

THESAURUS
of
KAREN KNOWLEDGE
COMPRISING
TRADITIONS, LEGENDS OR FABLES, POETRY, CUSTOMS,
SUPERSTITIONS, DEMONOLOGY,
THERAPEUTICS, ETC
ALPHABETICALLY ARRANGED
AND FORMING A COMPLETE
NATIVE KAREN DICTIONARY,
WITH DEFINITIONS AND EXAMPLES, ILLUSTRATING
THE USAGES OF EVERY WORD.
VOL. I
**WRITTEN BY SAU KAU-TOO; AND COMPILED
BY J. WADE**

လံာ်သံးစီရူး
လံာ်အံၤစီၤကိၤတုၤဒီးသရၣ်ဝံးမၤၤလီၤ.

**TAVOY:
KAREN MISSION PRESS.**

.....

C. BENNETT
1848

ကညီလံာ်လံာ်တံဆိးတံလံကမံတံ ကီၤဘျး-ကီၤဖဝါ

တံကတိၤလၢညါ

ပုၤကလုာ်တကလုာ်အကုၢ်အဂီၢ်အကျါကျိၣ်, လံာ်လံာ်မုၢ်ပုၤကလုာ်တကလုာ်အကုၢ်အဂီၢ်အကံၢ်ထံးခိၣ်သ့ၣ် ဒီးမုၢ်တံဆိ
ကါခိၣ်နီၢ်မးလၢပုၤကလုာ်တကလုာ်အတံဆိခိၣ်တံဆိကျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကတိၢ်တကတိၢ်ဖဲတံဆိသးဟ့ၣ်သၢပုၤအဆၢကတိၢ်, ပ
ကညီကလုာ်ခိၣ်နီၢ်လၢညါတဖၣ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးဟံးဖျိၣ်, ဝဲကျဲးထုးထီၣ်ကညီလံာ်လံာ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်သၢတုၢ်ကလုာ်စၢၤတဖၣ်လၢလံာ်လုာ်
ခိၣ်ပုၤခိၣ်တဖၣ်ဒီးသးပကသ့သ့ၣ်ညါ, မၤလိၤနီၣ်ပၤ, တံၢ်နီၣ်, စူးကါကုၤပကျိၣ်လၢတံၢ်ကတိၢ်, တံၢ်ကွဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ
အကျါ, လံာ်သးစီရူး, မုၢ်လံာ်လုာ်ခိၣ်ပုၤခိၣ်လၢပဝဲကညီကလုာ်တဖၣ်ကမၤလိၤဒီးယုသ့ၣ်ညါကုၤပကျိၣ်ဂံၢ်ထံးတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်
လီၤ. မုၢ်ကညီကျိၣ်လံာ်သးစီရူးတဖၣ်လၢအန့ၣ်ဖျါထီၣ်, ကညီတံကတိၢ်, ကျိၣ်တဖၣ်ဒီးတံကွဲး, တံကဒီးကညီလံာ်အဘၣ်ဘျးဘၣ်ဒါ
လၢအပူၤကွဲးအန့ၣ်တကယၤဘျိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်, ဒ်အဆၢကတိၢ်ဒ်အသးလံာ်သးစီရူးဟံးဖျါထီၣ်ကညီကျိၣ်ထုးတံၢ်ဝဲ
ဒ်န့ၣ်ပသမၤအီၤတသ့ဘၣ်. မုၢ်တံဆိဖျါဝဲဒ်လၢကညီခိၣ်နီၢ်လၢညါတဖၣ်ဟံးန့ၢ်မၤလၢပုၤအပုၤကလုာ်မုၢ်ဒီးအိၣ်မုၢ်ဟ့ၣ်သၢတုၢ်ဝဲ
ဖိလံာ်တဖၣ်လၢကျိၣ်အတံၢ်နီၢ်လုာ်ခိၣ်ပုၤခိၣ်လၢပဝဲညီတံၢ်အလုၢ်အပူၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတိၢ်ခဲအံၤ, လံာ်သးစီရူးလုာ်ခိၣ်ပုၤခိၣ်လၢဘၣ်တံၢ်ဝဲကျဲးတုၢ်အီၤတဖၣ်မုၢ်တမုၢ်လၢတံၢ်ဟံးခိၣ်ကတိၢ် အီၤဘၣ်ဂုၢ် ဘၣ်
ဝိသၢပူၤပတထံၣ်န့ၢ်အီၤဒ်လံာ်လၢပပုၤကလုာ်အသးအကျါလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်တံၢ်လီၤသးအုးဒီးတမံၤ လၢပပုၤကလုာ် အဂီၢ်
န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ဂုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယီၤကီၤဘျးကီၤဖဝါ, ကညီလံာ်လံာ်တံဆိးတံလံကမံတံ, ကူၣ်လီၤ, စံၣ်ညီတံၢ်ဝဲဒ်လၢတံၢ်ကယု
ကျဲးကျဲးကုၤလံာ်သးစီရူးတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တံၢ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤအံၤအဖီခိၣ်, ခိၣ်နီၢ်, တံၢ်သကိးဒီးပုၤအါဂၤလၢအသးဆူၣ်သးဂဲၤ လၢ
ကညီလံာ်လံာ်တံဆိကါအိၣ်ဒီးအဂီၢ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်, ဆိၣ်ထွဲပုၤလၢတံၢ်မၤအံၤအမိၢ်လံာ်မိၢ်ပုၤကယုထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တံၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်
ဆိၣ်ထွဲတဖၣ်အံၤအယီၤတံၢ်ဂုၢ်ကျဲးစးယုကျဲးသးတံၢ်ကဲကျဲးဘၣ်ကုၤလံာ်သးစီရူးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တံၢ်မၤအံၤမုၢ်တံၢ်မၤဖးဒီးတံၢ်ဘၣ်စးထီၣ်မၤကုၤအီၤလၢအခိၣ်ထံး, ဒ်ပစံးတံၢ်အသးတံၢ်ဘၣ်ယု ကုၤလံာ်သးစီရူး
တဖၣ်လၢအအိၣ်တုၢ်ဒီးဝဲတဖၣ်ဒီးတံၢ်ယုန့ၢ်ကုၤဒ်ထဲလံာ်ဂီၤ(Copy)တဖၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. လံာ်သးစီရူးလၢတံၢ်ဝဲကျဲးတုၢ်အီၤတဖၣ်
တံၢ်ယုထံၣ်န့ၢ်အီၤအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်အကဘျးပတပုၤ, ကျိၣ်ကွဲးတနီၤန့ၣ်လီၤ. တမံၤဂုၤတမံၤဂုၤလၢခံကတၢ်ဒ်ပတၢ်မုၢ်လံာ်အသးလံာ်သး
စီရူးအံၤပဒ်ကုၤ ဒီးဝဲအံၤပဝဲကျဲးဒီးထုးထီၣ်ရၤလီၤဘၣ်အီၤအူပ ပုၤကလုာ်အသးအကျါလံာ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်တံၢ်သးမုၢ်ဒီးတံၢ်သးမံးဒီးတ
မံၤလၢပဝဲပုၤလၢအမၤသကိးတံၢ်တဖၣ်ပမၤလၢ ပုၤဘၣ်ပပုၤကလုာ်ခိၣ်နီၢ်လၢညါတဖၣ်အတံၢ်မုၢ်လံာ်လၢပမၤသ့အသန့ၣ်အယီၤန့ၣ်
လီၤ. တံၢ်မၤအံၤတံၢ်ဘၣ်မၤအီၤအိၣ်ဝဲအါပတံၢ်ဒီးဒ်သးကပူၤဖျးဒီးတံၢ်အကမူၤအကမုၢ်အဂီၢ်တံၢ်ဘၣ်ဂုၢ်ကျဲးစးအီၤတဘျးပတံၢ်န့ၣ်
လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်လံာ်သးစီရူးခိၣ်ထံးမိၢ်ပုၤအပူၤဒ်လံာ်အိၣ်ဝဲဒီးတံၢ်ကဒီးလံာ်ဖျါကမုၢ်, နီၣ်ဂံၢ်ကမုၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယုပုၤတနီၤ
အတံၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲဒ်လၢတံၢ်ကြးမၤဘၣ်ကုၤအယီၤပဘျိၣ်ဘၣ်ကုၤလံာ်ဖျါကဒီးတနီၤဒီးနီၣ်ဂံၢ်လၢအကမုၢ်တနီၤန့ၣ်လီၤ.
မုၢ်န့ၣ်သကုၤန့ၣ်, ပအါၣ်လီၤလၢတပူၤဝဲဒ်ဒီးတံၢ်အကမုၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပတံၢ်မုၢ်လံာ်အိၣ်ကတၢ်လၢပဝဲကျဲးကုၤလံာ်အံၤမုၢ်ဒ်သးပပုၤကလုာ်တဖၣ်ကထံၣ်သ့ၣ်ညါကုၤဝဲပကညီ ကလုာ်အိၣ်တုၢ်
ဝဲဒီးကျိၣ်, လံာ်လံာ်လၢအထုးတံၢ်ဒ်အကြးဝဲဒီးကသ့သ့ၣ်ညါ. ကတိၢ်, စူးကါဒီးမၤထီထီၣ်ပကျိၣ်, ပလံာ်ပလံာ်လၢအပတံၢ်ထီၣ်ဘးချူး
ဆၢကတိၢ်, ဖိးမံးပပုၤကလုာ်အကျိၣ်ဂံၢ်ထံးတဖၣ်လၢအသန့ၣ်ဒ်ဝဲဒီးစိၣ်ကဖိ ထီၣ်ကုၤပကညီကလုာ်အသးသ့ၣ်, အ လၢ က ပီၤ
အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီလံာ်လံာ်တံဆိးတံလံကမံတံ
ကီၤဘျး-ကီၤဖဝါ
ကညီနီၣ် ၂၇၄၀နီၣ်, လါဆံးမုၢ်
ခရံၣ်နီၣ် ၂၀၀၁နီၣ်, လါအီးကတိဘၣ်

တၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ

လံာ်သံးစီၤအကၢၤလွံၤကၢၤအံၤမ့ၢ်တၢ် အခီပညီအါန့ၢ်ဒီး လံာ်သံးစီၤဒီးမၤအသးလီၤကၢၤလံာ်သံးစီၤတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ အလံာ်ပံးယၢ်တဘျီအသးလီၤ. ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲၣ်တၢ်မၤကၢၤထုးထီၣ်တၢ်မၤလီၤတဘျီညါအံၤ အတၢ်ပညီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်လၢ ကရၤလီၤ မၤအါထီၣ်ဘၣ် လံာ်သံးစီၤတဘျီအံၤလၢ အတၢ်ကွီၢ်လဲၣ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်အံၤဘၣ် တၢ် ဒိကဒါက့ၤဒီး စဲကျဲးရၤလီၤတၢ်အီၤလၢ အပူၤကွံာ်စ့ၤန့ၣ်လၢ ကညီလံာ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢကမံးတံာ် ကီၢ်ဘျး-ကီၢ်ဒဲၣ် န့ၣ်လီၤ. ပစံးဘျးဘၣ် ကညီလံာ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢကမံးတံာ်ဒီးအပူၤမၤတၢ်ဖိကိးဂၤလၢ အဟ့ၣ်လီၤပူၤလံာ်လၢ အဒိ တၢ်ဝဲလၢ ပကရၤလီၤအါထီၣ်ဘၣ်အီၤအယံၤန့ၣ်လီၤ. စ့တၢ်မၤဘျီလၢတၢ်မၤန့ၢ်အီၤလၢ တၢ်ဆါလီၤဘၣ်လံာ်အံၤ န့ၣ် တၢ်ကစူးကါအီၤလၢ တၢ်ကထုးထီၣ်ရၤလီၤကဒါအါထီၣ်ဘၣ်လံာ်အံၤလၢ ပူၤကညီအတၢ်အပူၤလဲၣ်လဲၣ်ယဲာ်ယဲာ်န့ၣ် လီၤ. ပစံးဘျးဘၣ်မိၢ်ပာ်သရၣ်သမၤလၢညါတဖၣ်လၢ အဟ့ၣ်လီၤတၢ်လံာ်အသးလၢ လံာ်တဘျီအံၤ ကကဲထီၣ်အဂီၢ် ဒီးပဲသ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိး ဒ်ပမူပဒါအိၣ်အသိး ပကယုးမၤလိဒီးစိကဖိထီၣ် ကညီလံာ်လဲၣ်ဒီးရၤလီၤအီၤလၢ ကတုၤ ဆူပူၤဂီၢ်မုၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်အစုပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါ

လံာ်သံးစီၤအိၣ်ဝဲလွံၤကၢၤဒီးကၢၤတြုၤ(၁)ဘၣ်တၢ်စဲကျဲးအီၤဖဲ/၁၈၄၇/ ,ကၢၤတြုၤ(၂)/ဖဲ/၁၈၄၈/ ,ကၢၤတြုၤ(၃)ဖဲ/ ၁၈၄၉/ဒီးကၢၤတြုၤ(၄)ဖဲ/၁၈၅၀/ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ.လံာ်သံးစီၤတဖၣ်အံၤဒ်တၢ်စဲကျဲးက့ၤအီၤခံ ဘျီတ ဘျီတၢ် ကတိၤပာ်စၢၤ စ့ၤဘီအပူၤဖျါဝဲအသိး “လံာ်သံးစီၤတအိၣ်လၢဘၣ်ယံာ်ယံာ်ဒီးပူၤကညီအပျီအဘီၣ်ဂီၢ်မုၢ်သးလီၤက့ၤဝဲလံာ်သံးစီၤ အံၤဒီးဖဲဘျီထံခဝုၤရှၢၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါလၢဝုၢ်ပသံၣ်လၢ ၁၉၀၉န့ၣ်စံာ်ညီၣ်ဝဲလၢလံာ်သံးစီၤဂ့ၤဘၣ်တၢ်ပူၣ်နံးကဒီး အသး,ဒီးပူၤကိးဂၤဒီးယုာ်ထီၣ်စုဒီးအါလီၤဝဲလီၤ”.ဒ်တၢ်စံာ်ညီၣ်အါလီၤအသိးလံာ်သံးစီၤဘၣ်တၢ်စဲကျဲးကဒီးအီၤ ခံဘျီတဘျီဖဲ၁၉၁၅/ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢထးတဖၣ်အဖိခိၣ်ဒ်သိးတၢ်ကသ့ၣ်ညါတၢ်စဲကျဲးလံာ်သံးစီၤအံၤအတၢ်ပညီၣ်ကွၢ်စိအဂ့ၢ်အခးအဂီၢ်ပပာ်ဖျါ ထီၣ်ယုာ်တၢ်ကတိၤလၢညါလၢတၢ်စဲကျဲးအီၤတၢ်တဘျီဒီးခံတဘျီန့ၣ်လီၤ.

PREFACE TO THE SECOND EDITION

In the above preface to the first volume of the first edition of the Thesaurus, reference is made to a Karen and English Dictionary, which the author had in mind to prepare. This dictionary was commenced on a large scale, and if carried on as at first contemplated, would have equaled in size of page and bulk "Webster Unabridged." After the printing of 32+ pages, latter of the alphabet, the magnitude of the task proposed struck the author, and he determined to do as indicated in the preface reprinted above, viz., make two dictionaries, one from Karen into English to be called a Vocabulary (12me, 1024pp) commencing at the point where the large work ended, and a Dictionary wholly Karen to be called the Thesaurus, the original title page of which, after sixty-eight years, is here produced.

Every definition in the Thesaurus was numbered, and these numbers were given in the Vocabulary, and have been found of great use in the further investigation of words. It is to be regretted that in the second edition of the Vocabulary in 1896, these numbers were omitted, probably under the impression, which has proved erroneous, that the Thesaurus would never be reprinted. It is to be hoped that the numbers will be reinserted in any subsequent edition of the Vocabulary.

After being out of print for many years, and in increasing demand, at the Annual Meeting of the Burma Baptist Missionary Convention held in Bassein in 1909, a resolution was passed calling for the reprint as soon as practicable of the Karen Thesaurus. It was taken in hand in 1911. The reading of the proofs was one of the last works of the late and much lamented Mrs. J. H. Vinton. She was spared to see this first volume, consisting of the 324 pages of the Karen and English Dictionary, and the first of the four volumes of the original Thesaurus, stereotyped, though not printed.

D. A. W. Smith

Insein, July, 1915

PREFACE TO THE FIRST EDITION

The matter contained in the following work was at first designed to be used only in preparing a Karen and English Dictionary for the use of Karen Missionaries, the author of that work being fully determined not to insert a single word, or to give any word a single definition, for which he could not show his authority and for that purpose he intended to append them to the English definition, as examples and authorities; but it soon occurred to him that these materials, if published separately, would form a work which would be highly valuable as a Dictionary for the use of the native themselves, and would be equally available as authorities for the definitions given in the Karen and English Dictionary as if comprised in that work on the original plan, while the size of that work would thereby also be reduced to a more convenient form.

This work has been the labor of many years; in the first place, the compiler, with the aid of a Karen, Sau Chetthing, now Chief Native Magistrate of all the Karens in the Maulmain District, took up the Burman Dictionary, and wrote out the corresponding Karen word to each term in that work. These he then arranged in the alphabetical order of the Karen, and the whole was subsequently revised with the aid of Sau Panlah one of the most valuable preachers among the Maulmain Karens.

Next, all the syllables in the compound terms already found were separately placed in their alphabetical order as roots, with references to the compounds or phrases in which they were found used; to the whole was then added all the words which the Rev. Mr. Mason and other Karen Missionaries had collected, in their intercourse and labors among the Karens, and all that the compiler could pick up from letters and other writings of the natives. The words thus collected, were then given to Sau Kau-Too, to be defined; and examples of their use to be added, according to the best of his ability. These examples and definitions brought to light a multitude of roots and compound terms, not before found, which were carefully picked up, and inserted in their proper places, according to alphabetical order.

Such has been the method by which so large a number of Karen words have been collected, a task of no small difficulty, in the absence of written books in the language.

It would be chimerical to suppose, that all the terms in the language have been or could be found by these limited means, but the Compiler feels confident, that if the learner makes himself master this collection, he will find himself quite at home and easy in the language; he will know more of it than any native at present does.

J. WADE.

Tavoy, October, 1847

တၢ်ကတိၤဟံၣ်စၢၤစၢၤဘၣ်

လံာ်သံးစီၤမ့ၢ်လံာ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကတိၤအိၣ်ပညိၣ်လၢပုၤပုၤတကလုာ်,ဒ်ပစံးတၢ်အသိး, မ့ၢ်အဟံၣ်ဖျါ ထီၣ်ထဲအိၣ်ပညိၣ်စီၤန့ၣ်တကးဘၣ်.မ့ၢ်အဘၣ်သူတၢ်ကတိၤလၢပကလုာ်ကတိၤတၢ်အကျါဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်ဟ့ၣ်န့ၣ်အဒိအတဲာ်တဖၣ်လီၤ. လံာ်အံၤကဲထီၣ်လၢသရၣ်ဝံးသးပုၤအစုပူၤဒီးအဝဲဒၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤအိၣ်အါမးလၢပုၤကညိတဘျုးဂၤလီၤ.အဆိကတၢ်တကၤမ့ၢ်စီၤ**Chetthing**လၢအကဲထီၣ်ပဒိၣ်ဖးဒိၣ်လၢကီၢ်မိၣ်လဲၣ်အပုၤကညိခဲလၢအဖီခိၣ်တကၤ,အဝဲဒၣ်ဟံးန့ၢ်သရၣ်ယူၤသၣ်အဘံးဒၣ်, ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်ပံၤယီၤအတၢ်ကတိၤတဖၣ်ခဲ လၢအိၣ်ပညိၣ်လၢပုၤကညိအကျါ,ဝံးစီၤပၣ်လး **Panlah**လၢအကဲသရၣ်ဖးဒိၣ်လၢကီၢ်မိၣ်လဲၣ်အပုၤကညိအကျါတကၤကွၢ်ကုၤဒီးဘၣ် ကုၤစီၤ**Chetthing**အတၢ်မၤ,ဝံးစီၤကီၢ်တုၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကတိၤတဘၣ်ဒီးတဘၣ်ဘၣ်တၢ် သူအိၣ် ဒ်အံၤ ဒ်န့ၢ်အဒိအ တၢ်, ဒီးန့ၣ်အသိး,လံာ်သံးစီၤမ့ၢ်လံာ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်တဆိဘၣ်တဆိ, ဒီးဘၣ်တၢ်ပုၤန့ၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢဝဲတဝဲလၢ ၁၈၄၇ ဒီးတုၤလီၤ ၁၈၅၀ အတီၢ်ပုၤလီၤ.

တုၤလံာ်သံးစီၤမ့ၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်ယံာ်ယံာ်ဒီး,ပုၤကညိအပျါအဘိၣ်ဂီၢ်မုၢ်သးလီၤကုၤဝဲအလံာ်သံးစီၤမ့ၢ်အံၤ,ဒီးဖဲဘျုးထံခဝဲရၢၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါလၢဝဲပသံၣ်လၢ ၁၉၀၉ န့ၣ်စံၣ်ညီၣ်ဝဲလၢလံာ်သံးစီၤမ့ၢ်ဂုၤဘၣ်တၢ်ပုၤန့ၣ်န့ၣ်က ဒီးအသး,ဒီးပုၤကိးဂၤဒီးယူၣ်ထီၣ်စုဒီးအၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်တၢ်သးခုအလီၢ်ဖးဒိၣ်လၢပုၤကညိဒိကလုာ်ညါအ ဂီၢ်လၢလံာ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တဘၣ်အံၤကဲထီၣ်ကဒီးအယိလံာ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်စမံာ်

အံၣ်စံာ်, ၁၉၁၅

കി

၁. **ကုဇိကါဇိ** နှင့်မှပဒိဋ်အတံဖံးတံါမ၊ပဒိဋ်အမ၊
တံါ,ပဒိဋ်အမူးနုဋ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာပဒိဋ်အ
ကါလီၤ. ဒီးမှံတလာနီၢ်အကလုာ်လီၤ. ဒီးပုၤကညိစံးဝဲ
လာတံါဖံးတံါမလီၤ. ပအိဉ်လာပယီၤအစိးနုဉ်ပဘဉ်
ကုဇိကါဇိပဘဉ်ထူးချုံ,ပဘဉ်မၤဂ့ၢ်,ပဘဉ်မၤဆိဉ်, ပ
ဘဉ်မၤယိး,ပဘဉ်မၤမံဆံးသဉ်,ပဘဉ်တူာ်ပဒိဋ်ကုဇိ
ကါဇိနုဉ်လီၤ. ပအိဉ်လာပဒိဋ်အဲကလံးအစုပုၤအံၤပ
တဘဉ်ဘဉ်ကုဇိကါဇိနီတမံၤဘဉ်. ပဘဉ်ဟ့ၣ်ထဲအ
သ့ စုနုဉ်တဆံးတက့ၢ်ဇိၤ,ဒီးပမၤအိဉ်မၤအိဉ်ဒဉ်
ပတံါလီၤ. ပုၤယုာ်တြိဖိတဖဉ် တူၢ်ယိပဒိဋ်အကါတကဲ
ဘဉ်ဒီးဖဲက့ၢ်တူၢ်က့ၢ်အကါဆူပဒိဋ်အဲကလံးအစုပုၤတ
ခီလီၤ. ပမှံမၤသုနုဉ်မၤပုၤမှီးပုၤကါတဂ့ၢ်.

၂. ကလီ နှင့်အဆီမျှကွဲကလီလီ. ကလီကွဲကလီတံဖုံး တံဖမ်းဝဲဒၣ်,ကလီကွဲကလီမျှအိၣ်ဒီးပှါတဖၣ်တမး ဘၣ်ဝဲဘၣ်. ဝံသးကၢၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဒၣ်အတံလီ.ကလီကွဲ ကလီနးအိၣ်တမံမံမံမံ, ကလီကွဲကလီနးမျှအိၣ်တမံမံမံ ဒီး စံးဘၣ်ယၢ,စကမးစးဒၣ်နးလီ. ပှါတဂးအိၣ်တ ဘၣ်ကွဲဘၣ်ကလီနီတမံဒီးကိးအစုဆါ,ကိးအခီၣ်ဆါမျှ အဘၣ်မနးတမံလဲၣ်. ကိးလံပှါအံးမျှဘၣ်ကလီကွဲ ကလီ,တံယၢတံစံတမံမံဒီးပကစံးသ့တမံလီ. အဝဲ အံးတဘၣ်ကလီကွဲကလီနီတမံဒီး ကိးဆူကိးဆါကြံကြံ ဒ်ဒၣ်တံန့ၣ်ထီၣ်ဘိလီ.

၃. **ကနီကါနီ** တံခံအံ့မုၢ်ဝၣ်တဖူယီၣ်န့ၣ်ပလီၤပြီ
အီၤတလုၣ်တလုၣ်ဒီးပဟ်အံသလိၢ်တကမၢ်ဝံၤဒီးပ
ထုသအိးထီၣ်အခိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၢ်သဖၣ်ဝံၤဒီးပဒီးအိၣ်
ညၣ်လၢထံလီၤဆူစယီၢ်လုၢ်လုၢ်န့ၣ် ဒီးပစံးလၢကါလီၤ.
ဒီးဘၣ်တစုစုပဒီးအိၣ်ညၣ်လၢသနီၤအလီၤလီၤ. ထုန့ၢ်
ယၤလၢကါတခါခံခါတက့ၢ်. စကလဲၤဒီးအိၣ်ညၣ်လၢ
သနီၤအလီၤန့ၣ်ကဘၣ်ကါဝဲညၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်စၢ.

၄. **ဘဉ်ကူးဘဉ်ကါ** နှဉ်မ့ၼ်ပခိဉ်ဘဉ်တရုဉ်ဒီးယံဉ်က နဉ်မ့ၼ်ဂ့ၼ်၊ ဝဉ်လုဉ်အကနဉ်မ့ၼ်ဂ့ၼ်၊ ထီရီၼ်တၼ်ကနဉ်လၢအ အုဉ်နဉ်ဘဉ်ပုၼ်မ့ၼ်ဒီးပစံးလၢအဘဉ်ကါလီၼ်. ပစံး တၼ်လၢအဘဉ်ကါနဉ်မ့ၼ်ပဘဉ်တူဉ်လၢတၼ်ကနဉ်အုဉ်တ ဖဉ်နဉ်လီၼ်. စခိဉ်ဘဉ်ကါလၢဝဉ်လုဉ်အကနဉ်တပူၼ်နဉ် လဲၼ်သမိးဟ်လီၼ်ယံဉ်လၢကျဲတဂ့ၼ်နဉ်, သုခိဉ်ကဘဉ်တူဉ် ဘဉ်ကါဘဉ်ဖးနဉ်.

၅. သးကါ နှင့် မှ်ပသးကွဲတဲဒီးတဲမိပ်ပလာဟးဂီၤ
ကွဲပ်သးန့ၣ်လီၤ. ပှၤဂၤအတဲာ်န့ၣ်ပကွဲာ်တဘၣ်ဘၣ်ပ
မဲာ်ဘၣ်. ပသးလာအမၤအသးန့ၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်ပကိးလာ
ပသးသးကါတဲာ်လီၤ. ပှၤလာသးကါပှၤဂၤအတဲာ်တဖျၢၣ်
န့ၣ်မှ်ပှၤလာကၢၣ်မၤတဲာ်ဒီး ကွဲာ်ပှၤဂၤအတဲာ်န့ၣ်တဘၣ်
ဘၣ်အမဲာ်ဒီးတဲမိပ်ပလာဟးဂီၤအသးန့ၣ်လီၤ. ပှၤတ

ဂဏ္ဍိပုဂဏအတံဒီးသးကါဝဲတဘးန့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒါ.

[illegible]

သုံးတဝိုက်သုံးဆင့်ပိတ်က၊ မှုလီ၊ နီၤၤ ကိတ်
မံၣ်အါ.

၇. **နာဘုန်နာကါ** နှင့်မုာ်သုဂ်တကလုာ်နှဉ်အထံးထဲစု
 ဖုဂ်စုဒ္ဒဒီးအသုဂ်ဆံဂ်ဝဲတစးစး. ဆာဝဲတစးစးဒီးပကီး
 လာနာကါလီၤ. နာကါသုဂ်နှဉ်စိန့ၣ်ခီၣ်မုာ်ဒိဂ်တစးဒီး
 အချဲပြီကဒံဒီးပဆီၣ်ဒီးအချဲအသုဂ်နှဉ်ဆံဂ်ဆာဝဲ (သြ)
 ကလံာ်လီၤ. သရဉ်အဝိပူၤနှဉ်နာကါသုဂ်ကါ.

၈. **ကူးဆိပ်ကါဆိပ်** နှင့် မှုပဘျာ်တၢ်ညၢ်လၢယံာ်, ဆၣ်ဇိၤကီၢ်ဇိၤတဖၣ်န့ၣ်တုၤအသံဒီးဒံပကအိၣ်ဘၣ်အညၢ်န့ၣ်ပဘျာ်လၢယံာ်ဒီးအညၢ်န့ၣ်ပဘျာ်လီၤဖ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကါလီၤ. ဝၣ်ခိဘၣ်သံလံထီၣ်ခိၣ်တဖၣ်လံ, ကါအိၣ်အညၢ်တက့ၢ်. တၢ်ဖံးတၢ်ညၢ်ကူၢ်လိၣ်ကူၢ်လးန့ၣ်ကါလီၤဖ့ၣ်ကါလီၤဒုတက့ၢ်. ပကသၢ်ယုလၢမ့ၢ်အူခိၣ်လီၤ, ကါသၢ်ယုအိၣ်က့ၤထီၣ်ခိၣ်တဖၣ်တက့ၢ်, ကအုၣ်သံက့ၢ်ဘၣ်ဖးလီၤ.

၉. **ကိကိကါ** နှင့်မူးထွန်ကီး၊မူးတကီးဝဲဒီးထွန်မီးထီးဟးနှုပ်ပစံးလၢသိင်ကိကိကါကါလီ၊ ထွန်တဖုမီးထီပ်မနုၤဆူသုင်ခံကါကါဒီးစလဲၤကွၢ်တၢ်တအိၣ်နီတမံၤလၢ်. ထွန်တဖုမီးမနုၤကါကါဖဲနှုၣ်လၢ်,နလဲၤကွၢ်ကွၢ်ဖဲ,ထွန်မီးတၢ်ကါကါမးအမါချံးလီၤလၢ်.

၁၀. **နံ့ကါကါ** နှင့် မှီပှကညိနံ့လှအကလှပံ့သ
ရုံးလဲကအေးနှုတ်ပံးလှသီကိကါလီ၊ မှီမတဟက
နံ့ကါကါကါကါနုတ်ကံစနက၊ နနံ့ကါကါ၊ ကါကါ
မှီနဘုတ်မနုလဲန-

၁၁. **ကျသတံကျသတံ** နှင့်မှီတံဖံးတံမအိၣ်လၢ ပှၤအါမံၤတုၤပမၤတနၤတဝံၤလၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢကျသတံအခါလီၤ. ပမၤဘု အကတိၢ်မှီဘူးဒီး ပမၤဘုအပိးအလိတမံၤဘၣ်တမံၤတမံၤဘၣ်တမံၤဒီး ပစံးလၢကျသတံအခါလီၤ. ကျသတံအခါန့ၣ်ပလဲၤတံတချူးဘၣ်နီတပူၤဘၣ်. ပဘၣ်မုခုးယၢၤ,ပဘၣ်မၤကြီၢ်,ပဘၣ်လူၤထီၣ်လူၤလံၣ်လီၤ. တံၣ်ခဲလၢၣ်န့ၣ်မှီကျသတံလီၤ. ပှၤတဖၣ်မှီဘၣ်လၢကျသတံအခါဒီးဖံးတကဲမၤတကဲဒီးကလိက့ကျဟးဂီၤဝဲလီၤ.

ကိ

၁၂. တလှိုက်ကုလှိုက်ကိ နှင့် မှ်ပုလၢပမၤတသ့ဆၢတသ့ဘၣ်တဖၣ်နှံၣ်မ့ၣ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်လုၣ်ဝၣ်ခိလၢပမၤတၢ်တသ့ဘၣ်နီၣ်တမံၤမ့ၣ်ဂ့ၤ,ယဲၣ်ခိၤကျိၤခိၤလၢပပဲၣ်တသ့စိးတသ့ဘၣ်မ့ၣ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတလှိုက်ကုလှိုက်ကိဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤလီၤ. ပုၤတဂၤတလှိုက်ကုလှိုက်ကိတၢ်နီၣ်တမံၤ. ပမၤ ဆူန့ၤတသ့ဆူန့ၤတသ့,သ့ထဲအအိၣ်မ့ၣ်တမံၤခိၤလီၤ. တလၢၤသၢကပိၣ်န့ၣ်စယဲၣ်တဘျီတ လှိုက်ကုလှိုက်ကိတၢ်နီၣ်တမံၤ,စပဲၣ်ခိၤတသ့ဘၣ်. န့ၤသၢကမၤမန့ၤလၢသ့ၣ်လုၣ် ဝၣ်ခိၤတ လှိုက်ကုလှိုက်ကိ တၢ်န့ၣ်လဲၣ်.

၁၃. ပျံၤမုၢ်ပျံၤကိ နှံၣ်မ့ၣ်ပုၤဂၤမၤပမၤအတၢ်မၤဒီးတဟ့ၣ်ဘၣ်ပုၤအဘူးအလဲဘၣ်. မၤကလိပုၤဒီးပမၤန့ၣ်ဘၣ်ပသးဖဲအမံၤထီၣ်လၢပမၤမၤဒီး ပတမၤဘၣ်လၢပသ့ၣ်ကံၢ်သးလဲဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပမၤပျံၤမုၢ်ပျံၤကိလီၤ. ပမၤတၢ်န့ၣ်မၤလၢပသ့ၣ်ကံၢ်သးလဲတက့ၢ်. မၤပျံၤမုၢ်ပျံၤကိတဂ့ၤ. ပုၤတဂၤပမၤအမၤတၢ်ဒီးမၤပျံၤမုၢ်ပျံၤကိတးတးဒီးအိၣ်ကမၤလၢ,ပုၤတဂၤစမၤအမၤစၢၤစဟံၣ်ဒီးမၤပျံၤမုၢ်ပျံၤကိဝဲဖဲအမံၤအိၣ်ခိၤ.

၁၄. တိဘျီတိကိ နှံၣ် မ့ၣ်စ့ဘၣ်ဘၣ်ကဝိၤကျိၤနီၣ်စ့မ့ၣ်ဒိၣ်လၢပုၤအဲကလံးဖိမၤဝဲန့ၣ် ပစံးလၢတိကိလီၤ. ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလၢတိၣ်ကၣ်လီၤ. တိကိန့ၣ်မ့ၣ်ပုၤလၢကိးဝဲတကျိၤဘၣ်တဖၣ်လီၤ. ပုၤသ့ခိၣ်ဖိတဖၣ်လံာ်တိဘျီတိကိဝါမးလီၤ.

၁၅. နီၣ်ဘျီနီၣ်ကိ,ကဲၣ်ရိၣ်နီၣ်ကိ နှံၣ် မ့ၣ်ပမၤတလၢၤပိၣ်န့ၣ်ပနီၣ်ဒီးလၢစ့ဒီးအခိၣ်န့ၣ်သအိးဒီးပစံးလၢနီၣ်ကိလီၤ. တလၢၤပိၣ်န့ၣ်စနီၣ်ကိစ့တဆိဂ့ၤသမိး.

၁၆. ပဒိဘျီပဒိကိ နှံၣ်မ့ၣ်ပယုယာ်တၢ်ကျၢၤကျၢၤတကျၢၤဒီးပစံးလၢပဒိကိလီၤ. ပုၤတဂၤသၢကယုယာ်ထီၣ်ဝၣ်တဘိ ပဒိကိခိၤမ့ၣ်ပယီၢ်ကကျၢၤစကိးခါ.ဒီးပဟံးတၢ်ကျၢၤကျၢၤတကျၢၤန့ၣ် ပစံးလၢပဟံးတၢ်ပဒိကိလီၤ.

၁၇. သ့ၣ်ကွံးသးကိ နှံၣ်မ့ၣ်ပကွၢ်ပိၣ်မ့ၣ်ဂ့ၤဒီးပမၤတန့ၣ်ဘၣ်. ဒီးတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်ပကၢၣ်ဒ်အကဟးဂီၤ,ဒ်အမံၤကကျိၣ်လၢအအသိလၢတလၢတကပိၤဘၣ်ကဟးဂီၤဝဲဒီးပစံးလၢပသးကိလီၤ. ဒီးတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်ပမၤဆူမၤဆါလီၤဒီး ပမၤလၢတၢ်ဟီၣ်တၢ်ယိဒီးမ့ၣ်ပသးကိလီၤ. ဒီးတနီၣ်နီၣ်မၤပျံၤမၤစ့,မၤဟးဂုၢ်မၤဟးဂီၤ,မၤအုးအးမၤကတၢ်ပျၢတၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပိၣ်ခွါကဲကဲန့ၣ်သးကိလိာ်အသးန့ၣ်အဝဲတဂၤန့ၣ်မၤန့ၣ်အိၣ်ကဲဒီးအိၣ်ထူးအိၣ်တိၤဝဲတဆံးတက့ၢ်ဒီး ပုၤလၢအဝံးကၢၣ်ဒ်ဒီးအာဝဲတဖၣ်န့ၣ်ကၢၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်အတၢ်အဟးဂီၤ, ဒ်ကန့ၣ်ဘၣ်ဝဲအတၢ်ဒီးအာၣ်ဝဲလၢကဟ့ၣ်ဝဲအတၢ်,ကၢၣ်ဝဲလၢအဖံး

ကိ

လၢညၣ်လၢဒီးပစံးလၢသးကိလီၤ. ပိၣ်မ့ၣ်တဂၤသးကိအိၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤကညိစ့လီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီး တကိၣ်တသိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်အအံၤတစု, ပုၤတဂၤသးကိပိၣ်မ့ၣ်တဂၤဒီးပိၣ်မ့ၣ်တဂၤဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါတဘးန့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်အဟီၣ်ဝဲသၢ. ပုၤတဂၤသးကိပုၤဖိမ့ၣ်ဖိမၤဒီးမၤဝဲတန့ၣ်ဘၣ်ဒီးဖိးဆူၣ်ဖိးကနီၣ်ဝဲမ့ၢ်တန့ၣ်ဘၣ်ဒီးကၢၣ်ဝဲလၢကဟီၣ်ဝဲ,ကမၤပျံၤမၤစ့ဝဲ,ကမၤဆူမၤဆါဝဲ,ကတိၤကျိၤဝဲအမံၤ, စံးဝဲဒ်အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်စမၤလီၤ. ပိၣ်ခွါလၢအ ဂၤသုတဟံးန့ၣ်တဂ့ၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်ပုၤနီၣ်ဟူအါဂၤမးလီၤ. ပုၤတဂၤအစုအိၣ်,ဒ်ပကန့ၣ်ဘၣ်ဒီးပကမၤဒ်လဲၣ်,ပကဟ့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်မ့ၢ်တန့ၣ်ဘၣ်ဒီးပကမၤဆါဒီးပကလဲၤသမူဒီး ပကအိၣ်အဘူးအလဲလီၤ. ပုၤသးကိတၢ်တဖၣ်ကၢၣ်တၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. သးကိစံးတၢ်န့ၣ်ပုၤတၢ်မိၣ်ကဲအသးဒ်ပုၤတဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

၁၈. ဒီးဘၢဒီးကိ နှံၣ် မ့ၢ်ပမၤကါဝံၤဒီးပလဲၤပာ်လီၤလၢညၣ်ကဟဲက့ၤလီၤလၢထံအကျိၤန့ၣ် တုၤထံယုၤန့ၣ်ဆူအပူၤလၢသနီၣ်အလီၤန့ၣ်ပစံးလၢပဒီးဘၢဒီးကိလီၤ. ပမ့ၢ်မၤထူၣ်ဖျိသနီၣ်ဒီးထံယုၤလီၤလၢညၣ်ကဟဲက့ၤလီၤအလီၤန့ၣ်ပဒီးထီၣ်ကါအပူၤထံယုၤလီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဒီးကါဒီးတုၤညၣ်မ့ၢ်ဟဲက့ၤလီၤန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲဆူကါအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲ န့ၣ်မ့ၢ်ပဒီးကါဒီးဘၣ်ညၣ်လီၤ.ပတိၤသနီၣ်န့ၣ်ဆူအဂၤညၣ်လီၤက့ၤတပၢ်ဘၣ်နီၣ်ဒီးသနီၣ်သတးဒီးညၣ် ဟဲက့ၤလီၤဆူထံအကျိၤလၢပဒီးကါန့ၣ်ဒီးဘၣ်ညၣ်ပုၤကါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁၉. ပးကါပးကဲ နှံၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိတယူးတယီၣ်ဘၣ်ပသ့ၣ်ကုသးပုၤ,အမိၢ်အပၢ်ဘၣ်,တပျံၤဘၣ်တၢ်နီၣ် တမံၤ,ထီၣ်ရီၤမ့ၢ်တၢ်ကိမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ညိမ့ၢ်ဂ့ၤ,တဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဝဲနီၣ်တမံၤဒီးန့ၣ်လီၤအသးန့ၣ်ပစံးလၢတပးကါဘၣ်တၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤအမိၢ်အပၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးတပကးကါဘၣ်ဝဲလၢတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်. ပုၤတဂၤထီၣ်ရီၤမ့ၢ်ကသ့ၣ်ကဆိ,ဘိၣ်သအိၣ်ထိးတရိၣ်တပးကါဘၣ်ဝဲလၢတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပးကဲလီၤ.

၂၀. ကါထါ နှံၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၢ်ပုၤပကိၣ်ပုၤဘိသိးဘိးအုၣ်ဒီး ပစံးလၢအိၣ်မ့ၢ်ကါထါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးကါဘိးလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မးမ့ၢ်ကါဘိးကါကါထါလဲၣ်. ပုၤတဂၤလီၤယံၤအိၣ်ထီၣ်လၢမဲးကျိၤဒီးအိၣ်ဘၣ်မဲးကါထါပုၤအကိၣ်ပုၤလီၤ. အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်အကိၣ်ပုၤပုၤအိၣ်ဒီးအခၣ်အိၣ်ထီၣ်အသးဒ်အိးစဘါအသိးဒီး စံးဝဲလၢကါထါလီၤ.

၂၁. ပဒိကိပဒိကိပစံးတၢ် နှံၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤဒဲတဖျၢၣ်လၢမးန့ၣ်တပၢ်တသးဘၣ်ဝဲဒီးပလဲၤထီၣ်ဒီးဟူးတိၣ်ဟူးရၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဒိကိလီၤ. ပမၤဒဲမၤသတိၣ်န့ၣ်ပမၤပဒိကိန့ၣ် ကလံၤဟဲကိၣ်သၢၣ်.

ကါ

ဒ်ပစံးတၢ်အသိးပမၤတၢ်တကျၢၤတနီၤကၢ်ဒၣ်ဝဲတက့ၢ်. ပဒီ ကံၢ်ပဒီကါန့ၣ်ပစၢ်ဘျၢၣ်ပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစၢ်ယၢ်ချံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ မ့ၢ်စၢ်ကဖိညိဒီးပစံးလၢပဒီကါစ့ၢ်ကိးလီၤ. သုစၢ်ချံၣ်န့ၣ် စၢပဒီကါတဂ့ၤစီၤ. ထံဒိၣ်လီၤဒိၣ်ကၢ်စီၤ, ပစၢ်ချံၣ်န့ၣ်, ပတစၢ်ဘၣ်တုၤအကျၢၤ,ပစၢ်ပဒီကါလီၤထွဲဝဲသၢ်. ဒ် ပစံးတၢ်အသိးကဖိညိဒီး ပစၢ်တၢ်ထံဒိၣ်လီၤဒီးလီၤ ယုၣ် ကွံၣ်ဒီးလီၤထွဲဝဲသၢ်.

၂၂. တၢ်ကတိၤအဒိလီၤကၢ်လၢကါ န့ၣ်မ့ၢ်ကလိၤတၢ် ဖံး တၢ်မၤ,ဂၢ်လိာ်ဂၢ်ဆံၣ်,ကျဲးစး,ဖျိၣ်ဆံၣ်,စံၣ်ညိၣ်ပိညိၣ်. ဒုးန့ၣ်တၢ်လီၤ,ဝံၣ်ကပံၤအူပရၢၤ,သိၣ်ယိၣ်မၤလိာ်,ဖိးပ နံၣ်,လဲၤကၢ်,စၢ်သုး,ခံၣ်သုး,ဝဲၣ်မ့ၢ်လုၢ်ဝဲၤ,လုၢ်ဖိဆၣ်မၤ မၤဟုး,ထီၣ်ဟ့ၣ်တိၤယိ,ထီၣ်မ့ၢ်တိၤဝဲၤ.

၂၃. ပျါဒီးအိး,သလၢၣ်,သအိးဒီး,သအိးမ့ၢ်ဝီၤ,ကကြၢၤ, စရၢၤ,ကဖါ,ကမုၢ်,ဖါ,ကြၢၤ,ကြၢၤ,ကွၢၤ,ပြၢၤ,အိးပြၢၤ,အိးဖါ, အိးမုၢ်,ကူးပြၢၤ, ကူးဖျိၣ်,ကူးသလၢၣ်, ကူးဖး,ကူးလီၤ ဖျါၣ်,ကူးလီၤဖျါၣ်,ပြၢၤဆံၣ်ပြၢၤဆံၣ်တၢ်တဖၣ် န့ၣ်အ ဒိလီၤကၢ်လၢကါလီၤ.

ကါ

၁. ကံၢ်ပလုၤဘုခိၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိမၤဘုဒီးဘုလၢအ အိၣ်ဂံၢ်ဝဲတသပၤန့ၣ်စံးဝဲလၢသါအိၣ်ဘုခိၣ်ဒီးအိၣ် ဝဲဒီး ဆွဲၣ်ဒီးသဒိၣ်န့ၣ်ဒုးအိၣ်ယဲၣ်စီၤကွၢၤစီၤ. လၢၢ်ခိၣ် လၢၢ်ဆိလၢၢ်သုလၢၢ်ကျဲးစံးဝဲလၢကံၢ်ပလုၤဘုခိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ဘုခိၣ်ဒီး ကံၢ်ပလုၤဘုခိၣ်လၢဆွဲၣ်စီၤ သဒိၣ်စီၤလီၤ.

၂. ဟံၣ်လူၤယီၤကံၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပဘၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်ယၢ်န့ၣ်ပစံး လၢဟံၣ်လူၤယီၤကံၢ်လီၤ. တၢ်ဘျၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ် တၢ်ဒီးဟဲက့ၤအိၣ်လၢပဟံၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤမ့ၢ်ဖိၣ်န့ၣ်ဒီးစံးဝဲ လၢပတူၤလိာ်တၢ်ဘျၢၣ်ဒီးပဘၣ်တၢ်ဒီးဘးလၢပဒိၣ်စံၣ် ညိၣ်ပိညိၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢပဟံၣ်လူၤယီၤကံၢ်လီၤ. ဒီး တၢ်ဘျၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပဒီအိၣ်လၢထွဲၣ်ဒီးပစံးလၢထွဲၣ်တ စ့ၤ. မၤလူၤပဟံၣ်ထိးတစ့ၤမၤကံၢ်ပယီၤလီၤ. ပုၤလၢဟး ပုၤဂၤဟံၣ်ကဲ, ပုၤလံၤလူၤကျဲးဆါ, တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၢၣ် တဖၣ်န့ၣ် ပဒီလီၤလၢထွဲၣ်တစ့ၤလီၤ. ဒီးပတဒုးထီၣ် ဘၣ်အဟံၣ်ဘၣ် ပမ့ၢ်ဒုးထီၣ်အဟံၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ် ကဒုး ကဒုးပုၤလၢအယီၤဒီး ပဘၣ်ဖျိၣ်လၢအယီၤဒီးပသးပုၤ ကတိၤဒိတၢ်စံးဝဲဒၣ်,ထွဲၣ်တစ့ၤမၤလူၤပဟံၣ်,ထိးတစ့ၤ မၤကံၢ်ပယီၤလီၤစံးဝဲဒၣ် တၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၢၣ်တဖၣ် န့ၣ် ထီၣ် ပ ဟံၣ် န့ၣ် , ပ ဟံၣ် န့ၣ် လူၤ ထီၣ် ပယီၤ, ပယီၤကံၢ်လီၤသုတတူၤလိာ်တဂ့ၤ.

၃. ပစံးတၢ်လၢဟံၣ်လူၤယီၤကံၢ် န့ၣ် မ့ၢ်သါကစံးဝဲဒ် လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်တၢ်လၢဟံၣ်တဖျါၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပဘၣ်

ကါ

ဖျိၣ်ပဘၣ်န့ၣ်.ပဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါတုၤပသံစိၣ်ကီၢ်ယိာ်, ကဲ ကုၢ်ကဲပုၤဒီးပစံးလၢပဟံၣ်လူၤယီၤကံၢ်လီၤ.

၄. လီၤကံၢ်လီၤကုၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိကတိၤမုၢ်ကံၢ်ဒီး ဟံၣ်စၢ်အသးန့ၣ် ပစံးလၢလီၤကံၢ်လီၤကုၤလီၤ. ပုၤတဂၤ ထံၣ်လိာ်အသးဒီးအသကိးဒီး ကတိၤမးတၢ်လီၤကံၢ် လီၤကုၤကဲမးကမိးလၢပုၤဂၤအလီၤလီၤ.

၅. ပဒိၣ်တဂၤမၤအနုအပုၤဂၤကံၢ်ထီၣ်န့ၣ်အကသုၣ် တနု ဒီးအဆဲးဆဲးနီၤအလီၤဒီးပျံၤဒီးဆျိၣ်ဒီး ဒီးထီၣ် ဝဲဒီး ပတိၤဝဲဆူကျိမိၤအစိဘးန့ၣ်လီၤ. ပစံးတၢ်လၢကသုၣ်အ ဂီၤကံၢ်န့ၣ်မၤအသးဒ်လဲၣ်. ကသုၣ်အဂီၤ ကံၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ် ကဆုၣ်နီၤအလီၤလၢကသုၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် မၤဝဲလၢတၢ်ဖိး ဒီးထးကွီၤလၢကယီၤယၢ်ဝဲန့ၣ် လီၤဝဲလၢကသုၣ်အက ပၤန့ၣ်တခီတကွီၤကွီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကသုၣ်အဂီၤကံၢ်မုၢ်လၢ်.

၆. ကဆိဂီၤကံၢ်တနု န့ၣ် မ့ၢ်သုၣ်ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်မူစၢၤ ထီၣ်ဝဲတခီတဂ့ၢ်ဂ့ၢ်တြိၢ်ကဆိအပျိၢ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၤဒီးစံးဝဲ လၢကဆိဂီၤကံၢ်လီၤလဲၣ်.ဒီးအခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတြိၢ်ဒီး တြိၢ်လီၤယၢ်ကဆိအပျိၢ်န့ၣ်လီၤတၢ်တသ့မၤလီၤ.

၇. ကံၢ်န့ၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်ပုၤအခွဲးဒီးပအုၣ်လီၤတၢ်လီၤ. စကလဲၤစကိးဝီၣ်,လဲၤကံၢ်န့ၣ်,အိၣ်ကံၢ်လၢဟံၣ်န့ၣ်,န လဲၤတၢ်တကဲဘၣ်.

၈. ကံၢ်သၢ န့ၣ်မ့ၢ်ပတသုၣ်ညါဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးပတယး စံးလၢကံၢ်သၢလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကံၢ်သၢလီၤ.ပ ဟဲတၢ်အံၤကဘၣ်ကိးကျဲးစါ,ကဘၣ်ကံၢ်သၢၣ်,ကျဲး လဲၤဆူမံၣ်တါဝုၢ်န့ၣ် ကမ့ၢ်ကံၢ်ကျဲးအဝဲအံၤသၢၣ်ပလဲၤ တၢ်အံၤကဘၣ်စကိးထံကျိၤစါ.ကဘၣ်ကံၢ်သၢၤ,ဘၣ် ဆၣ်ပတသုၣ်ညါဘၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်, ပဆိကမိၣ် လၢကမ့ၢ်လီၤ.

၉. ကံၢ်ဒုချူ န့ၣ်မ့ၢ်ပမဲၣ်သၢၣ်လီၤဆၢၣ်ပနီၤဒုဖဲပမဲၣ်ခံ တိၣ်ကဆူးန့ၣ်မၤသးဒ်အကံၢ်အသိးဒီးပစံးလၢကံၢ်ဒု ချူလီၤ. ပုၤတဂၤအမဲၣ်သၢၣ်ကံၢ်ဒုချူ,စကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ပုၤမဲၣ်ကံၢ်ဒုချူန့ၣ်လၢအဂ့ၤအိၣ်တနီၤ,လၢပကွၢ်တဂ့ၤ ဘၣ်အိၣ်စကိးတနီၤလီၤ.

၁၀. ဘိးကံၢ်ဘိးဃံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိၣ်ကံၢ်သုၣ်ဒုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ တၢၤဒုၣ်ပသိကံၢ်သုၣ်ဒုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဘိးကံၢ်လီၤ. သုၣ်ဒုတဒုစဘိးစကိးတးဒီးကံၢ်ခံကူၣ်ချး.

၁၁. ကူၣ်ကံၢ်စိးကံၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပစိးသုၣ်လၢကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဝဲၣ် သုၣ်လၢယဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပကူၣ်ကံၢ်လီၤ,ပစိးသုၣ်လၢ ကွၢ်တုၤအညူအိၣ်တစဲးဖိစီၤန့ၣ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်တကျၢၤ ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပကူၣ်ကံၢ်လီၤ, သုၣ်တထံးစကူၣ်တးတး ကံၢ်မးသပူကလၢ်လီၣ်.

၁၂. သုၣ်ကံၢ်ဝံၣ်ဃံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ကလံၤဟဲဒီးသုၣ်အိၣ်ထီ ထၢၣ်တကျၢၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကူၣ်ဒီး အိၣ်ထီထၢၣ်တ

ကံ

ကျားဘဉ်မုၢ်ဂၤပစံးလာသ့ၣ်ကံလီၤ. ကလံၤဟံးဒီးသ့ၣ်
ကံမးကနွံထီၣ်ကနွံလီၤလဲၣ်မိၤ.

၁၃. တကံသ့ၣ်တကံဝၣ် န့ၣ်မုၢ်တၢ်အဘၣ်စၢၤယံၤ
တစီၤသ့ၣ်တထံးဒီးပစံးလာတကံသ့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးလာတစီၤသ့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ကံလီၤလာဒုးကျၢ်
ပုၤတကံသ့ၣ်ဝးတရံးန့ၣ်ပထီၣ်ဒီးလၢၣ်ဘုၤချံတနံၣ်
စံးဝဲဒၣ်,သရၣ်အဟံၣ်န့ၣ်လၢအဒိၣ်ယံၤတခီအိၣ်ဝဲတ
ကံသ့ၣ်လီၤ. နီၤပစံးတၢ်အသိးကတၢၢ်သ့ၣ်တထံးလီၤ.

၁၄. ဒၢကူကံချံး န့ၣ် မုၢ်ပုၤဆါလၢအမၤတကဲအိၣ်တ
ကဲလဲၤတကဲက့ၤတကဲဘဉ်ဒီး အပျီၢ်သကူးအဆဲသကူး
, အစုက့ၣ်ကူၤအခိက့ၣ်ကူၤတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဒၢကူကံ
ချံးလီၤ. ပုၤတဂၤဆါဒီးဒၢကူကံချံး, တကိၣ်တသိၣ်လၢၤ
ဘဉ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘဉ်.

၁၅. ကံချံးကံအီၤ န့ၣ် မုၢ်ထွံၣ်မုၢ်ဂၤ,ပုၤကညီမုၢ်ဂၤ,
လဲၤတၢ်ဒီးပျံၤတၢ်နးနးကလံၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်ယးဖး,တၢ်သိၣ်
ယးဒီးဖးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအပျံၤတၢ်ကံချံးကံအီၤလီၤ. ထွံၣ်
တနုၤန့ၣ်ဘဉ်ဘိၣ်သအိၣ်အလီၢ်ဒီး လဲၤမးတၢ်ကံချံးကံ
အီၤဒီးဖးမးတြးတြးလီၤ.

၁၆. ကံချံးကံချူး န့ၣ် မုၢ်ဆါမုၢ်ဂၤ, ထးမုၢ်ဂၤ,ကံဝဲ
လၢအဆၢတလီၤဘိၣ်ဘဉ်ဒီးကံဝဲယၢ်ခိယၢ်ခိဒီးကံခံ
တီၤသၢတီၤလွံၢ်တီၤဒီးပစံးလၢကံချံးကံချူးလီၤ. နဘိး
ဆါတဘျီကံချံးကံချူးလံးမးလဲၣ်, အၢၣ်,ပထုတၢ်တ
သံလၢၤဘဉ်,အၢၣ်,ကျိးလၢတၢ်ဧါ,အၢၣ်.

၁၇. ကံတုၣ်ကံကျီၤ န့ၣ် မုၢ်တဒဲ,ဒီးလၢၢ်,ဒီးသ့ၣ်န့ၣ်
တုၤအကံဒီးအဆၢလီၤဘိၣ်ဝဲတးချးတးချးတဖၣ်န့ၣ်
ပစံးလၢကံတုၣ်ကံကျီၤလီၤ. တဒဲန့ၣ်ပတီၢ်ဒီးကံတုၣ်ဝဲ
ဒီးလီၤဘိၣ်သါချးကလံၣ်လီၤ.

၁၈. ကံဆံၣ်ကံဃုး န့ၣ် မုၢ်တၢ်လၢအစိုးဝဲတဖၣ်န့ၣ်
ကံဝဲဒီးလီၤပလုၤန့ၣ်ပစံးလၢကံဆံၣ်လီၤ. သ့ၣ်လဲ
လၢအကျၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကံဆံၣ်ဝဲကဘုလုးဒီးလီၤပလုၤ
ပြးပြးဘဉ်ဒၢ,စၢၤတဘိစတီၤတၢ်ဒီးကံဆံၣ်မးပြးပြး
,တကျိးမးတၢ်.

၁၉. တၢသုကံအသ့ၣ် န့ၣ် ဘိးန့ၣ်သ့ၣ်ဒုဝၣ်ဒုဒီးမၤအ
သ့ၣ်န့ၣ် ပစံးလၢတၢသုကံအသ့ၣ်လီၤ. တၢသုတနုၤလဲၤ
ထီၣ်ကံအသ့ၣ်လၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်အခံဒီး မံလၢအသ့ၣ်ပူၤ
လီၤ.

၂၀. ကံသန့ဝၣ်လၢၣ် န့ၣ် မုၢ်ပဘိးန့ၣ်သ့ၣ်ဒုဒီးအလၢၣ်
အဒီးတကဒိၣ်ညါဒီးပစံးလၢကံသန့လီၤ. ပုၤတဂၤကံ
သန့တကဒိၣ်ဒီးတီၤလီၤပံၣ်ကွံၣ်မ့ၣ်အူလီၤ. ကံလီၤသန့
တကဒိၣ်တက့ၢ်. ပကပုၤပျီတၢ်ပျီပူၤတပူၤတက့ၢ်.

၂၁. ကံပိၤကံပုၤ န့ၣ် မုၢ်ဝၣ်တဖၣ်ကံဒီးအဆၢတ
လီၤဘိၣ်ဘဉ်ဒီး ပစံးလၢကံပိၤလီၤ. ဝၣ်တဘိကံပိၤ မး

ကံ

သမိးကလံၣ်ဒီးအဆၢတလီၤဘိၣ်ဘဉ်. ဒီးဘဉ်တစုစုပ
စံးလၢကံပုၤပိၤလီၤ.

၂၂. ဖိကံဆံၣ် န့ၣ် မုၢ်ဖိတကလုၣ်လီၤ. ဒီးကိၣ်ဖဲအံၤ
တအိၣ်ဘဉ်. ပနံၤဟူပုၤစံးဝဲလီၤ.

၂၃. ခိၣ်သုလီၤကံ န့ၣ် မုၢ်ပခိၣ်ဘဉ်စိၣ်လၢတၢ်ဟဲစုၤနး
ကဲၣ်လီၤဖုရဲန့ၣ် ပစံးလၢခိၣ်သုလီၤကံလီၤ. မၤ ဘဉ်
စိၣ်သု ခိၣ်လၢတၢ်ဟဲစုၤန့ၣ်ဘဉ်ဒီးခိၣ်န့ၣ် သုခိၣ်သု
ကလီၤကံဘဉ်ဖး ဖုကရဲဒ်တၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒီးအသိးန့ၣ်.

၂၄. ကံ,တံကတီၤ န့ၣ်ဒ်အံၤ,ပုၤတဂၤဆါတၢ်အံၤသု
ကလဲၤကံကွၢ်လၢပုၤစုၣ်တၢ်ကံတၢ်သုအအိၣ်မုၢ်အ ဘဉ်
မနုၤတမံၤလဲၣ်. ပကံတၢ်န့ၣ်ပဟံးထီၣ်ဆါဒီးပ
ထုကဖၣ်လၢပထးခိၣ်ဖိန့ၣ်ပုၤသုတနုၤဟူတဂ့ၤဒီးဖဲပ
သးအိၣ်န့ၣ်ပစံးဝဲဒီးပဘိးကံဒီးပကွၢ်လီၤ. မုၢ်မၤအ
သးဒ်ပစံးအသိးန့ၣ်ဒီး ပစံးဘဉ်ကုၤပုၤဂၤလီၤ. ဆီယံ
လၢပဆးအပူၤန့ၣ် ဇီၢ်ပထုကဖၣ်ဒ်န့ၣ်သိးလီၤ. ဒီးတၢ်
တမံၤလၢပမၤအီၤန့ၣ်ပမၤသုအက လုၣ်ကလုၣ် လီၤ. ဒီး
ပကံးအမံၤလၢတၢ်ကံတၢ်လီၤ.

၂၅. ကံတုၣ်ကံကျီၤ န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကံဒီးအဆၢထီၣ်တၢ်
တတီၤတတီၤန့ၣ်လီၤ.

၂၆. ဘိးကံ န့ၣ်မုၢ်ပဟံးတၢ်လၢပစုတမံၤဒီးပဘိးကံ
ခံကုၣ်သချိးကလံၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၇. ကုၣ်ကံ န့ၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်ထၢၣ်ဒီးပကွၢ်လၢယဲၣ်ဒီး
လီၤယံၤကွံၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၈. တၢ်လၢအဒိၣ်တဖၣ် န့ၣ်ကံဒီးသိၣ်သချိးကလံၣ်
လီၤ. မုၢ်မုၢ်အဆံးတဖၣ်န့ၣ်ကံဒီးသိၣ်သချိးကလံၣ်. ဒီး
တခိတကီၤဘဉ်ဒီးကံညိကဘုးလုးဧါချးချးလီၤ. ဒီး
ပစံးလၢကံချးချးလီၤ.

၂၉. ကံချံးကံအီၤ န့ၣ် မုၢ်ပဟံးထီၣ်တၢ်တမံၤဒီး ပစံၢ်
ကံချံး ပဘိးကံချံးသတံးကလံၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၀. ဆိၣ်ကံတၢ် န့ၣ် မုၢ်ပဆိၣ်ယံၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

၃၁. ကံဆံၣ်တနုၤ န့ၣ်မုၢ်တၢ်စိုးနးကဲၣ်ဆိးကံကဘုးပြး
ပြးန့ၣ်ဒီးပကံးလၢကံဆံၣ်လီၤ.

၃၂. ကံဧါဖိဧါ န့ၣ်မုၢ်တၢ်အထံးတကလုၣ်အလၢၣ်ပြီ
ကံဆိၣ်တဒိတဒိဒ်ဂ့ၢ်အသိးဒီးအဒီးစၢ်ပျီထီၣ်သီန့ၣ်ပ
ချီကျိးအိၣ်ဆၢဆၢ,ဒီးပုၤတနီၤအိၣ်ဝဲဒီးမူၤလီၤ. ဒီး
အထံးန့ၣ်တကီၤဘဉ်,ကဘုးလုးဧါလီၤ. ဒီးပကံးလၢ
ကံလီၤ.

၃၃. တံဆံၣ် န့ၣ်ပကံးလၢတၢ်ကံစုၢ်ကံးလီၤ.

၃၄. ကံပုၤကံပိၤတၢ်နုၤ န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကံဒီးအဆၢတ ထီၣ်
တဲၣ်ဘဉ်ယံၤကံဒ်ယံၤကံဒါန့ၣ်ပကံးလၢကံပုၤပိၤလီၤ.

၃၅. ကံပိၤသးကံပိၤဒီး န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကံဒီးအဆၢတ ထီၣ်
တဲၣ်ဘဉ်န့ၣ်ပကံးလၢကံပိၤလီၤ.

ကံ

၃၆. ပုၤတဂၤမ့ၢ်စံးဝဲစကလဲၤယီၤဆူနအိၣ်ဝိၣ်,ဒီးပမ့ၢ်
အိၣ်ပစံးဆါအီၤ, ဟဲးဃီၤကံၢ်န့ၣ်.

၃၇. **ထွဲၣ်ကိးသိၣ်ကံၢ်ကံၢ်,ထီၣ်န့ၣ်ကိးကံၢ်ကံၢ်,တၢ်
ဟိးကိးကိးကံၢ်ကံၢ်** နတနၢ်ဟူဘၣ်န့ၣ်.

၃၈. **သ့ၣ်ကံၢ်သးလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပနၢ်ဟူလၢပဘူးပတံၢ်သံ
ဒီးမၤသးဒ်ပသးလၢကံၢ်အသိးသချံၣ်ကလံာ်ဒီးပကိးလၢ
ပသ့ၣ်ကံၢ်ပသးလီၤလီၤ. ပသးန့ၣ်မၤသးဒ်အကံၢ်ကွံာ်
သချးကလံာ်အသိးဒီး ပကတိၤတၢ်တထီၣ်ဖျးဘၣ်.

၃၉. **ကံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးသ့ၣ်ဒုတၢ်ဒုတၢ်လုၣ်ဝဲၣ်လုၣ်န့ၣ်
ကံၢ်သါချးကလံာ်ဒီးအညးအိၣ်ဒီးတစံးဒီးပစံးလၢအကံၢ်
လီၤ. ဒီးမ့ၢ်အကံၢ်နီၣ်နီၣ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်တနီၣ်ဖးဘၣ်ဒီးထီ
ရီၤတၢ်ကံၢ်တမံၤဒီး ပစံးလၢအကံၢ်ခဲလၢကံၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်နီၣ်
ဖးဒီးအိၣ်ဒီး အကံၢ်တူၢ်တနီၣ်. အိၣ်ဒီးအကံၢ်ပိၤတနီၣ်.
အိၣ်ဒီးအကံၢ်ယံၣ်တနီၣ်,အိၣ်ဒီးအကံၢ်ချးတနီၣ်,အိၣ်ဒီး
အကံၢ်ကံၢ်တနီၣ်လီၤ. စဘိးသ့ၣ်ဒုတၢ်ဒုတၢ်ဒီးအညးအိၣ်
ဒီးတစံးလီၤ.

၄၀. **ပုၤလၢခိၣ်ဒိၣ်ခဲၣ်တဖၣ်** န့ၣ် ပဘိးအပျၢတကံၢ်
ဘၣ်. တၢ်ကတိၤန့ၣ်မ့ၢ်သါကစံးဝဲဒ်လဲၣ်စံးဝဲဒ်,ပုၤလၢ
အသ့ၣ်ဝဲၤမိၤက့ၤ,ပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်လၢခိၣ်ဒိၣ်နီၣ်ထီၣ်,မၤ
တနူအိၣ်တနူတၢ်လၢအနီၣ်အခါးတဖၣ်န့ၣ်ပုၤဖိၣ်ဖိယာ်
ဖိကတိၤတနၢၤဘၣ်,စံးဝဲလီၤ. ပကတိၤတၢ်တနၢၤဘၣ်
န့ၣ် ပစံးလၢပဘိးတၢ်အပျၢတကံၢ်ဘၣ်လီၤ. ပုၤစံးသး
လၢသကီၤဒိၣ်သဘးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပဘိးအပျၢတကံၢ်မး,
မ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်, အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အပျၢအိၣ်န့ၣ်ဘိး,အ
ကူၢ်မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီးပဘိးမ့ၢ်ကံၢ်တဘိးဒီးအိၣ်ဒီးယုဘိညါလီၤ.
သကီၤဒိၣ်အပျၢန့ၣ်ဘိး,
သဘးထီၣ်အပျၢန့ၣ်ဘိး,
မ့ၢ်ဆုၣ်ဆုၣ်လဲၤထီၣ်ကတိၤ,
မ့ၢ်ဟါဟါလဲၤထီၣ်ကတိၤ
ကတိၤမ့ၢ်ဆံးထီၣ်ဆူဒီး,ထီၣ်ချျၢၣ်မဲၣ်စုၣ်အလီၤ.

တၢ်လၢတလၢပယီၤန့ၣ် အိၣ်ဘၣ်စီၤကွဲၢ်ကိၢ်
အသိးန့ၣ် ပဘိးအပျၢတကံၢ်ဘၣ်,ပသးပုၤစံးဝဲဒ်.

၄၁. ပုၤကညီအဖိတဖၣ် **ပဘိးတကံၢ်ပဆိၣ်တယံၤ**
ဘၣ်. မ့ၢ်ပကမၤက့ၤဒ်လဲၣ်မိၣ်,တၢ်ကတိၤန့ၣ်စံးဝဲဒ်,
ပုၤကညီဖိတကန့ၣ်ဘၣ်ပကလုၢ်ကထီၤ,ပသိၣ်တ
န့ၣ်ဖဲတန့ၣ်,အနူၤကွဲၢ်အနီၣ်ယွၢ်စံးဝဲလီၤ. ပဖိန့ၣ်ပဘိးမ့ၢ်
ကံၢ်ဒီးကံၢ်လၢအနီၣ်ဆံးန့ၣ်လီၤ. တုၤအဒိၣ်ထီၣ်ဒီးအဒိၣ်
ထဲသိးဒီးပုၤန့ၣ် ပဘိးတကံၢ်ဆိၣ်တယံၤဘၣ်.

၄၂. **ပုၤလၢဘိးတၢ်ဒုကံၢ်,ယီၤတၢ်လၢညးတဖၣ်** န့ၣ်
မ့ၢ်ပသကီၤဒိၣ်သဘးထီၣ်လၢနၢၤခူနၢၤပုၤ, စံးပုၤကတိၤ
ပုၤ,သ့စံးသ့ကတိၤ,လၢကသိးဒိၣ်ပိၤညါဒိၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်
ပစံးလၢပုၤဘိးတၢ်အဒုကံၢ်ယီၤတၢ်အလၢဘိးလီၤ. ဒီးပ

ကံ

ကတိၤဒိၣ်လီၤအီၤလၢပုၤဘိးတၢ်အဒုကံၢ်ယီၤတၢ်အဘၣ်
ဘျးလီၤ. ပုၤလၢဘိးတၢ်အဒုကံၢ်ယီၤတၢ်အလၢဘိး
ဘျးတဖၣ်န့ၣ် ကဲန့ၣ်သက့လၢပသ့ၣ်က့သးပုၤ,တကိၢ်တ
သိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၄၃. ပုၤတနီၣ်နီၣ်ပသ့ၣ်က့သးပုၤဘိးအပျၢကံၢ်ကတုၤ **လုး**
ဇီၤလီၤ. တနီၣ်နီၣ်ပသ့ၣ်က့သးပုၤဘိးအပျၢကံၢ်ကတုၤ
ဘၣ်စၢ.

၄၄. **ပုၤတဂၤပျၢပဒိၣ်ဒီး ကံၢ်ချးမးသပြးကလံာ်,**
တကိၢ်တသိၣ်တၢ်တမံၤ,တၢ်ကတိၤန့ၣ်စံးဝဲဒ်ပုၤတဂၤ
ပျၢပဒိၣ်ဒီး တီၤလီၤကန့ၣ်ဝဲကနီၣ်ကစုၣ်လီၤ. တလၢတ
ဂၤဟဲထီၣ်လၢပုၤကညီကျါဒီးပာ်သ့ၣ်ဝဲၤအသးလၢပုၤ
ကညီအလီၤလီၤ. မ့ၢ်တုၤလၢပဒိၣ်အဂီၢ်ထံးန့ၣ်ပျၢပ ဒိၣ်
ဒီးကံၢ်ချးမးသပြးကလံာ်.

၄၅. **တလၢတဂၤပျၢပဒိၣ်ဒီး အယိၣ်ကံၢ်,တသ့ၣ်
ညါလၢမးအသးပမ့ၢ်ပျၢတၢ်တုၤပကနီၣ်ကစုၣ်, ပသ့ၣ်
ခုၣ်လီၤသးခုၣ်လီၤ,ပမဲၣ်လီၤဒီးပနီၣ်လီၤဂုၤ**န့ၣ်ပစံး
လၢပယိၣ်ကံၢ်လီၤ. ပဒိၣ်ပပုၤတဖၣ်န့ၣ် တုၤပဘၣ်တၢ်
စံၣ်ညီၣ်ယၢၣ်လၢအစုပုၤဒီးပယိၣ်ကံၢ်ချးလီၤ. ပသးပုၤ
စံးဝဲဒ်,ဘိၣ်သအိၣ်မ့ၢ်သါကအ့ၣ်ပုၤဒီးပာ်ပသးခူတ
လုၢ်လၢပကဝဲၣ်ဆါဆဲးဆါဒီးအ့ၣ်ပုၤတဘျီဘၣ်.
တုၤပပျၢဒီးပယိၣ်ကံၢ်န့ၣ်အ့ၣ်ပုၤဒီးအိၣ်ဝဲလီၤ. ဘိၣ်သ
အိၣ်န့ၣ်သုမ့ၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဒီးပျၢတဂုၤ,ပာ်သုသးခူတ
လုၢ်,တုၤပပျၢဒီးပယိၣ်ကံၢ်ဒီးအိၣ်န့ၣ်ပုၤလီၤ.

၄၆. **ကံ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုၢ်ထဲကံၢ်ဒုၣ်ဒိၣ်န့ၣ်
ကံၢ်ဒုၣ်ဒိၣ်ဒီး ကဘူးလုးကသိၣ်ကသ့ၣ်သးအထံးအလိး
ဒီး အဒိၣ်တရံးအထံးန့ၣ်ဝဲတရံးဒီးအလၢအဒိၣ်
သကံၢ်ခိၣ်အသိးပြဲကံၢ်ဒီးဒီးပကိးလၢကံၢ်လီၤ. ဒီးအဒိး
န့ၣ်ပျီၣ်ထီၣ်ဝဲစံးကဘၣ်စီၤဒီး ပချီကျိးအိၣ်အပျီၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဒီး အသၢၣ်ဘၣ်တၢ်ကျၢနီၣ်စုမုၢ်သၢဘိလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲလၢ
ကစၢ်ကလိ,ပုၤဒိၣ်ကနၢၤလီၤ.

၄၇. **စုၣ်တၢ်ကံၢ်တၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအူသ့ၣ်ထုကဖၣ်ဆုၢ်
လၢအထီၣ်ခိၣ်ဖိနဲဒီးဘိးဝဲတတိၤတတိၤဒီး ပစံးလၢအ
ကံၢ်တၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်မၤအသးဒ်အံၤဒ်န့ၣ်ဒ်ကသ့ၣ်ညါ
ဝဲဒီးကွၢ်ဝဲလၢအဘိးဆုၢ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢအကံၢ်တၢ်လီၤ.
ပုၤတဂၤန့ၣ်မၤတကဲဒီးနကံၢ်ကွၢ်စၢမ့ၢ်မနုၤအလိၣ်အိၣ်
တမံၤလဲၣ်. စကံၢ်ကွၢ်ဒီး ထီၣ်လၢဆုၢ်အပူၤလၢတၢ်ထိးခိ
လိၣ် အိၣ်လီၤစံးဝဲဒ်.

၄၈. **ကံၢ်ထီၣ်ဃံကံၢ်ဆီဃံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမ့ၢ်သါက
ကွၢ်ကဖဲဒီး မ့ၢ်န့ၢ်ဘုၤမ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်စၢ, မ့ၢ်တၢ်အက
အိၣ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ကလိၣ်အိၣ်သံအီၤတလိၣ်အိၣ်သံဘၣ်
စၢဒ်ကသ့ၣ်ညါဒီးအူသ့ၣ်ထုကဖၣ်ဆီဃံဝံၤဒီးဆဲးဝဲအ
ပူၤဒီးကွၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအကံၢ်ဆီဃံလီၤ. စဲးဒုးတလိၣ်

ကံ

အံၤစကံတံၤယံၤဂ့ၤယာ်,ကန့ၢ်အိၣ်ကံၤသၢ်. ထွဲ,စကကုၣ်ကဲးဖဲအံၤ, မ့ၢ်န့ၢ်အိၣ်န့ၢ်အိၣ်ဘုၤဇးဒီး ပမ့ၢ်တသံစိၣ်ကိၢ်ယိၣ်,ဆုတီၢ်ဆါက့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် ဆိယံထီၣ်န့ၢ်ပုၤလၢအဂ့ၤတက့ၢ်. မ့ၢ်တန့ၢ်အိၣ်န့ၢ်အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဆိယံထီၣ်န့ၢ်ပုၤလၢအအာတက့ၢ်. ထုကဖၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကညိကံၤဆိယံန့ၣ်ထုကဖၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်ဝံၤဒီးဆဲးဝဲအပူၤန့ၣ်ဒီးကွၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢအကံၤဆိယံလီၤ.

၄၉. **သ့ၣ်ကံၤသးလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဖိသံအမၤသံဒီး ဆိကမိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးသးသယုၢ်ဝဲ, တံၢ်မိၣ်ထီၣ်န့ၣ်သ က့အသးဒီးတထံၣ်လၢဘၣ်ဝဲဒီး တံၢ်မိၣ်ဟီၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ကံၤသးလီၤလီၤ. ဒီးပုၤလၢအဖိသံဆဲးခိၣ်ဒီးဘၣ်တံၢ်မၤအမၤသံန့ၣ်ပကွၢ်ပသးကညိဒီးပအုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်တံၢ်မိၣ်ဟီၣ်ပသးလၢအယိဒီးပစံးလၢပသ့ၣ်ကံၤသးလီၤလီၤ. ပုၤတဂၤဘၣ်တံၢ်မၤအမၤသံဒီးစကွၢ်ဒီးစသ့ၣ်ကံၤသးလီၤမးလီၤ. ဒီးပုၤလၢကတိၤမုၢ်တံၢ်တဖၣ်န့ၣ် ပကန့ၣ်ဒီးတံၢ်မိၣ်ဟီၣ်ပသးန့ၣ်ပစံးလၢပသ့ၣ်ကံၤသးလီၤလီၤ.

၅၀. **ဝံၣ်ကံၤဝံၣ်ဝဲပစံးတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဝံၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဟံးထီၣ်ဒီးပဘိးသကုးလီၤဒီးကံၤကွံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဝံၣ်ကံၤလီၤ. ပုၤတဂၤစသ့ၣ်လီၤန့ၢ်ကါအဒုတဒုဒီးလဲၤဝံၣ်ကံၤသလူၤဝဲသလူၤ.

၅၁. **ကံၤချဲးကံၤချဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပယိၣ်သ့ၣ်ဒုယးပြီၤကံၤသိၣ်ချဲးချဲးန့ၣ်ပစံးလၢကံၤချဲးလီၤ. သ့ၣ်ဒုတပူၤစယိၣ်ကံၤသိၣ်ချဲးချဲးချဲးချဲးချဲးကမ့ၢ်ကံၤအကျါသၢ်,ကံၤချဲးချဲးန့ၣ်မ့ၢ်ပဘိးသ့ၣ်ဒုဖိလၢအဆဲးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅၂. **ကံၤတူၣ်ကံၤကျိပစံးတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယိးသ့ၣ်မုၢ်ဒီးပစုးလီၤဒီး ကံၤလီၤပျဲဝဲတတိၤတတိၤန့ၣ်ပစံးလၢကံၤတူၣ်ကံၤကျိလီၤ. သ့ၣ်မုၢ်ကျါတကျိစယိးဒီးစစုးလီၤပုးဒီးကံၤတူၣ်ကံၤကျိလီၤကလဲလ့ၤတက့ၤ.

၅၃. **သ့ၣ်ကံၤလၢအဂံၢ်လၢအဂံၢ်ယဲၤပစံးတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ် ကလံၤဟဲဘၣ်သ့ၣ်န့ၣ်နးနးကလဲၣ်ဒီးသ့ၣ်န့ၣ်အဂံၢ်ဟဲထီၣ်ကွံၣ်ဝဲဒီး ကံၤကွံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးသ့ၣ်ကံၤလၢအဂံၢ်လၢလီၤ. သ့ၣ်တထံးကလံၤဟဲဘၣ်ဒီးကံၤမးလၢအဂံၢ်လၢသချူၢ်ကလဲၣ်လိၣ်,ကမ့ၢ်ကံၤအဂံၢ်တကျါဘၣ်ဒီးကံၤလၢအဂံၢ်လၢသၢ်.

၅၄. **ဝဲၣ်တံၢ်တကံၤဘၣ်လီၤဆူ** န့ၣ် ပစံးတံၢ်မ့ၢ်ပဝဲၣ်ဝဲန့ၣ်တံၢ်ဒီးလၢအခံတခီနီးဝဲကံၤတသ့ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဝဲၣ်တံၢ်တကံၤဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢအခံတခီနီးဒီးကံၤတသ့လီၤဆူဝဲလီၤ. ဝဲၣ်တံၢ်တကံၤဘၣ်န့ၣ်တကံၤဘၣ်လဲၣ်.

၅၅. **ဟံၣ်ကံၤဒီးဖျါၣ်ဟံၣ်ကံၤဒီးတြၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပရူၣ်လီၤဟံၣ်ထူၣ်တယိၣ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ကလံၤသကူၢ်ထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢန့ၣ်ပစံးလၢဟံၣ်ကံၤဒီးဖျါၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤဟံၣ်

ကံ

တဖျါၣ်ရူၣ်လီၤဝဲအပူၤတယိၣ်ဘၣ်ဒီးကလံၤဟဲဒီးကံၤမးသပြုၤကလဲၣ်လိၣ်.

၅၆. **ကံၤလီၤကပီၤလီၤကတပစံးတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်ကံၤဒီးဖိၣ်အဖိလီၤပျိတံၢ်ဖဲန့ၣ်တခီညါဒီးပစံးလၢကံၤလီၤကပီၤလီၤ. သ့ၣ်တထံးကံၤလီၤကပီၤတံၢ်ဖဲန့ၣ်တခီညါကဒိၣ်ဝဲးကံၤတထံးသၢ်.

၅၇. **နတီထီၣ်ကံၤစတလါအခံ** န့ၣ် ဇဲၢ် ပစံးတံၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တံၢ်ကတိၤလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤလၢချဲခိၣ်ထီၣ်ပူၤဒီးပဘၣ်ယိၣ်တလါကစီၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံးအဝဲတဂၤ,နတီထီၣ်ကံၤစတလါအခံန့ၣ်ဇဲၢ်ကဘၣ်စီၣ်ဘၣ်ဖုးအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တံၢ်ကတိၤလီၤ.

၅၈. **ကဘျါကံၤကဘျါကံၤပစံးတံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လၢခိဒီးပမ့ၢ်မၤတကဲန့ၣ်ဒီးပကူးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤလီၢ်ထီၣ်ကသံၣ်လၢသရၣ်ဒီးပစံးဒ်အံၤသရၣ်ဇၢ ဟ့ၣ်ထီၣ်ကံၤစကသံၣ်ကူးတစဲးစအိၣ်ဘျါကံၤဇၢ,တံၢ်ကတိၤန့ၣ်မ့ၢ်တံၢ်ကတိၤအနါစုၤစကိးလီၤ.

၅၉. **လီၤကံၤလီၤကပစံးတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိပုၢ်ဝဲၣ်လီၤဖးလီၢ်အသးယံၤယံၤကလဲၣ်ဒီး မ့ၢ်ထံၣ်လီၢ်က့ၤအသးန့ၣ်အသ့ၣ်ဖဲအသးဖဲ စံၣ်တဲၤတီၢ်တဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒုလီၢ်အသးန့ၣ် ပစံးလၢလီၤကံၤလီၤကပလီၤ. ပုၤဒိပုၢ်ဝဲၣ်ခံၤဟးဖးလီၢ်အသးယံၤဒီးထံၣ်လီၢ်အသးန့ၣ်မၤမးဝဲလီၤကံၤလီၤကပလီၤ. နဲတဂၤနမၤဒီးပိၢ်မုၢ်တဂၤလီၤကံၤလီၤကပတဘးန့ၣ်နကွၢ်ဂ့ၤဝဲဇၢ,ဒ်ပစံးတံၢ်အသးတံၢ်မိၣ်လဲၤအိၣ်သကိးနသးလၢပိၢ်မုၢ်တဂၤနကွၢ်ဂ့ၤဝဲဇၢ.

၆၀. **နလဲၤကံၤဖဲ,စကမၤကံၤဖဲ,နစံးဘၣ်ကံၤသရၣ်ဖဲ,နအိၣ်ကံၤဖဲ,ဆၢကိးစၣ်.**

၆၁. ပလဲၤတံၢ်မုၢ်တနံၤကျဲတဘိယိပကတိၤကံၤတံၢ်ဒ်ဖိးစိုၢ်ကလဲၣ်န့ၣ်,တုၤပလဲၤဒီးပကလဲၤကံၤတစုၤသပြုၤကလဲၣ်န့ၣ်.

၆၂. **နံၣ်ဘၣ်လီၤဒီးဟဲအိၣ်က့ၤကဒီးကံၤယၢနံၣ်ဖဲဇၢ.**

၆၃. **ကအိၣ်ကံၤတပူၤပုၤသၢ်,သရၣ်အိၣ်စုၢ်ကိးဇၢ, ကအိၣ်ကံၤသၢ,ကအိၣ်ကံၤဝဲသၢ, ကအိၣ်ဝဲသၢ,သရၣ်လဲၤဆူလဲၣ်,မ့ၢ်ကံၤအအိၣ်လၢဟံၣ်သၢ.**

၆၄. သရၣ်ဟဲစုၢ်ကိးဇၢ. **မ့ၢ်ကံၤအဟဲလၢခံဇၢန့ၣ်.**

ကံ

၁. **တံၢ်ကိၢ်တံၢ်ကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိသၣ်ဝံၤလီၤဒီး,မၤဘုတန့ၢ်မၤဟုတန့ၢ်, ပဒိၣ်မၤကိၢ်မၤဂီၤတံၢ်,ပမၤတချုးအိၣ်တချုး, ပဝံၤသံလီၤဒီးသံ,ပဘၣ်သုးဘၣ်သံန့ၣ်ပစံးလၢတံၢ်ကံၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုၤပစံးလၢထံကိၢ်ကိၢ်ကံၤလီၤ. ပအိၣ်လၢပျါန့ၣ်ပုၤကညိဘၣ်တံၢ်ကံၤလၢစီၤတဲ

ကံ

ပိဋကဋ္ဌနိပါတ်သုတ်ညါလံပျံပျံပျံပျံလံ. ပအိဉ်လကီၢ် ပယီၤအံၤတၢ်ကိၢ်တၢ်ကံၤဒီးပၤကညီၤဟးဝဲဆူယုၢ်တြၢ်တ နီၤလီၤ. တၢ်လၢတၢ်ဝံၤတၢ်ကံၤန့ၣ်ပၤကညီၤပျံၤဝဲနးကၤ, ပၤကညီၤပျံၤန့ၣ်သကုတၢ်တၢ်ကံၤဒီးတဖျးဘၣ်.

၂. တၢ်ကံၤအိၣ်ရီၤ န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကသၣ်ဝံၤလီၤဒီး, တၢ်ဆူး တၢ်ဆါကအိၣ်ထီၣ်, သးမ့ၢ်သံၣ်ဘိကအိၣ်ထီၣ်.တုၤပၤ ကညီၤကသံတုၢ်ဘုၣ်လုၤလၢၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ကံၤအိၣ်ရီၤ လီၤ. ဒီးအိၣ်လၢပမံၤပပၢ်အကလုာ်ကထိၣ်စံးဝဲဒၣ်.တၢ် ကကံၤအိၣ်ရီၤဒီး ကအိၣ်လီၤတၢ်ထဲထဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်တ စုဒ်စံးဝဲဒၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒီး တၢ်ကံၤတစုလံ, မ့ၢ်ပူၤလံၤနီၤ မ့ၢ်တပူၤဒီးဘၣ်စၢ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဘၣ်တစုစုပဆိက မိၣ်လၢပူၤလံ,ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ပၤကညီၤအိၣ်ဒီးဒီးပၤကညီၤ ကကဲတၢ်လၢဒုၣ်ဘုအသိးညၣ်လံၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ပ သးပျံၤစံးဝဲဒၣ်.ဒီးတၢ်အကတီၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပူၤလံၤနီၤတပူၤဘၣ် စၢ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၃. နီၣ်သဲကံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်တၢ်ဖုဒါနီၣ်စုညါတခါဒီးအိၣ် တထီၣ်ဒီးပမၤထီၣ်ဒီးအဘိဒီးပဝံၤထီၣ်ချံန့ၣ် ပစံး လၢသဲကံၤလီၤ. ထီတဖၣ်န့ၣ်ပဝံၤလၢနီၣ်ဝံၤသဲကံၤလီၤ. သုမၤထီၣ်ဒီးသုတမၤဘၣ်နီၣ်ဝံၤသဲကံၤဘၣ်. သုကဝံၤထီ လၢမနုၤလဲၣ်.

၄. ကံၤလၢ်ခိၣ်ကံၤလၢ်ဒု န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်အဖီလၢ်လၢဟီၣ် ခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကံၤလၢ်ဒုတစုစုလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပ စံးလၢကံၤလၢ်ဒုလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကံၤလၢ်ဒုလီၤ. ပၤတဂၤလဲၤလီၤဆူကံၤလၢ်ဒုတလီၤလီၤမ့ၢ်အလဲၤမၤမ နုၤလဲၣ်.လဲၤလီၤဆူကံၤလၢ်ဒုတဂ့ၤ,နကလီၤတၢ်ဘၣ် ဖုးဖိဆံးစီၤစၢ.

၅. အသံးအကံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပဖီကသုဒီးတၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်ဒီး ကျိၣ်ကျဲဒီးကသုထံဒီးတၢ်ညၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကသု အသံးအကံၤလီၤ. နမၤကသုတသပၤအသံးအကံၤ စုၤကလဲၣ်. ပအိဉ်ကဘျးအိၣ်ဒ်လဲၣ်. ကသုအသံးအ ကံၤမ့ၢ်တအိၣ်န့ၣ်သကုပကအိၣ်ကံၤဒီးအထံအနီၣ်န့ၣ်န့ၣ်.

၆. တၢ်သီၣ်ကံၤကံၤမ့ၢ်မနုၤသီၣ်လဲၣ်,တၢ်သီၣ်ကံၤ ကံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ဒုၣ်အမိၢ်တဖၣ်ပၤသီၣ်ဝဲကံၤကံၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစု စုပစံးလၢအပူၤသီၣ်ကံၤကံၤလီၤ. ထီၣ်ဒုၣ် ပၤသီၣ်ကံၤကံၤန့ၣ်ကမ့ၢ်ကံၤယုအိၣ်အဆၣ်သၢၣ်.

၇. ကံၤကံၤကံၤကံၤ န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တီၢ်ဒီးကိး ဝဲကံၤကံၤလီၤ. ဘီၣ်သအိၣ်အုၣ်ထွံၣ်တဖၣ်ကိးသကံၤက လၢ်ဒီးဘီၣ်ဝဲ,ကမ့ၢ်ကံၤအသံတုၢ်သၢၣ်. ထွံၣ်တဖၣ်အက စၢ်တီၢ်ဒီးကိးမးကံၤကံၤ,ဘူးကံၤဒီးကသံသၢၣ်.

၈. တၢ်အဘျးအဖီၣ် န့ၣ်ပၤကညီၤဒီလီၤဝဲလၢတၢ်အသံး အကံၤလီၤ. ပၤကညီၤမၤမ့ၢ်မၤဘျး, မၤသရဲသခး, ဘါ တၢ်ဂူၢ်တၢ်ဂီၤလၢပျၢၤလံၤလံၤန့ၣ် တထံၣ်ဘၣ်အသံးအ

ကံ

ကံၤနီၣ်တမံၤဘၣ်. မၤကစၢ်ယုၤသးကညီၤပၤဒီးပံၤလီၤ န့ၣ်ပတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်,ဒီးမ့ၢ်ဒီးလၢဒီးထံ ဒီးမ့ၢ်ဒီး ပထံၣ်ဘၣ်အသံးအကံၤထဲကစၢ်ယုၤမၤဝဲန့ၣ် စီၤလီၤ. မ့ၢ်ပဘါတၢ်ဂၤတဖၣ်န့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်အသံး အကံၤနီၣ်တမံၤဘၣ်. နမၤနမိၢ်သနီၣ်နပၤသနီၣ်နထံၣ် အသံးအကံၤလၢမနုၤတမံၤလဲၣ်. နဘါတၢ်ဂူၢ်တၢ်ဂီၤန့ၣ် နထံၣ်ဘၣ်အသံးအကံၤလၢမနုၤတမံၤလဲၣ် နတထံၣ် ဘၣ်အသံးအကံၤလၢတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်. နတအိၣ်ဘၣ် ဘၣ်အသံးအကံၤဘၣ်န့ၣ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်ပဘါက စၢ်ယုၤန့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်အသံးအကံၤအါမးလီၤ.

၉. လၢပဖီသၣ်ဒီးန့ၣ်တၢ်ကံၤလံတစုလံ, ပသုၣ်ကုသး ပျံၤစံးဝဲတၢ်ကကံၤဒီးဆူညါလၢအနးဒီးလီၤ. ဆူညါန့ၣ် တၢ်ကကံၤအိၣ်ရီၤဒီးကအိၣ်လီၤတၢ်ထဲထဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤ စံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်တၢ်အကံၤအခါခဲလဲၣ်ခဲလဲၣ်ပသးပျံၤတသ့ၣ် ညါစကိးဘၣ်.မ့ၢ်တၢ်ကကံၤလၢစီၤပၤကအိၣ်ဖီၣ်လၢရှုၣ် တကူၣ်ဒီးသန့ၣ်ကခးချံၣ်န့ၣ်စၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်. ပသးပျံၤစံးဝဲဒၣ်ပၤကညီၤလီၤတစီၤတၢ်ကံၤတစု.လီၤ တ စီၤတၢ်ကံၤတစုလီၤစံးဝဲဒၣ်,ခဲကနံၣ်အံၤပၤအဲကလံးအ ပဒိၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ပၤဘၣ်ကီၢ်ပယီၤတမံၤ. တၢ်ကံၤကံၤဒီးလံ ကံၤတစုသၢၣ်, မ့ၢ်လၢကစၢ်ယုၤအစီအကမိၢ်ဒီးပၤအဲက လံးပဒိၣ်ပၤဘၣ်က့ၤကီၢ်ပယီၤဒီး ပၤလၢစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤ ကစၢ်ယုၤအကလုာ်အကထီၣ်ဒီး သရၣ်သမါအိၣ်ထီၣ်ဝဲ လၢမၤမ့ၢ်မၤယုတၢ်ဒီး တၢ်တကံၤဘၣ်ဝဲလီၤ. မ့ၢ်လၢ ခံလၢပျၢၤန့ၣ်တလီၤလီၤတၢ်ကံၤတစု.တလီၤလီၤတၢ်ကံၤ တစုထီၣ်ဘီလီၤ. ဖဲဒၣ်ပမိၢ်ပပၢ်ပဖီအစီၤန့ၣ်တၢ်ကံၤ တုၢ်သၢၣ်ကၤလီၤ. တၢ်ကံၤမိၢ်လီၤတစု တၢ်ကံၤပိၣ်ခူး တစု.တၢ်ကံၤတဲၣ်ပိၣ်တစု.သၢၣ်ညါလီၤ. လၢအဂံၢ်ခိၣ် န့ၣ်အိၣ်ဒီးလၢအအါဒီးပသးပျံၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. ပၤအဲကလံးအပဒိၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဒုးဘၣ်ကီၢ်ပယီၤတ မံၤ,ပၤပယီၤအပဒိၣ်တဖၣ်ကခံၣ်ဒုးကီၢ်ယုၢ်တြၢ်န့ၣ်မ့ၢ် ပဝဲ ဒၣ်တဖၣ်ဘၣ်ခါးတဘၣ်ခါး ပဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ် ကံၤ, ဒီးပသံအုၣ်သံကျိၣ်လံလၢပျံၤလံၤကျါ,ခဲကနံၣ် အံၤပယံလီၤလဲလံကံၤသၢ. လၢတၢ်ကံၤပိၣ်ခူးန့ၣ်ပၤ ကညီၤတဖၣ်ဝံၤန့ၣ်သုးဖိအဟုဒီးသုးဖိတဖုးအိၣ်က့ၤဘၣ် အီၤန့ၣ်ဝံၤသံ လီၤဒီ လၢတၢ်ခဲခိၣ်ခဲ ကျါလီၤ,ပသး ပျံၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. မၤကီၢ်မၤကံၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်ပပျံၤမၤဆူၣ်မၤကနီၣ်ပၤ ဒီး မၤတခီပံၤန့ၣ်အသးတခီ,မၤတခီတီၢ်တၢ်တခီမၤတခီ စၢတၢ်တခီဒီးပစံးလၢမၤကီၢ်မၤကံၤပၤလီၤ. တလၢတဖၣ် မၤကီၢ်မၤကံၤပၤကညီၤတဘးန့ၣ် ဘၣ်စုးတပျံၤတၢ် ဒီးပၤအဲကလံးဖိကိးစက့ၢ်မၤဝဲတပျံၤလဲၣ်. ပၤတဂၤ အိၣ် တဂၤဒီးမၤကီၢ်မၤကံၤဝဲတဘးန့ၣ်မ့ၢ်အတၢ်မၤက

ကံ

ပွဲစကီး၏။ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာမာကိ်မာဂီလီ။

၁၂. **အာနက်ကံသံ** နှံ့မုၢ်ပုၤလၢအအာတဖၣ်မၤတၢ်အာဒီး ပဝံသးစူၤမုၢ်တကဲဘဉ်,ပမုၢ်ကမၤဆၢအီၤ တမံၤမံၤဒီးပစံးအီၤလၢနမၤမုၢ်အာနက်ကံသံလဲၣ်.ဒ်နှံ့လီၤ. ပုၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်အာနက်ကံသံ,ပကခိးဖိၣ်ကံတဘီၣ်န့ၣ်,နမၤတၢ်မုၢ်အာနက်ကံသံမုၢ်စပျံၤန့ၣ်ဆါကိ်တံၢ်ခါ.နမၤတၢ်မုၢ်အာနက်ကံသံမုၢ်စတီၢ်န့ၣ်တဘျီဘဉ်ခါ.ထွဲၣ်တဖုအိၣ်တၢ်လီၤဆီအာနက်ကံသံ,တီၢ်သံကွံၣ်တၢ်န့ၣ်, ပကတိၤတၢ်တုၤပစံးအာနက်ကံသံန့ၣ် ပဝံသးစူၤတၢ်တကဲလၢဘဉ်,မုၢ်ယၢ်ပကတီၢ်တၢ်,မုၢ်ယၢ်ပကထိတၢ်ဒီးပစံးလၢအာနက်ကံသံဒ်နှံ့ယၢ်.

၁၃. **နံၤကံကံနံၤကံကံ** နှံ့မုၢ်ပုၤကညီနံၤသီၣ်လၢပယုၢ်လၢအကိ်ယုၢ်ပုၤကပၢ်လၢဒီး ပစံးလၢနံၤကံကံလီၤ. ပသးပုၤတဂၤစံၣ်တၢ်တၢ်ဒီးနံၤဒၣ်အတၢ်ကံကံ, ကံကံ,နနံၤဟူကိးခါ. ပုၤတဖၣ်စံၣ်တၢ်မနံၤနံၤကံကံ, ကံကံန့ၣ်လဲၣ်ပကလဲၤကနၣ်စကိးကံခါ.

၁၄. **တၢ်ကံအီၤရီၤ**, ပုၤကညီန့ၣ်အမၤလၢပုၤမံၤ, ပစံၣ်တၢ်မတၢ်တဂၤလၢပုၤတဂၤတၢ်ကံဒီးမၤအဖိခါလဲၤ ဖဲးခူသ့ၣ်လၢပုၤမုၢ်ကနၢ်ဒီးအဖိခါန့ၣ်လဲၤဖဲးဝဲဒၣ်လီၤ. နံၣ်ဘဉ်လီၤန့ၣ်သးမုၢ်လဲၤသတးဒီး ပုၤကညီယုၢ်မုၢ်ဟးဖျိးမးတက့ၢ်သ့ၣ်လီၤ. ဒီးပမုၢ်ကနီၤတဂၤယုၢ်ယုၢ်ဒီးဟးဖျိးလီၤမးဝဲဆူဘးန့ၣ်လီၤ. တအိၣ်ဘဉ်မုၢ်တအိၣ်ဘဉ်ထံဒီးယဲၤမးဝဲဒ်သီးဒီးစိးဘဉ်ခွဲၣ်နီၤလီၤ. ဒီးမတၢ်တဂၤပိၣ်ခါလၢအဖဲးခးတဂၤန့ၣ်လဲၤဟးဒီးထံၣ်လၢတၢ်အလီၢ်ဘိးအိၣ်ဆူၣ်လၢထံဖိခံတပူၤစီၣ်စီၣ်လီၤကံလၢပုၤကညီလီၤ. ဒီးလဲၤယိၣ်ထီၣ်ပိၣ် ဝဲဒၣ်အလီၢ်လၢ ထံဖိခံတၢ်အီၤပူၤန့ၣ်ကြူးကြူးလီၤ. ပိၣ်ပိၣ်ဝဲဒီးနီၤဟူလၢပိၣ်မုၢ်န့ၣ်ဟီၣ်ထုကဖၣ်မးတၢ်လၢလၢခိၣ်ရဲၣ်ရဲၣ်လီၤ. မတၢ်တဂၤ ပိၣ်ခါယါဖုးအီၤသဟးကလၢဒီးဖုးလီၤသလုၣ်ဝဲဆူလၢခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်ခါန့ၣ်လဲၤယီၤကွၢ် ဒီးကွၢ်ဝဲမုၢ်လၢအမုၢ်ကနီၤအနုၤဒီး ထီၣ်သိးခိးလီၤ.ဟဲက့ၤဖုၣ်က့ၤဝဲဆူအဒဲပူၤဒီးဒုးအိၣ်က့ၤဝဲဆူမုၢ်တဖဲးဖိတဖဲးဖိခါလီၤ. မုၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်, ဘဉ်ယိၣ်ဝဲလၢအတၢ်တအိၣ်ဘဉ်မုၢ်ယံၣ်တၢ်န့ၣ်မုၢ်အိၣ်ဖုးမုၢ်ဒီးကသံဘဉ်ဖုးလီၤ. ယံၣ်ယံၣ်ဒီးဒီးဘိၣ်ထီၣ်သိထီၣ်က့ၤဝဲဒ်လီၤလီၤ. ပိၣ်ခါန့ၣ်အတၢ်သါဘဉ်အီၤဒီးအဝဲခိၣ်သါဘဉ်ဆၢစုၢ်ကိးလီၤ. အိၣ်ယုၢ်ဝဲခံဂၤန့ၣ်ဒီးအဖိအိၣ်ဝဲတဂၤလီၤ. တၢ်မုၢ်က့ၤဂ့ၤက့ၤန့ၣ်ဘဉ်လီၤဒီးမတၢ်တဂၤပိၣ်ခါန့ၣ် ဟဲက့ၤယုၤက့ၤအမၤ,ဒီးအဖိန့ၣ်ဆူဟံၣ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤဂၤဟဲကွၢ်ကိအဖိ,ဒီးအမၤန့ၣ်ဟံၣ်ယၢ်ယံးယီၤယၢ်ယံးမးလီၤ. အဝဲတဟံၣ်တဟဲကွၢ်ကိဘဉ်ဝဲ

ကံ

ဘဉ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,ယဲးဒၣ်စဖိခါအိၣ်စုၢ်ကိးစတလဲၤကွၢ် ကိဘဉ်. ဒီးမၤအဖိခါလဲၤဖဲးခူသ့ၣ်ဒ်နှံ့သိးလီၤ. အဖိခါန့ၣ်လဲၤဖဲးဒီးလဲၤလူၤပမံၤမုၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢအမၤလီၤ. ပမံၤမုၢ်န့ၣ်ဒၤဘဉ်အမုၢ်အလၢဒီးဆံးစၢ်ဒီးအဝၢစီၤအဟံၣ်လီၤန့ၣ်တလီၤဘဉ်စံးဝဲဒၣ်,ယံၣ်ယံၣ်ဒီးမတၢ်တဂၤန့ၣ်စံးဘဉ်အမၤပမံၤမုၢ်န့ၣ်,စကက့ၤအိၣ်န့ၣ်ပသးပုၤလၢဟံၣ်ဒိၣ်တဘီတက့ၢ်. စစီၤနဟံၣ်လီၤတလီၤထီၣ်ဘဉ်. က့ၤပူၤဒီးပမံၤမုၢ်ပျံၤလၢပုၤကညီကဟဲအိၣ်ဘဉ်ဖုးအီၤန့ၣ်ဒီးအုၣ်တၢ်လီၤအဖိန့ၣ်အဒုးဒီး သံဝဲလၢအဝၢလီၤခဲန့ၣ်လီၤ.အဝၢဟဲက့ၤတုၤဒီးပသးပုၤလၢအကွၢ်ပဟးသ့န့ၣ်ဒီးအလီၢ်သံတၢ်ယဲးယဲးလီၤ. ဒီးကတၢ်ဝဲလီၤ.

၁၅. **ပကံမုၢ်ပကံ** အဆီလီၤ. ပကံကွံၣ်ပကံကွံၣ်ချံအခိၣ်န့ၣ်မုၢ်ပပဒုၣ်ကွံၣ်လၢဂီၤလုၤခိၤလၢပလဲၤတၢ်လၢချံန့ၣ် ပစံးလၢပပကံကွံၣ်ပကံကွံၣ်ချံအခိၣ်လီၤ. ချံကဘဉ်ဒီးဒီးလၢ,ပကံကွံၣ်ပကံကွံၣ်ချံအခိၣ်တက့ၢ်.

၁၆. **တၢ်ဝံၤတၢ်ကံ** နှံ့ မုၢ်ခူဟးဂီၤဝုၢ်ဟးဂီၤ,သးလဲၤသံၣ်လဲၤနး,ဒီးတၢ်သံၣ်ဝံၤလီၤဒီးအိၣ်အါသတးဒီးတၢ်ခဲလၢန့ၣ်ပကိးအမံၤလၢတၢ်ကံဒီးတၢ်ဝံၤတၢ်ကံဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၇. **ဆူးကံ** နှံ့မုၢ်ပလဲၤဆူးထီၣ်ပုၤခူပုၤဝုၢ်လၢမုၢ်အူဒီးအဝဲသ့ၣ်တထံၣ်န့ၣ်က့ၤဘဉ်အတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဘဉ် ဒီးကဲဝဲလၢပဆူးကံအဝုၢ်လၢမုၢ်အသိးလီၤ. မုၢ်မုၢ်အူအိၣ်တၢ်သတးဒီးတၢ်ကံအိၣ်ထီၣ်လၢမုၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁၈. **သုစံးတၢ်လၢကံလံ** နှံ့မုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အံၤခါ. မုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အံၤလီၤ.

၁၉. ဟူဘဉ်လၢပဒိၣ်နီၤဒီး
 ပဒိၣ်အသးဒိၣ်ထီၣ်လီၤ
 ပုၤအမၤသံတၢ်တဖၣ်
 မၤစံၣ်မၤကျၢၤယၢ်ဝဲဒၣ်
 ပဒိၣ်အသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီး
 မၤစံၣ်မၤကျၢၤဝဲဝံၤဒီး
 ခိထီၣ်သုးမုၢ်သံၣ်ဘိလီၤ
 ဆူးကံဝုၢ်လၢမုၢ်အူလီၤ.

၂၀. မုၢ်ခဲကနံၣ်အံၤပစုၢ်ပနံၣ်တသုဒီးဘဉ်, **ပတထံၣ်ဒီးဘဉ်အသးအကံ** နီတပူၤဘဉ်,တုၤပထံၣ်စီၣ်ဝဲၤကဲၤဒီးပကစုၢ်ပကနံၣ်,ပကဘျီပကဘါအီၤကိးဒ်ကိးဂၤဒီးလီၤ.

၂၁. **တအိၣ်ဘဉ်အာနက်ကံသံ** ဘဉ်. စခိၣ်တမံၤတသါစုၢ်ကိးဘဉ်အာနက်ကံသံဘဉ်. ဆါနးစၢ်ထဲစကိၣ်တဘီအံၤလီၤ. စအိၣ်အိၣ်မုၢ်တဖုတဝံၣ်စုၢ်ကိးဘဉ်အာနက်ကံသံဘဉ်. ဝံၣ်ထဲထဲတမံၤလီၤ.

၂၂. ပုၤတဂၤမုၢ်အတၢ်န့ၣ်တုၤလီၤယၢ်တဖုဒ်န့ၣ်,**အာနက်**

ကပ်

တကက်သံစကမာကွာ်တဘီနဲၣ်. အာနုၣ်တကက်သံ န ကဆုၣ်သမိးဆံးဆုၣ်လဲၣ်. သံမုၢ်သံအာနုၣ်တကက်သံစ ကမာကွာ်တထံၣ်ဇဲတၢ်အံၤဇၣ်.

၂၃. **ပကပ်** န့ၣ်မုၢ်ပကပ်အဆိလီၤ. သကပ်အဆိမုၢ်သ ကပ်,သကပ်အဆိမုၢ်သကပ်,ထွံၣ်ကိးသကပ်ကလၢ.

ကး

၁. **ကပိးကးအလုၤ** န့ၣ်မုၢ်မၤအလုၤအလုၤန့ၣ်ဒီးပစံး လၢ ကပိးကးအလုၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢက ပိးစၢ်အလုၤလီၤ. လၢတၢ်ယီၤခါန့ၣ်ပကွၢ်တၢ်လၢဂီၤဒီး ကပိးကးအလုၤလၢသ့ၣ်စုစုဝၣ်စုစုအလီၤန့ၣ်ဖျါမးဝါ ဟၢၣ်ကလၢ.နကွၢ်ကန့ၣ်ဇဲ.ကပိးကးအလုၤလၢနီၣ်ခိၣ် နီၣ်ကျါ.သ့ၣ်ခံၣ်လီၤန့ၣ်အါကၢ.

တၢ်သၢနံၤလဲၤကပိးကး

တၢ်ယံၤတၢ်ဘူးတသ့ၣ်ညါ

၂. **ကးတၢ်ဂီၤပြီကဒဲးနီၤသီးဒီးတီၣ်ကၢ်တသးတသး**န့ၣ် ပကိးလၢကးလီၤ. ကးတၢ်န့ၣ်တဘျီဒီးပစံးလၢတ ကး လီၤ.ကးတၢ်န့ၣ်လွံၣ်ကးတၢ်အိၣ်,သၢကးတၢ်အိၣ်, အိၣ် အါကၢ,တၢ်ဒီးတကဒိၣ်တကးတကဒိၣ်တကးလၢ ဖျါပူၤန့ၣ်ပပုၤဒ်န့ၣ်လီၤ.

၃. **ကးယး** န့ၣ်မုၢ်တဟီၣ်အဆိလီၤ. ပုၤလၢအဂံၢ်ဆုၣ် ဘါဆုၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအိၣ်ဒီးတဟီၣ်ကးယးလီၤ. ပုၤတဂၤတဟီၣ်ကးယးဆုၣ်ဘၣ်ဇဲ,ထူးသ့ၣ်ထူးဝၣ် တကျိတကျိဒိၣ်ကၢ, နဲဒၣ်နတဟီၣ်ကးယးဆုၣ်ဒဲး, န ဖဲယံးထီၣ်ကၢသ့ၣ်တကျိဇၣ်, ယဲတဂၤစနီၣ်ဆံးဒီးစ တ ဟီၣ်ကးယးတအိၣ်ဘၣ်. စဝံတၢ်ယံးတၢ်န့ၣ်ပုၤနီတ ဖဲး လဲၣ်.

၄. **ကးလး** န့ၣ် မုၢ်တၢ်အိၣ်တံၢ်ပမဲၣ်ညါတမံၤမံၤ. ပုၤ ကညီမုၢ်ဂုၤ,သ့ၣ်ဒုဝၣ်ဒုမုၢ်ဂုၤ,ဖဲန့ၣ်တမံၤမုၢ်ဂုၤ, မၤသး ဒ်ကဟးကွံၣ်တဖဲး,တဟးကွံၣ်တဖဲး,ဝးတဖဲးဒီး ဒီး နိးပမဲၣ်ညါန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်အိၣ်လၢပမဲၣ်ညါကးလးကး လးလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်လၢပမဲၣ်ညါကးလးကးလး, လဲၤ ဇီၣ်တလဲၤ,ပဒုၣ်စကျဲၤဇီၣ်တပဒုၣ်,ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. သ့ၣ်ဒုတဒုနိးပမဲၣ်ညါကးလးကးလး,စဝံတၢ်တူၣ်ပြး စကိးလီၤ.

၅. **ကးနီၣ်ပိၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးလီၤ. လၢတ ဝဲၣ်ပူၤအံၤ ပတနုၢ်ဟူဘၣ်.

၆. **ကးက့ၢ်** န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်လၢပဘျီဒါအံၤ န့ၣ် မၤသးဒ်ထီၣ်လွံၣ်အသိးန့ၣ်ပစံးလၢကးက့ၢ်ဒီးတစု စုပစံးလၢထီၣ်ကးက့ၢ်လီၤ. ကးက့ၢ်န့ၣ်ပမုၢ်ဘျီဒီး ပမၤထီၣ်န့ၢ်ဒီး အဲဒဲးထီၣ်တဖျါဒီးဒဲးဖိစံးလၢပပူၤ

ကး

န့ၣ်ဒီးအါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်,ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဝဲလၢဒဲပူၤန့ၣ် လီၤ ထီၣ်ကးက့ၢ်န့ၣ်ပဘျီဒီးဂုၤထီၣ်ချသမိး.

၇. **ကးက့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢပဘျီဒါ** န့ၣ်အဖီန့ၢ်မူ ဒီး ပစံးလၢကးက့ၢ်စကိးမးလဲၣ်. သ့ၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပကိး လၢကးက့ၢ်န့ၣ်အသၣ်န့ၣ်ဖိသၣ်အိၣ်လိာ်ကွဲးဒီးအသၣ် န့ၣ်ကံးဖၣ်ရဲးမးလဲၣ်.

၈. **ကးကျဲ** န့ၣ်မုၢ်တလၢနီၣ်ကိးဝဲညၣ်တကလုာ်လီၤ.

၉. **ကးထီ** န့ၣ် မုၢ်ပယုယာ်ဝၣ်လၢပမၤထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ပကးထီလီၤ. ပကးထီန့ၣ်မုၢ်ပယုထီလီၤ. ကးန့ၣ်ယၢ လၢထီတထီတက့ၢ်စကပဒးထီၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်စက လဲၤဆါ,ထီတထီန့ၣ်ပကးတပန့ၣ်ဒီးဝံလီၤ.

၁၀. **ကးထီၣ်** န့ၣ်မုၢ်ပဘျးဝုၤဝီၤတၢ်ကးညၣ်လၢတူၤ ပလီၤန့ၣ်ပစံးလၢပကးထီၣ်တၢ်ကးညၣ်လီၤ. မုၢ်ပတၢ် ကးထီၣ်တၢ်ကးညၣ်လၢတူၤပလီၤတဖၣ်န့ၣ်လဲၣ်,တၢ် ကံးညၣ်န့ၣ်မုၢ်စကးထီၣ်မုၢ်လၢ.

၁၁. **ကယုဖၣ်ကး** န့ၣ်မုၢ်လဲၤတၢ်လၢအစုစုခိၣ်ခိၣ်, ခိၣ် ခိၣ်ခံၣ်,မ့ၣ်မ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအကးလီၤ. ကယုဖၣ် တဒုကးမးလၢသ့ၣ်ခံၣ်မ့ၣ်မ့ၣ်,နကွၢ်န့ၣ်ဇၣ်.

၁၂. တၢ်မုၢ်အိၣ်ခဲလၢတဖၣ်န့ၣ်တူၤအဒိၣ်ထီၣ်ဒီးစွါဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢ **အကး** လီၤ. နီၣ်ကးဘၢဘုန့ၣ်ထဲးကွံၣ်တ က့ၢ်. လုၢ်ဇီၤဒဲးနီၤကးထီၣ်ဆူသပိုၤခံသပိုၤလီၤန့ၣ်သၣ် ဝါမးလီၤ.

၁၃. **ကးကိာ်ကးယီၢ်** န့ၣ်မုၢ်ပုၤလၢကတိၤကြီတၢ်လၢ အတယးဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကးအကိာ်လီၤ. ပုၤတဂၤ တသ့ၣ်ညါတၢ်နီတမံၤဒီးနီၤစါကးအကိာ်တမံၤလီၤ. ပုၤ တဂၤကးအကိာ်,စံးဝဲလၢသရၣ်လဲၤတၢ်ကဟဲက့ၢ်မ ဆါအံၤလီၤ,စံးဝဲဒၣ်. မုၢ်သရၣ်ဟဲက့ၢ်မတဟဲက့ၢ်မ တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်. မးကးကြီကြီအကိာ်လီၤ.

၁၄. **ထုကံၢ်ထုကး** န့ၣ်မုၢ်တၢ်သဘံဘုၣ်လၢအဂီၢ်ကဲး ကိးလိာ်အသးဒီးအနီၤစုၤကဲလၢအခိၣ်ထံး.အခိၣ်ထံး ကဲလၢအနီၤစုၤ,တဘျီလိာ်ဘၣ်,တၢ်တၢ်တၢ်တၢ်န့ၣ်ပ စံး လၢထုကးလီၤ. သ့ၣ်ယံၣ်တဖၣ်အါကဲးဆိးဒီးထုကး လိာ်မးအသးသမးကလၢလဲၣ်.

၁၅. **ဟူးကးသးကး** န့ၣ် မုၢ်ဖိသၣ်အဟၢမၤဆါလၢ အံၣ် ဟဲထီၣ်ပထူးပယဲၤပံၤညီၢ်ကလၢန့ၣ်ပကိးလၢအဟူးကး လီၤ. ပုၤဆဲးတဂၤအဟူးကးဒီးဟီၣ်နးသမိး,ဖိသၣ်အ ဟူးကးန့ၣ်အပံၤပကံးအသးဒီးအဟၢမၤကိာ်ဒီးအအံၣ် ထီၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

၁၆. **ဝဲၣ်ကး** န့ၣ်မုၢ်လီၤကဲလၢအမုၢ်ကအိၣ်တဖဲးစးတ ကလုာ်န့ၣ်ပကိးလၢဝဲၣ်ကးလီၤ. ဝဲၣ်ကးန့ၣ်အနီၤစုၤဘံ လိာ်အသးဒ်သ့ၣ်ယံၣ်အသးဒီးပကိးလၢဝဲၣ်ကးမုၢ်လၢ.

၁၇. **ကးထါ** န့ၣ်မုၢ်ပအိၣ်မုၢ်ဘၣ်အမိၤပုၤအိၣ်ပကိာ်

ကး

ပူၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢကးထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မးမ့ၤကးထီၣ်ကးထီၣ်,စက့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်စမဲၣ်ဘၣ်.

၁၈. **ကးယၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စးဘူးကိၢ်ယုယၢ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကးယၢ်လီၤ. စကျးလီၤစခိၣ်ပူၤလီၤလၢကသံၣ်ဒီးကးယၢ်မး အသးယၢ်မနးလဲၣ်.

၁၉. **ကးလုၣ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘံကးလုၣ်လၢအစုမ့ၢ်လီၤန့ၣ်ဒီးဘၣ်လီၤဝဲန့ၣ်ကဲထီၣ်လၢအကွီၤဒီးသမူဝဲန့ၣ်ပကိးလၢကးလုၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပဘျးလုၣ်ဖိလီၤ. ပှၤကညီအညၣ်မ့ၢ်ဂိၢ်ဒီးတလၢကးန့ၢ်အိၣ်လၢလုၣ်ဖိလီၤ.

၂၀. **ကးထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျးထီၣ်စးခိၣ်လၢသ့ၣ်ကပၤန့ၣ်ပစံးလၢပကးထီၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပဒိၣ်ကးထီၣ်လံာ်ရူလၢဖျါအထူၣ်လီၤ.

၂၁. **ကးလပါ** န့ၣ်မ့ၢ်ချးဖျးတကလုာ် လီၤကလၢ ချးစိၢ်တလီၤကၢ်, အိၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤလီၤ. ပယီၤကိးလၢလံးကွီၤလီၤ. ဒီးပှၤကညီကိးလၢချးဖျးဒီးတလၢနီၢ်ကိးလၢကးလပါလီၤ. ဒီးပှၤကညီကိးပိာ်ထွဲတလၢနီၢ်အခံလၢကးလပါလီၤ.

၂၂. **ကိးတၢ်ကိးကး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်ထီၣ်ဘံသ့ၣ်ဝးတတြးတဝီခံဝိသၢဝီ,ကတၢၢ်သ့ၣ်ဒီးထံးညါဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ယံၣ်ဘံသ့ၣ်ကိးကိးကိးကးလီၤ.သ့ၣ်ယံၣ်တဘိဘံမးသ့ၣ်တထံးကိးကိးကိးကး. ကတၢၢ်သ့ၣ်တထံးညါလီၤ. ဒီးချၢၣ်ထီၣ်ဘံသ့ၣ်န့ၣ် ပစံးလၢချၢၣ်ဘံသ့ၣ် ကိးတၢ်ကိးကးလီၤ.

၂၃. ပှၤတဂၤသၢကထုသက့ၢ်တဖု **ကိးတၢ်ကိးကး**,ဟိကရုဒ်ချၢၣ်ထီၣ်ဘံသ့ၣ်အသိး, ပှၤကညီထုသက့ၢ်နီၣ်တြၢ,ရီၢ်စီၤရၢၣ်စီၤန့ၣ်မၤသးဟိကရုဒ်ချၢၣ် မ့ၢ်မၤသးဒ်တၢ်မ့ၢ်ကးတၢ်ဘိးကး,ဒ်သ့ၣ်ယံၣ်ဝၣ်စၢဘံသ့ၣ်ဘံဝၣ်အသိးဒီး ပစံးလၢမၤအသးကိးကိးကိးကးလီၤ.နတုသက့ၢ်တဖုန့ၣ်မၤသးဒ်ချၢၣ်ထီၣ်ဘံသ့ၣ်အသိးကိးကိးကိးကးစက့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၂၄. **ထုကး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တုၤဝဲထီၣ်ဘူးလိာ်အသးအထံးဒီးအဂံၢ်န့ၣ် ဂိၢ်လိာ်အသးဒ်ပထုတၢ်အသိးတၢ်သဘံၣ်ဒီးပစံးလၢထုကးလိာ်အသးလီၤ.ဟီၣ်ခိၣ်တပူၤစူၣ်တန့ၣ်ဘၣ်. သ့ၣ်ဂံၢ်ထုကးလိာ်အသးလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢတကထၢ, ဒီးဝၣ်ကလုၤစီၤန့ၣ် အခိၣ်အိၣ်ဘူးလိာ်အသးပစံးလၢအခိၣ်ထံကးအသးလီၤ. ကလုၤစီၤန့ၣ်မဲထီၣ်ဖျိဒီးတံၢ်ဝဲဒီးအဂံၢ်န့ၣ်ထုကးအသးလီၤ.

ကလုၤစီၤအခိၣ်ထုကး
ပျီၢ်ဒီးစိုၤသုတန့ၢ်မၤ

၂၅. **စရီၤကိးကး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်စက့ၢ်ဒီးအဂံၢ်ဟဲထီၣ်မ့ၢ်

ကး

ဂ့ၤ,သ့ၣ်ကိးတတုၤလီၤဘၣ်ဒီးအဒုတမျီထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပ စံးလၢစရီၤကိးကးလီၤ. ပှၤတဂၤကူၣ်ခးတလီၢ်မၤမနးအသးစရီၤကိးကး, တတုၤလီၤတီၤလီၤလဲၣ်,မ့ၢ်အူအိၣ်ဖျၢဆါလဲးဘၣ်ကသ့ၣ်ခါ. သ့ၣ်တထံးစက့ၢ်ဒီးအဂံၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးစခုထီၣ်မးအသးစရီၤကိးကးလီၤ.

၂၆. **ကယုၤဖျၢကးလၢသ့ၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ကယုၤဖျၢစံၣ်လၢသ့ၣ်ဒုခိၣ်တစုစုသ့ၣ်ဒုလၢတစုစုဒီးပစံးလၢကယုၤဖျၢကးလီၤ. ကယုၤဖျၢတကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟးလၢသ့ၣ်ခံဒီးပစံးလၢကယုၤဖျၢကးလီၤ. ကယုၤဖျၢတဒုကးလၢသ့ၣ်ခံဝၣ်လီၤဂ့ၤတပူၤဝဲတပူၤန့ၣ်ကိးန့ၣ်ခဲ.

၂၇. **ဖိသ့ၣ်ကးလၢကျိၤန့ၣ်သ့ၣ်ခံ** န့ၣ်ဖိသ့ၣ်လၢအဂဲၤကဲဒီးထီၣ်အူကျိၤခိၣ်ကျိၤလၢန့ၣ် ပစံးလၢကးလၢကျိၤန့ၣ်သ့ၣ်ခံလီၤ. သုကးလၢကျိၤန့ၣ်သ့ၣ်ခံဒ်ကယုၤ ဖျၢအသိးဘၣ်မနးလဲၣ်.

၂၈. **သုးကး** န့ၣ်မ့ၢ်သုးတဖျၢလၢအခိၣ်သ့,စ့ၢ်လၢအခံစီၢ်သုးဒီးပစံးလၢသုးကးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်တချဘၣ်. လဲၤတၢ်ဒ်သုးကးအသိးလဲၣ်,သုးတဘိဟဲကးယီၤအူစအိၣ်ဒီးကးထီၣ်အူစခိၣ်လီၤလီၤ.

၂၉. **တၢ်မ့ၢ်သနးကးကိၢ်ဒီး** ပှၤကညီယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးသက့ၤပှၤလၢခိၣ်ပှၤလၢကျိၤထီၣ်ဂံၢ်ဆိမံၤအသိးလီၤ. တၢ်သနးကးကိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနးတမံၤလဲၣ်. မ့ၢ်သုးစီၤသံၣ်စီၤအိၣ်ထီၣ်ဒီးတလၢပယီၤတဖျၢန့ၣ်မၤအထီၣ်အသးဒီးဂုၢ်အိၣ်ပျီအိၣ်ပှၤကညီအတၢ်ဖိတၢ်လံာ်နးကးလဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်သနးကးကိၢ်လီၤ. မနးလဲၣ်,တၢ်မ့ၢ်သနးကးကိၢ်န့ၣ် ပှၤကညီတဖျၢယုၢ်သ့ၣ်ဝဲအူပျီ ဒိၣ်ကနးဒီးအိၣ်ချ့အိၣ်ဘိၣ်,အိၣ်န့ၣ်စိးကတၢ်လီၤ. ကျးစးမၤဘုစီၤဟုစီၤအါအါတက့ၢ်ဖိသ့ၣ်လံာ်သ့ၣ်ခါ.ဘၣ်လၢတၢ်သနးကးကိၢ်ပကဟ်သ့ၣ်ပကအိၣ်လၢခဲခိၣ်ခဲကျိလီၤ.

၃၀. **ပှၤကညီဘၣ်ကးလၢတၢ်ဆါဖးဒိၣ်**,ဒီးတၢ်လူဘျိးန့ၣ်သံလၢၢ်တနီၤလဲ, ပှၤကညီစံးတၢ်လၢကးန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်အူဘၣ်ဆါဒီးသံဝဲတဂၤဝဲတဂၤတဂၤဝဲ တဂၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၤကညီဘၣ်ကးလီၤ. ကးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါန့ၣ်ပှၤကညီစံးလၢကး,ဒီးတခီတၢ်သ့ၣ်ဝံၤလီၤဒီး, တၢ်ကိၢ်တၢ်ကဲန့ၣ်ပှၤကညီစံးလၢကးစကိး,ဒီးကးန့ၣ် မ့ၢ်တလၢအကလုာ်န့ၣ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢအခံလီၤ.

၃၁. **ကး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်ဘိကံၢ်ကလၢဒ်ကနဲအသိးအသိးဒီးပစံးလၢကးလီၤ. ကးန့ၣ်မ့ၢ်တလၢအါလၢဖျါပူၤန့ၣ်အါကၢ, ကးန့ၣ်မ့ၢ်ပတီၢ်ယုာ်ဒီးဘျါ အံၣ်ဒီးသ့ၣ်လးဒီးသအူအူအတၢ်န့ၣ်ပခးသးန့ၣ်ကဲၤဂ့ၤကၢ.

၃၂. **တၢ်မ့ၢ်ကးဘိကး** န့ၣ်မ့ၢ်လူၢ်စီၤဒ်စီၤ,နီၣ်စီၤမံၤစီၤ,ထီၣ်ရီၤတၢ်အမုၢ်တဖျၢလဲၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးစ့ၢ်ထီၣ်အူသ့ၣ်

ကး

ခံမှီဂုၤ၊စွါလၢဟီၣ်ခိၣ်မှီဂုၤပစံးလၢအကးလီၤ၊လုၢ်ခွတ မှီကးဝုၤကးဝါလၢစယၢ်ခံစယၢ်လီၤဒီး သၣ်ထီၣ်ဖိ ထီၣ်လံၤဒံတမှီ ကးထီၣ်ဆူသ့ၣ်ထံးန့ၣ်ဒီးသၣ်ဝဲလီၤ၊ လုၢ်ခွတဘိကးထီၣ်ဆူသ့ၣ်ခံထးန့ၣ်ပလဲၤထီၣ်ဝဲၣ်တန့ၣ် ဘၣ်.

၃၃. **ချးကး** န့ၣ် မှီပနဲယီၤဒီး ပဒါလီၤလၢချဲအဖီခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢချဲအကးလီၤ၊ဒီးမှီပကိးပိၣ်ထွဲတလၢအခံလီၤ၊ မၤန့ၣ်ချဲအကးတဘျီခံဘျီတက့ၢ်, ပကဒါလီၤလၢချဲ အကနီအဖီခိၣ်,ပကကၢ်တငါပကဆုၣ်နီၤလၢအပူၤ, ချဲ တဘျီကးစီဖီစီတအိၣ်မှီပကဆုၣ်နီၤလၢမနုၤအဖီ ခိၣ်လီၣ်.

၃၄. **ကးဒီးန့ၣ်** မှီပလဲၤကၢ်ဝံၤဒီးပလဲၤက့ၢ်လဲၤဝံၤ လဲၤ က့ၢ်တလီၤလီၤအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤအိၣ်က့ၢ်ကးဒီးတလီၤလီၤဒီးပစံး လၢကးဒီးလီၤ. ပုၤ တဂၤအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤ,အိၣ်ကးဒီးပုၤတ ဂၤလဲၤတၢ်ဟဲက့ၢ်ဝံၤလဲၤကးဒီးစံးဝဲဒၣ်,ဘၣ်ဆၣ်မှီ ပုၤမိၣ်လၢစွဲၣ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲမှီကးဒီးလီၤ, ပုၤတဂၤအိၣ်မ့ၢ်ဝံၤအိၣ်ကးဒီးစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ကးဒီး,ဒီး ကးဒီးန့ၣ်သိးသိးလီၤ.

၃၅. **ကးထီၣ်** န့ၣ်မှီညၣ်တကလုၢ်နီၣ်မုၢ်သၢဘိဒီးအထီ အိၣ်တထီၣ်ဒီးအသးဝါတစံးစံးဒီး ပစံးလၢညၣ်ကးထီၣ် လီၤ. တၢ်စူၤလီၤသီလၢထံပၢ်လီၤန့ၣ်ညၣ်ကးထီၣ်ထီၣ်ခိၣ် လၢထံဖိခိၣ်ထံဖိလီၤသဲၣ်သမိး,ပအိၣ်တနၢၤပအိၣ်တနၢၤ ဘၣ်ဟ့း.

၃၆. **ကးဘံး** မှီကးဘၢအဆိလီၤ. ပဟ်ဘုလၢကုပူၤဒီး ပမၤဘၢလၢသ့ၣ်လုၢ်အုၤဒီးပဟ်စကါလၢဝဲၣ်လုၢ်ဒီးပစံး လၢ ပကးဘံးကးဘၢလီၤ. နဟ်ဘုလၢကုပူၤန့ၣ်ကးဘံး ကးဘၢက့ၢ်အခိၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကျါဘၢန့ၣ်ခိၣ်လၢပဟ် ဘုလၢအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပကးဘံးကးဘၢလီၤ. ကး ဘၢကးဘံးဒီးကးဘံးကးဘၢန့ၣ်သိးသိးလီၤ. ဘုအိၣ် လၢန့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပူၤ,ကုခိၣ်ကုပူၤန့ၣ် ကးဘံးကးဘၢက့ၢ် အ ခိၣ်လၢကီၢ်ဘျီကီၢ်လဲၤတက့ၢ်. မိမိၣ်တၢ်တဒုဇၢၣ်.

၃၇. ပုၤတဂၤမၤကမၣ်တၢ်လၢအဟ့ၣ်ပုၤဂၤအစုဒီးပုၤ ဂၤဖိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီး **ကးထီၣ်** ဝဲဆူပုၤဂၤအလီၤဝုၤဝုၤဒီးပုၤ ဂၤဘၣ်လိးထွဲအခံတဘျးဂၤလီၤ. ပဒိၣ်မှီစံၣ်ညီၣ်ကီၢ် တစုစုအံၤတၢ်ကတိၤကးလိာ်အသးဘၣ်ယးတဘျးဂၤ လီၤ. နမ့ၢ်ဟံးပုၤဂၤအတၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်သံဂီၢ်ဒီးကးဆူပုၤဂၤ အလီၤဝုၤဝုၤတဂ့ၢ်. နဟံးန့ၢ် ပုၤဂၤသ့ၣ်ညါယၢ်,နစီာ် ပုၤဂၤအတၢ်ဒီးပုၤဂၤမ့ၢ်သံဂီၢ်န့ၣ်နဲလဲၤကးဆူပုၤဂၤလီၤ ဝုၤဝုၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပုၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီးပဒိၣ်သမံသမိး ဒီးယုၢ်သ့ၣ်ကးဆူယုၢ်ဂီၤအတီၤ, ယုၢ်ဂီၤကးဆူယုၢ်သ့ၣ် အတီၤဘၣ်ယးလိာ်အသးတကရၢညါလီၤ. နပစံးတၢ်အ သိးလၢန့ၣ်တဂၤစံးလၢအဝဲတဂၤဟ့ၣ်စကိး, လၢအဝဲတ

ကး

ဂၤစံးလၢအဝဲန့ၣ်တဂၤဟ့ၣ်စကိးဒီးပစံးလၢယုၢ်သ့ၣ်ကး ဆူယုၢ်ဂီၤအတီၤလီၤ.

၃၈. **ပုၤတဂၤန့ၣ်ပအိၣ်ခိၣ်ပတၢ်ဒီးဟးသဲပကလၢဝုၤ ဝုၤမှီကးလၢအသးနီၣ်လဲၣ်.** သုအိၣ်ဒီးထဲသုအုၣ်လီၢ် ဆိးက့ၢ်လီၢ်သုသးတမံၤစီၤမှီအကးဘၣ်သုသးနီၣ်လဲၣ် . နီၣ် ပစံးတၢ်သိးမှီသုဆိကမိၣ်နီၣ်လဲၣ်,မှီအအိၣ်ထီၣ် လၢသု သးနီၣ်လဲၣ်စံးဝဲလီၤ. နအိၣ်ထဲနဝံသးဒိၣ်တမံၤ စီၤ,မှီအကးဘၣ်လၢနသးနီၣ်လဲၣ်.

၃၉. **စကၢ်ဆိယံတဘျီမှီအထီၣ်နီၣ်လဲၣ်နီၣ်စကးတ သုဘၣ်. နကးန့ၢ်ကၢ်ယၢၤစၢၤ** အဝဲန့ၣ်မှီအစံးဝဲန ဖးက့ၢ် စဲစံးဝဲလီၤ. ပုၤကညီအံၤမးအကးဆိယံသုတနီၤနီၤလီၤ. ပုၤလၢအကၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကးဆိယံသုဝဲလီၤ. န ကၢ်တၢ်အံၤစကးက့ၢ်နမ့ၢ်ဖဲးဝဲအံၤဒီးနမၤဘုကန့ၢ်လီၤ. ဆိယံထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. စကးယဲ.

၄၀. **ပိုၢ်ကးပိုၢ်** န့ၣ်လၢပျၢၤစီၤစံးပိုၢ်လၢအနီၤဒီးအပိုၢ် ကးဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအသိးဒီးအိၣ်ဒီးအကဖုဒီးစီၤန့ၣ်စံး ပိုၢ်လၢပိုၢ်ကးပိုၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်လိာ်အသးဒီးပိုၢ်ဒီးဖုးပုၤတဂၤစီၤတဂၤဒီးပိုၢ်တဂၤန့ၣ်အပိုၢ်ကးဒီး အိၣ်ဒီးအက ဖု,စီၤတဂၤန့ၣ်အပိုၢ်တကးဘၣ်. အပိုၢ်ဒ်ဘၣ်ဘီ အသိး တက့ၢ်တက့ၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးစီၤအပိုၢ်တကးဘၣ်.

၄၁. **ကးလီၤဖီအခိၣ်** န့ၣ်မှီပဒါလီၤဘၢဘုလၢဖီပူၤန့ၣ် လၢချီၣ်ဒီးပစံးလၢပကးဖီအခိၣ်လီၤ. ကးလီၤက့ၢ်ဖီအ ခိၣ်တက့ၢ်. ဆိကအိၣ်ဘၣ်ဘုလၢဖီပူၤဘၣ်ဖုး.

၄၂. **ကးတံာ်ဃာ်ကျဲစၢၤ** န့ၣ်မှီပမၤတံာ်ဃာ်ဝဲတရီလၢ ဩၤန့ၣ် ပစံးလၢကးတံာ်ကျဲစၢၤလီၤ. သုမှီမံဒီးကး တံာ်ဃာ်ကျဲစၢၤတက့ၢ်. ထွဲၣ်ကဟဲန့ၣ်ဘၣ်ဖုး.

၄၃. **ကးထုးကးယဲၤ** န့ၣ်မှီပနီၣ်အိၣ်နီၣ်ဖြိၣ်,ပထုးပျၢၤ က ဟးန့ၣ်လီၤစူၣ်လီၤစဲၤဒီး ပစံးလၢကးထုးကးယဲၤ လီၤ. ပုၤတဂၤအနီၣ်အိၣ်နီၣ်ဖြိၣ်လီၤမးကးထုးကးယဲၤ ဘၣ်အဘၣ်သီလီၤ.

၄၄. **ကးလိာ်အသး** န့ၣ် မှီထီၣ်ခွၣ်တကလုၢ်န့ၣ်အ ခိၣ် မှီကဆူးစဲဘုးလိာ်အသးဒီးပစံးလၢအခိၣ်မှီကးလိာ် အ သးလီၤ. ဒီးခွၣ်န့ၣ်အခိၣ်မှီကးလိာ်စုၢ်ကိးအသးလီၤ. ထီၣ်ခွၣ်န့ၣ်အခိၣ်မှီကးလိာ်အသးကဘျီလုၢ်လီၤ.

၄၅. **ချီၣ်ခိၣ်ကး** န့ၣ်မှီချီၣ်န့ၣ်အမိၢ်ပုၤမှီသံးန့ၣ်က့ၢ် အသးဒီးအကုအပူၤခိၣ်ထိးန့ၣ် မၤတံာ်ဝဲလၢတၢ်ဘုက ဘျးတဘျီန့ၣ်ပစံးလၢချီၣ်ခိၣ်ကးလီၤ. ချီၣ်ခိၣ်ကးန့ၣ် နီၣ်စုမှီဆၣ်ခိၣ်နီၣ်စုဒီးဘုသလၢစီၤလီၤ.

၄၆. **တၢ်သနးကးကီၢ်** န့ၣ်မှီတၢ်ဝံၤတၢ်ကၢ်လၢသုးစီၤ သံၣ်စီၤတုၤ,ဒီးတခိတၢ်အတၢ်တဂ့ၢ်တုၤဖုးပုၤလၢပတ

ချူးပလီၢ်ဘၣ်ပသး, တၢ်ချူးခံနီၤသးပုၤပမၤတသုလၢ

ကး

ဘဉ်န့ၣ်ပကိးလာတၢ်သနးကးကိၣ်လီၤ. ဒီးလီၤကၢ်လာတၢ်လၢနီၣ်အကလုာ်အသိးလီၤ,ဒီးကးကိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကၢ်လီၤ.

၄၇. **ကးစူကးစွဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိကတိၤတယးတၢ်, ကတိၤမ့ၢ်တၢ်,ကတိၤကြီၤကြီၤတၢ်ဒီးပစံးလၢကးစူတၢ်လီၤ. ပုၤကညိစံးဝဲလၢတၢ်ကွဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိဒီးအမၢ်ကျိသံဒီးကဲထီၣ်လၢတၢ်ကွဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ကၢ်ပုၤကညိကးစူကတိၤတၢ်သၢၣ်. တၢ်လၢပုၤကညိန့ၣ်လီၤဖဲနၢၤကးစူဖဲနၢၤ,အခိၣ်စၢၢ်ဆါဖဲနၢၤကးစူဖဲနၢၤလီၤ. အကူၢ်မ့ၢ်အလံာ်အလံာ်တအိၣ်ဘဉ်ဒီးကးစူကတိၤတၢ်န့ၣ် တသ့ညါဘဉ်ဝဲအခိၣ်အခဲဘဉ်. အခိၣ်စၢၢ်ဆါဒီးကးစူဝဲလီၤ.

၄၈. **ဂီၢ်ဂီၢ်ကး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိဘူးဒီးကလီၤအးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘူးတၢ်ဒီးအကလီၤတဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အသးဒိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အမဲၣ်န့ၣ်ဂီၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢဂီၢ်ဂီၢ်ကးလီၤ. ပုၤတဂၤကလီၤအးတၢ်ဒီးပစံးထီၣ်မးအမဲၣ်ဂီၢ်ဂီၢ်ကးလီၤ.

၄၉. **ခိၣ်ကး** မ့ၢ်ခိၣ်ဖျါအဆိ,သုးဖိတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဖျါခိၣ်ကးဒီးဖျါထီၣ်ဝဲလၢအခိၣ်.

၅၀. **ခိၣ်ကး** မ့ၢ်ခိၣ်ဖျါအဆိ,ပုၤတဂၤဖျါထီၣ်ဒီးခိၣ်ဖျါခိၣ်ကးဒီးလဲၤအူဝဲပူၤ.

၅၁. **တကးဘဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်န့ၣ်အါန့ၣ်,သဲၣ်န့ၣ်, ထီ န့ၣ်ဒီးပစံးလၢတကးဘဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢအခဲလီၤ. ကဘီဖးဒိၣ်န့ၣ်ထဲဟံၣ်အံၤတကးဒီးဘဉ်, ကဘီယၢ်ထူၣ်န့ၣ်တုၤသိးဒီးသ့ၣ်တကးဘဉ်န့ၣ်အံၤပုၤကတုၤတကးဘဉ်, ပုၤကွဲးလံာ်အံၤမ့ၢ်ခါစီတကးဒီးဘဉ်.

၅၂. **တုၤပသံကးတစီ** ပတလီၤအူနရၢ်တဘျီလီၤ. တုၤပသံကးဒီးတစီစံးဝဲလီၤ, ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလၢတုၤပသံကးဒီးတစီစံးဝဲလီၤ.

၅၃. **ကးဘံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတံာ်တၢ်ပူၤ,ပထီၣ်ဝးတံာ်တၢ်ပူၤလၢသန့ၤ,ပကျါယၢ်ကုအခိၣ်လၢကိၣ်လဲၢ်,ပကျါယၢ်ဆၢၣ်ပူၤလၢသ့ၣ်ဘဉ်ဘဉ်ဒီးပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးဝဲလၢကးဘံးလီၤ. ဆိအိၣ်ဘုလၢကုပူၤန့ၣ်ကးဘံးကွၢ်အခိၣ်တက့ၢ်.

၅၄. **ကးလးလၢခံ** န့ၣ်မ့ၢ်အခါလၢခံလၢပျၢၤစံးဝဲလီၤ. ကးလးအခါလၢခံလၢပျၢၤန့ၣ် ယိၤတဖၣ်ဟဲဖိၣ်ပယိၤ နးကၢၤ. ကးလးလၢခံလၢပျၢၤန့ၣ်သ့ၣ်ကုသးပုၤတဖၣ်န့ၣ်ပျၢၤထဲယိၤကဟဲဖိၣ်ဘဉ်တၢ်တမံၤလီၤ.

၅၅. **ဂီၢ်ကံာ်ဂီၢ်ကး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘဉ်ကိဘဉ်ခဲ,ပဘဉ်တၢ် နးတၢ်ကျါဒီး ပသးအးတုၤပသ့ၣ်ဖိဂီၢ်အုၣ်ကလၢ်လၢပမဲၣ်ဒီးပသးနါပုၤန့ၣ်ပစံးလၢဂီၢ်ကံာ်ဂီၢ်ကးလီၤ.ပုၤတဂၤတလၢပဒိၣ်ယုစုဒီးတလၢတပျၢ်တပျၢ်အီၤန့ၣ်ပစံးထီၣ်မးအမဲၣ်ဂီၢ်ကံာ်ဂီၢ်ကးလဲၣ်မိၤ. တုၤပထံၣ်သပုၤ

ကး

တၢ်ပုၤမဲၣ်ပုၤနါဒီး ပပာ်ထီၣ်ပမဲၣ်ဂီၢ်ကံာ်ဂီၢ်ကးကမၤမၢ်လီၤ.

၅၆. **ကးဘု** န့ၣ်မ့ၢ်ပကးဘုဒီးပယုဘုကဒိၣ်န့ၣ်ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးလၢပကးဘုလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢပယုယၢ်ဘုကဒိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤကးဘုဒီးကးဘုကဒိၣ်တကျါဘဉ်ဒီးလီၤယုၣ်ကွၢ်.

၅၇. **ကးစုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထးရံးလၢပတံာ်ကွၢ်စးဘုၣ်စးခိၣ်န့ၣ်ပစံးကးစုၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢအခဲလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကးကံာ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကးတယုၢ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကးတရံၢ်,ဒီးတနီၤနီၤကိးလၢဒိတံာ်,တနီၤနီၤကိးလၢထးရံးလီၤ. ဒီးပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးလၢထးရံး,ပုၤယုၢ်တြၢ်ဖိကိးလၢဒိတံာ်,ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိကိးလၢကးစုၢ်ဒိတလၢအသိးလီၤ.

၅၈. **ကးဘိးကးထါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မုၢ်ပုၤပကိာ်ပူၤတုၤပဘိးန့ၣ် ဆိၣ်ကမၤထီၣ်အသးဆိၣ်ကနၢ်အသးဒီးပစံးလၢပအိၣ်မုၢ်ကးဘိးလီၤ.ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢကးတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မးမုၢ်ကးဘိးကးဘိးမုၢ်အခၢ်တသပုၤဘဉ်ခါ.

၅၉. **သဘံဘုၣ်ထုကး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်ဘံလိာ်အသး ဒီးမၤသးဒိၣ်ပထုတၢ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထုတၢ်ဒီးခါဘံပကးဘံပကးလိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသဘံဘုၣ်ထုကးလီၤ. ဒီးလုၣ်တဖၣ်ဘံလိာ်အသး, စၢလိာ်အတီၤဒီးပစံးလၢသဘံဘုၣ်ထုကးကးစုၢ်ကိးလီၤ. လုၣ်တပူၤသဘံဘုၣ်ဒီးထုကးလိာ်မးအသးပမၤကွၢ်တသ့ဘဉ်.

၆၀. **တကးရဲၤ,တကီးတကး,ပကးကွၢ်,ပကးပကး,သကးသကး,စကီးစကး,**

၆၁. **ကံးကးကံးကး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိလဲၤတၢ်ပကွၢ်ဒိၣ်တချုဘဉ်အသိးဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ကံးကးကံးကးလီၤ. ပုၤတဂၤဝံးတၢ်ဒီးလဲၤမးတၢ်ကံးကးကံးကးလီၤ.

၆၂. **ကးသဲညဉ်** တကလုာ်ဒိၣ်လၢတၢ်ယိၤခါတခါဒီးအိၣ်လၢထံဘျါဒီး အိၣ်ဒီးအသးဒီးနီစုမုၢ်ခံဘိ,နီစုမုၢ်သဘိလီၤ.

၆၃. **ကးထိးညဉ်** တကလုာ်ဒိၣ်လၢတၢ်စူၤလီၤသီတခါဒီးအိၣ်လၢထံဘျါဒီးနီစုမုၢ်သဘိအိၣ်တထါ,ဒီးဝါတစးစး.

၆၄. **ကးပလုာ်ညဉ်** ခံကလုာ်လီၤကံာ်လိာ်အသးဒီးအိၣ်လၢထံဟီတကလုာ်အိၣ်လၢထံအဘျါတကလုာ်ဒီးနီစုမုၢ်လွံာ်ဘိအိၣ်ဒီးအသး, ဒီးအနါဒုစအိးဒီးလီၤ. ညဉ်ကးပလုာ်န့ၣ်အနါဒုဒီး အထါခိၣ်န့ၣ် မၤအသးစအိးဒီးလီၤ.

၆၅. **ကးသမံတီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ညဉ်တကလုာ်အခံတအိၣ်ဘဉ်. ဒီးဆဲးတၢ်လၢအနၢၤန့ၣ်ဆါနးကၢၤ,ကးသမံထီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီး အဆုၣ်အမဲအနၢၤအတြၢ်ဒီးအခၢ်ဆုၣ်

ကး

ခပ်ဒီးဒီးမအသးဝါကျိပ်ကလ်.

၆၆. **ကးတဝီ** နှ် မှ်ညဉ်ယူမဲအိဉ်လၢထံဟီကျါနှ် လီၤ. ဒီးပကးပိာ်ထွဲတလၢနီၤအခံလၢကးတဝီလီၤ. ဒီးအနီၤနီၤမှ်ညဉ်ယူမဲလီၤ.

၆၇. **ကးဟ်အသး** နှ် မှ်တၢ်စဲဘူးယၢ်နှ် လီၤ. ပကးလီၤယၢ်စးခိလၢသ့ၣ်ဘဉ်ခိဉ်ဒီးကိဉ်နှ်ကး ယၢ်မးအသးယါမနုၤလီၤ.

၆၈. **ကးတံာ်ဟ်** နှ် မှ်ပကျါဘၢယၢ်တၢ်ဟီထုဉ်ဖျါ လၢ တၢ်ဘဉ်ဘဉ်တမံၤမံၤခဲလၢၣ်နှ်ပကးလၢကး တံာ်ယၢ်လီၤ.ကးတံာ်ယၢ်ဝဲတရီၤလၢတြါတက့ၢ်.

၆၉. **တကး** နှ် ပကတိၤဒ်အံၤ,ဒိဉ်န့ၢ်ကစၢ်တကး .ဒိဉ်န့ၢ်ကလိတကး, ဘုန့ၢ်ပုၤကုအံၤတကးဘဉ်,တကး နှ်ဒ် သီးဒီး တလၢၣ်ဘဉ်နှ်လီၤ. ဒ်အံၤထဲကစၢ်အံၤ ဇီတ လၢၣ် ပုၤကုအံၤဇီတလၢၣ်ဘဉ်,တကးနှ်အဂ့ၢ် ဟဲဒ်အံၤလီၤ. ကစၢ်ယုဉ်ဂျူးယရဲးအဘျူးအဖိုဉ် , ထဲမူခိဉ်ဇီတကး, ထဲ ကစၢ်ဇီတကး, ထဲမူခိဉ် ဇီတကး,ထဲဟီဉ်ခိဉ်ဇီတကးဘဉ်.

၇၀. **တကးလိာ်ကးလိာ်** နှ်မှ်တၢ်စုၤလၢပအိဉ်တသ့ အိတသ့ဘဉ်ဒီး တၢ်လၢပနီၤအိဉ်တကးပုၤကးဝဲဘဉ်တ ဖဉ်နှ်ပစံးလၢတကးလိာ်ကးလိာ်ဘဉ်လီၤ. စမၤအိဉ် ညဉ်န့ၢ်စုၤကအိဉ်ဇီ, တကးလိာ်ကးလိာ်ဘဉ်, ဟံးန့ၢ်အိဉ် ကၢ်သု ဝဲန့ၢ်, စလဲၤမၤအိဉ်တၢ်သုန့ၢ်တဖျါခံၣ်ဖျါ ဇီတကးလိာ်ကးလိာ်,ပအိဉ်တသ့အိတသ့ဘဉ်.

၇၁. **တကးစု** နှ် မှ်ပဟံးဖိုဉ်တၢ်ဒီးဘဉ်တသံဉ်ဒီး ပစံးလၢတကးစုလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤဒီးအိဉ်တၢ်ဒီးတကး စုဒီးဟဲက့ၢ်ချီအိဉ်ဝဲလီၤ.

၇၂. ဘဉ်ခါးတဘဉ်ခါး,တၢ်ကွဲးလံာ်အံၤမှ်ခါးစီ **တကး ဒီး**ဘဉ်,ပုၤကွဲးလံာ်အံၤမှ်ယၢ်တကးဒီး,ခါးစီ,တၢ်မၤ တၢ်တဂၤအံၤမှ်နုၤတကးဒီးဘဉ်.

၇၃. **ကတိၤကးကိာ်ကတိၤကးကိာ်** ပစံးတၢ်နှ်ဒ်အံၤ, ပမှ် လဲၤဟးဒီးပထံဉ်ကနဲမှ်ဂ့ၤ,တထံဉ်မှ်ဂ့ၤ,ပ ဟဲက့ၢ်တုၤဟံဉ်ဒီးပစံးပုၤဂၤအံၤစလဲၤဟးမဆါစထံဉ် ကနဲအါသမိးဒီးအဝဲတဂၤစံးအီၤ,ကတိၤကးန့ၢ်ကိာ်ဒ်နှ် တဂ့ၤန့ၢ်,စကးစကိာ်တစုဇါ. ခါးစီတဂၤဒ်ပစံးတၢ်အသိး လိတၢ်ဒ်နှ်တဂ့ၤန့ၢ်, ကးကိာ်ပုၤမိဉ်လမ့ၢ်ကတိၤ,လိ တၢ်ပုၤတဝဲဉ်ကတိၤဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤမှ်ကတိၤတၢ်ဒီးယၢ် ကးအကိာ်ကဲသမိး.

ကဉ်

၁. **ကဉ်န့ၢ်ကဉ်ညဉ်** နှ် မှ်ပလိၤဖးဝဉ်လုဉ်ဒီးပတံာ် ညဉ်နှ် ပသဉ်လီၤလၢမှ်အူဒီးပစံးလၢပကဉ်ညဉ်လီၤ.

ကဉ်

ကဉ်လီၤညဉ်လၢမှ်အူပုၤနှ် တဘိခံဘိတက့ၢ်. ပက အိဉ်ဒီးမှ်,တၢ်ညဉ်မှ်ဂ့ၤ,ကိဉ်မှ်ဂ့ၤ,သကွံသဉ်မှ်ဂ့ၤ, ပကဉ်ခဲလၢၣ်လီၤ.

၂. **အကဉ်** နှ် မှ်အန့ၢ်အဆိလီၤ. မၤထီဉ်ဟံဉ်ဒီးအ နှ် အကဉ်တက့ၢ်.စံးဝဲဒဉ်,ဟံဉ်နှ်ဟံဉ်ကဉ်တအိဉ်ဒီးဘဉ်. စ မၤဝံးဒီးထဲဟံဉ်မိာ်ပုၤတဖျါလီၤ.

၃. **ကဉ်တဒါ** နှ်မှ်တၢ်ကိာ်လီၤဘဉ်ပုၤဒီးပမၤကဒုထီဉ် ပသးလၢချီနှ် ပစံးလၢကဉ်တဒါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး လၢကဉ်ကဒုလီၤ. တၢ်ကိာ်လီၤဘဉ်ပုၤနးကၢ,ကဉ်တ ဒါ ထီဉ်ပုၤလၢချီတက့ၢ်.

၄. **မၤကဉ်က့ၢ်** နှ်မှ်ပမၤဆါတၢ်လီၤ. ပုၤဂၤမှ်တၢ်ပုၤ ဒီး ပမှ်တၢ်ဆါနှ်ပစံးလၢပမၤကဉ်က့ၢ်လီၤ. ဒီးပုၤဂၤမှ် မၤအါပုၤဒီးပမၤအါဆါနှ် ပစံးလၢပမၤကဉ်က့ၢ် လီၤ. ပုၤတဂၤမၤအါယၢ်လၢစနီၤဆံးအကတိၤနှ်,စတ မၤကဉ်က့ၢ်ဘဉ်ဒီး,စသးတမံဘဉ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး လၢမၤဆါကဉ်က့ၢ်လီၤ. ပုၤဂၤမှ်မၤအါန့ၢ်န့ၢ်လံးဒီး မၤ ဆါကဉ်က့ၢ်စကိးအဖိအလံးလီၤ.

၅. ပုၤတဖဉ် ဘဉ်ယိဉ်ပုၤဂၤကဟီဉ်ဘဉ်ဖုးအီၤဒီး **မၤဒီး ကဉ်ထဉ်**. တၢ်သမူနးကၢ, ပသးပုၤလၢပျါတဖဉ်နှ်မှ် ကဲလၢအသ့ၣ်ကုသးပုၤဒီးဘဉ်ယိဉ်ပုၤဂၤကဟီဉ် သံဘဉ် ဖုးအီၤဒီးလဲၤတၢ်တၢ်သမူ.ကဉ်ထဉ်လၢတလၢပယိၤ တဖဉ်နှ်ဒ်တၢ်ဟီဉ်သုတဘဉ်အီၤတဂ့ၤလီၤ. သုမၤကဉ် ထဉ်နှ်ဂ့ၤမနုၤလဲဉ်. ဂ့ၤလၢတၢ်ဟီဉ်တဘဉ်ဘဉ်ပုၤဘဉ် လီၤ. စံးလိာ်အသးဒ် နှ်ဘဉ်ဆဉ်ဒီး ကဉ်ထဉ်နှ် မှ်ပုၤကညိကိးပိာ်ထွဲတလၢအခံလီၤ.

၆. **ကဉ်ထဉ်** လၢမျိာ်ကထီဉ်သံးနာ်တထီဉ်ဘဉ်နှ်ကဉ် ထဉ်အိဉ်စကိးစံးဝဲဒ်လီၤ. တၢ်တဖဉ်နှ်မှ်တလၢ စံး ဘဉ်နုၤဇါ. တလၢစံးဘဉ်ယၢ်ဒ်နှ်လီၤ. မှ်ဒ်နှ်ဒီး နမၤကၢ်တလၢကဉ်ထဉ်သ့ၣ်တထံးအံၤ စကးကွၢ်လၢ သံးနာ်တဘိဇ. တုၤသံးနာ်မှ်ထီဉ်ဒီးစတနာ်ဘဉ်.

၇. ပယိၤပဒိဉ်တဂၤ သါကလဲၤဒုးယိပိၤဝုၤတဝဲဉ်လၢသီ နှ်,ယိးထီဉ် **စကိးကဉ်ထဉ်** လၢဂီၤထီဉ်ထၢ မှ်ထုဉ်ဒီး လဲၤဒုးယိးဒီး ယိးခးသံဖဲကွဲးစဉ်ပျီပုၤနှ်ဒီးတဟဲက့ၢ်ဘဉ် လၢဘဉ်.

၈. **ကဉ်စုာ်မိဉ်** နှ်မှ်ပုၤမိဉ်လမ့ၢ်ဖိအကလုာ်လီၤ. ဒီး ပုၤတဝဲဉ်ဖိစံးဝဲလၢကၢ်သၢဉ်,ဒ်နှ်လီၤ. ခါးစီကလဲၤစ ကိး ဒီးယၢ်ဇါ. ကလဲၤကဉ်စုာ်မိဉ်.

၉. **အကဉ်အကွဲဉ်** နှ် မှ်ပုၤကညိမၤတၢ်လၢမှ်ကီၤလံာ် အလုာ်အလၢလၢတၢ်သမူမှ်ဂ့ၤ,လၢကသံဉ်မှ်ဂ့ၤ,ဒ်မျိာ်သု တထီဉ်,သံးနာ်သုတထီဉ်တဂ့ၤဒီးမၤကြီကြီတၢ်နှ်စံးဝဲ လၢအကဉ်အကွဲဉ်လီၤ. တၢ်လၢတလၢစံးဝဲလီၤ.တၢ်တ ဖဉ်နှ်-

ကဉ်

၁၀. **နိဉ်တံာ်နိဉ်ကဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဝဉ်လုဉ်လၢပကဉ်အိဉ်တၢ်ညဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ညဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကိးလၢနိဉ်တံာ်နိဉ်ကဉ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနိဉ်ကဉ်တဘိတက့ၢ်,စကကဉ်အိဉ်ညဉ်.

၁၁. **ကဉ်အိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပကဉ်တၢ်ညဉ်လၢပသဉ်လီၤလၢမ့ၢ်နှဉ် ပစံးလၢ ပကဉ်အိဉ်တၢ်ညဉ်လီၤ. ကဉ်အိဉ်န့ၢ်ယၤလၢတၢ်ညဉ်တလိဉ်တက့ၢ်.

၁၂. **သကဉ်ဝဲၤ,တကဉ်,စကဉ်တြဉ်,သကဉ်တြဉ်,တကဉ်တြဉ်.**

၁၃. **ဒုဉ်ကဉ်အူဉ်** နှဉ် မ့ၢ်ဒုဉ်တကလုဉ်နှဉ်ပုၤသိဉ်အူဉ်အူဉ်ဒီးပကိးလၢဒုဉ်ကဉ်အူဉ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢဒုဉ်တူဉ်တိဉ်လီၤ.

၁၄. **ကဉ်နဉ်** နှဉ် မ့ၢ်ပဟ့ဉ်တၢ်အခွဲဒီးပအာဉ်လီၤတၢ်နှဉ်ပစံးလၢကဉ်နဉ်လီၤ. ဒ်အံၤ,လဲၤကဉ်နဉ်, အိဉ်ကဉ်နဉ်,မၤကဉ်နဉ်,အာဉ်လီၤဝဲဒ်နဉ်လီၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢကဉ်နဉ်လီၤ.

၁၅. **ဟ့ဉ်ကဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပုၤဟ့ဉ်စတၢ်ဒီးစဟ့ဉ်ဆၢက့ၤ နှဉ်ပုၤမိဉ်လမ့ဉ်ဖိစံးလၢဟ့ဉ်ကဉ်လီၤ. ဒီးပုၤတဝဲဉ်ဖိစံးလၢဟ့ဉ်ဆၢလီၤ. စဟ့ဉ်နတၢ်ဒီးနဟ့ဉ်ကဉ်က့ၤယၤဘဉ်မန့ၢ်လဲဉ်.

၁၆. **နိဉ်တကဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဘဉ်ဘဉ်တဘဉ်တဘဉ်,လၢချီဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢလဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢပုၤဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢသ့ဉ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဆဲးတဒၢပသးဒ်တၢ်သုတကိၢ်လီၤဘဉ်ပုၤတဂ့ၤ,ဒီးပန့ဉ်တဒၢပသးဒ်ကလံၤသုတအူဘဉ်ပုၤတဂ့ၤ,တၢ်ဘဉ်ဘဉ်နှဉ်ပစံးလၢနိဉ်တကဉ်လီၤ.

၁၇. **ကဉ်ခိဉ်ကဉ်နဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဒ်တၢ်ကမ့ၢ်သုတလီၤတြုဘဉ်ပုၤလၢဒၢပုၤနှဉ်တဂ့ၤဒီးပစၢ်ကဘျဉ်ထီဉ်တၢ်ဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ချီဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢပမံၤအခိဉ်ဒီးနှဉ်ပစံးလၢကဉ်ခိဉ်လီၤ. တၢ်ကမ့ၢ်မ့ၢ်လီၤတြုဘဉ်နလီၤမံၤပုၤနှဉ် ကဉ်ထီဉ်နခိဉ်လၢချီဉ်တက့ၢ်.

၁၈. **ကဉ်ထီဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပန့ဉ်ထီဉ်တၢ်လၢချီဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖဲန့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝးဝးနှဉ်ဒီးပကိးလၢကဉ်ထီဉ်တၢ်လီၤ. ဟံဉ်နှဉ်အန့ဉ်မ့ၢ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးကဉ်ထီဉ်လၢချီဉ်ဝးဝးတက့ၢ်.

၁၉. **ကဉ်နှဉ်** မ့ၢ်တၢ်သဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သဲးသဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢအဲတအိဉ်ဘဉ်ဒီးအသးကံၢ်ပုၤဟးဂီၤဝဲန့ဉ် ပုၤတနီၤနီၤကိးပိဉ်ထွဲတလၢအဲလၢကဉ်လီၤ. သဲးသဉ်အကဉ်နှဉ်ပအိဉ်တသုတဝဲဘဉ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသဲးသိဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသဲးသဉ်အသးဆါလီၤ.

၂၀. **ဒီးကဉ်** နှဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုဉ်အသဉ်ဘဉ်ဒီးအသဉ်ဖးထီဒီးပုၤကညိကျိးအိဉ်ဝဲဒီးခဉ်လီၤ. ဒီးကဉ်သဉ်နှဉ်ခဉ်နဉ်သက့ပုၤကညိတနီၤနီၤအိဉ်ဝဲဝဲဉ်, စံးဝဲဒဉ်.

၂၁. **ညိကဉ်ကံ** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်ညိကဉ်နဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိဉ်အကလုဉ်လီၤ. နမၤတၢ်နှဉ်စက့ၢ်တကိဘဉ်,ညိကဉ်ကံ

ကဉ်

လီၤ. တၢ်လၢပမၤလံာ်အံၤနစံးနဲလၢညိကဉ်ကံဧါ. တညိကဉ်ကံဘဉ်,ကိကၢၤ.

၂၂. **ကဉ်နဉ်ကဉ်နဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ထွံဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤကညိအိဉ်တၢ်ဘျးအိဉ်တုၤအဟၢဖၢဖၢဒီးဟးတကဲဘဉ်လံာ်လၢဉ်လံာ်လၢဉ်နှဉ်ပစံးလၢဟးကဉ်နဉ်ကဉ်နဉ်, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဟးကၢနၤကၢနၤလီၤ. ထွံဉ်တဒု အိဉ်အဆဉ်ဘျးအိဉ်ဒီးဟးမးကဉ်နဉ်ကဉ်နဉ်လီၤ.

၂၃. **သမူတၢ်** နှဉ် ပစံးလၢပထါလီၤ. ပုၤတဂၤစံးဝဲလၢသါတၢ်ပထါဂ့ၤ,ပထါမးတၢ်သယံဉ်ဟဲလိာ်အီၤန့ဉ်တနၢၤမးလဲဉ်.

ကၢ

၁. ပုၤကညိလၢပုၤ **လဲၤအကၢ** တဂၤနှဉ်ကိးဝဲအမံၤလၢဂီၤလီၤ. လဲၤကၢဝဲဒီးအမါအိဉ်လၢအလီၢ်ခံဒီးဂီၤအမိၢ်န့ဉ်မၤအမၤသီဂီၤအမါန့ဉ်လၢဂီၤအလီၢ်ခံဒီးဆှံ ဝဲလၢမ့ၢ်အူ.ဘျဉ်ဝဲလၢထံချီဒီးဂီၤအမါန့ဉ်လီၤတလီၤလီၤမံထီမၤဂီၤအမါန့ဉ် န့ၢ်အဝၤလၢဂီၤအလီၢ်ခံန့ဉ်ဒီးဂီၤအမါန့ဉ်န့ၢ်အဝၤလၢဘဉ်ဘဉ်တဂၤလီၤ. ဒီးဂီၤန့ဉ်ဟဲက့ၤဒီးထံဉ်ဝဲလၢအမါန့ဉ်အိဉ်ဒီးအဝၤအသိတဂၤလီၤ. ဒီးအသးဒိဉ်ထီဉ်အမါဒီးသၢကကျိကွံာ်အမါဒီးအမါဘဉ်လီၤဆုလၢအလီၤဒီးဒုးနဲဉ်အဝၤလၢအမိၢ်ဆှံလၢမ့ၢ်အပူၤလီၢ်န့ဉ်ဒီးအဝၤဂီၤန့ဉ်သၢကကျိကွံာ်အမိၢ်န့ဉ်ဒီးအမိၢ်ထံဉ်လၢသကီၤမံဘိတဖျဉ်လီၤတံာ်ဒီးဂီၤအမိၢ်န့ဉ်စံးဝဲဒဉ်ကျိကွံာ်ယၤတဂ့ၤ, စကယုန့ၢ်နမါဂ့ၤသဘးတကီၤမံဘိန့ဉ်လီၤစံးဝဲဒဉ်. ဒီးလဲၤယုန့ၢ်အဖိခါအမါလၢနီၢ်ထံကျိတဂၤလီၤ. ဒီးနီၢ်ထံကျိအဒုဉ်အဒုတထဲသိးဘဉ်ဒီးဂီၤအမါလီၢ်လံၤနီၢ်မုဉ်ယာ်န့ဉ်ဘဉ်. အခိဉ်ဘိဉ်ခိဉ်န့ဉ်တထဲသိးတုၤသိးဘဉ်ဒီး,နီၢ်မုဉ်ယာ်န့ဉ်ဘဉ်. ဒီးတဘဉ်ဘဉ်အဖိခါအသးဘဉ်ဒီး အဖိခါသးကါက့ၤအမါလီၢ်လံၤန့ဉ်ဒီးကၢဉ်သံဝဲအဝၤဖိသဉ်,ဘဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ. ဒီးတဲလီၤပနၢ်နၢၤအလုဉ်အဒုန့ဉ်ယုဉ်ထီဉ်ဝဲလၢပိဉ်ကါအပူၤန့ဉ်ကဘုးတဘးက့ၤယဲာ်န့ဉ်ကဘုးကဘျးလီၤ. ဒီးဒုးအီမုၤဘဉ်ဘဉ်ဘဉ်န့ဉ်လၢသးဒီးစံးယါအိဉ်န့ဉ်ဝဲပနၢ်နၢၤန့ဉ်ဒီးဒုးအိဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးဘဉ်ဘဉ်န့ဉ်က့ၤတုၤအဟံဉ်ဒီးသံဝဲလီၤ. ပနၢ်နၢၤအူဉ်ထီဉ်က့ၤလၢအဟၢဖၢပုၤန့ဉ်ဒီးသံဝဲလၢအဟံဉ်န့ဉ်လီၤ. စံးဝဲဒဉ်,ဒီးတုၤပုၤဂၤဟူထီဉ်က့ၤဘဉ်ဘဉ်န့ဉ်ဒီးနီၢ်မုဉ်ယာ်န့ဉ်မၤအိဉ်ကဒါက့ၤဂီၤအမိၢ်လၢထါန့ဉ်စံးဝဲဒဉ်-

- ဂီၤလဲၤအကၢအနံဉ်အါ
- ဂီၤမိၢ်သဲစဲန့ဉ်အါ
- ဂီၤလဲၤအကၢအလါအါ
- ဂီၤမိၢ်မၤစဲန့ဉ်စတၢ

ကၢ

ဘၣ်ထံချီဂီၤမိၢ်ဘျၢၣ်ယၢ
စန့ၢ်စၢၤဘၣ်ဘၣ်ဖါ
ဘၣ်မ့ၢ်အူဂီၤမိၢ်ဆိယၢ
ဘၣ်ဘၣ်ဖါသံသဒၣ်ယၢ

၂. **ပကၢ,တကၢဘၣ်,သကၢတူးန့ၢ်,သကၢမ ထိ, လီၤသကၢ,သကီၤသကၢ,စကၢ,သကံသကၢ,အဲၣ်ပကၢပကၢ.**

၃. **လုးယၢ်ကယၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢၢ်ထီၣ်ပသးလၢယၢ်ဒီးပစံးလၢပကၢယၢ်လီၤ. ပကၢယၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢၢ်ထီၣ်ယၢ်လၢပချၢန့ၣ်မန့ၢ်လၢ်. အဲၣ်န့ၣ်သန့ၢ်,ခိၣ်ဖၢၣ်န့ၣ်ဘၣ်တစုစုပကၢထီၣ်လၢပချၢယံလီၤ. ဒီးတစုစုပစံးလၢကၢဆူကၢယၢ်လီၤ.

၄. **ကီၤကံၢ်ကီၤကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢၢ်ထီၣ်တတံၢ်ဘၣ် ဒီးဟီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကီၤကံၢ်ကီၤကၢလီၤ. နသၢကထုမန့ၢ်ကုတဒုတတံၢ်တလဲး,ကီၤကံၢ်ကီၤကၢန့ၣ်လဲၣ်. နသၢကမၤမန့ၢ်တတံၢ်တလဲးလီၤမိၢ်,ကီၤကံၢ်ကီၤကၢန့ၣ်လဲၣ်.

၅. **ကၢကံၢ်ကၢကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢၢ်ထီၣ်လဲၤတၢ်တချၢဘၣ် ဒီးလဲၤတၢ်အခံၢ်ကီၢ်ဝံၣ်ဝံၣ်သီယၢ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ကၢကၢကၢလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ကၢကၢကၢကၢန့ၣ်ထီၣ်ဒုၣ်လဲၤတၢ်အသိးမးလဲၣ်.

၆. **ပနံၣ်တၢ်ကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပုၤပုၤအိၤဆါအိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်န့ၣ် ပကိးလၢပနံၣ်တၢ်ကၢလီၤ. တၢ်ကၢန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤအနီၢ်, ပနံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤအဆိလီၤ.

၇. **လဲၤလဲၣ်လဲၤကၢ,လဲၤကၢလဲၤခဲၣ်,လဲၤပနံၣ်လဲၤတၢ်ကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဆါကွံၣ်တၢ်ဒီးပဖဲက့ၤပုၤန့ၣ်တၢ် န့ၣ်ပကိးလၢလဲၤကၢလီၤ.

၈. **ပကၢယၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျၢၢ်ထီၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပလီၤန့ၣ် ပကူဇီၢ်ပတကူပသိးဇီၢ်ပတသိးဘၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကၢလီၤ. ကၢယၢ်,စီၤသီကၢတၢ်ဘီ,သရၣ်ကၢထီၣ်သးကလး.

၉. **ကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စ့ၤတအိၣ်ဘၣ်လၢအစၢ်လၢ်အူလုၤဘၣ်ဒီးပကိးလၢကၢလီၤ. ဘုၤဒီးဟုၤဇိၣ်သုတကၢတဂ့ၢ်ဒီးကျဲးစးမၤဘုတက့ၢ်. ဘုန့ၣ်သးမိၣ်ကၢအံၤပကျဲးစးမၤန့ၢ်က့ၤတြးတြးန့ၣ်တန့ၢ်ဘၣ်. ဘုန့ၣ်မးသးမိၣ်ဘၢ်သးမိၣ်ကၢဒီးကၢလဲလီၤ. တကၢဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်အါဒီးတတၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတကၢဘၣ်လီၤ.

၁၀. တၢ်လၢအစုဒုးခိၣ်ဒုးတဖၣ်န့ၣ်ဟးဒီးပကွၢ်မၤအသး **ကီၤကၢကီၤကၢ** လီၤ.

၁၁. တၢ်လၢအဘိၣ်ဒီးမၤသးကူတလူတဖၣ်န့ၣ် ဟးဒီးပကွၢ်ဖျါမၤအသး **ကၢနၢကၢနၢ** လီၤ.

၁၂. **ကၢစဲး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပၢ်အသးန့ၣ်ကလဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပၢ်အသးကၢစဲးလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တဒုမၤ

ကၢ

အသးလၢပုၤကညီအလီၤကၢစဲးဒီးပုၤကညီမၤသံသလူၤ, ပုၤလၢ်ကျါလၢအဒိၣ်အယိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘိၣ်သအိၣ်မၤအသးလၢပုၤကညီအလီၤကၢစဲးလၢပုၤကစဲးကိးအဒုလီၤ. ပုၤတဂၤပၢ်အသးလၢပုၤကၢအလီၤကၢစဲး,ကၢစဲးမ့ၢ်အန့ၣ်လီၤအသးခါ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကျၢ်ကစုၣ်လီၤ.

၁၃. **ကၢကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤပနူအိၤဒီးနူဆါပုၤဒီးပစံးအိၤ,နဲဒၣ်တဂၤစကတိၤတၢ်နမၤမန့ၢ်ကၢကၢလဲၣ်,စတပျံၤဘၣ်န့ၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ခါ,ပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၄. **တၢ်ဖံးတၢ်ကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအိၣ်စ့ၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘၣ်လၢတၢ်လီၤတူၢ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ရီၤတၢ်လၢပုၤဘၣ်အပုၤဖးဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖံးတၢ်ကၢလီၤ. ဘၣ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်ကၢအခါန့ၣ်ပပုၤအိၣ်တၢ်တန့ၢ်ဘၣ်နီတမံၤဘၣ်. ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ,အံၤသၣ်သဒိၣ်အုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်ဘၣ်လၢလီၤတူၢ်လီၤကၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖံးတၢ်ကၢအခါလီၤ.

၁၅. **ပနံၣ်တၢ်ကၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်ဒီးဆူဂ့ၤယၢ်ဂ့ၤ. ပြီၢ်ကံၣ်သီသိးသးဘၣ်သးကလး, ထီၣ်ရီၤတၢ်အပုၤဒိၣ်ကလံၤထီၣ်ခဲလၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပနံၣ်တၢ်ကၢလီၤ.

၁၆. **ကဘီကၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ကဘီလၢပလဲၤကၢဒီးပပုၤတၢ် ပဆါတၢ်ဒီး ပပဒးထီၣ်ပနံၣ်တၢ်ကၢလၢအပူၤန့ၣ် ပစံးလၢကဘီကၢလီၤ. ကဘီလဲၣ်ကဘီကၢန့ၣ် မ့ၢ်ကဘီလၢလဲၤပုၤပြီၢ်ကံၣ်သီသိးသတိၢ်သံလုၢ်,ဆူဂ့ၤယၢ်ဂ့ၤ,တဒါခိၣ်ကုၢ်,သဲးသၣ်အိၣ်မိတဖၣ်ဒီးဒါန့ၣ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ကဘီကၢလီၤ. ကဘီကၢတဘျီဒိၣ်ကၢ,တြးကဘီတဖၣ်န့ၣ် ထဲကဘီကၢလီၤ.

၁၇. တၢ်အိၣ်တအါဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ **အကၢ** လီၤ. မၢ်အံးသၣ်န့ၣ်ကၢသတးဒီး ပတပူတဝါတန့ၢ်ဘၣ်အါအါဘၣ်.

၁၈. **ပထိးကၢရီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထိးတကလုၢ်န့ၣ်ပနၢ်ဟူထဲအမံၤဇါလီၤ.

၁၉. **ပုၤကၢတၢ်ဖိတဖၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအယုပုၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးလဲၤဆါဝဲဝဲဒုၤန့ၣ်ပကိးလၢပုၤကၢတၢ်ဖိလီၤ. ပုၤကၢတၢ်ဖိန့ၣ်လဲၤကၢလၢကဘီတနီၤလဲၤကၢလၢချံတနီၤ,လဲၤကၢလၢခိဆူပုၤထီၣ်ပုၤရွၢ်ပုၤခူပုၤတနီၤလီၤ.

၂၀. **ကီၤကၢကီၤကၢ** မ့ၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. တနူးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ချဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အမိၢ်ပုၤဒိၣ်ဒီးအစုအခိၣ်ဆံးဒီးအစုအခိၣ်ဖုၣ်ဝဲဒီးမ့ၢ်တယုၢ်ဘၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်ကယိကယိဒီး ပကွၢ်မၤအသးကီၤကၢကီၤကၢလီၤ. ဒုၣ်တဘျီဟးလၢပြီၣ်ခိၣ်ကီၤကၢကီၤကၢ,ကမ့ၢ်ကၢ်အကတၢ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်သၢၣ်,ကီၤကၢအံၤပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကိးကးကိးကးစုၢ်ကိးလီၤ. ပုၤဆံးတဂၤပုၤမးကီၤကၢကီၤကၢလီၤ. ချဲးတဘျီဟးထီၣ်မးလၢတၢ်ခဲကျါကီၤကံၢ်ကီၤကၢလီၤ.

၂၁. တၢ်လၢအအိၣ်စၢတဖၣ်န့ၣ်ဒီးအပူၤဒိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢ **အကၢ** လီၤ. ဘုတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်စၢဒီးအပူၤဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘုအပူၤကၢလီၤ. တၢ်တနံၣ်ဘုအပူၤကၢသမိးဒီးပူၤတနီၤနီၤကိးပိၣ်ထွဲတလၢနီၤအခံလၢဘုအပူၤကၢဒီးဒီးတနီၤနီၤကိးပိၣ်ထွဲပံၤယီၤအခံလၢဘုအပူၤစိၣ်လီၤ. ဒီးပူၤကညီစံးဝဲလၢဘုအပူၤကၢလီၤ.

၂၂. **အသုၣ်ကၢမိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပူၤလၢအမၤတၢ်န့ၣ်အစံးတၢ်န့ၣ်,မၤဒိၣ်န့ၣ်ဒိၣ်,မၤဆဲးန့ၣ်ဆဲး,မၤကျိၣ်မၤစ့,မၤဘုမၤဟုန့ၣ်ဝဲဒီးမ့ၢ်အိၣ်ဒၣ်အတၢ်န့ၣ်သက့ပူၤဂၤဟဲဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးပစံးလၢအသုၣ်ကၢမိၣ်လီၤ. ပူၤတဂၤအသုၣ်ကၢမိၣ်သမိးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒၣ်အိၣ်လီၤ.

သုၣ်ကၢတဝးစယီၤဒုး
ထံၣ်တၢ်ဂ့ၤမၤတန့ၣ်သ့ၣ်

၂၃. **လဲၣ်အိၣ်ကၢအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသဘျုၣ်ပသံး,ဘုစီၤဟုစီၤ,သက့ထံပိၣ်,လူၢ်သၣ်ဒံသၣ်,ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်ဒီးပစိၣ်ပဆါ,န့ၣ်လၢအံသ့ၣ်အပူၤသဒိၣ်အုၣ်အပူၤ,ယဲၣ်ပူၤကွၢ်ပူၤဒီးပစံးလၢပလဲၣ်အိၣ်ကၢအိၣ်လီၤ. သ့ၣ်သက့ထံပိၣ်,ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်စီၤတက့ၢ်. ပကလဲၣ်အိၣ်ကၢအိၣ်ဒီးကန့ၢ်လၢအံသ့ၣ်အပူၤသဒိၣ်အုၣ်အပူၤယဲၣ်ပူၤကွၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးပူၤကညီမ့ၢ်န့ၢ်ဟူတၢ်အပရၢဒီး စံၣ်တဲၤတိၣ်တဲၤဝဲအါအါကလဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအလဲၣ်အကၢဝဲလီၤ. သုမ့ၢ်န့ၢ်ဟူတၢ်ပရၢလၢအတဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်အလဲၣ်အကၢတဂ့ၤ.

၂၄. **တၢ်ကကၢဘုတၢ်ကကၢဟု** လၢတၢ်ကၢလၢစီၤမိၢ်လီၤအစီၤန့ၣ်တၢ်လီၤလးတမံၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢထီၣ်လွံၢ်တဘျုးပူၤလၢပူၤကညီအကျိၣ်တခါန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်စက့တြု,ဟုသးတနၢ်ထူတသး,သုမ့ၢ်တနၢ်ဒိၣ်စံးဒီး,စက့တြုဟုသးတနၢ်ထူတဘး,သုမ့ၢ်တနၢ်ခးသံယၢစံးဝဲဒၣ်,လၢန့ၣ်အဖီခိၣ် ဘိၣ်သအိၣ်တနုပုထီၣ်လၢတလၢနီၤအကလုၢ်စံးဝဲဒၣ်,ပုသနီၤနီၤကိးမိၢ်န့ၣ်, ယၢ်တနီၤကိးအါစူၢ်အါစူၢ်,ဒ်ပစံးတၢ်အသိးခဲကနံၣ်အံၤသ့အိၣ်ဘၣ်ဘျးအိၣ်ဒီးလီၤ. မ့ၢ်ခဲကိၣ်တနံၣ်သုကသၣ်ဝဲလီၤဒီးနးမးလီၤ. စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံက့ၤန့ၣ်တၢ်ကကၢဘုကၢဟုလၢတဲပိၣ်အစီၤန့ၣ်လမံၢ်တၢ်လီၤလးဘၣ်ဝဲဘျုးခိၣ်တဖၣ်စံးဝဲဒၣ်တၢ်ကကၢတၢ်ဝဲသၢကလုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးအံသ့ၣ်ဒီးဘဲလီၤ.ဒီးတၢ်လီၤလးမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒ်န့ၣ်ဒီး တယံၣ်တမိၢ်ဒီးတၢ်မၤထီၣ်အသးလၢတၢ်အိၣ်ဝဲအိၣ်ယဲၤ,တၢ်စွဲၣ်တၢ်ကၢလီၤ,ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်. တၢ်ကကၢတၢ်ဝဲသၢကလုၢ်လီၤ. ဝဲလၢလမံၢ်ဘၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်ကတၢ်တၢ်ဒ်န့ၣ်လၢဝဲအကျိၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ကိၢ်မ့ၢ်ကိၢ်ဒီးဝဲတဖၣ်န့ၣ်ထီၣ်ပံၤဝဲအစီၤဒီးကတၢ်တၢ်လၢဝဲအကျိၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်သုကပိၣ်မ့ၢ်ဂီၤကပိၣ်မ့ၢ်ဘိကပိၣ်

မ့ၢ်ဝါကပိၣ်ဒီးတၢ်ကကၢတၢ်ဝဲသၢကလုၢ်လီၤ.စံးဝဲဒၣ်,ဝဲစီၤဖီရၢ်ကတၢ်တၢ်လၢဝဲအကျိၣ်ဒ်န့ၣ်ဒီးအကလုၢ်ကထီၣ်လၢထီၣ်ပူၤထီၣ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်ဝဲအိၣ်ယဲၤတၢ်သၣ်ဝဲလီၤဒီး တၢ်ဝဲတၢ်ကၢဒီးတၢ်ကကၢတၢ်ဝဲသၢကလုၢ်န့ၣ်မန့ၢ်လဲၣ်,မ့ၢ်တကလုၢ် ကၢဝဲ,ဒီးအံသ့ၣ်တကလုၢ်ကၢဝဲ,ဒီးဘဲတကလုၢ်ကၢဝဲလီၤ. တုၤတၢ်ကၢဒီးတၢ်သၢကလုၢ်န့ၣ်ကၢဝဲတုၤပယုတထံၣ်ဘၣ်နီၤတစံးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သုမ့ၢ်ဂီၤ, မ့ၢ်ဘိမ့ၢ်ဝါန့ၣ်မ့ၢ်မန့ၢ်တမံၤလဲၣ်,ချဲစီၤဘိၣ်စီၤလွဲဘိကတၢ်,ဒိၣ်ခိၣ်ယၢ်ပျီၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢ,တၢ်သုၣ်တၢ်သုၣ်,န့ၣ်ဘျုးန့ၣ်စံးတဖၣ် အိၣ်လၢဝဲအကလုၢ်လၢမ့ၢ်သုမ့ၢ်ဂီၤမ့ၢ်ဘိမ့ၢ်ဝါလီၤ. ဒီးတၢ်မ့ၢ်ကၢလၢမ့ၢ်စီၤထံစီၤဒီးပူၤကညီအိၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဝဲစံးဝဲလၢမ့ၢ်သုမ့ၢ်ဂီၤမ့ၢ်ဘိမ့ၢ်ဝါလီၤ. ဝဲတဖၣ်မ့ၢ်စံးဝဲသုကစၢ်အဂ့ၤကအိၣ်ထီၣ်လီၤ. ကအိၣ်ထီၣ်ဒီးမ့ၢ်သု, ကအိၣ်ထီၣ်ဒီးမ့ၢ်ဂီၤ, ကအိၣ်ထီၣ်ဒီးမ့ၢ်ဘိ,ကအိၣ်ထီၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝါ, သုတဘၣ်ဖံးသုတဘၣ်မၤ ဒီးသုကအိၣ်ဘၣ်တိနံၣ်ဒ်သုတၢ်လီၤ. သုဘၣ် ယိၣ်တၢ်အလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကကၢတၢ်ဝဲသၢကလုၢ်လီၤ. ဝဲမ့ၢ်စံးတၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီးတလၢပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ခံၣ်သုး ဒီးအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကမ့ၢ်ကၢထံကၢလုၢ်ကၢဘဲကၢအံသ့ၣ်အံဘျးကၢဝဲလီၤ. ဒီးပူၤကညီအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်စံးကတၢ်လီၤ. ဒီးတလၢန့ၣ်မ့ၢ်ပူၤကညီအကစၢ်လီၤ.ဝဲမ့ၢ်စံးတၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီးပူၤကညီတသ့ၣ်ညါဘၣ်ဒီးအသးခဲဝဲတနီၤ, ဒီးပသးပုၤလၢအသ့ၣ်ညါတၢ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပလီၢ်ဟဲအ သးလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လီၤဒီးမၤဟဲဝဲအါအါလီၤ.

ကံ

၁. **ကၢ်ကံ** ကလီၤကလီၤအံၤတၢ်ကတၢ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်,အိၣ်န့ၣ်အံၤ,ညိကၢ်ကံလီၤ. စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲတကီဘၣ်,ညိကၢ်ဒၣ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်. တညိကၢ်ကံဘၣ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲတညိကၢ်ဒၣ်ဘၣ်,ကီၤမး,ကီၤကၢန့ၣ်လီၤ. ပကွဲးလံၢ်န့ၣ်နဝဲဘၣ်နဲလၢအညိကၢ်ကံစီၤစါ,တညိကၢ်ကံဘၣ်.

ကီၢ်ကမုၢ်က့ၤညိကၢ်ကံ
အိၣ်မးသကီၤရှၢ်ဒိၣ်ယံ

၂. **ကံကီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်တကလုၢ်,အလၢၣ်ပြီကဒံဒီးအစိးသကံလီၤ.

၃. **ကံကံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပူၤကညီစံးဝဲထွဲၣ်ကိးန့ၣ်သိၣ်ကံကံလီၤ. ထွဲၣ်တနုအကစၢ်တၢ်ဒီးကိးမးကံကံလီၤ.

၄. **အိၣ်ဘျုးအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးတကလုၢ်န့ၣ်ပသးဒီးအစုဒုၣ်ခံခိးလီၤတုၤပခံကီၢ်,ဒီးပသးဒီးအသးနီၤပုၤအကျးဒီးအကိၢ်, ဒီးအကိၢ်ပျီၤဒီး,ပသး

ကံ

ဖးဒုအခိၣ်ထံးဒီးပဆးဒီးအချာယံအကျးဒီးပကိး လာအိကံလီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပကိး ပိာ်ထွဲတလၢအခံလီၤ. ဒီး ပသးပုၤလၢပျၢၤန့ၣ်ကိးဝဲလၢဆုကၤလီၤ. ခဲကနံၣ် အံၤပုၤကညီတကိးလၢ ဘၣ်လၢဆုကၤနီတဂၤဘၣ် . ကိးဝဲလၢအိကံကိးဂၤဒီးလီၤ.

၅. **မိကံ** န့ၣ်ဝံးဝဲမ့ၢ်သၢသိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤပၤမိးခူၣ် ထုၣ်ယးမိၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ယၢ်အဝဲတရီလီၤဝံးဝဲဒၣ်. ဒီးဝံးန့ၣ် မ့ၢ်လီၤကွၢ်တၢ်ဒီးကိးထီၣ်မိကံအမံၤဒီး မိကံပိးထီၣ်န့ၣ် အဝဲတရီဒီးလဲၤဝဲဆူညါခိန့ၣ် ပၢ်လီၤဝံးဝဲဒၣ်. မိကံန့ၣ် မ့ၢ်တပိးထီၣ်ဘၣ်ဝဲတရီဒီးဝံးန့ၣ်လဲၤဆူပျၢၤအကီၢ် တပၢ် ဘၣ်ဝံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. မိကံန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သံဒိၣ်အကညီ တဂၤလၢမိးတၢ်လၢပျၢၤအကျဲခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤဝံးဝဲဒၣ်. ဒီးဝံးတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်လဲၤလီၤဆူပျၢၤအကီၢ်ဒီးတုၤမိကံအ အိၣ်န့ၣ်ဒီးမိကံလဲၤယုၤအိၣ်ဆူပျၢၤအကီၢ်လီၤ. ဒီးခူၣ် ထုၣ်ယးမိၤမ့ၢ်စိာ်ပုၤကညီအဝဲအကလၢဒီးဝံးလဲၤကမိ ထီၣ်န့ၣ်မိကံဒီးတၢ်ကလိးတၢ်ကလိးဒီးမိကံလဲၤဟံး ကုၤယုၤဝဲလၢခူၣ်ထုၣ်ယးမိၤ.ကလိးတဖၣ်အစုပူၤလီၤ.

၆. **ကံးကူၢ်ကံးကူၢ်** ပစံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မဲထီၣ်လၢပုၤလၢ် ကျါတကလုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအမုၢ်ပြီကဒံးနီၤန့ၣ်အလုာ်နီၤစု မုၢ်ဆၣ်ဒီး ပကိးလၢကံးကူၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢ ကံးကူၢ်လီၤ. အနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ကံးကူၢ်လီၤ. ကံးကူၢ်န့ၣ်ပဘၣ် တူၢ်ပအုၣ်ဘျးဝံးဒီး ပဘိၣ်ပမူၤလီၤန့ၣ်ဘျါဂုၤကၢဝံးဝဲ ဒၣ်. ဒီးအဒီးဘိၣ်န့ၣ်ပစိအိၣ်ဆၢဂုၤကၢ.မ့ၢ်အစိးတကံ ဒီးပကိးလၢကံးကူၢ်လီၤ.

၇. **သကံစီၢ်ရံး,ဖျသကံ,သကံကီၢ်,သကံခိၣ်,ကကံပ ဝံ,မဲကကံ,သကံသကါ,တကံတကါ,စကံစကါ,ကကံ ကကါ,** တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးကံလီၤ.

ကံ

၁. **ကံးစုတၢ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိးကုၤပကလၢဒီး ပစၢထီၣ် ပစုဒုလၢလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢပကံၢ်ပစုလီၤ. ပုၤတဂၤကွဲ ကုၤအဖိအကလၢဒီးကံၢ် ထီၣ်အဖိအစုဒုလၢလုာ်လီၤ.

၂. **အကံၢ်အလဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တနီၤနီၤန့ၣ်အသးကံၢ်ပုၤ န့ၣ်အလဲအိၣ်ကဘုးလုးဒီးပစံးသ့ၣ်အကံၢ်လီၤ. သ့ၣ် လၢအိၣ်ဒီးအကံၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တနီၤနီၤလီၤ. တ မ့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ခဲလၢာ်ဘၣ်.

၃. **သ့ၣ်ကံးသးလဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤပမၤတၢ်တမံၤမံၤန့ၣ် ပ မ့ၢ်မၤကြူၤကြူၤဒီးပသးဆိကမိၣ်,ထဲတၢ်မၤန့ၣ် ပသး အိၣ်နးနးကလဲၣ်ဒီးပမၤကြူၤကြူၤဒီးပစံးလၢပမၤလၢပ သ့ၣ်ကံးသးလဲလီၤ. စမၤစကိးခုးတလီၢ်လၢစသ့ၣ်ကံၢ် သးလဲဒီးန့ၣ်ဘုတပူညါလီၤ. ပမ့ၢ်နကစၢ်ယုၤလၢပ

ကံ

သ့ၣ်ကံးသးလဲဒီးပမ့ၢ်ဘါထုကဖၣ်လၢပသ့ၣ်ကံးသးလဲ န့ၣ် တုၤပသံဒီးပကထီၣ်ဘးလၢကစၢ်ယုၤအအိၣ်လီၤ.

၄. **ကံးန့ၣ်ကံးန့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်ကလၢာ်တမ့ၢ်ဘၣ်ပနၢ်ဒီး ပစံးလၢကံၢ်ပနၢ်လီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ကံၢ်ပနၢ်လီၤ.

၅. **န့ၣ်ကံးန့ၣ်ပျၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသံအိၣ်အိၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂုၤ. ဆၣ် ဇိၤကီၢ်ဇိၤအသံအိၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂုၤ.အသံအိၣ်ဝဲဒၣ်ပခိၣ်န့ၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢအန့ၣ်ကံၢ်လီၤ. ထီၣ်အန့ၣ်ကံၢ်လၢအသံအိၣ် ပူၤန့ၣ်သိကၢ.ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢအကံၢ်သိလီၤ.

၆. **ယီၢ်ကံၢ်** န့ၣ်ပသးပုၤစံးဝဲမ့ၢ်တၢ်ပိာ်တကလုာ်လီၤ. ဒီး ဟဲမိာ်ဝဲလၢပျၢၤတစုဒီးဟဲပိာ်ကုၤပုၤကညီန့ၣ်ဝုၤထီၣ်ဝဲ လၢသပၤထးအပူၤန့ၣ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတ ဖၣ်န့ၣ်အထံကဲထီၣ်လၢအသဘ့ဒီးပးကွၢ်ဝဲဝံးဒီးထူး ထီၣ်ကုၤဝဲဒီးပုၤကညီဂုၤထီၣ်ကုၤလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပစုကံၢ်ခိၣ်ကံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုမုၢ်အဆၢပခိၣ်မုၢ်အဆၢ အိၣ်ဒီးအတၢ်ပြီကဒံးနီၤန့ၣ်ပစံးလၢပစုအကံၢ်လီၤ. ပစု အကံၢ်န့ၣ်ပတုၤဘုၣ်ပတုၤချး.တၢ်ဇိၤယံၣ်ဇိၤ.မ့ၢ်အုၣ် ဘၣ်ဒီးဆါကၢ.

၈. **ကံးတူၢ်ကံးကီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအထုၣ်အဘိၣ်. အ ထုၣ်အပျီၣ်တဖၣ်န့ၣ် အစုဒုခိၣ်ခိၣ်အဟၢခိၣ်ဟၢဖၢန့ၣ် စုၤကံၢ်စုၤကူးဒိၣ်စံးဒိၣ်စုၤဒီးပစံးလၢအကံၢ်တူၢ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်တဂၤဘိၣ်သတးဒီး အစုကံၢ်တူၢ်အခိၣ်ကံၢ်တူၢ်မး လီၤ. ဒီးတၢ်ခိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဘိၣ်ဝဲဒီးအတံၢ်လၢပူၤန့ၣ်ကံၢ် တူၢ်.စုၤကူးစုၤကိးလီၤ.

၉. **ကံးတူၢ်ထိးကလဲၣ်အကိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မိၣ်ဘျး ပသးဒီးပစၢထီၣ်ပစုဒုလၢအိၣ်ယုာ်ယုၤဒီး ပစံး လၢပကံၢ်တူၢ်ထိးကလဲၣ်အကိာ် လီၤ. တၢ်မိၣ်ဘျး ပသးန့ၣ် မ့ၢ်ထိးကလဲၣ်စိးထီၣ်ပသးဒီးကံၢ်တူၢ်ထိး ကလဲၣ်အကိာ်တက့ၢ်.

၁၀. **စုကံၢ်စု** န့ၣ် မ့ၢ်စုမိာ်စိ.ပယီၤအစုအဘုၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပုၤကညီကွဲ ကုၤအဖိဝဲကိတဖၣ်အကလၢဒီးစၢထီၣ် စုန့ၣ်လၢအဖိအစုဒုလီၤ.မၤဝဲအပျၢၤလၢလုာ်န့ၣ်ဒီးပကိး လၢစုကံၢ်စုလီၤ. ဒီးစုကံၢ်စုန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီဟ့ၣ်သါအဖိ လီၤ.

၁၁. **နီၣ်ကံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံးအိၣ်လၢသ့ၣ်အိၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂုၤ.ဝၣ်အိၣ် ပူၤမ့ၢ်ဂုၤ.သပၤပူၤမ့ၢ်ဂုၤ.တုၤထံးန့ၣ်ဆၣ်ဘီ.အိၣ်ယံၣ်ဒီး ပစိၤလဲၤဒိၣ်လီၤဒီးပစိၤအဒိၣ်န့ၣ်မၤအသးဒိၣ်လၢအသိး ဒီးပကိးလၢနီၣ်ကံၢ်လီၤ. ထံးအိၣ်လၢသ့ၣ်အိၣ်ပူၤတစဲးဒီး နီၣ်ကံၢ်ဝးမးပြးပြးလီၤ.

၁၂. **ကံးဇိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကံၢ်တကလုာ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢ န့ၣ်ပကိးလၢကံၢ်ဇိၤလီၤ. ကလဲၣ်၂၀

၁၃. **ကံးအယီၢ်ဒုလၢယီၢ်ခိၣ်ပျၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ် န့ၣ်ပျၢၤလုာ်ဝဲဒၣ်အယီၢ်ဒုန့ၣ်ဒီး စၢတူၢ်အယီၢ်ဒုန့ၣ်

ကံ

လာလှဦးလှဦးနှင့်ကိးဝဲလာယိန်ခိုင်ပျံးဒီးစံးဝဲလာအ
ကံထိုင်အယိန်ဒီးလာယိန်ခိုင်ပျံးလီ။ ပိတ်မုဉ်နှင့်သုကူ
နံဦးဘဉ်ကံထိုင်ဒီးယိန်ခိုင်ပျံးလီ။ မုဉ်တကံထိုင်
ဘဉ်ယိန်ခိုင်ပျံးဘဉ်န့ဉ်အဟူးကိးသးကိးစံးဝဲဒဉ်။

၁၄. **ခိဉ်ကံဖဲဘံ** န့ဉ် မုဉ်ပမာတလာပိတ်န့ဉ်ပုလဲစုနီစု
မုဉ်ခိဉ်, ဘူသလဲခိးဒီးအထိအိဉ်ခံပျံးန့ဉ် ပကွီတရံး
လာပခိဉ်ဘိဉ်ထံးဒီးပစံးလာခိဉ်ကံလီ။ ပုလဲလာပျံး တ
ဖဉ်န့ဉ်အဖိသဉ်ခွါတဖဉ်ကျီထဲခိဉ်ကံလီ။ ပုလဲလာအ
စုတအိဉ်ဘဉ်တဖဉ်န့ဉ်တကျီဘဉ်ဝဲဘဉ်။

၁၅. **ဘိကံကလံ** န့ဉ်မုဉ်တလာအဘိဂုတဖဉ်န့ဉ်ပစံး
လာအဘိကံကလံလီ။ ဖိတဖိးဘိမးကံကလံလီ။

၁၆. **ကဲးကံကဲးကံ** န့ဉ်မုဉ်ပုလဲလာအဆူအဆါတဖဉ်န့ဉ်
လဲတကံကဲးကံကလံကယိကယိရံဉ်ရံဉ်ဒီးပစံးလာကဲး
ကံကဲးကံလီ။ ပုလဲတကဲးကံလဲတကံမဲးအသးကဲး
ကံကဲးကံလီ။ ဒီးပုလဲတနီနီစံးလာကဲးကံဘိန့ဉ်လီ။

၁၇. **ဂိဉ်ကဲးကံဂိဉ်ကဲးကံ,ဂိဉ်ကဲးကံမုဉ်ဂိဉ်ကဲးကံအ
ဆိလီ။** ဂိဉ်ကဲးကံဂိဉ်ကဲးကံ န့ဉ်မုဉ်ပဂိဉ်ထိုင်ကျူ
လာတံအတိမိခိဉ်ဒီးပဂိဉ်လာအခိဉ်တူဉ်တနီလာအခိဉ်
ယိတနီဒီးပစံးလာဂိဉ်ကဲးကံဂိဉ်ကဲးကံလီ။

၁၈. **တုဉ်ကဲးကံတုဉ်ကဲးကံ,တုဉ်ကဲးကံ** မုဉ်တုဉ်ကဲးကံ
အဆိလီ။ ပတုဉ်လီဆုဉ်နီလာဂုဉ်န့ဉ်ပတုဉ်လာအခိဉ်
တူဉ်တနီ, လာအခိဉ်ယိတနီဒီးပစံးလာပတုဉ်ကဲးကံ
တုဉ်ကဲးကံလီ။

၁၉. **ကုဉ်ကံ** မုဉ်ကုဉ်ကူအဆိလီ။ ကျဲတဘိတစာ
ဆာဘဉ်,ကုဉ်ကံကုဉ်ကူနးကံ။

၂၀. **ကဲးကံကဲးကံ** န့ဉ်မုဉ်ပုလဲကညိဝဲတယဒီးလဲတကံ
တချဘဉ်ဒီးအခဲကံဝဲယိဒီးယိလီ။ ပုလဲတကဲးကံ
တလာစမဲညါကဲးကံကဲးကံစယိတကဲဘဉ်။

၂၁. **ကဲးကံ** မုဉ်ကဲးကူအဆိလီ။ ထိးကလဲဉ်စွါကံ
ကံကဲးကံ။

၂၂. **ကုဉ်ကံ** မုဉ်ကုဉ်ကူအဆိလီ။ ဂုတဘိစွါမးကုဉ်
ကံကုဉ်ကူလီ။

၂၃. **မိဉ်ကံ** မုဉ်မိဉ်ကူအဆိ,ထွဉ်တဒုအဆါဒီးပးမး
မိဉ်ကံမိဉ်ကူလီ။

၂၄. **ကိးကံ** မုဉ်ကိးကးအဆိလီ။ ချဲးတဘဉ်ပးထိုင်
မးလာတံခဲကျါကိးကံကိးကးလီ။ ဒီးသကါအဆိမုဉ်
သကံ, ပာ်သကံပာ်သကါ,ပာ်စကံ,ပာ်စကါ။

၂၅. **သုဉ်ကံဝဉ်ကံ** န့ဉ်မုဉ်သုဉ်တနီနီအလဲအိပူ
န့ဉ်အကသိဉ်အိဉ်ကဘးလုးခိးပစိလာပစုမုဉ်န့ဉ်ဒီးပ
စံးလာသုဉ်အကံလီ။ သုဉ်တထံးအကံကဘးလုးခိး,
ပစိန့ဉ်။

၂၆. **ဃံအကံ** န့ဉ် မုဉ်တယံအဆိပူဇာကဘဉ်န့ဉ်ပ

ကံ

ကိးလာတံယံအကံ,တံန့ဉ်ကံလီ။ ထီခိဉ်န့ဉ်အယံ
အိပူအိဉ်ဒီးအကံန့ဉ်ဘဉ်တစုစုပစံးလာလာအန့ဉ်
ကံ,ဘဉ်တစုစုပစံးလာအကံသိလီ။

၂၇. **ဆးကံဆးကံ** န့ဉ် မုဉ်ပပူလီပူတုဘျါကုဒီး
ဒီးဘိဉ်ဝဲန့ဉ်ပစံးလာဆးကံဆးကံလီ။ ဘဉ်ဆဉ်ဒီး
မုဉ်ဆးကံအဆိလီ,ပုတကဲးဆးကံဆးကံဒီးဂညါ,
ကမုဉ်ကံမုဉ်အဆိသ့, ဒီးပုတနီနီစံးလာပနးလီ
လီ။ ပုကညိအပူလီဘျါကုဝံဒီးအလီတဘဉ်လီ
ဘဉ်ဒ်လာသိအသိးဘဉ်န့ဉ်ဒီးပကိးလာဆးကံဆး
ကံ။

၂၈. **ကံကုဉ်ကုဉ်** န့ဉ် မုဉ်ပလဲကွဲကုဉ်ပကလဲဝံဒီးပ
ဟဲကုဉ်ကုဉ်ကုဉ်ပစုဒီးလုဉ်န့ဉ်ဒီး ပကိးလာပကံ
ကုဉ်ပစုလီ။ ဒီးပစံးဒီး အဆိလာကံကုဉ်ဘျါလီ။ ပု
တဖဉ်န့ဉ်မုဉ်မဲးတကဲးဒီးယုဝံကွဲကလဲ,ကံကုဉ်ဘျါနး
ကံ။

၂၉. **ကံတိဂီ** န့ဉ်မုဉ်ပပူဝဲတုလီ။ ပုဝဲတုပု
ကညိလာပျံးအမုဉ်ကနီတကဖိသဉ်ခွါလဲမဲပုထိုင်
သဆဲးတအဉ်ဘဉ်ဝဲဘဉ်။ ဒီးပပုပုတကုဉ်တုစကူ
တြးလဲမဲပိတ်မုဉ်န့ဉ်ဒီး ပိတ်မုဉ်န့ဉ်တသ့ညါဘဉ်လာ
အပုဉ်ဘဉ်ဒီးအဉ်ဝဲလီ။ ဒီးကံနီဉ်ဝဲအစုဒီးတိတ ဘိ
ဒီးကိးန့ဉ်ဝဲအမဲလာကုဉ်တိဂီလီ။ ဒီးမဲလီဝဲစံးဝဲဒဉ်
နမုဉ်လဲထိုင်ခုးခဲဂီဒီးဟဲကိးဒီးယု,စကလဲစကိးမဲ
လီဝဲဒ်န့ဉ်ဝံဒီးပပုပုန့ဉ်ကုဉ်ဝဲဒီးမုဉ်ဆုဉ်ဒီးလဲဆုဉ်
ဒီးလဲဂီလာဖိသဉ်ခွါတဖဉ်န့ဉ်ဒီး ကိးထိုင်ပိတ်မုဉ်န့ဉ်စံး
ဝဲလဲမိဉ်ခွါ,ဒီးပိတ်မုဉ်န့ဉ်စံးဝဲကံတိဂီတဟဲဒီးဘဉ်။
စကလဲယုဒီးကံတိဂီလီ။ စံးဝဲဒဉ်ဒီးမိသဉ်ခွါသ့
ဆဲးန့ဉ်လဲတကဲးဘဉ်တကဲး,လဲတကဲးဘဉ်တကဲးဒီးကိး
ထိုင်ပိတ်မုဉ်န့ဉ်ကိးဂဲးဒီးပိတ်မုဉ်န့ဉ်စံးဆဲးန့ဉ်ကိးဂဲး
ဒီးဝံဒီး မတယုပုလဲလာကံနီဉ်ဝဲအစုလာတိဂီန့ဉ်
ဟဲလာပုလဲအလီခံဒီး ကိးထိုင်ပိတ်မုဉ်န့ဉ်စံးဝဲဒဉ်လာ
အကလုကပာ်လာ,လဲမိဉ်ခွါ,ဒီးပိတ်မုဉ်စံးအီ,ကံနီဉ်
အစုလာတိဂီစကလဲဒီးအီ,စံးဝဲဒဉ်,ဒီးမတယုအ
ပုပုန့ဉ်ဒုးန့ဉ်ထိုင်အစုလာတိဂီကံယုဝဲန့ဉ်စံးဝဲဒဉ်
တိဂီအံမိဉ်,ဟ့ဉ်ဒုန့ဉ်ထိုင်အစုလာပိတ်မုဉ်ကံလာ တိ
ဂီန့ဉ်ဒီး ပိတ်မုဉ်တကဲးန့ဉ်အသးလီဘျါမးတကီခါဒီး
စံးဝဲဒဉ်မိသဉ်ခွါဂုသ့ဆဲးဟဲဒီးစတအဉ်နီတကဲးဘဉ်။
ပုပုလီလဲခိဉ်တကဲးဟဲလာမနဲဒီးစဝဲဘဉ်လာဖိသဉ်ခွါ
ဒီးစအဉ်အီလီ။ စံးဝဲဒ်န့ဉ်ဒီးစာဉ်သံကွဲအသးလီ။
ပသးပုစံးဝဲဒဉ်, ဒီးပုတကဲးန့ဉ်ပစံးလာကံတိဂီတ
နီ,ပုတနီနီစံးလာကံတိဂီလီ။ ဒီးပုလာအိဉ်မိ
သဉ်ခွါယံဒီးတနီဖိန့ဉ်မဲးဘဉ်တဖဉ်န့ဉ် ပဒီလီအီဒီး
ကံတိဂီလီ။ နဲဒဉ်န့ဉ်မိ န့ဉ်မဲးတကဲးအီ,အိဉ်ပုသံနသး

ကံ

မးနကကဲထီၣ်ကံတိၣ်ရီၤ.

စကိးနီၣ်လဲၤခဲးလဲၤသီ

နီၣ်သးအိၣ်က့ၤကံတိၣ်ရီၤ

စကိးနီၣ်လဲၤဖဲးလဲၤမၤ

နီၣ်သးအိၣ်က့ၤကံတိၣ်ရီၤ.

ပုၤတဖၣ်အိၣ်ဖိသၣ်ခွါယံၣ်သတးဒီးကကဲထီၣ်
လၢကံတိၣ်ရီၤန့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်. ပုၤမိၣ်လၢမ့ၣ်ဖိ
စံးလၢကံတိၣ်ရီၤ,ပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢကံတိၣ်ရီၤ.

၃၀. **သကံ,စကံ,တကံပကံ,ပကံပကံ.**

၃၁. **အကံအဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံပဂီၤ,ပရံၣ်ပသးပကစၢ်ဒီး
ပမဲၣ်ပနီၣ်ပစံးခိၣ်အိၣ်ဖျါခဲလၢန့ၣ်ပကံလၢပကံပဂီၤ
လီၤ. ပုၤတဂၤအကံဘၣ်အဂီၤဂၤဒီးသံဝဲသလူၤ.

၃၂. **ပစုကံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုမ့ၢ်အဆၢလၢအပူၤတခီကံတုၣ်ဒီး
လီၤဆၢဒီးပစံးလၢပစုကံလီၤ. ပစုကံခိၣ်ကံန့ၣ်အိၣ်
လၢပစုမ့ၢ်ခိၣ်အဆၢန့ၣ် ကံတုၣ်အသးကိးဘိဒီးလီၤ.

၃၃. **သးကံ** န့ၣ်မ့ၢ်တဆိကမိၣ်ဆိကမးအိၣ်ထီၣ်လပ
ဟၢပူၤလၢညါခိၣ်အလီၤန့ၣ်ပကံလၢပသးကံပူၤလီၤ
ထံခါၣ်သးန့ၣ်ပစံးလၢထံသးကံပူၤစကိးလီၤ. ချံအိၣ်
လၢထံ အသးကံပူၤ,ပုၤကညီ ကၢၣ်တၢ်လၢအသး
ကံပူၤ.

၃၄. **ဆါကံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုယၢ်တၢ်လၢဆါဒီး ဘံယၢ်တၢ်
ဒ်ပကံတုၣ်တၢ်အသးဒီးပစံးလၢဆါကံလီၤ. သ ကံန့ၣ်
မ့ၢ်ပစၢ်ယၢ်ပယီၤဒု လၢယီၤတကိးယါကဲၣ်ဆိးန့ၣ်
လီၤ. ဒီးပစံးလၢပယီၤဒုသကံလီၤ. ဒီးပုၤဂၤမ့ၢ်စံးပကံ
ယါပနၤဒီး ပစံးလၢပကံသကံလီၤ. ဒီးပကိးလၢတ
ကံ,စကံစုၢ်ကိးလီၤ. စကျီၤထီၣ်ယီၤတကိးလၢစယီၤဒု
ဒီး, စယီၤဒုသကံဆါကၢ.

၃၅. **ယီၤကံ** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်တကလုၣ်မဲထီၣ်လၢထံကျိပူၤ
လၢခဲလၢလီၤ,လီၤဟ့ၣ်ထံန့ၣ်ပကံလၢယီၤကံလီၤ.

၃၆. **ကံ** န့ၣ် ကယံၣ်မ့ၢ်ပဘံစကျီၤယၢ်တၢ်လၢပျံၤန့ၣ်
ပကံလၢကံ,ကံယၢ်လီၤ. ထံၣ်ဖိတဖၣ်အကစၢ်ကံ နီၣ်
အကံလၢလုၣ်.

၃၇. **တၢ်အကံတဖၣ်** န့ၣ်သကံမ့ၢ်ဂုၤ, ပိၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ဝဲ
မ့ၢ်ဂုၤ,အလုၣ်ထီၣ်သီလၢတချုးဘျါသလုၣ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်
အိၣ်တဘိတဘိန့ၣ်ပကံလၢအကံလီၤ. သကံအကံ
န့ၣ် မ့ၢ်အလုၣ်ထီၣ်သီလၢတသလုၣ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးထူ
ဖျါၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

ဆိးဖိသၣ်လီၤတနီၣ်ကူဆိးနီၣ်လၢယၢ်ကံပူၤ
၃၈. **ခိၣ်ကံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပပိၣ်ကဘျါစုန့ၣ် ပကံထီၣ်လၢ
ပခိၣ်ဒီးပကံလၢခိၣ်ကံလီၤ. ပုၤတဂၤကံထီၣ်ဒီးခိၣ်
ကံဝဲဘံလီၤ.

၃၉. **တၢ်ခိၣ်ခိၣ်အကံတုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဖဲး

ကံ

ပလုၢ်ကူထီၣ်အသးဒ်ပစၢ်တုၣ်တၢ်အသးဒီးပစံးလၢ တၢ်
ခိၣ်ခိၣ်အကံတုၣ်လီၤ.

၄၀. **အကံ**မ့ၢ်တၢ်အဆိသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်အကံစံးဝဲ ခၣ်.

၄၁. **ကံထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစၢ်ထီၣ်သပၤအကံန့ၣ်ပစံး
လၢပကံထီၣ်သပၤအကံလီၤ. ကံထီၣ်သပၤအ
ကံလၢဆိၣ်န့ၣ်ပယိးညိဒီးလီၤ.

၄၂. **ကံစုဘျးခိၣ်** ပစံးတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤခးမၤ
သံၣ်ဝဲဒီး ဘၣ်ယီၣ်အကလၢကအိၣ်လီၤတဲာ်ဘၣ်ဖုး
လၢသံၣ်ခိၣ်လီၤပူၤဒီးကွဲးကွဲးအကလၢန့ၣ်ဘံထီၣ်အစု
လၢလုၢ်ဖိန့ၣ်ဒီးပစံးလၢကံအစုလီၤ. ပုၤတဂၤအစု
အိၣ်ဒီးလုၣ်ဖိန့ၣ် မ့ၢ်ကံအမၤခးဝဲတုၣ်ဒီးကံကွဲးတုၣ်
အစုသၢၣ်.

၄၃. **ကံအစု** လၢအမၤတကဲတဖၣ်န့ၣ် ဒ်အံၤမ့ၢ်မၤတကဲ
ဒီးမၤသံဒီး ဆိတဘျးဝဲဒီး ဖိထီၣ်တုၣ်ထီၣ်ဝဲဝဲန့ၣ်မၤ
ပုၤဆါတဂၤဒီးအစုလီၤ. ပုၤဆါတဂၤဒီးအစုဒီးဘံဝဲအ
စုဒု လၢလုၣ်န့ၣ်ဝးသၢဝီလီၤဒီးပစံးစုၢ်ကိးလၢကံစု
လီၤ. ပုၤတဂၤမၤတကဲဒီးကံကွဲးဝဲအစုဘျါသလူၤ.

၄၄. **ကံစု** လၢလၢခူးပူၤခိၣ်န့ၣ်သိး မၤဝဲဒီးသံးဒီးမ့ၢ်,
ဒီးထီၣ်ဒီးဆိဒီးသကံဒီးထံပိၣ်, ဒီးပအံၤဒီးပညီဘံထီၣ်
အစုဒုလၢလုၣ်ဖိတဂၤဘၣ်တဂၤ, တဂၤဘၣ်တဂၤကိး
ဂၤဒီးဒီးအိၣ်မ့ၢ်သဆိၣ်ကလံလီၤ. ဒီးစံးဝဲလၢကံစုလၢ
လၢခူးပူၤလီၤ. ပုၤသ့ၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်မၤဝဲတုၣ်မၤန့ၣ်အံၤ
တိဘိလီၤ. တမၤဘၣ်ထံအပျါအဘိၣ်တဖၣ်လီၤ.

၄၅. **ကံစုလဲးဘျးကံစုလဲးထး** န့ၣ်ဒ်အံၤ ပုၤလၢတ
ကဲဘၣ်အပျါအဘိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖျါလီၤအသးဒီး အိၣ်သး
အိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဝဲဒီးကွဲးဝဲလီၤ. ပိၣ်ခွါတဂၤအိၣ်လီၤတဲာ်ဝဲ
လီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးကံကွဲးပိၣ်မ့ၢ်ဒီးပိၣ်ခွါအစုန့ၣ်ဝဲ
ဒီးဒုးအိၣ်ယုၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢကံစုလဲးထးလီၤ.ပုၤတ
ဂၤပသးပုၤကံယုၣ်လံအစုဒီးပိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လံကမ့ၢ်ကံဒီးမိ
ဝဲသၢၣ်.

၄၆. ချံလဲၤလၢ **ထံသးကံ** ပူၤန့ၣ်ချူကၢ. ပမ့ၢ်လီၤချံ
လီၤထီၣ်ဒီးပကလီၤလၢထံအသးကံပူၤလီၤ. ပလီၤဘူးဒီး
ယၢ်ယၢ်တဘျးဘၣ်. ထံခါၣ်သးဒီးထံသးကံပူၤဒ်သိး
သိးမနုၤလဲၣ်. ဒ်သိးသိးဝဲသၢ. ဖိသၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဆုၣ်
နီၣ်ဝဲလၢပသးပုၤအသးကံပူၤလီၤ.ဒ်ပစံးတၢ်အသိးအ
ကဆူးပူၤ,ပအိၣ်ရီၤအိၣ်ဖိၣ်မ့ၢ်စုၤဒီး ပအိၣ်ဖိၣ်လၢသရိၣ်
အသးကံပူၤလီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်လၢဟံၣ်အသးကံပူၤတ
ကျိန့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ထူၣ်အတိလီၤ.ပသးပုၤစံးဝဲဒု,သ့ၣ်အိၣ်
လၢသဝီသးကံပူၤန့ၣ် တထံးကမ့ၢ်ကံနီၣ်ကါသၢၣ်, လဲၤ
ကူးဘုလၢခးသးကံပူၤန့ၣ်မိၣ်,တၢ်အတၢ်သီတၢ်အလံး
ဘိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဟဲထီၣ်လၢပသးကံပူၤဒီးထီၣ်ဖျး
လၢပထါခိၣ်လီၤ.

ကံ

၄၇. ဖိသင် **ကံလိက်ကွဲ** အစုလှလှပျံ့နှံ့ပသးပွာ တမာနသကုဒီး ကံလိက်ကွဲ ကြံကြံဝဲတဂါးဒီးတ နီနီနီနီ ကကံလိက်ကွဲဝဲလၢဝဲအိၣ်ဒီး တနီနီကံ လိက်ကွဲဝဲလၢအိၣ်ဒီးဆါလီၤ.

၄၈. **ခိၣ်ကံ** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢတဖၣ်ပျံ့ကသ့ၣ်အမဲၢ်အဆူၣ် န့ၣ်ဒ်ပျံၤအသီးဒီးကံထီၣ်ဝဲလၢအခိၣ်ဒ်လီၤန့ၣ် စံးဝဲ လၢသါခိၣ်ထီၣ်ဒီးသါကံဘျဲဝဲလီၤ. ဒီးတနီနီကွဲဝဲ ဂုၤဒီးကွဲလိလိာ်အသးဒီးကံဝဲလီၤ. ဒီးပုၤလၢမၤပျံၤ ဖိတဖၣ်စံးဝဲဒ်ပုၤစုၤအံၤဒီး ကံထီၣ်လၢသ့ခိၣ်န့ၣ်သ့ ခိၣ်တထီၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒ်ဒီး ပုၤဂၤပုၤအတၢ်ဒီးကံဝဲလၢ အခိၣ်ဒ်သ့န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ကံန့ၣ်ပုၤဘၣ်ဝဲတဘိၣ်ပုၤသါ ဘ့ၣ်လီၤ.

၄၉. **ဖိအကံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိအဆိပူၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး အဘိၣ်ပြီကဒ် ဇိၤန့ၣ်ပကိးလၢဖိအကံလီၤ. ဖိအကံန့ၣ်အိၣ်လၢဖိအ ဆိပူၤန့ၣ် ထဲဖိတနီနီလီၤ.

ကံ

၁. **ကံဇိၤဗျဲဇိၤဒီးကံဇိၤကံဇိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကယဲၢ်တၢ် ဖိယၢ်လၢအဆိသ့ၣ်ကံဝဲကံၢ်,အစုအခိၣ်တအိၣ်အ ဇိၤတအိၣ်ဒီးဘၣ်ခဲလၢန့ၣ်ပကိးလၢကံလီၤ. ကံတ ဖၣ်အိၣ်သ့ၣ်ဖူဒီးအကဘိၣ်လီၤမးဝါဟၢၣ်ကလၢလီၤ. ကံအိၣ်သ့ၣ်ဖူအဆိလီၤသြၢအါသမိး.

၂. **ကံနီၤကံနီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သီၣ်ပကန့ၣ်တကဲဘၣ်ဘျဲး ကန့ၣ်,တၢ်တမိၣ်ကန့ၣ်လၢဘၣ်ပသးဒီးပကိးလၢ ကံ နီၤကံနီၤလီၤ. သုကလၢကံနီၤကံ,ဒၤသီၣ်ကံနီၤကံ နီၤ,ပုၤတဂၤကလၢဒီးကံအပၢ်အနီၤ.

၃. **နီၣ်ကံ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်အိၣ်လၢထံအိၣ်လၢသ့ၣ်အိ ပူၤတကလၢန့ၣ်မၤသးဒ်လၢအသီးဒီး ပစံးလၢနီၣ်ကံ လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢနီၣ်ကံလီၤ.

၄. **ဂီၢ်ကံအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုတဖၣ် မ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ကိးမၤ အသးဒ် အလၢကံၣ်ယုအသီးန့ၣ်ပစံးလၢအဂီၢ်ကံ အ သးလီၤ. ဘုတလီၤဘျဲးဒီးအကဒၤဒီးဂီၢ်ကံအသးလီၤ. ဒီးပုၤကညီအဖိတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ယံးဒီးပစံးလၢအဂီၢ်ကံ အသးစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဖိသင်တဖၣ်သလိာ်လၢကဒိၣ်ထီၣ်, ကမုၢ်ကနီၤဖိသ့ၣ်ခါန့ၣ်ဂီၢ်ကံအသးနးကၢ.

၅. **ကံတူၢ်ကံကီၤ, ကံဘုၣ်ကံတူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ် ခိၣ်န့ၣ် ဘီၣ်ဝဲဒီးအဖံးန့ၣ်ပျံၤကထီၣ်အသးဒ်အပန့ၣ် ထီၣ်အသီးထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ဝဲ အတၢ်လၢပူၤန့ၣ် ဝံးတရံးဒီးပ စံးလၢအကံတူၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီနီစံးလၢအကံတူၢ် လီၤ. တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ကံတူၢ်လၢအတၢ်လၢပူၤန့ၣ်တတီၤ လီၤ.

ကံ

၆. **ကံနီၣ်** မ့ၢ်ပဘိၣ်ဘံယၢ်လုၢ်န့ၣ်ဒ်ပဖိဂီၤဝံၤဒီးပ ထီၣ်ယုၣ်လီၤက့ၤအဝါကအိၣ်ဖျါတတီၤတတီၤဒီး ပဘိၣ် ဘံန့ၣ်ပကိးလၢပကံၣ်နီၣ်လီၤ. ဒီးလုၢ်တကလၢန့ၣ်မ့ၢ် ပမၤပိၣ်မုၢ်အတၢ်ကူတၢ်သီးဒီးပကိးလၢနီၣ်ကံလီၤ. အဂ့ၢ်ဒ်အံၤ,ပိၣ်မုၢ်အတၢ်ကူန့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်လီၤ.

၇. **တရီၢ်ကံ** န့ၣ်မ့ၢ်ကဘိၣ်တဖၣ်ကံသုတအိၣ်တဂ့ၤဒီး တိၣ်ထီၣ်ဝဲအချၢယံးဒီးအစကိးပုၤလီၤ.

၈. **ကံသ့ၣ်ဖူ** န့ၣ်ထဲစုဆၣ်ဒီးတုၤစုဆၣ်လီၤ. ဒီးမၤ အသးဘိတစံးဝဲဒီးပုၤတနီနီကိးလၢကံၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ. ကံၣ်ဂုၢ်ဂီၤန့ၣ်အိၣ်လၢဂုၢ်ဂီၤအခိၣ်လီၤဒီးပကိးလၢကံၣ်ဂုၢ် ဂီၤလီၤ.

၉. **ကံတခွဲဆၣ်** န့ၣ်ထဲချၢဘိ,ထဲဘုဘိဒီးဝါကျိၣ်က လၢဒီး ဖုၣ်တရံးဇိၤတုၤစုမုၢ်တပိၣ်တကပိၣ်ဒီးပမၤလၢ တခွဲဆၣ်ဒီးပကိးလၢကံၣ်တခွဲဆၣ်လီၤ. ကံၣ်စခိၣ်န့ၣ်အိၣ် လၢစခိၣ်အခိၣ်လီၤဒီးပကိးလၢကံၣ်စခိၣ်လီၤ.

၁၀. **ကံသက့** န့ၣ် ထဲဖိသ့ၣ်အစုဆၣ်ဒီးလၢတဘိး ဘၣ်န့ၣ်မၤအသးဒ်သံမိၢ်ပိၤအသီးဒီးအိၣ်သက့လၢန့ၣ် ထူဖျါဝဲဒီးန့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢသက့လၢထူဖျါအသးအဆိ ပူၤဒီး ပကိးလၢကံၣ်သက့လီၤ. ကံသက့ န့ၣ်တုၤအ အိၣ်ယံးဒီးဘိဝဲန့ၣ်ပယိအိၣ်သိကၢဒီးကံသက့န့ၣ်အိၣ် ခံကလၢ,လၢအအိၣ်သက့အဖူယးန့ၣ် တကလၢပြီက ဒ်ဇိၤန့ၣ်ပကိးစ့ၢ်ကိးလၢကံၣ်သက့လီၤ.

၁၁. **ကံလီၤဖဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ကံတကလၢဝါကျိၣ်ကလၢထဲ ဘုဘိဒီးအခိၣ်ကမိၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဝဲတစံးဝဲဒီး ပကိးလၢကံၣ် လီၤဖဲလီၤ. ကံလီၤဖဲန့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်ယးဝဲယးဒီးအိၣ် လၢသ့ၣ်ဖံးခိၣ်ဖံးလၢလီၤ.

၁၂. **ကံၣ်ဂုၢ်သုကံၣ်ဂုၢ်ဂီၤကံၣ်စခိၣ်အယၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကံတ ကလၢအိၣ်စခိၣ်အခိၣ်,အိၣ်ဂုၢ်အခိၣ်ဒီးပကိးလၢကံၣ်ဂုၢ် သု,ကံၣ်စခိၣ်အယၢ်လီၤ.

၁၃. **နီၣ်ကံ** န့ၣ်မ့ၢ်လုၢ်လၢပုၤကညီထါနီၣ်န့ၣ်ပဘံ ကံၣ်ယု,ဘံကံၣ်တူၢ်ဒီးမၤဂီၤ,ဖိဂီၤဝဲန့ၣ်ပကိးလၢနီၣ် ကံလီၤ. မတၤမၤနီၣ်ကံတကူၢ်ကံၣ်ဂုၤကၢ.

၁၄. **ကံဝဲဘီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကံၣ်ဖးဒိၣ်တကလၢအိၣ်ဝဲ ဘီၣ်အစၢ်ဇိၤန့ၣ်ပကိးလၢကံၣ်ဝဲဘီၣ်လီၤ. ကံဝဲဘီၣ် န့ၣ်အိၣ်ဝဲဘီၣ်ဒီး ဝဲဘီၣ်အစၢ်ဇိၤန့ၣ်သံဝဲဒီးအိၣ် လၢဝဲဘီၣ်အစၢ်အိၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကံး

၁. ပုၤတဂၤ မ့ၢ်ထံၣ်ပတၢ်တမံၤမံၤဒီးယုဝဲ **ကံးပထွံ**, ထၢသက့ၣ်,ဘုစယု,ဒီးအုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပမဲၢ်ဖံးဒ်ခံၣ်အသီး, တလၢတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ထံၣ်ပတၢ်ဒီးထီၣ်ထိးဝဲကံးကိၣ်လု

ကံး

ဒ်တၢ်ယုၤတၢ်ပျံၤအသိးဒီးယုၤတၢ်ပဟ်ၤ,ပမၢ်တဟ်ၤ ဘၣ်ဒီးထီၣ်ထိးဝဲကံးပထွံၣ်ဒ်တၢ်နီၤအသိးလဲၣ်, ပှၤတဂၤ မၤတလီၢ်လၢပိၣ်မုၢ်တဂၤဒီး ပိၣ်မုၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးထီၣ် ထိးဝဲဘုစယု,ထၢသကုၣ်,ကံးပထွံၣ်မုၢ်အအိးဘၣ်အသး ဒ်လဲၣ်,ပှၤတဂၤဖဲပှၤတဂၤဆဲးအိၣ်ဒီးပိၣ်ခွါတဂၤဒီးအုၣ် ထီၣ်န့ၣ်ဝဲအမဲၣ်ဖံးကံးကိၣ်လု,ကံးပထွံၣ်ဒီးကံးကိၣ်လုန့ၣ် အခါအပညိးဒီးသိးသိးလီၤ.

၂. ပှၤကညိအဟၢဖၢမုၢ်ဆါဒီးယုအိၣ် **တၢ်ကံးတၢ်ကူး** လီၤ. သုဟၢဖၢမုၢ်ဆါလၢအဂ့ၢ်ဒီးယုအိၣ်တၢ်ကံးတၢ်ကူး တက့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဒီးမုၢ်ဂ့ၢ်,တၢ်အဂံၢ်အဖံးတၢ်အသၣ်လၢ အကံးတဖၣ်န့ၣ်မုၢ်တၢ်ကံးတၢ်ကူးမးလဲၣ်.

၃. **ခံကံး** န့ၣ် မုၢ်ပပျံၤတၢ်လၢအနးဒီး ပစံးလၢပခံကံး လီၤ. စလဲၤတၢ်တဂၤဒီးစန့ၢ်ဟူၣ်ဘိၣ်သအိၣ်ပုဒီးစပျံၤ တၢ်စခံကံးမးလီၤ.ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပခံကံးကိၣ်လုလီၤ.စ အိၣ်လၢဒ်ဖးထီၣ်အပူၤဒီး စမံတဂၤယီၤဒီးဘိၣ်သအိၣ်ပု လၢဒ်ဖိလၢဒီးစခံကံးမးလီၤ.

၄. **ကံးညိကလၢ** န့ၣ် မုၢ်တလၢတၢ်ဘျၢ်တဖၣ်န့ၣ် မုၢ်ဂုၢ်အုၣ်ပျံၤအုၣ်တၢ်ဒီးတမိးသံဂီၢ်စုလၢအဂီၢ်မိၣ်န့ၣ်ကံး ညိကလၢန့ၣ် မုၢ်ပာ်ဂူအသးနးနးကလဲၣ်ယံၣ်ယံၣ်က လဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကံးညိကလၢလီၤ. ပှၤအၢတဖၣ် န့ၣ်ယုတၢ်လၢပှၤကံးညိကလၢပတဟ့ၣ်ပအိၣ်တသ့ ဘၣ်,ပမၢ်တဟ့ၣ်ဒီးကတီၢ်သံတၢ်လီၤ.

၅. **လီၤကံးကူး** န့ၣ်မုၢ်လီၤတလုၣ်အဆိလီၤ. ပှၤတဂၤ ထီၣ်တၢ်ပလီၤဒီးလီၤတလုၣ်လီၤကံးကူးလၢတၢ်ပလီၤ နးကၢ.

၆. **မရဲးကံး** န့ၣ် မုၢ်ဖိသၣ်အိၣ်လၢအမိၢ်အခိၣ်ထံး ဖုၣ် ကြိးဒီးန့ၣ်ပစံးလၢပရဲးကံးဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤပိၣ်မး အမိၢ်အခံမရဲးကံးမရဲးကံးဖုၣ်ကြိးဒီးလဲၣ်,ဖိသၣ်တ ဖၣ်မရဲးကံးပရဲးကံးဒီးပိၣ်မးအမိၢ်အခံဆိၣ်ဆိၣ်.

၇. **အကံး** န့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအကံးခဲလၢန့ၣ်ပကိးလၢ တၢ် အကံးလီၤ. တၢ်အကံးန့ၣ်မုၢ်သဲးသၣ်,တကိးသဲး,သီးပျီ ဘံ,သညၣ်အုၣ်ဒီး,သက့ၣ်သၣ်မိပှၤ,သ့ဖံး,သံးစ့ၢ်,တၢ်တ ဖၣ်န့ၣ်မုၢ်အကံးခဲလၢလီၤ.

၈. **သကံးမရဲး** န့ၣ်ဒ်မရဲးကံးအသိးလီၤ.ဘုတဖၣ်တဂ့ၢ် ဘၣ်ဒီးဖုၣ်ကြိးဘိကလုဒီးန့ၣ်မၤသးကံးမရဲးဒီးမုၢ်လၢၣ်. မၤသးသကံးပရဲးဝဲသၢ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတကံးမ ရဲး,စကံးမရဲးလီၤ. ဒီးတစုစုပစံးလၢတကံးပရဲးဒီးတစု စုပစံးလၢစကံးမရဲးလီၤ.

၉. **ကံးကံးကံးကူး** န့ၣ် မုၢ်ထိးကလဲၣ်စွါတချၢဘၣ်ဒီးဂုၢ် စွါတချၢဘၣ်,ဒီး ကုၣ်ဝဲယၢ်ခိယၢ်ခိန့ၣ်ပစံးလၢအစွါကံး ကူးကံးကူးလီၤ. ထိးကလဲၣ်တဘိစွါမးကံးကူးကံးကူး လီၤ.

ကံး

၁၀. **တၢ်ကံးဘုၣ်တၢ်ကံးညိ** န့ၣ် တၢ်ကူတၢ်သိးအလီၢ် ခိၣ်လီၢ်လံၤ, ယၢ်ဘုၣ်ယၢ်ဂြိး,အလုၣ်အန့ၣ်ပစံးလၢ တၢ်ကံးညိလီၤ. တၢ်ကံးညိတဘျၢ်ပလုးပကၢတသ့ လၢတဘၣ်.

၁၁. **မရဲးကံး** န့ၣ်မုၢ်ပှၤလၢအခိၣ်တၢ်ဆဲးဒီးဖုၣ်ဝဲန့ၣ်ပ စံးလၢဒိၣ်တၢ်မရဲးကံးလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်မရဲးကံးဒီး.

၁၂. **ကန့ၢ်ကံးကူး** န့ၣ်မုၢ်ထွံၣ်မုၢ်ဂ့ၢ်,ဘိၣ်သအိၣ်မုၢ်ဂ့ၢ်. ကသ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၢ်,ထီၣ်ယံၤအသးလၢနီၣ်အဖိခိၣ်ဒီးကဒါအ သးလၢအကပၤယၢ်ခိယၢ်ခိဒီး ပစံးလၢကန့ၢ်ကံးကူးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကန့ၢ်ကံးကူးလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ် မုၢ် ကန့ၢ်ကံးကူးလီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်ကန့ၢ်ကံးကူးအသးလၢ နီၣ်အဖိခိၣ်.

၁၃. **ကံးဖၣ်ရဲးကံးဖၣ်ရဲး** န့ၣ်မုၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်လၢပအိၣ် မၤအသးဒ်အထူးအိၣ်ဒီး သအးထီၣ်လၢပကိၣ်ပူၤန့ၣ်ပ စံးလၢအကံးလီၤ. သဲးသၣ်မိၤသၣ်န့ၣ် ပအိၣ်ကံးကၢ, တၢ်လၢကံးဖၣ်ရဲးကံးဖၣ်ရဲးန့ၣ် မုၢ်သဲးသၣ်မိၤသၣ်လၢ ကံးကံးဆိးဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၄. **ကရဲၢ်ကံး** န့ၣ်ပအိၣ်အဒီးန့ၣ် မၤအသးဒ်အသအး ထီၣ်လၢပကိးပူၤန့ၣ် ဒ်ပအိၣ်သဲးသၣ်အသိးဒီးပစံးလၢ ကရဲၢ်ကံးလီၤ. ကရဲၢ်ကံးန့ၣ်ပအိၣ်အဒီးကံးကၢ.

၁၅. **ကီၤကံးဘိၣ်ဃံ** န့ၣ် မုၢ်ပှၤကညိမုၢ်သံဒီးတဲးကိၢ် ယိၣ်ကံးဝဲဒီး တံးန့ၢ်က့ၢ်ဝဲအယံတဲးဒီး ဘိၣ်ဝဲလၢတၢ် ကူတၢ်သိး တဘျၢ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ် ကိးဝဲလၢ ကီၤကံးလီၤ. ဒီးပှၤကညိန့ၣ်မုၢ်ဆိၣ်ဆိၣ်ဆိၣ်ယၢ်ခိဒီးစံး ဝဲလၢကီၤကံးဘိၣ်ဃံလီၤ. ဒီးပှၤကညိန့ၣ်လဲၤတၢ်လၢ ပှၤလၢကျါန့ၣ်အဆုအယၢ်မုၢ်ဘၣ်ကူးဒီး အသးမုၢ်ဒိၣ် ထီၣ်န့ၣ်ဆိၣ်အတၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်လၢကီၤကံးဘိၣ်ဃံ လီၤ.

၁၆. **ထံကံး** န့ၣ် မုၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တခွဲအထံန့ၣ်ပမုၢ်အိၣ်ဒီး ကံးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထံကံးလီၤ. ဒီးတၢ်သၣ်လၢအကံးတ ဖၣ်န့ၣ်ပမုၢ်ပာ်လၢထံကျါဒီးထံကံးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထံကံး စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၇. ပှၤကညိအဟၢဖၢမုၢ်ဆါလၢအဂ့ၢ်န့ၣ် မုၢ်ယုအိၣ်**တၢ် ကံးတၢ်ကူး** ဒီးဘျါဝဲလီၤ.

၁၈. **ကံးကံးကံးကူး** န့ၣ် မုၢ်ပှၤကညိမုၢ်ဝဲတၢ်ဒီးလဲၤတၢ် တချၢဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအလဲၤတၢ်ကံးကံးကံးကံးလီၤ. ပှၤ တဂၤဝဲ တၢ်ယၢ်ဒီးလဲၤမးတၢ်ကံးကံးကံးကံးဒီး လူၤပှၤဂၤတချုးဘၣ်.

၁၉. **တလုၣ်ကံးကူး** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဆါပှၤပအိၣ်တသ့လၢ တဘၣ်ဒီးဝဲ, ပတုၤ,စွါ,ကျိးကျူးကဒါအသးဟုးဟုးချၢ ချၢန့ၣ်ပကိးလၢကံးကူးပသးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢ ပပလံၣ်ကံးကူးပသးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးပအူးဒီးတ

ကံး

လှိုကံးကူးမးအသးလီၤ.

၂၀. **ကံးပထွံ** နှ် မ့ၢ်ဖိသၢ်ဟီၣ်ယံၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤယုတၢ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လီၤထၢၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကံးပထွံလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဘုစယုထၢသကုၣ်,ကံးပထွံဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပှၤတဂၤယုတၢ်လီၤကျိၣ်သံၣ်ကံးပထွံ,ပတဟ့ၣ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်.

၂၁. **ကံးကီၢ်** နှ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တကလုာ်ပြီကဒံဇိးဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢကံးကီၢ်လီၤ. သ့ၣ်ယံၣ်ကံးကီၢ်နှ်အမ့ၢ်က့ၣ်သဝံးလၢအစိးစံးန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကံးကီၢ်လီၤ.ဒီးတၢ်လၢတဘျၢဘၣ်မၤသးက့ၣ်ချံးက့ၣ်ချးနှ် ပကိးလၢကံးကီၢ်ကံးလုလီၤ. တၢ်ဒီးအမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မိၢ်ဟဲသၢ်အထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,က့ၣ်ချံးက့ၣ်ချးနှ်ပစံးလၢကံးကီၢ်ကံးလုလီၤ. တၢ်ဟဲစ့ၢ်ဒိၣ်ကံးဆိးဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လုာ်အစိးမၤသးကံးကီၢ်ကံးလုလီၤ. တၢ်ဟဲစ့ၢ်ဒိၣ်ကံးဆိးဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လုာ်အစိးမၤသးကံးကီၢ်ကံးလုလီၤ.

၂၂. **ကံးညီၢ်ကံးညၢ်** နှ် မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်ပမဲၣ်မၤအသးပြုးပြုးဝါဝါဒီးမၤသးဒ်ပမဲၣ်စဲဘူးစဲဘူး,တဒိတဒိန့ၣ်ဒီးပကိးလၢပမဲၣ်ကံးညီၢ်ကံးညၢ်လီၤ. သ့ၣ်ထုးဆံးဘၣ်စမဲၣ်ဒီးစမဲၣ်မၤအသးကံးညီၢ်ကံးညၢ်လီၤ.

၂၃. သဲးသၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ဒီးမၤအသး **ကံးဖၣ်ရံး** လီၤ. လၢနှ်အဖီခိၣ်တၢ်ကံးဒဲးသဲးသၢ်အသိးန့ၣ်အိၣ်ဒီးအါမး.

၂၄. **ပကံးပကး** နှ်မ့ၢ်ပဝံၣ်ပဆံးတၢ်,ပဝံၣ်ပိၤပျၢတၢ်န့ၣ်ပကိးလၢပပကံးတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပကံးမးဂ့ၢ်တဘိစုးစုးကမ့ၢ်ကၢ်သၢကစၢတၢ်တမံၤမံၤသၢ,ပှၤကညီၢ်အညၢၣ်ဂီၢ်ထီၣ်သိးဒီးပဝံၣ်အသးန့ၣ်ပကိးလၢပကံးအသးလီၤ. ပှၤတဂၤအညၢၣ်ဂီၢ်ထီၣ်ဒီးပကံးမးအသးစိုးစိုးစိုးစိုး,ကမ့ၢ်ကၢ်အသးကကံးသၢ.

၂၅. **ပကံးထီၣ်အသး** နှ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတဖၣ်န့ၣ် ဒိၣ်ထီၣ်ဆူထီၣ်အသးဒ်တၢ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်အတဟီၣ်အိၣ်အသိးန့ၣ်ဒီးပကိးလၢပကံးထီၣ်အသးလီၤ. ဘုတဖၣ်ဂ့ၢ်သတးဒီးပကံးထီၣ်မးအသးလုးလုးလၢလီၤ.

၂၆. **ကံးကးကံးကး** နှ် မ့ၢ်တၢ်လဲၤတၢ်,တၢ်အစွၢ်တဖၣ်န့ၣ်တချၢဘၣ်,ကယိကယိန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကံးကးကံးကးလီၤ. ဒီးတစုစုပစံးလၢကံးကူးကံးကူးလီၤ.

၂၇. **ပလံာ်ကံးကူး** နှ်မ့ၢ်တၢ်ဒုအုၣ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမိၢ်ဆုၣ်ပှၤလၢဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆါဝဲတုၤပကီၤပအုးဒီး,ပပကံးမးပသးန့ၣ်ပစံးလၢပပလံာ်ကံးကူးပသးလီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်ဆုၣ်လၢဂ့ၢ်ဒီးပလံာ်ကံးကူးမးအသးလီၤ. တၢ်ဒုတဒၢစလဲၤဘၣ်အဒၢဒီးအုၣ်ယၤ, စကံးကူးမးစသးတစီၢ်ညါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကန့ၢ်ကံးကူးလီၤ.

၂၈. **ပကံးပကီၢ်** နှ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်ဘဲလိာ်အသးဒီးပစံးလၢပကံးလီၤ. သ့ၣ်ယံၣ်ခံဘိဘဲလိာ်အသးပကံးပကီၢ်

ကံး

နးကၢ,ပကံးပကီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲသ့ၣ်တစၢ်ဆၢဘၣ်ဒီးပဝံၣ်အသးလၢအကပၤဒီးပစံးလၢပကံးအသးလီၤ. စတဲသ့ၣ်တဘိမၤအသးပကံးပကီၢ်တစၢ်ဆၢစၢ်ယီၤဘၣ်. ပဝံၣ်

၂၉. **ပံာ်ပကံး** နှ် မ့ၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆူၣ်ကဲၣ်ဆိးဒီး ဒ်ကစၢ်လီၤန့ၣ်ပဝံၣ်တရံးဒီးပစံးလၢပဝံၣ်ပကံးလီၤ. ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်သ့မ့ၢ်မၤတငၢအပျံးဒီးပံာ်ပကံးစၢ်လီၤအီၤတက့ၢ်.

၃၀. **ပကံးပကုၣ်** နှ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ဒီးမၤအသးက့ၣ်ကံၢ်က့ၣ်ကူၤဒီးပစံးလၢပကံးပကုၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်ဖးဒိၣ်တဘိစ့ၢ်ထီၣ်မးပကံးပကုၣ်လီၤ.

၃၁. **ပကံးကံးပကံးကံး** နှ် မ့ၢ်ပှၤကညီၢ်ဂဲၤကလံၣ်ဒီးဘိးစၢ်အသးဘိးက့ၣ်အသးဒီး ပစံးလၢအဂဲၤကလံၣ်ပကံးကံးပကံးကံးလီၤ. ပှၤတဂၤဂဲၤကလံၣ်မးပကံးကံးပကံးကံးဒီးပှၤဂၤကွၢ်ကိးမးဆိၣ်ဆိၣ်လီၤ.

၃၂. **ကံးကီၢ်ကံးလု,ကံးညီၢ်ကံးညၢ်** နှ် မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်ပမဲၣ်မၤအသးဒ်အကတဒိအသိးဒီး ပထံၣ်တၢ်တလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပမဲၣ်မၤအသးကံးကီၢ်ကံးလုလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကံးညီၢ်ကံးညၢ်လီၤ. ပမံပဖုသံနီၣ်ထီၣ်လၢပတပျၢဒီးဘၣ်ပမဲၣ်န့ၣ်ပမဲၣ်မၤအသးကံးကီၢ်ကံးလုလီၤ.

၃၃. **ကံးကီၢ်လု** နှ် မ့ၢ်ပှၤကညီၢ်တဆဲးလိာ်အသးဒီးပိာ်မုၢ်,ပိာ်ခွါဒီးပိာ်မုၢ်မ့ၢ်တပျၢဘၣ်ပိာ်ခွါန့ၣ်ပစံးလၢပိာ်မုၢ်အုၣ်ထီၣ်အမဲၣ်ဖံးကံးကီၢ်လုလီၤ. ပိာ်မုၢ်တဂၤ,ပိာ်ခွါအမိၢ်တဆဲးဒီးအဖီခွါဒီးအုၣ်ထီၣ်န့ၣ်အမဲၣ်ဖံးကံးကီၢ်လုဒီးပိာ်ခွါဂ့ၢ်လိာ်န့ၣ်သက့ပိာ်မုၢ်တပျၢဘၣ်, ပိာ်မုၢ်တဂၤပတဆဲးလိာ်ကွဲအီၤဒီး အုၣ်ထီၣ်န့ၣ်မးပမဲၣ်ဖံးကံးကီၢ်လုလီၤ.

၃၄. **ကံးပထွံ** နှ် မ့ၢ်ပှၤကညီၢ်မ့ၢ်ထံၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပကျဲးစးမၤကြူးကြူးတုၤအန့ၢ်ဒီးပစံးလၢပဂဲၤလိာ်ကံးပထွံလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်ကဆိတဒုဒီးဂဲၤလိာ်ဝဲကံးပထွံတုၤအန့ၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်ယၤဒီးဂဲၤလိာ်ကံးပထွံ,မၤစလဲၤဒီးအီၤလီၤ.

၃၅. **ဂဲၤလိာ်ကံးပထွံ** နှ် မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤဒီးပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်လိာ်န့ၣ်သက့ပမၤတုၤအလဲၤ, တလဲၤဘၣ်ဒီးပမၤကြူးကြူးဒီးပစံးလၢပဂဲၤလိာ်ကံးပထွံလီၤ. ပှၤတဂၤမ့ၢ်ထံၣ်ယၤဒီးမၤစလဲၤတၢ်ဒီးအီၤန့ၣ် ဂဲၤလိာ်ဝဲကံးပထွံဒီးပှၤလၢအယုတၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးယုတုၤအန့ၢ်, မ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးယုကြူးကြူးန့ၣ်ပစံးလၢအယုတၢ်ကံးပထွံလီၤ.

၃၆. **စကံး** နှ် အခီအပညီ ဖံးသိးဒီးသကံးလီၤ. see ကံး 3 ။ တကံးန့ၣ်အခီအပညီဒီးသိးသိးဒီးသကံးလီၤ. စကံးဒိၣ်ပစံး,တကံးဒိၣ်ပစံးသကံးဒိၣ်ပစံးလီၤ. သ ကံးဒီးစကံးဒီးတကံးန့ၣ်အခီအပညီဒီး

ကံး

သီးသီးလီၤ. ပကံး sec ကံး ၄.

ကံၣ်

၁. **ခိၣ်ဖျါကံၣ်အဂီၢ်အပီၤလီၤ** ။ ။ တၢ်ဆၢၣ်တလၢၤ.တၢ်ဆၢၣ်တလၢၤဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤအဆၢၣ်ဒီး ပကံးလၢတၢ်ဆၢၣ်တလၢၤလီၤ.

၂. **တၢ်ဆိဖိစံၣ်** ။ ။ တၢ်ဆိဖိစံၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤ ဆိဖိစံၣ်ဘိၣ်ဖျါအသိးဒီး ပကံးလၢတၢ်ဆိဖိစံၣ်လီၤ.

၃. **တၢ်သက့ၤ** ။ ။ တၢ်သက့ၤဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤသက့ၤဒီး ပစံးလၢတၢ်သက့ၤလီၤ.

၄. **တၢ်ကိးလုၢ်** ။ ။ တၢ်ကိးလုၢ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤလုၢ်သ့ၣ်တကလုၢ်အလုၢ်တၢ်ကိးအသိးဒီးပစံးလၢတၢ်ကိးလုၢ်လီၤ.

၅. **တၢ်ကပိၤ** ။ ။ တၢ်ကပိၤဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်ခံကထၢဒီးလီၤကၢ်တလၢၤသၣ်ကပိၤဖိးဘၢအချံးဒီးပကံးလၢတၢ်ကပိၤလီၤ.

၆. **တၢ်ကိးလုၢ်ဆိလဲ** ။ ။ တၢ်ကိးလုၢ်ဆိလဲဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်ဖိးပစံးတၢ်ဆိလဲဒီးပကံးလၢတၢ်ကိးလုၢ်ဆိလဲလီၤ.

၇. **တၢ်စၢ်ကိၣ်ဖိ** ။ ။ တၢ်စၢ်ကိၣ်ဖိဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤပလံၣ်လုၢ်ကိၣ်ဖိဂီၤတစးစးဒီး အခိၣ်စူခံစူဒီးပစံးလၢတၢ်စၢ်ကိၣ်ဖိလီၤ.

၈. **တၢ်က့ၣ်** ။ ။ တၢ်က့ၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤပဆုၣ်နီၤပပာ်က့ၣ်လီၤပစုၣ်နီၤခံဆူ ပခိၣ်လုၢ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်က့ၣ်လီၤ.

၉. **တၢ်ကိးလုၢ်ပျါထး** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤပျါထးကန့ၣ်ဒီးပကံးလၢတၢ်ကိးလုၢ်ပျါထးလီၤ.

၁၀. **တၢ်ကပိၤဒၢ** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤ ကၢ်တလၢၤကပိၤဒၢထီၣ်အဒၢဒီးပကံးလၢတၢ်ကပိၤဒၢလီၤ.

၁၁. **တၢ်မဲၣ်ဖျါ** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်မၤသးဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤမဲၣ်ဖျါလီၤ.

၁၂. **တၢ်ဆိခိၣ်သိး** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်ဖိးဒုဒ်ဆိခိၣ်သိးဒီးပကံးလၢတၢ်ဆိခိၣ်သိးလီၤ.

၁၃. **တၢ်မဲၣ်ဖျါဘိးထီၣ်** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤမဲၣ်ဖျါဒီး အယၢၤဘိးထီၣ်ထူၣ်အသးဒီးအဖိတခိခံဘိးဒီးပကံးလၢတၢ်မဲၣ်ဖျါဘိးထီၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်မဲၣ်ဖျါဘိးထီၣ်လီၤ.

၁၄. **ကံၣ်စံၣ်ပိၣ်** ။ ။ ကံၣ်စံၣ်ပိၣ်ဒ်ပစံး

ကံၣ်

တၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်လီၤကၢ်တလၢၤတဖၣ်န့ၣ်အသုမ့ၢ်ဂ့ၤ. အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကံၣ်လၢအဝါတဖျါတဖျါဒီးဘၣ်ညါတးဒီးပစံးလၢကံၣ်စံၣ်ပိၣ်လီၤ.

၁၅. **ကံၣ်က့ၣ်က့ၣ်** ။ ။ ကံၣ်က့ၣ်က့ၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါကံၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကံၣ်လၢအဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ.အဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ.ကံၣ်ဝဲဖးထီၣ်ဒီးက့ၣ်ဝဲဆူန့ၣ်တနီၤ,ဆူအံၤတနီၤဒီးပစံးလၢကံၣ်က့ၣ်က့ၣ်လီၤ.

၁၆. **ကံၣ်တက့းတက့း** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်တက့းတက့းန့ၣ် မ့ၢ်ခိၣ်ဖျါသတိကံၣ်ထးလဲၣ်နီၤစုမုၢ်လွံၣ်ဘိးဒီးကံၣ်ဝဲလၢအဘိတက့းအဂီၢ်တက့းန့ၣ် ပစံးလၢကံၣ်တက့းတက့းလီၤ.

၁၇. **ကံၣ်ဟံၣ်တူၣ်** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်ကိၣ်အသးနီၤစုမုၢ်သဘိတၢ်ဒ်အတီၢ်န့ၣ်ဖြးဖြးဒီးပစံးလၢအကံၣ်ဟံၣ်တူၣ်လီၤ.

၁၈. **ကံၣ်တိၤက့ၤ** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်တိၤက့ၤန့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖျါဂီၤတဖၣ်န့ၣ် ကံၣ်လၢအဝါတဘိတဘိၣ်ဖြကဒ်ဒီးပစံးလၢကံၣ်တိၤက့ၤလီၤ.

၁၉. **ကံၣ်ယုကဖြါတုၢ်** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်အဖျါဖြါဖြါကဒ်ဒီးလၢအဘိဒီးအဝါန့ၣ်ပစံးလၢကံၣ်ယုကဖြါတုၢ်လီၤ.

၂၀. **ကံၣ်ယုကဖြါတီၢ်** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်လၢအဘိတဖျါတဖျါထဲစုဆၣ်ခိၣ်နီၤစုၤတဘိၣ်ဖျါတဘိၣ်ဖျါဒီးပစံးလၢကံၣ်ယုကဖြါတီၢ်လီၤ.

၂၁. **ကံၣ်ကီၢ်လၢ်** ။ ။ ခိၣ်ဖျါဘိလၢအကံၣ်ဒိၣ်တူၣ်လၢအဂီၢ်နီၤစုညါတခိဒီးကံၣ်လၢအဂီၢ်တနီၤ, အဘိတနီၤန့ၣ်ပစံးလၢကံၣ်ကီၢ်လၢ်လီၤ.

၂၂. **ကံၣ်စံၣ်ဖြါစံၣ်ဖြါ** ။ ။ ခိၣ်ဖျါဂီၤကံၣ်လၢအဝါဖြါကဒ်ဒီးလၢပျါတစးစးဒီးန့ၣ်ပစံးလၢကံၣ်စံၣ်ဖြါစံၣ်ဖြါလီၤ.

၂၃. **ကံၣ်တိၤပျါ** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ်တိၤပျါန့ၣ်ကံၣ်ဝဲလၢအဒိၣ်ယိၤအလုၢ်တဘိတဘိးဒီးပစံးလၢကံၣ်တိၤပျါလီၤ.

၂၄. **ကံၣ်ဆဲးတပိၣ်** ။ ။ တၢ်ကူတၢ်သိးအဝါတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ကံၣ်လၢအဂီၢ်တဖျါတဖျါဒီးဘၣ်ညါဒီး ပစံးလၢကံၣ်ဆဲးတပိၣ်လီၤ.

၂၅. **ကံၣ်တပယုၢ်တပယုၢ်** ။ ။ ခိၣ်ဖျါကံၣ် တပယုၢ်တပယုၢ်န့ၣ်ကံၣ်လၢအဘိတနီၤအသုတနီၤနီၤစုမုၢ်ယုၢ်,နီၤစုမုၢ်ဒိၣ်,ဒီးအထီအိၣ်တဖၣ်,အိၣ်တဖၣ်ဒီးကံၣ်ဒိၣ်တူၣ်တနီၤကံၣ်ဆၢထၢၣ်တနီၤ ဒီးပစံးလၢကံၣ်တပယုၢ်တပယုၢ်လီၤ.

၂၆. **ယၢ်ကံၣ်အဂီၢ်အပီၤ** ။ ။ ကံၣ်ဒိၣ်တူၣ်ကံၣ်ဒိၣ်ယိၤ,ယၢ်တလၢၤတဖၣ်န့ၣ် ကံၣ်လၢအဒိၣ်တူၣ်တနီၤကံၣ်လၢအဒိၣ်ယိၤတနီၤဒီးပစံးလၢကံၣ်ဒိၣ်တူၣ်ကံၣ်ဒိၣ်

ကံ

လိလိလိ။

၂၇. **တိက္ခ** ။ ။ ပုဂ္ဂိုလ်အယုဒ်ကံ
လၢအဂီၤလၢအဒိၣ်ယိၤအလုၢ်န့ၣ်တဘိတဘိဒီးပစံးလၢ
အတိက္ခလိ။

၂၈. **ဆုကံအဂီၢ်အပီၢ်** ။ ။ ဆုသံးယု ။ ။ ဆုသံး
ယုန့ၣ်မုၢ်ပုဂ္ဂိုလ်အဆုကံၣ်ဒ်ပထုယုအသိးလၢအဒိၣ်
တူၣ်အလုၢ်တခီအိၣ်တဘိတဘိဒီးပစံးလၢဆုသံးယုလိ။

၂၉. **တၢ်ကူတၢ်သိးကံအဂီၢ်အပီၢ်** ။ ။ ကံၣ်ယု
စီၢ်မုၢ်ဘု ။ ။ တၢ်ကူတၢ်သိးဖဲလၢကဘိတဖၣ်န့ၣ်
ကံၣ်ပတုၤပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်ဒီးပတသ့ၣ်ညါ
ဘၣ်အမံၤန့ၣ်ပစံးလၢကံၣ်ယုစီၢ်မုၢ်ဘုလိ။ တၢ်ကံၣ်
ယုစီၢ်မုၢ်ဘုန့ၣ် ကံၣ်အဖျါၣ်ပြီၣ်ကဒံၤဒီးဘၣ်ညါတဖျါၣ်
တဖျါၣ်လၢအဝါတနီၤအဂီၢ်တနီၤဒ်ယုအမဲၣ်သိးဒီးပစံး
လၢကံၣ်ယုစီၢ်မုၢ်ဘုလိ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကံၣ်ယုစီၢ်
မုၢ်ဘုလိ။

၃၀. **နံၣ်ကံအဂီၢ်အပီၢ်** ။ ။ တၢ်ထီၣ်တြးဒီး ။ ။ တၢ်ထီၣ်
တြးဒီးပစံးတၢ်အသိးမုၢ်နံၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကံၣ်ပလီၤကလၢ
ထီၣ်တကလုာ်အဒီးကံၣ်ယုဒီးစံးပလီၤတၢ်တြးဒီးလိ။

၃၁. **တၢ်ဝံၣ်သိလၢ** ။ ။ တၢ်ဝံၣ်သိလၢဒ်ပစံးတၢ်အ
သိးမုၢ်နံၣ်ကံၣ်ပလီၤဒီးအခိၣ်စူခံၣ်စူလီၤကလၢဝံၣ်သိ
လၢဒီး ပစံးလၢတၢ်ဝံၣ်သိလၢလိ။

၃၂. **တၢ်ယဲၢ်မိၢ်** ။ ။ တၢ်ယဲၢ်မိၢ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိး
မုၢ်နံၣ်ကံၣ်ပလီၤအိၣ်ဖျါၣ်ဖျါၣ်ဒီးကိးပလီၤတၢ်ယဲၢ်
မိၢ်လိ။

၃၃. **တၢ်ကုၣ်** ။ ။ တၢ်ကုၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိး
မုၢ်နံၣ်ကံၣ်ပလီၤအဂီၢ်ကံၣ်ပလီၤဒ်ပစံးတၢ်အသိး
အသိးဒီးပစံးလၢတၢ်ကုၣ်လိ။

၃၄. **တၢ်ကျိၣ်ဝါ** ။ ။ တၢ်ကျိၣ်ဝါန့ၣ်မုၢ်နံၣ်
ကံၣ်တူၣ်လၢအဝါနီၣ်စူမုၢ်ခံၣ်အထီၣ်အိၣ်တစိးတစိးဒီး
ပစံးလၢတၢ်ကျိၣ်ဝါလိ။

၃၅. **တၢ်ကျိၣ်ဂီၤ** ။ ။ တၢ်ကျိၣ်ဂီၤဒ်ပစံးတၢ်
အသိးနံၣ်ကံၣ်တူၣ်လၢအဂီၢ်နီၣ်စူမုၢ်ခံၣ်အထီၣ်တစိးတ
စိးဒီးပစံးလၢတၢ်ကျိၣ်ဂီၤလိ။

၃၆. **တၢ်ဆွဲၣ်သး** ။ ။ တၢ်ဆွဲၣ်သးဒ်ပစံးတၢ်အသိး
မုၢ်နံၣ်ကံၣ်ပလီၤကလၢဆွဲၣ်အကနံၣ်လၢဆွဲၣ်အသးနီၣ်
ပုၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဆွဲၣ်သးလိ။

၃၇. **ဆုဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်** ။ ။ ကျိၣ်ဒီး ။ ။ ဆု
ကျိၣ်ဒီးန့ၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်ဆုဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်န့ၣ်ကဝီၤကျိၣ်ဒီး
ဘၣ်ညါဒ်ပလီၤခံးအသိးဒီးပစံးလၢဆုကျိၣ်ဒီးလိ။

၃၈. **တူၣ်တၢ်ဒါ** ။ ။ ဆုတူၣ်တၢ်ဒါန့ၣ် မုၢ်ပိၣ်မုၢ်
ဆုဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်န့ၣ် ဒ်တူၣ်တၢ်ဒါအဖိသိးဖးဒုးတြး
ဒီးကိးပလီၤဆုတူၣ်တၢ်ဒါလိ။

ကံး

၃၉. **သဝံဖိ** ။ ။ ဆုသဝံဖိန့ၣ် မုၢ်ပိၣ်မုၢ်ဆု
ဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်န့ၣ်ကဝီၤန့ၣ်ဒ်သဝံဖိအသိးကံၣ်ပလီၤလၢအ
ကဝီၤအဆံးကတၢ်အသိးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢဆုသဝံ
ဖိလိ။

၄၀. **လုၢ်** ။ ။ ဆုလုၢ်န့ၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်ဆုဘၣ်အ
အိၣ်ဒီးအသကျိၣ်ပုၤဒ်လုၢ်အသိးဒီးပစံးလၢဆုလုၢ်လိ။

၄၁. **ဖျါလိမိၢ်** ။ ။ ဆုဖျါလိမိၢ်န့ၣ် မုၢ်
ပိၣ်မုၢ်ဆုဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်ဆုလၢဘၣ်တဘိတဘိဖး
ထီၣ်လိကထဲဒီးပစံးလၢဆုဖျါလိမိၢ်လိ။

၄၂. **ရွဲတူၣ်** ။ ။ ဆုရွဲတူၣ်န့ၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်ဆု
ဘၣ်အဂီၢ်အပီၢ်န့ၣ်ကျဲၤဝဲတၢ်သဘၣ်ဒီးလၢအဒိၣ်တူၣ်
တခီဒီးကိးပလီၤဆုရွဲတူၣ်လိ။

၄၃. **ပလီၤ** ။ ။ ကံၣ်ပလီၤဒ်ပစံးတၢ်အသိး
မုၢ် တၢ်ကံၣ်တူၣ်ကိးလၢလုၢ်အပုၤပိၤအသိးလၢအဂီၢ်ဒီး
အသုနီၣ်စူမုၢ်ခံၣ်ဘိတတၢ်တတၢ်န့ၣ်လိ။ ဒီးတခီဘိတ
သအိၣ်အမဲၣ်ကံၣ်တူၣ်လၢအဘိဒီး ပစံးလၢကံၣ်ပလီၤ
လိ။

၄၄. **ပံၤကွီၢ်** ။ ။ ပံၤကွီၢ်ပံၤကွီၢ်ဒ်ပစံးတၢ်အ
သိး မုၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးကံၣ်ဒိၣ်တူၣ်ကံၣ်ဆၢထၢၣ်နီၣ်စူညါ
တခီတခီဒီးပစံးလၢကံၣ်ပံၤကွီၢ်လိ။

၄၅. **ကံၣ်စံၣ်ဘု** ။ ။ ကံၣ်စံၣ်ဘုၣ်ကံၣ်
စံၣ်ဘုဒ်ပစံးတၢ်အသိး မုၢ်ခိၣ်ဖျါၣ်သုကံၣ်ယုလၢအဝါပြီၣ်
ကဒံၤဒီးထီၣ်လွံၤအကိၢ်အသိးဒီးပစံးလၢအကံၣ်စံၣ်ဘု
လိ။

၄၆. **ဆီမိၢ်စံၣ်ဘု** ။ ။ ဆီန့ၣ်မုၢ်ကံၣ်ယုလၢအဝါဒီး
ပစံးလၢဆီမိၢ်စံၣ်ဘုလိ။

၄၇. **ထီၣ်ကံၣ်** န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်န့ၣ်လၢအဒီးပစံးအ
ဖါတဖၣ်အနီၣ်ဂီၤအမိၢ်တဖၣ် အနီၣ်လၢဒီးအနီၣ်မၤအ
သးသမၢ်မကျိၣ်ဒီးပစံးလၢထီၣ်ကံၣ်လိ။ ထီၣ်ကံၣ်န့ၣ်
အိၣ်ဘုနးနးကလဲၣ်ဒီးအိၣ်အါအါကလဲၣ်လိ။ ထီၣ်ကံၣ်
ထီၣ်ယၢ,ထီၣ်ကံၣ်ဒီးယၢအိၣ်ဘုနးကၢ။

၄၈. **တၢ်ကံၣ်တၢ်ဝုၤ** န့ၣ်မုၢ်ထီၣ်တၢ်ကူတၢ်သိး,ခိၣ်ဖျါၣ်
ခိၣ်ကး,နံၣ်ဒီးဆုဒီးလၢအကံၣ်ပလီၤန့ၣ် ပစံးလၢတၢ်
ကံၣ်တၢ်ဝုၤလိ။ ပုၤလၢအမၤတၢ်ကံၣ်တၢ်ဝုၤသုတဖၣ်
န့ၣ် ဘၣ်မၤလိဝဲနးကၢ,တၢ်ကံၣ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်
ပမုၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤဒီးပစံးလၢတၢ်ကံၣ်တၢ်ဝုၤလိ။
မၤကံၣ်န့ၣ်မုၢ်ပိၣ်မုၢ်အကံၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်ပိၣ်မုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢ
မၤကံၣ်ပလီၤ။

၄၉. **အကံၣ်အကီၤ**, အကီၤမုၢ်အကံၣ်အဆိလိ။ ပုၤတ
ဖၣ်န့ၣ်သိးဆုအိၣ်ဒီးအကံၣ်အကီၤလိ။ ပုၤပိၣ်မုၢ်တဖၣ်
န့ၣ်သိးဆုကံၣ်ဆုကီၤကိးအဂၤလိ။

၅၀. **ကံၣ်ဃုတၢ်လီၤ,ကံၣ်ဃုတၢ်ပုၤဘု**, န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကံၣ်

ကံ

လာအပြီတဖန်ယူအမဲအသီးနှံပစံးလာအကံယု
လီၤ။ ခိၣ်ဖျါသတိၣ်ယူန့ၣ်ကံယုလာအဝါပြီကံဇီၤ
လီၤ။ ။ ။ခိၣ်ဖျါကံန့ၣ်မ့ၢ်ပိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖျါလာမကံၣ်
န့ၣ်ပကိးလာခိၣ်ဖျါကံလီၤ။ ။ ။ကံၣ်ဂီၤန့ၣ်မ့ၢ်
တၢ်ကံၣ်လာအဂီၤတဖန်န့ၣ် ကံၣ်ယုမ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ကံၣ်တုၣ်မ့ၢ်
ဂ့ၤ၊ကံၣ်က့ၣ်ကွဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ၊မ့ၢ်ကံၣ်လာအဂီၤဒီးပစံးလာ
ကံၣ်ဂီၤလီၤ။ ခိၣ်ဖျါသတိၣ်တဘျီကံၣ်ဂီၤမးဆျါက
လံၤလီၤ။

၅၁. **ကံၣ်ကဘျီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်စံၣ်ပိၣ်လာအဝါဒီးအသု
အဝါအဖျါပြီကံဇီၤန့ၣ်ပစံးလာကံၣ်ကဘျီလီၤ။ ထီၣ်
လွံၤအကိၣ်စံၣ်ဘျီန့ၣ်မ့ၢ်အကံၣ်ကဘျီလီၤ။ - ကဘျီ၉

၅၂. **ကပီၤတၢ်ကံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကပီၤတၢ်ဖိဃာ်တကလုာ်န့ၣ်
အမိၢ်ပုၤထဲစုမ့ၢ်ခိၣ်ဒီးကံၣ်လာအဘီဒီး အသုဒီးပစံးလာ
ကပီၤတၢ်ကံၣ်လီၤ။ ကပီၤတၢ်ကံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အလၢတၢ်က
ပိၣ်လီၤဒီးအလုၤန့ၣ်ထဲသီးယုၣ်ယုဒီးလုၣ်လီၤ။

၅၃. **ကံၣ်တုၣ်ကံၣ်ကျီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်အဖံးကံၣ်စံး
ကံၣ်လာအခိၣ်တုၣ်အလုၤဒီး ပစံးလာကံၣ်တုၣ်လီၤ။ ဘိၣ်
သအိၣ်တဖုအစုၣ် အခိၣ်တုၣ်ကံၣ်တုၣ်မးဖြးဖြးလီၤ။

၅၄. **ကံၣ်ကပီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖျါသတိၣ်ကံၣ်စံးအဖျါဝး
တရံးလာအဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ၊အဘီမ့ၢ်ဂ့ၤ၊အသုမ့ၢ်ဂ့ၤ၊ပစံးလာ
အကံၣ်ကပီၤလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာတၢ်ကံၣ်ကပီၤ
မဲၣ်လီၤ။

၅၅. **ကံၣ်ကပြီတီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ယုလာအ ဘီတနီၤအ
သုတနီၤန့ၣ်ကျိၣ်ကျဲၣ်လီၤအသးဒီးပစံးလာကံၣ်ကပြီ
တီၢ်လီၤ။ ဒီးဘၣ်တစုပစံးလာအကံၣ်ယုကပြီတီၢ်လီၤ။
ဂုၤဖဲသ့ၣ်တဘျီကံၣ်မးကပြီတီၢ်လီၤ။

၅၆. **လီၤခိၣ်ကံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤခိၣ်ဝါလာအကံၣ်အကလုာ်က
လုာ်န့ၣ်လာပကိးတသ့ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာလီၤခိၣ်ကံၣ်လီၤ။
လီၤခိၣ်ဝါန့ၣ်ကံၣ်လာအသုလီၤ။

၅၇. **ကံၣ်ဆူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်တုၣ်ခိၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်ပစံး
လာပကံၣ်ဆူးလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာပကံၣ်တြီဆူး
လီၤ။ ဒီးဘၣ်တစုပစံးလာပကံၣ်တုၣ်တံၢ်လီၤ။ ထိးတဖု
ယုဒီးဝၣ်စကံၣ်ဆူးဒီးဖျါတြီလီၤ။

၅၈. **သၣ်ကံၣ်တြီ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်လီၤစံးပမၤထီၣ်
ဒီး သ့ၣ်ဖိလာအသ့ၣ်ယံၣ်လီၤအသီးဒီးပထီၣ်ထီၣ်ဝး
ပသးန့ၣ်ပစံးလာသၣ်ကံၣ် တြီလီၤ။ လဲၤထီၣ်ဝးပသး
လာသကံၣ်တြီအလီၤဒ်စုာ်အသီးလီၤ။

၅၉. **သကီၤကံၣ်ခံ** န့ၣ် မ့ၢ်သကီၤတကလုာ်န့ၣ်အသၣ်
လာအခံတခါန့ၣ် ကံၣ်ယုတစံးစံးဒီးပကိးလာသကီၤကံၣ်
ခံလီၤ။ သကီၤကံၣ်ခံန့ၣ်ပအိၣ်သအူးနးကပအိၣ်တဝံၣ်
ဘၣ်။

၆၀. **ဒုကံၣ်ဒုဂ့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသ့ၣ်ကံၣ်ဝၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ယဲၣ်

ကံ

တီၢ်ဒီတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ၊ပစံးလာပဒုကံၣ်လီၤ။ ဒုကံၣ်ဝၣ်သီလာ
အထီၤကံၣ်ဒ်ကလီၤမ့ၢ်အဂီၤ၊ပဒုကံၣ်တၢ်န့ၣ်ကံၣ်လာအ
ခိၣ်တုၣ်တနီၤ၊အခိၣ်ယီၤတနီၤလီၤ။

၆၁. **ကံၣ်ထူးဘျီကံၣ်ထူးမဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒဲၣ်ခါဖးဒိၣ်အသၣ်
န့ၣ်တုၤအမံၤဒီးဖြးကထူးထီၣ်ပန့ၣ်ပစံးလာအကံၣ်ထူး
မဲၣ်လီၤ။ ဒဲၣ်ခါသၣ်န့ၣ်တုၤအမံၤကံၣ်ထူးမဲၣ်ဒီး အချဲၣ်ဂ့ၤ
လီၤ။

၆၂. **ကံၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်လာအကွဲၣ်တဖန်အ
ကလုာ်ကလုာ်န့ၣ် ပမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါလာဘၣ်အမံၤဒီးပစံး
လာကံၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်လီၤ။

၆၃. **ကံၣ်ကွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကသံၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအလုာ်
တီၣ်ဒီးပစိၣ်ကွဲၣ်အစိးန့ၣ်ပစံးလာကံၣ်ကွဲၣ်လီၤ။ ကံၣ်
ကွဲၣ်ကသံၣ်အစိးတကွဲၣ်၊ ကသံၣ်လုာ်အပုၤန့ၣ်ကတီၣ်
ဒုၣ်ပ။

၆၄. **အကံၣ်အုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီပိၣ်မ့ၢ်မၤကံၣ်ခိၣ်
ဖျါန့ၣ် ပစံးလာအကံၣ်ခိၣ်ဖျါလီၤ။ ဒီးအုၤလာအစုမ့ၢ်
န့ၣ်လာလုာ်အကဆူးန့ၣ် ဒီးပစံးလာအကံၣ်ခိၣ်ဖျါ
လီၤ။ ပုၤတဂၤအကံၣ်ခိၣ်ဖျါတဘျီဝံၣ်ထီၣ်တသ့
ဘၣ်။

၆၅. **ဂီၢ်ကံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီထီၣ်န့ၣ်ဒီးဂီၢ်ထီၣ်တဘံ
လုာ်ထွံလာထီၣ်အကဆူးကတုၤန့ၣ်ဒီးကလာအကံၣ်န့ၣ်
ပစံးလာအကံၣ်ကံၣ်ပလီၤ။ ဒီးကံၣ်ပတုၤပတသ့ၣ်ညါ
ဘၣ်အမံၤလီၤ။ ပုၤကညီပိၣ်မ့ၢ်ထီၣ်န့ၣ်ဂီၢ်ကံၣ်န့ၣ်
ခိၣ်ထံးလီၤ။

၆၆. **ကံၣ်ကပြီတုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်လံာ်အမဲၣ်န့ၣ် ပဖးမ့ၢ်တသ့
ဘၣ်ဒီးပစံးလာအကံၣ်ကပြီတုၢ်လီၤ။ လံာ်အမဲၣ်ဖျါ
န့ၣ်စကွဲၣ်ဒီးမၤဒုၣ်အသးကံၣ်ကပြီတုၢ်န့ၣ်စဖးတသ့
ဘၣ်။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာအကံၣ်ကပြီတုၢ်ဒီး ပုၤတနီၤ
နီၤစံးလာအကံၣ်ကပြီတီၢ်လီၤ။

၆၇. **ကံၣ်နီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သဲးစးအဆီလီၤ။ ကံၣ်နီၣ်သဲးစးစံး
ဒုၣ်,ပုၤလာအိၣ်ဒီးကံၣ်နီၣ်သဲးစးန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတီၤပုၤလီၤလီၤ။

၆၈. **ကံၣ်တုၣ်ကံၣ်ဖဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ကပိၣ်လာထးအံၤ,ဘူး
ဒီးပကစၢ်တကပိၣ်န့ၣ်ပစံးလာပကံၣ်တုၣ်လီၤ။ ပခိၣ်န့ၣ်
အိၣ်ခံကပိၣ်ဒီးလာလံာ်ခိၣ်တကပိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်တုၣ်, လာ
ထးအံၤတကပိၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်တုၣ်လီၤ။

၆၉. **ကံၣ်လုၢ်ခိၣ်ကံၣ်လုၢ်လံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကံၣ်တုၣ်အဖိ ခိၣ်
န့ၣ်ပစံးလာပကံၣ်လုၢ်ခိၣ်လီၤ။ ဒီးဘၣ်တစုပစံး
လာပကံၣ်တုၣ်ခိၣ်လီၤ။ ဒီးဘၣ်တစုပစံးလာပကံၣ်ဖျါ
ခိၣ်လီၤ။ စုးဆုၣ်နီၤစံးလာစကံၣ်လုၢ်ခိၣ်လီၤ။

၇၀. **ကံၣ်တုၣ်ဖဲကံၣ်ဖဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်အကပိၣ်လာထး
အံၤ,ဘူးဒီး ပကစၢ်တကပိၣ်န့ၣ်အသံးဒီး ပစံးလာပကံၣ်
တုၣ်လီၤ။ တၢ်လာပုၤကညီန့ၣ်အကံၣ်တုၣ်အသံးကုၣ်ပ

ကံ

လီၤ.

၇၁. **ကံၣ်ဒုၣ်ဆါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ထံးဖဲပကံၣ်ဒုၣ်ယံ ကမိၣ်ထံးလိာ်အသးဒီးပခံကိၣ်အယံန့ၣ်ပစံးလၢပကံၣ် ဒုၣ်အဆါလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစကံၣ်ဒုၣ်အဆါချံၣ်ဆါကါ.

၇၂. **ကံၣ်ဘီၣ်ခိၣ်ကံၣ်ဘီၣ်လၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်အဖိလၢ ဖဲဘူးဒီးပခံဆုၣ်နီၤအဆါပကံၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢပ ကံၣ်ဘီၣ်လၢလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကံၣ်လၢပုၤလီၤ.

၇၃. **ကံၣ်ဒုၣ်အဖိလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ကပိာ်လၢထံးအံၤ တ ကပိာ်န့ၣ်အဖိလၢဒီးပစံးလၢပကံၣ်ဒုၣ်အဖိလၢလီၤ. ပ ကံၣ်ဒုၣ်အဖိလၢန့ၣ်အိၣ်ဖဲပခိၣ်ကစၢ်လၢအဖိခိၣ်န့ၣ် လီၤ.

၇၄. **ကံၣ်တီၢ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယိာ်ဒုအကတၢ်လီၤ. ပခံကိၣ် အယံဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကံၣ်တီၢ်ခိၣ်လီၤ.

၇၅. **ကံၣ်ကၢထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်အခိၣ်ထံးဖဲပခံၣ်ကွၢ် ခိၣ်အသၢၤယၢ်ခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပကံၣ်ကၢထံးလီၤ. စ ကံၣ်ကၢထံးထီၣ်လွံၣ်ဒံၣ်ထီၣ်ဆါကါ.

၇၆. **အကံၣ်အဖဲ** ပစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အကံၣ်ဒုၣ်ဖဲဘၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤကါထီၣ်တဒုအကံၣ်တခါအဖဲတခါဒီးကွၢ်ယံးဝဲ လီၤ. နီၤပစံးတၢ်အသိး,အကံၣ်ဒုၣ်တခါအစုဒုၣ်တခါလီၤ.

၇၇. **ကံၣ်ဖျၢၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်အဖိခိၣ်လၢပဟး လၢတခါန့ၣ်ပစံးလၢပကံၣ်ဖျၢၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပ စံးလၢပကံၣ်လူၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးစုၢ်ကိးလၢပကံၣ်ဒုၣ် ခိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်အဖိဒီးဒုးဆုၣ်နီၤဝဲလၢအကံၣ် ဖျၢၣ်ခိၣ်လီၤ.

၇၈. **စုကံၣ်လၢပုၤ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်,မ့ၢ်ပစုတံၢ်လၢပုၤ လီၤ. ဒီးပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖဲစံးလၢပစုကံၣ်လၢပုၤလီၤ,စံးဝဲ ဒုၣ်.

၇၉. **ပုၤကံၣ်ဒုၣ်န့ၣ်ဖိး** ပုၤ, ပစံၣ်တၢ်မတၢ်တဂၤလၢပုၤ တဂၤဒၢန့ၣ်န့ၣ်လၢဒီးဆံးစၢ်ဝဲလီၤ. အဖိန့ၣ်ခိၣ်ထီၣ်ရီၣ် ရီၣ်ဒီးအကံၣ်ဒုၣ်အိၣ်တခါတခါန့ၣ်န့ၣ်ဖိးန့ၣ်ဖိးဒီး အိၣ်အ ဆုၣ်တထံၣ်တထံၣ်လၢၣ်ပုၤချီၣ်မ့ၢ်တလီၢ်န့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဘၣ် လီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးအမိၢ်အပၢ်ပျၢၤကွၢ်အိၣ်လီၤ. လဲၤအိၣ်ဝဲလၢပုၤမ့ၢ်လၢတပုၤဒီးပုၤလဲၤတဂၤအိၣ်ကွၢ်ဝဲ, ပုၤလဲၤခံၣ်အိၣ်ကွၢ်ဝဲဒုၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်ဘၣ်လိးဘၣ်လီၤ. ပုၤလၢအသံတဖၣ်န့ၣ်အပုၤဒီး ကကဲကုၢ်လီၤမၢ်တုၤလီၤ. အဖါတၢ်အိၣ်လၢကီၢ်ယံၤတဂၤဒီး ဟဲဆုၣ်အမိၢ်အပၢ်အ အိၣ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်အပၢ်စံးဘၣ်အိၣ်လၢအပရၢလီၤ. တုၤ န့ၣ်တပဟၢအဖါတၢ်လဲၤဒီးသၢကစံၣ်ဖိးအဖါတၢ်သၢက အိၣ်ဝဲဒီး အဖါတၢ်ပထၢမးအကံၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ကြူး

ကြူးဒီးထံးသိးသိးကွၢ်ဝဲဒီးပုၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစု ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ကွၢ်အသးသ့ၣ်ညါကွၢ်အဖါတၢ်ဒီးဟဲ ကွၢ်ဝဲဒီးအဖါတၢ်ဆုၣ်အမိၢ်အပၢ်အိၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်

ကံ

တစုဒီး လဲၤယုအမါဆုၣ်ကီၢ်ဂၤလီၤ. တၢ်လၢမတၢ်တဂၤ န့ၣ်ဆုၣ်ဆုၣ်ချချလီၤ, စံးဝဲဒုၣ်, ကီၢ်လၢအလဲၤယုအမါ န့ၣ် လၢခံၣ်လၢပုၤပုၤလဲၤတဘျီဘၣ်နီၣ်တဂၤဘၣ်. တ ဘျီဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တဘျီဘၣ်ဝဲအဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်,ကျဲန့ၣ်ဒီး တလီၢ်သဲၣ်,ဒီးတကါသဲၣ်ဒီးပုၤလဲၤတဂၤဂၤဟါမၢ်, ပုၤ လဲၤ ခံၣ်ဂၤဟါမၢ် လီၤစံးဝဲဒုၣ်,အဝဲဒုၣ်လဲၤတၢ်န့ၣ်ဒီးဒီး တလီၢ်ဒီးတကါတ အိၣ်ဘၣ်, တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အ လဲၤ ဆုၣ်လဲၣ်,ဘၣ်ဖဲအလဲၤယုအိၣ်အဆုၣ်လီၢ်ခံးဒီး တအိၣ် တယၢၤဘၣ်ဝဲဒုၣ်လီၤ. လဲၤန့ၢ်အမါန့ၣ်လၢပစကီၢ်အဖိ မ့ၢ်ဒီးပုၤထီၣ်အ န့ၢ်အ သိးစံးအ မါပိာ်မုၢ်စၢ,စကကွၢ် အိၣ်သကိးမိၢ်သ့ၣ်တဘီၣ်မိ,ဒီးအမါစံးဆါအိၣ်ကွၢ်တဂ့ၢ်, တၢ်လၢကျဲန့ၣ်ဒီးတလီၢ်သဲၣ်ဒီးတကါသဲၣ်ကၢ, နမ့ၢ်ကွၢ် ဒီးဒီးတလီၢ်ဒီးတကါကအိၣ်လီၤန့ၢ်လီၤ. ဒီးအဝဲစံးဆါ အိၣ်စဟဲလၢသိးဒီးတကါတအိၣ်မးလဲၣ်,ဒီးအမါစံးဝဲဒုၣ်, ကလးလၢနဟဲလၢသိးန့ၣ်မ့ၢ်အဘၣ်လၢဒီးတလီၢ်ဒီးတ ကါဟးအလီၢ်ခံးဒီးတအိၣ်ဘၣ်သၢၣ်ဒီးအဝဲစံးကဒီးအိၣ် ဘၣ်ယိာ်တဂ့ၢ်,စကကွၢ်ဒီး စကဟဲကွၢ်ကဒီးလီၤ.ယုဝဲလၢ အမါယံၣ်ယံၣ်ဒီးအမါဒုးကွၢ်အိၣ်လီၤ. ကွၢ်ဝဲဖးဖိကျဲဒီး တုၤလၢထံတလီၢ်အတီၤလီၤ,ကွၢ်လီၤတၢ်ဆုၣ်ထံထံဒီး ဒီးတကါဆုၣ်နီၤအခိၣ်ပၤသၢမးလီၤ.ကွၢ်ထီၣ်တၢ်ဆုၣ်ထံခံ ဒီးဒီးတကါဆုၣ်နီၤအခိၣ်ပၤသၢမးလီၤ.တပံၤယုလီၤ အသးစုးစုးဒီးခိၣ်လီၤထံန့ၣ်ဆူးဆူးလီၤ.ကံၣ်ယီၤလၢဘးခိ ဒီးဒီးတကါထံၣ်န့ၢ်အိၣ်ဒီးဒီးတကါကိးလိာ်အသးစံးဝဲ ဒုၣ်,ဖိသ့ၣ်လဲၤသ့ၣ်စၢ,ထီၣ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤလံထံတဖၣ်လံ,လူၤတ ကွၢ်. တုၤန့ၣ်တပဟၢဒီးအဖိအလဲၤလူၤဂီၤမ့ၢ်မးခဲလၢၣ် လီၤ. အဝဲဒုၣ်ယုၢ်ယုၢ်ဒီးစံၣ်ထီၣ်အိၣ်ဘျးလၢယိဝါတထံး အတၢ်ပုၤသစူၤကလၢလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးဒီးတ ကါယုအိၣ်တထံၣ်လၢဘၣ်လီၤ.မဲဝဲလၢယိခံန့ၣ်သိတန့ၢ် ကျၢၤမ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးအိၣ်မ့ၢ်လၢအမါဘိၣ်န့ၢ်အိၣ်န့ၣ် လီၤ.အိၣ်ဝဲဝဲဒီးတုၤလီၤဝဲအလၢသမိးကလၢဒီးဒီးတ ကါထံၣ်န့ၢ်အိၣ်လီၤ.ဒီးတကါလဲၤထီၣ်တဖၣ်မၤသံကွၢ်ဝဲ, လဲၤထီၣ်ခံၣ်မၤသံကွၢ်ဝဲ,ယံၣ်ယံၣ်ဒီးဒီးတကါသံခဲ လၢၣ်လီၤ.မ့ၢ်ဆုၣ်န့ၣ်မၤသံကွၢ်ဒီးတကါလၢၣ်ဒီးကွၢ်ဝဲ ဆုၣ်အမိၢ်အပၢ်အိၣ်လီၤ.ဒီးအိၣ်သကိးဝဲဒီးအမိၢ်အပၢ်ဘျး အိၣ်သကိးအိၣ်ဒီးကွၢ်ကဒါကွၢ်အဝဲလီၤ.ဝဲဘၣ်ဝဲလၢဒီး တကါတအိၣ်လၢဘၣ်ဒီး ကွၢ်ဝဲဒုၣ်တပးသတံးတပးပ လၢလၢဘၣ်ဒီးဒီးတကါယိးန့ၢ်အိၣ်လီၤ.ဘိၣ်ထီၣ်အနး ကြီးတးတးတန့ၢ်တးတးတန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ထံအယီၢ်ကံၢ်တစဲးခိ လီၤ. ဒီးကူးကံၢ်ကွၢ်ဝဲအကီၢ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်တန့ၢ်န့ၣ် အတၢ်စံး ဝဲ.တၢ်တဖၣ်စယိးသတးဒီးအုၣ်စကီၢ်ကျၢၢ်ခံဆါနးက လဲၣ်.စံးဝဲဒုၣ်န့ၣ်ဒီးစုးလီၤကွၢ်ဝဲသပူၤကလၢလီၤ.တုၤ မ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးမတၢ်တဂၤန့ၣ်ဘၣ်ထီၣ်အနးလီၤ.ဘၣ်

ကံ

ထိုင်းနုးနုးဝံးဒီးကျဲးဒီးအတၢ်သံဝဲလီၤ.အိၣ်လီၤတဲာ်
လၢအဖိခံၣ် ဒီးအတၢ်စံးအိၣ်ကစၢ်၊ ပပျံးလဲၣ်န့ၣ်လဲၣ်ဒီး
မတၢ်တၢ်န့ၣ်စံးအိၣ်၊ သုမုၢ်ပျံးလဲၣ်န့ၣ်လဲၣ်တၢ်က့ၢ်.
တုၤမုၢ်အန့ၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ကိၤအဖိခံၣ်လဲၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်
လၢဒီးတၢ်ကိၤခံၣ်န့ၣ်မုၢ်လၢအဖိခံၣ်လဲၣ်လီၤ. မတၢ်တၢ်န့ၣ်
က့ၢ်က့ၢ်ဒီးထံၣ်ကဒီးလၢဒီးတၢ်ကိၤပုၤတၢ်ကိၤခံၣ်အိၣ်ဒီး
ကျဲးသံကွဲာ်ကဒီးဝဲလီၤ. ဒီးက့ၢ် တုၤက့ၢ်လဲၣ်လၢအမိၤအိၣ်
လီၤ. အမိၤထံၣ်အိၣ်ဒီးအမိၤသ့ၣ်ဟဲက့ၢ်အသးဟဲက့ၢ်မး
လီၤ. လၢအက့ၢ်တၢ်အလီၢ်ခံၣ်န့ၣ်အမိၤအိၣ်ကမိၣ်လၢဒီးတ
ကိၤအိၣ်ကွဲာ်တၢ်ဒီးဟံၣ်အမိၤထံၣ်တသ့ထီၣ်ဘၣ်လီၤ.
တုၤအဝၢဟဲက့ၢ်တုၤဒီးအသးခုထီၣ်က့ၢ်ဝဲဒ်မးလီၤ.
တုၤမုၢ်အန့ၣ်တဖၣ်ဒီးကိၤခံၣ်န့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤအံၤပုၤလဲၣ်
လုၤလီၤအသးဘျီထီၣ်က့ၢ်လဲၣ်လီၤ. ဒီးဒီးတၢ်ကိၤအိၣ်
လီၤတဲာ်ခံၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးဒီးတၢ်ကိၤခံၣ်န့ၣ်ဟးအိၣ်က့ၢ်လဲၣ်
ထံၣ်ကိၤလဲၣ်လၢအဂ့ၢ်အဂ့ၢ်လီၤ.ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၈၀. **သကိကံၣ်သကိမံ** န့ၣ်မုၢ်ပမးပကံၣ်တခိတ
ဘျီဘျီဒီးပမးလၢပသကိပကံၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ
စံးလၢပပျံးပကံၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တဖၣ်ပမးလၢစကိၤအ
ကံၣ်,တကိၤအကံၣ်လီၤ.

၈၁. **ဘုကံၣ်**န့ၣ် မုၢ်ဘုတကလုာ်န့ၣ်အသၣ်တၢ်က့ၢ်တစး
စးဒီးပကိးလၢဘုကံၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ခံၣ်ကလုာ်,အဂီၢ်တ
က လုာ်အဝါတကလုာ်လီၤ. ဘုကံၣ်ဂီၤန့ၣ်အသၣ်
တၢ်က့ၢ် လၢအသ့ဒီးအဂီၢ်ဒီးပကိးလၢဘုကံၣ်ဂီၤ,ဘု
ကံၣ်ဝါန့ၣ်
တၢ်က့ၢ်လၢအသ့ဒီး အဘျီဝါဒီးပကိးလၢဘုကံၣ်ဝါ
လီၤ.

၈၂. **ကံၣ်နီၣ်သၣ်** ဂ့ၢ်တကလုာ်ပြီကဒ်ဒီး, ဒီးပကိးပိာ်
ထွဲတလၢအခံၣ်လၢကံၣ်နီၣ်သၣ်လီၤ. ကံၣ်နီၣ်သၣ်န့ၣ်ပ
နဲယီၤဂ့ၢ်သမိး.

၈၃. ပယီၤတဲာ်ခိၣ်အယံန့ၣ် မၤသးဒ်ပယီၤဒုအပတီၢ်အ
သးဒီးပကိးလၢ **ပကံၣ်တီၢ်ခိၣ်** ဇၣ်,ခွါစီၣ်.

၈၄. **ထီခိၣ်ကံၣ်န့ၣ်တခိ** န့ၣ်ဘျီယံးတက့ၢ်.

၈၅. **သကံၣ်နီၣ်သကွဲး** န့ၣ် မုၢ်ပုၤခံၣ်ဂၤအိၣ်လိာ်အ
သးဒ်ဒ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲဟးဖးလိာ်အသးတက
ဘၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢသကံၣ်နီၣ်သကွဲးလီၤ. ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးလၢသကံၣ်နီၣ်သကွဲးလီၤ. ပမုၢ်ကနီၤဒီးပဖိ
သၣ်ခွါန့ၣ်မုၢ်လိာ်အသးဒီး မၤသးသကံၣ်နီၣ်သကွဲး
လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤဟံးန့ၣ်လိာ်အသးဒီးတနီၤနီၤန့ၣ် မုၢ်တ
ဘၣ်ဘၣ်အမိၤအပာ်အသးဒီးလီၤဖးဝဲလီၤ.

၈၆. **သကံၣ်ပုၤ** နီၣ်တီၢ်မုၢ်အိၣ်တကလုာ်လီၤ. အဘိပြီ
ကဒ်ဒီးပကိးလၢနီၣ်သကံၣ်ပုၤလီၤ. ဒီးလီၤကလၢ
တီၢ်မုၢ်တစးစးလီၤ.

ကံ

၈၇. **စကံၣ်ပုၤပုၤပြီမိၤ, နီၣ်သကံၣ်ပုၤ,သကံၣ်သ ကုၣ်
,ပကံၣ်ပကုၣ်,စကံၣ်စကုၣ်,တကံၣ်တကုၣ်.**

၈၈. ပုၤလၢ **အတီကံၣ်နီၣ်** သဲစးတဖၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်ဘျီ
မိၤတီၢ်မိၤဒီးကထီၣ်ဘၣ်ဘဲအသ့ဝီတဝီဒီးကကဲဘၣ်ဝဲ
လၢသးယိၣ်ဖိမုၢ်ယၢဖိလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒ်,သုမုၢ်လၢ
ဖိကဲခွါဒီးဂၤညါ,သုကကဲလၢဟံၣ်ကစၢ်ပုၤအဂ့ၢ်,သုက
အူးဟံၣ်န့ၣ်သုကထူးဟံၣ်အပျံးဒီး သုကဘၣ်အိၣ်ဒီး
ကံၣ်နီၣ်သဲစးလီၤ.

၈၉. **ကံၣ်ခွၢ်** န့ၣ်တလၢစံးဝဲအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်
လီၤ. စီၤပၤမုၢ်ဘၣ်အုဘၣ်အိၣ်ဒီးဟးကသုၣ်န့ၣ်စံးဝဲ
လၢကံၣ်ခွၢ်ဒီး ဒ်အမၤအဒုၣ်အဒါကနၢၤဒီးဒုးလိာ်အ
သးဒီးအပဒိၣ်တဖၣ်ဒီး မၤဝဲထဲအကသံမိၤဒီးခးပဒိၣ်
စီၤပၤန့ၣ်ဒီး ခးတခိခိးတုၤပဒိၣ်တဖၣ်ကုၢ်ယၣ်အသး
ဒီးစံးဝဲစီၤပၤမၤနၢၤလဲၣ်အဒုၣ်အဒါလဲၣ်,ဒီး ကိးပသုဒ်န့ၣ်
ဒီးစံးဝဲလၢကံၣ်ခွၢ်စကိးလီၤ.

၉၀. **ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်** တဖၣ်န့ၣ် ကံၣ်လၢအသ့, ကံၣ်လၢ
အဂီၢ်, ကံၣ်လၢအဘိ,ကံၣ်လၢအဟ့, ကံၣ်တုၤပမးတ
သုလၢဘၣ်လီၤ. နပုၤခိၣ်ဖၢၣ်သတီၢ်တဘျီန့ၣ်ကံၣ်ဒ်
လဲၣ်ကံၣ်လၢအဘိဒီးအဂီၢ်လီၤ.ယဲဒ်တဘျီကံၣ်လၢ
အဝါဒီးအသ့ဘၣ်စၢၤ, ခိၣ်ဖၢၣ်လၢကီၤလၢအဆါဝဲန့ၣ်
ကံၣ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်ပကိးတသ့ဘၣ်.

၉၁. **ကံၣ်ယု** န့ၣ်ကံၣ်ဒ်ယုအမဲာ်အသးပြီကဒ်ဒီး
ပကိးလၢတၢ်ကံၣ်ယုလီၤလဲၣ်. တၢ်ကံၣ်ယုန့ၣ်အိၣ်အ
ကလုာ်ကလုာ်,ကံၣ်ပြီမိၤအိၣ်ကံၣ်သ့ၣ်အိၣ်န့ၣ်,ဘၣ်
ဆၣ်ဒီးလီၤကလၢယုအမဲာ်လီၤ.

၉၂. **ကံၣ်တၢ်ပျံးကံၣ်တၢ်ပျံး** န့ၣ် မုၢ်ထိးဆိကံၣ်ဝဲမုၢ်ဂ့ၢ်,
ဘိၣ်သအိၣ်ကံၣ်ဝဲမုၢ်ဂ့ၢ်,ကံၣ်ဒ်တုၤကံၣ်ဒ်ယီၤ,ကံၣ်
တၢ်က့ၢ်တုၤမုၢ်နီၣ်နီၣ်,နီၣ်နီၣ်ခံၣ်ဘိနီၣ်နီၣ်သ့ဘိဒ်ညါဒီး
ပမးလၢကံၣ်တၢ်ပျံးတၢ်ပျံးလီၤ. တၢ်ပျံးဒီးတၢ်ပျံးန့ၣ်ဒီး
သိးသိးလီၤ.

၉၃. **ဂီၤကံၣ်ဂီၤကး** န့ၣ် မုၢ်ပဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ,ပဘၣ်မၤ
အၢမၤသီတုၤပပျံးတၢ်နးကဲာ်ဆိးဒီးပသ့ၣ်ဖိထီၣ်ဂီၤချၢၣ်
ကလၢလၢပမဲာ်ဒီးပသးနီၣ်န့ၣ်ပမးလၢဂီၤကံၣ်ဂီၤကး
လီၤ. ပုၤတကၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီးပုၤဖိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးမၤမးအသးဂီၤ
ကံၣ်ဂီၤကးလဲၣ်.

၉၄. **ချိၣ်ဆုကံၣ်နီၣ်** န့ၣ်မုၢ်ချိၣ်တကလုာ်ကံၣ်ယုပြီကဒ်
ဒီးပကိးလၢချိၣ်ဆုကံၣ်နီၣ်လီၤ.ချိၣ်ဆုကံၣ်နီၣ်န့ၣ်
ထဲစုခိၣ်ဒီးအခံၣ်သဝဲစုကညာ်.

၉၅. **ကံၣ်ယု** န့ၣ်မုၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးကံၣ်လၢအဂ့ၢ်တ အိၣ်
အပိာ်တအိၣ်ဒီးကံၣ်တဖျၢၣ်တဖျၢၣ်လၢအဝါမုၢ်
ဂ့ၢ်,အဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၢ်,ပြီမုၢ်ဂ့ၢ်,သ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်ပမးလၢကံၣ်ယု
လီၤ. ဒီးပကိးလၢတၢ်ကံၣ်ယုတဖၣ်,ဒီးပမုၢ်ဆးလၢဆုဒီး

ကံ

ပကီးလာဆွကံၣ်ယု,ပမုၢ်မၤယၢ်ဒီး ပကီးလာယၢ်ကံၣ်
ယုဒီးပမုၢ်တမၤဒီးဘၣ်ဆွဒီးယၢ်ဒီးပကီးလာတၢ်ကံၣ်
ယုလီၤ.

၉၆. **အကံၣ်အဝုၤ** န့ၣ်မုၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်ကံၣ်ဝဲတမံၤလၢ
လၢန့ၣ် ပမုၢ်တမံၤဘၣ်ဒီးအမံၤဒီးပစံးလၢအကံၣ်အဝုၤ
လီၤ. အကံၣ်အဝုၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကံၣ်အကလုာ်ကလုာ်
လီၤ.

၉၇. **ပကံၣ်ပတြၢ** န့ၣ် မုၢ်ပခိၣ်လၢအထိးထီၣ်အသး
လၢပကစၢ်တကပိာ်န့ၣ်ပစံးလၢပကံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤ
မံဆဲးကံၣ်ဒ်ဖိသုၣ်အသိး,ဆုးမဲာ်ဆုးနီၤယၢ်န့ၣ်, ပုၤတ
ဂၤမံတသ့ဘၣ်. မံပျါကံၣ်ထီၣ်ဘိ,ပုၤလၢမံတသ့ဘၣ် ဒီး
မံပျါကံၣ်တဖၣ်န့ၣ်အမိၢ်အဟံၣ်ဘၣ်သိၣ်ယီၣ်တြးတြး
လီၤ. ပိာ်မုၢ်မုၢ်ဂုၤ,ပိာ်ခွါမုၢ်ဂုၤ,မုၢ်မံဆဲးကံၣ်မုၢ်မံပျါ ကံၣ်
ဒီးအမိၢ်အဟံၣ်အမဲာ်ဆုးလၢအယီၤလီၤ. ကါကွံာ် ထီၣ်ခိၣ်ကံၣ်
တခိးဒီးအဖဲတခိးဒီးကုၤယံးဝဲ.

ကံၤ

၁. **ကံၤကုၤ** ။ ။ ကံၤကုၤအဝဲအံၤတဘီမုၢ်ကပြါအ
ဆီလီၤ. ကပြါကံၤကုၤစံးဝဲဒၣ်,မုၢ်အုအဆံၣ်လီၤတြု
မးလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ကပြါကံၤကုၤလီၤ.

၂. **ကံၤကုၤကံၤကုၤ** ။ ။ ကံၤကုၤကံၤကုၤ န့ၣ်
မုၢ်ထီၣ်လွံာ်တဖၣ်န့ၣ် အခိၣ်ဖုၣ်ဒီးဟးဝဲဝဲဂံၤဂုၤဒီးပစံး
လၢအဟးကံၤကုၤကံၤကုၤလီၤ. ထီၣ်လွံာ်တဘျီဟးမး
လၢဟီၣ်ခိၣ်ပျါအခိၣ်ကံၤကုၤကံၤကုၤလီၤ.

၃. **တၢ်ကံၤညၢ်** ။ ။ တၢ်ကံၤညၢ်န့ၣ်မုၢ်ဆုယၢ်,ယၢ်
ယၢ်,အလုၢ် န့ၣ် ပကီး လၢတၢ်ကံၤညၢ်လီၤ. ဒီး
ပုၤတနီၤနီၤ ကိးလၢတၢ်ကံၤညၢ်လီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်
မုၢ်တၢ်ကံၤညၢ်လီၤ.

၄. **တၢ်ကံၤညၢ်** ။ ။ တၢ်ကံၤညၢ်န့ၣ်မုၢ်ဆုလီၢ်
လံၤ,ယၢ်လီၢ်လံၤ,ဆုယၢ်,ယၢ်ယၢ်,တၢ်ကုတၢ်သိးအ
လုၢ်အဒုန့ၣ် ပကီးလၢတၢ်ကံၤညၢ်လီၤ.

၅. **ကံၤလီၤ** ။ ။ ကံၤလီၤန့ၣ်ခံၣ်အုၣ်ပနီၤပုၤ
ဒီးပလံာ်လုာ်လီၤကသံၣ်အထံဆူပနီၤပုၤန့ၣ်ခံၣ်က
သံဒီးပစံးလၢပကံၤလီၤပနီၤပုၤလီၤ. ခံၣ်တဖျါအုၣ်
စနီၤပုၤဆါသမိး,ကံၤလီၤသံကွံာ်လၢကသံၣ်ထံတက့ၢ်,ပ
အိၣ်လၢပုၤလၢကျါန့ၣ် ပလဲၤကုၤလဲၤဖဲန့ၣ်ခံၣ်လဲၤန့ၣ်
အုၣ်ပနီၤပုၤန့ၣ်ပတသ့ညါဘၣ်. ပသ့ညါလၢအဆါ
ထီၣ်ဒီးပကံၤလီၤလၢကသံၣ်အစီလီၤ. ဒီးခံၣ်သံဝဲလီၤ.

၆. **ကံၤလီၤ** န့ၣ် မုၢ်ခံၣ်အုၣ်ပနီၤပုၤဒီး ပမၤလီၤပနီၤပုၤ
လၢကသံၣ်ထံန့ၣ်ပစံးလၢကံၤလီၤပနီၤပုၤလီၤ. ခံၣ်အုၣ်
စနီၤပုၤဆါကၢ, ကံၤလီၤစနီၤပုၤလၢကသံၣ်ထံတက့ၢ်.

၇. **ကပြါကံၤကုၤ** ။ ။ ကပြါကံၤကုၤန့ၣ်

ကံၤ

မုၢ်မုၢ်အံၣ်လီၤတြုအါအါကလဲာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်
မုၢ်ဂုၤ,ယီၤအဖိခိၣ်မုၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢကပြါကံၤကုၤလီၤ. ဒီး
တခိတၢ်ပျါကံၤဒ်မုၢ်အုအသိး ပကီးလၢကပြါကံၤ
ကုၤလီၤ. တၢ်ကပြါကံၤကုၤန့ၣ်ဂီၤ,လုးကဲၤ,ဆုၣ်ဆဲး
ဘၣ်ပမဲာ်ဒ်မုၢ်စုၢ်ဆဲးထီၣ်ဘၣ်ပမဲာ်လၢထံလၢအသိး
န့ၣ်ဒီးပကွၢ်စၢ်ဆါတဘျီဘၣ်. မၤသးဒ်န့ၣ်ဒီးပကီး
လၢကပြါကံၤကုၤလီၤ. ကပိာ်-၄၄ ကပြါၣ်၄၄

၈. **စကံၤ** ။ ။ စကံၤ,သကံၤ,တကံၤ.

၉. **သကံၤ** ။ ။ သကံၤခိၣ်ပိာ်တၢ်ဒီးန့ၣ်မုၢ်ပမၤက
စီၤထီၣ်န့ၣ်ပလီထီၣ်ဘုအလီၢ်လၢဖၣ်ကပူၤအခိၣ်ဒီးန့ၣ်
ပစံးလၢသကံၤခိၣ်လီၤ. တၢ်စုၤခါန့ၣ်ပလီထီၣ်ဘုလၢ သ
ကံၤခိၣ်လီၤ. သကံၤတၢ်သကံၤသ့ၤန့ၣ်မုၢ်သကံၤခိၣ်အ
ထုၣ်လွံၤကျိန့ၣ်ပကီးလၢသကံၤတၢ်လီၤ. သကံၤသ့ၤန့ၣ်
မုၢ်သကံၤခိၣ်အတီန့ၣ်ပစံးလၢသကံၤသ့ၤလီၤ.သကံၤသ့ၤ
န့ၣ်ပလီလီၤသကံၤခိၣ်အယီၤလၢအဖိခိၣ်လီၤ.

၁၀. **သကံၤ** ။ ။ သကံၤခိၣ်,သကံၤတၢ်,သ
ကံၤသ့ၤ,သကံၤနီၢ်,သကံၤသ့ၣ်,စကံၤ,သကံၤ,တကံၤ,
နီၢ်သကံၤထံးနီၢ်သကံၤ.

၁၁. **သကံၤ** ။ ။ သကံၤန့ၣ်မုၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်
ဝဲအပူၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢဒီးအမိၢ်ပုၤထဲစုဆုၣ်ဒီးပကီး
လၢသကံၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲခံကလုာ်လီၤ. အပြဲတကလုာ်
န့ၣ်ပကီးလၢသကံၤသ့ၣ်လီၤ.

၁၂. **တကံၤ** ။ ။ တကံၤအိၣ်အိၣ်န့ၣ် မုၢ်တ ကံၤ
ပုၤဒီးပစံးလၢတကံၤအိၣ်အိၣ်လီၤ. တကံၤန့ၣ်အိၣ်အိၣ်
ထီၣ်လၢဘုဆါခါလီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတကံၤပုၤလၢ ဘု
ဆါခါလီၤ.

ကၢ

၁. **ကၢ** ။ ။ အါကၢန့ၣ်မုၢ်ပထံၣ်တၢ်အါမုၢ်ဂုၤ, ဒိၣ်
မုၢ်ဂုၤ, ဒီးပစံးလၢအါကၢ,ဒိၣ်ကၢလီၤ. ပုၤကညီတဖုအါ
ကၢညၣ်တဖုအါကၢ, သမုၢ်တဘီဒိၣ်ကၢ,ညၣ်တဘျီ
ဒိၣ်ကၢ, ပနီၢ်တဖုဒိၣ်ကၢ, ဆါကၢန့ၣ်မုၢ်ပခိၣ်ဘၣ်ဆိးမုၢ်
ဂုၤ,ပမိၢ်တီၢ်ပုၤမုၢ်ဂုၤ,ဆါဝဲနးနးကလဲာ်ဒီးပစံးလၢအါ
ကၢလီၤစခိၣ်ဘၣ်ဆိးဆါကၢ, မိၢ်တီၢ်ယၤဆါကၢ,ကၢအ
ဝဲအံၤတဘီမုၢ်ကျိၣ်လီၤတၢ်ကတိၤအနီၤစုၤလီၤ. ကၢလီၤ
တလုၢ်န့ၣ်မုၢ်လၢန့ၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ပၤလီၤ, ဒီး ပ
မၤန့ၣ်သ့ၣ်တကျိပဂီၢ်ဆူအဖိလၢဒီးပဘိးထီၣ်ဒီးလၢန့ၣ်
လီၤဝဲဆူတၢ်ပၤထံးဒီးပစံးလၢကၢလီၤတလုၢ်လၢလီၤ.
လၢတဖျါအိၣ်လၢတၢ်ပၤလီၤဒီးစကၢဒီးလီၤ တလုၢ် ဝဲ
လီၤ. အါကၢန့ၣ်မုၢ်တၢ်အိၣ်အါအါကလဲာ်ဒီးပကီးလၢ
အါကၢလီၤ. ကၢတလုၢ်န့ၣ်မုၢ်ပဂီၢ် သ့ၣ်တကျိဆူသ့ၣ်
ဖုဖးဒိၣ်အဖိလၢဒီး ပဘိးထီၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖုန့ၣ်ကအါသး

ဒီးပစံးလၢပကၢတလုၢ်လီၤသ့ၣ်ဖူအိၣ်နိးကျဲကၢ.ကၢတလုၢ်ကွၢ်တက့ၢ်.ဒီးပၤတနီၤနီၤစံးလၢဒီးကၢလီၤ.

၂. **ကၢကုၣ်**။ ။ကၢကုၣ်ကၢလီၤ,ကၢကုၣ်ကၢလီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပၤကညီအဂီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဖီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပနၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဖီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကၢကုၣ်ကၢလီၤလီၤ. ပၤတဖၣ်အိၣ်ဖီၣ်မ့ၢ်တကၢကုၣ်တကၢကုၣ်မ့ၢ်အမၤမနုၤလဲၣ်, ပၤတဖၣ်အိၣ်ဖီၣ်မ့ၢ်မးကၢကုၣ်ကၢလီၤလီၤ. ပနၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်ကၢကုၣ်ကၢလီၤအကျါန့ၣ်ပလဲၤလၢအကျါတဘျီဘၣ်.

၃. **ကၢကူ** ။ ။ကၢကုၣ်ကၢကူ,ကၢကုၣ်ကၢကူန့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးန့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအကုၣ်ဒီးပဂီၢ်န့ၣ်ဆူတၢ်ကဆူးဒီး ပဆိၣ်လၢပတဟီၣ်န့ၣ်တုၤအကုၣ်ဒီးပစံးလၢပကၢကုၣ်လီၤ. ယဲၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအကုၣ်ဒီးလဲၤဂီၢ်န့ၣ်ဆူသ့ၣ်ကဆူးန့ၣ်ဒီးကၢကုၣ်အီၤတက့ၢ်.

၄. **ကၢကူလိၣ်**။ ။ကၢကူလိၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤဖျါၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အပျဲၣ်န့ၣ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီးပစံးလၢပကၢကူလိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ကၢကူလိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဖျါၣ်သလၢၣ်ဝံၤဒီး မၤထီၣ်အပူၤန့ၣ်မးကကဲထီၣ်ဒၣ်ဝဲလၢ သပၤတက့ၢ်.

၅. **ကၢကုၣ်**။ ။ကၢကုၣ်ကၢကူ, ကၢကုၣ်ကၢကူန့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးန့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးလၢအကုၣ်ဒီးပဂီၢ်န့ၣ်ဆူတၢ်ကဆူးဒီး ပဆိၣ်လၢပတဟီၣ်န့ၣ်တုၤအကုၣ်ဒီးပစံးလၢပကၢကုၣ်လီၤ. ယဲၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးအကုၣ်ဒီးလဲၤဂီၢ်န့ၣ်ဆူသ့ၣ်ကဆူးန့ၣ်ဒီးကၢကုၣ်အီၤတက့ၢ်.

၆. **ကၢကီၢ်လိၣ်** ။ ။ကၢကီၢ်လိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးဒ်ကပံာ်အသးဆိၣ်ဒိၣ်တဆိၣ်,ပုၣ်ဒိၣ်တပုၣ်န့ၣ်ပမၤအီၤတလိၣ်တလိၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကၢကီၢ်လိၣ်လီၤ. ပၤ ဂၤမ့ၢ်မၤဒီးပကိးလၢကၢကီၢ်တလိၣ်တလိၣ်လီၤ. တလၢတဂၤဟံးထီၣ်တဒိၣ်အုၣ်ဒီးကၢကီၢ်လိၣ်မးဝဲတလိၣ်တလိၣ်လီၤ. ကၢကီၢ်လိၣ်ကပံာ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီးပၤလၢချဲပူၤတက့ၢ်. ပကပြီၣ်ချဲ.

၇. **ကၢကွၢ်** ။ ။ကၢကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကွၢ်သ့ၣ်ဖူဖူးဒိၣ်လၢနီၣ်ကၢလီၤ. ကၢကွၢ်သ့ၣ်ဖူတဖူတက့ၢ်,နိးတၢ်နးကၢ,သ့ၣ်ဖူမ့ၢ်နိးပၤဒီးကၢကွၢ်တက့ၢ်.

၈. **ကၢ** ။ ။ခိးကၢန့ၣ်မ့ၢ်ပၤလၢအတသံဘၣ်ဒီးအိၣ်ဘၣ်ဝဲယံာ်ယံာ်ကလဲၣ်တုၤအမ့ၢ်တုၤတီၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကၢဘၣ်ဝဲယံာ်ယံာ်ကလဲၣ်လီၤ. ဒီးပၤလၢအသံချဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတကၢဘၣ်လီၤ. ပစံးကၢန့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲခိးန့ၣ်လီၤ. ကယဲၣ်တၢ်အသးလၢအသၢသ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ယံာ်ဒီးပကိးလၢကၢဒီးတၢ်လၢအသးတအိၣ်ဘၣ်ခဲလၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ယံာ်ဒီးပကိးလၢခိးလီၤ.

၉. **ကၢကတၢ်**။ ။ ကၢ က တၢ် န့ၣ် မ့ၢ် ပၤ လၢ အကၢန့ၣ်ပၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချါခဲလၢ်တဂၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢ

အကၢကတၢ်လီၤ. ဒီးကစၢ်ယုၤန့ၣ်မ့ၢ်အကၢကတၢ်ဝဲလီၤ. ကၢကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပၤလၢအသးအိၣ်ယံာ်ကတၢ်အသးပုၤန့ၣ် ပၤဂၤခဲလၢ်အိၣ်ဘၣ်ဝဲယံာ်န့ၣ်ပၤဂၤခဲလၢ်ပကိးလၢအကၢကတၢ်လီၤ. ပၤကၢကတၢ်မ့ၢ်မၤသူရၤလၢတဂၤန့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. အိၣ်ကၢတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တသံဒီးဘၣ်အိၣ်ဝဲယံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤအစၢ်အဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ပကိးလၢအိၣ်ကၢလီၤ. ဒီးပၤလၢအစၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပၤဂၤန့ၣ်ပစံးလၢကၢကတၢ်လီၤ.

၁၀. **ကၢခိး**။ ။ကၢခိးပစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အစၢ်ထီၣ်အယၢၣ်ဘၣ်လီၤ. ပၤတဂၤအသးကၢခိးဒီးအစၢ်ထီၣ်အ ယၢၣ်ဘၣ်လီၤ.

၁၁. **အိၣ်ကၢအိၣ်ခိး** ။ ။အိၣ်ကၢအိၣ်ခိးန့ၣ်မ့ၢ်ပၤကညီလၢအသးအိၣ်ကၢဝဲတုၤအပျဲၣ်ထီၣ်အန့ၣ်တကယၤဒီးပစံးလၢအိၣ်ကၢအိၣ်ခိးဝဲလီၤ. ပၤတဂၤအသးအိၣ်ကၢဝဲအန့ၣ်တကယၤညါလီၤ.

၁၂. **ကၢယီၤ**။ ။ကၢယီၤန့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်လၢအယံၤဒီးပၤဂၤမၤတလုၢ်ယီၤသ့ၣ်ဖူဆူပအိၣ်လၢသ့ၣ်ဒီး ပစံးလၢကၢယီၤလီၤ. ကၢယီၤသ့ၣ်ဖူဆူအိၣ်တဂ့ၤ,ကဘၣ်ဒိဘၣ်ယၤ.

၁၃. **ကၢယီၤ**။ ။ကၢယီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးထီၣ်သ့ၣ်ကူးလၢ်တကျိးဒီး ပဂီၢ်ဆူလၢ်အဖီလၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆူသ့ၣ်ဖူအဖီလၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤအဖီလၢ်ပယိးထီၣ်တလုၢ်ယီၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢကၢယီၤလီၤ.

၁၃-၁. **ကၢထီၣ်**။ ။ကၢထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပၤကညီအိၣ်ဒီးအဖီဆံးဒီးမ့ၢ်လဲၤတၢ်န့ၣ်အနီၤထံအိၣ်ထီၣ်သကးထီၣ်လၢအနီၤအိၣ်ပူၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢအနီၤကၢထီၣ်လီၤ. ပၤတဂၤလဲၤဆူဒူး,ယံာ်ဒီးအနီၤကၢထီၣ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်မ့ၢ်ယံာ်ဒီး တၢ်သးဝံၤထီၣ်ပဖီဆံးအသးဒီး ပနၢ်ကၢထီၣ်လီၤ. ဒီးပဝူန့ၣ်တုၤအဖီအိၣ်ဒီးသကးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအကၢထီၣ်လီၤ. ပစံးတၢ်လၢအကၢထီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပနီၤထံအါထီၣ်လၢအအိၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဝူအဖီအါ ထီၣ်လၢပဝူအိၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,အဖီဆံးထီၣ်ဝဲဒီးသကးဝဲန့ၣ်ပ စံးလၢအကၢထီၣ်လီၤ. ကၢထီၣ်န့ၣ်ဒ်အံၤ,လၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်ဖူမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လၢအယၤန့ၣ်ပစိၣ်ကွၢ်, ပတလုၢ်ကွၢ်,ပဆိၣ်ကွၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးဒ်ကသုးအလီၢ်န့ၣ် ပဝဲၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တက့ၢ်ဒီးပဂီၢ်ဆူအဖီလၢ်ဒီးပယိးထီၣ်သ့ၣ်ကူးလၢ်န့ၣ်ဒီး တၢ်န့ၣ်သုးတလုၢ်ကွၢ်အသးလီၤ. ဒီးအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပကိးလၢပကၢထီၣ်ကွၢ်တၢ်လီၤ. ဒီးသ့ၣ်ကူးလၢ်တက့ၢ်န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်ကၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢကၢတလုၢ်ကွၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၄. **ကၢထီၣ်**။ ။ကၢထီၣ်န့ၣ်ပဝူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တုၤအထံအိၣ်ပျဲၤအၢတလုၢ်ကိၤတၢ်ချါန့ၣ်ပကိးလၢကၢထီၣ်လီၤ. ပဝူန့ၣ်တုၤအခိၣ်မိၣ်မ့ၢ်တံာ်ဘံးဒီးအဖီ

ကၢ

ဟဲထီၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ် အဖံၣ်ပုၤဒီးဆါထီၣ်က့ၤန့ၣ် ပကိး လၢကၢထီၣ်က့ၤလီၤ. ပနၢ်န့ၣ်ပုၤဆဲးအိၣ်န့ၣ်ဝံၤဒီးအထံ အါထီၣ်က့ၤရိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကၢထီၣ်လီၤ.

၁၅. **နီၣ်ကၢ**။ ။နီၣ်ကၢန့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲၣ်သ့ၣ်ကျူး ကျိအိၣ်တချဲထဲစုၣ်ဒီးပကိၣ်ဆူလၢၢ်အဖီလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ် ဖူအဖီလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဘိးထီၣ်ဒီးပစံးလၢနီၣ်ကၢလီၤ. ဝဲၣ် န့ၣ်ယၤလၢနီၣ်ကၢတကျိတက့ၢ်,စကကၢကွံၣ်လၢတဖျၢၣ် တက့ၢ်.

၁၆. **ကၢလဲၣ်**။ ။ကၢလဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤစိးချဲတဘျီ တုၤအဝံၤဒီးပလဲၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢဂ့ၤကၢလဲၣ်တစုစုပစံး လၢဂ့ၤကၢလဲၣ်တစုစုပစံးလၢဂ့ၤကၢလဲၣ်.

၁၇. **ကၢလီၤ**။ ။ကၢလီၤ OI ကၢကုၣ်ကၢလီၤန့ၣ်မ့ၢ်တဖီ ယၢ်သ့ၣ်,ပုၤကညီသ့ၣ်, တၢ်လၢအသးအိၣ်လၢအသါတ ဖၣ်ခဲလၢန့ၣ် တုၤအအိၣ်ဖိၣ်အါအါတိၣ်တိၣ်ကိၢ်လီၣ် မးအသးန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကၢကုၣ်ကၢလီၤအသးလီၤ. ပနၢ် တဖုကၢကုၣ်မးအသးတကၢကုၣ်တကၢကုၣ်လဲၣ်,တၢ် ကၢကုၣ်န့ၣ်ဒီးသိးဒီးတၢ်ကိၢ်လီၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၈. **ကၢလီၣ်**။ ။ကၢလီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နယိးသ့ၣ်တကျိဒိၣ်ကၢလီၣ်, ကကျိၤသံဘၣ်နၢ်မိၣ်,ဒီး ဘၣ်တစုစုပစံးလၢကၢလီၣ်, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢ ကျၢလဲၣ်, နမၤချဲၣ်တဘျီဂ့ၤကၢလီၣ်,ဂ့ၤကၢလီၣ်ဂ့ၤ ကလီၣ်,ဂ့ၤကၢလဲၣ်,ဂ့ၤကျၢလဲၣ်,ဂ့ၤကလဲၣ်,ဒီးသိးသိး လီၤ. ကပီၤ,၇၅

၁၉. **ပုၤကၢသပၤ**။ ။ကၢသပၤန့ၣ်မ့ၢ်တ လၢမၤသပၤ,တလၢတၢသပၤန့ၣ် ပစံးလၢတလၢကၢ သပၤလီၤ.တလၢကၢသပၤန့ၣ်မ့ၢ်ကၢကူၢ်လိၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ကပံၣ်ဒီးမၤထီၣ်ဝဲအပူၤလီၤလဲၣ်.

၂၀. **ပုၤကၢသပၤ**။ ။ပုၤကၢသပၤန့ၣ် မ့ၢ် တလၢမၤတပၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အကိၢ်လိၣ်တလိၣ်တလိၣ် ဝံၤဒီးမၤဝဲအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢအကၢသပၤလီၤ.တလၢမၤ သပၤန့ၣ်ကၢကိၢ်လိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီး ပစံးလၢအကၢသပၤ လီၤ.

၂၁. **ဆိၣ်ကၢ**။ ။ဆိၣ်ကၢတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးမးနသံ သုတသ့,နပုၤသုတသ့,မးနကၢၣ်လၢၣ်လဲၣ်,ပစံးန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပဆိၣ်ကၢတၢ်လီၤ. စမ့ၢ်ဘၣ်ဒိလၢကိၢ်လဲၣ်ဒီး ဆိၣ်ကၢက့ၤယၤတက့ၢ်.

၂၂. **နိးကံၢ်နိးကၢ**။ ။နိးကံၢ်နိးကၢန့ၣ်မ့ၢ် ပယိးသ့ၣ်ယိးဝဲၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ဆိးပလဲၣ်လၢကျဲအက့ၢ်နိး ကတၢ်ဝဲဒီး ပစံးလၢအနိးကၢလီၤ. ကျဲတဘိက့ၢ်ဝဲဒီး ပယိးသ့ၣ်ယိးဝဲၣ်နိးကံၢ်နိးကၢန့ၣ်.

၂၃. **နိးကံးနိးကၢ**။ ။နိးကံးနိးကၢန့ၣ်မ့ၢ် ပယိးဝဲၣ်တဘိထီၣ်ကလဲၣ်ဒီး ပလဲၣ်တၢ်လၢတၢ်ခဲကျိ

ကၢ

ဒီးနိးကံးနိးကၢဒီး ပစံးလၢနိးကံးနိးကၢလီၤ. တၢ်ခဲဒီး ပယိးတၢ်နိးကံးနိးကၢန့ၣ်.

၂၄. **ကိၢ်ကၢ**။ ။ကိၢ်ကံၢ်ကိၢ်ကၢန့ၣ်မ့ၢ်ပကိၢ် သ့ၣ် အပူၤ,ခိအပူၤဒီးပဆိၣ်ဒၢက့ၢ်နီၣ်ကိၢ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပကိၢ် ကၢလီၤ. သ့ၣ်တဖုစကိၢ်ကၢကိၢ်ကၢအပူၤဒီးယုၢ်ထီၣ်သ လူၤ.

၂၅. **ကၢကံၢ်ကၢကၢ**။ ။ကၢကံၢ်ကၢကၢန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤက ညီလဲၣ်တၢ်ဒီးအခံကိၢ်ဝံၣ်ဝဲယၢ်ခိၣ်ခိၣ် ပစံးလၢအလဲၣ် တၢ်ကၢကၢကၢကၢလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၣ်တၢ်ကၢကၢကၢ ကၢဒ်ထီၣ်ဒုၣ်ဟးအသိးဘၣ်မန့ၤလဲၣ်. ပုၤတနီၤနီၤစံး ဝဲလၢစံးကံၢ်စံးကၢလီၤ.

၂၆. **ကၢကၢကၢကၢ**။ ။ကၢကၢကၢကၢန့ၣ်ပုၤတဂၤ ဝံတၢ်ယၢ်ဒီးဟးတချုလၢဘၣ်ဒီးပစံးလၢကၢကၢကၢ ကၢလီၤ. ပိၣ်မုၢ်တဂၤဒၢဒီးဟးမးကၢကၢကၢကၢလီၤ.

၂၇. **စံးကၢ**။ ။စံးကံၢ်စံးကၢန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီ အခံကိၢ်ဝဲဆါဒီးလဲၣ်တၢ်ဝံၣ်ဝဲဝံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလဲၣ် တၢ်စံးကၢလီၤ. ပုၤလၢလဲၣ်တၢ်စၢၢ်ဆါဘၣ်န့ၣ်လဲၣ် တၢ်စံးကၢစံးကၢလီၤ.

၂၈. **စံးကၢ**။ ။စံးကၢစံးကၢန့ၣ် ပုၤကညီအ ခိၣ်တစၢၢ်ဆါဘၣ်ဒီးအခိၣ်ကမိၢ်ဝဲလၢအကပၤန့ၣ်ပစံး လၢအခိၣ်ကမိၢ်စံးကၢလီၤ. ဖိသၣ်တဂၤအခိၣ်ကမိၢ်စံး ကၢကမ့ၢ်ကၢ်အမိၢ်ပုၤမံလၢအအိၣ်ဖျၢၣ်သီန့ၣ် တစၢၢ်ဆါ ဘၣ်သၢ်.

၂၉. **စကၢကၢ**။ ။စကၢကၢစကၢကၢန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤ ကညီဝံတၢ်ယၢ်ဒီးထီၣ်ကစၢၢ်န့ၣ်စယၢ်ထီၣ်အသးလၢၢ် အတဟီၣ်ဒီးလဲၣ်တၢ်တချုဘၣ်. လဲၣ်တၢ်ကယိကယိဒီးပ စံးလၢအလဲၣ်တၢ်ထီၣ်ကစၢၢ်စကၢကၢစကၢကၢလီၤ. ပုၤတဂၤဝံတၢ်ယၢ်ဒီးလဲၣ်တၢ်ထီၣ်ကစၢၢ်စကၢကၢစကၢ ကၢလီၤ.

၃၀. **ဒၢကၢ**။ ။ဒၢမုၢ်အဆိမုၢ်ဒၢကၢလီၤ. ဘၣ်ဆါမုၢ် ဆၣ်ဒၢကၢလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၁. **တၢ်ခံကၢ**။ ။တၢ်ခံကၢန့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲဝဲခိၣ်ဒီး ပကိၢ်ဒီးကံးဝဲခိၣ်ဘိန့ၣ်လၢသ့ၣ်ခံကျိဒီးသ့ၣ်ခံကျိန့ၣ်ပ ကိးလၢတၢ်ခံကၢလီၤ.

၃၂. **ဒီးကၢ**။ ။ဒီးကၢန့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်လီၤလၢဆူ တၢ်ပူၤဒီးပလီၤယံၤန့ၣ်ပခိၣ်နိးကတၢ်ဒီးပစံးလၢ ပခိၣ်ဒီး ကၢလီၤ. စလီၤလၢဆူတၢ်ပူၤဒီးစခိၣ်ဒီးကၢကကံၢ်ဒၣ် ကယၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဒီးကံးလီၤ.

၃၃. **စကၢ**။ ။စကၢထီၣ်အသးန့ၣ်မ့ၢ်ပဝံ တၢ်ယၢ်ဒီး ပဂဲၤဆါထၢၣ်ပဆိၣ်လီၤတၢ်ဒီးပဂဲၤဆါထၢၣ် လၢၢ်ဒၣ်ပတဟီၣ်ဒီးပစံးလၢပစကၢထီၣ်ပသးလီၤ. ပုၤ တဂၤဝံတၢ်ယၢ်ဒီးဂဲၤဆါထၢၣ်စကၢထီၣ်အသးလီၤ. ပုၤ

၈၁

တနီၤလၢသကၢထီၣ်အသးလီၤ.

၃၄. သကား။ ။တကား။ ။သကားထိုင်နဲ့မိုက်ကညီတ
ကဝံတံနီစံးဝဲယားဒီး ဂဲဆာထာ်ဆိုင်လီတံဒီးပစံး
လာသကားထိုင်အသးလီ. စဝံတံယားဒီးစသကားထိုင်စ
သးတနီဘဉ်.

ကော်

၁. ကာ။ ။ ကာဖးထီန့ၣ်မ့ၢ်ထံဆဲးဟီၣ်ခိၣ်လီၤသလံာ်
ကွံာ်လၢထံအသရၢဒီး ဟီၣ်ခိၣ်လၢထံအသရၢန့ၣ်ထီၣ်
ထီန့ၢ်ထံန့ၣ်ထီထီကလဲာ်ဒီးပကီးလၢကာဖးထီ လီၤ. ပ
နီၤလီၤတဲာ်လၢကာဖးထီအခိၣ်ဒီး သံသ လူၤ. ဘျါကာ်
သကွံာ်လၢန့ၣ်မ့ၢ်ဘျါတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢသကွံာ်လၢအ လီၤ
ဒီးအ့ၣ်လီၤဘျးသကွံာ်လၢအဒီးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢဘျါကာ် သ
ကွံာ်လၢလီၤ. ကာ်မ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပ ဘၣ်ယီၣ်မ့ၢ်က သံ
ထီၣ်ကွံာ်ဘၣ်ဖးဒီးပမၤဘၢလၢ ခိၣ်ခွးန့ၣ်ပစံးလၢပ ကာ်
မ့ၢ်ခိၣ်လီၤ. ကာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ် ပလီၤဘံထီၣ်အိၣ်လၢ ထံ
န့ၣ် ယၢ်ခိၣ်တူၤပၤအသီးန့ၣ်ဒီးပကီးလၢကာ်လီၤ. ကာ်
န့ၣ် ပုၤလၢအိၣ်အဆၣ်ဆူၣ်, အိၣ်တၢ်လၢာ်ချတဖၣ်န့ၣ်
ပစံးလၢအိၣ်တၢ်ကာ်လီၤ. ပုၤတကၤအိၣ်တၢ်ကာ်သမီး
သဘျူၣ်တူၢ်တဘၣ်. သဲးသၣ်တူၢ်တဘၣ်, အိၣ်အံသၣ်
တူၢ်တဘၣ်,အိၣ်သဒိၣ်အ့ၣ်တူၢ်တဘၣ်ဘၣ်.

၂. ကာ။ ။ ကာနွှံ့မှိုထံဆဲးဟိၣ်ခိၣ်လီၤသလံာ်လၢထံအသရူၤနွှံ့ဘိဝဲတလှုၣ်ဖျၢၣ်ဒီးပစံးလၢကာလီၤ.

၃. ကာကဒါကု။ ။ ကာကဒါကုနှင့်မှန်ကာကုဒီးပုတနီနီစံးလ၊ ကာကဒါကုလီ။

၄. ကာကဋ္ဌ။ ။ ကာကဋ္ဌ ကာကဒါနွှာ မှ် ပလဲၤတၢ်
လၢတၢ်ကီၢ်ကျါဒီး တၢ်ကီၢ်ပသးန့ၣ် ပမ့ၢ်က့ၢ်ခိၣ်ကုၣ်ဒီး
ပ စံးလၢပကာ်ကဋ္ဌလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢက့ၢ်တဋ္ဌ
လီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်က့ၢ်ကဋ္ဌလီၤ. နလဲၤတၢ်ဒီးပုၤအသံး
န့ၣ်ကာ်ကဋ္ဌထီၣ်အခိၣ်လၢခိၣ်ကုၣ်တက့ၢ်. --ကဋ္ဌကာ်
ကဋ္ဌန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကီၢ်ဒီးပကုၣ်တၢ်လၢအကကဋ္ဌပုၤလၢတၢ်
တမံၤမံၤလီၤ. ဒီးတၢ်လၢပကုၣ်ကဋ္ဌပသးန့ၣ်ပကိးလၢ
ကာ်ကဋ္ဌပသးလီၤ. ဒီးပဒုးကဋ္ဌတၢ်န့ၣ်ပကိးလၢကာ်က
ဋ္ဌတၢ်လီၤ. ကာ်ကဋ္ဌထီၣ်ထံခိၣ်တက့ၢ်.

၅. ကာကနု။ ။ ကာကနု နှင့် မှီပသျှင် လီးဖျားလီးသိတ်မိတ်လံးကသံဃ်မိရှဂူ၊ ဘုရေမိရှဂူ၊ တာမ္မာကိုဘဉ်နှဉ်ပဘဉ်ယိုင်လာအကသံဒီး ပမာကနုထိုင်လာလှဉ်မှီဂူ၊ လာချိုဉ်ယာဉ်မှီဂူ၊ ဒီးပစံးလာကာကနုလီး၊ တါမှီကိုလီးဒီးလဲၤကာကနုကသံဃ်မိအခိုင်တကျာ်။

၆. **ကန်ကနူ။** ။ ကန်ကနူနှင့်မှီထွ်အသရူပအယူဒီး
ကန်နှင့်ပစံးလာကန်ကနူလီ၊ ဒီးပှာတနီၤနီၤစံးလာ
ကန်ထံးလီ၊ ဒီးတခါကန်မၢ်လၢဒီးအဂဲၣ်ကနူ မၢ်အိၣ်

ကန်

ထိုဒီးပစံးစွဲကိးလၢကၢ်ကနူလီၤ. နမ့ၢ်လီၤချံဒီးလီၤ
တရုၢ်လၢကၢ်ကနူထံးန့ၢ်တက့ၢ်,ကနူ.

၇. ကာသနူထံး။ ။ ကာကနူထံးန့ဉ်မ့ပလီ
တရုဉ်ချ်လာကာကနူထံးန့ဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလာကာက
နူထံးလီၤ.

၈. **ကံကပတပ။** ။ကံကပတပန့ၣ်မ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤသလံာ်
လၢထံအသၢၣ်န့ၣ်ဘဲဒီးပံးလၢကံကပတပလီၤ. ကံက
ပတပတပူၤဘဲတမိးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကံကပတပလီၤ
လီၤ.

၉. ကာကဝါ။ ။ ကာကဝါဘုအခိုင်နှင့်မှီပတ်ပဘု
လာချိုအပူဒီးပမာဘာလာချိုအခိုင်အခံယာခိနှင့်ပစံး
လာပကာကဝါဘုအခိုင်လီၤ. ကာကဝါကွၢ်ဘုအခိုင်
တက့ၢ်. ဆိကအိုင်ဘဉ်ဖူး, ကာကဝါဒ်ပစံးတၢ်အသိး
ကကၢၤဒၤ, သရ၅အခိုင်ကွၢ်နှင့်ကာကဝါတၢ်လၢအနၢ်
လီၤဘူးဝးတရံးနှင့်မၤသးကာကဝါလီၤ.

၁၀. **ကန်ကတ်။** ။ ကန်ကတ်နဲ့ မှီပွားကညီအမိခိုက်
ကန်ခိုက်ခိုးအမည်ပွားလို့ဆောင်ယိုင်နဲ့ပစ်လဲအမည်
ကန်ကတ်လို့။ ပွားတဂအမည်မလဲအသးကန်ကတ်
လို့။

၁၁. **ကၢ်ကအီလ်။** ။ကၢ်ကအီလ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံဆဲး
 ဂူၢ်ကၢ်န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးအပူၤအူကၢ်အဖီလ်န့ၣ်ဒီးပ စံး
 လၢကၢ်ကအီလ်လီၤ. န့ၣ်တဘျုးလဲၤန့ၣ်အိၣ်လၢကၢ်
 ကအီလ်လဲၣ်,ကအီကၢ်ကအီလ်န့ၣ် မ့ၢ်ကၢ်န့ၣ်
 အပူၤအိၣ်ဒီးမၤအသးဒ်တၢ်ခိၣ်ဒုးထီၣ်အသးအသိးဒီးပ
 ကိးလၢကၢ်ကအီလီၤ.

၁၂- ကာကံကာ။ ။**ကာကံကာကံ**နဲ့မူတ်
မအသးတဲင်တိုဝ်တီလှေ့ကျွမ်းချုန့် ပကိုးလာ
ကာကံကာကံလိ၊ ပါဏညီဖီးခူးအယားတစါဆါ
ဘဉ်၊ မသး**ကာကံကာကံ**ဒေါက္ကံဒေါဝံ.

၁၃. **ကန်ကုၤ။** ။ ကန်ကုၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လဲၤလဲၤ
တၢ်ဒီးတၢ်ဟဲကုၤကဒါကုၤအလီၢ်ခံၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလာကန်
ကုၤလီၤ. ကန်ကုၤအခိၣ်, ကန်ကဒါကုၤအလီၢ်ခံၣ်, ကဆိ
တနုကန်ကဒါကုၤအခိၣ်, ဒီးသီးဒီးဟဲကုၤကဒါကုၤအ
လီၢ်ခံၣ်.

၁၄. **ကက်ကပ်**။ ။ဒံသုဉ်ကက်ကပ်နုဉ်အခိဉ်မိဉ်
တပူယဉ်ဒီးဘူးလိဉ်အသးခံဉ်ဖျဉ်ထဲသီးသီးဒီးပစံးလာဒံ
သုဉ်ကက်ကပ်လီၤ. ဒံမုဉ်ပွီၤဂီၤသုဉ်ကက်ကပ်မိဉ်စံးစသး
မိဉ်လိဉ်ကွဲ.

၁၅. **ကၢၢ်ကဲာ်** ။ ။ကၢၢ်ကဲာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်တက
လုာ်န့ၣ်အသၢၣ်အခိၣ်မိၣ်ထီးလိာ်အသးခံၣ်ဖျါၣ်ဒီးအမ့ၢ်
အိၣ်လၢအခိၣ်မိၣ်အကဆူးပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကၢၢ်ကဲာ်သၢၣ်
လိာ်. အသၢၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကၢၢ်ကဲာ်သၢၣ်လိာ်. ကၢၢ်ကဲာ်

ကာ

သင်နှင့်ပျိုကျိုးဆိုင်စံးဝဲဒင်.

၁၆. **ကာကွိုင်**။ ။ကာကွိုင်နှင့် မှ်ပလဲတော် လာ
ချဲဒီးချဲမှ်လဲဘူးဒီးလက်ခါလုဒီးနှင့် ပမှ်ဟးဆွဲကွိုင်
ဒီးပစံးလာပကာကွိုင်လီ. ချဲကဘဉ်ဒီးလက်ခါနှင့်ကာ
ထိုင်ကွိုင်တက့. ကာကွိုင်နှင့်မှ်တော်ပိုင်ကွိုင်သဝးဝဲနှင့်ပ
ကီးလာတော်ကာကွိုင်လီ. ပမှ်ထိုင်လာပတဂါအညဉ်
ဘဉ်တူပိုင်ကွိုင်တလိုင်ညါဒီးပစံးလာအညဉ်ကာကွိုင်
လီ. ပတဂါအညဉ်ကာတလိုင်, မှ်အဘဉ်တူလာ
ယံလီ.

၁၇. **ကာကွိုင်**။ ။ကာကွိုင်ပိုင်ကွိုင်နှင့်မှ်သပာ
အခိုင်နုမှ်ဂု, တလါအကနုမှ်ဂု, ထီရီတော်အ ခိုင်နု
အကနုပမှ်မာဘဉ်ဒီးဒီးသပှ်ဟးဂီဝဲနှင့်ပစံးလာအ
ကာကွိုင်လီ. ဒီးပတနီနီစံးဝဲလာ အပိုင်ကွိုင်လီ. သ
ပာတဖျါဝဲစမာဘဉ်ဒီးအခိုင်ကာကွိုင်ချီး.

၁၈. **ကာခိုင်**။ ။ကာခိုင်လု လီ. နှ်မှ်ကာ
လာအကတော်ထီဆူခိုင်နုစကီးလာကာခိုင်လီ. ပတ
ဂါလဲဆာထာဝဲကာခိုင်နှင့် တပျါဘဉ်ကလီတင်
ဘဉ်.

၁၉. **ကာချဲ** ။ ။ကာချဲနှင့်မှ်ပစာယံတငါ
နီဝ်အဘိ နှ်ဒီးချဲအကနုဒီး ပကာထံနှင့်ချဲက
လဲဒီးပကီးလာပကာချဲလီ. ကာဝဲနှင့်မှ်အကာဝဲ
လီ. ကာချဲကာထီနှင့်မှ်ပလဲတော်လာချဲဒီးချဲက
လဲတော်နှင့်ပမာလဲလာတငါဒီး ပစံးလာပကာချဲလီ.
ချဲတဘဉ်စကာဒီးလဲဝဲချဲမးလီ.

၂၀. **ကာဂှ်** ။ ။ကာဂှ်ကာလ်နှင့်မှ်ထံဆဲး
ကာဒီးကာလီသလ်ဒီးထံအကျါလဲထိုင်နှင့်ပစံး
လာကာဂှ်လီ. ဒီးပတနီနီစံးလာကာလ် လီ. ဒီး
ကာဂှ်နီနီမှ်ထံဆဲးကာဒီး ဟိုင်ခိုင်ကဘဉ်ထိုင်ဒီး
ကာလီသလ်ဝဲနှင့်ပစံးလာကာဂှ်လီ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီး
ကာလ်နှင့် ကာဂှ်နှင့်ဒီးသီးတစဲးလီ. ကာဂှ်နှင့်
မှ်ထံဆဲးကာဒီးဟိုင်ခိုင်ကဘဉ်ထိုင်ဒီးအိုင်ထိုင်ဒီးအ
သအီလ်နှင့်ပစံးလာကာဂှ်လီ. ထံဆဲးကာဂှ်သတး
ဒီးအိုင်ထိုင်မးဒီးကာကအိခိုင်ကာကအီလ်လီ.

၂၁. **ကာယီ** ။ ။ကာယီနှင့် မှ်ချဲအိုင်လာထံ
အသးခါဒီး ပမာယီချဲဆူယံယာလာတငါဒီး ပစံး
လာကာယီလီ. ကာယီချဲဆူယံယာတက့ပကလဲ
ထိုင်ဆူခိ.

၂၂. **ကာတငါ** ။ ။ကာတငါနှင့်မှ်ပစာထိုင်
တငါလာချဲအကပယံခိဒီးချဲကလဲနှင့်ပစာလီဆူ
ထံလိုင်ပူထံကျါနှင့်ပထူးလက်ဒင်ပတဟိုင်ဒီးပစံးလာ
ပကာတငါလီ. ပတဂါကာတငါဆူသမိး.

၂၃. **ကာတံ** ။ ။ကာတံနှင့် မှ်တော်ပူအိုင်

ကာ

ဒ်သုတအိုင်ဖျါတဂုဒီးပဖျိုင်ဘာမှ်ဂု, ပကျးဘာမှ်
ဂု, ပကီးလာပကာတံ, ပကျါတံလီ. ဒီးဘဉ်တ
စုစုပစံးလာကာတံးကာဘာကာယံလီ. ကာတံဒီး
ကာဘာ, ဒီးကျါဘာ, ကျါယံဒီးကျါတံ, ကာတံတော်
ကတိတပူအံးမှ်အဒီးသီးသီးလီ.

၂၄. **ကာတံဘဲ** ။ ။ကာတံဘဲနှင့် မှ်
ပစိမှ်မှ်ဂု, ပစိကသူမှ်ဂု, ဒ်သုတသဝဲထိုင်တဂု, ဒ်
တံကမှ်သုတလီဘဉ်အပူတဂုနှင့်ပမာဘာလာခိုင်
ခွးဒီးပစံးလာပကာတံဘဲလီ. ကာတံဘဲယံကသူ
အခိုင်တက့. တံကမှ်ကလီသြဲဘဉ်အပူဘဉ်ဖူး
လီ.

၂၅. **ကာထံ** ။ ။ကာထံနှင့်မှ်ထံအသရဲဝဲ
အယူဒီးကာနှင့်ပစံးလာကာထံလီ. ပတနီနီစံး
လာကာကနုလီ. နမှ်လီချဲဒီးလီတရုလာကာက
နုထံးနှင့်တက့.

၂၆. **ကာထိုင်** ။ ။ကာထိုင်အခိုင်လာယဉ်နှင့်
မှ်ပလဲတော်ဒီးတံကီလီဘဉ်ပူနှင့် ပကျးကဒ်ထိုင်ပ
ခိုင်လာယဉ်ဒီးပစံးလာပကာထိုင်ပခိုင်လာယဉ်လီ. ချဲ
ကဘဉ်ဒီးလက်ခါနှင့်ပစံးလာကာထိုင်ကွိုင်ချဲတက့. ချဲ
တဘဉ်ပကာထိုင်လဲယာသမိး.

၂၇. **ကာနီ** ။ ။ကာနီကာနုနှင့်မှ်ထွိုင်တဖဉ်အ
နီမှ်လီဘူးဒီးပကီးလာထွိုင်ကာနီလီ. ထွိုင်ကီလာ
နှင့်အနီကာအသးတနီလီ. ထွိုင်ကာနီနှင့်မှ်ထွိုင်
လာအနီလီတပျ်တဖဉ်လီ. ထွိုင်နီမှ်လီဘူးလီ
တပျ်ဒီးပစံးလာထွိုင်ကာနီလီ.

၂၈. **ကာနု**။ ။ကာနုအဝဲအံးတဘိမှ်ကာနီအ
ဆီလီ. စံးဝဲဒင်.

၂၉. **ကာပ** ။ ။ကာပလီနှင့်မှ်ဟိုင်ခိုင်လီသ
လ်လာထံအသရဲနှင့် ဘဲဒီးပစံးလာကာပလီ
လီ. ကာပလီတပူဘဲသမိး, ဒီးပတနီနီစံးလာ
ကာကပလီ. နှ်တဘဉ်အိုင်လာကာပလီနှင့်
စဲ. တခူးတဘိထိုင်က့ဆူကာပလီ.

၃၀. **ကာပိုင်** ။ ။ကာပိုင်နှင့်မှ်ကာလီပလုကွိုင်တ
လိုင်ခံလိုင်ဒီးပစံးလာကာပိုင်လီ. ချဲဘဉ်ဒီးလက်ခါ
လက်ပိုင်ကွိုင်တလိုင်လီ.

၃၁. **ကာဘဲ** ။ ။ကာဘဲကာဘာနှင့်မှ်ပပဉ်ဘုမှ်ဂု,
ဟုမှ်ဂု, လာကုခိုင်ကုပူဒီးပဘဉ်ယိုင်ဆီကအိုင်ဘဉ်
ဖူးနှင့်ပမာဘာအခိုင်ကာကီလ်ဒီး ပစံးလာပကာဘာ
လီ. ကာဘာကုကုအခိုင်တက့. ဆီကအိုင်ဘဉ်ဘု
လာကုပူနှင့်ဘဉ်ဖူးလီ.

၃၂. **ကာဘာ** ။ ။ကာဘာနှင့်မှ်အဒီးသီးဒီးကာဘဲ
နှင့်လီစံးဝဲဒင်.

ကန်

၃၃. **ကန်လန်** ။ ကန်လန်နှင့် မှန်ကန်လန်ထံ ဆဲး
ဂုဏ်အဖို့လန်နှင့်အိတ်တကျွန်းလန်ဘဉ်အိတ်လန်သ
လန်ကွပ်ပန်ပစ်လန်ကန်လန်လို့။ ထံဆဲးကန်လန်သ
တဲးအိတ်ဟိတ်ခိတ်လန်တန်ဘဲးထံအကျိလို့။

၃၄. **ကန်လီလန်** ။ ကန်လီလန်နှင့် မှန်ပတ်လီခိ
မှန်ဂုဏ်၊ သပာ၊ မှန်ဂုဏ်၊ ပတ်အပူနှင့် ဆူယိခိတ်တခိအိတ်၊ အ
ချာနှင့်အိတ်ထိတ်ပန်ခိနှင့် ပစ်လန်ပတ်ကန်လီလန်လို့။
ကန်လီလန်လီခိအပူဆူအဖို့လန်တခိတကွန်၊ အိတ်ဘဉ်
တစုစုပစ်လန်ကန်အိတ်ထိတ်လန်လို့။

၃၅. **ကန်အိတ်လန်** ။ ကန်အိတ်လန်နှင့် မှန်ပစ်ခိးပ
ပတ်ပသးနီပုဂ်ဆူယိခိတ်တခိအိတ်ပစ်လန်ပတ်ကန်အိတ်
ထိတ်လန်ပသးလို့။ ပုဂ်တဂုဏ်ခိးကန်အိတ်ထိတ်လန်အသး
လို့။

၃၆. **ကန်အိတ်ခိတ်** ။ ကန်အိတ်ခိတ်နှင့် မှန်ပစ်ခိး
ပတ်ပသးနီပုဂ်ဆူခိတ်တခိနှင့်အိတ် ပစ်လန်ပတ်ကန်အိတ်ခိတ်
ပသးလို့။ မ်ကန်အိတ်ခိတ်နသး၊ စကန်နသးပအူး၊
ကန်အိတ်ခိတ်လီခိနှင့် မှန်ပတ်လီခိအပူဆူခိတ်တခိအိတ်
ပစ်လန်ပတ်ကန်အိတ်ခိတ်လီခိလို့။ ကန်အိတ်ခိတ်လီခိ
လန်အပူတခိတကွန်။

၃၇. **မကန်** ။ မကန်မပတ်နှင့် မှန်ပမပတ်
ဂီလီခိအခိတ်နသးပစ်လန်ပမကန်လို့။ နမကန်ကွပ်
လီခိအခိတ်နဘဉ်မနုလဲဉ်။

၃၈. **ဂီကန်** ။ အဂီကန်နှင့် မှန်ပုဂ်လန်အခိတ်၊
အိတ်တဟိတ်ဆူတဖန်နှင့်ပစ်လန်အဂီကန်လို့။ ပုဂ်
တဂုဏ်အဂီကန်သမိးမပတ်ဖဲတကျွန်းဟူးကျွန်းသးခိး
ယးယုခိးလို့။

၃၉. **ခိတ်ကန်** ။ လံခိတ်ကန်နှင့် မှန်ပုဂ်ကညီ
ပိတ်မုဂ်အကန်ကထံခိတ်အကဆူးဖဲအဟာမာအက တန်
လီလန် အဖဲးအညဉ်စိထိတ်စိတရီခိးပစ်လန်အလံ
ခိတ်ကန်လို့။ အိတ်မုဂ်အပိတ်ခွါတဖန်နှင့် ပစ်လန်အခိတ်
ကွပ်ခိတ်လို့။ လံခိတ်ကန်၊ ပိတ်မုဂ်ကပျာခိတ်ကတန်
လို့။ ပိတ်ခွါကပျာခိတ်ကတန်လီလန်ပကိးလန်ခိတ်ကွပ်
ခိတ်လို့။ ပိတ်မုဂ်အိတ်ခွါနှင့်ပကိးတခိးသိးဘဉ်၊ အိတ်ပိတ်
မုဂ်ပန်ပကိးလန်ခိတ်ကွပ်ခိတ်တစုစုလို့။ ခိတ်ကန်နှင့်
မှန်တန်လန်ပတ်ကန်ဘာတန်ခဲလန်အဂီနှင့် ပကိးလန်ခိတ်
ကန်လို့။ မုခိတ်ကန်၊ ထံခိတ်ကန်၊ မုခိတ်ခွဲလို့။ မ်ခိတ်
ကန်နှင့်မှန်ပစ်တုဂ်ခိတ်တကဝီနှင့်လန်ထံလန်ခဲလို့။
မ်ခိတ်ကန်နှင့်မှန်ပစ်ကွီအယံဆူပခိတ်တခိနှင့်ပစ်လန်
ပစ်ခိတ်ကန်လို့။ အိတ်ပုဂ်နီနီခိးလန်ပစ်တုဂ်ခိတ်လို့။

၄၀. **တကန်** ။ လီတကန်နှင့် မှန်တန်လီတ
ကျွပ်ကွပ်လန်ကီလံပူနှင့် ပစ်လန်လီတကန်ကွပ်
လို့။ အိတ်ပစ်ခိတ်ကီလန်လီတကွပ်၊ အိတ်လီတကျွပ်

ကန်

လို့။ ကီလံလံတဘဉ်လီတကန်အိတ်ဘုလီဆံခိးမလန်
လုတကွလို့။

ချံလီတကန်၊ အိတ်ပစ်တန်အသိးချံလီကဒါခိတ်လီ
လန်အသးလီ။ ချံတဘဉ်လီတကန်အိတ်ပဒါးဟါမန်
ကွပ်လန်မလီ။

ကန်

၁. **ခဲကန်** နှင့် မှန်ပမပုဂ်အိတ်ခိတ်ကလိတ်တခိးပစ်လန်
အိတ်ခိတ်ကလိတ်ခဲကန်လို့။ ခဲကန်နှင့်မှန်တန်အကတိတ်
လန်တတုခိးဘဉ်နှင့်လို့။ ခဲကန်အိတ်ခဲကန်နှင့်အိတ်သိး
သိးလို့။ ခဲကန်ခိတ်ကယာန်ဆူလန်ယာ၊ ခဲကန်တနီပ
ကလဲဆူဘျး။

၂. **ခဲကန်** နှင့် မှန်ပတ်လုဂ်အယုဂ်လို့။ စကလဲခဲကန်
နှင့်စကလဲလန်ခဲခဲလို့။ စကလဲကစန်ကစန်၊ စက
လဲလန်ခဲ၊ စကလဲကဘဲးကဘဲး၊ စကလဲခဲကန်၊ တန်
ကတိတ်နှင့်အခိတ်သိးသိးလို့။ အိတ်ပုဂ်နီနီခိးလန်ခဲ
ကီလီလို့။

၃. **မကန်** နှင့် မှန်တန်ပုဂ်တယံခိးဘဉ်အိတ်ခိးပစ်လန်မကန်
လို့။ ပန်လဲတန်တယံခိးဘဉ်၊ လဲတန်မကန်ခိတ်လို့။
စလဲတန်မကန်အုစထံထိတ်တနုခိတ်က၊ အိတ်ပုဂ်နီ
နီခိးလန်မကန်အိတ်တနီနီခိးလန်မုဂ်ကီလီလို့။

၄. **လဲထံးလန်မကန်** ၊ လဲထံးလန်အဲတဘိတ်မှန်လန်
ထံးအဆီလို့။ လဲထံးလန်မကန်နှင့်ပတ်နီဟူးခိးဘဉ်
ကစန်ယုအကလုဂ်ကထာဘဉ်။

တကား

၁. **တကား** နှင့် မှန်ပပျံတန်၊ ပလဲတန်ဖဲနှင့်တဘဉ်ဘဉ်
အိတ်ခိးပစ်လန်ပတ်ကားမလီ။ ပခိတ်တဂုဏ်သတဲးအိတ်မ
ဘဉ်ဘူးတဘဉ်ဘဉ်၊ ပတ်ကားမခိတ်နီနီခိးလီ။ ပုဂ်
ဂုဏ်အသးခိတ်သတဲးအိတ်ပတ်ကားမခိတ်နီနီခိးလီ။ ပတ်
ကားနှင့် မှန်ပပျံတန်အိတ်ပမပတ်ဘဉ်ဘဉ်တဘဉ်ဘဉ်နှင့်
လို့။

၂. **လုတကားကွပ်** နှင့် မှန်တန်ဖိတ်လံအိတ်ဘုအိတ်ပ
လုကွပ်တုအဟဲကုသုတဘဉ်တဂုအိတ် ပစ်လန်ပလု
တကားကွပ်လို့။ ထိတ်ဖဲးအိတ်ဘုနှင့်လုတကားကွပ်
တကွန်။

၃. **စကားကြိုး** နှင့် မှန်ပပုဂ်တန်တန်တန်ဘဉ်၊ ဆူ
ဘဉ်ယဉ်ဘဉ်ကမိတ်ထိတ်ဖဲပချာတုဆူးနှင့်အိတ်ပစ်လန်
စကားကြိုးလို့။ ကီလန်သုဖုဂ်တန်ကွတ်သိးအဘိတ်နှင့်
မမးအသးစကားကြိုးစကားကြိုးလို့။

၄. **စကားငါ** နှင့် မှန်ပုဂ်ကညီအပျံစကူးဖဲအချာတု

တကား

ဆူးနှံဒီးပစံးလာစကားငါ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအပျိုစ ကူးလာအချာတူးဆူးနှံစ ကားငါ်စကားငါ်လီၤ.

၅. **အဲစကံးအဲစကား** နှံ့မ့ၢ်ပှၤကညီမၤချံၣ်ဒီးတတခွဲၣ် ဘၣ်. ချံၣ်ဘိၣ်န့ၣ်ဘျၢလီၤဝဲဆူအကိၣ်ခံထူးတခီဒီးပစံး လာအလီၤဝဲအဲစကားလီၤ. ချံၣ်တဘျီအဘိတခွဲၣ်ဘၣ်, အဘိလီၤမးအဲစကားလီၤ.

၆. **တကား** စံးတၢ်န့ၣ်ဒ်အံၤ,ပှၤလာအသ့ကတၢ်တဂၤ မ့ၢ်အိၣ်ဒီး ပှၤလဲၤထံၣ်တဂၤမၤဖဲကွၢ်စံးဝဲတၢ်လာပှၤ နှံ့ သုသမိး,လဲၤထံၣ်ခံၣ်ကၤမၤဖဲကွၢ်စံးဝဲပှၤနှံ့သုသ မိးဒီး ပဝဲဒၣ်တပူၤပစံးလိာ်ပသး,တၢ်လာနှံ့တပူၤပှၤသ့အိၣ် တဂၤပှၤတကားမးကိးဒုကိးဂၤ,လဲၤကွၢ်ကွၢ်ပဝဲတသါ ဧါ.

၇. **တၢ်လာတကား** နှံ့ မၤသးဒ်တၢ်အိၣ်ဒီးအစီအက မိၤ, လီၤဆီလီၤလး, မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးဂ့ၤကဲၣ်ဆိး,မ့ၢ်သ့ဒီးသ့ ကဲၣ်ဆိး, မ့ၢ်အာဒီးအာကဲၣ်ဆိး,မ့ၢ်နးဒီးနးကဲၣ်ဆိး, မ့ၢ် ဒိၣ်ဒီး ဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးဒီးပှၤထံၣ်ဒီး ပှၤမၤဟးအာၤဟး အာၤအသိးနှံ့လီၤ.

၈. **တကား** နှံ့ မၤသးဒ်ပသးဘၣ်အၢတၢ်ပစံးတက့ၣ် အသိးတစဲးစဲး, ဒ်ပပျံၤတၢ်ဒီးပမၤကသ့ကဖးအသိးတ စဲးစဲး,မၤသးဒ်ပဖးတထူၣ်ဒီးကျိၣ်တုၣ်တုၣ်အသိးတစဲး စဲးလီၤ. တၢ်ဖဲနှံ့ပှၤတကားမးဝဲလာပအိၣ်တကဲဘၣ် တၢ်ဆူသဲၣ်တၢ်ဆါသဲၣ်ကိးဒုကိးဂၤလဲၣ်,တကားဒီးသ ကားဒီးသိးသိး.

ကၢၣ်

၁. **ကၢၣ်အသး** နှံ့ မ့ၢ်တၢ်တမိၣ်မၤဘၣ်ပသးလာတၢ်နီ တမံၤဘၣ်ဒီးတၢ်မိၣ်အိၣ်ကြီကြီပသးဒီးပစံးလာပကၢၣ် လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်အိၣ်ကြီကြီဒီးပစုယာပခိၣ်ယာ,ပသ့ၣ်ယာပ သးယာ,ပခိၣ်ယာပနီၤယာ,ဒီးတၢ်မိၣ်မံပသးလီၤ. ဒီးပစံး လာပကၢၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကၢၣ်သကွဲသတးဒီးတၢ်တမိၣ် မၤဘၣ်အသးလာတၢ်နီတမံၤဘၣ်ဒီး ပှၤတနီၤနီၤစံးလာ ကၢၣ်သကွဲလီၤ.

၂. **ကၢၣ်တၢ်ဖးတၢ်** နှံ့မ့ၢ်ပှၤကညီသါကမၤတၢ်တမံၤ မံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,သါကလဲၤတၢ်တပူၤပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီး လၢတချူး လဲၤဒံးဘၣ်, လၢတချူးမၤဒံးဘၣ်နှံ့ဆိကမိၣ်ဝဲဒီးဘိး ဘၣ်သ့ၣ်ညါပှၤဂၤ, ဒ်ပှၤဂၤကလဲၤဒီးအိၣ်ဒ်ပှၤဂၤက မၤဒီးအိၣ်ဒီး တဆၣ်ထီၣ်ပှၤဂၤအခံၣ်နှံ့ပစံးလာကၢၣ် တၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလာကၢၣ်ထီၣ်ဖးလီၤလီၤ.

၃. **ကၢၣ်စု** နှံ့မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤပကမၤတၢ်တမံၤ,ထီၣ်ရီၤပက လဲၤတၢ်တပူၤနှံ့တၢ်မိၣ်လဲၤပသးတစဲးစဲး, တၢ်တမိၣ် လဲၤပသးတစဲးစဲး,တၢ်မိၣ်မၤပသးတစဲးစဲး,တၢ်တမိၣ် မၤပသးတစဲးစဲး, ပကမၤမိၣ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်တကဲထီၣ်တၢ်

ကၢၣ်

တသ့ၣ်ညါ,ပကလဲၤမိၣ်မ့ၢ်နှံ့အိၣ်တနီၤအိၣ်တနီၤပတ သ့ၣ်ညါဘၣ်ဒီးပသးဒုဒီးနှံ့ ပစံးလာတၢ်ကၢၣ်ခးပသး လီၤ. စံးစကလဲၤဟးဒီးပှၤဂၤဆူပှၤလၢကျိၣ်ဒီးတၢ်ကၢၣ် ခုကၢၣ်ခုစသးမ့ၢ်စလဲၤစတလဲၤစတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၄. **ကၢၣ်ကီၣ်ဖးမိၣ်** နှံ့မ့ၢ်ပှၤကညီနီၤဟူတၢ်အပရၢ လၢအဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,အအာမ့ၢ်ဂ့ၤ,စံၣ်တဲၤလိာ်အသး,စံးဘၣ် လိာ်အသးဒီးပစံးလာကၢၣ်ကီၣ်ဝဲလီၤ. စနီၤဟူတလၢ ကၢၣ်ကီၣ်လိာ်အသးလာမ့ၢ်အူအိၣ်စီၤသီအကွီတဖျၢၣ် လၢကျိၣ်မၤအစီခိၣ်နှံ့လီၤ.

၅. **ကၢၣ်သံ** နှံ့ မ့ၢ်ပှၤကညီသးဟ့ၣ်လိာ်အသးဒီးသါက မၤသံဝဲလာအူသ့ၣ်ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲမ့ၢ်စကမၤဒ်လဲၣ်တမံၤ လၢအကသံလဲၣ်. ဒ်ပှၤဂၤသ့တသ့ၣ်ညါတဂ့ၤနှံ့ မ့ၢ်စက လဲၤခိးလီၤအကျဲလၢအလဲၤတၢ်တဂၤခိးနှံ့ စကမၤသံ ဧါ,မ့ၢ်စကဒုးအိၣ်လၢကသံ ဘၣ် ဧါ, မ့ၢ်စကဟီၣ်သံဧါ,ဆိကမိၣ်ဝဲလာအသးဒ်နှံ့ က စု ဧု ဧု : ပ စံး : လၢ အ ကၢၣ် သံဝဲလီၤ. ပှၤလာအအာတဖၣ်နှံ့ကၢၣ်သံလိာ်အသးဒ် နှံ့လီၤ.

၆. **ကၢၣ်မၤကၢၣ်အိၣ်** နှံ့မ့ၢ်ပက့ၣ်ခးဖးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤ ပနံၣ်တၢ်ကမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကိးဖိၣ်လိာ်ပသးဒီးပုၤဒီးဝဲဒီးပ တံၤပသးကိးဒီးပစံၣ်တဲၤကၢၣ်ကီၣ်တၢ်အဂ့ၢ်အပီၤနှံ့ပ စံးလာပကၢၣ်မၤကၢၣ်အိၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ဒီးကၢၣ် မၤကၢၣ်အိၣ်ဒ်အတၢ်ဒီးပုၤဒီးဝဲဒီးပုၤလီၤ.

၇. **ကၢၣ်ဝဲ** နှံ့မ့ၢ်ပှၤကညီလၢပျၢၤတဂၤနှံ့မၤအသး ဒ်ပှၤဟးဂီၤအသိးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးပုၤဝဲခံၣ်လီၤ. ဒီးအ ဝဲတဂၤနှံ့လဲၤကွၢ်တလၢအပနီၤဒီး တအိၣ်ဘၣ်တၢ် နီတမံၤဒီး လဲၤနှံ့ဆူပနီၤအဟၢဖျၢၣ်ဒီးဘျၢနီၤပနီၤ သ့ၣ်တစဲးအသးတစဲး,အပသိၣ်တစဲးဒီးက့ၤဖီအိၣ်ဝဲဒီး ပုၤဝဲခံၣ်လီၤ. ဒီးအပုၤကၢၣ်ဝဲနှံ့သံဂီၢ်ဝဲ နမၤန့ၢ်တၢ်အသ့ၣ်အံၤလဲၣ်,ဒီးအဝဲစံးဘၣ်အိၣ်စလဲၤ နှံ့ဆူပနီၤအဟၢဖျၢၣ်ဒီး စဘျၢနီၤပနီၤအသ့ၣ်တစဲးအ သးတစဲးအပသိၣ်တစဲးဒ်အမိၣ်ပှၤသ့တသံတဂ့ၤဒီးစ ဘျၢတစဲးတစဲးခိးလီၤ. ဒီးမၤက့ၤအပုၤကၢၣ်ဝဲနှံ့လဲၤ ကွၢ်က့ၤတလၢအပနီၤတသါဒီးအပုၤကၢၣ်ဝဲနှံ့လဲၤဝဲ လီၤ. ဒီးလဲၤကွၢ်တလၢအပနီၤနှံ့ဒီးလဲၤနှံ့ဆူပနီၤ အ ဟၢဖျၢၣ်အဝဲအသိးဒီးဘျၢတလၢအပနီၤအသ့ၣ်အ သးအခိၣ်သ့ၣ်ဒီး တလၢအပနီၤသံသလူၤ, ဒီးတချူး ဖဲကွၢ်ထီၣ်ဒံးဘၣ်လၢပနီၤအဟၢဖျၢၣ်ဘၣ်ဒီးတလၢ လဲၤထံၣ်ဒီးတလၢကါအိၣ်က့ၤပနီၤန့ၢ် တလၢဝဲဘၣ် လၢပနီၤသံဒ်အတၢ်လီၤ. ဒီးကၢၣ်ဝဲနှံ့ပျံၤတလၢဒီး နှံ့ဝဲဆူပနီၤအကဖုပူၤဒီးစဒီးပနီၤအအိၣ်ဒ်ဂၤညါလီၤ. ဒီးအဝဲတဂၤလဲၤဒီးယုက့ၤတလၢအပနီၤအကဖုလၢအ

ကဏ္ဍ

ပျော်အိပ်လှအပူနုနုဒီးတလားဟုတ်လီၤ. ဒီးဟဲကွၢ်ဂံၢ်
ထူၣ်ပၢ်ပၢ်အကုနုနုဒီး အပျော်ဟဲထီၣ်လၢပၢ်အကု
ပူနုနုစဲလၢပၢ်အအိၣ်ဒီးဂၢၤညါလီၤ. ဒီးအဝံၣ်အလီၤစံး
ဝဲဒၣ်ဘၣ်မနုၤနုကူးတလားအပၢ်အသးခိၣ်သ့ၣ်တုၤ တ
လားအပၢ်သံလဲၣ်, တလားကလိးအိၣ်နုနုတ သ့ၣ်
ညါဘၣ်စါ, စံးဝဲဒၣ်ဘၣ်ဆၣ်တလားတသ့ၣ်ညါဘၣ်
လၢကၢ်ပံၣ်ကူးသံပၢ်နုနုဘၣ်. ဝဲဘၣ်ဝဲလၢအသံ ဒၣ်
အတၢ်လီၤ. ဒီးပုၤကညီတဖၣ်နုနုမ့ၢ်ထီၣ် ပုၤဂၤမၤ တၢ်
တမံၤမံၤဒီး မၤစကိးဝဲတသ့တဘၣ်ဘၣ်နုနုပဒိလီၤအီၤ
လၢကၢ်ပံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤမ့ၢ်ထီၣ်ပုၤဂၤမၤတၢ်ဒီးမၤထွဲစ
ကိးဝဲအခံၣ်ကၢ်ပံၣ်ဒီးဒွဲအဝဲၢ်အသိးတသ့တဘၣ်လီၤ.
ဒီး ပုၤကညီတဖၣ်နုနုမ့ၢ်ထီၣ်ပုၤဂၤမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးမၤ
လိဝဲလၢအတသ့ဒီးဘၣ်အကတီၢ်နုနုပုၤဂၤဒုၣ်ဒွဲအီၤဒီး
ပုၤဂၤစံးလၢကၢ်ပံၣ်ဒီးဒွဲအဝဲၢ်နုနု ကစဲလၢပၢ်အအိၣ်
လီၤ. ဒီးအမဲၢ်ဆုးဝဲဒီး မၤတၢ်တသ့ဘၣ်နီတမံၤဘၣ်,ဒီး
စမၤလိလီၤဆုၣ်နီၤအံၤပုၤဒီးယၤဒီးကၢ်ပံၣ်နုနု တဂၤခံ
ဂၤလံလီၤ.

ပူကဏ္ဍပံၤ.No.24- ပစံၣ်တဲၤမတၢ်တဂၤလၢပျၢၤဒီး
ပျော်ခါခါဒီးအမိၢ်အပၢ်သံသဒၣ်အီၤလီၤ.အ မိၢ် အ ပၢ်
သံသဒၣ်အီၤဒီး အဖံၣ်ကွၢ်ဖိၣ်ယဲကွၢ်အီၤဒီးယုၢ်ဝဲအမံၤ
လၢကၢ်ပံၣ်တဂၤ.လၢဆီဆုတဂၤလီၤ. ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတစဲး
စိၤတစဲးစိၤဒီးဖိသံၣ်ခါဝဲခါလၢလၢလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနုနု
တစုဒီးဆီဆုနုနုမၤအပျော်ကၢ်ပံၣ်နုနုလဲၤကွၢ်ပၢ်ဒီး
လဲၤဟးဒီးအဝဲဒၣ်လီၤ. ကၢ်ပံၣ်နုနုအိၣ်လၢပၢ်အိၣ်ဒီး
လဲၤစၢထီၣ်ပၢ်အကိၢ်လၢတၢ်ပျၢ်တထံးအခံလီၤ. ပၢ်
နုနုသံလၢဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ဟဲကွၢ်စံးဘၣ်အဝဲလီၤ. စံးဝဲဒၣ်
ဝဲၤစၢ,ပၢ်တဖၣ်လဲၤအိၣ်အဆၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပျၢ်တ
ထံးအဒီးစၢဒီးကွၢ်ထီၣ်မးတၢ်ပျၢ်တ ထံးနုနုအခံသ့တနုၤ
ကျၢၤဒီးစကိးကွၢ်အီၤတဟဲကွၢ်ဘၣ်လီၤ. တုၤနုၤတပ
ဟၢအဝဲၢ်ဆီဆုလဲၤကွၢ်ဒီးပၢ်သံမးလၢလုၤတကွၢ်လီၤ.
အဝဲၢ်နုနုအလီၤစံးဝဲဒၣ်ကိၤစၢ,ပမိၢ်ပပၢ်အပၢ်အိၣ်လီၤ
တဲၤဒီး နမၤသံကွၢ်မးအီၤလၢလုၤတကွၢ်ဘၣ်မနုၤ
လဲၤ, ပၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်ဒီးပကမၤအိၣ်ကွၢ်တၢ်လၢမ
နုၤတမံၤလဲၣ်, အဝဲၢ်စံးအီၤနုနုဝဲဒၣ်ဒီးအဝဲၢ်အိၣ်
ကွၢ်ယီၤကလၢလီၤ. လၢခံကွၢ်ဒီးအဝဲၢ်စံးအီၤကၢ်ပံၣ်
စၢ,စကလဲၤစိၤခးလံၣ်တစိၤ,ဖိအိၣ်ပံၣ်ကံၢ်မ့ၢ်န့ၣ်, ဖိမ့ၢ်
နုနုဖိမံလံၣ်မဲၢ်စိၤတကွၢ်. လဲၤတၢ်ပုၤဒီးအပျော်လဲၤအူလံၣ်
မဲၢ်ယဲမဲၢ်ဝဲဒီးအပျော်ဖိပံၣ်နုနုအီၤလီၤ. ဆီဆုနုနုလဲၤဟး
တပနုၢ်ခံပနုၢ်တနုၢ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်ဒီးဟဲကွၢ်လဲၤလီၤ.
ဟဲကွၢ်တုၤကွၢ်အပျော်ဖိမ့ၢ်နုနုပီးထီၣ်ဝဲဒီးအိၣ်လၢလံၣ်အ
မဲၢ်ပုၤသပၢၤတဖျၢၣ်ညါဒီး အဝဲၢ်သံကွၢ်အီၤကၢ်ပံၣ်စၢ,

ကဏ္ဍ

မ့ၢ်နုလဲၤထီၣ်နုနုလံၣ်အမဲၢ်တပူၤပုၤအံၤတခိၣ်ညါဝဲလဲၣ်
စလဲၤဟးစကသံတုၤဒီးစတထီၣ်မးလံၣ်အမဲၢ်လဲၣ်.
မၤကဒီးတစုအဝဲၢ်လဲၤဟးဒီး အဝဲၢ်မၤလိၣ်ဟဲအီၤစံးဝဲ
ဒၣ်ကၢ်ပံၣ်စၢ,ကွၢ်ဖဲၣ်ဂုၤတကွၢ်. ဒုးလုၣ်အထံအနီၤ.
ဖျၢၤအီၤလၢသအူသယီတကွၢ်. အဝဲၢ်မၤ လိၣ်အီၤဝဲဒီးအ
ဝဲၢ်လဲၤတၢ်လီၤ. အဝဲၢ်လဲၤတၢ်အလီၤခံဒီးချီထီၣ်ထံတသ
ပၢၤ ကလၢ်ကြူၣ်ကြူၣ်ဒီး စံးဝဲဒၣ်ဖဲၣ်စၢဘၣ်လီၤနုနု
နုဆုစကလုၣ်နုထံ, ဒီးအဖံၣ်ဘၣ်လီၤအနုနုအဆုဝဲဖျၢၣ်
အဖံၣ်နုနု လၢထံချီဒီးအဖံသံဝဲလီၤ. ဖျၢၤကွၢ်အဖံစိၣ်နုနု
လၢသအူသယီဝဲဒီး ဟဲဆုၣ်နီၤဝဲလၢကဟၣ်အယၢၤဒီး
ဒုးဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲအခိၣ်,ဒုးဟံးဝဲအနီၣ်စုးဝဲဒီးဒီးဘဲဘုနုနု
ဝဲဒီးအိၣ်ဝဲလီၤ. အဝဲၢ်ဟဲကွၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ဝဲၤစၢ,စလုၣ်ဖဲ
အထံမဆါဒီးဖဲဟဲမုၢ်ကနီၤအသးလုၢ်ဒၣ်အဘဲရံၣ်ရံၣ်
လီၤ. အဝဲၢ်လဲၤကွၢ်ဒီးအဖံသံတုၤလၢပျၢၤလီၤ. ဒီးစံးအ
ပျော်ကၢ်ပံၣ်စၢ, ပပံၣ်သံတဂၤယီၤနမၤသံကွၢ်ဒီးမတၢ်က
မၤနုနုပကူပသိးလဲၣ်,ဒီး စံးအပျော်လဲၤကွၢ်ကွၢ်ဖဲနုနုဒီး
ကၢ်ပံၣ်နုနုဘိၣ်ထီၣ်အဖံလၢယိးဘၣ်ဘိၣ်ဒီးလဲၤယိးဝဲ
လၢကျဲနုနု အတၢ်လီၤလိးကွၢ်လီၤ. လဲၤဆူးကိၢ်ယိၣ်ယိး
ဘၣ်ဘိၣ်နုနုဝဲဒီး ဟဲကွၢ်ဝဲလီၤ.ဟဲကွၢ်ထီၣ်ကွၢ်အဖံအ
စိၣ်လၢကျဲနုနုဒီးကွၢ်စံးဘၣ်အဝဲၢ်စံးဝဲဒၣ်ဝဲၤစၢ, စံးမ့ၢ်
ထပံသံတဂၤစိၤစါ.ဒီးပုၤဂၤအဖံသံစုၢ်ကိးလီၤ.ဝဲၤစၢအ
ဝဲၢ်လဲၤကွၢ်မ့ၢ်လၢအဖံဒီးအကွၢ်ကွၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ. လၢခံကွၢ်
အိၣ်ယံၣ်ယံၣ်ဒီးဆီဆုနုနုလဲၤထီၣ်နုနုလၢစယီၤဆၢတထံး
လီၤ. ဒီးစယီၤနုနုမ့ၢ်လၢဒီးတကါအစယီၤလီၤ. လဲၤ
ထီၣ်အိၣ်ဝဲအဖံးလီၤဘိယုၢ်ကလၢဒီးဒီးတကါဒီးမိၢ်ဖါခံဒု
ဟဲကွၢ်အစယီၤနုနု အဖံးလီၤဘိယုၢ်ကလၢဒီး ဒီးတကါ
အမိၢ်တဒုနုနု စံးအဖါပဖူပုၤစၢစယီၤအဖံးလီၤသ့ၣ်ကၢၤ,
မ့ၢ်ကၢ်ကလုၢ်အိၣ်သိၣ်ဂီၤအိၣ်သၢၣ်, ဒီး အဖါစံးအီၤ မ့ၢ်
ကလုၢ်မ့ၢ်သိၣ်ဂီၤစၢနုကျဲကိးထီၣ်ကွၢ်မိ. တုၤနုၤတပ
ဟၢကိးထီၣ်သံကွၢ်ဝဲစံးဝဲဒၣ်-

နမ့ၢ်ကလုၢ်ပုၤကလုၢ်
နမ့ၢ်သိၣ်ဂီၤပုၤသိၣ်ဂီၤ
ဒီးဆီဆုနုနုကတိၤထီၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်နုနုသိး
ကလုၢ်ကလုၢ် သိၣ်ဂီၤသိၣ်ဂီၤ

ဒီးဒီးတကါခံဒုနုနုစံးလိၣ်အသး,စၢမးကလုၢ်သိၣ်ဂီၤ
လီၤ. တုၤဒီးတကါမုၢ်ပုၤဒီးဒီးတကါဖူပုၤခံဒုနုနုကွၢ်ပူၤ
ဒီးဒီးနုနုစယီၤသ့ၣ်ဆဲးဆဲးဖျၢၣ်ဒီးကွၢ်ဝဲလီၤ. ကွၢ်ဟ့ၣ်
ဒုးအိၣ်အပျော်ကၢ်ပံၣ်နုနုဒီးအပျော်ကၢ်ပံၣ်နုနုသံကွၢ်အီၤ
ဝဲၤစၢနုလဲၤထီၣ်နုနုစယီၤသ့ၣ်အံၤဝဲလဲၣ်. စံးဘၣ်ယၢအ
လီၤတကွၢ်. ဒီးအဝဲၢ်စံးဆၢအီၤမးဒီးတကါအစယီၤလီၤ.
စတစံးဘၣ်ဘၣ်နုၤအလီၤဘၣ်စမ့ၢ်စံးဘၣ်နုၤဒီးနုက
သံလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနုနုတစုသံကွၢ်ဝဲအလီၤလၢအဝဲၢ်ယံၣ်

ကဏ္ဍ

ယံဝံးအဝံးဘဉ်အီၤအလီၤလီၤ. လဲၤအိၣ်ဝဲအဖံးလီၤ ဘီယုၤကလံးဒီး ဒီးတကါဟဲကိးကဒီးအီၤအဝံးတဂၤ အသီးန့ၣ်လီၤ.

နမ့ၢ်ကလုာ်ပုၤကလုာ်

နမ့ၢ်သိၣ်ဂီၤပုၤသိၣ်ဂီၤ

အဝဲဒၣ်န့ၣ် ဝံးဘဉ်ထီၣ်ဒီးတကါအတၢ်ဒီး ဝံးသီးဒီးတ ကါန့ၣ်လီၤ. ဝံးသီးဝဲဒၣ်,နမိၢ်လံာ်,နချံကလီၤတုာ်, န ထီၣ်ကလုာ်သိၣ်ဂီၤဖဲအံၤဖဲလီၣ်, ဒီးတကါသါကလဲၤ ထီၣ်အိၣ်အီၤဒီးကၢ်န့ၢ်စလီၤဒုးဆုလီၤဝဲအကိာ်စဟံးပုၤ ဒီးဒီးတကါန့ၣ်သံဝဲဒီးမိၢ်ဖါခံၣ်လၢာ်လီၤ. တုၤန့ၢ်တပဟၢ ဒီးဟဲက့ၢ်ဝံးအိၣ်န့ၢ်အဝဲဝဲၤကုတုၤန့ၣ်လီၤ. မၤကဒီးတ စုဆီဆုန့ၣ်လဲၤန့ၣ်လၢပနၢ်အဟၢဖုၤဒီး ဘျၢ်န့ၣ်ပနၢ် အသုၣ်တစဲး, အသးတစဲး,အသိတစဲး,အပိုၢ်တစဲး,အ ပံာ်တစဲး,အကဖုတစဲး,အကလုာ်တစဲး,အကဝံးတစဲး, အညဉ်တစဲး, ဘျၢ်န့ၢ်ဝဲတစဲးတစဲးကိးမံၤဒီးဟဲက့ၢ် ဖီအိၣ်ဝဲဒီး ပသၢပကျၢ်ဝံးဝံးကလံးဒီး ဒုးအိၣ်အပုၢ် ကၢ်ပဲာ်န့ၣ်တစဲးဖီလီၤ. အပုၢ်အိၣ်ကွၢ်ဝံးလၢအထးခိၣ် ဒီးသံကွၢ်အဝဲဝဲၤဒၣ်, နလဲၤထီၣ်န့ၢ်တၢ်အံၤဖဲလဲၣ်,ဝံး ဘဉ်ယၤအလီၤတက့ၢ်. စကလဲၤမၤအိၣ်ယုၤန့ၢ်တက့ၢ်. နမၤတၢ်ကဘျးကဘီဇိန့ၣ်ပအိၣ်တဘျးအူၣ်တဘျးအိၣ် ဘဉ်ပုၤဘဉ်. ဒီးအဝဲဝဲၤဆၢအီၤကၢ်ပဲာ်ဒၣ်,န့ၣ်န့ၣ် တုစဝံးဘဉ်န့ၢ်အလီၤဒီးနကသံလီၤ. ဒီးဝံးဆၢအဝဲဝဲၤ ဒၣ်,စတသံဘဉ်. ဒုးန့ၣ်ယၤအလီၤဒီး ဒုးန့ၣ်ကစၢ်တ က့ၢ်.ယံာ်ယံာ်ဒီးအဝဲဝဲၤဘဉ်အီၤအလီၤလီၤ. ဒီးကၢ်ပဲာ် န့ၣ်စကၢ်ထီၣ်အသးလဲၤန့ၣ်အူၣ်ပနၢ်အဟၢဖုၤန့ၣ် ဘျၢ် ပနၢ်အသးခိၣ်သ့ၣ်ဒီးပနၢ်သံဒီး ဟဲက့ၢ်ထီၣ်က့ၢ်တသု လၢဘဉ်လီၤ. ဒီးအဝဲဝဲၤလဲၤမၤလိာ်အီၤဝံးဝဲဒၣ်ကၢ်ပဲာ် ဒၣ်လဲၤန့ၣ်အိၣ်လၢပနၢ်အကဖုၤန့ၣ်တက့ၢ်. စကလဲၤမၤ ပနၢ်ကစၢ်ဟဲကါက့ၢ်အပနၢ်ဒီး စကယုၤအကဖုတဖျၢ် တုၤအန့ၢ်လီၤ.ဒီးကၢ်ပဲာ်န့ၣ်လဲၤန့ၣ်အိၣ်လၢပနၢ်အက ဖုၤန့ၣ်ဒီးလဲၤစီၤန့ၣ်ဒီး ပနၢ်အသုၣ်အသးခဲလၢာ်လီၤ. ပနၢ်ကစၢ်ဟဲကါက့ၢ်အပနၢ်ဒီး ဆီဆုယုၤအကဖုတဖျၢ် န့ၣ်တုၤအန့ၢ်လီၤ. ယုၤန့ၣ်ဒီးက့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဝံးဆၢအဝဲဝဲၤဒၣ် ဘဉ်မနုၤလၢနတဟဲက့ၢ်ယုၤအိၣ်ဘဉ်ပုၤဂၤအပနၢ်ညဉ် တလိာ်ဘဉ်လဲၣ်. ဒီးအဝဲဝဲၤဆၢအိၣ်,ဖဲအကဖုတဖျၢ် အံၤစဘဉ်ယံာ်လၢနကသံဘဉ်ဖုးဒီးစယုၤက့ၢ်ပုၤအန့ၢ်ဇိ လီၤ. တုၤန့ၢ်တပဟၢဒီးလဲၤအူၣ်ပနၢ်ကစၢ်အအိၣ်ဒီးဝံးဝဲ ဒၣ်,ပနၢ်ဒီးန့ၣ်ဒီး သုဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပုၤထဲအကဖုတဖျၢ် ဇိဘဉ်မနုၤလဲၣ်. ဝံးဝဲဒီးန့ၣ်ဝံးဒီးက့ၢ်ယံးအိၣ်န့ၢ်ပုၤဂၤ အပနၢ်ကံာ်န့ၣ်တခါလီၤ. မၤကဒီးတစုလဲၤတခါဒီးပုၤဝဲ ခံၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲလၢထံဝံးတဂၤတခါလီၤ. အပုၢ်အိၣ်ဝဲတ ခါန့ၣ်ဘဉ်လၢဒီးတကါအကျဲခိၣ်ထံးဒီးန့ၣ်လီၤဘၢအသး

ကဏ္ဍ

ဒီးဟံးဖျါထီၣ်ထဲအထွာ်တဘီဇိန့ၣ်လီၤ. ဒီးတကါဟဲဒီး အခိၣ်ဘဉ်တၢ်လၢကၢ်ပဲာ်အထွာ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဒီးတကါ ကိးထီၣ်ဝံးဝဲဒၣ်,ဒၣ်ယဲဒၣ်ထီၣ်န့ၢ်လံာ်က့ၢ်ဘျၢ်တဖိး လံာ်,ထဲထီၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးဟဲထီၣ်လၢကၢ်ပဲာ်န့ၣ်ဒီးဂၤညါ လီၤ. ဒီးတကါသါကအိၣ်အီၤဒီးဝံးဒီးတကါန့ၣ်,ယဲဒၣ် အံၤစညဉ်ခဉ်ကၢ,သုအိၣ်တလီၤဘဉ်. သုမ့ၢ်တန့ၢ်ယၤ ဒီးသုလုာ်ကွၢ်စထွာ်အခိၣ်န့ၢ်န့ၢ်အံၤလီၤ. ဒီးတကါလုာ် ကွၢ်ဒီးခဉ်မးယုၤကလံးလီၤ. မ့ၢ်အဘဉ်မနုၤလၢအခဉ် န့ၣ်လဲၣ်,မ့ၢ်အဟူၣ်လီၤဝဲလၢစုၣ်ဒီးခဉ်န့ၣ်လီၤ. အအံၤ ဒီးတၢ်မ့ၢ်မိၢ်အိၣ်သုသးဒီးစဝဲၤအိၣ်မးလၢထံဝံးဘဉ်ခိ န့ၣ်တဂၤလဲၣ်,အဝဲန့ၣ်အညဉ်တခဉ်ဘဉ်အညဉ်ဆၢကၢ. တၢ်မ့ၢ်မိၢ်အိၣ်သုသးဒီးလဲၤအိၣ်ကၢ်အီၤန့ၣ်,ဒီးဒီးတ ကါဝံးဆၢအီၤ,ထံကျိဒိၣ်ကလဲၣ်,ပလဲၤယီၤဆုအအိၣ်တ သုမးလဲၣ်,ဒ်ပလဲၤယီၤကသုဒီးကၢ်စၢၤပုၤတက့ၢ်မိၢ်. ဒီးကၢ်ပဲာ်ဝံးဆၢစၢၤထီၣ်သုကိာ်လၢလၢတဂၤတဖျၢ် တဂၤတဖျၢ်ဒီး သုခံတခါန့ၣ်စၢၤထီၣ်လၢထံလူၤတဂၤတ ဖျၢ်တဂၤတဖျၢ်တက့ၢ်,သုစၢထီၣ်မ့ၢ်ဝံးဒီးစံာ်လီၤစ့ၢ်ဖိး တက့ၢ်,သုစံာ်လီၤမ့ၢ်ချုတဂၤဂၤဒီးသုအိၣ်ဘဉ်ကအါ တက့ၢ်လီၤ.သုမ့ၢ်အိၣ်လီၤ တံာ်တဖၣ်ဒီးသုအိၣ်ဘဉ်က စုၤလီၤ. ဒီးဒီးတကါတဖုန့ၣ်ဒီးကန့ၣ်ကၢ်ပဲာ်အကလုာ် ဒီးမၤဝဲဒ်ကၢ်ပဲာ်ဝံးဆၢအသီးန့ၣ်လီၤ.စၢၤထီၣ်အကိာ်တ က့ၢ်သုဝံးဒီးကၢ်ပဲာ်ဝံးဆၢ, စမ့ၢ်ဝံးသုစံာ်ဒီးစံာ်ကၢ် ဇုၢ်ဖိးန့ၣ်, ဝံးဝဲဒ်ဝံးဆၢအိၣ်တပနၢ်ဒီးဝံးဝဲဒ်ဒီးတကါဇၢ, စံာ်ဒီးဒီးတကါစံာ်သုဆိၣ်ကလံးလဲၣ်လၢလီၤ.အိၣ်လီၤ တံာ်ဒီးတဖုစံာ်လီၤလီၤတစံာ်လီၤလီၤဒီးကၢ်ပဲာ်ဝံးဆၢ နတစံာ်လီၤဘဉ်မနုၤလဲၣ်, ပုၤဂၤအိၣ်န့ၢ်န့ၢ်ကလၢာ် မိၢ်,ဒီးထွာ်ဝဲဒီးအတၢ်လီၤတံာ်သံဝဲဒီးန့ၣ်လီၤဝံးဝဲဒ်, ဒီးကတၢ်ဝဲလီၤ.

၈. **ကၢ်ကျူ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တမိၢ်မၤဘဉ်ပသးလၢတၢ်, တၢ်မိၢ်အိၣ်ဒၣ်ပသးယံာ်ယံာ်ပသးအံၤထီၣ်န့ၣ်ဒီးပကိး လၢတၢ်ကၢ်တၢ်ကျူပသးလီၤ. တၢ်ကၢ်ပုၤကၢ်န့ၣ်မ့ၢ် ပုၤလၢတၢ်တမိၢ်မၤဘဉ်အသးလၢတၢ်,ပုၤလၢပမၤတန့ၢ်, ပုၤလၢတၢ်မိၢ်မံၤအိၣ်မံၤအိၣ်ဒၣ်အသးလၢတၢ်န့ၣ်ဒီးပကိး လၢပုၤကၢ်ပုၤသက့လီၤ.

၉. **ကၢ်စု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မိၢ်မၤပသးလၢတၢ်တစဲးတစဲး, တၢ်တမိၢ်မၤဘဉ်ပသးလၢတၢ်တစဲးဝဲး,ပသးပံာ်တစဲးဝဲး, ပသးယၢတစဲးဝဲး,န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကၢ်စုလီၤ. စဝံးစက မၤဟံာ်တဖျၢ်ဒီးတၢ်ကၢ်စုကၢ်စုစသးလီၤ.ကရံၤ၁၁ ၁၀. **ကၢ်ကိာ်ဖးမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထံာ်တၢ်,ပနၢ်ဟူတၢ်ဒီးပ ဝံးဘဉ်စံာ်တံာ်လိာ်ပသးသကိးသကိးန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢ ကၢ်ကိာ်ဖးမိၢ်ကၢ်ကိာ်တိာ်တိာ်ပလီၤ. စန့ၢ်ဟူလၢပုၤ ဂၤကၢ်ကိာ်သါထံာ်ဘိသအိၣ်တဖုန့ၣ်လီၤ.

ကဏ္ဍ

၁၁. ကျပ်ထိပ်ဖးလီၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပကတိၤလိာ်ပသးလၢပ ကမၤတၢ်အံၤတၢ်န့ၣ်, ပကမၤအံၤအံၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢ ပကၢၣ်ထိပ်ဖးလီၤတၢ်လီၤ. ဒီးပအိၣ်တဂၤမိၣ်ပဆိက မိၣ်တၢ်လၢပကမၤအံၤန့ၣ်,ပကမၤအံၤအံၤန့ၣ် မ့ၢ်ပ ကၢၣ်ထိပ်ဖးလီၤတၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပကၢၣ် တၢ်ဖးတၢ်လီၤ.

၁၂. ကျပ်သကွဲ န့ၣ်မ့ၢ်ပၤလၢအဖံးတၢ်မၤတၢ်ကဲကဲတ ကဲ, စူၤလုၤဘျးထီၣ်အဲၤလီၤအဲၤလဲ,တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ကၢၣ် သကွဲ လီၤ. ပၤလၢကၢၣ်သကွဲ တဖၣ်န့ၣ်မၤတၢ်တခီ ကွၢ်ကလူၤတၢ်တခီ,ဆုၣ်နီၤသကီ,ပကံးပဝံၣ်အသးထီ ဘီၤလီၤ. ဒီးတခီပမၤအခိၣ်တန့ၣ်ပမၤအခံတန့ၣ်ဘၣ်.

၁၃. တၢ်ကျပ်ပသး န့ၣ် တၢ်မိၣ်မၤဘၣ်ပသးလၢတၢ် နီတမံၤဘၣ်. တၢ်မိၣ်အိၣ်ကြိကြိပသးဒီးန့ၣ်တြိကလၢ, တၢ်တမိၣ်မၤပသးလၢတၢ်နီတမံၤ,တၢ်တမိၣ်ကတိၤပသး လၢတၢ်,တၢ်တမိၣ်လဲၤပသးလၢတၢ်,တၢ်တမိၣ်ဘၢပသး လၢကစၢ်ယွၤဒီးမၤသးဒ်ပသးန့ၣ်ယၢဝဲအသးဒီးတၢ်မိၣ် မံၤလီၤပသးတြိကလၢ,ပသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်န့ၣ်သက့ကစၢ်ယွၤ ဒီးပဝဲၤဆၢထၢၣ်တကဲဘၣ်,မ့ၢ်တၢ်ဆါပၤမိၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်,ပ သ့ၣ်ယၢပသးယၢဒီးပစံးလၢတၢ်ကျပ်ပသးလီၤ.

ကဖိၣ်၁၀

၁၄. ကျပ်ဘၢထုကဖၣ်တၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပသးတဂၢ်တကျၢၤ ဘၣ်ဒီးပဆိကမိၣ်တၢ်ဆုၣ်ဂၤဆုၣ်ဂၤဒီးပသးပၤနီၣ်ပကဘၢ ကစၢ်ယွၤဒီး ပဆိကမိၣ်လၢပကဘၢခဲကၢၢ်ဒီးပအိၣ်ဒၣ် ပတၢ်ဒီးပစံးလၢပကၢၣ်ဘၢထုကဖၣ်တၢ်လီၤ.

၁၅. ကျပ်ထဲယွၤအကလုာ် န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်လံာ်အခီ အပညီလၢ ပကစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤအဂ့ၢ်အပီၤအံၤန့ၣ်ထီ ဘီၤဒီးပကလဲၤစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤလၢပၤသ့ၣ်ခိၣ်ဖိအကျါဒ်အံၤ န့ၣ်ဒီးကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထီလံာ်ခိၣ်လဲၤခိၣ်အခီ အပညီန့ၣ်ပန့ၢ်မ့ၢ်ပၤဒီးပတီၢ်န့ၢ်ဖံးယၢဒီးပစံးလၢပ ကၢၣ်ထဲယွၤအကလုာ်လီၤ.

၁၆. ကျပ်ဆိကမိၣ်တၢ်လၢယွၤအဂီၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိက မိၣ်လၢပကမၤထီၣ်ကစၢ်ယွၤအဘီအမုၢ်ဒီးပကစံၣ်တဲၤ တဲၤလီၤကစၢ်ယွၤအကလုာ်အ ကထီဒီးဒ်ပၤဂၤက ကဲကွၢ် လၢကစၢ်ယွၤအဖိအလံာ်ဒီးကစၢ်ယွၤဂျၢးယရံးအပျီအ ဘီၣ်ဒီးပကန့ၢ်ကွၢ်ပသ့ၣ်သီသးသီန့ၣ်လီၤ.

၁၇. ကျပ်မၤတၢ်ကျပ်ဖးတၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလၢတၢ်ဖးတၢ် မၤအိၣ်န့ၣ်သက့ဒီးတမၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကၢၣ်မၤတၢ် လီၤ. ပၤတဂၤကၢၣ်မၤအသးလၢတၢ်ဒီးမံၤဒၣ်အတၢ်လၢ ဟံၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပသးကၢၣ်လီၤ.

၁၈. ကျပ်လဲၤတၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်အလီၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပၤဂၤမ့ၢ်မၤပလဲၤဒီးအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်တမိၣ်လဲၤဘၣ်ပသး ဒီးပစံးလၢကၢၣ်လဲၤတၢ်လီၤ.ပၤတဂၤကၢၣ်လဲၤတၢ်န့ၣ်သ

ကဏ္ဍ

မိး,ပၤတဂၤကၢၣ်သတးဒီး အမဲၣ်သၣ်လီၤချီထံမးလီၤ.

၁၉. တၢ်ကတိၤအကၢၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်က တိၤလၢပကကတိၤတၢ်ဒီး ပၤဂၤအံၤန့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ တၢ်ကတိၤအကၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢပကၢၣ်တၢ်က တိၤလီၤ. ဒီးပကတိၤထီၣ်,ပကမၤအံၤန့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ တၢ်ကတိၤအကၢၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၀. တၢ်ကတိၤအကၢၣ် န့ၣ်ကတိၤဝဲဒ်အံၤ, ဧၢမၤဂ့ၢ် တမၤဂ့ၢ်ပအိၣ်ဒ်အံၤပအိၣ်ဘၣ်သံသးလီၤ. ပကမၤမုၢ် စ လၢအလုၤ,အါအါဂီၢ်ဂီၢ်, ပသံမ့ၢ်ပက့ၢ်မိၣ်ကသ့ၣ်. ဒီး ပစံးလၢတၢ်ကတိၤအကၢၣ်လီၤ. ပၤတဂၤကၢၣ်ဒီးကတိၤ တၢ်ထဲတၢ်ကတိၤအကၢၣ်ဒီးလီၤ.

၂၁. ကျပ်လိာ်အသး န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလၢထီၣ်ဒါလိာ်အသးဒီး ဆိ က မိ ဝဲ လၢ သါ က မၤ သံ လိာ် အ သး ဒီး ယုဝဲလၢအလီၢ် ကလီၤယုၣ်လီၤတူၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢကၢၣ် လိာ်အသးလီၤ. ပၤခဲၤဂၤန့ၣ်အိၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီး ကၢၣ်လိာ်အသးလၢ သါကမၤသံလိာ်အသးလီၤ. ဒီး ကၢၣ်လိာ်အသးလၢသါကမၤဟံၣ်လိာ်အသးလီၤ.

၂၂. စီၤကျပ် န့ၣ်မ့ၢ်ပၤစံၣ်တဲၤပၤဖိၣ်ယဲတဂၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး အဖံတဂၤလီၤ. ဒီးကျပ်မၤတၢ်န့ၣ်န့ၣ်ကလဲၣ်န့ၣ်အခိၣ်တ လိာ်ဖဲကအိၣ်သက့မံၤန့ၣ်အိးအိၣ်ဝဲအဖံးန့ၣ်တကဲဘၣ်. မၤအဖံအိးန့ၢ်အီၤလီၤ,ဒီးလိာ်ကွဲဝဲတမံၤန့ၣ်သ့,ဒီးတ ကၢၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. မ့ၢ်အလိာ်ကွဲတမံၤန့ၣ်,ဒီးအဖံန့ၣ်ထံၣ် လၢချဲလဲၤကၤတဘျီဒီးအဖံမၤအလဲၤဒီးချဲအကစၢ်န့ၣ် လီၤ. ဒီးလဲၤဝဲလီၤ, လဲၤလၢချဲကၤအပူၤန့ၣ်တမၤဘၣ် တၢ်နီတမံၤဘၣ်, ပၤချဲဖိမ့ၢ်ဒုးအိၣ်အမုၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲပၤချဲဖိ တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တဒုးအိၣ်အမုၢ်ဒီးတအိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်, ဒီးပၤ ဂၤမၤတသ့ဘၣ်နီတမံၤဒီးမၤသ့ဝဲအပၤချဲန့ၣ်တမံၤမိး လီၤ. ဒီးပၤချဲဖိတဖၣ်န့ၣ်မၤမၤဝဲအပၤချဲဒီး ဟ့ၣ်ဝဲအ ပှ်တသးသ့ၣ်,တအိၣ်သ့ၣ်မိးလီၤ. ဒီးအန့ၣ်တန့ၢ်အတီၢ် ပူၤန့ၣ်ပၤချဲဖိတဖၣ်လဲၤထီၣ်ဆူဝုၢ်ပူၤကိးဂၤဒီးဒီးအိၣ်ထဲ စီၤကျပ်တဂၤမိၣ်လၢချဲပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဟူဝဲလၢပၤဝုၢ် ဖိတဂၤသါကမၤသံသ့ၣ်မံၤယီၤတဒုးဒီးစီၤကျပ်န့ၣ်ယုပူၤ ကွၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးအိၣ်ကဒီးမ့ၢ်ထုၣ်,န့ၢ်ဟူလၢပၤဂၤသါက မၤသံကဒီးယုၢ်တဒုးအိၣ်ဂီၢ်တၢ်ဒီး စီၤကျပ်ယုပူၤလၢပှ် သၢဘျီဒီးပၤဂၤဆါကဒီးဝဲလီၤ. အိၣ်ကဒီးမ့ၢ်ယုၢ်လီၤ ဖးဖိလီၤန့ၢ်ဟူကဒီး လၢသမ့ၣ်တဘီအိၣ်ပၤကညီန့ၣ်န့ၣ် ကလဲၣ်ဒီးပၤဝုၢ်ဖိတဖၣ်မၤန့ၢ်ဒီးသါကမၤသံဝဲဒီးစီၤကျပ် ယုပူၤကဒီးလၢပှ်တသးဒီး ပၤဝုၢ်ဖိတဖၣ်ဆါကွဲဝဲလၢ စီၤကျပ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပၤဒီးထံၣ်တဒုးလီၤ. ဒီးဟံဝဲလၢ ချဲပူၤန့ၣ်ဒီးသမ့ၣ်တဘီန့ၣ်ကတိၤထီၣ်တၢ်ဒီးစံးဝဲလၢ စီၤကျပ်န့ၣ်ကစၢ်မၤ,နသးကညီယၢဒီးန့ၢ်ပၤကွၢ်ယၢဒီး စတဘၣ်သံဘၣ်လီၤ. အကူၢ်မ့ၢ်ပသးထုတဘီအိၣ်လၢစ

ကာပြ

ခိပ်ဒီးစအိပ်ပျာကညီလီ၊ ပသံးထူန့ၣ်အိပ်လၢစခိပ်အဖံးလၢန့ၣ်စဆိကမိပ်တၢ်ထီၣ်တၢ်ခါဒီးန့ၣ်လီၤ။ အကူၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ဒီး ပျာထီၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်ကံၤန့ၣ်သၢၣ်၊ ဒီးပျာလီၤကွၢ်ယၤအူထံလိာ်ပျာတက့ၢ်၊ စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးစီၤကာၣ်န့ၣ်ဟံးထီၣ်ပျာချံဖိအထးပျာတဘျုးဒီး ပျာထီၣ်န့ၢ်ပသံးထူလၢသမၣ်အခိပ်ဖံးလၢန့ၣ်ဒီး ဟံးန့ၢ်ပသံးထူတဘျီဝံးဒီး ပျာလီၤကွၢ်သမၣ်န့ၣ်အူထံလိာ်ပျာလီၤ။ ဒီးသီးထီၣ်ပသံးထူန့ၣ်ဒီးဆိကမိပ်ထီၣ်စုဒီး စုဖဲအိပ်လၢအတလါပျာ၊ ဆိကမိပ်ထီၣ်ထူဒီးထူဖဲအိပ်လၢတလါပျာလီၤ။ ဒီးအိပ်ဝဲတယံာ်တမိာ်ဘၣ်ဒီး ပျာချံကစၢ်တဖၣ်ဟဲက့ၤဝဲအူချံပျာန့ၣ်န့ၣ်သက့တသ့ညါဘၣ်ဝဲလၢတၢ်န့ၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အပိာ်လၢစီၤကာၣ်မၤန့ၣ်ဘၣ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ။ ဒီးစီၤကာၣ်န့ၣ်ဟဲက့ၤတုၤဝဲလၢအဖဲအဆိန့ၣ်ဒီးပျာချံကစၢ်ဟ့ၣ်အဘျးအလဲတဆံးတက့ၢ်ဝဲအကြၢၤဒီးလီၤ။ ဒီးမၤအဖဲလဲၤတလီၢ်န့ၢ်အီၤလၢပအဲကရးအဖိမုၢ်ဒီးအဖဲအလီၤဒီးအဖဲစံးန့ၣ်တဘျးန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်လဲၤမၤသံလီၤန့ၣ်သးလၢပအဲကရးအနးလီၤလဲၣ်။ ဒီးစီၤကာၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်ဖဲတဂၤစမၤတန့ၢ်ဘၣ်၊ မးန့ၣ်အိပ်အူန့ၣ်ချံသံတက့ၢ်ဒီးအဖဲအစုအိပ်အူအချၢယံၤပစၢ်အသိးတကီၢ်ခါလီၤ။ ဒီးအဖဲတုၤတဘျီဘၣ်ဒီးအဖဲလဲၤတလီၢ်န့ၢ်အီၤလၢပအဲကရးအဖိမုၢ်လီၤ။ ဒီးပအဲကရးစံးလၢစီၤကာၣ်အဖဲန့ၣ်န့ၣ်လံၤမ့ၢ်ဟဲဟံးန့ၢ်စဖိမုၢ်အံၤဒီး ခဲမနၤအံၤတၢ်စုတဘျီတၢ်ထူတဘျီမးအပိာ်ယီၤအသးဒ်ကတုၤလၢစယီၤတၢ်ထံးဒီးန့ၣ်တၢ်ထံးအံၤတက့ၢ်၊ မ့တပိာ်ယီၤဘၣ်အသးဒီးစကမၤသံကွၢ်သုလီၤ။ ပအဲကရးစံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးအဖဲန့ၣ်က့ၤဟီၣ်ဝဲလီၤ။ ဒီးစီၤကာၣ်သံဂီၢ်အဖဲန့ၣ်ဘၣ်မနၤန့ၣ်လဲၣ်။

ဒီးအဖဲစံးဘၣ်အီၤလၢပအဲကရးစံးတၢ်ခါအံၤဒ်န့ၣ်ဒီး စီၤကာၣ်စံးဝဲဘၣ်ယီၣ်တဂ့ၤ၊ ဖဲစၢ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးလၢမနၤန့ၣ်စီၤကာၣ်သိးထီၣ်ပသံထူဒီး ဆိကမိပ်ထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ကံၤတၢ်စုတဘျီတၢ်ထူတဘျီပိာ်ယီၤဘၣ်အသးလၢစယီၤတၢ်ထံးဒီးတုၤလၢပအဲကရးအယီၤတၢ်ထံးန့ၣ်ခံဘိတက့ၢ်၊ ဒီးတကီၢ်ခါဒီးတၢ်စုဒီးတၢ်ထူခံဘိပိာ်ယီၤစကိးအသးလၢစီၤကာၣ်အယီၤတၢ်ထံးဒီးတုၤလၢပအဲကရးအယီၤတၢ်ထံးန့ၣ်လီၤ။ ဒီးမ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးပအဲကရးန့ၣ်ဟဲထီၣ်ဆုၣ်ကဒါအဖိမုၢ်အူစီၤကာၣ်အဆိန့ၣ်တခါလီၤ။ ဒီးစီၤကာၣ်န့ၣ်အိပ်ဒီးပအဲကရးအဖိမုၢ်အကတီၢ်န့ၣ် ပျာန့ၣ်တဂၤဟဲလဲၤပအဲကရးအဖိမုၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်၊ နဝၤန့ၣ်အိပ်ဒီးအပသံးထူတဘျီန့ၣ်န့ၣ်သိးအတၢ်တန့ၢ်မး၊ ဒီးပအဲကရးအဖိမုၢ်စံးအီၤစယုၤသိးန့ၢ်၊ စံးဝဲဒ်န့ၣ်သိးအဝၤအပသံးထူန့ၣ်လီၤ။ ဒီးသိးထီၣ်အဝၤအပသံးထူန့ၣ်ဒီးပျာန့ၣ်န့ၣ်လ့ၢ်ဝဲဒ်ပအဲကရးအဖိမုၢ်ဒုးကွၢ်ဝဲဒ်ပျာန့ၣ်န့ၣ်သိး

ကာၣ်

ထီၣ်ပသံးထူဒီး စံးဝဲဒ်ကလဲကလဲနီၢ်ကလဲဒီးပအဲကရးအနီၢ်န့ၣ်ကလဲဘိကွၢ်ဝဲအူပိၣ်လဲၣ်ဝံးဒီးပျာန့ၣ်တဂၤဒီးပအဲကရးအဖိမုၢ်တဂၤလီၤ။ ဒီးပအဲကရးန့ၣ်စံးဝဲဒ်မ့ၢ်စဟံးန့ၢ်စီၤကာၣ်ဒီးစနီၢ်၊ ကလဲကွၢ်လီၤ။ လဲၤဟံးန့ၣ်စီၤကာၣ်န့ၣ်လၢယီၣ်ပျာဒီး ခဲဂီၤန့ၣ်လဲၤမၤသံကွၢ်အီၤတက့ၢ်၊ ပအဲကရးန့ၣ်မၤလိာ်အခူအပျာဒ်န့ၣ်ဒီးအခူအပျာတဖၣ်လဲၤဟံးန့ၣ်စီၤကာၣ်န့ၣ်လၢယီၣ်ပျာဒီးစီၤကာၣ်န့ၣ်စံးဝဲလၢအထွံတဒုဒီးအသၣ်မံၤယီၤဒီး အယုၢ်န့ၣ်သၢၣ်မၤဝဲအတၢ်လဲၤဟံးက့ၤပသံးထူလၢပျာန့ၣ်အဆိန့ၣ်တန့ၢ်မ့ၢ်ယီၤကဟဲက့ၤတုၤဒီးမၤထီၣ်အထွံဒီးအသၣ်မံၤယီၤဒီးအယုၢ်သၢၣ်န့ၣ်ဒီးလဲၤဝဲလီၤ။ ဒီးထွံန့ၣ်လဲၤပိာ်ပိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤဒီးယုၢ်န့ၣ်ဒီးထီၣ်ထွံန့ၣ်ဒီးပိာ်ယီၤဝဲအူပိၣ်လဲၣ်ဝံးဒီးခိန့ၣ်ဒီးတုၤယီၤဝဲလၢပျာန့ၣ်အိပ်ဝဲဝဲန့ၣ်ဒီးပျာန့ၣ်န့ၣ် မံၤလၢပျာပိာ်ထးအပူၤဒီးသၣ်မံၤယီၤဒီးယုၢ်န့ၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲအူပျာန့ၣ်အဟံၣ်န့ၣ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤန့ၣ် မၤယုၢ်အုၣ်ပျာပိာ်ထးန့ၣ်လီၤ။ ဒီးယုၢ်န့ၣ်အုၣ်ပျာပိာ်ထးန့ၣ်ထွံဖျိဝဲတြီၢ်ယုၢ်တဒုဒီးသၣ်မံၤန့ၣ်စံးဝဲဒ်စလဲၤန့ၣ်တြီၢ်ဒီးဘၣ်၊ အုၣ်ထွံဖျိတုၤစလဲၤန့ၣ်တြီၢ်တက့ၢ်၊ ဒီးယုၢ်န့ၣ်အုၣ်ဝဲတုၤသၣ်မံၤယီၤလဲၤန့ၣ်တြီၢ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤန့ၣ်လဲၤန့ၣ်အုၣ်ပျာပိာ်ထးအပူၤအူပျာန့ၣ်မံၤအလီၢ်န့ၣ်ဒီးမၤယုၢ်န့ၣ်ကွၢ်၊ ပကစၢ်အပသံးထူအိပ်ဖဲလဲၣ်၊ ယုၢ်န့ၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဖဲ၊ သၣ်မံၤယီၤစံးလၢယုၢ်န့ၣ်ဒီးယုၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်၊ ပကစၢ်အပသံးထူန့ၣ်စနၤကွၢ်ဒီးမ့ၢ်ပျာန့ၣ်မံၤကမၤလၢအကီၢ်ပူၤလီၤ။ ဒီးသၣ်မံၤယီၤန့ၣ်စံးလၢယုၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်၊ စကအုၣ်ပျာန့ၣ်အကီၢ်ယုၢ်ဒီးပသံးထူမ့ၢ်ဆံးထီၣ်လၢပျာန့ၣ်အကီၢ်ပူၤန့ၣ်ဖိၣ်န့ၣ်ချတက့ၢ်၊ သၣ်မံၤယီၤန့ၣ်စံးလၢယုၢ်န့ၣ်ဒီးယုၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်ပကစၢ်ကစံးဘၣ်ဖုးလၢပမၤသံပျာန့ၣ်ဒီးကမၤသံစုၢ်ကိးဘၣ်ဖုးပျာဒ်ပသံးထူကဆံးထီၣ်လၢပျာန့ၣ်အကီၢ်ပူၤဒီး စကကိာ်အနီၢ်ပူၤလၢစမဲၢ်ဒီးကဆဲထီၣ်ဝဲလီၤ။ မ့ၢ်ဆဲဒီးပသံးထူကဆံးထီၣ်န့ၣ်ဖိၣ်န့ၣ်ချတက့ၢ်၊ ယုၢ်စံးန့ၣ်ဒီးကိာ်ပျာန့ၣ်အနီၢ်ပူၤန့ၣ်လၢအမဲၢ်ဒီးပျာန့ၣ်ဆဲဒီးပသံးထူဆံးထီၣ်ဝဲလၢအကီၢ်ပူၤလၢမံၤအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီး သၣ်မံၤယီၤဖိၣ်ပသံးထူန့ၣ်ချသးဒီးယုၢ်လီၤပစုၢ်ဝဲဒ်န့ၣ်ယုၢ်န့ၣ်ခံဒုလီၤ။ ဒီးထွံတဒုန့ၣ်အူလၢဟူတၢ်လၢကိာ်လၢဒုဒီး ထီၣ်လၢသၣ်မံၤယီၤဒီး ယုၢ်က့ၤယုၢ်လီၤဒီးစံးဝဲဒ်လၢ သၣ်မံၤယီၤဒီး ယုၢ်န့ၣ်သုမၤက့ၤပကစၢ်အပသံးထူန့ၣ်လဲၤခါ၊ ဒီးသၣ်မံၤယီၤန့ၣ် စံးဝဲဒ်ပမၤက့ၤန့ၣ်လဲၤခါ ထွံန့ၣ်စံးဝဲဒ်ဟ့ၣ်ယၤစကက့ၤစိာ်၊ သုစိာ်သုဝဲတသ့ဘၣ်ဒီး သၣ်မံၤယီၤဟ့ၣ်အီၤလီၤ။ ဒီးက့ၤစိာ်ကမၤဝဲလၢအကီၢ်ပူၤဒီးက့ၤပိာ်ကဒီးပိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤဒီး ယုၢ်ဒီးထွံန့ၣ်ဒီး ပိာ်ယီၤကဒါက့ၤပိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ဖးဖိယီၤဒီးထွံန့ၣ်

ကဉ်

ထံၣ်လၢဆိတဖုလၢထံကျါန့ၣ်ဒီး ထံၣ်န့ၣ်မိၤဆိဒီးပသံး ထူဆံးထီၣ်ကွံာ်လၢအကိၣ်ပူၤဒီး လီၤတဲာ်ဆူထံကျါဒီး ညၣ်တဘျီအိၣ်ယုၤလီၤကွံာ်ပသံးထူန့ၣ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤ န့ၣ်စံးဝဲကိၣ်လံၤပကစၢ်အပသံးထူမ့ၢ်တန့ၢ်က့ၤဘၣ်ဒီးမ့ၢ် ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးပကစၢ်ကဘၣ်သံလီၤ. သၣ်မံၤယီၤစံးဒ်န့ၣ် ဒီးယုၤတဖုစံးဝဲဒ်မ့ၢ်ဆိတဖုအခိၣ်အဂီၢ်ဒီးထံၣ်မိၤလီၤ. လဲၤအုၣ်ဆိလၢလၢအခိၣ်န့ၣ်ထံၣ်ဒၢ, ဒီးထံၣ်န့ၣ်လဲၤ ယီၤဆူလၢအခိၣ်ဒီးအုၣ်ဆိတဖုတဖုစံးဝဲဒ်အကူၢ် မ့ၢ် နခိၣ်နယီၤဒီး ပသံးထူလီၤတဲာ်မၤကွံာ်ဆူထံလီၤပူၤလီၤ. တၢ်အံၤဖိမုၢ်လံၤ, တုၤပကတတုၤဘၣ်လၢပကစၢ်အ ဆိၣ်လၢမနၢ်အံၤဒီး မ့ၢ်မ့ၢ်ဆုၣ်န့ၣ်ပကစၢ်ကဘၣ်သံ လီၤ. ဒီးဆိန့ၣ်စံးဝဲအုၣ်ယၤတဂ့ၤ,စကမၤန့ၢ်စၢၤဒ်သု လၢညၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဆိန့ၣ်လဲၤအုၣ်ညၣ်လၢအယုၤလီၤ ပသံးထူန့ၣ်ဒီးသၣ်မံၤယီၤန့ၣ် ဖဲးထီၣ်က့ၤပသံးထူလၢ ညၣ်အဟၢဖုပူၤန့ၣ်ဒီးက့ၤဝဲလီၤ. ဒီးက့ၤတုၤဝဲလၢအက စၢ်အဆိၣ်န့ၣ်ဒီးက့ၤဟ့ၣ်က့ၤအကစၢ်စီၤကၢၣ်န့ၣ်အပ သံးထူန့ၣ်ဒီး စီၤကၢၣ်န့ၣ် အပသံးထူလၢအထံၣ်ဒီးအ ယုၤ, ဒီးအသၣ်မံၤယီၤလဲၤမၤန့ၢ်က့ၤန့ၣ်သိးထီၣ်ဝဲဒီးလၢ အဘျးဒီးမ့ၢ်ကဆုၣ်တုၤန့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲမၤစထူၣ်ဖျးထီၣ် လၢယီၤပူၤတက့ၢ်. ဒီးထူၣ်ဖျးထီၣ်ဝဲတကီၢ်ခါလီၤ. ဒီး စီၤကၢၣ်န့ၣ်ထူၣ်ဖျးထီၣ်လၢယီၤပူၤဒီးကလဲထီၣ်လၢတၢ် ကပိာ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးပအဲကရးမၤအခု အပုၤလဲၤမၤသံကွံာ်စီၤကၢၣ်န့ၣ်လၢယီၤပူၤဒီးပအဲကရး အခုအပုၤလဲၤကွၢ်ဒီးထံၣ်စီၤကၢၣ်န့ၣ်ကလဲလၢတၢ်ဖဲဖိ ဒီးပအဲကရးအခုအပုၤန့ၣ်က့ၤစံးဘၣ်ပအဲကရးဒီးပအဲ ကရးန့ၣ်လဲၤဒီးကိးက့ၤစီၤကၢၣ်န့ၣ်ဒီး စီၤကၢၣ်ဟဲက့ၤ လီၤက့ၤဒီး စီၤကၢၣ်စံးဘၣ်အိၣ်လၢပုၣ်န့ၢ်အဂီၢ်အပီၢ်န့ၣ် ဒီး ပအဲကရးအဖိမုၢ်အဂီၢ်အပီၢ်န့ၣ်ဒီးပအဲကရးမၤအခု အပုၤတဖုန့ၣ် သၢကလဲၤကိးဒီးစီၤကၢၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်စ ကကိးက့ၤဒ်ယဲစံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီး စီၤကၢၣ်န့ၣ်သိးထီၣ်အပ သံးထူဒီးစံးဝဲဒ် မးနီၢ်ဟဲက့ၤအိၣ်က့ၤဖဲအလီၢ်တက့ၢ်. ဒီးပအဲကရးအနီၢ်ဟဲက့ၤက့ၤဝဲဝဲအလီၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီး ပုၣ်န့ၢ်ဒီးပအဲကရးအဖိမုၢ်န့ၣ်ဟဲက့ၤယုၤစုၢ်ကိးဒီးနီၢ် န့ၣ်လီၤ.ဒီးပအဲကရးန့ၣ်မၤသံကွံာ်ပုၣ်န့ၢ်န့ၣ်ဒီးအဆူၣ် အမိၤအဘျးအတၢ်အစၢၤအသ့ၣ်ခဲလၢၣ်ဒီးစီၤကၢၣ်န့ၣ် အိၣ်ဘၣ်က့ၤဝဲလၢနီၢ်ပူၤဒီးကဲဒိၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤ.ကတၢၢ်လံၤ. ၂၃. စီၤကၢၣ် န့ၣ်အိၣ်ဒီးအအံၤတဂၤလီၤ. ပုၤစံၣ်တဲၤ စီၤကၢၣ်အဝဲအံၤတဂၤကၢၣ်ဝဲတုၤအတမၤဘၣ်ကလိက့ ကါန့ၣ်အခိၣ်တလီၢ်.လီၤကွံာ်ကပူၤန့ၣ်ပြုးလၢဖၣ်ဆါ ဒီဂၤညါဒီး ခုၣ်ဖၣ်ကပူၤန့ၣ်သုသုတန့ၢ်ဒီးလီၤကွံာ်ဆဲး ဒီးဝဲဒ်ခိမိလၢဖၣ်ကပူၤန့ၣ် စဲလၢဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါ,ဘၣ်အါ ဘၣ်သိတလုၣ်ထံလုၣ်နီၣ်ဘၣ်ဒီးခုၣ်ဖၣ်ကပူၤန့ၣ်သုသုတ

ကဉ်

န့ၣ်လီၤ. ခုၣ်ဖၣ်ကပူၤန့ၣ်ခုၣ်န့ၢ်လၢယုၤဝါတဖုဒီးသါက မၤသံဝဲလီၤ. ဒီးယုၤဝါန့ၣ်ကတိၤထီၣ်တၢ်စံးဝဲဒ်,မၤ သံယၤတဂ့ၤ,စကယုၤန့ၣ်နမၤလၢပအဲကရးအဖိမုၢ်လီၤ. ဒီးတမၤသံဘၣ်ယုၤဝါန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ယုၤဝါန့ၣ်လဲၤန့ၣ်ဆူ ယိၣ်ကဆိပူၤန့ၣ်ဒီး ပအဲကရးန့ၣ်လဲၤဘါယိၣ်ဒီးဘါထု ကဖၣ်ဝဲမးစစီၣ်ထီၣ်မးစကမိၤဒိၣ်မးစခုအါမးစပုၤ အါ,ဘါထုကဖၣ်ဝဲန့ၣ်ဒီးယုၤဝါန့ၣ် အိၣ်လၢယိၣ်အဆိ ပူၤန့ၣ်စံးထီၣ်ဆါဝဲနမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်စီၤကၢၣ်န့ၣ်ဒီးနမ့ၢ်မၤလၢ နမၤန့ၣ်နစိကဒိၣ်ထီၣ်, နကမိၤကဒိၣ်ထီၣ်, နခုကအါ ထီၣ်, နပုၤကအါထီၣ်,ယုၤဝါစံးထီၣ်ဆါအိၣ်န့ၣ်ဒီးပ အဲကရးန့ၣ်ဝဲဘၣ်ဝဲလၢယိၣ်တၢ်ဂီၤအိၣ်လၢယိၣ်အဆိ ပူၤန့ၣ်ကတိၤထီၣ်ဆါအိၣ်ဒီးပအဲကရးမၤကမၤ,ဒီး က့ၤဝဲဆူနီၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးစံးဘၣ်ဝဲလၢအမၤန့ၣ်စံးဝဲဒ်, စ လဲၤဘါယိၣ်ဒီးစဘါထုကဖၣ်ဒ်အံၤ,မးစစီၣ်မးစကမိၤ ဒိၣ်မးစခုအါမးစပုၤအါ,စဘါထုကဖၣ်ဒ်န့ၣ်ဒီးယိၣ်န့ၣ် ကတိၤထီၣ်ဆါယၤစံးဝဲဒ်,နမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်စီၤကၢၣ်န့ၣ်နစိ ကဒိၣ်ထီၣ်နကမိၤကဒိၣ်ထီၣ်,နခုကအါထီၣ်,နပုၤက အါထီၣ်လီၤ. က့ၤစံးဘၣ်ဝဲလၢအမၤန့ၣ်ဒီးပအဲကရး အမၤန့ၣ်တနာ်ဘၣ်ဝဲဒီးပအဲကရးန့ၣ်လဲၤကိးဒီးအမၤန့ၣ် ဒီးဘါထုကဖၣ်ကဒိၣ်အလီၢ်လီၤအသိးဒီး ယုၤဝါန့ၣ် ကတိၤထီၣ်ဆါကဒိၣ် အလီၢ်လီၤအသိးဒီးန့ၣ်ဝဲဒ်မိဝဲခံ ဂၤလီၢ်ဒီးပအဲကရးဒီးမိဝဲခံဂၤလီၢ်န့ၣ်က့ၤဆူနီၢ်ပူၤဒီး သါကဖျါအဖိမုၢ်ဒီးစီၤကၢၣ်န့ၣ်ဒီးအဖိမုၢ်ဂ့ၢ်လီၢ်ဝဲနးနး ကလဲၣ်ဒီးပအဲကရးန့ၣ်သါကကျိကွံာ် အဖိမုၢ်လၢအ တၢ်တကန့ၣ်ဘၣ်, အကလုၢ်န့ၣ်ဒီးအဖိမုၢ်အိၣ်တဘျီ ဘၣ်ဒီးအဖိမုၢ်အိၣ်စီၤကၢၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးန့ၣ်ဖျါအ ဖိမုၢ်ဒီးစီၤကၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးစီၤကၢၣ်န့ၣ်လီၤကွံာ်က ပူၤန့ၣ် ပြုးလၢဖၣ်ဆါန့ၣ်ဒီဂၤညါဘၣ်အါဘၣ်သိ, မူး ပျံာ်မူပျံာ်,ခိၣ်တရ, နာ်တရ, နးနးကလဲၣ်ဒီးပအဲကရး အဖိမုၢ်ကွံာ်တဘျီဘၣ်. ကွံာ်တဘျီန့ၣ်သက့အပၢ်ဒုးတ နဆါဒီးတအိၣ်ဝဲအိၣ်ဝဲတဘျီ,ကွံာ်ဝဲတခီၣ်ဆါအမဲာ် နးနးဒီး အပၢ်မၤအခုအပုၤဒုးလုၣ်က့ၤအမၤစီၤကၢၣ်န့ၣ် အထံအနီၢ်ဒီးဒုးကူထီၣ်က့ၤဝဲအယၣ်သတိယၣ်သံလုာ် ဒီးတလီၢ်လီၤ,လုာ်လီၤကွံာ်ဝဲ,လဲၤကလဲက့ၤအသးဒီးတၢ် ဘၣ်မူးဘၣ်ကွံာ်, တလီၢ်လီၤအမၤဒုးလုၣ်က့ၤအထံ,ဒုးကူ ထီၣ်က့ၤအယၣ်ထီၣ်ဘိးန့ၣ်ဒီး,အန့ၣ်တန့ၢ်န့ၣ်လုာ်လီၤ ကွံာ်အယၣ်သတိဒီးကူထီၣ်တၢ်ကံးညၢာ်ဘၣ်အခံဒီး ကိးထီၣ်ဒီး အသးကိးဖိသၣ်တဂၤဒီးဟံးထီၣ်ဒီးအတဲာ် တဘျီဒီးလဲၤတဲာ်လၢသန့ကဘိန့ၣ်ဒီး ဆုၣ်နီၤဝဲအခိၣ် တရဒုလီၤ. ဒီးထံၣ်လၢကဘိဟဲတဘျီန့ၣ်တုၣ်ဘၣ် လၢစီၤကၢၣ်အတဲာ်ပျါဒီး စီၤကၢၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်,သိၣ်ဒၢ ဘၣ်မနုၤနတုၣ်စတဲာ်ပျါလဲၣ်,ဒီးကဘိဒိၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်.

ကာပြ်

စလဲၤဒၣ်စတၢ်န့ၣ်ဘၣ်ယးနလံၤဒ်လဲၣ်.စကထိးထီၣ်ကဘိၣ်အံၤန့ၣ်ကြၢးနတခွဲၣ်အံၤဧါ. မ့ၢ်နဖးဒီးယၢၤဧါ.ကတိၤတၢ်ဒီးယၢၤတဂ့ၤ.ဒီး စိၤကာၣ်စံးဆၢအိၤစမ့ၢ်လၢပအဲကရးအမၢ်န့ၣ်စတဖးဒီးနၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးကဘိၣ်အခိၣ်န့ၣ်ထုးဝဲၣ်စိၤကာၣ်န့ၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်.ပုၤဒ်နသိးန့ၣ်မ့ၢ်ပအဲကရးအမၢ်ဒီးစကလိးလၢစကဘိၣ်ဒီးစတၢ်ဖိတၢ်လံၤခဲလၢၣ်လီၤ. ဒီးစိၤကာၣ်စံးဝဲဒၣ်.မ့ၢ်နစံးအသိးန့ၣ်ဂ့ၤလံၤ.ဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်မၤအသကိးဖိသ့ၣ်တဂၤန့ၣ်က့ၤကိးန့ၢ်အမၤဒီးစံးဝဲဒၣ်မၤနီၢ်ပၤမုၢ်ဟဲအိၣ်ယၢၤတက့ၢ်. စမၤန့ၢ်လံၤကဘိၣ်တဘျီလံၤ. ဒီးအပူၤဖိသ့ၣ်န့ၣ်က့ၤကိးန့ၢ်စိၤကာၣ်အမၤစံးဝဲဒၣ်. ကစၢ်မုၢ်ဧကစၢ်ခါစံးဝဲ.နလဲၤလီၤအိၣ်အိၤဒီးစံးဝဲလၢသၢမၤန့ၢ်ကဘိၣ်တဘျီလီၤ. ဒီးစိၤကာၣ်အမၤန့ၣ်ဟဲလီၤဝဲဒီးခွဲဒီးပုၤလီၤ. ဒီးထံၣ်လၢအမၤလဲၤလီၤဒီးစံးဝဲဒၣ်လၢ ကဘိၣ်အခိၣ်န့ၣ်စမၤဟဲလံၤ. နက့ၢ်န့ၣ်ဇဲၣ်. ဒီးကဘိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်တနၢ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီး ဝဲဘၣ်ဒီးဝဲလၢစိၤကာၣ်လိတၢ်လီၤ. ဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်အမၤထံၣ်ဒီးအမၤဒုးကူကလံၤက့ၤလၢယၢ်သတီၢ်အသိးဒီး ဒုးခွဲထီၣ်က့ၤဝဲအခိၣ်အနီၢ်ဝဲမၤလိာ်အခူအပူၤရူၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤအကဘိၣ်ဒီးအခူအပူၤရူၣ်န့ၢ်ကဘိၣ်န့ၣ်ခဲလၢၣ်ဒီးမၤကုၢ်ပုၤကဘိၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်.ယိၣ်စံးတၢ်န့ၣ်တီၤ မးလီၤ. စမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်စိၤကာၣ်န့ၣ်စခူပုၤကအါထီၣ်ဒီးအါ ထီၣ်သမိးဒ်ယိၣ်စံးဝဲအသိးလီၤ. စံးဝဲဒၣ်. ဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်လၢခံက့ၤဒီးန့ၢ်ဟူလၢပုၤတဝုၤန့ၣ်ကဘိၣ်မ့ၢ်လဲၤဒီးတၢ်ဝဲဒီးထူကဆိအခိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ကဆိခိၣ်ထူတဖျၢၣ်န့ၣ်အတဖျၢၣ်ဇီၣ်မ့ၢ်ထူ.အမဲဇီၣ်မ့ၢ်ထူ.အနီၢ်ဇီၣ်မ့ၢ်ထူ.ပုၤတဝုၤန့ၣ်အကဆိခိၣ်ထူတဖျၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံၣ်ကဘိၣ်လဲၤကၤဒီးလဲၤဟံးလီၤခူသ့ၣ်ထူကဆိခိၣ်န့ၣ်လၢကဘိၣ်သန့ခံန့ၣ်လၢမနုၤဒီး မ့ၢ်မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်န့ၣ်စံးဝဲလၢပုၤကဘိၣ်ဖိဟ့ၣ်သၢထူကဆိအခိၣ်ဒီးရူၣ်ဝဲအကဘိၣ်န့ၣ်လၢဒီးဘၣ်န့ၣ်အါတ့ၢ်မးလီၤ. ဒီးပအဲကရးအမၢ်စိၤကာၣ်န့ၣ်န့ၢ်ဟူဝဲအပရၢဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်မၤအခူအပူၤမၤကဘိၣ်တဘျီန့ၣ်မၤဝဲဒီးရူၣ်ဒီး တမၢ်ဝဲဒီးလဲၤဝဲလၢဝုၤလၢထူကဆိခိၣ်အိၣ်န့ၣ်တုၤဝဲဒီးထိးထီၣ်ကဘိၣ်လီၤ. စိၤကာၣ်န့ၣ်ထိးထီၣ်ကဘိၣ်ဝဲဒီးမ့ၢ်ဟါလီၤဒီး အခူအပူၤမံလၢၣ်ဒီးစိၤကာၣ်တဂၤတမံဘၣ်ဝဲဘၣ်. ဆိးသီဝဲတုၤဖးဖိမ့ၢ်လီၤ. ဖးဖိမ့ၢ်ဒီးပုၤဝုၤဖိဟဲယိးလီၤထူကဆိခိၣ်ဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်က့ၤဟ့ၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲလၢကဘိၣ်ပူၤန့ၣ်တြိကလၢလီၤ. ပုၤဝုၤဖိန့ၣ်လဲၤစၢထီၣ်ထူကဆိခိၣ်န့ၣ်လၢစိၤကာၣ်ကဘိၣ်အခံတခိးစဲလီၤဝဲဆူထံကျိဒီးက့ၤဝဲလီၤ. ဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဂဲၤထီၣ်အခူအပူၤစံးဝဲဒၣ်ဂဲၤထီၣ်ချ့.ပုၤဂၤဟဲဟ့ၣ်ပုၤလၢထူကဆိခိၣ်တဖျၢၣ်လံၤ. ဒီးအခူအပူၤတဖၣ်ဂဲၤဆၢထီၣ်

ကာပြ်

ဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်မၤအခူအပူၤတမၢ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်ပုၤထီၣ်ဒီးသီဝဲလၢထူပနီၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ပုၤန့ၣ်သၢဖျၢၣ်ဒီးမ့ၢ်ဆုၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးထူကဆိခိၣ်အကစၢ်န့ၣ်ဟဲလီၤ သံဂီၢ်စိၤကာၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်.သုဟ့ၣ်ပထူကဆိခိၣ်ဧါ. ဒီးစိၤကာၣ်စံးပတဟ့ၣ်ဘၣ်.ဒီးစံးဝဲဒၣ်. သုမ့ၢ်ဟ့ၣ်ထူကဆိခိၣ်ဒီးစကရူၣ်သုကဘိၣ်လီၤ. ဒီးစိၤကာၣ်စံးအိၤပမ့ၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်နထူကဆိခိၣ်န့ၣ်ဒီးပကရူၣ်န့ၣ်ဒီးဖျၢၣ်ညါလီၤ. ဒီးအုၣ်လီၤအိၣ်လီၤအသးဝဲဒီးထူကဆိအကစၢ်န့ၣ်ယုဝဲလၢကဘိၣ်အခံန့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဝဲဒီးယုဝဲသက့ၤကဘိၣ်ပူၤန့ၣ်ဇီၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ထံၣ်ထူပနီၣ်သ့ၣ်သၢန့ၢ်ဧါလီၤ.ဒီးထူပနီၣ်သ့ၣ်န့ၣ်စိၤကာၣ်စံးလၢသၢထူဒၣ်သၢဝဲဒီးပုၤဝုၤဖိတဖၣ်. ဒီးထူကဆိခိၣ်အကစၢ်န့ၣ်ယုဝဲဒီးစိၤကာၣ်န့ၣ်ရူၣ်ဝုၤန့ၣ်ဒီးဖျၢၣ်ညါဒီးမၤလိာ်အခူအပူၤလဲၤပဒးက့ၤအစုအထူ. အကုၢ်အပူၤဒီးဝုၤညါဒီးက့ၤပဒးဝဲဆူအကီၢ်ခဲလၢၣ်လီၤ. ဒီးစိၤကာၣ်အမၤပုၤပအဲကရးစံးဝဲလၢသၢယိၣ်ကတိၤတၢ်တိမးလီၤ. သၢမၢ်မ့ၢ်စိၤကာၣ်ဒီးသၢခူသၢပုၤကအါထီၣ်ယိၣ်စံးန့ၣ်ဒီး အါထီၣ်သမိးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၄. စိၤကာၣ်အပူၤလီၤ. ? ? ပုၤအစံၣ်တဲၤစိၤကာၣ်တးဒီးအမိၤလဲၤဂ့ၤအိၣ်ဘုလၢပုၤဂၤအဆၢၣ်လၢၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ. အဝဲဒီးမံဒၣ်တၢ်လၢဟံၣ်န့ၣ်သၢသၢတနံၤလီၤ.အမိၤဂ့ၤန့ၢ်ဘုလၢဆၢၣ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ဟဲက့ၤအိၣ်ဝဲအဘျီအိၣ်လီၤတၢ်ဟံၣ်ဝဲလၢ ခိၣ်တခါၣ်အပူၤန့ၣ်ယုၤတန့ၣ်ဟဲဟ့ၣ်အိၣ်အတၢ်လီၤ. အဝဲန့ၣ်တနၢ်ပဒးန့ၣ်ဝဲတးဒီးက့ၢ်ကျၢၣ်ယုၤန့ၣ်အခိၣ်သၣ်ယံတယုၤမးလီၤ. ? ?ယုၤန့ၣ်ကတိၤထီၣ်တၢ်ဒီးအိၤစံးဝဲဒၣ်.စိၤကာၣ်ဧါ.နမၤတၢ်အံၤစကသံတုၤမးလဲၣ်. စိၤကာၣ်တခိးတးဒီးန့ၣ်ဟဲဟ့ၣ်အိၣ်တုၤလီၤစဟ့ၣ်ကိးမ့ၢ်န့ၢ်လီၤ. ဟ့ၣ်အံၤမးစမိၤလဲၤဂ့ၤအိၣ်ပုၤဂၤဆၢၣ်ခိၣ်ထံးဒီးစအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ယုၤတခိးစံးဝဲဒၣ်န့ၢ်အဲၣ်ဒီးတၢ်ဒီး စကဟ့ၣ်ဒၣ်ကိးအမံၤဒီးလီၤ. စိၤကာၣ်စံးအိၤမ့ၢ်ယိးန့ၣ်ဂ့ၤလံၤ.ဒီးဟ့ၣ်စိၤကာၣ်အပသးထူတဘိၣ်မၤလိာ်ဝဲပသးထူန့ၣ် ယုၤမၤလိာ်ပသးထူအံၤတနးမ့ၢ်ဟဲန့ၣ်သက့ၤယိးန့ၢ်ယိးန့ၢ်ပဒးန့ၣ်ထီၣ်လၢပသးထူအံၤဒီးက့ၤက့ၤလီၤ. တးဒီးစိၤကာၣ်စံးယုၤအအံၤလဲၤတၢ်န့ၣ်စပူၤလၢယိၣ်လီၤန့ၣ် ထီၣ်ဘးလၢယိၣ်ခံန့ၣ်တက့ၢ်. ယုၤတခိးစံၣ်လီၤတးဒီးတၢ်စကိးကြူးကြူးထီၣ်ဘးလၢယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်ဖျိန့ၢ်ဝဲစိၤကာၣ်အမဲၤလီၤန့ၣ်လီၤ. စိၤကာၣ်တခိးတးဒီး လဲၤမံလၢဝဲကရးအကျဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးဝဲကရးအဖိမုၢ်ဝဲၣ်ကိၤဟဲဒီးခါစိၤကာၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲကရးဖိမုၢ်န့ၣ်ဒီးခါစိၤကာၣ်ယုၤဂၤလိာ်လီၤ. အသဒါတဂၤန့ၣ်ဟးဆူးဝဲလီၤ. လဲၤဝဲပူၤဒီးစိၤကာၣ်တဂၤဒီးလဲၤန့ၣ်ဆူယိၣ်အပူၤန့ၣ်ဘးဒီး အဝဲၣ်တ

ကဏ္ဍ

လာကျပါသးန့ဒ်ဒီးကကဲဒိင်ကပှ်ကအိင်ခုင်အိင်မုင်
လီၤ. ယိင်ကတိၤတၢ်ယီၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲကရးအမါတခီ တး
ဒီးစံးဆၢအဝၢဖိပှ်ဇၢ်, ဖိပှ်ဇၢ်, ပဘါယိင်လၢခံလၢပျၢၤ
ယိင်တကတိၤထီၣ်တၢ်န့ၣ်, မုၢ်ယီၤန့ၣ်ခဲဂီၤစကလဲၤဘါ
က့ၤယဲတသါလီၤ. မုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးအမါလဲၤကဒီးလီၤ,
စီၤကၢၣ် တခီတးဒီးမုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီး ဟဲကဒီးလၢမနုၤတ
ကူၣ်လီၤ. ဟဲမဲလီၤကဒီးလၢအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တးဒီးပဟဲ
တဂၤပခါခံဂၤပခါလီၤ. လဲၤတၢ်ပူၤဒီး စီၤကၢၣ်လဲၤထီၣ်
ကဒီးဆူယိင်ခံန့ၣ်လီၤ. ဝဲကရးအမါလဲၤတုၤဘါထီၣ်က
ဒီးယိင်ထုကဖၣ်ထီၣ်ဝဲစဖိမုၢ်အံၤမးအန့ၢ်ဘၣ်အဝၢလၢ
ပဒိၣ်ပပှ်ဖိတက့ၢ်. တးဒီးစီၤကၢၣ်တခီကတိၤကဒီးတၢ်
ဝဲကရးဖိမုၢ်အံၤမုၢ်န့ၢ်ဘၣ်အဝၢလၢပဒိၣ်ပပှ်အံၤမးအ
ဖှီၣ်မးအရူဟးဂီၤအဝုၢ်ဟးဂီၤ, မုၢ်န့ၢ်ဘၣ်အဝၢလၢစီၤ
ကၢၣ်အိၣ်လၢကျဲၤပၢ်သးန့ၣ်မး ကကဲဒိင်ကပှ်ကအိင်ခုင်
အိၣ်မုၢ်တက့ၢ်. ဒီးစီၤကၢၣ်န့ၣ်က့ၤမဲက့ၤကဒီးလၢအလီၢ်
န့ၣ်ဝဲကရးအမါန့ၣ်က့ၤဒီး က့ၢ်ဝဲသါဘျးကလၢ်ဒီးက့ၢ်ဝဲ
ဆူဘးန့ၣ်လီၤ. က့ၢ်တုၤလၢနီၢ်ပူၤဒီးအဝၢသံဂီၢ်ဆၢ
ထၢၣ်မးအတၢ်လီၤ. မုၢ်ပှ်ဇၢ်, နလဲၤဘါယိၣ်ယိၣ်စံး
န့ၢ်ယီၤလဲၣ်,ဖိပှ်ဇၢ်, ယိၣ်စံးယၢယီၤအစံးန့ၢ်အသိးန့ၣ်
လီၤ. ဒီးဟီလီၤကွံၣ်အဖိမုၢ်တဒါဆူစီၤကၢၣ်အအိၣ်န့ၣ်
လီၤ.သါကမၤသံကွံၣ်စီၤကၢၣ်န့ၣ်ကၢၣ်ဝဲတကျဲလီၤ. သါ
ကလဲၤဒုးသံကွံၣ်စီၤကၢၣ်စံးဝဲဒၣ်, ဒီးလဲၤဝဲဒီးပက
ညီၤအဆါအဂီၢ်လီၤ. စီၤကၢၣ်အမိၢ်တခီစံးဝဲစီၤကၢၣ်ဇၢ
နမၤတၢ်အံၤမးနကမၤသံကွံၣ်ပုၤလီၤ,စီၤကၢၣ်န့ၣ်လဲၤဒီး
သိးထီၣ်အပသံးထူလၢယုၢ်ဟ့ၣ်အီၤန့ၣ် က့ၢ်ဝဲတၢ်ကမၤ
သံကွံၣ်အီၤဒီး ယူၣ်ထီၣ်အပသံးထူန့ၣ် တးပသုးဖိယုၢ်မ့
ယုၢ်ဖျိးကွံၣ်မးခဲလၢ်လီၤ. ဝဲကရးကၢၣ်သံကွံၣ်အမၢ်စီၤ
ကၢၣ်န့ၣ်ကၢၣ်ဝဲတပုၤဘၣ်တးဒီး, ကိးအဖိမုၢ်တကျဲ
လီၤ.သံဂီၢ်အဖိမုၢ်အတၢ်ဖိမုၢ်ဇၢ,နဝၢန့ၣ်မုၢ်မနုၤအိၣ်တ
မံၤလဲၣ်.ကတိၤဆၢအပၢ်တၢ်တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်,အိၣ်ထဲ
ပသံးထူတဘီလီၤ. စံးအဖိမုၢ်, နဝၢပသံးထူန့ၣ်ဟဲ
ဟ့ၣ်ယၢစကကွၢ်ကၢ်ဇဲ. ဒီးအဖိမုၢ်ဝဲဟဲဒုးန့ၣ်အီၤ ဒီး
ဟံးန့ၣ်အမၢ်ပသံးထူန့ၣ်လီၤ. ဒီးအမၢ်န့ၣ်ကၢၣ်တၢ်တ
ဘၣ်လၢၤဘၣ်နီတမံၤဘၣ်ဒီးဆိကမိၣ်အယုၢ်ဒီးယုၢ်ဟဲ
ပၢ်ယုၢ်သံဂီၢ်နဘၣ်မုၢ်လဲၣ်. ဒီးစံးဝဲစမံၤပှ်န့ၣ်စပသံး
ထူလံ,စကၢၣ်တၢ်တဘၣ်လၢၤဘၣ်နီတမံၤဘၣ်. ပသံး
ထူန့ၣ်ဟဲဝဲစလဲၣ်,ဟဲဝဲလၢတလါပူၤလီၤ. ယုၢ်န့ၣ်စံးဘၣ်
အီၤဘၣ်ယိၣ်တဂ့ၤ, စကလဲၤဟံးက့ၤဒၣ်န့ၢ်ခဲမနုၤ
အုၤလီၤ. လၢမနုၤဒီးယုၢ်န့ၣ်လဲၤဟံးက့ၤအတၢ်လီၤ. တး
ဒီးအမံၤပှ်ဟဲလဲၤကဒီးပသံးထူန့ၣ်ကြူၤကြူၤအမံၤပှ်
ယုကွၢ်ဒီးလဲၤဟ့ၣ်ကဒီးဝဲလီၤ. အမံၤပှ်န့ၣ်ကဒီးအန့ၣ်တ
စုအမံၤပှ်သိးယၢ်လၢအစုယုၢ်ဟဲဒီး စံးဘၣ်ယုၢ်စမံၤ

ကၢၤ

ဒီးပစံးလၢဆီစီပကၢၤလီၤ. ဆီဖါကဒဲကဒဲန့ၣ်မ့ၢ်စီပကၢၤဒီးပဘုၣ်တဂ့ၤဘၣ်. တုၤပဘုၣ်တဂ့ၤဘၣ်. တုၤပဘုၣ်ဒီးခ့ၣ်ပုၤလီၤ. ဆီဖါခံဘုၣ်စီပကၢၤစီခံလီၤန့ၣ်မၤသံကွၢ်တက့ၢ်.

၁၅. **ကကၢၤဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပုၤဒ်နီၣ်တၢၤအပူၤအသီး, ဒ်ချဲးကုပူၤအသီးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကကၢၤဒၢလီၤ. နီၣ်တၢၤအလၢန့ၣ်မၤအသးကကၢၤဒ်နီၣ်ကကၢၤဒၢလီၤ.

၁၆. **ကကၢၤထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ကုၢ်အကနူၤတဆဲၣ်ထီၣ်အသးဆူၤဒီးပစံးလၢကကၢၤထီၣ်လီၤ. တြးအခိၣ်ကုၢ်အကနူၤန့ၣ်ကကၢၤထီၣ်အသးလီၤ.

၁၇. **ကကၢၤခိၣ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပုၤလၢအလီၤကအိဆူၤအဖီခိၣ်တခီန့ၣ်အခိၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢကကၢၤခိၣ်ထီၣ်လီၤ. တၢ်ပုၤကကၢၤအခိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပကွၢ်န့ၣ်တဘျီဘၣ်. တၢ်ခံးကၢၤ.

ကု

၁. **ကုတၢ်ကုဂ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထုၤလၢဆူၤဒီးဂီၤတတဲၣ်ဒီးပထုၤဒီးအခိၣ်ဖျါဒ်တလၢအသီးဒီးပစံးလၢကုဂ့ၢ်လီၤ. တလၢထုၤကုဂ့ၢ်လၢထီၣ်အခီန့ၣ်ဒီးတလၢကိးဝဲလၢဖၣ်လီၤ.

၂. **ကုယု** န့ၣ်မ့ၢ်ကုတကလုၢ်န့ၣ်ထုဝဲဟိတစဲးစဲးဒီးဝံၣ်ထၢၣ်ဆုၤတဘျီ, ဆီၣ်လီၤဆုၤတဘျီဒီး ပစံးလၢကုယုလီၤ. ကုယုန့ၣ်အခံဟိကရုဇီလီၤ.

၃. **ကုဘံၣ်ခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ကုတကလုၢ်န့ၣ်ထုလီၤဂံၢ်ဝဲလၢအခိၣ်တခီဒီးဆိုးလီၤက့ၤဝဲအခံန့ၣ်ဒီးအခံန့ၣ်ဘံၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢကုဘံၣ်ခံလီၤ. ကုဘံၣ်တၢ်ကုဘံၣ်ခံန့ၣ်စထုယဲတသ့ဘၣ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကုဘံၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုဘံၣ်လီၤ.

၄. **ဝံထီၣ်အဟံအကု** န့ၣ် မ့ၢ်စံးဝဲကသံဒ်အဟံအသီးလီၤ. စကထီၣ်နၤတးဒီးနကဝံထီၣ်နဟံအကုဇဲၣ်.

၅. **ကုစုၤကိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကုတကလုၢ်န့ၣ်ပထုထီၣ်ဖးဖိသကွၢ်ဒီးပထုသအိးအခိၣ်ဒီး စုၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကုစုၤကိၣ်လီၤ. ကုစုၤဘုၣ်ကုစုၤကိၣ်န့ၣ်ပထုညိကဒ်လီၤ.

၆. **ကုဖဲၣ်ဆု** န့ၣ်မ့ၢ်ကုဖိတကလုၢ်န့ၣ်ထဲခိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ဒီး ပမ့ၢ်သုၣ်ဘုၣ်ဖျါဘုၣ်န့ၣ်ပဒၢဘုၣ်ချဲလၢအပူၤန့ၣ်ဒီး ပဆူလၢပလီၤဒီးပစံးလၢကုဖဲၣ်ဆုလီၤ.

၇. **ကုဆုအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကုတကလုၢ်န့ၣ်ပထုအတဝိသၢထီၤ,အထီအိၣ်တပျါဒီး ပလဲၤဒီးအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢလၢအပူၤ,ပလဲၤတခွဲညၣ်ဒီးပဆူဒီးပစံးလၢကုဆုအိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကုဆုအိၣ်ဆု, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကုယိၣ်ခိၣ်လီၤ. တုန့ၢ်ယၤလၢကုဆုအိၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. စကဆုအိၣ်တၢ်ဒီးလၢအပူၤ.

၈. **အိကု** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိသၣ်လၢအအိၣ်ဖျါသီန့ၣ်အိၣ်တုၤအ

ကု

ထံၣ်ပမဲၣ်ဒီးကိးပုၤဒီးမၤသီၣ်အကလုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအိကုလီၤ. ပုၤဆံးတဂၤကွၢ်ပမဲၣ်ဒီးအိကုမးကလိာ်စၢကလဲၣ်လီၤ.

၉. **ချဲးကုကလုၢ်စၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ချဲးစၢအကုအခိၣ်အသရူၤန့ၣ်ကဘုးဝဲဒီးပစံးလၢချဲးအကလုၢ်စၢလီၤ. -ကလုၤ၉

၁၀. **နီၣ်ကု** န့ၣ်မ့ၢ်ပနီၣ်လၢအပုၤဝဲတက့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပနီၣ်ကုလီၤ. ဒီးပနီၣ်အကနူၤခိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢပနီၣ်ကုခိၣ်လီၤ.

၁၁. **ဖျါလုကု** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တိၣ်လိၣ်ကူၤဒ်သံးန့ၣ်အဆၣ်အသီးန့ၣ်ပစံးလၢဖျါလုကုလီၤ. ဒီးတၢ်ဘီၣ်ဝဲဘၣ်လိာ်ကလၢတၢၤန့ၣ်ပစံးလၢဖျါလုကုလီၤ. ပနီၣ်တဖၣ်တိၣ်မးဖျါလုကုလီၤ.

၁၂. **ကလုၤကု** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒီၣ်ကွၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမဲၣ်ဒီးတူၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတူၢ်ကလုၤကုလီၤ. ဒီးတခီဖိသၣ်လၢအဘီၣ်ဝဲ, အထုၣ်ဝဲတဖၣ်မ့ၢ်အဘီၣ်ကလုၤကုလီၤ. --ကလုၤ၉

၁၃. **သုၣ်ဘုၣ်သုၣ်ကု** န့ၣ်မ့ၢ်သုၣ်ဖံးလီၤ. တအိးကွၢ်သုၣ်ဘုၣ်သုၣ်ကုတက့ၢ်.

၁၄. **ကုယိၣ်ယိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကုဖးဒိၣ်လၢပုၤကညိလဲၤဝံအိၣ်ဘုၤလၢအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကုယိၣ်ယိၣ်လီၤ. ကုယိၣ်ယိၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ကဆိးစံးတန့ၢ်ဘၣ်.

၁၅. **သွဲးကိၢ်ကု** န့ၣ်ဒ်သွဲးတကဲၢ်အသီးလီၤ. တၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ပြုကဆိန့ၣ်ပစံးလၢသွဲးကိၢ်ကု.

၁၆. **ကယွဲၤကု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဘုၣ်ဘၣ်လၢအတကဝီၤဘၣ်ဒီးထီဝဲဘၣ်ဒီးန့ၣ်ပစံးလၢအကယွဲၤကုလီၤ. ချဲးကုန့ၣ်ကဝီၤစီၢ်တကဝီၤထီၣ်တထီၣ်ဒီး ပစံးလၢကယွဲၤကုလီၤ. ချဲးစၢအကုန့ၣ်မၤအသးကယွဲၤကုလီၤ.

၁၇. **စကုတြု** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်လွံၢ်န့ၣ် ပုၤတနီၤနီၤကိးလၢစကုတြု,ဒီးတနီၤနီၤကိးလၢသကုတြုလီၤ. ထီၣ်လွံၢ်န့ၣ်ပုၤသီၣ်ဝဲစကုတြုစကုတြုဒ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢစကုတြုတစုစုလီၤ.

၁၈. **ချိၣ်ကု,ကမါအကု,ချဲးကု,ယိၤဟိၣ်အကု** န့ၣ်မ့ၢ်ချိၣ်အချၢယံးစကိးပုၤ, ကမါအဖီခိၣ်စကိးပုၤ,ချဲးအချၢယံးစကိးပုၤ, ယိၤဟိၣ်အဖံးဖိခိၣ်စကိးပုၤန့ၣ်ကိၤဝဲနးနးကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢအကုလီၤ. တၢ်လၢအကုအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်အဖံးခိၣ်ကိၤဝဲနးနးကလဲၣ်ဒ်တၢ်ယံးအသီးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဒီး အကုဒီးအတြုထဲချိၣ်ဒီးချဲး,ဒီးကမါ,ဒီးပိၤစၢဒီးယိၤဟိၣ်န့ၣ်ခိၣ်လီၤ.

၁၉. **ချဲးကု** န့ၣ်မ့ၢ်ချဲးအချၢယံးလၢအကိၤတၢ်ချါန့ၣ်ပစံးလၢချဲးကုလီၤ.

၂၀. **စကိးစကု** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢသုၣ်ဖံးအဖီခိၣ်တကထၢန့ၣ်ကိၤဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်အစကိးပုၤအဖံးပြုထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢစကိးတကုလီၤ. တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်အဖံးန့ၣ်

ကု

စကီးစကုလီ၊ ပုလအကုအသီးတကုတသီးဒီး တ
ဆုဂ်တဆုံးဘဉ်ဝဲန့ၣ် ပဒီလီအတကုတသီးန့ၣ်လၢ
တၢဒိၣ်ခိၣ်အဖံးစကီးစကုလီ၊ ပုတဂၢကုတသီးတၢ
တဆုဂ်တဆုံးဝဲ ဘဉ်ဝဲမၤအသးဒ် တၢဒိၣ်ခိၣ်အဖံးအ
သီးစကီးစကုနးကၤ၊

၂၁. ကီကု န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်န့ၣ်မၤအသးဒ်ထီၣ်
သူအသီးဒီး ထဲထီၣ်သူတဘျီန့ၣ်ပုၤသိၣ်ဝဲကုကုကု
ဒီးပကီးလၢကီကုလီ၊

၂၂. သကုတြု၊စကုတြု၊စကီးစကု၊သကီးသကု၊

ကု

၁. ကု န့ၣ် မ့ၢ်ပယိလီၤတၢလၢမ့ၢ်အူပူၤန့ၣ် ဒီးဒ်အက
လီၤဘဲကွၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒ်အအိပူၤကမံၤခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤသုတကီၢ်
ယိၣ်လီၤကလဲကွၢ်တဂ့ၤန့ၣ်ဒီးပကီးလၢကုၢ်အိၣ်ယိအိၣ်
လီၤ၊ ကုၢ်အိၣ်ဂ့ၢ်အန့ၣ်ပကကျိးအိၣ်ဒီးမ့ၤ၊

၂. ကုလီၤဃီလီၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပဆူးကီၢ်ယိၣ်ကွၢ်ပုၤအစိၣ်န့ၣ်
လၢမ့ၢ်အူပူၤတၢအလၢာ်န့ၣ် ပကီးလၢပကုၢ်လီၤဃီလီၤ
လီၤ၊

၃. ကုၢ်ကုၢ်ကုၢ် န့ၣ် မ့ၢ်တၢလၢအနီၣ်ဒိၣ်တဖၣ် လဲၤတၢ်
ဖျါမၤအသးတချဘဉ်၊ဝးလံၣ်လၢဉ်ဝဲဒီးပကီးလၢကုၢ်ကုၢ်
ကုၢ်ကုၢ်လီၤ၊ ပနၢ်တဖၣ်ဟဲက့ၤမးဆူစအိၣ်ကုၢ်ကုၢ်ကုၢ်
လီၤ၊

၄. ကု န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်ပုၤအီၤလၢစုဒီးဘဉ်မၤန့ၢ်ပုၤဂၤ
အတၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပကီးအီၤလၢကုၢ်လၢပုၤလီၤ၊

၅. ကုၢ်ခိၣ်ကုၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်တၢသုတစူၤဘဉ်ပုၤတဂ့ၤဒီးပ
ဟံထီၣ်ခိၣ်ကုၢ်လၢပခိၣ်ဒီးပစံးလၢပကုၢ်ခိၣ်ကုၢ်လီၤ၊

၆. ဟီၣ်ကုၢ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်တကလုာ်ဒ်သဘျုၣ်ကလူၤ
အသီးဒီး ပအိၣ်အဒီးနၢမူတစဲးစဲးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ
ထိးကလဲာ်အဒီးလီၤ၊

၇. ကုၢ်ထီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပိာ်မုၢ်အိၣ်ဒီးအဖိဆံးဒီးအန့ၢ်န့ၢ်အ
ဖိမ့ၢ်တအိၣ်န့ၢ်ဘဉ်အိၣ်တစိာ်တပနၢ်ဒီးအန့ၢ်ထံသကး
ကၤထီၣ်ဒီးစံးလၢပန့ၢ်ကုၢ်ထီၣ်လီၤ၊

၈. ကုၢ်စၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအသုၣ်စူၤအသးစူၤဒီးဆိၣ်လီၤ
အသးန့ၣ်ပစံးလၢကုၢ်စၢ်အသးလီၤ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံး
လၢကုၢ်စၢ်အသးလီၤ၊ ပုၤမ့ၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးပုၤလၢအ ဆူၣ်
ကီၢ်ဒီးကုၢ်စၢ်ပသးတကုၢ်၊

၉. ကုၢ်ဖိ န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိုးပဒိၣ်ဒီးပစံးလီၤပသးလၢကုၢ်ဖိ
လီၤ၊ စံၣ်ညီၣ်န့ၢ်ကုၢ်ဖိအကွီၢ်တကုၢ်၊ ကစၢ်စၢ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်
လီၤ၊

၁၀. ကုၢ်သမူ န့ၣ်မ့ၢ်ပယိလီၤမူဒ်တၢ်ဆူမ့ၢ်အူပူၤဒီးပ
စံးလၢကုၢ်သမူလီၤ၊ပမ့ၢ်ယိလီၤမူဒ်ဒ်ခါးတခူးခါးဆူမ့ၢ်

ကု

အူပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ပကုၢ်သမူလီၤ၊

၁၁. ကု န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤမံၤအိၣ်တၢ်အလဲတၢ်အကံၢ်စၢ်ခိၣ်လၢ
အအိပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ပမၤမံၤအိၣ်မ့ၢ်လၢပိၤပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ပယိ
လီၤလၢမ့ၢ်ပုၤလၢပိၤသံကစၢ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပကုၢ်
လီၤ၊ ကုၢ်လီၤဂ့ၢ်အန့ၣ်လၢမ့ၢ်အူပူၤတကုၢ်၊ပကကျိး
အိၣ်ပဝဲလီၤ၊

၁၂. ကုၢ်ကီၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပယိလီၤသ့ၣ်လၢသံကစၢ်လၢမ့ၢ်
အူပူၤဒီးပစံးလၢပကုၢ်ကီၢ်လီၤ၊

၁၃. ပကုၢ်အိၣ်ဘျီ န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိအိၣ်ပအံၤလၢဝၣ်ဘျီအူပူၤ
ဒီးပယိလီၤလၢမ့ၢ်အကျါန့ၣ်ပစံးလၢပကုၢ်အိၣ်ဘျီလီၤ၊
ဘျီတဖၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်ကုၢ်လီၤဃီလီၤဒီးကုၢ်တၢ်အမံၤတကုၢ်၊
ကုၢ်အိၣ်ဘျီန့ၣ်မ့ၢ်ပတၢ်အိၣ်ပအံၤလၢဝၣ်ဘျီအူပူၤလီၤ၊

၁၄. ကုၢ်ခိၣ်ထံး န့ၣ်မ့ၢ်ပကုၢ်အလီၢ်ပစုအါအါကလဲာ်ဒီး
လိးက့ၤဝဲတတုာ်ဘဉ်ဒီးပမၤအမၤပတၢ်မၤလၢပဂီၤထံး
န့ၣ်သုသုတန့ၢ်ဒီးပကီးလၢကုၢ်ခိၣ်ထံးလီၤ၊ ကုၢ်ခိၣ်ထံး
ကုၢ်သးမဲာ်တဂၤစမၤတန့ၢ်ဘဉ်၊ ယံာ်ယံာ်စကတီၢ်လီၤ၊

၁၅. အကုၢ်အပုၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအလီၢ်ပစုဒီးတလိးတုာ်
က့ၤဒီးဘဉ်ဝဲအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ပမၤထီၣ်မၤလီၤဒီးပစံးလၢပ
ကုၢ်ပပုၤလီၤ၊ ပုၤတဂၤအကုၢ်အပုၤအါသမိး၊

၁၆. မၤကုၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤမ့ၢ်လီၢ်ပစုဒီးလိးက့ၤဝဲတတုာ်ဘဉ်
န့ၣ်ဒီးပမၤအမၤပတၢ်မၤန့ၣ်ပစံးလၢပမၤကုၢ်လီၤ၊ ဒီးပုၤ
တနီၤနီၤစံးလၢအအိၣ်ကဲကုၢ်လီၤ၊

၁၇. ဟီၣ်ကုၢ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတကလုာ်န့ၣ်အလၢာ်ဒ်သ
ဘျုၣ်ကလူၤအသီးဒီးအမုၢ်စူၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပ
စံးလၢဟီၣ်ကုၢ်လီၤ၊ ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢထိးကလဲာ်
အဒီးလီၤ၊ ဟီၣ်ကုၢ်ဒီးန့ၣ်ပကကျိးအိၣ်ဒီးမ့ၤ၊

၁၈. ဖိရုၢ်ကုၢ် န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိတကလုာ်န့ၣ်ပနၢ်ဟူထဲအ
မံၤခိၣ်န့ၣ် ပတထံၣ်ဘဉ်အထံးဘဉ်၊ ဖိရုၢ်ကုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်က
သံၣ်လၢပုၤကညီမၤဘျါတၢ်ဆါအါန့ၣ်လီၤ၊ ဖိရုၢ်ဘုၣ်ဖိ
ရုၢ်ကုၢ်န့ၣ်ပတထံၣ်ဘဉ်နီၣ်တခိၣ်ဘဉ်၊

၁၉. ကုၢ်ခိၣ်ဒၢသီးစယိး န့ၣ် မ့ၢ်မၤခိၣ်ကုၢ်လၢတၢ်ဖံးဒီး
ဖျါဝဲလၢအခိၣ်ဒီး တုၤလီၤလၢအကစၢ်ဒီးအစုအခိၣ်ဒီး
ဟံအိၣ်ဖျါထီၣ်ထဲအမဲာ်ခံတိၣ်ခိၣ်ဒီး ပစံးလၢကုၢ်ခိၣ်ဒၢ
လီၤ၊ပုၤဒုးသုးဖိတဖၣ်န့ၣ်ထဲပုၤကုၢ်ခိၣ်ဒၢသီးစယိးလီၤ၊

၂၀. ကုၢ်ခိၣ်ကုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်စူၤကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ၊ ပ
လဲၤတၢ်လၢတၢ်ကီၢ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ၊ပဟံတဒၢထီၣ်ပခိၣ်ဒ်တၢ်
သုတစူၤဘဉ်ပုၤတဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပကုၢ်ခိၣ်ကုၢ်လီၤ၊ တၢ်
ဟဲစူၤဒိၣ်ကၤ၊ နမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးလဲၤကုၢ်ဒီးခိၣ်ကုၢ်တကုၢ်၊

၂၁. ကုၢ်တဒၢ န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်စူၤကျါဒီးပသ
လၢထီၣ်တဒၢဒီးပမၤသုထီၣ်လၢပခိၣ်ဒီးပစံးလၢပကုၢ်
တဒၢလီၤ၊ ပုၤတဖၣ်လဲၤတၢ်ကုၢ်တဒၢခိၣ်ကုၢ်နးကၤ၊

၂၂. ကုၢ်ကဒု န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်ကီၢ်ကျါဒီးပကုၢ်

ကု်

ခိၣ်ကု်ဒီးတၢ်ကု်န့ၣ်ပစံးလၢကု်ကု်လီၤ. တၢ်မ့ၢ် ကိၣ်ဘၣ်ပုၤလၢပလဲၤတၢ်န့ၣ်ပကု်ကု်န့ၣ်ပသးလၢတဒၢခိၣ် ကု်လီၤ.

၂၃. **ကု်သဟၤဃိသဟၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢၤကၢသဟၤဝံၤဒီး ဟံၣ်လၢလီၤအကျါန့ၣ်ဒီးတဲးထီၣ်လဲၤမ့ၢ်အူဒီး ပစံး လၢအကု်သဟၤလီၤ. ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးသဟၤကိၣ်ထီၣ်ယု ထီၣ်ဒီးပကု်လီၤလၢမ့ၢ်လီၤ.

၂၄. **အိၣ်ကဲကု်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအကမၢ်အိၣ်ဒီးလိးက့ၤဝဲ တတူၣ်ဘၣ်န့ၣ်လဲၤအိၣ်ဘၣ်လၢပုၤဂၤအဟံၣ်ဒီးပုၤဂၤမၤ အမၤအတၢ်မၤဒီးပစံးလၢအအိၣ်ကဲကု်လီၤ.

၂၅. **ကု်အဖိ** တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ကဲကု်တဖၣ် န့ၣ်အဖိမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပစံးလၢကု်အဖိလီၤ.

၂၆. **ကု်ကိၢ်ကု်လၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယိၤလီၤသ့ၣ်လၢဆူမ့ၢ် လၢကျါသုတကိၢ်ယိၣ်တဂ့ၤ, ဝဲအကိၢ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢ ကု်ကိၢ်လီၤ.

၂၇. **ကု်သဟၤအလီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၤကု်သဟၤအတၢ်ပျီ ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပကု်သဟၤအလီၢ်လီၤ.

၂၈. **ကု်ရံၢ်ကု်ရံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကဆိတဖၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်မၤအ သးဒ်တချ့ဘၣ်အသိးဒီးပစံးလၢအလဲၤတၢ်ကု်ရံၢ်ကု်ရံၢ် လီၤ. ကဆိတဖၣ်လဲၤမးတၢ်ကု်ရံၢ်ကု်ရံၢ်လီၤ.

ကု်

၁. **ခိၣ်ကု်** န့ၣ် ပတုၤလၢဆါဒီး မၤအသးကဝီၤကျါ, ကဘျၢ်လၢဒီးအမိၢ်စိထီၣ်လၢအသးကံၢ်ပူၤန့ၣ်ဒီးအမိၢ် အအိၣ်ပူၤန့ၣ်ပယျီၣ်ထီၣ်လၢပခိၣ်ဒီးပကိးလၢခိၣ်ကု် လီၤ. တၢ်စူၤလီၤလံၤ,ထုခိၣ်ကု်စိးကုတက့ၢ်. တၢ်စူၤလီၤ လံၤ,ထုခိၣ်ကု်န့ၣ်ပျီတက့ၢ်.

၂. **ကု်ကု်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကု်ကု်သံၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကီၤဖိ မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢလီၢ်ဒီးဒီးတၢ်သုတကိၢ်ဘၣ်တဂ့ၤဒီးပစံး လၢကု်ကု်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကု်ကု်ဒီးအ နီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ကၢ်ကု်လီၤ.

၃. **ကု်ထီၣ်မ့ၢ်အူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမ့ၢ်သုတၢ်လၢမ့ၢ်အဖိ ခိၣ်တမံၤမံၤဒီး ပမ့ၢ်တဲးထီၣ်မ့ၢ်လၢအဖိလၢဒိၣ်ခိၣ်က လဲၣ်ဒီးပစံးလၢပကု်မ့ၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်သုတၢ်ညၢ်န့ၣ် ကု်ထီၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ခိၣ်ကလဲၣ်တက့ၢ်.

၄. **တၢ်လီၤတကု်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်အချၢယံၤလၢဘးခိတၢ်တ ဒၢန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်လီၤတကု်လီၤ.

၅. **ကု်စၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဂၤအသးမ့ၢ်ခိၣ်ထီၣ်လၢပလီၤဒီးပ ဆိၣ်လီၤပသးပမ့ၢ်တကတိၤဆၢဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပကု် စၢ်ပသးလီၤ. ပုၤတဂၤန့ၣ်ပုၤဂၤမ့ၢ်ကတိၤတၢ်လၢအဆူၣ် ဒီးကု်စၢ်အသးလၢပုၤဂၤအဖိလၢလီၤ.

၆. **လီၤတကု်လီၤတယုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ချ့ဘၣ်တပိဒီးလီၤကျါ

ကု်

လၢအပူၤတခိဒီးပစံးလၢလီၤတကု်လီၤ. ချဲတဘျၢ်ဘၣ် တပိဒီးလီၤတကျါကွံၣ်လီၤ.

၇. **ခိၣ်ကု်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပထုကဘျၢ်အိၣ်ဒီးပကု်သု ပ သး,ပကု်ကု်န့ၣ်ပသးန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်ကု်လီၤ. ဒီးခိၣ် ကု်န့ၣ်တုၤပဟံၣ်ထီၣ်လၢပခိၣ်ဒီးပကိးလၢပကု်ထီၣ်ခိၣ် ကု်လီၤ.

၈. **ခိၣ်ကု်စံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ကု်လၢတြုးကု်ဝဲန့ၣ်ပစံး လၢခိၣ်ကု်စံၣ်လီၤ.

ခိၣ်ကု်စံၣ်ဘိစိလဲၤ

နးတိၢ်ထုအပျီမ့ၢ်လွဲ.

၉. **ကု်စိၤထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အလီၢ်လၢပခိၣ်စံၣ်ညိၣ်ယၢ် တၢ်ဒီးဟံၣ်လီၤဝဲအလီၢ်ယိၣ်ပူၤန့ၣ်ပကိးလၢကု်စိၤထီၣ် လီၤ.

၁၀. **ကု်စၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဆံးန့ၣ်ပုၤအသးစၢ်န့ၣ်ပုၤဒီး အသးမ့ၢ်ခိၣ်ထီၣ်လၢပလီၤဒီးပဆိၣ်လီၤပသးပထီၣ်ယၢ် ပသးန့ၣ်ပစံးလၢပကု်စၢ်ပသးလီၤ. ဖိသၣ်အသးမ့ၢ်ခိၣ် ထီၣ်လၢပသးပုၤအလီၤဒီးပသးပုၤကု်စၢ်အသးလီၤ.

၁၁. **လီၤတကု်လီၤတကု်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤကဒါကွံၣ်. လီၤတကျါခိၣ်လီၤလၢကွံၣ်အသးန့ၣ် ပကိးလၢလီၤတ ကု်ကွံၣ်လီၤ. ချဲလီၤတကု်လီၤတကု်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ကု်မ့ၢ်ကု်ဖၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်ကဲၤမ့ၢ်အူဒိၣ်ခိၣ်အါ အါဒီးပကိးလၢပကု်မ့ၢ်ကု်ဖၣ်လီၤ. သုကု်မ့ၢ်ကု် ဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အူကဆိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်.

၁၃. **ကု်လိၢ်အသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိထီၣ်လိၢ်အသးမ့ၢ် ဂ့ၤ, ပနၢ်ဘျၢ်လိၢ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထွံၣ်အုၣ်လိၢ်အသးမ့ၢ် ဂ့ၤ,ပစံးလၢကု်လိၢ်အသးလီၤ. ပုၤခံၣ်ကု်လိၢ်အသး မ့ၢ်ကယၢ်ဝဲလဲၣ်တဂၤလဲၣ်. ပနၢ်ခံၣ်ကု်လိၢ်အသးဒီး ယၢ်ဝဲလၢအဆံးတဖၣ်လီၤ. ထွံၣ်ခံၣ်ကု်လိၢ်အသးဒီးက သံတုၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်မၤပုၤကညိထီၣ်လိၢ်အသးဒီးပစံးကု် သပုၤပုၤတုၤအယၢ်တခိခိကု်သပုၤပုၤပစံးန့ၣ်လီၤ.

၁၄. **ကု်အခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ခိၣ်ကု်မ့ၢ်အိၣ်လၢပခိၣ်ဒီးပစံး လၢပကု်ပခိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤဂၤစံးပုၤလၢကု်အခိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤယိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကု်အခိၣ်စၢ်ကိးလီၤ.

၁၅. **ကု်ပူၤထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယိၣ်ပူၤလၢပခိၣ်ဒၢန့ၣ်တၢ်ဘျၢ် လၢအပူၤန့ၣ်ဘၣ်တစုစုပစံးလၢကု်ပူၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တ လၢနီၢ်အကလုာ်လီၤ.

ကုး

၁. **ကုး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပျီထီၣ်ဒီးအသၣ်စၢ်န့ၣ် အထံအိၣ်လၢအချဲအိၣ်ပူၤဝါကျိၣ်ကလၢဒ်ပနၢ်ထံအသိး န့ၣ်တုၤအကိၤထီၣ်ဒီးပစံးလၢဘုအနီၢ်ထံကုးလီၤ. ဘု ပျီထီၣ်ဒီးအနီၢ်ထံကုးလံကိးမၤဒီးဂီၤထီၣ်လီၤ. ဘုလၢ

ကူး

အပျိုထိုင်သိန့်အနုထံမှတကူးဘဉ်ဒီး အသးတကီၤ
ဒီးဘဉ်. တုၤအနုထံကူးဒီးအသးကီၤဝဲလီၤ.

၂. **အိဉ်ကူးအိဉ်ပုၤ** နှဉ် မ့ၢ်ပုၤကညိဖံးတၢ်မၤတၢ်,နှဉ်အိဉ်
နှဉ်အိဉ်ဒီးအိဉ်ဝဲဘျးအိဉ်ဒီးမၤန့ၢ်ဘုအါအါဒီးပစံးလၢအိဉ်
ကူးလီၤ. ပုၤလၢတအိဉ်ကူးအိဉ်တပုၤဘဉ်တဖဉ်နှဉ်ကမ့ၢ်
ကၢ်ဝံသးကၢၣ်သၢၣ်.

၃. **ဆီအိဉ်အဆဉ်တကူးဘဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဆီလၢအိဉ်အဆဉ်
တဘျးအိဉ်ဘဉ်တဖဉ်နှဉ် ပစံးလၢဆီအိဉ်အဆဉ်တကူး
ဘဉ်လီၤ. ဆီတဘျးအိဉ်အဆဉ်တကူးဘဉ်ဒီးယဲၤစယဲး
ဇိၤလီၤ.

၄. **အိဉ်ကူးအိဉ်ပုၤ** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်အိဉ်အိဉ်လၢအိဉ်ပုၤအိဉ်
ဘဉ်အိဉ်ဘဉ်ဘျးအိဉ်,တၢ်တကၢ်ဘဉ်,တၢ်တသၣ်ဝံလီၤ
ဒီးဘဉ်, ဘုအါအါဟုအါအါဒီးပကိးလၢအိဉ်ကူးအိဉ်ပုၤ
လီၤ.

၅. **သါတကူး** နှဉ် မ့ၢ်ပအိဉ်တၢ်ပကိးယုၢ်လီၤကတီၢ်ဒီး
ပတအိဉ်လီၤဘဉ်ထံပကိးယုၢ်သိဉ်ထီဉ်ငိးဒီးနှဉ်ပကိး
လၢပသါတကူးလီၤ. ပဟီဉ်ဝံလၢဒီးပသါတကူးက့ၤ
တားတား.

၆. **စကူးလီၤ** နှဉ် မ့ၢ်ပဟ်က့ၢ်ကူၤလီၤပသးဒီးပထီဉ်
သကူးလီၤပပျီၣ်နှဉ်ပကိးလၢစကူးလီၤပသးလီၤ.

၇. **စကူးလီၤ** နှဉ် မ့ၢ်ပဘိးက့ၢ်လီၤပပျီၣ်ဆူပမဲၣ်ညါဒီးပ
စံးလၢပစကူးလီၤပသးလီၤ. ပုၤကညိဖဉ်နှဉ်ဒၢန့ၢ်ဘုဆူ
မ့ၢ်ပုၤနှဉ်စကူးလီၤအသးလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢပ
သကူးလီၤပသးလီၤ.

၈. **သါတကူး** နှဉ်မ့ၢ်ပမ့ၢ်သါဒီးပသါနှဉ်လီၤကတီၢ်တား
တားနှဉ်ပစံးလၢပသါတကူးလီၤ. ပုၤတဂၤအမိၢ်တီၢ်ဒီး
ဟီဉ်မးသါတကူးသါတယီဉ်လီၤ.

ကုဉ်

၁. **ကုဉ်ဆီဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပအိးန့ၢ်ဆီဉ်အဖံးတလုဉ်ဇိၤတလုဉ်
ဇိၤ,ကတၢ်ဆီဉ်ဒီးဘိန့ၢ်ပစံးလၢပကုဉ်ဆီဉ်လီၤ. ဒီးပုၤ
တနီၤနီၤစံးလၢပကုဉ်ဆီဉ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ
ကုဉ်လီၤအိးလီၤလီၤ.

၂. **လဲၤတၢ်ကုဉ်ကုဉ်** နှဉ် မ့ၢ်ပန့ၢ်တဖဉ်လဲၤတၢ်ပိၣ်လိာ်
အခံအါအါကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ကုဉ်ကုဉ်လီၤ.ပန့ၢ်
တဖုလဲၤမးတၢ်ကုဉ်ကုဉ်လီၤ.

၃. **ကိကိကုဉ်** နှဉ် မ့ၢ်ပမံလီၤဒီးပဟ်ထီဉ်ဖိသဉ်လၢပ
ခိဉ်လိာ်ယံအဖိခိဉ်ဒီးပဘိးထီဉ်ဘိးလီၤနှဉ်ပစံးလၢပကိ
ကိကုဉ်လီၤ. ပလိာ်ကွဲယုၤပုၤအဆံးနှဉ်ပကိကိကုဉ်ယုၤ
အိၤလီၤ. ဒီးပမၤပုၤပကလုာ် ပစံးကိကိကုဉ်,ယၢ်ထီဉ်
ချူဉ်ယၢ်အါလီၤအဖိလၢဘု,ပုၤဟ့ၣ်အဘုတပုၤက့ၤ

ကုဉ်

ဟီဉ်ဝဲလၢဝါကုကု,စံးဝဲဒဉ်.

၄. **သကုဉ်** နှဉ်ပုၤလၢမၤတၢ်တသ့တဘဉ်,ဟံးတၢ်ဖိဉ်
တၢ်ကယိကယိတဖဉ်နှဉ်ပစံးလၢပုၤသကုဉ်လီၤ. ပုၤတ
ဂၤသကုဉ်သကဲးမၤတၢ်တသ့ဖံးတၢ်တသ့ဘဉ်,ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးသကဲးသကုဉ်လီၤ.

၅. **ဖံးတကုဉ်** နှဉ်မ့ၢ်မၤအသးဒ်တၢ်ကိၢ်ပသးအသိးဒီးပ
ဖံးနှဉ်တထုးဝဲနှဉ်ပစံးလၢပဖံးတကုဉ်လီၤ. ပုၤကညိနှဉ်
အဖံးမ့ၢ်တကုဉ်ဒီး စံးဝဲလၢဘိဉ်သအိဉ်ယီၢ်ဘဉ်အိဉ်
လီၢ်လီၤ. စဖံးတကုဉ်မ့ၢ်ဘိဉ်သအိဉ်ယီၢ်ဘဉ်စလီၢ်ခါ.
ဖံးတကုဉ်နှဉ်မ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်ကဲဉ်ဆိးဒီး ပဖံးခုဉ်လီၤနှဉ်
တထုးဝဲဒီးပစံးမ့ၢ်ပဖံးတကုဉ်လီၤ.

၆. **ပန့ၢ်ထီဉ်တကကုဉ်အဖံး** နှဉ်မ့ၢ်ပန့ၢ်အဖံးတထုးနှဉ်
ပစံးလၢပန့ၢ်ထီဉ်တကကုဉ်အဖံးလီၤ. ပန့ၢ်တဖုထီဉ်တ
ကုဉ်အဖံးဝးမးရူၤလီၤ.

၇. **ကုဉ်ကစုဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပဟံးဘဉ်ဂုၢ်ဒီးမၤအသးခုဉ်ဒီးပ
ပျီၣ်,ဒီးပသးကနီၤနီၤစံးလၢကုဉ်ကစုဉ်လီၤ. စဟံး
ဘဉ်ဂုၢ်တဘိမၤအသးကုဉ်ကစုဉ်စပျီၣ်ကၢၤ.

၈. **ပကံးပကုဉ်** နှဉ် မ့ၢ်ဂုၢ်စွါဝဲကယိကယိဒီး တဘျါ
ဘဉ်. မၤအသးကုဉ်ကံးကုဉ်ကူၤဒီးပစံးလၢပကံးပကုဉ်
လီၤ. ဂုၢ်တဘိစတီၢ်ဒီးစွါချူတကဲလၢၤဘဉ်,စွါဒဉ်အ
တၢ်ပကံးပကုဉ်ဖဲနှဉ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢမကံးမ
ကုဉ်လီၤ.

၉. **ပိၤကျးကုဉ်** နှဉ်ပုၤဂၤအဖံးနှဉ်မ့ၢ်တအိးန့ၢ်ပုၤဂၤအ
ဖံးလီၤ. ဒီးပုၤစံဉ်တဲၤပိၤကျးတဂၤနှဉ်မ့ၢ်လၢအနီၤဒီးသူ
တဘားစိးဂုၢ်ယးနှဉ်ဒီး လဲၤတအိးန့ၢ်ပုၤဂၤအဖံးဒီးသိး
ထီဉ်ဝဲဒီးဒုးသိးထီဉ်ကုၤပုၤဂၤလၢအဖံးသူနှဉ်ဒီးပစံးလၢ
ပိၤကျးကုဉ်န့ၢ်ပုၤဂၤအဖံးလီၤ. ဒီးပုၤလၢကၢၣ်မၤတၢ်ဒီး
ဟံးန့ၢ်ပုၤဂၤအတၢ်ကူတၢ်သိးတဖဉ်နှဉ် ပဒိလီၤလၢပိၤ
ကျးနှဉ်ဒီးအမဲၣ်ဆုးဝဲလီၤ. နတမၤကူမၤသိးဒီးနလဲၤ
ကုဉ်န့ၢ်ပုၤဂၤအဖံးဒ်ပိၤကျးအသိးလဲဉ်.

၁၀. **ကုဉ်ကစုဉ်** နှဉ် မ့ၢ်တၢ်မၤအသးခုဉ်လံကလံာ်,
ခုဉ်ခိဉ်ခိဉ်ကလံာ်,ခုဉ်ယုၤကလံာ်နှဉ်ပကိးလၢကုဉ်က
စုဉ်လီၤ. စဖိဉ်ဘဉ်ဂုၢ်တဘိကုဉ်ကစုဉ်လဲဉ်.

၁၁. **ကုဉ်လီၤအိးလီၤ** နှဉ် မ့ၢ်ပတအိးထီဉ်တၢ်ဆူအခံ
တခီမ့ၢ်ဂုၤ, ပတအိးလီၤတၢ်အဖံးဆူအခိဉ်ထံးမ့ၢ်ဂုၤ,ပ
ကိးလၢကုဉ်လီၤအိးလီၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢတအုဉ်လီၤ.

၁၂. **ကုဉ်သလဲး** နှဉ်ပအိးသုဉ်ဒီးအိးထီဉ်အသးထီထီ
ကလဲၣ်နှဉ်ပစံးလၢကုဉ်သလဲးလီၤ. --ကလဲး၅

၁၃. **သကုဉ်သကဲး,တကုဉ်တကုဉ်,ပကံးပကုဉ်,ပကံဉ်
ပကုဉ်.**

ကုၤ

ကုၤ

၁. **ကုၤ** နှ် မှ်တၢ်လၢအမဲထီၣ်ဒၣ်အတၢ်တကလုာ်စ့ၢ် ကိးမှ်သ့ၣ်ဒီၣ်တမ့ၢ်. မှ်တၢ်ကြိၣ်ဒီၣ်တမ့ၢ်,တနီၤနီၤမဲ ထီၣ်လၢသ့ၣ်ယးလီၤအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်,မဲထီၣ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်,စၢ်တနီၤ,ကိၤတနီၤ,ပ အိၣ်တနီၤ,ပတအိၣ်တနီၤဒီးတမ့ၢ်သံတၢ်ဒီးတနီၤနီၤန့ၣ် ပမၤကသံၣ် ဒီးပကိးလၢကုၤစီၤဖၣ်စီၤလီၤ. ဒီးပယ ၀၁ကိးလၢမိၣ်လီၤ.

၂. **ကုၤစရၢ** နှ်မှ်ထီၣ်ဒိကအိၣ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကုၤ စရၢလီၤ.

၃. **ဘီၣ်လုၤကိၢ်ဘီၣ်လုၤကုၤ** နှ် မှ်ပုၤလၢအဘီၣ်န့ၣ် ပုၤဂၤတက့ၢ်ဒီးပစံးလၢဘီၣ်လုၤကုၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤမး အသးဘီၣ်လုၤကုၤ, ကြးမှ်အတဟီၣ်ဆူၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤတ က့ၢ်.

၄. **ကုၤထီၣ်** နှ်မှ်ကုၤမဲထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကုၤထီၣ်လီၤ.

၅. **ကုၤကဆီသ့ၣ်** နှ်မှ်ကုၤတကလုာ်ထီၣ်လၢတၢ်ပျၢ် အယးအလီၤဒီး ပစံးလၢကုၤကဆီသ့ၣ်လီၤ. ကုၤက ဆီသ့ၣ်န့ၣ်နီၣ်ညါပုၤတခိၣ်ဒီးတိၣ်ထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ဒီး အခိၣ်န့ၣ် ကပုၤလုးဒီးပအိၣ်, ပမၤလၢကသုၣ်ဒီးပကျိးအိၣ် စီၢ်သ့ၣ်လီၤ. ကုၤကဆီသ့ၣ်န့ၣ်တိၣ်ဒိကဆီအသ့ၣ်အသိး ဒီးပကိးကုၤလၢကုၤကဆီသ့ၣ်လီၤ. ကုၤကဆီတၢ်ကုၤ ကဆီသ့ၣ်န့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၆. **ကုၤသ့ၣ်ပြီတၢ်သ့ၣ်ပြီစီၤ** နှ်မှ်ကုၤတကလုာ်န့ၣ်ထီၣ် လၢဆီၣ်အဖူယးအလီၤနီၣ်စုမုၢ်ဒိၣ်ဒီးထူၣ်ဖျိပြီကဒ်စီၤဒ် သ့ၣ်အမဲအသိးဒီးပကိးလၢကုၤသ့ၣ်ပြီစီၤလီၤ. ဒီးပအိၣ် စုၢ်ကိးဒီးပမၤလၢကသုၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢကုၤ သၣ်မံၤယီၤပျၢ်လီၤ.

၇. **ကုၤသ့ၣ်ဖးဒိၣ်** နှ်နီၣ်စုမုၢ်ခံဘိးထီၣ်လၢသးထံ အဖူလီၤမုၢ်ဂုၤ,ဆီၣ်အဖူလီၤမုၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢကုၤသ့ၣ်ဖးဒိၣ် လီၤ. ဒီးထူၣ်ဖျိဒ်ကုၤသ့ၣ်ပြီစီၤအသိးစုၢ်ကိးလီၤ. ကုၤသ့ၣ် ဖးဒိၣ်ဒီးကုၤသ့ၣ်ပြီစီၤန့ၣ်တလီၤဆီဘၣ်. မှ်အဝဲတက လုာ်န့ၣ်ပြီဒီးအဝဲတကလုာ်န့ၣ်သ့ၣ်လီၤ.

၈. **ကုၤစၢ်** နှ်မှ်ကုၤတကလုာ်န့ၣ်မှ်နီၣ်စုမုၢ်သၢဘိးစၢ် ကဘၣ်စီၤဒီးအိၣ်ခံကလုာ်,ဒီးအဂီၢ်တကလုာ်အဝါတ ကလုာ်လီၤ. ဒီးအဝါတကလုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်လီၤ. ကုၤဘၣ်ကုၤစၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ယၢ်.

၉. **ကုၤကဆု** နှ်မှ်ပုၤလၢအဟံၣ်အသးယၢ်ဖျၢကလုာ်ဒီး ပမၤတန့ၢ်ဆုၢ်တန့ၢ်. ပကတိၤတၢ်ဒီးအိၣ်တအၢၤဒ်ပုၤ တန့ၢ်ဟူဘၣ်တၢ်ဘၣ်အသိးန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢအိၣ်ကုၤက ဆု လီၤ. ဒီးတၢ်လၢတဟူးတဂဲၤဘၣ်ခဲလၢ်န့ၣ်ပကိး လၢအိၣ်ကုၤကဆုလီၤ.

၁၀. **လီၤကံၢ်လီၤကုၤ** နှ် မှ်ပုၤလၢကတိၤတၢ်ဒီး ပုၤ မုၢ်န့ၣ်မုၢ်ဒီးသယုၢ်န့ၣ်သယုၢ်ဒီးလီၤမိၣ်လီၤမဲၤ,လီၤသ့ၣ်

ကုၤ

လီၤသး,မှ်မှ်န့ၣ် ပကိးလၢကတိၤတၢ်လီၤကံၢ်လီၤကုၤ လီၤ.

၁၁. **ကကီၢ်ကကုၤ** နှ်မှ်တၢ်မၤအသးဘီၣ်ဖျၢကလုာ်ဒီး မၤအသးစၢ်ယဲၣ်စၢ်ယိၣ်ထီၣ်လဲၣ်လဲၣ်ဒ်သ့ၣ်လၢသရၣ် သ့ၣ်သ့ၣ်အလုာ်လီၤကံၢ်ဖါတကလုာ်မၤသးဖးလဲၣ်တီၣ်ဖျၢ ကလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢကကီၢ်ကကုၤလီၤ. ကကီၢ်ကကုၤန့ၣ် မှ်တၢ်လၢအဒိဘၣ်န့ၣ်တီၣ်ဝဲကဘုး,စၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢက ကီၢ်ကကုၤလီၤ.

၁၂. **သကုၤ** နှ် မှ်တၢ်ကဝီၤပူၤတပူၤလၢပသ့ၣ်တၢ်ပုၤ ထီၣ်ဘၣ်လီၢ်, ပဟးလၢအပူၤဘျးဘျးဘျးဘျး,ပယုတၢ် လၢအပူၤစီၢ်ဆုဆုန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပသ့ၣ်တၢ်သကုၤ,ပဟး သကုၤ,ပယုတၢ်လၢအပူၤသကုၤလီၤ.

၁၂. ၁. **သကုၤ,တကုၤ,စကုၤ**

၁၃. **ကုၤစၢ်ဂီၤ** နှ်နီၣ်စုမုၢ်ခံဘိ,နီၤစုမုၢ်သၢဘိဒီးစၢ်က ဘၣ်စီၤဒီးဂီၤဘၣ်ဒီးဒီး အခိၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပကိး လၢကုၤစၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီးပအိၣ်စုၢ်ကိးလီၤ. ကုၤစၢ်ဘၣ်ကုၤ စၢ်ဂီၤန့ၣ်ပအိၣ်လၢကသုၣ်လီၤ.

၁၄. **ကုၤစၢ်ဝါ** နှ်ဒ်ကုၤစၢ်ဂီၤအသိးဒီးဝါဝဲလီၤ. ဒီးလီၤ ဆီလၢအဝါဒီးအခိၣ်အိၣ်ဝဲဒီးပကိးလၢကုၤစၢ်ဝါတစုစု, ပကိးလၢကုၤစၢ်တခိၣ်ခိၣ်တစုစုလီၤ. ဒီးပအိၣ်စုၢ်ကိး လီၤ. ကုၤစၢ်ဘၣ်ကုၤစၢ်ဝါန့ၣ်ပအိၣ်လၢကသုၣ်လီၤ.

၁၅. **ကုၤစၢ်တခိၣ်ခိၣ်** ဒီးကုၤစၢ်ဝါန့ၣ် မှ်တကလုာ်ယီ လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုၤစၢ်တခိၣ်ခိၣ်,ဒီးတနီၤနီၤ ကိးလၢကုၤစၢ်ဝါလီၤ. ဒီးမှ်တကလုာ်ယီလီၤ.

၁၆. **ကုၤဒုၣ်ဖိအသ့** နှ်နီၣ်စုမုၢ်တခိၣ်ခိၣ်ကဝီၤဒ်ခိၣ်ခိၣ် အသိးဒီး အဖိခိၣ်ပြုၣ်ဒ်ဖိအဖံးအသိးဒီးပစံးလၢကုၤ ဒုၣ်ဖိအသ့လီၤ. ဒီးသ့ဝဲတစးစးလီၤ. ကုၤဒုၣ်တၢ်အသ့ ကုၤဒုၣ်ဖိအသ့န့ၣ် မှ်စၢ်ဒီးပမၤလၢကသုၣ်ဒီးပအိၣ်ဝံၣ် ကၢ,တုၤမုၢ်ပုၤဒီးပချီစၢ်လီၤဒီးပကျိးအိၣ်လီၤ.

၁၇. **ကုၤဒုၣ်ဖိအဝါ** နှ် မှ်ဒ်ကုၤဒုၣ်ဖိအသ့အသိးဒီး လီၤဆီလၢအဝါတကုၤလီၤ.ဒီးအဖိခိၣ်န့ၣ်ပြုၣ်စုၢ်ကိးဒ်ဒုၣ် ဖိအဖံးအသိးတနီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးထဲကုၤဒုၣ်ဖိ စီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုၤသးထံလီၤ.

၁၈. **ကုၤဆံၣ်တၢ်ကုၤဆံၣ်ဂီၤ** နှ်နီၣ်စုမုၢ်ဒိၣ်ဒီး ဂီၤဝဲဒီး ဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢကုၤဆံၣ်ဂီၤလီၤ. ပုၤဂၤစံးဝဲဒၣ်,စ တထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်.

၁၉. **ကုၤဆံၣ်ဝါ** နှ်ဆံၣ်ဝဲဒီးလီၤကံၢ်လၢကုၤဆံၣ်ဂီၤ န့ၣ်ဒီးမှ်အလီၤဆီလၢအဝါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပန့ၢ်ဟူထဲအ မံၤဒီးတပထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်.

၂၀. **ကုၤထိးဘၣ်ကုၤထိးသိ** နှ်မှ်ကုၤတကလုာ်ထီၣ် လၢသ့ၣ်ယးအလီၤဒီး ဖျၢၣ်ဝဲဝါကျိၣ်ကလုာ်ဒီးဒ်ထိးအ သိအသိးဒီးပကိးလၢကုၤထိးသိလီၤ.

ကု

၂၁. **ကုဘုရ်ကုအံး** နှ် မှ်ကုတကလုာ်ထီၣ်လၢသ့ၣ် ဖူလီၤလၢခးကျါပုၤလၢပထီၣ်အခါ နှ် အါအါကလဲာ်၊ ပြီၤကဒံဇါဒီး ဘုသလါဇါနီၣ်စုဆုၣ်နီၣ်စုမုာ်ဒီးပကိးလၢ ကုအံးလီၤ. ကုအံးနှ်အယၢ်အိၣ်သိၣ်ဝဲအံးအံးဒီးပ ကိးလၢကုအံးလီၤ, ကုအံးကုအံးနှ်ပဖိအိၣ်လၢက သုလီၤ.

၂၂. **ကုယဲာ်ဘုရ်ကုယဲာ်** နှ် နှ်မှ်ကုတကလုာ်နှ် ကဘျးကဘျးပုၤကညိယဲာ်အနါအသိးဒီး ပကိးလၢ ကုယဲာ်နီၣ်လီၤ. ကုယဲာ်နှ်ကုယဲာ်နီၣ်ပအိၣ် စ့ၣ်ကိးလီၤ.

၂၃. **ကုခွံာ်ဒံာ်** နှ် ထီၣ်လၢဆၢၣ်လၢၣ်ထံးမုာ်ဂ့ၤ, လၢ လီၤပုၤဘုသိၣ်ကျါမုာ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကုခွံာ်ဒံာ်လီၤ. ကု ခွံာ်တၢ်ကုခွံာ်ဒံာ်န့ၣ် ထဲစုမုာ်စုဆုၣ်ဖျါၣ်သလၢၣ်ဒီးပ ကိးလၢကုခွံာ်ဒံာ်လီၤ. ဒီးမၤသးခွံာ်ဒံာ်အသိးဝါ ကျိၣ်ကလဲာ်ဒီးပဖိအိၣ်လၢကသုလီၤ.

၂၄. **ကုဝၣ်ခိၣ်** နှ် နီၣ်စုညါပုၤတခီတနီၤ,နီၣ်စုမုာ်သၢဘိ တနီၤ,ဒီးထီၣ်လၢဝၣ်ခိၣ်အယးအဂံၢ်ကျါဒီးပစံးလၢ ကုဝၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးဝါတစဲးစဲးဇါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ ကိးလၢကုဝၣ်ခိၣ်လီၤ. ကုဝၣ်တၢ်ကုဝၣ်ခိၣ်န့ၣ်ထီၣ် လၢဝၣ်ခိၣ်အယးအဂံၢ်ထံးလၢဝၣ်ခိၣ်အယးကျိၣ်ကျဲးဒီး ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးထီၣ်လီၤ.

၂၅. **ကုကိာ်ဘုရ်ကုကိာ်သွး** နှ် မှ်ကုတကလုာ်နှ် ထဲပနီၣ်သ့ၣ်ဒီးဖျါၣ်သလၢၣ်, ယးယုာ်ကလဲာ်ဒီးပကိးလၢ ကုကိာ်သွးလီၤ. ဒီးမုာ်ကိာ်သွးပုၤအမူလီၤန့ၣ်ပပဲလီၤ လၢကုန့ၣ်ဘျါဝဲဒီးပကိးလၢကုကိာ်သွးလီၤ. ကုကိာ် သွးကုကိာ်သွးန့ၣ်ပတအိၣ်ဘၣ်.

၂၆. **ကုပနာ်ဘုရ်ကုပနာ်သ့ၣ်** နှ် မှ်ကုတကလုာ် ထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်နီၣ်စုညါပုၤခံခိး တီၣ်ပံာ်ကလဲာ် ဒီးအခိၣ်န့ၣ်ထဲခိၣ်မုာ်ဒီးယးလၢအဖိခိၣ်တခီဒီးအဖိ လာ်တခီန့ၣ်ဘိတစဲးစဲးဒီး ပကိးလၢကုပနာ်သ့ၣ်လီၤ. ကုပနာ်သ့ၣ်န့ၣ်ပဖိအိၣ်ဝဲကါ.

၂၇. **ကုမုာ်ညးအဘိ** နှ် မှ်ကုတကလုာ်နှ်ထီၣ်လၢ မုာ်အိၣ်လဲးတၢ်အလီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်အါအါက လဲာ် ဒီးဘိတစဲးစဲးန့ၣ်ပစံးလၢကုမုာ်ညးအဘိလီၤ. ဒီးပုၤ တနီၤနီၤကိးလၢကုထီၣ်ကံာ်လီၤ.

၂၈. **ကုမုၤသံကုမုၤဘျး** နှ် မှ်ကုလၢပတသ့ၣ်ညါ ဘၣ်အမံၤအိၣ်အါအါကလဲာ်န့ၣ် ပကိးလၢကုမုၤသံခဲ လၢာ်လီၤ. ကုလၢပတအိၣ်ဘၣ်အကလုာ်အိၣ်အါအါ ကလဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢကုမုၤတၢ်ကုမုၤသံလီၤ.

၂၉. **ကုထး** နှ် ထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်သတူၤက လၢ,ဖျါၣ်သလၢၣ်,ကိၤတၢ်ကျါဒီးထဲခိၣ်မုာ်ဒီးပကိး လၢကုထးလီၤ. ကုထးကုထးန့ၣ်ထိးကလဲာ်အိၣ်လၢ

ကု

ပဟၢဖၢပုၤဒီးပကုာ်အိၣ်ဒီးကနဲစီန့ၣ်ဘျါဝဲလီၤ.

၃၀. **ကုထီၣ်ဖုး** နှ် မှ်ကုတကလုာ်နှ် ထီၣ်လဲလၢခး အသိလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်အါအါကလဲာ်ဒီးပကိးလၢ ကုထီၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးထီၣ်အါဝဲဒ်ထီၣ်ဖုးအဂီၢ်မုာ်အသိး လီၤ. ဒီးပကိးလၢကုထီၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအဖးဒိၣ် တကလုာ်လီၤ.

၃၁. **ကုထီၣ်ပုာ်** နှ် ထီၣ်လဲလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီး အခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပုာ်အခိၣ်အသိးဒီးပကိးလၢကုထီၣ်ပုာ် လီၤ. ဒီးအလၢနီၣ်စုမုာ်လွံာ်ဘိကဝါကျါလီၤ. ကုထီၣ် ဘုရ်ကုထီၣ်ပုာ်န့ၣ်ပအိၣ်ယၢ်.

၃၂. **ကုထီၣ်ဒုာ်ဘုရ်ကုထီၣ်ဒုာ်ဒံာ်** နှ် ဘိၣ်ထီၣ် ဝါဒ်ထီၣ်ဒုာ်ဒံာ်အသိးဒီးထဲထီၣ်ဒုာ်ဒံာ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢ ကုထီၣ်ဒုာ်ဒံာ်လီၤ. ကုထီၣ်ဒုာ်ဒံာ်န့ၣ်ထီၣ်လၢဟီၣ် ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ဒီးအခိၣ်အိၣ်စ့ၣ်ကိးလီၤ. ဒီးပအိၣ်ဒီး ဘၣ်တစုစုမုၤပုၤ,ဒီးတစုစုမုၤဘၣ်ပုၤဘၣ်.

၃၃. **လီၤကံာ်လီၤကု** နှ် မှ်ပုၤလၢကတိၤမုာ်တၢ်ဒီးပာ် စါအသးန့ၣ်ပစံးလၢကတိၤတၢ်လီၤကံာ်လီၤကုလီၤ. ပုၤ တဂၤကတိၤမးတၢ်ဒီး အမိၢ်အပာ်လီၤကံာ်လီၤကုလီၤ. ပုၤဆံးလၢအမိၢ်အပာ်အိၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်ကတိၤတၢ်ဒီးအ မိၢ်အပာ်လီၤကံာ်လီၤကုလီၤ.

၃၄. **ကုတၢ်ဖဲးကုတၢ်ဖး** နှ် မှ်ကုတကလုာ်ပတ ထံာ်ဘၣ်ပပဲဘၣ်,ပနာ်ဟူထဲအမံၤလီၤ.

၃၅. **ကုသၢၣ်မဲဇါပျၢ** နှ် မှ်ကုသ့ၣ်ပြီၤန့ၣ် ထုာ်ဖျိဒီး အဖိလၢသ့ၣ်ဒီးပကိးလၢကုသၢၣ်မဲဇါပျၢလီၤ. ကုသ့ၣ်ပြီ ဇါန့ၣ်ပြီန့ၣ်သက့အဖိလၢထုာ်ဖျိပြီတခီဒီးသ့ၣ်အ မဲာ်အ သိး,ဒီးအဖိလၢန့ၣ်သ့ၣ်မဲဇါအပျၢအသိးဒီးတစု စုပကိးလၢကုသ့ၣ်ပြီဇါ,တစုစုပကိးလၢကုသၢၣ်မဲဇါ ပျၢ,ဒီးနီၣ်သ့ၣ်မဲဇါအပျၢဇါဒီးတကဝါဘၣ်, ဂါဒ်သ့ၣ်မဲ ဇါပျၢအသိးတစဲးစဲးလီၤ.

၃၆. **ကုကပီ** နှ် ထီၣ်လၢသ့ၣ်ယးအလီၤဒီးအခိၣ် တအိၣ်ဘၣ်,စဲးတၢ်ဒီးသ့ၣ်န့ၣ်တနီၤ,တနီၤနီၤအခိၣ် အိၣ်ဒီးလၢမနုၤန့ၣ်ကပီဝဲဒီးပကိးလၢကုကပီလီၤ.

၃၇. **ကုဘုရ်ပုၤ** နှ် နီၣ်စုညါပုၤတခီဒီးဆူၣ်စယိာ်, ဒီးဝါ တနီၤ,သ့ၣ်တနီၤနီၤဒီးပစံးလၢကုဘုရ်ယိာ်ကုဘုရ်ပုၤ လီၤ. ကုဘုရ်ပုၤန့ၣ်ပတအိၣ်ဘၣ်.

၃၈. **ကုသ့** နှ် ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပုၤသ့ၣ်ညါဝဲတနီၤ နီၤလီၤ.

၃၉. **ကုဘျၢၣ်ပြီဇါ** နှ် ဒီးသိးသိးဒီးကုဘျၢၣ်ဖးဒိၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးထီၣ်ဝဲစုၤကအိၣ်ဇါလီၤ. ဒီးပြီတက့ၢ်ဒီးပကိး လၢကုဘျၢၣ်ပြီဇါ,ကုဘျၢၣ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်နီၣ်စုခိၣ်စုညါဒီး ထီၣ်အါတက့ၢ်,ကုဘျၢၣ်ပြီဇါန့ၣ်နီၣ်စုမုာ်ဒီးထီၣ်စုၤ တက့ၢ်လီၤ.

ကု

၄၀. **ကုယာ်** နှ်ထီၣ်လၢသက့အဖူယးအလံးဒီးပကိးလၢကုယာ်လံးဒီးပြဲကဒ်ဇီနီစုမုၢ်ဒိၣ်ဒီးပတအိၣ်ဘၣ်.

၄၁. **ကုသွၣ်လး** နှ် ထီၣ်လၢမုၢ်အိၣ်တၢ်အလံးလၢသွၣ်လးအကျိးဒီးပကိးလၢကုသွၣ်လးလံး.

၄၂. **ကုလံၣ်တၢ်ကုလံၣ်တၢ်တြး** နှ်ပနၢ်ဟူထဲအမံၤဇီၤ,ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်, ပမုၢ်ထံၣ်နၢ်သက့ပတသ့ၣ်ညါ,ပုၤသ့ၣ်ညါဝဲတနီၤနီၤလီၤ.

၄၃. **ကုလံၣ်ယး** နှ်ထီၣ်လၢသ့ၣ်ဖူယးဖးဒိၣ်အလံးနှ် တဘျီတဘျီနီတစုညါပုၤခံခိသၢခိတီၣ်ဖျုကလၢၣ်,ယးယုၢ်ကလၢၣ်ဒီးပကိးလၢကုလံၣ်ယးလံး. ကုလံၣ်ယးနှ်ပတအိၣ်ဘၣ်,ကုလံၣ်ဘျီကုလံၣ်ယးနှ်ဘျီဘၣ်စီၤယာ်တဘျီတဘျီလံၣ်ကၢ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုဘျီပုၤလီၤ.

၄၄. **ကုဝၣ်တၢ်ကုဝၣ်ဒု** နှ် ထီၣ်လၢဝၣ်ဒုယးအလံးနီတစုဆၣ်ခိၣ်နီတစုမုၢ်ခိၣ်နီတစုဒီးပကိးလၢကုဝၣ်ဒုလီၤ. ကုဝၣ်ဒုကုဝၣ်တြးနှ်ပတအိၣ်ဘၣ်.

၄၅. **ကုဆူၣ်ဂီၤကုဆူၣ်တြး** နှ် ထီၣ်လၢစခိးပုၤအဖူယးအလံးဒီးချၢၣ်အဖူယးအလံးဒီးအိၣ်ဒီးအခိၣ်ဒီးနီတစုမုၢ်သၢဘီ,ဒီးအဖီခိၣ်နှ်ဒီးဆူၣ်ဒီးဂီၤဝဲဒီးပကိးလၢကုဆူၣ်ဂီၤလီၤ. ကုဆူၣ်ဘျီကုဆူၣ်ဂီၤနှ်ပအိၣ်,ပမၤလၢကသုလီၤ.

၄၆. **ကုဆူၣ်ဝါကုဆူၣ်ဝဲ** နှ်မုၢ်ကုတကလၢၣ်နီတစုမုၢ်သၢဘီ,ဒီးဝါဒီးကဝါဝဲဒီးအိၣ်ဒီးအခိၣ်ဒီးပအိၣ်ဒီးပကိးလၢကုဆူၣ်ဝါလီၤ. ဒီးကုဆူၣ်ဝါနှ်ထီၣ်လၢချၢၣ်အဖူလံးဒီးစခိးပုၤအဖူလံးစုၢ်ကိးလီၤ.

၄၇. **ကုဘုလီၢ်အဝါ** နှ် မုၢ်ကုတကလၢၣ်ထီၣ်လၢလီၢ်အကျိးနီတစုညါတခါကျိၣ်ကလၢၣ်ဒီး အလၢၣ်ဒ်တဒၢအလၢၣ်အသိးဒီးအခိၣ်ဒ်တဒၢအဘိအသိးအခိၣ်အိၣ်တစိးညါဒီး ပကိးလၢကုဘုလီၢ်အဝါလီၤ. ဒီးပအိၣ်စုၢ်ကိးလီၤ.

၄၈. **ကုဘုလီၢ်အသူ** နှ် ထီၣ်လၢလီၢ်အကျိးဘိၣ်သလီၢ်ဒီးတုၤအဘျီဒီး သလၢၣ်ထီၣ်အသးဒီးအိၣ်ဒီးအခိၣ်တဖံးဒီးပမၤအိၣ်လၢအဘိၣ်ထီၣ်သီနှ်ဒီးသူတစဲးစဲးဇီၤဒီးပကိးလၢကုဘုလီၢ်အသူလီၤ.

၄၉. **ကုဘုလီၢ်ဖးဒိၣ်** နှ်ထီၣ်လၢလီၢ်ခိၣ်လီၢ်ကျိၣ်, ဘုသိၣ်ကျိၣ်,လီၢ်ခိၣ်ခံအကျိၣ်,ဒီးပကိးလၢကုဘုလီၢ်ဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးနီတစုညါပုၤတခါဒီးတီၣ်ဖျုကလၢၣ်ဒီးဝါဒီးပကိးလၢကုဘုလီၢ်ဖးဒိၣ်, ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုဘု, ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုဘုလီၢ်အဝါစုၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုဘုလီၤ.

၅၀. **ကုတးအုးဖိအနီ** နှ် မုၢ်ကုတကလၢၣ်နီတစုမုၢ်ခံဘိနီစုၤ, ဒီးဘူသလၢၣ်ဒ်တးအုးအနီအသိးဒီးသူတ

ကု

စဲးစဲးဒီးပကိးလၢကုတးအုးဖိအနီလီၤ,ကုတးအုးဖိအနီနှ်ပချိကျိးအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၅၁. **ကုသပၤဒိၣ်တၢ်ကုသပၤဒိၣ်ဖိ** နှ်ထဲစုမုၢ်,ဒီးဖျၢၣ်ဝဲတစဲးစဲးဒီးအပူၤအိၣ်ဒ်သပၤအသိးဒီး ပကိးလၢကုသပၤဒိၣ်ဖိလီၤ. ကုသပၤဒိၣ်ဖိနှ်အခိၣ်အိၣ်တစဲးဖိဒီးဂီၤဝဲချၢၣ်ကလၢၣ်ဒိဘိညါလီၤ. ကုသပၤဒိၣ်ဖိတဖိးဂီၤမးချၢၣ်ကလၢၣ်လီၤ.

၅၂. **ကုစီၤမိၣ်ကုစီၤသီ** နှ်မုၢ်ကုတကလၢၣ်နှ်ထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်နှ်ထဲစုမုၢ်ဆၣ်တီၣ်သလိၣ်, ဘိကံၢ်ကလၢၣ်ဒီးပစံးလၢကုစီၤသီလီၤဒီးပအိၣ်စုၢ်ကိးလီၤ.

၅၃. **ကုလၢၢ်ကုလု** နှ် မုၢ်လၢၢ်ကဘျီတကလၢၣ်နှ်ကုထီၣ်ဝဲလၢအဂီၤထံးဒီးပကိးလၢကုလၢၢ်လီၤ. ဒီးကဘျီဝဲဒ်အုးခဲအသိးနှ်ဒီးဒိၣ်နှ်အုးခဲနှ်တနီၤ, ထဲအုးခဲနှ်တနီၤလီၤ.

၅၄. **ကုလၢၢ်အဂီၤ** နှ်အသးကံၢ်ပူၤဂီၤဒီးဖိထီၣ်လၢကုအဂီၤဒီးပကိးလၢကုလၢၢ်အဂီၤလီၤ. ကုလၢၢ်အဂီၤနှ်ပဂုၢ်ဝဲလီၤပဝုပညိးဘျီဝဲလီၤ.

၅၅. **ကုလၢၢ်အဝါ** နှ်အသးကံၢ်ပူၤဝါဒီးဖိထီၣ်လၢကုနှ်ဝါစကိးဒီးပကိးလၢကုလၢၢ်အဝါလီၤ.

၅၆. **ကုလၢၢ်အဖီ** နှ် မုၢ်ကုလၢၢ်အထီၣ်လၢကုလၢၢ်အဂီၤထံးနှ်မုၢ်ဝါမုၢ်ဂုၤ,ဂီၤမုၢ်ဂုၤ, ပစံးလၢကုလၢၢ်အဖီလီၤ,ဒီးပတအိၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၅၇. **ကုဘျၢၣ်** နှ် မုၢ်ကုတကလၢၣ်ထီၣ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်စိအဂီၤထံးအါအါကလၢၣ်ဒီး ပစံးလၢကုဘျၢၣ်လီၤ. ကုဘျၢၣ်ကုဘျၢၣ် နှ်ပဖိအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၅၈. **ကုဒီးတကးသူ** နှ် အလၢၣ်ဖျိၣ်လီၤကဒါကုအခိၣ်ဒီးထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်ဝါကျိၣ်ကလၢၣ်ဒီးအလၢၣ်ထူၣ်ဖျိၣ်သူအသိးဒီးပကိးလၢကုဒီးတကးအသူလီၤ. ကုဒီးတကးအသူနှ်နၢ်သံးဒီးပအိၣ်တဘျီဘၣ်.

၅၉. **ကုဒီးတကးထုၣ်** နှ် ထီၣ်လၢဖုအကျိးဒီးအခိၣ်နှ်ထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီး အလၢၣ်နှ်ဖးဒုဖးတြးနၢ်အုၣ်နးနးကလၢၣ်ဒီး ပကိးလၢကုဒီးတကးအထုၣ်လီၤ,ဒီးပတအိၣ်ဘၣ်.

၆၀. **ကုခိၣ်** နှ်မုၢ်ကုတကလၢၣ်နှ် ထီၣ်ထဲအခိၣ်ဇီၤကိၤတါကျိၣ်, သုယုၢ်ကလၢၣ်ဒီးပစံးလၢကုခိၣ်လီၤ. ဒီးအလၢၣ်အိၣ်တစဲးဖိဇီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကုဂုၢ်သိၣ်လီၤ. ဒီးပအိၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ.

၆၁. **ကုကဆီအံၣ်** နှ် ထီၣ်လၢကဆီအံၣ်ကျိးဒီးပကိးလၢကုကဆီအံၣ်လီၤဒီးမၤသးဒ်ကုဘုလီၢ်အသူအသိးလီၤ.

၆၂. **ကုပနၢ်အံၣ်** နှ် မုၢ်ကုတကလၢၣ်ထီၣ်လၢပနၢ်အံၣ်ကျိးဒီးပကိးလၢကုပနၢ်အံၣ်လီၤ,ဒီးပအိၣ်စုၢ်ကိး

ကု

လီၤ.

၆၃. **ကုသုဘာဘိ** နှ် မှ်ကုတကလုာ်နှ်နီခိၣ်ခွဲး တဘျီဒီးတိၣ်ပံာ်ကလုာ်,ဒီးဝါကျိၣ်ကလုာ်ဒီးထီၣ်လၢ သုဘာဘိအခိၣ်ထံးဒီး ပကိးလၢကုသုဘာဘိ လီၤ.

၆၄. **ကုမိဖုၣ်မိ,ကုမိဘွမိ** နှ် မှ်ကုအကလုာ် ကလုာ်နှ်ပကိးဒီး အဆိဒီးပကိးလၢကုမိဖုၣ်မိကု မိဘွမိလီၤ.

၆၅. **သကု** နှ်မှ်ဆဲးအကနုထံးလီၤ. ပမှ်ကျိၣ်နီၣ် ဆဲးခွဲးအကနုထံးဝံဒီးပစံးလၢသကုလီၤ. စကျိၣ်နီၣ် သကုလံ,စထီၣ်သကုလံ,စဖဲသကုလံ,ဒ်ပစံးတၢ်အ သိးဆဲးကနုထံးဒီးလီၤညါ,ပုၤတဂၤဖှိသကုလံအချၢယံ လံ,ဒ်ပစံးတၢ်အသိးဆဲးလၢအကပၤ.

၆၆. **ကံကုကံကု** နှ်မှ်ထီၣ်လွံဟးလၢဟီၣ်ခိၣ်အ ဖိခိၣ်,ဒီးအခံၣ်ယံခိးပစံးလၢအဟးကံကုကံကု လီၤ. ထီၣ်လွံတဘျီဟးမးလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ကံကု ကံကုလီၤ.

၆၇. **သကုထံသကုကီၢ်သကုဘိသကုမုာ်** နှ်မှ် ပလဲၤတၢ်ကိးကီၢ်အဘျီဒီးဒီးပစံးလၢပလဲၤတၢ်သကု ထံသကုကီၢ်သကုဘိသကုမုာ်လီၤ. လဲၤစံၣ်တဲၤတဲ လီၤကစၢ်ယုၤအကလုာ်ကထိ သကုထံသကုကီၢ်သ ကုဘိသကုမုာ်တက့ၢ်.

၆၈. **ပုၤသုခိၣ်ဖိ အိၣ်သကုဆးဒး ဟီၣ်ခိၣ်ချၢတဖၣ်** နှ် အိၣ်ဒၣ်ကစၢ်ယုၤအစုလီၤခဲလၢာ်လီၤ. ပုၤသုခိၣ်ဖိ အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢသကုဆးဒးနှ်အိၣ်ဒၣ်ကစၢ်ယုၤ အစုလီၤကိးဂၤဒဲးလီၤ. မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ကစၢ်ယုၤအစု လီၤ နှ်တကဲဘၣ်တၢ်နီတဂၤဘၣ်.

ကူ

၁. **ကူမံကူကစၢၤ** နှ် မှ်တၢ်ကိးမံဒဲးလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢ အံၤတမံၤလၢလံၤနှ် ပစံးလၢကူမံကူ ကစၢၤတနီၤလီၤ. ကစၢ်ယုၤတုၤလီၤဟံလီၤတၢ်ကူမံကူကစၢၤနှ်ပသ့ၣ်ညါ အမံၤတလၢာ်ပစံးလၢကူမံကူကစၢၤလီၤ.

၂. **ကူတၢ်လဲးတၢ်** နှ်မှ်ပကူဆုကူယၣ်ဒီးပစံးလၢပကူ တၢ်လဲးတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤထဲတုၢ်အနှ်တကူတၢ်လဲး တၢ်ဘၣ်မနုၤလဲၤ.

၃. **ကူကူလၢလၢ** နှ်မှ်ဒ်ကူမံကူကစၢၤအသိးနှ် လီၤ. ကူကူလၢလၢ,ကူမံကူကစၢၤနှ်ဒဲးသိးသိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးလၢနှ်ထီၣ်ရီၤပအဲၣ်ဒီးတၢ်ဒီးနှ်ဝဲဒီးပစံးလၢ လၢလီၤ. ဒီးကူဒီးလၢနှ်ဒဲးသိးသိးလီၤ. ကူနှ်မှ်ပုၢ်အ ကလုာ်, လၢနှ်မှ်ဖှိၤအကလုာ်လီၤ. ကူဒီးကိးဒီးလၢနှ်

ကူ

ဒဲးသိးသိးလီၤ.

၄. **ကူတုအယၢ** နှ် မှ်ပကယၢထီၣ်ပသးဒီးပကူထီၣ် သိးထီၣ်ဆုသိယၣ်သိနှ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကူတုအယၢ လီၤ. ပုၤတဂၤကူတုထီၣ်အယၢလၢဆုသိယၣ်သိလီၤ.

၅. **ကူသိး** နှ် မှ်ပကူထီၣ်ယၣ်လၢပယီၢ်ဒီးပသိးထီၣ် ဆုလၢပဖံဘၣ်ခိၣ်နှ်ပစံးလၢပကူသိးလီၤ,ကူယၣ်သိး ဆုတက့ၢ်.

၆. **အကူအသိး** နှ်မှ်ဆုမိယၣ်မိနှ်ပစံးလၢအကူအ သိးလီၤ.

၇. **ကူမံ** နှ်မှ်တၢ်အိၣ်ပုၤကိးအမံၤဒဲးဒီး ပကိးလၢ အိၣ်လံကူမံကူကစၢၤဒဲးလံလီၤ. ပစံးတၢ်လၢကူမံကူ ကစၢၤနှ် မှ်အစံးဝဲလၢာ်ခဲဆုကိးမံၤဒဲးဒ်နှ်လီၤ.

၈. **ကူကူလၢလၢ** နှ်မှ်အစံးဝဲလၢာ်ကိးမံၤဒဲးလၢလၢ ပုၤပုၤဒ်နှ်လီၤ. ကစၢ်ယုၤဟံလီၤန့ၢ်ပတၢ်အိၣ်တၢ်အိကူ ကူလၢလၢ,ပုၤထီၣ်ဟံထီမးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ကူအိၣ် လၢစုၢ်ကိးလီၤ.

၉. **အမံၤကူအသၣ်ကူ** နှ်မှ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးကိးအမံၤ လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်အိၣ်မးအမံၤကူအသၣ်ကူ, အိၣ်ဒီးအဂီၢ်,အိၣ်ဒီးအသု,အိၣ်ဒီးအဝါ,အိၣ်ဒီးအမုာ် အိၣ်ဒီးအပြုးလီၤ.

၁၀. **ယဲၣ်ဒၢကူ** နှ် မှ်ယဲၣ်တလၢလၢအခိၣ်သၣ်ယံတ ခိၣ်တၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်ယဲၣ်လၢခိၣ်အသိးနှ်လီၤ. အခိၣ်နှ်မှ် အမၤအသးဒ်အဒၢကူလီၤအသိးတစဲးဒီးပကိးလၢ ယဲၣ်ဒၢကူလီၤ.

၁၁. **ဒၢကူ** နှ်မှ်တၢ်ကွၢ်ကူသကူးငူၣ်နှ်ဒီးပကိးလၢ အဒၢကူလီၤ. ဒ်အံၤ,ပစုမုာ်ဂုၤ,ပခိၣ်မုာ်ဂုၤ,ဘၣ်တၢ်ဆါ တမံၤမံၤဒီးပစုၣ်လဲၣ်ထီၣ်က့ၤတနီၢ်ဘၣ်နှ်ပကိးလၢဒၢ ကူကွၢ်လီၤ. ဒၢကူဒ်ပစံးတၢ်အသိးကွၢ်ကူ,သကူးရူး, ပဝံၣ်ပတ်,စကူးငူၣ်လီၤ.

၁၂. **ယၢကူယီၢ်ကူ** နှ် ပယၢပယီၢ်အိၣ်လၢအိၣ်ပုၤဒီး ပကိးလၢယၢကူယီၢ်ကူလီၤ,တၢ်ကူတၢ်သိးမှ်အိၣ်လၢ အိၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢယၢကူယီၢ်ကူလီၤ.

၁၃. **ကူတလူ** နှ်မှ်တၢ်မၤအသးဖျါၣ်သလၢာ်တဖၣ် နှ်ပကိးလၢကူတလူလီၤ. ပုၤတဂၤမံဒီးသံးတိၣ်လိၣ် မးအသးကူတလူလီၤ.

၁၄. **တကူတလၢ** နှ်မှ်တၢ်အိၣ်တပုၤထီၣ်ဟံထီဘၣ်ဒီး ပကိးလၢတကူတလၢဘၣ်လီၤ. နမၤဟံၣ်တဖျါၣ်သ့ၣ် အိၣ်တကူတလၢဒဲးဘၣ်နဘၣ်ဝဲဒ်သ့ၣ်လီၤ.

၁၅. **ကူသိး** နှ်မှ်ပစၢထီၣ်ယၣ်ယၣ်လၢပယီၢ်ဒ်နှ်ဒီးပ ကိးလၢပကူယၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဖျါၣ်ခံ,အိကံ,ဆုတဖၣ်နှ် ပဖျါၣ်ထီၣ်လၢပလီၤဒီးပကိးလၢသိးထီၣ်လီၤ. ဒီးဆု ဇီၤယၣ်ဇီၤခဲ လၢာ်နှ်ပကိးလၢတၢ်ကူ တၢ်သိး

လီၤ. ကူသီးပမုၢ်စံးဒ်န့ၣ်ဒီး တစုစုဘၣ်ထဲသီးတခီ
ဇံၤလီၤ. ဒီးတစုစု ဘၣ်ထဲ ကူတခီ
ဇံၤလီၤ. မၤသးဒ်န့ၣ်ဒီးဒ်ပကသ့ၣ်ညါတီ
တီၤတၢ်လၢပဖျါၣ်လၢပလီၤဆုတဖၣ်န့ၣ်ပကီးလၢသီး
လီၤ. တၢ်လၢပစၢလၢပယီၤဒုယၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပကီး
လၢကူတၢ်လီၤ.

၁၆. **ကူညါတဖု** န့ၣ်မုၢ်ပမုၢ်လၢမ့ၢ်ဖိအကလုာ်လီၤ. ပုၤ
တဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလၢကိညါလီၤ. ကယဲၢ်တၢ်လၢအဘီၣ်
အညါဒီးတၢ်ဆါစၢလီၤတဖၣ်န့ၣ်ပကီးလၢကူညါလီၤ.
ဒီးကိညါစၢဘးလီၤ.

၁၇. **ညိးကူထီၣ်** န့ၣ်မုၢ်ပညိးကမိၣ်ထီၣ်တလိၣ်တလိၣ်
န့ၣ်ဒီးပကီးလၢညိးကူထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤညိးကူထီၣ်မုၢ်
ကမိၣ်ကမၤလီၤ.

၁၈. **ထီၣ်ကူ** န့ၣ်မုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ကစၢၢ်ဖိလၢတၢ်
ပၤခိၣ်န့ၣ်ဒီးပကီးလၢထီၣ်ကူလီၤ. ဒီးပဒါလီၤချီၣ်န့ၣ်
တၢ်မုၢ်တီၣ်လၢချီၣ်ဖိလၢတမံၤမံၤဒီးထီၣ်ကူဝဲလီၤ.
နဒါလီၤချီၣ်ဒီး ထီၣ်ကူလၢအသးကံၢ်ပူၤန့ၣ်မုၢ်တၢ်ဆီၣ်
လၢချီၣ်ဖိလၢတမံၤမံၤစါ.

၁၉. **ကူဝါ** န့ၣ်မုၢ်ပုၤနါအကဖုးန့ၣ်မၤသးဒ်လံာ်ယးအ
သီးပုၤလၢမုၢ်နါကူဝါကူဝါဒီးပကီးလၢကူဝါလီၤ. ကူဝါ
န့ၣ်အခိၣ်ဒ်ပုၤကညါအသီးသဖျါၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပုၤလၢ
တခွံခိၣ်ခွံန့ၣ်ဘၣ်ဒီးအခိၣ်သဖျါၣ်န့ၣ် ပဒါလီၤအီၤဒီးကူ
ဝါလီၤ. ပုၤတဂၤမၤမနုၤအခိၣ်ဒ်ကူဝါအသီးသဖျါၣ်.

၂၀. **ကူရူ** န့ၣ်မုၢ်ထွဲၣ်ဖိလၢအနီၤဆံးဒီးန့ၣ်ပကီးဒီးပမၤ
သီၣ်ပကလုာ်ကူရူကူရူန့ၣ်ဒီးပကီးကူရူထွဲၣ်လီၤ. ကူ
ရူကူထွဲၣ်ဖိ. ပကဘၣ်လီၤအဆၣ်လီၤ.

၂၁. **တၢ်ကူလီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညါမၤန့ၣ်စီၤဖျံၣ်စီၤတက
လုာ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤကူလီၤတၢ်လၢထံန့ၣ်လီၤ.

၂၂. **ကူကိး** န့ၣ်ဒ်ကူကူလၢလၢအသီးလီၤ. ဒီးမုၢ်ပုၤမိၣ်
လၢမ့ၢ်ဖိအကလုာ်လီၤ.

၂၃. **ကူကူၣ်** န့ၣ်မုၢ်ဒုၣ်ပုၤသီၣ်လီၤ. ဒုၣ်အုးအိၣ်ပုၤ
သီၣ်ကူကူၣ်ကူကူၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၄. **ကံကူကံကူ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်.

၂၅. **တၢ်ဝဲဒါကူ** န့ၣ်မုၢ်တၢ်ဝဲဒါကလိးဘၣ်ပုၤကညါအ
ခိၣ်ကုၣ်ကူဒီးပစံးလၢတၢ်ဝဲဒါကူလီၤ. တၢ်ဝဲဒါကူ
န့ၣ်တုၤအဘၣ်ပုၤကညါဒီးအခိၣ်ကုၣ်ကူအစုကုၣ်ကုၣ်
ကူလီၤ. -ကသံၣ် ၁၇၀

၂၆. **ကူထီၣ်အသး** န့ၣ်မုၢ်ပတပံၤယုထီၣ်ပသးဒီးပစံး
လၢပကူထီၣ်ပသးလီၤ.-ကံၢ်၃၉

၂၇. **ကူဆု** န့ၣ်မုၢ်ပတပံၤထီၣ်ပသးလၢဆုလၢပယီၤဒုန့ၣ်
ပစံးလၢပကူဆုလီၤ.

၂၈. **ထွဲၣ်ပကူထွဲၣ်ပကါ, ထွဲၣ်တၢ်ထွဲၣ်ပကူ** န့ၣ်မုၢ်

ထွဲၣ်တကလုာ်ဟဲလၢကဘီဒီးအဆူၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဒံးထီၣ်ထီၣ်.
အနုၤလီၤဘျး, အနုၤလီၤဘျး, ဝါကိၣ်ဝါလီၤ, တပုၣ်တဝဲၤ,
ကဖျါၣ်လံၤလုၤဒီးပကီးလၢထွဲၣ်ပကူလီၤ. ထွဲၣ်ပကူန့ၣ်
မုၢ်စံၣ်ဖိတဖၣ်ဟဲတၢ်လၢကဘီလီၤ.

၂၉. **ကူညါစၢဘျါ** န့ၣ်မုၢ်ပုၤဆါဘျါကုၤဝဲဘၣ်ဒီးဒီးပ
စံးလၢကူညါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကိညါလီၤ. ကူ
ညါန့ၣ်မုၢ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံးဝဲလီၤ.

၃၀. **ကူတုးတုးအယၢ, ဒီးကူထီၣ်တၢ်** န့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ.
ဒီး မုၢ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ကယၢထီၣ်အသးလီၤ.

၃၁. **အကူအသီးအယၢအယီၤ** န့ၣ် မုၢ်ဆုသီယၣ်သီ,
ခိၣ်ဖျါသီ, ခိၣ်ကံၢ်ဖဲဘံ, ခိၣ်ဖျါကံၢ်, တၢ်စၢၤသတီၢ်,
ကဲၣ်ရိၣ်န့ၣ်ကါ, ခိၣ်ကုၣ်, ခိၣ်ဖဲး, အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ကံ, ပသးစုပ
သးထူ, ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ကဘျါ, ဆီဖါမဲၢ်ဆီဖါမဲၢ်ထူ, ဖိစုဖိ
ထူ, ထီၣ်ခိၣ်ကျါ, တြီၤဘျါတြီၤပိၣ်, တၢ်ခဲလၢန့ၣ်ဘၣ်
ယးဒီးအကူအသီးအယၢအယီၤလီၤ. ဒီးခိၣ်ဆိး, ခိၣ်စၢ,
ခိၣ်ဘီၣ်, ယီၤခိၣ်ပျံၤ, ခိၣ်ဒၤ, ခိၣ်သလုး, တၢ်ခဲလၢန့ၣ် မုၢ်
ပယၢပယီၤပကူပသီးပဖျါၣ်ပဆိးပကူၤ, ပဒံး, ခဲလၢန့ၣ်
လီၤ.

စီၤဝဲအယၢအကူယီၤကူ
ကဖျါၣ်ဝဲဒ်ထီၣ်ပုၤယု.

၃၂. ဆီဖါတစိးအမိၢ်သီၣ်ကူကူလီၤ. ဆီဖါတဘျါတစိး
အမိၢ် **သီၣ်မးကူကူ** လီၤ.

၃၃. **တၢ်ကူကူၣ်** န့ၣ် မုၢ်အုးအိၣ်ဒုၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပုၤသီၣ်
ကူကူဒီးပကီးလၢတၢ်ကူကူၣ်တစုစု, ပကီးလၢအုးအိၣ်တ
စုစုလီၤ. တၢ်ကူကူၣ်တဘျါသီၣ်မးကူကူလီၤ.

၃၄. **တၢ်ကူလီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညါမၤန့ၣ်စီၤဖျံၣ်စီၤလၢထံ
န့ၣ်န့ၣ်စံးဝဲလၢတၢ်ကူလီၤလီၤ. တၢ်ကူလီၤန့ၣ်မၤထီၣ်
ဟံၣ်ဖိစိၣ်ဒီးဟံၣ်ထီၣ်ဆီဒီးမုၢ်ဒီးလုၢ်အိၣ်န့ၣ်စီၤဖျံၣ်စီၤလီၤ.

၃၅. **ကူတလူၤ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်သံစိၣ်လၢအဆူၣ်ထီၣ်သီဒီး
တလီၤကလဲးဘၣ်ဒီးထီၣ်သလၢဝဲဒ်အညိးအသီးအဖံး
ဆၢတလုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအကူတလူၤလီၤ. ထီၣ်ခိၣ်တဒုသံ
ဒီးထီၣ်မးကူတလူၤလီၤ.

၃၆. **ကူဝါကူယၢ** န့ၣ် မုၢ်လံာ်တကလုာ်န့ၣ်ပုၤလၢမနုၤ
သီၣ်ဝဲကူဝါကူဝါဒီးပကီးလၢကူဝါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ
စံးလၢပုၤကညါအကဖုလီၤ.

၃၇. **ကူကလံၤကူကလဲ** န့ၣ် မုၢ်ပလုၣ်လီၤကွဲၣ်ပကူပ
သီးအလီၤလံၤဒီးပကူထီၣ်ကုၤတၢ်ကူတၢ်သီးအသီဒီးပ
စံးလၢပကူကလံၤပသးလီၤ. **နယၣ်လၢနလီၤ** န့ၣ်ဘၣ်
အၢလံ, ကူကလံၤကုၤနသးတက့ၢ်.

၃၈. **ကူလူၤ** မုၢ်ဘုဆီတကလုာ်န့ၣ်အသၣ်ဖျါၣ်သ
လၢဒီးပကီးလၢဘုဆီကူလူၤလီၤ.

၃၉. ထီၣ်တကလုာ်ပကီးလၢထွဲၣ်မီၤစဲအပျါန့ၣ် **ပုၤ**

ကူ

သိင်္ဂကူ လီၤ.

၄၀. **ကူရူကူရူ** နှံ့မ့ၢ်ပကိးကွၢ်ထွံၣ်တဖၣ်ဒီးပစံးလၢကူရူကူရူလီၤ. ထွံၣ်ဖိမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးဟးဖျိးဝဲနှံ့ကူရူကွၢ်အီၤတက့ၢ်. ၁၁

၁. **အကူအတန** နှံ့မ့ၢ်ပုၤမၤစၢၤပတၢ်, ပုၤဟ့ၣ်ပတၢ်ဒီးပစံးထီၣ်ပတြၢၤအီၤအလီၢ်အိၣ်လၢအဂ့ၢ်တဖၣ်နှံ့ဒီးပကိးလၢအကူအတနလီၤ.

၂. **ကူလီၤ** နှံ့မ့ၢ်ထွံၣ်အိၣ်လၢဒၢးဖိလၢဒီးပရူလီၤထွံၣ်အလီၤနှံ့ပစံးလၢပကူလီၤထွံၣ်လီၤ. ထွံၣ်အုၣ်အိၣ်လၢဒၢးဖိလၢနှံ့ကူလီၤတက့ၢ်. နီၤပစံးတၢ်အသးရူလီၤတက့ၢ်လီၤ.

၃. **ကူတၢ်** နှံ့မ့ၢ်ပုၤဂၤမၤဂီၤပတၢ်ဒီးပသးဒိၣ်ထီၣ်တဘျီဘၣ်ဒီးပစံး, ပုၤတဂၤစမ့ၢ်ထီၣ်ကဒီးတစုဒီးစကတီၢ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒ်နှံ့စကလီၢ်လၢကွီၢ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒ်နှံ့စကမၤသံလီၤ. ဒီးအဝဲအံၤမ့ၢ်ပကတီၢ်ကူတၢ်, ပကူတၢ်လီၤ. ကူဘၣ်ယးဒီးတၢ်ကတီၢ်နှံ့မ့ၢ်အဝဲအံၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကူထီၣ်ကညီၤအုၣ်လီၤ. ပသဲပုၤဂၤအကလၢ, ပရူပုၤဂၤလၢအလီၢ်ခံနှံ့ပစံးလၢပကူအီၤလီၤ.

၄. **တကူသ့ၣ်** နှံ့မ့ၢ်အစံးဝဲအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. အဝဲတကူသ့ၣ်နှံ့ဝံသးကၢၣ်တမၤမးတၢ်, အဝဲတကူသ့ၣ်မၤမနုၤလၢ. အဝဲတကူသ့ၣ်အိၣ်ဒုၣ်အတၢ်လီၤ.

၅. **အကူတမၤ** နှံ့မ့ၢ်အစံးဝဲအကူခဲလၢလီၤ. ကယဲၢ်တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤမ့ၢ်ကစၢ်ယွၢ်အကူတမၤလီၤ.

၆. **ကူနံၤတဖု** နှံ့မ့ၢ်ကၢ်ကနူၤထံးလၢထံနံၤနှံ့လီၤ. လီၤတြၢၢ်ချဲလၢကူနံၤကွၢ်ကွၢ်နှံ့တက့ၢ်.

၇. **အကူနၢ** နှံ့မ့ၢ်အစံးဝဲအဘျုးနၢဒ်နှံ့လီၤ. ပမ့ၢ်ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒီးပုၤဂၤမ့ၢ်အံးကွၢ်ကွၢ်ပုၤဒီးပစံးမ့ၢ်အကူနၢဒီးစအိၣ်ဘီၣ်ဘၣ်ကွၢ်လီၤ. ပစံးဒ်နှံ့လီၤ.

၈. **သ့ၣ်ကူ** နှံ့မ့ၢ်သ့ၣ်စကူထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢဒီးအထီၣ်စအိၣ်ထီၣ်နှံ့ပကိးလၢသ့ၣ်ကူလီၤ.

၉. **သကူ** နှံ့မ့ၢ်သ့ၣ်ကၢ်လၢအခိၣ်ထံးဒီးအဂံၢ်သဝးထီၣ်နှံ့ပကိးလၢသ့ၣ်သကူလီၤ. ဒီးထီၣ်ရီၤတၢ်ကံၤနှံ့တမံၤလၢလၢနှံ့ပစံးလၢအသကူခဲလၢလီၤ.

၁၀. **သ့ၣ်ကူလၢ** နှံ့မ့ၢ်သ့ၣ်အိၣ်လၢထံနံၤတဖၣ်သကူမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တသကူဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, အဖိလၢတၢ်ပူၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်ယုၢ်န့ၣ်ကွၢ်နှံ့ပစံးလၢတၢ်ယုၢ်န့ၣ်ကွၢ်အုၣ်သ့ၣ်ကူလၢလီၤ. သ့ၣ်အိၣ်လၢထံနံၤတဖၣ်အဂံၢ်ဖိလၢအိၣ်ဒီးထံန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကူလၢလီၤ.

၁၁. **အကူလိၣ်** နှံ့မ့ၢ်တၢ်တပူၤခံၣ်လိၣ်အသးအိၣ်တိၣ်လိၣ်ကူဒီး ပကိးလၢအကူလိၣ်လီၤ. ဆုအကူလိၣ်ယၢ်အကူလိၣ်နှံ့မ့ၢ်ပခံၣ်ခူၣ်ဆုဒီးယၢ်ခိၣ်နှံ့ဒီးပ

ကူ

စံးလၢအကူလိၣ်လီၤ.

၁၂. **တၢ်ကူလိၣ်** နှံ့မ့ၢ်တၢ်လၢအသးအကၢ်အိၣ်တဖၣ်ခဲလၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဒီးပကိးလၢတၢ်ကူလိၣ်လီၤ.

၁၃. **စကူ** နှံ့မ့ၢ်သ့ၣ်ကၢ်လၢအဂံၢ်ခိၣ်နှံ့စဝးဒီးဟီၣ်ခိၣ်နှံ့ပစံးလၢသ့ၣ်စကူလီၤ. သ့ၣ်တထံးစကူလၢအဂံၢ်ခိၣ်လီၤ.

၁၄. **ကူကူ** နှံ့မ့ၢ်ဆိဖါတစိးအမိၢ်သိၣ်ကူကူလီၤ. ဆိဖါတဖၣ်နှံ့ပုၤသိၣ်ဝဲကူကူလီၤ.

၁၅. **အကူအနံၤ** နှံ့မ့ၢ်မ့ၢ်ထံနံၤနှံ့ပစံးလၢထံအကူအနံၤတစုစုလီၤ. လၢသရူထံလၢထံအကူအနံၤနှံ့ကွၢ်ကွၢ်နှံ့ သုကထံၣ်န့ၣ်ကၢ်ညၣ်ထီၣ်အိၣ်အဆၣ်လၢထံနံၤသၢၣ်.

၁၆. **ကူဘိကူဘိ** နှံ့မ့ၢ်ပအုၣ်ထီၣ်တအါဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်မဲထီၣ်တအါဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပစံးလၢအထီၣ်ကူဘိကူဘိ, ကမိၢ်ကမိၢ်လီၤ. - ကမိၢ် ၇

၁၇. **အကူကစၢ်** နှံ့မ့ၢ်ပုၤကညီဘၣ်ဖီၣ်ဘၣ်ယၢ်ဒီးပုၤလၢအမၤပူၤမၤဖျိးပုၤကညီလၢတၢ်ဖီၣ်တၢ်ယၢ်နှံ့ပစံးလၢအကူကစၢ်လီၤ. အကူမ့ၢ်ကစၢ်ယုၢ်ရှုးယရံးဒီးသံအသးလၢပယိဒီးပထုၣ်ဖျိးဒီးလရံၣ်လီၤ.

၁၈. **ကစၢ်ယွၢ်အကူ** နှံ့မ့ၢ်ကစၢ်ယွၢ်အဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအကူကစၢ်ယွၢ်ခိၣ်ပစံး, ပစံးလၢကစၢ်ယွၢ်အကူခိၣ်ပစံးလီၤ.

ကစၢ်ယွၢ်အကူခိၣ်ဒီး
အိၣ်နှံ့ဒီးတၢ်စူတၢ်ယီၤ

၁၉. **ကူကစၢ်** နှံ့မ့ၢ်ပုၤလၢအအုၣ်ကွၢ်ခိၣ်ကွၢ်ရၢၢ်ကွၢ်ပြးကွၢ်ပုၤတဖၣ်နှံ့ပစံးလၢကူကစၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်လီၤဘၣ်လၢတၢ်ကိတၢ်ခဲဒီးတၢ်ဒုၣ်ခွဲၣ်ပယုၤနှံ့ပုၤမ့ၢ်မၤစၢၤပုၤတသ့ဝဲအသ့ဒီးကျဲးစးမၤစၢၤပုၤနှံ့ပစံးလၢကူကစၢ်လီၤ. ပုၤမ့ၢ်မၤစၢၤပုၤလၢတၢ်ကိတၢ်ခဲဒီးကူကစၢ်နှံ့တဂၤပတသးပုၤနီၣ်ဘၣ်အီၤဘၣ်. တလၢတဂၤသါကတီၢ်ယၢ်ဒီးပုၤတဂၤဟဲကတီၢ်ကွၢ်ယၢ်ဒီး အဝဲနှံ့မ့ၢ်ကူကစၢ်လီၤ. ဒီးပဘၣ်ဖီၣ်ဘၣ်နးလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤဒီး ကစၢ်ယုၢ်ရှုးယရံးဟဲလီၤအုၣ်ကွၢ်ခိၣ်ကွၢ်ပုၤဒီး ကစၢ်ယုၢ်ရှုးယရံးနှံ့ပကိးလၢကူကစၢ်လီၤ. ကူကစၢ်ယုၢ်ရှုးယရံးလၢပယိတူၢ်အသးလံ

၂၀. **ကံကူ, ကံးကူ,** နှံ့ကူလၢကံးကံး.

၂၁. **အကူအတန** နှံ့မ့ၢ်မၤစၢၤပုၤအဘျုးအဖီၣ်လၢပအိၣ်ဘီၣ်အိၣ်ညီနှံ့ပစံးလၢအကူအတနလီၤ. မ့ၢ်ကစၢ်ယုၢ်ရှုးယရံးအကူအတနဒီးပနီၣ်ဟူဘၣ်ကွၢ်ကစၢ်ယွၢ်အကလုာ်ကထီၤလီၤ.

၂၂. **အကူတမံၤ** နှံ့မ့ၢ်ပုၤမ့ၢ်မၤစၢၤပုၤလၢတၢ်တမံၤဒီး

ကွာ

ဘိဉ်ထီၣ်ပုၤဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢအကူၢ်တမံၤ လီၤ. ပုၤမ့ၢ်ဝံၣ်စၢၤပုၤလၢတၢ်ယၢဒီးပတဝံၣ်ဘၣ်လၢၤဘၣ်. ဘိဉ်ထီၣ်ပုၤလၢတၢ်ယၢန့ၣ်တမံၤဒီး ပစံးလၢမၤစၢၤပုၤလၢအကူၢ်တမံၤလီၤ. အဝဲန့ၣ်မၤအကူၢ်တမံၤလၢအမၤစၢၤမးလၢအသိၣ်ပုၤဂၤလၢလံာ်လီၤ. အဝဲတဂၤန့ၣ်မၤအကူၢ်တမံၤလၢအကွဲးစၢၤသရၣ်လၢလံာ်,အဝဲတဂၤမၤအကူၢ်အမံၤလၢအလဲၤစံာ်တၢ်လီၤကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထီၤလီၤ. တၢ်လၢပမၤအကူၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤစၢၤလီၤပသး,ပမၤတၢ်ဂၤလီၤ.

၂၃. **ပးကူၢ်ပးတလၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢတအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်,သၣ်ဝံၣ်လီၤဒိတဖၣ်န့ၣ် ပဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်က့ၤအိၣ်ဒီးပစံးလၢပပးကူၢ်လီၤ. ပုၤလၢတအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပးကူၢ်က့ၤအိၣ်တက့ၢ်.

စၢ်ယုၣ်ရှုးမၤလီၤဝဲဒီး
ကယဲၢ်ပုၤပးကူၢ်က့ၤအိၣ်.

၂၄. **အကူၢ်ဒီးအဘျး** န့ၣ်ဒံးသိးသိးလီၤ. ဒီးအကူၢ်န့ၣ်အိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ပုၤဂၤမၤဘၣ်ဖျိၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢအကူၢ်,ပုၤဂၤမၤဘၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢအကူၢ်လီၤ. အကူၢ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤအခိၣ်အယီၤ,လဲၤဆိးယၢလၢပဒိၣ်ဒီးစဘၣ်တၢ်စံာ်ညီၣ်လီၤ. အကူၢ်မ့ၢ်မုၢ်ကီၤလံာ်အခိၣ်အယီၤဒီးပအိၣ်ဘၣ် သၣ်ပစိအသၣ်လီၤ. အကူၢ်န့ၣ်မၤသးဒ်အန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဂၤ သိးတစဲးစဲးမၤသးဒ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်အသိးတစဲးစဲးစနီၤဖးတသ့ဘၣ်.

၂၅. **ကူၢ်ထွံၣ်ကူၢ်ထိး** န့ၣ် မ့ၢ်ထွံၣ်မ့ၢ်အိၣ်တၢ်တမံၤမံၤ မ့ၢ်ဂၤ,ထွံၣ်မ့ၢ်မၤက့ၢ်အန့ၢ်မ့ၢ်ဂၤ,ပနူထွံၣ်အလီၤဒီးပစံးလၢပကူၢ်ထွံၣ်လီၤ. ထွံၣ်ကအိၣ်ဆိဖိန့ၣ်ကူၢ်ကွံာ်တက့ၢ်,ထွံၣ်မ့ၢ်အ့ၣ်မဲာ်တဲးလဲးဒီးကူၢ်ကွံာ်တက့ၢ်.

၂၆. **ကူၢ်ထီကညီၤအ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤတဂၤမ့ၢ်မၤကမၣ်ဘၣ်ပတၢ်တမံၤမံၤဒီးပမၤဆၢမ့ၢ်တချုးဘၣ်.ပမၤဆၢမ့ၢ်တနၢၤဘၣ်ဒီးပစံးစကချုးယၢာ်နၢၤတစုယၢာ်,စကမၤနၢၤယၢာ်နၢၤတစုယၢာ်ပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးပကညီၤတခီပအ့ၣ်တယံးပဝဲတခီဒီး ပစံးလၢကူၢ်ထီကညီၤအ့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအဂီၢ်မိၣ်ကူၢ်ထီကညီၤအ့ၣ်အိၣ်တဘၢးန့ၣ် အကစၢ်တသ့ၣ်ညါတၢ်နီတမံၤ--ကဖၣ် ၁

၂၇. **ကူၢ်သံကူၢ်ဟါမံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအၢတဖၣ်န့ၣ်သးဟ့ၣ်ပုၤဂၤဒီးစဲးဝဲစကချုးနၢၤဝဲလဲၣ်. စကမၤသံကွံာ်နၢၤလီၤ. နလီၤယၢလၢကွီၢ်ဒီးစမ့ၢ်ချုးနၢၤဒီးစကမၤသံကွံာ်နၢၤလီၤ. စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢကူၢ်သံတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကူၢ်အဝဲတဂၤလၢအသံလီၤ.

၂၈. **တကူၢ်သ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤမ့ၢ်ဂၤ,ခံဂၤမ့ၢ်ဂၤ,သၢဂၤမ့ၢ်ဂၤ,ပစံးလၢအဝဲတကူၢ်သ့ၣ်လီၤ. ဒီးတစုပုၤတဖုညါဒီးစံးလၢအဝဲတကူၢ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. အဝဲတကူၢ်သ့ၣ်

ကွာ

သၢကလဲၤဆူလဲၣ်ဆူလဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအဝဲတကူၢ်သ့ၣ်လီၤ.

၂၉. **သ့ၣ်စကူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကၢ်လၢအခိၣ်ထံးဟဲထီၣ်ဒီးအဂီၢ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်စကူၢ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးစကူၢ်ဒီးဟဲထီၣ်မးဒီးအဂီၢ်လီၤ. သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကလံာ်ဒီးစကူၢ်စဘါမးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသကူၢ်လီၤ.

၃၀. **အကူၢ်တမၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဂ့ၤတၢ်အါမံၤဒီးပစံးအကူၢ်တမၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤတုၤလီၤတၢ်လၢအဘၣ်,အဂ့ၤကဲၣ်ဆိးဒီးမၤသးဒ်အိၣ်ထီၣ်ဒ်အတၢ်အသိးဒီး ပစံးလၢကစၢ်ယွၤအကူၢ်တမၤလီၤ. ကယဲၢ်တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချုးအံၤမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤအကူၢ်တမၤလီၤ.

၃၁. **အကူၢ်လိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအပံာ်လိာ်အသးဒီးအိၣ်တလိာ်တလိာ်ဒီးပစံးလၢကူၢ်လိာ်လီၤ. မ့ၢ်ကူၢ်လိာ်န့ၣ်မ့ၢ်မၤလၢအပံာ်လိာ်အသးတလီၤဖျိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ကူၢ်လိာ်လီၤ.

၃၂. **သ့ၣ်ကူၢ်လိာ်သ့ၣ်ကူၢ်လး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်တဲာ်သ့ၣ်အခိၣ်အခံဒီးအိၣ်ဖျိၣ်တြးမိၤဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ကူၢ်လိာ်လီၤ. လဲၤဟံးန့ၢ်သ့ၣ်ကူၢ်လိာ်ဝဲကူၢ်လိာ်န့ၣ် ပကဆိၣ်ကဲၤလီၤ.

၃၃. **ပသ့ၣ်ကူၢ်လိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသ့ၣ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးကဲထီၣ်ပသ့ၣ်ဒုးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပသ့ၣ်ကူၢ်လိာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအကူၢ်လိာ်လီၤ. ဒီးပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံးဝဲလၢကီၢ်လိာ်လီၤ.

၃၄. **ဟီၣ်ခိၣ်အကူၢ်လိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအတလီၤကမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး ပံာ်လိာ်အသးတိၣ်လိာ်ကူၢ်န့ၣ် ပစံးလၢဟီၣ်ခိၣ်အကူၢ်လိာ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟံးထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကူၢ်လိာ်တလိာ်ဒီးကွံာ်ပုၤဂၤလီၤ.

၃၅. **အကူၢ်တဂီၢ်လၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဆါဒီးဘျးဒီးအကသံဝဲန့ၣ်ဒီးပစံးလၢအကူၢ်တဂီၢ်လၢၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢတဂီၢ်တသိၣ်လၢၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံးဝဲလၢအကူၢ်တဂီၢ်လၢၤဘၣ်လီၤ.

၃၆. **ကူၢ်ထီ,ကူၢ်တနး,ကူၢ်ဂ့ၤ,ကူၢ်တီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပုၤဂၤ,စကထီနၢၤစဲၣ်,စကတီၢ်နၢၤစဲၣ်,ဒ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပကူၢ်ထီကူၢ်တနးကူၢ်ဂ့ၤကူၢ်တီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကူၢ်ထီကူၢ်တနးတၢ်ကဲသမိး.

၃၇. **ကူၢ်ကနူၤထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢ်ခိၣ်ထံးလၢထံးန့ၣ်ပကိးလၢကူၢ်ကနူၤထံးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကၢ်ခိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအကူၢ်အနံၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကူၢ်သရူၤထံးလီၤ.

၃၈. **ထီၣ်ကူၢ်ရး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်န့ၣ်ထဲဆိဖိတလီၤတဘျးဒီးအိၣ်အသိးတစဲးစဲးဒီးအသးနၢၤပုၤဝါဒီး ပုၤဝဲသိၣ်ကူၢ်ရးကွးကွးကူၢ်ရးကွးကွးဒီးပကိးလၢထီၣ်ကူၢ်ရး

ကူ

လီၤ. ထီၣ်ကူရးန့ၣ်အိၣ်လၢကပျၢၤပူၤနီၣ်ခိၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၉. **ကူၤဘိကူၤယဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ခိၣ်သူမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ် ဝဲတအါဘၣ်ဒီးထီၣ်စ့ၤကအိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအထီၣ်ကူၤဘိကူၤယဲၤလီၤ. ဘုတလီၤဝဲထီၣ်တအါဘၣ်,ဒီးဝဲထီၣ်ကူၤဘိကူၤယဲၤလီၤ.

၄၀. **စီးကူၤစီးတြၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမိၣ်ဘၣ်တၢ်,ပမ့ၢ်လၢတၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပစီးကူၤထီၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢနီၣ်အ ကလုာ်လီၤ. ဒီးပုၤကညိစံးဝဲလၢပကမ့ၢ်လၢတၢ်လီၤ. ပစီးကူၤထီၣ်ကစၢ်ယွၤဒီးကစၢ်ယွၤကရူၤကျၢၤပျးကျၢၤပုၤလီၤ.

ဒိတ်ပၤစီးကူၤထီၣ်မိ
ပသးစီးကူၤကစၢ်လီၤ.

၄၁. **ကူၤကူၤ** န့ၣ်မိၤဖးဒီးနီၣ်သီၣ်ကူၤကူၤန့ၣ်လီၤ.

၄၂. **လီၤသီၣ်ကူၤဘိကူၤဘိ** န့ၣ် လီၤသီၣ်ဒီးအိၣ်ကတီၢ်ယံာ်ဝဲဒီးသီၣ်ကဒီးတဘီ, ဒီးပဆိကမိၣ်လၢအကဘီၣ်တုၢ်ဒီးသီၣ်ကဒီးတဘီဒီး ပစံးလၢအသီၣ်ကူၤဘိကူၤဘိလီၤ. လီၤသီၣ်ကူၤဘိကူၤဘိန့ၣ် အိၣ်ယဲးယဲးသီၣ်တဘီ, အိၣ်ယဲးယဲးသီၣ်တဘီဒီး ပစံးလၢအသီၣ်ကူၤဘိကူၤဘိလီၤ. လီၤတဘၣ်သီၣ်ဟူကူၤဘိကူၤဘိနီၣ်,တၢ်ဟဲစူၤပျၢ်လဲၣ်.

၄၃. **ကူၤဖျၢၣ်ကူၤမိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သၣ်တဖၣ်န့ၣ်သၣ်တအါဘၣ်ဒီးအသၣ်စ့ၤကီၢ်နီၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအသၣ်ကူၤဖျၢၣ်ကူၤဖျၢၣ်လီၤ. သရၣ်စခိးလၢဝီၤပူၤန့ၣ်သၣ်ကူၤဖျၢၣ်ကူၤဖျၢၣ်လီၤ,သၣ်တအါဘၣ်.

၄၄. **ကူၤကူၤန့** န့ၣ်မ့ၢ်ပတရံးပသးချသဒီးတုၤပဝဲခံးသူဒီးပစံးလၢကူၤကူၤန့လီၤ. ဒီးပုၤတနီၣ်စံးလၢတရံးကူၤကူၤန့လီၤ. ကူၤကူၤန့ကူၤကူၤနီၣ်သးတဂ့ၤ,သုဝဲကံးသူ.

၄၅. **ကူၤထံၣ်ကူၤထံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမၤတကဲဒီးကတီၢ်တၢ်ဒီးပုၤတအါဘၣ်ဒီးပစံးလၢကတီၢ်တၢ်ကူၤထံၣ်ကူၤထံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤတကဲဒီးကတီၢ်တၢ်ဒီးယၢကူၤထံၣ်ကူၤဘိလီၤ.

ကူၣ်

၁. **တကူၣ်သလိး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖးဖိပူၣ်န့ၣ်ပုၤမိၣ်လမ့ၣ်ဖိစံးဝဲလၢတကူၣ်သလိးလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲခံးဝဲလၢဖးဖိပူၣ်လီၤ. ဟုတကူၣ်သလိးန့ၣ်ပဖိအိၣ်ဘၣ်တသပၤဖိလီၤ. ပလဲၤပုၤအိၣ်ဟုလၢဖျါပူၤန့ၣ်တကူၣ်သလိးတကူၣ်သလိးလီၤ.

၂. **ကူၣ်ခါဖဲခါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ယီၤခါလၢပကူၣ်ပဖဲအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢပကူၣ်ခါဖဲခါလီၤ. တုၤပကူၣ်သ့ၣ်အဖၢမ့ၢ်လၢပကူၣ်ခါန့ၣ်ပစံးလၢပကူၣ်ခါဖဲခါလီၤ.

ကူၣ်

၃. **ကီၤကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်အဒီးဂီၤယုဒီးအခိၣ်သူတစဲးစဲးလီၤ. ထီၣ်ကီၤကူၣ်န့ၣ်ပုၤသီၣ်ကူၣ်ကူၣ်ကူၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကီၤကူၣ်လီၤ.

၄. **တကူၣ်န့** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုဖးဖိန့ၣ်ဒီးပကိးလၢတကူၣ်န့လီၤ. ဘုတကူၣ်န့န့ၣ်တပျဲၤဘၣ်န့ၣ်တဖျၢၣ်ဘၣ်,ဖးဖိန့ၣ်နီၣ်လီၤ.

၅. **တကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးဘိတမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်အကူးလၢတကူၣ်လၢနီၣ်န့ၣ်ပကိးလၢတကူၣ်လီၤ. တၢ်ကူးလၢတကူၣ်လၢန့ၣ်ပစံးလၢတကူၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဒီၣ်တဲာ်မးဂ့ၢ်တဘိတကူၣ်တကူၣ်လီၤ.

၆. **ကူၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်ကကၢ်ဒီး ပဝဲလၢယဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစီးလၢကူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိးလၢကူၣ်လီၤ, ကူၣ်ကွဲၣ်သ့ၣ်လၢခးကျၢၤပူၤတက့ၢ်.

၇. **လီၤတကူၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပုၤဝံၤဒီးစ့ၤလီၤရီၣ်ရီၣ်တပျဲၤလၢဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢလီၤတကူၣ်လီၤ. ဘုတပူၤစပၢ်လၢကူၤပုၤကုတဒုညါဒီးလီၤတကူၣ်ကွဲၣ်မ့ၢ်အဘၣ်မနုၤတမံၤလဲၣ်.

၈. **ကူၣ်,တကူၣ်,သကူၣ်,ပကူၣ်,စကူၣ်.**

၉. **ကီၤကူၣ်ကီၤကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်န့ၣ်ထဲစီးဝၣ်ယးတဘၣ်ဒီးအသးနီၣ်ပုၤသူ,ဒီးအခိၣ်သူ,ဒီးအမံၤကိန့ၣ်သူ, ဒီးအချာယံာ်ဂီၤဒီး ပ ကိးလၢကီၤကူၣ်လီၤ,ကီၤကူၣ်ကီၤတြၢန့ၣ်ပအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၀. **ကူၣ်ကူၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိဖါတစီးအမိၢ်သီၣ်ဝဲကူၣ်ကူၣ်လီၤ.

၁၁. **ကူၣ်ကံၢ်ကူၣ်ယံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူၣ်သ့ၣ်လၢကူၤအကန့ၣ်ဒီးသ့ၣ်ကံၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပကူၣ်ကံၢ်လီၤ. လဲၤကူၣ်ကံၢ်ကူၣ်သ့ၣ်လၢခးကျၢၤပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၁၂. **တကူၣ်န့** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဖးဖိန့ၣ်ယီၣ်တဖျၢၣ်ဒီးပစံးလၢတကူၣ်န့လီၤ. ဘုတကူၣ်န့န့ၣ်ဖးဖိန့ၣ်ယီၣ်တဖျၢၣ်လီၤ.

၁၃. **ကူၣ်ဖဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူၣ်ခးဖဲသံၣ်ဒီးပစံးလၢပကူၣ်ပဖဲလီၤ. ပဝဲၤပျီပုၤလၢကျါဒ်ကကဲထီၣ်လၢခးဒီးပစံးလၢပကူၣ်ပဖဲလီၤ.

၁၄. **တကူၣ်တကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒီၣ်တဲာ်ဂ့ၢ်တတီၤတတီၤဒီးပစံးလၢပဒီၣ်တဲာ်တကူၣ်တကူၣ်လီၤ. ထီၣ်ရီၤပဒီၣ်တဲာ်တၢ်တဲာ်ဝဲတတီၤတတီၤန့ၣ် ပစံးလၢတဲာ်တကူၣ်တကူၣ်လီၤ.

၁၅. **တကူၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဖးဖိကျဲဒီးပဖဲက့ၤကဒါက့ၤဒီးပစံးလၢပလဲၤတၢ်တကူၣ်ခံလီၤ. ပုၤတဂၤမၤစလဲၤဟ့ၣ်န့ၣ်အကျဲဒီးစလဲၤတကူၣ်ခံဒီးစဖဲက့ၤကဒါက့ၤလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်တကူၣ်ခံဒီးဖဲက့ၤကဒါက့ၤအလီၢ်ခံလီၤ.

ကုန်

- ၁၆. **တကူလံာ်ဖးဖီဟုး** နှံ မှ်ပအိၣ်မုၢ်တဘျးအိၣ်ဘၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢပအိၣ်မုၢ်တကူလံာ်ဖးဖီဟုးလီၤ. ပုၤတဂၤမဲၣ်ဆုးလၢဖိသၣ်ခါဒီးအိၣ်မုၢ်တုၤအဘျးအိၣ်တဘျးဘၣ်ဒီးအိၣ်မုၢ်တကူလံာ်ဖးဖီဟုးလီၤ.
- ၁၇. **သါတကူလံာ်ဖးဖီဟုး** နှံ မှ်ပုၤမၤတကဲဒီးသါထီၣ်ဖိနဲဖိနဲဒီးပစံးလၢသါတကူလံာ်ဖးဖီဟုးလီၤ.
- ၁၈. **တကူ** နှံ မှ်သ့ၣ်ကူးလံာ်ဝဲၣ်ကူးလံာ်တဖၣ်နှံပစံးလၢတကူတကူလီၤ. လဲၤပံးနှံစသ့ၣ်ကူးလံာ်တကူတကူ. စပျုၣ်သ့ၣ်တကျိၣ်တဲၣ်စကိးခံကူသါကူလီၤ.
- ၁၉. ပုၤကညီနှံအိၣ် **ခံကူ** လီၤ. အကစၢ်တကူဒီးအခိၣ်တကူ,ဒီးအဆၢဖဲအယီၤဒုးလီၤ. ပုၤတဂၤဆူအခိၣ်တကူနှံထီၣ်ဒီးဆူအကစၢ်တကူနှံဖုၣ်တြးစီလီၤ. ကိၤလၢသ့တဖၣ်ပကွၢ်မၤအသးဒီးလီၤ.

ကူး

- ၁. **တံးကူးတံးကူး** နှံ မှ်တံးဆါတကလုာ်နှံဘၣ်ပုၤပကိာ်ယုာ်သးဒီးပကလုာ်သိၣ်ထီၣ်ဝဲတြးတြးဒီး ပစံးလၢပကူးလီၤ. ပုၤမၤတကဲဒီးကူးဝဲနှံဘၣ်တနီၤနီၤတကဲဘၣ်တံးဘၣ်.
- ၂. **ပုၤဘၣ်တမုာ်ကူးဝဲ** နှံ မှ်တံးဆါတကလုာ်ဒုၣ်တံးလီၤ. တံးဘၣ်တံးကူးနီၤနီၤသီးဘၣ်, တံးဘၣ်တမုာ်ကူးနှံမှ်တံးဆါလၢပနီၤဒုၣ်တံးဒီး ပကိာ်သးဒီးပကလုာ်သိၣ်ထီၣ်တြးတြးဒီးပကစံးလၢတံးဘၣ်တမုာ်ကူးလီၤ. ဒီးတံးဘၣ်တမုာ်ကူးနှံ တယံာ်တမိာ်ဒီးဘျီဝဲသ့လီၤ.
- ၃. **သကူးတြး** နှံ မှ်ပုၤပုၤဒီးဒါကူလီၤဝဲဆူအမဲာ်ညါတခီနှံပစံးလၢသကူးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢစကူးလီၤ. ပုၤတဂၤပုၤဝဲဒီး အပျီၤမၤမးအသးသကူးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးစုာ်ကိးလၢတကူးလီၤ. ဒီးအနီၤနီၤမှ်သကူးလီၤ.
- ၄. **စုၤကူးစုၤကူး, စုၤကံာ်စုၤကူး** နှံ မှ်ပတဲသ့ၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်. ဒီးဒိၣ်တတိၤတိၤ,ဆဲးတတိၤတိၤဒီးပစံးလၢစုၤကူးလီၤ. ပုၤတဂၤသါကဲတမုၢ်သ့ၣ်တကျိၣ်စုၤကံာ်စုၤကူးလဲၣ်မိာ်,ကံာ်.
- ၅. **ကံးကံာ်ကံးကူး** နှံ မှ်ထိးကလဲာ်မှ်ဂုၤ,ဂုၤမှ်ဂုၤ,စွါဝဲမှ်တချဘၣ်ဒီးစွါဝဲကွၢ်ကံာ်ကွၢ်ကူၤနှံပစံးလၢအစွါကံးကူးလီၤ. ဂုၤတဘိ စွါတချဘၣ်ဒီးစွါမးကံးကံာ်ကံးကူးလီၤ.
- ၆. **တလုာ်ကံးကူး** နှံ မှ်ပဘၣ်တံာ်မှ်ဂုၤ,တံာ်ဒုးအုၣ်ပုၤမှ်ဂုၤ,ဆါဝဲတုၤပကီၤတကဲဘၣ်ဒီးပလီၤသံးဒီးပပကံး

ကူး

- ပသးဒီးပစံးလၢပတလုာ်ကံးကူးပသးလီၤ. ပုၤတဂၤအမိာ်တံာ်ဒီးတလုာ်ကံးကူးမးအသးလီၤ.
- ၇. **ကူးဘုကူးဟု** နှံ မှ်ပဘျးဘုလၢထါဝဲၣ်နှံပထုးတုၤပုၤဒီးပစံးလၢပကူးဘုလီၤ. ဘုဂီၤထီၣ်လံ,လဲၤကူးဘုတကူ.
- ၈. **ကူတံာ်ပံာ်တံာ်** နှံ မှ်ပျံၤတဖၣ်နှံပအိၣ်ဂံာ်ဂုၤဒီးယဲာ်ကနဲဒီးပျံၤတဲာ်ဝဲနှံပစံးလၢပကူးတံာ်လီၤ. ပဂံာ်ဂုၤတံာ်တံာ်လၢယဲာ်ကနဲနှံပစံးလၢပကူးတံာ်လီၤ.
- ၉. **ကူးကတံာ်အိၣ်ကတံာ်** နှံ မှ်ပုၤလၢအအိၣ်မုၢ်မှ်ဂုၤ,အိၣ်မုၢ်မှ်ဂုၤ,လဲၤန့ၣ်ဆူအကိာ်ကတံာ်ဒီးဆူဝဲနှံပစံးလၢအကူးကတံာ်အိၣ်ကတံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မုၢ်မှ်ဂုၤ,န့ၣ်ဆူအကိာ်ကတံာ်ဒီး ဆူမးကူးကတံာ်အိၣ်ကတံာ်လီၤ.
- ၁၀. **ကူးလံာ်ကူးလံာ်** နှံ မှ်သ့ၣ်လၢပဒိၣ်တဲာ်,ကျိၣ်တဲာ်ဖုၣ်တြးစီတဖၣ်နှံပစံးလၢသ့ၣ်ကူးလံာ်လီၤ. သ့ၣ်မှ်ဂုၤ,ဝဲမှ်မှ်ဂုၤ,မှ်အိၣ်ဝဲတကူတကူဖုၣ်တြးဖုၣ်တြး,အဒိၣ်မှ်ဂုၤ,အဆဲးမှ်ဂုၤ,ပစံးလၢသ့ၣ်ကူးလံာ်ဝဲကူးလံာ်လီၤ.
- ၁၁. **ကူးသံးန့ၣ်ဒါ,ကူးသံးန့ၣ်တြး**.
- ၁၂. **ကူးသဘျုာ်ကါသဘျုာ်** နှံ မှ်ပဘျုာ်န့ၣ်တံးညၣ်နှံဘုသလါဒီးပစံးလၢပကူးသဘျုာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပပထါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပဘျုာ်သဘျုးလီၤ.
- ၁၃. **ကူးသလုာ်** နှံ မှ်တံးဆါလၢအဘိၣ်ပုၤဒီးပမၤလံာ်ထီၣ်လၢယဲာ်နှံပစံးလၢပကူးသလုာ်လီၤတံးညၣ်တလိာ်ဒ်ကကဘျုာ်ထီၣ်ဒီးပဂဲာ်ကဘျုာ်ထီၣ်နှံပကိးလၢပကူးသလုာ်လီၤ. ဒီးတံးဆါကူးဘၣ်ပုၤဒီးပကူးသိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်နှံ ပစံးလၢပကူးသလုာ်လီၤ.
- ၁၄. **ကူးသဘျုာ်** နှံ မှ်ပကူးပထါတံးထဲအဖံးဒီးနှံပစံးလၢပကူးသဘျုာ်လီၤ. ကူးသဘျုာ်ကါသဘျုာ်တံးမှ်မှ်ထီၣ်ခိၣ်အဖံးလီၤ. ဒီးမှ်ပုၤမိာ်လဲၣ်ဖိကတိၤဝဲလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢဘျုာ်ပထါလီၤ.
- ၁၅. **ပီၤကူး** နှံ မှ်ပစၢၤထီၣ်ဝဲၣ်လုာ်တလုာ်တလုာ်လၢချဲထိးကျိးအခိၣ်န့ၣ် နီၤပယီၤလီၤအသးဒီးပဒိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢပီၤကူးလီၤ.
- ၁၆. **ကူးသူ** နှံ မှ်တံးဆါကူးဘၣ်ပုၤလၢပကဟးတအိၣ်ဘၣ်ဒီး ပကူးနးနးကလဲာ်နှံပစံးလၢပကူးသူလီၤ.
--ကသံာ် ၇၃
- ၁၇. **ကူးဖုာ်ကူးဒု** နှံ မှ်ပကါဘျးတံးညၣ်ပြီကဒ်ဒီးနှံပစံးလၢပကူးဖုာ်လီၤ. တံးညၣ်တဖၣ်နှံကူဖုာ်ပြီကဒ်ဒီးပကဖိအိၣ်ကသူလီၤ.
- ၁၈. **ကူးဖး** နှံ မှ်တံးညၣ်တလိာ်န့ၣ်ဒ်ကကဲထီၣ်ခံ

ကူး

လိပ်ဒီးပက်သုဉ်ဖးလာယဲဒီးပစံးလာပကူးဖးလီၤ. တၢ်ညၢ်တလိာ်န့ၣ်ကူးဖးခံလိာ်ဒီးအိၣ်နဲတလိာ်,စကအိၣ်ယဲတလိာ်လီၤ.

၁၉. **ကူးလီၤဖျၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကါကွၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအကံၢ်ဒုၣ်ဖံဘၣ်လာယဲတၢ်အလီၤဖျၢၣ်ဒီး ပစံးလာကူးလီၤဖျၢၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာကူးလီၤဖျၢၣ်လီၤ.

-ကါ ၂၃

၂၀. **ကူးပျၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိတၢ်သုတတဲာ်တဂ့ၤဒီးပဆိ တတိၤတတိၤလာယဲန့ၣ်ပကိးလာပကူးပျၢၣ်လီၤ. ညၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်စံၢ်ဒီးအံၤသုဒီးအံၤသုကလုာ်ဆုအညၢ်ကျါန့ၣ်ပကူးပျၢၣ်လာယဲလီၤ.

၂၁. **ကူးကံၢ်ဂုၢ်** မ့ၢ်ပပာ်လီၤယဲကန့ၣ်လာတၢ်အလီၤတမံၤမံၤဒီးပဆိအိၣ်တၢ်တုးကံၢ်ဂုၢ်ဒီးပပုၤတၢ်လာလွးအသိးဒီးပစံးလာပကူးကံၢ်ဂုၢ်လီၤ.

၂၂. **ကူးဆိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ကူးလၢ်န့ၣ်ပစံးလာဝၣ်ကူးဆိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာဝၣ်ကူးလၢ်လီၤ. ကူးလၢ်ဒီးကူးဆိ,ဒီးကူးလၢ်ဟံၣ်ဒု,ဒီးကူးလၢ်ကူးလၢ်,န့ၣ်ဒံသိးသိးလီၤ. ဒီးကူးကျိးဒီးသိးဒီးကူးလၢ်လီၤ.

၂၃. **ကူးလံာ်ကူးလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်သံမိာ်ပီၤစွါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ယုာ်ဟးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီး ထီၣ်စကူၣ်ထီၣ်အပျီၢ်စကူးစကူးဒီး ပစံးလာအဟးကူးလံာ်ကူးလံာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာကူးလံးကူးလံးလီၤ. သံမိာ်ပီၤတဘိစွါမးကူးလံာ်ကူးလံာ်လီၤ.

၂၄. **ဝးကူးလံာ်ကူးလံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယုာ်ဝၣ်ဆုယၢ်ကတၢၤလၢ်န့ၣ် ဒီးဝၣ်ထီၣ်ဝဲလာယၢ်ကျါန့ၣ်ဘၣ်ပုၤဝၣ်ကမ့ၢ်ကမ့ၢ်န့ၣ် ပစံးလာဝးကူးလံာ်ကူးလံာ်လီၤ.

၂၅. **ကူးနီၣ်တြိာ်** ဒီးကူးဆၢၣ်လၢၣ်ဒီးကူးနီၣ်သံၣ်န့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ. မ့ၢ်တၢ်အဖုၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၆. **စကူး,စကူးတြုၢ်,စကူးရုၢ်,စကူးငုၢ်,သကူး,တကူး,** အခါအပညိးဒီးသိးသိးလီၤ.

၂၇. **တကူးဒဲးကူးလၢ်** တကလုာ်စကီးလီၤ.

၂၈. **စကူးတြုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဒါကူန့ၣ်ပစံးလာသ့ၣ်စကူးစကူးတြုၢ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးတထီၣ်ထုၣ်ဘၣ်,ဒါကူမးစကူးတြုၢ်လီၤ.

၂၉. **ကူးလၢ်သံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖုၣ်တဖၣ်ထီၣ်ရီၤတမံၤ, ပုၤကညိမ့ၢ်ဂ့ၤ,တလၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်ဒိၣ်တၢ်ဖုၣ်ဒီးပစံးလာကူးလၢ်သံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဒိၣ်မးတၢ်ကူးလၢ်သံၣ်လီၤ. ဒီးပလီသ့ၣ်,ထံတၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဖုၣ်တြိးဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလာကူးလၢ်သံၣ်လီၤ. --ကရူၢ် ၂

၃၀. **ကူးဆၢၣ်လံာ်ကူးဆၢၣ်လၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဒိၣ်တၢ်ဖုၣ်ဒီးဘိၣ်ဝဲဒီး အကိာ်ဆၢၣ်ထံးအညၢ်တိၣ်ဝဲဘိၣ်ဖျၢကလၢ်ဒီး ပစံးလာကူးဆၢၣ်လၢၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဒိၣ်မးတၢ်

ကူး

ကူးဆၢၣ်လၢၣ်လီၤ.

၃၁. **ပီၤကူးပီၤကူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပဲာ်တဲာ်ဝၣ်ဖိထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်အိၣ်တပျၢ်တနီၤတတၢၤတနီၤ,အိၣ်ဆံဆဲာ်ဘိၣ်ညါဒီးပကူလီၤတၢ်သဘၣ်နီၤ,ဒီးပဒိသိၣ်ဒ်တနၢ်အသိးဒီးပစံးလာပီၤကူးလီၤ. ဒီးပဒိပီၤကူးန့ၣ် ပစံးလာပန့ၣ်ပီၤကူးလီၤ. ပုၤတဂၤန့ၣ်ပီၤကူးသိၣ်မ့ၢ်သမိး.

၃၂. **သ့ၣ်ကူးလံာ်ဝၣ်ကူးလၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်နီၤဝၣ်နီၤလာအကၢ်တုၢ်ကၢ်ကျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပပဲာ်တဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအဖုၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာသ့ၣ်ကူးလံာ်ဝၣ်ကူးလၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာကူးလၢ်ဟံၣ်ဒုလီၤ.-ကပူ ၁

၃၃. **လီၤစကံၢ်လီၤစကူး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, က့ၣ်လီၤဝဲလာအနီၤဒီးတုၤလီၤဝဲအဖးဖိန့ၣ်ပစံးလာလီၤစကူးလီၤ. ဝၣ်ဘိၣ်တဘိလီၤစကူးဒီးထီၣ်လွံၢ်စီၢ်လီၤလာအပျီၢ်ခိၣ်လီၤ.

၃၄. **တကူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကနီၤထီၣ်န့ၢ်ပကအိၣ်အလီၢ်ဖုၣ်တြးဒီးဒီး ပကူလီၤယီၤလီၤဒီးပဒုးထီၣ်ဒီး အခိၣ်န့ၣ်ပစံးလာတကူးလီၤ. ပလဲၤတၢ်လာပုၤကျါန့ၣ်ပမံၤလာတကူးပူၤလီၤ. မၤထီၣ်တကူးပကမံၤလာပူၤတက့ၢ်.

ကူၣ်

၁. **ကူၣ်တဘၣ်,ဃာ်တကဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ယၢ်ဒီးမၤဝဲတသ့နီၤတမံၤ, ဆိကမိၣ်ဝဲတဘၣ်နီၤတမံၤဒီးပစံးလာကူၣ်တဘၣ်ဃာ်တကဲလီၤ. ပုၤဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ယၢ်တၢ်အံၤဒ်ကဘိၣ်ထီၣ်ညါထီၣ်အံၤပကူၣ်တဘၣ်ဃာ်တကဲဘၣ်ဒီး ကစၢ်ယွၤန့ၣ်မ့ၢ်အမၤဝဲဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပုၤကညိဆိကမိၣ်တဘၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလာပကူၣ်တဘၣ်ပဃာ်တကဲဘၣ်လီၤ. ဒီးပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးလာပကူၣ်တၢ်,ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလာပကတၢ်လီၤ.

၂. **ဃုကူၣ်ဃုသလဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယုပနီၣ်တၢ်ကၤန့ၣ်ပစံးလာပယုကူၣ်လီၤ. ပုၤလာအယုကူၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကူၣ်သဲၣ်ဖိလီၤ. ဒီးအဝဲအံၤ မ့ၢ်တလၢၤအကလုာ်လီၤ.

၃. **တၢ်ကူးတၢ်ဆး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးန့ၣ်ပစံးလာတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးလီၤ. ပုၤလာတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်သ့,တၢ်တၢ်လာအသးန့ၢ်ဒီးပစံးလာအဆိၣ်ဒီး တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာအိၣ်ဒီးအကသိးလီၤ. ဒီးပစံးလာတၢ်ကူၣ်တၢ်ဖးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၄. **ကူၣ်တၢ်ဖးတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလာအကဖံးတၢ်မၤတၢ်ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလာအတချုးမၤဒီးဘၣ်ဒီး ပစံးလာကူၣ်တၢ်ဖးတၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလာကၢၣ်တၢ်ဖးတၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာပကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤလီၤ. ကူၣ်တၢ်ဖး

ကုဉ်

တၢ်ဒီးကုဉ်ထီၣ်ဖးလီၤန့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ. ဒီးပကိးလာတၢ်ကုဉ်တၢ်ဖးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၅. **ကုဉ်အိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်ဆိကမးလာပကအိၣ်ဖဲအံၤဖဲန့ၣ်ဒီးပကိးလာကုဉ်အိၣ်ကုဉ်ဆိးလီၤ. ဒီးတၢ်ကုဉ်ဒ်အံၤတၢ်န့ၣ်ပုၤတၢ်ဖဲဖိတဖၣ်ဘၣ်. ပုၤတၢ်ဖဲဖိတဖၣ်ဘၣ်လၢကၢၣ်လီၤ. ပုၤမိၣ်လၢဖဲဖိကိးဝဲလၢကုဉ်ထီၣ်ဖးလီၤဒီးပုၤတၢ်ဖဲဖိကိးလာကၢၣ်ထီၣ်ဖးလီၤလီၤ.

၆. **ကုဉ်စုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီစကးလီၤအသးဒီးပစံးလၢအိၣ်ကုဉ်စုၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတၢ်နီၤနီၤစံးလၢကုဉ်သရၣ်ဒီးတကုဉ်ရၣ်ဒီးသကုဉ်ရၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်ဂၤစကးလီၤအသးဒီးအပျီၣ်အိၣ်မးစကုဉ်ရၣ်လီၤ.

၇. **ပကုဉ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံစံၣ်ပိၣ်လိထီၣ်တလိၣ်တလိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထံပကုဉ်ထီၣ်လီၤ. လၢထံဆူၣ်ကျိၣ်န့ၣ်လၢမ့ၢ်တဖျါထီၣ်ဘၣ်ဒီးပသ့ၣ်ညါလၢထံပကုဉ်ထီၣ်လီၤ.

၈. **ကုဉ်ကတိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢသၢကလိၣ်ပုၤဂၤလၢကုဉ်ဒီးဆိကမိၣ်ဟံးဝဲလၢသၢကကတိၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢကုဉ်ကတိၤလီၤ. ပုၤတၢ်ဂၤသၢကလိၣ်ပုၤဂၤလၢကုဉ်ဒီးကုဉ်ကတိၤတၢ်ဝဲယးယးတၢ်လံး.

၉. **သကုဉ်ပိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၣ်တကလုာ်ပအိၣ်အသၣ်မံဆၢဒီးပကိးလာသကုဉ်ပိၤ.

၁၀. **ပကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဆိၣ်ပဝၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပကိးလာထံပကုဉ်ထီၣ်လီၤ. ညၣ်မ့ၢ်ယုၢ်လၢအဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ထံပကုဉ်ထီၣ်ဒီး ထံဝးသလၢဝဲလီၤ.

၁၁. **ပကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကလံၤအိၣ်လၢပဟၢဖၢပူၤဒီးပဟၢဖၢန့ၣ်ပကုဉ်နးနးကလံၤဒီးပစံးလၢပဟၢဖၢပကုဉ်လီၤ. ပဟၢဖၢပကုဉ်န့ၣ်ပပံၣ်ပကိးအသးတလိၣ်တလိၣ်ဒီးသိၣ်ထူးထူးဒီးဆိးကဲးဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ယုကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယုဆိကမိၣ်လၢပကအိၣ်ဒ်လဲၣ်, ပကမၤဒ်လဲၣ်, ပမၤစုကန့ၣ်ဒ်လဲၣ်, ဒ်ပကကဲလၢပဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကမၤဒ်လဲၣ်, ဒီးပစံးလၢပယုကုဉ်လီၤ.

၁၃. **တၢ်ကုဉ်တၢ်ဆး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်လၢပသးဖး, ဒီးလၢပသးတဖးဘၣ်, ကသီးန့ၣ်တမံၤလီၤ. တၢ်လၢကသီးပိၣ်ညါလၢအဟဲထီၣ်လၢပဆိကမိၣ်တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ပကိးလာတၢ်ကုဉ်လီၤ.

၁၄. **ကုဉ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢပကမၤ တၢ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလာကုဉ်ထီၣ်တၢ်လီၤ.

၁၅. **ကုဉ်ကတိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်လၢပကကတိၤတၢ်ဒ်အံၤန့ၣ်ဒီးပကိးလာပကုဉ်ကတိၤတၢ်လီၤ.

၁၆. **ကုဉ်ဃာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပနံၣ်ဒီး တန့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်အပၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢကုဉ်ဃာ်လီၤ. ပမၤပနံၣ်န့ၣ်ပပုၤတၢ်မ့ၢ်လၢာ်စုဒီး အပၣ်စုအတိၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကုဉ်ဃာ်လီၤ. ဒီးပယီၤစံး, ကုမံၣ်ဂျၢၢ်ဒီးမ့ၢ်တလၢအကလုာ်

ကုဉ်

လီၤ.

၁၇. **ကုဉ်ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်ဆိကမးတၢ်လၢပမၤဒ်အံၤန့ၣ်ဒီးပကိးလာကုဉ်ဖးတၢ်လီၤ. ပုၤလၢကသီးတအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကုဉ်တၢ်ဖးတၢ်တသ့ဘၣ်.

၁၈. **ပကုဉ်, တကုဉ်, သကုဉ်, စကုဉ်.**

၁၉. **ကုဉ်ဃာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်လၢပကမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးပယၣ်ကွၢ်ပသးယၢ်ခိယၢ်ခိယၢ်ပစံးလၢပကုဉ်ဃာ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးကုဉ်ကွၢ်ယၣ်ကွၢ်နသးတက့ၢ်.

၂၀. **အကုဉ်အိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢကသီးအိၣ်လၢအဆိကမိၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢအကုဉ်အိၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်ဂၤအတၢ်ကုဉ်အိၣ်ဒီးမၤတၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၂၁. **တကုဉ်ပိး** န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၣ်တကလုာ်န့ၣ်အလၢနီၣ်စုညါခဲဒီးပအိၣ်အဒိးဒီးပကိးလာတကုဉ်ပိးလီၤ.

၂၂. **ပသးပကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မိၣ်ဘၣ်ပသးဒီးပစံးလၢပသးပကုဉ်လီၤ. စသးပကုဉ်တၢ်မိၣ်ဘၣ်စသးနးကၤ.

၂၃. **ပဟၢဖၢပကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကလံၤအိၣ်လၢပဟၢဖၢပူၤဒီးပဟၢဖၢမၤအသးကမိၣ်ကမၢ်ဒီးပစံးလၢပဟၢဖၢပကုဉ်လီၤ.

၂၄. **နီၣ်ပကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်လၢပတီၢ်တၢ်န့ၣ်ပကိးလာနီၣ်ပကုဉ်လီၤ. ယုန့ၢ်ယၢ်လၢနီၣ်ပကုဉ်နီၣ်ပကးန့ၣ်တက့ၢ်. စကတီၢ်ဂ့ၢ်တဘိတက့ၢ်.

၂၅. **စကံၣ်စကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထိးတဖၣ်န့ၣ် ထွံၣ်မ့ၢ်မိၤဒီးသၢကအုၣ်ထွံၣ်ဒီးထီၣ်စကုဉ်ထီၣ်အပျီၣ်ဒီး ဟံထီၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢဟံအသးစကံၣ်စကုဉ်လီၤ.

ကုၤ

၁. **လူၤတကုၤ**, န့ၣ် မ့ၢ်ပလူၤကွံၣ်ပခိၣ်သူမ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့ၢ်အိၣ်ကဟံဒီးအိၣ်ဖျါထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ဒီးပစံးလၢလူၤတကုၤလီၤ. ဒီးပုၤတၢ်နီၤနီၤစံးလၢလူၤမၢ်ကျါလီၤ. ပုၤတၢ်ဂၤလူၤကွံၣ်မးအခိၣ်လူၤမၢ်ကျါလီၤ.

၂. **ကုၤဆိဃံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီကၢ်တၢ်လၢဆိဃံန့ၣ်တနံၣ်တဘျီတနံၣ်တဘျီဒ် ကသ့ၣ်ညါဝဲလၢမ့ၢ်တၢ်ကကၢ်ဇၢ်, တ ကၢ်ဘၣ်ဇၢ်န့ၣ်ကၢ်ဝဲလၢဆိဃံတနံၣ်တဘျီဒီးပစံးကုၤ ဆိ ဃံလီၤ. စကုၤကွၢ်တၢ်လၢဆိဃံအံၤတနံၣ်တလၢတၢ်တကၢ်ဘၣ်.

၃. **လူၤတကုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ယံၣ်ကန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ထးလူအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, မ့ၢ်တအုၣ်မ့ၢ်တစုဘၣ်ဒီးပစံးလၢလူၤတကုၤလီၤ. ဒီးပုၤတၢ်နီၤနီၤစံးလၢသမၢ်ပကျိးလီၤ. ထးလူတဘိအခိၣ်မၤအသးလူၤတကုၤ, သမၢ်ပကျိးလဲၣ်.

ကူ

၄. **ဖိအကူ** နှင့် မှတ်တမ်းနှင့် ဆိုင်ခံပေးသမီးပေးလေ့ရှိသော ဖိအကူလေး။ ဖိထိုင်ကံဒီးဖိဒုညါဒီးဖိမုာ်ယါနှင့်ဆိုင်ဒီးအကူလေး။ ဖိထိုင်ကံဒီးအဝါနှင့် တကူတကူနှင့် ဆိုင်လွှဲဖိးယံဖိးလေး။ ဘာတကူကူနှင့်ဆိုင်ဆဲဆဲပေးလေး။

၅. **ကူစရူ** နှင့် မှတ်တမ်းထိုင်လတ်ပျံ့ပူတမံကူစရူထဲတံတမံညါဒီးပကီးကူစရူလေး။ ဒီးဘာတစုစုပေးလေ့ရှိသောကူစရူလေး။

၆. **အကူ** နှင့် မှတ်တမ်းသင်အပီးအိုင်တလိုင်တလိုင်တလိုင်နှင့်ဒီး တလိုင်နှင့်ပကီးလေးအကူလေး။ မေးနှင့်ယာလေးသံသင်အကူတကူတကူ။ သွတ်တနီနီအသင်အိုင်ဒီးအကူ။

၇. **မီးအကူ** နှင့် မှတ်တမ်းလေးပဒီးမီးနှင့်ပကီးလေးမီးအကူလေး။ နတ်မီးအကူလဲလဲနဲ့ပကီးမီး။

၈. **တနီကူ** နှင့် မှတ်တမ်းအပျိုသံနှင့်ပကီးလေးတနီကူလေး။

၉. **ကွက်ကူ** နှင့် မှတ်တမ်းကွက်မေးသံသကူအသီးဒီး ပကီးလေးကွက်ကူကွက်ကွက်လေး။

၁၀. **ကွက်ကူကွက်ကူ** နှင့် မှတ်တမ်းအပါပနာနှင့်ဒီးပကီးလေးကွက်ကူကွက်ကူလေး။ ဒီးဘာတစုစုပေးလေ့ရှိသောကွက်ကွက်ကူ၊ ကွက်ကူကွက်ကွက်ကွက်ကူမာ်ချာ၊ ကွက်ကူကွက်လေး၊ မှတ်တမ်းတမံယီလေး။

၁၁. **အကူလိုင်တနု** နှင့် စတသွတ်ညါဘာ၊ ဘာဆိုင်ဒီးစဆိကမိုင်လေးကမုာ်အကူလိုင်လေး။

၁၂. **သင်္ကီကူ** မှတ်တမ်းသင်္ကီတကလုာ်၊ ပတဖုံနာ်သကူဒီးမဲထိုင်ဒင်အတံလေး။

၁၃. **စုတကူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူကညီသွေးဂုာ်ပြကဒ်ဒီးယံပဲလေးသွေးကျီထိုင်ပဲလေးအစုလေးနှင့်ဒ်ထံဖုံအသီးဒီးကီးပဲလေးစုတကူလေး။

၁၄. **စံင်ကူကူ** နှင့် မှတ်တမ်းဖိတ်လံစံင်တထိုင်တထိုင်နှင့်ပစံးလေးစံင်ကူကူလေး။ ဘိာ်သအိုင်တနုစံင်ကူကူဒီးဟါမာ်ပဲလေး။

၁၅. **တကူ၊ စကူ၊ ပကူ၊ သကူ**။

၁၆. **ပီကူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူကူနှင့်ပကီးလေးပီကူတစုလေး။

၁၇. **တနီကူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူသွတ်ဂံာ်ကွာ်ဒ်ပနာ်အသီးဒီးပမေးတနီနှင့်ပစံးလေးတနီကူလေး။ တနီကူနှင့်ပလူထူာ်ဖျိဒီးပထီထိုင်အနုလေးအလေးဒီးပစာထိုင်အပျံ့ဒီးပကီးလေးတနီကူလေး။

၁၈. **ကွက်ကံကွက်ကူ** နှင့် မှတ်တမ်းသွတ်မုာ်ဂုာ်၊ ဝာ်မုာ်ဂုာ်၊ မှတ်တဘျာဘာ်ဒီးပစံးလေးအကွက်ကူလေး။ ပူတဂါပဲာ်နီစသွတ်တကျီကွက်ကူမာ်ကျီနုးက၊ ဒီးပစံးလေးကွက်ကူ

ကူ

မာ်ချာတစုစု၊ ကွက်ကူမာ်ကျီတစုစုလေး။

၁၉. **အကူအချိုင်** နှင့် မှတ်တမ်းသင်္ကီမုာ်ဂုာ်၊ သညီပြာ်အသင်္ကီမုာ်ဂုာ်၊ သင်္ကီလိုင်လေးအဒ်လေးတလိုင်တလိုင်ဒီးပစံးလေးအကူလေး။ ဒီးပူတနီနီစံးလေးအချိုင်လေး၊ စမီသင်္ကီတကူဆိုင်သမီး။

၂၀. **ကူလိုင်** နှင့် မှတ်တမ်းသွတ်ကူလိုင်နှင့်ပူတနီနီစံးလေးသွတ်ကူလိုင်လေး။

၂၁. **စုတကူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူသွေးဂုာ်ဒီးပတြာ်လေးသုနှင့်ဝံဒီးပကူဒီးပသီးဒ်ပသီးထံဖုံအသီးဒီးပကီးလေးစုတကူလေး။ စုတကူခိုင်တကူနှင့်တကိုင်တသိုင်ဘာ်တနီတမံဘာ်၊ ပူကညီမာ်လိုင်ကွာ်လေး။

၂၂. **သီကူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူကညီတေးဒင်အစုဒီးတိုင်တလေးအစုဆိုင်တနီနှင့် လာ်ဒင်အတဟိုင်ဒီးပစံးလေးအသီကူပူလေး။ ပူတဂါတေးဒင်အစုဒီးသီကူတလေးဒင်အတဟိုင်မုာ်တဆါဘာ်ခါ။

၂၃. **မိာ်ကူမိာ်ကူ** နှင့် မှတ်တမ်းဖိတ်လံယုာ်ဒီးမေးအခိုင်ကျာ်ကျာ်ကျာ်ကျာ်ဒီး ပစံးလေးအယုာ်မိာ်ကူမိာ်ကူလေး။ တေးဒင်တနုယုာ်မေးလေး နီကျါခိုင်မိာ်ကူမိာ်ကူလေး။ ဒီးပူလေးအထိုင်ခူးတချာဘာ်နှင့်ပစံးလေးအထိုင်မိာ်ကူမိာ်ကူစုာ်ကီးလေး။

၂၄. **မီးအကူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူကူလိုင်တံကံညာ်ဒီးပျိုင်ထိုင်ဒီးအဘိဒီးပပိုင်မီးနှင့်ပစံးလေးမီးအကူလေး။ မေးနှင့်မီးအကူတကူပကပိုင်မီး။ ကံ ၂၃။

၂၅. **စံင်ကူကူ** နှင့် မှတ်တမ်းဖိတ်လံစံင်တဘိခံဘိဒီးပစံးလေးစံင်ကူကူလေး။ တကျာ်ခိုင်တနုစံင်ကူကူဒီးဟါမာ်သလူ၊ ဘိာ်သအိုင်တနုထိုင်ပူဒီးစံင်သါကူကလံဒီးဟါမာ်သလူ။

၂၆. **ကူစရူ** နှင့် မှတ်တမ်းဖိတ်လံယုာ်ဒီးအပျိုစကူထိုင်အသီးဒီးပစံးလေးအယုာ်ကူစရူကူစရူလေး။ ထီးတနုယုာ်ထိုင်ပဲကူစရူ၊ ကူစရူဒီးတေးပဲလေး။

က

၁. **ဆီးကိုင်ဆီးက** နှင့် မှတ်တမ်းပူလေးအမေးတကဲထိဘိတဖုာ်နှင့်ပစံးလေးအဆီးကလေး။ ပူတဂါအိုင်ထဲအညာ်ဂီဆီးကတမံနှင့်ထိဘိလေး။ ဒီးပူတနီနီစံးလေးဆီးကမံနီလေး။ ဒီးပူတနီနီစံးလေးဆါကူလေး။ ဆူကိုင်ဆါကူ၊ ဆီးကမံနီနှင့်ဒီးသီးသီးလေး။ ဒီးပူမိုင်လမ္ဗိုင်ဖိစံးပဲလေးဆီးကမံနီဒီးပူတပဲာ်ဖိစံးပဲလေးဆူကိုင်ဆါကူလေး။

၂. **ကုပူ** နှင့် မှတ်တမ်းပူလေးအလေးကတံဒီးပလေးချလေးထိဒီးကိပဲတုာ်ချဟးဂါထိဟးဂါဒီးပစံးလေးကုပူလေး။ ဒီးပူတပဲာ်ဖိစံးပဲလေးထဲအကျါကိလေး။

က

၃. **နိဂုံး** နှင့်မာ်သုဂ်လုဂ်ဝဂ်လုဂ်လာအပြီတဖဉ်နှဉ်ပ
စံးလာနိဂ်ကုလီၤ. နိဂ်ဘုဂ်နိဂ်ကုနှဉ်မာ်စီၤသုဂ်လုဂ်
မိဝဂ်လုဂ်မိဒီးပစံးလာနိဂ်ကုနိဂ်လီၤ.

၄. **တုလုတကု** နှင့်မူတက်တကလုာ်လၢပသျှဉ်ပဖျးန့ဉ် အသၢာ်ထဲယဲာ်တီၢ်ကျိၢ်တီၢ်ဒီးအသၢာ်အိၣ်တယိၣ်တယိၣ် ဒီးပကိးလၢတုလုတကုလီၤ. ဒီးပှၤတနီၢ်နီၤစံးလၢတကိ ယျၤလီၤ.

၅. **မုန်သကု** ဒိန္နဒိဇိမုန်အိပ်ထဲတက်ကတိလီၤ. မုန်သကုဒိန္နဒိဇိကစာယွၤသးကညီၤဒီးပုၤလီၤ. ခံးဝဲဒၣ်, ကစာယွၤအကလုာ်ကထီၣ်ပုၤကညီၣ်လုာ်သ့ၣ်ခါပတ်ဒီးဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်လီၤ. မုန်သကုဒိန္နဒိဇိကစာယွၤတက့ၢ် တၢ်ဘၣ်, ပုၤတဂၤန့ၣ်အိၣ်န့ၣ်သကုလၢဟံၣ်န့ၣ်တဖီအိၣ်ဘၣ်မ့ၤဘၣ်.

၆. သးကိင်္က နှိမ့်ပအိင်္ဂမ္ဘိသိဒ္ဓိပသးတမ္ဘိတဝါ
မာအသးဒ်တိမိင်္ဂဘိသးအသိးတစးစးဒီးပစံးလာပ
သးကိင်္ကလီ၊ စအိင်္ဂသိစသးကိင်္ကတိမိင်္ဂဘိသး
တစးစးက၊

၇. ပျာကညီက နှင့် မှ်ပျာကညီဆါဒီးပမ်းလာပျာကညီ ကုလိ၊ ပျာတဂထဲအကုတမံခိ၊ မတ်တကဲနိတမံ ဘဉ်၊ ဘဉ်ဆဉ်ဒီးတဖိတလံအဆါနှင့်ပမ်းလာအကု လိ၊ ဒီးမှ်ပျာကညီနှင့်ပမ်းလာအဆါလိ၊ ကသ့ဉ်က ကသ့ဉ်ကဆိုကဆိကဆိနွမ်းဝဲဒဉ်။

၈. ကု နှင့်ပျာကညီမျှ၇၊ တံဖိတ်လံထိုင်ဇီလံဇီ
မျှ၇၊မျှဘဉ်ဆူဘဉ်ဆါတမံမံဒီးပစံးလၢအကုလီၤ
ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢအကိဉ်အကုလီၤ. ဒီးပစံးစုကိး
လၢအကုအကွဉ်,ဆိးမံနီၤ,ဆူကုဆါကု,ပျာကုပျာကွဉ်,
ကုကိဘီနၢလီၤ.

၉. ကု နှင့် မှီပကဲးသုဉ်ဖးတၢ်လာအဆဲးတဖၣ်န့ဉ်ဒီးပကဲးလာကုလီၤ. ပမှီကုသုဉ်ဖးတၢ်လာအဒိဉ်တဖၣ်န့ဉ်ပကဲးလာလီၤဖးလီၤ. ကုသုဉ်ဖးန့ၢ်ယၤလၢဝဉ်လုဉ်ဖိတလုဉ်တက့ၢ်. ကုသုဉ်ဖးဒ်သုဉ်ခံလုဉ်သၢလုဉ်လွံဉ်လုဉ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. နိုင်ကုန်ဂိဏ် နှင့် မှီဝဲလုပ်ငန်းများ၊ ဝင်အဖွဲ့မှ ပူးတွဲ
သုံးစွဲမှုများ၊ ကယံတော်အဆင့်မီထောင်နှင့် တမျာလာ၊
ဘဉ်အခိုးထမ်းဒေသီ၊ ဒီဇူဘတ်ဒီးပက်းလာနိုင်ကုန်ဂိဏ်နိုဋ်
ကုန်ဂိဏ်လေး။

၁၁. ဖုကု နှင့်မိုးဖုဒါအဆီလီ၊ ဝဉ်လၢပဖးပြီန့ဉ်ပကိး
လၢဖုကုဖုဒါလီ၊

၁၂. **အကုအခါ** နှင့်မှီကလိအခါတံဖံးတံးမအကတီၢ်လီၤ. တံးမှီဘဉ်ကုခါကါခါန့ၣ်ပှၤကညီမတကစီးကုဇီကါဇီဟးဂီၤဝဲလီၤ.

၁၃. ကုဇိကဇိ နိပဏ်တိအသိးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလီၤ.

ကု

၁၄. ကုပူ၊ နှံ့မွှ်ပဒိဉ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူ၊ဒီးတၢ်ကိတၢ်
ခဲအပူလီၤ.

၁၅. **ကုဋ္ဌ** နှင့် မှာထွက်ဖိမိတ်တော်သိင်္ဂကုဋ္ဌကုဋ္ဌလီ၊

၁၆. ကုကု နှပ်မှိုထိပ်ကံဉ်ပှၤသိပ်ကုကုနှပ်လီၤ.

၁၇. **နာသကု** တနေ့နှင့် အိပ်ထိတ်ကတီးစီလီ. မှ်
နာသကုဒ်န့ဒ်ဒီးကစာ်ယွာသးကညီဒ်းပုဒ်းစံးဝဲဒ်,န
မှ်တလဲၤနာသကုဒ်းယးဒီးစတစံးဘဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်.
ပုတဂၤဖိနဲကဉ်စီၤနာသကုတပျံၤဘဉ်ပုၤဂၤဘဉ်. န
တၢ်န့ဉ် နဟ့ဉ်ကလီၤယးမှ်တကဲနာသကုဒ်း ဆါမးလၢ
ယးလီၤ.

၁၈. **ပညာကု** နှင့်မ္ဗိုပသးပျံအဆီလီၤ.ပကိးဒ်န့ၣ်ဘၣ်
မနုၤလဲၣ်. ပသးပျံတဖၣ်န့ၣ်တကဲတကီၢ်ဘၣ်ဒီးမၤသးဒ်
ပျံက့အသိးလီၤ. မၤသးဒ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢပညာကုသး
ပျံလီၤ.

၁၉. အကု မှီအခါအဆီလီ၊ ဒီးအလှိုင်အဆီလီ၊ ဝှ်
လှိုင်ဝှ်ကု၊ ဝှ်ကုဝှ်ခီ၊ စံးဝဲဒှ်.

၂၀. သးကိင်ကူ နှင် မှ်ပဆိင်တဂ်ဝံင်သိနးဒီးပသးတပုံၤဘၣ်,ပသးမၤအသးစံကဘိင်ဒီးမၤအသးကဟံးဘီးလူ,ပသးတကျၤဘၣ်ကဟံးကဟံးန့ၣ်ဒီးပကီးလာပသးကိင်ကူလီၤ.

၂၁. **ကုသုတ္တံ** နှင့် မှီပမာသုတ္တံတို့လွန်လှာသိမ်းစားလျက် ကုသုတ္တံလီ၊ နိဗ္ဗာန်တရုဏ်စံးလောကုတ္တံလီ၊ ကုသုတ္တံတို့လွန်လှာသိမ်းစားတက်၊

၂၂. ကုအိဉ် နှဉ် မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးအိဉ်ဒံသဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သန့ သဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပစံးလၢကုအိဉ်လီၤ. ကုအိဉ်သန့သဉ်တ က့ၢ်. ပကကိးအိဉ်.

၂၃. **တၢ်ကုတၢ်ကွဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါလီၤ. တၢ်ကုတၢ်
ကွဲၣ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါအကလုာ်က
လုာ်လီၤ.

၂၄. **ကုကါ** နှင့် မှန်ကလိအဆီလီ၊ ကလိကုကါတံဖုံး
တံမလံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **အကုအခါ** နှင့် မှန်အခွအခါအဆာအကတိအသိးလိ။ အကုအခါဘဉ်လၢပကကူးဘုလိ။

၂၆. အကုခါ နှင့်မှန်ကန်လိမ့်အခါလိမ့်. ပုဂံတစ်ဘက်လှ
အကုခါဒီးပမာတန်ခါဘဉ်.

၂၇. **ကုပူကါပူ** နှင့် မှီတိဖုံးတိမအပူလပမအ
ဖာမုနီလီ. ဘဉ်လာကုပူကါပူနီပမတိနီသုမ
ပုဆုအဂပလဲတချးဘဉ်.

၂၈. **ကုမ္ပဏီ** နှင့် မှန်မယသွတ်ဖမ်းဝင်လှုပ်လာသင်ခံလှည့်ဒီး ပစံးလာပကတုဖးလီၤ. ကုမ္ပဏီဝင်လှည့်န့ၣ်ခံခီနီသိးသိးတက့ၢ်. ပကမၤနီၣ်တံာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာကုသုၣ်ဖးလီၤ. ကုမ္ပဏီဝင်လှည့်န့ၣ်ခံခီသိးတက့ၢ်.

ကု

၂၉. **ကုဖးနီသီး** နှုပ် မှ်ပမၤသ့ၣ်ဖးဝဲၣ်လုၣ်လၢယဲၣ်နီၣ် သီးသီးသုတဒိၣ်ဆဲးတဂ့ၤဒီးပစံးလၢကုဖးနီၣ်သီးလီၤ. ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကုသ့ၣ်ဖးနီၣ်သီးသီးလီၤ. စစံးစကကု ဝဲၣ်တဘိၣ်အနီၣ်သီးဒီးဒိၣ်ဆဲးဝဲ,ပကုဖးထီၣ်ဒီးအခိၣ်လၢ ပကွဲးလံာ်နှုပ်နီၣ်သီးသီးလီၤ.

၃၀. **ထွံၣ်ဖိမိၤတၢ်ကုကု** နှုပ်မှ်ထွံၣ်ဖိမိၤတၢ်သိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကုကုင့ကုင့လီၤ. ထွံၣ်ဖိမိၤတၢ် သိၣ်မးကုကုကိကိလီၤ.

၃၁. **အုၣ်လိာ်ဆိးကု** နှုပ်မှ်ပုၤကညီအိၣ်တဘၣ်လိာ် ဘၣ်ဒီးလိာ်အလိၤတခါတခါဒီး ပစံးလၢအုၣ်လိာ် ဆိးကုလီၤ. ပုၤတဖၣ်အုၣ်လိာ်ဆိးကုလိာ်အသးနးကၤ.

၃၂. ထီၣ်ကံာ်တဖၣ်နှုပ်ပုၤ **သိၣ်ဝဲကုကု** လီၤ. ထီၣ်ကံာ် တပုၤပုၤသိၣ်မးကုကုလဲၣ်.

ကုၢ်

၁. **ဆိးကုၢ်** နှုပ်မှ်ပုၢ်ကိးသ့ၣ်တကလုာ်လၢတလၢစံး ချဲၣ်ပုၢ်ကိးလၢဆိးကုၢ်လီၤ. ပကိးပဝဲလၢဆူးကွဲလီၤ. ဆိးကုၢ်နှုပ်မှ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤ.

၂. **တဆံးတကုၢ်** နှုပ်မှ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဆဲးဆဲးနှုပ်ပစံးလၢတဆံး တကုၢ်လီၤ. ဘုၣ်တအါဘၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲဒိၣ်ဒိၣ်ဆဲးဆဲးနှုပ်ပ စံးလၢဘုၣ်တဆံးတကုၢ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဒီးန့ၣ်မှ်တ အါဘၣ်ဒီးပစံးလၢတဆံးတကုၢ်လီၤ.

၃. **အကုၢ်အဂီၢ်** နှုပ်မှ်ပဒီၣ်ဂၤညါအံၤပစံးလၢပကုၢ်ပဂီၢ် လီၤ. ပုၤတဂၤအကုၢ်ဘၣ်အဂီၢ်ဂၤနှုပ်မှ်အရၢၣ်ဂၤ,အ သးဂၤလီၤ. ဒီးအထၢၣ်ဘၣ်အယီၤဘၣ်နှုပ်လီၤ. ဒီးပုၤ တနီၤနီၤစံးလၢပရၢၣ်ပသးလီၤ.

၄. **နလဲၤတကုၢ်,မၤတကုၢ်,အိၣ်တကုၢ်,အိၣ်တကုၢ်,မိၣ် ကွၢ်တကုၢ်,ဃုတကုၢ်,ဃုတကုၢ်ဒိတကုၢ်တကုၢ်.** သုမှ် ဃုသုကထံၣ်န့ၢ်, ဃုတကုၢ်, သုမှ်အဃုသုကန့ၢ်, ဒိတ ကုၢ်တကုၢ်,ဒီးတၢ်ကအိးထီၣ်န့ၢ်သုလီၤ.

၅. **တဆံးတကုၢ်,** စဘုၣ်တအါဘၣ်,န့ၣ်တဆံးတကုၢ် လီၤ. စဖးလံာ်သ့ၣ်ဒီးတဆံးတကုၢ်ဇီၤလီၤ. တၢ်တဆံးဇီၤ တကုၢ်ဇီၤန့ၣ်နဟ့ၣ်ကလိယၤတကဲဘၣ်ဇီၤ. စမၤတၢ်အံၤ တမှ်ဘၣ်တဆံးတကုၢ်ဇီၤဘၣ်. စမၤလၢာ်ဒၣ်အခါး လၢာ်ဒၣ်စတဟီၣ်လီၤ. တၢ်လၢကလိန့ၣ်ပမၤတဆံးတ ကုၢ်ပတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်,ပမၤလၢာ်ဂံၢ်ဒီးပအိၣ်ဘၣ်လီၤ.

၆. **ဒိၣ်တကုၢ်** နှုပ်မှ်ပုၤကညီမှ်ပုၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံာ် မှ်ပုၤ, ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤန့ၣ်မှ်ဒိၣ်န့ၣ်အဂီၢ်မိၣ်ဒီးပစံးလၢဒိၣ်တ ကုၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဒိၣ်န့ၣ်အဂီၢ်မိၣ်တကုၢ်လီၤ.

၇. **ကုၢ်ဇီၤ** နှုပ်မှ်ကံာ်တကလုာ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢဒီး ပကိးလၢကုၢ်ဇီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကံာ်ဇီၤလီၤ.

၈. **လဲၤတကုၢ်** နှုပ်မှ်လဲၤတၢ်လီၤ. အိၣ်တကုၢ်,ဒ်ပစံး

ကုၣ်

တၢ်အသိးအိၣ်ကၢ်နဲၣ်စံးဝဲလီၤ.

၁. **သကုၣ်** နှုပ် မှ်ပုၤကညီလၢပုၤတဂၤန့ၣ် ပုၢ်မၤသံးဒီး ပကိးလၢသကုၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိး လၢသကုၣ်လီၤ. သကုၣ်န့ၣ်ပုၢ်စံးလၢအနီၣ်ဒီးမှ်ပစီၤဒီး ပုၢ်မၤသံးလီၤ.

သကုၣ်အပုၤအိၣ်န့ၣ်ဆံ

ပုၢ်ဘိမးအဂီၢ်တဝံၤ

သကုၣ်အပုၤအိၣ်န့ၣ်ယၢ

ပုၢ်ဘိမးအဂီၢ်တပျံၤ.

၁. **ကုၣ်ကုၤမိၣ်ကုၣ်** နှုပ် မှ်သ့ၣ်ကုၣ်ဝဲမှ်ဂုၤ,ထးကုၣ် မှ်ဂုၤ,ကုၣ်ခံတၢ်သၢတၢ်ဒီးပစံးလၢကုၣ်ကုၤလီၤ. သ့ၣ် တကျိၣ်ကုၣ်ကံာ်ကုၣ်ကုၤပမၤတၢ်တသ့ဘၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်.

၂. **ကုၣ်ကွဲၣ်** နှုပ် မှ်ဘိၣ်သအိၣ်ဖျုဖျုအမဲၢ်ယၢဒိယၢဒိဒီး ပစံးလၢကုၣ်ကွဲၣ်လီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တဖုဖျုအမဲၢ်ကုၣ် ကံာ်ကုၣ်ကွဲၣ်ပပျံၤနးကၤ.

၃. **သးကုၣ်** နှုပ် မှ်ပုၤလၢအကုၢ်ပုၤဂၤအတၢ်ဂုၤဒီးသး ကါဝဲဒီးတၢ်မိၣ်မၤဟးဂီၤအသးန့ၣ် ပစံးလၢအသးကုၣ် လီၤ. ပုၤတဂၤအသ့ၣ်ကုၣ်အသးကုၣ်ဒီး တၢ်မိၣ်မၤဟး ဂီၤအသးလၢပုၤဂၤအတၢ်နးကၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ အသ့ၣ်ကုၣ်အသးဘျၢၣ်လီၤ.

၄. **မၤကုၣ်အနီၣ်** နှုပ် မှ်ပုၤကညီလၢပကတၢ်တၢ်ဒီးအိၣ် ဒီးတဟ်န့ၢ်ဟူဘၣ်အသးဒီး ပစံးလၢမၤကုၣ်အနီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤပကတၢ်တၢ်ဒီး အိၣ်ဒၣ်အတၢ်, ပမၤဒီးတလဲၤ ဘၣ်, မၤမၤကုၣ်အနီၣ်ဒီးအိၣ်န့ၢ်ပုၤဒ်န့ၣ် ပတဒးအိၣ် ဘၣ်အမုၤဘၣ်.

၅. **ကုၣ်ဒိချိ** နှုပ် မှ်ယိတဖၣ်ကုၣ်ဝဲဒီးပယိလီၤတတၢ် ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကုၣ်ဒိချိလီၤ. ယိတဖၣ်ကုၣ်ဒိချိဒိချိပ ယိလီၤတဖိးဘၣ်.

၆. **ကုၣ်သဝံး** နှုပ်မှ်ထီၣ်ရီၤတၢ်ကုၣ်တမံၤန့ၣ်ကုၣ်ဝဲတုၤ အခိၣ်ဒီးအခံထိးလိာ်ဆဲးလၢကွဲၣ်ဝဲအတၢ်တဝီသ့ၣ်, ခံ ဝီသ့ၣ်ဒီးပစံးလၢကုၣ်သဝံးလီၤ. ထးထုးတဖၣ်န့ၣ်ကုၣ် သဝံးကုၣ်သဝံးနးကၤ, ထွံၣ်တဖၣ်အမဲၢ်ကုၣ်သဝံးအိၣ် တနီၤလီၤ.

၇. **ကုၣ်စခူဒု** နှုပ် မှ်တၢ်ကုၣ်ဖိးဝဲဒ် ကဆိမဲအသိးဒီး ကုၣ်ဝဲအနီၣ်စုၤစုၤညိကလၢဒီးပစံးလၢကုၣ် စခူဒုလီၤ. ကဆိတဒုအမဲကုၣ်မး စခူဒုလီၤ. တၢ်လၢအကုၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ အနီၣ်စုၤတဖျုစုၤတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအကုၣ်စခူဒုလီၤ. ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအကုၣ်စခူဒုဒ်လီၤ.

၈. **ကုၣ်တဆဲၣ်** နှုပ် မှ်တၢ်ကုၣ်ဝဲဆုအချၢယံတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအကုၣ်တဆဲၣ်လီၤ. ယံတဘျီကုၣ်မးတဆဲၣ် ဒဲၣ်လီၤကလၢနးလဲၣ်မိၤ.

ကုဉ်

၉. **ကုဉ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ဆူအပူၤတခီန့ၣ် ပစံးလၢ ကုဉ်လီၤလီၤ. ဝဉ်ဘီၣ်တဘီၣ်ကုဉ်လီၤလၢအနါစ့ၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလီၤစါကွၢ်ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလီၤ စကူးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလီၤသဝံၣ်လီၤ.

၁၀. **ကုဉ်ဆီဖါမံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ဖိးဝဲဒ် ဆီဖါမံၢ်ကုဉ် အသိးန့ၣ်ပစံးလၢအကုဉ်ဆီဖါမံၢ်လီၤ. နးအတိၢ်တကျိ ကုဉ်ဆီဖါမံၢ်မးခွၢ်စီၢ်ကလၢလီၤ.

၁၁. **ကုဉ်သကူး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ဒ်တခွဲဘိအသိးဒီး ကုဉ်ဝဲနးနးကလၢဒ်ဒီး ပစံးလၢကုဉ်သကူးလီၤ. သ့ၣ်တ ထံးကုဉ်မးသကူးလၢလဲၣ်မိၣ်.

၁၂. **သ့ၣ်ကုဉ်သးကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသ့ၣ်တဂ့ၢ်ပသးတဂ့ၢ် ဒီးတၢ်မိၣ်မၤဂီၤပသးလၢပုၤဂၤအတၢ်တၢ်မိၣ်မၤသံပသး လၢပုၤဂၤ, ပတအဲၣ်တၢ်ပတကွဲတၢ်, ပတတီၢ်တလီၤ, ပ သးအၢဒီး ပကိးလၢပသးကုဉ်လီၤ. သ့ၣ်ကုဉ်သးကုဉ်, သ့ၣ်ကုဉ်သးဘျုးစံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ကုဉ်သံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုၣ်လီၤသံးဆူလီၤခီပူၤန့ၣ်ဒီးပကိး လၢကုဉ်သံးလီၤ. ပုၤကညီမၤတလးမူးအပူၤန့ၣ်ဒုၣ်လီၤ သံးလၢပသ့ၣ်ကုဉ်သးပုၤ ကအီၤအဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အကုဉ်သံး လီၤ. ကုဉ်သံးလၢပသးပုၤကအီၤအဂီၢ်တက့ၢ်. ကုဉ်သံး ကုဉ်မ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ထးကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထးလၢပဆးတၢ်န့ၣ်တဘျုးလၢၤ ဘၣ်ပံၤကလၢဒ်ဒီးပကိးလၢထးကုဉ်လီၤ. ထးတဘျုးစ ဆးတၢ်ဒီးကုဉ်မးကွၢ်ကလၢလီၤ.

၁၅. **နၢ်ကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ကီၤလၢပုၤဂၤကတိၤပတဒိကန့ၣ် ဘၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢပနၢ်ကုဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤအနၢ်ကုဉ်သ မိး, ပကတိၤတၢ်တကန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၁၆. **ကုဉ်စွဲ, ကုဉ်တခွဲ, ကုဉ်သခွဲ** အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်က တၢ်အကတၢ်လီၤ.

၁၇. **ကုဉ်ပဝံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအတကုဉ်ဘၣ်လီၤကထဲ ဘၣ်ဒီးကုဉ်ပကိးအသးန့ၣ် ပကိးလၢကုဉ်ပဝံၣ်ကုဉ်ပ တ်လီၤ. သ့ၣ်တကျိကုဉ်ပဝံၣ်အသးလၢ အကပၤဘၣ် မုၤလဲၣ်.

၁၈. **ကုဉ်ကူကုဉ်ကိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကုဉ်ချံးချူး ယၢ်ခီယၢ်ခီန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကုဉ်ကူကုဉ်ကိၣ်လီၤ. ဒီးပ စံးစုၢ်ကိးလၢကုဉ်ချံးကုဉ်ချူးလီၤ. ဒီးပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံး လၢကုဉ်ကိၣ်လီၤ.

၁၉. **ကုဉ်ကွဲၣ်ကုဉ်ကွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၤစွၢ်သ့ၣ်, ခုလဲၤတၢ် သ့ၣ်, ညၣ်ဘျီၣ်သ့ၣ်ဖျါမၤအသးဝံၣ်ယၢ်ခီယၢ်ခီဒီး ပကိး လၢကုဉ်ကွဲၣ်ကုဉ်ကွဲၣ်လီၤ. ဒီးတခီတၢ်ကုဉ်လၢဆဲပနၢ်, ကုဉ်စုနၢ်ခံဝံၣ်တံၢ်တံၢ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကုဉ်ကွဲၣ်ကုဉ် ကွဲၣ်လီၤ. ဂုၤတဘီၣ်စုၤမးကုဉ်ကွဲၣ်ကုဉ်ကွဲၣ်လဲၣ်မိၣ်.

၂၀. **ကုဉ်ကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်လၢအကုဉ် ဘၣ်လိာ်ဒ်

ကုဉ်

တၢ်ကွၢ်အသိး, ဒ်တခွဲအသိး, ဒ်လၢထီၣ်သီအသိးဒီးပ ကိးလၢကုဉ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးစုၢ်ကိးလၢကုဉ် ကွၢ်တလီၤ. ပနၢ်န့ၣ်အနၢ်ကုဉ်ကွၢ်ဘၣ်လိာ်ဖိးစီၢ်က လၢလီၤ. တခွဲတဘျုးကုဉ်မးကွၢ်ကလၢလီၤ.

၂၁. **ဒၢကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတလီၤဘၣ်, တဘျုးဘၣ်, တ စၢ်ဆၢဘၣ်, တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဒၢကုဉ်လီၤ. ထံတ ဖၣ် အတိၢ်မ့ၢ်ကုဉ်ဒီးပစံးလၢထံတိၤဒၢကုဉ်လီၤ. ထံတ လိာ်အတိၢ်ဒၢကုဉ်နးသမိး.

၂၂. **တကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကုဉ်တတိၤစိၤဒီးပစံးလၢ တကုဉ်လီၤ. တကုဉ်ထံန့ၣ်မ့ၢ်ထံတိၤဒၢကုဉ်တတိၤစိၤ န့ၣ်ပစံးလၢတကုဉ်လီၤ. ဒီးတကုဉ်ထံစိၤပစံးလီၤ.

ထံတကုဉ်ယံၤတကုဉ်ယံၤ

ပလဲၤလၢထီၣ်ဝံၣ်လၢချံ

၂၃. **ကၢကုဉ်** see ကၢ.

၂၄. **တကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပချံးလီၤပစုမုၢ်ယုာ်ဒီးပညီၣ်ထီၣ်ပစု မုၢ်ဒိၣ်အတိၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢတကုဉ်လီၤ. တကုဉ်ဒီးတ ဖဲးဒီးတစံးန့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒိၣ်ကွၢ်ကဟ့ၣ်ဒီးပထီၣ်အသးနိး အဒိအတၢ်, အသးနိသတြၢလီၤ.

၂၅. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးပိာ်စံးဒီး **အကုဉ်အလီၤ**, ဒီးအ ကုဉ်အကူလီၤ.

၂၆. **ကုဉ်ဆဲး** ပနၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ချံးချူးဆဲးကွၢ်အတိၢ် လီၤ.

၂၇. **ကုဉ်ကိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ကူလၢအိၣ်ဒီးအပနၢ်န့ၣ် ဒီးပကိးလၢကုဉ်ကိၣ်ကိၣ်လီၤ. နလဲၤကျဲတဘီၣ်ကုဉ် ကံၢ်ကုဉ်ကိၣ်နးကလဲၣ်. ကုဉ်ဆဲးပနၢ်လီၤကွၢ်အသးပၢ် ကွၢ်လဲၤမးလၢအိၣ်ထံးလဲၣ်.

၂၈. **ကုဉ်သဝဲးကုဉ်သဝဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ဒီးကုဉ်တရံး လီၤကွၢ်အသးဆူအိၣ်ထံးန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကုဉ်သဝဲး ကုဉ်သဝဲးလီၤ.

၂၉. **ကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကယံၤတၢ်လၢတဘျုးဘၣ်, တလီၤဘၣ်, တစၢ်ဆၢဘၣ်ခဲလၢန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကုဉ်လီၤ. တၢ်ကုဉ် တၢ်ကူ.

၃၀. **မၤကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘျုးတတံၢ်ဒဲးဒီး ပဘိးကုဉ်, ပ ဝံၣ်ကုဉ်, ပကၢကုဉ်, ပတီၢ်ကုဉ်, ပမၤဒ်ကုဉ်ကွဲၣ်ဒီးပ ကိးလၢပမၤကုဉ်လီၤ.

၃၁. **ဟိးကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယံၤလၢအိၣ်ကွၢ်အသးလၢပကိာ် ကပၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢပဟိးကုဉ်လီၤ.

၃၂. **ဘိးကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘျုးတဖၣ်န့ၣ် ပဆိၣ်ကုဉ်အိၤ ဒီးပစံးလၢပဘိးကုဉ်လီၤ. ထးတဘီၣ်ဘျုးပံၤကလၢဒ်ဒီးန ဘိးကုဉ်ကွဲၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၃၃. **ကုဉ်ကိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကုဉ်ကူလီၤ. ဒီးကုဉ်ကိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပိာ် အကလုာ်လီၤ. ဒီးစိုၤစံးဝဲလၢကုဉ်ကူလီၤ. ဒီးတၢ်ကုဉ်

ကုဉ်

လၢပမၤတဘျၢဘၣ်န့ၣ်ပှၤစံးဝဲလၢကုဉ်ကိတနီၤနီၤလီၤ.
၃၄. **တၢ်ကုဉ်အိၣ်ဒီးအဆိ** န့ၣ် ဒ်အံၤ, ကုဉ်ကံၢ်ကုဉ်
ကိၣ်, ကုဉ်ကံၢ်ကုဉ်ကူၤ, ကုဉ်ကံၢ်ကုဉ်ကူၤ, ကုဉ်ကူၤကုဉ်
ကုဉ်, ကုဉ်ကူၤမၤချၢအဝဲအံၤ မ့ၢ်အစံးဝဲကုဉ်ဒ်န့ၣ်တဘီ
ဒီးလီၤ.

၃၅. **သ့ၣ်ကုဉ်သးဘျၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢအဟ့ၣ်မၤဂီၤပှၤ
ဂၤအတၢ်ဒီး, တၢ်မိၣ်ပလၢဟးဂီၤသးလၢပဖိမုၢ်ဖိမၤန့ၣ်
ပစံးလၢပှၤသ့ၣ်ကုဉ်သးဘျၢလီၤ.

၃၆. **ပှၤသးကုဉ်** န့ၣ် ကွၢ်ပှၤဂၤဆါအဲၣ်ဒီးတၢ်မိၣ်မၤ
ဟးဂီၤအသးလၢပှၤဂၤအတၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်ဒီးတသ့ဖဲအ
သ့န့ၣ်မၤဝဲဒီးပစံးလၢပှၤသးကုဉ်လီၤ. ကမၣ် ၁၂၄

၃၇. **တကုဉ်တကိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကုဉ်ကွၢ်န့ၣ်ပှၤမိၣ်လ
မ့ၢ်ဖိစံးလၢတကုဉ်တကိၣ်လီၤ. ဂုၢ်တဘီစွၢ်မးတကုဉ်
တကိၣ်တကုဉ်တကိၣ်န့ၣ်ဖဲ.

၃၈. **ကုဉ်ပဝံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်လၢ ပတဲတစၢ်ဆၢဘၣ်ဒီး
ကုဉ်ပလံးအသးန့ၣ်ပစံးလၢကုဉ်ပဝံၣ်လီၤ. သ့ၣ်တကျိ
စတဲဒီး ကုဉ်ပဝံၣ်အသးတဘးအံၤ မ့ၢ်ပမၤမနုၤကသ့
လဲၣ်.

၃၉. **တကုဉ်တကိၣ်, တကုဉ်ထံ, တကုဉ်စု.**

၄၀. **ကုဉ်သးကုဉ်မၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီဖျါလိာ်အသးဒီး
မၤပှၤဒီးနီၤဟ့ၣ်လိာ်အသးတဂၤတလိခိတဂၤတလိခိန့ၣ်
ပစံးလၢအကုဉ်သးလီၤ. ပှၤတမ့ၢ်ဟဲဖျါတလးမူး, တလး
မူးပိာ်မုၢ်ဘၣ်ကုဉ်သးကုဉ်မၤလီၤ. တလးမူးအပိာ်ခါအ
ခုအပှၤတဖၣ်န့ၣ် တလးမူးအပိာ်မုၢ်အခုအပှၤဘၣ်ကုဉ်
သးကုဉ်မၤလီၤ.

၄၁. **ထးကုဉ်ထးကူ** န့ၣ်မ့ၢ်ထးတဖၣ်တဘျၢဘၣ်, ပံၤက
လံာ်ဒီးပစံးလၢထးကုဉ်လီၤ. ထးတဘီကုဉ်မးကွီၤက
လံာ်လီၤ.

၄၂. **ကုဉ်ပဝံၣ်ကုဉ်ပဝံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဲသ့ၣ်တစၢ်ဆၢဘၣ်
ဒီးမၤအသးပံၤပြဲၤန့ၣ်ပစံးလၢကုဉ်ပဝံၣ်လီၤ. နတဲသ့ၣ်
တကျိကုဉ်ပဝံၣ်ပတဲဘၣ်မနုၤလဲၣ်, ဒီး တခါသ့ၣ်ကုဉ်ဝဲဒ်
ပကံးပကိၣ်အသးအသးန့ၣ် ပစံးလၢကုဉ်ပဝံၣ်စ့ၢ်ကိး
လီၤ.

၄၃. **ကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချိၣ်တကလုာ်န့ၣ် နီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒီးအချၢ
ယံၣ်အိၣ်တယိၣ်တယိၣ်ဒီးပစံးလၢကုဉ်လီၤ. ကုဉ်န့ၣ်ပဖိ
အိၣ်ဝံၣ်ကၤ.

၄၄. **အနၢ်ကုဉ်အနၢ်ကီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပကတိၤတၢ်တ က
န့ၣ်ဘၣ်ပကလုာ်ဘၣ်ဒီးတဒိကနူၤတဒိကန့ၣ်ဘၣ်အမိာ်
အပၢ်အကလုာ်ဒီး ပစံးအနၢ်ကုဉ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး
လၢအနၢ်ကီလီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ကုဉ်သမိး, ပှၤတ
ဂၤအနူၤကုဉ်အနၢ်ယုာ်တဘးန့ၣ်မ့ၢ်အနၢ်ပှၤတအိၣ်ဘၣ်
ဒါ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအနၢ်ကုဉ်စ့ၢ်လီၤ.

ကုဉ်

၄၅. **အနၢ်ကုဉ်ကမၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢတကန့ၣ်ဘၣ်အမိာ်
အပၢ်အကလုာ်ဒီး မၤအိၣ်အစုကဒုခိၣ်ကဒုၣ်, ဟံးဘၣ်
ဖိၣ်ဘၣ်ပှၤဂၤအတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပှၤဂၤတၢ်န့ၣ်ဖံးယၢ်အီၤ
ဒီးပစံးလၢအနၢ်ကုဉ်မၤကမၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်
ကုဉ်ဒီးကမၣ်န့ၣ်သလူၤအကစၢ်လီၤ. ကမၣ် ၁၄၂

၄၆. **ဟံးကုဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယံၣ်လၢပကိာ်ယုာ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်စဲဘူး
ဒီးပဖံးဘၣ်ခိၣ်ခံဒီးစဲဘူးဒီးပသးနီၤပှၤကတၢ်ထီန့ၣ်, ပ
ယံၣ်အဝဲန့ၣ်ကုဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢပဟံးကုဉ်လီၤ. ပဟံးကုဉ်
အယံၣ်န့ၣ်စဲဘူးဒီးပသးနီၤပှၤကတၢ်ထီဆူပကိာ်ယုာ်ခိၣ်
ထံးန့ၣ်ဒီးစဲဘူးကုၤဆူပဖံးဘၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဟံးကုဉ်
လီၤ. ပဟံးကုဉ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဖံးဘၣ်ခိၣ်အယံၣ်န့ၣ်တုၤယီၤဆူပ
ကိာ်ယုာ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢပဟံးကုဉ်လီၤ.

၄၇. **တကုဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကၢ်ချံးပစုမုၢ်ယုာ်တဘီဒီး ပယုာ်
ထီၣ်ပစုမုၢ်ဒိၣ်တဘီဒီးအတီၢ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢတကုဉ်လီၤ.
ပဆဲဝဲခိၣ်န့ၣ်ပပျံၤတကုဉ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤသံဝဲလီၤ.

၄၈. **ဘိးကုဉ်ဘိးကူ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ထးမ့ၢ်ဂုၤ, ပမ့ၢ်
အဲၣ်ဒီးအကုဉ်ဒီးပတၢၤဒုၣ်ပဆိၣ်ကုဉ်လၢပစုဒီးပစံးလၢ
ပဘိးကုဉ်လီၤ. ထးတဘီစဘိးဒီး ကုဉ်မးကွီၤကလံာ်
လီၤ.

၄၉. **ကုဉ်ချံးချံးကုဉ်ချံးချံး** န့ၣ် မ့ၢ်ထးမ့ၢ်ဂုၤ, သ့ၣ်မ့ၢ်
ဂုၤ, ကုဉ်မ့ၢ်တဖိးဘၣ်ဒီးကုဉ်ယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကုဉ်
ချံးချံးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကုဉ်ဒုၣ်သ့ၣ်ခိၣ်လီၤ.
ကရံး ၁

ကုၤ

၁. **မၤကုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟးဂီၤဒီး ပလဲကုၤလၢအသိန့ၣ်ပ
စံးလၢပမၤကုၤလီၤ. ဟံၣ်ဟးဂီၤန့ၣ်မၤကုၤတက့ၢ်. တၢ်
အလီၢ်လံၤန့ၣ်ပမ့ၢ်မၤဂုၤထီၣ်ဒီးမ့ၢ်ပမၤကုၤလီၤ.

၂. **ကုၤထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤအိၣ်လၢကိာ်ဒုဒီးထီၣ်ဝဲဆူဟံၣ်
န့ၣ်ပစံးလၢကုၤထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်လၢကိာ်ဒုဒီးကုၤ
ထီၣ်ဆူဟံၣ်လီၤ.

၃. **လုၤတက့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်သုတယုန့ၣ်
ဒီးပကိးလၢလုၤတက့ၢ်လီၤ. ထံလီၤသးကွံၣ်လုၤတက့ၢ်,
စအိၣ်မၤလၢကုၤလုၤတက့ၢ်.

၄. **ကဒါကုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ချံးကုၤအလီၢ်ခံန့ၣ်ပစံးလၢက
ဒါကုၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးကဒါကုၤအခိၣ်လီၤ.

၅. **ကုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကယဲၢ်တၢ်ကဒါကုၤအသးဆူအလီၢ်ခံန့ၣ်
ပစံးလၢကုၤလီၤ. ကုၤဆူဟံၣ်မိ, ပမၤတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်လံ.

၆. **ကုၤဒီးယၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤကိးကုၤပမၤ, ပလဲၤကိးကုၤပ
ကုၤဒီးပစံးကုၤဒီးယၢဒ်န့ၣ်လီၤ.

၇. **ပဲကုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိးကုၤပှၤဆံးတဖၣ်လဲၤတၢ်လၢ ပ
ဘၣ်ယိၣ်ကလီၤယံၣ်လီၤတခူးဒီးပကိးအီၤန့ၣ် ပစံးလၢ

ဟဲကလလီၤ.

၈. သကူၤ,တကူၤ,စကူၤ,တၢ်ခဲလၢၣ်န့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ. သ့ၣ်သကူၤ,တခွဲအသကူၤ,ဘိတခဲအသကူၤ,တၢ်ဆူၣ်သကူၤ,တခွဲစကူၤ,သ့ၣ်စကူၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉. ကူၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပကဒါပသးဆူ ပဟံၣ်ပဟဲကူၤဒီးပစံးလၢကူၤလီၤ. ဒီးပမၤပုၤဂၤလဲၤဆူအဟံၣ်ဒီးပစံးလၢကူၤလီၤ. ကူၤဆူနဟံၣ်တကူၤ,ပကလဲၤပိာ်န့ၣ်.

၁၀. အကူၤ န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်သကူၤအသီးလီၤ. ဒီးပုၤပိာ်တဖၣ်ကိးဝဲလၢအကူၤ,ဒီးပစီၤတဖၣ်ကိးဝဲလၢသကူၤလီၤ. တခွဲအသကူၤန့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထီၣ်ဒီးအကမဲၣ်တစဲးဖိစူၤတြီကလၢဒီး အိၣ်သကွံၣ်တၢ်ဆူၣ်အသီးလၢအခိၣ်အဆၢတခိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢတခွဲအသကူၤလီၤ. တခွဲန့ၣ်အသကူၤတအိၣ်ဘၣ်ဘျးတၢ်တသ့ဘၣ်,အ့ၣ်ညၣ်တစဲဘျးဘၣ်.

၁၁. ဘိတခဲအသကူၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတလၢတဖၣ်န့ၣ်ပိာ်န့ၢ်ပထးစူၣ်ဒီးမၤထီၣ်ဝဲဒီး အကမဲၣ်စူၤတြီကလၢန့ၣ်ပစံးလၢဘိတခဲအသကူၤလီၤ.

၁၂. သ့ၣ်သကူၤ န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒုခံတြီဒီးပဒိၣ်တဲာ်ကွံာ်လၢအဖုၣ်တဒုဒီးအထီတဒု, ဒီးအဖုၣ်တဒုန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်သကူၤလီၤ.

၁၃. ကူၤဒီး န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပစံးအခိတသ့ဘၣ်,ကူၤဒီးယၤ,ကူၤဒီးနၤ,လဲၤကူၤဒီး,ဟဲကူၤဝံၤ,လဲၤကူၤဒီးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလဲၤကဒီးလီၤ.

၁၄. ဘၣ်ကူၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢတတိဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဒီးစံးလီၤအသးလၢအတိဒီး မၤအသးကဘျးကဘျၣ်န့ၣ်ဒီးဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်တိဘၣ်အိၤလီၤ. ပုၤလၢတဟံးဘၣ်တၢ်တိဘၣ်ဒီးစံးလီၤအသးလၢသါတိန့ၣ်တၢ်တိကဘၣ်အိၤလီၤ.

၁၅. ကူၤန့ၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လၢပျီၣ်စီဒီး ပန့ၣ်ကူၤဆူဒီးန့ၣ်ပစံးလၢပကူၤန့ၣ်လီၤ,ကူၤန့ၣ်ဆူဒီးပူၤတကူၤ.

၁၆. န့ၣ်ကူၤ န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်အပူၤဒီးပစံးလၢန့ၣ်ကူၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကူၤန့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. သ့ၣ်တဒုကူၤန့ၣ်ဆူအပူၤလီၤ.

၁၇. ကိာ်ကူၤ န့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဝံတၢ်ယၤဒီးပကိာ်ဘျးန့ၣ်ပစံးလၢပကိာ်ကူၤန့ၣ်လီၤ. စဝံတၢ်ယၤဒီး စကိာ်ကူၤန့ၣ်မးလီၤ.

၁၈. ကူၤယီၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဟးလၢထံကျါလၢချံပူၤဆူဘးခိဒီး ပဟဲကူၤကူၤကဒါကူၤဒီး ပစံးလၢပကူၤယီၤလီၤ. ကူၤယီၤကဒါကူၤဆူထံဝံဘးခိလဲၤ.

၁၉. ကိးကူၤ န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ပုၤဂၤကဟဲကူၤဒီး ပကိးဒီးပစံးလၢပကိးကူၤလီၤ. ကိးကူၤလိာ်သုသးတကူၤ.

၁. ကဲတၢ်လိာ်တၢ် မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်ဖျါဝံဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်အသုမၤသ့အိၣ်,အိၣ်ဒီးဖိဒီးမၤတစါဒ်အိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအလိာ်တၢ်ကဲတၢ်ကိးဂၤဒီးလီၤ. ပုၤလၢအလိာ်တၢ်ကဲတၢ်တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်ဖျါဒီး ဒိၣ်ထီၣ်ဒ်အတၢ်ရိာ်ရိာ်လီၤ.

၂. မၤကဲမၤကိ န့ၣ် မ့ၢ်ပတဆူတဆါဘၣ်နီတမံဒီးပစံးလၢပမၤကဲမၤကိလီၤ. ပုၤလၢအမၤကဲမၤကိတဖၣ်န့ၣ် ဖံးတၢ်မၤတၢ်န့ၣ်အိၣ်အိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကတိၤထဲတၢ်ကတိၤဒီးပစံးလၢပုၤကဲကိတဖၣ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤပုၤလဲၤဒီးနၤဒီးယုလၢပုၤကဲကိတဖၣ်စံးဝဲဒ်.

၃. အကဲအကိ န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤဒီးလီၤ. ပုၤတဖၣ်အကဲအကိတအိၣ်ဘၣ်နီတဂၤဘၣ်, ထဲပုၤမၤတကဲလီၤစံးဝဲဒ်.

၄. ကဲထီၣ်ကဲထီ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤတၢ်ခုဒီးမၤတၢ်ဝံတမံဘၣ်တမံ, တမံဘၣ်တမံန့ၣ် ပစံးလၢအမၤတၢ်ကဲထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤယုၤဒီးမၤကဲမၤကိထီၣ်အါကၤ.

၅. ကဲစ့ၢ်မိာ် န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤမိာ်လဲၤမ့ၢ်ဖိသံဂီၢ်ပုၤလၢအတၢ်ဒီးစံးဝဲဒ်နမၤကဲမိာ်,စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ,နမၤကဲစ့ၢ်မိာ်.

၆. ကဲ န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၤအဆိလီၤ. မၤဝံၤမၤကဲကွံာ်တၢ်ဘျးဟုဒီးရၤရၤတကူၤ, ကတိၤဝံၤကကတိၤကဲကွံာ်သုတၢ်ကတိၤတကူၤ.

၇. ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီဒၤထီၣ်အဖိမ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်အဒိၣ်ကဲထီၣ်လၢအဖိမ့ၢ်ဂုၤ, ပစံးလၢကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်လီၤ.

၈. ကဲထီၣ်အခိၣ်ထံး န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံအိၣ်ထီၣ်လၢအသိသိန့ၣ်ပစံးလၢကဲထီၣ်အခိၣ်ထံးလီၤ. ပုၤကညီကဲထီၣ်လၢအခိၣ်ထံးန့ၣ် မ့ၢ်ကစၢ်ယုၤဟံၣ်လီၤဝဲလီၤ.

၉. ကဲဂုၤကဲဂုၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီဟံးန့ၣ်အမၤလၢတလၢဒီးကဲထီၣ်တလၢ,မၤတလၢအသးဒီးပစံးလၢကဲဂုၤကဲဂုၤလီၤ. ပုၤတဂၤလၢသိန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီ,ခဲကနီၣ်အံၤကဲကူၤလၢတၢ်ဂုၤတၢ်ဂၤတဖၣ်လီၤ.

၁၀. ကဲတၢ်ကလိး န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ခိၤဆိခိၤ, ပနဲပကးသဘျျၣ်ယါပသးယါတဖၣ်လၢပုၤကညီမၤန့ၣ်ဖိဖိန့ၣ်ပစံးလၢအကဲတၢ်ကလိးလီၤ. ထီၣ်ရီၤပုၤကညီလုာ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအကဲတၢ်ကလိးလီၤ. တၢ်လၢအကဲတၢ်ကလိးလၢပုၤကညီလုာ်ထီၣ်န့ၣ်ခိၤဖိဖိတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သကွံာ်ပိာ်.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပိာ်ဒီးပနဲပကးသဘျျၣ်ယါပသးယါလီၤ.

၁၁. ကဲဒီး န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအကဲလၢအပျါအဘိၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ကဲလၢအသ့ၣ်ကုသးပုၤမ့ၢ်ဂုၤ, ကဲဝဲတစါဖိခိၤဒီးတၢ်တမိၣ်ကဲလၢဘၣ်အသးဒီးကဒိးကဒါကွံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအကဲဒီးလီၤ. ပမ့ၢ်ကဲလၢအပျါအဘိၣ်ဒီး တစါဒ်ပုၤပ

ကဲ

ဘဉ်ကဲလီၤ. ကဲဒီးတစိၣ်ဖိမိၤတဂ့ၤ,ပှၤတဂၤကဲဒီးစကိး
လၢသကီၤတစိၣ်ဒီးအိၣ်ကဒါက့ၤ.

၁၂. **ကဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဖုံထီၣ်သီ,အိၣ်ဖျၢၣ်သီ,မဲထီၣ်
သီန့ၣ်တသံဘဉ်ဒီးပစံးလၢကဲတၢ်လိၣ်တၢ်လီၤ.

၁၃. **ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤထီၣ်အ
သးခဲလၢတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကဲထီၣ်ကလိလီၤ. ထွံၣ်
သံကဲထီၣ်လၢပှၤကညီ, ပှၤကညီသံကဲထီၣ်လၢထွံၣ်,
ပယီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **မၤတကဲဘဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆါလၢမၤတၢ်တပှၤဘဉ်,
အိၣ်တဝံၣ်အိၣ်တဆၢ,အိၣ်တမုၢ်ဆိးတပှၤဘဉ်န့ၣ်ဒီးပ
ကိးလၢဖံးတကဲမၤတကဲလီၤ.

၁၅. **ကဲၤဂုၤကဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကလုာ်န့ၣ်ကဲလၢပှၤတက
လုာ်ဒၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကဲဂုၤကဲၤလီၤ. ပှၤကညီတဂၤကဲ
က့ၤလၢပှၤဂုၤအဂၤတဖၣ်လဲၣ်.

၁၆. **ကဲဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီမၤသီၣ်ကြိကြိအကလုာ်,က
တိၤလိာ်ကွဲၤကြိကြိန့ၣ်ပစံးလၢကဲဒီးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤ
မိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိအကလုာ်လီၤ. ဒီးပှၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလၢမၤဒီး
ပှၤဒီးလီၤ. သရၣ်ကတိၤတၢ်စကဲဒီးလၢအလီၢ်တဘဉ်
ဘဉ်.

၁၇. **ကဲလိ**န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤလိတၢ်လီၤ. ကဲလိလၢလဲးသမၤတ
က့ၢ်. ဘဉ်ဆဉ်မ့ၢ်ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိအကလုာ်လီၤ.

၁၈. **ကဲလၢမိၣ်** န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘဉ်.

၁၉. **မဲကဲ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တကလုာ် အသၣ်အိၣ်တ
ဘဉ်တဘဉ်ထီထီကလဲာ်ဒီး တဘဉ်တဘဉ်အချ်အိၣ်
လၢအအိၣ်ပှၤတဘျုးဖျၢၣ်ဒီးပကိးလၢမဲကဲသ့ၣ်လီၤ.

၂၀. ပှၤတဂၤ **ကဲထီၣ်** လၢကီၢ်ခွဲၤဒီးမၤဘဉ်ရွၢ်တဘျုး
ရွၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤကဲထီၣ်လၢဝံဒီးလီၤကွၢ်ပှၤဆါတဖၣ်
ဒီးစံးဝဲလၢအဘဉ်အိၣ်ဘျး.

၂၁. **သံပိၣ်မုၢ်ကဲထီၣ်လၢတက့ၢ်ခိၣ်,ထိးကလဲာ်ကဲထီၣ်
လၢညဉ်ထံ,သ့ၣ်လၢအူ** န့ၣ် ကဲထီၣ်လၢခွဲၣ်ဖျၢၣ်,သံမိၢ်
ပိၤန့ၣ်ကဲထီၣ်လၢစိးကပှၤ,ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၂. နုၣ်တဘဉ်မ့ၢ်နဟ့ၣ်ယၤ **တကဲ** ဘဉ်ခါ. မ့ၢ်မုၢ်စု
ကဝဲၤဒၣ်ယဲအံၤစဟ့ၣ်နၤတကဲဘဉ်. သ့ၣ်ဖိတထံးစ
သ့ၣ်တကဲမးတၢ်,သံကဒါက့ၤအလီၢ်ခဲလီၤ. စသ့ၣ်သ
ဘျုးတမုၢ်တသံဘဉ်ကဲလံတၢ်လံ.

၂၃. စမၤဒုးတလီၢ်ဒီး **တကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်** ဘဉ်လၢတၢ်နီ
တမံၤဘဉ်. လီၤတူၢ်လီၤယီၤကွၢ်လၢာ်လံ,ပှၤတဂၤသါ
ကမၤဒုးတလီၢ်ဒီးဝံသးကၢၣ်တၢ်ဒီးမၤဝဲကဲတကဲ,ကဲ
ကဲတကဲဒီးလီၤယီၤကွၢ်သလူၤ.

၂၄. **စခိၣ်ဆါစအိၣ်မုၢ်တကဲဘဉ်. စခိၣ်ဆါစလဲၤတၢ်
တကဲဘဉ်.**

၂၅. **ဟီၣ်ခိၣ်လဲကဲမုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ပျီၤတ

ကဲ

ပှၤဒီးကိၤတါချါ,တကပုၣ်ဘဉ်ဒီး ပစံးလၢဟီၣ်ခိၣ်လဲကဲ
မုၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလီၤသံလၢဟီၣ်ခိၣ်လဲကဲမုၢ်ဒီးအသး
ပှၤအိၣ်မးလီၤ.

၂၆. **အိၣ်ဆူၣ်မၤကဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢတအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆါ
ဘဉ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤကဲလီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်ဆူၣ်မၤကဲဒီး
ပမၤတၢ်ဖံးတၢ်န့ၣ်ပကအိၣ်ဘဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤကဲ
မးလီၤ.

၂၇. **ကဲကဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်ဖိမိၤတၢ်သီၣ်ကဲကဲလီၤ. ထွံၣ်မံၤ
မိၤတၢ်ကဲကဲဇၢ်ကဲကဲဇၢ်လီၤ. ထီၣ်ကံၣ်ပှၤကဲကဲလီၤ.

၂၈. **ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်တမံၤလၢလံန့ၣ်ကဲ
ထီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ကဲ
ထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဂုၤသမိးလီၤ. မၤဝဲတမံၤလၢလံဒီးကဲထီၣ်
လိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်လီၤ.

၂၉. **ကဲပှၤမုၢ်ကဲခိၣ်** အဆိလီၤ. ကဲခိၣ်ကဲပှၤစံးဝဲဒၣ်,ပ
ခိၣ်လၢန့ၢ်ဘဉ်အမံၤအသၣ်, ဒီးအစုလီၢ်ထူးအခိၣ်လီၢ်
တါန့ၣ်ပစံးလၢကဲခိၣ်ကဲပှၤလီၤ.

၃၀. **ပးကဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တယူးတယီၣ်ဘဉ်ပှၤဂၤဘဉ်ဒီးပစံး
လၢပတပးကဲဘဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤတပးကဲဘဉ်ပသးပှၤ
လၢတၢ်နီတမံၤဘဉ်.

၃၁. **မိကဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲၣ်လုၣ်ဖိလၢ ပသ့ၣ်စုဒ်တၢ်ဆျၢၣ်အ
သိးဒီး ပကၢ်ဆိယံဒီးပဆဲးဆိယံအပူၤန့ၣ် ပစံးလၢမိကဲ
လီၤ. ပကၢ်တၢ်လၢဆိယံန့ၣ်ပဆဲးအပူၤလၢမိကဲလီၤ.

၃၂. **ကတိၤကဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ကတိၤဝံၣ်အဆိလီၤ. ကတိၤဝံၣ်က
တိၤကဲကွၢ်တၢ်ကတိၤဒီးပှၤဂၤတက့ၢ်. ပှၤဂၤမ့ၢ်သါက
ပှၤပတၢ်တမံၤမံၤဒီးကတိၤလိာ်အသးဒီးပှၤလီၤတၢ်လီၤ
ဆဲးဒီးပစံးလၢကဲတိၤဝံၣ်ကတိၤကဲတၢ်လီၤ.

၃၃. **စကဲကဲဒီးသုတၢ်ပျံ** န့ၣ် မ့ၢ်အစံးဝဲစကဲကဲတၢ်ဒ်
သုကပျံယၤစံးဝဲလီၤ, တုၤစကဲလၢပခိၣ်ဒီးမ့ၢ်ပကဲလၢ
သုတၢ်ပျံလီၤ.

ကဲၢ်

၁. **ကဲၢ်စကဲၢ်လဲၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဘဉ်တုၤခိၣ်ဒီးလီၤ
စဲၤဝဲအခိၣ်အိၣ်ဒီးပျံန့ၣ် ပစံးလၢလီၤစဲၤစကဲၢ်လဲၢ်လီၤ.
တးအုးတဒုဘဉ်တုၤခိၣ်ဒီးလီၤစဲၤမးစကဲၢ်လဲၢ်လီၤ.

၂. **စကဲၢ်ထီၣ်အကံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆၢထၢၣ်ပသးထီၣ်ပခိၣ်
ဒီးပစံးလၢပစကဲၢ်ထီၣ်ပကံၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆၢထၢၣ်
စကဲၢ်ထီၣ်အကံၣ်န့ၣ် ကမ့ၢ်ကၢ်အခိၣ်ဆါသၢၣ်,ထွံၣ်အ
ဖါတဖၣ်န့ၣ် ဆံၣ်ဆါစကဲၢ်ထီၣ်အကံၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဆံၣ်ဆါ
သးထီၣ်အခိၣ်လီၤ.

၃. **စကဲၢ်ထီၣ်အခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီဆၢထၢၣ်လၢအခိၣ်
မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး ပစံးလၢစကဲၢ်ထီၣ်အခိၣ်လီၤ. ပကွၢ်ထီၣ်တၢ်
လၢအတထူးဘဉ်တဖၣ်ပစကဲၢ်ထီၣ်ဒီးပခိၣ်လီၤ.

ကံ

၄. **စက်စက်** နှင့် မှ်ပုကညိဖိလၢအဝဲနးဒီးတအိၣ် ဘံးဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် လံၤတၢ်လၢပသုၣ်ကသးပုၢ်ကဆူးခိၣ် ကဆူးပူၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢစက်စက်လီၤ. သုၤစက် စက်လၢပသုၣ်ကသးပုၢ်ကဆူးခိၣ်ကဆူးပူၤဘၣ်မနုၤ လဲၣ်. ကရူၢ် ၈

၅. **ဟးစက်စက်** နှင့် မှ်ပုကညိအခိၣ်ညါသးဆါဒီး ဟးလၢအခိၣ်မှ်ခိၣ်ဖုၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢအဟးစက် စက်လီၤ. ပုၤတဂၤအခိၣ်ဆါဒီးဟးမးစက်စက်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအဟးစက်စက်လီၤ.

၆. **ကတိၤဝံၤကတိၤကတိၤက** နှင့်မှ်ပမၤကမၣ်ပုၤဂၤ ဒီးပုၤဂၤလိၣ်ပုၤလၢကွီၢ်ပကတိၤဝံၤဒီးပစံးလၢကတိၤဝံၤ ကတိၤကလီၤ.

၇. **ကံကီၤ** နှင့်မှ်ပကတိၤလိၣ်ပသးတခိၣ်တဘီၤ.တခိၣ် တဘီၤန့ၣ်ပစံးလၢပကတိၤကံကီၤလိၣ်ပသးလီၤ. ပုၤခံၣ်က တတိၤလိၣ်အသးကံကီၤကံကီၤန့ၣ်မှ်အစံးမနုၤလဲၣ်.

၈. **ကံကီၤ** နှင့်မှ်ပဘျီလိၣ်ပသး.ပခွီၣ်လိၣ်ပသးဒီးပစံး လၢပဘျီကံကီၤလိၣ်ပသးလီၤ. ပုၤတဂၤလုပုၤဆဲးဒီး သါကဖိးဝဲဒီးခွီၣ်မးဝဲကံကီၤကံကီၤ.

၉. **စိကံကီၤစိကံကီၤ** နှင့် မှ်ပခိၣ်ဆါဒီးပဟးဖုၣ်ထီၣ်ထီၣ် ထီၣ်ဒီးပစံးလၢပဟးစိကံကီၤစိကံကီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လၢစက်စက်လီၤ.

၁၀. **စက်ထီၣ်ပခိၣ်** နှင့် မှ်ပဆၢထၢၣ်လၢပခိၣ်မှ်ခိၣ် ဒီးပစံးလၢပစက်ထီၣ်ပခိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤကွီၢ်စိကံကီၤ ဒီး စက်ထီၣ်အခိၣ်.

၁၁. **စက်ဉ်** နှင့်မှ်ပတလၢၤစၢပုၤကညိအစုဆူအချၢယံၤ ဒီးပစံးလၢစက်ဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤတလၢၤစၢအစုဆူအ ချၢယံၤဒီးအိၣ်မးစက်ဉ်လီၤ.

၁၂. **ကံကီၤကံကီၤ** နှင့်မှ်ပထံၣ်ကံကီၤသိၣ်ကံကီၤကံကီၤလီၤ.

၁၃. **ထီၣ်ကံ** နှင့်မှ်ပထီၣ်ကံအဆီလီၤ. ထီၣ်ကံထီၣ်ကံစံးဝဲ န့ၣ်.

၁၄. **ပိကံကီၤ** နှင့် မှ်ပပံၤဝဲလၢအခိၣ်တူၣ်တနီၤအ ခိၣ်ယီၤတနီၤဒီးပစံး လၢပိကံကီၤလီၤ. ပိကံကီၤဝဲလၢကျဲတဂ့ၤ, နိး တံကၢၤ.ပုၤတဂၤပိကံကီၤဝဲလၢတၢ်တီၤအဖိခိၣ်န့ၣ် မှ်သါကမၤဝဲလဲၣ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လၢပိကံကီၤတံကၢၤတံကၢၤလီၤ.

၁၅. **စံၣ်ကံကီၤ** နှင့် မှ်ပစံၣ်ကံကီၤဝဲလၢသ့ၣ်ချၢယံၤတခိ တဂၤကၢၤပခွီၣ်လိၣ်ပသးအသိးဒီးပစံးလၢပစံၣ်ကံကီၤ လီၤ.

၁၆. **မံကံကီၤ** နှင့်မှ်ပမံခိၣ်တူၣ်တနီၤမံခိၣ်ယီၤတနီၤ ဒီးပစံးလၢပမံခိၣ်တူၣ်တနီၤယီၤ.ပမံကံကီၤကံကီၤလီၤ.

၁၇. **ကံကံကီၤ** နှင့် မှ်သ့ၣ်ဒုၣ်ဒုၣ်, သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲဂံၢ်အိၣ်

ကံ

ဖိၣ်အါအါကလံၣ်လၢအထံးအိၣ်ဘူးလိၣ်အသးဒီးအဂံၢ် အိၣ်ဖိၣ်အိၣ်အိၣ်ဖိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကံကီၤကံကီၤကံကီၤလီၤ. သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲဂံၢ်ကံကီၤလိၣ်အသးပခွီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်တန့ၣ် မး.

၁၈. **စက်စက်** နှင့် မှ်ပုကညိဖိလိၣ်ကွဲစံၣ်သလဲခိၣ် စံၣ်သလဲခိၣ်ဒီးပစံးလၢစက်စက်လီၤ. ပုၤကညိဖိတဖၣ် ဂဲၤစက်စက်စက်စက်တယူၤကၢ- ကရူၢ် ၆၈ကလီၢ် ၁၆

၁၉. **စံၣ်မံကံ** နှင့်မှ်ပစံၣ်တရံးပသးဒီးပစံးလၢပစံၣ် မံကံကီၤလီၤ. ပုၤတဂၤအခိၣ်ကိၢ်သ့ၣ်လၢမှ်အူဒီးစံၣ်တရံး စံၣ်မံကံမးလီၣ်.

၂၀. **တကံ,စက်,သကံ.**

၂၁. **လူကံမဲ** နှင့် မှ်လူကံတကလုၢ်န့ၣ်အလုၢ်ကံၣ်ယု အသုၣ်ကံၣ်ယုဒီးပကံးလၢလူကံမဲလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ ကံးလၢလူကံမဲလီၤ. လူကံမဲန့ၣ်ပဖိအိၣ်ဝဲကံ.

၂၂. **ကံမဲ** နှင့်မှ်ကံတဘျီန့ၣ်ပကံးလၢကံမဲလီၤ. ဒီး အိၣ်ဝဲလၢကံကီၤယုအသးအူ ကလံၣ်အစိးမှ်ထီၣ်အခိၣ် လီၤ.

၂၃. **ကံကံကံကံ** နှင့်မှ်ပလၢအခိၣ်ဆါဒီးလဲၤတၢ် ဒီးနီၣ်ထီၣ်နီၣ်ဆိၣ်န့ၣ်ပစံး

လၢကံကံကံလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ကံကံကံကံကံကံမှ်ကံ အခိၣ်ဆါနးဝဲသၢ.

၂၄. **ကံကံကံကံ** နှင့် မှ်ပကတိၤလိၣ်ပသးတခိၣ် တဘီၤ. တခိၣ်တဘီၤဒီးပစံးလၢပကတိၤတၢ်ကံကံကံ ကံကီၤလီၤ. ပုၤခံၣ်ကတိၤကံကီၤလိၣ်အသးခံၣ်လီၤ.

၂၅. **စံၣ်ကံကီၤ** နှင့် မှ်ပစံၣ်လိၣ်ကွဲတံၣ်ပခွီၣ်လိၣ်ပ သးအသိးဒီး ပစံးလၢပစံၣ်ကံကီၤလီၤ. ပုၤကညိတၢၤ ထီၣ်လံၣ်န့ၣ်စံၣ်ကံကီၤလၢသံၣ်ဆီလီၤအဂီၢ်ထံးလီၤ.

၂၆. ထံၣ်အိၣ်ယူၤ **သိၣ်ကံကီၤ** လီၤ. ထံၣ်တန့ အိၣ်ယူၤသိၣ်မးကံကီၤလီၤ.

၂၇. **ပိကံကီၤ** နှင့် မှ်ပကျူၤလီၤဒီၣ်တူၣ်ဝဲဝဲပကျူၤ လီၤဆၢထၢၣ်က့ၤန့ၣ်ပစံးလၢပပိကံကီၤလီၤ. ပမၤဒဲဖိ န့ၣ်ပပိကံကီၤဝဲ.

၂၈. **ဆဲးကံကီၤ** နှင့်မှ်ပယုယာ်သ့ၣ်ခံကျီအကိၢ်ဒီး ပဆဲးစကါအခိၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢပဆဲးကံကီၤလီၤ.

၂၉. **ထီၣ်ထီၣ်** နှင့်မှ်ပတလီၤလီၤ,ကသါသါအသိး လီၤ. နဟဲမနုၤဆူစအိၣ်တလီၤလီၤ,ကသါသါထီၣ်ထီ ကံကံဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၃၀. **စက်ကံစက်ကံ** နှင့်မှ်ပပုကညိအိၣ်မှ်လၢအစု စုၣ်မှ်ဂုၤ,ပဲၤတၢ်လၢအစုစုၣ်မှ်ဂုၤ,ထုတၢ်လၢအစုစုၣ်မှ် ဂုၤ,ပကံမၤအသးဒီးအတကျါဘၣ်အသိးဒီးပစံးလၢအိၣ် မှ်စက်ကံစက်ကံလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မှ်လၢအစုစု စက်ကံစက်ကံဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

ကပ်

၁၁. **နံ့ကပ်ကပ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိနံၤသိၣ်ဝဲကပၢ်လၢဒီး ပစံးလၢအနံၤကပ်ကပ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပုၤကညိနံၤ သိၣ်ဘၣ်ဒီးဒီးန့ၣ်ပစံးလၢအနံၤကပ်ကပ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပုၤ တဂၤ, ပုၤဂၤသါကလိာ်လၢကွၢ်ဒီးနံၤဒၣ်အတၢ်ကပ်ကပ် လီၤ.

၁၂. **လီၤကပ်လီၤကွၢ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိလၢအဒိၣ်အထိ တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၤကပ်လီၤကွၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဖးဒိၣ် ဖးထီၣ်, လီၤကပ်လီၤကွၢ်မးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ လီၤကွၢ်လီၤကွၢ်လီၤ.

၁၃. **နါကပ်ကွၢ်** နှင့် မှ်ထီၣ်တကလုာ်ပုၤသိၣ်ကပ်ကွၢ် ကပ်ကွၢ်ဒီးပကိးလၢနါကပ်ကွၢ်လီၤ.

၁၄. **လီၤကပ်ကွၢ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိထီၣ်သိဒီးတယံာ်တမိာ် ဒီးကွၢ်လီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလီၤကပ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤ နီၤစံးလၢကွၢ်လီၤလီၤ. ဘုၣ်န့ၣ်ပုၤထီၣ်တုၤအနီၣ်ထံကုး ဒီးအစၢၤန့ၣ်လီၤကပ်ကွၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ လီၤကွၢ်ကွၢ်လီၤ.

၁၅. **ထီၣ်ဘိကပ်** နှင့် မှ်ထီၣ်မိၣ်လၢအဘိတဖၣ်န့ၣ်ပ စံးလၢထီၣ်ဘိကပ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢထီၣ်ဘိ ထီၣ်ကပ်လီၤ.

၁၆. **လီၤကပ်လီၤကွၢ်** နှင့် မှ်ပုၤလၢအဒိၣ်တဖၣ်ထီဒီး လီၤစကးဝဲတစဲးစဲးန့ၣ် ပစံးလၢအဒိၣ်တဖၣ်လီၤကပ်လီၤ ကွၢ်နးကၤ.

၁၇. **ပကပ်** နှင့် မှ်ပုၤလဲၤတၢ်လၢချံးချံးအခိၣ်မ့ၢ်စၢ်ဆၢ ဒီးလၢဒီး ပပဒုာ်ကွၢ်ချံးအခိၣ်ဆူအဂၤဒီးပစံးလၢပပ ကပ်ကွၢ်လီၤ. ချံးကဘၣ်ဒီးလၢန့ၣ် ပကပ်ကွၢ်ချံးအခိၣ်တက့ၢ်.

ကဲး

၁. **ကဲးကံၢ်ကဲးကၤ** နှင့် မှ်ပုၤကညိအခံကီၢ်ဝုမ့ၢ်ဂုၤ, အ ခံကီၢ်ညိးမ့ၢ်ဂုၤ, လဲၤတၢ်ဒီးအခံဝံာ်ယၢ်ခိယၢ်ခိဒီးပစံးလၢ လဲၤတၢ်ကဲးကံၢ်ကဲးကၤလီၤ.

၂. **ဒီးကဲး** နှင့် မှ်ပုၤမုၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပခိၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, မှ်လီၤလၢဆူတၢ် ပူၤဒီးပလီၤယံၤဒီးကၤအသးန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဒီးကဲးလီၤ ဒီးပစုတဖၣ်မ့ၢ်ပဘုးဘၣ်တၢ်ပူၤဒီးကၤအသးန့ၣ်ပစံးလၢ ပစုဒီးကဲးစကိးလီၤ. ပုၤတဂၤဘုးညၣ်လၢတၢ်ပူၤဒီးအစု ဒီးကဲးကၢဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤလီၤလၢဆူတၢ်ပူၤဒီးအခိၣ်ဒီး ကဲးကံၢ်ဝဲ.

၃. **ကဲး** နှင့် မှ်ပုၤမၤသိၣ်ပကလုာ်ယဲကအဲးဖးဒိၣ်ဒီးပစံး လၢပကဲးလီၤ. ပုၤတဂၤကဲးတဘးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကံၢ်တၢ်လူၤ အ့ၣ်အီၤတမံၤမံၤသၢၣ်, ထွံၣ်လူၤအ့ၣ်ပုၤကညိဖိဒီးပုၤက ညိဖိယုာ်ကဲးယုာ်ကဲးဝဲလီၤ.

၄. **ထွံၣ်ကဲး** နှင့် မှ်ပုၤထွံၣ်ကိးအဆိလီၤ. တၢ်အ့ၣ်ထွံၣ်ဒီး

ကဲး

ထွံၣ်ကဲးထွံၣ်ကိးနးကၤ.

၅. **ကဲးပသူပသီ** နှင့် မှ်ပုၤထံၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပျံၤဝဲမ့ၢ်ဂုၤ, ဖိသၣ်တၢ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂုၤ, ကိးထီၣ်လၢအကလုာ်ယဲက အဲး, သကံၢ်တၢ်ဒီးပစံးလၢအကဲးပသူပသီလီၤ. ပုၤက ညိဖိတဖၣ်လိာ်ကွၢ်ဒီး တၢ်လိာ်အသးကဲးပသူပသီဘၣ်မ န့ၣ်လဲၣ်.

၆. **ကဲးထီၣ်** နှင့် မှ်ပုၤပကိာ်လီၤယဲာ်ဆူယီကဆူဒီးပကၤဟီ ထီၣ်ယီၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပကဲးထီၣ်လီၤ. ထးတဘိလီၤတြိာ် ဆူယီကဆူဒီးန့ၣ်ကဲး ထီၣ်က့ၤတက့ၢ်.

၇. **ဆဲးကံၢ်ဆဲးကဲး** နှင့် မှ်ပုၤချိၣ်ယၢ်ဒီးပပျိၣ်လီၤက့ၤလၢ ဆုၤအသီန့ၣ်ပစံးလၢပဆဲးကဲးလီၤ. ဆဲးကဲးက့ၤချိၣ်ယၢ် န့ၣ်တက့ၢ်.

၈. **ကဲးကံၢ်ပျိၣ်ကဲး** နှင့် မှ်ပုၤတၢ်သုမ့ၢ်ဂုၤ, ဘီၣ်သအိၣ်မ့ၢ် ဂုၤ, ပမ့ၢ်ထံၣ်ဒီးစဟီၣ်အ့ၣ်ပုၤဒီး ပပျံၤဒီးပသူၣ်ကနိးပ သးကနိးဒီး ပကိးထီၣ်လၢအကလုာ်ယဲကအဲး, သကံၢ် တၢ်ဒီးပစံးလၢပကဲးကံၢ်ပျိၣ်ကဲးလီၤ. ပုၤတဂၤကဲးက နံၣ်ပျိၣ်ကဲးတဘးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အ့ၣ်တၢ်ကျၢ်တမံၤမံၤဒါ. ကဲး

၉. **ကဲးလုာ်လုာ်** နှင့် မှ်ပုၤတၢ်ဆါပုၤကညိဒ် ဂုၤသုဒးဘိ အ့ၣ်ဝဲဒီးဆါတုၤပကိာ်တကဲဘၣ်န့ၣ်ပကိးသကံၢ်ကံၢ်, သ ကံၢ်ကံၢ်ဒီးပစံးလၢပကဲးလုာ်လုာ်လီၤ. ပုၤတဂၤတၢ်ဆါ အီၤကီၤဝဲတကဲဘၣ်ဒီးကဲးမးလုာ်လုာ်လီၤ.

၁၀. **ကဲးအချၢ** (သကဲးအချၢ most com) နှင့် မှ်ပုၤ ကညိလဲၤဒၣ်အိၣ်ထံဒီး ဝံထံတၢ်ပုၤဒၣ်အချၢန့ၣ် ပစံး လၢဝံထံတၢ်တကဲးအချၢလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤဒၣ်ထံဒီး ဝံထံတၢ်သကဲးဒၣ်အချၢလီၤ.

၁၁. **သကဲးသုၣ်သကဲးသး** နှင့် မှ်ပုၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးဒီး ဆါဝဲတုၤပကိာ်တကဲဘၣ်ဒီးပစံးလၢဆါသကဲးသးလီၤ. စဝဲဘၣ်စခိၣ်လၢယဲာ်ဒီးဆါမးသကဲးသးလီၤ.

၁၂. **ဟီၣ်ကဲး** နှင့် မှ်ပုၤကညိဖိဟီၣ်လၢအသးဒိၣ်ထီၣ် ဝဲန့ၣ်ကိးထီၣ်ဝဲလၢအကလုာ်ယဲကအဲးသကံၢ်ပကံၢ်ဒီးပ စံးလၢအဟီၣ်ကဲးလီၤ. ဖိသၣ်တဂၤဟီၣ်ကဲးတဘးန့ၣ် မှ်အသးဒိၣ်ထီၣ်လီၤ. ဖိသၣ်လၢအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးဟီၣ် ကဲးဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ဆုၣ်လၢဂုၤလီၤ. ကညိန့ၣ်ဘၣ်ဖုး.

၁၃. **ကိာ်ကဲးကံၢ်ကိာ်ကဲး** နှင့် မှ်ပုၤပျံၤထူၣ်ဖျိသုၣ်လွံာ် ဖျိဒီးပကိာ်န့ၣ်လၢသုၣ်ခံဘိန့ၣ် ဒီး ပကိးလၢကိာ်ကဲးကိး လီၤ. စိၤကွၢ်ဒုန့ၣ်ပကိာ်ကဲးကိးလၢအဒါပူၤလီၤ.

၁၄. **ဆဲးကဲးကိး** နှင့် မှ်ပုၤဘၣ်မူစၢၤဒီးပဆဲးကကျူတၢ် န့ၣ်ပဆဲးထီၣ်ထူၣ်ဝဲလုၣ်တနီၤဒီးပစံးလၢပဆဲးကဲးကိး လီၤ. ပဘၣ်မူစၢၤလၢပမၤဟံၣ်အန့ၣ်န့ၣ်ပဆဲးကဲးကံၢ် ဆဲးကဲးကိးဝဲလုၣ်န့ၣ်ဟီၣ်ကရူလီၤ.

၁၅. **သကဲးဆုခိၣ်ထံးလၢဘၢၣ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိပိာ်မုာ်

ကဲး

ဆးထိပ်ဆုခိပ်ထံးလာဘာ်န့ၣ် နီၣ်ပျံးခံအသိးဒီးပစံး လာ အကဲးဆုခိပ်ထံးလီၤ. ဒီးဘၣ်တနီၤနီၤသကဲးဝဲဒီ ဘၣ်ညါလီၤ. ပုၤကညိဆးသကဲးဆုလာဘာ်န့ၣ်အရူၣ် မၤအသးဒ်ပဒုကံၣ်တၢ်အသိးလီၤ.

၁၆. **ဆိးကံးဆိးကဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်ကမၣ်တၢ်ဒီးကလံၤ အိၣ်လၢပဟၢဖျါဒီး ပဟၢဖျါမၤအသးကမိၣ်ကမၣ်ဒီး ဆါဝဲန့ၣ် ပစံးလၢပဟၢဖျါဆိးကဲးလီၤ. စဟၢဖျါတဖျါၣ် ဆိးကဲးဆိးလီၤမ့ၢ်အဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၇. **ကဲးလၢယဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤတြိၣ်လၢယီၤကဆူးမ့ၢ် ဂ့ၤသ့ၣ်ဘၣ်ကဆူးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤထီၣ်က့ၤလၢယဲၣ်အခိၣ် ဒီးပစံးလၢကဲးထီၣ်လၢယဲၣ်လီၤ.

၁၈. **ကဲးကိးဘီၣ်န့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဆါဒီးယုၢ်တကဲးဟးတကဲး, အစုၣ်ခိၣ်ချံၣ်ဒီး လဲၤတၢ်ကယီၤကယီၤန့ၣ်ပစံးလၢကဲး ကိးဘီၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၉. **န့ၣ်ကဲးန့ၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢန့ၣ်ဖိန့ၣ်မၤတဆိးတလီၤ ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢန့ၣ်ကဲးန့ၣ်လီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး လၢဆဲၣ်န့ၣ်ကဲးဆဲၣ်န့ၣ်လီၤလီၤ.

၂၀. **ထီၣ်ကံၣ်ပုၤသီၣ်ကဲးကဲး** လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး လၢသီၣ်က့ၤက့ၤလီၤ.

၂၁. **ဆဲးကဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤစဲးဘူးသ့ၣ်လၢအူခံဘၣ်သၢဘၣ် ဒီးပဆဲးစဲးဘူးလၢနီၣ်က့ၤန့ၣ်ပစံးလၢဆဲးကဲးလီၤ.

၂၂. **ကဲးကိးကဲးကိး** န့ၣ် မ့ၢ်တခူးတဖၣ်ဟးလၢဟီၣ်ခိၣ် အဖိခိၣ်ကယီၤကယီၤဒီး ပစံးလၢဟးကဲးကိးကဲးကိးလီၤ.

၂၃. **ဆဲးကဲးမဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမဲကတံၢ်ဒီးပစံးန့ၣ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ် ဖိကိးလၢဆဲးကဲးမဲလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးပစံးပမဲလီၤ.

၂၄. **ကဲးကံၢ်မ့ၢ်ကဲးကိး** အဆိလီၤ. ဂိၣ်ကဲးကံၢ်ဂိၣ်ကဲး ကိးစံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **ကဲးကိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးလၢအယုၢ်တအိၣ်ဘၣ်သီၣ်န့ၣ် န့ၣ်ဒီးပစံးလၢကဲးကိးလီၤ. ပုၤတဂၤကဲးသီၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

၂၆. **ကဲးဆိကဲးတီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပသးလၢပသးပုၤ အလီၤ, ပတဆိၣ်လီၤဘၣ်ပသးဘၣ်. တၢ်မိၣ်မၤန့ၣ်ပ သးလၢပသးပုၤဒီးပစံးလၢပကဲးဆိကဲးတီလီၤ. ဒီးဖိသၣ် ဆဲးန့ၣ်ပုၤတဖၣ်ပတဝံသးစူၤဘၣ်အီၤဒီးတၢ်မိၣ်မၤန့ၣ်ပမၤ ယၣ်ပသးန့ၣ်ပစံးလၢပကဲးဆိကဲးတီစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘၣ်မ န့ၣ်န့ၣ်ဆိဒီးပသးပုၤလဲၣ်. ပသးပုၤန့ၣ်ယုၢ်ယီၣ်အီၤတ က့ၢ်. ပုၤတဂၤကဲးဆိဒီးဖိသၣ်လၢတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်န့ၣ် မ့ၢ်အဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၂၇. **ကဲးလှၢ်လှၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကဲးလၢအဆၢတအိၣ်, အညှ တထီၣ်တၢ်,အကလုာ်တလီၤပံာ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကဲးလှၢ် လှၢ်, ကဲးရူၣ်ရူၣ်ရိၣ်,ကဲးရိၣ်ရိၣ်ရူၣ်, ကဲးယါယါ,ကဲးဖို ဖို,ကဲးဟ့ၣ်ဟ့ၣ်,ကဲးရူၣ်, ကဲးဇိၣ်ဇိၣ်,ကဲးရိၣ်ရူၣ်, ကဲးလှၢ် လှၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကဲးလှၢ်လှၢ်မ့ၢ်အထီၣ်ဂ့ၢ်ခါ. ပုၤတဂၤ

ကဲး

ထံၣ်ဘိၣ်သအိၣ်ယုၢ်ထီၣ်လၢအမဲၣ်ညါဒီးကဲးမးရိၣ်ရိၣ်ရူၣ် ရူၣ်လီၤ.

၂၈. **ကဲးကံၢ်ကဲးကိး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤအသးတံာ်တံာ် တံာ်တံာ်,ကိးကံၢ်ကိးကဲး,လီၤကထၢဒီးဒီး,ဟံၣ်ကလီၤ, ကရီၤကရီၤန့ၣ်ပကိးလၢကဲးကံၢ်ကဲးကိး လီၤ. ပမၤမူစၢၤန့ၣ်မၤသးကဲးကံၢ်ကဲးကိးလီၤ.

၂၉. **ကဲးကိးထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကျိးဒီးပလံာ်လုာ်,ကျိၣ် ကျိၣ်ကဲးကၢယါခိၣ်ခိး ပကိးလၢကဲးကိးထီၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤလၢၣ်လီၤ သ့ၣ်တကဲးကိးထီၣ်က့ၤဝဲဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၃၀. **ကဲးကိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအလဲၤတၢ်တချၢဘၣ်ဒီးလဲၤ တၢ်ဝံာ်တၢ်ဝံာ်တၢ်န့ၣ် ပစံးလၢအလဲၤတၢ်ကဲးကိးကဲးကိး လီၤ.

၃၁. **ဆဲးကဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ယုၢ်ဒီးကုစီၤ, ချိၣ်ဒီးယါဒီးထူၣ် ဖျိသ့ၣ်, ယၢ်သ့ၣ်န့ၣ် ပမၤတံာ်ဘးက့ၤဒီးပကိးလၢပဆဲး ကဲးက့ၤလီၤ. မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးယၢ်ဒီး ပမၤတံာ်က့ၤန့ၣ်ပကိးလၢပဆးကျးက့ၤလီၤ. ချိၣ်ထူၣ် ဖျိန့ၣ်ဆဲးကဲးက့ၤတက့ၢ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဆဲးကဲး လီၤ.

၃၂. **ဆိးကဲးဆိးလီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟၢဖျါဆါဒီးမၤသးဒ်အိၣ် ဒီး အကန့ၣ်ဘၣ်ဆိးတၢ်သိးဒီးပစံးလၢပဟၢဖျါဆိးကဲး လီၤ. စဟၢဖျါဆိးကဲးနးကၢ,ကမ့ၢ်ကံၢ်ကလံၤသၢ.

၃၃. **တၢ်ကတိၤအကဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကတိၤအကိးလၢပက တိၤဆၢတသ့ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ကတိၤအကဲးလီၤ. ပုၤ တဂၤကတိၤတၢ်န့ၣ်ယုၢ်ထဲတၢ်ကတိၤအကဲးဒီးလီၤ.

၃၄. **န့ၣ်ကဲးန့ၣ်လီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဆဲၣ်တဆိးတလီၤ ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဆဲၣ်န့ၣ်ကဲးဆဲၣ်န့ၣ်လီၤလီၤ. ပုၤမ့ၢ်န့ၣ်အ မၤလၢအဖိခိၣ်ဒီး ပစံးလၢန့ၣ်ကဲးလီၤ. သကဲးသး,ဘၣ် သကဲး,ခိၣ်သကဲးကၢ,စုဒီးသကဲးကၢ.

ကဲၣ်

၁. **စ့ၣ်လၢကဲၣ်ကါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤအကလုာ်လၢအစံးဝဲနး ကဲၣ်ဆိးန့ၣ်လီၤ.နကၢၣ်တၢ်တစုစုစ့ၣ်လၢကဲၣ်ကါတ့ၢ်လီၤ. ဒ်စ့ၣ်စံးဝဲအသိးနကၢၣ်တၢ်တစုနးကဲၣ်ဆိးစံးဝဲလီၤ.

၂. **ကဲၣ်ကဲၣ်နီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤစကီၤလၢပျၢၤတဂၤန့ၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤ,ဒီးမၤအဖိၣ်ယဲတဖၣ်န့ၣ်ဒီးလုာ်လီၤကျိၣ်လၢဖိၣ် ယဲတဂၤဒီး ဖိၣ်ယဲအဖိၣ်မၤလီၤတၢ်န့ၣ်ဒီးသကီၤကဲၣ်ကဲၣ် နီၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်လၢန့ၣ်ဒီးညါဒီးသကီၤညါလီၤ. ဒီး သကီၤန့ၣ်အမံၤမ့ၢ်ကဲၣ်ကဲၣ်နီၣ်လီၤ.

ကဲၣ်ကဲၣ်နီၣ်မၤယၣ်ဖိၣ်ယဲ
ဖိၣ်ယဲပုၤက့ၤနီၣ်ခိၣ်ကဲၣ်

ကပ်

၃. **ကပ်ဆီး** နှင့် မှတ်တိုင်ကပ်ကပ်. တဘက်ဘက်အခါးအကနီလွှာတကွာအီး ပစံးနးကပ်ဆီးလီ. နးကပ်ဆီး.ဒိတ်ကးဆီး.လဲကပ်ဆီးစံးဝဲလီ. နဖဲးနးလဲကပ်ဆီး.နထုကဒိတ်ကပ်ဆီးစံးဝဲလီ.

၄. **လက်ကပ်နီ** လာပျာလော လဲယူအိတ်စုဖိထူဖိနှင့် ပျာကညီလဲလောအသီးတကခံကဒီး ပစံးလာလက်ကပ်နီလီ.

၅. **ကပ်ရိတ်** မှ် နီကါအဆီလီ. ကပ်ရိတ်နီကါစံးဝဲဒ်.ပျာတကယာထိတ်အသးဒီးကပ်ရိတ်နီကါလဲ.

၆. **သံးကပ်ရး** နှင့်မှ်ပျာကညီဖျိလိတ်အသးဒီးအိသကိးသံးန့စံးဝဲလောသံးကပ်ရးလီ. ဒီးလာအစီပျာအံကွာလိတလာဒီးတဖျိလိတ်ဘက်အသးဒီးပူလာအအါဘက်ဒီးပတသုညါဘက်လီတံလီဆဲးဘက်ဒီးပဆိကမိတ်လာသံးကပ်ရးနှင့် မှ်ဒုးအိဆိတလးမူးအခူအပျာဒီးပျာတနီနီစံးဝဲလောသံးကပ်ရးနှင့် မှ်တလးမူးပိတ်မုတ်ဒီးတလးမူးပိတ်ခွါအိသကိးဝဲလီစံးဝဲဒ်.

၇. **ထိတ်ကပ်ရး** ဒီးထိတ်ကူရးနှင့်တကလုတ်ယီလီ. ပျာတနီနီကိးလာထိတ်ကူရး. ပျာတနီနီကိးလာထိတ်ကပ်ရးလီ. ဒီးပျာတနီနီကိးလာထိတ်ဆီထဲလီ. ထိတ်ကပ်ရးနှင့်ထဲဆီထဲတလီတဘက်ဒီးအသးနီပျာဝါဒီးအခံတူမိတ်ဘျာဒီးထိတ်ဝးအခံနှင့်ယိတ်ယိတ်ယိတ်ဒီးအိတ်လာကပျာခိတ်ကပျာပျာဒီးပျာဝဲကပ်ရးကွးကွးကပ်ရးကွးကွးဒီးပကိးလာထိတ်ကပ်ရးလီ.

၈. **ဘုကဒိတ်ကပ်** နှင့်မှ်ဘုတကလုတ်နှင့်အိတ်လာယီအကိးနှင့်ပနီဟူထဲအမံဇီ.ပတထံဘက်နီတစုဘက်.

၉. **ခွဲနီစီကပ်** နှင့်မှ်ခွဲနီစီတကလုတ်ဝါစာကဘံဒီးဒီးပကိးလာခွဲနီစီကပ်လီ. ခွဲနီစီကပ်နှင့်အိတ်လာနီခိတ်နီကျါအဒီးတူမိတ်ဘျာဒီး ယူတသ့ဘက်စံးသ့ထဲလာအခိတ်လီ.

၁၀. **ကပ်ကါဒီးကးဆီး** နှင့် ဒီးသီးသီးလီ. နဲတကနကလီနးကပ်ကါနဲ.နဲတကနကလီနးကပ်ဆီးနဲ.ဒီးသီးသီးလီ.

၁၁. **ကပ်ဆီး** နှင့် မှတ်တိုင်လောလုတ်ကိခဲလက်နှင့်ပကိးလာကပ်ဆီးလီ. ဒိတ်ကပ်ဆီး.ထိတ်ကပ်ဆီး.ဖုတ်ကပ်ဆီးပကတိဒ်နှင့်လီ.

၁၂. **ကပ်ရိတ်** နှင့်မှ်နီကါအဆီလီ. ကပ်ရိတ်နီကါနှင့်မှ်ပပိတ်စုနှင့်ပမာလာနီဒီးပစံးလာကပ်ရိတ်နီကါလီ.

၁၃. **သံးကပ်ရး** နှင့်မှ်ပျာကညီဖျိလိတ်အသးဒီးအိသးဆိတ်ဂုတ်နှင့်ပကိးလာသံးကပ်ရးလီ. ပသုတ်ကသးပျာအိသး လာဖျိတလးမူးနှင့်ဆိတ်ဂုတ်ဒီးပကိးလာသံးကပ်ရးလီ.

၁၄. **လိတ်ကပ်ဆီး** နှင့်မှ်ပမာတလုတ်ကိတ်ကပ်ဆီးဒီးပစံး

ကပ်

လာလိတ်ကပ်ဆီးလီ. ပျာတကဟုတ်တလိတ်ကပ်ဆီးဒီးပျာကဖိတ်နီအီလီ.

လိတ်ကပ်ဆီးခွါလိတ်ကပ်ဆီး

ဆဲးထွတ်မံလီတိတ်ဘက်ထိ

၁၅. **ထိတ်ဘိထိတ်ကပ်** နှင့် ထိတ်ဖိပြကဒီးဒီးဘိဝဲတဖုတ်နှင့်မှ်ထိတ်ဘိထိတ်ကပ်လီ. ဒီးထိတ်ဘိကိတ်နီစံးဝဲလီ. ထိတ်ဘိထိတ်ကပ်ဒီးထိတ်ဘိကိတ်နှင့်ပျာမိတ်လစွဲဖိစံးဝဲဒီးသီးသီးလီ.

ကဲ

၁. **ကဲ** နှင့် မှတ်တိုင်ကပီဟုတ်ကလတ်ဒီး ဆဲးကတြိတ်ကပီညီကလတ်နှင့်ပကိးလာကဲလီ. ကဲနှင့်ဒီးသီးသီးဒီးကပီလီ. ကဲတကတိတ်အကတိတ်မှ်ကဟဲးလီ. ဆတ်တဖျာ ကပီမးကဲဟုတ်ကလတ်. ပုတ်ဖျါလာနှင့်ကပီမးကဲညီကလတ်.နီကိတ်ရဲတဘက်ကပီမးကဲဟုတ်ကလတ်လီ.

၂. **ကလုတ်ကဲ**.

၃. **ကဲလိတ်လုတ်,ကဲလိတ်ကဲလုတ်** နှင့် တာသိကဆုတ်ဘျကဆုတ်ဆဲးထိတ်ဒီးအကပီနှင့်ဒီးပကိးလာကဲလိတ်ကဲလုတ်လီ. ထူလာအဘိကဆုတ်တဖုတ်နှင့်ကဲလိတ်ကဲလုတ်လီ. ဒီးဘက်တစုပစံးလာကဲလိတ်လုတ်လီ.

၄. **ဆျာ်ဆျာ်ကဲကဲ** နှင့် မှ်မုတ်ကဲဖျါဂီဂီ.ကပြါကပြါနှင့်လီ. မုတ်အိတ်တဖျါလာမနု ဆျာ်ဆျာ်ကဲကဲလီ. ဒီးဘက်တစုပစံးလာကဲဆျာ်ဆျာ်လီ.

၅. **ကဲလုတ်လုတ်** နှင့်မှ်တကပီဖျါမှ်နှင့်လီ. လိတ်အဒီးဖျါကဲလုတ်လုတ်လာမူထဲးဘးနှင့်နထိတ်ကိးခါ.

၆. **ကဲကျိတ်ကလတ်** နှင့်မှ်တကပီဖျါဒီးဒိတ်တလိတ်ဒီးပကိးလာကဲကျိတ်ကလတ်လီ. ဆတ်ကဲကျိတ်နှင့်မှ်ဆတ်ဖးဒိတ်လီ.

၇. **ကဲဟုတ်ကလတ်** နှင့် မှ်တကပီဖျါဖိနဲကဲနီတလိတ်ဒီးပကိးလာကဲဟုတ်ကလတ်လီ. နီကိတ်ရဲတဘက်ကဲမးဟုတ်ကလတ်လာမနုလီ. ဒီးဘက်တစုပစံးလာကဲကဟဲးလီ. တကပီလာအပြိတဖုတ်နှင့်ပစံးလာကဲကဟဲး.ကဲဟုတ်ကလတ်လီ.

၈. **ကဲညီကလတ်** နှင့်မှ်တကပီဒိတ်ဒီးဖျာဝဲနှင့်ပစံးလာကဲညီကလတ်လီ. ဘိတ်သအိတ်တဒုကွတ်တဖျါလာပနုအမဲသုတ်ဖျါကဲမးညီကလတ်လီ.

၉. **မဲကဲထိတ်** နှင့်မှ်ပမာကပီထိတ်မှ်အူလီ. တာခဲးကာမကပီထိတ်ကွဲမုတ်အူတကွာ.

၁၀. **ကဲဂီဂီ** နှင့်မှ်တကပီဖျါဂီဂီ.မှ်အူအလုတ်နှင့်လီ. မုတ်အလုတ်ဖျါကဲမးဂီဂီလီ.

ကဲါ

- ၁၁. **ဆိန်ကဲါ** နှံ့မှ်ပဖာ်တၢ်ဆူမ့ၢ်အူပူၤန့ၣ်ဒီးပကိး လၢဆိန်ကဲါဆိန်လဲးလီၤ. ဆိန်ကဲါထီၣ်က့ၤမ့ၢ်အူတ က့ၢ်.
- ၁၂. **ကဲါကပျီ** နှံ့မှ်မ့ၢ်အူဆိန်တၢ်အလၢၣ်သဖျိၣ်ထီၣ် အသးဒိၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဟ့ၢ်ဟ့ၢ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကဲါကပျီ လီၤ.
- ၁၃. **ကဲါကဝဲါ** နှံ့မှ်တၢ်ကပီၤလုၢ်ကလၢ်ဟ့ၣ်ကလၢ်. တၢ်ကပီၤညီၣ်ကလၢ်,တၢ်ကပီၤတြၢ်ကလၢ်,တၢ်ကဲါဟ့ၣ် ကလၢ်,တၢ်ကဲါကဖဲးန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကဲါကဝဲါလီၤ. တၢ်မဆါတနံၤမူခိၣ်မူထံးမၤမးအသးကဲါကဝဲါ.မ့ၢ်တၢ် ကသြီထီၣ်ကဲါသၢၣ်.
- ၁၄. **ကဲါကဝဲါ** နှံ့မှ်ဘၢၣ်ဘီၣ်ဒီၣ်တကလုၢ်န့ၣ်ပဆိန် ခၢ်ဒီးပဟာ်ဖာ်တၢ်တစဲးစဲးလီၤ.
- ၁၅. **ကဲါကပီၤ** နှံ့မှ်မ့ၢ်အူအလၢၣ်ဆိန်ထီၣ်ဒီးကပီၤ ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကဲါကပီၤလီၤ.
- ၁၆. **ကဲါဆျၢၣ်ဆျၢၣ်** နှံ့မှ်တၢ်ဖျါကပီၤအါအါကလၢ် သလၢၣ်ပီၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢကဲါဆျၢၣ်ဆျၢၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလၢဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ကဲါကဲါလီၤ. မ့ၢ်ဆိန်တၢ်ဒီးဖျါ မးဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ကဲါကဲါလီၤ.
- ၁၇. **ကဲါမံၤ** နှံ့မှ်တၢ်လၢ ပကွၢ်တဘျီဘၣ်ကပြီၢ် ဘၣ်ပမဲၣ်န့ၣ်ဒီး တဒိပုၤကျိၣ်သံလီၢ်အသးပကွၢ်တဘျီ ဘၣ်ဆျၢၣ်ပမဲၣ်.ဒီးပမဲၣ်ဆူးန့ၣ်သက့ပဟ်ကဲါပမဲၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကဲါမံၤန့ၣ်လီၤ.
- ၁၈. **စိၣ်ဝဲါကဲါ** နှံ့မှ်ပထံၣ်တၢ်လၢပမဲၣ်လီၤတၢ်လီၤ ဆဲးဒီးပစံးလၢပထံၣ်တၢ်စိၣ်ဝဲါကဲါလီၤ. နဟ့ၣ်ပုၤဂၤအ တၢ်စထံၣ်လၢစမံၤစိၣ်ဝဲါကဲါန့ၣ်သမၤတဂ့ၤ.
- ၁၉. **ဆိန်ကဲါ** နှံ့မှ်ပဟ်ဖျိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဒုးဒီးပထံးဖျိၣ်အ ခိၣ်ဆူမ့ၢ်အကျါန့ၣ်ဒီးပအူဒီးမ့ၢ်ဆိန်ထီၣ်န့ၣ် ပစံးလၢ ပဆိန်ကဲါလီၤ. ဆိန်ကဲါလီၤက့ၤမ့ၢ်အူတက့ၢ်.
- ၂၀. **ကဲါကပီၤ** နှံ့မှ်မ့ၢ်ကဲါထီၣ်ဒီးကပီၤန့ၣ်ပစံး လၢကဲါကပီၤလီၤ. မ့ၢ်ကဲါကပီၤထီၣ်ဖျါလၢပုၤဂၤအ ဟံၣ်ဘးန့ၣ်လီၤ.
- ၂၁. **ကဲါဂီၤဂီၤ** နှံ့မှ်မ့ၢ်အူအလၢၣ်ဖျါလၢအယံၤဂီၤဝဲါ ဒီး ပစံးလၢမ့ၢ်ကဲါဂီၤဂီၤလီၤ. မ့ၢ်ကဲါကပီၤလၢပုၤဂၤညီၣ် တဲးဆူးကဲါမးဂီၤဂီၤလီၤ.
- ၂၂. **ကဲါကပျီ** နှံ့မှ်ပတဲးထီၣ်သိၣ်ဂဲါမ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်လၢၣ် အယုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကဲါထီၣ်ဝဲါအလၢၣ်ဖးထီၣ်,ချသးဒီးပတဲးအံ ကသံအသးဒီးပစံးလၢကဲါကပျီလီၤ. ပုၤတဂၤတဲးသိၣ် ဂဲါတကဒိၣ်ဒီးကဲါကပျီထီၣ်မးသတူၢ်ကလၢ်လီၤ.
- ၂၃. **ဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ကဲါကဲါ** နှံ့မှ်လိၣ်တၢ်အဒီးလၢအဘူးဒီး ပုၤတဂၤပကွၢ်တဘျီလၢဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ကဲါ ကဲါလီၤ.

ကဲါ

- စၢ်ယုၤအိၣ်လၢမူခိၣ်ထး ဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ကဲါကဲါလုၢ်လုၢ်တြၢ်
- ၂၄. **ကဲါမံၤဆျၢၣ်မံၤ** နှံ့မှ်တၢ်လၢကျိၣ်သံပုၤကညီၣ်လၢ ပမဲၣ်ညါပကွၢ်ဒီးအသ့ၣ်ဖျါးအစီၤကံးဒီးပကွၢ်တဘျီဘၣ် န့ၣ်ပစံးလၢကဲါမံၤဆျၢၣ်မံၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးဆျၢၣ် မံၤကဲါမံၤလီၤ. ကစၢ်ယုၤဂျၢၤတူၢ်ဝဲါအံၤလီၤ. တူၢ်ဘၣ် တၢ်လုၢ်တၢ်ပစီၤဒီးတၢ်ဆျၢၣ်မံၤကဲါမံၤလီၤ.
- ၂၅. **မၤကဲါမ့ၢ်** နှံ့မှ်ပဆိန်မ့ၢ်ခံးဒီးပအူကဲါထီၣ်ဒီးပ စံးလၢပမၤကဲါမ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်လီၤပံၣ်တစဲးစဲးလံ,မၤကဲါ ထီၣ်က့ၤမ့ၢ်တက့ၢ်.
- ၂၆. **မံၤကဲါ** နှံ့မှ်ပုၤလၢအမံၤဆူးတသ့ဘၣ်န့ၣ်ဒီးပ ကိးအမံၤကဲါလီၤ.
- ၂၇. **ကဲါကီၤ** နှံ့မှ် နီၣ်ကဲါကီၤအသးလီၤ. စံၣ်ကဲါကီၤဒီး စံၣ်ကဲါလီၤန့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ.
- ၂၈. **စကဲါစကီၤ** နှံ့မှ်တၢ်မၤအသးလၢအစုထီၣ်ထီၣ်အ ခိၣ်ထီၣ်န့ၣ် ပကိးလၢစကဲါစကီၤလီၤ. ဒီးသကဲါသ ကီၤ,ဒီးတကဲါတကီၤလီၤ.
- ၂၉. **ကဲါကျိၣ်ကလၢ်** နှံ့မှ်ဆၢၣ်ဖးဒီးန့ၣ်ဝါဆုံကပီၤ ဝးတရံးဒီးပစံးလၢကဲါကျိၣ်ကလၢ်လီၤ. ဆၢၣ်ကဲါကျိၣ် န့ၣ်ပကွၢ်ဖျါမၤအသးကဲါကျိၣ်ကလၢ်လီၤ.
- ၃၀. **ကဲါလုးကဲါကပီၤ** နှံ့မှ်မ့ၢ်ဆိန်ဆူးအလၢၣ်ဂီၤဒီး မၤသးဒီးအသူအသးန့ၣ်ပစံးလၢကဲါလုးကဲါကပီၤလီၤ.
- ၃၁. **ကဲါဟ့ၣ်ကလၢ်** နှံ့မှ်ထွဲၣ်အမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘီၣ်သ အိၣ်အမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဖျါလၢမနုၤကဲါဟ့ၣ်ကလၢ်လီၤ.ဘီၣ် သအိၣ်အမံၤမ့ၢ်ဖျါလၢမနုၤကဲါပီၤလံတကီၤ. ကဲါဟ့ၣ်က လၢ်လီၤ. ဒီးကပီၤဖျါဒိၣ်ဒီး ပစံးလၢကဲါညီၣ်ကလၢ် လီၤ.
- ၃၂. **ကဲါညီၣ်ကလၢ်** နှံ့မှ်သၢၣ်မံၤယီၤအမံၤကျိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ဘီၣ်သအိၣ်အမံၤကျိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကဲါညီၣ် ကလၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤပဆိန်မုၤဒီးကွၢ်ပမံၤကဲါညီၣ်က လၢ်ဒ်သၢၣ်မံၤယီၤအမံၤအသးလဲၣ်.
- ၃၃. **စကဲါစကီၤ** နှံ့မှ်ပဆဲးထွဲၣ်လၢဘီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆဲး ထိးလၢဘီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီၣ်ရီၤပဆဲးတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဖျိၣ်ယၢ်ခိ လိၣ်ဒီးပစံးလၢအဖျိစကဲါစကီၤလီၤ. ပုၤတဂၤဆဲးထိး တနုၤလၢဘီၣ်ဒီးဖျိမးစကဲါစကီၤလီၤ.
- ၃၄. **အခိၣ်စကဲါစကီၤ** နှံ့မှ်ပုၤလၢအယံၤဒီးအခိၣ်ထီၣ် တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်စကဲါစကီၤလီၤ. ပုၤတဂၤယံၤ ဇီၢ်နးနး,အခိၣ်ဇီၢ်ထီၣ်ထီၣ်,မၤမးအသးစကဲါစကီၤလီၤ.
- ၃၅. **ပသးကဲါထီၣ်** နှံ့မှ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်ချလၢအဒိၣ်နး နးကလၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပသးကဲါထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤစံး သိးယၢ်ဒီးစသးကဲါထီၣ်ထဲမ့ၢ်တဆိၣ်စကီၤလီၤ.
- ၃၆. **ဂီၤကဲါ** နှံ့မှ်တၢ်သ့ၣ်တကလုၢ်န့ၣ်မၤအဒၢလၢ

ကဲ

သွန်လုင်အူဒီး မၤဝဲဘူးသွန်လုင်န့ၣ်ပကိးလာတၢ်သုၣ်အဂီၢ်ကဲလီၤ. တၢ်သုၣ်အဂီၢ်ကဲန့ၣ်မၤဝဲဘူးသွန်လုင်န့ၣ်ဝါတစဲးစးဒ်အလုၢ်အသိးလီၤ.

၃၇. **ကဲလံၣ်လုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိးပအုးတုၤပတဖျးဘၣ်ပမဲၣ်န့ၣ်သက့,ပမဲၣ်အဖီန့ၣ်ကျဲအသးဒီးပစံးလာပမဲၣ်ကဲလံၣ်လုၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာကဲလုၢ်လီၤ. ဒးဘိတဘိအုၣ်ယၢဆါသတးဒီးစကိၤပအုးဒီးစမဲၣ်သုၣ်ကဲလံၣ်လုၢ်မးလီၤ.

၃၈. **ကဲလံၣ်လုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိးတၢ်ပတဖျးဘၣ်ပမဲၣ်န့ၣ်သက့,ပမဲၣ်ပုၤန့ၣ်ဝဲ, ပမဲၣ်ပုၤကျဲအသးဒီးပစံးလာပမဲၣ်ကဲလံၣ်လုၢ်လီၤ.

၃၉. **ကဲလံၣ်လုၢ်** တၢ်ဘျၣ်တဖၣ်ကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ်လၢပုၤဂၤအမဲၣ်ကတဒီး ကစီၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲအတၢ်ဒီးအမဲၣ်ကဲလံၣ်လုၢ်မၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာကဲလံၣ်ကဲလုၢ်မးလီၤ.

၄၀. **ကဲသုၣ်ကဲလါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်လၢမ့ၢ်အဂီၢ်ထံးဒီးမ့ၢ်ကသါဘၣ်ပမဲၣ်ကိၢ်တၢ်ကိၢ်ဘိးဒီး ပစံးလာပမဲၣ်ကဲသုၣ်ကဲလါလီၤ. မ့ၢ်ကိၢ်တၢ်ဘၣ်စမဲၣ်တထံၣ်စမဲၣ်ကဲသုၣ်ကဲလါမးလီၤ.

၄၁. **မဲၣ်သုၣ်ပုၤကဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆါပုၤပကိးတကဲဘၣ်ဒီးပကိးပအုးကိၤပအုးန့ၣ်ဒီးပမဲၣ်ကွၢ်ထီၣ်ကွၢ်လီၤန့ၣ်ပစံးလာပမဲၣ်သုၣ်ပုၤကဲလီၤ. စယီၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ကဖးတလိၣ်ကိၢ်သွးစခိၣ်ဆါသတးဒီး စကိၤပအုးဒီးစမဲၣ်သုၣ်ပုၤကဲမးလီၤ.

၄၂. **ပုၤမဲၣ်ကဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢမၤအသးတရီၤတပါဒီးအမဲၣ်တဆူးဘၣ်န့ၣ် ပစံးလာပုၤမဲၣ်ကဲလီၤ. ပိၣ်မုၢ်တဂၤအမဲၣ်ကဲသမိး,ကတိၤလိၣ်ကွဲးပိၣ်တၢ်ပိၣ်ခါအမဲၣ်တဆူးဘၣ်.

နီၢ်သကျိၣ်ကဲမဲၣ်ယုၢ်ဒါ

အိၣ်ဘၣ်ဝဲအဝံၣ်အဆါ

၄၃. **ကဲကဟး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကပိၤဖျါလၢပနၤဒ်နီၢ်ကိၣ်ရံၣ်အသိးဖိနဲကဲၣ်ဒီးပစံးလာကဲကဟးလီၤ. လၢဝါန့ၣ်ဖျါလၢပနၤကပိၤကဲကဟးလီၤ.

ကိ

၁. **ကိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပပုၤလၢပဖိလၢတဖၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကိ,လၢပုၤဒုကိလီၤ. တုၤပကိးမုၢ်အိၣ်ဒီးပကိးလၢဒုကိၣ်ကိလီၤ. ဟီၣ်တဂ့ၤဒုကိၣ်ကိၤ, ဝဲအဲၣ်န့ၣ်,ဟဲက့ၤတ့ၢ်ကိၤ.

၂. **ကိတိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်အကညီၤလၢအပၤဘၣ်ဒၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢအကိတိၢ်လၢသါ, ကိတိၢ်လၢသါ

ကိ

လီၤ.

၃. **ကိတိၢ်လၢသး** န့ၣ်စတသုၣ်ညါဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ဒီးစဆိကမိၣ်လၢအမ့ၢ်ကိတိၢ်လၢသါန့ၣ်လီၤ.

၄. **ကိပုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သုးန့ၣ်လီၤ. ဒ်အံၤသုးလၢအလဲၤဒုးဆိတၢ်တဖုန့ၣ်ဒုးတၢ်မ့ၢ်တနၤဘၣ်ဒီးက့ၤကိးန့ၣ်ကဒီးသုးဖိလၢခံတဖုန့ၣ် ပစံးလာအက့ၤအိၣ်န့ၣ်ကိပုၤလီၤ. ကိပုၤန့ၣ်မ့ၢ်သုးလၢခံတဖုန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသါကဒုးလၢကိၤလၢအသုးဖိတအါဘၣ်ဒီးလဲၤယုၢ်ကိပုၤလၢယီၤလီၤ.

၅. **ကိတုၢ်ဖး,ကိတံၢ်ဖး,ကိဖး,ကိသဲၣ်ဖး,** အဝံၤအံၤစတသုၣ်ညါဘၣ်သရၣ်ဒါ,သံကွၢ်လၢပုၤဂၤတက့ၢ်.

၆. **ကိပိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်လိခိလၢပမၤအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢလိခိကိပိၤလီၤ.

၇. **ကိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလိအကလုၢ်ကလုၢ်,ဒီးသပၤလၢအမၤဝဲအညၣ်ဒ်လိခိကိပိၤအညၣ်အသိးတဖၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကိဇါဂီၢ်ဇါလီၤ.

၈. **လုၣ်ကိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအနးကဲၣ်ဆိး, လၢပျၢၣ်ကဲၣ်ဆိးတဖၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢလုၣ်ကိလုၣ်ကဟ်,လုၣ်ကိလုၣ်လဲလီၤ.

၉. **ဝဲကိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအိၣ်ထီၣ်ဆိ,အိၣ်ထီၣ်ဂံၢ်လၢညါ,လၢအခိၣ်ထံးန့ၣ်ဒီးပကိးလၢအဝဲကိတိထံးလီၤ.

၁၀. **ကိစံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအထံးအိၣ်ဒီးပသ့ၣ်အိၣ်အသၣ်ဆါန့ၣ်လီၤ. ဒီးပပုၤလၢပျၢၣ်ကိးဝဲလၢသက့သုၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ကိကိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မိၤတၢ်သိၣ်ကိကိကိကိ,ကိကိကိကိန့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ကိညါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိဒီးညိထီၣ်,တၢ်နးဒီးဘိၣ်ထီၣ်,တၢ်ဆူၣ်ဒီးစၢ်လီၤ, တၢ်ယၢဒီးဖုံထီၣ်, တၢ်ဆါဒီးလီၤကတြီၤက့ၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကိညါစၢ်ဘး,ကိညါကိညါလီၤ.

၁၃. **တကိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်တကလုၢ်ပသ့ၣ်အိၣ်အသၣ်ဒ်ဒ်ဇါလုၢ်ဇါအသိးန့ၣ်လီၤ. ဒီးတခါ လၢဝါလၢပကွဲးလံၣ်န့ၣ်ပကိးလၢတကိ,ပကိ,တိပကိလီၤ.

၁၄. **ပကိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပရိၢ်ယုၢ်တၢ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢပကိလီၤ. ဒီးပအိၣ်ဖိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢပပကိဖိၣ်လီၤ.

၁၅. **စကိထီၣ်အသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိပိၤထီၣ်ပသးလၢပကဲၤဆါထၢၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢသကိထီၣ်,တကိထီၣ်,စကိထီၣ်စကိလီၤအသးလီၤ.

၁၆. ပုၤတဂၤမံမံဖုးမံဒီးဝဲၤဆါထၢၣ်မး **စကိစကိ** လီၤ.

၁၇. **လုၣ်ကိလုၣ်ကဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ဒီးပုၤဂၤတုၤအတုၤလၢတၢ်ဆိၣ်တၢ်ထု,တၢ်စံးသိးကိၣ်မံၣ်, တၢ်ဆုဖျိးဆုပျၢဒီးပစံးလာပကတိၤတၢ်လုၣ်ကိလုၣ်ကဟ်လီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီး ပုၤဂၤကတိၤတၢ်လုၣ်ကိလုၣ်ကဟ်န့ၣ်ပုၤဂၤကတုၤန့ၣ်ယၢၣ်အိၣ်ယၢၣ်,seeက့ၤကိကိ,က့

ကိ

ကိဘီနီ.

၁၈. **မာတလုဂ်ကိလုဂ်ကဟ်** နှ်မုၢ်ပဝဲးဒုးမုၢ်ဂုၤ,ပမၤစံၣ်မုၢ်ဂုၤ,ပမၤဟံၣ်မုၢ်ဂုၤ, တုၤအဒိၣ်ကဲၣ်ဆိး,လဲၣ်ကဲၣ်ဆိး,တကြးလၢၤဘၣ်ဒီး ပဂံၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်လုဂ်ကိလုဂ်ကဟ်လီၤ. ပုၤတဂၤမာတလုဂ်ကိလုဂ်ကဟ်ဒီးတကြးလၢၤဘၣ်ဒီးအဂီၤဘၣ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလုဂ်ကိကဟ်လီၤ.

၁၉. **တကိ** နှ်မုၢ်လၢၤတကလုဂ်နှ်ဝါဝဲတစဲးစဲးဒီးကဘျဲးယုၣ်ဒီးပကိးလၢတကိလီၤ. ဒီးပကွဲးလံာ်လၢသိၣ်ဘၣ်ပုၤဒီးလံာ်အမဲၣ်ဖျါၣ်ဝါဝဲလီၤ. တကိနှ်ပမၤဒီးအဘိလၢတၢ်မုၢ်ဂုၤ, လၢဝၣ်ဖိမုၢ်ဂုၤဒီးပကွဲးလံာ်လၢတကိလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအသူတကလုဂ်အိၣ်ဒီးအဝါကလုဂ်, အိၣ်ဝဲခံကလုဂ်လီၤ.

၂၀. **လုဂ်ကိ** နှ်မုၢ်ပအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်တုၤအဘျဲးအိၣ်ကဲၣ်ဆိးကဲၣ်ဆိးလၢတၢ်ဆါဒီးပစံးလၢပအိၣ်လုဂ်ကိတၢ်လီၤ. အိၣ်တၢ်နှ်သုတအိၣ်လုဂ်ကိတဂုၤ,သုဟၤဖၢကဆါဘၣ်ဖုး, စအိၣ်မုၢ်တထံၣ်လုဂ်ကိကဲၣ်ဆိးဒီး စဟၤဖၢမၤလီၤ.

၂၁. **ကိကိ** နှ်မုၢ်ကိအသလုၤလၢအခိၣ်နူအဆၢနှ်ပစံးလၢကိအကိာ်လီၤ. ကိတဖျါၣ်အကိာ်ဖုၣ်တြးဒီးပကွဲးတဂုၤဘၣ်.

၂၂. **ပကိပရို** နှ် မုၢ်ပအိၣ်ဖိုၣ်အိၣ်တံၤဒီးပစံးလၢပကိလီၤ. ပုၤကညိဒီးတလၢၤ,ဒီးပိုၢ်နှ်မုၢ်အိၣ်ဖိုၣ်အိၣ်တံၤအါအါကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢပုၤကညိပကိအသးလီၤ. ပိုၢ်ဒီးစိုၢ်ပကိအသးခဲလၢဒီးအိၣ်လွံၤကယၤလီၤ.

၂၃. **ကိမိဂီၤမိ** နှ်မုၢ်တၢ်ပုၤတၢ်လီၤတကလုဂ်နှ်မၤဝဲလၢဟံၣ်ခိၣ်တနီၤ, မၤဝဲလၢယီၤခဲၣ်စိးတနီၤ,ဒီးမၤဝဲအကိာ်စုၤတလုၤ, အယီၤဒုမုၢ်သရၣ်ဒီးပကိးလၢကိလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဆံးလီၤ.

၂၄. **ကိစံ** နှ် မုၢ်တၢ်အထံးတကလုဂ်ထဲခိၣ်ဒုၣ်ဒီး အလုဂ်အိၣ်လၢအဒုၤနီၤဒီးအလုဂ်ဖးဒုသုၣ်ထီၣ်လၢအမိၢ်ပုၤလီၤဝဲအဒုၤခိၣ်ထံးနှ်အါအါကလဲၣ်ဒီးပကိးလၢကိစံလီၤ. ကိစံသုၣ်အမံၣ်နှ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢၤ,ကိဘုၣ်ကိစံနှ်ပုၤတနီၤနီၤကိးလၢသုၣ်သကွဲလီၤ.

၂၅. **ကိညါစါဘး** နှ် မုၢ်ပုၤကညိမၤတကဲဒီးဘျါက့ၤဝဲခိၣ်ခိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢကိညါစါဘးလီၤ. နမိၢ်မၤတကဲကိညါလံၤ. ကိညါက့ၤလံၤ.

၂၆. **ကိတံဖး** နှ်မုၢ်ဝၣ်ထီၣ်လၢအဖုၣ်တဖၣ်နှ်ပလီၤသုၣ်ဖးဒီးပုၤမိၣ်လၢဝဲၣ်ဖိစံးလၢကိတံဖးလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢလီၤသုၣ်ဖးလီၤ.

၂၇. **ကိတိာ်လံာ်သါ** နှ် မုၢ်ပစကီၤအဒုအပုၤလၢအပၤဘၣ်ဒုၣ်တကရၢအတီၢ်ပုၤနှ်ပစံးလၢကိတိာ်လံာ်သါ. သ

ကိ

ကိၤတဂၤနှ်အကိတိာ်အိၣ်ခံဆံသၢဆံတနီၤနီၤလီၤ. သကိၤနှ်ဘၣ်တနီၤနီၤအကိတိာ်လံာ်သါအိၣ်စုၤကအိၣ်လီၤ.

၂၈. **ကိပုၤ** နှ်မုၢ်သုးဖိအဂီၢ်မုၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကိပုၤလီၤ. သုးခိၣ်တဂၤနှ်ကိပုၤအိၣ်တကထီလီၤ.

၂၉. **ကိဖး** နှ်မုၢ်တၢ်ကမၤအိၣ်သံးလၢပခါလီၤကွဲၣ်နှ်ပစံးလၢကိဖးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကိဖးသံး,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ကမၤအိၣ်သံးလီၤ. မတၤခါကွဲၣ်ကိဖးလၢယီၤခိၣ်တလိၣ်နှ်လဲၣ်.

၃၀. **ကိကိ** နှ်မုၢ်ပကိးပပုၤဆံးဒီးနှ်ပအိၣ်ဒီးပကိးလၢကိကိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပကိးလၢပုၤဒုကိလီၤ.

၃၁. **နှ်ကိနှ်လဲ** နှ်မုၢ်ပုၤလၢမၤနှ်စုဒီးပုၤကြိကြိတၢ်ဒီးစုတအိၣ်ဘၣ်လၢအစုပုၤတဖၣ်နှ်ပစံးလၢနှ်ကိလီၤ. ပုၤတဂၤနှ်ကိဒီးအစုတအိၣ်ဘၣ်လၢအစုပုၤဘၣ်.

၃၂. **နှ်ကိသတုၤ** နှ်မုၢ်ပုၤလၢမၤဘုတန့ၢ်ဘၣ်. ဒီးကျဲးစးမၤကြုးကြုးန့ၢ်သက့မၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်. တန့ၢ်ဘၣ်တန့ၢ်ကိးန့ၢ်ဒီးမၤဒ်ပုၤဂၤအသး, မၤတန့ၢ်ဘၣ်,နှ်စုၤကအိၣ်ဒီးပစံးလၢအနှ်ကိလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတၢ်နှ်ကိလံ,မၤဘုတန့ၢ်ဘၣ်.

၃၃. **နှ်ကိနှ်လဲ** နှ် မုၢ်မၤလၢပဖိဒီး တမံးဘၣ်တစဲးစဲးလၢအသးကံၢ်ပုၤနှ်ဒီး ပစံးလၢအမံတန့ၢ်ကိနှ်လဲဘၣ်လီၤ. မုၢ်တသပၤမံတန့ၢ်ကိနှ်လဲဘၣ်,ပအိၣ်ခိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၃၄. **ကိသဲၣ်ဖး** နှ်မုၢ်ကိဘၣ်ဒီးသုၣ်ဝဲခံခိၣ်ဒီးပစံးလၢကိသဲၣ်ဖးလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢကိသုၣ်ဖးလီၤ.

၃၅. **ကိခိၣ်ခိၣ်** နှ် မုၢ်ထွံၣ်မိၤတၢ်သိၣ်ဝဲနှ် ပစံးလၢအသိၣ်ကိခိၣ်ခိၣ်လီၤ. ထွံၣ်မိၤထီၣ်သိၣ်မးကိခိၣ်ခိၣ်လဲၣ်.

၃၆. **ပကိ** နှ်မုၢ်လၢၤဝါလၢပကွဲးလံာ်နှ်ဘၣ်တစုပစံးလၢပကိ,ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢတကိလီၤ. လၢၤပကိနှ်ပကွဲးလံာ်လၢသိၣ်ဘၣ်လီၤဂၤကၢၤ, see စါကိ.

၃၇. **ကိဘုၣ်ကိဟ်** နှ်မုၢ်လိခိဖိဟံၣ်ခိၣ်တကလုဂ်ပကိးလၢကိဟ်လီၤ. ပုၤကညိအိၣ်လၢပုၤလံာ်ကျါနှ် ပုၤအိၣ်တၢ်ပုၤထဲလိခိဖိကိဟ်နှ်အိၣ်ဒီးဝဲလီၤ.

၃၈. **ကိစံ** နှ်နှ်သုၣ်ထီၣ်ဖိထီၣ်လၢအဒိယံခိၣ်ထံးနှ်စဲဘျးတၢ်ဒီး အထံးမိၢ်ပုၤနှ်ဒီးပကိးလၢကိစံနီၤလီၤ. ဒီးပအိၣ်အသုၣ်မံနှ်ဆါဝဲလီၤ.

၃၉. **ကိစံဖါ** နှ် အထံးဒ်ကိစံနီၢ်အသးန့ၢ်သက့အဖိအိၣ်ဒီးအချီၣ်အဒိဒီးအသုၣ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲအဖိဒီးပကိးအီၤလၢကိစံဖါလီၤ. ကိစံတပုၤထဲအဖါပအိၣ်တသုအိၣ်တသု,ကွဲၣ်ကွဲၣ်တုၤန့ၢ်.

၄၀. **ကိစံပတဲၣ်သုၣ်** နှ် အသုၣ်အဖိအိၣ်ဒီးအချီၣ်အဒိဒီးအသုၣ်လီၤစုၤလီၤစဲၤနှ် ပကိးလၢကိစံပတဲၣ်သုၣ်

ကိ

လီ၊ ကိစံပတ်သ်သုဉ်အသုဉ်လီ၊စဲလီ၊အချဉ်နီ၊စု၊
အါဖျဉ်လီ၊

၄၁. **စကိစကိ** နှဉ်မုာ်ပုၤလၢအဒိဉ်အထိတဖဉ်အသးမုာ်
ဒိဉ်ထီဉ်ပုၤဂးဒီးဂဲၤဆၢထၢဉ်ဒီးသၢကတီၢ်သၢကထီဝဲဒီး
ပစံးလၢဂဲၤဆၢထၢဉ်စကိစကိလီ၊ ပုၤတဂၤအသးဒိဉ်
ထီဉ်လၢအမၤအလီၤဒီးသၢကတီၢ်ဝဲဒီးဂဲၤဆၢထၢဉ်မးစ
ကိစကိလီ၊

၄၂. **စကိထီဉ်အသး** နှဉ်မုာ်တၢ်ယၢဒးလီၤပုၤတမံၤမံၤ၊
တၢ်ဝဲမုာ်ဂုၤ၊ ပုၤကညီဒးလီၤပုၤမုာ်ဂုၤ၊ ပဲၤဆၢထၢဉ်
လၢဒုဉ်ပတဟီဉ်ဒီးပစံးလၢပစကိထီဉ်ပသးလီၤ၊တၢ်ဝဲ
တဝဲဒးလီၤယၢစကိထီဉ်စသးပုၤန့ၢ်လီၤ၊

၄၃. **ချဉ်ကိချဉ်တြၢ** နှဉ် မုာ်သုဉ်ဘုဉ်ဘုဉ်လၢပတဲက
ဆုဉ်လၢပမၤချဉ်ဒီး ပပုၤန့ၢ်ချဉ်ဘိအပူၤနှဉ် ပကိးလၢ
ချဉ်ကိလီၤ၊ ချဉ်နှဉ်အကိမုာ်တစၢ်ဆၢဘုဉ်ဒီးပခးတၢ်တ
ဘုဉ်ဘုဉ်၊

၄၄. **ဒုကိ** နှဉ်မုာ်ပမၤအပုၤတဖဉ်နှဉ်ပကိးလၢဒုကိလီၤ၊
ဒီးမုာ်ပပုၤနီၢ်တဖဉ်ပကိးလၢပုၤဒုကိ၊ဒီးပကိးလၢအ
မံၤဒုဉ်ဝဲန့ၢ်လီၤ၊

၄၅. **ကိကိကိကွဉ်** နှဉ် မုာ်တၢ်လၢအထိတဖဉ်သုဉ်မုာ်
ဂုၤ၊ဝဲမုာ်ဂုၤ၊ထီဝဲဒီးပစံးလၢကိကိကိကွဉ်လီၤ၊ နမၤ
သုဉ်တဘိထီကဲဉ်ဆိးကိကိကိကွဉ်နှဉ်ဒိဉ်ဖုဉ်လီၤကွဉ်၊

၄၆. **တကိ** နှဉ်မုာ်တၢ်ဒီးတကလုာ်အမုာ်ကးဒ်လူၢ်အသိး
ဒီးပသုဉ်ပဖျးအိၤဒီး အသုဉ်ထဲစုဒုဉ်စုဒုဒီး လၢယုာ်က
လၢဒီး ပကိးလၢတကိလီၤ၊ တကိသုဉ်နှဉ်ပဖိအိဉ်ဝဲဉ်
ကၤ၊

၄၇. **တကိဂုၢ်** နှဉ်အသုဉ်ထဲခိဉ်မုာ်ဒိဉ်ဒီးအသုဉ်ထီဒ်ဂုၢ်
အသိးဒီးပကိးလၢတကိဂုၢ်လီၤ၊ ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢဝု
ကလၢလီၤ၊

၄၈. **တိလိတကိ** နှဉ်မုာ်တကိတကလုာ်နှဉ်အသုဉ်အိဉ်
တယိဉ်တယိဉ်ဒီး ပကိးလၢတိလိတကိလီၤ၊ ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤကိးလၢတုၤလုတက့ၤ၊ ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢ တကိ
ပျူလီၤ၊ တိလိတကိနှဉ်ပဖိအိဉ်စုာ်ကိးလီၤ၊

၄၉. **တိလိတကိ** နှဉ်မုာ်ထီဉ်တကလုာ်နှဉ်ပတထံဉ်ဘုဉ်
အမိာ်ပုၤဘုဉ်၊ ပနၢ်ဟူထဲအပုၤဇၢ်လီၤ၊ဒီးပုၤဝဲသိဉ်တိလိ
တကိ၊တိလိတကိ၊နီၢ်ဆိအံဉ်တိလိတကိပုၤဝဲသိဉ်ဒ်နှဉ်
ဒီးပကိးလၢတိလိတကိလီၤ၊

၅၀. **တကိလီၤတကိလီၤ** နှဉ် မုာ်ပမၤပျူကွဉ်သံးန့ၢ်အ
မုာ်ဒီး ပဘိဉ်လီၤကွဉ်အတြးနှဉ် ပစံးလၢပတကိလီၤ၊
သံးန့ၢ်မုာ်ထီဉ်အုဉ်ဒီး ပတကိလီၤကွဉ်အတြးပသုဉ်လၢ
သိလီၤ၊ သံးန့ၢ်ထီဉ်အုဉ်လၢလံၤ၊တကိလီၤကွဉ်တက့ၢ်၊

၅၁. **သုဉ်ချဉ်ကိ** နှဉ် မုာ်သုဉ်တကလုာ်နှဉ်ပမၤချဉ်ကိ
ဂုၤဒီးပကိးလၢသုဉ်ချဉ်ကိလီၤ၊ သုဉ်ချဉ်ကိသုဉ်ချဉ်ခွဲး

ကိ

နှဉ် မုာ်သုဉ်တကလုာ်လီၤ၊ ပမၤချဉ်ကိဂုၤကၤ၊

၅၂. စဆိတၢ်တထီဉ်အံၤစယၢသတးဒီး **စစကိထီဉ်စမံ**
တန့ၢ်ဘုဉ်သရဉ်ဇၢ၊နကသံဉ်မုာ်အိဉ်ဒီးဟ့ဉ်ဒုးအီၤယၢတ
ဖျဉ်မိမိဉ်၊

၅၃. ဖိသုဉ်အံၤ မုာ်ကဉ်အမိာ်အိဉ်ဘုဉ်တၢ်တဂုၤဘုဉ်တ
မံၤမံၤသၢဉ်၊ဂဲၤ **စကိထီဉ်အသး** နးကၤ၊

၅၄. **စကိစကိ၊စကိရံၢ်စကိရံ** နှဉ် မုာ်တၢ်လၢအတတုၤ
လီၤဘုဉ်ဒီး မၤအသးစကြၢ်စကြၢ်၊ဟိကရံၢ်ဟိကရံၢ်နှဉ်
လီၤ၊

၅၅. **တကိလီၤ** နှဉ် မုာ်ပဘိဉ်လီၤကွဉ်တၢ်လၢအထိထီဉ်
အသးသံးန့ၢ်အမဲဉ်သုဉ်ဒိဉ်ကွဉ်ကဟဉ်သုဉ်၊လုဉ်ဇၢလီၤ
ဇၢသုဉ်တဖဉ်နကလီၤဖုဉ်ကွဉ်တလုဉ်တပူၤတဘိတပူၤ
နှဉ်ဒီးပကိးလၢတကိလီၤတကိလီၤလီၤ၊

၅၆. **နတကိလီၤကွဉ်** နှဉ်ကဉ်စသံးန့ၢ်အမဲဉ်နှဉ် တဘိ
မိဖါတံၢ်ဇၢ၊

၅၇. **ချဉ်ကိ** နှဉ်မုာ်ချဉ်အတီၢ်နှဉ်လီၤ၊

၅၈. **န့ၢ်ကိတဒု** နှဉ်ဒ်အံၤ၊ဖိဇၢ၊ပထံဉ်ပုၤဂၤအတၢ်နှဉ်
သုတဟ်ထီဉ်လၢပလီၤတဂုၤ၊ပဟ်ထီဉ်လၢပလီၤနှဉ်နှဉ်
ကိန့ၢ်လဲၤ၊တဂုၤဘုဉ်စံးဝဲဒုဉ်၊

၅၉. **ဒီးန့ၢ်ကိ** နှဉ်မုာ်ဒ်လဲဉ်ဒ်လဲဉ်၊စတသုဉ်ညါဘုဉ်လီၤ
တံၢ်လီၤဆဲးဘုဉ်၊သံကွဉ်လီၤတံၢ်လၢပုၤဂၤတက့ၢ်၊

၆၀. **ဆိဖါမဲဉ်ကိတဘိ** ထီကလဲဉ်၊ထီဉ်ချဉ်အမဲဉ်ကိတ
ဘိဂုၤဒီးတက့ၢ်ဒီး၊ အမဲဉ်ကိဒ်ပစံးတၢ်အသိးအမဲဉ်တိဖး
ထီန့ၢ်လီၤ၊

ကိာ်

၁. **သးကိာ်ကွဲ** နှဉ် မုာ်ပသးခုလၢအနးကတၢ်ဒီးပစံး
လၢပသးကိာ်ကွဲလီၤ၊ ပုၤဆဲးလၢအမိာ်အပၢ်လဲၤသဒုဉ်
အတၢ်ယံဉ်ဒီးမုာ်တုၤအမိာ်အပၢ်ဟဲက့ၤဒီးထံဉ်ဝဲဒီးအသး
ခုနးနးကလဲဉ်နှဉ်ပစံးလၢအသးကိာ်ကွဲလီၤ၊ ပုၤဆဲးတ
ဂၤထံဉ်အမိာ်ဒီးအပၢ်ဟဲက့ၤဒီးအသုဉ်ကိာ်ကွဲအသးကိာ်
ကွဲမးလီၤ၊ ဒီးပဖိဆဲးလၢပဆဲဉ်ဒီးပသးဝံဉ်န့ၢ်မုာ်ဒီးပသး
ခုန့ၢ်ပစံးလၢပသးကိာ်ကွဲစုာ်ကိးလီၤ၊ စန့ၢ်မုာ်ဖိဒီးစသး
ခုဒီးစသးကိာ်ကွဲ၊တၢ်မိဉ်အုဉ်စသးလၢအဘိးလီၤ၊

၂. **တၢ်ကိာ်ယဲကဆဲး** နှဉ် ကိာ်ဘုဉ်ပချုယံဆါဆါက
လဲဉ်၊ကိာ်ကိာ်ကလဲဉ်လၢမုာ်ထူဉ်အကတီၢ်နှဉ် တၢ်အာဉ်
ထီဉ်ကတံဉ်မုာ်ဒီး တၢ်ကိာ်ဘုဉ်ပုၤကိာ်ဝဲနးနးကလဲဉ်နှဉ်
ပစံးတၢ်ကိာ်ယဲကဆဲးလီၤ၊ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ကိာ်
ကအုဉ်ဖုဉ်၊ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ကိာ်ရဲကဆဲး၊ဒီး
ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ကိာ်ပျံးရဲကဒဲလီၤ၊ တၢ်အာဉ်ဆီဉ်
ကတံဉ်မုာ်ဒီးတၢ်ကိာ်မးယဲကဆဲးလီၤ၊

၃. **ရဲၢ်သံကိာ်** နှဉ် မုာ်တလၢမုာ်ဂုၤ၊ပုၤကညီမုာ်ဂုၤ၊ မၤ

ကို

ပိတ်မုတ်လာတတ်သမူဒီး ပိတ်မုတ်ပျူဒီးပိတ်မုတ်လူမုံလူပျို အိဒီး တာသမူအမံးန့ၣ်ကိးဝဲလာရ်သံကိၣ်လီၤ. ပှၤလာ တိၣ်ရ်သံအကိၣ်ဒီး မၤပိတ်မုတ်ပိတ်မၤတဖၣ်န့ၣ် မှ်ပှၤအာ ပှၤသီလီၤ.

၄. **အိၣ်ဝှ်ကို** န့ၣ် မှ်ပဒိၣ်လာ အမၤအခူအပှၤမၤအ တာမၤဒီးတဟ့ၣ်ဘၣ်ဝဲအဘူးအလဲဘၣ်ဒီးအခူအပှၤတ ဖၣ်မၤဒၣ်အတာတချူးဘၣ်ဒီး တအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ် ဝံးအိၣ်ယဲးဒီးပစံးလာပဒိၣ်အိၣ်ဝှ်ကိုလီၤ. ပဒိၣ်တဂၤ အိၣ်ဝှ်ကိုသမိး,အခူအပှၤတတဘၣ်ဘၣ်.

၅. **လိၤကိၣ်ယိၤကို** န့ၣ် မှ်ပှၤကညိအညၣ်ဂိၣ်ဒီးအဖံး လၢညၣ်လၢဒီးပစံးလာအလိၤကိၣ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤ အလိၤကိၣ်ဒီးတခုၣ်လီၤမး,ကမ့ၢ်ကၢ်အညၣ်ဂိၣ်သၢ်.

၆. **ကိၣ်ကွံၤကိၣ်ကွံၤ** န့ၣ် မှ်ပှၤကညိဟံးဘၣ်ပတံၢ်လၢ် ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆဲးပယိၣ်ဒုလၢအစုမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤသးဟးရဲၣ် ရဲၣ်, ဒီးတကုၣ်ဝဲဒီးဒီးဒီးဒီး ပစံးလာအကိၣ်ကွံၤလီၤ. ဆဲးစယိၣ်ဒုတဂ့ၤ,စယိၣ်ဒုကိၣ်ကွံၤ.

၇. **ကိၣ်ကိၣ်ဂီၤဂီၤ** န့ၣ် မှ်ပမၤကလိက့ၤကိၣ်လၢတၢ်ကိၣ် ခိၣ်ကိၣ်ကျိန့ၣ် ပစံးလာပမၤတၢ်ကိၣ်ဂီၤဂီၤလီၤ.ပမၤ တၢ်ကိၣ်ကိၣ်ဂီၤဂီၤတဘးအံၤန့ၣ်တလၢတဖၣ်သၢကဟံး န့ၢ်ကလိလၢပတၢ်လိၣ်မိၤ.

၈. **တၢ်ကိၣ်တၢ်ဂီၤ** န့ၣ် မှ်ပအိၣ်ဒီး ပကပၤလီၤကဝါ လီၤ,ပတအိၣ်န့ၣ်သက့လၢတၢ်ကိၣ်ကျိဒီးပကပၤလီၤဒီး ပစံးလာတၢ်ကိၣ်လီၤ. တၢ်ကိၣ်တၢ်ဂီၤစသးကၤ.

၉. **ကိၣ်ယိၣ်ကိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် မှ်မ့ၢ်အိၣ်တၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤန့ၣ် တၢ်အကဲထီၣ်လၢသ့ၣ်လးသူယုၢ်ကလံးဒီး ပစံးလာကိၣ် ယိၣ်လီၤ. စယိၣ်လီၤညၣ်တဘၣ်ဒီးကိၣ်ယိၣ်သလူၤ.

၁၀. **ကိၣ်တၢ်ကိၣ်တြၢ** န့ၣ်မှ်ပအိၣ်လၢမ့ၢ်ထံးဒီးမ့ၢ်က သၢဘၣ်ပှၤကိၣ်ကိၣ်ကလဲၣ်န့ၣ် ပစံးလာကိၣ်တၢ်လီၤ. စ အိၣ်လၢမ့ၢ်ထံးဒီးမ့ၢ်ကိၣ်တၢ်ယၢနးကၤ,ပကသုးကစီၤ စသးတဘိတက့ၢ်. မ့ၢ်ကိၣ်တၢ်ဘၣ်ယၢဒီးစကပၤလီၤ မးလီၤ. ပစီအိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်မှ်ကိၣ်တၢ်ဘၣ်ပှၤကၤ.

၁၁. **ကိၣ်** န့ၣ်မှ်ပကယဲၢ်တၢ်လၢအမၤပှၤပအိၣ်တသ့ဘၣ် န့ၣ်ဒီးပကိးလာကိၣ်ကိၣ်ဂီၤဂီၤလီၤ. နီအံၤ,မ့ၢ်အူကသၢ ဘၣ်ပှၤဒီးကိၣ်,မှ်တိဘၣ်ပှၤဒီးကိၣ်,ထံချီသဝံဘၣ်ပှၤဒီး ကိၣ်လီၤ. အဝဲန့ၣ်မှ်ကိၣ်ကိၣ်ဂီၤဂီၤလီၤ.

၁၂. **ကိၣ်ဂီၤ** န့ၣ် မှ်ပဟံၣ်ထံလၢတၢ်ကိၣ်ကျိဒီးပအိၣ်က့ၤ တသ့ဘၣ်ဒီးပကိးလာကိၣ်ဂီၤကွံၣ်လီၤ. ထံကိၣ်ဂီၤကွံၣ် လၢ်လ့ၤတက့ၤ,ပအိၣ်တသ့လၢမး,

၁၃. **သးကိၣ်** န့ၣ် မှ်ပသးအုၣ်ဂံၢ်အုၣ်ဂံၢ်,အုၣ်စီၢ်အုၣ်န့ၣ်, ဘၣ်ယိၣ်တၢ်,ပျံတၢ်,ကတံၢ်ကတူၢ်အိၣ်တသ့ဘၣ်,ကမိ ထီၣ်လုၤလုၤန့ၣ်ဒီးပကိးလာသ့ၣ်ကိၣ်သးကိၣ်လီၤ. သ့ၣ် ကိၣ်သးဂီၤလီၤ,သးကိၣ်လူးကိၣ်လီၤလီၤ.

ကို

၁၄. **ဖးကိၣ်** န့ၣ် မှ်အစံးဝဲကိၣ်ကိၣ်ကလဲၣ်စ့ၢ်ကိးဒ်န့ၣ် လီၤ.

၁၄-၁. **ရဲၣ်သံကိၣ်** န့ၣ်မှ်အစံးဝဲရဲၣ်သံအာဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၅. **တၢ်ကိၣ်မှ်ရဲၣ်ကစ** န့ၣ် မှ်တၢ်ကိၣ်လၢတၢ်ယိၤခါမှ် ထူၣ်သးနးနးကလဲၣ်အုၣ်ကရဲးန့ၣ်လီၤ.

၁၆. **ကိၣ်ဘုၣ်ကိၣ်တၢ်** န့ၣ်မှ်ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိကိးကးလၢ ပတိၢ်ကျိၣ်ကျိးဒီးဘျီအံၣ်န့ၣ်ကိးဝဲလာကိၣ်တၢ်လီၤ. ကိၣ် တၢ်န့ၣ်တလၢဆါလၢပှၤမၤသးဘိကိၣ်ကလဲၣ်လီၤ. အသိးလီၤ. ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံးတၢ်လၢကိၣ်တၢ်န့ၣ်မှ်ကး လီၤ.

၁၇. **ကိၣ်လိၣ်ကိၣ်လး** န့ၣ် မှ်တၢ်လၢအတလီၤဖုံၣ်ဘၣ် ဒီးလိၣ်ဖျၢၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလာကိၣ်လိၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤ နီၤစံးလာကိၣ်လိၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်မှ်ဂ့ၤ, ကဟံၣ်မှ်ဂ့ၤ,ပ သ့ၣ်မှ်ဂ့ၤ,တၢ်ညၣ်မှ်ဂ့ၤ,တၢ်တလီၤဖုံၣ်လီၤဒု. တပြီတ ပြီဘၣ်,မှ်အိၣ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီး ပစံးလာအကိၣ်လိၣ်ခဲ လၢ်လီၤ.

၁၈. **ကိၣ်လိၣ်ကိၣ်လး** န့ၣ် မှ်တလၢဆါတဒိၣ်အုၣ်လၢ ဖျါပူၤန့ၣ်အိၣ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီး ပစံးလာသဒိၣ်အုၣ်ကိၣ် လိၣ်လီၤ. သဒိၣ်အုၣ်တပူၤတလၢလီၤလၢဖျါပူၤကိၣ် လိၣ်ကိၣ်လးလီၤ.

၁၉. **ကိၣ်လိၣ်ဘးလီ** န့ၣ် မှ်တၢ်အၢၣ်ဖဲထီၣ်လၢပိၣ် လဲၣ်ပူၤတလိၣ်တလိၣ်ဒီးပစံးလာတၢ်အၢၣ်ထီၣ်ကိၣ်လိၣ် ဘးလီလီၤ. တၢ်အၢၣ်ထီၣ်မးလၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤကိၣ်လိၣ် ဘးလီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလာကိၣ်လိၣ်ဘးလီလီၤ.

၂၀. **သးကိၣ်ဟ့** န့ၣ်မှ်ပအိၣ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်ဝံးဒီးပသးကံၢ် ပူၤ, ပသးပူၤထီးမၤသးဒ် အဖဲဒ်ပထါခိၣ်ဖဲလၢမိၢ်ဖဲ သၣ်အသိးဒီးပစံးလာပသးကိၣ်ဟ့လီၤ. စအိၣ်မ့ၢ်ဝံးစ သးကိၣ်ဟ့ကၤ,ပအိၣ်မ့ၢ်တဘၣ်ကသုပသးကိၣ်ဟ့ကၤ,

၂၁. **တၢ်ကိၣ်သဝံ** န့ၣ်မှ်ပအိၣ်လၢဒးပူၤဒီးကလံၤတ ဖဲဘၣ်န့ၣ်တၢ်ကိၣ်ပသးဒီး ပစံးလာတၢ်ကိၣ်သဝံလီၤ. လၢသ့ၣ်ကိၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ကိၣ်သဝံလၢဒးပူၤပအိၣ်တကဲ ဘၣ်, တၢ်ကိၣ်သဝံသဝါပအိၣ်လၢဒးပူၤတကဲဘၣ်.

၂၂. **ကိၣ်ဟ့** န့ၣ် မှ်ပဘၣ်တြုၣ်ဒီးမိၢ်ဖဲသၣ်မှ်ဂ့ၤ,ပပူၤ လီၢ်ဘၣ်ဒီးမိၢ်ဖဲသၣ်မှ်ဂ့ၤ,ဆါဝဲပံၢ်စွဲးစွဲးဒီးပစံးလာကိၣ် ဟ့လီၤ,မိၢ်ဖဲသၣ်ဘၣ်တြုၣ်စလီၤကိၣ်ဟ့ကၤ.

၂၃. **ခိၣ်ကိၣ်ဟ့** န့ၣ် မှ်ပခိၣ်အိၣ်ဒီး အပူၤလီၢ်ဒီးပခိၣ် ဘၣ်ထံးန့ၣ်ဆါနးထီၣ်ဒီးပံၢ်စွဲးစွဲးန့ၣ်ပစံးလာပခိၣ်ကိၣ် ဟ့လီၤ. စခိၣ်ဘၣ်ထံစစပူၤလီၢ်ခိၣ်ပူၤ လီၢ်ကိၣ်ဟ့ဆါ ကၤ.

၂၄. **နၢကိၣ်ဟ့** န့ၣ် မှ်ပယၣ်လီၤမ့ၢ်ဒီး မ့ၢ်ကိၣ်ဘၣ်နး ကဲၣ်ဆိးနၢထီၣ်ဝဲခုၣ်ထီၣ်အလုၢ်ဟ့ဝဲဒီး ပစံးလာနၢကိၣ် ဟ့လီၤ,မ့ၢ်နၢကိၣ်ဟ့ထီၣ်လဲၣ်,ထွဲကစီၤဒီးမ့ၢ်တက့ၢ်.

ကိတ်

၂၅. **ကိတ်အူ** နှင့် မှီပသးကိတ်ဟူ၍လိ။ ပသးကိတ်အူ နှင့်မှီပအိတ်မှီပဒီး တၢ်ရံၣ်ဒီးပတိုၣ်ကိတ်ပကိတ်ယုၢ်လိတ ဩၣ်ဒီး ပကိတ်ယုၢ်ခိတ်ထံးဒီး ပသးအိတ်ပသးပူၤ ထံးဆါဝဲတုၤပအိတ်တကဲဘၣ်ဒီး ပစံးလၢ ပသးကိတ်အူ လိ၊ ဘၣ်တစုစုဒီးပတအိတ်နၣ်သက့တၢ်ရံၣ်ဒီးကိတ်အူဝဲ လိ၊ ဒီးပတၢ်နီၤနီၤစံးလၢပသးကိတ်ဟူၤ ဒီးပတၢ်နီၤနီၤ စံးလၢပသးအူလိ၊ ဒီးမ့ၢ်အိတ်ပတၢ်အူလိဆါန့ၣ်ပစံး လၢအကိတ်အူစုၢ်ကိတ်လိ။

၂၆. **သးကိတ်အူ** နှင့် မှီပတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤတမံၤမံၤလၢ အဂ့ၢ်ကတၢ်လၢအဘၣ်ပသးန့ၣ်ပသးဒိတ်ထီၣ်ဘျါတသ့ ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပသးကိတ်အူလိ၊ထံးတဖုအိတ်ဂီၤစဘုစ သးကိတ်အူသမိး။

၂၇. **နၢကိတ်ယိတ်** နှင့်မှီပယိတ်လိတၢ်ညၣ်လၢမ့ၢ်အူပူၤဒီး မ့ၢ်အိတ်ကဲထီၣ်လၢသ့ၣ်လးဒီး နၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢကိတ် ယိတ်လိ။ ဒီးမ့ၢ်အိတ်တၢ်ကံးညၣ်နၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢကိတ် ယိတ်စုၢ်ကိတ်လိ။

တၢ်နၢကိတ်ယိတ်တၢ်ကံးညၣ်
သလိၣ်ခိတ်တဲးထီၣ်ဟံၣ်ယး

၂၈. **သွံၣ်ကိတ်လိၣ်** နှင့်မှီပသွံၣ်ဒုးလိၣ်ဖျါအသးလၢအ တပြါဘၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢပသွံၣ်ကိတ်လိၣ်လိ။ ဒီးပတၢ်နီၤ နီၤစံးလၢပသွံၣ်ကိတ်လိၣ်လိ။

၂၉. **ကိတ်ယံၣ်** နှင့်မှီမ့ၢ်ကသါဘၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးတုၤအ ဘူးတၢ်ဒီးကထူၣ်ဖျါဒီး ပစံးလၢကိတ်ယံၣ်လိ၊မ့ၢ်ကသါ ဘၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးကိတ်ယံၣ်ကိတ်ယံၣ်လၢလံ။

၃၀. **ကိတ်ယီၤကိတ်ယၢ** နှင့် မှီပပူၤလိၣ်ဘျါက့ၤဒီးဒီးဘိတ် ဆးကၢၤန့ၣ်ပစံးလၢကိတ်ယီၤလိ။ ဒီးသ့ၣ်ကပၤလၢမ့ၢ် အိတ်အပူၤလိၣ်ဒီးဘိတ်ထီၣ်က့ၤန့ၣ် ပစံးလၢအကိတ်ယီၤစုၢ် ကိတ်လိ။ ပတၢ်ဂၤအပူၤလိၣ်ဘျါက့ၤဒီးဒီးဘိတ်မးသံၣ်သ့ သံၣ်လၢကိတ်ယံၣ်ကိတ်ယီၤနးကၢၤ။

၃၁. **ကိတ်လူးကိတ်လိ** နှင့် မှီပလံၣ်လုၢ်ပစုဒီးညၣ်သးကိတ် ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပစုညၣ်သးကိတ်လူးလိ၊ စလံၣ်လုၢ်စစု ဒီးစစုညၣ်သးကိတ်လူးမးလိ။

၃၂. **သးကိတ်လူးကိတ်လိ** နှင့်မှီပသးဒိတ်ထီၣ်နးနးကလဲၣ် န့ၣ်ပစံးလၢပသးကိတ်လူးလိ။ ပတၢ်ဂၤပတၢ်တီၢ်အဖိဒီး နၢဟူဝဲအပရၢဒီးအသးကိတ်လူးထီၣ်မးနးနးကလဲၣ်လိ။

၃၃. **မၤကိတ်ကိတ်အိတ်ကိတ်ကိတ်** မှီ ပတၢ်ညီမၤတၢ်လၢတၢ် ကိတ်ခိတ်ကိတ်ကျါဒီးမှီပက့ၤအိတ်မှီပဒီးအိတ် ပစုၢ်ပတုၤဝဲဒီးပစံးလၢမၤကိတ်ကိတ်အိတ်ကိတ်ကိတ်လိ။ ဒီး ဘၣ်တစုစုလဲၤဘိတ်ဒီးမၤလၢအလဲၤမၤတၢ်အပူၤန့ၣ်အိတ် မၤလၢတၢ်ကိတ်ကျါဒီးစံးဝဲလၢအမၤကိတ်ကိတ်အိတ် ကိတ်ကိတ်လိ။

၃၄. **အိတ်ဝုၢ်ကိတ်** နှင့်မှီပဒိတ်လၢအစံၣ်ညီၣ်ဝုၢ်ဒီးမၤတၢ်

ကိတ်

နး၊ယုတၢ်နး၊နုတၢ်ဆူၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢအိတ်ဝုၢ်ကိတ်လိ။

၃၅. **လိၤကိတ်** နှင့်မှီပညၣ်တမုၢ်ဘၣ်ဒီးပကိတ်ဒ်မ့ၢ်အူ ကသါအသိးန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢအလိၤကိတ်အယိတ်ကိတ်လိ။

၃၆. **ကိတ်ကိတ်ကိတ်** နှင့်မှီတၢ်သိၣ်တၢ်ပူၤလိ။

၃၇. **ကိတ်ကွံ** နှင့်မှီပတၢ်ဂၤကလၢပယိတ်ဒုးပတံၢ်လၢပူၤ၊ ဒီးပကိတ်န့ၣ်ပသးမၤအသးကဆုၣ်ကကံ။

၃၈. **တိၤမၤမၤ** နှင့်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်ကွံကိတ်ကွံလိ။

၃၉. **ကိတ်ယိတ်** နှင့်မှီမ့ၢ်အူအိတ်ကွံတၢ်ဒီးမ့ၢ်အူအိတ် တၢ်အလိၤဒီးမ့ၢ်အူအိတ်တၢ်အဖၢမုၢ်န့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ် ယိတ်ကိတ်သ့ၣ်လိ။

၄၀. **ကိတ်တၢ်** နှင့်မှီတၢ်အိတ်ဘူးဒီးမ့ၢ်အူဘူးကဲၣ်ဆိးဒီး မ့ၢ်အူကသါဘၣ်အိၤနးမးန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်တၢ်ကိတ်ဘိ လိ။

၄၁. **ကိတ်တၢ်ကဆု** နှင့် စတသ့ၣ်ညၣ်ဘၣ်သရၣ်ဒၢ၊သံ ကွၢ်လၢပတၢ်တက့ၢ်။

၄၂. **ကိတ်ဘိ** နှင့်မှီတၢ်လၢမ့ၢ်အူကသါဘၣ်တၢ်ဒီးအဆိ ပူၤတခိတကိတ်ယိတ်ဘၣ်ဒီးအချၢတခိစိုးဘိကိတ်ကလၢဒီး ပကိတ်လၢကိတ်ဘၣ်ကိတ်ဘိလိ။ ကိတ်တၢ်ကိတ်ဘိလိ၊ကိတ် ဘိကိတ်ဘိလိ။

၄၃. **ကိတ်လိၣ်** နှင့် မှီတၢ်လိၤဖုံၣ်လိၤဝဲ၊ပြဲပြဲပြဲပြဲန့ၣ် ပကၢ်ဖုံၣ်က့ၤတဖျါန့ၣ်ယိးဒီးတၢ်အဖျါန့ၣ် ပကိတ်လၢကိတ် လိၣ်ကိတ်လးလိ။ ကိတ်လံၣ်ကိတ်လိၣ်လိ။

၄၄. **ကိတ်သဝံ** နှင့် မှီတၢ်ကိတ်မၤသးဒ်ပအိတ်လၢတၢ်ပူၤ အသိးသဝံသဝါခါန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်သဝံကိတ်သဝါလိ။

၄၅. **ကိတ်ဟု** နှင့်မှီပပူၤလိၣ်အိတ်ဒီးဘၣ်စီၣ်သ့ၣ်၊ပဝဲလိၤ လၢကသံၣ်ဒီး ဟးပုံၣ်ဒၢစၢစုးစုးန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်ဟု ကိတ်ဆိုလိ။

၄၆. **ကိတ်သ့ၣ်** နှင့်မှီသ့ၣ်သ့ၣ်ကလဲၣ်ဆါမးဒ်မ့ၢ်အူလဲးပူၤ အသိးသစုးကလဲၣ်န့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်သ့ၣ်လိ။

၄၇. **ကိတ်သ့း** နှင့် မှီမ့ၢ်အူအိတ်ပူၤဆါစုးစုးန့ၣ်ဒီးပစံး လၢကိတ်သ့းကိတ်ဘိလိ။

၄၈. **ကိတ်အူ** နှင့်မှီမၤသးဒ်အူအသိးစိမၤ၊ မၤသးဒ်ကိတ် အသိးစိမၤ၊ ခံမံၤန့ၣ်မၤယုၢ်အသးဒီး ပကိတ်လၢကိတ်အူ ကိတ်ကပိလိ။

၄၉. **ကိတ်လူး** နှင့်မှီကိတ်နးကဲၣ်ဆိးစိမၤကိတ်၊ကိတ်ဆံးစိမၤ တဆံး၊ ကိတ်ပမၤပဲၤပဲၤတပဲၤပဲၤအုၣ်ဂုၢ်အုၣ်ကဲၣ်စိမၤန့ၣ် ဒီးပကိတ်လၢကိတ်လူးကိတ်လိလိ။

၅၀. **သွံၣ်ကိတ်လိၣ်** နှင့် မှီပသွံၣ်အသးအိတ်တဖျါတ ဖျါန့ၣ်ဒီး ပကိတ်လၢသွံၣ်ကိတ်လိၣ်သွံၣ်ကိတ်လးလိ။

၅၁. **ကိတ်သဝါ** နှင့်မှီတၢ်ကိတ်ဒီးမၤသးဒ်အသဝံထီၣ်ကွံၣ် အသိးဒီးစုၤဒီးစုၤန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်သဝါလိ။

၅၂. **တၢ်ကိတ်သိအူ** နှင့် မှီတၢ်အၢၣ်ထီၣ်သိးဒီးတၢ်ကိတ်ပ

ကို

သးနးနးကလဲင် ပအိဉ်လာတၢ်ကိုကျါအသးဒီး ပစံး လၢတၢ်ကိုသီအူလီၤ. တၢ်ကိုသီအူပသးန့ၣ်တၢ်တကို လီၤန့ၣ်သက့, တၢ်ကိုတဘၣ်ပၤန့ၣ်သက့ဒီးပစံးလၢတၢ် ကိုသီအူန့ၣ်ပကပၤလီၤပအိဉ်လာတၢ်ကိုကျါအသး န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိုသီအူလီၤ,တၢ်ကိုသီအူနးကၤ, တၢ်ကစူ လီၤ.

၅၃. **ပၤစုကိုခိဉ်ကို** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလၢအသ့တၢ်ဘျၢတၢ် အထံးတဂ့ၤအသၣ်တဂ့ၤ,ဟီဉ်ခိဉ်မုၢ်န့ၣ်သက့,သ့တၢ် ချဲဖျးတၢ်ချဲတဂ့ၤဘၣ်. မ့ၢ်ဒီးသဘျုးဒီးသဘျုးသံဝဲဒီး ပစံးပၤပၤစုကိုခိဉ်ကိုလီၤ. ပၤတဂၤသ့တၢ်ဖျးတၢ် တဂ့ၤဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်အစုကိုအခိဉ်ကိုသၢ်.

၅၄. **ယီၤကို** န့ၣ်မ့ၢ်ပၤကညိဆဲးအသးလၢယီၤဒီးမ့ၢ်န့ၣ် ဘၣ်ဒီးဖိလၢဒီး ပျါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယီၤအကိုလီၤ. ပၤ တဂၤတလၢဆဲးလၢယီၤအကိုဒီးမ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဒီးဖိလၢဒီး ပျါဝဲလီၤ.

၅၅. **ကိုသ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညိဒဲးပၤလၢအစုညါသးလၢ် ဒၣ်အတဟီဉ်ဒီး ဆါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအဲဒ်ကိုသ့ၣ်ပၤလီၤ. ပၤတဂၤဒဲးကိုသ့ၣ်အပၢ်အချၢတဘးန့ၣ် ဘၣ်မနုၤလု မိၤ,ပၤတဂၤအမိဒဲးကိုသ့ၣ်အမဲၣ်.

၅၆. **ဟုကိုသ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညိကဖိသံးအဂီၢ်ဒီးမၤဟု ဂုၢ်ကျတကလုာ်န့ၣ်ပကိးလၢဟုကိုသ့ၣ်လီၤ. ဆုန့ၢ်ဟု ကိုသ့ၣ်လၢပၤကညိကဖိသံးအဂီၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၅၇. **ကိုသွး** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ပၤကဖိထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. တကဖိ ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကိုသွးလီၤ. ပစုကိုသွးလၢမ့ၢ်န့ၣ် ဆါတဘီဇါသါဇါကလၢန့ၣ် ပစံးလၢပစုကိုသွးစ့ၢ်ကို လီၤ. ဒီးပစုကိုသွးန့ၣ်ပဟံးလီၤပနၢ်ဒီး ပစံးထွးကိုနၢ် ဘျါစုဒ်န့ၣ်ဒီးပစုကိုသွးဘျါဝဲလီၤပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၈. **ကိုကို** န့ၣ်မ့ၢ်တကျၢ်ခိဉ်ကိုဝဲလီၤ. တကျၢ်ခိဉ် တဒုကိးမးကိုကိုလီၤ.

၆၀. **ကိုကဖးလး** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်အူကဖးအကျါန့ၣ်ပစံးလၢ ကိုကဖးလးလီၤ. မ့ၢ်အူကိုကဖးလးန့ၣ်လဲၤယီၤဘၣ် တဂ့ၤ,ဒီးပၤတနီၤနီၤစံးလၢကိုကဖးလံၤလုၤလီၤ.

၆၁. **ပၤလီၤကိုသ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိဉ်ပၤလီၤစုပၤလီၤန့ၣ်အဖံး မ့ၢ်ဂ့ၤ,အသ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ယုထီၣ်ဖဲအပူၤလီၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢ ပပူၤလီၤကိုသ့လီၤ.

၆၂. **ကိုယၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အူကသါဘၣ်တၢ်ဒီး တၢ်စိုး ကွဲးဒီးလီၤကလဲၣ်ပြးပြးကဘုးလုးဒီးန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကို ယၢ်ကိုယၢ်လီၤ.

၆၃. **ကိုယံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်ကိုယၢ်အသးန့ၣ်လီၤ. ကိုအ ဆါန့ၣ်ပကိးလၢကိုယံၣ်ကိုယုးလီၤ.

၆၄. **ကိုသီအူ** န့ၣ် မ့ၢ်ကိုဒီးတၢ်ကသ့ၣ်တၢ်ကသံးတ အိဉ်ဘၣ်ဒီး တၢ်ကိုဒ်ပအိဉ်လာမ့ၢ်အူအယၤသးန့ၣ်ဒီး

ကို

ပကိးလၢကိုသီအူးကိုသီအူးလီၤ.

၆၅. **ကိုဘူး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိဉ်လာပီၤပူၤဒီးမ့ၢ်အူကသါ ဘၣ်ဒီး စဲဘူးတၢ်ယၢ်လၢပီၤအကပၤဒီးကဲထီၣ်ယၢ်မးဒ် ပီၤအညၣ်သီးတဖၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကိုဘူးကိုဘးလီၤ.

၆၆. **ကိုတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အူအိဉ်ပီၤဒီးပီၤထီၣ်တၢ်ကွဲး န့ၣ်ဒီးပကိးလၢကိုတၢ်တၢ်တၢ်လီၤ.

၆၇. **တၢ်ကိုပံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိုအုဉ်လၢမ့ၢ်ထုဉ်ဆၢတလုာ် န့ၣ်ဒီးပကိးလၢတၢ်ကိုပံၤတၢ်ကိုပံၤလီၤ.

၆၈. **တၢ်ကိုသရဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိုအုဉ်ထီၣ်ယဲထီၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢတၢ်ကိုရဲတၢ်ကိုရဲလီၤ.

၆၉. **နၢ်ကိုယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အူအိဉ်တၢ်ဒီး တၢ်အလုာ်နၢ် န့ၣ်ပကိးလၢနၢ်တၢ်နၢ်နၢ်ယီၤလီၤ.

၇၀. **နၢ်ကိုသု** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိမၤကလၢထီၣ်ဒီး နၢ်ထီၣ်လၢ လၢ်ဆိခိဉ်လၢပတချုးစိာ်လီၤဒီးဘၣ်န့ၣ်ဒီးပကိး လၢနၢ်ကိုသုလီၤ. နၢ်ကိုသုနၢ်ကိုလဲး.

၇၁. **နၢ်ကိုဟု** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိမၤဒီးပစိာ်လီၤပယၣ်ဒီးနၢ်ထီၣ် လၢပတချုးထွဲထီၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢနၢ်ကိုဟုနၢ် ကိုသ့ၣ်,နၢ်ကိုဟုနၢ်ကိုဟါလီၤ.

၇၂. **ကိုသု** တဒုစတသ့ၣ်ညါဘၣ်သရၣ်ဇၢ, သံကွၢ်လၢ ပၤကတက့ၢ်.

၇၃. **ဘီၣ်ကို** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိဉ်တၢ်ဝံၤဒီး ပအိဉ်အိဉ်ယဲထီၣ် ဖုးက့ၤဒ်ပဘိုးအသးန့ၣ် တမ့ၢ်ဘၣ်ပဘိုးဘၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢဘီၣ်ကိုဘီၣ်ကိုလီၤ. ဒီးပၤအဆံးတဖၣ် ဘီၣ်ကိုန့ၣ်ဒီးပကိးလၢပအုဉ်လီၤ.

၇၄. **ကိုကို** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤအသးစကိးရံၢ်စကိး ရံၢ်,အစုထီၣ်အခိဉ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိးလၢကိုကံၢ်ကို ကိုလီၤ.

၇၅. **ထွဲၣ်မါကိုကို** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်အစုထီ အခိဉ်ထီၣ်စကိးစကိးလီၤ.

၇၆. **သၣ်ကိုကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်ဆံၣ်ဒီးအသၣ် န့ၣ်အဖံးတိဉ်ကၤ. ဒီးအသၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖးထီၣ်အတိၤလီၤ အိဉ်တကျါတကျါလီၤ.

လၢကို	အဝဲအံၤအ ခိအပညိမ့ၢ် အစံးဝဲအုဉ် ဒ်န့ၣ်လီၤ	ထွဲၣ်ကို
ယဲၣ်ကို		ဆိကို
ခုးကို		သ့ၣ်ကို
ဟံၣ်ကို		ပိာ်မုၢ်ကို
ကိုကို		ပိာ်ခွါကို
ဟီဉ်ခိဉ်တပူၤန့ၣ်ကို		လၢ်ကို
ချဲကို		စုကို
ဘီကို		ပစုကို
နးကို		ပခိဉ်ကို

ကို

- ၇၇. **ကျီကို** မှာသွန်ယံဉ်ဒီး ပမာကသံဉ်လာပိတ်မုဉ်အသွန်ဟးဂီၤအဂီၤလီၤ.
- ၇၈. **ကံးကို** နှံဉ်မုဉ်တၢ်လာအမၤအသးဝံးဒီးကး.တၢၤဆံးပကီၤနှံဉ်ဒီးပကီၤလၢကံးကိုကံးလုလီၤ. ဒီးသွန်ပြီဇိနီဉ်တကလုာ်ပကီၤစုာ်ကံးအမံၤလၢကံးကိုလီၤ.
- ၇၉. **ကွဲကို** နှံဉ် မုဉ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်လီၤကံးလၢကွဲတစဲးဒီးအိဉ်အါလၢတၢ်ကီၤခါတၢ်ကီၤပျံၤနှံဉ်အါအါ. အုဉ်တၢ်နးနးဒီးပကီၤလၢကွဲကိုလီၤ.
- ၈၀. **ဆိပကို** နှံဉ်မုဉ်ဆိတကလုာ်လီၤ.
- ၈၁. ခုနုဉ် ကံးအမံၤလၢခုတဂ့ၤ. ပကီၤလၢခုနုဉ် **အနီကို**.ကံးလၢဘိဉ်သအိဉ်တက့ၤ.
- ၈၂. **ကိုသွဲကနုဉ်** နှံဉ်မုဉ်ကီၤနးနးကလံာ်နှံဉ်လီၤ.
- ၈၃. **ကိုအိဉ်ဒီးအံၤ**.ပုၤကီၤနှံဉ်တၢ်အိဉ်ဒီးအံၤတကျါဘဉ်.နှံဉ်အမါတဂၤသံတဂၤ.သံနှံဉ်အဝါတဂၤသံတဂၤ.သံအဖိအိဉ်တဂၤသံတဂၤသံ. ပုၤဒ်နှံဉ်တဖဉ် မုဉ်ပုၤအကီၤ.ဒီးပကီၤလၢပုၤအကီၤပုၤအဂီၤလီၤ. ပုၤကီၤပုၤဂီၤ.
- ၈၄. **မုဉ်ကိဉ်** ဒ်ပစံးတၢ်သီးမုဉ်နီၤလၢအတဂ့ၤဘဉ်.
- ၈၅. **စကိုစကို** နှံဉ် မုဉ်ပုၤလၢယဲၤနးနးကလံာ်ဒီးအခိဉ်ထီဝဲတဖဉ်နှံဉ်ပစံးလၢစကိုစကိုလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတကဲဒီးယဲၤလီၤမးစကိုစကိုလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမုဉ်ယဲၤဒီးအစုအခိဉ်ထီဝဲနှံဉ်ပစံးလၢစကိုစကိုစကိုလီၤ.
- ၈၆. **ပကို** နှံဉ်မုဉ်တလၢၤနီၤအဝုာ်အမံၤလီၤ. ဒီးပယီၤဒုးနှံဉ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်မုဉ်တလၢၤနီၤအကလုာ်လီၤ.
- ၈၇. **ကိုဘိကိုဘဉ်** နှံဉ် မုဉ်မုဉ်ကသါဘဉ်ကိဉ်မုဉ်ဂ့ၤ. မုဉ်ကသါဘဉ်လၢမုဉ်သပၤပုၤမုဉ်ဂ့ၤ. ဘိထီဝဲဒီးပစံးလၢကိုဘိလီၤ. သဉ်ကိဘိအိဉ်နှံဉ် စကိုတလိဉ်တက့ၤ.
- ၈၈. **မုဉ်ကိုဘိ** နှံဉ် မုဉ်ပစိမုဉ်စဲးဘူးလၢ သပၤအကပၤဘိကံၢ်ကလံာ်ဒီးပစံးလၢမုဉ်ကိုဘိလီၤ. ပုၤတဂၤဖိမုဉ်ကိဘိဘဉ်ကိဘိဘိနးသမိး.
- ၈၉. **ကိုကုာ်ကိုကို** နှံဉ် မုဉ်ပုၤကညိထီဉ်ခးဒီးဘဉ်တပုၤပုၤဒုးဝဲဘဉ်တပုၤပုၤစၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢကိုကံၢ်ကိုကိုလီၤ. နထီဉ်ခးကိုကံၢ်ကိုကိုကိုနှံဉ်ဘုမဲထီဉ်တဖိးဘဉ်.
- ၉၀. **ထွဉ်ဖါကိုကို** နှံဉ် မုဉ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်အစုထီထီအခိဉ်ထီထီဒီး အမိၢ်ပုၤထဲထဲးချဉ်ဘိဇိနီၤနှံဉ် ပစံးလၢထွဉ်ဖါကိုကိုလီၤ. ထွဉ်ဖါကိုကိုတဘိဟးမးကိုကိုကိုကိုလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢထွဉ်ဖါကိုကိုတဘဉ်လီၤ.
- ၉၁. **ကိုကိုလၢလၢ** နှံဉ် မုဉ်ပချီထီဉ်ထံချီကိုထီဉ်ဘဉ်ဒးဇိဒီးပစံးလၢကိုကိုလၢလၢလီၤ. ချီထီဉ်ထံချီနှံဉ်ကိုကိုလၢလၢတက့ၤ. ပကဒုးလုဉ်ပုၤဆံးလီၤ.
- ၉၂. **ကိုကဖိလီ** နှံဉ်မုဉ်ပဘၢအိဉ်နှံဉ်ဒီးမံကဖိလီဒီးကို

ကို

- ဝဲနှံဉ်ပစံးလၢကိုကဖိလီလီၤ. တၢ်လၢကပုာ်ဝဲဒီးကိုဝဲတဖဉ်နှံဉ်ပစံးလၢအကိုကဖိလီလီၤ. ခွဲးလီၤမုဉ်ကဖိလီလီၤနှံဉ်ပအိဉ်တကဲဘဉ်.မၤခုဉ်လီၤဒ်ကယၢ်.
- ၉၃. **ပုၤကီၤပုၤဂီၤတဖဉ်** နှံဉ်မုဉ်ပုၤလၢတီၢ်ဖိတီၢ်မၤနးနးကလံာ်ဒီး ဖိအိဉ်တကဲမၤအိဉ်တကဲဘဉ်ဒီး ပစံးလၢပုၤကီၤပုၤဂီၤလီၤ. ဖိခွါလၢအကိုဒ်နှံဉ်တဖဉ်နှံဉ် ဖိမုဉ်ဟံးနှံဉ်တဘျီဘဉ်.တလၢတဖဉ်ဟံးနှံဉ်ဘဉ်.
- ၉၄. **မၤတၢ်အသးကို** နှံဉ် မုဉ်ပုၤလၢအမၤကလိက့ကါတအိဉ်ဘျးဘဉ်ဒီးခုဝဲနးနးကလံာ်နှံဉ် ပစံးလၢမၤတၢ်အသးကိုလီၤ. ပုၤလၢမၤတၢ်အသးကိုတဖဉ်နှံဉ်တၢ်အိဉ်တၢ်အိဉ်ကစီဒီလီၤ.
- ၉၅. **မိကို** နှံဉ်မုဉ်ထံတကလုာ်နှံဉ် ကိဉ်ထံချီအသးဒီးကလံာ်ထီဉ်ထံ ထံချီကလံာ်ထီဉ်အသးဒီး ပစံးလၢမိကိုလီၤ. မိကိုမိဆါနှံဉ်တအိဉ်ဘဉ်ကိးပုၤဒီးဘဉ်. အိဉ်တပုၤပုၤဒီးလီၤ.
- ၉၆. **ကျီကို** နှံဉ် မုဉ်သွန်ယံဉ်တကလုာ်ပအိဉ်အဒီးဒီးပကီၤလၢကျီကိုလီၤ. ဒီးပုၤကညိအညဉ်မုဉ်ဂီၤဒီးချီလုဉ်ဝဲအထံလီၤ. ဒီးအိဉ်ခံကလုာ်ဒီးအဂီၤတကလုာ်ဒီးအဝါတကလုာ်လီၤ. အဂီၤတကလုာ်နှံဉ်အလုာ်ကပိၤဒီးအဒီးဂီၤချဉ်ကလုာ်. အဝါတကလုာ်အလုာ်ကယဲၤဒီးအဒီးနှံဉ်ဝါဝဲလီၤ.

ကို

- ၁. **ကိုမုဉ်ကယၢ်တၢ်အိဉ်ခဲလၢာ်** နှံဉ်ဒီး ပကီၤလၢကိာ်လီၤ. ပကီၤနှံဉ်အိဉ်လၢပခိဉ်ဒီးပကစၢ်အဘဉ်စၢၤလီၤ. ပကီၤပယီၤ.
- ၂. **ကိုဘိ** နှံဉ်မုဉ်ပကိာ်တက့ၢ်ဒီဘိညါနှံဉ်လီၤ.
- ၃. **ကိုယုာ်** နှံဉ် မုဉ်ပပုာ်အခိဉ်ထံးလၢအဟဲကိာ်ထီဉ်ကဒါအသးဆူပထးခိဉ်တခီလၢပကိာ်အလီၤနှံဉ်လီၤ.
- ၄. **ကိုအိဉ်ထံ** နှံဉ် မုဉ်ပကိာ်ဟိးပကိာ်ယိးလၢအမၤအသးကံၤမၤချါဒီးအိဉ်လၢပကိာ်ယုာ်အကပၤဒီးလဲၤစဲလိာ်အသးဆူပသုဉ်ပသးအခိဉ်ထံးနှံဉ်လီၤ.
- ၅. **ကိုဆၢဉ်ထံး** နှံဉ်မုဉ်ပကိာ်အခိဉ်ထံးလၢပဟိးကုာ်အက့ၢ်ပုၤဝးတရံးနှံဉ်လီၤ.
- ၆. **ကိုကနံဉ်** နှံဉ် အိဉ်ဝဲလဲဉ်.မၤသးဒ်လဲဉ်စတသုဉ်ညါဘဉ်. ပအိဉ်တၢ်အိဉ်တၢ်နှံဉ်တုၤအလီၤဘဉ်ဆူပကိာ်ကနံဉ်ပုၤဒီးပဆူဉ်တကီၢ်ခါလီၤ.
- ၇. **ကိုခံ** နှံဉ်မုဉ်တၢ်ဆူပချၢယံတခီဒီးပကီၤလၢပကိာ်ခံလီၤ.
- ၈. **ကိုကျးခံ,ကိုကျၢ်ခံ** နှံဉ်မုဉ်ပကိာ်အဘိဆူပချၢတခီနှံဉ်လီၤ.
- ၉. **ကိုဃံ** နှံဉ် မုဉ်ပကိာ်အယံလၢအထီဘျီလိာ်အသး

ကိတ်

ဒီးပပျိုယံန့ၣ်လီၤ.

၁၀. **ကိတ်ဃ်အကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ဃ်အအိပူၤတၢ်စၢ်ပယဲၣ်
ဇၢ်အိၣ်တဘီၣ်အန့ၣ်လီၤ.

၁၁. **ကိတ်ဟိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ဃ်း.ပကိတ်အိထံန့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ကိတ်စၢ်း,ကိတ်စဟိး,ကိတ်ဆိးပူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဖဲပဟိး
ကွၢ်အဘၢၣ်စၢၤပခၢ်ဖိလၢ်, ပကိတ်ယျၢ်လဲၤလီၤအသိး
န့ၣ်လီၤ.

၁၃. **ကိတ်ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထုၣ်ဖျိလၢအလဲၤန့ၣ်အူပဟၢၤဖၢ
ပူၤဖဲပနါဒုအဖိလၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁၄. **ကိတ်ယျၢ်ဒီး,ကိတ်ဒၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယျၢ်အဘိယံန့ၣ်
လီၤ.

၁၅. **ကိတ်လၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်အဘိအူပဆုးလီၤပခိၣ်ပခၢ်
အဖိလၢ်တခီန့ၣ်လီၤ.

၁၆. **ကိတ်သွး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယျၢ်အအိပူၤ မၤသးဒ်အသူ
ထီၣ်ဒီးသွဲန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်သွးလီၤ. ဒီးပသးတမ့ၢ်
ဘၣ်,တၢ်သၣ်တနီၤနီၤပအိၣ်ဒီး ပကိတ်ယျၢ်ကိတ်ဘိသွးဝဲ
လီၤ.

၁၇. **ကိတ်ဘံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်တပျၢ်နးနးကလဲၣ်ဒီး ပက
တိၤကွၢ်တၢ်တသိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပကိတ်ဘံးကိတ်
တိၤလီၤ. ဒီးတခိပကူၤ, ဒီးတခိပဘၣ်တမ့ၢ်န့ၣ်ပကတိၤ
တၢ်တသိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပကိတ်ဘံးလီၤ. ဒီး
ပကိတ်ယျၢ်

ဘံးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်သိးလီၤ. ကိတ်ဘံးကိတ်ဘံး.

၁၈. **ကိတ်အံးသံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်သိၣ်သိၣ်တသိၣ်
သိၣ်,ဘံးသံးဘံးသံးန့ၣ်ဒီး ပကိတ်လၢပကိတ်ယျၢ်အံးသံး
အံးသးလီၤ. ဒီးပကိတ်ဘံးသံးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်သိးလီၤ. ဘံးသံး
ဘံးသံး,အံးသံးအံးသံး.

၁၉. **ပကိတ်ပယီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်အဘၢၣ်စၢၤဒီးပကစၢ်အ
ဘၢၣ်စၢၤစ့ၤလီၤဝဲဒီးပစံးလၢပကိတ်လီၤ. ပကိတ်န့ၣ်စ့ၤ
လီၤဝဲပကစၢ်ဒီးပခိၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

၂၀. **စၢၤကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ.ဟုမ့ၢ်ဂ့ၤ.တအါဘၣ်ဒီးအိၣ်
တစဲးဖိဇၢ်န့ၣ်ပစံးလၢစၢၤကိတ်လီၤ,စမၤဘုန့ၢ်တအါဘၣ်,
န့ၢ်စၢၤကိတ်လီၤ.

၂၁. **မကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တယံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီး ပစံးလၢမ
ကိတ်လီၤ, ပုၤလဲၤတၢ်တယံၣ်ဒီးဘၣ်, လဲၤဒီးတၢ်မကိတ်ဒီး
လီၤ,ဒီးတၢ်လၢပူၤကွၢ်အလီၢ်ခံတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမကိတ်
လီၤ. လၢထံးလၢမကိတ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးလၢအပူၤကွၢ်
ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ပစံးလၢမကိတ်လီၤ,ဒီးပုၤတဝဲၣ်
ဖိစံးဝဲလၢမကိတ်လီၤ.

၂၂. **ခဲကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစံးအိၣ်ဒၣ်ကယၢ်တစိၣ်ဒီးပစံးလၢ
ခဲကိတ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢခဲကိတ်လီၤ, ခဲကိတ်ဒၣ်
ကယၢ်,ဒ်ပစံးတၢ်အသိးအိၣ်ဒၣ်ကယၢ်တစိၣ်စံးဝဲလီၤ.

ကိတ်

စကလဲၤခဲကိတ်,ဆူလၢ်ဟူယၢ်,အိၣ်ဘိၣ်ကိတ်

see ကလိ ၂၁

၂၃. **ဆံးကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်,မ့ၢ်ဖိနဲ
ကဲၣ်ဇၢ်ဒီးပစံးလၢဆံးကိတ်ဇၢ်လီၤ. ကဆိဖိတနုးဆံးကိတ်
ဇၢ်,စမ့ၢ်ဖိၣ်ဒီးကန့ၢ်လီၤ.

၂၄. **ဂ့ၤကိတ်ယၢ်** န့ၣ် ထီၣ်ရီၤမ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်ဂ့ၤတမံၤဒီးပ
စံးလၢဂ့ၤကိတ်ယၢ်လီၤ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဂ့ၤဘၣ်ဝဲၣ်
လီၤ. စကွၢ်ချံတဘျီဂ့ၤကိတ်ယၢ်.

၂၅. **ကိတ်ကတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယျၢ်လီၤတၢ်သၣ်အချံတတြီၢ်
ဘၣ်ပကိတ်ယျၢ်ပုၤဘၣ်ဒီး နိးကတံၢ်လၢပကိတ်ယျၢ်ပုၤန့ၣ်
ပစံးလၢပကိတ်ကတံၢ်လီၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပကိတ်
ကတံၢ်လီၤ,စယျၢ်လီၤတၢ်သၣ်အချံတပျၢ်စကိတ်ကတံၢ်
စသးကလၢ်တုၢ်လီၤ.

၂၆. **ကိတ်ကနံကိတ်ကနါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ယျၢ်ဒၢအဖးဖိန့ၣ်
ကမိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပကိတ်ကနံလီၤ.

၂၇. **ကိတ်ဆၢၣ်ထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ခိၣ်ထံးအကပၤယၢ်ခိဖဲ
ပဖံဘၣ်ခိၣ်ကတၢ်ယီၤပကိတ်ခိၣ်ထံးန့ၣ် ပစံးလၢပကိတ်
ဆၢၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢပကိတ်ထံးလီၤ. ပုၤ
တဂၤအကိတ်ဆၢၣ်ထံးဘိၣ်ဂ့ၤသမိး.

၂၈. **ကိတ်ဆိဟု** န့ၣ်မ့ၢ်ပမံလီၤလၢပသးနါပုၤတခိဒီးပချံး
စုချံးခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကိတ်ဆိဟုလီၤ. ပနၢ်တနုးကိတ်ဆိ
ဟုမးသါပြုၢ်ကလၢ်လီၤ.

၂၉. **ကိတ်ခိၣ်ကိတ်ဒု** န့ၣ် မ့ၢ်ဒၢးဖိခိၣ်ဒၢးဖိလၢ်, ဟံၣ်ဂီၤ
ခိၣ်ဟံၣ်ဂီၤထံးန့ၣ်ပစံးလၢကိတ်ဒုလီၤ, လဲၤလိၢ်ကွၢ်ယျၢ်န
ပုၤလၢကိတ်ခိၣ်ကိတ်ဒုန့ၣ်တက့ၢ်.

၃၀. **ကိတ်လီၤကတီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယျၢ်လီၤတၢ်ဒီးမၤသးဒ်အ
ကတံၢ်ယၢ်အသိးဒီးပအိၣ်လီၤကွၢ်ထံးဒီးဘျီကွၢ်ဝဲလီၤ,ပ
မ့ၢ်တအိၣ်လီၤဘၣ်ထံးဒီးပသါတက့ၢ်ထီၣ်လီၤ,ဒီးပကိတ်မၤ
အသးတမံၤန့ၣ်ပကိတ်လၢပကိတ်လီၤကတီၢ်လီၤ.

၃၁. **ကိတ်ကတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယျၢ်တၢ်ဒီးလဲၤန့ၣ်တတြီၢ်ဘၣ်
မ့ၢ်ဂ့ၤ,အဘၣ်ဆဲးထီၣ်,ဘၣ်ကွၢ်ထီၣ်,ကတံၢ်ထီၣ်,ကတံၢ်ယၢ်
လၢပကိတ်ယျၢ်အအိပူၤန့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢကိတ်ကတံၢ်လီၤ.

၃၂. **ကိတ်ကတြီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်မၤသးဒ်အအိၣ်ဒီး
အကတြီၢ်ကတြီၢ်အသိးတမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီး ပကိတ်လၢပ
ကိတ်ကတြီၢ်ကတြီၢ်လီၤ.

၃၃. **ကိတ်ကတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်လီၤတြီၢ်ယၢ်လၢတၢ်က
ဆူးပူၤဒီး ပထူးထီၣ်ကွၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ, ကတံၢ်က
တံၢ်.

၃၄. **ကိတ်ကတံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစၢၤယၢ်ပကိတ်သကံၢ်နးကဲၣ်ဆိး
န့ၣ်ဒီးပကိတ်လၢပကိတ်ကတံၢ်လီၤ,ကတံၢ်ကတံၢ်.

၃၅. **ကိတ်ကတံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယျၢ်လီၤတၢ်ချံ,တၢ်ကူၢ်လိၣ်ဒီး
လဲၤန့ၣ်တတြီၢ်ဘၣ် ဆွံသဝါယၢ်အသးလၢပကိတ်ယျၢ်အိ

ကိတ်

ပူၤန့ၣ်ဒီးပကိးလာပကိတ်ကတံၢ်လီၤ,ကတံၢ်ကတံၢ်.

၃၆. **ယိတ်ကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမိတ်ထီၣ်ပခိၣ်ဒီးပဟ်ထီၣ်ပကိတ်န့ၣ်လီၤ,ယိတ်ကိတ်အိၣ်ခၣ်.

၃၇. **စုၣ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ထီၣ်ပကိတ်ဒီးပယုကွၢ်တၢ်ဝုၤဝုၤန့ၣ်လီၤ.

၃၈. **လၢ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ထီၣ်ပကိတ်မိကတိန့ၣ်လီၤ.

၃၉. **သံးကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပုၣ်လီၤပကိတ်န့ၣ်လီၤ.

၄၀. **သံးကိတ်လၢ်ကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပပျံၤတၢ်ဒီးပကွၢ်တၢ်ပဟ်ထီၣ်ပကိတ်တစးစး ပဟ်ပုၣ်လီၤပကိတ်တစးစးန့ၣ်ဒီးပကိးလာသံးကိတ်လၢ်ကိတ်,သံးကိတ်လၢ်ကိတ်လီၤ.

၄၁. **သုၣ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖဲအဒုၣ်ကိတ်ဖိလၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄၂. **ကိတ်ခါ** န့ၣ်မ့ၢ်ကိတ်အဆိလီၤ. ကိတ်ခါယိတ်ခါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိတ်တၢ်ယိတ်ခါလၢ်လီၤ.

၄၃. **ဆံၣ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်အစးဝဲအကပိတလၢ်ဘၣ်,ဘၣ်ဒးဖိန့ၣ်လီၤ.

၄၄. **ဆံးကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်အစးဝဲအန့ၣ်,အဖျၢၣ်,အန့ၣ်,အဘုၣ်,အလိၣ်တဒိၣ်ဘၣ်,ဖိန့ၣ်ဘၣ်ဒးခါန့ၣ်လီၤ.

၄၅. **ဂ့ၤကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်အစးဝဲဂ့ၤဘၣ်ဒးခါန့ၣ်လီၤ,မ့ၢ်အစးဝဲဂ့ၤစ့ၢ်ကိးဒ်န့ၣ်လီၤ.

၄၆. **စ့ၢ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်အစးဝဲတအါဘၣ်,ဘၣ်ဒးခါဒ်န့ၣ်လီၤ.

၄၇. **မကိတ်** န့ၣ် ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်လာပျၢၤလၢသီ,လၢထံးန့ၣ်လီၤ,လၢထံးလၢမကိတ်.

၄၈. **မကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအပူၤကွံၣ်တယံၣ်ဒီးဘၣ်,ပူၤကွံၣ်တစိၣ်ဖိဒီးန့ၣ်လီၤ. မကိတ်အုး,မကိတ်ပကိတ်.

၄၉. **ခဲကိတ်** န့ၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်ဆူခံဆူညါ,တုၤဆူညါလၢအယံၣ်န့ၣ်လီၤ,တၢ်တဘီအံၤအဆိတအိၣ်ဘၣ်.

၅၀. **ခဲကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအတမၤဒီးဘၣ်အသးဘၣ်ဒီးတယံၣ်လၢဘၣ်ကမၤအသးဖဲတစိၣ်ဖိအတီၢ်ပူၤခဲကန့ၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

၅၁. **ကိတ်ဘိ** မ့ၢ် ကိတ်ယုၢ်အဆိလီၤ, ကိတ်ယုၢ်ကိတ်ဘိဆါကၤ,စဘၣ်တမုၢ်တၢ်အံၤ.

၅၂. **ကိတ်ယုၢ်ကိတ်ဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်အဆိပူၤလၢပယုၢ်လီၤမ့ၢ်ခါထံးခါန့ၣ် ပစံးလာပကိတ်ယုၢ်လီၤ, စဘၣ်တမုၢ်စကိတ်ယုၢ်သွးနးကၤ.

၅၃. **ကိတ်ယုၢ်ဒါ** န့ၣ်မၤသးဒ်ပယံၣ်ကလုၤစၢ်အသိးဒီးထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်တုၤသိးဒီးပကိတ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအပူၤလၢပယုၢ်လီၤတၢ်န့ၣ်ဒီးပလုၢ်အသးတပလုၢ်တပလုၢ်ဒီးဘိညါဒီးပကိးလာပကိတ်ယုၢ်ဒါလီၤ.

၅၄. **ကိတ်လီၤလဲးလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပန့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မံလီၤလၢအသးခါပျံၤတခါဒီးပစံးလာကိတ်လီၤလီၤ. ဆၣ်ခါကိတ်ခါန့ၣ်မ့ၢ်ကျၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢအသးဒီးပကိးလာကိတ်

ကိတ်

လီၤလီၤ.

၅၅. **ကိတ်အိၣ်ထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယုၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလာကိတ်အိၣ်ထံလီၤ,ဒီးပူၤတနီၤနီၤစံးလာပကိတ်ယုၢ်လီၤ.

၅၆. **ကိတ်ကန့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယုၢ်အသးပူၤလၢပအိၣ်ထံလီၤကမၤဒီးပဆူၣ်န့ၣ် ပစံးလာပကိတ်ကန့ၣ်လီၤ,ပကိတ်ကန့ၣ်န့ၣ်အဆိပူၤဖိန့ၣ်ကဲၣ်ခါလီၤ.

၅၇. **ကိတ်သန့ကဖါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယုၢ်ဒါအဖးဖိန့ၣ်ကမိတ်ထီၣ်ဒီးပကိးလာပကိတ်သန့ကဖါလီၤ, ဒီးပူၤတနီၤနီၤစံးလာပကိတ်သန့သၣ်လီၤ.

၅၈. **ယိတ်ကိတ်အိၣ်ခၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိကန့ၣ်ပူၤဂၤစံၣ်တၢ်တၢ်ပကန့ၣ်မုၢ်ဒီးပခိၣ်မိတ်ထီၣ်အသးဒီးအခၣ်အိၣ်ထီၣ်အသးဒီးပစံးလာယိတ်ကိတ်အိၣ်ခၣ်လီၤ,ပူၤတဂၤပူၤဂၤစံၣ်တၢ်တၢ်ဒီးကန့ၣ်မးဝဲယိတ်ကိတ်အိၣ်ခၣ်လီၤ.

၅၉. **ဆံၣ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ချိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်တလၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလာဆံၣ်ကိတ်လီၤ,ဒီးပူၤတနီၤနီၤစံးလာဆံၣ်ပုလုလီၤ, ပူၤတဂၤဖဲဒုးတလီၢ်ဆံၣ်ကိတ်ခါလီၤ,ခိၣ်ဖျၢၣ်တဘျီဆံၣ်ကိတ်ခါပဖျၢၣ်တသ့ဘၣ်.

၆၀. **အကိတ်အယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလိမ့ၢ်ဂ့ၤ,အသလုၤစ့ၢ်လီၤလၢအခိၣ်န့ၣ်အဆၢဒီးအမိၢ်ပျၢ်အဆၢန့ၣ် ပစံးလာအကိတ်လီၤ, ပလိတဖျၢၣ်အကိတ်ထီၣ်ကၤ.

၆၁. **တူၣ်ကိတ်တူၣ်ယိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အစိးမ့ၢ်ထီၣ်တဲာ်ဒီးပစံးလာတူၣ်ကိတ်လီၤ,သ့ၣ်တူၣ်ကိတ်န့ၣ်အစိးတအိၣ်ဘၣ်, ပူၤကညိသံတူၣ်ကိတ်န့ၣ် မ့ၢ်တလၢကူၢ်တဲာ်အကိတ်ဒီးသံဝဲန့ၣ်ပစံးလာသံတူၣ်ကိတ်လီၤ..

၆၂. **န့ၣ်တူၣ်ကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပူၤလၢအပျံၤတၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလာအန့ၣ်တူၣ်ကိတ်လီၤ, ပူၤလၢအန့ၣ်တူၣ်ကိတ်တဖၣ်န့ၣ်ဘိၣ်သအိၣ်န့ၣ်ခါတပျံၤဝဲ, ကဆိန့ၣ်ခါတပျံၤဝဲဒီးပစံးလာအန့ၣ်တူၣ်ကိတ်လီၤ.

၆၃. **ကလံၤတူၣ်ကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကလံၤသဝဲးလာအအူတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကမူၣ်ကမိၣ်ထီၣ်ဆူတၢ်ကပိတ်လီၤဒီး တရံးအသးရဲးရဲးန့ၣ်ဒီးပစံးလာကလံၤတူၣ်ကိတ်လီၤ. ကလံၤတူၣ်ကိတ်န့ၣ်အူတရံးဟီၣ်ခိၣ်ကမူၣ်န့ၣ်တရံးအသးရဲးရဲးဒီး နီၣ်ထီၣ်ဆူတၢ်တပိတ်လီၤဒီး ဟါမၢ်ကွံၣ်ဒီးပစံးလာကလံၤတူၣ်ကိတ်လီၤ. ဒီးပူၤတနီၤနီၤစံးလာကလံၤထီၣ်သဘၣ်ဂီၢ်ဒုး, ဒီးပူၤတနီၤနီၤစံးလာကလံၤထီၣ်သဘၣ်တဲးဒုးလီၤ.

၆၄. **ကိတ်ဃး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်ဘျီၣ်ကလံၤဒီး ပတကတိၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်, ဒီးပတဂဲၤဘၣ်ဒီးပစံးလာပကိတ်ဃးလီၤ. န့ၣ်အိၣ်သံၣ်ဝဲဒီးကိတ်ဃးမံၣ်ကစၢ်တက့ၢ်, ပူၤတဂၤအတုၤအလီၤဒီးကိတ်ဃးမးသါတံးကလံၤလီၤ, ကဆိယုၢ်ထီၣ်ဒီးစကိတ်ဃးလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ.

၆၅. **ကိတ်ခဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ကျးခဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးပူၤမ့ၢ်ဟဲလၢ

ကိတ်

ပလီခံဒီးပစံးလာအဟဲလာပကိတ်ခံလီၤ. ပကိတ်လာပချာ
ယံတခါန့ၣ်ပစံးလာပကိတ်ခံဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာပကိတ်
ကျးခံဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာပကိတ်ကျးခံလီၤ. ဒီးပုၤက
ညီမ့ၢ်ဟဲလာပလီခံဒီးစၢ်ဆါဒီးပကိတ်ကျးခံန့ၣ်ဒီးပတ
ထံၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာအဟဲလာပကိတ်ခံတခါလီၤ. ဒီးပုၤ
လာအတၢ်တန့ၣ်ဘၣ်ကစၢ်ယွၤဒီးစံးဝဲသါကနၢ်လာခံ
လီၤ.စံးဝဲန့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ကသံခဲဂီၤခါ,ခဲတဂီၤခါန့ၣ် တသ့ၣ်
ညါဘၣ်ဝဲဒီးပခိလီၤလာတၢ်သံဟဲလာအကိတ်ခံလီၤ.

န့ၣ်သုးသီမ့ၢ်သုးနံၤ
တၢ်သံဟဲလာန့ၣ်ကိတ်ခံ

၆၆. **ကိတ်ခံမံၣ်သလံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်အလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလာ
ပမဲၣ်တဒၢလာပတထံၣ်ဘၣ်တၢ်အလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလာ
ကိတ်ခံမံၣ်သလံၣ်လီၤ.တၢ်ဘျၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဝဲလာပ
ကိတ်ခံမံၣ်သလံၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်လီၤ.

၆၇. **ဖိုးကိတ်ဖိုးယီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီလီၤတၢ်ဒီးကတိၤကြီ
တၢ်ဒီးပစံးလာဖိုးကိတ်လီၤ, ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်ဖိုးကိတ်
ဖိုးယီၢ်နးကၤ.

၆၈. **ကိတ်ခိၣ်ကိတ်ထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ကွံၤလာကတၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံး
လာကွံၤကိတ်ထံးလီၤ. ကွံၤကိတ်ထံးလာကွံၤကတၢ်ထီၣ်လၢစ့ၤ
ခိၣ်လီၤန့ၣ်ပစံးလာကွံၤကိတ်ထံးလီၤ, ဒီးပုၤအကိတ်ဆူအ
ကတၢ်ထီၣ်ဆူအခိၣ်တခါန့ၣ်ပစံးလာအကိတ်ထံးလီၤ.

၆၉. **ပုၤကညီအကိတ်ထံး** န့ၣ်မ့ၢ်အကိတ်တတၢ်ထီၣ်ဆူအ
ခၢ်လၢန့ၣ်ပစံးလာအကိတ်ထံးလီၤ. စခၢ်သလံၤထီၣ်ဝဲစ
ကိတ်ထံးအံၤဆါသမိး,မ့ၢ်ကဝုသ့ၣ်သ့ၣ်စၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်.

၇၀. **ကလုအကိတ်ကတိၤအကိတ်** ပုၤကညီကတိၤတၢ်
ကတိၤဆူဖျိးဆူပျၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကတိၤတၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်ပုၤဂၤဒီး စံး
ထီၣ်ပတြၢၤအသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလာကတိၤလုအကိတ်လီၤ,
ပုၤတဂၤကတိၤအကိတ်တဖၣ်ဒီးသီးဒီး ပုၤတဂၤအိၣ်ဘၣ်
မ့ၢ်နီတဂၤ.အိၣ်မ့ၢ်ထဲအိၣ်တဂၤခါလီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤ
အကိတ်တဘၣ်ကျဲဘၣ်ကပူၤ,ဆူဖျိးဆူပျၢတၢ်နးကၤ.

၇၁. **လုကိတ်လုယီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီကတိၤတၢ်ဒီးဆဲးတ
လံၣ်တယွၤဝဲဒီး မ့ၢ်ထံၣ်တၢ်ဖိနဲခါန့ၣ်စံးဝဲလာခိၣ်ခိၣ်
ကလဲၣ်ဒီး ပစံးလာလုကိတ်လုယီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤလုအ
ကိတ်နးသမိး,ထံၣ်ပဒဲတဖၣ်ဒီးစံးဝဲလာသါထံၣ်တကျၢ်ခိၣ်
လီၤ.

၇၂. **ကိတ်ယုၢ်လီၤကမၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထံးလီၤဝဲ
ဆူပကိတ်ကဘျးကတၢ်ဆူပကိတ်အကနံၣ်ပုၤဒီးပစံးလာ
ပကိတ်ယုၢ်လီၤကမၢ်လီၤ. စအိၣ်ထံစကိတ်ယုၢ်လီၤကမၢ်
ဒီးစဆူၣ်လာထံလီၤ.

၇၃. **ကိတ်ကျၢ်ခိၣ်ကိတ်ကျၢ်ခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ဆူပလီၢ်ခံ
တခါန့ၣ်ပစံးလာပကိတ်ကျၢ်ခံလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာ
ပကိတ်ကျးခံလီၤ. ပကိတ်ဆူပကိတ်ယုၢ်တအိၣ်ဘၣ်တခါဆူ

ကိတ်

ပကိတ်ခံတခါန့ၣ်မ့ၢ်ကျၢ်ခံလီၤ.ဘိၣ်သအိၣ်အုၣ်ထွံၣ်တဖၣ်
အကိတ်ကျၢ်ခံဒီးထွံၣ်သံဝဲလီၤ.

၇၄. **ကိတ်ယုၢ်အကတၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယုၢ်အသရူၤပ
ကိတ်အကနံၣ်ပုၤန့ၣ် ပစံးလာပကိတ်ယုၢ်အကတၢၤလီၤ.
ပအိၣ်ထံဒီးလီၤကမၢ်ဆူပကိတ်ယုၢ်အကတၢၤဒီးပဆူၣ်ဒီး
ပကူးနးနးကလဲၣ်လီၤ.

၇၅. **ကရီအကိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီကတိၤကဘျးကဘျၢၣ်
တၢ်ဒီးပစံးလာကရီအကိတ်လီၤ. ပုၤကညီမ့ၢ်ထံၣ်တၢ်ခါ
စံးဝဲလာသါထံၣ်, မ့ၢ်တထံၣ်နၢ်သက့တၢ်ဒီးစံးဝဲလာသါ
ထံၣ်ဒီး စံၣ်တၢ်ဝဲဒ်အထံၣ်ဝဲအသီးဒီး ပစံးလာကရီအ
ကိတ်လီၤ. တလၢကရီအကိတ်,စံးဝဲလာသါထံၣ်
ကဘိမ့ၢ်ဒီးတထံၣ်မးဝဲနီတစု.

၇၆. **ဆံးကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိနဲကဲၣ်ခါန့ၣ်ပစံးလာဆံးကိတ်
ခါလီၤ. ပနၢ်ဖိတဖၣ်ဆံးကိတ်ခါ,ဂီၤဖိတဖၣ်ဆံးကိတ်ခါ,
ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာဖိနဲခါလီၤ.

၇၇. **ကိတ်သုးယီၢ်သုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်တၢ်အဒိၣ်ကဲၣ်ဆိး ဒီး
ပကိတ်ယုၢ်န့ၣ်ဘံးဒီး တၢ်မိၣ်ကူးပသးဒီးပစံးလာပ ကိတ်
ယုၢ်သုးလီၤ, ဒီးပဘၣ်တမ့ၢ်ပကိတ်ယုၢ်မၤသးဒ်က တံၣ်
တၢၤအသးန့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ယုၢ်သုးလီၤ.စကူးဒီးစကိတ်ယုၢ်
သုးစကတိၤတၢ်တသီၣ်လၢၤဘၣ်.

၇၈. **ကိတ်ယုၢ်ကနိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလာအသးဝံၣ်တၢ်အကလုာ်
ကနိးရဲၣ်ရဲၣ်အိၣ်ဒီး အကကြိတ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလာကိတ်
ယုၢ်ကနိးလီၤ, ပုၤတဂၤသးဝံၣ်တၢ်အကိတ်ယုၢ်ကနိးမး
ရဲၣ်ရဲၣ်လီၤ.

၇၉. **ကိတ်ကျးခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိတ်ဆူပလီၢ်ခံတခါဒီးဘိၣ်ညါန့ၣ်
ပစံးလာပကိတ်ကျးခံလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာ ပကိတ်
ကျၢ်ခံလီၤ, ဘိၣ်သအိၣ်တဖၣ် အုၣ်စကိးပနၢ်အကိတ်ကျး
ခံဒီးပနၢ်တဖၣ်သံသလူၤလီၤ.

၈၀. **ကိတ်ယုၢ်ကတၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးဝံၣ်တၢ်အပယုၢ်ထီ
တုၤပကလုာ်တသီၣ်လၢၤဘၣ်ဒီး ပစံးလာပကိတ်ယုၢ်က
တၢၤလီၤ. ပုၤတဂၤအုၣ်တၢ်အပယုၢ်ထီဒီးစအုၣ်ထွံအ
ခံဒီးစကိတ်ယုၢ်ကတၢၤဒီးစအုၣ်တၢ်တထီၣ်ဖျးမး.

၈၁. **ကြီအကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီလီၤတၢ်ဒီးပစံးလာကြီအ
ကိတ်လီၤ. ပုၤတဂၤစံးဝဲသါထံၣ်ကဘိမ့ၢ်ဒီးတထံၣ်တၢ်နီတ
မံၤ,မ့ၢ်လာအကြီအကိတ်လီၤ.

၈၂. **ဆၢကိတ်ခါ** န့ၣ် မ့ၢ်စံးဝဲဆၢယၢ်လီၤ. နအိၣ်ကနဲစီ
ဆၢကိးခါ, ဆၢကိတ်ခါလီၤ, စအိၣ်ကနဲစီဆၢကိတ်ခါမး
လဲၣ်.

၈၃. **ဘူးကိတ်ခါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘူးဝဲတယံၤဘၣ်ဒီးပစံးလာ
ဘူးကိတ်ခါလီၤ. ပအိၣ်ဟံၣ်ခံဖျၢၣ်အဘၢၣ်စၢၤဘူးကိတ်
ခါလီၤ.

၈၄. **ကိတ်ယံအကိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိတ်ယံအအိၣ်ပုၤန့ၣ်အိၣ်ဝါ

ကိတ်

ကျိပ်ကလံအနက်အသီးသီးပစံးလကိတ်ယံအကံလီၤ.
ဒီးပုတနီၤနီၤစံးလကိတ်ယံန့ၣ်ကံလီၤ. ကိတ်ယံအကံ
န့ၣ်ဝါဒ်ပန့ၣ်အသီးလီၤ.

၈၅. ပကိတ်ယံ န့ၣ် မ့ၣ်ပယံဖဲပကိတ်တတီၤန့ၣ်ပစံးလပ
ကိတ်ယံလီၤ.စဝံတံစကိတ်ယံယီၤယံဆါကၤ.

၈၆. ဂုၤကိတ်စ့ၢ် န့ၣ်မ့ၣ်ဂုၤဘၣ်
စံးစံးလီၤ. ပုၤတဂၤဂုၤကိတ်စ့ၢ်.ဒ်ပစံးတံအသီးပုၤတဂၤ
ဂုၤဂုၤကလဲၣ်စံးစံးလီၤ.

၈၇. ခဲဂီၤကိတ် န့ၣ်မ့ၣ်မုၢ်လၢကဆုၣ်ထီၣ်ကဒီးတနံၤန့ၣ်
လီၤ.

၈၈. ပကိတ် န့ၣ် မ့ၣ်ပပိတ်တံတီၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကံၣ်ပ
ကိတ်,ပကိတ်န့ၣ်မ့ၣ်ဒ်မၤဖိၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ. ဃုပကိတ်ဃုပ
ကံၣ်.ထၢပကိတ်ဖိၣ်ကွၢ်လံာ်န့ၣ်ပကိတ်န့ၣ် မ့ၣ်ဒ်သတြီၤအ
သီးလီၤ. နပကိတ်ကွၢ်သ့ၣ်ခဲကျိၣ်ထဲသီးစ့ၢ်ကိးခါ. ပ
ကိတ်န့ၣ်မ့ၣ်ဒ်ပပိတ်လီၤဒီးလီၤအသီးလီၤ.ပကိတ်လီၤနစုဖဲ
အံၤစကဒိၣ်တၢ်. ပကိတ်န့ၣ်ဒ်ပညိၣ်အသီးလီၤ. ပကိတ်
ယီၤသံးန့ၣ်ခိၣ်စၢ်ဆၢပံၤကလံာ်ဝံၤဒီးခး.ပကိတ်န့ၣ်ဒ်ပပိတ်
ထီၣ်အသီးလီၤ. ပကိတ်ထီၣ်နခိၣ်လၢစခိၣ်ဖိခိၣ်တဂ့ၤ.

၈၉. ခိၣ်ဒုကိတ် န့ၣ်မ့ၣ်ပခိၣ်ဒုအဆၢဆူပခိၣ်လၢအယၢၤ
တခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉၀. စုဒုကိတ် န့ၣ်မ့ၣ်ပစုဒုအဆၢဆူပစုလၢအယၢၤတ
ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉၁. ဘူးကိတ် န့ၣ်မ့ၣ်ဘူးတလံးဘၣ်ဒီးခါဒ်န့ၣ်လီၤ.

၉၂. တမံကိတ်န့ၣ်မ့ၣ်ဘၣ်ဒီးခါဒ်န့ၣ်လီၤ.

၉၃. ကိတ်လီၤ န့ၣ် ဒ်အံၤ. ဆၢခါကိတ်ခါတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်
ဘီ,ဘၣ်သံးန့ၣ်.ဘၣ်ဝၣ်ခိၣ်ဒီးဟးမံလီၤဟးမံလီၤန့ၣ်ပစံး
လကိတ်လီၤ. ကိတ်လဲၣ်.

၉၄. ကိတ်ဆီဟု န့ၣ် မ့ၣ်ပတီၤလီၤပစုဒီးပခိၣ်ဒီး ပအိၣ်
ကူၣ်စရၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉၅. ကိတ်ဒု,ကိတ်လံာ်ဒု န့ၣ် မ့ၣ်ပအိၣ်လၢတၢ်ကပိတ်လီၤ
ဒီးတၢ်ဆူပဖိလၢတခိၣ်န့ၣ်ပစံးလကိတ်ဒုလီၤ.ကိတ်ခိၣ်ကိတ်
ဒု,ကိတ်လံာ်ခိၣ်ကိတ်လံာ်ဒု.

၉၆. ကိတ်လီၤ န့ၣ်မ့ၣ်ပကျးလီၤပသးလၢဟီၣ်ခိၣ်သပံး
ကလံာ်ကိးဒုန့ၣ်လီၤ.

၉၇. ကိတ်လံာ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်ခီသရၣ်ခါ, သံ
ကွၢ်လၢပုၤဂၤတက့ၢ်.

၉၈. ကိတ်ယး န့ၣ်မ့ၣ်ပအိၣ်တြီၤကလံာ်ပတၢ်တဟူး,တ
သိၣ်တပုၤန့ၣ်ဒီးပကိးလကိတ်ယးလီၤ.

၉၉. ကိတ်ကွၢ်,ကတိၤကိတ်,ကိတ်မံၤ န့ၣ် စတသ့ၣ်ညါစ့ၢ်
ကိးဘၣ်. သံကွၢ်ကံလၢပုၤဂၤန့ၣ်.

၁၀၀. ကိတ်ထံး န့ၣ်မ့ၣ်အဒုဆၢဒီးအထံးဆၢန့ၣ်လီၤ. မ့ၣ်
ပကိတ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ.

ကိတ်

၁၀၁. သုၣ်ကိတ်ထံး န့ၣ်မ့ၣ်ဖဲအဒုဝဲကိတ်ခိၣ်ထံးသါတံးက
လံာ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀၂. ကိတ်ကိတ် န့ၣ်မ့ၣ်ကိတ်အခိၣ်န့ၣ်ဆၢမၤစုၤကူးဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၀၃. ကိတ်ယိတ် န့ၣ်မ့ၣ်မ့ၣ်အူအိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀၄. ကိတ်စဟီးလံာ် န့ၣ် မ့ၣ်ပကိတ်ယူၢ်ခိၣ်ထံးဖဲအလီၤ
ဆၢၣ်တစံးဖိန့ၣ်ပစံးလပကိတ်စဟီးလံာ်လီၤ. ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးလပကိတ်စဟီးပုၤလီၤ.ပခးတၢ်ဖိတၢ်လံာ်ကိတ်စ
ဟီးလံာ်န့ၣ်သံချကၤ.

၁၀၅. ကိတ်ဆံး န့ၣ် မ့ၣ်ပကိတ်ဖိန့ၣ်ဒီးပစံးလပကိတ်ဆံး
လီၤ. ဒီးပလီမ့ၣ်ဂုၤ,ကိမ့ၣ်ဂုၤ.အကိတ်မ့ၣ်ဖိန့ၣ်ဒီးပစံးလ
အကိတ်ဆံးလီၤ. ပလီတဖျၢၣ်အကိတ်ဆံးကဲၣ်ဆံးပကွၢ်
တဂ့ၤဘၣ်.

၁၀၆. ကိတ်ခိၣ်ကိတ်ပုၤ န့ၣ် မ့ၣ်ပထါခိၣ်အပုၤလၢပအိၣ်
မ့ၣ်န့ၣ် ပစံးလပကိတ်ပုၤလီၤ.ပီၤပုၤတဆံပထီၣ်ဝးဘၣ်.
ပုၤကညိအကိတ်ပုၤတပုၤန့ၣ်ပထီၣ်ဝးတဘၣ်ဘၣ်.ဒ်ပ စံး
တၢ်အသီးပုၤကညိစံၣ်တဲၤတၢ်တဂၤဒီးပုၤန့ၣ်ဟူအါဂၤ စံး
ဝဲလီၤ. ပုၤကညိမ့ၣ်မၤသၢသြးမၤကမ့ၣ်တၢ်လၢအအါဒီး
ပုၤစံၣ်တဲၤအပရၢဟူထီၣ်သါလီၤအါအါကလဲၣ်ဒီးသမၤ
တၢ်တဘၣ်ဘၣ်ဒီးပသးပုၤကတိၤဒီးတၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပီၤ ပုၤ
တဆံပထီၣ်ဝးဘၣ်. ပုၤက ညိအကိတ်ပုၤတပုၤပထီၣ်ဝး
တဘၣ်ဘၣ်လီၤ. မၤအါမၤသီသုသးတဂ့ၤ. ပုၤဂၤကစံၣ်
တဲၤ သုပရၢ ဒီးကဟူထီၣ်သါလီၤဘၣ်ဖုး.တၢ်လၢပုၤက ညိ
အံၤ.ပီၤပုၤတဆံပထီၣ်ဝးဘၣ်.ပုၤကညိအကိတ်ပုၤ တပုၤ
ပထီၣ်ဝးတဘၣ်ဘၣ်.

၁၀၇. ပုၤချူၣ်ကိတ်ပုၤ ကိတ်မ့ၣ်အူဖၣ်ဆါပုၤနီၤကိတ်ပုၤ
သအုးသပီၤစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၣ်လုၢ်အိၣ်တၢ်နီၤဒီးထုကဖၣ်တၢ်
လီၤ. ပုၤချူၣ်အကိတ်ပုၤကိတ်မ့ၣ်အူဖၣ်ဆါစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၣ်
ပုၤကညိမ့ၣ်ထံၣ်ပုၤဂၤအဘူအဟု ဒီးစံးဝဲဘူတလီၤ ဂုၤ သ
မိး, စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးပုၤဂၤအဘူလီၤသံးလီၤဘီဒီးပစံးလ
ပုၤချူၣ်ကိတ်ပုၤကိတ်မ့ၣ်အူဖၣ်ဆါလီၤ. ဒ်န့ၣ်သီးပုၤနီၤ
တဖၣ်အကိတ်ပုၤသအုးသပီၤစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၣ်ပုၤလၢအနီၤတ
ဖၣ်န့ၣ် မ့ၣ်ထံၣ်ပဖိပလံာ်ဒီးစံးဝဲန့ၣ်ဖိတဂၤဂုၤသမိး. စံးဝဲ
ဒ်န့ၣ်ဒီး ပဖိပလံာ်ဆူထီၣ်ဆါထီၣ်ဒီး ပစံးလပုၤနီၤကိတ်
ပုၤသအုးသပီၤလီၤ. ဒီးပမ့ၣ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်တၢ်ဝဲတၢ်နီၤ
န့ၣ် စံးဝဲဒ်ပုၤချူၣ်ကိတ်ပုၤကိတ်မ့ၣ်အူဖၣ်ဆါပုၤနီၤကိတ်
ပုၤသအုးသပီၤ, ကွၢ်ထီၣ်စတၢ်ဖိတၢ် လံာ်တဂ့ၤ, စက လုၢ်
အိၣ်လုၢ်အိၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀၈. ကိတ်ယိတ်ကိတ်သ့ၣ် မ့ၣ် ပယိလီၤတၢ်ညၢၣ်မ့ၣ်ဂုၤ,
ညၢၣ်မ့ၣ်ဂုၤ.လၢမ့ၣ်အူပုၤန့ၣ်မ့ၣ်အိၣ်ကွၢ်ကဲထီၣ်လၢသ့ၣ်
လးဒီးပစံးလကိတ်ယိတ်လီၤ. စယိလီၤညၢၣ်တဘၣ်ကိတ်
ယိတ်လၢလုၢ်တက့ၤလီၤ.

၁၀၉. ကိတ်လံာ်ကမ့ၢ် န့ၣ် မ့ၣ်ထီၣ်လၢအကိတ်ထီၣ်တဖၣ်

ကိတ်

နဲ့ပစ်လေ့အကိတ်လက်ကမ္ဘာလီ၊ ထိုင်ဖေဒိုင်တဘျဉ် အကိတ်လက်ကမ္ဘာလဲ၊ ပုတဂါအကိတ်လက်ကမ္ဘာတဂု၊ ဘဉ်၊ ဒီးပုတဂါနီနီစံးလေအကိတ်လက်ကမ္ဘာလီ၊

၁၁၀. **ကိတ်လာဒု** နဲ့မုဟ်ဂံၤထံးဒီးဒီးဖိလ်နဲ့ပစ်လေ့အကိတ်လာဒုလီ၊ ဒီးပုတဂါနီနီစံးလေအကိတ်လာဒုလီ၊

၁၁၁. **သုဂ်ကိတ်** နဲ့ မုဟ်သုဂ်ကိတ်လီလေအဘျဉ်ဒီးအဒုခိတ်ထံးနဲ့ပစ်လေ့သုဂ်အကိတ်လီ၊ ကလံအသုဂ်တထံးဒီးအကိတ်တုၤပြုလီ၊

၁၁၂. **ထီဘုဂ်ထီပကိတ်** နဲ့ မုဟ်ပျံၤမုဟ်ဂုၤ၊ သုဂ်မုဟ်ဂုၤ၊ မုဟ်တထီဘုဂ်ဒီးပဟံးနဲ့လေအကိတ်တဖၣ်ပမာထီထီဒီးပစ်လေ့ပကိတ်လီ၊ ပမာဟံးနဲ့သုဂ်မုဟ်တထီဘုဂ်ဒီးပထီပကိတ်ဒီးထီပလီ၊ ဒီးပုတဂါနီနီစံးလေထီထီထီဘျီလီ၊

၁၁၃. **ပကိတ်လီ** နဲ့ မုဟ်ပမာတလီဒီးပဒီးကွၢ်သုဂ်ဘဉ်ခံဘုဂ်နဲ့မုဟ်ထံးဒီးတထံးဒီး၊ မုဟ်နီသီးဒီးတနီသီးဒီးဒီးပထီနီသီးကွၢ်ဒီးပစ်လေ့ပပကိတ်လီလီ၊ ပကိတ်လီကွၢ်သုဂ်ဘဉ်ခံဘုဂ်နီသီးကိးခါ၊

၁၁၄. **ပကိတ်လီတဖၣ်လေအဖိခိတ်** နဲ့ မုဟ်တမာပိတ်လဲၣ်ဒီးပဟံးတဖၣ်လေအဖိခိတ်ဒီးတိတ်တံၤလီၤနဲ့ပစ်လေ့ပပကိတ်လီလီ၊ တမာပိတ်လီတဖၣ်လေအဖိခိတ်ဒီးတိတ်တံၤလီၤ၊

၁၁၅. **ပကိတ်ကွၢ်** နဲ့ မုဟ်ပမာလီၤဆုၣ်နီၤဒီးပပျံၤအပူၤဒီးအခိတ်နဲ့မုဟ်တြီၤတံၤတြီၤဒီးပထီကွၢ်နဲ့ပစ်လေ့ပပကိတ်ကွၢ်လီ၊ လီၤဆုၣ်နီၤအပူၤဒီးအခိတ်နဲ့တြီၤတံၤတြီၤပကိတ်ကွၢ်ကံၤန့ၣ်၊

၁၁၆. **ဘီထီကိတ်** နဲ့ မုဟ်နီတကလုာ်အလုာ်နီၤမုဟ်ဒိတ်ဒီးအထီအိတ်တထီ၊ ဒီးအလုာ်ကိတ်ထံးစုၤကွၢ်ဒီးပကိတ်လီလီ၊ ဒီးပုတဂါနီနီကိတ်လီလီ နီၣ်စိးဘဉ်လီ၊

၁၁၇. **ကသံၣ်စုၤကိတ်** နဲ့မုဟ်ကသံၣ်တကလုာ်အလုာ်ဒိတ်ထံးစုၤကွၢ်ဒီးပကိတ်လီလီကသံၣ်စုၤကိတ်လီ၊

၁၁၈. **ကိတ်သအံးထံး** နဲ့မုဟ်ပုၤကညီအကိတ်ဖုၣ်ဒီးပစ်လေ့ပပကိတ်သအံးထံးလီ၊ ပုတဂါအကိတ်သအံးထံးပကွၢ်တဂုၤဘဉ်၊

၁၁၉. **သံးကိတ်သံးယီၤ** နဲ့မုဟ်ပဟံးဖုၣ်လီၤပကိတ်ဒီးပစ်လေ့ပသံးပကိတ်လီ၊ ပုတဂါပျံၤတံၤဒီးယုၤမးသံးကိတ်သံးယီၤလီ၊

၁၂၀. **လီၤတစိးကိတ်** နဲ့မုဟ်ဘုဂါတုၤအယံၣ်ဒီးအကိတ်လီၤဘျဉ်ဒီးအကိတ်ပိတ်နဲ့ပစ်လေ့လီၤတစိးကိတ်လီ၊ ဘုဂါလီၤတစိးကိတ်ပကွၢ်တသုလီလီဘဉ်၊

၁၂၁. **ကိတ်ဘုယီၤဘု** နဲ့ မုဟ်ပကိတ်ကျးခံကမိတ်ထီၣ်ဒီးအညဉ်ကွၢ်လိာ်နဲ့ပစ်လေ့ကိတ်ဘုလီ၊ ဒီးပုၤကညီ

ကိတ်

နဲ့အကိတ်ဘုအိတ်တနီၤနီၤလီ၊ တအိတ်ဘဉ်ကိးအကိတ်ဘဉ်၊

၁၂၂. **စုကိတ်စုယီၤ** နဲ့ မုဟ်ပစုဒုထံးနဲ့ပစ်လေ့ပစုကိတ်လီ၊ ပုတဂါလိာ်ကွၢ်ဒီးဟံးစုကိတ်အါသမိး၊

၁၂၃. **ကိတ်မံၤ** နဲ့ မုဟ်မံးသိးအဆီလီ၊ စံးသိးကိတ်မံးစံးဝဲဒၣ်၊ ပုတဂါစံးသိးကိတ်မံးတံၤကံၤသမိး၊

၁၂၄. **ဒဲကိတ်လံၤ** နဲ့ မုဟ်ဒဲတကလုာ်ပဒုးထီၣ်ထဲအခိတ်ဒီးပပိတ်လီၤနီၣ်ကျိၣ်နဲ့ပစ်လေ့ဒဲကိတ်လံၤလီ၊ ဒီးပုတဂါနီနီစံးလေဒဲကွၢ်လံၤလီ၊ ဒီးပုတဂါနီနီစံးလေဒဲကိတ်လံၤလီ၊ ပလဲၤတံၤလီၤပုၤလံၤကျိၣ်နဲ့ပမာထီၣ်ဒဲကိတ်လံၤဒီးပမံၤဒဲကိတ်လံၤအပူၤလီ၊

ကိး

၁. **ကိးလီၤ** နဲ့မုဟ်ပနီၤဖးတံၤပုၤသိးသိးဒီးပစ်လေ့ကိးလီၤလီ၊ ပလဲၤဟုးပုၤဒီးပလဲၤခံၤဒီးပထုးနီၣ်ညဉ်ဆဲးဆဲးဒီးပဟံးအဝဲတကလုာ်ဘုဂ်ဒီးပဟံးနီၣ်ကွၢ်ပဝဲယံၣ်ဘုဂ်ဒီးပစ်လေ့ကိးလီၤလီ၊ ဒီးပမုဟ်ဟုးနီၣ်ညဉ်ခွံဘုဂ်ဒီးပမုဟ်ဟုးအဝဲတကလုာ်ဘုဂ်ဒီးပမုဟ်ဟံးနီၣ်ကွၢ်ပဝဲယံၣ်ဘုဂ်ဒီးအဝဲနဲ့တကိးလီၤဘဉ်၊ ဒ်ကကိးလီၤဒီးပဘဉ်ဖုးအဝဲတဘျဉ်နဲ့တကါတခီဒီးကိးလီၤဝဲလီ၊ ပလဲၤတံၤမုဟ်တနံၤကျဲတဘိးဒီး ပမုဟ်မုဟ်တံၤနီၣ်ပဘဉ်နီၣ်တုၤအကိးလီၤလီ၊

၂. **ကိးခိတ်ကိးလံၤ** နဲ့မုဟ်ပုၤလံၤကျိၣ်အိတ်လဲၣ်သးခါၣ်မုဟ်ဂုၤ၊ အိတ်လဲၣ်သးခါၣ်ဆုးမုဟ်ဂုၤ ပကိးလံၤကိးခိတ်လီ၊ ဒီးပုတဂါနီနီစံးလေကိးခိတ်လီ၊ ပုၤဆလုာ်ဖိအိတ်လဲၣ်ကိးခိတ်နဲ့ထံးအိတ်တရံးဝဲတရံးလဲလီ၊

၃. **ကိးမး** နဲ့မုဟ်ဒဲတလီၤလီၤအသိးလီ၊ ပုတဂါမာတကဲဒီးမာပုၤကိးမးကိးမးဟဲယုကသံၣ်၊ ကိးမးကိးမးဟဲယုကသံၣ်လီ၊ ဒ်ပစ်တံၤအသိးတစိးဟဲတစိးဟဲလီ၊ ကိးမးနဲ့မုဟ်တံၤတယံၣ်ဘဉ်နဲ့ပစ်လေ့ကိးမးတစုလီ၊

ပုၤမုဟ်နီၣ်ကွၢ်ကစၢ်ယုၤ
ကိးမးပုၤပုၤတံၤဒီးဘး

၄. **ကိးထံကိးကိတ်** နဲ့ မုဟ်ပလဲၤတံၤတကိတ်ဘဉ်တကိတ်တကိတ်ဘဉ်တကိတ်ဝဲဒီး ပစ်လေ့ပပလဲၤတံၤ ကိးထံကိးကိတ်လီ၊ ပလဲၤတံၤတကိတ်လံၤလံၤနဲ့ သုတအိတ်ဘျဉ်နီၣ်တကိတ်တဂုၤဒီး ပစ်လေ့ပပလဲၤတံၤကိးထံကိးကိတ်လီ၊ ကစၢ်ယုၤရှုၤလဲၤဝဲၤဝဲၤကိးထံကိးကိတ်ဒီး သိၣ်ကွၢ်သိၣ်ကွၢ်တံၤဒီးစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤအကလုာ်အကထီလီ၊

၅. **ကိးခိ** နဲ့ မုဟ်ဒဲပကလဲၤခိယီၤဆုၣ်ပုၤအချဉ်ဒီးပပိတ်ထံးနီၣ်ဘဉ်နဲ့ ပကိးပုၤကခိပုၤလဲၤချဉ်ဒီးပစ်လေ့ကိးခိ

ကိး

- လီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဟဲကိးခိၣ်ဒီး ခိအိၤတက့ၢ်. ပလဲၤဆူပှၤအ
ဟံၣ်န့ၣ်ပခိထံမ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးကိးခိပသးလာၣ်လီၤ.
၆. **ကိးကျိကိးပူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်တရုၣ်ဘၣ်တရုၣ်.
တရုၣ်ဘၣ်တရုၣ်ကိးရုၣ်ဒီးဒီးပစံးလာကိးကျိလီၤ. ဒီး
ပလဲၤကိးကျိအဘိဒီးန့ၣ်ပစံးလာပလဲၤကိးကျိဒီးလီၤ.
၇. **ကိး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခဲလၢၣ်ခဲဆူလီၤ. ကိးမံၤဒီး, ကိးပူၤဒီး,
ကိးဒုဒီး, ကိးဂၤဒီး.
၈. **ကိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤသိးလီၤ. သုဟဲတၢ်အံၤသုန့ၢ်ဘၣ်လံာ်
ကိးလံၤခါ, ကိးလံ, အဂ့ၢ်အံၤခံမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ကိးလိာ်လီၤ.
သၢမံၤန့ၣ်တကိးလိာ်ဘၣ်. ဆံဆဲၣ်န့ၣ်ကိးလိာ်, ခွဲန့ၣ်တ
ကိးလိာ်ဘၣ်.
၉. **ကိးခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကိးလာဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လၢပိာ်လဲၣ်
ပူၤတဖျါတဖျါန့ၣ်လီၤ.
၁၀. **ကိး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သမူတကလုာ်လီၤ. ကိးန့ၣ်တုၤပ
ကတၢဒီးပဆူၣ်ပှၤမၤပှၤတနၢၤဘၣ်.
၁၁. **ကိးကူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပှၤလဲၤတၢ်ဝံၤဒီးပတဒုးလဲၤ
လာဘၣ်ဒီးပမၤအဟဲက့ၤက့ၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးတခိပှၤအိၣ်
လာဘးန့ၣ်ဒီးပမၤအဟဲက့ၤအူပအိၣ်န့ၣ်လီၤ.
၁၂. **ကိးဃီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်စိၤစုၤဒီးပှၤဒီးပမၤအဟဲဃီ
ဆူပဂီၤထံးန့ၣ်လီၤ.
၁၃. **ကိးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဇၢ်တအိၣ်ဇၢ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါ
ဒီးပထီၣ်သီၣ်ထီၣ်ပကလုာ်န့ၣ်လီၤ.
၁၄. **ကိးဆၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤထီၣ်သီၣ်အကလုာ်ဒီးပထီၣ်သီၣ်
ဆၢပကလုာ်န့ၣ်လီၤ.
၁၅. **ဃုကိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပယုတၢ်ဒီးပမၤသီၣ်ဖးဒိၣ်ပကလုာ်
န့ၣ်လီၤ.
၁၆. **ကိးယုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယုာ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ်အမံၤန့ၣ်လီၤ.
၁၇. **ကိးအခိၣ်ဆါ** န့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲသါခိၣ်ဆါန့ၣ်လီၤ.
၁၈. **ကိးကဒိၣ်ကဒိၣ်** န့ၣ်ဒ်အံၤ, ဘုကိးကဒိၣ်ကဒိၣ်
အဝဲအံၤတကဒိၣ်ဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးမးစၢ, ပှၤကိးဂၤကိးဂၤအ
ဝဲအံၤတဂၤအဝဲအံၤတဂၤလီၤဆိတက့ၢ်ဘၣ်စၢ.
၁၉. **ကိးဃါတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကိးတၢ်တခီဃါတၢ်တခီ, ကိး
တခီဃါတၢ်တခီန့ၣ်လီၤ.
၂၀. **ကိးအနံၣ်ဘူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲမၤဘူၣ်ကိးနံၣ်ဒီးန့ၣ်
လီၤ.
၂၁. **ကိးအနံၣ်ဘူၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်အစံးဝဲဒုဒီးတသုၣ်ဟီၤလီၤ
ဘၣ်နီတနံၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
၂၂. **ကိးအနံၣ်ဘူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲသ့ၣ်ကိးနံၣ်ဒီးဟံၤလီၤ
တူၢ်အချဲတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.
၂၃. **ကိးပသု** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤသီၣ်ဖးဒိၣ်ပကလုာ်ဟံၤဟံၤန့ၣ်
လီၤ.
၂၄. **ကိးပသံးကိးပသီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤသီၣ်ပကလုာ်ဖိဖိန့ၣ်

ကိး

- လီၤ.
၂၅. **ကိးလုာ်လုာ်, ကိးဟ့ၣ်ဟ့ၣ်, ကိးကြုၣ်ကြုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်
ပမၤသီၣ်ပကလုာ် ဃဲကအဲဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်ဒီး အဆၢတ
လီၤတၢ်တူၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
၂၆. **ကိးဟၢၣ်ဟၢၣ်, ကိးဖိဖိ, ကိးဟံၤဟံၤ, ကိးဃါဃါ,
ကိးဟီၣ်ဟီၣ်, ကိးစုစု, ကိးအူၣ်အူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသီၣ်ပ
ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.
၂၇. **ကိးတလဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကိးဝံၤကိးက့ၤ, ကိးဝံၤကိးက့ၤ
န့ၣ်လီၤ.
၂၈. **ကိးမှံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်ဒီးပကိးကြိတၢ်
န့ၣ်လီၤ. ကိးမှံကိးပျီၤ.
၂၉. **ကိးဖုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်လၢပှၤသးသပှၤဒီးပကိးအိၤသ
တူၢ်ကလဲာ်န့ၣ်လီၤ. ကိးဖုးကိးပျီၤ.
၃၀. **ကိးကြိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးနါစိတၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိးကြိကိး
တမိာ်.
၃၁. **ကိးနါစိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးသိပိာ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိးသိပိာ်
ကိးသိဝံၤ.
၃၂. **ကိးဖုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးဖးဒိၣ်တၢ်ဖိဖိန့ၣ်လီၤ. ကိးလူ
ကိးဖုး.
၃၃. **ကိးတလုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးတၢ်တဘီဝံၤတဘီ, တဘီဝံၤ
တဘီဒုးန့ၣ်လီၤ. ကိးတလုာ်ကိးသိခါ.
၃၄. **ကိးမံသကိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤဒ်ကမံကိးဒီးပှၤန့ၣ်
လီၤ.
၃၅. **မံသကိး** န့ၣ်မ့ၢ်မံယုာ်န့ၣ်လီၤ. မံသကိးမံသကိး.
၃၆. **သကိး** န့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤမိာ်လီၤ. တံၤသကိး.
၃၇. **အိၣ်သကိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်ဒီး ပကလုာ်ကတိတၢ်တြီး
တြီးန့ၣ်လီၤ. အိၣ်သကိးအိၣ်ပဟၢ.
၃၈. **ကိးလၢဖါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပှၤစံးပှၤတဂၤလၢအတမ့ၢ်
ဘၣ်အမိာ်န့ၣ်လၢအမိာ်လီၤ.
၃၉. **ကိးသိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်ပှၤတဂၤဒီး ပစံးအိၤလၢသိၣ်
န့ၣ်လီၤ. ကိးသိၣ်ကိးသိ.
၄၀. **ကိးသိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပှၤတဂၤဟဲဆူပအိၣ်ဒီးပမၤ
လိာ်ပိာ်ဒိအိၤန့ၣ်လီၤ. ကိးသိၣ်, ကိးဟံ.
၄၁. **မိအကိး** န့ၣ် မ့ၢ်အစံးဝဲမ့ၢ်အမၤသီၣ်အကလုာ်န့ၣ်
လီၤ. မိအကိးအကိး.
၄၂. **မိအကိး** န့ၣ် မ့ၢ်အစံးဝဲ မ့ၢ်အမၤတၢ်ဟဲတၢ်လဲၤန့ၣ်
လီၤ. မိအယုာ်အကိး.
၄၃. **မိအကိး** န့ၣ် မ့ၢ်အစံးဝဲမးအပှၤသိးဘၣ်တက့ၢ်န့ၣ်
လီၤ.
၄၄. **မိအကိး** န့ၣ်မ့ၢ်အစံးဝဲမးအမၤတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတ
က့ၢ်န့ၣ်လီၤ. မိအယုာ်အကိး.

ကိး

၄၅. **ကိးခဲ** နှင့် မှီအစံးဝဲကယံင်ဒဲတဖျာင်လံာ်လံာ်ခဲလံာ် နှင့်လီၤ. ကိးခဲကိးသတိာ်.
၄၆. **ကိးလိာ်** နှင့် မှီအစံးဝဲပဲၤသိးနှံၤလီၤ. ကိးလိာ်ကိး လဲး, ကိးလိာ်ကးလိာ်.
၄၇. **ကိးလိာ်** နှင့် မှီအစံးဝဲထံတဘိလံာ်လံာ်ခဲလံာ် နှင့် လီၤ. ကိးလိာ်ကိးခဲး, ကိးနုာ်ကိးလိာ်.
၄၈. **ကိးခိာ်** နှင့် မှီအစံးဝဲကိးလံာ်ထံအိၣ်တရံးဝးဝး နှင့် အဖိခိာ်လီၤ. ကိးခိာ်ကိးနုာ်.
၄၉. **ကိးခိာ်** နှင့် မှီအစံးဝဲတံာ်ထီၣ်ဖျိာ် တခိာ်တခိာ် ကယံာ်တခိာ်လံာ်လံာ်ခဲလံာ် နှင့်လီၤ. ကိးခိာ်ကိးခဲး.
၅၀. **ကိးခိာ်** နှင့် မှီအစံးဝဲကယံာ်တစုလံာ်ခဲ နှင့် လီၤ. ကိးခိာ်ကိးဆိး.
၅၁. **ကိးကျါ** နှင့် မှီအစံးဝဲပဲၤသိးသါမဲးကလံာ် နှင့်လီၤ. အဆိတအိၣ်ဘၣ်တံာ်ကတိၤအကတံာ်လီၤ.
၅၂. **ကိးအဂါ** နှင့် မှီအစံးဝဲတဂါလံာ်လံာ်ခဲလံာ် နှင့် လီၤ. ကိးဒုကိးဂါ, ကိးအဂါခဲး.
၅၃. **ကိးထံကိးကီၢ်** နှင့် မှီအစံးဝဲကယံာ်ထံခိၤကီၢ်ခိၤ ခဲလံာ် နှင့်လီၤ.
၅၄. **ကိးမံၤ** နှင့် မှီအစံးဝဲခဲလံာ် နှင့်လီၤ. အိၣ်ဒီးအ ဆိကိးမံၤကိးစ့, တံာ်ကတိၤကတံာ်ကိးမံၤခဲး.
၅၅. **ကိးမံၤကိးမံၤ** နှင့် မှီအစံးဝဲတကလုာ်ဘၣ်တက လုာ်, တကလုာ်ဘၣ်တကလုာ် နှင့်လီၤ. ကိးမံၤကိးက စါ.
၅၆. **ကိးအဂါ** နှင့် မှီပုၤကညိမုာ်ဘၣ်တံာ်ဆုတံာ်ဆါမုာ် ဂုၤ, ဘၣ်တံာ်နးတံာ်ဖျိာ်မုာ်ဂုၤ, မုာ်တအိၣ်ဘျဲာ်ဘၣ်နီတဂါ ဒီး ပစံးလံာ်ဘၣ်ကိးအဂါလီၤ.
ပုၤမုာ်န့ၣ်က့ၤစါယွၤဒီး
ပုၤတံာ်ဒီးဘးကိးဂါလီၤ
ပုၤမုာ်န့ၣ်က့ၤကစါယွၤ
ပုၤတံာ်ဒီးဘးကိးအဂါ
၅၇. **သကိး** နှင့် မှီပလဲၤတံာ်တဂါခံၤဒီး ပစံးလံာ်ပလဲၤ တံာ်ဒီးပသကိးလီၤ. နလဲၤတံာ်ဒီးကလံာ်ဒီးနသကိးတ က့ၢ်. စလဲၤတံာ်စသကိးတအိၣ်ဘၣ်ဒီးစလဲၤတံာ်တဘျီ ဘၣ်. နလဲၤတံာ်တဂါခိၤမုာ်တဘျီဘၣ်ဒီးလဲၤဒီးနတံၤ နသကိးတက့ၢ်.
၅၈. **ကိးကဒိၣ်ဒိၣ်ကိးကဒုဒု** နှင့် မှီပကိးလံာ်အယံၤ နှင့်ပုၤဂါနုာ်ဟူဖိခဲဖိခဲဒီး စံးဝဲလံာ်ပကိးဟူကဒိၣ်ဒိၣ်က ဒုဒုလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလံာ်အဟူကဒါကဒါလီၤ. စ နုာ်ဟူပုၤကိးတဂါကဒိၣ်ဒိၣ်ကဒုဒုမုာ်မတၤလဲၣ်.
၅၉. **အိၣ်သကိး** နှင့် မှီပစံာ်တံာ်ခံၤမုာ်ဂုၤ, သါဂါ မုာ်ဂုၤ, တဖျါမုာ်ဂုၤ, ပစံးလံာ်အိၣ်သကိးလီၤ. ပုၤတ ဖျါအိၣ်သကိးမုာ်အစံာ်တံာ်ကိးတံာ်မုာ်လဲၣ်မိၤ. သရၣ်

ကိး

- သုၣ်တဲဒီးအိၣ်သကိးပဟါလိာ်အသးလီၤ.
၆၀. **လဲၤသကိး** နှင့် မှီပလဲၤတံာ်ခံၤမုာ်ဂုၤ, သါဂါမုာ် ဂုၤ, ပစံးလံာ်ပလဲၤသကိးလီၤ. ပလဲၤမၤကလိက့ၤကါ နှင့် ပလဲၤသကိးက့ၤသကိးနှံၤပသးခူဒီးပတပျံၤဘၣ်ဘိၣ်သ အိၣ်ဘၣ်.
၆၁. **ဒိကိး** နှင့် မှီဒိတကလုာ်တလၢကိးလၢဒါးမၤသြၣ် ခိးပုၤကညိစံးလၢဒိကိးလီၤ. တံာ်ဘျီဖိတဖျါနှံၤစိာ်ဒီး ဒိကိးတဂါတဘျီတဂါတဘျီဒီးဟ့ၣ်တံာ်လၢမနုၤလီၤ.
၆၂. **ကိးသါ** နှင့် မှီတံာ်ဖိတံာ်လံာ်ဟဲအိၣ်ဘုဒီးပမၤသိၣ် ပလုာ်ဖးဒိၣ် တံာ်ဖိတံာ်လံာ်ကပျံၤဒီးပစံးလံာ်ပကိးသါ တံာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလံာ်ပသါတံာ်လီၤ.
၆၃. **ကိးမံၤကိးစ့** နှင့် မှီတံာ်လံာ်ဟီၣ်ခိၣ်အချၢတမံၤလံာ် လံာ်နှံၤပစံးလံာ်ကိးမံၤကိးစ့လီၤ. ကစါယွၤဟံၤလီၤတံာ် လံာ်ဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤကိးမံၤကိးစ့လီၤ.
၆၄. **တံာ်မၤအသးကိးမံၤကိးစ့** နှင့် မှီတံာ်လီၤလးအိၣ် ထီၣ်တမံၤဘၣ်တမံၤဒီးပစံးလံာ်တံာ်မၤအသးကိးမံၤကိး စ့လီၤ. ဘၣ်တစုတံာ်လီၤလးအိၣ်ထီၣ်လံာ်ဆၣ်ခိၤကီၢ် ခိၤသံသတြိာ်ဒီးဘၣ်တစုစုဒီးပထံာ်လံာ်ဆၣ်အမံၤထီၣ် ဒီး ပစံးလံာ်တံာ်မၤအသးကိးမံၤကိးစ့လီၤ. တံာ်တခိၣ် တံာ်မၤအသးကိးမံၤကိးစ့, တံာ်ခိၣ်န့ၣ်ပတထံာ်မးနီတခိၣ် လဲၣ်.
၆၅. **ကိးဆါသုၣ်ဆါ** နှင့် မှီပုၤကညိကိးပုၤဒီးပကိးက ဒါက့ၤအိၣ်န့ၣ်ပစံးလံာ်ပကိးဆါလီၤ. နကိးနုာ်န့ၣ်ကိး ဆါစကိးနုၤခါ, ကစါယုၣ်ရှုးယရံးကိးပုၤဟီၣ်ခိၣ် မိဒီးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတကိးဆါဘၣ်အိၣ်ဘၣ်, နပစံး တံာ်အသးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိ တစုာ်တနုာ်ဘၣ်ကစါယုၣ်ရှုး ယရံးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.
၆၆. **ကိးအနံၣ်ခဲး** နှင့် မှီပမၤတံာ်တနံၣ်ဘၣ်တနံၣ်ဒီးပ စံးလံာ်ကိးအနံၣ်ခဲးလီၤ. ပုၤတဂါဖဲးခုးကိးအနံၣ်ခဲးဒီး တမၤဘၣ်တံာ်အဂါနီတနံၣ်ဘၣ်.
၆၇. **ကိးအနံၣ်ဘျီ** နှင့် မှီပုၤဘျီခိၣ်တဖျါနှံၤမၤဘျီ ကိးနံၣ်ခဲးဒီးပစံးလံာ်ကိးအနံၣ်ဘျီလီၤ. ပုၤတဂါကိးအ နံၣ်ဒီးမၤဘျီတံာ်လီၤ.
၆၈. **ကိးပသုကိးပသီ** နှင့် မှီပကိးဖးဒိၣ်လံာ်ဒုၣ်ပတ ဟီၣ်ဒီးပစံးလံာ်ပသုလီၤ. ပုၤတဂါအခိၣ်ဘၣ်တံာ် ဒီးကိးပသုထီၣ်မးဒိၣ်ဒိၣ်ကလံာ်လီၤ. ကိးပသုကိးဒိၣ် လီတဂုၤ.
၆၉. **ကိးဖျါ** နှင့် မှီပုၤကညိတလၢမုာ်ကိးအဝါဒီး အမါအိၣ်လီၤတံာ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလံာ်ကိးဖျါဝဲလီၤ. ဒီးပုၤတ နီၤနီၤစံးလံာ်ကိးလီၤဖျါဝဲလီၤ. ဒီးယံၤတဖျါနှံၤမုာ်ဖျါန့ၣ် ပုၤကညိဒီး ကိးဝဲအမါတကျါအဝါတကျါဒီး ပစံးလံာ် ကိးဖျါဝဲလီၤ.

ကိး

- ၇၀. **ကိးအမံ** နှင့် မှုကိးကလုာ်ဒီးလီၤ. တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢကိးအမံလီၤ. ကစၢ်ယုၤဟံၣ်လီၤတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါကိးအမံဒီးလီၤ.
- ၇၁. **ကိးမံ** နှင့် မှုပၤကညီအမံလီၤကျိၣ်မုၢ်ဂ့ၤ.အဲၣ်လီၤကွံာ်လီၤအသး,ပိာ်မုၢ်ကဲကဲကိးလီၤသးလၢမုၢ်ဒီးပစံးလၢကိးမံလီၤအသးလီၤ. ပိာ်မုၢ်တဖၣ်အဲၣ်လီၤအသးဒီးကိးမံလီၤအသးလီၤ.
- ၇၂. **ကိးလၢမိၢ်လၢပာ်** နှင့် မှုတလၢပံၤယီၤအသးပုၤဒီးသက့ဒီးပမိၢ်ပပာ်တဖၣ်န့ၣ် ပကိးလၢမိၢ်လၢပာ်လီၤ. ဒီးပမိၢ်နီၤနီၤလၢအဒၢန့ၣ်ပကိးလၢမိၢ်လီၤ.
- ၇၃. **ကိးသိၣ်ကိးသီ** နှင့် မှုပိာ်ခွါကဲကဲလၢအအဲၣ်လီၤကွံာ်လီၤအသးတဖၣ်န့ၣ်ကိးလီၤအသးလၢသိၣ်ဒီးပစံးလၢကိးသိၣ်လီၤအသးလီၤ. ပုၤခံၤအဲၣ်လီၤကွံာ်လီၤအသးဒီးကိးသိၣ်လီၤအသးလီၤ.
- ၇၄. **ကိးမံသကိး** နှင့် မှုပကလံာ်တၢ်ဒီးပစံးလၢကိးမံသကိးလီၤ. ပုၤခံၤကိးမံသကိးလီၤအသးလီၤ.
- ၇၅. **ကိးလုၢ်သ့ၣ်တကလုာ်** နှင့်အဒိးပအိၣ်လီၤ. ဒီးအလုာ်ဖးထီၣ်တထီၣ်ဒီးအဒိးန့ၣ်ဘျုးသလံးလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ဒီးကိးလုၢ်အကိးတကလုာ်.
- ၇၆. **ကိးဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢ** နှင့် မှုထီၣ်ပုၤကိးဒီးသိၣ်ဝဲဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢလီၤ. ထီၣ်ပုၤထီၣ်ပုၤန့ၣ်ပုၤသိၣ်ဝဲခံမံလီၤ. သိၣ်အဝဲတမံၤန့ၣ်ဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအသိၣ်ဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢလီၤ. ဒီးတိၢ်ဧၢတမံၤစကိးလီၤ.
- ၇၇. **ကိးဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢ** နှင့် မှုသုၣ်မံၤကိးန့ၣ်သိၣ်ဝဲဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအသိၣ်ဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ အသိၣ်ဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအကိးသိၣ်မံၤမံၤဧၢလီၤ.
- ၇၈. **ကိးဗဲဗဲ** နှင့် မှုပၤကညီ မၤတကထီၣ်ဘိးစံးဝဲဒၣ်,တၢ်ဆါယၤဖဲအံၤဖဲန့ၣ်,စကပၤဆါဖဲအံၤဖဲန့ၣ်ဒီးပစံးလၢအကိးဗဲဗဲလီၤ. ပုၤတဂၤကိးထီၣ်ဘိးဗဲဗဲဘၣ်မနုၤလဲၣ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအကိးဗဲဗဲလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအကိးဠုၣ်ဧၢဠုၣ်ဧၢလီၤ.
- ၇၉. **ကိးလုၢ်လုၢ်** နှင့် မှုဖိသုၣ်လီၤကွံာ်ဒီးကိးအမိၢ်ကြူးကြူးဒီးပစံးလၢကိးလုၢ်လုၢ်လီၤ. နကိးလုၢ်လုၢ်မုၢ်နဘၣ်မနုၤလဲၣ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကိးကျါကျါလီၤ. ဒီးပမုၢ်ထံၣ်တၢ်တမံၤဒီးပကိးကြူးကြူးန့ၣ်မုၢ်ပကိးလုၢ်လုၢ်လီၤ.
- ၈၀. **ကိးကလးကလး** နှင့်မုၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤကိးဝဲကြူးကြူးဒီးပစံးလၢအကိးကလးကလးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကိးကလးကလးလီၤ. မဲာ်တဲးလဲးဖိတၢ်ဒုကိးမးကလးကလးန့ၣ် ကမုၢ်ကၢ်ကိးအမိၢ်ပုၤကၢ်

ကိး

- သၢၣ်.
- ၈၁. **ကိးကလးဧကလဲာ်** နှင့် မှုတၢ်ဖိတၢ်လံၤဘၣ်ဒိဘၣ်ဆါဒီးကိးတဘီခံဘီန့ၣ် ပစံးလၢကိးကလးဧကလဲာ်လီၤ. ပုၤတဂၤတီၢ်ထွဲၣ်တၢ်ဒုဒီးထွဲၣ်တၢ်ဒုကိးမးကလးဧကလဲာ်လီၤ.
- ၈၂. **ကိးလုၢ်လါမံ** နှင့် မှုဖိသုၣ်လီၤကွံာ်ဒီးမၤပုၤအကလုာ်လီၤ. ပုၤဆံးန့ၣ်တုၤအလီၤကွံာ်တဂၤခံၤမုၢ်ဂ့ၤ.သၢၣ်ဂၤလုၢ်ဂၤမုၢ်ဂ့ၤ, ဖိၣ်လီၤအစုမုၢ်တဂၤဘၣ်တဂၤဒီး စံးဝဲလၢထီထီထွဲၣ်ဒီးမၤပုၤအကလုာ်စံးဝဲဒၣ်, ထီထီထွဲၣ်ဆီဖိဟီၣ်ကိးလုၢ်ကိးလုၢ်, ကိးလုၢ်ကိးလုၢ်လါမံစံးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖိသုၣ်လီၤကွံာ်မၤပုၤအကလုာ်လီၤ.
- ၈၃. **ကိးဆူၣ်ကိးကနီၤ** နှင့်မုၢ်ပုၤဂၤအမၤပုၤတၢ်တမိၣ်လဲၤဘၣ်ပသးဒီး ပုၤဂၤကိးပုၤလၢအန့ၢ်ခါဒီးပစံးလၢကိးဆူၣ်ပုၤလီၤ.
- ၈၄. **ကိးမုၢ်ကိးပျီၢ်** နှင့်မုၢ်ပုၤကညီမၤတကဲဒီးဒိၣ်ပလုၢ်ဒီးကိးန့ၣ်ပစံးလၢကိးမုၢ်ကိးပျီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤဒိၣ်မၤအဒိးကိးမုၢ်ကိးပျီၢ်မးလီၤ.
- ၈၅. **ကိးအမံဒဲး** နှင့် မှုအစံးဝဲကယံာ်တၢ်တမံၤလၢလၢခဲလၢခဲန့ၣ်လီၤ.
- ၈၆. **ကိးအမံ** နှင့်မုၢ်အစံးဝဲယုၤအမံဒဲးန့ၣ်လီၤ. ယုၤအမံကိးအသ့.
- ၈၇. **ကိးအမံ** နှင့် မှုအစံးဝဲတီၢ်အမံဒဲးန့ၣ်လီၤ. တီၢ်အမံတီၢ်အသ့.
- ၈၈. **ကိးအမံ** နှင့်မုၢ်အစံးဝဲခဲလၢခဲန့ၣ်လီၤ. ကိးအမံဒဲးခဲလၢခဲ.
- ၈၉. **ကိးမး** နှင့် မှုအစံးဝဲတယံာ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤအဆိတအိၣ်ဘၣ်.
- ၉၀. **ကိးမးပုၤပုၤတၢ်ဒီးဘး** နှင့်မုၢ်အစံးဝဲတယံာ်လၢဘၣ်ဒီးပုၤကထူၣ်ဖျးဒီးတၢ်ဒီးဘးလီၤန့ၣ်လီၤ.
- ၉၁. **ဒိကိး** နှင့် မှုဒိဖိကၢ်ချဲးတီၢ်လၢ ပလူၤပခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒိဘၣ်ဒိကိး,ဒိကိးဒိကိး.
- ၉၂. **ကိးလုၢ်** နှင့်မုၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤကၢ်လၢသ့ၣ်ကိဝဲန့ၣ်တစဲးစဲးလီၤ.
- ၉၃. **ကိးလါ** နှင့် မှုအစံးဝဲ လါတဘျုးလၢလၢခဲန့ၣ်လီၤ.
- ၉၄. **ကိးထၣ်** နှင့် ဒ်အံၤ, မုၢ်ပစၢ်ယာ်ထၣ်လၢပယီၤဒုန့ၣ်ဒ်ပကထါအါဒီးပစံးလၢပကိးထၣ်လီၤ. ကိးလုၢ်ကိးထၣ်.
- ၉၅. **ယီၤတကိး** နှင့်မုၢ်ပမၤတၢ်လၢပကၢ်ပယီၤဒုန့ၣ်ဒီးပကိးတၢ်န့ၣ်အမံၤယီၤတကိးလီၤ. ယီၤတၢ်ယီၤတကိး,ယီၤဘျုးယီၤတကိး,ယီၤတကိးယီၤတကိး.
- ၉၆. **တကိးထီၣ်,တကိးဃာ်,တကိး,** နှင့် မှုအစံးဝဲ

ကိး

ကံယိတ်ကိးနဲ့လီၤ.

၉၇. **တကိး** နှ်မ့အစံးဝဲတပွဲၤသီးဘၣ်နဲ့လီၤ. တကိးတလဲး.

၉၈. **တကိးလှ်** နှ်မ့တကိးကံတကလုာ်အမံၤလီၤ.

၉၉. **ကိးသကူသကူ** နှ်မ့အစံးဝဲကိးသိၣ်ဟူကဒါကဒါ,ကဒါကဒါကဒါနဲ့လီၤ.

၁၀၀. **ကိးသကူသကူ** နှ် မ့အစံးဝဲကိးအကလုာ်သိၣ်လီၤမိၣ်လီၤမဲၤ, သယုာ်သညီ,လီၤသုၣ်လီၤသးနဲ့လီၤ. တကိးတကိးအိၣ်ဒီးအကတၢာ်သကူန့.

၁၀၁. **ကိးသကူ** နှ်မ့အစံးဝဲကိးလၢအယံၤနဲ့လီၤ. ကိးသကူကိးသကူ.

၁၀၂. **ဆုကိးလှ်** နှ်မ့ဆုကံတကလုာ်လီၤ.

၁၀၃. **ထီၣ်ကိး** နှ်မ့ထီၣ်တကလုာ်ပှၤသိၣ်ဒိၣ်ကိးဒိၣ်ဒိၣ်ကိးလီၤ.

၁၀၄. **ကိးလဲာ်** နှ် မ့ဒိၣ်ကိးဂၢၤဒီးအသီးလီၤ. ပှၤမ့အိၣ်ဟံၣ်တဖျၢၣ်ယီၤဒီးမ့မၤတကဲကိးဂၢၤဒီးပစံးလၢမၤတကဲကိးလဲာ်အဂၢၤလီၤ. ပှၤတဟံၣ်မၤတကဲကိးလဲာ်အဂၢၤဒီးတအိၣ်ဘျီဘၣ်နီတဂၢၤဘၣ်.

၁၀၅. **ကိးပုာ်ကိးဝဲ** နှ်မ့ပှၤကညီတဒိပုာ်န့သကုဒီး အဲၣ်လိာ်ကွံလိာ်အသးကိးလိာ်အသးလၢဝဲလၢပုာ်ဒီးပစံးလၢကိးပုာ်ကိးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၢၤတအါပုာ်အါဝဲဘၣ်ဒီးကိးပုာ်ကိးဝဲလၢပုာ်လီၤ.

၁၀၆. **တကိးပုာ်ကိးဝဲဘၣ်** နှ် မ့ပ တအိၣ်တအါဘၣ်ဒီးပဟ့ၣ်ပှၤဂၢၤတချုးကိးထီၣ်အဂၢၤဒီး ပတၢ်လၢကဲနဲ့ပစံးလၢတကိးပုာ်ကိးဝဲဘၣ်လီၤ. စသးသ့အိၣ်တအါဘၣ်ဒီးစနီပှၤဂၢၤတကိးပုာ်တကိးဝဲဘၣ်.

၁၀၇. **ကိးလုာ်ကိးထၣ်** နှ်မ့ပှၤကညီပိာ်မုာ်ထါထၣ်ဒီး စၢ်ထီၣ်ထၣ်လၢအယံၤဒီးယီၤခွဲၣ်ဒီး ပစံးလၢအကိးထၣ်လီၤ. ပှၤတဂၢၤကိးထီၣ်ထၣ်ဒီးအဖိဟီၣ်ထီၣ်ဒီးကိးလီၤကွၢၤလီၤ.

၁၀၈. **ကိးလီၤထၣ်** နှ် မ့ပှၤကညီထါထၣ်န့မ့ဘျီလီၤကွံထၣ်လၢအယံၤဒီး ပစံးလၢအကိးလီၤထၣ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၢၤဟီၣ်အမိၣ်ထါတၢ်တချုးဘၣ်. အမိၣ်ကိးလီၤထၣ်တလီၤလီၤ.

၁၀၉. **ကိးသကူသကူ** မ့ ပှၤအိၣ်လၢအယံၤဒီးကိး ဝဲလၢအကလုာ်မ့န့ပစံးလၢကိးသကူသကူလီၤ. ပှၤတဂၢၤအိၣ်ဒီးခိလၢအယံၤဒီး ကိးမးသကူသကူလီၤ.

၁၁၀. **ကိးထွဲအံ** နှ်မ့ပှၤဂၢၤလဲၤတၢ်ဒီးသးပှၤနီတၢ်လၢဟံၣ်တမံၤဒီး ပကိးကွၢၤဒီးပစံးလၢပကိးထွဲ အံလီၤ. ပှၤတဂၢၤလဲၤတၢ်သးပှၤနီယဲာ်ဒီးအမၤကိးထွဲအံလီၤ.

၁၁၁. **ကိးကဒ်ပျီကဒီး** နှ် မ့ပှၤကညီထံၣ်တၢ်တမံ

ကိး

မံၤပျီဝဲဒီး ကိးဖးဒိၣ်ဝဲကြူးကြူးဒီး ပစံးလၢကိးကဒ်ပျီကဒီးလီၤ. ပှၤတဂၢၤကိးကဒ်ပျီကဒီးတဘးန့မ့အထံၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးပှၤလၢအမိၣ်တၢ်ဒီးကိးဖးဒိၣ်ဝဲ န့ပစံးလၢကိးကဒ်လီၤ.

၁၁၂. **ဒုၣ်ကိးလီၤထံ** နှ် မ့တၢ်စူၤလီၤသိန့ဒုၣ်တ ဖၣ်ပှၤဝဲဒီးပစံးလၢဒုၣ်ကိးလီၤထံလီၤ. ဒုၣ်ကိးလီၤထံ နးကၢ,တၢ်ကစူၤလီၤ.

၁၁၃. **ယီၤတကိးယီၤတကး** နှ် မ့ပသုးဂ့ၢ်ပြီကဒ်ဒီးဒီးပထုပလွံဖျၢၣ်ဘၣ်လိာ်ဖးထီၣ်ဒီးပမၤဒီး အသုၣ်ဒီးပကျိၤလၢပယီၤဒုဒီးပစံးလၢယီၤတကိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤမၤဝဲလၢစူၤလီၤ. ပှၤကျိၤယီၤတကိးစုတဖၣ်န့မ့သကိးသဘးအဖိဒီးမၤဝဲလၢထါဒ်အံလီၤ.

သကိးအဖိစီၤရဲၣ်မိၤ

ယီၣ်တကိးစုဘျးလုာ်လီၤ

၁၁၄. **စကိးစကု** နှ်မ့သ့ၣ်အချၢလၢအဖိခိၣ်တက ထၢမ့ဂ့ၢ်,သမ့ၣ်အဖိမ့ဂ့ၢ်,တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်အဖိမ့ဂ့ၢ်လၢအဖိခိၣ်တကထၢမ့ဂ့ၢ်,ပစံးလၢစကိးစကုလီၤ. ပစံးတၢ်စ ကိးစကု န့တဘၣ်လိာ်ဘၣ်.မၤအသးပြုကဆိ,ကိၤတၢ်ကျါလီၤ.

ကိာ်

၁. **ကုာ်တကုာ်တကိာ်** နှ် မ့တၢ်ကုာ်ဝဲယၢ်ခိယၢ်ခိန့ဒီး ပစံးလၢကုာ်တကုာ်တကိာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကုာ်ကွံလီၤ. ဂ့ၢ်တဘိဘိးကုာ်မးအသးတကုာ်တကိာ်လီၤ. ကုာ်ကိာ်, see ကုာ် **having short bends, flexuous, tortuous.**

၂. **ကိာ်မံၣ်ယုာ်** နှ် မ့တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအသးနီၣ်ပှၤသုဒီးအဒီးယံၤဂီၤဒီးအိၣ်ဒီးအနီၣ်ဒီးအမိၣ်ပှၤထဲစုမ့ဒိၣ်ဒီး ပကိးလၢကိာ်မံၣ်ယုာ်လီၤ. တၢ်လၢကိာ်မံၣ်ယုာ်န့အိၣ်လၢဝဲဘိဘိလီၤဒီးအိၣ်ဝဲဘိဘိလီၤ.

၃. **ကိာ်မံၣ်ယုာ်ယာ်** နှ် မ့အအိၣ်လၢသက့အလီၤဒီးအိၣ်သက့ဒီးပကိးလၢကိာ်မံၣ်ယုာ်ယာ်လီၤ. ဒီးပြီန့ကိာ်မံၣ်ယုာ်နီၣ်န့တက့ၢ်လီၤ.

၄. **အုာ်ကိာ်ဟီၣ်ပုာ်** နှ် မ့ပှၤကညီပြုထီၣ်ဒီးသးဝဲလီၤသလဲးလီၤသလီၤဒီးစံးဝဲလၢဟီၣ်ပုာ်လိာ်အိၣ်ဒီး အုာ်ဘျးဟ့ၣ်န့ဒီး အုာ်ထူးဖဲဝဲလၢဟီၣ်ပုာ်လီၤန့ဒီးပစံးလၢအုာ်ကိာ်ဟီၣ်ပုာ်လီၤ. ပှၤတဂၢၤအလီၤသးဒီးအုာ်လီၤ သလဲးတဘးန့ မ့အဘၣ်ဟီၣ်ပုာ်မၤ. လဲၤအုာ်ကိာ်က့ၢ်ဟီၣ်ပုာ်တက့ၢ်.

၅. **ကိာ်မံၣ်ကိာ်သုာ်** နှ် မ့ပှၤကညီတၢ်ကိာ်လၢအကဖိသးအဂီၢ်ဒီး ကၢကုာ်လိာ်ဝဲတလိာ်တလိာ်ဒီး ပစံးလၢကိာ်မံၣ်လီၤ. ကိာ်မံၣ်န့မ့ပတိာ်ဝဲဒီးပကၢကုာ်လိာ်ပာ်

ကိပ်

လာမည်ခိုင်းတု၊အသွေး ပတိလီကမူကင်းတစုဒီး ပ ကျိန်ကျဲဒီး မှာနုပတ်သသိဒီးမှာနုဖးထိပ်ဝဲဒီးဆာ ဝဲ လီ၊

၆. **ကိပ်မံ** မှာမံးသီးအဆီလီ၊ စံးသီးကိပ်မံတတ်တ ဂု၊

၇. **ကိပ်မိဖုဒါ** နှု မှာပတိကမူကင်းဟုဒီးပကူလိပ်မှာ ဂု၊ပမာဖးထိမှာဂု၊ပမာဘုတ်ဘုတ်မှာဂု၊ပမာမံအိဒီးပ စံးလာကိပ်လီ၊ လဲပုအိပ်ကိပ်လာဖု၊နုပအိပ်ဝံ၊

၈. **ပုမာကိပ်** နှု မှာပုလာအမာကမူကင်းရံဘုး တိဘုးဝဲဒီးကာကူလိပ်ဝဲသပ်ချိမံဝဲဒီးပစံးလာပု မာ ကိပ်လီ၊ ပုစံးဖိတဖ်ကျဲစားမာကိပ်ဒီးဆာဝဲလီ၊

၉. **ကိပ်ဒုလီ** နှု မှာပုကညီအမံဆာဒီးမာနုဒါဖုံနု မိတကလုနု မာထိပ်ဟံဖိစိဒီး ဟံထိပ်ကိပ်လာ ဟံဖိစိအပူဒီး ညိပ်လီအခိပ်ဆုဟံဖိစိအဖိလ် နုဒီးမာပုအကလုနုစံးဝဲဒု၊ ကပိစွီဒါကိပ်ဒု လီစံးနုဟဲကု၊ ဟဲကုအိပ်နုကိပ်ဒုလီ၊စံးဝဲဒုနုဒီး ကပိမာဟဲဒီး ဖိနုဝဲဒီးပကုဝဲလီပုမံဆာတကုနု အမံလာကပိနုဒီးစံးဝဲလာအမာ ကိပ်ဒုလီလီ၊ ဒီး ဘုတ်တစုစံးဝဲလာပတ်ကိပ်ဒုလီလီ၊

၁၀. **ကိပ်ပအံ** နှု မှာနိပ်အထံးတကလုနုအဘိဒ် ဖိဒုညါပဒ်အသီးထဲခိပ်မှာဒိဒီး အိပ်တထါဒီးအ လုနုနုညါတခိဒီးအလုကယွဲဒ်နု ပကိးလာကိပ် ပအံလီ၊ ဒီးပမာတသံလာပဘိပ်လီပစုညိးခိပ်ညိး လီ၊ ကိပ်ပအံနုအိပ်လာထဲခိပ်ထံနုလီ၊

၁၁. **ကိပ်ပအံ** နှု မှာပုကညီဟာမံဖိမံပအံနု ဝံဒီး ဝုကျိန်ကျဲကုဝဲဒီး တိလဲနုဂီ၊ဆုကလုဒီးပအိပ် ဆာဝဲနုပကိးလာကိပ်ပအံလီ၊ ပမာအိပ်ကိပ်ပအံ နုပအိပ်ဆာက၊

၁၂. **ကံးကိပ်ကံးလု** နှု မှာပုကညီအမံကွာ်တတ်ဖျါ ဘုတ်ကစိဘုတ်၊ ကွာ်တမာသးဒ်တဒ်အသီးတစံးစံး၊ ဒ် အမံဘုးအိပ်လာအမံပုပုအသီးဒီး ပစံးလာ အမံ ကံးကိပ်ကံးလုလီ၊ ပမံနုပမုာ်ဖုသံနိပ်ထိပ်လာဂီထိပ် သးနု ပမုာ်တပျါကွာ်ဘုတ်ပမံလာထံဒီးပမံမာအသး ကံးကိပ်ကံးလုလီ၊ ပုကညီအမံဆာနုကွာ်တမာအ သးကံးကိပ်ကံးလုလီ၊

၁၃. **ဆီးကိပ်ဆီးကု** နှု မှာပုလာဆာထိဘိ၊ကဲကဲတ ကဲကဲ၊ သံစိတသံကဲစိတကဲဒီး ပစံးလာဆီးကိပ်ဆီး ကုလီ၊ဒီးပစံးစကိးလာဆုကိပ်ဆာကုလီ၊ ပုဆီးကိပ် ဆီးကုတဖ်နုမာတကဲအိပ်တကဲဘုတ်လာအဆာဘုတ်၊

၁၄. **ကိပ်ဘုတ်ကိပ်ဖိ** နှု မှာပမာဟုကမူပလဲဖိဒီး ထံကဘုးကဘုးဒီးဖျါတနီ၊ပလံာ်လုာ်အခိပ်အခံစုတ နီ၊ထဲစုမုာ်စုဆုဒီး ပဟာထိပ်လာပိဟာပုဒီးပအိပ်ဒီး

ကိပ်

ပကိးလာကိပ်ဖိလီ၊ ပုကညီနုမာအိပ်ကိပ်ဖိဒီးဟာမံ အိပ်ဝဲလာပိဟာပုလီ၊

၁၅. **တံးစာ်ကိပ်ဖိ** နှု မှာတံးကံးတကလုာ် လီကံ လာ ကိပ်ဖိအဖျါဒီးပကိးလာတံးစာ်ကိပ်ဖိလီ၊ တံးစာ်ကိပ် ဖိနုကံးအဖျါနု အခိပ်စုခံစုကိပ်ဖိအဖျါအသီး လီ၊

၁၆. **ကိပ်ကမူ** နှု မှာပစုလီဟုတုအကဘုဒီးပ တိတုအဘုးကညါနုဒီးပစံးလာကိပ်ကမူလီ၊ ပ ဖိအိပ်ကသုဒီးကိပ်ကမူနုပအိပ်ဝံက၊

၁၇. **သဘုးကိပ်နီ** နှု မှာဝံထိနုသုဖးပြကဒ်မိနုဒီး နုညါဒီးပစံးလာသဘုးကိပ်နီလီ၊နကမာမနုလာဝံသ ဘုးကိပ်နီနုလဲ၊

၁၈. **လီကိပ်နီ** နှု မှာဒ်မုာ်သုအမံတုအကဘုဒီး ပစံးလာဒ်မုာ်သုအမံလီကိပ်နီလီ၊ဒ်မုာ်သုအမံလီ ကိပ်နီနုပအိပ်ဝံက၊

၁၉. **ကိပ်** နှု မှာသုတကလုာ်အထံးအိပ်တဖိးခံဖိးဒီး ပစံးလာကိပ်လီ၊ ကိပ်အလီနုပသုထိပ်သဘုလီလာ အလီဂုက၊

ကိပ်ဖိ a figure,(in figured work,) resembling the flowers of the said tree.

၂၀. **သးကိပ်ကု** နှု မှာပအိပ်ပအံဒီးပသးတဆုဘုတ်၊ ပသးမာအသးစာ်ကဘုတ်ဒီး ပဘိပ်ကိပ်ပကိပ်ပုလီ တဩးနုပစံးလာပသးကိပ်ကုလီ၊ စအိပ်ပအံ၊စသး ကိပ်ကုက၊

၂၁. **ပိပ်လကိပ်** နှု မှာတံးအာတကလုာ်နုဒ်ပုကညီ အသီးဘုတ်ဆုဒီး အမံသုနုအိပ်တတိပ်ဒီးအမံ ကျိပ်ထဲပနီကျဲအသုနုဒီး ဒ်နုပုကညီဒီး အခိပ်ထဲ မိလီအပူနီဒီးကုသုဒီး အိပ်သံကစံးပုဒီးတကး အသီးဒီးပကိးလာပိပ်လကိပ်လီ၊ ဒီးမှာပသးပုစံးဝဲလာ လာပုလီ၊

၂၂. **ကိပ်ကိပ်ကုကု** နှု မှာပုလာအဆာတဖ်နုပစံး လာကိပ်ကိပ်ကုကုလီ၊ ပုတကကိပ်ကိပ်ကုကု၊ပမာပ ဆုတသုဘုတ်၊

see ဆုကိပ်ဆာကု, see ဆီးကိပ်ဆီးကု,ကိပ်ကု.

၂၃. **ကိပ်ကုလိပ်ဖးဒိပ်** နှု မှာတြးမာလာ ဘုကုညါ အကမူဒီး ကာကုလိပ်ဝဲဒီးသုကိပ်ဘိပ်နုပကိးလာ ကိပ်ကုလိပ်အိ၊ ကိပ်ကုလိပ်လာတြးမာနုသရံ သုအိပ်ဝဲလီ၊

၂၄. **ကိပ်ထီးကလံာ်** နှု တလာမာဝဲလာဟုကမူဒီးထိ ထိကလံာ်ထီးကလံာ်အသီးဒီး ပြကဒ်မိဒီးချိမံဝဲနုပ စံးလာကိပ်ထီးကလံာ်လီ၊ ကိပ်ထီးကလံာ်နုပ

ကိပ်

အိပ်ဒီးဟိခါထံဝံင်ကၢ၊

၂၅. **ကိပ်ထံဖုံ** နှ် မၤဝဲလၢပအံအကမူဒ်ဒီးဖိထီၣ်ဝဲလၢသိအပူၤဒီး မၤဝဲတက့ၢ်တက့ၢ်ဒ်ထံဖုံအသိးဒီးပစံးလၢကိပ်ထံဖုံလီၤ.

၂၆. **ကိပ်ပန်သုၣ်** နှ် ကျိၣ်ကျဲဟုကမူဒ်ဒီး တိလဲဒီး ချီမံဝဲဒီး မၤအသးဒ်ပန်အသုၣ်အသိးဒီး ပစံးလၢကိပ်ပန်သုၣ်လီၤ.

၂၇. **ကိပ်တြး** နှ် မှ်တြးမၤလၢပအံအကမူဒ်ဒီးအံသုၣ်ဆၢဒီးပကိးလၢကိပ်တြးလီၤ. ကိပ်တြးနှ်ဘိၣ်ဝဲလၢစးခိၣ်တဘိၣ်တဘိၣ်ဒီးပစံးလၢတြးကိပ်လီၤ.

၂၈. **အိပ်ကိပ်အိစပံးထံ** နှ် မှ်ပတီၣ်ပူၤဒ်လၢကစၢ်ယုၣ်ရှုးယုၣ်မၤလိာ်အပျီၣ်အဘိၣ်လၢအဒိအတဲာ်ဒီးစံးဝဲဒ်,တၢ်လၢကိပ်အံၤမှ်ယုၣ်ဒီး စပံးထံအံၤမှ်ပသ့ၣ်လီၤ. ဒီးဒ်သုကပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးဘးဒီးစဟ့ၣ်လီၤယုၣ်လၢသုဂီၢ်,ဒီး စလူလီၤဂံၢ်လီၤစသ့ၣ်လၢသုဂီၢ်လီၤ. ဒီးဟံးနှ်အိပ်ဟံးနှ်အိသုဝဲတ က့ၢ်. စံးဝဲဒ်နှ်ဒီး အိပ်ယုၣ်အပျီၣ်အဘိၣ်အကိပ်ဒီးအိယုၣ်အဘိၣ်စပံးထံနှ်မၤယုၣ်အဒိအတဲာ်ဒ်နှ်ဒီးတုၤခဲကန်အံၤ, သရၣ်သုၣ်ဒီးအပျီၣ်အဘိၣ်မၤဝဲဒ်နှ်ဒီးပစံးလၢ အထီၣ်ပူၤဒ်ဒီးအိပ်ကိပ်အိစပံးထံလီၤ.

၂၉. **ကိပ်လိာ်ကိလိာ်** နှ် မှ်ထံအလိာ်ဖးဒ်အိပ်လၢမိၣ်လၢမ့ၣ်အဝုၢ်ဖိခိၣ်တခိၣ်ဒီး ပုၤကညိကိးလၢကိပ်လိာ်လီၤ.

ကံးကိပ် see ကံး
ကိၤ

၁. **ကိၤတါချီကိၤတါချီ** နှ် မှ်လၢၢ်, ဒီးထးဒီးထီၣ်ပဝဲတန့ၣ်ပဆဲးတန့ၣ်ဘၣ်တဖၣ်နှ် ပစံးလၢအကိၤလီၤ. ဒီး သုၣ်တဖၣ်နှ် မှ်ကိၤတစဲးစဲးဒီး အဒိမှ်လီၤဂံၢ်ဒ်ကကိၤအသိးဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢအကိၤလီၤ.

၂. **တၢ်န့တၢ်ကိၤ** နှ်မှ်ဘိၣ်သအိၣ်,ကဆိ,တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်,တၢ်သ့, တၢ်ခဲလၢၢ်နှ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၣ်ဖိစံးဝဲလၢ တၢ်န့ တၢ်ကိၤလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလၢတၢ်န့တၢ်သိလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်န့တၢ်ကိၤအကျါနှ် ပဘၣ်စိာ်ဒီးယဲာ်ဒီးဘိလီၤ.

၃. **ကိၤ** နှ် မှ်ထီၣ်တကလုာ်အမိၢ်ပုၤလါအဲဒီးအနီၣ်ထီၣ်ဒီးပကိးလၢကိၤလီၤ. ကိၤနှ်အမိၢ်ပုၤဒ်န့ခိၣ်မှ်ဒိၣ်တစဲးစဲးလီၤ. ဒီးအိၣ် ကနဲအမိၢ်ပုၤန့လီၤ. ဒီးပမှ်န့ၣ်ဟူလၢအပူၤသိၣ်ဖဲနှ်ပလဲၤကွၢ်ဒီးကနဲအိၣ်ဝဲဖဲနှ်တဒၢလီၤ.

၄. **ပကိၤ** နှ် မှ်တၢ်ဖိယာ်တကလုာ်နှ်အမိၢ်ပုၤထဲဘုတဖျါဒ်ခိၣ်န့ဘုတဖျါဒ်ဒီး အ့ၣ်ပုၤဒ်ပစိၤအသိးဒီးပကိး

ကိၤ

လၢပကိၤလီၤ. ပကိၤနှ်မှ်အ့ၣ်ပုၤဒီးအုးအိၣ်ပသ့ၣ်သးဝဲဖဲအအ့ၣ်ပုၤအလီၤန့လီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်ကစူၤလီၤအကတီၢ်နှ် ပကိၤအ့ၣ်ပုၤလၢပုၤလၢကျါနှ် နးမးလီၤ.

၅. **လိာ်ကိၤ** နှ် မှ်ပုၤကညိဘူးမှ်လၢဝဲအပံၤတဖၣ်နှ်မှ်တန့ၣ်ဘၣ်မှ်ဒီး ပစံးလၢမှ်အလိာ်ကိၤလီၤ. ဝဲလၢအပံၤတဖၣ်နှ် ပဘူးမှ်အလိာ်ကိၤဒီးပဘူးမှ်တန့ၣ်ဘၣ်.

၆. **လဲၤကိၤလဲၤဆါ** နှ် မှ်ပတလဲၤဘၣ်ဒီးပအိၣ်တသ့ဘၣ်, ကဲၤစိာ်ပလဲၤ, တကဲၤစိာ်ပလဲၤဒီး ပစံးလၢပလဲၤ ကိၤလဲၤဆါလီၤ. ပဒိၣ်မၤလိာ်ယၢစတလဲၤဘၣ်ဒီးအမူးတဝံၤဘၣ်,စခိၣ်ဆါန့ၣ်သက့စကဘၣ်လဲၤကိၤလဲၤဆါလီၤ.

၇. **မၤကိၤမၤဆါ** နှ် မှ်ကဲၤစိာ်ပမၤတကဲၤစိာ်ပမၤဒီးပစံးလၢပမၤကိၤမၤဆါလီၤ. ပမၤခးမၤသံၣ်နှ်ပခိၣ်မှ် ဆါန့ၣ်သက့ပဘၣ်ယိၣ်လၢကလီၤယိၣ်ဘၣ်ဖးဒီး ပမၤဒီးပစုဆါခိၣ်ဆါနှ်ပစံးလၢပမၤကိၤမၤဆါလီၤ. ခးတလီၢ်အံၤစဘၣ်ယိၣ်လၢအကလီၤယိၣ်ဒီးစမၤကိၤမၤဆါလီၤ.

၈. **အိၣ်ကိၤအိၣ်ဆါ** နှ် မှ်ပအိၣ်မှ်ကဲၤစိာ်ပအိၣ်တကဲၤစိာ်ပအိၣ်ဒီးပစံးလၢပအိၣ်ကိၤအိၣ်ဆါလီၤ. နမၤတကဲၤနကလီၤဒ်ဘၣ်ဖး,အိၣ်ကိၤအိၣ်ဆါကွၢ်မ့ၣ်န့ၣ်.

၉. **လံတကိၤ** နှ် မှ်ပုၤကညိအမဲာ်ဘျီဒီးဝါယးဝဲနှ်ပစံးလၢလံတကိၤလီၤ. ပုၤတဂၤအမဲာ်ဘျီဒီးအမဲာ်ပုၤပုၤဝါယးမးလံတကိၤလီၤ.

၁၀. **ကပိၤလံတကိၤ** နှ်မှ်မှ်အိၣ်အံကသံနှ်အလုာ်ကျိၣ်ကျဲအသးဒီး အလုာ်ဒီးဝါလုးဝဲနှ်ပစံးလၢကပိၤလံတကိၤလီၤ. ပတဲးအံကသံလၢမှ်နှ် ကဲၤကပိၤလံတကိၤလီၤ.

၁၁. **အကိၤအဆါ** နှ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နန့ၣ်ကုၣ်တဘးနှ်မှ်န့ဘၣ်မနုၤအကိၤအဆါလဲၣ်, နဲတဂၤထဲနမၤဟးဂုၢ်ဟးဂီၤတၢ်တမံၤစိာ် မှ်န့ဘၣ်မနုၤအကိၤအဆါလဲၣ်.

၁၂. **ကိၤလိာ်** နှ်မှ်ထံဖးဒ်လိာ်လၢမိၣ်လၢမ့ၣ်အဖိခိၣ်နှ်အိၣ်ဝဲဒီးပုၤမိၣ်လၢမ့ၣ်ဖိစံးဝဲလၢကိၤလိာ်လီၤ.

၁၃. **အသးကိၤ** နှ် မှ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပဆဲးဘၣ်ခးဘၣ်သံကိတဖၣ်နှ်ပစံးလၢအသးကိၤလီၤ. ထိးတနုအသးကိၤသမိး,ဘၣ်ဝဲခိၣ်ဒီးသံတသ့ဘၣ်.

၁၄. **ပုၤကညိအသးကိၤ** နှ် မှ်ပုၤကညိလၢအသ့အုးတသ့အသးအုးတသ့ဘၣ်ဒီး သ့ၣ်ကညိတၢ်တသ့သးကညိတၢ်တသ့ဒီးပစံးလၢအသးကိၤလီၤ. ပုၤတဂၤအသးကိၤတုၤအဖိအမါနှ်တစံးဘၣ်ဝဲလၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်လီၤ.

၁၅. **ပုၤကညိလၢအသးကိၤတဖၣ်** နှ် န့ၣ်ဟူကစၢ်ယုၤ

ကိ

အကလုာ်ကထိလၢ သရၣ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤလၢပှၤတစှၢ် တနၢ်ဘၣ်တဖၣ်ကလီၤဘၣ်ဆူလရၣ်ပူၤဒီး ပှၤသးတအး ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပှၤသးကိၤလီၤ.

ပသးကိၤန့ၣ်ဒီးလၢဒီး

ကစၢ်ဒၢအမၤသဘံး

၁၆. **အိၣ်ကိၤန့ၣ်** န့ၣ် မှၢ်ပှၤလၢဝံသးကၢၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ် မှၢ်မၤဒီး အိၣ်ဒၣ်အတၢ်, တလဲၤဘၣ်ဝဲဘၣ်,တမၤဘၣ်ဝဲ ဘၣ်,တဟ်န့ၣ်ဟ့ၣ်ဘၣ်အသးဘၣ်ဒီး ပစံးလၢအိၣ်ကိၤန့ၣ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအိၣ်ကလိၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤ တဂၤအမိၢ်မၤလဲၤကျိၢ်န့ၣ်ဒီး ဝံသးကၢၣ်ဒီးအိၣ်ကိၤန့ၣ် အိၣ်ကိၤန့ၣ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ.

၁၇. **ချးကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ချးတကလုာ်အိၣ်လၢထံကျိၢ်ဒီးအကု မၤသးဝါယးသံာ်ဒီးအကုကိၤဝဲမၤသးကလွဲၤဒဲ,နီသီးဒီး လီၤခိတၢ်လီၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢချးကိၤလီၤ. ချးကိၤန့ၣ်အ နံၣ်ထဲသီးဒီးထီၣ်ဒၣ်ဒၣ်ဒီးအနံၣ်မၤသးဖးထီၣ်အိၣ်တဖံး ညါဒီးထီၣ်ဒၣ်လၢထံတၢ်ထံကွၢ်, ပြိခိၣ်ပြိလၢ်လီၤ. တ နံၣ်ဘၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်န့ၣ်အပြိခိၣ်ချးဆါရါအသီးဘၣ်.

၁၈. **ညၣ်ဘၣ်ကျၢ်အခိၣ်ကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ညၣ်တဖၣ်န့ၣ်တုၤ အဘၣ်ဒီးကျၢ်တသံဘၣ်ဒီး ပစံးလၢညၣ်ဘၣ်ကျၢ်အ ခိၣ်ကိၤလီၤ. ဒီးပှၤကညီတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်နးမှၢ်တ သံဘၣ်ဒီးပစံးလၢညၣ်ဘၣ်ကျၢ်အခိၣ်ကိၤ, ပဒီလီၤအီၤ ဒီးန့ၣ်လီၤ. ပှၤဘၣ်တၢ်ဝံတၢ်ကၢ်,တၢ်သၣ်ဝံလီၤဒီးလၢ အတသံဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပဒီလီၤအီၤလၢညၣ်ဘၣ်ကျၢ်အ ခိၣ်ကိၤလီၤ.

၁၉. **လီၤကိၤကွၢ်** န့ၣ် မှၢ်ပှၤလၢအဒိၣ်တၢ်ထီၣ်ဒီးလီၤသ ကူးတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢလီၤကိၤကွၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖးဒိၣ် ဖးထီၣ်ဒီးလီၤကိၤကွၢ်မးလီၤ.

၂၀. **ဝၣ်ဘိၣ်လီၤကိၤကွၢ်** န့ၣ် မှၢ်ဝၣ်ဘိၣ်လီၤသကူးန့ၣ် ပစံးစ့ၢ်ကိးလၢဝၣ်ဘိၣ်လီၤကိၤကွၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤ စံးလၢလီၤသကွၢ်လီၤ.

၂၁. **စကိၤစကိၤ** န့ၣ် မှၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ယဲၤဝဲဒီးအ စုထီထီအခိၣ်ထီထီဒီး ပစံးလၢစကိၤစကိၤလီၤ. ဒီးပှၤ ကညီမှၢ်ဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်ဒီး ယဲၤဝဲန့ၣ်ပစံးစ့ၢ်ကိးလၢစကိၤစ ကိၤလီၤ,ပန့ၢ်တန့ၣ်ယဲၤမးစကိၤစကိၤလီၤ.

၂၂. **ကိၤအိၣ်ထံ** န့ၣ် မှၢ်တၢ်စူၤလၢတၢ်ယီၤခါတစုစုဒီးလီ သိၣ်ဒီးကလံၤဟဲဒီးတၢ်သိၣ်သတြးလၢမူခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ကိၤအိၣ်ထံလီၤ. တၢ်ဟဲစူၤဟဲလၢမူခိၣ်တခိၣ်ဒီးကိၤဒိၤက ဘိၤအိၣ်ထံနးကၢ.

၂၃. **မၤတၢ်ကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ပမၤတၢ်ဖံးတၢ်,မၤကလိကုကါ န့ၣ်အိၣ်န့ၣ်အိၣ်ကိၤဒီး ပစံးလၢပမၤတၢ်ကိၤလီၤ. ပမၤတၢ် ကိၤန့ၣ်ပကျးစးမၤန့ၣ်သကုတြးတြးန့ၣ်အိၣ်ဘုစုၤ ကအိၣ်ဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်ကိၤလီၤ. ကိၤတဘျီစအိၣ်

ကိ

စမၤအိၣ်မၤအိၣ်ကိၤသမိး.

၂၄. **ပှၤမိၣ်ကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ပှၤကညီလၢအမိၢ်ဆးတသ့ဘၣ်, ပှၤလၢမၤသးအလံးဘိသ့ၤဒီး အမိၢ်တဆးဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပှၤအမိၢ်ကိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢ အမိၢ် ကိၤလီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်တြီၢ်တသ့ဆးတသ့,အမိၢ် ကိၤ သမိး.

၂၅. **ပှၤမိၣ်ကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ပှၤလၢအဘၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ထံးတဟီၣ် ဘၣ်ဒီး အဖိအမၤအဖိအဝၤသံးတဟီၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပ စံးလၢပှၤမိၣ်ကိၤလီၤ.ပှၤတဂၤအမိၢ်ကိၤသမိးဘၣ်ဒိၣ် ဘၣ် ထံးန့ၣ်သကုဆါဆါကလံၤ,ဘၣ်တၢ်န့ၣ် သကုဆါဆါက လံၤတဟီၣ်ဘၣ်.

၂၆. **သ့ၣ်ကိၤဝၣ်ကိၤ** န့ၣ် မှၢ်သ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးအလဲလၢပ ကွၢ်ပကျိၢ်ဒီးယဲၤဟးဂီၤကွၢ်ဟးဂီၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ် ကိၤလီၤ.

ကိ

၁. **ကိၤကိၤခဲ** န့ၣ် မှၢ်တၢ်မၤလၢပမၤတသ့ဘၣ်ဒီး, သ့ၣ် လၢပထီၣ်တသ့ဘၣ်ဒီး ကျဲလၢပလဲၤတမ့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ဒီး လၢဒီးလုတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအကိၤလီၤ. တၢ်မၤလၢပကွၢ် ဒီးပဆိကမိၣ်လၢပမၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအကိၤခဲလၢ် လီၤ. သရၣ်မၤတလါန့ၣ်စကွၢ်ကိၤကၢ.

၂. **သကိၤသကိၤ** န့ၣ် မှၢ်တၢ်ကၢၣ်ပသးမှၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဂီၢ်ပသး မှၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မိၣ်မံပသးမှၢ်ဂ့ၤ, ကလံၤထီၣ်ဆူပကိၢ်ယုၢ်ဒီး ထီၣ်ဘးဖဲပကိၢ်ပူၤန့ၣ်ဒီး ပခၣ်အိၣ်ထီၣ်အသးဒီးသိၣ်သါ သ့ၤကလံၤန့ၣ်ပစံးလၢပသကိၤလီၤ. ပှၤတဂၤသကိၤမးသ့ၤ သ့ၤမှၢ်တၢ်ဂီၢ်အသးခါ.

၃. **လိးကိၤလိးကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ပတၢ်လၢအဂ့ၤတမံၤမံၤ ယဲၤမှၢ် ဂ့ၤ,ဒိမှၢ်ဂ့ၤ, သလၢမှၢ်ဂ့ၤ, မှၢ်ဟးဂီၤဒီး ပမၤကွၢ်ခီၢ်တသ့, ဆူအကၢခီၢ်ပတထံၣ်ဒီး ပသးန့ၣ်မၤအသးဒီးအကိၢ်ထီၣ် အသီးဒီးပစံးလၢပလိးကိၤလီၤ. ဒီးပသးကွၢ်တၢ်လၢပမၤ တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပလိးကိၤတစုစုလီၤ. သလၢတဖျၢၣ် ဘၣ်ဒိၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖးဝဲလိးကံလိးကိၤလီၤ.

၄. **ထီၣ်ဂဲၤကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ပှၤကညီမှၢ်တဲးထီၣ်ဒုးဒီးမၤသိၣ် အကလုာ်ဒီး စံးဝဲဂဲၤကိၤဂဲၤ, ဂဲၤအိၣ်စယိၣ်ဂဲၤအိၣ်စ ယၢ်,ဂဲၤအိၣ်လၢမှၢ်ဂဲၤအိၣ်လုတီ,ဂဲၤအိၣ်ယဲၤစိးလီၢ်,ဂဲၤ အိၣ်ကွၢ်စိးလီၢ်, စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပထီၣ်ဂဲၤကိၤလီၤ, ပမှၢ်တဲးဒုးဒီးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်ကိၢ်ဝံၤဒီးပတဲးဒုးလီၤ.

၅. **ကွၢ်ကိၤ** န့ၣ် မှၢ်ပထံၣ်တၢ်လၢအလိၤဆိလၢပတထံၣ် ဘၣ်နီတခိၣ်ဒီး တၢ်မိၣ်ကွၢ်ပသးဒီးပကွၢ်တြးတြးန့ၣ် ပစံးလၢပ ကွၢ်ကိၤလီၤ. ဒီးဆၣ်ခိၤကိၢ်ခိၤလၢပတထံၣ် ဘၣ်နီတခိၣ်,ဒီးပှၤကညီလၢပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်န့ၣ်ပ မှၢ်ထံၣ်တခိၣ်တဆိးဒီး တၢ်မိၣ်ကွၢ်ပသး, ဒီးပကွၢ်တြး

ကိ

ကြူးဒီးပစံးလာပကွါကိလိ။

၆

ကိအဆံးတဘိ မှ်ကဲအဆိလိ။ ပှါလာအမာကဲမကိ တဖှ်န့ၣ်မာအလဲၣ်တၢ်ဒီးယၢတဂၢတက့ၢ်.

၇. ကိခဲ န့ၣ်မှ်ဒ်တၢ်ကိတၢ်ခဲအသိးလိ။ ပှါမှ်ဘၣ်ဆူး ဘၣ်ဆါ,ဘၣ်တၢ်သၣ်ဝံၤလိၤဒီးလၢအနးန့ၣ်မၤဝဲမှ်တသ့ ဘၣ်, မၤဝဲမှ်တပှါဘၣ်ဒီးပစံးလာကိခဲလိ။ ဒီးပှါတ နီၤနီၤစံးလာတၢ်ကိတၢ်ခဲလိ။

န့ၣ်စၢ်ယုၣ်ရှူးကိးဂၢဒဲး

မးပှါကပူၤတၢ်ကိခဲ

၈. ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ န့ၣ်မှ်ပှါလာအမာကမၣ်တၢ်ဒီး ပှါဂၤ လိၣ်လၢကွီၢ်ဒီးပဒိၣ်စံၣ်ညိၣ်ယၢဝဲဒီးလိၤဘၣ်ယိၣ်ပှါ မှ် ဂၤ,ဘၣ်လိးစုမှ်ဂၤ, ပစံးလာဘၣ်ကိဘၣ်ခဲလိ။ ဒီးပှါ တနီၤနီၤစံးလာဘၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလိ။

၉. တၢ်ကိတၢ်ခဲ န့ၣ်မှ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါ, တၢ် သၣ်ဝံၤလိၤဒီး, တၢ်အမူးကိၢ်အရၢဂီၤ,တၢ်ခဲလၢန့ၣ်ပမၤ တပှါဘၣ်, ပမၤတသ့ဘၣ်ဒီးပစံးလာတၢ်ကိတၢ်ခဲလိ။ ဒီးတစုစုပစံးလာတၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလိ။ တၢ်ကိ တၢ်ခဲမှ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးပတူၢ်တဘၣ်မၤတပှါဘၣ်.

၁၀. ကိကိကုၣ် န့ၣ် မှ်ပမံၤလိၤအိၣ်ခိၣ်ဒီးပချးပခိၣ်ခံ ခိစယၢတၢ်ဒီး ပဟ်ထီၣ်ပှါဆံးလာပခိၣ်လိၣ်ယံၤအိၣ်ခိၣ် န့ၣ်ပထီၣ်ဝးဒီးပစံးလာကိကိကုၣ်လိ။ ဒီးပထီၣ်ဝးန့ၣ် ပမၤပှါပကလုာ်ဒီးပစံးလာကိကိကုၣ်,ယၢထီၣ်ချ့ၣ်,ယၢ ဆိမံၤအဝဲ, ယၢဝဲယၢလိၤတၢ်လိၤဆဲး, ပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးပစံး လၢကိကိကုၣ်လိ။ တၢ်လၢပကိကိကုၣ်တၢ်န့ၣ်မှ်ပလိၣ် ကွဲယုၤပှါဆံးလိ။ စကလဲၤတၢ်ဒီး ကိကိကုၣ်လိၣ်ကွဲ ယုၤနပှါတက့ၢ်.

၁၁. ကိကုၣ် န့ၣ် မှ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢတလၢၤသ့ၣ်ဝဲ အ ဖိၣ်ကဲဒီးဒီး နၢမူဝဲန့ၣ်ပှါမိၣ်လဲၣ်ဖိကိးလၢကိကုၣ် လိ။ ဒီးပှါတဝဲၣ်ဖိကိးလၢကဲကုၣ်လိ။ ကိကုၣ်န့ၣ်အ ထံးထဲယုၤဖိကုၣ်ဒီးအလၢနီၣ်စုမှ်ခံဘိၣ်လိ။ ဒီးအဖိနၢ မူဝဲဒီးပှါကညိတၢ်လိၣ်ကွဲဝဲအဖိန့ၣ်နၢမူကၢ.

၁၂. ကိမုၢ်ကိမါ န့ၣ်မှ်ပှါကညိကုၣ်ခးဖဲးခးဝံၤဒီးတချူး တးဒီးဘၣ်ဝဲဒီးသ့ၣ်စိးခိၣ်သ့ၣ်စိးခံ, စယိၣ်စယၢ, စပိုၣ် စပိုၤတိၣ်ပံၤကလံၢ်ဒီးလဲၣ်လဲၣ်ကလံၢ်န့ၣ် ပစံးလာကိမုၢ် ကိမါလိ။ ဒီးပှါတနီၤနီၤစံးလာကိခိၣ်ကိကျါ,ဒီးပှါတ နီၤနီၤစံးလာကိလိ။ ဒီးပှါတနီၤနီၤစံးလာကိမုၢ်,ဒီးပှါ တနီၤနီၤစံးလာကိမါကိမုၢ်လိ။

၁၃. ကိရၢ န့ၣ် မှ်ဖိအထံးတကလုာ်န့ၣ်အလၢနီၣ်တဝါ အလၢအသိးဒီးအလၢနီၣ်တဝါအလၢတက့ၢ်ဒီးအဂံၢ် နၢမူန့ၣ်ပစံးလာကိရၢလိ။ ဒီးပှါတနီၤနီၤစံးလာကိရၢ လိ။ ဒီးပှါတနီၤနီၤစံးလာဖိတဝါလိ။ ကိဘၣ်ကိရၢန့ၣ်

ကိ

အလၢလိၤကဲလၢတဝါလိ။

၁၄. ကိဝါ န့ၣ် မှ်သ့ၣ်တကလုာ်အထံ, အိၣ်တဖိးဒီးအ လၢနီၣ်စုမှ်သၢဘိၣ်ဒီးအလဲနၢမူဝဲန့ၣ်ပကိးလာကိဝဲလိ။ ကိဝါန့ၣ်အလဲနၢမူလာသ့ၣ်ဆူအလဲန့ၣ်လိ။

၁၅. ကိဝါကဘိ န့ၣ် ပထီၣ်ထဲအဖိခိၣ်လိ။ အထံးမၤ သးဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ပတထီၣ်ဘၣ်, ကိဝါကဘိန့ၣ်တလၢၤ ဆါအဖိလၢပှါပှါန့ၣ်ဒီးတလၢၤကိးဝဲအမံၤလၢလုာ်ညါပွဲး လိ။ ကိဝါကဘိန့ၣ်တလၢၤမၤကသံၣ်ဝါကလိးလိ။

၁၆. ကနဲကိတၢ် န့ၣ် မှ်ကယုၤစိၣ်သ့ၣ်ဖိဝဲၣ်ဖိ, ဘုဖိဒီးဟဲ ကွၢ်စိၣ်ဝဲဒီး မၤထီၣ်အဖိဒီးပစံးလာကနဲကိတၢ်လိ။ ဒီး တၢ်ဖိတၢ်ယၢလၢအယုၤတဖှ်န့ၣ် ကိတၢ်ဒ်ကနဲအသိး ကိးမံၤဒီးလိ။ ကနဲကိသ့ၣ်အဖိန့ၣ်ကမုၢ်ကဲကမၤထီၣ် အစိသၢၣ်.

၁၇. ပှါကိပှါခဲ န့ၣ် မှ်ပှါလာအကျမၤအသးဒီးပမၤမၤ တၢ်န့ၣ်တမံၤဒီးလဲၤမၤဝဲတမံၤဒ်, ပမၤလဲၤတၢ်တပှါဒီး လဲၤဝဲတပှါဒ်, ဒ်ပှါဂၤအသးကဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ကျမၤဝဲ, ဒီးမၤဒ်ဖဲအသးအလိၤဒ်ဝဲဒီးပစံးလာပှါကိလိ။ပှါတ ဂၤ

မးပှါအကိလိ။ ပမၤဆူနၢၤတသ့ ဆူနၢၤတသ့,ပမၤလဲၤ ကျိၢ်နီၣ်ဒီးစိၣ်ထီၣ်ဒီးသံးန့ၣ်ဒီးဟးဆူဘးန့ၣ်လိ။

၁၈. ပှါမၤကိအသး န့ၣ် မှ်ပှါလာပဆူပဆါဒီးပမၤမၤ စၢၤပှါလာဟဲအံးဟဲကွၢ်ပှါတစိၣ်တလိၤဒီးတဟဲဘၣ်ဝဲဒီး ဆိၣ်ဒ်အတၢ်ဆူတလုာ်တဖှ်န့ၣ် ပစံးလာပှါမၤကိအသး လိ။ ပှါတဂၤအဖိမၤတကဲဒီးလဲၤအိၣ်အဝဲတဂၤလဲၤ မံယုၤအိၣ်ဒီးအဝဲတဂၤမၤကိအသးဒီးတလဲၤမးဝဲလိ။

၁၉. နၢကိ န့ၣ် မှ်ပှါလာပသိၣ်ပသိၣ်တဒိကနူၤတဒိက န့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်မှ်ဂၤ, အနၢ်တပၢ်ဘၣ်တၢ်အခိအပညိ ဘၣ်မှ်ဂၤ,ပှါစံၣ်တၢ်တဲလိၤတၢ်ကတိၤဒီးအခိအပညိန့ၣ် သက့အနၢ်ပၢ်ကိဝဲဒီးပစံးလာအနၢ်ကိလိ။ ပှါတဂၤအ နၢကိသမိးပစံၣ်တၢ်တဲလိၤတၢ်အနၢ်ပၢ်တသ့ဘၣ်. ပှါ တဂၤအနၢ်ကိသမိး, အမိၢ်အပၢ်မှ်စံးလဲၤတၢ်တဂ့ၤဒီး လဲၤဒ်တၢ်လိ။

၂၀. လိးကဲလိးကိ န့ၣ် မှ်တၢ်လၢပကွါဂၤ, တၢ်လၢအ ဘၣ်ပသး, ပတၢ်ဒ်ပဝဲလၢပအဲၣ်ပကွံၣ်န့ၣ်မှ်ဟးဂုၢ်ဟး ဂီၤဒီးပသးအုးပသးတမုၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလာပလိးကိလိ။စ ယဲၣ်တဘျီအုၣ်တၢ်သးဒီးပိၣ်ကွံၣ်,စလိးကိမးလိ။ ပဖိ မှ်သံးဒီးပလိးကိနးနးကလဲၣ်လိ။ထွဲၣ်တဖုမိၤဂၤ,သံးဒီး စလိးကိအိၣ်လိ။

၂၁. သ့ၣ်ကိသးကိ န့ၣ် မှ်ပမၤတၢ်တသ့ဘၣ်ဒီး ပကွါ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤန့ၣ်ဒ်ပမၤတသ့ဘၣ်အသိးဒီး ပစံးလာပသး ကိလိ။ ပှါတဂၤအသးကိဒီးမၤတၢ်တသ့နီၣ်တမံၤ.

၂၂. စကိစကိ န့ၣ် မှ်ပှါကညိအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးဂဲၤဆါ

ကိ

ထာၣ်တပံၣ်ထီၣ်အသးဒီး သါကတီၢ်ပုၤဂးဒီးပစံးလၢဝဲၤ ဆၢထၢၣ်စကိစကိလီၤ. ပုၤတဂၤအမၤကနးကဒ့ၣ်တၢ် လၢအလီၤဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်စကိစကိဒီးတီၢ်အမၤလီၤ.

၂၃. **သကီသကါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မိၣ်မံၤသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကၢၣ် ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဂီၢ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပခၣ်အီၣ်ထီၣ်အသးဒီးက လံၤလဲၤန့ၣ်ဟဲထီၣ်လၢပကီၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပသကီလီၤ. ပုၤဆဲးသကီန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်မိၣ်မံၤအသးသၢၣ်.

၂၄. **ကနဲလီၤကီၤထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ကနဲယုၤလီၤဆူထံနံၤဒီးအီၣ် ထံအါအါကလဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တဘျီဒီးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကနဲ လီၤကီၤထံလီၤ. ကနဲတဘျီလီၤကီၤထံမ့ၢ်အဒါအိၣ်ဖဲ လဲၣ်.

၂၅. **တဒါမ့ၢ်တဒါကီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကုၢ်တဒါဒီးပစံးလၢတဒါမ့ၢ်တဒါကီလီၤ. တၢ်စူမ့ၢ်မ့ၢ် တၢ်ကီတမံၤ, တၢ်ကီၢ်မ့ၢ်တၢ်ကီတမံၤဒီးဒ်သုတဘျီပုၤ တဂ့ၤဒီးပကုၢ်တဒါဒီးပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးလၢတဒါမ့ၢ်တဒါ ကီလီၤ.

၂၆. **ကယီၤကီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ယံၣ်ဝဲယဲးယဲးဒီးပစံးလၢက ယီၤကီလီၤ. ကီတမးသံတၢ်ဝဲကယီၤကီလံၤပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိ စံးဝဲဒၣ်ဒီး ပုၤဒဝဲၣ်ဖိစံးဝဲကယီၤကယီၤလီၤ, စကိးနၢ ကယီၤကီလံၤ, ကိးဘၣ်ဆၣ်တကန့ၣ်ဒီး, စကစၢ်ယုၣ် ဂျၢးယရံးစံးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂၇. **ကီသံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပရံးတံၢ်ဝဲၣ်ဖိအခိၣ်အခံးဒီးပဆဲးလီၤ ဆူသံးအပူၤဒီးပဆူးထီၣ်ဒီးပစံးလၢပကီသံးလီၤ. နကီ ကွၢ်သံးန့ၣ်ဘျီလဲၣ်စါ.

၂၈. **ကီစိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကီၣ်ကျဲၤမ့ၢ်ဖးဒီးထံလၢသရံၤပူၤဒီး ဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကီစိၣ်လီၤ. တၢ်လၢကီစိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပက ဖိသံးအဂီၢ်ဒီးပမၤလီၤ. ကီစိၣ်န့ၣ်တုၤပဖိထီၣ်ကဒီးတစု ဒီးပဒီးန့ၣ်အသဝဲဒီး ကဲထီၣ်လၢသံးလီၤ. ပုၤတဂၤတၢ် ကီစိၣ်တပူၤအါသမိး, ကမ့ၢ်ကၢ်သါကဖိသံးသၢၣ်, ဒီး သုၣ်တကလုာ်အထံထီၣ်သဘဲကလဲဝါကျိၣ်ကလံာ်ဒီးပ ကိးလၢသုၣ်ကီစိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၉. **တကီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုာ်ဒ်ခုၣ်အသးဒီး အလုၣ်ဒ်ခုၣ်အသးဒီးမဲထီၣ်လၢနီၣ်ခိၣ်နီၣ်ပူၤဒီး ပကိး လၢတကီလီၤ. ဒီးအဖီန့ၣ် မၤအသးကဘျီလုၣ်ဒီးကျး လီၤအသးလၢထံဖဲခိၣ်လီၤ. တကီဖီန့ၣ်မၤအသးနီၣ်စု ညါတခီဒီးဘူသလၢခါဒီး ကျးလီၤအသးလၢထံအဖီခိၣ် ကဘျးကဘျီလီၤ.

၃၀. **ဝံၣ်တကီ** န့ၣ် မ့ၢ်သုၣ်တကလုာ်အသးမံၤဂီၤဆုၤက လံာ်ဒီး သုၣ်လၢအကပိာ်ခံကပိာ်လီၤဒီးအသးခိၣ်န့ၣ်ခိၣ် မ့ၢ်ဒ်ဒီးအသးမံၤန့ၣ်ပအိၣ်ဆၢကၢ, ဒီး ပကိးလၢဝံၣ်တ ကီလီၤ. ဝံၣ်တကီအသးမံၤန့ၣ်အသးကံၢ်ပူၤအိၣ်ဒီးအဝါ ကျိၣ်ကလံာ်ဒ်ပနါအိၣ်အသးကလဲကလးလီၤ.

ကိ

၃၁. **ထီကီသိၣ်တြၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဝဲၣ်ဖိတဘိထဲသီးဒီးဘုဘိ ဖိဒီးပရံးတံၢ်အခိၣ်အခံးဒီးပဆူးထီၣ်အိၣ်သံးလၢအပူၤဒီး ပစံးလၢထီကီလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢထီကီတဘိတက့ၢ်. စ ကကီကွၢ်သံး.

၃၂. **ကီကတုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်မၤလၢပမၤတသ့ဘၣ်တ ဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကီကတုၤလီၤ. တၢ်မၤလၢပမၤတသ့ဘၣ် ခဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢကီကတုၤလီၤ.

၃၃. **ကီကီ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မိၤတၢ်သိၣ်လီၤ. ထွံၣ်တဒုမိၤတၢ် ကီကီမ့ၢ်အမိၤမနုၤလဲၣ်.

၃၄. **ကီကီကဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ် ထံၣ်လံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ထံၣ်ထီးဆိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤဝဲသိၣ်ကီကီက ဒီးကီကီကဒီးန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢဆိကဒီးသိၣ်ကီကီ ကဒီး န့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဆိကဒီး ကီကီကဒီး လီၤ.

၃၅. **ကီစယာ်ကီစယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကုၢ်ခုးဖဲးခုးဝံၤဒီးပတ တးဒီးဘၣ်လၢမ့ၢ်န့ၣ်သုၣ်စိးခိၣ်သုၣ်စိးခိၣ်န့ၣ် ပကိးလၢ ကီစယာ်လီၤ. ကီစယာ်ကီစယာ်ဝဲသမိး ခုးတလီၤမ့ၢ် အူတအိၣ်ဘၣ်.

၃၆. **တၢ်ကီနၢတၢ်ကီနီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဝဲၣ်လီၤတရံးတနုးတ ရံးခုးယၤဒ်ကရၢအသီးဒီးပကိးလၢတၢ်ကီနၢလီၤ. တၢ် ကီနၢမ့ၢ်အိၣ်ဒီး ထီခိၣ်ဟဲန့ၣ်အိၣ်ပဘုလၢခုးန့ၣ်တပၢ် ဘၣ်.

၃၇. **ကီသဘျီၣ်ကီပသံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပတွဲကထၢသဘျီၣ် လုၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကီသဘျီၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ ပတွဲသဘျီၣ်လီၤ. ဒီးသဘျီၣ်တထူန့ၣ်ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံး လၢတကီလီၤ.

၃၈. **ကီဂံၢ်ကီဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိလွဲကညးပုၤခံၤဒီးအ ဝဲတဂၤကိးပုၤမၤပလဲၤဒီးအီၤ, အဝဲတဂၤမၤပလဲၤစကိး ဒီးအီၤဒီးပကလဲၤလၢန့ၣ်တဂၤအိၣ်လၢအံၤတဂၤ, ပက လဲၤဒီးအီၤလၢအံၤတဂၤအိၣ်လၢန့ၣ်တဂၤဒီး ပစံးလၢကီ ဂံၢ်ကီဂီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုကလိအိၣ်ခံၤဒီးပကမၤလၢ န့ၣ်တမံၤ, အိၣ်လၢအံၤတမံၤဒီးပစံးလၢကီဂံၢ်ကီဂီၤ လီၤ. စကမၤဟံၣ်တစဲးစဲးစကမၤခုးတစဲးဒီးကီဂံၢ်ကီဂီၤမး လီၤ.

၃၉. **ပကီပလီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤတကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပယီၤန့ၣ်ပုၤ တနီၤနီၤကိးလၢပကီလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပယီၤ လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲလၢဝံၣ်အကလုာ်စံးဝဲဒၣ်ပကီန့ၣ်တုၤအခါ ဒီးဆၢထၢၣ်ကီဆုၣ်နီၤကီ, အိၣ်ကီအိၣ်ကီ, လဲၤကီက့ၤကီ, တဝဲၣ်သါ, ဆၢထၢၣ်သါဆုၣ်နီၤသါ, လဲၤသါက့ၤသါ, ပုၤ ကညိ, ဆၢထၢၣ်ညိဆုၣ်နီၤညိလဲၤညိက့ၤညိ, အိၣ်ညိအိၣ် ညိ, ကီလၢ, ဆၢထၢၣ်လၢဆုၣ်နီၤလၢ, လဲၤလၢ, က့ၤ လၢ, အိၣ်လၢအိၣ်လၢစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပကီန့ၣ်တုၤအ

ကိ

ခါးကဟါမာတုဝဲတုပကကွဲးလီၤဘၣ်အရူၣ်လၢသ့ၣ်
ဘၣ်ဘၣ်အလီၤလီၤ, ဝံဘူၣ်ခိၣ်တဖၣ်စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
၄၀. **ကိသ့ၣ်ကိဝၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သးသၣ်လၢအသးအိၣ်ဘၣ်
ဒီး ပစံးလၢသးသၣ်အကိလီၤ. သးသၣ်အကိန့ၣ်ပကွၢ်
အဖံးခိၣ်ကစီဒီးအအိၣ်ပူၤတခီအသးတအိၣ်ဘၣ်.
၄၁. **ကိသ့ၣ်ကိဝၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဝဲၣ်သ့ၣ်လၢယဲၣ်တခီဒုဒါ
တုၤအကၢ်ဒီးပစံးလၢပကိသ့ၣ်လီၤ. ပကိသ့ၣ်န့ၣ်ပဝဲၣ်
သ့ၣ်ဖိထဲစုဒုဒါလၢယဲၣ်တခီဒုဒါဖးဖးတုၤအကၢ်ဒီး
မ့ၢ်ပကိလီၤ. ပုၤတဂၤကိသ့ၣ်ကိဝၣ်, ကကၢ်ဘၣ်ပခိၣ်
န့ၣ်.
၄၂. **ကိသက့** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲၣ်သက့အထံးန့ၣ်တခီဒုဒါတုၤအ
ကၢ်ဒီးပစံးလၢပကိသက့လီၤ. တၢ်လၢပကိတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပ
ကူၣ်တၢ်ထဲအဖိခိၣ်တခီဒုဒါဒီး ပတကူၣ်ဘၣ်ယၢ်ခိၣ်လီၤဒီး
ပစံးလၢပကိလီၤ. ကိလီၤသက့န့ၣ်တဖူခံဖူတက့ၢ်. ပက
သ့ၣ်မံအိၣ်အသၣ်လီၤ.
၄၃. **ကိတမး** န့ၣ် မ့ၢ်ကိလၢသ့ၣ်အဲကရးအဖိခိၣ်လူၤအ
ခိၣ်ဒီးကွၢ်တၢ်ဖိကွၢ်တၢ်မါဒီးကၤထီၣ်တၢ်ဘိဒီး မၤစိသိ
အသးဒီး အိၣ်လၢကွၢ်ထူအပူၤဒီး မၤပုၤဂၤဘါအိၣ်ဒီးစံး
လီၤအသးလၢပုၤဂၤအကစၢ်ဒီး ပုၤဂၤဘါဝဲန့ၣ်ပကိလၢ
ကိတမးလီၤ. ဒီးကိတမးန့ၣ်ပုၤဂၤဘါအိၣ်ဒီးစံးလီၤအ
သးလၢယုၤလီၤ. ဒီးတလၢတဖၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဝဲတုၤခဲကန့ၣ်
အံၤလီၤ. ဒီးကိတမးန့ၣ်အိၣ်ဘၣ်ထိးဝါအညၣ်ဒီးလူၤဘျီ
သံဝဲဒီးလၢတချးသံဒီးဘၣ်န့ၣ် မၤလိာ်အ ပျါအဘိၣ်တ
ဖၣ်စံးဝဲဒၣ်, စမ့ၢ်သံဒီးမၤစဂီၤဒီးဘါကၢ်န့ၣ်, သုမ့ၢ်ဘါစ
ဂီၤဒီးသုကမၤသုသးဒ် စသးဒီးသုကအိၣ်ဘၣ်လၢနးပၣ်
န့ၣ်လီၤ. စံးဝဲဒီးအပျါအဘိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

ကိ

၁. **ထံးကိၤနီၤ** န့ၣ် ထံထီၣ်တလိာ်ဒီးပုၤကညိအိၣ်လၢ
ထံတဘိန့ၣ်လၢထၣ်လၢခံဒီး တၢ်အလိာ်ဖဲန့ၣ်ပစံးလၢထံ
နီၤကိၤနီၤလီၤ. ထံးကိၤနီၤလၢပအိၣ်ပဝဲတခီန့ၣ်ဘုဒါ
ဟုဒါဂုၤကၤ. ထံးကိၤနီၤတုၤပအိၣ်ပခါနး, ပသံနးဒီး
ပုၤကညိဟူထီၣ်က့ၤလိာ်အသးဒီး တရံးသံခိၣ်လိာ်ဒီး
ကဝဲၤထါစံးဝဲဒၣ်အံၤလီၤ.

ထံတခီခိၣ်သအုး
ကိၤတခီခိၣ်သအုး
ပုၤဖိဖဲက့ၤအိၣ်တမ့ၢ်
ဝဲၤဖိဖဲက့ၤအိၣ်တမ့ၢ်
ကိးန့ၣ်သိခါလၢမ့ၢ်န့ၣ်
မၤစုၤသိခါဘိးတက့ၢ်

ကိ

ဟံၣ်ဆဲခိၣ်ဒီးဝၣ်ကအု
ကိၤအံၤမ့ၢ်လီၤကိၤသအုး
ဟံၣ်ဆဲခိၣ်စံးဝၣ်ကအု
ကိၤအံၤမ့ၢ်လီၤကိၤသကး

၂. **ထံတခီကိၤတဘျီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤအိၣ်ဝဲလၢကိၤအဂၤ
ယံၤဒီးပုၤတဘးပုၤယုၤတြိဖိအိၣ်ဝဲအသးလၢကိၤယုၤ
န့ၣ်ဒီးပစံးလၢထံတခီကိၤတဘျီလီၤ. ပုၤအိၣ်ဝဲလၢထံ
တခီကိၤတဘျီန့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်ယၢ်န့ၣ်သက့ပတန့ၢ်
ဟူဘၣ်အပရၢဘၣ်. ဒီးဘၣ်တစုပုၤအိၣ်ဝဲလၢကိၤပယီၤ
အံၤ, အိၣ်ထံတဂၤတဘိမ့ၢ်ယံၤလိာ်အသးဒီး ပစံးစုၤကိး
ဝဲလၢထံတခီကိၤတဘျီလီၤ. မ့ၢ်အိၣ်လၢပုၤခါန့ၣ်ဒီးပ
စံးစုၤကိးလၢထံတခီကိၤတဘျီစုၤကိးလီၤ.
၃. **ထံတခီမ့ၢ်န့ၣ်, ကိၤတခီမ့ၢ်ထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကိၤလၢအ
ကိၤဒီးပကိၤအံၤဒီး ပစံးလၢထံတခီမ့ၢ်န့ၣ်, ကိၤတခီမ့ၢ်
ထီၣ်လီၤ. သရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲဝဲထံတခီမ့ၢ်န့ၣ်ကိၤတခီမ့ၢ်
ထီၣ်ဒီးစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ်န့ၣ်, ကမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီလီၤ.
၄. **တကိၤခါ** န့ၣ် မ့ၢ်လၢကိၤအဂၤလၢပတအိၣ်ဘၣ်ပဝဲ
တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတကိၤခါလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ဖဲအံၤတ
မ့ၢ်ဘၣ်ဒီးဟးအိၣ်က့ၤတကိၤခါလီၤ.
၅. **ခံကိၤခံစ့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခံဆုၣ်နီၤအညၣ်ကူၣ်လိာ်န့ၣ်ပ
ကိးလၢပခံကိၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢပခံဆုၣ်နီၤ
လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢပခံထူးလီၤ. ဘၣ်ဆုၣ်ဒီးပခံ
ကိၤန့ၣ်မ့ၢ်ပခံဆုၣ်နီၤအညၣ်ကူၣ်လိာ်လၢအမၤအသးစု
ငါန့ၣ်မ့ၢ်ပခံကိၤလီၤ. စဆုၣ်နီၤဒီးစခံကိၤခါကၤ.
၆. **တကိၤခါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်ချန့ၣ်ပစံးလၢတကိၤခါ
လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်ချသးန့ၣ် ပစံးလၢကဲထီၣ်တကိၤခါ
လီၤ. ပအိၣ်မ့ၢ်တယံၣ်ဘၣ်, ပမ့ၢ်လဲၤချသးန့ၣ်ပစံးလၢ
ပလဲၤတၢ်တကိၤခါလီၤ. ကစၢ်ယုၤစံးဝဲဒၣ်, မ့ၢ်မးအကဲ
ထီၣ်တက့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ကဲထီၣ်တကိၤခါလီၤ. ကစၢ်ယုၤစံးဝဲဒၣ်
တၢ်ကပိၤမးအကဲထီၣ်တက့ၢ်. ဒီးတၢ်ကပိၤကဲထီၣ်ဝဲတ
ကိၤခါလီၤ. ပစံးတၢ်လၢတကိၤခါန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်ချ,
တၢ်အိၣ်ထီၣ်ချန့ၣ်ပစံးလၢတကိၤခါလီၤ.
၇. **ကလးကိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကဲထီၣ်လၢခံ, တၢ်ကဲထီၣ်ကိ
န့ၣ် ပစံးလၢကလးကိၤလီၤ. ပုၤတဂၤပမၤတန့ၢ်ဘၣ်, ပ
တီၢ်ဒီးကလးကိၤလဲၤဝဲလီၤ. တၢ်လၢခးန့ၣ်ပကူၣ်ပစံးဝံ
ပတး, ပတးဝံပထီၣ်, ပထီၣ်ဝံဒီးဘုဂီၤဒီးကလးကိၤပ
အိၣ်ဘၣ်လၢခံလီၤ.
၈. **ကိၤကစၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်မ့ၢ်ပကစၢ်လၢအံး
ထီၣ်ကွၢ်လီၤပုၤဒီး လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်ဝဲလၢထီၣ်လၢအိၣ်, လၢ
သးလၢမ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ် ထံကစၢ်ကိၤကစၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်, ပုၤအိၣ်
ဝဲလၢထံလီၤကိၤပုၤတဖၣ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်ထံက စၢ်ကိၤ က
စၢ်ဒီးမၤအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်န့ၣ်ဒီးလီၤ.

ကီၢ်

၉. **ထံဆာကီၢ်ဆါ** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်ခံဘၣ်အဘၣ်စၢၤလၢပဒိၣ် စီၤပၤနီၤဖးဝဲဖဲအံၤန့ၣ်ပစံးလၢကီၢ်ဆါလီၤ. ဒီးဝဲၣ် ခံဖျၢၣ်အဘၣ်စၢၤလၢပဒိၣ်နီၤဖးဝဲအဆါန့ၣ်ပစံးလၢ ကီၢ်ဆါစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးထံဖးဒိၣ်ထီၣ်ခံဘၣ်အဘၣ်စၢၤ လၢတၢ်လူၢ်ဖးဒိၣ်တီတံၢ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢကီၢ်ဆါစ့ၢ်ကိး လီၤ.

၁၀. **ကီၢ်ယိကီၢ်ယုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လၢဒုၣ်ခါညၣ်ခါ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီး ပှၤယုၣ်အိၣ်ကသူဟီၣ်ဘိၣ် တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကီၢ်ယိကီၢ်ယုၣ်လီၤ. ပအိၣ်တၢ်တ ပှၤအံၤကီၢ်ယိကီၢ်ယုၣ်ဒီး ပတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ကသူဟီၣ် ဘိၣ်ဒုၣ်ခါညၣ်ခါဘၣ်.

၁၁. **ကီၢ်ဘုၣ်ကီၢ်တမး** န့ၣ်မ့ၢ်ကီၢ်လၢသူအဲကရးအဖိခါ လၢပှၤတကၢ်န့ၣ်ကွံၣ်တၢ်အဖိအမါဒီး လူၤကွံၣ်အခိၣ်ဒီး မၤစီၤသီအသးဒီးအိၣ်လၢကွံၣ်ထူအပူၤဒီးမၤပှၤဂၤဘါအံၤ ဒီးစံးလီၤအသးလၢပှၤဂၤအကစၢ်ဒီး ပကိးလၢကီၢ်တမး လီၤ. ဒီးပှၤလၢပာ်ထီၣ်ထီအသးတဖၣ် ဒီးလီၤအသးလၢ ကီၢ်တမးဒီးစံးဝဲဒၣ်, စီၤဝဲမ့ၢ်ကွံးကီၢ်တမး, ပှၤဒီနၢၤပှၤ ဘၣ်အုၣ်ခါ, စံးဝဲလၢထါကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ကီၢ်လဲၢ်ကီၢ်ပာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုလၢဆါတၢ်သဘၣ်ခါဒီး ပမၤအခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်သလၣ်ကဝီၤကျိၤဒီး ပစံးလၢကီၢ်လဲၢ် လီၤ. ထုန့ၢ်ယၤလၢကီၢ်လဲၢ်တဘၣ်တက့ၢ်, စကဂုၤအိၣ် ဘုၤဒီး ပှၤကညိမၤဘၣ်လၢနီၢ်ဝဲမ့ၢ်, ဝဲနီၢ်ပၤအစီၤန့ၣ် စံးဝဲဒၣ်, ပှၤကညိမၤကဒိၣ်တုၤဘုၤကဆုလီၤဒၣ်အသး, မ့ၢ်ကဖိလီၤဒၣ်အသးဒီး ပကအိၣ်မးအိၣ်မးဘၣ်လီၤ. စံး ဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီး ဘုၣ်ခိၣ်မၤအဆုအပှၤသံကျဲတၢ်စံးဝဲဒၣ်, ကီၢ် လဲၢ်ဝဲၣ်မံၤကျိၣ်စီၤပှၤ, ဘုၤကဆုလီၤဒၣ်အသးမ့ၢ်ကဖိ လီၤဒၣ်အသး, ပအိၣ်ပမံၤမးအိၣ်မး, စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီးမၤဘုၣ် တၢ်နးနးကလဲၢ်လီၤ. ဒီးပံၤယီၤတဖၣ်ဒုၣ်ခါမၤသံအံၤ ဒီးတမၤဘုၣ်လၢဘၣ်လီၤ.

၁၃. **ကီၢ်ပာ်** မ့ၢ် ကီၢ်လဲၢ်အဆိလီၤ. ဟဲဟ့ၣ်ပသီစကီၢ် လဲၢ်ကီၢ်ပာ်န့ၣ်တက့ၢ်, စကဂုၤအိၣ်ဘုၤ.

၁၄. **ကီၢ်မုၢ်** OI ထံမုၢ်ကီၢ်ပာ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံခါကီၢ်ခါလၢပ အိၣ်ဒီး ပစံးခုၣ်ညၣ်မုၢ်ဒီး ပမၤအိၣ်ဘုၤစီၤဟ့ၤန့ၣ်ဝဲဒီး တၢ်အလီၢ်လဲၢ်ဝဲ, ဟီၣ်ခိၣ်အလီၢ်ပာ်လဲၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢထံ မုၢ်ကီၢ်ပာ်လီၤ. တၢ်လၢကီၢ်ပီၤချီန့ၣ် ပနၢ်ဟူလၢထံမုၢ် ကီၢ်ပာ်ဒီးပဟးအိၣ်ဆူန့ၣ်လီၤ.

၁၅. **ကီၢ်နါစုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်လၢစီၤပၤပာ်ဘၣ်ဝဲအတီၢ်ပှၤ န့ၣ်ကတၢ်ဝဲဆူကလံၤထံးမ့ၢ်ဂုၤ, ကလံၤစီၤမ့ၢ်ဂုၤ, မုၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၤ, မုၢ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပစံးလၢကီၢ်နါစုၤလီၤ. ပှၤကညိ အိၣ်ဘၣ်လၢကီၢ်နါစုၤတဖၣ်န့ၣ်ပျံၤယီၤနးကၤ.

၁၆. **ကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢပလဲၤမၤသလီၢ် န့ၣ်ဝဲဒီး ပတချုးဖျိးဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်

ကီၢ်

လီၤ. ပိၣ်မုၢ်တကၢ်န့ၣ်ပိၣ်ခါကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်လံၤအီၤလံၤ, ပိၣ်ခါဆူအဂၤလဲၤမၤဘၣ်ဘူးလၢတဂုၤ.

၁၇. **သံးသူတရံၢ်ကီၢ်သူတရံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကစၢ်ယူၤအပုၤဒီး ကစၢ်ယူၤမၤအယိးထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်တုၤခဲကန့ၣ်အံၤလီၤ. ပ သးပှၤစံးဝဲဒၣ်, သံးသူတရံၢ်ကီၢ်သူတရံၢ်န့ၣ် ကယံၢ်မ့ၢ် ပှၤမၤဘုၣ်ဒီး ရဲၣ်လီၤထံခါနီၤနီၤန့ၣ် သံးသူတရံၢ်ကီၢ်သူ တရံၢ်ဒီးထီၣ်အခိၣ်ဒီး ကဲဝဲလၢပှၤအုၣ်အသးလၢပှၤမၤ ဘုၣ်အဂီၢ်ဒီးတုၤအခါလၢပှၤကညိကဘၣ်သံဝဲန့ၣ်အက လၢမ့ၢ်ကွၤဒီး လရံၢ်ခိၣ်မ့ၢ်သါကကိးဒီးသံးသူတရံၢ်ကီၢ် သူတရံၢ်တြီၤဒီးကဲဝဲလၢပှၤအုၣ်အသးဒီး ဝဲလီၤအခိၣ် သူအထံလၢပှၤမၤဘုၣ်ရဲၣ်လီၤထံလၢအခိၣ်န့ၣ်ဒီး ပှၤလ ရံၢ်ခိၣ်ကိးတဘုၣ်ဘၣ်ဒီး ကွၤဘၣ်ဝဲဆူသဝီလီၤ. ပသး ပှၤစံးဝဲဒၣ်, ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢကီၢ်သူတရံၢ်, ဒီးပှၤတ နီၤနီၤကိးလၢကီၢ်သူတရံၢ်လီၤ.

၁၈. **ဝးကီၢ်, ဝးထံဝးကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အချၢတကီၢ် လၢလၢတအိၣ်ဘျီဘၣ်ဒီးပစံးလၢဝးထံဝးကီၢ်လီၤ, လီ သီၣ်ဟူးဝးကီၢ်, ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝးကီၢ်, တၢ်စူၤဝးကီၢ်, ဒ်ပစံး တၢ်အသိး, ကိးကီၢ်အဘၣ်လီၤ.

၁၉. **လီၤပကီၢ်လီၤပကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကစၢ်ကပိၣ်လီၤလၢအ ဘဲန့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒီး လီၤပၤတဆိတဆိန့ၣ် ပစံးလၢလီၤ ပကီၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်လီၤပတီၢ်, ဒီးပှၤတ နီၤနီၤစံးလၢတၢ်လီၤပနီၢ်, ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်လီၤက နီၢ်, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်လီၤကတီၢ်လီၤ. ပထီၣ်က စၢ်တုၤတၢ်လီၤပကီၢ်ဒီးပအိၣ်ဘုးလီၤ.

၂၀. **နီၢ်မုၢ်ကီၢ်နီၢ်မုၢ်တြီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်သုၣ်ယံၣ်အမုၢ်တက လုၢ်အိၣ်ဒီးအဆုၣ်ဒီး ပကိးလၢနီၢ်မုၢ်ကီၢ်လီၤ. နီၢ်မုၢ် ကီၢ်န့ၣ်အိၣ်ခံကလုၢ်လီၤ. နီၢ်မုၢ်ကီၢ်ဖးဒိၣ်တကလုၢ်, နီၢ်မုၢ်ကီၢ်ပြီၤတကလုၢ်လီၤ. နီၢ်မုၢ်ကီၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်အမုၢ် ဒိၣ်ဒီးအသၣ်ဒိၣ်ဝဲ, နီၢ်မုၢ်ကီၢ်ပြီၤန့ၣ်အမုၢ်ပြီၤဒီးအသၣ် ပြီၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၁. **ဖးလဲၢ်ကီၢ်ကွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူပသိးတၢ်ကူတၢ်သိးအက တၢၤပှၤဖးလဲၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, အိၣ်ကဲအစုၣ်ပှၤလဲၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်ကူ တၢ်သိးလၢအလဲၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပစံးလၢဖးလဲၢ်ကီၢ်ကွါလီၤ. ဒီး တၢ်ကဘျီလၢအလဲၢ်တဖၣ်န့ၣ် ခဲလၢပစံးလၢဖးလဲၢ် ကီၢ်ကွါခဲလၢလီၤ. ပှၤဖးရံၤရံၤဆးကွီတုၤအကူအသိး အခိၣ်ထံးအသရူၤဒီးလံၤအမဲၢ်ဖျၢၣ်ဖးလဲၢ်ကီၢ်ကွါန့ၣ်ပ နၢ်ပၢ်လၢမၤဖးလဲၢ်အိၣ်ကဲအစုၣ် အကတၢၤပှၤဖးလဲၢ် ကီၢ်ကွါဒီးပှၤတနီၤနီၤအနၢ်ပၢ်လၢဆးတၢ်ဖးအိၣ်ကဲအစု ခုၣ်အကိၣ်ဒီးအကတၢၤပှၤအိၣ်ဖးလဲၢ်ကီၢ်ကွါလီၤ.

၂၂. **ကီၢ်ဝဲကီၢ်ဝဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ယူၤဒီးမၤဝးအံးန့ၣ်ပစံး လၢအယူၤကီၢ်ဝဲကီၢ်ဝဲလီၤ. ထီၣ်လၢအခိၣ်ဒီးအံးန့ၣ်ပစံး တဖၣ်န့ၣ်ယူၤဒီးပကွၢ်မၤအသးကီၢ်ဝဲကီၢ်ဝဲလီၤ. ထီၣ်

ကီၢ်

ကိးတဘျီယုၤလၢမူခိၣ်န့ၣ်ကီၢ်ဝၢ်ကီၢ်ဝၢ်လီၤ.

၂၃. **ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အခိၣ်လွံၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အဆံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအတမ့ၢ်ဘၣ်ထွဲၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ဘၣ်တစုစုတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဆၣ်ဒိၣ်ကီၢ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးအပြီတဖၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးပကိးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိခဲလၢၣ်လီၤ. ပုၤဆဲးတၢ်ခးတၢ်ဖိတဖၣ်ယုဆဲးယုခးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးဟဲက့ၤဆါဝဲအညၣ်လီၤ.

၂၄. **နီၢ်ဘုၣ်နီၢ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပနီၢ်စၢ်နီၢ်ခိၣ်အံၤဒီဂၤညါဒီးပစံးလၢပနီၢ်ကီၢ်လီၤ. ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးအနီၢ်ကီၢ်ဒၣ်လဲၣ်,ဟဲလီၤလၢမူခိၣ်ဒီးဒီးသံအသးလၢပယိလီၤ.

၂၅. **အံၣ်ကီၢ်အံၣ်ဘိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပပံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးလၢပခံကီၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပအံၣ်ကီၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပအံၣ်ကီၢ်လီၤ. ပဟၢဖၢဆါလၢအဂ့ၢ်န့ၣ်ပအံၣ်ကီၢ်တကံးနးကၢ.

၂၆. **နီၢ်ကီၢ်ဘိအလုၤ** န့ၣ် ဘိကံၢ်ကလၢၣ်ဒ်ထူအသးဒီးဘူသလၢခိၣ်တလၢကျးထီၣ်လၢယိၣ်ခံယိၣ်လီၤန့ၣ် ပကိးလၢနီၢ်ကီၢ်ဘိအလုၤလီၤ. နီၢ်ကီၢ်ဘိအလုၤန့ၣ်ပဟံးသိၣ်စ့းစ့းစ့းလီၤ.

၂၇. **သၣ်ကပၤထိးအံၣ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုၢ်န့ၣ်ကီၢ်ဝဲဒီးပအံၣ်အသၣ်န့ၣ် ဆၢကလဲၤသးတုၤတၢ်မိၣ်ဘိးပသးဒီး ပအံၣ်တဘျီဘၣ်န့ၣ် ပကိးလၢသၣ်ကပၤထိးအံၣ်ကီၢ်လီၤ. သၣ်ကပၤထိးအံၣ်ကီၢ်န့ၣ်ထဲယုၢ်ထဲကု ပကူကီၤသမိး.

၂၈. **ကီၢ်ယိးမိၣ်တၢ်ကီၢ်ယိးမိၣ်ဘိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်အဒံးနီၤစၢ်ဒီးန့ၣ်အပူၤလၢသ့ၣ်အိၣ်ပူၤဒီးမၤ ထီၣ်အယါလၢအပူၤခိၣ်ထိးန့ၣ် ထီထီကလၢၣ်ဒ်မိၣ်ဘိအသးဒီးပကိးလၢကီၢ်ယိးမိၣ်ဘိလီၤ. ဒီးအမိၢ်ပုၤမ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်အဒံးနီၤစၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၢ်ယိးမိၣ်ဘိလီၤ. ကီၢ်ယိးမိၣ်ဘိန့ၣ် မၤထီၣ်အယါထီထီကလၢၣ်လၢအပူၤခိၣ်ထိးန့ၣ်ဒီး ပစံးတစုစုလၢကီၢ်ယိးအထွၣ်လီၤ.

၂၉. **မဲၢ်လံးမဲၢ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိသၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဂဲၤနးနးကလၢၣ်ဒီး တအိၣ်ဘၣ်တပူၤလီၢ်လီၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢမဲၢ်လံးမဲၢ်ကီၢ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤလၢသုဂဲၤမဲၢ်လံးမဲၢ်ကီၢ်လဲၣ်.

၃၀. **ကံၣ်ကီၢ်လံၣ်ကီၢ်လံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယၣ်ကံၣ်ဒိၣ်တူၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကံၣ်ဒိၣ်ယိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကံၣ်လၢအဝါနီၣ်စုညါတခီ,လၢအဂီၢ်နီၣ်စုညါတခီဒီးပစံးလၢကံၣ်ကီၢ်လံၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကံၣ်လၢအသုနီၣ်စုညါတခီအဂီၢ်နီၣ်စုညါတခီဒီး ပစံးလၢကံၣ်ကီၢ်လံၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးယၣ်မ့ၢ်ကံၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢယၣ်ကီၢ်လံၣ်လီၤ,တလၢမၤယၣ်သတီၢ်န့ၣ်တနီၤနီၤကံၣ်

ကီၢ်

ကီၢ်လံၣ်ကီၢ်လံၣ်ပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၃၁. **ကီၢ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်ယိးတၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်ယိးဒီးမၤအယါလၢအပူၤခိၣ်ထိးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢကီၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၢ်ယိးဘၣ်ထွၣ်လီၤ. ကီၢ်ဂီၤန့ၣ်အမိၢ်ပုၤဂီၤတစဲးစဲးဒီးအဒံးနီၤစၢ်ဝါဝဲလီၤ. ဒီးပကိးလၢကီၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအအိၣ်အစီစ့ၢ်ကိးဒ်ကီၢ်ယိးမိၣ်ဘိအသးလီၤ.

၃၂. **ကီၢ်သူ** န့ၣ် အမိၢ်ပုၤသူဒီးအဒံးနီၤစၢ်တဝါဘၣ်, သူဝဲဒီးဘၣ်ညါဒီး မၤထီၣ်အယါလၢအပူၤခိၣ်ထိးန့ၣ်ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်အိၣ်တဖၣ်ဒီးပကိးလၢကီၢ်သူလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၢ်သူဖိကီၢ်ယိးလီၤ. ကီၢ်သူန့ၣ်အိၣ်ဒီးအအိၣ်အစီဒီးအယါလၢပဟံးန့ၢ်ဒီးပပြီၣ်ချဲန့ၣ်အိၣ်တအါဘၣ်ဒ်ကီၢ်ယိးမိၣ်ဘိဒ်ကီၢ်ဂီၤအသးဘၣ် .တၢ်လၢကီၢ်သူန့ၣ်အယါအိၣ်စ့ၢ်ကိးအိၣ်လီၤ.

၃၃. **ကီၢ်ယိးအယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်ယိးတၢ်ဖိယၢ်န့ၣ်လဲၤမိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်ထူးဝၣ်ထူးဒီး ပကိးဝဲအါထီၣ်အါထီၣ်ဒီး မၤသးကီၤတါကျိးဒီး တံၤအသးပုၤသ့ၣ်အိၣ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကီၢ်ယိးအယါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကီၢ်ယိးဒ်န့ၣ်လီၤ.

၃၄. **ကီၢ်ဝၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်ယိးအဆိလီၤ. လဲၤဘၣ်ကီၢ်ယိးကီၢ်ဝၣ်တက့ၢ်. ပကပြီၣ်ချဲစံးဝဲဒၣ်.

၃၅. **ကီၢ်ကုရကုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိအိၣ်အိၣ်သိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ကီၢ်ကုရကုၣ်လီၤ. ပုၤကညိအဆိကဆဲန့ၣ်အိၣ်အိၣ်သိၣ်ကီၢ်ကုရကုၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆိတလၢန့ၣ်ဒိၣ်ဝဲဒီးဆိဖဲဖဲဒိၣ်တဖၣ် အိၣ်အိၣ်သိၣ်ဝဲကီၢ်ကုရကုၣ်, သိၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၃၆. **ကီၢ်ကီၢ်ကဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိတဖၣ် မ့ၢ်ထံၣ်လံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိးဆိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးကီၢ်ဝဲဒီးပုၤသိၣ်ဝဲကီၢ်ကီၢ်ကဒီးကီၢ်ကီၢ်ကဒီးန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆိကီၢ်ကီၢ်ကဒီးန့ၣ်လီၤ.

၃၇. **ကီၢ်ကီၢ်ကျဲး** န့ၣ် မ့ၢ်လံၣ်လၢအအိၣ်ဆိန့ၣ် ပုၤဝဲကီၢ်ကီၢ်ကျဲးကီၢ်ကီၢ်ကျဲး, သိၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ, လံၣ်တဘျီပုၤသိၣ်ကီၢ်ကီၢ်ကျဲးကီၢ်ကီၢ်ကျဲးန့ၣ်မးအကဟဲအိၣ်ဆိလီၤ.

၃၈. **စကီၢ်မိၣ်စကီၢ်** နီၤန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဟံၣ်ကလီၢ်အသးဒီး ကျိၣ်ထီၣ်အမဲၢ်လၢပုၤဂၤအလီၤတုၤအမဲၢ်ဖဲးဖုၣ်ဆါအသးအူအခိၣ်ဒီး အကီၢ်ယိၣ်ကွံၣ်မးအသးန့ၣ်ပစံးလၢပစကီၢ်ပမဲၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟံၣ်ကလီၢ်အသးဒီးစကီၢ် မိၣ်စကီၢ်နီၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်, ဒီးတးအုးတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံၣ်ပုၤဒီးကျိၣ်ထီၣ်အမဲၢ်ဒီးယိၣ်ထီၣ်အကီၢ်န့ၣ် ပစံးလၢတးအုးစကီၢ်ထီၣ်အမဲၢ်လၢပလီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢစကီၢ်ငီၢ်လီၤ.

၃၉. **စကီၢ်ငီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆုၣ်နီၤတစီၤခိၣ်ဒီး ပခံတတုၤ

ကီၵ်

လီၤဘၣ်ယိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢပဆၣ်နီၤစကီၢ်ငီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆၣ်နီၤတစီၤခိၣ်စကီၢ်ငီၢ်ဒီး အိၣ်မးမုၢ်ဖူးလီၤ. ပအိၣ်မုၢ်န့ၣ်ပဆၣ်နီၤကစီၤခိၣ်န့ၣ်, ဆၣ်နီၤစကီၢ်ငီၢ်စကီၢ်ငီၢ်တဂ့ၤ.

၄၀. **အိၣ်စကီၢ်ငီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်လၢသ့ၣ်ကပိၣ်လီၤဒီးပစုပခိၣ်တတုၤလီၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ်စကီၢ်ငီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်လၢသ့ၣ်ကပိၣ်လီၤစကီၢ်ငီၢ်ဒီးတးအးအသိးလဲၣ်.

၄၁. **စကီၢ်စကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထီၣ်သ့ၣ်လဲၤထီၣ်ဝဲဖိးဖိးန့ၣ်ပစံးလၢပထီၣ်သ့ၣ်စကီၢ်စကီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤထီၣ်မးသ့ၣ်စကီၢ်စကီၢ်လဲၣ်. ပှၤတဂၤထီၣ်မးသ့ၣ်စကီၢ်စကီၢ်လီၤ.

၄၂. **စကီၢ်စကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်သ့ၣ်လိၣ်ကွဲးဒီး စံၣ်လၢဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ပူၤဒီး ပစံးလၢစကၢၤစကီၢ်လီၤ. ဂဲၤစကၢၤစကီၢ်တဂ့ၤန့ၣ်, သုကဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးဘၣ်ဖူးန့ၣ်.

၄၃. **ပုၣ်စီၢ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟးလၢပစုစုပခိၣ်ခိၣ်ဒ် ထွဲၣ်အသိးဒီး ပစံးလၢပပုၣ်စီၢ်ကီၢ်လီၤ. ပအိၣ်လၢသ့ၣ်ခဲန့ၣ်ပကဆၢထၢၣ် သ့ၣ်ဒုမ့ၢ်တဘျီဘၣ်ဒီး ပပုၣ်စီၢ်ကီၢ်အီၤလီၤ. ကနဲအိၣ်လၢသ့ၣ်ဒုန့ၣ်ပလဲၤကပုၣ်စီၢ်ကီၢ်ပုၣ်စီၢ်ကီၢ်ဒီးပမၤန့ၣ်ဝဲလီၤ.

၄၄. **တၢ်လီၤဒုကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထံဖိၣ်တြိဆဲးတူၢ်တၢ်လုၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်လီၤဒုကီၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်လီၤစ့ၤကီၢ်လီၤ. ထံဖိဆဲးတူၢ်တၢ်လုၢ်န့ၣ်လီၤဒုကီၢ်ဒ်တၢ်ဒုလုၢ်အသိးဒီးအတြိဆဲးန့ၣ်တၢ်ဒုလုၢ်လီၤ.

၄၅. **တီၢ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပပံၣ်သ့ၣ်တုၤအိၣ်ထီၣ်ဒီး အမဲၣ်ဒ်ပယီၢ်ကကျၢၤဒီးပစံးလၢပတီၢ်ကီၢ်သ့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်န့ၣ်တုၤပထီၣ်တသ့ဘၣ်ဒီးပတီၢ်ကီၢ်န့ၣ် ပကယီၢ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်ဒီးပထီၣ်သ့လီၤ.

၄၆. **ကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆွဲၣ်ဟးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိသ့ၣ်ဟးတသ့ဒ်ဘၣ်ဒီးသးအခံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ. ကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လဲၤဒ်ပသးကွဲၣ်တၢ်တမံၤမံၤအသိးဒီးပစံးလၢကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ. ပှၤဆဲးတဂၤလဲၤတၢ်တသ့ဒ်ဘၣ်ဒီး သးမးအခံကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ, ဆွဲၣ်တဘျီဟးလၢပြိခိၣ်ကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်န့ၣ်ဖိၣ်မိၣ်.

၄၇. **ကီၢ်သ့ၣ်ကီၢ်ဝဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကူၢ်သ့ၣ်ဖိန့ၣ် သုတကၢ်တဂ့ၤဒီး ပကူၢ်လီၤသ့ၣ်ဖးဒိၣ်လၢအဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကီၢ်သ့ၣ်လီၤ. ကီၢ်ကွဲၣ်သ့ၣ်ဖိလၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်အဖိလၢန့ၣ်တက့ၢ်, ပကကူၢ်လီၤသ့ၣ်ဖးဒိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီကူၢ်ဒုးန့ၣ်ကူၢ်ဂံၢ်သ့ၣ်လၢအဖိတဖၣ်ဒီး ပစံးလၢအကီၢ်သ့ၣ်လီၤ.

၄၈. **ကီၢ်ဂီၤ** မ့ၢ်ထံထီၣ်အဆိလီၤ. ထံထီၣ်ကီၢ်ဂီၤလံကၢ်လၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤသၢၣ်.

၄၉. **ကီၢ်ခူးကီၢ်အုး** န့ၣ် မ့ၢ်စကီၢ်အခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကီၢ်

ကီၢ်

ခူးလီၤ, ကီၢ်ခူးန့ၣ်ပှၤဘၣ်သကီၤတဖၣ်ဒီးပစံးလၢကီၢ်ခူးလီၤ.

၅၀. **ကီၢ်ကဒး** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်အထံးတကလုၢ်န့ၣ်အလၢၣ်ထီဒီးကျးလီၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်နီၣ်တခိၣ်ဒီးကပီၤတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢကီၢ်ကဒးလီၤ, ကီၢ်ကဒးန့ၣ် အထံးဖုၣ်ဒီးအလၢၣ်ကူးလီၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်လီၤ.

ကီၢ်

၁. **ကီၢ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်ပသးတမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကတိၤတၢ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်ပနီၣ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကတိၤအူၣ်တၢ်ဒီးအီၤန့ၣ် ပမၤထီၣ်တၢ်ကတိၤအခိၣ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အနီၤစ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤလၢကီၢ်ကီၢ်လီၤ.

ပှၤတဂၤကီၢ်ကီၢ်, ပစံးတၢ်မၤတဂ့ၤန့ၣ်မၤဒ်တၢ်ဘုစယုကီၢ်ကီၢ်, မၤတဂ့ၤပစံးတၢ်န့ၣ်, ကီၢ်ကီၢ်စကတီၢ်ဖဲၣ်, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၢ်ကီၢ်လီၤ.

၂. **န့ၣ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကတိၤအူၣ်တၢ်ဒီးပကျိၣ်လီၤတၢ်ကတိၤအနီၤစ့ၤလၢန့ၣ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဝၢကတိၤတၢ်ဒီးတကန့ၣ်မးဝဲအကလုၢ်န့ၣ်ကီၢ်, ပှၤန့ၣ်လဲၤတၢ်တစံးဘၣ်မးအမိၢ်န့ၣ်ကီၢ်, ပှၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျီန့ၣ်ကီၢ်, ပှၤန့ၣ်ဟုၣ်တၢ်န့ၣ်ကီၢ်.

၃. **ကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢပိၣ်ခွါကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ယၢ်ဒီးပိၣ်ခွါအဲၣ်တိၤခိးယံးတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပိၣ်ခွါကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်အီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်လီၤ, ပိၣ်မုၢ်လၢပိၣ်ခွါကီၢ်နီၣ်ကီၢ်ယံၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်ပှၤဂၤမၤဘၣ်ဘုးတဘျီလၢဘၣ်.

၄. **ကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆွဲၣ်တဖၣ်ဟးဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဟးကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ. ဆွဲၣ်တဘျီဟးမးကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လဲၣ်, ဒီးပှၤကညီဖိဟးတသ့ဒ်ဘၣ်ဒီးသးအခံန့ၣ် ပစံးလၢ သးအခံကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ, ပှၤဆဲးတဂၤသးမးအခံကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်လီၤ.

၅. **ကီၢ်ကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိဖါတဖၣ်ပှၤဝဲသိၣ်ကီၢ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဆိဖါဖးဒိၣ်တဘျီဟ်ဒုအသးဒီး ပှၤမးကီၢ်ကီၢ်, ကီၢ်ကီၢ်လဲၣ်.

၆. **ကီၢ်ကီၢ်ကဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိကဒီးလၢအကိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ, ထိးဆံၣ်ထိးဆိ, လံၤခိၣ်လဲၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢအကဒီးကီၢ်ကီၢ်ကဒီးလီၤ.

၇. **ကီၢ်ပှၤကီၢ်ကလံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသံဘၣ်ပှၤဂၤအထွဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အဆိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးအကစၢ်ယုက့ၤအပှၤလၢအယံၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအကီၢ်ပှၤကီၢ်ကလံၤဝဲလီၤ. စမၤသံဘၣ်ပှၤဂၤအထွဲၣ်တဒုဒီးပှၤဂၤကီၢ်ပှၤကီၢ်ကလံၤက့ၤအပှၤ

ကီး

ခဲကနံအံလီၤ.

ကီး

၁. **ကီးကးကီးကး** နှံ့မ့ၢ်ချဲးတဖၣ်အခိၣ်ဖုၣ်ဒီးဟးဝဲတချ့ဘၣ်ဒီး ပစံးလာလဲၤတၢ်ကီးကးကီးကးလီၤ. တၢ်လာအခိၣ်ဖုၣ်ဒီးလဲၤတၢ်ကယိကယိနှံ့ ပစံးလာလဲၤတၢ်ကီးကးကီးကးလီၤ. တၢ်အခိၣ်လွံၢ်ခိမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလာအပြီတဖၣ်ဒီး အခိၣ်ဖုၣ်ဒဲန့ၣ်မ့ၢ်လဲၤတၢ်ကယိကယိဒီးပစံးလာလဲၤတၢ်ကီးကးကီးကးလီၤ. ချဲးတဘျီဟးမးကီးကးကီးကးလာစယၢ်လၢ်လဲၣ်.

၂. **ကီးကံကီးကး** နှံ့ မ့ၢ်ပုၤကညိထုသက့ၣ်နီၣ်တြၢ်, ဘၢဇိၤကၢၤလၢတတၢ်ဘၣ်ဒီးဟီဝဲန့ၣ်ပစံးလာကီးကံကီးကးလီၤ. နသၢကထုမန့ၣ်တၢ်ကီးကံကီးကး,တတၢ်တလဲးဘၣ်. သက့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ထုမးကီးကံကီးကးလီၤ.

၃. **ကီးဇိတဝီဇိ** နှံ့ မ့ၢ်ပုၤလၢကျါလၢထံအိၣ်တရံးဝးတရံးန့ၣ်ပကီးလာကီးလီၤ. ကီးဖးဒိၣ်အိၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်အသးကံၢ်ပူၤန့ၣ်ပမ့ၢ်လဲၤလၢကဘီဒီးပၢ်ဝဲလီၤ.

၄. **ကီးနးန့** နှံ့ မ့ၢ်ကီးအတူၤလီၤဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤဖးထိၣ်ကစၢ်အယွဲၢ်အသိးဒီးပစံးလာကီးနးန့လီၤ.ကီးနးန့လီၤဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်ယွဲၢ်ကလၢ်ဒ်တၢ်ယွဲၢ်လီၤအသိးလီၤ.

၅. **တကီး** နှံ့မ့ၢ်ပျီအိၣ်တရံးပုၤကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ခးအိၣ်တရံးပုၤကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပုၤကျါလၢပျီအိၣ်တရံးန့ၣ် ပစံးလာတကီးလီၤ.

၆. **ကီး** အဝဲအံၤတဘီအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ကီးမ့ၢ်နဘၣ်မန့ၣ်လၢနဂဲၤတဘးန့ၣ်လဲၣ်ကီးမ့ၢ်တၢ်ဘျီတပူၤဟ့ၣ်တၢ်တဘးန့ၣ်ကီးမ့ၢ်အဘၣ်မန့ၣ်လီၣ်,နတီၢ်ပုၤဆံးတဘးန့ၣ်ကီးမ့ၢ်နဘၣ်မန့ၣ်ဇီၣ်.

၇. **ကီးအဝဲအံၤတဘီ** အခိၣ်တအိၣ်ဘၣ်, အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤဇိလီၤ. စကလဲၤစကီး,စကအိၣ်စကီးမ့ၢ်ဒီးသု,စကမဲစကီးဝဲအံၤလီၤ.

၈. **ထီၣ်ကီးပုၤကီးကီး** နှံ့ မ့ၢ်ထီၣ်ကီးပုၤသိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလာအသိၣ်ကီးကီးလီၤ.

၉. **ဆိကဒီးကီးကီးကဒီး** နှံ့ မ့ၢ်ဆိပုၤလီၤ,ဒီးဆိကိၣ်တၢ်လီၤ.

၁၀. **အိၣ်စုၢ်ကီး** ဒ်ပစံးတၢ်အသိး အိၣ်စကီးလီၤ, အဝဲအံၤအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤဇိလီၤ.

ကိၣ်

၁. **ကိၣ်တၢ်** နှံ့ မ့ၢ်ပုၤဆံးလာအထံၣ်သီပမဲၣ်န့ၣ်ကတိၤတၢ်တသ့ဒီးဘၣ်ဒီး မ့ၢ်ကွၢ်ပမဲၣ်မၤသီၣ်မၤပုၤအကလုာ်ဒီးပစံးကိၣ်တၢ်လီၤ. ပုၤဆံးကိၣ်တၢ်န့ၣ်မၤသးဒ်ထံၣ်ပမဲၣ်ဒီးတသ့ညါဘၣ်ဝဲဒီးသံဂီၢ်ဝဲအသိးဒီး ပစံးလာကိၣ်

ကိၣ်

တၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပနံၤတပၢ်ဘၣ်, ပဆိကမိၣ်လၢကိၣ်တၢ်လီၤ. ပုၤဆံးတဂၢၤထံၣ်ပမဲၣ်ဒီးကိၣ်မးဝဲကလီၢ်ဧၤကလဲၣ်.

၂. **တၢ်ယုတကိၣ်ယုတကိၣ်** နှံ့မ့ၢ်ပမၤဒဲဒီးပတမၤဘၣ်အန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ပမၤထီၣ်ဝဲဒီးပယုထီၣ်တဘီတဘီဝးတရံးဝဲဒီး ပစံးလာတၢ်ယုတကိၣ်လီၤ. ပမၤဒဲန့ၣ်ပတန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ပယုတကိၣ်လၢဝဲထီၣ်လီၤ. ဒဲအန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဘၣ်ယိၣ်လၢပုၤဆံးကလီၤတဲၣ်န့ၣ်ပမၤထီၣ်ဒီးတၢ်ယုတကိၣ်လီၤ.

၃. **တၢ်တကိၣ်** နှံ့မ့ၢ်ပမၤဟံၣ်န့ၣ်ဒီးပယုထီၣ်ဝဲလၢပန့ၣ်ဟံၣ်လၢအလီၤန့ၣ်ပကီးလာတၢ်တကိၣ်လီၤ. ပန့ၣ်ဟံၣ်န့ၣ်ပယုထီၣ်တၢ်တကိၣ်သၢဘီဒီး ပန့ၣ်ဟံၣ်လၢအလီၤန့ၣ်လီၤ.

၄. **ကိၣ်တၢ်မိးတၢ်** နှံ့မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်တမံၤမံၤပမ့ၢ်တသ့ညါဘၣ်ဒီးပစံးမ့ၢ်မန့ၣ်တမံၤန့ၣ်လဲၣ်, ပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးပစံးလာပကိၣ်တၢ်လီၤ. သရၣ်မၤတၢ်စမ့ၢ်တသ့ညါဘၣ်လၢအမၤမန့ၣ်လဲၣ်မန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်သံဂီၢ်ဒီးပစံးလာပကိၣ်လီၤ, စမၤတၢ်အံၤကိၣ်တဂ့ၤ, ကိၣ်ကြူးကိၣ်ကြိတၢ်တဂ့ၤ, ပမ့ၢ်တသ့ညါဒီးပအိၣ်ကစၢ်,သုတကိၣ်တဂ့ၤ, မ့ၢ်အဂ့ၢ်လဲၣ်, ပုၤလၢအအာတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်မၤတၢ်ဒီးပမ့ၢ်ကိၣ်န့ၣ်လိးအိၣ်ပုၤလီၤ. ပံၤယီၤမၤသရံၢ်န့ၣ်တုၤပကိၣ်ဒီးလိးအိၣ်ပုၤပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,ဆိတဖၣ်ကဒီးတဘးန့ၣ်ဘၣ်မန့ၣ်လဲၣ်, မ့ၢ်ကၢ်အကိၣ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤတမံၤမံၤသၢ်.

၅. **အိၣ်ကိၣ်အိၣ်စး** နှံ့ မ့ၢ်ပသံဂီၢ်တၢ်န့ၣ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ဖိစံးလာအိၣ်ကိၣ်အိၣ်စးလီၤ. ပမၤတၢ်နံၣ်န့ၣ်လဲၣ်အိၣ်ကိၣ်အိၣ်စးဘၣ်မန့ၣ်လီၣ်.

၆. **ကိၣ်စိၣ်** နှံ့မ့ၢ်ပုၤလၢအမံၤဟူသၣ်ပျီလၢအန့ၣ်တူၢ်န့ၣ်ကၢ်, အဝဲအန့ၣ်သ့ၣ်ဂဲၤဖးခူတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလာအမံၤကိၣ်စိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာကျိၣ်စိၣ်လီၤ. ပုၤတဖၣ်န့ၣ်ကိၣ်စိၣ်လၢအဝဲအန့ၣ်နးကၢ.

၇. **ကၢၣ်ကိၣ်ဖးမိၣ်** နှံ့ ပုၤစံၣ်တဲၤတၢ်အပရၢပစၢ်တဂၢၤခံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခံၣ်သၢဂၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလာပကၢၣ်ကိၣ်လီၤ. ပုၤတဖၣ်အိၣ်သကီး မ့ၢ်အကၢၣ်ကိၣ်မန့ၣ်အပရၢလဲၣ်.

၈. **ကိၣ်လၢပစဲဘူးလံၢ်** နှံ့ပစံးလာကိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးပိၣ်ထွဲတလၢအခံလီၤ, ဒီးဘၣ်တစုစုပကီးလာတၢ်စဲဘူးလီၤ.

၉. **ကိၣ်ဇိကါဇိ** နှံ့ မ့ၢ်ယီၤဒီးပံၤယီၤအဂ့ၢ်အဘၣ်စၢၤ,ကျဲးခိၣ်ထံးကျဲးခါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာကိၣ်ဇိကါဇိလဲၤကွၢ်ကိၣ်ဇိကါဇိတ ကွၢ်,ယီၤကဟဲဘၣ်ဖုး.

၁၀. **ကိၣ်မိးကါမိး** နှံ့မ့ၢ်ယီၤကဟဲအကျဲန့ၣ်လၢကစီၤ

ကိပ်

ဒီးဝှ်န့ၣ်ဒီးပစံးလာကိပ်စီးလီၤ. ကျဲလဲၤဆူယိၤအကီၢ် ကစီၤဒီးဝှ်တနံၤလဲၤ, တမုၢ်ထူၣ်လဲၤန့ၣ် ပကိးလာကိပ် အစီးလီၤ.

၁၁. **ခိးကိပ်** န့ၣ်မုၢ်ပကွၢ်ဟ့ၣ်လာယိၤကဟဲးဘၣ်ဖုးဝှ် တဝဲၣ်မုၢ်ဂ့ၤ,ယိၤကဟဲးဖိၣ်ရှုၣ်မုၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပစံးလာပခိးကိပ် လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာပထိးကိပ်လီၤ.

၁၂. **ထိပ်ကိး** တဖၣ်န့ၣ်ပုၤသိၣ်ဝဲကိပ်ကိပ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.
ထိပ်ကိးပုၤလာဝံၣ်ကိပ်လီၤ
ဖုတုၢ်တစီးဘၣ်န့ၣ်အိၤ.

ကီၤ

၁. **ဟံကီၤဟံလဲး** န့ၣ် မုၢ်ပဟ့ၣ်ဟံပုၤဂၤအတၢ်တမံၤ မံၤဒီးပစံးလာပဟံကီၤတၢ်လီၤ. စကလဲၤဆူပုၤဒီးစက ဟံကီၤယၢ်ယံၣ်လၢနအိၣ်တဘျီလီၤ. ကွၢ်သုတဟါမံၢ် တဂ့ၤစိၣ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာပဟ့ၣ်ဟံ,ဒီးတနီၤနီၤစံး လၢအဟံလီၤ. စကဟံကီၤယၢ်ယံၣ်လၢနအိၣ်တဘျီ ဒီးကွၢ်ဟ့ၣ်လၢကဟါမံၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၂. **စကီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပသးပုၤလၢအပၤဘၣ်အခူအပုၤန့ၣ်ပ ကိးလာစကီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလာသကီၤလီၤ. စ ကီၤန့ၣ်မုၢ်မၤတၢ်လၢညါဒီးဖိသၣ်ကွၢ်လိအိၤလီၤ.

စကီၤစကီၤအံၣ်သံၣ်မါ

မၤကလုာ်ဖိသၣ်အသး

၃. **စံၣ်စကီၤ** န့ၣ်မုၢ်တၢ်သ့ၣ်အဖါဖးဒိၣ်တဖၣ်ပုၤဒီးပစံး လၢစံၣ်စကီၤလီၤ. တၢ်သ့ၣ်စံၣ်စကီၤလၢကစၢ်အလီၤ ဒီးပုၤကညိကတိၤဝဲၣ်အကိၢ်န့ၣ်ပစံးလာစံၣ်စကီၤစ့ၢ်ကိး လီၤ.

၄. **နကဘၣ်ကီၤ** န့ၣ် မုၢ်စံးဝဲနကဘၣ်တီၢ်လၢဝဲၣ်လုၣ် ခိးစံးဝဲလၢနကဘၣ်ကီၤလီၤ. ပတီၢ်တၢ်လၢဝဲၣ်လုၣ်ခိ အပူၤတခီန့ၣ်ပစံးလာပကီၤတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤစကကီၤ ယိၤလၢဝဲၣ်လုၣ်ခိစဲၣ်.

၅. **ထၣ်ခိၣ်ကီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပထုသ့ၣ်ထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်အဘိအိၣ် တချဲးကဆၣ်ဒ်ခိးဒီး ပထါထၣ်ပစၢ်ထီၣ်ထၣ်လၢအ လီၤန့ၣ် ပကိးလာထၣ်ခိၣ်ကီၤလီၤ,တဲန့ၣ်ထၣ်ခိၣ်ကီၤ တကျိတက့ၢ်,စကစၢ်ထီၣ်ထၣ်လၢအလီၤ.

၆. **အတုၢ်အကီၤ** န့ၣ်မုၢ်လုၢ်လၢသနီၤလီၤ. ပုၤကညိပိၣ်ခွါ န့ၣ် အကီၤအိၣ်လၢအမၤတၢ်ဖံးတၢ်လၢပုၢ်ခိၣ်ပုၢ်ကျါလၢ ခုးလၢသံၣ်လီၤ. ဒီးပိၣ်မုၢ်န့ၣ်အကီၤအိၣ်လၢအမၤတၢ် လၢဟံၣ်လၢယိၤမၤလုၢ်မၤထၣ်,ဆုအိၣ်တီၢ်အိၣ်လီၤ.

၇. **အတုၢ်ဒိၣ်အကီၤ** ဒိၣ်န့ၣ် မုၢ်ပဒိၣ်ပပုၢ်တဖၣ်န့ၣ်သနီ အိၣ်လၢစံၣ်ညိၣ်ပိၣ်ညိၣ်ပုၤဒိၣ်ခူလၢဝှ်ဒီး ပၤဘၣ်ဘိဇိမုၢ် ဇိမုၢ်ဒီးပစံးလာအတုၢ်ဒိၣ်အကီၤဒိၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ပပုၢ်တဖၣ်

ကီၤ

အတုၢ်ဒိၣ်ဒီး ပၤဘၣ်ဘိဇိမုၢ်ဇိမုၢ်,စံၣ်ညိၣ်ပိၣ်ညိၣ်ဘၣ်ပုၤ ခူဖိဝှ်ဖိလီၤ.

၈. **ပုၤတုၢ်ဖိၣ်ကီၤဖိၣ်တဖၣ်** န့ၣ် မၤဒၣ်တၢ်လၢအစုလၢ တၢ်စုၤခိၣ်စိၣ်ကျါဖိၣ်ဖိၣ်ယၢ်ယၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလာပုၤတုၢ် ဖိၣ်ကီၤဖိၣ်လီၤ.

၉. **ယိၣ်လိၢ်ကီၤလိၢ်** န့ၣ်မုၢ်ထံဖးဒိၣ်အလိၢ်လၢမိၣ်လ မ့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် အထၣ်လိၤဆဲးစ့ၢ်လိၢ်အသးခံလိၢ်စံး ဝဲဒၣ်.

၁၀. **အကီၤ** န့ၣ်မုၢ်အသနီၤလီၤ. ပိၣ်မုၢ်န့ၣ်အကီၤတမၤ ယၢ်ဘၣ်ပိၣ်ခွါဘၣ်,ပိၣ်မုၢ်န့ၣ်အကီၤမုၢ်မၤယၢ်ပိၣ်ခွါဒီး ဖိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပုၤကညိမၤဝဲလၢထါစံးဝဲဒၣ်,

နီၢ်ဝဲအကီၤတဘျီယိ

နီၢ်မုၢ်ဘၣ်ယိတၢ်ကလိ

၁၁. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်အယိမုၢ် **ခိၣ်ဖၢၣ်ကီၤ** လီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ် ပိၣ်မုၢ်န့ၣ်ပကိးလာခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်ကီၤ.

၁၂. **ကီၤကူၣ်** န့ၣ်မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်အချၢယံၣ်ဂီၤဒီးအခိၣ် သုဒီးအသးနီၤပုၤသုဒီးပကိးလာကီၤကူၣ်လီၤ. ကီၤကူၣ် န့ၣ်တုၤအပုၤဒီးထံထီၣ်လီၤ. ဒီးပုၤဝဲသိၣ်အုၣ်အုၣ်အုၣ် ဒ်န့ၣ်လီၤ. ကီၤကူၣ်န့ၣ်တုၤအပုၤဒီးမုၢ်ထံထီၣ်လၢ ပိၣ်လဲၣ်ပုၤလီၤ.

၁၃. **ကီၤကျဲၣ်** န့ၣ် မုၢ်ခူယုၢ်န့ၣ် ပုၤမိၣ်လမ့ၣ်ဖိကိးလာ ကီၤကျဲၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိကိးလာခူယုၢ်လီၤ. ကီၤ ကျဲၣ်န့ၣ်ပသးပုၢ်စံးဝဲလၢပျၢၤန့ၣ်မုၢ်သါကအိၣ်ပုၤကညိ ဒီးလိၣ်ထီၣ်အသးလၢပုၤကညိဒီးရဲလိၢ်အသးဒီးပုၤက ညိဒီးအိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၄. **ကီၤကံးဘိၣ်ဃံ** န့ၣ်မုၢ်ပုၤဆိၣ်ဆုဆိၣ်ယၢ်လၢကီၤ ကံးလီၤ. ပုၤကညိန့ၣ် မုၢ်သံဟံးက့ၤဝဲအယံတလုၣ်ဒီး ဘိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကံးညိဒီး တၢ်ကံးညိန့ၣ်ကံးဝဲလၢကီၤ ကံးလီၤ. ဒီးမုၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဒီးအတၢ်ကူတၢ်သိးမုၢ် ဘၣ်ကွးလၢတၢ်ဆုၣ်ဒီးဘျါဝဲန့ၣ်ကီၤဒီးဆိၣ်ဝဲလၢကီၤကံး ဒ်န့ၣ်လီၤ. ကီၤကံးတဘျီစလဲၤတၢ်ဒီးဘၣ်ကွးကဲသမိး, ပုၤကညိန့ၣ်ကယဲၢ်တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤဆိၣ်ဝဲသု ကိးမံၤဒီး,တၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်ခိၣ်ဆိၣ်ဝဲသု,ဆိၣ်ဝဲလၢကီၤ ကံးလီၤ.

၁၅. **ကီၤရီၤကီၤရီၤ** န့ၣ် မုၢ်ဆွဲၣ်ဟးဝဲန့ၣ် ပစံးလာဟး ကီၤရီၤကီၤရီၤလီၤ. ဆွဲၣ်န့ၣ်မၤအသးဒ်အဒိဘျီအသိး ဒီးအခိၣ်အါဝဲန့ၣ်တုၤမုၢ်ဟးဒီးပစံးလာဟးကီၤရီၤလီၤ. ဆွဲၣ်တဘျီဟးမးလၢပြီခိၣ်ကီၤရီၤကီၤရီၤလဲၣ်.

၁၆. **ဆွဲၣ်ကီၤရီၤ** န့ၣ်မုၢ်ဆွဲၣ်လၢအဒိၣ်ကတၢ်ဝဲတဘျီ ဒီးပကိးလာဆွဲၣ်ကီၤရီၤလီၤ. ဆွဲၣ်ကီၤရီၤတဘျီဒိၣ်သ မိး.

၁၇. **ကီၤကီၤကီၤကီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညိကတိၤလီၤနံၤတၢ်

ကီၤ

ဒီးနံၤဝဲလၢအကလုာ်ဖးဒိၣ်ဒီး နံၤဝဲတလီၢ်လီၢ်ဒီးပစံးလၢ နံၤကီၤကီၤကီၤလီၤ. ပုၤတဂၤအသးပုၤစဲးဒီးက တီၤလီၤနံၤတၢ်ဒီးနံၤဝဲကီၤကီၤကီၤလီၤ.

၁၈. **ဃုကီၤထီၣ်ဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်မဲးလီၢ်န့ၣ်လီၤ. က ပျၢၤဝဲဒီးပယုဃာ်ခၢၣ်ထီၣ်အဖိလၢသ့ၣ်တဘိလၢအ ဒိၣ်တၢ်ဒီးပစံးလၢပယုကီၤထီၣ်ဃာ်လီၤ. မဲးလီၢ်သးကံၢ် ပုၤလီၤကပျၢၤန့ၣ် ဃုထီၣ်ဃာ်ဒီးသးကခၢၣ်ထီၣ်က့ၤ, ကဘၣ်လီၢ်ထီၣ်က့ၤလီၤ.

၁၉. **ကီၤစွဲးကီၤနီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ယုာ်န့ၣ်ပုၤသိၣ်စွဲးစွဲးဒီး ပုၤက ညီဆိၣ်ဝဲလၢယုာ်ကီၤစွဲးလီၤ. ပုၤကညီန့ၣ်ယုာ်မ့ၢ်အုၣ်ဂီၤ အတၢ်ဖိတၢ်လံးဒီး အသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးဆိၣ်ဝဲလၢယုာ်ကီၤ စွဲးလီၤ. ယုာ်ကီၤစွဲးယုာ်ကီၤနီၤတဒုအုၣ်ဂီၤဆုလၢာ်ဒီးဘုၣ် ညါစံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **ကီၤပအုးကီၤပအး** န့ၣ် မ့ၢ်ပတသါထီၣ်ဘၣ်ဒီး ပ အိၣ်ဟံၣ်ကီၤထီၣ်ပဟာဖၢတံးကလၢဒီး ပစံးလၢပကီၤပ အးလီၤ. ပုၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးသါကကီၤပအုးသံ ကွံာ်အသး, ပကီၤပအုးန့ၣ်တုၤအယံာ်ဒီးပသးကတၢ်ဖုး ဒီးပသးလၢာ်ဒီးပသံလီၤ.

၂၁. **ကီၤလၢသီဖီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤတကလုာ်အိၣ်လၢကီၤမ့ၢ်န့ၣ် ပကီၤလၢကီၤလၢလီၤ. ဒီးဒီးကဘိသီဖီဒီးအိၣ်ဒီးအ ခူအဝုၢ်, စီၤလိၣ်စီၤပလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအါကလုာ်လီၤ.

၂၂. **ကီၤလၢသ့** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၤလၢတကလုာ်န့ၣ်သ့ဝဲကီၤ အဂၤဒီးဒီး အဝါတဂၤဖိတအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပကီၤလၢ ကီၤလၢသ့လီၤ. ဒီးစီၤကိတမးအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢကီၤလၢ သ့အဝုၢ်န့ၣ်စီၤပလီၤအိၣ်သၢဂၤဒီးနီၤအိၣ်သၢဖျၢၣ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်ခဲကနံၣ်အံၤကီၤလၢဝါဒုးန့ၣ်ဝဲဒီး ကီၤလၢဝါပဘၣ် က့ၤကီၤလၢသ့န့ၣ်လီၤ.

၂၃. **ကီၤလၢဝါ** န့ၣ် လၢပျၢၤပတထံၣ်ဘၣ် နီၣ်တခိၣ် ဘၣ်, လၢပမ့ၢ်ပပုၤစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဖုအဖိခါအသ ဒါကီၤလၢဝါန့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဒီးဖုအကလုာ်ကထါဒီးဆုၤဖုလၢ ပျၢၤဒီးဒီးဘၣ်ကဘိသီဖီ, ဒီးကဲဒိၣ်ကဲပုၤ, ဒီးအိၣ်ဒီးခူ ဒိၣ်ဝုၢ်ထီၣ်, စီၤလိၣ်စီၤပလီၤဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဒီးဖုအလံာ်အလံာ်လီၤ, စံးဝဲဒၣ်.

ဖုအဖိခါကီၤလၢဝါ ကီၤလၢဝါဖုအဖိသၢၣ် န့ၣ်ဘၣ်ဖုကလုာ်ကလါ န့ၣ်ဘၣ်ဖုကလုာ်လၢပျၢၤ

၂၄. **ကီၤလၢဂီၤမဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၤလၢတကလုာ်အမဲာ်ဂီၤဒီး ပုၤကညီကီၤလၢကီၤလၢဂီၤမဲာ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်ပုၤ ကညီထံၣ်ကီၤလၢဝါကဘိအခိၣ်တနီၤနီၤအမဲာ်ဂီၤဒီးတ သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဒီး ကိးဝဲလၢကီၤလၢဂီၤမဲာ်လီၤ. ဒီးစံးဝဲ လၢကီၤလၢတကလုာ်ဒၣ်တၢ်, တမ့ၢ်ဘၣ်တကလုာ်ယီၤဒီး ကီၤလၢဝါဘၣ်စံးဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲ လီၤ.

ကီၤ

၂၅. **တၢ်ကီၤအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးပဆိၣ်လီၤပ သးန့ၣ် ပစံးလၢတၢ်ကီၤအသးလီၤ. ပုၤလၢတၢ်ကီၤအ သ့ၣ်တၢ်ကီၤအသးအိၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဝံးစူၤ, ဒီးအသးကလုာ်ကလီၤန့ၣ် တလုၤထွဲဘၣ်ဝဲအခံန့ၣ်မ့ၢ် တၢ်ကီၤအသးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကီၤအသးလီၤ.

၂၆. **သ့ၣ်ကီၤဂဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမံလၢမ့ၢ်ဟါန့ၣ် ပသးတမ့ၢ် ဘၣ်မၤသးပစုသကးပခိၣ်သကးအသး, ပမံတန့ၢ်ပဂဲၤ တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးပဟံပခိၣ်ဆူနၢၤတမ့ၢ်ဆူနၢၤတမ့ၢ်ဒီး ပစံး လၢသ့ၣ်ကီၤဂဲၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပခိၣ်သ့ၣ်ဂဲၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်သ့ၣ်ဂဲၤပုၤလီၤ. တၢ်သ့ၣ်ကီၤဂဲၤ ယၤစမံတန့ၢ်ဘၣ်.

၂၇. **ကီၤဝုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိသၢ်တကလုာ်န့ၣ်ပကီၤလၢကီၤ ဝုၤဒီး ပုၤဝဲပနၢ်ဟူထဲအကလုာ်ဒီး ပတထံၣ်ဘၣ်အမိၢ်ပုၤ ဘၣ်. ပုၤသိၣ်ပယုာ်ဒုးဒီးပုၤသိၣ်ရိၣ်ရိၣ်ရိၣ်ရိၣ်န့ၣ် လီၤ. ဒီးပစံးလၢကီၤဝုၤလီၤ, ဒီးပကန့ၣ်ပုၤန့ၣ်ဘၣ်တစု စုသိၣ်ကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်ကီၢ်ရိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်တအါ ဘၣ်ဒီးပနၢ်ဟူအပုၤတစုစုလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသ့ လုၤကီၤဝုၤလီၤ. ဒီးသ့လုၤအဆိမ့ၢ်ကီၤဝုၤ.

၂၈. **အိၣ်သ့လုၤအိၣ်ကီၤဝုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဖိသံအမါ သံဖိသံဝဲသံသးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ် သးသယုာ်ဝဲဒီးအိၣ်ဝဲ တမ့ၢ်တလၢဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအိၣ်သ့လုၤအိၣ်ကီၤဝုၤ လီၤ. ပုၤတဂၤအမါသံသးအိၣ်ဒီးအိၣ်သ့လုၤအိၣ်ကီၤ ဝုၤဝဲတမ့ၢ်တလၢလီၤ.

၂၉. **တၢ်သးကီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုထီၣ်မဲးလီၢ်အဖိလၢလၢ ဝုၣ်လုၣ်ခိတတီၤတတီၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်သးကီၤလီၤ. ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ယုကီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ မဲးလီၢ်အသးကီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပယုထီၣ်ဝုၣ်လၢ တၢ်တိအကဆူးလၢကျူဖိလၢန့ၣ် ပစံးလၢတၢ်သးကီၤ လီၤ.

ဘျီၣ်ဒိၣ်လီၤယီၤယီၤ အိၣ်ဒီးအသးကီၤ

၃၀. **ကီၤစရိၢ်ကီၤစရိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢပမဲာ်ညါ, ပုၤ ကညီမ့ၢ်ဂုၤ, ယဲာ်မ့ၢ်ဂုၤ, ကုမ့ၢ်ဂုၤ, ဒီးပစံးလၢအိၣ်ကီၤစ ရိၢ်လီၤ. ယဲာ်အိၣ်ကီၤစရိၢ်, ဒီးဘၣ်ညါဘၣ်မနုၤလၢနတ ထံၣ်ဘၣ်လဲၣ်, အိၣ်နိးတၢ်ကီၤစရိၢ်ဖဲန့ၣ်တဂ့ၤ, ယုာ်ခိၤကု ခိၤအိၣ်နိးတၢ်ကီၤစရိၢ်န့ၣ် ထုးကွံာ်တက့ၢ်, ပုၤတဂၤအမါ အိၣ်ဒီးကီၤစရိၢ်ဒီးန့ၣ်အမါသီတဂၤလီၤ.

၃၁. **ဟးကီၤစရိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆွဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟးဒီးပစံး လၢဟးကီၤစရိၢ်လီၤ. ဆွဲၣ်တဘျီထံၣ်ပုၤဒီးယုာ်ဝဲကီၤ စရိၢ်ကီၤစရိၢ်လီၤ.

၃၂. **ကကီၤကကၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံဆဲးဂူၢ်ကၢ်ဒီးလီၤကအိ, အိၣ်ထီၣ်ဒီးအပူၤကကၢၤဒီး ပစံးလၢကကီၤလီၤ. က ကီၤကကၢၤမ့ၢ်ကၢ်ကအိလၢဖးလံာ်ဒ် အခိၣ်ဒုးထီၣ်အ

ကီၤ

သးအသိးန့ၣ်ကကၢၤဒၢန့ၣ်ပစံးလၢကကီၤကကၢၤလီၤ.
၃၃. **သကီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးလၢပသ့ၣ်ပဖျးတကလုာ်
န့ၣ်အထံးထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်ထဲစုဆၣ်ဒီးပစံးလၢသကီၤလီၤ. ဒီး
အိၣ်ဝဲအါကလုာ်လီၤ. ဒီးပအိၣ်အသၣ်န့ၣ်ဒီးပဖိအိၣ်ချီ
အိၣ်ဒီးမ့ၢ်လီၤ. သကီၤသၣ်န့ၣ်ပချီအိၣ်ဖိအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.
၃၄. **ကကီၤကကၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ကၢၢ်ကအိၣ်လၢန့ၣ်ပကိးလၢ
ကကီၤလီၤ.ကကီၤန့ၣ် မ့ၢ်ကၢၢ်ကအိၣ်လၢလၢထံအိၣ်ဝဲ
လၢထံနံၤအသရၤန့ၣ်မ့ၢ်ကကီၤလီၤ. ကွံအသရၤအိၣ်ဒီး
ကကီၤန့ၣ်ညၣ်အိၣ်အါကၢ.
၃၅. **ကကီၤပူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကၢၢ်ကအိၣ်လၢန့ၣ်အိၣ်ဒီး အပူၤ
လၢထံကျါလၢညၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကကီၤပူၤလီၤ. က
ကီၤခိၣ်ကကီၤပူၤန့ၣ်ညၣ်န့ၣ်ဝဲအါကၢ.
၃၆. **ကီၤလၢဝၣ်ခိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတီၢ်တၢ်လၢဝၣ်ခိဒီးပစံးလၢ
ပကီၤလၢဝၣ်ခိလီၤ. ပုၤတဂၤစကကီၤလဲၣ်လၢဝၣ်လုၣ်ခိ
လဲၣ်,စမ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လၢဝၣ်လုၣ်ခိမးကဆါလီၤလဲၣ်.
၃၇. **ကီၤလၢအူး** န့ၣ် မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတကလုာ်လၢကီၢ်
မုၢ်န့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်ပဝဲဘၣ်, ပထံၣ်အဂီၢ်လၢသရၣ်
ကွဲးလီၤလၢလံာ်ပူၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲလၢသရၣ်သ့ၣ်အကီၢ်
လီၤ.
၃၈. **ဟ့ၣ်ကီၤယၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကမုၢ်ပုၤဂၤလၢပမၤဟး
ဂီၢ်တၢ်တမံၤမံၤဒီး သါကလိးအိၣ်ပုၤဒီး ပလိးစုတအိၣ်
ဘၣ်ဒီးတပျါဘၣ်ပုၤဘၣ်ဒီး ဒ်ကပျါပုၤလၢပတချုးလိး
တူၢ်ဒီးဘၣ်စုဒီးပဟ့ၣ်ဟ်တၢ်တမံၤမံၤန့ၣ် ပစံးလၢပဟ့ၣ်
ကီၤယၢ်လီၤ. ဒီးပုၤလၢယံးန့ၣ်ဝဲတဂၤန့ၣ် ပစံးလၢဟံး
ကီၤယၢ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤဟးဒီးထွံၣ်အ့ၣ်သံတလၢၤ
အပနၢ်ဖိတဖုဒီး တလၢၤယုအပုၤတကီၢ်ခါဒီးလိးဝဲစုတ
အိၣ်ဘၣ်ဒီးတလၢၤတပျါဘၣ်အီၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ကီၤယၢ်ဝဲလၢ
ယံာ်တဘျီလီၤ.
၃၉. **ကီၤ** န့ၣ် ပသးပုၢ်စံးဝဲမ့ၢ်ထံးဒိၣ်အိၣ်လၢမုၢ်န့ၣ်
တလိာ်လီၤ. ဒီးထီၣ်သူထီၣ်ကိးယုၤကဟ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဒီး
ကဲဝဲလီၤ. စံးဝဲဒၣ်,ဒီး တုၤတၢ်စူၤလီၤဒီးထီၣ်သူတဖၣ်
က့ၤယုၤဝဲဆူကီၢ်တၢ်ဒီးခိလၢတၢ်ယီၤအကီၢ်န့ၣ်ဒီး ခိက
ဟ်ကီၢ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတုၤဝဲလၢတၢ်ယီၤအကီၢ်
လီၤ. ဒီးက့ၤဒိၣ်က့ၤဖိဝဲလၢကီၢ်တၢ်ဒီးခိ တုၤတၢ်ယီၤ
ထီၣ်ဒီးလၢကီၢ်တၢ်ဒီးခိန့ၣ် တၢ်စူၤလီၤဒီးထီၣ်သူတဖၣ်
န့ၣ် ဟဲက့ၤကဒါက့ၤဆူကီၢ်တၢ်ဒီးအံၤခိဒီး ခိကဒီးကီၤ
လိာ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဒီး ကဲဝဲဆူဘးအံၤခိလီၤပသးပုၢ်စံးဝဲ
ဒ်န့ၣ်ဒီး ပဆိကမိၣ်ပိၣ်လဲၣ်လၢကီၤလိာ်လီၤ. ဒီးခဲက
န့ၣ်အံၤပနၢ်ဟူကဒီးလၢကီၤလိာ်အိၣ်ကဒီးလၢမိၣ်လဲၣ်
တလိာ်လီၤ. လၢပဖိသၣ်န့ၣ်ပတနၢ်ဟူဘၣ်.
၄၀. **ကီၤဝါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆူကီၢ်မုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကီၤဝါ
လီၤ. ပိၣ်လဲၣ်ဝဲဘးခိလၢကီၢ်မုၢ်န့ၣ်ပသးပုၢ်စံးဝဲလၢ

ကီၤ

ကီၤဝါလီၤ. တုၤတၢ်စူၤလၢကီၢ်ဖိအံၤဒီး လၢကီၤဝါန့ၣ်
တၢ်ယီၤထီၣ်ဝဲလီၤပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်, ဒီးထီၣ်သူတဖၣ်န့ၣ်
တၢ်မုၢ်စူၤလီၤဒီးက့ၤဝဲဆူကီၢ်တၢ်ဒီးခိလၢတၢ်ယီၤအကီၢ်
န့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.
၄၁. **ကီၤတုၤဘျီကီၤတုၤခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုဂီၤထီၣ်သီထဲအစဲၤ
နါစူၤစီၤ,တဆဲးဒီးဘၣ်အကီၢ်ထံးဒီး ပစံးလၢဘုဂီၤတုၤ
ခံလီၤ.ဘုတဂီၤနီၢ်နီၢ်ဒီးဘၣ်,ဘုကီၤတုၤခံဒီးလီၤ.
၄၂. **ကီၤကီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတီၤတၢ်ယံာ်ယံာ်ဒီးပစံးလၢဟ်
တၢ်ကီၤကီၤလီၤ. ထးကူးလၢတလိာ်စဟ်ကီၤကီၤ,ကီၤ
ကီၤ,ဒီးဟါမၤသလူၤ.
၄၃. **တီၤကီၤလုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပချးလီၤပခိၣ်လၢပဆၢထၢၣ်
လၢပခိၣ်လုၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပတီၤကီၤလုၢ်လီၤ,ဒီး ပုၤတ
နီၤနီၤစံးလၢတီၤခိၣ်လုၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤတီၤကီၤလုၢ်ဒီးဆၢ
ထၢၣ်လၢအခိၣ်လုၢ်ခိၣ်လီၤ.
၄၄. **ကီၤကၢကီၤကၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ချးဟးဒီးပစံးလၢဟးကီၤ
ကၢကီၤကၢလီၤ. ချးတဘျီဟးကီၤကၢကီၤကၢဒီး ပျီၢ်
ပျီၢ်ထံၣ်ဒီးပျီၢ်ပျီၢ်အိၣ်သလူၤ.
၄၅. **ချၢၣ်ကီၤကၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ချၢၣ်လၢအလဲတအိၣ်ဘၣ်ဒီး
စဲၤလီၤအဂံၢ်တဘိတပူၤတဘိတပူၤန့ၣ်ပစံးလၢချၢၣ်ကီၤ
ကၢလီၤ. ချၢၣ်ကီၤကၢန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢအထီၣ်
ဘံသ့ၣ်အဂၢၢ်အမုၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
၄၆. **ကဝါကီၤဘျီကဝါကီၤသ့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီတက
လုာ်န့ၣ်အိၣ်ပုၤကညီဒီး ပစံးလၢကဝါကီၤသ့ၤလီၤ. က
ဝါကီၤသ့ၤန့ၣ်အိၣ်လၢကိးမုၢ်န့ၣ်တခိပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်,ဒီး
အိၣ်ပုၤလီၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးပုၤလၢတစူၢ်တန့ၣ်ဘၣ်ကစၢ်ယုၣ်
ရှုးယရံးတဖၣ်န့ၣ်စံးဝဲလၢသရၣ်သ့ၣ်ဟဲလဲးအိၣ်အီၤဒီး
ကက့ၤဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပုၤကညီလၢကဝါကီၤသ့ၤလီၤ. စံးဝဲ
ဒၣ်,ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်,သရၣ်သ့ၣ်ဟဲတၢ်အံၤဟဲလီၢ်က
ဝါကီၤသ့ၤအစုတကထီၣ်ဒီး ကဟဲမၤန့ၣ်ဝဲလၢပုၤကညီပံၢ်
ကဘိတဘျီဒီးကက့ၤဟ့ၣ်ကဝါကီၤသ့ၤလီၤစံးဝဲဒၣ်.
၄၇. **ကီၤဝါ** န့ၣ် မ့ၢ်လၢပိၣ်လဲၣ်တၢ်ဒီးခိလၢမုၢ်န့ၣ်လၢမူ
လီၤဆဲးဟိၣ်လီၤဆဲးန့ၣ်မ့ၢ်ကီၤဝါလီၤပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်,
ဒီးပိၣ်ပိၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်,တၢ်ခိၣ်ထဲသဖံၣ်သ့ၣ်,ပုၤဟူလၢကီၤ
ဝါ,စံးဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ပုၤလီၤ. ဒီးသံၣ်တလၢၤဖးလဲၢ်န့ၣ်ပ
ကိးလၢသံၣ်ကီၢ်ဝါစ့ၢ်ကိးလီၤ.
၄၈. **သံၣ်ကီၤဝါ** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢၤအသံၣ်ဖးလဲၢ်န့ၣ်ပကိး
လၢသံၣ်ကီၤဝါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢသံၣ်ကြိၢ်ဝါ
လီၤ. တလၢၤအသံၣ်ကီၤဝါန့ၣ်ပခွံသ့ၣ်တတံၢ်ဘၣ်, မး
ပခွံကဆၣ်ပခိၣ်လီၤ.
၄၉. **မ့ၢ်ကီၤလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပလၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အပိၣ်ခွါ
လီၤ. ဒီးလိာ်ထီၣ်အသးလၢပိၣ်မုၢ်န့ၣ်မုၢ်န့ၣ်, လိာ်ထီၣ်အ
သးလၢပိၣ်ခွါခိၣ်သ့, မ့ၢ်လိာ်ထီၣ်အသးလၢပိၣ်မုၢ်န့ၣ်ဒီး ပ

ကီ

ကိးလာမုၢ်ကီလံၢ်,နီၢ်ကပျီၢ်,နီၢ်ယိၣ်ကိၣ်,ဒီးမုၢ်လိၣ်ထီၣ်
အသးလာပိၣ်ခါဒီးပကိးလာတၢ်ပလာလီၤ.

၅၀. **ကီကီကီ** န့ၣ်မုၢ်ထီၣ်သုတကလုာ်ပုၤသိၣ်ဝဲကီ
ကီကီ,ကီကီကီလီၤ.

ထီၣ်သုပုၤလာဝဲကီကီ

ပုတုာ်တစိးဘၣ်န့ၢ်အီၤ.

၅၁. **ကီခိၣ်** န့ၣ်မုၢ်ပတိၤတနီၤဒီး ပပာ်ကဲၣ်ကီယာ်သ
နီၤလာပာ်ဒီးပစံးလာကီခိၣ်လီၤ,ဒီး ပုၤတဝဲၣ်ဖိကိးလာ
ဂီၤခိၣ်လီၤ,ပကီခိၣ်သနီၤန့ၣ် မုၢ်ပပာ်ကဲၣ်ကီသနီၤအ
ဖူဒ်ထံဆူသုတလီၤပျီၢ်တဂ့ၤဒီး ပကိးလာကီခိၣ်လီၤ, ပ
တိၤသနီၤန့ၣ်ကျါန့ၣ်ဝဲလာကီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅၂. **အတူအကီ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလၢကျါမုၢ်ဂ့ၤ,လၢအိုတူၣ်
မုၢ်ဂ့ၤ, အိုတူၣ်ရဲၣ်ဆူပျီၢ်ဒီး ပစံးလာအတူအကီ,ပုၤ
လၢကျါအတူအကီန့ၣ် မုၢ်ပုၤလၢကျါအိုတူၣ်ရဲၣ်လီၤ
ဆူပျီၢ်ဒီးပစံးလာပုၤလၢကျါအတူအကီလီၤ. လၢအ
တူအကီန့ၣ် မုၢ်လၢအိုတူၣ်ရဲၣ်ဆူထံသးခါန့ၣ်ပစံး
လာလၢအတူအကီလီၤ, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးအကီမုၢ်အတူ
အဆီလီၤ.

၅၃. **ကီကု** န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်ဒ်ထီၣ်သုအသးဒီးအ
မိၢ်ပုၤထဲထီၣ်သုတဘၣ်ဒီး ပုၤသိၣ်ဝဲကုကုကုဒီးပကိး
လာကီကုလီၤ. ကီကုန့ၣ်အမိၢ်ခါစ့ၤဝါအဒီးခါစ့ၤဝါဒီး
အမိၢ်ပုၤသုဒီးပစံးလာကီကုလီၤ. ကီကုန့ၣ်ပအိၣ်စ့ၢ်
ကိးလီၤ.

၅၄. **ကီအုးထံ** န့ၣ် မုၢ်ပယုၤလီၤဆူထံကျါဒီးပတသါ
ထီၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလာပကီအုးထံလီၤ. ပယုၤထံန့ၣ်ပ
ဘၣ်ယိၣ်ထံကလဲၤန့ၣ်ဆူပနီၤဒုပုၤဒီးပကီအုးထံလၢထံ
လၢန့ၣ်လီၤ.

၅၅. **ကီအုး** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဆါပုၤနးနးကလဲၢ်ပတုာ်တကဲ
ဘၣ်ပပာ်ကီပသးပတသါဘၣ်ဒီး ပစံးလာ ပကီအုး
လီၤ. ဒီးပစံးလာပကီပအုးစ့ၢ်ကီလီၤ.

၅၆. **ကီနသး** န့ၣ်မုၢ်ဆိၣ်လီၤနသးစံးဝဲလီၤ. ပုၤဂၤမုၢ်
ကတိၤတၢ်ဒီး နၢန့ၣ်ဝံသးဒိၣ်တဂ့ၤ,ကီနသးတက့ၢ်,ပုၤ
တဂၤကတိၤတၢ်ဒီး ယၤမးစကီၤစသးတထံၣ်ယီလီၤ. စ
မုၢ်တကီဘၣ်စသးဒီး စသးကဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဘိၣ်စတၢ်
လီၤ.

၅၇. **ကီတၢ်ဆါ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဆါပုၤလၢအနးဒီး ပတသါ
ဘၣ်,ပပာ်ကီပသးဒီးပစံးလာပကီတၢ်ဆါလီၤ,တၢ်ဆါ
ညိးပုၤန့ၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်ပုၤဒီးပပာ်ကီထီၣ်ပသးဒ်သုတဆါတ
ဂ့ၤဒီးပတသါဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာပကီတၢ်ဆါလီၤ.

၅၈. **ပိၣ်မုၢ်အကီ,ပိၣ်ခါအကီ** န့ၣ် မုၢ်ပိၣ်မုၢ်အသနီ
ပိၣ်ခါအသနီလီၤ. ပိၣ်မုၢ်န့ၣ်အသနီအိၣ်လၢအထါလုာ်
ထါထၣ်, မၤလုာ်မၤဘဲ, ဆုအိၣ်တၢ်အိၣ်လီၤ, ဒီးပိၣ်ခါ

ကျါ

န့ၣ်အသနီအိၣ်ဝဲလၢအကုာ်ခးဖဲးသံၣ်, မၤဟံၣ်မၤယိၣ်ဒီး
ပစံးလာပိၣ်မုၢ်န့ၣ် အကီမုၢ်အထါလုာ်ထါထၣ်,ပိၣ်ခါ
အကီမုၢ်ကုာ်ခးဖဲးခးလီၤ.

၁. **တမိကျါ** န့ၣ် မုၢ်တပိၣ်ဗြဲလၢအအိၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်ပုၤ
မုၢ်ဂ့ၤ,လၢထံတိၤထံကွၢ်မုၢ်ဂ့ၤ,အိၣ်ဝဲစးပံးပိးတလိၣ်
တလိၣ်,ထဲယုာ်ထဲကုန့ၣ်ပကိးလာတပိၣ်ကျါလီၤ. ဒီးပုၤ
တနီၤနီၤကိးလာသဝီကျါလီၤ,တဝီကျါန့ၣ်မုၢ်အိၣ်ဒီးချံ
ဖိၣ်တဖၣ်ပလဲၤတဘျီစ့ၢ်ကိးဘၣ်.

၂. **သမံကျါ** န့ၣ် မုၢ်သုၣ်ယံၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပုၤကညိၣ်ပုၤ
အခိၣ်လၢအဖဲးဒီးအမုၢ်န့ၣ်ဝါဒီးပကိးလာသမံကျါလီၤ,
သမံကျါန့ၣ် အမုၢ်ထဲစုန့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပပုၤပခိၣ်လၢအဖဲး
လီၤ.

၃. **ကျါအဆံတဘီ** မုၢ်ကျါအဆီလီၤ. ကျါဗြဲကျါဗြဲန့ၣ်
မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်ပုၤသိၣ်ဝဲကျါကျါဒီးပကိးလာကျါ
ဗြဲကျါဗြဲလီၤ.

၄. **ကျါကျါ** န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်ပကိးလာထီၣ်ဒိၣ်န့ၣ်
ပုၤဝဲသိၣ်ကျါကျါလီၤ. ထီၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ပုၤသိၣ်ဝဲကျါကျါန့ၣ်
လီၤ.

က့

၁. **ဆိက့းန့ၣ်** န့ၣ် မုၢ်ဆိတကလုာ်အဆူၣ်အဒံးအိၣ်န့ၣ်
သက့အညၣ်အယံသုဝဲဒီး ပကိးလာဆိက့းန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
ဒီး မုၢ်ပကိးပိၣ်ထွဲတလၢအခံလီၤ. ဒီးတလၢကိးလာ
က့းနးလီၤ. ဒီးပုၤကညိၣ်ကိးလာဆိသုယံတစုစုလီၤ.

ကျါ

၁. **ကျါ** န့ၣ်မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်န့ၣ် အနၢ်ဘီဒီးအခိၣ်သုအ
ကိၣ်ကျးခံတခီန့ၣ်ပလုာ်ကုထီၣ်အသးဒီးပုၤသိၣ်ကျါကျါ
ဒီးပကိးလာကျါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလာ ကျါသ
ကျါခိၣ်,ဒီး ဘၣ်တစုစုပကိးလာကျါဘီန့ၣ်လီၤ. ကျါဘီ
န့ၣ်ဒီးကျါသကျါခိၣ်န့ၣ်မုၢ်တကလုာ်ယီလီၤ. ကျါဘီန့ၣ်,
ကျါသကျါခိၣ်န့ၣ်ပမုၢ်ဘၣ်ဒီး ကတိၤပုၤကညိၣ်သုတဘီ
ဘီကလိာ်ကလၢစ့ၢ်ကိးလီၤ, ကျါဗြဲကျါဗြဲန့ၣ်ပဘျီ
တကဲဘၣ်အအံၣ်အါကၢ.

၂. **ကျါပနီအိၣ်** န့ၣ်မုၢ်ကျါတကလုာ်လီၤကဲလၢကျါဘီ
န့ၣ်တစးစးဒီး ယုအိၣ်အဆၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီး
အိၣ်ပနီအအံၣ်ယၢ်ဒီးပစံးလာကျါပနီအိၣ်လီၤ. ထီၣ်
လၢပကိးလာကျါပနီအိၣ်န့ၣ်ထဲဆီဖိတဘျီဒီး ယုအိၣ်
တၢ်ဖိလံၤတၢ်ဖိယၢ်လၢ ပနီအိၣ်ခိၣ်ပနီအိၣ်ကျါန့ၣ်ဒီး
ပကိးလာကျါပနီအိၣ်လီၤ.

ကို

ကွာ

၁. **ဟဲကွာ** နှင့် မှီဖိသင်္ကတိတော်ကျဘဉ်ဒီးပဟဲ ကွာန့ၣ်စံးဝဲလၢပဟဲကွာလီၤ. မိၣ်လဲၤတၢ်ဟဲကွာလံၤ,ပၢ လဲၤတၢ်တဟဲကွာဒီးဘဉ်.

၁. **ကိုစီဖဉ်စီ** နှင့် မှီစီသီအဟံၣ်န့ၣ် ပကိးလၢကို လီၤ. ဒီးပုၤကညီလဲၤသီၣ်လံာ်လၢစီသီအဆိၣ်န့ၣ်ပစံး လၢလဲၤအိၣ်လၢကိုလီၤ.

ကို

၁. **ကို** နှင့် မှီတၢ်အဂ့ၤထီၣ်ရီၤတမံၤန့ၣ်ပစံးလၢကိုလီၤ. သရၣ်အပလီတဖျၢၣ်ကိုမးလီၤ. သရၣ်မၤဟံၣ်တဖျၢၣ် ကိုမးလီၤဟးဒီးမှီတလၢနီၢ်အကလုာ်လီၤ.

၂. ဆိမိၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢဆိမိၣ်ပုၤန့ၣ် **သိၣ်ကိုကို** **ကို** လီၤ. ဆိမိၣ်ပုၤတဘျီသၢကဒ်ဒီးယိသီၣ်မးကိုကို လီၤ.

ကို

၁. **ကိုကို** နှင့် မှီထီၣ်ခိၣ်ဒီးတကျၢ်ခိၣ်န့ၣ်အကိၢ်ထီၣ် ဒီးလဲၤတၢ်စူၣ်အကိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်ကိုကိုလီၤ. ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလဲၤတၢ်ကိုကိုလီၤ. ထီၣ်ခိၣ်တဖု ဟးမးလၢပျီပုၤကိုကိုလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ထီၣ်ခိၣ်လံာ် စီလၢအကိၢ်ထီၣ်တဖုန့ၣ်လဲၤတၢ်မၤအသးခိၣ်အကိၢ် အသးကိုကိုလီၤ.

ကိုး

၁. **စီတၢ်ကိုးကိုး** နှင့် မှီပလဲၤကွၢ်စူၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤက ယိကယိဒီးပစံးလၢပစီတၢ်ကိုးကိုးလီၤ. ထိးအိၣ်ဘုဒီး ပုၤတဂၤလဲၤစီမးကိုးကိုးဒီးခးဝဲလၢသးန့ၣ်လီၤ.

ကို

၁. **ပုၤလၢအခိၣ်ထီတဖု** နှင့်လဲၤတၢ်ကိုကိုလီၤ. ပုၤ လၢအလဲၤတၢ်ကိုကိုန့ၣ်မှီအခိၣ်ထီဒီးခါအခိၣ်စၢ်ဒီး လဲၤတၢ်ဒ်အသကူးအသးန့ၣ် ပစံးလၢလဲၤတၢ်ကိုကို လီၤ.

စီမုၢ်ထီၣ်လဲၤအခိၣ်ထီ
လဲၤကိုကိုဟဲက့ၤကိုကို

ကို

၁. **ကွဲၤကွဲၤကွဲၤ** နှင့် မှီပုၤကညီလဲၤတၢ်ကဘဲက ဘဲဒီးထွၣ်အစုန့ၣ် ပစံးလၢထွၣ်အသးကွဲၤကွဲၤကွဲၤ

ကို

လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီး ထွၣ်မးအသးကွဲၤကွဲၤကွဲၤ န့ၣ်ကမုၢ်ကၢ်ဟံၣ်ဂ့ၤအသးသၢၣ်.

၂. **ဟးကွဲၤကို** နှင့်မှီပဟးဝုၤဝီၤလၢဟံၣ်အပူၤန့ၣ်ယၢ် ခိၣ်ယၢ်ဒီးပစံးလၢပဟးကွဲၤကိုလီၤ. ပုၤတဂၤဟးကွဲၤ ကွဲၤဒီးစိၣ်ဒီးအဖိဆဲး.

၃. **ဘိၣ်သအိၣ်ဟးကွဲၤကိုလၢပြီခိၣ်** နှင့် မှီအဟးဝုၤ ဝီၤလၢပြီခိၣ်ယၢ်ခိၣ်ယၢ်လီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တဖုဟးကွဲၤ ကွဲၤမးလၢပြီခိၣ်လၢထးထးလၢ်လၢ်လီၤ.

ကြ

၁. **ကြ** နှင့်မှီပလီၤဖးဝၣ်ထီၣ်ပြီကဒ်ဒီးပဟံၣ်ဒီးအခံ သလုၤတကမၢ်ဒီးပထုသအိးအခိၣ်ဒီး ပဒီးအိၣ်ညဉ်ပ ကိးလၢကြလီၤ. ကြန့ၣ် ပဒီးလီၤလၢလၢကဆူးလုက ဆူးဒီးဘဉ်ဝဲလၢညဉ်လီၤ.

၂. **ကြကြ** နှင့်မှီတးအုးထံန့ၣ်ပုၤသီၣ်ဝဲကြကြလီၤ. တးအုးထံတပူၤထံၣ်ပုၤဒီးပုၤမးကြကြလီၤ.

၃. **ကြကြ** နှင့်မှီဆိတဖုန့ၣ်ပမှီဖိၣ်ဒီးကိးဝဲန့ၣ်ပစံး လၢအကိးသီၣ်ကြကြလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအ ကိးသီၣ်ပုးဒီးပုးဒီးလီၤ.

၄. **သကြကလံာ်** နှင့် မှီအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပနၢ် ဟူတးအုးထံပုၤသီၣ်သကြကလံာ်လီၤ. တးအုးထံပုၤ သီၣ်သကြကလံာ်န့ၣ်ပုၤတဘီခိၤ.

ကြ

၁. **ကြ** နှင့် မှီတလၢမၤစံးဒီးကွးကွဲၣ်နီၣ်လၢနီၣ်ကွး န့ၣ်ပကိးလၢကြလီၤ. ကြန့ၣ် မှီတလၢပျီသ့ၣ် ကျူးကျီဒီးထီၣ်ဝဲဒီးအကနုၢ်လွံၢ်ဘုၣ်ယၢ်ဘုၣ်ဒီးမၤ ဝဲဒီးအကွီၤ,ဒီးအဘိ,ဒီးအဖူဒီးမၤပနၢ်ထုးဒီးအကနုၢ် န့ၣ်ကွးကွဲၣ်နီၣ်ဒီးပကိးလၢကြလီၤ.

၂. **ကြအဲ** နှင့် မှီပတဲန့ၣ်သ့ၣ်လုၣ်ဒ်တပူၤအသးဒီးပ ထီၣ်လၢကြအဖူလီၤန့ၣ်လွံၢ်ဘုၣ်ယၢ်ဘုၣ်ဒီးပစံးလၢ ကြအဲလီၤ.

၃. **ကြအဘိ** နှင့် မှီပမၤသ့ၣ်ဖိခံဘိဒီးပပိၣ်ယီၤဆူကြ ဖူအဘၢ်စၢၤဒီး ကြအကွီၤဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် ပစံးလၢကြ အဘိလီၤ. ကြအဘိန့ၣ်ပစၢၤတၢ်ယၢ်ဒီးကြအကွီၤဒီး ကြအဖူန့ၣ်မှီကြအဘိလီၤ. ဒီးကြအဘိန့ၣ်မှီသ့ၣ် ဖိခံဘိအိၣ်တချံၣ်ချံၣ်လီၤ. ဒီးစၢၤတၢ်ဝဲဒီးကြအဖူဒီးကြ အကွီၤန့ၣ်မှီကြအဘိလီၤ.

၄. **ကြအကွီၤ** နှင့် မှီပယုကွီၤလီၤသ့ၣ်ဖိလၢကြအဘိ ခါစုၤန့ၣ်ဒီးပကိးလၢကြအကွီၤလီၤ. ကြအကွီၤန့ၣ်ပ

ကြာ

မုၢ်ကွၢ်ကြၢ်ဒီး ပမာပနာ်ထုးဒီးပဆိၣ်တၢ်လၢယာ်ကြၢ်အ ကွၢ်န့ၣ်ဒ်ကြၢ်အမဲကကွၢ်န့ၣ်ဒီး ပဆိၣ်လၢတၢ်ယာ်ကြၢ် အကွၢ်န့ၣ်လၢတၢ်ပတဟံၣ်ဒီး ကြၢ်န့ၣ်ပနာ်ထုးဒီးအမဲ ကွၢ်န့ၣ်န့ၣ်လၢပပျီပျီလီၤ.

၁. ကြာ န့ၣ် မုၢ်တလၢထူစံးဒီးကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ကြၢ်ဒီးပတနီၤနီၤစံးလၢကရၢ်,ဒီးပတနီၤနီၤစံးလၢကြၢ် လီၤ. တၢ်ကတိၤတနီၤနီၤမုၢ်ကြၢ်လီၤ. ကရၢ် ၁

၂. ကြာကြာကြာ န့ၣ် မုၢ်ပစံးပကမၤတၢ်တမံၤမံၤ မုၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပကလဲၤတၢ်တပူၤမုၢ်ဂ့ၤ,မၤစီၢ်ပတမၤ, လၢစီၢ်ပတလဲၤဒီး ပဆိၣ်တနံၤဘၣ်တနံၤဒီး ပစံးလၢပ ဆိၣ်ကြာကြာကြာကြာလီၤ. ပတဂၤသၢကမၤဟံၣ်တ ပျၢၣ်မၤစီၢ်တမၤ,ဆိၣ်ကြာကြာကြာကြာတနံၤဘၣ်တနံၤ လီၤ.

ကြး

၁. လီၤကြး န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်လီၤဒိၣ်တူၢ်လၢထံဖံးဒိၣ်ဒီးအပး ဖီဘၣ်ဒီးလၢမုၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်ဒီးသ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ဒီးကဒါအသး လၢအကနူၤဒီး ပစံးလၢလီၤကြးလီၤ. ထီၣ်လီၤကြးန့ၣ် ဘၣ်ဒီးလၢအပးဖီန့ၣ်ဒီးလီၤကပၤဒီးဘိးကနူၤအ သးထံဆူတၢ်ဒီးလၢန့ၣ် ပစံးလၢလီၤကြးလီၤ. ထီၣ်လီၤ ကြးဒီးထံဆူတၢ်ယာ်ဒီးလၢန့ၣ်ပမၤကွၢ်တန့ၢ်ဘၣ်.

ကပိၤ၈၄ ကရး

၂. ကြးကြး န့ၣ်မုၢ်သ့ၣ်ယၢၣ်ယံးသိၣ်ပစံးလၢသိၣ် ကြးကြးဒီး ပတနီၤနီၤစံးလၢသိၣ်ကြးကြးဒီးပတနီၤ နီၤစံးလၢသိၣ်ကြးကြးလီၤ. ကလံၤဟဲဒီးသ့ၣ်ယၢၣ်ယံး ဝၣ်ယၢၣ်ယံးဒီးသိၣ်မးကြးကြး,သိၣ်မးကြးကြးလီၤ.

၃. ကြးကြး န့ၣ် မုၢ်ဘုဆိတကလုာ်န့ၣ် မၤသးဒ်ဘုတုာ် ယာ်အသးပျီဆိဒီးဂီၤဆိပနီၤပကိးလၢကြးကြးလီၤ.ဒီး ပတနီၤနီၤကိးလၢကးကြးလီၤ. ဘုဆိကြးကြးန့ၣ်ကမုၢ် တလၢနီၣ်ကိးဝဲလီၤ.

၄. ကြးယာ် န့ၣ် မုၢ်ပယီၤလီၤယီၤအဆၢန့ၣ်တဖိးဘၣ်ဒီး ဆဲထီၣ်ဆဲလီၤအသးဒီးပနဲလီၤတၢ်ယာ်အဆၢန့ၣ်လၢယီၤ အဂၤတဖၣ်ဒီး ပစံးလၢပကြးယာ်လီၤ. ယီၤအဆၢဆဲး ထီၣ်ဆဲးလီၤအသးန့ၣ်ကြးယာ်တက့ၢ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပ စံးလၢကြးတၢ်ယာ်, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကြးလီၤယာ် လီၤ. ကြးယာ်ကြးယာ်ယီၤနီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၅. ကြးန့ၣ်မုၢ်ဒ်ထုတကလုာ်အသးလီၤ. ဒီးပမၤန့ၣ်သ့ၣ် ဖံးဝၣ်ဖံး,ပုကုဖုဒါန့ၣ်ဒီး ပယုကြးဒီးပမၤဒီးအဖုဒီးအ ပျၢတၢ်ဒီးအပဒုဒီးပစံးလၢကြးလီၤ. ပဆဲးကြးန့ၣ်ဘၣ် ထီၣ်လွၢ်ထီၣ်ဖံးလီၤ. ဒီးပတနီၤနီၤကိးလၢကြးလီၤ,ဒီး အနီၢ်နီၢ်မုၢ်ကြးလီၤ.

၆. ဆိၣ်ကြးတၢ် န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဘူးဒီးပၤပပ

ကြာ

ဂီၤထံးဇးဒီး ပစံးလၢအိၣ်ကြးတၢ်ဒီးပၤလီၤ. ကဆိတဒု အိၣ်ကြးတၢ်ဒီးယၤဘူးကဲၣ်ဆိးဒီးစကိာ်ယးမးလီၤ.

၁. န့ၣ်ဖီပၤသိၣ်ကြာကြာ ဒ်န့ၣ်လီၤ. န့ၣ်ဖီန့ၣ်တုၤ ဘၣ်အလၢလၢလၢခူးပၤဒီးပၤဝဲသိၣ်ကြာကြာလီၤ. တၢ်ကိာ်လီၤယၢ်ဝါ န့ၣ်ဖီပၤကြာကြာ

ကြာ

၁. ကြာကြာ န့ၣ် မုၢ်ပဆုၣ်ထီၣ်ပခိၣ်လၢယီၤခိၣ်န့ၣ်သိၣ် ဝဲကြာကြာလီၤ. ဒီးပတနီၤနီၤစံးလၢသိၣ်ကြာကြာ,ဒီး ပတနီၤနီၤစံးလၢသိၣ်ကြာကြာလီၤ. ပတဂၤအသးဒိၣ် ထီၣ်ဒီးဟံၣ်ဆုၣ်ခိၣ်မးကြာကြာလီၤ. ဒီးပဆုၣ်ဆီန့ၣ် သိၣ်စ့ၢ်ကိးကြာကြာဒ်န့ၣ်လီၤ. ပတဂၤဆုၣ်ဆီသိၣ်မး ကြာကြာလီၤ,ဒီး ပတနီၤနီၤစံးလၢသိၣ်ကြာကြာလီၤ.

၂. ကြာကြာကြာ န့ၣ်မုၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ဆၣ်ဇးကိာ် ဇးလဲၤတၢ်လၢဝၣ်ယးကျိန့ၣ် သိၣ်ဝဲကြာကြာကြာကြာ လီၤ. မုၢ်မနုၤလဲၤတၢ်လၢဝၣ်ယးကျိသိၣ်ကြာကြာကြာ ကြာန့ၣ်လဲၣ်.

၃. ကြာ န့ၣ် မုၢ်ပယံၤလၢယီၤခိၣ်န့ၣ်သိၣ်သကြာကလံာ် လီၤ. စကဒဲနဲမဲာ်တးဒီး နကယံၤဆူနုၤသကြာကလံာ် ဇဲ, ပတဂၤအဝဲတဂၤထုးဒီး ဆံးကွၢ်မးသကြာကလံာ် လီၤ.

၄. ကြာကြာကြာ န့ၣ် မုၢ်ဖိသ့ၣ်ယုာ်လၢယီၤခိၣ်န့ၣ် သိၣ်ဝဲ ကြာကြာကြာကြာလီၤ. သုယုာ်သိၣ်ကြာကြာ ကြာကြာကံာ်စနီၤကၢ.

ကြာ

၁. ကြာကြာ န့ၣ် မုၢ်ပဆိးထီၣ်ကြာယၢၣ်ယံးသိၣ်လီၤ. မ တၢ်ဆိးထီၣ်ကြာသိၣ်ကြာကြာတဂၤလဲၣ်.

၂. ကြာကြာကြာ န့ၣ်မုၢ်သ့ၣ်ယၢၣ်ယံးပုာ်လိာ်အ သးသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ကြာကြာကြာကြာလီၤ. က လံၤဟဲအူဘၣ်သ့ၣ်ဒီး သ့ၣ်ယၢၣ်ယံးပုာ်လိာ်အသးသိၣ် မးကြာကြာကြာလီၤ. ကပိၤ. ၈၄

ကြာ

၁. လီၤကြာ မုၢ်လီၤကြးအဆိလီၤ. ထီတထီဘၣ်ဒီးဒီး လၢဒီးလီၤကြာလီၤကြးဝဲလီၤ. ထီလီၤကြာထီလီၤကြး လံး.

၂. ကြာကဆိကြာကသ့ၣ်ကြာပနာ် န့ၣ် မုၢ်ပစၢတၢ်ယာ် ကဆိဒီးသ့ၣ်,ပစၢတၢ်ပနာ်ဒီး သ့ၣ်,ပစၢတၢ်ယာ်ကသ့ၣ်

ကြီး

နှစ်ပစ်လော့ ပကြိကသုဂ်ကြိ ကဆိကြိပိုကြိပနာ လိလိ. ကသုဂ်ကဆိပိုခိပနာခိနာတုအဆါတဖဂ်နှစ် နကဘါခိပကြိယာခိ ပျံမုသိဂ်ဘိခိအဂဲသုတသု တဂုခိပသိဂ်ယိဂ်အိလိလိ.

၁. **ကြီးနှစ်မုဘိတကလုာ်** နှစ် အကနဂ်ကုဂ်ချုံးချုံးခိ ပကိလောကြီးလိလိ. ခိပုတနိနိကိလောဘိကြီးလိလိ. ပုပသုဂ်ဖိတဖဂ်နှစ်ထဲကြီးလိလိ. ခိကြီးနှစ်ပုပ သုဂ်ဖိမဲလောဘိတနိ, လာခိတနိခိအကနဂ်ကုဂ်ချုံး ချုံးဝဲလိလိ. ခိပကိလောဘိကြီးတနိ, ပကိလောခိကြီး တနိခိပကိစုကိလောကြီးခိနှစ်လိလိ.

၂. **ကြီးကြီး** နှစ် မုပယုတခိခိပထုးယံးလုာ်ဒဂ်ပတ ဟိဂ်နှစ် ပစ်လောပထုးယံးကြီးကြီးလိလိ ပယုတလောဂု မုဂုလ, လာဆါမုဂုခိကကျာခိပထုးယံးကြီးကြီးလုာ် ဒဂ်ပတဟိဂ်လိလိ.

၃. **ကြီးကြီး** နှစ်မုပမတလောပသုဂ်ကံသးလဲခိကနာ အိဂ်နှစ်ခိခိ ပမလိတံလိခိဆဲးသုသုတနာခိခိပစ်လော ပမတလောကြီးကြီးလိလိ. ပမတလောကြီးကြီးနှစ်မုပမလိ နိဂ်တံထဲတမံခိကနာအဘျူးခိ ပမလိတံလိခိဆဲး လောပသုဂ်ကံသးလဲသုသုတနာခိခိမုပမကြီးကြီးလိလိ. ပုတကမထဲခိခိ မကြီးကြီး, တမဘဂ်ကလိအဂါ နိတမံဘဂ်, ခိပုတနိနိစံးစုကိလောကြူးကြူးလိလိ.

ကြိတ်

၁. **ကြိတ်** နှစ် တကတိတအိဂ်ဘဂ်, တကတိအိဂ်မု ပြိခိခိသိဂ်လိလိ.

ကြီ

၁. **ကြီ** နှစ် တကတိတအိဂ်ဘဂ်, အဘူးအတံခိတ အိဂ်ဘဂ်.

ကြါ

၁. **ကြါလိအသး** နှစ် မုပုလောအဘဂ်ယိဂ်တံဘျုဂ် ကဟဲယုနုအတံဖိတံလိလောမနာခိ မုမဲခိနှစ်ဟိဖိဂ် ယံဟိဖိဂ်ဘိလောအဂါထံးနှစ် နိတံဟုဂ်တံဘျုမုဟဲ ခိကပဲခိဆဲးဝဲအဂါနှစ်ပစ်လောကြါလိအသးခိယံးခိ ဘိလိလိ. ပုတကကြါလိအသးခိယံးခိဘိနးကါ, က မုကါအပျံတံဘျုသုဂ်, ပုလောအကြါလိအသးခိ ယံးခိဘိတဖဂ်နှစ် လဲကြိဆူအအိဂ်လောမနာတဂု, ကပဲခိကျိမုဘဂ်ပုလောယံးလိလိ. ကရ၊ ၅

၂. **ကြါအသးလောကသံဂ်** နှစ် မုပုလောအအိဂ်ကသံဂ် ခါဂ်တဖဂ် နပဲခိသုတနုပဆဲးသုတနုတဂုခိ ပစ်

တြာ

တြာလိအသးခိကသံဂ်လိလိ. တလောသုးအခိဂ်တဖဂ် နှစ် အိဂ်ကသံဂ်ခါဂ်ခိ ပစ်လောတြာလိအသးလောက သံဂ်ကသိလိလိ. ယိသုးအခိဂ်တဖဂ်နှစ်တြာလိအသး ခိကသံဂ်ကသိ, ပပဲခိတနုမး.

၃. **တြာလိအသးခိတံသမူ** နှစ် မုပုကညိလောအပျံ ပုဂါကဟိဂ်ဘဂ်ဖုးအိခိ ထုကဖဂ်တံသမူအါ အါက လဲခိခိ တိတံသမူအါအါကလဲခိပုဂါဟိဂ်အိသုတ ဘဂ်တဂုခိပစ်လောတြာလိအသးခိတံသမူလိလိ. ပု တကဘဂ်ယိဂ်ဝဲလောပုဂါကဟိဂ်အိခိခိ ကြါလိအသး ခိတံသမူပယာ်နးမးလိလိ.

တြာ်

၁. **တြာ်** နှစ်တကတိတအိဂ်ဘဂ်, အဘူးအတံခိတ အိဂ်ဘဂ်, အဖိအလံခိတအိဂ်ဘဂ်, အစာအသွဲခိတ အိဂ်ဘဂ်, အိဂ်ထဲတြာ်တဘိခိလိလိ.

တြာ်

၁. **တြာ်** နှစ် တကတိတအိဂ်ဘဂ်, အိဂ်ထဲတြာ်ခိ ပြာ်ခိလိလိ.

တြး

၁. **တြး** နှစ်မုပဆိကမိဂ်တံလောပသးမုဘဂ်ခိ, မုတ ဘဂ်ခိ, မုဂုခိ, တဂုခိတုပဆိကမိဂ်သုခိပစ်လော ကြးလိလိ. ပမုဆိကမိဂ်လောအဘဂ်ခိပစ်လောကြး, ပ မုဆိကမိဂ်လောအဂုခိပစ်လောကြးလိလိ.

၂. **တြး** နှစ်မုခိတံဂုခိတံတဂုအသိးလိလိ. တံလော အဂုမပုတဖဂ်နှစ်ပစ်လောကြးမပုလိလိ. တံမုတ ဂုမဘဂ်ပုခိပစ်လောတကြးမဘဂ်လိလိ. ကြးမုန သိဂ်လံခိယာလဲဂ်, နပစ်တံအသိးဂုလောနသိဂ်လံ ခိယာလိလိ.

၃. **တြးသံဂ်ခွဲဂ်အသး** နှစ်မုဂုလောပမကဆိပသးစံး ဝဲလိလိ. သုမသုသးတဂုတဝါနှစ်တြးသံဂ်ခွဲဂ်သုသး လိလိ. ကြးသံဂ်ခွဲဂ်သုသးကဆိကဆိလိလိ.

၄. **တြးကွာ်** နှစ် မုတံလောအဂုကွာ်ပုတဖဂ်နှစ်ပစ် လောကြးကွာ်ပုလိလိ. တံလောအကြးကွာ်ပုတဖဂ်နှစ် မုလံခိလံခိတဖဂ်နှစ်လိလိ. မုမုပုခိလံခိလိလိ နှစ် တ ကြးကွာ်ဘဂ်ပုဘဂ်.

၅. **တြးမီ** နှစ်မုပိဂ်မုဂ်ခိပိဂ်ခွါခံဂါနှစ်အမဲမုဘဂ် လိဂ်အသးပကွာ်မုဂုလောပဒးအိဂ်ယုဂ်ခိ ပစ်လောကြး

ကြား

ယီလီ၊ ပဲဒင်အံပမ္မာဂုလပထိဘးဆူမူခိဒီးပ
စံးလာပကြာယီကွေးမူခိတၢ်အမုၢ်လီ၊ ဒီးသီးဒီးပ
ကကြားကယီကွေးမူခိတၢ်အမုၢ်ဒီးကစၢ်သ့ၣ်ကညီ
သးကညီပုၤတက့ၢ်၊

၆. **ကြားဆိကြားတိတဖၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလာအထဲသီးတုၤ
သီးဒီးသီးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာကြားဆိကြားတိတလီ၊ ပမ့ၢ်
ဖျိပိာ်မုၢ်ဒီးပိာ်ခါဒီးပကွၢ်လာကြားဆိကြားတိတဖၣ်လီ၊
မ့ၢ်မုၢ်ကနီၤဒီး ဘၣ်ဖျိဒီးပိာ်ခါဒီးကြားဆိကြားတိ
လီ၊ မုၢ်ကနီၤန့ၣ်ပဖျိဒီး ဖုၣ်န့ၣ်ပစံးလာတကြားဆိ
ကြားတိဘၣ်လီ၊

၇. **ကြားဆိမိၣ်** န့ၣ်ပဂုၤဆိကမိၣ်တၢ်လာပသးမ့ၢ်ဘၣ်
ဇၢ်တဘၣ်ဇၢ်၊မ့ၢ်သ့ဇၢ်တသ့ဇၢ်၊မ့ၢ်ဂုၤဇၢ်တဂုၤဇၢ်၊ထီၣ်ပ
ဖံးတၢ်မၤတၢ်၊ ပကျဲးစးတၢ်န့ၣ်ဂုၤဆိကမိၣ်ပုၤဒီး ပစံး
လာကြားဆိကမိၣ်ပုၤလီ၊ ထီၣ်ပဖံးတၢ်မၤတၢ်န့ၣ်ကြား
ဆိကမိၣ်ပုၤလီ၊

၈. **ခဲဂီၤတနံၤ ကြားတကြား** ပကလဲၤဆူဇၢ်ပုၤလီ၊
ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပုၤဂၤသံဂီၢ်ပုၤဒီးပစံးဆၢဒ်န့ၣ်လီ၊ ခဲဂီၤတ
နံၤကြားလာပလဲၤဆူဇၢ်ပုၤလီ၊ ယဲတဂၤကြားတကြားစ
ကလဲၤလီ၊

၉. **ကြားမုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လာပကမၤဟံၣ်အလီၢ်မ့ၢ်ဂုၤ၊ပစံး
ခုးအလီၢ်မ့ၢ်ဂုၤ၊ ပကွၢ်မ့ၢ်မုၢ်ဒီး ပစံးလာကြားမုၢ်လီ၊ စ
ကမၤဟံၣ်ဖဲအံၤကြားကၢ်အမုၢ်သၢ်၊

၁၀. **ကြားလုၢ်ကြားပုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လာအဂုၤလာပပုၤတ
ဖၣ်ပစံးလာကြားလုၢ်ကြားပုၤလီ၊ ထီၣ်ပယဲၣ်ခါကျဲးစး
န့ၣ်ပကွၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ပသးဒီး ဂုၤပုၤပုၤန့ၣ်ပစံးလာကြားလုၢ်
ကြားပုၤလီ၊ ယဲၣ်တဘၣ်အံၤကြားယၢ်လာပပုၤယၢ်၊

၁၁. **ကြား** ပမၤလာတၢ်ဂုၤတခီလီ၊ တၢ်အာတခီန့ၣ်တ
ကြားဘၣ်ပမၤဘၣ်၊ တၢ်လာတကြားမၤဘၣ်ပုၤန့ၣ်မ့ၢ်ထဲ
တၢ်အာလီ၊ တၢ်လာတကြားလဲၤဘၣ်ပုၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကီ
အိၣ်ဝဲလီ၊ တၢ်လာတကြားအိၣ်ဘၣ်ပုၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မူၤသံ
လီ၊ တၢ်လာတကြားအိၣ်ဘၣ်ပုၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တမုၢ်ဘၣ်အ
လီၢ်န့ၣ်လီ၊

ကြၢ်

၁. **ကြၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ခိအုၣ်ဝၣ်န့ၣ်သိၣ်ကြၢ်ကြၢ်လီ၊ ခိ
လာအိၣ်တဖၣ်အုၣ်ဝၣ်သိၣ်ဝဲကြၢ်ကြၢ်ဒ်န့ၣ်လီ၊

ကြၢၤ

၁. **ကြၢၤ** န့ၣ်တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်၊အဘူးအတံၢ်ဇိၢ်တ
အိၣ်ဘၣ်၊

ကြၢ

ကြၢ်

၁. **ကြၢ** န့ၣ်တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်၊အိၣ်ထဲပျဲးဒီးသြၢဇိၢ်
လီ၊

၁. **ကြၢ်ကြၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်လီၤသိၣ်ဟူၤလာအယံၤန့ၣ် သိၣ်တ
သြးဝဲကြၢ်ကြၢ်လီ၊ ဒီးအသိၣ်ကြၢ်ကြၢ်၊ထံလီၤဆူ
သိၣ်ကြၢ်ကြၢ်၊ ဒီးတနၢ်သိၣ်ကြၢ်ကြၢ်လီ၊ ပုၤကညီ
အတနၢ်န့ၣ်သိၣ်ကြၢ်ကြၢ်လီ၊ ဒီးတလာပုၤဒီးန့ၣ်သိၣ်
စ့ၢ်ကိးကြၢ်ကြၢ်လီ၊ ဒီးထံလီၤဆူလာလုၤဖးဒိၣ်အပူၤ
န့ၣ်သိၣ်စ့ၢ်ကိးကြၢ်ကြၢ်လီ၊ဒီး လီၤသိၣ်ဟူၤလာအယံၤ
န့ၣ်သိၣ်တသြးဝဲကြၢ်ကြၢ်လီ၊

ကြၢ်

၁. **ကြၢ်ကြၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီမံၤသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလာအ
မံၤသိၣ်ကြၢ်ကြၢ်လီ၊ ပုၤတဂၤမံၤသိၣ်မးကြၢ်
ကြၢ်လဲၣ်၊

ကြၢး

၁. **မ့ၢ်ဟဲထီၣ်သိၣ်သကြးကလံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလာလဲၤမၤ
ဖိစ့ဖိထူဒီးလၢ်ကံၢ်ခိးန့ၣ်န့ၣ်ဟူဝဲလာပုၤလီ၊ ပုၤစံၣ်
တဲၤပမၤတဂၤလဲၤမၤဖိစ့ဖိထူဒီးလၢ်ကံၢ်ခိးလၢ်ကံၢ်
ခိးစံးအိၣ်မၤရၤရၤမုၢ်ကဟဲထီၣ်န့ၣ်ဘၣ်ပုၤ၊ ဟံးန့ၣ်ဖိလာ
စခၢ်ယဲၤထံးအံၤတက့ၢ်၊ဒီး အဝဲတကန့ၣ်ဘၣ်ဒီးမၤဖိစ့
ဖိထူလာအအိၣ်ဒီးယံၣ်ဝဲန့ၣ် လၢ်ကံၢ်ခိးဆူလၢ်တကံၢ်ဒီး
လၢ်ကံၢ်ခိးကုၤသဒ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်ဟူလာမ့ၢ်ဟဲထီၣ်သကြး
ကလံၢ်ဒီးယုၤသံတကီၢ်ခါဝဲလီ၊

ကြၢ်

၁. **ကြၢ်ကြၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလူလီၤထံဆူသရံၢ်ပုၤန့ၣ်သိၣ်ဝဲ
ကြၢ်ကြၢ်လီ၊ မတၢ်ဖိၣ်လူထံဆူသရံၢ်ပုၤသိၣ်ကြၢ်
ကြၢ်တဂၤန့ၣ်လဲၣ်၊

ကြၢၤ

၁. **ကြၢၤ** န့ၣ် တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်၊အိၣ်ကြၢၤဒီးပျဲၤ၊
ဒီးကုၤရၤဒီးရၤဇိၢ်လီ၊

ကြၢၤ

၁. **တၢ်ကြၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သိၣ်တကလုာ်န့ၣ်ဒ်တၢ်သိၣ်အ
သိးဒီးပြိတက့ၢ်န့ၣ်ပကိးလာတၢ်ကြၢၤလီ၊ တၢ်ကြၢၤန့ၣ်

ကြူ

အဆုတ်သုတ်တလူအသီးဒီး အကွက်အဂီၤတလူသွိုင်အသီးဒီး ပြကံၤစီၤထဲတလူသွိုင်အသလိၤတဖုတဖုလီၤ. ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ကြူလီၤ.

၂. **ကွက်ကြူကြူ** နှံ မှာထီၣ်လွိုင်တဖုပုၤလၢအမၤအသးလၢအဂီၤမိၣ်တဖုအလီၤဒီးပစံးလၢကွက်ကြူလီၤအသးလီၤ. ထီၣ်လွိုင်ခံၣ်ကွက်ကြူလီၤအသးနးကၤ.

ကြုၣ်

၁. **ကြုၣ် see ကရုၢ်, ကြုၢ်ကြုၢ်** နှံ မှာသုၣ်တဖုနှံကလံၤမ့ၢ်ဖဲဒီးဘၣ်ပုၤလိာ်အသးသီၣ်ကြုၢ်ကြုၢ်ဒီးပစံးလၢသုၣ်ယၢၣ်ယံးသီၣ်ကြုၢ်ကြုၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ စံးလၢသီၣ်ကြုၢ်ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ သီၣ်ကြုၢ်ကြုၢ်လီၤ.

၂. **မ့ၢ်ကြုၢ်ကြုၢ်** နှံမ့ၢ်ပယုၢ်လၢအချူကတၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလူတၢ်ယီၤတၢ်လၢအချူကတၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢပယုၢ်ကြုၢ်ကြုၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤမ့ၢ်သီၣ်မးကြုၢ်ကြုၢ်, ကမ့ၢ်ကတၢၢ်ဒုအုၣ်သၢၣ်, ပုၤတဂၤယီၤမ့ၢ်တခူးတဘီသီၣ်မးကြုၢ်ကြုၢ်လီၤ.

၃. **ကြုၢ်သုၣ်သ့** နှံ မှာဖိဒ်ဖိသုၣ်ဂဲၤအါဂၤဒီးပစံးလၢအဂဲၤကကြုၢ်သုၣ်သ့လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအဂဲၤကရုၢ်သုၣ်သ့လီၤ. ဖိသုၣ်တဖု ဂဲၤကြုၢ်သုၣ်သ့နးကၤ, ကဘၣ်ဒိတဖိတၢ်လံၤဘၣ်ဖုလီၤ. ဖိသုၣ်ဂဲၤကြုၢ်သုၣ်သ့နှံ မှာဖိသုၣ်ဂဲၤအါဂၤဒ်သုၣ်ဟးကျဲးအသီးဒီးပစံးလၢအဂဲၤကြုၢ်သုၣ်သ့ကၤသၢၣ်.

ကြုၣ်

၁. **ကြုၣ်ကြုၣ်** နှံ မှာပုၤကညီမံသါသီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသီၣ်ကြုၣ်ကြုၣ်လီၤ. စီၤခွဲၣ်ယုၢ်မံသါသီၣ်ကြုၣ်ကြုၣ်ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလၢသီၣ်ကြုၣ်ကြုၣ်လီၤ.

ကြူး

၁. **ကြူးကြူး** နှံ မှာပမၤတၢ်လၢၣ်ပတဟီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤတၢ်လၢၣ်ပတဟီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပမၤကြူးကြူး, ပလဲၤတၢ်ကြူးကြူးလီၤ. မၤတၢ်သုတအိၣ်ဘုးအိၣ်သါတဂ့ၤ, မၤကြူးကြူး, လဲၤတၢ်သုတအိၣ်ဘုးတဂ့ၤ, လဲၤကြူးကြူး.

၂. **ကြူးကျဲး** နှံ မှာထးပကံးလၢပပနဲၣ်ယၢၣ်သံးန့ၣ်အမဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သံးန့ၣ်အမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထးပကံးန့ၣ်ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိကိးဝဲလၢကြူးကျဲးလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိကိးလၢထးပ

ကြူး

ကံးတနီၤ, ကိးပိာ်ထွဲတလၢအခံလၢဝဲးအုၣ်တနီၤလီၤ. ပကံး.

၃. **ကတိၤကြူးကတိၤကြူ** နှံ မှာပုၤကညီကတိၤကဘျဲးကဘျဲးတၢ်, မှာတၢ်ခိၣ်စံးလၢတၢ်, တမ့ၢ်တၢ်ခိၣ်စံးလၢတၢ်ဒီးပစံးလၢကတိၤကြူးပစံးလၢ ကတိၤကြူးကတိၤကြူလီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤကြူးကတိၤကြူတၢ်န့ၣ် မှာတၢ်တမ့ၢ်တၢ်လဲၣ်.

၄. **အိၣ်ကြူးအိၣ်ကြူ** နှံ မှာပအိၣ်တၢ်သၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအိၣ်ကုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပတသုၣ်ညါဘၣ်အမံၤတဖုန့ၣ်ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီး ပစံးလၢပအိၣ်ကြူးအိၣ်ကြူလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ကြူးအိၣ်ကြူကုၤလၢတသုၣ်ညါဘၣ်ဝဲအမံၤန့ၣ် ကမူၤဘၣ်ဝဲလီၤ. ရူး.

၅. **လဲၤကြူးလဲၤကြူ** နှံမ့ၢ်ပလဲၤတဂၤခိၣ်လၢအယံးဒီးပစံးလၢ လဲၤကြူးလဲၤကြူလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤကြူးလဲၤကြူတၢ်တဂၤခိၣ်န့ၣ်တပျဲၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၆. **မံၤကြူးမံၤကြူ** နှံ မှာပလဲၤတၢ်လၢပုၤလၢကျိးဒီးပတမၤထီၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးပမံၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢပမံၤကြူးမံၤကြူလီၤ. သုမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီး မံၤကြူးမံၤကြူလၢကိာ်ခိၣ်ကိာ်ဒုတဂ့ၤခိၣ်ဘီၣ်သအိၣ်ကအိၣ်ဘၣ်သု.

ကြုၣ်

၁. **ကြုၣ်ကလံၤ** နှံ မှာပပိးထီၣ်တလါကြုၣ်ကလံၤလီၤ. နပိးထီၣ်တလါတဖျၢၣ်သီၣ်မး သကြုၣ်ကလံၤလဲၣ်, သရၣ်ပိးထီၣ်တလါန့ၣ် ဝံာ်ထီၣ်တလါလၢသီးန့ၣ်သီၣ်မးသကြုၣ်ကလံၤလီၤ.

၂. **ကြုၣ်ကြုၣ်** နှံ မှာထံချိကလံၤထီၣ်လၢပခၢၣ်ယၢၣ်အခိၣ်န့ၣ်သီၣ်ဝဲကြုၣ်ကြုၣ်လီၤ. နယုၢ်ထီၣ်တလါသပၤပူၤ ကလံၤထီၣ်သီၣ်ကြုၣ်ကြုၣ်န့ၣ် မှာမနုၤတမံၤလဲၣ်, see ကြုၣ်ကြုၣ်ကြုၣ်

ကြုၤ

၁. **ကြုၤ** နှံမ့ၢ်ပယုၢ်သဖိုလၢအချူကတၢၢ်န့ၣ်တဘီဒီးပစံးလၢပယုၢ်သကြုၤကလံၤလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်တလါဒီးယုၢ်သကြုၤကလံၤ ဒီးအိၣ်ခူသုၣ်ဝဲလီၤ.

၂. **ဘီၣ်သအိၣ်သဘျဲးထွံၣ်လၢအချူကတၢၢ်** နှံပစံးလၢသဘျဲးဝဲသကြုၤကလံၤလီၤ. ဘီၣ်သအိၣ်တဖုသဘျဲးထွံၣ်သကြုၤကလံၤဒီးစိာ်သလူၤဝဲ.

၃. **ကြုၤကြုၤအံးအံး** နှံ မှာယီၤသဘျဲးဖိၣ်ပံၤယီၤတဖုန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢကြုၤကြုၤအံးအံးလီၤ. ယီၤတဂၤသဘျဲးဖိၣ်စကိးပံၤယီၤတဂၤကြုၤကြုၤအံးအံးဒီးန့ၣ်ဝဲလီၤ.

ကြွပ်

၄. **တိသကြူသကြ** နှင့် မှီဘတ်တစုစုယိတ်ဖိတ်တိ လာပသးသပုဒါဒီး ပစံးလာတိသကြူသကြလီၤ. အိတ်ပလီၤသုသးဒီးဟုဆတ်မုၤဆွံတက့ၢ်. တိမုၤသကြူသကြ နှင့် သုယုဒီးသုကအိတ်ဝံၤလာပုၤလံာ်ကျါ နှင့်လီၤ.

၁. **ကြွကြွကြိတ်** နှင့် မှီကဆိတဖ်နှင့်မှီထိတ်အ ကစါဒီးပုၤဝဲနှင့် ပစံးလာပုၤသိတ်ကြွကြွလီၤ. ကဆိတ ဖ်ထိတ်အကစါဒီးပုၤမးကြွကြွကြိတ်ကြိတ်လီၤ.

၂. **ကြွထိတ်ကြွလီၤ** နှင့် မှီပုၤကညိတ်ဖုအသးလာအ ကလုၢ်ယဲကဆံးဒီးပစံးလာကြွထိတ်လီၤ. ပုၤတဂၤအဖိ အလံာ်နုၢ်ကုၢ်ဒီးကြွထိတ် လာအဖိအလံာ်အလီၤလီၤ.

၁. **ကြွကြွ** နှင့် မှီပကးကြူးကြူးဒီးပစံးလာပကး ကြွကြွလီၤ. ပုၤတဂၤဟံးယာ်ဖိသုဒီးဖိသုကးမး ကြွကြွလီၤ. ဘတ်မနုၤနကးကြွကြွလဲၣ်.

၂. **ကြွကြွ** နှင့် မှီထိတ်တကလုၢ်ပုၤသိတ်ဒ်ထိတ်တၢ ပုၤအသးဒီးအမိၢ်ပုၤထိတ်တၢဘုၣ်ဒီးပကးလာထိတ် ကြွကြွလီၤ. ထိတ်ကြွကြွနှင့်ပုၤလာမုၢ်ကဆုၢ်အ ဆာတခိၣ်ထိတ်တၢပုၤအသးနှင့်ကြွကြွလီၤ.

၃. **ကြွကြွခါ** နှင့် မှီညတ်တကလုၢ်နှင့်ထဲစုဆတ်ခါ ဒီးအိတ်ဒီး အထူးယုၢ်ထဲထိတ်တၢဘုၣ်ဒီးအဆုၢ်အိတ်ညတ်မုၢ်ဖိ အသးနှင့် ပကးလာကြွကြွခါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ ကိးလာညတ်ထးယဲလီၤ. ကြွကြွခါနှင့်ပြီကဒ်ခါထဲ စုမုၢ်စုဆတ်ခါလီၤ.

ကြွ

၁. **ကြွ** နှင့် မှီကြိတ်အဆိလီၤ. ထံလီၤဆံၣ်လာသပၤ သုၣ်ဖးအလီၤနှင့်ကြိတ်ကြွလီၤ. ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာ ကရိၢ်ကရူလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မုၢ်ကရိၢ်ကရူလီၤ.

ကြ

၁. **ထးကြ** နှင့် မှီထးဖိကျိထဲစုမုၢ်ဒိတ်ဒီးတလာပုၤစယိ ကနံနှင့်ပစံးလာထးကြလီၤ. ထးကြနှင့်တလာပုၤစယိ မှီတဘုၣ်လိာ်ဘုၣ်ဒီး ကြဘုၣ်လိာ်ဝဲလာထးကြလီၤ. ထးဘုၣ်ထးကြနှင့်မှီပကြယဲၣ်ကြကွါလီၤ.

၂. **ကြယဲၣ်ကြကွါ** နှင့် မှီပပုၤဘုၣ်လိာ်ယဲၣ်ခါကွါခါ လာထးကြဒီးပစံးလာပကြယဲၣ်ကြကွါလီၤ. ယဲၣ်တဘုၣ် အကနုၢ်တိတ်ကၤ. ကြဘုၣ်လိာ်ကွါအကနုၢ်လာထးကြတ ကွါ.

၃. **ဘတ်ကြဘတ်ကြ** နှင့် မှီပဝံတံၢ်စိတ်တံၢ်ဒီးကုမုၢ်ဂုၤ, သကွီၣ်မုၢ်ဂုၤ, ဘတ်ပုၤပချာယံတဘိဝဲနှင့် ပစံးလာပချာ ယံဘတ်ကြလီၤ. စဝံသကွီၣ်တဖုစချာယံဘတ်ကြဒီးအဖံး

ကြိ

တဘိမးလီၤ.

၄. **ကြိလီၤနုၢ်** နှင့် မှီပစံးလီၤဂံၢ်ခုးလာအခံလီၤတခိၣ် နှင့် စၢ်ဆၢပံၢ်ကလံာ်တဝဲၣ်ဒီး, ဂီၤတဝဲၣ်ဒီးပစံးလာပကြ လီၤနုၢ်လီၤ. ပစံးနုၢ်ပကြလီၤဂံၢ်လာခုးခံလီၤတခိၣ် ဒီးပစံးကဝီၤထိတ်ကုၤလာခံလီၤ.

၅. **ထးကြမုၢ်** နှင့် မှီသုၣ်ယံၣ်တကလုၢ်အမုၢ်စယိကနံ အိတ်ဒီးအဆုၢ်ဒီးပစံးလာထးကြမုၢ်လီၤ. ထးကြမုၢ်နှင့် အမုၢ်ထဲစုမုၢ်ခိတ်မုၢ်ဒီးအလုၢ်ကဝီၤကျိၤနီၤစုညါတခိၣ်လီၤ.

၆. **ကြကရဲ,တရဲ,ကြိ,သရဲ,ဗြးပရဲ,ပြီ--ကရဲ ၁၀**

၁. **ကြိခါကြိခါ** နှင့် မှီသုၣ်ဖိတကလုၢ်ထဲစုမုၢ်ခိတ် ခိတ်မုၢ်ခိတ်,စုနုၢ်စုနုၢ်ဒီး ဝဲထိတ်လာပြီခိတ်ပြီလဲၣ်,ထံခိတ်ထံ နံၤဒီးခိတ်ခိတ်ခိတ်အါအါကလံာ်ဒီးပကးလာကြိလီၤ. ဒီး အိတ်အကလုၢ်ကလုၢ်လီၤ. ကြိနှင့်ဝဲထိတ်လာထံခိတ်ထံ နံၤဒီးခိတ်ခိတ်ခိတ်အါကၤ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလာကြိကံး လီၤ.

၂. **ကြိဆံၣ်** နှင့် မှီကြိတကလုၢ်နှင့်အဒီးဆံၣ်ဒီးအ သုၣ်မံၣ်နုၢ်ပကးလာကြိဆံၣ်လီၤ. ကြိဆံၣ်နှင့်အထံး ထဲစုမုၢ်ခိတ်မုၢ်ဒီးအလုၢ်နီၤစုမုၢ်ခိတ်ဒီးဝဲထိတ်လာထံခိတ်ထံ နံၤလီၤ.

၃. **ကြိဟူးခိတ်** နှင့် မှီတၢ်အထံးတကလုၢ်မၤသးဒ်အ မုၢ်အသးတစဲးစဲးဒီး ကးလာပြီခိတ်ပြီလဲၣ်, ထံခိတ်ထံနံၤ ဒီးအပျိုထိတ်တဖ်ထိတ်ထုၣ်ဝဲဒီး ထံဆူဝးဒ်ပကးအ သးဒီးပကးလာကြိဟူးခိတ်လီၤ. ကြိဟူးဘုၣ်ကြိဟူး ခိတ်နှင့်စွါဒ်အမုၢ်အသးတနီၤ, ထိတ်ထုၣ်ဒ်အထံးအသး တနီၤဒီးပစံးလာအမုၢ်ခိတ်ပစံးတသ့, ပစံးလာအထံးခိတ်ပ စံးတသ့ဘုၣ်ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလာကြိထံ, ဒီးပုၤတနီၤ နီၤကိးလာကြိတးအုးထံမဲလီၤ.

၄. **ကြိဘုၣ်ကြိဂီၤ** နှင့် အသုၣ်ထဲစုမုၢ်စုဆတ်ဒ်သမုၢ် ပျါအသုၣ်အသးဂီၤယံၣ်ဂီၤယုဒီး အထံးထဲစုမုၢ်စုဆတ် ဒီးဝဲထိတ်လာလၢ်ခိတ်လၢ်လီၤကူၢ်ထံးကူၢ်ထံးဒီးပကး လာကြိဂီၤလီၤ. ကြိဘုၣ်ကြိဂီၤနှင့်ဝဲထိတ်လာလၢ်လီၤ စုၤကိတ်ခါလီၤ.

၅. **ကြိကြိကြိကြိ** နှင့် မှီပကမၤတၢ်တမံၤမံၤမုၢ် ဂုၤ,ပကလဲၤတၢ်တပူၤပူၤမုၢ်ဂုၤ, လဲၤခိတ်ပတလဲၤ,မၤခိတ်ပ တမၤ,ဒီးပအိတ်တနံၤဘတ် တနံၤတနံၤဘတ်တနံၤနှင့်ပစံး လာပအိတ်ကြိကြိကြိကြိလီၤ.ပုၤတဂၤသါကမၤဟံၣ် တဖျၢၣ်ဒီးမၤခိတ်တမၤ, အိတ်ဒ်အတၢ်ကြိကြိကြိကြိ ဟါမုၢ်တဘုၣ်,ကြိကြိကြိကြိဟါမုၢ်တဘုၣ်လီၤ.

၆. **ကြိတံၢ်** နှင့် မှီမုၢ်သုၣ်ခါမုၢ်ဂုၤ,မုၢ်ကနီၤမုၢ်ဂုၤ,ဖိသုၣ် မုၢ်ဂုၤ, မုၢ်ကူထိတ်သးထိတ်တကူထိတ်သးဖိဒီး အိတ်ဂုၤဂုၤ ကလံာ်ဒီးပစံးလာကြိတံၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကယၢ်ထိတ်အ သးဒီးမိးမးကြိတံၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာသြတံၢ်,

ကြ်

ဒီး ပုတနီနီစံးလာသရ်တံးဒီးပုတနီနီစံးလာကရ်တံးလီၤ.

၇. **ကြ်,သရ်,--ကရ် ၁၀**

ကြ်

၁. **ကြ်ကြ်** နှ် မှ်မုၢ်ကလံာ်ထီၣ်သိၣ်ဝဲ ကြ်ကြ်လီၤ. ဒီးပအိထံသိၣ်ကြ်ကြ်လာပကီၢ်ယုၢ်ပူၤနှ်လီၤ. ပချီထံချီမုၢ်ဂုၤ, ပမီမုၢ်ဂုၤ, ကလံာ်ထီၣ်သိၣ်ဝဲကြ်ကြ်လီၤ. နဖီမနုၤကလံာ်ထီၣ်သိၣ်ကြ်ကြ်နှ်လဲၣ်, ဒီးပအိထံနှ်ပကီၢ်ယုၢ်သိၣ်စ့ၢ်ကိးကြ်ကြ်လီၤ.

၂. **တံသိၣ်သကြ်ကလံာ်** နှ်မှ်ပကီၢ်ယုၢ်လီၤတသြးသိၣ်ဝဲလီၤ. ပုတဂၤအကီၢ်ယုၢ် လီၤတသြးသိၣ်မးသကြ်ကလံာ်လီၤ. ဒီးပယုၢ်လီၤပထူးပူၤထံသိၣ်သကြ်ကလံာ်လီၤ.

၃. **ကြ်ကြ်** နှ် မှ်ကသုၣ်ပတီးနှ်ပစံးလာကသုၣ်ပတီးကြ်ကြ်လီၤ, ပဒိၣ်တဂၤပတီးမးကသုၣ်ကြ်ကြ်လီၤ.

၄. **ကြ်,တရ်,ဗြ်,သြ်,---ကရ်---သကရ်---ကလံာ် ၁**

ကြ်

၁. **တံသိၣ်ကြ်ကြ်** နှ် မှ်ယုၢ်အုၣ်တံသိၣ်ဝဲနှ်ပစံးလာသိၣ်ကြ်ကြ်လီၤ. ယုၢ်အုၣ်တံလာ ဝဲအိပူၤသိၣ်ကြ်ကြ်လီၤ. ဒီးယံယာ်ယံးသိၣ်ကြ်ကြ်လီၤ.

၂. **ကြ်ကြ်ကြ်** နှ် မှ်ပလဲၤတံလာဟံၣ်အဖီခိၣ်ဒီးပယံယံယာ်ယံးနှ်သိၣ်ဝဲကြ်ကြ်ကြ်လီၤ.

၃. **လီၤကြ်** နှ်မှ်လီၤကြ်အဆီလီၤ. ထံလီၤကြ်ထံလီၤကြ်စံးဝဲဒၣ်, ထံတထံလီၤကြ်လီၤကြ်ဒီးတံပဒးလီၤထွံကွံာ်.

၄. **ကြ်ပူၤ** နှ် မှ်ကစၢ်အကဆူးပူၤလီၤကတံာ်လာထံတြိထီၣ်နှ် ပကိးလာကြ်ပူၤလီၤ. ဒီးပုတနီနီကိးလာကရ်ပူၤလီၤ. ဒီးပုတနီနီစံးလာတံလာကြ်ပူၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တံလာကြ်နှ် လာတံယံခါထံတအိၣ်ဘၣ်,ထံအိၣ်ထံတံစူၤခါခါလီၤ. မှ်မှ်ကြ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်နှ်ထံအိၣ်တံစူၤယံယံလီၤ.

၅. **တံလီၤကြ်တံလီၤကြ်** မှ်ကစၢ်ကဆူးကလံာ်ဆူးလာထံတြိလာကလံာ်တံလီၤထီၣ်ဝဲတဖၣ်နှ် ပစံးလာတံလာကရ်လီၤ. ပုတဂၤ ဖဲးဒုးတလီၤတံလာကြ်,တလီၤတံလီၤအါက, ဘၣ်ဆၣ်ဒီး အနီၢ်နီၢ်မှ်ကရ်လီၤ. ကြ်---ရ်း

၁. **ကြ်** နှ် တံကတံတအိၣ်ဘၣ် နီတဘီၣ်တအိၣ်

ကြ်

ဘၣ်.

ကြ်

၁. **ကြ်ကြ်ကြ်** နှ် မှ်ပနာ်ဘျၢၣ်လိာ်အသးသိၣ်ဒီးပစံးလာသိၣ်ကြ်ကြ်လီၤ. ပနာ်ခံဒုဘျၢၣ်လိာ်မးအသးကြ်ကြ်ကြ်လီၤ.

၂. **ကြ်ကြ်ကြ်** နှ်မှ်ပနာ်ဘျၢၣ်လိာ်အသးသိၣ်မှ်ဂုၤ, ပထူးသုၣ်စရုဝဲစရုသိၣ်မှ်ဂုၤ, ကြ်ကြ်ကြ်လီၤ. မတၢထူးဝဲစရုတဂၤသိၣ်ကြ်ကြ်ကြ်လီၤ. နှ်လဲၣ်.

၃. **စကြ်စကြ်** နှ် မှ်ဆၣ်ခါကိးခါအိၣ်ဒီးအနာ်မှ်ဂုၤ,အိၣ်ဒီးအမဲမှ်ဂုၤ,ပစံးလာစကြ်စကြ်လီၤ. ထံခိၣ်အဖါစရီၤနာ်တဒုအနာ်အိၣ်မးစကြ်စကြ်လီၤ. ကဆိတံာ်တဒုအမဲအိၣ်မးစကြ်စကြ်လီၤ.

ကြ်

၁. **ကြ်ကလံာ်** နှ်မှ်ပုၤလာအကၢၣ်မၤတံးဒီးအိၣ်ဒုအတံတဖၣ်နှ်ပစံးလာအအိၣ်ကြ်ကလံာ်လီၤ. ဒီး ပုတနီနီစံးလာအအိၣ်ကြ်ဒီး ပုတနီနီစံးလာအအိၣ်တြိဒီးပုတနီနီစံးလာအအိၣ်ယံယံဒီး ပုတနီနီစံးယံက လၢ,ဒီး တံကတံအနီၢ်နီၢ်မှ်တြိကလံာ်ဒီးယံကလံာ်လီၤ. ပုတဂၤပမၤဒီးအိၣ်ဒုအတံကြ်ကလံာ်, --ကရ်

၂. **တံကြ်** နှ်မှ်ကစၢ်ကဆူးကလံာ်ဆူး,ထံခံကွံာ်စိးလီၤဆၢၣ်ယံဒီး ပစံးလာတံကြ်လီၤ. တံကြ်တံကွံာ်လီၤဆၢၣ်လာကစၢ်ကဆူးပူၤနှ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလာထံကြ်နီၢ်လီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်တံကြ်ဒီးထံတြိလီၤ.

၃. **ကြ်** နှ် မှ်ထီၣ်ပုၤတစိးအဖီသိၣ်ဝဲကြ်လီၤ. ထီၣ်ပုၤတဘျီတစိးအဖီသိၣ်မးကြ်လီၤ.

ကြ်

၁. **ကြ်ခါကတံခါ** နှ် မှ်ပုၤကညီဟးကွံာ်အဟံၣ်နှ်ဒီးဟံၣ်ညါဒီး အဖီအမၤအဖီအလံးဒီးအတံဖိတံလံးဒီးအတံဖိတံလံးနှ်ပစံးလာကြ်ခါကတံခါလီၤ.

၂. ပုၤကညီမှ်ဟးတဟံၣ်ဒီးပစံးလာ **ဟးတကြ်** လီၤ. ပုၤကညီဟးဆူးယုၢ်တြိတကြ်လံ,ဒ်ပစံးတံအသိးတကစၢ်လီၤ. ပုၤယုၢ်တြိဖဲဟဲကုၤဟးယံဆူးတဝဲတံကိာ်ခံ ကြ်ညါလီၤ.

ကြီး

၁. **ဒီအကြီး** နှင့် မှ်ပတဲသုဂ်လုဂ်ခံလုဂ်ကဆုဂ်ဒ်ဒီးပ သွဂ်လဲကလီးဒီးအပူဒီးပတဆဲတံလံခံလုဂ်ဒီးပဖျိ နှင့်ဒီ အကနုဒီး ပုတနီနီခံလံဒီးအကြီးလီ။ ဒီးအ နီနီမှ်ဒီးအကြီးလီ။ ဒီအကြီးနှုဂ်မှ်ဒီးကနုအဒါလီ။

ကြိတ်

၁. **ကြိတ်ကြိတ်ကြိတ်** နှင့် မှ်စီးဝဂ်ယးတလါနှုဂ်ပှ သိဂ်ကြိတ်ကြိတ်ကြိတ်လီ။ ဒီးဘဂ်တစုစုပစံးလါကြိ ကြိတ်ကြိတ်လီ။

ကြိတ်

၁. **ကြိတ်** နှင့်မှ်ဒ်ချအသီးလီ။ ပမှ်အဲဒ်ဒီးတံအချဒီးပ စံးလါ ပအဲဒ်ဒီးတံအကြိတ်လီ။ ပဒ်မှ်မလိဂ်ပှဒ်ပ လဲကချဒီးပစံးလါပဒ်အကလုဂ်ကြိတ်လီ။ ပဒ်အက လုဂ်လါကြိကာ၊ ပဘဂ်လဲချလီ။ နအဲဒ်ဒီးတံအကြိ နှုဂ်ဘဂ်လဲအစဲတခါလီ။ ပုတဂါထဲဒ်ဒီးသမိးကိ ယုတချးဘဂ်။

၂. **ကြိတ်အကိတ်** နှင့် မှ်ပုကညိကတိတံလါတမှ်တတိ ဘဂ်နှုဂ်ပစံးလါကြိတ်အကိတ်လီ။ ဒီးပုတနီနီခံလံက တါကြိတ်အကိတ်လီ။ ဒီးမှ်အနီနီခံဘိလိဂ်လီ။ ပုက ညိစံးလါသါဟိဂ်တံသုနှုဂ်ကမှ်ကံအကြိတ်အကိတ်သုဂ် .ကြိတ်တမိမိသုကိဂ်နှုဂ်တဂု၊တမှ်ဘဂ်တံဘဂ်။

၃. **ကတိကြွေးကတိကြွေ** နှင့် မှ်ပုကညိကတိက တျးကတျဂ်တံမှ်ဂု၊ ပုကညိတသုဂ်ညါဘဂ်တံဒီး ကတိပုံတံမှ်ဂု၊ပစံးလါကတိကြွေးကတိကြွေလီ။ ပုဟိလိဂ်အခံဒီးပုဝဲခံဂါ၊ အပိမုဂ်တဂါအပိခွါ တဂါနှုဂ် ပမှ်တသုဂ်ညါဘဂ်၊ပမှ်စံးလါအခိမိဝါဒီး မှ်ပကတိကြွေးကတိကြွေလီ။ ကတိကြွေးကတိကြွေ ကိပုဂါတဂု၊ပုဂါကတုဂ်နှုဂ်ဘဂ်နု။

၄. **အိတ်ကြွေးအိတ်ကြွေ** နှင့် မှ်ပအိတ်တသုဂ်တသုဂ်၊ ကုဒါဖဂ်ဒါလါပတသုဂ်ညါဘဂ်အမံနှုဂ် ပမှ်အိတ်ဒီး ပစံးလါပအိတ်ကြွေးအိတ်ကြွေလီ။ သုတအိတ်ကြွေးအိတ် ကြွေတသုဂ်လါသုတသုဂ်ညါဘဂ်အမံနှုဂ်တဂု၊သုက မူသံဘဂ်ဖုး။

၅. **မံကြွေးမံကြွေ** နှင့် မှ်ပလဲတံလါမံခိဂ်သိဂ်လံဒီး ပမံပဂါနှုဂ် ပတမါထိဂ်ဘဂ်ဒဲဒါသတိဂ်ဒါဘဂ်ဒီး ပမံ လါနိဂ်ခိဂ်ကျိဒီးပစံးလါပမံကြွေးမံကြွေလီ။ ပုတ ဖဂ်နှုဂ်မံကြွေးမံကြွေလါနိဂ်ခိဂ်ကျိမှ်တပျံဘဂ်ဘိဂ် သအိဂ်ဒါ။ ပလဲတံလါပှ်ခိဂ်ပှ်ကျိမံခိဂ်သိဂ်လံနှုဂ် ပတမံကြွေးမံကြွေဘဂ်၊မံလါသိဂ်ပူဒဲပူကစိတကုဂ်။

၆. **လဲကြွေးလဲကြွေ** နှင့် မှ်ပလဲတံလါ မံခိဂ်သိဂ်

ကြိတ်

လံတဂါယိဒီး ပစံးလါပလဲကြွေးလဲကြွေလီ။ လဲ ကြွေးလဲကြွေတံလါ မံခိဂ်သိဂ်ကျိတဂါဒါတဂု၊ သု ကထံဂ်လိဂ်ဘဂ်ဖုး ဘိဂ်သအိဂ်ထိးတရိဂ်ဘဂ်ဖုးလဲ ကြွေးလဲကြွေတံလါပှ်ခိဂ်ပှ်ကျိတဂါဒါတဂု။

၇. **ကြိတ်** နှင့် မှ်ပတမါဘဂ်တံနိတမံဒီးပအိတ်ဒ်ပ တံနှုဂ်ပစံးလါပအိတ်ကြိတ်ဒ်ပတံလီ။ ပုတဂါတ မါတံနိတမံဒီးအိတ်ကြိတ်ဒ်အတံလီ။

၈. **ဘါကြွေးဘါကြွေ** နှင့်မှ်ပုလါအဘါယိဂ်ဘါဝဂ်၊ဘါ စိမိဂ်စိသိဘါမှ်ဘါဘုး၊ ဘါသရဲသခးတဖဂ်နှုဂ်ပစံး လါဘါကြွေးဘါကြွေတံလီ။

ပမိဂ်ပပဂ်ပဖု

ဘါကြွေးဘါကြွေတံသအုး

ကြိတ်

၁. **ကြိတ်မံကြွေ** နှင့် မှ်ပမါထိဂ်နှုဂ်ကတိအလိဂ် ဒဲအသီးကစိထိဂ်ဖုဂ်ကြီးဒီး ပပူကတိဂ်လါအပူ နှုဂ်ပကိးလါကြိတ်လီ။ ပုကညိမါဘုလါအဆိတဖဂ် နှုဂ်ဘဂ်ယိဂ်လဲလါကဘဂ်တံဖုးဒီး မါဝဲဒီးကြိတ်လီ။ ဟ်ပူကတိဂ်လါကြိတ်ပူနှုဂ်တကုဂ်၊ တံကဖုးဘဂ် ဘဂ်ဖုး--ကနီ။

၂. **ကြိတ်ကြိတ်** နှင့်မှ်ပအုဂ်ထိဂ်ပခိဂ်မှ်ဂု၊ ပအုဂ်ဆိုမှ် ဂု၊ပဝဲဝဂ်အယုမှ်ဂု၊သိဂ်ပစံးလါသိဂ်ကြိတ်ကြိတ် လီ။ ပုတဂါအုဂ်ထိဂ်အခိဂ်လါယိဂ်သိဂ်မးကြိတ်ကြိတ် လီ။ ပုတဂါပဝဲတံသိဂ်မးကြိတ်ကြိတ်လဲဂ်။

၃. **ကြိတ်တမိ** နှင့်မှ်ကတိပျံ၊ ချအပျံနှုဂ်ပစံးလါလါ သကုထးသကုထးဒီး ပကိးလါသကုထးလါကြိတ်တမိး လီ။ ဒီးအနီနီမှ်ကြိတ်တမိးလီ။ ကဘိခိဂ်မှ်မါကဘိ ဖိပတုဂ်ကဘိဒီးကဘိဖိတဖဂ်နှုဂ်ကွံလါကြိတ်တမိး လီ။

၄. **ကြိတ်ကြိတ်ကြိတ်** နှင့် မှ်ထိခိဂ်ယုဂ်လါဝဂ်ယးကျိ နှုဂ်သိဂ်ပကြိတ်ကြိတ်ကြိတ်လီ။

၅. **ကြိတ်ဝါးသံ** နှင့် မှ်ထိဂ်တကလုဂ်နှုဂ်အမိဂ်ပှ်လီ၊ က်လါဆိဒီး ပကိးလါကြိတ်ဝါးသံလီ။ ဒီးအနီနီမှ် ကြိတ်ဝါးသံဒီးဆိမံမိဂ်ဘိလီ။ ကြိတ်ဝါးသံနှုဂ်ပှ်သိဂ် ပကြိတ်ဝါးသံ၊ ကြိတ်ဝါးသံဒီး ပကိးလါကြိတ်ဝါးသံ လီ။

၆. **ကြိတ်** နှင့် မှ်ပုကညိကတိခိကတိဘျိတံလါအခိ အပညိယိဂ်တဖဂ်နှုဂ် ပမှ်နုပဂ်ပထးထိဂ်လိဂ်ဖျါအခိ အပညိနှုဂ်သုဒီးပစံးလါပကြိတ်တံသုလီ။ စကတိ၊စက ကတိခိတံတဘိနုသါကကြိတ်ကွံဒါ။ နကတိခိတံနှုဂ် စကြိတ်တသုဘဂ်၊ဒီး နကြိတ်တသုဘဂ်ဒီး စကမါအိတ်

ကြိ

နာလထာတယူလီ။

တၢ်ထဲန့ၣ်န့ၣ်တသ့

ကဲပၢ်ဖိခွါအိၣ်လၢာ်မ့ၤ။

၇. **ချံၣ်ကြိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချံၣ်ဖးဒိၣ်လၢပခးထီစးထီခိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပကိးလၢချံၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်ချံၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ပုၤတဂၤလဲၤဟးဒီး ယိးချံၣ်ကြိၣ်တဘျီဒိၣ်ကၤ။

၈. **နိၣ်တိကြိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလိၤဖးဝၣ်ခံခိးဒီး အဆၢသုတထူၣ်ဖျဲးတဂ့ၤန့ၣ် ပလဲၤလၢၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်အိၣ်ဘုအလီၢ်န့ၣ်ပစၢထီၣ်ပျံၤလၢအလီၤဒီးပထးသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်ဒီးပကိးလၢနိၣ်တိကြိၣ်လီၤ။ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်ကိးလၢဒီးဘိးလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်ကိးလၢနိၣ်တိကြိၣ်၊ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်ကိးလၢနိၣ်တိကြိၣ်လီၤ။ ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်နိၣ်တိကြိၣ်လီၤ။ နိၣ်တိကြိၣ်န့ၣ်ပထးသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။

၉. **သိးကြိၣ်ဘဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်မဲထီၣ်လၢတရၢကျါဒီး အသၢၣ်ဒ်ယီၤသၢၣ်အသိးဒီး အချံၣ်အိၣ်လၢအအိၣ်ပူၤဒ်တူၢ်ရၢအချံၣ်အသိးဒီးပကိးလၢသိးကြိၣ်ဘဲလီၤ။ ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်သိးကြိၣ်ဘဲလီၤ။ သိးကြိၣ်ဘဲအချံၣ်န့ၣ်ပုၤကညိမ့ၢ်လူဘိးဒီးဂူၢ်အိၣ်ဘဲကျါလီၤ။

၁၀. **ကြိၣ်ကြိၣ်** န့ၣ်ထီရီၤပဝဲၣ်တၢ်ဒိၣ်တၢ်လၢယီၤအဖိခိၣ်န့ၣ် သိၣ်ဝဲကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ပုၤတဂၤဒိၣ်ဘျဲးတၢ်ညၣ်လၢသ့ၣ်မုၢ်ခံကျါကြိၣ်ကြိၣ်ဒီးဖိထီၣ်ဝဲ။

ကြိၣ်

၁. **ကြိၣ်ကြိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမံသၢသိၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢမံသၢသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢမံသၢသိၣ်ဝဲလီၤ။

၂. **ကြိၣ်ကြိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိအိၣ်ထံန့ၣ်ယူၢ်လီၤဝဲဒီး အကိာ်ယူၢ်သိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ဒီး ပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢအသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ပုၤတဂၤအိၣ်သံးကြိၣ်ကြိၣ်ဒီးစံးဝဲလၢသၢတအိၣ်ဘဲသံးဘၣ်။

၃. **ပုၤကညိမၤဃီလၢဝၣ်** န့ၣ်ပမ့ၢ်ထီၣ်ဒီးသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။ မတၢထီၣ်ဃီသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်န့ၣ်လၢၣ်၊ ဃီသိၣ်သကြိၣ်ကလၢဒီး စကွၢ်လီၤမ့ၢ်လၢဘိၣ်သအိၣ်ဟဲထီၣ်ဃီလီၤ။

ကြိး

၁. **ကြိးကြိး** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိမိၢ်ပုၤတစိးအဖိန့ၣ်သိၣ်ဝဲကြိးကြိးလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။ ဆိမိၢ်ပုၤအဖိဖးထီၣ်ဒီးတစိးဝဲသိၣ်မးကြိၣ်ကြိၣ်လီၤ။

ကြိး

၂. **ကြိးကြိး** န့ၣ် မ့ၢ်ခိအုၣ်ဝၣ်သိၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢသိၣ်ကြိးကြိးလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢသိၣ်ကြိၣ်ကြိၣ်ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢသိၣ်ကြၢၣ်ကြၢၣ်ဒီး ပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢသိၣ်ကြိးကြိးလီၤ။ ခိတဖၣ်အုၣ်ဝၣ်သိၣ်မးကြိးကြိးလဲၤမိၤ။

၃. **ကြိးကြိး** န့ၣ် မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်အုၣ်တယံးအမဲန့ၣ်သိၣ်ကြိးကြိးလီၤ။ ဘိၣ်သအိၣ်တဖၣ်ထံၣ်ပုၤဒီးအုၣ်သယံးအမဲသိၣ်မးကြိးကြိးလီၤ။

ကြိၣ်

၁. **ကြိၣ်မူ** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢၤလၢပံၤယီၤဒိၣ်အစၢၤန့ၣ် မ့ၢ်ပၤဘၣ်ပုၤကညိလၢပုၤကညိအကျါန့ၣ်ပစံးလၢကြိၣ်မူလီၤ။ ကြိၣ်မူန့ၣ် မ့ၢ်လဲၤထီၣ်ဆူပုၤကညိအကျါဒီး ယုခိၣ်ဖးလၢဆိၣ်လၢပုၤကညိလီၤ။

၂. **ကြိၣ်ဆိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢၤပၤဘၣ်ပုၤကညိဒီးသဆၣ်ထီၣ်ပုၤကညိအခံဒီးသိး ကဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးလၢဆိၣ်ဒီးပကိးလၢကြိၣ်ဆိၣ်လီၤ။ ကြိၣ်ဆိၣ်ဟဲကိးပုၤကညိဒီးပုၤကညိဘၣ်လဲၤထုးချံလီၤ။

ကြိၤ

၁. **စကြိၤစကြိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်စရူဝၣ်စရူအိၣ်နိးပမဲၣ်ညါဒီး ပစံးလၢစကြိၤစကြိၤလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢစကြိၤစကြိၤဒီးတနီၣ်နီၣ်စံးလၢကရဲၤကရီၤလီၤ။ ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်စကြိၤစကြိၤ၊ စကြိၤစကြိၤလီၤ။ စတဲးစတဲးတလီၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဖၣ်တအိၣ်ဒီးအိၣ်ထဲသ့ၣ်စရူဝၣ်စရူစကြိၤစကြိၤလီၤ။

၂. **စကြိၤစကြိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဆၣ်စိၤကိၢ်စိၤအိၣ်ဒီးအနၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်ဒီးအမဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢစကြိၤစကြိၤလီၤ။ ထီခိၣ်တဖၣ်အိၣ်မးဒီးအနၢၤအနၢၤစကြိၤစကြိၤလီၤ။ ကဆိတၢ်တဖၣ်အိၣ်မးဒီးအမဲအခိစကြိၤစကြိၤလီၤ။

၃. **ကြိၤကြိၤကြိၤကြိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤထီၣ်လဲၤလီၤလၢဟံၣ်အဖိခိၣ်ဃီသိၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢသိၣ်ကြိၤကြိၤကြိၤလီၤ။ သုသိၣ်ကြိၤကြိၤကြိၤကြိၤစမံတန့ၢ်ဘၣ်။ ကလၢ-၃-၄

၄. ပုၤတဂၤဆုၣ်ဆို **သိၣ်ကြိၤကြိၤ** မ့ၢ်သၢကလဲၤလုထံခါ။

ကျါ

၁. **ပုၤလၢခိၣ်ပုၤလၢကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ကျါလၢ ပျီတအိၣ်စုးတအိၣ်ရှုၣ်တအိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပကိးလၢပုၤလၢကျါလီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတၢ်ခိၣ်တၢ်ခိၣ်ကျါထီရီၤတ

ကျါ

ပူဒီး ပကီးလာပုလ်ကျါလီၤ. ပုလ်ကျါန့ၣ် အိၣ် ထဲသ့ၣ်ဇီၤဝၣ်ဇီၤ, တၢ်ဆျၢၣ်တၢ်မဲ, သ့ၣ်ယံၣ်ဝၣ်စၢ်ဒီး ပစံးလာပုလ်ကျါလီၤ.

၂. **သ့ၣ်ကျါဝၣ်ကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုလ်ကျါအိၣ်ထဲသ့ၣ်ဇီၤ ဝၣ်ဇီၤဒီးပစံးလာသ့ၣ်ကျါဝၣ်ကျါလီၤ. ကလံၤဟဲန့ၣ်ပ လဲၤလာသ့ၣ်ကျါဝၣ်ကျါတဘျီတဘျီ.

၃. **တလၢဒိၣ်တလၢကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢဒိၣ်အိၣ်အါအါ ကလံၣ်ဒီး ပစံးလာတလၢဒိၣ်အကျါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပ စံးလာတလၢဒိၣ်အကျါလီၤ. လဲၤယုအိၣ်အံၤသၣ်တ ဒိၣ်အုၣ်တလၢဒိၣ်အကျါလီၤ.

၄. **နီၣ်ကျါခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလာနီၣ်ကျါ ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုယိအဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလာနီၣ်ကျါခိၣ် စုၢ်ကိးလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤကွၢ်ဆူနီၣ်ကျါခိၣ်နီၣ် ကျါလၢ, ဟံၣ်သဘံၣ်လိၤခိၣ်လၢ နီၣ်ကျါဘုၣ်နီၣ်ကျါခိၣ်တ ဂ့ၤ,--ကပိၤ ၆

၅. **ကကျါ** မ့ၢ်ကကျါအဆိလီၤ. ဆဲးကကျါဆဲးကကျါ န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲးလီၤထံအပူၤလာသ့ၣ်တထီၣ်ထုၣ်ဘၣ်ဒီး ပ ဆဲးလီၤဘံၣ်သနီးတြိးန့ၣ် ပစံးလာ ပဆဲးကကျါကကျါ လီၤ.

၆. **ကျါတဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်တုၤလီၤကျါကျါဒီးပစံး လၢပကတိၤတၢ်ကျါတဲလီၤ. သရၣ်တဂၢၢ်ကတိၤပံၤယ ဝီၤကျါတဲလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာကျါကျါတၢ်လီၤ.

၇. **တၢ်န့ၣ်ကျါတၢ်ယိကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုလ်ကျါလၢဘိၣ်သ အိၣ်သ့ၣ်, ကဆိသ့ၣ်, တၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်အိၣ်အါအါကလံၣ်ဒီး ပစံးလာတၢ်န့ၣ်ကျါတၢ်ယိကျါလီၤ. ပုၤတဖၣ်အိၣ်လၢ ပုလ်ကျါ,တၢ်န့ၣ်ကျါတၢ်ယိကျါန့ၣ်တပျံၤဘၣ်တဘျီ.

၈. **သးကျါထးကျါ,ပစိၤကျါဃးသူကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်သးဇီၤ ထးဇီၤပစိၤဃးသူအိၣ်အါအါကလံၣ်ဒီး ပစံးလာသးကျါ ထးကျါ, ပစိၤဃးသူအကျါလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢသးကျါ ထးကျါပစိၤကျါဃးသူကျါန့ၣ်ဖှိၣ်ကၢ.

၉. **တၢ်ခဲဒိၣ်ခဲကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆျၢၣ်တၢ်မဲ,သ့ၣ်ယံၣ်ဝၣ် စၢ်,သ့ၣ်ဖိဝၣ်ဖိအိၣ်အါအါကလံၣ်ဒီးပစံးလာတၢ်ခဲကျါ လီၤ. ထီၣ်ခိၣ်ယုထီၣ်လၢတၢ်ခဲကျါဒီးထံၣ်လုၤအုၣ်ဝဲ.

၁၀. **လၢဒိၣ်လၢကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတပူၤ,လၢဒိၣ်အိၣ် အါအါကလံၣ်ဒီး ပစံးလာလၢကျါလီၤ. စလဲၤတၢ်လၢ လၢကျါစခိၣ်အါကၢ.

၁၁. **ထံခိၣ်ထံကျါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံလိၣ်ပူၤအိၣ်ဒီးထံန့ၣ်ပစံး လၢထံကျါလီၤ. ယဲၣ်တဘျီလီၤတၢ်လၢထံကျါဒီးဟါမၢ် သလုၤ.

၁၂. **ကဟံခိၣ်ကမါကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ကဟံအိၣ်အါအါက လံၣ်ဒီးပစံးလာကဟံကျါလီၤ. ကဟံကျါန့ၣ် ပလဲၤတၢ် တကဲဘၣ်. ပခိၣ်ဘၣ်ဆိးလၢကဟံဖိ.

ကျါ

၁၃. **တရါခိၣ်တရါကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုလ်ကျါလၢထံဟီၣ်ထီၣ် လုၢ်ဘၢဒီး ထံမ့ၢ်လီၤက့ၤဒီးဖျါထီၣ်ဝဲဒီး အိၣ်ဒီးကဟံ ဟီၣ်ချါန့ၣ် ပကီးလာတရါကျါလီၤ. တရါကျါန့ၣ်ပလဲၤ တမုၢ်ဘၣ်ကဟံဘၣ်အါပခိၣ်န့ၣ်ကၢ.

၁၄. **သကွဲခိၣ်သကွဲကျါ** န့ၣ်မ့ၢ်သကွဲအိၣ်အါအါကလံၣ် ဒီးပစံးလာသကွဲကျါလီၤ. ပလဲၤဆူသကွဲကျါန့ၣ်သကွဲ အိၣ်အါကၢ.

၁၅. **ထံပိၣ်ကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံပိၣ်အိၣ်အါအါကလံၣ်လၢပ သ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလာထံပိၣ်ကျါလီၤ. ထိးအိၣ်ထံပိၣ်လၢထံ ပိၣ်ကျါအါကၢ.

၁၆. **ဘုခိၣ်ဘုကျါ** န့ၣ်မ့ၢ်ခးကျါပူၤလၢဘုထီၣ်အါအါ ကလံၣ်န့ၣ်ပစံးလာဘုကျါလီၤ. လဲၤတၢ်လၢဘုခိၣ်ဘုကျါ တဂ့ၤ, ဘုကဘျီဘၣ်ဖး.

ကျါ

၁. **ကျါကျါ** န့ၣ် ပုၤကညိမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပ မ့ၢ်တီၢ်သံဒီးတတဲာ်အသးန့ၣ် ပစံးလာတတဲာ်အသးကျါ ကျါဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာတတဲာ်အသးကျါကျါလီၤ. ပုၤ တဂၢၢ်တီၢ်ထံၣ်တဖၣ်ဒီး တတဲာ်မးအသးကျါကျါဒီးသံဝဲ လီၤ. ဒီးပကနီးန့ၣ်ပစံးလာပကနီးကျါကျါလီၤ.

၂. **ကျါကျါ** မ့ၢ်ကျါကျါအဆိလီၤ. ပုၤကညိလဲၤတၢ် လၢခးကျါပူၤသ့ၣ်ဖူကျါန့ၣ် သိၣ်ဝဲကျါကျါကျါကျါ လီၤ.

၃. **ကျါအံၤတဘီ** မ့ၢ်ကျါကျါအဆိလီၤ. ကျါဒီးကျါဒီး န့ၣ် မ့ၢ်တလၢဒိၣ်လီၤဆၢၣ်တၢ်ပူၤလၢအအိၣ်တဒိအသး - ကျါလီၤ.

၄. ပဒိၣ်တၢ်သ့ၣ်ကျါဒီးဝၣ်ကျါလၢယဲၣ်န့ၣ် **သိၣ်ကျါ ကျါ** စံးဝဲဒၣ်ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်ကျါကျါလီၤ.

ကျါ

၁. **ကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိအဖိအလံၤအနီၣ်ကွၢ်သိၣ်ဝဲသိ ဝဲလၢအသ့ၣ်ဒိၣ်အသးဒိၣ်ဒီး န့ၣ်တခိၣ်တခိၣ် ပစံးလာ ကျါဝဲလီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်ကလံၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဂၢၢ်အဖိ အလံၤအနီၣ်ကွၢ်ဒီး ကျါဝဲလၢအလီၤန့ၣ်ကၢ, ပုၤတဂၢၢ် ကျါဆဲးဆဲးလၢအဖိအလံၤအလီၤတဘျီန့ၣ် ကမ့ၢ်ကၢ် အဖိအလံၤအနီၣ်ကွၢ်သၢ. ကလံၣ်

၂. **အကျါအကျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကလုၢ်အဂၢၢ်အကလုၢ်န့ၣ် ပစံးလာအကျါအကျါလီၤ. ဒီးအကျါမ့ၢ်အကျါအဆိ လီၤ. ပုၤကလုၢ်အဂၢၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကတိၤတၢ်လၢအကျါအ ကျါဒိၣ်ဝဲပနီၣ်တပၢ်ဘၣ်.

ကျပ်

၃. ကျပ်ကျပ်ကျပ်ကျပ် နှင့် မှ်ထိုင်မှ်ဂုၤ၊ တံဖိတ်လံၤ မှ်ဂုၤ၊ မှ်မိတ်ထိုင်ဆုးလီၤအခိၣ်ဒီး ပစံးလာမၤသးကျပ် ကျပ်ကျပ်ကျပ်လီၤ။ လါဖံးန့ၣ် သါကဘျုးတံးဒီးမၤအ ခိၣ်ကျပ်ကျပ်ကျပ်ကျပ်လီၤ။

၄. ကျပ်ကျပ်ခိၣ် နှင့် မှ်တံဖိတ်တကလုာ်ဘိးထိုင်ဘိး လီၤအခိၣ်သိၣ်တံးတံးဒီး ပကိးလာကျပ်ကျပ်ခိၣ်လီၤ။ ဒီးပမ့ၢ်ဟံးလာပစုဒီးပစံးကျပ်ကျပ်ခိၣ်၊ ဘုမ့ၢ်ပုၤဖိကျပ် နခိၣ်၊ ပမ့ၢ်ဖံးဒ်န့ၣ်ဒီး ဘိးထိုင်ဘိးလီၤအခိၣ်သိၣ်တံး တံးလီၤ။ ဒီးကျပ်ကျပ်ခိၣ်န့ၣ်အိၣ်လာဘုအသၣ်ကျါလီၤ။

၅. ကျပ်ခိၣ်ဖိစိၤ နှင့် မှ်တမံၤပိတ်တကလုာ်လာထးဒီး အကန့ၣ်ကုၣ်ဒ်ထါၣ်အသိးဒီးပမၤအတီၢ်န့ၣ် အိၣ်တချဲ ဒီး ပကိးလာကျပ်လီၤ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလာကျပ်ကွါ လီၤ။

၆. ကျပ်ၣ်၊ ကျပ်ယံၣ် နှင့် မှ်ဒ်ကျပ်လာအကန့ၣ်လီၤ က်လာထါၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ။ မှ်အတီၢ်ဖုၣ်ဒီးပကိးလာ ကျပ်ယံၣ်လီၤ။ ကျပ်ယံၣ်ဒီး ကျပ်ကွါန့ၣ် အကန့ၣ်ဒ်သိး သိးလီၤ။ မှ်အတီၢ်ဖုၣ်ဒီးပကိးလာကျပ်ယံၣ်၊ ဒီးအတီၢ်မှ် ထီဒီးပကိးလာကျပ်ကွါလီၤ။ ဒီးယံၣ်အဆိမှ်ကျပ်၊ ယံၣ် စိၤကျပ်ခိၣ်။

၇. ကျပ်လီၤ နှင့် မှ်အုၣ်လိာ်အဆိလီၤ။ ပုၤမ့ၢ်တံးလိာ် ယိလိာ်၊ နုလိာ်ယိလိာ်အသးဒီး ပစံးလာအုၣ်လိာ်ကျပ် လိာ်အသးလီၤ။

၈. ကျပ်ကစုာ် နှင့် မှ်ပုၤလာအိၣ်ဒီးအဖိအလံၤ၊ အဖိ အမၤအဖိအဝၤ တဘျုးလိာ်ဘၣ်ဒီး ကတိၤထိုင်တံးလာ ကလုာ်တမုာ်ဘၣ်ထီဘိးပစံးလာမၤသးကျပ်ကစုာ်လီၤ။ ဒီး ဖိသၣ်လာလိာ်ကွါဒီးပုၤဂၤဒီးတီၢ်ပုၤဂၤ၊ အသးခိၣ် ထိုင်လာပုၤဂၤအလီၤန့ၣ် ပစံးလာကျပ်ကစုာ်စကိးလီၤ။ ပုၤတဂၤအိၣ်ဒီး ဖိဒီးဝၤမၤသးကျပ်ကစုာ်၊ ပုၤတဂၤကျပ် ကစုာ်လာအမၤအလီၤထီဘိး၊ ဖိသၣ်တဂၤကျပ်ကစုာ်လာ အဂီၢ်မိၣ်အလီၤန့ၣ်ဒုးလိာ်ကွါယုာ်တဂ့ၤ။

၉. ခၢ်တကျပ်ခၢ်တကျပ် နှင့် မှ်ပလီၤတံာ်မှ်ဂုၤ၊ ပလီၤ ယံၤမှ်ဂုၤ၊ ပခိၣ်ဘၣ်ထံးမှ်ဂုၤ၊ ပခၢ်တထူၣ်ဒီး ပမဲအုၣ် တံာ်အသးသိၣ်သတိးကလံာ်ဒီး ပစံးလာပခၢ်တကျပ် အ သးလီၤ။ ဒီးပမ့ၢ်လီၤယံၤဒီးပခၢ်လံာ်ဘၣ်တီထိုင်ဒီးပမဲ အုၣ်တံာ်အသးသိၣ်သကိးကလံာ်န့ၣ် ပစံးလာပခၢ် တကျပ်စုာ်ကိးလီၤ။ ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်ပခၢ်ဘၣ်တကျပ်လီၤ။

၁၀. တကျပ်တကျပ် နှင့် မှ်ပုၤကညိမှ်ဂုၤ၊ တံဖိတ် လံၤမှ်ဂုၤ၊ ဆိမှ်ဂုၤ၊ မှ်ထူတံာ်ဆူအခိၣ်န့ၣ်ခံတခိၣ်ဒီးပ စံးလာတကျပ်တံာ်လီၤ။ ဆိတကျပ်လိာ်အသးန့ၣ် မှ်ဆိ ထူလိာ်အသးလာအခိၣ်တဆူတခိၣ်န့ၣ်လီၤ။ ဒီးပုၤကညိ န့ၣ်တကျပ်တံာ်လာအခိၣ်န့ၣ်ခံဒီးဘၣ်တစုစုတကျပ်တံာ် လာအခိၣ်ညါခိၣ်ဆူအမဲၣ်ညါတခိၣ်လီၤ။

ကျပ်

၁၁. ကျပ်လိာ်ကျပ်လိာ် နှင့် မှ်ထွံၣ်အုၣ်လိာ်အသးန့ၣ် ပစံးလာကျပ်လိာ်ကျပ်လိာ်အသးလီၤ။ ဒီးကျပ်လိာ်န့ၣ် မှ်ကျပ်လိာ်အဆိလီၤ။ ထွံၣ်န့ၣ် မှ်အုၣ်လိာ်အသးဒီး ပ စံးလာထွံၣ်ခံဒုကျပ်လိာ်ကျပ်လိာ်အသးနးကၤ၊ ပစံးဒ်န့ၣ် လီၤ။ ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်အုၣ်လိာ်ကျပ်လိာ်လီၤ။

၁၂. ကျပ်အိၣ် နှင့် မှ်ပအိၣ်ထီၣ်ပခၢ်လံာ်လံာ်ဒီးပအိၣ်မှ် တမိတမိခိၣ်ဒ်ကလံာ်ဒီးပစံးလာပကျပ်အိၣ်မှ်လီၤ။ ပုၤ တဂၤကျပ်အိၣ်မှ်တမိတမိခိၣ်သမိး၊ ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမှ်အိၣ် လီၤကလံာ်ကျပ်အိၣ်လီၤ။

၁၃. ထွံၣ်ကျပ်အိၣ်အဆၣ် နှင့် မှ်ထွံၣ်အိၣ်မှ်ဒီးအိၣ် ထိုင်အခၢ်ဖးလံာ်ဒီးအိၣ်ဝဲဖးဖးဒီးပစံးလာထွံၣ်ကျပ် အိၣ် အဆၣ်လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတံာ်ကျပ်အိၣ်အဆၣ်န့ၣ်မှ်တ ဟံးဘၣ်ဝဲလာအစုဒီးမိၣ်အိၣ်ဝဲလာအထါခိၣ်ဒီး ပစံးလာ ကျပ်အိၣ်ဝဲလီၤ။

၁၄. ကျပ်အိၣ် နှင့် မှ်သမံၤတဖၣ်န့ၣ်မှ်အိၣ်အဆၣ်ဒီး အိၣ်ထိုင်အခၢ်ဖးလံာ်ဒီးမိၣ်အိၣ်အဆၣ်သဖးကလံာ်ဒီးပ စံးလာကျပ်အိၣ်အဆၣ်လီၤ။ သမံၤကျပ်အိၣ်အဆၣ်န့ၣ် သိၣ်သဖးကလံာ်လီၤ။

ကျး

၁. ကျး နှင့် မှ်တလၢၤတဖၣ်န့ၣ်ဒုးထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ် ဒီးမၤကနီၤထီၣ်န့ၣ်အလီၤလာသ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်ဒီး ပုၤဖိၣ်ဆါဖိၣ်တံးဖဲန့ၣ်ဒီးပကိးလာကျးလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၤ နီၤကိးဝဲထွံတလၢၤနီၤအခံလာဖျါလီၤ။ ပုၤအိၣ်လာဝုၤပုၤ တဖၣ်န့ၣ်လဲၤပုၤအိၣ်တံာ်လာဖျါပုၤလီၤ။

၂. လီၤကျး နှင့် မှ်တလၢၤတဖၣ်လဲၤဆါတံာ်လာကျး ပုၤဒီးပစံးလာတလၢၤလီၤကျးလီၤ။ ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာ ကျးလီၤလီၤ။ တလၢၤလီၤကျးအါသမိးမှ်တုၤအခါလာ ကျးလီၤဒီးပကလဲၤပုၤတံာ်လီၤ။

၃. ကျးပုၤ နှင့် မှ်ဖဲတလၢၤဆါဖိၣ်တံာ်အလီၤန့ၣ်ပကိး လာကျးပုၤလီၤ။ ပုၤတဂၤလဲၤပုၤအိၣ်တံာ်ဒီးတံာ်လၢ်လာ ကျးပုၤလီၤ။

၄. ကျးလီၤ နှင့် မှ်ပစံးလီၤကသံၣ်လာစးခိမှ်ဂုၤ၊ တံ ကံးညၢ်အလီၤမှ်ဂုၤ၊ ပဟံးလီၤလာပပုၤလီၤဒီးပစံးလာပ ကျးလီၤလီၤ။ ကျးလီၤနခိၣ်ပုၤလီၤန့ၣ်လာကသံၣ်တက့ၢ်။

၅. ကျးဘၤ နှင့် မှ်ပမၤဘၤပမံၤလာခိၣ်ဖျါမှ်ဂုၤ၊ ပမၤ ဘၤပပုၤလီၤလာတံာ်ကံးညၢ်မှ်ဂုၤ၊ ပစံးလာပကျးဘၤ လီၤ။ ပုၤတဂၤဂုၤမံၤဆုးဒီးကျးဘၤအမဲၣ်လာခိၣ်ဖျါလီၤ။ ကျးဘံးကျးဘၤနမံၤတဂ့ၤ၊ နတထိုင်ဘၣ်တံာ်ဘၣ်။

၆. ဆးကျိးဆးကျး နှင့် မှ်တံာ်ကူတံာ်သိးယာ်ဝဲအပုၤ လီၤကဝီၤဒီး ပဆးပကိာ်လီၤကုၤလာအသိး ပစံးလာပ ဆးကျးလီၤ။ ပဆးကျးတံာ်န့ၣ်မှ်ပဆးလီၤဘၤတံာ်ကူတံာ်

ကျး

သီးယတ်လီဖိုလီအဂတဘျ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဆးကျးလီၤ.

၇. **စံၣ်ပိၣ်စံၣ်ကျး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်လၢတဖျါတဝ်ဘၣ်
ဒီးယးဝဲတစးစးကံၣ်ဝဲတစးစးန့ၣ် ပစံးလၢကံၣ်စံၣ်ပိၣ်
စံၣ်ကျးလီၤ. ဘီၣ်သအိၣ်တနီၤနီၤကံၣ်စံၣ်ပိၣ်စံၣ်ကျး
လီၤ. ဘီၣ်သအိၣ်တုၤအဒိၣ်န့ၣ်အကံၣ်တဖျါတဝ်ဘၣ်,
ကံၣ်မၤသးစံၣ်ပိၣ်စံၣ်ကျးယးယၢၣ်ယးယိလီၤ.

၈. **လီၤကျး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်လၢအူလီၤလၢဟံၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်
ဒီး ဒါလီၤအသးန့ၣ်ပစံးလၢအလီၤကျးလီၤ. သ့ၣ်လၢ
လီၤကျးလၢ ဟံၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် ဒါလီၤအသးလၢဟံၣ်
ခိၣ်အဖိခိၣ်လီၤ. ---ကပိၤ ၉၀

၉. **လီၤကျိၣ်လီၤကျး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါဒီး
ဟံၣ်ညါဒီးပစံးလၢဆါလီၤကျးမးဒီးဟံၣ်ညါလီၤ. ပုၤတ
ဖၣ်အညၣ်ဂီၤဒီးလီၤကျးမးဒီးဟံၣ်ညါလီၤ.

၁၀. **လီၤကျးလီၤကျး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ကံၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဘု
တုၤပယါတယူၤထီၣ်လၢဘၣ်ဒီး ပစံးလၢလီၤကျးလီၤ.
ထီၣ်ကံၣ်အိၣ်ဘုလီၤကျးဒီး ပယါတယူၤထီၣ်ဘၣ်,ထီၣ်
ကံၣ်အိၣ်ဘုလီၤကျးမးသပြးကလၢလီၤ.

၁၁. **ကျး** န့ၣ် မ့ၢ်သပၤတၢ်အခိၣ်ခွးန့ၣ်ပကိးစ့ၢ်ကိးလၢ
ကျးလီၤ. ကျးလၢသပၤတၢ်အခိၣ်ခွးန့ၣ်ကဝီၤကျိၣ်,ဘူ
သလါခါဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလၢတၢ်လီၤ.

၁၂. **ကျးယၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢလၢအမၤယိၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၢ်
ကိၢ်ဘိအလုၤဒီး မၤစဲဘူးယၢ်ဝဲလၢယိၣ်လီၤဒီးပစံးလၢ
ကျးယၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကျးထီၣ်ဝဲဒီးဘၣ်
တစုစုပစံးလၢကျးထီၣ်လီၤ. ဒီးပမၤစဲဘူးစးခိလၢသ့ၣ်
ကပၤဒီးဟံၣ်န့ၣ်လီၤဒီး ဟံၣ်န့ၣ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပကျးယၢ်စ့ၢ်
ကိးလီၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢပကျးထီၣ်ယၢ်လီၤ.

၁၃. **ကိၢ်ကျးခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိၢ်လၢပချၢယံတခီန့ၣ်ပစံး
လၢပကိၢ်ကျးခံလီၤ. ပုၤတဂၤကျိၣ်နီၣ်ဒီးဘီၣ်သအိၣ်ဟဲ
လၢအကိၢ်ကျးခံတခီလီၤ. ဒီးတထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၁၄. **တကျး** မ့ၢ် တကျးအဆိလီၤ. တကျးတကျးန့ၣ်
မ့ၢ်ပုၤကညိယိတဒီးလၢဝၣ်ထီၣ်ဒီး ပစံးလၢတကျးတ
ကျးလီၤ.

၁၅. **ကျိးအဆိမ့ၢ်ကျးလီၤ** ကျိးခိကျးခိန့ၣ်မ့ၢ်ပစိးက
အိလီၤဆၢၣ်သ့ၣ်ကျူးကျိအပူၤဒီး ပဘုၣ်လီၤထွံၣ်ဆၢ
လၢအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကျိးခိကျးခိလီၤ.

၁၆. **ကျးထူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထီၣ်လံာ်အချၢလၢထူဒီးပစံးလၢ
ပကျးလၢထူလီၤ. ထဲကျးထဲထူန့ၣ်ပစံးတသ့ဘၣ်. ပစံး
လၢပကျးလၢထူလီၤ. ကျးလံာ်အကုလၢထူတက့ၢ်.

၁၇. **ပတီၢ်တီၢ်ထွံၣ်** န့ၣ် ဘူးဒီးကသံဒီးတတံာ်အသးန့ၣ်
ပစံးလၢတတံာ်အသးကျးကျးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ
ကျးကျးလီၤ.

ကျၢ်

၁. **မ့ၢ်ကျၢ်ပူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အပူၤန့ၣ်ပကိးလၢမ့ၢ်ကျၢ်ပူၤ
လီၤ. ပုၤကညိန့ၣ်မၤဟံၣ်လၢမ့ၢ်ကျၢ်ပူၤလီၤ. လဲၤကျိၢ်
နီၣ်လၢမ့ၢ်ကျၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ကျၢ်ပူၤတက့ၢ်ဝံသးကၢၣ်တဂ့ၤ.

---ကပိၤ

၂. **အုၣ်သံကျၢ်သံ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်အုၣ်လီၤကလဲ
န့ၣ်ပစံးလၢအုၣ်သံကျၢ်သံလီၤ. တၢ်ညၣ်တပူၤအုၣ်သံ
ကျၢ်သံလၢလဲၤ,ပအိၣ်တသ့လၢဘၣ်.

၃. **တၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အုၣ်လၢပတသ့ၣ်
ညါဘၣ်အမံၤန့ၣ် ပကိးလၢတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢ်လီၤ. တၢ်
လၢစိးဝၣ်ယးန့ၣ်ယုအိၣ်တၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢ်ဒီးကစကိးတၢ်
လီၤ.

၄. **လီၤကျၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,
အုၣ်ဝဲတုၤအလီၤကန့ၣ်ယးဝဲတုၤအလီၤကန့ၣ်ဒီးပစံးလၢ
အလီၤကျၢ်လီၤ. လၢအခဲးတပူၤစဟံးဒီးလီၤအုၣ်လီၤ
ကျၢ်ကွံာ်မးလီၤ.---ကန့ၣ်.

ကျၢ

၁. **ကျၢတၢ်ကျၢတၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘၣ်လိာ်ဝဲဒီးကဆုၣ်
ဒီးဘျးဒီးဆဲးထီၣ်ဒီးအကပီၤန့ၣ် ပစံးလၢကျၢတၢလီၤ.
ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ကလၢတၢလီၤ. နးကန့ၣ်ဘၣ်လိာ်ကျၢ
တၢန့ၣ်ဘျးသိကဆုၣ်ဆဲးထီၣ်ဒီးအကပီၤလီၤ.---ကလၢ

၂. **တုၤလီၤကျၢကျၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိစံၣ်ပုၤလၢစံၣ်အစု
တဟံၣ်န့ၣ်ဒီးဘၣ်ပုၤတုၤလၢပညၣ်ကျိးဒီးဘၣ်တၢ်ဆါဒီး
ဆုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတုၤလီၤကျၢကျၢလီၤ. ပုၤတဂၤစံၣ်ယၢ
တုၤလီၤမးကျၢကျၢဒီးဆုၣ်ပၢ်လၢစံးကျၢညၣ်ကျိလီၤ.

၃. **တုၤလီၤကျၢကျၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢစံးသီးတၢ်,ဆိၣ်တၢ်
ဒီး အခိၣ်တဖိအမဲာ်တဆုးဘၣ်, တသ့ၣ်ပျံးသးဖုးဘၣ်
တၢ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢဆိၣ်တၢ်အထါခိၣ်တုၤလီၤကျးကျၢ
လီၤ. ပုၤတဂၤဆိၣ်အတၢ်အထါခိၣ်တုၤလီၤမးကျၢကျၢ
လီၤ.

၄. **ကျၢခိၣ်ကျၢနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအခိၣ်လုၤလၢအခိၣ်သူ
လီၤကွံာ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကျၢခိၣ်လီၤ. ဒီးဖိသၢ်လၢပ
လုၤကွံာ်အခိၣ်သူန့ၣ်ပကိးလိာ်ကွဲလၢကျၢခိၣ်လီၤ.ပသး
ပုၤလၢအခိၣ်လုၤဝဲန့ၣ်ပကိးလၢကျၢခိၣ်တဘျီဘၣ်. ဒီး
ဖိသၢ်လၢ တယူးတယိၣ်ဘၣ်ပသ့ၣ်ကသးပုၤတဖၣ်န့ၣ်
မ့ၢ်ထံၣ်ပသးပုၤအခိၣ်လုၤဒီး ကိးဝဲလၢကျၢခိၣ်လီၤ. ဒီး
လၢပျၢၤန့ၣ် ဖိသၢ်ထံၣ်ဝံအလံၤရှၢန့ၣ်အခိၣ်လုၤဒီးဒုၣ်
ခွဲၣ်ဝဲစံးဝဲဒၣ်.

ကျၢခိၣ်ခါလဲၤထီၣ်တက့ၢ်.

ကျၢခိၣ်ခါလဲၤထီၣ်ဆူဝုၢ်.

ကျာ

စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဝံးဒီးဝံးအလံၤရှါဆိၣ်ယိၣ်အီၤလၢက စၢ်ယွၤ အမဲၣ်ညါဒီး တၢ်သုအုၣ်သံကွၢ်ဖိသုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လံၤဆဲးခံၣ်လီၤ. အိၣ်လၢလံၤစိဆုၣ်အပူၤဒ်န့ၣ်.

၅. **လီၤကျာ** မ့ၢ်လီၤလဲအဆိလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအခိၣ်ယံၤလၢအသံအုၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအလဲလီၤကျာလီၤ. တၢ်ခိၣ်တၢ်ယံၤလၢလီၤလဲလီၤကျာတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အဖံးအညၣ်အုၣ်သံကွၢ်တုၤအလၢၣ်ဒီးအိၣ်လီၤတၢ်ထဲအယံၤန့ၣ် ပစံးလၢလီၤလဲလီၤကျာလီၤ.တၢ်ခိၣ်ယံၤတဖၣ်လီၤလဲလီၤကျာတဘၢးန့ၣ်မ့ၢ်မနုၤအခိၣ်ယံၤလဲၣ်. ---ကရီၤ.၁၆

၆. **သိၣ်ကျာကျာ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတီၢ်တကျိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ယိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတီၢ်ချသးဒီးသိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ကျာကျာလီၤ. မတၢ်ဒိတကျိၣ်ယိၣ်ခိၣ်တဂၤသိၣ်ကျာကျာန့ၣ်လဲၣ် ပဒိၣ်တၢ်လၢယဲၣ်လၢသ့ၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်သိၣ်စကိးကျာ ကျာလီၤ. ဒီးပဒိၣ်ဘျးတၢ်ညၣ်လၢခူအဖိခိၣ်န့ၣ်သိၣ်ဝဲကျာကျာစကိးလီၤ.

၇. **သကျာ** မ့ၢ်သကျာအဆိလီၤ. သကျာသကျာန့ၣ်မ့ၢ်ပကျာလၢသုလၢယဲၣ်ဒီး ပတမၤဘၣ်ဒီးထံဘၣ်ဒီးယဲၣ်အယံၤဖိဝဲဒီးကိၤထီၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢသကျာသကျာလီၤ. ပုၤတဂၤကျာသုလၢသုသကျာသကျာလၢလံၤ,ဒီးသကျာအဆိမ့ၢ်သကျာလီၤ.

၈. **လၢၣ်ကျာ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်တုၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်ဒီး ပစံးလၢၣ်ကျာလီၤ.စအိၣ်မ့ၢ်လၢၣ်ကျာ, စဘုတအိၣ်လၢၤဘၣ်, စဘုလၢၣ်ကျာ, လၢၣ်မးကျာဟ့ၣ်ကလၢလီၤ. ---တမ့ၢ်တီၢ်

၉. **ကျာမနီၢ်ကျာမနုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဆုၣ်ဝဲတဖၣ်ဒီးကိၤဝဲန့ၣ် ပစံးလၢကျာမနုၤလီၤ. သ့ၣ်လဲကျာမနုၤန့ၣ်ပကူၣ်တန့ၣ်ဘၣ်, ဝၣ်ခိၣ်ဘိဆုၣ်ဝဲကျာမနုၤန့ၣ်ပဘိးလီၤတကၢ်ဘၣ်,ချိၣ်ဘိဆုၣ်ကျာမနုၤန့ၣ်စဖျၢၣ်ထီၣ်တန့ၣ်ဘၣ်.

၁၀. **ကျိၤကျိၤကျာကျာ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိကနိးမ့ၢ်ဂ့ၤ.တၢ်ဖိတၢ်လံၤကသံတတဲာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢ တတဲာ်အသးကျာကျာလီၤ. ပုၤတဂၤအညၣ်ဂီၢ်ဒီး ကနိးမးကျာကျာလီၤ. စတီၢ်ထွံၣ်တဖၣ်ဒီးတတဲာ်အသးကျာကျာဒီးသံဝဲလီၤ.

၁၁. **ကျာကျာ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိတတဲာ်အခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတတဲာ်အခိၣ်ကျာကျာလီၤ. ပုၤတဂၤတတဲာ်မးအခိၣ်ကျိၤကျိၤကျာကျာလီၤ. ---ကနိး---တတဲာ်.

၁၂. **ကျာမနုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံလီၤသးတုၤအလၢၣ်ဒီးပစံးလၢလၢၣ်ကျာမနုၤလီၤ. ထံလီၤသးလၢၣ်ကျာမနုၤသိကဘဲးလီၤ. ---ကဘဲး.၈

၁၃. **တၢ်သိၣ်ကျာကျာ** sometimes ကျိၤကျိၤ.

၁၄. **ဘံၣ်တၢ်ကျာ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဒိဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဘျိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘံၣ်တၢ်ကျာလီၤ. ပစုလၢန့ၣ်ဘံၣ်တၢ်

ကျာ

ကျာလီၤ. သ့ၣ်ကစၢ်န့ၣ်ဘံၣ်တၢ်ကျာ,သ့ၣ်လၢအုၣ်လၢအလၢၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘံၣ်တၢ်ကျာ, တၢ်အဒိဘၣ်,ဒီး တၢ်ကဘျိၣ်, ဒီး တၢ်ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဘံၣ်တၢ်ကျာဒီးသးသးလီၤ.

---ကဘျိၣ်--- ၂၈---seeကိးကျာ.

ကျိ

၁. **အကျိအပုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်အခူအပုၤလီၤ. ပဒိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးအခူအပုၤအါအါကလဲၣ်ဒီး ပစံးလၢအကျိအပုၤအါအါကလဲၣ်လီၤ. ပဒိၣ်တဂၤအကျိအပုၤအါသမိးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကျိမ့ၢ်ပုၤမ့ၢ်လီၤ.

၂. **ကျိမိၤတြၢမိၤမၤမိၤကျိမိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်ယၢ်လၢအဆုၣ်ကျိၣ်တြၢမိၤမိၤ, သုယုၢ်ကလၢန့ၣ်ပကိးလၢကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢထွံၣ်ကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢထွံၣ်ယၢ်ထွံၣ်ကျိလီၤ. ထွံၣ်ဖိတဖၣ်အကျိသံသမိး.

၃. **သ့ၣ်မိၤကျိမိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်န့ၣ်ပကတိၤအဆိလၢကျိန့ၣ်လီၤ. ဒီးကျိန့ၣ်အဒိလီၤကလၢသ့ၣ်အသးလီၤ. ဒီးပကတိၤလၢကျိန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်အဆိလီၤ.

၄. **သံကျိသံတြၢ,သံဘျိသံကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်အခူအပုၤပိုၢ်ဒါပိုၢ်မိၤ,မၤလုၢ်မၤထီၤ, အူပံအူတနွဲလၢအယၢၤဝးတရံးအါအါကလဲၣ်ဒ်ကန့ၣ်ဝဲကမ့ၢ်ဒီး ပစံးလၢအသံကျိဝဲလီၤ. ဒီးပသးဝံၣ်ပတြၢထီၣ်ကစၢ်ယွၤန့ၣ်ပစံးလၢပသံကျိကစၢ်ယွၤစုၢ်ကိးလီၤ.

၅. **လံၤသံကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်လံၤကတြၢလၢသရၣ်ကွဲးလီၤတၢ်သးဝံၣ်လၢအပူၤန့ၣ် ပကိးလၢလံၤသံကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢလံၤထီၣ်သံကျိကစၢ်ယွၤလီၤ.

၆. **နီၣ်ကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၣ်ထီၣ်လၢပယုကျိလီၤကျူသံၣ်တၢ်န့ၣ် ပကိးလၢနီၣ်ကျိလီၤ. ဒီးပကိးစကိးလၢနီၣ်ယုကျိလီၤ. မၤန့ၢ်ယၢၤလၢနီၣ်ကျိတဘိ, စကယုကျိလီၤကျူသံၣ်တၢ်,ဒီးပကိးစကိးလၢနီၣ်ကျိလီၤစကိးလီၤ.

၇. **သံကျိဘျိသံကျိတီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိမၤဘျိဒီးသးဝံၣ်တၢ်န့ၣ်စံးဝဲလၢအသံကျိဘျိလီၤ.

သံကျိဘျိကွၢ်လဲၣ်ဖိၣ်မိၣ် အိၣ်ဒီးသးစးတၢ်အတီ

၈. **ကျိလီၤကျိလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖုလၢဒီးဟ်ဖုလၢအသးန့ၣ် ပစံးလၢကျိလီၤအသးလီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်ဝံၣ်သ့ၣ်ဖုလၢဒီး ကျိလီၤအသးသရီၣ်ကလၢလီၤ.

၉. **ဃုကျိဃုကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ပယုတြးတၢ်အသးလီၤ. ပယုကျိတၢ်န့ၣ် ပယုကျိလီၤလၢဝံၣ်ထီၣ်, ပယုတြးတၢ်န့ၣ်ပယုတြးလၢဝံၣ်လုၣ်လီၤ. ကျူသံၣ်တၢ်န့ၣ်ပယုကျိလီၤလၢဝံၣ်ထီၣ်ဒ်သုတသုးအသးတဂ့ၤန့ၣ် ပစံးလၢဃု ကျိ

ကျိ

လီလီ. see ကလံ def 2

၁. ကျိကျိ မှ် ကျိကျိအဆီလီ. နလံဒီးစလံ
ကျိကျိကျိကျိလိအသးဒီးစတသုညါလါဘာအ
ဆါဘာ. ကသံသရ်နုကျိကျိကျိကျိကသံအါ
ကလုဒီးဝံတံဆါလီ. -လီကျိလီကျိ.

၂. ကျိကျိ နှ် မှ်ကျိကျိအဆီလီ. လါကျိ
ကျိလါကျိကျိနု မှ်လါသွါဒီးအါလီ. ထံတ
လိလါကျိကျိလါကျိကျိအါသမိ.

၃. ကျိ မှ်ကျိအဆီလီ. ချိကျိကျိနုမှ်ချိဝးလံ
လါလီ. ချိတဘုဝးကျိကျိနုသမိ.

၄. ကျိကျိ မှ် ကျိကျိအဆီလီ. ချိတဘုကျိ
ကျိကျိကျိနုကါ.

၅. ကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်သုကဒဲကဒဲဘုဒီးလိ
အသးသိဝဲဒီးပစံးလါသိကျိကျိကျိလီ.

၆. ကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်လါလါအဒိအသုတ
ဖုနုပစံးလါလါကျိကျိလါကျိလီ.

၇. ကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်ပကညိမတကဒီးကသံ
သံကအိအိဒီး ပစံးလါမတကကျိကျိကျိ
လီ.

ကျိ

၁. ကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်ချိဝးလံလါဒီးပစံးလါ
ဝးကျိကျိကျိကျိလီ. ဒီးဘုတစုစုပစံးလါဝးက
လံကလါလီ. --ကလံ၆

၂. ခးကျိ နှ် မှ်ပတပံထိပသးလါပဆွဲထိပခံ
တလါအသးနု ပစံးလါခးကျိထိပသးလီ. ဒီး
ပုစံးလါခးကျိထိပသးလီ. အနီနီမှ်ပတပံယု
ထိပသးလီ. ပုခံဂါခးကျိထိအသးကမှ်ကါသါ
ကထိလိအသးသါ.

၃. ကျိကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်ပတံထိယါ
သုဒီး မှ်အထံအိတအိတနုပတြါကျိဒီးပစံး
လါပကျိကျိကျိလီ. ယါသုတဖျါစကျိကျိ
ကျိဒီးသိဝဲပျိးပျိးမအထံအိလီဧာ.

ကျိ

၁. ကျိကျိဘုအိကိ နှ် မှ်ပဟ်လါသုလါ
ကိအဖိခိဒီးပဆိတလုသုနု တုကိဘုဘုဒီး
ပစံးလါ ပကျိကျိဘုအိကိလီ. ဒ်ကိနုက
ဘုဒီးကျိကျိလါသုလါအဖိခိနုတံးတံးတကု.

၂. ကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်ပယိလါတံညါအယု
လါမှ်ကဖးအကျိဒီးပစံးဆိဂံဂုလါနီကုဒီးပစံး

ကျိ

လါပကျိကျိလီ. ယိကျိကျိတံညါတလိတုအ
မံတကု.

၃. ကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်ပကညိပယိအိလိကု
ပထိသုမှ်ဂု. ယိအိလိကုဆိပံမှ်ဂု. ယိအိဂံ
ဂုဘုဆုမှ်ကဖးအကျိနုဒီး ပစံးလါကျိကျိကျိ
လီ. ပုဆံးတဂါကျိကျိအိလိကုပထိသုဒီးအိ
အိဘုအချိလီ.

၄. ကျိကျိကျိ နှ် မှ်ထံတဖုမှ်ထံတံအုမှ်
ဂု. နီလါအတိမှ်ဂု. ထိယံအသးလါအဖိခိဒီး
တလုအသးလါအကပယံဒီးနု ပစံးလါကနီ
ကျိကျိအသးလီ. ဒီးဘိသအိနုကျိကျိအသး
လါနီအဖိခိမှ်ဂု. တံအုအဖိခိမှ်ဂု. ကျိကျိ
စုကိးအသးလီ.

၅. ကျိကျိကျိအသး နှ် မှ်ပကညိအသးအုဒီး
တလုအသးလါလိမံအဖိခိလါအကပယံဒီး
ဒီး ပစံးလါ ကနီကျိကျိအသးလီ. ပုတဂါကျိ
ကျိအသးတဘးနုကမှ်ကါအသးအုသါ,
-ကနိ--ကနီ.

၆. ကျိကျိအသး နှ် မှ်ဘိသအိကနီအသးဒီး
တံအုဒီးနီ, ဒီး ပုကညိကလဲအသးဒီးကပံဒီးပစံး
လါကျိကျိအသးလီ. ဘိသအိတဒုကျိကျိ
အသးဒီးတံအုဒီးလဲတံအလိနုအုကါ.

၇. သမာမကျိသမာမကျိ နှ် မှ်ထးလုခိမှ်ဂု. ဒီး
ခိမှ်ဂု. ထိအနီမှ်ဂု. ထိဂါတံခိစုနုတုအလု
တကု. တလုလါဘုဒီး ပစံးလါသမာမကျိလီ. ဒီး
ပုတနီနီစံးလါကမာမကျိလီ. ထိကံတဘုအ
နီမါမးအသးသမာမကျိလီ. ထးလုတဘိအခိလု
သမာမကျိလီ. --ကမာ ၃

၈. ကတုကျိ နှ် မှ်ပကညိပျိထိဒီးသံတယုဘုနု
ပုတနီနီကိးပိထဲတလါနီအခံလါကတုကျိလီ.
ဒီးပုတနီနီစံးလါကတိကျိလီ. ပုတဂါကတုကျိ
ကတုကျိနုကါ. ကြးကျိ.

ကျိ

၁. ကျိကျိကျိ နှ် မှ်ပကဆုအိဘုအဂီဒီး ပတဲ
နုသု တကျိကဆုဒ်အိတချိအဘျိဒီး ထဲစုဒ်
နုပကိးလါကျိလီ. ဒီးပုမိလဲမိကိးလါကျိ
တိကျိဆု. ကျိဆုကျိတိလီ. ဒီးပိုကိးစုကိးလါ
ကျိဆုလီ. ကျိတကျိစပိထံဒီးလိဖိုးဆု ကျိ က
ဆုလီ. ပုကညိဆုအိဘုလါကျိနုမါဘဲက ဆုဒ်
ဒီးဆုဘုအစုတသ့ဘု. ---ကပိ--ဘု

၂. ကျိကျိကျိကျိကျိ နှ် မှ်ပကညိပဝံ

ကျပ်

အါအါကလံ၊ ဆံဆပ်ခံဆံဒီးထံးလိပ်ပွဲဒီးစံင်ဝှာဝီဝဲန့ၣ်ပကိးလာကျပ်လီၤ. ပှၤကညိန့ၣ် မှာသံဒီး လၢအဟူထီၣ်က့ၤလိာ်အသးအဖါန့ၣ်ပာ်န့ၣ်ဝှာထဲထဲ ယံာ်တိာ်ကွါတိာ်ဒီးအထီအိၣ်တချဲအဘျဲဒီးကျူလီၤဝဲဒ် ကျူအသီးဒီး ထံးဖိၣ်ပွဲဒီးစံးဝဲလၢ သါထံးကျပ်လီၤ. ဒီးစံင်ဝှာဝီဝဲတဂၤန့ၣ် စံးဝဲလၢသါစံင်ကျပ်လီၤ. ပှၤ တဂၤစံင်ကျပ်စံင်မိသုသမိး.

၃. **စံင်ကျပ်စံင်မိ** န့ၣ် မှာပှၤကညိစံင်ဝှာထီၣ်လၢအထံးဖိၣ်ပွဲဒီးစံးဝဲလၢစံင်ကျပ်လီၤ. ပှၤကညိန့ၣ် စံင်ကျပ်တသုဘၣ်ကိးဂၤဒဲးဘၣ်.

၄. **ကျပ်ပိာ်မုၢ်** န့ၣ် မှာပှၤကညိမၤဝှာသၢဘိဒီးတိာ်ဖိၣ်ပွဲဒ်အခိၣ်ဒီးပိာ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်စံင်ဝဲဒီး ပကိးလာကျပ်ပိာ်မုၢ်လီၤ. ပှၤကညိအပိာ်မုၢ်စံင်ကျပ်ပိာ်မုၢ်န့ၣ်ထွၣ်အသးကလံာ်ကလၢၣ်လီၤ.

၅. **ကျပ်ပိာ်ခွါ** န့ၣ် မှာပှၤကညိမၤဝှာသၢဘိဒီးတိာ်ဖိၣ်ပွဲဒ်အခိၣ်ဒီးပိာ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်စံင်ဝဲဒီး ပကိးလာကျပ်ပိာ်မုၢ်လီၤ.

၆. **ကျပ်ကျူၣ်ကျိၣ်** န့ၣ် မှာပထံၣ်ညၣ်ဖးဒိၣ်ယုာ်လၢထံအဒိၣ်န့ၣ် အါအါကလံာ်ဒီး ပစံးလၢအယုာ်ကျပ်ကျူၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ. ညၣ်တဖၣ်ယုာ်မးလၢထံလၢကျပ်ကျူၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ.

၇. **ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်** န့ၣ် မှာပထံၣ်တၢ်အါမံးဒီး ပစံးလၢကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ. ဘုဒီးနံၣ်သိဒီးပှၤန့ၣ်ပမုၢ်ဟံးယုာ်မုၢ်ဂၤ, မှာလီၤဆံၣ်ဘၣ်လိာ်အသးဒီးပစံးလၢကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ.

ကျဲ

၁. **ကကျဲကကျဲ** န့ၣ် မှာပှၤဒီပုၤဝါခံၣ်ထဲသိးသိး, တၢ်သိးသိးမုၢ်ဂၤ, ပှၤဒီမိဝါခံၣ်ထဲသိးသိးတၢ်သိးသိးမုၢ်ဂၤ, ဒီးပစံးလၢကကျဲကကျဲလီၤ. ပှၤဒီပုၤဝါခံၣ်ထဲကကျဲကကျဲဒီးသံသဒ်လိာ်အသးလီၤ.

၂. **ကျဲလီၤ** န့ၣ် မှာပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ဒီး ပဘၣ်ယိၣ်ကလံာ်ကကျဲကကျဲဒီးပမၤလီၤဝှာဟံၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်မုၢ်ဂၤ, ပမံတန့ၣ်လီၤပှၤမုၢ်ဂၤ, ပစံးလၢပကျဲလီၤလီၤ. ကျဲလီၤယံာ်ဟံၣ်ခိၣ်, ကလံာ်ကကျဲဘၣ်ဖုး, မံကျဲလီၤယၤတဂၤ, စသါတပာ်ဘၣ်, နယၤကၢ.

၃. **ကျဲဘၣ်ကျဲဘၣ်** န့ၣ် မှာပဆုၣ်နီၤမုၢ်ဂၤ, ပမံလီၤမုၢ်ဂၤ, ပမုၢ်ဘၣ်တၢ်ပှၤကအစုအခိၣ်အကပိာ်ဖးဖိဒီး ပစံးလၢပကျဲဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကျဲဘၣ်စုဆါသမိး.

၄. **ကျဲဘၣ်ကျဲဘၣ်** န့ၣ် မှာပမၤလၢလၢပသုခိၣ်ကုၣ်န့ၣ်ပဟံးလၢလၢအဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢပကျဲဘၣ်လီၤ. လၢလၢပသုခိၣ်ကုၣ်န့ၣ်တဲကထၢအိၣ်ဒီး ကျဲဘၣ်အိၣ်လၢလၢတက့ၢ်. ဒီးပှၤတနီၤစံးလၢမၤကျဲလီၤ.

ကျဲ

၅. **မၤကျဲ** မှာမၤနးအဆိလီၤ. တလၢမၤဒုၣ်ခွဲၣ်မၤအၢပှၤဒီးပစံးလၢမၤနးမၤကျဲပှၤလီၤ. တလၢတဖၣ်န့ၣ်ယုတၢ်လၢပှၤကညိဒီးပှၤကညိအတၢ်မုၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးမၤနးမၤကျဲပဲလီၤ.

၆. **ခိၣ်ကျဲ** မှာခိၣ်ကျဲအဆိလီၤ. နခိၣ်ကျဲနခိၣ်ကျဲန့ၣ်မုၢ်ပတဆံနခိၣ်န့ၣ်ဒီးပကျဲတၢ်လၢဝှာလှၢဖိလၢအခိၣ်န့ၣ်လၢန့ၣ်ပစံးလၢနခိၣ်ကျဲနခိၣ်ကျဲလီၤ.

ကျဲ

၁. **ပကျဲပကျဲ, ပကျဲပကျဲ** န့ၣ် မှာတၢ်ဒီးတကလုာ်အလၢထူဖျၢၣ်သးဒ်ပသၢအသိးဒီးအခိၣ်ဒီးအလၢန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပသၢအသိးဒီး အခိၣ်န့ၣ်ပသၢအသိးဒီးပြဲန့ၣ်ပသၢဒီးပကိးလာပကျဲလီၤ. ပကျဲန့ၣ်ပှၤကညိသ့ၣ်ဒီး ကျိးအိၣ်ဝဲအဒီးဒီးအခိၣ်လီၤ.

၂. **ကျဲ** န့ၣ်အိၣ်လၢပကျိၣ်လီၤတၢ်ကတိၤအနီၤစုတဘိအံၤလီၤ. သ့ၣ်တထံးဒိၣ်ကျဲ, စအိၣ်မုၢ်တနးဝံၣ်ကျဲ, စလဲၤတၢ်စခိၣ်ဆါကျဲ, တၢ်ဘုးစသးကျဲ, နလဲၤတၢ်ယံာ်ကျဲလိာ်.

၃. **လုၤမၤကျဲ** န့ၣ် မှာပသးပှၤဒီး အခိၣ်သုလီၤကွံာ်ဒီးအခိၣ်လဲၤဖျါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလုၤမၤကျဲလီၤ. ဒီးပှၤလၢအခိၣ်လဲၤအိၣ်ဖျါထီၣ်လၢအလုၤကွံာ်အခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအခိၣ်လုၤမၤကျဲလီၤ. စီၤသိန့ၣ် အခိၣ်လုၤမၤကျဲလီၤ.
-ကရူ ၁၀

၄. **မကျဲမကျဲ** န့ၣ် မှာပှၤကညိဖးဒိၣ်, ဒီးဖိၣ်သုၣ်ခွါတၢ်ဒီး တအိၣ်ဘၣ်ဒီးအခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်, လုၤကွံာ်အခိၣ်ဒီး ပစံးလၢမၤအသးမကျဲမကျဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖိသုၣ်ခွါလံးဒီးလုၤကွံာ်ဒီး အခိၣ်မကျဲမကျဲပကျဲတဂၤဘၣ်.

ကျဲ

၁. **ကျဲလိာ်ကျဲလိာ်** န့ၣ် မှာတၢ်လၢအဒိဘုၣ်ဒ်လိခိအသိးတဖၣ်မုၢ်ဂၤ, ဒ်လိာ်တဖၣ်အသိးမုၢ်ဂၤ, ပမုၢ်ထီၣ်ကထၢလၢအပူၤသကိးအပူၤဒီး ပစံးလၢပကျဲလိာ်လီၤ. ဟံလံာ်ကစီဒီးကျဲလိာ်လံာ်တဂၤ.

၂. **ကျဲကျဲကျဲကျဲ** န့ၣ် မှာပှၤကညိမံးခွဲဒီးအခိၣ်လီၤဖျးယိာ်ယိာ်န့ၣ်ပစံးလၢ အခိၣ်ကျဲကျဲကျဲကျဲလီၤ. ပှၤတဂၤမံးခွဲကျဲကျဲကျဲကျဲဒီးယံၤဆူအချၢ, ပှၤမုၢ်မံဆုၣ်နီၤဒီးအခိၣ်ဆုးလီၤမိာ်ထီၣ်အသးယုာ်ယိာ်ယုာ်ယိာ်န့ၣ်ပစံးလၢအမံးခွဲကျဲကျဲကျဲကျဲလီၤ.

၃. **တကျဲတကျဲတကျဲတကျဲ** န့ၣ် မှာတၢ်အိၣ်လၢချိၣ်ပူၤ ထီၣ်တမံၤတၢ်ကမုၢ်ကပိာ်မုၢ်ဂၤ, လီၤမိၤဒီးမိၤ,

ကျပ်

ဘုသိင်္ဂဘုအံးမုၢ်ဂုၤဒီးသီးကလိၤသြၢ်ကွံာ်ဒီးပထူးထီၣ်
ချိၣ်ကနူၤန့ၣ်ဒီး ပတကျၢ်ချိၣ်န့ၣ်လၢပခိၣ်ညါခိၣ်ဒီးပစံး
လၢပတကျၢ်ကွံာ်လီၤ. တကျၢ်ကွံာ်တၢ်ကမ့ၢ်လၢချိၣ်ပူၤ
န့ၣ်တက့ၢ်. တကျၢ်ကွံာ်တလဲးကွံာ်ဘုအသိၣ်လၢချိၣ်ပူၤ
န့ၣ်တက့ၢ်. လီၤစိးဒီးစိးအိၣ်လၢချိၣ်ပူၤန့ၣ် တကျၢ်ကွံာ်
တကျၢ်ကွံာ်တက့ၢ်. ဒီးကလံၤအူချိၣ်န့ၣ်မုၢ်ကဒါအသး
လၢအပူၤတခါဒီးပစံးလၢတကျၢ်ကွံာ်အသးလီၤ.

၄. လီတကျိုလီတကျိုလီတကျိုလီတကျိုလီတကျိုလီတလဲးလီတကျိုလီတလဲး, လီဘုဉ်လီတကျို နှဉ် မှါနာအိဉ်အိထိခိဉ်မှါဂ့ၤ.သဘံဉ်လီခိအိဉ်အိထိခိဉ်မှါဂ့ၤ.ပမှါမၤဘဉ်ဒီးကျါအိထိလၢကွဉ်အသးနှဉ်ပစံးလၢလီတကျိုလီ. ဖိသဉ်လိာ်ကွဲးဒီးယီၤဘဉ်နာခိဉ်နူဒီးနာလီတကျိုဒီးဘုလီဆဉ်ကွဉ်လၢမးလီၤ.

[illegible]

၆. တာ်ကတီးအကျာ်မုာ်ကျာ်တူတဖၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပမံၤပပုၢ် အကလုာ်အကထိပူဇိၤတဖျါဇိၤ, ပမံၤပပုၢ်တာ်သိၣ်တာ် သီ.တာ်သိၣ်ယီၣ်တာ်မၤလိာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာ်တာ်ကတီး အကျာ်မုာ်ကျာ်တူလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးစ့ၢ်ကိးလာ်အ ကျာ်လီၤ. ပှၤတဂၤသိၣ်သပုၢ်တာ်အဖိအလံၤလာ် တာ် ကတီးအကျာ်မုာ်ကျာ်တူအံၤ အဖိအလံၤလီၤကထိမး လီၤ.ဟး.

၇. ပုဂံကညီကျွန်းမုခ်ကျွန်းဘီ နှင့် မှ်ပုဂံကညီလၢအသုဉ် ကုသးပုဂံလၢအိဉ်ဒီး အတၢ်ကုဉ်အတၢ်ဆးဒီး အနီဉ်ဒိဉ် အသအိထီလၢ အဒိဉ်ထီကစီဉ်တဖဉ်န့ဉ်အိဉ်ဝဲအါအါ လဲဉ်ဒီးပစံးလၢပုဂံကျွန်းမုခ်ကျွန်းဘီလီၤ. ပုဂံကျွန်းမုခ်ကျွန်း ဘီ,ကျွန်းမုခ်ကျွန်းတူန့ဉ်မုခ်သကီၤဒိဉ်သဘးထီလၢအအိဉ် ဒီး အလီၢ်အကျဲ, ပသုဉ်ကုသးပုဂံနီဉ်ရၢထီမးတဖဉ်န့ဉ် လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလၢ ကျွန်းဘီကျွန်းမုခ်လီၤ. ပုဂံ ကျွန်းဘီပုဂံကျွန်းမုခ်စံးဝဲဒဉ်.

၈. သုးကျက်မုာ်န့ၣ် မုာ် သုးဖိအဂီၢ်မုာ်အါအါကလံာ်ခံၣ် ထီၣ်သုးဒီးတီၣ်ဒီးပဒိၣ်ဒီးသုးအခါန့ၣ်ပစံးလာသုးကျက် မုာ်လီၤ. ဘၣ်တစုစုသုးကျက်မုာ်ခါသုးဆူယုာ်တြာ်န့ၣ်အါ တၢ်.

၉. ကျော်ဘိ နှင့် မှ်ကျော်မိအဆိလီ. ပုကျော်မိပု

ကျော်

ကျော်ဘိစံးဝေဌာန.

၁၀. အကျဉ်းအသွါ နှင့် မှာဘုလားအပျိုဆီကိဆီတဖန် နှင့်ပစံးလာဘုအကျဉ်းအသွါလီ၊ ဘုအကျဉ်းအသွါတဖန်ကိလံ၊တကိဒံးဘဉ်ထဲအဒဲးအပျိုတဖန်လီ၊

၁၁. ကျက်ကျပ်မိ၍ကျက်ကျပ်နာ နှင့် မှ်ပှကညီဆူး လီမိာ်ထီၣ်အခိၣ်ချသဒံးဒီး ပစံးလာပကျက်ကျပ်ပခိၣ် လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ကိးယီၤပှကညီအဂတဖၣ်ဆူပအိၣ်ဒီးပ မ့ၢ်တကိးသီၣ်ဘၣ်ပကလုာ်န့ၣ်ဒီး ပမၤလီၤပခိၣ်သမဲးက လာ်လီၤ. ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလာပကိးအီၤလီၤ. ပှတဂကျက် ကျပ်ယီၤအခိၣ်ဆူစအိၣ်ကမ့ၢ်ကံၢ်အကိးယၤသၤ, ပှက ညီန့ၣ်မ့ၢ်ကိးယီၤလီၤအသးဆူအဂီၢ်ထံးန့ၣ်ကျက်ကျပ်ထဲ အခိၣ်မိၤန့ၣ်တနီၤနီၤလီၤ. ကနိး

၁၂. ကျက်ကျပ်ခိဉ်ကျက်ကျပ်နီ နှဉ် မှတ်ဖိယာတက လုဉ်နှဉ် မိတ်ထီဉ်ဆုးလီၤအခိဉ်သီးတီးတီးဒီး ပကိးလာ ကျက်ကျပ်ခိဉ်လီၤ. ကျက်ကျပ်ခိဉ်နှဉ် အိဉ်လာဘုအဆဉ် ကျါဒီးပမ့ၢ်ဟံးပစုဒီး ပစံးလာကျက်ကျပ်ခိဉ်.ဘုမ့ၢ်ပွဲၤဖိ ကျက်နခိဉ်,ပမ့ၢ်စံးန့ဉ်ဒီး ဘိးထီဉ်ဘိးလီၤအခိဉ်သီဉ်ဝဲ တီးတီးဒီးပစံးလာကျက်ကျပ်ခိဉ်လီၤ.

၁၃. **ကျက်ကျက်နီ** မှ် ကျက်ကျက်ခိင်အဆိလီၤ. ပှၤတဂၤ ကျက်ကျက်ခိင်ကျက်ကျက်နီၤကမ့ၢ်ကၢ်အကိးပှၤသၢ.

၁၄. ကျက်ကျိပ်ကျက်ကျပ် နှင့် မှ်ပှကညိမံခွဒီးအခိင်
လီၤဖျး, အခိင်လီၤနိင်ဒီး ဝးဝဲကယုာ်ကယိာ်န့ၣ်ပစံးလၢ
အခိင်ကျက်ကျိပ်ကျက်ကျပ်လီၤ. ပှတဂၢမံခွကျိပ်ကျိပ်
ကျပ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ကယုာ်၄

၁၅. **ကျက်စာ်ကျက်လဲး, ကျက်စာ်လံစာ်, ကျက်စာ် ကျဲးစာ်,** နှင့် မှ်ပတ်ဘုလၢလၢကုပူၤန့ၣ်မှ်ဂ့ၤ, နံၣ်ပူၤ မှ်ဂ့ၤ,ပမၤဘၢအခိၣ်လၢကီၢ်လဲၣ်ဒီး ပစံးလၢပကျက်ယာ် လီၤ. ကျက်ယာ်ဘုအခိၣ်လၢကီၢ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်, ဆိကအိၣ် ဘၣ်ဖး, ကျက်ယာ်ဘုအခိၣ်ဒုၢ်ခၢၣ်တက့ၢ်, ယုၢ်ကအိၣ် ဘၣ်ဖး,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကျက်ဘၢလီၤ.

၁၆. ကျက်သုံးကျက်ဘာကျက်ဘာ၊ ကျက်ဘါ၊ ကျက်ဘာ၊ ကျက်လဲး နှင့် မှ်ပှါမာတကဲဝဲဒီး ပဒုးလုးထီၣ်အယဉ် နှံၣ်ဒီး ပမာဘၣ်ဒီး အခိၣ်နှံၣ် ပစံးလာပကျက်ဘာလီၤ. ကျက်ဘာထီၣ်အခိၣ်လာယဉ်ဘၣ်သယီၤဒိတက့ၢ်. ဒီးပှါ တနီၤနီၤစံးလာကျက်လီၤဘာလီၤ, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာ ကျက်ဘာကျက်သုံးလီၤ.

၁၇. **ကျက်ဃာကျက်ဘာ** နှင့် မှုပဖျးလီၤကသံဃ်ဖိဒ်တၢ် သုတကိာ်ဘဉ်တဂ့ၤဒီးပမၤကဍုဉ်လၢလီၤခါဒီးခါန့ဉ် ပစံးလၢပကျာ်ဘာလီၤ. ကသံဃ်ဖိလၢပဖျးလီၤသီန့ဉ် ပ ကျာ်ဘာဃာ်လၢလီၤခါဒီးခါ, လဉ်ခါဒီးခါလၢမုာ်ဆါခါ န့ဉ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢကျာ်ဘာကျာ်ဘံးလီၤ.

၁၈. **ကျော်ဘံး** မှန်ကျော်ဘာအဆိလီ. ကျော်ဘံးကျော်ဘာ

ကျက်

ကွက်ဘုတပူလချိုပူတကွက်.

၁၉. **ကျက်လီဘဲးကျက်လီဘာ၊ကျက်လီဘာကျက်လီဘါ** နှင့် မှာဘုအဘျီအိတ်လီချိုပူဒီးပမာဘာလီချိုဒီးပစံးလာပကျက်လီဘာလီ. ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာပကျက်ဘာကျက်ဘဲးလီ. ကျက်လီဘဲးကျက်လီဘာဘုအဘျီနုတ်တကွက်,တက်ကစူဘတ်ဘတ်ဖူး.

၂၀. **ကျက်လီလဲးလီ,ကျက်လီကျက်လဲး** နှင့် မှာပတ်ခိတ်လီလတ်လီခိတ်မုဂု, သပာမုဂု, ခိတ်ခွးမုဂု, ပစံးလာပကျက်လီလီ. ဒီးပူတနီနီစံးလာကျက်လီလတ်လီ. ဒီးအနီနီမှ်ကျက်အိတ်လတ်လီ. ကျက်လီလီခိတ်နုတ်လီအပူတခိတ်တကွက်,လီခိတ်အပူကဘတ်အာ.

၂၁. **ကျက်လီလဲးလီ,ကျက်လီကျက်လီ** နှင့် မှာပူကညီဖျီကထာခိတ်ခွးအပူသကိးအပူဒီး ပစံးလာကျက်လီခိတ်ခွးလီ. ပကျက်လီခိတ်ခွးနုတ်တလီဒီးခွအိတ်ပူ, ပသးပုစံးဝဲဒ်.

၂၂. **ကျက်လီကျက်လီ** နှင့် မှာထွံအုတ်လီအသးနှုတ်ပစံးလာကျက်လီအသးလီ. ထွံတဒုကျက်အဝဲတဒုအကိတ်ဒီးဝဲတ်မးဝဲတ်တံးလီ.

၂၃. **ကျက်လီမဲက်ကျက်လီနီ** နှင့် မှာပဆုးလီပခိတ်ဒီးပမဲတ်မဲးလီသယုတ်နုတ် ပစံးလာပကျက်လီပမဲတ်လီ. ဒီးပူတနီနီစံးလာပတ်လီပမဲတ်လီ. ပူတဂါပျံအမိတ်အပဒီးအမိတ်အပမှ်ဒီးကျက်လီအမဲတ်သယုတ်ကလတ်လီ. ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာ ကျက်လီမဲက်ကျက်လီနီလီ.

၂၄. **ကျက်လီဘာအမဲတ်** နှင့် မှာပူကညီမှ်မဲတ်ဆုးဒီးမာဘာအခိတ်ဒီး အမဲတ်လီခိတ်ဖျီဒီး ပစံးလာကျက်လီဘာအမဲတ်လီ. ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာကျက်လီဘာအမဲတ်လီ. ပူကညီမှ်ဖျီလီအသးဒီးတလးမူးပိတ်မုတ်တဖုတ်နုတ်ကျက်ဘာအမဲတ်လီ.

၂၅. **ဟံင်ခိတ်ကျက်ဟံင်ခိတ်ကျက်,ဟံင်ခိတ်ဘုဟံင်ခိတ်ကျက်** နှင့် မှာလတ်ခဲးလာပတံင်ဒီးပကျးလီလီသဒိစိအဖိခိတ်နုတ် ပစံးလာဟံင်ခိတ်ကျက်လီ. ဟံင်ခိတ်ကျက်နုတ်ပတံင်လတ်အမဲးနုတ်ဒီးပနုတ်ဒီးဝဲတ်လုတ်ဝဲဒီးပထိတ်ကျက်လီသဒိစိအဖိခိတ်ထးနုတ်လီ. eat,crown, as the pinnacle of a roof.

၂၆. **သုင်ဒုကျက်** နှင့် မှာသုင်ဒုဒီးအဒုလီအခိတ်တဖုတ်နုတ် ပစံးလာသုင်ဒုကျက်လီ. ဒီးသုင်ဒုဒီးအခိတ်နုတ်ပစံးလာသုင်ဒုကျက်ခိတ်လီ. တာသုင်ဆုတ်နီလာသုင်ဒုကျက်ခိတ်နုတ်, ဒီး ပူတနီနီစံးလာ သုင်ဒုအကျက်မှ်လီ. ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာသုင်ဒုကျက်ကျက်လီ.

၂၇. **မုခိတ်လီသကျက်လီသကျူ** နှင့် မှာတံင်အိတ်ထိတ်နုတ်နုတ်ကလတ်,ဘူးဒီးတံင်ကစူတံင်ဒီးပစံးလာမုခိတ်လီသ

ကျက်

ကျက်လီ. မုခိတ်လီသကျက်တံင်အံင်တံင်ကစူဒိတ်, ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာတံင်လီသကျက်လီ.

၂၈. **ပမဲတ်မဲးလီသကျက်** နှင့် မှာတံင်ခိတ်မဲပသးဒီးပမဲတ်နုတ် ဘံင်လီအသးတမဲးဒီး ပစံးလာပမဲတ်မဲးလီသကျက်လီ.

၂၉. **ထံမှ်ကျက်** နှင့် မှာထံလာတမှ်ဘတ်အဆုတ်အဒုတဖုတ်နုတ် ပစံးလာထံမှ်ကျက်လီ. ဒီးဘတ်တစုစုပစံးလာကျက်မှ်လီ. ထံအကျက်မှ်တဘိနုတ်ဖျီယံးနီဒီးအဆုတ်အဒုတဖုတ်လီ.

၃၀. **ခိတ်ကျက်** နှင့် မှာတလီခိတ်ကးနုတ်ပစံးလာတလီအခိတ်ကျက်လီ. တလီနုတ်အိတ်ဒီး အခိတ်ကျက်ဒီးပမှ်ကျက်လီအခိတ်နုတ်ဒီးပသီးယတ်ကလီ.

၃၁. **ဟံင်ခိတ်ကျက်** နှင့် မှာပဒုးထိတ်ဟံင်ခိတ်လီသဒိစိအဖိခိတ်နုတ်ပကျးလီဒီးဝဲတ်နုတ် ပကိးလာဟံင်ခိတ်ကျက်လီ. ပမာဟံင်ခိတ်ကျက်နုတ် မှာပမာလီဘာသဒိစိအဖိခိတ်ဒီးလတ်အမဲးလာပကျးလီဒီးဝဲတ်လုတ်နုတ်လီ.

၃၂. **ကျက်ပုတ်ကျက်စာ** နှင့် မှာစာတဖုတ်နုတ်ဒီးသီးအကဘတ်ညုတ်နုတ်ကွက်သလတ်ဝဲလာထံမဲးခိတ်ဒီးပစံးလာပကျက်စာလီ. ဒီးပူကညီထုးတရုတ်လီထံအဖိခိတ်နုတ်လီ. ပဟုးပုတ်ပကျက်စာ,စံးဝဲဒ်.

၃၃. **ကျက်ကျက်ကျက်ကျက်** နှင့် မှာပူကညီမာတကဲ,ကသံသံကအိတ်အိတ်ဒီး ပစံးလာမာတကဲကျက်ကျက်ကျက်ကျက်လီ. ပူတဂါမာတကဲကျက်ကျက်ကျက်ကျက်,တံင်လုးအီလုး,သံစီတသံ,မူစီတမူဘတ်.

၃၄. **ကျက်ထီခိတ်ကျက်ထီခိတ်** နှင့် မှာပူကညီဒုးထိတ်အခိတ်လီယုတ်နုတ် ပစံးလာကျက်ထီခိတ်အခိတ်လီ. ပူတဂါကျက်ထီခိတ်အခိတ်လီယုတ်သကျက်ဒုတ်လီ.

၃၅. **သုင်မုတ်ကျက်** နှင့် မှာပမာသုင်မုတ်လီသုင်ကျူ,ကျီဖးဒိတ်ဒီးပကိးလာသုင်မုတ်ကျက်လီ. ဒီးပူကညီကတိဒိတ်စံးဝဲဒ်,သုင်မုတ်ကျက်လတ်လီဖုတ်ကပူ,ပိတ်ခွါအတံင်ကတိလတ်ပိတ်မုတ်အဆိတ်နုတ်လီစံးဝဲဒ်. ပိတ်ခွါနုတ်ထီရီအဖဲးတံင်မာတံင်နုတ်ဒီး အကတံင်ထိတ်ဖးလီတံင်နုတ် တသံဂီဝဲဘတ်ဝဲလာအမါနုတ် အိတ်တသုဘတ်နီတဂါဘတ်, မာသးဒ်နုတ်ဒီး ပိတ်ခွါအတံင်ကတိနုတ်လတ်ပိတ်မုတ်အဆိတ်နုတ်လီ. သုင်မုတ်ကျက်လတ်လီဖုတ်ကပူ,တံင်ကတိလတ်လီပိတ်မုတ်ပသးပုစံးဝဲဒ်.

၃၆. **သကျက်ဒုတ်သကျက်ဒုတ်,သကျက်ဒုတ်သကျက်ဒုတ်** နှင့် မှာပမာတကဲပယဲးတုပမဲတ်လီအဆိတ်ဒီးအဖဲးလီသယုတ်နုတ်ပစံးလာပမဲတ်မဲးလီသကျက်ဒုတ်လီ. ပူတဂါလုဘုဒီးအမဲတ်မဲးလီမးသကျက်ဒုတ်လီ.

၃၇. **ကျက်အီထီလတ်** နှင့် မှာပူကညီမဲလီလီအသးနီပုတ်ခိတ်ဒီးပစံးလာကျက်အီထီလတ်အသးလီ. ပူတဂါမဲ

ကျက်

ကျက်အိထိလိာ်ကျက်အိထိလိာ်အသး မှ်အသးနါပှ်တ ဆါဘဉ်စါ.

၃၈. **ကျက်အိထိခိဉ်** နှ် မှ်ခိဉ်ကုဉ်စိးကုတဖဉ်နှ် ပမှ် ခိးထီဉ်လၢအပူၤတခိး ပစံးလၢ ကျက်အိထိခိဉ်အသး လီၤ. ခိးပှ်ကညိမံးကဒါထီဉ်အသးလၢအသးနါပှ်တ ခိး ပစံးလၢကျက်အိထိခိဉ်အသးစ့ကိးလီၤ. ပှ်ကျက် အိထိခိဉ်,ခိဉ်ကုဉ်စိးကုတဂ့ၤ, တံကစူၤဘဉ်အပူၤ, ပှ် ကျက်အိထိခိဉ်လိခိတဂ့ၤ,တံကမ့ၤကလီၤဘဉ်အပူၤ.

၃၉. **ပမံးဖိးလီၤသကျက်** နှ် မှ်တံမိဉ်မံသးခိးပမံး ဖိးလီၤသယုဉ်နှ်ပစံးလၢပမံးဖိးလီၤသကျက်တစုစုလီၤ. တံမိဉ်မံသးစမံးဖိးလီၤသကျက်မးလီၤ. လီၤသကျက် လီၤသကျက်မှ်ပမံးဖိးလီၤသယုဉ်လီၤ.

၄၀. **ကျက်ခိဉ်ကျက်လံာ်** နှ် မှ်ပှ်ကညိတလုဉ်အသး လၢဟုးဟုးချၢချၢခိးပစံးလၢကျက်ခိဉ်ကျက်လံာ်လီၤ. ပှ် ဆံးလၢအဟီဉ်ယံာ်ယံာ်ခိး ပမှ်တစိက့ၤဘဉ်နှ်ခိးတ လုဉ်အသးလၢအဟုးဟုးချၢချၢနှ် မှ်ကျက်ခိဉ်ကျက်လံာ် လီၤ. ခိးပှ်တနီၤနီၤစံးလၢကျက်ခိဉ်ကျက်ခံလီၤ.

၄၁. **ဘုအကျက်အသ့** နှ် မှ်ဘုလၢအပျီဉ်ဆိဂီၤဆိဝဲနှ် ပစံးလၢဘုအကျက်အသ့လီၤ. ဘုအကျက်အသ့ဂီၤလံာ်, ဘုအဒဲးအပျီဉ်တဂီၤခိးဘဉ်.

၄၂. **ကျက်လီၤ** နှ် မှ်တံလၢအကဘျီဉ်ဝဲဒ်သ့ဘဉ် ဘဉ်အသးတဖဉ်နှ်ပတီးလီၤသရီၤကလံာ်ခိး ပစံးလၢ ပကျက်လီၤလီၤ. အဲထီဉ်တထံဉ်မှ်လၢ, ကျက်လီၤတ ထံဉ်မှ်လုဒ်ပစံးတံအသးမှ်ပတတိၤဒိတံလၢပှ်ကလုာ် တိတဖဉ်နှ် အကလုာ်ကျၢၤပကျက်လီၤလုဘဉ်ဘဉ်အ သးနှ် တသးဘဉ်အလီၤဘဉ်အသးနှ်လီၤ. ပှ်ကလုာ် တိတဖဉ်နှ်ကတိၤတံတထံဉ်ခိးကျၢၤဝဲလီၤ. တမၤဟး ဂီၤဘဉ်အကလုာ်ဘဉ်ခိး ပစံးလၢ အကလုာ်တထံဉ်ခိဉ် လီၤတပူၤ, အဲထီဉ်တထံဉ်မှ်လၢ ကျက်လီၤတထံဉ်မှ် လုစံးဝဲလီၤ.

၄၃. **အိဉ်ကျက်အိဉ်သ့** နှ် မှ်ပအိဉ်ဘဉ်ဘုလၢပဒုးအ သိနှ် မှ်ဘုမှ်ဘုပျီၤခိးပစံးလၢပအိဉ်ကျက်အိဉ်သ့လီၤ. ပအိဉ်ဘုဆိနှ်မှ်ပအိဉ်ဆံးအိဉ်စါ, ပအိဉ်ဘဉ်ဘုမှ်နှ် မှ်ပအိဉ်ကျက်အိဉ်သ့ပသးပှ်စံးဝဲဒ်.

၄၄. **ကျက်သွံးကျက်သွံး** နှ် မှ်ပလုးထီဉ်ယဉ်ဘဉ်သ သွံးကလံာ်ခိးပစံးလၢကျက်သွံးကလံာ်လီၤ. တံဂီၤစသး ကျက်ထီဉ်စခိဉ်လၢယဉ်ဘဉ်သသွံးကလံာ်.

ကျး

၁. **တကျးတကျး** နှ် မှ်ပယိဝဉ်ထီဉ်နုဒ်တခိးအသးခိး ပစံးလၢတကျးလီၤ. ယိနုယၤလၢတကျးဝဉ်နှ်မှ် ပကဒါအိဉ်တံကမၤအိဉ်လီၤ. ခိးပှ်တနီၤနီၤစံးလၢသ

ကျာ်

ကျးလီၤ.

၁. **သုဉ်ကျာ်ကျာ်** နှ် မှ်ပှ်နါတဖဉ်နှ်ကွၢ်ပှ်ကညိ အမဲဉ်ပှ်ခိးစံးဝဲလၢသုဉ်ကျာ်ကျာ်အသုဉ်လီၤ. ပှ်စံဉ် တံပှ်တဂၤလဲၤန့ၢ်အမါလၢပှ်နါမုဉ်တဂၤခိး အမါနှ် စံးအီၤ, လဲၤမၤမိၤမၤအိဉ်န့ၢ်ယၤလၢ သုဉ်ကျာ်ကျာ်အ သုဉ်တက့ၢ်,ခိးလဲၤဝဲဆူပှ်နါပိဉ်မုဉ်လၢအဟံးန့ၢ်ဝဲနှ်အ မိၤအအိဉ်ခိးစံးဝဲဒ် နဖိမုဉ်မၤလီၤသုဉ်ကျာ်ကျာ်အ သုဉ်လီၤ. စံးဝဲဒ်နှ်ခိးအမံးပှ်န့ၢ်မၤအိဉ်ကိဉ်ဖိးဖိးဖိ သုဉ်လဲၤအိဉ်ဝးတရံးအီၤဒံးသိးအကအိဉ်ကိဉ်နှ်ခိး

ပှ် နါ မု ဉ် ပှ် နှ် အ က ဖု အူ ခုး ထီ ဉ် ကွၢ်ပှ်ကညိဖိအမဲဉ်နှ်ခိး ဒါဝဲလၢတကျးပူၤခိး ပျီဉ် တံဝဲအခိဉ်ယါမနုၤခိးဟ့ၢ်အ မာ်နှ်ခိးစံးဝဲဒ်ပိးထီဉ် တဂ့ၢ်,ခိး မၤအမာ်က့ၤစိဉ်ဆူ အ ဖိမုဉ်အအိဉ်ခိး အမာ်က့ၤလၢကျဲးပိးထီဉ်ဝဲခိးပှ်ကညိ အမဲဉ်သုဉ်နှ် ယူၤထီဉ်ကွၢ်လၢကံာ်တနီၤလီၤ. ခိးပျီဉ်က့ၤ ဝဲချသးခိး က့ၤဟ့ၢ်အမါခိး အမါအိဉ်ခိးပိးသိဉ်သ ဘူး ကလံာ်ခိးစံးဝဲဒ်,တံဂ့ၤဒ်ပမိၤပပှ်,အိဉ်ဘဉ်သုဉ် ကျာ်ကျာ်အသုဉ်လီၤ. ခိးကယံာ်မှ်ဖိသုဉ်လၢအိဉ်ကိဉ် ခိး ပှ်နါမုဉ်ပှ်နှ် အမဲဉ်ဘျီဉ်ကိးဂၤဒံးလီၤ. အမဲဉ်တ ဘျီဉ်ဘဉ်ထဲ အမဲဉ်ပှ်က့ၤယူၤက့ၤလၢမတၤယၤပိးထီဉ် လၢ ကျဲးယူၤထီဉ်ကွၢ်တဖဉ်နှ်က့ၤအိဉ်က့ၤလၢအလီၤ ခိး တဘျီဉ်ဘဉ်ထဲအဝဲနှ်တဖဉ်စါလီၤ. ပသးပှ်စံးဝဲ ဒ်.

၂. **ဖျါကျာ်ကလံာ်** နှ် မှ်တံဝါဆုဒ်ပစိၤထံအဖျါဉ်မှ် ဂ့ၤ, ဒ်ယူၤခဉ်စိးအဖျါဉ်အသးမှ်ဂ့ၤ, ခိးပစံးလၢကျာ် ကလံာ်လီၤ. ခိးဆဉ် နှ် ပစံးစ့ၢ်ကိးလၢကျာ် ကလံာ်လီၤ. မှ်ဒါနှ် ပကွၢ်ဖျါကျာ်ကလံာ်လီၤ. ပစိၤထံအဖျါဉ်လီၤလၢဝဉ်ထီဉ်နုအဖိလၢနှ်ပစံးလၢ အဖျါကျာ်ကလံာ်လီၤ.

၃. **ကျာ်ကျာ်** နှ် မှ်မှ်ဆဲးဘဉ်ပစိၤထံ, မှ်ဆဲးဘဉ် ယိဉ်အခိဉ်စိဉ်, မှ်ဆဲးဘဉ်ယူၤခဉ်စိး ပကွၢ်မၤအသး ကျာ်ကျာ်လီၤ. တံဖျါကျာ်ကျာ်နှ်မှ်မၤသးဒ်အဝး အသးတစဲးစဲးလီၤ. ပှ်တဂၤဒံးယူၤခဉ်စိးခိးဝးမးကျာ် ကျာ်လီၤ.

၄. **သကျာ်ကလံာ်** နှ်မှ်ဆဉ်တဖဉ်ယူၤဝဲလၢမုခိဉ်နှ် ဖျါဝါဆုဒ်မၤအသးဖျါဉ်သလၢဉ်ခိး ပစံးလၢဆဉ်ယူၤသ ကျာ်ကလံာ်လီၤ. ခိးဘဉ်တစုစုပစံးလၢသကျာ်ကလံာ် လီၤ. ဆဉ်တဖျါဉ်ယူၤမးသကျာ်ကလံာ်လီၤ.

၅. **ကျာ်ကျာ်** နှ် မှ်ပတီၢ်လၢလၢ ကွါကနုၤသိဉ်ဝဲ နှ်ပစံးလၢသိဉ်ကျာ်ကျာ်လီၤ. ပှ်တဂၤတီၢ်လၢလၢ ကွါကနုၤသိဉ်မးကျာ်ကျာ်လီၤ.

၆. **ကျာ်ကလံာ်** နှ် မှ်ဆဉ်ယူၤလၢမုခိဉ်ဖျါသကျာ်က

ကျာ်

လံလီၤ. ဆၣ်တဖၣ်ယူၤလၢမူခိၣ်ဖျါမးသကျာ်ကလံာ်လီၤ.

၇. **ကကျာ်ကကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိကျဲအမဲၣ်န့ၣ်ရံးရံးအသးဒီးပစံးလၢကကျာ်ကကျာ်လီၤ. ပုၤတဂၤကျဲမးအမဲၣ်သၣ်ကကျာ်ကကျာ်လီၤ.

ကျာ်

၁. **ကျာ်ဝဲစံၣ်ဝဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထိထီၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပယုယာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, စၢယာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလၢၣ်လီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤပတြၢတဝးလၢဘၣ်ဒီးပစံးလၢကျာ်လီၤ. နစၢပနၢ်တဒုန့ၣ်ကျာ်လံၤခါ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢခါၣ်လံၤလီၤ.

၂. **အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိအိၣ်တပူၤလီၤလီၤဖဲအတဝီပူၤဒၣ်န့ၣ် ကိးနံၣ်ကိးလၢဒီးတသးလီၤပျီၣ်ကျဲဘၣ်နီၣ်တပူၤဘၣ်ဒီး ပစံးလၢအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျာ်လီၤ. ဒီးကစၢ်ယူၤန့ၣ် အိၣ်ဝဲလၢမူခိၣ်န့ၣ်ကိးနံၣ်ကိးလၢ, အစၢစၢအယာ်ယၣ်ဒီး ပစံးလၢအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျာ်လီၤ.

၃. **ကျာ်နီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုယာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစၢယာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထိထီၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤလီၤယုၣ်ထူၣ်ဖျါ, ဖျါထီၣ်ဆဲထီၣ်တသ့ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢကျာ်လီၤ. စယုယာ်ဟံၣ်န့ၣ်ကျာ်နီၤလံၤ. လီၤယုၣ်တသ့ဘၣ်, နမၤလီၤဆုၣ်နီၤတဖျါနထီၣ်တကျာ်တနီၤဘၣ်.

၄. **ကအာကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဟံၣ်အသးဒ်ပဒိၣ်အသးဒီးဆုၣ်နီၤဝဲလၢအလီၤထီၣ်လၢစီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢလီၤမံအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပစံးလၢဟံၣ်သးကအာကျာ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟံၣ်အသးဒ် ပဒိၣ်အသးကအာကျာ်, ပုၤဟံၣ်သးကအာကျာ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဖျိၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အသး ဟံၣ်သးဒ်ပဒိၣ်အသးလီၤ.

၅. **သးတကျာ်ဘၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတကဲပအိၣ်မၤတန့ၣ်ဘၣ်ဒီးပသးကနိး, ပသးလီၤဘျါ, ပဟၢဖၢလီၤကအိတၢ်မိၣ်ဘျိးပသးန့ၣ်ပစံးလၢပသးတကျာ်ဘၣ်လီၤ. စအိၣ်မၤတန့ၣ်ဘၣ်စသးတကျာ်ဘၣ်.

၆. **လူၤတနံၣ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်လၢတၢ်စူၤလီၤသီတုၤဆၢက့ၤအလီၤန့ၣ်ပစံးလၢလူၤတနံၣ်ကျာ်လီၤ. တၢ်လူၤတနံၣ်ကျာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒီးနံၣ်ညါလီၤ. စလဲၤအိၣ်လၢဝှၢ်ပူၤလူၤတနံၣ်ကျာ်, စညၣ်တဂီၢ်ဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်ကစၢ်ယူၤမၤစၢယၤသၢၣ်, ပုၤတဂၤမၤတကဲ လူၤတနံၣ်ကျာ်ဒီးကစၢ်ယူၤဟံးထီၣ်ကျဲဝဲလီၤ.

၇. **သ့ၣ်ဂၢ်သးကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိလၢအသးကလုာ်ကလီၤတအိၣ်ဘၣ်အိၣ်လီၤအသးကဲ, ဒီး အသးတဒုဒီဘၣ်, တုၢ်အသးသပုၤသပုၤ, တုၢ်အသးလၢထူကျိၣ်ယူၤကျိၣ်ဒီး ပစံးလၢအသ့ၣ်ဂၢ်အသးကျာ်လီၤ. ပုၤလၢအ

ကျာ်

သ့ၣ်ဂၢ်သးကျာ်တဖၣ်လၢကစၢ်ယူၤအပူၤန့ၣ်ကန့ၣ်ဘၣ်မူခိၣ်တၢ်အမုၢ်လီၤ.

၈. **အိၣ်ဂၢ်အိၣ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံၣ်ထီၣ်တၢ်ဒီးတဝးဘၣ်, တလီၤတၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်ကျာ်လီၤ. ဟံၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဒၢလၢတၢ်ထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်တုၤအအိၣ်ကျာ်တက့ၢ်.

၉. **သးကျာ်ထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သၣ်ဝံၤပသးလၢအနးဒီးပအိၣ်မ့ၢ်ဒီး ပသ့ၣ်ဆုၣ်ထီၣ်ကျဲန့ၣ် ပစံးလၢပသးကျာ်ထီၣ်လီၤ. တၢ်သၣ်ဝံၤစသးဒီး စအိၣ်မ့ၢ်ဒီးစသးကျာ်ထီၣ်ကျဲလီၤ.

၁၀. **သ့တနံၣ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်လၢဂီၤသီၣ်ထၢတုၤတၢ်ခံးဒီးပစံးလၢသ့တနံၣ်ကျာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသီတနံၣ်ကျာ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်သ့တနံၣ်ကျာ်, ဟဲက့ၤလၢတၢ်ခံးလဲၣ်မိၣ်.

၁၁. **သီတနံၣ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်လၢမုၢ်ဟါလီၤသီ, တုၤမ့ၢ်ဆုၣ်ဒီးပစံးလၢသီတနံၣ်ကျာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ သ့တနံၣ်ကျာ်လီၤ. ပုၤတဂၤမံသီတနံၣ်ကျာ် တဝးဘၣ်.

၁၂. **ကျာ်ကျာ်တကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုယာ်ထီၣ်တၢ်ပဒိၣ်ကါစီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထိထီၣ်စီၤခိၣ်လီၤမံအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤသးကလဲၣ်ကဝၣ်ဒီး ပစံးလၢကျာ်ကျာ်တကျာ်လီၤ.

၁၃. **စံၣ်စံၣ်ကျာ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုယာ်ပစၢတၢ်တုၤအယါမနၤဒီးပစံးလၢစံၣ်စံၣ်ကျာ်ကျာ်လီၤ. ပမၤဟံၣ်န့ၣ်ပယုသပုၤတၢ်စံၣ်စံၣ်ကျာ်ကျာ်, လီၤယုၣ်တသ့ဘၣ်.

၁၄. **ကျာ်** အဝဲအံၤတဘီ အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ခိၣ်ကျာ်လီၣ်, ထီကျာ်လီၣ်, ဝံၣ်ကျာ်လီၣ်, နမၤဝၣ်တဘီထီကျာ်လီၣ်, ပနၢ်တဒုဒိၣ်ကျာ်လီၣ်, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢခိၣ်ကလိၣ်, န့ၣ်လီၤ.

၁၅. **လီၤကျာ်** မ့ၢ်လီၤစံၣ်အဆိလီၤ. ပုၤကညိအိၣ်အလီၤလီၤစံၣ်လီၤကျာ်န့ၣ်မ့ၢ်တဟးဘၣ်အလီၤအိၣ်လီၤဆိးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျာ်န့ၣ်ဒီးတဟးဘၣ်အလီၤနီၣ်တပူၤဘၣ်.

၁၆. **ဟံးကျာ်ဖီၣ်ကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖီၣ်ပုၤကညိတုၤအဂဲၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဖီၣ်ကျာ်လီၤ. ပုၤတဂၤဆုၣ်ဒီးစဖီၣ်အစုတကျာ်ဘၣ်.

၁၇. **အကလုာ်ကျာ်အကထါကျာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအကတိၤတၢ်ဒီးတမၤဟးဂီၤဘၣ်အကလုာ်ဘၣ်, ဒီးကတိၤတၢ်တဘီဒီးတဘီတိတိကလဲၣ်ဒီးမၤဝဲဒ်အကလုာ်အိၣ်ဝဲအသးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢအကလုာ်ကျာ်လီၤ.

၁၈. **ကျာ်သ့ၣ်ကျာ်သး** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤ, ပုၤလၢပသးဟ့အီၤတဖၣ်န့ၣ် တုၤမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဖျိၣ်တၢ်နးတမံၤမံၤဒီးမၤသးဒ်ပသးဒုအသးဒီးပစံးကျာ်သးပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ. တလၢပဒိၣ်တဂၤမၤနးမၤဖျိၣ်ပုၤကညိနးကဲၣ်

ကျား

ဆီးဒီး စီပတုလီလီလီယာပိုင်ပူဒီးကျားသးကပ်ဝဲသၢ်.
ပုတဂဟုတၢ်ဒီးပဒိတၢ်လီလီယာပိုင်ပူ,ကျားသး,
ဟုတကဒီးတၢ်မိၣ်,ကျားသး.

၁၉. **ဟာဖကျား** နှ် မှ်ပုလၢဘၣ်ဖျီလိာ်အသးဒီးဒါ
ထီၣ်ဝဲလၢတလီလုးလီလီကွံာ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢအဟာ
ဖကျားလီလီ. ပုတဂဟုအိၣ်ဒီး အဝါဒီးဒါထီၣ်ဒီးအဟာ
ဖကျားဝဲလီလီ. ဒီးပုလၢအအိၣ်ဒီးအဝါဒီးအဟာဖလီ
လုးကွံာ်တလီလီတဖၣ်နှ် ပစံးလၢအဟာဖတကျား
ဘၣ်လီလီ.

ကျါ

၁. **ကျါကလံ** နှ် မှ်သုၣ်ဖူလီတီၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီ
ခိၣ်သကျါကလံလီလီ. ဒီးမိၣ်သီၣ်ဟူလၢအယံးနှ်
သီၣ်သကျါကလံလီလီ.

၂. **ကျါကျါနု** နှ်မှ်တၢ်ကတၢ်ဝဲမှ်ဂုၤ,စဲဘူးဝဲမှ်ဂုၤ,
ပစံးလၢကျါကျါနုလီလီ. စယုၢ်လီၤဘၣ်ညၣ်ယံးဒီး
စကိာ်ကတၢ်ကျါကျါနုလီလီ. တခွဲတဘျီဘၣ်ကွးဒီး
သုၣ်ဒုကျါကျါနုလီလီ. စဲကနၣ်စဲဘူး
စဆူကျါကျါနုလီလီ.

၃. **ကျါ** နှ်မှ်စယံးလီၤအသးဒီးကျါလီလီ. တခွဲဘၣ်
ကွးကတၢ်ယာ်မှ်ဂုၤ,ပကိာ်ကတၢ်မှ်ဂုၤ,တၢ်ကူတၢ်သီး
ဘၣ်ကွးကတၢ်လၢတၢ်ဆျၢၣ်တၢ်မဲမှ်ဂုၤ,ပစံးလၢကတၢ်
ယာ်ကျါကျါနုလီလီ. တခွဲတဘျီဘၣ်ကွးကတၢ်ယာ်
ကျါကျါနုလီလီ. ပထးတန့ၢ်ဘၣ်.

ကျါ

၁. **ခိၣ်ကျါခိၣ်ကျါ,ခိၣ်ကျါခိၣ်တြါ** နှ်မှ်ပတုလၢ
ဆုၤကဝါကျါ,ဟိကရုဒီးပထုစိထီၣ်ဒီးအမိာ်ဒီးပသုလၢ
လၢနၣ် ပစံးလၢခိၣ်ကျါလီလီ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်ခိၣ်ကုာ်
လီလီ. ပလၢတၢ်လၢတၢ်စုၤခါန့ၣ် ဒ်ပခိၣ်သုတဘၣ်စိၣ်တ
ဂုၤ,ဒီးပကုာ်ဒီးခိၣ်ကျါလီလီ.

၂. **လီၤတကျါလီၤတကျါ** နှ် မှ်ချဲဘၣ်တပီဒီး ကျါ
လီၤလၢအသးနှ် ပုတနီၤနီၤစံးလၢလီၤတကျါလီလီ.
ဒီးတၢ်ကတၢ်အနီၢ်နီၢ်မှ်လီၤတကျါလီလီ. ချဲတပီဒီးလီၤ
တကျါကွံာ်ဒီးတၢ်ပဒါးဆူလၢလံးတက့ၤလီလီ.

၃. **ပကျါထီၣ်ဆိ** နှ် ပဟ်ထီၣ်ဆိသးလၢအလီၤထီၣ်
ထီဒီးပမၤန့ၢ်ဒီး အသ့န့ၢ်လၢသးပူဒီးပဒါန့ၢ်ဆိလၢအ
ကဒ်ဝဲတဖၣ်နှ်ပစံးလၢပကျါထီၣ်ဆိလီလီ. ဆိတဖၣ်
နှ်တုၤပကျါထီၣ်ဒီး နံၣ်ဝဲ, ပတကျါထီၣ်ဘၣ်ဒီးဟး
နံၣ်ဖျိးဝဲလီလီ. ဒီးပစံးလၢပကျါနံၣ်စကိးလီလီ. ပကျါ
ထီၣ်ဆိဒီးပကျါနံၣ်ဆိန့ၢ်ဒီးသီးသီးလီလီ. ပကျါထီၣ်

ကျါ

ဆိန့ၢ်မှ်ပမၤန့ၢ်ဆိကဒ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢသးပူဒီးအ
သ့အစီဒီး ပဟ်ထီၣ်လၢအလီၤထီၣ်ဆိလၢဆိယၣ်ခိၣ်
နှ် ပစံးလၢပကျါထီၣ်ဆိလီလီ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢ
ပကျါနံၣ်ဆိလီလီ.

၄. **လီၤတကျါလီၤတကျါ** နှ် မှ်ပုၤကညိအနီၢ်အံၣ်
သုအိၣ်တုၤအနီၢ်တနီၤဟူဘၣ်တၢ်ဒီး ပစံးလၢအနီၢ်အံၣ်
သုလီၤတကျါလီလီ. စနီၢ်အံၣ်သုလီၤတကျါဒီးစနီၢ်တ
အါမးလီလီ.

နနီၢ်အံၣ်သုလီၤတကျါ

နတခွဲးနအိၣ်တမုာ်

နနီၢ်အံၣ်သုလီၤတကျါ

နတခွဲးနအိၣ်တကဲ

၅. **လီၤတကျါလီၤတလဲ** နှ် မှ်ပုၤကညိကံာ်နံၣ်အ
မဲာ်ကမၣ်ဒီးပစံးလၢနံၣ်အမဲာ်လီၤတကျါလီလီ. စကံာ်
နံၣ်အမဲာ်ကမၣ်ဒီးအမဲာ်လီၤတကျါကွံာ်တဂုၤဘၣ်.

၆. **လီၤတကျါလီၤတကျါ** နှ် မှ်ပုၤကညိကိးပုၤချးဒီး
ပစံးလၢ အကိးလီၤတကျါလီလီ. ပုၤတညိကိးလီၤတ
ကျါနှ်တလီၤလီၤကိး,တလီၤလီၤကိး,တုၤပတလဲဘၣ်
ပအိၣ်တသုဘၣ်ဒီးပစံးလၢအကိးလီၤတကျါလီလီ. ပုၤ
တဂၤကိးဒီးလီၤတကျါမးမှ်အဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

စီၤတခွါကိးလီၤတကျါ

တဘျီတယါအိၣ်တချး

စီၤတခွါကိးလီၤတကျါ

တဘျီတယါအုၣ်တဘျး

၇. **ကျါကျါကျါကျါ** နှ် မှ်တပီဘၣ်ချးဒီးချးဝဲလံာ်
လၢန့ၢ် ပစံးလၢချးဝဲကျါကျါလီလီ. ချဲသနီၢ်သြၣ်တ
ဘျီဝဲကျါကျါနးသမိး.

၈. **ကျါလီၤကျါလီၤ** နှ် မှ်ပုၤကညိမံလီၤဒိၣ်တုာ်တ
ဂၤ, မံလီၤဒိၣ်ယါတဂၤဒီး ဖိၣ်အဝဲတဂၤအစုလၢအမံ
လီၤဒိၣ်တုာ်တဂၤန့ၢ်ဒီး ဂဲၤဆၢထၢၣ်န့ၢ်အဝဲတဂၤဒီးပစံး
လၢကျါလီၤအသးလီလီ. ပုၤလၢအတဟီၣ်ဆူၣ်တဖၣ်
နှ်ကျါပုၤဂၤန့ၢ်ဝဲလီလီ. ပုၤကညိကျါလီၤအသးနှ်မှ်
အမံလီၤအိၣ်ထီၣ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်ဖိၣ်ပုၤဂၤအစုဒီးဂဲၤဆၢ
ထၢၣ်န့ၢ်ဝဲလီလီ. ဒီးပစံးလၢကျါလီၤအသးလီလီ. ပုၤလၢ
အကျါပုၤဂၤတဖၣ်နှ်မှ်အမံလီၤဒီးဖိၣ်ပုၤဂၤအစုလၢ
အမံလီၤကဒဲကဒဲန့ၢ်ဒီး ဂဲၤဆၢထၢၣ်န့ၢ်ပုၤဂၤန့ၢ်ပစံး
လၢအကျါလီၤအသးလီလီ. ဂဲၤဆၢထၢၣ်န့ၢ်မှ်န့ၢ်ဒီးပ
စံးလၢအကျါဝဲန့ၢ်လီလီ. ပုၤတဂၤကျါပုၤဂၤန့ၢ်စကိး
လဲၣ်,ဖိၣ်ကဲာ်တဂၤဒီးကျါပုၤတနီၤစကိးပုၤကျါလီၤ
အသးနှ်မှ်အလီၤကွဲတကလုာ်လီလီ.

၉. **ခးကျါထီၣ်အသး** နှ် မှ်ပကူထီၣ်ပသးဒီးပဆွဲ
ထီၣ်ပခံန့ၢ် ပစံးလၢပခးကျါထီၣ်ပသးလီလီ. ဒီးပုၤတ

ကျွန်

နီၤနီၤစံးလၢ ပခးကျိၣ်လီၤ. ခိးမ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွဲပိာ်အခံ
လီၤ. စိုၤစံးဝဲလၢပတၢ်ယုၤထီၣ်ပသးလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤလီၤ
လၢကပံာ်ကျိၣ် ခးကျိၣ်ထီၣ်ပသးဝဲလဲၤဆူကပံာ်
ကျိၣ်လီၤ.

၁၀. **သကျိၣ်လီၤသကျိၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကညိဆ့ၣ်နီၤခိး
ထူးဆၢလီၤဆုတုၤလၢအခိၣ်နီၤခိး ပစံးလၢသကျိၣ်
လီၤအသးလီၤ. ပုၤတဂၤဆ့ၣ်နီၤခိးသကျိၣ်လီၤအသး
ပာ်လၢအခိၣ်မ့ၢ်နီၤခိး. ပိာ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်နီၤခိး
သကျိၣ်အသးလီၤ.

၁၁. **အုးသကျိၣ်အုးသကျိၣ်, အုးသကျိၣ်အုးသကျိၣ်**
န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်ထီၣ်တၢ်ခံးလီၤခိး ပတထံၣ်ထီၣ်မုၢ်မဲာ်
လၢမဲာ်န့ၣ် ပစံးလၢအုးသကျိၣ်လီၤ. တၢ်စူၤခါန့ၣ်တၢ်မၤ
အသးအုးသကျိၣ်လီၤ.

ကွၢ်ထီၣ်မုၢ်မဲာ်အုးသကျိၣ်
ဒ်ဆီဖိပကျိၣ်လၢသုး
ကွၢ်ထီၣ်မုၢ်မဲာ်အုးသကျိၣ်
ဒ်ဆီဖိပကျိၣ်လၢစ

၁၂. **ကျိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထီၣ်န့ၣ်ဆီအသ့လၢ
သုးအပူၤခိးဆီဒ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပကျိၣ်ထီၣ်ဆီလီၤ. ဆီ
မိၢ်ပုၤကဒ်ဝဲန့ၣ်ကျိၣ်ထီၣ်တက့ၢ်. ခိးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲ
လၢပကျိၣ်ဒ်ဆီလီၤ. ကျိၣ်ဒ်ဆီလၢသုးပူၤတက့ၢ်.

ကျိၣ်ဒ်ဆီမၤလၢသုးစု
ဆီမၤဒ်လီၤဘၣ်ကသု
ကျိၣ်ဒ်ဆီမၤလၢသုးထး
ဆီမၤဒ်လီၤတသုမး

၁၃. **ခးကျိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကညိထီၣ်စုၣ်တၢ်လၢာ်ဒၣ်အတ
ဟီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢခးကျိၣ်လီၤအသးလီၤ. ခိးပနၢ်ဘျၢၣ်
စုၣ်လီၤအသးန့ၣ် ပစံးစ့ၢ်ကိးလၢ ပနၢ်ခးကျိၣ်လီၤအ
သးစကိးလီၤ. ပုၤခံၤအသးဒ်ထီၣ်ခိးခးကျိၣ်လီၤအ
သး, ပုၤဂၤၤဝဲလီၤ.

၁၄. **ထံးတကျိၣ်ထံးတကျိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖၣ်ပုၤဂၤအခိၣ်
ခိးပမၤဘၣ်ခိး ဟံၣ်ထူၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ယီၤခိၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ဒ်ပုၤဂၤ
အခိၣ်ကဆါခိးပစံးလၢပထံးတကျိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအ
သးဒ်ထီၣ်ခိး ထံးတကျိၣ်အဝဲတဂၤအခိၣ်ခိးဟံၣ်ထူၣ်
တုၤအဝဲတဂၤအခိၣ်ဆါဝဲလီၤ. ခိးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢထံး
တကျိၣ်ဝဲလီၤ.

ကျူး

၁. **ကျူး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တကလုာ်န့ၣ် အမ့ၢ်အိၣ်ခိးအ
ကပိာ်ခိး အဖံးန့ၣ် ပမၤတခွဲၤပျံၤန့ၣ်ပုၤတနီၤနီၤကိးလၢ
ကျူးလီၤ. ခိးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ကျူးလီၤ.

၂. **သကျူးကလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုၤလီၤမ့ၢ်တမိမိမ့ၢ်ဂ့ၤ,

ကျူး

ပယုၤလီၤတၢ်သၣ်တဖျၢၣ်ခိးမ့ၢ်ဂ့ၤ. ပစံးလၢပယုၤသကျူး
ကလံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တမိမိမ့ၢ်ဝဲသကျူး
ကလံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်တမိမိမ့ၢ် ယုၤဝဲသကျူး
ကလံာ်လီၤ. ခိးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကျူးကလံာ်လီၤ. ပုၤ
တဂၤ အိၣ်ယုၤတၢ်သၣ်တဖျၢၣ်ကျူးကလံာ်, ပစံးဒ်န့ၣ်တ
စုစုလီၤ.

၃. **ယုၤကျူးကျူး** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုၤလီၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပယုၤ
ကျူးကျူးလီၤ. ပုၤတဂၤယုၤမးစလီၤသၣ်အချံကျူးကျူး
လီၤ.

ကျုၣ်

၁. **ဝံၣ်ကျုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဝံၣ်တကလုာ်န့ၣ် အနုဖးဒ်ခိးပုၤ
တနီၤနီၤကိးလၢဝံၣ်ကျုၣ်လီၤ. ခိးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ဝံၣ်ချုၣ်
လီၤ. ဝံၣ်ကျုၣ်န့ၣ် အနုထဲကံၣ်ဒုၣ်လီၤ. ခိးပုၤကိးလၢ
ဝံၣ်ကျုၣ်လီၤ.

၂. **ကျုၣ်ကတိၢ်ကျုၣ်ကတိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ခိး ထံးအိၣ်တ
ဘျူးထံးခိးဖးဒ်ခိးဘျုးန့ၣ်ခိးထီၣ်ခိးပစံးလၢကျုၣ်က
တိၢ်ကျုၣ်ကတိၢ်လီၤ. ခိးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢ ကျုၣ်ကတိၢ်
ကျုၣ်ကတိၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဖးဒ်တဖၣ် အိၣ်ကျုၣ်ကတိၢ်
ကျုၣ်ကတိၢ်တဘျူးထံးညါလီၤ.

၃. **ကျုၣ်ကတိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဝံၣ်သးကၢၣ်ခိးမံလီၤဒၣ်အတၢ်
ခိး ပစံးလၢအမံလီၤကျုၣ်ကတိၢ်လီၤ. ခိးပုၤတနီၤနီၤစံး
လၢအမံလီၤယုၤကတိၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကၢၣ်ခိးမံလီၤဒၣ်
အတၢ်ကျုၣ်ကတိၢ်လၢဖၣ်ကွၢ်ထံးလီၤ. ခိးဘၣ်တစုစု
ပစံးလၢကျုၣ်ကတိၢ်လီၤ.

၄. **ကျုၣ်ကလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကညိဖးဒ်တုၢ်ခိးအိၣ်ဘုၣ်
ဆုဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဘုၣ်ဆုကျုၣ်ကလံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤ
ဖးဒ်တုၢ်အိၣ်ဘုၣ်ဆုကျုၣ်ကလံာ်လီၤ.

၅. **ကျုၣ်ကလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတန့ၢ်ဖိန့ၢ်မၤဘၣ်ခိး အိၣ်
ပုၤသံအသးန့ၣ်ပစံးလၢအအိၣ်ကျုၣ်ကလံာ်လီၤ. ပုၤတ
ဂၤအိၣ်ပုၤသံအသး ကျုၣ်ကလံာ်လီၤ.

၆. **ကျုၣ်ကတိၢ်ကျုၣ်ကတိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖုဖးဒ်အိၣ်မံ
လီၤအါဖုမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ဆၢထၢၣ်အါထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤကညိမံ
လီၤအါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆၢထၢၣ်အါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢအိၣ်
ကျုၣ်ကတိၢ်ကျုၣ်ကတိၢ်လီၤ. မံလီၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယး
ခိး တီၢ်လီၤအသး, ဆၢထၢၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်ယးခိးဆၢ
ထၢၣ်ကတိၢ်, ခိးဘၣ်ယးခိး အိၣ်အဘျုးန့ၣ် ပစံးလၢ
ကျုၣ်, ခိးပစံးလၢကျုၣ်ကတိၢ်ကျုၣ်ကတိၢ်လီၤ.

၇. **ကျုၣ်ကလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်အိၣ်ထီၣ်လၢခးကျုၣ်ပူၤလၢ
ပတကူၣ်ကွၢ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢသ့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ကျုၣ်ကလံာ်
လီၤ. သ့ၣ်တထံးအိၣ်ထီၣ်မးလၢခးကျုၣ်ပူၤကျုၣ်ကလံာ်
လီၤ.

ကျူ

၈. **ကျက်ကလံ** နှင့် မှီရဲသီစာအသးလဟိတိခိအဖိ ခိနုဒိဒိပစံးလကျူကလံလီၤ. ရဲသီတဘိစာလီၤ မးအသးလဟိတိခိအဖိခိကျူကလံလီၤ.

၁. **ကျူ** နှင့် မှီတလီၤထွံလထံဖံးခိနုဒိဒိဒိလံာ် မှီဂုၤ,သုဒ်မှီဂုၤ,ပစံးလနီၤသကျူကလံလီၤ. သုဒ် ကူလိတလိတလီၤထွံဒိနုဒိဒိကတိမးဒိလံာ်သကျူကလံလီၤ. ဒီးအနီၤနီၤမှီသကျူကလံလီၤ.

၂. **ကဟုကျူ** နှင့် မှီဟံခိဒုးထီတိအသးဖုဒ်ကြးဒီး ဒီးဒီးပူမးသးခံးယုာ်ကလံလီၤ. ပစံးလအကဟုကျူလီၤ. ဟံတဖျာ်သဒိစိဖုဒ်ဒီး အပူမးသးကဟုကျူလီၤ.

၃. **တကျူတကျိ** နှင့် မှီပုၤကညီလဲၤတံးဒီးတကူ လီၤ ဘဉ်အခိခိခိထံးဘဉ်ဒီး လဲၤတံးဟ်ချအသးဒီးယီၤ တံးသိၣ်ကြိကြိကြိကြိ,ကျိကျိကျိကျိပတကျိ တံးသိၣ်အသးဒီး ယီၤဘဉ်ယီၤခိသွဲခိ, ကျူဒီးတြးဒီး တချိးထီတချိးလီၤသိၣ်ဒိခိဒိက လဲၤဒီး ပစံးလတ ကျူတကျိလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလ တချူတချိး လီၤ. ပိာ်မုာ်နုာ်လဲၤတံးတကျူတကျိဒိပိာ်ခါအသး, တကူ လီၤအခိခိခိထံးဘဉ်မနုာ်လဲၤ, ဒီးဘဉ်တစု ပစံးလမးသးတချူတချိးလီၤ. -- ကလွၢၤ

၄. **ကျူ** နှင့် မှီပလဲၤတံးလဲၤချိးချိးတုာ်ထီၣ် နှင့် ပစံး လဲၤချိးတုာ်ထီၣ်ကျူကလံလီၤ. ဒီးပစံးစကီးကျူကလံ လဲၤချိးတုာ်ထီၣ်မးလဲၤပြီခိကျူကလံလီၤ. ဒီး ပစံးလကျူကလံစကီးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလဲၤချိး တုာ်ထီၣ်သကျူကလံ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလဲၤတုာ် ထီၣ် သကျူကလံလီၤ.

၁. **ဆဲးကကျူ** နှင့် မှီတံးကပိဆဲးဘဉ်ပမဲာ်တံးကပိ ဆဲးကကျူဘဉ်ပမဲာ် နှင့် မှီတံးကပိမုာ်ဆဲးဘဉ်ကိအက ပဒီးပကူကိနုာ်အကပိလဲၤတံးကပိဆဲးဘဉ် နှင့် ဆဲး ကကျူဘဉ်ကပမဲာ်လီၤ. မုာ်ဆဲးကကျူ, လဲၤဆဲးက ကျူ,တံးကပိဆဲးကကျူတံးလဲၤအဆဲးတံးတထီၣ်ထုာ် ဘဉ်,ဆဲးတံးလဲၤအကပတဖုဒ် နှင့် ဆဲးတံးလဲၤအဘံ တဖုဒ် နှင့် ပစံးလဲၤအဆဲးကကျူတံးလီၤ. မုာ်မှီလီၤနုာ် ဘဉ်ဒီးဒီး ပကူကိအကပိဆဲးကကျူဘဉ်ပမဲာ်လီၤ. လဲၤ ဇိာ်ဒီးနုာ်သိးဟဲထီၣ်ဘဉ်ဒီးဒီး ပကူကိအကပိဆဲးကကျူ ဘဉ်ပမဲာ်လီၤ. ပဆဲးကကျူသုာ်လဲၤအဘျာ်တဖုဒ် နှင့် ဆု ထံကျိနုာ်ထံဆဲးအဖးဖိနုာ်ပကူကိအကုာ်သိးလီၤ. က ပိ ၆၈

၂. **ကကျူဒု** နှင့် မှီသုာ်လဲၤအတထီၣ်ထုာ်ဘဉ်ဒီးဒီး ကူဝဲတဖုဒ် နှင့် ပစံးလဲၤကကျူလီၤ. သုာ်တထံးဒီးကူ မးကကျူလီၤ. တံးလဲၤအတစုဒီးဒီးကူတဖုဒ် နှင့် ပစံးလဲၤကကျူလီၤ.

ကျူ

၃. **ယုာ်ကကျူ** နှင့် မှီပအိၣ်တံးဒီးပတအုာ်ဘျးဘဉ်ဒီး ပယုာ်လီၤ နှင့် ပစံးလဲၤပယုာ်ကကျူလီၤ. ပုၤတကအိၣ် မုာ်ဒီးယုာ်ကကျူယုာ်ကကျိမးဝဲလီၤ. ပုၤကညီအသးပုာ် လဲၤအမဲတအိၣ်ဘဉ်တဖုဒ် နှင့် မုာ်အိၣ်မုာ်ဒီးအုာ်ဝဲတဘျး ဘဉ် နှင့် ယုာ်ကကျူလီၤမုာ်ဒီးဖျာ်လီၤ.

၄. **ကျူဆု** မှီလဲၤလူၤအဆိလီၤ. ပုၤလဲၤလူၤကျူဆု တဖုဒ် နှင့် တံးကကိမးအသးလဲၤကလိဒီးဒီးဟးလဲၤပုာ် ဟံခိနုာ်မှီပုၤလဲၤလူၤကျူဆုလီၤ.

၅. **ကျူလီၤလဲၤလီၤ** နှင့် မှီပမးဟံခိဒုးပကူကိလီၤဝဲာ် ထီၣ်လဲၤတံးတံးအဖိခိခိဒိပစံးလဲၤပကျူလီၤလီၤ. ပမုာ် ကျူလီၤကျူလဲၤတံးတံးအဖိခိခိဒိ ပယီၤလီၤကူယီၤလဲၤ ကျူအဖိခိခိလီၤ.

၆. **ကျူဒီးသွဲခိ** နှင့် မှီဝဲာ်လဲၤပယီၤလီၤလဲၤအဖိခိခိ နှင့် ပကီးလဲၤကျူလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလဲၤကျူဖး ထီၣ်လီၤ. ဝဲာ်လဲၤတလဲၤဆါနုာ်ဂုၤလဲၤပမးကျူဒီးသွဲခိ လီၤ.

၇. **ကျူခံတမိာ်နုာ်,ကျူခိာ်ကျူခံ** နှင့် မှီကျူနုာ်ဒီးအိၣ် ဘျးဒီး ပမုာ်တဒိၣ်ယုာ်ဘဉ်ဒီးဖျိးထီၣ်ဝဲာ်ဆုခိနုာ်ပစံးလဲၤ ကျူခံလီၤ. ကျူနုာ်မုာ်ဖျိးထီၣ်လဲၤဟံခိအသးလဲၤနုာ်ပ စံးလဲၤကျူခံလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလဲၤသလုာ်ထီၣ်,ဒီး ဘဉ်တစုပစံးလဲၤကျူနုာ်လီၤ.

၈. **ကျူသံာ်တံးကျူသံာ်တြး,ကျူသံာ်ဘုာ်ကျူသံာ် တုာ်** နှင့် မှီပယီၤဟံခိလဲၤဝဲာ်ထီၣ်တံးသဘျးဒီး ဒီး ပစံးလဲၤကျူသံာ်တံးလီၤ. ပုၤကညီအဟံခိနုာ်ဆုဘုာ် အ လီၤ,ဒီးဖုဒ်ကပူအလီၤနုာ်ကျူလီၤသံာ်တံးဝဲာ်လီၤ.

၉. **ကျူကျူကျိ** နှင့် မှီပုၤကညီမးဟံခိယီၤဟံခိ လဲၤသုာ်ဒီးပစံးလဲၤကျူကျူကျိလီၤ. ပုၤကညီမးဟံခိ ဒီး မးတံးဖုဒ်လီၤလဲၤဘုာ်အလီၤနုာ်ကျူလီၤဝဲာ်လဲၤကျူ ကျူကျိလီၤ. ပုၤကညီဟးလဲၤပုာ်ကျူနုာ်မးဒီးကျူ လီၤဝဲာ်လဲၤကျူကျူကျိလီၤ.

၁၀. **ညဉ်ကျူလီၤအသး** နှင့် မှီညဉ်ကိာ်ယးလဲၤ ထံ လဲၤနုာ် ပစံးလဲၤညဉ်ကျူလီၤအသးလီၤ. ညဉ်တဘိ ကျူလီၤအသးလဲၤထံလဲၤဒီးအိၣ်ဒုာ်အတံးလီၤ.

၁၁. **ကျူဆဲး** နှင့် မှီပိာ်မုာ်ထီၣ်ဒီးမးတဘံဒီးတက လုာ်အခိခိထီၣ်ကလံဒီးပစံးလဲၤကျူဆဲးလီၤ. ဒီးမုာ်အ မးဝဲာ်လဲၤသုာ်ဖိဒီးသုးဝဲာ်ကဆုာ်ဒုာ်ဒီးလီၤ.

၁၂. **ကျူဘုာ်ကျူသုး** နှင့် မှီပိာ်မုာ်ထီၣ်ဒီးမးတဘံ ဒီးလဲၤဝဲာ်ဖိတကလုာ်မးဝဲာ်ကဆုာ်ဒုာ်ဒီးဝဲာ်လဲၤထံအ ပုာ်ဒီး သုးဝဲာ်လဲၤထံးဒီးလဲၤလဲၤထံးထံကဘျးအိးထီၣ်အ သးနုာ်ပစံးလဲၤကျူသုးလီၤ. -see-ဆဲးကကျူ

ကျူ

ကျွန်

၁. ကျုပ် နှင့် မှတ်တိုင်လုပ်ယူကြတော်သောဖုန်းနှင့် ပစ်လုပ်ယူကြသောဖုန်းသည်ကျုပ်ကျုပ်လီ၊ မှတ်တိုင်ယူကြသောဖုန်းသည်ကျုပ်ကျုပ်နှင့်လဲ၍။

၂. ကျူးကျော်ကျက်ကျိ နှင့် မှီပလဲလတ်လာသွင်ဖူခိင်မှ်
ဂု၊ ပဝံသုဂ်ဒုဝံဒုလၢဒုးမှ်ဂု၊ဒီး သိင်္ဂဲကျူးကျိကျိ
ကျိကျိလိ၊ မှ်မနုလဲလတ်လာ သွင်ဖူခိင်သိင်္ကျူး
ကျူးကျိကျိန့လဲင်၊စမံလၢဒဲပူတဂုစိဒီးမှ်မနုပဲ
သိင်္လၢသုဂ်ဖူခိင်သုဂ်ဖူကျိကျူးကျိကျိန့လဲင်
မိင်.

၃. ကျိုက်ကျိုက် နှင့် မှီပုကညီတကျိုက်သုဉ်ကစာ်သိဉ်
 ဝဲန့ဉ်ပစံးလၢသိဉ်ကျိုက်ကျိုက်လီၤ. ပုတကတကျိုက်သုဉ်
 ကစာ်သိဉ်မးကျိုက်ကျိုက်လီၤ.

၄. ကျိုက်ကလံ နှင့် မှာထုဝံဉ်လီသီဉ်သကျိုက်ကလံ
လီ၊ ထုဝံဉ်လီသီဉ်သကျိုက်ကလံနှဉ်သုလဲးကွက်ကွက်
ဇဲဘဉ်သံလံက်ဘါတဖုလံက်သါ။

၅. ကျွန်ုပ်တို့ကျွန်ုပ်တို့နှင့် မှီလမ်းဖွင့်အကျိုးနှင့် ပ
စံးလာလားကျွန်ုပ်တို့ကျွန်ုပ်တို့လီ၊ ထံတလိင် လာ သဲ
ဒီး လာအိတ်မေးကျွန်ုပ်တို့ကျွန်ုပ်တို့လီ၊

၆. ကျွန်ကလော် နှင့် မှီတိဖတ်လံးလာအခိုင်တဖု်နှင့်
ပှာကညိုမှီဆဲးသံခးသီးလီယံဝဲနှင့် ပစံးလာအယံ၊
သကျက်ကလော်လီ။ ဒီးအနီင်နီမုချပြိုကလော်လီ။

၇. ကျူးကျူး နှင့် မှူးမှူးကညီဒိတ်သိင်္ဃိဒီးပစံးလာဒိတ်
တံသိင်္ဃိကျူးကျူးလိ။ နဒိတ်တံသိင်္ဃိကျူးကျူးကံစ
နံကါ။

၈. တကျူဂျူဂ်စိတကျူဂျူဂ်စါ နှင့် မှ်ပတယိးထီၣ် ပခံလာသ့ၣ်တမျိုးအနီစွါဒီး ပစံးလာ ပတကျူဂျူဂ်စါ လိာ်. ပတကျူဂျူဂ်စါနှံၣ်သီၣ်ကျူဂျူဂ်နှံၣ်မှ်သ့ၣ်တ ပျိုဝးဒီးသီၣ်ဝဲလိာ်. --ကနိး

၉. ကျိုက်ကလံသကျိုက်ကလံ နှင့် မှ်ကဆိမ့်မ့်ဂူ၊ တ၊
ဒိင်ဒိင်မ့်မ့်ဂူ၊ ပန့်မ့်မ့်ဂူ၊ ဆင်ဒိင်ကီဒိင်တဖင်န့ဉ်မ့်မ့်လီ၊
ယံသံဒီး အစိင်ကစီထိုင်ဖးထိဒီး ပစံးလာမးသးသ
ကျိုက်ကလံလီ၊ တ၊ဒိင်ဒိင်တဒုအစိင်အိမးသကျိုက်
ကလံ၊ဖးဒိင်တဒုလီ၊

၁၀. ကျူစီကျူစီ နှင့် မှတ်တမ်းလက်မှတ်ရေးထိုးသောအခါ
 ဦး နှင့် လီဆာတို့၏အကြောင်းအရာကို လက်မှတ်ရေးထိုး
 မှတ်တမ်း သုံးနှစ်၊ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကျူစီ၊
 တလား ဦး ယိုးနှင့် မှတ်တမ်းရေးသားချက်များကို အတိအ
 သးပေးပေးရမည်။ --ကနီ.

၁၁. ကျွန်ကျွန် နှင့် မှတ်တမ်းတမ်းထိုင်အခံလာသွှင်
ဒုခိုင်ဒီးသိပ်ဝဲကျွန်ကျွန်လီ၊ တမ်းတမ်းတမ်းထိုင်
အခံကျွန်ကျွန်လာသွှင်ဒုခိုင်ဒီးစံသလူ၊

ကျွန်

၁. ကျွန်ကျွန်ကျွန်နဲ့ မှီထိုင်သလှဖူးတတ်သိပ် မှီဂု၊ ပုကညီပျိုသွန်သိပ်မှီဂု၊ ပစံးလာသိပ်ကျွန် ကျွန်လီ၊ ဒီးဘဉ်တစုပစံးလာသိပ်ကျွန်ကျွန်လီ၊ မ တာပျိုသွန်သိပ်ကျွန်ကျွန်နဲ့လဲဉ်၊ ထိုင်သလှဖူးအိဉ် ကံသိပ်ကျွန်ကျွန်လီ၊

၂. ကျွန်ုပ်တို့နှင့် မှာသည့်တကျိန်အခိုင်လံ၊ တာပူသိပ်စုံနှင့်ပစံးလံးသိက်ကျွန်ုပ်တို့လီ၊ သူတို့နှင့်ဆုတာပူ၊ ဒီး တကျိန်အခိုင်သိက်မေးကျွန်ုပ်တို့လီ၊ ဒီးပုကညီမကနဲလံးမနုန့်တကျိန်မှည့်သပိုဒ်ဒီးသိက်မေးကျွန်ုပ်တို့လီ၊

ကျေးဇူး

၁. ကျူးကျီတ်ကျူးကျီ နှ် မှ်သ့ၣ်ကူးလံာ်ကူးလံာ် လၢအယးအကျါဝဲထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်.ထဲယံာ်တိၢ်အိၣ်တ ပျါ အိၣ်တထါဒီးယးဝဲနးနးကလဲာ်ဒီးစဲဒီးဟံၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး ပတသ့ၣ်ညါလၢဘၣ်အရူာ်လၢသ့ၣ်, အရူာ်တလီၤ က် လၢဘၣ်လၢသ့ၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ကျူးကျီလီၤ. ပှၤတဂၤ ဖိမုၢ်ဒီး ဆိၣ်ကဲလီၤမ့ၣ်လၢတၢ်ကျူးကျီဘၣ်တၢ်ကျူးကျီ လီၤ. ထၢန့ၢ်တၢ်ကျူးကျီဘၣ်တၢ်ကျူးကျီန့ၣ်ပကဖိအိၣ်မ့ၢ်.

၂. ကျူးကျိတ်တံကျူးဘုတ်တံကျူးကျိတ် နှင့် မှာသွင်
ယးသွင်ကျပ်အကူးလံကူးလံလဒိ၌ထဲထဲကံ၌နု၌
ထဲခိ၌နု၌တဖ၌အိ၌တပျံအိ၌ခံပျံနု၌ပစံးလာတံကျူး
ကျိ၌လီၤ. ပမံလာပှ်ခိ၌ပှ်ကျါနု၌ ပဃုယိးတံကျူး
ဘုတ်ကျူးကျိ၌ဒီး ပမံလာသွင်မု၌ကျါဒီး ပဆိ၌ကံၤ
လီၤ.

၃. ကျူး နှင့် ဘတ်ယးဒီးတံဝးနှင့်လီၤ. ကျူးနှင့်ပှၤက
ညီယံအိၣ်အသၣ်ကျံးကျူးဝဲလၢမ့ၣ်ကဖးအကျါနှင့် ပ
ကိးလၢကျူးလီၤ.

၄. ကျူးတိဖိဇာ်တကလုာ် နှံ အိတ်ဒီးအါအါက
လဲာ်ဒီးဝဲပြုးပြုးဒီးမီးလိာ်အသးလာအမ္မာ်န့ဒီးမးသး
ကဒါဟုးကဒါချာ်န့ဒ် ကျံးကျူးအသးအသိးဒီးပကီး
လာကျူး.

၅. ကျူးကျော်သွားကျူးကျော် နှင့် မှ်သွားကူးလားလားထဲ
စုစုပေါင်းတဖန်အိပ်စက်ရန်၊ အိပ်စက်အချိန်တဖန်
နှင့် ပစ်လားသွားကျူးကျော်လိမ့်၊ အိပ်စက်အိပ်စက်လား
သွားကျူးကျော်လိမ့်၊ ပုတီးပုတီးသွားကျူးကျော်သွား
ကျူးကျော်မိသားကမ္ဘာသွားမိသားကမ္ဘာလိမ့်၊

၆. မှန်အူကျူးခံမှန်အူကျူးကြွေမှန်အူကျူးတားမှန်
အူကျူးခံ နှင့် မှန်သုတ်မှန်ဒုလ္လမှန်အူကဖးဆိုင်လၢအ
နါစုၤန့ၣ်ပကိးလၢမှန်အူကျူးခံလီၤ. ဘိုင်သဆိုင်မှ်ဟဲ
သိုင်လၢမနုၤဒီး ပဟံးထိုင်မှ်အူကျူးခံန့ၣ်ပကိုင်ဒီးယုာ်

ကျူး

ဝဲလီ၊ ဒီးပမ္မာမကနဲဒီးပဘိဉ်မုဉ်အူကျူးခံလာသနူနုဉ် ပကိးလာမုဉ်သပိုဉ်လီ၊ ဒီးပတနီၤနီၤကိးလာမုဉ်ကပိုဉ် လီ၊ -- ကပိုဉ်

၇. **ကျူးကလံာ်သကျူးကလံာ်** နုဉ် မုဉ်ပယုာ်လီၤတၢ် သၢ်အချံတဖျၢၣ်ဒီး ပစံးလာပယုာ်သကျူးကလံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤယုာ်မးတၢ်သၢ်အချံတဖျၢၣ်သကျူးကလံာ်လီၤ.

၈. **သုဉ်မုဉ်ကျူးခံ** နုဉ် မုဉ်သုဉ်ကျူးကျိဉ်လၢ အဒိဉ်တဖၣ်နုဉ် ပကိးလာသုဉ်မုဉ်ကျူးဒီးမုဉ်အူမုဉ်အိဉ်လၢအ နါစုၤဒီး ပစံးလာသုဉ်မုဉ်ကျူးခံလီၤ.

၉. **ကျူးမိးသုဉ်ကျူးမိးလံာ်** နုဉ် မုဉ်ပဘျၢအူသုဉ်ယံာ် ဆူမဲးကျါမုဉ်ဂၤ, ဟီဉ်ခိဉ်လံာ်မုဉ်ဂၤ, ပစံးလာပကျူးမိးသုဉ် လီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မုဉ်ပကျူးသုဉ်လီၤ.

၁၀. **ကျူး** နုဉ် မုဉ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်အဒိးလါအဲးက တုဉ်ဒုဉ်ဒီး ထဲစုမုဉ်စုဆဉ်နုဉ် ပသးပုၤကိးလာကျူးလီၤ. ဒီး ပုၤခဲကနံဉ်အံၤကိးလာခိဉ်ပီၤအူလီၤ. ဒီးကျူး နုဉ် ပုၤကညီမၤအဒိးနုဉ်ဒီး မၤဝဲလာနၢ်စၢ်ဒီးဝဲလာအ နၢ်လီၤ. ကျူးနုဉ်ပထံဉ်တပုၤပုၤအါကၤ.

၁၁. **ကျူးမိးလံာ်** နုဉ်မုဉ်ကျူးမိးသုဉ်အဆိလီၤ. ကျူး မိးသုဉ်ကျူးမိးလံာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ကျူးမံကျူးဘဲ** နုဉ် မုဉ်ပယိအိဉ်တၢ်ညဉ်လၢမုဉ်က ဖးအကျါမုဉ်ဂၤ, ပယိလီၤပထိးသၢ်လၢမုဉ်ဆါကိာ်အကျါ မုဉ်ဂၤ, ပစံးလာပကျူးမံအိဉ်လီၤ. ကျူးမံအိဉ်န့ၢ်ယၤလၢ တၢ်ညဉ်တလိဉ်တက့ၢ်. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကျူး ကျူးလီၤ, ကျူးကျူးအိဉ်တၢ်ညဉ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ကျူးဘဲ** နုဉ် မုဉ်ကျူးမံအဆိလီၤ. ကျူးမံကျူးဘဲ စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **သုဉ်ကျူးကျီ** နုဉ် မုဉ်ပဒိဉ်တၢ်သုဉ်လၢအဆံးတဖၣ်နုဉ် အခိဉ်အခံဒီး ပစံးလာသုဉ်ကျူးကျီလီၤ. သုဉ် ကျူးဘုဉ်သုဉ်ကျူးကျီနုဉ်မုဉ်ပဒိဉ်တၢ်သုဉ်အခိဉ်အခံ, တပျံာ်မုဉ်ဂၤ, ခံပျံာ်မုဉ်ဂၤ, တချံမုဉ်ဂၤ, ဒီးပကိးလာသုဉ် ကျူးကျီလီၤ. --ကနီၤ--ကရၢ် ၂

၁၅. **ကျူး** နုဉ် မုဉ်သုဉ်ယံာ်အမုဉ်တကလုာ်လၢအိဉ်ဒီး အလုၤဒီးပစံးလာကျူးလီၤ. ကျူးသလုၤနုဉ်ပမၤလၢတ ခွဲပျံၤခၢၣ်ဂၤကၤ. ဒီးအမုဉ်လၢအစၢ်ဒီးတဖၣ်နုဉ် ပမၤန့ၢ် အဖံးသဘျူးနုဉ်ပမၤတခွဲပျံၤလီၤ. ကျူးအမုဉ်အလုၤ, ဒီး ကျူးအမုဉ်စီၤအဖံးသဘျူးနုဉ်ပဖျၢတခွဲပျံၤလီၤ.

၁၆. **ကျူးကျူးကျူးကျူး** နုဉ် မုဉ်ပယုာ်လီၤတၢ်သၢ်အချံ မုဉ်ဂၤ, ပယုာ်လီၤမုဉ်မုဉ်ဂၤ, ပစံးလာပယုာ်ကျူးကျူးလီၤ. ပုၤတဂၤမိဉ်ယုာ်မိဉ်ယုာ်မးတၢ်သၢ်ကျူးကျူးလီၤ. ဒီး ဖိသုဉ်အိဉ်န့ၢ်နုဉ်ပစံးလာအိဉ်န့ၢ်ကျူးကျူးလီၤ. ပုၤဆံး တဂၤအိဉ်န့ၢ်မးအမိဉ်ကျူးကျူးလီၤ.

၁၇. **ကျူးနုဉ်လဲးနုဉ်** နုဉ် မုဉ်ပဟ်ကိာ်တပုဉ်လၢမုဉ်အ

ကျူး

ကျါဒီး ပပြိဉ်ချံအစးလၢကိာ်ယိးပမၤပုၤထီဉ်ကိာ်ယိးလၢ တပုဉ်နုဉ်ဆူစးကဆူးကတုၤဒီး ပစံးလာလၢပကျူးနုဉ် လီၤ. ဒီးပကျူးနုဉ်ယံာ်ဆူမဲးလၢနုဉ်ဒီးသိးဒီးပကျူးနုဉ် အဝဲအံၤလီၤ. ပမုဉ်ပြိဉ်ချံစးလၢကိာ်ယိးဒီးပထီဉ်ဂီၤတ ပုဉ်နုဉ်ဒီးပကျူးနုဉ်ဆူအကဆူးအကတုၤနုဉ်တက့ၢ်.

၁၈. **ကျူးနုဉ်ယံာ်ဆူမဲးလၢ** နုဉ် မုဉ်ပမၤဝဲဒ်ကနုဉ်ဝဲ ဆူမဲးလၢဒီး ပမၤဝဲဒ်ပကျူးနုဉ်ကိာ်ယိးလၢတပုဉ်ကနုဉ် လၢပပြိဉ်ချံအစးအသိးနုဉ်လီၤ.

၁၉. **ကျူးဒံး** နုဉ် မုဉ်ခိဉ်ပီၤအူအဒိးနုဉ်သုကယၢ်ကတြိဉ် ဝဲနုဉ်လီၤ. ဒီးပသးပုၤလၢပျၢၤကိးလၢ ကျူးဒံးလီၤ. ကျူးဒံးနုဉ်ပမၤလၢနၢ်စၢ်ဂၤကၤ, ဒီးပသးပုၤမၤဝဲလာထါ ဒ်အံၤ.

တခွါတံာ်တံၢ်အိဉ်ဝဲအံၤ
ထါတံာ်သုစိယံာ်ကျူးဒံး
ကျုဉ်

၁. **ကျုဉ်** နုဉ် မုဉ်သုဉ်ဖးဒိဉ်ဖးထီလၢအဘျၢတဖၣ်နုဉ် ပစံးလာမၤအသးကျုဉ်ကလံာ်လီၤ. သုဉ်တထံးအဘိ ဖျါမးကျုဉ်ကလံာ်လီၤ.

၂. **ဖျါကျုဉ်ကလံာ်** နုဉ် မုဉ်တၢ်လၢအထီအဘဉ်လိာ်, အဘျၢတဖၣ်နုဉ်ပမုဉ်ထီဉ်လၢပမဲဉ်ညါဒီး ပစံးလာအဖျါ ကျုဉ်ကလံာ်လီၤ. သုဉ်တဖၣ်နုဉ် မုဉ်ဘျၢဒီးအိဉ်ထီလၢ ခုးကျဉ်ပုၤနုဉ်ဖျါဝဲကျုဉ်ကလံာ်လီၤ.

၃. **ကျုဉ်ထီကျုဉ်လီၤ** နုဉ် မုဉ်ပုၤကညီမၤတကဲ အါဂၤ ဒီး မံလီၤဝဲခိဉ်ခံကဒါဒီး ပစံးလာမံလီၤကျုဉ်ထီကျုဉ် လီၤလီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မုဉ်ကကျုဉ်ထီကကျုဉ်လီၤလီၤ.

၄. **ကကျုဉ်ထီကကျုဉ်လီၤ**.---see ex. 3

၅. **ကျုဉ်ကတီၢ်** နုဉ် ပမုဉ်ထီဉ်ပုၤမံစုဉ်လီၤအသးဘျၢတ တံာ်ဒဲးလၢမုဉ်အူထံးမုဉ်ဂၤ, လၢလီၤမံအဖိခိဉ်မုဉ်ဂၤ, လၢ ပျံာ်စီၤမုဉ်ဂၤ, ဒီးပစံးဘဉ်မနုၤနုဉ်ကျုဉ်ကတီၢ်ဖဲနုဉ်လဲဉ်. ပစံးဒ်နုဉ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးနုဉ်သးကျုဉ်ကတီၢ် ဖဲနုဉ်မုဉ်နုဉ်မံ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢ စၢ်ကျုဉ်အသး လီၤ. စၢ်ကျုဉ်.

၆. **ကျုဉ်ကလံာ်ဘျၢကျုဉ်ကလံာ်** နုဉ် မုဉ်သုဉ်လၢအ ဒိဉ်ဒီး ဘဉ်လိာ်ဝဲဒီးဖးထီဒီးဘျၢဝဲနုဉ်ဒီး အိဉ်ဆၢထၢဉ် လၢဟီဉ်ခိဉ်တထံးယိးဒီး ပစံးလာအိဉ်ဘျၢကျုဉ်ကလံာ် လီၤ. သုဉ်တထံးအိဉ်ထီထၢဉ်မးလၢ ခုးသးကံာ်ပုၤဘျၢ ကျုဉ်ကလံာ်လီၤ.

၇. **ကျုဉ်လီၤကျုဉ်လီၤအသး** နုဉ် မုဉ်ပုၤကညီမံလီၤမုဉ် ဂၤ, ဂုၢ်စၢ်လီၤအသးမုဉ်ဂၤ, ပစံးလာကျုဉ်လီၤအသး လီၤ. ဂုၢ်သီတဘိကျုဉ်လီၤအသးလၢကျဲးဒီး ပလဲၤကျဲး နုဉ်တဘျုးဘဉ်, ပုၤတဂၤကျုဉ်လီၤအသးကဲသမိး, က

ကျူဉ်

မှ်ကံအကပ်သး။

၈. **ကျူဉ်ကတိကျူဉ်ကတိ** နှ်မှ်ပုၤလၢအဝံသးကၢဉ်
ဒီးမံလီၤလၢမှ်အူထံးနှ်ပစံးလၢကျူဉ်ကတိလီၤ။ ပုၤ
တဂၤဝံသးကၢဉ်ဒီး မံလီၤလၢ ဖဉ်ကွၢ်ထံးကျူဉ်ကတိ
လီၤ။

၉. **ကျူဉ်ကျူဉ်** နှ် မှ်ပထံဉ်ဂုၤဒီးပစံးလၢဂုၤစွါ
ကျူဉ်ကျူဉ်လီၤ။ ဂုၤဖးဒိဉ်တဘိစွါမးကျူဉ်ကျူဉ်ပတိ
စိတဘူဉ်ဘဉ်။

၁၀. **ဟးကျူဉ်ကျူဉ်** နှ် မှ်ပုၤကညိတမၤတၢ်နီတမံၤ
ဒီးဟးကြိဉ်အတၢ်နှ်ပစံးလၢဟးကျူဉ်ကျူဉ်လီၤ။
ပုၤတဂၤယိးထီဉ်ဒီး ချံဉ်တဘျီဒီး ဟးဒုဉ်အတၢ်ကျူဉ်
ကျူဉ်,တမၤတၢ်နီတမံၤဘဉ်။ --ကျူဉ်ကျူဉ်ကျိဉ်။

ကျူၤ

၁. **ကျူၤသကျူၤကလံၤ** နှ် မှ်ချံတဖဉ်လဲၤတၢ်ဒီးတုၤ
ထီဉ်ဝဲလၢပြီခိဉ်ဒီး ပစံးလၢချံတုၤထီဉ်သကျူၤကလံၤ
လီၤ။ ချံတဘျီတုၤထီဉ်သကျူၤကလံၤဒီး ပထုး
တန့ၢ်ဘဉ်။

၂. **ကျူၤကျိဉ်ကျူၤကျိဉ်** နှ် မှ်လၢၤလၢအဒိဉ်အသွါတ
ဖဉ်နှ်ပစံးလၢလၢကျူၤကျိဉ်လီၤ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ
လၢၤချံလီၤ။ ထံတလိာ်လၢကျူၤကျိဉ်အါသမိး, ထံ
တလိာ်အိဉ်ထဲလၢကျူၤကျိဉ်ကျိဉ်ပယိာ်တမုာ်
ဘဉ်။

၃. **စူၤကျူၤစူၤကျူၤ** နှ် မှ်ပလဲၤတၢ်ပခိဉ်ဆါဒီး ဖုဉ်
ထီ နှ်ပစံးလၢပလဲၤတၢ်စူၤကျူၤစူၤကျူၤလီၤ။ ပုၤတဂၤ
အခိဉ်ဆါဒီးလဲၤမးတၢ်စူၤကျူၤစူၤကျူၤလီၤ။

၄. **ကျူၤတလူၤကျိဉ်တလီၤ** နှ် မှ်ပသ့ဉ်လူၤဖျးဒံသဉ်
ဝဲအါအါကလံၤဒီး ပစံးလၢအသ့ဉ်ကျူၤတလူၤကျိဉ်တ
လီၤလီၤ။ ခုးတလီၤလူၤစိဒီးဒီးသဉ်မးကျူၤတလူၤကျိဉ်
တလီၤလီၤ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကျူၤကျိဉ်ကျိဉ်
လီၤ။ --ကျူၤကျူၤကျိဉ်။

ကျ

၁. **ကျကွၢ်တၢ်** နှ် မှ်တၢ်လၢတၢ်မိဉ်ကွၢ်ပသးတမံၤမံၤ
လၢပုၤဂၤမၤဝဲမှ်ဂုၤ, ပုၤဂၤအတၢ်မှ်ဂုၤ, ပကွၢ်ဖဲပသ့ဉ်
ညါဒီး ပစံးလၢပကျကွၢ်လီၤ။ စကကျကွၢ်ကၢ်သရဉ်
အပလီဖိတဖျဉ်ဂုၤကလဲဉ်။ စကကျကွၢ်ကၢ်သရဉ်မၤ
တလါတဖျဉ်ဖဲ,ဂုၤစကီးဇါ။

၂. **မံာ်တကျမံာ်တကျိဉ်** နှ် မှ်ပမံာ်ပကွၢ်တၢ်တစၢ်ဆါ
ဘဉ်ပမံာ်အဝါအါဒီးပစံးလၢပမံာ်တကျလီၤ။ ပုၤတဂၤ
အမံာ်တကျဒီးကွၢ်တၢ်လၢအကပၤလီၤ။

၃. **ကျထီဉ်ကျလီၤ** နှ် မှ်ပကွၢ်ထီဉ်ပမံာ်ဆူပခိဉ်တခီ

ကျ

ဒီး ပစံးလၢပကျထီဉ်ပမံာ်လီၤ။ နမံာ်မှ်ဘဉ်ပံာ်နှ်ကျ
ထီဉ်နမံာ်ဆူနခိဉ်တခီ,စကကွၢ်ကၢ်မှ်တၢ်ကမံၤအိဉ်ဇါ။

၄. **ကျယံာ်ကျိဉ်** နှ် မှ်ပတြျဉ်ယံာ်ဒီးလၢၤတုၤယံာ်
ကနဉ်အုဉ်ဒီးပစံးလၢပကျယံာ်လီၤ။ ပကျ ကွၢ်ဒီးနှ်
သိးလီၤ။ ယံာ်လူၤလံကျလၢလၢၤသုတက့ၢ်, ဒီးပုၤတနီၤ
နီၤစံးလၢကျကွၢ်လီၤဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကျယံာ်ကျိဉ်
လီၤကျယံာ်ကျကွၢ်နှ်ဒီးသိးသိးလီၤ။

၅. **ကျယံာ်** နှ် မှ်ပုၤအိဉ်လၢပကပၤမှ်ဂုၤ,လၢပချၢယံာ်
မှ်ဂုၤ, ပမှ်ကွၢ်ယံာ်ဖဲပကွၢ်သ့ဉ်ညါဒီးပစံးလၢပကျ
ယံာ်လီၤ။ ပုၤတဂၤစလဲၤအိဉ်လၢအကပၤဒီးကျယံာ်ယံာ်
လၢအမံာ်တၢ်ခံ, ပမှ်ကွၢ်တၢ်ဆူပမံာ်ကပၤဒီးပစံးလၢ ပ
ကျယံာ်လီၤ။

၆. **ကျကံ** နှ် မှ်ပကံကွၢ်တၢ်မှ်ခၢဉ်ဇၢ်တခၢဉ်ဇၢ်နှ်ပ
ကံကွၢ်ဒီးပစံးလၢကျကံလီၤ။ စကကျကံကွၢ်တၢ်တတိာ်
မှ်ခၢဉ်တခၢဉ်လဲဉ်။

၇. **ကျကျကျိဉ်ကျိဉ်** နှ် မှ်တမံာ်ပိာ်တၢ်သိဉ်ဒီး ပနှ်
ပိၤကူးသိဉ်နှ်ပစံးလၢသိဉ်ကျကျလီၤ။ တမံာ်တဂၤပိာ်
တၢ်သိဉ်မးကျကျကျိဉ်ကျိဉ်လီၤ။

၈. **စကျလဲၤကွၢ်တၢ်** နှ်မှ်ပုၤဂၤမှ်ထံဉ်တၢ်တမံၤမံၤဒီး
ကိဉ်ဝဲဒီးစလဲၤကွၢ်စကီးဒီး ပစံးလၢစကျလဲၤကွၢ်လီၤ။
ပုၤကညိကိဉ်ဂုၤအိဉ်ဖဲနှ်,စကကျလဲၤကွၢ်ကံဇါ။

၉. **ကျဖံးကျမၤ** နှ် မှ်ပုၤဂၤမှ်မၤပမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးမၤ
ဝဲပမၤဒ်နှ်ဒီးပတမၤဘဉ်။ ပမၤတမံၤဒ်ဒီးပစံးလၢပ
ကျမၤလီၤ။ ဒီးပုၤဂၤမှ်မၤပလဲၤဟံးနှ်တၢ်တမံၤဒီးပလဲၤ
ဟံးနှ်တၢ်တမံၤဒ်,ဒီးပုၤဂၤမှ်မၤပုၤဒီးပတဆါနာ်သက့
ပဟံးဆါပသးဒီးပစံးလၢပဟံးကျမၤပသးလီၤ။ နတဘဉ်
ဘဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်, ကျမၤတဂုၤ,သရဉ်မၤနလဲၤဒီးအိၤ
ဒီးနစံးလၢနလဲၤတကဲဘဉ်နှ်မှ်နကျမၤသရဉ်လီၤ။

၁၀. **ကျသံဂီၢ်** နှ် မှ်ပသ့ဉ်ညါတၢ်နာ်သက့ဒီးပသံဂီၢ်
လၢပုၤဂၤဒီးပစံးလၢပကျသံဂီၢ်လီၤ။ပုၤတဂၤသ့ဉ်ညါတၢ်
ဒီးကျသံဂီၢ်ဝဲလီၤ။

၁၁. **ကျအိဉ်** မှ်ကျမၤအဆိလီၤ။ ပမှ်မၤနၤနှ်ကျမၤ
ကျအိဉ်ပုၤတဂုၤ။

၁၂. **ကျအိဉ်ကျအိဉ်** နှ် မှ်ထီဉ်ရီၤကုၤစိဖဉ်ဒီး,သ့ဉ်သဉ်
ဝဉ်ဖျိနှ်မှ်ဝဉ်ဇၢ်တဝဉ်ဇၢ်နှ်ပအိဉ်ကွၢ်ဒီးပစံးလၢပကျ
အိဉ်လီၤ။ စကကျအိဉ်ကွၢ်တၢ်သဉ်တဖျဉ်မှ်ဆါတဆါ
လဲဉ်။

၁၃. **မှ်တကျိဉ်မှ်တကျ** နှ်မှ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖဉ်သုဇၢ်
တသု, ဂီၤစိတဂီၢ်ဘဉ်မၤသးပြုးတစးစးသုတစးစး,အ
ဆူဉ်နှ်ကျိဉ်ကျိဉ်ဒီး အဝါတဘိဘိ, ဒီးအသုတဘိဘိ,
အဂီၢ်တဘိဘိဒီးညါဒီး ပစံးလၢမှ်တကျလီၤ။ဒီးပုၤက
ညိနှ်အထွဉ်အိဉ်ဒ်နှ်တနီၤနီၤဒီးကိးဝဲလၢထွဉ်ဖါမှ်

ကျ

လီ၊ ထွ်ဖါမုာ်တဖုမုာ်တကျပကွာ်ဂုၤကၤ၊

၁၄. **မုာ်တကျမုာ်တကျ** နှ် မုာ်ပုၤကညိဆဲးဖိုးဟုတဝါ
ဘၣ်ဒီးပစံးလၢမုာ်တကျလီၤ. နသါကဆဲးဖိုးမနုၤဟုမုာ်
တကျနှ်ပအိၣ်ဝံၣ်ခါ.

၁၅. **ကျကဆုၣ်** နှ် မုာ်ပမၤချံၣ်ဘိမုာ်ဂုၤ, ပမၤဘိဘိ
မုာ်ဂုၤ, ပမၤယဲာ်တိၣ်နးတိၣ်လၢသုၣ်ဒီး ပမုာ်အဲၣ်ဒီးအဘၣ်
လီၤ. အကဆုၣ်နှ်ပတြၢၣ်ဒီးလၢသုၣ်ဒီးပစံးလၢပကျက
ဆုၣ်လီၤ. ကျကဆုၣ်နချံၣ်ဘိလၢလၢသုၣ်ဒီးနှ်တက့ၢ်,
ပုၤကညိနှ်မုာ်မၤကဆုၣ်သုၣ်ဒီး ကျကဆုၣ်ဝဲလၢလၢ
ခိၣ်လီၤ.

၁၆. **သကီၤဘုၣ်သကီၤကျ** နှ် မုာ်သကီၤတကလုာ်အ
သုၣ်ထဲစုမုာ်စုဆုၣ်ဒီးအထံးပုၣ်ဝဲလၢအလုာ်အဒုပုၣ်လီၤ
ဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီး အဆုၣ်အါတုၤပလဲၤလၢအကျါတ
သုဘၣ်နှ်ပကိးလၢသကီၤကျလီၤ. သကီၤကျနှ်ပချီ
ကျိးအိၣ်အသုၣ်ဆိၣ်ကၤ.

၁၇. **တကျတိၤပၤ** နှ် မုာ်ပကတိၤတၢ်ဒီးပုၤဂၤဒီးပုၤဂၤ
တက့ၢ်စၢ်ဆၢဘၣ်ပမဲာ်ဒီး ပစံးလၢဟံၣ်အသးသကျတိၤ
ပၤလီၤ. ပုၤတဂၤပျံၤပုၤဒီး ပသံဂီၢ်အတၢ်ဒီးအိၣ်ဒၣ်အ
တၢ်တကျတိၤပၤလီၤ.

ကျါ

၁. **ကျါကျါကျါကျါ** နှ် မုာ်တၢ်ကိၢ်နးနးကလဲာ်ဒီးပစံး
လၢတၢ်ကိၢ်ကျါကျါလီၤ. တၢ်ကိၢ်ကျါကျါနှ်ပအိၣ်တကဲ
ဘၣ်ဒီးပယုအိၣ်ကဒုလီၤ. စစံးစကကူးဘုဒီးတၢ်ကိၢ်မး
ကျါကျါလီၤ.

၂. **ဆါကျါကျါ** နှ် မုာ်တၢ်ဆါနးတုၤပကီၤတကဲဘၣ်ဒီး
ပစံးလၢဆါကျါကျါလီၤ. စသးပအူးဆါမးကျါကျါလီၤ.
စခိၣ်တဖျါၣ်ဆါမးကျါကျါစအိၣ်တမုာ်ဘၣ်, စတုတဖျါၣ်
ဆါမးကျါကျါလီၤ. မုာ်အူကိၢ်သွးစခိၣ်ဆါမးကျါကျါ
လီၤလဲၣ်မိၣ်.

၃. **ကျါကျါကျါကျါ** နှ် မုာ်ပုၤကညိဖိကးတြးတြးဒီး
ပစံးလၢကးကျါကျါလီၤ. ပုၤကညိအဖိတဂၤပျံၤတၢ်ဒီး
ကးမးကျါကျါလီၤ.

ကျါ

၁. **လုၢ်ကျါဒးဘျါ** နှ် မုာ်ပုၤကညိမၤသံညၣ်လၢသုၣ်
တကလုာ်အဒီးအလုာ်ဒီး သုၣ်ယံၣ်တကလုာ်အဖံးဒီးပ
စံးလၢပလုၢ်ကျါလီၤ. ပလုၢ်ကျါဒးဘျါနှ်ပဟံးန့ၢ်သုၣ်
လၢအမူၤသံညၣ်တဖၣ်အဒီးမုာ်ဂုၤ, သုၣ်ယံၣ်လၢအဖံးမူၤ
သံညၣ်တဖၣ်မုာ်ဂုၤ, ပတီၢ်ဘျးတီၢ်ဘျးဒီးပကျဲကျဲလၢကွံ
ပုၤဒီးညၣ်သံညၣ်ပစံးလၢပလုၢ်ကျါလီၤ.

မုာ်လုၢ်ကျါလၢလၢဆုၣ်နီၤ

ကျါ

ပုၤဒးဘျါလၢလၢဆုၣ်နီၤ

သံညၣ်ဒိၣ်စီၤတက့ၢ်လီၤ.

သံဒုၣ်ဒိၣ်စီၤတက့ၢ်လီၤ

မၤကအဖိဒိၣ်ထီၣ်သီ

ကွၢ်တံာ်တၢ်ပုၤအီၤတခီ

၂. **ပုၤကညိလုၢ်ကျါ** နှ် ဘၣ်တစုစုစံးဝဲလၢပတီၢ်ထံးဒီး
ဘၣ်တစုစုစံးဝဲလၢပဒိလီၤထံးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုစံးဝဲ
လၢပတီၢ်လီၤထံးလီၤ. ဒီးတစုစုစံးလၢပတီၢ်ကျါလီၤ.

၃. **ကျါမိၤပျံၤမိၤ** နှ် မုာ်သုၣ်ဖိလၢအဖံးမူၤသံညၣ်, ဒီး
သုၣ်ယံၣ်လၢအဖံးမူၤသံညၣ်နှ်ပစံးလၢကျါလီၤ. လဲၤ
ဝဲကျါမိၤပျံၤမိၤပကလဲၤတီၢ်လီၤထံးတက့ၢ်.

၄. **ကျါဘိကျါတြး** နှ် မုာ်သုၣ်ယံၣ်လၢအဖံးလၢဘိ
တကလုာ်နှ် ပစံးလၢကျါဘိလီၤ. ဒီးအဖံးန့ၢ်မူၤ သံ
ညၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအပြဲတကလုာ်ဒီးအသုၣ်တကလုာ်
လီၤ. ကျါဘိနှ်ပမုာ်တၢ်လီၤအဖံးဆူထံကျါဒီးညၣ်မူၤ
သံဝဲနှ်ပစံးလၢကျါလီၤ. ဒီးအဖံးလၢဘိနှ်ပကိးလၢ
ကျါဘိလီၤ.

၅. **ကျါဘုၣ်ကျါတြး** နှ် မုာ်သုၣ်ဖိတကလုာ်နှ်အ
သုၣ်ဘၣ်ဒ်ဘိဘၣ်သုၣ်အသးဒီး နီစုဆုၣ်မိၤဒီးအထံးထဲ
ခိၣ်မုာ်ဒိၣ်နှ်ပကိးလၢကျါဘုၣ်လီၤ. ဒီးကျါဘုၣ်နှ်ပ
အိၣ်အသုၣ်, ပအိၣ်အချံၣ်ပထိးဘိဘၣ်အသးနှ်လီၤ.

ကျါဘုၣ်ခိၣ်ထံးဆိမံးဝဲ

ပဖိလၢလုကျါခိၣ်ပဲ

၆. **ကျါကျါ or ကျါကျါကျါကျါ** နှ် မုာ်ထံးဆဲး
ကလၢလၢပလီယုၤခၢ်စိးအပူၤဒီး ပစံးလၢကျါကျါ
ကျါကျါလီၤ. ဒီးပုၤကညိကျါထီၣ်ကျါလီၤအမဲာ် နှ်
ပစံးလၢကျါကျါကျါကျါကျါစုၢ်ကိးလီၤ. ထံးဆဲးက
လၢလၢပလီယုၤကျါကျါကျါကျါကျါနှ်ခဲ.

နီၢ်ဝဲမုာ်သလီၤအလံး

ကျါကျါလၢစီၤမဲာ်တီၢ်ခဲ

၇. **ကျါကျါကျါ** နှ် မုာ်ပကွၢ်ထီၣ်ဆၣ်လၢမူခိၣ်ဒီး
တစိၢ်ဖိယုၤတဖျါၣ်, တစိၢ်ဖိယုၤတဖျါၣ်ဒီးပစံးလၢယုၤ
ကျါကျါကျါကျါကျါကျါလီၤ. စကွၢ်ထီၣ်ဆၣ်တ
ပုၤယုၤမးကျါကျါကျါကျါကျါကျါလီၤ. ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးလၢအယုၤကျါခိၣ်ကျါခိၣ်ကျါလီၤ.

၈. **သုၣ်ကျါကျါ** နှ် မုာ်ပမဲာ်သုၣ်လီၤ. ဒီးပုၤနီၤ
နှ် စံးဝဲလၢသုၣ်ကျါကျါအသုၣ်နှ်မုာ်ပမဲာ်လီၤ. ဒီး
ပုၤလၢပျါတဂၤလဲၤန့ၢ်မၤဘၣ်ပုၤနီၤဒီးအမၤပုၤနီၤမုာ်နှ်
စံးဝဲဒၣ်လဲၤမၤန့ၢ်အိၣ်သုၣ်ကျါကျါအသုၣ်လၢမိၢ် အိၣ်
တက့ၢ်. ဒီးအဝဲနှ်လဲၤဆူအမၤအမိၢ်အအိၣ်ဒီး စံးဝဲလၢ
အမုာ်ပုၤနီၤန့ၢ်န့ၢ်မုာ်မၤလီၤအိၣ်သုၣ်ကျါကျါအသုၣ်
လၢနီၤလီၤ. သုၣ်ကျါကျါအသုၣ်မၤအသးဒ်လဲၣ်ဒ်

ကျပ်

လဲၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်စံးဝဲဒၣ်, ဒီးအမံၤပုၤစံးအိၤ စသ့ၣ်ညါယၢ်, စကမၤန့ၣ်အိၣ်စဖိမုၢ်လၢ သၣ်ကျၢ် အသၣ်လီၤ. ဒီးစုၣ်လီၤကိၣ်ဇၢဖုဇၢဒီး တီၢ်ကိၣ်ဒီး ကိးဖိၣ်ဖိဒ်ဖိသၣ်အါအါကလဲၣ်ဒီးသိးကအိၣ်ကိၣ်န့ၣ်ဒီး ဖိသၣ်အိၣ်အါအါကလဲၣ်အဖၤမုၢ်န့ၣ်ဒီး အကဖုအူၣ်း ထီၣ်န့ၣ်ပုၤကညိဖိအမဲၣ်သၣ်တိၣ်န့ၣ် ခဲလၢ်ဒီး ဒၢဝဲပုၤ တဒီးတဖျၢၣ်ညါဒီးဖျိၣ်ယၢ်တံၢ်ဝဲဒၣ်အခိၣ်ယါမနၤဒီးစံး ဝဲလၢအမၢ်န့ၣ် က့ၤဟ့ၣ်စဖိမုၢ်အံၤဒီးပိးထီၣ်လၢကျဲ တ ဂ့ၤဇိၣ်,ဒီး အမၢ်န့ၣ်က့ၤဟံးဝဲဒီးဆိကမိၣ်ဝဲတၢ်လၢသၣ် ကျၢ်ကျၢ်အသၣ်အံၤမၤသးဒ်လဲၣ်,စကပိးထီၣ်ကွၢ်ဇဲ, ဒီးပိးထီၣ်ကွၢ်ဝဲဒီး ပုၤကညိအမဲၣ်သၣ်န့ၣ်ယူၤထီၣ်ကွၢ် လၢတဒီးပုၤန့ၣ်လၢ်လ့ၤတက့ၤဒီးဖျိၣ်ယၢ်က့ၤတ ဒီးန့ၣ် ပစုၢ်ပတုၤဒီး ချုးန့ၣ်က့ၤဝဲခဲဖျၢၣ်သၢဖျၢၣ်ဇၢဒီး က့ၤဟ့ၣ် အမၤဒီး အမၤန့ၣ်ဒုးထီၣ်န့ၣ်သ့ၣ်အခိၣ်လၢယၢ်ဒီးအိၣ်ပုၤ ကညိအမဲၣ်သၣ်လၢအမိၢ်ဟ့ၣ်ယုၢ်အိၣ်န့ၣ်ဒီး အုၣ်ဝဲပိၢ် သိၣ်သထူးကလၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,တၢ်ဂ့ၤ, ဒၣ်ပမိၢ်ပပၢ်,အိၣ် ဘၣ်သၣ်ကျၢ်ကျၢ်အသၣ်စံးဝဲဒၣ်,ဒီး ကယၢ်ဒၣ်ပုၤက ညိအဖိလၢ အလဲၤအိၣ်ကိၣ်လၢပုၤန့ၣ်တီၢ်န့ၣ်ဒီး အမဲၣ် ဘျီၣ်ခံၤသၢဂၤ, ဒီးအဂၤတဖၣ်အမဲၣ်ဆါဒီးဘျီဝဲတဖၣ် န့ၣ်မုၢ်အမဲၣ်ပုၤယူၤက့ၤလၢပုၤတဂၤပိးထီၣ်န့ၣ်ဒီး ဟဲက့ၤ အိၣ်က့ၤဝဲအလီၤဒီးအမဲၣ်ဆါဒီးဘျီက့ၤဝဲဒီးပုၤလၢပုၤန့ၣ် အိၣ်ကွၢ်အမဲၣ်ပုၤခံၤသၢဂၤန့ၣ်အမဲၣ်ဆါဒီးဘျီၣ်ကိးဂၤ ဃးလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၅၁ . ပသ့ၣ်ကျၢ်ကျၢ်

၉. ပစံၣ်တၢ်မတၢ်တဂၤလၢပုၤတဂၤဒီးပုၤဝဲၣ်ခါသၢဂၤဒီး အဝဲတဂၤန့ၣ်လဲၤန့ၣ်မၤဘၣ်လၢပုၤအနါလီၤ. အမၤန့ၣ် ဒၢထီၣ်ဒီး ကိးအိၣ်တၢ်ဆံၣ်တကျဲလီၤ. ဒီးအဝဲသံကွၢ် အီၤတၢ်မိၣ်အိၣ်နသးလၢမနုၤအဆံၣ်တမံၤလဲၣ်. ဒီးအ မၤစံးဆါအီၤတၢ်မိၣ်အိၣ်စသးလၢသၣ်ကျၢ်ကျၢ် အသၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. အဝဲလဲၤယုၤမၤတၢ်ဆံၣ် ကူမံၤကူကစၢၤဒီးစံးဝဲဒၣ် တမ့ၢ်ဘၣ်သၣ်ကျၢ်ကျၢ် အသၣ်ဘၣ်. ဒီးစံး အဝဲနမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ် သၣ်ကျၢ်ကျၢ်အသၣ် ဘၣ်ဒီးလဲၤ ဆူမိၢ်အအိၣ်ဒီးမၤအမၤန့ၣ်ယၢ်တက့ၢ်. အဝဲန့ၣ်တ ဝဲ သ့ၣ် ကၢၣ် သးကၢၣ် ဘၣ်ဒီး လဲၤဝဲဆူအမံၤပုၤအိၣ်လီၤ. လဲၤ တုၤဒီးစံးဝဲဒၣ်မုၢ်ပုၤ ဇၢနဖိမုၢ်စံးဝဲဒၣ်တၢ်မိၣ်အိၣ်သါ သးလၢသၣ်ကျၢ်ကျၢ် အသးဒီးမၤစဟဲ ဆူအိၣ်လီၤ. ဒီးအမံၤပုၤစံး ဆါအီၤအၢၣ်မုၢ်န့ၣ်ဂ့ၤလဲၤ အိၣ်ဒၣ်ကလိၢ်မုၢ် ထူၣ် တုၤမုၢ်ယုၤခဲဆါအူၤတက့ၢ်ဖိမုၢ်ဝဲဒၣ်, အမၤန့ၣ် လဲၤအိၣ်သကိးအဂီၢ်မိၣ်ဒီးအဝဲဒၣ်အိၣ်လၢအမၢ် လီၤခဲ န့ၣ်စုၣ်လီၤဟ့ၣ်တလီၤဒီး တီၢ်သိၣ်ဝဲလၢဆၢၣ်ပုၤန့ၣ်တူၣ်

ကျပ်

တူၣ်လီၤ. ဖိဒ်ဖိသၣ်လဲၤကွၢ်ကိၣ်အီၤဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖဲဒၣ်,န တီၢ် မနုၤန့ၣ်လဲၣ်. ဒီး အတၢ်အူၣ်းထီၣ်န့ၣ်ကွၢ်အမဲၣ် ချဲတခိၣ် တခိၣ်လီၤ. ဒၢန့ၣ်ဝဲလၢပီၤပူၤဒီးဘိၣ်ယၢ်ဝဲအခိၣ်ကစီဒီး ဝဲဒီးမုၢ်ဘၣ်ဒီးအမၢ်ဟဲက့ၤတုၤဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖိမုၢ်ဝဲဒၣ်,န က့ၤလၢကျဲဒီး ပိးထီၣ်အခိၣ်တဂ့ၤ, က့ၤဟ့ၣ်နမၤကပိး ထီၣ်ဒၣ်ဝဲတက့ၢ်. အမၤန့ၣ်က့ၤဟးဖိကျဲဒီး အသးလိၣ် ထီၣ်လၢအကပိးထီၣ်ကွၢ်ဝဲတကျဲလီၤ. ဆိကမိၣ်ဝဲ လၢ အသး, ပစံးတၢ်သၣ်ကျၢ်ကျၢ်အသၣ်အံၤမုၢ်မနုၤတမံၤ လဲၣ်. ပိးထီၣ်ကွၢ်ဝဲကယိကယိဒီး အိၣ်လၢပမဲၣ်ပုၤက လၢၣ်ကလုးကလၢၣ်ကလုးဒီးတၢ်မိၢ်ပုၤလၢအဆါတဖၣ် န့ၣ်စံၣ်ထီၣ်ကွၢ်မးဖြးဖြးဖြးဖြးဖြးဒီးလၢ်မးတနီၤ ညါလီၤ. တၢ်အမဲၣ်ပုၤလၢအစံၣ်ဖျိးထီၣ်က့ၤတဖၣ်န့ၣ်ဒီး က့ၤန့ၣ်က့ၤဝဲဆူအလီၤလီၤလီၤ. တၢ်အမဲၣ်ပုၤလၢအက တုၤ ယၢ်ယၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဒီးအကစၢ်အမဲၣ်ဟးဂီၢ်ကွၢ်ဝဲလီၤ. အ ဝဲဒၣ်က့ၤဟ့ၣ်အမၤဒီး အမၤန့ၣ်ကျၢ်ဘၢယၢ်အခိၣ် လၢယၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်.

တၢ်ဂ့ၤဒၣ်ပမိၢ်ပပၢ်

အိၣ်ဘၣ်သၣ်ကျၢ်ကျၢ်အသၣ်

ဒီးအုၣ်ဝဲလၢယၢ်ကတၢၤလၢ်န့ၣ်ပိးဖးသိၣ်မးဒီး ထူးဒီး ထူးလီၤ. ဒီးအဝဲတဂၤန့ၣ် အဖံးသက့ၣ်အခိၣ်သက့ၣ်မး ရၢ်ရၢ်လီၤ. တုၤမုၢ်အန့ၣ်တစုဒီးလဲၤဆူအစါအသ့အအိၣ် ဒီးစံးဝဲဒၣ်အစါအသ့ဇၢ, ယဲဒၣ်စမၤတဂၤအံၤမုၢ်ပုၤအနါ လီၤ. မ့ၢ်စကမၤက့ၤအီၤဒီးသိးအကချုၣ်ထီၣ်က့ၤန့ၣ်ဒ် လဲၣ်, ဒီးအစါအသ့စံးအီၤကွၢ်လၢအမံၤသါသိၣ်ဇိၣ်ဇိၣ်န့ၣ် ဒီးဘျးထီၣ်တခွဲဆၣ်လၢစီလီၤန့ၣ်တဘျီဒီးစဲၤလီၤဝဲအ ထးခိၣ်န့ၣ်ဒီးတခွဲထီၣ်ကွၢ်ကိၣ်အကဖုန့ၣ်တက့ၢ်န့ၣ်, အ သ့အစါစံးအီၤန့ၣ်ဒီးဟဲက့ၤတခွဲထီၣ်က့ၤအမၤကဖုန့ၣ် လီၤ. မၤဝဲဒ်အသ့အစါမၤလိၢ်အီၤအသိးန့ၣ်ဒီးကွၢ်ဝဲလၢ အမၤမံၤသါသိၣ်ဇိၣ်ဇိၣ်န့ၣ်ဒီး ဖိၣ်န့ၣ်စီလီၤတဘျီဒီးဘျး ထီၣ်တခွဲအဆၣ်ဒီး စဲၤလီၤထီၣ်ဝဲဝဲအမၤကိၢ်ပုၤန့ၣ်ဒီး ဃးဒီး အမၤအကဖုန့ၣ် ဟဲယုၢ်ထီၣ်ဒ်ပျၢ်အသိးရဲးရဲးဒီး အုၣ်တခွဲန့ၣ်ဒီးအဝဲအီၤထီၣ်သစးကလၢ်ဒီးန့ၣ်ဝဲဒီးဖၢန့ၣ် ကွၢ်ဝဲဆူမုၢ်အူၤအပူၤဘးန့ၣ်ဒီးသံဝဲလီၤ. တုၤမုၢ်အန့ၣ် တစုဒီး ချုၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲဒ်ပသိးသိးလီၤ. လဲၤအိၣ်သကိး အမိၢ်ဒီး ကွၢ်တၢ်လၢအမိၢ်သကံၤခိၣ်ပီၤတုၤမိၢ်န့ၣ်တထံၣ် ဘၣ်တၢ်နီၤတမံၤဘၣ်ဒီးစံးအမိၢ်မိၢ်ဇၢ, အအံၤတစု အံၤန သကံၤခိၣ်ပီၤက့ၤမိၢ်တၢ်ယုၢ်တအိၣ်လၢနီၤတမံၤ ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. လၢခဲလၢပုၤတၢ်ယုၢ်တၢ်ယၢ်တလီၤတ ကွၢ်မးနီၤတခိၣ်လဲၣ်,မုၢ်အဂီၢ်လဲၣ်.ပုၤကညိအညၣ်အိၣ် လၢသကံၤခိၣ်န့ၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးလီၤကဲလၢသ့ၣ်မုၢ်ဖဲယုၢ်မုၢ် ဖဲးလီၤ. မ့ၢ်အချုၣ်ထီၣ်က့ၤဒီး ကွၢ်တၢ်အမဲၣ်မၤ သးဒ်ပုၤ

ကျည်

ချုပ်အသီးလီ၊ အမိတခိကွာအဖိမုဒ်ဒီးဆိကမိပ်ဝဲလ၊ အသးစံးဝဲဒင်၊ စဖိမုဒ်အံတစုအံလီလးဒိကလဲင်၊ တယီလ၊အလီဘဉ်မနုလဲင်၊ အမာနုလဲယုအိပ် သကိးအဂါမိပ်အလီခံဒီး စံးအဖိမုဒ်နုဖိမုဒ်စ၊ လဲ၊ ဟံးထိပ်ကုမိအသံလီတဲာ်နုတက့၊ အဖိမုဒ်လဲ၊ လီယုတဲာ်ဒီးတထံဘဉ်ဝဲနီတမံဘဉ်ဒီးစံးဝဲဒင်မိစ၊ စတထံမတဲာ်နီတမံလဲင်၊ဒီးအမိစံးဆါအါ ကွာ ထိပ် စမဲာ်ကွာထိပ်ဝဲဒီး အမိထူးဝဲင်လီအကိပ်ပုနုသဖူး ကလံဒီးနီထိပ်ကုကဒီးဝဲဒ်လီလီ၊ ဟံကွာထိပ် ကွာအမိသကံခိဒီး တဲာ်ညဉ်ယုအိပ်မးယိလီယံ လိဒီး အိပ်ပုးပုးဘျးအိပ်ဒင်အီလီစံးဝဲဒင်၊ အဝ၊ လဲအိပ်သကိးအဂါမိပ်နုမုဘဉ်ဒီး အဝ၊ဟံကုဒီးအ ဝ၊ကုယုအါဆူဟံလီ၊ လဲခံကုဒီးအိပ်ကဒီးဒိ ခိ်ဆိုးထိပ်တသီလီ၊ အဝ၊လဲဝဲာ်နုအိပ်ခိ်ဆိုး ထိပ်ဒီးစံးဝဲဒင်တမုဘဉ်၊ အဝ၊လဲဝဲာ်နုအိပ်ခိ်ဘး လီဒီးစံးဝဲဒင်တမုဘဉ်၊ အဝ၊လဲဝဲာ်နုအိပ်ခိ်လဲာ် တုာ်ဒီးစံးဝဲဒင်တမုဘဉ်၊ အဝ၊လဲဝဲာ်နုအိပ်ခိ်ဆိုးထိပ် သီလီအအိပုနုဒီးစံးဝဲဒင်လဲအတမုဘဉ်တပုနု ဘုစယုလီ၊ ယံာ်ယံာ်ဒီးစံးဝဲဒင်နုမုတသုညဉ်ဘဉ်နု လဲမာမိကျိနုနုတက့၊ ဒီးအဝ၊နု တဝံသုညဉ်ကုာ် သးကုာ်ဘဉ်ဒီးလဲဝဲာ်ဆူအမံပုာ်အိပ်ဒီးစံးဝဲဒင်၊နုဖိမုဒ် တဂါကိးအိပ်ခိ်သုညဉ်ဒီးစံးဝဲဒင်အါတမံမံစံးဝဲ မုာ်တမုာ်၊ စလဲမာနုအါခံမံမံစံးဝဲမုာ်တမုာ်ဘဉ်ဒီးမ၊ စဟဲဆူအိပ်လီ၊ ဒီးအမံပုာ်စံးအါဖိမုဒ်ဝ၊စ၊မု ကံ နကမံတသီဒီးပမာဒိပ်ခိ်ဆိုးထိပ်ကနုသုာ်၊ဒီးအမာ မံစံးနုတသီဒီးလဲမံသကိးဝဲဒီးအသိပ်လီ၊ ဒီးအသိပ် အမါနု အနီတသပုာ်ကလိဘဉ်အိပ်ထိပ်သီစုာ်ကိး လီ၊ ဖိသုာ်မံတုာ်သတးဒီးအသိပ်အမါနုအဟာမ၊ ဆါ ထိပ်သတးဒီးကသံမးဂုာ်ဂါအူကြူးကြူးဒီး စုာ်ဝဲကံဝဲ တဘဉ်ဘဉ်နီတမံဘဉ်စံးဝဲဒင်၊ သါကလဲထိပ်ဆူပျံာ် ဖိဒီး ထိပ်လဲအမံပုာ်ဆုာ်နီလဲကျူခံနုအိပ်တရ ငုဒီးဟဲကုနုဝဲလီ၊ ယံာ်ယံာ်ဖးဖိမုဒ်ကွာမုာ်ဒီးဖိသုာ် နုလီလုးကွာ်လီ၊ လီလုကွာ်ဝံဒီးဖိသုာ်နု ဒါနုဝဲ လဲပိပုဒီးဘိယံာ်ဝဲအိပ်ဝံဒီး လဲဆုာ်ကွာ်ဝဲဆူ ပုာ် လံကျိလီ၊ မုာ်ဆုာ်ထိပ်ဒီးမတတဂါနု ဟဲကုာ်ဆူ အမံပုာ်အိပ်ဒီး အမံပုာ်ဒါနုနုဟံအါလဲဖိသုာ်လီ၊ လုးကွာ်ဒီး ပုာ်လဲဆုာ်ကွာ်ဝဲပိနုလီ၊ ကုာ်ဝဲဖးဖိကျိ ကွာ်လီအကုပုဒီးမုာ်လဲအသိပ်လဲဆုာ်ကွာ်အဖိပိ နု ဒီး အသးအုာ်ဂံာ်ကဒီးနုအလီနုလီ၊ ဟဲကုတုာ် ဒီးအမါနုတိာ်အိပ်ဝဲလဲဆုာ်ပုာ်ဒီးဒီးစံးအဝ၊နု သါ ကအိပ်စုာ်ကိးခါ၊အဝ၊စံးဆါအါစတအိပ်ဘဉ်၊ တုာ်နု တပဟာဒီးလဲစံးဘဉ်ကဒီးအစါအသုဒီးအစါအသုစံး

ကျည်

အါ၊အခိ်သုာ်မုာ်အိပ်ဒ်နုဒီးနုမတဟါမံဘဉ်ပျံာ်စ၊ မုာ်မးနကမာသံကွာ်ဒီးကဟါမံလီ၊ ဒီးသံကွာ် အစါ စံး ဝဲဒင်အစါစ၊ ပကမာသံဒ်လဲင်၊ ဒ်အပုာ်လီသုတ အိပ် တဂုာ်နု၊ဒီးအစါစံးအါ၊ကွာ်လဲအမံနုသလဲထိပ်အ ခံထိပ်ဂါထးလုဒီး လုကံအဖိခိ်ထံနုနု၊ကုာ် မာဝဲဒ် အစါစံးအါအသီးနုဒီးအမါနုသံဒီးလဲစံးဘဉ်အမံ ပုာ်လီ၊ အမံပုာ်နုဟုလဲအဖိမုဒ်သံဒီးဟဲမးဝဲဒီးဟိပ် ဒီးယာ်ဒီးစံးဝဲဒင်၊ စဖိမုဒ်မာလိာ်အိပ်မးတမဟါမဟါ နံာ်ဘဉ်မနုလဲအသံလဲင်၊ ဒီးအမာစံးဆါအါ၊ဆါထိပ် သတဲာ်သတိာ်ဒီးသံဝဲလီ၊ ဟဲတုာ်ဒီးကွာ်ယုအဖိမုဒ်အ ပုာ်လီပုာ်တုာ်နုဒီးဂါညါဒီးအပုာ်လီတအိပ်ဘဉ်၊ အိပ် ဒီးထဲအလံာ်တဘုာ်ဒီးနုသါကကွာ်ဝဲအလံာ်ပုာ်ဒီးအမာ စံးအါနုကွာ်တုာ်တတဘးနုဒီး နုသါကကွာ်ဒီးအဝဲတ ငုနုမုာ်နုတယိယာ်ဘဉ်မနုလဲင်၊ တုာ်တုာ်ထးခုာ်ခိ် နု ပဆးလီလဲဟိပ်ခိ်ပျံာ်နုပဆးလီအ ကုအိပ် ပျံာ်နုပုာ်ထဲယာ်အါနုတထံဘဉ်ယာ်ဘဉ်ခါ၊ တုာ်မုာ် အ နု တစုတကွာ်လဲဘဉ်ဝဲဘဉ်ဒီး လဲကုာ်လီ၊ ကွာ်ဝဲဒီး မာလိာ်ဟံဝဲဒင်အတဲာ်စံးဝဲဒင်ဖိမုဒ်စ၊ မုမုာ်ပုာ်မ၊ နုမာ သံနုဒီးမိကဟဲကိးနုသါဟါ၊ကိးဆါမိတက့၊ကနု ဝဲတမုဒါလဲအနုဒီး လဲကဒီးဝဲဆူအသရုာ်အအိပ်ဒီး သရုာ်စံးအါ၊ သုဒိပုာ်ဝဲာ်ခါသါဂါနုယိနီလဲာ် သါကျိ ဒီး လဲပုာ်ကံအသုာ်ခိ်နုသါဟါနု၊ကုာ်မုာ်ဟဲပုာ် နုအသုာ်ခိ်မုာ်သီထိပ်ကလိာ်ကလံဒီးတိာ်လီ၊ ကံ ပြိပြုာ်ပြုာ်ပြုာ်နု၊မာဝဲဒ်အစါစံးအါအသီးနုပုာ် ထိပ်သါဟါဒီး ကုာ်နုစံးဝဲဒင်၊တမုာ်သမိဘဉ်ပုာ်က ညီမာသံနုဘဉ်၊ မုာ်နုသံဒ်နုတလီ၊ အအါ တစုအါ စတဟဲကိးလဲဘဉ်နုဘဉ်စံးဝဲဒင်၊ဒီးကတဲာ်ဝဲလီ၊

၁၀. ကျည်ကျည်ကျည်ကျည် နု မုာ်ပဒိထးဒိဖိသိပ်နုမုာ် ဂု၊ပဒိလဲာ်ဒိလုသိပ်နုမုာ်ဂု၊ ပစံးလဲာ်သိပ်ကျည်ကျည် ကျည်ကျည်လီ၊

၁၁. ကျည်ကျည်ကျည် နု မုာ်သုာ်တကလုာ်နုအလဲ ကါဒ်သုာ်ဂု၊အလဲအသီးဒီးဂါတဘးသုမုာ်အလဲနုပ ကိးလဲကျိကျည်လီ၊ ကျိကျည်အလဲနုပမာဒိပ်ကွာ်ဂု၊

၁၂. ကျည်ကျည် နု မုာ်တမာ်ပိာ်တဲာ်သိပ်နုပစံးလဲာ် သိပ်ကျည်ကျည်လီ၊ တမာ်တဂါပိာ်တဲာ်သိပ်မးကျည် ကျည်လီ၊

၁၃. ကျည်ကျည်ကျည်ကျည် နု မုာ်တဲာ်အပျံာ်ဝါကပိာ် ဒ်ပစိထဲအသီးဒီးပစံးလဲကျည်ကျည်ကျည်ကျည်လီ၊ ဝဲ သုာ်ဝဲသိ၊ဝဲလဲာ်ဝါတဖာ်နု မးအသးကျည်ကျည်ကျည် ကျည်ဂု၊က၊

၁၄. ကကျည်ကျည် နုမုာ်မုာ်အဒီးသီးသီးဒီးကျည်ကျည် ကျည်ကျည်နုလီ၊ဒီးပုာ်ကညီအမဲာ်သုာ်နုပစံးစုာ်ကိး

ကျပ်

လၢကကျပ်ကကျပ်လီၤ. ပှၤတဂၤကျပ်ထီၣ်ကျပ်လီၤအမဲၣ်သၣ်မၤအသးကကျပ်ကကျပ်လီၤ.ကလၢၣ်.၁၀

၁၅. **ပတီၢ်ထး** န့ၣ် သိၣ်ဝဲကျပ်ကျပ်လီၤ. တမံၣ်ပိၣ်ထးသိၣ်မးကျပ်ကျပ်လီၤ.

၁၆. **ကျပ်ကျပ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယဲၣ်ဘၣ်ဒီးလၢသိၣ်ကျပ်ကျပ်လီၤ. ဒီးပနၢ်ကန့ၣ်သိၣ်ကျပ်ကျပ်လီၤ.

၁၇. **ပလဲၤဟးကျပ်** န့ၣ် ပလဲၤတၢ်ပထံၣ်န့ၣ်သက့တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီး ပဆးပဆးတဘၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပလဲၤဟးကျပ်လီၤ. စလဲၤဟးတၢ်မဆါတနံၤကျပ်သမိး,စထံၣ်န့ၣ်သက့တၢ်ဒီးစဆးစဆးတဘၣ်ဘၣ်.

၁၈. **ပှၤကျပ်မုၢ်ကျပ်ခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိသၣ်ခွါလၢသါဘၣ်ပိၣ်မုၢ်နးနးကလဲၣ်ဒီး မၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်,ဒီးပိၣ်မုၢ်လၢသါဘၣ်ပိၣ်ခွါနးနးကလဲၣ်ဒီး မၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အကျပ်မုၢ်ကျပ်ခွါလီၤ. ဒီးပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်ဖိကွီၤကနၢ်အဖိန့ၣ်ဖိသၣ်ဒီးတဂ့ၤဘၣ်, ပဒီးန့ၣ်ပကျပ်မုၢ်ကျပ်ခွါစံးဝဲဒၣ်.

ဖိကွီၤပဒီးကျပ်မုၢ်ကျပ်

ဂ့ၤဒၣ်န့ၣ်ဖိကွီၤကနၢ်

ဖိကွီၤပသီးကျပ်ခွါကျပ်

ဒီးနၢ်ဆိးနၢ်တဘျီလၢ.

၁၉. **သကျပ်သက့** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီလၢမၤတန့ၢ်အိၣ်တကဲဘၣ်တဖၣ်ဒီးမၤအိၣ်ကသူဟီၣ်ဘီၣ်,ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိ,ဒ့ၣ်ဖိညၣ်ပိၣ်တန့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပှၤသကျပ်လီၤ. ပှၤတဂၤသကျပ်သမိး, လဲၤယုၢ်အိၣ်ဟးအိၣ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပှၤသကျပ်လီၤ.

စီၤသကျပ်လူၤဖိၣ်ဒ့ၣ်တီၤ

ဒ့ၣ်ယုၢ်စီၤလီၤယုၢ်စီၤလီၤ.

၂၀. **ကျပ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆးတၢ်တဘၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပဆးတၢ်ကျပ်လီၤ. ချံၣ်တဘျီစဆးတၢ်သ့ၣ်ကျပ်သမိး, ဒီးပမ့ၢ်လဲၤကဝဲၣ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပလဲၤကဝဲၣ်ကျပ်လီၤ.

၂၁. **ကျပ်မုၢ်ကျပ်ခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါကွၢ်လိာ်အသး ဂ့ၤန့ၣ်သက့ဒီး တန့ၢ်မၤလိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကျပ်မုၢ်ကျပ်ခွါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢသကျပ်မုၢ်သကျပ်ခွါလီၤ.

ကျုၤ

၁. **ကျုၤသယုၢ်ကျုၤသညီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီမၤထီၣ်ဒီး မၤမုၢ်ဝဲလၢပှၤဂၤအမဲၣ်ညါဒီးပှၤဂၤကန့ၣ်ကမုၢ်, ဒ်ပှၤဂၤအသးကလီၤ, ဒ်ပှၤဂၤကက့ၤဆူအဟံၣ်န့ၣ် အတၢ်ကသးသယုၢ်အိၣ်ဒီး မၤထီၣ်မုၢ်လၢအုၣ်ဝဲပယုၢ်, လၢအိၣ်ပညီမုၢ်တဖၣ်န့ၣ် မၤဝဲလၢတၢ်သံအပူၤဒီးပှၤအါဂၤကန့ၣ်ဝဲန့ၣ်မုၢ်ဒီးပစံးလၢကျုၤသယုၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်

ကျုၤ

ခွါကဒဲကဒဲမၤအိၣ်မုၢ်လိာ်အသးလၢထီၣ်အကျိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကျုၤသယုၢ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ကျုၤဆု** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤလိာ်ကွဲတၢ်လၢထီၣ်အကျိၣ်ဒီးစံးဝဲလၢကျုၤဆုလီၤ. ပှၤတဂၤကျုၤဆုကျုၤဒုတၢ်လၢထီၣ်အကျိၣ်သ့ကၤ, ပိၣ်မုၢ်ကျုၤဆုပိၣ်ခွါန့ၣ်ကျုၤဆုဝဲဒံးအံၤ.

စီၤတခွါကျိၣ်ခိၣ်ကံၢ်စု

ပၢ်အမၤခဲလၢခဲဆု

၃. **ကျုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီမၤထီၣ်ဒီးပသးပှၤစံးလၢကျုၤတစုစုလီၤ.

ကျုၤသယုၢ်ဒီးဝဲတနံၤ

နဖိအိၣ်ကျုၤဒၣ်ဆူခဲ

ကျုၤသယုၢ်ဒီးဝဲတနံၤ

နဖိအိၣ်ကျုၤဒၣ်ဆူညါ

၄. **ကျုၤပနုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကျုၤမနုၤအဆိလီၤ. ချံၣ်ဘိလၢအဆူၣ်ကျုၤမနုၤကျုၤမနုၤတဖၣ်န့ၣ်ပဆးပျါလဲၤဂ့ၤကၤ.ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤလိာ်ကွဲကျုၤပနုၤ အဆိတစုစုလီၤ.

၅. **လၢ်ကျုၤ** မ့ၢ်လၢ်ကျုၤအဆိလီၤ. စအိၣ်မ့ၢ်လၢ်ကျုၤလၢ်ကျုၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပှၤကညီကတိၤလိာ်ကွဲတၢ်ကတိၤအဆိန့ၣ်တစုစုလီၤ.

၆. **သကျုၤဆုၢ်သကျုၤဆုး** န့ၣ် မ့ၢ်လၢ်သူလၢပကျုၤယဲၣ်, ပတမၤဘၣ်ဒီးထံန့ၣ်ဒီး ယဲၣ်စီၤကွါမၤအယံၣ်ဖိးလၢ်သူန့ၣ်ကိၤထီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢမၤသးသကျုၤဆုးလီၤ. ဒီးတၢ်အမုၢ်မုၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အထံးမုၢ်ဂ့ၤ, အဖံးခိၣ်မုၢ်ကိၤဒီးပစံးလၢသကျုၤဆုးခဲလၢ်လီၤ. လၢ်န့ၣ်ယဲၣ်အယံၣ်ဖိးဒီးမၤအသးသကျုၤဆုးလီၤ.

သူသူမုၢ်ဆုၢ်လံၣ်လဲ

သူသကျုၤဆုးမိၢ်အဲၣ်ဝဲ

သူသူမုၢ်ဆုၢ်လံၣ်ဘိ

သူသကျုၤဆုးမိၢ်အဲၣ်အိၣ်

၇. **သကျုၤကတု** န့ၣ် မ့ၢ်လုၣ်လၢပှၤကညီစီၢ်ဝဲဒီးအဆူၣ်အဒံးတထီၣ်ဖူၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသကျုၤကတုလီၤ. လုၣ်လၢမၤသးသကျုၤကတုတဖၣ်န့ၣ် အဆူၣ်အဒံးအထီၣ်ဖူၣ်ထီၣ်ပၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီး မၤအသးကိၤဝဲဆူၣ်ဝဲ ဒီး ပစံးလၢသကျုၤကတုလီၤ. လုၣ်ဖူၤန့ၣ်ပမုၢ်ဖူၤလၢယိးဒီးမၤအသးကကျုၤကတုလီၤ.

၈. **လီၤကျုၤကျိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပနၢ်အဒံၣ်လီၤစဲၤမုၢ်ဂ့ၤ,ဂီၤဖံးအဒံၣ်လီၤစဲၤမုၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢလီၤကျုၤကျိၤလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မုၢ်လီၤကျုၤကျိၤလီၤ. ပနၢ်အဖါထီၣ်န့ၣ် အဒံၣ်သၣ်လီၤကျုၤကျိၤမးလီၤ.

၉. **ကျုၤဆုကျုၤဒု** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤလိာ်ယိာ်ကတိၤ

ကျာ

လိင်ကွဲတဆဲးဝံးဒီး တံနုပသးပုဂံးဝံးလောပကျဆု
ကျာဒုလီၤ.

ဆာဖးဂုၤလၢတၢ်အဒု
ပဲၤဖးဂုၤလၢတၢ်အဒု
စနီၤဟူဖီဖီကျဆု
သလိသံသ့ၤကီၢ်မုၢ်က့ၤ.

ကျဲ

၁. **တဲလီၤကျဲလီၤ** မ့ၢ်ပုၤကညီထုးထီၣ်လိာ်ဖျါအဖံးတၢ်
အမၤတၢ်ခဲလၢာ်ဒီးပစံးလၢတဲလီၤကျဲလီၤလီၤ. ဒီးအနီၢ်
နီၢ်မ့ၢ်တၢ်လီၤကျဲလီၤလီၤ.ပုၤတဂၤတဲလီၤကျဲလီၤအတ
ၢ်ဒီးဘးလၢာ်တသ့ဘၣ်, ပတၢ်ဒီးဘးမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပဘၣ်တ
ဲလီၤကျဲလီၤလၢအပျဲၢ်အဘိၣ်အမဲၣ်ညါလီၤ. ပုၤတကူၢ်ဖီ
စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ကျဲဇီၤကပူၤဇီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီလုၢ်လီၤအသးယံာ်
ယံာ်,အါစုဒီးဟီၣ်ခိၣ်လီၤစုၤလီၤယါန့ၣ်ပစံးလၢကျဲလီၤ.
ကျဲလၢအပူၤရၢ်တခီ
ကစၢ်ယုၣ်ရှုးဟ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
ကျဲလၢအပူၤတၢ်ဒီးဘး
ကစၢ်ယုၣ်ရှုးဟ့ၣ်န့ၣ်ပုၤ.

၃. **ကျဲမုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကျဲလၢတၢ်တခဲဘၣ်, လၢတၢ်တဘံ
ဘၣ်,ဒီးကျဲလၢလၢာ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကျဲအမုၢ်
လီၤ. ပလဲၤကျဲလၢတၢ်ပျီတဘိၣ်န့ၣ်ကျဲမုၢ်ကၤ, ကျဲတုၤ
လၢာ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်တဘံဘၣ်န့ၣ်ကျဲမုၢ်ဝဲလီၤ. ပလဲၤ
တၢ်လၢကျဲယံၤကပူၤစၢ်န့ၣ်ဘၣ်ကျဲမုၢ်တတိၤတိၤ,တမုၢ်
ဘၣ်တတိၤတိၤလီၤ. ဘၣ်တတိၤတိၤအိၣ်ဒီးလၢာ်ဒီးကျဲ
တမုၢ်ဘၣ်, ဘၣ်တတိၤတိၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဘံဒီးတမုၢ်ဘၣ်
,ဘၣ်တတိၤတိၤ,ဘၣ်တၢ်ပျီဒီးတၢ်ပၤဒီးမုၢ်ဝဲလီၤ.

၄. **ကျဲကပိၢ်ကျဲဖးဖီ** န့ၣ်ထီၣ်ရီၤကျဲတိၤတပူၤမုၢ်ကစီၤဒီး
ဟံၣ်ယံၤဒီးဟံၣ်ဒီး ပစံးလၢကျဲဖးဖီလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤ
ကိးလၢကျဲဖးဖီန့ၣ်မ့ၢ်အကိးမနုၤလဲၣ်.ပုၤတဂၤလဲၤမၤ
ဟီၣ်အပုၤလၢကျဲဖးဖီဘးန့ၣ်ကမုၢ်ကၢ်အတီၢ်ဝဲသၢ.

၅. **ဖးဖီကျဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤအူခုးမုၢ်ဂုၤ,ပလဲၤအူပုၤဂၤအိၣ်
မုၢ်ဂုၤ,မုၢ်တုၤလၢကျဲကပိၢ်လီၤလၢဟံၣ်ဒီးလၢခုးန့ၣ်တုၤ
သီးသီးအူဟံၣ်တခီဇီၤတဘူးအူခုးတခီဇီၤတဘူးဒီး ပစံး
လၢဖးဖီကျဲလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤအူခုးဒီးလဲၤဖးဖီကျဲဒီးအ
ညၢ်ဂီၢ်ထီၣ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤပမၤလဲၤဒုးန့ၣ်ပုၤ
လၢပုၤဂၤအဟံၣ်ဒီး လဲၤဖးဖီကျဲဒီးဟဲက့ၤကဒါက့ၤအ
လီၢ်ခဲလီၤ.

၆. **ပနီၤကျဲပနီၤတြၢပနီၤဘုၣ်ပနီၤကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အထံးလၢ
ပသ့ၣ်တကလုၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအချၢ်ဒီးအသၣ်ထဲခိၣ်မုၢ်

ကျာ

ဒိၣ်ဒီးဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပနီၤကျဲလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိး
လၢသၣ်သ့ၤသီလီၤ. ပနီၤကျဲန့ၣ်အထံးထဲစုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်ဒီး
အလၢနီၤစုၣ်မုၢ်သၢဘိၣ်ဒီးအလၢကိာ်ထံးစုၤတလုၤလီၤ.

၇. **ကျဲခိၣ်ကျဲဃၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကျဲအသရူၤယၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံး
လၢကျဲဃၢၤလီၤ. ပုၤဂၤလဲၤတၢ်ဒီးကွၢ်ယုတၢ်အူကျဲခိၣ်
ကျဲဃၢၤဒီးထံၣ်န့ၢ်လၢယဲာ် တဘၣ်လီၤ.

၈. **ကျဲဆူးကပူၤလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲဖးခိၣ်လၢကျဲဖးဖီလီၤ.
ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးထံၣ်လိာ်အသးဒီးဘိၣ်သအိၣ်လၢကျဲ
ဆူးကပူၤလီၤလီၤ.

၉. **ကျဲဖးခိၣ်ကျဲဖးဒု** န့ၣ် မ့ၢ်ကျဲလဲၤထီၣ်အူကျဲမုၢ်အ သ
ရူၤန့ၣ်ပစံးလၢကျဲဖးဒုလီၤ. တၢ်လၢပုၤကညီအဟံၣ်
ဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်ကျဲဒုဖးအါကၤ.

၁၀. **ကျဲကဆူးကျဲကတုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကျဲဖးဒုခံဘိၣ်အဘၢၣ်
စၢၤန့ၣ်ပကိးလၢကျဲကဆူးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢ
ကျဲတြၢဆူးဒီးတနီၤနီၤကိးလၢကျဲဖျၢၣ်ဆူးလီၤ. ကျဲဖးဒု
ခံဘိၣ်အကဆူးန့ၣ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်လၢအသၣ်အိၣ်တထံးမုၢ်စ
ခိးလီၤ. ကျဲဖးဒုခံဘိၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျဲကဆူးလီၤ.
ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကျဲဆူးကျဲတုၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစု
ပစံးလၢကျဲဆူးကပူၤလီၤလီၤ.

၁၁. **ဟးကျဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟးဝုၤဝီၤ,ပတီၤလုၤလၢပ
သးယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢပဟးကျဲကျိလီၤ. မုၢ်မုၢ်ခုၣ်
လီၤ ဒီးသရၣ်ဒီးမးမးဟးကျဲကျိလၢတၢ်ပျီပူၤလီၤ. ဒီး
ပုၤတ နီၤနီၤစံးလၢဟးကျဲကျိ, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး
လၢ ဟး
ယဲၤယီၤ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဟးခွဲၣ်ခွဲၣ်အသး,ဒီးဘၣ်
တစုစုပစံးလၢတီၤလုၤလၢအသးလီၤ.--ကတီၢ်.

ညၢ်ဒိၣ်ကျဲကျိလၢကွံပူၤ
မဲာ်ကွၢ်လီၤထီၣ်ခိၣ်အိၣ်သူ
ညၢ်ဒိၣ်ကျဲကျိလၢထံလၢာ်
မဲာ်ကွၢ်လီၤထီၣ်ခိၣ်အိၣ်ဘျါ.

၁၂. **ကျဲကျိကျဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ဒီးပပူၤသဝံးန့ၣ်
တၢ်အိၣ်လၢပပူၤ ဒီးပပူၤဝးန့ၣ်ပစံးလၢပကျဲကျိပပူၤ
လီၤ. စအိၣ်မုၢ်ဒီးစပူၤကျဲကျိဘၣ်ညၢ်သံတဘိၣ်ဖိနဲ ကဲာ်
ဇီၤဒီးစသ့ၣ်ညါ.

၁၃. **ကျဲကျိကျဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲကသံၣ်ထံးက
သံၣ်အသးန့ၣ်လၢပလီၤပုၤဒီး ပဆဲးဖိုးဖြီးဒီးပစံးလၢပ
ကျဲကျိလီၤ. ကျဲကျိဘၣ်လိာ်ကသံၣ်လၢပလီၤပုၤန့ၣ်တုၤ
အဘၣ်လိာ်ဒီးပကအိၣ်လီၤ.

၁၄. **ခွဲးကျဲကျိခွဲးကျဲကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖီလုၢ်ဒီးယိးအထံန့ၣ်
ဒ်ကဘၣ်လိာ်ဒီး ပခွဲးခွဲးလၢနီၣ်ဒီးကွၢ်တြၢတြၢဒီးပ
စံးလၢပခွဲးကျဲကျိလီၤ. သုဖီဂီၤလုၢ်န့ၣ်ခွဲးကျဲကျိတုၤအ
ဘၣ်လိာ်တက့ၢ်.

ကျ

၁၅. ကျကျအသး နှင့် မှည့်ဟးဝှာဝှာလထံကျ နှင့် ပစံးလာညှိကျကျအသးလီၤ. ညှိတဖုကျကျအသး လာကွဲပူအါသမီးဒီး ဘၣ်တစုစုပစံးလာသ့သ့အသး လီၤ.

၁၆. ကျခိၣ်ခိၣ်ကျခိၣ်ထံး နှင့်မှကျဖးဒုလာအလီၤဆဲး လာကျမှတီၤနှၣ်ပကိးလာကျခိၣ်ထံးလီၤ. ကျခိၣ်ထံး တုၤလီၤဖဲကျမှတီၤနှၣ် မှသုတထံၣ်ဘၣ်ဧါ. ---က ပိုၤ.၁၃

၁၇. ကျခိၣ်လီၤပတစံးဘၣ်,ပစံးထဲကျခိၣ်ထံး, ကျတုၤလီၤန့ၣ်လီၤ. ကျခိၣ်ထံးနှၣ်ဘၣ်တစုစုပစံးလာ ကျတုၤလီၤလီၤ. ကျခိၣ်ထံးခိၣ်လီၤမှပုၤစံးဝဲတနီၤနီၤ ဧါသ့ညါဘၣ်.

၁၈. ကျဆံးကျစံး နှင့်စတသ့ညါဘၣ်.ကမှကံကျဖိ ကျဆၣ်,ကျဖးဒံၣ်ဖးဒုနှၣ်ကံသါ.

၁၉. ကျတီကျတြာကျတီကျလီၤ နှင့် မှတံကတီၤအ ဒီး, ပုၤကညီကျးစးတံလာအတီအတြာပုၤကညီမတံၤ နီကစံးယုၤမလီၣ်ဝဲအသိးလာအမတံတီတံလီၤ. ဒီး ကစံးယုၤအတံသိၣ်တံသိၣ်မှတံအတီအတြာဒီးပဒီလီၤ လာကျတီကျလီၤကျတီကျတြာလီၤ. ပမှပိၣ်ကုၤက စံးယုၤအကျတီကျတြာနှၣ်ပဘၣ်ဟံတီဟံလီၤပသး.

၂၀. ကျတြာကျတီ နှင့် မှကတီၤသကွဲတံဒီးပတက တီဘၣ်.

၂၁. ကျနံကျစၢၤကျခိၣ်ကျစၢၤ နှင့်မှဝဲတရီအပျီနှင့် ပကိးလာကျစၢၤလီၤ. ဆုၣ်နီၤလာကျစၢၤတဂ့ၤ,ပကလဲၤ ထီၣ်လဲၤလီၤဖဲနှၣ်ဒီးပုၤတနီၤစံးလာကျနီၤဟီလီၤ.

၂၂. ကျမှကျသီ နှင့်မှကျဖးဒိၣ်လာဝှာဘၣ်စၢၤရွၣ် ဘၣ်စၢၤနှၣ်ပကိးလာကျမှလီၤ. ကျမှလဲၤလီၤဆူဘျး ဝှာနှၣ်ကျမှဒိၣ်ကါ.

၂၃. ကျဆဲခိၣ် နှင့်မှကျယၢၤဆူတံၢ်ဘံထီၣ်တခီနှင့်ပစံး လာကျဆဲခိၣ်လီၤ. စီၤသီနှၣ်စံးဝဲဒၣ်ပဒုၣ်သါကျဆူ ကျဆဲခိၣ်တခီတဂ့ၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၄. ကျဆဲလၢ် နှင့်မှကျယၢၤဆူတံၢ်ဘံလီၤတခီနှင့် ပစံးလာကျဆဲလၢ်လီၤ. စီၤသီနှၣ်စံးဝဲဒၣ်ပဘၣ်ပဒုၣ် အကျဆူကျဆဲလၢ်တခီလီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၂၅. ကျဘီ မှကျမှအဆီလီၤ.
ကျမှဒိၣ်ယၢၤအံၣ်ယၢၤအူး
ကျဘီဒိၣ်ယၢၤအံၣ်ယၢၤအူး
ဂီၤကံသုၣ်ဖါပယံတုၣ်
အလၢ်စုဖးတြျာ်

၂၆. သဒၢ်သကျ နှင့်မှပုၤအမွဲအဖးလိာ်ဘၣ်အသး လာအသးတပုၤစံးလိာ်အသးတဖၣ်နှၣ်ပစံးလာသဒၢ် သကျလီၤ. ပုၤလာအသကျဒီး ပမိၣ်ပပံတဖၣ်နှၣ်

ကျ

ဆိၣ်ဒီးတနီၤဒီးလီၤ. ပုၤသကျဒီးပုၤတကရုၣ်အံၤမှအ သးဆိၣ်တံၢ်အနံၣ်သါဆဲးဘျဲလဲလီၤ. ---ကရုၣ်၁

၂၇. အကျအကပူၤ နှင့် မှပုၤဂၤအကျနှၣ်ပစံးလာပုၤ ဂၤအကျအကပူၤလီၤ. မတၢၤအကျနှၣ်လဲၣ်. ကမှပုၤ ဂၤအကျသၢ်. သးမှသံၣ်ဘိတဖၣ် ကလဲၤဒေဝဲလၢအ ကျအကပူၤလီၤ.

၂၈. လီၤကျ မှလီၤကျိၣ်အဆီလီၤ. ပိုၤဒီးစိုၤနီၤမါနီၤဝါ လိာ်အသးနှၣ် ပစံးလာလီၤကျိၣ်လီၤကျလီၤ. ဒီးဘုယး ဆိၣ်လာဘုနီၤအကျနှၣ်ပစံးလာလီၤကျိၣ်လီၤကျစုၢ်ကိး လီၤ. ဘုတလိာ်အံၤလီၤကျိၣ်လီၤကျဒီးအယးနးကၢ. ခဲ ကနံၣ်အံၤတစုအံၤပိုၤဒီးစိုၤလီၤကျိၣ်လီၤကျနးကၢ.

၂၉. ကျကျိၣ်ကျကျိၣ် နှင့်မှပအိၣ်တံၢ်အိၣ်ဒီးပမၤဘၣ် လိာ်လာပကိာ်ပူၤနှၣ်လာပပူၤဒီးပစံးလာပကျကျိၣ်လီၤ. ပ အိၣ်ကသံၣ်နှၣ်ပကျ ကျိၣ်လာပပူၤဒီးပယုၤလီၤလီၤ. ---ကပုၤ၁၃

၃၀. တကျ နှင့်မှအိၣ်ထဲတံၢ်ကတီၤလီၤ. ပုၤတဂၤ ဟီၣ်ဒီးအမိၣ်အပံၤနီၤဟူတကျလီၤ. ပုၤတဂၤအနံၣ်ကုၣ် ဒီးအမိၣ်သါကတီၢ်ဝဲတကျလီၤ. စံးဝဲဒၣ်ပုၤတဂၤနီၤဟူပ ဒိၣ်ဟဲဒီးလဲၤဆူပဒိၣ်အဆိၣ်တကျလီၤ.

၃၁. မဲၣ်လီၤမဲၣ်ကျ နှင့် မှပအိၣ်လိာ်ဆိးလီၤ,ပထံလိာ် ကိာ်ပူၤဒေဝဲပလဲလဲဘၣ်က့ၤဘၣ်လာပတသးပုၤနီၣ် လာဘၣ်ပလီၤနှၣ်ပစံးလာပမဲၣ်လီၤမဲၣ်ကျလီၤ.

---ကဝါ ၃

၃၂. ကျနီၣ်ဘုၣ်ကျနီၣ်ဟီ နှင့်မှကျစၢၤဝဲတရီအပျီနှင့် ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးလာကျနီၣ်ဟီလီၤ.

ကျနီၣ်ဟီအံၣ်ပုၤလုၣ်
နှၣ်က့ၤသုဝဲသ့တက့ၢ်.

၃၃. ကျဆဲဘုၣ်ကျဆဲခိၣ် နှင့် မှစၢၤဆၢကျယၢၤဆူမှ ထီၣ်တခီလာထံၣ်လာခံၣ်နှၣ်ပစံးလာကျဆဲခိၣ်လီၤ. ဘီၣ် သအိၣ်တဒုစလဲၤတံၢ်ဒီးသါကဘျီယၢၤနှၣ် လဲၤလဲလာကျ ဆဲခိၣ်တခီကွၢ်ကွၢ်လီၤ.

၃၄. ကျဆဲဘုၣ်ကျဆဲလၢ် နှင့် မှတံလာအစၢၤဆၢကျ ယၢၤဆူမှတံတခီနှင့်ပကိးလာကျဆဲလၢ်လီၤ. လဲၤကွၢ် တံလာကျဆဲလၢ်နှၣ်ကွၢ်ကွၢ်ဒီး နကထံၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဒီး အသၣ်တထံးလီၤ.

၃၅. ဆီဒံၣ်ကျ နှင့် မှဆီဟုအဒံၣ်နှၣ်ဘူးထီၣ်ဒီး အဖိ ကကထံၣ်ဒီးပစံးလာဆီဒံၣ်ကျလီၤ. ဆီဟုအဒံၣ် ကျလံၣ်နှၣ်ပအိၣ်အဒံၣ်တဝံၣ်လာဘၣ်.

၃၆. ခိၣ်နှၣ်ကျ နှင့်မှပခိၣ်ဘၣ်ထံးဒီးသ့မှဂုၤ,ပခိၣ် ဘၣ်ထံးဒီးလာမှဂုၤ,ဆါဝဲနှၣ်ပစံးလာပခိၣ်နှၣ်ကျလီၤ. စခိၣ်ဘၣ်ထံးတံၢ်တဘီအံၤစခိၣ်နှၣ်ကျမးလီၤ.

၃၇. ကျိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ကျ နှင့်မှပယါယုၣ်တံၢ်အါမံၤဒီးပ

ကျဲ

စံးလၢပကျိၣ်ကျဲလီၤ. ကသံၣ်သရၣ်ဖိၣ်ကသံၣ်န့ၣ်ကျိၣ်
ကျဲယုၣ်ကသံၣ်အါမံၤမးလီၤ.

၃၈. **ကျဲလံာ်ကျဲလံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအသုလံာ်ယံၤဒီးလံာ်
ပံၤယံၤဒီးယံၤအလံာ်န့ၣ်ကွဲးကွဲးပုၤယံၤအကလုာ်တ
ခီဒီးပစံးလၢအကျဲလံာ်လီၤ. သရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကျဲ
ကွဲးလံာ်ကီၤလၢန့ၣ်ဆူလံာ်ကညီတခီလီၤ.

၃၉. **ကျဲထံကျဲခိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအလဲၤတၢ်ကိးထံကိး
ကိၢ်ဒီး ကတိၤတၢ်အနၢ်ပၢ်တၢ်ကတိၤအကလုာ်ကလုာ်
န့ၣ်ပစံးလၢပုၤကျဲထံကျဲခိလီၤ. ပုၤလၢကျဲထံကျဲခိတဖၣ်
န့ၣ်အနၢ်ပၢ်တၢ်ကတိၤအကလုာ်ကလုာ်လီၤ.

ကျိ

၁. **စံာ်တကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသံးထီၣ်ကွဲးပခိၣ်တခီဒီးပစံာ်
လၢပခိၣ်တခီဒီးခိးခိး,ခိးခိး,ခိးခိးဒီးပစံးလၢပ
စံာ်တကျိလီၤ. စံာ်တကျိစံာ်တကျိတဂ့ၤ,သုက လီၤ
ယံၤဘၣ်ဖူးလီၤ.

၂. **တၢ်ကျိတၢ်ကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအခိၣ်န့ၣ်ခံအိၣ်ဒီး
လဲၤတၢ်လၢအခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်တၢ်ကျိ တၢ်
ကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢလဲၤတၢ်ဒုကျိဒုကျိ
လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤမးတၢ်တၢ်ကျိတၢ်ကျိလီၤ.

၃. **ကျိကျိကျိကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ထီၣ်လီၤစၢၤဝးလၢတၢ်
ကတိၤလီၤန့ၣ်ပစံးလၢဝးကျိကျိကျိကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်
တစုစုပစံးလၢဝးကျိကျိကျိကျိလီၤ.

၄. **တကျိတကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢလဲၤချတၢ်ဒီးတက့ၢ်
ဘၣ်ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်ထံးဘၣ်ဒီးယီၢ်တချိးကျူၤဒီးသ့ၣ်ခိၣ်သိၣ်
ကျိကျိကျိကျိန့ၣ်ပစံးလၢတကျိတကျိလီၤ. ပုၤက
ညီပိၣ်မုၢ်န့ၣ်မၤသးတကျိတကျိမုၢ်န့ၣ်မဲၣ်တဆူးဘၣ်
ဒါ.--ကရီ

၅. **တနံၤကျိတသီကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢသါကမၤတၢ်တ
မံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,သါကလဲၤတၢ်ပုၤပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လဲၤခိၣ်တလဲၤ,
မၤခိၣ်တမၤဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်တနံၤဘၣ်တနံၤန့ၣ်ပစံးလၢ
အအိၣ်တနံၤကျိတသီကျိလီၤ. ပုၤတဂၤသါကမၤဟံၣ်
တဖျၢၣ်ဒီးမၤခိၣ်တမၤ, အိၣ်ဒၣ်အတၢ်တနံၤကျိတသီ
ကျိလီၤ.--ကရီ ၁၁

ကျဲၣ်

၁. **စံာ်တကျိစံာ်တကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသံးထီၣ်ပခိၣ်တ ခီဒီး
ပစံာ်ဆိးဆိးန့ၣ်ပစံးလၢပစံာ်တကျဲလီၤ. ဒီးဘၣ်
တစုစုပစံးလၢပစံာ်တကျဲလီၤ.

၂. **ယီၢ်တကျဲယီၢ်တကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပုၤ

ကျဲး

လဲၤတၢ်လၢပလီၢ်ခံတဖၣ်ယီၢ်ပခိၣ်န့ၣ်ခံဒီးပစံးလၢယီၢ်
တကျဲပခိၣ်န့ၣ်ခံလီၤ.

ယီၢ်တကျဲဖိခိၣ်န့ၣ်ခံ
စိၤစိၤအိၣ်စံးတအိၣ်စံး
ယီၢ်တကျဲစိၤခိၣ်ညါသး
စိၤဖိအိၣ်စံးဘၣ်ကွၢ်ယၤ

၃. **ယဲာ်တကျဲယဲာ်တကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဘျးအိၣ်တၢ်
ညၢ်လၢခူခိၣ်န့ၣ်ကျဲကျဲကျဲကျဲဒီးပစံးလၢပယဲာ်တ
ကျဲလီၤ. ပယဲာ်တၢ်ညၢ်န့ၣ် ပယဲာ်တကျဲကျဲကျဲ
န့ၣ်.

၄. **တကျဲစုတကျဲခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီသဝံအခိၣ်ဒီး
ထီၣ်ဝးအခိၣ်လၢဒဲးဒဲးဒီး ပစံးလၢတကျဲအခိၣ်လီၤ.
ပုၤတဂၤဟံၣ်ဒိၣ်အသးဒီး ဆုၣ်နီၤသဝံအခိၣ်ဒီးတကျဲ
မးအခိၣ်ဒဲးဒဲးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတတဲာ်အခိၣ်
လီၤ.

၅. **တၢ်တကျဲအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ယိနီၤစုၤ ဝးသိၣ်ဒဲးဒဲးပစံး
လၢတၢ်တကျဲအသးလီၤ. တၢ်သိၣ်ဒဲးဒဲးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်
တၢ်တကျဲအသးတမံၤမံၤန့ၣ်.

၆. **ကျဲကျဲကျဲကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထီၣ်ထီၣ်လီၤဘုၣ်လီၤ
မံၤ,လီၤဆုၣ်ဘုၣ်လီၤဆုၣ်နီၤ,ချံၣ်ဇီၤပျံၣ်ဇီၤကဟံၣ်ဒိၣ်ကွဲး
အခိၣ်ဒီးတကျဲဘၣ်ဝးဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဝးကျဲကျဲလီၤ.
ပလၢၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ထူၣ်လၢ ပတသုလီၤဒီးဘၣ်အခိၣ်ထံး
န့ၣ်ဝးကျဲကျဲန့ၣ်ကၢ.

၇. **ကျဲလဲာ်ကျဲလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစံးဝံၤစံးက့ၤ,လဲၤဝံၤလဲၤ
က့ၤ,န့ၣ်ပစံးလၢကျဲလဲာ်ကျဲလီၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤအက
လုာ်ကထါန့ၣ်သရၣ်စံာ်တဲာ်တဲာ်လီၤထီၣ်တဲာ်ကျဲလဲာ်ကျဲ
လီၤန့ၣ်ပတိၢ်တန့ၢ်ဘၣ်. ကျဲတဘီန့ၣ်စလဲၤထီၣ်တဲာ်ကျဲ
လဲာ်ကျဲလီၤစတထံၣ်ဘၣ်ဘီၣ်သအိၣ်နီၤတစုဘၣ်,ဝံသး
ကၢၣ်တဂ့ၤန့ၣ်စံးထီၣ်န့ၣ်ကျဲလဲာ်ကျဲလီၤဒီးန့ၣ်တက
န့ၣ်ဘၣ်,မံာ်တၢ်ဝံၤန့ၣ် တလၢလဲၤမးကျဲလဲာ်ကျဲလီၤ
န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤပတပျဲဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၁. **လီၤကျဲးလီၤကျဲးကျဲးကျဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤသၣ်သိၣ်ဝဲကျဲး
ကျဲးလီၤ. ပုၤလီၤတဲာ်ဆူကိၢ်လဲာ်ဒုသကျဲးကလၢ,ယိနီၤ
စုၤတကျိအသး သိၣ်ကျဲးကျဲး,တၢ်သၣ်အချံကျဲကျဲ
လၢအဖံးပုၤသိၣ်ကျဲးကျဲး.

၂. **ဒီးကျိဒီးကျဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပယိးဝံၣ်ဖးထီၣ်တဘီမ့ၢ်ဘၣ်
လၢကျဲကွဲးဝဲဒီး ဘၣ်ကၢဒီးသ့ၣ်ဒီးဝံၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးကျဲး
လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဒီးကၢဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢ
ဒီးကဲးလီၤ. ဝံၣ်တဘီစယိးဒီးဒီးကျဲးအသးဒီးကပိၤတ့ၢ်
လီၤ

၃. **ကျဲးစး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီမၤတၢ်တံးတဟီၣ်လၢအသ့ၣ်
ကိၢ်အသးလဲၤဒီးပစံးလၢကျဲးစးတၢ်လီၤ. ကျဲးစးမၤတၢ်

ကျေး

ကြူးကြူးတကွာ.

၄. **ကျေးဇီး၊ကျေးဇီး** နှင့်မှန်နိုင်ပျာလာပတ်သွင်းသွင်းနှင့် ပတ်ဘတ်ဒ်ထီးပျာအသီးနှင့်ပကီးလာကျေးလီပတ်သွင်း ဖေးသွင်းနှင့်ပမာဒီးကျေးလီ. မာနုယာလာကျေးတဘိတ ကွာ.စကတိသွင်းဖေးသွင်းတထီးတကွာ.

ကျေး

၁. **ကီကျော်** နှင့် မှန်ပုလိမ္မော်လမ္မော်မိကီးခယုလကီ ကျော်လီ. ကီကျော်နှင့်လာကီဖဲအံပတထံဘတ်မး နီတခိတ်လဲ. ဝးကျော်ကျော် or---ကျော်ကျော်ကျော်ကျော်.

၂. **ဝးကျော်ကျော်** နှင့်မှန်ဝတ်ထိလူလာပတ်သွင်းအခိတ်ထီးဒီး အနီစုကတတ်ယတ်ဒီးကလံအူဝးယတ်ခိတ်ထီးဒီးပစံး လာဝးကျော်ကျော်လီ. ဝတ်ထိလူတဘိလီစဲဒီးဝးမးကျော် ကျော်ကျော်ကျော်လီ.

၃. **ကျော်ကျော်** နှင့်မှန်ပယိလီယိဒီးဒ်သုတတလံတလဲတ ဂွာဒီးယိလီဖီးဖီးပစံးလာပကျော်လီ. ကျော်လီယိဖီး ဖီးဒ် သု တကလဲ တဂု ၁,ကျော်လီယိ ဘတ်လိတ်ဖီး ပိုက်ကလံတကွာ.

၄. **ကျော်ကျော်** နှင့် မှန်တလါမှန်ဂု၁,လံမှန်ဂု၁,ပူဝ်ဒီးနတ် ဇီးယုဒီးကုဇီးအိတ်မှန်တဖီးဘတ်,တတ်တလိတ်လဲဒီး ပဟ်ကု၁ဖီးဖီးပစံးလာပကျော်ကျော်လီ. တလါအိတ်တ ဖျာတ်တပူတဖျာတ်တပူ,တတ်တလိတ်လဲကါ,ကျော်ကျော်ဖီး ဖီးတကွာ.

၅. **ကျော်ကျော်ကျော်** နှင့် မှန်ပုလါအလဲတဒီးထွတ် အစုဒီးလဲတကယိကယိနှင့်ဒီးပစံးလာထွတ်အသး ကျော်ကျော်ကျော်လီ. ပုတဂါလဲတဟ်ဂု၁အသးဒီး ထွတ်မးအသးကျော်ကျော်ကျော်လီ. ပုလါဒိတ်တ ဖးဒိတ်ဖးထိဒီး လဲတကထွတ်အစုနှင့်ပစံးလာထွတ်အသး ကျော်ကျော်ကျော်လီ.

၆. **ကကျော်ကကျော်** နှင့် မှန်ပုလါအဒိတ်တဖးဒိတ်ဖးထိ ဒီးအစုဒ်ဘိတ်ပစံးလာဒိတ်တကကျော်ကျော်လီ. ပုတဂါဒိတ်တဖးဒိတ်ထိကကျော်ကျော်လီ. ဒီးပုတ နီနီစံးလာလီကျော်လီကျော်လီ. ဒီးပုတနီနီစံးလာ ဒိတ်တကယိကယိလီ. --ကယိ ၁၂.

၇. **သုးကျော်သုးကျော်** နှင့် မှန်ပကျော်လီကျော်ဖးထိလါ တတ်အဖိခိတ်ဒ်ကဖီးဒီး ပသုးဘတ်လိတ်ဒီးဘတ်ဒ်လိတ်အ သးသိတ်ပကျော်ကျော်ကျော်လီ. ပသုးဘတ်လိတ်ဒီးဘတ်ဒ်လိတ်အ သးသိတ်ပကျော်ကျော်ကျော်လီ. ကျော်လီကျော်လီသုးကျော်သုးကျော်တကွာ, မး ကဖီးဒီးလီ.

မာပဝဲသုးကျော်သုးကျော်
ယံယံကဘူးဒ်အဝဲ

ကျိ

မာပဝဲသုးကျော်သုးကျော်

ယံယံကဘူးဒ်လီ.

၈. **တံလီကျော်လီ** နှင့် မှန်ပုတကမတ်နှင့်ထူးထိတ် လိတ်ဖျိဝဲဒီး စံးဘတ်စံးတဲလဲလာပု၁နီပစံးလာတံ လီကျော်လီအတတ်ကမတ်လီ. --ကမတ် ၄၁

၉. **ကျော်သး** နှင့်မှန်ပုအါဂါဆုတ်နီဒ်ကဖီးဒီးပစံးလာ ကျော်အသးလီ. ပလဲအိတ်ရိအိတ်ဖိတ်ဘိကစာယူနှင့်ပ ဆုတ်နီကျော်ပသးဖီးဖီးလီ. ဆုတ်နီကျော်သုးသုးဖီးဖီးတ ကွာ.

၁၀. **ဟးကျော်ကျော်** နှင့် မှန်ပဟးဂု၁ဝါလာထီးထီးလတ် လတ်ယတ်ခိတ်ထိဒီးပစံးလာပဟးကျော်ကျော်လီ. ဒီးဘတ် တ စုပစံးလာ ဟးကျော်ကျော်, ဒီးဘတ်တစုပစံးလာ ပ ဟး ယဲယဲဒီးဘတ်တစုပစံးလာပဟးဒွဲဒွဲလီ.

ကျိ

၁. **တကျိတကျိ** နှင့်မှန်ပအိတ်လါပယိအကီမတ် တမံ, ပအိတ်လါယိအကီမတ်မတ်စကီးတမံဒီး ပစံးလာတကျိ တကျိလီ. ပအိတ်လါကီပယိဒီးမတ်ဒ်တကျိတကျိ, ပအိတ်လါကီယုနှင့်မတ်စကီးဒ်ပုတကျိတကျိလီ.

၂. **တကျိ** နှင့် မှန်ထံတြိတတြိဒီးပစံးလာထံတကျိလီ. ထံကျိဖးဒိတ်တကျိနှင့်ကမတ်တဲဒ်အကျိလီ.

၃. **ယဲတိကျိ** နှင့် မှန်ဖိဒ်သုတ်လါအယဲလါတမါတ ကဲဘတ်နှင့်မှန်ဂု၁, ထွတ်ဖိထီးဖိ, တးအုးဖိတသွိတ်ဖိလါ အယဲလါတမါတကဲဘတ်လါအဆတ်တကူးဘတ်မှန် ဂု၁,ပစံးလာယဲတိကျိလီ. ပုဆံးယဲတိကျိဒီးလိတ် ကွဲဒ်အတတ်လီ. ထွတ်ဖိတပူအိတ်ဆတ်တကူးဘတ်ဒီး ယဲမးယဲတိကျိယဲတိကျိလီ.

၄. **ဂိတ်ကျိအခံ**, ကြူးတဖတ် လဲကါလါကဘိဒီးမာ ထွတ်ပကူလါအမါဒီးပသးပု၁စံးပု၁အဂိတ်ကျိအခံလီ. ဒီးတတ်လိဒီး လိဖျးကဘိဟးဂါဒီးဘုတ်ညါဒီးယုမုံကု၁ လါသိပါပု၁ခံဂါဒီးတု၁ကု၁လါခံလီ. ပသးပု၁စံးတဲ လါပု၁ခံနှင့်လီ. ဒီးတတ်လါတတ်လိတမံနှင့်ပု၁ကညိ ပျံ၁ဝဲနးနးကလံလီ. ဒီးတု၁လိသိတ်နှင့်ဖိဒ်သုတ်တ ဖတ်နှင့် ကနီးမးလီ.

၅. **တကျိတခီ** နှင့်မှန်ပုလါယိကတိတတ်အနံပဂံဝဲဒီး ပစံးလာအနံပဂံတကျိတခီလီ. ပုတဂါယိကတိ တတ်ဒီးအနံပဂံစကီးတကျိတခီပနံတပဂံဘတ်ပဝဲဘတ်.

၆. **ကျိသလံး** နှင့် မှန်တု၁ပု၁ဖျိစု၁ဖျိလါအံလါဘးဒီး ပစံးလာကျိသလံးလီ. သူနှင့်အပူ၁ဖျိစု၁ကျိသလံး လီ.

ကျိ

၇. ကိးကျိကျိ နှင့် မှ်ပလဲတၢ်ဒီးပကိးဒီးပၤတဂၤ ထီဘိဒီးပလဲတၢ်တပူၤပကိးအီၤ,ပမၤအပိၣ်ပခံဒီးပစံး လၢပကိးကျိကျိလီၤ. ပၤတဂၤလဲၤတၢ်အသကိးတအိၣ် ဘၣ်ဒီးကိးဒီးအပၢ်တဂၤကျိကျိလီၤ.

၈. ယဲကျိယဲကျိ နှင့် မှ်ပၤကညီအိၣ်မ့ၤတဝံၣ်ဘၣ်, အညၣ်တမုၢ်ဘၣ်ယဲၤဝဲ နှင့်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ် အဆၣ်တကုးဘၣ်ယဲၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢယဲၤကျိလီၤ. မဲၣ် တဲးလဲးတဖၣ်ယဲၤကျိယဲၤကျိပအိၣ်တသိဘၣ်.

၉. ကိၣ်ကျိအံၤ နှင့် မှ်ပၤလၢအဆၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ဒီး အမိၢ်တဖၣ်မၤဝဲလၢအမၤဒီးပစံးလၢကိၣ်ကျိအံၤ လီၤ. တ လၢလၢကဲကုၢ်တဖၣ်ဒီးကွၢ်ပနၢ်န့ၣ်ကိၣ်ကျိအံၤပသးပှ် စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. သးကျိ မှ်သးဂံၢ်အဆိလီၤ. ပခိၣ်မှ်သးတုၤ ပတ်တဘျါဘၣ်ဒီးပစံးလၢသးဂံၢ်သးကျိလီၤ. ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလၢသးဂံၢ်သးကွဲလီၤ. စခိၣ်ညါသးထံအိၣ် သးဂံၢ်သးကျိနးကၤ.

၁၁. န့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ကျိ နှင့်မှ်န့ၣ်လၢပအိၣ် နှင့်ဘၣ်တစုစုပ ကိးလၢန့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ကျိလီၤ.

၁၂. မဲၣ်ထံကလၢကျိ နှင့် မှ်မဲၣ်ထံကလၢလၢအိၣ်ဒီး အဘိလၢထးကျိအဆိပူၤဒီး ပကွၢ်တၢ်လၢအယံၤဖျါဒိၣ် ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမဲၣ်ထံကလၢကျိလီၤ. မဲၣ်ထံကလၢကျိ နှင့်တလၢကိးလၢမၢ်ပှ်,မံၤပြေၣ်,ကမိၤ.

၁၃. သးန့ၣ်န့ၣ်ပသးပှ်လၢပျၢၤကိးလၢကျိ လီၤ. ဒီးခဲ ကနံၣ်အိၣ်ပၤကညီကိးပိၣ်ထွဲ တလၢအံၤလၢသးန့ၣ် လီၤ.

- မၤန့ၢ်ပျၢၤအကျိတူၣ်ခံ
- ခးပသးန့ၣ်ဒိၣ်အံၤ
- မၤန့ၢ်ပျၢၤအကျိတူၣ်ကိၣ်
- ခးပသးန့ၣ်ဒိၣ်အကိၣ်

၁၄. သးန့ၣ်အဆိမှ်သးကျိစံးဝဲဒၣ် ,ပၤကညီလဲၤဟး လၢပှ်လၢကျိဒီးသးန့ၣ်သးကျိ.

၁၅. ကျိလိၣ် နှင့် မှ်ကိၣ်ခံဘၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်ပၤလၢ အံၤတခီလဲၤဝဲတုၤဒီး ပၤလၢဘးခိဟဲဝဲတုၤဒီးစီၤပၤတ ဩဘၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကျိလိၣ်အသးလီၤ. ကိၣ်ယုၢ် ဒီး ကိၣ်ပယီၤအံၤလၢသိန့ၣ်ကျဲတကျိလိၣ်ဘၣ်, ခဲကနံၣ် အံၤကျဲကျိလိၣ်အသးလဲ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကျိကျဲ ကျိကပူၤလီၤ.

၁၆. ဟးကျိကျိ နှင့် မှ်ပၤကၢၣ်မၤတၢ်ဒီးခုထဲလဲၤအိၣ် သကိးပၤဂၤစီၤတပူၤဘၣ်တပူၤ,တဟံၣ်ဘၣ်တဟံၣ်ဒီး ပစံးလၢဟးလၢပဟံၣ်ကျိကျိပူၤလီၤ. တဂၤတဖံးတၢ်မၤ တၢ်ဝဲထဲအဟးလၢပဟံၣ်ကျိကျိလဲၣ်မီၤ.

၁၇. ထံကျိပူၤ နှင့်မှ်ထံအကျိပူၤထဲဒၣ်ထံယုၤသ့ဝဲန့ၣ်

ကျိၢ်

ပစံးလၢထံကျိပူၤလီၤ. ထံဒိၣ်လီၤပုၤဒၣ်အကျိပူၤန့ၣ်စ ပီၤတဂၢ်ဘၣ်. ထံကျိဖးဒိၣ်န့ၣ် မှ်တဝဲၣ်လိၣ်ဒီးပိၣ်ချိ လိၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထံဖိကျိတဖၣ်အါမးလီၤ.

၁၈. ပိၣ်ခံကျိကျိ နှင့်ပၤဂၤမှ်လဲၤတၢ်ဆူနၢၤပလဲၤဆူ နၢၤ,ပၤဂၤလဲၤတၢ်တပူၤလၢလၢဒီးပပိၣ်အံၤပလဲၤဒီးအီၤ ဒီးပစံးလၢပပိၣ်အံၤကျိကျိလီၤ. ပၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးမၤပ ပိၣ်အံၤကျိကျိလီၤ.

၁၉. မၤသးကျိကျိ နှင့် မှ်ပၤလၢလဲၤဟ့ၣ်ပၤဂၤအတၢ် တမံၤဘၣ်တမံၤန့ၣ်ပစံးလၢမၤအသးကျိကျိလီၤ. ပၤတ ဂၤမၤအသးကျိကျိ,လဲၤ ဟ့ၣ်လၢပၤဂၤအတၢ်.

၂၀. ယုဆိကမိၣ်တၢ်ကျိကျိ ယုမှ်ပၤလၢဆိကမိၣ်ဝဲ သါကဟ့ၣ်တၢ်မှ်ဂ့ၤ,သါကမၤတြျးမၤကမိၣ်အသးမှ် ဂ့ၤ,သါကမၤပနံၣ်တၢ်ကကျိၣ်စီၤစုစီၤမှ်ဂ့ၤ,ဆိကမိၣ် လၢသါကမၤတၢ်အံၤဒ်န့ၣ်သက့မၤဝဲတပုၤ, မၤဝဲတ ကဲ,မၤဝဲတဘျီ,ဒီးဆိကမိၣ်ကြိကြိတၢ်န့ၣ်အါအါက လဲၣ်ဒီးပစံးလၢယုဆိကမိၣ်တၢ်ကျိကျိလီၤ. ဒီးပဆိ ကမိၣ်တၢ်ကျိကျိန့ၣ် ပၤလၢဆိကမိၣ်တၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးလၢအအါဒီးကံၤသၢၣ်. ပၤတဂၤယုဆိကမိၣ်တၢ် ကျိကျိဒီး မၤဝဲစီၣ်တပုၤဘၣ်.

၂၁. မၤတၢ်ကျိကျိ နှင့် မှ်ပၤလၢမၤတၢ်တလီၤတံၢ်တ လီၤဆဲးဘၣ်ဒီး မၤတၢ်လၢန့ၣ်တမံၤတဘၣ်အသးမၤ ကဒီးလၢန့ၣ်တမံၤတဘၣ် အသးမၤကဒီးလၢန့ၣ် တမံၤဝုၤဝုၤဒီးပစံးလၢမၤတၢ်ကျိကျိလီၤ. ပၤတဂၤမၤ တၢ်ကျိကျိတန့ၢ်စီၣ်စီၣ်ဝဲအဘျးလၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၂၂. ကျိသလံး နှင့် မှ်ဟီၣ်ခိၣ်ပူၤလၢအလုၤကဒီးလၢ အမိၢ်ပှ်လဲၤန့ၣ်ဝဲဂီၤချုၣ်ကလၢ် သီကဘဲဟီၣ်ကလီၤလၢ ဖျိစ့ၢ်မှ်ဂ့ၤ, တဖျိစ့ၢ်မှ်ဂ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢကျိသလံးလီၤ.ဒီး ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်,မှ်အမိၢ်ပှ်အိၣ်စၢ်တအိၣ်စၢ်ပတသ့ၣ် ညါဘၣ်,ပသ့ၣ်ညါထဲဟီၣ်ကလီၤဒ်အမိၢ်ပှ်တအိၣ်ဘၣ်အ သီးတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢကျိသလံးလီၤ. မှ်မနုၤအပူၤတ ပူၤကျိသလံးန့ၣ်လဲၣ်.

၂၃. ဆိကမိၣ်တၢ်ကျိကျိ နှင့် မှ်ပၤလၢဆိကမိၣ်ဝဲလၢ သါကဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်, ဆိကမိၣ်ဝဲလၢသါကမၤဟးဂီၤပၤ ဖိမုၢ်ဖိမၤ,ဆိကမိၣ်ဝဲလၢသါကဂုၢ်န့ၣ်ပၤဂၤအတၢ်ဒီးပ စံးလၢယုဆိကမိၣ်တၢ်ကျိကျိလီၤ.

၂၄. ကျိလုၢ်လီၤ နှင့် မှ်သ့ၣ်ဖူအိၣ်ပူၤ ဖျိစ့ၢ်လိၣ်အသး ယၢ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢကျိလုၢ်လီၤလီၤ. ယုၢ်န့ၣ်ဆူအိၣ်ပူၤကျိလုၢ် လီၤမးလီၤ.

၂၅. မိၣ်ကျိ နှင့်မှ်မိၣ်လၢပအိၣ်ကသံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဘိဒီး ပကိးလၢမိၣ်ကျိလီၤ,တလၢမၤမိၣ်ကျိလီၤ.

ကျိပ်

၁. ကျိပ်မီးကီးစါ နှုပ် မှ်ဟိပ်ခိပ်အိပ်ကဝါလၢထံအသးကံးပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကျိပ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကံးဒီး အမံၤနီၣ်နီၣ်မုၢ်ကီးလီၤ. ကျိပ်န့ၣ်မုၢ်ကီးလၢဟိပ်ခိပ်အိပ်ကဝါလၢထံအသးကံးပူၤဒီးပကိးပိာ်ထွဲတ လၢအခံလၢကျိပ်လီၤ.

၂. ကိးကျိပ်ကျိပ် ပုၤကညိကိးလိာ်အသးမုၢ်ဂ့ၤ, တကျိပ်ခိပ်ကိးမုၢ်ဂ့ၤ,ကိးဝဲကူၤဘိကူၤဘိဒီးပစံးလၢအကိးကျိပ်ကျိပ်လီၤ. တကျိပ်ခိပ်တဖုကိးမးကျိပ်ကျိပ်လီၤ.

၃. ကျိပ်မနံၢ် နှုပ် မှ်တၢ်အဒီးတကလုာ်မဲထီၣ်လၢကပျၢခိပ်ကပျၢပူၤဒီး ကးလၢဟိပ်ခိပ်အဖိခိပ်န့ၣ်အလၢၣ်ပြဲကဒံဒီး တိာ်ဖျၢကလၢဒီး အဘိန့ၣ်ကသိၣ်ကသိဒီးပကိးလၢကျိပ်မနံၢ်လီၤ. ကျိပ်မနံၢ်အဒီးန့ၣ်ခၢ်ကၤ. ဒီးပမးကသံၣ်ကူးလီၤ.

၄. ဆိအိပ်အိပ်ကျိပ်ကျိပ် နှုပ် မှ်ဆိမါန့ၣ်မုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးမၤသိၣ်အကလုာ်ဒီး ပစံးလၢအိပ်အိပ်ကျိပ်ကျိပ် လီၤ. ဆိတဘုၣ်မုၢ်တချးဆုၣ်ဒီးအိပ်အိပ်ကျိပ်ကျိပ်လီၤ. ပုၤစံၣ်တဲၤပုၤတဝဲၣ်ဖိအဖိသၣ်ခွါတဂၤလဲၤန့ၣ်အမၤလၢကိာ်ပယီၤဖးဒိၣ်အဖိခိပ်. ပုၤလၢဝံၤလၢထး,ပုၤသံစုၣ်မိၤကျိပ်အဖိမုၢ်ကနီၤတပၤ,ဒိၣ်ဖိခိပ်ဒိၣ်,ယုၤရွဲဝဲအဆံးတအိၣ်ဘၣ်,အိၣ်ထဲပုၤဒိၣ်ပုၤသ့ၤဒီးဟံးန့ၣ်ဝဲတဂၤလီၤ. ဒီးကတိၤတၢ်အကလုာ်ဖိခိပ်ဒိၣ်,ဒီးမံလၢမနုၤဒီးဘူးဒီးမုၢ်ကဆုၣ်တၢ်န့ၣ်သံဂီၢ်အမၤအတၢ်စံးဝဲဒၣ်,ဆိအိပ်အိပ်ပုၤကဒၢမုၢ်ဆုၣ်လဲၣ်,ဒီးအမၤကတိၤထီၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးစံးဆၢဝဲ,ဆိအိပ်အိပ်ကျိပ်ခံကျိပ်မုၢ်ဆုၣ်ကျိပ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီးအဝၤဝဲၤဘၣ်လၢအတၢ်ဟံၣ်အသးဒီး အဝၤဖုးမးကအိၣ်အိၣ်ဒီးမုၢ်လၢအကလုာ်ဒိၣ်ဒၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်တီလီၤ.

၅. ထီၣ်အမံၤကျိပ်ကျိပ် နှုပ် မှ်ပကိးပုၤဂၤအမံၤန့ၣ်ပစံးလၢပထီၣ်အမံၤကျိပ်ကျိပ်လီၤ.ပုၤတဂၤထီၣ်ပသုကသးပုၤအမံၤ,ဒီးအမိၢ်အပၢ်အမံၤကျိပ်ကျိပ် ဘၣ်မနုၤလဲၣ်မိၤ. ယဲဒၣ်စပၢ်အမံၤဒီးစမိၢ်အမံၤစထီၣ်ကျိပ်ကျိပ်တဘူၣ်ဘၣ်.

၁. ကစၢ်ယုၤအကျိပ်အကျိပ် နှုပ် မှ်ပကျဲးစးတၢ်တီတၢ်လီၤဒီးပဘူၣ်က့ၤဘါက့ၤကစၢ်ယုၤန့ၣ်လီၤ.

- ပါရမံအါထီၣ်ရၤရၤ
- လဲၤပိာ်ထွဲယုၤအကျိပ်မး
- ပါရမံအါထီၣ်ရီၤရီၤ
- လဲၤပိာ်ထွဲယုၤအကျိပ်လီၤ.

၂. ပုၤကညိအကျိပ်အကျိပ် နှုပ် မှ်ပုၤကညိကတိၤတၢ်လၢအကလုာ်ဒီးဝဲဒၣ်ပစံးလၢပုၤကညိအကျိပ်လီၤ. သရၢ် နှုပ် တၢ် အထံၣ် ပုၤ ကညိ ဒိးကတိၤတၢ်လၢပုၤကညိအကျိပ်လီၤ.

ကျိပ်

၃. လီၤကျိပ်လီၤကျိပ် နှုပ် မှ်လံာ်ဖျၢၣ်တၢ်ကတိၤတဘီလီၤန့ၣ်ပကွဲးတပူၤယီၤခံဘီဒီးပစံးလၢလီၤကျိပ်လီၤ. ဒီးပထီၣ်ထၣ်န့ၣ် လုၢ်မုၢ်လီၤန့ၣ်ယံာ်ခံဘီလၢအလီၢ်တပူၤယီၤဒီးပစံးလၢလီၤကျိပ်လီၤ. ပတုၤတၢ်န့ၣ်ဆုၢ်မုၢ်လီၤစယံာ်လၢအလီၢ်တပူၤယီၤဒီးပစံးလၢလီၤကျိပ်လီၤ.

၄. အဂုၢ်အကျိပ် နှုပ် မှ်ပုၤကညိထုချိၣ်ထုယါ,ထုယုၢ်ထုကုဒီး အတိၤထီၣ်ဝဲတတိၤတတိၤစၢ်ဆၢပံာ်ကလၢဒီးပစံးလၢအဂုၢ်အကျိပ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအဂုၢ်အကျိပ်စုၢ်ကိးလီၤ. အဂုၢ်အကျိပ်န့ၣ်မုၢ်ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲလၢအဂုၢ်အကျိပ်လီၤ. ဒီးတၢ်ကတိၤဒိၣ်ဖဲလၢတၢ်ကမၤအသးဒ်အံၤဒ်န့ၣ်,ပကဘၣ်တၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢအဂုၢ်အကျိပ်စကိးလီၤ. ကစၢ်ယုၢ်ရှုးကဟဲလီၤကဒီးတဘျီကဂုၢ်ကျိပ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢလံာ်စီဆုံအပူၤလီၤ.

၅. ဟီၣ်ခိပ်ပုၤအိၣ်ဒီးအကျိပ် နှုပ် မှ်ထံယုၤလီၤဆၢၣ်တၢ်လၢတၢ်ဘံာ်လီၤန့ၣ်တကျိပ်တကျိပ်ဒီးပစံးလၢဟီၣ်ခိပ်ပုၤအိၣ်ဒီးအကျိပ်လီၤ. ဟီၣ်ခိပ်ပုၤအိၣ်ဒီးအကျိပ်န့ၣ် မှ်ထံယုၤသြူးလီၤကျိပ်ဝဲလီၤ.

၆. တကျိပ်တကျိပ် နှုပ် မှ်ထံယုၤလီၤဆၢၣ်တၢ်လၢဒုးကျၢ်ပုၤတတြိမိတတြိမိအါတြိဒီးပစံးလၢတကျိပ်တကျိပ်လီၤ. ထံဖိလိာ်ဆူလီၤဆၢၣ်ဟီၣ်ခိပ်လၢတၢ်ပလီၤတကျိပ်တကျိပ်အါကျိပ်လီၤ.

၇. ကန့ၣ်ကျိပ်,ထိးကန့ၣ်ကျိပ်တၢ် နှုပ် အိၣ်တပူၤတပူၤ,ဒီးအိၣ်တကဝါတကဝါလီၤ. တအိၣ်ဘၣ်တကျိပ်တကျိပ်ဘၣ်,ထိးကန့ၣ်ကျိပ်တၢ်န့ၣ်ထဲမၤအသ့စီၤလီၤ.

၈. ကျိပ်ဒီးလိာ် နှုပ် မှ်ပုၤကညိဒုၣ်ဒွဲၣ်ကတိၤအလီၢ်အသးယၢ်ခိယၢ်ခိခံဂၤဒီး ပစံးလၢကျိပ်ဒီးလိာ်အသးလီၤ. ပုၤခံဂၤကျိပ်ဒီးလိာ်အသးခံဂၤယၢ်ခိယၢ်ခိခံဒီးအသးဒိၣ်ထီၣ်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးမုၢ်ပသးပုၤလၢပျၢစံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးပဝဲလၢကတိၤအလီၢ်အသးလီၤ.

၉. ကျိပ်လိာ်ဒီးကျိပ်ဒီးလိာ် နှုပ် ဒံးသိးသိးလီၤ. ပုၤမှ်ကတိၤဒုၣ်ဒွဲၣ်,ကတိၤအလီၢ်အသးယၢ်ခိယၢ်ခိခံဒီးပစံးလၢကျိပ်လိာ်အသးလီၤ. ပုၤခံဂၤကတိၤကျိပ်လိာ်အသးဒီးအသးဒိၣ်ထီၣ်လိာ်အသးလီၤ. အဝဲတဂၤစံးနမၤတၢ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်,ဒီး အဝဲတဂၤမှ်ထံၣ်စကိးလၢအမၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီး အဝဲတဂၤစံးစကိးနမၤတၢ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီးမှ်ကျိပ်လိာ်အသးလီၤ.

၁၀. အကျိပ်အိၣ် နှုပ် ကျဲမုၢ်ဂ့ၤ,ထံမုၢ်ဂ့ၤ,အတြိမုၢ်တလဲၢ်ဘၣ်,လီၤစုၤမုၢ်တဒိၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢအကျိပ်အိၣ်လီၤ.

ကျဲလၢအတုၤရၢ်တခီ
မှ်အကျိပ်လီၤလဲၣ်ဒီး

ကျိန်

မှီအကျိန်လီလဲလဲလီလီ.

ပှာထံင်နဲဝဲအါအါလီလီ.

၁၁. **အကျိန်အကျိန်** နှ် မှီပှာကညီအလုအလုအ
ဂုအပီနဲပစံးလာအကျိန်အကျိန်လီလီ. တလာတဖၣ်
မာတၢ်လာအကျိန်အကျိန်ဒဲနဲ မှီအဘါယိၣ်ဘါဝၣ်
လီလီ.

၁၂. **သကျိန်သကျိန်** နှ် မှီလၢၣ်မှီဂုၤသ့မှီဂုၤလု မှီ
ဂုၤ မှီတဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီးလီၤဆၢၣ်ဝဲဖးထီၣ်တၢ်တံၤ
ဂံၢ်နဲပစံးလာသကျိန်လီလီ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာလီၤ
သကျိန်လီလီ. လၢၣ်တဖျၢၣ်အိၣ်ဒီးအသကျိန်သကျိန်တ
ဘၣ်လိာ်ဘၣ်.

၁၃. **တၢ်သကျိန်ပှာ** နှ် မှီဟီၣ်ခိၣ်လီၤဆၢၣ်ထီထီ
ကလဲၣ်,တလဲၣ်ဒီးဒီး ပစံးလာတၢ်သကျိန်ပှာလီလီ.
တၢ်သကျိန်ပှာနှ် မှီဟီၣ်ခိၣ်လီၤဆၢၣ်ထီထီအသီး
နှ် ထံအိၣ်မှီဂုၤတအိၣ်မှီဂုၤ, ပစံးလာတၢ်သကျိန်ပှာ
လီလီ.---ကရဲၣ်၁၁

၁၄. **ကလုာ်လီၤကျိန်** နှ်မှီပှာကတိၤတၢ်တကၤဒီးအုၣ်
လီၤလိာ်အသးအါဂၤနှ်ပစံးလာအကလုာ်လီၤကျိန်လီလီ.
ပှာကလုာ်လီၤကျိန်နှ်ပသးပှာလၢညါတကၤကတိၤတၢ်ဒီး
ပှာဂၤအုၣ်လီၤထွဲအခဲလၢၣ်ဒီး ပစံးလာအကလုာ်လီၤ
ကျိန်လီလီ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာအကလုာ်သမိလီလီ. ဒီး
ဘၣ်တစုစုပစံးလာပကျိန်လီၤထွဲအခဲလီလီ. ဒီးဘၣ်တစုစု
ပစံးလာပန့ၣ်လီၤအဒၤလီလီ. ပသးပှာမှီစံၣ်ညီၣ်တၢ်လၢ
ညါဒီးပဘၣ်မာလီၤကျိန်ပကလုာ်ဒီး အီၤပဘၣ်ကျိန်လီၤ
ထွဲအခဲဘၣ်န့ၣ်လီၤအဒၤဒီးကဖိးတက့ၢ်.

ထီၣ်ဘျၢၣ်ဘျဲလီၤကျိန်ဒီးယၢ

ဒ်သိၣ်ဂီၤပှာဒ်မိၢ်ဖါ

ဩၣ်အံၣ်အနုမှီကျိန်လီလီ.

တၢ်လဲၤဝဲကျဲတဘီယီ

၁၅. **ကယုၤဖၣ်ထီၣ်ရၢကယုၤဖၣ်ဟုအခၣ်ကနီး** နှ်
အကလုာ်လီၤကျိန်အါဒုၤသးဒီးနှ်ဒီး ပစံးလာတလီၤ
ကျိန်လီလီ. ပစံးလာအကလုာ်လီၤကျိန်လီလီ. ကယုၤဖၣ်
ဟု အခၣ်ကနီးနှ်အကလုာ်လီၤကျိန်ချသး
လီလီ. --ကနီး

၁၆. **သံဂီၢ်ကျိန်ထံတၢ်** နှ် ပှာမၤမၤကတိၤတၢ်ပတချုး
နၢ်ဟူဘၣ်ဒီး ပသံဂီၢ်ကြူးကြူးနှ်ပစံးလာပကျိန်ထံ
လီလီ. ပမှီသံဂီၢ်ပှာဂၤအတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး ပစံးလာ
ပသံဂီၢ်ကျိန်ထံလီလီ.

၁၇. **ကျိန်ထံတၢ်ကတိၤ** နှ် ဒ်ပသံဂီၢ်လီၤတၢ်တၢ်က
တိၤအသီးလီလီ. ပသမံသမိးတၢ်,ပသံဂီၢ်သမိးတၢ်နှ်
မှီပကျိန်ထံတၢ်ကတိၤလီလီ. ကျိန်ထံတၢ်ကတိၤဒီးသံဂီၢ်
ကျိန်ထံတၢ်နှ်လီၤဆီလာပှာသံဂီၢ်သမိးတၢ်, ဒီးပှာဂၤက

ကျိန်

တၢ်တၢ်ပတချုးနၢ်ဟူဘၣ်ပသံဂီၢ်လီၤတၢ်လီၤ.ပမှီသံဂီၢ်
သမိးတၢ်နှ်ပစံးလာပကျိန်ထံတၢ်ကတိၤ,ဒီးပတချုးနၢ်
ဟူဘၣ်ပှာဂၤကတိၤတၢ်ပသံဂီၢ်နှ် မှီပသံဂီၢ်ကျိန်
ထံလီလီ.

၁၈. **ဟီၣ်ခိၣ်လီၤကျိန်** နှ် မှီပလဲၤတၢ်နှ်ယံၣ်ယံၣ်
ကဲထီၣ်လၢကျဲ,ဒီးလီၤဆၢၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာဟီၣ်ခိၣ်လီၤ
ကျိန်လီလီ. ကဆီအကျိန်နှ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤကျိန်လီလီ. ကျဲမှီ
လီၤဆၢၣ်,တၢ်ကျဲမှီလီၤဆၢၣ်ဒီး ပစံးလာဟီၣ်ခိၣ်လီၤ
ကျိန်လီလီ. ထိးဂီၢ်မှီတဖုလဲၤတၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လီၤကျိန်မး
လီလီ.

၁၉. **ကျိန်လီၤအနါစုၤ**, နှ် မှီပကတိၤတၢ်လၢအဆၢ
ကတိၤလၢတၢ်ကတိၤကတၢ်တဘီတဘီန့ၣ် ပစံးလာ
ပကျိန်လီၤအနါစုၤလီလီ. တၢ်ကတိၤအနါစုၤနှ်ကျိန်
လီၤဝဲဒ်အံၤ,လီၤမှီဂုၤ,လဲၣ်မှီဂုၤ,မိၣ်မှီဂုၤ,ဖဲမှီဂုၤ,
မှီပကျိန်လီၤတၢ်ကတိၤအနါစုၤလီလီ. စကလဲၤတၢ်လီလီ.
မှီမနုၤလဲၣ်,လဲၤမိၣ်,စကကွၢ်ကၢ်ဖဲ, ကျိန်လီၤဝဲအနါစုၤ
ဒ်န့ၣ်လီလီ.

၂၀. **လီၤဆၢၣ်လီၤကျိန်** နှ် မှီပလဲၤထီၣ်လဲၤလီၤအါ
စုဒီးကျဲလီၤစုၤလီၤဆၢၣ်မှီဂုၤ,တၢ်ဖိတၢ်လဲၤလဲၤတၢ်အါ
စုဒီးအကျိန်လီၤစုၤလီၤဆၢၣ်မှီဂုၤ,ပစံးလာလီၤကျိန်
လီလီ. ပှာတဖၣ်လဲၤတၢ်ဒီး ကျဲလီၤကျိန်မးအီၤကဆီလဲၤ
တၢ်ဒီးအကျိန်လီၤကျိန်မးလီလီ.

၂၁. **ကန့ၣ်ကျိန်** နှ် မှီထိးတဖၣ်မာလီၤဆၢၣ်ဟီၣ်ခိၣ်
လၢအနါဒုဒီးပစံးလာကန့ၣ်ကျိန်ဟီၣ်ခိၣ်လီလီ. ထိးနှ်က
န့ၣ်ကျိန်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံၤဒီးအုၣ်လီၤအသံလၢသန့လီလီ.

၂၂. **ကျိန်မိၢ်** နှ်မှီပအိၣ်ဖိၣ်ယဲလၢပနီၢ်ဆဲးနှ်ပှာမၤ
အာပှာဒီးတုၤပဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ် ပဒုးန့ၣ်တၢ်လီၤဖဲအံၤဖဲနုၤနု
မၤအာယၢဒ်အံၤနုၤပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးမှီပကျိန်မိၢ်လီလီ,ကျိန်
မိၢ်ယၢတဂ့ၤ,စလုာ်နုၤနုဒိၣ်ထီၣ်လဲၤန့ၣ်လဲၤ.

၂၃. **လီၤကျိန်လိာ်အသးတၢ်ကတိၤလီၤကျိန်လိာ်အသး**
နှ် မှီတၢ်ကတိၤလၢအယုၤဒ်သီးလိာ်အသးဒီးအခီ
တဒ်သီးဘၣ်နှ်ပစံးလာလီၤကျိန်လိာ်အသးလီလီ.
တၢ်ကတိၤလီၤကျိန်လိာ်အသးနှ်မှီကျဲ,ဒီးကလံၤနှ်
လီၤကျိန်လိာ်အသးဘၣ်ဆၣ်အခီတဒ်သီးဘၣ်.

၂၄. **တကျိန်တကျိန်** နှ် မှီပတီၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ကူးလၢၣ်
မှီဂုၤ, လၢယဲၣ်မှီဂုၤ,ပတီၢ်တကျိန်ချသးဒီးပစံးလာပ
တကျိန်လီလီ. ပတီၢ်တကျိန်သ့ၣ်ဖူန့ၣ်သီၣ်ကျုၢ်ကျုၢ်နှ်
မှီပတီၢ်ချသးဒ်သီၣ်သဘီလီလီ. ပှာတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးတ
ကျိန်သ့ၣ်တကျိန်ဝၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၂၅. **ကျိန်ထံ** နှ် မှီပထါထံၣ်ဒီးပမၤတုၤလီၤလၢထါ
ပဲၣ် ခု သ ဒ် ဒ် ပ စံး လၢ ပ ကျိန် ထံ
လီလီ. ပှာတဂၤကျိန်ထံၣ်သီၣ်မးကျဲကျဲ.

ကျိုး

၂၆. **ခိတ်တကျိန်နာတကျိန်** နှင့် မှ်ပမံလီၤဒီးပှၤဂၤလဲၤ တၢ်ယုၢ်ဝဲန့ၣ်ပခိတ်တထုၣ်ဒီး ပစံးလၢပခိတ်တကျိန်တ စုစုလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်လၢဟံၣ်အဖိခိတ်,စမံလီၤဒီးစ ခိတ်တကျိန်မးဒီးဒီး လီၤဒီးပှၤဂၤဖုၣ်ပှၤန့ၣ်ပှၤဂၤမှ်လဲၤ တၢ်ဒီးပခိတ်တထုၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခိတ်တကျိန်အသးစ့ၢ်ကိး လီၤ. --ကျိန်ကျိန်.

၂၇. **သ့ၣ်တကျိန်အခိတ်** နှင့် မှ်သ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤဒီး ထံးအခိတ်ဒီး ဟီၣ်ခိတ်န့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်တကျိန်အခိတ် လီၤ. သ့ၣ်တဒုတကျိန်အခိတ်လၢတၢ်ပူၤသီၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

၂၈. **ထုၣ်သကျိန်ဒီးလံၤသကျိန်** နှင့် မှ်တၢ်ဖျိးထီၣ်ပျၢ ထီၣ်,ဆုဖျိးဆုပျၢလီၤ. ခံသကျိန်နှံၣ်မှ်တၢ်ကတိၤဆုဖျိး ဆုပျၢစ့ၢ်ကိးလီၤ. နခံသကျိန်,နထုၣ်သကျိန်စံးဝဲဒၣ်.

ကျိုး

၁. **ကျိုးဇိၤသဝိဇိၤ** နှင့် မှ်ခူးဖိခူးဆၣ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤကိး လၢကျိးလီၤ. အမံၤနီၤနီၤမှ်ကျိးလီၤ. ဖဲန့ၣ်ကျိးဇိၤသဝိ ဇိၤတက့ၢ်. ပကသ့ၣ်အိၣ်ဖျိးအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်.

၂. **ဘဲကျိး** နှင့် မှ်ခူးဖိလၢပသ့ၣ်ပဖျိးဘဲ န့ၣ်ပစံးလၢ ဘဲကျိးလီၤ.

၃. **တလုၣ်တကျိးဘၣ်** နှင့် မှ်တၢ်လၢအတဂ့ၤဘၣ်တ ဖၣ်သ့ၣ်မှ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မှ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီမှ်ဂ့ၤ,တၢ်ပမၤတၢ်တ သ့ဘၣ်နီတမံၤ,ပမၤတသ့ဘၣ်နီတပူၤန့ၣ်ပစံးလၢတ လုၣ်တတကျိးဘၣ်တၢ်ဘၣ်လီၤ. ဝၣ်တဘိက့ၣ်ဒီးတ လုၣ် တ ကျိး : ဘၣ် တၢ် နီ တ မံၤ ဘၣ် , ပှၤတဂၤကလိကလိၣ်တလုၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်, ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလၢတကျိးဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ် လီၤ. ပှၤတဂၤလၢယုၢ်ကလၢၣ်, တ ကျိးတၢ်နီတမံၤ, စက့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၄. **ကျိးချံကျိးတိၤ** နှင့် မှ်ပခိထံတန့ၢ်ဘၣ်ဒီးပခိလၢ ချံ,ပခိလၢတိၤဒီးပစံးလၢကျိးချံကျိးတိၤလီၤ. ထံဒိၣ် ကၢပခိတကၢၣ်ဘၣ်,ကျိးချံကျိးတိၤတက့ၢ်.

၅. **ကျိးထံကျိးနီ** နှင့်မှ်ပခိကၢၣ်ထံခိကၢၣ်နီလၢပခိဒီးပစံး လၢပကျိးထံကျိးနီလီၤ. တၢ်ဆါတနီၤနီၤတၢ်ပကျိးထံ ကျိးနီဒီးနးထီၣ်ဝဲလီၤ.

၆. **ကျိးထီကျိးဃီ** နှင့်မှ်ပခိပသးလၢထီဒီးပစံးလၢ ကျိး ထီကျိးဃီလီၤ.

၇. **ကတိၤကျိးအဆၢ** မှ် တလၢၤကတိၤတၢ်ပနၢ်တပၢ် ဘၣ်ဒီး ပှၤကတိၤန့ၣ်ပှၤလၢတၢ်ဘၣ်စၢၤတဂၤနီၤပနၢ်က ပၢ်ဒီး ပစံးလၢပကတိၤကျိးတၢ်ကတိၤအဆၢလီၤ. တ လၢၤကတိၤတၢ်စနၢ်တပၢ်ဘၣ်,ပှၤဂၤကတိၤကျိးက့ၤ တၢ်ကတိၤအဆၢဒီးစနၢ်ပၢ်လီၤ.

ကျိန်

၈. **ကွဲးကျိးတဲကျိး** နှင့် ပကူးဒီး အတြိးဒီးပသ့ၣ်လီၤ ဆၢၣ်န့ၣ်မှ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ရီၤပတဲတၢ်ပဆဲၣ်ဒီးအလီၤဆၢၣ်အိၣ် ဒီးအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပကွဲးကျိးတဲကျိးလီၤ. ပမၤဒီးအတြိး န့ၣ်ပကွဲးကျိးတဲကျိးန့ၣ်ဒီးအပူၤလီၤ.

၉. **တၢ်လီၤထိးကျိး** နှင့်မှ်ထီၣ်ဖိလိၣ်မှ်ဂ့ၤ,ဟီၣ်ခိတ်လီၤ ဆၢၣ်လၢတလိၣ်ဖိမှ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတၢ်လီၤထိးကျိးလီၤ.

--ကရဲး-၁၁

၁၀. **ကရဲးအကျိး** နှင့် မှ်ပမၤသစုၣ်ဝၣ်လုၣ်အခိတ်လၢ ပဆဲကရဲးဒီးပဆဲထီၣ်ဒီးပန့ၣ်ကျၢၤယၢ်ကရဲးဒ်သုတဝၣ် လီၤတဂ့ၤဒီး ပစံးလၢကရဲးကျိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတြးအ ကျိးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၁. **နံၣ်ကျိး** နှင့် မှ်နံၣ်အံၤတနံၣ်လၢကိးနံၣ်အသိအိၣ် ထီၣ်ကိးတနံၣ်ဒီးပစံးလၢနံၣ်ကျိးလီၤ. တုၤနံၣ်ကျိး က ဒီးတနံၣ်ဒီးတၢ်ယီၤထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးမှ်ပသးပှၢ်စံးဝဲ လီၤ.ဒီးပစံးပဝဲလၢနံၣ်ဘၣ်ကိးတနံၣ်လီၤ.

၁၂. **ကျိးဇိၤကျးဇိၤ** နှင့် မှ်ပစံးလီၤဆၢၣ်သ့ၣ်တကျိအ ပူၤဒ်ချံဖိအသိးဒီး ပဘုၣ်လီၤထိးဆၣ်,ထွံၣ်ဆၣ်လၢအ ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကျိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢထွံၣ်ကျိး ထိးကျိးလီၤ. စိးန့ၣ်ထွံၣ်အကျိးတဘုၣ်, ပကဘုၣ်လီၤ ထွံၣ်အဆၣ်လၢအပူၤလီၤ.

၁၃. **တမၢ်အကျိး** နှင့် မှ်တမၢ်ပိၣ်တၢ်ဒီးစိးန့ၣ်သ့ၣ် ဒ်ချံအသိးအခိတ်တမျိအခံတမျိဒီးပစံးလၢတမၢ်အကျိး လီၤ. တ မၢ် အ ကျိး : န့ၣ် တ မၢ် ပိၣ် တၢ် ဒီး ပၢ် ထံ လၢ အ ပူၤ န့ၣ် စုၣ် လီၤ ခုၣ် ယဲၣ် စီၤ ကွၢ် ဇိၤလၢအပိၣ်ဝဲဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၄. **တြးကျိးထုအကျိး** နှင့် မှ်ပမၤဝၣ်လုၣ်ဖိလၢပဆဲ ထီၣ်ထုဇိၤတြးဇိၤနီၤကကျၢၤဒီးပန့ၣ်ယၢ်လၢဝၣ်လုၣ်ဖိန့ၣ် ပစံးလၢတြးအကျိးလီၤ. ထုအကျိးဇိၤနီၤသိးလီၤ. ပ ဆဲထီၣ်တြးန့ၣ် ကျၢၤန့ၣ်လၢအကျိးဒီးကျၢၤဝဲတုၤထီၣ် တဖၣ်ယီၤဘၣ်အကျိးဒီးဝၣ်လီၤဘၣ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

— **တြးအကျိး**န့ၣ်မှ်ပဆဲထီၣ်တြးဒီးပကူးဒ်ယၢ်တြးပဒု န့ၣ်လၢဝၣ်လုၣ်န့ၣ်မှ်တြးအကျိးလီၤ. --ကရဲး-၁၃

၁၅. **ထုအကျိး** နှင့် မှ်ပဆဲထီၣ်ထုဒ်ကကျၢၤဒီးပကူး ယၢ်လၢဝၣ်လုၣ်လၢထီၣ်ကယီၤဘၣ်န့ၣ်မှ်ထုအကျိး လီၤ. နမှ်ဆဲထီၣ်ထုဒ်ဒ်ယၢ်ကူးယၢ်ဒီးအကျိးတက့ၢ်.

၁၆. **တၢ်ကျိးဘိ** နှင့် မှ်ပှၤကညီဖိသံးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်သံးလၢ ဝၣ်ပူၤဒီးဝၣ်န့ၣ်ကိးဝဲလၢတၢ်ကျိးဘိလီၤ. ပှၤကညီဖိသံး န့ၣ် ဒီးန့ၣ်သံးအသဝဲလၢတၢ်ကျိးဘိအပူၤန့ၣ်ဒီး သံးယွၢ် လီၤဝဲဆူသပၢၤပူၤလီၤ. ပှၤကညီဖိသံးန့ၣ်မၤန့ၣ်ဝဲဒီးတၢ် ကျိးဘုၣ်ဒီးတၢ်ကျိးဘိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတၢ် ကျိဘိလီၤ.

၁၇. **စပံၣ်ကျိးလိၣ်** နှင့်မှ်ပစံးခူးခံၣ်ဒီးအဘၢၣ်စၢၤသ

ကျိပ်

လံလိာ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢစယံာ်ကျိပ်လိာ်လီၤ. ဒီးပထုတၢ်န့ၣ်ဆၢမ့ၢ်အိၣ်ဒီး လိာ်အသးဒီးပစံးလၢစယံာ်ကျိပ်လိာ်စၢ်ကိးလီၤ. နထုကတၢ်ဆၢမ့ၢ်စယံာ်ကျိပ်လိာ်,ဒီးပစိးနးကၤ.

၁၈. **ဆိၣ်ကွၢ်ဆိၣ်ကျိး** န့ၣ်စတစံးဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၉. **မဲာ်တူၢ်ကျိးမဲာ်တူၢ်ကျိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမဲာ်တူၢ်ခိၣ်အဆူၣ်အိၣ်တိၣ်ကဲာ်ဆိးဒီးဖဲအစၢ်ဆၢထီၣ်ပနၢ်ဒုန့ၣ်သ့ၣ်ဒီးပစံးလၢပမဲာ်တူၢ်ကျိးလီၤ. ပမဲာ်တူၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဘၢၣ်စၢၤ န့ၣ်အဆူၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒ်ပမဲာ်တူၢ်ခိၣ်အသိးန့ၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်တူၢ်ကျိးလီၤ. ပုၤအမဲာ်တူၢ်ကျိးန့ၣ်မၤန့ၢ်, ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,မၤန့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်တလ့ၤတဘီ.

၂၀. **တၢ်ဝံကျိးတၢ်နီကျိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအနီၤတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်အိၣ်ဘူးဒီး ပစိမ့ၢ်စၢ်လၢမ့ၢ်ဆဲးန့ၣ် ပုၤနီၤအကဖုန့ၣ်ဆူပဟၢပုၤဒီးပနီၤထီၣ်ဒီးပလိာ်အိၣ်တၢ်ဒ်ပုၤနီၤသိးဒီးပစံးလၢတၢ်နီကျိးပုၤလီၤ. ပုၤနီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျိးပုၤဒီးပနီၤ စၢ်ကိးလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်မၤသီလၢပုၤတၢ်မၤပုၤနီၤကျိးအိၣ်ဒီး ပုၤနီၤန့ၣ်မၤအကဖုန့ၣ်လဲၤန့ၣ်ဆူစီၤသီအဟၢပုၤလီၤ. တၢ်နီၤအကဖုန့ၣ်လဲၤန့ၣ်ဆူစီၤသီအဟၢပုၤဒီး စီၤသီန့ၣ် မံလၢမနၢ်ဒီး ကွၢ်လီၤထံဖီၣ်လီၤန့ၣ်စံးဝဲလၢတၢ်ဝံတၢ်ဆၢအိၣ်ဖဲန့ၣ်ဒီးလဲၤလီၤဒီး အိၣ်မးထံဖီၣ်လီၤန့ၣ် ဖးဖးဒီးဘျးအိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးဟဲက့ၤထီၣ်ဝဲဒီးမ့ၢ်ဆူၣ်ထီၣ်ဒီးကွၢ်လီၤက့ၤဝဲမ့ၢ်လၢထံဖီၣ်လီၤဒီးစံးဝဲဒၣ်ကိးထီၣ်က့ၤနကဖုတက့ၢ်. စတအိၣ်ဒီးဘၣ်စံးဝဲဒီး ပုၤနီၤန့ၣ်ဟံးက့ၤအကဖုလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

ဒိၣ်တလ့ဆုမိၢ်အိၣ်ဒီး
ဒိၣ်ကဲာ်ဆိးဝံကျိးနီကျိး

၂၁. **တကျိးဘီသီမ့ၢ်တၢ်နီတမံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢတဂီၢ်တသီၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်တဖၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ယဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတကျိးဘီသီမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတကျိးတကျိးဘၣ်တၢ်ဘၣ်စၢ်ကိးလီၤ. တလၢတဂၤပိာ်န့ၢ်စယံာ်တဘျီတကျိးဘီသီမ့ၢ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၁. **သးကွၢ်ကျိပ်မၤန့ၢ်လၢဘၤ,ဖိအိၣ်လၢခံဖိဘၣ်ယၤ.** အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢသးကွၢ်ကျိပ်သးကွၢ်စုဒီး လိာ်န့ၢ်ဝဲလၢဘၤလၢကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤပယံာ်အိၣ်ဒီး တုၤမ့ၢ်သံန့ၣ်အဖိအလံၤတဖၣ်ပုၤဂၤန့ၣ်န့ၣ်ကတိၤအၢဒီး တသ့ဖဲအသ့န့ၣ်မၤအၢဝဲအတၢ်စံးအိၣ်လၢပုၤအၢပုၤသီအစၢၤအသ့ၣ်ဒီးပုၤဂၤတအိၣ်တကွၢ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢသးကွၢ်ကျိပ်မၤန့ၢ်လၢဘၤ,ဖိအိၣ်လၢခံဖိဘၣ်ယၤလီၤ.

၂. **သးကွၢ်ကျိပ်မၤန့ၢ်လၢဝဲၤ,ဖိအိၣ်လၢခံဖိလိာ်ကွၢ်.**

ကျိပ်

အဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢသးကွၢ်ကျိပ်သးကွၢ်စုဒီးမၤန့ၢ်မၤသံၣ်ဒီး ဆါတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီး န့ၢ်စုတုၤအသံန့ၣ်အဖိအလံၤန့ၢ်ဘၣ်က့ၤဝဲဒီးမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်တမံၤမံၤဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲညိဒီးပစံးလၢသးကွၢ်ကျိပ် မၤန့ၢ်လၢဝဲၤ, ဖိအိၣ်လၢခံဖိလိာ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးလၢပုၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျိပ်နီၢ်နီၢ်ဒီးခဲကန့ၣ်အံၤတမ့ၢ်ဘၣ်ကျိပ်နီၢ်နီၢ်ဘၣ်,မ့ၢ်တၢ်ကတိၤဒီး,ကျိပ်စိၤစုဒီး,ဆူဂ့ၤယၢၣ်ဂ့ၤလီၤ.

၃. **ကျိပ်မဲာ်ကျိပ်နီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစိၣ်ထီၣ်ပမဲာ်တြးတြးဒီးပစံးလၢပကျိပ်မဲာ်ကျိပ်နီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပကျိပ်ထီၣ်ပမဲာ်စၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤကျိပ်မဲာ်ကျိပ်နီၤဘၣ်မန့ၢ်လဲၣ်.

၄. **တၢ်ကျိပ်မဲာ်တၢ်ကျိပ်နီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ကျိပ်မဲာ်တစုစုလီၤ. တၢ်ကျိပ်မဲာ်တစုစုဟဲပၢ်လၢဟံာ်ကိာ်ဒုလဲၣ်.

၅. **ကျိပ်ကဒံကျိပ်ကဒါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမဲာ်စိၣ်ထီၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမဲာ်စိၣ်ထီၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကျိပ်ကဒံလီၤ. ဆၣ်စိၤကိာ်စိၤန့ၣ်မ့ၢ်သံန့ၣ်သက့,အမဲာ်န့ၣ်စိၣ်ထီၣ်အသးကျိပ်ကဒံလီၤ. --ကဝဲၤ--၅

၆. **နီၣ်တိၣ်ကျိပ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပဆဲးလီၤဝဲၤအခိၣ်သအိးဒီးပပိာ်သိၣ်ဒ်တဒုအသိးန့ၣ် ပကိးလၢနီၣ်တိၣ်ကျိပ်လီၤ.

နီၣ်တိၣ်ကျိပ်စုမိၢ်ယုာ်က့ၤ
နီၣ်တိၣ်ကျိပ်ထုမိၢ်ယုာ်က့ၤ
လီၤမၢ်မိၢ်ဖဲသ့ၣ်န့ၢ်ဒု
မိၢ်ခိးအပုၤတပိာ်စု.

၇. **နီၣ်တိၣ်ဘုၣ်နီၣ်တိၣ်ကျိပ်** ပဒီးပျံၤတကလုာ်လၢထီၣ်ခိၣ်အကျိးဒီး ပစၢၤလၢသ့ၣ်ကျူးကျိးအလီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဒီးထီၣ်ခိၣ်ယုာ်န့ၢ်ဝဲသီၣ်ကျိပ်ကျိပ်ဒီးပကိးလၢနီၣ်တိၣ်ကျိပ်လီၤ. နီၣ်တိၣ်ကျိပ်န့ၣ်ဘၣ်ထီၣ်ခိၣ်ယုာ်န့ၢ်ဝဲဘူးပလံးစိၤဒီးကတၢ်ဝဲလၢတၢ်ခဲကျိပ်လီၤ.

၈. **ကျိပ်စိၤစုဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်စုန့ၣ်ပကိးအဆိဒီးကျိပ်န့ၣ်တစုစုလီၤ.

၉. **ကျိပ်စိၤတြးစိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအလုာ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပပိာ်သိၣ်ဒ်မိၢ်အသိး, ပပိာ်သိၣ်ဒ်နီၣ်တိၣ်ကျိပ်အသိးဒီး ပကိးလၢကျိပ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်စတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်,ကျိပ်လၢကိာ်ပယီၤအံၤအိၣ်တဖျၢၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအစုလီၢ်ထူးခိၣ်လီၢ်တိၤတဖၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတဂၤလီၤ. ဒီးပာ်ဝဲအဆၣ်လၢသးဒီးဆိန့ၣ်တန့ၣ်တစုလီၤ. မ့ၢ်တမၤဘၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်ဒီး လိာ်အိၣ်ပုၤဒီးပသံလီၤစံးဝဲဒၣ်,ကျိပ်န့ၣ် လဲၤပုၤဝဲလၢကတိၤကိၤသ့ၣ်အအိၣ်ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢလဲၤပုၤဝဲလၢစုာ်အအိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤလၢလဲၤပုၤကျိပ်တဖၣ်န့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဝဲအကစၢ်ဘၣ်,ထံၣ်ဝဲထဲကျိပ်စိၤလီၤ. ဒီးပာ်လီၤစုဖဲကျိပ်အ

ကျိူ

၄. ဆံင်ကျိူ နှ် စတန်ဟူဘဉ်နီတခိဉ်ဘဉ်, စန်ဒီတဟ်ဘဉ်.

၅. ကျိူသုဉ်ဖး နှ်မုာ်ပဟ်လီၤဂဲၤကနၣ်လၢသဲးသုဉ်အဖီခိဉ်မုာ်ဂုၤ, နံသုဉ်အဖီခိဉ်မုာ်ဂုၤ, ပသီတံၢ်လီၤဂဲၤကနၣ်လၢဟ်ပဟ်ဉ်ဒီးသုဉ်ဖးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပကျိူသုဉ်ဖးလီၤ. ပုၤတဂၤကျိူသုဉ်ဖးသဲးသုဉ်တဖျၢၣ်ဒီး အစုဆါကံၢ်ဝဲသၢ.

၆ ကျိူသုဉ်ဖးဝဲ နှ် မုာ်ဝဲကမဲၢ်ကိၤဒီးပယံးလၢယဲၣ်မုာ်တသုဉ်ဖးဘဉ်ဒီး ပတီၢ်ယာ်အကနၣ်လၢသုဉ်ကျိူဒီးဝဲသုဉ်ဖးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပကျိူသုဉ်ဖးဝဲကမဲၢ်လီၤ. ပမုာ်မၤသုဉ်ဖးသုဉ်ဒ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပကျိူသုဉ်ဖးစုာ်ကိၤလီၤ. ဝဲကမဲၢ်မုာ်ကိၤဒီးကျိူသုဉ်ဖးတက့ၢ်.

၇. ကျိူဇီၤဖီဇီၤ နှ် မုာ်ဟံၣ်အကျိူန့ၣ်ပကိးဒီး အဆိးလၢကျိူဇီၤဖီဇီၤ, ကျိူဇီၤကွၢ်ဇီၤလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မုာ်ကျိူတုၣ်လီၤ. ပမၤဟံၣ်န့ၣ်ဒီးသိးပတီၢ်ထီၣ်မဲၤဘုၣ်မဲၤပိာ်, မဲၤဘုၣ်မဲၤလီၤကသု, ဒီးသိးဟံၣ်ကခၢၣ်ဒီးပမၤဒီးကျိူတုၣ်လီၤ. ကျိူဘုၣ်ကျိူတုၣ်မုာ်တဆိဉ်ဘဉ်ဒီးပဆိဉ်တသုဘဉ်လီၤ.

၈. ထံကျိူထံကွၢ် နှ် မုာ်ထံကျိူပုၤလၢထံအသးကံၢ်ပုၤလၢထံယိာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထံကျိူလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢထံကျိူလီၤ. ဒီးပမုာ်လဲၤတၢ်လၢချဲဒီးထံအကျိူတဖၣ်န့ၣ်ယိာ်ဆူအကတက့ၢ်လီၤ.

၉. တၢ်ကျိူတၢ်ကွၢ် နှ်မုာ်ဆဉ်ဇီၤကိၤဇီၤလုာ်လီၤအသးဒီးဟံၣ်ခိဉ်လီၤကျိူဒီးမၤအသးဒ်ကျဲအသးန့ၣ်ပကိးလၢတၢ်ကျိူလီၤ. ဒီးတစုစုပစံးလၢဆဉ်ဇီၤကိၤဇီၤအကျိူ, ပစံးလၢကဆိအကျိူ, ပစံးလၢတၢ်ခိဉ်ခိဉ်အကျိူလီၤ.

၁၀. ကဆိအကျိူ နှ်မုာ်ကဆိလုာ်လီၤအသးကဲထီၣ်လၢကျဲဒီးပစံးလၢကဆိအကျိူလီၤ. ကဆိတဖၣ်န့ၣ်လုာ်လီၤကျဲလၢပယၢအဒိန့ၣ်အကျိူလီၤကျိူမးလီၤ.

၁၁. တၢ်အဂ့ၢ်ခံၣ်, တၢ်အကျိူခံၣ် နှ် မုာ်တၢ်ကတိၤအဒိလီၤ. ပုၤကညိမၤအလုာ်အလုာ်တမံၤခံၣ်ဒီးစံးဝဲလၢတကျိူခံၣ်လီၤ. ပုၤတန့ၣ်ယိာ်န့ၣ်ခိဉ်ထီၣ်ဒီးတနီၤနီၤန့ၣ်အမၤလၢပုၤ, ဒီးတနီၤနီၤန့ၣ်အမၤလၢပရံၤ, ဒီးမၤအလုာ်အလုာ်တဂၤတမံၤတဂၤတမံၤဒီးပစံးလၢအလဲၤတဂၤတကျိူတဂၤတကျိူလီၤ. ဒီးပုၤမၤမုာ်ကိၤလံၢ်အလုာ်အလုာ်, ဒီးပမၤကစၢ်ယုၣ်ဂုၤယရံးအလုာ်အလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံၣ်လီၤ.

တၢ်အဂ့ၢ်ခံၣ်
ကျဲအကျိူခံၣ်
ဆိမိဉ်ကွၢ်တၢ်တၢ်ယိာ်
အကျိူဒ်ပုၤကကွၢ်ထံ
စၢ်ယုၤမၤဒ်လဲၣ်တမံၤ

ကျိူ

၁၂. တကျိူသုဉ်တကျိူသုဉ် နှ် မုာ်ဘုတလၢအမုၤန့ၣ်ပဆိဉ်ဒီးတဆိဉ်ဘဉ်ဒီးအသိဘဉ်, ဒီးပစံးလၢတကျိူသုဉ်လီၤ. ဘုတလၢအလီၤလံၤန့ၣ်အသိတဆိဉ်အဘဲးတဆိဉ်, ပဆိဉ်ဒီးတဝံၣ်သိတဝံၣ်ဘဲး, မၤအသးတကျိူသုဉ်လီၤ.

၁၃. ကိးကျိူ နှ် မုာ်ပုၤအိဉ်အလီၤတပူၤတပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပလဲၤဘဉ်ကိးပုၤဒီးဒီးပစံးလၢပလဲၤဘဉ်ကိးကျိူဒီးလီၤ. သရၣ်လဲၤဆူအပျဲၢ်အဘိဉ်အကျိူကိးကျိူဒီးလီၤ.

၁၄. ကဆိကျိူကဆိကျိူ နှ် မုာ်သုဉ်တဖၣ်န့ၣ်အသးအိဉ်ပူၤထုၣ်ဖျိဒီးပစံးလၢကဆိကျိူလီၤ. သုဉ်တထံးအသးအိဉ်ပူၤထုၣ်ဖျိမးကဆိကျိူလီၤ. ဟံၣ်န့ၣ်တုၤပဟးဒီးအိဉ်ကလိဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအိဉ်ကဆိ, ကဆိကျိူလီၤ.

၁၅. သုဉ်ကျိူဘၢကျိူ, ထိးကျိူဆိကျိူ နှ်မုာ်သုဉ်ကျဲဘၢကျဲထိးကျဲဆိကျဲလီၤ.

၁၆. ကျိူလီၤဖီခိဉ်ကျိူ နှ် မုာ်ပမၤဝဲလၢပဘၢဖျိဉ်လၢဖီအထုၣ်အခိဉ်နီၤန့ၣ်ပစံးလၢပကျိူလီၤဖီခိဉ်ကျိူလီၤ. ဖီခိဉ်ကျိူန့ၣ်မုာ်ပဘၢဖျိဉ်ထီၣ်ဝဲထီၣ်လုာ်ဖီထုၣ်အခိဉ်နီၤန့ၣ်ပစံးလၢပကျိူလီၤဖီခိဉ်ကျိူလီၤ.

၁၇. သံဉ်စုးသံဉ်ကျိူ နှ်မုာ်ပုၤလၢအမဲၢ်ဆုးသု, ပုၤလၢကဒုလီၤတၢ်, ဒီးကနၣ်အမိၤအပၢ်အကလုာ်အကထၢဒီးအသုဉ်စုၤသးစုၤ, ဆိဉ်လီၤအသးကဲတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢသံဉ်စုးသံဉ်ကျိူလီၤ. ပိာ်မုာ်တနီၤနီၤသံဉ်စုးဂုၤကၢ, ပိာ်မုာ်လၢပျၢၤတဖၣ်တုၤတသံဉ်စုးဘဉ်ဒီးလီၤယိာ်ကွၢ်ဝဲလီၤ.

၁၈. အဂ့ၢ်အကျိူ နှ်မုာ်ပထုချိဉ်မုာ်ဂုၤ, ပထုမုာ်မုာ်ဂုၤ, ပထုယုာ်မုာ်ဂုၤ, မုာ်တကမဉ်ဘဉ်ဒီးအတိၤအိဉ်ထီၣ်ဝဲတဂ့ၢ်တဂ့ၢ်ဒီးပစံးလၢအဂ့ၢ်အကျိူလီၤ. ချိဉ်တဖၣ်န့ၣ်ပထုမုာ်ကမဉ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျိူတဆိဉ်ဘဉ်, ပထုမုာ်တကမဉ်ဘဉ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျိူအိဉ်ထီၣ်ဝဲစၢ်ဆၢပံၤကလံာ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်လီၤ. ဒီးပဒိလီၤကစၢ်ယုၤအကလုာ်ကထၢတၢ်တိတၢ်လီၤ, တၢ်သုဉ်ကညိၤသးကညိၤ, တၢ်အံၣ်တၢ်ကွၢ်တၢ်သိဉ်ယိာ်မၤလီၤလၢအမုၤအတိၤအဘဉ်အပိုၤန့ၣ် ပစံးလၢကစၢ်ယုၤအဂ့ၢ်အကျိူ, အဂ့ၢ်အပိာ်လီၤ. ကစၢ်ယုၤအဂ့ၢ်အကျိူပဲၤဒ်အံၣ်န့ၣ်ဆိကမိဉ်ကွၢ်တက့ၢ်.

၁၉. အကျိူအကျိူ နှ်မုာ်ဆဉ်ဖီကိၤဖီအကျဲအကျိူလီၤဆၢဉ်လီၤကျိူမုာ်ဂုၤ, ထံကျိူနီၤကျိူလီၤဆၢဉ်လီၤကျိူမုာ်ဂုၤ, ပစံးလၢအကျိူအကျိူလီၤ. ဆဉ်ဖီကိၤဖီလဲၤတၢ်ဒီးအကျိူအကျိူလီၤစုၤမးဂီၤအူၣ်ကလံာ်လီၤ. ပ တသုဉ်ညါဘဉ်ထံအကျိူအကျိူဘဉ်, ပကလီၤချဲအကျိူအကျိူဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ်ပတသုဉ်ညါဘဉ်ဒီး ကစၢ်ယုၤအတၢ်သိဉ်တၢ်သိ, အတိၤအလီၤ, အတၢ်သုဉ်ကညိၤသးက

ကျိ

ပစံးလာပကျိသံလီၤ. ဂုၢ်တဘိန့ၣ်ကျိသံတက့ၢ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာကျိသံကွၢ်လီၤ.

၆. **ကျိလုၢ်လီၤအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျိပဲၣ်သံဂုၢ်သိတဘိဒီးပထိလီၤအသ့ၣ်လာပလီၤန့ၣ် ပစံးလာပကျိလုၢ်လီၤပသးလီၤ. ပကျိလုၢ်လီၤပသးလာဂုၢ်သိန့ၣ်ပဆူၣ်ပချစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ကျိသုၣ်မံအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤပဲၣ်သိၣ်သက့ၢ်ဒီးပသ့ၣ်မံမၤမံလာတၢ်ပုၤတၢ်လီၤန့ၣ်ပစံးလာပကျိသုၣ်မံလီၤ. ကျိသုၣ်မံအိၣ်သက့ၢ်သၣ်တက့ၢ်.

၈. **ကျိပစံၢ်ကျိပစံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပပဲၣ်တၢ်လၢဒီးဒီးန့ၣ်ဝဲအါပုၤန့ၣ်ပစံးလာပကျိပစံၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကျိပစံၢ်ဒံတဖျၢၣ်ဘျးသံမးပအိၣ်က့ၤတသ့ဘၣ်.

၉. **တကျိခံကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ထူၣ်တဘိခံဘိဒီးပစံးလာဟံၣ်ထူၣ်တကျိခံကျိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အိၣ်တဘိဒီးပစံးလာတကျိလီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်တကျိစယိးတန့ၢ်ဘၣ်.

၁၀. **ကျိကလိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးဒီးအတြိးဒီးအပူၤလဲၢ်ကဲၣ်ဆိးဒီးပဖျိၣ်န့ၣ်တဘၣ်တြုၣ်ဘၣ်တအုၣ်စံၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလာကျိကလိးလီၤ. ဒီးပစံးလာကျိသလိးစုၢ်ကိးလီၤ. ဒီးတၢ်မၤအသးဒ်န့ၣ်တဖၣ်ပစံးလာကျိကလိးဝဲလၢၣ်လီၤ.

၁၁. **ဘိကျိဘိကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သၣ်လၢအမံဘိတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒးဒီး,ဘိတဂ့ၤတဝံၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် ပစံးလာဘိကျိလီၤ. တၢ်သၣ်မံဘိကျိန့ၣ်မ့ၢ်အမံတဂ့ၤဒီးဘၣ်ဒီးဘိထီၣ်ဘၣ်ဒးဒီးလီၤ.

၁၂. **ပိကျိပိကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးအယိၣ်တယိၣ်တယိၣ်န့ၣ်ပစံးလာအပိကျိလီၤ. ပစံးပိကျိဟံၣ်ထူၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီး အယိၣ်သၢယိၣ်ဒီးပစံးလာသၢပိကျိလီၤ.

၁၃. **ဒံဆံၣ်ပိကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒံတကလုၢ်န့ၣ်အသၣ်အိၣ်တယိၣ်တယိၣ်ဒီးပကိးလာဒံဆံၣ်ပိကျိလီၤ. ဒံဆံၣ်ပိကျိန့ၣ်အသၣ်ထဲစုခိၣ်ဒီးပသ့ၣ်ပဖျးအါမးလီၤ.

၁၄. **သုၣ်ဘုၣ်သုၣ်ကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိရံးတဲၣ်သုၣ်ကူးလၢထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး သ့ၣ်ကဆုၣ်ဝဲဒီးမၤသ့ဝဲဒီးဒီးဝဲလၢအနၢ်န့ၣ် ပကိးလာသုၣ်ကျိလီၤ. ပုၤကညိအပိၣ်မုၢ်န့ၣ်ဒီးထဲသုၣ်ကျိလီၤ.

၁၅. **ဒိတိၢ်,ယဲၣ်တိၢ်** န့ၣ် ပစံးလာယဲၣ်တိၢ်တကျိ,ဒိတိၢ်တကျိလီၤ. ယဲၣ်န့ၣ်ယၤလၢဒိတိၢ်တကျိတက့ၢ်,ဒိတိၢ်တကျိက့ၢ်ဂ့ၤသမိး.

၁၆. **ကျိကျၢ်** သုၣ်တကလုၢ်အလဲကိၤဒီး ဂီၤဝဲဒ်သ့မ့ၢ်အလဲအသိးန့ၣ် ပကူၣ်သိၣ်ကျၢ်ကျၢ်ဒီး ပကိးလာကျိကျၢ်လီၤ.

၁၇. **ကၢ်တုၣ်ကၢ်ကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်သုၣ်လၢအကၢ်ဝဲခံက့ၢ်သၢက့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထးကၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလာကၢ်တုၣ်ကၢ်ကျိလီၤ. ထးတဘိတမၢ်တိၢ်ဒီးကၢ်တုၣ်ကၢ်ကျိမးလီၤ.

၁၈. **လီၤကျိလီၤကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပပျၤလီၤဆုၣ်နီၤအခိၣ်အ

ကျိ

ပူၤလဲၢ်ကဲၣ်ဆိးဒီး ပဖျိၣ်န့ၣ်ညိဝဲန့ၣ်ပစံးလာလီၤကျိလီၤ. ပမၤလီၤဆုၣ်နီၤအခိၣ်လီၤကျိကဲၣ်ဆိးန့ၣ် ဝးကလဲၣ်ကလိၣ်နးကၤ.

၁၉. **ကျိသလံၢ်ကျိသလိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဘိတြိးနးတြိးဒီးပဖျိၣ်လဲၤန့ၣ်ညိဝဲန့ၣ်ပစံးလာကျိသလိးလီၤ. နးတဘျီစဖျိၣ်န့ၣ်အတြိးတကတံၢ်ဘၣ်,ကျိသလိးဒီးလီၤ.

--ကလိး ၂၁

၂၀. **ကစၢ်ကျိ** န့ၣ် ဘၣ်တစုစုမ့ၢ်ပုၤကညိကိးကိတမးန့ၣ်လၢကစၢ်ကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုမ့ၢ်ကစၢ်ဘူးန့ၣ်သၢကဟဲမၤကဲၣ်ပုၤကညိဒီး ပိုၢ်ကျိလၢနီၤပုၤဒီးပကိးလာကစၢ်ကျိလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **တစီၤကျိခံစီၤကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒၢန့ၣ်တၢ်လၢပီၤပူၤန့ၣ်မ့ၢ်တလီၤတံၢ်ဘၣ်ဒီးလီၤကအိၣ်တဆိတဆိဒီးအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် ပစံးလာတစီၤကျိလီၤ. ပုၤတဂၤသၢကတုၤအိၣ်မ့ၢ်ဒီးအိၣ်မးတစီၤကျိတစီၤကျိလီၤ. စံးမ့ၢ်နသးတဖျၢၣ်ယိနသးအိၣ်ဝဲခံစီၤကျိ.

၂၂. **ဝၣ်ကျၢ်ဝၣ်ကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုၢ်န့ၣ်ပကိးလာဝၣ်ကျိလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးကိၢ်ဖဲအံၤပတထံၣ်ဘၣ်.

၂၃. **နံၣ်အကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိကံၢ်နံၣ်,မၤကံၢ်ဝဲအဝါတပါအဂီၤတပါဒီးပစံးလာနံၣ်အကျိလီၤ. နံၣ်အကျိန့ၣ်ကူၢ်အသးတပါတပါဝါကျိၣ်ကလၢၣ်ဒီး ပစံးလာနံၣ်အကျိလီၤ.

၂၄. **ကျိကိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သုၣ်ယံၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအဂီၤတကလုၢ်အအဝါတကလုၢ်လီၤ. ကျိကိၢ်န့ၣ်ပညၣ်ဂီၢ်ပလုၣ်ဘံဘျီစံးဝဲဒၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်အဂီၤတလုၢ်လီၤ. ကျိကိၢ်ဂီၤန့ၣ်အဒီးဂီၤဒီးပကိးလာကျိကိၢ်ဂီၤလီၤ.

၂၅. **ကျိကိၢ်ဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်အဒီးဝါဒီးပကိးလာကျိကိၢ်ဝါလီၤ. ကျိကိၢ်ဝါန့ၣ်ပချိကျိးအိၣ်အဒီးလီၤ.

၂၆. **တကူၣ်ခံတကျိခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်တဝံၣ်တကဲဒီးပကူၣ်တုၢ်ကွၢ်န့ၣ်ပစံးလာပမၤတၢ်တကူၣ်ခံတကျိခံလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတၢ်တကူၣ်ခံတကျိခံဒီးလီၤယိကွၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၇. **ဝၣ်ကျိ** ဖိၣ်ယဲလၢပျၤတဂၤ အမၤမၤအယိပီၤဒီးလဲၤဝဲဆူဝၣ်ကျိန့ၣ်သံဂီၢ်ဝၣ်သိတဘိဒီးဝၣ်သိတကတိၤအဘၣ်အီၤဒီးတပဲၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. သံဂီၢ်ဝၣ်ကျိတဘိဒီးဝၣ်ကျိကတိၤအဘၣ်အီၤစံးဝဲဒၣ်,နမ့ၢ်မၤယၤလၢပီၤဒီးကဂ့ၤလီၤ. နမၤမ့ၢ်ဒၢညၣ်သိလၢစပူၤဒီး မ့ၢ်လူလီၤဝဲလၢလၢမ့ၢ်အလီၤဒီး လၢမ့ၢ်ကထီၣ်ထီၣ်ဘးလၢမူခိၣ်လီၤ. ဝၣ်ကျိကတိၤအဘၣ်အီၤန့ၣ်ဒီး ဖိၣ်ယဲတဂၤန့ၣ်ဝၣ်ကျိန့ၣ်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၈. **တကျိတကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကလုၢ်ကလုၢ်အဂၤတဖၣ်ကတိၤတၢ်တမံၤဒၣ်ဒီး ပစံးလာကတိၤတၢ်တကျိတကျိလီၤ. ယိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကိၤလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,တကတိၤဘၣ်တၢ်တမံၤ

ကျိ

ယီဒီးပုၤဘၣ်,ကတိၤတၢ်တကျိတကျိလီၤ.

၂၉. **ကူးကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ကူးလံာ်ဝဲၣ်ကူးလၢန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ကူးကျိလီၤ. ဟံးန့ၢ်သ့ၣ်ကူးကျိတကျိတကျိ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသ့ၣ်ကျုးကျိလီၤ.

၃၀. **ကံာ်ကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ကံာ်တူၣ်အဆိလီၤ. တၢ်လၢအကံာ်ဒိၣ်တူၣ်လၢအဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးဒီးအဆိလၢကံာ်တူၣ်ကံာ်ကျိလီၤ.

၃၁. **ချဲးကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ချဲးတကလုာ်ပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်. လၢကိၤဖဲအံၤတအိၣ်ဘၣ်ပနၢ်ဟူထဲအမံၤလီၤ.

၃၂. **ကးဘုၣ်ကးကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢကပံာ်ကျိဒီးပကိးလၢကးကျိလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်ပကိးလၢညၣ်ဖျိးမဲာ်လီၤ. ညၣ်ကးကျိန့ၣ်အိၣ်လၢကပံာ်ဒိၣ်ကပံာ်ကျိထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကးကျိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢနီၢ်အခံလီၤ.

၃၃. **ကျဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟ်ကသံၣ်ကမ့ၢ်ဒီးကသံၣ်ထံလၢပလီၤအပူၤဒီးသိးကဘၣ်လိာ်ဒီးပတြၢပလီၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပကျဲကျိလီၤ. ဒီးပဟ်ဖၣ်ဆါလၢထံကျိန့ၣ်ပသဘၣ်တုၤဖၣ်ဆါကျိကျဲအသးဒီးထံန့ၣ် ဘၣ်လိာ်ဒီးပစံးလၢပကျဲကျိလီၤ. ကျဲကျိဖၣ်ဆါဒီးထံန့ၣ်တုၤအဘၣ်လိာ်တကျိ. ပကဟံးန့ၣ်ဖၣ်ဆါထံအဆုံန့ၣ်ပကမၤဆးပှၣ်တကျိ.

၃၄. **ကျဲကျိကျဲကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ပမၤဝးပပူၤဒီးပစံးလၢပကျဲကျိပပူၤလီၤ. စအိၣ်မ့ၢ်စကျဲကျိစပူၤဘၣ်လၢညၣ်အယံတဘိ.

၃၅. **ခွဲးကျဲကျိခွဲးကျဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိလုာ်ဖိနဲဒီးဒီးသိးကဘၣ်လိာ်ဖိလိာ်ဒီးယံးထံသညၣ်ထံန့ၣ် ပခွဲးကဒဲခွဲးကဒါဒီးပစံးလၢပခွဲးကျဲကျိလီၤ. ပဖိသုဖိဂီၤလုာ်န့ၣ်ပခွဲးကျဲကျိတုၤဘၣ်လိာ်ဒီး ယံးထံသညၣ်ထံဒီးဂီၤဝဲဒီးသုဝဲလီၤ.

၃၆. **သံစုာ်မိၤကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိတကလုာ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢကိၤပယီၤဖးဒိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်တဂၤတဂၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်ဒ်ပုၤအဲကလံးဖိအသိးန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢပုၤသံစုာ်မိၤကျိဖိလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢမိၤန့ၢ်ပုၤလီၤ. န့ၢ်မၤပုၤသံစုာ်မိၤကျိ အစုလီၤဆုခိၣ်လီၤတီၤ.

၃၇. **ထါခိၣ်ကျိကိာ်ပုၤကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢကတိၤဆုဖျိးဆုပုၤတၢ်အထါခိၣ်ထီၣ်ဖျိးချုတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအထါခိၣ်ကျိလီၤ. ဒီးကတိၤတြုးကတိၤတြိတၢ်အါအါကလဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢအထါခိၣ်ကျိစုာ်ကိးလီၤ.

ကျိာ်

၁. **ကျိာ်နီၣ်ဖျးမံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထဲးကွံာ်လၢခးကျိာ်ပူၤန့ၣ်

ကျိာ်

ဒ်သုတခဲဘၢဘုတဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပကျိာ်နီၣ်လီၤ. နီၣ်ထီၣ်လၢခးကျိာ်ပူၤအါကၢကျိာ်နီၣ်ဖျးမံၤတကျိာ်.

၂. **ကျိာ်ဘဲနီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျိာ်ကွံာ်နီၣ်ပထဲးကွံာ်နီၣ်လၢဘဲကျိန့ၣ်ပစံးလၢပကျိာ်ဘဲနီၣ်လီၤ. နီၣ်မ့ၢ်ထီၣ်လၢဘဲကျိန့ၣ်ပမ့ၢ်ထဲးကွံာ်ဒီးမ့ၢ်ပကျိာ်ဘဲနီၣ်လီၤ. ကျိာ်ကွံာ်ဘဲနီၣ်လၢဘဲကျိန့ၣ်တကျိ.

၃. **ကျိာ်သံၣ်ကျိာ်နဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကုၤခးလၢသံၣ်ပူၤန့ၣ်ပထဲးကွံာ်လီၤခိၣ်ခဲဒီးနီၣ်ခိၣ်မံၤခိၣ်မံၤဒီးပထီၣ်ကဒီးတနီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကျိာ်သံၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကျိာ်သံၣ်ဒီး ပထီၣ်လီၤန့ၣ်ဘုဂ့ၤကၢစံးဝဲဒၣ်, ပစံးခးမ့ၢ်တကတဲဘၣ်ဒီးကျိာ်မးသံၣ်ခိၣ်ခဲလီၤ.

၄. **ကျိာ်မိၤကျိာ်မိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤဖံးန့ၣ်ပုၤမိၣ်လၢမိၣ်ဖိကိးလၢကျိာ်လီၤ. ပုၤဝဲာ်ကျိာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢဝံၤလၢထးတဖၣ်န့ၣ်မၤနီၣ်ခိၣ်ခဲလၢဂီၤဖံးဒီးပစံးလၢပုၤဝဲာ်ကျိာ်လီၤ.

၅. **ကျိာ်ဒုးနီၣ်ကျိာ်ဒုးတြၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤဖံးလၢပကုးကွံာ်အဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကျိာ်ဒုးနီၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ ကိးလၢကျိာ်ဖါဆွံၣ်လီၤ.

၆. **ကျိာ်ဖါဘုၣ်ကျိာ်ဖါန့** န့ၣ် မ့ၢ်ဂီၤဖံးလၢအဖါထီၣ်ဒိၣ်လၢပတကုးကွံာ်ဘၣ်အဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကျိာ်ဖါန့လီၤ. ကျိာ်ဖါန့န့ၣ်ပတဖၣ်ကွံာ်ဘၣ်အဒိၣ်ဒီးပကိးလၢကျိာ်ဖါန့.

၇. **ကျိာ်ဖါပုၤကျိာ်ဖါတြၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂီၤဖံးအဖါတလီၤခိတဖၣ်လၢတထဲသိးဒီးဘၣ်ဒီး အဖါဖးဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကျိာ်ဖါပုၤလီၤ. ကျိာ်ဖါပုၤတဖၣ်ဘၣ်ဂ့ၤကၢ.

၈. **ကျိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထဲးယံထဲးပျိတၢ်ဒီးပစံးလၢကျိာ်လီၤ. ကျိာ်ပျိခးတကျိာ်,နီၣ်ထီၣ်သဲၣ်ကၢ,ကျိာ်သပုၤပုၤခးန့ၣ်တုၤအပျိတကျိ.

၉. **ကျိာ်ယိ** န့ၣ် မ့ၢ်နီၣ်ထီၣ်လၢခးမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢသဝီလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီး တုၤနီၣ်ဒိၣ်ကဲာ်ဆိးအါကဲာ်ဆိးပမၤမ့ၢ်တနၢၤဘၣ်ဒီးပထဲးကွံာ်ထဲအဒိၣ်အသ့ၤတဖၣ်ဖဲအဘူလီၤသုတနၢၤဘုတဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပကျိာ်ယိလီၤ. ဒီးပထဲးကွံာ်နီၣ်လၢပမၤကသံၣ်အလီၢ်န့ၣ်ဒီးပထဲးကွံာ်နီၣ်တခိၣ်,ပထာဖှိၣ်ဒီးစယိာ်စယာ်တခိၣ်ဒီးပထဲးကွံာ်လၢမ့ၢ်တခိၣ်ဒီး ပစံးလၢပကျိာ်ယိစုာ်ကိးလီၤ. လဲၤကျိာ်ယိကသံၣ်နီၣ်အလီၢ်တကဝီတကျိ,ပကဖျးလီၤကသံၣ်လီၤ. ခးတလီၢ်နီၣ်ခဲပကျိာ်တနၢၤဘၣ်,ကျိာ်ယိကွံာ်ထဲနီၣ်အဒိၣ်အသ့ၤလီၤ.

၁၀. **ကျိာ်နီၣ်ဖျးမံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထဲးကွံာ်နီၣ်လၢခးကျိာ်ပူၤဒီးပစံးလၢပကျိာ်နီၣ်လီၤ. နီၣ်ခဲကၢဖိသ့ၣ်စၢ,လဲၤကျိာ်ကွံာ်တကျိ,ပုၤကညိအဖိတဖၣ်ဝံသးကၢၣ်ကျိာ်နီၣ်နးကၢ.

၁၁. **ကျိာ်ပျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထဲးကွံာ်နီၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးအကမ့ၢ်ကမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပကျိာ်ပျိလီၤ. ပုၤတဂၤကျိာ်ပျိခးတလီၢ်ပျိဂ့ၤကၢ.

ကျိန်

၁၂. **ကျိန်ဖါဆွံ** နှင့် မှ်ဂါဖံးအဒွံဒ်န့ၣ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၣ်ပိ
စံးထွဲပိၣ်ခံလၢကျိန်ဖါဆွံလီၤ.
၁၃. **ကျိန်အဘၣ်** နှင့် မှ်ဂါဖံးအဒွံဒ်န့ၣ်ပုၤတနီၤနီၤစံး
လၢကျိန်အဘၣ်လီၤ. ကျိန်အဘၣ်န့ၣ်တလၢမၤမၤလဲလၢ
ချိၣ်ဒီးပုၣ်အိၣ်ဘုလၢအပူၤလီၤ.
၁၄. **ကျိန်မိၣ်** နှင့်မှ်ဂါဖံးအဒွံဒ်န့ၣ် မှ်ကျိန်အမိၣ်ပုၤမိၣ်လ
မ့ၣ်ပိစံးဝဲဒၣ်. ကျိန်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်အဖါခဲလၢၣ်န့ၣ်မှ်
ကျိန်အမိၣ်လီၤ.
၁၅. **ကျိန်မိၣ်ကနီၤ** နှင့် မှ်ဂါဖံးအဒွံဒ်လၢအတုၢ်တိၣ်ဘိၣ်
မိဒီးအဖိတအိၣ်ဒီးဘၣ်နီတစုန့ၣ်မှ်ကျိန်အမိၣ်ကနီၤလီၤ.
ကျိန်လၢအမိၣ်ကနီၤတဖၣ်န့ၣ်ဘိၣ်ဂ့ၤကၤ.
၁၆. **သံၣ်ကျိန်သံၣ်ဟ့** နှင့် မှ်ပဲၣ်ဖၢၣ်သ့ၣ်အပူၤလီၤ
ဘျါက့ၤဒီးသံၣ်သ့ၣ်သံၣ်လၢန့ၣ်ပစံးလၢသံၣ်ကျိန်သံၣ်ဟ့
လီၤ. ပုၤတဂၤအမဲၣ်သံၣ်သံၣ်ကျိန်သံၣ်ဟ့န့ၣ် ကမ့ၢ်ကၢ်
အဖၢၣ်သ့ၣ်ဘျါက့ၤသၢၣ်.
၁၇. **လၢၣ်ကျိန်လၢၣ်ကျိန်** နှင့် မှ်လၢၣ်ဖးဒိၣ်
အါအါကလဲၣ်ဒီး ပစံးလၢလၢၣ်ကျိန်လၢၣ်ကျိန်
လီၤ. လၢၣ်ဖးဒိၣ်အကျါအါအါကလဲၣ်န့ၣ် ပစံးလၢလၢၣ်
ကျိန်လၢၣ်ကျိန်လီၤ. ကျိန်ကျိန်ကျိန်.
၁၈. **တၢ်သိၣ်ကျိန်ကျိန်တၢ်သိၣ်ကျိန်ကျိန်** နှင့် မှ်ပတ
ကျိန်သ့ၣ်ဖူပတကျိန်ဝဲဒိၣ်သိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ကျိန် ကျိန်
လီၤ. မှ်တမၤတကျိန်သ့ၣ်ဖူကျိန်ကျိန်ကျိန်န့ၣ်လဲၣ်
.
၁၉. **ဝးကျိန်ကျိန်ကျိန်** နှင့်မှ်ဝဲဒိၣ်ထီၣ်လီၤဝဲလၢတၢ်
ကပိၣ်လီၤဒီးဝးဝဲယၢ်ခိယၢ်ခိန့ၣ်ပစံးလၢဝးကျိန်ကျိန်ကျိန်
ကျိန်လီၤ.
၂၀. **ကျိန်ကျိန်ကျိန်** နှင့် မှ်ပဒိၣ်တၢ်တၢ်လၢယိခိၣ်
ယိလၢဒီးသိၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢသိၣ်ကျိန်ကျိန်ကျိန်လီၤ.
ပုၤတဂၤမှ်အဒိၣ်မနုၤလၢယိခိၣ်သိၣ်ကျိန်ကျိန်ကျိန်
လဲၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်ဒိၣ်ဘျးအိၣ်တၢ်ညၣ်သၢ.
၂၁. **ဒုကျိန်ဒုကျိန်** နှင့် မှ်ပုၤလၢအခိၣ်ဆါဝဲဒီးပးအခိၣ်
ဖုၣ်ထီၣ်ဖုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအပးစကဲၢ်စကဲၢ်ဒီးပးဒုကျိန်ဒု
ကျိန်လီၤ.
၂၂. **ပဲၣ်တၢ်သိၣ်ကျိန်ကျိန်** နှင့် မှ်ပဲၣ်သ့ၣ်ဒုဝဲဒုသိၣ်
ကျိန်ကျိန်လီၤ. ဒီးပဒိၣ်တၢ်သိၣ်ကျိန်ကျိန်လီၤ.
စံးဝဲယးသၢတအိၣ်ထွဲၣ်
တကျိန်ကျိန်ဒိထွဲၣ်အယံ
၂၃. **စံၣ်တကျိန်စံၣ်တကျိန်** နှင့် မှ်ပသံးထီၣ်ပခိၣ်တခိဒီး
ပစံၣ်တကျိန်မိးမိးန့ၣ်ပစံးလၢပစံၣ်တကျိန်စံၣ်တကျိန်
လီၤ.
၂၄. **ကျိန်ကျိန်ကျိန်** နှင့် မှ်ပတံၢ်တြၢၣ်သ့ၣ်ဖိလၢယိ
ခိၣ်သိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ကျိန်ကျိန်ကျိန်လီၤ.

ကျိၣ်

ကျိၣ်

၁. **ကျိၣ်ကျိၣ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိထီၣ်လၢယိလီၤန့ၣ်သိၣ်
ဝဲဒီးပစံးလၢထီၣ်ယိကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ. မတၤဖဲထီၣ်လၢယိ
လီၤတဂၤသိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ် န့ၣ်လဲၣ်မိၣ်.
၂. **ခိၣ်လီၤပတီၢ်ကျိၣ်ကျိၣ်** နှင့်မှ်ပခိၣ်ကစၢ်လၢန့ၣ်မှ်
ဘၣ်ဒီးဒီးပခိၣ်ချးအသးန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပခိၣ်လီၤပတီၢ်
ကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ. ပုၤကညိမှ်ပဲၣ်လိၣ်ကွဲပခိၣ်ကစၢ်လၢ
လၢအစုကနုၤဒီး ပခိၣ်ချးအသးန့ၣ်မှ်ပခိၣ်လီၤကတီၢ်
ကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ.
၃. **စူၤကျိၣ်စူၤကျိၣ်** နှင့်မှ်ပခိၣ်ဆါဒီးပလဲၤတၢ်ဖုၣ်ထီ
ဖုၣ်ထီန့ၣ် ပစံးလၢပလဲၤတၢ်စူၤကျိၣ်စူၤကျိၣ်လီၤ. ပုၤတ
ဂၤအခိၣ်ဆါဒီးလဲၤမးတၢ်စူၤကျိၣ်စူၤကျိၣ်လီၤ.
၄. **ကျိၣ်ကျိၣ်** နှင့်မှ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပုၤဂၤယိပခိၣ်န့ၣ်ခံတ
လီၤလီၤဒီး ပစံးလၢယိပခိၣ်န့ၣ်ခံကျိၣ်ကျိၣ်လီၤ. ပုၤတ
ဂၤလဲၤတၢ်ဒီးယိပခိၣ်န့ၣ်ခံကျိၣ်ကျိၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်မိၣ်.
ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်ကျဲၣ်ကျဲၣ်လီၤ.
၅. **ကျၢၢ်ကျိၣ်ကျၢၢ်ကျိၣ်** နှင့်မှ်ပုၤဆါဝဲသံၣ်ခိၣ်တသံ, မူစီၢ်
တမူ, ဘူးဒီးကသံတၢ်ဒီးတသံဒီးဘၣ်ယံၣ်ယံၣ်ဒီးဝဲအ
ကိၣ်ယုၢ်တဘိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢအဝးကျၢၢ်ကျိၣ်ကျၢၢ်ကျိၣ်
လီၤ. ပုၤတဂၤသံၣ်ခိၣ်တသံ, မူစီၢ်တမူ, မၤဒၣ်အသးကျၢၢ်
ကျိၣ်ကျၢၢ်ကျိၣ်လီၤ.
- ကျိး
၁. **ကျိးခိၣ်သဝီခိၣ်** နှင့်မှ်ခးဖိခးဆၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပကိးလၢ
ကျိးခိၣ်သဝီခိၣ်လီၤ. ပုၤကညိမၤကျိးခိၣ်သဝီခိၣ်န့ၣ်
မှ်အထီၣ်ဘုသံၣ်ဘုဆါလီၤ.
၂. **ယုၢ်ကျိးကျိး** နှင့် မှ်ပအိၣ်တၢ်သၢၣ်ဒီးပယုၢ်လီၤ တၢ်
သၢၣ်အချံတဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်ဒီး ပစံးလၢပယုၢ်ကျိးကျိး
လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်တၢ်သၢၣ်ဒီး ယုၢ်လီၤတၢ်သၢၣ်အချံကျိး
ကျိးလီၤ.
၃. **ဂဲၤကျိးကျိး** နှင့် မှ်ပုၤလၢတအိၣ်ဘၣ်သပုၤသပုၤဒီး
မၤသးကလိၣ်ကလုၤ, ဒီးလိၣ်ပုၤဂၤအတၢ်တမံၤဘၣ်တ
မံၤ. တမံၤဘၣ်တမံၤန့ၣ်ပစံးလၢဂဲၤကျိးကျိးလီၤ. ပုၤတ
ဂၤဂဲၤကျိးကျိး, မၤန့ၣ်အမံၤတပူၤဂဲၤကျိးကျိးမၤန့ၣ်အမံၤ
တပူၤ, တကဲလဲၣ်လၢကုၢ်လဲၣ်.
၄. **ပုၤသၢၣ်** နှင့်သိၣ်ဝဲကျိးကျိးလီၤ. ဒီးပခၣ်ကနိးန့ၣ်
ပခၣ်အုၣ်တကျၢၢ်အသးသိၣ်ဝဲကျိးကျိးလီၤ.
၅. **တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိး** နှင့် မှ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်လၢပအိၣ်ဒီး
တၢ်ရဲၣ်ခဲလၢၣ်န့ၣ်မှ်ဂ့ၤ. တၢ်ဒီးလၢပချိမံၤဒီးပထိးအိၣ်ဒီး
တၢ်ရဲၣ်န့ၣ်မှ်ဂ့ၤ, ပကိးလၢတၢ်ကျိးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ

ကျိပ်

ကိးလာ တာကျိးတာကျိးလီ။ ပအိဉ်မုၤကသူမုၤတအိဉ် ဘဉ်ဒီးအိဉ်မးဒီးတာရံာ်တာကျိးလီ။

၆. ကျိးအိဉ်ကျိးအိဉ်တာ နှဉ် မုၤပအိဉ်မုၤဒီး ပထိးအိဉ် တာဒီးဒီးတာရံာ်ဒီး မုၤနှဉ်ပစံးလာပကျိးအိဉ်တာလီ။ ပ အိဉ်မုၤကသူမုၤတအိဉ်ဘဉ်ဒီး ကျိးအိဉ်ကျိးအိဉ်မးတာ ဒီးတာလဉ်လီ။ ဒီးကျိးအိဉ်လုာ်သဉ်ဒ်သဉ်လီ။

၇. ကျိးကလံာ် နှဉ်မုၤပယုာ်လီၤတၢ်သဉ်အချံာ်မုၤဂုၤကိဉ် ကူၤလိဉ်မုၤဂုၤဆိဒ်မုၤဂုၤပယုာ်လီၤတမိဇိဒီးပစံးလာ ပယုာ်လီၤကျိကလံာ်လီ။ ဒီးထီၤရီၤတၢ်အဖျါဉ်နှဉ်ပ မုၤယုာ်တမိဇိဒီး ပစံးလာပယုာ်ကျိးကလံာ်လီ။ ကသံာ် ဖျါဉ်နှဉ်ယုာ်သကျိးကလံာ်စဉ်ဒီး ပစံးလာပယုာ်သကျိး ကလံာ်စကိးလီ။

၁. ကျိဉ်စိဉ် နှဉ် မုၤပုၤမၤတၢ်လာအတဂုၤဘဉ်ဒီးအပရၢ ဟူထီၤသၢ်လီၤမုၤဂုၤဒီးပုၤလၢအမၤဂုၤတၢ်ဒီးအပရၢဟူ ထီၤသၢ်လီၤမုၤဂုၤဒီးပဒိဉ်လၢစံာ်ညိဉ်တၢ်အတိအတြိ ဒီးပုၤဂၤယုးယိဉ်ဒီးအပရၢဟူထီၤသၢ်လီၤမုၤဂုၤဒီးပစံး လၢကျိဉ်လီ။ ပဒိဉ်ဖးဒိဉ်တဂၤကျိဉ်မးလၢ အစံာ်ညိဉ် တၢ်တံာ်စံာ်ညိဉ်တၢ်ဘဉ်ဒီးတၢ်မိဉ်န့ၢ်ဟူဘဉ်ပသးလၢအ စံာ်ညိဉ်တၢ်လီၤ ပုၤတဂၤကျိဉ်မးလၢအအာအသိဒီးစ ကွၢ်ဒ်ပုၤဂၤအသိးလီ။ ပုၤတဂၤကျိဉ်မးလၢအဟုဉ်တၢ် နးနးကလံာ်နှဉ်ပအိဉ်ဘူးတဘူဉ်ဘဉ်။

၂. ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိ နှဉ် မုၤကသူထံယၢ်ယုာ်အသးဒီး မုၤမုၤဂုၤထံယၢ်ယုာ်အသးဒီး ဖဉ်ဆါမုၤဂုၤပစံးလၢမုၤ ကျိဉ်ကျိဉ်ဒီးကသူထံလီ။ -ကဘိး ၄

၃. ကျိဉ်ကျိဉ်လိာ်အသး နှဉ် မုၤပဟ်လံာ်ခံကလုာ်သၢက လုာ်တပုၤယိဉ်ဒီးအိဉ်ပြါဝဲအါအါကလံာ်နှဉ် ပစံးလာ လံာ်ကျိဉ်ကျိဉ်လိာ်အသးလီ။ လံာ်မုၤကျိဉ်ကျိဉ်လိာ်အသး ဒီးကွၢ်ကွၢ်အမံၤလၢအကွၢ်ပနီဉ်အသးနှဉ်လီ။

၄. ကျိဉ်ကျိဉ်ကသံာ် နှဉ်မုၤကသံာ်သရဉ်ယၢ်ယုာ်ကသံာ် ဒီးပစံးလာကျိဉ်ကျိဉ်ကသံာ်လီ။ ကသံာ်သရဉ်မၤက သံာ်နှဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကသံာ်အါကလုာ်လီ။

၅. ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိ နှဉ် မုၤတၢ်အိဉ်ယၢ်ယုာ်အသး အါမံၤမုၤဂုၤခံမံၤသၢမံၤမုၤဂုၤပစံးလာကျိဉ်ကျိဉ်လီ။

၆. ကျိဉ်ကျိဉ် မုၤ ကျိဉ်ကျိဉ်အဆိလီ။ နံာ်သိဒီးဘုအိဉ် ကျိဉ်ကျိဉ်အိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်နှဉ်မုၤအိဉ်ယၢ်ယုာ်အသးလီ။ လီၤကျိဉ်လီၤကျိဉ်။

၇. သုဉ်ဒိကျိဉ်သုဉ်ဒိတြၢ နှဉ် မုၤသုဉ်လၢတမုၤဘဉ်အ လုာ် အဒုအကုအခိဘဉ်တဖဉ်နှဉ်ပစံးလာသုဉ်ဒိကျိဉ် လီ။ သုဉ်ဒိကျိဉ်နှဉ် မုၤသုဉ်လၢပယုာ်တၢ်အခိဉ်အခံ ဖးထိဒီးပစံးလာဒိကျိဉ်လီ။ ပမၤဟံာ်ထုဉ်နှဉ်ပမၤလၢ သုဉ်ဒိကျိဉ်လီ။

၈. ကျိဉ်စိၤကျိဉ်စိၤ နှဉ် မုၤသုဉ်တကလုာ်နှဉ်တလၢ

ကျိၤ

မၤအဖံးဒီးကဲထီဉ်လၢကးရဲဝဲးလီ။ ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိး လၢသုဉ်ဖိထုးလီ။ ကျိဉ်အဖံးနှဉ်တလၢတၢ်တုၤအလီၤ ကနဉ်ဒီးမၤဝဲလၢကးရဲဝဲးလီ။

၉. သကျိဉ်သကျိဉ် နှဉ် မုၤပုၤလၢအမဲာ်ဆုးတသုဘဉ် ဒီးတပျံၤဘဉ်တဘဉ်နှဉ်ပစံးလာပုၤသကျိဉ်လီ။ ပုၤလၢ အမဲာ်ဆုးတသုဘဉ်ဒီး အနုၤကွၢ်အနုၤကွၢ်တပျံၤဘဉ် အမိာ်အဟံာ်ဘဉ်၊ ဒီးတကနဉ်ဘဉ်အမိာ်အဟံာ်အကလုာ် နှဉ်မုၤပုၤသကျိဉ်လီ။

စိၤသကျိဉ်ကဲမဲာ်ယုာ်ဒါ

အိဉ်ဘဉ်ဝဲအဝံာ်အဆၢ။

၁၀. ကျိဉ်သုဉ်မုဉ်ကျိဉ်သုဉ်ကွၢ် နှဉ် မုၤပကျိဉ်တဲာ်ပျုာ် တဲာ်သုဉ်မုဉ်ကျိဉ်လၢယံာ်ဒီးပစံးလာပကျိဉ်သုဉ်မုဉ် လီ။ မတၢ်ကျိဉ်သုဉ်မုဉ်တဂၤနှဉ်လဲဉ်။

၁၁. ကျိဉ်ကျုာ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျုာ်ကျိဉ် နှဉ် မုၤညဉ်ဖး ဒိဉ်ယုာ်တဘိဘဉ်တဘိတဘိဘဉ်တဘိဒီး ပစံးလာအယု ကျိဉ်ကျုာ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျုာ်ကျိဉ်လီ။ ညဉ်တပုၤယုာ်မး ကျိဉ်ကျုာ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျုာ်ကျိဉ်လၢထံကျိဉ်နှဉ်။

၁၂. ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ် နှဉ် မုၤဆဉ်အိဉ် လၢမူခိဉ်နှဉ် ယုၤတဖျါဉ်ဘဉ်တဖျါဉ်၊ တဖျါဉ်ဘဉ်တ ဖျါဉ်နှဉ်ပစံးလာယုၤကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်လီ။ ဆဉ်တဖဉ် ယုၤမးကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်ကျိဉ်လီ။ ကျုးကျိဉ်။

၁၃. တကျိဉ် နှဉ် မုၤသုဉ်ထဲကံာ်ဒုဉ်တကုာ်အိဉ်တချံ မုၤဂုၤခံချံမုၤဂုၤသၢချံမုၤဂုၤအိဉ်တကုာ်စိၤဒီးပစံးလာ သုဉ်တကျိဉ်လီ။ ဒီးထးမုၤအိဉ်ထဲစုဒုဉ်အိဉ်တချံမုၤဂုၤ ခံချံမုၤဂုၤပစံးလာထးတကျိဉ်စကိးလီ။ ပုၤတဂၤယိး သုဉ်တကျိဉ်အိဉ်တချံ။

၁၄. တကျိဉ်ညါ နှဉ် မုၤသုဉ်ထဲကံာ်ဒုဉ်တဘိလၢအ ခိဉ်ထံးဒီး လၢအနီၤစုၤအဆၢဖးထီၤကွၢ်ပစံးလာတကျိဉ် ညါလီ။ ဒီးပစံးလာဒိကျိဉ်ညါစုၤကိးလီ။ ဒီးထး တဖဉ်မုၤထဲစုဒုဉ်ဒီးအိဉ်တချံခံချံဒီးပစံးလာတကျိဉ် ညါစုၤကိးလီ။ ဒီးပစံးလာထးဒိကျိဉ်ညါစကိး လီၤ။ ဘဉ် ဆဉ်ဝဉ်တမံၤ ၁ နှဉ် ပစံးစကိးဒ် နှဉ် တစုစုနဉ်သကုပတစံးဘဉ်အါဘဉ်။

ကျိၤ

၁. ကျိၤထီဉ်လဲးထီဉ် နှဉ် မုၤပစၢတုာ်ပယိာ်ဒုလၢတၢ် စုၤဒီးပစံးလာပကျိၤထီဉ်လီ။ ပုၤတဂၤကျိၤထီဉ်တၢ် စုၤလၢအယိာ်ဒုဒီးလဲၤတၢ်လီ။

၂. ကျိၤတုာ် နှဉ် မုၤပကံာ်ထီဉ်ပယိာ်ဒုလၢယိာ်တကိးဒီးပ စံးလာပကျိၤတုာ်ပယိာ်ဒုလၢယိာ်တကိးလီ။ ပကျိၤတုာ် ထီဉ်ပယိာ်ဒုလၢယိာ်တကိးနှဉ်ပကူတၢ်တလီၤလုာ်ဘဉ်။

ကျိူ

၃. **ခိၣ်ဘုၣ်ခိၣ်ကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၤလၢအခိၣ်ပလူၢ်ကူထီၣ်အသးန့ၣ် ပံးလၢအခိၣ်ကျိူလီၤ. ဒီးပုၤကညိၣ်ဖျါၣ်လီၤစ့ဘုၣ်ဘၣ်လၢ အခိၣ်ဝးတရံးန့ၣ် ပံးလၢခိၣ်ကျိူလီၤ.

၄. **ခိၣ်ကျိူစု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်မၤတလၢပိၣ်န့ၢ်အစ့ဘုၣ်ဘၣ်ဝးတရံးအခိၣ်န့ၣ် နီၣ်စုညါတခါကဝီၤကျိူဒီးပံးလၢခိၣ်ကျိူစုလီၤ. ခိၣ်ကျိူစုန့ၣ်လၢပုၤသးပုၤမၤဝဲလီၤ. ပုၤသးပုၤလၢပူၤန့ၣ်ကျိူဒီးခိၣ်ကျိူစုတနီၤနီၤလီၤ.

၅. **ခိၣ်ကျိူခိၣ်တြၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတလၢပိၣ်န့ၢ်ပုၤလၢထံဖုံၣ်တဆိအဘိၣ်ထံမုၢ်ဒိၣ်ဒီးပဖျါၣ်ထီၣ်လၢပခိၣ်ဒုဒီးပကိးလၢခိၣ်ကျိူလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပံးလၢထံဖုံၣ်ခိၣ်ကျိူလီၤ.

၆. **ကိၣ်ဘုၣ်ကိၣ်ကျိူ** န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်ဒၢမုၢ်ဂုၤ,ကတံၤသ့ၣ်မုၢ်ဂုၤ,အကိၣ်ပလူၢ်ကူထီၣ်အသးဝးတရံးန့ၣ်ပံးလၢအကိၣ်ကျိူလီၤ. မ့ၢ်အုၤအခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအကိၣ်ကျိူ,အိၣ်ဒီး အခိၣ်ကျိူလီၤ. တၢ်လၢအကျိူန့ၣ်မ့ၢ်ပလူၢ်ကူထီၣ်အသးဝးတရံးန့ၣ်လီၤ.

၇. **ခံဘုၣ်ခံကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုကဒိၣ်သိၣ်ဂဲၤတကဒိၣ်ကဝီၤကျိူဒီးပပာ်သပၤလၢအဖိခိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢသပၤခံကျိူလီၤ. ပဘၣ်ယိၣ်ယိၣ်ခိၣ်ကဘၣ်အဘၣ်ဖုးဒီးပပာ်သပၤလၢသပၤခံကျိူအဖိခိၣ်လီၤ.

၈. **ဟံးကျိူဃာ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမ့ၢ်ဟံးဃာ်ပုၤဂၤအသုတဂဲၤတဂုၤဒီးမၤဃာ်လၢပစုၣ်သကွီၤပူၤဒီးပံးလၢပဟံးကျိူဃာ်လီၤ. ပုၤလၢခိၣ်န့ၢ်ပုၤတဖၣ်န့ၣ်ဟံးကျိူဃာ် ပုၤပဂဲၤတသ့ဘၣ်. ဒီးပကျိူဃာ်ဃာ်တၢ်ဒီးအသလံ --ကလံ ၁

၉. **ထဲဘုၣ်ထဲကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်ကူတၢ်သိးတကလုၢ်ဝးပယိၣ်ဒုဒီးနီၣ်စုညါခံခိၣ်န့ၣ် ပမ့ၢ်ကွံၣ်လိၣ်ပခံဒီးလီၤ. ဘၢဖဲပဟုးလၢတဖၣ်ဒီးနီၣ်ပကိးလၢထဲကျိူလီၤ. ပသးပုၤလၢပူၤန့ၣ်ကူဒီးထဲကျိူတဂၤလီၤ. ဒီးကိၤလၢသုတဖၣ်န့ၣ်ကူဒီးထဲကျိူလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကိၤလၢသုအထဲကျိူန့ၣ်တဘၣ်ဘၣ်အခံကိၢ်ဘၣ်. ပုၤကညိၣ်အထဲကျိူန့ၣ်ဘၣ်အခံကိၢ်ဒီးမ့ၢ်ကူဝဲန့ၣ်ကွံးထီၣ်အခံလီၤ.

ဖံးဃာ်ယလိၤအထဲကျိူ
ဖျးထီၣ်ဖျးလီၤသ့ၣ်လၢသ့ၣ်.
ကျိူကျိူကျိူကျိူ

၁၀. **န့ၣ်ဘုၣ်န့ၣ်ကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထီၣ်န့ၣ်ခိၣ်ဒုဒီးပတဆံတၢ်ဃာ်ဒီးဝၣ်လုၢ်လၢအခိၣ်န့ၣ်အဖိလၢန့ၣ်ပံးလၢန့ၣ်ကျိူလီၤ. ပကွီၤတရံးန့ၣ်အကိၣ်လၢဝၣ်လုၢ်လၢန့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်အဖိလၢဒီးပတဆံတၢ်ဃာ်ဒီးအခိၣ်န့ၣ် ပံးလၢန့ၣ်အကျိူလီၤ.

၁၁. **စီၤကျိူစီၤကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢအမဲၣ်ဆုးတသ့

ကျိူ

ဘၣ်. ဒီးမၤသးတကျိူတကျိူ,ဒီးကတိၤတၢ်န့ၣ်ကတိၤကံၤဖးဒိၣ်ဝဲဒီးနံၤဖးဒိၣ်ဝဲ, ဒီးကၢၣ်ကိၣ်ထဲပိၣ်တံၢ်ပိၣ်ခါဒီးပံးလၢစီၤကျိူလီၤ. ပိၣ်မုၢ်န့ၣ်စီၤကျိူတဘးန့ၣ်အဝၤအိၣ်သ့ပုၤလဲၣ်, ဒီးဘၣ်တစုစုပံးလၢပုၤသရဲစီၤကျိူလီၤ.

၁၂. **ကဆိကျိူတဆိကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတကျဲးစးမၤဘၣ်တၢ်ဒီးအတၢ်ဒိၣ်တအိၣ်နီၣ်တမံၤဒီးအိၣ်ဒုၣ်အတၢ်ဒိၣ်ပတၢ်အိၣ်အသိးဒီး တမၤဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်ဒီး ဝံသးကၢၣ်ဝဲဒီး အိၣ်ဒုၣ်အတၢ်ဒိၣ်ပုၤဂၤအသိးလၢအမၤန့ၢ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပံးလၢအိၣ်ကဆိကျိူလီၤ. ပုၤတဂၤတမၤတၢ်နီၣ်တမံၤဒီးအိၣ်တၢ်လၢပုၤဂၤကဆုးကတုၤဒီး အိၣ်ဒုၣ်အတၢ်ကဆိကျိူလီၤ.

၁၃. **ကျိူသ့ၣ်ကျိူဝၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထီၣ်ဆုသ့ၣ်ခံဒီးပဝဲၣ်လီၤကွံၣ်သ့ၣ်ဒုတုၤအလၢဒီး ပံးလၢပကျိူသ့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပံးလၢသ့ၣ်ထီၣ်ကျိူလီၤ. ထီၣ်ကျိူကွံၣ်သ့ၣ်တထံးအဒုတုၤအလၢတက့ၢ်.

၁၄. **အကျိူအကျူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်မၤတနၢ်ပျံၤလၢအသိၣ်ဒိၣ်ကတၢ်တဘိၣ်န့ၣ် ပံးလၢတနၢ်အကျိူလီၤ. တနၢ်ပျံၤခဲလၢန့ၣ်သိၣ်ဒိၣ်ကတၢ်မ့ၢ်အကျိူတဘိၣ်လီၤ. တနၢ်န့ၣ် အပျံၤအိၣ်ယုဘိၣ်န့ၣ်တုၤပဒုဒီး သိၣ်ဒိၣ်လၢအကျိူတဘိၣ်လီၤ.

၁၅. **သုးကျဲးသုးကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျူလီၤကျူဖးထီၣ်လၢတၢ်တိအဖိခိၣ်န့ၣ်ဒ် အကဆုးကနီၣ်သိးဒီးပသုးဒီးပကျဲးဘၣ်လိၣ်န့ၣ်ပံးလၢသုးကျဲးသုးကျိူလီၤ. ပကျူလီၤကျူဖးထီၣ်န့ၣ်ပသုးကျဲးသုးကျိူလီၤ. နကျူလီၤကျူဖးထီၣ်န့ၣ်သုးကျဲးသုးကျိူအိၣ်တက့ၢ်.

၁၆. **ဟံးအသးကဆိကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ပုၤအိၣ်ဒီးအစိအကမိၤဒီး အလိၢ်အကျဲးတဖၣ်န့ၣ်ဟံးအသးဒ်ပခိၣ်အသိးန့ၣ် ပံးလၢဟံးအသးကဆိကျိူလီၤ. ပုၤဖျိၣ်ဖိတဂၤပဟံးအသးဒ် ပခိၣ်အသိးကဆိကျိူလီၤမိၤ. --ကလုၢ်. ၇

၁၇. **ကျူၤကျိူကျူၤကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်လၢၢ်ဖးဒိၣ်အိၣ်အါအါကလဲၣ်ဒီး ပံးလၢလၢၢ်ကျူၤကျိူလၢၢ်ကျူၤကျိူလီၤ. လၢၢ်ကျူၤကျိူလၢၢ်ကျူၤကျိူတဖၣ် အါသမိး, ဒီးသ့ၣ်ဖူဖးဒိၣ်ကလိၤလၢခုးအါအါကလဲၣ်န့ၣ်ပံးလၢသ့ၣ်ဖူကျူၤကျိူလီၤ. ကျူၤကျိူကျိူကျိူ.

၁၈. **သကျိူ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပလူၢ်ကူထီၣ်အသးလၢအကိၣ်မုၢ်ဂုၤ,လၢအခိၣ်မုၢ်ဂုၤ,ပံးလၢအသကျိူလီၤ. စီၤခိၣ်အခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအသကျိူလီၤ. လီၤဆုၣ်နီၤအခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအသကျိူလီၤ. ဒီးသပၤထီၣ်ကိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအကိၣ်သကျိူလီၤ. --ကနူၤ.

၁၉. **ယုၢ်ဆၢကျိူဆၢစံးဘၣ်ပိၣ်ဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဂၤမ့ၢ်သံ

ကျိ

ဂိုပတဒီးပစံးဘဉ်အိၤအံၤန့ၣ် ပစံးလာပယုာ် ဆါ ကျိဆါလီၤ. ဒီးမုၢ်ပသးပုၤလာပျါအကလုာ်လီၤ.

၂၀. **ဝံသကျိဝံသကျိ** န့ၣ်မုၢ်တၢ်အဒိဘိက္ခိၤအသးသ ဝံးဒီးပစံးလာဝံသကျိလီၤဂုၤတဘိဝံးမးလာသ့ၣ်ခံ န့ၣ်ဝံသကျိ,ကညိၣ်ဘျၢၣ်လီၤ. ဒီးထွံၣ်အမဲၢ်သဝံးန့ၣ်ပစံး စ့ၢ်ကိးလာဝံသကျိလီၤ. သံပီၤဒုတဘိဝံးမးဝံသကျိ လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကကျိဒီးလီၤ.

၂၁. **ကကျိကကျိ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလာဒိၣ်တၢ်ဖးဒိၣ်ဖးထီ တဖဉ်ဒီးပစံးလာအဒိၣ်တၢ်ကကျိကကျိလီၤ. ပုၤတ ဂၤဒိၣ်တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘဉ်ခွါ,ကကျိကကျိလီၤမိၤ. ပုၤတ ဂၤဒိၣ်တၢ်ကကျိကကျိ,ဘဉ်မုၢ်ဘဉ်မၤဂ့ၤဘဉ် စဲစကိးမးလဲၣ်. လီၤကျိကကျိ.

၂၂. **လီၤကကျိလီၤကကျိ** န့ၣ် မုၢ်ဟံၣ်ဖုၣ်လီၤလာ အသးကံၢ်ပုၤဒီးအနၢ်ထီထီၣ်ဝဲဝဲတရံးန့ၣ်ပစံးလာလီၤ ကကျိလီၤ. နမၤဟံၣ်တဖျၢၣ်လီၤကကျိလီၤအသးကံၢ် ပုၤကကျိဒီးန့ၣ်ကံၢ်န့ၣ်ခဲၣ်,လီၤကကျိတဘးန့ၣ်အ တွးတအိၣ်ဘဉ်လုၤ, ပမၤဟံၣ်လီၤကကျိလီၤအသးကံၢ် ပုၤန့ၣ် ပမံၤပလီၤတလုၣ်တမုၢ်ဘဉ်,ဒီးဝဲထီၣ်လီၤ ကဖၤ လၢအဖးဖိလၢပယုာ်ထီၣ်အခိၣ်အခံန့ၣ်ပစံးလာလီၤ ကကျိစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးကသ့ၣ်အယီၤဒုလီၤစ့ၢ်လၢအပျီၢ် ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလာအယီၤဒုလီၤကကျိလီၤ.

၂၃. **ထီလီၤကကျိ** န့ၣ် မုၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလုၣ်ပြီ ကဒံးဒီးအထံးထဲယုာ်ထဲကုဒီးကိၤဝဲနးနးကလဲၣ်န့ၣ်ပ စံးလာထီလီၤတကျိလီၤ. ထီလီၤတကျိန့ၣ်ကိၤကိၤဒၣ် အတၢ်,ပမၤတၢ်တသ့နီတမံၤဘဉ်.

၂၄. **ကျိကျိ** န့ၣ် မုၢ်ပဒိၣ်တဲာ်သ့ၣ်ခိၤဝဲခိၤန့ၣ်သိၣ် ဝဲကျိကျိလီၤ. သုဒိၣ်မနုၤသိၣ်ကျိကျိလဲၣ်. စဒိၣ် တဲာ်သ့ၣ်ကျိကျိလီၤ. ဒိၣ်တၢ်သိၣ်ကျိကျိတဂ့ၤ,စခိၣ် တထုၣ်ကၤ.

၂၅. **ကွၢ်သကျိခိၣ်** န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်တကလုာ်အကိၢ်ထံး ကွၢ်လၢအဘိဒီးပကိးလာကွၢ်သကျိခိၣ်လီၤ. ကွၢ်သကျိ ခိၣ်န့ၣ် ပမုၢ်ဘုၣ်ဒီး ကတိၤပုၤကညိသ့စံးဝဲဒၣ်, ယုာ် ယၤလၢကွၢ်သကျိခိၣ်အဖိတဘုၣ်မိ, စကဘုၣ်လိာ် ကွဲယုၤစဖိခွါလီၤ.

၂၆. **ကနိးကျိကျိ** န့ၣ် မုၢ်ပညၣ်ဂီၢ်ထီၣ်ပကနိးဝးချသ ဒီးန့ၣ်ပစံးလာပကနိးကျိကျိလီၤ. ပုၤတဂၤအညၣ်ဂီၢ် ထီၣ်ဒီးကနိးမးကျိကျိလဲၣ်,ဒုးလုးထီၣ်အဆုအယၢ် စဲၣ်.

ကျိကျိကျိကျိ. do

၂၇. **တနၢ်အကျိအကျိ** န့ၣ်မုၢ်တနၢ်အပျံၤန့ၣ်ဘိန့ၣ်လၢ အဒိၣ်ကတၢ်တဘိန့ၣ်မုၢ်ပစံးလာတနၢ်အကျိလီၤ. တ နၢ်ပျံၤလၢအကျိတဘိန့ၣ် သိၣ်ကပၢ်လၢခြၢ်ခြၢ်ခြၢ်

ကျိ

ခြၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. တနၢ်န့ၣ်အကျိမုၢ်အိၣ်ဒီးပဒုသိၣ်ဒိၣ် ပကနၢ်မုၢ်ဝဲလီၤ.

၂၈. **ဝးကျိကျိ** န့ၣ် မုၢ်ဝဲထီၣ်လီၤဝဲလၢတၢ်ကပိာ် လီၤဒီးဝးဝဲယၢ်ခိၤခိၤန့ၣ်ပစံးလာဝးကျိကျိလီၤ. ဝဲ ထီၣ်တနုလီၤဝဲလၢတၢ်ကပိာ်လီၤဒီး ဝးမးကျိကျိကျိ ကျိလဲၣ်,လဲၤထုးလီၤကွံာ်ကိၤခိၣ်.

၂၉. **ကဝီကျိကဝီကျိ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဒိဘုၣ်လၢအက နုၤယုာ်တရံးန့ၣ်ပစံးလာကဝီကျိလီၤ. --ကဝီၤ

၃၀. **လီၤကျိသံၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလာယုာ်တၢ်ဒီးပစံးတအိၣ် ဘဉ်ပစံးဒီးန့ၣ်တနၢ်ဘဉ်ဝဲယုာ်တြးတြးဒီးပစံးလာ လီၤကျိသံၣ်လီၤ. တလၢတဂၤယုာ်ဒီးစံးယိးတ အိၣ်ဘဉ်ဒီးမၤဒၣ်အတၢ်လီၤကျိသံၣ်လီၤ.

၃၁. **လီၤကျိသံၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလာအယုာ်တၢ်ဒီးပစံးတ အိၣ်ဘဉ်ဒီး တနၢ်ဘဉ်ဝဲဒီး ယုာ်တြးတြးန့ၣ်ပစံး လၢယုာ်တၢ်လီၤကျိသံၣ်လီၤ. ပုၤယုာ်တၢ်လီၤကျိသံၣ်န့ၣ် မၤသးဒီးအကလုာ်ကျိထီၣ်ဒီး ပုၤဒီးထးကွၢ်ကျိယာ်ပ ခိၣ်ကျိဝဲအသိးဒီးပစံးလာလီၤကျိသံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤ ပစံးတၢ်တအိၣ်ဘဉ်ဒီး တနၢ်ဘဉ်ဝဲဘဉ်ဒီးယုာ်လီၤကျိ သံၣ်,တလီၤလီၤလီၤ. တလၢတဂၤယုာ်တၢ်ပစံးတအိၣ် ဘဉ်န့ၣ်,ယုာ်တၢ်လီၤကျိသံၣ်,ကံာ်စနၢ်ကၤ,ပတဟ့ၣ် ဘဉ်ဒီးတက့ၤမးဝဲ.

၃၂. **လီၤကျိသံၣ်** န့ၣ် မုၢ်တၢ်တဘဉ်ဘဉ်ပသးတမံၤ မံၤဒီးပကတိၤထီၣ်တလီၤလီၤတလီၤလီၤဒီးပစံးလာလီၤ ကျိသံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤပုၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤ ကိာ် ဝဲလီၤကျိသံၣ်တလီၤလီၤဒီးတုၤပုၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤမၤ ဘျီဝဲ,ဒီး ဘဉ်တစုစုပသံဂီၢ်တၢ်န့ၣ်ပမုၢ်သံဂီၢ်တမိးတၢ် ဒီးပစံးလာပသံဂီၢ်တၢ်လီၤကျိသံၣ်စကိးလီၤ. ပုၤတဂၤ အတၢ်မၤ စံးဝဲလၢပုၤမၤ သံၣ်လီၤ.

၃၃. **ကျိကျိကျိကျိ** န့ၣ်မုၢ်ဖိဒံဖိသုၣ်ပဲာ်ဒီးစံးဒီးတၢ် သိၣ်ဝဲဒီးပစံးလာသိၣ်ကျိကျိကျိကျိလီၤ. ပုၤကညိ အဖိတဖဉ် ဘဉ်မနုၤပဲာ်တၢ်သိၣ်ကျိကျိကျိကျိကျိတ ဘးန့ၣ်လဲၣ်. ကံာ်စနၢ်,ပဲာ်တၢ်ကျိကျိကျိကျိကျိတဂ့ၤ.

၃၄. **ကျိကျိကျိကျိ** န့ၣ် မုၢ်ပလဲၤတၢ်လၢဝဲထီၣ်အ ယးအကျိသိၣ်ဝဲမုၢ်ဂုၤ,ထွံၣ်ယုာ်လီၤလၢယိလီၤဒီးအခိၣ် ဘဉ်ဒီးယိသ့ၣ်သိၣ်ဝဲမုၢ်ဂုၤ, ပစံးလာသိၣ်ကျိကျိကျိ ကျိလီၤ. ထွံၣ်တဒုဟးဒီး ယုာ်လီၤသိၣ်ကျိကျိကျိ ကျိဒီးမၤ မတၤလဲၤတၢ်လၢဝဲထီၣ်အကျိကျိ ကျိကျိကျိကျိတဂၤန့ၣ်လဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကျိ ကျိကျိကျိကျိစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၃၅. **ကျိကျိကျိကျိ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်လီၤတဲာ်သိၣ်လၢဒၤး ခိၣ်ဒၤးပုၤမုၢ်ဂုၤ, သ့ၣ်လၢပမၤဘဉ်ဒီးသိၣ်ဝဲမုၢ်ဂုၤ,

ကွါ

သွန်ဘဉ်ဒီလိာ်အသးကဒဲကဒဲသိာ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလၢ သိာ်ကျိၤကျိၤကျိၤကျိၤလီၤ. ထးပျၢတဘဉ်လီၤတဲာ်လၢ ဒးပုၤသိာ်မးကျိၤကျိၤကျိၤကျိၤလီၤ.

၁. **ကွါ or ဒီမီးကျိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢတလၢပိာ်ဝဲ လၢပကုာ်သ့ၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကွါလီၤ. ကွါန့ၣ်တလၢပိာ် အကဘျုးပုၤလၢအဖးဖိ ဒီးအကန့ၣ်အိၣ်တခါ.ဒီး အကန့ၣ်အိၣ်တခါန့ၣ်ဒီးပထိထီၣ်အတိၢ်လၢအကဘျုး ပုၤဖဲအဖးဖိန့ၣ်ပစံးလၢကွါလီၤ. တလၢပိာ်န့ၣ်ယၤ လၢကွါတဘဉ်အ့ၣ်ဂ့ၤကၢ,ဒီး တလၢနီၢ်ကိးစကိးလၢ ကွါလီၤ.

၂. **ကွါတလၢကွါပံးယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကွါလၢအကဘျုး ပုၤတအိၣ်ဘဉ်ဒီးအိၣ်ထဲအမဲၢ်စုကညၢန့ၣ်တခါဒီးအ ကန့ၣ်အိၣ်တခါန့ၣ်ပစံးလၢကွါတလၢလီၤ. ကွါ တလၢ န့ၣ်မ့ၢ်တလၢမိးချဲဒီးပကိးလၢကွါတလၢလီၤ. ဒီးတစု စုပကိးလၢကွါပံးယီၤ. ပိာ်န့ၣ်ယၤလၢကွါတလၢတ ဘဉ်တက့ၢ်. စကမိးချဲလီၤ.

၃. **ကွါတြး** န့ၣ် မ့ၢ်ကွါတကလုာ်န့ၣ်နီၣ်စုမ့ၢ်သၢဘိဇီဒီး အိၣ်တဖံးဒီးအကိာ်ခံပၤကဒဲဒီးပကိးလၢကွါတြး လီၤ. ကွါတြးန့ၣ်အကဘျုးပုၤအိၣ်လၢအကိာ်ခံအ ဆၢ န့ၣ်ဒီး ပထိထီၣ်အတိၢ်လၢအကဘျုးပုၤန့ၣ် လီၤ. ကွါ

တြးန့ၣ်ပမၤအတိၢ်တပျၢဒီးပတဲသ့ၣ်တဲဝဲဒ်ယဲာ်အ သိးန့ၣ်အ့ၣ်ဂ့ၤကၢ.

၄. **ကွါသိချဲ** န့ၣ် အကန့ၣ်ကကၢၤဒၢဒီးပစံးကဆုၣ်ချဲ န့ၣ်ပကိးလၢကွါသိချဲလီၤ. ဒီးပကိးပိာ်ထွဲတလၢ အခံ လၢတဲးလီၤ. ဒီးပကိးလၢကွါသိချဲတစုစုလီၤ.

၅. **ကွါကွါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်အကန့ၣ်ဒ်ထီၣ်အ သိးဒီးအတိၢ်ဖးထီၣ်န့ၣ်ပကိးလၢကွါကွါလီၤ. ဒီးပန့ၣ်ဟူ ပုၤကိးတစုစုလီၤ. လၢပျၢန့ၣ်ပတထီၣ်ဘဉ်နီၣ်တစုဘဉ်, ပထံၣ်ခဲကန့ၣ်အံၤဒီး ပန့ၣ်ဟူအမံၤလၢကွါကွါလီၤ. ဘဉ်ဆၣ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးဘဉ်.

၆. **ကွါဘုၣ်ကွါတိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်တကျိၤထီၣ်ခိာ်မုၢ် ဒိၣ်ဒီးအိၣ်တပျၢခံပျၢဒီးပထိထီၣ်လၢကွါအကဘျုးပုၤ ဒီးပစံးလၢကွါတိာ်လီၤ. ပမၤကွါတိာ်န့ၣ်ပကွါယုလၢသ့ၣ် အခါတဖၣ်န့ၣ်ပမၤကွါတိာ်ဂ့ၤကၢ.

၇. **ကွါထီ** မ့ၢ်သလံအဆီလီၤ. ယဲာ်သလံကွါထီန့ၣ်မ့ၢ် တလၢပိာ်ထးကဘျုးဒီးကျိၤထီၣ်ဝဲလၢယဲာ်တိာ်လီၤန့ၣ် ပစံးလၢယဲာ်သလံကွါထီလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢ ယဲာ်သလံကွါထီလီၤ. ယဲာ်တဘဉ်အသလံတအိၣ်အ ကွါထီတအိၣ်ဘဉ်ဒီး ပထိထီၣ်ဒီးအတိၢ်ဆုၣ်ဝးသလူၤ လီၤ.

၈. **ဖးလံာ်ကွါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဒိဘုၣ်လၢအလံာ်တဖၣ်

ကွါ

န့ၣ် ပစံးလၢဖးလံာ်ကွါလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်တဘဉ်ဖးလံာ် ကွါကွါမးလဲၣ်,ပုၤမိၣ်ခွါစီ,အံၤဟါ,စတပုၤဘဉ်,ခိၣ်ဖၢၣ် ဖးလံာ်ကွါကၢဇါ.

၉. **ကွါကွါ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဆိးသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်ခံခိ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢတဲာ်ကွါကွါလီၤ. နမၤသ့ၣ်တကျိၤတဲာ်မး ကွါကွါတၢ်ဂ့ၤမးလဲၣ်,သ့ၣ်တဲာ်န့ၣ်အိးသ့ၣ်ဖးကွါကွါ စဲာ်,ပုၤတဂၤအိးသ့ၣ်ဖးမးဝဲလုၣ်ဝဲဒ်တဲာ်ကွါတဲာ်ကွါ လဲၣ်,ဆုၣ်ဘဉ်စဲာ်မိ,ပုၤန့ၣ်ဆုၣ်ဝဲသၢ,ပုၤန့ၣ်သ့ၣ်တဲာ် ထီၣ်ဘဉ်ခိၣ်ဘဉ်ဒီး,အဲအိးထီၣ်တဲာ်ကွါတဲာ်ကွါလီၤမ့ၢ်.

၁၀. **နံၤကွါကွါ** မ့ၢ်ပနံၤလၢတသိာ်ဘဉ်ဒီးပထိခိၣ်အဲး ထီၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢပနံၤကွါကွါလီၤ. ပုၤတဂၤကွါစ မဲာ်ဒီးနံၤမးကွါကွါမ့ၢ်သၢကစံးယၤလဲၣ်န့ၣ်,တြးတဂၤ ကတိၤပကလုာ်တသ့ဒီးကွါပမဲာ်,နံၤကွါကွါဒီးဆိ.

၁၁. **ကွါထီ** မ့ၢ်သံးအဆီလီၤ. ညဉ်အဖံးစကိးပုၤန့ၣ်ပ စံးလၢညဉ်သံးကွါထီလီၤ. မ့ၢ်မတၢ်တြးလီၤညဉ်အသ နံၤကွါထီတပုၤန့ၣ်လု, ပုၤတြးလီၤညဉ်သံးကွါထီ န့ၣ် ကမ့ၢ်ကံၤခွါစီသၢ.

၁၂. **ကွါထီ** မ့ၢ်တနံၤအဆီလီၤ. ပထးချဲးန့ၣ်ပမၤဒီးတ နံၤကွါထီလၢသ့ၣ်ကျဲးကျဲးဒီးပထးချဲးလၢအဖိခိၣ်လီၤ. ပထးချဲးန့ၣ်ပကျိၣ်လီၤကံၤလၢတနံၤကွါထီဒီးပထးချဲးလၢ အဖိခိၣ်လီၤ.

၁၃. **သ့ၣ်ကွါတိာ်တကလုာ်** န့ၣ် အသၣ်မံၤဂီၤဆုၣ်က လံာ်ဒီးအသၣ်ထဲစုဒ်အိၣ်တဖံးဒီးပအိၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဆၢ ဒီးပကိးလၢသ့ၣ်ကွါတိာ်လီၤ. သ့ၣ်ကွါဘုၣ်သ့ၣ်ကွါတိာ် န့ၣ်ပအိၣ်အသၣ်မံၤဆံၣ်ဆၢတြးကလံာ်ဝဲမးလဲၣ်, အိၣ် မိၣ်ခွါစီမိၣ်ပုၤဝဲဒ်ခါဒီးပုၤဝဲဒ်,သ့ၣ်ကွါတိာ်အသၣ်န့ၣ်စအိၣ် ဘဉ်ထီၣ်ဘိနဲန့ၣ်, တဝဲာ်တဆၢဘဉ်န့ၣ်.

၁၄. **ကွါစီးပိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထိထီၣ်လိာ်ကွါစီးဒ်ဒၢအသၣ် န့ၣ်ဒီးအဘိဒ်ကွါအသိးဒီး ပကိးလိာ်ကွါလၢကွါစီးပိး လီၤ.

၁၅. **တးကွါတးကွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖးသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်ဒီးအိးထီၣ် အသးချဲ,သ့ၣ်ဖးချဲဒီး ပစံးလၢတးကွါတးကွါလီၤ. ဖး သ့ၣ်ဖးသ့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်တးကွါတးကွါချဲ,ပကမိအိၣ်မ့ၢ်.

၁၆. **ကွါထီ** မ့ၢ်သလံအဆီလီၤ. သလံလၢအအုၣ်ပုၤ န့ၣ်ပကိးလၢသလံကွါထီလီၤ. ဒီးပစုသလံပခိၣ်သ လံးညိးဝဲန့ၣ်ပကိးလၢတၢ်သလံကွါထီစုာ်ကိးလီၤ.

၁၇. **ကွါတူနုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကွါလၢပုၤကညိကုာ်သ့ၣ်ဒီး အ ကန့ၣ်လၢဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်ဖုၣ်တြးဒီးန့ၣ်ပကိးလၢကွါ တူနုၤလီၤ. ကွါတူနုၤန့ၣ်ပကုာ်သ့ၣ်တန့ၣ်လၢဘဉ်.

၁၈. **ကွါကဘျုး** န့ၣ် မ့ၢ်ကွါအဆီပုၤလၢပထိထီၣ်အ တိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကွါကဘျုးလီၤ. ကွါကဘျုးန့ၣ် မ့ၢ်ကွါအဆီပုၤလီၤ.

ကွက်

၁. **အံးကွက်** နှင့် မှတ်တိုင်သွင်ညါဘဉ်, တံမိတ်ထိုင်ဘဉ် ပသးလာတတ်တမံမံဒီး ပဒီးယီပမဲာ်ဆူအဆိန်န့ဉ်ပစံး လာပကွက်လီၤ. ပုၤတဂၤတထိုင်ပုၤနီတခိုင် ဒီးကွက်မးပုၤ ယံးယံးသီးလဲဉ်, ပုၤတဂၤကွက်စမဲာ်ဒီးကွက်နီနီ, စဆၢ ထၢၣ်ခီကွက်စဆူနီခီကွက်ကွက်ယၤတဘးန့ဉ်မှီအဘဉ် မနုၤလဲဉ်မိၤ.

၂. **အံးထိုင်ကွက်လီၤ** နှင့် မှတ်ပုၤဘဉ်ဖိုင်ဘဉ်ယၢ်ဒီး ပ ကစၢ်အိဉ်လၢမူခိဉ်န့ဉ်ကွက်လီၤပုၤဒီး မၤပူၤမၤဖျဲးပုၤလၢ တံဖိုင်တံနးန့ဉ်ဒီး ပစံးလာပကစၢ်အံးထိုင်ကွက်လီၤပုၤ လီၤ. ကစၢ်စၢ်အံးထိုင်ကွက်လီၤပုၤဒီး မၤပူၤမၤဖျဲးပုၤလၢ တံလုတံပစိတံဖိုင်တံနးလၢ သနးငုဉ်ဒါအစုပူၤတ ကွက်.

၃. **ကွက်ကွက်** နှင့် မှတ်တံမိတ်ထိုင်ပသးလာတတ်တမံမံဒီး ပလဲၤကွက်ကြိကြိန့ဉ်ပစံးလာပကွက်ကွက်လီၤ. ထွံလိာ် ကွဲမနုၤတလိာ်န့ဉ်လဲဉ်,နလဲၤကွက်ကွက်ကွက်. ပလဲၤကွက် ကြိကြိတံအယူၢ်တအိဉ်ဘဉ်, ပုၤတဖဉ်အိဉ်ဆၢထၢၣ်ဖဲ န့ဉ်မှီအမၤမနုၤလဲဉ်,နလဲၤကွက်ကွက်ကွက်,သရဉ်ထုး လိာ်ကွဲတံဂီၤန့ဉ်တံမိတ်ကွက်ကွက်စသးတစုလီၤ. စကကွက် ကွက်န့ဉ်တဘျဉ်န့ဉ်,ဂုၤကီးဇဉ်,စကကွက်ကွက်န့ဉ်တဘျဉ် အုဉ်စကီးဇါ. စကကွက်ကွက်န့ဉ်ထံကလၢတဘျဉ်န့ဉ်,န ပုၤဘဉ်အပုၤဆံးဒိုင်လဲဉ်.

၄. **သံကွက်သံဒီး** နှင့် မှတ်တံမိတ်သွင်ညါပသးလာတံဒီးပ စံးပုၤလၢအသုဉ်ညါတံတဖဉ်တံအံၤ မှီမနုၤလဲဉ်,တံ အံၤမှီဒ်လဲဉ်,နမံၤဒ်လဲဉ်,တံန့ဉ်မၤသးဒ်လဲဉ်,တံန့ဉ်န ကီးဒ်လဲဉ် ပစံးန့ဉ်ဒီး ပစံးလာပသံကွက်လီၤ. ဒီးပုၤတ ဝဲဉ်ဖိစံးဝဲလၢပသံဂီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤသံကွက်တံကဲသမိး .စ စံးဘဉ်တကဲဘဉ်,တံကတိၤအဒိအိဉ်ဝဲ,တံမိတ်သွင် ညါ ပသးပသံ ကွက်, တံမိတ်ထိုင်ပသး လဲၤကွက်တုၤအတုၤလီၤ စံးဝဲဒဉ်, ပုၤတဖဉ်န့ဉ် နသံကွက်ကဲ, မှီသါကလဲၤဆူလဲဉ်. စသံကွက်စံးဝဲဒဉ် သါကလဲၤဆူဝုၢ်ပုၤလီၤ.

၅. **ကွက်တံကဆိကဆိ** နှင့်မှတ်ပုၤလၢပမှီကတိၤတံဒီး အံၤဒီးအိဉ်ထိုင်အခဉ်ဒီး ကွက်တံဝုၤဝီၤဝုၤဝီၤ ဒီးပစံးလာ ကွက်တံကဆိကဆိလီၤ. ပုၤတဂၤပဉ်အသးလာအဖိ အလီၤဒီးအဖိကွက်မးတံကဆိကဆိလီၤ. တလၢခံဂၢ တံလိာ်အသးဒီး ပုၤဂၤတဖဉ်ကွက်မးတံကဆိကဆိ လီၤ.

၆. **ကွက်ကီကွက်လဲး** နှင့် မှတ်လၢအဂုၤတဖဉ်န့ဉ်ပမှီ ထိုင်ဒီးပကွက်ယံးယံးန့ဉ်ပစံးလာပကွက်ကီလီၤ. ဒီးတံ လၢအဒိအပုၤတဖဉ်န့ဉ်ပမှီတထိုင်ဘဉ်နီတခိုင်ဒီး ပ ထိုင်ဖုးတခိဉ်တဆိန့ဉ် ပကွက်ယံးယံးဒီးပစံးလာပကွက် ကီစကီးလီၤ. ပစံးကဆိန့ဉ်မၤသးဒ်လဲဉ်,ပတထိုင်ဘဉ်

ကွက်

နီတခိုင်ဘဉ်, ပကကွက်ကီကဲ,ပုၤတဖဉ် လဲၤကွက်ကီက ဆိဒီးတဖဲကွဲဒီးဘဉ်,ပုၤတဖဉ်လဲၤကွက်ကီပူၤကမှီကံ ကွက်ကီတလၢထုးဂဲၤကလံဉ်တံဂီၢ်န့ဉ်,တလၢထုးဂဲၤ ကလံဉ်တံဂီၢ်ပထိုင်ထီဘိန့ဉ်, ပကကွက်ကီလုာ်မနုၤတမံ လဲဉ်.

၇. **ကွက်ကွက်ကွက်** နှင့် မှတ်ပလဲၤတခိပကွက်တံလၢကျဲခိဉ် ကျဲယၢၤတခိ, ပလဲၤတခိပကွက်ယုတံတခိ,ဒီးပစံးလာ ပကွက်ကွက်ကွက်လီၤ. စပာ်လၢသုလၢကျဲယၢၤတဖျဉ်န့ဉ်န မှီလဲၤဒီးလဲၤကွက်လဲၤကွက်လၢကျဲယၢၤန့ဉ်ကွက်ကွက်ဒီးနက ထိုင်လီၤ. စလဲၤကွက်လဲၤကွက်တံကွက်ကွက်ဒီးစထိုင်န့ဉ်လၢ ကနဲတဒၢ,ဒီးကွဲတဒၢအိဉ်လၢသစုၢ်ပုၤ,ဒီးကွဲတဒၢအိဉ် လၢသုဉ်အိဉ်ပုၤလၢသုဉ်ကပိာ်လီၤန့ဉ်န့ဉ်.

၈. **အဆံးကွဲအကွဲကွဲ** နှင့် မှတ်ပုၤဆံးတဖဉ်ပဘဉ်ယိဉ် လၢကလီၤလုာ်လီၤတံဒီးပဟံးကွဲစိကွဲမုၢ်ဂုၤ, ပုၤလၢ ဖိဉ်ယဲဆဲခိဉ်အမိာ်တအိဉ်အပာ်တအိဉ်ဘဉ်န့ဉ် ပဟံး ကွဲစိကွဲ,ပလုာ်အိဉ်လုာ်အိဉ်ကွဲမုၢ်ဂုၤ,ပစံးလာပအ ကွဲ ကွဲလီၤ. ပုၤတဂၤအကွဲဖိဉ်ယဲစကီးအပုၤဆံးစိတဖု လၢတံကဲခါပုၤကဲတံစိလီၤ. ပုၤတဂၤမှီလၢပမုဉ် ကဲမဲဒီး,ဘူးဒီးအကသံန့ဉ်မၤလိာ်အပုၤအဝဲတဖဉ်အ ကွဲကွဲအဖိတဖုလီၤ. ဒီးအပုၤအဝဲအကွဲကွဲလဲလီၤ. စအကွဲကွဲလၢသုလၢသုနီဆံးဒီးတုၤသုဒိဉ်ထိုင်န့ဉ်သုဟး သဒဉ်ယၢတဂၤတပူၤ တုၤခဲကနံဉ်အံၤလီၤဖိဒိုင်သ့ဉ်စၢ.

၉. **အံးယီၤကွက်ယီၤ** နှင့် မှတ်ပလဲၤလၢပုၤဂၤအလီၢ်ခံမှီ ဂုၤ,ပုၤအိဉ်ကစီၤဒီးပုၤဘဉ်ဒးမှီဂုၤ,မှီကွဲပမဲာ်ဒီးပစံး လၢကွက်ယီၤပမဲာ်လီၤ. စအိဉ်လၢဟံဉ်ဖါတံအိဉ်လၢသ ရိာ်ပုၤန့ဉ်ကွက်ယီၤစမဲာ်ဒီးသံဂီၢ်စတံလီၤ. ပုၤတဂၤစလဲၤ တံလၢအလီၢ်ခံဒီးကွက်ယီၤစမဲာ်လီၤ. ပုၤတဂၤစအိဉ်ဒီး ကွက်ယီၤစမဲာ်ဒီးကတိၤတံဒီးယၤဒီးစကတိၤဆၢအံၤဒီး ယဉ်ကွဲကွဲကွဲအခိဉ်လီၤ.

၁၀. **လီၤကွက်တံလီၤလဲးတံ** နှင့်မှတ်ပတဖဉ်ဒွဲထိုင် ပနဲလၢတံလီၢ်တစီၤခိဉ်အပုၤဒီးသဘျုးယၢပသံးယါ ဒီးဘဉ်ထိုင်အမဲာ်ဒီးထိုင်ပုၤအကလုာ်ဒီးစံးဝဲလၢသါ လဲၤလီၤဆူပူၤအကီၢ်န့ဉ် ပစံးလာဝဲလီၤကွက်တံလီၤ. ပုၤကညိမှီမၤတကဲဒီး လဲၤအိဉ်ဝဲဒီးမၤဝဲလီၤကွက်တံ လီၤ. ဒီးဝဲလီၤကွက်ဒီး ဝဲစံးလာမှီစိဘူးစိလိာ်အိဉ်လီၤ စံးဝဲဒဉ်,ဝဲစံးလာသါလီၤကွက်တံန့ဉ်စမှီမၤဒ်ဝဲအသိးန့ဉ် ကသုန့ဉ်ဒီးဝဲတကွဲလီၤ. ဝဲလီၤကွက်တံလၢအလီၢ်ပုၤဂၤ န့ဉ် ပမှီမၤဒ်န့ဉ်ဒီးသုဒဉ်တံကီးဂၢဒးလီၤ. ဝဲလီၤကွက် အိဉ်စုန့ဉ်မှီကထိုင်မနုၤလဲဉ်,တထိုင်တံနီတမံ,ဝဲလီ တံပုၤလၢနဲတဖဉ်န့ဉ်နဲတနဲကၢ,ဝဲလၢတတိတတြိ ဘဉ်န့ဉ်လီၤကွက်တံအတကဲပဝးန့ဉ်ပကွက်ဘူးဒီးပသုဉ် ညါလီၤ. ကတိၤတံဟၢလံဟၢလီ,ကလိကလိဉ်,တလုာ်

ကွာ

တၢ်တမံ-ကမၤ ၈

၁၁. **ကွၢ်ကလွၢ်ကလွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပတက့ၢ် လီၤဘၣ်ပခိၣ်ထံးဘၣ်, ပက့ၢ်တၢ်ဆူအဂၤဝုၤဒီးပစံး လၢပက့ၢ်ကလွၢ်တၢ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်န့ၣ် ပတက့ၢ်ကလွၢ် ဘၣ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်, ကွၢ်လီၤကစၢ်သုခိၣ်ထံးန့ၣ်, သုကလီၤ ယံးဘၣ်ဖူးဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကွၢ်သတူၤလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးကွၢ်ကလွၢ်ဒၣ်တၢ်ဝုၤဝုၤ, တက့ၢ်လီၤဘၣ် အခိၣ်ထံးဘၣ်, စလဲၤတၢ်ဒီးစကွၢ်ကလွၢ်တၢ်န့ၣ်စခိၣ် လီၤဆူတၢ်ပူၤကကၢ်ဒၣ်ကယၢ်, ပုၤတနီၤနီၤမၤတၢ်ဒီးတ ကွၢ်ဘၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ဘၣ်, ဝံသးကၢၣ်ဒီး ကွၢ်တၢ်ဆူအဂၤ ဒီး ပစံးလၢကွၢ်ကလွၢ်တၢ်စကိးလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတၢ်ဒီး ကွၢ်ကလွၢ်ကလွၢ်ဒၣ်တၢ်, မ့ၢ်ကဲထီၣ်ဝံၤထီၣ်ကလဲၤ သုခိၣ်လဲၣ်, ပမၤတၢ်ဒီး ပက့ၢ်ကလွၢ်တၢ်တဘးန့ၣ်ဝံၤ ထီၣ်သုခါ. ပုၤတဂၤကူးဘုဒီး ကွၢ်ကလွၢ်ဒၣ်တၢ်ဝုၤဝုၤ, န ကွၢ်ကလီၤန့ၣ်လီၤ. --ကလွၢ် ၁.

၁၂. **ကတဲၢ်ကွၢ်ကတီၤကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ကူးလၢ်ဝၣ်ကူး လၢ်, ယဲၣ်ကူးလၢ်ကွၢ်ကူးလၢ်တဖၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤလံၤ လီၤယၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပဟ်ဒီးသီးပကမၤတၢ်လၢခံလၢလၢ်အ ကိၢ်ဒီးပဟ်ကူးန့ၣ်ပစံးလၢပကတီၤကွၢ်လီၤ. စကကတီၤ ကွၢ်သ့ၣ်ကူးလၢ်ဝၣ်ကူးလၢ်တပူၤန့ၣ်, ဘၣ်လၢစမၤတၢ်က သုတမံၤမံၤ, စကကတီၤကွၢ်ကူးလၢ်တကူၣ်န့ၣ်, ဘၣ်လၢစကမၤတမံၤပိၣ်န့ၣ်ယၢ်လၢတၢ်တမံၤမံၤလီၤ.

၁၃. **တယံၢ်ကွၢ်တယးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်လၢ ပ သးဒ်ပခံတၢ်ပယီၣ်တၢ်အသီးဒီးပစံးလၢပတယးလီၤ. ဘုတပူၤအံၤကန့ၢ်အနီၣ်ပံၤန့ၣ်လဲၣ်, သဒိၣ်အုၣ်တပူၤ အံၤ ကန့ၢ်ပုၤမၤလဲၣ်, န့ၣ်ပတခံန့ၣ်သက့, ပတယီၣ်န့ၣ်သ က့, ပဆိကမိၣ်လၢပသးဒီးပစံးကန့ၢ်တကယၢ်ပစံးဒ်န့ၣ် ဒီးမ့ၢ်ပတယးကွၢ်လီၤ. နတယးကွၢ်စဘုအံၤကန့ၢ်ဆံး အါလဲၣ်. စတယးကွၢ်နဘုအံၤကမ့ၢ်အနီၣ်တကယၢ်, ဒီး အဘျဲၣ်သၢဆံလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးစတယးကွၢ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ် ဘၣ်တဘၣ်န့ၣ်ယီၣ်ကွၢ်ကၢ်န့ၣ်.

၁၄. **စူၣ်ကွၢ်လဲးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်တ ဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထးတဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ဘျၢၤမ့ၢ်တဘျၢၤန့ၣ်ပက့ၢ် တြျၢ်လၢအထံးပၢ်လၢအစီးဒီးပစံးလၢပစူၣ်ကွၢ်လီၤ. န စူၣ်ကွၢ်ကၢ်စချၢ်ဘိတဘိဘျၢၤစကိးခါ, နထးချၢ်ဘိန့ၣ်စ စူၣ်ကွၢ်က့ၣ်တစဲးစဲးသီးလဲၣ်. နစူၣ်ကွၢ်စတဲသ့ၣ်တကျိၣ် ဘျၢၤဆံးနးလဲၣ်. နတဲသ့ၣ်အံၤစစူၣ်ကွၢ်ဘျၢၤဂ့ၤကၢ.

၁၅. **ကွၢ်စၢ်ကွၢ်စါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤခူးယံၤဒီးဟံၣ်ဒီးဆၢဆၢ ပလဲၤကွၢ်တစု, ဆၢဆၢပလဲၤကွၢ်တစုဒီးပလဲၤသ့ၣ်လဲၤ စါန့ၣ်ပုၤမိၣ်လဲၤစဲးစဲးလၢကွၢ်စၢ်ကွၢ်စါလီၤ. ဒီးပုၤတ ဝဲၣ်ဖိစံးလၢကွၢ်သ့ၣ်ကွၢ်စါလီၤ. ကျိးဖိတလီၤယံၤဒီးဟံၣ် ပလဲၤကွၢ်စၢ်ကွၢ်စါမးတစုစုလီၤ. ခူးဖိတလီၤန့ၣ်လၢဘု

ကွၢ်

တဂ့ၤကူးဒီးဘၣ်အကတီၢ်န့ၣ်ပလဲၤကွၢ်စၢ်ကွၢ်စါမးကွၢ် ခိၣ်ကူၢ်ဆိးလဲၣ်.

၁၆. **ကွၢ်စိကွၢ်လဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထီၣ်ဆူသ့ၣ်ခံဒီးပက့ၢ်တၢ်ဖျါ လၢအယံၤန့ၣ် ပစံးလၢပက့ၢ်စိလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤထီၣ် ဆူသ့ၣ်ခံဒီးကွၢ်စိလီၤပိၣ်လဲၣ်ပူၤလီၤ. ပလဲၤထီၣ်အိၣ် လၢပယၢ်အိၣ်န့ၣ် ပက့ၢ်စိလီၤပိၣ်လဲၣ်ပူၤဖျါ, ခွါစိၤ, ပ အိၣ်လၢခုတၢ်အကစၢ်န့ၣ် ပက့ၢ်စိလီၤဝုၤတဲပူၤကဖျါ တုၢ်လီၤ. ပအိၣ်လၢကစၢ်ဖးဒိၣ်ဆူဝုၤတဲပူၤမ့ၢ်ထီၣ်တ ခိၣ်န့ၣ်ပအိၣ်လၢပယၢ်ဖးဒိၣ်အိၣ်ခိၣ်န့ၣ် ပက့ၢ်စိလီၤဝုၤတဲ ပဲၣ်အပူၤဖျါခဲလၢ်.

၁၇. **ကွၢ်တီကွၢ်လီၤ** န့ၣ် ပက့ၢ်တၢ်စၢ်ဆၢပံၣ်ကလၢ် လီၤ တၢ်လီၤဆဲးဒီး ပစံးလၢပက့ၢ်တီလီၤ. တၢ်တမံၤမ့ၢ်လၢ်မ့ၢ် ထးလဲၣ်. စကလဲၤကွၢ်တီကွၢ်န့ၣ်, ဒီးပက့ၢ်တၢ်တစုပမ့ၢ်တ သ့ၣ်ညါဘၣ်, ပမ့ၢ်ကွၢ်လီၤတၢ်က့ၤခံစုန့ၣ်မ့ၢ်ပက့ၢ်တီ လီၤ.

၁၈. **ကွၢ်တံၢ်မ့ၢ်ကွၢ်တံၢ်တံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပကကွဲးလံၢ်ဒီး ပထံၣ်တလၢတီၢ်လိၣ်အသးဒီးပကွၢ်ဒီးပကွဲးလံၢ်တချုး ဘၣ်တစိၣ်ဖိညါဒီးပစံးလၢပကွၢ်တံၢ်တံတံလီၤ. ဒီးထီၣ်ရီၤ ပ မၤတၢ်တမံၤ, ပမ့ၢ်ကွၢ်တၢ်ဆူအဂၤဒီးပမၤတၢ်မ့ၢ်တချုး ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပကွၢ်တံၢ်တံတံလီၤ. ပုၤတဂၤသါကမၤ တၢ်ဒီးကွၢ်တံၢ်တံတံတံဆူအဂၤန့ၣ် မ့ၢ်အကးလၢအသးဒ် လဲၣ်. ကွၢ်တံၢ်တံတံတံဆူအဂၤတဂ့ၤန့ၣ်, မၤကစၢ်တၢ် ကြူးကြူးတက့ၢ်.

၁၉. **ကွၢ်ထံကွၢ်ဆး** န့ၣ် မ့ၢ်ပက့ၢ်တၢ်လၢအကြးမၤပုၤ တမံၤဒီး ပက့ၢ်လၢပမဲၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး ပဆိကမိၣ် အခိၣ်ပညီလၢပသးကံၢ်ပူၤတုၤလီၤဖိယိၣ်ဒီးပစံးလၢပကွၢ် ထံလီၤ. တၢ်တလိၣ်ကလၢတၢ်, လီၤကၢ်လၢစုတစဲးစဲး လီၤကၢ်လၢပုၤတစဲးစဲး, သုကွၢ်ကၢ်ထံထံမ့ၢ်မနုၤတမံၤ လဲၣ်, စကွၢ်ထံကွၢ်ယဲးမးပုၤကူၢ်လိၣ်လီၤလဲၣ်.

အကျိၣ်ဒ်ပုၤကကွၢ်ထံ
စၢ်ယွၤမၤဒ်လဲၣ်တမံၤ
ကစၢ်ဒီးသီသံၣ်ပွဲၤဂီၤ
တၢ်ကွၢ်ထံယွၤဒ်ဟ့ၣ်လီၤ.

၂၀. **ကွၢ်ဒီး** မ့ၢ်ကွၢ်လိၤအဆိလီၤ. ပုၤဂၤမ့ၢ်မၤတၢ်န့ၣ်ကွၢ် လိၤကွၢ်ဒီးတက့ၢ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကွၢ်လိၤကွၢ်ဒီး လီၤ. ပက့ၢ်လိၤကွၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပက့ၢ်ဒ်ပုၤဂၤမၤဝဲအသီးန့ၣ် ပမၤစကိးဒီးပစံးလၢပက့ၢ်လိၤကွၢ်ဒီးလီၤ.

၂၁. **ကွၢ်လၢ်ကွၢ်လဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဂၤမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးဆၢအ ခါ လၢကဟဲက့ၤဒီးမ့ၢ်တဟဲက့ၤဘၣ်န့ၣ်ပက့ၢ်အကျဲန့ၣ် တလီၢ်လီၢ်တလီၢ်လီၢ်ဒီးပစံးလၢပက့ၢ်လၢ်အကျဲ လီၤ. ပုၤ တဂၤစံးမးဝဲသါကဟဲက့ၤမဆါအံၤတနံၤဒီး စကွၢ်လၢ် အကျဲဒ်တဟဲက့ၤမးလဲၣ်, ဒီးအပျဲၣ်အဘိၣ်တဖၣ်ကွၢ်

ကွာ်

လၢ်ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးအကျဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်က
ဟဲလီၤဆံးယံၣ်ဆံးယံၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၂၂. **ကွၢ်လိကွၢ်ဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဂၤမၤတၢ်ဒီးဒ်ပုၤဂၤမၤအ
သီးန့ၣ်ပကွၢ်ဒီးပမၤစကိးန့ၣ်ပစံးလၢပကွၢ်လိလီၤ.
နမၤတၢ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးကွၢ်လိလၢပုၤဂၤမၤန့ၣ်တက့ၢ်.
ပဝဲဒၣ်ကယၢ်မ့ၢ်ပပၢ်မၤတၢ်န့ၣ် ပကွၢ်လိကွၢ်တုၤအလၢာ်
လီၤ.

၂၃. **ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စု** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်လၢအသ့ၣ်ဒ်ပုၤ
ဂၤသ့တသ့ၣ်ညါတဂၤန့ၣ်ပစံးလၢပကွၢ်ဟ့ၣ်လီၤ. ကွၢ်
ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၢၣ်ကဟဲဟ့ၣ်တၢ်လၢသဝီပူၤတက့ၢ်. လဲၤစီၤ
ကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်ထိးကဟဲအိၣ်ဘု. ပကလဲၤခးလၢသံးန့ၣ်,
လဲၤကွၢ်ဟ့ၣ်ကွၢ်စုတၢ်စီၤကျဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးကသ့ၣ်ကဆိ,က
လူၤကယီၢ်ဘၣ်ဖုးသ့.

၂၄. **ကွၢ်ထီၣ်ပမဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဖီၣ်အယၢ်,တအိၣ်
ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဒီး ဟဲယုၣ်အိၣ်ပတၢ်ဒီးပစံးလၢလၢကွၢ်ထီၣ်
ပမဲာ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟဲကွၢ်ထီၣ်ပမဲာ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကတအိၣ်
ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဘၣ်သၢ. နဒိပုၤဝဲတအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဒီး
ဟဲကွၢ်ထီၣ်နမဲာ်န့ၣ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်ကွၢ်အိၣ်တက့ၢ်.ကီၤ
လၢတဂၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဒီးဟဲကွၢ်ထီၣ်သရၣ်အမဲာ်
လီၤ. ဒီးပုၤကညီမ့ၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပကွၢ်အမဲာ်မ့ၢ်တထီၣ်
ဘးဘၣ်ဒီးပယီၢ်ထီၣ်ပကိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကွၢ်ထီၣ်အမဲာ်
လီၤ. ပုၤဆံးကွၢ်ထီၣ်နမဲာ်န့ၣ်စိာ်ကွၢ်အိၣ်တက့ၢ်. သးခိၣ်
မိၣ်စၢ, ဒီးပကွၢ်ယီၢ်ကိာ်တၢ်ဆူသ့ၣ်ခံန့ၣ် ပစံးလၢပကွၢ်
ထီၣ်သ့ၣ်ခံလီၤ. ပကွၢ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်ယီၢ်ကိာ်တၢ်
ဒီးပစံးလၢပကွၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤ.

၂၅. **အံးတိာ်ကွၢ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဂၤအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်မိၣ်အိၣ်
စကိးပသးဒီးပကွၢ်ယီၢ်ယံၣ်ဒီးပစံးလၢပကွၢ်ထီၣ်လီၤ. ပုၤ
တဂၤပအိၣ်မ့ၢ်ဒီးကွၢ်ထီၣ်ပမဲာ်ပအိၣ်မ့ၢ်တဝံၣ်ဘၣ်, တ
လၢန့ၣ်ဟဲထီၣ်ဘၣ်လၢပအိၣ်မ့ၢ်အခါဒီးကွၢ်ထီၣ်ပမဲာ်ပ
အိၣ်မ့ၢ်တဝံၣ်ဘၣ်,ပုၤနါတဖၣ်န့ၣ်ပအိၣ်မ့ၢ်ကွၢ်ထီၣ်ပမဲာ်
ဒီးပဟၢဖၢလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **ကွၢ်နီၣ်ကွၢ်စိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထံၣ်ပုၤဂၤဒီးလၢခံတခိၣ်
ဒ်ပကသ့ၣ်ညါ ဒီးပကွၢ်လီၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပကွၢ်နီၣ်
လီၤ. ဒီးထီၣ်ရီၤမ့ၢ်ပလဲၤကျဲလဲၤကပူၤ, ပလဲၤထံကျိၤနီၣ်
ကျိၤဒ်ပလဲၤဆူခံသ့တကမၣ်တဂ့ၤ,ဒီးပကွၢ်လီၤတၢ်လီၤ
ဆဲး,ပကွၢ်လၢကစၢ်ကလိ,လၢကိးလၢသဝီ,ပကွၢ်လၢ
သ့ၣ်လၢဝၣ်ဒီးပစံးလၢပကွၢ်နီၣ်ကွၢ်စိာ်,ကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ယါ
လီၤ. ကွၢ်နီၣ်ထံကျိၤ,ကွၢ်နီၣ်ကျဲ,ကွၢ်နီၣ်ကပူၤ,ပကဟဲ
လၢခံလၢခံဒ်ပသ့တဟးဖျိးတဂ့ၤန့ၣ်ကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ပိာ်,ကွၢ်
နီၣ်ကွၢ်ယါတက့ၢ်.

၂၇. **ကွၢ်မိာ်ထီၣ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအသ့ၣ်ကသးပုၤလၢ
အမၤဂ့ၤပုၤန့ၣ် ပသ့ၣ်ညါအဘျးအဖီၣ်ဒီးပအိၣ်ပကွၢ်

ကွၢ်

ပယုးပယီၣ်အီၤန့ၣ် ပစံးလၢပကွၢ်မဲာ်အီၤလီၤ. ကွၢ်မဲာ်
ထီၣ်ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးလၢအဒီးသံအသးလၢပခိၣ်ပ
ယီၣ်ဒီးစုၢ်ကွၢ်န့ၣ်ကွၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒီးဘၣ်ပအိၣ်တၢ်ကွၢ်
တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်မဲာ်တၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကလဲၤလၢအသးပုၤဒီး
ကွၢ်မဲာ်အီၤပုၤဝဲန့ၣ်တသ့ဘၣ်ဝဲအသ့ဘၣ်.

၂၈. **ကွၢ်ယီၢ်ကိာ်ကွၢ်အိၣ်ခၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်ထီၣ်တၢ်ဆူပ
ခိၣ်သ့ၣ်ယံးထးန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပကွၢ်ယီၢ်ကိာ်, ပုၤတဂၤ
ကွၢ်ယီၢ်ကိာ်ကွၢ်အိၣ်ခၢ်တၢ်ဆူသ့ၣ်ခံဝၣ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်အကွၢ်
ထီၣ်မနုၤလဲၣ်. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးကွၢ်ယီၢ်ကိာ်ကွၢ်အိၣ်
ခၢ်တၢ်ဆူသ့ၣ်ခံဒီးအခိၣ်လီၤလၢဆူတၢ်ပူၤကကတၢ်, ပ
လဲၤတၢ်န့ၣ်, ပကွၢ်ယီၢ်ကိာ်ပကွၢ်အိၣ်ခၢ်တၢ်တဘးန့ၣ်မ့ၢ်
ကတုၤတတိၤဝဲဒ်လဲၣ်.

၂၉. **ထူးကွၢ်ထူးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢပုၤဂၤအ လီၢ်ခံ
န့ၣ်ပကွၢ်ပုၤဂၤဖျါဖျါတဖျါဒီး ပစံးလၢထူးကွၢ်ထူးကွၢ်
လီၤ. ပုၤတဂၤပျံၤပုၤဒီးဟဲလၢပလီၢ်ခံထူးကွၢ်ထူးကွၢ်န့ၣ်
မ့ၢ်စံးဝဲပကမၤအီၤဒ်လဲၣ်. ပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်ဒီးခွဲဒီး
ပုၤန့ၣ်ပလဲၤလူၤတုၤအချးတဘျီဘၣ်,ပလဲၤလၢအလီၢ်
ခံန့ၣ်ထူးကွၢ်ထူးကွၢ်လီၤ.

၃၀. **ကွၢ်တၢ်လွၢ်လွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအသးခိၣ်ထီၣ်ပုၤ
ဒီးပမ့ၢ်ကတိၤတၢ်န့ၣ် မူကျိၣ်ပမဲာ်ဒီးဒီးပစံးလၢကွၢ်တၢ်
လွၢ်လွၢ်လီၤ. ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအမူကျိၣ်တၢ်,ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးလၢအကွၢ်လံတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤပကတိၤတၢ်ဒီး
ကွၢ်ဒ်ပမဲာ်လွၢ်လွၢ်,တသ့ၣ်ညါဘၣ်အတိၢ်န့ၣ်ဖံးယၢ်
ပကလုၢ်ကထါဘၣ်,ပုၤတဂၤအဝၢကတိၤတၢ်ဒီးကွၢ်ဒ်
အဝၢအမဲာ်လွၢ်လွၢ်ဒီးတပျံၤဘၣ်အဝၢဘၣ်အံၤစၣ်.

၃၁. **ကွၢ်လံကွၢ်ကျိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးခိၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤဒီးပ
ကွၢ်ပုၤဂၤအမဲာ်လၢပမဲာ်ကပၤဒီးပကျဲပမဲာ်ထဲအဝါစီၤ
န့ၣ်ပစံးလၢပကွၢ်လံလီၤ. ပုၤအၢတဖၣ်န့ၣ်ပကတိၤတၢ်
မ့ၢ်တန့ၣ်ဘၣ်အနၢ်ဒီးကွၢ်လံပမဲာ်လၢအကပၤ, ဒီးတကွၢ်
ဆၢညါဘၣ်ပုၤဘၣ်,ကွၢ်လံတၢ်လၢအမဲာ်ကပၤ,စကွၢ်ဆါ
စမဲာ်ကၢ.

၃၂. **ကွၢ်ယုကွၢ်ဆုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပပာ်တၢ်ဟါမၢ်ဒီးပကွၢ်ပုၤ
ဝုၤ,တပူၤဘၣ်တပူၤဒီးပစံးလၢပကွၢ်ယုလီၤ. ဒီးတၢ်အိၣ်
မ့ၢ်စ့ၤပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်ပကွၢ်ဝုၤဝုၤဒ်ပကထံၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢ
ပကွၢ်ယုစုၢ်ကိးလီၤ. ကွၢ်ယုန့ၣ်ယၢလၢလၢာ်သ့တဖျါတ
က့ၢ်. စကကျဲယဲာ်လီၤ. စယဲာ်တဘျီဟါမၢ်ဒီးစကွၢ်ယု
ကုၤစတထံၣ်ဘၣ်. ကွၢ်ယုကုၤစယဲာ်ဟါမၢ်တဘျီတ
က့ၢ်မိ,ခွါစီၤ,စဒိတဘျီစသးပုၤနီၣ်လၢသရိၣ်ပုၤဒီး
ဟါမၢ်ကွၢ်ဝဲစကွၢ်ယုကုၤစတထံၣ်ဘၣ်.

၃၃. **ကွၢ်လီၤတၢ်ကွၢ်လီၤဆဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမ့ၢ်ထံၣ်တၢ်တ မံၤ
မံၤဒီးပကွၢ်မးယံးယံးဒီးပစံးလၢပကွၢ်လီၤတၢ်လီၤ. ဒီး
ပဖးလံာ်န့ၣ်ဒ်သ့တကမၣ်တဂ့ၤဒီး ပကွၢ်ယံးယံးတုၤကိး

ကွက်

ဖျာကိးမိသုတအိပ်လီၤတံၢ်နီၤတဖျာကိးတဂ့ၤဒီး ပစံး လၢပကွၢ်လီၤတံၢ်လီၤ. သမုၢ်တဘိထီၣ်လိအသး လၢ ဖြီခိၣ်ဒီးစကွၢ်မးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးအသးတဘျီ တဘျီလဲၣ်သမိး.စပျံၤတခီၣ်နီၤနးနး,နဖးလံာ်န့ၣ် ကွၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတက့ၢ်. ဒ်သုတကမုၢ်တဂ့ၤ.

၃၄. **စီၣ်ကွၢ်လဲးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်လၢထံကျါန့ၣ် ဆူထံလၢဒီးပစံးလၢပစီၣ်ကွၢ်လီၤ. ပစီၣ်ကွၢ်တၢ်န့ၣ် ပကွၢ်တၢ်ဆူထံလၢဂၢၢ်တၢ်ဒ်ထံသုတဝးတဂ့ၤဒီးပစံး လၢပစီၣ်ကွၢ်လီၤ. ယံာ်တဘျီလီၤတံၢ်ဆူထံလံာ်ပူၤန့ၣ် စစီၣ်ကွၢ်စတထံၣ်ဘၣ်.ယံာ်လီၤတံၢ်ဖဲထံလံာ်ပူၤန့ၣ်စီၣ် ကွၢ်ကၢ်ကယီၤကယီၤထံသုတဝးတဂ့ၤန့ၣ် ပကထံၣ် ကၢ်သၢ.

၃၅. **အိၣ်ကွၢ်အိၣ်ကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ညၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, တၢ်ဒီးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အဆူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်ဝံၣ်မ့ၢ်,မ့ၢ်တဝံၣ်မ့ၢ် န့ၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးပအိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ်ကွၢ်လီၤ. နအိၣ်ကွၢ်စခိးသၣ်တဖျာန့ၣ်မ့ၢ်အခၢ်မ့ၢ်အဆၢလဲၣ်, စအိၣ်ကွၢ်စခိးသၣ်တဖျာန့ၣ်ဆံၣ်ဆၢစိုးမဲးဒီးပအိၣ်ဝံၣ် မးလဲၣ်,နအိၣ်ကွၢ်တက့ၢ်သံန့ၣ်ဆၢကိးမၤ. စအိၣ်ကွၢ် ဆၢကၢ.

၃၆. **အိၣ်ကွၢ်လဲးကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံန့ၣ်မ့ၢ်ဟီၤမ့ၢ်ဘျါမၤန့ၣ်ပ တသ့ၣ်ညါဘၣ်,ဒ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးပအိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ် ကွၢ်လီၤ. နအိၣ်ကွၢ်ထံတပူၤမ့ၢ်ဟီၤမ့ၢ်ဘျါလဲၣ်,စအိၣ်ကွၢ်မး ထံအဘျါလီၤဟ့ၤ.

၃၇. **မၤကွၢ်ဖံးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပတမၤဘၣ်ဘၣ်နီၤတ စုဒီးမ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်တသ့ၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်ဒီးပမၤန့ၣ် ပစံးလၢပမၤကွၢ်လီၤ. စကမၤကွၢ်လီၤဆူၣ်နီၤတဖျာန့ၣ် မ့ၢ် သုတသ့လဲၣ်. စကမၤကွၢ်ဖဲ,နမၤမ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်တသ့ၣ်,မၤ ကွၢ်ကၢ်,နမ့ၢ်မၤကွၢ်ဒီးကသ့လီၤ.

၃၈. **ပစီၣ်ကွၢ်ပလဲးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဂၤအသးစူၤတစူၤ ဇၢ်န့ၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးပကတိၤဒီၣ်ထီၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပ မၤဒီၣ်ထီၣ်အသးတမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပပစီၣ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤလၢပအိၣ်ယုၣ်သီန့ၣ်မ့ၢ်လီၤတံၢ်ဇၢ်တလီၤတံၢ် ဇၢ်န့ၣ်ပပတၢ်လၢကျဲလၢကပူၤ, ယံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ် ဟံာ်က့ၤဝဲဇၢ်,တဟံာ်က့ၤဝဲဇၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပပစီၣ်ကွၢ်စိုၢ်ကိး လီၤ. ပုၤတဂၤပစီၣ်ကွၢ်ဒီးတလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်တၢ် အိၣ်လၢကျဲလၢကပူၤဒီးတဟံာ်က့ၤဘၣ်ဝဲဘၣ်.

ပစီၣ်ကွၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအူ
ကွၢ်မ့ၢ်ဖိသးစူၤတစူၤ
ပစီၣ်ကွၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအီ
ကွၢ်မ့ၢ်ဖိသးတိတတိ

၃၉. **ကွၢ်တမိၢ်ကွၢ်တမိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဂၤမ့ၢ်ဘၣ်ဆူဘၣ် ဆါဘၣ်ဖျီဘၣ်ယၢ်လၢပမဲၣ်ညါဒီး ပတဆံးက့ၤကွၢ်

ကွက်

က့ၤဘၣ်,ပအိၣ်ဒ်ပတၢ်,ပမၤစၢၤသ့ၣ်သက့ဒီၣ်ဒီၣ်ဆံး ဆံးဒီးပတမၤစၢၤဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပကွၢ်တမိၢ်လီၤ. စဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါဒီး နကွၢ်တမိၢ်မးယၤ, နတမၤစၢၤ ဘၣ်ယၤလၢသ့ၣ်မ့ၢ်တဖု, ထံတကွံးဘၣ်, နကွၢ်တမိၢ် မးယၤလီၤလဲၣ်န့ၣ်.

၄၀. **ကွၢ်စူၣ်ကွၢ်လဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်ဒီးပပာ်ထီၣ်ထီၣ် ပကိာ်ဒီးပစံးလၢပကွၢ်စူၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်လၢအယံၤန့ၣ် တုၤပကွၢ်ဒီးပလဲၣ်ထီၣ်ပကိာ်န့ၣ်ပစံးလၢပကွၢ်စူၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤ လဲၣ်ကွၢ်စူၣ်လဲၣ်ကွၢ်စူၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံၣ်တၢ်တမံၤ မံၤဒီးကခးဝဲလီၤ.

၄၁. ထီၣ်ကွၢ်လဲးကွၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တုၤသိးဇၢ်တတုၤသိး ဇၢ်န့ၣ်ပပာ်သတြီၤဒီးပစံးလၢပထီၣ်ကွၢ်လီၤ. နထီၣ်ကွၢ် ကၢ်သ့ၣ်ခံကျိအံၤမ့ၢ်တုၤသိးစကိးမၤ. စထီၣ်ကွၢ်သ့ၣ်ဘၣ် ခံဘၣ်အံၤတုၤသိးလံးမးလဲၣ်.

၄၂. **ကွၢ်စိၢ်** န့ၣ်ပုၤကညီဖိဆံးလၢထံၣ်သီပမဲၣ်ဒီးကွၢ် လီၤတံၢ်ပမဲၣ်ယဲးယဲးဒီး ပစံးလၢကွၢ်စိၢ်ပမဲၣ်လီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုပစံးလၢကွၢ်နီၣ်ကွၢ်စိၢ်ပမဲၣ်လီၤ. ပုၤဆံးတဂၤ ကွၢ်စိၢ်အမိၢ်အမဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါလဲဝဲလဲ.

၄၃. **တကွၢ်မိၢ်** ပကွၢ်တၢ်ဖျါကကၢ်မိၢ်ပုၤတုၤပထံၣ်တၢ် ထံပုၤကညီတဂၤတဖျါလၢဘၣ်ဒီး ပစံးလၢတကွၢ်မိၢ် လီၤ. ပကွၢ်တၢ်လၢပျီဖးလဲၣ်တကွၢ်မိၢ်ပုၤကညီအက့ၢ် အဂီၢ်ပထံၣ်တသ့ဘၣ်ဒီးပစံးလၢတကွၢ်မိၢ်လီၤ. မ့ၢ်တုၤ အလီၢ်ခံစိၢ်ဒီးပစံးလၢခံကွၢ်မိၢ်လီၤ.

၄၄. **ဟံးစုကွၢ်မိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယုၤအုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤပုၤဒီး ပစံးလၢကစၢ်ယုၤဟံးက့ၤက့ၤပစုကွၢ်ပမဲၣ်လီၤ. ပ မ့ၢ်ဘါ ကစၢ်ယုၤလၢပသ့ၣ်ကံၢ်သးလဲဒီးကစၢ်ယုၤကဟံးက့ၤပ စုကကွၢ်က့ၤပမဲၣ်လီၤ.

၄၅. **နကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပုၤဂၤကွၢ်တၢ်တမံၤမံၤဒီး ပစံးလၢ နကွၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤဟဲမကၢ်တဂၤက့ၤလဲၣ်မၤ. နကွၢ်,စ ကွၢ်ယဲတက့ၤဒီးဘၣ်.

ကွက်

၁. **နီၣ်ဒီးဘျာၣ်နီၣ်ဒီးကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်လုၣ်ဝံၣ်လုၣ် လၢပတဲဒီးပခွဲးအိၣ်မ့ၢ်ဇီၤထံဇီၤန့ၣ်ပစံးလၢနီၣ်ဒီးကွၢ် လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ဒီးကွၢ်တဘျီမိ,စကခွဲးခွဲးမ့ၢ်တ ဘိတက့ၢ်. ဒီးပုၤလၢလိာ်ဘၢမၤကွၢ်ဒီးမၤပုၤဂၤကတိၤ တနါအမဲၣ်ညါတဖၣ်န့ၣ် ပဒီလီၤအီၤလၢပုၤခွဲးခွဲးမ့ၢ် လၢအစုတဘျီဘၣ်,အစုကကိာ်သွးဒီးခွဲးခွဲးလၢနီၣ်ဒီး ကွၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.ပဖိမ့ၢ်န့ၣ်ပခွဲးခွဲးလၢပစုတဘျီဘၣ်. ပဘၣ်ယီၣ်ပစုကကိာ်သွးဒီးပခွဲးခွဲးလၢနီၣ်ဒီးကွၢ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်သိးပုၤလၢအလိာ်ကွၢ်ဒီးမၤပုၤဂၤကတိၤတနါအမဲၣ် ညါတဖၣ်န့ၣ် မၤသးဒ်ပခွဲးခွဲးမ့ၢ်လၢပစုတဘျီဘၣ်ဒီး

ကွက်

ပခွဲခွဲလှည့်ခွဲခွဲကွက်အသီးသီးလို့။

၂. **ဖုတ်ဖုတ်ကွက်** နှင့် မှုပတခုထိပ်ဖုတ်ကပူအယာလၢဝၢ်ထီၣ်တၢ်ကျိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖုတ်ကွက်လီၤ။ ပမှုမၤဖုတ်ကပူဒီးပမၤထီၣ်ဖုတ်ကွက်လၢဖုတ်ကပူအယာလၢ န့ၣ်ခံကျိၣ်လီၤ။ နမၤဖုတ်ကပူန့ၣ်နမၤတမၤဘၣ်ဖုတ်ကွက်ဒီးဖုတ်ဆါကလီၤသလံာ်ကွက်ဆုခါလီၤ။

၃. **ဖီဘုၣ်ဖီကွက်** နှင့် မှုပယုတကိၣ်ထီၣ်ဖီအကပၤလၢဝၢ်ထီၣ်တၢ်တၢ်တၢ်ပစံးလၢဖီကွက်လီၤ။ ပမၤဖီကွက်န့ၣ် လၢဝၢ်ထီၣ်ဆံသၢဆံဒီးအါဝဲလီၤ။ ပမၤဖီကွက်န့ၣ် ပမၤလၢဝၢ်ထီၣ်စုဒုဒုတဖၣ်န့ၣ်ဒီးပမၤဖီကွက်ဂ့ၤဝဲလီၤ။

၄. **ကွက်ထီၣ်ဖီလဲးထီၣ်ဖီ** နှင့် မှုပမၤထီၣ်ယုထီၣ်ဖီန့ၣ်ဖီကွက်လၢဖီအလီၤလၢပကဟ်ဘုအဂီၢ်ဒီး ပစံးလၢပကွက်ထီၣ်ဖီလီၤ။ နကွက်ထီၣ်ဖီဝဲလဲးစါ။ စကွက်ထီၣ်ဖီဝဲလဲးစါ။ အိၣ်ဒီးဖဲစကန့ၣ်ထီၣ်လၢချီၣ်လီၤ။ ပုၤတဂၤကွက်ထီၣ်ဖီတဖျါၣ်သုတနံၤကျါဒီးတဝဲဘၣ်၊ စမ့ၢ်ကွက်ထီၣ်ကဝဲလဲးလံာ်သၢ။

၄. **တကွက်ခံကွက်** နှင့် မှုပယုတကိၣ်ဖီအကပၤလၢပစံးလၢဖီကွက်န့ၣ်ပမှုပယုထီၣ်တတၢ်ဒီး ပစံးလၢတကွက်၊ ပမှုပယုထီၣ်ခံတၢ်ဒီးပစံးလၢခံကွက်လီၤ။ ယုထီၣ်ဖီကွက်တကွက်ခံကွက်စံးဝဲဒၣ်၊ တုၤပယုထီၣ်ဝၢ်လွံၢ်တၢ်ဒီး ပစံးလၢလွံၢ်ကွက်လီၤ။

၄-၁. **လီၤတကွက်** နှင့် မှုပလီၤတလုၣ်အဆီလီၤ။ လၢၢ် ကလီၤတလုၣ်လီၤတကွက်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤတကွးစ့ၢ်ကိးလီၤ။

၄-၂. **ကွက်ကွက်** နှင့် မှုပဘိၣ်သအိၣ်တၢ်သုၣ်ကပၤမှုဂ့ၤ၊ ဝၢ်ဟီၣ်ခိၣ်မှုဂ့ၤ၊ ပစံးလၢတၢ်တၢ်ကွက်ကွက်လီၤ။ ဘိၣ်သအိၣ်တၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးအလီၢ်အိၣ်မးကွက်ကွက်လီၤ။

၅. **ကွက်ကွက်ကွက်ကွက်** နှင့် မှုပပၤကဟဲအူပအိၣ်ဒီးပယုၣ်ယီၤပစုအူပၤကအိၣ်ဒီးပမၤဝဲပစုလၢန့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကွက်ကွက်လီၤ။ ပုၤတဂၤကွက်ကွက်ကွက်ယီၤယၢန့ၣ်ကမ့ၢ်ကါအမၤစလဲၤယီၤအူအိၣ်သၢၣ်။ ပုၤတဂၤကွက်ကွက်ယီၤယၢမှုအမၤစလဲၤအူအိၣ်စါ။ နကွက် ကွက်ယၢဘၣ်မနုၤလဲၣ်။ နသါကစံးစမနုၤလၢနကွက်ကွက်ယီၤယၢလဲၣ်လီၤ။

၆. **ယၢၣ်သကွက်ယၢၣ်သကွက်** နှင့် မှုပပၤကညီလူဘိုးဒီးယဲၤလီၤဒီးအမဲၣ်ပုၤပူၤလီၤဆၢၣ်ဝဲန့ၣ်မှုဂ့ၤ၊ ဘုတပုၤဘၣ်ဖီဒီးဖီခိၣ်လီၤကအိၣ်မှုဂ့ၤ၊ ပစံးလၢယၢၣ်သကွက်လီၤ။ ပုၤတဂၤလူဘိုးဒီးအမဲၣ်သၣ်လီၤကအိၣ်မးယၢၣ်သကွက်လီၤ။ ပုၤတဂၤမၤဘုတပုၤဘၣ်ဖီဒီးဖီခိၣ်လီၤကအိၣ်မးယၢၣ်သကွက်လီၤ။ တၢ်လၢတပုၤဘၣ်ဒီးအခိၣ်လီၤကအိၣ်န့ၣ်တမှုပစံးလၢယၢၣ်သကွက်မနုၤလဲၣ်။ ယၢၣ်သကွက်

ကွက်

န့ၣ်ကိးပစံးဝဲသၢၣ်။

၇. **တၢ်တြိတၢ်ကွက်** နှင့် မှုပထံခံဆိုးထီၣ်အသးလၢကစၢ်ကဆူးကလိကဆူးမှုဂ့ၤ၊ ထံဖီလီၢ်၊ တလီၢ်တလီၢ်တၢ်သုမှုဂ့ၤ၊ ပစံးလၢတၢ်တြိတၢ်ကွက်လီၤ။ ပလဲၤအူပိၣ်လဲၣ်ပူၤလၢကဘိၣ်န့ၣ် ပကွက်ထီၣ်တၢ်ဆူကစၢ်ဒီးပထံခံတၢ်တြိတၢ်ကွက်အါကၤ၊ တၢ်အတြိအကွက်တဖၣ်န့ၣ် မှုပထံခံဆိုးထီၣ်အသးလီၤ။ ---ကရဲး ၁၁

၈. **ကွက်လၢဘုၣ်ကွက်လၢပူၤ** နှင့် မှုပအိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်ဒီး ကစၢ်ခိၣ်ထံးမှုဂ့ၤ၊ တၢ်တြိပူၤမှုဂ့ၤ၊ ပစံးလၢကွက်လၢပူၤလီၤ။ စအိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်ဒီး စတလုၣ်လီၤလၢၢ်တဖျါၣ်ဆူကွက်လၢပူၤဒီး လီၤတလုၣ်မးကျါၣ်ကျါၣ်ကျါၣ်လီၤဆူကွက်လၢပူၤညါန့ၣ်လီၤ။ လၢၢ်တဖျါၣ်လီၤတလုၣ်ဆူကွက်လၢပူၤညါန့ၣ်လီၤ။ ---ကပိၤ ၁၆

၉. **ထံကွက်** နှင့် မှုပထံကျိၣ်အဆီလီၤ။ ထံတလီၢ်အကျိၣ်အကွက်တအိၣ်ဘၣ်လၢၢ်လုၢ်ခိၣ်န့ၣ်တၢ်အါကၤ။ ထံကျိၣ်န့ၣ်ပစံးပဝဲအဆီလၢထံကွက်လီၤ။ ဒီးပုၤဂၤစံးဝဲလၢထံန့ၢ်ထံကျိၣ်၊ ထံတလီၢ်မှုအကျိၣ်လဲၤဆူလဲၣ်။ အကွက် လဲၤဆူလဲၣ်၊ စတသုၣ်ညါဘၣ်၊ အကျိၣ်အကွက်ကွက်န့ၣ်ကၤ။

၁၀. **ကွက်လၢခိၣ်ကွက်လၢန့ၣ်** နှင့် မှုပဟံၣ်အဖီလၢန့ၣ်ပစံးလၢကွက်လၢန့ၣ်လီၤ။ ဒီးပမှုပထီၣ်အိၣ်လၢသုၣ်ခံဒီးဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကွက်လၢန့ၣ်လီၤ။ ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကိၣ်လၢန့ၣ်လီၤ။ ယဲၣ်တဘၣ်လီၤတၢ်ဆူကွက်လၢန့ၣ်လီၤ။ လဲၤဟံးထီၣ်ကျဲးမိၣ်၊ ဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်မနုၤသုၣ်လၢကိၣ်လၢန့ၣ်လီၤ။ မှုပအိၣ်လၢသုၣ်ခံမှုဂ့ၤ၊ ပအိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤမှုဂ့ၤ၊ ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါၣ်လၢစၢၢ်ဆၢပဖီလၢန့ၣ်ပစံးလၢကွက်လၢန့ၣ်လီၤ။ ခွဲ လီၤကွက်တၢ်ကမ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်။ မးကလီၤတြိကွက်ဆူကွက်လၢန့ၣ်လီၤ။ ---ကမ့ၢ် ၉

၁၁. **လီၤကွက်လီၤကွက်** နှင့် မှုပပၤလၢအခိၣ်တၢ်ဖးထီၣ်ဒီး မၤအသးထဲအယံအကနၤဒီးယဲၤဝဲဒီးမၤသးလီၤသကူးတစဲးစဲးဒီး ပစံးလၢလီၤကွက်လီၤကွက်လီၤ။ ပုၤတဂၤယဲၤဒီးန့ၣ်န့ၣ်ထီၣ်ထီၣ်ပုၤမးအိၣ်စရီၤ၊ လီၤကွက်လီၤကွက်မးလီၤခွဲစါ။ ကရီၤ ၁၆

၁၂. **နီၣ်ကွက်ခိၣ်နီၣ်ကွက်လၢ** နှင့် မှုပဟုးလၢအညၣ်စီထီၣ်လၢ ပကံၣ်တၢ်ခိၣ်အယံဖီခိၣ်လၢပမဲၣ်ညါတခီန့ၣ်ပစံးလၢပနီၣ်ကွက်ခိၣ်လီၤ။ ဒီးပိၣ်မုၣ်ခိၣ်ပစံးလၢအလံာ်ကွက်ခိၣ်လီၤ။ ဒီးပိၣ်မုၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တစုစုပစံးလၢလံာ်ခိၣ်ကၢၢ်လီၤ။

၁၃. **တၢ်ကွက်** မှုပတၢ်ကျိၣ်အဆီလီၤ။ ပလဲၤတၢ်လၢပုၤလၢကျိၣ်န့ၣ်ပမှုပထံကဆီအကျဲးတၢ်ခိၣ်ခိၣ်အကျဲးဒီး ပစံးလၢတၢ်ကျိၣ်တၢ်ကွက်လီၤ။ မံၤတြိလၢတၢ်ကျိၣ်တၢ်ကွက်တဂ့ၤဝဲ၊ ကဆီကဟဲက့ၤဘၣ်ဖုးဒီးကယီၢ်ဘၣ်ပုၤလီၤ။

ကွက်

၁၄. **ကွက်တိုင်လွဲအပူ** နှင့် မှန်ကစားကဆူးလီးဆော် လာအယိက်ကတားဒီး ပလဲတသ့ဘဉ်တဖဉ်န့ဉ်ပစံးလာ ကွက်တိုင်လွဲအပူလီၤ. ကွက်တိုင်လွဲအပူတပူလီၤ ဆော်ယိက်သမီးပလဲလီၤဘဉ်ကသ့ဇဉ်, ပလဲလီၤဆူ ကွက်တိုင်လွဲအပူန့ဉ်သ့ပျဉ်လဲဉ်. ပလဲပကလီၤတလုဉ် ဘဉ်ဖူးလီၤ.

၁၅. **မိက်ကွက်ဘဉ်မိက်ကွက်ခံ** နှင့် မှန်ပမိက်တိုင်ခိဉ်န့ဉ်ပစံး လာပမိက်ကွက်ခံလီၤ. ပမိက်ပုၤအသရူၤဆူပခိဉ်တခီန့ဉ်ပ စံးလာပမိက်ကွက်ခံလီၤ. ဒီးပုၤဟးဂီၤလာပျၤတဂၤသါက ဒီထီဉ်မုၤဒီးတဒုဉ်ဘဉ်ထံဘဉ်ဒီးပုၤဂၤပီးအမိက်ကွက် ခံလာနီဉ်ဒီးကွက်ဒီးဆိဉ်လီၤတဲာ်လာထါတုၤခဲကန့ဉ်အံၤ လီၤ. ထါန့ဉ်စံးဝဲဒဉ်,ဒီထီဉ်မုၤတဒုဉ်ထီဉ်ထံ,နီဉ်ဒီး ကွက်ပီးမိက်ကွက်ခံ,ဒီးတုၤခဲကန့ဉ်အံၤပုၤလာမၤတံာ်လာ အ ခုသုဉ်လာတဒုးသုဉ်ညါဘဉ်အမိက်အပာ်တဖဉ်ဒီးသါက မၤဒဉ်သါဝဲဝဲသါသးန့ဉ် ပဒီလီၤလာပုၤတဂၤသါကဒီ ထီဉ်မုၤဒီးတဒုဉ်ဘဉ်ဘဉ်ထံအသီးန့ဉ်လီၤ. ပုၤ လာလုဉ် သုဉ်ကခါပတံာ်အမိက်အပာ်အကလုာ်တဖဉ်မၤသးဒီးန့ဉ် သီးလီၤ. စံးဝဲဒဉ်.

၁၆. **မိက်သုဉ်မိက်ကွက်** နှင့် မှန်ပမိက်သကွီၤပူၤန့ဉ်ပစံး လာပမိက်သုဉ်မိက်ကွက်လီၤ. ပုၤခံဂၤထီဉ်လိာ်အသးကဘဉ် လိာ်အမိက်သုဉ်မိက်ကွက်ဒီး ကဘျီဉ်ဘဉ်ဖူးန့ဉ်တသုဉ်ညါ ဘဉ်ဝဲဘဉ်, ကွက်လိာ်ကွက်တံာ်,ကဘဉ်လိာ်ဘဉ်သုဉ်မိက်သုဉ် မိက်ကွက်,ကဘျီဉ်ဘဉ်ဖူးန့ဉ်.

၁၇. **ကွက်ကွက်** နှင့် မှန်ပဖိုတံာ်ကံးညဉ်ထီဉ်ယဲာ်သီဉ် ကွက်ကွက်လီၤ. နဖိုတံာ်ကံးညဉ်တဘျီဉ်သီဉ်မးကွက်ကွက် လီဉ်,နသါကမၤမနုၤနီဉ်,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာသီဉ်ကွး ကွးလီၤ.

၁၈. **သုဉ်ဖူးသကွက်ကလံာ်** နှင့် မှန်သပၤတဖဉ်မှန်သုဉ် ဖူးခံဒီး ပစံးလာသုဉ်ဖူးသကွက်ကလံာ်လီၤ. သပၤတ ဖျၤဘဉ်ဒီးသုဉ်ဖူးသကွက်ကလံာ်လီၤ.

၁၉. **သဉ်မိက်ကွက်** နှင့် မှန်သုဉ်တကလုာ်ထဲစုမှန်ခိဉ် မှန်ဒီးအသဉ်ဆဉ်ဒီးအသဉ်မံဂီၤဝဲန့ဉ်ပကီးလာသဉ်မိက် ကွက်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပကီးလာသဉ်ချိုးချဉ်လီၤ. သဉ် မိက်ကွက်န့ဉ်ပအိဉ်အသဉ်ဆဉ်ကၤ. အသဉ်မံဂီၤဆုဉ်က လံာ် သဉ်မိက်ဘဉ်သဉ်မိက်ကွက်န့ဉ် ပအိဉ်အသဉ်တဝံဉ် ဘဉ်,အသဉ်ဆဉ်စုၤလါကါ,ပအိဉ်တဝံဉ်မး.

၂၀. **ထီဉ်ဂံာ်မိက်ကွက်** နှင့် မှန်သုဉ်တကလုာ်န့ဉ် အထံး ထဲယုာ်ထဲကုဒီးပစံးလာထီဉ်ဂံာ်မိက်ကွက်လီၤ. သုဉ်လာပ ကီးလာထီဉ်ဂံာ်မိက်ကွက်န့ဉ်ပစုးကါတံာ်တသ့ဘဉ်နီဉ်တမံၤ ဘဉ်, ထီဉ်ဂံာ်မိက်ကွက်န့ဉ် မုမှ်ပမၤဟံဉ်ထူဉ်တမံၤန့ဉ် သုစကီးကလိာ်ကလံာ်.

၂၁. **ကံာ်ကွက်ကံာ်ကွက်** နှင့် မှန်ပကီးယီၤပုၤဂၤကစုဒီး

ကွက်

ပတကီးဘဉ်လာပကလုာ်ဘဉ်ဘဉ်, ပယုာ်ယီၤပစုဆူအ အိဉ်ဒီးပမၤဝးပစုလုဉ်ဒီးဒီးပစံးလာပကံာ်ကွက် လီၤ. ပုၤတဂၤကံာ်ကွက်အစုဆူအဝဲတဂၤအအိဉ်န့ဉ်ကမှ်ကံာ် အမၤအဝဲတဂၤလဲၤဆူအအိဉ်သၤ.

၂၂. **ခွဲးကွက်** နှင့်မှန်ခွဲးကွက်အဆီလီၤ. တံာ်ဘဉ်အာပဟံး လာပစုမှ်တဘျီဉ်ဘဉ်ဒီးခွဲးကွက်ခွဲးကွက်လာနီဉ်ကတက့ၤ.

၂၃. **ကိာ်ကွက်** နှင့်မှန်ကိာ်ကွက်အဆီလီၤ. ပုၤမှ်စိုၤစယီၤဒု ဒီးပစံးလာကိာ်ကွက်ကိာ်ကွက်ပုၤလီၤ.

၂၄. **လီၤကံာ်လီၤကွက်** နှင့်မှန်ပုၤကညီလာဖးဒိဉ်ဖးထီဒီး လီၤသကွးတစဲးစဲးဒီးပစံးလာလီၤကံာ်လီၤကွက်လီၤ. ပုၤ တဂၤဖးဒိဉ်ဖးထီလီၤကံာ်လီၤကွက်မးလဲဉ်.

၂၅. **ကွက်** နှင့် မှန်ပလဲတံာ်လာပုၤဒိဉ်ကနးဒီးပခိတူဉ်က စာ်ကလိ,တံာ်လုာ်တံာ်တြီဒီး ပစံးလာပကွက်ကစာ်ကွက် ကလိလီၤ. ပုၤကညီလဲၤယုးကဆီဒီးကွက်တံာ်လုာ်ကွက် တံာ်တြီ,ကွက်ကစာ်ကွက်ကလိလီၤ. ဒ်ပစံးတံာ်အသီးလဲၤ ခိတူဉ်ကစာ်ကလိ,ထံတြီနီတြီလီၤ.

ကွး

၁. **ကွးထါ** နှင့် မှန်တနံအဆီလီၤ. တနံကွးထါန့ဉ်မှ် သုဉ်ကျူးကျီလာပထူးချဲလာအဖီခိဉ်န့ဉ် မှ်တနံကွး ထါ.

၂. **ကွးလီၤစုာ်ကွးလီၤစဲၤ** နှင့် မှန်ပဘျးထီဉ်တံာ်ကံးညဉ် လာပျံၤလီၤမှ်ဂုၤ, တူၤပၤလီၤမှ်ဂုၤ, ပဘျးထီဉ်ပလီမှ် ဂုၤ,လီၤစဲၤဝဲဒီးပစံးလာပကွးလီၤစဲၤလီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ပစံး တအါဘဉ်,ပစံးလာဘျးလီၤစဲၤန့ဉ်အါတက့ၤလီၤ. ကွး လီၤစဲၤတံာ်ကံးညဉ်လာပျံၤအလီၤန့ဉ် လာထဉ်လာခံ,မး ကသူထီဉ်စိုးထီဉ်ဒဉ်ဝဲကဖီလီၤစီၤတက့ၤ.

၃. **ကွးလီၤစဲၤတခွဲး** နှင့် မှန်ပစဲၤလီၤတခွဲးဆူထံလိာ်ပူၤဒီး အပျံၤဒီးအဆဉ်လီၤစဲၤဝဲန့ဉ်ပစံးလာပကွးလီၤစဲၤတခွဲး လီၤ. ပကွးလီၤစဲၤတခွဲးလာထံဖံးခိဉ်န့ဉ်ညဉ်အုဉ်ဒီးစဲ ဘျးဝဲလီၤ.

၄. **ကွးထီဉ်ကွးလီၤ** နှင့် မှန်တံာ်အိဉ်ဒီးအကွီၤတဖဉ်န့ဉ် ပမှ်ဘျးထီဉ်ဒ်အကစဲဘျးဒီးပစံးလာကွးထီဉ်လီၤ. ကွး ထီဉ်တခွဲးလာလုဉ်ခဲးလီၤ န့ဉ်ဒီးကအိဉ်ဒဉ်ဝဲတက့ၤ. ကွး ထီဉ်ယာ်ထါကံာ်လာဟံဉ်န့ဉ်လီၤန့ဉ်သုတလီၤတဲာ် တဂုၤ, မတၤကွးထီဉ်ယာ်တခွဲးတဘျီဉ်လာချါကံာ်လီၤ အံၤလုၤဒီး ဘဉ်တစုစုပစံးလာကွးထီဉ်ယာ်,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံး လာကွးထီဉ်ယာ်လီၤ.

၅. **ဘဉ်ကွးဘဉ်ကွး** နှင့် မှန်တခွဲးကတံာ်ယာ်မှ်ဂုၤ, ပုာ်ကတံာ်ယာ်ဒီးလာမှ်ဂုၤ,တံာ်ကူတံာ်သီးကတံာ်ယာ်ဒီး သုဉ်ဒုဝဉ်ဒုမှ်ဂုၤ, တၤဆုဉ်တၤမဲကတံာ်ယာ်တံာ်ကူတံာ်

ကွး

သီးမှီဂၢၤပစံးလာဘၣ်ကွးလီၤ. တခွဲတဘျီဘၣ်ကွး ကတ်ယၢ်လၢထံလၢကျါသမိး,ပထးကွၢ်တနီၣ်ဘၣ်, တၢ်ဆုၣ်ဘၣ်ကွးစဆုယၢ်လံတပူၤလံ. ပုၣ်တဆိစ ဟးဒီး ဘၣ်ကွးကတ်ယၢ်လၢထံလၢ, စမၤကွၢ်တနီၣ် ဘၣ်.

၆. **ကွးကြိကွးဖိ** န့ၣ်မှီတလၢထူစံးဒီး ကွးကွံၣ်နီၣ် အသးလာသ့ၣ်ကျါကျိန့ၣ် ထီထီၣ်ဝဲအကနၣ်ဒ်တပူၤ ကနၣ်အသးယၢ်ဘၣ်န့ၣ်ထုးဝဲလၢပနီၣ်ဒီးပစံးလာတ လၢကွးကြါလီၤ. တလၢတဖၣ်န့ၣ်ကွးကြါလၢစံၣ် ပူၤန့ၣ်တၢ်လဲၤမးပျီပျီဝံၤဒီးပံၤလီၤကွၢ်တသၢလီၤ. စံၣ် န့ၣ်ပမ့ၢ်တထူဘၣ်,ပမ့ၢ်ကွးထဲကြါဒီးသ့စကိးလီၤ.တ လၢစံးဝဲဒၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပနီၣ်မှီတအါဒုဘၣ်, ပနီၣ်မှီ အိၣ်ခံဒီးပကွးကြါဒီးပပံၤဘုသ့လီၤ. ---ကရၢ ၆

၇. **ကွးကွံၣ်လဲးကွံၣ်** န့ၣ် မှီတၢ်လၢအခဲမှီဂၢၤတၢ်လၢ ဘၣ်အၢတၢ်မှီဂၢၤ,ပမၤကွံၣ်လၢနီၣ်တြၢၣ်နီၣ်ကွးဒီးပစံး လၢပကွးကွံၣ်လီၤ. ဆိအိၣ်စဲဘုးန့ၣ်တလိၣ်န့ၣ်ကွး ကွံၣ်တက့ၢ်. စယၢ်တလိၣ်ခဲကၢ,ကွးကွံၣ်လၢနီၣ်ကွးတ က့ၢ်. သုးအ့ၣ်န့ၣ်တတၢ်န့ၣ်နတကွးကွံၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၈. **နီၣ်ဘၣ်နီၣ်ကွး** န့ၣ် မှီသ့ၣ်သက့ၤလၢပကွးကွံၣ်စ ယိၣ်စယၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနီၣ်ကွးလီၤ. မၤန့ၣ်စနီၣ်ကွးတဘိ, စကကွးကွံၣ်စယိၣ်စယၢ်တပူၤတက့ၢ်. ဒီးဘၣ်တစုပ စံးလၢနီၣ်ကွး,ဘၣ်တစုပစံးလၢနီၣ်သက့ၤလီၤ. ဝဲန့ၣ် နီၣ်ကွးဒီးကွးကွံၣ်စယိၣ်စယၢ်န့ၣ်ပျီမှီတၢ်တက့ၢ်. ဒီးထီ ခါနီၣ်ကွးလၢပကွးကွံၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနီၣ်ကွးစကိးလီၤ.

၉. **ကွးကွး** န့ၣ် မှီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်သလဲၤဒီးအိးထီၣ်အ သးသီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသီၣ်ကွးကွးလီၤ. သ့ၣ်တထံးသ လဲၤထီၣ်ဒီး သီၣ်မးကွးကွးလဲၣ်ခါစီၤ.ဒုၣ်တကလုာ်ပ ကိးလၢဒုၣ်ကွးန့ၣ်ပူၤဝဲသီၣ်ကွးကွးလီၤ. ဒုၣ်တဘျီပူၤ လၢနီၣ်ဘၣ်လၢသီၣ်မးကွးကွးန့ၣ်ဟူကိးဒၣ်.

၁၀. **ပျံၣ်ကွးကွး** န့ၣ်မှီတၢ်ဆါပုၤစုးစုးဒ်ပစိၣ်တၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢပျံၣ်ကွးကွးလီၤ. သလံတဘိအ့ၣ်တၢ်ပျံၣ်မး ကွးကွးစကိးပူၤကဲပူၤကဲလီၤ. စတုတဖျါဆါဒီးပျံၣ်မး ကွးကွးလဲၣ်မိၤ.

၁၁. **ကွးနံၣ်သံၣ်** န့ၣ်မှီတၢ်လၢအယိၣ်ဒုဖျါတဖၣ်န့ၣ်ပူၤ ကညိမှီဂၢၤ,ကိမှီဂၢၤ,ပလိမှီဂၢၤ,တၢ်လၢအယိၣ်ဒုဖျါဝဲခဲ လၢန့ၣ် ပစံးလၢမၤအသးကွးနံၣ်သံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤ အယိၣ်ဒုဖျါတရံး,ကွံၣ်နံၣ်သံၣ်,တထီဘၣ်, ဖျါတရံးမိၤ လီၤ. ကိတဖျါမုၣ်သရၣ်, ကွးနံၣ်သံၣ်ဒီးအယိၣ်ဒုဖျါ တြိးမိၤလီၤ. --ကရၢ ၂

၁၂. **ဖျါကွးနံၣ်** န့ၣ်မှီတၢ်ပူၤတၢ်လီၤလၢမိၤကုမိၤ,တၢ်တ လၢဘိၣ်တလိၣ်,ပူၤမိၤနံၣ်မိၤလၢမၤသးတထီဘၣ်ဒီးဖျါ ဝဲခဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢဖျါကွးနံၣ်လီၤ. နထုကတ နထုကွး

ကွး

နံၣ်မိၤ,ဂၢၤဘၣ်စဲၣ်,သပၤတဖျါဖျါကွးနံၣ်မိၤ,ဒီးအပူၤ မၤအသးကဒိၣ်ကဒး,အပူၤလီၤဆါတယိၣ်ဘၣ်.

၁၃. **လီၤတကွး** မှီလီၤတလုၣ်အဆိလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢ တၢ်ပလိၤလၢတၢ်စုၤခါန့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘျီဒီး ပလိၤတလုၣ် လီၤတကွးလၢပကသံအခါးလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်လၢ တၢ်ပလိၤဒီးလီၤတလုၣ်လီၤတကွးနးကၢ.

၁၄. **လီၤတလံၣ်လီၤတကွး** န့ၣ် မှီပလဲၤတၢ်လၢတၢ် ပလိၤဒီး ပစုလီၤဖျါပခိၣ်လီၤဖျါဒီးပစံးလၢပလိၤတ လံၣ်လီၤတကွးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးလီၤတကွးန့ၣ်မှီလီၤတ လံၣ်အဆိလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးအခိၣ်လီၤတလံၣ်လီၤ တကွးမးတလီၤလီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢလီၤတ လံၣ်လီၤ. -ကလံၣ် ၂

၁၅. **ဟီၣ်ကွးကွး** န့ၣ် မှီပုၤဆံးဟီၣ်လၢအကလုာ်ပူၤ သ ရံးန့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်ကွးကွးလီၤ. ပုၤဆံးတကၢအိၣ်ဖျါဒီး ဟီၣ်မးကွးကွးလီၤ. ဖိသၣ်တဂၤဟီၣ်မးကွးကွး,ကမှီ ကၢအဟၢဖၢတမုၢ်ဘၣ်သၢၣ်.

၁၆. **နံၣ်ကွးကွး** န့ၣ် မှီတၢ်ဆုၣ်ဘၣ်ကွးပုၤမှီဂၢၤ, တၢ် သုတ်ပုၤန့ၣ်မှီဂၢၤ,အပူၤလီၤအိၣ်ဖးထီ,တပယွဲၤတပယွဲၤ ဒီးပစံးလၢန့ၣ်ကွးကွးလီၤ. တၢ်သုတ်ပုၤသ့ၣ်တထံးန့ၣ် မးကွးကွးလီၤ. ပုၤတဂၤတၢ်သုတ်ပုၤဒီးန့ၣ်မးကွးကွးလဲၣ်.

၁၇. **ဖျါကွးကွး** န့ၣ် မှီပလဲၤတၢ်လၢယံၣ်အခိၣ်ဒီး ထီၣ် ယံၣ်ဝဲသီၣ်ကွးကွးန့ၣ်ပစံးလၢပဖျါကွးကွးလီၤ. တၢ်လၢ အဘူတဖၣ်,ချီၣ်မှီဂၢၤ,တၢ်ဖံးမှီဂၢၤ, ကုမှီဂၢၤ, ပမ့ၢ်ဝဲၣ် လၢယံၣ်အခိၣ်န့ၣ်ထီၣ်ယံၣ်ဝဲန့ၣ်မှီပစံးလၢပဖျါကွးကွး လီၤ. ပုၤတဂၤသါကန့ၣ်ဖိဒီး ဖျါမးချီၣ်တဘျီကွးကွး လီၤ. နဖျါချီၣ်တဘျီကွးကွးမှီနသါကမၤမနုၤလဲၣ်.

၁၈. **အိးကွးကွး** န့ၣ် မှီပတအုၣ်သ့ၣ်ဖံးမှီဂၢၤ, ပအိး သ့ၣ်ဖးဝဲၣ်လုၣ်မှီဂၢၤ, ပစံးလၢပအိးကွးကွးလီၤ. ဘၣ် ဆၣ်ဒီးမှီအသီၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤအိးဝဲၣ်လုၣ်ကွးကွးမှီ သါကမၤမနုၤလဲၣ်, ပကမၤသ့ၣ်မုၣ်ဒု, ပုၤတဂၤအိးမး သ့ၣ်မုၣ်ဖံးကွးကွးကမ့ၢ်ကၢဖိအိၣ်မုၤလၢ သ့ၣ်မုၣ်ဖံး န့ၣ်သၢၣ်.

၁၉. **ကွးဘုလဲးဘု** န့ၣ်မှီပကွးဘုလၢထါဂဲၣ်န့ၣ်ပစံး လၢပကွးဘုတစုလီၤ. ဘုဂီၤထီၣ်ဒီးစစံးစကလဲၤကွး ကွၢ်,တၢ်စုၤဒီးစကွးတသ့ဘၣ်. စစံးစကလဲၤကွးစကိး ဘုဒီးစကွးချုးတဖံးခံးဒီးစဖိခါဟီၣ်ဒီးစဖဲကွၢ်အိၣ် န့ၣ်ကွၢ်,တၢ်မှီအိၣ်ကွၢ်စဖိခါတမံၤ, စကွးဘုဒီးအပၢ်ချုး န့ၣ်.

၂၀. **တကွးထီၣ်တကွးလီၤ** န့ၣ် မှီပုၤလၢဝံသးကၢၣ်ဒီး အိၣ်ဒုၣ်အတၢ်လၢဟီၣ်န့ၣ် ပစံးလၢတကွးထီၣ်ဘၣ်ဖျါ ကွၢ်ထံးလီၤ. ပုၤတဂၤကၢၣ်ဒီး တကွးထီၣ်ဘၣ်ဖျါကွၢ် ထံးလုၤတကွၢ်ဘၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတလဲၤဘၣ်တၢ်နီ

ကွပ်

တပူဘဉ်.

၂၁. **ကံတကွးတကွး** နှ် မှ်ဘိၣ်သအိၣ်ကံၣ်လၢအသုဒိးအဘိၣ်တပယွဲၣ်တပယွဲၣ်ဒီးပစံးလၢကံၣ်တကွးတကွးလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တဖုကံၣ်မးတကွးတကွးကညီၣ်ဘျၢလဲၣ်ခွါစီၤ.

၂၂. **ကွးယီၤ** နှ် မှ်ဝၣ်ထီၣ်အိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်နှ်ဒ်ကဖဲဆူပအိၣ်ဒီး ပမၤယီၤလၢမဲၣ်သုဒိးပစံးလၢပကွးယီၤလီၤ. ကွးယီၤလၢလၢဝၣ်တဘိၣ်တက့ၢ်. ဒီးစံးလၢခွဲးယီၤစကိးလီၤ.

၂၃. **ကွးတြၢ်** နှ် မှ်ပမၤကွံာ်စယိၣ်စယၢ်လၢသ့ၣ်သက့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢဝၣ်လုၣ်ဝၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ်ကတုၤလီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်,ဒ်ကပျီၣ်ဒီးပမၤတံာ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်နှ်ဒ်တြးတြးဒီးပစံးလၢပကွးတြၢ်လီၤ. သုမ့ၢ်ခွဲးဒီးဖိလၢကွးတြၢ်တၢ်ကဘိၣ်ကစဲ, သီၣ်ဂုၢ်သီၣ်ဂၢၤနှ် တုၤလီၤဟီၣ်ခိၣ်နှ်ဒ်တက့ၢ်. ခွဲးဒီးဖိလၢ,ကွးတြၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်တက့ၢ်. မၤတၢ်ကပျီၣ်.

၂၄. **ကွးထီၣ်** နှ် မှ်ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်တဲၤထီၣ်ပူၤသ့ၣ်ညါဒီးပစံးလၢကွးထီၣ်လီၤ. စထီၣ်ထီၣ်ချံၣ်တဘျီကွးထီၣ်လံ, ကျၢၤပျၢ်လဲၣ်, သလၢတဘျီကွးထီၣ်လံ,ကိးမးသ့ၣ်ဖးလီၤ. သ့ၣ်တဂ့ၤဘဉ်,ပမၤတလၢကွးထီၣ်နးကၤ.

ကွပ်

၁. **ကွပ်ဒီးတြၢ်မိၤ** နှ် မှ်ပမၤသ့ၣ်မ့ၢ်လၢဝၣ်နှ်ပကိးလၢကွပ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢယွဲၣ်,ဒီးပုၤတနီၤ နီၤစံးလၢယိၣ်ဝၣ်လီၤ.ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ကွပ်လီၤ. လဲၤမၤကွပ်တယဲခဲယဲတက့ၢ်. ပကဖိအိၣ်မ့ၢ်ပကဆိၣ်ကဲၤညီ, စလဲၤဝဲကွပ်တနီၢ်ဘဉ်,တၢ်စူၤဒိၣ်ကၤ.

၂. **လုၣ်ကွပ်နဲကွပ်** နှ် မှ်ပကူၢ်လိၣ်လုၣ်တလိၣ်တလိၣ်နှ်ပစံးလၢလုၣ်ကွပ်လီၤ. ပဘုးစၢလုၣ်ဒီးကဲထီၣ်တလိၣ်တလိၣ်နှ်ပစံးလၢလုၣ်ကွပ်လီၤ. လုၣ်တကွပ်တကွပ်နှ်လၢဆူပလိၣ်တဘျီလီၤစံးဝဲဒ်,ပုၤတဂၤလုၢ်ဘဲတနီၤနီၤတကွပ်စံးဝဲဒ်.

၃. **မဲၤသကွပ်နီၤသကွပ်** နှ် မှ်ပုၤလၢမၤဒိၣ်မၤအၢလၢအမၤတကဲဘုးဒီးအကသံနှ် အမဲၤကဒါထီၣ်အသးဆူအခိၣ်နှ် ပစံးလၢအမဲၤသကွပ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤဒိၣ်ဒီးအမဲၤသကွပ်ထီၣ်အသးဆူအခိၣ်သ့ၣ်ယံးဒီး အိၣ်မးဝါဟၢၣ်ကလၢလီၤ. ပုၤနှ်မၤဒိၣ်အမဲၤသကွပ်ထီၣ်လံအသးလဲၣ်န့ၣ်,ကဲက့ၤလၢပျၢ်တၢ်လဲၣ်---ကဝၣ် ၃

၄. **ဖးဖိသကွပ်** နှ် မှ်မ့ၢ်ယုၢ်လီၤဘုးဒီးမ့ၢ်ကလီၤန့ၣ်တုၤနှ်ပစံးလၢမ့ၢ်ယုၢ်လီၤဖးဖိသကွပ်လီၤ. မ့ၢ်ယုၢ်လီၤဖးဖိသကွပ်လံ,ကိးမးဒီးမ့ၢ်ဟါလီၤ.

ကွၢ်

မ့ၢ်ယုၢ်ဖးဖိသကွပ်လီၤ

ပကက့ၤဆူဟံၣ်ဆူယီၤ

မ့ၢ်ယုၢ်ဖးဖိသကွပ်ဝဲ

ဆူဟံၣ်ဆူယီၤပကလဲၤ

၅. **န့ၢ်ဖးဖိသကွပ်** နှ် မှ်ပဆဲးတၢ်န့ၢ်ဘုးဒီးကကတၢ်ဘိတဘျီဒီးပစံးလၢန့ၢ်ဖးဖိသကွပ်လီၤ. စဆဲးထိးတန့ၢ်ဖးဖိသကွပ်ဘိဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးထံမ့ၢ်အိၣ်ဒီးလၢပီၤပူၤဘုးဒီးကလၢဒီးပစံးလၢအအိၣ်ဒီးဖးဖိသကွပ်လီၤ. ထံအိၣ်လၢပီၤပူၤနှ်အိၣ်ဒီးဖးဖိသကွပ်ဒီးန့ၢ်ကိးမးပဆိလၢလီၤ.

၆. **လိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်** နှ် မှ်ပုၤကညီၣ်ပကလိာ်အသးဒီးဘိးစၢအကိာ်ဒီးကွပ်ထီၣ်အမဲၤနှ် ပစံးလၢလိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်လီၤ. ဒီးပုၤလၢအမူၤသံးတဖုၣ်နှ်လဲၤတၢ်တဖုၣ်သီၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢလိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢယိၣ်ကွပ်ယိာ်ကွပ်လီၤ. ပုၤတဂၤအလံးဘိသ့ၣ်, ကလိာ်ကလုၤ, လိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်ဒ်တၢ်ပျၢ်အသိးဆါစမဲၤကၤ.

၇. **ကွပ်သ့ၣ်အကိာ်** နှ် မှ်ပပဲၣ်သ့ၣ်လၢအထူၣ်မ့ၢ်လၢအဘျီထီၣ်တန့ၢ် ပစံးလၢပကွပ်ကွပ်သ့ၣ်အကိာ်နှ်တုၤအကၢ်ဒီးကအိၣ်ဒ်ဝဲတုၤမိာ်ဘျီလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤထီၣ်ကွပ်ကွပ်သ့ၣ်အကိာ်နှ် မ့ၢ်တဘျီယိၣ်ဘဉ်ဝဲလၢကလီၤတဲာ်ခါ.

၈. **စကွံးစကွံး** နှ် မှ်ပမၤတၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤဒီးပတမၤဘဉ်လၢပသ့ၣ်ကံၢ်သးလဲဘဉ်ဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်စကွံးစကွံးလီၤ. ပုၤတဂၤသါကထုကတုၤဒီးတထုဘဉ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤဘဉ်,ထုဝဲစကွံးစကွံး,တဂ့ၤဘဉ်,ပုၤတဂၤသါကမၤလိာ်ဆုၣ်နီၤတဖျၢၣ်ဒီးမၤကၢ်ကစီဒိတက့ၢ်. မၤကဒီးဝဲစကွံးစကွံးဒီးကမ့ၢ်ကၢ်မၤဝဲတသ့ဒီးဘဉ်သၢ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးစုၢ်ကိးလၢစကွံးစကွံးလီၤ.

၉. **ကွပ်သအၢၣ်ကွပ်သအၢၣ်** နှ် မှ်ထံထီၣ်ပုၤအကျိပူၤနှ်ပစံးလၢထံပုၤကွပ်သအၢၣ်လီၤ. ထံထီၣ်ပုၤမးအကျိပူၤကွပ်သအၢၣ်တယုၤလၢဘဉ်,ဘဉ်ဆၣ်ယုၤဒီးတစဲးစဲးဒီးလီၤ. ထံပုၤကွပ်သအၢၣ်နှ်မ့ၢ်ထံပုၤတုၤအယုၤတသုလၢဘဉ်ဒီးပစံးလၢအပုၤကွပ်သအၢၣ်လီၤ.

၁၀. **ကွပ်ကွပ်ကွပ်ကွပ်** နှ် မှ်ဟံၣ်ထူၣ်အခိၣ်စိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သုၣ်ဒုအထူၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပဲၣ်ကွပ်ကွပ်ဒီးပဆိၣ်တဘျီ န က် သ ချီ : က လ ဝ် ဒီ : ပ စံး : လ ၁ ပ ကွ န် ကွပ်လီၤ. ပလၢၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ထူၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ဆိးဒီးပကွပ်ကွပ်အကိာ်လီၤ.

၁၁. **လိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်**,လိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်,ယိာ်ကွပ်ယိာ်ကွပ်---လိာ်ကွပ်လိာ်ကွပ်နှ်မ့ၢ်ပုၤကညီၣ်မူၤသံးဒီးယိာ်ထီၣ်အကိာ်ဒီးဘိးစၢအကိာ်ယိာ်ခိၣ်န့ၢ် ပစံးလၢမၤသး

ကွဲ

လိာ်ကွဲလိာ်ကွဲလိာ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢယိာ်ကွဲ
ယိာ်ကွဲ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢယိာ်ကွဲယိာ်ကွဲလိာ်.
ပုၤတဂၤအိမုၤအသးလၢသးဒီးမၤသးလိာ်ကွဲလိာ်ကွဲ
ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁. **ကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ခံၣ်အဘၣ်စၢၤသၢသီအဘၣ်စၢၤန့ၣ်ပ
စံးလၢကွၢ်လိာ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢစီၤကွၢ်လိာ်. ဒီး
ဆိ တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ခံၣ်ဒီး ခံၣ်ဝဲတနံၤမၤကဒီးတနံၤန့ၣ်
တခံၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢကွၢ်ဝဲတနံၤမၤကဒီး
တနံၤဒီးခံၣ်ဝဲဒီးမၤ ကဒီးတနံၤန့ၣ် တခံၣ်ဘၣ်ဒီးပစံး
လၢအကွၢ်ကဒီးတနံၤ လိာ်ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိး
လၢအစီၤကွၢ်လိာ်. ဆိတဘျီတခံၣ် ကိးနံၤဒီးဘၣ်,ခံၣ်
တနံၤကွၢ်တနံၤ,ခံၣ်တနံၤကွၢ်တနံၤန့ၣ်ထီၣ်လိာ်.

၂. **ညၣ်ဂီၢ်ကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိအညၣ်ဂီၢ်လၢတဂီၢ်ထီၣ်
ဘၣ်ကိးမ့ၢ်နံၤဒီးဒီးအညၣ်ဂီၢ်တနံၤနံၤ,တဂီၢ်တနံၤနံၤဒီး
ဘျီကိးဒီးပစံးလၢတၢ်ညၣ်ဂီၢ်ကွၢ်လိာ်. တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ကွၢ်
န့ၣ်ဂီၢ်တနံၤကွၢ်တနံၤ,ဂီၢ်တနံၤကွၢ်တနံၤ,သလိာ် လၢက
ဘျီပုၤန့ၣ်ယံာ်ကၤ,တၢ်ညၣ်ဂီၢ်န့ၣ်ကသံာ်သရၣ်ဒုးအိပုၤ
လၢကသံာ်လူလိာ်. --ကသံာ် ၂၈၇.

၃. **စီၤကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလိာ်အိၣ်အဆၣ်လၢမ့ၢ်
ခုၣ်လိာ်လၢပျီခိၣ်ပျီသရၢန့ၣ်ဒီးပလဲၤစီၤဆဲးစီၤခးလၢမ့ၢ်
ခံးမ့ၢ်ဟါဒီးပစံးလၢပစီၤကွၢ်လိာ်. ဒီးထိးတဖၣ်အိၣ်ဘု
လၢမ့ၢ်ဟါန့ၣ် ပစီၤဆဲးစီၤခးဒီး ပစံးလၢပစီၤကွၢ်စကိး
လိာ်. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢကွၢ်ဆဲးကွၢ်ခးလိာ်.

၄. **ကွၢ်ဘျီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤတၢ်န့ၣ်ဒီးဒ်ပကဆဲး
ဘၣ်ခးဘၣ်န့ၣ်ပခွီၣ်လၢအမဲၣ်ညါန့ၣ်ပခိးလိာ်အကျါဒီး
ပစံးလၢပကွၢ်ဘျီလိာ်. ထီခိၣ်လဲၤတၢ်န့ၣ်ဒ်ပကခးဘၣ်
ဒီးပကွၢ်ဘျီလၢအမဲၣ်ညါလိာ်.

၅. **ကွၢ်ဆဲးကွၢ်ခး** န့ၣ် မ့ၢ်ထိးတဖၣ်န့ၣ်လၢတၢ်မ့ၢ်
စူၤခါဒီးအုၣ်အသ့ဒီးတၢ်မ့ၢ်စူၤဒီးန့ၣ်အိၣ်လၢအသ့ပူၤ,ဒီး
မ့ၢ်မ့ၢ်ဟါန့ၣ် န့ၣ်အိၣ်လၢအသ့ပူၤဒီးပုၤကညိလဲၤဆဲးဝဲ
လၢအိၣ်လၢအသ့ပူၤအကတီၢ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢကွၢ်ဆဲးကွၢ်
ခးဝဲလိာ်. ထိးအိၣ်လၢအသ့ပူၤန့ၣ်ပုၤကညိကွၢ်ဆဲးကွၢ်
ခးန့ၣ်ဂၤကၤ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကွၢ်တၢ်လဲၤတၢ်လိာ်.

၆. **ကွၢ်တၢ်** မ့ၢ်ကွၢ်တၢ်အဆိလိာ်. ပကွၢ်ဂၢ်န့ၣ်ပစံးလၢ
ပကွၢ်တၢ်ကွၢ်တၢ်တစုစုလိာ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကွၢ်
ကွၢ်ကွၢ်ကွၢ်လိာ်.

၇. **ကွၢ်ချၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်မၤသးဒ်ထီၣ်လွံာ်အ
သး ဒီးအိၣ်တဖုတဖုန့ၣ် ဒီးပကိးလၢကွၢ်ချၢၣ်လိာ်.
ထီၣ်ကွၢ်ချၢၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အအိၣ်ချၢၣ်သၣ်ဒီးအိၣ်လၢချၢၣ်ခံ
န့ၣ်ပကိးလၢကွၢ်ချၢၣ်ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢပကွၢ်လိာ်.

၈. **စီၤကွၢ်** မ့ၢ်စီၤကွၢ်အဆိလိာ်. စီၤကွၢ်စီၤကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤ

ကွဲ

ကညိခူၣ်လုာ်လၢအလိာ်လိာ်.

၉. **စၢၤသကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်စၢၤသကွၢ်အဆိလိာ်. စၢၤသကွၢ်စၢၤ
သကွၢ်န့ၣ်ယၤလၢပျီတဘိတကွၢ်.

၁၀. **ကွၢ်ဆဲးကွၢ်ခး** န့ၣ် မ့ၢ်ဆၣ်တကလုာ်န့ၣ်ဆိၣ်စၢၤ
ဆၢလိာ်အသးသၢပျၢၣ်ဒီးပုၤကညိကိးဝဲလၢကွၢ်ဆဲးကွၢ်
ခးလိာ်. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢကွၢ်ဆဲးကွၢ်ခးလိာ်. ဒီးပုၤ
ကညိကိးခံမံၤလိာ်လိာ်. သကွၢ်,တကွၢ်,စကွၢ်,ပကွၢ်.

ကွဲ

၁. **ကွဲၤစီၤတြၢၤမိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံလၢအလိာ်ဆၢၣ်ဒီးသအၢၣ်
ဝဲလၢအယိာ်ဒီး တမ့ၢ်ဘၣ်စ့ၤလိာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကွၢ်
လိာ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကွၢ်ပူၤလိာ်. ကွဲၤပူၤတပူၤ
ထံယိာ်သမိး,ထံတလိာ်ကွဲၤတြၢၤမိၤတဆိၣ်ဘၣ်,ဆိၣ်
ထဲစ့ၤလိာ်လိာ်.

၂. **ကိာ်ကွဲၤကိာ်ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ပုၤကမ့ၢ်ကမ့ၢ်ဒီးပစံး
တၢ်ညၣ်တၢ်ရဲၣ်ရဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကိာ်ကွဲၤလိာ်. နဖီၣ်စယိာ်
ဒုကိာ်ကွဲၤကၤ. မ့ၢ်မနုၤဟးဘၣ်ယၤကိာ်ကွဲၤကိာ်ကွဲၤတမံၤ
လဲၣ်,ပုၤတဂၤကလၢာ်စတၢ်လံာ်ပူၤကိာ်ကွဲၤသမိး.

၃. **ထါခိၣ်ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထါခိၣ်ကိာ်ကွဲၤလၢတၢ်မိၣ်အိၣ်
ပသးလၢတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွဲၣ်တဖၣ်တၢ်မိၣ်အုၣ်အသးလၢ
တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢထါခိၣ်ကွဲၤလိာ်. ထါခိၣ်ကွဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ပိုၢ်အ
ကလုာ်လိာ်. ဒီးစီၤစံးဝဲလၢပထါခိၣ်ကိာ်ကွဲၤ,ပထါခိၣ်
စူၤ,ဒီးပိုၢ်စံးလၢပထါခိၣ်ကွဲၤလိာ်. ထွဲၣ်တဖုအထါခိၣ်
ကွဲၤတၢ်မိၣ်အုၣ်အသးလၢတၢ်လိာ်.

၄. **တၢ်ဆဲၣ်တၢ်ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထံၣ်လိာ်ပသးကဒဲကဒဲဒီးပ
ပးကဲလိာ်ပသးဒ်ပပုၤပဝဲအသးဒီး ပသးပုၤတဖၣ်န့ၣ်ပ
ပးကဲဒ်ပမိၢ်ပပာ်အသးဒီးပကတိၤမုာ်တၢ်ဒီးအိၣ်,ပသးသု
တဒိၣ်ထီၣ်လၢအလိာ်နီတစုတဂ့ၤ. မ့ၢ်မၤကမၣ်ပုၤဒီးပဝံ
သးစူၤအိၣ်ဒီး ပဆိၣ်လိာ်ပသးထီၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဆဲၣ်
တၢ်ကွဲၤလိာ်. ပဝဲဒ်ပတၢ်ဆဲၣ်တၢ်ကွဲၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးကစၢ်ယွၤ
ကဆဲၣ်စ့ၢ်ကိးပုၤလိာ်.

၅. **ဟီၣ်ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဆဲးတဖၣ်အမိၢ်မ့ၢ်သၢကလဲၤတၢ်ဒီး
သၢကလဲၤစကိးဒီး အမိၢ်ဒီးဟီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်ကွဲၤ
လိာ်. ပုၤတဂၤသၢကလဲၤတၢ်ဒီးအမိၢ်ဒီးအမိၢ်တဖုးလဲၤ
ဘၣ်အိၣ်ဒီးဟီၣ်ကွဲၤဝဲလိာ်. ပမ့ၢ်လဲၤဟးန့ၣ်ပုၤဂၤမ့ၢ်သၢ
ကလဲၤဒီးပုၤဒီးပစံးလၢဟီၣ်ကွဲၤစကိးလိာ်. ဒီးပုၤကဲလၢ
အပျီအဘိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဟီၣ်ကွဲၤထီၣ်တၢ်အမုာ်လၢက
စၢ်ယွၤဂျၢၤယရံးအဆိၣ်န့ၣ်လိာ်.

၆. **မိၣ်ဘၣ်သးကွဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်လၢအဂ့ၤန့ၣ်တၢ်မိၣ်
ဟံးန့ၣ်ဘၣ်ပသးနးနးကလဲၣ်ဒီး ပစံးလၢပသးကွဲၤလိာ်.
ပုၤတဂၤထံၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်တဘျီဒီးသးကွဲၤဝဲဒီးမၤအမိၢ်ပုၤန့ၣ်

ကွက်

အိလီ၊ တါလာပုကညီအံတုအဆိပ်ဒီးအဝါအမါ
ဒီးသးကွဲအဖိလီ၊ ပုကညီန့ဉ်ဖိသုခါထီဉ်မုဉ်ကနီ၊
ထီဉ်ဒီးသးကွဲအမါအဝါလီ၊

၇. **သုဉ်ကီကွဲ** န့ဉ် မုဉ်သုဉ်တကလုာ်အသုဉ်အိဉ်လွံ
ယိဉ်ဒီးဆံဉ်ပုကံးလါသုဉ်ကီကွဲလီ၊ ဒီးပုကညီ
မါကသုဉ်တါဟီဉ်လါအဂံလီ၊

၈. **မာသကွဲလီ** န့ဉ်မုဉ်ဘိတခဲအသကုမုဉ်ဂု၊တခွဲအ
သကုမုဉ်ဂု၊ထီဉ်တါသကုလါပမာန့ဉ်ပိဉ်လီသးဆု
အခိဉ်ထံးဒီးပစံးလါပမာသကွဲလီလီ၊ ပမာတခွဲအသ
ကုန့ဉ်ပမာသကွဲလီအိလီ၊

၉. **ထီဉ်သကွဲ၊အိဉ်သကွဲ၊သကွဲပထံ၊ယွာသကွဲ၊စကွဲ၊
တကွဲ၊ဂုအမဲထီဉ်သကွဲ၊ပုကညီအဖိအိဉ်သကွဲ၊ထံ
ထီဉ်ယွာသကွဲ၊သကွဲမဲထီဉ်မဲ၊ဟးသကွဲ၊**

၁၀. **ကွဲမုဉ်ညဉ်ပာ** န့ဉ် မုဉ်ပသုဉ်ကုသးပုလါကဲသ
ကံးသဘးတဖဉ်န့ဉ်အသုဉ်ဂုသးဂုဒီး အံး
ကုကွဲကု၊ အခုအပုဒီးစံဉ်ညိဉ်ပိဉ်ညိဉ်ကဆိဉ်
ယုအိဉ်ဖိဒီးမါ စါဝဲလါတါအိဉ်တါအိတသုဖဲအသုဒီး
ပုအိဉ်လါအ စုပုတဖဉ်န့ဉ်မုဉ်ဒီးတမိဉ်ဟးဘဉ်
အသးဆူအဂါဘဉ်န့ဉ်ဒီး
ပုကညီဒီးလီဝဲလါကွဲမုဉ်ညဉ်ပာလီ၊ ပသး
ပုလါအသးဂုတဖဉ်န့ဉ်အခုအပုမုဉ်ဖိဉ်ဒီး မုဉ်ဟ့ဉ်
အသုစုတအိဉ်ဘဉ်ဒီးဟ့ဉ်တနီဝဲအမဲဉ်ညါ၊တုအတါ
အိဉ်ဒီးအတါဟ့ဉ်ကုလါခံလီ၊ ဒီးပသးပုဒီးန့ဉ်တဖဉ်
ပဒိလီလါကွဲ၊ဒီး အခုအပုတဖဉ်ပဒိလီလါညဉ်လီ၊
ဒီးပစံးလါကွဲမုဉ်ညဉ်ပာလီ၊

၁၁. **ခံကီကွဲ** န့ဉ်မုဉ်ပုကလုပုမုဉ်ဂု၊ကဆိလုပု မုဉ်
ဂု၊ ထီဉ်တါလုတါယိဉ်ပုတမံမံပဘဉ်ယိဉ်လါက
ချုးပုဒီး ပပုဒီးပသးကနီးဒီးနးပယုဒီးဆူဒီးမာသး
ဒ်တါကချုးတုပံအသးဒီး ပစံးလါပခံကီကွဲလီ၊
တါသုတနုလုယာစခံကီကွဲစယုဒီးအိဉ်လီတံဉ်ဝဲ၊

၁၂. **ကဆိအခံကီကွဲ** မုဉ်ပုကညီလဲတါလါညါဒီး
ပလဲလါခံဒီးကဆိပုပုဒီးကဆိယုဝဲန့ဉ်ပစံးလါ
ကဆိအခံကီကွဲလီ၊ သုလဲတါလါကဆိအလီခံဒီး
ကဆိအခံကီကွဲယုနးကါ၊

၁၃. **ကွဲမုဉ်ကွဲမါ** န့ဉ် မုဉ်ကွဲလါအယိဉ်ကတါဒီးတယွာ
ဘဉ်အိဉ်ဝဲသအါဉ်ထာဉ်ဒီးပစံးလါကွဲမုဉ်ကွဲမါလီ၊ ကွဲ
လါအတီလဲဒီး ယိဉ်ဝဲဒီးသအါဉ်ဝဲန့ဉ်မုဉ်ကွဲမုဉ်ကွဲမါ
လီ၊ ချဲအိဉ်လါကွဲမုဉ်ကွဲမါအပုန့ဉ်ပလဲဒီးယိဉ်သုခါ၊
ဒီးဘဉ်တစုပစံးလါကွဲမုဉ်ပုလီ၊

၁၄. **ကွဲဖးဒိဉ်** န့ဉ် မုဉ်ကွဲလါအဒိဉ်န့ဉ်ကွဲအဂါဒီး အ
ခိဉ်ယွာမုဉ်ဂု၊ တယွာမုဉ်ဂု၊တုထံမာသးသအါဉ်ထာဉ်
ဒီးပစံးလါကွဲဖးဒိဉ်လီ၊ ဒီးအသးကံပုန့ဉ်ပစံးလါကွဲ

ကွက်

မုဉ်ပုစကီးလီ၊

ကွဲ

၁. **ကွဲ** န့ဉ် မုဉ်ဘုပျိဉ်ထီဉ်တုအသးအိဉ်ထီဉ်ဒီးအစဲ၊
သကူးလီအသးန့ဉ်ပစံးလါဘုကွဲလီ၊ ဒီးဘဉ်တစု
ပစံးလါဘုကွဲလီလီ၊ ဘုတနီနီပျိဉ်ထီဉ်သီန့ဉ်
အနီထံတအိဉ်ဒီးန့ဉ်သကုပျိဉ်ကွဲပျိဉ်ကွဲဝဲလီ၊

၂. **ကွဲလီ** န့ဉ် မုဉ်ဝဲမုဉ်ဂု၊သုဉ်မုဉ်ဂု၊ဘုအစဲမုဉ်ဂု၊
လီစါကွဲဝဲလါအနီစါကွဲလီသကူးန့ဉ်ဒီးပစံးလါ
ကွဲလီလီ၊ ဝဲဘိဉ်န့ဉ် တုအကွဲလီဒီးတါယိဉ်ထီဉ်
ဝဲလီ၊ ဒီးပဝဲဉ်လါသုဉ်ဖိန့ဉ်ပစံးလါကွဲလီသုဉ်ဖိတစု
စုလီ၊ ကွဲလီသုဉ်ဖိတထံးန့ဉ်ပကဒီးအိဉ်အဒီး၊

၃. **သကွဲ** မုဉ်ကညးအဆိ၊ သကွဲကညးဒ်ပစံးတါအ
သီး၊ကတိမုဉ်တါဒီးပုဂါ၊ မါမုဉ်ပုဂါအသး၊မါဘဉ်
ပုဂါအသးလီ၊ နမုဉ်မါကမုဉ်ဘဉ်ပုဂါန့ဉ်သကွဲက
ညးကုအီတကွဲ၊ ယုသကွဲဘါကညးကစါယွာဒ်
ကစါယွာကမုဉ်ပုဖျဲးပုလါလရဲတါဒီးဘးတကွဲ၊

၄. **သုဉ်သကွဲဝဲသကွဲ** န့ဉ် မုဉ်ကလံးဟဲဒီးသုဉ်သ
ကူးဝဲသကူးဒီးပစံးလါသုဉ်သကွဲဝဲသကွဲလီ၊ က
လံးမုဉ်သီဉ်ဂါမုဉ်ဟဲဒီးသုဉ်မုဉ်ဝဲမုဉ်လဲမးသကွဲကွဲသ
ကွဲကွဲလီ၊ သကွဲ၊စကွဲ၊တကွဲ၊

ကွက်

၁. **ကွဲ** န့ဉ်မုဉ်ပဟံးထီဉ်လါမုဉ်ဂု၊သုဉ်ကူးလါမုဉ်ဂု၊
ပပဝဲထီဉ်ပသးလါပတဟီဉ်ဒီးပပျိဉ်ထီဉ်ဒီးလါန့ဉ်
လဲယံယံကလဲဒီးပစံးလါပကွဲလီ၊ ဒီးဘဉ်တစု
ပစံးလါပကွဲတါလီ၊ ပုတဂါကွဲတါလဲယံသမီး၊

၂. **ကွဲလါ** န့ဉ် ပဟံးထီဉ်လါဒီး ပပဝဲထီဉ်ပသးဒီး
ပပျိဉ်ထီဉ်လါန့ဉ်ဒီး လဲထီဉ်ဆုတါကပိဉ်လီန့ဉ်သ
လုကလဲဒီး ပစံးလါပကွဲလါလီ၊ နကွဲလါက
ဘဉ်ပုန့ဉ်၊

၃. **ဆိဉ်ကွဲဆိဉ်ဖျဲး** န့ဉ် မုဉ်ပုဂါသုတအိဉ်ဘုဒီးပု
တဂုဒီးပသနီဉ်ကွဲလါပစုညါသးလါပတဟီဉ်ဒီး
ပစံး

လါပဆိဉ်ကွဲလီ၊ ပုတဂါသါကလဲကတိတါဒီးပ
ဒိဉ်ဒီးပဒိဉ်အခုအပုဆိဉ်ကွဲလီ၊

၄. **စုးကွဲညိကွဲ** န့ဉ်မုဉ်ပဟံးထီဉ်လါဖးဒိဉ်ဘျးစိဉ်
တဂါညါဒီးပဟံးကစါဒီး ပုဒီးပဟံးလါလါပစုခံလါ
ပတဟီဉ်သတြါကလဲဒီးပစံးလါပစုးကွဲညိကွဲ လီ၊
လါဖးဒိဉ်လါပမါလါသုတဂါဘဉ်တဖဉ်န့ဉ်ပစုးကွဲ
ညိကွဲအိလီ၊ ဒီးပဒိလီတါကတိလါမုဉ်မါဘုးမါ၊

ကွက်

သရဲသခးနဲ့ပမ္မာတမာလာဘဉ်ဒီးပစံးလာပစုးကွက် ညိကွက်လီၤ. စုးကွက်ညိကွက်မုာ်ကီၤလံာ်အလုာ်အလာန့ၣ် လီၤ. ဒီး ဘဉ်တစုစုပစံးလာစုးကွက်ညိကွက်လီၤ.

၅. **စုးကွက်** န့ၣ် မုာ်တၢ်လာပတအဉ်ဒီးလာဘဉ်တဖဉ်ဒီး ပလဲၤဟံကွက်တပူၤမုာ်ဂ့ၤ, ပတၢ်လီၤကွက်ဆူကိာ်ဒုမုာ် ဂ့ၤ,ပစံးလာပစုးကွက်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကွက် တုာ်ချိးမၤ,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကွက်တုာ်ကွာ်,ဒီးဘဉ်တ စုစုပစံးလာစုးကွက်,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာစုးကွက်တုာ်ပစံး န့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤကညိမုာ်ဟံမၤအမါဒီးပစံးလာစုးကွက် အမါလီၤ. ဒီးပစံးလာကွက်တုာ်အမါစုာ်ကိးလီၤ. သုာ်တ ဘိတဂ့ၤလာဘဉ်,စုးကွက်တုာ်တက့ၢ်. ပုၤတ ဂၤစံးဝဲ သါမါတဂ့ၤဘဉ်ဒီးကွက်တုာ်အမါလီၤ. စုးကွက်ဒီးကွက် တုာ်ချိးမၤဒီးကွက်တုာ်ကွာ်န့ၣ်သိးသိးလီၤ. ကယံာ်မုာ် တၢ် လာပတအဉ်ဒီးလာဘဉ်. ပတမာလာဘဉ်နီတမံၤ,ပ သးဟ့ကွက်ခဲလၢာ်န့ၣ် ပစံးလာပစုးကွက်,ပစံးလာပကွက် တုာ်ကွာ်, ပစံးလာပစုကွက်,ပစံးလာပကွက်တုာ်ချိးမၤလီၤ.

၆. **ချိးကွက်** န့ၣ်မုာ်ဒီးကွက်တုာ်အသိးလီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးမုာ် ပုၤမိာ်လၢမ့ၣ်ဖိအကလုာ်လီၤ. ပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလာကွက်တုာ် ဒီးပုၤမိာ်လၢမ့ၣ်ဖိစံးလာချိးကွက်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုစံးဝဲ လာကွက်တုာ်ချိးကွက်လီၤ. တၢ်လာတဂ့ၤတဘဉ်ဘဉ်တ ဖဉ်န့ၣ်ကွက်တုာ်ချိးကွက်တုာ်ခဲလၢာ်တက့ၢ်.

၇. **ခွဲးကွက်** န့ၣ်မုာ်တၢ်လာအဘဉ်အာပဟံးလာပစုတဘူဉ် ဘဉ်ဒီးပမာကွက်လာနီၣ်က့န့ၣ်ပစံးလာပခွဲးကွက်လီၤ. ခွဲး ကွက်ဆီအုာ်လာဃီခိာ်တလိာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၈. **ယာကွက်** န့ၣ် မုာ်ပဆုဘုဒီးဘုအဖုကျိာ်ကျဲးဒီးဟုဒီး ပမာစီလာကီၢ်လဲၤန့ၣ်ပစံးလာပယာကွက်ဘုဖုလီၤ. ဒီး ဘုသိာ်ကျိာ်ကျဲးဒီးဘုဆးန့ၣ်ပဟံးလာကီၢ်လဲၤပုၤဒီးပဘိး ထီၣ်ဘိးလီၤပးပဒီးဘုသိာ်ဒီးကွက်န့ၣ်ပစံးလာပယာကွက် ဘုသိာ်စုာ်ကိးလီၤ. ယာကွက်ဘုသိာ်လာချိာ်ပုၤန့ၣ်တ က့ၢ်. ဘုသိာ်အါကၢ.

၉. **ကွက်တလုာ်** န့ၣ် မုာ်ပကွက်လာ်လာအဖျါသလၢာ် တဖဉ်န့ၣ် လၢဟီၣ်ခိာ်အဖီခိာ်လာတၢ်ပၤတၢ်ပျီဒီးတ လုာ်အသးမဲးန့ၣ်ပစံးလာပကွက်တလုာ်လီၤ. --ကနိး --စံာ်တကျိာ်.

၁၀. **ကွက်လီၤ** န့ၣ်မုာ်ပဟံးထီၣ်လာ်မုာ်ဂ့ၤ,သုာ်ကူးလာ် မုာ်ဂ့ၤ,ထီၣ်တၢ်တမံၤန့ၣ်ပကွက်ဆူကိာ်လၢဒုမုာ်ဂ့ၤ,ဆူ ထံလိာ်ပုၤမုာ်ဂ့ၤ,ပစံးလာပကွက်လီၤလီၤ. ကွက်လီၤလာ် ဆူထံလိာ်ပုၤတဂ့ၤ,ကဘဉ်နီထံအခိာ်,နီထံကလိာ် အိာ်ဘဉ်သု,ပုၤတဂၤအသးဒီးထီၣ်ဒီးကွက်လီၤကွာ် ယံာ် တဘုာ်ဆူထံလိာ်ပုၤ,ပုၤတဂၤကွက်လီၤသပၤတဖျါ ချိာ်ဆူကိာ်လၢဒု.

၁၁. **ကွက်ထီၣ်** န့ၣ်မုာ်ပအိာ်လာကိာ်လၢဒုဒီးပကွက်ထီၣ်

ကွက်

တၢ်ဆူသုာ်ခဲန့ၣ်ပစံးလာပကွက်ထီၣ်လီၤ. သုာ်တထံးအ ခံထီဒီးစကွက်ထီၣ်အခံတထီၣ်ဘးဘဉ်. ကွာ်ထီၣ်တၢ်ဆူ ဟံာ်တဂ့ၤ,ကဘဉ်ဘဉ်ပုၤ, ပကွက်ထီၣ်တၢ်ဆူဟံာ်တဂ့ၤ ဘဉ်,ပသးပုၤစံးဝဲဒုာ်,ကဘဉ်သံဘဉ်ပဝံပကလၢ.

၁၂. **ဟံကွက်** န့ၣ်မုာ်တၢ်လီၤလံၤလီၤယးထီၣ်ရီၤတမံၤတုၤ ပကွာ်တဂ့ၤလာဘဉ်,ဒီး ပဟံကစီၤဒီးပုၤဆူတၢ်ပျီခိာ်ပျီ ပုၤတၢ်ခဲခိာ်ခဲကျါဒီးပစံးလာပဟံကွက်လီၤ. တၢ်ကူတၢ် သိးအလီၤလံၤမုာ်ဂ့ၤ, ယုာ်ယာ်ကယံာ်,ချီၣ်ခီၤယါခီၤအ လုာ်အဒုတုၤပမၤတၢ်တသုလာဘဉ်နီတမံၤဒီးပလဲၤ ဟံကွက်လီၤ. လဲၤဟံကွက်တၢ်ကံးဘုဉ်ကံးညာ်န့ၣ် တက့ၢ်. -ကပိၤ ၉

၁၃. **ပုၤကွက်** န့ၣ် မုာ်ပလဲၤတၢ်ကဟံကွက်ကျဲးဒုအခိာ် ထံးဒီးပစံးလာပုၤကွက်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကဟံ ကွက်လီၤ. ပုၤကွက်ဒီးကဟံကွက်န့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ. ပစံး တၢ်လာပုၤကွက်န့ၣ် မုာ်တၢ်အိာ်လီၤတၢ်လာပလီၤခံတခီ လီၤ. နလဲၤတၢ်ပုၤကွက်လံကျဲးဒုအခိာ်ထံးလံ. တၢ်ကဟံ ပုၤကွက်န့ၣ်အဒီလီၤကလာပလဲၤပုၤကွက်တၢ်ဒီးအိာ်လီၤ တၢ်လာပလီၤခံအသိးလီၤ.ဒီးပုၤကွက်ဒီးကဟံကွက်န့ၣ်ဒီး သိးသိးလီၤ.

၁၄. **ကဟံကွက်** န့ၣ် မုာ်ပကွက်တၢ်လာလၢဒီးပုၤကွက်ထံ အခါမုာ်ဂ့ၤ,ပစံာ်တၢ်ဒီးပုၤကွက်သုာ်ဖုမုာ်ဂ့ၤ,ဒီးပစံးလာ ကဟံကွက်လီၤ. သုာ်ဖုတဖုစံာ်ဒီးကဟံကွက်ဝဲလီၤ. --ကဟံ.

၁၅. **ပိကွက်** န့ၣ် မုာ်ပယီၢ်ဘုဒီးလီၤဘျဲးဝဲလာကျိာ်ကျဲးဒီး ဘုအသုာ်န့ၣ်ပမၤကဆီထီၣ်ကွာ်ဒီးပစံးလာပိကွက်လီၤ. ပပိကွက်ဘုစီၤန့ၣ် ပကမုာ်လာပစုဒီးပတၢ်ဖိာ်ဒီးပကွက်တုာ် ကွာ်လီၤ. ဒီးပဂါနုာ်ဘုဆူထံကျါဒီးအသိာ်ထီၣ်ဖိဒီးပ မၤကွက်န့ၣ်ပစံးလာပပိကွက်စုာ်ကိးလီၤ. ဘုစီၤကျိာ်ကျဲးဒီး ဘုသုာ်န့ၣ်ပိကွက်တက့ၢ်.

၁၆. **ဘုာ်ကွက်** န့ၣ်မုာ်ပသိးဆုမုာ်ဂ့ၤ,ပသိးအိကံမုာ်ဂ့ၤ,ပ သိးထံဖံာ်မုာ်ဂ့ၤ,ပမုာ်သဘျုးကွာ်ပမုာ်ဖျါကွာ်ဒီး ပစံး လာပဘုာ်ကွက်လီၤ. ဒီးပစံးလာဘုာ်လီၤကွာ်တစုစုလီၤ. ဘုာ်ကွာ်ဆုလာနလီၤန့ၣ်,တၢ်ကီၢ်နသး,ဘုာ်လီၤကွာ် အိကံလာနလီၤန့ၣ်စကဆးက့ၤ.

၁၇. **ဘိာ်ကွက်** န့ၣ် မုာ်ပမၤကွက်လီၤဆုာ်နီၤအခိာ်မုာ်ဂ့ၤ, ပထုးကွာ်စီၤခိာ်အခိာ်မုာ်ဂ့ၤ,ပထုးလီၤကွာ်ခိာ်ဖျါလာ ပခိာ်မုာ်ဂ့ၤ,ပထုးလီၤကွာ်ခိာ်ကုာ်လာပခိာ်မုာ်ဂ့ၤ,ပစံး လာပဘိာ်ကွက်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာဘိာ်လီၤကွာ် လီၤ. ပုၤတဂၤဘိာ်ကွာ်အခိာ်ဖျါဒီး လဲၤတၢ်အခိာ်တြု ခုတြုလီၤဘိာ်လီၤကွာ်လီၤဆုာ်နီၤအခိာ် ဒီးမၤက့ၤအ သိန့ၣ်.

၁၈. **ရဲးကွက်** န့ၣ် မုာ်ပုၤကညိသုာ်ဘုဖျါဘုတုၤအဂ့ၤဒီး

ကွဲး

အလုပ်တိုက်ကိုင်ဆီးနဲ့ ကူးကွဲးအလုပ်ဒီးပစံးလာရံး ကွဲးအလုပ်လီၤ. ရံးကွဲးလဲးကွဲးဘုအလုပ်နဲ့တက့ၢ်. ဘုအလုပ်တိုက်နဲ့ကစူသတ်ဘဉ်ဖူး.

၁၉. **လဲးကွဲး** နဲ့ မှ်တၢ်ဘဉ်တၢ်မုၢ်တဖဉ်မုၢ်ဂၤ,တၢ် ဇီၤယံၣ်ဇီၤမုၢ်ဂၤ,မုၢ်အိၣ်လၢဆုလီၤယၢ်လီၤ,မုၢ်အုၣ်ထီၣ် ပုၤလၢချီၣ်ဖိလၢ်ဒီး ပမၤကွဲးလၢမုၢ်အုၣ်လၢဒီးပစံးလၢပ လဲးကွဲးလီၤ.

၂၀. **သုးကွဲးအိၣ်ကွဲး** နဲ့ မှ်တၢ်မုၢ်အိၣ်လၢပဂီၤထံးဒီး နိးတၢ်န့ၣ်ပအိၣ်လၢပစုဒီး လဲၤကွဲးယံၣ်ထီၣ်ဒီးပုၤန့ၣ်ပ စံးလၢပသုးကွဲးလီၤ. နၢ်တဖျါအိၣ်နိးပုၤန့ၣ်သုးကွဲး တက့ၢ်. သုးကွဲးတလၢဆုယၢ်တက့ၢ်.

၂၁. **သုကွဲး** နဲ့ မှ်တၢ်ဘဉ်အၢမုၢ်ဂၤ,တၢ်စဲဘူးမုၢ် ဂၤ,ပမၤစိကွဲးလၢထံးဒီး ပစံးလၢပသုကွဲးလီၤ. ယီၣ်ခိၣ် ဘဉ်အၢန့ၣ်သုကွဲးတက့ၢ်. လီၤခိၣ်ပုၤစဲဘူးဒီးမုၢ်ဖျါန့ၣ်သု ကွဲးတက့ၢ်. သုကွဲးတၢ်ပုၤတၢ်လီၤလၢထံတက့ၢ်. သုကွဲး သဘံၣ်ပုၤလီၤခိၣ်ပုၤ,တၢ်ခိၣ်သပၤပုၤကဆိဒီးဒီးကတီၤ ကွဲးလၢရံၣ်ခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၂၂. **ဟီကွဲး** နဲ့ မှ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒ်သုတဖဲ နၢ်ခးတ ဂၤဒီးပလူကွဲးန့ၣ်ပစံးလၢပဟီကွဲးလီၤ. ပနၢ်လဲၤ နၢ် လၢစံၣ်ပုၤန့ၣ်ဟီကွဲးတက့ၢ်. ကအိၣ်ဘဉ်ဘု,တၢ်လၢပ ဘဉ်ဒၤတဖဉ်န့ၣ် ပမုၢ်လူကွဲးဒီး ပစံးလၢပဟီကွဲးလီၤ. မုၢ်တၢ်မံၤလၢတဖဉ်န့ၣ်မုၢ်ပလူကွဲးလီၤ. လူကွဲးဒီး ဟီကွဲးန့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ.

၂၃. **ကွဲး** နဲ့ အိၣ်အါဒီးပကမၤလၢတၢ်ကတီၤတနီၤ လီၤ. နဖိုကွဲးယၢ်န့ၣ်န့ၣ်သၢကဆးထၢၣ်ဇါ,စကဆးဟု အထၢၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤလူကွဲးမးအခိၣ်လူတကူၤ လဲၣ်. စီၤသီတဂၤလူကွဲးအခိၣ်ဒီးကၤထီၣ်တၢ်ဘီ,လူ ကွဲးပုၤဆးအခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ကူးကွဲးဘုလၢအဂီၤ တဖဉ် န့ၣ်တုၤအလၢ်တက့ၢ်. ထိးကအိၣ်ဘဉ်ဖုးကွဲးကွဲးသုၣ် လၢခးန့ၣ်တုၤအသကုၤဒီးပကလဲၤတၢ်ဆူဝုၤလူလီၤ. ပ ဒိၣ်တဂၤကျိကွဲးတၢ်ဘျါခံၣ်, ကျိကွဲးဒီးပကွဲးန့ၣ်ဒီး သိးသိးလီၤ. တခွဲးကွဲးလၢပတမၤဘဉ်ဒီးအဘီန့ၣ် ပကွဲးထဲအသၣ်ဒီးအဆၣ်ဇီၤလီၤ.

၂၄. **ကွဲးခိၣ်ကွဲးခံ** နဲ့ မှ်ပုၤကညီစံၣ်လၢအချၢယံးဒီး အမဲၣ်ညါန့ၣ်မနုၤလဲၣ်. ပုၤတဂၤလီၤကွဲးဒီးစံၣ်ကွဲးခိၣ် ကွဲးခံလဲၣ်မိၤ.

၂၅. **တကွဲး**. ပုၤတဂၤဟံးထီၣ်ဒီး နီၣ်ကွဲးတကျိဒီးကွဲး ထီၣ်တဘဉ်ဒီးသံသလူၤ. တကွဲးန့ၣ်မှ်တၢ်အဘၢၣ် စၢၤယံၣ်ဝဲပကွဲးတုၤတဖဉ်န့ၣ် ပစံးလၢတကွဲးပုၤတဂၤ ဖဲးခးတလီၤတလဲၤမးအယၢ်အိၣ်တကွဲးဝးဝးလီၤ. ပမုၢ် အိၣ်လၢခးသးကံၢ်ပုၤဒီးအယၢ်မုၢ်အိၣ်တကွဲးဝးဝးဒီးခး တလီၤန့ၣ်ပတစံးဘဉ်လၢအလဲၤဘဉ်. အယၢ်အိၣ်တ

ကွဲး

ကွဲးလီၤ.

၂၆. **ကွဲးလီၤဆူလရၢ်ပုၤ** နဲ့ မှ်ပမၤဒိၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအ သး,ပကတီၤတၢ်လၢတနၢ်ဘဉ်ပုၤဂၤအနီၤဒီးပုၤဂၤ အသးမုၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပကွဲးလီၤပုၤဂၤဆူလရၢ် ပုၤလီၤ. ထီၣ်ရီၤပဘိးပုၤဂၤဆူတၢ်ကမၢ်အပုၤန့ၣ်မှ်ပ ကွဲးလီၤဆူလရၢ်ပုၤလီၤ. နကတီၤဒိၣ်ထီၣ်စသးမုၢ် န့ၣ်သၢကကွဲးလီၤယၢ်ဆူလရၢ်ပုၤဇါ. စကကွဲးလီၤန့ၣ်ဆူ လရၢ်ပုၤစမုၢ်ကစၢ်ယုၤဇါ. နမၤကစၢ်ယုၤကွဲးလီၤ ဒီးဒ် နကွဲးလီၤအသးလီၤ.

၂၇. **ကစၢ်ယုၤကွဲးလီၤဆူလရၢ်ပုၤ** နဲ့ မှ်ပမၤတၢ် လၢ တဂၤဘဉ်ဒီး ကစၢ်ယုၤစံၣ်ညီၣ်ပုၤဆူလရၢ်ပုၤဒီး ပစံး လၢကစၢ်ယုၤကွဲးလီၤပုၤဆူလရၢ်ပုၤလီၤ. ပုၤလၢကျဲးစး တၢ်တဂၤဘဉ်တဖဉ်န့ၣ် ကစၢ်ယုၤကွဲးလီၤကွဲးအီၤဆူ လရၢ်ပုၤလီၤ.

၂၈. **ကွဲးကွဲး** နဲ့ မှ်ထီၣ်ရီၤတၢ်လၢပတအံၣ်ဒီးဘဉ်ဒီး ပကွဲးတၢ်ကွဲးကစီၤဒီး ပုၤဒ်ပကွဲးတၢ်လၢလၢ်သ့ၣ်, လၢ နီၣ်ကွဲးသ့ၣ်အသးဒီးပစံးလၢကွဲးကွဲးလီၤ. ညဉ်အုၣ် တဘဉ်ပအိၣ်တသုလၢဘဉ်,ကွဲးကွဲးစၢ်တလၢ်ဆူဘး န့ၣ်တက့ၢ်. ပုၤတဂၤကွဲးကွဲးသပၤယီၤတဖျါဆူတၢ်ခဲ ကျါ,ဒီးပစံးလၢကွဲးတၢ်ကွဲးစကီၤလီၤ.

၂၉. **ကွဲးတုၢ်** နဲ့မှ်ပဟံးထီၣ်လၢ်မုၢ်ဂၤ,သ့ၣ်ကျူးကျိ မုၢ်ဂၤ,ပယၢ်ထီၣ်ပစုပပျါယီၤဆူတၢ်အိၣ်ထီၣ်ရီၤတမံၤ, ပုၤ ကညီအိၣ်မုၢ်ဂၤ,ထီၣ်ဇီၤလံၣ်ဇီၤ, ထံၣ်ဇီၤဆီဇီၤမုၢ်ဂၤအ အိၣ်,ပစံးလၢပကွဲးတၢ်လီၤ. ကွဲးတၢ်တဂၤကဘဉ်ပုၤ.

၃၀. **ကွဲးဒီးလဲးဒီး** နဲ့ မှ်ပုၤကညီဖိမုၢ်ဂၤ,ပုၤကညီ သး ပုၢ်မုၢ်ဂၤ,ကွဲးလီၤကွဲး ကြိကြိတၢ်ဒီး ပစံးလၢကွဲးဒီးတၢ် လီၤ. ကွဲးဒီးတၢ်ဒ်န့ၣ်တဂၤ,ကဘဉ်ပုၤဂၤဘဉ်ဖူး,ပုၤတ ဂၤကွဲးဒီးတၢ်လဲၤယံၤ.

ကွဲး

၁. **ကွဲး** နဲ့ မှ်ပယုၤလီၤဆူထံလၢ်ဒီးထံဘျါပုၤန့ၣ်ပ စံးလၢပယုၤထံသၢကွဲးကလၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤယုၤလီၤဆူ ထံလၢ်ဒီးဟါမၢ်သကွဲးကလၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤယုၤလီၤမး ထံဒးကွဲးကွဲးလီၤ. စယုၤထံကွဲးဒီး တုၤလီၤလၢထံလၢ် လီၤ.

၂. **ကွဲးကွဲး** နဲ့ မှ်ပုၤကညီအိၣ်ထံမုၢ်ဂၤ,အိၣ်သးမုၢ်ဂၤ,ပ စံးလၢအိၣ်ကွဲးကွဲးလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မးထံကွဲးကွဲးကမုၢ် ကၢ်တၢ်သူအသးလၢထံသၢၣ်. ပုၤသူခိၣ်အဖိတဖဉ်န့ၣ် အိၣ်သးကွဲးကွဲးဒီးဆိ, ပုၤကညီအိၣ်ထံကွဲးကွဲးန့ၣ် မှ်ယုၤ လီၤထံကြိၣ်ကြိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃. **မံကွဲးကွဲး** နဲ့ မှ်ပုၤကညီမံဒီးတဟူးတဝးဒီး မံဝဲ ကြူးကြူးန့ၣ်ပစံးလၢမံကွဲးကွဲးလီၤ. မံမုၢ်နဲဒ်ကွဲးကွဲး

ကွဲ

လီၤမိၤ. ပှၤဆဲးတၢ်မံၤဒ်အတၢ်လၢစုၣ်ပှၤကွဲးကွဲးတၢ်ဝဲလီၤ.

၄. **ကွဲးထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပတပံၤထီၣ်ပသးဒီးပဆွဲထီၣ်ပခံၤလၢယၢ်နီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကွဲးထီၣ်ပခံၤလီၤ. တလၢကူၣ်လံၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်မၤတၢ်ဒီးကွဲးထီၣ်အခံၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဆွဲထီၣ်အခံၤလီၤ. ယၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ကွဲးထီၣ်အခံၤပိၣ်ခွါအသးလီၤ.

၅. **နီၣ်အံၣ်ကွဲးခံ** န့ၣ် မ့ၢ်နီၣ်ကွဲးခံၣ်ကီၢ်ကူးလၢလၢအံၣ်ဆါဝံၤဒီးပကွဲးကွဲးပအံၣ်လၢပခံၤန့ၣ် ပကိးလၢနီၣ်အံၣ်ကွဲးခံၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢနီၣ်ကွဲးခံၤလီၤ.

၆. **သလံးကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီၣ်နီၣ်ဒီးအမဲအုထီၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢသလံးကွဲးလီၤ. ပှၤတၢ်နီၣ်ထီၣ်မးအမဲသလံးကွဲးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအုသလံးလီၤ. ပှၤတၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ပှၤဒီးနီၣ်ထီၣ်အမဲသလံးကွဲးလီၤ.

---ကရီၤ ၁၅

၇. **ထံတကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိထံဘျးအိပှၤတစုဒီးပစံးလၢထံတကွဲးလီၤ.

၈. **တလံးတကွဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤတၢ်တလံးတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီးပစံးလၢမၤတၢ်တလံးတကွဲးလီၤ.

၉. **စကွဲးစကွဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤပစုၣ်တၢ်ဒီးတအံၣ်ဒီးဘၣ်ဝဲအဂ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢမၤဝဲစကွဲးစကွဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသကွဲးသကွဲးစကီးလီၤ.

၁၀. **ကွဲးကွဲးကွဲးကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအံၣ်ဆါဝံၤဒီးပတြၢၣ်ကွဲးပခံၤလၢနီၣ်ကွဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢတၢ်ကံးညၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢသ့ၣ်လၢအုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကွဲးတြၢၣ်အုပချၢယံတခီဒီး ပစံးလၢပကွဲးကွဲးပခံၤလီၤ.

၁၁. **မိၣ်တကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိမိၣ်တဘီဒီးပစံးလၢပအိမိၣ်တကွဲးလီၤ. ဟ့ၣ်ဒုးအိစမိၣ်တကွဲးတက့ၢ်.

၁၂. **သလံးကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပှၤတဖၣ်အထွၣ်ခိၣ်လဲအိၣ်ဖျါလၢအဖံးဖၣ်ဖျါအသးန့ၣ်ပစံးလၢအထွၣ်သလံးကွဲးလီၤ. ပှၤအၢတၢ်ဖၣ်ထီၣ်အထွၣ်လၢပှၤဂၤအလီၤသလံးကွဲး,ထံတကွဲး, တလံးတကွဲး, စကွဲးစကွဲး, သကွဲးသကွဲး.

ကွဲၣ်

၁. **လိာ်ကွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်လိာ်ကွဲၣ်အဆိ,ပှၤမံၤခွဲဒီးအကိာ်လီၤဘျးယုာ်ယုာ်ယုာ်န့ၣ်ပစံးလၢမံၤခွဲလိာ်ကွဲၣ်လိာ်ကွဲၣ်လီၤ. ဒီးပှၤမူၤသးဒီးယိာ်ထီၣ်အကိာ်ဒီး ဘိးအကိာ်ယိာ်ခိယိာ်ခိန့ၣ် ပစံးလၢမၤသးလိာ်ကံၣ်လိာ်ကွဲၣ်စုၢ်ကိးလီၤ.

ကွဲၤ

ကွဲ

၁. **ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကွဲၣ်လီၤလၢအနီၣ်စုၤဒီးသကွဲးလီၤတၢ်အဖးဖိန့ၣ်ဒီးဒီး အနီၣ်စုၤတၢ်လီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကွဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢကွဲၤလီၤစုလီၤစကီးလီၤ. ပကိးထဲကွဲၤဒီးတသ့ဘၣ်. ပကိးလၢကွဲၤလီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢလီၤစိၤကွဲၤ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢလီၤသကွဲၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကွဲၤလီၤ အသးလီၤ. ဝဲဘီၣ်ကွဲၤလီၤလံ,ကိးမးပမၤဟံၣ်လၢဝဲဘၣ်သ့လီၤ.

၂. **ကွဲၤလီၤအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပစကူးလီၤပသးန့ၣ်ပစံးလၢပကွဲၤလီၤပသးလီၤ. ဒီးတစုစုပစံးလၢပကွဲၤလီၤပသး,ဒီးတစုစုပစံးလၢပစကူးလီၤပသး,ဒီးတစုစုပစံးလၢပသးကူးလီၤပသးလီၤ. အိၣ်ဒီးပသ့ၣ်ကွဲးပှၤန့ၣ်သုမ့ၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤလီၤန့ၣ် ကွဲၤလီၤသုသးဒီးရိၣ်ဒီးရိၣ်န့ၣ်, ပှၤတၢ်လဲၤတၢ်လၢပသ့ၣ်ကွဲးပှၤအဂီၢ်ထံးန့ၣ်ကွဲၤလီၤအသးဒီးလဲၤသးတြိးကလၢလီၤ.

၃. **ဝဲဘီၣ်တဖၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤသကွဲးဒီးပစံးလၢကွဲၤလီၤသးစုၢ်ကိးလီၤ. ဝဲဘီၣ်တဘီၣ်ကွဲၤလီၤအသးတၢ်လီၤလၢနီၣ်ကျါခိၣ်လီၤ.

၄. **လီၤကိၤလီၤကွဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်ဒီးပှၤဝဲဒီးလီၤသကွဲးဖဲ အယီၢ်ဒုးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤကိၤလီၤကွဲၤလီၤ. ပှၤတၢ်ပှၤဒီးလီၤကိၤလီၤကွဲၤမးလီၣ်, ပှၤဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်တၢ်အပှၤဒီးလီၤကိၤလီၤကွဲၤလီၤ.--ကရီၤ ၁၆

၅. **သကွဲၤထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်အိအိၣ်လၢကိာ်လၢဒုးဒီးပဘျးထီၣ်လၢပျံၤသကွဲၤဒီးပစံးလၢပသကွဲၤထီၣ်လီၤ. သကွဲၤထီၣ်အိဖိတဘျးန့ၣ်ပကဘျးလီၤအဆၢ,ဒီးပစၢပနၢအကိာ်န့ၣ်ပစံးလၢပသကွဲၤပနၢအကိာ်စုၢ်ကိးလီၤ.

၆. **ဒိၣ်ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပလူၤကွဲၣ်ဘဲချံးဒီးပဟံးန့ၢ်အနီၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဒိၣ်ကွဲၤလီၤ. ဒိၣ်ကွဲၤန့ၣ်မၤဝဲဒီးသ့ၣ်န့ၣ်မၤဝဲဒီးအပဝံၣ်ဒီးအတၢ်ဒီးအခံတီၤဒီးအစုဝံၣ်ဒီးပကိးလၢဒိၣ်ကွဲၤလီၤ. ဘၣ်ဆၢပစံးဘၣ်အကွဲၤအဂီၢ်တသ့ဘၣ်.

၇. **ထုဒိၣ်ကွဲၤထုတကလုာ်** န့ၣ် လီၤကံၣ်လၢဒိၣ်ကွဲၤဒီးပကိးလၢထုဒိၣ်ကွဲၤလီၤ. ထုဒိၣ်ကွဲၤန့ၣ်ပဆဲးဒီးဘၣ်တးအုးဂ့ၤကၢ.

၈. **ကွဲၤလီၤထံ** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်ပဝဲဘၣ်. ကမ့ၢ်ကံၣ်ပှၤမိၣ်လဲၤဖဲဖိစံးဝဲသၢၣ်. ပစံးပဝဲလၢရဲၣ်လီၤထံလီၤ. သကွဲၤထီၣ်,လီၤသကွဲၤ,စကွဲၤ,တကွဲၤ.

ကွဲၤ

၁. **ကွဲၤတလံၢ်ကွဲၤတလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီၣ်ဆါထၢၣ်ဒီး

ကွၢ်

ဆိၣ်လီၤအစုၤလၢအယီၤဒုန့ၣ်ပစံးလၢဆိၣ်လီၤအယီၤဒု
ကွၢ်တလၢလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီးဆိၣ်လီၤမးအယီၤ
ဒုကွၢ်တလၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆိၣ်လီၤအယီၤ
ဒုကွၢ်တလၢလီၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂. **ကွၢ်ကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီကူထီၣ်အသးဒီးသၢကထိ
လိၣ်အသးဒီး တပံၤထီၣ်အသးကြူၤကြူၤန့ၣ်ပစံး
လၢ တ ပံၤ ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ် ၵိၣ်
ကွၢ်ကွၢ်လီၤ. ပှၤခံၤသၢကထိလိၣ်အသး ဒီးတပံၤထီၣ်
မးအသးကွၢ်ကွၢ်လီၤ.

၁. **ကွၢ်ကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆၢထၢၣ်ဆိၣ်လီၤအယီၤ
ဒုဒီး ပစံးလၢဆိၣ်လီၤအယီၤဒုကွၢ်ကွၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ
ဆၢထၢၣ်ဆိၣ်လီၤမးအယီၤဒုကွၢ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ
ဆိၣ်လီၤအယီၤဒုကွၢ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကွၢ်တလၢ
စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ကွ

၁. **ကွ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီညိၣ်ဒီးသိၣ်ပစံးလၢညိၣ်
သိၣ်ကွၢ်လီၤ. မ့ၢ်မတၤညိၣ်တဂၤသိၣ်ကွၢ်န့ၣ်လဲၣ်.

၂. **လီၤကွၢ်လီၤပျၢ်** မ့ၢ်ပှၤကညီဆးထီၣ်ဆုအဖံထံခိၣ်
လၢသးကလးန့ၣ်ပစံးလၢလီၤကွၢ်လီၤပျၢ်လီၤ.

၃. **ပှၤကညီပိၣ်မုၢ်ပျၢ်ဆုအဖံဘၣ်ခိၣ်လၢသးကလး** န့ၣ်
မးသးလီၤကွၢ်လီၤပျၢ်န့ၣ်ထီၣ်ကိးဧါ.

၄. **တိၤကွ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီထီၣ်ယၢ်ဒီးတံၣ်ဖးထီၣ်လၢ
အဂီၢ်တဘိတဘိနီစုမုၢ်နီစုဆၣ်အံၣ်နီစုဆၣ်, နီစုမုၢ်ဒိၣ်
ဒီးပစံးလၢအတိၤကွၢ်လီၤ. ယၢ်တိၤကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီ
အယၢ်ဘၣ်ဧါ,ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးလၢပျၢ်န့ၣ်ကံၣ်တိၤကွ
အိၣ်စကိးတနီၤလီၤ. --ကံၣ် ၁၈

၅. **တိၤကွ** န့ၣ် မ့ၢ်မုၢ်သုၣ်န့ၣ်တိၤဖးထီၣ်အသးလၢအ
ဝါဒီပျၢ်ညါဒီးပစံးလၢဒံမုၢ်တိၤကွၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစု
ပစံးလၢဒံမုၢ်တိၤကွၢ်လီၤ. ပှၤကညီအစုးန့ၣ်ဒံမုၢ်တိၤကွ
အါကၢ.

၆. **ထိးဖိတိၤကွ** န့ၣ် မ့ၢ်ထိးဖိလၢအဖံထီၣ်သိးဒီးအပျီၢ်
တိၤအသးလၢအဘိဒီး ပကိးလၢထိးဖိတိၤကွၢ်လီၤ. ဒီး
ပစံးစုၢ်ကိးလၢထိးဖိတိၤကွၢ်လီၤ. ထိးမံၤဖိဖံထီၣ်သိးန့ၣ်
အပျီၢ်တိၤကွၢ်လၢအဘိသိးတစးစးလၢအဝါတစးစးလီၤ.

၇. **ဖးထီၣ်ကွ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအထီၣ်လၢန့ၣ်သ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၤ,
ဝံၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ပျၢ်မုၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖးထီၣ်ကွၢ်လီၤ. ပှၤကညီလၢ
ဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးထီၣ်စုၢ်ကိးလီၤ. ဟံး
န့ၣ်ပျၢ်လၢဖးထီၣ်ကွၢ်တဖၣ် န့ၣ်ပကထီၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ
ဒိၣ်တၢ်ဖးထီၣ်ကွ, ဟံၣ်တဖျၢ်အတိၤဖးထီၣ်ကွစကိးမး
လဲၣ်. --ကပျဲၣ် ၃

၈. **တစုးအကတုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တစုးအပျၢ်ခိၣ်ထံးအဂံၢ်န့ၣ်

ကွၢ်

မၤအသးဖးထီၣ်ကွၢ်န့ၣ် ပအိၣ်တဂ့ၤဘၣ်ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်,
--ကတုၤ.

၉. **သလံးဘိကွ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီဟံၣ်ကလိၢ်အသးဒီးမၤ
သးအလံးဘိသ့ၣ်ဒီး ပစံးလၢသလံးဘိကွၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ
မၤသးသလံးဘိကွ,တထီၣ်သ့ၣ်ကုသးပှၤဘၣ်. ----

အလံးဘိကွ do

၁၀. **မူးပျံၣ်ဟံၣ်ကွ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီဖိဘၣ်အၢဒီးဟီၣ်ခိၣ်
ကပံၤ,ဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ခိၣ်အါန့ၣ်ပစံးမူးပျံၣ်ဟံၣ်ကွၢ်လီၤ. ပှၤကညီ
ဖိဘၣ်အၢဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံၤမူးပျံၣ်ဟံၣ်ကွ,န့ၣ်ဒုးလုၣ်ကွံၣ်
အထံတက့ၢ်. ပအိၣ်ဒီးပကလိၢ်ပသးဒီးတၢ်မူးပျံၣ်ဟံၣ်ကွ
န့ၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၁. **တကွတကွ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးကံၣ်တိၤပျၢ်လၢ
အဒိၣ်ပၤန့ၣ်အါဘိဒီးပစံးလၢတကွတကွလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်
ကံၣ်တိၤပျၢ်တကွတကွန့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်အါအါဘၣ်,ပ
ထံၣ်ထဲဒံမုၢ်သုၣ်လီၤ.

၁၂. **တကွခံကွ** န့ၣ် တၢ်ကံၣ်တိၤပျၢ်တဘိခံဘိဒီးပစံး
လၢတကွခံကွလီၤ. ပှၤတဂၤပျၢ်ဆုလၢသးကလးတကွ
ခံကွဧါလီၤ.

၁၃. **သကွကလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပညိၣ်သိၣ်တဘိဒီးပစံးလၢပ
ညိၣ်သကွကလၢ်လီၤ. မတၤညိၣ်သကွကလၢ်လဲၣ်.

၁၄. **လီၤကွၢ်လီၤပျၢ်** န့ၣ် ပှၤကညီဟီၣ်ဒီးအစဲထံလီၤ
ပျၢ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢလီၤပျၢ်လီၤကွၢ်လီၤ. ပှၤကညီလၢ
ပျၢ်တဂၤကွံၣ်တၢ်အမါဒီးပှၤန့ၣ်ကိးဝဲအမံၤလၢထီၣ်ကံၣ်
ဘိဒီးကွံၣ်တၢ်အမါဒီးကွၢ်ဆုအမိၢ်အပၢ်အအိၣ်ဒီးအမါ
ဟီၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,ထီၣ်ကံၣ်ဘိယူၤက့ၤ.

၁၅. **လီၤကွၢ်လီၤကွံၣ်**, မဲၢ်ထံပျၢ်လီၤကွၢ်, စံးဝဲဒံန့ၣ်လီၤ.
ထီၣ်ကံၣ်ဘိယူၤက့ၤယူၤလီၤ,မဲၢ်ထံပျၢ်လီၤကွၢ်လီၤကွံၣ်.

၁၆. **ကွ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤတကလုၢ်အိၣ်လၢကီၢ်ယူၤတခီ,ပတ
ထံၣ်ဘၣ်နီတခီဘၣ်, ပနၢ်ဟူပသးပှၤစံးဝဲတၢ်ဝဲလၢပျၢ်
န့ၣ်ပသးပှၤထံၣ်ဝဲလီၤ. ပသးပှၤစံးဝဲတၢ်ဝဲဒံအံၤ,ပှၤပိၣ်
မုၢ်လၢပျၢ်တဂၤဟံးန့ၣ်အဝၤယံၤဂၤ, ကွၢ်တဂၤတလၢ
နီၢ်တဂၤ,ယံၤတဂၤ,ပှၤကညီတဂၤ,တလၢတဂၤဒီးတုၤ
မ့ၢ်ကိးအိၣ်ဝဲလၢမုၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်. ကံၣ်ခၢ်စး,ပုမိသံၣ်လၢ,
အိၣ်မုၢ်မိၣ်ခါ, တမုၢ်စါ,ကိးအိၣ်ဝဲအမုၢ်န့ၣ်လီၤပသး
ပှၤစံးဝဲဒၣ်,ကွၢ်န့ၣ်ပှၤယူၤတြၢ်ဖိထံၣ်ဝဲလၢယူၤတြၢ်န့ၣ်အါ
ကၢစံးဝဲဒၣ်. တကွ,သကွ.

ကွၢ်

၁. **ကွၢ်ကလၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အတိၤအကွၢ်မုၢ်ဂ့ၤ,ကျဲၤဧါက
ပူၤဧါမုၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်အိၣ်တဘိဒီးပစံးလၢအိၣ်ကွၢ်ကလၢ်
လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပျၢ်ကလၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်အိၣ်

ကွဲ

အါဘိဒီးပစံးလာကွဲကလံကွဲကလံလီၤ. ကျဲမုၢ်လဲၤ လၢဝီယၢၤန့ၣ်ကွဲကလံနတထံၣ်ဘၣ်ဧါ. ချီၣ်တဘျီ အတိၤအိၣ်မးဒီးဘျီညါကွဲကလံကွဲကလံန့ၣ်ဧါ.

၂. ကွဲကွဲ န့ၣ်မုၢ်ပလဲၤတၢ်တခီၤပကွဲၢ်တၢ်တခီၤပလဲၤ တခီပလဲၤတၢ်တခီဒီး ပစံးလာပလဲၤကွဲကလံကွဲကလံလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤကွဲကလံကွဲကလံတၢ်လၢကျဲယၢၤကွဲကွဲ, ပုၤတဂၤ လဲၤလဲၤတၢ်တခီဒီး လဲၤပဲၣ်လဲၤပဲၣ်တၢ်ကွဲကွဲ, ကမ့ၢ်ကံၤပဲၣ်ယံ ကျဲသၢ, ပုၤစံၣ်တဲၤမိၢ်လီၤကွဲ အမၤတဂၤန့ၣ်သမုၢ်လဲၤတၢ် လၢထံလီၤပူၤဒီး အပဲၤလဲၤလၢခိးတၢ်လီၤန့ၣ်သမုၢ်အ ဆၣ်လၢထံးကံၤန့ၣ်ဆိကံၤန့ၣ်ကွဲကွဲ, စံးဝဲဒၣ်, ချဲလဲၤ တြုၣ်လၢကၢၢ်ခိၣ်ထံးကွဲကွဲ, လဲၤတြုၣ်လၢခးယၢၤ ကွဲကွဲ.

၃. ကွဲၣ် န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤတဲၣ်လၢသ့ၣ်ခံမုၢ် ဂၤ, စံၣ်လီၤလၢသ့ၣ်ခံမုၢ်ဂၤ, ပကွဲၢ်လၢတၢ်ကပိၣ်လီၤန့ၣ် မၤအသးကွဲၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤတဲၣ်မးလၢသ့ၣ်ခံ ကွဲၣ်တၢ်ကလံလီၤ. ---ကဝုၢ် ၄

၄. သကွဲကလံ န့ၣ် မုၢ်ပတံၢ်ဝဲၣ်မုၢ်ဂၤ, ပတိၤတၢ်မုၢ် ဂၤ, အလီၤအိၣ်တဘျီဒီးပစံးလာသကွဲကလံလီၤ. ပုၤတဂၤ တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ပူၤဒီးအလီၤအိၣ်မးသကွဲကလံလီၤ.

၅. တကွဲခံကွဲ န့ၣ် မုၢ်ပထးတတြုၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဝဲၣ်ခိၣ်လၢ ပြိခိၣ်ခဲးခိၣ်မုၢ်ဂၤ, လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်မုၢ်ဂၤ, အလီၤလီၤ စုၤတဘိခံဘိဒီးပစံးလာတကွဲခံကွဲလီၤ. ပတံၢ်ဝဲၣ်လၢ ပြိခိၣ်တဘိခံဘိဒီး အလီၤလီၤကျိၣ်စကိးတကွဲခံကွဲ လီၤ.

၆. တကွဲတကွဲ န့ၣ် မုၢ်ပတံၢ်တြုၣ်ဝဲၣ်လၢပြိခိၣ်အါဘိ ဒီးအလီၤလီၤကျိၣ်အါကျိၣ်ဒီးပစံးလာတကွဲတကွဲလီၤ. တလၢတံၢ်ဝဲၣ်အလီၤလၢပြိခိၣ်တကွဲတကွဲန့ၣ်နထံၣ် ကိးဧါ. တကွဲ, သကွဲ, ကွဲကွဲကွဲ.

ကွဲ

၁. ကွဲ န့ၣ် မုၢ်သဒိၣ်ပြိခိၣ်လၢတလၢမၤသဒိၣ်အုၣ်န့ၣ် ပကိးလၢကွဲလီၤ. ဒီးတုၤသဒိၣ်ပြိခိၣ်န့ၣ်တလၢမၤကဲ ထီၣ်လၢသဒိၣ်အုၣ်ဒီးပစံးလာသဒိၣ်အုၣ်ကွဲလီၤ. ကွဲ န့ၣ်ပြိတုၤပတထံၣ်လၢဘၣ်အမိၢ်ပုၤအကွဲအဂီၤဘၣ်ဒီး တလၢဒီးန့ၣ်လၢလတ်န့ၣ်ပကွဲတုၤအါဒီးပထံၣ်အမိၢ် ပုၤလီၤ. မုၢ်တဘျီခံဘျီသ့ၣ်ပထံၣ်တသ့ဘၣ်.

ကွဲ

၁. ကွဲတလၢ န့ၣ်မုၢ်ကွဲတလီၤအဆိလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်

ကွဲ

ဒီး ကွဲတလီၤန့ၣ်ပစံးလာကွဲတလၢတစုစုလီၤ. လၢ ထီၣ်သီန့ၣ်မၤသးကွဲတလီၤကွဲတလၢလီၤ.

ဆံးမုၢ်ဒ်စုၣ်ကွဲတလၢ
ဆံးဆၣ်ဒ်စုၣ်ကွဲတလၢ
ကွဲတလၢလၢမူအဒု
ကွဲတလၢလၢဟီၣ်အဒု
နီၢ်မိၢ်အိၣ်ဒီးစီၤပူၤစု
စီၤပူၤစုပူၤကိၢ်အဂၤ.

၂. အကွဲ မုၢ်အယုၢ်အဆိလီၤ. ပကတိၤတၢ်တုၤပနီၢ် ပါၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံးလာပကတိၤတၢ်အိၣ်ဒီးအယုၢ် အကွဲလီၤ. ပကတိၤတၢ်အိၣ်ဒီးအယုၢ်အကွဲန့ၣ်မုၢ်ပက တိၤတၢ်ဒီးအဂီၢ်အကျိၢ်န့ၣ်ပစံးလာပကတိၤတၢ်ဒီးအယုၢ် အကွဲလီၤ. ပဒိၣ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအယုၢ်အကွဲဒီး စံၣ်ညီၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဖၣ်လဲၤဆိးကြိကြိတၢ်လၢ ပဒိၣ်န့ၣ် အယုၢ်တအိၣ်အကွဲတအိၣ်ဘၣ်.

၃. အခံကွဲ န့ၣ် ပဘၣ်ကတိၤဒီးအဆိလီၤ. အခိၣ်ယုၢ် အခံကွဲန့ၣ်မုၢ်ပနီၢ်ဟူတၢ်အပရၢလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး ပစံး လၢပနီၢ်ဟူတၢ်အခိၣ်ယုၢ်အခံကွဲလီၤ. သုမုၢ်န့ၣ်ဟူတၢ် အပရၢန့ၣ် ကနၣ်တုၤအခိၣ်ယုၢ်အခံကွဲပစံၣ်တဲၤသ့ လီၤ. ဒီးတၢ်လၢတလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢအခိၣ်တယုၢ်အခံတကွဲဘၣ်လီၤ.

၄. လီၤကွဲလီၤကွဲ န့ၣ်မုၢ်ဂုၢ်မုၢ်ဂုၤ, ပျံၤမုၢ်ဂုၤ, ဖးထီၣ်ဒီး အိၣ်ကွဲအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပစံးလာလီၤကွဲ လီၤကွဲလီၤ. ဂုၢ်တဘိထီၣ်ဒီးလီၤကွဲလီၤကွဲလၢဟီၣ်ခိၣ် အဖိခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာလီၤကွဲကွဲ, ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလာလီၤဝဲလီၤ.

၅. သကွဲ, ဆဲးသကွဲ, ခးသကွဲ, ကွဲသကွဲ, ကိး သကွဲ, တကွဲ, စကွဲ.

ကွဲ

၁. ကွဲ န့ၣ်မုၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်န့ၣ်မၤအဒၢလၢသ့ၣ်အိ ပူၤဒီးအစိအိၣ်ဒ်ကနဲအသးန့ၣ်ပကိးလၢကွဲလီၤ. ဒီးမုၢ် ကွဲနီၢ်နီၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢကွဲနီၢ်တစုစုလီၤ. ဒီးပကိးလၢ ကွဲဒိၣ်တစုစုလီၤ.

၂. ကွဲဟီၣ်ခိၣ် န့ၣ်မုၢ်ကွဲနီၢ်နီၢ်န့ၣ်မၤအပူၤလၢဟီၣ်ခိၣ် ပူၤဒီးပစံးလာကွဲဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢ ကွဲဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ကွဲဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်အါအါဘၣ်.

၃. ကွဲခိၣ်ထံ န့ၣ် မုၢ်ကွဲအဒၢလၢတဒိၣ်လီၤဖိလီၤဘၣ်ဝဲ ဒီးအိၣ်ဝဲထဲအစိန့ၣ်ပစံးလာကွဲခိၣ်ထံလီၤ. ကွဲခိၣ် ထံန့ၣ်အဒိၣ်အဖိတအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲအစိဒီးပကိး လၢကွဲခိၣ်ထံလီၤ.

၄. ကွဲအဒၢ န့ၣ် မုၢ်ကွဲမၤထီၣ်တၢ်လၢကဒိၣ်ကဖိအလီၢ်

ကွဲ

နှုတ်တဘွတ်တဘွတ်ဝါကျိန်ကလင်ဒီး ပစံးလာကွဲအဒါလီ၊ ကွဲနှုတ်ဒိုင်လီဖိလီလာအဒါလီဒီးမာထိုင်အစီလာအဒါလီလီ၊

၅. **ကွဲထိုင်ကနဲထိုင်** နှုတ် မှ်ကွဲနှုတ်သီလာသွတ်အိပူ၊နှုတ် ပစံးလာကွဲထိုင်လီ၊ သွတ်တထံးကွဲထိုင်လာအလီတဒါလံ၊ကွဲအံးမးထိုင်သီလီလဲဉ်၊ အဒါတအိုင်ဒီးဘဉ်၊

၆. **ကွဲဖိ** နှုတ် မှ်စုကိးတဖိယာ်တကလုလီ၊ ဒီးမာအဒါလာသွတ်ထုးဝဉ်ထုးဒီး အဒါနှုတ်ပံဉ်ညိကလင်ဒီးစဲဘူး တာ်နှုတ်ပကိးလာကွဲဖိလီ၊ ဒီးပကိးစုကိးလာကွဲဖိနီလီ၊ဒီးဘဉ်တစုစုပကိးထဲကွဲဖိနီလီ၊ ဘဉ်ဆဉ်အိုင် သာကလုလီ၊ ကွဲဖိအစီပအိုင်ဆါစကိးမးလဲဉ်၊

၇. **ကွဲဖိစကနု** နှုတ်တကလုလီဒီးကွဲဖိနီလီ၊ ဒီး မှ်အမာအဒါလာသွတ်ထုးဒီးအဒါနှုတ်ပံဉ်ညိပဟံးနီဒီး ပမာလာစကနုဒီး ပကိးလာကွဲဖိစကနုလီ၊ ကွဲဖိ၊ ဒီးကွဲဖိနီ၊ဒီးကွဲဖိစကနုနုဒီးသီးသီးလီ၊ ဒီးမှ်တကလုလီလီ၊ ဒီးမာအဒါလာသွတ်အိပူလီ၊

၈. **ကွဲဖိနီ** နှုတ် ဘဉ်တစုစုပကိးလာကွဲဖိကလီလီ၊ဒီး ဘဉ်တစုစုပကိးလာကွဲဖိစကနု၊ဒီး ဘဉ်တစုစုပကိး လာကွဲဖိနီလီ၊ ဒီးအိုင်ပုတဆါဘဉ်၊

၉. **ကွဲဖိကိးယိး** နှုတ် မှ်ကွဲဖိတကလုလီအဒါကိးဒ် ကိးယိးအသီးဒီး ပကိးလာကွဲဖိကိးယိးလီ၊ ကွဲဖိကိး ယိးနှုတ်အမိပုာ်သူတစဲးစဲးဒ်ကိးသူအမိပုာ်အသီးလီ၊ ကွဲဖိကိးယိးနှုတ်အဒါပမာစကနုတသ့ဘဉ်၊အစီတ မံ နှုတ်အိုင်ကွဲဖိစကနုအစီသီးလီ၊ ဒီးအမိပုာ်ထဲမုာ် ဖုံဉ်စီလီ၊

၁၀. **ကွဲဖိဟိုင်** နှုတ် မှ်ကွဲဖိကိးယိးအသီးဒီးနှုတ်အပူ လာဟိုင်ခိုင်ပူဒီးပစံးလာကွဲဖိဟိုင်လီ၊ကွဲဖိဟိုင်နှုတ်အ မိတ်ဘိကိးဒ်ကိးယိးအသီးလီ၊ ဒီးအစီအိုင်စုကိးလီ၊

၁၁. **ကွဲကိ** နှုတ် မှ်တဖိယာ်တကလုလီအိုင်လာဟိုင်ခိုင် ပူအမိပုာ်ပြီကဒ်ဒီးအယိးဒု ကွဲလာအဝါနှုတ်ပကိး လာကွဲကိလီ၊ ဒီးအစီတအိုင်ဘဉ်၊ဒီးမာအပူလာဟိုင် ခိုင်ဒီးဆိုင်ထိုင်အဝံဒ်တါအသီးဒီး အိုင်တါဆါသစါက လင်ဒ်တါအိုင်ပုာ်အသီးဒီးပကိးလာကွဲကိလီ၊ ကွဲကိ မာအပူလာဘုအခိုင်ထံးအါအါကလင်ဒီးပမှ်ကူးဘုဒီး ပကပာ်မှ်ထိုင်နှုတ်ဒီး ကွဲကိနှုတ်မီးပုာ်၊ အိုင်လာပလီ၊ အိုင်ပကပာ်ကဝါနှုတ်ပမှ်မာဘဉ်တါဒီးအိုင်ပုာ်ဆါသစါ ကလင်ဒ်တါအိုင်ပုာ်အသီးလီ၊ ပကူးဘုဒီးကွဲကိမီး ပုာ်တမုာ်ဘဉ်၊

၁၂. **ကွဲကိနီ** နှုတ် အမိပုာ်ပြီထဲသီးဒီးပအူးတဖျဉ်ဒီး အိုင်အပူလာနုာ်သိဘိအအိပူဒီးအစီအိုင်ဒ်ကဒ်အသီး ဒီးအစီနှုတ်ဆိုင်တနီဖိနီပအိုင်ဆါဒီးပကိးလာကွဲကိ နီလီ၊

ကွဲ

၁၃. **ကွဲကိဘိ** နှုတ်အမိပုာ်ဒိုင်ထဲသီးဒီးကနဲအမိပုာ်ဒီး နှုတ်အပူလာဟိုင်ခိုင်ခိုင်ဒီးအကျိဒီး အမိပုာ်ဘိကိကလင် ဒီးပကိးလာကွဲကိဘိလီ၊ ကွဲကိဘိနှုတ်တုာ်အမာအပူ ဒီးဘူးဒီးတါကစုလီလံလီ၊ မှ်မာအပူနှုတ်မာဝဲလာ ဟိုင်ခိုင်ကျိဒီးမဲးတဖဉ်နှုတ်ဒီးမာအပူလီ၊

၁၄. **ကွဲကလ** နှုတ် မှ်ပုာ်ကညီအလုာ်အလံာ်တမံလာ မှ်မာတကဲဒီးစံးဝဲလာအကလဟးနှုတ်ဟံးနီဆီမှ်ဂုာ်၊ မုာ်ယိးမှ်ဂုာ်၊ဒီး ကိးကွဲဝဲအကလနှုတ်ပစံးလာပကွဲပ ကလလီ၊ ပုာ်ကညီယုာ်ဝဲကွဲကလနှုတ်မှ်ကိးကွဲအ ကလလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာပကွဲကုပကလဒီး ဘဉ်တစုစုပစံးလာယုာ်ဝဲကွဲကလလီ၊

၁၅. **ကွဲလဲ** နှုတ် မှ်ပုာ်ကညီကွဲကွဲအကလနှုတ်ပုာ်မိဉ် လဲဉ်ဖိစံးလာကွဲလဲ၊ဒီး ဘဉ်တစုစုစံးဝဲလာတာ်ကွဲလဲ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုစံးလာယုာ်တာ်ကွဲတာ်လီ၊ ပုာ်သူခိုင်ဖိတ ဖဉ်နှုတ်မှ်ဆါထိုင်ဒီးကွဲလဲတာ်၊ယုာ်တာ်ကွဲတာ်၊မာတာ်ကွဲ လဲလီ၊

၁၆. **ကွဲတဖျဉ်** နှုတ် မှ်နီတကလုလီ၊ဘဉ်ဆဉ်စတထိုင် ဘဉ်နီတစုဘဉ်၊စနီဟူထဲအမံးစီလီ၊

၁၇. **တာ်ကွဲ** မှ်တာ်ယံအဆီလီ၊ ဆီယံနှုတ်ပစံးလာတာ် ယံတာ်ကွဲတစုလီ၊ ဒီးထီရီတာ်ယံလာအလီလဲလဲနှုတ် ပစံးလာတာ်ယံတာ်ကွဲလဲလီလီ၊

၁၈. **နီကွဲအိုင်** နှုတ် မှ်တကကိုင်သံနှုတ်ပုာ်မိဉ်လဲဉ်ဖိကိး လာနီကွဲအိုင်လီ၊ ဒီးပိုကိးစကိးလာနီကွဲအိုင်လီ၊

၁၉. **ဒီးကွဲ** နှုတ်မှ်ပလိာ်ကွဲနှုတ်ပုာ်မိဉ်လဲဉ်ဖိစံးလာဒီး ကွဲလီ၊ ပမာလိာ်ကွဲတာ်လာတကိုင်တသိုင်ဘဉ်တာ်နှုတ် ပုာ်မိဉ်လဲဉ်ဖိစံးလာပမာဒီးကွဲတာ်လီ၊ ပုာ်တဂါမာဒီး ကွဲဟိုင်ဖိစီတဖျဉ်၊

၂၀. **လိာ်ကွဲ** နှုတ် မှ်ပယုာ်ဒီးမှ်ဂုာ်၊ ပမာဒီးဟိုင်ဖိမှ်ဂုာ်၊ ပကွဲဒီးတာ်မှ်ဂုာ်၊ပဟံးဒီးတာ်မှ်ဂုာ်၊ပစံးလာပလိာ်ကွဲ လီ၊ လိာ်ကွဲတာ်ဒ်နှုတ်တဂုာ်၊ပုာ်တဂါထုလိာ်ကွဲဒီးကုဖိ တဒုတကိုင်တသိုင်တာ်နီတမံဘဉ်၊

၂၁. **မာဒီးကွဲအသး** နှုတ် မှ်ပုာ်ကညီပိတ်ကလိာ်အသး ကျမာအသးဒီးပစံးလာမာဒီးကွဲအသးလီ၊ ဒီးမှ်ပုာ် မိဉ်လဲဉ်ဖိအကလုလီ၊ ပုာ်မာဒီးကွဲအသးနှုတ်စံးလီ၊ အသးလာဘိသအိုင်မာပျံပုာ်ဖိဒ်ဖိသိုင်တဖဉ်နှုတ်မှ်မာ ဒီးကွဲအသးလီ၊ ပုာ်တဂါမာဒီးကွဲအသးဒီးဖိဒ်ဖိသိုင် ပျံနးကါ၊

၂၂. **ဂါကွဲ** နှုတ်မှ်တာ်ဒီးဘဉ်လာအတကဝါဘဉ်နှုတ်ပ စံးလာဂါကွဲလီ၊ သုဉ်လုာ်မှ်ဂုာ်၊လိခိမှ်ဂုာ်၊ချးကုမှ် ဂုာ်၊ မှ်တကဝါဘဉ်၊ မှ်တထီဘဉ်နှုတ်ပစံးလာဂါကွဲလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကယွဲလီ၊ ပုာ်ကညီအ မာပျံထီနှုတ်ပစံးလာအမာဂါကွဲလီ၊ --ကယွဲ ၄

ကွဲး

၂၃. သက်သကွဲး,သက်ခံသကွဲး,သကွဲး,သကွဲးသး,သဘသကွဲး,တဘတကွဲး,စကွဲး.

၂၄. ကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးနှိုလိာ်အသးနှိုပစံးလာကွဲး နှိုလိာ်. ပုဂံကီးလဲကွဲးနှိုအဂီမိာ်ဒီးအဂီမိာ်ဟဲဆူအ အိာ်လိာ်. စီယိသးမာအပုဂံကီးကွဲးနှိုအပာ်ဒီးအ ပုဂံကီးအဖဲအမဲအဖဲအလံးဒီး အဆာ်ဖိကိာ်ဖိနှို မှုပုဂံကီးနှိုလိာ်.

ကွဲး

၁. ကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးအိာ်လဲကွဲးတကလုာ်အကုမာ သးကကးဒီးအကုကနူအိာ်ဒီးအဆုာ်ဒီး အမဲနှို စူဒ်တဆုာ်အသးဒီး ပကီးလာကွဲးလိာ်. ကွဲးနှိုအိာ် လာပိာ်လဲကွဲးအကွဲးလိာ်. ဒီးအိာ်ဒီးမိာ်ခဲဘုာ်ခဲဘုာ် လိာ်. ဒီးနီစုညါခဲခဲလိာ်.

၂. ကွဲးလိာ်ခဲကပု တကလုာ်လိာ်. ဒီးကမုာ်ကံပု မိာ်လဲကွဲးဖိစံးလိာ်. ဒီးပုဂံကီးဖိစံးလာခဲကပုဘိ လိာ်.

၃. ကွဲးမိာ်ဘိ နှင့် မှုပုဂံကီးတကလုာ်လိာ်. ဒီးအိာ်ဒီးအယိာ်ဒီးထီပာ်စုမိာ်ခဲဘုာ်ခဲဘုာ်လိာ်. ဒီးဘုာ်တစုပစံးလာတကွဲးမိာ်ဘိလိာ်. ဒီးအိာ်ဒီးအဂီ ဒီးအလိာ်လိာ်.

၄. ကွဲးမိာ်ဘိအဂီ နှင့်ဂီဒီးဘုာ်ညါဒီးပစံးလာကွဲးမိာ် ဘိ အဂီလိာ်.

၅. ကွဲးမိာ်ဘိအလိာ် နှင့်လိာ်ယုာ်ကလံာ်ဒီးဘုာ်ညါလိာ်. ဒီး ပကီးလာကွဲးမိာ်ဘိအလိာ်လိာ်.

၆. ထီကွဲးမိာ် နှင့် မှုပုဂံကီးတကလုာ်လိာ်. အပုဂံကီးအိာ် လာပိာ်ခဲဘုာ်ခဲဘုာ်လိာ်. အမိာ်ပုဂံကီးအယိာ်ဒီးစုတလုာ်ဖိ နဲကံာ်ခဲဘုာ်ခဲဘုာ်လိာ်. ဒီးဘုာ်တစုပစံး လာထီခဲဘုာ်ခဲဘုာ်လိာ်. ထီကွဲးမိာ်အုာ်ပုဂံကီး.

၇. လံာ်ကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးမိာ်လဲကွဲးအကလုာ်ကံပု, ပုဂံကီးဖိစံးဘုာ်ဘုာ်,ပုဂံကီးဖိစံးလဲကွဲးလံာ်သ မဲဒီးယုာ်စဲဘုာ်လိာ်.ဒီးမုာ်အကိးပိာ်ထွဲတလုာ်အခဲလိာ်.

၈. တကကွဲး,ခဲကကွဲး,တပကွဲး,စကွဲး,သကွဲးထီအခဲ.

ကွဲး

၁. ကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးအဆိ,ကွဲးပုဂံကီးပုဂံကီးကစာ်ခိာ် ထံးတံာ်တြိပုလိာ်. တလုာ်လိာ်လုာ်ဆူကွဲးပုဂံကီး ပု နှိုဒီး လာ်လိာ်တလုာ်လိာ်. ကွဲးပုဂံကီးပုဂံကီးပုဂံကီး ကာ. ဒီးနီဒီးကွဲးအဆိမုာ်နီဒီးကွဲး,နီဒီးကွဲးနီဒီး ကွဲးနှိုမုာ်တလုာ်ပစံးအိာ်မုာ်နှိုပကီးဒီး အဆိလာနီ ဒီးကွဲးနီဒီးကွဲးလိာ်.

၂. ကွဲးကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးဆုဖိယုာ်ထီပာ်သိာ်နှိုပစံး လာသိာ်ကွဲးကွဲးလိာ်. ဒီးပစံးလာသိာ်ကွဲးကွဲးလိာ်. ပု

ကွဲး

တကဖိယုာ်တဘုာ်သိာ်မးကွဲးကွဲးလိာ်. ဒီးပုဂံကီးနီ နီလဲကွဲးကွဲးလိာ်.

၃. သကွဲး,တကွဲး,စကွဲး,လိာ်သကွဲး--ကလိး ၄

၄. ကွဲးကွဲးကွဲးကွဲး.

၅. ထီခဲကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးတကလုာ်လိာ်. ပုဂံကီးနီလဲကွဲး လာထီခဲကွဲး,ဒီး ပုဂံကီးနီကီးလာထီခဲကွဲး ကွဲးလိာ်. ဒီးပကီးလာထီခဲကွဲးနှိုအိာ်တကွဲးလိာ်.

၁. ကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးတံာ်ဒီးအဂီအိာ်ထီခဲကံာ်ယုာ်စီ မှုဘု,ကုာ်ကံာ်ကွဲးကွဲးနှိုပစံးလာပကွဲးတံာ်လိာ်. ပု တကကွဲးမနုကံာ်ယုာ်တံာ်နှိုလဲကွဲး.

၂. ကွဲးလံာ် နှင့် မှုပုဂံကီးထီတံာ်လာထီခဲဒီး က သံာ်ထီခဲကကဲထီခဲလာလံာ်အမဲရံာ်ဒီး ပစံးလာ ပကွဲးလံာ်လိာ်. ပကွဲးလံာ်နှိုပတံာ်ဆဲးတြိလာထီခဲဒီး အခိာ်နှိုပမာဒီးကသံာ်ထီခဲသိာ်ကွဲးကွဲးလိာ်.

၃. ကွဲးကသံာ်ထီ နှင့် မှုပုဂံကီးထီခဲဒီးအခိာ်ဒီးကသံာ် ထီခဲပကွဲးလံာ်နှို ပစံးလာပကွဲးကသံာ်ထီခဲလိာ်. စက သံာ်ထီခဲတပုဂံကီး,နသိကကွဲးစကသံာ်ထီခဲ. ကွဲး စကသံာ်ထီခဲတပုဂံကီး,စကသံာ်ထီခဲကလံာ်.

၄. ကွဲးပနီာ် နှင့် မှုပုဂံကီးတံာ်သုာ်တဖုာ်နှိုဒ်ပသု တသးပုဂံကီးတပုဂံကီး ဒီးပကွဲးလိာ်လာလံာ်ပုဂံကီးပစံးလာပ ကွဲးပနီာ်လိာ်. ပုဂံကီးအမဲလဲကွဲးဒ်ပသုတသးပုဂံကီးတ ပုဂံကီးကွဲးပနီာ်အမဲတကွဲး.

၅. ကွဲးဟ် နှင့် မှုပုဂံကီးတံာ်လာပသုာ်ညါနီဟူဘုာ်နှို ဒီး ပဂံကီးပနီာ်ဒ်ပုဂံကီးကနီဟူကသုာ်ညါစုာ်ကီးဒီးပ ကွဲးလိာ်လာလံာ်ပုဂံကီးပစံးလာပကွဲးဟ်လိာ်. ဝဲကွဲးဟ် တံာ်နှိုမုာ်အကွဲးကစာ်ယုာ်အကလုာ်အကထိလာအနီ ဟူခဲလိာ်.

၆. ကွဲးလံာ်သု နှင့် မှုပုဂံကီးညါလာကွဲးလံာ်အဖျာ်ထဲ သိးဒီး ဖိးဝဲစာ်ဆဲပံာ်ကလံာ်ဒီးပစံးလာအကွဲးလံာ်သု လိာ်. ပုဂံကီးကွဲးလံာ်သုဒီးကွဲးလံာ်အဖျာ်ထဲသိးဖိးမး ကကံာ်လိာ်.

၇. ကွဲးကဝိကွဲးကတ နှင့် မှုပုဂံကီးတံာ်သုာ်ဒီးပ ကွဲးနီအပုဂံကီးအခိာ်နှိုပစံးလာပကွဲးကဝိလိာ်. ဒီး ပတံာ်ကဝိတံာ်လာထုာ်ဒ်ဝဲအဖျာ်အသိးနှိုပစံးလာ ပကွဲးကဝိစုာ်ကီးလိာ်. --ကဝိ ၁၃

၈. ကွဲးလိအစု နှင့် မှုပုဂံကီးလံာ်တသုဒီးဘုာ်တ ဖုာ်နှိုကွဲးတံာ်ဒ်အစုကညီနီဒီးကွဲးစားကွဲးတံာ်နှိုပစံး လာကွဲးလိအစုလိာ်.

၉. ကွဲးဆဲလံာ် နှင့် မှုပုဂံကီးလံာ်အဖျာ်တပုဂံကီးဘုာ်ဒီး ပကွဲးတ လိာ်ဆူအဂံကီးပစံးလာပကွဲးဆဲလိာ်. လံာ်အဖျာ် တပုဂံကီး,ကွဲးဆဲကွဲးတကွဲး.

၁၀. ကွဲးကွဲး နှင့် မှုပုဂံကီးယုာ်ဝဲဒ်သုာ်လဲကွဲးမုာ်ပုဂံကီး.

ကို

တၢ်ကူတၢ်သးလၢအဘူမၢ်ဂ့ၤယၢ်ဝဲသီၣ်ကွဲးကွဲးလီၤ. ဇီးသ့ၣ်န့ၣ်သလဲၤသီၣ်ဝဲကွဲးကွဲးလီၤ. ယၢ်လၢန့ၣ်ပိၢ်ဖး ဇီးယၢ်သီၣ်ဝဲကွဲးကွဲးလီၤ.

၁၁. **ကွဲးကျိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဒိတြိးဒီးပကျိးလီၤသကျိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပကွဲးကျိးလီၤ. ပမၤဒိအတြိးန့ၣ် ပကွဲးလီၤ ဆၢၣ်န့ၢ်အပူၤလၢပကၢ်ဖျါန့ၣ်ဒိအကနၣ်လီၤ. ကွဲးကျိး တဲကျိး.

၁၂. **ကွဲးတံမုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဒိအခိၣ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဒီး မၤအသးန့ၣ်တဘိတဘိဒီးပစံးလၢကွဲးတံမုၢ်လီၤ.

၁၃. **ဆဲးကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဒိအခိၣ်န့ၣ်ပကွဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ. ဇီး ပစံးလၢဆဲးကွဲးကလၢလီၤ. ပုၤတဂၤအမဲၢ်ဆဲးကွဲး ကလၢ.

၁၄. **ထံကွဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒၢၣ်ထံပုၤသပၤကိးဖျါၣ်ဒီးပစံး လၢထံကွဲးလီၤ. နဒၢၣ်ထံကွဲးလံကိးဖျါၣ်ဒီးလံခါ. စ ဒၢၣ်ထံကွဲးလံကိးဖျါၣ်ဒီးလံ.

၁၅. **နံၤကွဲးကွဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိသၣ်ဆဲးတဖၣ်န့ၣ်နံၤဒီးအထါ ခိၣ်ဆဲးထီၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢနံၤကွဲးကွဲးလီၤ. ဖိသၣ် အိၣ်ဖျါသီၣ်န့ၣ်တုၤယၢ်တလါခံလါဒီးထီၣ်ပမဲၢ်ဒီးနံၤကွဲး ကွဲး. ပုၤတဂၤထီၣ်ပုၤဒီးနံၤသကွဲးကလၢလီၤ.

ကွဲၣ်

၁. **ကွဲၣ်နံၣ်ကွဲၣ်နံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဒံသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ရီၤတၢ်သၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ,အသၣ်မ့ၢ်တဂ့ၤ,ဘၣ်စ့ၤကံၢ်စ့ၤကူး,ကွဲၣ်ကူၤကွဲၣ် ကျါဒီးပစံးလၢကွဲၣ်နံၣ်ကွဲၣ်နံၣ်လီၤ. ဇီးဘၣ်တစုပစံး လၢကွဲၣ်နံၣ်လီၤ. ဒံတမ့ၢ်အသၣ်ကွဲၣ်နံၣ်ကွဲၣ်နံၣ်,အသၣ် တဂ့ၤဘၣ်,ကွဲၣ်နံၣ်ဒီး ကွဲၣ်နံၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ.

၂. **ကွဲၣ်ကံၢ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဘိးကွဲၣ်အသးခံပနၢ်သၢ ပနၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကွဲၣ်ကံၢ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်တဘိစ့ၤမး ကွဲၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်လီၤ.

၃. **အကၣ်အကွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တလၢပစံးတၢ်လၢတၢ် ပလိၢ်ပဒိန့ၣ်ဒီးပုၤကညိကိးပိၢ်ထွဲအခံလၢအကၣ်အ ကွဲၣ်လီၤ. ဇီးအကၣ်အကွဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်ကသီလၢ မျိၣ်တထီၣ်သံးန့ၣ်တထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄. **ကွဲၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်ကွဲၣ်**.

ကွဲၤ

၁. **ကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကဆိမဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပနၢ်န့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ခိၣ်န့ၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤကဆုၣ်ဒၣ်ဒီး ပမၤထီၣ်ဒီးအပျၤဒီးပအူ သီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလၢဒီးပစံးလၢကွဲၤလီၤ. ဇီးဘၣ်တစုပ မၤလၢသ့ၣ်,ဇီးဘၣ်တစုပမၤလၢကဆိမဲ,ဇီးဘၣ်တစု

ကို

စုပမၤလၢပနၢ်န့ၢ်,ဇီးဘၣ်တစုစုပမၤလၢထီၣ်ခိၣ်န့ၢ် လီၤ. ဇီးပုၤကညိမ့ၢ်လဲၤဆိၣ်လိၢ်ပျိၣ်လိၢ်အသးဒီး အူဝဲ လီၤ. ဇီးပကိးဒီးအဆိလၢကွဲၤထူၤစိၤကွဲၤစိၤလီၤ. ဇီးဘၣ် တစုစုပကိးလၢကွဲၤအူၤလီၤ.

၂. **အူကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထိးထီၣ်ကွဲၤအပူၤလၢပထါခိၣ်ဒီး ပအူသဖိုတုၤအသီၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢပအူကွဲၤလီၤ. ကွဲၤတဖျါၣ်စအူတသီၣ်မးလဲၣ်, ကမ့ၢ်ကံၢ်နအူတၢ်တ ဆူၣ်ဘၣ်သၢ.

၃. **ညၣ်အကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်လၢညၣ်အဟၢၤပုၤဒ် အသလိအသိးဒီးမၤသးကဖိလိၣ်ကလံၤဆိၣ်လၢအဆိ ပုၤအသိးဒီးပစံးလၢညၣ်အကွဲၤလီၤ. ညၣ်အကွဲၤန့ၣ်မၤ သးဒ်ညၣ်ကဖုအသိးန့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒီး တၢ်တအိၣ်လၢအ ပုၤနီတမံၤဘၣ်.

၄. **ထီၣ်စံၣ်ကွဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်တကလုာ်သူဒီးအမဲၢ်ဖးဒုန့ၣ် ပစံးလၢထီၣ်စံၣ်ကွဲၤလီၤ. ဇီးပုၤသီၣ်ဝဲစံၣ်ကွဲၤစံ ကွဲၤဒီး ပကိးလၢထီၣ်စံၣ်ကွဲၤ,ဇီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢ ထီၣ် စံကွဲၤလီၤ. ထီၣ်စံၣ်ကွဲၤန့ၣ်အမိၢ်ပုၤထီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်, ဒိၣ် န့ၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်လီၤ. ထီၣ်စံၣ်ကွဲၤန့ၣ်ကမဲၤသီၣ်စံကွဲၤ စံကွဲၤဒ်န့ၣ်လီၤ.

၅. **သကွဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ဆၣ်ဆၢဒီးပ ကိးလၢသကွဲၤလီၤ. သကွဲၤန့ၣ်အသၣ်ထဲစုဆၣ်,ထဲစု မ့ၢ် ဒိၣ်ဒီး ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢအထံးအိၣ်လၢပုၤလံၤကျိၣ်ကစၢ်က လိလီၤ. ဇီးအိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. သကွဲၤယုၢ်အုၣ်တကလုာ် စကိးလီၤ. ဇီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢတကွဲၤ,ဇီးစကွဲၤလီၤ.

၆. **သကီၤကွဲၤ** သကီၤတကလုာ်အသၣ်ထီၣ်ဒီးကွဲၤကွဲၤ အသိးဒီးပကိးလၢသကီၤကွဲၤလီၤ. သကီၤကွဲၤန့ၣ်အ သၣ်ဖးထီၣ်ဒီးပကိးလၢသကီၤကွဲၤလီၤ.

၇. **သကွဲၤ,သကွဲၤယုၢ်အိၣ်,တကွဲၤ,စကွဲၤ,ပကွဲၤ,တၢ် ကွဲၤ.**

ကို

၁. **ကို** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပလိၢ်လၢအဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ,အဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဇီးပ စံးလၢအကိုလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်အမဲၢ်ကိုတတိၤတတိၤလၢ အဝါလီၤ. ဖျါတဘျီအယီၢ်ဒုကိုလၢအဘိ.

၂. **ကိုပုၤ** န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ကမ့ၢ်ကံၢ်ပုၤမိၣ်လမ့ၢ် ဖိကိးဝဲသၢၣ်.

၃. **ကိုဆု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိပိၢ်မ့ၢ်တဖၣ်ဆးတရံးထီၣ် အဆုခိၣ်ထံးလၢတၢ်ဂီၤဝးတရံးဒီးပစံးလၢကိုဆုခိၣ်ထံး လီၤ. ပုၤတဂၤဆးဆုတဘျီကိုဝဲလၢသးကလးဒီးဘၣ် ညါလီၤ.

၄. **ခိၣ်ကို** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတဖၣ်န့ၣ်အခိၣ်ပလိၢ်လၢအဝါဒီး ပစံးလၢအခိၣ်ကိုလီၤ. ဂ့ၢ်တဘိအခိၣ်ကိုလၢအဝါလီၤ.

ကို

၅. **ခိကို** နှင့်စတသုညါဘဉ်.ကမ္မာကံပုမိဉ်လမ္ဘဉ်
ဖိအကလုာ်သါ.
၆. **ဟ်ကို** နှင့် မှ်တကံတုဉ်ကံတုဉ်ကျိတဖဉ်နှဉ်ပစံးလၢ
ဟ်ကိုလီၤ. ဒီးတကံတုဉ်လၢအဝါဒီးအဘိလၢအဒိဉ်တုဉ်
ဒိဉ်ယီၤနှဉ်လီၤ. လီၤကွၢ်လီၤကို.
၇. **တံကို** နှင့် မှ်ဆဉ်ဖိကိဉ်ဖိတကလုဉ်နှဉ်မၤသး
ဒ်တဒိဉ်ခိဉ်အသိးဒီးဆံးနှဉ်တဒိဉ်ခိဉ်တကုဉ်. ဒီးအဖံး
ဒီးအဆူဉ်နှဉ်မၤသးဒ်ကဝါအသိးတစံးဒီးပကိးလၢ
တံကိုလီၤ. ဒီးအတမျီၤအိဉ်ဒ်ကဆိအသိးတစံး
ညါလီၤ.
၈. **ခံဆဲးကို** နှင့် မှ်တလၢတဖဉ်နှဉ်ပစံးလၢခံဆဲးကို
လီၤ. ပုၤကညိလၢပုၤလၢကျါပျံၤတလၢဒီးကတိၤတံ
စံးဝဲဒဉ်.တံလၢပုၤခိဉ်တရံးအခံဆဲးကိုနှဉ် မှ်ပုၤအအါ
ဒီးမၤသံပုၤကညိအသးလီၤ. စံးဝဲဒဉ်.တံလၢပုၤကညိ
အိဉ်လၢပုၤလၢကျါလၢအဆါတဖဉ်နှဉ်ပျံၤတလၢနးနှဉ်
ဒီးအပျံၤဘိဉ်သအိဉ်ဒီးဒီး ယီၤဒီးတလၢန့ဉ်ဆဲးယီၤဒီး
အယီၤဒီးမၤသးဒ်အကိုအသိးဒီး ဆူအခံတကုဉ်နှဉ်သူ
လၢယီၤသူဒီးဆူအသအိဉ်တသူဘဉ်ဒီးပုၤပုၤလၢကျါဖိ
စံးလၢပုၤခံဆဲးကို.ဒီးယီၤနှဉ် စံးဝဲလၢပုၤအခိဉ်တရံးဒီး
မှ်ယီၤနှဉ်လူၤတရံးအခိဉ်ဒီးစံးဝဲလၢပုၤခိဉ်တရံးလီၤ.
ပုၤအိဉ်လၢပုၤလၢပုၤတဖဉ် ထဲပုၤခိဉ်တရံးပုၤခံဆဲးကိုနှဉ်
မှ်ဖိဉ်နှဉ်ပုၤဒီး ကမၤသံပုၤ, ကမၤအၢပုၤလီၤ. ပသး
ပုၤလၢတတုဉ်ဘဉ်ပဒိဉ်အကါတဖဉ်စံးဝဲဒဉ်.
၉. **ထိဉ်ကိုကိ** နှင့်မှ်ထိဉ်ဖးဒိဉ်တကလုဉ်အကိဉ်ဝါဝး
တရံးဒီးပကိးလၢထိဉ်ကိုကိလီၤ. ထိဉ်ကိုကိနှဉ်
ထဲထိဉ်ပုၤတဘုဉ်ဒီးလၢတစံးဒီးအကိဉ်ထိဉ်ဒီးအခိဉ်
ထိဉ်နှဉ်ဒီးအကိဉ်ကိုလၢအဝါလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုဉ်ပစံး
လၢထိဉ်ခိဉ်ကိုကိလီၤ.
၁၀. **တကို,သကို,တကိုခံကို** နှင့်မှ်ပုၤကညိကျိဆုခိဉ်
ထံးတတိၤခံတိၤဒီးပစံးလၢတကိုခံကိုလီၤ.
၁၁. **တံကို** မှ်တံတုဉ်အဆိလီၤ. ပတံတရံးပစုဒီး
ထုဉ်ဝးတရံးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတံတုဉ်တံကိုလီၤ.
၁၂. **လီၤကို** မှ်လီၤကွၢ်အဆိ,မံထံပုဉ်လီၤကွၢ်လီၤကို.
၁၃. **ကို** နှင့် မှ်ကိုတကလုဉ်လၢစဲဘုးတံတံလၢအ
ကိုပုၤနီးတံဒီးအမိဉ်ပုၤဒီးပကိးလၢကိုလီၤ. ဒီးတနီၤ
နီၤမှ်ပုၤကညိမၤဝဲလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤမှ်ကဲထိဉ်ယုဉ်ဒီးအ
မိဉ်ပုၤလီၤ. တံလၢကိုတကလုဉ်နှဉ်အမိဉ်ပုၤမှ်တအိဉ်
ဘဉ်လၢအကိုပုၤနှဉ်ကိုတသုဘဉ်လီၤ. ဒီးမှ်ကိုထိဉ်အ
သးလၢအမိဉ်ပုၤအလီၤဒီးကိုသုဝဲလီၤ.

ကို

ကို

၁. **ကို** နှင့် မှ်ပစံးညိဉ်တံတိ.ပလူၤတံတိ.ဒီးတံ
ကဘျးကဘျဉ်တဖဉ်နှဉ် ဒ်ကကဲလၢတံတိတံလီၤဒီး
ပစံးလၢကိုလီၤ. တံလၢကိုနှဉ်မှ်တံတိ ဒီးဘဉ်တစုဉ်
ပစံးလၢဘၢဇိၤကိုဇိၤလီၤ. ဆဲးဆူဉ်မၤဘၢနှဉ်ပုၤလၢ
အမၤကမဉ်တံလၢအစၢ်အယီၤ, ဆဉ်ပဖိသိးပမၤထီ
လိဉ်တနးလိဉ်, ဝဲလိဉ်ကျိလိဉ်တဖဉ်နှဉ်မှ်လိဉ်လိဉ်မၤ
လိဉ်အသးဒီးပစံးလၢဆဲးဆူဉ်မၤဘၢလီၤ. ဒီးပဒိဉ်ပပုၤ
မှ်စံးညိဉ် ဒီးပစံးလၢစံးညိဉ်ဆူဉ်စံးညိဉ်ဘၢစုဉ်ကိး
လီၤ. ဘၢသံနှဉ် မှ်ပုၤလၢမၤသံပုၤ ကညိအသးနှဉ်ပစံး
လၢဘၢသံလီၤ. ပုၤမၤဘၢသံတဖဉ်နှဉ်မှ်ပုၤမၤသံပုၤက
ညိအသးလီၤ. ဒီးပဒိဉ်မှ်စံးညိဉ်ဒီးပစံးလၢပဒိဉ်စံး
ညိဉ်ဘၢသံလီၤ. ပသးပုၤတဖဉ်နှဉ်စံးညိဉ်ဘၢသံတပ
ဘဉ်, ဘၢဝဲအံၤပစံးလၢကိုတစုဉ်.
၂. **လိကို** နှင့် မှ်ပုၤဂၤမၤကမဉ်ပုၤတမံၤမံၤဒီးပလဲၤ
ဆိုးလၢပဒိဉ်ဒီး ပကတိၤလိဉ်ပသးဒီးပုၤလၢအမၤကမဉ်
ပုၤနှဉ်လၢပဒိဉ်အမဉ် ညါဒီးပစံးလၢပလိဉ်ကိုလီၤ. တံ
လၢပလိဉ်ကိုနှဉ်မၤသးဒ်ပမၤဘိမၤလီၤထီဉ်ကုၤပုၤ
ဂၤလၢအဆူဉ်အသိးလီၤ.
၃. **မၤဘဉ်ပုၤဂၤအကို** နှင့် မှ်ပမၤကမဉ်ဘဉ်ပုၤ
ဂၤတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပမၤဘဉ်ပုၤဂၤအကိုလီၤ. ပမှ်
မၤဘဉ်ပုၤဂၤအကိုဒီးဒ်ပတံၤသြူးတံကမဉ်ကအိဉ်ပျါ
ဒီးပကစံးတံလၢအတိအလီၤဒီးပုၤဂၤလဲၤဆိုးပုၤလၢပ
ဒိဉ်နှဉ်မှ်ပမၤဘဉ်ပုၤဂၤအကိုလီၤ. ဒီးပုၤလၢပမၤက
မဉ်အီၤနှဉ်ကဲဝဲလၢပုၤတိဒီးပဝဲပကဲလၢပုၤဘျဉ်လီၤ.
ပုၤဂၤအကိုနှဉ်မှ်ပုၤဂၤအတံတိတံလီၤလီၤ. ဒီးပ
မှ်မၤကမဉ်အီၤဒီးသိဉ်ယိဉ်ပုၤလၢတံတိတံလီၤဒီးပစံး
လၢပမၤဘဉ်ပုၤဂၤအကိုလီၤ. သုအိဉ်နှဉ်လဲၤမၤဘဉ်
ပုၤဂၤအကိုတဂ့ၤ, ပုၤဂၤကလိဉ်ဘဉ်ဖုးနၢလၢကိုဘဉ်
ဖုးနဲဉ်.
၄. **စံးညိဉ်ကို** နှင့် မှ်ပဒိဉ်တဖဉ်နှဉ် ပုၤဂၤမှ်မၤက
မဉ်လိဉ်အသးဒီးပဒိဉ်သမံသမိးနီၤဖးဝဲဒီးပစံးလၢ
လၢပုၤဂၤမၤကမဉ်အီၤတဂၤနှဉ်အသးကမုဉ်ဒီးပဒိဉ်မၤ
ပုၤလၢမၤကမဉ်တံတဂၤနှဉ်လိးစုဒီးပစံးလၢပဒိဉ်စံး
ညိဉ်ကိုလီၤ. ပဒိဉ်စံးညိဉ်ကိုနှဉ်မှ်ပဒိဉ်သိဉ်ယိဉ်
ပုၤအၢပုၤသိဉ်ကတိကလိထီဉ်ကုၤဒီး ပစံးလၢပဒိဉ်စံး
ညိဉ်ကိုလီၤ. ပဒိဉ်စံးညိဉ်ကိုနှဉ်မှ်ပဒိဉ်စံးညိဉ်တံ
ပုၤအၢပုၤသိဉ်ပုၤတတိတံလီၤဘဉ်တဖဉ်နှဉ်ဒ်ကတိကလိ
ထီဉ်ကုၤဒီးပစံးလၢပဒိဉ်စံးညိဉ်ကိုလီၤ.
၅. **ပုၤစံးညိဉ်ကိုအခိဉ်တဖဉ်** နှင့် မှ်ပဒိဉ်မိုးဝိဉ်,ဒီး
စံးကံ,ဒီးကိၤခွဲးသကိၤအခိဉ်တဖဉ်နှဉ် ပစံးလၢပုၤစံး
ညိဉ်ကိုအခိဉ်လီၤ. တံလၢပုၤတဖဉ်နှဉ်တံၤသြူးတံ
ကမဉ်မှ်အိဉ်ဒီးစံးညိဉ်ပိညိဉ်ဝဲဒီးဘိးဘဉ်ယဉ်လီၤဝဲဒီး

ကွို

ပစံးလာပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်လီၤ. ပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ် မှ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်တသ့ဘဉ်. ပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်တတိတတြာ်ဘဉ်တဖဉ်န့ၣ်ပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်တစံးဘဉ်ကဒဲကဒဲကမၤသံလိာ်အသးဒီး တၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤက အိဉ်ထီၣ်ပဲလၢဟီၣ်ခိဉ်ချၢတုၤပအိဉ်တသ့ဘဉ်လီၤ. ပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်န့ၣ်မၤအကလိထဲအစံးညိဉ်ကွို န့ၣ်ဒီးလီၤ.

၆. **ယဲၤကွိုယဲၤထွဲ** န့ၣ် မှ်ပဒိဉ်စံးညိဉ်ကွိုဒီးသမံသ မိးတၢ်,သံကွၢ်သံဒီးတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢအခိဉ်ထံးတုၤ အကတၢ်န့ၣ်ပစံးလာအယဲၤကွိုယဲၤထွဲလီၤ. ဒီးမှ်ပသး ပုၤလၢပုၤစံးညိဉ်ကွို. ပုၤလၢအယဲၤကွိုယဲၤထွဲသ့တဖဉ် န့ၣ်မှ်ပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ.

၇. **ပုၤအိဉ်ကွိုဖိတဖဉ်** န့ၣ် မှ်ပုၤလၢကဲပုၤတၢ်,ဒီး စရူ,ဒီးစဲးကဲၤပုၤတၢ်န့ၣ်မှ်ပုၤအိဉ်ကွိုဖိလီၤ. ဒီးပုစံးညိဉ်ကွိုအခိဉ်တဖဉ်န့ၣ်ပစံးလာပုၤအိဉ်ကွိုစုၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပယီၤဒိဉ်တဖဉ်န့ၣ်မှ်ပုစံးညိဉ်ကွိုဒီးအိဉ်ပဲတနီၤဒီးနီၤ လိာ်အသးဒီးစရူဒီးပုၤတၢ်သ့တဖဉ်ဒီး ပစံးလာပုၤ အိဉ်ကွိုဖိစုၢ်ကိးလီၤ. မှ်အိဉ်တၢ်လၢကွိုပုၤထွဲပုၤဒီး ပစံးလာပုၤအိဉ်ကွိုဖိလီၤ.

၈. **ဘျီကွိုအည** န့ၣ်မှ်ပုစံးညိဉ်ကွိုဒီးနီၤဖးပဲၤဖး တၢ်အဆၢလီၤတၢ်လီၤဆဲးတုၤအနၢၤတခီခီဒီးစံးညိဉ် ဝံၤပဲန့ၣ်ပစံးလာဘျီကွိုအညလီၤ. ပုစံးညိဉ်ကွိုဒီးပ ဘျီကွိုအညတုၤအလီၤဖျါဒီး ပစံးညိဉ်သ့လီၤ. ပဘျီ ကွိုအညမှ်တလီၤဖျါဘဉ်န့ၣ်ပစံးညိဉ်တသ့ဘဉ်.

ပဒဲးစံးသါအိဉ်ကွိုသ့
တၢ်အိဉ်ကွိုသ့မှ်ပဒဲး
အိဉ်ကွိုတဘျီကွိုအည
အိဉ်ကွိုတယဲၤကွိုယဲၤထွဲ.

မၤဘဉ်ပုၤလၢအကွိုန့ၣ် ပမၤဘဉ်ပုၤလၢအတၢ်တ မံၤမံၤဒီးပစံးလာပမၤဘဉ်ပုၤလၢအကွိုလီၤ.

--ကမၤ၅၀

၉. **ကွို** န့ၣ် မှ်တၢ်ဘိးဘဉ်ယဉ်လီၤ, သးဘဉ်ကျဲၤဘဉ် နီၤဖးပဲၤဖးတၢ်အဆၢ,တၢ်အသးထီၣ်ဆိဉ်လီၤတၢ်, တၢ် ဘိးဘဉ်တၢ်ကမၤဒီးပစံးလာကွိုလီၤ.ကွိုဖိထွဲစိးန့ၣ်မှ် ပဒိဉ်ပပုၤတဖဉ်ဘိးဘဉ်ယဉ်လီၤတၢ်တြးတၢ်ကမၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်တတိတတြာ်ဘဉ်တဖဉ်ဒဲကတိကတြာ်ဒဲ ဒီးပုၤ လၢအစိဒိဉ်အကမိဒိဉ်တဖဉ်န့ၣ် မၤတိမၤလီၤပဲန့ၣ်ပ စံးလာကွိုလီၤ. ဒီးတၢ်လၢကွိုန့ၣ်မှ်တၢ်တိတလီၤလီၤ. တၢ်လၢကွိုန့ၣ်မှ်ပုၤလၢအစိဒိဉ်အကမိဒိဉ်အကလုာ်အ ကထိအတိအတြာ်ဒီးပစံးလာကွိုလီၤ.

၁၀. **ဆိကွို** န့ၣ် မှ်ပုစံးညိဉ်ကွိုဒီးကျဲးစးမၤထဲတၢ် မၤန့ၣ်တမံၤစိးမၤပဲသ့, မၤပဲဘဉ်, တၢ်အဂ့ၢ်အပီၤန့ၣ်

ကွို

သ့ၣ်ညါပဲဒီးမၤပဲပုၤဒီးပၤလီၤအသးလၢကမၤပဲစုၢ်စုၢ် ဒီးပစံးလာအဆိကွိုလီၤ. ဒီးသမံသမိးတၢ်လၢတၢ်ကမၤ အဂ့ၢ်အပီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးသ့ပဲဒီးပစံးလာအဆိကွိုလီၤ. ပုၤဆိကွိုမှ်စံးကဲ,ကီၢ်ၤၤ,မှ်စိဉ်သ့တဖဉ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဆိကွိုတသ့ဘဉ်ဒဲပစံးတၢ်အသးစံးညိဉ်ကွို တသ့ဘဉ်. မၤပဲတဘဉ်ဘဉ်,သမံသမိးတၢ်တလီၤတၢ် လီၤဆဲးဘဉ်လီၤ. ဒီးပုၤလၢအကွဲးပဒိဉ်အကလုာ်လၢ ရူပုၤမၤတၢ်လၢရူပုၤလၢအစိဒိဉ်အကလုာ်အကထိတ ဖဉ်န့ၣ်မှ်စုၢ်ကိးအဆိကွိုခဲလၢလီၤ. ပုၤမှ်ကဲလၢပုၤရူ ဖိဘဉ်ဆိကွိုဆိထွဲစုၢ်သ့လီၤ.

၁၁. **ကွိုအကျါ** န့ၣ် မှ်ပုၤကတိတၢ်လၢတကတိတက ဘျဲးကဘျဲးဘဉ်,တဆဲးတလံပဲတယွဲၤတလီၤတဂ့ၢ်ဘဉ် တၢ်န့ၣ် ပစံးလာကွိုအကျါလီၤ. ပကတိတၢ်န့ၣ်ပက တိထံဖဲအဂ့ၢ်ကွိုဖဲအကျါလီၤ. ဆဲးတလံပဲတယွဲၤတ ဂ့ၢ်.

၁၂. **မၤကွိုမၤထွဲ** န့ၣ် မှ်ပုၤလၢပုၤလၢမၤဘဉ်အတၢ်တ မံၤမံၤဒီးလဲၤဆဲးပဲလၢပဒိဉ်န့ၣ်ပစံးလာအမၤကွိုလီၤ. ပုၤ တဂၤန့ၣ်ပုၤလၢဟ့ၣ်အတၢ်ဒီးမၤပုၤလၢလၢကွိုလီၤ.

၁၃. **လိာ်ကွို** န့ၣ် မှ်ပုၤလၢအမၤကမၤလိာ်အသးဒီး လဲၤထီၣ်ကတိလိာ်အသးလၢပဒိဉ်အဂီၢ်ထံးတခီကတိ တခီကတိန့ၣ်ပစံးလာအလိာ်ကွိုလီၤ. ပုၤခံၤလိာ်လိာ် အသးလၢကွိုန့ၣ်မှ်ကယဉ်လၢလဲၣ်ခိသ့ၣ်ညါဘဉ်.

၁၄. **အိဉ်ကွို** န့ၣ် မှ်ပုၤလၢအစံးညိဉ်ကွို,ဆိကွိုဒီး အိဉ်ပဲအဘျဲးအလဲန့ၣ်ပစံးလာအိဉ်ကွိုလီၤ. စံးဘုဉ်စံး ကဲ,သရူသခံၣ်,ကီၢ်ၤၤ,ကီၢ်ၤၤအူးတဖဉ်န့ၣ်ဒီးပုၤတၢ်သ့ၣ် န့ၣ်တပုၤအိဉ်ကွိုဖိခဲလၢလီၤ.

၁၅. **ကွိုဘဉ်ကွိုသကွံ,ဘာဘဉ်ဘာသကွံစံးတၢ်** န့ၣ် မှ်အစံးပဲပုၤလၢသါကလိာ်ပုၤလၢကွိုဒီးမၤပုၤလၢတနၢၤ ဘဉ်န့ၣ်ယဉ်ကဒါကုၤပဲဒီး စံးပဲလၢကွိုဘဉ်ကွိုသကွံ, ဘာဘဉ်ဘာသကွံလီၤ. ဒီးမၤသးဒဲတၢ်ကတိဒိအသး လီၤ. ကွိုဘဉ်ကွိုသကွံဘာဘဉ်ဘာသကွံ, ထးခွဉ်ခိဉ် ဟါမၤပဲချုပထံၣ်,ကဆိတၢ်ဟါမၤပဲချုပထံၣ်ဘဉ်,ဒိ ပစံးတၢ်အသးပုၤဖိဉ်ဖိတဖဉ်မှ်ဘဉ်တၢ်စံးညိဉ်ယဉ်ဒီး မှ်လၢကဲစုၢ်ကိးကုၢ်န့ၣ်သကွံပဒိဉ်ပုၤကုၤန့ၣ်ဒီး, ပဒိဉ်တ ဖဉ်မှ်ဘဉ်ကွိုဒီး မှ်လၢကဲစုၢ်ကိးကုၢ်လၢတၢ်ဖိဉ်ဒီးကသံ န့ၣ်ဒီးအသးလီၤ. ပယီၤအဒိဉ်တဖဉ်န့ၣ် မှ်ဘဉ်ကွို စိးပပုၤစံးညိဉ်ယဉ်အိးန့ၣ်ဘဉ်သံပဲကိးဂၤဒီးလီၤ. အကူၢ်မှ်ဒီးန့ၣ်ဒီးပဒိဉ်န့ၣ်ဒိလီၤပဲလၢကဆိတၢ်,ပုၤဖိဉ် န့ၣ်ဒိလီၤပဲလၢထးခွဉ်ခိဉ်လီၤ. ပဒိဉ်န့ၣ်တနီၤနီၤမှ်သါ ကစံးညိဉ်ယဉ်ပုၤဖိဉ်ဖိဒီး တၢ်ဒီးဘးတုၤကဒါကုၤအိး ဒိကွိုဘဉ်ကွိုသကွံအသးလီၤ.

၁၆. **ပုၤတုၤကွို** န့ၣ် မှ်ပုၤလၢမၤကမၤမုၢ်ပုၤလၢဒီးပုၤလၢ

ကွိုင်

လိာ်အိၤလၢကွိုင်ဒီးတူၢ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤတူၢ်
ကွိုင်လိၤ. ပှၤတူၢ်ကွိုင်တၢ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်အိၤ
လိၤ. ပှၤတူၢ်ကွိုင်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤဘၣ်ပှၤဂၤအကွိုင်လိၤ. ဒီး
ပှၤစံၣ်ညီၣ်အိၤဒီးတူၢ်ဘၣ်ဝဲလိၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤန့ၣ်မံၤ
လိၤသၢ်မၤဘၣ်ပှၤဂၤအတၢ်ကတိၤ, မၤဘၣ်ပှၤဂၤအ
ကွိုင်ဒီး ပစံးလၢပှၤတူၢ်ကွိုင်ဖိလိၤ. ပှၤတူၢ်ကွိုင်တၢ်န့ၣ်
ကတိၤပှၤဖျဲးလိၤအတၢ်ကမၣ်မ့ၢ်သ့ဒီးပဒိၣ်တစံၣ်ညီၣ်
ယၣ်ဘၣ်အိၤဘၣ်.

၁၇. **ယိးဘၢတိကွိုင်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤစီဆုံလၢအတိအလိၤတ
ဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တိတၢ်လိၤ,သိၣ်က့ၤသိၣ်က့ၤပှၤဂၤလၢ
တၢ်တိတၢ်လိၤတခိကိးမံၤဒီးပစံးလၢယိးဘၢတိကွိုင်
လိၤ. ပှၤယိးဘၢတိကွိုင်တဖၣ်န့ၣ် ပဘၣ်လဲၤလၢအဂ့ၢ်
လၢ်တခိလိၤ. ပမ့ၢ်တလဲၤဘၣ်လၢအဂ့ၢ်လၢ်ဘၣ်န့ၣ်
မ့ၢ်ပှၤအခံးတဖၣ်န့ၣ် တသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီး တယူး
တယိၣ်ဘၣ်ဝဲလိၤ. ပှၤလၢအတယူးတယိၣ်ဘၣ်ပှၤယိး
ဘၢတိကွိုင်တဖၣ်န့ၣ် ပဒိလိၤအိၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လဲၤ,ထွဲၣ်
စိးထိးစိးလိၤ. ဒီးသရၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤယိးဘၢတိ
ကွိုင်စကိးလိၤ. ပှၤစံးလိၤအသးလၢပှၤယိးဘၢတိကွိုင်တ
ဖၣ်န့ၣ် ကတိၤကဘျဲးကဘျဲးပျၢ်တၢ်လဲၣ်,ပှၤလၢအယိး
ဘၢတိကွိုင်တဖၣ်န့ၣ် တကတိၤကဘျဲးကဘျဲးဘၣ်တၢ်
ဘၣ်,တလိဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

ကစၢ်ယုၣ်ရှုးမ့ၢ်ယုၤဖိ
တိထီၣ်ကွိုင်ပျၢ်လၢအလိၤ
ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယုၤဖိခွါ
တိထီၣ်ကွိုင်ပျၢ်လၢအသး
ယိးထီၣ်ဘၢတိထီၣ်ကွိုင်ကိး
လၢ်လၢ်ဆုဆုတၢ်ကတိၤ
ယိးထီၣ်ဘၢတိထီၣ်ကွိုင်ဝံၤ
လၢ်လၢ်ဆုဆုတၢ်အမံၤ

၁၈. **ပှၤမုၢ်ကွိုင်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤအဲၣ်ကွိုင်အဲၣ်ထွဲလိၤ. ဘၣ်
ဆၣ် ဒီးပှၤမုၢ်ကွိုင်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤအသိလၢပျၢ်ပတန့ၢ်
ဟူဘၣ်,ပန့ၢ်ဟူမ့ၢ်ပှၤအဲၣ်ကွိုင်အဲၣ်ထွဲလိၤ. ပှၤအဲၣ်ကွိုင်
အဲၣ်ထွဲဒီးပှၤမုၢ်ကွိုင်န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢအလိၤပှၤဂၤလၢကွိုင်
လၢအဆိးပှၤဂၤတဖၣ်,ဒီး ယုတၢ်ကမၣ်လၢပှၤဂၤလိၤဒီး
မုၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပှၤမုၢ်ကွိုင်လိၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢပှၤ
အဲၣ်ကွိုင်အဲၣ်ထွဲလိၤ.

၁၉. **ထါကွိုင်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဒိၣ်ထီၣ်ပှၤဂၤအသးလၢထါဒ်
ပှၤဂၤအသးကဒိၣ်ထီၣ်ကလိၣ်ပှၤလၢကွိုင်ဒီး ပစံးလၢ
ထါကွိုင်လိၤ. ထါကွိုင်န့ၣ် ပမၤအိၣ်ပှၤဂၤလၢထါဆုဖျိးဆု
ပျၢ်ပဆိၣ်တၢ်အသိး, ဒ်ပစံးသိးတၢ်အသိးဒီး ပှၤဂၤက
န့ၣ်အသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးလိၣ်ပှၤလၢကွိုင်န့ၣ်ပစံးလၢထါကွိုင်
လိၤ. ပှၤကညိမ့ၢ်အိၣ်သးဒီး မူၤသးပၢ်ပျၢ်အသးဒီး

ကွီၤ

မၤထါကွိုင်ပှၤဂၤအသးကဒိၣ်ထီၣ်လိၤ.

၂၀. **ဒုၣ်ကွိုင်** န့ၣ် မ့ၢ်ဒုၣ်တကလုာ်ထဲစုမုၢ်သၢဘိဒီးအ
မဲၣ်ဂီၤဆျၢၣ်ကလၢ်ဒီးပှၤသိၣ်ကွိုင်ကွိုင်ဒီးပကိးလၢဒုၣ်ကွိုင်
လိၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဒုၣ်ကွိုင်လိၤ. ဒုၣ်ကွိုင်န့ၣ်မ့ၢ်
မ့ၢ်ဟါဒီးပှၤဝဲလၢနီၣ်ဘျဲးခိၣ်နီၣ်ဘျဲးလၢသိၣ်ဝဲကွိုင်ကွိုင်
လိၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢဒုၣ်ကွိုင်လိၤ.

၂၁. **ကွိုင်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်အဆိလိၤ. ဒုၣ်ခိးကွိုင်ခိး,စံးဝဲဒုၣ်,ဒီး
ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဒုၣ်ခိးကွိုင်ခိးစကိးလိၤ.

၂၂. **ကွိုင်ယိး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်န့ၣ်အဒီးဝါဒီး
မၤအပူၤလၢသ့ၣ်အိၣ်ပူၤဒီးမၤအဒၢလၢသ့ၣ်ထုးဝၣ်ထုးဒီး
ပကိးလၢကွိုင်ယိးလိၤ. ဒီးအဒၢလၢမၤဝဲလၢသ့ၣ်အထုး
န့ၣ် မၤအသးကိၤတၢ်ကျါဒီး ပမ့ၢ်မၤကိၢ်လၢမ့ၢ်ဒီး
ပျံၤထီၣ်ဝဲလိၤ. ဒီးအဒၢန့ၣ်ပစံးလၢကွိုင်ယိးစကိးလိၤ. ဒီး
ဘၣ်တစုပစံးလၢကွိုင်ယိးအယါလိၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိး
လၢကိၢ်ယိးလိၤ.

၂၃. **ကစၢ်ယုၣ်ရှုး**ကဟဲလိၤစံၣ်ညီၣ်ဘၢဖးဒိၣ် **ကွိုင်ဖး**
ထီ ခဲကၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အစိၤကတၢ်န့ၣ်ဒီးပှၤလၢတစုၢ်
တနၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကတၢ်လိၤဝဲဆူလရၣ်ပူၤဒီးပှၤလၢ
အစုၢ်က့ၤန့ၣ်က့ၤတဖၣ်န့ၣ်ကထီၣ်ဘးက့ၤဝဲဆူမူခိၣ်
လိၤ.

၂၄. **ကွိုင်မျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်စံၣ်ညီၣ်တၢ်လၢအဒိၣ်ကတၢ်
န့ၣ်ပစံးလၢကွိုင်မျါလိၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၤအကလုာ်လိၤ. ဒီး
ပစံးလၢကွိုင်ဖးဒိၣ်လိၤ.

ကစၢ်ယုၣ်ရှုးမ့ၢ်ယုၤဖိ
တိထီၣ်ကွိုင်ပျၢ်လၢအလိၤ
ကွိုင်ဒိၣ်ယုၣ်ရှုးစံၣ်ညီၣ်ပူၤ
ပှၤအၢကဟါမၢ်ကွိုင်ဆူ.

၂၅. **ဒုၣ်ကွိုင်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပှၤသိၣ်ကွိုင်ကွိုင်ဒီး
ပကိးလၢဒုၣ်ကွိုင်လိၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢဒုၣ်ကွိုင်,ဒီး
ဘၣ်တစုပစံးဒုၣ်ကွိုးလိၤ. ဒုၣ်ကွိုင်န့ၣ်နီၣ်စုမုၢ်သၢဘိဒီး
အမဲၣ်သၢ်ဂီၤဆျၢၣ်ကလၢ်ဒီးပတအိၣ်ဘၣ်.

၂၆. **ခံကွိုင်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခံကိၢ်အယံဒိလိၣ်ညါန့ၣ်ပကိးလၢ
ပခံကွိုင်လိၤ. ဒီးဘၣ်တစုပကိးလၢပခံကွိုင်လိၤ. ဒီး
ဘၣ်တစုပစံးလၢပခံကွိုင်လိၣ်လိၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံး
လၢပခံကွိုင်ယံလိၤ.

၂၇. **စအိၣ်ဒုၣ်စတၢ်** န့ၣ် ဟဲမၤဘၣ်စကွိုင်တဂ့ၤ,စကလိး
အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်,မ့ၢ်မတၢ်လဲၤမၤဘၣ်န့ၣ်ကတၢ်လဲၣ်, ယဲ
စတလဲၤမၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကတၢ်ဘၣ်,လဲၤမၤဘၣ်ပကွိုင်တဂ့ၤ,
ပကလိးအိၣ်ဘၣ်ဖးန့ၣ်,ပှၤဂၤမၤဘၣ်ပကွိုင်,ပလိးအိၣ်
ဝဲသၢ,သကွိုင်,ပကွိုင်,တကွိုင်,တၢ်ခဲလၢ်န့ၣ်တၢ်ကတိၤ တ
အိၣ်ဘၣ်.

ကွီ

ကွီ

၁. **ကွီ** နှင့် မှန်ပုံတိုက်ကံးဘုဂံးညာ်သိပ်ကွီကွီလီ၊ဒီးဘာ်တစုစုပစံးလာ်သိပ်ကွီကွီလီ၊ ပှတဂါဖိုတံးကံးညာ်တဘုဂံးသိပ်မးကွီကွီလီ၊

၁. **ကွီးကွီး** နှင့် မှန်ပစံးသကွဲအနုနုသိပ်ကွီးကွီးလီ၊ ဒီးဘာ်တစုစုပစံးလာ်သိပ်ကွီးကွီးလီ၊ ပှတဂါအိးကွီယာ်နုအဖံးသိပ်မးကွီးကွီးလီ၊

ကွီ

၁. **ကွီကွီ** နှင့် မှန်ပစံးကွီကွီပှသိပ်ကွီပစံးလာ်သိပ်ကွီကွီလီ၊ ဒုကွီကွီနုနုမုာ်မုာ်ဟါလီ၊ဒီးပှသိပ်ကွီကွီလီ၊

၂. **နုကွီ** နှင့် မှန်ပစံးတကလုာ်နုအမဲာ်ပှပှဂါဆုာ်ကလံးဒီးပှသိပ်ကွီကွီနုနုပစံးလာ်နုကွီတစုစုပစံးလာ်နုကွီကွီးတစုစုလီ၊

၃. **ခံကွီလိာ်** နှင့် မှန်ပစံးကိာ်အယံဒီးလိာ်ညါနုပစံးလာ်ခံကွီလိာ်လီ၊ ဒီးဘာ်တစုစုပစံးလာ်ခံကွီအယံလီ၊ ဒီးဘာ်တစုစုပစံးကိာ်ခဲလာ်နုပစံးလာ်ခံကွီလိာ်လီ၊ ပှတဂါအခံကွီလိာ်ဒိာ်ကါ၊ဒီးပကပှခိာ်ပှနုပစံးလာ်ခံကွီပှလီ၊

၄. **ပှကညိခံကွီလိာ်ပှ** နှင့် ပစံးလာ်အကွီပှလီ၊ ပှကညိအခါလီ၊နုအိာ်လာ်အကွီပှလီ၊

၅. **သကွီ၊တကွီ၊စကွီ၊သိာ်ကွီ၊** or **သကွီ kind of basket သကွီသကွီ** နှင့်မှန်ပတုာ်ပှတံးလိာ်တကလုာ်နုတတံးဘုဂံးဟိစါယါဒီးပစံးလာ်သကွီလီ၊ ဒီးပှတနီ၊နီစံးလာ်စကွီ၊ဒီးပှတနီ၊နီစံးလာ်တကွီ၊ဒီး အနီ၊နီမုာ်သကွီလီ၊ ပထသကွီနုပသုလာ်လိာ်ဒီးပဒါနုဘုလာ်အပှလီ၊ သိပ်ကွီနုပတစံးဘုဂံး

ကွီ

၁. **ကွီ** နှင့် မှန်ပဘီးကွီတံးကဝါကျါနုပစံးလာ်ပှတံးလီ၊ ပကွီဂုာ်နုပစံးလာ်ပှတံးကဝါကျါဝးတရံးတဝိခံဒီးပစံးလာ်ပကွီဂုာ်လီ၊

၂. **ကွီပှ** နှင့် မှန်ပတံးကဝါဒီးအဆိပှအိာ်နုပစံးလာ်အကွီပှလီ၊ ဂုာ်အကွီပှနုပစံးလာ်ပှတံးဘုဒီးအုာ်ပှလီ၊ ထံပှနုအိာ်ဒီးအကွီဂုာ်နုအိာ်ဒီးအကွီပှလီ၊ဒီး ထံအတံးကွီနုအိာ်ဒီး အကွီပှစုာ်ကိးလီ၊ ပနုအနုကွီပှနု မှန်ပကွီအဆိပှနုလီ၊

ကွီ

ဒီးလါထိာ်သိနုအိာ်ဒီးအကွီပှစုာ်ကိးလီ၊ လါတဘုဂံးထိာ်မးကွီတလီလီ၊

၃. **ကွီတလီ** နှင့်မှန်သံာ်တလါမုာ်ဂု၊ လါထိာ်သိမုာ်ဂု၊ကွီတဝးဘုကွီအသးတခိဒီးပစံးလာ်ကွီတလီလီ၊ လါနုမုာ်တပှဘုဒီးအိာ်တခိဒီးနုပစံးလာ်ကွီတလီလီ၊ ပနုအနုကွီကွီတလီစကိးလီ၊

၄. **တခွဲအကွီ** နှင့် မှန်တခွဲကွီလီအဘိကွီဘုဂံးလိာ်နုလီ၊ တခွဲတဘုဂံးအကွီလီဘုဂံးလိာ်ဂုသမိး

၅. **ကွီကွီ** နှင့် မှန်သမုာ်တဖုာ်နုမုာ်သါကအုာ်တံးဒီးဘိးကွီအသးနု ပစံးလာ်ဘိးကွီအသးကွီကွီလီ၊ သမုာ်တဘိသါကအုာ်အတံးဘိးဘိးကွီမးအသးကွီကွီလီ၊

၆. **အကဲာ်အကွီ** နှင့် မှန်အကွီအဂါအသးလီ၊ ပှတဂါဒိာ်တံးအကဲာ်အကွီဘုဂံးလာ်ပဒိာ်အသးလီ၊ စါမါနုစါပါအဖိမုာ်လုာ်ဖိကွါဒီး တုာ်အဒိာ်ထိာ်နုအကဲာ်အကွီဘုဂံးလာ်စါပါဒီးမါလီပှအကွီပတုးဖိတံးကွီတံးဆးအကလုာ်ကလုာ်လီ၊ ပှလာ်အဒိာ်တံးဖးဒိာ်ဖးထိတဖုာ်နုပစံးလာ်ဒိာ်တံးအကဲာ်ဘုဂံးအကွီဘုဂံး၊ ဒီးဘာ်တစုစုပစံးလာ်အကွီဘုဂံးအဂါဂုလီ၊

၇. **သုာ်ယံာ်ကွီ** နှင့် မှန်သုာ်ယံာ်လာ်အကွီလီဒ်ပနုအနုအသးတဖုာ်နုပစံးလာ်သုာ်ယံာ်ကွီလီ၊ တံးလာ်လာ်ကျါနု သုာ်ယံာ်ကွီအါကါ၊ တးအုးတနုဆုာ်နုလာ်သုာ်ယံာ်ကွီအခိာ်

၈. **အမဲာ်ကွီ** နှင့် မှန်တံးကံာ်တံးတုာ်တဖုာ်နုအသးကံာ်ပှအဒိာ်နုပစံးလာ်အမဲာ်ကွီလီ၊ ခိာ်ဖုာ်တဘုဂံးကံာ်အမဲာ်ကွီလဲာ်ကါ၊ ခိာ်ဖုာ်တဘုဂံးကံာ်ဒီးအမဲာ်ကွီအိာ်မးတကွီးတကွီးလဲာ်မါ၊ ဆုာ်ကံာ်ကွီနုမုာ်ပှါအဆုာ်တဖုာ်နုလီ၊

၉. **မဲာ်ကွီပှ** နှင့်မှန်ပမဲာ်သုာ်တိာ်အိာ်နုပစံးလာ်ပမဲာ်ကွီပှလီ၊ တံးဖိတံးလံးနုတုာ်အမဲာ်သုာ်ဆံးထိာ်ကွီဒီး အိာ်လီတံးထဲအမဲာ်ကွီပှနုလီ၊ ဒီးဘာ်တစုစုပစံးလာ်ပမဲာ်သုာ်ကွီပှလီ၊ ကဆိအခိာ်တဖုာ်အမဲာ်ကွီပှလဲာ်သမိးအံးစါ

၁၀. **လီကွီလီကွီ** နှင့်မှန်ပှမုာ်ဂု၊ဂုမုာ်ဂု၊ထိာ်ဒီးလီဝဲဝဲနုပစံးလာ်လီကွီလီကွီလီ၊ နမါပှတဘိလီကွီလီကွီထိာ်ကလဲာ်၊ ဂုာ်တဘိလီကွီလီကွီလာ်ဟိခိာ်အဖိခိာ်နုဒိာ်နုတကွီခံကွီတကွီ

၁၁. **တံးကွီတဘိကွီစကိးမုာ်** ဝးဆွးစကိးလီ၊ မုာ်ဂါအသးလာ်တံးကွီနုတံးကွီကွီမုာ်ဝးသဆွးကလံးလီ၊

၁၂. **သကွီ၊စကွီ၊တကွီ**

၁၃. **ကွီ** နှင့် မှ်ပဘီးကွပ်သဝံးဂုကဝီကျိတက
တြျ်ဒီးပစံးလာပကွီလီၤ. ကွီကွာဂုတဘိန့တကွံ.
ပျံမုဂုၤ, ဂုမုဂုၤ, ပမုဘီးကွပ်သဝံးတကတြျ်ညါဒီး
ပစံးလာပကွီဂုကွီပျံလီၤ. ကွီတုၤပျံတဘိန့တက
ကွံ.

၁၄. **ခိကွီ** နှင့်မှ်ခိဂုၤဖျံန့လီၤ. ဒီးကမုကံပုၤတ
နီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးယတစံးဘၣ်ယဲဘၣ်,ယတ
နီၤဟူဘၣ်နီတစုစုဘၣ်,ပုၤကညိဖျံကွီအခိန့ပ
စံးယာ်တစုစုယာ်, ပုၤကညိအိၣ်ဒီးအခိဘိၣ်ခိန့တ
ဖျံဖျံကွီအခိလီၤ.

၁၅. **ကွီတရံး** နှင့် မှ်တကွပ်သဝံးဝးကွာအတီၤန့
ပစံးလာကွီတရံးလီၤ. တာ်ကွီကွီတရံးမုန့ဘီး
ကွပ် သဝံးအသးကဝီကျိဝးကွာအတီၤဒီး ပစံး
လာတာ်ကွီၤ ကွီတရံးမုလီၤ. မုဂုၤအသး
လာတာ်ကွီၤန့တာ်ကွီကွီတရံးမုဝးဆွဲး.

၁၆. **အကွီ** နှင့်မှ်တကွပ်သဝံးကဝီတဖျံန့ပစံးလာ
အကွီပနီၤန့အိၣ်ဒီးအကွီလီၤ. တခွဲအိၣ်ဒီးအ
ကွီၤ,လါထီၣ်သိအိၣ်ဒီးအကွီၤ, ပနီတဒုအနီၤကွီလဲၣ်
ကၤ,ဒီးထံပံၣ်ကွပ်ကဝီအဆီပူၤန့ ပစံးလာထံပံၣ်အ
ကွီစကိးလီၤ.

၁၇. **အကွီပူၤ** နှင့် မှ်တကွပ်သဝံးအပူၤန့ပစံးလာအကွီ
ပူၤလီၤ. ထံအလိာ်ဒိၣ်ဒီးကွပ်အကွီပူၤလဲၣ်စကိးလီၤ.
ပုၤကညိမၤခးဖဲထံကွပ်အကွီပူၤန့လီၤ. ဒီးပနီၤန့
ကွပ်အပူၤန့ပစံးလာပနီၤန့အကွီပူၤစကိးလီၤ.

၁၈. **ကြံအကွီ** နှင့် မှ်ပယုယာ်ကွပ်လီၤသ့ဖိတဘိ
လာကြံအခံန့ဒီးပမုကွးကြံဒီးပဆိၣ်တံၤလီၤန့ပစံး
လာကြံအကွီလီၤ. တလာမုကွးကြံဒီးဆိၣ်တံၤလီၤ
ယာ်ကြံအကွီန့လီၤ. ကရံၤ၃

၁၉. **ကွီတလံၢ်ကွီတလီၤ** နှင့် မှ်ပနီၤအိၣ်ဖိၣ်လၢက
ရၢပူၤဒီးအနီၤလီၤကြံၤကြံၤန့ ပစံးလာကွီတလံၢ်ကွီ
တလီၤလီၤ. ပနီတဖုအိၣ်လၢကရၢပူၤဒီး အနီၤအိၣ်မး
ကွီတလံၢ်ကွီတလီၤလီၤ. ဒီးလါထီၣ်သိန့ပစံးလာ
ထီၣ်ကွီတလီၤလီၤ. -ကရံၤ-၇.

၂၀. **မဲအကွီ** နှင့်မှ်ပမဲသုၣ်အပူၤအိၣ်အလီၤန့ပစံး
လာပမဲအကွီလီၤ. ပမဲအပူၤဒိၣ်ဒီးပမဲအကွီလဲၣ်
စကိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာပမဲသကီလီၤ.

၂၁. **မဲသကွီ** နှင့် မှ်ပမဲအကွီလၢပမဲပုၤအိၣ်ဝဲအ
လီၤန့ ဘၣ်တစုစုပစံးလာပမဲသကွီ, ဘၣ်တစုစုပစံး
လာပမဲအကွီလီၤ. အိၣ်ဆၢထၢ်လၢယမဲသကွီပူၤ
မုဂုၤ,ဒ်ပစံးတာ်အသီး,ဆၢထၢ်နီးယမဲညါတဂုၤ,စံးဝဲ
လီၤ. ပုၤဂၤမုဆၢထၢ်လၢပမဲညါဒီးနီးပုၤန့ပစံးလာ
ဆၢထၢ်လၢပမဲသကွီပူၤလီၤ.

၂၂. **သကွီ** နှင့်ပစၢကဝီပျံဒီးပျံအကဝီအိၣ်ပ
စံးလာအသကွီလီၤ. မၤန့ယၤလၢပျံသကွီတဘိတ
ကွံ. ယကတယိာ်ဆိ,ပျံသကွီန့မှ်ပစၢကဝီပျံလၢ
ပစၢဆီန့ပစံးလာပျံသကွီလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး
လာတာ်သကွီကိာ်လီၤ. မၤန့ယၤလၢတာ်သကွီကိာ်တ
ဘိ, ယကစၢဆိ, ပျံသကွီဒီးတာ်သကွီန့ဒ်သီးသီး
လီၤ. ဒီးပစံးလာတာ်သကွီကိာ်စုာ်ကိးလီၤ.

၂၃. **မုခိအကွီပူၤ** နှင့် မှ်မုလီၤဆဲးဝးတရံးန့ပစံး
လာမုခိအကွီပူၤလီၤ. တာ်လာမုခိအကွီပူၤအံၤ ပလဲၤ
တစီၤပုၤတသကုၤဘၣ်.

၂၄. **ကွီ** နှင့်မှ်ဟီးအဆီလီၤ. ဟီးခိကွီခိစံးဝဲဒၣ်,
ဟဲဟ့ၣ်စဟီးခိကွီခိစံးတကွံ. စကလဲၤဝဲအိၣ်ဘု.

၂၅. **ဖိကွီ** နှင့် မှ်သ့ဖိတကလုာ်ခံကလုာ်န့ပကိး
လာဖိကွီလီၤ. ဖိကွီအနီၤတကလုာ်န့အဖိဝါဒီးအ
လုာ်နီတညါတခိဒီးအထံးထဲစုမုဒိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်လၢအ
ဖိအခါန့တာ်ဂီၢ်နးနးကလဲာ်ဒီး,ပစံးလာတာ်ဂီၢ်ဖိကွီဖး
လီၤ,ဖိကွီဖးလဲဒီးပစံးလာအဖိလဲ,စကိး.

၂၆. **ဖိကွီကနၢ** နှင့် မှ်အဖိဂီၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးအလုာ်ဖးလဲာ်
ကဝီကျိလီၤ. ဖိကွီကနၢန့အဖိဂီၢ်အျုာ်ကလုာ်န့
ပစံးလာဖိကွီကနၢလီၤ. ဒီးအဖိအိၣ်န့အိၣ်ဒီးအဖိ
ကွီဖိပြဲကဒ်လီၤ.

၂၇. **ကွီကွီ** နှင့်မှ်ပုၤကညိအိၣ်လီၤအစုလၢအယိာ်ဒု
ဒီးအစုကွပ်လီၤဝဲအစုနၢၣ်ခံန့ဒီးပစံးလာဆိၣ်လီၤ
အယိာ်ဒုကွီကွီလီၤ. ပုၤတဂၤပာ်ဒိၣ်အသးဒီးဆိၣ်
လီၤမးအစုလၢအယိာ်ဒုကွီကွီလီၤ.

၁. **ခဘၢထီၣ်** နှင့် မှ်ကနဲယူၤထီၣ်လၢအဒၢလီၤန့
ပုၤတနီၤနီၤစံးလာခဘၢထီၣ်လီၤ. ဒီးအနီၤနီၤမုကတၢ
ထီၣ်လီၤ. ကနဲန့တုၤပလဲၤမၤအိၣ်ဒီး အမိၤပုၤခဘၢ
ထီၣ်လၢအဒၢလီၤန့လီၤ. ဒီးထံထီၣ်ထံလီၤလၢအဒိၣ်
ကတာ်တစုစုန့ ပုၤတနီၤနီၤစံးလာထံခဘၢစကိးလီၤ.
ခဘၢန့မှ်ပကိးပိာ်ထွဲပျီအခံလီၤ.

၁. **ခယီ** နှင့် မှ်ပုၤလၢအဒိတခွါအဲၣ်လိာ်ကွံလိာ်အသး
ဒီးကိးလိာ်အသးလာခယီလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢ
ခွါယီ,ဒီးတနီၤနီၤကိးလၢခွါစိလီၤ. ဒီးအနီၤနီၤမုခွါစိ
လီၤ. စကလဲၤအိၣ်သကိးခယီတစိန့,လဲၤအိၣ်သကိး
မိၣ်ခယီ,လဲၤကံၤသ့ၣ်.

၁. **ခလံ** နှင့် မှ်ပုၤလၢကတိၤကဘျံးကဘျံးတာ်တဖျံ
န့ပုၤတနီၤနီၤစံးလာပုၤခလံလီၤ. ဒီးမှ်ကိးပိာ်ထွဲပျီ
အခံလီၤ. ဒီးအနီၤနီၤကလံလီၤ. ဒီးတာ်ကတိၤဟဲထီၣ်

လားသဘောအတိုင်းအားဖြင့် ပို၍အကလုလီလီ၊ ပုတကလဲသမီး။

၂. **ခလံလိာ်အသး** နှင့် မှ်နှ်ပုလိာ်အသး၊ သဘျးလိာ်အသးလီ၊ ပုကညိဖးဒုးခံလိာ်စဲဘုးလိာ်အသးနှ်မှ်ခလံလိာ်အသးလီ၊ ဒီးမှ်ကိးပိာ်ထွဲပိုာ်အခံလီ၊

၃. **ခလံခလဲ** နှင့် မှ်ပဟ်တတ်တမိးဘဉ်အိဉ်ပြါဆံာ်ပြါဆဲဒီးဒီးပကိာ်လိာ်အသးနှ်ပုကနီနီကိးလားခလံခလဲလီ၊ ပယီလီယီမှ်တမိးဘဉ်ဒီးဒီးပကိာ်လိာ်အသးနှ်မှ်ယီခလံခလဲလီ၊ ဒီးမှ်ပိုာ်အကလုလီလီ၊ နလိာ်ကွဲနယုာ်ဒီးယီခလံခလဲလားလံမးလဲဉ်၊ ဒီးမှ်ကလံကလဲဒီးတလဲတလဲလီ၊

၄. **ခလံ** မှ်ခလဲအဆီလီ၊ ယီခလံခလဲလားလံစံးဝဲဒဉ်၊ ဘဉ်ဆဉ် တာ်လားသဘောနှ်ပုကညိတကတိာ်ဘဉ်လားအအါဘဉ်၊ ပိုာ်တဖဉ်ကတိာ်ဝဲအါတကွာ်၊

၅. **တါခလံ** နှင့်မှ်တါအသးလားအသဉ်အအိပူလ်နှ်ပုကနီနီကိးလားတါခလံလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်တါချဲလီ၊ လူာ်ခလံ၊ ဒေးခလံ၊ ခံခလံ၊ သဘဉ်ခလံ၊ ဘုခလံစံးဝဲဒဉ်၊

၁. **ခလံာ်** နှင့်မှ်ပမာပုကလဲဒီးပုမှ်ဂု၊ ပမာလဲမံသကိးဒီးပုမှ်ဂု၊ ပစံးလားပခလံာ်လီ၊ ဒီးမှ်ပုကနီနီစံးဝဲလီ၊ ပစံးပဝဲမှ်ကလံာ်လီ၊ နမှ်လဲတါလဲခလံာ်ဒီးနသကိးတကွာ်၊ နလဲတကါခါတဘျဉ်ဘဉ်၊

၁. **ခလံး** နှင့်မှ်တါဖိတါလံတကလုာ်အကုကိာ်ဝဲဒီးအမိာ်ပုာ်ထဲလိခိအိဉ်မုတဘျဉ်ဒီးဂါကွဲဒဲနှ်ပကိးလားလံးတနီနီလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချဲလီ၊ ဒီးအိဉ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီ၊

၁. **ခလံာ်** နှင့် မှ်တါလားပမာလားသုဉ်တကလုာ်ဒီးအဘိအကိးဒီးပခးသံအိဉ်တါအုးတါသွိဉ်နှ်ပုကနီနီကိးလားခလံာ်လီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချဲလီ၊ မာနုာ်ယါလားခလံာ်တဘျဉ်တကွာ်၊ စကခးထီဉ်ခးလံာ်၊

၁. **ခလား** နှင့် မှ်ပနီာ်စါဆူပလီခံတခိနှ်ပစံးလားပခလားလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ပချာလီ၊ ပမှ်ကတိာ်ကဘဲးကဘဲးဒီးပစံးလားပခလား၊ ပကတိာ်မှ်ချဲဒီးပစံးလားပချာလီ၊ ဘိဉ်သအိဉ်ဟဲစီပုလားပခလားတခိလီ၊ ဘဉ်ဆဉ်ဒီးပကတိာ်တအါတတ်ဘဉ်၊

၁. **ခလားဉ်** နှင့်မှ်သုဉ်တကလုာ်လီ၊ ဒီးပုကနီနီကိးလားခလားလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချာလီ၊

၁. **ခလု** နှင့်မှ်တါဟါမာ်ဒီးပကွာ်ကွာ်ဒုဒုဒီးပစံးလားပခလုလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချု၊ ဒီးယုလီ၊ ယဲာ်ဟါမာ်စခလုကွာ်တထီဉ်ဘဉ်၊

၁. **ခလုး** နှင့်မှ်ပမာတါပတအိဉ်ကလိဘဉ်ဒီးပစံးလားတလုးဘဉ်၊ ပမှ်အိဉ်ကလိဒီးပစံးလားခလုးလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချုးလီ၊ နလဲတါခလုးကိးခါ၊ စမာ်ဟံဉ်စလဲ

တါတလုးဘဉ်၊

၁. ပုကညိမှ်တနီဘဉ်ဒီးပစံးလားအ **ခလုဉ်** လီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချုလီ၊ ပုခလုဉ်တဖဉ်တလိာ်အိဉ်ဘဉ်တါဘဉ်၊ ပုနီတဖဉ်လိာ်အိဉ်တါလီ၊

၁. **ခလုာ်စါ** နှင့်မှ်ပဝဲခိဉ်ထံးအကဘျဉ်နှ်ပစံးလားပဝဲခလုာ်စါလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ကလုာ်စါလီ၊ ဖိသဉ်အမဲလားတထီဉ်ဒီးဘဉ်နှ်အိဉ်ထဲအခလုာ်စါလီ၊ ပဝဲအခလုာ်ပစံးလားပဝဲကဘျဉ်လီ၊

၁. **ခလုခလံ** နှင့်မှ်လားဖးဒိဉ်အိဉ်ဝဲအါအါကလဲာ်ဒီးလားတဖဉ်နှ်ပကိးလားလားခလုခလံလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်လားချုလီ၊ ထံတလိာ်လားခလုခလံအါသမီး၊

၁. **ခလု** နှင့် မှ်ပပစုာ်ပတု၊ ယုာ်ထီဉ်ယုာ်လီ၊ နှ်ပစံးလားခလုလီ၊ ဒီးအနီာ်နှ်မှ်ချုလီ၊ လဲခလု၊ မာတါခလု၊ စံးဝဲလီ၊

၁. **ခလဲ** နှင့် မှ်တလဲလီ၊ ဒီးပုကနီနီကိးလားခလဲလီ၊ စီပုလားပျာဒီးဒီးကသုဉ်ခလဲလီ၊ ဒီးမှ်အကိးပိာ်ထွဲပိုာ်အခံလီ၊

၁. **ခလံ** နှင့်မှ်တါဖဲးတါမာ်လီ၊ ဒီးပုကနီနီကိးပိာ်ထွဲပိုာ်အခံလားခလံလီ၊ ဒီးပစံးပဝဲမှ်ကလံလီ၊ လဲမာခလံကွာ်တကွာ်၊

၁. **ခလံ** နှင့် မှ်ပအိဉ်မုတဘဉ်ဘဉ်ဒီးကသုမှ်ဂု၊ ပလဲတါပတစိာ်ဘဉ်တါနီတမံမှ်ဂု၊ ပစံးလားခလံလီ၊ ဒီးမှ်ပုကနီနီကိးပိာ်ထွဲပိုာ်အခံလီ၊ စအိဉ်မုတါတအိဉ်နီတမံဘဉ်၊ စအိဉ်ခလံမုလီ၊ ပုတကါလဲခလံတါဒီးပစံးပဝဲလားကလံလီ၊ ဒီးခိဉ်လိစီပတစံးဘဉ်၊

၂. **ခလံအကမုဉ်၊ ခလံအထံ** နှ်ပတစံးဘဉ်ပဝဲဘဉ်၊ နာ်ဟုဒိာ်တနာ်ဟုဘဉ်၊ ပစံးပဝဲလားတလံအကမုဉ်၊ တလံအထံလီ၊

၁. **အခသုး** နှ် ပတစံးဘဉ်၊ ပစံးပဝဲလားအသုးအသုဉ်လီ၊

၁. **အခအခါ** နှ် မှ်အမှ်အလါအအါအကတိာ်နှ်ပကိးပိာ်ထွဲပယီအခံလားအခအခါလီ၊ ဒီးပုကနီနီစံးလားအကွာ်အခါလီ၊ အခါမှ်ဘဉ်ဘုဂါဒီး ပကကူးဘုလီ၊

အခါမှ်တုယုဉ်ဂျူးဟဲ
နီဖးသိဒီးမဲာ်တဲးလဲး

၂. **ကလံထီအခါ** နှ်မှ်လားတါစုခါအကတိာ်နှ် ကလံမှ်ဟဲထီဉ်လားမှ်နှ်တခိဒီးပစံးလားကလံထီခါလီ၊ တါစုခါအကတိာ်လားကလံမှ်နှ်ဟဲထီလားမှ်နှ်ဒီးထီဆူမှ်ထီဉ်နှ်ပစံးလားကလံထီခါလီ၊ မှ်တုက

လံာထီအခါဒီး ကလံာမုၢ်န့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဟဲစူၤနးနးကလဲၣ်လီၤ.

၃. **ကလံာလီၤခါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ယီၤထီၣ်သီအကတီၢ်န့ၣ် ကလံာမုၢ်ဟဲလီၤလၢမုၢ်ထီၣ်တခါဒီး ပစံးလၢကလံာလီၤခါလီၤ. တၢ်အကတီၢ်လၢကလံာမုၢ်လီၤဝဲအကတီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကလံာလီၤခါလီၤ. တၢ်ယီၤထီၣ်သီန့ၣ် မ့ၢ်ကလံာလီၤခါလီၤ. မ့ၢ်တုၤလၢကလံာလီၤခါဒီး တၢ်ယီၤထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢကလံာလီၤခါခါစီၤပစံး, ပစံးလၢကလံာလီၤခါခါစီၤပစံးလီၤ.

၄. **တၢ်ယီၤခါ** တုၤလၢတၢ်တစူၤလၢၤဘၣ်အကတီၢ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ယီၤခါလီၤ. မ့ၢ်တုၤလၢတၢ်ယီၤခါန့ၣ်ပမၤဘုမၤဟု,ပကူၣ်ပစံးဒီးတၢ်တစူၤဘၣ်.

၅. **တၢ်စူၤခါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်စူၤအကတီၢ်လၢတၢ်တယီၤဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဟဲစူၤနးနးကလဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်စူၤခါလီၤ. အမုၢ်အလါအဆၢအကတီၢ်လၢတၢ်စူၤဝဲလၢလါန့ၣ်လါယိးလါခူးဆံးမုၢ်ဆံးဆၣ်လါနီၣ်အပူၤန့ၣ် ပစံးလၢတၢ်စူၤခါလီၤ. ပအိၣ်လၢတၢ်စူၤခါန့ၣ် ပလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်တပၢ်ဘၣ်,ထံၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်ပျၢ်နးကၤ.

၆. **တၢ်ဂီၢ်ခါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်အကတီၢ်လၢလါပျၢ်ပူၤတၢ်ဂီၢ်နးနးကလဲၣ်န့ၣ် ပစံးလၢတၢ်ဂီၢ်ခါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသလိၣ်တၢ်ဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဂီၢ်ခါန့ၣ်မုၢ်သလိၣ်တၢ်လီၤဒီးတၢ်ဂီၢ်လီၤ. ထုန့ၢ်ချီၣ်တက့ၢ်ပကမံၤဒါလၢတၢ်ဂီၢ်ခါခါစီၤ.

၆-၁. **ဘုခါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုဂီၢ်အကတီၢ်လၢပကူးဘု,ပမၤဘုန့ၣ်ပစံးလၢဘုခါလီၤ. မ့ၢ်တုၤလၢဘုခါဒီးပကူးဘုလီၤ.

၇. **ခါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ပထွဲပခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခါလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးခါမးဆူးဆူးလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးခါထီၣ်ဆူယီၤလီၤ. ဒီးပသံန့ၣ်ပစံးလၢပမဲၣ်ဘၣ်ခိၣ်ခါလီၤ.

၈. **ခါသုၣ်ဖူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီး သုၣ်ဖူအိၣ်ဒိၣ်တူၣ်ကျဲဒီးပထွဲကဟ်ဒီး ပစံးလၢပခါသုၣ်ဖူလီၤ. သုၣ်ဖူအိၣ်လၢကျဲန့ၣ်ခါကဟ်စဲၣ်,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢခါကဟ်ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢခါပတ်လီၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးလၢခါဟ်လီၤ, ယဲၣ်ခါကျဲၣ်ဒါအိၣ်လၢကျဲန့ၣ် စံၣ်ပတီၢ်ပတ်တဂုၤ,ပုၤတဂၤစမံၤလီၤဒီး စံၣ်ကပိၣ်ခါတဟ်ယၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်, ခါဟ်ဒီးခါကဟ်,ဒီးခါပတ်န့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ.

၉. **လုၣ်သုၣ်ခါပတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတ်တီၢ်န့ၣ်ဘၣ်ပမိၢ်ပပၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီမ့ၢ်ဂုၤပသုၣ်ကုသးပုၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီမ့ၢ်ဂုၤ,ပမၤဒၣ်ပသးဒီးပတပးကဲဘၣ်, ပမိၢ်ပပၢ်လၢတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်,ဒီးပမိၢ်ပပၢ်မုၢ်တဆံးက့ၤကွၢ်က့ၤဘၣ်ပုၤ,ပုၤဂၤမုၢ်ဒုၣ်ခါမၤအာပုၤန့ၣ်မုၢ်ပလုၣ်သုၣ်ခါပတ် ပမိၢ်ပပၢ်အကလုၢ်အကထီၣ်လီၤ. ဒီးပမိၢ်ပပၢ်သိၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်ဖိ

သုၣ်စၢ,ကန့ၣ်သုမိၢ်သုပၢ်အကလုၢ်တက့ၢ်. ယူးယိၣ်သုမိၢ်သုပၢ်ဒီးကန့ၣ်အကလုၢ်တက့ၢ်. တၢ်ဂုၤဒၣ်ပမိၢ်ပပၢ်လီၤ. ပုၤဂၤအမိၢ်န့ၣ်တဆဲၣ်ဘၣ်သုဒ်သုမိၢ်ဒၣ်သုဝဲအသီးဘၣ်, လဲၤကိးထီၣ်ပုၤဂၤလၢမိၢ်လၢပၢ်ဒီးဒိကန့ၣ်အကလုၢ်တဂုၤ,စံးဝဲဒၣ်,ဒီးပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ်အမိၢ်အပၢ်သိၣ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်ဒီး လုၣ်သုၣ်ခါပတ်ဝဲဒီးအပၢ်သံးဒီးအိၣ်လီၤတၢ်လၢအမိၢ်တဂၤဒီး အမိၢ်န့ၣ်မုၢ်ပမုၢ်ကမဲလီၤ. ဒီးအဖိခါန့ၣ်န့ၣ်အတၢ်တဆံးက့ၤကွၢ်က့ၤအိၣ်,အတၢ်တယူးတယိၣ်အိၣ်ဘၣ်ဒီးအဖိခါန့ၣ်န့ၣ် လဲၤကိးမိၢ်ကိးပၢ်ထီၣ်အမၢၢ်ဖါတၢ်တပူၤဒၣ်လီၤ. ဒီးလဲၤကဲဝဲဒီးအမၢၢ်ဖါတၢ်ဒီးအမိၢ်ပမုၢ်ကမဲန့ၣ်လဲၤစကိးဝဲလီၤ. ဒီးအဖိခါန့ၣ်န့ၣ် တက့ၢ်က့ၤဘၣ်အမိၢ်ဘၣ်,အတၢ်မုၢ်ကဲဝဲဘူးဒီးအိၣ်ဒီးထွၣ်လီၤယံၤအမိၢ်န့ၣ် ကပၢ်ကလုၢ်လီၤယံၤလီၤတခူလီၤ. ဒီးအဖိခါန့ၣ်န့ၣ်ကဲဝဲန့ၣ်ညၣ်ထဲစုဒုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်ဒီးတဒၢန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဆူအမိၢ်အကပူၤဘၣ်,ဒၢန့ၣ် ဝဲဆူပုၤဂၤအကပူၤဒီးကိးပုၤဂၤလၢမိၢ်လၢပၢ်လီၤ. တုၤအဟဲက့ၤဆူဟံၣ်ဒီးပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ်တက့ၤဘၣ်ဆူအမိၢ်အဆိၣ်ဘၣ်,က့ၤကၤခါဆူပုၤဂၤအဆိၣ်တခါလီၤ. ဒီးပုၤဂၤတုၤအိၣ်ဖိအိၣ်ညၣ်လၢ ပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ်ကဲဝဲန့ၣ်ဒီးပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ်လၢပျၢ်စီၢ်ခိၣ်န့ၣ် တုၤပုၤဂၤအိၣ်မုၢ်ဒီးပုၤဂၤကးတံၢ်ယၢ်တြၢဒီးပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢပျၢ်စီၢ်န့ၣ်တၢ်သုၣ်ဝဲအသးဘၣ်ဆၣ်, ပုၤဂၤတကိးအိၣ်ဘၣ်အမုၢ်အခိၣ်တလိာ်ပုၤဂၤကးတံၢ်ယၢ်ဝဲတြၢတုၤပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ်လဲၤန့ၣ်သုတသုတဂုၤလီၤ. ဒီးပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ခါန့ၣ်န့ၣ် အမိၢ်ပမုၢ်ကမဲကဲဝဲန့ၣ်ဆူၣ်ကၢ်ယဲၣ်ဒီးညၣ်ပြီညၣ်ပြီန့ၣ်က့ၤဖိအိၣ်ဝဲဒီးအိၣ်လၢအဟံၣ်ကွၢ်ယီၤအဖိခါန့ၣ်လၢပုၤဂၤဟံၣ်ဝဲအတၢ်န့ၣ်ဒီး ကိးက့ၤဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်ပုၤဂၤအဖိခါသုတဟဲက့ၤအိၣ်မုၢ်ဒီးယၢ်စဲ, ဒီးအဖိခါန့ၣ်န့ၣ်တၢ်သုၣ်ဝဲအသးနးနးကလဲၣ်ဒီး ဟဲက့ၤအိၣ်မုၢ်ဒီးအမိၢ်လီၤ. တုၤန့ၣ်တစုအသးဒိၣ်ထီၣ်လၢပုၤဂၤအလီၤဒီးတမၤစၢဘၣ်ပုၤဂၤဘၣ်, အံးက့ၤကွၢ်က့ၤအမိၢ်မၤအိၣ်မၤအိၣ်ယုၤအမိၢ်ဒီးကုၣ်ခူးဖဲသံၣ်,ယုၤန့ၣ်အိၣ်အမိၢ်ဒီးကသုဟံၣ်ဘိၣ်ဒုၣ်ခါညၣ်စီၤလီၤ. ဒီးမၤဝဲလၢထါစံးဝဲဒၣ်,

- ကိးမိၢ်ပုၤဂၤမိၢ်တဂုၤ,
- မၤန့ၢ်ဒုၣ်တအိၣ်ဘၣ်က့ၤ
- ကိးပၢ်ပုၤဂၤပၢ်တဂုၤ
- မၤန့ၢ်ညၣ်တအိၣ်ဘၣ်က့ၤ
- မိၢ်ကိးအိၣ်က့ၤဆူၣ်ကၢ်ယဲၣ်
- သးညီၤမိၢ်တလၢာ်တဆု

ပုၤန့ၣ်န့ၣ်လုၢ်သုၣ်ခါပတ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်ဒီးပုၤဂၤဟံၣ်ဝဲအိၣ်ဒီးသုၣ်နီၣ်ပိၢ်ယၢ်လီၤက့ၤအသးလီၤ. ဒီးပုၤ

ခး

လာအလုပ်သွင်ခါပတ်ကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထါ တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တကန့ၣ်,တတိၢ်န့ၣ်ဘၣ်ကစၢ်ယွၤအတၢ် သိၣ်တၢ်သီတၢ်မၤလိာ်ပိာ်လီၤဒီး ဘၣ်ဖီၣ်လဲၤမ့ၢ်ကိၤ လံာ်အစုပူၤလီၤ. မ့ၢ်သ့ၣ်နီၣ်ပီၤယၢ်လီၤအသးကစၢ်ယွၤ ကအုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤလီၤ.

၁၀. လုၣ်သ့ၣ်ခါပတ်ကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထါ န့ၣ် မ့ၢ်ပတတိၢ်န့ၣ် ဘၣ်ကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထါတၢ်မၤ လိာ်ပိာ်လီၤဘၣ်ဒီး ပစံးလာပလုၣ်သ့ၣ်ခါပတ်အက လုၢ်လီၤဒီး ဘၣ်တစုစုပစံးလာလုၣ်သ့ၣ်ခါကပာ်လီၤ. ပုၤလာလုၣ်သ့ၣ်ခါပတ်ကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထါတဖၣ် န့ၣ်ကလီၤဘၣ်ဆူလရၣ်ပူၤလီၤ.

၁၁. ခါကွၢ် န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လာပကိာ်ပတယုၢ်လီၤ ဘၣ်ဒီးပမၤလီၤကွၢ်န့ၣ်ပစံးလာပခါကွၢ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ် အချံၤလာပယုၢ်တန့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကမိၤအိၣ်အသးမ့ၢ် ဂ့ၤ,ပဟ်လာပကိာ်ပူၤန့ၣ်ပမ့ၢ်တယုၢ်လီၤဘၣ်ဒီးပအိၣ်ထီၣ် ပခၣ်ဒီးလီၤတၢ်ကွၢ်န့ၣ်ပစံးလာပခါကွၢ်လီၤ. ဒီးထံ ပိာ်န့ၣ်ပၤဆံးထဲအထံဒီးပမၤလီၤတၢ်ကွၢ်အသးလာပ ကိာ်ပူၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာပခါလီၤလီၤ. ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလာပခါလီၤကွၢ်လီၤ. ပၤဆံးထဲအထံဒီးခါ လီၤကွၢ်အသးတက့ၢ်,ခါကွၢ်ဒီးခါလီၤ,ဒီးခါလီၤကွၢ်န့ၣ် ဒီးသီးသီးလီၤ.

၁၂. ခါတၢ်ဒီးတကလုာ်,အသ့ၣ်ထဲယဲာ်တၢ်အိၣ်တစိး, ဒီးမၤသးပြုၤကဆိခၣ်ယုၢ်ကလုာ်ပကျိးအိၣ်ဒီးမ့ၢ်လီၤ. ခါခါန့ၣ်ပုၤကညီသ့ၣ်လီၤဖျးလီၤလၢခး,ဒီးတလၢအါဖျါ ပူၤစကိး.

၁၃. ဟီခါ န့ၣ်မ့ၢ်ကသူတကလုာ်လာတလၢအိၣ်ဝဲဒီး ကိာ်ထိးကလဲာ်န့ၣ်ပကိးလာဟီခါလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ဖိကသူ တကလုာ်န့ၣ်ပစံးလာပတိဟီခါလီၤ. ပမ့ၢ်ဖိဒီးပဖိဒီးမိာ် ကံာ်လွံၤအသ့ၣ်,ဒီးန့ၣ်ဒီးညၣ်ဒီးယာ်န့ၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်မုၢ်ဒီးတၢ် န့ၣ်ဆိန့ၣ်န့ၣ်ကလဲာ်ဒီးပကိးလာဟီခါလီၤ.

၁၄. တိဟီခါ န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိကသူလာပအိၣ်ဒီးကိာ်ထိး ကလဲာ်န့ၣ်ဒီးပစံးလာပတိဟီခါလီၤ. ဒီးပတိဟီခါန့ၣ် မ့ၢ်ပဖိကသူလီၤ. တိဟီခါန့ၣ်ပကအိၣ်ဒီးကိာ်န့ၣ်တိဟီခါ သုကိးခါ. သုဝဲသၢ.

၁၅. တခါ န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်တကလုာ်လာအဘၣ်သံဆၣ် ဧကီၢ်ဧကီၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်ပကိးလာဝၣ်ခိဒီး ပမၤကဲထီၣ် ဝံၤဒီးပစံးလာဝၣ်ခိတခါလီၤ. ဝၣ်ခိတခါဘၣ်ထီၣ်ခိတန့ၣ် ဒီးသံဝဲလီၤ.

၁၆. ထုတခါ န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်ပမၤလာအဘၣ်သံယ ဂ်ဧကီၢ်ထီၣ်ဧကီၢ်ဒီး ပကိးလာထုလီၤ. ဒီးဘၣ်တၢ်တဖိ တၢ်လံၤဒီးဟီၣ်ခိဒီးပကိးလာထုလီၤ.

၁၇. ခါဟံကးန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤ,တၢ်သ့ၣ်ဝံၤလီၤဒီး,

ခး

တၢ်ဆူတၢ်ဆါအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးပုၤလာဘၣ်ဝဲတဖၣ်, ပုၤလာ တုာ်ဝဲတဖၣ်မ့ၢ်တသံဘၣ်တုၤအပူၤကွၢ်တၢ်ဖီၣ်တၢ်နး တၢ်ဆူတၢ်ဆါဒီးအိၣ်မ့ၢ်ဘၣ်က့ၤန့ၣ်ပစံးလာခါဟံကး လီၤ. တၢ်လာကးန့ၣ်ပိာ်မ့ၢ်ခါမ့ၢ်ဟံဒီးစံးလီၤအသးလာ ပိာ်မ့ၢ်လီၤ. ဒီးပိာ်ခါခါမ့ၢ်ဟံဒီးစံးလီၤအသးလာပိာ် ခါလီၤ. ခါအဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ကတိၤဒီးလီၤ. ဒီးပုၤလာသံဝဲ လၢတၢ်ဆါအိၣ်ထီၣ်အဖၢမ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလာခါကးတ ဟံဘၣ်လီၤ.

ခၢ်

၁. ကူးခါခါ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဆါဒီးအကဟးဆိၣ်ထီၣ် အကိာ်ယုၢ်ဒီး အကလုာ်သိၣ်ဝဲခါခါဒီး ပစံးလာအကူး ခါခါလီၤ. ပုၤတဂၤဆါကူးဒီးသိၣ်မးခါခါလီၤ.

၂. ခိာ်ခိာ်ခါခါ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဆိထံဒီးအကိာ်ယုၢ်ပူၤ န့ၣ်ထံလီၤကမၣ်ဒီးထံလဲၤဆူအကိာ်ယုၢ်အကတၢ်ဒီး ဆူၣ်သိၣ်ဒ်အကူးသီးခိာ်ခိာ်ခါခါဒီးပစံးလာအသိၣ်ခိာ် ခါခါလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ထီၣ်ဒီး ဆူၣ်မးခိာ်ခိာ်ခါခါ လီၤ.

ခး

၁. ပုၤလာထီၣ်ခးစါပဒိၣ်တဖၣ် န့ၣ် န့ၢ်ဘၣ်ပဒိၣ်အက သီးလာပဒိၣ်မၤတၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၣ်အဂီၢ်အပီၤ,ပဒိၣ်စံၣ်ညီၣ် တၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၣ်အဂီၢ်အပီၤန့ၣ်တၢ်န့ၢ်ဝဲဒီး မၤဝဲဒ်ပဒိၣ်အ သီးန့ၣ်ဒီးဘၣ်ပဒိၣ်အသးဒီး ပဒိၣ်ဟ့ၣ်အမံၤလာစကီၤ အခိၣ်ကိာ်ခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ထီၣ်ဒီးလဲၤထီၣ်ခး စါအသရၣ်လီၤ.

၂. ခးစး န့ၣ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးပဝဲလာခးစါလီၤ.

၃. ခးကျိာ် န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီကမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီး ဘၣ် ယိၣ်အတၢ်ကူတၢ်သီးကလီၤလုာ်ဘၣ်ဖုးန့ၣ် ကူလီၤအ သးခါၣ်တန့ၢ်ယါပန့ၣ်ဒီး ပစံးလာခးကျိာ်ထီၣ်အသး လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤ စံးလာခးချိာ်ထီၣ်အသးလီၤ. ဘၣ် ဆၣ်မ့ၢ်ပုၤအကလုာ်လီၤ. ပစံးပဝဲလာတပံၤထီၣ်အသး လီၤ. ပုၤတဂၤသါကထီၣ်သ့ၣ်ဒီးခးကျိာ်ထီၣ်အသးလီၤ. ပုၤတဂၤသါကထီၣ်ပူၤဒီးခးချိာ်ထီၣ်မးအသးစုးစုးလီၤ.

၄. တၢ်ခးကဲ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမၤန့ၣ်ဧကီၢ်ဧကီၢ်တကလုာ် လၢကုပူၤဒီးမၤဝဲဒီးအံၤသ့ၣ်သဒိၣ်အုၣ်ဒီးမ့ၢ်ဒီးထံဒီးတၢ် ဒီးဒီးတၢ်လၢဒီးဘုးဒီးဟ့ၣ်ပုၤကတန့ၣ်ဒီးပစံးလာတၢ်ခးကဲ လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာခးကဲတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤ တကဲဒီး မၤတၢ်ခးကဲလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတၢ်ခးကဲလၢကု ပူၤ,ပုၤတဂၤခးကဲတၢ်လၢကုပူၤ.

၅. သက့ၢ်ခး တကလုာ်ပထုဒ်သက့ၢ်အသီးဖျါတြးဧကီၢ် ဒီးပဒါဘဲဘျးလာအပူၤန့ၣ်ပကိးလာခးစကိးလီၤ. ထုန့ၢ်

စခးတဖျၢၣ်စကဒါဘဲဘျဲး.

၆. **သဒိဉ်ခး** န့ၣ်မ့ၢ်သဒိဉ်စံၣ်လၢအခံတခီန့ၣ်ပစံးလၢသဒိဉ်ခးလီၤ. သဒိဉ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ဖိဉ်ဒီးခးလၢအခံတခီစိးစိးလီၤ.

၇. **ခးလၢအခိဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထူပုၤလၢပခိဉ်ညါခိဉ်တခီဒီးပစံးလၢပခးလီၤ. ပုၤတဂၤအသးဒိဉ်ထီၣ်ဒီးခးပုၤလၢလၢအခိဉ်.

၈. **ခးပတုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုလိာ်ပစုမ့ၢ်ခိဉ်ဒီးပထီၣ်ဝံၣ်ဆါန့ၣ်ပစံးလၢပခးပတုၤလီၤ. ပုၤတဂၤခးပတုၤစနီၤဆါသမိး.

၉. **နီၣ်ခးပတုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဆါအဘျဲးလၢပမၤသံသ့ဘုလၢန့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်ခးပတုၤလီၤ. နီၣ်ခးပတုၤန့ၣ်ပဒုယာ်အခိဉ်လၢပစုမ့ၢ်ဒီးပမၤဝံၣ်ဆါဒီးဘၣ်သံသ့ဘုလၢလီၤ. မၤန့ၢ်စနီၣ်ခးပတုၤတဘျဲးစကမၤခးပတုၤသံသ့ဘုလၢလီၤ.

၁၀. **သုနီၤခးခဲဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသိဉ်ဝံၣ်သဲကလၢပုၤလၢဒီးပစံးလၢအအါအသိးပစံၣ်တဲၤခူသ့ၣ်ပုၤလၢဒ်အကစၢ်သုတနီၤဟူဘၣ်တဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပသုနီၤခးခဲဉ်လီၤ. နလဲၤသုနီၤခးခဲဉ်ယၢလၢပုၤလၢဘၣ်မနုၤလဲဉ်.

၁၁. **သရဲသခး** န့ၣ် မ့ၢ်နီၤစိၤဖုံၣ်စိၤတၢ်အၢတၢ်သီလီၤ. ပုၤမၤသရဲသခးတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဟ့ၣ်ဒုးအိဉ်တၢ်အၢတၢ်သီ,နီၤစိၤဖုံၣ်စိၤအဆဉ်လီၤ.

၁၂. **ခူးစိၤခးစိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိဉ်မၤန့ၢ်တၢ်ဘျၢၣ်အလီၢ်လၢပုၤအၢပုၤသီတဖၣ်န့ၣ်ဟံးလၢတၢ်ဖိအပူၤဒီး ပစံးလၢခူးလီၤ. ဘၣ်ဆဉ်ခူးန့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်, ပနီၤဟူထဲအမံၤလီၤ. မ့ၢ်မၤသးဒ်တၢ်အသိးစၢ်, မၤသးဒ်ထီၣ်အသိးစၢ်,မၤ သးဒ်ကရၢသိးစၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,မၤသးဒ်တၢ်အသိး,ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲမၤသးဒ်ဒါဖိအသိးလီၤ. တၢ် ဘျၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒီး ပုၤလၢမ့ၢ်ဖိဉ်န့ၢ်ဒီးပဒိဉ်ဒါ လၢခူးပုၤဝံၣ်ဒီးလီၤဘၣ်က့ၤထီၣ်လၢခဲလီၤ,ဒီးခးန့ၣ်မ့ၢ်ခူးအဆိလီၤ.--ကနီၢ် ၄

၁၃. **ကူးခးခး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးသီဉ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤကူးသီဉ်မးခးခးလီၤ.

၁၄. **ခးကပြီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်နီၤကိဉ်ရံယုၤအါအါကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢခးကပြီၢ်ကပြီၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢခးကပိၤကပိၤလီၤ. --ကပိၤ.၇ ဒီး၂၁.

၁၅. **ခးချဉ်ခးပျၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးထီၣ်ချဉ်ဒီးပသုထီၣ်ဖ့ၣ်ထီၣ်ဒီး ပဒီးထီၣ်ပျၢ်ဒီးပပညီၣ်ထီၣ်စၢ်ဆါဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပမၤဝံၣ်ဆါဒီးပစံးလၢပခးချဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤခးမးချဉ်လၢထွံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤခးထွံၣ်လၢချဉ်ဒီးထွံၣ်သံဝဲလီၤ. ဒီးပခးသံးန့ၣ်ခိးမ့ၢ်ပပညီၣ်ဆူတၢ်ဖိတၢ်လံၤအအိဉ်ဒီးပမၤဝံၣ်ဆါစကိးလီၤ. ပခးချဉ်န့ၣ်ပခူးချဉ်အမဲာ်လၢပစုဒီး ချဉ်ဝံၣ်ဆါန့ၣ်ပစံးလၢပခးချဉ်လီၤ. ခးသံ

ကွံာ်ထွံၣ်တက့ၢ်.

၁၆. **ပုၤခးချဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအစိာ်ချဉ်ထီၣ်ဘိးခးအိဉ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်ထီၣ်ဘိးန့ၣ်ပစံးလၢခးချဉ်ခးပျၢ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢပုၤခးတၢ်သုလီၤ. ပုၤခးချဉ်တဖၣ်န့ၣ်ခးထီၣ်ထီၣ်စိးန့ၢ်ဂ့ၤကၢ,ခးဖိုးန့ၣ်မ့ၢ်ပခးကြီသ့ၣ်လၢကျါလီၤ.

၁၇. **ပုၤခးတၢ်သုတဖၣ်** န့ၣ် ခးအိဉ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်အိဉ်ဝဲ,ခးတၢ်ဘၣ်,ခးတၢ်လီၤ,ခးတၢ်အစုတီဒီးပစံးလၢပုၤခးတၢ်သုလီၤ. ပုၤခးတၢ်သုတဖၣ်န့ၣ်လၢပုၤလၢခးတဘျဲးဘၣ်န့ၣ်အဝဲခးဘၣ်ဝဲလီၤ. ခးစိန့ၣ်မ့ၢ်ပခးကကျဲတၢ်ဆူတၢ်ကပိာ်လီၤ.

၁၈. **ခးအဝဲအံၤတဘီ** မ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွံသလၢလၢအခံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကျိာ်လီၤတၢ်ကတိၤအနီၤစုၤလီၤ. စုတကလီၤခး,မ့ၢ်တဟါခး,မ့ၢ်တနၢခး,ဒီးလဲၤပနံၣ်န့ၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲလၢစုတဂၤတကလီၤခး,တဂၤတကလီၤခးလီၤ. မ့ၢ်တနၢခးအံၤသုတလဲၤတၢ်တဂ့ၤ,ပဘိကစၢ်ယုၤလီၤ. မ့ၢ်တနၢခးအံၤမံတဂ့ၤ,ကၢ်ချဲကြူးကြူးတက့ၢ်. ဟံၣ်ခိဉ်တကဝီအခးအံၤစကမၤဟံၣ်လီၤ.

၁၉. **ခုဉ်ခး** န့ၣ်စနီၤတပၢ်ဘၣ်,စတနီၤဟူဘၣ်နီတခိဉ်ဘၣ်. ခိဉ်ခးန့ၣ်စတနီၤဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၂၀. **ခးခိဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီၢ်ပစိာ်အခိဉ်လၢစိၤပၤဆုဉ်နီၤဝဲန့ၣ်ပကိးလၢခးခိဉ်,ဒီး လီၢ်ပစိာ်ခးခိဉ်စိၤပစံးလီၤ. စိၤပၤဆုဉ်နီၤလၢလီၢ်ပစိာ်အခိဉ်ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,ဘၣ်ဆဉ်ခးန့ၣ်ပနီၤဟူထဲအမံၤလီၤ. ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်,မ့ၢ်အိဉ်ဝဲလၢစိၤပၤအနီၤပုၤလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ခးဒုးခိဉ်** န့ၣ် ပတနီၤဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်,ပနီၤဟူခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. ပနီၤဟူထဲအမံၤလီၤ.

၂၂. **ခးတနုၤ** န့ၣ် ပတနီၤဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. ပနီၤဟူခဲကနံၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကတိၤအသိလီၤ.

၂၃. **ခးစါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိဉ်လၢပခိဉ်အဂီၢ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,သရဉ်အဂီၢ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒံးသိးပကန့ၢ်ဘၣ်အကသိးပိညါ, တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးဒီးပစံးလၢပခးစါလီၤ. ပမၤခးစါပခိဉ်ဒီးပခိဉ်ဟ့ၣ်လီၤပတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးလၢပစံၣ်ညီၣ်တၢ်ဒ်ပခိဉ်အသိးလီၤ. ပမ့ၢ်ခးစါသရဉ်ဒီးသရဉ်ဟ့ၣ်လီၤပတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးလၢပသိဉ်က့ၤသီက့ၤတၢ်ဒ်သရဉ်အသိးဒီးကယဲာ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢသရဉ်မၤဝဲန့ၣ်သရဉ်သိဉ်လိဒုးန့ၣ်လီၤ.

၂၄. **ခးသကူၤ**. see ၂၆

၂၅. **ခးဖိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုပျိာ်ထီၣ်သိးဒီးတပျိာ်ထီၣ်ဒံးဘၣ်ခဲလၢာ်ဘၣ်,ပျိာ်ထီၣ်ကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိလၢပုၤလၢအကျါဒီးပစံးလၢဘုခးဖိုးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဘုခးပျိးလီၤ. ဘုခးဖိုးလၢပျိာ်ထီၣ်တဘိတပူၤတဘိတပူၤန့ၣ်လီၤ.

၂၆. **ခးစိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခးသကူၤတၢ်အိဉ်လၢအယံၤန့ၣ်ဒီး

ခပ်

စံးလၢပခၢ်ယဲၤလီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၣ်ဖိကိးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးပဝဲလၢပခၢ်တၢ်ခၢ်ပိၤလီၤ.

၂၂. **ခပ်တီးပု** န့ၣ် မ့ၢ်ပခၢ်လၢပခၢ်လီၤလၢအကတၢ်လီၤ န့ၣ်ပုၤမိၣ်လၢမ့ၣ်ဖိကိးလၢခၢ်တီးပုလီၤ. ဒီးပကိးပဝဲလၢပခၢ်လၢပခၢ်လီၤလီၤ.

၂၃. **ခပ်အံၣ်ခပ်အံး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ခၢ်ဝဲဒ်အခၢ်တနးဘၣ်ဒီးခၢ်ဘၣ်ဒီးခါန့ၣ်ပစံးလၢခၢ်အံးလီၤ. တၢ်ဒုၣ်န့ၣ်တနီၤနီၤခၢ်ဘၣ်ဒီးခါ,ခၢ်အံးခၢ်အံးလီၤ.

၂၄. **ခပ်ယၢ်ခပ်ယၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိကတိၤတၢ်အကလုာ်တချုဘၣ်တနီၤနီၤဒီးကတိၤတၢ်ကတူၢ်ကတူၢ်ကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ခၢ်ယၢ်ခပ်ယၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကတိၤတၢ်ကယၢ်ကယၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်ခၢ်ယၢ်ခပ်ယၢ်, အကလုာ်တချုဘၣ်. --ကယၢ်

၂၅. **ခပ်ယုၢ်ကလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လၢအဘၣ်ပထါခိၣ်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်ဒ်အထုးဖိးပကိၢ်ပုၤအသိးဒီးပယုၢ်လီၤ. တန့ၣ်ပအုၣ်ခိၣ်တဘျီဘၣ်ဒီး ပစံးလၢခၢ်ယုၢ်ကလၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢခၢ်ပံသံလီၤ. တၢ်သၣ်လၢအခၢ်န့ၣ်ပအိၣ်တန့ၣ်ဘၣ်.

၂၆. **မုၢ်ခၢ်ထူ** န့ၣ်မ့ၢ်ကလံၤအထံးတခီန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်ခၢ်ထူ,ဒီးကလံၤအစိးန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်ခၢ်စု,ကလံၤအထံးန့ၣ်ပကိးလၢမုၢ်ခၢ်ထူလီၤ. ကလံၤအစိးကလံၤအထံးမုၢ်ခၢ်စုမုၢ်ခၢ်ထူစံးဝဲဒ်.

၂၇. **မုၢ်ခၢ်စု** မ့ၢ်ကလံၤအစိးတခီန့ၣ်မုၢ်မုၢ်ခၢ်စုလီၤ. ပသးပုၢ်စံးဝဲဒ်,ဒီးတစုစုစံးဝဲလၢမုၢ်စုမုၢ်ပလီၤ. မုၢ်စုန့ၣ်မုၢ်ကလံၤအစိး,မုၢ်ပလီၤန့ၣ်မုၢ်ကလံၤအထံး,ပသးပုၢ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်တစုစုလီၤ. ဒီးမၤန့ၣ်ခိၣ်ဖျံၣ်ခိၣ်န့ၣ်ထုကဖၣ်ဝဲစံးဝဲဒ်,ကစၢ်ခိၣ်အကစၢ်ကလိထီၣ်အကစၢ်,သီသံၣ်အကစၢ်ပုၤဂီၤအကစၢ်.

၂၈. **အိၣ်လၢမုၢ်ခၢ်စု** ဟဲအိၣ်လၢမုၢ်ခၢ်ထူဟဲအိၣ်လၢမုၢ်န့ၣ်ဟဲအိၣ်လၢမုၢ်ထီၣ်, ဟဲအိၣ်လၢမုၢ်စုဟဲအိၣ်လၢမုၢ်ပဟဲစကလုာ်ခုၣ်လုာ်ကဘးသုလၢသံးထံမ့ၢ်စီ,ထီၣ်သဝံဆိကပျိၣ်,စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂၉. **ကလုာ်ခၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢကတိၤတၢ်လၢအသးဒိၣ်ထီၣ်အကျိၣ်န့ၣ်ကတူၢ်ကတူၢ်ဒီးပစံးလၢအကလုာ်ခၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီး ကတိၤမးတၢ်အကလုာ်ခၢ်ယုၢ်ကလၢ်လီၤ. --ကလုာ် ၉

၃၀. **ခပ်ခၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢပုၤခိၣ်ပုၤကျိၣ်ဒီးဘိၣ်သအိၣ်နၢသံနးနးကလဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢနၢသံခၢ်ခၢ်လီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တဖုအလီၤသီဒီး နၢသံမးခၢ်ခၢ်လီၤ. ထံခၢ်န့ၣ်မုၢ်ထံဟီၤအဆီလီၤ. ထံဟီၤထံခၢ်စံးဝဲဒ်.

၃၁. **ယီၤခၢ်စိး** န့ၣ်တၢ်တကလုာ်န့ၣ်မၤသးဒ်လၢအသး

ခံ

ဒီးကပိၤဆုံပလုာ်ဒီး ဖျါဆဲးကလၢယၢ်ခိးဝါကပိၤဆုံပလုာ်န့ၣ်ပကိးလၢယီၤခၢ်စိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤအဲကလံးဖိမၤဝဲလီၤ.

၃၂. **ခပ်ဂ့ၢ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကွဲၤလၢအသိၣ်မုၢ်ကတၢ်အသိၣ်ဒိၣ်ကတၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပသးပုၤလၢပျါကိးဝဲလၢကွဲၤခၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤလီၤကွဲၤခၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤန့ၣ်သိၣ်မုၢ်ကတၢ်.

အူထီၣ်န့ၣ်ကွဲၤခၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤ

အူန့ၢ်ခိၣ်သဲးအဖိ

၃၃. **အိၣ်ခၢ်** မ့ၢ်အိၣ်ယုၤအဆီလီၤ. ထွံတဖုအိၣ်ယုၤအိၣ်ခၢ်စံးဝဲဒ်.

၃၄. **ခပ်စိးဘျဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိကတိၤတၢ်ဒုၣ်တူၢ်အလိာ်အသးဒီး စံးဝဲလၢအမဲၣ်သၣ်ခၢ်စိးဘျဲးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးခၢ်စိးဘျဲးဒ်လဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပစံးတသ့ဘၣ်. နမဲၣ်ခၢ်စိးဘျဲးနတလုာ်တကျိးဘၣ်တနီၤတမံၤဘၣ်စံးဝဲဒ်.

၃၅. **အုးခၢ်အုးမ့** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဝံသးဒိၣ်ဒီးတကတိၤဘၣ်တၢ်န့ၣ်ပကိးအသးဒ်ပကဟီၣ်အသးဒီး ပစံးလၢအုးခၢ်အုးမ့လီၤ. ပုၤလၢပာ်အသးအုးခၢ်အုးမ့တဖၣ်န့ၣ်ပအိၣ်ဒီးအိၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်.

၃၆. **ဆံၣ်ခိၣ်ခၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟ်ဆံၣ်ညၣ်မုၢ်ဂုၤ,တၢ်ညၣ်မုၢ်ဂုၤ,တၢ်ဒီးမုၢ်ဂုၤ,ဆံၣ်ဝဲတစဲးစဲးခၢ်ဝဲတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဆံၣ်ခိၣ်ခၢ်လီၤ. ပမၤဆံၣ်ညၣ်ဒီးဆံၣ်ခိၣ်ခၢ်ဝဲန့ၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၃၇. **နီၣ်ယီၤခၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်တကလုာ်ခိၣ်ခါအသးဒီးမဲထီၣ်ကြိဒ်အတၢ်လၢပတသ့ၣ်တဖျးဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်ယီၤခၢ်လီၤ. ဒီးခၢ်တစဲးစဲးလီၤ. ဒီးပအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၃၈. **ယုၤခၢ်စိး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်လၢပုၤအဲကလံးဖိမၤဝဲလၢထံဘျါမုၢ်ဂုၤ, ပလီမုၢ်ဂုၤ, သလၢမုၢ်ဂုၤ,မဲၣ်ထံကလၢမုၢ်ဂုၤ,ဝါဆုံပလုာ်န့ၣ်ပကိးလၢယုၤခၢ်စိးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢယီၤခၢ်စိးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအဟ့တကလုာ်ဒီးအဘိတကလုာ်လီၤ.

၃၉. **ခပ်ဂ့ၢ်ဂီၤ see no** ၃၂ ကွဲၤခၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤန့ၣ်မုၢ်ကွဲၤလၢပသးပုၤလၢပျါတဖၣ်ကတိၤဝဲလၢကလဲၤဖျိတလးမူးအပူၤဒီးကအူဝဲအဂီၢ်န့ၣ်ကိးဝဲလၢကွဲၤခၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤလီၤ. ပသးပုၢ်စံးဝဲဒ်,ကွဲၤခၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤန့ၣ်မုၢ်ကွဲၤလၢအသိၣ်မုၢ်တဖၣ်,ကွဲၤလၢအဂ့ၤတဖၣ်န့ၣ် အူဝဲလၢတလးမူးအပူၤအိၣ်တစုစု,ပသးပုၢ်စံးဝဲဒ်.

၄၀. **ခပ်ပုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ထီၣ်ခါဆီခါ, ပုၤသပျါပုၤကညိန့ၣ်အခၢ်လၢ်, အကိၢ်လၢ်အဖံးမုၢ်လီၤစၢကဘျါလၢ်ဒီးပစံးလၢအခၢ်ပုၢ်လီၤ. ဂီၤဖံးအခၢ်ပုၢ်လီၤစၢကဘျါကဘျါ.

၄၁. **ဟံမဲၣ်ခၢ်ယုၢ်ကလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ကိတၢ်

ခဲဒီးဟ်သပှ်အသးတုၤအသးအး. အမဲၣ်နံၤတအိၣ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢပၣ်အမဲၣ်ခၣ်ယုၣ်ကလၢလီၤ. ပှၤတဂၤပဒိၣ် စံၣ်ညိၣ်ယုၣ်လၢအဘၣ်လိးစ့ဒီးဟ်မးအမဲၣ်ခၣ်ယုၣ်ကလၢလီၤ.

၁. **ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤအဆိလီၤ. ပခံပလီၤစံးဝဲဒၣ်,ကစၢ်ယုၤ လူၤလီၤဂံၢ်လီၤသးမ့ၢ်စီဆုံလၢ ပခံပလီၤစံးဝဲဒၣ်, ပခံပလီၤန့ၣ် မ့ၢ်ပကစၢ်ဒီဂၤညါလီၤ.

၂. **ခံဆုၣ်နီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခံကီၢ်ဖဲပဆုၣ်နီၤတုၤလီၤယိခိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပခံဆုၣ်နီၤလီၤ. ပခံဆုၣ်နီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပခံကီၢ်ဖဲပဆုၣ်နီၤ တုၤလီၤန့ၣ်ပကိးလၢပခံဆုၣ်နီၤလီၤ. စခံဆုၣ်နီၤဝုတဖျၢၣ်ဆါသတးဒီးစဆုၣ်နီၤတသ့ဘၣ်.

၃. **ပခံပယီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကစၢ်ဆူပဆုၣ်နီၤတခီန့ၣ်ပစံး လၢပခံပယီၢ်လီၤ. ဒီးတခီတုၤပယီၢ်ဒီးတခီတုၤလီၤ လၢ ပခံဆုၣ်နီၤန့ၣ်ပကိးလၢပခံခဲလၢလီၤ.

၄. **ခံတၢ်ခံကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ထံးအညၣ်တခီဆူ ပလီၢ်ခံတခီန့ၣ်ပကိးလၢပခံကီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆုၣ်ဒီးမ့ၢ်ဖဲပခံဆုၣ်နီၤန့ၣ်စကိးလီၤ. ပခံကီၢ်ခံစ့ၤန့ၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်ခိၣ် ထံးအညၣ်စခါထီၣ်ဆူပလီၢ်ခံတခီန့ၣ်မနုၤလၢ.

၅. **ခံကီၢ်သလုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခံဆုၣ်နီၤအညၣ်သလၢဖျၢၣ် တပူၤယိဒီးပခံကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပခံကီၢ်,ဒီးဘၣ် တစုစုပကိးလၢခံကီၢ်သလုၣ်လီၤ. ပခံကီၢ်အသလုၣ်လၢ ပခံကီၢ်အညၣ်ကူၢ်လိၣ်သလၢဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးစကိးလၢပခံစုလီၤ. ပှၤတဂၤအခံကီၢ်သလုၣ် ဒိၣ်သမိး, ကမ့ၢ်ကံၢ်အဘီၣ်ဒီးအခံကီၢ်သလုၣ်သလၢဒိၣ် သၢ.

၆. **ခံကီၢ်ဘၣ်ပှၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယီၢ်ဒုအဖီလၢန့ၣ်မၤသးက ဘျၢၣ်လၢပပျီၢ်ယံအကတၢ်လီၤအဆၢန့ၣ်ပစံးလၢပခံ ကီၢ်ဘၣ်ပှၤလီၤ. ပခံကီၢ်ဘၣ်ပှၤဖဲပခံဆုၣ်နီၤအဖီခိၣ်ဆူ ပချၢယံတခီန့ၣ်ကဘျၢၣ်နီၤသီးဒီး ပချၢယံန့ၣ်ပစံးလၢပခံ ကီၢ်ဘၣ်ပှၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပခံကီၢ်ကဒးပှၤ လီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်သတးဒီးအခံကီၢ်ဘၣ်ပှၤလဲၣ်သမိး.

၇. **ခံကီၢ်ကဒးပှၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခံကီၢ်ဘၣ်ပှၤန့ၣ်ဘၣ်တစုစု ပစံးပခံကီၢ်ကဒးပှၤလီၤ. ပခံကီၢ်ကဒးပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ပယီၢ် ဒုလီၤကကျိၤအဖီလၢပပျီၢ်ယံအဖီခိၣ် ကဘျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခံကီၢ်ကဒးပှၤလဲၣ်သမိး. --ကဒး

၈. **ခံပူၤခံခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခံထူၣ်ဖျိလၢပအံၣ်ဆါဟဲလီၤဝဲ အ ပူၤန့ၣ်ပကိးလၢပခံပူၤလီၤ. ပခံအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်အဘၣ်အာဝဲ ဒီး ပမ့ၢ်ဒီပှၤဂၤလၢပခံပူၤဒီး မ့ၢ်ပဆိၣ်အာတၢ်လီၤ. ဒီပှၤ ဂၤလၢသုခံခိၣ်ခံပူၤတဂ့ၤ,ပှၤဂၤကလိးအိၣ်ဘၣ်သု.

၉. **ခံခိၣ်ထံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိအခံဆုၣ်နီၤလၢအခံက တၢ်လီၤန့ၣ်ပကိးလၢပခံထံးလီၤ. နဆုၣ်နီၤတၢ်ဘၣ်ယဲၣ် လၢနခံတူးန့ၣ်လဲၣ်. ပခံလီၤန့ၣ် နဟဲဆုၣ်နီၤဘူးဒီးပခံ

ထူးဘၣ်မနုၤလဲၣ်. --ကနု

၁၀. **ဆိခံထူး** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိအမဲၣ်ကိခိၣ်ထံးလၢအမဲၣ်ကိထီၣ် လၢအလီၤန့ၣ်ပစံးလၢဆိခံထူးလီၤ. ဆိခံထူးန့ၣ်ထဲစုမ့ၢ် ဒိၣ်ဒီးဆိမဲၣ်ကိထီၣ်လၢအလီၤဒီးအခိၣ်ထံးစ့ၤကလူၤလၢ အခံကတၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ဆိခံကတၢ်အကမိၣ်လၢဆိ မဲၣ်ကိထီၣ်လၢအလီၤန့ၣ်လီၤ. ဆိခံထူးန့ၣ်ပအိၣ်သိက ဘဲးလီၤ. ဆိခံခိၣ်ဆိခံထူးန့ၣ်အိၣ်စကိးဒီးအပနံၣ်လီၤ.

၁၁. **ခံခိၣ်ခံကီၢ်** မ့ၢ်ပခံအယံဒီလိၣ်ညါန့ၣ် ပစံးလၢပခံ ကီၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခံဘၣ်ပှၤအယံဒီးပကံၣ်တီၢ်ခိၣ်အ ယံန့ၣ်မ့ၢ်ပခံကီၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပခံကီၢ် လိၣ်လီၤ. ပခံကီၢ်ကဒးပှၤအယံ,ပကံၣ်တီၢ်ခိၣ်အယံ, ပ ခံကီၢ်ခိၣ်အယံ,ပယံလၢပခံတခီဝဲတရံးန့ၣ်ပကိးလၢ ပခံကီၢ်အယံတစုစု,ပကိးလၢပခံကီၢ်တစုစုလီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုစုပကိးလၢပခံကီၢ်လီၤ.

၁၂. **ခံမဲၣ်တၢ်ခံမဲၣ်ပျီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခံဖဲပပျီၢ်ယံကတၢ်လီၤ လၢပခံလီၤတကျိၢ်န့ၣ်ပကိးလၢပခံမဲၣ်ပျီၢ်လီၤ. စခံမဲၣ်ပျီၢ် သးစတၢ်ကီၢ်ကွၢ်ကၢ.

၁၃. **ခံခိၣ်ခံယါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အးတၢ်သ့ၣ်အခံဆုၣ်နီၤလီၤ ယါကိၤတါချါဒီးပစံးလၢတၢ်သ့ၣ်ခံယါလီၤ. တၢ်သ့ၣ် တဒုအခံယါကိၤကၢ. တၢ်အခံယါအိၣ်ထဲတၢ်အးတၢ် သ့ၣ်ဒီးကယုၤဖၣ်ခါလီၤ.

၁၄. **ခံသဝံး** န့ၣ် မ့ၢ်ချိၣ်တနီၤနီၤအတၢ်အိၣ်လီၤဆူအခံ စုန့ၣ်ဒီးပစံးလၢချိၣ်အခံသဝံးလီၤ. ချိၣ်တဖျၢၣ်အခံသ ဝံးဂ့ၤသမိး,--ကဝံး ၅

၁၅. **ခံသဘျး** န့ၣ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဘၣ်ဆုၣ်ပှၤက ညိကတၢ်ဆါလိၣ်အသးန့ၣ် စနုၤဟူတစုစုစံးဝဲဒၣ်, န လီၤဂံၢ်လၢစခံပူၤအသဘျးလဲၣ်. စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ် ဆုၣ်ခံပူၤသဘျးဒ်လဲၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၁၆. **ခံစ့ၤ** မ့ၢ်ခံကီၢ်အဆိလီၤ. ခံကီၢ်ခံစ့ၤစံးဝဲဒၣ်,သ လဲထီၣ်နခံကီၢ်ခံစ့ၤတဂ့ၤ.

၁၇. **ခံဆုံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုကုဒီးပတုၢ်ထီၣ်အခံဒီးဝဲၣ်လုၣ်ခံ ဘိဒီးတၢ်လၢဝဲၣ်လုၣ်န့ၣ်ပကိးလၢတၢ်ခံဆုံလီၤ. ဒီးဘၣ် တစုစုပကိးလၢယုၤခံဆုံကုခံဆုံ လီၤ. ပထု ယုၤထုကုန့ၣ် ပမ့ၢ်တမၤဘၣ်ဒီးအခံဆုံဘၣ်ဒီးအခံကလီၤဖိုကွံၣ်လီၤ.

၁၈. **တလါအခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟ်တလါလၢအတုၤလီၤယိ ခိၣ်တခီန့ၣ်ပစံးလၢတလါအခံလီၤ. နဟ်တလါလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်ပအူးအိၣ်ထီၣ်တလါအခံလၢလံ.

၁၉. **ပလီၤအခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလီၤလၢအပူၤတအိၣ်ဘၣ်တခီ န့ၣ်ပစံးလၢပလီၤအခံလီၤ. ပလီၤလၢအပူၤတအိၣ်ဘၣ်တ ခီန့ၣ်ပဟ်ဆုၣ်နီၤလၢယိခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပလီၤအခံမနုၤ လၢ,ဟ်ဆုၣ်နီၤပလီၤအခံလၢယိခိၣ်လီၤ.

၂၀. **ခံကျးခိၣ်ကျး** န့ၣ် မ့ၢ်ပလီၤအခံမ့ၢ်ဂ့ၤ,သလၢအခံမ့ၢ်

၇၁.တဒီးအခံမုၤဂၤ,လၢပဟ်တၢ်လီၤပၤကဒးတခီန့ၣ်
ပစံးလၢသပၤခံကျး,တဒီးခံကျးပလီၤခံကျးလီၤ. ပလီ
န့ၣ်ပဟ်ဆုၣ်နီၤလၢအခံကျးတခီလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပ
စံးလၢသပၤခံဒးပလီၤခံဒးလီၤ. ဒီးပလီအခံပၤကဒး
န့ၣ်ပစံးလၢပလီၤခံဒးစုၤကိးလီၤ. -ကနူၤ.

၂၁. **ခံဖီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ဖျိတဖၣ်န့ၣ် အဖီအိၣ်လၢအခံဒီးပ
စံးလၢခံအခံဖီလီၤ. ခံန့ၣ်တၢ်အသၣ်ထီၣ်ဖီထီၣ်ဒီး အ
ဖျိထီၣ်သီတဖၣ်န့ၣ် အဖီအိၣ်လၢအခံန့ၣ်လီၤ. ခံအခံဖီ
န့ၣ်တၢ်အသၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီး အခံဖီန့ၣ်လီၤဘဲကွၢ်ဝဲလီၤ.
ဒီး သက့ၢ်သၣ်အဖျိတဖၣ်န့ၣ်ဒ်န့ၣ်သီးအခံဖီအိၣ်စကိး
လီၤ. ဒီးတၢ်အပၢ်ဒီးအခံဖီလီၤဘဲဒီးပစံးလၢအဒုတ်
လီၤ. ဒီးမ့ၢ်အခံဖီလီၤ. ခံတဖၣ်အခံဖီန့ၣ်ပတစံးဘၣ်
လၢအဒုဘၣ်,သက့ၢ်အခံဖီန့ၣ်ပစံးလၢအဒုလီၤ. သက့ၢ်
န့ၣ်တၢ်အပၢ်ဒီးအခံဖီလီၤဘဲန့ၣ်ပစံးလၢအဒုတ်လီၤ.
န့ၢ်ကါသၣ်န့ၣ်အိၣ်စကိးဒီးအခံဖီလီၤ. တၢ်သၣ်လၢအ
ဖျိထီၣ်သီအိၣ်ဒီးအခံဖီတဘျုးကလုာ်န့ၣ်စသးပၤနီၣ်
ကွၢ်တနီၤ, ဒီးစသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ထဲဒီးန့ၢ်ကါသၣ်အခံဖီဒီး
လူၢ်ခသၣ်အခံဖီဒီးသက့ၢ်သၣ်ခါလီၤ. ကနူၤ.

၂၂. **ခံတူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆုၣ်နီၤလၢသ့ၣ်ကျူၤကျိအဖီခိၣ်မ့ၢ်
၇၁.ဝၣ်ကျူၤကျိအဖီခိၣ်မ့ၢ်၇၁.ဒီးသ့ၣ်ကျူၤကျိဝၣ်ကျူၤ
ကျိန့ၣ် ပစံးလၢပခံတကူလီၤ. ပၤတကၤဆုၣ်နီၤလၢအခံ
တကူအဖီခိၣ်.

၂၃. **ခံလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဖၣ်ကပူၤဆူသ့ၣ်နီၣ်ခံတခီန့ၣ်ပစံးလၢ
ဖၣ်ခံလီၤလီၤ. ဖၣ်ခံတၢ်ဖၣ်ခံလီၤန့ၣ် မ့ၢ်ဖၣ်ကပူၤအက
တၢ်လီၤဆူသ့ၣ်နီၣ်ခံတခီန့ၣ်မနုၤလၢ,ပၤကညိမၤဖၣ်ခိၣ်
လၢဒီးဖၣ်ခံလီၤလီၤ. ဒီးခူးလၢပကူၣ်လီၤဂံၢ်ဖဲလီၤဂံၢ်တ
ခီန့ၣ်ပစံးလၢခူးခံလီၤစုၤကိးလီၤ. ဒီးတၢ်လၢခူးန့ၣ်အိၣ်
ဒီးအခိၣ်ထီၣ်ဒီးအခံလီၤစကိးလီၤ.

၂၄. **ခံတီ** န့ၣ် မ့ၢ်ကဟၣ်ဒိၣ်ကွၢ်အခံဆုၣ်နီၤမ့ၢ်၇၁,ပမၤ
ဖီအတီမ့ၢ်၇၁, ပစံးလၢကဟၣ်ဒိၣ်ကွၢ်အခံတီလီၤ. က
ဟၣ်ဒိၣ်ကွၢ်အခံတီမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဟ်ဆုၣ်နီၤတ
ကျၢၤဘၣ်လီၤ.

၂၅. **ခံတီအဝဲအံၤတမံၤ** မ့ၢ်ပမၤဘုအလီၢ်ဒ်ဟံၣ်အသိး
ဒီးပမၤဒီးတၢ်တီသၢကျိဒီးပစံးလၢဖီခံတီလီၤ. တီလီၤဖီ
ခံတီစံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **ခံကျူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယီၤလီၤဘုအလီၢ်လၢပဟ်ဘုန့ၣ်ပ
ဆီလီၤလၢသ့ၣ်ကျူၤကျိဒီးပစံးလၢဖီခံကျူၣ်လီၤ. ကျူၤ
လီၤဖီခံကျူၣ်တက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **ခံတီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတဝီကျိသ့ၣ်ကူၢ်လိၣ်ဒီးပပျၢ်န့ၣ်ဒီးအ
ပူၤန့ၣ် ပစံးလၢစီၤကွၢ်ခံတီစီၤကွၢ်အခိၣ်န့ၣ် ပလၢၣ်လီၤ
လၢစီၤကွၢ်အခံတီအဖီခိၣ်လီၤ. စီၤကွၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအခံ
တီခံတြးဒီးပလၢၣ်လီၤစီၤကွၢ်လၢအလီၤလီၤ.

၂၇. **ခံဒး** န့ၣ် မ့ၢ်ထံအိၣ်ဒီးလၢသပၤပူၤတစံးဖီခါဒီးပ
စံးလၢထံခံဒးလီၤ. ထံခံခိၣ်ခံဒးန့ၣ်ပအိၣ်တန့ၣ်ဘၣ်,ဟု
ယုၢ်အခံဒးန့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်ဟုအိၣ်ဒီးလၢယုၢ်အခံစုၤကအိ
ခါဒီး ပစံးလၢဟုယုၢ်အခံဒးလီၤ. ဟုအိၣ်ဒ်လၢဟုယုၢ်ခံ
ဒးတစံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟုခံဒးစုၤကိးလီၤ. ဖီခံဒးန့ၣ်ပ
အိၣ်ဘုအိၣ်ဒီးလၢဖီခံန့ၣ်စုၤဒီးပစံးလၢဖီခံဒးလီၤ. ဘု
အိၣ်ဒီးလၢဖီခံဒးတစံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘုခံဒးတစု
လီၤ.

၂၈. **တၢ်ဖျိခံ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သီးတကလုာ်ပဆးန့ၢ်
ဒီးပကံၣ်န့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်အလီၢ်ဒီး ပဖျိထီၣ်လၢပခံတခီန့ၣ်
ပကိးလၢတၢ်ဖျိခံလီၤ. ပၤကဘိဖီတဖၣ်ကူတၢ်ဖျိခံ,
ဒီးပၤအကလံးဖီတဖၣ်န့ၣ်ကူတၢ်ဖျိခံစကိးလီၤ. တၢ်
ဖျိခိၣ်တၢ်ဖျိခံန့ၣ်သုဆးတသ့ဘၣ်ခါ.

၂၉. **ခံဘျဲခံတြး** န့ၣ် မ့ၢ်မဲးလီၢ်ကတၢ်လီၤန့ၣ်ပယုၢ်ယာ်
ထီၣ်ဒီးဝၣ်လုၢ်ဒီး တၢ်လၢဝၣ်လုၢ်န့ၣ်ပကိးလၢတၢ်ခံဘျဲ
လီၤ. မဲးလီၢ်အမဲးခံန့ၣ် ပမ့ၢ်တယုၢ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်ခံဘျဲဒီးပ
ဒုးထီၣ်လၢတသ့ဘၣ်လီၤ.

၃၀. **မၤလီၤအခံ** န့ၣ်မ့ၢ်စီၤပၤတဖၣ်မၤပဒိၣ်တကၤဂၤဟဲ
စံၣ်ညီၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီး ပစံးလၢစီၤပၤမၤလီၤအခံလီၤ.
ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢစီၤပၤမၤလီၤအခံလီၤ.

၃၁. **ပံးဃာ်ခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤန့ၣ်ဆူဒးပူၤဒီးပၤဂၤကး
တံာ်ဃာ်တြးန့ၣ် ပစံးလၢပၤဂၤပံးပခံလီၤ.စန့ၣ်ဆူဒး
ပူၤဒီးပၤဂၤပံးတံာ်ဃာ်စခံလီၤ.

၃၂. **မ့ၢ်အူခံ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဒုလၢမ့ၢ်အူအိၣ်လၢအခိၣ်
န့ၣ်ပကိးလၢမ့ၢ်အူခံလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢမ့ၢ်
အူကျူၤခံလီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုပစံးလၢသ့ၣ်မ့ၢ်ကျူၤခံ
လီၤ.

၃၃. **ခိၣ်ခံကဒါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟ်လံာ်မ့ၢ်၇၁,ပဟ်သ့ၣ်မ့ၢ်၇၁,
ပဟ်မ့ၢ်တဒီးသီးဘၣ်ခိၣ်တနီၤခံတနီၤဒီးပစံးလၢခိၣ်ခံ
လီၤ. ဟ်ခိၣ်ခံသ့ၣ်ခိၣ်ဝၣ်ခိၣ်တဂ့ၤ,ဟ်ခိၣ်ခံလံာ်တဂ့ၤ,ပ
ဖးတသ့ဘၣ်.

၃၄. **ချာခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပချာသံလၢပလီၢ်ခံတခီန့ၣ် ပစံးလၢပ
ချာခံတနီၤနီၤလီၤ. ပၤတနီၤနီၤန့ၣ်ပချာသံန့ၣ်စံးဝဲလၢပ
ချာခံလီၤ. စချာခံသးကၢစံးဝဲဒၣ်.

၃၅. **ခံခိၣ်ဃာ်သး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်ကန့ၣ်တၢ်ဒီးပယာ်ပ
ခိၣ်ဃာ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢခံခိၣ်ဃာ်သးလီၤ. ဒီးပနုၤဟူ
တၢ်ဒီးပယာ်ပခိၣ်ဒီးပယာ်ပသးန့ၣ်ပကန့ၣ်ဒီးပစံးလၢခံ
ခိၣ်ဃာ်သးလီၤ. နမ့ၢ်နုၤဟူကစၢ်ယုၢ်အကလုာ်အကထါ
ဒီးဒိကန့ၣ်ဒိကန့ၣ်,ခံခိၣ်ဃာ်သးကါန့ၣ်.

၃၆. **ခံစီၤပီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တပီၤတမၤတရွဲၤ, ယဲာ်ဘး
ဒ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးဟ်လၢစီၤပီၤပူၤဒီးလၢတခီဒီး အံသၣ်
တခီဒီးတၢ်အယၢထံသီးသီးဒီးလၢပီၤန့ၣ်ပစံးလၢပခံစီၤ

ပိုလီ၊ ဒီးပစံးလၢခံသၢ်သဒိၣ်အုၣ်စကိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးခံတဒိၣ်အုၣ်လၢစီၤပီၤပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ. ခံစီၤပီၤကလီၤတၢ်ကတိၤတလၢ်ဘၣ်.

၃၇. **ခံညါဆိကမိၣ်ခံဆိကမိၣ်ညါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်ဆူခံအဂီၢ်ဆူညါအဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ကမၤအသးဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်,ဘၣ်ခးတဘၣ်ခးဆူညါတၢ်ကမၤအသးလၢအဂ့ၢ်, ဒီးပဆိကမိၣ်ခံကိၣ်တယၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢအံၤတယၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,ဒီးပစံးလၢပဆိကမိၣ်ခံဆိကမိၣ်ညါလီၤ. ဆိကမိၣ်ခံဆိကမိၣ်ညါတၢ်တက့ၢ်. ပမၤတၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,တဂ့ၢ်ဘၣ်ဒ်,န့ၣ်ဆိကမိၣ်ခံဆိကမိၣ်ညါတၢ်တက့ၢ်. ဒ်ပုၤဝဲၤစၢ, ပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢတၢ်တဂ့ၢ်မၤဘၣ်ပုၤန့ၣ်မၤတဂ့ၢ်.

၃၈. **စိးမိၣ်စိးခံ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်အနီၤစ့ၤလၢအဒုကျါလၢ်ကျါန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်စိးခံလီၤ. သ့ၣ်အစိးဒီးသ့ၣ်အခံန့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘးလၢအစိးခံ ဘးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သ့ၣ်စိးခံန့ၣ်မ့ၢ်ဖဲအဒုကျါလၢ်ကျါ န့ၣ် လီၤ. မ့ၢ် သ့ၣ် အစိး န့ၣ် မ့ၢ်လၢအနီၤစ့ၤကတၢ်အဆၢဘးန့ၣ်လီၤ.

၃၉. **အစိးဒီးအခံ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်နီၤစ့ၤဒီးသီးသီးလီၤ. ဘၣ်တစုစုပစံးလၢအစိး,ဘၣ်တစုစုပစံးလၢအခံလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘးလၢ အစိးကတၢ်ထးန့ၣ်လီၤ. ကယုၤဖၣ်တဒုအိၣ်လၢသ့ၣ်ခံ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအစိးအခံလီၤ. တၢ်သ့ၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်အစိးအခံထးန့ၣ်, အခံအစိးပစံးစကိးလီၤ. သ့ၣ်အခံအစိးစံးဝဲဒၣ်.

၄၀. **ဒုခံဒိၣ်ယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဝဲၣ်ပြုၤ,အိၣ်ဒိၣ်ယီၤ, အိၣ်ဝဲၣ်ပြုၤဒီးအိၣ်တစၢ်ဆၢဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဒုခံလီၤ. ပမၤဟံၣ်မ့ၢ်တယုၤတဖိးဘၣ်, အနၢ်မ့ၢ်ဝဲၣ်ဒီးပစံးလၢအဒုခံလီၤ. နသၢ်ကမၤမနုၤဟံၣ်ဒုခံဒိၣ်ယီၤ,ဝဲၣ်ပြုၤဝဲၣ်ပြုၤလဲၣ်.

၄၁. **လီၤခိၣ်လီၤခံ** န့ၣ် မ့ၢ် ပလဲၤတၢ်အကတီၢ်လၢပတအိၣ်ဘၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပလဲၤတၢ်အလီၢ်ခံလီၤ. စလဲၤတၢ်အလီၢ်ခံဒီးပုၤတဂၤဟဲထီၣ်လၢဟံၣ်သရၣ်လဲၤတၢ်အလီၢ်ခံန့ၣ်ပုၤဟဲထီၣ်လၢသရၣ်အလီၢ်ခံတဂၤ, ဒီးပလဲၤတၢ်မ့ၢ်ပူၤကွၢ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးတၢ်လၢအအိၣ်လီၤတဲာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်လီၤတဲာ်လၢပလီၢ်ခံလီၤ. ဒီးပုၤဂၤမ့ၢ်ဟဲလၢပချၢယံးဒီးပစံးလၢအဟဲလၢပလီၢ်ခံတခီလီၤ. တၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်လၢပလဲၤပူၤကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,ပတအိၣ်ဘၣ်လၢဟံၣ်အခါမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပုၤအိၣ်လၢပချၢယံးတခီမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပစံးလၢပလီၢ်ခံလီၤ. စီၤလီၢ်အမၤန့ၣ်ကွၢ်ကဒါက့ၤအလီၢ်ခံဒီးကဲထီၣ်အံၤသၢ်အထူၣ်လီၤ.

၄၂. **လၢခံလၢလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အကတီၢ်ယံးဒီးဆူညါဘၣ်ဒ်ဘၣ်ဒးတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢခံလၢလၢ်လီၤ. က

စၢ်ယုၤအကလုၢ်အကထါန့ၣ် နကကနၣ်လၢခံလၢလၢ်န့ၣ် ဆိကမိၣ်တဂ့ၢ်,ဘါက့ၤခဲကန့ၣ်အံၤတက့ၢ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဆူခံဆူလၢ်ဒီး ဘၣ်တစုစုပစံးလၢဆူခံဆူညါလီၤ. လၢထၣ်လၢခံန့ၣ်မ့ၢ်ကိးထံၣ်ကိးရှုၣ်သက့ၤဆးဒးဒီး ပစံးလၢထၣ်လၢခံလီၤ. လဲၤစံၣ်တဲာ်တဲာ်လီၤကစၢ်ယုၤအကလုၢ်အကထါလၢထၣ်လၢခံတက့ၢ်. ဆိကမိၣ်တၢ်လၢထၣ်လၢခံမ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘျးဘျးဘျးဘျးဒီး,ပစံးလၢပဆိကမိၣ်တၢ်လၢထၣ်လၢခံလီၤ. သလီၢ်ပကမၤတၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်ပဘၣ်ဆိကမိၣ်လၢထၣ်လၢခံလီၤ.

၄၃. **လဲၤလၢခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဂၤလဲၤတၢ်လၢပချၢယံးတခီဒီးပစံးလၢလဲၤလၢပလီၢ်ခံလဲၤလၢခံဒ်န့ၣ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်ပမ့ၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်ဒီးမ့ၢ်ပလဲၤလၢခံလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်လၢခံလီၤ.

၄၄. **မၤလၢခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်ပအိၣ်လီၤတဲာ်ဒီးပုၤဂၤမၤဂံၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပမၤလၢခံလီၤ. မၤဂံၢ်ကံန့ၣ်, စကမၤယဲလၢခံ,စကမၤမးဟံၣ်လၢခံကဘဲးဘဲးလီၤ.

၄၅. **သ့ၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်အနီၤစ့ၤလၢအဒုကျါလၢ်ကျါန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ခံလီၤ. တၢ်သ့ၣ်စံၣ်လၢသ့ၣ်ခံဝဲၣ်လီၤသဲၣ်ကၢ.

၄၆. **ထံခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံခီလီၢ်လၢအဆိးထီၣ်အသးဆူကစၢ်တခီန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢထံခံလီၤ. ပုၤကညီန့ၣ်ယုၤအိၣ်တၢ်လၢထံခံကွၢ်စိးလီၤ.

၄၇. **ခံကထၢ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢအဖိခိၣ်တကထၢအဖိလၢ်တကထၢဒီးပစံးလၢခံကထၢလီၤ. အကဘျးမ့ၢ်အိၣ်လွၢ်ကဘျး, ယဲၤကဘျးဒီးမ့ၢ်ယဲၤကထၢလီၤ. ဒီးတၢ်ဆူတၢ်ဆါန့ၣ် မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ခံကလုၢ်သၢကလုၢ်ဒီး ပစံးလၢအိၣ်ခံကထၢသၢကထၢစကိးလီၤ.

၄၈. **ရုးခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ရုးခံလီၤန့ၣ်ပကိးလၢရုးခံလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢရုးခံလီၤလီၤ. ပလဲၤဆုၣ်ရုးန့ၣ်ပလဲၤလၢရုးခိၣ်ရုးခံဝဲးတရံးလီၤ. **ရုးခံ** န့ၣ်မ့ၢ်လၢပဖဲးလီၤဂံၢ်ကွၢ်လီၤဂံၢ်တခီလီၤ.

၄၉. **စုခံခီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုအိၣ်ယၢ်ခီဒီးပစံးလၢပစုခံခီလီၤ. ပစုမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ခံခီန့ၣ် မ့ၢ်ပကလုၢ်ကကျိးတကိၣ်တသိၣ်မနုၤတမံၤလဲၣ်.

၅၀. **ခံပၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ခံဘၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ခံဘၣ်ဒီးပကိးလၢခံပၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤအကလုၢ်လီၤ. ဒီးပကိးပိာ်ထွဲပုၤအခံတစုစုလီၤ. စလဲၤပုၤသ့ၣ်ပၣ်န့ၣ်ခံပၣ်လီၤ.

၅၁. **တၢ်ဆါခံတူၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဘၣ်တၢ်ဆါတကလုၢ်အစုတူၣ်ခိၣ်တူၣ်ဒီး ပစံးလၢဘၣ်တၢ်ဆါခံတူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်ခံတူၣ်လီၤ. ပုၤကညီမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါခံတူၣ်ဒီးပစံးလၢဘၣ်ခံတူၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဆါတကလုၢ်န့ၣ်

ခံ

ပကီးလာတံဆိခံတူလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာခံတူဆါအါလီ၊

၅၁. **ခံပဉ်** နှဉ်မုၢ်ပခံဘဉ်ပုၢ်နှဉ်ပုၢ်တနီၤနီၤကိးလာခံပဉ်လီ၊ ဒီးမုၢ်အကိးပိာ်ထွဲပုၢ်အခံလီ၊

၅၂. **တံၤယွဲခံတူတမိယံ** နှဉ်မုၢ်တံၤဆါအါလာပကိးလာတံၤခံတူဆါအါနှဉ် ပသးပုၢ်စံးဝဲလာတံၤယွဲခံတူလီ၊ ဒီးခဲကနံၣ်အံၤ ပုၢ်တနီၤနီၤကိးလာတံၤခံတူဆါအါ၊ဒီးတနီၤနီၤကိးလာတံၤဘဉ်ခံတူလီ၊ တံၤယွဲခံတူနှဉ်လာပုၢ်နှဉ်တုၤဘဉ်ပုၢ်ကညိတဂၤဒီးပုၢ်ဂၤ တအိၣ်ယုာ်အိၣ်ယုာ်လီၤအိၣ်ယုာ်ဘဉ်ဒီး ဟံဝဲလာထံဆဲလံာ်တခါလီ၊ ပသးပုၢ်လာပုၢ်မၤဝဲခံနှဉ်လီ၊ ပုၢ်ကညိတုၤအဘဉ်တံၤဆါခံတူဒီးဟးဂီၤဝဲလီ၊ တကိာ်တသိၣ်လာဘဉ်တံၤနီၣ်တမံၤဘဉ်၊

၅၂. **ခံတူဃိ** နှဉ်စနုာ်တပာ်ဘဉ်ယဲဘဉ်၊စတနုာ်ဟူဘဉ်နီၣ်တခါဘဉ်၊

၅၃. **လာခံလာပုၢ်** နှဉ်မုၢ်လာအကံၢ်ခိၣ်ခိၣ်ထံးလာအယံာ်အစဲၤတုၢ်ဝဲဒီးပစံးလာခံလာပုၢ်လီ၊ ပအိၣ်တုၢ်လာခံလာပုၢ်နှဉ်တံၤအံၤပတနုာ်ဟူဘဉ်နီၣ်တစုဘဉ်ခဲကနံၣ်အံၤပနုာ်ဟူလာကစၢ်ယွဲအလူလီၤဂံၢ်လီၤသးမုၢ်စိဆုံလာပလီလီ၊

၅၄. **ခံနဲ** နှဉ် မုၢ်ပုၢ်ခံဂၤအမါဒီးပုၢ်ဝဲဒီးပုၢ်ခံဂၤနှဉ်မုၢ်အခိၣ်ခံလီ၊ ပုၢ်ခံဂၤနှဉ်မုၢ်ခိၣ်ခံဒီးအမါဒီးပုၢ်ဝဲဒီးအမံၤပုၢ်တဂၤယီလီ၊ ပုၢ်တဂၤနှဉ်အမါဒီးက့ၤအိၣ်ဒီးအမံၤပုၢ်ခံနဲလီ၊ ခံနဲတဘီအံၤမုၢ်မံၤပုၢ်အဆိလီ၊

၅၅. **ခံတခါ** နှဉ်မုၢ်ပုၢ်ဒီးတခါကဒဲကဒဲအဖိဒီးတခါ ကဒီးဒီးပစံးလာခံတခါလီ၊ ပုၢ်ဒီးတခါလာအမိၢ်အဟံၤဒီးပုၢ်ဝဲ နှဉ် မုၢ်တုၤလီၤလာအဖိကဒဲကဒဲဒီးပစံးလာခံတခါ၊မုၢ်တုၤလီၤလာအလံာ်ကဒဲကဒဲဒီးသၢတခါလီ၊

၅၆. **တိာ်ခံ** နှဉ်မုၢ်ယဲာ်ခါကွါခါ၊ဘီခါနးခါအတိာ်ခါစ့ၤ နှဉ်ပကိးလာယဲာ်တိာ်ခံလီ၊ နဆးထူယဲာ်တိာ်ခံသ့ၣ်ပးလံ၊

၅၇. **မဲာ်တိာ်ခံ** နှဉ်မုၢ်ပမဲာ်အသရူၤလာပနါဒုတအိၣ်ဘဉ်တခါနှဉ်ပစံးလာပမဲာ်တိာ်ခံလီ၊ ပုၢ်တဂၤကျယီၤလာအမဲာ်တိာ်ခံလဲၣ်၊ဒီးကွါတိာ်ခံလာကွါတိာ်ခံအနါစ့ၤ၊

၅၈. **ဒူခိၣ်ဒူခံ** နှဉ် မုၢ်ပစံးလီၤဂံၢ်ခးတမုၢ်ထူၣ်ခါဒီးပစံးလာပစံးလီၤဒူခံလီ၊ စကမဲးခးအလီၤစဆုာ်ဒူလံာ်န့ၢ်လံ၊စကလဲၤပစံးလီၤဒူခံလီ၊

၅၉. **ကူၣ်လီၤဒူခံပစံးလီၤဒူခံ** နှဉ် မုၢ်ပကူၣ်လီၤဂံၢ်ပစံးလီၤဂံၢ်တနံၤမုၢ်ဂ့ၤ၊မုၢ်ထူၣ်မုၢ်ဂ့ၤ၊ပစံးလာပကူၣ်လီၤဒူခံပစံးလီၤဒူခံလီ၊

၆၀. **ကူးလီၤဘုခံ** နှဉ် မုၢ်ပကူးလီၤဂံၢ်ဘုခံကဒိၣ်သၢကဒိၣ်ဒီးပစံးလာပကူးလီၤဘုခံလီ၊

ခံး

၆၁. **ပိာ်လီၤဘုခံ** နှဉ်မုၢ်ပတိာ်လီၤသြ့ဘုအသဉ်လာချီၣ်ပုၢ်လာအကံၢ်အိၣ်တနံၤနှဉ်ပစံးလာပပိာ်လီၤဘုခံလီ၊ ပပိာ်လီၤဂံၢ်ဘုအခံတနံၤနှဉ်ပတအိၣ်ဘဉ်ဘဉ်ပအံဘဉ်၊ ပအိၣ်ပအံနှဉ်ပပိာ်ဘုခံကါ၊

၆၂. **ခံကွၢ်** နှဉ် မုၢ်ကတိာ်တံၤဒီးပုၢ်၊မုၢ်နုာ်ဟူတံၤအပရၢတမံၤမံၤ၊ မုၢ်စံၣ်တံၤပုၢ်လီၤတံၤလီၤဆဲးဒီးပစံးလာအခိၣ်ယုာ်ခံကွၢ်လီ၊ ဒီးသိးသိးဒီးလီၤတံၤလီၤဆဲးနှဉ်လီ၊ ပမုၢ်စံၣ်တံၤပတံၤနှဉ်စံၣ်တံၤတုၤအခိၣ်ယုာ်ခံကွၢ်တက့ၢ်၊

၆၃. **ခံခဲး** နှဉ် မုၢ်ဝဲၣ်လုၣ်လာပဆဲးလုၣ်လာအလီၤနှဉ်ပကိးလာခံခဲးလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပကိးလာကဟံအခဲးလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာလုၣ်ခဲးလီ၊ ဒီးဝဲၣ်လုၣ်လာပသံၣ်ကဟံအလုၣ်လာအလီၤနှဉ် ပစံးလာခံခဲးစ့ၢ်ကိးလီ၊

၆၄. **ခံဘီ** နှဉ်မုၢ်တကျၢ်ခိၣ်နှဉ်ပုၢ်ကိးလာခံဘီဒီးစ့ၢ်ကိးပိာ်ထွဲအခံလာခံဘီတစုစုလီ၊ ခံဘီတဖုအိၣ်အဆဉ်လာပျီပုၢ်၊

၆၅. **တခံ** မုၢ်တၢ်ယီၤအဆိလီ၊ တခံတၢ်ယီၤနှဉ်မုၢ်ထီခိၣ်၊ဆဉ်ခါကီၢ်ခါတကလုာ်လီ၊ တံၤတပူၤတခံတၢ်ယီၤအါသမိး၊

၆၆. **စုနာ်ခံ** နှဉ် မုၢ်ပစုအဆါချဲးအသးစုလီၤဝဲနှဉ်ပစံးလာပစုနာ်ခံလီ၊ ပုၢ်တဂၤတနးပုၢ်ဂၤလာအစုနာ်ခိၣ်ခိၣ်နာ်ခံလီ၊ ပုၢ်တဂၤအစုနာ်ခိၣ်စုနာ်ခံစုသမိး၊ပတနးတံၤနှဉ်ပတနးလာပစုနာ်ခံလီ၊

၆၇. **ကိာ်ကျးခံ** နှဉ် မုၢ်ပကိာ်ဆူပချါတခါဒီးပစံးလာပကိာ်ကျးခံလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာကိာ်ကျးခံလီ၊

၆၈. **မဲာ်ခံ** နှဉ် မုၢ်ဂုၢ်မဲာ်နါစ့ၤဂုၢ်နှဉ်အမဲာ်ခံတပျီထီကါ၊ သဒိမဲာ်ခံနှဉ်မုၢ်ဟံၣ်ခိၣ်ကတၢ်လီၤလာထံယဲလီၤဆဲးနှဉ်ပစံးလာသဒိမဲာ်ခံလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာလုၣ်မဲာ်ခံ၊ ဒီး ဘဉ်တစုစုပစံးလာကဟံမဲာ်ခံဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာထံယဲမဲာ်ခံလီ၊ ကဟံမဲာ်ခံနှဉ်မုၢ်ပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢကဟံ,ဒီးဟံၣ်ခိၣ်ကတၢ်လီၤနှဉ်ပကိးလာကဟံမဲာ်ခံလီ၊ ထံယဲလီၤလာကဟံမဲာ်ခံလုၣ်မဲာ်ခံနှဉ်မုၢ်ပဒုးထီၣ်လာလုၣ်ဒီး ဟံၣ်ခိၣ်ကတၢ်လီၤနှဉ်ပကိးလာလုၣ်အမဲာ်ခံလီ၊ ဒီးထီၣ်ထံမိာ်တိာ်လာလုၣ်အမဲာ်ခံတက့ၢ်၊ သဒိမိအမဲာ်ခံနှဉ်ဟံၣ်ခိၣ်ကတၢ်လီၤနှဉ်ပစံးလာသဒိမိအမဲာ်ခံလီ၊ ဒီးထီၣ်ထံလာသဒိမိအမဲာ်ခံ,ထံယဲမဲာ်ခံနှဉ်မုၢ်ဟံၣ်ခိၣ်ကတၢ်လီၤလာထံယဲဟဲလီၤနှဉ်ပစံးလာထံယဲမဲာ်ခံလီၤသဒိမဲာ်ခံ, ဒီးကဟံမဲာ်ခံ, ဒီးလုၣ်မဲာ်ခံ, ဒီးသဒိမိအမဲာ်ခံနှဉ်ဒီးသိးသိးဒီးထံယဲမဲာ်ခံလီ၊

၆၉. **ခံကျါ** နှဉ် မုၢ်ပယုၤကွါသိၣ်ဂဲၤကဝါကျါဒီးပပာ်

ခံး

လီၤသပၤလၢအဖီခိၣ်ဒီးပကိးလၢသပၤခံကျိၤလီၤ. ပဟ်လီၤသပၤလၢအဖီခိၣ်န့ၣ် ပဘၣ်ယိၣ်ယိၣ်ခိၣ်ကဘၣ် မူးဒီးပမၤဒီးသပၤခံခိၣ်ခံကျိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အဒၢအပလူၢ် ကူထီၣ်အသးဝးတရံးန့ၣ် ပစံးလၢအခံကျိၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုအခိၣ်ကျိၤလီၤ.

၇၀. **ပိၣ်အခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်ဟးလၢပုၤဂၤအဟံၣ်ကဲ ဒီးပစံးလၢပိၣ်အခံလီၤ. ပုၤတဂၤပိၣ်အခံလၢပုၤဂၤအဟံၣ်ကဲသမိး.

၇၁. **တခံတိၤပၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်ပၤကွၢ်အနၢ်ဒီးတက န့ၣ်ဘၣ်ပကလုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဟ်အသးတခံတိၤပၤလီၤ. ပုၤတဂၤပမ့ၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးဟ်အသးတခံတိၤပၤလဲၣ်,ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဟ်အသးယွၢ်တပၤလီၤ.

၇၂. **ဟးခံဟးသိ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢဟးခံးဟးသိ လီၤ.

၇၃. **ခံခူခိၣ်ခံခူနီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပနၢ်ဂံၤဂၤအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ပနၢ်ခံခူအခိၣ်လီၤ. ပနၢ်တဖၣ်သိကဘျၢၣ်အဝဲတဖၣ်ဒီး ခံခူထီၣ်အခိၣ်လီၤ.

ခံၣ်

၁. **စခံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်စခၢ်အဆိလီၤ. န့ၣ်အတံၢ်ဆိၣ်စခံၢ်ဆိၣ်စ ခၢလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢ်.

၂. **တၢ်ထီၣ်ခံၢ်** မ့ၢ်ထီၣ်ခၢအဆိ,တၢ်ထီၣ်ခံၢ်တၢ်ထီၣ်ခၢ စံးဝဲဒၣ်.

ခံး

၁. **တၢ်ခံးတၢ်နၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဟါဒီးပတထံၣ်လၢၤဘၣ်တၢ် ဘၣ်ဒီးတၢ်မၤအသးသူယုၢ်ကလၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံး လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတၢ်ခံးခိၣ်ခံးကျိၤ,ဒီးဘၣ် တစု စုပစံးလၢတၢ်ခံးတၢ်ယုၢ်,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လၢတၢ်ခံးယုၢ် ကလၢ်လီၤ. လဲၤတၢ်လၢတၢ်ခံးတၢ်နၤန့ၣ် တဂၤ.

၂. **မၤခံးမၤသိ** န့ၣ် မ့ၢ်လၢမ့ၢ်ဟါလီၤသိပတချုးမံး ဘၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤတၢ်ဖံးတၢ်,လုၣ်သုၣ်စဲၤဘဲ,ထုယုၢ်ထုကု, မၤဘုမၤဟုဒီးပစံးလၢပမၤခံးမၤခံးမၤသိလီၤ. ပမ့ၢ်မၤခံး မၤသိတၢ်ဒီးကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဒီးလၢတၢ်တမံၤမံၤလီၤ.

၃. **ခံးသံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးတအိၣ်ဘၣ်, ပုၤလၢအကသိးတအိၣ်ဘၣ်ဒီးတသ့ၣ်ညါတၢ်နီတမံၤ,ဒီး တယူးတယီၣ်ပသ့ၣ်ကုသးပုၤ, သရၣ်သမၤပဒိၣ်ပပုၤတ ဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပုၤခံးသံလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢ ပုၤတၢ်ခံးဖိလီၤ. တၢ်လၢပုၤကညိၣ်တကလုၢ်အံၤထဲပုၤ ကညိၣ်အခံးသံလီၤ. ပဲမ့ၢ်ပုၤခံးသံကပီၤသံဒီးပတသ့ၣ် ညါဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်,ပအိၣ်ဒၣ်ပတၢ်လၢပုၤခိၣ်ပုၤကျိ

ခံၣ်

လီၤ.

၄. **ခံးဖိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်ကိးဂၤဒီးအါဂၤဒီး အတၢ်ကူၣ် တၢ်ဆးတအိၣ်ဘၣ်ဝဲအါဂၤဒီးပုၤကညိၣ်တကလုၢ်အသိး အံၤဒီးပစံးလၢပုၤတၢ်ခံးဖိလီၤ. ပဲမ့ၢ်ပုၤတၢ်ခံးဖိလီၤ. ပ တသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.

ပဲမ့ၢ်ပုၤတၢ်ခံးဖိ

တသ့ၣ်ညါယုၢ်အတၢ်သိၣ်

၅. **သ့ၣ်ခံးသးခံး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂုၤဒီးတၢ်အၢန့ၣ်ပနီၤဖး ပံးဖးအဆၢတသ့ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပသးခံးလီၤ. ပုၤလၢ အသ့ၣ်ခံးအသးခံးတဖၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါနီၤဖးဘၣ်တၢ်ဂုၤ ဒီးတၢ်အၢအဆၢဘၣ်,ထီၣ်ရီၤလီၤအမဲၣ်ညါဒီးမၤတၢ်လီၤ.

၆. **ခံးလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဟါလီၤသိဒီးတၢ်ခံးဘၣ်ဒီးခိးခိးန့ၣ် ပစံးလၢတၢ်ခံးလီၤ,မ့ၢ်ဟါတၢ်ခံးလီၤလံ,ပယုၢ်လီၤကိၣ် န့ၣ်တဘျီလၢၤဘၣ်.

၇. **ခံးယီၢ်ယၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ခံးလီၤသိန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံး ယီၢ်ယၢ်လီၤ. တၢ်ခံးယီၢ်ယၢ်န့ၣ်ခံးဝဲဘၣ်ဒီးခိးခိးပထံၣ် ဒီးတၢ်တစဲးစဲးန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံးယီၢ်ယၢ်လီၤ.

၈. **ခံးယုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ခံးနးနးကလဲၣ်တုၤပတထံၣ်လၢၤ ဘၣ်ပစုမ့ၢ်ခိၣ်နၢဘၣ်ဒီး ပစံးလၢတၢ်ခံးယုၢ်ကလၢ်လီၤ. တၢ်ခံးယုၢ်ကလၢ်ပတထံၣ်မးတၢ်.

၉. **ခံးခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခံးကျိၤအဆိလီၤ. တၢ်ခံးခိၣ်တၢ်ခံးကျိ န့ၣ်ပလဲၤတၢ်တသ့ဘၣ်.

၁၀. **ခံးကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ခံးအကတီၢ်န့ၣ် ပကွၢ်တၢ်ဆူတၢ် ပျီခိၣ်ပျီပုၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံးကျိလီၤ. လဲၤဟးဆူတၢ်ခံး ကျိတဂၤဘီၣ်သအိၣ်ကအ့ၣ်ဘၣ်သု,တၢ်ခံးခိၣ်တၢ်ခံး ကျိန့ၣ်ပလဲၤတၢ်တဘျီဘၣ်.

၁၁. **ခံးစဂၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလၢပနၤတလီၤတၢ်လီၤ ဆဲးဘၣ်,ဖျါဝဲသူသူဒီးပစံးလၢအဖျါခံးစဂၤလီၤ. သ့ၣ်ပ ဒၢဝၣ်ပဒၢ,ကသ့ၣ်ကဆိန့ၣ်ဖျါလၢပနၤခံးစဂၤလီၤ. က ဆိတဖၣ်ဖျါမးလၢပနၤခံးစဂၤလီၤ.

၁၂. **ခံးလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟဲစူၤအကတီၢ်ဘူးတုၤဒီးတၢ် အၢၣ်နးနးကလဲၣ်တုၤတၢ်လီၤကဒုမးဒီး ပစံးလၢတၢ်ခံး လီၤလီၤ. တၢ်ခံးလီၤတၢ်အံၤတၢ်ကစူၤဒိၣ်ဝဲးကၢ်သၢ,ဒီး ပကတိၤဒီးအဆိန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်အၢၣ်ထီၣ်ခံးလီၤနးကၢ, တၢ်ကစူၤဒိၣ်ဝဲးလီၤ. တၢ်ပဆါတနီၤတၢ်ခံးလီၤမးခံးခံး လီၤ.

၁၃. **ခံးသူခံးဝုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်ဒီးပမဲၣ်တရံး,ပကွၢ်သ့ၣ် ဇီၤဝၣ်ဇီၤတရံးအသးဒီးပစံးလၢပမဲၣ်ခံးသူလီၤ. စမဲၣ်ခံး သူခံးဝုၤနးကၢ,စမဲၣ်ခံးသူနီၤခံးဝုၤနးသမိး.

၁၄. **မဲၣ်ခံးနီၤတအၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပုၤတုၤဒီးပမဲၣ်တဆး လၢၤဘၣ်ဒီး ပကွၢ်တၢ်လၢအပြီတဖၣ်န့ၣ်ပတထံၣ်လၢၤ ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပမဲၣ်ခံးလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤအသးပုၤဒီးအ

မဲခင်းဝဲ.တနီၤနီၤန့ၣ်အမဲၣ်တဆးဘၣ်လၢအဖိသၣ်လံၤ
 လံၤဒီးအသးပွဲၤထီၣ်အနံၣ်ခံဆဲးဒီးအမဲၣ်ခံးတနီၤ.အသး
 ပွဲၤထီၣ်အနံၣ်သၢဆဲးဒီးအမဲၣ်ခံးတနီၤ.ဒီးတနီၤနီၤန့ၣ်အ
 သးပွဲၤဒီးအခိၣ်ဝါတုၢ်န့ၣ်အမဲၣ်တခံးဘၣ်အိၣ်တနီၤလီၤ.
 ၁၅. **ဂဲၤခံးဂဲၤသီ** န့ၣ် မ့ၢ်လၢပနၤန့ၣ်ပမံတယုၢ်ဒီးပ
 ဂဲၤဆၢထၢၣ်မၤကလိက့ၤ.ပုၤဘဲလုၢ်ဘဲ.သူးဆိၣ်ဘျၢၣ်
 ဆုၤဒီးပစံးလၢပဂဲၤခံးဂဲၤသီလီၤ. ပိၣ်မုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပိၣ်ခွါမ့ၢ်
 ဂ့ၤ.လၢအခုတဖၣ်န့ၣ်ဂဲၤခံးဂဲၤသီဖဲတၢ်မၤတၢ်လီၤ.
 ၁၆. **လဲၤခံးလဲၤသီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤမၤဘုလၢပနၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.
 ပလဲၤလုထံန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလၢလဲၤခံးလဲၤသီလီၤ. လဲၤခံး
 လဲၤသီတၢ်တဂ့ၤ.တၢ်ဖဲအံၤဘီၣ်သအိၣ်န့ၣ်.
 ၁၇. **ခံးခံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဟီၣ်ဖိနဲဖိဒီးသၢတက့ၤဒီးပ
 စံးလၢဟီၣ်ခံးခံးလီၤ. ပုၤတဂၤအမိၢ်တီၢ်ဒီးဟီၣ်မးခံးခံး
 လီၤ. ပုၤတဂၤဟီၣ်ခံးခံး. ကမ့ၢ်ကၢ်အမိၢ်လဲၤသးအ
 တၢ်သၢၣ်.

ခံၣ်

- ၁. **ခံၣ်ခါးဖါခါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်န့ၣ်မၤအ
 သးကဘျးဒီးအံၤထီၣ်ယၢ်ပုၤတစုစုဒီးအံၤထီၣ်ယၢ်တၢ်
 ဖိတၢ်လံၤဒီးပြီကဒံခါန့ၣ်ပကိးလၢခံၣ်လီၤ. ပုၤလၢခိၣ်ပုၤ
 လၢကျါန့ၣ်ခံၣ်ခါပုၤခါအါကၤ.
- ၂. **ခံၣ်ဘုၣ်ပုၤ** န့ၣ်နီၣ်မုၢ်ဒီးပကိးလၢခံၣ်ဘုၣ်ပုၤလီၤ.ခံၣ်
 ဘုၣ်ပုၤန့ၣ်လဲၤန့ၣ်ခံၣ်အဂၤတဖၣ်ဒီးပကိးလၢခံၣ်ဘုၣ်
 ပုၤလီၤ.
- ၃. **ခံၣ်ဘျၢၣ်ခိၣ်** န့ၣ် နီၣ်မုၢ်နီၣ်စုၤဒီး မ့ၢ်အုၣ်ပုၤဒီးအ
 ခိၣ်လီၤဘျၢၣ်ဆူပညၣ်ကျါဒီး ပကိးလၢခံၣ်ဘျၢၣ်ခိၣ်
 လီၤ. ခံၣ်ဘျၢၣ်ခိၣ်ခံၣ်ဘျၢၣ်န့ၣ် အုၣ်ပုၤဒီးအခိၣ်လီၤ
 ဘျၢၣ်ဝဲလီၤ.
- ၄. **ခံၣ်ဂီၤခိၣ်** န့ၣ်ပြီၤကဒံဒီးအခိၣ်ဂီၤဒီးပကိးလၢခံၣ်ဂီၤ
 ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢခံၣ်ဂီၤယဲးလီၤ. ဒီးခံၣ်
 ဂီၤခိၣ်ဒီးခံၣ်ဂီၤယဲးန့ၣ် ဒီးသီးသီးလီၤ.
- ၅. **ခံၣ်ဂီၤယဲး** န့ၣ် အခိၣ်ဂီၤဒီးအမိၢ်ပုၤမၤအသးဒ်က
 ဂီၤတစးစးအသီးဒီးပကိးလၢခံၣ်ဂီၤယဲးလီၤ. ခံၣ်ဂီၤယဲး
 အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကျါလၢမဲးခိၣ်မဲးကျါလီၤ.
- ၆. **ခံၣ်တံၢ်** န့ၣ် ပြီတုၤပတထံၣ်တၢ်လၢဘၣ်အမိၢ်ပုၤ
 ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအဒၢဒီးအါဝဲတုၤပဂံၢ်တဘၣ်ဘၣ်ဒီး ပ
 ကိးလၢခံၣ်တံၢ်လီၤ. ခံၣ်တံၢ်တပူၤမၤအဒၢလၢသ့ၣ်လၢ
 လီၤဒီးအိၣ်ဖိၣ်ဝဲအါကၤ.ဘၣ်ဆၣ်အဒၢတအိၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်
 အိၣ်ဖိၣ်လၢသ့ၣ်လၢလီၤဒီး သ့ၣ်လၢန့ၣ်ပစံးလၢအဒၢ
 လီၤ.
- ၇. **ခံၣ်ဖိသၣ်** န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.ပတစံးဘၣ်.
- ၈. **ခံၣ်သးခံၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီၤဒီးပကိးလဲၤဒုးလိာ်အသး

လဲၤတၢ်အါအါကလဲၣ်အဖၢမ့ၢ်န့ၣ် ပစံးလၢခံၣ်သး
 လီၤ. ပကိးခံၣ်သးဒီးသါကလဲၤဒုးယ
 ၀၁လီၤ. ကိၤလၢဝါခံၣ်သးလၢကဘီသတးဒီး ခူခိၤပုၤ
 စီၤအဂၤတဖၣ် တူၢ်တဘၣ်
 ဘၣ်.
 ၉. **တခံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယီၤချံအခိၣ်ဒုးဒီးချံတစုလီၤဝဲန့ၣ်ပစံး
 လၢလီၤတခံၣ်.ပဟ်ဘုလၢန့ၣ်ပုၤန့ၣ်မ့ၢ်တစုဒီးပစံးလၢ
 န့ၣ်လီၤတခံၣ်လီၤ. န့ၣ်လီၤတခံၣ်ဒီးဘုလီၤဆံၣ်ဝဲ.လါတ
 ဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တစုဒီးပစံးစုၤကိးလၢလီၤတခံၣ်လီၤ.
 ၁၀. **ခံၣ်ရှုၣ်ထးလၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထးတီၢ်လၢတမၢ်ပိၣ်ထးဒီး
 တီၢ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢခံၣ်ရှုၣ်လီၤ.
 ၁၁. **ခံၣ်ရှုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထးတီၢ်လီၤ. တလၢမ့ၢ်ပိၣ်ယံၣ်ပိၣ်
 ကွါဒီးတီၢ်ထးလၢခံၣ်ရှုၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုထးလၢန့ၣ်
 ပကိးစကိးလၢခံၣ်ရှုၣ်လီၤ.
 ၁၂. **လီၤတခံၣ်လီၤတယုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခံတၢ်လၢစီၤပိၣ်ဒီးယၢ
 တထဲသီးဘၣ်ဒီးတစုလီၤဆူအယၢတခါန့ၣ်ပစံးလၢ
 လီၤတခံၣ်လီၤ. နခံအံၤသၣ်တဘၣ်ဒီးဘၣ်တပိၢ်ဘၣ်.
 လီၤတခံၣ်ဝဲဆူလၢပိၢ်သၣ်အိၣ်ဝဲတခါလီၤ.

- ၁. **ခါခါတမါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကြၢၤဒီးဘၣ်ခံၣ်ဘၣ်ဒီးဒီးပ
 စံးလၢခါခါတမါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤထဲတၢ်ကတိၤစီၤ
 လီၤ. ပအိၣ်တၢ်ဖဲအံၤပမၤတၢ်ခါခါတမါဒီးပအိၣ်ဆူအ
 ဂၤပမၤတၢ်တန့ၢ်အိၣ်ဘၣ်.ဖိသၣ်န့ၣ် တကဖးလံာ် မ့ၢ် တ
 သ့န့ၣ်သက့ဒီးခါခါတမါဒီးအဝဲတဂၤဒီးတသ့မးလၢာ်
 ကိၢ်.
- ၂. **ထီၣ်ခါလီၤန့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီးစိ
 ထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ပၤခိၣ်ဒီး ကမိၢ်ထီၣ်တလိာ်တလိာ်န့ၣ်
 ပစံးလၢတၢ်ထီၣ်ခါလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်တပူၤပၤတဘၣ်လိာ်
 ဘၣ်.တၢ်ထီၣ်ခါန့ၣ်ကၤ.တၢ်တပူၤထီၣ်ခါလီၤဆၢၣ်န့း
 သမိးဒီးတၢ်လၢအပၤန့ၣ်မ့ၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်.မ့ၢ်ထီၣ်ထီ
 ဝဲဘၣ်ခံၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ထီၣ်ခါလီၤ. ဒီးမဲးထီၣ်စိ
 လၢပိၣ်လဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ပိၣ်လဲၣ်အသးကံၢ်ပူၤလၢတၢ်
 ထီၣ်ချံန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ပစံးလၢမဲးထီၣ်ခါလီၤ. ဒီးယီၤမ့ၢ်ဒီး
 လိာ်အသးဒီးထီၣ်ခါစကိးလီၤ.
 ပိၣ်လဲၣ်ခိၣ်မဲးမ့ၢ်ထီၣ်ခါ
 ထီၣ်မၤဘျၢၣ်လၢမဲးမ့ၢ်ပၤ.
- ၃. **ထီၣ်ခါလီၤဟၢၣ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢထီၣ်ခါ
 လီၤဆၢၣ်လီၤ.
- ၄. **ထီၣ်ခါလီၤဆၢၣ်** န့ၣ် ထီၣ်ထီတပူၤပူၤလီၤန့ၣ်တပူၤ
 ပူၤ.တဘၣ်လိာ်ဖိးဒုးဒီး ပစံးလၢထီၣ်ခါလီၤဆၢၣ်လီၤ.

ခါဉ်

ဟိဉ်ခိဉ်တပူထီဉ်ခါလီၤဆါဉ်နးကၢ.

၅. **စခါငါ** န့ဉ် မ့ၢ်န့ဉ်အတံၢ်အိဉ်လၢဟိဉ်ခိဉ်လၢဒီးဒိဉ်ထီဉ်ဝဲဒီးဟိဉ်ခိဉ်န့ဉ်ဆိဉ်တအိးထီဉ်အသးစိတရီၤဒီး

ပစံးလၢမၤသးစခါငါလီၤ. န့ဉ်အတံၢ်တလိဉ်ဆိဉ်စခါထီဉ်မးဟိဉ်ခိဉ်စခါငါလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢဆိဉ်စခါထီဉ်ဟိဉ်ခိဉ်လီၤ.

၆. **ဆိဉ်စခါ** န့ဉ်မ့ၢ်န့ဉ်အတံၢ်အိဉ်ထီဉ်ဟိဉ်ခိဉ်ဒီးကမိဉ်ထီဉ်ဝဲန့ဉ်ပစံးလၢန့ဉ်အတံၢ်ဆိဉ်စခါထီဉ်ဟိဉ်ခိဉ်လီၤ. န့ဉ်အတံၢ်တလိဉ်ဆိဉ်စခါဆိဉ်စခါထီဉ်ဟိဉ်ခိဉ်ဒိဉ်ကၢ.

ခါး

၁. **ခါး** န့ဉ်မ့ၢ်အဂ့ၢ်အကျါမၤအသးလၢပပံးပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးတံၢ်မၤတံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလဲၤတံၢ်က့ၤတံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကြးဒီးတကြး. ဘဉ်ဒီးတဘဉ်န့ဉ်ပစံးလၢအခါးလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတံၢ်ကြးလဲၤပုၤဒီးပစံးလၢဘဉ်အခါးမ့ၢ်တကြးလဲၤဘဉ်ပုၤဒီး ပစံးလၢတဘဉ်ဘဉ်အခါးလီၤ. နလဲၤတံၢ်တဘဉ်အခါးနမၤနသးတဘဉ်အခါးန့ဉ်ပုၤဂၤတီၢ်န့ၤဝဲသၢ, ပုၤမၤတံၢ်မ့ၢ်တကြးဘဉ်ဒီးပစံးလၢမၤတံၢ်တဘဉ်ဘဉ်အခါး.

၂. **အခါးအကနီ** န့ဉ် မ့ၢ်တံၢ်အဂ့ၢ်အပီၢ်ခဲလၢာ်န့ဉ်ပစံးလၢအခါးလီၤ. တံၢ်လၢအခါးန့ဉ် မၤသးဒ်တံၢ်ဘဉ်တကြးတံၢ်အလီၤကျဲတံၢ်မ့ၢ်တံၢ်တီၤဒီးပစံးလၢအခါးလီၤ.

မ့ၢ်ဘဉ်အခါးအကနီ
လီၤမ့ၢ်လၢန့ဉ်အိဉ်လီၤ.

၃. **ဘဉ်ခါးတဘဉ်ခါး** န့ဉ်ဘဉ်တဘဉ်စံးဝဲလီၤ. ဘဉ်တဘဉ်စကလဲၤတံၢ်လီၤ. တံၢ်လၢခါးန့ဉ်မၤသးဒ်ဘဉ်အနါစုၤအသးတစဲးစဲး,မၤသးဒ်အဂ့ၢ်အပီၢ်သးတစဲးစဲး, ပစံးအခါးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးတသ့ဘဉ်,အိဉ်ထဲတံၢ်ကတိၤဒီးလီၤ. ဘဉ်ခါးတဘဉ်ခါးစကလဲၤတံၢ်ခဲဂီၤလီၤ.

၄. **အခါးဒ်လဲဉ်** န့ဉ် မ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲဉ်စံးဝဲဒ်န့ဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤတံၢ်တမံၤအံၤမ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲဉ်. မ့ၢ်အခါးဒ်လဲဉ်စံးဝဲဒ်,အဂ့ၢ်ဒီးအခါးန့ဉ်ဒီးသးတစဲးစဲးလီၤ.

၅. **နမၤတံၢ်မ့ၢ်အခါးဒ်လဲဉ်ဒ်လဲဉ်** န့ဉ် ပတသ့ညါဘဉ်ပဝဲဘဉ်,စမၤတံၢ်နမ့ၢ်တသ့ညါဘဉ်အခါးအလၢာ်ဒီးအိဉ်ကစၢ်ကံၢ်န့ဉ်.

၆. **ခါး,လၢာ်ဒ်အခါး** န့ဉ် မ့ၢ်ပမၤတံၢ်တုၤပမၤတသ့လၢဘဉ်,တုၤပမၤတပုၤလၢန့ဉ် ပစံးလၢပမၤတံၢ်လၢာ်အခါးလီၤ. စမၤတလိတဖျါလၢာ်ဒ်အခါး,ဂ့ၤတဘးအံၤဒီးလီၤ. နဘဉ်စံဉ်တဲၤတဲၤလီၤကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထီလၢာ်ခါးလၢာ်ပရးဒ်န့ဉ်လီၤ.

၇. **ခါး,ဘဉ်အခါး** န့ဉ် မ့ၢ်ပစံးတံၢ်မၤတံၢ်,ပအိဉ်ပဆိး

ခါဉ်

ပဆၢထၢဉ်ဆုဉ်နီၤ. ပကလုာ်တံၢ်ပကတိၤတံၢ်,ပကျဲးစးတံၢ်,ပပိဉ်ပပိဉ်ပသးန့ဉ်လဲၤလၢထူကျိဉ်ယွၤကျိဉ်သ့ဉ်က့ကျိဉ်သးပုၤအကျိဉ်,ကဒုလီၤတံၢ်,ဒီးမၤသးလၢကစိဉ်ဒီးပစံးလၢဘဉ်အခါးလီၤ. ပုၤကညီအံၤဖံးတံၢ်မၤတံၢ်မ့ၢ်ဘဉ်အခါးဒီးပကွၢ်လၢဒ်လီၤ. မၤတံၢ်မ့ၢ်တဘဉ်ဘဉ်အခါးပကွၢ်တလၢဘဉ်,ပုၤတဂၤမၤတံၢ်တဒုဘဉ်အခါးဂ့ၤသမိး.

၈. **တခါး** န့ဉ်မ့ၢ်ဒ်တမံၤအသးလီၤ. တလိခံဖျါညါဖျါန့ဉ်တဒ်သးဘဉ်. တဖျါဒီးတခါး,တဖျါဒီးတခါးလီၤ. ပုၤမိဉ်လဲၤမ့ၢ်န့ဉ်ကတိၤတံၢ်ဒီး ပုၤတဒ်သးဘဉ်,ကိးတံၢ်လီၤဆိတခါးစကိး,ဒဲဖုဉ်ခိဉ်န့ဉ်ကိးဝဲလၢဒဲကူးလၢ,ဒဲဖုဉ်ခိဉ်ပစံးပဝဲဒ်န့ဉ်ဒီး ပုၤမိဉ်လဲၤမ့ၢ်န့ဉ်ကိးဝဲတခါးဒ်,ကိးဝဲလၢဒဲကူးလၢလီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢကိးတံၢ်လီၤဆိတမံၤဒ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးတခါးဒီးတမံၤန့ဉ်ဒ်သးသးလီၤ.

၉. **ဘဉ်ခါး** န့ဉ် မ့ၢ်ပမၤတံၢ်ဘဉ်, ပမၤတံၢ်ကြးဒီးပစံးလၢဘဉ်ခါးလီၤ. နမၤတလိတဖျါအံၤဘဉ်လံအခါးလံ, နဖဲးတံၢ်အံၤဘဉ်လံခါးလံ, ဘဉ်ခါးဒီး ပမၤ,မ့ၢ်တဘဉ်ခါးပကမၤခါ,ခါးန့ဉ်မ့ၢ်တံၢ်ဘဉ်တံၢ်ကြးတံၢ်အဂ့ၢ်အကျါန့ဉ်ပစံးလၢခါးလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတံၢ်အံၤစတသ့ညါဘဉ်အခါးဘဉ်,စမၤတံၢ်အံၤအိဉ်ဒီးအခါးလၢကကဲထီဉ်လၢတံၢ်တမံၤမံၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတံၢ်အံၤစကွၢ်ယဲအခါးမ့ၢ်ကမၤလီၢ်ဆုဉ်နီၤလီၤ.

၁၀. **အခါးဘဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်တံၢ်ကြးဝဲန့ဉ်လီၤ. ပလဲၤဆူဂ့ၢ်ပူၤအခါးဘဉ်လံ,အခါးဘဉ်လၢသဘျူးအပူၤကအိဉ်ဒီးပဆါန့ဉ်စုလီၤ.

ခါဉ်

၁. **ခါဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်တံၢ်လၢအကျါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,တံၢ်လၢပပံးတန့ဉ်ဆဲးတန့ဉ်ဘဉ်တဖဉ်န့ဉ်ပစံးလၢခါဉ်လီၤ. ကဆိအဖံးန့ဉ်ခါဉ်ဘဉ်ဒီး,ပပံးလၢယံာ်တန့ဉ်ဘဉ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤအိဉ်ကသံဉ်ဒီးပပံးတန့ဉ်ဘဉ်န့ဉ်ပစံးလၢအခါဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤခါဉ်စုစုပပံးတန့ဉ်ဘဉ်.

၂. **ခါဉ်ဘီခါဉ်နး** န့ဉ် မ့ၢ်ပုၤလၢအိဉ်ကသံဉ်ခါဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဆဲးအသးလၢကသံဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပံးပဆဲးတန့ဉ်ဘဉ်န့ဉ်ပစံးလၢအခါဉ်ဘီခါဉ်နးလီၤ. ဒီးသံးန့ဉ်ခါဉ်ဘဉ်တန့ဉ်ဘဉ်စံးဝဲန့ဉ်မ့ၢ်အခါဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိဉ်ကသံဉ်ခါဉ်ဒီးပျူးသးဆဲးသးလၢကသံဉ်ဒီးခါဉ်ဝဲပပံးတန့ဉ်ဘဉ်,စံးဝဲဒ်.

၃. **ခါဉ်မါယါ** န့ဉ်မ့ၢ်တံၢ်ကူတံၢ်သးလၢပဖီတယာ်ဘဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တကျိဉ်ဘဉ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢခါဉ်မါယါလီၤ. ယဉ်တဘျီခါဉ်မါယါပကူသ့ဒ်လီၤ.

၄. **ခါဉ်တနာ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပယုယာ်တံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပျါတံၢ်ယာ်

တံလံးတံးမုၢ်ဂုၤ,ပထုးမုၢ်တလံးပျီၣ်မုၢ်တဖျါထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်
ပစံးလၢခၢၣ်တနၢ်လီၤ. ပန့ၣ်ဟံၣ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပပျါ
တံၢ်လၢထးခၢၣ်တနၢ်လီၤ. ထီၣ်တံၢ်လၢပထုးတလံးပျီၣ်
ဘၣ်န့ၣ်,ပယီၣ်တကၢ်ဘၣ်တံၢ်တဝးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢခၢၣ်တ
နၢ်ခဲလၢၣ်လီၤ.

၅. **ခၢၣ်တနၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးအိၣ်လၢပကမၤတၢ်န့ၣ်တမံၤ
စဲပံၢ်ကလံးဒီး ပစံးလၢအိၣ်လၢပသးခၢၣ်တနၢ်လီၤ.
အိၣ်ဒၣ်လၢစသးလၢစကလဲၤသီၣ်လံာ်ခၢၣ်တနၢ်လီၤ.

၆. **ခၢၣ်တနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသ့ၣ်ဆူၣ်သးဆူၣ်,ပသ့ၣ်ကျါ
သးကျါ,တၢ်သၣ်ဝံၤပသးကိးဒီးပစံးလၢပသးခၢၣ်တနၢ်
စကိးလီၤ. ဘုကညိၤအမ့ၤန့ၣ်ပအိၣ်ဒီးပသ့ၣ်ပသးမၤ
ဒၣ်အသးခၢၣ်တနၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဘုတလၢအမ့ၤန့ၣ်ပတ
အိၣ်ညိၣ်န့ၣ်ဘၣ်ပသးတကျါဘၣ်.

၇. **ခၢၣ်တနၢ်** ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢခၢၣ်တနၢ်လီၤ. က
သံၣ်ခၢၣ်မုၢ်ကသံၣ်, သ့ၣ်ဂံၢ်မုၢ်ဂုၤ,နီၣ်အဂံၢ်မုၢ်ဂုၤ,ပိာ်အ
ဂံၢ်မုၢ်ဂုၤ, ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီး ပပံၤပဆးပုၤတန့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပကိး
လၢကသံၣ်ခၢၣ်လီၤ.

၈. **ခၢၣ်စး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သမံသမိးန့ၣ်ပုၤမိၣ်လမ့ၣ်ပိစံး
လၢခၢၣ်စးလီၤ. ဒီးပုၤတပဲၣ်ပိစံးဝဲလၢပုၤသမံသမိး,ဒီး
တမံတမိးလီၤ.

၉. **ခၢၣ်သး** န့ၣ် မ့ၢ်ထံအသးကံၢ်ပုၤန့ၣ်ပကိးလၢထံခၢၣ်
သးလီၤ. ထီၣ်လီၤထံလၢထံခၢၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစု
စုပစံးလၢထံသးခၢၣ်လီၤ. ချဲလဲၤတဘျးဘၣ်ဒီးယံၤယၤ
ဘၣ်ချဲလဲၤလၢထံခၢၣ်သးလီၤ.

၁၀. **အခၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးအတီၢ်မုၢ်ဂုၤ, ထံအ
တီၢ်မုၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢအခၢၣ်လီၤ. ယၢ်တဘျးအခၢၣ်လဲၤ
သမိး,ထံတုၤအခိၣ်ဒီးအခၢၣ်လဲၤဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၁. **တခၢၣ်တန့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမံဒီးပဟံထီၣ်ပခိၣ်အတ
ခူဒီးပစံးလၢပတခၢၣ်တၢ်လီၤ. နမံတခၢၣ်တၢ်တအိၣ်
ဘၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်,မံတခၢၣ်မးဆူပူယၢ်ပူန့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ခိၣ်တခၢၣ်ခိၣ်တပျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမံဒီးပမၤထီၣ်န့ၣ်
ပခိၣ်အတခူလၢသ့ၣ်ကူးကျိမုၢ်ဂုၤ,တၢ်ကူတၢ်သိးလၢ
ပဆးထၢၣ်မုၢ်ဂုၤ,ပကိးလၢခိၣ်တခၢၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤ
နီၤကိးလၢခူတခၢၣ်လီၤ. ဆးန့ၣ်ယၤလၢခိၣ်တခၢၣ်တ
ဖျါတက့ၢ်. ခိၣ်တခၢၣ်န့ၣ် တလၢဆးဝဲဒၣ်ထၢၣ်အသိး
ဖးထီၣ်အိၣ်တပျါအဘျးဒီးဒၣ်န့ၣ်အပူၤဒီးဘဲမုၢ်ဂုၤ,ယီၤ
အလုၤမုၢ်ဂုၤဒီးမံတခၢၣ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **စခၢၣ်စခိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဒိၣ်
ခိၣ်အဖံး,ဒီးသမ့ၣ်အဖံးအသိးပြုကဆိဒီးပစံးလၢစခၢၣ်
စခိလီၤ. တၢ်လၢအတဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဖံးမုၢ်ဂုၤ,သ့ၣ်
ဘၣ်မုၢ်ဂုၤ, မ့ၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်, မ့ၢ်တကဆုၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပ
စံးလၢစခၢၣ်စခိလီၤ. နတဲသ့ၣ်တဘၣ်လိာ်ဒီးဘၣ်,မၤဒီး

အသးစခၢၣ်စခိလီၤ. သမ့ၣ်တဘၣ်အချၢယံမၤမးအသး
စခၢၣ်စခိ,စယိကနံလီၤ. တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်အဖံးတဘျးစခၢၣ်
စခိပြုကနုးကၤ.

၁၄. **ခၢၣ်မုၢ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိမုၢ်ဒီးပမၤဘၢမုၢ်ခိၣ်လၢခိၣ်
ခွးဒီးပစံးလၢပခၢၣ်မုၢ်ခိၣ်လီၤ. ခၢၣ်ယၢ်မုၢ်ခိၣ်လၢခိၣ်ခွး
တက့ၢ်. မးအမံကချးဒီးလီၤ.

၁၅. **ပုၤခူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်မိၣ်မၤအသးလၢကလိက့ၢ်
တၢ်ဖံးတၢ်မၤထီၣ်ဘိးဒီးပစံးလၢပုၤခူလီၤ. ပုၤတဂၤခူသ
တးဒီးမၤတၢ်တအိၣ်ဘျးဘၣ်.

၂၀. **တၢ်ခုပသး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မိၣ်မၤထီၣ်ပသးလၢတၢ်ဖံးတၢ်
မၤဒီးပစံးလၢတၢ်ခုပသးလီၤ. တၢ်မ့ၢ်ခုပသးဒီးစကမၤ
ဟံၣ်တဖျါလီၤ. တၢ်လၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်မးတၢ်ခုပသး
ဒီးပမၤကဲထီၣ်လီၤ.

၃၀. **ခုထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ်တစုစုပသ့ၣ်ဖံးဖံးဒီးပသးအိၣ်
ထီၣ်လၢပကမၤတၢ်တမံၤမၤဒီး ပမၤကြူးကြူးန့ၣ်ပစံး
လၢပခုထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤမ့ၢ်ခုထီၣ်တစုစုဒီးကျဲးစးမၤ
တၢ်လီၤ. မ့ၢ်ကၢၣ်ထီၣ်ဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ.

၄၀. **သးခု** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤန့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတမံၤမုၢ်ဂုၤ,
ပမၤန့ၢ်စုမုၢ်ဂုၤ,ပုၤဂၤဟ့ၣ်ကလိပတၢ်မုၢ်ဂုၤ,ပန့ၢ်ဘၣ်ပ
ဖိဆံးမၤမုၢ်ဂုၤ, ပသးပိာ်, ပတဟီၣ်န့ၢ်ဒီးပစံးလၢပသးခု
လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပသးခုထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤန့ၢ်
ဘၣ်အဖိတဂၤဒီးအသ့ၣ်ခုသးခုမးဝဲန့ၣ်ကလဲၤလီၤ.

၅၀. **သးခုထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢပုၤဂၤစံးထီၣ်ပတြၢအိၣ်ဒီး
အသးအိၣ်ထီၣ်လၢဟံထီၣ်ထီၣ်အသးဒီး အသးန့ၣ်မုၢ်ဝဲ
လၢကအိၣ်ဘၣ်လၢပုၤဂၤအဖိခိၣ်ဒီး ပစံးလၢအသးခု
ထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤန့ၢ်ဘၣ်အမံၤလၢကီၢ်ခွၢ်ဒီးအသးခု
ထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပုၤကညိၤမ့ၢ်ထူၣ်ဖျးထီၣ်လၢကုၢ်အလီၢ်,
လၢတၢ်နးတၢ်ဖိၣ်အပူၤဒီးအသ့ၣ်မုၢ်ထီၣ်အသးမုၢ်ထီၣ်
ဝဲဒီးပစံးလၢအသးခုထီၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤထူၣ်ဖျးထီၣ်
လၢကုၢ်အလီၢ်ဒီးအသးခုထီၣ်ဝဲန့ၣ်နးကလဲၤဒီးအိၣ်ဘၣ်
က့ၤဝဲဒၣ်ပုၤဂၤအိၣ်အသးလီၤ.

၆၀. **မၤခုမၤဆါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတဆၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအခံး
သိးပုၤဂၤကကျဲးစးဖံးတၢ်မၤတၢ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်တဖၣ်
န့ၣ်ဒ်ကန့ၢ်ဘၣ်အဘျးအဖိၣ်န့ၣ်ဒီးအသ့ၣ်ခုအသးခုဒီး
ပစံးလၢမၤခုထီၣ်ဝဲအသးလီၤ. ပုၤလၢဝံသးကၢၣ်တဖၣ်
န့ၣ်ပမၤခုထီၣ်အသးဒီးပစံးမၤတၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၣ်, သုကန့ၢ်
ဘၣ် အဘျးအဖိၣ်လၢတၢ်တမံၤမၤလီၤ. ပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်
ပမၤခုအသးလီၤ. ပုၤဂၤမ့ၢ်ဝံသးကၢၣ်ဒီးမၤခုထီၣ်ပုၤဂၤ
အသးဒ်ကမၤတၢ်တက့ၢ်.

၇၀. **ကၢၣ်ခု** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မိၣ်မၤပသးလၢတၢ်တစဲးစဲး,တၢ်
ကၢၣ်ပသးတစဲးစဲးဒီး ပစံးလၢတၢ်ကၢၣ်ခုပသးလီၤ. စ
စံးစကမၤဟံၣ်တဖျါ ဒီးတၢ်ကၢၣ်ခုကၢၣ်ခုစသးစမၤတ

စု

ကဲထီၣ်မး.

၈. **ခုဆါ** နှ် မှ်ပုၤလၢအခုထဲဟးလၢပုၤဂၤအဟံၣ်, ဟးအိၣ်သကိးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤဒီး ကၢၣ်မၤကလိကကါနှ် ပစံးလၢလံၤလူၤခုဆါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပုၤခုဆါလီၤ. ပုၤတဂၤနှ် ခုဆါထဲပုၤဂၤအဟံၣ်ခိၤ,မုၢ်အကလိကကါမၤတကဲဘၣ်,ပုၤလံၤလူၤပုၤခုဆါဝံထဲအဟးလၢပုၤဂၤအဟံၣ်ခိၤလီၤ. ပုၤလံၤလူၤခုဆါနှ်ကၢၣ်မၤတၢ်ဒီးခုဟးလၢပုၤဂၤဟံၣ်ဝုၤဒီး ဟးအိၣ်ဟးအိၣ်မၤလၢပုၤဂၤအဟံၣ်နှ် တဟံၣ်ဘၣ်တဟံၣ်ဒီးပစံးလၢပုၤလံၤလူၤခုဆါလီၤ.

၉. **ခုလုအိၣ်လု** နှ် မှ်ပုၤလၢတၢ်ကၢၣ်မၤအသးလၢကလိဒီးဟးလၢပုၤဂၤအဟံၣ်တမံၤနှ်ခုဝဲ,ဟးကတိၤလိာ်ကွဲဒီး ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်မၤအလံးဘိသ့ၤကလုာ်ကလိလၢ ပိၣ်မုၢ်အလိၤ,ဟးယုအိၣ်သကိးပမုၢ်ကနီၤခုဝဲဒီးပစံးလၢခုလုအိၣ်လုလီၤ. ပုၤတဂၤမုၢ်ကခုလုအိၣ်လုတမံၤနှ်ဟ်အဂီၢ်,မုၢ်အကလိဒ်ဘၣ်တမၤဘၣ်ဘၣ်.

၁၀. **စခု** နှ် မှ်ပုၤကညိအခံကီၢ်နှ်ပစံးလၢအခံစခုလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအခံတခုလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအခံတခုလီၤ. ပုၤတဂၤအခံစခုဒ်ဒီးပုၤတနီၤနီၤအခံသခုဆံးဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤမးတၢ်အခံစခုငုၤစခုငုၤလီၤ.

၁၁. **စခုငုၤ** နှ် မှ်ပုၤကညိလဲၤတၢ်အခံခွဲၣ်တၢ်ကျးဒီးပစံးလၢအခံစခုငုၤလီၤ. ပုၤကညိအခံစခုငုၤမုၢ်အခံစခုစခွဲၣ်ကွဲၣ်အသးဒီးပစံးလၢစခုငုၤလီၤ.

စု

၁. **ခုးမိၤသံၣ်ခိၤ** နှ် မှ်ပုၤကညိပုၤလၢကျါဝံဒီးပစံးလၢမုၢ်ဒီးပစံးလၢခုးလီၤ. တၢ်လၢခုးနှ်ပကူၣ်ပစံးဝံဒီးပစံးဝံဒီးတၢ်မုၢ်စုၤနှ်ပသ့ၣ်ဘုဖျးဘုဒီးတၢ်ချံတၢ်သၣ်အကလုာ်ကလုာ်လၢအပူၤနှ်လီၤ.

၂. **ဖဲးခုး** နှ် မှ်ပုၤပဲၣ်ခုးကူၣ်ခုးပကူၣ်သ့ၣ်ကူၣ်ဝံၣ်ကကဲထီၣ်လၢခုးဒီးပစံးလၢပဖဲးခုးလီၤ. တုၤလၢပကူၣ်ခုးဖဲးခုးအခါလံ,ဖဲးခုးတက့ၢ်.

၃. **မၤခုးမၤသံၣ်** နှ် မှ်ပုၤကူၣ်ခုးဖဲးခုး,ပကျိၢ်နီၣ်ဖျးမံၤ,ပကူးဘုကူးဟု,ပပိာ်ဘုပယီၢ်ဘုတုၤအဝံၤနှ်ပစံးလၢပမၤခုးလီၤ. စမၤခုးတလီၢ်န့ၢ်ဘုတကယၤလီၤ.

၄. **ခုးတုၢ်ကျိၢ်ပူၤ** ပမၤဘုတုၤအဝံၤဒီးပစံးလၢခုးတုၢ်လီၤ. နံၣ်ဘၣ်ခုးတုၢ်လံၤဒ်ပစံးတၢ်အသိးဘုဝံၣ်လံၤလီၤ. ပုၤလၢအမၤခုးမုၢ်သံၣ်ဝဲတဖၣ်နှ်မှ်ပုၤကညိအကလုာ်လီၤ.

၅. **ကယၢ်လံၤထီၣ်ခုး** နှ် မှ်ပုၤတလဲၤဘၣ်ဒီးပဖဲးလဲၤ

ခုၣ်

ထီၣ်နှ်ပစံးလၢပကယၢ်လံၤထီၣ်ခုးလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်နှ်မှ်ပသယၢ်လံၤထီၣ်ခုးလီၤ. ခုးမုၢ်တလဲၤဒီးဘၣ်ဒီးပဖဲးလဲၤထီၣ်လၢအခိၣ်အယၤဝဲတရံးနှ် မှ်ပကယၢ်လံၤထီၣ်ခုးလီၤ. ခုးတလဲၤဒီးဘၣ်,သယၢ်လံၤထီၣ်ခုးတက့ၢ်.

၆. **ခုးတလီၢ်** နှ်မှ်ခုးတကဝီၤလၢပဖဲးလီၤပျီဒ်အတီၢ်ပူၤပစံးလၢခုးတလီၢ်ပုၤခံၤနှ် ဖဲးခုးတလီၢ်ယီၤအိၣ်တနီၤ,ဖဲးခုးတလီၢ်ဒီးတဂၤအိၣ်တနီၤလီၤ.

၇. **ခုးတံၢ်** နှ် မှ်ပုၤဒိပုၢ်ဝံၣ်ခါခံၤ,ဖဲးခုးခံၤလီၢ်အဘၢၣ်စၢၤနှ်ပုၤမုၢ်ဖဲးဒီး ပုၤဂၤမုၢ်ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါနှ်ပစံးလၢခုးတံၢ်လီၤ. ပုၤဒီးမုၢ်ဝံၣ်ခါခံၤဖဲးခုးအဘၢၣ်စၢၤနှ်ပမုၢ်ဖဲးဒီးခုးတံၢ်ပုၤလီၤ. ပုၤတဂၤဆါနှ်မှ်အိၣ်ဘၣ်လၢပုၤဂၤအခုးဘၢၣ်စၢၤဒီးခုးတံၢ်လီၤ.

၈. **ခုးမိၣ်ထီၣ်** နှ် မှ်ခုးလၢပဖဲးဝံၣ်က့ၤတခီလၢခံၤနှ်မှ်ခုးခိၣ်ထီၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုခုးခိၣ်ထီၣ်နှ်မှ်လၢတၢ်ဘံထီၣ်တခီလီၤ.

၉. **လုၢ်ခုး** နှ် မှ်ပုၤကညိမၤခုးန့ၢ်ခိၤဖျံၣ်ခိၤဒီးသံးဒီးဆိဒီးထုကဖၣ်သၣ်ကမဲၤဝဲဒီးပစံးလၢလုၢ်ခုးလီၤ. ပုၤတဂၤစံးဝဲသၢဘုတဂ့ၤဘၣ်,သၢကလုၢ်ခုးနှ်ဘုကဂ့ၤထီၣ်ကၢ်ဝဲစၢ်ဝဲဒ်ဒ်န့ၢ်လီၤ.

၁၀. **ခုးလုၢ်** နှ်မှ်ပုၤကညိတဲးခုးဒီးမုၢ်ခုၣ်ထီၣ်ဝဲနှ်ပစံးလၢခုးလုၢ်လီၤ. ခုးလုၢ်ထီၣ်ဖျါလၢအယၤန့ၢ်စဲ.

၁၁. **သဲးခုး,တမိၢ်ခုး** နှ်မှ်ပမၤခုးန့ၢ်ခိၤဖျံၣ်ခိၤဒီးပမၤထီၣ်ဟံၣ်ဖိစိာ်လၢခုးအသးကံၢ်ပူၤဒီး ပမၤဒီးဆိဒီးမုၢ်တီၤနှ်ပစံးလၢပတမိၢ်ခုးလီၤ. ဘုအိၣ်လၢခုးကျၢ်ပူၤနှ်ပမုၢ်ထံၣ်လၢဘိဝဲဒီး ပတမိၢ်ခုးဒီးဘုဂ့ၤထီၣ်က့ၤဝဲလီၤ.

၁၂. **သဲးခုး** နှ်မှ်ပမၤခုးအန့ၢ်ခိၤဖျံၣ်ခိၤဒီးပထုန့ၢ်ကါစဆိးဖိဒီးပလၢၣ်ထီၣ်လၢခုးလၢတၢ်ကမိၢ်အယၤန့ၢ်ဒီးပဟ်န့ၢ်မုၢ်တီၤလၢအပူၤဒီးပစံးလၢပသဲးထီၣ်ခုးလီၤ. သဲးထီၣ်ခုးလၢမုၢ်တီၤဒီးဆိပဟ်ထီၣ်လၢကါစဆိးအပူၤလီၤ.

၁၃. **ခုးကီၢ်** နှ်မှ်ခုးလၢပတဲးဒီး မုၢ်အိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤကလဲၣ်လၢစယီာ်စယာ်တအိၣ်လီၤတၢ်ဘၣ်တဖၣ်နှ်ပစံးလၢခုးကီၢ်လီၤ. စတဲးစခုးကီၢ်ဂ့ၤကါ.

၁၄. **ခုးကျၢ်ခိၣ်ခုးကျၢ်ပူၤ** နှ် မှ်ခုးအပူၤမုၢ်ဂ့ၤ,ခုးသးကံၢ်ပူၤမုၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢခုးကျၢ်ပူၤလီၤ. ပာ်လဲၤကူးဘုလၢခုးကျၢ်ပူၤ.

၁၅. **ထီၣ်ခုးဆဲးခုး** နှ် မှ်ပသ့ၣ်ဘုဖျးဘုဒီးပဆဲးလၢတပူၣ်ဒီးပဖျးလီၤအလီၢ်နှ်ပစံးလၢပထီၣ်ခုးလီၤ. တုၤတၢ်စုၤလီၤဒီးပုၤကညိထီၣ်ခုးလီၤ. ခုးတလီၢ်နှ်ပထီၣ်ဘၣ်ဆဲးနံၤဒီးဝံၣ်လီၤ.ပဆဲးခုးလၢတပူၣ်ဒီးပစံးလၢပထီၣ်လီၤခုးစုၢ်ကိးလီၤ.

ခုနစ်

၁၆. **ဆူးစူး** နှင့် မှိုပွိုဝ်အကလုလီလီ. ပတ်းစူးနှင့်ပွိုဝ်စံး လာပဆူးစူးလီလီ.

၁၇. **တဲးစူး** နှင့် မှိုပလဲးထီၣ်စူးလာမုၣ်အူဒီးပစံးလာပ တဲးစူးလီလီ. တံၣ်တကီၢ်ဘၣ်ပတဲးစူးမုၣ်တအိၣ်ဘၣ်.

၁၈. **တီၢ်သုၣ်စူးတီၢ်တံၣ်စူး** နှင့် ပမးစူးနီၣ်စီၣ်ဖျံၣ်စီၣ်ဒီး ပလုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်တံၣ်တံၣ်နီၣ်လၢတံၣ်ဒီးတံၣ်လုၢ်လၢစူး ပူၤနီၣ်ဒီးမုၢ်ဒီးထံၣ်ဒီးဘုဒီးဟုနီၣ်ဒီးပစံးလာပတီၢ်သုၣ်စူး လီလီ. တီၢ်သုၣ်ခးကဲးစီၣ်သံၣ်စီၣ်,တံၣ်တံၣ်နီၣ်အံးတီၢ်ကွၢ် ထီပစူးပသံၣ်ပဘုမဟုဒီးပမးဘုတဂ့ၤဘၣ်,တီၢ်သုၣ်ခး ကဲကွၢ်စူးတက့ၢ်.

ခုနစ်

၁. **ခုၣ်တံၣ်လံ** နှင့် မှိုပဘၣ်တံၣ်တူၤတံၣ်လီလီ. ထံၣ်နီၣ်စီၣ်ဒီး ပစံးတီၢ်ညၣ်တီၢ်ကွၢ်ကွၢ်ဒီးပစံးလာခုၣ်လီလီ. စခီဘၣ် ထံတလီၢ်ခုၣ်ထံလံ, ခုၣ်ယုၢ်ကလံလီလီ. တံၣ်ဟဲတူၤ ဘၣ်ယၤလဲးမးခုၣ်ခုၣ်လီလီ.

၂. **တံၣ်ခုၣ်တံၣ်ကဘး** နှင့်ထီရီၤတံၣ်လၢအခုၣ်ဝဲတမံၤမံၤ, ဟံၣ်ခိၣ်လၢတံၣ်တူၤဘၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ဟံၣ်ပူၤလၢတံၣ်လီၤကဒု မုၢ်ဂ့ၤ,ပစီၤထံအကျါမုၢ်ဂ့ၤ,တံၣ်ဂီၢ်အကတီၢ်, တံၣ်ပျီခိၣ်ပျီ ပူၤမုၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလာတံၣ်ခုၣ်တံၣ်ကဘးလီလီ. ပုၤကညီအ ညၣ်ဂီၢ်န့ၣ် သုတအိၣ်လၢတံၣ်ခုၣ်တံၣ်ကဘးတဂ့ၤ, အ ညၣ်ကဂီၢ်ထီၣ်က့ၤဘၣ်ဖူး,တံၣ်မုၢ်ကီၢ်ပသးဒီး ပဟးအိၣ် လၢတံၣ်ခုၣ်တံၣ်ကဘးလီလီ. ဒီးတံၣ်ဘီၣ်တံၣ်ညီန့ၣ်ပဒီလီ လၢတံၣ်ခုၣ်တံၣ်ကဘးလီလီ.

၃. **ခုၣ်လီလီ** နှင့် မှိုပတူၤပဖီတံၣ်န့ၣ်ကီၢ်နးနးကလဲၣ်ဒီး ပဟံၣ်ယံၣ်ဒီးတကီၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာအခုၣ်လီလီလီ. နဖီမုၢ်ခုၣ်လီလီလံၤ. ခုၣ်လီလီလံ,မုၢ်ဒီးကသုၣ်ဒီးန့ၣ်ပဖီမံ ဒီးပဟံၣ်တစီၢ်ခံၣ်ဒီးခုၣ်လီလီလံလီလီ.

၄. **ခုၣ်လီလီ** နှင့် မှိုပမၤတကဲ,ပညၣ်ဂီၢ်ဒီးပလီၤကီၢ်ဝံၤဒီး တံၣ်ညၣ်ဂီၢ်သပျီထီၣ်ပုၤ,ပလီၤတကီၢ်လၢဘၣ်နးနး ကလဲၣ်ဒီးပစံးလာပလီၤခုၣ်လီလီလီ. နဟံးကွၢ်စဖီခွါအ လီၤကီၢ်ခုၣ်လီလီလံၤ. ခုၣ်လီလီက့ၤလံ.

၅. **ခုၣ်ယုၢ်ကလံ** နှင့် မှိုပတံၣ်လၢအခုၣ်ဝဲနးနးကလဲၣ် န့ၣ်ပစံးလာခုၣ်ယုၢ်ကလံလီလီ. တံၣ်ကံးညၣ်တဘျီ ဘၣ်စီၣ်ခုၣ်မးယုၢ်ကလံလီလီ.

၆. **မဲၣ်ခုၣ်လီလီ** နှင့် မှိုပပျံၤတံၣ်ဒီးပမဲၣ်အနံၤတအိၣ် ဘၣ်,ပဟံၣ်သပုၤပသးနးနးကလဲၣ်ဒီးပစံးလာပမဲၣ်ခုၣ် လီလီလီ. ပုၤတဂၤပျံၤတံၣ်ဒီးအမဲၣ်ခုၣ်လီလီမးလီလီ. ဘီၣ် သအိၣ်မုၢ်ယီၤအုၣ်နးနးမဲၣ်ကခုၣ်လီလီကံၤသၢၣ်. ပုၤတဂၤ အဟံၣ်အလီၤဒီးအမဲၣ်ခုၣ်လီလီမးလီလီ.

၇. **သးခုၣ်လီလီ** နှင့် မှိုပပျံၤတံၣ်သညၣ်ကနီၣ်ပသးကနီၣ် ဒီးပစံးလာပသးခုၣ်လီလီလီ. စလဲၤတံၣ်စလီၤဘၣ်ဂုၢ်တ

ခု

ဘီဒီးစသးခုၣ်လီလီမးလီလီ. ဘီၣ်သအိၣ်တဖုယုၢ်ထီၣ်လၢ စမဲၣ်ညါဒီးစသးခုၣ်လီလီမးသါစ့ၢ်ကလံလီလီ.

၈. **သးခုၣ်လီလီ** နှင့် မှိုပပုၤလၢအအာတဖုမၤပုၤတဂ့ၤ ဘၣ်တမံၤမံၤ, မၤအာမၤသီပုၤဝံၤဒီးမုၢ်ဘၣ်ကဒါက့ၤတံၣ် နးတံၣ်ဖျီတမံၤမံၤန့ၣ်ပသးစုဒီး ပစံးလာပသးခုၣ်လီ လီလီ. ပုၤတဂၤန့ၣ်ပယုၢ်တံၣ်ဝံၤဒီးဘၣ်ကဒါက့ၤတံၣ်နး တံၣ်ဖျီဒီးစသးခုၣ်လီလီကဘးလီလီ. မၤအာကဒီးပုၤမိၣ်, ခုၣ်လီလီစသး,စသးခုၣ်လီလီကဘးလီလီ.

၉. **အိၣ်ခုၣ်အိၣ်မုၢ်** နှင့် မှိုပတဖံးတကဲမၤတကဲဘၣ်ပ အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ချးဒီး ပစံးလာပအိၣ်ခုၣ်အိၣ်မုၢ်လီလီ. ပမုၢ် အိၣ်ခုၣ်အိၣ်မုၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ချးဒီး တံၣ်တဆါဘၣ်ပုၤ ဘၣ်, နအိၣ်ခုၣ်အိၣ်မုၢ်စကီးဒီးဖိဒီးမါစကီးမါ.

၁၀. **ခုၣ်စီၣ်န့ၣ်စီၣ်** နှင့် မှိုတံၣ်အထံးတကလုၢ်အိၣ်ဒီးအ တံၣ်ဒီးအလုၢ်အဒိဖးထီဒီး အဘီမၤသးကသီၣ် ကသ့ဒီးအလုၢ်ဖးလံၤန့ၣ်ပကီးလာခုၣ်လီလီ. တံၣ်လာခုၣ် န့ၣ်မုၢ်ပ သုၣ်အိၣ်အတံၣ်လီလီ. ဒီးတံၣ်လာခုၣ်န့ၣ်အိၣ် အကလုၢ်က လုၢ်လီလီ. ဒီးပုၤကညီသုၣ်ဝဲလာစူးလာသံၣ် အါမးကီးန့ၣ် ခဲးလီလီ. ဒီးခုၣ်န့ၣ်မုၢ်ပဖီအိၣ် အတံၣ်လၢကသုၣ်လီလီ.

၁၁. **ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်** နှင့် မှိုခုၣ်အတံၣ်လၢပကီးလာခုၣ်ခိၣ် လီလီ. ခုၣ်ခိၣ်တကယၤန့ၣ်ပဆါန့ၣ်ယံၣ်သံးစီၣ်လီလီ.

၁၂. **ခုၣ်ဘီခုၣ်တြါ** နှင့် မှိုခုၣ်အလိၣ်အဒိဖးထီန့ၣ်ပကီး လာခုၣ်ဘီလီလီ. ခုၣ်ဘီန့ၣ် ပုၤကညီဘီဖီအိၣ်ဝဲလာ ကသုၣ်လီလီ. ခုၣ်ဘီန့ၣ်ပဖီအိၣ်ဒီးညၣ်ဝံၣ်ကၤ.

၁၃. **ခုၣ်ထီ** နှင့် မှိုခုၣ်တကလုၢ်န့ၣ်တတံၣ်လီၤဘၣ်ဆု ဟံၣ်ခိၣ်လံၤဘၣ်,အတံၣ်ဖျိုးထီၣ်ဆုခိၣ်တခိၣ်ဒီးအတံၣ်ထီဝဲ ဒီးပကီးလာခုၣ်ထီလီလီ. ခုၣ်ထီတကျါအတံၣ်ထီသမံး,အ တံၣ်အိၣ်တပျါ.

၁၄. **ခုၣ်ထီဖးဒိၣ်** နှင့် မှိုခုၣ်ထီတကလုၢ်လာအတံၣ် ဖးဒိၣ်ဖးထီဒီးပကီးလာခုၣ်ထီဖးဒိၣ်လီလီ. ခုၣ်ထီဖးဒိၣ် န့ၣ်အတံၣ်ထီန့ၣ်ခုၣ်ထီအဂၤတက့ၢ်လီလီ.

၁၅. **ခုၣ်ထီအသူ** နှင့် အတံၣ်အသးကံၢ်ပုၤမၤသးဒ်န့ၣ် ဂီၤအသးတစးစးဒီးတဝါဘၣ်န့ၣ် ပစံးလာခုၣ်ထီအသူ လီလီ. ခုၣ်ထီအသူန့ၣ်ပဖီအိၣ်ကသုၣ်ဒီးမဲဝဲကပူၣ်ယုၢ်ပ အိၣ်ဝံၣ်ကၤ.

၁၆. **ခုၣ်ထီယံၣ်ယံၣ်** နှင့် မှိုခုၣ်ထီတကလုၢ်န့ၣ်အတံၣ် ဖးထီဒီးအသးကံၢ်ပုၤဝါကျိၣ်ကလံၣ်ဒီးတုၤအတံၣ်ပုၤဒီးပ ဖီတမံဘၣ်ဒီး ပကီးလာခုၣ်ထီယံၣ်ယံၣ်လီလီ. ခုၣ်ထီယံၣ် ယံၣ်န့ၣ်ပဖီတမံဘၣ်ဒီးပဖီဒီး ပအိၣ်သီၣ်ဝဲစူးစူးဒ်ပ အိၣ်ယံၣ်ခုၣ်အသးဒီးပကီးလာခုၣ်ထီယံၣ်ယံၣ်လီလီ.

၁၇. **ခုၣ်သူ** နှင့် အဘီသူအလုၢ်သူဒီးပကီးလာခုၣ်သူ လီလီ. ခုၣ်သူန့ၣ်အိၣ် ဒီးအတံၣ်ပြီဒီးန့ၣ်ပစံးလာခုၣ်သူဒိၣ်

ဒီးပမာအချ်ဂူကော။

၁၈. **ရုပ်ပွါ** နှ် မှ်ရုပ်တကလုာ်အဘိကံဉ်ယုလၢအဂီၤ တစးစးဒီးပကိးလၢရုပ်ပွါလီၤ. ရုပ်ပွါနှ်အလုာ်ခိဉ်ထံး ဂီၤယုဒ်ပွါအသုဉ်အသိး,ဒ်ပွါသမုဉ်အသုဉ်အသိးဒီးပ ကိးလၢရုပ်ပွါလီၤ. ရုပ်ပွါနှ်အဘိကံဉ်ယုကံဉ်ယုဂီၤ ယံဉ်ဂီၤယု, ဒ်ပွါသမုဉ်အသုဉ်အသိးတစးစး ဒီးပကိးလၢ ရုပ်ပွါလီၤ.

၁၉. **ရုပ်ဝါခိဉ်** နှ် မှ်ရုပ်တကလုာ်အဘိကံဉ်ယုဒ်ဒီးထီ တစးစးဒီးအတံာ်အိပူၤဂီၤယုဒ်ဒီး ပကိးလၢရုပ်စီၤ ကွဲလီၤ. ရုပ်စီၤကွဲနှ်ပမိအိဉ်အတံာ်မံဝံဉ်ကော။

၂၀. **ရုပ်စီၤကွဲ** နှ် မှ်ရုပ်တကလုာ်အဘိကံဉ်ယုဒ်ဒီးထီ တစးစးဒီးအတံာ်အိပူၤဂီၤယုဒ်ဒီး ပကိးလၢရုပ်စီၤ ကွဲလီၤ. ရုပ်စီၤကွဲနှ်ပမိအိဉ်အတံာ်မံဝံဉ်ကော။

၂၁. **ရုပ်ကတုၤ** နှ် မှ်ရုပ်တကလုာ်လၢပတသုဉ် ဘဉ်ဒီးမဲထီဉ်အတံာ်လၢလုခိဉ်လုလုာ်ဒီးပကိးလၢရုပ် ကတုၤလီၤ. ရုပ်ကတုၤနှ်ပမိအိဉ်အဘိကံဉ်ယုလီၤ.

၂၂. **ရုပ်ဟးထိး** နှ် မှ်ရုပ်တကလုာ်မဲထီဉ်လၢသုဉ်က ပိာ်ခံသုဉ်ကပိာ်လီၤဒီးပစံးလၢရုပ်ဟးထိးလီၤ. ရုပ်ဟး ထိးနှ်ဘဉ်ယံဉ်ထိးကအိဉ်ဘဉ်အိဉ်ဒီးမဲထီဉ်လၢသုဉ် ကပိာ်လီၤလီၤ.

၂၃. **ရုပ်ထံ** နှ် မှ်ရုပ်တကလုာ်မဲထီဉ်လၢကပျါခိဉ် ကပျါပူၤထံခိဉ်ထံနံၤဒီးပစံးလၢရုပ်ထံလီၤ. ရုပ်ထံနှ် ပတသုဉ်ဘဉ်,မဲထီဉ်အတံာ်လၢထံခိဉ်ထံနံၤလီၤ. ရုပ် ထံနှ်ပအိဉ်အဘိကံဉ်ယုလီၤ.

၂၄. **ရုပ်သုဉ်ကရၢ** နှ် မှ်ပသုဉ်ဖိဉ်ရုပ်ကဝီၤကျိၤတက ဝီၤဒီးပစံးလၢပသုဉ်ရုပ်ကရၢလီၤ. နသုဉ်ရုပ်တကရၢဂုၤ သမိး.

၂၅. **မှ်ရုပ်ဖဉ်ရုပ်** နှ် မှ်ပဆိဉ်ကဲၤမှ်အူဒီး အသဝံ ထီဉ်ဝဲဝါဝါနှ်ပစံးလၢမှ်ရုပ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢမှ် အူရုပ်လီၤ. မတၢၤတဲးမှ်အူရုပ်ထီဉ်ဝါဝါတကၤနှ်လဲဉ်.

၂၆. **ရုပ်ထီဉ်ရုပ်လီၤ** နှ် မှ်ပတဲးမှ်အူမှ်ဂုၤ,ဘုဉ်သ ဝံထီဉ်မှ်ဂုၤ,တပိာ်ထီဉ်မှ်ဂုၤ,သဝံထီဉ်ဝဲအူမှ်ခိဉ်ထံးနှ် ဒီးပစံးလၢရုပ်ထီဉ်လီၤ. ပုၤကညိမှ်ဖိအိဉ်မှ်ဒီးမှ်ရုပ် ထီဉ်ဝဲလီၤ. မှ်ရုပ်ထီဉ်ကဘၢကဘၢနှ်မှ်မှ်ရုပ်ထီဉ် ဖိနဲဖိနဲ, ကယိကယိ, မှ်မှ်ရုပ်ထီဉ်ဘၢဘၢလီၤမနုၤ လၢဉ်.

၉

၁. **ရူတလုာ်** နှ် မှ်ပပတ်ပသးရူကလဲဉ်ဒီးပတပျံၤ ပတသးဖုးဘဉ်တံာ်နှ်ပစံးလၢပသးရူတလုာ်လီၤ. ပုၤတ ဂၤတပျံၤဘဉ်တံာ်ဘဉ်,လဲၤတံာ်တဂၤဒီးနှ်ပတ်အသး ရူတလုာ်လီၤ. ပုၤလၢပတ်ပသးရူတလုာ်နှ်မှ်နံဉ်ယုဒ်ဒီး

ဒီးဒီးအသးရူတလုာ်တပျံၤဘဉ်တံာ်လီၤ.

၂. **ရူထီဉ်** နှ် မှ်ပလဲၤတံာ်ဒီးပတံၤပသးဒီးပတပျံၤ ဘဉ်တံာ်ဒီးပစံးလၢပသးရူထီဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတံာ် ဒီးယၢၤစသးရူထီဉ်ဖးဒိဉ်.

၃. **သုဉ်ရူသးရူ** နှ် မှ်ပလဲၤတံာ်ဒီးပသးကိးအါဂၤဒီးပ တပျံၤဘဉ်တံာ်ဘဉ်နှ်ပစံးလၢပသးရူလီၤ. ပမှ်လဲၤတံာ် ဒီး ပသးကိးဒီးပသးရူထီဉ်ပတပျံၤဘဉ်တံာ်ဘဉ်, ပလဲၤ တံာ်အါဂၤနှ်ပသးရူထီဉ်ဖးဒိဉ်လီၤ.

၄. **ရူ** နှ် မှ်ပုၤအဆိလီၤ. ရူဒီးပုၤဒီးလၢတြးကိၤ လၢ,ယီၤဒီးပယီၤအိဉ်ဝဲနှ်မှ်ရူဒီးပုၤဒီးလီၤ. ရူဒီးပုၤ ဒီးလၢပထီဉ်ဘဉ်ပဝဲတဖဉ်နှ် မှ်ထဲကိးမှ်ထီဉ်တမိ လီၤ.

၅. **ရူကိးပုၤကိး** နှ်မှ်ပလဲၤဘဉ်ပုၤကိးပုၤဒီးပစံးလၢ ပလဲၤဘဉ်ရူကိးပုၤကိးလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢကိးရူ ကိးပုၤလီၤ. တြးတဖဉ်နှ်အိဉ်ရူကိးအိဉ်ပုၤကိးလီၤ.

၆. **အရူ** နှ်မှ်အပုၤအဆိလီၤ.တလၢပယီၤတဖဉ်အိဉ် နှ်အတံာ်လၢအရူအပုၤလီၤ. ရူမိၤပုၤနှ်ပတစံးဘဉ်,ပ တနံၤဟူဘဉ်နီတစုဘဉ်.

၇. **ရူသုဉ်ရူလံာ်** နှ် မှ်ပမၤတံာ်မှ်ဂုၤ,ပလိာ်ပုၤဂၤအ တံာ်မှ်ဂုၤ,ပကတံၤတံာ်မှ်ဂုၤ,ပအိဉ်မှ်ဂုၤ, ဒ်ပုၤဂၤသု တ ထီဉ်,သုတနံၤဟူသုတသုဉ်ညါနီတဂၤတဂုၤဒီးပစံးလၢရူ သုဉ်လီၤ. ပမှ်မၤတံာ်လၢအရူသုဉ်နှ်မတၢၤကသုဉ် ညါဝဲလဲဉ်.

၈. **ရူလံာ်** နှ်မှ်ရူသုဉ်အဆိလီၤ. အိဉ်ရူသုဉ်အိဉ်ရူလံာ် စးဝဲဒဉ်,

၉. **အိဉ်ရူသုဉ်** နှ် မှ်ပအိဉ်တဒၢပသးဒ်ပုၤဂၤသုတ ထီဉ်ပုၤတဂုၤဒီးပစံးလၢပအိဉ်ရူသုဉ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစု စုပစံးစုကိးလၢပအိဉ်ခိသုဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိဉ်ရူသုဉ် အိဉ်ရူလံာ်ဒီးစယုစတထီဉ်ဘဉ်.

၁၀. **ပတ်ရူသုဉ်ပတ်ရူလံာ်** နှ် မှ်ပပတ်တံာ်အိဉ်တံာ်အိဉ်မှ် ဂုၤ,ပပတ်ယဲဉ်ဒီးကွါဒီးမှ်ဂုၤ, ဒ်ပုၤဂၤသုတထီဉ်နီတဂၤ တဂုၤဒီးပစံးလၢပပတ်ရူသုဉ်လီၤ. ပတ်ရူသုဉ်ကွါယဲဉ်ဒီး ကွါဒီးတက့ၢ်. တံာ်ဘျဉ်ကဟံးန့ၢ်ဘဉ်ဖုး.

၁၁. **မၤရူသုဉ်မၤရူလံာ်** နှ် မှ်ပမၤကမၤပသးဒီး ပိာ်မုဉ်ပိာ်မၤမှ်ဂုၤ, ပမၤတံာ်သမူပယာ်တံာ်ဟီဉ်တံာ်ယီ မှ်ဂုၤ,ပုၤမှ်တသုဉ်ညါဘဉ်ဒီးပစံးလၢပမၤရူသုဉ်လီၤ. ပုၤမှ်မၤရူသုဉ်တံာ်နှ်ကမှ်ကံာ်အမၤကမၤအသးသၢဉ်.

၁၂. **အိဉ်ရူသုဉ်** နှ် မှ်ပအိဉ်တံာ်လၢပုၤဂၤတသုဉ်ညါ ဘဉ်နီတဂၤနှ်ပစံးလၢပအိဉ်ရူသုဉ်လီၤ.

၁၃. **ရူတခါဉ်** နှ် မှ်ပမံဒီးပထီထီဉ်ပခိဉ်လၢသုဉ်ကျူ ကျိမှ်ဂုၤ,ပဆးန့ၢ်တံာ်ကတံာ်သိးဒ်ထီဉ်အသိးဒီးပဒၢန့ၢ် ဘဲလၢအပူၤ,ဒီးပကိးလၢရူတခါဉ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပ

ရှင်

ကိးလာခိၣ်တခါၣ်လီၤ. ခူတခါၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကူးကျိၤဒီး ထၢၣ်လၢပဒၢန့ၣ်ဘဲလၢအပူၤဒီး ပမံတခါၣ်န့ၣ်ပကိးလၢ ခူတခါၣ်လီၤ.

၁၄. **တိရ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆုၣ်နီၤလၢတၢ်ကူတၢ်သိးဒီး ပမၤ ထီၣ်တိၣ်ပံၤကလၢဒီးပစံးလၢတိရလီၤ. ပှၤတဂၤဆုၣ် နီၤဒီးတိရထီၣ်အခံလၢယၣ်လဲၣ်မိၤ. လၢန့ၣ်အဖိခိၣ်ပ ဆုၣ်နီၤလၢသ့ၣ်ကျူးကျိၤအဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပတိရထီၣ် ပခံစကိးလီၤ. ဒီးတၢ်လၢပဆုၣ်နီၤလၢအဖိခိၣ်န့ၣ်ပကိး လၢတိရလီၤ. ဟ့ၣ်ယီၤလၢနီၣ်တိရန့ၣ်စကတိရထီၣ် စခံ.

၁၅. **ခံတရ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျိၤလၢပဆုၣ်နီၤလၢအဖိ ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခံတရလီၤ. ပှၤတဂၤဆုၣ်နီၤဒီးအိၣ်ဒီး အခံတရ. ပဆုၣ်နီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ယီၣ် ပခံကဘၣ်အၢပမၤဒီးပခံတရလီၤ.

၁၆. **တရ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဘၣ်ယီၣ် ပအူးကအိၣ်ဘၣ်အခံ,ဒီးပဟ်သ့ၣ်ကျူးကျိၤလၢအဖိလၢ ဒီးထီၣ်ရီၤတမံၤန့ၣ်ပစံးလၢပတရထီၣ်လီၤ. ပဟ်တလၢ န့ၣ်တရထီၣ်ဒီးအခံပအူးကအိၣ်ဘၣ်ဖူး.

၁၇. **ခံရအခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပန့ၣ်သၢကဘျၢၣ်တၢ်ဒီးဂံၤဂ့ၤအ ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢခံရအခိၣ်လီၤ. ပန့ၣ်တဒုသၢကဘျၢၣ် တၢ်ဒီးခံရထီၣ်အခိၣ်,ညဲလိာ်ခူလိာ်န့ၣ်ပတစံးဘၣ်.

၁၈. **စရသ့ၣ်** တကလုာ်, ဒီးန့ၣ်စရန့ၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢန့ၣ်သရလီၤ.

ခူး

၁. **ခူးစိးစိး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပဒိၣ်ဒၢတၢ်ဘျၢၣ်လၢအပူၤ လၢဂၤဒီးတၢ်အသိးဒီးဒၢဖိန့ၣ်ပစံးလၢခူးလီၤ. ဘၣ် ဆၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်ပဝဲဘၣ်,ပသးပှၤစံးဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ပသ့ၣ်ညါတလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်, ပှၤအၢတဖၣ်န့ၣ်ပဒိၣ် မ့ၢ်တချူးဟ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်လၢထီၣ်ပူၤဒီးဟ်ဝဲလၢခူးပူၤဒီးသ မံသမိးဝဲဝံၤဒီးဟ်ဝဲလၢထီၣ်ပူၤတသၢလီၤ. ခူးန့ၣ်တလၢ ကိးလၢ,လွတ်တော်, တလၢသ့ၣ်က့သးပှၤတဖၣ်န့ၣ် ပဒိၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်အတၢ်ကမၣ်, တၢ်ဒီးဘးဒီး လီၤဘၣ်ဂံၤလၢ ခူးပူၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢထီၣ်အဆိ,ခူးစိးထီၣ်စိး စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ခူးစိးတြၢစိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်တကလုာ်ဒ်ကရၢအသိး ပမၤဒီးအတြၢဒီးတုၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤန့ၣ်ဒီးအတြၢ န့ၣ်ကးတံၢ်ယၢ်အသးဒီးပကိးလၢခူးလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ် မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီး တလၢဆဲးခူးဒီးဘၣ်ဘိၣ်သအိၣ်ဒီးန့ၢ် လၢအမူဒီးလီၤ. ခူးန့ၣ်ပမၤကရၢတၢ်သဘျၢၣ်ဒီးပကျူ လီၤတၢ်ယၢ်ဒီးအခိၣ်,ဒီး ပမၤဒီးဝဲတရီၤ, ဒီးတြၢဒီးပဟ်

ရှင်

န့ၣ်ထွံၣ်လၢအပူၤဒီးဘိၣ်သအိၣ်မ့ၢ်လဲၤန့ၣ်အိၣ်ထွံၣ်တြၢ ကးတံၢ်ယၢ်အသးန့ၣ်မ့ၢ်ခူးလီၤ. တြၢမ့ၢ်ကး တံၢ်ယၢ်အသးဒီးဘိၣ်သအိၣ်ဟးထီၣ်က့ၤတသ့ဘၣ် လီၤ.

၃. **ခူးခူး** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီဆါကူးဒီးသိၣ်ဝဲခူးခူးလီၤ. ပှၤ တဂၤဆါဒီးကူးထီၣ်မးခူးခူးလီၤ. လါခူးန့ၣ်မ့ၢ်လၢလၢ ဘုဆိဆိၣ်ဒၢဆိၣ်ပျီၣ်အခါန့ၣ် ပကိးလၢလါခူးလီၤ. မ့ၢ် တုၤလၢလါခူးဒီးဘုဆိကဒၢဝဲလီၤ.

၄. **တရးစိးဟီၣ်,တရတရ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတက လုာ်ဒ်သမၣ်အသိးဒီး ထဲစုဒုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်ဒီးပကိးလၢတရး လီၤ. ဒီးအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ပှၤလၢကျါန့ၣ်တရး အါကၢ.

၅. **တရးပျူၣ်** န့ၣ် ကံၣ်ဒိၣ်တုာ်တပျူၣ်တပျူၣ်ဒီးပကိး လၢတရးပျူၣ်လီၤ. တရးပျူၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအစုၣ်,အုၣ် ပှၤဆါကၢ. ဒီးအမိၢ်ပှၤထဲစုဒုၣ်ဒီးလီၤ.

၆. **တရးဘိ** န့ၣ်ကံၣ်လၢအဘိတစံးစံးဒီးပကိးလၢတရး ဘိလီၤ. တရးဘိန့ၣ်လၢအဒိၣ်တဖၣ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်လီၤ.

၇. **တရးတရါ** န့ၣ် အိၣ်လၢတရါကျါဒီးပကိးလၢတရး တရါလီၤ. တရးတရါန့ၣ်ထဲခိၣ်ဒုၣ်,ထဲကံၣ်စုၢ်ဒီး အိၣ်ဝဲလၢတရါကျါလီၤ.

၈. **တရးဂီၤခိၣ်** န့ၣ်ထဲခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဒီးအခိၣ်န့ၣ်ဂီၤဒီးပကိး လၢတရးဂီၤခိၣ်လီၤ. တရးဂီၤခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအစုၣ်ဒီး အုၣ်ဘၣ်ပှၤပသံလီၤ.

၉. **တရးသ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်နီၣ်စုမ့ၢ်ခံဘိဒီး အိၣ်တဖံးဒီးန့ၣ် မၤသးကဘျၢၣ်လၢဒီးအိၣ်လၢသ့ၣ် ယးဝဲယးအလီၤန့ၣ်ပကိးလၢတရးသ့ၣ်လီၤ. ဒီးအခံး တအိၣ်ဘၣ်,အခိၣ်အိၣ်ဒ်သံဝီၤဒုအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟး န့ၣ်မၤသးဒ်ဂုၢ်အစုၢ်အသိးလီၤ. ဒီးအိၣ်စကိးလၢသ့ၣ်ဆိ ပူၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အိၣ်လၢသ့ၣ်ဆိပူၤန့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်အဂၤ တဖၣ်အိၣ်တဘျၢၣ်ဘၣ်. ပျံၤတရးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ် အိၣ်လၢသ့ၣ်ဆိပူၤန့ၣ်ဒီးသ့ၣ်ဆိပူၤန့ၣ် တၢ်အိၣ်တဘျၢၣ် နီၣ်တမံၤဒီး ပစံးလၢတရးသ့ၣ်ညးလီၤယီၤသ့ၣ်ဆိလီၤ. ဒီးပှၤလၢဂုၢ်န့ၢ်ပှၤဂၤလုာ်သံၣ်လၢ,သဘျၢၣ်ပသံး,သး စိးယီၤဒီးတဖၣ်န့ၣ် ပကတိၤဒီးလီၤအီၤလၢတရးသ့ၣ် ညးလီၤယီၤသ့ၣ်ဆိလီၤ. နဂုၢ်န့ၢ်ပှၤဂၤအတၢ်ဒ်တရးသ့ၣ် ညးလီၤယီၤသ့ၣ်ဆိအသိးဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၀. **လီၤတရးဖါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢအပှၤဝဲယံၤဒ်တရးအဖါ အသိးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၤတရးဖါလီၤ. ပှၤတဂၤပှၤဒီး လီၤတရးဖါမးလီၤ. တရးအဖါတဖၣ်န့ၣ်ယံၤဒီးပှၤလၢ သးပှၤဒီးယံၤဝဲနးနးကလဲၣ်တဖၣ်ဒီး လီၤစကူးဝဲန့ၣ်ပစံး လၢလီၤတရးဖါလီၤ.

၁၁. **စရးစခဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီပာ်ဆုၣ်ပာ်ချုာ်ပာ်

ရှည်

ဆွါအသးဒီး ပစံးလာဟ်အသးစရူးစခဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်အသးစရူးစခဲတယံာ်တမိၤဒီးသံဝဲသလူၤ,ဒီးဘၣ်တစုစပစံးလာဟ်အသးသရူးသခဲလီၤ.

ရှည်

၁. ရှည် နှံၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်ထီၣ်ဖိလၢထံဖံးခိၣ်ကဘျးကဘျး,ကပှၤကပှၤကလုာ်ကလၢၣ်ဒီးအိၣ်တလိာ်တလိာ်ဒီးပကိးလာရှည်လီၤ. ရှည်နှံၣ် ထီၣ်ဖိတလိာ်တလိာ်ထဲစုခိၣ်ခိၣ်ထဲတၢ်ထဲသပၤဒီးထီၣ်ဖိလၢထံအဖီခိၣ်လီၤ. ရှည်နှံၣ်ပဟံးဘၣ်ဒီးအိၣ်ပှၤပစုလီၤတလီၤဒ်မ့ၢ်အိၣ်ပှၤအသးပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်, ဟံးဘၣ်ရှည်နှံၣ်တဂၤ,ရှည်ကအိၣ်နစု.

၂. တၢ်ဆါရှည်အိၣ်ပှၤ နှံၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအဝဲၣ်ကလိးဘျါကွၤဒီး အစုဝါကိအခိၣ်ဝါကိနှံၣ်ပစံးလာရှည်အိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤရှည်အိၣ်အစုဒီးဝါကိၣ်ဝါကိမးလီၤ.

၃. ရှည်လုာ် နှံၣ် မ့ၢ်ပမၤကူၢ်လိာ်လုာ်ဖျါၣ်သလၢၣ်ဒီးပစံးလာပရှည်လုာ်လီၤ. ရှည်လုာ်ရှည်နဲတက့ၢ်,အိၣ်ကြိကြိတဂၤ,

၄. လုာ်ရှည်နဲတၢ်လုာ်ရှည်သးအုာ် နှံၣ် မ့ၢ်လုာ်အကူၢ်လိာ်ဖျါၣ်သလၢၣ်နှံၣ် ပကိးလာရှည်လီၤ. ပှၤကညီလုာ်ရှည်နှံၣ်တရှည်တရှည်ဒိၣ်ကၢ, ကိလၢလုာ်ရှည်လၢမ့ၢ်ပှၤနှံၣ်ပြီကဒ်ဇီလီၤ.

၅. ခံၣ်ရှည် နှံၣ် မ့ၢ်ပမၤကူၢ်လိာ်တၢ်ကူတၢ်သးဒီးပစံးလာပခံၣ်ရှည်လီၤ. ခံၣ်ရှည်ဆွါယၣ်ဇီၤနှံၣ်ဒၤန့ၣ်ဆူကုပှၤ,ပှၤတဂၤခံၣ်ရှည်ထီၣ်ယၣ်တဘျီတံးဒီး တံးနှံၣ်ဝဲဆူကုပှၤလဲၣ်မိၤ.

၆. ခံၣ်ရှည်လုာ်တုၤ နှံၣ် မ့ၢ်ပတဲးဒီးဒီးအလုာ်ထီၣ်ဝဲကူၢ်လိာ်ကူၢ်လၢဒီး ပစံးလာမ့ၢ်အလုာ်ထီၣ်ခံၣ်ရှည်လုာ်တုၤလီၤ. ဒုးတလီၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအလုာ်ထီၣ်မးခံၣ်ရှည်လုာ်တုၤလီၤ. ဒီးတၢ်အၢၣ်ထီၣ်ရှည် ပစံးစကိးလာတၢ်အၢၣ်ထီၣ်.

၇. ခံၣ်ရှည်လုာ်တုၤ လီၤ. တၢ်အၢၣ်ထီၣ်ခံၣ်ရှည်လုာ် တုၤနှံၣ်ကိးမးဒီးတၢ်စူၤလီၤ,တၢ်အၢၣ်ထီၣ်ခံၣ်ရှည်လုာ်တုၤနှံၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်ထီၣ်ကူၢ်လိာ်ကူၢ်လၢဒီးနးနးကလဲာ်ဒီးပစံးလာတၢ်အၢၣ်ထီၣ်ခံၣ်ရှည်လုာ်တုၤလီၤ.

၈. ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤ နှံၣ် မ့ၢ်ပန့ၢ်ဂီၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီဂီၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လဲၤတၢ်အါအါကလဲာ်တုၤပကံာ်တပၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလာခံၣ်ရှည်ဘးလီၤလီၤ. ပန့ၢ်တဖုလဲၤမးတၢ်ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤလီၤ. ပှၤဂီၢ်မ့ၢ်လဲၤတၢ်ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤန့ၢ်ပကံာ်တပၢ်ဘၣ်.

၈-၁. ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤ နှံၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီပစုၢ်ကရိတၢ်နးနးကလဲာ်ဒီး ပစံးလာပစုၢ်ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်

ရှည်

သုာ်ဝံၤအသးဒီး မၤမးပှၤဂၤဖီအိၣ်ပစုၢ်မ့ၢ်ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပစုၢ်မးခံၣ်ရှည်ဘးလီၤမ့ၢ်သါကလဲၤဆူလဲၣ်, ကရိပှၤခံၣ်ရှည်ဘးလီၤတဂ့ၤ,ဒီး ပစံးလာခံၣ်ရှည်ဧကလဲာ်စုၢ်ကိးလီၤ. ပှၤတဂၤဖီအိၣ်မ့ၢ်ခံၣ်ရှည်ဘးလီၤ, ဒ်ပစံးတၢ်အသးပစုၢ်ပတုၤလီၤ.

၈-၂. တခံၣ်ရှည်တခံၣ်ရှည် နှံၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပန့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပိာ်လိာ်အခံအါကလဲာ်ဒီးပစံးလာပိာ်လိာ်အခံတခံၣ်ရှည်တခံၣ်ရှည်လီၤ. ပှၤတဖုၣ်ပိာ်လိာ်အခံတခံၣ်ရှည်တခံၣ်ရှည်နှံၣ်မ့ၢ်သါကလဲၤဆူလဲၣ်.

၈-၃. ခံၣ်ရှည်ဧကလဲာ် နှံၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢတၢ်သုာ်ဝံၤအသးဒီးဖီပစုၢ်အိၣ်ပစုၢ်မ့ၢ်တဖုၣ်နှံၣ်ပစံးလာအမၤခံၣ်ရှည်ဧကလဲာ်လီၤ. နမၤခံၣ်ရှည်ဧကလဲာ်မ့ၢ်တၢ်သုာ်ဝံၤနသးဆံးနးလဲၣ်. နဖီမ့ၢ်ခံၣ်ရှည်ဧကလဲာ်,မ့ၢ်သုာ်ဝံၤလဲၣ်နသးဒါ.

၉. ရှည်,ခံၣ်ရှည်ထးလံာ် နှံၣ် မ့ၢ်ထးဖျါၣ်လၢတမာ်ပိာ်ယဲာ်ပိာ်ကွါလၢအဖီခိၣ်နှံၣ် ပကိးလာခံၣ်ရှည်လီၤ. ခံၣ်ရှည်နှံၣ်တမာ်ပိာ်ထး,ပိာ်ယဲာ်ဧကွါဧကွါလၢအခိၣ်လီၤ. တမာ်ပိာ်တၢ်လၢခံၣ်ရှည်အဖီခိၣ်လီၤ.

၁၀. ခံၣ်ရှည်ထးတီၢ် နှံၣ် မ့ၢ်ထးတီၢ်လၢတမာ်တီၢ်ထးလၢအခိၣ်တကလုာ်နှံၣ်ပစံးလာခံၣ်ရှည်ထးတီၢ်လီၤ. ခံၣ်ရှည်လၢပတီၢ်ထးတကလုာ်နှံၣ်ပတီၢ်ထးဒီးပယၤထီၣ်ယၤကၢ,ပတဟီၣ်တအိၣ်ဘၣ်ပယၤထီၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.

၁၁. ခံၣ်ရှည်လိာ်အသး နှံၣ် မ့ၢ်ထွံာ်အုာ်ဂီၢ်မ့ၢ်လိာ်အသးအါဒုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီထီၣ်လိာ်အသးအါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလာခံၣ်ရှည်လိာ်အသးလီၤ. ထွံာ်တပှၤအုာ်ခံၣ်ရှည်လိာ်အသးပကွၢ်ကိမုာ်ကၢ. ပန့ၢ်ဘျါခံၣ်ရှည်လိာ်အသးနှံၣ်ဘျါလိာ်အသးသၢဒုလွံဒုညါလီၤ. ပှၤကညီမုၢ်သးဒီးထီၣ်ခံၣ်ရှည်လိာ်အသးပပြးတနၢၤဘၣ်.

၁၂. ရှည်သၢ နှံၣ် မ့ၢ်ဘူၣ်ဧကတီၢ်ဧကနှံၣ်ပစံးလာရှည်သၢလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်တလၢနီၢ်အကလုာ်လီၤ. ရှည်သၢပါရမံ,ရှည်သၢတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်ဘူၣ်ဧကတီၢ်ဧက,တၢ်အဘျါးအဖီတဖုၣ်နှံၣ်လီၤ.

- စၢ်ယုၤဟ့ၣ်လီၤဘူၣ်ရှည်သၢ
- မ့ၢ်ဇုာ်သုပှၤလၢာ်ဖီဧၤ
- ဖီဂ့ၤတက့ၤယုာ်ဒီးယၤ
- မၤဂ့ၤတက့ၤယုာ်ဒီးယၤ
- ရှည်သၢလၢစဟဲမၤဟ်
- ရှည်သၢကက့ၤယုာ်ဒီးယၤ

၁၃. ရှည်တဝါ နှံၣ်မ့ၢ်ရှည်တရံးအဆီလီၤ. ရှည်တရံးရှည်တဝါသ့ၣ်ဖိတထံး,ပကဟံးနှံၣ်ပကသ့ၣ်လီၤ.

၁၄. ရှည်တရံး နှံၣ် မ့ၢ်ဒီးသိးပကထးန့ၢ်သ့ၣ်ဖိတထံးဒီးပရှည်အခိၣ်ထံးနှံၣ်ဝးတရံးဒီးပစံးလာပရှည်တရံးလီၤ.

ရှင်

သွန်ဖိတထုံးနှင့်မှီဘဉ်ပသးလၢပကဟံးန့ၣ်သ့ၣ်ဒီးပ ခုၣ်တရံးခုၣ်တပိၤဒီးပထံးထီၣ်ဒီးပသ့ၣ်အီၤလီၤ. ဒီးစံာ် ဧၤပုၤဧၤန့ၣ်ပခုၣ်တရံးခုၣ်တပိၤဒီးပတပိၣ်န့ၣ်ထံလၢစံာ် ပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁၅. **ရှင်တၢ်ဆဲးတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲးဟီၣ်ခိၣ်လၢတပူၢ်တုၤ ဟီၣ်ခိၣ်အပူၤအိၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢပခုၣ်တၢ်လီၤ. မတၤ ခုၣ်တၢ်တဂၤကမ့ၢ်ကၢ်ခုၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်သၢၣ်.

၁၆. **ရှင်ကမီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကၢ်ဒီး ပသ့ၣ်တၢ်တဂၤ ဘဉ်,ဒီးပခုၣ်ကပုၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အဝံးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပခုၣ် ကမီထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ခုၣ်ကမီထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်,ပကသ့ၣ် လီၤန့ၣ်စီၤပၤ.

၁၇. **ရှင်လီၤဘျၢလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သံအစိၣ်, ပုၤကညိမ့ၢ် ဂုၤ,ထွံၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပဟံးန့ၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ပူၤလၢပမၤန့ၣ်တၢ်ပူၤ န့ၣ်ပစံးလၢပခုၣ်လီၤလီၤ. လဲၤခုၣ်လီၤကွံာ်ပုၤကညိအ စိၣ်, လဲၤခုၣ်လီၤကွံာ်ထွံၣ်အစိၣ်ဆူတၢ်ပူၤ, ဒီးပမ့ၢ်ဟံးခုၣ် သ့ၣ်စုၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢဒီး ပစံးလၢပခုၣ်လီၤကွံာ်စုၤစကး လီၤ. ပုၤတဂၤခုၣ်လီၤကွံာ်အစုဆူဟီၣ်ခိၣ်လၢ.

၁၈. **ရှင်လီၤလၢ်** န့ၣ် ပတစံးဘဉ်,ပစံးလၢခိၣ်လီၤလၢ် လီၤ. တၢ်မ့ၢ်လီၤစဲၤလၢအခိၣ်တခိၣ် မ့ၢ်ခိၣ်လီၤလၢ်အ သးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢ ခုၣ်လီၤလၢ်ဇၢ်သ့ၣ် ညါဘဉ်.

၁၉. **ရှင်သ့ၣ်** န့ၣ်ပတစံးဘဉ်,ပစံးလၢခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. န့ၣ် ခိၣ်သ့ၣ်,န့ၣ်တၢ်ဘူးဒီးအမုၢ်ခိၣ်ထံး.

၂၀. **ရှင်ထွံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီအိၣ်လၢပျုၤအကီၢ် န့ၣ် မ့ၢ်တလၢပယီၤအခိၣ်သံဒီး အဝံးအကလၢကဲထီၣ် လၢခုၣ်ထွံၣ်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,ပခိၣ်ပပုၤလၢသံလၢ ဘီၣ်သံလၢနးတဖၣ်န့ၣ်အဝံးအကလၢကဲထီၣ်လၢခုၣ်ထွံၣ် လီၤ. ဒီးယုခိၣ်ဖးလၢ်ဆိၣ်လၢပုၤပျုၤဖိတဖၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ရှင်ထွံၣ်ဘီးထီၣ်အဖိအသလု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤအသး နီတၢ်ကွၢ်အသးဒီး ဘီးထီၣ်ထွံၣ်အသးလၢမုၢ်န့ၣ်တခိၣ် လၢဂီၤသီၣ်ထၢတခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢခုၣ်ထွံၣ်ဘီးထီၣ်အဖိအ သလုလီၤ. ခုၣ်ထွံၣ်ဆဲးလီၤအဖိသံးတံာ်န့ၣ် မ့ၢ်လၢတၢ် ယီၤခါအကတီၢ်န့ၣ်တၢ်အၢၣ်လၢမုၢ်န့ၣ်တခိၣ်ဒီးလၢဂီၤန့ၣ် တၢ်ကွၢ်ယုၤအိၣ်ထီၣ် ပသးပုၤစံးလၢခုၣ်ထွံၣ်ဆဲးလီၤအ ဖိသံးတံာ်လီၤ. ဒီးပုၤကညိဒုၣ်ဝဲဒီးတမၤဘဉ်တၢ်ဘဉ်,ပ မ့ၢ်မၤတၢ်ဒီးပကဆါသံလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၂. **ရှင်ထွံၣ်ဘီးထီၣ်အဖိအသလု** မၤသးဒ်တၢ်ကွၢ်အ သး လၢမုၢ်န့ၣ်တခိၣ်ထီၣ်ထွံၣ်ပံၤကလၢ်ဒ် ပဘီးထီၣ်သ့ၣ် အသး,ခုၣ်ထွံၣ်ဘီးထီၣ်အဖိအသလုန့ၣ် ပုၤကညိမ့ၢ် ထံၣ်ဝဲဒီးဒုၣ်ဝဲတမၤဘဉ်တၢ်ဘဉ်,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံး လၢခုၣ်ဒုၣ်လီၤအဖိအသလု.

၂၃. **ရှင်ဒု** န့ၣ်တၢ်အိၣ်လၢမူခိၣ်တကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤမူခိၣ်

ရှင်

ဖိတကလုာ်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးမ့ၢ်မ့ၢ်ယါအခုအ ပုၤလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆၣ်မ့ၢ်မၤသးဒ် လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် တသ့ၣ်ညါဘဉ်ဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘဉ် .ဒီးဘဉ်တစုစုစံးဝဲလၢမ့ၢ်ပုၤမူခိၣ်ဖိအိၣ်ဒီး အစိအကမီဒီး ပၤဘဉ်တၢ်ယီၤဒီးဒုးလိာ်အသးဒီး လီထီၣ်ဘီလီၤ. ပသးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်န့ၣ် လီၤ. ခုၣ်ဒုန့ၣ် မ့ၢ်တုၤလၢတၢ်က ယီၤထီၣ်အဆၢဒီး ဒုးလိာ်အသးဒီးလီၤဒီးမၤယဉ်လီၤဒီး တၢ်ယီၤဝဲတုၤမ့ၢ်တၢ်ကစူၤလီၤအဆၢဒီး လီဒုးလိာ်အသး ဒီးခုၣ်ဒုဒီးလီၤမၤယဉ်က့ၤခုၣ်ဒုတသးလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲ ဒၣ်.

၂၄. **ရှင်ဒုကွးလီၤအဖိအသလု** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ထွံၣ်ဘီး ထီၣ်အဖိအသလုအသးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢခုၣ် ထွံၣ်ဘီးထီၣ်အဖိအသလု, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢ ခုၣ်ဒု ကွးလီၤအဖိအသလုလီၤ.

၂၅. **ရှင်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိလၢပျုၤတဂၤအိၣ် ဒီးအသံၣ်မၤနွံၤဒီးအသံၣ်မၤအိၣ်ဒီးအနီတဂၤန့ၣ်ပလၢ ဟးဂီၤကွံာ်အမၤဖးဒိၣ်ဒီးကၢၣ်သံဝဲလီၤ. ဒီးအမၤဖးဒိၣ် န့ၣ်သံဝဲလၢခုၣ်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်လဲၤကၢၣ်အလီၢ်ခဲလီၤ. ပသး ပုၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးမ့ၢ်ပသးပုၤစံးဝဲတံာ်ဝဲလၢပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပ သးပုၤစံးဝဲဒီးသိၣ်အဖိအလံၤန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်အိၣ်သံၣ်ဖိသံၣ် မၤတဂၤ,သုသံၣ်မၤကပလၢက့ၤသုမၤဖးဒိၣ်ဘဉ်ဖုးဒ်ခုၣ် မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်အသံၣ်မၤပလၢအမၤဖးဒိၣ်အသးန့ၣ် ဘဉ်ဖုး စံးဝဲဒၣ်. ပူၤခုၣ်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်, NO. ၂၁

ပစံးတၢ်ခုၣ်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်န့ၣ်လၢပျုၤလဲၤကၢၣ် ဒီးမၤလိာ်ပာ်အမၤစံးဝဲဒၣ်,ပုၤမ့ၢ်ဟဲကလံာ်ဘီတီၤနးဒီး လဲၤနီတပူၤတဂၤ,ဒီးတၢ်လၢခုၣ်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်န့ၣ်အသံၣ် မၤအိၣ်နွံၤလီၤ. လဲၤတၢ်ပူၤဒီးအသံၣ်မၤနွံၤန့ၣ်ဟဲက လံာ်အမၤနီၢ်န့ၣ်တဂၤဝံၤတဂၤ,တဂၤဝံၤတဂၤလီၤ. ဟဲ ကလံာ်ဝဲယံာ်ယံာ်ဒီးခုၣ်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်အမိၢ်န့ၣ်စံးအဒိၣ်,ပ အိၣ်တၢ်န့ၣ်သ့ၣ်ကဲကဲဆိးန့ၣ်,ပဂီၤမိၣ်ဟဲကလံာ်ပုၤတ ဘးန့ၣ်ဒီးပကလဲၤတုၤလီၤဖိခါမၤစၢ,ခုၣ်မျိုၣ်သ့ၣ်မျိုၣ်အ မၤန့ၣ်ပျံၤအမံၤပုၤဒီးလဲၤဝဲလီၤ. ပိာ်မုၢ်န့ၣ်ဒုၣ်ပုၤစဲးဒီး ဘူးထီၣ်လံးဒီး အမုၢ်အလၢလံးစံးဝဲဒၣ်,လဲၤတုၤထံကျိပူၤ ဒီးအဂီၤမိၣ်တီၢ်အီၤတံးတံးဒီးသံတယုာ်ဝဲဒၣ်လီၤ. အ ဂီၤမိၣ်ဝဲဘဉ်လၢအသံၣ်နီၢ်လံးဒီး အဂီၤမိၣ်ညိကွံာ်အီၤဖဲ န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွံာ်တုၤအီၤဝံၤဒီးပုၤက့ၤသးဒ်အီၤလီၤ. ပုၤ က့ၤပူၤဒီးမူဒီးထီၣ်က့ၤလီၤ. မူဒီးထီၣ်ဒီးဖိသ့ၣ်လၢအ ဟၢပုၤန့ၣ်လီၤလူးကွံာ်ဝဲလီၤ. ဝဲာ်န့ၣ်ထီၣ်ဖိတထံးဒီးဘိၣ် ထီၣ်ဝဲလၢအပၢအဆူပျိုၢ်ခိၣ်န့ၣ်ဝံၤဒီး ထီၣ်ထွံၣ်လီၤကွံာ်ဝဲ ဒီးဆိၣ်ထွံၣ်အခံးဝဲဒၣ်. နဲဒၣ်အံၤမးနလီၤထွံၣ်ကတၢ် လၢနပၢထီးထီၣ်ကဘိသန့န့ၣ်တက့ၢ်. ဆိၣ်ထွံၣ်အခံး

ရှင်

နှင်ဝံဒီးကွာထိုင်ဝဲဆူဟံင်ပူလီၤ. တၢ်တအိၣ်အံးအိၣ် ကွၢ်ဘၣ်အိၣ်ဒီး အသွံၣ်ထီၣ်သံဝဲဒၣ်လီၤ. အဖီၣ်လီၤ ထွံတနံၤယိၣ်ဒီး ပၢ်လၢအပၢ်လဲၤထိးထီၣ်အကဘိသန့ နှင်လီၤ. ဒီးထီၣ်ဖီၣ်ထိးထီၣ်အသးဖဲ နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ် အကဘိကပၤနှင်လီၤ. ဒီးနှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်အခုအပူၤ လဲၤထီၣ်လၢထီၣ်ဖီၣ်ဒီးဖီၣ်သၣ်အိၣ်လၢအပူၤနှင်လီၤ. ကွၢ်ဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးကွၢ်စံးဘၣ်အကစၢ်စံးဝဲဒၣ်က စၢ်စၢ်, မတၢ်တဂၤဖီၣ်သၣ်တဂၤဟဲလီၤထွံတိလၢကစၢ်အ ကဘိကပၤဒီး အိၣ်လၢထီၣ်ဖီၣ်တထီၣ်အပူၤဒီးဘိယာ်အ သးလၢကစၢ်အဆူပျီၣ်ခိလီၤ. နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်လဲၤကွၢ်ဒီး မ့ၢ်လၢအမၤစုလီၤလီၤ. ဒီးစံးအခုအပူၤသုကစၢ်မုၢ်သံ လံကွၢ်တၢ်တက့ၢ်. စကကွၢ်ယဲလၢခိလီၤ. မးကတုၤ လၢ သု မဲၣ်ညါတက့ၢ်. ပူၤကဆိတ ဇုဒီး ကွၢ်ဝဲလၢခိလီၤ. ကွၢ်တုၤဝဲလၢအသံၣ်မၤဖးဒိၣ် တဂၤအအိၣ်ဒီးကဆိနှင်တၢ်လီၤအနၢၤမျိုၣ်သိၣ်သၣ်ညါ ကလၢဒီး အသံၣ်မၤကိးထီၣ်အိၣ်နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်စၢ်, န ဟဲကွၢ်ပၢ်လံၤ. ဟဲကွၢ် ထီၣ်အိၣ်သဘျုၣ်လၢဝဲသး သၣ်ဝါမိၣ်, ဒီးလဲၤထီၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီးအသံၣ် မၤဟံၤလီၤအိၣ်တၢ်ကမၤအိၣ်ကမၤအိၣ်ဝံဒီးအသံၣ်မၤစံး အိၣ်နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်စၢ်,မံသကိးဒီးယၤ တသိမိ,ဒီးနှင် မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်မံသကိးဒီးအိၣ်တသိလီၤ. မ့ၢ် ဆုၣ်ထီၣ် ကွၢ်ကဒီးဝဲဒီးမၤလိာ်ပာ်ကဆိနှင်စံးဝဲဒၣ်,က ဆိ စၢ်, နကွၢ်မ့ၢ်တုၤပဟံၣ်ပယိၣ်ဒီး တၢ်လီၤလၢနနၢၤမျိုၣ် တဂ့ၢ်စီၣ်, ကွၢ်တုၤကဒီးလၢအသံၣ်မၤဝဲတဂၤအအိၣ်ဒီး ကဆိတၢ်လီၤကဒီးအနၢၤမျိုၣ်လီၤလီၤလီၤ. ဒီးအသံၣ် မၤကိးထီၣ်ကဒီး အိၣ်နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်စၢ်နဟဲကွၢ်ပၢ်လံ ၤ, ဟဲကွၢ်ထီၣ်အိၣ်သဘျုၣ်လၢဝဲသးသၣ်ဝါမိၣ်,ဒီး လဲၤထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအသံၣ်မၤဟံၤလီၤအိၣ်တၢ်ကမၤအိၣ် ကမၤအိၣ်ဝံဒီး အသံၣ်မၤစံးအိၣ်နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်စၢ်,မံအ ကိးဒီးယၤတသိမိ,ဒီးမံသကိးဝဲလီၤ. မၤဝဲဒၣ်ပွဲၤထီၣ် ယုၤကဒီးအသၢတဂၤနှင်အတၢ်ကိးထီၣ်အိၣ်ဒီးလဲၤထီၣ် ဝဲလီၤ. အတၢ်ကလံာ်မံအိၣ်ဒီးတမံလၢဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီး အသံၣ်မၤအဝဲနှင်တဂၤနှင်မ့ၢ်လၢအနၢၤလီၤ. အသံၣ်ဝါ တမံသကိးဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအဝဲယုၤကဒီးအသိးနှင်အသးဒိၣ် ထီၣ်ဒီး မၤအကဖုလဲၤပိာ်နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်အခံနှင်ဒီးစံး ဝဲဒၣ်,ဖူဖူသၣ်မဲဒီၤဝါဖူ,ဒီးအကဖုနှင်ဟဲကွၢ်ပိာ်နှင် မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်အခံလီၤ. နှင်မျိုၣ်သၣ်မျိုၣ်နှင်ဟံၣ်အမၤဒီးဒီး ထီၣ်ဒီးသလၢတဘျုးလီၤ. အမဲာ်ထံကပွဲၤတၢ်သလၢနှင် ဒီးအသံၣ်မၤအကဖုသဘျုးဒီးလီၤဆံၣ်ကွံာ်လီၤ. ပွဲၤထီၣ် သၢစုဒီးအမဲာ်ထံလၢကိးစုာ်ကိးလီၤ. တုၤနုၤတပဟာ်အ သးဒိၣ်ထီၣ်ကဆိဒီးဟံးထီၣ်ဘိတဘျုးစံးဝဲဒၣ်, ကဆိ စၢ်,စံးနၢၤနဟဲကွၢ်တုၤပဟံၣ်တၢ်လီၤနနၢၤမျိုၣ်တဂ့ၢ်, န

ရှင်

တၢ်လီၤဒၣ်နတၢ်, ခဲကနံၣ်အံၤနကစၢ်မုၢ်သံလံ,စံးဝဲဒၣ် နှင်ဝံဒီးကွၢ်ထီၣ်ဘိဆဲးကဆိနှင်ဒီးကဆိသံဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီး အဝဲဒၣ်နှင် ဆဲးထၢၣ်လီၤဘိလၢကိာ်လၢန့ၣ်ဝံဒီးစံာ် လီၤဝဲလၢအဖီၣ်ခိၣ်နှင်ဒီးသံစုာ်ကိးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးထီၣ် လိာ်ဘၣ်ကွၢ်အသးလၢညါခိၣ်ဒီးအမၤနှင်ဒီးအိၣ်မုၢ်အိၣ် ဂ့ၤဘၣ်ကွၢ်ဝဲဒၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးကတၢ်ဝဲလီၤ.

၂၆. **ရှင်လီၤလု** နှင်မ့ၢ်ပုၤကညိလၢပျၢၤတဂၤနှင်အမၤ လၢ အမံၤမ့ၢ်မုၢ်နီၢ်အုလီၤ. ဒီးရှင်လီၤလုနှင်လဲၤကၢအလီၢ်ခံ ဒီးကလီၤဟဲဘဲန့ၢ်အမၤဒီးကွၢ်စိာ်နှင်ဆူအပူၤလီၤ,

ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပူရှင်လီၤလု, No၂, **ပစံာ်** **သဲးရှင်လီၤလုလၢပျၢၤအံၤ**,သၢကလဲၤကၢန့ၣ်န့ၣ်လီၤ ဒီး မၤလိာ်ပာ်အမၤနှင်စံးဝဲဒၣ်, နအိၣ်လၢခံတခါအံၤ သုတယုၤလီၤကိာ်လၢန့ၣ်တဂ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်,ဒီးမၤန့ၢ်ပာ်ဝဲအ တၢ်,ထံန့ၣ်တြိာ်,သုၣ်မုၢ်န့ၣ်တြိာ်,ညၣ်န့ၣ်တြိာ်,ဒုၣ်န့ၣ်တြိာ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တမံၤလၢလံာ်ဝံဒီးလဲၤကၢဝဲဒၣ်လီၤ. လဲၤတၢ်အလီၢ်ခံနှင်ဒီးကလီၤဝါတဘျုးန့ၣ် ဟဲဘဲအထိး ဝါတန့ၣ်သတးဒီး အကုာ်တဂၤနှင်လဲၤတၢ်ကလီၤနှင် တယုၤဘၣ်ဒီးနီၢ်မုၢ်အုနှင်ဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်သၢထိးဝါက သံလီၤ. ဒီးလဲၤယုၤလီၤဝဲဆူကိာ်လၢန့ၣ် သၢကလဲၤ တၢ်ကလီၤနှင်ဒီး ကလီၤဝါထီၣ်ဆုၣ်လီၤအသးဒီးက လီၤဝါဘဲအိၣ်ဒီးကလီၤဝါကွၢ်ဆူအပူၤလီၤ. နီၢ်မုၢ်အုနှင် နၢ်ဟူလၢထီၣ်လွံၤတဘျုးပုၤသကူတြၢသကူတြၢဒီး နီၢ်မုၢ်အုစံးအိၣ်ထီၣ်လွံၤစၢ်,နလဲၤအိၣ်ကွၢ်ကၢ်ရှင်လီၤ လုတက့ၢ်မိၣ်,ထီၣ်လွံၤစံးအိၣ်အိၣ်ကစၢ်မုၢ်စၢ်,ပကိးဒဲ လဲၣ်, နီၢ်မုၢ်အုစံးအိၣ်ပကိးဒဲအိၣ်ထီၣ်လွံၤစၢ်,

သကူတြၢစၢ်ကု
ကလီၤဘဲသံရှင်လီၤလုအမၤမုၢ်အု
မၤစုာ်ရှင်လီၤလုဟဲကွၢ်ချချ

လီၤနၢ်တဂၤနၢ်ဟူထီၣ်လွံၤပုၤနှင်,ပုၤဟဲကိးတဂၤလဲၣ်စံး ဝဲဒၣ်,ပုၤဂၤတဖၣ်နှင်ထွံစံာ်, နမဲာ်ဖုသရဲမ့ၢ်နကနၢ်ဟူမ နုၤတမံၤလဲၣ်,နအိၣ်လၢဖၣ်ကွံာ်ထံးနှင်စံးဝဲဒၣ်,အဖံတ ဂၤနှင်စံးဝဲဒၣ်,သုမ့ၢ်တနာ်ဘၣ်စလံးန့ၣ်ယၤ ကၢ်သုကျိၣ် မ့ၢ်ပီၤကူးနဲာ်စံးဝဲဒၣ်, ပုၤတဖၣ်နှင်ယၤအကျိၣ်မ့ၢ်ပီၤကူး ဒီးထီၣ်လွံၤကိးထီၣ်ကဒီး

သကူတြၢစၢ်ကု
ကလီၤဘဲသံရှင်လီၤလုအမၤမုၢ်အု
မၤစုာ်ရှင်လီၤလုဟဲကွၢ်ချချ

ပုၤဂၤတဖၣ်နှင်စံးအိၣ်ရှင်လီၤလုဖဲအံၤတအိၣ်ဘၣ်,ရှင် လီၤလုအိၣ်လၢညါ, ထီၣ်လွံၤနှင်လဲၤယုၤကိးကဒီးပုၤ ထီၣ်သၢတီၤဒီးတုၤလၢရှင်လီၤလုအိၣ်ဒီး ရှင်လီၤလုသံ ဂီၢ်အိၣ်ဘၣ်မနုၤတမံၤလဲၣ်. ကလီၤဝါဘဲထိးဒီးအကုာ် လဲၤတၢ်တယုၤကွံာ်ဘၣ်ဒီး နီၢ်မုၢ်အုသၢကလဲၤတၢ်က

ရှည်

လီဝါဒီးကလီဝါဘ်အီ၊ ကလီဝါကူစိန်ဆူအပူ၊
 လီ၊ ဒီးရှည်လီလုဟဲကူ၊ဝဲလီ၊ ရှည်လီလုဟဲကူ၊
 တု၊ဒီးမအခအပူရှည်ကလီဝါနု၊ ရှည်ဝဲဘူးထီၣ်ဒီး
 ကလီဝါနု၊ကလီဝါသါသဖိုင်ထီၣ်ဒီး ရှည်လီလုအ
 ခုအပူသံလုတကူ၊ရှည်လီလုနုနုဟူလာနီမုၣ် အ
 ကတိလိာ်အသးဒီး ကလီဝါနုနုစံးဝဲဒၣ်၊ ပျံထီၣ်
 ကူယာမိ၊စံးကလီဝါနုနုဒီး ကလီဝါစံးအီတု၊န
 ဝါအလျာ်လီဘၣ်ယာဒီးစကပျံထီၣ်ကူ၊နလီ၊ ရှည်
 လီလုနုဟူနုနုဒီးရှည်လီလုမသံထွံၣ်တဒီးလဲဟ်
 ဝဲဒၣ်လ၊ ကလီဝါအပူခိၣ်ထီးနုလီ၊ ထွံၣ်နုအ
 လျာ်လီတဲာ်ဘၣ်နီမုၣ်အဒီး နီမုၣ်အစံးကလီဝါနု
 စဝါအလျာ်လီတဲာ်တြုဘၣ်လံယာလံ၊ ပျံထီၣ်ကူ၊
 ယာတကူစံးဝဲဒၣ်၊ကလီဝါစံးအီနုစံးနုဝါအလျာ်နု
 စကူကူ၊နဲ၊ ဟ့ၣ်ယီဝဲဒီးကလီဝါကူဒီး မးထွံၣ်အ
 လျာ်လီ၊ ကလီဝါစံးအီနုနု၊တမ့ၢ်ဘၣ်နုဝါအလျာ်
 ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်၊ရှည်လီလုမသံတဲာ်ဖိတဲာ်လံ၊ မသံအ
 ကူတကူလဲဟ်လီဝဲဒၣ်လ၊ကလီဝါအပူခိၣ်ထီးနု
 ဒီးအလျာ်လီ၊တြုဘၣ်အမါနုဒီးကလီဝါကူဒီးက
 လီဝါစံးဝဲဒၣ်၊တဲာ်ဖိတဲာ်လံနုကူအလျာ်ခဲလျာ်လီ၊
 တမ့ၢ်ဘၣ်နုဝါအလျာ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်၊ရှည်လီလုခိၣ်တဲာ်
 တစုမုၢ်တဘိ၊လဲဟ်ဝဲလ၊တၢ်ပူခိၣ်ထီးနုအလျာ်
 လီ၊တြုဘၣ်လံယာလံစံးဝဲဒၣ်၊ကလီဝါကူမးနုဝါအ
 စုမုၢ်အလျာ်လီ၊စံးဝဲဒၣ်၊ရှည်လီလုကၢ်တဘၣ်လ၊၊
 ရှည်လီလုမသံလီအသးလ၊ ကလီဝါအပူခိၣ်ထီးဒီး
 အလျာ်လီ၊တြုဘၣ်အမါဒီးအမါစံးဝဲဒၣ်၊ အအံတစု
 အံ၊ မုၢ်လံစဝါအလျာ်လံစံးဝဲဒၣ်၊ ကလီဝါကူဒီးမုၢ်
 ယာ်နုဝါအလျာ်ယာ်စံးဝဲဒၣ်၊ကူထီၣ်ကူကူကၢ်နီ
 စံးဝဲဒၣ်၊ဒီးနီမုၢ်အနုနုဟဲကူထီၣ်ဆူဒီးကူကူအဝါ
 နု မါကလီဝါနုဘၣ်သ့မုၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဝဲနုနုဒီးကလီ
 ဝါဘၣ်သ့မုၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဝဲနုနုဒီးဒီးဒီးပုနုနုတြုဒီးကူ
 လီအဝါနုမုၢ်အူကဲထီၣ်မးဟူၢ်ဟူၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်သ့မုၢ်
 တအါဒီးဘၣ်၊မါကဒီးကလီဝါလဲဘၣ်ကဒီးသ့မုၢ်တ
 ကူစံးဝဲဒၣ်၊ဒီးကလီဝါနုလဲဘၣ်ကဒီး သ့မုၢ်နုအ
 လီၣ်ခံဒီးနီမုၢ်အနုနုလူလီသီဒီးစံးဘျးသံအသးလ၊
 မုၢ်အူအပူနုလီ၊ ဂုၢ်ဂါခိၣ်တဘိသါကပြးကူအက
 စံးဒီးပညိၣ်နုအခိၣ်နုနီဒီးအခိၣ်ဂါ၊ ပညိၣ်နုအခံ
 နုနီဒီးအခံဂါ၊ဒးဘိတဘိသါကပြးကူအကစံးဒီး
 ဘိဒိဘိညါလီ၊ ကလီဝါလဲဘၣ်သ့မုၢ်ဒီးဟဲကူကူ
 နီမုၢ်အူသံလံဒီးစံးဝဲဒၣ်၊ပသူခိၣ်မုၢ်အံစံးစကနုတ
 ဂါလီစနုတနုဘၣ်၊ စံးဝဲဒၣ်နုနုဝဲဒီးအသးဒိၣ်ထီၣ်
 ဒီးဟးဝဲဒၣ်လီ၊ ကလီဝါနုဟးစံးပုကညီအလီဒီး

ခွ

ပုကညီနုသံမးကိးမုၢ်နံကိးမုၢ်နုလီ၊ ပုကညီလဲ
 ဟီၣ်ဘၣ်ယာထွဲလိာ်အသးနု ကလီဝါအခအပူတ
 ဖၣ်နုသံကွၢ်ပသူခိၣ်လဲဟီၣ်ဘၣ်လိာ်အသးနု မုၢ်
 သုလဲအူလဲၣ်တခီလဲၣ်၊စံးဝဲဒၣ်၊ပသူခိၣ်စံးဆါအီ၊ပ
 လဲဟီၣ်ဘၣ်ပုလုလီစံးလီ၊ လီစံးသံဇာ်၊လီစံး
 သံယံၣ်၊ပသူခိၣ်စံးဆါအီနုလီ၊ ကလီဝါအခအ
 ပုတဖၣ်နုကူစံးဘၣ်အကစံး၊ကစံးဧ၊နဖျးပသူခိၣ်
 အလီနုသံယာ်စံးဝဲဒၣ်၊ကလီဝါအသးခထီၣ်ဒီး ဖျး
 မးပသူခိၣ်အလီနု နးထီၣ်နးထီၣ်လီ၊ ပသူခိၣ်တဖၣ်
 နုသံကလၢ်တုလီ၊ ကၢ်တဘၣ်လ၊ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်၊
 တဂါဒီးတဂါသီၣ်လိာ်မးပသးလီစံးဝဲဒၣ်၊ သုမုၢ်ထံၣ်
 ကလီဝါအခအပူနု မုၢ်သံကွၢ်သုတဒီးပလဲဟီၣ်
 ဘၣ်ပုလုလီစံးလီ၊ လီစံးသံဇာ်၊မုၢ်သံကွၢ်သုတဒီး
 နုဒီး လီစံးတသံဘၣ်စံးနု ကိးဂါဒီးတကူ၊ စံးဝဲ
 ဒၣ်၊ လၢခံကဒီးထံၣ်လိာ်အသးဒီး ကလီဝါအခအပူ
 နုကလီဝါအခအပူသံကွၢ်အတၢ်သုကလဲအူလဲ တ
 ခီလဲၣ်၊ပသူခိၣ်စံးဆါအီပလဲဟီၣ်ဘၣ်ပုလုလီစံး၊
 လီစံးသံဇာ်၊ လီစံးတသံဘၣ်၊ စံးဆါကလီဝါအခအ
 ပုနုနုဒီးကလီဝါအခအပူကူစံးဘၣ်အကစံးကစံး
 ဧ၊နဖျးပသူခိၣ်အလီနုပသူခိၣ်စံးဝဲဒၣ်တသံဘၣ်၊က
 စံးဧစံးဝဲဒၣ်၊ကလီဝါစံးအခအပူမးပသူခိၣ်လီတၢ်
 လီ၊ လဲကွၢ်ဟ့ၣ်တကူစံးဝဲဒၣ်၊ဒီးကလီဝါအခအပူ
 နုလဲကွၢ်ဟ့ၣ်ပသူခိၣ်ဒီး ထံၣ်လံပသူခိၣ်မးအုၣ်လုာ်
 ထါ၊ စံၣ် ကျံၣ် အူ မီ၊ ထီၣ် သ့ၣ် သ့ၣ် ဝဲ
 ဖျးနံကဲာ်ပျံက
 ဒီး၊လီယီၣ်လီကွဲ၊ကလၢ်ဒၣ်အတၢ်အံးအံးဒီးကလီ
 ဝါအခအပူနု ကူစံးဘၣ်အကစံး၊ကစံးဧ၊နဖျးပသူ
 ခိၣ်အလီနုပသူခိၣ်တသံဘၣ်၊ပသူခိၣ်နံကဲာ်ပျံက
 ဒီး၊ မးအုၣ်လုာ်အထါဒၣ်အတၢ်တမံလဲလံကလၢ်အ
 တၢ်အံးအံးလီ၊ ကစံးဧ၊စံးဝဲဒၣ်၊ပသူခိၣ်စံးဝဲအသး
 နုတသံဘၣ်၊ကစံးဧ၊ကလီဝါတခီတဒီး ပုထဲယာ
 အံစုဖျးပသူခိၣ်အလီသုစံးတသံဘၣ်၊သုမုၢ်စံးနုဒီး
 စကဘိးကွဲစုတုအလၢ်လီ၊ စံးဝဲဒၣ်နုနုဝဲဒီး
 ကိးအခအပူဝဲဒီးလဲထီၣ်ဝဲလ၊စုၣ်အခံနုဒီးဘိးလီ
 ကွဲအစုနုတုအလၢ်ဒီး မါအခအပူအီၣ်အစု
 နုကိးဂါဒီးဝဲဒီး မးလိာ်အခအပူနုစံးဝဲဒၣ်၊ပုက
 ညီအံတၢ်သရူးတၢ်ကမၢ်မုၢ်တအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အံသုတ
 ဖျးတဂု၊ တၢ်သရူးတၢ်ကမၢ်မုၢ်အိၣ်ဒီး ဖျးကၢ်နီစံးဝဲ
 ဒၣ်၊အခအပူတဖၣ်နု အတၢ်အါၣ်လီအီလီအီကိး
 ဂါဒီးလီ၊ မုၢ်ဂုၢ်ထံဝါတဘိအံတၢ်ကမၢ်အိၣ်ဒါသါ
 ကဖျး၊တၢ်ကမၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒါသါကဖျး၊အကစံးစံး
 အီဖျးတဂု၊ဂုၢ်ထံဝါဧ၊ဂုၢ်ထံဝါတခီတဒီးစကဖျးလီ

ကစ၍၊တရားတရားအကလုာ်အကထာ်ဒီးသါက
ဖျးလီၤစံးဝဲဒၣ်၊ပစံးတၢ်ဖျးတဂ့ၤ၊နစံးလီၤနကဖျးလီၤ၊
နတရားတၢ်မနုၤလဲၣ်၊ဒီးအကစ၍လူၤဖျးအီၤယုာ် ယုာ်ဝဲ
စံၣ်လီၤဘၣ်လၢထံလီၤပူၤဒီး အစုၣ်ပျံာ်ထီၣ်ကွံာ် ခဲလၢာ်
လီၤ၊ ဒီးညၣ်ကိာ်၊ညၣ်ဆါဘျၢၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်စုၣ်ဒီးဆဲးတၢ်
ဆါတုၤခဲကနီၣ်အံၤလီၤ စံးဝဲဒၣ်နီၣ်ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ၊
ပသးပျံာ်စံးဝဲဒၣ်၊ ပယၢ်တၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ အစုၣ်အိၣ်တ
ဖၣ်န့ၣ် မးအအိၣ်ဘၣ်ကလီၤဝါအစုၣ်လၢပျၢၤလီၤ၊စံး
ဝဲဒၣ်၊ဖိသၣ်မၤက့ၤလၢထါ-

- ခူၣ်လီၣ်လုၤစံးသါသးစူၤ
- ခူၣ်က့ၤမုၢ်အုၤလၢတၢ်ပူၤ
- နီၣ်မုၢ်အုၤစံးသါသးတီ
- ကလီၤကလီၤအဲၣ်ကလီၤ
- စကကဲလၢခူၣ်လီၤလု
- မတၢၤကကဲနီၣ်မုၢ်အု

၂၇. **လီၤခူၣ်ဒါ** န့ၣ် ပတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တခိၣ်ဘၣ်ပသးပျံာ် စံး
ဝဲဒၣ်၊ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ပသးပျံာ်တနီၤနီၤထံၣ်ဝဲမၤသးဒ်ပလီ
သူအသးဒီး ကပီၤဝဲတစဲးစံးဒီးဖျၢၣ်သလၢာ်ခါဒီးမၤသး
ကလၢတၢ်ထံခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်လီၤ၊ စံးဝဲဒၣ်၊လီၤခူၣ်ဒါန့ၣ်မုၢ်
အိၣ်လၢဟံၣ်၊ပမ့ၢ်ကတၢၢ်ကတီၤဒီးမုၢ်အုၤအိၣ်ဟံၣ်တန့ၢ်
ဘၣ်၊ တၢ်ဆါမရီၤန့ၣ်မုၢ်ဂ့ၤ၊ ထီၣ်တၢ်ဆါမုၢ်ဂ့ၤတထီၣ်
ဘၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်၊ ပုၤလၢပျၢၤတဂၤထံၣ်န့ၢ်
လီၤခူၣ်ဒါန့ၣ်ဒီး ကတီၤဝဲဒီးပူၤဖျးဝဲဒီး တၢ်ဆုတၢ်ဆါဒီး
လီၤက့ၤလၢအဖိတစါဒီးအဖိန့ၣ်အိၣ်တဂၤယီၤမုၢ်လၢ
အပိာ်မုၢ်ဒီးမုၢ်ကနီၤထီၣ်ဒီးန့ၢ်အဝါတဆိးဘၣ်၊န့ၢ်ရူ
သူၣ်အဝါလၢအဖိဒိၣ်ဒီးတၢ်စူၤထံၣ်ဒိၣ်ထီၣ်တုၤအဆူကၢ်
ဟံၣ်ဒီးလီၤခူၣ်ဒါန့ၣ်ဟါမၤကွံာ်ဝဲလီၤ၊ပသးပျံာ်စံးဝဲဒၣ်၊

၂၈. **ဖီၤခူၣ်ကွံာ်** သ့ၣ်တကလုာ်အလုာ်ဖးလံာ်ဒီး အထံးထဲ
ယုာ်ထဲက့ၤ၊ ထဲကံၣ်ဒုၣ်ကံၣ်ဖံဒီးပမၤဟံၣ်သ့စကီၢ်
လီၤ၊ ပမၤကျိၤခါကွံာ်ခါ၊

၂၉. **စခူၣ်စဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ၊ထီၣ်စံးထီၣ်ခိၣ်၊ထီၣ်
ခါဆီခါယုာ်ဒီးအခိၣ်လီၤအိၣ်လီၤတၢ်လၢဟံၣ်ခိၣ်အ
ဖိခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအလီၤစခူၣ်စဲလီၤ၊ ထီၣ်ခိၣ်တဖၣ်အလီၤ
ယုာ်ထီၣ်မးစခူၣ်စဲလီၤ၊ ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသ့ခူၣ်သ
ခဲ၊ဒီးတခူၣ်တခဲလီၤ၊

၁. **ခုခါတီခါ** န့ၣ်မုၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအအာ်အသီလၢအအိၣ်
သံကစဲၣ်တၢ်ညၣ်အကလုာ်ကလုာ်၊အုၣ်အိၣ်မူဒီးတၢ်
ဖိတၢ်လံၤမုၢ်ဂ့ၤ၊ပုၤကညီမုၢ်ဂ့ၤဒီးပကိးလၢခူၣ်လီၤ၊ ဒီးပုၤ
တနီၤနီၤကိးလၢဘိၣ်သအိၣ်လီၤ၊ ဒီးဘၣ်တစုပကိးစုၢ်
ကိးလၢဘိၣ်သအိၣ်လီၤ၊

၂. **ခုမုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်လၢအကလုာ်ဒိၣ်န့ၢ်ဘိၣ်သ
အိၣ်အကလုာ်အကၢန့ၣ်ပကိးခုမုၢ်လီၤ၊ ခုမုၢ်န့ၣ်မုၢ်ခုနီၢ်
နီၢ်၊ခုမးဒိၣ်လီၤ၊ ခုမုၢ်န့ၣ်ထဲဂီၤဖံးလၢဖံး၊ထဲသိးထီၣ်စံးထီၣ်
ခိၣ်န့ၣ်မုၢ်ခုမုၢ်လီၤ၊

၃. **ခုစံၣ်ပိာ်** န့ၣ်မုၢ်ခုတကလုာ်ထဲသိးဒီးထီၣ်တလီၤတ
လဲၣ်ဒီးကံၣ်ဆဲးတပိာ်လၢအဝါဒီးပကိးလၢခူၣ်စံၣ်ပိာ်
လီၤ၊ ခုစံၣ်ပိာ်န့ၣ်ပထံၣ်တအါဘၣ်၊အိၣ်တဖၣ်ဒုခါလီၤ၊

၄. **ခုဘု** န့ၣ် အမိၢ်ပျံာ်ထဲထွံၣ်ခါဒီးကံၣ်လၢအဂီၢ်ဒီးအ
သ့ဒီး အိၣ်န့ၣ်ထဲတၢ်အုးတၢ်သ့ၣ်၊ထွံၣ်ခါထီၣ်ခါဒီးပကိး
လၢခုဘုလီၤ၊ ခုဘုန့ၣ်အိၣ်တကျၢ်ခိၣ်န့ၢ်စကီၢ်လီၤ၊

၅. **ခုမုၢ်** န့ၣ်ဂီၤအျၢၣ်ကလၢဒီးပကိးလၢခုမုၢ်လီၤ၊ ဒီး
ထဲသိးဒီးထွံၣ်တဖၣ်လီၤ၊ ဒီးအိၣ်လၢပျံာ်ဒိၣ်ကနၢ်လီၤ၊

၆. **ခုသူ** န့ၣ် သူၣ်သၣ်မဲခါအသူအသိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ညါဒီး
ဒိၣ်န့ၢ်တကျၢ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢခုသူလီၤ၊ ခုသူန့ၣ်ထဲ
ထီၣ်တလီၤတလဲၣ်န့ၣ်လီၤ၊ ဒီးအိၣ်ထွံၣ်ဒီးအိၣ်တၢ်အုး
တၢ်သ့ၣ်စုၢ်ကိးလီၤ၊

၇. **ခုန့ၣ်စၢၤ** န့ၣ် ထဲသိးဒီးထီၣ်တၢ်တဖၣ်ဒီးကံၣ်ခိၣ်ခုမုၢ် သိး
ဘၣ်ဆၣ်တထဲ သိးဘၣ်ခုမုၢ်ဘၣ်ဒီးပကိးလၢခု န့ၣ်
စၢၤလီၤ၊ ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢခုမုၢ်အတလီၤခိၣ်ဒီးမုၢ်
ထဲဒၣ်တၢ်န့ၣ်ဒီးတဒိၣ်ထီၣ်လၢဘၣ်လီၤ၊ ခုလၢ တထဲ
သိးတၢ်ဘၣ်ခုမုၢ်န့ၣ်မုၢ်ခုန့ၣ်စၢၤခဲလၢာ်လီၤ၊ ခုန့ၣ်စၢၤ
န့ၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်လီၤကံၣ်လၢခုမုၢ်န့ၣ်န့ၣ်သက့တမ့ၢ်ဘၣ်
ခုမုၢ်ဘၣ်၊ဆဲးန့ၢ်ခုမုၢ်တက့ၢ်လီၤ၊

၈. **ယုာ်ခုဒီ** န့ၣ် မ့ၢ်နီၣ်တကလုာ်မဲထီၣ်လၢသ့ၣ်ကပၤ
ဒီးအလုာ်ဖးဒုဖးတြီၤဒီး ပစံးလၢယုာ်ခုဒီးဒီးပုၤတနီၤ
နီၤစံးလၢလုာ်ခုဒီလီၤ၊ ယုာ်ခုဒီန့ၣ်မဲထီၣ်လၢသ့ၣ်ကပိာ်
ဝဲကပၤဒီးသ့ၣ်ဒုခါလီၤန့ၣ်ဒီး အဂီၢ်ဘိၣ်ဖျၢကလၢဒ်
အတံၢ်အသိးလီၤ၊

၉. **ခုယုာ်** န့ၣ် ပတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တခိၣ်ဘၣ်၊ပနၢ်ဟူထဲ
အမံၤခါလီၤ၊ ဒီးပသးပျံာ်စံးဝဲလၢပျၢၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး လိာ်
အသးလၢပုၤကညီသ့စံးဝဲဒၣ်၊ဒီးတလၢမၤအဂီၢ်လၢ
ယိာ်ခိၣ်ထံး၊

၁၀. **ခုယံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထွံၣ်မံၤအဆီ၊ထွံၣ်မံၤခုယံၣ်စံးဝဲ ဒၣ်
၊ပုၤလၢကျိၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးထွံၣ်မံၤခုယံၣ်အါကၢ၊

၁၁. **သုးခုဒီးဆီ** န့ၣ်မုၢ်ပုၤကညီလိာ်ကွဲဝဲလုဝဲဒု,
ဆုၢ်ဘုၣ်ဆုၢ်ဘျးန့ၣ် သုးလိာ်ကွဲဝဲဒ်တလၢလိာ်ကွဲလုာ်
အသိးဒီးပစံးလၢသုးခုဒီးဆီလီၤ၊ ဒီးမုၢ်ပုၤကညီလိာ်
ကွဲတြီတြီတၢ်လီၤ၊

၁၂. **ခုပျီၤ** န့ၣ်မုၢ်ခုယုာ်အဆီလီၤ၊ ခုယုာ်ခုပျီၤန့ၣ်အိၣ်
လၢပျၢၤအါကၢ၊ပသးပျံာ်စံးဝဲဒၣ်၊

၁၂. **ယုာ်ခု** န့ၣ် မ့ၢ်ယုာ်တကလုာ်အယီၤဒုထီၣ်ခုအ သိး
ဒီး ပကိးလၢယုာ်ခု, ဘၣ်ဆၣ်ပတထံၣ်နီၣ်တခိၣ်ဘၣ်၊ပ

သးပှ်လၢပျၢထံၣ်ဝဲလၢပှ်ဒိၣ်ကနၢလီၤ.

၁၃. **မံခ** န့ၣ် မှ်ပှ်ကညီမံဆုၣ်နီၤဝးယုၣ်ယီၤယုၣ်ယီၤ ဒီးပစံးလၢမံခလီၤ. ပှ်တဂၤဆုၣ်နီၤဒီးမံစ့ၣ်မံခနးကၤ.

၁၄. **ထီၣ်ခ** ထီၣ်တကလုာ်ထဲစိးဝၣ်ယးတဘျီဒီးအံး ကွီလၢအဝါဒီး အနီၣ်ထီၣ်ထီၣ်ကိးအသိးဒီးပကိးလၢ ထီၣ်ခလီၤ. ထီၣ်ခန့ၣ်အိၣ်ချၢၣ်သၣ်ဒ်ထီၣ်ကိးအသိး လီၤ.

၁၅. **ထီၣ်ခတုၣ်** န့ၣ် မှ်ထီၣ်တကလုာ်န့ၣ် လီၤဆီဒီး ထီၣ်ခအဂၤလၢအံးယးယုၣ်ကလုာ်ဒီး ပကိးလၢထီၣ်ခ တုၣ်လီၤ. ဒီးထီၣ်ခတုၣ်န့ၣ်လီၤကလုာ်ထီၣ်ခနီၣ်ထဲအနီၣ် စီၤလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢပှ်မုၢ်ကနၢဒီးမၤအပူၤလၢယီၤသုယီၤ ဂီၤအဆီပူၤလီၤ. ဒီးပအိၣ်စကိးလီၤ.

၁၆. **ဘုခ** န့ၣ် မှ်တၢ်အထံးလၢပသ့ၣ်ပပျးတကလုာ်န့ၣ် ဖီထီၣ်လၢအခိၣ်စိၣ်ဒီးသၣ်လၢအကပိာ်လီၤဒီးပကိးလၢ ဘုခလီၤ. ဘုခန့ၣ်ဖီထီၣ်လၢအခိၣ်စိၣ်န့ၣ်တကထီၣ်ဘၣ် လၢအသၣ်ဘၣ်, မှ်သၣ်ထီၣ်ဒီးသၣ်ထီၣ်လၢအကပိာ် လီၤလီၤ. ဘုသံၣ်ဘုခ, ဘုခဘုထီၣ်န့ၣ်ပပျးသၢလါ ဒီးပ အိၣ်ဘၣ်အသၣ်လီၤ. ဘုခသၣ်အစၢ်ဒီးန့ၣ်ပယီၤအိၣ်ဒီး ဆၢဝံၣ်သိပအိၣ်ဝံၣ်ကၤ.

၁၇. **မဲာ်ဘၣ်ခ** န့ၣ်မှ်တၢ်မိၣ်မံပသး ဒီးပမဲာ်ဘၣ်လီၤ တစဲးစဲးန့ၣ်ပစံးလၢပမဲာ်ဘၣ်ခလီၤဒီးပှ်တနီၤနီၤန့ၣ်တၢ် တအိၣ်မံန့ၣ်သကုအသးဒီးအမဲာ်ဘၣ်ခလၢအဖီသၣ်လံၤ လံၤအိၣ်တနီၤလီၤ.

၁၈. **အခုအပှ်** န့ၣ် မှ်ပဒိၣ်ပပှ်အကညီတဖၣ်န့ၣ် ပ စံးလၢပဒိၣ်အခုအပှ်လီၤ. ပဒိၣ်တဂၤလဲၤတၢ်ဒီးအခု အ ပှ်ပိာ်ထီၣ်အခံအါသမိး.

၁၉. **စခုစခီ** န့ၣ်မှ်ဖီသၣ်တဖၣ်ယဲၤဝဲထဲအယံၤစီၤဒီးအ ညၣ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအယဲၤစခုစခီလီၤ. ပှ်ကညီ အဖီတဂၤယဲၤမးစခုစခီလီၤ. ကမုၢ်ကၢ်အညၣ်ဂီၢ်သၣ်, ဒီးပှ်တနီၤနီၤစံးလၢတခုတခီလီၤ.

၂၀. **စခုဒု** န့ၣ် မှ်ဆီခိၣ်တဆုမုၢ်ဂၤ,တကျၢ်ခိၣ်မဲထိး မဲမုၢ်ဂၤ,စုဒီးကုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢစခုဒုလီၤ. တကျၢ်ခိၣ် အဖါန့ၣ်အမဲစခုဒု,စုတြီကလုာ်ဒီးပှ်တနီၤနီၤစံးလၢတ ခုဒုဒီးသခုဒုလီၤ.

၂၁. **သံၣ်စခု** န့ၣ် မှ်ပှ်ကညီမၤသံၣ်ဒီးမၤထီၣ်ဝဲဒီးတ ကျၢ်ခိၣ်အမဲဒီး ပဒဲအမဲလၢသံၣ်အခံဒီးကိးဝဲလၢသံၣ် စခုလီၤ. ဒီးပှ်တနီၤနီၤကိးလၢသံၣ်တခုလီၤ. ပှ်တဂၤ ဟံးန့ၣ်တကျၢ်ခိၣ်အမဲဒီးမၤဝဲလၢသံၣ်စခုလီၤ.

၂၂. **လုာ်ခလုာ်ထီ** န့ၣ် မှ်လုာ်တကလုာ်အသၣ်ကံၣ် ယုဒီးပကိးလၢလုာ်ခလီၤ. ဒီးပှ်တနီၤနီၤကိးလၢလုာ်ကံၣ် မဲလီၤ. ဒီးပှ်ကညီပျးဝဲကိးဂၤဒီးလီၤ. လၢပျၢန့ၣ်ပှ် ကညီလဲၤမၤန့ၣ်အချဲလၢကီၢ်ကံၣ်မဲဒီးပှ်တနီၤနီၤကိးလၢ

လုာ်ကံၣ်မဲဒီးပှ်တနီၤနီၤကိးလၢလုာ်ခလီၤ.

၂၃. **ခမိၢ်ကံၣ်ခဖိကံၣ်** န့ၣ် မှ်ပှ်ကညီကတိၤဒိတၢ် လၢပှ်ကညီတဖၣ်အဂ့ၢ်အပိာ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. တၢ်လၢပှ်က ညီန့ၣ်မှ်အာဒီးအဖီတဖၣ်အာဒ်အသိး,မှ်ဂၤဒီးအဖီဂၤ ဒ် အသိးစံးဝဲလၢခမိၢ်ကံၣ်ခဖိကံၣ်လီၤ. ဒီးပှ်ကညီန့ၣ်မှ် အိၣ်ဒီးအကသိးဒီး အတၢ်ကုၣ်သုဒီးအဖီတဖၣ်အိၣ်စ ကိးဒီးအတၢ်ကုၣ်သုဒ်အမိၢ်အပၢ်အသိးဒီးစံးစကိးဝဲလၢ ခမိၢ်ကံၣ်ခဖိကံၣ်လီၤ. ပှ်တဂၤအတၢ်ကုၣ်တၢ်ဆးအိၣ် ဒ်အပၢ်အသိးဒီးပကတိၤဒိအီၤလၢခမိၢ်ကံၣ်ခဖိကံၣ် လီၤ.

၂၄. **ခမိၢ်ကံၣ်တတီၤ,ခဖိကံၣ်သၢတီၤ** န့ၣ်မှ်ပှ် ကညီ တနီၤနီၤအကသိးအိၣ်အါန့ၣ်အမိၢ်အပၢ်,ဒီးတနီၤနီၤမၤ အာအသးနးန့ၣ်အမိၢ်အပၢ်ဒီး ပကတိၤဒိလီၤအီၤပစံးလၢ ခမိၢ်ကံၣ်တတီၤခဖိကံၣ်သၢတီၤလီၤ. ပှ်လၢအသုန့ၣ်အ မိၢ်အပၢ်တဖၣ်န့ၣ် မၤသးဒ်ခမိၢ်ကံၣ်တတီၤခဖိကံၣ်သၢ တီၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

၂၅. **ခဖိသမၣ်ဖိ** န့ၣ် မှ်ပှ်လၢအနုအယီၤဒီးတပျံၤ ဘၣ် တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢခဖိသမၣ်ဖိလီၤ. ပှ်စံး လီၤအသးလၢခဖိသမၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်လၢ ထံတပး ကဲဝဲ,လဲၤတၢ်လၢခိတပးကဲဝဲ, တပျံၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဒီး ပဒိလီၤလၢခဖိသမၣ်ဖိလီၤ.

၂၆. **ခမိၢ်သမၣ်မဲ** န့ၣ်မှ်ပှ်အၢပှ်သီအကျါတၢ်နးတၢ် ဖှိၣ်အပူၤန့ၣ်ပစံးလၢခမိၢ်သမၣ်မဲလီၤ. ပှ်လၢကံၣ်ခမိၢ် သမၣ်မဲတဖၣ်န့ၣ်မှ်ခဖိသမၣ်ဖိပှ်ပှ်ပှ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၇. **ခသးမုာ်ပယၤ** ခံ ပိာ်ပယၤဒ်ပစံးတၢ်အသိးပှ် လၢအအဲၣ်ပှ်တဖၣ်ပအဲၣ်ဆၢအီၤပလူၤအသးထီၣ်ဘိ န့ၣ်ဒီး ပကတိၤဒိလီၤလၢခသးမုာ်ပယၤခမိၢ်ပယၤလီၤ. ခသးမုာ်ပယၤခမိၢ်ပယၤလီၤ. ပယၤတုၤတမုာ်ဘၣ်ဒီးခ တပိာ်ဘၣ်,ပသးပှ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၈. **ခကအိၣ်တၢ်** န့ၣ် တပာ်ဖျါဘၣ်အစုမုာ်ဘၣ်ဒ်ပစံး တၢ်အသိးပှ်အၢတဖၣ်န့ၣ်တဒုးန့ၣ်ဘၣ်အကသိးလၢ ပှ်ဂၤဘၣ်စံးဝဲလီၤ. တၢ်ဘျီန့ၣ်စံးလီၤအသးလၢသါ ဂၤန့ၣ်သုန့ၣ်ဧါ. မၤသးဒ်ခကအိၣ်တၢ်ဒီးတပာ်ဖျါဘၣ် အစုမုာ်သိးလီၤ.

၂၉. **တထီၣ်ဒါခတထီၣ်ဒါသမၣ်** န့ၣ် မှ်ပှ်ကညီတက လုာ်န့ၣ် စံးလီၤအသးလၢသါဒုၣ်သါဒါတအိၣ်ဘၣ်, လဲၤ ဆူယီၤကီၢ်ဒီးဘၣ်လိာ်ဒီးယီၤ, လဲၤဆူပယီၤကီၢ်ဒီးဘၣ် လိာ်ဒီးပယီၤ, ဒီးကတိၤဒိဝဲစံးဝဲဒၣ်ဖီသုၣ်ဧါမၤအၢသု သးတဂၤ, ပလဲၤလၢပှ်ကျါပတထီၣ်ဒါဘၣ်ခဘၣ်,ပလဲၤ လၢထံန့ၣ်ပတထီၣ်ဒါဘၣ်သမၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ခွပ်ထိပ်အနာ** နှင့် မှ်ပုဂံကတိတိတဘဉ်ဘဉ်ပ နှ်တနဉ်ဘဉ်ပနဉ်ဒီးပစံးလၢခွပ်ထိပ်ပနဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤ ပုၤဂၤကတိတိတခွပ်အနဉ်ဒီးအသးဒိဉ်ထိပ်ပဲလီၤ. နက တိတတဒုခွပ်စနဉ်ဒိဉ်ကၤ, ခွပ်ပနဉ်ဒ်ပစံးတၢ်အသး ဆါပနဉ်လီၤ.

၂. **ဆိဉ်ခွ** နှ် မှ်ပုဂံကတိတိဒီးပစံးလိာ်ယိလိာ်ပသး ဒီး ပုၤဂၤဒီးပစံးလၢပဆိဉ်ခွပ်လီၤ. ပုၤတဖဉ်ဆိဉ်ခွပ် လိာ်အသးကံာ်စနဉ်ကၤ, ဘဉ်ဆဉ်ဒီးမှ်ပကိးပိာ်ထွဲပယိၤ အခံလီၤ.

၃. **သဉ်ခွဉ်ခိဉ်** သုဉ်တကလုာ်အသဉ်အိဉ်သၢယိဉ်ဒီး အသဉ်ဆဉ်ပကိးလၢသဉ်ခွဉ်ခိဉ်လီၤ. သဉ်ခွဉ်ခိဉ် ပထဉ်အသဉ်လီၤလၢတလၢဆါလၢပုၤတစုစုလီၤ.

၄. **ထးခွဉ်ခိဉ်** နှ်မှ်ထးတကလုာ်လၢပဆးအိဉ်ကံာ် ဖြဲကဒ်ဒီး ပကိးလၢထးခွဉ်ခိဉ်လီၤ. ထးခွဉ်ခိဉ်နှ် မှ်ပဆးဆုဒီးဘဉ်, ဒီးပဆးအိဉ်ကံာ်မှ်ထးခွဉ်ခိဉ်လီၤ.

၅. **စခွဉ်စခိဉ်** နှ် မှ်ပုၤကညိဟ်ဆုဉ်ဟ်ချအသးဟ်ဂုၤ အသးဒီးပစံးလၢဟ်အသးစခွဉ်စခိဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟ် အသးစခွဉ်စခိဉ်, သုမှ်ဒ်အသုဉ်အသးတဖုံတလိးဒီး သးလဲဉ်.

၆. **ဒိဉ်စခွဉ်** နှ် မှ်ထံတယိာ်ဘဉ်မှ်ဂုၤ, တၢ်ပူၤတယိာ် ဘဉ်မှ်ဂုၤ, ပစံးလၢဒိဉ်စခွဉ်လီၤ. ထံတပူၤတယိာ်ဘဉ် ထံဒိဉ်စခွဉ်စခိဉ်လီၤ.

၇. **သးဒိဉ်စခွဉ်** နှ်မှ်ပုၤလၢအသးဒိဉ်ထိပ်ချတဖဉ်ပ စံးလၢအသးဒိဉ်စခွဉ်လီၤ. ကတိတၢ်နုာ်စနဉ်, တၢ် လၢယၤအံၤစသးဒိဉ်စခွဉ်လီၤစံးပဲဒၣ်,

၁. **ခဲ** နှ် မှ်သုဉ်သက့ၤလၢပဆဲးဝဉ်ဒီးပဘျးထီဉ်လၢ ဝဉ်ဒိပဝံလီၤနှ်ပကိးလၢခဲလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤဆဲးဝဉ်ဒိနှ် ဘျးလီၤဝဲဒီးခဲလီၤ. ဒီးခဲနှ်မှ်သုဉ်အသက့ၤဖိလီၤ. ပ ဆဲးဝဉ်ဒိနှ်ပမှ်ဘျးလီၤခဲလၢဝဉ်ဒိပဝံလီၤနှ်ဝဉ်ဒိဘဉ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤသံယၢာ်, ခဲနှ် မှ်သုဉ်ယံဉ်ဝဉ်စၢသဘဉ် ဘုဉ်လိာ်အသးဒီး သုဉ်ဖိဝဉ်ဖိ, ဒီးသုဉ်ဒုဝဉ်ဒုတၢ်ဆုဉ် တၢ်မဲ, နီဉ်ခိၤမံၤခိၤ, သဘဉ်ဘုဉ်ဘဉ်လိာ်အသးအါမံၤ တုၤပလဲၤတပၢ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢအခဲလီၤ. ပုၤလၢကျိတ ပူၤခဲကၤ, ပတုဉ်တပၢ်ဘဉ်, သုဉ်ယံဉ်ဝဉ်စၢ, တၢ်ဆုဉ် တၢ်မဲ, သုဉ်ဒုဝဉ်ဒုနီဉ်ခိၤမံၤခိၤတဘျးကလုာ်သဘဉ် ဘုဉ်လိာ်အသးဘံလိာ်အသး, ကိာ်ကဲးကိးလိာ်အသးမှ် ထုးလိာ်အသးအါအါကလဲာ်ဒီးခဲလီၤ.

၂. **ခဲဘံၤခဲဘၢ** နှ် မှ်နီဉ်ထီဉ်လၢခဲကျိပူၤထီဉ်ပဲတုၤ

ပကျိတနုဉ်ဘဉ်ဒီး လီၤဘၢဘု, လီၤဘၢခူးပစံးလၢနီဉ်ခဲ ဘၢခူးလီၤ. ခူးတလီၢ်နီဉ်ခဲဘၢဒီးလီၢ်ညါပကျိက့ၤတန့ၢ် ဘဉ်.

၃. **ခဲဘံး** နှ်မှ်ခဲဘၢအဆိလီၤ. နီဉ်ခဲဘံးနီဉ်ခဲဘၢခူးစံး ပဲဒၣ်.

၄. **တၢ်ခဲခိဉ်တၢ်ခဲကျါ** နှ် မှ်တၢ်အလီၢ်လၢအိဉ်ဒီး တၢ် ဆုဉ်တၢ်မဲ, သုဉ်ယံဉ်ဝဉ်စၢသုဉ်ဖိဝဉ်ဖိတိဉ်ပံာ်ကလုာ် လၢပလဲၤတသုဘဉ်နှ်ပစံးလၢတၢ်ခဲကျါလီၤ. ဒီးဘဉ် တစုစုပစံးလၢတၢ်ခဲခိဉ်လီၤ. တၢ်ခဲကျါနှ်ပလဲၤတပၢ် ဘဉ်, တၢ်တပူၤတၢ်ခဲကၤ, ပလဲၤတသုဘဉ်.

၅. **ခဲစဉ်** နှ်မှ်နီဉ်ခိဉ်နီဉ်ကျါလၢခူးပူၤသံဉ်ပူၤနှ်ပစံး လၢခဲစဉ်လီၤ. သံဉ်ခိဉ်လီၢ်ပူၤခဲစဉ်ပလဲၤတၢ်တဂၤခိၤ ဘုဉ်ခါ, အိဉ်ဒီးဘိဉ်သအိဉ်ထိးတရိဉ်.

၅-၁. **ခဲစဉ်** နှ်မှ်တၢ်ခဲတုၤပဘုဉ်တပၢ်ဘဉ်, ဒီးနိးပုၤ ခဲဘုးကတၢ်ပုၤဒ်တၢ်ခဲဘုးပုၤဉ်ဉ်အသးဒီး ပစံးလၢခဲ စဉ်လီၤ. နီဉ်ကျါခဲစ ဉ်ပတုဉ်တပၢ်ဘဉ်.

၆. **ခဲလဲဉ်** နှ်မှ်ဆံးယံာ်အသးလီၤ. ပုၤကညိမှ်သံဂီၢ် လိာ်အသးဒီးစံးပဲဒၣ်, နဟဲခဲလဲဉ်စံးပဲဒၣ်လီၤ. ဒီး ဘဉ်တစုစုစံးပဲဒၣ်, နလဲၤဆံးယံာ်လဲဉ်, စံးပဲဒၣ်တစုစု လီၤ. ဆံးယံာ်လဲဉ်, ဒီးခဲလဲဉ်နှ်ဒီးသးသးလီၤ. ပုၤတ ဂၤဟဲတုာ်ခဲလဲဉ်, ပုၤတဂၤဟဲခဲကနီဉ်အံၤ, စဟံနုာ်နကဲာ် ခဲလဲဉ်, ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢအခါခဲလဲဉ်ဒံးလီၤ. ဘု ပျီာ်အခါခဲလဲဉ်.

၇. **ခဲလဲၤ** နှ်ဒ်တလီၢ်လီၢ်အသးလီၤ. ဒီးကိးမၤကိးမၤ အသးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤမှ်ဟဲအိဉ်ဘုတလီၢ်လီၢ်ဒီးပစံး လၢခဲလဲၤခဲလဲၤဟဲအိဉ်ဘု, ခဲလဲၤဟဲအိဉ်ဘုလီၤ. ထိးတ ငုဟဲအိဉ်စဘုကသါကလဲာ်, ခဲလဲၤခဲလဲၤဟဲအိဉ်စဘုခဲ လဲၤခဲလဲၤဟဲအိဉ်စဘုဒီး စဘုကလၢာ်တုာ်လီၤ. ဒီးဘဉ် တစုစုပစံးလၢကိးမၤကိးမၤဟဲအိဉ်ဘု, ဒီးဘဉ်တစုစုပ စံးလၢတလီၢ်လီၢ်ဟဲအိဉ်ဘုလီၤ.

၈. **ခဲကိာ်** နှ် မှ်တၢ်ယံာ်ကဒီးဆူအမဲဉ်ညါတစိာ်ဒီးပစံး လၢခဲကိာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢခဲကိာ်လီၤ. နဟဲ ယုလံာ်စဟုဉ်နၢတချးဒီးဘဉ်စကဟုဉ်နၢခဲကိာ်, ပုၤတ ဂၤသါကဟုဉ်ပတၢ်ခဲကိာ်ဒီးခဲကိာ်လုၤစုဒီးပဆူလၢဟူ တကဲဘဉ်.

၉. **ခဲအံၤ** နှ် မှ်အကတီၢ်ဆူခံတယံာ်ဆူညါတယံာ် ဘဉ်ဒီးပစံးလၢခဲအံၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢခဲကနီဉ် အံၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢခဲကနီဉ်အံၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး လၢခဲကနီဉ်အံၤလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်ခဲကနီဉ်အံၤလီၤ. န သါကလဲၤတၢ်ခဲအံၤခါ. စကလဲၤတၢ်ခဲအံၤလီၤ.

၁၀. **ခဲကၢ်တခါ** နှ်မှ်ပကူးဘုအကတီၢ်ဆူခံတနံဉ်ဒီး ပစံးလၢခဲကၢ်တခါလီၤ. မှ်တုၤဘုခါခဲကၢ်တခါဒီး

စကကူးစားနဘုလီ၊ တုပနွံသုဒ်အခါခဲကက်တခါဒီး
ဟ့ဒ်ဒီးအိဉ်ယာလပနွံသုဒ်တဖျာဉ်တက့၊

၁၁. **ခဲကိတ်တဘျီ** နှံဉ်မုာ်လၢခံတစုလီ၊ တၢ်မုာ်မၤအ
သးလၢခံလၢလၢတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢခဲကက်တဘျီလီ၊
စကလဲၤယံးစၢနဝုဒ်ခဲကက်တဘျီ၊ အဝဲအံၤတဘျီစတ
လဲၤဒီးဘဉ်၊စကလဲၤခဲကက်တဘျီ၊

တုၤအခါခဲကက်တဘျီ
ကစၢ်ယုဉ်ဂျုးစံဉ်ညီဉ်ကွံဉ်၊

၁၂. **ခဲကက်အုၤ** နှံဉ်မုာ်တၢ်အကတီၢ်ဆူခံတဖဉ်နှံဉ် ပစံး
လၢခဲကက်အုၤလီ၊ တုပသံအခါခဲကက်အုၤနှံဉ်ပတ
သုဉ်ညါလၢဘဉ်ကီၢ်လၢခံအံၤဘဉ်ဒီး ပစံးစုာ်ကိးလၢခဲ
ကိတ်အုၤ၊

၁၃. **ခဲကိတ်တဃဉ်** နှံဉ် မုာ်ပသံဝံၤဒီးပကတတၢ်တီၢ်ထီဉ်
က့ၤကဒီးဒီးပစံးလၢခဲကိတ်တဃဉ်လီ၊ တုပကတတၢ်တီၢ်
ထီဉ်ကဒီးခဲကိတ်တဃဉ်နှံဉ်ပတသုဉ်ညါက့ၤဘဉ်ပလီၢ်ခံ
ဘဉ်၊

၁၄. **ခဲဂီၤ** နှံဉ်မုာ်မၤကဒီးလၢမုာ်ဆုဉ်ထီဉ်တနံၤဒီးပစံး
လၢခဲဂီၤလီ၊ မုာ်ဆုဉ်ထီဉ်ခဲဂီၤပကလဲၤတၢ်ဆူဝုၤပူၤ
လီ၊ ဒီးပုၤတနံၤနီၤစံးလၢခဲဂီၤကိတ်ဒီးပုၤတနံၤနီၤစံးလၢ
ခဲဂီၤအုၤလီ၊ ခဲဂီၤကိတ်တနံၤနီၤစံးလၢလဲၤဆူလဲဉ်၊ခဲဂီၤအုၤ
စကလဲၤဆူဝုၤပူၤ၊ခဲဂီၤကိတ်ဒီးခဲဂီၤအုၤနှံဉ်ဒီးသီးသီး၊

၁၅. **ခဲဂီၤခဲတဂီၤ** နှံဉ် မုာ်တၢ်ယံာ်ဆူအမဲဉ်ညါတသီခံသီ
ဒီးပစံးလၢခဲဂီၤခဲတဂီၤလီ၊ ဆူညါခဲဂီၤခဲတဂီၤစကမၤ
ဟံဉ်တဖျာဉ်လီ၊

၁၆. **ခဲတဂီၤ** နှံဉ် မုာ်တၢ်ယံာ်ဆူအမဲဉ်ညါသၢသီဒီးပစံး
လၢခဲတဂီၤလီ၊ စမၤဟံဉ်ကယံာ်ကဒီးခဲတဂီၤခဲတဂီၤ
ဒီးစဟံဉ်ကဝံၤလီ၊ သလီၢ်စကလဲၤတၢ်အံၤကယံာ်ဒီးခဲ
တဂီၤခဲတဂီၤဒီးကံသၢ၊

၁၆-၁. **ခဲတဂီၤ** နှံဉ်မုာ်မုာ်ဆူညါခံနံၤနှံဉ်ပစံးလၢခဲတဂီၤ
လီ၊ ခဲတဂီၤတနံၤနီၤစံးပတလဲၤတၢ်လီ၊ နီၤပစံးတၢ်အ
သီးဆူညါခံနံၤလီ၊

၁၆-၂. **ခဲတဂီၤ** နှံဉ် မုာ်မုာ်ဆူညါသၢနံၤနှံဉ်ပစံးလၢခဲတ
ဂီၤလီ၊ ခဲတဂီၤတနံၤနီၤစံးနကလဲၤဆူလဲဉ်၊

၁၇. **ခဲမဃါတနံဉ်** နှံဉ် မုာ်နံဉ်ထီဉ်ဖျးကဒီးဆူခံတနံဉ်ဒီး
ပစံးလၢခဲမဃါတနံဉ်လီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢခဲကက်
တနံဉ်လီ၊

၁၈. **ခဲမနုၤ** နှံဉ် မုာ်တၢ်ဘူးထီဉ်ကဒီးဆူညါလၢမနုၤဒီးပ
စံးလၢခဲမနုၤလီ၊ တုၤမုာ်နံၤအံၤတနံၤပူၤကွံဉ်ဒီးကတုၤ
လၢခဲမနုၤလီ၊ ပကအိဉ်ပဆါတနံၤဒီး ခဲမနုၤပကလဲၤ
တၢ်လၢချံလီ၊ပမုာ်အိဉ်လၢမုာ်ဟါလီၤသီမုာ်ဂုၤ၊လၢမဆါ
တနံၤအံၤမုာ်ဂုၤ၊တုၤဘူးဒီးဖးဖိမုာ်အကတီၢ်၊သကွံဉ်မုာ်
အကတီၢ်ဒီးပစံးလၢခဲမနုၤတမုာ်ဘဉ်ခါ၊

၁၉. **ခဲမဆါ** နှံဉ် မုာ်ပအိဉ်လၢအံၤတဂီၤမုာ်ဆုဉ်ထီဉ်နှံဉ်
ဒီးလၢမုာ်ထူဉ်လၢမုာ်ယုာ်လီၤနှံဉ်ပစံးလၢခဲမဆါလီ၊ ပ
ကအိဉ်မုာ်ခဲမဆါလၢမုာ်ထူဉ်လီ၊ ပကလဲၤတၢ်ခဲမဆါ
လၢမုာ်ယုာ်လီၤဖးဖိသကွံဉ်လီၤလီ၊

၂၀. **ခဲမဟါ** နှံဉ် မုာ်လၢမုာ်ကလီၤန့ဉ်အဆၢပစံးလၢခဲမ
ဟါလီ၊ ပအိဉ်လၢအဆၢတနံၤဒီးလၢမုာ်ကလီၤန့ဉ်အ
ဆၢနှံဉ်မုာ်ပစံးလၢခဲမဟါလီ၊ ခဲမဟါတၢ်ကစူၤသ့ဉ်
သ့ဉ်လီ၊ တၢ်မုာ်ဟဲစူၤခဲမဟါကစူၤဒေဉ်လီ၊

၂၁. **ခဲလၢာ်ခဲဆုပစံးတၢ်** နှံဉ် ဘဉ်တၢ်လၢဟီဉ်ခိဉ်
ချၢကလုာ်ကလုာ်တအိဉ်ဘျဉ်ဘဉ်နှံဉ်လီ၊ တၢ်လၢဟီဉ်
ခိဉ်ချၢအကလုာ်ကလုာ်နှံဉ်ပစံးလၢခဲလၢာ်ခဲဆုလီ၊ မူ
ဟီဉ်တၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆု နှံဉ်တအိဉ်ဘျဉ်ဘဉ်နီၤတမံၤဘဉ်၊
လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢမုာ်ဂုၤ၊လၢမုာ်ခိဉ်မုာ်ဂုၤ၊တအိဉ်ဘျဉ်ဘဉ်ဒီး
ပစံးလၢမူဟီဉ်တၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆုလီ၊ ကယံာ်တၢ်အိဉ်ခဲ
လၢာ်ခဲဆုနှံဉ်မုာ်ကစၢ်ယုာ်တုၤလီၤလီ၊

မူဟီဉ်တၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆု
လၢပျၢမုာ်မတၢ်တုနု
တၢ်ခဲလၢာ်ဒီးမူဒီးဟီဉ်
မုာ်ကစၢ်ယုာ်တုလၢသီ

၂၂. **ခဲလၢာ်ကိးမံၤ** နှံဉ် မုာ်ကယံာ်တၢ်လၢဟီဉ်ခိဉ်၊အ
ချၢအကလုာ်အကလုာ်တမံၤလၢလၢန့ဉ် နီၤပကိးကဘဉ်
ခဲလၢာ်ဒီးပစံးလၢခဲလၢာ်ကိးမံၤလီ၊ ကစၢ်ယုာ်တုလီၤ
ဟ်လီၤတၢ်ခဲလၢာ်ကိးအမံၤလီ၊ တၢ်ခဲလၢာ်ကိးမံၤကိးစု
နှံဉ်မုာ်ကစၢ်ယုာ်တုလီၤလီ၊

၂၃. **ခဲညါ** နှံဉ်မုာ်ဆူခံဆူလၢယံာ်ဒီးဒီးပစံးလၢခဲညါ
လီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢဆူညါလီ၊ ခဲခဲညါအံၤမုာ်
တၢ်ကမၤဒီးအသးဒ်လဲဉ်ဒ်လဲဉ် ပတသုဉ်ညါဘဉ်ပဝဲ
ဘဉ်၊

၂၄. **ခဲတၢ်ခဲ** နှံဉ်မုာ်တၢ်ကိအဆိလီ၊ တၢ်ကိတၢ်ခဲနှံဉ်
မုာ်ပဘဉ်အမူးအရံၤလၢပဒိဉ်မၤအၢမၤသီပုၤတမံၤမံၤဒီး
ပစံးလၢပဘဉ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလီ၊ ပုၤတဂၤမၤကမဉ်အ
သးဒီးဘဉ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလီ၊

၂၅. **စံဉ်ခဲခိ** နှံဉ် မုာ်ပုၤကညိစံဉ်လီၢ်ကွဲဆူအမဲဉ်ညါဝံၤ
စံဉ်က့ၤဆူအလီၢ်ခံဒီးပစံးလၢခဲစံဉ်ခဲခိလီ၊ ပုၤကညိဖိတ
ဖဉ်စံဉ်ခဲခိ၊စခိဉ်တယုၤကၢ၊စံဉ်ခဲခံစံဉ်ခဲခိတဂ့ၤ၊ယီၤစီ
သွဲစီကကံာ်ဘဉ်ဖး၊

၂၆. **ခဲဘုဉ်ခဲမၢ်** နှံဉ် မုာ်ပုာ်အဒိဉ်အိဉ်လၢထံကျါခဲး
လၢမုာ်ဂုၤ၊အိဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်လၢမုာ်ဂုၤ၊ပစံးလၢခဲမၢ် လီ၊
ဟီဉ်ခိဉ်လၢန့ဉ် ဘဉ်လၢခဲမၢ်အိဉ်တပူၤပူၤတလၢ၊ခူဉ်န့ဉ်
ဂုၤကၢ၊လၢထံကျါခဲလၢန့ဉ်ခဲမၢ်အိဉ်စကိးလီ၊

၂၇. **ခဲဝုဉ်စဲ** နှံဉ် ထွံဉ်မုာ်ဂုၤ၊ပုၤကညိမုာ်ဂုၤ၊မုာ်ခူဉ်ဟီဉ်
ခိဉ်ဒီးဝံၤထီဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ဝံၤန့ဉ်ဆဲးထီဉ်တလိဉ်တလိဉ်ဒီး

ခဲ

ပစံးလၢတၢ်စဲးဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးထွံၣ်န့ၣ်တၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဆံးတလိၣ်တလိၣ်ဒီး ပစံးလၢတၢ်စဲးဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်စဲးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဆံးတလိၣ်တလိၣ်လီၤ.

၂၈. **စဲးစုစဲးခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထွံၣ်သ့စယၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအခိၣ်ဒီး ပစံးလၢထွံၣ်စဲးအခိၣ်လီၤ. ထွံၣ်စဲးအခိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ထွံၣ်တၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအခိၣ်လီၤ. ထွံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်နၢဘၣ်အဂီၢ်မိၣ်အလီၢ်ဒီးစဲးအခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးသဲးဒီးတဲးလီၤ.

ခဲး

၁. **ခဲးခဲးခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ညၣ်ပမဲကတၢ်လၢအကဆူးလၢတၢ်ညၣ်ဒီးပမၤထီၣ်ကွၢ်လၢနီၣ်က့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပခဲးပမဲလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မုၢ်ဒီးတၢ်ညၣ်ဒီးအမဲကတၢ်ဒီးခဲးအမဲလီၤ.

၂. **နီၣ်ခဲးခဲ** န့ၣ် မ့ၢ်နီၣ်က့ၢ်ပလၢပခဲးပမဲန့ၣ်ဒီးပပိၣ်န့ၣ်လၢစုန့ၣ်ပစံးလၢနီၣ်ခဲးခဲလီၤ. နီၣ်ခဲးခဲန့ၣ်ပုၤတနီၣ်နီၤပိၣ်ဝဲလၢစုလီၤ. ပိၣ်န့ၣ်ယၢလၢနီၣ်ခဲးခဲတဘျီတက့ၢ်.

၃. **နီၣ်ခဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဘၣ်ဆိးဒီးပသ့ၣ်စုန့ၣ်ဝၣ်လုၣ်တလုၣ်ဒီး ပကိးလၢနီၣ်ခဲးဒီးပခဲးပခိၣ်လီၤ. သ့ၣ်န့ၣ်ယၢလၢနီၣ်ခဲးတဘျီတက့ၢ်.

၄. **ခဲးထီၣ်ကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဘၣ်ဆိးဒီးတၢ်ဆုၣ်အိၣ်လီၤတဲး, ကၢ်ကတၢ်လၢပခိၣ်အညၣ်ကျါဒီးပမၤထီၣ်ကွၢ်လၢနီၣ်ခိၣ်စုဒီးပစံးလၢပခဲးထီၣ်ကွၢ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၢလၢနီၣ်ခိၣ်စုတဘျီတက့ၢ်. စကဲးထီၣ်ကွၢ်စခိၣ်အကန့ၣ်လီၤ. စခိၣ်ဘၣ်ဆိးအကန့ၣ်အိၣ်လီၤတဲးစကဲးထီၣ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးပခဲးထီၣ်ကွၢ်ပဝုအဖံလၢထးလီၤ.

၅. **လၢ်ခဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ဝၣ်လုၣ်လၢပဆဲးလၢ်လၢအလီၤလၢပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢလၢ်အခဲးလီၤ. လၢ်အခဲးန့ၣ်တကယၢတပၤ, လၢ်လၢအဆဲးသးဝံၤန့ၣ်ပကိးလၢလၢ်ခဲးလီၤ. ဝၣ်လုၣ်လၢပမၤလၢ်ခဲးအဂီၢ်လၢတဝံၤဒီးဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢလၢ်ခဲးစုၢ်ကိးလီၤ. ပုၤကညီမၤဟံၣ်န့ၣ် ဒုးထီၣ်လၢ်တဲးတဲးထီၣ်ဘးလၢသဒိစိထးန့ၣ်လီၤ. လၢ်ခဲးလၢ်ဖိတပူၤအံၤ ပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်စိးတၢ်တစူၤလီၤ.

၆. **ကဟံးခဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ဝၣ်လုၣ်လၢပသံၣ်ကဟံးလၢအလီၤန့ၣ်ပစံးလၢကဟံးအခဲးလီၤ. ကဟံးခဲးန့ၣ်ပသံၣ်ဝံၤဒီးပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်တၢ်တလီၤစိးမးလီၤ.

၇. **စိးမဲး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်လၢ်ယုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကသံၣ်လၢ်အယုမ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤတၢ်ကိၢ်ဘၣ်မ့ၢ်အူကသါဘၣ်ဒီး ပဟံးဘၣ်လီၤကလဲၤပိးဒီးန့ၣ်ပစံးလၢစိးမဲးလီၤ. တလၢမၤကသံၣ်လၢ်တပူၤစိးပစံး, ပဟံးတကျါဘၣ်.

၈. **လဲၤန့ၢ်ခဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပပုၤလၢပခိၣ်ပပုၤမၤကိၢ်အိၣ်လၢ

ခိ

လဲၤထုးချံထုးထီၣ်ဒီးအဖိအလံၤဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါန့ၣ်လဲၤဝဲမ့ၢ်တချုးဘၣ်ဒီး ပုၤလၢအဂၤလဲၤန့ၢ်တူၢ်အမဲၣ်ညါန့ၣ်ပစံးလၢလဲၤန့ၢ်ခဲးလီၤ. ပခိၣ်မၤယၢစလဲၤတချုးဘၣ်, လဲၤန့ၢ်ခဲးစဲးညါတက့ၢ်ခါစိး.

၉. **တူၢ်တနီၤလဲၤန့ၢ်ခဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢပုၤဂၤမၤအၢမၤသီ, ဘၣ်စၢဘၣ်ဖိးဘၣ်ဝဲဘၣ်တီၢ်ဒီး ပုၤလၢအဂၤတဂၤ, သးကညီဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်, ပုၤကွၢ်တုၢ်ပုၤတဂၤအံၤတက့ၢ်, မၤအိၣ်န့ၣ်တဂ့ၤ, သုမ့ၢ်မၤဒီးမၤလၢယၢအံၤတက့ၢ်. စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီး လဲၤတူၢ်က့ၤလၢအဝဲတဂၤအလီၢ်ဒီးအဝဲတဂၤအတီၢ်ပူၤဝဲဒီး ပစံးလၢတူၢ်တနီၤလဲၤန့ၢ်ခဲးလီၤ. သုမ့ၢ်မၤဒီးမၤလၢယၢအံၤတက့ၢ်. စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီးလဲၤတူၢ်တနီၤလဲၤန့ၢ်ခဲးလီၤ. ပုၤတဂၤတလၢသါကတီၢ်ဒီးအဝဲတဂၤတူၢ်တနီၤလဲၤန့ၢ်ခဲးလၢအလီၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးလဲၤန့ၢ်ခဲးန့ၣ်ပစံးလၢတူၢ်သနီၤအဆိတစုစုလီၤ.

၁၀. **ခဲးခဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဆဲးအိၣ်န့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်နံၤသီၣ်ခဲးခဲးလီၤ. ပုၤဆဲးအိၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ကိၢ်ကွၢ်အဟၢဖါဒီးနံၤဝဲခဲးခဲးလီၤ.

၁၁. **စဲးစဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢမၤတကဲဘျါက့ၤသီတဖၣ်န့ၣ်ယဲၤဝဲအတဟီၣ်ကးယးတအိၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢယဲၤ စဲးစဲးလီၤ. ပုၤတဂၤယဲၤစဲးစဲး ကမ့ၢ်ကၢ်အမၤတကဲဘျါက့ၤသီသၢ.

ခဲၣ်

၁. **ခဲၣ်ကတိၤခဲၣ်တၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢပုၤဂၤအိၣ်ဒၣ်အတၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်, နဲတဂၤန့ၣ်ပုၤဂၤစံးနၢလၢနကၢ်, ပုၤဂၤစံးကၢ်နၢန့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ယၢစတူၢ်တကဲဘၣ်စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢကတိၤခဲၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤထံၣ်ပုၤဂၤတကဲၣ်ပဝးမ့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်တမံၤမံၤလၢဝံၤသးကၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢကလုၢ်ကတိၤ, အူလံးဘီသ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သီၣ်က့ၤသီက့ၤဝဲမ့ၢ်တဘျီဘၣ်ဒီး စံးဝဲလၢပုၤဂၤစံးနၢန့ၣ်မၤနသးတဂ့ၤဘၣ်. ပုၤန့ၣ်စံးနၢလၢနမၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်ပုၤန့ၣ် စံးလၢနဝံၤသးကၢ်ဒီးပစံးလၢကတိၤခဲၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသုနီၤခဲးခဲၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤခဲၣ်ပုၤနးသမိး.

၂. **ခဲၣ်ကဟ** န့ၣ် မ့ၢ်ခဲၣ်ကတိၤခဲၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤမိၣ်လဲၤဖိအကလုၢ်န့ၣ်စံးဝဲလၢခဲၣ်ကဟလီၤ. ခဲၣ်ကဟိၣ်ခဲၣ်ကဟန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဟးကၢ်ကိၣ်ပပရၢလၢပုၤဂၤဝုၤစံးဝဲလၢပကၢ်, စံးဝဲလၢပအၢဒီးပစံးလၢခဲၣ်ကဟလီၤ, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးလီၤဆိဒီးကတိၤခဲၣ်တစဲးစဲးလီၤ.

၃. **သုနီၤခဲးခဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဂၤကတိၤအၢကတိၤသီစံးအၢစံးသီပုၤလၢပလီၢ်ခိၣ်လီၢ်ခံ, သီၣ်ဝံၤသဲကလၢပုၤ, ကဒဲးကဒဲး, စံးပုၤလၢပအၢဒီးကၢ်ဒီးကၢ်ကိၣ်ခူသ့ၣ်လီၢ်အသး

ခဲဉ်

န့ဉ်ပစံးလာသူနါခဲးခဲဉ်ပုၤလီၤ. ပုၤတဂၤပတမၤဘဉ်အတၢ်နီတမံၤဒီးသူနါခဲးခဲဉ်ပုၤဘဉ်မနုၤလဲဉ်လီၤ.

၄. **နီတခဲဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်နီတခိဉ်အဆိလီၤ. ပုၤကညီအိဉ်လာပုၤလၢကျါန့ဉ်တထံဉ်ဘဉ်ပုၤနီတခိဉ်နီတခဲဉ်ဘဉ်.

၅. **ခဲဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်ဒ်ပုၤဂၤကအ့ဉ်လိာ်ဆိးက့ၤလိာ်အသးဒီးပဒုးတဲးပုၤဂၤလီၤ. ဒီးပစံးဒ်အံၤ,ပုၤန့ဉ်တဂၤစံးဝဲလၢနကၢဉ်နကျူ,တကီၢ်တသိဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်, ပစံးဒ်န့ဉ်ဝံၤဒီးပလဲၤက့ၤဆူအဝဲတဂၤအအိဉ်ဒီး ပစံးပုၤဂၤစံးလၢနစံးကၢဉ်အိၤန့ဉ် သါကဟဲထီၣ်န့ဉ်ပစံးဒ်န့ဉ် လၢပုၤခံၤအဘဉ်စၢၤယၢ်ခိယၢ်ခိၣ်န့ဉ်ဒီးပစံးလၢပခဲဉ်ပုၤဂၤလီၤ. ပုၤတဂၤဒ်ပုၤဂၤကအ့ဉ်လိာ်အသးန့ဉ်ခဲဉ်ဝဲသ့သမိး.

၁. **ခိ** န့ဉ်မ့ၢ်ဟီဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်လၢထံတအိဉ်ဘဉ်အလီၢ်ခဲလၢန့ဉ်ပကိးလၢခိလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပကိးလၢခိသူခိဉ်လီၤ. ကီၢ်ယုၢ်န့ဉ်ပလဲၤလၢခိဉ်ပၢၢ်ကီၢ်တံၤန့ဉ်ပလဲၤလၢခိတပၢၢ်ဘဉ်.

၂. **လဲၤလၢခိ** န့ဉ်မ့ၢ်ပလဲၤကျဲလၢဟီဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်ဒီးပစံးလၢပလဲၤလၢခိလီၤ. ပမ့ၢ်တလဲၤဘဉ်တၢ်လၢထံတခိဒီးပလဲၤတၢ်လၢခိတခိလီၤ.

ပလဲၤလၢထံလဲၤလၢခိ

ဒီးပမံပအိဉ်ပဆိး

စိးက့ၢ်ထီဉ်ယုၢ်န့ဉ်ထီဘိ

၃. **အိဉ်လၢခိ** န့ဉ် မ့ၢ်ပအိဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်ဘူးဒီးထံနံၤဒီးပစံးလၢပအိဉ်လၢခိလီၤ. ကစၢ်ယုၢ်ရှုးလဲၤန့ဉ်ဆူချဲပုၤဒီးပုၤဂီၢ်မ့ၢ်အိဉ်လၢခိလီၤ.

၃-၁. **အိဉ်လၢခိ** န့ဉ် မ့ၢ်ပုၤလၢတသံဒီးဘဉ် ဒီးအိဉ်ဒီးအနီၢ်ခိအဖၢမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢအိဉ်လၢခိလီၤ. ပအိဉ်လၢခိအဖၢမ့ၢ်အံၤကျဲးစးကစၢ်ယုၢ်အကလုာ်အကထါတက့ၢ်.

၃-၂. **တၢ်အိဉ်လၢခိတဖဉ်** န့ဉ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရီၤကရံကရါလၢပတဟ်ဘဉ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢအိဉ်လၢခိလီၤ. ထူးထီဉ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူခိတဂ့ၤ,ကအိဉ်ဒ်ဝဲလၢယုၢ်ပူၤ,ကအိဉ်ဒ်ဝဲလၢတလါပူၤ.

၃-၃. **လၢခိ** န့ဉ်မ့ၢ်ဟီဉ်အပျဲၢ်စိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟီဉ်အဝိပူၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢခိစ့ၢ်ကိးလီၤ. အိဉ်လၢဒၤးတဂ့ၤ,ဟးထီဉ်ကွံာ်ဆူခိ.

၄. **လၢခိခိ** န့ဉ် မ့ၢ်ဟီဉ်ခိဉ်အချၢအံၤဒီး ပအိဉ်ဘဉ်အစိးစိးပစံးဒီးအဆိလၢခိခိညါညါလီၤ. ပုၤလၢအကျဲးစးတၢ်တဂ့ၤဘဉ်တဖဉ်န့ဉ် ကူၢ်ဘဉ်တၢ်ဖီဉ်လၢခိခိညါညါလီၤ.

၅. **နီၢ်ခိ** န့ဉ် မ့ၢ်ပအိဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢခဲကနံဉ်အံၤပကစၢ်ဒိဂၤညါပစံးလၢပနီၢ်ခိလီၤ. ပုၤလၢအဒဲးဘးနီၢ်ခိ တ

ခိ

ဖဉ်န့ဉ် ဘဉ်တၢ်ဖီဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအံၤသံသံတသံတဲာ်လုၤအိလုၤလီၤ.

၆. **အိဉ်တခိ** န့ဉ်ပတစံးဘဉ်ပစံးလၢအိဉ်တခိဉ်လီၤ. ဘုအိဉ်တခိဉ်,ဝဉ်အိဉ်တခိဉ်,တလီၤဖးဘဉ်,အိဉ်တပူၤယီလီၤ. ဒီးအိဉ်တပူၤယီအါဘိလီၤ.

၇. **တၢ်နါခိတၢ်နါစုၤ** န့ဉ် မ့ၢ်တၢ်တိအကတၢ်ကျူအကတၢ်န့ဉ်ပစံးလၢတၢ်နါခိဉ်တၢ်နါစုၤလီၤ. တၢ်နါခိတၢ်နါစုၤပတစံးဘဉ်.

၈. **အခိအတီၢ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပဟ့ဉ်အသ့လၢစုဒီးပစံးလၢအခိအတီၢ်လီၤ. ဘဉ်တစုစုပစံးလၢပခိပတီၢ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်ဒီးအတီၢ်န့ဉ်မ့ၢ်အခိအဆိလီၤ. ပကိးထဲအခိဒီးသ့လီၤ. ပုၤစကီၤလုၤအခိအဆူအပုၤလီၤ.

၉. **အခိဝီၢ်** န့ဉ်မ့ၢ်ပုၤယုၢ်သ့န့ဉ်ပစံးလၢအခိဝီၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်အကိးဝီၢ်ထွဲတလၢအခိလီၤ.

၁၀. **ခိသူဉ်ခိလိာ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်ကစုဒ်ပုၤဂၤသုတသ့ဉ်ညါတဂ့ၤဒီးပစံးလၢပမၤခိသူဉ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢသူသူလီၤ. ပုၤတဂၤမၤခိသူဉ်ပုၤဂၤအကနဲတဒၤဒီးအကစၢ်တသ့ဉ်ညါဘဉ်. ပုၤတဂၤလဲၤခိသူဉ်တၢ်လၢအဖိဆိးအမဲာ်တဒၤန့ဉ် ကမ့ၢ်ကၢ်အဘဉ်ယီဉ်အဖိကဟီဉ်ကွံာ်ဘဉ်အိၤသၢဉ်.

ခိး

၁. **ခိး** န့ဉ် မ့ၢ်ပဘဉ်ယီဉ်လၢထီဉ်ကအိဉ်ဘဉ်ဘုဒီးပပၤဟ်အိဉ်ဟ်လၢခးဒီးပစံးလၢပခိးထီဉ်လီၤ. လဲၤခိးထီဉ်လၢခးကျဲးပူၤန့ဉ်ထီဉ်ကအိဉ်ဘဉ်ဘု. နဟ်လဲၤဆူလဲဉ်,လဲၤခိးထီဉ်,လဲၤခိးတးအုးကအိဉ်ဘဉ်ဘု, လဲၤခိးထိးကအိဉ်ဘဉ်ဘု.

၂. **ပံခိး** န့ဉ် မ့ၢ်ပမၤတကဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤဟုးဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလဲၤပၤလၢပနၤဒီးပစံးလၢပမံခိးလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတကဲနးကၢ,လဲၤမံခိးတက့ၢ်. ပုၤတဂၤအဟုးဆါထီဉ်လၢမနၤ ဒီးပုၤဂၤလဲၤမံခိးတဘျုးဂၤလီၤ.

၃. **ခိးအကလုာ်** န့ဉ် မ့ၢ်ဒ်အကလုာ်သုတဟးဂီၤတဂ့ၤဒီးမၤကျၢၤအကလုာ်န့ဉ် ပစံးလၢခိးအကလုာ်လီၤ. ဒ်နကလုာ်ကကျၢၤဒီးခိးနကလုာ်တက့ၢ်.

၄. **ခိးအုဉ်** န့ဉ် မ့ၢ်ဘိဉ်သအိဉ်ပၤတၢ်ဖဲတၢ်ဖိတၢ် လံၤကလဲၤအကျိၤဒီး ပစံးလၢဘိဉ်သအိဉ်ခိးအုဉ်တၢ်လီၤ. ဘိဉ်သအိဉ်တၢ်ဒု ခိး အုဉ် ထီ ခိး န့ဉ် လၢ ထီ ခိး အကျိၤအသရၤလီၤ.

၅. **ခိးခး** န့ဉ် မ့ၢ်ပပၤဆူလၢ်ဟူထီခိဉ်ကဟဲလီၤအိဉ်မိန့ဉ်ပကခးဒီးပစံးလၢပခိးခးလီၤ. ခိးခးထီခိဉ်လၢကဟဲလီၤအိဉ်မိတက့ၢ်. ပခိးတၢ်န့ဉ်ပကွၢ်ဟုဉ်တၢ်တြိက

၆၀:

လာ်လီၤ. ခိးကွၢ်ဟ့ၣ်လၢထီၣ်ခိၣ်ကဟဲလီၤတြိကလာ်တ
က့ၢ်.

၆. **ခိုးဖမ်း** နှင့် မှုပတ်တင်အိုင်တင်အိဒီးသီးပကအိုင်
လအယံဒီးပစံးလအပတ်ခိုးလီ၊ တသုဒ်အဆာတ
ပူအံးစကတ်ခိုးစကအိုင်လအယံလီ၊

၇. **ခိုးထဲသိ:** နှုတ် မှာပုကညီဒီမိဝါမှာဂု၊ဒီပုဝါမှာ ဂု၊
တကနုတ်လိာဘုအကလု၊တဆိတ်လိာဘုအသးနိတ
ခိဒီးပစံးလၢခိးထဲသိးအသးလီၤ.

၈. **ဒီးတဝီ** နှုတ်ဖျတ်ပတၢ်သိၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အျၢၣ်ကမၤဟ့ၣ်အိၣ်ပတၢ်သျှၣ်တၢ်သၣ်ဒီးပပၤပတၢ်သၣ်အလီၤန့ၣ်ပစံးလၢပဒီးတဝီလီၤ.လဲၤ ဒီးတဝီတက့ၢ်.တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အျၢၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤကမၤန့ၣ်ဘၣ်ဖူးလၢတဝီပူၤ.

၉. **ဒီးအပူ** နှင့် မှ်ပတ်ဖိတ်လံ၊ဆုဒီးယဉ်ဒီးမှ်ဂု၊
 ယဉ်ဒီးကွါဒီးမှ်ဂု၊ထီရီုတ်လာပဆါသုတမံမံန့
 ပစံးကြးအပူထအံထနု ဒီးပတ်ဟ်န့ပစံးလာပဒီး
 အပူလိ၊ ဒီးပမုာ်လာပုဂကပူပတ် ဒီးပစံးလာပ
 ဒီးအပူလိ၊ နကွါတဘဉ်နဒီးအပူဆံးဒိဉ်လဲဉ်.

၁၀. **ခိုးအကလုာ်** နှု ဗုဒ္ဓပရိယာယ်ဟူၤကိစ္စန့ၣ်ပဒိၣ်အသိ
အတိၢ်လၢကစံၣ်ညီၣ်ပီၣ်ညီၣ်တၢ်အဂ့ၢ် ပဆိးန့ၢ်လဲၣ်န့ၢ်တၢ်
တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပခိးအကလုာ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤဆိး
န့ၢ်အမံၤလၢကီၢ်ၤၤန့ၢ်ဒီး ခိးလၢပဒိၣ်အကလုာ်ကလီၤလီၤ.
ပုၤတဂၤဆိးအခိၣ်ကဆံးလီၤစၢၤလီၤဒီးမ့ၢ်ပဒိၣ်အကလုာ်
ကလီၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၢ်ခိးဝဲလီၤ.ဒီးပုၤကလုာ်သုတဟး
ဂီၤတဂၤဒီးမၤကျၢၤအကလုာ်န့ၣ် မ့ၢ်ခိးအကလုာ်လီၤ.

၁၁. **ခီးကိဉ်ခီးကါ** နှဉ်မ့ၣ်ပဘဉ်ယိဉ်ယီၣ်ကမၤဟဲဖိဉ်ပယီၣ်ခီးပလဲၣ်ကွၢ်ယီၣ်အကျဲလၢယီၣ်ကမၤဟဲခီးပစံးလၢပခီးကိဉ်လီၤ. ခီးပှၢမိဉ်လၢမ့ၣ်ဖိစံးလၢပခီးကိလီၤ. ပယီၣ်တဖဉ်ဘဉ်ယိဉ်လၢယီၣ်ကမၤဟဲဖိဉ်ဘဉ်ဖူးအိၣ်ခီး မၤလၢပှၢကညီလဲၣ်ခီးလီၤ.

၁၂. **ခီးဆူလ်ဟူ** နှင့် မှ်ပှါဂးမှ်လဲာတ်တပူ ပူပ ပှါ
တုအဟဲက့းနှင့် ပစံးလာပခီးဆူလ်ဟူလီၤ. ခီးဆူလ်
ဟူပှါတဂးတုအဟဲက့းနှင့်ပစံးလာပခီးဆူလ်ဟူလီၤ.
ခီးဆူလ်ဟူပှါတဂးတုအဟဲက့းတက့ၢ်,ခီးဆူလ်ဟူ
သရၣ်ကဟဲက့ၤ.

၁၃. **စီးတော်အတိ** နှင့်ခိုးဖဲလဲ၍လဲ၍ယတသွန်ညါဘ၍.

၁၄. **ပှာအဓိ** နှင့် မှ်ပှာလှာအိင်လှာဟိင်ခိင်ချှာတှာ အခိင်ဝဲဝဲဟိင်လိစကူးမးတဖၣ်နှံ ပစံးလှာပှာအဓိ လိ.ပှာတကဒီးခံးတှာအှာခံးလိ. ဒီးတခိခိးနှံမှ်ကှာ အဆိလိ.

၁၅. **အိပ်ခါး** နှင့် မှုအိပ်ကာအဆီလီ၊ ပုတကအိပ်
ကာအိပ်ခါးဒံးဆါကိတ်တံဒံးလီ၊ ပမွှာထိပ်ဘးလာက
စ်ယုအအိပ်ခါး ပကအိပ်ကာအိပ်ခါးအစီစီအယု

၁၆

ယဉ်လီၤ.

၁၆. **ခီးသျှဉ်ခီးလံာ်** နှဉ် ပတစံးဘဉ်. ပစံးလာခိသျှဉ်ခီး ခူသျှဉ်လီၤ. ခိသျှဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ပှၤမိဉ်လၢဉ်ဖိအကလုာ်လီၤ.ခီး သျှဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ကစုဋ်လီၤ. ပမၤကသ့တၢ်,ပလဲၤက သ့တၢ်, ပအိဉ်ကသ့တၢ်န့ဉ်ပှၤမိဉ်လၢဉ်ဖိစံးလာပမၤခီး သျှဉ်, ပအိဉ်ခီးသျှဉ်,လဲၤခီးသျှဉ်, ခီးပှၤတဝဲဉ်ဖိစံးလာပ မၤခိသျှဉ်,ပလဲၤခိသျှဉ်,ပအိဉ်ခိသျှဉ်,ခူသျှဉ်လီၤ.

၁၇. **ခီးလံ** နှင့် ပတစ်းဘဉ်,ပစ်းခိသူဉ်အဆိလခိလံ
လီၤ. ဒီးပှၤမိဉ်လၢခွဲၣ်ဖိစံးလခိးလံလီၤ. ဟ်ခိးသူဉ်ခိး
လံာ်ကွဲာ်ယံာ်ဇီၤကွဲာ်ဇီၤတက့ၢ်.

၁၈. ကျူးခိုးသူနှင့် မှာပဏ္ဍာခံသူတို့ယှဉ်ဆွဲမေးကျါ ခိုးပျာမိ၍လွှဲ၍ဖိစီးလာကျူးခိုးသူတို့လီၤ. နကျူးခိုးသူတို့ယှဉ်ဆွဲမေးကျါ ပတထံ၍ကွာဘ၍.

၁၉. **မီးထိ** နှင့် မှုပျာလာဘက်အိုင်တီတဖန်နှင့်အိုင်တီ
လိာ်အသးဆူတံာ်လိာ်အသးဒီး တနံာ်ဘဉ်အမါအဝါဆူ
အဂါဘဉ်န့ဉ်ပစံးလၢမီးထါလိာ်အသးလီၤ. ဒီးဘဉ်တစု
စုပစံးလၢအိုင်တီလိာ်အသးလီၤ. ပှၤခံဂၢမီးထါလိာ်အ
သးတှၢပှၤဂၢအိုင်ယုာ်ဖျါယုာ်အီၤလီၤ.

၂၀. **ခီးတူ** နှင့် မှ်တလိအဆိလီ. ပှတလိခီးတူ
တဖှ်န့ှ်မှ်ပှမာလာလဲသံဂီီန့ှ်ပှဂါအမါ.

၂၁. **ဒီးတူင်** အအံၤတကလုာ် မ့ၢ်ပုၤဂၤမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးပ
အိၣ်တံာ်အမဲၣ်ညါဒီး ပစံးလၢပဒီးတူၢ်ပုၤဂၤအမဲၣ်ညါ
လီၤ. ယကလဲၤတၢ်,ဒီးတူၢ်ယမဲၣ်ညါတဂ့ၤ.

၂၂. သုဒ္ဓိဇ္ဇာန် သုဒ္ဓိဇ္ဇာန်အထူးဂါရုဉာဏ်သိဒ္ဓိ
ပစ္စုပ္ပန်သုဒ္ဓိဇ္ဇာန်လီလီ. သုဒ္ဓိဇ္ဇာန်အထူးနုပဉာဏ်
သုဒ္ဓိဇ္ဇာန်သိဒ္ဓိ.

၂၃. **စမ်းသပ်** တကလုပ်တကလုပ်ပသျှင်ဒေဒီး ပအိဉ် အသုဉ်ဆံဉ်ဆာ၊ ဘဉ်ဆဉ်စမ်းန့ဉ်အိဉ်အကလုဉ်ကလုဉ် လီ၊ စမ်းတီၢ်ဘီ၊စမ်းန့ၤယီ၊စမ်းထီဉ်ကံဉ်၊စမ်းတၢ်ဒိဉ်၊ အကလုဉ်ဂ့ၤန့ဉ်ညါလီၤ.

၂၄. စမ်းပို့၊ နှင့်မှားသင့်လာပျော်လှကျါတကလုာ်အလုာ်
 င်စမ်းအသီးဒီးပကီးလာစမ်းပို့လီ၊

၂၅. **ခီးဒိုခီးကာ** နှင့် မှတ်တိုင်တံလံလောပပင်အပွား
ဒိုခီးပစံးလခီးဒိုခီးကာလီ၊ ပွားတဂခီးဒိုခီးကာ
တံပွားတံကလံနးကာ၊ပပွားတကဲဘဉ်.

၂၆. **ခိုးဒိဉ်ခိုးကအသး** နှ် မှ်ပှါလၢပလဲၤထီၣ်အ
တံၣ်ဒီးတကတိၤဘဉ်တၢ်ဘဉ်. ပှါလၢပမၤအမၤစၢၤပ
တၢ်တမံၤမံၤဒီးတမၤဘဉ်ဝဲဘဉ်နှ်ပစံးလၢခိုးဒိဉ်ခိုးက
အသးလီၤ. ပှါတဂၤပမၤဒီးခိဉ်ခိဉ်ခိုးကအသးပမၤတ
န့ၢ်ဘဉ်.

၂၇. **သုတ်စီး** နှင့်မုၢ်သုတ်လၢအကိၤတဖၣ်နှင့်ပမၤဟံၣ်ဒီး တူၢ်လွံၣ်န့ၣ်ယဲၢ်န့ၣ်, ပမၤကဘီၤဒီးတူၢ်အန့ၣ်ဆံဆဲၣ်ခံဆံ

ခိၣ်

ဒီး ပစံးလာသ့ၣ်ခိးလီၤ. သ့ၣ်ခိးထဲဆူးကွဲဒီးပဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၈. **ခိးမိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိးခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလာဟဲလီၤအိၣ်မိတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာပခိးမိလီၤ. ပမ့ၢ်ခိးမိဒီးပမၤဒီးဟံၣ်ဒီးပခိးမိလာဟဲအပူၤလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဟဲလီၤအိၣ်မိန့ၣ်ဒီးပခးလီၤ. ပှၤတဂၤခိးမိလာမနၤဒီးခးတၢ်လာမနၤလီၤ.

ခိၣ်

၁. **ပခိၣ်ပနၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်မၤသးဖျၢၣ်သလၢၣ်န့ၣ်အနီၤဒုအိၣ်လၢအလီၤ, ပနၢ်ကုအိၣ်လၢအလီၤ, ပမဲၣ်အိၣ်လၢအလီၤ, ပဆူၣ်ဖးထီထီၣ်လၢအလီၤဒီး ပစံးလာပခိၣ်လီၤ. ပခိၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢပကစၢ်အကတၢ်ထီတခီဖျၢၣ်သလၢၣ်လီၤ.

၁-၁. **ဂံၢ်ခိၣ်တိထံး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ထီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လၢမၤဆိအသးလၢညါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မၤဆိအသးလၢအခိၣ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလာအဂံၢ်ခိၣ်လီၤ. လၢအဂံၢ်ခိၣ်န့ၣ်ကစၢ်ယွၤတုလီၤမူခိၣ်ဒီးဟံၣ်ခိၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိာ်လၢအဂံၢ်ခိၣ်တဘီန့ၣ် စံးဝဲဒၣ်ကစၢ်ယွၤန့ၣ်အိၣ်အိၣ်လၢၣ်သးတက့ၢ်. ပှၤတဂၤဟဲကတိၤတၢ်ဒီးယၤလၢအဂံၢ်ခိၣ်တဘီန့ၣ်စသးပှၤနီၣ်လံၤ. သရၣ်မၤလိာ်ယၤလၢအဂံၢ်ခိၣ်တဘီန့ၣ်စံးဝဲစသိၣ်ဖိသၣ်လၢလံၣ်.

၂. **ခိၣ်သၣ်ဃံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဒီးဖျၢၣ်ညါအယံန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်သၣ်ဃံလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပကိးလၢခိၣ်န့ၣ်သၣ်ဃံလီၤ. ခိၣ်သၣ်ဃံဆါကၤ, ဒီးဘၣ်တစုပကိးလၢပခိၣ်ဃံလီၤ. စညၣ်ဂီၢ်ဒီးစခိၣ်န့ၣ်သၣ်ဃံဆါကၤ.

၃. **ခိၣ်န့ၣ်သၣ်ဃံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဒီးဖျၢၣ်ညါန့ၣ်ပစံးလာပခိၣ်န့ၣ်သၣ်ဃံစကိးလီၤ. စခိၣ်န့ၣ်သၣ်ဃံသးကၤ, စကပံၤစခိၣ်တဘီလီၤ.

၄. **ခိၣ်သၣ်ဃံအကု** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤသံအခိၣ်ဃံအိၣ်တလုၣ်စိၤကကၤၤဒ်ချံးကုအသိးဒီး ပစံးလာပခိၣ်သၣ်ဃံအကုလီၤ. ပှၤတဂၤသံဒီးအခိၣ်သၣ်ဃံအကုအိၣ်မးတလုၣ်ဖိဒီးပှၤဂၤဟူထီၣ်က့ၤလီၤ.

၅. **ခိၣ်လဲန့ၣ်လဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်အယံလၢအဖံးအညၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်နီတစံးဒီးအိၣ်ထဲအယံစိၤန့ၣ်ပစံးလာပခိၣ်လဲလီၤ. ပှၤတဂၤသံဒီး အခိၣ်အိၣ်လီၤတၢ်ထဲအလဲလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတက့ၢ်ခိၣ်အခိၣ်လဲတဖျၢၣ်ဒိၣ်.

၆. **ခိၣ်ထံန့ၣ်ထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဒီးသးပှၤလၢပအိၣ်ဖျၢၣ်သိဒီးအယံတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢပခိၣ်ထံလီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဖျၢၣ်သိန့ၣ်အခိၣ်ထံတပှၤဘၣ်, အခိၣ်ထံပှၤဝဲလၢအခိၣ်ထီၣ်လီၤ. လံာ်ခိၣ်ထံန့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီဟဲလၢအကစၢ်အခိၣ်ထံးလၢကဟဲဆူဟံၣ်ခိၣ်ချၢအံၤဒီးအကစၢ်ကွဲးန့ၣ်အလံာ်ဒီး ဝဲထီၣ်ဝဲလၢအခိၣ်ထံလီၤန့ၣ် ပစံးလာလံာ်ခိၣ်

ခိၣ်

ထံလီၤစံးဝဲဒၣ်, ဒီး စံးဝဲဒၣ်ပှၤကညီန့ၣ်ထီၣ်ရီၤဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်ဖျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဲပခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်လၢအကစၢ်ကွဲးန့ၣ်အလံာ်ခိၣ်ထံဒီးခိၣ်လံာ်ခိၣ်ထံဟဲဝဲအသိးန့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလီၤပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်, လံာ်ခိၣ်ထံမ့ၢ်ဟဲလၢကဘၣ်ပခိၣ်ခိၣ်ကဘၣ်ဝဲ, လံာ်ခိၣ်ထံမ့ၢ်ဟဲလၢအဘၣ်ဖျိၣ်ခိၣ်ဖျိၣ်ဝဲလီၤ. ဝဲလံာ်ခိၣ်ထံဟဲလၢအကစၢ်ကွဲးန့ၣ်အိၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလီၤ. ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်, ဒီးတူၢ်မ့ၢ်လံာ်ခိၣ်ထံဟဲဝဲလၢအိၣ်ဘၣ်လၢဟံၣ်ခိၣ်ချၢတူၢ်အသးပှၤဒီး အိၣ်ဘၣ်ဝဲတူၢ်အသးပှၤဒီးအကစၢ်မၤတၢ်သံဒိၣ်ဟဲကိးက့ၤအိၣ်ဒီးသံဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီး မ့ၢ်ဟဲအုၣ်အသးလၢကအိၣ်တူၢ်အဖိသၣ်ခွါဒီးအကစၢ်ကွဲးန့ၣ်အလံာ်ခိၣ်ထံဒီး ဟဲအိၣ်တူၢ်ဖိသၣ်ခွါဒီး အကစၢ်မၤတၢ်သံဒိၣ်ဟဲကိးက့ၤဒီးသံဖိသၣ်ခွါဝဲလီၤ. ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်ပှၤအိၣ်လၢဟံၣ်ခိၣ်ချၢလၢၣ်န့ၣ်ထီၣ်ရီၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၣ်မ့ၢ်လံာ်ခိၣ်ထံဟဲဝဲလၢအတူၢ်တၢ်ဒီးတူၢ်ဝဲလၢၣ်လီၤ. မၤသးဒ်န့ၣ်ဒီး တူၢ်အသံဒီး ပှၤဟံးန့ၣ်က့ၤဝဲအခိၣ်ထံအယံန့ၣ်ဒီး မၤဘူၣ်က့ၤဝဲဒီး စံးဝဲလၢသါကစၢ်အစုလီၤသါမၤဘူၣ်က့ၤဒီးပှၤလၢသံတဂၤန့ၣ်ကန့ၣ်ဘူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၆-၁. **ကနဲခိၣ်ထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ကနဲအဒၤလၢအစီအိၣ်ဝဲအလီၤတပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ကနဲအခိၣ်ထံလီၤ. ကနဲခိၣ်ထံအမိၢ်ပှၤဆိးဖိလီၤဘၣ်မၤဝဲထဲအဖိစိၤလီၤ. ဒီးအဒၤလၢအဆိးဖိလီၤတက့ၢ်န့ၣ်ပတကိးဘၣ်လၢအခိၣ်ထံဘၣ်, ပကိးလၢအခိၣ်ထံထဲအစီအိၣ်တက့ၢ်န့ၣ် ပစံးလာအခိၣ်ထံလီၤ. ကနဲတဒၤယီၤန့ၣ်မၤအဖိတက့ၢ်, မၤအစီတက့ၢ်, ဒီးအစီအိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်ပကိးလၢအခိၣ်ထံဒီးအဖိအိၣ်တက့ၢ်န့ၣ် ပစံးလာအဖိလီၤ.

၆-၂. **ခိၣ်ထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်ဒီးကဒးပှၤလၢအအိၣ်ဖျၢၣ်သိဒီးတကိၤဘၣ်ဝဲနီစုမ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢအခိၣ်ထံလီၤ. ဒီး တူၢ်အအိၣ်ဖျၢၣ်ပှၤတနံၣ်ယၣ်ယၣ်ဒီးအခိၣ်ထံကိၤထီၣ်ပှၤထီၣ်က့ၤဝဲဒီးကဲထီၣ်လၢအခိၣ်ကဒးပှၤဒီးကိၤန့ၢ်တီၣ်န့ၢ်က့ၤအူအယံအဂၤတက့ၢ်န့ၣ် ပကိးလၢပခိၣ်ထံလီၤ. ပှၤကညီအခိၣ်ထံန့ၣ်နီစုမ့ၢ်ဒိၣ်အခိၣ်န့ၣ်စိၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲပခိၣ်ဒိၣ်လီၤပၤအသးကံၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.

၇. **ခိၣ်ကဒးပှၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဒိၣ်လီၤပၤန့ၣ်ပစံးလာပခိၣ်ကဒးပှၤလီၤ. စဝံတၢ်စခိၣ်ကဒးပှၤဆါကၤ.

၈. **ခိၣ်ဒီးခိၣ်ဒါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်သဝံးအလီၤစိတရီၤန့ၣ်ပကိးလၢပခိၣ်ဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဒိၣ်မၤမးအသးစိတရီၤလီၤ.

၉. **ခိၣ်သူခိၣ်ဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်အဆူၣ်ဖးထီၣ်န့ၣ်ပစံးလာခိၣ်သူလီၤ. ခိၣ်သူန့ၣ်ထီၣ်လၢပခိၣ်န့ၣ်ထီၣ်ထီၣ်ကလဲာ်တူၢ်ပမၤဒီးပခိၣ်ဘိၣ်သ့ဝဲလီၤ. ခွဲၣ်ကြီသ့ခိၣ်တဂ့ၤ, ခိၣ်ဘူခိၣ်ဒီးလီၤတြုလၢယီၤခိၣ်ယီၤလၢနးကၤ, ခိၣ်သူန့ၣ်ပအိၣ်

ခိဉ်

ဘဉ်လၢမၤကျါဒီးပကိာ်ကတၢ်ပသံလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ခိဉ်သူအဘိဉ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပကူၢ်လိာ်ထီၣ်ပခိဉ်သူအကူၢ်လိာ်န့ဉ် ပစံးလၢပခိဉ်သူအဘိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢပခိဉ်ဘိဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤခိဉ်သူအဘိဉ်ဒိဉ်ကၤ.

၁၁. **ခိဉ်ကဝံးခိဉ်ကဝံးမ့ၢ်ပခိဉ်ဒီး** န့ဉ်ပခိဉ်သူအိဉ်ဝးတရံးကဝံးကျါဒီး အသးကံၢ်ပူၤအိဉ်တစံးဖိဒ်အလီၤဆၢဉ်အသးဒီးပစံးလၢပခိဉ်ကဝံးလီၤ. ပုၤတဂၤအခိဉ်ကဝံးဘဉ်အဒိဂၤကၤဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်ပခိဉ်သဝံးလီၤ. ဒီးဖိသဉ်တနီၤနီၤအခိဉ်ကဝံးခံဖျၢဉ်လီၤ. ဖိသဉ်လၢအခိဉ်ကဝံးခံဖျၢဉ်န့ဉ်အဟံၢ်အိဉ်ခံဂၤလီၤ. ဟံၣ်မုၢ်တနီၤနီၤအိဉ်ဒီးအဝၤပးဒိဉ်တကတီၢ်န့ဉ် မ့ၢ်အဲဉ်သံဉ်ဝၤဒီးအဖိအခိဉ်ကဝံးအိဉ်ခံဖျၢဉ်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ခိဉ်ဖံးခိဉ်ဖံး** န့ဉ်မ့ၢ်ပခိဉ်အဖိခိဉ်လၢပခိဉ်သူမဲထီၣ်လၢအလီၤန့ဉ်မ့ၢ်ပခိဉ်ဖံးလီၤ. ပခိဉ်အဖံးမ့ၢ်ကအိဉ်ဘဉ်ဒီးပခိဉ်သူမဲထီၣ်တသ့ဘဉ်, ထီခိဉ်ခိဉ်ဖံးန့ဉ်တုၤပပထါကွံာ်ဒီးအိဉ်လီၤတၢ်ထဲအလဲဇးလီၤ. ပဝံတၢ်ပခိဉ်ဖံးဆါကၤ.

၁၄. **ခိဉ်လီၤကျၢ်ကျၢ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပမံခုဒီး ပခိဉ်ဆူးလီၤအသးန့ဉ်ပစံးလၢပခိဉ်လီၤကျၢ်ကျၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤမံခုဒီးအခိဉ်လီၤကျၢ်ကျၢ်လီၤကျၢ်ကျၢ်မးလီၤ. ပုၤတဂၤမံခုဒီးအခိဉ်လီၤကျၢ်ကျၢ်လီၤကျၢ်ကျၢ်တသ့ညါဘဉ်ဝဲဘဉ်.

၁၅. **ခိဉ်ဖိနီၣ်ဖိ** န့ဉ် မ့ၢ်ပဖံးတကုဉ်ဒီး မၤသးဒ်ပခိဉ်ကတရံးထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢပခိဉ်ဖိလီၤ. ပခိဉ်ဖိန့ဉ်မ့ၢ်ပပျံၤတၢ်ဒီးပသးကနိးဒီး မၤသးဒ်ပခိဉ်န့ဉ်ကဒိဉ်ထီၣ်, ကတရံးထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢပခိဉ်ဖိလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်ဘိဉ်သအိဉ်ဒီး အခိဉ်ဖိထီၣ်မးကၢ်သၢဉ်,စလဲၤတၢ်တဂၤဇးစပျံၤတၢ်ဒီးစခိဉ်ဖိနီၣ်ဖိစဖုးမးတြးတြးလီၤ.

၁၆. **ခိဉ်ယုၢ်လီၤ** န့ဉ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဘူးတုၢ်ဒီးအကဝံးဒီးပစံးလၢအခိဉ်ယုၢ်လီၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤဘုအခိဉ်ယုၢ်လီၤလံ. ဘူးတုၢ်ဒီးအကဝံးကၢ်သၢဉ်,အိဉ်တခိဉ်,အိဉ်ခံခိဉ်,တၢ်နါခိဉ်တၢ်နါစ့ၤ.

၁၇. **ခိဉ်ဝဲဉ်သုဉ်နါဝဲဉ်သုဉ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပုၤကညီဖိအခိဉ်ပူၤလီၤအိဉ်ထီၣ်ကြိကြိဒီးဖျၢဉ်ညါဒီး အုဉ်ဝဲဒီးသးဝဲန့ဉ်ပစံးလၢအခိဉ်ဝဲဉ်သုဉ်လီၤ. ပုၤကညီအခိဉ်ဝဲဉ်သုဉ်န့ဉ်ပဖျၢလၢသယံဒီးဘျါဝဲလီၤ.

၁၈. **ခိဉ်သဉ်** န့ဉ် ပတစံးဘဉ်ထဲခိဉ်သဉ်ဇးဘဉ်,ပစံးလၢခိဉ်သဉ်ယံလီၤ. ပခိဉ်ဒီးဖျၢဉ်ညါန့ဉ်ပစံးလၢခိဉ်သဉ်ယံ,ထဲခိဉ်သဉ်ကလိကလိပတစံးဘဉ်.

၁၉. **ခိဉ်သ့ဉ်နါပျၢ်** န့ဉ်မ့ၢ်ဆိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်တနီၤနီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,အခိဉ်ဒီးန့ဉ်ကဘျၢဉ်ထီၣ်ဂီၤဆုၣ်ကလၢဒီးပစံးလၢဆိခိဉ်သ့ဉ်လီၤ. ဒီးထီၣ်တဖၣ်န့ဉ်အဆူၣ်သလိးထီၣ်အသး

ခိဉ်

လၢအခိဉ်ဒီးန့ဉ်ပစံးစကိးလၢအခိဉ်သ့ဉ်လီၤ. ထီၣ်ပုၤတဘျၢဉ်အိဉ်ဒီး အခိဉ်သ့ဉ်ထီၣ်ဆိဖါတဘျၢဉ်အခိဉ်သ့ဉ်လဲၤ,ဒီးပုၤဂၤစံးဝဲပယီၤန့ဉ်အိဉ်ဒီးအခိဉ်သ့ဉ်လီၤ.

၂၀. **ခိဉ်သူလီၤပျၢ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပခိဉ်လီၤပျၢ်လီၤစၢၤတဖျၢတပူၤတဖျၢတပူၤဒီးပစံးလၢခိဉ်သူလီၤပျၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤတခွဲဘဉ်အခိဉ်ဒီးခိဉ်သူလီၤပျၢ်လၢအမဲကပၤ.

၂၁. **ခိဉ်သဝံး** န့ဉ်မ့ၢ်ပခိဉ်သူန့ဉ်အိဉ်တရံးလၢအဒိကဝံးကျါဒီး အသးကံၢ်ပူၤလီၤဆၢဉ်တစံးဖိဒ် ပစံးလၢပခိဉ်သဝံးလီၤ. ပုၤတဂၤအခိဉ်သဝံးလၢ အဒိကဝံးကျါလီၤ.

၂၂. **ခိဉ်ဖၢဉ်န့** န့ဉ် မ့ၢ်ပုၤကညီအခိဉ်ဖၢဉ်ပိာ်မုၢ်န့ဉ်ထီၣ်ဒီးအနါစ့ၤအိဉ်ဘျၢဉ်လၢလုဉ်ဒီးဖျၢဝဲန့ဉ်ပစံးလၢခိဉ်ဖၢဉ်န့လီၤ. ဟံၣ်မုၢ်အခိဉ်ဖၢဉ်န့အိဉ်ဒီးအန့န့ဖျၢဝဲအါဘီလီၤ.

၂၃. **ခိဉ်တရံးနါတရံး** န့ဉ်မ့ၢ်ပုၤကညီတခွဲဘဉ်အခိဉ်ဒီးအခိဉ်သူဆဲထီၣ်ဆဲလီၤအသးဒီး ပစံးလၢအခိဉ်တရံးလီၤ. ပုၤကညီအခိဉ်န့ဉ်မ့ၢ်တခွဲဘဉ်ဝဲဒီးမၤအသးတရံးဒီးဒီးပစံးလၢအခိဉ်တရံးလီၤ.

၂၄. **အခိဉ်ဝုၤက့ၤ** န့ဉ် မ့ၢ်ပုၤကညီလဲၤတၢ်ဒီးဖဲက့ၤကဒါက့ၤအလီၢ်ခံန့ဉ်ပစံးလၢအခိဉ်ဝုၤက့ၤလီၤ. သရၣ်လဲၤဆူမံတၢ်ဝုၤန့ဉ်ပဆါတနံၤအံၤ အခိဉ်ဝုၤက့ၤလံကံၤသၢ.

၂၅. **ခိဉ်ဃံနါဃံ** န့ဉ် မ့ၢ်ပခိဉ်အလဲဒီးဖျၢဉ်ညါန့ဉ်ပကိးလၢပခိဉ်ဃံလီၤ. ပုၤကညီန့ဉ်တုၤအသးဒီး ပဟံးက့ၤအခိဉ်ဃံတလုဉ်ဒီးပမၤဘျၢဉ်မၤတၢ်ဒီးပဟူထီၣ်မိဉ်ထီၣ်က့ၤအါလီၤ.

၂၆. **ခိဉ်လုၤနါလုၤ** န့ဉ် မ့ၢ်ပုၤကညီအသးပုၤဒီးအခိဉ်သူလီၤကွံာ်လၢအဒိန့ဉ်ဒီး မၤသးဒ်ပလူၤကွံာ်အသးန့ဉ်ပစံးလၢပခိဉ်လုၤလီၤ. ပုၤတဂၤပုၤဒီးအခိဉ်လုၤမးလီၤ.

၂၇. **ခိဉ်သပျၢ်နါသပျၢ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပခိဉ်သူလုၤထီၣ်လၢပမဲညါစၢၤဆၢထီၣ်ပမဲတုၢ်ခိဉ်န့ဉ် ပစံးလၢပခိဉ်သပျၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤအခိဉ်သပျၢ်ထီကၤ.

၂၈. **ခိဉ်ဖျိဉ်နါဖျိဉ်** န့ဉ် မ့ၢ်တဒီးအဖါတခိဉ်န့ဉ်ပစံးလၢတဒီးခိဉ်ဖျိဉ်လီၤ. ဒီးတခိဉ်သုးဖိကုဉ်တၢ်န့ဉ် ပကိးစကိးလၢခိဉ်ဖျိဉ်လီၤ. သုးဖိအခိဉ်ဖျိဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ယံးထီၣ်သံးန့ဉ်ဒီးဖျိဉ်ထီၣ်ဝဲလၢအခိဉ်.

၂၉. **ခိဉ်ကုဉ်စိးကု** န့ဉ် မ့ၢ်ပထုကဘျၢဉ်လၢဆုၣ်ဒီးမၤဝဲဒီးအမိာ်ဒီးပသူလၢလုဉ်ဒီး ပကုၢ်ကဒုပသး,ပကုၢ်သူပသးဒီး ပကိးလၢခိဉ်ကုဉ်လီၤ. ခိဉ်ကုဉ်စိးကုန့ဉ်,ပထုလၢဆုၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်လၢတၢ်စ့ၤကျါဒီးပကုၢ်ခိဉ်ကုဉ်စိးကုလီၤ.

၃၀. **ခိဉ်ကျါခိဉ်ကျါ** န့ဉ် ပပိာ်လၢစုဒ်ထးသ့အသး

ခိၣ်

ထဲစုမုၢ်ခိၣ်ဝးပခိၣ်တဝီဒီးပကျိၤလၢပခိၣ်ဒီးပကိးလၢခိၣ်ကျိၤလီၤ. ခိၣ်ကျိၤန့ၣ် မုၢ်ပုၤလဲၤလၢပူၤဇီၤလီၤဒီးကျိၤထီၣ်ဝဲလီၤ.

၃၁. **ခိၣ်ကဘဲဘုၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပခိၣ်သူကးလိာ်အသးတကဆုၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပခိၣ်ကဘဲဘုၣ်လီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မုၢ်ပခိၣ်သဘဲဘုၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအခိၣ်တခွဲဘၣ်ဝဲဒီးအခိၣ်ကဘဲဘုၣ်မးတြုၤလီၤ.

၃၂. **ခိၣ်တခါခိၣ်တမျၢၢ်** န့ၣ် မုၢ်ပဝံတီထီၣ်ပခိၣ်လၢသ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကူတၢ်သိးမုၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပကိးလၢခိၣ်တခါလီၤ. မၤန့ၢ်စခိၣ်တခါလၢသ့ၣ်တက့ၢ်တက့ၢ်. ခိၣ်တခါန့ၣ်ပမၤလၢတၢ်ကံးညၣ်န့ၣ်ပတခါပခိၣ်ကပုၣ်ဒီးလီၤ.

၃၃. **ခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပခိၣ်သူအကူၢ်လိာ်လၢပစၢ်ကူၢ်လိာ်ထီၣ်လၢပခိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢပခိၣ်ဘိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်ကၤ, အခိၣ်သူထီၣ်, ပုၤတဂၤအူၣ်ထီၣ်အခိၣ်ဘိၣ်လၢအဒိ.

၃၄. **ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်ဖိ** န့ၣ် မုၢ်ပဝံထီၣ်ပခိၣ်ဘိၣ်ဒီးကူၢ်လိာ်အသးဒီး အနီၣ်စ့ၤအိၣ်ဘျီန့ၣ်ပကိးလၢပခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဝံထီၣ်အခိၣ်ဘိၣ်အခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဘျီထီၣ်ကၤ.

၃၅. **ခိၣ်ဆိး** န့ၣ်မုၢ်ပဝံစုထီၣ်ခိၣ်အယံကဆုၣ်ဒုၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ပဆဲးထီၣ်လၢပခိၣ်ဘိၣ်လီၤဒီးပစံးလၢခိၣ်ဆိးလီၤ.

၃၆. **ခိၣ်ကုၢ်စံၣ်** န့ၣ်မုၢ်တြုၤထုလၢတြုၤကုၢ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်ကုၢ်စံၣ်လီၤ. တြုၤထုခိၣ်ကုၢ်စံၣ်န့ၣ်တြုၤကုၢ်ဆုၢ်ပြီကဒဲးဇိၤကဆုၣ်ဂ့ၤကၤ, ခိၣ်ကုၢ်လၢပကိးလၢခိၣ်ကုၢ်စံၣ်န့ၣ်မုၢ်စံၣ်ကုၢ်ဝဲဒီးပကိးလၢခိၣ်ကုၢ်စံၣ်လီၤ.

၃၇. **ခိၣ်ကုၢ်သိအဆူၣ်** န့ၣ်မုၢ်ပုၤအဲကလံးဖိမၤဝဲလၢသိဆူၣ်ဒီးပကိးလၢခိၣ်ကုၢ်သိအဆူၣ်လီၤ. ခိၣ်ကုၢ်သိအဆူၣ်န့ၣ်သရၣ်သ့ၣ်ပခိၣ်သ့ၣ်ကုၢ်ဝဲအပုၤဒိၣ်ကၤစံးဝဲဒုၣ်. ခိၣ်ကုၢ်သိအဆူၣ်န့ၣ် တဘျီပပုၤဘၣ်ယုဘးတနီၤနီၤလီၤ.

၃၈. **ခိၣ်သလုးခိၣ်သလုး** န့ၣ် မုၢ်ပုၤအဲကလံးဖိဆးသးကလးမုၢ်ဂ့ၤ, ဖိုဝါမုၢ်ဂ့ၤဒီးဖျိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢအခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢခိၣ်သလုးလီၤ. ခိၣ်သလုးန့ၣ်အိၣ်ဒီးအသုဒီးအဂီၤဒီးအဝါလီၤ.ပသဲၣ်တဖၣ်ကုၢ်ခိၣ်သလုးအဂီၤ, ပုၤအဲကလံးသုးဖိတဖၣ် ကုၢ်ခိၣ်သလုးသးကလးအသုလီၤ. ဒီးခိၣ်သလုးအဝါန့ၣ် ပခိၣ်ကုၢ်တစုစုထီၣ်သုးဖိကုၢ်ဖိစထီၣ်လီၤ.

၃၉. **ခိၣ်အစုခိၣ်အထူ** န့ၣ် ပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်, ပသးပုၢ်စံးစကိးလီၤစံးဝဲဒုၣ်.

၄၀. **ခိၣ်စၢ်နီၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပမၤလုၣ်အကတြုၤထဲစုမုၢ်ခိၣ်အိၣ်တဖျါ ဘျီဒီး ပဘဲလၢပခိၣ်ဘိၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်

ခိၣ်

စၢ်လီၤ. တၢ်လၢခိၣ်စၢ်နီၣ် မုၢ်ပုၤဖိသ့ၣ်ခွါလၢအခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤပမုၢ်ကနီၤလုၢ်နီၤမၤန့ၢ်အခိၣ်စၢ်လီၤ.

၄၁. **ခိၣ်ဒီးနီၣ်ဒီး** န့ၣ် ပခိၣ်ဒီးန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဒီးတစုစုလီၤ. ဒီးပစံးလၢခိၣ်ကဒီးပုၢ်တစုစုလီၤ.

၄၂. **ခိၣ်ဒီးခံး** န့ၣ် မုၢ်ထံဒၤကတံးသ့ၣ်အခိၣ်ကးန့ၣ် ပစံးလၢအခိၣ်ဒီးလီၤ. တၢ်လၢကတံးသ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဒီးခံးလီၤ. ကတံးသ့ၣ်န့ၣ် အခိၣ်ဒီးမုၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဟံထံတသ့ဘၣ်.

၄၂-၁. **လီၤခိၣ်အ** န့ၣ် ပနီၤဟူထဲအမံးဒီးပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.ဒီး ပသးပုၢ်စံၣ်တဲၤဝဲပုၤလၢပျါတဂၤထံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢလီၤဖျးတၢ်အလီၢ်တဖျါမၤသးဒ် ပလီၤဘူအသိးဒီး ဖျါၣ်သလၢၣ်ထဲခိၣ်မုၢ်ခိၣ်ဒီး တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲအမံးဒီး ထံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢလီၤဖျးတၢ်အလီၢ်ဒီး ကိးဝဲလၢလီၤခိၣ်အလီၤ. ဒီးဘၣ်လိာ်ကလၢတၢ်ဒီးသူကတြုၤဒုၣ်.ဒီးပုၤ တဂၤန့ၣ်ကတိၤဝဲလီၤတစိၤခံးဒီး တုၤလၢအလီၤတစိၤခံးဟံးန့ၢ်အဝါတဆိးဘၣ်တၢ်လီၤထံထီၣ်န့ၢ်ဟံးဒီးဟံးစကူၢ်လီၤပျီဒီးလီၤခိၣ်အဟါမၤကွံာ်ပသးပုၢ်စံးဝဲဒုၣ်.

၄၃. **ခိၣ်ကန့ၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပခိၣ်တပၤယၢ်ခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပခိၣ်ကန့ၣ်လီၤ. ဟံမံပုၤဆံးလၢအခိၣ်ကန့ၣ်တခိၣ်တဂ့ၤအခိၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်. ပခိၣ်ကန့ၣ်ဒီးပခိၣ်ကပၤန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၄၃-၁. **မၢ်တူၢ်ခိၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပမဲၣ်ခိၣ်ကၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပမဲၣ်တူၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပခိၣ်လၢစၢ်အထီၣ်ပမဲၣ်တူၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ထံးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပမဲၣ်တူၢ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပမဲၣ်တူၢ်ခိၣ်နီၣ်နီၣ်မုၢ်ပမဲၣ်ခိၣ်ကၢ်အိၣ်ဒီးအဆူၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄၄. **ခိၣ်ဖိၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပျီကိးခိၣ်ကုၢ်န့ၣ်လၢခိၣ်မိၣ်လီၤ. ဒီးမုၢ်ပျီအကလုာ်လီၤ.

၄၅. **ခိၣ်ကျၢၢ်** န့ၣ် မုၢ်ပျီကိးခိၣ်ကုၢ်န့ၣ်လၢခိၣ်ကျၢၢ်လီၤ. ဒီးမုၢ်ပျီအကလုာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၄၆. **ခိၣ်ကျၢၢ်ခိၣ်ကျၢၢ်** န့ၣ် မုၢ်ပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢပကျးလီၤလၢသဒိစိအဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟံၣ်ခိၣ်ကျၢၢ် လီၤ. ဟံၣ်န့ၣ်အခိၣ်ကျၢၢ်မုၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတသ့ဘၣ်.

၄၇. **ခိၣ်ချၢၣ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်ပစံးလၢခိၣ်ကျၢၢ်လီၤ.

၄၈. **ခိၣ်ကျၢၢ်နီၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပသ့ၣ်ကုသးပုၤလၢကၢၣ်တၢ်ဘၣ်ဖးတၢ်သုတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပုၤကညီအခိၣ်ကျၢၢ်လီၤ. ပုၤကညီအခိၣ်ကျၢၢ်မုၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ် အိၣ်ထဲဖိသ့ၣ်န့ၣ်တကိာ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၄၉. **အခိၣ်အနီၣ်အခိၣ်အနီၣ်** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံးအိၣ်ဒီးအခိၣ်,အိၣ်ဒီးအနီၣ်အိၣ်ဒီးအနီၣ်ဒီးပစံးလၢအခိၣ်အနီၣ်အခိၣ်အနီၣ်လီၤ. ထီခိၣ်အဖါန့ၣ် အိၣ်ဒီးအခိၣ်အနီၣ်အခိၣ်အနီၣ်လီၤ.

ခိပ်

၅၀. **ခိပ်ကံဖဲဘဲ** နှင့် မှ်ပပိတ်လာစုဒီးဘူသလါနီစုမှ်
ခိပ်အိပ်ခံပျါဒီးပကိတ်ကုဒီး ပကျါလါပခိပ်ဘိတ်ထံး
နှံဒီးပကိတ်လါခိပ်ကံလီၤ. ခိပ်ကံစုနှံပကျါလါပခိပ်
ဘိတ်ထံးပျါဝါဝါဂုၤကၤ.

၅၁. **အခိပ်အယိ** နှင့် မှ်ပုၤနှံတကၤမၤတၢ်တမံၤမံၤကဲ
ထီၣ်လၢတၢ်မှ်ဂုၤ,တၢ်ဟးဂီၤကွံၣ်မှ်ဂုၤ,ဒီးပစံးလၢအ
ခိပ်အယိလီၤ. အကူၤမှ်ပုၤနှံတကၤအခိပ်အယိဒီး တံး
မှ်အူအိပ်ဟံၣ်လီၤ. မှ်ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးအခိပ်အယိ
ဒီးပထုၣ်ဖျးဒီးတၢ်ဒီးဘးလီၤ.

၅၂. **အခိပ်အဂီၢ်** နှင့် ဒ်အခိပ်အယိအသးလီၤ. အကူၤ
မှ်စီၤအခိပ်ဒီး နီၢ်အံၣ်အူအခိပ်အဂီၢ်ဒီး ပတူၢ်ဘၣ်တၢ်
ဒီးဘးတုၤဒဲကနံၣ်အံၤလီၤ.

၅၃. **တၢ်ဆါခိပ်** နှင့် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢတၢ်ထါခိပ်
ဆါလီၤ. ဒီးတၢ်ထါခိပ်ဆါနှံမှ်တၢ်ဆါတကလုာ်လီၤ.

၅၄. **ထါခိပ်ထါထံး** နှင့် မှ်ပကိတ်ပူၤခိပ်ထံး, ပပျါဒဲ
လၢၣ်နှံပစံးလၢပထါခိပ်လီၤ. ပထါခိပ်ကိတ်ပူၤလၢပ
ကတိၤတၢ်ဒီးဝဲခဲနှံမှ်ပထါခိပ်လီၤ.

၅၅. **စုခိပ်ခိပ်ခိပ်** နှင့်ပတၢၤဒုၣ်ပစုလၢဒီးမၤသးကပိတ်
တြီၢ်ဒီးပစံးလၢပစုခိပ်လီၤ. ပုၤတကၤထီၣ်တၢ်ဒုတုၤအ
စုခိပ်ဆါဒီးထွံၣ်တၢ်ဒုတကိးဘၣ်.

၅၆. **အခိပ်** နှင့် မှ်တၢ်တလီၤဖးဘၣ်ဒီးမဲထီၣ်ပိတ်ဝဲနှံ
မှ်ဘုဒီးဝဲ,ဒီး တပိတ်ဒီးထံပိတ်နှံပစံးလၢအခိပ်လီၤ.
ဘုတခိပ်အခိပ်ခိပ်ကဲဆိးဒီးအသၢ်တဂ့ၤလၢဘၣ်.

၅၇. **သကွံအခိပ်** နှင့် မှ်သကွံအခိပ်အသၢ်အတၢ်လၢ
ပမၤအချဲနှံပကိတ်လၢသကွံခိပ်လီၤ. လဲၤခူၣ်သကွံခိပ်,
ပကမၤအချဲလီၤ.

၅၈. **ကျၢခိပ်ကျၢနီၢ်** နှင့် မှ်ပုၤလၢအသးပုၤဒီးအခိပ်
လုၤဝဲမှ်ဂုၤ, ဖိသၢ်လုၤအခိပ်မှ်ဂုၤ. ပကိတ်လိာ်ကွဲလၢ
ကျၢခိပ်လီၤ. နခိပ်တဖျၢၣ်လုၤမးအသးကျၢမနုၤလဲၣ်ဖါ
ကျၢခိပ်စၢ.

၅၉. **ညါခိပ်ညါသး** နှင့် မှ်ပကိတ်ပခိပ်ညါသးအဆိ
လၢညါခိပ်လီၤ. ခိပ်ညါခိပ်ခိပ်ညါသးဘၣ်ဆိးလၢတၢ်
ဆျၢၣ်ဆါကၤ.

၆၀. **ညါခိပ်ညါလၢ** နှင့် မှ်ပခိပ်လၢအဖိခိပ်နှံပစံး
လၢပခိပ်ညါခိပ်လီၤ. ဝဲဆဲးစခိပ်ညါခိပ်န့ၣ်သလုၤ.

၆၁. **ဒီခိပ်ဒီလၢ** နှင့် မှ်ကစၢ်အခိပ်စိတ်လီၤပၤဝဲဒီးပ
စံးလၢကစၢ်ဒီခိပ်လီၤ. စလဲၤထီၣ်လၢကစၢ်အခိပ်နှံ
စကွၢ်လီၤကွၢ်တၢ်ဆူတၢ်ပၤထံးလီၤ.

၆၂. **ဒီခိပ်ဒီလၢ** နှင့် မှ်ကစၢ်အခိပ်စိတ်လီၤပၤနှံပစံး
လၢကစၢ်ဒီခိပ်လီၤ. ဘၣ်တစုစုပစံးလၢတၢ်ဒီခိပ်
လီၤ. ပလဲၤထီၣ်ဆူကစၢ်အခိပ်နှံပကွၢ်လီၤပိတ်လဲၣ်
ပူၤဖျါဝဲလီၤ. တၢ်ဒီခိပ်တပူၤကဆိအလီၤသဲၣ်သမိး.

ခိပ်

၆၃. **ဆိုခိပ်ဆိုနီၢ်** နှင့် မှ်ပခိပ်ခိပ်လီၤအသးဆူဟီၣ်
ခိပ်ဒီးပခံဘိးထီၣ်အသးနှံပစံးလၢပဆိုလီၤပခိပ်လီၤ.
ပုၤတကၤလိာ်ကွဲဆိုလီၤအခိပ်အခံဘိးထီၣ်မးအသးထုၣ်
ကလၢလီၤ. ပုၤတကၤဆိုလီၤအခိပ်ဒီး ဆၢထၢၣ်လၢအ
ခိပ်တခီလီၤ. လိာ်ကွဲဆိုခိပ်ဆိုနီၢ်တဂ့ၤန့ၣ်,သုသွံၣ်က
ထီၣ်ဘၣ်ဖုးဆူသုခိပ်ဘၣ်ဖုး.

၆၄. **လီၤဆိုခိပ်** နှင့် မှ်ပလီၤတၢ်လၢပခိပ်တခီနှံပစံး
လၢပလီၤတၢ်ဆိုခိပ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပလီၤ
တၢ်ခိပ်ခိပ်လီၤ. ပုၤတကၤလီၤတၢ်ဆိုခိပ်လၢဟံၣ်ဒီးအ
ကိတ်ကၢ်သလုၤ.

၆၅. **ခိပ်လီၤဆို** နှင့် မှ်ဟံၣ်ဖုၣ်လီၤဆူလီၤမံခိပ်တခီဒီး
ပမံပခိပ်ဘံလီၤနှံပစံးလၢပခိပ်လီၤဆိုလီၤ. ပမံနှံပ
မှ်တမၤဘၣ်ဒီးခိပ်ခါဒီး ပမံပခိပ်လီၤဆိုနီၢ်လီၤဆိုနး
ကၤ. ပသွံၣ်ကထီၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၆၆. **တိခိပ်ညၢ်ခိပ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိအံၣ်ဒီးတၢ်အချးဒီး
ပစုၢ်ဝဲနးနးကလဲာ်တုၤအခိပ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတသ့ၣ်ညါ,
ကွၢ်တချးဒီးပစံးလၢတိခိပ်ညၢ်ခိပ်လီၤ. ပုၤကညိနှံတ
နီၢ်နီၢ်မၤကျါပုၣ်တြီၢ်ဒီးမှ်အံၣ်ဒီးတၢ်အချး,မှ်ပစုၢ်ပ
တုၤဒီးအခိပ်ဘၣ်တိဘၣ်ထံးဒီးကျါနှံဒီးပစံးလၢတိခိပ်
ညၢ်ခိပ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢခိပ်တိနီၢ်ထံးလီၤ.
ပုၤတကၤပုၤလဲၤတၢ်ဒီး သါကလဲၤစကိးဝဲဒီးကတိၤမး
အသးတိခိပ်ညၢ်ခိပ်,ခိပ်တိနီၢ်ထံးနှံကမှ်ကၢ်ဘၣ်ယိာ်
ပုၤကလဲၤသးဘၣ်အိၤသၢၣ်.

၆၇. **သးနီၢ်ခိပ်** နှင့် မှ်သးနီၢ်ပုၤအဆိလီၤ.ပသအိအဖီ
ခိပ်လၢပမဲၣ်ညါတခီနှံပကိးဒီး အဆိလၢပသးနီၢ်ခိပ်
သးနီၢ်ပုၤလီၤ. စဝံတၢ်စသးနီၢ်ခိပ်သးနီၢ်ခါကၤ. ဘၣ်
ဆၢဒီးသးနီၢ်ခိပ်မှ်ပုၤအကလုာ်လၢအစံးပသးနီၢ်ပုၤ
လီၤ.

၆၈. **တၢ်ဖးခိပ်** နှင့် မှ်တၢ်ဖးဖိအဆိလီၤ. တၢ်ဖးခိပ်တၢ်
ဖးဖိလၢအပူၤကွံၣ်သ့ၣ်ခံဝဲခံနှံတၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်နီ
တမံၤဘၣ်,ထီၣ်စီၤလံၣ်စီၤယုၤလၢတၢ်ဖးခိပ်တၢ်ဖးဖိထး
နှံလီၤ.

၆၉. **ကံၣ်ဒုၣ်ခိပ်** နှင့် မှ်ပကံၣ်ဒုၣ်အဖိခိပ်ပကံၣ်လုၢ်ခိပ်
နှံပစံးလၢပကံၣ်ဒုၣ်ခိပ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး
လၢပကံၣ်လုၢ်ခိပ်လီၤ. ကံၣ်ဒုၣ်ခိပ်ကံၣ်ဒုၣ်လၢနှံမှ်ပုၤ
တနီၢ်နီၢ်စံးဝဲလီၤ.

၇၀. **ကံၣ်ဘီခိပ်** နှင့် မှ်ကံၣ်ဘီလၢအဆိလီၤ. ပကံၣ်
ဒုၣ်အခိပ်ထံးအဖိလၢနှံပစံးလၢပကံၣ်ဘီခိပ်ကံၣ်ဘီ
လၢလီၤ. စကံၣ်ဘီခိပ်ကံၣ်ဘီလၢသကးကၤ.

၇၁. **ကံၣ်တီခိပ်** နှင့် မှ်ပယီၤဒုအဖိလၢအယံအိၣ်ဒ်
အပတီၢ်အသးဒီးပစံးလၢပကံၣ်တီခိပ်လီၤ. ပကံၣ်တီၢ်
ခိပ်နှံမှ်ပယီၤဒုအပတီၢ်အိၣ်ဒီးအယံယံခိလိာ်လီၤ.

ခိဉ်

၇၂. **ဖိခိဉ်ဖိလံ** နှ် မှ်တၢ်အဖျါဉ်မှ်ဂၤတၢ်ကဘျၢဉ်
ဝဲမှ်ဂၤတၢ်အဒိကျိမှ်ဂၤပမၤဟ်လီၤဒီးဒီးထီဉ်အသး
ဆူမူခိဉ်တခါဉ်န့ဉ်ပစံးလၢအဖိခိဉ်လီၤ. ဟ်လီၤလံာ် လၢတ
လါအဖိခိဉ်, ဆုဉ်နီၤလၢလၢအဖိခိဉ်တဂၤ, သုခံကယၤ
ဘဉ်ဖုး,ဟ်တၢ်ကတၢ်သိးလၢချီဉ်အဖိခိဉ်န့ဉ်တက့ၢ်.

၇၃. **ခိဉ်ခံကဒါ** နှ် မှ်ပဟ်ကျိဉ်ကျဲသ့ဉ်မှ်ဂၤ,ဝဉ်မှ်
ဂၤ,လံာ်မှ်ဂၤ, အထံးတနီၤအစံးတနီၤ,ခိဉ်ထံးတနီၤအ
နါစုၤတနီၤဒီးပစံးလၢခိဉ်ခံကဒါလီၤ. မတၤဟ်လၢခိဉ်
ခံကဒါအံၤလဲဉ်, ဟ်ခိဉ်ခံသ့ဉ်တဂၤ, ပကမၤဟ်ဉ်အ
ကျူဖးထီလီၤ.

၇၄. **ခိဉ်ချီ** နှ် ပတစံးဘဉ်နီတစုဘဉ်,စတနၢ်ဟူဘဉ်
နီတခိဉ်ဘဉ်.

၇၅. **ခိဉ်အဂ့ၢ်** နှ် စတနၢ်ဟူဘဉ်နီတခိဉ်ဘဉ်,စတစံး
စကိးဘဉ်နီတစုဘဉ်.

၇၆. **ခိဉ်ဆၢဉ်ခိဉ်လံာ်** နှ် မှ်ပကူဉ်သ့ဉ်ဒီးသ့ဉ်ကၢ်ဒီး
အိဉ်လီၤတၢ်လၢအခိဉ်ထံးတကူဉ်ဖျဉ်တြးစိးဒီးပစံးလၢ
သ့ဉ်ခိဉ်ဆၢဉ်လီၤ. ပမၤပကူဉ်သ့ဉ်ကၢ်ဒီး အခိဉ်ဆၢဉ်အိဉ်
လီၤတၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးထံးပိဉ်န့ဉ်ပမၤပိဉ်ဒီး အခိဉ်ဆၢဉ်အိဉ်
လီၤတၢ်ဝဲလီၤ. ခုးကျဉ်ပူၤန့ဉ်သ့ဉ်ခိဉ်ဆၢဉ်ဝဉ်နါစုၤ
အိဉ်အါကၤ.

၇၇. **ခိဉ်ဆၢဉ်သံဉ်** နှ်မှ်ပုၤလၢအခိဉ်တၢ်ဖျဉ်တြးစိး
ဒီးခိဉ်ဝဲတဖဉ်န့ဉ် ပစံးလၢခိဉ်ဆၢဉ်သံဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤ
ခိဉ်တၢ်ခိဉ်ဆၢဉ်သံဉ်,စက့ၢ်တဂၤဘဉ်.

၇၈. **ခိဉ်ဆိး** နှ် စတသ့ဉ်ညါဘဉ်ပတစံးဘဉ်,ပစံး
ထဲခိဉ်ဆိးလီၤ.

၇၉. **ခိဉ်ထုဉ်** နှ် ပတစံးဘဉ်,ပစံးလၢခူဉ်ထုဉ်လီၤ. မှ်
ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲဇၢ်သ့ဉ်ညါဘဉ်.

၈၀. **ခိဉ်တိးခံသဝါ** နှ် မှ်တၢ်ပူၤအခိဉ်ထံးန့ဉ်ထုဉ်
ဖျိထီဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ပူၤခိဉ်ထံးလီၤ. ထံးပူၤခိဉ်ထံး
အတိၢ်လျှံၤပျံးတရံးန့ဉ်ကဖးလဲၤတၢ်ကၢ်သၤ.

၈၁. **ခိဉ်ဖးလံာ်ဆိဉ်** နှ် မှ်တၢ်လၢပခိဉ်အဲဉ်ဒီးဝဲတ
မံၤလံာ်လံာ်လံးဒီးလံာ်ဒီး,မၢ်အံးမၢ်ယၢ်,ကသ့ဉ်မဲကဆိ
မဲန့ဉ်ပမၤမၤန့ဉ်လၢပခိဉ်အဂီၢ်ဒီး ပစံးလၢခိဉ်ဖးလံာ်. ဒီး
ပကိးဒီးအဆိလၢခိဉ်ဖးလံာ်ဆိဉ်,ဒီး ပုၤတနီၤနီၤကိးလၢ
ခိဉ်ဖးလံာ်ဆိလီၤ. ခိဉ်ဖးလံာ်ဆိဉ်, ဒီးခိဉ်ဖးလံာ်ဆိန့ဉ်
ဒီးသိးသိးလီၤ.

၈၂. **ခိဉ်သုအနါစုၤ** နှ် မှ်ပခိဉ်သုအကတၢ်န့ဉ်
လီၤ. နခိဉ်သုအနါစုၤဒီးဒုလဲဉ်.

၈၃. **ခိဉ်သုအကတိၢ်လီၤ** နှ် မှ်ခိဉ်သုအဖးဖိန့ဉ်လီၤ.

၈၄. **ခိဉ်ဘုဉ်နာ်ဘုဉ်** နှ် ပတစံးဘဉ်,ပစံးလၢခိဉ်ဖျဉ်
ဖျဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤအယဲဉ်လီၤတၢ်ဆူထံကျိဒီးယုၤက့ၤ
ဝဲအခိဉ်ဖျဉ်ဖျဉ်လီၤ.

ခိဉ်

၈၄-၁. **ခိဉ်ဖျဉ်ဖျဉ်** နှ် မှ်တၢ်စုၤဘဉ်ပခိဉ်မှ်ဂၤ,ပ
ယုၤလီၤဆူထံကျိမှ်ဂၤ,ပခိဉ်ဘဉ်စီဉ်ဒီးသုဘံပကိးအ
သးဒ်ပဖျဉ်တၢ်အသိးဒီးပစံးလၢပခိဉ်ဖျဉ်ဖျဉ်လီၤ. ပုၤတ
ဂၤလဲၤတၢ်လၢတၢ်စုၤကျိအခိဉ်ဖျဉ်ဖျဉ်လီၤ.

၈၅. **ခိဉ်ဟ်** နှ် မှ်ကိၢ်လဲၤတဖဉ်ပမၤအခိဉ်န့ဉ်ဘိဒီး
အခိဉ်န့ဉ်အဖိခိဉ်န့ဉ်ပမၤဒီးဂ့ၢ်,တဘိဒီး ပကိးလၢအခိဉ်
ဟ်လီၤ. ကိၢ်လဲၤအခိဉ်န့ဉ်အဖိခိဉ်န့ဉ်ပမၤဒီးအခိဉ်ဟ်လၢ
ဂံၢ်တဘိလီၤ. ကိၢ်လဲၤခိဉ်ဟ်န့ဉ်မှ်ဂၤလီၤ. ဒီးပဆံ
ယုဉ်ဒီးကိၢ်လဲၤခိဉ်န့ဉ်ဒီးပကိးလၢကိၢ်လဲၤခိဉ်ဟ်လီၤ.
ဒီးခိဉ်န့ဉ်အဆိမှ်ခိဉ်ဟ်လီၤ.

၈၆. **သ့ခိဉ်ဟ်** နှ် မှ်ပဖျဉ်ပျံးတဘိဒီးပဆးထီဉ်သ့လၢ
အလီၤန့ဉ်ပကိးလၢသ့ခိဉ်ဟ်လီၤ. ပျံးလၢပမၤသ့ခိဉ်ဟ်
န့ဉ် မှ်ပဆးထီဉ်သ့လၢအလီၤလီၤ.

၈၇. **ကဉ်ခိဉ်ဒီး** နှ် မှ်ပဒုးထီဉ်ပခိဉ်လၢဖိဝါဒီးပဘဉ်
ယိဉ်တၢ်ကမံၤကလီၤတြးန့ဉ်လီၤ. မးမးအဒးမၤဝဲဒီး
ကဉ်ခိဉ်ဒီးလီၤ. ဘဉ်ဆဉ် ဒီးမှ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ဒီး
ပစံးပဝဲလၢကဉ်ထီဉ်ပခိဉ်လီၤ. ပခိဉ်အလီၤမံန့ဉ်ကဉ်ဒီး
အခိဉ်ဒီးလီၤ.

၈၈. **ခိဉ်ထီဉ်** နှ် မှ်ခုးယၤလၢအဘံထီဉ်တခါမှ်ဂၤ,
လၢပကူဉ်ပစံးဝဲလၢခံမှ်ဂၤပကိးလၢခုးခိဉ်ထီဉ်လီၤ.
တၢ်လၢခုးန့ဉ်အိဉ်ဒီးအခိဉ်ထီဉ်အိဉ်ဒီးအခံလီၤလီၤ. ခုး
ခိဉ်ထီဉ်န့ဉ်ပစံးဝဲလၢက့ၤလၢခံလီၤ.

၈၉. **ခိဉ်ခွး** နှ် မှ်တၢ်လၢပကျါသပၤအခိဉ်န့ဉ် ပစံး
လၢခိဉ်ခွးလီၤ. တလၢမၤသပၤအခိဉ်ကျါလၢဟီဉ်
ခိဉ်န့ဉ် ပကိးလၢခိဉ်ခွးလီၤ. ခိဉ်တၢ်ခိဉ်ခွးန့ဉ်မၤအသး
ကကၤဒၤကဝီၤကျိဒီးအိဉ်ဒီးအမိဉ်လီၤ.

၉၀. **ခိဉ်တဝီ** နှ်မှ်ပုၤဒိဉ်ထီဉ်ဂံၢ်ဝဲလၢညါတကရုဉ်န့ဉ်
ပစံးလၢခိဉ်ကဝီလီၤ. ပုၤဒိဉ်ထီဉ်ဂံၢ်ဝဲလၢခိဉ်တဝီန့ဉ်အ
သးပုၤလံး,ဒိဉ်ထီဉ်က့ၤလၢခံတဖဉ်ဖိသ့ဉ်ခါထီဉ်ဝဲလီၤ.

ပုၤပုၤဝဲလၢခိဉ်တဝီ

ပလၢဟးဂီၢ်အသးလီၤ.

၉၁. **ခိဉ်ယာ်ခိဉ်ယာ်** နှ် မှ်ပခိဉ်လီၤသဒံဒ်အဖိအသိး
ဒီးပစံးလၢအခိဉ်ယာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအခိဉ်ယာ်န့ဉ်ခွံယုဉ်
သံဉ်ဒီးပုၤတဂၤ, ပုၤတဂၤအခိဉ်ယာ်ဒီး လီၤသဒံဒ်မးဝါ
ဟာဉ်ကလၢလီၤ.

၉၂. **ခိဉ်စုခိဉ်ဖျဉ်** နှ် မှ်ဘိမှ်ဂၤ,နးမှ်ဂၤ,တၢ်ဆုဉ်မှ်
ဂၤ,အခိဉ်ဖိနဲဒီးဘဉ်ဆိးတၢ်န့ဉ်မးဒီးပစံးလၢအခိဉ်စု
လီၤ. ဘိခိဉ်စုနးခိဉ်စုန့ဉ် ကဘဉ်ဆိးဘဉ်သုန့ဉ်, ဒိတ
ဘုဉ်အခိဉ်စုသမိးတၢ်လၢအခိဉ်သစုတဖျဉ်န့ဉ်ပစံးလၢ
အခိဉ်စုလီၤ.

၉၃. **နီဉ်ခိဉ်စု** နှ် မှ်ပမၤစုဝဉ်လုဉ်အခိဉ်ဒီးပစံးလၢ
နီဉ်ခိဉ်စုလီၤ. မၤန့ဉ်စနီဉ်ခိဉ်စုတဘိစကဆဲးညဉ်တ

ဘိတကွာ်.

၉၄. **ခိၣ်ဒဲနဲဒဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီပစုၢ်ဒီးအခိၣ်လီၤပဃီၤ န့ၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ကွၢ်တဲတချုးဘၣ်ဒီးပစံးလၢခိၣ်ဒဲနဲဒဲလီၤ. ပုၤတဂၤပစုၢ်မးအခိၣ်ဒဲနဲဒဲန့ၣ် ကမ့ၢ်ကၢ်ကဆိလူၤအီၤ သၢ, ပုၤတဂၤလူၤခးကဆိဒီး အခိၣ်ဒဲနဲဒဲမးလီၤ.

၉၅. **ခိၣ်တလိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်အဖီခိၣ်လီၤ.အဖီခိၣ်အမဲၣ်ညါ န့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်တလိာ်လီၤ. ပုၤတဂၤဖဲခးန့ၣ် အခိၣ် တလိာ်မးဒီးစံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤမၤတကဲတအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ် အခိၣ်တလိာ်,ဖဲထံၣ်တအိၣ်ဘၣ်.

၉၆. **ခိၣ်သလိာ်** မ့ၢ်ပမၤချံၣ်ဒီး အကိၢ်နီၤစ့ၤန့ၣ်ပဟ်အိၣ် ဘျီၣ်လၢအဘိဖီခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢချံၣ်ခိၣ်သလိာ်လီၤ. ဒီး ပစံးစုၢ်ကိးလၢချံၣ်ခိၣ်တလိာ်လီၤ. ချံၣ်တဘျီၣ်အခိၣ်သ လိာ်ထီကၢ.

၉၇. **ခိၣ်တလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထံတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလိမ့ၢ်ဂ့ၤ,အ ကိၢ် သလုၤန့ၣ် ပစံးလၢအခိၣ်တလိာ်လီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်အ ခိၣ်သလိာ်လီၤ. နမၤပလိဖီတဖျၢၣ်အခိၣ်တလိာ် ထီကၢ. အခိၣ်တလိာ်မ့ၢ်ထီကိးကဂ့ၤ.

၉၈. **ခိၣ်ထံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိၢ်ထံးဆူပခိၣ်အဆၢတခီန့ၣ်ပ စံးလၢပခိၣ်ထံးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်ပိုၢ်အကလုာ်လီၤ. ပကိၢ်ထံးန့ၣ်ပိုၢ်စံးလၢပခိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပကိးထွဲအခံ တစုစုစကိးလီၤ. ပခိၣ်ထံးန့ၣ်မ့ၢ်ပကိၢ်ထံးဆူပခိၣ်တ ခီန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဧါ. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပိုၢ်ကိးဝဲလီၤ.

၉၉. **ခိၣ်ထံး** န့ၣ် မ့ၢ်လၢပျၢၤဒီးပစံးလၢအဂံၢ်ခိၣ်ထံး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိုၢ်အကလုာ်စကိးလီၤ. လၢအဂံၢ်ခိၣ်ထံးန့ၣ် ကစၢ်ယွၢ်ဟ်လီၤမူခိၣ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်ယွၢ်ဟ်လီၤမူခိၣ် ဒီးတၢ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၁၀၀. **အခိၣ်ထီၣ်** န့ၣ် ပုၤလၢအမၤန့ၢ်စ့အါထီၣ်အါ ထီၣ် တၢ်အကဲထီၣ်လၢပုၤစုၢ်လီၤထူးခိၣ်လီၤတီၤဒီး ပစံးလၢအ ခိၣ်ထီၣ်လီၤ.ပုၤတဂၤမၤစုၢ်ဒီးအခိၣ်ထီၣ်မးရီၣ်ရီၣ်လီၤ.

၁၀၁. **ခိၣ်ထီၣ်ဝးန့ၢ်ထီၣ်ဝး** န့ၣ် ပလိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ မ့ၢ်ဟ်တၢ်လၢအပူၤဒီးပမ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢကလီၤဆံၣ်န့ၣ်ပ မၤတံးယၢ်အခိၣ်ထီၣ်ဝးလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီး ပစံးလၢအခိၣ် ထီၣ်ဝးလီၤ. ပလိအခိၣ်ထီၣ်ဝးန့ၣ်ပမၤလၢစခိၣ်လီၤ. ဒီးပိၤန့ၣ်ပမၤအခိၣ်ထီၣ်ဝးလၢသန့လီၤ. ကသံၣ်ထံအိၣ် လၢပလိပူၤန့ၣ်ပမ့ၢ်တမၤဘၣ်ဒီးအခိၣ်ထီၣ်ဝးဒီးကသံၣ် ထံကလီၤဆံၣ်ကွဲၣ်လီၤ.

၁၀၂. **ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကုဒီး ပမၤပလူၢ်ကူထီၣ် အခိၣ်လၢဂ့ၢ်ဒဲကခၢၣ်ကဂ့ၤဒီးပစံးလၢအခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကိၢ် လဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤဒီးအခိၣ်န့ၣ်ဒီးခၢၣ်ဝဲလီၤ. ကုခိၣ်န့ၣ်ပမၤလၢဂ့ၢ်, ကိၢ်လဲၢ်ခိၣ်န့ၣ် ပမၤလၢဝဲၣ် လီၤ. ပစံးတၢ်လၢအခိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပမၤပလူၢ်ကူ ထီၣ်တၢ်လၢအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀၃. **ခိၣ်ပိၤအူ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်မၤအသး လၢအဲးဒီးအဲးန့ၣ် မၤသးဒဲကယၢ်တၢ်အသးဒီး ပကိး လၢခိၣ်ပိၤအူလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ခိၣ်ပိၤအူန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢဘုဆိခါန့ၣ်ပထံၣ်အါကၢ.

၁၀၄. **ခိၣ်ပိၤတြၢ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်ခိၣ်ပိၤအူအသး န့ၣ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပုၤထဲစုမ့ၢ်ခိၣ်ဒီးအဲးန့ၣ်လၢအဲးဒီး ဆဲးထီၣ်ဒီး အဂီၢ်ကတြၢန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢခိၣ်ပိၤတြၢ လီၤ. ခိၣ်ပိၤတြၢန့ၣ်တလီၤဆိဘၣ်ဒီးခိၣ်ပိၤအူဘၣ်. လီၤဆိထဲအဲးဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀၅. **ခိၣ်ဖျၢၣ်ပိၤခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သးဟဲလၢကဘိ တဖၣ်လၢအကံၣ်ဂ့ၤ, လၢအဘူဂ့ၤ, လၢအဝါဂ့ၤ,လၢအ ကဆုၣ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤပိၤခွါဘိၣ်ထီၣ်လၢအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကျီၤထီၣ်လၢအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢခိၣ်ဖျၢၣ်ပိၤခွါလီၤ. ခိၣ် ဖျၢၣ်ပိၤခွါန့ၣ် ပပုၤတပၤထီၣ်သံး, တဘးဒီးပဖျၢၣ်သ့ လီၤ.

၁၀၆. **ခိၣ်ဖျၢၣ်ပိၤမုၢ်** န့ၣ် မၤကံၣ်ဝဲလၢအခိၣ်ထံးဒီး အနီၤစ့ၤဒီးအဖးဖိန့ၣ်ဝါဝဲဒီးပုၤကညီပိၤမုၢ်ဖျၢၣ်ဝဲန့ၣ်ပ စံးလၢခိၣ်ဖျၢၣ်ပိၤမုၢ်လီၤ. ခိၣ်ဖျၢၣ်ပိၤမုၢ်န့ၣ်ပုၤကညီအ ပိၤမုၢ်မၤဒုၣ်ဝဲဒီး မၤကံၣ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်ဖျၢၣ်ပိၤကံၣ်တ စုစုလီၤ.

၁၀၇. **ခိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အခိၣ်ထံးလၢအစဲးဘူးခၢၣ်ဝဲ ကျၢၤဝဲဒီးပစံးလၢအခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. တၢ်အခိၣ်ထံးလၢအ ကျၢၤန့ၣ်တၢ်အခိၣ်ဘိၣ်ထီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. တၢ်အ ခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးကျၢၤဝဲတသ့ဘၣ်.

၁၀၈. **ခိၣ်ခိၣ်နီၢ်ထီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ပပုၤစိၤလိာ်စိၤပၤတ ဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပုၤခိၣ်ခိၣ်နီၢ်ထီ,ပုၤမဲအုၣ်ပျၢၤသ့းလီၤ. ကယၢ်ပုၤအမဲအုၣ်ပျၢၤသ့း, ပုၤခိၣ်ခိၣ်နီၢ်ထီတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ် ပုၤအိၣ်ဒီးအစိအကမိၤ,ကသိးပိၤညါ,စံးသ့ကတိၤသ့ စံၣ် ညီၣ်ပိၤညီၣ်တဘျီၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပုၤခိၣ်ခိၣ်နီၢ်ထီလီၤ. ဒီးပုၤဂၤပျၢၤဝဲ,ဒီးန့ၣ်လၢအန့ၣ်အခါအလီၤန့ၣ် ပစံးလၢ ပုၤခိၣ်ခိၣ်နီၢ်ထီလီၤ. ပုၤခိၣ်ခိၣ်နီၢ်ထီတဖၣ်တပျၢၤဘၣ် အန့ၣ်အခါဘၣ်, န့ၣ်လၢအန့ၣ်အခါအလီၤန့ၣ်န့ၣ်ကလဲၣ် လီၤ.

၁၀၉. **ခိၣ်သကံၣ်နီၢ်သကံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအခိၣ်သ့ကွၢ် သဝံးသဝံးဒီး တကဆုၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်သကံ လီၤ. ပုၤတဂၤအခိၣ်သကံသကံတကဆုၣ်ဘၣ်.

၁၁၀. **တခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကဆိမဲတဆိန့ၣ်ပစံးလၢကဆိမဲ တခိၣ်လီၤ. ကဆိမဲတခိၣ်ခိၣ်ကၢ,ပဆါအပုၤကန့ၢ်ကၢ် အါအါကလဲၣ်သၢ.

၁၁၁. **တခိၣ်** န့ၣ် ဒီးသံးန့ၣ်တကျီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသံးန့ၣ် တ ခိၣ်,သံးန့ၣ်တဆိစုၢ်ကိးလီၤ. သံးန့ၣ်တခိၣ်အပုၤခိၣ်ကၢ.

၁၁၂. **ခိၣ်ဖျၢၣ်ခိၣ်ကး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သးလၢအက

ခိၣ်

ဆုၣ်,လၢအဘူဂၤ, လၢအဝါလၢအကံၣ်ဂၤတဖၣ်န့ၣ်ပ
ဘိၣ်လၢပခိၣ်, ပကျိၤလၢပခိၣ်, ဒီးပစံးလၢအခိၣ်ဖၢၣ်
လီၤ. လၢဖျါပူၤန့ၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်ခိၣ်ကးအပူၤဘၣ်ဂၤကၤ.

၁၁၂-၁. **အခိၣ်မု** န့ၣ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်,စတနၢ်
ဟူဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်,စနၢ်ဖီတပၢ်ဘၣ်.

၁၁၃. **ခိၣ်ဖိၣ်ဖး** န့ၣ် စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်,စတ
သ့ၣ်ညါဘၣ်,စနၢ်ဖီတပၢ်ဘၣ်.

၁၁၄. **ခိၣ်သးပုၤ** န့ၣ် စနၢ်တပၢ်ဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ်နီ
တခိၣ်ဘၣ်,စတစံးဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၁၅. **နၢ်ခိၣ်ဝဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သဒိၣ်အုၣ်လၢအတဝံၣ်ဘၣ်တ
ဖၣ်န့ၣ်နၢ်အုၣ်နၢ်ဖးဒီး ပစံးလၢနၢ်ခိၣ်ဝဲၣ်လီၤ. သဒိၣ်
အုၣ်နၢ်ခိၣ်ဝဲၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အနၢ်ယိၣ်ယၢ်ဒီးပစံးလၢနၢ်ခိၣ်ဝဲၣ်
လီၤ.

၁၁၆. **အခိၣ်သံၣ်** ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢအခိၣ်သ့ၣ်
လီၤ. ဆိဖါန့ၣ်အိၣ်ဒီး အခိၣ်သ့ၣ်ကဘျၢ်လၢလၢအခိၣ်
န့ၣ်ဂီၤအျၢ်ကလၢလီၤ.

၁၁၇. **ခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ပူၤခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂၤ,
သ့ၣ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂၤ, အခိၣ်ထံးလၢတၢ်လီၤအူဟီၣ်ခိၣ်လၢတ
ပျၢ်တထါလၢတမ့ၢ်ဘၣ်အဂံၢ်နၢ်စ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်သ့ၣ်
လီၤ. ပုၤကညိလဲၤဝဲၣ်တညးန့ၣ် ဟံးန့ၣ်ဝဲဒီး အမ့ၢ်ခိၣ်
သ့ၣ်,ဒီးအဂံၢ်ဒိဘိညါလီၤ. ပုၤတဂၤအုၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်တဘိတ
န့ၢ်ဘၣ်အဂံၢ်နီၤနီၤဘၣ်,န့ၣ်ထဲအခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးခိၣ်
မိၣ်အဆိမ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လီၤ.

၁၁၈. **ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သၣ်အခိၣ်စဲဘူးဒီး
အဒုဒီးအသလုၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢအခိၣ်မိၣ်လီၤ.
တၢ်သၣ်အခိၣ်မိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သၣ်အသလုၤလၢစဲဘူးဒီး
အဒုန့ၣ်လီၤ.

၁၁၉. **တၢ်မၤလိာ်အခိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အ
တိအတြၢ်လၢအခိၣ်ထံးလၢပမ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဖံးယၢ်ဒီးပကတုၤ
က့ၤလၢတၢ်အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢတၢ်မၤလိာ်
အခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤအတၢ်မၤလိာ်အခိၣ်သ့ၣ်လၢ
စိၤမိၤလူၤထီၣ်ကွဲးန့ၣ်လၢကစၢ်စၢ်နၢ်အခိၣ်န့ၣ် အိၣ်
အဘိဆံဆဲၣ်လီၤ.

၁၂၀. **ခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပနၢ်အခိၣ်အသလုၤလၢစဲဘူး
ဒီးအမိၢ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢပနၢ်အခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. ပနၢ်တဒု
အခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ထီကၤ,

၁၂၁. **ခိၣ်ထုၣ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်, ပစံးလၢအခိၣ်သ့ၣ်
လီၤ. န့ၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ပစံးတၢ်အသးန့ၣ်အခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လီၤ.
န့ၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ပစံးတၢ်အသးန့ၣ်အတၢ်ပုၤလၢပအိၣ်တသ့
ဘၣ်လီၤ.

၁၂၂. **ခိၣ်လၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်အဖီလၢ်န့ၣ် ပကိးလၢ
ဟံၣ်ခိၣ်လၢ်လီၤ. ဆိုးထီၣ်ထီၣ်ဒီးလၢဟံၣ်ခိၣ်လၢ်န့ၣ်

ခိၣ်

တက့ၢ်. ကဟါမၢ်ကွံာ်ဘၣ်ဖုး, ဟံၣ်ခိၣ်အဖီလၢ်ခဲလၢ်
န့ၣ်ပစံးလၢဟံၣ်ခိၣ်လၢ်မးလဲၣ်,လၢခဲးကဘျးလၢလၢပ
ဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးစကိးလၢဟံၣ်ခိၣ်လၢ်လီၤ.

၁၂၃. **ခိၣ်လၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဒိပုၤဝဲၣ်လၢအမိၢ်ဒီး အပၢ်န့ၢ်မါ
လိာ်အသးဒီးအဝဲဒၣ်အပၢ်တဂၤဒၣ်,ဒီး အဝဲတဂၤအမိၢ်
ဒၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဒိပုၤဝဲၣ်ခိၣ်လၢ်လီၤ. ပုၤမ့ၢ်န့ၢ်အမါခဲဆိ
ဒီးအမါဖးဒိၣ်အဖီဒီးအဝဲဒၣ်အဖီန့ၣ်ဒိပုၤဝဲၣ်ခိၣ်လၢ်
ဝဲလီၤ.

၁၂၄. **ဆဲးခိၣ်လီၤလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပပာ်တၢ်ပုၤတၢ်လီၤန့ၣ်
ပကျၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢ်ဒီး ပစံးလၢပဆဲးခိၣ်လီၤလၢ်လီၤ. ဆဲး
ခိၣ်လီၤလၢ်နတဖျၢၣ်,ဆဲးခိၣ်လီၤလၢ်ကတုၤ,ဆဲးခိၣ်
လီၤလၢ်ပလိတဖျၢၣ်,အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပပာ်အပူၤအူနီၤကျိၢ်ခိၣ်
တခိၣ်လီၤ.

၁၂၅. **ခိၣ်ဖိၣ်ဆုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပာ်ပသးတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
ပကျၢ်မ့ၢ်တဂၤပသးမ့ၢ်တဂၤဘၣ် ပကျၢ်ပဂီၤမ့ၢ်တဂၤဘၣ်
ဒီးပသးကိ,ဟံးပသးတသ့ဘၣ်, ပဘၣ်ယိၣ်ပုၤဂၤကနၢ်
ဘၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢပခိၣ်ဖိၣ်ဆုးလီၤ.

၁၂၆. **ခိၣ်ဖၢၣ်ဝါအူကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်ပုၤ
ဝဲလၢမနၢ်န့ၣ်သိၣ်ဝဲလုၢ်လုၢ်လုၢ်လုၢ်ဒီး ပစံးလၢခိၣ်
ဖၢၣ်ဝါအူကွၢ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢကလီၤဂုၢ်ယီ
လီၤ. လၢပျၢၤန့ၣ်သိၣ်ဒ်န့ၣ်လုၢ်လုၢ်ဒီးပုၤတဂၤအိၣ်
လၢဒဲပုၤကွၢ်လီၤဝဲလၢတၢ်ခဲးသံသိန့ၣ်ဒီးထံၣ်ဝဲဒ်ပုၤက
ညိအသးဒီးဖၢၣ်ဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဝါတဘျၢ်န့ၣ်ဆုၣ်နီၤလၢသ့ၣ်
ဖူခိၣ်ဒီးပစံးလၢခိၣ်ဖၢၣ်ဝါအူကွၢ်တုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ.

၁၂၇. **ခိၣ်ကွၢ်တဒု** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်စတသ့ၣ်ညါ
ဘၣ်ယဲဘၣ်,စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်မၤလဲၣ်.

၁၂၈. **ဖိခိၣ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိအသလုၤလၢ ၁စဲဘူးဒီးအဒုန့ၣ်
ပစံးလၢဖိခိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဖိအဒိအသလုၤန့ၣ်နစံးလၢအခိၣ်
မိၣ်မနုၤလၢ်,မ့ၢ်အခိၣ်မိၣ်ဝဲသၢ.

၁၂၉. **အံၣ်ကိာ်ခိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ်ပပံာ်ခိၣ်ထံးကတၢ်လီၤအူပ
ခံတခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပအံၣ်ကိာ်အခိၣ်သ့ၣ်လီၤ.

၁၃၀. **စခိၣ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိပာ်အသး,ဟံးဝဲၣ်အ
သးဒီးတပျၢ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဒီး တပးကဲဘၣ်ပုၤဂၤလၢ
တၢ်နီတမံၤန့ၣ်ပစံးလၢဟံးအသးစခိၣ်ခိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤ
န့ၢ်ဘၣ်အမံၤလၢကိာ်ချးဒီးဟံးမးအသးစခိၣ်ခိၣ်လီၤ.

၁၃၁. **စခုၣ်စခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိပာ်အူပာ်ချ,ဟံးဖျၢၣ်
ဟံးဆုၢ်အသးဒီးပစံးလၢဟံးအသးစခုၣ်စခိၣ်လီၤ. ပုၤ
လၢအိၣ်ဒီးတဟီၣ်ကးယး,တအဲၣ်အူအဲၣ်ဆါဘၣ်တဖၣ်
န့ၣ်ဟံးအသးစခုၣ်စခိၣ်လီၤ. ပုၤဟံးသးစခုၣ်စခိၣ်တဖၣ်
လဲၤတၢ်ပာ်ချအသးထွၣ်အစု, လဲၤထီၣ်လဲၤလီၤတၢ်
ဟံးချအသးလီၤ.

၁၃၂. **ခိၣ်တၢ်ခိၣ်ဝဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲးတြးမ့ၢ်ဂၤ, ပဆဲးထုမ့ၢ်

ဂုၤပဆဲဝ်ခိမ့ၢ်ဂုၤပစၢထီၣ်ပျံၤလၢပဆဲးထီၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်
လၢပျံၤန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်ဝံလီၤ. ဝၣ်ခိန့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်
ဝံ,ထုန့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဝံ,တြးန့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဝံ,အခိၣ်
ဝံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဆဲထီၣ်တသ့ဘၣ်.

၁၃၃. **ဟီးခိၣ်ဝံ** န့ၣ် ပထုလၢဂ့ၢ်န့ၣ်ပသူးပြဲကဒံဇးဒီး
ပထုနီုစုမ့ၢ်သၢဘိအိၣ်တပျၢ်ဒီးပဆဲးထီၣ်လၢဟီးပျံၤ
အလီၤဒီးပမၤကုအပျံၤန့ၣ် ပဝံတၢ်ဒီးပစံးလၢဟီးခိၣ်ဝံ
လီၤ. ပုၤကညီဝံတၢ်လၢဟီးန့ၣ် ဟံထီၣ်ဟီးခိၣ်ဝံလၢ
အခိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဟီးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲအပျံၤဇးဒီးအခိၣ်ဝံ
မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပဝံတၢ်တသ့ဘၣ်,အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဝံဒီးပ
ဝံတၢ်သ့ဝဲလီၤ. ဟီးတဘျီအခိၣ်ဝံခိၣ်ဖိတအိၣ်မးလဲၣ်.

၁၃၄. **ခိၣ်ဝံန့ၣ်ဝံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ကဒးပုၤလီၤပကီၢ်ဒီးကဘိ
အခိၣ်ဒီးယိးဒီးပစံးလၢပခိၣ်ဝံလီၤ. ပခိၣ်န့ၣ်လီၤပကီၢ်ဝဲ
ပဝံတၢ်အလီၤပပာ်ကုပျံၤအလီၤလၢပခိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်လီၤပ
ကီၢ်ဒီးပစံးလၢပခိၣ်ဝံလီၤ.ပခိၣ်ဝံအိၣ်န့ၣ်ထဲပုၤကညီတ
နီၤနီၤလီၤ. တနီၤနီၤအခိၣ်ဝံတအိၣ်ဘၣ်,ပုၤလၢအခိၣ်ဝံ
အိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဝံဘၣ်စိးနးကၢပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၃၅. **ကဘျီခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိအိၣ်ဒီး အခိၣ်သ့ၣ်ဒီးပစံး
လၢဆိဖါကဘျီခိၣ်လီၤ. ဆိဖါကဘျီခိၣ်တဘျီအ
ခိၣ်သ့ၣ်လဲၣ်နီုစုမ့ၢ်သၢဘိလီၤ.

၁၃၆. **န့ၣ်ခိၣ်ပျၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်အိၣ်ပူၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအကံၢ်က
န့ၣ်ဒူးဝါကျိၣ်ကလၢ်ဒီးပစံးလၢပခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတ
နီၤနီၤစံးလၢခိၣ်န့ၣ်ကံၢ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအခိၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပ
အိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၁၃၇. **ခိၣ်သုလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလူၤကွၢ်ပခိၣ်ဒီးပုၤဟံးက့ၤ
ဒီးတွဲကဒိၣ်ဖိၣ်ဝဲဒီးမၤအါထီၣ်အခိၣ်သုန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်
သုလၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤလူၤကွၢ်အခိၣ်ဒီးပုၤဂၤဟံးန့ၢ်အ
ခိၣ်သုဒီး ပုၤဂၤမၤလၢခိၣ်သုလၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤအခိၣ်
ဘိၣ်တဒိၣ်ဘၣ်ဒီးမၤဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးခိၣ်သုလၢ်လီၤ.

၁၃၈. **သးခိၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးလၢအစဲဘူးဒီးပသ့ၣ်
ပပံၣ်ဒီးပပသိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပသးခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. ပသးခိၣ်
သ့ၣ်စဲဘူးဒီးပသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝၣ်ခိဘၣ်ထီၣ်ခိၣ်တဒီးဘၣ်
အသးခိၣ်သ့ၣ်လၢညါခိၣ်ဒီးအသးခိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်တဲၣ်ဖြး
လီၤ.

၁၃၉. **ခိၣ်ယုၢ်ခံကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး,
န့ၣ်န့ၢ်ပၢ်သးဒီးပစံးလၢခိၣ်ယုၢ်ခံကွၢ်. ပကတိၤတၢ်န့ၣ်
တုၤအခိၣ်ယုၢ်ခံကွၢ်တက့ၢ်. ပုၤတဂၤကတိၤယိၤသ့တဘိ
ဇးအခိၣ်တယုၢ်ခံတကွၢ်,နမ့ၢ်ကတိၤ ဒီးကတိၤတုၤအ
ခိၣ်ယုၢ်ခံကွၢ်ကၢ်န့ၣ်.

၁. **ဝံၤဇးခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအပြဲတကလုၢ် န့ၣ်

ဝံၤအပူၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢ်ဒီးပစံးလၢခိၣ်လီၤ. ခိန့ၣ်ထဲစု
န့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီး အမဲၤယုၢ်အမဲၤအသိးလၢအခိၣ်န့ၣ် လွံၢ်ဘၣ်
လီၤ. ဒီးအမဲၤထီၣ်လၢအခိၣ်ခံဘၣ်အခိၣ်ခံဘၣ်ဒီးအမဲ
အခိၣ်လီၤ. အမဲအထွံၣ်တအိၣ်ဘၣ်,ခိန့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၂. **ခိနီၤ** န့ၣ်အဆူၣ်ပြုၤဒီးအမိၢ်ပုၤဒိၣ်ထဲကံၢ်စုၢ်ဒီးပကိး
လၢခိၣ်နီၤလီၤ. ခိနီၤန့ၣ်အမိၢ်ပုၤဒိၣ်န့ၣ်ခိၣ်အကၢတက့ၢ်. ဒီး
ပအိၣ်စုၢ်ကိးလီၤ. ခိန့ၣ်မၤအပူၤလၢဝၣ်ခိၣ်ထံး ဒီးအိၣ်
ဝၣ်အကံၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝၣ်ကလီၤအကျါန့ၣ်ခိၣ်အိၣ်ဝၣ်အသၢ်
ဒီးခိၣ်အိၣ်အါကၢ.

၃. **ခိဂီၤခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ခိတကလုၢ်န့ၣ်အမိၢ်ပုၤပြဲကဒံဇးဒီး
အခိၣ်ဂီၤဆျၢၣ်ကလၢ်ဒီးပကိးလၢခိၣ်ဂီၤခိၣ်လီၤ. ခိဂီၤခိၣ်
ခိဂီၤန့ၣ် အမိၢ်ပုၤထဲခိၣ်န့ၣ် ဒီးအခိၣ်ဂီၤဆျၢၣ်ကလၢ်
လီၤ.

၄. **လီၤခိသဘံၣ်** န့ၣ် တၢ်ပူၤတၢ်လီၤလၢပအိၣ်မ့ၢ်လၢအ
ပူၤန့ၣ်ပုၤမၤဝဲလၢသ့ၣ်မ့ၢ်ဂုၤ. ပုၤမၤဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,
ပစံးလၢလီၤခိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလၢခိၣ်လီၤ. ပုၤတ
ဂၤသဘံၣ်လီၤခိၣ်အါသမိး.

၅. **လီၤခိဝဲ** န့ၣ် မ့ၢ်လီၤခိလၢပုၤစံၣ်ဖိမၤဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်
ဝါဒီးမၤဝဲပြဲကဒံဇးဝါကဆုၣ်ဂုၤဂုၤကလၢ်န့ၣ်ပစံးလၢ
လီၤခိဝဲလီၤ. လီၤခိဝဲန့ၣ်မ့ၢ်လီၤခိဝါပြဲဇးန့ၣ်မးလဲၣ်,
လီၤခိဝဲန့ၣ်ထဲသိးဒီးထီၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤခိဝဲန့ၣ်
ပုၤကညီအိၣ်သးလၢအပူၤ.

၆. **လီၤခိဖိ** န့ၣ် မ့ၢ်လီၤခိလၢပဘျီအိၣ်ကသုလၢအပူၤ
န့ၣ်ပကိးလၢလီၤခိဖိ, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကသုလီၤခိ
လီၤ.

၇. **လီၤခိဝါဝီ** န့ၣ် မ့ၢ်လီၤခိလၢအဝါပးလဲၣ်လၢပအိၣ်မ့ၢ်
လၢအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢလီၤခိဝါဝီလီၤ. ပုၤကညီန့ၣ်တနီၤ
နီၤအိၣ်မ့ၢ်လၢလီၤခိဝါဝီအပူၤလီၤ.

၈. **အလုၢ်အခိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၤသ့ၣ်ပၢ်သ့ၣ်ဖးဒီး
အိၣ်လီၤတဲၣ်အလုၢ်အန့ၣ်လၢအခိၣ်တနီၤန့ၣ်ပစံးလၢအ
လုၢ်အခိလီၤ. သပၤတဖျၢၣ်သ့ၣ်ဖးဒီးအိၣ်လီၤတဲၣ်အ
လုၢ်အခိလီၤ. ဒီးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤသ့ၣ်ဖးဒီးအလုၢ်
အန့ၣ် ပစံးလၢအလုၢ်အခိစကိးလီၤ.

၉. **သပၤခိ** န့ၣ် မ့ၢ်သပၤသ့ၣ်ဖးအလုၢ်လၢအခိၣ်တ
ဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသပၤခိလီၤ. မတၤမၤသပၤခိတခိန့ၣ်
လဲၣ်,သပၤမ့ၢ်သပၤခိဘၣ်ဒီးအလုၢ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်
လၢသပၤခိလီၤ.

၁၀. **သ့ၣ်ခိ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးအဆိလီၤ. သ့ၣ်ဖးသ့ၣ်ခိစံးဝဲ
ဒၣ်, ပုၤတဂၤအိၣ်တၢ်ကမၤအိၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်ခိလီၤ.

၁၁. **ခိထံခိနီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤဒိၣ်တူၣ်ထံအတိၤဒီးလၢထံ
ကျါန့ၣ်ဒီးပလဲၤဒိၣ်တူၣ်သဖြးကလၢ်ဒီးပစံးလၢပခိၣ်
လီၤ. ပုၤတဂၤခိထံဒီးကံၢ်ဝဲဆူၣ်ဘးခိလီၤ.

၁၂. **ခိတူ** နှင့် မှ်ပလဲဒိုင်တူထံမှ်ဂုၤပလဲဒိုင်တူ ကျဲအဖးဖိမှ်ဂုၤ, ပစံးလာခိတူလီၤ. ပုၤတဂၤခိတူကျဲ ခိးလဲၤဝဲဆူတၢ်ခဲကျဲလီၤ. ပမှ်လဲၤယုၢ်လဲၤဟးခိးပခိ တူကျဲခိးပလဲၤယုၢ်ခဲတၢ်လီၤ.

၁၃. **တလုၢ်တခိ** နှင့် မှ်တၢ်ကူတၢ်သိးယၢ်ခိးအိၣ်လီၤ တဲၣ်တဘျီဖိတဘျီဖိ နှင့်အိၣ်တလုၢ်တခိလီၤ. ခိး ပုၤကမဲၤန့ၣ်ပစံးလာအိၣ်တလုၢ်တခိလီၤ. ဟ့ၣ်တၢ်ကံး ညၢ်တလုၢ်တခိတက့ၢ်. စကဘိၣ်တၢ်.

၁၄. **ဝၣ်လုၢ်ခိ** နှင့်မှ်ဝၣ်လၢပမၤသ့ၣ်ဖးအလုၢ်နီုစုမှ် သၢဘိၣ်လွၢ်ဘိၣ်န့ၣ်ပစံးလာဝၣ်လုၢ်ခိလီၤ. ပုၤတဂၤတၢ်အ ဖိလၢဝၣ်လုၢ်ခိလဲၣ်.

၁၅. **ကိးခိ** နှင့် မှ်ပအိၣ်လၢထံဝၣ်ဘးခိးပကိးပုၤဂၤ ခိပုၤလၢချဲလၢအံၤခိး ပစံးလာပကိးခိလီၤ. ပုၤတဂၤခိ ထံတန့ၢ်ဘၣ်ခိးကိးခိချဲကိးခိထံလီၤ.

၁၆. **ခိထီၣ်** နှင့် မှ်ပခိထံကံးခိးပထီၣ်ဆူခိန့ၣ်ပစံးလာ ပ ခိထီၣ်ထံလီၤ. ပုၤတဂၤခိထီၣ်ထံအလီၢ်စီၣ်ခိးလဲၣ်. ဘိၣ်သအိၣ်ခိထီၣ်ထံတဖၣ်အလီၢ်သိကၤ.

၁၇. **တီၢ်ခိ,ခိးလုၢ်ခိ** နှင့်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီုတစုဘၣ်. စနၢ် ဟူလၢထိးဝံၤထိးခိလီၤ.

၁၈. **ခိဆၢ,ခိးခိလီၢ်** နှင့်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီုတစုဘၣ်,စနၢ် ခိတပၢ်ဘၣ်.

၁၉. **ခိအသၣ်** နှင့် မှ်ပထုးထီထီၣ်ဖျါတၢ်ကတိၤလၢ အဒိအတဲၣ်,အစၢ်အယီၣ်,အဒၢက့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပထုး ထီၣ်လီၢ်ဒ်ပုၤဂၤအနၢ်ကပၢ်ခိးပစံးလာပခိတၢ် ကတိၤအ သၣ်လီၤ. ပုၤလၢခိတၢ်ကတိၤအသၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်မှ်ပုၤ လၢကသိးအိၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤဟဲဝဲလၢလီၢ် ပုၤန့ၣ်သရၣ်မှ်တခိန့ၢ်ဘၣ်ပုၤအသၣ်ခိးပနၢ်တပၢ်ဘၣ်.

၂၀. **အခိအပညီ,အခိပယီ** နှင့် မှ်တၢ်ကတိၤအသၣ် လၢအဒိအယီၣ်ခဲလၢန့ၣ် ပစံးလာတၢ်ကတိၤအခိအ ပညီလီၤ. တၢ်ကတိၤအဒိအတဲၣ်,အဒၢက့ၣ်ဒၢဝံၣ်ပဒိ လီၤတဲၣ်လီၤအိၣ်န့ၣ်အိၣ်ခိးအခိပညီလီၤ.

၂၁. **ခိကွီၢ်** နှင့် မှ်ပုၤလၢအန့ၤပၢ်နၢ်ပၢ်ကွီၢ်ခိၤထွဲခိၤအ ဂ့ၢ်အပီၢ်ခိးစံၣ်ညီၣ်ပီၣ်ညီၣ်ဝဲသ့ၣ်ခိးပစံးလာခိကွီၢ်လီၤ. ပ ခိကွီၢ်န့ၣ်ပခိဒ်အံၤ,ပသမံသမိးပုၤန့ၣ် အကလုၢ်ဟဲလၢ အကဘျဲးကဘျဲးန့ၣ်မၤသးတမံၤ,ပသ့ၣ်ညါ,ခိးအက လုၢ်မှ်ဟဲလၢအတိအလီၤခိးမၤသးတမံၤပသ့ၣ်ညါခိးအ လုၢ်န့ၣ်ပကနၣ်ခိးပသ့ၣ်ညါလၢအသးခိးမှ်ပခိကွီၢ်လီၤ. ပခိကွီၢ်မှ်တသ့ဘၣ်ခိး ပစံၣ်ညီၣ်တဘျီဘၣ်,ပကဲလၢ သးပုၤခိတလုၢ်တၢ်နီုတမံၤဘၣ်.

၂၂. **ပုၤခိကွီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပိၣ်,စံးကဲၢ်,ကီၢ်ခူးတဖၣ်** နှင့် မှ်ပုၤခိကွီၢ်လီၤ.

၂၃. **ခိကံ** နှင့် မှ်ပအိၣ်လၢထံဝၣ်ဘးအံၤခိးပလဲၤဒိုင်

တူထံပၢ်လၢထံဝၣ်ဘးခိန့ၣ်ပစံးလာပခိကံထံလီၤ. ပုၤ တဂၤခိကံထံခိးလဲၤထီၣ်ဆူခိလီၤ.

၂၃-၁. **ခိကရၢ** နှင့် မှ်ပလဲၤဒိုင်တူကရၢအဖးဖိဆူ ကရၢအချၢဘးခိးပစံးလာပခိကရၢလီၤ. ခိးထီၣ်ရီၤပ လဲၤဒိုင်တူတၢ်ခိန့ၣ် ပစံးလာပခိလီၤ. ခိကရၢ,ခိကျဲ,ခိ တၢ်တြိ,ခိကစၢ်,ခိပျီ,ခိခူး,စံးဝဲဒၣ်,ပုၤကညီအလီၢ်ခိ ကျဲတဂၤ, စခိပျီတပျီတၢ်ကိၢ်ကၤ, ခိခူးသးကံၢ်ပုၤတဂၤ, ဘုကဘျဲး,ခိကစၢ်လၢဂီၤမုၢ်ထုၣ်ခိးကဟဲဝဲ.

၂၄. **အိၣ်တခိကံၣ်အိၣ်တခိဖံ** နှင့် မှ်ပုၤကမဲၤလၢအမၤ သံအဝၤသံတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလာအိၣ်တခိကံၣ်အိၣ်တခိဖံ လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်တခိကံၣ်အိၣ်တခိဖံခိးကၢၣ်တၢ်တ ဘၣ်မၤတၢ်တပျဲဘၣ်နီုတမံၤဘၣ်, ခိးဘၣ်တစုပစံးလာ အိၣ်တလုၢ်တခိလီၤ.

၂၄-၁. **တခိအဝဲအံၤ** မှ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤလီၤ. ပုၤ တဂၤမၤဘျီတန့ၢ်ဘၣ်ခိးမှ်လၢလီၤဘၣ်လရၣ်တခိလီၤ.

၂၄-၂. **တခိအဝဲအံၤ** မှ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပုၤတ ဂၤစံးဝဲဒၣ်သၢကသိၣ်လံၢ်ခိး တခိသၢကကဲလၢအပျဲအ ဘိၣ်,ခိးတခိစံးဝဲဒၣ်သၢကစံၣ်တဲၣ်တဲၣ်လီၤကစၢ်ယုၤအ ကလုၢ်အကထါ.

၂၄-၃. **ခိစု** နှင့်ပတစံးဘၣ်,စတနၢ်ဟူဘၣ်ယဲဘၣ်.

၂၄-၄. **တခိ** နှင့်စတနၢ်ဟူဘၣ်,စတစံးဘၣ်ယဲဘၣ်.

၂၄-၅. **တခိ** နှင့် မှ်ပုၤလၢလီၢ်ကွီၢ်ခိးမၤပုၤဂၤတနၢ် ဘၣ်တန့ၢ်ဘၣ်စုခိးပဒိစံၣ်ညီၣ်ယၢ်ခိးပဒိတီၢ်ဝဲန့ၣ်ပ စံးလာတန့ၢ်ဘၣ်စုန့ၣ်မှ်လၢဘၣ်တီၢ်တခိလီၤ. ပစံးန့ၣ် လီၤ. ပုၤတဂၤလီၢ်ပုၤဂၤလၢကွီၢ်တန့ၢ်ဘၣ်စုန့ၣ်မှ် လၢဘၣ်တီၢ်တခိလီၤ. တၢ်မှ်တခိစုတၢ်မှ်တခိခိၣ်န့ၣ်မှ် ဝဲတဖၣ်ထံၣ်ဝဲမှ်တၢ်အၢတၢ်သီတကလုၢ်န့ၣ်အခိၣ်အိၣ် တခိဒုခိၤတနီၤ,အစုအိၣ်တခိဒုခိၤတနီၤခိးအကစၢ်န့ၣ်ဒ် ပုၤကညီအသိး,ခိး အမဲၣ်အိၣ်လၢအခိၣ်ဒိတတိၣ်ခိးခိး ကိးဝဲလၢတၢ်မှ်တခိစုတၢ်မှ်တခိခိၣ်လီၤ. ခိးအမဲၣ်န့ၣ် အိၣ်ခိးအသူတကွးဘိတကွးစံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **သဝ်ခိ** နှင့်မှ်အုမဲအဆီလီၤ. ပုၤကညီမၤတကဲ, တၢ်ဆါအါနးနးကလဲၣ်ခိးအမဲအုထီၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလာ အုမဲသဝ်ခိလီၤ. ပုၤတဂၤအသးပအူးခိးအုမဲသဝ်ခိမး လီၤ.

၂၆. **အဲခိ** နှင့် မှ်ပပျးလီၤသ့ၣ်လီၤတၢ်ချဲတၢ်သ့ၣ်မဲ ထီၣ်သီလၢအလုၢ်တအိၣ်ထီၣ်ခိးဘၣ်ခိးအခဲအဲထီၣ်သီ အသးန့ၣ် ပစံးလာဘးခိလီၤ. လုၢ်ခူးခိးလုၢ်ခိးဒးန့ၣ်ပ ပျးလီၤအချဲလၢအမဲထီၣ်သီန့ၣ်အခိထီၣ်ဂံၢ်ဝဲလီၤ.

၂၇. **ဘၣ်တီၤခိတဖၣ်** နှင့် မှ်သ့ၣ်လုၢ်ဝၣ်လုၢ်တဖၣ် ဘၣ်ဝဲခိးပစံးလာဘၣ်တီၤခိလီၤ. ဘိၣ်တြိးနးတြိးန့ၣ်မၤ သးဘၣ်တီၤခိလီၤ.

၂၈. **ဘံဉ်တီၤခီ** န့ၣ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ယဲၤဝဲ
ဒီးဘံဉ်ဖဲအသအိၣ်ဒီးအတီၤန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢဘံဉ်တီၤခီ
လီၤ. ဂ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ယဲၤဒီးအတီၤန့ၣ်မၤသးဘံဉ်တီၤခီ.ထံး
တၢ်န့ၣ်ယဲၤဒီးအသအိၣ်မၤသးဘံဉ်တီၤခီလီၤ.

၂၉. **ယၢ်ခီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢအံၤလၢဘးဒီးပစံးလၢ
အိၣ်ယၢ်ခီလီၤ. ပစုန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်တခိၣ်ခီဘၣ်.ပစုန့ၣ်
အိၣ်ယၢ်ခီလီၤလီၤ.

၃၀. **ခံခီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အယၢ်ခီဒီးပစံးလၢခံခီလီၤ. ပုၤက
ညီအစုအိၣ်ခံခီ.အနၢ်အိၣ်ခံခီ.အခိၣ်အိၣ်ခံခီလီၤ. ဒီး
ပမ့ၢ်မၤသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်ခီၤဝဲၣ်ခီၤတခိၣ်တလုၣ်လုၣ်ဒီးပစံးလၢ
သ့ၣ်ဖးခံခီလီၤ. စလီၤဝဲၣ်သ့ၣ်ဖးခံခီလီၤ.

၃၁. **ခီလီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.
ပလဲၤတၢ်ဒီးပတစိၣ်ဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံး
လၢခီလီလီၤ. စအိၣ်မ့ၢ်တဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်. စ
အိၣ်ခီလီမ့ၢ်ဒီးအံၤသ့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးလဲၤခီလီ
တၢ်ဒီးတစိၣ်ဘၣ်ယဲၤခီၤကျိၣ်ခီၤဘၣ်ဒီးပစံးစကိးလၢ
ကလိကလိလီၤ.

၃၁-၁. **ခီလီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟ့ၣ်ပုၤဂၤအတၢ်ဒီးပတဟံးန့ၢ်
ဘၣ်အပုၤန့ၣ် ပစံးလၢပဟ့ၣ်ခီလီလီၤ. စဟ့ၣ်ခီလီပုၤ
ဂၤအဘုယဲၤန့ၣ်.

၃၂. **အခီ** မ့ၢ်အမဲအဆိလီၤ. အမဲအခီစံးဝဲဒၣ်.

၃၂-၁. **မဲခီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမဲလၢပခၣ်ယံၣ်အကပၤယၢ်ခီန့ၣ်
ပစံးလၢပမဲခီလီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်မ့ၢ်.ဒီးပအုၣ်မ့ၢ်လၢပမဲအခီ
န့ၣ်လီၤ. ပမဲခီန့ၣ်တဘၣ်ဘၣ်မၤသးပျၢၣ်တစဲးစဲးလီၤ.

၃၄. **ခီဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ကွီၢ်အဆိလီၤ. ပုၤခီဘၢပုၤခိၣ်ကွီၢ်န့ၣ်
မ့ၢ်ပသ့ၣ်ကုသးပုၤခူနီၣ်မိၣ်နီၣ်လၢ စံဉ်ညီၣ်ကွီၢ်ခီၤထွဲခီၤတ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၅. **နီၣ်တဖု** စနၢ်လပၢ်.စတနၢ်ဟူဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်.

၃၆. **ခီထီၣ်သုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်အကလုၢ်အိၣ်လၢပုၤကဘၣ်
လဲၤနုးနုးဝုၣ်ဒီး တဆၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအခံ.အခုအပုၤအခံ
ဒီးအခုအပုၤ. အပခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တဆၣ်ထီၣ်ပုၤခူဖိဝုၣ်ဖိ
အခံဒီးသိးကလဲၤနုးဝုၣ်အဂၤဒီးပစံးလၢခီထီၣ်သုးလီၤ.
ပယီၤစီၤပၤခီထီၣ်သုးလၢပျၢၤန့ၣ် လဲၤနုးဝုၣ်ယုၢ်တြၢ်တ
လီၢ်လီၢ်.

၃၆-၁. **ခွဲးခီ** န့ၣ်စနၢ်တပၢ်ဘၣ်.စတနၢ်ဟူဘၣ်နီၣ်တစု
ဘၣ်.ပတစံးဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်.

၃၇. **ကတိၤခီတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ကတိၤအဒိၣ်
အယီၢ်အဒိၣ်အတဲၣ်ဒီးအဒၢကုၣ်ဒၢဝဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ
ကတိၤခီတၢ်လီၤ. ပုၤကညီကတိၤခီတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ခီလီၤအ
သးလၢစုလၢထူ. ခီလီၤအသးလၢဆုဂ့ၤယၢ်ဂ့ၤဒီးပစံး
လၢကတိၤခီတၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ကတိၤလီၢ် ကွဲ
လီၤ. နသၢကပုၤစယၢ်တဘျီၣ်ခါဒ်ပစံးတၢ်အသိးနသၢ

ကဟံးန့ၢ်စဖိခွါခါ. စံးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢကတိၤခီတၢ်
လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ထံဉ်ပုၤမၤတၢ်တဂီၢ်တသိၣ်ဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤ
ဒီးပစံးနမၤတၢ်ဂ့ၤသမိး. ပစံးဒ်န့ၣ်လၢအဒၢကုၣ်ဒီးမ့ၢ်ပ
ကတိၤခီအီၤလီၤ.

၃၈. **ထိးခီထိးတြၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမၤန့ၣ်ခီၤဖျံၣ်ခီၤတ
ကလုၢ်လၢဘျီသရဲသခးန့ၣ်ဒီးမၤဝဲလၢမ့ၢ်သုမ့ၢ်ဂီၤမ့ၢ်
ဘီန့ၣ်လၢယုခိၣ်ယုပုၤဒီးပစံးလၢထိးခီလီၤ. ပုၤထိးဝံၤ
ထိးခီန့ၣ်မ့ၢ်အဘျီသရဲသခးလီၤ.

၃၉. **ဝုၣ်ခီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲတၢ်တကလုၢ်ဒီး ကဘၣ်ဆဲးတၢ်
ဖိတၢ်လံၤဒီးပကိးလၢဝုၣ်ခီလီၤ. ပုၤကညီဆဲးဝုၣ်ခီန့ၣ်
ဘၣ်ထိးထိးထီၣ်သံဂ့ၤကၢ.ပုၤကညီဆဲးဝုၣ်ခီန့ၣ်မၤဝဲဒ်
အဘိးဒီးအကန့ၣ်.ဒီးအပဝံဒီးအပဒုအါကၢ.တုၤထီၣ်ခိၣ်
လဲၤဘၣ်အထၢပုၤဒီးဘၣ်ဆဲးထီၣ်ခိၣ်ဒီးထီၣ်သံဝဲလီၤ.

၄၀. **လၢဘံဉ်သ့ၣ်ခီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပုၤလၢပျၢၤမၤပျၢၤအပီၤ
လၢသ့ၣ်ဒီးမၤဘံဉ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢလၢဘံဉ်သ့ၣ်ခီလီၤ. ပုၤ
ဆဲးဆုၣ်ဘၢဖိလၢပျၢၤန့ၣ်မၤပျၢၤပီၤလၢသ့ၣ်ဘံဉ်ခီအတြိး
အသိးန့ၣ်ဒီးစံးဝဲလၢဘံဉ်သ့ၣ်ခီ လီၤ. လၢဘံဉ်သ့ၣ် ခီန့ၣ်
မ့ၢ်ပသးပုၤလၢပျၢၤမၤဝဲလီၤ.

၄၁. **စခီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုၢ်အိၣ်အဆုၣ်ဒီးအ
လုၢ်ဒ်ဂ့ၢ်အသိးဒီးသ့ၣ်လၢအဂံၢ်လီၤဒီးပကိးလၢစခီလီၤ.
ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢတခီလီၤ. စခီန့ၣ်အသၣ်ဆံဉ်.တုၤ
အမံတဖၣ်န့ၣ်အဆၢအိၣ်တနီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိး
လၢသခီလီၤ. စခီန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုၢ်ဖျၢၣ်တြိးဒီး
အဘိထီၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအဆုၣ်ဒီး သ့ၣ်လၢအဂံၢ်လီၤဒီးအ
သၣ်ဆံဉ်ဝဲတနီၤ.ဒီးဆံဉ်ဆၢဝဲတနီၤဒီးပကိးလၢစခီလီၤ.
ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢသခီလီၤ. ဖုခီန့ၣ်ပတစံးဘၣ်.ပ
စံးလၢတလီၤခီတုၢ်လီၤ.

၄၂. **အိၣ်တခီမံၢ်အိၣ်တခီနါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်
အိၣ်ဒီးတနီၤယီၣ်ဒုဖးဘၣ်အပုၤအဝဲဒီးအိၣ်ဒၣ်ဝဲတဂၤ
ခီဒီးပစံးလၢအိၣ်တခီမံၢ်တခီနါလီၤ. ပုၤတဂၤမၤန့ၢ်ထီ
ခိၣ်တဒုဒီးအိၣ်တခီမံၢ်တခီနါဒၣ်ဝဲ.တနီၤယီၣ်ဒုဖးဘၣ်
ပုၤဂၤဘၣ်.

၄၃. **ခီအသၣ်ဘၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤမ့ၢ်ကတိၤတၢ်လၢအဒၢ
ကုၣ်ဒၢဝဲၣ်အဒိၣ်အတဲၣ်ဒီးပနၢ်ပၢ်.ပထးထီၣ်အခီအပယီ
သ့ဒီးပစံးလၢပခီတၢ်ကတိၤအသၣ်ဘၣ်လီၤ. ပုၤဂၤမ့ၢ်
ကတိၤခီတၢ်ဒီးစခီအသၣ်တဘျီဘၣ်.

၁. **ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီကူးသိၣ်.ဒီးပုၤကညီဘျိး
သိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပ

ခိဉ်

၈. **ခိဉ်ကဆုခိဉ်ကဆါ** နှ် မှ်ဆိတဖဉ်နှ်မှ်လၢအဖါ တဖဉ်ဒီး အခိဉ်ဒုအဆုဉ်ထီဉ်ဆုအလီၢ်ခံတခိဉ်ပစံး လၢခိဉ်ကဆုလီၤ. ဒီးအခိဉ်ခိဉ်မှ်အခိဉ်ကဆုလီၤ. ဆိဖါ ဖးဒိဉ်တဘျီအခိဉ်ကဆုထီသမိး.

၉. **ခိဉ်ညါခိဉ်ညါသး** နှ် ပခိဉ်လၢအဖိလၢခဲ လၢခိဉ်ပစံးလၢပခိဉ်ညါလီၤ. ပခိဉ်ညါခိဉ်ညါသး နှ်ပယီၢ်ဟံဉ်ခိဉ်တုၤနှ်မှ်ပခိဉ်ညါသးလီၤ. ပယီၢ်တၢ် တုၤလီၤထဲပခိဉ်ညါသးခိဉ်လီၤ.

၁၀. **ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်န့** နှ် မှ်ပခိဉ်လၢဘူးဒီးအလၢတက ပိဉ်နှ်အညဉ်အိဉ်ဒီးပကိးလၢပခိဉ်န့ဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤအ ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်,ကဆုဉ်ဆါကိၢ်တံာ်, ပုၤကညိဉ်နှ်တနီၤနီၤ အခိဉ်န့ဉ်ဘဉ်လီၤဂ့ၤကၤ.

၁၁. **ခိဉ်န့ဉ်သဉ်** နှ် မှ်ပခိဉ်လၢလၢတကပိဉ်နှ် အညဉ်ကုၢ်လိဉ်အိဉ်ဒီး အသလၢဖျါဒီးပစံးလၢပခိဉ် န့ဉ်သဉ်လီၤ. စညဉ်ဂိၢ်ဒီးစခိဉ်န့ဉ်သဉ်သကးကၤ,စခိဉ် န့ဉ်ဘျီခိဉ်န့ဉ်သဉ်နှ် မှ်ပခိဉ်န့ဉ်အညဉ်သလၢဖျါ နှ်လီၤ.

၁၂. **ခိဉ်န့ဉ်ကိဉ်** နှ် မှ်ပခိဉ်လၢကိဉ်တံးပခိဉ်ကမဲာ်ဖိ ခိဉ်စုၤလီၤခဲနှ်ပစံးလၢပခိဉ်န့ဉ်ကိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပ ခိဉ်န့ဉ်ကိဉ်,ပစံးပုၤပခိဉ်ကိဉ်စကိးလီၤ. ပုၤတဂၤလီၤလၢ ဒီးအခိဉ်န့ဉ်ကိဉ်ကကိၢ်တံာ်လီၤ.

၁၃. **ခိဉ်န့ဉ်** နှ် မှ်ခိဉ်မှ်အဆိလီၤ. ဘုတပုၤအဘိထဲ ခိဉ်မှ်ခိဉ်န့ဉ်လီၤ.

၁၄. **ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်** နှ် မှ်ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်အဆိလီၤ. စလဲၤတၢ် စခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်အဆိလီၤ,ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ် မှ်ပခိဉ်ညါသးကတၢ်လီၤဆုပခိဉ်ဒုတခိဉ်နှ်လီၤ.

၁၅. **ပုၤဆးခိဉ်ဖဲ** နှ်မှ်ပုၤလၢအမၤခိဉ်ဖဲတဖဉ်နှ် ပစံးလၢပုၤဆးခိဉ်ဖဲလီၤ. ပုၤဆးခိဉ်ဖဲအဖိတဖဉ်နှ် ဆးဆါထဲခိဉ်ဖဲလီၤ.

၁၆. **ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်ခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်** နှ် မှ်ပခိဉ်လၢသစုာ်လီၤ ကတၢ်ဆုပလီၢ်ခံတခိဉ်ပစံးလၢပခိဉ်န့ဉ်ခိဉ်လီၤ. စ ခိဉ် န့ဉ်ခိဉ်ဘဉ်ဆိဒီးတၢ်ဆုဉ်ဆါကၤ.

၁၇. **ခိဉ်ဖဲခိဉ်ဖဲခိဉ်ဖဲခိဉ်ဘျီ** နှ် မှ်ပဆးတၢ်ဖဲတြိ ပခိဉ်လၢမှ်ဂ့ၤ, ဩၢ်ပခိဉ်ညါသးမှ်ဂ့ၤ, ပဒီးထီဉ်လၢပ ခိဉ်လၢလီၤဒီး ပစံးလၢခိဉ်ဖဲလီၤ. ပလဲၤတၢ်ပမှ်ဘဉ် ယိဉ်ပခိဉ်ညါသးကဆါ, ပခိဉ်ကဘဉ်ဆိဒီးပဒီးခိဉ်ဖဲ လီၤ. သရၢ်လဲၤတၢ်ဒီးဒီးထဲခိဉ်ဖဲလီၤ.

၁၈. **ခိဉ်ဘျီ** နှ်မှ်ခိဉ်ဖဲအဆိလီၤ. မတၤမၤခိဉ်ဖဲခိဉ် ဘျီတဂၤအံၤလဲဉ်.

၁၉. **ခိဉ်ဖိ** နှ် မှ်ခိဉ်ဖဲအဆိလီၤ. နလဲၤတၢ်နှ်ဒီးဒီး ခိဉ်ဖဲတက့ၢ်. သရၢ်ခိဉ်ဖဲခိဉ်ဖိဟးဂီၤလၢလံာ်,ဘဉ် ပုၤက့ၤလၢအသီလီၤ.

ခိဉ်

၂၀. **ခိဉ်ဘျီခိဉ်ဖျါ** နှ် မှ်ပဆးလၢလုဉ်ခိဉ်ပခိဉ်အ ရှ်အသိးတြိပခိဉ်လၢဒီးအပူၤမၤသးဒ်ထၢဉ်အသိးနှ် ပဖျါထီဉ်တုၤပခိဉ်ဒုဒီးပကိးလၢခိဉ်ဖျါလီၤ. ပုၤအဲ က လံးဖိတဖဉ်နှ် ဖျါအခိဉ်လၢခိဉ်ဖျါကိးအဂၤဒီးဒီးခိဉ် ဖဲဖျါဒီးခိဉ်ဖျါလီၤ.

၂၁. **ခိဉ်ဘဲခိဉ်ဘါ** နှ် မှ်တလၢဖျါလုဉ်သုမှ်ဂ့ၤ, က သုဉ်အဆုဉ်မှ်ဂ့ၤ,ဘဲကျိၤထီဉ်ဝဲလၢအခိဉ်န့ဉ်သဉ်နှ်ဒီး ပစံးလၢခိဉ်ဘဲလီၤ. တလၢတဖဉ်ဘဲဒီးအခိဉ်ဘဲနှ် မှ်ဘဲကျိၤထီဉ်အခိဉ်ခါ,တနီၤနီၤစံးလၢသါခိဉ်ထီဉ်ဒီးသါ ဘဲဘျီလီၤစံးဝဲဒုဉ်, တလၢတဂၤဖျါခိဉ်ဘဲတဘိထီကၤ, သါကဆါဝဲပုၤသၢဘျီ, ဒီးဘဉ်တစုဉ်ပစံးလၢခိဉ်ကျိၤ လီၤ.

၂၂. **ခိဉ်မှ်ခိဉ်န့** နှ်မှ်ပခိဉ်အလၢနီၤစုၤဒုတဘိတ ဘိနှ်ပစံးလၢပခိဉ်မှ်လီၤ. ပခိဉ်လၢတခိဉ်နှ်ပခိဉ်မှ် အိဉ်ယဲာ်ဘိလီၤ.

၂၃. **ခိဉ်မှ်ခိဉ်ဖိ** နှ် မှ်ပခိဉ်မှ်နီၤစုၤအိဉ်ဒီးအဖိးဘျီ ကိၤတါချါဒီး အနီၤစုၤအုဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢပခိဉ်မှ်လီၤ. ဒီး ပနၢ်တဖဉ်နှ်အခိဉ်မှ်အိဉ်ဒီးအဖိးဘျီကိၤတါချါဒီးပ စံးလၢအခိဉ်မှ်စုာ်ကိးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံာ်မှ်ဂ့ၤ,ပုၤက ညိမှ်ဂ့ၤ,အိဉ်ဒီးအခိဉ်မှ်ကိးမံၤဒီးလီၤ.

၂၄. **ခိဉ်မဲကသုဉ်မဲကသုဉ်** နှ် မှ်ပခိဉ်လုာ်ခိဉ်အယံ တဘျီကျိၢ်ကျိၢ်အသးဒ်မဲကသုဉ်အသးနီၤမဲကသုဉ်ခိ နီၤပစံးလၢပခိဉ်မဲကသုဉ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုဉ်ပကိးလၢ ခိဉ်လုာ်ဘုလီၤ.

၂၅. **ခိဉ်မိက** နှ် ပတစံးဘဉ်နီၤတစုဘဉ်,ပတစံးဘဉ် နီၤတခိဉ်ဘဉ်.

၂၆. **ခိဉ်လုာ်ခိဉ်ခိဉ်လုာ်လၢ** နှ် မှ်ပခိဉ်မဲကသုဉ်အယံ အဖိခိဉ်ပၤကဒးနှ်ပစံးလၢပခိဉ်လုာ်ခိဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤ ချဲးလီၤအခိဉ်ဒီး ဆါထၢဉ်လၢအခိဉ်လုာ်ခိဉ်လီၤ. စတီၤ လီၤစခိဉ်လုာ်ခိဉ်ဆါကၤ.

၂၇. **ခိဉ်လုာ်ခိဉ်ဆါ** နှ် မှ်ပခိဉ်ခံကပိဉ်ဘဉ်စၢၤဝဲပခိဉ် လုာ်ဘုအဖိလၢချဲးထီဉ်ချဲးလီၤအသးနှ် ပစံးလၢပ ခိဉ် လုာ်ခိဉ်ဆါလီၤ. စခိဉ်လုာ်ခိဉ်ဘဉ်ဒီးစခိဉ်လုာ်ခိဉ် အဆါဖျါဝဲဆါကလဲဉ်,စံာ်က့ၤဒီးသယိကဘျီကၢ်သၢဉ်.

၂၈. **ခိဉ်လုာ်တၢ်ခိဉ်လုာ်ဘု** နှ် မှ်ပခိဉ်မဲကသုဉ်နှ် ပစံးလၢပခိဉ်လုာ်ဘုလီၤ. ပခိဉ်လုာ်ဘုနှ်မှ်ပခိဉ်အယံ အိဉ်လီၤဆိဖဲပခိဉ်အဆါပကံာ်န့ဉ်ကတၢ်လီၤနှ် နီၤစု မှ်သၢဘိဖဲပခိဉ်လုာ်ခိဉ်နှ်ကဝီၤကျိၤဒ် မဲကသုဉ်အသိး ဒီးပစံးလၢပခိဉ်လုာ်ဘုလီၤ. ပခိဉ်လုာ်ဘုနှ်မၤသးဒ်တ စဲဘူးဘဉ်ဒီးအယံဂၤတဖဉ်အသိးလီၤ.

၂၉. **တၢ်ခိဉ်လုာ်ခိဉ်တဖဉ်** နှ် မှ်ဆုဉ်ခိဉ်ကိၢ်ခိဉ်လၢဟး လၢစုဉ်ခိဉ်ခိဉ်တဖဉ်နှ်ပစံးလၢတၢ်ခိဉ်လုာ်ခိဉ်လီၤ.ကယဲာ်

ခိၣ်

တၢ်အခိၣ်လွၢ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟးလၢအစုဒီးအခိၣ်ခဲလၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခိၣ်လွၢ်ခိၣ်လီၤ.

၃၀. **အခိၣ်အါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်,တၢ်အစွၢ်လၢအိၣ်ဒီးအခိၣ်,ဒးဘိ,သံဝီၣ်ဒု,ကပိၤဒီးတၢ်ခိၣ်ယံၣ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အခိၣ်အါခဲလၢၣ်လီၤ. ဒးဘိတဘိအခိၣ်အါသမိး.

၃၁. **ခိၣ်တၢ်ခိၣ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ညါသးအကံၢ်အိၣ်လီၤသကျိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်တၢ်အိၣ်မးတဘိတဘိလၢအခိၣ်ညါသးန့ၣ်လီၤ. ပခိၣ်ညါသးန့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်အကွၢ်ကိးအဂၤဒဲးလီၤ.

၃၂. **ခိၣ်မ့ၢ်လၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်အဖိးဘျၣ်အဖိလၢန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်မ့ၢ်လၢလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်တၢ်အသးလၢစခိၣ်မ့ၢ်လၢဆါကၤ.

၃၃. **ခိၣ်လိၣ်တၢ်ခိၣ်လိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်လၢလၢ်ခိၣ်တကပိၤန့ၣ်အယံ,ပခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်အဖိခိၣ်အယံန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်လိၣ်ယံလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢခိၣ်လိၣ်ယံ,ဒီး တနီၤနီၤကိးလၢခိၣ်လိၣ်ယံလီၤ. ဒီးအနီၤနီၤမ့ၢ်ခိၣ်လိၣ်ယံလီၤ.

၃၄. **ခိၣ်ယီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစၢၤပျံၤတဘိအကွီၤပူၤအိၣ်တပျၢ်ဒီးပမ့ၢ်ထီၣ်သ့ၣ်,ပမ့ၢ်ထီၣ်သးဒီးပဖျိၣ်ထီၣ်လၢပခိၣ်လၢလီၤဒီးပျံၤန့ၣ်ကျိၣ်ယၢ်သ့ၣ်ဒီး ပတလီၤသလူးကဒါက့ၤဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်ယီၤလီၤ. သ့ၣ်တုၤတၢ်စူၤဘၣ်ဘျဲန့ၣ်ပထီၣ်ဒီးခိၣ်ယီၤဒီးထီၣ်ဘးဝဲလီၤ. ပှၤကညီထီၣ်သးန့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးခိၣ်ယီၤဒီးထီၣ်ဘးဝဲလီၤ.

၃၄-၁. **ကစၢ်ယွၤအခိၣ်ယီၤလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒီးဘျၣ်ညါအံၤပကိးလၢကစၢ်ယွၤအခိၣ်ယီၤလီၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကတိၤအသိလီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဖးလၢလၢလၢ်ခိၣ်
မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤခိၣ်ယီၤလီၤ.

၃၅. **ခိၣ်ယီၤသ့ၣ်ခိၣ်ယီၤလါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီထီၣ်သးစၢၤသုစယၢ်ဝၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်အဖိလၢန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်ယီၤသ့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်မ့ၢ်ထီၣ်သ့ၣ်န့ၣ် မၤဝဲဒီးခိၣ်ယီၤသ့ၣ်လီၤ.

၃၆. **ခိၣ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယီၤတၢ်ဒီးပခိၣ်ညါသးအလီၤအိၣ်လီၤတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်လၢဝဲဒီးအဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢပခိၣ်လီၤလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ယီၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပုၢ်ဒီးအခိၣ်လီၤအိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်လီၤအိၣ်လၢကပံၣ်ခိၣ်ဒီးအခိၣ်လီၤလီၤ,အကစၢ်ခိၣ်ဝဲဒီးကံၤသၢၣ်.

၃၇. **ခိၣ်ကမိၢ်ခိၣ်ကမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ဒုထံးအဆၢကမိၢ်စိထီၣ်လၢအကပၤန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ကမိၢ်လီၤ. ဒီးပခိၣ်ဆၢအယံကတၢ်န့ၣ်ခိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢပခိၣ်ကမိၢ်လီၤ. ပခိၣ်ယံန့ၣ်ခိၣ်လၢအကတၢ်န့ၣ်ကမိၢ်တြိလီၤ.

၃၈. **ခိၣ်ကမဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဆၢခိၣ်ကမိၢ်ဝဲဒီးမၤသးဒ်အယံဖျိးထီၣ်ထဲစုမ့ၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒီး ပစံးလၢခိၣ်ကမဲၣ်လီၤ. ပ

ခိၣ်

ခိၣ်လုၢ်ခိၣ်အကမဲၣ်ဖျိးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢအယံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၉. **ခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်လၢလၢ်ခိၣ်တကပိၤန့ၣ်အညၣ်ကူၢ်လိၣ်အသးဆိၣ်တနီၤန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ်လီၤ. ပခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ်န့ၣ်ပစံးစ့ၢ်ကိးလၢပခိၣ်ညၣ်သလၢဖျၢၣ်လီၤ. ပခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ်န့ၣ်အညၣ်ဆိၣ်တနီၤလီၤ.

၄၀. **ခိၣ်ယုၢ်သ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်အညၣ်,ပခိၣ်န့ၣ်အညၣ်လၢအဖိးထီၣ်ယၢ်အယံတလိၣ်န့ၣ် မၤသးတတဲၣ်ဒဲးထဲသိးဒီးယုၢ်တဖၣ်ဒီးအခံစူကညၣ်,သစုၣ်ဒုးအိၣ်တထီၣ်ဒီးအညၣ်သလၢဖျၢၣ်န့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤအိၣ်ဒီးအသလီၤဒီးမၤသးဒ်အိၣ်ဒီးအဆၢအသိးန့ၣ် ပကိးလၢပခိၣ်ယုၢ်သ့ၣ်လီၤ. ပခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ် ဒီးပခိၣ်ယုၢ်သ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အညၣ်တပူၤယီၤန့ၣ်သက့အဘၢၣ်စၢၤအိၣ်ဒီး အသလီၤလီၤ. ပှၤလၢတသ့ၣ်ညါဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်စံးဝဲလၢအညၣ်တလိၣ်ယီၤဒီးပခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ပခိၣ်ယုၢ်သ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢပခိၣ်န့ၣ်သလၢဖျၢၣ်အဖိလၢန့ၣ် ဖိးထီၣ်ယၢ်အယံတတဲၣ်ဒဲး,ကလၢတၢ်လီၤ.

၄၁. **ခိၣ်န့ၣ်တြိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်လၢကိၢ်စ့ၤဝဲလၢပခိၣ်န့ၣ်သစုၣ်ကတၢ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီတနီၤနီၤအခိၣ်ဒုစ့ၤတလုၤခိၣ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤန့ၣ်အခိၣ်ဒုခိၣ်ကၤ,ပသံၣ်အခိၣ်ဒုတဝဲဘၣ်.

၄၂. **ခိၣ်ညါခိၣ်ခိၣ်ညါလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ညါသးအချၢ န့ၣ်ပကိးလၢပခိၣ်ညါခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆၢထၢၣ်ဘျဲ ဒီး ယၤဒီးယီၤဘၣ်လၢစခိၣ်ညါခိၣ်လီၤ.

၄၃. **ခိၣ်ကနံၣ်ထံး** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢပခိၣ်ကနူၤထံးလီၤ. ခိၣ်ကနံၣ်ထံးန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤကစံးဝဲကံၤသၢၣ်.

၄၄. **ခိၣ်ကနူၤထံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ညါသးအသရူၤန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ကနူၤထံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပခိၣ်ကနူၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. စခိၣ်ကနူၤထံးဘၣ်ဆိးလၢတၢ်ချၢၣ်ဆါကၤ.

၄၅. **ခိၣ်နီၤပၤမ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်လၢအညါသးလီၤကဆိပယီၤတၢ်တတုၤလီၤတဝံၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပကိးလၢပခိၣ်နီၤပၤမ့ၢ်လီၤ. ပခိၣ်ညါသးနီၤပၤမ့ၢ်န့ၣ်ပယီၤတၢ်တတုၤလီၤတဝံၣ်ဘၣ်.

၄၆. **ခိၣ်သကီၤသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ညါသးအသးကံၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်သကီၤသးလီၤ. ပခိၣ်သကီၤသးန့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ညါသးနီၤသးန့ၣ်လီၤ. စခိၣ်သကီၤသးဘၣ်ဆိးလၢတၢ်ချၢၣ်.

၄၇. **ခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်လၢအတိတဘိခိၣ်န့ၣ်ပခိၣ်မ့ၢ်အဂၤကိးဘိဒဲးဒီးပကိးလၢပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢပခိၣ်မ့ၢ်တိလီၤ. ပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဒီးပခိၣ်မ့ၢ်

ခိၣ်

တိၣ်န့ၣ်တဘိယီလီၤ. ပုၤတဂၤယဲၣ်လီၤတဲာ်ဘၣ်အခိၣ်မ့ၢ်
ခိၣ်တဲာ်တခိၣ်ညါလီၤ.

၄၇-၁. **ခိၣ်မ့ၢ်တိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်လၢအသးကံၢ်ပုၤတဘိ
န့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်မ့ၢ်တိလီၤ. ပခိၣ်မ့ၢ်လွံၢ်ဘိအကဆူးပုၤ
န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်တိလီၤ.

၄၈. **ခိၣ်လၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ညါခိၣ်ညါသးဒီးဘၣ်ညါန့ၣ်
ပကိးလၢပခိၣ်လၢ်လီၤ. ပုၤကညီန့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဒီးအခိၣ်
လၢ်လၢ်, မ့ၢ်ဆံးဒီးအခိၣ်လၢ်အံၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤ တဂၤလဲၤ
တၢ်လၢကပံာ်ကျါဒီးအခိၣ်လီၤဘျုးဘၣ်ဒီး အခိၣ်ဘၣ်
ခိၣ်လၢ်ခဲလၢ်လီၤ.

၄၉. **ခိၣ်မ့ၢ်ယုာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်လၢအိၣ်စယဲၤဒီးပခိၣ်
မ့ၢ်ခိၣ်တဘိန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်မ့ၢ်ယုာ်လီၤ. ပခိၣ်မ့ၢ်ယုာ်
န့ၣ်အိၣ်စယဲၤဒီးပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်လီၤ.

၅၀. **ခိၣ်မ့ၢ်ဆၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်လၢအယၢၤဆူပခိၣ်
ကနူၤတခိၣ်တဘိန့ၣ်ဆံးန့ၣ် ပုၤဂၤဒီးပစံးလၢပခိၣ်မ့ၢ်
ဆၢလီၤ. ပခိၣ်မ့ၢ်ဆၢန့ၣ် ဆံးန့ၣ်ဖျၢ်န့ၣ်ပခိၣ်မ့ၢ်အဂၤတ
က့ၢ်ဒီးအိၣ်လၢအဂၤဆူပခိၣ်ကနူၤတခိၣ်လီၤ.

၅၁. **ခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်အနီၤစ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်ပစံး
လၢပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်လီၤ. ပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်အနီၤစ့ၤ
ကတၢၢ်လီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါသမိး
စခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢဝၣ်လ့ၣ်.

၅၂. **စုၤဘျုးခိၣ်လဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢကဲလၢပခိၣ်အပုၤဒီးပ
ခိၣ်မၤလဲၤကိးပုၤလၢအမၤဘၣ်ပုၤဂၤအကိၢ်,မၤကမၢ်
တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဒီး ဟံးန့ၣ်ဝဲအလဲလၢကျိၣ်လၢစ့ၤဒီးစုၤန့ၣ်ပ
ကိးလၢခိၣ်လဲလီၤ. ပုၤတဂၤပခိၣ်မၤလဲၤကိးပုၤဒီးအိၣ်
ဒီးစုၤဘျုးခိၣ်လဲလီၤ.

၅၃. **တၢ်တၢ်ထံအခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲးယုာ်တၢ်ထံအခိၣ်
အကျါဒီးဝၣ်လ့ၣ်ဝၣ်ခိၣ်,သန့ဝၣ်လၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်တၢ်
ထံအခိၣ်လီၤ. ထံတက့ၢ်အံၣ်ဒီးအယုၤသုတသုတဂ့ၤ,ဒ်သု
တလီၤသံးတဂ့ၤဒီးပကတၢ်တၢ်ထံတက့ၢ် အံၣ်အခိၣ်
လီၤ.

၅၄. **ခိၣ်သုမ့ၢ်စုၤသု** အဆိလီၤ. ပုၤလၢမၤတၢ်သုတဖၣ်
န့ၣ်ပစံးလၢပုၤစုၤသုခိၣ်သုလီၤ. ပုၤကဲလၢလဲၤသမၤတဖၣ်
န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤစုၤသုခိၣ်သုလီၤ.

၅၅. **ကသံအခိၣ်ဘူးတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဆါနးတၢ်ဒီးပစံး
လၢကသံအခိၣ်ဘူးတၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဆါခိၣ်ခိၣ်က
လဲၣ်ဒီးကသံအခိၣ်ဘူးတၢ်မးလီၤ.

၅၆. **ယုာ်တၢ်သံအခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢဟံၣ်အသးဒီး တပျံၤ
ဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်, ကသံဒီးတပျံၤဘၣ်ဘၣ်ဒီးလဲၤ
တၢ်လၢတၢ်အကျါတၢ်ယီၤအကျါ,တၢ်ဆူအကျါတၢ်ဆါ
အကျါဒီးပစံးလၢယုာ်တၢ်သံအခိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤယုာ်တၢ်
သံအခိၣ်န့ၣ် ယံာ်ယံာ်ကသံယၢ်တစုၤယၢ်.

ခိၣ်

၅၇. **တၢ်ကတိၤအခိၣ်လီၤတလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဘၣ်
တၢ်သမံသမိးဒီးကတိၤထီၣ်ဆါဝဲသြူးကမၢ်တတိတ
တြိဒီးပစံးလၢတၢ်ကတိၤအခိၣ်လီၤတလံာ်လီၤ. ပုၤန့ၣ်
မ့ၢ်တၢ်ဘျုးတမ့ၢ်တၢ်ဘျုးန့ၣ်ကန့ၣ်လၢပခိၣ်သမံသမိး
အိၣ်ဒီး ကတိၤထီၣ်ဆါဝဲတၢ်ကတိၤအခိၣ်မ့ၢ်လီၤတလံာ်
ဒီးကမ့ၢ်တၢ်ဘျုးလီၤ. တၢ်ဘျုးန့ၣ်ပခိၣ်သမံသမိးတုၤ
တၢ်ကတိၤအခိၣ်လီၤတလံာ်ဒီး ပခိၣ်စံာ်ညီၣ်ယၢ်အိၣ်
လီၤ.

၅၈. **ခိၣ်ကမၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထူပပုၤဂၤလၢပခိၣ်ဒီးပစံး
လၢပခိၣ်ကမၢ်လီၤ. ပုၤလၢအစုကမၢ်အခိၣ်ကမၢ်တ
ဖၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤလိာ်အိၣ်လၢကိၢ်လီၤ.

၅၉. **ခိၣ်သုၣ်စုၤသုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိးပခိၣ်ပစုၤလၢတၢ်က
တိၤအကျါဒီးပစံးလၢပခိၣ်သုၣ်စုၤသုၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအ
ခိၣ်သုၣ်စုၤသုၣ်န့ၣ်ပုၤထီၣ်နးတၢ်,ပုၤတဂၤပုၤထီၣ်ဆူ
အခိၣ်သုၣ်သုၣ်န့ၣ်လီၤ.

၆၀. **ခိၣ်ခါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပထွဲစိးစိးဒီးပစံးလၢပခိၣ်
ခါလီၤ. ပုၤကညီန့ၣ်အခိၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒီးအခိၣ်ခါစၢ်,အခိၣ်မ့ၢ်
ဖျၢ်ဒီးအခိၣ်ခါဒုးဝဲလီၤ.

၆၁. **ခိၣ်တၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်န့ၣ်ပသးပုၤတနီၤစံးလၢခိၣ်
တၢ်လီၤ. စခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်တၢ်လီၤဆိုးဆါကၢ,စံၢ်ယၢတက့ၢ်.

၆၂. **ထံခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထံယုၤလီၤလၢစ့ၤလီၤန့ၣ်ပကိးလၢ
ထံအခိၣ်လီၤ. ကွံမ့ၢ်အိၣ်လၢစ့ၤအဘျုးစၢၤဒီးစ့ၤလၢအ
ဖိလၢ်န့ၣ်ပစံးလၢထံအခိၣ်လီၤလီၤ. ထံတက့ၢ်အခိၣ်
လီၤသံးတက့ၢ်ကွံာ်လဲၤ,အခိၣ်တယုၤလၢဘၣ်.

၆၃. **လၢ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤအသးသုၤသကျါဆူးက
ဆုၣ်ဒ်ကိၤတါချါထဲ စုမ့ၢ်ခိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်အိၣ်တပျံၤအိၣ်
ဂီၢ်တၢ်လၢ်,အိၣ်တမံးဒီး ပစံးလၢလၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံး
စုၢ်ကိးလၢလၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပထံတအါဘၣ်,ပထံလၢ
ပုၤဂၤစိာ်တဘိဘိဒီး စံးဝဲလၢသါထံာ်န့ၣ်လၢပိာ်လဲၣ်ပုၤ
လၢလၢ်ကျါလီၤ. စထံတလၢတဂၤစိာ်ဒီးလၢ်ခိၣ်တ
ဘိဂ့ၤ,လၢ်ဘျုးလၢ်ခိၣ်န့ၣ်တလီၤအိၣ်ဘၣ်.

၆၄. **တုၤခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဆဲးတၢ်တကလုာ်မၤဝဲဒီးအ
ပျံၤဒီးအဘိ ဒီးဘၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဂံာ်ဆိမံၤန့ၣ်ပစံးလၢတုၤခိၣ်
လီၤ. တုၤခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်ဂံာ်ဆိမံၤဒီးအပျံၤန့ၣ်ဘၣ်
စၢယာ်တၢ်ဖိတၢ်လဲၤ, ထီၣ်ဂံာ်ဆိမံၤအခိၣ်ဒီးထူၣ်ဖျးကုၤ
တသုဘၣ်လီၤ. ပုၤကညီဆဲးတုၤဘျုးတုၤခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဆိ
မံၤနးကၢ.

၆၅. **ဟံၣ်အခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်ထူၣ်လၢပခူၣ်လီၤဆူဟံၣ်
ခိၣ်လၢ်တက့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဟံၣ်အခိၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢဒီး
ဟံၣ်ထူၣ်လၢဟံၣ်ဖိလၢ်တတိၤန့ၣ်ပကိးလၢဟံၣ်အခိၣ်စ
ကိးလီၤ. ဟံၣ်န့ၣ်ပခူၣ်လီၤအခိၣ်မ့ၢ်တယီာ်ဘၣ်ဒီးက
လံၤအူဘၣ်ဒီး ကကၢ်ဝဲလီၤ. ဟံၣ်တဖျၢ်အခိၣ်ဖျၢ်တ

ခိၣ်

တြီးဇိၣ်ပအိၣ်ဒီးပပျံၣ်ဘိၣ်သအိၣ်လီၤ.

၆၆. **ဘိၣ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအခိၣ်ဘိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဘိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဆိဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဆိတကလုာ်အခိၣ် ဘိၣ်ဒီးပကိးလၢဆိဘိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဆိဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပုၤကညိဘုၣ် ,တလၢၤဘုၣ်အါကၢ.

၆၇. **ခိၣ်ကတိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကတိၤဒီးပခိၣ်ပပျံၣ်မ့ၢ်တ သုဘၣ်, မၤသးအုးအးကတၢ်ပျံၣ်ဒီးပကတိၤန့ၣ်အဂီၢ် န့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်ကတိၤလီၤ. ခိၣ်ကတိၤတနါပုၤကအမဲၣ် ညါလၢပခိၣ်အဂီၢ်ထံး.

၆၈. **ကတိၤခိၣ်** န့ၣ် ခိၣ်ကတိၤအသိးလီၤ. ပုၤကတိၤ တၢ်ဒီးပသုၣ်ကသးပုၤပခိၣ်ပမုၢ်လၢအိၣ်ဒီးအစိအကမိၤ တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကတိၤတၢ်ဒီး ပုၤအဂီၢ်မ့ၢ်အိၣ်တမံၤမံၤဒီးပ ကတိၤတၢ်ဒီး အိၣ်မ့ၢ်တထီၣ်ဘးဘၣ်ဒီးပုၤလၢသုစံးသု ကတိၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကတိၤန့ၣ်ပဂီၢ်, မ့ၢ်ကတိၤတနါပမဲၣ် ညါဒီးပစံးလၢကတိၤခိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤအိၣ်ဘၣ်လၢထီ ပုၤတဖၣ်န့ၣ်ပမုၢ်လဲၤကတိၤက့ၤဒီးပစံးလၢပကတိၤခိၣ် က့ၤလီၤ.ပုၤတဂၤအိၣ်လၢထီပုၤဒီးအဝဲတဂၤလဲၤကတိၤ ခိၣ်အသးဒီးပခိၣ်ပျံၣ်လီၤ.ပကတိၤခိၣ်တၢ်န့ၣ်ဒ်အံၤပုၤ တဂၤန့ၣ်ပျံၣ်အိၣ်ဒီးအူခံတခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မၤဝဲဒီးကစၢ်စံၣ်ညိၣ် ကၢ်ယၢန့ၣ်.ပစံးန့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ ခိၣ်အသးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၆၉. **ခိၣ်အသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဘၣ်မၤအါအိၣ်န့ၣ်ပလဲၤက တိၤက့ၤ.ပလဲၤမၤစၢၤအိၣ်ပတူၢ်ပခိၣ်စၢၤအိၣ်ဒီးပစံးလၢပ ခိၣ်ပသးလီၤ. ပုၤတဂၤပခိၣ်မၤအါအိၣ်လၢဟ့ၣ်တၢ်အ ယိဒီး အဝဲတဂၤလဲၤခိၣ်အသးဒီးထူၣ်ဖျဲးဝဲလီၤ.သကီၤ တဂၤပခိၣ်သါကစၢၤအိၣ်ဒီး ကီၢ်ခွဲးတဂၤလဲၤခိၣ်အသး န့ၣ်ပခိၣ်စၢၤက့ၤလၢကီၢ်ခွဲးတဂၤလီၤ.

၇၀. **တၢ်အုၣ်တၢ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဖိၣ်အိၣ်ယၢ်ကဲ ကုၢ်လီၤမၤတဖၣ်န့ၣ်ပုၤလၢအစုၤလီၤထူးခိၣ်လီၤတၢ်တဖၣ် သုၣ်ကညိသးကညိဒီး ပုၤက့ၤလီၤက့ၤဝဲဒီးပကံးက့ၤ ဝဲဒ်အဖိအလံၤအသိးန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်အုၣ်တၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးဟဲလီၤမၤပုၤမၤဖျဲးပုၤဒီးလရၢ်ဒီး ဟံးက့ၤပုၤလၢမုၢ်ကီၢ်လံၤအစုၤပုၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အုၣ်တၢ်ခိၣ် လၢအခိၣ်ကတၢ်တမံၤလီၤ.

၇၁. **အုၣ်ခိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်တၢ်ခိၣ်** န့ၣ် ဒီးသိးသိးလီၤ. က စၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးတၢ်အုၣ်တၢ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယ ရံးသးကညိပုၤဒီးမၤပုၤမၤဖျဲးပုၤလၢလရၢ်တၢ်ဒီးဘးဒီး ဟံးက့ၤပုၤလၢမုၢ်ကီၢ်လံၤအစုၤပုၤန့ၣ် ပစံးလၢကစၢ်ယုၣ် ရှုးယရံးအုၣ်ခိၣ်က့ၤပုၤလီၤ. ကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးအုၣ် ခိၣ်အသးလၢပတၢ်ဒီးဘးအယိဒီး တူၢ်သံမးအသးလၢ ထူၣ်စုညါအလီၤလီၤ.

၇၂. **ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်တူၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်စံၣ်ညိၣ်ယၢ်တၢ်

ခိၣ်

ဘျၢ်ဒုးလၢၣ်ဝဲအစုၤဒုးလီၤဝဲလၢယိၣ်ပုၤ.ဒုးတူၢ်ဝဲတၢ် ဖိၣ် ဒီးပစံးလၢဟ့ၣ်ခိၣ်ဝဲတၢ်ဖိၣ်လီၤ. တၢ်ဘျၢ်တဖၣ်ပခိၣ် ဟ့ၣ်ခိၣ်အိၣ်လၢယိၣ်ပုၤကိးဂၤဒီးလီၤ.

၇၃. **အါခိၣ်အါစု** န့ၣ်မ့ၢ်အါပိၣ်အါဘျီဒီးပစံးလၢအါ ခိၣ် လီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်အါဘျီအါစုဒီး ပစံးလၢပလဲၤတၢ် အါခိၣ်လီၤ. ဝုၢ်မံၣ်အါန့ၣ် ယလဲၤအါခိၣ်လဲၤလၢလၢ်ထူၣ် န့ၣ် ယလဲၤအါခိၣ်လဲၤ. လၢကီၢ်ယုၢ်န့ၣ်စတလဲၤဒီးဘၣ် နီတခိၣ်ဘၣ်, ပုၤတဂၤလဲၤအူဝုၢ်ပုၤအါခိၣ်အါဆိးဒီးစ မၤလိၣ်မၤန့ၢ်ယၢလၢသပၤတဖျၢၣ်လီၤ.

၇၄. **တခိၣ်ခိၣ်ညါ** န့ၣ် အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤအကျါလီၤ. ပုၤတဂၤမၤလိၣ်တြီတြီယၢအဝုၢ်တအိၣ်နီတမံၤ,ဒီးပ ကလဲၤအိၣ်အိၣ်တခိၣ်ခိၣ်ညါသဲတဂ့ၢ်မိၣ်,ပုၤတဂၤမၤပ လဲၤတၢ်ဒီးအိၣ်န့ၣ် ပကလဲၤမုၢ်တခိၣ်ခိၣ်ညါကိး,ပကမံ န့ၣ်ကၢ်ပတၢ်သၢ, ပုၤသးခိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပကကညးက့ၤမနုၤ တခိၣ်ခိၣ်ညါကိးပကတိၤဆိလီၤဒီးတခိၣ်န့ၣ်, ပကက ညးမုၢ်တခိၣ်ခိၣ်ညါလီၣ်.

၇၅. **တခိၣ်အံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်တစုအံၤအသိးလီၤ. စမ့ၢ်မၤ ကမၣ်န့ၣ်ဒီး ပျံၣ်စတၢ်ဒီးဘးတခိၣ်အံၤတက့ၢ်,တခိၣ်အံၤ သုတစံးဒီးတၢ်နီတမံၤတဂ့ၢ်ခါစါ.

၇၆. **တခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်တစုန့ၣ်အသိးလီၤ. ပုၤဂၤမ့ၢ်သး ထီၣ်လိၣ်အသးဒီးပလဲၤကညးက့ၤဒီးပစံးတခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ် တခိၣ်တုၢ်လီၤ. ဒီးဝံသးစုၤဒုၣ်ကယၢ်အိၣ်တခိၣ်န့ၣ်တ က့ၢ်,ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတခိၣ်န့ၣ်ဒီးတခိၣ်အံၤန့ၣ်အခိၣ်အပညိ ဒီးသိးတစံးစံး,တခိၣ်န့ၣ်န့ၣ်ယံၣ်တစံး.ဒီးမ့ၢ်ပုၤဂၤမၤ ကမၣ်တၢ်ပကညးက့ၤ, တခိၣ်အံၤန့ၣ်မိၢ်တက့ၢ်ဒီးမ့ၢ်စ မၤကမၣ်တၢ်ဒီးစကညးပုၤဂၤလီၤ. မၤဝဲတခိၣ်န့ၣ်ဒီးဝံ သးစုၤအိၣ်တက့ၢ်ခါစါ.

၇၈. **နီတခိၣ်နီတဝဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတလဲၤဘၣ်နီတစု,ပတထံၣ် ဘၣ်နီတစု,ပတမၤဘၣ်နီတစုဒီးပစံးလၢနီတခိၣ်လီၤ. တၢ်လၢပယိၣ်န့ၣ်စတထံၣ်ဒီးဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်ယိၣ်အကီၢ် န့ၣ်စတလဲၤဒီးဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်, ပုၤမၤစံၣ်န့ၣ်စတမၤ ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.

၇၉. **ခိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်စုလီၢ်အဆိလီၤ. ပုၤလၢအကျိၣ်အါစု အါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဒီး အစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤ. ပုၤတ ဂၤအစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အါကၢ.

၈၀. **အခိၣ်လီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢလဲၤတၢ်ဖျိး,ပုၤလၢလဲၤတၢ် တုၤချတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢလဲၤတၢ်အခိၣ်လီလီၤ. ပုၤလၢ လဲၤတၢ်အခိၣ်လီတဖၣ်န့ၣ် လဲၤတၢ်ဖျိးယံၤကၢ, လဲၤတၢ် တနံၤလဲၤန့ၣ်ပလဲၤပဝဲတနံၤဒီးမုၢ်ထူၣ်ထီၣ်ယုၢ်လီၤလီၤ.

၈၁. **ခိၣ်လီလီ** န့ၣ်စတနံၤဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်,စတစံး ဘၣ်,စနံၤတပၢ်ဘၣ်သရၢ်စါ.

၈၂. **အိၣ်ခိၣ်လီပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢအိၣ်ခိၣ်လီ** လီၤ.

၁။

ပုၤမ့ၢ်တမၤဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်န့ၣ်ပတစံးဘၣ်လၢအိၣ်ခိၣ်လီၤဘၣ်,ပစံးလၢအိၣ်ခိၣ်လီၤလီၤ.

၈၃. **လီၤခိၣ်လီၤတူၤ** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢလီၤယုၣ်လီၤတူၤလီၤ.

၈၄. **လီၤတူၢ်လီၤခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤပုၤလၢကျိၣ်ဖိလၢတတူၢ်ဘၣ်ပဒိၣ်အကါဘၣ်ဒီး ထံကိၢ်ကိၢ်ကိၢ်န့ၣ်ဟးခူသ့ၣ်လၢပုၤလၢကျိၣ်ဒီး တူၤထံခိၣ်ကိၢ်မုၢ်ပဒိၣ်ပပုၤတအၢလၢဘၣ်ဒီး ပုၤပုၤလၢကျိၣ်ဖိန့ၣ်တူၢ်က့ၤပဒိၣ်အကါဒီး ပစံးလၢလီၤခိၣ်က့ၤအမူးလီၤ. ပုၤကညိၣ်ပုၤလၢကျိၣ်ဖိတဖၣ်တူၤထံကိၢ်ကိၢ်ကိၢ်ဒီးယုၢ်ခူသ့ၣ်ဆူပုၤလၢကျိၣ်,တူၤထံခိၣ်ကိၢ်မုၢ်ဒီးလီၤခိၣ်က့ၤပြုၤပြုၤလီၤ.

၈၅. **အိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်,စတနံၤဟူနီၣ်တခိၣ်ဘၣ်,စနံၤတပၤဘၣ်သရၣ်ဒၢ.

၈၆. **အိၣ်ခိၣ်** န့ၣ် စတနံၤဟူဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်, ပတစံးဘၣ်,စနံၤတပၤဘၣ်အံၤဒၢ.

၈၇. **အခိၣ်ကတုၤဘူးတုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဟဲဘူးတုၢ်ဒီးပဟံၣ်ပယိပဇူပတစီဒီး ပစံးလၢအခိၣ်ကတုၤဘူးတုၢ်လီၤ. သရၣ်သမါပသ့ၣ်ကသးပုၤလၢသါကဟဲဆူပအိၣ်ဒီး ပကွၢ်လၢအကျိၣ်ဒီး ဟဲဝဲကတုၤတုၢ်ပအိၣ်ဒီးဘူးလံၤန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်ကတုၤဘူးတုၢ်လီၤ. ဒီးတစုတဟဲဒီးဘၣ်န့ၣ်သက့တယံၢ်လၢဘၣ်,ကိးမၤဒီး ကဟဲဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်ကတုၤဘူးတုၢ်စကိးလီၤ. သရၣ်လဲၤထီၣ်ဆူဝုၢ်မံၢ်တၢ်,သရၣ်အခိၣ်ကတုၤဘူးလံၤ,မဆါတနံၤအံၤ,သရၣ်ဟဲမဆါတနံၤအခိၣ်ကတုၤဘူးလံၤကံၤသၢ.

၈၈. **ဖဲလဲၣ်ခိၣ်လဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ဆံးယံၢ်တုၢ်လဲၣ်,ဒ်ဖဲလဲၣ်တုၢ်လဲၣ်အသိးလီၤ. နဟ့ၣ်ယၢလၢယဲၣ်ဖဲလဲၣ်ခိၣ်လဲၣ်,စလီၢ်နတၢ်ဖဲလဲၣ်ခိၣ်လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၈၉. **ခိၣ်ပုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ကပၤဆူအကဆူးတခီန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ပုၤလီၤ. စခိၣ်ဘၣ်တူၢ်လၢအပူၤတခီ,ပခိၣ်ကပၤလၢပခိၣ်ကဆူးတခီလၢထီၣ်လၢခံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ပုၤလီၤ. စဝဲဘၣ်စခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်လၢအပူၤတခီဆါသမိး, သူးထီၣ်နခိၣ်လၢအပူၤတခီ,ဝဲစံး.

၉၀. **ခိၣ်ချၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ကပၤဆူတမ့ၢ်ဘၣ်အကဆူးတခီန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ချၢလီၤ. နမ့ၢ်လုၢ်ထံဒီးထူးနခိၣ်ဒီးအပူၤအချၢ.

၁

၁. **ဟံတခါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးပုၤဂၤတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်ဒီးပဒုၣ်ဟးဆူးပုၤဂၤ, တရူလီၢ်အိၣ်ယုၣ်ဘၣ်ဒီး ပုၤဂၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟံတခါအသးလီၤ. ပုၤတဂၤဟံဒၣ်အသးဒီးပုၤတခါတခါတမၤဘၣ်ဘူးဘၣ်ပုၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဟံသးတခါတခါတစု,ပစံးလၢဟံတခါအသးတစု

၆

စုလီၤ. ပုၤလၢပတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တခိၣ်ဒီးပရူတမုၢ်ဘၣ်,ရူပုၤမိၢ်တမုၢ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဟံသးတခါတခါ,ဟံတခါအသးဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တမ့ၢ်အရူၣ်ပုၤဒီးတၢ်ဟံတခါအသးလီၤ.

၇

၁. **ခွၢ်အိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ခွၢ်အိၣ်အဆိလီၤ. ခွၢ်အိၣ်ခွၢ်အိၣ်စံးဝဲဒၣ်,ပခိၣ်အိၣ်ခွၢ်အိၣ်ကသ့န့ၣ် ပမၤတၢ်ညၣ်ဒီးသအူသယိ မိၢ်ဂံၢ်မါယဲ,ပသၢပကျၢတၢ်နၢမူနၢဆိဒီးပဖိထံစ့ၤကဆိမိဒီးပယုၣ်တူၤထံလီၤသံးန့ၣ် ပစံးလၢပခိၣ်အိၣ်ခွၢ်အိၣ်တၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်လီၤ.

၁. **ခွၢ်လံၤခွၢ်လံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤလီၢ်ပုၤဂၤအစုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပငါပုၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤကွဲးပနီၣ်လၢလံၤဒီး ပစံးလၢပုၤဂၤခွၢ်လံၤလီၤ. နမ့ၢ်လီၢ်စစုဒီးစကခွၢ်လံၤလီၤ. ဒီးဆူခံသုတသးပုၤနီၣ်တဂ့ၤ, ဒ်နသုတသးပုၤနီၣ်တဂ့ၤဒီးစကခွၢ်လံၤလီၤ. ဒီးလံၤလၢပကွဲးပနီၣ်တၢ်န့ၣ်ပကိးစကိးလၢလံၤခွၢ်လံၤလီၤ. ဒီးခွၢ်လံၤမုၢ်ပကိးပိၢ်ထွဲတလၢအခံလီၤ.

၂. **ခွၢ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်ပဆိၣ်လီၤယၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပသးကလုၢ်ကလီၤပတလူၤထွဲဘၣ်အခံမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပထံၣ်ပုၤဂၤအတၢ်ဒီးပတဟံးတဖိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပခွၢ်လံၤလီၤ. ပုၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်ခွၢ်လံၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်.

၉,၉၃,၉၅,

၁. **ခွဲလၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢခွဲလၢၢ်လီၤ.

၁. **ခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်တကလုၢ်အိၣ်လၢအါတၢ်ပူၤထးန့ၣ်ဒီးမၤသးဒ်ပယိၤအသိးန့ၣ်ပကိးလၢခွဲၣ်လီၤ. ဒီးအပိၢ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဆဲးလၢအမဲၢ်လၢယုၢ်ကလံၤလီၤ.

၂. **ဟးခွဲၣ်ခွဲၣ်** န့ၣ်ပုၤကညိၣ်ဟးခွဲၣ်လီၤလၢထးထးလံၤလၢန့ၣ်ပစံးလၢဟးခွဲၣ်ခွဲၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟးခွဲၣ်ခွဲၣ်လၢဟံၣ်အဖိခိၣ်.

၉,၉၃,၉၅,၉၆,၉၇,၉၈,၉၉

၁. **ခွဲးအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢသါကကဲလၢအပျီၢ်အဘိၣ်ဒီးကွံၣ်တုၢ်မိၢ်သနီၣ်ပၤနီၣ်ဒီးတယူၤဒီးဘၣ်ထံန့ၣ်ပစံးလၢပုၤခွဲးအသးလီၤ. ပုၤတနီၣ်နီၣ်ခွဲးသးတနီၣ်ညါဒီးယူၤထံးလၢခံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယိၤအကလုၢ်လီၤ. ခွဲ **sec** ခွဲၣ်ခွဲၣ်.

၁. **ကသ့ခွဲၣ်** န့ၣ်ပဖိတၢ်ညၣ်ဒီးသအူသယိ,မိၢ်ဂံၢ်မါယဲ,ပသၢပကျၢဒီးပဖိထံစ့ၤကဆိမိဒီး ပယုၣ်တူၤထံလီၤသံးဒီးပကိးလၢကသ့အခွဲၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးပိၢ်ထွဲပယိၤအခံလီၤ. ဒီးပုၤကညိၣ်ကိးလၢကသ့အဝဲတစုစုလီၤ. ဒီး

ချါ

ပစံးလာတၢ်ခွီၣ်တစုစုစကိးလီၤ. ခွီၣ်အိၣ်ခွီၣ်အိၣ်ကသူ တၢ်ညၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ကသူအခွီၣ်တသပၤအံၤသၣ်တဆၢ ဘၣ်,ပအိၣ်မ့ၤဘၣ်ဒီးတၢ်ခွီၣ်န့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၤ.

၁. **ခြါခြါ** န့ၣ်မ့ၢ်တးအုးထံပုၤဝဲသီၣ်ဒီးပစံးလာသီၣ်ခြါ ခြါလီၤ. တးအုးထံန့ၣ်မ့ၢ်ထံၣ်ပုၤဒီးပုၤသီၣ်ဝဲခြါခြါန့ၣ်မ့ၢ် အဟံၣ်အသးလာသါကအုၣ်ပုၤလီၤ.

၁. **ခြးခြး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဖိနံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလာနံၤခြးခြး လီၤ. ပုၤဆံးန့ၣ်ပမ့ၢ်ကိၢ်ကွဲၤအယီၤဒီးနံၤဝဲသီၣ်ခြးခြး လီၤ. ပုၤဆံးတဂၤအမိၢ်လိာ်ကွဲၤဒီးအမိၢ်ကိၢ်ကွဲၤအယီၤဒီး နံၤသီၣ်မးခြးခြး,ခြးခြးလဲၣ်.

၁. **ခြံခြံခြံခြံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထံးစွၢ်စံးန့ၣ်သီၣ်ဝဲဒီးပစံး လာသီၣ်ခြံခြံလီၤ. ပုၤတဂၤထံးဒီးစွၢ်စံးသီၣ်မးခြံ ခြံလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာသီၣ်ခြံခြံလီၤ.

၁. **ခြါခြါ** န့ၣ် မ့ၢ်ထိးတဖၣ်ဟံၣ်အသးဒီးထုထီၣ်အက လုၢ်သီၣ်ခြါခြါလီၤ. ဒီးပစံးစကိးလာအသီၣ်ခြါခြါ လီၤ. ထိးတဖၣ်ထံၣ်မိၤဒီး လုၤအုၣ်ထွဲၣ်,ထုထီၣ်အကလုၢ် သီၣ်မးခြါခြါလီၤ. ဒီးပစံးလာ အသီၣ်ခြါခြါစွၢ်ကိး လီၤ.

၁. **ခြါခြါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီဒုတနသီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာ အသီၣ်ခြါခြါလီၤ. ပုၤတဂၤဒုတနသီၣ်မးခြါခြါ လီၤ.

၂. **ခြါခြါ** န့ၣ် မ့ၢ်လီၤသီၣ်ဟူလာအယံၤန့ၣ် ပစံးလာ သီၣ်ခြါခြါလီၤ. လီၤတဘျီသီၣ်မးလာမူထံးဘၣ်န့ၣ် ခြါခြါ,ကိးမးတၢ်ကတူၤကံၤသၤ,ဒီးသ့ၣ်ဖးဒိၣ်ကံၤသီၣ်, ဒီးမိၢ်သီၣ်န့ၣ်ပစံးစွၢ်ကိးလာသီၣ်ခြါခြါ,ပုၤတဂၤကူၣ် သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တထံးကံၤသီၣ်မးသခြါကလၢလီၤ. မိၢ်ပၣ် သီၣ် လၢ ပီၣ် လဲၣ် ပုၤ သ ခြါ န့ၣ် က လၢ န့ၣ် ကမ့ၢ်ကံၤကတိၤဟဲလၢပီၣ်လဲၣ်ပုၤသၤ.

၁. **ခြါခြါ** န့ၣ် မ့ၢ်ထိးတၢ်ဟံၣ်အသးဒီး မၤသီၣ်အက လုၢ်ခြါခြါဒီးပစံးလာထုထီၣ်အကလုၢ်လီၤ. ထိးတၢ်တ ဖုထုထီၣ်အကလုၢ်သီၣ်မးခြါခြါပမၤဘၣ်ဘူးတဘျီ ဘၣ်နီတဂၤဘၣ်.

ခြါ,ခြါ,ခြး,ခြး,ခြံ

၁. **ခြါခြါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအသးပုၤကူးသီၣ်ဝဲဒီးပစံး လၢကူးသီၣ်ခြါခြါလီၤ. ပုၤသးပုၤတဂၤကူးသီၣ်မး ခြါခြါလီၤ.

၁. **ခြါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီကနီလိာ်ကွဲၤဒီးမၤသီၣ်အက လုၢ်လီၤ. ပုၤကညီမ့ၢ်ကနီဒီးဖိးလိာ်အသးတခီဖိးတခီ ဖိးဒီးမၤသီၣ်အကလုၢ်စံးဝဲဒၣ်ခြါခြါ,ခါခါ,ခြါကံၤသဲ, ခါခါ,ခြါတခီခြါခြါ, ဆီၣ်ယံၤဝံၣ်ယံၤလိာ်အသး

ချး

သပုၤကလၢလီၤ.

၁. **ခြးခြးခြးခြး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်သပုၤဒီးသီၣ်ဝဲခြးခြးန့ၣ် ပစံးလာထီၣ်သပုၤနံၤခြးခြးလီၤ. ထီၣ်သပုၤတဘျီနံၤ သီၣ်မးခြးခြးန့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အကတိၢ်လာပကူၣ်ခါဖဲခါ န့ၣ်ပ တဖဲဘၣ်, ပကန့ၣ်လီၤ,ထီၣ်သပုၤတဘျီနံၤသီၣ်မးခြး ခြးသီၣ်မးခြးခြးလီၤ. ထီၣ်သးပုၤနံၤခြးခြးနံၤ ခြးခြး စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ခြးခြး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကူၣ်လီၤသံးန့ၣ်အမဲၣ်န့ၣ်သီၣ်ဝဲခြး ခြးလီၤ. ပုၤတဂၤခးသံးန့ၣ်သံးန့ၣ်အမဲၣ်ကူၣ်လီၤအ သးသီၣ်သခြးကလၢဒီးသံးန့ၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ခြံခြံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုးလၢလၢလၢကျါကဒဲကဒဲန့ၣ် ဘၣ်ထံးလိာ်အသးသီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာသီၣ်ခြံခြံလီၤ. မတၤစုးလၢတဂၤသီၣ်မးခြံခြံ, သီၣ်မးခြံခြံလီၤ. ဒီးထးဘျီဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဒိလိာ်အသးသီၣ်ခြံခြံစကိး လီၤ.

၁. **သိမိချါမိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတဲးသ့ၣ်တဲးဝံၣ်ဒီး အူမ့ၢ်အိၣ် ဖၣ်ဆါန့ၣ်ပ,ဟံးန့ၣ်ဒီးပကျိၣ်ကျဲးဒီးထံးပမၤဒီးသိမိးပ ဟံးန့ၣ်အထံဆ့ၣ်န့ၣ်ပကိးလာချါလီၤ. ဒီးဖၣ်ဆါလာပတဲး ခုးဒီးမ့ၢ်အိၣ်တၢ်အကဘၣ်န့ၣ်ပကိးလာချါစကိးလီၤ. ပဖိဂီၤလုၣ်န့ၣ်ပဟံးန့ၣ်ချါထံအဆ့ၣ်ဒီးသိမိန့ၣ်ပကျိၣ်ကျဲး ဒီးပဖိဂီၤလုၣ်န့ၣ်ပစံးလာချါ,ဒီး ပစံးလာအဆိလာသိမိ ချါမိလီၤ. နမၤသိမိချါမိအါကလဲၣ်, နသါကဖိဂီၤ လုၣ်ခါ.

၂. **ချါမိချါမိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဖၣ်ဆါလာပတဲးခုးလာခုးကျိၣ်ပုၤ ဖၣ်ဆါအိၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်ပကိးလာချါလီၤ. ပုၤကညီတဲးခုး န့ၣ်ဟံးန့ၣ်ချါဒီးမၤအထံဆ့ၣ်န့ၣ်ဒီးပဖိဂီၤလုၣ်တက့ၢ်,ချါလာ ပတဲးခုးန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ချါဝံၣ်ချါလီၤ .

၃. **ချါထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဖၣ်ဆါအထံန့ၣ်ပစံးလာချါထံလီၤ. ပထီၣ်ဆိခုးန့ၣ်ချါထံအုၣ်တၢ်ဘုဖိမဲထီၣ်တဖိးဘၣ်.

၄. **ဟိၣ်ချါ** န့ၣ်မ့ၢ်ကပံၣ်အဆိလီၤ. ကပံၣ်ဟိၣ်ချါဘၣ် အၤပုၤနးကၤ,တၢ်ဟဲစူၤထံဒိၣ်လီၤဒီး ဟဲလီၤမးဒီးကပံၣ် ဟိၣ်ချါပအိၣ်ထံတန့ၣ်ဘၣ်.

၅. **နာ်ချါ** မ့ၢ်နာ်ချါအဆိလီၤ. ပနာ်အခိၣ်အသရူၤမ့ၢ်ဂုၤ,ပ နာ်ပုၤမ့ၢ်ဂုၤ,မ့ၢ်ညိးအိၣ်ဒီးအသၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလာပနာ် ချါနာ်ချါလီၤ. စနာ်ချါနာ်ချါဆါသမိး.

၆. **ပချါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပချါအဆိလီၤ. ပတၢ်လၢပုၤညိးထီၣ်သ လံၤထီၣ်အိၣ်ဒီးအသၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,ပကိၣ်ညိးထီၣ်အိၣ်ဒီးအ သၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,ပကိးဒီးအဆိလာပချါချါလီၤ. ပချါပချါန့ၣ် အိၣ်ထီၣ်လာပတၢ်လၢပုၤ,လာပကိၣ်,လာပကံၣ်ကၤထံး ဒီးကံၤဝဲကံၤတါချါတဖဲးစဲးလီၤ. ပချါပချါန့ၣ်အိၣ်လာပ စုပခိၣ်ပကိၣ်ပယီၤ,လာအဆိးသကးန့ၣ် တုၤအဆါထီၣ် ဒီးပဟံးဘၣ်ကံၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်တဆါဘၣ်ဒီး ပဟံးတဘၣ်

ချုံ

ဘဉ်.

၇. **တိချါ** နှ် ကိအဆိလိ. လာ်ဇိလုဇိ,ယဲဉ်ဇိထးဇိ, ထိရိတၢ်လာပဝဲတန့ၣ်ဘဉ်နှ် ပကိးဒီးအဆိလါကိတါချါလိ. တၢ်ယံတကျိကိတါချါစဲတန့ၣ်ဘဉ်.

၈. **ချါချါ** နှ် မ့ၢ်ပဘိးကၢ်သ့ၣ်ဒုအယုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဒဲပစုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလာသိၣ်ချါချါလိ. မတၢ်ဘိးသ့ၣ်ဒုကၢ်သိၣ်ချါချါလဲၣ်. ဒီးပုၤကညိအစုန့ၣ်ပစံးလာသိၣ်ချါချါ,ဒီးသိၣ်စကိးတါတါလိ. ပတၢ်ဒဲအစုသိၣ်တါချါတါချါတဂၤန့ၣ်လဲၣ်,တၢ်သိၣ်တါချါတါချါန့ၣ်.

၉. **ကုချါ** နှ် မ့ၢ်ပုၤကညိကတိအာလိာ်အသးဒီးစံးလိာ်အမဲၣ်လိာ်ကၢ်လၢကုချါလိ. ပုၤတဂၤအမဲၣ်လိာ်ဂၤလၢကုချါဒီး သါကဖးသါဆိဒီးယၤ,ပုၤလၢအဖိၣ်ဒီးတကိာ်တသိၣ်ဘဉ်တဖၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤန့ၣ်ဒုအိးဒီးပုၤဂၤစံးလၢအမဲၣ်လိာ်ကၢ်လၢကုချါလိ. ပုၤတဂၤဖိၣ်ဒီး အမဲၣ်သ့ၣ်လိာ်ကၢ်လၢကုချါဒီး ဟံသ့ၣ်ဂၤစကိးလၢ အသးလဲၣ်.

၁၀. **လိချါထံ** နှ် မ့ၢ်ပုၤလၢအကၢၣ်နးနးကလဲၣ်ဒီးပမ့ၢ်အမၤန့ၣ်ထီၣ်ခုၣ်လိာ်အမဲၣ်ဒီး ပစံးလၢအမဲၣ်သ့ၣ်လိာ်ချါထံလိ. ပုၤတဂၤကၢၣ်သတးဒီးအမဲၣ်သ့ၣ်လိာ်ချါထံမး,ပမၤတန့ၣ်ပဆုၤတန့ၣ်ဘဉ်.

ချး

၁. **ချး** နှ်မ့ၢ်ချးအဆိလိ. ချးကုချးကုဆုဇိယဉ်ဇိန့ၣ်တက့ၢ်, ပဘိးဘိၣ်ကုဆုဇိယဉ်ဇိလၢပကတိကုၤန့ၣ် ပစံးလၢပချးကုချးကုလိ.

၂. **ချးအဆိမ့ၢ်ချး**, တၢ်တကလုာ်အကုကိးဒီးပကိးလၢချးဇိချးဇိလိ. ချးဇိချးဇိအဒိၣ်န့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ, ချးပုၤချးပုၤတကလုာ်,ချးကိးချးကိးတကလုာ်,လၢန့ၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒီးအါကလုာ်.

၃. **ချး** နှ် မ့ၢ်ထးမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဒုယးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကၢ်ဝဲဒီးအဆၢတစဲဘူးလၢဘဉ်န့ၣ်ပစံးလၢကၢ်ချးလိ. ထးတဒဲန့ၣ်ပမ့ၢ်တိးဒီးကၢ်တုာ်ချးကလၢလိ. ထးတဘိကၢ်တုာ်မးလၢချးကလၢလိ. လၢ်တဖျၢၣ်ဖးထိဒီးဘဉ်ဒီးဒီးကၢ်တုာ်မးသချးကလၢလိ.

၄. **တၢ်နိတၢ်ချး** နှ် မ့ၢ်ပုၤကညိဖိအဆံးန့ၣ်ဆါဝဲ,အဟၢဖၢ,ဖၢဝဲ,အဟုးကး,အုၣ်ဆါထီၣ်တဂ့ၤဘဉ်,အအုၣ်ဖျိးဒီး ဒိၣ်ထီၣ်တသ့ဘဉ်,ယဲၤဝဲနးနးကလဲၣ်ဟီၣ်ဝဲနးနးကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ချးလိ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလၢအချးဒီးဘဉ်တစုပစံးလၢတၢ်နိတၢ်ချးဒီးဘဉ် တစုပစံးလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ချး, တၢ်နိတၢ်ချးဘဉ်ပုၤကညိဖိန့ၣ်မ့ၢ်အမိအိၣ်ဘဉ်တၢ်လၢတဘဉ်လိာ်ဘဉ်ဒီးပုၤက ညိ

ချုံ

ဖိတဖၣ်ဒီး ကဲထီၣ်လၢတၢ်နိတၢ်ချးလိ. ပုၤကညိအိၣ်ဒီးအဖိဆံးတဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘဉ်တၢ်ဖဲတၢ်ညဉ်ဒီး ကဲထီၣ်လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ချးလိ.

၅. **ချးလိအသး** နှ် မ့ၢ်ပုၤကညိဆံးလၢအမဲထီၣ်လၢ်ဒီးအိၣ်သ့ၣ်လးန့ၣ်ပစံးလၢချးလိအသးလၢ သ့ၣ်လးလိ. ပုၤဆံးတဂၤအိၣ်သ့ၣ်လးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်ချးအိၣ်လၢအဟၢဖၢပုၤဒီးချးလိအသးလၢသ့ၣ်လးသၢ.

၆. **ချးလိအခိၣ်** နှ် မ့ၢ်ပုၤလၢအနိအချးတဖၣ်န့ၣ်ပကူးဆိမိၢ်သုအကိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ချးသုအကိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပထိလိအသ့ၣ်လၢပုၤချးတဖၣ်အခိၣ်ဒီး ပစံးလၢပချးလိအခိၣ်လိ. ပုၤအချးတဖၣ်န့ၣ်တုၤပမၤတဘျါဘဉ်နိတမံၤဒီးပချးလိအခိၣ်ဒီးဘျါဝဲလိ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလၢပလုာ်လိအခိၣ်လိ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလၢလုာ်လိချးလိ,နဖိဆံးန့ၣ်မၤအချးလိ. လုာ်လိချးလိအခိၣ်လၢချးသုဒီးကဘျါလိ. ချးလိနဖိအခိၣ်ဒီးချးန့ၣ်ကဘျါဝဲလိ.

၇. **ပချး** နှ်မ့ၢ်ပချးအဆိလိ. ပထုတၢ်တကလုာ်ဒိတဒီးအသိၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဖျိၣ်ဒီးပကိးဒီး အဆိလၢပချးပချးလိ. ပထုပချးပချးတသ့ဘဉ်.

၈. **တချး** နှ် မ့ၢ်ပမၤပုၤဂၤလၢပခိၣ်ညါခိၣ်ဒီးပစံးလၢပတချးလိ. ဒီးပစးလၢပတကျၢ်စကိးလိ. ပုၤတဂၤတချးအဝဲတဂၤဒီးအဝဲတဂၤဟီၣ်မးလိ. တချးပုၤဂၤလၢနခိၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤကလိးအိၣ်နၤနတသ့ၣ်ညါဘဉ်ဇါ.

ချုံ

၁. **ချုံဇိဘိၣ်ဇိ** နှ် မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်တကလုာ်ဒိန့ၣ်အသိးဒီးအမ့ၢ်ဝါကျိၣ်ကလၢ်ဒီးအိၣ်ဒီး အဆုၣ်တစဲးစးဒီးပစံးလၢချုံလိ. ချုံန့ၣ်အတၢ်အိၣ်ဒိန့ၣ်အသိးဒီးပအိၣ်မူပုၤလိ. ဒိပအိၣ်သုတမူပုၤတဂ့ၤဒီးပဆိၣ်သုလၢဇိဒီးပစုၣ်လိလၢထံကျါတုၤအဘျါဒီး ပဟၢအိၣ်တမူဘဉ်ပုၤဘဉ်,ပုၤကညိမ့ၢ်ဘဉ်တၢ်သ့ၣ်ဝဲလိဒီးစုၣ်အိၣ်ချုံန့ၣ်မၤဝဲလၢမ့ၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲလိ. ချုံအတၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တဆိစုၣ်ဘျါဘဉ်လၢထံဒီး ပအိၣ်ခၢ်ဒီးမူပုၤလိ. ချုံန့ၣ်လၢတၢ်ယိခါဒီးအမ့ၢ်သံဝဲ,မ့ၢ်တုၤလၢလါချုံမူဒီးပျိၣ်ထီၣ်က့ၤ,မဲထီၣ်က့ၤဝဲလိ.

၂. **ချုံဇိထိဇိ** နှ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပစိး,ပပျါဒီး ပဒီးလၢပိၣ်လဲၣ်ပုၤန့ၣ်ပကိးလၢချုံလိ. တလၢတဖၣ်န့ၣ်စိးချုံအိၣ်ဒီးချုံအဒိၣ်တနီၤချုံအဆံးတနီၤလိ. ချုံဒိၣ်ဒီးအပုၤဒိၣ်,ချုံဆံးဒီးအပုၤဆံးစကိးလိ.

၃. **ချုံအခိၣ်ချုံအနီၤ** နှ် မ့ၢ်ချုံအကတၢ်ဆုပမဲၣ်ညါတခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢချုံအခိၣ်လိ. ချုံန့ၣ်ပမ့ၢ်ကၢ်ဒီးဖျိးဆုအခိၣ်တခိၣ်လဲၤချးလိ. ချုံအခိၣ်တမျိၤန့ၣ်ပလဲၤဆုၣ်

ချုံ

နီအိၣ်တြိတဂၢ.

၄. **ချံခံ** နှ် မှ်ချံအကတၢ်လီၤဆူပလီၢ်ခံတခီၣ်ပစံးလၢချံအခံလီၤ. ချံအခံတခီၣ်ပကညီဆုၣ်နီၤဒီးရိၣ်ဝဲဒီးသန့ၣ်မှ်လၢချံခံတခီၣ်လီၤ.

၅. **ချံအကနူ** နှ် မှ်ချံအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢချံအကနူလီၤ. ချံတဘျီအကနူၤဘူလၢလီၢ်ဂၤကၢ,ချံန့ၣ်တနီၤနီၤအကနူတိုၣ်ကံၢ်ကလၢဒီးခိးဝဲတက့ၢ်လီၤ.

၆. **ချံခိၣ်န့** နှ် မှ်ချံကနူအသၢၤန့ၣ်မှ်ချံအခိၣ်န့လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအကနူ,တစုစုပစံးလၢအခိၣ်န့လီၤ. ချံခိၣ်န့ဒီးချံကနူန့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ.

၇. **ချံအကစၢ်** နှ် မှ်ပုၤလၢဒၢးချံဒၢးထီၣ်ဒီးလဲၤပနံၣ်တၢ်ကၢဒီး စံၣ်ညီၣ်ချံ,မၤဒၣ်အချံဒၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢချံကစၢ်လီၤ. ပုၤကဲလၢချံကစၢ်တဖၣ်န့ၣ် ပုၤဒၣ်အချံလဲၤပနံၣ် တၢ်ကၢဒီးစံၣ်ညီၣ်ဒၣ်အချံ,စံၣ်ညီၣ်ပုၤဒၢးချံဖိတဖၣ်န့ၣ်မှ်ချံကစၢ်လီၤ. ချံတဘျီဒီးအကစၢ်အိၣ်တဂၢလီၤ.

၈. **ပုၤချံဖိ** နှ် မှ်ပုၤလၢလဲၤပနံၣ်တၢ်ကၢမှ်ဂုၤ,လဲၤတၢ်တပူၤပုၤမှ်ဂုၤ, ဒီးဒၢးချံလၢတမှ်ဘၣ်ချံကစၢ်တဖၣ်ခဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢပုၤချံဖိလီၤ. ပုၤချံဖိတဖၣ်န့ၣ်ဒၢးချံဒီးကၢ်တငၢ,ဒုးယၢ်,ရိၣ်သန့လီၤ.

၉. **ချံစိး** နှ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢပစိးချံလီၤ. စိးချံစိးထီၣ်ဝဲဒၣ်.

၁၀. **စိးချံစိးထီ** နှ် မှ်ပမၤချံဖျးချံလၢကွါတလၢ, ကွါပံးန့ၣ်ပပျးသရီၤလီၤဆူပခိၣ်ထံးပဟးလၢတခီၣ်ပစံးလၢပစိးချံလီၤ. ပုၤလၢစိးချံသုတဖၣ်န့ၣ်စိးချံလၢကွါန့ၣ်အလီၢ်လဲၤမၤသးကဆုၣ်ဒၣ်လီၤ. တၢ်လၢချံန့ၣ်ပမှ်စိးလိဒီးသုကိးဂၤ,ပုၤကညီန့ၣ်မှ်စိးလိချံဒီးကသုစကိးလီၤ. ဒီးတစိးလိဘၣ်ချံနီၣ်တဂၢဘၣ်.

၁၁. **ချံသန့သရီ** နှ် မှ်ချံအခံန့ၣ်ပကိးချံသန့ဒီးပထိးထီၣ်ချံအလီၢ်န့ၣ်ပကိးလၢချံသန့စကိး,နဟ်ချံဖဲလဲၣ်,စဟ်ချံလၢချံအသန့န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးချံသန့နီၢ်မှ်လၢပဟ်ချံအလီၢ်ပထိးထီၣ်ချံအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. နမှ်ဒၢးချံဒီးဟဲက့ၤဟ်က့ၤချံလၢချံအသန့ကၢ်န့ၣ်.

၁၂. **ချံအဘူး** နှ်မှ်ပိုၢ်ကိးချံအစးလၢချံအဘူးလီၤ. ဒီးစိုၤကိးပိၣ်ထွဲ ပိုၢ်အခံတကျါဘၣ်ဒီးစံးဝဲလၢချံအဘူးလီၤ. ဒီးပိုၢ်စံးလၢချံအဘူး,ဒီးစိုၤကိးပိၣ်ထွဲပိုၢ်အခံတကျါလီၤဘၣ်ဒီးစံးဝဲလၢချံအဘူးလီၤ.

၁၃. **ချံအဘူး** နှ် မှ်တလၢစိးချံဒီးမှ်က့ၢ်ဝဲလၢမှ်န့ၣ်ဘူးဒီးကပျါဝဲဒီးမၤနၢ်ခိးဖုံၣ်ခိးလၢညၣ်ဒီးမှ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤချံအဘူးလီၤ. တလၢပံၤယီၤန့ၣ် မှ်ပျါချံဒီးဘၣ်ယိၣ်လၢချံကသုၣ်ဖးဒီး မၤဒီးချံသဘူးလီၤ.

၁၄. **ချံသီဖိ** နှ် မှ်ပသးပုၤလၢပျါကိးချံန့ၣ်လၢချံ သီဖိလီၤ. ဒီးခဲကနံၣ်ပကိးထဲချံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးချံသီ

ချံး

ဖိမှ်ချံလဲၣ်ဒဲလဲၣ်န့ၣ် တစံးဘၣ်တဲဘၣ်ပုၤအခီအပညီဘၣ်.

၁၅. **တၢ်ချံတၢ်သၣ်** နှ် မှ်လုၢ်အသး,ဒံအသး,တၢ်လၢပသ့ၣ်ပပျးသ့အကလုၢ်ကလုၢ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ချံလီၤ. ပတဲးခးမှ်ဝံၤဒီးပလဲၤပျးလီၤတၢ်ချံလၢခးယၢၤဝးတရံးလီၤ. ပတဲးခးဝံၤလဲၤလဲၤပျးလီၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်တက့ၢ်.

၁၆. **မဲၣ်ချံမဲၣ်သၣ်** နှ် မှ်ပမဲၣ်ပုၤပုၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအဖျါၣ်ဖိဝါကျိၣ်ကလၢဖျါၣ်သလၢၣ်ခိးဒီး ပစံးလၢပမဲၣ်ချံလီၤ. ပုၤကညီန့ၣ် အမဲၣ်ချံမှ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီး ထံၣ်တၢ်တသ့ဘၣ်,ပုၤတဂၢအမဲၣ်ဘၣ်ဒီးဒီး အမဲၣ်ချံဟဲထီၣ်ကွံၣ်ဒီးအမဲၣ်ဟးဂီၤသလူၤ.

၁၇. **သ့ၣ်ချံဝၣ်ချံ** နှ် မှ်သ့ၣ်သ့ၣ်အသးလၢအဆိပုၤန့ၣ်ပကိးလၢသ့ၣ်ချံလီၤ. ဝၣ်အသ့ၣ်,အသးန့ၣ်ပကိးလၢဝၣ်အချံစကိးလီၤ. တၢ်တပူၤသ့ၣ်ချံဝၣ်ချံထီၣ်ဒီးတၢ်ခဲမးယုၢ်ကလၢလီၤ.

၁၈. **နီၣ်ချံ** နှ် မှ်တၢ်ချံလၢတမဲထီၣ်ဘၣ်ဒီး ဟးဂီၤကွံၣ်န့ၣ်မှ်ဂုၤ,ဆီနီၣ်လၢအမိၢ်ပုၤဟုၤဒီးတကဲထီၣ်ဘၣ်လၢအဖိမှ်ဂုၤ,ပစံးလၢနီၣ်ချံလီၤ. ပထီၣ်လီၤဖဲၣ်လီၤဘုလၢ ၁ ခုး န့ၣ် တမဲထီၣ်ဘၣ်ဒီး နီၣ်ချံကွံၣ်တနီၤလီၤ. ဘုခုချံ လၢပဝဲၣ်တပုၤဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဲဝဲလၢအနီၣ်ချံစုၢ်ကိးလီၤ.

၁၉. **ဘုခုနီၣ်ချံ** နှ် မှ်ဘုခုသ့ၣ်အသးလၢပဝဲၣ်တပုၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘုခုအနီၣ်ချံလီၤ. ဘုခုသ့ၣ်အနီၣ်ချံန့ၣ်ပဝဲၣ်စိၢ်တပုၤ,ပပျးစိၢ်တမဲဘၣ်,ပသးပုၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်.

၂၀. **ဆီနီၣ်ချံ** နှ် မှ်ဆီနီၣ်လၢအမိၢ်ပုၤဟုၤဒီးတကဲထီၣ်ဘၣ်လၢအဖိဘၣ်ဒီး ဟးဂီၤကွံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဆီနီၣ်ချံလီၤ.

၂၁. **လၢချံ** နှ် မှ်လၢလၢဘူးဒီးတၢ်ကစူၤလီၤအဆၢတလၢန့ၣ်တၢ်ကိၢ်ဝဲဂုၤန့ၣ်လၢအကၢဒီး ပကိးလၢလၢချံလီၤ. ပုၤကညီတဲးခးလၢ လၢချံပုၤန့ၣ်လီၤ. ချံမဲထီၣ်ပျိၢ်ထီၣ်လၢလၢချံပုၤဒီး လၢတဘျီန့ၣ်ပကိးလၢလၢချံလီၤ. လၢချံပုၤန့ၣ်ပုၤကညီတဲးခးဒီးသ့ၣ်လီၤပျးလီၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်ဒီးလၢတဘျီန့ၣ် ပကိးလၢလၢချံလီၤ. ပသးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲလၢချံပျိၢ်လၢလၢအဝဲန့ၣ်အပူၤဒီးပကိးလၢလၢချံလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၂. **ပချံပသလံ** နှ် မှ်ပညိးဒီးအသၣ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပချံလီၤ. ပချံန့ၣ်အိၣ်ထီၣ်လၢပကိၢ်,အိၣ်ထီၣ်လၢပတၢ်လၢပူၤ, အိၣ်ထီၣ်လၢပနၢ်ပိၤထံးဒီးကိၤတစဲးစဲးဒီးဆါကၢ.

၂၃. **တချံ** နှ်မှ်ပထီၣ်တၢ်လၢအထီတဖၣ်န့ၣ်ပတြိတြိထီၣ်ပစုခံခိးဒီး တၢ်ထီတုၤသိးဒီးပစုခံခိးန့ၣ်ပစံး

ချုံး

လာတချုံလီ၊ တချုံန့တုသီးဒီးပတြီတြာထိပ်ပစုခံခိ န့တစီဒီးလီ၊ မှ်ခံချုံးတုသီးပတြီတြာထိပ်ပစု န့ခံစီလီ၊

၂၄- **ချုံစုချုံခိ** န့ မှ်ပတြီတြာထိပ်ပစုခံခိဒီးပစံး လာပချုံစုချုံခိလီ၊ ပုတဂါမံချုံစုချုံခိမးသတြီဒီး လဲ၊

၂၅- **ချုံစးချုံဖိ** န့ မှ်ပစံးသ့ဘဉ်ဖးထီတုသီးဒီးချုံ န့ဒီးပလီထီဒိတ်ထိပ်ချုံန့ပကီးလာချုံစးလီ၊ဒီးမှ်ပ ကီးပိတ်ထွဲတလာခံလီ၊ ချုံမှ်တဒိတ်ဘဉ်ဒီးပမာဒိတ်ထိပ် ဒီးချုံစးလီ၊

၂၆- **လီချုံလီသဉ်** န့ မှ်ပလီစာလီသ့ဘဉ်လာပဖိပ လံဒီးပစံးလာပလီချုံလီသဉ်လီ၊ ပဖိပဖုပမိပ်ပဟ်တ ဖဉ်န့လီချုံလီသဉ်လာပုအံလီ၊

၂၇- **ပဒ်ပချုံ** န့ မှ်ပဖိပလံန့ပစံးလာပဒ်ပချုံ လီ၊ တုပဆိပ်လိပ်ပျီလိပ်ပသးဒီးပဆိပ်ဒီးပဒ်ပချုံ လီ၊ ပဒ်ပချုံဆိပ်စကီးတဂါခံဂါလီ၊ ချုံ-ချုံ

၁- **ချုံးစါတနူးစါ** န့ မှ်တဖိတလံတကလုအိတ်ဒီး အကုကါတါချုံဒီးပကီးလာချုံးလီ၊ ဒီးချုံးန့အိတ်အ ကလုကလုလီ၊ ဒီးတလံချုံးန့ပုကညီအိတ်ဝဲအ ခိတ်အိတ်ဝဲအမိပ်ပလီ၊

၂- **ချုံးကု** န့ မှ်ချုံးအချာယံကိဝဲဒီးဘဉ်ညါန့ပကီး လာချုံးကုလီ၊ ချုံးကုန့အိတ်ဒီး အစကီးပုတကထာ န့တုမှ်သံအုတ်အကုစကီးပုလီတအိတ်ကွံဝဲလီ၊ ချုံးကုန့ပုကညီမပသးသ့ဝဲလီ၊

၃- **ချုံးဖးဒိတ်** န့ မှ်ချုံးတကလုအိတ်လာပုဒိတ်ကနဒီး ဒိတ်န့ချုံးအဂါတကုဒီးပစံးလာချုံးဖးဒိတ်လီ၊ ချုံးလာ ပုကျါန့ဒိတ်ထဲချုံးဖးဒိတ်န့တကလုလီ၊ မှ်လာပိတ် လဲန့ဒိတ်န့ချုံးဖးဒိတ်န့အိတ်ဒီး၊ ချုံးဖးဒိတ်န့အကု သုယုကလုဒီးအချာယံအဒိတ်တုအိတ်တပျါဒီးအခံ အိတ်ဒီးအတဆုဒီး အချုဒ်အခိတ်မှ်အသီးကဆိုးက ဆုလီ၊ ဒီးပုတနီနီကီးလာချုံးတိအူးလီ၊ ချုံးဖး ဒိတ်န့အိတ်လာပုဒိတ်ကန၊ကစါခံကစါလီလီ၊

၄- **ချုံးစါ** န့ မှ်ချုံးလာထံကျါတကလုအကုကလုစါ အိတ်လာအကုကနူန့ဒီးပကီးလာချုံးစါလီ၊ ချုံးစါန့ ပဆိတ်ဝံင်ကါ၊

၅- **ချုံးစါဖးဒိတ်** န့ မှ်ချုံးလာထံကျါဒီးအိတ်လာထံကျါ န့တကလုနီကိလံ၊ကဘျုလု၊ကယွဲယုဒီးပကီး လာချုံးစါဖးဒိတ်လီ၊ ချုံးစါဖးဒိတ်န့အကုကလုစါအိတ် လာအကုကနူန့ ခ်းချုံးစါအသီးဒီးဒိတ်ထံကိလံတ ဘဉ်ညါလီ၊ချုံးစါဖးဒိတ်န့ပတခွဲအုတ်၊ပဒီးဘာဇိတ်ဘဉ်၊ ဒီးပုကညီအိတ်ဝဲလီ၊ ဒီးပုတနီနီကီးလာယံပလီ၊

၅-၁- **ချုံးချုံ** န့ မှ်ချုံးချုံးအဆီလီ၊ ထွံနုတါအ

ချုံး

လိာ်ချုံးချုံးချုံးလီ၊

၅-၂- **ကုတ်ချုံးချုံ** န့ မှ်ကုတ်ချုံးချုံးလီ၊ ဝတ်တဘိကုတ် ချုံးချုံချုံးချုံးစံးဝဲဒ်၊

၆- **ချုံးစါယိခံ** န့ မှ်ချုံးစါတကလုန့အိတ်လာထံဖိ ခိတ်ထံဖိခံလုခိတ်လုပုဒီးပစံးလာချုံးစါယိခံလီ၊ ချုံး စါယိခံန့နီစုညါပုခံခိဒီးအကုကယွဲဒီးလီ၊ ပုက ညီ အိတ်လာထံခံကွံစိးန့ မာနုချုံးစါယိခံန့ဒီး အိတ်ဝဲလီ၊ ဖိအိတ်ဝဲလာကသုလီ၊

၇- **ချုံးဆွဲ** န့ မှ်ချုံးစါပြီဒီးတကလုနီစုညါတခိ ဒီး မာအပုဒ်ဆွဲအသီးဒီးပကီးလာချုံးဆွဲလီ၊ ချုံးဆွဲန့ ခ်းချုံးစါအသီးဒီး ပြီကဒ်ဒီးနီစုညါတခိ၊နီစု ညါတခိအဘျုဒီးတနီလီ၊

၈- **ချုံးကိ** န့ မှ်ချုံးတကလုလာထံတိထံကွံန့အ ကုဝါယးသံဒီးအမိပ်ပုထဲလီခိအိတ်မှ်၊ ကါလီန့ဒီး ပကီးလာချုံးကိလီ၊ ချုံးကိန့အကုကိဝဲဒီးပကီး လာချုံးကိလီ၊ ချုံးကိန့ထိပ်ဒ်လာထံဟိဒီးထံဘျါ အကတိဒီးအခိတ်ထဲသီးဒီး ထိပ်ဒ်န့ဒီးမာသးဖး ထီအိတ်တဖးညါလီ၊ ချုံးကိထိပ်ဒ်လာပြီခိတ်ပြီလု လာထံဟိဒီး ထံဘျါအကတိန့ပုကညီမာအိတ်ဝဲလီ၊

၉- **ချုံးသူ** န့ အမိပ်ပုနီစုညါပုခံခိသုယုကလုဒီး ပကီးလာချုံးသူလီ၊ ဒီးအိတ်ဝဲလာထံဖိလိပ်နီဖိလိပ်၊က ကိခိတ်ကကိပုလီ၊ ဒီးပုကညီဘးဝဲဒီး မာနုဝဲဒီးဖိ အိတ်ဝဲလီ၊ ထံဖိလိပ်အိတ်ဒီး ကကိခိတ်ကကိပုန့ချုံး ဘျုချုံးသူအိတ်ဝဲလီ၊

၁၀- **ချုံးပု** န့ မှ်ချုံးဘိကံကလုဒီးထဲလီခိဝါပိန့ ကယွဲကုဒီးပကီးလာချုံးပုလီ၊ ဒီးအိတ်ဒီးအသုတက လုဒ်ဒီးအဘိတကလုလီ၊ ချုံးပုန့ ပုကညီ အိတ်ဝဲစု ကိလီ၊ ချုံးပုအဘိန့ အကုချာယံဘိကံကလုဒီးချုံး ပုအသူန့ အကုချာယံအဘိဒီး အသူကျိပ်ကျိးမာသး ခ်းအကံ အသီးန့ မှ်ချုံးပုအသူလီ၊ ချုံးပုန့အိတ်လာပုခိတ် ပုကျါ၊ အိတ်လာပုခိတ်ပုကတံခိတ်ကဟံ ကျါဒီး ထွံမိနုဒီးပုကညီဖိအိတ်ဝဲလီ၊

၁၁- **ချုံးထိတ်ကံ** န့ မှ်ချုံးလာပိတ်လဲပုတကလုအ မိပ်ပုဒီးထဲတလါတဖျါဒီးအထါခိတ်မာသးခံထိတ် ကံနီအသီးဒီး ပကီးလာချုံးထိတ်ကံလီ၊ ချုံးထိတ် ကံန့ဒ်လာပိတ်လဲန့အပြီခိတ်န့ပမာအိတ်အခိတ်ဒီး ပချုံအိတ်လီ၊ ချုံးထိတ်ကံန့အနုဒုစုကညီဒီးအထါ ခိတ်ဖုထီဒီးအခိတ်တခိဖုဝဲ၊အခိတ်တခိထီဝဲဒီးလီ၊ ကလာထိတ်ကံအနီန့လီ၊

၁၂- **ချုံးဆါရါ** န့ မှ်ချုံးဖးဒိတ်လာပိတ်လဲပုတကလု အကုတကိတဝါဘဉ်၊ဒီး ထဲသီးဒီးသရ်ဒီးအသးနုပု

ချုံး

အိတ်တပျာ်ဒီးပကီးလၢချုံးဆါရါလီၤ. လၢအဒိတ်တနီၤနီၤကစီၤထီၣ်တုၤယီၤဒု, ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပထံၣ်လၢအဆံးတဖၣ် ကစီၤထီၣ်တပျာ်အဘျၣ်ဒီးလီၤ. ချုံးဆါရါန့ၣ်အဒိတ်ထဲၣ်ဝံၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ချုံးဆါရါန့ၣ်အမိၣ်ပုၤဒိတ်ဒီး ဝံၣ်လီၤအဒိတ်လၢမဲးကျါယီၤကၤ.

၁၃. **ချုံးဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ချုံးလၢပိတ်လဲၣ်ပူၤတကလုာ်အမိၣ်ပုၤဒီးဒိတ်ဒီး ကစီၤထီၣ်တုၤဒိတ်လုာ်ဒိတ်ဒီးအဒိတ်ပြီၣ်ကဒံးဒီးအဒိတ်ထဲၣ်မိၣ်ဒိတ်န့ၣ်ပစံးလၢချုံးဖိလီၤ. မ့ၢ်တုၤဘုၤခါဒီးချုံးဖိန့ၣ်ဘၣ်စကီးလၢအဒိတ်ခါလီၤ. ဒီးချုံးဖိတကလုာ်န့ၣ်အဒိတ်အါန့ၣ်ဒီးချုံးအဂၤတက့ၢ်လီၤ. ချုံးဖိန့ၣ်အဒိတ်တဒါဒီးန့ၣ်တကယၤညါလီၤ.

၁၄. **ချုံးနာ** န့ၣ် မ့ၢ်ချုံးတကလုာ်ဒ်ချုံးပွါဖိအသိးတစဲးစဲးဒီး ထဲလီၤဖိစရိၣ်န့ၣ်ဒီးနာသံဝဲန့ၣ် ပကီးလၢချုံးနာလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကီးလၢချုံးနာသံလီၤ. ချုံးနာန့ၣ်အကုာ်တစဲးစဲးဒီး အိတ်လၢစံၣ်ခိတ်စံၣ်ပူၤ, ထံခိတ်ထံကျါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကီးလၢချုံးစံၣ်လီၤ. ချုံးနာန့ၣ်အသံကစံၣ်နာသံဒီးတုၤပဖိစံးတနာလၢဘၣ်,ဒီးပုၤကညီအိတ်ဝဲလီၤ.

၁၅. **ချုံးနာသံ** န့ၣ်ဒီးချုံးနာန့ၣ်တကလုာ်ယီၤဒီးပုၤတနီၤနီၤကီးလၢချုံးနာသံဒီးတနီၤနီၤကီးလၢချုံးနာဒ်န့ၣ်လီၤ. ချုံးနာသံန့ၣ်ပုၤထံၣ်န့ၣ်လၢစံၣ်ပူၤအါဘျၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အအိတ်လၢထံကျါလီၤ.

၁၆. **ချုံးဆိတ်** န့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်,ဒီးပတနာ်ဟူဘၣ်အမံၤနီၣ်တစုဘၣ်,စနာ်ဟူဝဲကနံၣ်အံၤလီၤ. မ့ၢ်ကအိတ်လၢထံဂၤကီၢ်ဂၤသၢ.

၁၇. **ချုံးကျိ** န့ၣ် စတနာ်ဟူဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်, ယတထံၣ်နီၣ်တစုဘၣ်,ကမ့ၢ်ကါအိတ်လၢထံဂၤကီၢ်ဂၤကၢ်သၢ,ကမ့ၢ်ကါပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲသၢ.

၁၈. **ချုံးယူ** န့ၣ် စတနာ်ဟူဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်,စတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်,ကမ့ၢ်ကါအိတ်လၢထံဂၤကီၢ်ဂၤသၢ,ကမ့ၢ်ကါပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲသၢ.

၁၉. **ချုံးဘီ** န့ၣ် စတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်,စတနာ်ဟူဘၣ်အမံၤနီၣ်တစုဘၣ်,ကအိတ်လၢထံဂၤကီၢ်ဂၤကၢ်သၢ,ကမ့ၢ်ကါပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲသၢ.

၂၀. **ချုံးသံလၢအကုပူ** န့ၣ် မ့ၢ်ချုံးတဖၣ်မ့ၢ်သံဒီးအုၣ်လီၤကလဲလၢအကုပူၤန့ၣ်နာသက့ဒီး အကုန့ၣ်တအုၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢချုံးသံလၢအကုပူၤလီၤ. ဒီးပုၤသုခိတ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်လဲၣ်စံၣ်တၢ်တဲလီၤလၢကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထါဒီးဒိလီၤအသးလၢချုံးဒီးစံးဝဲဒၣ်,ချုံးန့ၣ်သံဒၣ်တၢ်လၢအကုပူၤလီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသးသါကမၤဒၣ်မိၣ်သနီၣ်ပသနီၣ်တုၤသါသံလီၤ. သါတကွံၣ်တုၤဘၣ်မိၣ်သနီၣ်ပသနီၣ်ဘၣ်စံးဝဲလီၤ. တၢ်လၢချုံးန့ၣ်သံဒၣ်တၢ်

ချုံး

လၢအကုပူၤလီၤ. တဟးထီၣ်သံဘၣ်ဆူအဂၤဘၣ်.

၂၁. **ချုံးတံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချုံးတကလုာ်နီၣ်စုညါတခီအဘျၣ်ဒီးအကုန့ၣ်တိတ်ပံၣ်ကလၢ,ကလၢတၢ်ဒီး ဘီတစဲးစဲးဂ့ၤဂ့ၤကလဲၣ်ဒီးပံၣ်ဖျါထီၣ်အခိတ်န့ၣ်မၤသးဒ်ကတံၣ်အသိးဒီးပကီးလၢချုံးတံၣ်လီၤ. ချုံးတံၣ်န့ၣ်အကုသးနါပုၤဒီးအကုချၢယံတံၣ်လိာ်အသးတံၣ်သဘၣ်ဒီးပကီးလၢချုံးတံၣ်လီၤ. ချုံးတံၣ်န့ၣ်အိတ်လၢပုၤခိတ်ပုၤကျါလၢခိလီၤ. တအိတ်ဘၣ်လၢထံလိာ်ပူၤဘၣ်.

၂၂. **ချုံးယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချုံးအပုၣ်ပူၤန့ၣ်တၢ်အိတ်လၢအအိတ်ကျါန့ၣ် ဒ်ထိးကလဲၣ်အသိးဝါကျိၣ်ကလၢ,ပြီၣ်ကဒံးဒီးအိတ်တဖၣ်ဒီးပံၣ်စုမုၢ်သၢဘီဒီးပစံးလၢချုံးယာ်လီၤ. ချုံးယာ်န့ၣ်မ့ၢ်အိတ်လၢချုံးအပုၣ်ပူၤလီၤ. ချုံးယာ်န့ၣ်အခိတ်စုကညါပြီၣ်ကဒံးလီၤ. ဒီးအဝဲတကလုာ်န့ၣ်အုၣ်ထီ ယာ်ချုံးကုဒ်သုးအသိးန့ၣ်ပစံးလၢချုံးယာ်စကီးလီၤ.

၂၄. **ချုံးကွၢ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ, ဆၣ်ဒိၣ်ကီၢ်ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ် လဲၤတၢ်ဒီးကဒါကွၢအခိတ်န့ၣ် ပစံးလၢချုံးကွၢအခိတ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢချုံးကဒါကွၢအခိတ်လီၤ. ကဆိတဒုလဲၤတၢ်ဒီးချုံးကွၢအခိတ်ဆူအလီၢ်ခံ, ကဆိလဲၤတၢ်ချုံးကွၢအခိတ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟဲကွၢကဒါကွၢအလီၢ်ခံလီၤ. လါဖံးဒီးတၢ်ဒိတ်ခိတ်န့ၣ်လဲၤတၢ်ဘၣ်တစုစုချုံးကွၢအခိတ်စကီးလီၤ.

၂၅. **ချုံးကဒါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ချုံးကွၢအသိးလီၤ. ဆၣ်ဒိတ်ကီၢ်ဒိတ်မ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးချုံးကဒါကွၢအသးဆူအလီၢ်ခံတခီလီၤ. ကဆိချုံးကဒါကွၢအသးဆူအလီၢ်ခံန့ၣ်ကမ့ၢ်ကါအထံၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးချုံးကဒါကွၢအသးသၢ. လါဖံးန့ၣ်ချုံးကဒါအသးသုထဲအထွဲတခီလီၤ. လၢအစုၣ်တခီန့ၣ်ချုံးကဒါအသးတသ့ဘၣ်,ပုၤဒးတၢ်ဖိတဖၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **ချုံးကွၢလဲးကွၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးန့ၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးဒီးပဘိးကၢ်တွဲကယၤတတိၤတတိၤဒီး ပစံးလၢပချုံးကွၢလီၤ. ချုံးကွၢတၢ်ကူတၢ်သိးတက့ၢ်,ပချုံးကွၢဆုဒိၤယၣ်ဒိၤန့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးတွဲကယၤတတိၤတတိၤတုၤကဲထီၣ်လၢအကကြိၣ်ဖုၣ်ကြိးဒိးဒီး ပစံးလၢပချုံးကွၢမးလဲၣ်,ချုံးကွၢယၣ်န့ၣ်ပံၣ်ကွၢလၢယုၤပူၤခွါစီၤဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢချုံးဆုချုံးယၣ်ကလီလီလီၤ.

၂၇. **ချုံးအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တဖၣ်ဘိးကွၢ်အသးတတိၤတတိၤန့ၣ်ပစံးလၢဂုၢ်ချုံးအသးလီၤ. ဂုၢ်သိတဘီချုံးမးအသးတချုံးတချုံးပမၤဘၣ်ဘူးတဘူၣ်ဘၣ်.

၂၈. **ကံၢ်ချုံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးန့ၣ်ပျံၤတဘီဒီး ပဘိးခံကူၣ် တုၤသိးသိးဒီး အဆၢသုတလီၤဘိတ်တဂ့ၤန့ၣ် ပစံးလၢပကံၢ်ချုံးလီၤ. ကံၢ်ချုံးပျံၤန့ၣ်ခံချီဒီး ဟဲဒုးနီၣ်ယၤ,စကဟံးန့ၣ်ယဲတချုံးလီၤ.

၂၉. **ကံၢ်ချုံးချူး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးဆုၤယၢ်ခိယၢ်ခိဒီးအဆၢ

ချဉ်

တလီၤဘိဉ်ဘဉ်န့ၣ်ပစံးလၢကၢ်ချးချူးလီၤ. ဆါတဘျဉ်
ကၢ်ချးချူးဒီးပထုတၢ်တသ့လၢၤဘဉ်.

၃၀. **ချးချူးအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ထွဲၣ်တဖဉ်န့ၣ်န့ၣ်တဖဉ်တဖဉ်
လံၤအလီၢ်ဒီးလဲၤက့ၣ်လဲၤက့ၣ်တရံးတပိၤဒီး ပစံးလၢ
ချးချူးအသးလီၤ. ထွဲၣ်တဖဉ်န့ၣ်ဒီး ချးချူးမးအသး
လီၤ.

၃၁. **ချးချဉ်ချးချူး** ပလဲၤတၢ်ဆူပမဲၣ်ညါဒီး ပလဲၤကျဲ
တဘျဉ်ဘဉ်,ပဟဲက့ၢ်ကဒါက့ၢ်ပလီၢ်ခံဝံၤပလဲၤကဒီးကျဲ
တဘျဉ်တဘျဉ်ဒီးဘဉ်,ပဟဲက့ၢ်ကဒီးခံစုသၢစုဒီးပစံး
လၢပလဲၤတၢ်ချးချဉ်ချးချူးလီၤ. ပဟးဖျိးကျဲန့ၣ်
ပလဲၤတၢ်ချးချဉ်ချးချူးနးကၢ, ပလဲၤတၢ်တဘျဉ်ဘဉ်ကျဲ
ဒီးပဟဲက့ၢ်ကဒါခံကဒါသၢကဒါ,ချးချဉ်ချးချူးတဘျဉ်
ပသးကၢ.

၃၂. **က့ၣ်ချးချူး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်က့ၣ်တဘျဉ်လိာ်ဘဉ်ဒီး
က့ၣ်ဝဲလၢအကပယၢ်ခိယၢ်ခိယၢ်န့ၣ်ပစံးလၢက့ၣ်ချးချူး
လီၤ. ဝဲတဘျဉ်က့ၣ်မးချးချူးမးဒီးဘိညါယၢ်ခိယၢ်ခိယၢ်လီၤ.

၃၄. **ဝံၣ်ချး** န့ၣ် ပကတိၤဝံၣ်ချးဝံၣ်ချးလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢဘု
ကျဲန့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဘဉ်ပုၤဒီးပဝံၣ်ဘုလၢပခူးဆူပကပဒီး
ပကံၢ်ပိၤခံတိၤသၢတိၤဒီးပစံးလၢပဝံၣ်ချးဝံၣ်ချးဘု
လီၤ. သုမ့ၢ်လဲၤတၢ်လၢသုကျဲန့ၣ်ဝံၣ်ချးဝံၣ်ချးဘုတ
ဂ့ၤ,ဘုကကံၢ်ပိၤဘဉ်ဖုးဒီး ပစံးစကိးလၢဝံၣ်ချးချူးစ
ကိးလီၤ.

၃၅. **ဝံၣ်ချးချူး** န့ၣ် ခံဝံၣ်ချးဝံၣ်ချးအသးလီၤ. ဖိသဉ်
တဖဉ်လဲၤတၢ်လၢဘုကျဲဒီးဝံၣ်က့ၢ်ဘုဆူအကပဒီး
ဘုကံၢ်ပိၤန့ၣ်ပစံးလၢဝံၣ်ချးချူးဘုလီၤ. ပုၤကညိဖိန့ၣ်
မၤလဲၤတၢ်လၢဘုကျဲတဂ့ၤ,ဝံၣ်ချးချူးဘုပိၤနးကၢ.

၃၆. **ချးလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထိၣ်လီၤပတီၢ်ပခိၣ်ခိၣ်လိာ်ဒီးပ
တီၤလီၤပခိၣ်လုာ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပချးလီၤပခိၣ်လီၤ.
တီၤလီၤစုချးလီၤခိၣ်ပိာ်လီၤမဲၣ်ဒီးဘါထီၣ်ကစၢ်ယွၤ
လီၤ. ပမ့ၢ်ဘါကစၢ်ယွၤဒီးချးလီၤပခိၣ်တီၤလီၤပစုကစီဒီး
ဒီးဘါထီၣ်ကစၢ်ယွၤတက့ၢ်.

၃၇. **လီၤချးသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမၤဟံၣ်ဒီးအနၢ်ထံး
ထီထီၣ်ဝးတရံးဒီးအသးကံၢ်ပူၤဖုၣ်လီၤဝဲဒီးပစံးလၢလီၤ
ချးသးလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလီၤကလိးလီၤ. ပုၤတ
ဂၤမၤဟံၣ်လီၤချးသးကဘးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကံၢ်တပၢ်ထီၣ်
ဘဉ်ဝဲအသးကံၢ်ပူၤလၢအဖိလံာ်တခါလီၤ.

၃၈. **ခိၣ်ချးခိၣ်ချး** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပယီၢ်ဘဉ်တၢ်ပူၤ
တၢ်တုၤတၢ်လီၤသကျိၢ်လီၤသကျိၢ်ဒီး ပယီၢ်ဘဉ်တၢ်လၢ
ပခိၣ်ညါခိၣ်တခါဒီးပလီၤယံၤဒီးပခိၣ်ကိာ်ဆါန့ၣ်ပစံး
လၢပခိၣ်ချးစယီၢ်ဘဉ်ဟံၣ်ခိၣ်လီၤသကျိၢ်ဒီး စခိၣ်ချးဒီး
စလီၤယံၤလီၤ.

ချဉ်

၃၈-၁. **ချး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးတၢ်ကူတၢ်သိးတုၤတွဲကထၢသး
ဖိးဖိးဒီး ပစံးလၢပချးလီၤ,ချးယဉ်န့ၣ်ကစီဒီးတက့ၢ်. ချး
ခိၣ်ဖၢၣ်ခံကူတၢ်သိးသိးတက့ၢ်. နချးခိၣ်ဖၢၣ်တတုၤ
သိးဘဉ်.

၃၉. **ချးချူး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးတၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,စးခိမ့ၢ်
ဂ့ၤ,ပဘိးဆူအပူၤအချၢယၢ်ခိယၢ်ခိယၢ်ဒီး ပစံးလၢချးချူး
လီၤ. မတၢ်ဘိးစးခိတဘျဉ် မၤမးအသးချးချူးချးချူး
လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးတဘျဉ်ချးချဉ်ချးချူးအသးနးကၢ.

ချဉ်

၁. **ချဉ်ဇိၤပျဉ်ဇိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမၤတၢ်တကလုာ်လၢ
သ့ၣ်ဒီး နီကခးဆိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ် ပကိးလၢချဉ်
လီၤ. တၢ်လၢချဉ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအကိးဒီးအဘိးဒီးအခိၣ်ဒီး
အခိၣ်ဒီးအသလိာ်,ဒီးအပျံၤလီၤ.

၂. **ချဉ်ဘိ** န့ၣ် ပမၤလၢသ့ၣ်လဲၤလၢအကိၤအခိးတဖဉ်
ကဆုၣ်ဒ်ဇိၤဒီးပမၤထီၣ်လၢချဉ်ကိလီၤန့ၣ်ပစံးလၢချဉ်
ဘိလီၤ. ချဉ်ဘိန့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ကိၤဝဲဒီးဝဲဒီးပဆဲးတၢ်ခးတၢ်
ဘဉ်န့ၣ်ဝဲလီၤ. ချဉ်ဘိန့ၣ်နီၣ်စုမ့ၢ်သၢဘိဒီးအထီအိၣ်လွံာ်
ပျဉ်ဒီးမ့ၢ်ချဉ်ဖးဒိၣ်လံလီၤ.

၃. **ချဉ်ကိချဉ်ခွဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤချဉ်လၢသ့ၣ်ဒ်ပကထီထီၣ်
ချဉ်ဘိလၢအလီၤဒီးပကိးလၢချဉ်ကိလီၤ. ပစံးတၢ်
လၢချဉ်ကိန့ၣ်မ့ၢ်ပတီထီၣ်မၤထီၣ်ချဉ်ဘိလၢအလီၤန့ၣ်
ပကိးလၢချဉ်ကိလီၤ. ချဉ်ကိန့ၣ်မ့ၢ်ချဉ်အမိၢ်ပုၤလၢပခး
တၢ်ဒီးပဟံးယၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ချဉ်ကိလီၤ. ချဉ်ကိန့ၣ်ပမၤက
ဆုၣ်ဂ့ၤကၢ.

၄. **ချဉ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချဉ်ကိနီၣ်နီၣ်န့ၣ် ပကိးလၢချဉ်ခိၣ်
လီၤ. ပခးတၢ်န့ၣ်ပကူၢ်ဆူချဉ်ခိၣ်ဒီးပျဉ်ခိၣ်န့ၣ်စၢ်ဆၢဒီး
တၢ်ဖိတၢ်လံၤအကပဒီးပခးဘဉ်ဝဲလီၤ.

၅. **ချဉ်တိၢ်ခံ** န့ၣ် မ့ၢ်ချဉ်ဘိအခိၣ်ထံးတခါန့ၣ်ကတၢ်
လီၤဝဲဒီးပကိးလၢချဉ်တိၢ်ခံလီၤ. ချဉ်န့ၣ်ပမၤအတိၢ်ခံ
လၢအကိကတၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ချဉ်တိၢ်ခံန့ၣ်မ့ၢ်ချဉ်ကိက
တၢ်စုကညိန့ၣ်လီၤ.

၆. **ချဉ်ခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချဉ်ဘိနီၣ်နီၣ်န့ၣ်ပကူၢ်လီၤသ
ကျိၢ်န့ၣ်လၢပဒီးထီၣ်ပျဉ်အလီၤန့ၣ် ပစံးလၢချဉ်အသလိာ်
လီၤ. ချဉ်ခိၣ်န့ၣ်ပမၤဒီးအပ
တိၢ်လၢပစၢထီၣ်ချဉ်ပျံၤအလီၤန့ၣ်လီၤ.

၇. **ချဉ်သလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချဉ်ကိကန့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပကူၢ်လီၤသ
ကျိၢ်န့ၣ်လၢပဒီးထီၣ်ပျဉ်အလီၤန့ၣ် ပစံးလၢချဉ်အသလိာ်
လီၤ. ချဉ်န့ၣ်အသလိာ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘဉ်ဒီးပဟံးထီၣ်ပျဉ်တ
သ့ဘဉ်,ချဉ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးသလိာ်သလိာ်ကိးဘဉ်ဒီးလီၤ.

၈. **ချဉ်မဲာ်ချဉ်နီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤချဉ်အပတီၢ်ဖိလၢပဒုယာ်
ချဉ်အပျံၤန့ၣ်ပစံးလၢချဉ်မဲာ်လီၤ. ချဉ်မဲာ်န့ၣ်ပဖုၣ်ထီၣ်

ချဉ်

ချဉ်ဒီးပုဇွန်ချဉ်ပျံအပတိုဝိအလီၤန့ၣ် ပစံးလာချဉ်
ဗဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးစိုၣ်ကီးလာချဉ်ဗဲၣ်ပူၤလီၤ. ပုၤတဂၤသွဲၣ်
ချဉ်ဗဲၣ်တၢ်တြီၢ်ဘဉ်ချဉ်ပျံဘဉ်.

၉. **ဓးချဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသုထီၣ်ဖုၣ်ထီၣ်ဝံၤဒီးပပညိၣ်ထီၣ်
ဆူသုၣ်ခံမ့ၢ်ဂ့ၤ.ဆူတၢ်ဖိတၢ်လံၤအလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလာပ
ခးလီၤ. ပုၤတဂၤခးချဉ်ဒီးချဉ်ပျံတၢ်တလူၤ.ပုၤတဂၤ
ခးချဉ်ဒီးဘဉ်လာလံၣ်တဖုသံၣ်.

၁၀. **ချဉ်ပျံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပပိၤပလွဲၣ်ဆိၣ်ဒီးပစၢထီၣ်လာချဉ်
သိၣ်နီၤစၢၤယၢ်ခိၣ်ဒီးပမၤဆၢတလုၢ်န့ၣ်ပစံးလာချဉ်ပျံလီၤ.
ချဉ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ခးဒီး ချဉ်ပျံဖျုပျံအခံန့ၣ်ဒီးပျံလဲၤဘဉ်
တၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ.

၁၂. **ဆဲချဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်စိးဝၣ်ယးအိၣ်ဘုခုသုၣ်ဒီးပလဲၤဒီး
လီၤချဉ်လာသုၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်လီၤလာဘုခုကျိၣ်စိးဝၣ်ယးက
ပျံဒီးပစံးလာပဆဲချဉ်လီၤ. စိးဝၣ်ယးအိၣ်ဘုခုသုၣ်နး
ကၢ. လဲၤဆဲချဉ်လာဘုခုကျိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၃. **ချဉ်နီၣ်ပုၤ** န့ၣ် အိၣ်ထဲအဘိဒီးအပျံဇီၤလီၤ. အ
ကိတအိၣ်ဘဉ်ဒီးမၤသးဒ်နီၣ်ပုၤအသိးန့ၣ် ပစံးလာချဉ်
နီၣ်ပုၤလီၤ. ချဉ်နီၣ်ပုၤန့ၣ်ပမၤအဆၢၣ်လာဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်
ဖျုၣ်သလၢၣ်ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး ပမ့ၢ်ခးဒီးပဟံးယၢ်အဘိဖး
ဖိန့ၣ်ပဆဲထီၣ်အပျံဒီး အသုၣ်န့ၣ်ပပျံထီၣ်တးဒီးအ
ဆၢၣ်လဲၤသလိၣ်ကလၢလီၤ. ဘဉ်ဆၢၣ်ဒီးချဉ်နီၣ်ပုၤန့ၣ်
အိၣ်ခံကလုၢ်လီၤ. ပခးလာပျံတကလုၢ်န့ၣ်အပျံအိၣ်
တဘိလီၤ. ပခးလာအဆၢၣ်တကလုၢ်န့ၣ်အပျံစဲဘူးခံ
ဘိလီၤ. ချဉ်နီၣ်ပုၤအဆၢၣ်န့ၣ် ပစံးလာအသုၣ်တစု
လီၤ.

၁၄. **ချဉ်နီၣ်ပုၤအသုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဟီၣ်ခိၣ်ဖျုၣ်သ
လၢၣ်ဒီးပခးချဉ်နီၣ်ပုၤဒီးပမၤဒ်ကလဲၤဘဉ်တၢ်န့ၣ်ပ ကိး
လာချဉ်နီၣ်ပုၤအသုၣ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလာအ
ဆၢၣ်လီၤ. ပခးချဉ်နီၣ်ပုၤဒီးအသုၣ်လဲၤဘဉ်တၢ်ယံၤကၢ.

၁၅. **ချဉ်ကရီၢ်ဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ချဉ်လာအိၣ်ကတၢ်တဘုၣ်ဒီး
မၤသးဒ်ပတြီၢ်တြီၢ်ထီၣ်ပစု အသိးဒီးပစံးလာချဉ်က
ရီၢ်ဝါလီၤ. ဒီးပစံးစိုၣ်ကီးလာချဉ်တြီၢ်ဝါလီၤ. ပုၤတဂၤ
ယိးဒီးချဉ်ကရီၢ်ဝါတဘုၣ်ဒိၣ်ကၢ.

၁၆. **ချဉ်ဃဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုဆၢဆါပခိၣ်ဆၢဆါ,ပပျံဆါ,
ပဖံဘဉ်ဖံစုၤဆါ.တၢ်ဆါပုၤလာပဖံးကျိၣ်ညဉ်ကျိၣ်ဒီးပစံး
လာပချဉ်ပယဲလီၤ. ဒီးပစံးစိုၣ်ကီးလာတၢ်ချဉ်တၢ်ယဲစိုၣ်
ကီးလီၤ. ပုၤတဂၤချဉ်ယဲတဘးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကတၢ်ဝဲၣ်က
လိးချဉ်ယဲအိၣ်သၢ.စုစုခိၣ်ချဉ်ယဲနးကၢ. မ့ၢ်စကမၤက
သံၣ်လာသမံပျံဒီးစကချိအိၣ်သၢ.

၁၇. **တၢ်ချဉ်တၢ်ဃဲပုၤ** န့ၣ်ဒ်ပချဉ်ပယဲအသိးလီၤ. တၢ်
မ့ၢ်ဆါပုၤလာပဖံးလၢညဉ်လၢ,ပစုဆၢခိၣ်ဆၢဒီးပစံး
လာတၢ်ချဉ်တၢ်ယဲပုၤလီၤ. ပတဝဲၣ်ကလိးန့ၣ်သက့တုၤပ

ချာ

ဘဉ်ဝံဘဉ်စိၣ်နးဒီး တၢ်ချဉ်တၢ်ယဲစကီးပုၤလီၤ.

၁၈. **ဟူးချဉ်သးဃဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟၢဖၢဆိးကးလာပကပၤ
ဝဲပကုၢ်ယံအဖိလၢန့ၣ် ပစံးလာပဟူးချဉ်လီၤ. စလဲၤ တၢ်
ဒီးစကမိလီၤဆိးစဟူးချဉ်မးလီၤ. အိၣ်ပန့ၣ်သုၣ်တဂ့ၤ.

၁၉. **ကမိချဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်မ့ၢ်နးဒီးပကမိဆါဝဲဒီး
ပစံးလာပကမိချဉ်လီၤ. ပကမိချဉ်န့ၣ်ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီး
ဆါ.ပမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဆါဆံးလီၤဝဲလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံး
လာပကမိလီၤဆိးလီၤ.

၂၁. **တၢ်ချဉ်တၢ်ဂီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပိၢ်အကလုၢ်ဒီးပကိးပိၢ်ထွဲ
ပိၢ်အခံတစုလီၤ. တၢ်ဂီၢ်န့ၣ်ပိၢ်စံးဝဲလာတၢ်ချဉ်လီၤ.
တၢ်လာအချဉ်နးနးကလဲၣ်ဒ် ပစိၤထံလၢဂီၢ်သိၣ်ထၢအ
သိးန့ၣ် ဘဉ်ပုၤတၢ်ဂီၢ်ပသးဒီး ပိၢ်စံးလာတၢ်ချဉ်တၢ်ဂီၢ်
လီၤ. ဒီးတၢ်ချဉ်န့ၣ် ပိၢ်စံးစကီးလာတၢ်ချဉ်လီၤ. ပလဲၤ
တၢ်လာဂီၢ်သိၣ်ထၢဒီးတၢ်ဂီၢ်ချဉ်မးလီၤ.

၂၂. **သးလီၤချဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဒီး ပနံၢ်ဟူ
ဘိၣ်သအိၣ်မၤသိၣ်အသးဒီးပသးကနိးဒီး ပပျံန့ၣ်ပစံး
လာပသးလီၤချဉ်ကလၢလီၤ. ဒီးပလဲၤတၢ်တဂၤဇီၤန့ၣ်
တုၤတၢ်သိၣ်တၢ်ပုၤလာအကလုၢ်ဖးဒိၣ်ဒီး ပနံၢ်ဟူပသး
လီၤသချဉ်ကလၢလီၤ.

၂၃. **ချဉ်ညဉ်ထီၣ်တကလုၢ်** န့ၣ် ပတထံၣ်ဘဉ်နီၣ်တ
စုဘဉ်.ပနံၢ်ဟူထဲပသးပုၤစံၣ်တဲၤဝဲလီၤ. မၤဝဲအကိလာ
ဝဲအိၣ်ဒီးပလီၤဝဲဒီးအဆၢၣ်န့ၣ်စိးဝၣ်ယးမ့ၢ်လဲၤအိၣ်ဒီး
ဝဲၣ်ဆုၤတၢ်ဒီးပျံဖဲထီၣ်လာဝဲၣ်အိၣ်ပူၤဒီး ဘဉ်စိးဝၣ်
ယးလီၤစံးဝဲဒ်.

၂၄. **အချဉ်အကူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သူတၢ်သုၣ်န့ၣ်သုၣ်ဖိၣ်
ဝဲတကူၢ်လိၣ်ညါဒီးပစံးလာအချဉ်အကူၤလီၤ. စခိန့ၣ်
သုၣ်အိၣ်ဒီးအချဉ်လီၤ. ယီၤသုၣ်န့ၣ်အချဉ်အိၣ်စကီး
လီၤ. ဒီးဂ့ၢ်,ဒီးတနံးန့ၣ်အသုၣ်အိၣ်ဒီးအချဉ်စကီးလီၤ.
တၢ်သုၣ်န့ၣ်တုၤအသုၣ်အိၣ်ဖိၣ်ကူၢ်လိၣ်အသးဒီးအသုၣ်
အိၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလာအချဉ်လီၤ. သဲးတဖၣ်န့ၣ်အသုၣ်
အိၣ်ဒီးအချဉ်လီၤ. သဲးသုၣ်တချဉ်အချဉ်ဖးဒိၣ်လဲၣ်.

၂၅. **ချဉ်လီၤစိၤလီၤ** န့ၣ်စနုၢ်တပၢ်ဘဉ်.စတနုၢ်ဟူဘဉ်
နီၣ်တစုဘဉ်.ကမ့ၢ်ကၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲသၢ.

ချာ

၁. **ချာ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကစၢ်ဆူပလီၢ်ခံတခီဒီးကဘျဉ်ညါန့ၣ်ပ
စံးလာပချာလီၤ. ပဝံတၢ်န့ၣ်ပဝံလာပချာတခီလီၤ. ပုၤတ
ဂၤအချာဒီးအသးဆူတၢ်ခဲကျိၣ်. ဘိၣ်သအိၣ်ကဟဲလာအ
ချာတခီဒီးဘိၣ်သအိၣ်ကအုၣ်အိၣ်ဘဉ်ဖးလီၤ.

၂. **ချာခိၣ်ချာဃဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲမိၢ်ခံခီလီၢ်န့ၣ်ပစံးလာပချာ
ယံလီၤ. ပမံလီၤဒီးစချာယံဆါသမိးဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံး

ချာဉ်

လာချာခံလီၤ.

၃. **ချာတုၤဆူး** နှံၣ် မ့ၢ်ပချာယံအသးကံၢ်ပူၤလီၤသကျိၣ် နှံၣ်ပကိးလာပချာတုၤဆူးလီၤ. တလၢၤနှံၣ်မ့ၢ်တနးပူၤ ကညိၣ်ဒီးတနးပဲၤအချာတုၤဆူးနှံၣ်လီၤ. ပတနးပူၤက ညိၣ်အချာတုၤဆူးနှံၣ်ဆါပၢ်လီၤလာအသးလီၤ.

၄. **ချာခိၣ်** နှံၣ်မ့ၢ်ချာယံအဆိလီၤ. စချာခိၣ်ချာယံသးနး ကၢၤကမ့ၢ်ကံၢ်ပစီၤအံၣ်သၢ.

၅. **ချာခိၣ်** နှံၣ်မ့ၢ်ပိုၢ်ကိးပချာယံ နှံၣ်လာပချာခိၣ် လီၤ. နချာခိၣ်စဲဒီးကပံၣ်, ပုၤတဂၤဝံကုၤလာအချာခိၣ် တခိၣ်.

၆. **အခိၣ်အချာ** နှံၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ကပၤလာဘးခိၣ်, နှံၣ်ပစံး လာအခိၣ်အချာလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာသ့ၣ်ခိၣ်ချာ လီၤ. ဒီးပုၤဂၤအချာယံနှံၣ်ပစံးဒီးအဆိလာအခိၣ်အချာ စကိးလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်ခူသ့ၣ်လာသ့ၣ်အခိၣ်အချာဘး ခိပယုတဘၣ်ဘၣ်.

၈. **ဒီပုၤဝဲၣ်ချာ** နှံၣ် မ့ၢ်ပုၤဒီပုၤဝဲၣ်လာအပၢ်တဂၤတပၢ် ဟံၣ်ဒီးအမိၢ်တမိၢ်ယိၣ်ပစံးလာဒီပုၤဝဲၣ်ချာလီၤ. ပုၤဒီ ပုၤဝဲၣ်ချာချာ နှံၣ် အသးတတိဘၣ်ဒီပုၤဒီပုၤဝဲၣ်ချာခိၣ်သိး ဘၣ်, မ့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်တဖၣ်နးဒီးတကွၢ်လိာ်ဘၣ်အသးဘၣ် ဒီးပစံးလာဒီပုၤဝဲၣ်ချာလီၤ. ပုၤန့ၢ်မၤခံဆိၣ်အမၤအ ဖိ ဒီးအဝၤအဖိၣ်ဒီပုၤဝဲၣ်ချာလီၤ.

၉. **ယၢ်ချာ** နှံၣ် မ့ၢ်ပဒီးပချာဆူပုၤဂၤအအိၣ်ဒီးပတ ကွၢ်ဘၣ်ပုၤဂၤအမဲၣ်နှံၣ် ပစံးလာယၢ်ချာလီၤ. ပုၤတ ဂၤစကတိတၢ်ဒီးအိၣ်ဒီး တကွၢ်ဘၣ်စမဲၣ်ဘၣ်, ယၢ်ချာ ချာအသးဒီးယၢ်လီၤ.

၁၀. **တၢ်ခိၣ်ချာ** နှံၣ် မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်အကပၤဆူအကဒၢ တခိၣ်ပစံးလာတၢ်ခိၣ်ချာလီၤ. မတၢ်လဲၤမကၢ်ဆူတၢ် ခိၣ်ချာဘးခိတဂၤဒီးတဒၢဝဲ.

၁၁. **ကဲးချာ** နှံၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်ဝံထံတၢ်ပဲၤအချာဒီးပစံး လာဝံထံတၢ်ကဲးအချာလီၤ. ပုၤတဂၤဝံထံတၢ်ကဲးအ ချာဒီးဝံထံန့ၢ်စကိးလီၤ.

၁၂. **မၢ်ချာ** နှံၣ် မ့ၢ်ကွၢ်ကူၤအဆိလီၤ. သ့ၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ဝဲၣ် မ့ၢ်ဂုၤ, ကွၢ်ဝဲၣ်ဒီဘိညါဒီးပစံးလာကွၢ်ကူၤမၢ်ချာလီၤ. သ့ၣ်လာကွၢ်ကူၤမၢ်ချာနှံၣ်ထီၣ်ရီၤကွၢ်ဝဲၣ်ဒီးပစံးလာကွၢ် ကူၤမၢ်ချာလီၤ.

၁၃. **ခိၣ်ချာ** နှံၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်, စတစံးဘၣ် နီတခိၣ်ဘၣ်, ပစံးပဝဲ လာခိၣ်ကျၢ်လီၤ. ဟံၣ်ခိၣ် ကျၢ်လာသဒီစိအဖိခိၣ်.

၁၄. **ဟံၣ်ခိၣ်ချာ** နှံၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီဘၣ်ညါ နှံၣ် ပစံးလာဟံၣ်ခိၣ်ချာလီၤ. ကယံၢ်ပုၤကညိၣ်အိၣ်လာဟံၣ် ခိၣ်ချာအံၤမ့ၢ်အိၣ်လာဟံၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီဘၣ်ညါလီၤ.

၁၅. **တလၢအချာ** နှံၣ် မ့ၢ်တလၢအခိၣ် နှံၣ်ပစံး

ချာဉ်

လာတလၢအချာလီၤ. ဟံၣ်တၢ်ကူၤတၢ်သိးလာတလၢအချာ တဂုၤ, ဟံၣ်လာအပူၤတက့ၢ်.

၁၅. **ပချာယံ** နှံၣ် မ့ၢ်ပလီၢ်ခံလာအကစီၤဒီးပချာနှံၣ် တပျၢ်တချံဒီး ပစံးလာပချာယံလီၤ. အိၣ်လာစချာယံတ ဂုၤ, အိၣ်လာစမဲၣ်ညါတက့ၢ်.

ချား

၁. **တချား** နှံၣ် မ့ၢ်ဆိမိၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, ဆိမိၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, ဘိးထီၣ်ထူၣ် အမဲၣ်ကိၣ်ဒီးပစံးလာတချားဒၢလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လာတချားဒီးလီၤ. ဆိတဘၣ်ဘိးထီၣ်ထူၣ်မးအမဲၣ် တချား ဒၢလီၤ.

ချာဉ်

၁. **ချာဉ်စီၤလီၤစီၤ** နှံၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်နှံၣ်လီၤဆိဒီး သ့ၣ်ဂၤလာအလဲတအိၣ်ဘၣ်ဒီး မၤအလဲလာသ့ၣ်ဂၤတ ဖၣ်နှံၣ်ပကိးလာချာဉ်လီၤ. ချာဉ်နှံၣ်လာအဆံးဒီးနှံၣ်မဲ ထီၣ်လာသ့ၣ်ဂၤတဖၣ်အခံအလီၤဒီးအဒုအလုာ်ဒီၣ် ထီၣ်ဒီးစဲလီၤအဂံၢ်လာသ့ၣ်ဂၤအလီၤဆူဟီၣ်ခိၣ်ဒီးအ ဂံၢ်နှံၣ်တုၤလီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီးစဲလီၤကုၤအဂံၢ်ဆူဟီၣ်ခိၣ် လၢ်တသါဒီးအဂံၢ်နှံၣ် အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်တုၤအဘၣ်သ့ၣ် နှံၣ်ဒီး သ့ၣ်အဂၤသံဝဲဒီးသ့ၣ်နှံၣ် ကဲထီၣ်လာချာဉ်အလဲ ဒီး သ့ၣ်နှံၣ်တုၤအကျၢ်ဒီးချာဉ်နှံၣ်စဲအဂံၢ်ကျၢ်ဒီးအိၣ် ကုၤဝဲၣ်သ့ၣ်အလီၤနှံၣ်ဒီး ကဲထီၣ်လာအထံးဖးဒီၣ်ဒီးဒီၣ် နှံၣ်သ့ၣ်အဂၤတဖၣ်, အဒုအလုာ်ဂုၤနှံၣ်သ့ၣ်ဂၤတဖၣ်ဒီးပ ကိးလာချာဉ်လီၤ. ဒီးအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ချာဉ် ဖးဒီၣ်လာကစၢ်ကလိၣ် ဘထံးတထံးအိၣ်လွံၢ်ဖိး အိၣ်ယံၢ်ဖိးညါလီၤ. ချာဉ်နှံၣ်အိၣ်လာပုၤလၢ် ကျါတပူၤပူၤ အါ, ဒီၣ်စီၤဒီၣ်, အသုၣ်စီၤအါဝဲဒီးထီၣ်တနီၤနီၤအိၣ်ဝဲအ သုၣ်အါမးလီၤ.

၂. **ချာဉ်ယဲး** နှံၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိတကလုာ်အသုၣ်လီၤဂၢ် လာချာဉ်ဒီးပကိးလာချာဉ်ယဲးလီၤ. ချာဉ်ယဲးနှံၣ်အသုၣ် ထဲစုဆၣ်နီၤစုဒီးမၤသးဘိကံၢ်ကလၢ်လီၤ.

၃. **ချာဉ်ဒၢ** နှံၣ် ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်, ပနၢ်ဟူထဲအ မံးစီၤလီၤ. ဒီးသရၣ်သ့ၣ်စံးဝဲမ့ၢ်သ့ၣ်လာအသုၣ်ဂုၤက တၢ်, အသုၣ်ဝံၣ်ဝဲဒီးကစၢ်ယုၣ်ရှုးယရံးကတိၤဒီလီၤအ ပျၢ်အဘိၣ်လာချာဉ်ဒၢအထူၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပတထံၣ် ဘၣ်ပဝဲနီတစုဘၣ်.

၄. **ချာဉ်သတိၢ်အိၣ်** နှံၣ်ပတထံၣ်စကိးဘၣ်နီတစုဘၣ်, ပုၤတနီၤနီၤထံၣ်ဝဲကံၢ်သၢ.

၅. **ချာဉ်ထူၣ်** နှံၣ် မ့ၢ်ချာဉ်အထံးနှံၣ်ပုၤမိၣ်လမ့ၢ်ဖိကိး လာချာဉ်ထူၣ်လီၤ.

ချုံး

၆. **ထိပ်ချာန်** နှင့် ပတစံးဘဉ်,ပစံးလာထိပ်ကွၢချာန် လီၤ.

၇. **ထိပ်ကွၢချာန်** နှင့် မၤသးဒ်ထိပ်လွံၢ်အသိးဒီးထဲ ထိပ် လွံၢ်တဘျီဒီး အဆူၣ်ဘိတစံးစံးဒီးအိၣ်ချာန်သဉ်နှံၣ် ပကိးလာထိပ်ကွၢချာန်လီၤ. ထိပ်ကွၢချာန်နှင့်ပ အိၣ်ဒ်ထိပ်လွံၢ်အသိးလီၤ.

၈. **ချာန်နၢၤထီၣ်** နှင့် မှ်ဘုလၢအချံတဖဉ်နှင့်ပသုၣ် လီၤဖျးလီၤဒီး ဝဲထီၣ်ဖဲအနီၣ်န့ၣ်ဖိနဲကဉ်,ဖဲပသုၣ်ညါ စီၤဒီးပစံးလာချာန်နၢၤထီၣ်လီၤ. ဘုချံချာန်နၢၤနှင့်မှ် အမဲထီၣ်ဒီးကမဲၣ်ထီၣ်လၢအနီၣ်လီၤတစံးဖိဒီးလီၤ. ဘုနှင့်အချံမှ်ဂ့ၤ, တမှ်ဘဉ်အချံမှ်ဂ့ၤ, ဘဉ်တၢ် စူၤသၢသိးဒီးချာန်နၢၤထီၣ်လီၤ.

၉. **ချာန်ဃာ်** နှင့်မှ်ပချီထံမှ်ဂ့ၤ,ပဖိမှ်မှ်ဂ့ၤ,ပမၤ ဘၢအခိၣ်လၢခိၣ်ခွးဒီးပစံးလာပချာန်ဃာ်အခိၣ်လီၤ. ဒီး ဘဉ်တစုစုပစံးလာကျၢၢ်ဃာ်,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာ ခၢၣ် ဃာ်လီၤ. ချာန်ဃာ်မှ်ခိၣ်လၢခိၣ်ခွးတက့ၢ်. မးက မံချးဒီး လီၤ.

၁၀. **ချာန်ကီၤကၤ** နှင့် မှ်ချာန်လၢဆဲးလီၤအဂံၢ်လၢ နှင့် တဘိလၢအံၤတဘိ ဒ်အမှ်သိးတစံးစံး ဒ်အဂံၢ်သိးတစံး စံးဒ်အထံးသိးတစံးစံး,ဖးဒုဖးတြၢအါဘိဒီးအမှ် နှင့် ထုကးအသးဒီး ပကိးလာချာန်ကီၤကၤ,ဒီးဘဉ်တ စုစုပ ကိးလာချာန်ကိးကးလီၤ.

၁၁. **ချာန်ချဉ်ချာန်ချဲ** နှင့် မှ်ပတီလိာ်သုၣ်ဘဉ်မှ် ဂ့ၤ,ပကျၢၢ်ဃာ်တလၢအခိၣ်မှ်ဂ့ၤ,မှ်တလံာ်ကွံာ်ဒီးတဖိး လိာ်လၢဘဉ်နှင့် ပစံးလာချာန်ချဲကွံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤ တိကထာသုၣ်ဘဉ်တပူၤချာန်ချဉ်ချာန်ချဲတဖိးတဖံ့ဘဉ်.

ချူ

၁. **ချူ** နှင့် မှ်ပတၢ်ဟါမၢ်တမံၤမံၤဒီးပကွၢ်ဝုၤဝုၤတပူၤ ဝုၤဝုၤတပူၤဒီးပစံးလာပချူလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလာပ ယုလီၤ. ယဲာ်တဘျီ ဟါမၢ်စချူကွၢ်စတထံၣ်ဘဉ်.

၂. **ချူတၢ်ယိာ်ယိာ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိကွၢ်တၢ်ပူၤကွၢ်တၢ် လီၢ် ဒီးသိးကဟံးန့ၣ်ဘဉ်တတမံၤမံၤဒီး ကွၢ်ဝဲတပူၤဘဉ် တပူၤဒီး ပစံးလာချူတၢ်ယိာ်ယိာ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟဲထီၣ် ဒီး ချူတၢ်ယိာ်ယိာ်မှ်အချူမနုၤလဲၣ်, ပုၤတဂၤချူတၢ် လၢကုပူၤန့ၣ်ပူၤယိာ်ယိာ်ထံၣ်န့ၣ်လၢညဉ်တဘျီလၢစဟ် လၢကုပူၤန့ၣ်ဒီးစိာ်ဝဲ. နချူမနုၤလၢဒၢဒီးခိၣ်ဒၢဒီးပူၤယိာ် ယိာ်လု, ဒီးပစံးစကိးလာယုတၢ်ယိာ်ယိာ်လီၤ.

၃. **တချူတချိုး** နှင့် မှ်ပုၤကညိလဲၤတၢ်ဒီးဟ်ချူအသး တကွၢ်လီၤဘဉ်အခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးယိာ်ဘဉ်ယိာ်ခိၣ်ခိၣ် ဝဲ,သုၣ်မှ်ခိၣ်သုၣ်မှ်ခိၣ်ဒီးတချိုးထီၣ်တချးသိၣ်ဝဲခိၣ်ခိၣ်

ချူး

ကလဲာ် ဒီးပစံးလာလဲၤတၢ်တချူးတချိုး လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်တ ချူတချိုး,တကွၢ်လီၤခိၣ်ခိၣ်ခိၣ် ထံးဘဉ်မနုၤလဲၣ်.

ချျါ

၁. **ချျါချျါ** နှင့်မှ်ပကွၢ်သုၣ်လၢအခိၣ်တဖဉ်နှင့် မှ် ကံးဒီးသိၣ်ထီၣ်ဝဲပကွၢ်အလီၢ်န့ၣ်သိၣ်ဝဲချျါချျါဒီးပစံး လၢသုၣ်သဲထီၣ်သိၣ်ချျါချျါလီၤ. သုၣ်တထံးသဲထီၣ် သိၣ်မးချျါချျါလီၤ.

ချျဉ်

၁. **ချျဉ်** နှင့် မှ်တၢ်လၢပံာ်ဝဲဒ်ထးအသိးဒ်ပုၤအသိးဒ်စု အသိးတဖဉ် ကံးတသိၣ်ဘဉ်ဒီးပစံးလာကံးသချျဉ်က လာ်လီၤ. ထးတဘိစဘိးကံးမးသချျဉ်ကလာ်လီၤ. ပုၤ ဘိတဘိစဘိးဒီးကံးမးသချျဉ်ကလာ်လီၤ.

၁. **ချူးဒး** နှင့် မှ်ပကမၤဘဉ်တၢ်နီတမံၤဒီးပလဲၤတၢ်မှ် ဂ့ၤ,ပမၤတၢ်မှ်ဂ့ၤ, သုကိးပူၤဒီးဒီးပစံးလာချူးလီၤ. က လိယၢတအိၣ်ဘဉ်နီတမံၤဘဉ်. စမှ်လဲၤတၢ်ချူးယာ်, စအိၣ်ဒၣ်စတၢ်ကြီကြီစမှ်မၤတၢ်တမံၤမံၤချူးယာ်.

၂. **ချူးအံ** နှင့် မှ်တၢ်ဖိတၢ်လံာ်ယုာ်ဒီး ထွံၣ်လုာ်ဒီးယုာ် တဖျးဘဉ်မှ်ဂ့ၤ, ပုၤကညိကမဲကဒဲလုာ်လိာ်ယိာ်လိာ်အ သးဒီး ယုာ်တဖျးဘဉ်မှ်ဂ့ၤ,ပစံးလာချူးအံလီၤ. ထွံၣ် တဒုလုာ်ထီၣ်ခိၣ်တဒုဒီးချူးထီၣ်ခိၣ်အံၤန့ၣ်ထီၣ်ခိၣ်ယုာ်တဖျး ဘဉ်,ပုၤတဂၤယုာ်ဒီး စလုာ်ချူးလၢကျဲကဟိာ်လီၤလီၤ.

၃. **ကလိချူးအံ** နှင့်မှ်ပမၤတၢ်မၤအါမံၤဒီးပမၤတမံၤ အိၣ်တမံၤတမံၤအိၣ်တမံၤဒီး ပဘဉ်ယိာ်လၢအကလီၤ တူၢ်လီၤယိ,ကဟးဂုၢ်ဟးဂီၤဘဉ်ဖုးဒီးပမၤသတံာ်ဒီးပ ယဉ်ပသးနိးမးလၢတၢ်မၤဒ်ပကတံာ်အသိးဒီးပစံးလာအ ချူးပခံလီၤ. ကလိတုၤပခံန့ၣ်ပမၤပစုာ်ပတအိၣ်ဘျးဘဉ် ဘဉ်,ကလိချူးပခံန့ၣ်ဒ်အံၤ,ပထုချိၣ်တချူးဝံၤဒီးပဘဉ် ကရၢဒုး,ပယုဒုးယၢတဝံၤဒီးဒီး ဘဉ်မၤကြီၢ်,မၤကြီၢ်တ ဝံၤဒီးဒီး ဘုဂီၤလံာ်ဒီးပစံးလာကလိချူးပခံ, တၢ်မၤချူး ပခံလီၤ.

၄. **တချူး** နှင့် မှ်ပမၤတၢ်တမံၤမံၤတံာ်တၢ်ပုၤဒီးပလဲၤ တၢ်ဆူအဂၤတသုဘဉ်နှင့်ပစံးလာတချူးဘဉ်လီၤ. စမၤ ဘုစလဲၤဆူဝုၤပူၤတချူးဘဉ်,စလဲၤတၢ်ဒီးနၢတချူးဘဉ် ခွါစီၤစၢ,စမၤဘုတဝံၤဒီးဘဉ်.

၅. **တချူးဘဉ်အံဘဉ်** နှင့် မှ်ပလုာ်တၢ်ဖိတၢ်လံာ်ဒီးပ အိၣ်လီၤတံာ်တုၤပဖိၣ်တန့ၣ်ဘဉ်ဒီး ပစံးလာပလုာ်တချူး ဘဉ်အံလီၤ. တကျိာ်ခိၣ်တဒုစလုာ်တချူးဘဉ်. ထိးဖိ တဒုယုာ်ဒီးစလုာ်တချူးဘဉ်အံဘဉ်.

ချုပ်

၆. **လဲၤတချူး** နှ် မှ်ပတံာ်မုာ်တံာ်တံာ်ဒီးကလိက့ကါဒီး ပလဲၤတံာ်ဆူအဂၤတသ့ဘဉ်ဒီးပစံးလၢပလဲၤတချူးဘဉ် လီၤ. စတံာ်တံာ်ဒီးစ မၤဟံာ်စလဲၤတံာ်တချူးဘဉ်.

၇. **တချူးလဲၤ** နှ် မှ်ပကၢၣ်လၢပကလဲၤတံာ်ဒီးပတ လဲၤဒီးဘဉ်, ပအိၣ်ဒီးတစိၣ်ဖိအကတိၢ်လၢပမၤဒီးတံာ်ဆူ အဂၤ, ပကတၢ်ကတိၢ်ပသးတစိၣ်ဖိဒီး ပစံးလၢပတချူး လဲၤဒီးဘဉ်လီၤ. ပတချူးလဲၤဒီးဘဉ်ဆူဝုာ်ပူၤအကတိၢ် နှ်ပကထီၣ်ဒၣ်ကယၢ်သဘျုး, စတချူးလဲၤဆူနအိၣ် ဒီးန့ၣ်ကဒါဆူစအိၣ်တခါလီၤ.

၈. **ပှၤတချူးအုၣ်လိာ်ဆိးက့** နှ် မှ်ပှၤလၢမၤကမုာ် လိာ်လံအသးတမံၤမံၤဒီးတကတိၢ်လိာ်ဒီးဘဉ်အသးဒီး ကၢၣ်ဝဲလၢအသးအဖၤမုာ်နှ်ပစံးလၢတချူးအအုၣ်လိာ် ဆိးက့လီၤ. ပှၤတချူးအုၣ်လိာ်ဆိးက့ဒီးဘဉ်နှ်မၤမုာ် ထီၣ်က့ၤအသးတက့ၢ်.

၉. **တချူးန့ၣ်က့ၤ** နှ် မှ်ပှၤလၢန့ၣ်ဟူပကစၢ်အကလုာ် ကထီၣ်ဒီးဆိကမိၣ်တယးဝဲဒီးအသးဒုဒိအဖၤမုာ်နှ် ပစံး လၢတချူးန့ၣ်က့ၤဒီးဘဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤသါကစူၢ်က့ၤ န့ၣ်က့ၤကစၢ်ယွၤဒီးတချူးန့ၣ်က့ၤဝဲနှ်ဒီးသံသလူၤ.

၁၀. **တချူးန့ၣ်ဟူ** နှ် မှ်လၢပတချူးန့ၣ်ဟူဒီးဘဉ်ကစၢ်ယွၤ အကလုာ်အကထီၣ်ဒီး ပန့ၣ်ဟူတံာ်တံာ်ထဲပမိာ်ပပာ်အ လုာ်အလံာ်, ဒီးတလၢၤဘါဃိာ်ဘါဝဲအလုာ်အလံာ်ဒီး ပ စံးလၢပတချူးန့ၣ်ဟူဒီးဘဉ်ပကစၢ်ယွၤအကလုာ်အက ထီၣ်လီၤ. ပှၤသံတုာ်ဝဲလၢတချူးန့ၣ်ဟူဒီးဘဉ်ကစၢ်ယွၤအ ကလုာ်အကထီၣ်အါဂၤလီၤ.

၁၁. **တချူးန့ၣ်ဟူ** နှ် မှ်ပှၤလၢမုာ်ကတိၢ်တံာ်ဒီးပှၤဒီးပ ကန့ၣ်တံာ်တံာ်တံာ်ဆူအဂၤဒီး ပတန့ၣ်ဟူဘဉ်အကတိၢ် တံာ်နှ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးဘဉ်မုာ်ဂ့ၤ, ပတန့ၣ်ဟူဘဉ်လုၤတ က့ၤမုာ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပတချူးန့ၣ်ဟူဘဉ်လီၤ. နကတိၢ်တံာ် စတချူးန့ၣ်ဟူဘဉ်, ပှၤဂၤသီာ်ဝဲဒီး နကတိၢ်တံာ်စတချူး န့ၣ်ဟူဘဉ်.

၁၂. **ချူး, စကချူးကံာ်နၤ** လၢတံာ်လီၤကတံာ်ကတိၢ်သၢ.

၁၂. **ချူးန့ၣ်က့ၤပကစၢ်** နှ် မှ်လၢပတချူးသံဒီးဘဉ်ဒီး ပန့ၣ်ဟူက့ၤပကစၢ်အကလုာ်အကထီၣ်ဒီး ပသ့ၣ်ညါက့ၤ ပကစၢ်နှ်ပစံးလၢပချူးန့ၣ်က့ၤပကစၢ်လီၤ. ပမိာ်ပပာ်တ ဖဉ်တချူးန့ၣ်ဘဉ်ပကစၢ်ဘဉ်, ပဝဲဒၣ်ပချူးန့ၣ်ပကစၢ်ဒီး ပဘျုးက့ၤဘါက့ၤပကစၢ်လီၤ.

၁၃. **တံာ်ချူးခံနိးသး** နှ် မှ်ပဘဉ်တံာ်နးတံာ်ဖှိာ်တံာ် ကီတံာ်ခဲ, တံာ်ဆူတံာ်ဆါဒီးပစံးလၢတံာ်ချူးခံနိးသး လီၤ. ပမုာ်ဘဉ်တံာ်ချူးခံနိးသးဒီးပယုာ်မုာ်ယုာ်ပျီၤလီၤ.

ချုပ်

ချူး

၁. **ချုပ်** နှ် မှ်ပှၤလၢအတနီၤဘဉ်ခဲလၢာ်နှ်ပစံးလၢ ပှၤချုပ်လီၤ. ပသးပှၤခဲးဝဲဒၣ်, ပှၤလၢကဖုတအိၣ်ဘဉ် တဖဉ်နှ်မှ်ပှၤချုပ်လီၤ. ပသးပှၤခဲးဝဲဒၣ်, ဘဉ်ဆဉ်ဒီးခဲ ကနံၣ်အံၤကသံၣ်သရၣ်ခဲးဝဲပှၤကညီအကဖုအိၣ်ကိး အဂၤလီၤ. အကဖုတအိၣ်ဘဉ်ဒီးတအိၣ်ဘဉ်နီၤဂၤဘဉ်, ကသံၣ်သရၣ်ခဲးဝဲကိးလၢဝါထံာ်ဝဲလၢအဖဲးက့ၢ်ပှၤလံ တဖဉ်ဒီးထံာ်ဝဲအကဖုကိးဂၤ, ပှၤချုပ်ခိာ်အိၣ်ဒီးအကဖု လီၤခဲးဝဲဒၣ်, ပှၤချုပ်နှ်အကိာ်ပှၤကိာ်ဒ်မှ်ဆူဖဉ်ဆါဒီး တုၤခဲးပှၤဂၤတံာ်တမံၤဂ့ၤကိးပှၤတံာ်ဟးဂီၤဝဲလီၤ.

၂. **ထီၣ်ချုပ်** နှ် မှ်ထီၣ်တကလုာ်သုဒီးအမံၤဖးဒုခံဘိ အိၣ်တထီၣ်ဒီးပကိးလၢထီၣ်ချုပ်လီၤ. ထီၣ်ချုပ်နှ်အ မိာ်ပှၤထီၣ်မှ်ခိာ်ဒီးအမံၤထီၣ်တထီၣ်ညါလီၤ.

၃. **ထီၣ်ချုပ်ခုတကလုာ်** နှ် မှ်ခိာ်ထီၣ်ချုပ်အသးဒီး ကံာ်ယုၤလၢအဝါဒီးပကိးလၢထီၣ်ချုပ်ခုလီၤ. ထီၣ်ချုပ် ခုထီၣ်တကလုာ်နှ်သ့ဘဉ်ဆဉ်ဒီးကံာ်ယုၤလၢအဝါလီၤ. ဒီးထီၣ်ချုပ်ခု နှ်တအိၣ်ဘဉ်ကိးကိာ်အဘျုးဒီးဘဉ်, အိၣ်လၢပှၤလံာ်ကျါတပူၤလီၤ.

၄. **ပစၢၤထီၣ်ချုပ်** နှ် မှ်တံာ်ထံးတကလုာ်အလုာ်လီၤ ကံာ်လၢထီၣ်ချုပ်အမံၤအခဲးဒီး ပကိးလၢပစၢၤထီၣ်ချုပ် လီၤ. ပှၤကညီသ့ၣ်ဝဲဒီးမၤကသံၣ်လၢပနံာ်တံာ်ကလီၤ.

၅. **လုာ်ချုပ်** နှ် မှ်တံာ်အထံးတကလုာ်ခဲထီၣ်လၢက ပျၢၤခိာ်ကပျၢၤပူၤဒီး အလုာ်ဖးလံာ်သကျါဆဲးဒီးအဘိ ထဲစုဆဉ်ခိၤဒီးအဘိတဘိဒီး အလုာ်အိၣ်တဘျုး , အဘိ တဘိဒီးအလုာ်တဘျုးနှ် ပကိးလၢလုာ်ချုပ် လီၤ. လုာ်ချုပ်လုာ်ယာ်နှ် အိၣ်လၢကပျၢၤခိာ် ကပျၢၤပူၤအါ မးလီၤ. လုာ်ချုပ်နှ်အလုာ် လီၤကံာ်လၢသကံာ်ဖိအလုာ်တဖဲးဝဲလီၤ.

၆. **ဝဲာ်ချုပ်** နှ် မှ်ဝဲာ်တကလုာ်နှ်အဖုဒိာ်န့ၣ်ဝဲာ်ဂၤ တက့ၢ်ဒီး ပကိးလၢဝဲာ်ချုပ်လီၤဒီး အိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ဝဲာ်ချုပ်နှ်လၢပှၤလံာ်ကျါနှ်အါကၢ, လၢဝဲာ်ပူၤအံၤတ လၢၤသ့ၣ်တနီၤနီၤလၢဘျုးဝဲာ်နှ်အါမး, ထဲဝဲာ်ချုပ်လီၤ.

ချူ

၁. **ချူကလံာ်** နှ် မှ်ပဘိးကံာ်ပှၤကညီအစုဒီးကံာ်ချး လီၤအသးနှ်ပစံးလၢပဘိးကံာ်ချူကလံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤ စူာ်အစုဒီးစဘိးကံာ်မးသချူကလံာ်လီၤ. ဒီးထးကံာ်နှ် ပစံးလၢကံာ်သချူကလံာ်စကိးလီၤ.

၂. **ချူချူချီချီ** နှ် မှ်လၢာ်ဖးဒိာ်အခိာ်အကျါနှ်မှ် ပစံးလၢလၢာ်အိၣ်ချူချူချီချီလီၤ. လၢာ်တပူၤအိၣ်မးက မိာ်ကမာ်ချူချူချီချီဒီးပလဲၤတံာ်လၢအကျါပခိာ်အါကၢ.

ချုပ်

ချုပ်ချုပ်

၁. **ချုပ်ချုပ်ချုပ်ချုပ်** နှင့် မှန်သွက်ကပ်ဝတ်ယံလောကလံ၊ မှန်လံ၊ နှစ်ပတ်လည်သွက်ကပ်ချုပ်ချုပ်ချုပ်ချုပ်လံ၊ ကလံ၊ မှန်လံ၊ နှစ်သွက်ကပ်ဝတ်ယံမေးချုပ်ချုပ်ချုပ်ချုပ်လံ၊ သွက်ကပ် သိပ်လာအိပ်တဖန်နှစ်ပတ်လည်သိပ်ချုပ်ချုပ်ချုပ်ချုပ်လံ၊

၂. **ချုပ်ချုပ်** နှင့် မှန်သွက်ဖိခိပ်ကပ်ခိပ်သိပ်ထိပ်ပကွက် အလံ၊ နှစ်ခိပ်ခိပ်ကလံခိပ် ဖိခိပ်လောသွက်သဲထိပ်သိပ် ချုပ်ချုပ်လံ၊ သွက်တထံသဲထိပ်သိပ်ချုပ်ချုပ်ခိပ်ကပ်ပဲ လံ၊

ချုပ်

၁. **ချုပ်** နှင့် မှန်သွက်ကျပ်တဖန်ပဘိးခိပ်ကပ်ပဲနှစ်ပတ်လည် လောကံသချုပ်ကလံလံ၊ သွက်တချိကျပ်သတီးခိပ်ပ ဘိးခိပ်ကပ်မေးသချုပ်ကလံလံ၊

၁. **ချုံးချုံး** နှင့် မှန်ချုံးအဆီလံ၊ ဝတ်ကွပ်ချုံးချုံးစံးပဲခိပ် နှစ်လံ၊ တံကွပ်ချုံးချုံးနှစ်ကွပ်လောကပယာခိယာ ခိခိဘိညါလံ၊

၂. **ချုံး** နှင့် ပကတိခိးအဆီလံ၊ ခိးပဘက်ကတိခိး အဆီလောချုံးလံ၊ ကံချုံးကံချုံးစံးပဲခိပ်၊ ခိးကွာလောချုံး အပူ၊

၃. **ဝံင်ချုံး** နှင့် မှန်ဝံင်ချုံးအစယဲလံ၊ ခိးကွာလောဝံင်ချုံး အပူနှစ်လံ၊ ခိးကွာလောချုံးအပူစကိးလံ၊

၄. **ပချုံးပချုံး** နှင့် မှန်ပကညီထွတ်ပူတကလုန်တ ခိးအသိးအိပ်ခိး အခိပ်ဖျိပ်ခိးပကိးလောပချုံးလံ၊ ပထု ပချုံးနှစ်ပဒါနတ်ကတံသိးလံ၊

ချ

၁. **ချ** နှင့် မှန်တံလောအလဲသလုကလံမှန်ဂု၊ သလိပ် ကလံမှန်ဂု၊ လဲသထွေးကလံမှန်ဂု၊ လဲ သထွေးကလံ မှန်ဂုပစံးလောချလံ၊ ပူတဂါလဲတံချလဲမေးတံထွေးထွေး ထွေးထွေးလံ၊

၂. **ချချ** နှင့် မှန်ပတဆင်ထိပ်ပူဂါအခံလော ကလဲတံ ထွေးထွေးကတံထွေးထွေးခိးပစံးချချနှစ်လံ၊ နှစ်မှန် လဲတံခိးလဲချချကတံထွေးထွေးလံ၊

၃. **ချသံး** နှင့် မှန်တံဝေးပကနိးအသိးခိးခိးဝေးပ ဖျးပစဲအသိးခိးခိးပစံးလောဝေးချသံးလံ၊ ပူတဂါ ကနိးခိးဝေးမေးချသံးလံ၊

၄. **သးချ** နှင့် မှန်ပူလောအိပ်ခိးတံကွပ်တံဆေးခိးဆိက မိပ်တံတယံဘက်ခိး ကျပ်တံဘက်စံးစံးခိးဆိကမိပ် တံတယံဘက်နှစ်ပတ်လည်ပူသေးချလံ၊ ပူတဂါအ

ချး

သးချသမိးတံသုအုတ်တချးခိးခိး ဆေးဘက်လံတံသုလံ လံ၊

၅. **အဆီအချ** နှင့် မှန်တံအကတိတယံဘက်နှစ်ပတ်လည် လောအဆီအချလံ၊ ပကလဲတံလောအဆီအချခိးပဘက် ကတံပတ်ပသးလံ၊ တံလောအဆီအချနှစ်ခိးတံချ နှစ်သကွအိပ်ခိးခိးအကတိတယံတစံးခိးလံ၊ မှန်ချးခိး ချသံးနှစ်မှန်အချကတံလံ၊

၆. **အိပ်ဆုတ်အိပ်ချ** နှင့် မှန်ပူကညီတဆူတဆါဘက်ခိး လဲထိပ်လဲလံတံဖျိပ်ဆူ၊ ဆုတ်ပတ်လည်အိပ်ဆုတ် အိပ်ချလံ၊ ပအိပ်ဆုတ်အိပ်ချယာကိးဂါးယာကိး၊

၇. **ပံချ** နှင့် မှန်တံတကလုန်ကွဲတလံခိးသံင်တ လောအသိးခိးပူပိပ်လဲတံတံလံ၊ ခိးခိးအနာင်နှစ် သိပ်ခိပ်ခိပ်ကလံခိးမိမိအသိးသကံသကံပကနပ်မှန် ကါ၊ ခိးပကိးလောပံချလံ၊ ခိးပူတနီ၊ နီကိးပဲလောဆု လုလံ၊ ပံချနှစ်ထဲသံင်တလောတဘက်လံ၊ သိပ်တမံ မှန်သမိး၊

၁. **ချပ်ဘိ** နှင့် မှန်ထေးလောပလုာ်ဘဲခိးပမထိပ်လောက ဟင်အလံလောဘဲဘဲထိပ်လောလုာ်လိပ်အသးလော အလံ၊ နှစ်ပကိးလောချပ်ဘိလံ၊ ခိးဘက်တစုစုပကိး လောထေးချပ်လံ၊ ချပ်ဘိခိးထေးချပ်နှစ်သိးသိးလံ၊

၂. **ချပ်သပ်ချပ်ဖိ** နှင့် မှန်ပလုာ်ဘဲခိးလုာ်ကမိပ်ကလံလိပ် ထိပ်လောချပ်ဘိလံ၊ နှစ်ပတ်လည်လောချပ်သပ်လံ၊ ပူတဂါ လုာ်ဘဲသုတနံကျာခိးချပ်သပ်တအိပ်ထိပ်ဘက်နီတစံး ဘက်၊

၃. **ချပ်ချပ်** နှင့် မှန်ပူကညီခေးချပ်သိပ်ခိးပစံးလောသိပ် ချပ်ချပ်လံ၊ မတေးခေးချပ်သိပ်ချပ်ချပ်တဂါနှစ်လံ၊

ချဲ

၁. **တချဲထိပ်** နှင့် မှန်ပတ်သလုာ်ဘဲလောပခိပ်ခိးပစံး လောပတချဲထိပ်လံ၊ ပဝံင်ကွံင်ဘုသိပ်လောကိလဲ၊ နှစ်ပ တချဲထိပ်လောပခိပ်ခိး ပဝံင်ဘုသိပ်ခိးပဲလံ၊ ပဝံင်ဘုအ သိပ်နှစ်ပတချဲထိပ်လောပခိပ်ခိးခိးခိး၊

၂. **ချာင်ချာင်ချာင်ချဲ** နှင့် မှန်ပခိးခိးသွက်ဘက်ဘက်တဖိးဘက် ခိးတလံကွံင်ပဲနှစ်ပတ်လည်လောချာင်ချဲလံ၊ ပူတဂါပတ်ခိးခိး သွက်ဘက်တပူချာင်ချာင်ချဲခိးခိးက၊

၃. **ဖးချာ်ဖးချဲ** နှင့် မှန်လုာ်ခဲးမှန်ဂု၊ ယီစီသွဲခိးမှန်ဂု၊ တလံတလဲ၊ အိးထိပ်အိးလံအသးခိးပစံးလောဖးချဲလံ၊ ကလံအူဟံင်ခိပ်အိးထိပ်အသးဖးချဲကွံင်လံ၊

၄. **နံင်ဖးချဲ** နှင့် မှန်တလံ၊ မုာ်အနံင်လောကွဲခိး တဆေး ဘက်ပတ်လည်လောနှစ်ပကိးလောနံင်ဖးချဲလံ၊ နံင်ဖးချဲနှစ် တဆေးဘက်ပတ်လည်လောအမဲင်ညါတခိးခိး တလံ၊ မုာ်ကွဲ

ချိ

ဒီးအိးထီၣ်အိးလီၤအသးဒီး ပကိးလာနီၣ်ဖးချဲလီၤ. တ
လာတဖၣ်ကူနီၣ်ဖးချဲဒီးအမဲၣ်တဆးဘၣ်.
၅. **တချဲတချီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်ဒီးကလံၤအူဒီး
အိးထီၣ်အသး. လီၤသလူးကွံာ်,တလံာ်ကွံာ်ဒီးပစံးလာ
တ ချဲ ကွံာ် လီၤ . က လံာ် အူ ဟံာ် ခိၣ်
တချဲတချီကွံာ်လၢကလံာ်,မၤကွၢၤတက့ၢ်.

ချး

- ၁. **ချး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးသုၣ်ဒုဖိကံၢ်သီၣ်သချးကလံာ်လီၤ.
မတၤယီၢ်ဘၣ်သုၣ်ဒုဖိကံၢ်သီၣ်သချးကလံာ်န့ၣ်လဲၣ်.
ထးဖိတဘိးဆးတၢ်ဒီးကံၢ်သီၣ်မးသါချးကလံာ်လီၤ.
- ၂. **ချးချး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဆံးအညၣ်တမုၢ်ဘၣ်ဒီးဟံၣ်တလီၢ်
လီၢ်တလီၢ်လီၢ်လၢအကလုာ်ကနိးကနိးဒီး ပစံးဟံၣ်ချး
ချးလီၤ. ပုၤဆံးတဂၤအလီၤကိၢ်ဒီးဟံၣ်မးချးချးန့ၣ်က
မ့ၢ်ကံၢ်အခိၣ်ဆါသၢ.
- ၃. **ပတၢၤချး** န့ၣ် မ့ၢ်တဖိယၢ်တကလုာ်နီၣ်စုမုၢ်အိၣ်ဒီး
အတၢၤဒီးအမဲၣ်ကွံာ်ဒီးပကိးလာပတၢၤချးလီၤ. ပတၢၤဘၣ်
ပတၢၤချးန့ၣ်အုၣ်ဘၣ်ပုၤဆါကၢ,ပတၢၤချးပတၢၤချးအုၣ်
ဘၣ်ပုၤဆါကၢ.
- ၄. **နါဆဲးချး** န့ၣ် မ့ၢ်ဒွဲၣ်တကလုာ်န့ၣ်ဝါတစဲးစဲးဒီးပကိး
လာနါဆဲးချးလီၤ. နါဆဲးချးန့ၣ်အဒံးမၤသးအုၣ်စ
ယီၢ်ဒ်သုၣ်လုာ်အသိးဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢသုၣ်လုာ်
အူကဲထီၣ်လၢဒွဲၣ်ဒီး ကိးဝဲလၢနါဆဲးချးလီၤ. ဒီးတုၤပ
အိၣ်ဒီးပနါထီၣ်ဒီးကိးဝဲလၢနါဆဲးချးလီၤ.
- ၅. **ယုတၢ်ဆဲးချး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအမၤဒိၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအ
သး,ကတိၤဒိၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအသး, တၢ်လၢတဘၣ်ဘၣ်ပုၤ
အသးန့ၣ်မၤဝဲဒီးပစံးလာပုၤယုတၢ်ဆဲးချးလီၤ. ပုၤတဂၤ
စအိၣ်ဒ်စတၢ်ဒီးယုတၢ်ဆဲးချးလၢစလီၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်,
ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာပုၤယုတၢ်ဆဲးချးလီၤ.
- ၆. **သဒဲးချး** န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲၣ်လၢအပံၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာသဒဲး
ချးလီၤ. ဝဲၣ်တဘိးပံၤမးသဒဲးချး.
- ၇. **တချး** မ့ၢ် တချးအဆိလီၤ. ယီၢ်တချးယီၢ်တချးယီၢ်ဒီး
သွဲၣ်တဂၤ,စခိၣ်တယုၤစနီၣ်တယုၤနးကၢ.
- ၈. **စံၣ်တချးချးစံၣ်တချးချး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိဖိတဖၣ်စံၣ်
လီၢ်ကွဲ လၢဟံၣ်အဖိခိၣ်ဒီးယီၤစီၤသွဲၣ်စီၤသီၣ်တကျိာ်
အသး ဒဲးဒဲးဒီးဒီးဒီး ပစံးလာစံၣ်တချးချးစံၣ်တချးချး
လီၤ. ပုၤ ကညိဖိတဖၣ်စံၣ်တချးချးစံၣ်တချးချးကဲသမိး
.

ချု

- ၁. **ချု** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအကလုာ်လီၤ. ပကတိၤတၢ်န့ၣ်ပုၤကိး

ချိး

လာချဲလီၤ.

ချိ

- ၁. **ပံၢ်ချိပံၢ်ချါ** န့ၣ် မ့ၢ်တဖိယၢ်တကလုာ်လၢဟံၣ်ခိၣ်
ပုၤန့ၣ်မၤအပုၤဒီး ဆိၣ်ထီၣ်အဝံကမိာ်တြိာ်န့ၣ်ပစံးလာ
ပံၢ်ချိလီၤ. ပံၢ်ချိန့ၣ်တုၤပုၤဒီးဘူးဒီးတၢ်ကယီၤထီၣ်ဝဲ
လီၤ. ပံၢ်ချိန့ၣ်အမိၢ်ပုၤထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ဒီးအမဲၣ်ဖျိးစိရိဒီးပ
ယီၤအိၣ်သိဂုၤကၢ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလာပံၢ်ချိလီၤ.
- ၂. **ဘုဝဲၣ်ချိဘုဝဲၣ်ချိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုဆိဂီၤထီၣ်သီလၢတၢ်စူၤ
ဒီးအကတိၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ကူးပမ့ၢ်ယီၢ်ဒီးပလိတၢ်တကိၢ်ဘၣ်ဒီး
ပဝဲၣ်ယုဒီးပဆုအိၣ်န့ၣ်ပစံးလာဘုဝဲၣ်ချိလီၤ. ဘုဂီၤထီၣ်
လၢတၢ်စူၤကျါပလိတယုဘၣ်,ဝဲၣ်ချိမးလီၤ.
- ၃. **ဟုသးချိဟုသးပုၤ** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်ပဝဲဘၣ်,ကမ့ၢ်
ကံၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲသၢၣ်.
- ၄. **ဒိချိဒိချိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမဲထီၣ်တဖိဘၣ်ဒီးဒီးကနုၤအသး
တနီၤဒီးပစံးလာပမဲဒိချိလီၤ.ပုၤတဂၤအမဲထီၣ်တဖိးဘၣ်
,အမဲထီၣ်ချိဒိချိဒိချိနးကၢ.
- ၅. **ချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုသုၣ်အသးထီၣ်တဖိးဘၣ်ဒီး
အဒိလီၤန့ၣ်အချိအိၣ်တနီၤတအိၣ်ဘၣ်တနီၤလၢတဒိ
ယီၤအလီၤန့ၣ် ပစံးလာချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်လီၤ. ဘုသုၣ်တ
ဖျါၣ်အသးတပုၤဘၣ်,ချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်နးကၢ.
- ၆. **ဝီချိထံတလိာ်အမံၤ,ဝီချိလိာ်လၢဝံၣ်မံၤ** န့ၣ်လီၤ.
- ၇. **မိသါချိထံတလိာ်အမံၤ**,အိၣ်လၢဝံၣ်တဝဲၣ်ကလံာ်ထံး
တမိ.
- ၈. **ချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဖိကတိၤတၢ်တကျါ ဘၣ်
ဒီးပစံးလာကတိၤတၢ်ချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပ
စံးလာချိၣ်ချိၣ်ချိၣ်လီၤ.

ချိာ်

- ၁. **ချိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအကလုာ်လီၤ. ထံကျိာ်ပုၤန့ၣ်ပုၤစံးလာ
ထံချိာ်လီၤ,ထံချိာ်နီၤချိာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးစံးဝဲထံ ကျိာ်
နီၤကျိာ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.
- ၁. **ချိးကတိၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဆါပနံၣ်တၢ်ကၢဒီးကွဲၣ်လၢအ
ပုၤအကလံာ်ဖးဒိၣ်အကတိၢ်ဒီးဆါဝဲန့ၣ်ပစံးလာချိးက
တိၢ်ဝဲလီၤ. နမ့ၢ်ဆါလီၤကွံာ်ခိၣ်ဖျါခိၣ်ကးဒီးချိးကတိၢ်
လၢအပုၤကၢဒီး ဆါကွံာ်ကံၢ်နဲာ်, ချိးကတိၢ်လၢသဘျုာ်
အပုၤအိၣ်ဒီးဆါကွံာ်တက့ၢ်.
- ၂. **ချိးလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမၤနီၣ်မၤနီၣ်မၤလၢမုၢ်တီၤ
ဒီးဘိၣ်ယုာ်မုၢ်တီၤဒီး သွဲၣ်လးန့ၣ်ဒီးလဲၤဟံၣ်ဝဲလၢကျဲမုၢ်
ပုၤဒီးပစံးလာချိးလီၤတၢ်လီၤ. ပုၤသုၣ်ခိၣ်ဖိတဂၤမၤတကဲ
ဒီးပုၤဂၤချိလီၤလၢမုၢ်တီၤဒီးဖၣ်ဆါလီၤ. ဒီးပစံးလာတၢ်

ချိပ်

ချိုးလီစကီးလီ.

၃. **ချိုးသဝဲ** နှင့် မှ်ပထုဉ်သုဉ်လုအခံစူကညှာအခိဉ်သအိးတိဉ်ဒီး ပစံးလာပချိုးသဝဲးသုဉ်လုအလီ. ပတီမုတီနုဉ်ပချိုးသဝဲးသုဉ်လုအဒီးပဒါနုဉ်မုဒီးပစံးလာပချိုးသဝဲးလီ. ပတီမုနုဉ် မှ်ပချိုးသဝဲးသုဉ်လုအဒီးပဒါနုဉ်မု,ပဒါနုဉ်ဟုလီ.

၄. **ချိုးအိဗိ** နှင့် မှ်ပထုဉ်လုလုဒီးအခံစူကညှာအခိဉ်ကတြာဒါဒီးပစံးလာပချိုးမိလီ.

၅. **ချိုးမံ** နှင့် မှ်ကွံာ်တုအဆီလီ. ကွံာ်တုချိုးမံကွံာ်မိသနီပသနီဒီးစူကုနုဉ်ကုကစာ်ယွာတကု.

မှ်ကီလီအသနီအံ
ကွံာ်တုချိုးမံကွံာ်စုယံ.

၆. **ချိုးကွံာ်** နှင့် ပတစံးဘဉ်, ပုတနီနီစံးဝဲကံသ, ကွံာ်တုချိုးမံ.

၇. **ချိုးဘုကဒိဉ်** နှင့် မှ်ပကူးဘုဒီးပဟ်လီဘုကဒိဉ်ဒီးပဘိးထီဉ်အသုဉ်ဆူမူခိဉ်တခီလာ ပဘဉ်ယိဉ်အသုဉ်သလီဩဘဉ်ဖုဒီးပစံးလာပချိုးဘုကဒိဉ်လီ. ချိုးလီဘုကဒိဉ်နှဉ်ဘိးထီဉ်အသုဉ်ဆူမူခိဉ်တခီ,အသုဉ်ကဘဉ်ဟိဉ်ခိဉ်ကလီဩကွံာ်ဘဉ်ဖုလီ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလာပချိုးလီဘုကဒိဉ်လီ.

၇-၁. **ထုဉ်ချိုး** နှင့် မှ်ပုကညီအသးအထာလာပိဉ်မုဉ်အလီဒီး အထုဉ်ကီထီဉ်ဘိးထီဉ်အသးဒီးပစံးလာအထုဉ်ချိုးထီဉ်လီ. ပုကညီအထီဉ်ခါနှဉ်အထုဉ်ချိုးကဲသမိး, ဒီးပုဆုဖျိုးဆုပုအကီဉ်နှဉ် ဖိသုဉ်ခါမသးကလီကလုဒီး ပုကကတီဖျိုးထီဉ်စံးဝဲဒုနမုနသးအုလံးဘိသွါမုနထုဉ်ချိုးမံ. ပုဆုဖျိုးဆုပုဒ်နှဉ်ဒီးဟ်ကလီအသးတဘုဉ်ဘဉ်.

၉. **လံချိုး** နှင့် မှ်ပိဉ်မုဉ်အသးကတီလာပိဉ်ခါအလီဒီးပစံးလာအလံချိုးစကီးလီ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးချိုးဒ်လဲဉ်ဒ်လဲဉ်ပတသုဉ်ညါဘဉ်. ပိဉ်မုဉ်တဖဉ်နှဉ်.

၁၀. **သဉ်ချိုးချဉ်** သုဉ်တကလုဉ်ထဲစုမုဒ်ခိဉ်မုဒ်ခိဉ်ဒီးသဉ်ဝဲဒီး အသုဉ်နှဉ်ထဲခိဉ်မုဒ်ဒီး အသုဉ်မံဂီဆုဉ်ကလုနုဉ်ပကီးလာသဉ်ချိုးချဉ်လီ. ဒီးပအိဉ်အသုဉ်ဆဉ်ဝဲလီ.

၁၁. **တချိုးတချး** နှင့် မှ်ပယိဉ်ဘဉ်သုဉ်ဖူအခိဉ်ထံးဒီးအနီစုဘိးထီဉ်အသးနှဉ်ပစံးလာတချိုးထီဉ်လီ. ယိဉ်မိသွါနှဉ်ပမှ်ယိဉ်ဘဉ်အခိဉ်ထံးဒီးအနီစုတချိုးထီဉ်စကီးလီ. ယိဉ်တချိုးယိဉ်မိသွါတဂု,သိဉ်ဒီးဒီး ဒးဒးစနီကံာ်ကါ.

၁၂. **တဂါတချိုးခံ** နှင့် မှ်တဂါပြီဇီတကလုဉ်အခံနှဉ်မသးခွဲဉ်တးကျးဒီး ပကီးလာတဂါတချိုးခံလီ. တဂါတချိုးခံနှဉ်ဆဉ်ဘဉ်ပမံကီဟုကါ.

ချိပ်

၁၃. **တချိုးခံ** နှင့် မှ်မိဉ်ဟဲသုဉ်တကလုဉ်အသုဉ်ပြီကဒ်ဇီဒီးအသုဉ်ဘိးထီဉ်အသးဆူမူခိဉ်တခီနှဉ်ပစံးလာမိဉ်ဟဲသုဉ်တချိုးခံလီ. ဒီးဘဉ်တစုပစံးလာတချိုးခံလီ. မိဉ်ဟဲသုဉ်တချိုးခံနှဉ်အသုဉ်ဟဲနုဒ်ဒီးမိဉ်ဟဲသုဉ်အနီနုဉ်ဒီးလီ.

၁၄. **ချိုးသလး** နှင့် ပတစံးဘဉ်နီတစုဘဉ်,ကမှ်ကံပုတနီနီစံးဝဲသါ.

၁၅. **ကစီချိုး** နှင့် မှ်ပအိဉ်ယံဒီးပုကတတီလဲခံတီလဲဒီးပစံးလာကစီချိုးလီ. ပုတကတအိဉ်ဘဉ်ဒီးပုကတပုယိဉ်ဘဉ်,ဟးအိဉ်ဒီးပုကကစီချိုး,အဘဉ်စာယံမးလီ.

၁၆. **တချိုးဒီး** နှင့် မှ်ဆိဘိးထီဉ်ထုဉ်အမံကီဒီးပစံးလာတချိုးဒီးလီ. ဆိတဘုဉ်ဘိးထီဉ်ထုဉ်မးအမံကီတချိုးဒီးဒီးယုဝဲဆူတခါကျါဘးနှဉ်လီ.

၁. ချိပ်ချိပ်ချိပ်ချိပ်
ချိပ်ချိပ်ချိပ်ချိပ်
ချိပ်ချိပ်ချိပ်ချိပ် see ချိ ex ၅.၈

၂. **ချိဉ်ဇီသနီဇီ** နှင့် မှ်တဂါအိဉ်လုထံလုခါအါကလုဒီး အိဉ်ဒီးအကုကီဝဲဒီး အနီအိဉ်လုအကုပုနှဉ်ပကီးလာချိဉ်လီ. ဒီးအိဉ်ဝဲအါကလုလီ. ပိဉ်လဲဉ်ပုနှဉ်ချိဉ်ဇီတဂါအါကါ.အိဉ်အကလုဉ်ကလုတုပသုဉ်ညါတလုဉ်ဘဉ်လီ.

၃. **ချိဉ်မုတီ** နှင့်မှ်ချိဉ်တကလုဉ်အကုမသးဒ်မုတီအသးတတံးဒီးဖးထီဒီး ပကီးလာချိဉ်မုတီလီ. ဒီး အိဉ်လုပိဉ်လဲဉ်ထံအကျါလီ. ဒီးအိဉ်စကီးလုထံဘျါတကလုလီ.

၄. **ချိဉ်မုတီယံယံ** နှင့် တကဆုဉ်ဘဉ်,မသးသွဲးတကံဒ်ကမါကုအသးဒီးပစံးလာချိဉ်မုတီယံယံလီ.

၅. **ချိဉ်ဆုကံဒ်ခိဉ်** နှင့် အကုကံဒ်ကမ္ပိဉ်တုဒီးပစံးလာချိဉ်ဆုကံဒ်ခိဉ်လီ. ချိဉ်ဆုကံဒ်ခိဉ်နှဉ် ထဲသကီသဉ်တဖျါဒီး ထီတစံးဒီး အကုကံဒ်ယုလာဂီတစံးစးလီ. ဒီးအိဉ်လုပိဉ်လဲဉ်ပုလီ.

၆. **ချိဉ်တးတိဉ်** နှင့် မသးဝံသကျါတိဉ်လိဉ်ကုတစံးစးပသးနတစံးစးဒီးပကီးလာချိဉ်တးတိဉ်လီ. ချိဉ်တးတိဉ် နှင့် ထဲကသံဉ်ထံ အဒါလာပကွဲးလံဉ်ပမါအဒါ လာသုဉ်နှဉ်ဒီးလီကလုကသံဉ်ထံအကီနှဉ်တစံးစးလီ. ဒီးအခိဉ်ပလုကုထီဉ်အသးဒ်အခိဉ်အသးလီ.

၇. **ချိဉ်တးတိဉ်တုကံကီ** နှင့် အခိဉ်တုကံအိဉ်ဘဉ်ဒီးပစံးလာချိဉ်တးတိဉ်တုကံကီလီ. ချိဉ်တးတိဉ်တုကံကီနှဉ်ချိဉ်တးတိဉ်နီနီသီးလီ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးအခိဉ်တုကံ

ချိန်

အိတ်ဘတ်ဒီးချိန်တီးတိုင်နီနီသီးဘတ်.

၈. **ချိန်သမုန်** နှင့် မှ်ချိန်တကလုဒ်ချိန်တီးတိုင်အသီးဒီး အကုဘူဝဲဒ်ပစုမုန်အသီးနှင့် ပကီးလၢချိန်သမုန်လီၤ. ချိန်သမုန်နှံ့မှ်ချိန်အကုဘူဝဲဒ်ပစုမုန်အသီးလီၤ.

၉. **ချိန်သမုန်ဖးဒိန်** နှင့် ထဲသီးချိန်တီးတိုင်တဖျါဒီးပစံးလၢချိန်သမုန်ဖးဒိန်လီၤ. ချိန်သမုန်နှံ့မှ်အိတ်ခံကလုဒ်ဒီး လၢဒိတ်တကလုဒ်အပြီတကလုဒ်ဒီး အဒိတ်တကလုဒ်ပစံးလၢချိန်သမုန်ဖးဒိန်လီၤ. ချိန်သမုန်ဖးဒိန်နှံ့ထဲဒိတ်မှ်ဒိန်ဒီးမၤသးဝံသကျါစကီးလီၤ.

၁၀. **ချိန်သမုန်ပြီဇီ** နှင့် မှ်ချိန်သမုန်လၢအပြီထဲစုမုန်ဆုဒ်ဒီးပစံးလၢချိန်သမုန်ပြီဇီလီၤ. ချိန်သမုန်ပြီဇီနှံ့အိတ်လၢပုၤခိတ်ပုၤကျါလီၤ.

၁၁. **ချိန်သမုန်တုက်ကိန်** နှင့် အခိတ်နူတအိတ်ဘတ်ဒီးပစံးလၢချိန်သမုန်တုက်ကိန်လီၤ. ချိန်သမုန်တုက်ကိန်နှင့်ကမုၢ်ကံၢ်ပိာ်အကုတဝံၤဒီးဘတ်ဒီး အခိတ်နူတအိတ်ဘတ်နှံ့မှ်ချိန်သမုန်တုက်ကိန်လီၤ.

၁၂. **ချိန်ပလုၤတုက်ခိန်** နှင့် အခိတ်နူတအိတ်ဘတ်ဒီးပကီးလၢချိန်ပလုၤတုက်ခိန်လီၤ. ဒီးချိန်ပလုၤတုက်ခိန်နှင့်မှ်ချိန်တကလုဒ် ဘတ်အဘတ်သီမၤသးတပြီကလုဒ်, အိတ်ဒီး အထီခိတ်ထီယဲၤဒီးပုၤထီၣ်အသးလၢဟံၣ်နူၣ်ခံဟံၣ်နူၣ်လီၤဒီးအကုအိတ်တစဲးဖိဇီ ဒီးအခိတ်နူတအိတ်ဘတ်နှံ့ပကီးလၢချိန်ပလုၤတုက်ခိန်လီၤ. ဒီးဘတ်တစုပစံးလၢချိန်ပလုၤဒ်လီၤ. ချိန်ပလုၤတုက်ခိန်နှင့်ပမှ်အိတ်လၢပုၤလၢကျါဒီး ဟဲပုၤထီၣ်အသးလၢဟံၣ်နူၣ်ခံဟံၣ်နူၣ်လီၤဘတ်အာကာ, ချိန်ပလုၤနှံ့မၤသးကပုၢ် ကပုၢ်,ဘျုသလံးဒီးအကုအိတ်တစဲးဖိဇီလီၤ.

၁၃. **ချိန်လုၤ pearl.**

၁၄. **ချိန်လုၤ** နှင့် မှ်တံၢ်အိတ်လၢချိန်ပူၤဖျါဒ်ဖဲအ သီးဒီးဝါဆုၣ်ပလုၤဒီးပစံးလၢချိန်လုၤလီၤ. ဒီးအဖျါထဲဝဲဝါတဖျါဇီလီၤ. ဒီးပစိတ်လၢပလီၤနှံ့ဂုၤလၢချိန်တထီၣ်သံးနတ်တထီၣ်ဘတ်လီၤ. ဒီးတလၢပဒိတ်မၤဝဲလၢပသံးထူအမဲၣ် ဒီးမှ်ဒုးသုးဒီးသီးထီၣ်ဝဲလၢအစုလီၤ. ပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်, ဘတ်ဆုၣ်ဒီးပတထံၣ်ဘတ်ပဝဲနီတခိတ်ဘတ်.

၁၄. **ချိန်ပလုၤဖးဒိန်** နှင့် အကုအိတ်ဒီးအခိတ်နူဒီးအမိၢ်ပုၤနှံ့အိတ်ဒီးအတမုၢ် ဒီး ဘတ်အဘတ်သီသပြီကလုဒ်လီၤ. ထီခိတ်ထီယဲၤဘျုသလံး ဒီးပကီးလၢချိန်ပလုၤဖးဒိန်စကီးလီၤ. ဒီးဟဲပုၤထီၣ်အသးလၢဟံၣ်စကီးလီၤ.

၁၆. **ချိန်တုက်ခိန်** နှင့်မှ်ချိန်တနီၤနီၤလၢအခိတ်နူတအိတ်ဘတ်နှံ့ပကီးလၢချိန်တုက်ခိန်လီၤ. ထီရီၤချိန်လၢအခိတ်နူတအိတ်ဘတ်နှံ့ပမှ်တသ့ၣ်ညါဘတ်အမံၤနီတစုဒီးပစံး

ချိန်

လၢချိန်တုက်ခိန်ခဲလၢဂ်လီၤ.

၁၇. **ချိန်ကံၢ်ယု** နှင့် မှ်ချိန်လၢအကုကံၢ်ယုတဖျါနှင့်ပကီးလၢချိန်ကံၢ်ယုလီၤ. ချိန်ကံၢ်ယုနှင့်အကုကံၢ်ယုလၢဂီၤတစဲးစဲးဒီးပတသ့ၣ်ညါဘတ်အမံၤဒီးပကီးလၢချိန်ကံၢ်ယုလီၤ. ချိန်ကံၢ်ယုနှင့်အိတ်ထဲစုမုန်ဒိတ်ခိတ်မှ်ဒိတ်အါမးလီၤ. ချိန်ကံၢ်ယုအိတ်လၢပိတ်လဲၣ်နံၤပြီခိတ်လီၤ. ဘတ်ဆုၣ်ဒီးအိတ်တပူၤပူၤလီၤ.

၁၈. **ချိန်ဂီၤဖိ** နှင့် မၤသးဂီၤတစဲးပြီကံၢ်ဒီးပကီးလၢချိန်ဂီၤဖိလီၤ. အဖျါဇီအိတ်, တတဲၣ်ဒီးဖိဇီအိတ်ဝဲလီၤ. ချိန်ဂီၤဖိနှင့်ပထံၣ်လၢပိတ်လဲၣ်နံၤပြီခိတ်လီၤလၢကျါဇီအိတ်ဝဲလီၤ.

၁၉. **ချိန်ဘီ** နှင့် မှ်ချိန်လၢပုၤကျါတကလုဒ်ထဲစုမုန်ဒိတ်ဂီၤကွဲးဒီးဘီဝဲနှင့်ပစံးလၢချိန်ဘီလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကီးလၢချိန်ဘီဇီလီၤ. ချိန်ဘီနှင့်ပုၤကညိလံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးဖိသ့ၣ်လံာ်လိာ်ကွဲးဝဲလီၤ.

၂၀. **ချိန်လးဝါ** နှင့် အကုဒ်ကမၢ်အသီးတစဲးစဲးဒီးနီလီခိတ် ဝါပိာ်တဘုၣ်ဒီးအကုအိတ်ခံခိတ်ဒီးအကုနှင့်လီၤသကျိတ်တကျါတကျါဒီး အလီၤသကျိတ်အဘတ်စၢၤနှင့်ပလုၤကုထီၣ်ဒ်ပစုမုန်အသီးဒီး ပစံးလၢချိန်လးဝါလီၤ. ဒီးမှ်ပကီးပိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ.တလၢၤကီးလၢကယူးလးဝါလီၤ.

၂၁. **ချိန်ပနာ်အံၣ်** နှင့် မှ်ချိန်တကလုဒ်အိတ်လၢလၢ်ခိတ်လၢ်လီၤ, ဖျါသလၢ်ထဲစုဆုၣ်ဒီးတနီၤနီၤထဲစုမုန်ဒိတ်ဒီးပစံးလၢချိန်ပနာ်အံၣ်လီၤ. ဒီးအိတ်ဒီးအဖးဒိတ်ထဲစုမုန်ဒိတ်ခိတ်မှ်ဒိတ်အိတ်တနီၤလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး ဝဲလၢအိတ်ပနာ်အံၣ်လီၤ.

၂၂. **ချိန်ပနာ်အံၣ်ဖးဒိန်** နှင့် ထဲစုမုန်ဒိတ်ခိတ်မှ်ဒိတ်ဒီးအံၣ်ထီယာ်လၢ်ဇီလုဇီဒီးပကီးလၢချိန်ပနာ်အံၣ်ဖးဒိန်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢ အိတ်ပနာ်အံၣ်လီၤ. ပနာ်မှ်အံၣ်ဆါဖဲထံကျါနှင့်ဒီး ချိန်ပနာ်အံၣ်အိတ်ဖိတ်စကီးဖဲနှင့်အါမးဒီးပဆိကမိတ်လၢအိတ်ပနာ်အံၣ်လီၤ.

၂၃. **ချိန်ပနာ်အံၣ်ပြီဇီ** နှင့် ပြီကံၢ်ဒီးထဲစုဆုၣ်နီၤစုၤထဲပုၤဇီဒီး ဇီလၢလၢ်ခိတ်လၢ်ကျါထံလိာ်ပူၤလၢ်ကျါအါမးဒီးပကီးလၢချိန်ပနာ်အံၣ်ပြီဇီလီၤ.

၂၄. **ချိန်ကုၣ်ကု** နှင့် မှ်ချိန်တကလုဒ်နီစုမုန်သၢဘီဒီးအကုအိတ်တယိတ်တယိတ်ပြီကံၢ်ဒီးပကီးလၢချိန်ကုၣ်ကုလီၤ. ဒီးဘတ်တစုပကီးလၢကုၣ်ကုလီၤလီၤ. ချိန်ကုၣ်ကုနှင့်အနီၢ်အိတ်ဒီးအသ့ၣ်ဂီၤဒ်တံၢ်ဖိတံၢ်လံၤအသ့ၣ်သီးလီၤ.

၂၅. **ချိန်ချာ** နှင့် မှ်ချိန်အကုဖိခိတ်နှင့်ပစံးလၢချိန်အချာလီၤ. ပုၤတကၤမၤလိာ်တံၢ်ဒီးစဲထီၣ်စဲကနၣ်လၢချိန်အချာဒီးတံၢ်လိာ်ဒီးလိဖျးတံၢ်နးမးလီၤ.

ချိ

- ၂၆. **ချိပ်ယာ** စတသွင်ညါဘဉ်. ပှၤတနီၤနီၤသွင်ညါဝဲ ဧါနဲၣ်.
- ၂၇. **ချိပ်ဘု** န့ၣ် စတနာ်ဟူဘဉ်ပှၤကိးနီတစုလဲၣ်. မှၢ်ပှၤ လၢထံဂၢၢ်ကိၣ်သွင်ညါဝဲလီၤနဲ.
- ၂၈. **ချိပ်ဘုဖီ** န့ၣ် စတသွင်ညါဘဉ်. ပှၤကိးဖီစတနာ် ဟူနီတစုဘဉ်.
- ၂၉. **ချိပ်တကုၣ်ကု** န့ၣ်ပတသွင်ညါဘဉ်. ပသွင်ညါလၢ ချိပ်ကုၣ်ကုလီၤ.
- ၃၀. **ချိပ်သဒိာ်အုၣ်** န့ၣ်စတနာ်ဟူဘဉ်နီတစုဘဉ်. ပှၤ အိၣ်ချိပ်တဖၣ်န့ၣ်ကထံၣ်ဝဲသၢ.
- ၃၁. **ချိပ်နာ်အုၣ်** န့ၣ် မှၢ်ချိပ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်စတသွင်ညါ ဘဉ်. စတနာ်ဟူဘဉ်ပသးပှၤကိးနီတစုဘဉ်.
- ၃၂. **ချိပ်ဝးနာ်** န့ၣ် မှၢ်ချိပ်အိၣ်လၢတရါကျါတကလုာ်နီ တမုၢ်သၢဘိးဒီး ဘျၢလီၤအသးလၢကပံာ်ကျါန့ၣ်ပကိးလၢ ချိပ်ဝးနာ်လီၤ. ချိပ်ဝးနာ်န့ၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဝဲလီၤ. ချိပ်ဝး နာ်န့ၣ်အိၣ်လၢတရါကျါတပူၤပူၤလီၤ.
- ၃၃. **ချိပ်ထီၣ်သုၣ်** န့ၣ် အိၣ်လၢတရါကျါဒီးအုၣ်ထီ ယာ်သုၣ်ကပၤဝၣ်ကပၤဒီးပကိးလၢချိပ်ထီၣ်သုၣ်လီၤ.
- ၃၄. **ချိပ်စခိဆျၢၣ်** န့ၣ် မှၢ်ချိပ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအ ဆျၢၣ်ဒီးထဲခိၣ်မှၢ်ဒိၣ်ဒီးပကိးလၢချိပ်စခိဆျၢၣ်လီၤ. ချိပ် စခိဆျၢၣ်န့ၣ်ထဲခိၣ်မှၢ်ဒိၣ်ဒီးအခိၣ်သစုာ်လီၤဝဲဒုၣ်တဖျၢဒ် လီၤ.
- ၃၅. **ချိပ်ယိယး** န့ၣ် မှၢ်ချိပ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအဆျၢၣ်ပြု ကဆိဒီးထဲစုမှၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မှၢ်ဒိၣ်ဒီးအိၣ်လၢလၢဂီၢ်လီၤလၢပိၣ် လဲၣ်နံၤန့ၣ်အါမးတပူၤပူၤဒီး ပစံးလၢချိပ်ယိယးလီၤ. ချိပ်ယိယးန့ၣ်အိၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်နံၤလၢဂီၢ်ခိၣ်လၢဂီၢ်လီၤတပူၤ ပူၤလီၤ.
- ၃၆. **ချိပ်လးတံၣ်ခါ** န့ၣ် အိၣ်လၢထံဘျါန့ၣ်နီတမုၢ်သၢဘိ ဒီးဘျၢလီၤအသးလၢမဲးလၢလၢဂီၢ်ကျါလီၤ. ဒီးမးသး ဂီၢ်ကွဲးတစဲးစဲးလီၤ. ချိပ်လးတံၣ်ခါန့ၣ်အိၣ်လၢထံဘျါတ ဝဲၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ.
- ၃၇. **ချိပ်လးတံၣ်မုၢ်** န့ၣ် နီတမုၢ်သၢဘိဒီးကပိၤတစဲးစဲးဒီး ဘျၢလီၤအသးလၢမဲးလၢလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢ ချိပ်ဆုၣ်နီၤလီၤ.
- ၃၈. **ချိပ်နာ်သံ** န့ၣ် ထဲစုဆုၣ်နီၤစၢၤဒီးမးသးတတဲာ်ဒီး ဒီးအိၣ်လၢသုၣ်ဖုခိၣ်သုၣ်ဖုလီၤဒီး နာ်သံဒီးပကိးလၢချိပ် နာ်သံလီၤ. ချိပ်နာ်သံန့ၣ်ပတအိၣ်ဘဉ်ဒီး အိၣ်ဒီးအပြီ အိၣ်ဒီးအသ့ၤလီၤ. အသ့ၤတဖၣ်ထဲစုခိၣ်ယဉ်ယဉ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢချိပ်နာ်သံဒီးလီၤ. ဒီးအပြီတဖၣ်ပကိးလၢ ချိပ်နာ်သံပြီစၢၤလီၤ. ဒီးအုၣ်ထီယာ်သုၣ်ဖုလၢခးနာ်သံ န့ၣ်ကျါလီၤ.
- ၃၉. **ချိပ်ဖးဒိၣ်** န့ၣ် မှၢ်ချိပ်တကလုာ်ထဲသပၤဒ်ဖိတ

ချိး

ဖျၢၣ်ညါဒီး အကုၤဝါကျိၣ်ကလၢဖျၢၣ်သလၢၣ်ဒီးဒီး ပကိးလၢချိပ်ဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိး လၢကန့ၤသ့ၤ. ဒီးတနီၤနီၤကိးလၢနီၤအဲၣ်ရိၣ်အခိၣ်ဘိၣ် လီၤ. ချိပ်ဖးဒိၣ်အဝဲန့ၣ်ပအိၣ်ဝဲၣ်ကၢ.

၄၀. **ချိပ်ဇီၤတံၣ်ဇီၤ** န့ၣ် မှၢ်တံၣ်အိၣ်ဒီးအကုၤအဖိထဲစုမှၢ် ခိၣ်မှၢ်တနီၤ. ထဲစုခိၣ်ခိၣ်ခိၣ်တနီၤ. ထဲတၢ်ထဲသပၤတ နီၤ. ဒီးအကုၤကိၤဒ်လၢအသးလၢအခိၣ်အစုတအိၣ်ဘဉ် န့ၣ်ပကိးလၢချိပ်လီၤ. ချိပ်ဇီၤတံၣ်ဇီၤန့ၣ်အကုၤအဖိဖးအ သးခိၣ်တနီၤဒီး တနီၤနီၤအိၣ်ထဲအပူၤဒီး အနီၤအိၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီး ပကိးလၢချိပ်ဇီၤတံၣ်ဇီၤချိပ်ဇီၤပှၤဇီၤလီၤ. ချိပ် ဇီၤသနီၤဇီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ.

ချိ

- ၁. **ချိ** န့ၣ် မှၢ်ပဖိတံၣ်လၢပတမၤဘဉ်အံၣ်သုၣ်သဒိာ်အုၣ် ဘဉ်န့ၣ်ပစံးလၢပချိလီၤ. ချိတံၣ်ဒီးတံၣ်လၢပကကျိး အိၣ်အဂီၢ်လီၤ.
- ၂. **ချိကသံၣ်** န့ၣ် မှၢ်တလၢလၢယုၣ်သုၣ်ဂံၢ်ဝၣ်ဘိတလၢအ ဘဉ်လိာ်ဒီးတံၣ်ဆါတဖၣ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢတလၢလၢချိက သံၣ်လီၤ. တလၢတကၤချိထီၣ်ကသံၣ်လၢ သပၤသ့အ ပူၤလဲၣ်.
- ၃. **ချိထံချိနီ** န့ၣ် မှၢ်ပဒိထီၣ်ထံလၢသပၤပူၤလၢအိၣ်ခိၣ် ဒီးပတဲးထီၣ်အဖိလၢမုၢ်အုၣ်ဒီးပစံးလၢပချိထံလီၤ. ချိ ထီၣ်ထံလၢသပၤပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ၄. **ချိနီ** န့ၣ်မှၢ်ချိထံအဆိ. ချိထံချိနီစံးဝဲဒုၣ်လီၤ.
- ၅. **ချိအိၣ်ချါအိၣ်** န့ၣ် မှၢ်ပမၤမံတံၣ်ဒီးတံၣ်လၢပတမၤဘဉ်ဒီး မိၢ်ဂံၢ်မၤယဲး. ဒီး အံၣ်သုၣ်သဒိာ်အုၣ်န့ၣ်ဒီး ပမၤထဲထံဇီၤလၢပကအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပချိအိၣ်တံၣ် ဒီးလီၤ. ချိအိၣ်တံၣ်ဒီးတံၣ်လၢ. ချိအိၣ်ခုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ခိၣ်. ချိ အိၣ်ထီၣ်ဒ်ဆိအိၣ်လီၤ.
- ၆. **ချါချါချါချါ** see ချါ
- ၇. **ချါချါ** န့ၣ် မှၢ်ပဘိးသုၣ်ဒုကၢသိၣ်ဒီးပစံးလၢကၢချါချါ လီၤ. မတၢ်ဘိးသုၣ်ဒုတကၢကၢသိၣ်မးချါချါချါလီၤ.
- ၈. **တချိဒီး** န့ၣ်မှၢ်ပှၤကညီအမဲသရိၣ်ဒီးပစံးလၢအမဲတ ချိဒီးလီၤ. ပှၤတကၤအမဲသရိၣ်မးတချိဒီးလီၤ.
- ၉. **တချိထီၣ်အခံ** န့ၣ် မှၢ်ဖိသုၣ်ဘိးထီၣ်အခံဒီးဆိလီၤ. အခိၣ်ကွၢ်တၢ်ဆူအခံတခိၣ်ဒီး ပစံးလၢတချိထီၣ်အခံ လီၤ. ဖိသုၣ်တဖၣ်လိာ်ကွဲးတချိခိၣ်တချိခံနးကၢ.
- ၁၀. **ဘိးတချိထီၣ်** န့ၣ် မှၢ်ပဘိးထီၣ်သုၣ်တကျိလၢအ နါစုၤဒီးအခိၣ်ထံးအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပ ဘိးတချိထီၣ်လီၤ. ဘိးတချိထီၣ်သုၣ်န့ၣ်လၢအနါစုၤဟီၣ် ထၢၣ်ကွဲးတက့ၢ်.

ချိန်

၁၁. **ထံချီ** နှင့် မှီလံလာပဒိကိတ်ထိပ်လာသပာပူထံထံ ကလိကလိနှင့်ပကီးလာထံချီလီ၊ ချီနံယာလာထံချီတ သပာတကွ၊ စကလဲအိကသံ၊

၁၂. **ချီထံချီ** နှင့် မှီပဒိကိတ်ထိပ်ထံဒီးပစံးလာချီထံချီ လီ၊ ချီထံချီနှင့်တုအကိတ်နုနုကလဲဒီး ဟဲကွ၊ ဟွန်ယာ၊

၁၃. **ပုအချီ** နှင့် မှီပုလာဟွန်ကလိပုဂါအတက်ကဲ၊ ပုလာပုဂါယုအိကလိအတက်နုညီတဖန်နှင့်မှီပစံး လာပုအချီလီ၊ ပုတဂါနုချီက၊ ပယုကလိအတက် နု၊

ချီး

၁. **ချီးအိမိန်** နှင့် မှီပထုအိမိန်နှင့်ပစံးလာပချီးအိမိန် တစုစုလီ၊ ပုခံဂါချီးအိမိန်လိအိမိန်၊ချီးအိမိန်အိမိန် ဧကွါဧကတကွ၊ ချီအိမိန်တမံအိမိန်၊

၂. **ချီးချီးချီးချီး** နှင့် မှီပဘီးသုဒ်ဒုယးကသိပ်မုဂါ၊ တာယံတာကနုကသိပ်မုဂါ၊ပစံးလာကသိပ်ချီးချီး လီ၊ ပုတဂါဘီးသုဒ်ဒုယးထဲစုဒ်ကသိပ်မုချီး ချီးလီ၊

၃. **ချီးချီးချီးချီး** နှင့် မှီပယိဘာသုဒ်ဒုယးဝန်ဒုယး လာပလဲတလဲတလဲကျီနှင့်သိပ်မုဘိဒီး ပစံးလာ သိပ်ချီးချီးချီးချီးလီ၊ မတလဲတလဲသိပ်ချီးချီးချီးလဲ လာတလဲကျီတကနုလဲ၊

၄. **ချီးချီး** နှင့် မှီထွန်အုအိတလဲမုဂါ၊ ဘိပ်သ အိပ်အိပ်တလဲမုဂါ၊ သိပ်ဝန်တကအသီးဒီးပစံးလာ သိပ်ချီးချီးလီ၊

၅. **ပံချီးချီး** နှင့် မှီပုကညီတံတလဲအစုမုဒ်ဒီး အစုမုယုနှင့်ဆါဆါကလဲဒ်ဘိသဘိဒီး ပစံးလာပံ တချီးချီးလီ၊ ပုတဂါအသးဒိတ်ထိပ်ဒီးပံမးအဖိချီး ချီးကမုကအဖိအနုကွာသ၊

၆. **အုထုးချီးချီး** နှင့် မှီထွန်အိပ်တလဲမုဒီးအုထုးဒီး ထုးဝန်တမိဒီးအိပ်ဝဲ၊အုထုးကဒီးနုကဒီးတမိ ဒီး ပစံးလာအုထုးဝဲချီးချီးလီ၊ ထွန်တဖုအုထုးမး တလဲတဘုချီးချီးလီ၊

၇. **ဆါအုထုးချီးချီး** နှင့် မှီခံအုထုးပနုပုဒီး ဆါဝဲ ယုယုနှင့်ပစံးလာဆါအုထုးချီးချီးလီ၊ စနုပုဆါ အုထုးချီးချီးနှင့်ကမုကခံအုထုးသ၊

ချိန်

၁. **ချိန်ဧယါဧ** နှင့် မှီပထုတကလုကဘျိဖး လဲဒီးပမာဘုလာအပုမုဂါ၊ပမံလာအပုမုဂါ၊ ပစံး

ချီ

လာချိန်လီ၊ ပထုချိန်နှင့်မှီပကမာဘုအဂါပကမံဒါအ ကိဒီးပထုချိန်လီ၊

၂. **ချိန်မှီချိန်တာ** နှင့် မှီချိန်ဖးဒိတ်လာပမာဘုလာ အပုနှင့်ပထုလာဘုဒီး ပထုအကနုအိပ်အပျံတဆံ ညါဒီးပကီးလာချိန်မှီလီ၊ ဒီးပကီးလာချိန်မာဘုစကီး လီ၊

၃. **ချိန်နီဘိ** နှင့် မှီချိန်တကလုလာပမာဘုနီဘိဒီး ပကီးလာချိန်နီဘိလီ၊ ချိန်နီဘိနှင့်ပမာဘုလာနီ ဘိနှင့်ပြကဒ်ဧဒီးပကီးလာချိန်နီဘိလီ၊ ယိဖိတဖန် ထုချိန်နီဘိဒီးမံဒါလီ၊

၄. **ချိန်နဲလန်** နှင့် မှီချိန်လာပထုလာသဲဒီးအလန် နှင့်ပမံဒီးပကီးလာချိန်နဲလန်လီ၊ ဒီးဘိတစုပစံး လာချိန်သဲလန်လီ၊ ချိန်နဲလန်လာတလာထုဆါဝဲ နှင့်လီ၊

၅. **ချိန်သိန်ချိန်သိန်** နှင့် မှီချိန်ဖိလာပုဆလုဖိ ထုလာသဲဒီးအလန်ပြကဒ်ဧကဆုဒ်ဝါကျိန်က လန်နှင့်ပကီးလာချိန်သိန်လီ၊ ချိန်သိန်နှင့်အတိန်ခံ ပျံ၊တပျံဘျိ၊တြိမံတဂါဧလီ၊

၆. **ချိန်ကဘျးကဘျး** နှင့် မှီချိန်မှီချိန်ခံကထာအ ဘာ်စာနှင့်ပစံးလာချိန်အကဘျးလန်လီ၊ ယုတနုနှင့် အိပ်နုသုလာချိန်အကဘျးစယုစတထံဘိ၊

၇. **သီးထိပ်ချိန်ခံ** နှင့် မှီပထုထိပ်လာအခိန်ထံးနှင့်တ လဲဒီးဘိနီတစဲးဘိဒီးပစံးလာသီးထိပ်ချိန်ခံလီ၊ ပသီးထိပ်ချိန်ခံနှင့်ပထုလီသိချိန်နီဒီးစုညါတခီဧသု ခံခီဧသုနှင့်ပစံးလာပသီးထိပ်ချိန်ခံလီ၊

၈. **ဝံလီချိန်နာ** နှင့် မှီချိန်နှင့်မှီဘုဒီးအကဝံဒီး ပထုပုယုအနုနှင့်စုကညုဒီးပစံးလာပဝံလီချိန် အနုလီ၊ ချိန်နှင့်တုပဝံလီအနုဝံဒီးတယံ လာဘု၊ကီးမးဝံလီ၊

၉. **ပျိုသွါချိန်** နှင့် မှီပထုဘီးကမုချိန်လာအနုထံး နှင့် ပဝံထုဆါသုဘုသုဘုဒီး ပစံးလာပပျိုသွါ ချိန်လီ၊ ချိန်နှင့်အပျိုသွါမှီတအိန်ဘိဒီးပဝံအခိန် တဘိဘိ၊

၁၀. **ထုချိန်** နှင့် မှီပမာချိန်နှင့်ပစံးလာပထုချိန်လီ၊ ထုနုချိန်ဧယါဧတကွ၊ ပကမာဘုမာယုလာအပု လီ၊

၁၁. **လန်ချိန်လန်ချိန်** နှင့် မှီပထုချိန်လဲကဲဆိဒီး ဆါတကထိပ်ဘိနှင့် ပထုဝဲဖဲတကွဲဧတကွဲဧဒီး ပစံးလာပလန်ချိန်လီ၊ ပုကညီလန်ချိန်နှင့်မှီအထုဝဲ ဖဲဝဲတတိတတိနှင့်ပစံးလာလန်ချိန်လီ၊ ချိန်နှင့်လဲ တဘီးနှင့် ပမုတတုဘိဒီးအလန်ဒီး ပထုပစုတတု ဘိ၊ ပလန်ထိပ်ချိန်တလန်ဒီး ပထုလဲထိပ်တပျံဧ

ချိန်

လီ၊

၁၂. **ပစိန်ချိန်** နှင့် မှ်ပထုချိန်ဒီးဆွါတထိဘဉ်နှဉ်ပမာ ထိထိဉ်နှဉ်ပစံးလာပပစိန်ချိန်လီ၊ ပထုချိန်နှဉ်ဆွါမှ် တထိဘဉ်ပပစိန်ထိထိဉ်ဆွါဒီး ပစံးလာပပစိန်ချိန်လီ၊ ပစိန်လီ၊ချိန်လအထိတဖဉ်တက့၊

၁၃. **ဗ်ချိန်** နှင့် မှ်ပထုပိပျံချိန်ကနှဉ် ပစံးလာပ ဝံဉ်ချိန်လီ၊ ချိန်နှဉ်ပမှ်ထုဒီးပဝံဉ်အနာဉ်လီ၊ နဝံဉ် ချိန်ကနှဉ်တယူဘဉ်၊

၁၄. **ပိလီချိန်ခိဉ်** နှင့် မှ်ပထုဝံဉ်မာဝံဉ်ချိန်လအခိဉ် လအနာဉ်နှဉ်ဒီးပစံးလာပပိလီချိန်ခိဉ်လီ၊ ပပိလီ ချိန်အခိဉ်နှဉ်ပထုဝံဉ်ချိန်အနာဉ်လီ၊ဒီးပပိလီချိန်အ ခိဉ်နှဉ်ဝံဉ်ဒီးပထုဝံဉ်လီ၊

၁၅. **ဆိုးလီချိန်နာဉ်** နှင့် မှ်ပထုချိန်ဝံဉ်ဒီးဆွါနာဉ် အိဉ်ဘျဉ်လအချိန်အလီ၊နှဉ်ပကံးချးဒီးပတုလီ၊ဆူချိန် ဆွါကဆူးဒီးပစံးလာပဆိုးလီ၊ချိန်အနာဉ်လီ၊ ပကံးချး တုလီ၊ကွါဆွါနာဉ်လအချိန်လီ၊နှဉ် မှ်ပဆိုးလီ၊ချိန် နာဉ်လီ၊

၁၆. **ဒုကွဉ်ချိန်ထိး** နှင့် မှ်ပကူးကွဉ်ဆွါနာဉ်လအချိန် အလီ၊နှဉ်ပစံးလာပဒုကွဉ်ချိန်ထိးလီ၊ ဒီးဘဉ်တစုစုပ စံးလာပဒုကွဉ်ဆွါထိးလီ၊ ဒုကွဉ်ချိန်ထိးလအချိန်လီ၊တ က့၊

၁၇. **ထူကွါချိန်** နှင့် မှ်ပဒါလီ၊ချိန်ဒီးပတလုဉ်ထိဉ် ကွါတတ်ဒီးဒီးပစံးလာပထူကွါချိန်လီ၊ ဒီးဘဉ်တစု စုပစံးလာပထူထိဉ်ချိန်လီ၊ ဒါလီ၊ချိန်တဂ့၊ထူကွါ ချိန်တက့၊

၁၈. **ဒါလီ၊ချိန်** နှင့် မှ်ပသလုဉ်လီ၊ချိန်ကဘျဉ်လုဉ် လီ၊ချိန်ကဘျဉ်လုဉ်ဒီးပစံးလာပဒါလီ၊ချိန်လီ၊ ဒီး ဘဉ် တစုစုပစံးလာပသလုဉ်လီ၊ချိန်လီ၊ ချိန် လီ၊ လဲ၊ဒါလီ၊ချိန်လအ တံးပျီပူ၊နှဉ် တက့၊ ပကလီလီ၊ဘု၊

၁၉. **သလုဉ်လီ၊ချိန်** နှင့် မှ်ခိချိန်ကဒါလီ၊အသိးဒီးပ အိးတလုဉ်ထိဉ်ချိန်ထူနှဉ်ပစံးလာပသလုဉ်လီ၊ချိန်လီ၊

၂၀. **ဒီးချိန်** နှင့် မှ်ဆးကလအဆိလီ၊ ပု၊ကညိအပူ၊ လီ၊ဘျဉ်ကွါဒီးဒီးဘိဉ်နှဉ်ပစံးလာဆးကလဒီးချိန်လီ၊

၂၁. **နီချိန်ကပူ** နှင့် စတသုဉ်ညါဘဉ်လီ၊တံးလီ၊ဆဲး ဘဉ်၊ပု၊တဖဉ်ကသုဉ်ညါဝဲကံးသ၊

ပူစီယိးယိးဒီးနီချိန်က၊ No.33.ပစံဉ်တဲ၊မတ၊ တ ဂါလအပူ၊တဂါကံးဝဲအမံလအစီယိးယိးဒီးဒိဉ်ထိဉ်ဝဲ ဒီးသါဘဉ်လီ၊အသးဒီးနီချိန်က၊နှဉ်လီ၊ နီချိန်က၊ အမိနုဉ်တအဲဉ်ဘဉ်စီယိးယိးဒီး ဆိဉ်ကွါအဖိမုဉ်နီ ချိန်က၊နှဉ်ဒီး စီနီတဂါလီ၊ စီယိးယိးအမိတခိ အဲဉ်ယာဉ်နီချိန်က၊ယာဉ်စံးဝဲဒဉ်၊ နီချိန်က၊အမိနုဉ်

ခါ

သါကဖျိအဖိမုဉ်နှဉ်မအဖိမုဉ်ဖိသံးဒီး အဖိမုဉ်နှဉ်ဖိဝဲ လီ၊ ဖိသံးနှဉ်ဒီးဒုဉ်မုလီ၊စံးဝဲဒဉ်၊မှ်အဘဉ်မနုလအ အဒုဉ်မုဒ်နှဉ်လဲဉ်၊နီချိန်က၊နှဉ်တဘဉ်ဘဉ်အသးလအ စီနီနှဉ်ဘဉ်ဒီး အမိဒုးသနုဆိဉ်သနုအိးဒီးအသးဒိဉ် ထိဉ်ဒီးသါကဒုဉ်သံကွဉ်အသးလအမုလီ၊ ဒုဉ်မု၊နှဉ်ပု၊ တသုဉ်ညါဘဉ်နီတဂါဘဉ်၊သုဉ်ညါထစီယိးယိးတဂါ စီလီ၊ ဖိသံးဖိမုဝံဉ်ဒီးကံးကွါစီနီလီ၊ စီနီနှဉ်အ ဂါမိဉ်ဟဲဖျိအိတု၊နီချိန်က၊အမိဘျဉ်ဒိဉ်ပူ၊ဒီးနီချိန် က၊လီ၊ဒိဝဲဒီး ပဟံဉ်ပူ၊ဟိဉ်အိဆိဉ်ဆိဉ်လီ၊ စီနီ နှဉ်အမဲဉ်ဆူးဒီးစံဉ်လီ၊ကဒါကွါလအဘျဉ်ဒိဉ်ပူ၊နှဉ်ဒီး အစုကံးတခိလီ၊ နီချိန်က၊အပုဉ်ပိဉ်ခွါဖိသုဉ်တဂါလဲ၊ လီ၊ကွါပုလအစီယိးယိးအဟံဉ်ဖိပူ၊ဒီးစံးဝဲဒဉ်ခွါစီ၊ ဝဲတဂါမအိဉ်မအါပူ၊ဟိဉ်အိးနးက၊ဒီးအတံးဆါ အိ၊တလးမူးဟဲမးမဆါအုလဲဉ်၊ဘဉ်မနုကသံလဲဉ်၊ မှ်ကံးနုလီ၊ခွါတံးမိ၊ ဒီးမတ၊တဂါဖိသုဉ်စံးဆါကဒီး အိ၊စတလီဘဉ်နတံးဘဉ်နီနီလီ၊ခွါစီ၊တု၊နု၊တပ ဟါစီယိးယိးကွါဒီး မအမိဖိခွါသိနှဉ်အမုဒီးယိ၊ သုဉ်ထံလီ၊ သံကွါဝဲမိဉ်၊နီချိန်က၊နှဉ်မှ်အသံနီနီ လဲဉ်၊နုဟဲကွါမကိဉ်အုလအအိဉ်နှဉ်မသးလဲဉ်၊ဒီး အမိစံးဆါအိ၊ဖိခွါစီ၊ဝဲမိဟဲကွါမကိဉ်နှဉ်တသံနီ နီ ခံးစုကံးဘဉ်၊အသးအိဉ်ခံးယာဉ်၊စီယိးယိးနှဉ်သုဉ် ညါ ဝဲလအနီချိန်က၊လီ၊ဒိလအမုဒီး မအမိဖိမုဒီး ကရီအမိနုဉ်လအတနုပူ၊တခိစံးဝဲဒဉ်၊

ဖိမု၊ရ၊ရ၊စီမိဉ်
ချိန်က၊ကသံတံးမးဇာဉ်
ဖိမု၊ရ၊ရ၊စီမိဉ်
ချိန်က၊ကသံတံးမးလုဉ်

အမိနုဉ်ဒိဉ်ကနုအဖိခွါအကလုဒီး ဖိပစု၊မု၊ရ၊ရ၊ဝံ ခံးမအဖိခွါလဲ၊ဆူနီချိန်က၊အအိဉ်လီ၊ စီယိးယိး လဲ၊တု၊ဒီး နီချိန်က၊အမိစံးအိ၊စီ၊ သုမအျဉ်လီဉ် ကွါသုသးမှ်သုဒီး ဟံးနုလီဉ်ကသုသးနဲဉ်၊ စံးဝဲဒဉ်၊ စီယိးယိးနှဉ်ဟံးကွါနီချိန်က၊ဒီးအသးပူထိးလအ ခံး ဒီးစံးကွါဝဲဒီးမုထံနှဉ်ဒီးအတံးလအထိဉ်ကွါရီရီဒီး အတံးဖုသံနီဉ်ကွါလီ၊ တု၊နု၊တစုစီယိးယိးဒုးအိဉ် ကွါအမုဒီးဆူဉ်ထိဉ်ကွါဝဲလီလီလီ၊ တု၊မှ်အနုဉ် တစုဒီးပသုဉ်ကွါသးပု၊ဒုးအိဉ်ယုဉ်အိလီ၊စံးဝဲဒဉ်၊

မသးခံးနှဉ်ဒီးပမးဒီးကွါလအထါတု၊ဝဲကနုဉ် အံးစံးဝဲဒဉ်

နီချိန်က၊ဒီးစီယိးယိး
စီနီစံဉ်လီ၊စုကံးချး
စီယိးယိးဒီးနီချိန်က၊
စီနီစံဉ်လီ၊စုကံးချး

ခွဲ

စီယံးယံးဒီးနီၣ်ချီၣ်ကါ
မိၣ်တၢ်ယံၣ်လီၤကဲၣ်ကါ
နီၣ်ချီၣ်ကါဒီးစီယံးယံ
မိၣ်တၢ်ယံၣ်လီၤကဲၣ်ဆိး

ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၂၂. **ချီၣ်ပံၤနီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချီၣ်ဖိတကလုာ်ပထုအနၢၣ်ဒ်ကု
အသိးဒီးအနၢၣ်န့ၣ်မၤသးဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအနၢၣ်အသိးဒီး
ပကိးလာချီၣ်ပံၤနီၣ်လီၤ. ဒီးပဟ်ဘုလၢအပူၤစကိးလီၤ.

၂၃. **ချီၣ်လိဘု** န့ၣ် မ့ၢ်ချီၣ်ဖိတကလုာ်လၢပလိဘုပုၣ်ဘု
လၢအပူၤန့ၣ်ပကိးလာချီၣ်လိဘုလီၤ. ချီၣ်လိဘုန့ၣ်အ
ပူၤတလၢ်ဘၣ်,အပူၤလၢ်တချံၤလီၤ.

၂၄. **ချီၣ်ကဆိမဲ** န့ၣ် ပသးပုၤစံးဝဲမ့ၢ်တဝဲလၢကဆိမဲဒီး
ပကိးလာချီၣ်ကဆိမဲလီၤစံးဝဲဒၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ပတထံၣ်
ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်,ပုၤလၢပူၤကဆိမဲတဖၣ်န့ၣ်မၤကဆိမဲ
လၢကသံၣ်ဒီးအိးကဆိမဲယုၤဒ်ဆုၢ်အသိးဒီးထုချီၣ်
ကဆိမဲလီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **ချီၣ်စုချီၣ်ထူ** န့ၣ် မ့ၢ်ထုဝဲလၢစုလၢထူဒီးပကိးလာ
ချီၣ်စုချီၣ်ထူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စီၤပၤမံၤဒါဝဲလီၤပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,
ပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်, စုဇိထူဇိန့ၣ်တဟ်ထီၣ်ပိာ်ဒ်
ဆုၢ်အသိးဒီးထုဝဲလၢချီၣ်ဒီးစီၤပၤမံၤဒါဝဲစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဒိဘူးဒိတၢ်,အမၤဂံၢ်ဖိအဖါတၢ်ဖိ
တဖၣ်န့ၣ်ကိးဝဲလၢခွါလီၤ. ဒီးပုၤသးဒၣ်သကျဲလၢထဲ
သိးတုၤသိးလိာ်အသးဒီး တသ့ၣ်ညါလိာ်ဘၣ်အထူအ
ထံးဒီးကိးလိာ်အသးလၢခွါစကိးလီၤ. စတထံၣ်န့ၣ်နီတ
ခိၣ်ဘၣ်, နသးဒီးသိးသိးဒီးယၢဒီးတြးစကိးန့ၣ်လၢခွါ
လီၤ. ဒီးပကိးစကိးလၢခွါစံး,ဒီးအပိာ်မုၢ်တဖၣ်ပကိးလာ
ခွါနီၣ်လီၤ. ပကိးထဲခွါဒ်န့ၣ်စီၤပကိးလီၤ.

၂. **ပိာ်တၢ်ပိာ်ခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိလၢဝၣ်အခိၣ်လၢအ
မဲၣ်ညါဒီးအခံအလီၤလီၤဆိဝဲလၢအလီၤစဲၤဝဲန့ၣ်ပကိး
လၢ ပိာ်ခွါလီၤ. ဒီးပကိးစကိးလၢဂၤပိာ်ခွါလီၤ. ပိာ်ခွါတ
ဖၣ်ဘၣ်ကူၣ်ခးဖဲးသံၣ်လီၤ.

၃. **ခွါတၢ်ခွါစီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပိာ်ခွါလၢအထဲသိးလိာ်အသး
သကျဲလိာ်အသးအမၤဂံၢ်ဖိအဖါတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ကိးလိာ်
အသးလၢစီၤခွါလီၤ. ဒီးပုၤလၢအယံၤတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တ
သ့ၣ်ညါဘၣ်အထံးအလၢ်ဒီး မ့ၢ်သကျဲဒီးပုၤဒီးပကိး
လၢခွါစီစကိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢခွါစီလီၤ. ဒီး
ဘၣ်တစုစုပကိးလၢခွါစီလီၤ. လဲၤအိၣ်သကိးယၢတဘျီ
မိၣ်ခွါစီဇၢ,ခွါဘျီခွါစီလဲၤဝဲဆူဝုၣ်ပုၤကၢ်သၢ.

၄. **ခွါနီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ်သကျဲသကျဲလိာ်အသးဒီး
ကိးလိာ်အသးလၢခွါနီၣ်လီၤ. ပုၤမ့ၢ်သ့ၣ်ညါလိာ်အသး
လၢဒိဘူး ဒိတၢ်ဒီးမ့ၢ်အမၤဂံၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ဒီး ကိးလိာ်အ
သးလၢခွါနီၣ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်လၢအပိာ်မုၢ်တဖၣ်လီၤ. ဒီးပိာ်

ခွဲ

မုၢ်တနီၤနီၤပိာ်ခွါကိးလၢခွါနီၣ်, တနီၤနီၤလီၤဒီးပိာ်ခွါ
တနီၤနီၤပိာ်မုၢ်ကိးစကိးလၢခွါစီလီၤ. ပမုၢ်ကနီၤဒီးပမိ
သၣ်ခွါခံၤကိးလိာ်အသးလၢခွါနီၣ်ခွါစီလီၤ.

၅. **တမ့ၢ်တခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကိးမုၢ်လိာ်အသးကဲးကဲးဒီး
ပစံးလၢတမ့ၢ်တခွါလီၤ. တမ့ၢ်သ့ၣ်တခွါသ့ၣ်ဒၢ,သ့ဆိၣ်
မုၢ်စကိးဇၢ. တမ့ၢ်သ့ၣ်တခွါသ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကိးမုၢ်အသးကိး
အါဂၤဒီးကိးဝဲလၢတမ့ၢ်သ့ၣ်တခွါသ့ၣ်လီၤ.

၆. **ဒိတခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဒိပုၤဝဲၣ်အဖိကဲးကဲးန့ၣ်မ့ၢ်အဒိတ
ခွါလီၤ. ပုၤခံၤဒိတခွါလိာ်အသးဒီးမ့ၢ်အပိာ်ဒိပုၤဝဲၣ်လီၤ.
ပုၤဒိတခွါန့ၣ်ဒိပုၤဝဲၣ်ဒီးအသိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးန့ၣ်မၤ
လိာ်အသးတနီၤနီၤလီၤ. တနီၤနီၤစံးဝဲဘူးကဲၣ်ဆိးဒီးတ
န့ၣ်မၤဘၣ်ဝဲဘၣ်လီၤ.

၇. **ပုၤမုၢ်ခွါ** န့ၣ် စတထံၣ်ဘၣ်ယဲနီတခိၣ်ဘၣ်,ပသး
ပုၤစံးဝဲအိၣ်ဒီးအန့ၢ်,မၤပိာ်မုၢ်အသးဝၣ်အခိၣ်လၢအ
ကိာ်ခံတခိၣ်ဒီး အထုၣ်ဖိအိၣ်တဖၣ်ဖိမိဒီး ပစံးလၢပုၤမုၢ်
ခွါလီၤ. စံးဝဲဒၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ဒီး အစီၤပုၤအံၤပတထံၣ်ဘၣ်
နီတခိၣ်ဘၣ်.

၈. **ဆိမုၢ်ခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိတကလုာ်လီၤကၢ်လၢဆိအမိာ်
နာ်သက့ဒီးအိၣ်ဒီးအခိၣ်ကဆု, အိၣ်ဆိဆိမၤအသိးဒီး
ပကိးလၢဆိမုၢ်ခွါလီၤ. ဆိမုၢ်ခွါန့ၣ်တခိၣ်ဘၣ်,အိၣ်ဆိ
ဆိမၤအသိးလီၤ.

၉. **ခံခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒံးဒိၣ်တကလုာ်လၢအသၣ်မံးဒီးအသး
ဆံၣ်ဝဲဒီးအသၣ်ထဲခိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢခံခွါလီၤ.
ခံခွါန့ၣ်အသၣ်ဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်ဒီးအသၣ်ထဲခိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်တ
နီၤ,အသၣ်ထဲကဲၣ်ဒုၣ်ခိၣ်တနီၤလီၤ. ဒီးပုၤကညိသ့ၣ်ဝဲ
ဖျးဝဲလၢခးလီၤ.

၁၀. **ခံၣ်ခွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိမၤမုၢ်ဂုၤ,တခူးမၤမုၢ်ဂုၤ,အခံၣ်အိၣ်
လၢအဟၢမၤပူၤခံၣ်ဖျးဒီးပစံးလၢအခံၣ်ခွါလီၤ. ဆိခံၣ်ခွါ
န့ၣ်မၤသးဖးထီၣ်တဖၣ်စံးဒီးထဲစုဆၣ်နီၤစုဇိလီၤ. ဒီး
ဘၣ်လၢအခိၣ်တနီၤနီၤထဲစုဆၣ်လီၤ.

၁၁. **သ့ခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အဖံးဝါဒီးပကိးလာ
သ့ခွါလီၤ. ဒီးလီၤကၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်စံးဒီးပစံးလၢသ့ခွါ
လီၤ. သ့ခွါန့ၣ်ပမၤဟံၣ်ထူၣ်ခိးဂုၤကၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **မုၢ်တီၤခွါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတီၤမုၢ်တီၤခံဆိန့ၣ်တဖျးယိဒီး
ပစံးလၢမုၢ်တီၤခွါလီၤ. မုၢ်တီၤခွါန့ၣ်အခိၣ်စုအခံစုဒီးအ
ကပိာ်လီၤန့ၣ်ကဖၢထီၣ် ဒီးက့ၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်တီၤခွါ
လီၤ. ပုၤကညိန့ၣ်တီၤမုၢ်တီၤတကလုာ်ခံကလုာ်ဒီးအဝဲ
တကလုာ်န့ၣ်ကိးဝဲလၢမုၢ်တီၤခွါ,အဝဲတကလုာ်န့ၣ်
ကိးဝဲလၢမုၢ်တီၤတစုစု,ကိးဝဲလၢမုၢ်တီၤမုၢ်တစုစုလီၤ.

၁၃. **တီၤပျးခွါသ့ၣ်တကလုာ်** န့ၣ် လီၤကၢ်လၢတီၤပျး
နီၣ်နီၣ်တဖၣ်စံးဒီးပကိးလၢတီၤပျးခွါလီၤ. တီၤပျးခွါန့ၣ်
ပုၤကညိမၤကသံၣ်လၢအဂံၢ်,အသဆိပုၤမ့ၢ်ဆိဒီးချီအိၣ်

ခွဲ

၁. **ခွဲ** နှင့် တာကတိတအိတ်ဘဉ်မးလဲၣ်,သခွဲးတာကတိတအိတ်စိုက်ကီးဘဉ်.

၂. **ကုဉ်သခွဲး** ပတစံးဘဉ်,ပစံးလာကုဉ်သဝံးလီၤ. ကုဉ်သဝံးကုဉ်သဝံးစံးဝဲဒၣ်.

ခွဲ

၁. **ခွဲခါယုဉ်ခါ** နှင့် မှ်တဖိတ်လံၤတကလုာ်ထဲစုမုာ်ဒိဉ်ခိဉ်မုာ်ဒိဉ်ဒီးမးသးဒ်တခူးအသီးတစံးစံးဒီးပကီးလာခွဲၣ်လီၤ. ဒီးအိဉ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ခွဲၣ်န့ၣ်အိဉ်လာပုာ်လံာ်ကျါန့ၣ်အါကါ.

ပုခွဲၣ်ခါ.No.36. ပစံၣ်တဲၤမတၢတဂၤလာပျၢၤတဂၤဒၢန့ၣ်န့ၣ်လီၤဒီးဆံးစၢ်ဟဲလီၤထဲခွဲၣ်တဘိခါဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးခွဲၣ်န့ၣ်ကတိတဘိသုလီၤစံးဝဲဒၣ်. ခွဲၣ်န့ၣ်အဖဲလုာ်ဖိဉ်ယဲက့ၤအီၤဒီး ဒိဉ်ထီၣ်ဝဲသုဖဲးသုမၤထီၣ်တလီၤ. အိဉ်အိဉ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖဲးစၢ,န့ၣ်ဘဉ်လဲမးလဲၣ်,လဲၤဆုဉ်န့ၣ်စုလၢတလီၤမိ,ဒီးအဖဲစံးအီၤန့ၣ်တအိဉ်န့ၣ်တအိဉ်လၢန့ၣ်န့ၣ်ကတိတဒီးန့ၣ်သၢကမၤတၢ်ဒ်လဲၣ်,ဒီးစံးဆၢအဖဲလဲၤတီၤယၢလၢန့ၣ်ပူၤန့ၣ်တက့ၢ်ဖဲးစၢ,စကတဲးအိဉ်ယုၤန့ၣ်,ဒီးအဖဲလဲၤတီၤအီၤဆူလုာ်ပူၤလီၤ. ဒီးမၤလီၤပာ်အဖဲစံးဝဲဒၣ်ဖဲးစၢ,မုာ်မုာ်ဘဉ်ခဲမဆါအုၤဒီး တီက့ၤကၢ်ယၢန့ၣ်,အဖဲ ပာ်လီၤတဲာ်အီၤဖဲလုာ်ပူၤန့ၣ်ဝံၤဒီးအဖဲဟဲက့ၤဝဲဆူဟံၣ်လီၤ. အဖဲက့ၤပူၤဒီးလိဉ်ထီၣ်အသးလာပဖိဉ်သုခါအ ဂ့ၤတဂၤလီၤ. ဒီးတၢ်လၢမုာ်တနံၤန့ၣ်ပသကီၤဖိမုာ်န့ၣ်လဲၤဟးကတဲးအိဉ်ဒီးလဲၤဝဲန့ၣ်န့ၣ်ထံန့ၣ်လီၤလီၤ. အသ ခါတဂၤန့ၣ်လဲၤထံၣ်လီၤအသးဒီးခွဲၣ်ခါန့ၣ်ဒီး အိဉ်သ ကိးဝဲဖဲ န့ၣ်သုတနံၤကျါလီၤ. မုာ်ဘဉ်ဒီးခွဲၣ်ခါစံးအီၤက့ၤတုာ်ကၢ်န့ၣ်, မုာ်ဘဉ်လဲၤစံးကတဲးတီၤက့ၤယၢလီၤ. စကတဲးအိဉ်အသးက့ၤန့ၣ်က့ၤဝဲဆူန့ၣ်ပူၤဒီး ကဲထီၣ်က့ၤကဒီးလာခွဲၣ်လီၤ. ဒီးပသကီၤအဖဲမုာ်န့ၣ်က့ၤစိုက်ကီးဝဲလီၤ. မုာ်ဘဉ်ဒီးခွဲၣ်ခါန့ၣ်အဖဲဟဲတီၤက့ၤအီၤလီၤ. လၢအဖဲလဲၤဟဲလီၤအီၤလၢန့ၣ်ပူၤန့ၣ် ညိထီၣ်က့ၤက့ၤဒီးန့ၣ်က့ၣ်လီၤဖဲးလီၤဒၣ်အသးလီၤ. ပသကီၤအဖဲမုာ်သခါတဂၤန့ၣ်က့ၤဒီး သးသယုာ်ထီၣ်က့ၤဒၣ်ခွဲၣ်ခါန့ၣ်တထံၣ်ယီလီၤ. ခွဲၣ်ခါန့ၣ်အိဉ်ယံာ်ယံာ်ဒီး စံးဝဲဒၣ်ဖဲးစၢလဲၤယုတလီၤန့ၣ်ယၢလၢပိာ်မုာ်တဂၤမိ,ဒီးအဖဲစံးအီၤလဲၤစၢ,န့ၣ်န့ၣ်ခိဉ်တဒီးဒီး ပုၤဂၤအစုအခိဉ်န့ၣ်မတၢကအိဉ်န့ၣ်လဲၣ်,ဒီးစံးဆၢအဖဲန့ၣ်ဝဲစံးဒၣ်,လဲၤဒီးလဲၤကစၢ်ဖဲးစၢ,ဘဉ်ယိဉ်တဂ့ၤ, အဖဲန့ၣ်တဝံၤသ့ၣ်ကၢ်သးကၢ်ဘဉ်ဒီးလဲၤဝဲလီၤ. လဲၤတုၤလၢပရံၣ်တရံၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,သုကအိဉ်စိုက်ကီးစ လဲၤခွဲၣ်ခါတဂၤခါ. ဒီးပုၤဂၤစံးအီၤ, ခွဲၣ်န့ၣ်ခွဲၣ်ပ

ခွဲ

ကအိဉ်လာခွဲၣ်,ပအိဉ်ခွဲၣ်တၢ်တလီၤဘဉ်ခါ. လဲၤသံက့ၢ်ဝဲအတၢ်စံးဆၢအီၤဒ်န့ၣ်သိး က့ၢ်က့ၢ်ပူၤက့ၢ်န့ၣ်ဒီးတုၤလၢပသကီၤအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ခွဲၣ်ခါအဖဲသံဂီၢ်ဒီးပသကီၤအဖဲမုာ်န့ၣ်န့ၣ်အဝဲၤကိတဂၤန့ၣ်ဟဲထီၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,ခွဲၣ်န့ၣ်ခွဲၣ်ပကအိဉ်လာခွဲၣ်, ပအိဉ်ခွဲၣ်တၢ်တလီၤဘဉ်ခါ,ဟဲထီၣ်ကဒီးတဂၤစံးဝဲဒၣ်,ပအိဉ်ခွဲၣ်ခွဲတအိဉ်ပုၤဘဉ်ခါ. ဟဲထီၣ်ကဒီးတဂၤစံးဝဲဒၣ်, ပအိဉ်ခွဲၣ်ဂုၢ်တဖျးပုၤဘဉ်ခါ. ဟဲထီၣ်ကဒီးတဂၤစံးဝဲဒၣ်,ပအိဉ်ခွဲၣ်သမုာ်တအိဉ်ဘဉ်ပုၤဘဉ်ခါ, ဟဲထီၣ်ကဒီးတဂၤစံးဝဲဒၣ်ပအိဉ်ခွဲၣ်မၤအိဉ်ယုၤပတၢ်သုခါ,ဟဲထီၣ်ကဒီး တဂၤစံးဝဲဒၣ်ပအိဉ်ခွဲၣ်ပဖိအိဉ်ခါ,ဒီး စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်သိးယုၤလၢကလီၤ. အသခါတဂၤဟဲထီၣ်လၢခဲကတၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်, ယဲဒၣ်စအိဉ်ယၢ်ဖဲးစၢ, ဒီးဒုးအိဉ်ယုာ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ပသကီၤအဖဲမုာ်သခါန့ၣ်လၢမနုၤဖးဆိဉ်ကဲၤတီၤပျၢ်ဒီးခွဲၣ်ခါန့ၣ်တၢ်ကီၢ်အသးဒီး ဟဲထီၣ်ဝဲလၢအသိပူၤန့ၣ်လီၤ. အမၤဆိဉ်ကဲၤလီၤကွဲၣ်အသလီၤန့ၣ်ဒီး အိဉ်က့ၤဝဲဒ်ပသိးသိးလီၤ. ဒီးအက့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ဂ့ၢ်ပုၤတက့ၢ်လီၤ. ဒီးကတၢ်ဝဲလီၤ.

ခွဲအပူလီၤ.No 141.

ပုၤစံၣ်တဲၤမတၢတဂၤအမိၢ်ဒၢအီၤအမိၢ်ဆံးစၢ်အီၤလာခွဲၣ်တဘိဒီးအမိၢ်သံသဒၣ်အီၤ, အဖဲက့ၢ်က့ၢ်အီၤလီၤ. အိဉ်အိဉ်ဒီးစံးအဖဲ,ဖဲးစၢ,လဲၤသလီၤန့ၣ်ယၢလၢပဲကရးအဖဲမုာ်တခါန့ၣ်မိၤ. ဒီးအဖဲစံးအီၤ, နမုာ်လာခွဲၣ်န့ၣ်,ဝဲကရးကအိဉ်ကီးန့ၣ်ခါလဲၤစၢ,အဖဲတဂၤတဝံၤသ့ၣ်ကၢ်သးကၢ်ဒီးလဲၤဒၣ်လီၤ. စံးဝဲကရးယလံၤခွဲၣ်တဘိစံးဝဲယဟဲတလီၤန့ၣ်အီၤလၢန့ၣ်မုာ်တခါန့ၣ်ကအိဉ်စကီးခါ. ဝဲကရးတခါကီးထီၣ်အဖဲၤကိတဂၤစံးဝဲန့ၣ်ကအိဉ်စကီးခါ, ဖဲးစၢ, စံးအဟံၣ်ခွဲၣ်န့ၣ်,ပကအိဉ်လာခွဲၣ်ဘဉ်မုၤလဲၣ်, အဖဲမုာ်ယုၤလီၤန့ၣ်ဒီးစံးအဟံၣ်ယီၤန့ၣ်ယုၤလီၤလီၤ. ကိးထီၣ်အဖဲမုာ်တခါတဂၤအဟံၣ်သံဂီၢ်ဖိမုာ်တခါခါ,နကအိဉ်စကီးခါ,စံးဆၢအဟံၣ်,ဟံၣ်မုာ်ဟ့ၣ်ယၢလၢခွဲၣ်ခါစကန့ၣ်,ဟံၣ်မုာ်ဟ့ၣ်ယၢလၢပျၢ်ခါစကန့ၣ်,ဒီးအိဉ်ခွဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဖဲက့ၤဒီးသံဂီၢ်အဖဲ, နလဲၤတလီၤန့ၣ်ကိးခါဖဲးစၢ, အဖဲစံးအီၤ,န့ၣ်ယၢၣ်,ဒီးလဲၤတီၤအလံၤခွဲၣ်န့ၣ်လၢန့ၣ်ပူၤလီၤ. လဲၤဝဲတုၤဒီးအိဉ်ယုာ်ဝဲဒီးဝဲကရးအဖဲမုာ်တခါန့ၣ်လီၤ. အိဉ်ယံာ်ယံာ်ဒီးဘဉ်လၢပက့ၢ်ခါဖဲးခါပုၤတဖျးဝဲလဲၤလၢကလီၤ, နတလဲၤဖဲးဘဉ်မုၤလဲၣ်, ဒီးစံးဆၢအမၤ, မုာ်ယီၤန့ၣ်ဒီးခဲဂီၢ်ယကလဲၤဖဲးလီၤ. မုာ်ဆုဉ်ထီၣ်ဒီးလဲၤအိဉ်ဝဲလၢသုဉ်ခိဉ်ဆၢခိဉ်ဒီးပညိထီၣ်သါက့ၤကလၢဒီး,သုဉ်ခါဝဲခါကါပြးပြးလၢကစၢ်န့ၣ်ပျၢ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ. အိဉ်အိဉ်ဒီးအမၤစံးအီၤန့ၣ်လဲၤဖဲးတစီၢ်ခါန့ၣ်ဟဲက့ၤဒီး နအိဉ်ဒၣ်နတၢမုာ်အဆံးလဲၤ

လဲၣ်,စံးဆါအမါ,လဲၣ်လဲၣ်ပမါကျတကဲဘၣ်. အမံၤပှါ န့ၣ် အိၣ်လၢမဆါခိၣ်သံၣ်ဂီၢ်အဖိမုၢ်န့ၣ်လၢမနၢမၤ သးယီၤလဲၣ်, လၢမနၢကဲထီၣ်လၢဖိၣ်သၣ်ခွါတကၢဂ့ၤ ကၢ,ဘၣ်လီၤကွၢ်ခွံၣ်ဖံးဒီးကွၢ်ယီၤန့ၣ်တက့ၢ်. မုၢ်ဟါ ဒီးအဝဲမံၤဘၣ်လီၤကွၢ် အဖံးအမါကွၢ်ယီၤဆူအမိၢ်အိၣ် ဒီးအမိၢ်ယီၤလီၤကွၢ်ဆူမုၢ်အူပူၤ, အဝဲတကၢဖုသံၣ်နီၣ် ထီၣ်ဒီးစံးဝဲအါမုၢ်အူအိၣ်ယဆူလၢၣ်,အမါတကၢဟ့ၣ် ယီၤအဆူအယၣ်ဒီးကူထီၣ်သးထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ် ခုၣ်အိၣ်မုၢ်က့ၤဝဲလီၤ.

၂. **ခွံၣ်သံၣ်နါ** န့ၣ် မုၢ်ခွံၣ်တကလုာ်ထဲစုမုၢ်ဆၣ်ဒီးအခံး အိၣ်ဝဲဒီးယူၤဝဲသ့န့ၣ် ပစံးလၢခွံၣ်သံၣ်နါလီၤ. ခွံၣ်သံၣ် နါန့ၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်ကျါဝဲၣ်ကျါဒီးယူၤစီၢ်လီၤလၢသ့ၣ်လီၤ တထံးဘၣ်တထံးလီၤ.

၃. **ခွံၣ်ဒီး** န့ၣ် မုၢ်ခွံၣ်တကလုာ်အဖါတဖၣ်အခိၣ်ဂီၢ် ဆျၢၣ် ကလၢဒီးပကိးလၢခွံၣ်ဒီးလီၤ. ခွံၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်လၢ ပှါကျါဒီးပှါကညီအိၣ်ဝဲစကိးလီၤ. ဒီးအမိၢ်တဖၣ်အခိၣ် တဂီၢ်ဘၣ်,မၤသးဒ်အကဘီအသိးတစံးစံးလီၤ.

၄. **ခွံၣ်မိး** Chameleon န့ၣ် မုၢ်ခွံၣ်တကလုာ်ထဲစုမုၢ်ဒိၣ် ဒီးမၤသးယးဟ့ၣ်ကလၢဒီးပကိးလၢခွံၣ်မိးလီၤ. ဒီးအိၣ် လၢပှါမုၢ်ကနၢလီၤ. ဒီးပှါကညီအိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီး အခိၣ်ခါတစုလီၤ. ဒီးပှါကညီအိၣ်ဝဲဒီးအခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅. **ခွံၣ်ဘဲ** န့ၣ် မုၢ်ခွံၣ်တကလုာ်ဖိနဲကဲၣ်မိးဝါတစံးစံး ဒီးပကိးလၢခွံၣ်ဘဲလီၤ. ဒီးပှါတနီၤနီၤကိးလၢခွံၣ်ဘဲမိး လီၤ. ဒီးအိၣ်လၢသ့ၣ်လၢခွံၣ်သ့ၣ်လၢလီၤလီၤ.

၆. **ခွံၣ်ယဲၤ** န့ၣ်မုၢ် Small species of ခွံၣ်တကလုာ် အိၣ်လၢပျီခိၣ်ပျီပူၤဒီး မၤအပူၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢဒီးထဲစု မုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးအမဲၢ်ပျီကံၣ်ယုအကပၤကံၣ်ယုအ ကပၤကံၣ်ယုဒီးပကိးလၢ guana or resembling a guana in form, etc. ခွံၣ်ယဲၤလီၤ. ဒီး ပှါကညီခူၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

၇. **ခွံၣ်ဂုၢ်သီ** Bullaris or green, lizard န့ၣ်လၢ ဟ့ၣ်ကလုာ်ဒ်ဂုၢ်သီအသိးဒီးပကိးလၢခွံၣ်ဂုၢ်သီလီၤ. ဒီးထဲ သိးဒီးခွံၣ်ဂုၢ်သီန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၈. **ကမိၣ်ခွံၣ်** န့ၣ်မုၢ်ကမိၣ်ခွံၣ်အဆိလီၤ. ပကူပသိးတၢ် လီၤတထီဘၣ်ဒီးလီၤဝဲဖုၣ်တြိးမိးန့ၣ်ပကိးဒီး အဆိလၢ ကမိၣ်ခွံၣ်ကမိၣ်ခွံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသမိၣ်ခွံၣ်သ မိၣ်ခွံၣ် စုၢ်ကိးလီၤ.

၁. **ခွဲ** န့ၣ် မုၢ်ပစံၣ်ဒီးလဲၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကပိၣ်လီၤန့ၣ်ပစံး လၢပခွဲလီၤ. ပှါတကၢခွဲအသးလဲၣ်လၢတၢ်ကပိၣ်လီၤ,

ဒီးမုၢ်ပသးပှါအကလုာ်လီၤ. ပစံၣ်န့ၣ်ပသးပှါလၢပျါစံး လၢပခွဲပသးလီၤ. ပှါတကၢအိၣ်လၢဟံၣ်ဒီးခွဲအသးဆူ တၢ်ပျီပူၤဘးန့ၣ်လီၤ.

၂. **ခွဲသလု** န့ၣ်မုၢ်ဒ်ပစံၣ်လဲၣ်ကယံၤဒီးပစံၣ်လၢနီၣ်ထိး ဘိဖးထီၣ်အလီၤန့ၣ် ပစံးလၢပခွဲသလုလီၤ. ပှါတကၢခွဲသ လုထံတလိၣ်ကဆွဲး,ထံဖိလိၣ်တဖၣ်ပခွဲသလုက့ၢ်,ပခိၣ် တဘၣ်စီၣ်ဘၣ်.

၃. **ကသုၣ်ခွဲတလိၣ်တလိၣ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢ ကသုၣ်ခွဲအသးခြိးခြိးလီၤ. ကသုၣ်ပတီးဒီးစံၣ်ဝဲလဲၣ် လၢတၢ်ကပိၣ်လီၤတစံးစံးန့ၣ် ပစံးလၢကသုၣ်ပတီးခွဲအ သးခြိးခြိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢခွဲအသးလဲၣ်မး ဒးလိၣ်ဒးလိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢစံၣ်ခြိးခြိး လီၤ.

၄. **ခွဲညၢ** န့ၣ် မုၢ်ညၢအုၣ်တခွဲလၢအိၣ်ဒီးအဘိတဖၣ် န့ၣ်ပမုၢ်ထုးဒီးပစံးလၢပခွဲညၢလီၤ. ညၢတဘၣ်အုၣ် တခွဲဒီးစခွဲဒီးလဲၣ်ထီၣ်မးဆူတၢ်ကပိၣ်လီၤလီၤ. ညၢတ ဘၣ်အုၣ်တခွဲဒီးစခွဲတးတခွဲပျါတဲၣ်ဖြး,ဒီး ဘၣ်တစုပ စံးလၢပခွဲထီၣ်ညၢအုၣ်လီၤ.

၅. **ခွဲထီၣ်အခံ** န့ၣ် မုၢ်ပှါကညီလိၣ်ကွဲးဒီးဟံးထီၣ်ကျါ ဒီး ဘျးထီၣ်အခံဆူကျါခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပခွဲထီၣ်အခံ လီၤ. ပှါတကၢအခံယၢဒီးခွဲထီၣ်အခံဆူကျါခိၣ်တန့ၢ် ဘၣ်.

၆. **ခွဲခွီ** န့ၣ် မုၢ်ပပုၣ်ဘဲဒီးပမၤဝးပစုချသးဒ်ဖုၣ်လီၤထီ ထီၣ်ဖုၣ်လီၤထီထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပခွဲခွီလီၤ.ပပုၣ်ဘဲန့ၣ်ပ ထုးခွဲခွီနီၣ်ပုၣ်ချသးဒ်ဒီး ပစံးလၢပပုၣ်ဘဲဒီးပခွဲခွီလီၤ. ပုၣ်ဘဲဒီးထုးခွဲခွီချသးဒ်တက့ၢ်. မးအဘျးကချးဒ်.

၇. **ထုးခွဲခွီပျါ** န့ၣ် မုၢ်ပထုးပျါအခိၣ်တကၢဒီးပထုးဖုၣ် လီၤထီထီၣ်လၢအဖးဖိန့ၣ် ပစံးလၢပထုးခွဲခွီပျါလီၤ. ပ ထုးခွဲခွီပျါန့ၣ် ပှါလၢအစံၣ်ပျါတဖၣ်န့ၣ်စံၣ်ဝဲလၢအက ပိၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ.

၈. **ခွဲအဆံၣ်** န့ၣ် မုၢ်ဖိသၣ်ပိၣ်ခွါတဖၣ်န့ၣ်ဆံၣ်ဆါဒီး အဆံၣ်ဖျိးဒီးလီၤတဲၣ်ဆဲးကဝီၤဒီး အကစၢ်န့ၣ်ယံၤတ စံးဒီးပစံးလၢခွဲအဆံၣ်လီၤ. ပိၣ်ခွါဖိသၣ်တဖၣ်မုၢ်ဆံၣ် ဆါဒီးခွဲအဆံၣ်တဲၣ်ဆဲးလၢဘးန့ၣ်ယံၤဒီးအကစၢ်လီၤ.

၉. **ခွဲစီၢ်ကလၢ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကုၣ်ဝဲဘၣ်လိၣ်စခွဲၣ်ဒဲးဒီး အခိၣ်တမျါအခံတမျါန့ၣ် ပစံးလၢခွဲစီၢ်ကလၢလီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုပစံးလၢကုၣ်စခွဲလီၤ. ကဆိမဲန့ၣ်ကုၣ်ခွဲစီၢ် က လၢလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢကုၣ်ဆိမဲခွဲစီၢ်က လၢ လီၤ.

၁၀. **ကုၣ်စခွဲ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကုၣ်ဝဲကွီၤတလီၤဒ်ပနီၤန့ၣ်အ သိးန့ၣ်ပစံးလၢကုၣ်စခွဲလီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢကုၣ်စခွဲ လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢကုၣ်မခွဲ,ကုၣ်မုၢ်ဒီးကုၣ်တခွဲ.

ခွဲ

ကွပ်သလွှာလီၤပန်တုအနၢၤကွပ်မးကွပ်စ့ၤန့ၣ်ဝဲၣ်ပိတဘိကွပ်စ့ၤပန်နၢၤအသးလီၤ.

၁၁. စ့ၤန့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်ဟ်အထါခိၣ်အသၢၤထံးအဆူၣ်န့ၣ်ဖူကွပ်ဝဲဒီးပစံးလၢစ့ၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအထါခိၣ်ဆူၣ်စ့ၤန့ၣ်မံၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၂. တ့ၤန့ၣ်မ့ၢ်လံၣ်ပုၤန့ၣ်သိၣ်ခွဲၤဒီးပစံးလၢလံၣ်တ့ၤလီၤ. လံၣ်တုတ့ၤသိၣ်မးခွဲၤန့ၣ်လီၤ.

လံၣ်တုခွဲၤလံၣ်တုတံး
လံၣ်အိၣ်သုၣ်ချိးချိၣ်အဖိ

၁၃. န့ၣ်ဟ် န့ၣ် မ့ၢ်ပဆိၣ်လီၤသုၣ်ဖူခိၣ်ဒီးပစံၣ်ကဟ်သစိးကလၢဒီး ပစံးလၢန့ၣ်ကဟ်လီၤ. သုၣ်ဖူန့ၣ်တုၤပဆိၣ်လီၤအဖူခိၣ်ထီၣ်ဘးဒီးပန့ၣ်ကဟ်ဝဲလီၤ.

၁၄. ထံၣ်အသး န့ၣ် မ့ၢ်ထံၣ်ဖျိးထီၣ်လၢတၢ်ပုၤလၢလု ပုၤလၢဝဲၣ်ပုၤဒီးလီၤဆဲးယံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထံၣ်အသးလီၤ. ထံၣ်ဖျိးထီၣ်ဒီး န့ၣ်အသးလဲၤယံၤကၢၤထံၣ်ဖျိးထီၣ်အသးဒ်ပန့ၣ်ပဆိၣ်အသး.

ခွဲ

၁. လီၤခွဲၤလီၤခွဲၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဖးဒိၣ်ဖးထီၣ်ဒီးပုၤဝဲယဲဝဲလီၤစကးဝဲန့ၣ် ပစံးလၢလီၤခွဲၤလီၤခွဲၤလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်ဒီးလီၤစကးမးလီၤခွဲၤလီၤခွဲၤလီၤ.

၂. န့ၣ်ထီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအကၢၣ်အကျူတဖၣ်န့ၣ်တမၤကလိကုၤကိးဒီး ကတိၤသုၣ်ဝဲထီၣ်ဝဲလၢသၢကကဲလၢသကီၤ, သါကဲလၢတၢ်ဘျၢၣ်, သါကဲလၢကီၤခွဲၤဒီး ပစံးလၢခွဲၤထီၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢလီၤထီၣ်အကီၤလီၤ. ပုၤတဂၤတမၤတၢ်နီၤတမံၤ, န့ၣ်ထီၣ်လၢသၢကဟ်တၢ်, န့ၣ်ထီၣ်လၢသၢကကဲလၢကီၤခွဲၤ, န့ၣ်ထီၣ်လၢသၢကကဲလၢသကီၤလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်ပယိးဒီး န့ၣ်ထီၣ်လၢပယိးအကလုၢ်တခီလီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးန့ၣ်ထီၣ်လၢပိၢ်တခီ.

၃. န့ၣ်ထီၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအသးပုၤတၢ်ဒီးအိၣ်ဒီးဖိဒီးမၢ်န့ၣ်တုၤမ့ၢ်သံးဒီး မၤဝဲဒီးမၤတီၤဒီး သံးဒီးမၤဘျၢၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ခွဲၤထီၣ်လီၤ. ဒီးမၤတီၤဒီးသံးန့ၣ်စံးဝဲလၢခွဲၤထီၣ်မိဆၣ်လီၤ.

ခွဲ

၁. ချီစံးန့ၣ်.

၂. န့ၣ်ကွဲၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကွဲၤတၢ်ကမ့ၢ်လၢသန့ဒီးပစံးလၢပခွဲၤကွဲၤလီၤ. န့ၣ်ကွဲၤတၢ်ကမ့ၢ်လၢသန့ခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. န့ၣ်ကွဲၤမၤဖုံၣ်လီၤတြုလၢသိခိၣ်တက့ၢ်.

၃. န့ၣ်ဖျိ န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်အဖိလၢလီၤစပိၢ်လၢတၢ်ကမ့ၢ်, ဒီးသိၣ်ဂူၣ်သိၣ်ဂဲၤဒီးပမၤကဆိၣ်လၢသန့န့ၣ်ပစံးလၢပခွဲၤဖျိ

ခွဲ

လီၤ. န့ၣ်ပျီကွဲၤဒီးဖိလၢန့ၣ်ပျီမ့ၢ်တၢ်တက့ၢ်. ဒီးဖိလၢခဲကၢၤဒီးပစံးလၢခွဲၤသိၣ်စကးလီၤ.

၄. န့ၣ်သိၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပျီဟံၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဟံၣ်အဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပခွဲၤသိၣ်လီၤ. န့ၣ်သိၣ်ကွဲၤဒီးဖိခိၣ်ဒီးဖိလၢတက့ၢ်.

၅. နီၣ်ခွဲၤသိၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပယုကဒိၣ်သန့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပကမၤပျီဒီးဖိခိၣ်ဒီးဖိလၢအဂီၢ်ဒီး ပကိးလၢနီၣ်ခွဲၤသိၣ်လီၤ. လဲၤမၤန့ၢ်စသန့တကဒိၣ်တက့ၢ်. စကမၤနီၣ်ခွဲၤသိၣ်, ဒီးသရၣ်သုၣ်န့ၣ်မၤနီၣ်ခွဲၤသိၣ်လၢကသုၣ်အဆူၣ်လီၤ.

၆. န့ၣ်ဟ် န့ၣ် ပလဲၤမၤပျီသရိၣ်ပုၤလၢပတချုးအိၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးပစံးလၢခွဲၤဟ်လီၤ. သရၣ်ကလဲၤထီၣ်ဟံၣ်တရါဒီးလဲၤခွဲၤဟ်သရိၣ်ပုၤပျီမ့ၢ်တၢ်တက့ၢ်.

၇. န့ၣ်ယီ န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤအဖိ, ပဖါတၢ်အဖိလၢအဒိဘူးဒီးတၢ်ဒီးပုၤဒီးပကိးလၢခွဲၤယီလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢခွဲၤဖိလီၤ. လဲၤအိၣ်သကိးမိၣ်ခွဲၤယီ, စလဲၤတချုးဒီးဘၣ်ခဲယီစၢ.

၈. တ့ၤန့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထးဖိတဘိကဆူၣ်ဒၣ်ခိၣ်ဒီးပမၤစူအခိၣ်ဒီးအသက့ၤန့ၣ်ပဝီၤကွဲၤအိၣ်ဒီး ပစံးလၢတ့ၤန့ၣ်လီၤ. တ့ၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဝီၤကွဲၤကွီၤတလီၤ, ဘၣ်လိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤကလဲၣ်ဒီးပတ့ၤအိၣ်ညၣ်လီၤ. တ့ၤန့ၣ်ပတ့ၤညၣ်ဒီးပဘျးဒီးအဆၣ်ဒီး ညၣ်မ့ၢ်အုၣ်ဒီးဘၣ်ကွဲၤညၣ်အထါခိၣ်လီၤ.

၉. န့ၣ်ဖးအိၣ်နီၤ န့ၣ် ပတစံးဘၣ်, ပစံးလၢနီၤဖးအိၣ်လီၤ. နီၤဖးအိၣ်စံးဝဲဒၣ်, န့ၣ်မ့ၢ်တလၢအကလုၢ်လီၤ.

အန့ၣ်န့ၣ်စနၢ်တပၢ်ဘၣ်, စတစံးဘၣ်နီၤတစုဘၣ်.
ခွဲၤစီန့ၣ်စတစံးဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ်နီၤတစုဘၣ်.
ခွဲၤစုန့ၣ်စတသုၣ်ညါဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ်နီၤတစုဘၣ်.
ခွဲၤဖးန့ၣ်စနၢ်တပၢ်ဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ်နီၤတစုဘၣ်.

၁၁. သံးခွဲၤသံးခွဲၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအပျီပုၤဂၤဟ်သးသုၣ်သုၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်စကးလီၤအသးကယိကယိဒီး လဲၤတၢ်စကးလီၤအသးကယိကယိန့ၣ်ပစံးလၢသံးခွဲၤသံးခွဲၤလီၤ. တလၢၤတဖၣ်အိၣ်လၢအယံၤဒီးပဒိၣ်န့ၣ်ကတိၤတၢ်န့ၣ်ကၢၤ, မ့ၢ်တုၤပဒိၣ်အဂီၢ်ထံးဒီးဟ်အသးသံးခွဲၤသံးခွဲၤလီၤ. ပုၤကညိၣ်ဖိတနီၤနီၤ ဟ်အသးသံးခွဲၤသံးခွဲၤဖဲအမိၢ်အပၢ်အမဲၣ်ညါလီၤ. မ့ၢ်ပုၤအမိၢ်အပၢ်အမဲၣ်ညါဒီးမၤကွဲၤအနၢ်လီၤ.

ခွဲ

၁. န့ၣ် န့ၣ် မ့ၢ်ပထိးပစုမၤယုၣ်လၢပုၤဂၤအလီၤဒီး ပမၤဝးသဒဲးကလၢန့ၣ်ပစံးလၢပခွဲၤလီၤ. ပုၤတဂၤခွဲၤပုၤလၢအစုမၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၂. န့ၣ်ကွဲၤ.

ခွဲးခွဲင်

၃. **ခွဲးတံးခွဲးဒီး** နှ် မှ်ဒ်ပုၤဂၤသုတသုၣ်ညါတဂၤဒီးပ ကိးလိာ်ပသးကစုဒု နှ် ပတကိးဘၣ်လၢပကလုာ်ဒီးပ ထိးလၢပစုမုာ်ခိၣ်ဒီးပမၤဝးသးကလၢကစုဒုဒီးပစံး လၢပခွဲးတံးလီၤ. ပုၤတဂၤခွဲးတံးခွဲးဒီးအဝဲတဂၤဒီးအဝဲ တဂၤလၢပိာ်အခံလီၤ. ပုၤတဂၤခွဲးအဝဲတဂၤအိၣ်အိၣ်အ တံးဒီး ခွဲးတံးခွဲးဒီးဝဲလၢပုၤဂၤအမဲာ်တဒၤလီၤ. ပိာ်ခါ နှ် ပာ်ကလိာ်အသးလၢပိာ်မုာ်အလီၤဒီး ခွဲးတံးခွဲးဒီးဝဲလၢ ပုၤဂၤအ မဲာ်တဒၤလီၤ. ပုၤလၢခွဲးတံးခွဲးဒီးလိာ်အသးနှ် မှ်တံးမိၣ်စံးလိာ်အသးလၢ တံးတမံၤမံၤဘၣ်ယိၣ်ပုၤဂၤ ကနာ်ဟူဒီးခွဲးတံးခွဲးဒီးဝဲလၢအစုမုာ်လီၤ. ခွဲးတံးခွဲးဒီးနှ် ဘၣ်ယးဒီးအလိာ်ကွဲးတံးလီၤ.

၄. **ခွဲးတံး** နှ် မှ်ပုၤကတိၤလိာ်အသးလၢကသ့ဒီးထိး လိာ်အသးလၢအစုမုာ်နှ် ပစံးလၢခွဲးတံးလိာ်အသးလီၤ. ပုၤတဂၤခွဲးတံးအဝဲတဂၤလၢအစုမုာ်သးကလၢဒီးအဝဲ တဂၤကွဲးတံးအမဲာ်ဒီး ကတိၤကသ့လိာ်အသးမှ်အစံးမ နှ်လဲၣ်.

၅. **ခွဲးကမိထီၣ်** နှ် မှ်ပယိာ်ဘုလၢပနာ်ဒီးဘုကဒိၣ်လီၤ တံးဒီးပမၤကမိထီၣ်လၢသ့ၣ်ဖိမုာ်ဂၤ,ပဖိလုာ်လိာ်ဒီးလၢ သပၤအခံဒီးပမၤကမိထီၣ်လၢနီၣ်ဒီးကွဲးတံးမုာ်ဂၤ,ပစံး လၢပခွဲးကမိထီၣ်လီၤ. ထီၣ်ပမၤတံးခွဲးဒီးပစံးလၢပ ခွဲးကမိထီၣ်လီၤ.

၆. **ခွဲးကွဲးခွဲးကွဲး** နှ် မှ်တံးဘၣ်အဘၣ်သီ,တံးအိၣ် တံးအိၣ်တဖၣ်နှ် မှ်အိၣ်လၢပဟံၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပမၤကွဲး လၢနီၣ်ကွဲးဒီးပစံးလၢပခွဲးကွဲးလီၤ. ခွဲးကွဲးခွဲးခွဲးလၢ ယိခိၣ်နှ်တက့ၢ်.

၇. **အူခွဲးထီၣ်** နှ် မှ်ပမၤထီၣ်တံးလၢပစုမုာ်ခိၣ်လၢပိာ် ဖိပုၤမုာ်ဂၤ,လၢထူၣ်မိပုၤမုာ်ဂၤ,ပစံးလၢပအူခွဲးထီၣ်လီၤ. အူခွဲးထီၣ်ကွဲးထူၣ်လၢထူၣ်မိပုၤနှ်တက့ၢ်. ပကအိၣ် တံးကမၤအိၣ်လီၤ.

၈. **အူခွဲးထီၣ်ကွဲးအမဲာ်** နှ် မှ်ပမၤန့ၣ်ပစုမုာ်အူတံးဖိ တံးလံၤအမဲာ်ပုၤပုၤဒီး ပမၤထီၣ်အမဲာ်ချံမုာ်ဂၤ,ထွဲၣ် မံၤမၤထီၣ်အိၣ်တံးဖိတံးလံၤအမဲာ်ချံလၢအစုမုာ်မုာ်ဂၤ, ပ စံးလၢအူခွဲးထီၣ်အမဲာ်လီၤ. ထွဲၣ်မံၤနှ်မုာ်အူတံးဖိတံး လံၤဒီးအူခွဲးထီၣ်ကွဲးအမဲာ်သ့တံးခိၣ်လီၤ.

၉. **ခွဲးချံၣ်မဲာ်** နှ် မှ်ပခးတံးလၢချံၣ်ဒီးပမၤဝံၣ်အါ နှ် လၢပစုမုာ်ခိၣ်ဖဲအမဲာ်နှ်ဒီး ပစံးလၢပခွဲးချံၣ်မဲာ်လီၤ. ပ မှ်ခွဲးချံၣ်အမဲာ်လၢပစုမုာ်ခိၣ်ဒီး ချံၣ်ဝံၣ်အါဝဲလီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုပစံးလၢပခွဲးချံၣ်လီၤ. ပမှ်ခးချံၣ်ဒီးပခွဲးချံၣ် အမဲာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢပဝံၣ်ချံၣ်အမဲာ်လီၤ.

၁၀. **နီၣ်ခွဲး** နှ် မှ်နီၣ်ကွဲးဖိမုာ်ဂၤ, တလၢပိာ်လၢစုအ ခိၣ်ဘၣ်သလၢၣ်ဖိနဲကဲၣ်ခိၣ်မုာ်ဂၤ,လၢပကမၤထီၣ်ကွဲးပ နာ်အိၣ်သုအဂီၢ်ဒီးပကိးလၢနီၣ်ခွဲးလီၤ. ဒီးနီၣ်ကွဲးလၢပ

ခွဲင်

မၤထီၣ်ကွဲးတံးအိၣ်တံးအိၣ်နှ် ပစံးလၢနီၣ်ခွဲးခဲလၢာ် လီၤ. မၤနီၣ်ခွဲးတံးတက့ၢ်. စကွဲးကွဲးခိၣ်အိၣ်,မၤ နီၣ်ခွဲးတံးတက့ၢ်စကွဲးကွဲးခိၣ်အိၣ်, တလၢပိာ်နီၣ် ခွဲးတံးလၢစု.

၁၁. **ခွဲးနီၣ်အုၣ်သူ** နှ် မှ်ပမၤထီၣ်ကွဲးပနာ်အုၣ်သူလၢ နီၣ်ကွဲးဖိဒီး ပစံးလၢပခွဲးပနာ်အုၣ်သူလီၤ. စနီၣ်အုၣ်သူ ကိၤကကျၢၣ်စနီၣ်တအာတမုာ်ဘၣ်, စခွဲးထီၣ်ကွဲးစနီၣ် အုၣ်သူဒီးစနီၣ်ပုၤကတိၤထီၣ်ကွဲးလီၤ.

၁၂. **ခွဲးလီၤ** နှ်မှ်ပမၤန့ၣ်မုာ်အူလိခိၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢပခွဲး လီၤမုာ်လီၤ. ခွဲးလီၤအိၣ်မုာ်မိ,တံးသ့ၣ်ဝံၣ်စသးကၤ. ဒီး ထီၣ်ပမၤန့ၣ်တံးလၢလိခိၣ်ပုၤလၢနီၣ်ကွဲး, လၢနီၣ်ဒီးကွဲး ဒီးပစံးလၢပခွဲးလီၤလီၤ. ခွဲးလီၤအံၤသ့ၣ်အူလိခိၣ်ပုၤ, ပကအိၣ်ဒီးကိၣ်တက့ၢ်. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢပခွဲးအိၣ် မုာ်စကိးလီၤ.

၁၃. **ခွဲးထီၣ်** နှ် မှ်ပခွဲးလီၤမုာ်ဒီးပစိာ်ထီၣ်မုာ်အလၢာ် အူပျံၣ်စိာ်ဒီးပစံးလၢပခွဲးထီၣ်မုာ်လီၤ. ခွဲးထီၣ်မုာ်,ပုၤတ မုာ်ကအိၣ်မုာ်အဂီၢ်နှ်ပဘၣ်ခွဲးထီၣ်မုာ်အူပျံၣ်စိာ်လီၤ.

၁၄. **ခွဲးအိၣ်** နှ်မှ်ပမၤအိၣ်တံးလၢနီၣ်ကွဲးအခိၣ်မုာ်ဂၤ, ထးစုခိၣ်မုာ်ဂၤ,ပစံးလၢပခွဲးအိၣ်လီၤ. ဒီးပခွဲးလီၤမုာ်နှ် ပစံးလၢပခွဲးအိၣ်မုာ်စကိးလီၤ. ပခွဲးအိၣ်ခွဲးစုအတံး လၢခိၣ်,ပုၤတဂၤခွဲးထီၣ်အိၣ်ချိၣ်အမိာ်ပုၤလၢနီၣ်ကွဲး.

၁၅. **ခွဲး** နှ် မှ်ယိအဆီလီၤ. ယိအိၣ်ခွဲးအိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ညၣ် ခိၣ်, တံးဖဲတံးညၣ်နှ်မုာ်ပဟံၣ်လီၤလၢမုာ်ကဖးအကျါဒီး တုၤအသ့ၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်နှ်ပစံးလၢပယိအိၣ်ခွဲးအိၣ် လီၤ. ယိအိၣ်ခွဲးအိၣ်တံးဖဲတံးညၣ်ခိၣ်ခိၣ်.

၁၆. **ခွဲးကွဲး** နှ်မှ်ခွဲးကွဲးအဆီလီၤ. ခွဲးကွဲးခွဲးကွဲးတံး အုၣ်တံးအိၣ်နှ်တက့ၢ်. စံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **ခွဲးသိၣ်** နှ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢခွဲးသိၣ်လီၤ.

၁၈. **ခွဲးပျီ** နှ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢခွဲးပျီလီၤ.

၁၉. **ခွဲးဒီးဝဲ** နှ်ဒီးသီးတစံးဝဲလီၤ.

၂၀. **ခွဲးခွဲး** နှ်မှ်ပဖိတံးဒီးပမၤကျဲကျဲလၢနီၣ်ဒီးကွဲးနှ် ပစံးလၢပခွဲးခွဲးလီၤ. ပဖိမုာ်ဖိကသုနှ်ပခွဲးခွဲးလၢနီၣ်ဒီး ကွဲးလီၤ.

၂၁. **ခွဲးကလိာ်ထီၣ်** နှ်မှ်ပဖိလုာ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးပဘၣ်ယိၣ် ကစဲဘူးထီၣ်,ပဘၣ်ယိၣ်ကနာ်ကိာ်ဟ့ဒီးပမၤကမိထီၣ် လၢနီၣ်ဒီးကွဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢခွဲးကလိာ်ထီၣ်လီၤ.

၂၂. **ခွဲးခွဲး** နှ် မှ်ကလၢာ်အဆီလီၤ. ကလၢာ်ခွဲးခွဲးနှ် မှ်ပလဲၤတံးလၢမနးဒီး ပတထံၣ်ဘၣ်တံးန့ၣ်ပဒီးထီၣ် ပစုလၢပမဲာ်ညါမုာ်ဂၤ,ပဖိမုာ်ဖိပျီတံးမုာ်ဂၤ,ပစံးလၢ ကလၢာ်ခွဲးလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတံးလၢမနးဒီးကလၢာ်ခွဲး ခွဲးတံးနးကၤ.

၂၃. **စခွဲးစခွဲး** နှ် မှ်ပုၤလၢယဲၤဝဲအဂီၢ်တအိၣ်အဘါတ

ခွဲ, ခွီ

အိတ်ဒီးလဲကနူကပန့ၣ်ပစံးလၢယဲၤစွဲးစွဲးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဘၣ်ဒီးယဲၤမးစွဲးစွဲးဒီးလဲတၢ်ကနူကပလီၤ.

တခွဲးတခွဲး and သခွဲးသခွဲး do. see under ခွဲး.
၂၅. **ခွဲးကျဲကျီ** and **ခွဲးကျဲကျီခွဲးကျဲကျီ** န့ၣ် မ့ၢ်မၤသူမၤဂီၤလုၣ်ဒီး ယံးဒီးသညၣ်ဒီးပချီထီၣ်ဒီးထံ လုၣ်ဆူလုၣ်အကျါကဘၣ်လိာ်ဒီးပခွဲးခွဲးတြးတြးတြး ဒီးပစံးလၢပခွဲးကျဲကျီခွဲးကျဲကျီလီၤ. ဒီးပစံးလၢခွဲးကျဲ ကျီကျဲကျီစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢခွဲးကျဲကျီသလီၤဒ် န့ၣ်သ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ခွဲးကျဲကျီလုၣ်န့ၣ်တုၤယံးထံသညၣ် ထံန့ၣ်ဆူအကျါတက့ၢ်. စခွဲးကျဲကျီစခွဲးကျဲကျီမးအံၤ လဲၣ်, ခွဲးကျဲကျီကျဲကျီတက့ၢ်.

ခွဲၣ်

၁. **ခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်က့ၣ်ဝဲလၢအခိၣ်တမျီၤအံၤတမျီၤဒီး အဖးဖိဘျၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအခွဲၣ်လီၤ. ပှၤကညီမၤချံၣ် ဘိန့ၣ်ခွဲၣ်ဝဲလၢအနီၤစၢၤလီၤ. ဒီးတၢ်က့ၣ်ဝဲလၢအဘၣ် ဒ် လိာ်ကဆိမဲ အသိးန့ၣ်ပစံးလၢအခွဲၣ်စကိးလီၤ. ကဆိမဲတဘီၣ်ခွဲၣ်ဝဲလၢသမိး.

၂. **ခဲခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချံအံၤတမျီၤန့ၣ်ပစံးလၢအခဲခွဲၣ်လီၤ. ချံ တဘျီအံၤခွဲၣ်ဝဲလၢကၢၤတၢ်လၢချံန့ၣ်အခိၣ်ခိၣ်ခွဲၣ်ဝဲလၢအံၤ ခိၣ်ခွဲၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢစခွဲၣ်ခွဲၣ်လီၤ.

၃. **ခွဲၣ်တးကျး** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအခဲက့ၣ်စုစုတ ဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအခဲခွဲၣ်တးကျးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ် ဒီး အံၤမၤသးခွဲၣ်တးကျးလဲၣ်မိၤ.

၄. **ယီၤခွဲၣ်ယီၤတြး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖဲးလၢပှၤကညီထီထီၣ် ဒီးကျိၤဝဲလၢအယီၤဒုဒီးစၢၤအပျံၤလၢထီတံၢ်လီၤန့ၣ်ပ စံးလၢယီၤခွဲၣ်လီၤ. ယီၤခွဲၣ်န့ၣ်ပထီထီၣ်ဒီးပကိးထီၣ်လၢ ပယီၤဒုဒီးက့ၣ်ဝဲဒ်အခွဲၣ်အသိးဒီးပကိးလၢယီၤခွဲၣ် လီၤ. ယီၤဘျီယီၤခွဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီ ထီထီၣ်ဒီးကိးဝဲလၢ အယီၤဒုန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖဲးလီၤ.

၅. **ခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်န့ၣ်အသၣ်ဖးထီၣ်ထဲခိၣ် မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး အသၣ်န့ၣ်က့ၣ်ဝဲဒ်ပနီၤန့ၣ်အသိးဒီး ပကိးလၢ ခွဲၣ်လီၤ. ခွဲၣ်အသၣ်န့ၣ် ပချီကျိးအိၣ်ဒီးမ့ၢ်ဒီး တၢ်ရဲၣ် လီၤ.

၆. **ခွဲၣ်ထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထွံၣ်တဖၣ်အမဲၢ်က့ၣ်ထီၣ်ဆူအပျီၤ ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထွံၣ်ခွဲၣ်ထီၣ်အမဲၢ်လီၤ. ပှၤကညီအထွံၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်အသးဒီးခွဲၣ်ထီၣ်အမဲၢ်ဆူအပျီၤတခီလီၤ.

၇. **ခွဲၣ်သိခွဲၣ်ဝဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိမ့ၢ်ပှၤတုၤအဘျးသပြးက လာ်ဒီး ပစံးလၢပခွဲၣ်သိမ့ၢ်လီၤ. ခွဲၣ်သိခွဲၣ်ဝဲအိၣ်မ့ၢ်တ က့ၢ်. ဘုတအိၣ်လၢဘၣ်အါအါဘၣ်. ပှၤကညီမ့ၢ်ဘၣ်

ခွဲၣ်

တၢ် ဝံၤတၢ်ကိးဒီး ဘၣ်ယိၣ်လၢအဘုကလၢကိးကဝံၤသံ ဘၣ်ဖုးန့ၣ် ခွဲၣ်သိခွဲၣ်ဝဲအိၣ်မ့ၢ်န့ၣ် ဘုလၢကိးဒီးစံးဝဲ ဒ်လီၤ. ပဘၣ်ပဒိၣ်အမူးပကူၣ်ပစံးတချုးဘၣ်. ဘုအိၣ် ဒီးတဆံးတက့ၢ်န့ၣ်ခွဲၣ်သိခွဲၣ်ဝဲအိၣ်မးလီၤ.

၈. **ခွဲၣ်သိအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိပုၣ်အိၣ်မ့ၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပခွဲၣ် သိအိၣ်မ့ၢ်လီၤ. ပှၤလၢအဆါတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဆူမ့ၢ်တ ကဲဘၣ်ဒီးပခွဲၣ်သိအိၣ်မ့ၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပှၤကညီ တ ဘၣ်န့ၣ်သက့တၢ်နီၤတမံၤဒီးခွဲၣ်သိအိၣ်စကိးမ့ၢ်တစုစု လီၤ.

၉. **မ့ၢ်ခွဲၣ်သိ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်လၢပဖိပုၣ်စါရါလီၤကလဲသပြး ကလၢန့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ခွဲၣ်သိလီၤ. ဒီးဘုပှၤကညီန့ၣ်ပမ့ၢ် ဖိပုၣ်ဒ်န့ၣ်ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်သိဒီးပကိးလၢမ့ၢ်ခွဲၣ်သိလီၤ.

၁၀. **သံၣ်ခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီမၤသးကုၣ်လီၤတၢ်.မၤ လၢမၤကဝီၤအသး,ကတီၤလီၤအသးဒ်သုတကလုာ်က လီၤတဂ့ၤ,မၤသံၣ်စုးအသး,မၤသးကဆုကဆိ,ခွဲၣ်ခိၣ်ပျါ မံၢ်ဒီးကယၢကယဲအသးဒီးပစံးလၢသံၣ်ခွဲၣ်အသးလီၤ. ပှၤကညီလၢအကၢၣ်,ဒီးမၤသးအလံးဘိသ့ၤန့ၣ်သံၣ်ခွဲၣ် အသးတကဲဘၣ်.

၁၀-၁. **သံၣ်ခွဲၣ်ဟံၣ်သံၣ်ခွဲၣ်ဒး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအံးပကွၢ် ဟံၣ်အပူၤဒ်သုတဘၣ်အါဘၣ်သိတဂ့ၤ, ဒ်သုတခဲး လီၤစပိၣ်တဂ့ၤဒီးပမၤပျီၤန့ၣ် ပစံးလၢသံၣ်ခွဲၣ်ဟံၣ်သံၣ် ခွဲၣ်ဒးလီၤ. ပိာ်မုၢ်တနီၤနီၤသံၣ်ခွဲၣ်ဟံၣ်သံၣ်ခွဲၣ်ဒးက စီဒီး,တနီၤနီၤဝံၣ်သးကၢၣ်ဒီး သံၣ်ခွဲၣ်အဟံၣ်အဒးတကဲ ဘၣ်.

၁၀-၂. **သံၣ်ခွဲၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကယံၢ်တၢ်အိၣ်လၢ ဟံၣ်ပူၤတမံၤလၢလၢဒ်သုတဟးဂူၢ်ဟးဂီၤတဂ့ၤ,ဒီး ပအံးပကွၢ်ကစီဒီးဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပသံၣ်ခွဲၣ်တၢ်ဖိတၢ် လံၤလီၤ. ကယံၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤန့ၣ် တမံၤ လၢလၢ,သံၣ်ခွဲၣ်ကစီဒီးတက့ၢ်.

၁၀-၃. **သံၣ်ခွဲၣ်ဒုးဒီးသံၣ်ခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဒုးဒီးပကွၢ် ဂ့ၤဒုး,ဒီးသိးနီၣ်သုတခဲးမံၤသုတအါတဂ့ၤဒီးပမၤပျီၤက ဆိဒီးဒီးပစံးလၢပသံၣ်ခွဲၣ်ဒုးလီၤ. ဒုးန့ၣ်တုၤပသံၣ်ခွဲၣ်ပျီ ဒီးဘုဂ့ၤလီၤ.

၁၁. **ထီခွဲၣ်မိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢတကလုာ်မၤအပူၤအဒါ လၢဟံၣ်ခိၣ်ပူၤဒီးအမိၢ်ပှၤဒ်တၢ်ဒုးအသိးဒီးအုၣ်ပှၤဆါဒီး အယီၤဒုဖိနီၤဒီးအယီၤဒုထီၣ်န့ၣ်ပကိးလၢထီခွဲၣ်မိလီၤ. ထီခွဲၣ်မိန့ၣ်ပမ့ၢ်လဲၤဘၣ်အပူၤခိၣ်ထိးဒီးအုၣ်ပှၤဆါကၢၤ.

၁၂. **စခွဲၣ်ခွဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်စီၤသိအချံၣ်တမျီၤဒီးပစံးလၢစခွဲၣ် ခွဲၣ်လီၤ. စီၤသိအချံၣ်တဘျီအံၤစခွဲၣ်ခွဲၣ်ထီသမိး,တခွဲၣ် ဒီး သခွဲၣ်န့ၣ်ပစံးစ့ၢ်ကိးဒ်န့ၣ်လီၤ.

ခွီ

ဂ်

၁. **လှိုင်ခွီ** နှင့် မှ်လၢနီၣ်ဘးလီၤတကတြၢ်န့ၣ်တုၤပဘၣ်လီၤကွၢ်ဒီးအိၣ်ဒီး အကွၢ်န့ၣ်ပစံးလၢလှိုင်ခွီလီၤ. ပစံးတၢ်လၢလှိုင်ခွီန့ၣ်မှ်လှိုင်အကွၢ်လၢပဘၣ်လီၤလှိုင်ကတြၢ်အကွၢ်န့ၣ် ပစံးလၢလှိုင်ခွီလီၤ. နမၤလှိုင်တကတြၢ်အခွီလဲၣ်သမိး. ကမှ်ကၢ်နီၣ်ဘးထီၣ်ဒီး လှိုင်အခွီလဲၣ်သၤ.

၂. **ခိၣ်ခွီ** နှင့် မှ်ပၤလၢအခိၣ်ဒုၣ်ကုၣ်ဝဲအူအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်ခွီလီၤ. ပၤဆံးလၢအိၣ်ဖျၢၣ်သီန့ၣ်အခိၣ်ဒုၣ်မှ်ကုၣ်ဒီး ပစံးလၢအခိၣ်ခွီဒီး ပစံးဘျၢထီၣ်က့ၤဒီးထံၣ်ခါဒီးဘျၢထီၣ်က့ၤဝဲလီၤ. ပမှ်တစံးဘျၢထီၣ်ဘၣ်ဒီးအခိၣ်န့ၣ်ခွီဝဲတုၤအသးပၤလီၤ. ပၤတဂၤအခိၣ်ခွီဒီးလဲၤတၢ်အခိၣ်လှိုင်ခိၣ်ကဘၣ်ဒီးလိာ်တုၤအသးလီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢခွီတလီၤစကိးလီၤ. ပၤတဂၤမၤအခိၣ်ခွီတလီၤ.ဒီးလဲၤတၢ်ပကွၢ်အခိၣ်ဒုၣ်န့ၣ် ကုၣ်ဝဲဒီးလဲၤတၢ်န့ၣ်ယီၤဒိၣ်တူၢ်ကျဲလီၤ.

၃. **ခွီခွီ** နှင့် မှ်ပမၤသ့ၣ်ဖိတဘိထီၣ်ထီၣ်ကလဲၣ်ဒီးပမၤဝုၤဝီၤလၢဘုကျါဒီးဘုလၢအပျီၣ်ထီၣ်သီဒီးကပိၤလုၤဘံယၢ်ဒီးလိထီၣ်အဖိတသ့ဘၣ်တုၤပခွီခွီဒီး ဂုၤထီၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်မှ်ပခွီခွီဘုလီၤ. ဘုမှ်ပျီၣ်ထီၣ်ဒီးကပိၤဘံလၢအလုၤန့ၣ်လိထီၣ်အဖိတသ့ဘၣ်. ခွီခွီကလၢသ့ၣ်ဖိတက့ၢ်. မးကပိၤအလုၤကလီၤဆုၣ်ကွၢ်ဒီးဘုကလိထီၣ်က့ၤအဖိကဂုၤထီၣ်က့ၤဝဲလီၤ. ပခွီခွီဘုန့ၣ်မှ်ပဝုၤဝီၤတြၢ်သ့ၣ်ဖိလၢဘုအပျီၣ်ထီၣ်သီအသၣ်ကျါန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပခွီခွီဘုလီၤ.

ခိၣ်

၁. **ခိၣ်** နှင့် မှ်ပၤခိးတၢ်လၢပမဲၣ်ညါမှ်ဂုၤ,လၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤအမဲၣ်ညါမှ်ဂုၤ,ဒီးတြၢ်တြၢ်ထီၣ်အစုလၢပကလဲၤတၢ်ပမဲၣ်ညါမဲၣ်ညါဒီးပစံးလၢအခိၣ်ပၤလီၤ. ပၤတဂၤသၢကလဲၤတၢ်ဒီး အဝဲတဂၤခိၣ်လိာ်ကွၢ်အီၤလၢအမဲၣ်ညါလီၤ. ဆိတဘၣ်ဟးဖျးဒီးယုၢ်ဝဲ,ခိၣ်ဘျီလၢအမဲၣ်ညါတက့ၢ်.

၂. **ခိၣ်ဘျီ** နှင့် မှ်ပကွၢ်ပနၢ်ဂီၤဖံးဒီး ပမၤအထူစံးဒီးယုၢ်ကွၢ်ဒီးပလဲၤတူၢ်လၢအမဲၣ်ညါဒီးပတြၢ်တြၢ်ထီၣ်ပစုဒီးဟဲက့ၤက့ၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဘျီလီၤ. ပနၢ်တဒုကၢ်ထူစံးဒီး ယုၢ်ထီၣ်ကွၢ်လၢအဂီၢ်မှ်ကျါန့ၣ် ခိၣ်ဘျီလၢအမဲၣ်ညါတက့ၢ်.

၃. **ကတိၤခိၣ်** နှင့် မှ်ပကတိၤတၢ်ဒီးပၤဂၤလၢတၢ်ကတိၤအကိၣ်ပၤဂၤကတိၤဆၢပၤသုတသုတဂုၤဒီးပစံးလၢပကတိၤခိၣ်လီၤ. ဒီးကတိၤဝဲတဘိန့ၣ်ပကတိၤလၢအမဲၣ်ညါခံဘိသဘိဒ်ကတိၤဆၢဝဲသုတပုၤတဂုၤဒီး ပစံး

က်

လၢပကတိၤခိၣ်လီၤ. ဒီးခိၣ်ဒီးဘျီ,ဒီးစံၣ်တူၢ်န့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ.

၄. **သမိၣ်ခိၣ်** နှင့် မှ်ပၤကညိအပိၣ်မှ်ကုၣ်န့ၣ်လီၤတုၤအခိၣ်လှိုင်ခိၣ်အဖိလၢန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢကတၢ်သမိၣ်ခိၣ်လီၤ. ပိၣ်မှ်တဂၤကတၢ်သမိၣ်ခိၣ် မှ်အမဲၣ်တဆုးဘၣ်ခါ,ပိၣ်ခါန့ၣ်ကတၢ်သမိၣ်ခိၣ်ဒီးအမဲၣ်တဆုးဘၣ်,အလုၤအလၢအိၣ်ဝဲလီၤ. မှ်ပိၣ်မှ်န့ၣ်အလုၤအလၢတအိၣ်ဘၣ်လၢကတၢ်သမိၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒီး ပၤတနီၤနီၤစံးလၢကမိၣ်ခိၣ်ဒီးတမိၣ်ခိၣ်လီၤ.

၅. **ပခွၢ်ပခိၣ်** နှင့် မှ်ပကွၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖိအိၣ်တပျါဒီးလဲၤလၢအခိၣ်ခိၣ်ခံခံန့ၣ် ပစံးလၢအလဲၤပခွၢ်ပခိၣ်လီၤ. ပၤတဂၤကွၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖိတဘိဒီးသ့ၣ်ဖိတဘိလဲၤမးပခွၢ်ပခိၣ်လီၤ.

၆. **နီၣ်ကွၢ်ခွၢ်ခိၣ်** နှင့် မှ်ပမၤသ့ၣ်ဖိဖးထီၣ်တပျါဘျီလၢပကကွၢ်တၢ်အဂီၢ်ဒီး ပစံးလၢနီၣ်ကွၢ်ခွၢ်ခိၣ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ကွၢ်ခွၢ်ခိၣ်တဘိတက့ၢ်. စကကွၢ်ထီၣ်လီၤ.

၇. **ခိၣ်ခိၣ်** နှင့် မှ်ပၤကညိယုၢ်ဝဲဒီးစံၣ်ဝဲဆိးဆိးဒီးပစံးလၢစံၣ်ခိၣ်ခိၣ်လီၤ. ပၤတဂၤတၢ်ဟဲစူၤဒီးဘၣ်ယိၣ်အလိကစိၣ်ယုၢ်စံၣ်မးခိၣ်ခိၣ်လီၤ.

၈. **လီၤခွၢ်လီၤခိၣ်** နှင့် မှ်ပမၤသ့ၣ်ယံၣ်မှ်ဂုၤ,ပမၤပျံၤမှ်ဂုၤ,မှ်ထီၣ်ကဲၣ်ဆိးဒီးပစံးလၢလီၤခွၢ်လီၤခိၣ်လီၤ. နမၤပျံၤတဘိထီၣ်ကဲၣ်ဆိးလီၤခွၢ်လီၤခိၣ်စတအဲၣ်ဒီးဘၣ်,စအဲၣ်ဒီးပုၣ်တြးဒီးလီၤ.

ဂ်

၁. **မှ်ဂ်** နှင့် မှ်ပၤပိၣ်မှ်ပၤလၢအသးပၤန့ၢ်ပၤ, ဒီးတခီအခိၣ်ဝါ,ဒီးဒီးပဝဲဒီးပမိၢ်ပဝဲန့ၣ်ပကိးလၢမှ်ဂ်လီၤ. ဒီးပကိးစကိးလၢမဂ်လီၤ. မဂ်တဂၤအသးပၤလံ,ကိးမးဒီးသံလီၤ. လဲၤကွၢ်က့ၤနမဂ်အဖိမှ်န့ၣ်ပကဖျိဒီးန့ၢ်.

၂. **ဂ်လီၤ** နှင့် မှ်ဘုအိၣ်လၢကုပူၤဒီး ပမၤလီၤဆူန့ၣ်ပူၤပဘိးထီၣ်ကုအခံဒီး ဘုလီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပဂ်လီၤဘုလီၤ. ဂ်လီၤဘုအိၣ်လၢကုပူၤန့ၣ် ဆူန့ၣ်ပူၤတက့ၢ်,မးကုကအိၣ်ကလီၤ.

၃. **လူလီၤဂ်လီၤ** နှင့် မှ်ကစၢ်ယုၤဘိးထီၣ်ပသးလၢအဂုၤ,ကစၢ်ယုၤအစိအကမိၤဘၣ်ပၤလၢဟ့ၣ်လီၤပသ့ၣ်ဂုၤသးဝါ,ဘိးထီၣ်ပသးလၢပဆိကမိၣ်တၢ်လၢအဂုၤ,ဘိးထီၣ်ပသးလၢပကမၤတၢ်ဂုၤခဲလၢဒီးပစံးလၢကစၢ်ယုၤလူလီၤဂ်လီၤသးမှ်စိဆုံလၢပလီၤလီၤ. ဒီးအဝဲန့ၣ်မၤသးဒ်တၢ်ကတိၤအဒိအသိးလီၤ. ဒီးမှ်သးစိဆုံဘိးထီၣ်ပသးလၢအဂုၤတခီဒီး သးစိဆုံအိၣ်ဒီးပၤန့ၣ်ပစံးလၢ

က်

ကစာယူလူ လီဂ်လီသးစီဆုံလီ.

၄. **က်ဖိုင်ဂ်တံ** နှ် မှ်ပမလီၤဘုအိၣ်လၢကုပူၤနှ် ဆူချီၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟုမ့ၢ်ဂ့ၤ,အံသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤဒ်သုတပြါ တဂ့ၤဒီးပစံးလၢပဂ်ဖိုင်လီၤ. ပဂ်ဖိုင်တံနှ်ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ, အံသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလဲၤမၤလီၤလၢချီၣ်ပူၤတပီးဒီးဒီးပစံး လၢပဂ်ဖိုင်လီၤ.

၅. **အုၣ်ဂ်** နှ် မှ်ပဘၣ်ကတီးဒီးအဆိလၢအုၣ်ဂ် လီၤ. အုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်စံးဝဲဒၣ်,အုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်နှ် မှ်ပုၤ လၢအဖိအလံၤဟီၣ်ဒီးအသးဒီးထီၣ်ဒီးန့ၣ်တခီ,က ညီၤဝဲတခီဒီး ပစံးလၢမၤသးအုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်လီၤ. ပုၤတဂၤအဖိအလံၤမၤကုၣ်အနီၤ,မၤဟီၣ်အသးဒီး အဝဲဒၣ်မၤထီၣ်မးအသးအုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်လီၤ.

၆. **ဂ်** နှ် မှ်တၢ်အိၣ်လၢန့ၣ်ပူၤကုၤဒီး ပဘီးထီၣ်ဒီး ဆဲးခိၣ်လီၤလၢအသးဒီး တၢ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤဝဲသဖိး ကလၢန့ၣ်ပစံးလၢပဂ်တၢ်လီၤ. ဂ်တၢ်ဖဲန့ၣ်တဂ့ၤလဲၤ ဂ်လၢဘးန့ၣ်.

၇. **ဂ်ကွံၣ်** နှ် မှ်ဖုစိၤယၢ်စိၤ,ဘုသိၣ်ဘုအံး,တၢ်သ့ၣ် တၢ်သၣ်ဖဲး, မ့ၢ်ဆွံကသုဆွံန့ၣ်သးအိၣ်န့ၣ်ဘီးဘိန့ၣ်ပမၤ လီၤကွံၣ် ဆူကိၣ်ခိၣ်ကိၣ်ဒု,တၢ်ခဲခိၣ်ခဲကျါဒီး ပစံးလၢပ ဂ်ကွံၣ်လီၤ.

၈. **ဂ်ပနီၤ** နှ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢယါမနုၤလီၤ. ကွၢ် လၢယါအပူၤ.

၉. **ဂ်ပနီၤ** နှ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢယါမနုၤလီၤ. ကွၢ် လၢယါအပူၤ.

၁၀. **ဂီၤဂ်** OR **ဂီၤဂ်ဂီၤဂ်** နှ်မှ်ပုၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤ ယုၢ်ထီၣ်ဒီးပမ့ၢ်ယုၢ်ဒီးအိၣ်နီၤပကျဲဒီးတၢ်ယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ် နှ်ပစံးလၢဂီၤဂ်ဂီၤဂ်လီၤ. ပုၤတဂၤတၢ်ဒိၣ်ခိၣ်သိၣ်ဒီးစစံး စကယုၢ်ဒီးအိၣ်နီၤစကျဲဂီၤဂ်လီၤ.

၁၀-၁. **ဂီၤဂ်ဂီၤဂ်** နှ် မှ်ပုၤကညီဆၢထၢၣ်ကွၢ်တၢ် ယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ် လဲၤတၢ်ကယိကယိဒီးဘိးသးယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ် နှ်ပစံးလၢမၤသးဂီၤဂ်ဂီၤဂ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟးဂီၤဂ်ဂီၤ ဂ်မှ်သါကလဲၤဆူလဲၣ်.

၁၁. **စဂ်** နှ် မှ်တၢ်မိၣ်ကျဲစၢၤပသးလၢတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီး ပသးနှ်တၢ်မိၣ်ပစုၢ်ပသး,ပတမၤဘၣ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်, ပသးနှ်တၢ်မိၣ်မၤမးပသးလၢတၢ်တုၤတၢ်တမိၣ်အိၣ်ဘုး ဘၣ်ပသးဒီးပစံးလၢပသးစၢၤဂ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လၢပသးစုၢ်လီၤ. ပုၤကညီမၤတၢ်တုၤအသးတစဂ်ဘၣ် နှ်မှ်ဝဲသးကၢၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအသးတ ဂ်,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအသးသဂ်လီၤ.

၁၂. **ဂ်လီၤ** နှ် မှ်ပမၤလီၤထံလၢသပၤပူၤအလဲၣ်တ ဖှ်နှ် ပစံးလၢပဂ်လီၤဒီး ပမှ်မၤလီၤထံလၢတၢ်ပူၤတၢ် လီၤလၢအအိၣ်တဖှ်ပစံးလၢပလူလီၤဒီးပမှ်မၤလီၤလၢ

ဂၤ

တၢ်ပူၤအဆံးကတၢ်ဒီးပစံးလၢပဒုၣ်လီၤလီၤ.

က်

၁. **က်** နှ် မှ်ပလဲၤတၢ်လၢသ့ၣ်ဖူခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ခိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဂ်သ့ၣ်ပူၤပဂ်တၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ လဲၤတၢ်လၢသ့ၣ်ဖူခိၣ်သ့ၣ်ဒုခိၣ်နှ်ပစံးလၢဂ်ဝဲလီၤ. န မှ်ဂ်သ့ၣ်ဖူဒီးဂ်ကယိကယိ,နကလီၤတဲာ်ဘၣ်ဖုး.

၂. **ခိက်ထံ** နှ် မှ်ပလဲၤဒိၣ်တူၢ်ထံတၢ်ဒီးပၢၢ်လၢထံဝ် ဘးခိၣ်ဒီးပစံးလၢပခိက်ထံလီၤ. ဒီးပစံးလၢပခိက်ထံစ ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤခိက်ထံဆူဝ်ဘးခိၣ်ဒီး ထီၣ်ဆူခိၣ်လီၤ. ပုၤကညီလဲၤဒိၣ်တူၢ်ထံလၢအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢချဲလၢထံမ့ၢ် ဂ့ၤ,တုၤအတုၤလၢထံဝ်ဘးခိၣ်ဒီးပစံးလၢခိက်ထံလီၤ.

၃. **ခိထံတက်ဘၣ်** နှ် မှ်ပလဲၤဒီးတူၢ်ထံလၢချဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢပခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထံဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးပလဲၤတကဲ, ပတဟီၣ်တနၢၤဒီးပလီၤထံဒီးပဟဲက့ၤကခါက့ၤပလီၤခဲ နှ် ပစံးလၢပခိထံတက်ဘၣ်လီၤ. ထံဒိၣ်ကၢစခိတက် ဘၣ်.

၄. **က်တီၤ** နှ်မှ်ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်အဖိခိၣ်နှ်ပစံးလၢပ ဂ်တၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဂ်တၢ်ဒီးကလီၤတဲာ်တုၤစကိး လီၤ. ဂ်တၢ်ကယိကယိတက့ၢ်,နကလီၤတဲာ်ဘၣ်ဖုးခွါ စီဒၢ.

၅. **က်သၣ်** နှ် မှ်ကတီးအဆိလီၤ. ပအံးက့ၤကွၢ် က့ၤ တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ကရံးကရါဒီးပဟ်ကစီဒီးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပအံးက့ၤ ကွၢ်က့ၤပုၤကညီဒီး ပမၤဒီးလီၤမဲလီၤဒါဒီးပလုၢ်အိၣ်လုၢ် အိက့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပဂ်သ့ၣ်ကတီးလီၤ. ပုၤတမ့ၢ်တ ဖှ်နှ်ပဘၣ်ဂ်သ့ၣ်ကတီးအိၣ်လီၤ.

၅-၁. **က်သၣ်ကတီးတမ့ၢ်** နှ် မှ်ပပးကဲတမ့ၢ်ဒ်ပစၢၤ ပသ့ၣ်ပချဲပသ့ၣ်ပဖိပလံၤအသးဒီးပတူၢ်လိာ်အိၣ်ဒီးသိး ကပူၤဖျးဒီးတၢ်သၣ်ဝံၤအသး, တၢ်ဘုးအသးဒီးပလုၢ် အိၣ်လုၢ်အိ, ပမၤလီၤမဲလီၤဂဲၤဒီးပစံးလၢဂ်သ့ၣ်ကတီး လီၤ.

၆. **စီဂ်** နှ် မှ်သ့ၣ်ဖျးအဆိလီၤ. ပဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဆိး ဒီး ပသ့ၣ်ဖဲထီၣ်ထိးထိးနှ် ပစံးလၢပသ့ၣ်ဖျးစီဂ် လီၤ. ပုၤတဂၤဘၣ်ဆိးလၢဒီးအသ့ၣ်ဖျးစီဂ်မးလီၤ. ဒီး ကစၢ်ယုၢ်ရှုးယရံးဒီးသံအသးလၢပခိၣ်ပယိဒီးအ သ့ၣ်ဖျးစီဂ်မးလီၤ.

၇. **လီၤဂ်လီၤဒီး** နှ် မှ်ပုၤခံၣ်အမဲၣ်ဒီးသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ် ပူၤတၢ်လီၤ, သဘၣ်လၢခိ, တလါတဖိ,လံာ်ကတြုၢ်လဲာ် ကတြုၢ်နှ် ခံကတြုၢ်ဒ်သိးလိာ်သးတၢ်ပူၤတၢ်လီၤခံမံၤ ဒီးသိးလိာ်အသး, လၢခိခံဘုၣ်ဒီးသိးလိာ်အသးဒီးပစံး လၢလီၤဂ်လိာ်အသးလီၤ. ပုၤခံၣ်အမဲၣ်လီၤဂ်လိာ်အ

သးဒီးစဝဲဘဉ်လၢတဂၤယီလီၤ. နလံာ်ကတြၢ်န့ၣ်လီၤ က်လၢစလံာ်ကတြၢ်လဲၣ်.

၈. **စုက်တံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုညါသးအတိၤအိၣ်ဒိၣ်တုၣ်ပစုညါ သးန့ၣ်ပစံးလၢပစုက်တံာ်လီၤ. ပစုက်တံာ်န့ၣ်ပဆဲး ဝဲၣ်ဒိဘဉ်သံ, ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်, ဒီးပမၤတၢ်န့ၣ်တုၣ်န့ၣ်ကံာ် စံးဝဲဒၣ်.

၉. **သံက်မံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီး ပသံတကီၢ်ခါ န့ၣ်ပစံးလၢပသံက်မံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤသ့ၣ်ဖိၣ်ဒီးသံက် မံာ်မးတကီၢ်ခါလီၤ. ပုၤသံက်မံာ်န့ၣ်အမဲာ်မၤသးသါဂၢ် ကလံာ်တဖျးဘဉ်ဝဲဒီးအသးကဒါဝဲလီၤ.

၁၀. **ဘဉ်ဒိဘဉ်ကံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဘဉ်စံးဘဉ်စးလီၤ. တၢ်ဆါ ဘဉ်စးတၢ်န့ၣ် ပစံးလၢဘဉ်ဒိဘဉ်ကံာ်တစုစုလီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပုၤတနီၤနီၤကိးပိာ်ထွဲပျီၢ်အခဲလီၤ.

၁၁. **ကျက်** န့ၣ် မ့ၢ်ကျက်အဆီလီၤ. ကျက်ကျက်ယဲာ် စီၤကျီၤစီၤန့ၣ် မ့ၢ်ပတြၢ်တၢ်လၢာ်သ့ဒီး ယဲာ်န့ၣ်တြး တြးဒီး ပစံးလၢပကျက်ကျက်ယဲာ်လီၤ. ကျက်ကျက် ယဲာ်တဘးန့ၣ်တဂ့ၤ,ယဲာ်ကန့ၣ်ကဟးဂီၤဘဉ်ဖုး.

၁၂. **ထိၣ်ကံကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ထိၣ်သပျီၤပုၤလၢပလဲၤတၢ်န့ၣ် ပုၤဝဲလၢပမံာ်ညါမံာ်ညါကွၢ်ကွၢ်ဒီးပစံးလၢထိၣ်ကံကျဲ လီၤ. ထိၣ်ကံကျဲန့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်သပျီၤန့ၣ်လၢပမံာ်ညါလၢ ကျဲန့ၣ်တလီၢ်လီၢ်ဒီး ပစံးလၢထိၣ်ကံကျဲလီၤ. စလဲၤတၢ် ထိၣ်ကံကျဲဒီးစဟဲက့ၤကဒါက့ၤစလီၢ်ခံ,စဘဉ်ယိာ်ဘိာ် သအိၣ်ကအ့ၣ်ဘဉ်ယၤ.

စလဲၤမဆါထိၣ်ကံကျဲ

ထံၣ်လီၢ်နီၢ်ဝါဒ်ဖဲသ့

၁၃. **ထိၣ်တြီလံာ်ကံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးထိၣ်သပျီၤ န့ၣ်လဲၤ လၢအပုၤန့ၣ်ဒီး ပတလဲၤလၢဘဉ်န့ၣ် ပစံးလၢထိၣ်တြီ လံာ်ကံလီၤ. ဒီးမၤသးဒ်အတြီပကျဲအသးဒီး ပစံးလၢ ထိၣ်တြီလံာ်ကံလီၤ. စစံးစကလဲၤတၢ်ဒီး မၤထိၣ်အသး ဒီးထိၣ်တြီလံာ်ကံဒီး စဟဲက့ၤသလူၤ,ဒီးပမ့ၢ်စံးပကမၤ တၢ်တမံၤဒီးပုၤမ့ၢ်တြီပုၤဒီးပဒီလီၤလၢထိၣ်တြီလံာ် ကံန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်စံးပကမၤတၢ်တမံၤဒ်တြီပုၤဒ်ထိၣ် တြီလံာ်ကံအသးလဲၣ်.

၁၄. **တက်** န့ၣ် မ့ၢ်တကီၢ်အဆီလီၤ. ပုၤလၢပမၤတသ့ ဘဉ်, ဝံသးကၢာ်န့ၣ်နးကလံာ်ပစံးလၢ ပုၤတကီၢ်တက် ဘဉ်,ပုၤတဂၤတကီၢ်တက်တၢ်နီတမံၤန့ၣ်ဒုးအိၣ်အမုၤတ ဂ့ၤ.

၁၅. **ချံာ်တတုာ်ပျီၢ်တက်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဖျီၣ်ပုၤယာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ဖိၣ် ယဲဆဲခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမ့ၢ်ကမဲစၢၤဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကၢာ်တဘဉ်ဖး တသ့ဒီးပစံးလၢချံာ်တတုာ်ပျီၢ်တက်လီၤ.ပဝဲဒၣ်ပမ့ၢ်ဖိာ် မုာ်ပိာ်မၤ,ပချံာ်တတုာ်ပျီၢ်တက်ဘဉ်. အံးက့ၤကွၢ်က့ၤ ပုၤတက့ၢ်. ကၢာ်မၤကၢာ်အိၣ်ယုၤပုၤတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ပျီၢ်တက်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအထီတဖၣ်ပစုပျီၢ်မ့ၢ်တ တုၤသးဘဉ်ဒီးပစံးလၢပပျီၢ်တက်ဘဉ်လီၤ. ယဉ်တဘုာ် အခါၣ်လဲၢ်ဒီးပပျီၢ်တက်ဘဉ်.

၁၇. **ကံနံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကွံာ်နံာ်တနံာ်ဒီးပစံးလၢကံနံာ် လီၤ. ပုၤတဂၤမၤဘုတဖီန့ၣ်အိၣ်ဝဲကံနံာ်တလၢာ်ဘဉ်.

၁၈. **ကံ** န့ၣ်မ့ၢ်ကံအဆီလီၤ. တလါန့ၣ်ဘဉ်တစုစုပစံး ဒီးအဆီလၢကံကံကံကံလီၤ.

၁၉. **ခိက်သ့ၣ်ဖု** န့ၣ် သ့ၣ်ဖုလၢအဒိၣ်တဖၣ်ပမ့ၢ်ထီၣ် မ့ၢ်ခါဒီး ပစံးလၢပခိက်လီၤ. သ့ၣ်ဖုလၢအဒိၣ်တဖၣ်ပခိ တက်ဘဉ်, ပခိက်သ့ၣ်ဖုန့ၣ် ပထီၣ်လၢအလီၤဒီးပစံာ် လီၤဆူဘးခိန့ၣ်မ့ၢ်ပခိက်သ့ၣ်ဖုလီၤ.

၂၀. **ခိက်ကစၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထီၣ်အစၢ် ဒီးပထီၣ်က့ၤဆူဘး ခိဒီးကဟံးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပခိက်ကစၢ်လီၤ.

၁. **ပုၤဂၤမ့ၢ်ပုၤလၢမၤဆၢတဖၣ်** န့ၣ် တမ့ၢ်ဘဉ်ပမိပ မၤ,ပပုၢ်ပဝဲဘဉ်ဒီးပစံးလၢပုၤဂၤလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစု ပ စံးလၢပုၤဂၤပုၤဂၤလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢပုၤအဂ့ၤ အဂ့ၤ,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢပုၤလၢအဂၤလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ် အစီၤပၤတဖၣ်မ့ၢ်ယုၤသ့ၣ်လၢအဖိဒ်ဝဲ,မ့ၢ်အယုၤသ့ၣ်လၢပုၤ ဂၤလဲၣ်ဒီးစီၤပုးတရူးစံးဆာဝဲမ့ၢ်အယုၤသ့ၣ်လၢပုၤဂၤလီၤ.

၁-၁. ဂၤမုာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤတဂၤန့ၣ်ပုၤစံာ်တၢ်ဝဲလၢပုၤလီၤ.

ပုၤမုာ်. No ၇၁-၇၁

ပစံာ်တၢ်မတၤတဂၤလၢပျီၢ်တဂၤအဖိအိၣ် တဂၤဒီး မ့ၢ်လၢအပိာ်မုာ်လီၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးအိၣ်ဝဲတဂၤစီၤ လီၤ.ဒီးကိးဝဲအမံၤလၢနီၣ်ဂၤမုာ်လီၤ. နီၢ်ဂၤမုာ်န့ၣ်အပုၢ် အဝဲၢ်တအိၣ်ဘဉ်ဒီး အမိၢ်အပၢ်ဟံးလဲၤအီၤလၢဟံာ်ဖိပုၤ လၢဒုးန့ၣ်ဒီး မၤဝဲအတၢ်မံဟူထိးအိၣ်ဘုလီၤ. လဲၤမံဝဲတ ဂၤန့ၣ်တဘုာ်ဘဉ်ဒီး အမိၢ်အပၢ်အလီၤဒီးလဲၤကီၤလဲၤ ဆါဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပသကီၤအဖိခွါလၢအဖဲးသဘျီးဒုးဒီး အပၢ်တဂၤန့ၣ်လဲၤမံယုၤအီၤကိးမုာ်န့ၣ်ဒီးလီၤ. အန့ၣ် တနၢပသကီၤအဖိခွါစံးဝဲဒၣ်,ဂၤမုာ်ဧၤ,အံၤတဟါစတ ဟဲလၢဘဉ်, တၢ်မ့ၢ်ဟဲတုာ်သိၣ်ဘုဒီး စၢလီၤယီတဂ့ၤ, စကက့ၤဟံးန့ၣ်အိၣ်ဟုလၢဟံာ်ဒိၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ဟဲတုာ် သိၣ်ဘုန့ၣ်မိခွါယုၤလီၤ. စၢလီၤယီတဂ့ၤ,မၤလိာ်ဟံဂၤ မုာ်အတၢ်န့ၣ် ယံးယံးဝံးဒီးက့ၤဝဲလီၤ. ဒီးပသကီၤအဖိ ခွါအဟံာ်န့ၣ်အိၣ်ဘုဒီးဂၤမုာ်အမိၢ်အပၢ်အဟံာ်လီၤ. ပသကီၤအဖိခွါန့ၣ် အိၣ်ဝဲလၢဟံာ်တဘဉ်သ့ၣ်ဘဉ်သး ဘဉ်ဒီးဟဲက့ၤကဒါက့ၤဝဲဆူဒုးလီၤ. လဲၤကွၢ်ဂၤမုာ်အဖဲ ဒီးယီစၢလီၤအသးလီၤ,မ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်, ဂၤမုာ်န့ၣ်ခွါယုၤ ဟဲတုာ်ဘုသိၣ်တြီတြီဒီး ဝဲဘဉ်ဝဲလၢပသကီၤအဖိခွါ

ဟဲကဒီးဒီး လဲၤစၢ်ပိၤလၢခံလၢခံအသးလီၤ. မ့ၢ်လၢ ခုယုၢ်ဒီးအတၢ်ဟဲထီၣ်အိၣ်အီၤလီၤ. ပသကီၤအဖိခါန့ၣ် ထီၣ်ဝဲလၢယီၤစၢ်လီၤအသးဒီး တၢ်သီၣ်လၢဒုၤန့ၣ်ကြီၤ ကြီၤကြီၤလီၤ. ဒီးတၢ်လီၤစၢ်လၢဂၢၤမ့ၢ်မံအဖိလၢ န့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်လၢအသးဒီးဒီးလီၤ. လၢကပိၤသံလၢသံ လၢန့ၣ်တထီၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီး ဘၣ်ထီၣ် အနးဒီးယီၤကွၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးယီၤကွၢ်ဝဲဒီးတၢ်လီၤစၢ်န့ၣ်မ့ၢ် လၢတၢ်သ့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်တပဟၢသ့ၣ်ညါဝဲလၢခုယုၢ် အိၣ်လံၤမ့ၢ်န့ၣ်လံၤဒီးခိၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ဝဲလၢယီၤတၢ်ထံးန့ၣ်စး ကနဲၣ်လီၤ. ခိၣ်ဝဲတပန့ၣ်ဒီးခုယုၢ်န့ၣ်ဟဲကပုၤလီၤကျိၣ် ကျိၣ်ကျိၣ်လၢယီၤလီၤဒီးပုၤဒီးတၢ်စိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပသ ကီၤဖိခါကျိၣ်တဒီးတၢ်ဒီးခုယုၢ်ဒီးပစိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ဝဲ လၢလီၤ. ဒီးပသကီၤအဖိခါန့ၣ်ဒီးခုယုၢ်အမၢ်တဘီၤ ဒီး ဟံးထီၣ်န့ၣ်ဂၢၤမ့ၢ်အခိၣ်ဖျါန့ၣ်ဒီးက့ၤဒၢန့ၣ်ဝဲ လၢဂၢၤ မ့ၢ်အမိၢ်အပၢ်အဆၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒၢန့ၣ်ဝဲဝဲဒီးက့ၤ ထီၣ်ဝဲဆူအဟံၣ်လီၤ. ဒီးဒုတနီၤန့ၣ်စးဝဲဒၣ်. မၤဂၢၤမၤမၤမၤမၤ န့ၣ်လၢခုးအိၣ်တမ့ၢ် ဖါတၢ်မၤမၤမၤမၤမၤ ခုခံကွၢ်ဂၢၤမ့ၢ်ခံကွၢ် လဲၤအဟံၣ်န့ၣ်လၢခုး မ့ၢ်တန့ၣ်လဲၤကွၢ်ဆၢၣ်ပူၤ. ဒီးဂၢၤမ့ၢ်အမိၢ်ဒီးအပၢ်န့ၣ် ကန့ၣ်ကန့ၣ်ပသကီၤအဖိခါ ဒုတနီၤန့ၣ်လီၤလၢလၢအနီၤဒီးလဲၤကွၢ်ဆၢၣ်ပူၤလီၤ. ဒီး အိၣ်လၢအဖိမ့ၢ်ခိၣ်ဖျါတဘၣ်ဒီး ခုယုၢ်အမၢ်တဘီၤန့ၣ် ဒီးဟံၣ်ထီၣ်မးဝဲကလိၤကလုၤလီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးက့ၢ် က့ၤဝဲလီၤ. ဒီးခုယုၢ်န့ၣ်က့ၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲတပူၤလီၤ. ဒီးခုယုၢ် တဒုန့ၣ်အလုၢ်ထီၣ်မးလုးလုးလၢလီၤဒီးဂၢၤမ့ၢ်တဂၢၤန့ၣ် အလုၢ်ထီၣ်မးဘိၤစိၣ်လဲၤစိၣ်လီၤ. ပၤဖၢန့ၣ်ယဲၣ်စိၣ်ဘီၤ စိၣ်ဒီးဂၢၤမ့ၢ်န့ၣ်အလုၢ်ထီၣ်လၢထီၣ်က့ၤတစးလီၤ. ဒီး ပသကီၤ အဖိခါန့ၣ်စံၣ်ဘျးသံမးအသးဒီးဂၢၤမ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. ဒီးပၤက့ၢ်ယုၢ်အိၣ်ဒီးဂၢၤမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်တပ ဟၢဒီးဂၢၤ မ့ၢ်အလုၢ်ထီၣ်က့ၤမးဝဲလုးလုးလၢလီၤ. ဒီး ပသ ကီၤအဖိခါဒီးဂၢၤမ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤက့ၤအသး လၢညါခိၣ် တခိၣ်လီၤ. ဒီးဂၢၤမ့ၢ်အမိၢ်ဒီးအပၢ်န့ၣ်အိၣ်ပိၣ် ဘၣ်ဝဲလၢ ခိၣ် အံၤလီၤ. တၢ်ထီၣ်အီၤတအိၣ်လၢဘၣ်ဒီး စုနၢ်ခိၣ်ဘၣ် ဒၣ်အီၤခိၣ်နၢ်ခိၣ်ဘၣ်ဒၣ်အီၤလီၤ. ဒီး ကတၢ်ဝဲလီၤ.

၂. တဂၢၤဘၣ်တဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလဲၤတၢ်ဒီးပိၤလိၣ်အခံ ပြိၣ်ပြိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်တဂၢၤဘၣ်တဂၢၤလီၤ. ပၤတ ဖျါလဲၤတၢ်ဒီးပိၤလိၣ်အခံတဂၢၤဘၣ်တဂၢၤလီၤ. ဒီးပၤ လၢသံဝဲတဂၢၤသံကဒီးတဂၢၤန့ၣ်ပစံးလၢသံတဂၢၤဘၣ် တဂၢၤလီၤ. ပၤလၢအဘၣ်သံတၢ်ဆါလူဘျးန့ၣ် သံတဂၢၤ ဘၣ်တဂၢၤတဂၢၤဘၣ်တဂၢၤလီၤ. တဂၢၤဘၣ်တဂၢၤန့ၣ် မ့ၢ်တဂၢၤန့ၣ်မ့ၢ်တဂၢၤလီၤခံတဂၢၤလဲၤတဂၢၤလီၤခံတဂၢၤလဲၤ

န့ၣ်လီၤ.

၃. ဒီဂၢၤညါ န့ၣ်မ့ၢ်ပၤပြုၤထီၣ်သက့ၤပလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပူၤ လီၤအိၣ်သက့ၤပလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလုးထီၣ်ယၢ်ဘၣ်ပၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပစံးလၢပပြုၤဒီဂၢၤညါလီၤ. ပၤတဂၢၤပြုၤထီၣ်မးဒီ ဂၢၤညါ, စိၣ်လၢစုးဆါအုၣ်လီၤသလဲၤဒီဂၢၤညါ, လုး ထီၣ်ယၢ်တုၤအဘၣ်န့ၣ်ဒီဂၢၤညါတက့ၢ်.

၄. ဒီးတဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညီၤမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤတၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,သံမ့ၢ်ဂ့ၤ,တဂၢၤလီၤခံတဂၢၤသံ,အဝဲတဂၢၤအလီၤခံတ ယံၣ်တမိၢ်အဝဲတဂၢၤလဲၤ,အဝဲတဂၢၤအလီၤခံတယံၣ်တမိၢ် အဝဲတဂၢၤမၤဒီးပစံးလၢမၤဒီးတဂၢၤ,လဲၤဒီးတဂၢၤ,သံဒီး တဂၢၤလီၤ. ဒီးပစံးစ့ၢ်ကိးကဒီးတဂၢၤန့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. အဝဲတဂၢၤလဲၤအလီၤခံပူၤ,လဲၤဒီးတဂၢၤ,အဝဲတဂၢၤမၤက မ့ၢ်တၢ်ဝဲဒီးမၤဒီးတဂၢၤစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၣ်စံးဝဲ လီၤ. ဒီးစ့ၢ်စံးဝဲလၢကဒီးတဂၢၤလီၤ.

၅. နီတဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပၤတအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပၤတလဲၤဘၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပၤတမၤဘၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပစံးလၢတအိၣ်ဘၣ် နီတဂၢၤ,တမၤဘၣ်နီတဂၢၤ,တလဲၤဘၣ်နီတဂၢၤဒီးပစံး လၢတၢ်ကတိၤန့ၣ်လီၤ. ပၤကညီၤတအိၣ်ဘၣ်လၢဟံၣ်နီ တဂၢၤဘၣ်, ပၤကညီၤတလဲၤဘၣ်တၢ်နီတဂၢၤဘၣ်, ပၤက ညီတမၤဘၣ်တၢ်နီတဂၢၤဘၣ်,အိၣ်ဒၣ်တၢ်လီၤ.

၅-၁. အဂၢၤတဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလၢယၢ်ယၢ်တပူၤဒၣ်ပတ သ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပၤလၢအဂၢၤတဂၢၤလီၤ. ပၤလၢ အဂၢၤတဂၢၤဟဲစံးစိၣ်ပၤတရူးစံးဝဲဒၣ်, အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပၤကၢ လဲၤလၢဖိလီၤ. ပၤလၢအဂၢၤတဂၢၤစံးဝဲဒၣ်.

၆. တဂၢၤဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပၤအါဂၢၤအကျါန့ၣ်ဖဲကမိၣ်လဲၤအ သးလၢတၢ်,ဖဲကမိၣ်မၤအသးလၢတၢ်ဒီးပစံးလၢတဂၢၤ လီၤ. ပၤအါဂၢၤအကျါန့ၣ်ဖဲကမိၣ်လဲၤအသးလၢတၢ် တဂၢၤဂၢၤဒီး ကလဲၤဒၣ်ဝဲတက့ၢ်. သုအိၣ်တဘျးဂၢၤန့ၣ် လဲၤဆူဝဲပူၤဒီးယၢ်တဂၢၤမိၢ်.

၇. ဂၢၤသပၤဂၢၤသပၤ န့ၣ် ပနီၤဖးအိၣ်ဟုလၢန့ၣ်တဂၢၤ ဝဲလၢန့ၣ်တဂၢၤ,လၢန့ၣ်တဂၢၤဝဲလၢန့ၣ်တဂၢၤဒီးပစံးလၢ ပနီၤဂၢၤသပၤဂၢၤသပၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပနီၤတဂၢၤတသ ပၤတဂၢၤတသပၤလီၤ. ဟုအိၣ်ဒီးတဆဲးတက့ၢ်န့ၣ်နီၤ အိၣ်လီၤသုသးဂၢၤသပၤ,ဂၢၤသပၤကၢ်န့ၣ်.

၈. ဆူအဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အလီၤလၢအယံၤလၢအကစိၢ် န့ၣ်ပစံးလၢဆူအဂၢၤလီၤ. အိၣ်ဖဲန့ၣ်တဂ့ၤ,ဟးဆူအဂၢၤ, တၢ်အလီၤဆူအဂၢၤအိၣ်န့ၣ်န့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၉. ကီၢ်အဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်လၢအယံၤလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ထံလီၢ် ကီၢ်ပူၤဖဲအံၤဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကီၢ်အဂၢၤလီၤ. ပၤတဂၢၤ အိၣ်ဖဲကီၢ်အံၤတမ့ၢ်ဘၣ်ဟးဝဲဆူထံဂၢၤကီၢ်ဂၢၤလီၤ.

၁၀. စကီၢ်စဂၢၤ န့ၣ် မ့ၢ်စကီၢ်စဂၢၤအဆိလီၤ. သုဒုဝၣ် ဒုန့ၣ်နီၤတၢ်စကီၢ်စဂၢၤနးကၢ,စံးဝဲဒၣ်,သုစုဝၣ်စဂၢၤလၢ

01

၁၁. **တဂလီ** နှင့်မျှတအိုင်ဘုဒီးအတံအသကိး
ဒီးအိအမိဘုဒီးပစံးလာတဂလီ၊ ပှအိလားပှ
တဂလီ၊ ပှလဲတဂလီလဲပစံးဝဲဒ်.

၀၆

၂. **ဂံကမဲင်ဂံကမိင်** နှင့် မှုဂံကပိင်ဘၢ်စၢၤန့ၣ်အိၣ်
ဒီးအပတီၢ်ဒီးပစံးလၢဂံကမဲင်လီၤ. ဂံကပိင်ခံကပိင်အ
ဘၢ်စၢၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးဂံကမဲင်ကမိင်မုန့ၣ်လၢ.

၄. **ပင်္ဂံပဘါ** နှင့် မှ်ပတဟိင်လၢအဆူင်လၢပဝံတံမှ်
ဂုၤပဆူင်လၢပယိးတံန့ၢ်ဒိင်န့ၢ်အါန့ၢ် ပစံးလၢပင်္ဂံ
ပဘါအိၣ်လီၤ. ပုၤလၢအိၣ်ဒီးအင်္ဂံအဘါတဖၣ်န့ၢ်မှ်အ
ဆူင်ဝဲဒီးပစံးလၢပင်္ဂံပဘါလီၤ. ပစံးတံလၢပင်္ဂံပဘါ
န့ၢ်မှ်ပဆူင်ပချ့န့ၢ်လီၤ. ဒီးပဆိကမိၣ်လၢပထူၣ်ပပျါ
န့ၢ်မှ်ပင်္ဂံပဘါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပထူၣ်ပပျါန့ၢ်
ပတကိးဘၣ်လၢပင်္ဂံပဘါနီတစုဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပဆိ
ကမိၣ်လၢပင်္ဂံပဘါဆူအကတအိၣ်ဘၣ်,အိၣ်ထဲပထူၣ်
ပပျါန့ၢ်လီၤ. ပဝဲတဖၣ်ပင်္ဂံစၢ်ပဘါစၢ်ဒီးပဝံတံန့ၢ်တ
ဒိၣ်ဘၣ်.

၆. **ကံခိဉ်ထိမ်း** နှ် မ့တၢ်မၤအသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အိဉ်ထီဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအဆိဉ်လၢအချၢ်တၢ်ခဲလၢာ်နှ် ပစံး

ငါ

၇. လာကံလာနီ နှင့် မှတ်လအပူကွက်တွင်လ အဝံတလတွင်ယဲးယဲးနှင့်ပစံးလာကံလာနီလိ။ ဘုအံပမလကံလာနီနှုပ်အိတ်ဘဉ်ယာ်, ပမတလကံလာနီနှုပ်တတဒ်မအအံ, ပမတလကံလာနီနှုပ်တမဘဉ်ဘဉ်ကစီခီဘဉ်, တလါမပုဂ္ဂလိပမဘုတခီလိ။

၉. **ဂံထံးယဲလ်** နှ် မှ်ပှ်ကညိရွှထာက့အဖိဒိၣ် စၣ်လံၤအဒိဘျးဒိတံၢ်အဖိဒိးဒုးန့ၢ်က့ၤလဲလၢအဖိခါအမါအဖိမ့ၣ်အဝၢဒီး ပစံးလၢဂံထံးယဲလ်လီၤ. သုမ့ၢ်ဒုးန့ၢ်သုးတိသုးလံၤအမါအဝၢဒီးဂံထံးယဲလ်ဒီးဟံးက့ၤလၢသုဒိဘျးဒိတံၢ်အဖိတဖၣ်န့ၣ်ဒီး ဒုးန့ၢ်က့ၤလၢသုဖိခါအမါတက့ၢ်.

၁၁. **ဂံပူ** နှင့် မှီပက်တိကမဉ်ဒီးတပွဲထီၣ်ဘၣ်လၢ ပအံၣ်ဒီးလွံဆဲယံၣ်ဆဲန့ၣ်ဒီးပမၤပွဲထီၣ်ဒီး ပက်ကဒီး န့ၣ်ပစံးလၢပဂံၢ်ပွဲထီၣ်က့ၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဂံၢ် လၢဂံၢ်ပွဲလီၤ. နဂံၢ်သဲးသၣ်တပွဲထီၣ်ဒီးဘၣ်,ဂံၢ်ပွဲဒၣ် ကယၢ်တၢ်အပွဲယံၣ်ဆဲတက့ၢ်.

နက်သဲသည့်တပွဲ၊ ငွေဘဉ်တကယားဘဉ်၊ ကံလကံပွဲ၊ ကုတကုခွါစီဒါ။

၁၄. သူဂိုသူဂို နှင့် မှီပုကညီမံတန့်အိတ်တမု၊အစုသကးခိင်သကးအသူဂ်အူသးအူဒီးပစံးလာသူဂ်သူဂဲလီ၊ ဒီးသူဂ်န့ဉ်ပဘဉ်ကတိ၊ဒီးအဆီလီ၊ တါသူဂ်သူဂဲယ၊နးက၊ စမံတန့်ဘဉ်၊ န်ပစံးတါအသိးစသူဂ်အူသးအူ၊စစုသကးခိင်သကး၊တါကကံပဝံယ၊စ

ဂ်

မံတနွ်ဘၣ်စံးဝဲလီၤ.

၁၅. **ဂုၤဂ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၤဂ်အဆိလီၤ. သ့ၣ်အိၣ်ဒီးအဒုအလၣ်ဒီးဝၣ်ယၢ်ခိယၢ်ခိန့ၣ် ပစံးလၢဝးဂုၤဂ်ဂုၤဂ်လီၤ. တၢ်တြၢ်သ့ၣ်တထံးဝးဂုၤဂ်ဂုၤဂ်န့ၣ်လဲၣ်.

၁၆. **ဂိၣ်ဂ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂိၣ်ဂ်အဆိလီၤ. ဖိဒံးမိသၣ်စိၣ်နီၣ်ကုနီၣ်ဂိၣ်လၢပမံၣ်ညါဒီးနီၣ်ပုၤမ့ၢ်ဂုၤ,ပလဲၤတၢ်ဒီးသ့ၣ်ဒုဝၣ်ဒုနီၣ်ပမံၣ်ညါမ့ၢ်ဂုၤ.ပစံးလၢနီၣ်ပုၤဂိၣ်ဂ်ဂိၣ်ဂ်လီၤ. စိၣ်သ့ၣ်ဖိဂိၣ်ဂ်ဂိၣ်ဂ်နီၣ်စမံၣ်ညါနးကၢ.

၁၇. **အုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိၣ်ဟံၣ်အသးလၢအဖိမၤကုၣ်အန့ၤအန့ၤဒီးကညိၣ်ထီၣ်ကဟံးထီၣ်ပန့ၣ်ပစံးလၢအုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢအုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်လီၤ. ပုၤတဂၤအဖိအလံၤဟီၣ်ဒီးမၤလၢအဖိအလံၤလီၤအုၣ်ဂ်အုၣ်ဂ်လီၤ.

၁၈. **ဂီၤဂ်ဂီၤဂ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစံးဒုးတကဝီၤဘၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,စံၣ်တကဝီၤဘၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢဂိၣ်ဂ်ဂိၣ်ဂ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဂီၤဂ်မ့ၢ်ဂီၤဂ်အဆိလီၤ. ပမၤဒုးမၤစံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တကဝီၤဘၣ်,မ့ၢ်မၤအသးဖးထီၣ်ဒီးမၤဒုးမၤစံၣ်ဒီး ပစံးလၢဂီၤဂ်ဂီၤဂ်လီၤ. ပုၤတဂၤဖဲဒုးတလီၢ်ဂီၤဂ်ဂီၤဂ်ဒီးတကဝီၤဘၣ်.

၁၉. **ဂီၤဂ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂီၤကးအဆိလီၤ. ပုၤကညိၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲတမံၤမံၤဒီးအမဲၣ်ဂီၤထီၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဂီၤဂ်ဂီၤကးန့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်မၤဒီးအဆိလီၤ. ဒီးပဘၣ်မၤဒီးအဆိလၢဂီၤဂ်ဂီၤကးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤလီၤအုးလၢထံကျါဒီးဟံၣ်ထီၣ်မးအမဲၣ်ဂီၤဂီၤကးလီၤ.

၂၀. **ဂ်ခိၣ်အု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢပျၢၤတဂၤန့ၣ် အမံၤဟူသၣ်ပျၢၤလၢအဂ့ၤအဝါဒီးပုၤစံၣ်တဲၤလီၤတဲၤလၢပူတုၤမ့ၢ်မဆါတန့ၤလီၤ.

ပုၤဂ်ခိၣ်အု No . 39.၃၉.

ပစံၣ်တဲၤဂ်ခိၣ်အုန့ၣ် လၢပျၢၤအမိၢ်အပၢ်သးဒုၣ်အီၤဒီးအဖဲလုၢ်ဖိၣ်ယဲက့ၤအီၤလီၤ. တးဒီးဒိၣ်ထီၣ်မးဝဲအကံၢ်ဂုၤအဂီၤဂုၤဒီးမ့ၢ်သယုၢ်ဒီးပၢ်သယုၤသါဘၣ်အီၤလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးမိၢ်သယုၢ်ပၢ်သယုၤမၤလိၣ်အီၤဂ်ခိၣ်အုစၢ,ဆဲးခးတဂ့ၤ,မိၢ်သယုၢ်ပၢ်သယုၤက့ၤပူၤဒီးဂ်ခိၣ်အုန့ၣ် လဲၤထီၣ်လၢထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကိး. ကစုၢ်ထိးတိၤ,လံၣ်ခိၤယဲခိၤအီၣ်ချၢၣ်သၣ်တပူၤသဲၣ်သဲၣ်ကလဲၣ်ဒီးတၢ်မိၣ်လဲၤခိးခးအသးလီၤ. ယံၣ်ယံၣ်ဒီးလဲၤခိးခးဝဲဒၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၤတစုဒီးထီၣ်သူတဟဲလၢ,ထီၣ်ကိးတဟဲလၢ,ကစုၢ်တဟဲလၢ,ထိးတိၤတဟဲလၢ,လံၣ်တဟဲလၢ,ယဲတဟဲလၢ,တၢ်တဟဲလၢဘၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်ဒီးဟဲလၢယဲဝါတဒုယုၢ်လၢချၢၣ်လီၤန့ၣ် လၢထးထးလၢလံၣ်လံၣ်,လၢထးထးလၢလံၣ်လံၣ်ဒီးသါကခးဝဲလီၤ. သူထီၣ်ချၢၣ်တးအတၢ်ယုၢ်ကွံၣ်ဘျးလီၤက့ၤဝဲ,ဖုၣ်ထီၣ်ချၢၣ်

ဂ်

တးအတၢ်ယုၢ်ကွံၣ်ဖုၣ်လီၤက့ၤဝဲ,ဒီးထီၣ်ပျၢ်တးအတၢ်ယုၢ်ကွံၣ်ထုးလီၤက့ၤဝဲ, ပညိၣ်ထီၣ်ဝဲတးအတၢ်ယုၢ်ကွံၣ်ထုးလီၤက့ၤဝဲ,ယံၣ်ယံၣ်ဒီး ချၢၣ်ဝံၣ်ဆါပျၢ်ဒီး ပျၢ်ဒီးခဲဝဲဘၣ်အီၤဒီး ဟံၣ်သံအသးလၢချၢၣ်လီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢယဲဝါန့ၣ်မ့ၢ်မၤယါချၢၣ်ဟဲလီၣ်ထီၣ်အသးလီၤစံးဝဲဒၣ်,ဂ်ခိၣ်အုသါကလဲၤဟံၣ်က့ၤဒီးလဲၤယီၤဝဲတုၤဒီး အတၢ်ဖဲယၢ်အီၤဝဲန့ၣ်ကျၢၤမၤယါလီၤ. တုၤန့ၤတပဟၢဂ်ခိၣ်အုလီၤအံၣ်ဆါတန့ၤ, လီၤဆံၣ်ဆါတန့ၤဘၣ်ဒီး မိၢ်သယုၢ်ပၢ်သယုၤဟဲမၤသီၣ်အသးန့ၣ်ပုၤဒုခိၤထီၣ်ခိၤအသးလီၤ. ဂ်ခိၣ်အုတခိၤလီၤအသးအုန့ၤတန့ၤတန့ၤတန့ၤဘၣ်ဒီးဘျၢၣ်ဆါန့ၣ်တုၤလီၤကွံၣ်ဒီလီၤ. မၤအမၤလဲၤဟံးထီၣ်က့ၤဒီးအမၤလဲၤဟံးထီၣ်က့ၤလီၤ. တုၤလီၤဝဲတလီၢ်လီၤတသါသီဒီး အဖိအမၤလဲၤဟံးထီၣ်က့ၤတကလဲၤဘၣ်လီၤ.

တုၤန့ၤတပဟၢလဲၤလီၤဟံးထီၣ်က့ၤဒၣ်ဒီးမၤအမၤယံၤထွဲအခဲလၢလုၣ်တဖျၢလီၤ. လဲၤလီၤဝဲတုၤဒီးဒုတဲၤကွံၣ်လုၣ်ဖျၢန့ၣ်ဒီး ယုၢ်က့ၤဝဲလုၢ်လုၢ်အုအဖဲအီၣ်လီၤ. က့ၤသံကွံၣ်အဖဲဖဲစၢ,မိၣ်သယုၢ်ဒီးပၢ်သယုၤလဲၤဝဲအုလဲၣ်,ဒီးအဖဲစံးဆါအီၤ,မိၢ်သယုၢ်ဒီးပၢ်သယုၤက့ၤလဲၤဝဲ.တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီး ဂ်ခိၣ်အုစိၢ်က့ၤမိၢ်သယုၢ်ပၢ်သယုၤန့ၣ်တြးတြးဒီးချးလၢထံဖိဒုတလီၢ်အန့ၤလီၤ. တးဒီးထံဖိန့ၤန့ၣ်ထီၣ်ဂံၢ်ဆိမံၤအလီၤဝဲသဲၣ်မးလီၤစံးဝဲဒၣ်,တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီး ဂ်ခိၣ်အုဝဲတုၤခိၣ်တယုလီၤ. ဆဲတုၤခိၣ်န့ၣ်အပျၢၤတလၢဘၣ်ဒီးဖုၣ်န့ၣ်အမၤယီၢ်ခိၣ်ပျၢၤန့ၣ်လီၤ. က့ၤတုၤအမၤမိၢ်သယုၢ်ဒီးပၢ်သယုၤအဟံၣ်န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ဆုၣ်ဆုၣ်ဟဲကွံၣ်က့ၤဝဲ,မ့ၢ်ဆုၣ်ဆုၣ်ဟဲကွံၣ်က့ၤဝဲဒီးတဘၣ်ဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်လီၤ. အန့ၣ်တဂီၤဘၣ်လၢပျၢ်စိတဘျၢၣ်ဒီးက့ၤစိၣ်ဝဲ အုဟံၣ်လီၤ. မၤအမၤယီၤက့ၤတန့ၣ်ဘၣ်ဒီးယီၤက့ၤဒၣ်လီၤ. ယီၤဝဲဝဲဒီးမၤအမၤခိၣ်ဘျးက့ၤလီၤ.

မၤအမၤတန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ဒိၣ်ဘျးက့ၤဒၣ်လီၤ. ဒိၣ်ဘျးတၢ်န့ၣ်ဒီးဒိၣ်ဝဲတဘီတၢ်သ့ၣ်ဆဲးဘၣ်အီၤ.ဒိၣ်ဝဲဘီတၢ်သ့ၣ်ဆဲးဘၣ်အီၤလီၤ. တုၤန့ၤတပဟၢတၢ်ကိၢ်အသးသးတးဒီးအိၣ်တသုလၢဘၣ်နီၣ်တပူၤဘၣ်လီၤ. မၤအမၤလုၣ်အထံအမၤတန့ၣ်ဘၣ်ဒီးလဲၤလုၣ်ဝဲလၢထံဘီမဲးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လုၣ်ထံန့ၣ်ဒီး ကဲထီၣ်မးဝဲလၢထီၣ်ပုၤထုတဘျၢၣ်ဒီးယုၤထီၣ်ဝဲလၢတီၤနီၤဒီးအမၤဖိၣ်သဖျၢးန့ၣ် အမဲၣ်ကိစုၤတဘျၢၣ်လီၤ. တုၤန့ၤတပဟၢဒီးယုၤထီၣ်စိၢ်လီၤက့ၤဝဲလၢချၢၣ်ခဲယီၤခဲတသါလီၤ. ဒီးပဒိမိၢ်ဒိၢ်ပလီၤကွံၣ်က့ၤအီၤကျဲလီၤ. ချၢၣ်ခိၤယီၤခိၤန့ၣ်ကံၢ်တထံးစိၢ်တလုၢ်ဝဲတထံး.ကံၢ်တထံးစိၢ်တလုၢ်ဝဲတထံးယံၣ်ယံၣ်ဒီးချၢၣ်ခိၤယီၤခိၤလၢဂ်ဒီးယုၤထီၣ်ဝဲအုမ့ၢ်ခိၣ်ထးန့ၣ်လီၤ. စိၢ်လီၤဝဲအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၤဝဲဒၣ်လၢမူဖးဖိန့ၣ်ကဘျၢၣ်ဘျၢၣ်ကဘျၢၣ်ဘျၢၣ်လီၤ. ယံၣ်ယံၣ်အဖဲလီၤဘုၤ.အဖဲထီၣ်လၢ

ဂံ

အကုဒ်းအဖံသုဉ်ညါလဂ်ခိဉ်အုအကုလီၤ. ဒီးအ
 ဖံကိးလီၤကုအီၤစံးဝဲဒၣ်
 မုမုဖံလံၤဂံခိဉ်အု
 စီၤလီၤလၢဖံဟံဉ်ခိဉ်စု
 ဂံခိဉ်အုန့ၣ်န့ၣ်ဟူအဖံအကလုန့ၣ်ဒီးဟဲကုယုၤလီၤ
 ကုၤဝဲဖုဉ်လီၤဖုဉ်လီၤဒီးအဖံစံးအီၤအသီးန့ၣ်စီၤလီၤဝဲ
 လၢအဖံသုဒ်စီၤန့ၣ်ဒီးအဖံကိးကဒီးအီၤစံးဝဲဒၣ်.
 မုမုဖံလံၤဂံခိဉ်အု
 စီၤလီၤလၢဖံကျါနီၤစုၤ
 ဒီးဟဲကုစီၤလီၤကဒီးဝဲလၢအဖံအကျါနီၤစုန့ၣ်
 ဒီးအဖံကိးကဒီးအီၤစံးဝဲဒၣ်
 မုမုဖံလံၤဂံခိဉ်အု
 စီၤလီၤလၢဖံကံဉ်ဖျါဉ်ဝု
 ဖံကထဲးန့ၣ်လုၤလုၤ
 ကထီဉ်ကုၤစီၤဂံခိဉ်အု
 ဒီးဟဲကုစီၤလီၤဝဲလၢအဖံကံဉ်ဖျါဉ်ခိဉ်န့ၣ်ဒီး အဖံထဲး
 ကွံာ်မးအဆုဉ်အဒီးန့ၣ်လုၤတကုၤဒီးကထီဉ်ကုၤကဒီးဝဲ
 လၢဂံခိဉ်အု အလီၤလီၤလီၤ. တုၤန့ၣ်တပဟၢလဲၤ
 ဝဲဆုဉ်မိၤသယုၤပၢသယုၤအအိဉ်တသုလၢဘၣ်ဒီးမိဉ်တၢ်
 မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးအိဉ်ဝဲသုသုလံၤလုၤလီၤ. ဘၣ်မနုၤလၢအလဲၤ
 ဝဲတပၢတသုလၢဘၣ်လဲၣ်. နိးတံာ်ဒီးလၢမုၢ်လုၤတိးဒီး
 လဲၤဝဲတသုလၢဘၣ်လီၤ. တၢ်လၢလၢမုၢ်လုၤတိးန့ၣ်မုၢ်
 ပဒီမိၤဒီးပၢကုၤကုၤအီၤလၢသီချါဉ်ဖူယီၤဖူန့ၣ် ကထီဉ်
 လီၤ. တုၤမုၢ်အန့ၣ်တစုဒီးအဖံစံးအီၤလံၤစၢဝဲဒၣ်န့ၣ် ပုၤပီၤ
 နွံဝဲဒီး လဲၤကုၤကၢ်ဆုဉ်မိၤသယုၤပၢသယုၤအအိဉ်န့ၣ်
 န့ၣ်. အဖံစံးအီၤဒီးန့ၣ်ဒီးဝဲပုၤပီၤလီၤ. ဝဲပုၤပီၤန့ၣ်ဒီးသး
 ပုၤနီဉ်ဝဲဒၣ်အဘျီတဝဲဒီးဝဲဘၣ်ဝဲယုဝဲဒီးလီၤ. ဒီး
 စံးဘၣ်အဖံစံး,စဝဲပုၤပီၤဝဲလံၤ,စကလဲၤလီၤ. ဒီးအဖံ
 မၤလိာ်အီၤန့ၣ်လဲၤမုၢ်တုၤလၢမုၢ်တိးတနီၢ်တံာ်အသးတတီၤ
 တတီၤန့ၣ်ဒီး တတီၤန့ၣ်ဖုံလၢပုၤပီၤတဝဲ. တတီၤန့ၣ်ဖုံ
 လၢပုၤပီၤတဝဲဒီးစံးထွဲကုၤပုၤပီၤအခဲန့ၣ်ဒီး ဆွဲးဒီးဆွဲး
 န့ၣ်. ဂံခိဉ်အုန့ၣ် ကန့ၣ်အဖံမၤလိာ်အီၤန့ၣ်တီၢ်န့ၣ်ဝဲဝဲ
 ဒီးလဲၤဝဲလီၤ. လဲၤဖုံလၢမုၢ်န့ၣ်ဒီးလၢမုၢ်ဆဲးထီဉ်အသး
 ဒီးစံးဝဲဒီးဆွဲးဒီးဆွဲးလီၤ. ပုၤကွံာ်န့ၣ်ဒီးအိဉ်ဒီးထဲအ
 သဒါတဖျါဉ်နီၤလီၤ. ဒီးဖုံဝဲပုၤတအိဉ်လၢဘၣ်, ပုၤပီၤ
 အိဉ်ဒီးတဖျါဉ်န့ၣ် ဖုံဝဲထူဉ်ဖျါဉ်တြီၢ်စုဒီးလီၤ. တုၤန့ၣ်ပ
 တဟၢဒီးဘၣ်လဲၤလိာ်ကုၤစုတကုၤခိဉ်တကုၤဒီးမိၤသယုၤ
 ပၢသယုၤန့ၣ်လီၤ. ကုၤကုၤဆုအလီၢ်ခဲဒီးကုၤတပၢ ကုၤ
 ဆုမိၤသယုၤပၢသယုၤအအိဉ်ဒီးကုၤတပၢ. မုမုၢ်ကျဲးဆု
 ယဲဝဲအအိဉ်တဘီၣ်န့ၣ်အကျိဉ်လီၢ်အိဉ်ဒၣ်တၢ်ဖျါဉ်ကလံာ်
 လီၤ. တၢ်လၢမိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤန့ၣ်မုၢ်အဒီးမုၢ်ဒီးယီၤ
 လီၤ. ဒီး လီၤကံလၢအကန့ၣ်အဝဲလၢဂံခိဉ်အုန့ၣ်တဂၢၢ်

ဂံ

ယီၤအသိးလီၤဂံခိဉ်အုန့ၣ်ကုၤဝဲတခီတပၢတခီတပၢဒီး
 ကုၤဝဲဆုယဲဝဲအအိဉ်န့ၣ်လီၤ,ဂံခိဉ်အုန့ၣ်လၢအအိဉ် ဒီး
 ယဲဝဲလၢသီန့ၣ် ထီဉ်ဖိလံတဂၢၢ်လံစံးဝဲဒၣ်.မၤသးဒီးန့ၣ်
 ဒီးယဲဝဲအဖိကွံာ်လီၤတၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်မိၢ်စၢ. ပၢဟဲကုၤလံၤ.
 အမိၢ်မုၢ်ကွံာ်လီၤဒီးတထံဉ်ဘၣ်တၢ်နီတမံဘၣ်ယံာ်ယံာ်
 ဒီးဂံခိဉ်အုန့ၣ်လီၢ်ထီဉ်အသးလီၤ. ဒီးယဲဝဲစံးအီၤ.
 ဆဲးဘျီဉ်မုၢ်ယါချါဉ်အမဲာ်
 ကုၢ်ကုၢ်ဟးကစၢ်တဖျါး
 ဒီးဟဲကုၤထီဉ်အိဉ်ကုၤကဒီးဝဲဒီးယဲဝဲန့ၣ်လီၤ. အိဉ်တ
 မုၢ်ဘၣ်ဒီးမုၢ်ဆုဉ်ဆုဉ်ကျဲးဘီၣ်.မုၢ်ဟါဟါကျဲးဘီၣ်ဒီးဂိဉ်ထီဉ်
 ဝဲလၢကျါခိဉ်န့ၣ်လီၤ.အန့ၣ်တနံၤဆီမိၢ်ပုၤတဘျီယုၤက
 ပျီၢ်ထီဉ်ဘၣ်ဘီန့ၣ်ဒီးအတၢ်လီၤတၢ်ဆဲးဘၣ်သံအီၤလီၤ.
 ဒီးယဲဝဲလဲၤအိဉ်မိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤဟဲဟူထီဉ်ကုၤဝဲ
 ဒၣ်လီၤ. ဂံခိဉ်အုအစိဉ်န့ၣ်အသုဖုံယုၤလီၤဒီးဒီးထီဉ်
 ကုၤဝဲလၢထံတၢ်ပီၤကုၤဒီး ယဲဝဲဒီးထီဉ်ဝဲတပီၤ. မိၤသ
 ယုၤဒီးပၢသယုၤဒီးထီဉ်ဝဲတပီၤလီၤ. ယဲဝဲဒီးမိၤသယုၤ
 ပၢသယုၤန့ၣ်ဆုဉ်တပီၤဂဲၤတပီၤဂံခိဉ်အုအစိဉ်န့ၣ်ဒီးမၤ
 ထါမၤအိဉ်လိာ်အသးလီၤ. မိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤန့ၣ်
 ယဲဝဲမၤအိဉ်ဒီးယဲဝဲစံးအီၤစံးဝဲဒၣ်.
 မိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤ
 ဆုဆီဖိဂီၤကံာ်တဒု
 မိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤ
 ဆုဆီဖိဂီၤကံာ်တဘီ
 ဒီးမိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤတခီအံၤအတၢ်မၤအိဉ်တီဆၢစုာ်
 ကိးယဲဝဲန့ၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်.
 နီၢ်ယဲဝဲပီၤလီၢ်ကံာ်ဆိး
 ဂံခိဉ်အုကုၤအိဉ်ကုၤဆိး
 နီၢ်ယဲဝဲပီၤလီၢ်ကံာ်ကါ
 ဂံခိဉ်အုကုၤအိဉ်ဒီးပုၤ.
 မၤထါန့ၣ် လၢမနုၤန့ၣ်လၢပဆါဆါတမံဘၣ်စံးဝဲဒၣ်,မၤ
 ထါန့ၣ်အါန့ၣ်အါန့ၣ်ဒီးမိၤသယုၤဒီးပၢသယုၤခံၤန့ၣ်မံဝဲ
 တဂၢၢ်ဆိးသီဝဲတဂၢၢ်, မံဝဲတဂၢၢ်ဆိးသီဝဲတဂၢၢ်န့ၣ် ယၢ်
 ယီၤယၢ်ယီၤလီၤ. နီၢ်ယဲဝဲတခီအသးကိးတအိဉ်ဘၣ်ဒီး
 အါန့ၣ်အါန့ၣ်ယံာ်ယံာ်ဒီးမံသပုၤဝဲလီၤ. တုၤအမံသပုၤဒီး
 မိၤသယုၤဒီး ပၢသယုၤန့ၣ်လိးလီၤဟ့ၣ်န့ၣ်ဂံခိဉ်အုအသု
 ဖုံလၢနီၢ်ယဲဝဲအထံတၢ်ပီၤကုၤပူၤန့ၣ်ဒီး ကုၤဝဲလၢနီၢ်ယဲ
 ဝဲမံသပုၤအဖၢမုၢ်န့ၣ်လီၤ. ကုၤတုၤအဟံဉ်ဂံလီၤဝဲဒီး
 ဟဲလီၤလၢဂံခိဉ်အုန့ၣ်ဒီးဂၢၢ်ညါလီၤ. နီၢ်ယဲဝဲတခီမံသုသံ
 နီၢ်ထီဉ်ဒီး တထံဉ်လၢဘၣ်တၢ်နီတမံဘၣ်လီၤ. လိး
 လီၤကွံာ်အထံတၢ်ပီၤကုၤပူၤဒီး အလီၢ်မိၤသယုၤဒီးပၢ
 သယုၤကုၤဟ့ၣ်န့ၣ်တုၤအတၢ်လၢပျါလီၤ. ဒီးနီၢ်ယဲဝဲ
 တန့ၣ်ဘၣ်လၢဘၣ်တၢ်နီတမံဘၣ်,တုၤအန့ၣ်တစုဒီး

မိသယု၊ဒီး ပ်သယုဒီးဂ်ခိၣ်အူန့ၣ် အိၣ်မုၢ်အိၣ်ဂ့ၢ်
ဘၣ်က့ၤအဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

ဂ်ခိၣ်အူအပူ No. 155 ၁၅၅. မတၢတဂၤ
အိၣ်ဒီးဖဲလံၤခံၣ်အမံၤမုၢ်ဂ်ခိၣ်အူလီၤ. အဖဲအိၣ်တီ
က့ၤအိၣ်ဒီးမိၢ်တယုၢ်န့ၣ်လီၤ. မိၢ်တယုၢ်န့ၣ်ဒီးမုၢ်အမံၤပၢ်
တယုၢ်လီၤ. သ့ၣ်နံၤဖးသီ,မၤလိၣ်ပိၣ်လီၤမုၢ်အန့ၢ်အန့ၢ်
န့ၣ်မိၢ်တယုၢ်သ့ၣ်နံၤဖးသီစကလဲၤလီၤဂ်ခိၣ်အူအံၤ စီ
ဆဲးစီၤခးတဂ့ၤ, တၢအခါလၢမိၢ်တယုၢ်မၤလိၣ်န့ၣ်ဂ်ခိၣ်
အူန့ၣ်အိၣ်လၢဟံၣ်တကဲဘၣ်ဟးဒီးလဲၤထံၣ်လၢချၢၣ်တ
ထဲးအသၣ်မံၤတးဒီး ဘီယုၢ်ဘီယုၢ်မးလီၤ. ဒီးလိၣ်ထီၣ်
လၢအသးသၢကလဲၤခးဝဲဒီးဟံးထီၣ်ချၢၣ်ဒီးလဲၤခးဝဲလီၤ.
လဲၤဝဲတၢလၢချၢၣ်န့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တအိၣ်ထီၣ်ကိးဇီၣ်တ
အိၣ်လၢဘၣ်. အိၣ်လၢယဲဝါတဖၣ်သၢကခးဝဲလိၣ်ထီၣ်
လၢအသးသ့ၣ်ထီၣ်ချၢၣ်ဒီးဖ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ,ဒီးထီၣ်ပျၢ်, လိၣ်ထီၣ်
လၢအသးတၢ်အံၤစတခးလၢဘၣ်န့ၣ်,ဒီးထူးလီၤက့ၤပျၢ်
လီၤ. ယဲဝါန့ၣ် ဟဲယုၢ်မးဖဲချၢၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ယံၣ်န့ၣ် လိၣ်ထီၣ်
က့ၤကဒီးအသးစကခးတုၤလီၤ. ဒီးထီၣ်က့ၤပျၢ်ဒီးချၢၣ်
ဝံၣ်ဆုၢ်ဖျၢ်ဒီးပျၢ်လဲၤဘၣ်လၢယဲဝါန့ၣ်အမဲၣ်သၣ်ဒီး
သံကတၢၢ်လၢချၢၣ်ဒိၣ်ဒု အလီၤလီၤ. ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်လိၣ်
ထီၣ်လၢအသးတၢ်အံၤစကလဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဒီး
လဲၤထီၣ်ဝဲဒၣ်ထီၣ်ဘးလၢချၢၣ်ခံၣ်နီၣ်ယဲဝါန့ၣ်စံးဂ်ခိၣ်
အူစအိၣ်ဒၣ်စတၢ်တြိကလၢနဲၣ်,န့ၣ်ဟဲခးလၢယၤစတပျၢ်
ဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဒီးဟံးယၢ်ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်လီၤ. တုၤတဲၤမုၢ်အ
နံၤန့ၣ် မိၢ်တယုၢ်ဟဲတုၤလၢအဖဲအိၣ်မိၢ်တယုၢ်န့ၣ်သံ
ဂီၢ်ဂ်ခိၣ်အူအဖဲဂ်ခိၣ်အူလဲၤအူလဲၣ်,အဖဲစံးဘၣ်မိၢ်
တယုၢ်ဂ်ခိၣ်အူလဲၤယိးဒီးချၢၣ်တဘျီလဲၤဟးလံၤ, ဂ်ခိၣ်
အူအံၤစမၤလိၣ်မးအတၢ်လၢသီလဲၣ်,ဂ်ခိၣ်အူအံၤပမၤ
က့ၤတန့ၢ်လၢဘၣ်,ကတိၤလိၣ်အသးဒီးအမံၤခံၣ်လီၤ.
ဂ်ခိၣ်အူအံၤမုၢ်ယါချၢၣ်ဟံးယၢ်အံၤလံၤမိၢ်တယုၢ်န့ၣ်မၤ
လိၣ်က့ၤဝဲ,ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်ဟူဂ်ခိၣ်အူတခိၣ်အိၣ်ဆၢ,လီ
ဆၢဆၢအသးန့ၣ်နီၣ်ယဲဝါတခိၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢဂ်ခိၣ်အူ
ကက့ၤန့ၣ် နီၣ်ယဲဝါတခိၣ်က့ၤဒၣ်ဝဲလၢမဆါလၢမန့ၢ်လီၤ.
ဂ်ခိၣ်အူတခိၣ်အိၣ်တမုၢ်လၢသူးဆိၣ်ဘျီဆါတုၤလီၤ
ကွၢ်ယံၣ်ဇီၣ်ကွၢ်ဇီၣ်မၤနီၣ်ယဲဝါလဲၤဟံးက့ၤမၤအမၤ
ဇီၣ်တန့ၢ် မၤအဖိဇီၣ်တန့ၢ်နီၣ်ယဲဝါတခိၣ်လိၣ်ထီၣ်အသး
လၢ အသးန့ၣ် မၤလီၤတဲၤလဲၤဟံးက့ၤဒၣ်
န့ၣ်, နီၣ်ယဲဝါစံးဒီးန့ၣ်ဒီး, နီၣ်ယဲဝါ ဝါန့ၣ်စၢထွဲဂ်ခိၣ်
အူ အခဲ လၢလုၢ် တဖျၢ် ဒီး ဂ်ခိၣ် အူ န့ၣ်
လဲၤလီၤအူကိၢ်လၢဒီးဖ့ၣ်တဲၤကွၢ်နီၣ်ယဲဝါအလုၢ်န့ၣ်
မၤလိၣ်ခွံၣ်အတၢ်နီၣ်ယဲဝါမုၢ်ဆိၣ်ယၤန့ၣ်လၢက့ၤတက့ၢ်.
ဒီးဂ်ခိၣ်အူက့ၤဝဲအူဟံၣ်လီၤ. ဒီးနီၣ်ယဲဝါဆိၣ်ထွဲအခံး
ခွံၣ်န့ၣ်လၢက့ၤဒီး ခွံၣ်အမဲၣ်ဘၣ်ပံၤက့ၤတသါဒီးနီၣ်ယဲဝါ

ဆိၣ်တၢ်အနီၤစၢတထံၣ်န့ၣ်ခွံၣ်တချုးန့ၣ်ဟူလၢဘၣ်ဒီး
ခွံၣ်တချုးလၢက့ၤလၢဘၣ်ဒီး ဂ်ခိၣ်အူက့ၤပၢ်လၢအ
ဟံၣ်ဒီး သံဂီၢ်အဖဲဖဲစၢ, မိၢ်တယုၢ်ပၢ်သယုၢ်က့ၤလံၤ,လဲၤ
ကွၢ်မိၢ်တယုၢ်ပၢ်တယုၢ်အလီၤန့ၣ်လဲၤကွၢ်ဝဲဒီးအလီၤ
ဘီၣ်ဘီၣ်စီမးလီၤ. ဒီးစံးအဖဲဖဲစၢ,စကလူၤမိၢ်တယုၢ်ပၢ်
တယုၢ်လီၤ. အဖဲတခိၣ်န့ၣ်လူၤအံၤမုၢ်ချုးပခံၣ်န့ၣ်ပံၤအ
ခိၣ်အံၤကွၢ်တၢ်ဆူထံခံတဂၤ ထံထံတဂၤန့ၣ်ဖိၣ်အစု
န့ၣ်ဖိၣ်အစုလၢအကွၢ်တၢ်ဆူထံခံတဂၤန့ၣ်လီၤ. စူၢ်အဖဲ
ကလုၢ်ဒီးဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်မိၢ်တယုၢ်န့ၣ်လီၤ. စိၢ်မိၢ်ဝဲချုး
လၢအပံၤအခိၣ်လၢအဖဲမၤလိၣ်အံၤန့ၣ်ဒီး ဖိၣ်ဝဲအစုလၢ
ကွၢ်တၢ်ဆူထံခံတဂၤန့ၣ်လီၤ. ထံန့ၣ်အမံၤထံဘီၣ်မဲးပံၤ
အခိၣ်ဝဲဒီး ထံၣ်လၢထီၣ်ဂံၢ်ဆိၣ်မဲးဝဲအိၣ်အဆၢဒီးတူၢ်
တစိးဝဲတုၤခိၣ်အယုၢ်ယုၢ်ဆိၣ်တထံၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်,ယု
အမၤယိၣ်ဒိၣ်ပျၢ်ဒီးအမၤဟ့ၣ်အီၤလီၤ. ဒီးမၤတုၤခိၣ်အ
ပျၢ်ဒီးက့ၤဝဲဆူအဟံၣ်ဒီးဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်လဲၤကွၢ်အတုၤခိၣ်
တစုဇီၣ်တဘၣ်ခံစုဇီၣ်တဘၣ်, ပျၢ်န့ၣ်တဘၣ်ဘၣ်နီၣ်တစု
ဘၣ်,ဘၣ်ထီၣ်ဂံၢ်ဇီၣ်တဘၣ်,ဘၣ်ဆိၣ်မဲးဇီၣ်တဘၣ်, ဘၣ်
ကဒီးတစီၤဘၣ်လၢပြၢ်စိတဘျီဟဲက့ၤဟံးဝဲဆူဟံၣ်မၤ
အမၤမိၢ်တယုၢ်န့ၣ် ယိၣ်က့ၤဇီၣ်တယိၣ်က့ၤ,မၤအမံၤပၢ်ယိၣ်
က့ၤဇီၣ်တယိၣ်က့ၤ, ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်သ့ၣ်လီၤသးလီၤပြၢ်စိန့ၣ်
ဒီး,အယိၣ်က့ၤဝဲဒၣ်ဝဲဒီးမၤအမၤခိၣ်ဘျီအိၣ်လီၤ. အ မၤ
န့ၣ်ဇီၣ် တဒိၣ်ဘျီမၤအမံၤပၢ်အမံၤပၢ်တဒိၣ်ဘျီဂ်ခိၣ်အူ
န့ၣ်သးလီၤပြၢ်စိန့ၣ်ဒီး ဒိၣ်ဘျီဝဲတဘီဆဲးဘၣ်အမဲၣ်ဒိၣ်
ဝဲဝဲဒီးကိးထီၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၢ်ထီၣ်အသးလီၤ. ဂ်ခိၣ်
အူန့ၣ် လဲၤလုၢ်ထံလၢထံဘီၣ်မဲးဒီး ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်တပျၢ်
ထီၣ်အသးဒီးကဲထီၣ်လၢထီၣ်ဂံၢ်တဘျီယုၢ်ထီၣ်ဆူတီၤ
ဘီၣ်လီၤ,ပၢ်တယုၢ်သ့ၣ်န့ၣ်စံးမိၢ်တယုၢ်,ယီၤစၢ,ဖိၣ်မိၢ်
တယုၢ်န့ၣ်ဖိၣ်တးဒီး တဘၣ်,ဘၣ်တဖြုးလၢအမဲၣ်ကိ
လီၤ. ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ် ယုၢ်ထီၣ်က့ၤဝဲဆူချၢၣ်ဒိၣ်ဒုယုၢ်ထီၣ်
ဝဲဆူယိၣ်ဒိၣ်ဒုပစကီၤဇီၣ်ကွၢ်က့ၤပခံစကီၤဇီၣ်ကွၢ်က့ၤ ကွၢ်
က့ၤဝဲတန့ၢ်ဘၣ်. ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်ယုၢ်ထီၣ်ကဒီးတထံၣ်ယုၢ်
ထီၣ်ဝဲဆူမူဖးဖိၣ်ဟီၣ်ဖးဖိၣ်အဖဲလဲၤလီၤလီၤဘုအဖဲထံၣ်
ထီၣ်အီၤအဖဲကိးအီၤ မ့မုၢ်သမိးစလံၤဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်ဟဲ
က့ၤစီၤလီၤလၢပံၤကျိၤစုအံၤတက့ၢ်. ဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်န့ၣ်ဟူ
အဖဲအကလုၢ်ဒီးမိၢ်လီၤကျိၤလီၤန့ၣ်လီၤ. အဖဲန့ၣ်ဖိၣ်
က့ၤအီၤဒီး ထဲကွၢ်ဝဲအဆူလုၢ်တက့ၤကဲထီၣ်က့ၤက
ဒီး လၢဂ်ခိၣ်အူအလီၤလီၤလီၤ. သါကက့ၤဆူသါမိၢ်
တယုၢ်အိၣ်န့ၣ်က့ၤဝဲတပၢ်လၢဘၣ်,နီးတံၢ်ဒီးလၢမုၢ်
လုၢ်တီၤအဖဲကၢၣ်ယုၢ်အီၤအဖဲမၤအဝဲပုၢ်ဝဲပုၢ်န့ၣ်ဝဲဒီး
ကဆိးထီၣ်ဒၣ်အသးကိးဆိလီၤ. ဝဲၣ်မုၢ်န့ၣ်န့ၣ်, တပုၤ
ထီၣ်ဘၣ်သးပုၤနီၣ်ဝဲတဝဲဂ်ခိၣ်အူန့ၣ်လဲၤပံၤဝဲတးဒီး
လၢမုၢ်အိးထီၣ်အသးလဲၤပံၤဝဲယုၢ်ဆိးထီၣ်အသးယုၢ်ဆိ

ဂံ

လိာ်လိာ်. လဲၤဝဲတုၤလၢအကတၢ်တဆိဒီးဖွဲၣ်ပွၢ်တဆိၣ်
 လၢၤဘၣ်ဒီးလဲၤဝဲတုၤတၢ်လၢၤဘၣ်, လၢၤမုၢ်န့ၣ်ထူၣ်ဖျါ
 တြီၤစုၤမၤကသ့ၣ်လဲၤဝဲတုၤကသ့ၣ်မၤကဆိလဲၤဝဲတုၤ
 ကဆိကိးတုၤန့ၣ်တစုၤဒီး ဂံၢ်ခိၣ်အုၤဒီးမိၢ်တယုၢ်ကတိၤ
 လိာ်အသးစလဲၤဆူန့ၣ်တတၢ်လၢၤဘၣ်. ဒီးဘၣ်လဲ
 လိာ်က့ၤအစုၤကူၤအခိၣ်သကူၤစံးလိာ်အသးအဆံၤတ
 စုၤန့ၣ်တၢ်ယၢ်တၢ်လၢၤ, စလဲၤအိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢၤ
 လၢၤမိၢ်တယုၢ်တၢ်က့ၤ, ဂံၢ်ခိၣ်အုၤတခါတၢ်က့ၤလိာ်. ဂံၢ်
 ခိၣ်အုၤန့ၣ် က့ၢ်ဝဲလၢအမဲၣ်ကျဲၤဆူန့ၣ်ယဲၤဝဲတၢ်တခါတၢ်ဒီး
 ကျဲၤမုၢ်ဂီၤပၤလိာ်. က့ၢ်ကတၢ်ဆူမိၢ်တယုၢ်တခါတၢ်ထဲ
 လၢၤမုၢ်လုၤတိၤစိၤလိာ်. ဂံၢ်ခိၣ်အုၤန့ၣ်က့ၤဆူန့ၣ်ယဲၤဝဲတၢ်တ
 ခါတၢ်ဒီး အဖိထံၣ်လိာ်အိၣ်အဖိစံးဝဲပၤတၢ်က့ၤလဲၤဒီးနီၤယဲၤ
 ဝါက့ၢ်လိာ်ဂံၢ်ခိၣ်အုၤန့ၣ်သးတၢ်က့ၢ်အသးအမိၢ်နီၤယဲၤဝဲ
 က့ၢ်လိာ်ဒီးတထံၣ်ဘၣ်, အဖိက့ၢ်လိာ်ကဒီးအဖိထံၣ်လိာ်
 ဒီး အဖိစံးပၤအိၣ်မးန့ၣ်လဲၣ်. အမိၢ်က့ၢ်လိာ်ဒီးတထံၣ်
 ဘၣ်, ဒီး စံးအဖိန့ၣ်က့ၢ်လိာ်ဒီး နစံးလိာ်န့ၣ်ပၤတၢ်က့ၤလိာ်စ
 က့ၢ်လိာ်ယဲၤဒီးစတထံၣ်ဘၣ်နီၤတစုၤဘၣ်, ဒီးဂံၢ်ခိၣ်အုၤလိာ်
 ထီၣ်အသးဒီးထံၣ်လိာ်ဂံၢ်ခိၣ်အုၤတၢ်တုၤပဆဲးဘျီၣ်ပမဲၣ်
 အံၤဒီးစံးဝဲဒၣ်မးက့ၢ်အံၤပးပကစၢ်တဖျဲးဘၣ်, ဂံၢ်ခိၣ်အုၤ
 တခါ အသးဒီးထီၣ်က့ၤဆူအဖိအိၣ်သးတယုၢ်ထီၣ်က့ၤ
 မိၢ်တယုၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲသုလုၤကီၤဝဲလိာ်. မုၢ်ဆုၣ်ဆုၣ်ကျဲၤ
 ထီၣ်အဘိၤဖးဒိၣ်န့ၣ်လိာ်. ကျဲၤဝဲဝဲကိာ်ထီၣ်က့ၤဝဲလၢအဖိ
 ခိၣ်န့ၣ်လိာ်. ဆိမံၤမိၢ်ဘိယုၤတဖျါဒီးစိၤလိာ်လၢဘိဘိ
 လိာ်န့ၣ်ဘိန့ၣ်လိာ်တၢ်တၢ်ဒီး ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်အုၤသးန့ၣ်ထီၣ်
 တၢ်ဖျဲးဒီး ဂံၢ်ခိၣ်အုၤန့ၣ်သံဝဲလိာ်. အဖိန့ၣ်မၤလိာ်မိၢ်တ
 ယုၢ်တၢ်ဟီၣ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. နဝၤသံလဲၤ, မၤလိာ်နီၤယဲၤဝဲ
 နီၤယဲၤဝဲမးတၢ်ဟီၣ်ဘၣ်အဝၤတက့ၢ်. အဝၤသံလဲၤ, တဲ
 တုၤခံၤလိာ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်အုၤအဖိကတိၤထီၣ်တၢ်ဟံးက့ၤသု
 ဝၤသုဟံးက့ၤမုၢ်န့ၣ်တဂၤန့ၣ်ဒီးကကဲလၢသုဝၤလိာ်.
 တးနီၤယဲၤဝဲတခါ လဲၤဒီးထီၣ်ပိၤလၢဂံၢ်ခိၣ်အုၤအဖိလၢန့ၣ်
 ဝဲလဲၤ, မိၢ်တယုၢ်ဒီးပၤတယုၤန့ၣ်ကၢၣ်တၢ်ခံၤမိၢ်တယုၢ်
 စံးပၤတယုၤယီၤစၢၤ, မုၢ်ပကကၢၣ်ယီၤလဲၣ်, နီၤယဲၤဝဲအံၤ
 ဒီးထီၣ်ပိၤလၢပမဲၣ်ညါလဲၤ, အယီၤစံးအိၣ်ဘၣ်ယိာ်တဂ့ၤ,
 ယီၤပိၤဒီး ယိကစၢ်လိာ်ယီၤစၢၤ, အယီၤန့ၣ်စိၤယီၤပိၤဒီး အ
 ယီၤကၢၣ်ယုၤအတၢ်ယီၤစၢၤလဲၤပျံၣ်ဖျါနီၤယဲၤဝဲအပိၤခံၣ်န့ၣ်
 ဒီးဒီးထီၣ်ကတၢ်လၢနီၤယဲၤဝဲအပိၤခံၣ်န့ၣ်လိာ်ယီၤစၢၤ, အယ
 ၁ တခါဒီးပျံၣ်ဖျါနီၤယဲၤဝဲအပိၤခံၣ်ဒီးထီၣ်အပိၤခံၣ်ဒီးက့ၤ
 ထီၣ်ဝဲဆူဟံၣ်လိာ်. ဒီးမၤအိၣ်လိာ်အသးသၢတန့ၤကျါ
 မုၢ်ဆုၣ်ဝါနီၤယဲၤဝဲတဂၤအဖိအိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီး မံၤသုပၤလိာ်.
 မိၢ်တယုၢ်ဒီးပၤတယုၤန့ၣ်ကိးထီၣ်က့ၤစိၤ, ဂံၢ်ခိၣ်အုၤစၢၤ, မိၢ်
 တယုၢ်န့ၣ်က့ၤဒီးဟံးထီၣ်အပိၤဒီးက့ၤဝဲလိာ်. က့ၤဖးဖိ
 ကျဲၤပၤတယုၤန့ၣ်စံးမိၢ်တယုၢ်ယီၤစၢၤ, နက့ၤတုၤလၢဟံၣ်

ဂံၤ

န့ၣ်န့ၣ်ဂံၢ်လိာ်ဒီးဂံၢ်လိာ်ကံၤလၢယၢ်ဝါပူၤန့ၣ်, မိၢ်တယုၢ်
 န့ၣ်စူၢ်အယီၤကလုၢ်ဒီး က့ၤဝဲတုၤဟံၣ်ဒါလိာ်ယၢ်ဝါဂံၢ်
 လိာ်ဝဲလိာ်လၢဂံၢ်ခိၣ်အုၤဒီးဂၤညါလိာ်. ကလးကိာ်တၢ်ဒီး
 ဘးဒီးနီၤယဲၤဝဲဝါပူၤလိာ်.
 ပမၤလိာ်တၢ်လၢထီၣ်တုၤကန့ၣ်အံၤလိာ်.
 မိၢ်မၤလိာ်န့ၣ်ဂံၢ်ခိၣ်အုၤ
 ပၤမၤဒီးန့ၣ်ဂံၢ်ခိၣ်အုၤ
 စိၤဆဲးတဂံၢ်ခိၣ်အုၤ
 စိၤခးတဂံၢ်ခိၣ်အုၤ
 အိၣ်တမုၢ်သုသုလုၤလုၤ
 ဆဲးတမုၢ်သုသုလုၤလုၤ
 ချၢၣ်သၣ်မံၤဘိယုၢ်ဘိယုၤ
 ယီၤသၣ်မံၤဘိယုၢ်ဘိယုၤ
 ဂံၢ်ခိၣ်အုၤစိၤဆဲးချချ
 ဂံၢ်ခိၣ်အုၤစိၤခးချချ
 တဲလၢထီၣ်သုတတဲလုၣ်
 တဲလၢထီၣ်ကိးတတဲလုၣ်
 တဲလၢလံာ်ဝါယုၢ်ရဲးရဲး
 တဲလၢယဲၤဝဲယုၢ်ရဲးရဲး
 ဖွဲၣ်ထီၣ်ချၢၣ်စဖျဲၣ်လိာ်က့ၤ
 ဒီးထီၣ်ပျံၣ်စထုးလိာ်က့ၤ
 ချၢၣ်ဝဲၣ်ဆုၤဖျါဘၣ်အမဲၣ်
 သံကတၢ်လၢချၢၣ်ဒိၣ်ဒု
 နီၤယဲၤဝဲဝါကလုၢ်တိ
 နီၤယဲၤဝဲဝါအကလုၢ်ပိၤ
 ဂံၢ်ခိၣ်အုၤက့ၤအိၣ်က့ၤဆိး
 ဂံၢ်ခိၣ်အုၤက့ၤအိၣ်ဒီးအိၤ.
 မိၢ်တယုၢ်ဒီးပၤတညိ
 မိၢ်တယုၢ်ဒီးပၤတယုၤ
 ဆုဆိဖိဂီၤကံၤတဘိ
 ဆုဆိဖိဂီၤကံၤတဒု
 နီၤယဲၤဝဲဒီးမိၢ်တယုၢ်အထီၣ်လိာ်.
 သံကတၢ်လၢယီၤဒိၣ်ဒု
 စသုၣ်လိစထီၣ်က့ၤ
 စသးလိစထီၣ်က့ၤ
 နီၤယဲၤဝဲတၢ်ဟံးယာ်စဆု
 မိၢ်တယုၢ်တပုၤဒီးခု
 ပၤတယုၤတပုၤဒီးခု
 လိအိၣ်ဆါလိတန့ၢ်လုၤ
 လိအိၣ်ဆါလိတန့ၢ်လုၤ
 စဝဲၣ်ဆုၣ်စတုၢ်လိယဲာ်
 စဘျၢၣ်ဆုၣ်စတုၢ်လိယဲာ်

ကံ

မာဖိဟံးကွာတဟံးကွာ
မာမါဟံးကွာတဟံးကွာ
စသးဒိဉ်စလဲဟံးကွာ
စသးထီဉ်စလဲဟံးကွာ
စာထွဲစခံလုဉ်တဘိ
စာထွဲစခံနတဘိ
စလုဉ်တဘိစယုဉ်ကွာ
ဖုဉ်တဘိဖုးစယုဉ်ကွာ

ပမံၤပပုၤလၢပျၢၤအစံဉ်တၢ်ပုၤဂံၢ်ခိဉ်အလီၤ.
ပမိၢ်ပပုၤအစံဉ်တၢ်တၢ်ပလၢပုၤလၢပျၢၤအမံၤနီၢ်ယဲဝါ
ပမိၢ်ပပုၤအစံဉ်တၢ်တၢ်ပလၢပုၤလၢပျၢၤအမံၤမုၢ်ယဲစူနါ
ဒုပမိၢ်ပပုၤအစံဉ်တၢ်တၢ်ပလၢပုၤလၢပျၢၤ အမံၤမုၢ်နီၢ်
ချၢဉ်ဖိလီၤ.
ပမိၢ်ပပုၤအစံဉ်တၢ်တၢ်ပလၢပုၤတၢ်ပလၢဖးဒိဉ်အမံၤနီၢ်
ကပျီၢ်.
ဟဲကဒီးလၢခံတဝိတၢ်ပလၢဖးဒိဉ်မုၢ်မိၢ်တီၢ်မးအပိၣ်ခွါ
လီၤ.

၂၁. **စကံ** န့ၣ်မုၢ်စကံအဆိလီၤ. ပသုဉ်စကံပသးစကံန့ၣ်
မုၢ်ပသးချပသးန့ၣ်ပသးကိၣ်ဒီးပစံးလၢပသုဉ်စကံပသးစ
ကံလီၤ. ပမုၢ်မၤတၢ်ဒီးပအံဉ်ဒီးလၢအဂ့ၢ်န့ၣ်ပုၤဂၤ,ပ အံဉ်
ဒီးလၢန့ၣ်အါန့ၣ်ပုၤဂၤ,ပအံဉ်ဒီးလၢပံၤချန့ၣ်ပုၤဂၤဒီးပမၤ
တၢ်ပတအံဉ်ဘျးဘျး, တၢ်တမိဉ်အံဉ်ဘျးဘျးပသးဒီးပ
မၤလၢပသုဉ်ကံသးလဲန့ၣ် ပစံးလၢပမၤတၢ်လၢပသုဉ်စ
ကံပသးစကံလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတၢ်အသုဉ်တစကံအသး
တစကံဘၣ်,ဝံသးကၢဉ်ဝဲ.

၁. **ကံ** န့ၣ်မုၢ်ပမၤဘျး,မၤလီၤကမူဉ်တၢ်လၢသ့ဉ်ခိဉ်နါ
စုၤမုၢ်ဂုၤ,လၢလၢမုၢ်ဂုၤ,ပဆိဉ်တၢ်ဝံဉ်ဝံဉ်လၢဂံၢ်ဒုဉ်ပတ
ဟီဉ်ဒီးပစံးလၢပကံလီၤ. ဒီးပစံးလၢပရံဉ်စကံလီၤ. ပ
မုၢ်ဟံလီၤသအုသယီ,မိၢ်ကံမၤယဲလၢလၢကံဘျးဘျးအဖိ
ခိဉ်ဒီးပဟံးန့ၣ်လၢလၢအဖျၢဉ်တဖဉ်န့ၣ်ပမၤဘျးသအု
သယီဒီးပဆိဉ်ဒီးန့ၣ်တၢ်ဒီး လၢအဖျၢဉ်န့ၣ်တုၤသအု
သယီဘျးဒီးပစံးလၢပကံဘျးလီၤ. ထီရီၤပအံဉ်ဒီးတၢ်
လၢအကမူဉ်တဖဉ်န့ၣ်မုၢ်ဂုၤ,တၢ်လၢအဘျးတဖဉ်မုၢ်ဂုၤ,
ပမုၢ်တတီၢ်ဘျးဘျးဒီးပကံဘျးအီၤလီၤ.

၂. **ကံဂုဉ်** န့ၣ် မုၢ်ပတီၤလီၤပစုနၢဉ်ခံဒီးပမၤဝံဉ်ဝံဉ်ဆိဉ်
တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဝံဉ်ဝံဉ်ပစုနၢဉ်ခံလီၤ. ကံဂုဉ်နစုလၢသ့ဉ်
ဘၣ်ခိဉ်န့ၣ်တဆါဘၣ်ဧါ. နစုနၢဉ်ခံကဆါကံသၢ,တီၤ
လီၤကံဂုဉ်စုနၢဉ်ခံလၢစဖိခိဉ်တဂ့ၤ, ပုၤသိဉ်လံာ်ဖိတဖဉ်
တီၤလီၤကံဂုဉ်အစုနၢဉ်ခံလၢယီခိဉ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤအ
စုနၢဉ်ခံသ့ဉ်ဝဲလၢတီၤလီၤကံဂုဉ်ဝဲလၢယီခိဉ်န့ၣ်လီၤ.

၃. **ကံဂုဉ်လီၤ** န့ၣ်မုၢ်ပနီဉ်လီၤပခိဉ်နၢဉ်ခံလၢဟီဉ်ခိဉ်အ
ဖိခိဉ်ဒီး ပတရံးပခိဉ်နၢဉ်ခံန့ၣ်တံးတံးလၢဟီဉ်ခိဉ်အဖိ

ကံ

ခိဉ်ဒီး ပစံးလၢပကံဂုဉ်လီၤပခိဉ်နၢဉ်ခံလီၤ. ပုၤတဂၤကံ
ဂုဉ်အခိဉ်နၢဉ်ခံလၢဟီဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်ဒီးဟီဉ်ခိဉ်လီၤဆၢဉ်
မးလီၤ.

၄. **ကံဂုဉ်လီၤအခံ** န့ၣ် မုၢ်ပဆုဉ်နီၤဒီးပကံဂုဉ်လီၤပသး
န့ၣ်ပစံးလၢပကံဂုဉ်လီၤပခံလီၤ. ပုၤတဂၤဆုဉ်နီၤဒီးကံ
ဂုဉ်လီၤအခံဒီးအိဉ်ဒုအတၢ်,အိဉ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်တ
ကျဲးစးမၤဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၅. **ကူးကံဂုဉ်** န့ၣ် မုၢ်ပမၤတဲာ်ပျံၤမိၤဆိဉ်မိၤ, ပမၤသ့ဉ်
ဖးတၢ်ဖံးတၢ်ညဉ်လၢကံဒီးပထးဆိဉ်တၢ်ဒ်ပပုဉ်လုးအ
သးန့ၣ် ပစံးလၢပကူးကံဂုဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤကူးကံဂုဉ်ပျံၤ
တဘိလၢယဲဉ်ဒီးတဲာ်သလူၤ, တၢ်ဖံးတၢ်ညဉ်တဖဉ်န့ၣ်
အိဉ်ဒီး အထုဉ်အပျီၢ်ပဘၣ်ကူးကံဂုဉ်တြးတြးဒီးသ့ဉ်
ဖးလီၤဖျၢဉ်ဝဲလီၤ. ကူးကံဂုဉ်ကံဂုဉ်ပျံၤလၢယဲဉ်ဒီးတဲာ်ဝဲ.

၆. **သးကံ** န့ၣ် မုၢ်ပစုမုၢ်ဂုၤ, ပခိဉ်မုၢ်ဂုၤ, မုၢ်သးဝဲတုၤပ
တၢ်တြးတြးတဘျီဘၣ်ဒီး ပစံးလၢသးကံလီၤ. ပစိၤ
အုဉ်ပုၤမုၢ်ဂုၤ, ပကိၤအုဉ်ပုၤမုၢ်ဂုၤ, တၢ်ယံဉ်သးအုဉ်ပုၤ
မုၢ်ဂုၤ,သးကံဒီးပတၢ်တြးတြးဒီးဘျီတစိၤဖိဒီးသးကံ
ထီဉ်ကုၤကဒီး, အဝဲန့ၣ်မုၢ်သးကံလီၤ. ပကိၤတဘျီ
အုဉ်ယၢဒီး အထီခိဉ်ပုၤလီၤသးကံကၢ, တၢ်ယံဉ်သး
န့ၣ် အုဉ်ပုၤသးကံသးကွဲးနးကၢ.

၇. **တၢ်ကံတၢ်ဘျးပုၤ** န့ၣ် တၢ်ဂီၢ်ပသး,ပညဉ်ဂီၢ်ထီဉ်သီ,
တၢ်ဂီၢ်တကံထီဉ်လၢပသးကံပုၤဒီး ပစံးလၢတၢ်ကံတၢ်
ဘျးပုၤတစုစုပစံးလၢ တၢ်ကံတၢ်ဘျးပုၤတစုစုလီၤ. ပစံး
လၢတၢ်ကံထီဉ်ပုၤတစုစုလီၤ. ပုၤတဂၤတၢ်ကံတၢ်ဘျး
အီၤန့ၣ် ကမုၢ်ကံအညဉ်ဂီၢ်သၢ,တၢ်ကံတၢ်ဘျးပုၤတနံၤ
ခံနံၤညါတုၤ. တၢ်ကံတၢ်ဘျးပုၤအံၤစဘၣ်ယံဉ်လၢကနး
ထီဉ်ဘၣ်ဖးလီၤ.တၢ်ကံတၢ်ဘျးပုၤန့ၣ်မုၢ်ပညဉ်ဂီၢ်ထီဉ်သီ
လၢတနးဒီးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ကံတၢ်ဘျးပုၤလီၤ. တၢ်
ကံတၢ်ဘျးပုၤအံၤ မုၢ်စညဉ်ကဂီၢ်ဖးဒီးခိဉ်သ့ဉ်ညါဘၣ်.

၈. **တၢ်ဂီၢ်ကံ** န့ၣ်မုၢ်တၢ်ယီၤထီဉ်သီလၢတၢ်ဂီၢ်အကတီၢ်
န့ၣ်တၢ်ဂီၢ်တုၤပကနိးမးဒီးပစံးလၢတၢ်ဂီၢ်ကံလီၤ. တၢ်ဂီၢ်
ကံန့ၣ်ကကံထီဉ်လၢပသးဒီးမုၢ်တၢ်ဂီၢ်ကံလီၤ. သလိဝံ
လီၤတၢ်ဂီၢ်ကံတုၤပအီၤထံပမဲကကံလီၤ. တၢ်ဂီၢ်ကံန့ၣ်
တၢ်ဂီၢ်တၢ်ကံတၢ်ပုၤအသးန့ၣ် မုၢ်တၢ်ဂီၢ်ကံလီၤ. တၢ်ဂီၢ်နး
ကံဉ်ဆိးဒီးပစံးလၢတၢ်ဂီၢ်ကံလီၤ. တၢ်ဂီၢ်ကံသးဒီး
ပလးယဉ်တၢ်တလၢဘၣ်.

၉. **တၢ်ကံ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဂီၢ်အဆိလီၤ. တၢ်ဂီၢ်တၢ်ကံပသး
နးကၢ,ဆိဉ်ကံလီၤမုၢ်အုဖဉ်ဆါတက့ၢ်.

၁၀. **ကံကံ** န့ၣ်မုၢ်တံၤတုၤအဆိလီၤ. ညဉ်တကလုာ်ထဲ
စုမုၢ်စုဆဉ်ဒီးအိဉ်တထါ,တတၢၤဒီးမၤသးတဘိတဘိ
န့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတံၤတုၤကံကံလီၤ. တံၤတုၤကံကံ ကံ
န့ၣ်ဆိဉ်ဒီးအပူၤလၢကပံဉ်ခိဉ်ကပံဉ်ကျါ,နီဉ်ခိဉ်နီဉ်ပူၤ

လီၤ. တံၤတၢ်ဂၢၢ်ဂံၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ဒ်ညၣ်အသးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတံၤတၢ်ဖိန့ၣ်ပစံးလၢဂၢၢ်ဂံၢ်တစုစုလီၤ.

၁၁. **လီၤကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယီၤမဲးကမူၣ်အကျါဒီးမဲးန့ၣ်လီၤတံၤဝဲန့ၣ်ဒီး ပခိၣ်လီၤလီၤဆၢၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢမဲးလီၤကံၤလီၤ. တၢ်အဖျါၣ်ပြီၤလၢအအါတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်လီၤတံၤဒီးပစံးလၢလီၤကံၤလီၤ. မဲးကျါန့ၣ်ပလဲၤတၢ်တကဲဘၣ်, မဲးလီၤ ကံၤ, တၢ်ဘျးပသးကၢ, ဘုန့ၣ်ပပာ်လၢန့ၣ်ပူၤန့ၣ်မ့ၢ်လီၤတံၤဒီးပစံးလၢလီၤကံၤလီၤ. ဘုန့ၣ်စဂံၢ်လၢန့ၣ်ပူၤန့ၣ်လၢသီပွဲၤန့ၣ်တၢ်လီၤကံၤဒီးတပွဲၤဘၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

၁၂. **လီၤကံၤလီၤစၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလၢကျဲးစးတၢ်တဂ့ၢ်ဘၣ်ဒီး မၤတန့ၢ်အိၣ်တကဲဘၣ်ဒီး ဒီးယံၣ်ဒီးဖျိၣ်ဒီးယံၣ်ဒီးဖျိၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢလီၤကံၤလီၤစၢလီၤ. ပုၤလၢဟ့ၣ်မၤဂီၤတၢ်ဒီးတမၤဘၣ်ကလိက့ၢ်ကိၣ်သးကၢၣ်ဝဲန့ၣ်ဒီးကဲဝဲလၢတၢ်ကုၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ပလီၤကံၤလီၤစၢလီၤ. ဝံသးကၢၣ်မၤတၢ်တဂ့ၢ်, သုဝံသးကၢၣ်န့ၣ် သုကလီၤကံၤလီၤစၢသုတသ့ၣ်ညါဘၣ်ခါ.

၁၃. **ကံၤကပၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢပုၤအါဂၤအကျါတတြိဘၣ်ဒီးပလဲၤလၢပကပၤန့ၣ်ပစံးလၢပကံၤကပၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကံၤကန့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကံၤကန့ၣ်ကံၤကပၤလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢပုၤအါဂၤအကျါန့ၣ်ပလဲၤမ့ၢ်တတြိဘၣ်ဒီးပကံၤကပၤဒီးပလဲၤတြိဘၣ်လီၤ. ဒီးကံၤကန့ၣ်ဒီးကံၤကပၤန့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ.

၁၄. **ကံၤလီၤအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ချဲးစံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ချိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သမၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘျၢလီၤအသးဆုဖဲးလၢ, ဆူကပံၤလၢဒီးပစံးလၢကံၤလီၤအသးလီၤ. ချဲးစံးကံၤလီၤအသးလၢမဲးလၢန့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်, ပလဲၤတၢ်လၢမဲးကျါန့ၣ်ပယီၤဘၣ်တစုစုလီၤ.

၁၅. **ကံၤလီၤကွဲးတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကညိဟံးသ့ၣ်အခိၣ်ထံးကစီၤထီၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်တထါဒီးဝၣ်န့ၣ်ဝဲဆူအစုစုဖိလၢန့ၣ်ပစံးလၢကံၤလီၤကွဲးတၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢကံၤကလီၤလီၤ. နဟံးသ့ၣ်ခိၣ်ထံးကစီၤထီၣ်တစိးန့ၣ်န့ၣ်ကံၤလီၤကွဲးတၢ်ဆူအစုစုဖိလၢန့ၣ်တြိစကီးခါ. စကံၤလီၤကွဲးတၢ်တတြိဘၣ်, ပုၤလၢကံၤဝဲသ့တဖၣ်ကံၤလီၤကွဲးတၢ်တြိဘၣ်.

၁၆. **ကံၤပျံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပျံၤတဘိဒီးပစၢအကွီၢ်ပူၤအိၣ်တစိးဒီးပကွးယၢ်လၢပစုမ့ၢ်ဒိၣ်ခံခိၣ်လီၤဒီးပမၤလီၤဆူပစုန့ၣ်ခံဒီးပထးထီၣ်က့ၤဆူပခိၣ်ဒီးဆူပချၢယံၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကံၤပျံၤလီၤ. ပကံၤပျံၤတစိးမ့ၢ်န့ၣ်တဂၤဂၤန့ၣ် မ့ၢ်ပူၤဆူၣ်လီၤ. ပတဆူၣ်ဘၣ်ပကံၤတန့ၢ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်ပကညိလီၤကွဲးတၢ်လီၤ.

၁၇. **သးအုၣ်ကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်မိၣ်တီၢ်ပ

သးလၢပုၤဂၤဒီး ပတီၢ်ဝဲဇီၣ်တပၢဘၣ်ဒီး အသးဒိၣ်ထီၣ်ကြိကြိန့ၣ်ပစံးလၢပသးအုၣ်ကံၤလီၤ. တလၢတဖၣ်ဟဲဒီးအီၤလုၢ်ဇီၣ်ဇီၣ်လၢပခးန့ၣ် ပန့ၣ်ဇီၣ်တကန့ၣ်ဝဲ, ပသးအုၣ်ကံၤကြိကြိတၢ်ဘျၢတဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒီး ပဖျိၣ်အကစၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးပသးအုၣ်ကံၤကြိကြိလီၤ.

၁၈. **အုၣ်ကံၤအုၣ်ကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကညိမၤကွၢ်အန့ၢ်, မၤဟီၣ်အသးဒီးအမိၢ်အပၢအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီး တီၢ်ဝဲဇီၣ်တတီၢ်ဒီးမၤကွၢ်ကြိကြိအသးဒီး ကဟဲးထီၣ်ကဟဲးလီၤဝဲဒီးကညိယံၣ်ယူထီၣ်ဝဲလၢအဖိအလီၤန့ၣ် ပစံးလၢမၤအသးအုၣ်ကံၤအုၣ်ကံၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤလၢအဖိအလီၤအုၣ်ကံၤအုၣ်ကံၤ, တီၢ်ဝဲဇီၣ်တတီၢ်, မၤကြိကြိအုၣ်ကံၤအုၣ်ကံၤလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤတတီၢ်ဘၣ်အဖိဘၣ်, မ့ၢ်သီၣ်ယီၣ်အဖိဒီးမၤကြိကြိအုၣ်ကံၤအုၣ်ကံၤ ဒီးအဖိတပျံၤမး, မ့ၢ်လၢအဖိကွၢ်လိတခီ.

၁၉. **မိၢ်ကံၤဖိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်တကလုာ်လၢတလၢသ့ၣ်ဝဲအမုၢ်အလုာ်လီၤကံၤလၢသဘျုၣ်တစဲးစဲးဒီးအသၣ်ပြီၤကဒ်ဖျါၣ်သလၢၣ်ဒ်ကိစံးအချဲအသးဒီးအသၣ်န့ၣ်ဟဲအူဒ်မိၢ်ဟဲသၣ်အသးတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢမိၢ်ကံၤဖိလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢမိၢ်ကံၤလွံၤ, ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးဝဲလၢမိၢ်ကံၤလွံၤလီၤ. မိၢ်ကံၤဖိအသၣ်န့ၣ်ပတီၢ်ကမူၣ်ဒီး ပဖိအိၣ်လၢကသုန့ၣ်န့ၣ်မူဒီးဟဲဝဲဒ်မိၢ်ဟဲသၣ်အသးလီၤ.

၂၀. **မိၢ်ကံၤဖါယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်မိၢ်ဟဲသၣ်အထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မိၢ်ဟဲသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမိၢ်ကံၤဖါယဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢမိၢ်ကံၤဖါယဲလီၤ. မိၢ်ကံၤဖါယဲတအိၣ်လၢဘၣ်. လဲၤဒီးအိၣ်မိၢ်ကံၤဖါယဲလၢခးန့ၣ်တက့ၢ်. သ့ၣ်လီၤဖျးလီၤမိၢ်ကံၤဖါယဲလၢခးန့ၣ်သံၣ်ကျါတက့ၢ်.

၂၁. **မိၢ်ကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပုၤလၢပျၢတဖၣ်ကိးမိၢ်ဟဲသၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မိၢ်ဟဲသၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကိးဝဲလၢမိၢ်ကံၤလီၤ. လဲၤဒီးအိၣ်မိၢ်ကံၤသၣ်လၢခးကျိၣ်ပူၤ, စံးဝဲဒၣ်, မိၢ်ကံၤသၣ်မိၢ်ကံၤဖိအိၣ်ထီၣ်လဲၤ, ကိးမးပအိၣ်ဘၣ်လီၤ.

၂၂. **ကံၤကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကံၤကံၤအဆိလီၤ. ပုၤတဂၤကံၤကံၤကံၤကံၤလီၤအစုန့ၣ်ခံလၢယီၤခိၣ်.

၂၃. **တၢ်ကံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတီၢ်ဘျးမိၢ်ဟဲသၣ်လၢဆၢၣ်တီၢ်ပူၤဒီး ပကျိၣ်ကျဲးဒီးအံသၣ်သဒိၣ်အုၣ်ဒီးထံဘၣ်ဒးဒီးပစံးလၢတၢ်ကံၤလီၤ. ဒီးပကိးစကီးလၢတၢ်ရံၣ်လီၤ, ပအိၣ်မ့ၢ်ကသုမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပအိၣ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ကံၤတၢ်ကံၤလီၤ.

၂၄. **ကံၤမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆုဘုဒီးပဂုၤဝါဟုလၢကီၢ်လဲၤဒီးဘုတဖၣ်လီၤဘၢလၢဟုအကျါန့ၣ်အါဖျါၣ်န့ၣ်သက့ဒီးပဂုၤလၢကီၢ်လဲၤတအိၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဘုကံၤမိၢ်လီၤ. ဘုကံၤမိၢ်န့ၣ် ပဂုၤလၢကီၢ်လဲၤတအိၣ်ဖျိၣ်ဘၣ်, ဘုန့ၣ်ကံၤလီၤသးဆူဟုကျါန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢဘုကံၤမိၢ်လီၤ.

ဂါ

ဂံ

၁. **ဂံဂံဂံဂံ** နှင့် မှီပတ်ဘုလားကုပုလဲကဲဆီးဒီးဒ် ကလီတကူသုတပုလဲကဲဆီးတဂုနု ပတြုကျိ ကျိလံပတဟိဒီး ပစံးလံပဂံဂံလီ။ ဘုမုပုလဲ ကဲဆီးကုဒီးပဂံဂံတံးတံးဒီးတကူးကွဲဝဲလီ။ ဘုပု အူစိကုနု ဂံဂံဂံဂံမးကလီတကူသုတပုလဲလံတ ဂုဒီးပစံးလံပဂံဂံလီတစုလီ။

၂. **ဂံဂုခံ** နှင့် မှီပမးဝးပယံခိယံခိဒီးပစံးလံပဂံ ဂုပခံလီ။ ပုတဂဂံဂံဂံခံဂံဂုယံခိစကွဲတဘဉ်ဘဉ် စမဲဘဉ်, ပုမးသးဂံဂုခံဂံဂုယံခိနု မှီပကလီအ သးဒီးမလီနံပုဂလီ။

၃. **ဂံဂုခိဂံဂုခါ** နှင့် မှီပတဆုပခိယံခိဒီးပစံး လံပဂံဂုပခိလီ။ ပုတဂဂစမုဟုဒ်အတံးဒီးမှီ တဆဲဒီးဘဉ်ဝဲနုဂံဂုထီအခိလီ။

၄. **ဝဂံဂု** နှင့် မှီသုဒ်ဒုစးလံအကပယံခိယံခိချ သဒ်ဒ်ပကနီးအသီးဒီး ပစံးလံဝးဂံဂုလီ။ ပမုဂ် သုဒ်ပဂံလံအဒုနီစု, ဒီးဝးစကဘဉ်ခိယံခိယံခိ နုမှီအဝးဂံဂုလီ။ သုဒ်နုပကပဂံလံအဒုနီစုတ ဘုဉ်ဘဉ်, ဝဂံဂုဒီး ပဘဉ်ယိလံပကလီတဲဘဉ် ဖုးလီပုတဂထီမကနဲဒီး က်သုဒ်ဒုဒီးသုဒ်ဝးဂံ ဂုဒီးလီတဲဘဉ်သလူ။

၅. **ဂံဂုအသး** နှင့် မှီပမးဝးလံလံပသးဒီးပစံး လံပဂံဂုပသးလီ။ ပုကညီမုဂံဂုအသးနုယဉ် အသးယံခိယံခိချသဒ်ဒီး ပစံးလံဂံဂုအသးလီ။ ပုကညီဂံဂုအသးနုကမုဂံဂုအသးသး။

ဂါ

၁. **ဂါ** နှင့် မှီတံဖိယံတကလုထဲဟုပိဟုနဲဒီးအ ခိကမိဒ်တြိဒီး အိဉ်သုဉ်အိဉ်ဝဲလံပမဟံဉ်မလီ နုပကီးလံဂါလီ။ ဂါနုအိဉ်သုဉ်အိဉ်ဝဲဒီးလီ ကဘိဝဲလီ။ ဒီးအကဘိနုပစံးလံဂါအိဉ်လီ။

၂. **ဂါအိဉ်တံကဘိ** နှင့် မှီဂါအုဉ်ကမုလံလီ။ ဩကဘိကဘိနုပစံးလံဂါအိဉ်တံကဘိလီ။ ဂါအိဉ်တံကဘိနုပမဟံဉ်လံဝဲဒီးဂါအိဉ်ဝဲ နုအကဘိလီဩနုက။

၃. **ဂါဂါ** နှင့် မှီပုလံတမးဘဉ်အသးအလံးဘိသု ဘဉ်ဒီးပကသးသုပုသုနုပစံးလံပကသးဂါဂါ လီ။ ပုတဂပကသးသုကုသးပုအကျိဂါဂါလီ။

၄. **ဂါလံဂါလံ** နှင့် မှီပတမးဘဉ်တံဒီးပအိဉ်ဒု ပတံတနံဘဉ်တနံဒီး ပစံးလံပအိဉ်ဂါလံဂါလံ

ဂါ

လီ။ ပုတဂတဂသါကဖဲဒုဒီးတဖဲဘဉ်, အိဉ်ဒု အတံဂါလံဂါလံလီ။ အိဉ်ဝဲဂါလံဂါလံဒီးဖဲ တချးလံဘဉ်။ တံကစုလီလီ။

၅. **ဂါကျု** နှင့် မှီတံလံပမဟံဉ်တမံ, စီခိဉ်မုဂု လီဆုနီမုဂုဟံဉ်မုဂုပမးဒ်သုတလဲလီ။ သုတဝး တဂုဒီးဟးဂါကိဒီးခိးဝဲယံနုပစံးလံဂါကျုလီ။ တံလံခိးယံ, ဟးဂါကိဒီးတဝးလံလီဘဉ်နု မှီအ ဂါအကျုလဲလီ။ ပမးစီခိနု ဂါကျုလဲသးဒီး ဝးတသုဘဉ်။ ဂါကျုမးဝဲခါကလံလီ။ ကမဟံဉ် ထုဉ်မုဒ်ဒီး ပမးအနုလံသုဘဉ်ဟးဂါကိဒီးတဝး ဘဉ်ဝဲဘဉ်နုပစံးလံဂါကျုလဲလီ။ ဟံဉ်ဖးခိဉ်တဖဉ် နုဂါကျုလဲတုကလံအူတဝးဘဉ်လီ။ ဒီးမုခိဉ်ခိဉ် တံအမုနုပမုအိဉ်ဘဉ်ဒီး ဟးဂုတသုဟးဂါတသု ဘဉ်ဒီးဂါကျုမုဝဲလီစီလီထီလီ။

၆. **ဂါဂါကျုကျု** နှင့် မှီလံတဖဉ်အိဉ်ဝဲတဝး ဘဉ်။ ဟံဉ်ခိဉ်တဖဉ်ဝးတသုဘဉ်ဒီးဟးဂါတသုဘဉ်ဒီး ပစံးလံအိဉ်ဝဲဂါဂါကျုကျုလီ။ လံဖးခိဉ်မုဂု, ဟံဉ်ခိဉ်မုဂု, အိဉ်ဝဲဂါဂါကျုကျု, ဟးဂုတသုဟး ဂါတသုဒီးပစံးလံအိဉ်ဂါဂါကျုကျုလဲလံဒီးဟံဉ် ခိဉ်နုခိလီ။

၇. **ဂါဂံ** နှင့် မှီညဉ်တံတုပြီဒီးတကလုပကီးလံ ဂါဂံလီ။ ဒီးထဲစုဆုထဲဘုဘိခိလီ။ ဒီးပကီးစကီး တံတုအဆီလံဂါဂံစကီးလီ။ ဂါဂံနုအိဉ်လံ ကပံခိဉ်ကပံကျုနီခိဉ်နီပု ဒ်တံတုအသီးလီ။ ဒီးပြီ ကဒ် ဇီဒ် ထီး ကလဲဒ် အသီးလီ။ ဒီး ပုတနီနီကီးလံဂါဂံလီ။

၈. **ဂါတပါ** နှင့် မှီပဆါထီဒီး ပတဟးတဲ, တ ဟးတဝးဘဉ်ဒီးပစံးလံပအိဉ်ဆါထီဂါတပါလီ။ ပုတဂဆါထီမးဂါတပါတဟးတဝးမးဒ်သုခိဉ် ဆါအသီးဂါတပါလီ။

၉. **မဂါအသး** နှင့် မှီပုကညီတမးဝးဘဉ်အသးဒီး ပစံးလံမဂါအသးလီ။ ပုတဂမဂါအသးဒီးတဝး ဘဉ်ဝဲဘဉ်။ အိဉ်မးဂါကလံဒ် သုခိဉ်ဆါအသီး လီ။ ပမုစီတံဖိတံလံဒီး မုကွဲတံဆုပအိဉ်ဒီးပမ ဂါပသး, ပဘဉ်ယိလံကထံနုဘဉ်ပု, ကယုဘဉ် ဖုး, ဒီးပမဂါပသးလီ။

၁၀. **မဂါအသး** နှင့် မှီပုကညီပလီအသး, ကွဲလီ အသးဒ်သုတဩကမုတဂုဒီးကိအသး, အိဉ်လီ အသးနုပစံးလံမဂါအသးလီ။ ဒီးပစံးလံမဂါ မကျုအသးစကီးလီ။ ပုကဲလံအပျဲအဘိဉ်တဖဉ် နုဘဉ်ယိဝဲလံအသးကဟးဂါဒီး မဂါအသးတ ထံဉ်ထီထီလီ။

၇၁

၁၁. **လီဂါဝံ** နှင့် မှတ်တိုင်သင်္ဂဟသားဒီး ပမ္မင်လီသ ပှာ လာတတ်တမိန့်နံဘဉ်ပသးဒီး ပနံတကဲလၢဘဉ်န့ၣ်ပ စံးလၢပမ္မင်လီဂါဝံလီၤ. ပှာတဂၢတတ်သင်္ဂဟသားဒီး အမဲၣ်သင်္ဂဟလီဂါဝံမးလီၤ.

၁၂. **အိၣ်ဂါအိၣ်ကျၢ** နှင့် မှတ်ပအိၣ်လၢကစၢ်ယွၤအစု ပှာဒီးပကဲလၢအပျီၣ်အဘိၣ်န့ၣ်ပသ့ၣ်သုတဟးဂှၢ်ပသး သုတဟးဂါဒီး ပစံးလၢပအိၣ်ဂါအိၣ်ကျၢလီၤ. အပျီၣ် အဘိၣ်သ့ၣ်စၢ, အိၣ်ဂါအိၣ်ကျၢလၢကစၢ်ယွၤအပူၤတ ကှၢ်.

၁၃. **တၢ်ဂါ** နှင့် မှတ်ထီၣ်တၢ်တမံၤမှတ်တဝးတဟူး ဘဉ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဂါလီၤ. ထီၣ်သ့ၣ်စီၤဝၣ်စီၤလၢဂါ စီၤလုၤစီၤန့ၣ် မှတ်တဝးဘဉ်ဒီးမှတ်တၢ်ဂါဝဲလၢလီၤ. တၢ် ဂါလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤထဲလၢတမံၤစီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢ တၢ်အဂါစကိးလီၤ. တၢ်ဂါဒီးတၢ်အဂါန့ၣ် နံသိးသိး လီၤ. တၢ်အဂါမှတ်လၢန့ၣ်လီၤ.

၁၄. **အဂါ** နှင့် ပတစံးဘဉ်, ပစံးလၢတၢ်အဂါလီၤ. တၢ် အဂါန့ၣ် မှတ်လၢတဝးဘဉ်ဝဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢတၢ် အဂါဝဲလၢလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤတၢ်အဂါမှတ်သ့ၣ်လၢ တဝးဘဉ်ဝဲန့ၣ်တမံၤ, လၢတမံၤ, ဘဉ်ဆဉ်ဒီးတၢ်အဂါ တဘးလၢန့ၣ်တအိၣ်ဘဉ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤနီတမံၤဘဉ်, တၢ်အဂါန့ၣ်ဝးတသ့မး.

၁၅. **စဂါ** နှင့် မှတ်ပနံၤဟူလၢပဘူးပတံၢ်မှတ်ဂုၤ, ပပှၢ်ပဝဲ မှတ်ဂုၤ, ပစံးမှတ်ဂုၤ, လဲၤတၢ်မှတ်ယံၣ်ဒီးပနံၤဟူအပရၢလၢအ ယဲက့ၤဒီး ပလဲၤအိၣ်သကိးက့ၤစၢ်အံၤန့ၣ်ပစံးလၢပ လဲၤစဂါက့ၤအီၤလီၤ.

၁၆. **ဂၢ** နှင့် မှတ်ပခိးဆဲးခိးခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပကရၢပ သးဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤသုတထီၣ်ပှာတဂုၤဒီးကရၢန့ၣ်ပစံး လၢဂၢလီၤ. တးအူးမှတ်အိၣ်ဘုလၢဖိပူၤဒီးပမၤဂၢဒီးပ ခိးခးလၢဂၢပူၤလီၤ. ဒီးပစံးတၢ်လၢဂၢန့ၣ်မှတ်ပမၤကရၢ လၢသန့လီၤ.

၁၇. **ဂၢ** နှင့် မှတ်ပဘၣ်လီၤမိၢ်ဟဲသ့ၣ်အချံၣ် ကမဲထီၣ်ဖိၣ် အါအါကလဲၣ်ဒီးပခူၣ်န့ၣ်အလီၢ်ကဝီၤကျိၤဒီး ပမၤလီၤမိၢ် ဟဲသ့ၣ်အချံၣ်အါကလဲၣ်ဒီး တုၤအမဲထီၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲအါ ထံးတဖျီၣ်ဒီးဒီး ပစံးလၢမိၢ်ဟဲသ့ၣ်ဂၢလီၤ. ဂၢန့ၣ်မိၢ် ဟဲသ့ၣ်ဖိတဂၢခံၣ်တကှၢ်. ပမၤဂၢမိၢ်ဟဲသ့ၣ်ချံၣ်ဒီးကွၢ် လၢဟီၣ်ခိၣ်ကုၣ်န့ၣ်မဲထီၣ်ချံၣ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပစံး လၢပဘၣ်လီၤ. မိၢ်ဟဲသ့ၣ်အချံၣ်န့ၣ်ပတဲးခူးဝံၤမှတ်ဆဉ်ဒီး ပလဲၤဂၢမိၢ်ဟဲသ့ၣ်ချံၣ်လၢခူးကျိၣ်ပူၤန့ၣ်သၢသိးဒီး မဲထီၣ် ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဂၢလီၤတစု, ပစံးလၢပဘၣ်တစု လီၤ.

၁၈. **ဂၢ** နှင့် မှတ်ပနံၤကရၢ, သိကရၢ, ဝီကရၢန့ၣ်ပှာတနီၤ နီၤကိးလၢဂၢလီၤတလၢမၤပနံၤအဂါန့ၣ် မၤဝဲကဝီၤ

၇၂

ကျိၤဒီးလၢဂါလီၤတၢ်ဝးတရံးလီၤဒီး ပာ်ပနံၤလၢဂၢပူၤ န့ၣ်လီၤ. သရၣ်သ့ၣ်မၤဝီန့ၣ်ဂၢယၢဝဲယၢပနံၤဒီးတၢ်န့ၣ် တပၢ်ဘဉ်နီတမံၤဘဉ်.

၄. **ဂၢထီၣ်အသး** နှင့် မှတ်ပှၢ်ကညီပိၣ်မှတ်လၢပိၣ်ခွါမၤ တလီၢ်န့ၣ်ဒီး ကတီၤပာ်တလးမူးအပူၤဒီးဖိသးဘါသ့ၣ်တၢ် ကိၢ်မံၣ်ကိၣ်သ့ၣ်ဒီးမၤပာ်တလးမူးအပီးအလီၤ. ကယၢ ကယဲန့ၣ်ပစံးလၢဂၢထီၣ်အသးလီၤ. ပိၣ်မှတ်တဂၢဘူး ဒီးကထီၣ်ပှၢ်လီၤဖးဒီးကအိၣ်ဒီးအဟံၣ်အယီၤဒီးဂၢထီၣ် အသးလီၤ.

၅. **ဂၢလီၤအသး** နှင့် မှတ်ပမံၤလၢပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်ကျိၤမှတ်ဂုၤ, ပမံၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျဉ်. သးဒုၣ်ဒါအကျိၤမှတ်ဂုၤ. ပ ဘဉ်ယိၣ်တၢ်ဘျဉ်ကကုၣ်န့ၣ်ပတၢ်. ပဘဉ်ယိၣ်ခုကအုၣ်ပှၢ် ဒီးပဟံၣ်လီၤဘီၣ်န့ၣ်ဒီးလၢပဂီၢ်ထံးဒီး ပစံးလၢပဂၢလီၤ ပသးလီၤ. သုမံၤလၢပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်ကျိၤန့ၣ်ဂၢလီၤသုသးဒီးဘီ ဒီးနးတက့ၢ်ဒီးပစံးစကိးလၢကြၢလီၤအသးလီၤ.

၆. **ဂၢအသး** နှင့် မှတ်မှတ်န့ၣ် တၢ်ကွဲၤကွဲၤတရံးကဝီၤ ကျိၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢမှတ်ဂၢအသးလီၤ. မှတ်ဂၢအသးလၢ တၢ်ကွဲၤန့ၣ်မှတ်အဘဉ်ယိၣ်ကဝီၤတၢ်သုကအုၣ်ဘဉ် ဖုးဒီးဂၢအသးလၢတၢ်ကွဲၤလီၤ.

၇. **အဂၢ** နှင့် တၢ်ကရၢတမံၤမံၤန့ၣ်ပစံးလၢအဂၢမဲ လၢလီၤ. ပနံၤကရၢန့ၣ်ပစံးလၢပနံၤအဂၢ, သိကရၢပ စံးလၢသိအဂၢ, ထီၣ်ဒုၣ်ကရၢပစံးလၢထီၣ်ဒုၣ်အဂၢ လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဂၢစကိးလီၤ. သိန့ၣ်ပမၤန့ၣ်ဒီးအ ဂၢ.

၈. **တၢ်ဂၢတၢ်ကရၢတမံၤလၢလီၤ** နှင့် မှတ်တၢ်အဂၢ လီၤ. မတၢ်မၤတၢ်အဂၢန့ၣ် ကမှတ်ပနံၤအဂၢသၢ. တၢ်အဂၢန့ၣ်မှတ်ထီၣ်ဒုၣ်အဂၢကၢ်သၢ.

၉. **ဂၢမံ** နှင့် ပတစံးဘဉ်ပစံးလၢဂုၤခံလီၤ, ဒီးကွၢ်လၢ ဂၢအပူၤ.

၁၀. **ပသပဂၢ** နှင့် မှတ်ပကမၤထံးဒီးပသ့စီကွံၣ်ပကိၢ် ပှၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပသပဂၢပကိၢ်ပူၤလီၤ. ပအိၣ်မှတ်မံၤဝံၤ ဒီး ပသပဂၢကွံၣ်ပကိၢ်ပူၤလၢထံးဒီးပအိၣ်မိၢ်အိၣ်ကွီၤလီၤ, အနီၢ်နီၢ်မှတ်သပှၢ်လီၤ.

၁၁. **တၢ်စဂၢ** နှင့် မှတ်ပဘိၣ်အိၣ်တၢ်ကမၤလၢခိၣ်ဖျၢ် ဒီးခိၣ်ဖျၢ်န့ၣ်ပကိးလၢတၢ်စဂၢလီၤ. ဒီးပမှတ်ကိးချံၣ်ပ ကိးလၢတၢ်စဂၢလီၤ.

၁၂. **အိၣ်ဂၢသိၣ်လုၤ** နှင့် မှတ်ပှၢ်ဖိသ့ၣ်ခွါတဖျီၣ်အိၣ်လၢ ခူးလၢသံၣ်လၢသိၣ်လၢဒီးမၤလုၤအုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ အိၣ်ဂၢလီၤ. ဖိသ့ၣ်ခွါတဖျီၣ်န့ၣ်အသ့ၣ်မှတ်ဖုအသး မှတ်ညီဒီးအိၣ်ဂၢသိၣ်လုၤဝဲလၢခူးလၢသံၣ်လီၤ. ပှၢ်ကညီ အိၣ်ဂၢသိၣ်လုၤန့ၣ်မှတ်အူတူအူကွဲၤ, မၤလုၤမၤထီၣ်လီၤ. ပှၢ်တဂၢအိၣ်ဂၢသိၣ်လုၤကဲသမိး.

ဂို

၁၃. **အိတ်ဂ်အိတ်ဂါ** နှင့် မှီလီဖံးတဖၣ်နှၢ်မှီဘၣ်လၢ ကလံၤမုၢ်လီၤအကတီၢ်တၢ်ယီၤထီၣ်သီဒီးလီၤဖံးတဖၣ် နှၢ်ကိးပသုလၢအကလုာ်ဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤဖံးအိတ်ဂါ လီၤ. လီၤဖံးနှၢ်အိတ်ဂါအကလုာ်သီၣ်ဒိၣ်သမိး.

၁၄. **ဂါခူဂါပုၤ** နှၢ် မှီစီၤပၤလၢအခူအပုၤအိတ်ဂါသ ယၢၤဝးတရံးနှၢ်ပစံးလၢစီၤပၤအဂါခူဂါပုၤလီၤ. ဒီး ပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်စီၤပၤအဂါခူဂါပုၤနှၢ်လၢမနုၤနှၢ်အိတ် တရံးစီၤပၤနှၢ်တမံဘၣ်စံးဝဲဒၣ်,ဒီးပဒိၣ်တနီၤနီၤအိတ်ဒီး အဂါခူဂါပုၤစကိးလီၤစံးဝဲဒၣ်.

ဂို

၁. **ဂိုၤစီးခါ** နှၢ် မှီတၢ်အစွါသုအဒိၣ်ဝဲဒီးအိတ်ဒီးအ သး,အိတ်ဒီးအစုၣ်ဒီးအစုၣ်အိတ်အိတ်ဘၣ်ဒီးအမိၢ်ပုၢ် ထဲစုၣ်ဒိၣ်ဒုၣ်တနီၤ,ထဲယံာ်တၢ်ထဲကွါတၢ်တနီၤဒီးထဲစု မှီဆၣ်တနီၤဒီးပစံးလၢဂိုၤလီၤ,ဂိုၤတဖၣ်နှၢ်အိတ်အါကၢ.

၂. **ဂိုၤနီၢ်** နှၢ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢဂိုၤနီၢ်လီၤဂံၢ်နီၢ်နှၢ်မှီ အဆိအချၢလျၢၤ, ဒီးပတစံးဘၣ်လၢဂိုၤနီၢ်ဘၣ်,ပစံး လၢဂံၢ်လၢနီၢ်လီၤ.

၃. **ဂိုၤဂို** နှၢ်ပတစံးဘၣ်ဒီးတနီၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်လီၤ.

၄. **ဂိုၤကလီၤ** နှၢ်ဂိုၤတကလုာ်ကံၣ်လၢအသုဒီးအဘိတ ကွးတကွးဒီးပကိးလၢကလီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လၢကလီၤ,ဒီးတစုစုပစံးလၢဂိုၤကလီၤလီၤ. ဒီးအိတ်ဝဲအ ကလုာ်ကလုာ်လီၤ.

၅. **ဂိုၤချံၣ်ပျံၤ** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ထဲစုဆၣ်ဒီးထီၣ်အိတ် တချံၣ်ယၣ်ယၣ်ညါ ဒီးလီၤကံၣ်လၢချံၣ်ပျံၤ ဒီးပကိးလၢဂိုၤ ချံၣ်ပျံၤလီၤ. ဂိုၤချံၣ်ပျံၤနှၢ်အစုၣ်တအါဘၣ်.

၆. **ဂိုၤကျၢ** နှၢ် မှီပုၤကညီဆုးဘုမုၢ်ဂုၤ,ပုၤဘုမုၢ်ဂုၤ,မှီ တဆဲးဖိုးဝါဒံးဘၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢအဂိုၤကျဲလီၤ. ဂိုၤကျၢ ဟူနှၢ်ဝံၤဒီးဆဲးဖိုးကျဲလဲတသါလီၤ. ဒီးပကိးစကိးဟု လၢအမိၢ်တစီသုၣ်လၢဟုဂိုၤကျဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစု ပစံးလၢပဂုၤကျဲလီၤ. ပုၤကညီဆုးဘုမုၢ်တဝါဘၣ်ဒီးပစံး လၢဂိုၤကျဲအိတ်ဟုလီၤ.

၇. **ဂိုၤဂီၢ်** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်အမံၢ်ခံၣ်ဒီးပကိးလၢ ဂိုၤ ဂီၢ်ခံၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလၢဂိုၤမုၢ်လီၤ. ဒီးအခိၣ်ဂီၢ် စကိးလီၤ. ဂိုၤဂီၢ်နှၢ်အမံၢ်ခံၣ်ဒီးမုၢ်ကဖးအသိးလီၤ. ဒီးအစုၣ်အနးမးလီၤ.

၈. **ဂိုၤဂီၢ်ခိၣ်** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ထဲစုမုၢ်စုဆၣ်ဒီးအ ခိၣ်ဂီၢ်ဒီးပစံးလၢဂိုၤဂီၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးအစုၣ်အစကိးလီၤ. ပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်,ဂိုၤဂီၢ်ခိၣ်နှၢ်အိတ်လၢသ့ၣ်လၢခိၣ်သ့ၣ် လၢကျဲအါကၢ.

၉. **ဂိုၤဂီၢ်သး** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ပြီကဒံၣ်ထဲစုဆၣ်နါ

ဂို

စုၤဒီး မၤသးဒံထိးကလဲၣ်အသိးဒီးဂီၤတစဲးဝဲဒီးပကိး လၢဂိုၤဂီၤသးလီၤ. ဂိုၤဂီၤသးနှၢ်အစုၣ်အါဒီးအုၣ်ဘၣ်ပုၤ ဒီးပသံလီၤ. ပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢဂိုၤသီ မိၣ်မံလီၤ. ဂိုၤဂီၤသးနှၢ် တုၤအုၣ်ဘၣ်ပုၤဒီးပသံ,ပတကဲ ဘၣ်တၢ်ဘၣ်,အိတ်လၢသ့ၣ်ကဘိၣ်အကျါနှၢ်အါကၢဘၣ် တပူၤပူၤ.

၁၀. **ဂိုၤယီၤကဆိ** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်နှၢ်ဘၣ်တီၤခိအ ဟာဖုၤကဆိကျါဒီးပကိးလၢဂိုၤယီၤကဆိလီၤ.

၁၁. **ဂိုၤယီၤတၢ်** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ထဲယံာ်တၢ်ကွါတၢ်ဒီး အိတ်ဝဲဘၣ်လိာ်ကျဲၣ်ကလံာ်ဒီးမၤသးကံၣ်တၢ်လၢၣ်ထဲ အညၣ်ခိၣ်ဒီး အယံဖိခိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢယီၤတၢ်လီၤ. ယီ တၢ် နှၢ်အိတ်ခံကလုာ်ဒီး အဝဲတကလုာ်အခံလၢန့ၣ်ပကိး လၢယီၤတၢ်လၢခံလီၤ. ဒီးအဝဲတကလုာ်န့ၣ်ပကိးလၢယီ တၢ်ကလိကလိလီၤ.

၁၂. **ဂိုၤယီၤတၢ်လၢခံ** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ဒံယီတၢ်အသိး ဒီးပြုးသတိာ်ဒီးအမံၢ်ခံလၢဒီး ပကိးလၢယီတၢ်လၢခံ လီၤ. ဒီးပုၤကညီအိတ်ဝဲလီၤ. ခိၣ်အိတ်ဝဲဒီးသအုၢ်မံၢ် ဒီး သအုၢ်သယီလီၤ.

၁၃. **ဂိုၤယီၤတၢ်** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ဘိတစဲးဝဲဒီးအပျီၢ် တီၤကွၢ်လၢအဝါတစဲးဝဲဘိတစဲးဝဲဒီး ပစံးလၢဂိုၤယီတၢ် လီၤ. ဒီးပကိးလၢဂိုၤယီလံၣ်လုၢ်စုၢ်ကိးလီၤ. ဂိုၤယီတၢ် ဂိုၤယီတၢ်လၢခံခိၣ်မုၢ်ခိၣ်,ထဲယံာ်တၢ်စီၤလီၤ. ဒီးခိး အိတ်ယုၢ်လၢဖိခိၣ်ဖိပူၤလီၤ. ပမုၢ်ထံၣ်ဒီးပတီၢ်သံ,ဘၣ် ဆၣ်ဒီးအစုၣ်တအါဘၣ်.

၁၄. **ဂိုၤယီလံၣ်လုၢ်** နှၢ်မှီဂိုၤတကလုာ်နှၢ်အပျီၢ်တီၤကွၢ် ဒံလံၣ်လုၢ်အသိးလၢအဘိတစဲးဝဲအဝါတစဲးဝဲဒီးပစံး လၢယီလံၣ်လုၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢယီတၢ်စကိးလီၤ. ဂိုၤ ယီလံၣ်လုၢ်လီၤ အပျီၢ်တီၤကွၢ်ဒံလံၣ်လုၢ်အသိးဒီးပအိတ်စ ကိးလီၤ.

၁၅. **ဂိုၤယီသ့ၣ်သု** နှၢ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်,ပုၤကသ့ၣ် ညါဝဲတနီၤနီၤကံၣ်သၢ.

၁၆. **ဂိုၤစွါတုၢ်ကျဲ** နှၢ် မှီဂိုၤလဲၤဒိၣ်တုၢ်ကျဲဒီးပစံးလၢ ဂိုၤစွါတုၢ်ကျဲလီၤ. ဒီးပုၤကညီစံးဝဲလၢတၢ်ကဆိလီၤ.

၁၇. **ဂိုၤဆိခိၣ်** နှၢ် မှီဂိုၤတကလုာ်ထဲစုမုၢ်ခိၣ်ခိၣ်မုၢ်ခိၣ် ဒီးအိတ်ဆိခိၣ်လၢပနုၤဒီးပကိးလၢဂိုၤဆိခိၣ်လီၤ. ဒီးပ ဆိကမိၣ်လၢကမုၢ်ဂိုၤအါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တအုၣ်ဘၣ်ပုၤ နီတခိၣ်ဘၣ်.

၁၈. **ညၣ်ဂို** နှၢ် မှီညၣ်တကလုာ်ဖးထီၣ်ဂိုၤအသိးဒီး အရူနှၢ်အုၣ်ဝဲစုဝဲဒီးပကိးလၢညၣ်ဂိုၤလီၤ. ဒီးကံၣ်လၢ အဘိဒီးနီစုမုၢ်ခံဘိဒီးအိတ်တပျီၢ်,အိတ်တဘၢလီၤ,ဒီးအ ခိၣ်စုကညၣ်.

၁၉. **ဂိုၤထံဂီၢ်စု** နှၢ် ထဲစုဆၣ်,ထဲစုမုၢ်ခိၣ်ဒီးအကပၤ

၇၇

ဂါတစဲးစဲးန့ၣ်ပစံးလာဂုၢ်ထံဂါယုလီၤ. ဒီးအစုၣ်တအိၣ်ဘၣ်,ဒီးပကိးလာဂုၢ်ထံကလိလိၣ်န့ၣ်စကိးလီၤ.

၂၀. **ဂုၢ်ထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်အိၣ်လၢထံကျါ,ကကီၤခိၣ်ကကီၤပူၤဒီးယုအိၣ်ဒုၣ်ဇီၤညၣ်ဇီၤဒီး ပကိးလာဂုၢ်ထံလီၤ. ဒီးဂုၢ်ထံန့ၣ်အိၣ်ခံကလုၣ်လီၤ.

၂၁. **ဂုၢ်ထံဖးဒိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်ထံတကလုၣ်န့ၣ်ဝါပြူးသတိၣ်ဒီး အိၣ်လၢထံဖိခံကပျါခိၣ်ကပျါပူၤဒီးဒိၣ်ထဲယဲၣ် တိၢ်ကျါတိၢ်ဒီးပစံးလာဂုၢ်ထံဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလာဂုၢ်ဝါ စကိးဒီး ပစံးစကိးလာဂုၢ်ထံကပျါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုၣ်ပစံးလာဂုၢ်ထံကလိလိၣ်လီၤ. ဒီးအစုၣ်တအိၣ်ဘၣ်,အုၣ်ပုၤပတသံဘၣ်ဒီးပုၤကညီအိၣ်ဝဲလီၤ.

၂၂. **ဂုၢ်ဖုၢ်ဒိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကလီၤဖးဒိၣ်ကလီၤမ့ၢ်န့ၣ်ပုၤတနီၤနီၤစံးလာဂုၢ်ဖုၢ်ဒိၣ်လီၤ. ပသးပုၤလာပျါစံးဝဲဒၣ်တုၤပကိးအမံၤလာကလီၤန့ၣ်ပအိၣ်တဂ့ၤဘၣ်,နီၣ်ပအိၣ်ကဂ့ၤဒီး ပဘၣ်ကိးအမံၤလာဂုၢ်ဖုၢ်ဒိၣ်လီၤ. တုၤပကိးအမံၤလာကလီၤန့ၣ် ပအိၣ်ပနီၤထီၣ်ပသးပုၤလာပျါစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီးကိးဝဲအမံၤလာဂုၢ်ဖုၢ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလာဂုၢ်ဖုၢ်ဒိၣ်စကိးလီၤ.

၂၃. **ဂုၢ်ဖုၢ်ထီၣ်တဖု** န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်,ဒီးစတနီၤဟူဘၣ်ပုၤကိးနီၣ်တခိၣ်ဘၣ်.

၂၄. **ဂုၢ်ဖဲသၣ်** န့ၣ် ထဲစုဆၣ်ဇီၤဒီးကံၣ်ယုဒ်ဖဲတုၢ်ခိအသိးလာအဂီၢ်ဒီး အဝါပြီကဒ်ဇီၤဒီးပစံးလာဂုၢ်ဖဲသၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤကိးလာဂုၢ်ဖဲသိလီၤ. ဂုၢ်ဖဲသၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဂုၢ်အာလီၤ. ဒီးအုၣ်ဘၣ်ပုၤပသံလီၤ.

၂၅. **ဂုၢ်ဖဲသိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်ဖဲသၣ်န့ၣ် ကံၣ်ယုလီၤကံၣ်လာဖဲတုၢ်ခိဒီးပကိးလာဂုၢ်ဖဲသိလီၤ. ဂုၢ်ဖဲသိန့ၣ်အစုၣ်အာကၢ,မၤဘၣ်ဘူးတဂ့ၤ, ကအုၣ်သံဘၣ်သ့.

၂၆. **ဂုၢ်ဘီထီၣ်ပုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကံၣ်ပလီၤအသးလာအဝါဒီးအသုဒီးပကိးလာဘီထီၣ်ပုၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံၣ်မုၢ်ကပီၤလၢမနးဒီးတစီၤထီၣ်အကိၣ်ဒ်ထီၣ်ပုၤအသိးဒီးလူၤမုၢ်ကပီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုၣ်လီၤ. အဝဲတကလုၣ်န့ၣ်ပလီၤအသးလာအဘီဒီးအသုဒီးပကိးလာဘီထီၣ်ပုၤစကိးလီၤ. ဒီးထီဝဲဒီးဘၣ်ဝဲဒီးဘၣ်တစုၣ်ပကိးလာဂုၢ်သိမဲကလီၤ.

၂၇. **ဂုၢ်မုၢ်** န့ၣ် အခိၣ်ဂီၤအခံဂီၤဒ်မုၢ်ကဖးအသိးဒီးပကိးလာဂုၢ်မုၢ်လီၤ. ဒီးအစုၣ်အာဝဲဒီးအုၣ်ဘၣ်ပုၤပသံလီၤ. ပသုၣ်ကသးပုၤစံးဝဲဒၣ်,ဂုၢ်မုၢ်န့ၣ်အစုၣ်အာကၢ,သုတမၤဘၣ်ဘူးတဂ့ၤ.

၂၈. **ဂုၢ်ယူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်န့ၣ်ထဲစုမုၢ်စုဆၣ်ဒီးပထံၣ်လၢပကူၣ်ပစံးသ့ၣ်မ့ၢ်ကံၣ်ဒီးယူၤဝဲဒ်ခွံၣ်သံၣ်နီၤအသိးဒီးပစံးလာဂုၢ်ယူၤလီၤ. ဂုၢ်ယူၤန့ၣ်မ့ၢ်အစုၣ်အာဇၢ်တအာဇၢ်န့ၣ်တအုၣ်ဘၣ်ပုၤနီၣ်တခိၣ်ဘၣ်.

၇၈

၂၉. **ဂုၢ်သ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂုၢ်သိအဆိ.ဒီးကလီၤအဆိလီၤ. ဂုၢ်သ့ၣ်ဂုၢ်သိ,ဂုၢ်သ့ၣ်ကလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၀. **ဂုၢ်သ့ၣ်ဃး** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်ထဲစုဆၣ်စုမုၢ်ဒီးမၤသးယးယၢၣ်ယးယိဒီးအသးနီၤပုၤဘီဝဲဒီး ပကိးလာဂုၢ်သ့ၣ်ဃးလီၤ. ဒီးအစုၣ်အာစုၢ်ကိးလီၤ. ဂုၢ်သ့ၣ်ဃးန့ၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်လၢခိၣ်သ့ၣ်လၢလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပထံၣ်တဘီဘီလီၤ. လဲၤတၢ်လၢမုၢ်ခံးမုၢ်န့ၣ်တဂ့ၤ,ဂုၢ်သ့ၣ်ဘုၣ်ဂုၢ်သ့ၣ်ဃးကအုၣ်ဘၣ်သ့.

၃၁. **ဂုၢ်သ့ၣ်ဘုၣ်ဂုၢ်သ့ၣ်လါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်ထဲ စုမုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးလါအဲးဝဲန့ၣ်ပကိးလာဂုၢ်သ့ၣ်လါလီၤ. ဂုၢ်သ့ၣ်လါန့ၣ်အစုၣ်အာနီၣ်သက့အုၣ်ပုၤပတသံဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်အုၣ်ပုၤဆါနးကၢ,ဘၣ်တဘၣ်ပစုပခိၣ်ဟးဂီၤမးလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုၣ်လီၤ.

၃၂. **ဂုၢ်သ့ၣ်လါဂီၤမံၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်လါအဲးဒီးအမံၤခံဂီၤဝဲန့ၣ်ပကိးလာဂုၢ်သ့ၣ်လါဂီၤမံၤလီၤ. ဒီးထဲစုမုၢ်စုဆၣ်ဇီၤဒီးဘၣ်တစုၣ်ပစံးလာဂုၢ်သ့ၣ်လါပြီဇီၤလီၤ. ဒီးအုၣ်ပုၤဆါနးကၢ,ဘၣ်ဆၣ်ပတသံဘၣ်.

၃၃. **ဂုၢ်သ့ၣ်လါဖးဒိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်လါအဲးဝဲဒီးထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးပစံးလာဂုၢ်သ့ၣ်လါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုၣ်ပကိးလာဂုၢ်သ့ၣ်လါဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအုၣ်ဘၣ်ပုၤဆါကၢလီၤ.

၃၄. **ဂုၢ်သ့ၣ်ဘုၣ်ဂုၢ်သ့ၣ်လၢ** န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်,စသ့ၣ်ညါထဲဂုၢ်သ့ၣ်လါန့ၣ်လီၤ.

၃၅. **ဂုၢ်သိထံ** န့ၣ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်,ဒီးစတနီၤဟူဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်.

၃၆. **ဂုၢ်သ့ၣ်ဂုၢ်သိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်လါဟ့ကလုၤဒီးအကိၣ်ဖိလၢဘီတနီၤ, အကိၣ်ဖိလၢဝါတနီၤ,အိၣ်ဒီးအိၣ်တကလုၣ်အိၣ်ဒီးအဆံးသၢကလုၣ် လွံၢ်ကလုၣ်ညါဒီးပကိးလာဂုၢ်သိလီၤ. ဂုၢ်သိန့ၣ်အုၣ်ဘၣ်ပုၤကညီန့ၣ်တုၢ်တဆံခံန့ၣ်ရံၣ်ဒီးပုၤကညီသံဝဲလီၤ. မ့ၢ်ချးကသံၣ်သရံၣ်လၢအဝံၤတၢ်စုၣ်တၢ်ပျံၤသ့ဒီး ဘျါဝဲတုၤပူၤကွံၣ်တဆံခံန့ၣ်ရံၣ်ဒီးကသံၣ်သရံၣ်တချးန့ၣ်လၢဘၣ်ပုၤကညီအသးဘၣ်,တချးပုၤဘၣ်တဆံခံန့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်ကသံၣ်သရံၣ်မ့ၢ်ချးဒီးဝံၤဝဲဘျါဒီးလီၤ.

၃၇. **ဂုၢ်သိဖးဒိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်တကလုၣ်ထဲစုမုၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးသုပြူးဒီးအခၣ်လၢဝါဒိၣ်ဝဲဒီးပကိးလာဂုၢ်သိဖးဒိၣ်လီၤ. ဂုၢ်သိဖးဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂုၢ်သိအဂၢဒီးပကိးလာဂုၢ်သိဖးဒိၣ်လီၤ. ဂုၢ်သိဖးဒိၣ်န့ၣ်သုတစဲးပြူးတစဲးဒီးဖးဒိၣ်ဖးထီဒီးအုၣ်ဘၣ်ပုၤဒီးပသံလီၤ.မ့ၢ်အုၣ်ဘၣ်ပုၤလၢဂီၤသိၣ်ထၢဒီးတုၤမုၢ်ထုၣ်ဒီးပသံဒီးမ့ၢ်အုၣ်ဘၣ်ပုၤလၢမုၢ်ထုၣ်ဒီးပတုၤတုၤမုၢ်လီၤန့ၣ်ဒီးပသံလီၤ.

၃၈. **ဂုၢ်သိဘျါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်သိတကလုၣ်ထဲယဲၣ်တိၢ်

၇၆

ကျွတ်တီးမီးသးသုတစဲးစဲးပျူးတစဲးစဲးမီး ဖုၣ်တြိဇီမီး ဘိၣ်ဝဲဘၣ်လိာ်မီးပစဲးလၢဂၢ်သီဘျၢၣ်လီၤ. ဂၢ်သီဘျၢၣ် န့ၣ်အထိအိၣ်ခံၣ်ပျၢ်မီးထဲကျွတ်တီးထဲစုဒ်မီးဘိၣ်ဝဲဘၣ်လိာ် ပျၢၣ်မုၢ်ကလၢ်လီၤ.

၇၉. **ဂၢ်သီဘျီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂၢ်သီတကလုာ်န့ၣ်ထဲစုဒ်ခိၣ်ဒ်မီး သုဝဲနးနးကလၢ်မီးထိမီး အကိာ်လၢ်ဘိကိာ်ကလၢ်မီးပ ကိးလၢဂၢ်သီဘျီလီၤ. ဂၢ်သီဘျီန့ၣ်အစုၣ်အာ်ဂၢ်သီဖး ဒိၣ်အသိးလီၤ. မီးပၤကညီပျၢ်နးနးကလၢ်နာ်သက့မီး ပၤကညီမၤသံအါဘိလီၤ.

၈၀. **ဂၢ်သီမုၢ်လဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ဂၢ်တကလုာ်ထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်မီး ဂီၤတစဲးစဲးမီးပကိးလၢဂၢ်သီမုၢ်လဲးလီၤ. မီးအစုၣ်အာ် ဂၢ်သီအသိးမီး ပစဲးလၢဂၢ်သီမုၢ်လဲးလီၤ. မီးမ့ၢ်အဂီၤ တစဲးစဲးမုၢ်အသိးမီး ပကိးလၢဂၢ်သီမုၢ်လဲး. မီးပၤတ နီၤနီၤစံးဝဲလၢအ့ၣ်တၢ်ဆါမုၢ်လဲးပၤအသိးမီးပကိးလၢ ဂၢ်သီမုၢ်လဲးလီၤ.

၈၁. **ဂၢ်သီမဲက** န့ၣ် မ့ၢ်ဂၢ်တကလုာ်ထဲယဲာ်တိာ်ကျိတိာ် မီးအထိအိၣ်တချဲအချဲဒီးကံၣ်လၢအဘိတစဲးစဲးမီး ကံၣ်ပလီၤလၢအသုတစဲးစဲးမီး ယဲာ်ဘိၣ်ဝဲဘၣ်မုၢ်အ သိးမီးပကိးလၢဂၢ်သီမဲကလီၤ. မီးအစုၣ်အာ်ဂၢ်သီဖး ဒိၣ်အသိးလီၤ.

၈၂. **ဂၢ်သီမိၣ်မံ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂၢ်ဖိတကလုာ်ထဲစုဆၣ်ဇီၤမီးမၤ သးဒ်ထိးကလၢ်အသိးမီး မ့ၢ်အ့ၣ်ဘၣ်ပၤမီး တၢ်မိၣ်မံပ သးမီးတုၤပမံးပသံးမီးပကိးလၢဂၢ်သီမိၣ်မံလီၤ. မီးအ သးနီၤပၤဂီၤတစဲးစဲးဘိတစဲးစဲးမီး ပၤတနီၤနီၤကိးလၢ ဂၢ်ဂီၤသးစကိးလီၤ. ဂၢ်သီမိၣ်မံန့ၣ်တုၤအ့ၣ်ဘၣ်ပၤမီးအ စုၣ်ဝံာ်ပၤမီး တၢ်မိၣ်မံပသးတုၤပမံးမီးပသံးလီၤ. ပတမံ ဘၣ်ဇီၤပအိၣ်တကဘၣ်ဒီးပကိးလၢဂၢ်သီမိၣ်မံလီၤ.

၈၃. **ဂၢ်လီၤ** န့ၣ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်,စတနာ်ဟူဘၣ်အမံၤ နီတခိဘၣ်.ပၤဂၤသ့ၣ်ညါဝဲကၢ်သၢ.

၈၄. **ဂၢ်အာဂၢ်သီ** န့ၣ် မ့ၢ်ထီရီၤဂၢ်လၢအ့ၣ်ပၤဆါ,အ့ၣ် ပၤပသံန့ၣ်မ့ၢ်ဂၢ်အာလီၤ. ဂၢ်အာတဖၣ်န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါ လၢအ့ၣ်ပၤလၢပျၢၤတဖၣ်သံဝဲဒီး ပသ့ၣ်ညါလၢဂၢ်အာ လီၤ.

၈၅. **ဂၢ်သီလိာ်ဘိ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂၢ်တကလုာ်န့ၣ်ထဲယဲာ်တိာ် ကျွတ်တီးလၢဆဲးမီး ထိအိၣ်တချဲအချဲဒီးဝဲလၢလိာ် အခံအလီၤမီးပကိးလၢဂၢ်သီလိာ်ဘိလီၤ. ဂၢ်သီလိာ်ဘိ န့ၣ်အ့ၣ်ပၤမီးပသံစကိးလီၤ. ဂၢ်သီလိာ်ဘိန့ၣ်အိၣ်လၢ လိာ်ဖးထိအခံဒီးဝဲတပိးမီးလီၤ. မီးပစဲးလၢဂၢ်သီလိာ် ခဲန့ၣ်စကိးလီၤ.

၈၆. **ဂၢ်အိနီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဂၢ်တကလုာ်ကံၣ်လၢအဝါတပယျာ် တပယျာ်မီးအထိခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်သ့ဝဲဒီး ကံၣ်ပလုာ်လၢအဝါ န့ၣ်မီး စံးလၢဂၢ်အိနီၤလီၤ. မီးပၤတနီၤနီၤစံးလၢ ကလီၤ

၇၇

မိာ်ဟုလီၤ. မီးအ့ၣ်ပၤတဆါဘၣ်, အစုၣ်တအိၣ်ဘၣ်,ဂၢ် အိၣ်နီၤန့ၣ်.

၄၇. **ဟ့ၣ်ဂၢ်** န့ၣ်ပတစဲးဘၣ်,ပစဲးလၢဟ့ၣ်ဂၢ်လီၤ. ဟ့ၣ် ဂၢ်ဟ့ၣ်ဆိစံးဝဲဒၣ်,ဟ့ၣ်ဂၢ်ဆိဒ်န့ၣ်ပတစဲးဘၣ်.

၄၈. **အဂၢ်** န့ၣ်ပတစဲးဘၣ်,ပစဲးလၢအဂၢ်လီၤ. အဂၢ်အ ဆိစံးဝဲဒၣ်,အဂၢ်န့ၣ်အဆိန့ၣ်ပတစဲးဘၣ်.

၄၉. **အဂၢ်ခိၣ်** န့ၣ် ပတစဲးဘၣ်,ပစဲးလၢအဂၢ်ခိၣ်လီၤ. တၢ်ဆိဝဲန့ၣ် ပတစဲးဘၣ်လၢအဂၢ်ခိၣ်ဘၣ်,ပစဲးလၢအ ဂၢ်ခိၣ်လီၤ.

၅၀. **အိၣ်ဂၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတမၤဘၣ်တၢ်နီတမံးမီးပအိၣ်ဒၣ် ပတၢ်ကလီၤလီၤမီးပစဲးလၢပအိၣ်ဂၢ်လီၤ. ပၤတဂၤအိၣ် ဂၢ်ကဲသမိး,တမၤဘၣ်တၢ်နီတမံးဘၣ်.

၇၈

၁. **ဂၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်မီးပဟံးန့ၣ်ဒၣ်ပဝဲတ ဂၤယီၤမီးပၤဂၤဟံးန့ၣ်ပတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစဲးလၢပဂၢ်လီၤ. ပၤတဂၤလဲၤဟံးန့ၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်ညၣ်ဒီးဂၢ်ဒၣ်ဝဲတဂၤယီၤ, ပၤလဲၤတၢ်ဒီးအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်တဟ့ၣ်အိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်,ပၤ မ့ၢ်လဲၤဟးခံၣ်ဂၤသၢဂၤမီး မၤန့ၣ်တၢ်တဂၤမီး တဟ့ၣ်နီၤ ဘၣ်အဝဲခံၣ်န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်အဂၢ်ဝဲတဂၤယီၤလီၤ. ပၤတဂၤအ ဝဲခံၣ်ဂၤလဲၤဟးမီးအိၣ်ဒီးမၤန့ၣ်အိၣ်ထိးတဖၣ်ဒီးဂၢ်ဒၣ်ဝဲတ ဂၤမိၤ.

၂. **ဂၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤအိၣ်ဒီးအစုၣ်လီၤခိၣ်ခိၣ်ဒီးတုၤမ့ၢ်သံန့ၣ် အဖိထီရီၤတဂၤ,ဟံးန့ၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးတနီၤဘၣ်အပုၤအဝဲအ ဂၤဘၣ်န့ၣ်ပစဲးလၢဂၢ်ဝဲလီၤ. ပၤတဂၤအမိၢ်အပၢ်သံဒီး အစုၣ်လီၤခိၣ်ခိၣ်အိၣ်လီၤတံာ်ဒီးဂၢ်ဝဲတဂၤယီၤ,တနီၤယိၣ် ဖုးဘၣ်အပုၤအဝဲအဂၤတဖၣ်ဘၣ်.

၃. **ဂၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလၢအသးအိၣ်ဒီးတၢ်အါန့ၣ်ပၤဂၤမီးထီ ရီၤမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်သဝီအလီၤမ့ၢ်ဂၢ်,စံာ်လီၤပုၤလီၤမ့ၢ်ဂၢ်,သဲး ဇီၤယီၤမ့ၢ်ဂၢ်,ကြးပၤဂၤန့ၣ်ဘၣ်နာ်သက့တဟ့ၣ်ဘၣ် ပၤဂၤဘၣ်ဒီးပစဲးလၢဂၢ်ဝဲလီၤ. ပၤတဂၤဂၢ်ဟီၣ်ခိၣ် လီၤကဝံာ်လီၤ,စံာ်လီၤပုၤလီၤ,ဒီးပၤဂၤသၢကဟံးန့ၣ်ဒီးတ အိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်, ပၤလၢဂၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၣ် ဂၢ်ဝဲဒ် အံၤ,မ့ၢ်တမၤနာ်သက့ဝဲဒီးပနီၣ်ဝဲပုၤဂၤမၤဘၣ်ဘူးသု တဘျီတဂၤဒီးပစဲးလၢဂၢ်ဝဲလီၤ. ထီရီၤဟီၣ်ခိၣ်မုၢ်တ ပုၤဒီးပၤတဂၤဂၢ်ဝဲလဲလၢ်လီၤ.

၄. **ဂၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိသၣ်အိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂၢ်,ဖိသၣ်အိၣ်တၢ်သ့ၣ် တၢ်သၣ်မ့ၢ်ဂၢ်,မ့ၢ်တဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဘၣ်အပုၤအဝဲဒီးပစဲး လၢဂၢ်ဝဲလီၤ. ပအိၣ်တၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ဒီးသိးဒီးသိး,ပအိၣ် တၢ်န့ၣ်ပတဂၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

၅. **ဂၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တလါန့ၣ်ပၤကညီအသးပၤလၢပျၢၤကိး

လာကုန်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်ပုၤလာအိၣ်ဒီး ဂုၢ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤစုၤလီၤထူးခိၣ်လီၤတီၤလီၤ.

၆. **ဂုၢ်ဂုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလာအတၢ်ဒီးအါဒီးအဲၣ်ဒီး,ဟီၣ်ခိၣ် အလီၢ်ဒီးလၢ်ဒီးအဲၣ်ဒီး,ဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲဒီးပစံးလာဂုၢ်ဂုၢ်ဝဲဒီး န့ၢ်ဘၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤဂုၢ်ဂုၢ်စံးတလီၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ,ပုၤ တဂၤဂုၢ်ဂုၢ်သးတလီၢ်ဒီးပုၤတဂၤန့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်.

၇. **ဂုၢ်ကဟ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကဟဖဲပဂုၢ်ယံအဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံး လာပဂုၢ်ကဟလီၤ. ဒီးပစံးလာပဂုၢ်ယံအကဟစုၢ်ကီး လီၤ. စလီၤယံစဂုၢ်ကဟဆါကၢ,စဂုၢ်ကဟဘၣ်တီ ထီၣ်လာလၢ်.

၈. **ဂုၢ်ကတီၤတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤတဒူးကတီၤဘၣ်ပတၢ်,ပက တီၤတၢ်ပုၤတဒူးအဲၣ်ဘၣ်, တၢ်တြီပုၤဒ်ပသုတကတီၤ ဘၣ်တဂုၤဒီးပဝဲလီၢ်တုၤပကတီၤဘၣ်န့ၣ်စံးလာပဟ် ကတီၤလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤကတီၤတၢ်ဒီး ပခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဂုၢ်က တီၤလီၤ. ပမ့ၢ်တဂုၢ်ကတီၤဒီးပတကတီၤဘၣ်ဘၣ်ပခိၣ် အခုအပုၤတြီပုၤနးကၢ.

၁၀. **ဂုၢ်ကု** န့ၣ် မ့ၢ်ပထုပချူးဖးထီလၢဆါန့ၣ်ထီၣ်တ လါအသီးဒီးပစံးလာဂုၢ်ကုလီၤ. ဒီးပစံးလာကုဂုၢ်စကီး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပုၤလာပျၢၤကိးဝဲလီၤ. ဒီးပုၤကညီခဲက နံၣ်အံၤကိးပိၣ်ထွဲတလၢအခံလၢဖၣ်လီၤ. ဂုၢ်ကုန့ၣ်ပုၤ ကညီထွဲဝဲလၢဆါဒီးတလၢထွဲဝဲလၢထီၣ်အိၣ်လီၤ. ဒီးတ ဘၣ်တစုပုၤကညီကိးလာပချူးဖးထီလီၤ.

၁၁. **ဂုၢ်ကသုၣ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလာဂုၢ်ကသုၣ် လီၤ. ကွၢ်လာဂုၢ်အပူၤကွၢ်ကသုၣ်. ၁၇.

၁၂. **ဂုၢ်ကုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဟံးန့ၢ်ပတၢ်မ့ၢ်ဂုၤ,ပုၤတတီၢ်ပဖီ မ့ၢ်ဂုၤ, ထွံၣ်အုၣ်ပဖီမ့ၢ်ဂုၤ,ပဟံးကုၤ,ပတပျၢၣ်ကုၤ,ပ မၤနုပသးနးနးကလံၣ်, ပတြီတၢ်ဒီးနီၣ်တီၢ်နီၣ်ခွၢ်ဒီးပစံး လာပဂုၢ်ကုၤလီၤ. ပုၤတဂၤအဝၢတီၢ်အဖီဒီးဂုၢ်ကုၤဝဲ လီၤ. တၢ်ဘျၢၣ်စိၣ်နယံဒီးနဂုၢ်ကုၤန့ၢ်ကိးဓါ. စ ဂုၢ်ကုၤ တန့ၢ်ဘၣ်.

၁၃. **ဂုၢ်ကွဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၢ်ယံအဆီလီၤ. တၢ်လာပုၤကညီ န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဂုၢ်ယံဂုၢ်ကွဲလီၤ.

၁၄. **ဂုၢ်ဂါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီစံးမုၢ်လဲၣ်မုၢ်လဲၣ်န့ၣ်စတ သုၣ်ညါမး,စတန့ၢ်ဟူမးနီတခိၣ်လဲၣ်.

၁၅. **ဂုၢ်ယံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကဟအယံန့ၣ်ပစံးလာပဂုၢ်ယံ လီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂုၤ,ပုၤကညီမ့ၢ်ဂုၤ,အိၣ်ဒီးအ ဂုၢ်ယံဂုၢ်ကန့ၢ်ကိးမံၤဒီးလီၤ. တၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးအဂုၢ် ယံဂုၢ်ကွဲတအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤဘၣ်, တၢ်အိၣ်ဒီးအဂုၢ်ယံ ဂုၢ်ကွဲကိးမံၤဒီးလီၤ.

၁၆. **ဂုၢ်စၢ်ထိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဂုၢ်ယံကတၢ်လီၤအနါစုၤက လုၤစၢ်န့ၣ်ပစံးလာပဂုၢ်စၢ်ထိးလီၤ. ပဂုၢ်ယံကတၢ်အ နါ စုၤန့ၣ် ပစံးလာပဂုၢ်စၢ်ဘျၢၣ်ဂုၢ်စၢ်ထိးလီၤ. စကမိဆါဒီး

စဂုၢ်စၢ်ထိးချံၣ်မးလီၤ.

၁၇. **ဂုၢ်ဆုၣ်ပျီဆုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးန့ၢ်ပုၤတၢ်တခီ ပတပျၢၣ်တခီ, ပဆိၣ်ကွၢ်ဝဲကွၢ်တခီဒီးပစံးလာပဂုၢ် ဆုၣ်လီၤ. ဒီးအကစၢ်တဟ့ၣ်န့ၣ်သကုပုၤဒီးပဟံးန့ၢ်လ ၁ အနုၤခါးန့ၣ်မ့ၢ်ပဂုၢ်ဆုၣ်စကီးလီၤ.

ဂုၢ်ဆုၣ်န့ၢ်ပုၤတၢ်တဂုၤ

ပုၤသ့ၣ်ကဟသးကဟ

၁၈. **ညးဂုၢ်လိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤခံၤဟံးန့ၢ်ပယဲၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,ခိၣ် ဖၢၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,အဝဲတဂၤစံးလာမ့ၢ်စတၢ်, ဒီးအဝဲတဂၤစံး လၢအမ့ၢ်စတၢ်ဒီးဖိၣ်တခီဖိၣ်. တပျၢၣ်တခီတပျၢၣ်ဒီးပစံး လၢညးဂုၢ်လိာ်ဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလာညး ဂုၢ်လိာ်ဝဲလီၤ. ပုၤခံၤညးဂုၢ်လိာ်ယဲၣ်တဘျီဒီး,အဝဲ တဂၤအတဟီၣ်ဆုၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ.

၁၉. **ညးဂုၢ်လိာ်ညးဃီလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလာမၤသဘျီး သဝီ,သဲးလီၢ်မ့ၢ်ဂုၤ,သဘျီၣ်အလီၢ်ဂုၤ,တုၤအယံၣ်ဒီး တသုၣ်ညါဘၣ်ဝဲအဆၢဒီးအဝဲတဂၤစံးစတၢ်အါတက့ၢ်, ဒီးအဝဲတဂၤစံးစကီးစတၢ်အါတက့ၢ်ဒီးအုၣ်လိာ်စိးကုၤ လိာ်အသးဒီး,လိာ်လိာ်အသးလာကွီၢ်ဒီးပစံးလာညးဂုၢ် လိာ်စိးကိးလီၤ. ပုၤခံၤညးဂုၢ်လိာ်သဲးတပူၤဒီးလိာ် လိာ် အသးလာကွီၢ်လီၤ.

၂၀. **ဂုၢ်န့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးန့ၢ်ဆုၣ်ပုၤတၢ်တမံၤမံၤ,ဒီးပ စံးလာပဂုၢ်န့ၢ်လီၤ. ပယီၤအခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံၣ်ပုၤဖီၣ် ဖိအတၢ်လၢအလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်ဒ်သလၢသီတုၤတဖၣ်န့ၣ်စံး ဝဲတၢ်အံၤတကြၢးဘၣ်ဒီးသုဘၣ်,ကြၢးဒီးယၤလီၤ. ဒီး ဟံးန့ၢ်ဝဲလၢအနုၤအခါဒီးပစံးလာဂုၢ်န့ၢ်ဝဲလီၤ. ပုၤဖီၣ် တဂၤအိၣ်ဒီးအသလၢစုတဘျီဒီးပခိၣ်ဂုၢ်န့ၢ်အတၢ် လီၤ. သလၢယုၤခေၣ်စိးန့ၣ် လၢပယီၤဒိၣ်အစီၤန့ၣ်ပုၤဖီၣ်တအီ ဘၣ်ဘၣ်,ပခိၣ်မ့ၢ်ထံၣ်လၢပုၤဖီၣ်အီၣ်ဒီးဂုၢ်န့ၢ်ဝဲလီၤ.

၂၁. **ဂုၢ်ဟ** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလာဂုၢ်ကဟလီၤ. ဂုၢ် ဟီၣ်ဂုၢ်ပၤန့ၣ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလာဂုၢ်ကဟီၣ်ဂုၢ်ကဟလီၤ.

၂၂. **ဂုၢ်ပုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တလါပုၤလီၤ. တလါပုၤန့ၣ်ပစံးလာ ဂုၢ်ပုၤလီၤ. ပုၤလာပျၢၤတဂၤဟ်အဖီလၢဂုၢ်ပုၤဒီးအိၣ်ပျါ ထီၣ်အခိၣ်မ့ၢ်ယုၤတဘိးဒီးခုယုၤအုၣ်တုၤတြး.

၂၃. **ဂုၢ်ပျီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးန့ၢ်ဆုၣ်ပုၤတၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤ ဒီးပစံးလာဂုၢ်ပျီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤမိၣ်လဲၣ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ဒီး ပုၤတဝဲၣ်ဖိစံးလာဂုၢ်ပျီလီၤ. ဂုၢ်ပျီပုၤတၢ်တဂုၤ,ပုၤ ဂၤအသးကဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်သု.

၂၄. **ဂုၢ်ပျီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤထီၣ်လၢပုၤတၢ်ဟံၣ်ဒီးပလဲၤ ကွၢ်အတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢဟံၣ်ပုၤဒီးထီၣ်ရီၤပထံၣ်တၢ်လၢ အဘၣ်ပသးတမံၤလၢလံၤန့ၣ်အကစၢ်ဟ့ၣ်ပုၤမ့ၢ်ဂုၤ,တ ဟ့ၣ်ပုၤမ့ၢ်ဂုၤ, ပဟံးထီၣ်စိၣ်ဟံးထီၣ်စိၣ်ဒီးပစံးပဂုၢ် ပပျီ,ဂုၢ်ပျီပုၤတၢ်နးကၢ,တလၢတဂၤန့ၣ်.

၂၅. **ကစားအဂ္ဂင်လ်** နှင့် မှ်ကစားအခိုင်ထံးကွါကွါ လာထိုင်လခံနှင့်ပစံးလာကစားအဂ္ဂင်လ်လီ။ လဲၤ ဟးလာကစားအဂ္ဂင်လ်န့ၣ်ကွါကွါဒီးနကထိုင်တံးဖိတ် လံၤတမံၤမံၤလီ။

၂၆. **ဂုၢ်လ်** နှင့် မှ်ပဂုၢ်ယံအဖိလ်နှင့် ပစံးလာပဂုၢ် လ်လီ။ စသးပအူးဒီးစဂုၢ်လ်ယံမးလီ။ ဒီးပဆိုင် လီၤပသးနှင့်ပစံးလာပလဲၤလိာ်လာပဂုၢ်လ်လီ။ ဒီးပှါ မှ်ကတိၤလိာ်အသးဒီးတဂၤကတိၤတဂၤန့ၣ်ဒီး ပစံး လာလဲၤလိာ်လာအဂ္ဂင်လ်လီ။ ဒီးမှ်တံးကတိၤဒီးလီ။

၂၇. **လူဂုၢ်** နှင့်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလာဂုၢ်လူလီ။

၂၈. **ဂုၢ်လူး** နှင့်မှ်ပထူးတပျူးန့ၣ်ပှါဂၤအတံးဖိတ်လံၤ နှင့်ပစံးလာပဂုၢ်လူးလီ။ ပှါအာတဖၣ်နှင့်ဂုၢ်လူးပှါဂၤ အတံးနးကၤ,တံးဘျုးတဂၤဂုၢ်လူးပှါဂၤအတံးအိုင်တံး အိန့ၣ်ဒီးစိာ်လီ။

၂၉. **ဂုၢ်ဝံ** နှင့် မှ်ပလဲၤတံးလာချံလၢထီဒီးပဘၣ်ယိုင် ကဘၣ်ဒီးလၢဒီးလူဒီးပဝံကွံာ်ဆူလၢတအိုင်ဘၣ်အ ကျိးန့ၣ်တြုးတြုးဒီးပစံးလာဂုၢ်ဝံလီ။ ချံကဘၣ်ဒီး လၢ,ဂုၢ်ဝံဆူလၢတအိုင်ဘၣ်တခီန့ၣ်တြုးတြုး တက့ၢ်.

၃၀. **ဂုၢ်အိုင်ဂုၢ်အိ** နှင့် မှ်ပဖံးတကဲမၤတကဲဒီးပအိုင် မၤတနုာ်နုာ်သက့, ပအိုင်လၢအန့ၢ်အခါးန့ၣ်အိအိုင်,တ န့ၣ်အိအိုင်ဒီးပစံးလာပဂုၢ်အိုင်လီ။ ပမၤတကဲန့ၣ်မးပ ဂုၢ်အိုင်မၤလီ။ ပမၤတဂုၢ်အိုင်ဘၣ်မၤဒီး ပကလီၤဘျါ သံလီ။

၃၁. **အိုင်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျိ** နှင့်မှ်ပှါလၢမၤကန့ၣ်အိုင်ကန့ၣ်တံး လၢအန့ၢ်အခါးတဖၣ်နှင့်ပစံးလာအိုင်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျိတံးလီ။ ပှါအိုင်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျိတံးန့ၣ်မှ်ပှါလၢအမၤနၢၤမၤယၣ်ပှါဒီး စံးအသးလာပဒိုင်ပပှါဒီးဟံးန့ၣ်ပတံးဒီးတဟ့ၣ်ဘၣ်ပဲအ ပှါနှင့် ပစံးလာအိုင်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျိတံးလီ။ ဒီးပှါကဲလာတံး ဘျုးဖိတ်တဖၣ် ထုၤတပျုးအိုင်တပျိပတံးဒီး ပစံးစကိး လၢအိုင်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျိဆူၣ်တံးလီ။ ဒီးမှ်ပှါမိာ်လဲၤမဲၣ်ဖိစံး ဝဲလီ။ ဒီးပှါတဝဲၣ်ဖိစံးလာဂုၢ်ဆူၣ်ပျိဆူၣ်ဝဲလီ။

၃၂. **အဂုၢ်** နှင့် မှ်ပှါတဂၤဒၣ်အဂုၢ်ယံမှ်ဂုၤ, အဂုၢ်စၢ် ထံးမှ်ဂုၤ,ပစံးလာအဂုၢ်လီ။ ပှါတဂၤအကပၤဘၣ်ဒီး သ့ၣ်ဒီးကိးဝဲလၢအတံးဆါလီ။ ပှါတဂၤမၤပှါဂၤလဲၤ လၢအဂုၢ်လ်လီ။

၁. **ကမုဂုၤ** နှင့် မှ်တံးအိုင်ဒီးအဆူၣ်အဒံးတြုးတဖၣ် နှင့်ပစံးလာကမုဂုၤလီ။ ဒီးပစံးစကိးလာသမုဂုၤလီ။

၂. **ကဖျုဂုၤ** နှင့် မှ်ပခိုင်လီၤတြုးမှ်ဂုၤ,ပခိုင်ဆူၣ်အါ

မှ်ဂုၤ, တံးဖိတ်လံၤအဆူၣ်တရံးထိုင်မှ်ဂုၤ,ပစံးလာက ဖျုဂုၤလီ။ ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာကဖျုဂီၢ်ဂီၢ်ဂုၤ,ဘၣ်တ စုစုပစံးလာစဖုဂုၤ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာသဖျုဂုၤလီ။

၃. **ဂုၤ** နှင့် မှ်ပမၤဖိုင်တံးလာကီၢ်လဲၤပှါမှ်ဂုၤ,လာလီ ခိသ့ၣ်အပှါမှ်ဂုၤ,ပစံးလာပဂုၤလီ။ ပစံးတံးလာဂုၤနှင့် ဘၣ်ယးဒီးတံးဝးလာအအိုင်ဖိုင်ဒီးတရံးအသးဒီးပစံး လာဂုၤလီ။ တံးလာဂုၤနှင့်မှ်တံးဝးတရံးအသးနှင့် လီ။ ပှါတဂၤဖိနဲကဲၣ်ဒီးဒီးဂုၤသ့ၣ်မှ်ဂုၤကွၢ်သ့သ့တ နံၤလီ။

၄. **ဂုၤက့ၤအခံ** နှင့် မှ်ပလဲၤတံးဒီး ပထိုင်တံးဖိတ်လံၤ ဘူးကဲၣ်ဆိးဒီး ပှါဒီး ပဟဲက့ၤကဒါက့ၤပလီၢ်ခံလာပချါ တခိကယိကယိဒီး ပစံးလာပဂုၢ်က့ၤလာပခံလီ။ ပှါတ ဂၤတံးတုၤဒီး ဘိၣ်သအိုင်တဖၣ်ဒီးဂုၤက့ၤမးလာအခံတခိ ကယိကယိလီ။

၅. **ဂုၤခိုင်ဂုၤခံ** နှင့် မှ်ပကလဲၤတံးတစံးစးပဟဲက့ၤ ဆူပလီၢ်ခံတစံးစးပကလဲၤတံးလာပချါတစံးစးပလဲၤ တံးလာပမဲာ်ညါတစံးစးဒီးပစံးလာပဂုၤခိုင်ဂုၤခံလီ။

၆. **ဂုၤက့ၤအသး** နှင့် မှ်ပလဲၤတံးဒီးပထိုင်ဂုၢ်အိုင်လၢ ကျဲလာပမဲာ်ညါန့ၣ်ဒီး ပသးက့ၤပသးလာပချါယံတခိဒီး ပစံးလာ ပဂုၤက့ၤပသးလီ။ ပှါတဂၤလဲၤတံးထိုင်လၢ ဂုၢ်တဘိးဒီး ဂုၤက့ၤအသးဆူအလီၢ်ခံတခိလီ။ ဒီးပစံး လာဂုၤက့ၤအခံစုာ်ကိးလီ။ ဒီးပစံးလာဂုၤအခံစကိး လီ။

၇. **ဂုၤအခံ** နှင့် မှ်ပလဲၤတံးလာပချါယံတခိဒီးပစံးလာ ပဂုၤပခံလီ။ ပှါဆံးန့ၣ်လိာ်ကွဲးဒီး လဲၤတံးဂုၤလာအခံ တစုစုလီ။ ပှါဆံးလဲၤတံးဂုၤလာအခံဒီး ကလီၤတံး တံးဆူအချါလီ။

၈. **ဂုၤဂၤ** နှင့်မှ်ပှါလၢယံယၢၤတဖၣ်နှင့်ပစံးလာဂုၤဂၤ လီ။ ဒီးမှ်ပစံးပိာ်ထွဲၣ်အခံတစုစုလီ။ ပစံးပဲလၢပ ဂုၤပဂၤလီ။ စတသ့ၣ်ညါဘၣ်လံာ်အခိပညီဘၣ်, သံဂီၢ် လာဂုၤဂၤတဖၣ်တက့ၢ်,ဂုၤဂၤတဖၣ်ကသ့ၣ်ညါကံးသၢ, ဒီပစံးလာပှါဂုၤဂၤစုာ်ကိးလီ။

၉. **ဂုၤဂီၢ်ဂုၤဂီၢ်** နှင့်မှ်ပတြုးသ့ၣ်ဝးယံခိယံခိမှ်ဂုၤ, ပ လဲၤတံးတချဘၣ်ဒီး ပလဲၤလီၢ်ပသးယံခိယံခိမှ်ဂုၤ, ပစံးလာဂုၤဂီၢ်ဂုၤဂီၢ်လီ။ ပှါတဂၤလဲၤတံးဂုၤဂီၢ်ဂုၤဂီၢ်န့ၣ် တုၤထိုင်တံးသ့ပျံာ်လဲၣ်, ပမၤတြုးသ့ၣ်တထံးဝးဂုၤဂီၢ် န့ၣ်လဲၣ်,သ့ၣ်ဝးဂုၤဂီၢ်ဂုၤဂီၢ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကံးက လံၤအူကံးသၢ.

၁၀. **ဂံၤဂုၤခိုင်ဂံၤဂုၤန့ၢ်** နှင့်မှ်ပမၤဝးဆူဆိပခိုင်ဒီးပစံး လာပဂံၤဂုၤပခိုင်လီ။ ပှါတဂၤပမ့ၢ်ဟ့ၣ်အတံးဒီးတ ဆဲၣ်ဒီးဘၣ်ဝဲဒီးဂံၤဂုၤထိုင် အခိုင်လီ။

၁၁. **ဂုၤထူ** နှင့် မှ်ပှါကညီမၤထူလၢလှံၤခိာ်ပှါလၢဟီၣ်

ခိတ်ကမူၣ်အကျါန့ၣ်ဒီး ထူးတရံးဝဲလၢလုၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံး လၢဂုၤထူလီၤ. ပုၤကညိဂုၤထူန့ၣ်ဂုၤဝဲလၢလုၢ်ခိၣ်ပူၤလီၤ. ၁၂. **ဖုဂုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကိၢ်လဲၣ်တကလုၢ်ဟံၣ်ကရူၤဒီးပစံးလၢ ဖုဂုၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဂုၤကွၢ်ဘုသိၣ်ဘုအဖုဒီးပကိးလၢဖုဂုၤ လီၤ.

၁၃. **ဂံၤဂုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဂံၤန့ၣ်ဘုဆူကုပူၤဒီးသီးအန့ၣ်ကအါ ဒီးပတြၢဝးဆုဆိဃသဒ္ဓါဒီးပစံးလၢပဂံၤဂုၤလီၤ. နဂံၤဘု လၢကုပူၤန့ၣ်ဂံၤဂုၤဟံးတံးတံးမးအန့ၣ်ကအါဒီးလီၤ. ဒီး ပဆုဆိပခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂံၤဂုၤပခိၣ်စကိးလီၤ.

၁၄. **ဂုၤဃာ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဝါဘုလၢကိၢ်လဲၣ်ပူၤဒီးပထူး တရံးကိၢ်လဲၣ်န့ၣ်ဒီးဘုအိၣ်လၢကိၢ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်ဒီးဟုတဖၣ် ဝါဝဲဒီးဘုတဖၣ် အိၣ်ဖိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂုၤပယၤလီၤ. ပဂုၤယၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဆိတၢ်ပမၤဝါတၢ်ဒီးပစံးလၢ ပဂုၤပယၤလီၤ. ဘုအိၣ်ဒီးအသုးအမိၤန့ၣ် ကဂုၤကွၢ် ကိးပဝါကၢ်ဝဲန့ၣ်.

၁၅. **ဂုၤပသီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အါထီၣ်ဝဲဒံးယံၣ်ဒံးအါဒံးယံၣ်ဒံး အါန့ၣ်ပစံးလၢဂုၤပသီလီၤ. ဆိတဖၣ်န့ၣ်တုၤပဘုၣ်ဒီး ဂုၤပသီဝဲဒံးအါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဂုၤထီၣ် ပသီထီၣ်စကိးလီၤ.

၁၆. **ဂုၤဖိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဂုၤဘုဒီးအမိၤအိၣ်ဖိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ပဂုၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးပထာဖိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂုၤဖိၣ်စ ကိးလီၤ. ဖိသုၣ်ဆံးမ့ၢ်ထာဖိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဒုအပြီအပြီဒီးပ စံးလၢအဂုၤဖိၣ်ဝဲစကိးလီၤ.

၁၇. **ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်** န့ၣ် ပဘုၣ်တၢ်မိတၢ်လံၤ, ထီၣ် ဧါဆိဧါဒီးအါထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်မိတၢ်ယၢ်အါထီၣ်ဒု အတၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, ထီၣ်တၢ်အါထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဂုၤထီၣ် ပသီထီၣ်လီၤ. ဒီးကစၢ်ယုၣ်ရှုးအပျါအဘိၣ်အါထီၣ် ဂီၢ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢကစၢ်ယုၣ်ရှုးအဘိၣ်အမ့ၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီ ထီၣ်လီၤ. ကစၢ်ယုၣ်ရှုးအဘိၣ်အမ့ၢ်ဒီၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ် အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ် ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်သကုၤဟီၣ်ခိၣ်ချါဝဲ လၢ်လီၤ.

၁၈. **ဂုၤမဲၢ်ဆုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိအမုၢ်ကနီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂုၤ. အဖိသုၣ်ခါမ့ၢ်ဂုၤ,ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢပုၤဂၤကဒုၣ်န့ၣ်ဘၣ် အီၤလၢအရူၢ်တဂုၤ, အကူအသီးတဂုၤဘၣ်ဒီးဟံးအသး ကိဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအဂုၤမဲၢ်ဆုးလီၤ. ပုၤတဂၤအကူအသီး တဂုၤဘၣ်ဒီးမ့ၢ်ထံၣ်ပုၤဂၤဒီးဂုၤမဲၢ်ဆုးဝဲလီၤ.

၁၉. **ဂုၤဘု** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဝါဘုလၢကိၢ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်ဒီးသီးဘု အမိၤကအိၣ်ဖိၣ်လၢကိၢ်လဲၣ်အသးကံၢ်ပူၤဒီးပထူးတရံး ကိၢ်လဲၣ်ဒီးပစံးလၢပဂုၤဘုလီၤ. ပဂုၤဘုန့ၣ်ပထူးတရံး ကိၢ်လဲၣ်ဒီး ဘုအိၣ်လၢကိၢ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်အိၣ်ဖိၣ်ဝဲလၢ ကိၢ်လဲၣ်အသးကံၢ်ပူၤဒီး ဟုတဖၣ်ဝါဝဲလၢကိၢ်လဲၣ်အယၤ ဝးတရံးဒီးပစံးလၢပဂုၤဘုလီၤ. ဂုၤဘုအမိၤန့ၣ်တုၤအိၣ်

ဖိၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်ဟုအဝါလီၤ.

၂၀. **ပုၤဂုၤပုၤဂၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအယံၤဒီးပုၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ် တမ့ၢ်ဘၣ်ပဖိပလံၤပပုၢ်ပဝဲဒီးပစံးလၢပုၤဂုၤပုၤဂၤ လီၤ. ပုၤဂုၤပုၤဂၤတဖၣ်န့ၣ် တမ့ၢ်ဘၣ်ပပုၢ်ပဝဲဒီး ပမၤတဘျီဘၣ်.

၂၁. **တၢ်ဂုၤတၢ်ဂၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်တ ကလုၢ်ယိၣ်ဒီးပုၤဘၣ်.တၢ်အကုၢ်အဂီၤတဒံးသီးဘၣ်ဒီး ပုၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂုၤတၢ်ဂၤလီၤ.

၂၂. **ဂုၤလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိထီၣ်ယိၣ်ဒီးထီၣ်ဝဲတထီၣ်ဘး ဘလၢဟံၣ်ဘၣ်ဒီးယုၢ်လီၤကုၤလၢအချါယံၤတခီန့ၣ်ပစံး လၢဂုၤလီၤကုၤလီၤ. ပုၤဂၤအဟံၣ်န့ၣ် ပလဲၤထီၣ် တုၤအကစၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဂုၤလီၤကုၤလီၤ. ပုၤတဂၤ စလဲၤထီၣ်ကွၢ်လၢအဟံၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးစဂုၤလီၤကုၤမး ကယိကယိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဂုၤလီၤကုၤပခံးစကိးလီၤ.

၂၃. **ဂုၤလီၤအခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ချးတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒံၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်အ ပုၤလၢမဲးကျါဒီးဝဲလီၤအခံဆူတၢ်ပူၤန့ၣ်ဒီးကျိကျျိ အ သးဒီးဒံၣ်လီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဂုၤလီၤအခံလီၤ. ချးတဘျီ သါကဒံၣ်ဒီး ဂုၤလီၤအခံဒီးဒံၣ်လီၤဝဲလီၤဒီးပစံးလၢဂုၤ လီၤအသးလီၤ.

၂၄. **ဂုၤလီၤအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိန့ၣ်သါကဒံၣ်ဒီးကျိကျျိ လီၤအသးဆူအသ့ပူၤဒီးပစံးလၢဂုၤလီၤအသးလီၤ. ဆိ တဘျီဂုၤလီၤအသးလၢအသ့ပူၤဒီးဒံၣ်ဝဲလီၤ.

၂၅. **လီၤဂုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်လီၤယိၣ်အဆိလီၤ. ပဝဲၣ်ပခိၣ်မ့ၢ်တ ကျါဘၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပယုၤယၢ်တၢ်မ့ၢ်လီၤယုၣ်ကွၢ်မ့ၢ်ဂုၤ, ပစံးလၢလီၤဂုၤလီၤယိၣ် လီၤ. ဖိနုယုၤယၢ်တၢ်လီၤဂုၤလီၤ ယိၣ်ကွၢ်လၢ်လံၤ,ပုၤတဂၤဝဲၣ်အခိၣ်တကျါဘၣ်ဒီး အ ခိၣ်လီၤဂုၤအနၢ်လီၤယိၣ်လၢ်လံၤ.

၂၆. **အဂုၤအဂၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအယံၤမ့ၢ်ဂုၤ, တၢ်တမံၤ ဒုၣ်မ့ၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢအဂုၤအဂၤလီၤ. ပုၤတဂၤတအိၣ်လၢ ဘၣ်ဖဲအလီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.ဟးလံဆူအဂုၤအဂၤလံ,တၢ်လၢ အဂုၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကတမ့ၢ်ဘၣ်ယဲၣ်ဧါကျိဧါ ဘၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်အဂုၤအဂၤသၢ,ဟ့ၣ်စယဲၣ်တဂုၤ, ဟ့ၣ်လၢတၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်တက့ၢ်.

၂၇. **ဂုၤသ့ၣ်မုၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဖိသုၣ်လၢမၤသ့ၣ်မုၢ် ဒုအပြီအပြီတကဒိၣ်ဖိတကဒိၣ်ဖိဒီးပစံးလၢဂုၤသ့ၣ်မုၢ် လီၤ. ဖိသုၣ်ဂုၤသ့ၣ်မုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ယုၤဘိးသ့ၣ်မုၢ်အပြီအပြီ န့ၣ်လီၤ.

၂၇-၁. **နီၣ်ဂုၤ** န့ၣ်မၤသးဒ်ဖုဂုၤအသီးဒီး အံၣ်ပလုၤဧါ ဒီးအခိၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်နီၣ်မုၢ်သၢဘိးဒီး အမဲၣ်ပြီကဒ်ဧါ ဒီးပဂုၤကိၢ်လၢအကမူၢ် ဘျးကန့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤတြု ဝဲဒီးကိၢ်လၢအတဘျးဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်လီၤ တၢ်ဒီး ပတၢ်တကလုၢ်န့ၣ် ပကိးလၢနီၣ်ဂုၤလီၤ. နီၣ်ဂုၤန့ၣ်မ့ၢ်

ဂှ်

ထးမးသးဒ်ဆှါအသီးလုကးအသးအမဲၣ်ပြီကဒ်ဇးလီၤ.

ဂှ်

၁. **ကလီၤဂှ်ဃီ** နှံၣ် မှ်တၢ်ဖိဃာ်တကလုာ်ပှၤလၢပ နှံၣ် အကလုာ်ကနိးအသီးရၢၤရၢၤဒီး ပစံးလၢကလီၤဂှ်ဃီ လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢ ခိၣ်ဖၢၣ်ဝါအူကွဲၤလီၤ. က လီၤဂှ်ဃီနှံၣ်သိၣ်ဝဲရၢၤရၢၤလီၤ.

၂. **ဂှ်ဃီဂှ်ဖၣ်** နှံၣ် မှ်တမၣ်ပိာ်တၢ်ဒီးမၤကသုၣ်မှ် အူလၢသုၣ်ကအိအပူၤလၢပစံးလၢယီၤတၢ်နှံၣ်ဒီးပစံးလၢ ပရၢၤယီၤလီၤ.

၃. **ဂှ်ကံ** နှံၣ် မှ်ပမၤနှံၣ်သုၣ်ဂံၢ်တဘီဒီးပတြၢၣ်တံၢ်ဒီး လၢၤသုၣ်ဒီးပစံးလၢပရၢၤလီၤ. ဒီးပမၤဟံၣ်ဖျိၣ်သုၣ်ဂံၢ်ဝဲစၢ ဒီးကသံၣ်ကသီဒီး ပတြၢၣ်တံၢ်လၢလၢၤခိၣ်နှံၣ်မှ်ပရၢၤစ ကိးလီၤ. ပှၤတဂၤဂှ်ကံသုၣ်ဂံၢ်ဝဲစၢနှံၣ်မှ်သၢကဝဲလီၤ အဝုကံၤသၢ.

၄. **ဂှ်ကဆုၣ်** နှံၣ် မှ်ပမၤကဆိမဲမှ်ဂုၤ,လၢၤမှ်ဂုၤ,ထိး မဲမှ်ဂုၤ,တၢ်ယံလၢပကမၤခိၣ်ဆိးမှ်ဂုၤ,ပတြၢၣ်တံၢ်ဒီး လၢၤဒီးပစံးလၢပရၢၤကဆုၣ်လီၤ. ဂှ်ကဆုၣ်နှံၣ်ယၤလၢ ကဆိမဲတကူၣ်အံၤ,စကမၤဒီတီၢ်,ပှၤတဂၤမၤခိၣ်ဆိး တဘီဂှ်ကဆုၣ်ဝဲဂုၤသမိး.

၅. **ဂှ်ကျ** နှံၣ် မှ်ပမၤကဆုၣ်သုၣ်လၢလၢၤသုၣ်ခိၣ်လၢပ မၤကွၢၤတီၢ်တီၢ်နှံၣ်ပစံးလၢပရၢၤကျလီၤ. ဒီးပစံးလၢ ကျဂှ်စကိးလီၤ. ပမၤကွၢၤတီၢ်နှံၣ်ဒီးသိးကကဆုၣ်ဒီးဂှ် ကျလၢလၢၤအခိၣ်နှံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဂှ်ကျနှံၣ်တစုစု လီၤ. ကျကျဂှ်ဂှ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤသုၣ်တကျိးကျ ကျဂှ်ဂှ်ဝဲမှ်သၢကမၤမနုၤလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၆. **ဂှ်ထီၣ်** နှံၣ် မှ်ထံဟဲထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢၤဒီးမဲးတ ဖၣ်နှံၣ်ဆိၣ်ပဝဲထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢဂှ်ထီၣ်လီၤ. မဲး ဂှ်ထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢၤလီၤ.

၇. **ဂှ်ဟံၣ်မှ်** နှံၣ် မှ်မှ်အူအိၣ်လၢသုၣ်မှ်ဒုအနီၤစၢဒီး ပကျူးဆူဖၣ်ဆါကျိးဒီး မှ်လီၤပံာ်ဝဲနှံၣ်ပစံးလၢပရၢၤ ပံာ်မှ်လီၤ.

၈. **ဂှ်ဖူ** နှံၣ်မှ်ပမၤတခွဲပျံၤဒီးသုၣ်ထူးနှံၣ်ပစံးလၢပရၢၤ ဖူတခွဲပျံၤလီၤ. ပမၤတြၢၣ်တခွဲပျံၤဒီးသုၣ်ထူးဝဲထူးနှံၣ် မှ်ပရၢၤဖူလီၤ. ဒ်တခွဲပျံၤကခၢၣ်နှံၣ်ဂှ်ဖူတက့ၢ်.

၉. **ဂှ်သီတြၢၣ်** နှံၣ် မှ်ပှၤကညိဒုသီတြၢၣ်လၢအထူး တြၢၣ်ဝဲလၢဆှါအဘျးနှံၣ်ပကိးလၢပရၢၤသီတြၢၣ်လီၤ.

၁၁. **ကၢၢ်ဂှ်** နှံၣ် မှ်ထံဆဲးကၢၢ်ဒီးကၢၢ်လီၤသလၢၤနှံၣ် ပစံးလၢကၢၢ်ဂှ်လီၤ. ကၢၢ်တပူၤဂှ်တဘးနှံၣ်ကမှ်ကၢၢ် ထံဆဲးဒီးဂှ်တဘးနှံၣ်သၢ.

၁၂. **ပရၢၤတၢ်** နှံၣ် မှ်ပတြၢၣ်တၢ်တၢ်လၢလၢၤခိၣ်နှံၣ်ပစံး

ဂှ်

လၢပရၢၤလီၤ, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပရၢၤနှံၣ်မှ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤ အလၢဂှ်အကျိၤနှံၣ်လီၤ. ပရၢၤနှံၣ်လၢအမိၢ်ပှၤနီၤနီၤတ အိၣ်ဘၣ်.

၁၃. **ဂှ်လီၤလီၤ** နှံၣ် မှ်ပသံဂီၢ်တဝိးထံတၢ်နှံၣ်ပစံးလၢ ဂှ်လီၤလီၤလီၤ. ပဒိၣ်တဂၤသံဂီၢ်တၢ်ဝဲသံဂီၢ်ကဒီးတ စုခံစုသၢစု, ဂှ်လီၤလီၤဂှ်လီၤလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤသံဂီၢ် တၢ်ဂှ်လီၤလီၤစံးဘၣ်တကဲလၢၤဘၣ်.

၁၄. **လီၤဂှ်လီၤဖု** နှံၣ် မှ်မှ်အိၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်နှံၣ်ဒီးဟီၣ် ခိၣ်လီၤဆၢၣ်တပျၢ်တထၢၤဒီးပစံးလၢလီၤဂှ်လီၤ. မှ် အိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်တပူၤလီၤဂှ်တပျၢ်ညါလဲၣ်.

၁၅. **ဟးဂှ်** နှံၣ်မှ်ဟးဂီၤအဆိလီၤ. ဟံၣ်တဖၣ်ဟးဂှ် ဟးဂီၤဒီးပအိၣ်တသုလၢၤဘၣ်.

၁၆. **ဆၢၣ်ဂှ်** နှံၣ် မှ်လၢၤကဘျၢၣ်လၢပှၤစံၣ်ဖိဂံၢ်ဂှ် ဘျးကိၣ်ကမူၣ်နှံၣ်ပစံးလၢဆၢၣ်ဂှ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစု ပစံးလၢဆၢၣ်ဂှ်လၢၤလီၤ. ဆၢၣ်ဂှ်လၢၤနှံၣ်မှ်ပှၤစံၣ်ဖိ တဖၣ်ဂှ်ဘျးကိၣ်လီၤ.

၁၇. **ဂှ်ထူးဂှ်ထး** နှံၣ် မှ်ပှၤမၤမှ်ထံၣ်ပတၢ်ဒီးတမံၤ မံၤယုပှၤဝဲမှ်ဂုၤ,ယုကလိဝဲမှ်ဂုၤ,တနီၤဒ်ကနီၤဒီး ယုဝဲ ကြူၤကြူၤတုၤပကနၣ် တကဲဘၣ်ဒီး ဟ့ၣ်,တုၤပကနၣ် တကဲဘၣ်ဒီးပဆါဒီးပစံးလၢဂှ်ထူးလီၤ. စဘုအိၣ်ဒီးစါ ကအိၣ်ဒီး ပှၤတဂၤဟဲဂှ်ထူးယၤတုၤစဟ့ၣ်အီၤတနၢ်ဒီး ကုၤဝဲ,စယဲၣ်အိၣ်ခံဘုၣ်ဒီးပှၤတဂၤဟဲဂှ်ထူးယၤတုၤ စဆါလၢအီၤတဘျးလီၤ.

၁၈. **ဂှ်** နှံၣ် မှ်တၢ်အမုၢ်တကလုာ်နှံၣ်အိၣ်အါမံၤဒီး ထီ ထီကလဲၣ်အိၣ်ဒီး အမိးဘုၣ်အိၣ်ဒီးအလီၤလဲၣ်,အိၣ်ဒီးအ ကုၣ်အိၣ်ဒီးအဘျၢၤ,ဒီးအိၣ်ဒီးခိၣ်ဒီးပစံးလၢဂှ်လီၤ. ဒီး ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဂံၢ်လီၤ. ဒီးမဲထီၣ်ဝဲလၢပှၤခိၣ်ပှၤကျိ, ကစၢၢ်ကလိလီၤ. ဂှ်ဇးပျီၤဇးနှံၣ် အိၣ်လၢကစၢၢ်ကလိ အါကၢ.

၁၉. **အဂှ်အကျိၤ** နှံၣ် မှ်တၢ်အိၣ်ဒီးအတိၤအကွၢ်မှ်ဂုၤ, တၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဖိးဝဲပြီၣ်ကလၢၤမှ်ဂုၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤအ ကျဲမှ်ဂုၤ, ပစံးလၢအဂှ်အကျိၤလီၤ. ဒီးတခီပကတိၤတၢ် ဘၣ်,ဒီးပမၤတၢ်ဘၣ်, ဒီးပအိၣ်ဒီးတၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢပက မၤအီၤဒီးပလဲၤမၤ, ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဒီးအဂှ်အကျိၤလီၤ. နလဲၤတၢ်အဂှ်အကျိၤမှ်အိၣ်တမံၤမံၤလဲၤကၢၢ်နဲၣ်, နမၤ တၢ်တဒုအဂှ် တအိၣ်အကျိၤတအိၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမၤ ကြံၣ်ကြံၣ်တၢ်ကိၣ်တသီၣ်ဘၣ်. မၤတၢ်လၢအတကဲထီၣ် ဘၣ်,မၤလိာ်ကွဲတၢ်နှံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအဂှ်တအိၣ်အ ကျိၤတအိၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဒ်နှံၣ်တဖၣ်ပစံးစကိးလၢအဂှ် အပီၢ်လီၤ.

၂၀. **ဂှ်ဆူၣ်** နှံၣ်မှ်ပတဟီၣ်ပကးယးအိၣ်ဒီးပဝံတၢ်နှံၣ် ဒိၣ်ပယိးတၢ်နှံၣ်အါဒီးပစံးလၢပဂှ်ဆူၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤ

ဂှ်

နီၤစံးလၢပၢဂံၢ်ဆူၣ်လီၤ.

၄. **ခိၣ်အဂှ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်အတိၤန့ၣ်ပစံးလၢပခိၣ်အဂှ်လီၤ. ဗီၣ်မ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်တိၤထီၣ်အခိၣ်အဂှ်လၢအနီၤဒုၣ်ဒီးပၢၤလၢအခိၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဒီး အခိၣ်အဂှ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တဖၣ်ပစံးလၢပခိၣ်အတိၤလီၤ.

၅. **တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလၢၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ထူၣ်အိၣ်ဆိထီၣ်အသးဖိးဖိးဒီး စၢၢ်ဆၢပံၤကလၢန့ၣ် ပစံးလၢပလၢၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ထူၣ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်လီၤ. ပှၤ တဂၤလၢၢ် ထီၣ်မးဟံၣ်ထူၣ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်လီၤ.

၆. **တိၢ်အဂှ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်နီၣ်တခိၣ်ဘၣ်,စတနၢ်ဟူဘၣ်ပှၤစံး,နီၣ်တစုဘၣ်.

၇. **ထူးထီၣ်အဂှ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတၢ်လၢအယၢအစံၣ်ဒီးတံးတဟီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထူးထီၣ်အဂှ်လီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ထူးထီၣ်အဂှ်လီၤ.

၈. **အဂှ်ထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထုတၢ်ဒီးအတိၤအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဂှ်ထီၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်ထီၣ်ကလီၤလီၤပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢအဂှ်ထီၣ်လီၤ. ပထုချီၣ်န့ၣ်အဂှ်ထီၣ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်လီၤ.

၉. **ဂ့ၢ်ထီၣ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢအဂှ်ထီၣ်လီၤ.

၁၀. **ပဂ့ၢ်ပဘါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတဟီၣ်ကးယးဒီးပထုပပျၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂ့ၢ်ပဘါလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဂံၢ်ပဘါစကိးလီၤ. ပဂ့ၢ်ပဘါမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဖံးတၢ်မၤတၢ်တဆူၣ်ဘၣ်.

၁၁. **မၤပဂ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကိၢ်ယိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ယံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပမၤပဂ့ၢ်လီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်မၤပှၤလီၤ. ပမ့ၢ်မၤကိၢ်ယိးဒီးယံၤလၢမ့ၢ်အူဒီးပှၤထီၣ်,ကဘူးထီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢပမၤပဂ့ၢ်လီၤ.မၤပဂ့ၢ်ထီၣ်ယိးန့ၣ်တက့ၢ်,ပကမၤပနဲလီၤ.

၁၂. **ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤလၢအနူဆၢကညီဆၢတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤမ့ၢ်စံးပှၤလၢတၢ်ဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပနူဆၢကညီဆၢနးနးကလၢဒီးပစံးလၢပဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤစမၤအမၤဟံၣ်တဖျါဒီးဂ့ၢ်လိာ်ဝဲနးကၤ,ပှၤတဂၤပမၤအမၤသ့ၣ်မ့ၢ်ဒီးဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်ဝဲနးကၤ.

၁၃. **ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးထဲဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ်န့ၣ်ဒီးလီၤ.

၁၄. **အဂှ်ဒ်လဲၣ်** န့ၣ် ဒ်ပစံးတၢ်အသိးမ့ၢ်မၤသးဒ်လဲၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. မၤသးဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဂှ်ဒ်လဲၣ်တစုစု,ပစံးလၢအဂှ်ဒ်လဲၣ်တစုစုလီၤ. တၢ်လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်မၤသးဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပသံဂီၢ်လီၤ. နမၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အဂှ်ဒ်လဲၣ်, ပမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်အခိၣ်အခံ,အခိၣ်ထံးနီၤစုၤ, အတးအကနီၤဒီးပှၤသံဂီၢ်မ့ၢ်အဂှ်ဒ်လဲၣ်

ဂှ်

ဒ်န့ၣ်လီၤ. တလၢမၤဘျီန့ၣ်မ့ၢ်အဂှ်ဒ်လဲၣ်,တလၢပှၤဒါန့ၣ်မ့ၢ်အဂှ်ဒ်လဲၣ်,မ့ၢ်တလၢသံခါ,ဒီးမ့ၢ်ပှၤမိၣ်လၢပွဲၣ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ပှၤတဝဲၣ်ဖိစံးအဂှ်ဒ်လဲၣ်လီၤ.

၁၅. **အဂှ်** န့ၣ် မ့ၢ်အကျါ,ဒီးအတိၤန့ၣ်ပစံးလၢအဂှ်လီၤ. ဒီးတၢ်အိၣ်ထီၣ်ထၢၢ်ဆၢဖိးပြီၣ်ကလၢန့ၣ်ပစံးလၢအဂှ်စကိးလီၤ. တၢ်အဂှ်န့ၣ်တၢ်အကျါန့ၣ်ကျါန့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှၤအကလုာ်အိၣ်ဝဲအါထံၣ်အါဘီဒီးပစံးလၢတၢ်အဂှ်န့ၣ်တၢ်အကျါန့ၣ်ကျါလီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သိမ့ၢ်အါမံၤဒီး ပစံးလၢတၢ်အဂှ်န့ၣ်တၢ်အကျါန့ၣ်ကျါလီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်တၢ်အကျါန့ၣ်ကျါပလူၤတဘၣ်ဘၣ်,ပှၤကညီမၤဘျီတၢ်အဂှ်တမံၤ, ဒီးသိၣ်တၢ်စကိးစိၤသီဘါတၢ်ဂီၤတမံၤ,ဒီးသိၣ်တၢ်တမံၤဒၣ်, ဒီးကီၤလၢသ့ၣ်တၢ်တမံၤဒီးသိၣ်တၢ်တမံၤဒၣ်, တၢ်မၤအသးဒ်န့ၣ်အါမံၤဒီး ပစံးလၢတၢ်အဂှ်န့ၣ်,တၢ်အကျါန့ၣ်ကျါလီၤ.

၁၆. **အဂှ်ပှၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဒီးအဂှ်အဘါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဂှ်ပှၤလီၤ. ပှၤလၢအတူၢ်ထီၣ်ဘိၣ်စိတဖၣ်န့ၣ်အဂှ်အဘါပှၤဝဲဒီးဆူၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအဂှ်ပှၤစကိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကတိၤအသိလီၤ.

၁၇. **အဂှ်ဘၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပတုတၢ်ဒီး မ့ၢ်တကမၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဂှ်ဘၣ်လီၤ. ပထုတၢ်အတိၤမ့ၢ်ထီၣ်ဖိးဖိးဒီး,ဒီးပစံးလၢအဂှ်ဘၣ်လီၤ. နထုကုအံၤအဂှ်ဘၣ်ဂ့ၤ ကၤ,တကမၢ်ဘၣ်, မ့ၢ်ကမၢ်ဒီးအဂှ်တဘၣ်ဘၣ်,အဂှ်တထီၣ်ဘၣ်,ပကွၢ်ဒိၣ်တဂ့ၤဘၣ်,နထုချီၣ်တဘျီအဂှ်တဘၣ်ဘၣ်,ကမ့ၢ်ကၢ်ကမၢ်သၢ.

၁၈. **အဂှ်ဂ့ၢ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ဒီးစတနၢ်ဟူဘၣ်ပှၤစံးနီၣ်တခိၣ်ဘၣ်.

၁၉. **ဟၢမၤဆါလၢအဂှ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆါတကလုာ်ပှၤလၢပဟၢမၤပှၤဒီး ဝံၣ်ပှၤဒ်တၢ်မိၣ်အုၣ်ဆါပသးအသိးဒီးပအံၣ်ဆါလီၤလၢအသ့ၣ်ဒီးအနၢ်ဒီးပစံးလၢပဟၢမၤဆါလၢအဂှ်လီၤ.

၂၀. **တၢ်ဂ့ၢ်ထံး** န့ၣ် မ့ၢ်ကစၢ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်ပကိးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ထံးလီၤ. ပှၤကညီဖဲးဒုးတုၤကစၢ်အဂှ်ထံးဒီးတဖဲးဘၣ်ဝဲဆူကစၢ်အလီၤဘၣ်,ဖဲးဝဲတုၤတၢ်အဂှ်ထံးန့ၣ်ဒီးလီၤ.

၂၁. **ဘုဂ့ၢ်မ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထီၣ်ဘု ဒီးဘုမဲထီၣ်သီတဖံးတဖိး,ဒီးဖိးပြီၣ်ကလၢဒီးစၢၢ်ဆၢလိာ်သးတဂ့ၢ်တဂ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဘုဂ့ၢ်မ့ၢ်လီၤ. ဘုမဲထီၣ်သီဂ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးလီၤ.

၂၂. **စုဂ့ၢ်စုတိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုညါသးအကံၢ်အိၣ်တဘိတဘိပြီၣ်ကဒ်ဒီးန့ၣ်ပစံးလၢစုဂ့ၢ်လီၤ. ပစုဂ့ၢ်အိၣ်လၢပစုညါသးပူၤ.

ဂှ်

၁. **ဂူ** နှင့် မှတ်တိုင်ပသးတံလံပမံ.တံဘဉ်မံဆဲး နါနုပမံးလံဂူလံ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးပကွံတံလံအဂူ နှင့်အိဉ် အါမးလံ. ထီရံမုာ်သံဉ်မံမံ.မုာ်ဒေဖဉ်ဒေ, မုာ်မံလံမံ.စုမံထူမံ.ခိဉ်ဖဉ်ခိဉ်ကး.ဆုမံယဉ် မံ.သလံသံတံ.လံနုအမံခိဉ်အိဉ်ဒီးအါမးလံ.

၂. **ဂူကိာ်** နှင့် မှတ်ပထံတံလံအအုဉ်အဆါတအိဉ် ဘဉ်မုာ်ဂူ. အယံဉ်အမုးတအိဉ်ဘဉ်မုာ်ဂူ. ထီရံပုက ညီတဂါမုာ်ဂူ.ထီရံသပါတဖျဉ်ဖျဉ်နှံမုာ်ဘဉ်ပ သး.မုာ်ဘဉ်ပမံဒီးပမံးလံဂူကိာ်လံ. ဖိသဉ်ခွါတဂါ စကွံဂူကိာ်မးလံ. ယံတဘဉ်စကွံဂူကိာ်စကီးမး လံ. ဒီးဘဉ်တစုစုပမံးလံဂူကိာ်မးလံပမံးဒ်နှံ လံ.

၃. **ဂူကိာ်မံ** နှင့် ပထံဖိသဉ်ခွါမုာ်ဂူ.မုာ်ကနီမုာ် ဂူ.မုာ်မံအသးကဆဲးကဆိ.အကွံဘဉ်ဂါဂူဒီးပမံးလံ ဂူကိာ်မံလံ. ဖိသဉ်ခွါတဂါဂူကိာ်မံမးလံ.ဒီးပု လံအဂူဘဉ်ဒီးနှံ ပမံးလံဂူကိာ်မံစကီးလံ. ထီရံပထံပုလံအဂူနှံပမံးလံဂူကိာ်မံလံ. ဒီး ပမုာ်နီဖးဒီးပုလံအဂူဘဉ်ဒီးနှံ ပမံးလံဂူကိာ် မံလံ.

၄. **ဂူဂူ** နှင့် ထီရံတံအဘဉ်ပသးတမံမံထီရံပု လံအဘဉ်ပသးတဂါဒီးပမံးလံဂူဂူလံ. ပိဉ်ခွါမုာ် ဂူ.ပိဉ်မုာ်မုာ်ဂူ.ဘဉ်မံအမံတံလံ. ထီရံတဂါဂူ ဂူ.မုာ်မံပတံဒီးဘဉ်ပသးလံ. ပမံးတံလံဂူဂူနှံ မုာ်ပုထီရံတဂါလံ. ထီရံတဂါဂူဂူ.လံမံတံဒီး ယံတကွံ.

၅. **စဂီစဂူ** နှင့် မှတ်ဟဲစူလံမုာ်ဟါတစီဖိဒီးသြီ ထီကံးဝဲဒီး တံကံးလံကံးဒီး အိဉ်ထီဒီးပစါခိဉ်ပ စါထံဒီးပမံးလံတံဟဲစူစဂီစဂူလံ. ဒီးဘဉ်တစု စတံဟဲစူတစဲးတံကံးလံတစဲးဒီးပမံးလံတံဟဲ စူစဂီစဂူစကီးလံ. ပကူးဘုခါနှံဘဉ်တစုစုဘုဒီး မုာ်ကဟါဒီးတံဟဲစူစဂီစဂူနှံပကူးဘုတမုာ်ဘဉ်.

၆. **တဂူ** နှင့် မှတ်တဘဉ်ဘဉ်ပသးဒီးပမံးလံတဂူ ဘဉ်လံ. ပုဂါလံတံမုာ်ဂူ.ပုဂါမံတံမုာ်ဂူ.ပုဂါ အိဉ်တံမုာ်ဂူ. မုာ်တဘဉ်ဘဉ်ပသးမုာ်တဘဉ်ဘဉ်ပမံ နီးပမံးလံမံတဂူ.လံတဂူ.အိဉ်တဂူလံ. လံတံ တဂါမံတဂူ.နကထံဉ်လံဘဉ်ဖးဘိဉ်သအိဉ်လံကျဲ. အိဉ်ပနံသဉ်တဂူ.နကလူဘဉ်ဖး.မံဘဉ်ပုဂါအတံ တဂူ.ပုဂါကနုဘဉ်နု.

၇. **တဂူဘဉ်** နှင့် မှတ်လံအအါလံပကွံတဘဉ် ဘဉ်ပမံတဘဉ်ဘဉ်ပသးမံလံနှံပမံးလံတဂူဘဉ် လံ. ထီရံတံအိဉ်ဒီးအအုဉ်အဆါဒီး အယံဉ်အမုး လံမံအသးဘဉ်အါပကွံတဘဉ်ဘဉ်ပမံ.ဒီး ပုလံ

အပလံဟးဂါတံ. တံဟုဉ်တံဘျဉ်တဖဉ်လံတဘဉ် ဘဉ်ပသးနှံပမံးလံတဂူဘဉ်လံ. ပုဆံးအိဉ်ဒီးအ ယံဉ်အမုးပကွံတဂူဘဉ်. ပုတံဘျဉ်တဖဉ်နှံတဂူ ဘဉ်လံမံအတံ.မံဟးဂါတံလံ.

၈. **တဂူလံဘဉ်** နှင့် မှတ်လံတံမိဉ်လံပသးအ လံအိဉ်ဒီးတံဆူတံဆါမုာ်ဂူ.ကျဲနှံအိဉ်ဒီးတံနုတံ ယံဒီး ပမုာ်လံနှံပဘဉ်ယံဉ်လံတံနုတံယံဉ်ကမံ သံမံဆါမံအါပု.ပဘဉ်ယံဉ်လံတံဆါကဘဉ်သံပု ဒီး ပမုာ်တလံလံဘဉ်နှံ ပမံးလံတဂူလံဘဉ်ပု လံ. ကျဲတဘိနှံဘိဉ်သအိဉ်နုဒီး တဂူလံဘဉ်ပု ဘဉ်.တံလံရှုနှံအိဉ်ဒီး တံဆါဒီးတဂူလံဘဉ်ပု ဘဉ်.

၉. **ဂူထွဲ** နှင့် မှတ်ပုလံပထံလံပုဉ်လံလံလံဒီးမဲ ထီတစီးတထါနှံပမံးလံဘုဂူထွဲလံ. ဘုနှံတု အဂူထွဲဒီးပလံတံလံအကျဲဒီးပထွဲအလံလံပခိဉ် ညါခိဉ်ဒီးပမံးလံဘုဂူထွဲလံ. ဒီးပမံးလံဂူထွဲစကီး လံ.

၁၀. **ပဂူလံ** နှင့်မှတ်ဆူနှံတပုပဆိကမိဉ်ပမုာ်လံ ဒီးကနုတံအိဉ်တံအိဉ်အကျဲအဖိဉ်တမံမံဒီးပမံးလံ ပဂူလံလံ. မုမုာ်ပလံတံလံပလံမံကလံကုကါ ဒီး. ပလံဖးတံမံတံနှံပဂူလံလံ. မုမုာ်ပလံကြံ ကြံတံနှံတဂူလံဘဉ်ပုဘဉ်. ပဂူလံထံပလံမံ အိဉ်မံအိ.မံဒီးမံစံနှံပဂူလံလံ.

၁၁. **မံဂူ** နှင့် ထီရံပမံတံလံဘဉ်ပုကညီအသး မုာ်ဂူ. ဘဉ်ကစံယုအသးမုာ်ဂူ. ပမံးလံပမံဂူတံ လံ. ပမံဂူတံနှံမုာ်ပပးကွံပုဖိဉ်ဖိ.ပုအုဉ်လံဆိး ကုတံနှံပမံမုာ်မံယု. တံကမုာ်နှံ ပဘိးဘဉ်ယဉ် လံနှံမုာ်ပမံဂူတံလံ.

၁၂. **ဂူဒံဉ်ဂူမံ** နှင့် မှတ်ပုလံအမံအါဒီးတဆါတဝံ ဘဉ်.ဒီးတသံဘဉ်လံအအါဘဉ်.ဒီးပမံးလံဂူဒံဉ်ဂူမံ လံ. ဒီးပမံးလံဂံဖိဂူလံစကီးလံ. ဂူဒံဉ်ဂူမံ.ဒီး ဂူမံဂူလံနှံဒီးသီးသီးလံ. ပုဂူမံဂူလံတဖဉ်နှံ မုာ်ပုဟုးဒုး.ပုမံအါ.ဒီး အိဉ်ဖးခုဉ်ညဉ်မုာ်ဒီးပမံးလံ ဂူမံဂူလံလံ.

၁၃. **ဂူမံဂူလံ** နှင့် မှတ်ပုကညီအမံအါဒီးအိဉ်တြးမုာ် လံထံဒီးပကွံဘဉ်ပသးဒီးပမံးလံပဂူမံဂူလံလံ. ပကျိဉ်အါစတသးကွံ ပစုအါစတသးကွံ သးကွံဘုဖိအပျံဆံ သးကွံပုဂူမံဂူလံ

၁၄. **ဂူဘဉ်ဂူမံ** နှင့် မှတ်ဂူလံအဘဉ်ပသးဒီးပ သးအိဉ်အါ.ပအိဉ်အါဒီးပမံးလံဂူဘဉ်ဂူမံလံ. တံ

၈၆

လၢအဘဉ်ပသးဒီးဟးဂီၤကွၢ်ဒီး ပလိးကိဒီးပစံးလၢဂ့ၤ ဘဉ်ဂ့ၤလီၤ. စဒိတဘဉ်ဂ့ၤဘဉ်ဂ့ၤစဒိပိၣ်ကွၢ်သလူၤ. ၁၅. **ဂ့ၤလဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဘဉ်ပသးလၢပကလဲလိာ် ပယဲာ်ဒီးပုၤဂၤအဒိဒီးပစံးလၢပဂ့ၤလဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တဘဉ်ဘဉ်ပသးဒီး ပစံးလၢတဂ့ၤလဲဘဉ်ပုၤလီၤ. နဒိတဘဉ်ဂ့ၤလဲယၤဒီးစယဲာ်တဘဉ်အံၤလီၤ. နကွၢ်ဂ့ၤလဲကိးစါ.

၁၅-၁. **ပိၤဂ့ၤလဲဒီးပိၤဂ့ၤတၢ်** န့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ. ကစၢ်ယွၤပိၤဂ့ၤလဲပၢ်လၢအသ့ၣ်ကိာ်သးလဲ ဒီးပစံးလၢကစၢ်ယွၤပိၤဂ့ၤလဲလီၤ.

၁၆. **မၤတၢ်ဂ့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤယုမၤဖိးတၢ်, ပမၤမ့ၢ်ကညးတၢ်, ပမၤန့ၢ်တၢ်ဒီးပုၤဂၤအဂီၢ်, ပအံးက့ၤကွၢ်က့ၤပုၤဆူပုၤဆါပုၤဖျိာ်ပုၤယၢ်ဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်ဂ့ၤလီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢပမၤတၢ်ဂ့ၤလီၤ. မၤဂ့ၤတၢ်ဒီးမၤတၢ်ဂ့ၤန့ၣ်ဒီးသိးသိးလီၤ. ပုၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ကွံတဖၣ်န့ၣ်မၤထဲတၢ်ဂ့ၤတခါလီၤ. တမၤဘဉ်တၢ်အဘဉ်.

၁၇. **မ့ၢ်ဂ့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤ, ထီၣ်ရီၤတကၢ်န့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ပၣ်အကတီၢ်လၢမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤန့ၣ်ပအိၣ်ဒီးခဲလၢာ် ဒီးပစံးလၢမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤ. အဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အအာမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟဲဟ့ၣ်ယီၤယၤတက့ၢ်. ဝဉ်တဘိၣ်လၢ်လၢ်န့ၣ်အဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အအာမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟဲယိးယီၤဆူစအိၣ်တက့ၢ်, ပိၣ်မုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပိၣ်ခွါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီၣ်ရီၤပုၤတကလုာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ကတုၤဖျိာ်လၢကစၢ်ယုၣ်ရှုးအမဲာ်ညါခဲကၢ်လီၤ.

၁၈. **လဲၤတၢ်တဂ့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်တဘဉ်ဘဉ်ပမိၢ်ပပၢ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တဘဉ်ဘဉ်ပဖိပမၤအသးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတြိပုၤစံးဝဲဒၣ်, လဲၤတၢ်တဂ့ၤလီၤ. နဲဒၣ်လဲၤတၢ်တဂ့ၤ, အိၣ်ကစၢ်လၢဟံၣ်န့ၣ်ညါကကိၢ်ထီၣ်ဘဉ်ဖုး, လဲၤတၢ်တဂ့ၤ, ဆူလၢ်ဒၣ်ကယၢ်ယၤမဆါတနံၤ, စကလဲၤစကိး.

၁၉. **ဂ့ၤအဂ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤအသးလၢအဘဉ်ပမဲာ်, ဘဉ်ပသးတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဂ့ၤအဂ့ၢ်လီၤ. ဂ့ၤအဂ့ၢ်န့ၣ်ပသ့ၣ်ညါလၢပုၤမၤတၢ်ဘဉ်ပသးအါမံၤဒီး ပစံးလၢဂ့ၤအဂ့ၢ်န့ၣ်ပသ့ၣ်ညါလီၤ. ပုၤန့ၣ်တကၢ်ဂ့ၤအဂ့ၢ်န့ၣ်ပသ့ၣ်ညါဒဲလဲာ်, ပသ့ၣ်ညါလၢမၤစၢၤပုၤ, ပသ့ၣ်ညါလၢကွၢ်က့ၤပုၤဆူပုၤဆါ, ပုၤဖျိာ်ပုၤယၢ်ဒီးဂ့ၤအဂ့ၢ်န့ၣ် ပသ့ၣ်ညါဒဲန့ၣ်လီၤ.

၂၀. **အဂ့ၤအဘဉ်** န့ၣ် ထီၣ်ရီၤတၢ်ဘဉ်ပမဲာ်ပသးန့ၣ်ပစံးလၢအဂ့ၤအဘဉ်ခဲလၢာ်လီၤ. ပုၤအဂ့ၤတအိၣ်ဘဉ်, အိၣ်ထဲကစၢ်ယုၣ်ရှုးတကၢ်ယီၤလီၤ. ဒီးပုၤလၢအကွၢ်လိကစၢ်ယုၣ်ရှုးယၤရဲးတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအဂ့ၤလီၤ.

၂၁. **အုဂ့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘဉ်အဘဉ်သီ, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆံၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ထံၣ်ဒီး ပပဒုၣ်ဟးဆုးဒီးပထီၣ်ပိၣ်လီၤ

၈၁

ပမဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢပမၤအုဂီၢ်အုဂ့ၤလီၤ. ပုၤတကၢ်ထံၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးသးဘဉ်အာဝဲဒီးမၤဝဲအုဂီၢ်အုဂ့ၤလီၤ.

၈၂

၁. **ဂီၢ်ဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီသံတကၢ်ဘဉ်တကၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသံဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ပုၤသးပုၤတဖၣ်သံတၢ်ဝဲဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ် ပတထံၣ်ဘဉ်အမုၢ်ဒီးထီၣ်က့ၤနီတကၢ်ဘဉ်, ပုၤတဖၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **လဲၤတၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီလဲၤတၢ်တကၢ်ဘဉ်တကၢ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ပုၤကညီလဲၤတၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်ဘိၣ်သအိၣ်တအုၣ်မးနီတကၢ်လဲာ်, ပလဲၤပဝဲဘိၣ်သအိၣ်တအုၣ်စကိးဘဉ်ပုၤဘဉ်.

၈၃

၁. **ဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်လၢယဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်ညဉ်လၢဒိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးသ့ၣ်ဖးဝဲဖးထီၣ်ဖးထီၣ်ပစံးလၢပဂီၢ်လီၤ.

၃. **ဂီၢ်ကနူ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်အလုၢ်အကပၤလီၤသကျိာ်ဒီးအလုၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒဲယဲာ်ဂီၢ်ကနူအသိးဒီးပစံးလၢဂီၢ်ကနူထီၣ်အသးလီၤ. သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အလုၢ်ဂီၢ်ကနူထီၣ်အသးဒီးလီၤသကျိာ်ဝဲလၢအကပၤယၢ်ခိလီၤ.

၄. **ဂီၢ်ကနူ** န့ၣ် မ့ၢ်ကစၢ်အလုၢ်ခိၣ်လၢအကပၤဘံယၢ်ခိဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်ဒဲအဘဉ်ဝဲအသိးန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်လုၢ်ဂီၢ်ကနူထီၣ်အသးလီၤ. ဒီးပနီၤအပျီၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဂီၢ်ကနူထီၣ်အသးစကိးလီၤ. တၢ်လုၢ်ဂီၢ်ကနူအသးလၢပယီၤဂီၢ်အကပၤဘံယၢ်ခိဒီးအလုၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒဲအကနူအသိးန့ၣ် ပစံးလၢအဂီၢ်ကနူလီၤ. တၢ်လုၢ်ဂီၢ်ကနူထီၣ်အသးန့ၣ် မ့ၢ်ပယီၤဂီၢ်ဒီးဂီၢ်ကနူအထီၣ်အသးလီၤ.

၅. **ဂီၢ်က့** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးဒဲသ့ၣ်တလုာ်တလုာ်လၢပကအိၣ်အဂီၢ်ဒီးပစံးလၢပဂီၢ်က့လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢက့အိၣ်လီၤ. ဂီၢ်က့န့ၣ်ပတစံးဘဉ်လၢအအါဘဉ်, ပစံးလၢဂီၢ်အိၣ်ဒဲန့ၣ်လီၤ.

၆. **ခၢ်ဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခၢ်သရၢ, ပကီာ်ပုၤအသရၢ, ပထါခိၣ်အသရၢယၢ်ခိန့ၣ်ပစံးလၢခၢ်ဂီၢ်လီၤ. ဒီးပထါခိၣ်အတီၢ်, ပစံးလၢပခၢ်ဂီၢ်စကိးလီၤ. ပုၤလၢအထါခိၣ်ကီာ်ပုၤလၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအခၢ်ဂီၢ်လၢ်လီၤ. ပုၤတကၢ်အခၢ်ဂီၢ်လၢ်ဒီးအိၣ်မုၢ်အမိခိၣ်ကၢ, ခၢ်ဂီၢ်ခၢ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဂီၢ်ဂီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဒိဘဉ်လၢအတကဝီၤဘဉ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ဒီးပဝဲးဒုးမ့ၢ်တဝီၤဘဉ်ဒီးပစံးလၢအဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ပုၤတကၢ်ဝဲးဒုးတလီၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်, တ

ကဝီမေးလွှာတကွာဘက်.

၈. **ဂ်တစီး** နှင့် မှ်ပုကညီဆဲတုခိဒ်ဒီးမလီသကျိာ်
ဟိာ်ခိာ်လၢယဲာ်ကနာ်န့ၣ် ပစံးလၢဂ်တစီးလီၤ. ဆိမံး
မှ်ဂုၤထီၣ်လွံာ်မှ်ဂုၤ. မှ်အိာ်ပဘုဒီးဒီးသီးပမၤကန့ၣ်ဒီး
ပလဲၤဂ်တစီးဒီးဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပ
တုာ်တစီးလီၤ. ပုတဂၤဂဲၤတစီးဒီးဘၣ်လၢဆိမံးတဘျီ
လီၤ. ပဂဲၤတစီးန့ၣ်ပစၢထီၣ်သ့ၣ်ဖိအခိာ်လၢပျံးဒီးသ့ၣ်
ဖိန့ၣ်ပဆဲးလီၤအခိာ်ထံးကျၢၤကျၢၤကလဲာ်ဒီးပထုးလီၤ
အပျံးန့ၣ်ဆူပဂဲၤလီၤ. သကျိာ်ဟိာ်ခိာ်အပူၤန့ၣ်ဒီးပဒု
ယာ်ဒီးပသကီၤလီၤပျံးလၢပဂဲၤလီၤသကျိာ်ဟိာ်ခိာ်
န့ၣ်ဒီးပမၤဒီးဘုၤဒီးတုၤဆိမံးလဲၤအိာ်ဘုန့ၣ်ဒီးတစီးန့ၣ်
ဝံာ်ဆုၤဒီးပျံးသကီၤဘျးဆိမံးအကိာ်န့ၣ်ဒီးကတၢာ်ဝဲဒီး
ပလဲၤဖိာ်န့ၣ်ဝဲလီၤ.

၉. **ဂ်တၢာ်** နှင့် မှ်ပကူးတၢာ်တၢာ်လၢထါၤန့ၣ်ပစံးလၢပ
ဂ်တၢာ်လီၤ. ဒီးပကူးတၢာ်လၢယဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂဲၤတၢာ်
တစုစုစကီးလီၤ. ပုတဂၤဂဲၤတၢာ်ဒဲတဖျၢၣ်ပြးဒီးဘၣ်တ
စုစုပစံးလၢဆီတၢာ်လီၤ.

၁၀. **ထါဂဲၤ** နှင့် မှ်ပမၤတမၢ်ပိာ်န့ၣ်ပုၤလၢတၢာ်တက
လုာ်အကန့ၣ်က့ၣ်က့ၣ်ကလဲာ်ဒီး အကန့ၣ်နီစုမှ်ခံာ်ဒီး
အဘိထဲစုဆၣ်ဒီးအိာ်တပျၢ်ဒီးပကီးလၢထါဂဲၤလီၤ. ဒီး
ပုၤတနီၤနီၤကီးလၢထးဂဲၤလီၤ. ပုၤကညီမှ်ဂုၤ,တလၢၤ
မှ်ဂုၤ,မှ်ကူးဘုဒီးကူးဝဲလၢထါဂဲၤလီၤ. ထါဂဲၤဒီးထး
ဂဲၤန့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ.

၁၁. **ပံာ်တၢာ်** နှင့် မှ်တၢာ်ဒီးဘုၣ်န့ၣ်အနၢာ်ဝဲတခီအံၣ်
ဒီးအဝဲတခီလဲာ်ဒီးလီၤသကျိာ်လီၤသကျိာ်န့ၣ်ပစံး
လၢပဲာ်တၢာ်ဂဲၤလီၤ. ပုၤတဂၤသၢကဖဲးဒုးတလီၢ်ပံာ်တၢာ်
ဂဲၤလီၤ. ဒီးခိာ်ဖျၢၣ်န့ၣ် ပမှ်ထုးဝံာ်အနၢာ်ဒီးမၤသးပံာ်
တၢာ်ဂဲၤလီၤ.

၁၂. **ပံာ်တၢာ်** နှင့် မှ်တၢာ်ဒီးဘုၣ်လၢတကဝီၤဘၣ်ဒီး
အနၢာ်တနီၤသီးဘၣ်ဒီးအနၢာ်ဝံာ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ
ပံာ်ဂဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပံာ်စဂဲၤတစုစုလီၤ. နထုၣ်ချိာ်တ
ဘုၣ်ပံာ်ဂဲၤအသးတကဝီၤဘၣ်,အနၢာ်ခိာ်ဝံာ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **န့ၣ်ဂဲၤ** နှင့် စနာ်ဟူထဲအမံးအိာ်လၢလံာ်ပူၤလီၤ.
န့ၣ်တကလုာ်အံၤစတထံာ်ဘၣ်နီတခိာ်ဘၣ်.

၁၄. **ဂဲၤပြဲ** နှင့် မှ်ပကူးဖးထီသးကလးလၢပကဆး
ထီၣ်လၢဆုဘျီအလီၤန့ၣ်ပြဲကဒံးဒီးပစံးလၢပဂဲၤပြဲ
လီၤ. ပုၤကညီပိာ်မှ်န့ၣ် ဂဲၤပြဲသးကလးအလုာ်ပြဲက
ဒံးဒီး ဆးထီၣ်ဝဲဆုဆုဘျီအလီၤလီၤ. ဂဲၤပြဲကဒံးသးက
လးန့ၣ်ကဒံးဒီး, ပဆးထီၣ်လၢဆုဘျီအလီၤဂုၤ ကၢ,ဒီး
စးဘျီစးခိတဖၣ်န့ၣ်ပမှ်ကူးလုာ်ပြဲကဒံးဒီးပစံးလၢပ
ဂဲၤပြဲစုာ်ကီးလီၤ.

၁၅. **ဂဲၤဖျၢ** နှင့် မှ်ပကူးဖးထီတၢာ်ညၣ်လၢပစံးဆၢန့ၣ်

ပကူးထဲခိာ်မှ်ခိာ်ဒီးအိာ်တပျၢ်တထါဒီး ပစံးလၢအံသ့ၣ်
န့ၣ်မှ်ပဂဲၤဖျၢလီၤ. ဂဲၤဖျၢတၢာ်ညၣ်န့ၣ်ပကစံးဆၢလၢအံ
သ့ၣ်လီၤ. တလၢၤမၤတၢာ်ညၣ်န့ၣ် ဂဲၤဖျၢဝဲတဖျၢတဖျၢအါ
အါကလဲာ်ဒီးစံးဆၢဝဲလၢအံသ့ၣ်လီၤ.

၁၆. **ဂဲၤအိာ်** နှင့် မှ်ပမၤသ့ၣ်ဖးလူၤသ့ၣ်ဒဲသ့ၣ်ဒီးပကူး
သ့ၣ်ဖးတခီပအိာ်တခီပကူးသ့ၣ်ဖးတခီပအိာ်တခီဒီးပ
စံးလၢပဂဲၤအိာ်လီၤ. ဂဲၤအိာ်န့ၣ်ပဂဲၤဝဲဒီးပအိာ်ထီၣ်
လီၤ. ပုၤတဂၤဂဲၤအိာ်ဂဲၤအိာ်ဒဲတဖျၢၣ်ဒီးလၢဂဲၤလီၤ.

၁၇. **ပယီၤဂဲၤသမၢ်ထုး** နှင့် မှ်ကစၢာ်ကလီၤ,ကၢၢ်ခိၤ
တြၢၤခိၤလီၤသလၢတၢာ်ဟဲစူၤဖးဒိာ်န့ၣ်ပစံးလၢပယီၤ
ဂဲၤကစၢာ်ကလီၤလီၤ. ပယီၤဂဲၤစကီးကစၢာ်တဖျၢၣ်စိာ်တ
ခီ.

၁၈. **ညၣ်ဂဲၤတၢာ်** နှင့် မှ်ညၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပကီးလၢ
ညၣ်ဂုၤဒီး အရူအုာ်ဝဲဒီးပမှ်ဖိာ်န့ၣ်ပကးထီၣ်အသးဒီး
ဘၣ်တုာ်ပစုဒီး ပစံးလၢညၣ်ဂုၤဂဲၤပုၤလီၤ. ညၣ်ဂုၤတဘိ
စဖိာ်ဒီးဂဲၤစုန့ၣ်နးလီၤ.

၁. **၈၁** နှင့်မှ်ဂံၢ်အဆိလီၤ. ပဂံၢ်ပ၈၁,စံးဝဲဒၣ်ပုၤသါက
မၤမနုၤလၢသ့ၣ်ဂံၢ်သ့ၣ်ဂဲၤန့ၣ်လဲာ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝဲဂဲၤန့ၣ်မှ်ဂံၢ်
အဆိလီၤ.

၂. **၈၁** နှင့်မှ်ပပကးပသး, ပုၤဂၤဖိာ်ပုၤပဂုာ်ကုၤပသး
ဒီး ပတးတဟီၣ်ပမၤဝးဆုဆိပသးလၢာ်ဒၣ်ပဂံၢ်ဒီးပစံး
လၢပ၈၁လီၤ. ဒီးတၢာ်ဖိ တၢာ်လံၤဂဲၤခိာ်န့ၣ်သီးလီၤ. ပုၤ
တဂၤဖိာ်ယာ်ယၢစၢၤတန့ၣ်ဘၣ်.

၃. **ကီၢ်ဂံၢ်ကီၢ်ဂံၤ** နှင့် မှ်တၢာ်လၢပမၤတသ့ဘၣ်တဖၣ်
ပမၤဒီး မၤသးသ့သ့တသ့ဒီးတၢာ်ဘျးပသးတၢာ်န့ၣ်ပသးဒီး
ပစံးလၢကီၢ်ဂံၢ်ကီၢ်ဂံၤလီၤ. ဒီးပစံးစကီးလၢကီၢ်ဂံၢ်ကီၢ်ဂံၤစုာ်
ကီးလီၤ. စကူးလံာ်အံၤကီၢ်ဂံၢ်ကီၢ်ဂံၤစကူးတသ့ဘၣ်ဒီး
ပစံးလၢကီၢ်ဂံၢ်ကီၢ်ဂံၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကီၢ်ဂံၢ်ကီၢ်ဂံၤစုာ်
ကီးလီၤ.

၄. **ဂဲၤခံးဂဲၤသီ** နှင့် မှ်ပုၤကညီမၤတၢာ်ဖံးတၢာ်လၢမှ်ဟါ
လၢတချုးမံးဘၣ်န့ၣ် မၤဝဲတုၤတၢာ်မိာ်မိာ်ထီၣ်အသးဒီး
ပစံးလၢဂဲၤခံးဂဲၤသီလီၤ. ပုၤဂဲၤခံးဂဲၤသီန့ၣ်မှ်ပိာ်မှ်မၤ
ဘဲးလုာ်ဘဲးပုာ်ဘဲး, န့ၣ်လၢမနုၤဒီး ပစံးလၢဂဲၤခံးဂဲၤသီ
လီၤ. ဒီးပိာ်ခွါတဖၣ်သူးအိာ်ဘျီလၢမနုၤဒီး ပစံးလၢ
ဂဲၤခံးဂဲၤသီစကီးလီၤ. ပုၤလၢအမဲာ်သပုၤတဖၣ်န့ၣ်ဂဲၤခံး
ဂဲၤသီလၢမှ်ခံးမှ်ဟါဒီးမၤတၢာ်ကဲထီၣ်ဝဲလီၤ.

၅. **ဂဲၤဂံၢ်ဂဲၤဂီၤ** နှင့် မှ်ပကလဲၤတၢာ်တစဲးစဲး,ပကအိာ်
တစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဂဲၤဂီၤလီၤ. ပုၤတဂၤသါကလဲၤဆူဝုာ်
ပူၤဒီးလဲၤခိာ်တလဲၤစိာ်စိာ်,အိာ်ခိာ်တအိာ်စိာ်စိာ်ဒီးမၤ

ကလီလီအသးဂါဂါဂါဂါလီလီ.

၆. **ဂါကလံဂါကပံ** နှင့် မှ်ပုကညိချ်ထိင်အစုပ ကံးအသးဘိးစ်အသးတဆင်အသးဒီး ပစံးလါဂါက လံဂါလီ. ပုတဂါဂါကလံဂါသုသမိး,ပုလါဂါကလံ ဂါကပံသုတဖ်နှင့် ဂါကလံဂါချ်ထိင်အစုဖီး,ပကံး အသုစ်,ဘိးစ်အသးသု,ဘိးစ်အကိတ်စ်ဒီးပစံးလါ ပုဂါကလံဂါသုလီ.

၇. **ဂါကပံ** နှင့် မှ်ဂါကလံဂါအဆီလီ. ဂါကလံဂါ ကပံ,စံးဝဲဒင်.

၈. **ဂါဆုဂ်နီ** နှင့် မှ်ပမံလီတုဘျဲမံလီပုဒီးပဆုဂ် နီနှင့်ပစံးလါပဂါဆုဂ်နီလီ. ပုတဂါမံဘျဲမံဒီးဂါ ဆုဂ်နီဝဲလီ. ပုဆံးဂါဆုဂ်နီလံအိင်ကုလီ.

၉. **ဂါဆာထာဂ်** နှင့် မှ်ပုကညိဆုဂ်နီဝံဒီးမှ်ဆာ ထာဂ်ဝဲနှင့် ပစံးလါဂါဆာထာဂ်လီ. ပုတဂါဂါဆာ ထာဂ်သရ်ကလံဒီး လံတလီ. ဒီးပမံဒီးပဂါဆုဂ်နီ နှင့်ပစံးစကီးလါဂါဆာထာဂ်တစုစုလီ.

၁၁. **ဂါဆုး** နှင့် မှ်ဂါပျုဂ်အဆီလီ. ဂါပျုဂ်ဆုးနး သမိးပုအိသံးဖိတဖ်နှင့်.

၁၁. **ဂါတပိ** နှင့် မှ်ပလဲတရံးသုဂ်ဝဲတရံးဒီးပစံး လါဂါတပိလီ. ပုတဂါဆုဂ်တပိဂါတပိသုဂ်တ ထံးဝဲတဘျဲဝဲဒီးထိင်ဝဲအသုတနီအိင်ဘင်.

၁၂. **ဂါထာဂ်လီ** နှင့် မှ်ပမံဘျဲမံဒီးပဖုးသံနီဒီး ပဂါဆုဂ်နီနှင့်ပစံးလါပဂါထာဂ်လီ,နပံမံထာဂ်လံ ဧါ. ပံမံတဂါထာဂ်ဒီးဘင်,မှ်ဆုဂ်လံထာဂ်လီမိ.

၁၃. **ထိင်ဂါ** နှင့် မှ်ပုကမံအဖါမှ်ဒီးပလဲမံလဲ ထိင် နှင့်ပစံးလါပထိင်ဂါထိင်လီ. ပထိင်ဟူးထိင်ဂါပုက နှင့်ပတြါထိင်ဝဲတံးတံးဒီးပစံးလါပထိင်ဂါလီ. ထိင် ဂါပုကညိလါအမံတဖ်နှင့်တက့.

၁၄. **ဂါပျုဂ်ဆုး** နှင့် မှ်ပုကညိမုသံးမှ်ဂု,ဆါဒီး တသုဂ်ညါဘင်အသးမှ်ဂု,တလုဂ်ကံးကူး,ပကံးဒု ဂ်လီအသးဒီး တပျုဂ်တပျုတဂ်နှင့် ပစံးလါဂါပျုဂ်လီ. ပုတဂါမုသံးဂါပျုဂ်ဒီးတသုဂ်ညါဘင်အသးဘင်.

၁၅. **ဘုဂါ** နှင့် မှ်ဘုစိအဆီလီ. ဘုတပုအစိအဂါ အါသမိး,ဘုစိဂါနှင့်မှ်ဘုသိင်ဒီး ဘုလီကျိင်ကျဲလါ ဘုဆးကျါနှင့်မှ်ဘုစိဂါလီ.

၁၆. **ဂါတရံး** နှင့်မှ်ပုကညိဟူထိင်ကုလီအသးဒီး လဲတရံးသံဆီလီနှင့် ဝဲဒီးပစံးလါဂါတရံးဝဲလီ. ဒီးပစံးလါဆုဂ်တပိဂါတပိစကီးလီ. ပုတဖ်ဟူ ထိင်ကုလီအသးဒီး ဆုဂ်တရံးကဒီးသံဆီလီကဒီး လီ.

၁၇. **ဂါမှ်မှ်** နှင့် မှ်ပုကညိဖိဟးဝဲဝဲလါဟံဂ်အ ဖိခိင်အါဂါဒီးပစံးလါဂါမှ်မှ်လီ. ပုကညိတဂါအဖိ

အါဒီးအဖိဂါမးမှ်မှ်လီ. ဆုဂ်နီကစ်နီ,သုဂါမှ် မှ်လါဂ်ဆုးအသီးဘင်မနုလံ.

၁၈. **ဂါလီဂါဆံ** နှင့် မှ်ပမံတဂ်မှ်ဂု,ပတိတ်တဖ် တဂ်မှ်ဂု,ပယုတဂ်မှ်ဂု,ပမံလါပသုဂ်ကံးသးလဲ, တ နီဒ်ကနီပတိတ်တြါတြါ, တသုဒ်ကသုပမံလီတြါ တြါ,တနီဒ်ကနီပယုတြါတြါဒီး ပစံးလါပဂါလီ လီ. ထီရီပမံတဂ်နှင့် ပဘင်ဂါလီကံးမံဒီးဒီးနှင့်ဝဲ လါအဘျဲအဖိင်လီ.

၁၉. **ဂါလုးဂါလါ** နှင့် မှ်ဘုလါပသုဂ်လီလုးလီ, ထိင်လီဖွဲလီနှင့် ဒိင်ထိင်ဝဲဒီး အလုဂ်မံအသးလါ ယုကလံနှင့် ပစံးလါဂါလုးဂါလါလီ. ဘုတလီဂါ လုးဂါလါဂါသမိး.

၂၀. **သုဂါ** နှင့် မှ်ပသုဂ်တမုပသးတမု,ပသုဂ်အ သးအူ,ဒီး ပစုကကံပခိင်ပဝံ,ပစုသကးပခိင်သကး,ပမံ တနီပအိင်တမုဒီး ပစံးလါသုဂါလီ,တါမံယုသုဂ် သုဂါစအိင်တမုဘင်.

၂၁. **သုဂ်ကီဂါ** နှင့် ပတစံးဘင်,ပစံးလါသုဂ် ဂါလီ. ဒီးစတနီဟူဘင်နီတစုဘင်.

၂၂. **သးဂါ** နှင့် မှ်ပုသးကတလါတါမိင်မံကမုအ သးလါပိမုနးနးကလံဒီးအထုဂ်ချိးဝဲနှင့်ပစံးလါအ သးကတလါ. ပိင်ခါနှင့်အသးကတလါပိမုအလီ လီ.

၂၃. **သိင်ဂါ** နှင့် မှ်ပသုးခါအကဘိင်နှင့်ပစံးလါသိင် ဂါလီ. သိင်ဂါသိင်ဂါလါ ပုကညိသုးလီခါအက ဘိင်နှင့်ပုကညိမံလဲလါနီဝဲသိင်လီ. ပုတဂါအခိင် ဝါဒ်သိင်ဂါအသီးနှင့်ကမုကါအသးပုဝဲးတုကါသါ.

၁. **ဂီ** နှင့် မှ်တဂ်ခွင်နးနးကလံလါမနုမှ်ဂုလါဂါ မှ်ဂု,ပစံးလါဂါလီ. တါတနုတဂ်ဂါသမိး, ဒီးတစု ပစံးလါတဂ်ဂါလီ. ဒီးပစံးလါတဂ်ဂါနုအါတက့လီ. ပ စံးတါလါတဂ်ဂါခါအါဂါသမိး.

၂. **တါဂါကနီ** နှင့်မှ်တဂ်ခွင်လီလါပအိင်တကျါ ဘင် ဒီးပကနီမးနှင့်ပစံးလါတဂ်ဂါကနီလီ. ပုတဂါတါ ဂါဒီးကနီမးလီ. ပုတဂါတါဂါကနီဝဲနးကါပုတဂါ ကနီမှ်တဂ်ဂါကနီခါ. ကမုကါတဂ်ဂါကနီသါ.

၃. **ဂါရုးဂါသံ** နှင့် မှ်ပုကညိတးဒုဒီးမှ်တအိင်တ ဝါဘင်ဒီးဒုးဘင်ဂါဒီး သုဒ်အိင်လီတံးဝဲနှင့်ပမှ်ဒိင် တံးထာဖိင်ဒီးပစံးလါပဂါရုးလီ. ဒုးတလီစတးမှ်တ အိင်ဘင်,ဘင်ဂါဒီးလီညါဒီးစဂါကုလီ.

၄. **တါဂါဂ်** နှင့် မှ်တဂ်ဂါပသးလါပသးလါထိင်ကီ ဝဲနှင့်ပစံးလါတဂ်ဂါဂ်လီ. တါဂါခါနှင့်တါဂါဂ်ဒီး ပသုးမှ်တြါတြါဒီး ပသးလါထိင်လီ. တါဂါဂ် နှင့်မှ်တဂ်ဂါဒိင်ဒိင်ကလံဒီးပသးလါကီဝဲနှင့်လီ.

၅. **ဂိတ်ထွါတ်** နှင့် မှ်ပဒိန်ဘျးသုဉ်ဒုဝဉ်ဒုလပတး
ခုးဒီးမုဉ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးအိဉ်လီၤတဲာ်န့ဉ်ပစံးလပဂိတ်
ထွါတ်လီၤ. ပတးခုးဒီးမုဉ်အိဉ်ဘျးမုဉ်အိဉ်လီၤတဲာ်လ
သုဉ်ဒုဝဉ်ဒုဒီး ပဒိန်ဘျးထာ်ဖိဉ်ဒီးပတးကွံာ်န့ဉ်မုဉ်ပဂိ
တ်ထွါတ်လီၤ. ပုၤတဂၤတဲးခုးမုဉ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီး
ဂိတ်ထွါတ်နးမးလီၤ.

၆. **တၢ်ဂိၢ်ခါ** နှင့် မှ်တၢ်ဂိၢ်အကတီၢ်လၢတၢ်ယီၤထီဉ်သီ
ဒီးတၢ်ဂိၢ်ဒိဉ်ဒိဉ်ကလဲာ်န့ဉ် ပစံးတၢ်ဂိၢ်ခါလီၤ. တၢ်ဂိၢ်အ
ကတီၢ်လၢပုၤကညိမၤဘုအခါန့ဉ် မှ်တၢ်ဂိၢ်ခါလီၤ. တၢ်
ဂိၢ်ခါလၢလၢပုၤန့ဉ် ပလဲၤတၢ်လၢဂီၤဒီးတၢ်ဂိၢ်ပသး
နးကၤ.

၇. **တၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဘိဉ်** နှင့် မှ်ဖိတကလုာ်ပကိးလၢဖိကွီၤ
ဒီးတုၤမုဉ်ဘိဉ်မုဉ်ဖးဒီး တၢ်ဂိၢ်ပသးနးနးကလဲာ်ဒီးပစံး
လၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဘိဉ်လီၤ. တၢ်ဂိၢ်တဘးအံၤကမုဉ်ကၢ်ဖိ
ကွီၤဘိဉ်သၢ.

၈. **တၢ်ညဉ်ဂီၢ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိဆါတကလုာ်န့ဉ်တၢ်ဂိၢ်
အသးနးနးကလဲာ်ဒီးကနိးဝဲနးနးကလဲာ်ဒီးအခိဉ်ဆါ
ဒီးယံာ်မံမုဉ်မုဉ်သၢပျဉ်ဒီး အကပၤထီဉ်ဒီးသၢပျဉ်
ထီဉ်န့ဉ်ပစံးလၢတၢ်ညဉ်ဂီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဘဉ်တၢ်ညဉ်
ဂီၢ်ဒီးကနိးမးလီၤ.

၉. **တၢ်ဂိၢ်ဖိမုဉ်ယါဖး** နှင့် မှ်ဖိတကလုာ်ပကိးလၢဖိမုဉ်
ယါဒီး မှ်ဖိဝဲန့ဉ်တၢ်ဂိၢ်နးနးကလဲာ်ဒီး ပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိ
မုဉ်ယါဖးလီၤ. တၢ်ဂိၢ်တဘးအံၤကမုဉ်ကၢ်တၢ်ဂိၢ်ဖိမုဉ်ယါ
ဖးသၢ, တၢ်ဂိၢ်န့ဉ်မုဉ်ဖိမုဉ်ယါဖးခါ, သုဉ်ညါဘဉ်, ပသး
ပုၤစံးဝဲလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိမုဉ်ယါဖးလီၤ. တုၤဖိမုဉ်ယါဖးဝဲဒီးတၢ်
တဂီၢ်လၢဘဉ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၀. **သံဂိၢ်ခါ** နှင့် မှ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်တကလုာ်အိဉ်လၢ
ပုၤဒိဉ်ကနးဒီးမုဉ်ဘဉ်အလၢလၢတၢ်စုၤခါဖးဖိဒီးပုၤဝဲ လၢ
ပနးန့ဉ်ပကိးလၢသံဂိၢ်ခါလီၤ. သံဂိၢ်ခါန့ဉ်ပုၤဘဉ်ဆဉ်ပ
တထံဉ်ဘဉ်အမိၢ်ပုၤဘဉ်, ပနးဟူထဲအကလုာ်လၢပနး
န့ဉ်အကလုာ်ယဲကအဲးလီၤ.

၁၁. **အုဂီၢ်** နှင့် မှ်အုဂီၢ်အဆိလီၤ. ပုၤကညိမုဉ်ထံဉ်တၢ်
အံဉ်တၢ်ဆဉ်ဒီးပဒုဉ်ဟးဆဲးဝဲဒီးထီဉ်န့ဉ်လီၤအမဲာ်ဒီးပ
စံးလၢမၤသးအုဂီၢ်အုဂီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤထံဉ်ဆိအံဉ်တ
လိဉ်ဒီးမၤမးဝဲအုဂီၢ်အုဂီၢ်လီၤ.

၁. **ဂိၢ်** နှင့် မှ်ပစံးန့ဉ်သုဉ်ဖိလၢတၢ်ခိဉ်တၢ်ပုၤ, လၢပုၤ
မုဉ်ဂုၤ, ဟီဉ်ခိဉ်ပုၤမုဉ်ဂုၤဒီးပစံးလၢဂိၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤ ဂိၢ်
တၢ်ပုၤတပုၤလၢသုဉ်ဖိလီၤ.

၂. **ဂိၢ်ကံဉ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိမုဉ်မုဉ်မၤကံဉ်ခိဉ်ဖၢဉ်ဒီးဆဲး

ထီဉ်ဝဲလၢတဘံဇါဒီး လဲၤလၢလုာ်ကဆူးကတုၤန့ဉ်ဒီး
ပစံးလၢဂိၢ်ကံဉ်ဝဲလီၤ. ပုၤကညိဂိၢ်ကံဉ်ခိဉ်ဖၢဉ်န့ဉ်ဂိၢ်
ထီဉ်လုာ်ဘိလၢလုာ်ဝါအကဆူး. ဂိၢ်ထီဉ်လုာ်ဂီၤလၢ
လုာ်ဘိအကဆူးဒီး ကဲထီဉ်ဝဲလၢတၢ်ကံဉ်ဒီး ပစံးလၢ
ဂိၢ်ကံဉ်ဝဲလီၤ.

၃. **ဂိၢ်ကၤ** နှင့် မှ်ပစံးန့ဉ်တၢ်ပုၤလၢသုဉ်တဘိဒီးပဘိး
လၢအကပၤလၢဂိၢ်ပတဟီဉ်ဒီးပစံးလၢပဂိၢ်ကၤလီၤ.
ပမုဉ်ထံဉ်ယုၢ်အပူၤဒီးပဂိၢ်ကၤလၢသုဉ်ကျူးဝဉ်ကျီလီၤ.

၄. **ဂိၢ်ကဲးဂိၢ်ကိး** နှင့် မှ်သုဉ်ထုဉ်ဖျိဖျါန့ဉ်ခံဖျိမုဉ်ဂုၤ,
လွံၢ်ဖျိမုဉ်ဂုၤ, လၢအဖးဖိန့ဉ်ပဂိၢ်န့ဉ်ဆဲးသုဉ်လၢအဂၤ တ
ဘိဒဉ်အဆိဉ်ပူၤန့ဉ် ပစံးလၢပဂိၢ်ကဲးဂိၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပ
စံးလၢပဂိၢ်ကဲးကိးစကိးလီၤ. ပုၤကညိမၤတရူအထုဉ်
န့ဉ်ပူၤဖျိဝဲအဖးဖိန့ဉ်ဒီးဂိၢ်ကဲးကိးဝဲဒီးဝဲတရံးဝဲလီၤ.

၅. **ဂိၢ်ကဲးကိး** နှင့် မှ်ပပူၤဖျိသုဉ်လွံၢ်ဖျိဒီးဖျိဖျါလိာ်အ
သးန့ဉ်ပစံးန့ဉ်သုဉ်လၢအဂၤတဘိဒဉ်ဒီးပစံးလၢဂိၢ်
ကဲးကိးလီၤ. လဟးအထုဉ်လၢပဝံာ်ထီဉ်ချံန့ဉ် ပဂိၢ်ကဲး
ကိးဒီးပစၢထီဉ်ချံအပူၤလၢအလီၤဒီးပဝံာ်ထီဉ်ချံဒီးသုဉ်
ဖိလၢပဂိၢ်ကဲးကိးလၢလဟးအထုဉ်လီၤန့ဉ်လီၤ.

၆. **ဂိၢ်ကဲးကိး** နှင့် မှ်ပပူၤထီဉ်ဝဉ်လၢကျါခိဉ်လၢအ
ဒိဉ်တုာ်တနီၤလၢအဒိဉ်ယီၤတနီၤဒီး ပစံးလၢပဂိၢ်ကဲး
ကိးလီၤ. ဂိၢ်ထီဉ်ဝဉ်အူကျါအဖိခိဉ်ဖိဖိတက့ၢ်, ဂိၢ်
ကဲးကိးဂိၢ်ကဲးကိးတဂုၤ.

၇. **ဂိၢ်ကျိအံ** နှင့် မှ်ပုၤလၢကဲကုာ်ကဲပုၤ, တလၢလၢ
ကွၢ်ပိာ်ကွၢ်ပနးတဖဉ်န့ဉ် မၤပနးအမိၢ်တဖဉ်လၢအမိၢ်ဒီး
ပစံးလၢအဂိၢ်ကျိအံလီၤ. တလၢတဖဉ်န့ဉ်ဂိၢ်ကျိအံ
န့ဉ်မုဉ်တဘဉ်ယီဉ်ဘဉ်ခွကအိဉ်လိကဖျးအိၤဘဉ်ခါ.

၈. **ဂိၢ်ကွၢ်** နှင့် မှ်တၢ်ပုၤလၢပထံဉ်လၢပုၤမုဉ်ဂုၤ, လုပုၤ
မုဉ်ဂုၤ, ဟီဉ်ခိဉ်ပုၤမုဉ်ဂုၤ, မုဉ်အမိၢ်ပုၤအိဉ်ခါန့ဉ်ပကသုဉ်
ညါဒီးပဖိးန့ဉ်နီဉ်ကွၢ်ဒီးပစံးလၢပဂိၢ်ကွၢ်လီၤ. ဂိၢ်ကွၢ်ကၢ်
တၢ်ပုၤတပုၤအမိၢ်ပုၤအိဉ်စကိးခါ, စကိးကွၢ်အမိၢ်ပုၤတ
အိဉ်ဘဉ်, ဒီးပစံးလၢဂိၢ်ကွၢ်ဖိဉ်ကွၢ်လီၤ.

၉. **ဂိၢ်ကွၢ်ဖိဉ်ကွၢ်** နှင့် ပမုဉ်ထံဉ်ချံးပုၤမုဉ်ဂုၤ, ယုၢ်ပုၤ
မုဉ်ဂုၤ, တၢ်မိဉ်သုဉ်ညါပသးလၢမုဉ်အမိၢ်ပုၤအိဉ်တအိဉ်
န့ဉ်ပစံးန့ဉ်လၢသုဉ်ဖိဒီးပစံးလၢဂိၢ်ကွၢ်ဖိဉ်ကွၢ်လီၤ.
တၢ်ပုၤတပုၤမုဉ်အမိၢ်ပုၤအိဉ်တအိဉ်လဲဉ်န့ဉ်ကွၢ်ဖိဉ်ကွၢ်
ကၢ်ဖိ.

၁၀. **ဂိၢ်ဂံၢ်** မှ်ဂိၢ်ဂံၢ်အဆိလီၤ. ပုၤတဂၤစိာ်နီဉ်ကွၢ်နီဉ်
ဂိၢ်လၢစမဲညါဂိၢ်ဂံၢ်ဂိၢ်ဂံၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၁. **ဂိၢ်ဂံၢ်ဂိၢ်ဂံၢ်** နှင့် မှ်သုဉ်ဒုဝဉ်ဒု, နီဉ်ကွၢ်နီဉ်ကွၢ်, သုဉ်
ဂံၢ်ဝဉ်စၢအိဉ်အါအါကလဲာ်လၢပမဲညါဒီးပစံးလၢဂိၢ်ဂံၢ်
လီၤ. သုဉ်ဒုဝဉ်ဒုနီးယၢ်ဂိၢ်ဂံၢ်ဂိၢ်ဂံၢ်, နးကလဲာ်.

၁၂. **ဂိၢ်ထံဉ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိမၤတၢ်ကူတၢ်သိးဒီးထီဉ်ဝဲ

နုၣ်ဖိုးနုၣ်တဘံဇိလၢထံၣ်ကဘျးနုၣ် ယၢ်ခိယၢ်ခိဒီးပစံး လၢဂီၢ်ထံၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤထၢထံၣ်ဒီးဂီၢ်ထံၣ်တအိၣ်နီၣ် တကိၣ်ဒီးအဖီဟီၣ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **ဂီၢ်တစၢ်ထီၣ်** နုၣ် မ့ၢ်ပဘိးထီၣ်ဝၣ်တဘိအခိၣ်ဒီး ပဖိုးထီၣ်ဆူဟံၣ်အဖီခိၣ်ဒီးပစံးလၢပဂီၢ်တစၢ်ထီၣ်လီၤ. ဝၣ်နုၣ် ဂီၢ်တစၢ်ထီၣ်အခိၣ်တုၤအထီၣ်ဘးလၢဟံၣ်တ က့ၢ်.

၁၄. **ဂီၢ်တၢ်လၢ်** နုၣ် မ့ၢ်ပထီၣ်တၢ်ကတၢ်ပစုတခိဒီး ပစံးလၢဂီၢ်တၢ်လၢ်လီၤ. စအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်တဘိဂီၢ်တၢ်လၢ် စၢ်လီၤ. စကမၤတပူၣ်အတီၢ်.

၁၅. **တဂီၢ်တၢ်လၢ်ဘၣ်** နုၣ် ပတစံးဘၣ်, ပစံးလၢဂီၢ် တၢ်လၢ်လီၤ.

၁၆. **ဂီၢ်ထီၣ်** နုၣ် မ့ၢ်ပဟံၣ်ထီၣ်ဝၣ်ဆူကျိၤခိၣ်လၢအခိၣ် တခိဒီး ပစံးလၢပဂီၢ်ထီၣ်လီၤဂီၢ်ထီၣ်ကွၢ်ဝၣ်တဘိလၢ ကျိၤခိၣ်တက့ၢ်. ဟံၣ်လၢနီၢ်ကျိၤခိၣ်တဂ့ၤ.

၁၇. **ဂီၢ်ထီၣ်အသး** နုၣ် မ့ၢ်ပကညီမိသၣ်ခွါထီၣ်သိဒီး တမိသၣ်ခွါနီၢ်နီၢ်ဒီးဘၣ်တဖၣ်နုၣ်ပစံးလၢဂီၢ်ထီၣ်အသး လီၤ. ပှၤတဂၤဂီၢ်ထီၣ်လံအသးလံ, ကိးမးဒီးဒိၣ်တုၣ် လီၤ. ပှၤဂီၢ်ထီၣ်သိအသးနုၣ်မၢ်ပှၤတလီၤခိထီၣ်နုၣ်ပစံး လၢဂီၢ်ထီၣ်အသးလီၤ.

၁၈. **ဂီၢ်ဖျိ** နုၣ် မ့ၢ်ပဆဲးထူၣ်ဖျိဝၣ်ကမဲၣ်ဒီး ထီၣ်ပဂီၢ် တၢ်နုၣ်မ့ၢ်ထူၣ်ဖျိဒီးပစံးလၢပဂီၢ်ဖျိလီၤ. ဂီၢ်ဖျိထံတၢ် ပါ အပူၤနုၣ်ပကဒၢၣ်အိၣ်.

၁၉. **ဂီၢ်ဘၣ်** နုၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်ပှၤတမံၤမံၤ, ချဲးမ့ၢ် ဂ့ၤ, ခိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်ဖိုးကွၢ်ဒီးဘၣ်နီၣ်က့အခိၣ်ဒီးပစံးလၢပ ဂီၢ်ဘၣ်လီၤ. စဂီၢ်ဘၣ်ချဲးတဘျီလၢတၢ်ပှၤကပုၣ်လး လဲၣ်.

၂၀. **ဂီၢ်ဘၣ်** နုၣ် မ့ၢ်ပစံးဘၣ်တၢ်နုၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢ ဂီၢ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ပစံးဝဲလီၤ. နမ့ၢ်ထံၣ်ပှၤ ဟဲလီၤလၢတၢ်ပှၤတဂၤ ဂၤဒီးဂီၢ်ဘၣ်ယၢ်တက့ၢ်.

၂၁. **ဂီၢ်ဘၢ** နုၣ် ပတစံးဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ် နီၣ်တစုဘၣ်.

၂၂. **ဂီၢ်သံ** နုၣ် စတစံးဘၣ်နီၣ်တစုဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ် နီၣ်တစုဘၣ်.

၂၃. **ဂီၢ်လုၣ်ထွဲ** နုၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီထီၣ်ထီၣ် ဒီးဂီၢ်ဘၣ်အ ကဘျးပှၤလၢလုၣ်ထွဲတဘံဇိနုၣ် ဒီးပစံးလၢဂီၢ်လုၣ်ထွဲ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဂီၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပှၤကညီထီၣ်ထီၣ် နုၣ်ဂီၢ်နုၣ်လုၣ်ထွဲလၢထံၣ်အကဘျးပှၤလီၤ.

၂၄. **တဂီၢ်တသီၣ်** နုၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢတလုၣ်တကျိးဘၣ် တၢ်ဘၣ်, တၢ်ဟးဂုၣ်တၢ်ဟးဂီၤတဖၣ်နုၣ်ပစံးလၢတဂီၢ် တသီၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤလၢကသီးတအိၣ်ပိညါတ အိၣ်ဘၣ်တဖၣ်နုၣ်ပစံးလၢတဂီၢ်တသီၣ်ဘၣ်တၢ်စ့ၢ်ကိး

လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်တကိၣ်တသီၣ်ဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်. မၤတၢ်နုၣ်ကဲလၢတၢ်ဟးဂီၤတခိလီၤ.

၂၅. **သးလိၣ်သးဂီၢ်** နုၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်လၢပမဲၣ်နုၣ်မ့ၢ် ဘၣ်အၢဒီးတၢ်မိၣ်ဘျိးပသးနုၣ်ပစံးလၢသးလိၣ်သးဂီၢ် လီၤ. တၢ်အိၣ်တၢ်ဆံၣ်နုၣ်ပကွၢ်ဘၣ်အၢဘၣ်သီ, သးလိၣ် သးဂီၢ်နးကၤ, ဒီး တၢ်အုၣ်တၢ်ကျိၣ်သးလိၣ်သးဂီၢ်စကိး လီၤ.

၂၆. **လဲၤဂီၢ်** နုၣ် မ့ၢ်ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ပစံးဝဲလဲၤစံးဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤစကတီၤတၢ်တကနုၣ်ဝဲဘၣ်, လဲၤဂီၢ်တရၣ် တက့ၢ်. ဒ်ပှၤတဝဲၣ်ဖိစံးဝဲအသီးစံးဘၣ်သရၣ်စံးဝဲလီၤ.

၂၈. **လဲၤဂီၢ်တလီ** နုၣ် မ့ၢ်ပှၤလဲၤစံးဘၣ်တဲဘၣ်တၢ်ပရၢ ပစၢ်ဒီးပစံးလၢပဂီၢ်တလီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမိၣ်လၢမ့ၢ်ပစံးအ ကလုၢ်လီၤ. သရၣ်ဟဲတုၤလံလၢတဝဲၣ်ပှၤလံ, လဲၤဂီၢ်တ လိပှၤလၢမံၣ်တၢ်တဖၣ်တက့ၢ်.

၂၉. **ဂီၢ်ဂဲ** နုၣ် ပတစံးဘၣ်, ပစံးလၢဂီၢ်ဂဲလီၤ. သပုဂီၢ် ဂဲၤနုၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်မၤသးတရုၣ်ဒီး ပစံးလၢသပုဂီၢ်ဂဲၤ လီၤ.

၃၀. **သပုဂီၢ်ဂဲၤ** နုၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢတရိးထီၣ်နုၣ်သီၣ် ဂဲၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တီၢ်မ့ၢ်ကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပခိၣ်ပန့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသပုဂီၢ်ဂဲၤလီၤ, ဘုတပူၤအလၣ်တအိၣ်ဘၣ်, ထဲ လီၤဒီးသပုဂီၢ်ဂဲၤလီၤ.

၃၁. **သးဂီၢ်** နုၣ် မ့ၢ်ပဆဲးထီၣ်ကုအခိၣ်လၢဂ့ၢ်နုၣ်ပစံး လၢကုသးဂီၢ်လီၤ. ပှၤကညီထွဲကုနုၣ်ဒီးသီးကခၢၣ်ဒီး သးဂီၢ်ထီၣ်ဝဲလၢဂ့ၢ်ဒီးပစံးလၢကုအသးဂီၢ်လီၤ. ကုနုၣ် အသးဂီၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးတခၢၣ်ဘၣ်, ကုသးဂီၢ်နုၣ်မ့ၢ် ပသူးဂ့ၢ်တဘိကဆုၣ်ဒ်ဒီး ပတုၢ်ထီၣ်လၢကုကပၤဝးတ ရံးဒီး ပတဆဲတၢ်ယၢ်ခၢၣ်ခၢၣ်ကလဲၣ်ဒီး ပစံးလၢကုအ သးဂီၢ်လီၤ. ဒီးယုၢ်နုၣ်ပသးဂီၢ်စကိးဒ်ကုအသီးလီၤ.

၃၂. **ဂီၢ်တၢ်ဆါအပူၤလီၤ** နုၣ် မ့ၢ်တၢ်ဆါလၢအပူၤ လီၤယီၤတဖၣ်နုၣ်ပတုၢ်ကွၢ်ဆဲးကွၢ်လၢထး ဒီးပစံးလၢပ ဂီၢ်တၢ်ဆါအပူၤလီၤလီၤ. ဂီၢ်ကွၢ်တၢ်ဆါအပူၤလီၤဆဲး ယီၤလဲၣ်.

၃၃. **ဂီၢ်ထီၣ်** နုၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်လၢအလီၤနုၣ်တခိနုၣ်ကပီၤ ထီၣ်ဝဲတဘိတဘိဒီးပစံးလၢမ့ၢ်ဂီၢ်ထီၣ်အမဲၣ်ကိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လၢဟဲထီၣ်တခိနုၣ်မ့ၢ်ကပီၤထီၣ်တဘိတဘိဒီးပစံး လၢမ့ၢ်ဂီၢ်ထီၣ်အခၣ်ဆူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးဂီၢ်ထီၣ်အ ခၣ်ဆူၣ်လၢဘျီကျိၤတဘိတဘိလီၤ. တုၤမ့ၢ်အလီၤနုၣ် ဒီးဂီၢ်ထီၣ်အမဲၣ်ကိတဘိတဘိစကိးလီၤ.

၁. **ဂါ** နုၣ်မ့ၢ်တၢ်အဒိဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အကုမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်က

ဂီ

ဘျဉ်မုၢ်ဂၤ,မုၢ်တကဝီၤဘဉ်ဒီးပစံးလၢဂီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဂီၤတတၢ်,ဒီးဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးဂီၢ်လိာ်ကွဲးစ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်လၢကနဲအဒါန့ၢ်ကဘျဉ်န့ၢ်သက့ဒီး အိၣ်ဒီးဂီၢ်တနီၤကဝီၤတနီၤလီၤ.

၂. **ဂီၤကွဲး** or **ဂီၤကွဲးနီၤဂီၤကွဲး**, န့ၢ် မုၢ်ချဲးတဖၣ်န့ၢ်ထီၣ်ရီၤအကုလၢအတကဝီၤဘဉ်တဖၣ်န့ၢ်ပစံးလၢဂီၤကွဲးလီၤ. ဒီးကယဲၢ်မုၢ်တၢ်အဘျဉ်အကုလၢတကဝီၤဘဉ်န့ၢ် ပစံးလၢဂီၤကွဲးလီၤ. ချဲးစ့ၢ်န့ၢ်အကုတကဝီၤဘဉ်,အကုဂီၤကွဲးလီၤ.

၃. **ခဲတဂီၤ** န့ၢ် မုၢ်မုၢ်တချုးဘဉ်ဒီးဘဉ်လၢအမဲၣ်ညါခံနံၤသၢနံၤတနံၤန့ၢ် ပစံးလၢခဲတဂီၤခဲတဂီၤန့ၢ်မုၢ်မုၢ်တချုးဘဉ်ဒီးဘဉ်သၢတနံၤတနံၤန့ၢ်လီၤ. ခဲဂီၤ,ခဲတဂီၤ, ခဲတဂီၤဒီးစကလဲၤတၢ်လီၤ.

၄. **တဂီၤနီၤနီၤတအိၣ်ဘဉ်,အိၣ်လၢခဲတဂီၤ** လီၤ.

၅. **ဂီၤဂီၢ်ဂီၢ်** န့ၢ် မုၢ်ပမၤသဝီအလိာ်မုၢ်ဂၤ,စံာ်အလိာ်မုၢ်ဂၤ,ခးမုၢ်ဂၤ, မုၢ်တကဝီၤဘဉ်ဒီးမုၢ်မၤအသးဖးထီဒီးပစံးလၢဂီၤဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. နဖးခးတလိာ်ဂီၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်,တကဝီၤဘဉ်,ဒီးထီၣ်ရီၤတၢ်လၢတကဝီၤဘဉ်န့ၢ် ပစံးလၢဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ.

၆. **ဂီၤဂီၢ်** မုၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်အဆီလီၤ. စံာ်တလိာ်ဂီၢ်ဂီၢ်ဂီၢ်နးကၤ,တကဝီၤဘဉ်လၢတက့ၤဘဉ်လီၤ.

၇. **ဂီၤတတၢ်** န့ၢ် မုၢ်ဂီၤတတၢ်အဆီလီၤ. သ့ၣ်ဘဉ်တဘျဉ်ဂီၤတတၢ်,ထီၣ်ခိၣ်တထီၣ်,ကဝီၤခိၣ်တကဝီၤဘဉ်.

၈. **ဂီၤတတၢ်ဂီၤတတၢ်** န့ၢ်မုၢ်သ့ၣ်ဘဉ်ခိမုၢ်ဂၤ, သဘဉ်လိခိမုၢ်ဂၤ, ဟံၣ်အတၢ်ပူၤမုၢ်ဂၤ, ထီၣ်ရီၤတၢ်ဘျဉ်ဘဉ်ဒီးတၢ်ကဘျဉ်န့ၢ်မုၢ်ထီၣ်ခိၣ်တထီၣ်,မုၢ်ကဝီၤခိၣ်တကဝီၤဘဉ်ဒီးပစံးလၢဂီၤတတၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဘဉ်န့ၢ်ပမၤဂီၤတတၢ်ဒီးပမၤတလၢဖးထီလီၤ.

၉. **ဂီၤဖိၣ်ခါ** န့ၢ် မုၢ်ဖိၣ်ခါကဒဲကဒဲပုၤလၢယၢ်ယၢ်မုၢ်ဂၤ,ပဘူးပတၢ်မုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢပဂီၤဖိၣ်ခါလီၤ. ပုၤကၢၣ်တဖၣ်လီၤလၢအဂီၤဖိၣ်ခါအကျါတအိၣ်ဘဉ်ဘဉ်အဆၣ်ဘဉ်.

၁၀. **ဂီၤဖိၣ်** န့ၢ် မုၢ်ပတၢ်ပသကိးဒီးပစံးလၢပဂီၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပဂီၤဖိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤကိးဖိၣ်အဂီၤဖိၣ်အါအါကလဲၣ်ဒီးအိၣ်ယုၤဝဲအမုၤလီၤ.

၁၁. **ဂီၤဖိၣ်** န့ၢ် မုၢ်ပတၢ်ပသကိးကဒဲကဒဲန့ၢ်မုၢ်ပဂီၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးပဖိၣ်ပလံၤ,ပဖိၣ်ပမါန့ၢ်ဘဉ်တစုစုပုၤတဂၤစံးလၢပဂီၤဖိၣ်စကိးလီၤ. လဲၤတၢ်ဒီးနဂီၤဖိၣ်န့ၢ်တက့ၢ်. နဂီၤဖိၣ်လဲၤတၢ်တဂၤစီၤတဘျဉ်ဘဉ်,ဒီးဘဉ်တစုစုပုၤဝဲန့ၢ်ပုၤတဂၤစံးလၢပဂီၤဖိၣ်စကိးလီၤ.

၁၂. **ဂီၤဖိၣ်ခါ** န့ၢ်မုၢ်ပသကိးအဖိၣ်ခါကဒဲကဒဲဒီးပုၤလၢမုၢ်ပဘူးပတၢ်မုၢ်ဂၤ,တမုၢ်ဘဉ်ပဘူးပတၢ်မုၢ်ဂၤ,ဒီးပစံး

ဂီ

လၢပဂီၤဖိၣ်ခါလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဂီၤဖိၣ်ခါစကိးလီၤ. ပုၤလၢအတၢ်ကုၣ်တၢ်ဆးအိၣ်တဖၣ်န့ၢ်အမဲၣ်တဖၣ်လီၤန့ၢ်ဘဉ်အဂီၤဖိၣ်ခါဘဉ်. ဒ်ပစံးတၢ်အသိး,အယံအလၢတစ့ၤန့ၢ်ဘဉ်အဂီၤဖိၣ်ခါဘဉ်စံးဝဲလီၤ.

၁၃. **ဂီၤဖိၣ်မုၢ်** န့ၢ်မုၢ်ဖိၣ်မုၢ်ကဒဲကဒဲလၢဒီးဘူးဒီးတၢ်မုၢ်ဂၤ,ပုၤဂုၤပုၤဂုၤမုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢအဂီၤဖိၣ်မုၢ်လီၤ.ပုၤတဂၤအိၣ်ဒီးအဂီၤဖိၣ်မုၢ်တဘဉ်လိာ်ဘဉ်, အုၣ်လိာ်အသးဒီးအဂီၤဖိၣ်မုၢ်ကဲသမိး,ဒီးပစံးလၢအဂီၤဖိၣ်မုၢ်စကိးလီၤ.

၁၄. **အဂီၤဖိၣ်န့ၢ်မုၢ်အသကိး** န့ၢ် စံးဝဲလၢအဂီၤဖိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤထံၣ်အဂီၤဖိၣ်ဒီးလဲၤပိာ်ဝဲအဆၣ်အဟံၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအဂီၤဖိၣ်ပိာ်အဆၣ်အါကၤ.

ဂီ

၁. **ဂီ** န့ၢ်မုၢ်အါအဆီလီၤ. တၢ်ယံၣ်ပဘူးတပူၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးဟးမးမ့ၢ်မ့ၢ်လီၤ.

၂. **ဂီၢ်ဂီၢ်** န့ၢ် မုၢ်တၢ်အါတုၤပဂံၢ်တဘဉ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ထီၣ်ရီၤပထံၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်အါတမံၤလၢလၢဟံၣ်ခိၣ်ချၢဒီးထီၣ်မုၢ်ဂၤ, ချိၣ်မုၢ်ဂၤ, ပုၤကညီမုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ဒီးမုၢ်အါအဆီလီၤ. K.D. 72

၃. **ဂီ** န့ၢ်မုၢ်ကိအဆီလီၤ. ကိဇၢ်ဂီၢ်ဇၢ်စံးဝဲဒၣ်,ကိဇၢ်န့ၢ်မုၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိာ်တကလုာ်မၤအသးမုၢ်သရၣ်ဒီးအကိာ်စ့ၤန့ၢ်ပစံးအဆီလၢဂီၢ်လီၤ.

၄. **ဂီၢ်ဂုၤ** န့ၢ်မုၢ်သဖုၤဒီးကဖုၤအဆီလီၤ. ပုၤကညီအခိၣ်မုၢ်တခွဲဘဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢကဖုၤဂီၢ်ဂုၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤအခိၣ်တဖျၢၣ်ကဖုၤဂီၢ်ဂုၤမုၢ်တခွဲဘဉ်ဝဲခါ.

၅. **ယါဂီၢ်** န့ၢ် မုၢ်ယါယုာ်အဆီလီၤ. ယါယုာ်ယါဂီၢ်န့ၢ်သိချဲဒီးခဲချဲဒီး ဘုၣ်န့ၢ်ဒီးမုၢ်ပယါယုာ်ယါဂီၢ်လီၤ. ယါယုာ်ယါဂီၢ်တၢ်န့ၢ်မုၢ်ပကျိကျဲယုာ်တၢ်လီၤ.

၆. **ထိးဂီၢ်** န့ၢ်မုၢ်ထိးအိၣ်အါဝဲဒီးအတလိာ်တလဲၣ်အမိၢ်ကနီၤအဖါကနီၤန့ၢ် ပစံးလၢထိးဂီၢ်လီၤ. ထိးဂီၢ်န့ၢ်အါန့ၢ်သက့အိၣ်ဆဲးဆဲးဒီးပစံးလၢထိးဂီၢ်,မုၢ်အိၣ်ယုၤန့ၢ်ဒီးပစံးလၢထိးဂီၢ်လီၤ.

၇. **ထိးဂီၢ်ဂုၤ** န့ၢ် မုၢ်ထိးဂီၢ်မုၢ်လိာ်ဖးလၢအိၣ်သၢဒု,ဒီးလွံၣ်န့ၢ်ပစံးလၢထိးဂီၢ်ဂုၤလီၤ. ထိးတဖုၤန့ၢ်အိၣ်ဘုလၢဒုးန့ၢ်မုၢ်ထိးဂီၢ်ဂုၤလီၤ. တမုၢ်ဘဉ်ထိးဂီၢ်ဘဉ်.

၈. **သံဂီၢ်** န့ၢ် မုၢ်တၢ်မိၣ်သ့ၣ်ညါပသးလၢတၢ်တမံၤမံၤပလဲၤစံးထီၣ်ကတိၤထီၣ်ဒီး ပုၤဂၤဒ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးစံးတၢ်န့ၢ်တမံၤမၤသးဒ်လဲၣ်, တၢ်န့ၢ်မုၢ်ပန့ၢ်လဲၣ်, ယတသ့ၣ်ညါဘဉ်,နသ့ၣ်ညါန့ၢ်မုၢ်ပကိးဒ်လဲၣ်,ပစံးဒ်န့ၢ်ဒီးပစံးလၢပသံဂီၢ်တၢ်လီၤ. ပမုၢ်တသ့ၣ်ညါဘဉ်တၢ်န့ၢ်ပဘဉ်

ဂီၤ

သံဂီၤလီၤ. တၢ်လၢတကြးသံဂီၤဘၣ်ပှၤတဖၣ်န့ၣ်သံဂီၤတဂ့ၤ.

၉. **အဂီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပၣ်န့ၣ်ပှၤဂၤအတၢ်တမံၤမံၤလၢကအိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤန့ၣ်ပဖိပလံၤအတၢ်လၢကစူးကုစူးကါတၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပစံးလၢအဂီၢ်လီၤ. ဒီးထီၣ်ရီၤပမၤန့ၣ်ပှၤဂၤအတၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပှၤဂၤအဂီၢ်လီၤ. မၤန့ၣ်တလၢလၢယဖိအဂီၢ်သရၣ်မၤဟံၣ်လၢပှၤသီၣ်လံာ်ဖိအဂီၢ်လီၤ. ယဖိဟံၣ်ကသုးဒီးမၤလၢပှၤဂၤကအိၣ်အဂီၢ်,ပှၤသီၣ်လံာ်ဖိကအိၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ပှၤဖိမ့ၢ်ဘၣ်လၢပှၤလီၤ.

၁၀. **အဂီၢ်** မ့ၢ်အခိၣ်အယီၤလီၤ. ပှၤကညီအခိၣ်အယီၤလၢမၤတၢ်အၢန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မၤတၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢအခိၣ်အဂီၢ်လီၤ. အကူၢ်မ့ၢ်နဟ့ၣ်တၢ်အခိၣ်အဂီၢ်ဒီးနတၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢအခိၣ်အဂီၢ်ဒီး အခိၣ်ဘၣ်စၢယၢ်ဒီးပျံၤထးသ့လၢဝဲၣ်ရီၤမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤအကလုာ်အကထါအခိၣ်အဂီၢ်ဒီးပကထုၣ်ဖျးဒီးတၢ်ဒီးတူၢ်ဒီးဘးလီၤ.

၁၁. **ဂီၢ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အါထီၣ်အဆီလီၤ. တၢ်ဖိတၢ် လံၤအါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်န့ၣ်ထီၣ်ရီၤတၢ်အိၣ်လၢအသီၣ်ဒီးတုၤအယၢ်ဒီးသ့ၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်လီၤ. အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်ဂ့ၤထီၣ်ပယီၤထီၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ဂီၢ်မုၢ်ဂီၢ်ဟ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဒီးဖုအါအါကလံာ်န့ၣ်ပစံးလၢဂီၢ်မုၢ်လီၤ. ထီၣ်ဂီၢ်မုၢ်,ထီးဂီၢ်မုၢ်, ပနၢ်ဂီၢ်မုၢ်,ကဆီဂီၢ်မုၢ်, ပှၤကညီဂီၢ်မုၢ်,ထီၣ်ရီၤတၢ်အိၣ်အါဒီးပစံးလၢဂီၢ်မုၢ်ခဲလၢလီၤ. ပနၢ်အဂီၢ်မုၢ်တဖုသ့ၣ်သမိး.

၁၃. **ဃါဂီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဃါယုာ်အဆီလီၤ. ပှၤတဂၤဃါယုာ်ဃါဂီၢ်မ့ၢ်ဘုၣ်ဒီးနံၣ်သီၣ်ဒီးနံၣ်ဒီးလဲၤထီၣ်လီၤဖဲၣ်လီၤဝဲလီၤ. ပကျိၣ်ကျဲယုာ်တၢ်န့ၣ် ပကိးဒီးအဆီလၢပဃါယုာ်ဃါဂီၢ်လီၤ.

ဂီၤ.

၁. **ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖျါဆျၢၣ်လၢပမဲာ်ဘျးစီၣ်ကလၢာ်ဒ်မ့ၢ်ကဖးအသိး, ဒ်ပသ့ၣ်အသိးဒီးပစံးလၢဂီၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးဂီၤဂ့ၤ,အိၣ်ဒီးဂီၤတဂ့ၤဘၣ်လီၤ. တၢ်လၢအဖျါဘျးစီၣ်ကလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤခဲလၢလီၤ. သးကလၢာ်တဘျီဖျါမးဘျးစီၣ်ကလၢာ်လီၤ.

၂. **မၤဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်လုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တလါမ့ၢ်ဂ့ၤ,တဒီးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကဝီၤဒီးပဖိဒီးယိး,ပဖျုးဒီးကသံၣ်ဒီးပစံးလၢပမၤဂီၤလီၤ. လုၣ်ဝါတဖၣ်န့ၣ်အကဝီၤဒီး ပမၤဂီၤလၢယိးလၢတညးလီၤ. လုၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ဖိဒီးယိးဒီးမ့ၢ်ပမၤဂီၤလီၤ.

၃. **တၢ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတၢ်သိးလၢဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ် လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤဒီးဂီၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတၢ်ဂီၤလီၤ. ပှၤဆါတၢ်ဂီၤလၢဖျါပှၤန့ၣ်အပှၤဒိၣ်ကၢ.

၄. **အဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကယဲၢ်တၢ်လၢအမၤသးကပြုၢ်တဖၣ်

ဂီၤ

န့ၣ်ပစံးလၢအဂီၢ်ခဲလၢလီၤ. သးကလးအဂီၢ်,တဒီးအဂီၢ်,တလါအဂီၢ်, တၢ်လၢအဂီၢ်ခဲလၢလီၤ န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဂီၤတနီၤ,ဂီၤဒၣ်တၢ်တနီၤလီၤ.

၅. **ဘုၣ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုၣ်တကလုာ်အချံၤဒီးပကိးလၢဘုၣ်ဂီၤလီၤ. ဘုၣ်ဂီၤန့ၣ်အိၣ်ကျိၣ်ကျဲလိာ်အသးဒီးဘုၣ်အဂၤတဖျါဖျါဒီး မဲထီၣ်လၢဘုၣ်အဂၤတဖၣ်အကျါတထံးထံးဒီးအသးန့ၣ်ဂီၤဝဲဒီးပကိးလၢဘုၣ်ဂီၤလီၤ.

၆. **လၢဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်လၢလၢအညၣ်ဂီၤတဖၣ်န့ၣ်ပကိးလၢလၢဂီၤလီၤ. လၢဂီၤန့ၣ် ပလဲၤတၢ်ပထံၣ်အါကၢ,အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်လၢထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဂီၤအိၣ်ဝဲဒၣ်ပထံၣ်လီၤ. ဒီးတလၢမၤတဒီးန့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢတြုၣ်ဝဲဒီးလၢလီၤ.

၇. **မဲာ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီးပမဲာ်န့ၣ်တၢ်ကိၢ်ဘၣ်ဒီးဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ဒီး ပစံးလၢပမဲာ်ဂီၤလီၤ. ဒီးပမဲာ်ဆါဒီးပမဲာ်ပှၤပှၤန့ၣ်ဆျၢၣ်ဆျၢၣ်ဒီး ဂီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပမဲာ်ဂီၤစကိးလီၤ. စကဲလၢပဒိၣ်အပှၤ,စဆၢၣ်လီၤသပှၤတၢ်စမဲာ်ဂီၤဆျၢၣ်ကလၢာ်သုတဖျါသုကအိၣ်ဘၣ်ခါ, ပှၤတဂၤအမဲာ်ဆါဒီးအမဲာ်ပှၤပှၤမးဆျၢၣ်ကလၢာ်လီၤ.

၈. **ဂီၤ**-ကိၢ်အဆီလီၤ. အကိၢ်အဂီၢ်,တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ,သ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤ,စံးဝဲဒၣ်,ပဒိၣ်လၢအကိၢ်အဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပတူၢ်အကါတကဲဘၣ်,ပှၤအကိၢ်ပှၤအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ကမဲအိၣ်စံးဂီၤဝဲလီၤ. တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤပသးဒီးပအိၣ်ကဒုလၢတၢ်ကဒုလီၤ. ပအိၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီး တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤပသးလီၤ. ပှၤဂၤကတီၤတၢ်တဘၣ်ဘၣ်စနီၤဒီးစသ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤဒိၣ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိသံဒီးအသ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤဒိၣ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါဒီးအသ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤနးမးလီၤ.

၉. **အကိၢ်အဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှၤမၤအါမၤနးအခူအပှၤဒီးမၤကိၢ်မၤကဲာ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်အကိၢ်အဂီၢ်လီၤ. ပဒိၣ်အကိၢ်အဂီၢ်န့ၣ် တမ့ၢ်ဘၣ်ကိးဂၤဒဲးဘၣ်,ပဒိၣ်အကိၢ်အဂီၢ်န့ၣ်အိၣ်တဂၤဂၤလီၤ.

၁၀. **တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ** န့ၣ် ပမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီးတၢ်ကိၢ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကိၢ်သီအူးကြိကြိမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢတၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤလီၤ. တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤပသးနးကၢ,ပကိးဒီးကသုၣ်ပသးလၢကလံၤတဘီ.

၁၁. **သ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါဒီးပအိၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးပသးဒိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပထံၣ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်သံ ဒီးပသးလီၤဘျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပသ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤလီၤ. စမၤတကဲဒီးစယုာ်တကဲစဟးတကဲ,စသ့ၣ်ကိၢ်သးဂီၤနးကၢ.

၁၂. **လၢဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်သီန့ၣ်ပစံးလၢဂီၤလီၤ. ဒီး ပမ့ၢ်အိၣ်မ့ၢ်လၢမ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်တခီပစံးလၢအိၣ်လၢဂီၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤကူၣ်သ့ၣ်လၢဂီၤလၢဂီၤ,ကိးဂီၤဒဲး

လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤကွဲးဘုၤလၢဂီၤလၢဂီၤ, ပုၤတဂၤလဲၤ ကျိၢ်နီၣ်လၢဂီၤဒ်ပစံးတၢ်အသိး မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်သိးလဲၤလီၤ.

၁၃. **လၢဂီၤလၢဟါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအိၣ်တၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,ပမၤလၢမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်တန့ၣ်ရံၣ်ခဲန့ၣ်ရံၣ်,ဒီးပမၤကဒီး လၢမ့ၢ်ယုၢ်လီၤဖးဖိလီၤတန့ၣ်ရံၣ်ဒီး ပစံးလၢပမၤတၢ် လၢဂီၤလၢဟါလီၤ. ပမၤလိတၢ်လၢသရၣ်အအိၣ်လၢဂီၤ လၢဟါဒီးပကွဲးလံာ်လၢမဆါခီလီၤ. လဲၤကျိၢ်နီၣ်လၢဂီၤ လၢဟါထုၣ်ချီၣ်လၢမဆါခီတခီလီၤ.

၁၄. **လဲၤဂီၤလဲၤသီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကလဲၤတၢ်လၢကျဲၤယံၤက ပူၤစၢ်ဒီးဒီးသိးပလဲၤတၢ်တုၤကယံၤဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ယိပ လဲၤတၢ်ဒီးပစံးလၢပလဲၤဂီၤလဲၤသီလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်တ ချုးတၢ်ကပိၤထီၣ်ဒီးဖိအိၣ်မ့ၢ်, ပကလဲၤဂီၤလဲၤသီတၢ် လီၤ.

၁၅. **အိၣ်လၢဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ယိဒီးပအိၣ်မ့ၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပအိၣ်မ့ၢ်လၢဂီၤလီၤပုၤတဂၤအိၣ်မ့ၢ်လၢဂီၤလၢ ဂီၤလီၤ. ပုၤမ့ၢ်မၤတကဲဒီး ပုၤဂၤဒုးအိၣ်ကသံၣ်လၢဂီၤ လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မ့ၢ်လၢဂီၤဒီးလၢဟါ,သုမ့ၢ်အိၣ်မ့ၢ်န့ၣ် အိၣ်လၢဂီၤဒီးလၢဟါတက့ၢ်.

၁၆. **မ့ၢ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်သိန့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်တစိၢ်တပန့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဂီၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမဂီၤစကိးလီၤ.

၁၇. **အက့ၢ်အဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပရၢၢ်ပသးဒီးဂၤညါန့ၣ်ပုၤဂၤစံး လၢအက့ၢ်အဂီၤလီၤ. ဒီးပုၤဂၤအရၢၢ်အသးဒီးဂၤညါန့ၣ် ပုၤဂၤစံးလၢအက့ၢ်အဂီၤစကိးလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤဒိၣ်တၢ် အက့ၢ်အဂီၤဒိၣ်ဒီးထီၣ်,ဒီးပုၤတနီၤနီၤဒိၣ်တၢ်အက့ၢ်အဂီၤ ဆံးဒီးပုၤဝဲလီၤ. သုတခွံခိၣ်ပျီၣ်သုတဆုၣ်တၢ်ကူ တၢ် သိး,သုတလုၣ်ထံလုၣ်နီၤ,သုကွၢ်လီၤကၢ်သုက့ၢ်သုဂီၤမၤ သးဒ်လဲၣ်.

၁၈. **တၢ်ဂီၤတၢ်ဖိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢပယိၤမၤပတုးပုၤက ညီအဂူၢ်လၢသ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢလၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢတၢ်လၢ စု,လၢအူးခဲဒီးပစံးလၢတၢ်ဂီၤလီၤ. တလၢပယိၤတဖၣ် ဟံးန့ၢ်လၢၢ်ဇိၤလုၤဇိၤဒီးမၤဒီးသိးဝဲအဂီၤဒ်ပုၤကညီအသိး ဒီး ပကိးလၢတၢ်ဂီၤလီၤ.တၢ်ဂီၤလၢၢ်,တၢ်ဂီၤထူ,တၢ်ဂီၤစု, တၢ်ဂီၤသ့ၣ်န့ၣ်မၤဝဲအရၢၢ်ဒ်ပုၤကညီအသိး ဒီးပစံးလၢ တၢ်ဂီၤလီၤ. တလၢပတဖၣ်တုၤထီၣ်တၢ်ဂီၤဒီးဘါဝဲလီၤ.

၁၉. **ကွဲးတၢ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွဲးပုၤကညီအဂီၤလၢလံာ်ပုၤဒ် ပုၤကညီအရၢၢ်အသိးဒီးပစံးလၢပကွဲးတၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီးပ ကွဲးကစၢ်အဂီၤကလိအဂီၤ,ထံလိာ်အဂီၤ,ဟီၣ်ခိၣ်အ ဂီၤ,ပိၣ်လဲၣ်အဂီၤန့ၣ်ပစံးလၢပကွဲးတၢ်ဂီၤလီၤ. ပုၤကွဲး တၢ်ဂီၤသ့တနီၤနီၤကွဲးတၢ်ဂီၤဂ့ၤကၢ.

၂၀. **အဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်အရၢၢ်လီၤ. ဒီးတလၢမၤဒီးသိးခဲ

ယုၢ်အရၢၢ်ဒီးပုၤကညီအရၢၢ်လၢအူးဘူၣ်အူးခဲန့ၣ်ပစံးလၢ မၤခဲယုၢ်အဂီၤ,မၤပုၤကညီအဂီၤလီၤ. တလၢမၤခဲယုၢ် အဂီၤန့ၣ်တဒုတဒုဒိၣ်ကၢ.

၂၁. **ပဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကစၢ်ဒိၣ်ဂၤညါအရၢၢ်အံၤပစံးလၢပ ဂီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပက့ၢ်ပဂီၤလီၤ. ပက့ၢ်ပဂီၤ ဒၣ်ပဝဲအံၤပက့ၢ်ဖျါတလၢာ်ဘၣ်. ပဂီၤဒၣ်ပဝဲန့ၣ်ပက့ၢ် လီၤတသက့ၤဘၣ်,ပကက့ၢ်တၢ်လၢအယံၤဟံးကတီၢ်,ဝဲပ ဂီၤဒၣ်ပဝဲပက့ၢ်တသက့ၤန့ၣ်ဝဲ.

၂၂. **အဂီၤဆံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအဒိၣ်တၢ်ဆံးတဖၣ်န့ၣ်ပ စံးလၢအဂီၤဆံးလီၤ. ပုၤလၢအဂီၤဆံးတဖၣ်န့ၣ်ဝဲတၢ်န့ၢ် တဒိၣ်ဘၣ်,အပဟီၣ်ခိၣ်တအိၣ်ဘၣ်,ပုၤလၢဆံးန့ၣ်အတ ဟီၣ်တဆူၣ်ဘၣ်. မၤတၢ်ဖံးတၢ်တဂီၢ်တသိၣ်ဘၣ်တၢ် ဘၣ်.

၂၃. **အဂီၤဒိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအနီၢ်ဒိၣ်သအိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအဂီၤဒိၣ်လီၤ. ပုၤလၢအဂီၤဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်အတ ဟီၣ်ဆူၣ်,ဝဲတၢ်ယိးတၢ်န့ၢ်ဒိၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤဒိၣ်န့ၣ် သက့တဆူၣ်ဘၣ်.

၂၄. **အဂီၤတအိၣ်** မ့ၢ်တၢ်လၢပုၤကညီယဲၤတုၤအရၢၢ်ဟး အလီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအဂီၤတအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤယဲၤ ဒီးအက့ၢ်အဂီၤအရၢၢ်အသးတအိၣ်ဘၣ်ဒီး ပုၤလၢအရၢၢ် အသးအဒီးပက့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်လုၤတက့ၤန့ၣ် ပစံးလၢအ ဂီၤတအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအရၢၢ်တအိၣ်ဘၣ်စကိး လီၤ. ပုၤတဂၤလၢအတုၤအဂီၤတအိၣ်ဘၣ်လီၤ.

၂၅. **အဂီၤအဖိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတလၢတုၤတၢ်ဂီၤလၢတု ပတုးဝဲဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပုၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢ အဂီၤအဖိၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဖိလၢထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,သုတထု အဂီၤအဖိၣ်ဒီး သုတဘါတဂ့ၤ,ကစၢ်ယုၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **အိၣ်လၢနဂီၤ,အိၣ်လၢစဂီၤ,အိၣ်လၢပုၤဂီၤ,ပစံး လၢအိၣ်လၢနအိၣ်,အိၣ်လၢစအိၣ်,အိၣ်လၢပုၤအိၣ်ပ စံးန့ၣ်လီၤ.** အိၣ်လၢနဂီၤ,အိၣ်လၢစဂီၤပတစံးဘၣ်.

၃၀. **အိၣ်လၢနဂီၤထံး** အဝဲအံၤတဘီမ့ၢ်ယဲၤအိၣ်ဘူးဒီး ပုၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤဂၤအိၣ်လၢပဒိၣ်အအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢ အိၣ်လၢနဂီၤထံးလီၤ. အိၣ်လၢပဒိၣ်အဂီၤထံးလီၤ. အိၣ် လၢနဂီၤကလိကလိပတစံးဘၣ်,ယဲၤအိၣ်လၢနဂီၤထံး န့ၣ်ဟ့ၣ်ယိၤယၢတက့ၢ်. ဆုၣ်နီၤလၢစဂီၤထံးတဂ့ၤ,တၢ် ကိၢ်စသးပုၤအိၣ်လၢသရၣ်အဂီၤထံးတဖၣ်န့ၣ် အနၢ်က ဟံးကၢလံာ်ဇိၤလုၤဇိၤအခိၣ်ပညိကၢသၢ,ဒီး တၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီး ပုၤဂၤဒီးပစံးလၢအိၣ်လၢပုၤဂၤအဂီၤထံးလီၤ. ဒီးတၢ်မ့ၢ် အိၣ်ဘူးဒီးယၢတမံၤမံၤစစံးလၢအိၣ်လၢစဂီၤထံးလီၤ.

၃၁. **ဟးဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ပၢ်သ့ၣ်ဖး,ကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လၢယၢကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လၢလီၤဂုၤလီၤယီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်

ဂီၤ

လၢအဘဉ်အာကွၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဟးဂီၤခဲလၢာ်လီၤ. ဒီး ပုၤကညိလၢကလိကလိာ်ဒီး ပျုၢ်ပျုၢ်တြီးတြီးဒီးပစံးလၢ ဟးဂီၤစကိးလီၤ. စမၤတလိတဖျၢၣ်ဟးဂီၤကွၢ်လဲၣ်တၢ် ဝါန့ၣ်ဘဉ်အာဒီးကသံၣ်ထံဒီးဟးဂီၤကွၢ်ဝဲလီၤ.

၃၂. **အဂ္ဂုၢ်အဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ဟးဂီၤတစုစုပစံးလၢ အဂ္ဂုၢ်အဂီၤလီၤ. ပုၤမၤအာအသးယံာ်ယံာ်ဒီးဟဲန့ၢ်လၢ အဂ္ဂုၢ်အဂီၤလီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသးမၤအာအသးဒီးဘဉ် သံဝဲလီၤ. စမ့ၢ်ပာ်ပုၤကညိမိလၢဟံၣ်ဒီးပုၤကညိမိဝဲဒီး ဟဲန့ၢ်လၢတၢ်အဂ္ဂုၢ်အဂီၤတမံၤမံၤဒီးပုၤကညိမိတဖၣ်ပ ဟံလဲလၢဟံၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဂီၤလံပကမၤဒ်လဲၣ်.

၃၃. **မၤဂီၤ** န့ၣ် ထီရီၤပမၤအာတၢ်တမံၤလၢလၢန့ၣ်ပစံး လၢပမၤဂီၤလီၤ. ပုၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီး မၤဂီၤတၢ်ဖိ တၢ်လံလီၤ. ပသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးပတီၢ်သ့ၣ်ဖးတၢ်ခိၣ်သပၤ ခိၣ်ဒီး ဟးဂီၤဝဲဒီးပစံးလၢပမၤဂီၤတၢ်လီၤ. ဒီးဖိဒ်ဖိသဉ် မ့ၢ်လိာ်ကွၢ်ဒီး မ့ၢ်မၤဘဉ်တၢ်တမံၤဒီးဟးဂီၤဝဲလီၤ. ပစံး လၢမၤဂီၤတၢ်စကိးလီၤ. သုမ့ၢ်လိာ်ကွၢ်န့ၣ်မၤဂီၤတၢ်နီတ မံၤတဂ့ၤ. ပုၤမၤဂီၤတၢ်န့ၣ်ထီရီၤမၤအာမၤသီ,မၤကမၣ် ပုၤဖိပုၤမၤ, မၤဆူမၤဆါပုၤဂၤ, မၤသ့ၣ်ပၤသ့ၣ်ဖးတၢ်, တဲးကွၢ်ပုၤဟံၣ်ပုၤသီပုၤဘုၤပုၤဟုၤဒီးဖိသဉ်မၤသ့ၣ်ဖးတၢ် ဖိတၢ်လံၤ,မၤပိာ်ယံာ်ခိၣ်ကျိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢမၤဂီၤတၢ်လီၤ. ပုၤတဖၣ်မၤဂ့ၢ်မၤဂီၤတၢ်ကဲသမိး, ဒီးပစံးလၢမၤဂီၤကွၢ် စကိးလီၤ.

၃၄. **မၤဂီၤကွၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်တသ့တဘဉ်ဘဉ်ဒီးပမၤ လီၤယီၢ်ကွၢ်,ပထုကုတသ့တဘဉ်ဒီးပရူၣ်လီၤကွၢ်န့ၣ်ပ စံးလၢပမၤဂီၤကွၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်လၢအလီၢ်လံၤတဖၣ်ပ ကွၢ်မ့ၢ်တဂ့ၤဘဉ်ဒီး ဒီးသိးပကမၤက့ၤအသိးဒီးပရူၣ်လီၤ ယီၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပမၤဂီၤကွၢ်လီၤ. မၤဂီၤကွၢ်တၢ်အလီၢ် လံၤဒီးမၤက့ၤအသိးတက့ၢ်. နမၤတၢ်န့ၣ်တဂ့ၤဘဉ်မၤဂီၤ ကွၢ်တုၢ်.

၃၅. **ဂီၤ** မ့ၢ်ပူလီၤ.

ပုၤလၢပျၢၤတဂၤကိးဝဲအမံၤလၢဂီၤဒီးလဲၤ ကၤ ဒီးအမၤအိၣ်လီၤတၢ်လၢအလီၢ်ခံဒီးဂီၤအမိၢ်န့ၣ်မၤအာ မၤသီဂီၤအမၤန့ၣ်ဆိဝဲလၢမ့ၢ်အူ, ဟံဝဲလၢဟံၣ်ဖိလၢဒီး ဖိၣ်လီၤဝဲအခိၣ်လၢထံချိဒီး လီၤတလီၤလီၤမံထီဒီးဂၤညါ လီၤ. ဒီးဂီၤအမၤန့ၣ်တုၢ်တဘဉ်မၤတဂ့ၤဒီးန့ၣ်ကွၢ်အဝၤ တဂၤကိးဝဲအမံၤလၢဘဉ်ဘုၤဖါလီၤ. ဒီးဂီၤဟဲက့ၤဒီးဂီၤ သါကကျိကွၢ်အမိၢ်ဒီးအမိၢ်ယုန့ၢ်ကဒီးအမၤအသိးဒီးတ ဒီးသိးဘဉ်ဒီးအမၤလီၢ်လံၤတဂၤန့ၣ်ဘဉ်. ဂီၤဟံးန့ၣ်ပ နၢ်နၢၤဒီး တဲန့ၢ်ဝဲအကဘိၣ်ဘူကလိခိၣ်အါအါကလိာ်ဒီး ယုၣ်ထီၣ်ဝဲလၢပိၣ်ကါပူၤတုၤအလီၤပုၤဒီး စံၢ်ယါယုၣ်ဝဲဒီးထီၣ်ညၣ်ဆိညၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ဘဉ် ဘုၤဖါလၢသးဒီးဒုးအိၣ်ဝဲအ မ့ၢ်ဒီးပနၢ်နၢၤစံၢ်ယါအါန့ၣ်ဒီး

ဂီၤ

ဘဉ်ဘုၤဖါအိၣ်ဒီးပနၢ်နၢၤ ဆူၣ်ထီၣ်က့ၤလၢဘဉ် ဘုၤဖါအဟၢဖါပူၤဒီးဘဉ်ဘုၤဖါ သံဝဲ လီၤ. ဒီးဂီၤဟံး က့ၤအမၤန့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

ပူဂီၤ. - NO 27 -၂၇.

ပစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤကိးဝဲအမံၤလၢယၢ်ဒီး လဲၤအိၣ်လၢဟံၣ်ဖိတဂၤခိၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲယံာ်ယံာ်ဒီးနၢ်ဟူ လၢပမ့ၢ်ယါဖိတပူၤလဲၤကွၢ်ပဟးဟဲက့ၤကၢၣ်ကိၣ်လီၢ် အသးလီၤ. ကၢၣ်ကိၣ်လီၢ်အသးန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်,နဲလဲၤကွၢ် ပသုခိၣ်အဟးန့ၣ် မ့ၢ်အပိာ်မုၢ်မ့ၢ်အပိာ်ခါလဲၣ်ဒီးအဝဲ တဂၤစံးဆၢအီၤ,မ့ၢ်အပိာ်မုၢ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်ဒီးကကဲလၢ မတၤအမၤလဲၣ်,ဒီးအဝဲတဂၤစံးဆၢအီၤ,ကကဲလၢမ တၤ တဂၤအိၣ်လၢဟံၣ်ဖိပူၤန့ၣ်အမၤလီၤ. ဂီၤန့ၣ်နၢ်ဟူတၢ်ခိၣ် န့ၣ်ဒီးအသးတမ့ၢ်ဘဉ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ. ဟဲက့ၤတုၤဒီး မ့ၢ်လၢအမၤခါဆံးစၢ်ဒီးအဖိမ့ၢ်လၢအပိာ်မုၢ်လီၤ. တုၤန့ၤ တပဟၤဒီးဆိကမိၣ်ဝဲ,စနၢ်ဟူပမ့ၢ်ယါဖိကၢၣ်ကိၣ်လီၢ် အသးန့ၣ်မ့ၢ်ကဲအဝဲအံၤလီၤသ့ၣ်,ဆိကမိၣ်တၢ်ခိၣ်န့ၣ်ဒီး အိၣ်ဝဲလီၤ. ယံာ်ယံာ်ဒီးအမၤန့ၣ်အတၢ်တဆဲးအီၤဒီး အဖိမုၢ်န့ၣ်လီၤ. အမၤဂီၤလဲၤဒၣ်အိၣ်ထံဒီးအမၤဂီၤစံး အီၤကွၢ်ဟံၣ်နတခါအံၤတစီၢ်တက့ၢ်စီၢ်,တုၤအိၣ်ထီၣ်ခဲ ကၢၣ်ဒီးမၤဂီၤဖျိဒ်ဒီးနၢ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးယၢ် အသးဒိၣ်ထီၣ်တကျဲလီၤ. ဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်, စထဲတုၢ် အံၤဒီးပိာ်မုၢ်ဖိသဉ်ဂီၤကဒ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်, မ့ၢ်ဘဉ်မနုၤလၢအ ကဆဲးဝဲဒီးယၢ်လဲၣ်, ယဲဒၣ်အံၤစမၤကအိၣ်တုၢ်မးလဲၣ် .အမၤဂီၤလဲၤဒၣ်အိၣ်ထံတခံတဒီးဟံးထီၣ်ကျိဖးအမၤဂီၤ အဖိမုၢ်အခိၣ်န့ၣ်သတံးကလိာ်ဒီး ဟးဝဲလီၤ. အမၤဂီၤ ဟဲ က့ၤကွၢ်အဖိမုၢ်အခိၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖးမးဝဲလဲၣ်ဒီး ကိး အသ့ အစါဟဲ ဝံၣ်ဘျါက့ၤအီၤလီၤ. ယၢ်န့ၣ် လဲၤယု အမၤလၢကီၢ် အဂၤဒီး ပိာ်မုၢ် လၢအသါဘဉ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်အတၢ်တသါ ဘဉ်ဆၢအီၤဘဉ် , အတၢ်မ့ၢ်သါဘဉ်အီၤတဖၣ်ဒီးတသါ ဘဉ် လၢဝဲလၢၤ.မ့ၢ်ဘဉ်မနုၤလၢအမၤအသးဒ်န့ၣ်လဲၣ်. ပမ့ၢ်သံကွၢ်ဒီး မ့ၢ်အကလၢတအုၣ်ယုာ်ဘဉ်လီၤ. ယံာ် ယံာ်ဒီးဟဲက့ၤအိၣ်က့ၤဝဲလၢအကီၢ်လီၤ. ဟးတၢ်န့ၣ်ဟဲ က့ၤတုၤက့ၤအကီၢ်ဒီးအမၤဂီၤအဖိမုၢ်လၢအဖးဝဲအခိၣ် လၢကွၢ်လၢသီအမံၤမ့ၢ်နီၢ်ထံချိန့ၣ် မုၢ်ကနီၤထီၣ်လဲၣ်လီၤ စံးဝဲဒၣ်,ဟဲက့ၤတုၤဒီးယုၤက့ၤဝဲအမံၤသီလၢဂီၤဒီးပုၤဂၤ တသ့ၣ်ညါလၢၤဘဉ်အီၤလီၤ. တုၤန့ၤတပဟၤသါဘဉ် နီၢ်ထံချိန့ၣ်ဒီးနီၢ်ထံချိသါဘဉ်ဆၢအီၤလီၤ. မ့ၢ်အဘဉ်မ နုၤလၢအမၤအသးဒ်န့ၣ်လဲၣ်,မ့ၢ်အကလၢအုၣ်ယုာ်, မ့ၢ်ယါဖျိအီၤဒီးမၤသးဒ်န့ၣ်လီၤ. သါဘဉ်လိာ်အသးဝဲ ဒီးအိၣ်ယုာ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ကွၢ်အမၤခိၣ်ဒီးအမၤခိၣ်တိၤသ့ၣ်

ဖးအဂီၤလီၤအိၣ်မၤလၢထၣ်လၢခံၣ်ဒီးသံကွၢ်ဝဲဘၣ်မနုၤန့ၣ် ခိၣ်တၢ်သ့ၣ်ဖးအဂီၤလီၤအိၣ်လဲၣ်, ဒီးအမၤစံးဆၢအိၣ်, ကလးလၢစၢၤခိၣ်ဆံးဒီးစဖိသ့ၣ်မိၤလၢပျၢၤန့ၣ် မိၤလဲၤဒၣ် အိၣ်ဒီးမၤယၢ်ကွၢ်ဟ်ယၢ်ဒီး ယၢ်ဖးသ့ၣ်ဖးစခိၣ် လီၤစံးဝဲဒၣ်, တုၤမ့ၢ်အန့ၢ်တစုဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤအသး လီၤ. ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးစံးဝဲဒၣ်, ဆၢဘၣ်မးကသံ ဧၤစၢၣ်, မ့ၢ်သံတမံၤစမၤတအိၣ်လၢဘၣ်တၢ်အံၤစၢၣ်, အိၣ်ဝဲတယၢ်တဖၣ်ဒီးလဲၤကၢဝဲလီၤ. လဲၤတၢ်အလီၤခံၣ်ပူၤ ဒီးအမိၤမၤအၢအမၤန့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်ဝဲလၢထံၣ်ချီၤ,ဆိၣ်လၢမ့ၢ် အူယၢ်ယၢ်ဒီးနီၣ်ထံၣ်ချီၤန့ၣ်လီၤတလီၤလီၤမံထီၣ်, ဆးကၢၤ ဒးချီၣ်တုၤမးဒီးဂၤညါလီၤ.တအိၣ်ဘၣ်တအိၣ်ဘၣ်, အမံၤ ပုၤမၤအၢအိၣ်ယၢ်ယၢ်မၤဝဲတပုၤလၢဘၣ်ဒီး န့ၢ်က့ၤအ ဝၤလၢဘၣ်ဘ့န့ၣ်ဒီး ထီၣ်ဖိဝဲခံၣ်ဂၤသၢဂၤလီၤ. နီၣ်ထံၣ်ချီ ဟးဒီးဂီၤအမိၤလဲၤယုၤဟ်န့ၢ်ဂီၤအမၤလၢပိၣ်မ့ၢ်အဂၤတ ဂၤဒၣ်လီၤ. ဂီၤဟဲက့ၤဒီးဘၣ်စုအမၤနီၣ်ထံၣ်ချီၤန့ၣ်လၢကျဲၤ ဒီးသံကွၢ်ဝဲန့ၢ်န့ၢ်ထံၣ်ကလဲၣ်,ဒီးနီၣ်ထံၣ်ချီၤစံးဆၢအိၣ်န့ၢ်ကွၢ် ထီၣ်ကၢ်ဒုးခိၣ်န့ၣ်န့ၣ်,ဂီၤကွၢ်ထီၣ်ဒီးထံၣ်ထီၣ်လၢဘၣ်ဘ့ဆ့ၣ်ဖိ ဖုဒီးဘၣ်ထီၣ်န့ၣ်သၢကကျိကွၢ်အမၤဒီး ဒုးန့ၣ်လၢအပူၤ လီၤဆးကံၢ်ဆးကၢၤန့ၣ်လီၤ. တုၤန့ၢ်တပဟၢဂီၤက့ၤဒီး လူၤကျိမးအမိၤန့ၣ်ကြူၤကြူၤလီၤ. အမိၤတခီယုၤဝုၤဝီၤ လၢဖၣ်ခိၣ်လၢန့ၣ်ယၢ်ခီယုၤခီဒီးထံၣ်န့ၢ်လၢသကီၤမံဘိ တဖျၢၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,ဖိခါၤ, မိၤကယုၤန့ၢ်ဒၣ်နမၤတဂၤဂုၤ ဒ်သကီၤမံဘိအသးအံၤလီၤ. လူၤကျိလၢမိၤတဂုၤ, တုၤ န့ၢ်တပဟၢဒီးအဖိခါအိၣ်က့ၤဝဲလီၤ. ဒီးယုၤန့ၢ်ဝဲအမၤတ ဂၤန့ၣ်ဂံၤဂုၤကလဲၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးကိးဝဲအမံၤလၢနီၣ်သ ကီၤဘိလီၤ. တုၤန့ၢ်တပဟၢဒီးဂီၤကၢၣ်သံဘၣ်ဘ့န့ၣ်တ ကျဲလီၤ. ဖိသးဒီးယုၣ်ကဘုးပနၢ်န့ၣ်ဒီးခီၣ်,ဒီးခီၣ်,ဒီး နီၣ်ထံၣ်ချီသ့ၣ်ညါလီၤ. ဒီးနီၣ်ထံၣ်ချီန့ၣ် မၤလိာ်အဝဲစံးဝဲ ဒၣ်,ဘၣ်ဘ့စၢၤ,ပုၤဂၤမ့ၢ်ဟဲတလံာ်ဘိတီၤန့ၣ်လဲၤတ ဂုၤ, နီၣ်ထံၣ်ချီဟးအလီၤခံၣ်ပူၤဟဲကလံာ်အိၣ်ဒီးလဲၤဝဲ လီၤ. အိၣ်သးမူၤန့ၣ်တသ့ၣ်ညါလၢဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးပုၤဂၤ စံၢ်ယၢ်ပနၢ်န့ၢ်ချီကဘုးအသးန့ၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဘၣ်ဘ့ န့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဝဲဒီးက့ၤဝဲလီၤ. က့ၤတုၤဒီးအမၤနီၣ်ထံၣ် ချီန့ၣ်စံးအိၣ်ဘၣ်ဘ့စၢၤ,စံးမးန့ၢ်ပုၤဂၤမ့ၢ်ဟဲကလံာ်ဘိ တီၤန့ၣ်လဲၤတဂုၤ, နတစုၤဘၣ်စကလုာ်ဘၣ်,ခဲကနံၣ် အံၤ စမၤအိၣ်က့ၤစၢၤန့ၢ်တသ့ၣ်လၢဘၣ်,နကသံလီၤ. နမ့ၢ်စုၤစကလုာ်န့ၣ်နတသံဘၣ်,တုၤမ့ၢ်အန့ၢ်တစုဒီးပ နၢ်န့ၢ်လၢဘၣ်ဘ့အဟၢဖျၢၤန့ၣ်သ့ထီၣ်ဒီးကိၤထီၣ်က့ၤ ဝဲရိၣ်ရိၣ်ဒီးဘၣ်ဘ့န့ၣ်ကိးအဟၢဖျၢၤဆိးကဲးဒီးယၢ်အ သးယၢ်ခီယုၤခီလီၤ. ပနၢ်န့ၢ်န့ၣ်ကိၤထီၣ်က့ၤနီၣ်နီၣ်ဒီး ဆဲးဖျိထီၣ်ဘၣ်ဘ့အဟၢဖျၢၤန့ၣ်ဒီးဘၣ်ဘ့သံဝဲလီၤ. တုၤ မ့ၢ်အန့ၢ်တစုဒီး ဂီၤန့ၣ်အိၣ်ယုၤက့ၤဒီးနီၣ်ထံၣ်ချီန့ၣ်ဒီး

မၤသံကွၢ်အမၤဝဲတဂၤလၢအမိၤယုၤန့ၢ်အိၣ်ကိးဝဲအမံၤလၢ နီၣ်သကီၤဘိန့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.
 ၃၆. **ဂီၤကံး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအိၣ်ဖျၢၣ်သီဒီးဂီၤဝဲန့ၣ်ပစံး လၢဂီၤကံးလီၤ. ပုၤတဂၤအမိၤဆံးစံၢ်သီဂီၤကံးဒီး လီၤ. ဖိသ့ၣ်ဂီၤကံးန့ၣ်တထံၣ်တၢ်ဒီးဘၣ်ပမဲာ်ဘၣ်.
 ၃၇. **ဂီၤကမးလး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂီၤဝဲတုၤအဝါမးတစဲးစဲးဒီး ပစံးလၢဂီၤကမးလးလီၤ. ဒီးတၢ်ဂီၤလၢအကီၢ်သ့း တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဂီၤကမးလးစကိးလီၤ.
 ၃၈. **ဂီၤကယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအခိၣ်သ့ၣ်ဂီၤတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအခိၣ်ဂီၤကယုၤလီၤဒီးပစံးလၢဂီၤကယုၤစ့ၢ်ကိး လီၤ. ပုၤဆဲးတဂၤအခိၣ်ဂီၤကယုၤလဲၣ်မိၤ.
 ၃၉. **ဂီၤကယုၤ** မ့ၢ်ဂီၤကယုၤအဆိလီၤ. တဒီးတဖျၢၣ်ဂီၤ ကယုၤဂီၤကယုၤမးလီၤ.
 ၄၀. **ဂီၤကယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်နီၣ်တီၢ်မ့ၢ်ယုၤထီၣ်လၢကစၢၢ်ခံက စၢၢ်လီၤမ့ၢ်ဂုၤ, ဖိသ့ၣ်အခိၣ်ဂီၤလၢအခိၣ်သ့ၣ်တသ့ဘၣ်မ့ၢ် ဂုၤ,ဒီး တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဆူၣ်ဂီၤဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဂီၤက ယုၤလီၤ. ဂီၤဖဲးဖါတဖျၢၣ်ဂီၤကယုၤလီၤ.
 ၄၁. **ဂီၤကယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တဒီးအူၣ်ဂီၤလၢဂီၤဝဲဒီးဆဲးထီၣ် ဒီးအကဝီၤန့ၣ် ပစံးလၢဂီၤကယုၤလီၤ. တဒီးတဖျၢၣ်ဂီၤ ကယုၤဂီၤကယုၤမးလီၤ.
 ၄၂. **ဂီၤကံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထီၣ်လီၤဆ့ၣ်နီၤလၢတၢ်ဖဲးလၢ ကသ့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ဒီး အိၣ်ဒီးထးကွီၤအိၣ်ဒီးပျံးဒီး ပစံး လၢကသ့ၣ်အဂီၤကံးလီၤ. ထဲဂီၤကံးဖိပတစံးဘၣ်,ပစံး လၢကသ့ၣ်အဂီၤကံးလီၤ. ကသ့ၣ်အဂီၤကံးတဆိန့ၣ်ဆါ ဝဲအပူၤဆဲးဒီးဆဲးဒိၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပဒိၣ်ပတီၤက သ့ၣ်န့ၣ် ဆ့ၣ်နီၤလၢကသ့ၣ်အဂီၤကံးအဖိခိၣ်လီၤ. က သ့ၣ်ဂီၤကံးဂီၤကံးန့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်ဆ့ၣ်နီၤဝဲလၢအဖိခိၣ် လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ဟ်ထီၣ်ကသ့ၣ်ဂီၤကံးဆူကသ့ၣ်အဖိခိၣ်ဒီး ပစံးလၢဂီၤကံးကသ့ၣ်လီၤ.
 ၄၃. **ဂီၤကံး** မ့ၢ်ဂီၤကံးအဆိလီၤ. ကသ့ၣ်ဂီၤကံးကသ့ၣ် ဂီၤကံးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်ခီလၢပုၤမၤဝဲကဆ့ၣ်ဒုးဒီးကပုၣ် လုးန့ၣ်ကျဲးလီၤဝဲလၢ ကသ့ၣ်အပျိခိၣ်ဒီး ပဒိၣ်ဒးက သ့ၣ်န့ၣ်ဆ့ၣ်နီၤဝဲလၢအခံလီၤ.
 ၄၄. **ဂီၤကံးအသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမ့ၢ်ဂုၤ,ဘုမ့ၢ်ဂုၤ,ဒိၣ် ထီၣ်ကိလၢအဖိသ့ၣ်န့ၣ် လၢအသးအိၣ်န့ၣ်န့ၣ်ယိးန့ၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဂုၤ,ဘုလၢအဒၢကပျိၣ်အဆၢဒီးဂီၤတစဲးစဲးဒီးဒိၣ်ထီၣ် ကိဝဲမ့ၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢဂီၤကံးအသးလီၤ. ပုၤကညိဖိတဂၤ ဂီၤကံးအသးဒီးဒိၣ်ထီၣ်ကိကၢၤ, ဘုတလီၤဂီၤကံးအသး ဒီးပကွၢ်တဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်.
 ၄၅. **ဂီၤကံးဂီၤကး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်နးတမံၤမံၤ ဒီးအမဲာ်ဂီၤထီၣ်ဒီးအသးနီၣ်ပုၤဂီၤထီၣ်ဒီး ပစံးလၢဂီၤ ကံးဂီၤကးလီၤ. ပုၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီးပုၤဖိၣ်အိၣ်ဒီးဟ်

ထီၣ်မးအမဲၣ်ဂီၤကံၣ်ဂီၤကးလီၤ.

၄၆. **ဂီၤကဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်ပကိးလၢတၢ်သ့ၣ်ဒီးမၤအဒၢဒီးစဲးတၢ်သ့ၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်အူလၢတၢ်စဲးတကလုာ်ဒီးတၢ်တကလုာ်န့ၣ် ပစံးလၢတၢ်သ့ၣ်အဂီၤကဲၤလီၤ. တၢ်သ့ၣ်အဂီၤကဲၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်အဒၢလၢအမၤစဲးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄၇. **ဂီၤခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိတီၤသနီၤဒီးပၢၢ်ကဲၢ်သနီၤအဖူလၢပၢၢ်အါအါပတီၤသနီၤန့ၣ် ပမ့ၢ်တဂီၤခိၣ်ဘၣ်ဒီးထံဆူကလီၤပိုၢ်ကွံာ်လီၤ. ပမ့ၢ်မၤသနီၤဒီးဂီၤခိၣ်န့ၣ်ပပၢၢ်ကဲၢ်ကီၤလၢသ့ၣ်ကျဲးကျိၣ်ဒီးထံဆူကလီၤပိုၢ်ဘၣ်.

၄၈. **ဂီၤဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အူကဲၤဒီးအလုၢ်ဖျါဝးလုၢ်လုၢ်န့ၣ် ပစံးလၢမ့ၢ်ကဲၤဂီၤဂီၤလီၤ. မ့ၢ်အိၣ်ပုၤလၢကျိၣ်ဒီးအလုၢ်ဖျါမးဂီၤဂီၤလီၤ.

၄၈-၁. **ဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်.**

၄၉. **ဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိလဲၤတၢ်တချၢဘၣ်ဒီးလဲၤတၢ်ဝးလၢဂံၢ်ဂီၤဒီးပစံးလၢဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤမးတၢ်ဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤမးတၢ်ဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်, လဲၤတၢ်တချၢဘၣ်, ပုၤတဂၤကးကးဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်မ့ၢ်အဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၅၀. **ဂီၤဂံၢ်ဂီၤဂံၢ်.**

၅၁. **ဂီၤယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဂီၤတဂ့ၤဘၣ်, ဂီၤဝဲဘၣ်ဒီးဇိၤဒီးပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်တမံၤလၢလၢန့ၣ်ပစံးလၢအဂီၤယုလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်တၢ်ကမၤအိၣ်ဒီးအမဲၣ်ဂီၤယုပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်, ဟံၣ်ခိၣ်ဖျါဂီၤယံၢ်ဂီၤယုန့ၣ်ဘုတဂ့ၤဘၣ်.

၅၂. **ဂီၤယံၢ်ဂီၤယု** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်လၢအဂီၤတဂ့ၤဘၣ်ဒီးဂီၤဝဲတစဲးစဲးန့ၣ်ပစံးလၢဂီၤယုလီၤ. ဒီးတၢ်ဂီၤဒ်ဘုယုအသးဂီၤအသးန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢဂီၤယုစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘုယုန့ၣ်ပမ့ၢ်ဆုဒီးအသးမၤအသးဂီၤယုဝဲလီၤ. လၢၢ်ဖိမဲးဖိန့ၣ်ဂီၤယုတနီၤလီၤ. ဒီးဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်တပူၤဂီၤယုဝဲလီၤ. တၢ်လၢတၢ်မၤအသးဂီၤယုန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂီၤဘၣ်ဒီးန့ၣ်ပစံးလၢဂီၤယုလီၤ.

၅၃. **ဂီၤချၢၣ်ကလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဂီၤဝဲလၢအဂ့ၤတဖၣ်ဒ်ပသ့ၣ်အသးဒီးပစံးလၢဂီၤချၢၣ်ကလၢလီၤ. သးကလးအဂီၤန့ၣ် ပကွၢ်ဖျါမၤသးဂီၤချၢၣ်ကလၢလီၤ. တၢ်ဂီၤဖျါဆဲးထီၣ်ဒီးအလုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဂီၤချၢၣ်ကလၢလီၤ.

၅၄. **ဂီၤထံး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ဘုးဒီးပုၤတမံၤလၢပဆၢထၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆၢၣ်နီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဂီၤထံးလီၤ. ယဲၣ်အိၣ်လၢစဂီၤထံးတဘျီ, ယဲၣ်ပံးန့ၢ်ကၢ်န့ၢ်, အိၣ်လၢစဂီၤထံးတဂ့ၤ, တၢ်ကိၢ်စသး, ပုၤမ့ၢ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်လၢကစၢ်ယုၤအဂီၤထံးလီၤ.

၅၅. **ဂီၤထီၣ်သ့ၣ်** န့ၣ် ဒ်ပကူၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘးကထီၣ်ဒီးပ

မၤထီၣ်တၢ်ဒ်အသးကစီၤထီၣ်ဖးထီၣ်လၢ သ့ၣ်ကပၤဘုးဒီးသ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂီၤထီၣ်သ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဂီၤထီၣ်စကိးလီၤ. ပမၤအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂီၤထီၣ်သ့ၣ်, ပမၤမ့ၢ်ဝံၤဒီးပကိးလၢသ့ၣ်ဂီၤထီၣ်လီၤ.

၅၆. **ဂီၤပၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပသးပုၤလၢပျါကိးလၢဂီၤပၤလီၤ. ဂီၤဘျီဂီၤပၤန့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်န့ၣ်ဟံၣ်ကၣ်လီၤ. ဒီးဟံၣ်န့ၣ်တကပၤန့ၣ်ပကိးလၢဂီၤပၤလီၤ. စတြိၣ်ထီၣ်ထီၣ်အဒံးလၢဂီၤပၤလီၤန့ၣ်နထံၣ်ကိးခါ.

၅၇. **ဂီၤဖဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ဆၣ်ဇိၤကီၢ်ဇိၤတကလုာ်ဒီးပကိးလၢဂီၤဖဲးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအမံၤအိၣ်ဒီးအဒၢလီၤ. ဒီးဂီၤဖဲးဒၢန့ၣ်ကီၤသုကီၤလၢဘျီဝဲလီၤ.

၅၈. **ဂီၤမ့** န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်လဲၣ်မုၢ်လဲၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်, လီၤကဲၤလၢကမ့ၢ်ပသးပုၤဖဲးတၢ်ကမ့ၢ်ဂီၤတစဲးစဲးသီးဘၣ်ဆၣ်ဒီး လၢစဖိသ့ၣ်န့ၣ်စသးပုၤနီၣ်က့ၤလံ.

၅၉. **ဂီၤမ့ၢ်** န့ၣ် သ့ၣ်တကလုာ်အလုၢ်ဖြဲးကံးဇိၤဒီးအဖဲးဂီၤဝဲတစဲးစဲးန့ၣ်ပစံးလၢဂီၤမ့ၢ်လီၤ. ဒီးပုၤဝဲၣ်ကလိးတဖၣ်ချီအိၣ်အဂံၢ်ဒီးမၤဝဲလၢကသံၣ်လီၤ.

၆၀. **ဂီၤမဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တးအုးတကလုာ်အမဲၣ်ဂီၤလုးဝဲဒီးပစံးလၢတးအုးဂီၤမဲၣ်လီၤ. တးအုးဂီၤမဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢပုၤဒိၣ်ကနၢ်ဒီးအါဝဲသံၣ်ဝဲလီၤ.

၆၁. **ဂီၤလံၤဂီၤလီ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်အလုၢ်ဒီးမ့ၢ်အလုၢ်ကျိၣ်ကျဲးလိာ်အသးလၢပတဲးဒုးန့ၣ်ဒီး ပစံးလၢဂီၤလံၤဂီၤလီလီၤ. မ့ၢ်လုၢ်ထီၣ်လၢမ့ၢ်ခုၣ်ကျိၣ်ဂီၤလံၤဂီၤလီမးလီၤ.

၆၂. **ဂီၤလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဟံးသးကးလီၤတၢ်, သံၣ်စူးသံၣ်ကျိၣ်, မၤသးကဆဲးကဆိတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဂီၤလၢလီၤ. ပုၤတဂၤမ့ၢ်တမၤအမၤသီဘၣ်တၢ်, မ့ၢ်ခိးအသးမ့ၢ်မၤထဲတၢ်ဂ့ၤဒီး ပစံးလၢအဂီၤလၢလီၤ. ပုၤလၢမၤတၢ်ဂ့ၤတဖၣ်န့ၣ်အဂီၤလၢဝဲလီၤ.

၆၃. **ဂီၤတလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢမၤအမၤသီတၢ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်, မၤကမ့ၢ်တၢ်ခဲလၢၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအဂီၤတလၢဘၣ်လီၤ. သုမၤအၢသုသးန့ၣ်သုကစၢ်အဂီၤ တလၢဘၣ်န့ၣ်သုမဲၣ်တဆုးဘၣ်ခါ.

၆၄. **ဂီၤသီၣ်ထၢ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ယီၤလၢတၢ်တချၢးကီၢ်လီၤတၢ်တချၢးကပီၤထီၣ်တဝံၤဒီးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဂီၤသီၣ်ထၢလီၤ. ဖိအိၣ်မုၢ်ခုၢ်ဂီၤစီပကလဲၤတၢ်လၢဂီၤသီၣ်ထၢလီၤ. လဲၤကျိၣ်နီၣ်လၢဂီၤသီၣ်ထၢတက့ၢ်.

၆၅. **ဂီၤဂီၤ.**

၆၆. **ယဲၤဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤမၤတကဲတစဲးစဲးဒီး အိၣ်မုၢ်တန့ၣ်အိၣ်တန့ၣ်ဒီးယဲၤဝဲဒီးတုၢ်ယံၢ်ယံၢ်ကလဲၣ်, သံၣ်စီတသံၣ်ဒီးပစံးလၢဖုၣ်သံယဲၤဂီၤလီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်မုၢ်အိၣ်ထံတဝံၣ်ဘၣ်ဒီးဖုၣ်သံယဲၤဂီၤနးကၢ, ဒီးပစံးထဲယဲၤဂီၤန့ၣ်တ

သုဘဉ်,ပဘဉ်စံးလာဖုၣ်သံဃဲၤဂီၤလီၤ.

၆၇. **ဟးဂုၣ်ဟးဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လာတဂီၢ်တသီၣ်တၢ်, ကုမ့ၢ်ဂုၤ, ဟံၣ်မ့ၢ်ဂုၤ, လီၢ်ဆုၣ်နီၤမ့ၢ်ဂုၤ, မ့ၢ်ဖျုထီၣ်ဆဲထီၣ်,လီၤဂုၤလီၤယီၢ်တဂီၢ်တသီၣ်တလုၢ်တကျိၣ်ဘဉ်တၢ်ဒီးပစံးလာဟးဂီၤလီၤ. ဟံၣ်ဟးဂီၤလာၣ်လံ,ပဆီၣ်တ သုလာၤဘဉ်, လီၢ်ဆုၣ်နီၤတဖျၢၣ်ဟးဂီၤ ဒီးစကွံာ်တၢ်သလူၤ.

၆၈. **ခဲဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ကဒီးပစံးလာခဲဂီၤလီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ခဲဂီၤတနံၤန့ၣ် ကဘဉ်မ့ၢ်အိၣ်ဘုးအနံၤလီၤ. မ့ၢ်တုၢ်လာခဲဂီၤတနံၤဒီးအိၣ်ရဲအိၣ်ဖျိၣ်ဘါကစၢ်ယွၤတက့ၢ်.

၆၉. **ကီၢ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံထီၣ်အဆီလီၤ. ထံမ့ၢ်ထီၣ်လုာ်ဘာဟံၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလာထံထီၣ်ကီၢ်ဂီၤလီၤ.

၇၀. **ထာၣ်လီၤဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလာပျံၤအဒုၣ်အဒါကဟဲမၤအာမၤသီဘဉ်အီၤဒီးမၤပာ်အယဲအဘိအပီးအလီဒီးကိးဖျိၣ်အခူအပုၤအါအါဒ်ကနၤအဒုၣ်အဒါဒီး ပစံးလာထာၣ်လီၤဂီၤလီၤအသးလီၤ. စီၤပၤတဖၣ်ထာၣ်လီၤဂီၤလီၤအသးဒီးခွဲဒီးပုၤဒီးယဲၣ်ဒီးသံးန့ၣ်သံးကျိၣ်လီၤ.

၇၁. **ထာၣ်ထာၣ်ဂီၤဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလာသါကလဲၤတၢ်ဒီးလဲၤတဘျုး,တၢ်မိၣ်လဲၤအသးနးနးကလဲၣ်,လဲၤဝဲစီၢ်တဘျုး, ဒီးအိၣ်က့ၤဝဲ, ဒီးသါကလဲၤကဒီး, လဲၤတဘျုးဒီးအိၣ်က့ၤဝဲဒီးပစံးလာထာၣ်ထာၣ်ဂီၤဂီၤလီၤ. ပုၤတဂၤသါကလဲၤဆူဝုၢ်ပုၤဒီးအသကိးတအိၣ်ဘဉ်ဒီးလဲၤဝဲတဘျုးဘဉ်ဒီးထာၣ်ထာၣ်ဂီၤဂီၤဒုၣ်အတၢ်တဂၤစီၤလီၤ.

၇၂. **တူၢ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဆဉ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ထီၣ်ဝဲလာဂီၤတခီဒီးပစံးလာဆဉ်တူၢ်ဂီၤလီၤ. ဆဉ်တူၢ်ဂီၤန့ၣ်ထီၣ်လာမ့ၢ်ကဆုၣ်ထီၣ်အဆါဒီးထီၣ်ဝဲလာမ့ၢ်ထီၣ်တခီန့ၣ်ပကိးလာဆဉ်တူၢ်ဂီၤဒီးဘဉ်တစုစုပကိးလာတူၢ်ဂီၤကလီလီလီၤ.

၇၃. **သီၣ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကလံၤကလုာ်အဆီလီၤ. ကလံၤသီၣ်ဂီၤဆူၣ်သမိး ကလံၤမ့ၢ်သီၣ်ဂီၤဘိကအူးလာကစၢ်ကလီ.

၇၄. **သီၣ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကလုာ်အဆီလီၤဒီးသီၣ်ဂီၤတၢ်ဖိယၢ်အိၣ်တကလုာ်စုၢ်ကိးလီၤ. ထီၣ်လုာ်ကလုာ်န့ၣ်ဘဉ်တစုစုပကိးထဲကလုာ်စီၤဒီးပကိးအဆီဒီးကလုာ်သီၣ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ.

၇၅. **လာၣ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်အိၣ်ဒီး ဖိဒဲဖိသုၣ်အိၣ်လိာ်ကွဲၤကြိၤဒီးလာၣ်န့ၣ်ပစံးလာလာၣ်ဂီၤလီၤ. ပုၤတဂၤအမိၢ်ဟံသဘျုးသဲးသုၣ်ဒီးအိၣ်လာၣ်ဂီၤဝဲကြိၤလီၤ. ဒီးပုၤကၢၣ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တမၤဘဉ်တၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာအိၣ်လာၣ်ဂီၤတၢ်စကိးလီၤ.

၇၆. **သီၣ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်ထဲဘုတဖျၢၣ်ဒီးအဒံးဂီၤဒီးပစံးလာသီၣ်ဂီၤလီၤ. သီၣ်ဂီၤန့ၣ်အိၣ်လာဘဲဖးအကျါဒီး မၤသးဂီၤကစဲးဂီၤကစဲးဒီးပမ့ၢ်ဟံးဘဉ်ဒီးပ

စုနၤဟ့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိယၢ်အိၣ်လာဘဲဖးအကျါန့ၣ်မ့ၢ်သီၣ်ဂီၤတဖၣ်ဒီးဂီၤဝဲလီၤ.

၇၇. **သုၣ်ဂီၤထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကစီၤထီၣ်ဒဲးလာသုၣ်ကပၤလာပကကုၢ်သုၣ်ပကအိၣ်အဂီၢ်ဒီးပစံးလာသုၣ်ဂီၤထီၣ်လီၤ. သုၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်လာအထီတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကကုၢ်လာသုၣ်ဂီၤထီၣ်အခိၣ်လီၤ.

၇၈. **ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကမ့ၢ်လာမဲးအကျါပြီကဒဲးဒီးဂီၤဝဲဒီးပစံးလာဂီၤလီၤ. ဒီးပစံးလာတၢ်ဂီၤတစုစု,ပစံးလာတၢ်ကမ့ၢ်ဂီၤတစုစုပစံးလာဂီၤတစုစုလီၤ. ဂီၤန့ၣ်ပမ့ၢ်မဲးလာပြီခိၣ်ဒီးဟးလာပလီၤ, အုၣ်ပမဲးဖဲး, အုၣ်ပဒုပုၤ,ပုၢ်စူးစူးလီၤ.

၇၉. **လူဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံဘဉ်အာပတဆဲးဒီးလာဘဉ်ဒီးပကကွံာ်န့ၣ်ပစံးလာပလူဂီၤ,ဒီးဖိသုၣ်ဂံၢ်ကွံာ်ကြိၤကြိၤထံန့ၣ်ပစံးလာလူဂီၤထံလီၤလီၤ. နလူဂီၤကွံာ်ထံဘဉ်မုၢ်လဲၣ်.

၈၀. **ပွဲၤဂီၤမ့ၢ်သီသံၣ်အဆီ,သီသံၣ်ပွဲၤဂီၤ** စံးဝဲဒုၣ်လီၤ. သီသံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်လာအိၣ်ကတၢ်လီၤ.

၈၁. **ဒံမုၢ်ပွဲၤဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒံမုၢ်တကလုာ်အသုၣ်မဲးဂီၤဒီးပကိးလာဒံမုၢ်ပွဲၤဂီၤလီၤ.

ဒံမုၢ်ပွဲၤဂီၤအမုၢ်အါ
နၤဒုၣ်န့ၣ်ပုၢ်ဝဲၣ်ကး
ဒံမုၢ်ပွဲၤဂီၤအမုၢ်ဆံး
နၤဒုၣ်န့ၣ်ပုၢ်ဝဲၣ်မံး

၁. ဃါ CO. OF ချိၣ်.

၂. **ဃါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပျံၤမၤဖုးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂုၤ,ပမၤပျံၤမၤဖုးပုၤကညီမ့ၢ်ဂုၤ, ပမၤနူမၤသီၣ်ပကလုာ်ယါယါဒီးပစံးလာပယါလီၤ. ဒီးပမၤသီၣ်ပကလုာ်ဟးဟးဒီးပစံးလာပယါ,ဒီးပမၤသီၣ်ပကလုာ်ဟာၣ်စးဟာၣ်စးဒီးပစံးလာပယါ,ပမၤသီၣ်ပကလုာ်ဟာၣ်ဟာၣ်ဒီး ပစံးလာပယါလီၤ. တးအူးဟဲလီၤအိၣ်ဘုသဲၣ်ကၤ, ဃါမိၣ်,ယါယုာ်ကွံာ်တက့ၢ်.

၃. **ကတိၤဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤဒီးပအုၣ်လိာ်ပသးဒီးပုၤဂၤဒီးပကတိၤတၢ်ဒီး ပုၤဂၤဒီးပမၤသီၣ်ပကလုာ်ဟးဟးဒီးပစံးလာပကတိၤဃါလီၤ. ပကတိၤဃါတၢ်န့ၣ်ပကတိၤတခီပမၤသီၣ်ပကလုာ်ဟးဟးတခီဒီးမ့ၢ်ပကတိၤဃါလီၤ.ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးပုၤဂၤဒီးကတိၤဃါကတိၤဃါဝဲလီၤ.

၄. **ကိးဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမံးပၤမၤလၢထိးအိၣ်ဘုန့ၣ်ဒီးမၤသီၣ်အကလုာ်ဟာၣ်ဟာၣ်ဒ်ပကိးအသးတစဲးစဲးဒ်ပယါတၢ်အသးတစဲးစဲးဒီးပစံးလာကိးဃါတၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤမံးပၤမၤလၢထိးကိးဃါတၢ်လၢမုၢ်ကျိၣ်ပုၤလီၤ. ဒီးပစံးလာကိးဃါတၢ်စကိးလီၤ.

ယါ

၅. **ကိးဃါတၢ်** န့ၣ် ယါတၢ်လၢအကလုာ်ဖးဒိၣ်ဒ်ပကိး
အသိးဒီးပစံးလၢကိးယါတၢ်လီၤ. ပှၤတၢ်ထီၣ်ကဆိဒီး
ကိးယါတၢ်လၢအကလုာ် ဖးဒိၣ်ဒီးကဆိယုာ်ဝဲလီၤ.

၆. **ကိးဃါဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိကိးအကလုာ်ဒ်ပကိးဘံး
အသိးတစံးစံးဒီး အကလုာ်ယဲကဆိဒီးကိးဝဲသၢဘိလွာ်
ဘိဒီးပစံးလၢကိးယါယါလီၤ. ပှၤတၢ်ကိးယါယါယါ
ယါမ့ၢ်အကိးမနုၤလဲၣ်, ဖိသုၣ်ကိးက့ၤအမိၢ်လဲၤကူးဘု
န့ၣ်ကိးဝဲယါယါလီၤ.

၇. **ကဲးဃါဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိမၤသိၣ်အကလုာ်စရက
ဒုဒီးမၤဝဲခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ,သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပစံးလၢကဲးယါယါ
လီၤ. ပှၤတၢ်ကဲးယါလုပျံၤအိၤဒီးကဲးမးယါယါလီၤ.

၈. **မ့ၢ်ဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပှၤတကလုာ်အိၣ်လၢမူခိၣ်ဒီးအဘိ
အမ့ၢ်အထံအကိၢ်လီၤအခူအဝုၢ်,ဒီးစိၤလိၣ်စိၤပၤဒီးဂ့ၤ
ဝါစိဆုမးဝဲလီၤ. ဒီးပကိးလၢမ့ၢ်ဃါပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီး
ဂ့ၤဝါဆုဝဲဒီးတအိၣ်တအိၣ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်,ဒီးလိာ်
ကွဲးစုဖိထူဖိဒီးဘျးအိၣ်သံသးလီၤ. ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်,ဒီး
အခူအပှၤအပိာ်မုာ်ပိာ်ခွါတဖၣ်န့ၣ်ပကိးလၢမ့ၢ်ဃါဖိဒီး
အစိၤလိၣ်စိၤပၤတဖၣ်န့ၣ် ပကိးလၢမ့ၢ်ဃါဒိၣ်လီၤပသး
ပှၤစံးဝဲဒၣ်, ပှၤလၢမၤဘျုးမၤတီၢ်ဒီးန့ၣ်ဘျုးန့ၣ်တီၢ်တဖၣ်
န့ၣ်တုၤသံဒီးကထၢတီၢ်ထီၣ်က့ၤဒီးကဲးဘၣ်ဝဲလၢသံးယိာ်
ဖိမ့ၢ်ဃါဖိလီၤပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်.

၉. **သံးယိာ်မ့ၢ်ဃါ** န့ၣ် ပှၤလၢအသံဝဲ ဒီးကဲထီၣ်လၢမ့ၢ်
ယါဒီးအဖိအလံၤလုာ်အိၣ်လုာ်အိၣ်လၢမၤန့ၣ်စိၤဖျံၣ်စိၤ,မ့ၢ်
စိၤဘျးစိၤန့ၣ်ပစံးလၢသံးယိာ်မ့ၢ်ဃါလီၤ. ဒီးပှၤကညိမ့ၢ်
ဆုမ့ၢ်ဆါဒီးစံးဝဲလၢသံးယိာ်မ့ၢ်ဃါလိာ်အိၣ်ဒီး မၤဂုၢ်မၤ
ဘျးဒီး ကိးထီၣ်အမိၢ်အပၢ်လၢ အသံတလၢတုာ်ဝဲတဖၣ်
န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်, မိၢ်သုၣ်ပာ်သုၣ်ဒၣ်, စကလုာ်အိၣ်န့ၣ်လၢထီၣ်
ညၣ်ဆိညၣ်မ့ၢ်စံးထံဆါဒီး မၤဘျုးမၤဘျုးန့ၣ်ဖိန့ၣ်လံၤတ
က့ၢ်, စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢလုာ်အိၣ်လုာ်အိၣ်အမိၢ်အပၢ်
လၢကဲထီၣ်လၢသံးယိာ်မ့ၢ်ဃါန့ၣ်လီၤ. ဒီးတုၤအမၤတ
ကဲဘျုးဒီးစံးဝဲလၢသံးယိာ်မ့ၢ်ဃါမၤဘျုးလီၤ. ဒီးအမၤတ
ကဲဘၣ်ဒီးသံဝဲန့ၣ်စံးဝဲလၢ သံခိၣ်မ့ၢ်ဃါမၤသံဒီးအတၢ်
တက့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဒီးဟီၣ်ဝဲတနီၤ, ဆိၣ်ဝဲလၢထီၣ်ကျိာ်
တနီၤ,ဆိၣ်ဝဲလၢထီၣ်အကျိာ်ဒ်အံၤ.

လုာ်အိၣ်မ့ၢ်ဃါလုာ်အိၣ်ဒီး
မ့ၢ်ဃါတအံးထီၣ်က့ၢ်လီၤ
လုာ်အိၣ်မ့ၢ်ဃါလုာ်အိၣ်မး
မ့ၢ်ဃါတအံးထီၣ်က့ၢ်ယၢ
မ့ၢ်ဃါဆိၣ်လီၤတၢ်ဘၣ်သံ
ဆိၣ်သကိးဒီးဒိၣ်ဒီးဆံး
မ့ၢ်ဃါဆိၣ်လီၤတၢ်ဟီၣ်စၢ
ဆိၣ်သကိးဒီးမ့ၢ်ဃါခွါ

ယါ

ဖံမ့ၢ်သံဖုအိၣ်တမုာ်
ဖုမ့ၢ်သံဖုအိၣ်တမုာ်
မ့ၢ်ဃါလၢအသံသအုး
တဖျိမုၤသံယုာ်အိၣ်ယုာ်
ဖံမ့ၢ်သံဖုအိၣ်တကဲ
ဖုမ့ၢ်သံဖုအိၣ်တကဲ
မ့ၢ်ဃါလၢအသံသ့ၣ်ဂဲၤ
တဖျိမုၤသံထွဲအိၣ်ထွဲ
ဆိၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀. **မ့ၢ်ဃါချၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤပှၤအပိာ်မုာ်တကလုာ်လၢပှၤ
လၢပျၢၤတဖၣ်ထီၣ်ဝဲလၢချၢၣ်ခံချၢၣ်လီၤဒီး ကိးဝဲလၢမ့ၢ်
ယါချၢၣ်လီၤ. ဒီးပှၤစံးဝဲလၢမ့ၢ်ဃါဖိလၢမူခိၣ်န့ၣ်ဟဲလိာ်
ပျါအသးလၢပှၤကညိလီၤ. ဒီးလၢပျၢၤန့ၣ်ပှၤကညိထီၣ်
ဝဲအဟဲဟီၣ်ဘၣ်ပှၤကညိတဖုဒီးလၢပှၤကညိဟူထီၣ်
က့ၤလိာ်အသးန့ၣ် ပှၤကညိမၤထီၣ် ဒီးဆုဖျိဆုပျၢၤမ့ၢ်ဃါ
ချၢၣ်လၢထီၣ်အကျိာ်ဒီး တုၤခဲကနီၣ်အံၤပတထီၣ်လၢ
ဘၣ်မ့ၢ်ဃါချၢၣ်ဘၣ်, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲတၢ်ဒိၣ်ခိၣ်န့ၣ်
အိၣ်ဒီးအကစၢ်, ဒီးအကစၢ်မ့ၢ်ဃါချၢၣ်လီၤ. ပသးပှၤ
စံးဝဲဒၣ်, ဒီးလၢပျၢၤန့ၣ်ပမ့ၢ်မၤသံတၢ်ဒိၣ်ခိၣ် ဒီးမ့ၢ်ဃါ
ချၢၣ်န့ၣ်လိာ်အိၣ်ပှၤလီၤ, စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **မ့ၢ်ဃါဒိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဃါစိၤလိၣ်စိၤပၤအစကိၢ်စဘး
တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဃါဒိၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်လၢမူခိၣ်
လၢအဘိပှၤမ့ၢ်ဃါပှၤစံးညိၣ်တၢ်လၢဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်တဖၣ်
န့ၣ်ပှၤပှၤကညိပိာ်မုာ်ဒီးအပိာ်ခွါအသ့ၣ်ဒီးတုၤအသ့ၣ်စဲ
ဘျးလိာ်အသး ဒီးဒိမိဝဲဘၣ်ဝဲ, တုၤအသ့ၣ်မ့ၢ်တစဲဘျး
ဘၣ်ဒီးတဒိမိဝဲဘၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်, ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်, တၢ်
လၢပှၤကညိန့ၣ် သလိာ်ကကဲထီၣ်လၢပှၤကညိန့ၣ်
မ့ၢ်ဃါဝဲအသ့ၣ်ဝဲဒ်ဒီးကဲထီၣ်လၢပှၤကညိလၢခံလီၤ.
တၢ်လၢပှၤကညိဒိမိဝဲန့ၣ် မ့ၢ်ဃါဝဲအသ့ၣ်ဝဲဒ်ဒီးဟဲ
ကဲထီၣ်လၢပှၤကညိဒီးအိၣ်န့ၣ်သက့ကိၢ်တကဲ တဘျုးဒီး
တုၤအဒိၣ်ထီၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်က့ၤလိာ်အသးလီၤပသးပှၤစံးဝဲ
ဒၣ်.

၁၃. **မ့ၢ်ဃါဖိ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်ဃါလၢအခူအပှၤအပိာ်မုာ်ပိာ်
ခွါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဃါဖိလီၤ. လၢပျၢၤန့ၣ်ပှၤတ
နီၤနီၤထီၣ်ဝဲလၢ မ့ၢ်ဃါဖိဟဲလိာ်လိာ်ကွဲးထံလၢကမၤပှၤ
န့ၣ်ဂ့ၤသါတးဒီးကပိာ်မးတစံးစံးလီၤ. ပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **မ့ၢ်ဃါကၢၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်ဘိကိာ်ဘိ
ဟ့ထဲဘုဘိချၢၣ်ဘိဒီး ပစံးလၢမ့ၢ်ဃါကၢၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဃါ
ကၢၣ်န့ၣ်ဖိလိာ်အသးခံဘျုးဒီးလီၤတၢ်လၢယိခိၣ်လၢာ်
အိၣ်လၢမဲးလိာ်သဒိအလီၤပထံၣ်တဖုလီၤ.

၁၅. **ခံဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအိၣ်လၢသ့ၣ်ခံဝၣ်
ခံတၢ်အုးတၢ်သ့ၣ်, ကယုၤဖၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အခံဆုၣ်

ယါ

နီၤန့ၣ်ကိၤဝဲဒီးပစံးလာအခံယါလီၤ. တးအုးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဆုၣ်နီၤလာသ့ၣ်ဒုခိၣ်ဒီးအခံကိၤလီၤယါဒီး အခံယါအိၣ်ထီၣ်ကိၤတၢ်ချါလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးအခံခိၣ်ခံယါကိၤသမီး.

၁၆. **စံၢ်ယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဘျးမၤကနီၤလုၢ်သၣ်ဒံသၣ်ပထိးသ့ၣ်ပထိးသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်,တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကျိၣ်ကျဲဒီးမိၢ်ကံၤဖါယဲအံသၣ်သဒိၣ်အုၣ်ဒီးပစံးစိုးစိုးဒီးပစံးလာပစံးယါလီၤ. ဒီးပစံးလာပစံးယါအိၣ်စကိးလီၤ. ဒီးပစံးလာတၢ်စံၢ်ယါစကိးလီၤ.

၁၇. **ညီၣ်ယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ညီၣ်န့ၣ်အဆိလီၤ. ပအိၣ်တၢ်ကမၤအိၣ်န့ၣ်တုၤအညီၣ်န့ၣ်ညီၣ်ယါဒီး ပအိၣ်က့ၤတကဲဘၣ်,တၢ်မိၣ်အိၣ်ပသးလီၤ. ပမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပအိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤလီၤတၢ်တပူၤပူၤဒီးပတမၤပအိၣ်တသ့,ပတအိၣ်ဘၣ်ပအိၣ်တကဲ,ပတကတိၤဘၣ်ပအိၣ်တမုၢ်ဒီးပစံးလာညီၣ်န့ၣ်ညီၣ်ယါလီၤ. ပုၤတဂၤကွဲးလံာ်ညီၣ်န့ၣ်ညီၣ်ယါဒီး ကွဲးဝဲကဲလီၤကမ့ၢ်ကိၤညီၣ်န့ၣ်ညီၣ်ယါတုၤသၢ.

၁၈. **ယါတံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်သူထီၣ်ကိးထီၣ်ခ့တဖၣ်မ့ၢ်ဟုအံၣ်အဖိဒီး မၤတံာ်အပူၤခိၣ်ထိးလာသ့ၣ်ထုးဝံၣ်ထုး,ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးဟံထုၣ်ဖျါဝဲတြိၢ်အနီၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလာယါတံာ်အပူၤလီၤ. ထီၣ်ကိးထီၣ်သူန့ၣ်မ့ၢ်ဟုအံၣ်ဒီးယါတံာ်အပူၤခိၣ်ထိးန့ၣ် ဟံဖျါဝဲတြိၢ်အနီၣ်န့ၣ်ဒီးကိၤထီၣ်အနီၣ်န့ၣ်ဒီး အဖါဒုးအိၣ်အဆၣ်ကိးမုၢ်န့ၣ်တုၤအဖိဒီးထီၣ်ယူၤထီၣ်ဝဲ.

၁၉. **နၢယါ** န့ၣ် မ့ၢ်နၢယဲအဆိလီၤ. ကသံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်နၢဘၣ်ပုၤဒီးပစံးလာနၢယဲနၢယါလီၤ.တၢ်နၢယဲနၢယါ ဘၣ်ယၤလၢကသံၣ်လဲၣ်,မ့ၢ်အအိၣ်ဝဲလဲၣ်.

၂၀. **ဖိမ့ၢ်ယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ဖိတကလုာ်န့ၣ်အခိၣ်မဲထီၣ်လာသ့ၣ်ကပၤဒီးအဖိဒီးအခိၣ်အိၣ်တထါတထါဒီး အဖးလာအခိၣ်လီၤန့ၣ်ပြီကခံဒီးပကိးလာဖိမ့ၢ်ယါလီၤ. ဒီးအဖိဝါဒီးနၢမူတစးစးလီၤ. ဒီးပသးပုၤစံးဝဲလာပူၤန့ၣ်မ့ၢ် ယါဖိဟဲလီၤဒီးဟဲလီၤဆိးဒီးပကိးလာဖိမ့ၢ်ယါလီၤ.

၂၁. **ဟိစါယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီထုတၢ်တတံာ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထါတၢ်ကူတၢ်သိးတတံာ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလာဟိစါယါလီၤ. ပုၤတဂၤသါကထုချီၣ်တဘျီဟိစါယါမ့ၢ်ကတံာ်စကိးဘုဇၢ,တလၢၤထါယၣ်န့ၣ်ဘၣ်တဘျီဘၣ်ဟိစါယါ,ပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၂၂. **လီၤယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယီၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ယံာ်ယံာ်ဒီးကိၤထီၣ်လီၤတံၤဝဲကိၤတၢ်ချါဒီးပစံးလာလီၤယါလီၤ. ကျဲမ့ၢ်ပူၤန့ၣ်ပယီၢ်ယံာ်ယံာ်ဒီးလီၤယါမးကိၤတၢ်ချါလီၤ. ပဲာ်တၢ်တုၤအယံာ်ဒီးပစုညါသးကိၤထီၣ်ဒီးပစံးလာပစုညါသးလီၤယါစကိးလီၤ. ဒီးပခိၣ်ညါသးန့ၣ်ပလဲၤတၢ်တုၤအနး

ယါ

ဒီးကိၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာပခိၣ်ညါသးလီၤယါစကိးလီၤ. ဒီးကယံာ်တၢ်လၢကိၤထီၣ်ဒ်န့ၣ်တဖၣ် ပစံးလာလီၤယါခဲလၢာ်လီၤ.

၂၃. **သ့ၣ်ယါ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တနီၤနီၤအထုးထီၣ်ဒီးကိၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်မၤသးကိၤတၢ်ချါဒီးပစံးလာသ့ၣ်ယါလီၤ. ဒီးသ့ၣ်အုးကွဲးန့ၣ်အိၣ်ဒီးအယါ,ဒီး သ့ၣ်ယီယုၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအယါစကိးလီၤ. သ့ၣ်တထံးအယါသဲၣ်ကၢ.

၂၄. **စယါဒါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီကဲးလၢာ်ဒၣ်အတဟီၣ်တဘီဒီးပစံးလာကဲးစယါဒါလီၤ. ဒီးပစံးလာတယါဒါစုၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလာသယါဒါစုၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤကဲးစယါဒါ,ကမ့ၢ်ကံာ်ထံၣ်ဂ့ၢ်ဒီးကဲးဒီးဖုးဝဲသၢ.

၂၅. **ယါဂီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယါယုာ်အဆိလီၤ. ပကျိၣ်ကျဲတၢ်န့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢယါဂီၢ်လီၤ. ယါယုာ်ယါဂီၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **ယါဃုာ်ယါဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲလုၢ်ချံးချံးန့ၣ်သိချံးဒီးဘုချံးန့ၣ် လၢပကထီၣ်လီၤဖျါလီၤလၢဒုးအဂီၢ်ဒီးပစံးလာယါယုာ်လီၤ.ပမ့ၢ်ယီကျိၣ်တၢ်ချံးအကလုာ်ကလုာ် ဒီးပသ့ၣ်လီၤဖျါလီၤထီၣ်လီၤဖျါလီၤအဂီၢ်လၢဒုးန့ၣ်

ပယါယုာ်လီၤ. ယါယုာ်တၢ်ချံးအကလုာ်ကလုာ်လၢဘုဇၢအကျါဒီးလဲၤထီၣ်လီၤလၢဒုးတက့ၢ်. ဒီးပမ့ၢ်ကျိၣ်ကျဲယုာ်ကိၣ်မံၣ်ကမ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်လၢပကထီၣ်သးအဂီၢ်ဒီးပစံးလာပယါယုာ်စကိးလီၤ. ပယါယုာ်ကိၣ်မံၣ်ကမ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးကဲထီၣ်လၢမ့ၢ်ဖးလီၤ.

၂၇. **ယါမနၢ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထုၣ်ဘၣ်ဝဲမူခိၣ်အခိၣ်န့ၣ်စၢ်ဆၢပံာ်ကလံာ် ဒီးပစံးလာမ့ၢ်ထုၣ်ယါမနၢလီၤ. မ့ၢ်ထုၣ်ယါမနၢန့ၣ်မ့ၢ်လၢန့ၣ်ရံၣ်ဒီး အိၣ်တဆံခံန့ၣ်ရံၣ်လီၤ. ပုၤကညီတဲးဒုးန့ၣ်ကွၢ်ဝဲလၢမ့ၢ်ထုၣ်ယါမနၢဒီးတဲးထီၣ်ဝဲန့ၣ်တၢ်ကိၤဂ့ၤဒီးမ့ၢ်အုၣ်အိၣ်ဒုးလီၤစံးဝဲဒၣ်.ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာမ့ၢ်ထုၣ်ယါမနၢလီၤ.

၂၈. **ယါမနံၢ်ယါမနၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံထံလၢသရံၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,သပၤသ့အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထံပုၤဝဲယူလၢသပၤအခိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလာပုၤယါမနၢလီၤ. ထံပုၤတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ယါမနံၢ်ယါမနၢန့ၣ်မ့ၢ်ထံပုၤယူဒီးသပၤအခိၣ်န့ၣ်တဖျါခံဖျါသ့ဖျါညါလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလာယါမနံၢ် ယါမနၢလီၤ.

၂၉. **ယါမနံၢ်ယါပနၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံပုၤတၢ်ပုၤသပၤ,ပုၤသရံၢ်ခွဲအိယူလၢအခိၣ်န့ၣ် ပစံးလာထံပုၤတၢ်ပူၤယါပနၢစုၢ်ကိးလီၤ. ထံပုၤစကိးသရံၢ်တဖျါယါပနၢလီၤ.

၃၀. **ယါပနၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုယာ်တၢ်လၢဆုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစၢၤယာ်တၢ်လၢပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစၢၤယာ်ယုယာ်တၢ်တုၤအစံာ်အကျါဒီး လီၤယုာ်ထုၣ်ဖျါမ့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာယါမနၢလီၤ. စၢယာ်ချံးဒီး သ့ၣ်န့ၣ်ယါမနၢဒ်လီၤယုာ်သုတသ့

ယာ်

တဂ့ၤယုယာ်တံၢ်ကျဲၤဒီးတံၢ်တီၢ်န့ၣ်တံးတံးယါမနုၤဒ်လီၤ ယီၤသုတသုတဂ့ၤဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢယါပနုၤစ့ၢ်ကိး လီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်ယါမနုၤလီၤ,စၢယာ်ချံၤယါပနုၤယါပ နုၤတက့ၢ်.

၃၁. **ယါပနုၤမ့ၢ်ယါပနုၤ** အဆိလီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံး လၢယါပနုၤလီၤ. ချံၤန့ၣ်ပမ့ၢ်စၢယာ်ယါမနုၤယါမနုၤဒီး လီၤယုၣ်တသုတဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၃၂. **ယါလိာ်အသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိအုၣ်လိာ်အသးဒီး ကွၢ်လိာ်အမဲၣ်ဒီးဟံၣ်အသးဒီးမၤသီၣ်အကလုာ်ဟံးဟံး ဒ်န့ၣ်တခါမၤတခါမၤဒီးပစံးလၢယါလိာ်အသးလီၤ. ပုၤခံ ဂၤကွၢ်လိာ်အမဲၣ်ဒီးအုၣ်လိာ်အသးဒီး ယါလိာ်မးအသး ဟံးဟံးလီၤ. ဒီးပုၤကညိလိာ်ကွၢ်ပုၤလိာ်အသးလၢကပံာ် န့ၣ်ပစံးလၢယါလိာ်အသးလၢကပံာ်စကိးလီၤ.

၃၃. **ယါလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲကသံၣ်,ပပကိကသံၣ်ခံ ကလုာ်သၢကလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢပယါလိာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ ယါယုာ်စကိးလီၤ. သရၣ်မၤကသံၣ်န့ၣ် ယါလိာ်ကသံၣ် ကဒဲကဒဲခံကလုာ်သၢကလုာ်ညါကံၤသၢ. ယါလိာ်ဝဲဒီး ကသံၣ်ထံဒီးကသံၣ်အကမူၣ်လီၤ.

၃၄. **ယါအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဝဲာ်ဟုၤဒီးပတီၢ်ကမူၣ်ဒီးပကျိၣ် ကျဲအိၣ်ဒီးကနဲစိဒီးပစံးလၢပယါအိၣ်လီၤ. ယါအိၣ် ယၢၣ်ဒီးကနဲစိန့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၤ,ကနဲစိန့ၣ်ပယါအိၣ်ဒီး ယၢၣ်ဝံၣ်ကၤ, ဒီးပကျိၣ်ကျဲအိၣ်သၣ်မိၤကျဲအသးဒီး အံသၣ်ဆၢန့ၣ် ပစံးလၢပယါအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.သၣ်မိၤ ကျဲအသးဒီးအံသၣ်ဆၢန့ၣ်ပကျိၣ်ကျဲယါအိၣ်ဝံၣ်ကၤ.

၁. **ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤသးပြီကဒဲဒီး သုၣ်ဒ်ချံအသးမ့ၢ် ဂ့ၤ, ဒ်သးဘုထံးကလဲာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢယါလီၤ. ဆိန့ၣ်အိၣ်ဒီးအယာ်,ချံးအိၣ်ဒီးအယာ်လီၤ.

၂. **တခူးအယာ်** န့ၣ် အိၣ်လၢတခူးအပံာ်ပုၤဒီးမၤသးဒ် ထံးကလဲာ်အသးပြီကဒဲဒီးပစံးလၢတခူးအယာ်လီၤ. တခူးအပံာ်ပုၤန့ၣ်အယာ်သဲၣ်ကၤ,ထီၣ်ရီၤမ့ၢ်တၢ်မၤအသး ဒ်န့ၣ်ပစံးလၢအယာ်လီၤ.

၃. **ချံးအယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ချံးအပံာ်ပုၤအိၣ်ဒ်ထံးကလဲာ်အ သးပြီကဒဲဒီးဝါကျိၣ်ကလဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ချံးသုအကုၤချာယံ, ချံးစၢအကုၤချာယံန့ၣ်တၢ်အုၣ်ထီၣ်ယာ်ဒ်သုးဒ်သလံၤအ သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢချံးယာ်လီၤ. ချံးန့ၣ်ဘၣ်တဘျီဘၣ် အယာ်အိၣ်သဲၣ်ကၤ.

၄. **စိယာ်စိယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယာ်တကလုာ်အိၣ်လၢသုၣ် ကဘိၣ်အကျိၣ်တကလုာ်ဒီးအိၣ်သုၣ်ကအိၣ်ဒီးပစံးလၢ စိယာ်လီၤ. စိယာ်အိၣ် သုၣ်ကဘိၣ်အိၣ်ကၤ.

၅. **စိယာ်** အဝဲအံၤတဘီ မ့ၢ်သဘံဘုၣ်အဆိလီၤ. လုၣ် တပူၤသဘံဘုၣ်စိယာ်နးသမိး.

၆. **တအိၣ်ယါယာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်လုၤတက့ၢ်

ယာ်

ဘၣ်ဒီးပစံးလၢတအိၣ်ယါယာ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်လၢတဝဲာ် ဝုၢ်န့ၣ်တမူးအထံးတအိၣ်ယါယာ်မး,တမ့ၢ်ဘၣ်လုၤတ က့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတမ့ၢ်ယါယာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၆-၁. **ယါယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အယာ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်ပ စံးလၢယါယာ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဒီးယါယာ်ကိးမံၤဒဲးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ထဲ ချံးဒီးတခူး ခံ မံၤလီၤ. ဒီးဆိတမံၤလီၤ. ဒီးပစံး လၢအယါအယာ်လီၤ.

၇. **ဆိအယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိအဆူၣ်ကျိၣ်တၢ်အိၣ်မၤသး ဒ်သုၣ်အသးပြီကဒဲဒီးဝါကျိၣ်ကလဲာ်ဒီး ပစံးလၢဆိအ ယာ်လီၤ.

၈. **တၢ်ယာ်** မ့ၢ်တၢ်ဖိအဆိလီၤ. ဒီးတၢ်ယာ်န့ၣ်ပစံးထဲ တၢ်ယာ်စိၤစိၤသ့,ပစံးဒီးတၢ်ဖိတၢ်ယာ်န့ၣ်သ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတၢ်ယာ်တစုစုလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ် ဖိတၢ်ယာ်တစုစုလီၤ. စကျိၣ်နီၣ်တၢ်ယာ်အုၣ်ယၢနးသမိး.

၉. **တၢ်ဖိတၢ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကယံၢ်တၢ်ဖိယာ်ယူၤလၢအဒဲး ပြီကဒဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,အသ့မ့ၢ်ဂ့ၤ,အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢ တၢ်ဖိတၢ်ယာ်လီၤ. မ့ၢ်ယုာ်လီၤလၢမ့ၢ်ကဟါအဆၢန့ၣ်ပ ကွၢ်တၢ်လၢမ့ၢ်ဆဲးလီၤတခါဒီးတၢ်ဖိတၢ်ယာ်ယူၤဒၣ်တၢ် လၢတၢ်ကဟိာ်လီၤကဖၢၣ်ကဖၢၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်ယာ်အိၣ် ဒီးအဒဲးတနီၤ, ဒီးတၢ်စိၤယံၢ်စိၤဒီးတၢ်လၢအပြီဒီးအဒဲး တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖိတၢ်ယာ်တစုစုလီၤ.

၁၀. **တၢ်ဖိယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ယူၤလၢအဒဲးတကလုာ်ပြီကဒဲ မိၤအါအါကလဲာ်ဒီး ဖိပမဲာ်ဖိပနီၤဒီးပကိးလၢတၢ်ဖိ ယာ် လီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအသုတကလုာ်န့ၣ်မၤအၤလၢတၢ်ယံၤ ဖိလီၤစၢလၢဟံၣ်ခိၣ်အဖိလဲာ်န့ၣ်ဖိထီၣ်ယာ်ဝဲ အါအါကလဲာ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်ကိၢ်န့ၣ်တၢ်ဖိယာ်ဟဲလီၤလၢအၤလီၤန့ၣ်ဖိ ပမဲာ်ပုၤပုၤနးနးကလဲာ်လီၤ. တၢ်ဖိယာ်ဖိပမဲာ်နးကၤ.

၁၁. **ထံယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်အိၣ်လၢထံကျိၣ်ပၣ်သ လုၣ်, နီစုမုၢ်ခံဘိဒီးဟးလၢအစုအခိၣ်ဒီး တယူၤဘၣ် လၢအဒဲးဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢထံယာ်လီၤ. ဒီးနၢဟ့ၤဒီးပဟံး လၢပစုန့ၣ်နၢဘၣ်ပုၤတမ့ၢ်ဘၣ်,နၢဟ့ၤဘၣ်ပုၤလီၤ. ဒီး ထံယာ်န့ၣ်ပုၤကညိတနီၤနီၤအိၣ်ဝဲ,ယိအိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **ထွံၣ်ယာ်ထွံၣ်ကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထွံၣ်အဆူၣ် ကျိၣ်သုကဘံ,ပြီကဒဲမိၤအါအါကလဲာ်န့ၣ် ပစံးလၢထွံၣ် ယာ်ထွံၣ်ကျဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢထွံၣ်ချံးန့ၣ်တစုစုလီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုစုပကိးဒီးအဆိလၢထွံၣ်ယာ်ထွံၣ်ကျဲလီၤ. ထွံၣ် ယာ်ထွံၣ်ကျဲန့ၣ်စံၣ်ဝဲဒ်အဂ့ၢ်အသးသါထဲဒီးထဲဒီးဟါ မၢ်ဝဲလီၤ. မ့ၢ်အိၣ်လၢပလီၤဒီးပမ့ၢ်သါကဖိၣ်ဒီးမ့ၢ်သထဲး ကလဲာ်ဒီးဟါမၢ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **အယါအယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်အယာ်တမံၤန့ၣ် ပ စံးလၢအယါအယာ်လီၤ. တၢ်မၤအသးလၢအအိၣ်ဝဲဒ်ချံး

ယာ်

ယာ်တရူးအယာ်.ဒ်ထွံၣ်ယာ်ထွံၣ်ကျဲအသီးန့ၣ်ပစံးလာအယံၤအယာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးလာတၢ်အယံၤအယာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၄. **ဟိၣ်အယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကံၣ်တကလုာ်အိၣ်ဟိၣ်အကဘိၣ်ဒီးပကိးလာဟိၣ်အယာ်လီၤ. ဒီးပစံးအိၣ်သိၣ်ဂ့ၤကၢၤ.

၁၅. **ဆွဲၣ်အယာ်** န့ၣ် အိၣ်လာဆွဲၣ်အကုၤချာ်ယံၤန့ၣ်ဝါဒ်လၢာ်အသီးဒီး ဝးကူးလံာ်ကူးလံာ်ဒီးအိၣ်လာဆွဲၣ်အလီၤန့ၣ်အါကၢၤ,ဆွဲၣ်န့ၣ်အယာ်အိၣ်အါတနီၤနီၤပအိၣ်တဘျီဘၣ်.

၁၆. **ကဆိအံၣ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်စွဲၣ်တကလုာ်လာကဆိအံၣ်ကျဲန့ၣ်ပစံးလာကဆိအံၣ်ယာ်လီၤ. ကဆိအံၣ်ယာ်န့ၣ်မ့ၢ်စွဲၣ်လီၤ.

၁၇. **တၢ်မ့ၢ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အတၢ်သီလာအနီၢ်ခိတအိၣ်ဖျါဘၣ်ဝဲဒီးအိၣ်သံကစဲၣ်အိၣ်မူဒီးပဝံပကလၢန့ၣ်ပကိးလာတၢ်မ့ၢ်ယာ်လီၤ. ဒီးပတနီၤနီၤကိးလာတၢ်မ့ၢ်ယာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝံတဖၣ်ထံၣ်ဝဲလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်,တၢ်မ့ၢ်ယာ်န့ၣ်အိၣ်လာညါခိလာပျုၤအကိၢ်ဝံတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်, ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲမ့ၢ်အိၣ်လာဟိၣ်ခိၣ်ချာ်ဒီး အနီၢ်ခိတအိၣ်ဖျါဘၣ်စံးဝဲဒၣ်,တၢ်လာပုၤကညိအံၣ်မ့ၢ်အကစၢ်ကွၢ်အီၤဂ့ၤဒီးတၢ်မ့ၢ်ယာ်တၢ်အိၣ်အဝံအကလၢတဘျီဘၣ်လီၤ. ဒီး ပုၤကညိသံဆူၣ်သံကနိးစံးဝဲလာ တၢ်မ့ၢ်ယာ်အိၣ်သံလီၤ.

၁၈. **တၢ်မ့ၢ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ယာ်လီၤ. ဒီးပတနီၤနီၤ စံးလာတၢ်မ့ၢ်ယာ်ဒီးပတနီၤနီၤစံးလာတၢ်မ့ၢ်ယာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလာတၢ်မ့ၢ်ယာ်လီၤ.

၁၉. **မ့ၢ်ယာ်** န့ၣ်ကလိလိပတစံးဘၣ်,ပစံးလာတၢ်မ့ၢ်ယာ်လီၤ.

၂၀. **သဘံဘုၣ်စီၤယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်လုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လီၤသဘံဒီးစၢလိာ်အသးတလိာ်တလိာ်ဒီး ပစံးလာသဘံဘုၣ်စီၤယာ်လီၤ. တခွဲပျံၤသဘံဘုၣ်စီၤယာ်ဒီးပယုၣ်လီၤတန့ၢ်ဘၣ်.

၂၁. **ယာ်ယၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစံးဒုးအကနူၤဝးတရံးဒုးကတၢ်န့ၣ်ဝးတရံးဒီးပစံးလာယာ်ယၢၤလီၤ. ပုၤကညိဆဲးဝဲခိလာယာ်ယၢၤန့ၣ်လဲၤတဂ့ၤ,သုကဘၣ်ဘၣ်ဖုးဝဲခိ,မၤပုၤကညိဖိလဲၤဆူၣ်ခိၣ်ယာ်ယၢၤတဂ့ၤ,ဝဲခိအိၣ်လာယာ်ယၢၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလာယာ်သရူၤတစုလီၤ.

၂၂. **ယာ်ယၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလာအိၣ်ယံၤဒီးပုၤတမ့ၢ်ဘၣ်ပဖိပလံၤပပုၤပစံးတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလာပုၤလာယာ်ယၢၤလီၤ. ပုၤလာယာ်ယၢၤတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒ်သုအိၣ်လီၤသုသးအသီးတက့ၢ်.

၂၃. **ယာ်သရူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ယာ်ယၢၤဒုးယၢၤဝးတရံးန့ၣ်ပစံးလာယာ်သရူၤလီၤ. ထိးဟဲအိၣ်ဘုၤလာယာ်သရူၤန့ၣ်ပတ

ယာ်

သုၣ်ညါဘၣ်.

၂၄. **ယာ်အိၣ်ဂီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ချဲတၢ်သၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမ့ၢ်ဂ့ၤဒီး သံမိၢ်ဂီၤအိၣ်ကွဲၣ်အနီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သံမိၢ် ပိၤအုၣ်ထူၣ်ဖျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလာယာ်အိၣ်ဂီၤလီၤ. စဟံဘုၣ် ချဲတပူၤဒီးအယာ်ဂီၤမးလၢာ်လုၤတက့ၢ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးတပူၤအယာ်ကအိၣ်ဂီၤဘၣ်ဖုး,ကွၢ်တလီၢ်လီၢ်တက့ၢ်.

၂၅. **ယာ်ဇိၤကျဲဇိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ထွံၣ်ကျဲန့ၣ်ပကိးလာယာ်ဇိၤကျဲဇိၤ တစုစုလီၤ. ဖုးသွဲးခိၣ်န့ၣ်ယာ်ဇိၤကျဲဇိၤအါကၢၤ,ယာ်ဇိၤကျဲဇိၤကအုၣ်ဘၣ်သု,လဲၤအိၣ်လာဖုးသွဲးခိၣ်န့ၣ်တဂ့ၤ,ဖိဇၢၤ.

ယာ်

၁. **ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကဟးဖိးပကိာ်ယုၤဒီးပမၤသိၣ်ပကလုၢ်ကအိၣ်ကအးဒီးပစံးလာသိၣ်ယာ်ကလၢာ်လီၤ. မတၢၤကဟးသိၣ်သယာ်ကလၢာ်န့ၣ်လဲၣ်.

၂. **ကျးယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုပူၤလီၢ်ခိၣ်ပူၤလီၢ်အိၣ်ဒီး ပမၤလီၤဒီး ကသံၣ်လာတၢ်ကံးညၢ်အလီၤဒီးပစံးဘူးလီၤလာပခိၣ်ပူၤလီၢ်န့ၣ်ပစံးလာပကျးယာ်လီၤ. နခိၣ်ပူၤလီၢ်န့ၣ်မၤကသံၣ်ကျးလာတၢ်ကံးညၢ်အလီၤဒီး ကျးယာ်ယၢၤမနၢၤတက့ၢ်. ဒီးပဒါလီၤဘၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လာတၢ်ကံးညၢ်န့ၣ်ပစံးလာပကျးယာ်စကိးလီၤ. ကျးယာ်ကုပူၤလာတၢ်ကံးညၢ်န့ၣ်, ဆိကအိၣ်ဘုၤလာကုပူၤဘၣ်ဖုး,ဒီးထီရီၤပမၤတၢ်ဒ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကျးယာ်လီၤ.

၃. **ကျၢ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လာသပၤခိၣ်သပၤပူၤ,ထံမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဘၣ်ယိၣ်လာတၢ်ကမ့ၢ်ကလီၤသပိုၣ်ပမၤဘၢလာခိၣ်တၢ်ခိၣ်ခွဲး,သုၣ်ဘၣ်သုၣ်ခိၣ်ဒီး ပစံးလာပကျၢ်ယာ်လီၤ.တၢ်ကမ့ၢ်ကလီၤဘၣ်ထံပူၤ,ကျၢ်ယာ်က့ၤအခိၣ်တက့ၢ်,ဒီးဘုၤအိၣ်လာကုပူၤပဘၣ်ယိၣ်ဆိကအိၣ်ဒီးပမၤဘၢအခိၣ်လာကိၢ်လဲၢ်ဒီး ပစံးလာပကျၢ်ယာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်မၤဘၢတၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလာပကျၢ်ယာ်လီၤ.

၄. **ယာ်အိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယုၤအိၣ်အဆိလီၤ. ယုၤအိၣ်ယာ်အိၣ်အံၣ်သၣ်သိၣ်အုၣ်.

၅. **ယိာ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျဲလီၤယာ်သုၣ်ဘၣ်အဖိခိၣ်လာသုၣ်ကျဲးကျိၣ်ဒီးပကစံးလာပယိာ်ယာ်လီၤ. ဒီးပကျဲလီၤထုပူၤလာသုၣ်ကျဲးကျိၣ်ဒီးပစံးလာပယိာ်ယာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘုၣ်ဘုၣ်န့ၣ်ဒ်သုတတလဲတဂ့ၤဒီး ယိာ်ယာ်လာသုၣ်ကျဲးကျိၣ်တက့ၢ်.

၆. **ကြးယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤဟံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ယိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ်ကခၢၣ်ဒီးပယုၤလီၤတၢ်သုၣ်လုၢ်ဝဲၣ်လုၢ်လာအဖိခိၣ်ဒီးပစံးလာပကြးယာ်လီၤ. ဒီးပစံးလာပယုၤကြးစကိးလီၤ.ပမၤ

ယာ်

ဟံၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တကြးယာ်ဘၣ်ဒီးတခၢ်ဘၣ်,ဆဲထီၣ်ဆဲလီၤအသးတဖိးဘၣ်ဒီးပကြးယာ်အီၤလီၤ. ကြးယာ်ဟံၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်လိာ်ကဘျၢ်လၢ်စဲၣ်.

၇. **စဲယာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျၢ်ဖျိၣ်န့ၣ်စိၤခိၣ်အခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လီၤဆုၣ်နီၤအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးသိးကအုၣ်စံာ်အုၣ်ကျၢၤဒီးပမၤလီၤဒိၣ်ထီၣ်ဒီး သ့ၣ်ဒီးပစံးလၢပစဲယာ်လီၤ. တၢ်လၢအလီၤကျိးဒီး ပမၤအုၣ်စံာ်လၢသ့ၣ်လုၣ်ဝၣ်လုၣ်ဒီးပစံးလၢပစဲယာ်လဲၤလီၤ. ဒီးတၢ်လၢတတုၤလီၤဘၣ်ဒီးပပျၢ်တၢ်ယာ်လၢသ့ၣ်လုၣ်ဝၣ်လုၣ်ဒီးပစံးလၢပစဲယာ်လီၤ. စိၤခိၣ်အခိၣ်လီၤကျိၣ်ကလဲာ်ကလိာ်န့ၣ်စဲယာ်ခၢ်တန့ၢ်စဲၣ်.

၈. **စာယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤကျၢၤတၢ်လၢပျံၤဒီးပဘံတရံးအကိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အယီၤဒုမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢပစာယာ်လီၤ. စာယာ်ပန့ၢ်တဒုတုၤအကျၢၤတက့ၢ်. ဒီးထီၣ်ရီၤပမၤကျၢၤတၢ်လၢပျံၤန့ၣ်ပစံးလၢပစာယာ်လဲၤလီၤ.

၉. **တၢၤန့ၣ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးတၢ်တၢ်လၢပစုညါသးသတံးကလၢ်ဒီး ပစံးလၢပတၢၤန့ၣ်ယာ်လီၤ. ပုၤတဂၤမ့ၢ်တၢၤန့ၣ်ယာ်မနုၤလၢအစုညါသးန့ၣ်လဲၣ်.

၁၀. **တုးယာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစာယာ်ပုၤကညီလၢပျံၤဒီးပစာဖျိၣ်အစုအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပတုးယာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကလၢကိးဝဲဒီးပုၤကညီကိးထွဲအခံလီၤ.

၁၁. **တြိယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးတၢ်တၢ်လၢပယီၤဒုအကဆူးဒီးတၢ်ကူ တၢ်သိးအကဆူးဒီး ပစံးလၢပတံာ်ယာ်လီၤ. ဒီးပဟံးတၢ်တၢ်ဟံၣ်န့ၣ်ကဆူးဒီးဖုၤဒါကဆူးန့ၣ်ပစံးလၢ ပတြိယာ်စုၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤတြိယာ်တၢ်တၢ်လၢ အယီၤဒုကျၢၤကျၢၤကလဲာ်ဒီးတလီၤတံာ်ဘၣ်.

၁၂. **ဖိၣ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဒိတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢ ပမၤန့ၢ်ပူၤဒီးတဖၣ်န့ၣ်သုတဟးဖျးတဂ့ၤဒီး ပဟံးယာ်လၢပစုခၢ်တန့ၢ်ဒီးပစံးလၢပဖိၣ်ယာ်လီၤ.တၢ်ဘျၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ဖိၣ်ဒီးပစံးလၢပဖိၣ်ယာ်စုၢ်ကိးလီၤ. ပဖိၣ်ယာ်တၢ်န့ၣ်ပတၢၤန့ၣ်အခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အစုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ယါမနုၤလၢဒၣ်ပတဟီၣ်ဒီးပစံးလၢပဖိၣ်ယာ်လီၤ. ဖိၣ်ယာ်ဆိတဘျုးသုတထူၣ်ဖျးတဂ့ၤ.

၁၃. **ဘုးယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိးန့ၣ်ပစုဆူတၢ်ပူၤဒီး ပဘၣ်ယိၣ်လၢညၢ်ကယုာ်ထီၣ်န့ၣ် ပဖိးတံာ်ညၢ်အပူၤလၢပစုဒီးပစံးလၢပဘုၣ်ယာ်လီၤ. ဘုးယာ်ညၢ်အပူၤတုၤညၢ်မ့ၢ်ယုာ်ထီၣ်ဒီးဖိၣ်အီၤတက့ၢ်.

၁၄. **ဘံဘူယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပပးတရံးလုၣ်လၢပစုမ့ၢ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပးတရံးတခွဲပျံၤလၢအဘိလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဘံဘူယာ်လီၤ. ဘံဘူယာ်ကုၤတခွဲလၢအဘိလီၤန့ၣ်တက့ၢ်. ပုၤတဂၤဘံဘူယာ်လုၣ်လၢအစုလီၤ မ့ၢ်သါကမၤမနုၤလဲလဲၣ်.

၁၅. **ဘိၣ်ယာ်ဘံာ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးန့ၣ်ကသံၣ်ညါသူး

ယာ်

မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖံးတၢ်ညၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကူတၢ်သိးခိၣ်ဖၢၣ်ကးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤန့ၣ်လၢ်ဒီးပဟံးလၢလၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ကံးညၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပချးလီၤဘၢတံးတံးဒီးပယုယာ်ဘံယာ်ယါမနုၤဒီးပစံးလၢပဘိၣ်ယာ်လီၤ. ဘိၣ်ယာ်ကသံၣ်လၢလၢ်,ဒီးဘိၣ်ယာ်ခိၣ်,တၢ်ကူတၢ်သိးလၢတၢ်ကံးညၢ်ကဒဲကဒဲလီၤ. ဘိၣ်ယာ်ဘံာ်ယာ်တၢ်ညၢ်လၢသ့ၣ်လၢ်အူဝံၤဒီးချီထီၣ်က့ၤအီၤတက့ၢ်.

၁၆. **သိးယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကျၢၤယာ်တလါအခိၣ်ကျၢၤလၢသိးဒ်ပဝိးထီၣ်သုတန့ၢ်တဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပသိးယာ်လီၤ. ဒီးချးတကလုာ်န့ၣ် ပပျၢ်လီၤသ့ၣ်ဖိလၢအကူကဆူးဒ် အဟးသုတသုတဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပသိးယာ်စုၢ်ကိးလီၤ. သိးယာ်တလါကျၢၤကျၢၤကလဲာ်ဒ်ပဝိးထီၣ်သုတန့ၢ်တဂ့ၤ.

၁၇. **သိးယာ်ချး** န့ၣ် မ့ၢ်ပပျၢ်တြိၣ်လီၤယာ်ချးအကူကဆူးဖဲအလဲာ်ထီၣ်အကိာ်အလီၤန့ၣ်ဒီး မ့ၢ်လဲာ်ထီၣ်အကိာ်ဒီးနိးဒီးသ့ၣ်ဖိဒီးပစံးလၢပသိးယာ်ချးလီၤ. သိးယာ်က့ၤချးတဘျုးန့ၣ် ဒ်အဟးသုတသုတဂ့ၤ, နသိးယာ်ချးမ့ၢ်တကျၢၤဘၣ်ဒီး ပျၢ်လီၤသ့ၣ်ဖိတုၤအကတံာ်ချးကုအကဆူးန့ၣ်လီၤ.

၁၈. **ဟံးယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပတၢၤန့ၣ်ယာ်တၢ်လၢပစုတခိၣ်ဒဲဒီးပစံးလၢပဟံးယာ်လီၤ. ဒီးပဖိၣ်ယာ်တၢ်လၢပစုခံခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဟံးယာ်စုၢ်ကိးလီၤ.

၁၉. **ဟုယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟံးအဖိလၢအသးန့ၢ်ပုၤအဖိလံာ်ဒီးဖိးတံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟုယာ်အဖိလီၤ. ဆီမိာ်ပုၤတဘျုးဟုယာ်အဖိလၢအသးန့ၢ်ပုၤအဖိလံာ်လီၤ.

၂၀. **အိၣ်ယာ်** န့ၣ် ပုၤကညီမ့ၢ်လဲၤလၢပုၤဟံၣ်ပုၤယီၤပုၤထံၣ်ပုၤရွၢ်ဒီးအိၣ်ဖဲန့ၣ်ယဲးယဲးဒီးပစံးလၢအိၣ်ယာ်လီၤ. ဒီး ပမ့ၢ်မၤပုၤကညီတပူၤပူၤဒီး လဲၤတၢ်ယံာ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်ယာ်စုၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤစမၤလဲၤဒၢၣ်ထံးအိၣ်ယာ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.

၂၁. **ယိာ်ယိာ်ယာ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပတဲးခုးဒီးမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဒးန့ၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖုဝၣ်ဖု,သ့ၣ်ဒုဝၣ်ဒုဖျါအါအါကလဲာ်န့ၣ် ပစံးလၢအိၣ်ယိာ်ယိာ်ယာ်ယာ်လီၤ. ခုးတလီၤမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဒးဒီးသ့ၣ်ဒုဝၣ်ဒုဒီးသ့ၣ်ဖုဝၣ်ဖုဖျါမးယိာ်ယိာ်ယာ်ယာ်လီၤ.

၂၂. **နၢယိာ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အုၣ်နးကဲၣ်ဆိးဒီးနၢအုၣ်နၢယာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢယိာ်ယာ်လီၤ. တၢ်နၢအုၣ်နၢယိာ်ယာ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကတၢ်ဖိတၢ်လံၤသံဖဲန့ၣ်ယဲးယဲးတုၤဒီးနၢယိာ်ယာ်သၢ.

၂၃. **ယုာ်ယုာ်ယာ်ယာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဂူၣ်လၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဂူၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမံသါမ့ၢ်ဂ့ၤ, သီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသီၣ်ယုာ်ယုာ်ယာ်ယာ်လီၤ. ပုၤတဖၣ်မံသါသီၣ်မးယုာ်ယုာ်ယာ်ယာ်

ယး

လီၤ. ပှၤတဂၢၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်သီၣ်ယုၢ်ယုၢ်ယုၢ်ယုၢ်လီၤ. ပန့ၣ်သီၣ်ယုၢ်ယုၢ်ယုၢ်ယုၢ်န့ၣ်လဲၣ်,စတုၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်သီၣ်လီၤ.

၂၄. **ခိၣ်ဃာ်ခိၣ်ဃာ်** န့ၣ် တၢ်ဆါတကလုာ်အိၣ်လၢပခိၣ်သူကျါလီၤသဒံၣ်တၢ်ဖှိအသိးဒီး ပစံးလၢပခိၣ်ဃာ်လီၤ. ပခိၣ်ဃာ်န့ၣ် သးဝဲနးနးကလဲၣ်တၢ်ဖှိအသိးဒီး တုၤပပံၤလၢလုာ်ခၢ်သ့ၣ်ဒီးဘျါဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢခိၣ်အယာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. နခိၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်အယာ်သၢ.

၂၅. **ပဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကဟးထီၣ်ပကဟးလီၤသီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပယာ်လီၤ. ပကဟးဖိးပကိာ်ယုၢ်န့ၣ်ပယာ်ထီၣ်သယာ်ကလၢဒီးပကဟးဟးထီၣ်ဝဲလီၤ. ပကိာ်ဘံၣ်န့ၣ်ပယာ်ထီၣ်ကွၢ်ပကဟးလီၤ.

၂၆. **ဖျဃံၤဖျဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်ဘၣ်စီၣ်ဒီးထံဒီဖျဃာ်ညါဒီးပမ့ၢ်တခွဲဘၣ်န့ၣ်သဘံၣ်ဘုၣ်ဝဲဒီးဖျဃာ်ကံအသးန့ၣ်ပစံးလၢဖျဃံၤဖျဃာ်လီၤ. ပှၤတဂၢၢ်မၤဘၣ်စီၣ်အခိၣ်ဖျဃံၤဖျဃာ်ဒီးတခွဲဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၂၇. **ဗိၣ်စဃာ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢပမဲာ်ဆုးလီၤ. ဗိၣ်စဃာ်ပတစံးဘၣ်, ကမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒ်စါသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၂၈. **စဃိာ်စဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကဘိၣ်ကစဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်ဒုဝၣ်ဒုအယုအကျၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အိၣ်ဖှိၣ်ဝဲတပူတပူဒီးပစံးလၢစဃိာ်စဃာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတယိာ်တယာ်, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢသယိာ်သယာ်လီၤ. တဲးထီၣ်စဃိာ်စဃာ်လၢတၢ်ပျီပူန့ၣ်တက့ၢ်. ထၢကွၢ်စဃိာ်စဃာ်လၢဒၤဖိလၢန့ၣ်တက့ၢ်,စဃာ်ဒီးတယာ်,ဒီးသယာ်န့ၣ်အခိၣ်အပညိးသိးသိးလီၤ.

၂၉. **စဃာ်** သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ထဲစုခိၣ်ပအိၣ်အသၣ်ဆဲၣ်ဝဲလီၤ.

၃၀. **ဃာ်ပူ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိလၢပျၢၤတဂၢၢ်ကိးဝဲအမံၤလၢယာ်လီၤ. ဒီးလဲၤခးထိးတၢ်လၢချၢ်အခံဒီးမ့ၢ်လၢပနၢလၢလၢကပီၤဒီးနၢဟူမ့ၢ်ဃါချၢ်ကတိၤလိာ်အသးလၢချၢ်ခံန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်,ပှၤသူခိၣ်ဆံးစၢ်အဖိတဂၢၢ်မ့ၢ်လၢအပိာ်မုာ်လီၤ. ဒီးအဝဲတဂၢၢ်သံဂီၢ်စံးဝဲဒၣ်, အကလၢကအုၣ်ယုာ်ဒီး ပိာ်ခွါပတၢလၢကဘူးန့ၣ်စဲန့ၣ်ဝဲလဲၣ်,သံဂီၢ်ဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးအဝဲတဂၢၢ်ဆၢဝဲအကလၢကအုၣ်ယုာ်ဝဲဒီးယာ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်,ဒီးယာ်န့ၣ်အိၣ်လၢချၢ်ခံန့ၣ်ဒီးဒိကန့ၣ်ဝဲမ့ၢ်ဆုၣ်ဒီးက့ၤဝဲဆူဟံၣ်ဒီးက့ၤထီၣ်ဝဲလၢအမၢၢ်ဆံးစၢ်လီၤ. ပှၤကွၢ်ခံသီသၢသီဒီးအမၢၢ်မၤအကွၢ်ဟ်အတခွါန့ၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးအမၢၢ်စုာ်ထီၣ်အတခွါလၢစုာ်ပူဒီးအမၢၢ်လဲၤဒၤထံအလီၢ်ခံဒီးဟံးန့ၣ်ယာ်တဘျီဒီးဖးမးအတခွါအခိၣ်လၢစုာ်ပူဒီးအတခွါအခိၣ်သ့ၣ်ဖးခံဒီးအဆၢစဲဘူးဒ်ဘၣ်ဒးလီၤ. ဒီးယာ်န့ၣ်ယုာ်လီၤဒီး ယုာ်ဝဲဆူထံယံၤကီၢ်ယံၤလီၤ. ဒီးဖးအတခွါအခိၣ်န့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲပှၤ

ယး

ထဲအံၤဒီးမ့ၢ်ဃါချၢ်စံးလၢကကဲလၢစမၤ.ဒီးအသးဒိၣ်ထီၣ်ဖးဝဲလီၤ. ဒီးအမၢၢ်ဟဲက့ၤလၢအလဲၤဒၤထံအလီၢ်ခံဒီးကွၢ်အဖိဆံးန့ၣ်အခိၣ်သ့ၣ်လီၤလၢစုာ်ပူန့ၣ်အမၢၢ်ဟံးန့ၣ်သယိာ်မုာ်ဒီး မၤတံာ်တၢၤက့ၤဝဲဒီးဝဲလီၤဝဲလၢသယိာ်ကမ့ၢ်န့ၣ် ဆဲဆဲၣ်သီတခီလီၤဒီး ဘျါက့ၤဝဲလီၤ. ဒီးတုၤအမုာ်ကနီၤဒီးယာ်န့ၣ်ဟဲက့ၤသၢဘၣ်က့ၤအတခွါဒီးအမိၢ်အပၢ်ဖျါဝဲလီၤ. ဒီးကဲဝဲလၢအဒိမိဝဲလီၤ.

ပူဃာ်ဖးဒိၣ် No 144 1-၁၄၄-၁ လၢခံက့ၤကဒီးလဲၤခိးချၢ်သ့ၣ်လၢမနၢ,နၢဟူန့ၣ်အကလုာ်မ့ၢ်ဃါဖိန့ၣ်ကတိၤလိာ်အသးပသူခိၣ်အဟၢဖါဆါထီၣ်လဲၤလဲၤကွၢ်ချၢ်အဝဲတဂၢၢ်သံဂီၢ်ဆၢအီၤ လဲၤဟံးထါဝဲၣ်လဲၤလဲၤဟံးထါဝဲၣ်သီလဲၣ်စံးဆၢအီၤထီၣ်ရီၤပလဲၤဟံးတဘျီဒီးဂ့ၤဒၣ်လၢာ်လီၤ. ဒီးလဲၤဝဲတပနၢဒီးဟဲက့ၤဒီးကတိၤလိာ်အသးအဖိ မ့ၢ်အပိာ်မုာ်အပိာ်ခွါလဲၣ်အဖိမးအပိာ်မုာ်လီၤ. အဝဲတဂၢၢ်သံဂီၢ်ထီၣ်မ့ၢ်ကဘူးဒီးမတၢလဲၣ်အဝဲတဂၢၢ်စံးမးက ဘူးဒီးမတၢတဂၢၢ်ဟဲခိးချၢ်သ့ၣ်အံၤလီၤ. မတၢတဂၢၢ် လၢအခိးချၢ်သ့ၣ်န့ၣ်မးယာ် လီၤ. ယာ် န့ၣ် နၢ ဟူ ဝဲ ဒီး တံာ် န့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးမ့ၢ်မ့ၢ်ဆုၣ်ဒီးဆုၣ်တုၤလီၤဆၢဝဲယီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဆုၣ်ဒီးက့ၤဝဲတုၤလၢဟံၣ်လဲၤကွၢ်ဝဲမ့ၢ်မိးအပိာ်မုာ်ဒီး ဟဲက့ၤဆူအဟံၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးပိာ်မုာ်တဂၢၢ်အံၤစကမၤသံကွၢ်လီၤ. ဒီးအမၢၢ်န့ၣ်ကတိၤထီၣ်တၢ်ဒီးအီၤကွၢ်နတခွါတစီၣ်တက့ၢ်, မၢၢ်ကလဲၤဒၤအီၤထံဒီးကွၢ်ဝဲလီၤ. အမၢၢ်လဲၤတၢ်ပူတစီၣ်ဝဲအတခွါခိၣ်န့ၣ်လၢယာ်ဒီး သ့ၣ်ဘၢဒၣ်အတခွါန့ၣ်လီၤ. အဝဲယုာ်လီၤကွၢ်ဟးစကိးထံတဘျီကီၢ်တခီလီၤ. ဟးဝဲရွံအမါတန့ၢ်ဘၣ်နီတပူဘၣ်ဟးဟးဟဲက့ၤတုၤက့ၤလၢအလီၢ်ပိာ်မုာ်န့ၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ကနီၤစုာ်ကိးလီၤ. ကွၢ်ဝဲလၢအမဲာ်ခိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဝါဝါဒီးမၤတလီၤဒီးအတၢ်ဆဲၣ်အီၤဒီးဟံးန့ၣ်လိာ်အသးဒီးအမါမၤကွၢ်အခိၣ်ဒီး သံဂီၢ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်မုာ်လဲၣ်လၢအန့ၣ်တဘၢးအံၤလဲၣ်, အမါတခီမိၢ်စံးဝဲမးယာ်ဖးလၢပျၢၤလီၤ. ယာ် န့ၣ် ဆိ က မိာ် နီ လီၤ က. ၁ အ သး တၢ်လၢယာ်အံၤ မ့ၢ်မး

ယာ်လဲၣ်, ဆိကမိၣ်လီၤက့ၤအသးလၢလဲၤခိးချၢ်သ့ၣ်န့ၣ်စန့ၢ်ဟူတၢ်အကလုာ်အံၤမးတၢ်တီအကလုာ်လီၤလဲၣ်,ဒီးစံးဘၣ်အမါကလးလၢစလဲၤခိးချၢ်သ့ၣ်န့ၣ်ကလးလၢနမိၢ်ဆါထီၣ်နၢန့ၣ်စန့ၢ်ဟူတၢ်အကလုာ်ပသူခိၣ်အဟၢဖါဆါထီၣ်လဲၤလဲၤကွၢ်တက့ၢ်,ကတိၤလိာ်အသးယီၤန့ၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်,လဲၤဟံးထါဝဲၣ်လဲၤထါဝဲၣ်သီလဲၣ်, ကတိၤလိာ်အသးလဲၤဟံးအသီဂ့ၤအလံၤဂ့ၤလီၤ.ဒီးလဲၤဝဲဒၣ်လဲၤတပနၢဒီး ဟဲက့ၤဒီးသံဂီၢ်လိာ်အသးအဖိမ့ၢ်အပိာ်မုာ်ပိာ်ခွါလဲၣ်အဖိမးအပိာ်မုာ်လီၤ.ကတိၤလိာ်အသး

ယး

မုၢ်အကဘူးဒီးမတၢ်လဲၣ်ကဘူးဒီးယၢ်လီၤ. ကတိၤလိာ် အသးယၢ်န့ၣ်ဒီး စဆိကမိၣ်သၢတနၤကျၢၤမုၢ်ဆုၣ်ဒီးစ ယဲက့ၤစလဲၤကွၢ်ဒီး နမ့ၢ်တမိးအပိာ်မုၢ်ဒီး စယဲက့ၤအိၣ် မ့ၢ်စဆိမိၣ်စကမၤသံကွၢ်လီၤ. ဒီးနမိၢ်လဲၤဒၢၣ်အိၣ်ဆိမိၢ် မၤစကွၢ်ပာ်နၤဒီး စဖးနခိၣ်လၢကွၢ်ဒီးစဟးယဲဆူဘး န့ၣ် တၢ်လၢနခိၣ်အံၤမးစဖးလီၤ, တၢ်ကလုာ်န့ၣ်စနၢ်ဟူ ယၢ်,ကတိၤလိာ်အသးယၢ်,ဒီးပမိၢ်ပပာ်စးဝဲဒၣ်,ပုၤက ညီအံၤ တၢ်ကွၢ်အိၣ်အိၣ်ယၢ်တၢ်လၢပကညီအံၤ မးမုၢ် ယၢ်ဖိကွၢ်အိၣ်လီၤ. မုၢ်ယၢ်ဖိမုၢ်တကွၢ်ဘၣ်ပုၤအံၤပတ အိၣ်လၢၤဘၣ်,ပမိၢ်ပပာ်မၤလိာ်ဝဲယၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယး

၁. **ယး** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးအလီၢ်လံၤတဝါလၢၤဘၣ် မုၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပုၤကညီတလုာ်ထံလုာ်နီၣ်ဘၣ်မူးဘၣ်ကွၢ်မုၢ်ဂ့ၤ , တလၢဒီးစိၤနီၤခိၣ်အလီၢ်လံၤတဝါဘၣ်ဒီးဘၣ်မူးဘၣ်အၢ မုၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢယးလီၤတၢ်ယးန့ၣ်စိၤတမုၢ်ဝါစိၤတမုၢ်လၢ နီၤတမုၢ်,မုၢ်တၢ်လၢအလီၢ်လံၤဒီးထီၣ်ယံၣ်ထီၣ်ယူးဒီးမၤ သးဒ်ကသုတစးစးအသိးဘၣ်အဘၣ်သိးဒီးမူးပလံာ်ဟ် ကွၢ်ဒီးစစံးလၢယးလီၤ. ဒီးပစံးလၢယးသဒိ,ဒီးယးသဖး, ဒီးယးယုာ်ကလၢ, ယးအူၣ်ရူးယးယၢ်ယးယီပစံးဒ်န့ၣ် လီၤ. ဆုယးတဘးန့ၣ် နသိးဘူၣ်စကီးစါ. ဆုယးသဒိ ဒီးနတဆူၣ်က့ၤဘၣ်, ပုၤတဂၤထီၣ်ယံၣ်ယးသဒိဒီးတ လုာ်ဘၣ်ထံဘၣ်, တလၢလီၢ်လံၤယးယုာ်ကလၢန့ၣ်သု ထးဒီး ထံနၢ်ပုၤတဂၤမၤခိၣ်ဖၢၣ်တဘၣ်ယးအူၣ်ရူးဒီးတ ဆူၣ်က့ၤဘၣ်ဝဲဘၣ်, တၢ်လၢအိၣ်ဒီးအယံၣ်အမူးစပျံာ် စပျံာ်ဒီးတဝါဘၣ်ဝဲဒီး မၤသးဒ်ကလၢအသိးဒီးတလၢတ ဝါဘၣ်ဒီးအယံၣ်အမူးအိၣ်ဝဲန့ၣ်မုၢ်အယးန့ၣ်လီၤ.
၂. **ယးခိၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလၢအတဝါဘၣ်ဒီးမၤသးဒ်တပံၤ တခွံဘၣ်အခိၣ်ဒီး အခိၣ်ထီၣ်ယံၣ်ထီၣ်ယူးဒီး ပုၤကညီ ကတိၤဒုၣ်ခွံအိၣ်လၢယးခိၣ်လီၤ. ပုၤယးခိၣ်တဂၤတခွံ ခိၣ်ခွံနၢ်တပံၤခိၣ်ပံၤနၢ်ဒီးအခိၣ်ယးမးယုာ်ကလၢ,ဖါယး ခိၣ်တဂၤတပံၤဘၣ်အခိၣ်ဘၣ်, ပစံးလိာ်ကွၢ်ပုၤဒ်န့ၣ်တစု စုလီၤ. ဒီးပကတိၤဒုၣ်ခွံတစုစု, ပမုၢ်ထံၣ်ပုၤလၢပဘူး ပတံာ်တပံၤဘၣ်အခိၣ်ဒီးပစံးလၢယးခိၣ်,ဘၣ်မနုၤနအိၣ် နခိၣ်ယးယုာ်ကလၢလဲၣ်.
၃. **ယးမိၢ်** န့ၣ် မုၢ်ခူၣ်ထွၣ်အဆိလီၤ. ခူၣ်ထွၣ်ယးမိၢ်န့ၣ် မုၢ်တၢ်အၢတၢ်သိလၢပျၢၤအကီၢ်.
၄. **ယးယုာ်ကလၢ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်လီၢ်လံၤလီၢ်ယၢ်လၢတဂ့ၤ တဝါဘၣ်ဒီးထီၣ်ယံၣ်ဘၣ်အၢဝဲန့ၣ် ပစံးလၢယးယုာ်က လၢလီၤ. နသိးဆုလီၢ်လံၤယးယုာ်ကလၢစကွၢ်တဂ့ၤ ဘၣ်ဒီး ယဲၣ်ဒီးနးဒီးလၢပတကျၢၤဘၣ်ဒီး ထီၣ်အုၣ်ထီၣ်

ယၣ်

- ယံၣ်ဝဲလၢအတဂီၤဘၣ် ဒီး လၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယးယုာ်က လၢလီၤ. နးတဘၣ်ထီၣ်အုၣ်ယးယုာ်ကလၢ ဒီးနတကျၢၤ ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.
၅. **ယးလၢ** န့ၣ် မုၢ်ယးသုအဆိလီၤ. တၢ်တပူၤယးသု ယးလၢအုၣ်တၢ်နးသမိး.
၆. **ယးသဖး** န့ၣ် မုၢ်ထီၣ်ခိၤဆိခိၤတဖၣ် မုၢ်တဂီၤမုၢ်တ ဝါမုၢ်တသုဘၣ်ဒီး မၤသးဒ်ကသုတစးစးဒ်တၢ်လီၢ်လံၤ လီၢ်ယၢ်ထီၣ်ယံၣ်အသိးဒီးပစံးလၢယးသဖးလီၤ. ဆိမိၢ် ပုၢ်တဘၣ်ယးသဖး, တဝါဘၣ်, ထီၣ်မုၢ်ဂ့ၤ,ဆိမုၢ်ဂ့ၤ,အ ဆူၣ်အဂီၤအဝါမုၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီး မုၢ်အမၤသးဒ်အဆူၣ် လီၢ်လံၤအသိးန့ၣ် ပစံးလၢယးသဖးလီၤ. ဒီးတၢ်ကူတၢ် သိးအလီၢ်လံၤန့ၣ်ပစံးလၢယးသဖးစကီးလီၤ. ဒီးပုၤက ညီမုၢ်တပျၢ်ဘၣ်အမဲာ်ဒီးပစံးလၢအမဲာ်သုယးသဖးစုာ် ကီးလီၤ. မုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်နတပျၢ်နမဲာ်ဒီးနအိၣ်နမဲာ်သုယး သဖးဘၣ်မနုၤလဲၣ်ဖိခွါစၢ, အိၣ်နမဲာ်သုယးသဖးတ ဂ့ၤ,
၇. **ယးသံအူသံ** န့ၣ် မုၢ်သုၣ်ကျၢ်ဝဲကျၢ်ဒီးပစူးကုစူး ကါတၢ်တသုဘၣ်နီၣ်တမံၤန့ၣ် ပစံးလၢယးသံအူသံလီၤ. သုၣ်ယးသံအူသံန့ၣ်ပမၤတၢ်တသုဘၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်,ပမၤ သုထဲသုၣ်မုၢ်ခိၤလီၤ.
၈. **ယးသုယးလၢ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်တကလုာ်အါအါ ကလဲာ်ဒီးပြိကဒ်ခိၤထဲသဘၣ်ချဲဒီးဒီး အုၣ်ပုၤဒ်ပစါအ သိးဆူးအိၣ်ပသ့ၣ်ဒီး အိၣ်လၢတရါကျၢၤလၢထံထီၣ်န့ၣ် အါဒီးအမိၢ်ပုၢ်သုၣ်န့ၣ်ပကီးလၢယးသုလီၤ. ထံထီၣ်အ ကတိၢ်န့ၣ်ယးသုသဲၣ်သမိး, ဒီးတရါကျၢၤန့ၣ်ယးသုအါ ကၢ,ယးသုယးဂ့ၤန့ၣ်အိၣ်ဒီး အပြိတကလုာ်ဒီးအသ့ၤတ ကလုာ်.
၉. **ယးသုပြိခိၤ** န့ၣ် ပြိကဒ်ခိၤထဲသဘၣ်ချဲဒီးသုယုာ်က လၢန့ၣ်ပကီးလၢယးသုပြိခိၤလီၤ. ယးသုပြိခိၤန့ၣ်အိၣ် လၢတရါခိၣ်တရါကျၢၤ,ထံထီၣ်နီၣ်ထီၣ်အကတိၢ်လီၤ.
၁၀. **ယးသုဖးခိၣ်** န့ၣ် ထဲဟုပိာ်ဟုနံးဒီးအိၣ်လၢပကျိာ် နီၣ်န့ၣ်အုၣ်ပုၤလၢမုၢ်ခံးမုၢ်ဟါလၢတၢ်စုၤဒိၣ်လီၤ. ဒိၣ်ဒီး အုၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢယးသုဖးဒိၣ်လီၤ. ဘူးဒီးမုၢ်ကဟါဒီး အုၣ်ပုၤလီၤ. ဒီးသုစကီးလီၤ.
၁၁. **ကိာ်ယး** န့ၣ် မုၢ်ပပျၢ်တၢ်ဒီးပဘၣ်ယိၣ်တၢ်ဒီးပအိၣ် ဘီၣ်ကလၢဒီးပဒိကန့ၣ်တၢ်တြိကလၢဂၢၢ်တပၢ်ဒီး ပစံး လၢပကိာ်ယးလီၤ. ပုၤဂၤမုၢ်ကတိၤတၢ်န့ၣ်ကတိၤဆၢတ ဂ့ၤ,ကိာ်ယးမံၤစွဲကစၢ်တက့ၢ်. ဒီးဆိတဖၣ်မုၢ်ထံၣ်လံာ်ဒီး ကိာ်လီၤလၢသ့ၣ်ပဒၢလၢဂၢၢ်တပၢ် ဘီၣ်ကလၢန့ၣ် ပစံးလၢအကိာ်ယးစုာ်ကီးလီၤ. ဆိတဘၣ်ထံၣ်လံာ်ဒီး ကိာ်ယးလၢသ့ၣ်ပဒၢလၢန့ၣ်စဲ.
၁၂. **တမံးတမး** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလၢအဘီၣ်ဒီးဒိၣ်ဒီးအစု

ယဉ်

အခိုင်ပအုးဝဲဒ်အညိးအကဘာအသီးဒီးပစံးလာမသး တယံးတယးလီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်ဒီးဘိၣ်နးကဲၣ်ဆိးဒီးမၤ မးအသးတယံးတယးလီၤ.

၁၃. **တယးဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆဲးပခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပခးတ ဘိၣ်ဒီးသံတကီၢ်ခါန့ၣ်ပစံးလာသံတယးဃီလီၤ. ပှၤတဂၤ ခးကဆိတဒုဒီးသံတယးဃီလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးထွံၣ်တဒု ဒီးသံစကိးတယးဃီလီၤ.

၁၄. **ထံလူၤယး** န့ၣ် မ့ၢ်ဒးသၣ်အကုလီၢ်လံၤတဝါလၢၤ ဘၣ်ဒီးပစံးလာထံလူၤယးလီၤ. ပတၤမၤထံလူၤယးတ ဖျၢၣ်အံၤလဲၣ်.

၁၅. **ထီၣ်ယး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်အုးအဆိလီၤ. သပၤမံးန့ၣ် ပမ့ၢ်တသုကွံာ်ဘၣ်ယံာ်ယံာ်ဒီးထီၣ်အုးထီၣ်ယးဝဲလီၤ.

၁၆. **န့ၣ်ယးတတၢ်အခိုင်** န့ၣ်ပသးပှၢ်စံးဝဲလီၤသီၣ်ဒီး စံးဝဲလၢန့ၣ်ယးတတၢ်အခိုင်လီၤ. တုၤန့ၣ်ယးတတၢ်အ ခိုင်ဒီးတၢ်ကစၢၤဝဲလီၤ.

၁၇. **ပယး** န့ၣ် ပမ့ၢ်တလုာ်ဘၣ်ထံဒီးပကွၢ်လီၤပသးဒီး ပစံးလာပယးလီၤ. ပယးဒ်အဂၤတအိၣ်ဘၣ်,ပကွၢ်လီၤ ပသးပထီၣ်ယံာ်ပစံးလီၤပသးလာပယးလီၤ.

၁၈. **ဘၣ်ယး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,လၢ အအာမ့ၢ်ဂ့ၢ်,လၢအပါန့ၣ်ဘၣ်ယုာ်ဒီးပှၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢဘၣ်ယးဒီးပှၤလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမိၢ်စုလီၢ်ပၢ်ခိၣ် ခိၣ်လၢအကြးဒီး ပှၤပဟံးန့ၣ်တဖၣ်ပစံးလာဘၣ်ယးဒီး ပှၤစကိးလီၤ. တၢ်လၢအဘၣ်ယးန့ၣ်မ့ၢ်အဘၣ် ယုာ်လီၤ. ပှၤဘၣ်ယးဒီး ယၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထဲစဘူး စတၢ်,ပပှၢ်ပဝဲၣ်ပ ဖိပလံၤလီၤ. ဒီးပှၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကိတၢ်ခဲဒီးဘၣ်ယုာ်ဒီးပှၤ,မ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်မုာ်ဒီး န့ၣ်ယုာ်ဒီးပှၤလီၤ.အပျဲၢ်အဘိၣ်တဖၣ်ဘၣ်ယးဒီးကစၢ်ယ ဉ်ၣ်ၤယုာ်ဒီးဒီးကအိၣ်ဘၣ်ယုာ်ဒီး ကစၢ်ယုာ်ၤယုာ်ဒီး လၢမူခိၣ်ဘိမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. စံးဝဲဒ်.

၁၉. **ဘုယး** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုယးအဆိလီၤ. ဘုတပူၤအယး အယးသဲၣ်သမိး.

၂၀. **မဲာ်ယး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖးလီၤဝဲၣ်လၢထီၣ်ခိၣ်အိၣ်ဘုအလီၢ် ဒီးပစံးလာထီၣ်ခိၣ်အမဲာ်ယးလီၤ. ပဖးလီၤဝဲၣ်လွံၢ်ခိၣ် တပူၤ ဒီးပဆဲးတၢ်,လွံၢ်ခိၣ်တပူၤဒီး ပဆဲးတၢ်လၢထီၣ်ခိၣ်အိၣ် ဘုအလီၢ်န့ၣ်ထီၣ်ခိၣ်ကပျဲၤဒီးပစံးလာထီၣ်ခိၣ်အမဲာ်ယး လီၤ. လဲၤပဖးလီၤထီၣ်ခိၣ်အမဲာ်ယးလၢ ထီၣ်ခိၣ်အိၣ်ဘုလီၢ် န့ၣ်တက့ၢ်.

၂၁. **လီၤယး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အုၣ်ဒီး လီၤကလဲဒီးယးယုာ်က လၢန့ၣ်ပစံးလာလီၤယးလီၤ. ဒီးသ့ၣ်ကျိၣ်ဝဲၣ်ကျိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၢ်,လၢန့ၣ်ကျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,ဆိၣ်မိၤဆါမိၤကျိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်,ယး ဝဲဒီးပစံးလာလီၤယးခဲလၢလီၤ. ဒီးဘုကဒိၣ်လၢတၢ်စူၤ ဘၣ်န့ၣ်ယးဝဲဒီး ပစံးလာယးစ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်စူၤဘၣ်ဘု

ယဉ်

ကဒိၣ်လီၤယးကွံာ်လၢလံၤ, လၢတပူၤလီၤယး ကွံာ်လၢလံၤ,ပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်တသုလၢဘၣ်,လီၤယး လၢလံၤ.

၂၂. **ဝါယး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်အသုဟးဂီၤဒီးဝါထီၣ်ဒီးအသုဒီး အဝါကျိၣ်ကျိၣ်ဒီး သုတစဲးစဲးဝါတစဲးစဲးဒီးပစံးလာပမဲာ် ဝါယးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဆါဒီး အမဲာ်ဟးဂီၤဝါယးမး လီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ပှၤပူၤဝါယံာ်ဝါယး,ကမ့ၢ်ကၢ်အမဲာ် ဟးဂီၤသၢ.

၂၃. **သ့ၣ်ယး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယုးဒီးကျိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာသ့ၣ် ယးလီၤ. သ့ၣ်ယးန့ၣ်ကျိၣ်ဝဲဒီးမၤသးဒ်တၢ်လီၢ်လံၤအ သီးဒီးတသီလၢဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယးလီၤ. သ့ၣ်ယးန့ၣ် ကၢ်ကဘုးလုးဒီးလီၤကဘိၣ်ဝဲလီၤ. သ့ၣ်ယးဝဲၣ်ယးန့ၣ် ထီၣ်ရဲၤသ့ၣ်ကျိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယးဝဲၣ်ယးလီၤ.

၂၄. **ပှၤကညီအယး** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီလၢတလုာ်ဘၣ် ထံဒီးဘၣ်မူးန့ၣ်ပစံးလာပှၤကညီအယးလီၤ. ဒီးပှၤလၢ အသုန့ၣ်ပစံးလာပှၤကညီအယးလီၤ. ပှၤကညီအယး န့ၣ်တလုာ်ဘၣ်ထံဒီးထီၣ်ယံာ်ယးနးကၢ.

၂၅. **သံၣ်ယၢာ်ယး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်လၢတဝါဘၣ်ဒီးတဘီ ဘၣ်ဒီးတသုဘၣ်,တလါဘၣ်ဒီးအဆုၣ်အဒံးဒ်လီၢ်လံၤ အသီးန့ၣ်ပစံးလာသံၣ်ယၢာ်ယးလီၤ.

ယဉ်

၁. **ယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပတရံးပသးဒီးပကွၢ်ဝုၤဝါတၢ်န့ၣ်ပစံး လၢယဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလာဝးဝး, ပစံးလာယဉ်တရံး,ပစံး လၢယဉ်ထီၣ်အသး,ပစံးလာပယဉ်ပသး,ယဉ်န့ၣ်ယဉ်ဝဲ ဒ်လဲၣ်,ယဉ်တရံးအသးလီၤ. ယဉ်တရံးနသးဒီးကွၢ်တၢ် ဆုနုချၢယံတက့ၢ်. ပှၤတဂၤပျဲၤတၢ်ဒီးယဉ်အသးဝးဝးဒီး ကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ်လၢ ဘိၣ်သအိၣ်ကဟဲလၢအချၢယံလီၤ. ယဉ်န့ၣ်ယဉ်ဝဲဒ်လဲၣ်ယဉ်အသးဝးတြးလီၤ.

၂. **ယဉ်ကနူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီတရံးအသးလၢအကနူၤ လၢအမံလီၤန့ၣ် ပစံးလာယဉ်ကနူၤအသးလီၤ. ပှၤတဂၤ မံအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဒီးယဉ်ကနူၤအသးဒီးမံကနူၤက့ၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤ တဂၤမၤတကဲဒီးယဉ်ကနူၤယဉ်ကပၤအသးတကဲဘၣ်.

၃. **ယဉ်ကိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးပကိာ်ဒီးပတရံးပခိၣ်န့ၣ် ပစံး လၢပယဉ်ပကိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအကိာ်ဆါဒီးယဉ်အကိာ် တန့ၢ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤဝဲတၢ်အကိာ်ဘျံးဒီး ယဉ်မးအကိာ် ယၢ်ခိၣ်ယၢ်ခိၣ်လီၤ.

၄. **ယဉ်ကစၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယဉ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲသၢ.

၅. **ယဉ်ကမၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမံလၢပနုၤဒီးပကိာ်ဘိးအသး ကၢ်ချံကၢ်အိၣ်ဒီး ပကိာ်ဆါန့ၣ်ပစံးလာပယဉ်ကမၢ်ပ

ယဉ်

ကိတ်လီၤ. စမံတၢ်လၢမနၢဒီးစကိတ်လီၤကၢ်ချံးမ့ၢ်ဂ့ၤစကိတ်ယိာ်ကွံာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးစကိတ်မ့ၢ်ဆါန့ၣ်မ့ၢ်စယဉ်ကမၣ်ဘၣ်စကိတ်လီၤ. စမံလၢမနၢစယဉ်ကမၣ်ဘၣ်စကိတ်စကိတ်ဆါကၢၤ.

၆. **ယဉ်ကယိကယိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတရံးပသးမ့ၢ်ဂ့ၤပတရံးတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ. ပတရံးကယိကယိဒီး ပစံးလၢယဉ်ကယိကယိလီၤ. ပုၤတဂၤအသးဆါပူၤဆါဒီးယဉ်ထီၣ်မးအသးကယိကယိလီၤ. ပုၤတဂၤန့ၣ်သုမ့ၢ်ယဉ်ထီၣ်ယဉ်လီၤဒီးယဉ်ကယိကယိတက့ၢ်. ယဉ်နသးကယိကယိနီၤပစံးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၇. **ယဉ်ခိၣ်ယဉ်လၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထီၣ်န့ၣ်ဆါအလီၢ်လၢဒၤဖိလၢဒီး ပမၤကစီၤထီၣ်ဒ်အသးဒီး ပစံးလၢယဉ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဆါယဉ်ခိၣ်လီၤ. ဆါထီၣ်မံလၢယဉ်ခိၣ်န့ၣ်ဆံးဆါလဲၣ်. ဆါထီၣ်မံလၢယဉ်ခိၣ်ဆဲၣ်ဘုၣ်ခါလီၤ.

၈. **ယဉ်ယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ဆံးလိာ်အသးတစဲးဖိဒီး တၢ်ဖုၣ်ထီၣ်လိာ်အသးတစဲးဖိဒီးတၢ်ဖုၣ်ထီၣ်လိာ်အသးတစဲးဖိဒီးတၢ်ယံာ်မိာ်လိာ်အသးတစဲးဖိဒီးပစံးလၢယဉ်ယဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤအပုၤထဲသီးယဉ်ယဉ်လံးဒီး အီၤလံးနယဉ်တဘျီတုၤသီးယဉ်ယဉ်ဒီး စယဉ်လဲၣ်. တနံၣ်ယဉ်ယဉ်န့ၣ်တယံာ်ဘၣ်တနံၣ်ဘၣ်ဒီး ကအိၣ်ယဉ်ယဉ်တနံၣ်လီၤ.

၉. **ယဉ်စၢ်ဆါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလၢၢ်ထီၣ်ဟံၣ်မ့ၢ်တစုတယုာ်ဝံာ်ကံၣ်ဝံာ်ကိၣ်ဒီးပတရံးဖိး.ပတရံးစၢ်ဆါဒီးပစံးလၢယဉ်စၢ်ဆါလီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်တကျိၤစလၢၢ်ထီၣ်ဒီးဝံာ်လၢအကပၤဒီးစယဉ်စၢ်ဆါကွၢ်ဒီးစၢ်ဆါထီၣ်တစဲးဖိလီၤ.

၁၀. **ယဉ်တကျၢၤ** န့ၣ် မ့ၢ်အစီၤတထီၣ်ကၢတယံာ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢယဉ်တကျၢၤဘၣ်လီၤ. ပုၤကညီၤလၢဟံၣ်ခိၣ်ချၢအံၤအစီၤတဂၢ်အယဉ်တကျၢၤဘၣ်နီတဂၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢအစီၤတဘၣ်အယဉ်တကျၢၤဘၣ်လီၤ. ပစဲဒၣ်ပလုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ကစၢ်ယုၤအကလုာ်အကထီၣ်ဒီးပစီၤတဘၣ်ပယဉ်တကျၢၤဘၣ်. ကိးမးပဆါကိးမးပသံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အစီၤတဘၣ်အဆါလီၤ.

၁၁. **ယဉ်ယဉ်တဂၢ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်ပုၤတနီၤနီၤကစံးဝဲဒၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်.

၁၂. **ယဉ်တြး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ယုၢ်ခါကုစီၤ.တလိတဖိန့ၣ်ပမ့ၢ်ကွၢ်အကပိာ်အကပၤဒီးပတရံးတရုးဒီးပစံးလၢပယဉ်တရုးလီၤ. နယဉ်တရုးကၢ်တလါန့ၣ်ဝးဝးဒီးကွၢ်ကၢ်အကပိာ်ကပၤန့ၣ်ပအူအိၣ်ကၢ်ဝဲမိၣ်.

၁၃. **ယဉ်န့ၣ်ကလီလီပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢယဉ်န့ၣ်ချၢ** လီၤ.

၁၄. **ယဉ်န့ၣ်ချၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတရံးပသးလၢပချၢယံဆူပုၤ

ယဉ်

ဂၤအဆိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤစကတိၤတၢ်ဒီးတကွၢ်ဆါညါဘၣ်ယၢဘၣ်ယဉ်န့ၣ်ချၢအသးဒီး ယၢဒီးဒီးလၢအချၢယံတခါလီၤ. ပအိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ပစိၣ်ပသံအသးဒီးကစၢ်ယုၤယဉ်န့ၣ်ချၢအသးဒီးပုၤလီၤ.

၁၅. **ယဉ်မ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိမ့ၢ်တုၤကလၢ်ထီၣ်ဒီးပစိၣ်လီၤလၢမ့ၢ်ကဖးအဖိခိၣ်ဒီး ပတရံးဝးဝးတုၤမ့ၢ်န့ၣ်မံဒီးပစံးလၢပယဉ်မ့ၢ်လီၤ. ယဉ်မ့ၢ်န့ၣ် ဆူးဆူးမးအမံကချုတက့ၢ်. ပုၤတဂၤယဉ်မ့ၢ်တဖျါမံကိသမိး.

၁၆. **ယဉ်လုၢ်လံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယဉ်လုၢ်လံာ်အဆါလီၤ. ယဉ်လုၢ်လံာ်ယဉ်လုၢ်လံာ်နသးဒ်န့ၣ်တဂ့ၤနဟၢဖၢဆါ.

၁၇. **ယဉ်လုၢ်လံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီၤဒၤဒီးအဟၢဖၢဒိၣ်ဒီးအဟုးမ့ၢ်ဆါထီၣ်ပုၤဂၤဟံးကျိာ်ကျိာ်ဟံးလံာ်လုၢ်အဟၢဖၢဒီးပစံးလၢယဉ်လံာ်လံာ်လီၤ. ပုၤကညီၤအဟုးဆါန့ၣ်ပုၤဂၤယဉ်လံာ်လံာ်အဟၢဖၢန့ၣ်အဖိအိၣ်ဖျါချံးဝဲဒၣ်.ပုၤဟုးဆါန့ၣ်ယဉ်လံာ်လံာ်တက့ၢ်.

၁၈. **ယဉ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟံးစီၤခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.တလါမ့ၢ်ဂ့ၤ. မ့ၢ်တစၢ်ဆါဘၣ်.မ့ၢ်ဒုခံဒိၣ်ယီၤဒီးပတရံးစၢ်ဆါကွၢ်ဒီး ပစံးလၢ ပယဉ်လီၤလီၤ. နဟံးစီၤခိၣ်တစၢ်ဆါဘၣ်. ယဉ်လီၤကွၢ်တက့ၢ်. တလါအိၣ်ဒုခံန့ၣ်ယဉ်လီၤကွၢ်တက့ၢ်.

၁၉. **ယဉ်လီၤအဝဲအံၤတဘိ** မ့ၢ်ဘိးဘၣ်အဆါလီၤ. ဘိးဘၣ်ယဉ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ကစၢ်ယုၤဘိးဘၣ်ယဉ်လီၤပုၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒုးမၤတိမၤတြၢ်မၤတိမၤလီၤပုၤဒီး ပစံးလၢဘိးဘၣ်ယဉ် လီၤပုၤလီၤ. ကစၢ်ယုၤမ့ၢ်ဘိးထီၣ်ပသးလၢအလီၤအတိအဂ့ၤအဝါဒီးမ့ၢ်ကစၢ်ယုၤဘိးဘၣ်ယဉ်လီၤပုၤလီၤ.

၂၀. **ယဉ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဆိဟုအဒံၣ်အဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ယုၤလီၤအိၣ်အဆၣ်တစုစုဒီးပစံးလၢယဉ်လီၤလီၤ. ဆါမိာ်ပုၤတဘျီဟုအဖၢမ့ၢ်ဒီးယဉ်လီၤအိၣ်အဆၣ်တစုစုလီၤ.

၂၁. **ယဉ်တမုာ်** န့ၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်ပုၤစံးနီတစုဘၣ်.ဒီးစတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်.

၂၂. **ယဉ်အသး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.တၢ်ဖိတၢ်လံးမ့ၢ်ဂ့ၤ.မ့ၢ်တရံးအသးတဝီခါသဆူးကလၢ်ဒီး ပစံးလၢယဉ်အသးလီၤ. ကဆိတနုအကစၢ်တိာ်ဒီး ယဉ်မးအသးဂုၤဂီၢ်ဂုၤဂီၢ်လီၤ.ပုၤတဂၤယဉ်အသးဒီး ကွၢ်တၢ်ဆူစအိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢယဉ်ထီၣ်အသးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၃. **ယဉ်ဒီၤဖုဒီၤပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖုဒီၤယဉ်** လီၤ.

၂၄. **တယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဆံးလၢအိၣ်ဖျါတယံာ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဖျါသၢလါဒီး ပမ့ၢ်ဟံးမံအိၣ်ခိၣ်ဒီးကဒါအသးဆူအသးနါပုၤတခါန့ၣ် ပစံးလၢတယဉ်လီၤဖိသ့ၣ်န့ၣ်တနီၤနီၤယံာ်လါဒီးတယဉ်န့ၣ်ဝဲလီၤ. တနီၤနီၤယုလါဒီးတ

ယဉ်နီဝဲလီၤ. ဘဉ်တနီၤနီၤသၢလီၤဒီးတယဉ်ဝဲသန့ကတယဉ်တနီၤဒီးဘဉ်. မ့ၢ်တုၤယုလီၤဒီး တယဉ်နီဝဲလီၤဖိသဉ်တယဉ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ပုၣ်မံလီၤအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်ကဒါအသးဆူအသးနီၤပုၣ်တခီသပိးကလၢ်ဒီး မ့ၢ်နီဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတယဉ်န့ၣ်. ကဒါအသးကြးကြးမ့ၢ်တနီၤဘဉ်ဒီးပစံးလၢတယဉ်တနီၤဘဉ်လီၤ.

၂၅. **တယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်တစုအသးဒ်တဘျီအသးလီၤ. ပမ့ၢ်သ့ကွံာ်တၢ်ပုၤလၢထံတဘျီဒီး ပစံးလၢပသ့တယဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်သ့ခံဘျီဒီးပစံးလၢခံယဉ်လီၤ. သုလိခိပူၤန့ၣ်တယဉ်ခံယဉ်တက့ၢ်.

၂၆. **တယဉ်ခံယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤလီၤကထၢတၢ်ဒ်ခးဒ်သဉ်ဒ်စံာ်ဒ်ပုၤန့ၣ်ပမၤတစုခံစုဒီး ပစံးလၢပမၤတယဉ်ခံယဉ်လီၤပုၤကညီၣ်ဒီးန့ၣ်ပစံးလၢတယဉ်ခံယဉ်လီၤမၤစံာ်န့ၣ် မၤဝဲဆံဆဲးယဉ်ညါလီၤ.

၂၇. **ခဲကိာ်တယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီၣ်သံကထၢထီၣ်ကဒီးတဘျီဒီးပစံးလၢခဲကိာ်တယဉ်လီၤ. ပုၤစီဆုတဖဉ်တုၤအသးဒီးခဲကိာ်တယဉ်န့ၣ် ကထီၣ်ဘးလၢကစၢ်ယုၤအအိၣ်လီၤ.

၂၈. **တယဉ်တယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီၣ်မၤတၢ်ကြးကြးဒီးအလီၢ်အိၣ်ဝဲဖးလၢဒီးလီၤပျီဝဲဖးလၢန့ၣ်သက့အိၣ်ဒီးအါအါဒီးပစံးလၢမၤတၢ်တယဉ်တယဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤကျိၢ်နီၣ်တပူၤလၢခးန့ၣ်မၤမးအသးတယဉ်တယဉ်လီၤ.

၂၉. **တုၢ်ယဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကမၢ်ဘဉ်ပုၤဂၤဒီး ပမၤပုၤဂၤမ့ၢ်တနၢၤဘဉ်န့ၣ်ပဆိၣ်လီၤက့ၤပသးဒီးပစံးလၢပတူၢ်ယဉ်ပသးလီၤ. ပုၤတဂၤမၤမးဂီၢ်ပုၤဂၤအတၢ်ဒီးကတိၤလိာ်အသးဒီးပုၤဂၤဒီး မၤပုၤဂၤတနၢၤဘဉ်ဒီးတုၢ်ယဉ်အသးလီၤဒီး တခီပုၤလၢပုၤအိၣ်ဒီးတၢ်မုာ်တဖဉ်န့ၣ် ပုၤဂၤမ့ၢ်ကတိၤအူၣ်တၢ်ဒီးအါဒီး ဆိၣ်လီၤအသးဒီး ပစံးလၢတုၢ်ယဉ်အသးစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကုာ်ယဉ်အသးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၃၀. **မၤယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပနၢ်ဘျၢၣ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤကညီၣ်ထီၣ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဆိစံာ်စးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံာ်အူၣ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တုၤအသးဟီၣ်တနၢၤဘဉ်အဝဲတဖုဒီး ကဒါအခိၣ်ယုာ်ကွံာ်ဒီးပစံးလၢအဝဲတဖုမၤယဉ်လီၤ. ထီၣ်သမိတလၢတဂၤန့ၣ်တုၤအတဟီၣ်တနၢၤဘဉ်ပုၤဒီး ပကမၤယဉ်မၤနၢၤကွံာ်အိၣ်လီၤ. ပနၢ်သ့ဒီးပနၢ်ဝါခံဒုဘျၢၣ်လိာ်အသးဒီးပနၢ်သ့မၤယဉ်ပနၢ်ဝါလီၤ.

၃၁. **လီၤယဉ်လီၤစါ** န့ၣ် မ့ၢ်စါဖိစါလံလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤစါလီၤယဉ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပုၤမ့ၢ်သံဒီးအဖိထီၣ်က့ၤလၢအပၢ်အလီၢ်,ဒီးအဖိမ့ၢ်သံဒီးအလံထီၣ်က့ၤလၢအဖိအလီၢ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤယဉ်လီၤစါလီၤ. လၢပမိၢ်ပပံပဖုဒီးတုၤလီၤလၢပုၤအံၤလီၤယဉ်လီၤစါတုၢ်ကံာ်ဝဲ

တဘျုးစါတဘျုးယဉ်ကံာ်ဝဲသၢဘဉ်ဆဉ်ဒီး လီၤယဉ်လီၤစါန့ၣ်ပစံးတအါဘဉ်. ပစံးလၢလီၤစါလီၤယဉ်န့ၣ်အါတက့ၢ်လီၤ.

၃၂. **လီၤစါလီၤယဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီၣ်အိၣ်ထီၣ်တစါဘဉ်တစါတစါဘဉ်တစါဒီးပစံးလၢလီၤစါလီၤယဉ်လီၤ. တလၢတဖဉ်န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဘိလၢပုၤကိးနံာ်ကိးလိလီၤစါလီၤယဉ်လီၤ. ခူစါပုၤစါတဖဉ်န့ၣ်တလၢပယီၤအိၣ်ဒီးအိၣ်လီၤစါလီၤအိၣ်လီၤယဉ်ဒုအတၢ်ဖဲပုၤန့ၣ်စါဖိစါလံ,လီၤစါလီၤယဉ်လီၤ.

၃၃. **လီၤစါလီၤယဉ်** န့ၣ် ဒ်အစါစါအယဉ်ယဉ်အသးလီၤ. ကစၢ်ယုၤအိၣ်လီၤစါလီၤယဉ်န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယုၤအိၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်အစါကတၢ်ဝဲအစါစါ,ပုၤကညီၣ်အစါကတၢ်ဝဲအစါစါဒီးကစၢ်ယုၤတသံတပုၤဝဲဒီးပစံးလၢကစၢ်ယုၤအိၣ်လီၤစါလီၤယဉ်လီၤ. ကစၢ်ယုၤအိၣ်လီၤစါလီၤအိၣ်လီၤယဉ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်အစါ,လၢပုၤကညီၣ်အစါန့ၣ်သက့ဒီးကစၢ်ယုၤတသံဘဉ်,ကၢဝဲတစါယီလီၤ. ဒီးပစံးလၢကစၢ်ယုၤအိၣ်လီၤစါလီၤယဉ်ဒီး ဘဉ်တစုပစံးလၢကစၢ်ယုၤအိၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်အစါစါယဉ်ယဉ်လီၤ.

၃၄. **လီၤတယဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုၤလၢသ့ၣ်ဒုခိၣ်ဒီးပလီၤတရံးဆူသ့ၣ်ဒုအဖိလၢဒီး ပစံးလၢလီၤတယဉ်လီၤ. ပုၤတဂၤသါကမၤကနဲဒီး ကနဲအိၣ်လၢသ့ၣ်ဒုအနီၤစုၤန့ၣ်လဲၤစုၤယီၤဝဲဒီး လီၤတယဉ်ဆူသ့ၣ်ဒုအဖိလၢကလီၤတဲာ်တုၢ်လီၤ.

၃၅. **သယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဝံာ်သံလီၤဒီး,သံအုၣ်သံကျၢၣ်တဖဉ်န့ၣ် အဝံအကလၢကဲထီၣ်လၢတၢ်အါတၢ်သီဒီးပကိးအမံၤလၢပုၤသယဉ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပုၤစယဉ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုပကိးလၢတၢ်စယဉ်ဒီး ဘဉ်တစုပကိးပုၤတယဉ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁. **ယာ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကွံာ်ဘုအဖုလၢကိာ်လိာ်ဒီးပစံးလၢယာလီၤ. တၢ်အသိၣ်အဖုအကဘိၣ်တဖဉ်န့ၣ်ပပာ်လၢကိာ်လိာ်ပုၤဒီးပတကျၢၣ်ဒ်ကွံာ်ဖးဖးဒီးပစံးလၢပယာလီၤ. ပဆုဘုဒီး,ဟုဒီး ဖုကျိၣ်ကျဲလိာ်အသးဒီး ပပာ်လၢကိာ်လိာ်ပုၤဒီးပတကျၢၣ်ဘိးထီၣ်ဘိးလီၤဒီး ဖုတဖဉ်ဒ်ကွံာ်ဝဲဒီးဟုတဖဉ်န့ၣ် အိၣ်လီၤတဲာ်ဒီး ပစံးလၢပယာလီၤ. ယာကွံာ်တၢ်အသိၣ်အဖုအကမူၣ်ကစဲကဆီဒီး အဆးတဖဉ်န့ၣ် ကအိၣ်ဖိၣ်ဒုဝဲတက့ၢ်. ဒီးထီၣ်ရီၤပမၤကဆီပမၤစိတၢ်အသိၣ်အဖု,အကဘိၣ်ကစဲ,အကမူၣ်ကမိလၢကိာ်လိာ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢယာလီၤ. ယာဘုသိၣ်ဘုဖု,ယာမၢ်အံးအစိာ်, ဘုအစိာ်ယာပုၤယာသ့, ယာတၢ်ခဲလၢန့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဆီကွံာ်အသိၣ်လၢကိာ်လိာ်ပုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢ

ယံ

ယာလီ၊ ယာနွံယာဝဲဒ်လဲၣ်၊ မှ်ပမာကဆိုကွံာ်တၢ်သိၣ်တၢ်ဖှ်၊ တၢ်ကမူၣ်ကစဲန့ၣ်ဒီးသီးတၢ်အဆး၊ တၢ်အသးတဖၣ်သုတကျိၣ်ကျဲဒီးအဖုတဂ့ၤဒီးပမာကဆိုထီၣ်လၢကီၢ်လဲၣ်ပူၤဒီးမှ်ပယာလီၤ။ ဒီးပစံးလၢပယာဘျုးပစံးလၢပယာကွံာ်ဖုပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ။

၂. **ယာကွံာ်** န့ၣ် မှ်ပမာကဆိုဘုထဲအဆးဒီးအသိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပမာဒ်ကွံာ်လၢကီၢ်လဲၣ်ပူၤဒီး ပစံးလၢပယာကွံာ်လီၤ။ ယာကွံာ်ဘုအသိၣ်အဆးန့ၣ်တက့ၢ်။

၃. **ယာကလံာ်** န့ၣ် မှ်ထီၣ်တၢ်ဖှ်တၢ်မၤမှ်ဂ့ၤ၊ ပုၤကညီမှ်ဂ့ၤ၊ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိမှ်ဂ့ၤ၊ ဆၣ်ဒိၣ်ကီၢ်ဒိၣ်မှ်ဂ့ၤ၊ ပမှ်တပးကဲဘၣ်လၢတၢ်နီၣ်တမံၤဒီး ပစံးလၢယာကလံာ်လီၤ။ လၢန့ၣ်အဖိခိၣ်ထီၣ်တၢ်တမံၤလၢလံာ်န့ၣ် ပမှ်တပးကဲဘၣ်လၢတၢ်နီၣ်တမံၤဒီးပစံးလၢယာကလံာ်ကိးမံၤဒီးလီၤ။ တလၢယာကလံာ်ပမာဘၣ်မနုၤတသ့လဲၣ်၊ ပုၤသုခိၣ်ဖိတနီၤနီၤစံးဝဲလရၣ်ပူၤယာကလံာ်ပလီၤဘၣ်ပပျံၤစါစံးဝဲဒၣ်၊ ဒီးပစံးလၢယာကလံာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ။

၄. **ယာဘုဃါဘု** န့ၣ်မှ်ပဆုဘုဒီးဘုအဖုကျိၣ်ကျဲဒီးဘုဒီးဟုဒီး ပမာကဆိုထီၣ်ဒီးပစံးလၢယာဘုလီၤ။ ယာဘုလၢပဆုဝံၤန့ၣ်ဒီးပကမၤန့ၣ်ဟုလီၤ။ ယာဘုတပူၤအံၤတုၤအဖုစိတက့ၢ်၊ သုယာဘုအံၤအသိၣ်အဖုတစီဒီးဘၣ်၊ ယာကွံာ်စိကညးတက့ၢ်။ ဒီးပစံးလၢဂုၤဘုယာဘုဒီးအဆိန့ၣ်လီၤ။

၅. **ယာယာ** န့ၣ် မှ်တၢ်သိၣ်လၢသ့ၣ်လၢအကျါန့ၣ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်ယာယာယီၤယီၤလီၤ။ ဒီးပဘၣ်စံးဒီးအစယဲၤလိာ်အသးလၢယီၤယီၤယာယာဒီးယာယာယီၤယီၤလီၤ။ ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်ယီၤယီၤယာယာလီၤ။ ဆိမံၤဝဲဒ်အဆၣ်လၢသ့ၣ်လၢအကျါလၢ ဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်သိၣ်ယာယာသိၣ်ယီၤယီၤစဝဲၤဘၣ်လၢဘီၣ်သအိၣ်၊ ယာအဝဲအံၤကွံာ်လၢယီၤအကျါ။

၆. **ကိၢ်ယာမှ်ကိၢ်ယီၤ** အဆိလီၤ။ မှ်အိၣ်သ့ၣ်ဒီးအပူၤလီၤယုဒီး အသံကျိၣ်ကျဲန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကီၢ်ယီၤကိၢ်ယာလီၤ။ ဒီးပပူၤလီၤထးကာၤန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကိၢ်ယီၤကိၢ်ယာစ့ၢ်ကိးလီၤ။ ပုၤတဂၤအကပၤတပူၤကိၢ်ယီၤကိၢ်ယာနးသမိး။

၇. **ကျဲယာ** န့ၣ်မှ်ကျဲယာၤအဆိလီၤ။ သုမှ်လဲၤတၢ်ဒီးလဲၤဆူကျဲယာၤကျဲယာတဂ့ၤ၊ လဲၤကစၢ်လၢကျဲတက့ၢ်။

၈. **ယာ** န့ၣ်မှ်ဂုၤအဆိလီၤ။ ပဂုၤဘုန့ၣ်ပစံးလၢပဂုၤပယာတစုစုလီၤ။

၉. **ဂုၤယာ**။

၁၀. **စယီၤစယာ** န့ၣ် မှ်ပတုတၢ်ဆါဘၣ်ဒိလိာ်အသးသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢစယီၤစယာလီၤ။ ပုၤတဂၤအထုမနုၤသိၣ်စယီၤစယာန့ၣ်လဲၣ်၊ ကမ့ၢ်ကၢ်အထုချိၣ်ဒီးသိၣ်စ

ယံ

ယီၤစယာသၢ။

၁၁. **ဆးယာ** န့ၣ်မှ်ပုၤကညီပြုထီၣ်ဒီးအဘၣ်စၢၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဆးယာလီၤ။ ပုၤတဂၤပြုထီၣ်ဒီးဆးယာမးအသးလီၤ။

၁၂. **သွံၣ်ယာ** န့ၣ်မှ်ပုၤကညီအဟုးဆါဒီးဆံးစၢ်အဖိဒီးအဟၢဖၢသွံၣ်ဒီးပစံးလၢသွံၣ်ယာလီၤ။ ပုၤဆံးစၢ်အဖိဒီးအဟၢဖၢသွံၣ်န့ၣ်မှ်အသွံၣ်ယာလီၤ။

၁၃. **စယီၤစယာ** န့ၣ် မှ်ပုၤဆါတယံာ်ဘၣ်ဒီးသံဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဆါထီၣ်စယီၤစယာဒီးသံဝဲလီၤ။

၁၄. **နၢယာ** န့ၣ်မှ်ပုၤကညီလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤမှ်ဂ့ၤ၊ တၢ်လၢပတသ့ၣ်ဘၣ်အမံၤတၢ်ဖိတၢ်ယာ်၊ တၢ်အစ့ၤသုမှ်ဂ့ၤ၊ ပစံးလၢနၢယာလီၤ။ စီၤနၢယာတဂၤစတထံၣ်ဘၣ်နီၣ်တခိၣ်ဘၣ်၊ မှ်မနုၤတဘီၣ်န့ၣ်လဲၣ်၊ ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်နၢယာဒၣ်အတၢ်နီၣ်ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတၢ်သံယီၣ်နၢယာလီၤ။ တၢ်ဖိတၢ်ယာ်လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်သံယီၣ်နၢယာဒၣ်အတၢ်သၢ၊ ဒီးလၢလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤန့ၣ် ပစံးလၢလၢသံယီၣ်နၢယာဒၣ်အတၢ်လီၤ။

၁၅. **ဝံၣ်ယာ** န့ၣ် မှ်ဝံၣ်ယံၤအဆိလီၤ။ ဝံၣ်ယံၤဝံၣ်ယာပုၤကညီဖိဆူအချၢတဂ့ၤ၊ ကဟီၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ။

၁၆. **သါယာကလံာ်** န့ၣ်မှ်ကယံာ်တၢ်လၢပတပးကဲဘၣ်လၢတၢ်နီၣ်တမံၤန့ၣ်ပစံးလၢသါယာကလံာ်လီၤ။ ယံာ်စီၤကျိၣ်စီၤသါယာကလံာ်န့ၣ်ပမၤန့ၣ်ထီၣ်ဘီၣ်န့ၣ်၊ လံာ်သါယာကလံာ်န့ၣ်ပသိၣ်တသ့ဘၣ်မနုၤလဲၣ်၊ သါယာကလံာ်န့ၣ်မှ်တၢ်ကတိၤသ့ၣ်ဂၤလီၤ။ တလၢပစံးလၢဝါစကါ၊ ပဒိၣ်သါယာကလံာ်န့ၣ်သုပျံၤစကိးစါ၊ ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢယးကလံာ်လီၤ။

၁၇. **သိၣ်ယာ** န့ၣ် မှ်ပုၤအကလုာ်လီၤ။ ပုၤကိးသက့ၣ်န့ၣ်ဒီးကိးဝဲလၢသိၣ်ယာလီၤ။ ဒီးစီၤကိးလၢသက့ၣ်ဒီးပုၤကိးဝဲလၢသိၣ်ယာလီၤ။ ထုန့ၢ်ယာလၢသိၣ်ယာတဖျၢၣ်တက့ၢ်။

၁၈. **မတၢယာ** န့ၣ်မှ်ပုၤလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမတၢယာလီၤ။ မတၢယာအဖူပုၤတဂၤစတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤဘၣ်၊ ထီၣ်ပုၤလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤန့ၣ်ပစံးလၢမတၢယာကိးအဂၢဒီးလီၤ။ မတၢယာအဖိသၣ်ခွါ၊ မတၢယာအမုၢ်ကနီၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ။

ယံ

၁. **ယံကနၢၤ** န့ၣ် မှ်ပစုကပိာ်ပခိၣ်ကပိာ်ပပျိာ်ပဆဲန့ၣ်အညၣ်စဲဘုးဒီး တၢ်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်ပညၣ်ဒီးကိၤဝဲခဲလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢယံလီၤ။ ပကိာ်မှ်ဂ့ၤ၊ ပခိၣ်မှ်ဂ့ၤ၊ ပပျိာ်ပဆဲပ

ယံ

စုပေါင်းနှင့်မှတ်တမ်းအဖွဲ့အစည်းများကိုလည်းလုပ်ကိုင်လေ့ရှိသည်။ ယံနှင့်မာသေးလဲ၊ မာသေးဝါးစီးကိုလည်းအိပ်လျာပညာကျွမ်းကျင်ပြီးထိပ်တန်းနှင့်မှတ်တမ်းလုပ်သည်။ ဦးတော်မံလားလားအယံနှင့်သီးလား။ တံဖိတ်လားစီးကယံပုကညီဦးဆုခံ၊ ကိုစိတမံလားလားနှင့် အိပ်ဦးအယံလဲလားလား။ အယံမှတ်တမ်းအိပ်တတ်သည်။ ပုကညီမှတ်တမ်း၊ ဆုခံကိုဖိမှတ်တမ်း၊ ထိပ်မှတ်တမ်း၊ လုံမှတ်တမ်း၊ နှစ်စဉ်ညီမှတ်တမ်း၊ အိပ်ဦးအယံကံးမံ၊ ဆုခံကိုဖိနှင့်ဦးပုကညီနှင့်အိပ်ဦး အစုပေါင်းခံ၊ ခံယံနံယံ၊ ပျိုယံဆဲယံ၊ ခံကွိုင်ယံ၊ ဦးစုလိပ်ယံခံလိပ်ယံ၊ ကံးယံကံးဘိယံအိပ်လဲလား။ အိပ်ဦးအမဲကွိုင်ခံကွိုင်ယံလား။ ဦးပစံးလားကနာလဲလားလား။ ဦးပစံးလားတံးတံးကနာ၊ တံးတံးကွိုင်လား။

၂. **ယံလား** နှင့် မှတ်တမ်းအကျိုးစီးပွားတံးတံးကွိုင်လားလား အသေးမာတံးလားအတိအကြွင်းမာတံးအိပ်ကလဲလား အပရဟ္မထိသလားလားအမှတ်ဦးမှတ်တမ်းလားလား။ ဦးပစံးလားအယံအလားစုကံးလား။ ဦးပစံးလားမာတံးတံးလားစုကံးလား။ ပစံးနှင့်မှတ်တမ်းအိပ်တံး ဦးအယံအလားတံးနှင့်ပစံးလားအယံလား။

၂-၁. **ယံယုဉ်ယံယုဉ်** နှင့် မှတ်တမ်းယံယံယံသိပ်မှတ်တမ်း၊ ပရံးဘျားပုကညီတံးသိပ်မှတ်တမ်း၊ ပစံးလားသိပ်ယံယုဉ်ယံယုဉ်လား။ ပုကတကပုကတသိပ်ယံယုဉ်ယံယုဉ်၊ ပုကတံးဖိကွိုင်ဆုခံကွိုင်လားလားကွိုင်ဘျားကံးနှင့် သိပ်ယံယုဉ်ယံယုဉ်လား။ ဦးပစံးလားသိပ်ယုဉ်ယုဉ်စကံးလား။

၃. **ကံးယုဉ်အဘိယံ** နှင့် မှတ်တမ်းယုဉ်ဦးနှင့်ပစံးလား ပကံးယုဉ်အဘိယံလား။ စတုရန်းပကံးယုဉ်အဘိယံ ဆါသမီး။

၄. **ခပ်ယံ** နှင့် မှတ်တမ်းလားပစံးထိပ်လားအလားနှင့် လားပခပ်တံးနှင့် ပစံးလားပခပ်ယံလား။ ပခပ်ယံနှင့်အိပ်ဦးအကြွင်းပစံးအိပ်ထိပ်လားပခပ်ယံလားနှင့်တံးတံးကွိုင်ကွိုင်လား။ ဦးပစံးလားပစံးပစံးတံးစုစုလား။ ပုကတကအိပ်မှတ်တမ်းအခပ်ယံဝံးစွဲစွဲလား။ နှစ်စဉ်မှတ်တမ်းခပ်ယံဝံး တလားစတုရန်း။

၅. **ယံအကံး** နှင့် မှတ်တမ်းအိပ်ဦးအသိဦးပစံးလားအကံးလား။ ဦးပစံးလားပစံးကံးစုကံးလား။ ဦးပစံးလားတံးအကံးစကံးလား။

၆. **ခိပ်သပ်ယံ** နှင့် မှတ်တမ်းအိပ်ဦးအသိဦးပစံးလားပခပ်ယံလား။ စခိပ်သပ်ယံဆါနားကား၊ ကမုကံးစညီကကံးသား၊ ပုကတကမာအခိပ်သပ်ယံတံးပျာ်တံးစီးမှတ်တံးဘုခံ၊ ဘိပ်သအိပ်အိပ်ထွိုင်တံးစီး အိပ်လားတံးထဲ အခိပ်သပ်ယံတံးပျာ်လား။ ဦးပစံးလားခိပ် ယံစကံး

ယံး

လား။

၇. **ချာယံ** နှင့် မှတ်တမ်းအပလိပ်ခံတံးပစံးမိလားထပ်လားခံတံးညီညီနှင့်ပစံးလားပချာယံလား။ ဦးတံးအိပ်စကံးအား ပချာနှင့်ပစံးလားအိပ်လားပချာယံစုကံးလား။ စချာယံသားကား၊ တံးစချာယံတံးတံးကွိုင်၊ ဘိပ်သအိပ်ယံစီးနားလားနားချာယံတံးခံနှင့်တံးထပ်တံး။

၈. **ကံးယံယုဉ်ကနာ** နှင့် မှတ်တမ်းပစံးလားပစံးလားပစံးလား။ ပစံးယံလားစကံးပစံးခံနှင့်အိပ်တံးတံးကွိုင်တံးပျာ်တံးပျာ်လား။

၉. **တံးယံတံးကွိုင်** နှင့် မှတ်တမ်းအယံဦးပစံးလားတံးယံတံးကွိုင်တံးတံးကနာ၊ ပစံးဦးအဆိပ်နှင့်လား။ တံးယံတံးကွိုင်တံးပျာ်မှတ်တမ်းအယံလဲလား။

၁၀. **ဦးယံ** နှင့် မှတ်တမ်းလားအတံးမှတ်တမ်း၊ အခိပ်သိပ်ခိပ်မိပ်၊ သွပ်လားအသလားနှင့်ပစံးလားအခိပ်ယံလား။ ဦးတံးသပ်အချိန်အစားတံးပစံးလားအခိပ်ယံစကံးလား။ လားအခိပ်ယံနှင့်စကံးဦးအခိပ်တံးသပ်အခိပ်မိပ်အသိဦးလား။

၁၁. **ပျိုယံဆဲယံ** နှင့် မှတ်တမ်းအယံဦးတံးတံးလားထပ်လားခံနှင့်မှတ်တမ်းပျိုယံလား။ ပုကတကပျိုယံထိသမီး၊ အပျိုယံအိပ်တံးပျာ်အဘျဉ်လား။ ပချာယံအယံဦးနှင့်ပစံးလားပျိုယံလား။

၁၂. **ဖံဘဉ်ယံ** နှင့် မှတ်တမ်းအယံလားဆဲယံယံအသားပရားလားပချာယံနှင့်ပစံးလားပဖံဘဉ်ယံလား။ ဖံဘဉ်ယံဖံစားယံနှင့်အိပ်လားပချာတံးအသလားယံခံနှင့်မှတ်တံးဖံဘဉ်ယံလား။ ပဖံဘဉ်အယံကဘျဉ်လားပချာတံးအသလားနှင့် ဘဉ်တံးစုပစံးလားပဖံဘဉ်ကဘျဉ်လား။ ဦးပစံးလားပဖံဘဉ်ယံစုကံးလား။

၁၃. **မဲယံ** နှင့် မှတ်တမ်းပစံးလားပစံးလားပစံးလားတံးတံးစုပစံးလားပစံးကွိုင်ယံလား။ ပစံးအယံဝံးတံးပစံးပရားနှင့်မှတ်တမ်းပစံးကွိုင်အယံလား။ ပစံးယံနှင့်ပစံးအပုကတအိပ်လားပစံးယံအကံးပုကတလား။

၁၄. **သယံ** နှင့် မှတ်တမ်းလားတံးကမုကံးကမုကံးတံးတံး၊ ဟိပ်ခိပ်ကပံးတံးကျိပ်ကျိပ်ဘဉ်တံးနှင့်ပစံးလားထံသယံဦးပစံးလားထံဆု၊ ဦးပစံးလားထံစုကံးလား။ ထံတံးသယံထိပ်လံ၊ ပစံးကပံးကံးသား၊ ထံစုဦး တံးသယံထိပ်ဦးဘဉ်၊ ထံစုနားကား၊ ထံမှတ်တံးသယံဦး ပအိပ်ဝံးကား။

ယံ

၁. **ယံနိနိနိ** တံးအိပ်တံး၊ အိပ်ထဲယံအဆိဦးယံအဆိလား။ တံးသိပ်လားသွပ်လားအကွိုင်ယံယံယံယံလား။

ယံ

လှိုယံးန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်ဟဲချုသုတဟဲသုတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်,မၤတၢ်န့ၣ်သုတမၤသုတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်,လဲၤဆူန့ၣ်,သုတလဲၤသုတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်, စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပဒိၣ်အကလုာ်ယံးလီၤ.

၇. **ယၢၢ်ယံး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တုၤအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်လိာ်အသးဒီးကလံာ်မ့ၢ်ဟဲဒီးအပူၤလိာ်အသးသ့ၣ်,အကိာ်ပူၤလိာ်အသးသ့ၣ်ဒီးပစံးလၢယၢၢ်ယံးလီၤ. ဒီးပူၤလိာ်အသးန့ၣ်သိၣ်ဝဲကြူၣ်ကြူၣ်, သိၣ်ဝဲကရိၣ်ကရိၣ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ယၢၢ်ယံးသိၣ်လီၤ. ကလံာ်မ့ၢ်ဟဲဒီးသ့ၣ်ယၢၢ်ယံးပူၤလိာ်အသးလုၤမးလီၤ.

၈. **မိးယံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤကၤမၤဒိၣ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံာ်အပူၤဒီးပစံးလၢပမိးယံးလီၤ. နမိးယံးတၢ်ဖိတၢ်လံာ်အပူၤတုၤပပူၤတကဲဘၣ်လီၤ.

၉. **တယံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညိသိၣ်ဖိသိၣ်လံာ်န့ၣ်ဝဲကရိၣ်, တဆၣ်ထီၣ်ဝဲအခံလၢဖံးတၢ်မၤတၢ်ဒီးမၤန့ၣ်မၤပျံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတယံးဝဲလီၤ. ပၤတဂၤအဖိအလံာ်သးကၢၣ်,မၤက့ၣ်အနီၣ်ဒီးတယံးတယီၣ်ဝဲန့ၣ်မးလီၤ. ပၤကညိအဖိန့ၣ်တုၤပတယံးတနၤဘၣ်ဒီးကမၤဆုးပမဲၣ်,ကဆါပုၤလီၤ.

၁၀. **တယံးတယး** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤလၢဘီၣ်န့ၣ်နးကလဲာ်ဒီးအစုတၢ်ခိၣ်တၢ်,အမဲာ်တၢ်, အကိာ်သအံးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသးတယံးတယးလီၤ. ပၤတဂၤဘီၣ်ဒီးမၤမးအသးတယံးတယးလီၤ.

၁၁. **တၢ်ယံးတၢ်ကၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်,ဘုဇၤဟုဇၤအပူၤဒိၣ်ဒီးတအိၣ်ဘၣ်ဝဲအကတီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ယံးတၢ်ကၤလီၤ. တၢ်ယံးတၢ်ကၤအခါန့ၣ်ပပူၤအိၣ်တၢ်တန့ၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၁၂. **တၢ်ယံးတၢ်စ့ၤ** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢတၢ်အိၣ်ဝဲအိၣ်စ့ၤလီၤဒီးတၢ်သၣ်ဝဲသၣ်စ့ၤလီၤ.

၁၃. **တၢ်စၢ်ယံး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢပလဲၤတသ့ဘၣ်,ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတၢ်တူၣ်နီၣ်ဒီးတၢ်တြီလီၤဆၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်စၢ်ယံးလီၤ. တၢ်စၢ်တပူၤယံးတုၤတၢ်ဖိတၢ်လံာ်လဲၤတသ့ဘၣ်လီၤ.

၁၄. **ထုးယံးပယုဃ်တၢ်ပထုးအုၣ်စံးဒီးပထုးဆၢထုးဃါ** န့ၣ်ပစံးလၢပထုးယံးလီၤ. ပစၢတၢ်န့ၣ်ပထုးယံးသုတလီၤကတြူၣ်တဂ့ၤလီၤ. ပယုဃ်တၢ်န့ၣ်ပထုးယံးကြီးကြီးတက့ၢ်.

၁၅. **လီၤတယံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကိာ်ယုာ်လီၤကတီၢ်လၢပအိၣ်မ့ၢ်ပယုာ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢပကိာ်ယုာ်လီၤတယံးလီၤ. စအိၣ်မ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ဆူၣ်စကိာ်ယုာ်လီၤတယံးဆါကၤ,ဒီးပစံးလၢလီၤကတီၢ်စကိးလီၤ. နကိာ်ယုာ်မ့ၢ်လီၤတယံးဒီးအိၣ်လီၤထံဒီးကဘျီဝဲလီၤ.

၁၆. **အုၣ်တယံးအုၣ်တယး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအုၣ်တၢ်ပခၣ်လၢာ်

ယံး

ဒၣ်ပတဟီၣ်ဒီး ပမဲယၢၢ်ယံးသိၣ်ကြီးကြီးဒီးပစံးလၢပအုၣ်တယံးပမဲလီၤ. ပၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်လၢအမၤလီၤဒီး အုၣ်တယံးအမဲသိၣ်မးကြီးကြီးလဲၣ်, ထိးတၢ်န့ၣ်ထွဲၣ်မ့ၢ်မိးဒီး အုၣ်တယံးမးအမဲကြီးကြီးလီၤ.

ယံၣ်

၁. **ယံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကမူၣ်ကစဲအပြုးအဖုလၢအဖိးထီတၢ်ဘၣ်မူးဘၣ်က့ၤဘၣ်အၢဘၣ်သိဘၣ်သုဘၣ်ယးပုၤန့ၣ် ပစံးလၢယံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယံၣ်ယုးယံၣ်မူး,အယံၣ်အမူးအယံၣ်အယုးလီၤ. ပၤမ့ၢ်ဘၣ်အၢဒီးတၢ်ဘၣ်မူးဘၣ်က့ၤ,တၢ်ကမူၣ်ကစဲတၢ်ပြုးတၢ်ဖုဒီးပစံးလၢယံၣ်ယုး,ယံၣ်မူး,ဒီးပစံးစကိးလၢအယံၣ်အယုးအယံၣ်အမူးလီၤ. ပၤတဂၤယံၣ်ယုးတိၣ်သမိး,ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ဘၣ်မူးဘၣ်က့ၤဖိးတိၣ်ဝဲလီၤ. ယံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤတမံၤလဲၣ်, တၢ်ဘၣ်မူးဘၣ်အၢလၢအဖိးထီပၤကညိဒီးမၤသးယးယုာ်ကလၢန့ၣ်ပစံးလၢယံၣ်လီၤ. ပစံးလၢယံၣ်ဒီးပစံးလၢအယံၣ်စကိးလီၤ. ဖိတဂၤယံၣ်အါကၤ,ဒုးလုၣ်အထံဒီးထုးတုၤယံၣ်စိတက့ၢ်.

၂. **ယံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မုာ်တကလုာ်အလုာ်နီၣ်စုညါတခါဒီးအမုာ်ထံခိၣ်မုာ်ဒိၣ်ဒီးပကိးလၢယံၣ်လီၤ. ယံၣ်န့ၣ်ပၤကညိအသ့ၣ်ထီၣ်ဒီး ဂုာ်ဖျူလီၤဝဲအခိၣ်လၢယံၣ်အဂံၢ်န့ၣ်ဘျီဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ယံၣ်ကလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညိကန့ၣ်တၢ်အါဂၤဘီၣ်ကလၢ်,ပြးကဒးဒီး ပစံးလၢကန့ၣ်တၢ်ယံၣ်ကလၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပြးကဒးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဆိၣ်ကလၢ်လီၤ. သရၣ်စံးဝဲတဲၤတဲၤလီၤကစၢ်ယုၤအကလုာ်အကထါဒီး အပျီၣ်အဘီၣ်ကန့ၣ်ဝဲယံၣ်ကလၢ်လီၤ.

၄. **ယံၣ်ဃၢ** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်တကလုာ်န့ၣ်အလုာ်နီၣ်စုမုာ်ဒိၣ်ဒီးပကိးလၢယံၣ်ယၢလီၤ. ယံၣ်ယၢဒီးန့ၣ်ပၤကညိဖိအိၣ်ဝဲလီၤ. ယံၣ်ယၢန့ၣ်တကၤဘၣ်,အိၣ်အါကၤ.

၅. **ယံၣ်ဃုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညိဘၣ်အၢလၢတၢ်ကမူၣ်ကမ့ၢ်, တၢ်ပြုးတၢ်ဖု,ဖၣ်ဆါဒီးပစံးလၢယံၣ်ယုးလီၤ. ပၤတဂၤယံၣ်ယုးအါကၤ, ထီရီၤတၢ်လၢအဘၣ်အၢ ဒီးတၢ်ဘၣ်မူးန့ၣ်ပစံးလၢယံၣ်ယုးစုာ်ကိးဝဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအယံၣ်အယုးစုာ်ကိးလီၤ.

၆. **ယံၣ်မူး** န့ၣ် မ့ၢ်သလၢသီတုၤ,သဘံၣ်လီၤခိတဖၣ်ဘၣ်အၢဒီးတၢ်ဘၣ်မူးဒီးပစံးလၢယံၣ်မူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအယံၣ်အမူးစုာ်ကိးလီၤ.

၇. **ယံၣ်သက့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်အၢအိၣ်လၢထံအဖိလၢာ်, လၢထံခံဒးအဖိလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢသကၤလီၤ. ထံခံဒးအိၣ်

ဒီးယံသကနပအိဘူဇါ. ဒီးပစံးလာတအိယံ
လီသကစုကီးလီ.

၈. **ယံယံ** နှ် မှ်ပကညီလဲသကီးတအိဂမု
ဂု,မသကီးတအိဂမုဂု,လဲဖိးဖိး,မဝဲဖိးဖိး
လဲဘိကလ်,မဝဲဘိကလ်ဒီး ပစံးလာတ
ယံယံ,မတိယံယံလီ. ပကပူလဲမတိယံ
ယံဘိကလ်,တသိတသဲဘိ,ပကဖုမတိယံ
ယံဘိကလ်,ဖိးဖိးတကနုကနု,ကလုကတိလီ
ဘိအသးနိတဘိဘိ.

၉. **ကနယံယံ** နှ် မှ်ပကနတအိဂမုဘိက
လ်,ပြးကဒီးဒီး ပစံးလာပကနယံယံလီ. တ
လာကနပဒိစံညိကိဂုလုပူယံယံလီ.

၁၀. **ကိယံ** နှ် မှ်တလအကျိမုဂု,အစိုးမုဂု,
ကိဝဲဒီးလီပလုဒ်စါအသီးဒီးပစံးလာကိယံလီ.
တဒ်နကိယံကဘုးက,သုလဲယးနှ်ကိယံဒီး
လီဖုဝဲလီ. စါနုစိုးဒီးကိယံလီပလုဒ်ဒီးလီဖု
ဝဲလီ.

၁၁. **ကိယံကိယံ** နှ် မှ်ပမဘုးတကတိသီးဒီး
မှ်အကိတိဒီးကိဝဲတုထိသုဒီးပစံးလာကိယံ
လီ. ဆုတဘုဘိစိဒီးစသလုမုအုဒီးကိယံ
သလု,သုဘုဆုဒီးမှ်အုတဂု,ကကိယံကိယံ
ဘိဖုလီ.

၁၂. **ကိယံကိယံ** နှ် မှ်မှ်အုအိပကညီဒီး
အပူလီလီတလီလီထိဒီးဘျါကုဆးကါဒီးချိ
နှ်ပစံးလာကိယံကိယံလီ. နကပတပူကိယံ
ကိယံတဘုးနှ်ဘိမနုလဲ, မှ်အုအိအပူလီ
ဆးကါဒီးကိယံကိယံလီ.

၁၃. **ကိယံ** နှ် ပဘိကတိဒီးအဆိလီ. ဒီးပဘိ
ကတိဒီးအဆိလီနိကိယံလီ. ပမှ်ကနီဖိ
သုခါလအိတိဒီးယံဒ်နှ်ပစံးလာကိနိကိယံ
လီ. ပိမှ်နှ်တုပိခါကိနိကိယံအိနှ်ပက
မဘဘုးတဘုဘိ.

၁၄. **ခုယံ** နှ် မှ်ထွံမံအဆိလီ. တလအုယံနှ်
အိဝဲလအုထွံမံအဆိမှ်ခုယံလီ. ထွံမံနှ်မှ်
အါဒီးအိ သံ ကစဲတိဒ် ဒ် အသကီးဒီးပမအ
ဆိလအုထွံမံခုယံလီ. ဘိဆုဒီးခုယံနှ်မှ်လ
ပူကအိစကီးသုသုဒ်ပတသုညါဘိ.

၁၅. **ဂီယံ co.of ဂီယံ**
၁၆. **တယံတယံ** နှ် မှ်ပကညီမတိဒီးအလီ
အိဖျိဒီးပစုဒ်နးနးကလဲနသကုအလီအိဖျိ
နသကု,တိမအါဒီးဒီးကဒါသးလအိအိဒီး
တိမ, ကဒါအသးလအိအိဒီးတိမဒီးပစံး

လာတယံတယံလီ. ပကတကုနိတလီလဲမး
တယံတ ယံလီ. ပကတကုးဘုတလီလဲမး
တယံတယံလီ.

၁၇. **တိမိယံ** နှ် မှ်တိမိတိယံလီဟိခိ
ချါပြကဒ်ဒီးပစံးလာအိဒီး အိဝဲအကလုကလု
နှ်ပကီးလာတိမိယံလီ. တိမိယံအိ
လာဟိခိနှ်အါက.

၁၈. **တိယံ** နှ် မှ်တိပြုမိတကလုနှ် အိ
လာလိခိလါလီဒီးပြုကဒ်ဒီး အုပသးကိဝဲနှ်
ပကီးလာတိယံထံလီ. တိယံထံအိလာထံကျိ
ပူ,လာလီလီ.

၁၉. **ထံယံ** နှ် မှ်တိဖိထံလါတကလု လာထံကျိ
ကဘုးကဘုး,ဘုသလဲထံစုမုဒ်ခိမုဒ်ဒီးဘိတစး
စးနှ်ပစံးလာထံယံလီ. ဒီးခုဝဲခုနုဒီးထံတကု
လီ.

၂၀. **ထိယံထိယံ** နှ် မှ်ပပလီခိသိတုမုဂု,
သလာသလာမုဂု,ထိရိတလီတိ, တကတိသီးမှ်
ထိအုထိယးဒီးပစံးလာထိယံထိယံလီ.

၂၁. **နာယံ** နှ် မှ်ပကညီတလုထံပံခိဒီးဘိ
ပကမုဘိ,နာသလုဒ်ဒီးပစံးလာနာယံလီ. ပခိ
နှ်ပမှ်တပုဘိတလီလီဒီးနာယံနာယုးနးက.

၂၂. **မာယံ** နှ် မှ်ပမတိအါဖိးဖိး,အိအိ
ဒီးပစံးလာပမယံယံလီ. ပကုးဘုအါဘိက
လ်ဖိးပြးပြးနှ် ပစံးလာပမတိယံယံလီ. ပက
ဖုမမတိယံယံလီ.

၂၃. **လီတယံ** နှ် မှ်လီတယံအဆိလီ. ပကတ
ပုလါသုဒ်ခိဒီး လီတယံလီတယံအုသုဒ်
လ်.

၂၄. **သးယံ** နှ် မှ်တိမိလဲပသးလာတနးနး
ကလဲတုပအိတသုဘိမုဂု,တိမိမပသးလာ
တနးနးကလဲမုဂု,ပစံးလာပသးယံယုထိလီ.

၂၅. **သုယံဝဲစါ** နှ် မှ်ထိရိတိအါမုလါပုလါ
ကျါအကလုကလုအိမုဂု,အဆးမှ်ဂု,ပစံးလာ
သုယံဝဲစါလဲလါ. ပကညီယုယံစါယံတ
နှ်လဲပသုယံလါပုလါကျါလီ. သုယံမ
နုလဲ,ကတိအါလီ. နလဲပသုယံမနုတမံ
လဲ,မကဲမုလီ. လဲပသုယံတဘိ,သုယံ
မနုလဲ,သုယံတးအုအုမံစးဝဲဒ်.

၂၆. **သါယံကလ်** နှ် မှ်ပကနတိပအိဘိအါ
ဂမုဂု, ပလဲတဘိကလ်အါဂမုဂု, ပစံးလာပ
လဲတသါယံကလ်,ပကနတိသါယံကလ်လီ.

၂၇. **သါယံ** နှ် မှ်ပလဲသကီးတအိဂမုဂု,

ယံ

ပမာသကိးတိအါဂါမုဂါ, ပစံးလာပမာသကိးတိသါ
ယံသံ, ပလဲသကိးတိသါယံသံလီၤ. ပလဲသ
ကိးတိသါယံသံန့ၣ် မုၣ်ယၢၣ်, ပမာသကိးတိသါ
ယံသံန့ၣ်ပမာတၢ်ဝံၤချ့.

ယံ

၁. **ယံ** န့ၣ် မုၢ်တၢ်အဒါတကလုာ်ပကိးလာယံလီၤ.
ဒီးပုၤကညိအံၣ်ဒီးဝဲဂုၤမးလီၤ. ညိလီၤလုာ်မုၢ်ဂုၤ,မာစ
ဘူးသံၣ်မုၢ်ဂုၤ,မာဝဲလာယံန့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး
ယံသုၣ်ဒု,ဒီး မုၢ်အိၣ်လာသုၣ်ဖိလီၤဒီးပစံးလာယံသုၣ်
ဖိလီၤ.

၂. **ယံ** န့ၣ် မုၢ်ပလဲတၢ်ဒီးပစုဘၣ်တိၣ်ခိၣ်ဘၣ်တိၣ်ဒီး
ပလီၤပိုၤလာပသးနီၤပုၤတခိမုၢ်ဂုၤ,လာပက ပမုၢ်ဂုၤ,ပစံး
လာပယံလီၤ. ပုၤဆိၣ်ပုၤမုၢ်ဂုၤ,ပုၤကထွၣ်ပုၤမုၢ်ဂုၤ,ပ
လီၤစုပသးလာပကပမုၢ်ဂုၤ, ပကၢ်လီၤလာပချာတခိမုၢ်
ဂုၤ,ပစံးလာပယံစကိးလီၤ. ဒီးပစံးလာပလီၤယံဒီးပ
စံးဒီးအဆိလာလီၤယံလီၤတခူးစုၢ်ကိးလီၤ. ယံန့ၣ်
ယံဝဲဒ်လဲၣ်,လီၤယံ,ယံနီၣ်ခိၣ်,ယံပိာ်ဖျု,ယံစိာ်စုး,
စယံစိးစုၣ်လီၤ. ဒီးယံဆုၣ်နီၤပုၤတကထွၣ်အပုၤဒီးအ
ပုၤယံစိးစုၣ်မးလီၤ. ပုၤတကလဲၤတၢ်ဒီးအခိၣ်ဘၣ်တိၣ်
ဒီးယံပိာ်ဖျုမးလာကျဲမုၢ်ပုၤဒီးအခိၣ်ပိာ်မး, ပုၤဆဲးယုာ်
လိာ်ကွဲဒီးယံစိးစုၣ်မးသပြုၤကလၢ်လီၤ. ပုၤလာလဲၤ
တၢ်ဒီးအခိၣ်ကိာ်ချဲးဝဲန့ၣ် ယံဆုၣ်နီၤပြီၣ်ကလၢ်လီၤ.

၃. **ယံသုၣ်ဒု** န့ၣ် မုၢ်တၢ်အဒါလၢဖိးထီၣ်သုၣ်ဒုန့ၣ်
ပစံးလာယံသုၣ်ဒုလီၤ. ဒီးပုၤကညိအံၣ်ဒီးဝဲလာကမာ
သံၣ်အခံ, ကယံယာ်သံၣ်အခံလီၤ.

၄. **ယံကံၢ်** န့ၣ်စတသုၣ်ညါဘၣ်. ဒီးအယံအကံၢ်န့ၣ်စ
တနၢ်ဟူစတသုၣ်ညါစုၢ်ကိးဘၣ်.

၅. **ယံကွၢ်လဲးကွၢ်** န့ၣ် မုၢ်ပတဝီကွၢ်ဆၣ်ခိၣ်ကိာ်ခိၣ်ဝး
ဒီးပကၢ်ချဲၤပျံၤခဲးဒီးပစံးကွၢ်န့ၣ်ပစံးလာယံကွၢ် လီၤ.
ထိးတဒုစယံကွၢ်ဒီးအိၣ်န့ၣ်ယံညါလီၤ. ဒီးပစံးကွၢ်မုၢ်
အိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလာပယံကွၢ်အိၣ်န့ၣ်ယံလီၤ.

၆. **ယံယာ်** န့ၣ် မုၢ်ပစဲဘူးယာ်တၢ်လာယံမုၢ်ဂုၤ,ပမာစ
ဘူးယာ်ယံလာသံၣ်မုၢ်ဂုၤ, ပစံးလာယံယာ်လီၤ. ယံ
ယာ်သံၣ်အခံလာယံ,ပုၤကညိမာသံၣ်န့ၣ်ယံယာ်ဝဲလာ
ယံလီၤ.

၇. **ယံစိာ်စုး** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညိအခိၣ်ဘၣ်တိၣ်ဒီးယံဝဲဒ်
ပစုလၢအသိးတုၤလီၤဆုၣ်ဆုၣ်ကလဲၣ်ဒီး ပစံးလာယံ
စိာ်စုးလီၤ. ပုၤတကအခိၣ်ဘၣ်တိၣ်ဒီး ယံစိာ်စုးမးသ
တၢ်ကလၢ်လီၤ. ယံစိာ်စုးစိာ်ပျံၤတဘး,ပုၤကညိယံ
လာအချာမုၢ်ဂုၤ, လာအမၢ်ညါမုၢ်ဂုၤ,တုၤလီၤဆုၣ်ဒီးပစံး

ယာ

လာယံစိးစုၣ်လီၤ.

၈. **ယံစိးစုၣ်** န့ၣ် ယံလာအချာဒီး တလုာ်အသးဒီးပ
စံးလာယံစိးစုၣ်လီၤ. ပုၤတကအခိၣ်ဘၣ်ကွဲးဒီးသုၣ်
ယံၣ်ဒီးယံစိးစုၣ်မးလီၤ. ယံစိးစုၣ်န့ၣ်မာသးဒ်ယံတ
ရံးအသးလာတုၤလီၤဆုၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၉. **ယံနီၣ်ခိၣ်ယံနီၣ်ခိၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညိမုၢ်ဂုၤ,ဆၣ်
ဖိကိာ်ဖိမုၢ်ဂုၤ,ဒီးတုၤလီၤဂံၢ်လာအခိၣ်တခိၣ်ဒီးပစံးလာ
ယံနီၣ်ခိၣ်လီၤ. ပုၤတကခးကဆိတဒုဒီးကဆိယံနီၣ်
ခိၣ်မးလီၤ.

၁၀. **ယံဆုၣ်နီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပခိၣ်ချဲးဒီးပလီၤပိုၤဆုၣ်နီၤဒီး
ပစံးလာပယံဆုၣ်နီၤလီၤ. ပုၤတကအခိၣ်ချဲးဒီး
လီၤယံဆုၣ်နီၤမးသတၢ်ကလၢ်လီၤ.

၁၁. **ကူၣ်ယံ** န့ၣ် မုၢ်ကူၣ်ကၢ်အဆိလီၤ. ကူၣ်ကၢ်ကူၣ်
ယံသုၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကူၣ်ကၢ်သုၣ်န့ၣ်ပစံးလာကူၣ်
ယံတစုစုဒီးကူၣ်ယံန့ၣ် ပစံးလာကူၣ်ကၢ်အဆိတစုစု
လီၤ.

၁၂. **စယံမိာ်တူၤ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤလာဒိၣ်တၢ်ဒိၣ်ဒီး ဖုၣ်ဝဲဒီး
အစုဒုးအခိၣ်ဒုးဘိၣ်ဘိၣ်ကလၢ်ဒီးပစံးလာဒိၣ်တၢ်စယံ
မိာ်တူၤလီၤ. ပုၤတကဒိၣ်တၢ်စယံမိာ်တူၤ. ကဆုၣ်ဆါ
ကိာ်တံၢ်ကၢ်သၢ.

၁၃. ယံ.ယာ as ဝံၣ်ယံဝံၣ်ယာ.

၁၃-၁. **ဖျုယံ** န့ၣ် မုၢ်ပမာသကံယုာ်လုာ်ခံဘိမုၢ်ဂုၤ,
သၢဘိမုၢ်ဂုၤ,ဒီးပစံးလာဖျုယံလီၤ. ပုၤကညိဆဲးသ့န့ၣ်
ဖျုယံလုာ်ဒီး ဆဲးဝဲလာသ့လီၤ. ဖျုယံလုာ်အါအါက
လဲၣ်. ပကဆဲးသ့မုၢ်ဂုၤ,ပကဆဲးထၢၣ်မုၢ်ဂုၤ,ထီၣ်ပက
ဆဲးတၢ်တမံၤဒီးပကအံၣ်ဒီးလီၤ.

၁၄. **တယံခံယံ** န့ၣ် မုၢ်ပတဝီကွၢ်ဆၣ်ခိၣ်ကိာ်ခိၣ်လၢ
ပျံၤဝံၤဒီးပကၢ်ချဲးပျံၤန့ၣ်ခံချဲးဒီး ပစံးကွၢ်မုၢ်အိၣ်ခံဝဲဒီး
ပစံးလာတယံခံယံလီၤ.

၁၅. **ဖျုယံဖျုယာ်** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညိတၢ်စုၤဘၣ်အခိၣ်ဒီး
အခိၣ် ဘၣ်စိၣ်သကံသကါတရုဒုဒီး ပစံးလာအခိၣ်ဖျု
ယံဖျုယာ်လီၤ. ပုၤတကတၢ်စုၤဘၣ်အခိၣ်ဒီးအခိၣ်မာ
မးအသးဖျုယံဖျုယာ်လီၤ.

၁၆. **ဘုယံ** န့ၣ် မုၢ်ဘုလၢကလံအူဒီးကံၢ်ဝဲအါအါက
လဲၣ်န့ၣ် ပစံးလာဘုယံလီၤ. ဘုတပူၤကလံဟဲဒီး
ယံမးတကဝီတကဝီလီၤ.

၁၇. **ဝံၣ်ယံ** န့ၣ် မုၢ်ပမာလီၤယံပုၤကလာပစုဒုၣ်တိၣ်ဒီး
ပစံးလာပဝံၣ်ယံလီၤ. ပမုၢ်မာယံပုၤကလာပစုလၢပက
ပဆူပချာဒီး ပုၤကယံဝဲန့ၣ်မုၢ်ပဝံၣ်ယံလီၤ. ပုၤတက
ဝံၣ်အဝဲတကဒီးအဝဲတကယံလာအချာလီၤ. ဝံၣ်ယံပုၤ
ကညိဖိဆူအချာတဂ့ၤ.

၁၈. **လီၤယံ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညိမုၢ်ဂုၤ,ဆၣ်ခိၣ်ကိာ်ခိၣ်မုၢ်

ယာဉ်

၇၁. ဆဋ္ဌိတိကိရိမ္မိမ္မာဂ္ဂမ္ပိယာဉ်ဘိဝံသံ၊ အစုတလံခိဉ် တလံဒိးလိပိလိစုးဝဲန့ဉ်ပစံးလၢလိယံလိ။ ပှၤ တဂၤလဲတၢ်ဒီး အခိဉ်တလံဒိးလိယံလိတခူးမး လိ။ ပှၤတဂၤလဲတၢ်လိယံလိတခူးဒ်ဖိသၢ်အသိး လဲဉ်။

၁၉. **ဝံဉ်ယံဝံဉ်ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်ပဝ်ပှၤဂၤလၢပစုတှၤပှၤ ဂၤယံဒီးပစံးလၢပဝံဉ်ယံလိ။ ပှၤတဂၤဝံဉ်ယံအဝဲ တဂၤဆူအချၢဒီး အဝဲတဂၤသးဒိဉ်ထီဉ်ဒီးဝံဉ်ယံတခိ ဝံဉ်ယံဝဲလိ။ ပဝ်ယံပှၤဂၤန့ဉ်ပစံးလၢပဝံဉ်ယံလိ၊ ဝံဉ်ယံတၢ်န့ဉ်မ့ၢ်ပမၤယံပှၤဂၤလၢပစုတှၤဒီး မ့ၢ်ဝံဉ်ယံ လိ။

၂၀. **အယံ** န့ဉ် မ့ၢ်အလၢအဆိလိ။ အယံအလၢ အိဉ်ပှၤတဖၣ်န့ဉ် မ့ၢ်အတၢ်ကျဲးစးဂၤဝဲပှၤတဖၣ်န့ဉ်ပ စံးလၢအိဉ်ဒီးအယံအလၢလိ။ဒီး ပစံးလၢအိဉ်ဒီးအ ယံအလၢစ့ၢ်ကိးလိ။

“ယာ”

၁. **ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးတံၤတၢ်လၢဉ်၊ယူၤက လၢ်၊သယုာ်လိအသးကျၢမနၤတဖၣ်န့ဉ်ပစံးလၢယာ လိ။ ယာန့ဉ်ယာဝဲလဲဉ်။ ပမ့ၢ်ဟံးထီဉ်ကွၢ်ဒီးသယုာ်လိ အသးကျၢမနၤယူၤကလၢ်ဒီး ပစံးလၢယာလိ။ စုမ့ၢ်ဂၤ ထးမ့ၢ်ဂၤ၊ပှၤမ့ၢ်ဂၤ၊ ပမ့ၢ်တယၢ်ထီဉ်ကွၢ်ဒီး မၤသး ယူၤကလၢ်၊တံတလံဒီးပစံးလၢယာလိ။ ပှၤတလိဉ်ယာ မးယူၤကလၢ်၊ ထးတလိဉ်ယာကျၢမနၤ၊လၢ်တဖျၢဉ် ယာတံတလံလိ၊ဘုတနၢ်ယာမးဖျၢကလၢ်လိ။

၂. **ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုာ် အဒုအိဉ်သၢတြိ ဒီးအထံးထဲကွၢ်တိဒီး အထံးမၤအသးကသိဉ်ကသ့ ဒီး အတၢ်အိဉ်ဒ်န့ဉ်အသိးဒီးပစံးလၢယာလိ။ ယာန့ဉ်ပ ဖိအိဉ်အဘိပဖိအိဉ်အတၢ်လိ။

၃. **ယာစံ** န့ဉ် မ့ၢ်ကယံတၢ်ဝံတၢ်စိာ်လၢအယာတဖၣ် န့ဉ်ပစံးလၢယာစံဒ်န့ဉ်လိ။ ဒီးပစံးလၢအယာစံစကိး လိ။ တၢ်ဝံတၢ်ယံးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအိဉ်လၢပတဟီဉ် တနၢ်ဘၣ်န့ဉ်မ့ၢ်ယာစံဝဲလၢ်လိ။

၄. **ယာယာ** န့ဉ် မ့ၢ်ပဝံတၢ်ဒီး တၢ်ပဝံဒးလိပှၤဒီးယံာ် ဒ်းယာဒီးပစံးလၢမၤသးယာယာလိ။ စဝံတၢ်တဝံမၤမး အသးယာယာလိ။

၅. **ယာတၢ်** န့ဉ် မ့ၢ်ယာတကလုာ်န့ဉ်ပသ့ဉ်ဒီး အတၢ် အိဉ်ဒ်န့ဉ်အသိးဒီး ပစံးလၢယာအတၢ်လိ။ ပစံးဒ်ဂၤတ သ့ဘၣ်ယာအတၢ်ဒီးပစံးလၢယာအတၢ်လိ။ ယာအတၢ် န့ဉ်ပဖိအိဉ်ဒ်န့ဉ်အတၢ်အသိးလိ။

၆. **ကလုာ်ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်ပှၤကညိကတိတၢ်ကပၢ်လၢဒီး

ယာ

ကတိတၢ်ကယာ်ကယာ်န့ဉ် ပစံးလၢကလုာ်ယာလိ။ ပှၤလၢအကလုာ်ယာန့ဉ်ဆူထီဉ်အကလုာ်လၢအဟၢဖၢ ပှၤကပၢ်လၢဒီးကတိတၢ်အကလုာ်ကုာ်ဘိကုာ်ဘိကယာ် ကယာ်န့ဉ်ပစံးလၢအကလုာ်ယာလိ။

၇. **ကိာ်ကျၢ်ခံယာ** န့ဉ် မ့ၢ်ပကိာ်ကျၢ်ခံဘုးဒီးပဆးလိ စခိဉ်တကဲဘၣ်ဒီးပစံးလၢပကိာ်ကျၢ်ခံယာလိ။ စကိာ် ကျၢ်ခံယာဒီး စကွဲးလံာ်ဆးလိစခိဉ်တကဲဘၣ်စကိာ် ကျၢ်ခံဘုးဒီးစမိာ်ထီဉ်မိာ်လိဒီးစကိာ်ကျၢ်ခံမၤသး ယာဖျၢကလၢ်။

၈. **ခိဉ်ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်ပခိဉ်ဆါဘၣ်ဒီးဒီး ပခိဉ်န့ဉ်ပယၢ် ထီဉ်ယၢ်လိ၊ပမိာ်ထီဉ်ဆးလိတန့ၢ်ဘၣ်၊မၤသးဒ်အ တဟီဉ်တအိဉ်ဘၣ်အသိးဒီး ပစံးလၢပခိဉ်ယာလိ။ စ ခိဉ်ယာစယၢ်ထီဉ်ယၢ်လိတန့ၢ်ဘၣ်။

၉. **စုယာခိဉ်ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်ပိာ်ခွၢ်လၢအမၤဒၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂၤ၊ ပိာ်မ့ၢ်လၢအဒၢမ့ၢ်ဂၤ၊ပစံးလၢစုယာခိဉ်ယာလိ။ ပှၤ လၢ အစုယာခိဉ်ယာတဖၣ်န့ဉ်ပခါဘၣ်အစုအခိဉ်တဂၤဘၣ်၊ ပခါဘၣ်အစုအခိဉ်န့ဉ်အဟုးကိသးကိပသးပှၤစံးဝဲဒၣ်။

၁၀. **ယံဉ်ယာ** န့ဉ် မ့ၢ်နီဉ်တကလုာ်န့ဉ် အလုာ်အဒီးစၢ် ကဘံဉ်ခိးဒီး အလုာ်နီဉ်မ့ၢ်ဒိဉ်ဒီးပကိးလၢယံဉ်ယာ လိ။ ယံဉ်ယာဒီးန့ဉ်ပှၤကညိဖိအိဉ်ဝဲလၢကသုလိ။

၁၁. **တၢ်ယာတၢ်စံ** န့ဉ် မ့ၢ်ထီဉ်ရီၤတၢ်ဝံတၢ်စံ၊တၢ်ဖဲး တၢ်မၤလၢအိဉ်အနးတဖၣ်န့ဉ် ပစံးလၢတၢ်ယာတၢ်စံ လိ။ ဖိသၢ်တုၤအဘၣ်ဝံဘၣ်စိာ်ဘၣ် တၢ်ယာတၢ်စံ နးဒီးခိဉ်တန့ၢ်ဂၤတကဲဘၣ်၊ ကဲထီဉ်လၢအနီၤအနၤ၊တၢ် သအိဉ်ခိဉ်သအိဉ်ပူၤဆါလိ။ နသအိဉ်ပူၤဆါန့ဉ်ကမ့ၢ်ကၢ်န ဘၣ်တၢ်ယာတၢ်စံနးသၢ။

ယာ်

၁. **ယာ်နီၤနီၤ** တအိဉ်ဘၣ်မးသိးလဲဉ်၊ အိဉ်ထဲဆွဲဉ် ယာ်ယဲာ်တမံလိ။

၂. **ဆွဲဉ်ယာ်ယဲာ်ဆွဲဉ်ယီၤ** တကလုာ်ပြီကဒ်ခိးဒီးနီဉ်စု မ့ၢ်ခိးဒီး အိဉ်ဒီးအိဉ်အဖိဒီးပကိးလၢ ဆွဲဉ်ယာ်ယဲာ် လိ။ ဆွဲဉ်ယာ်ယဲာ်န့ဉ်အိဉ်လၢထံခံကွၢ်စိးအါကၢ၊ဒီး ပှၤကညိအိဉ်ဝဲစ့ၢ်ကိးလိ။

၁. **ယာ်ယာ်** န့ဉ် မ့ၢ်ပှၤကညိမံဆူဉ်တဖၣ်န့ဉ် ပစံးလၢ မံယာ်ယာ်လိ။ ဒီးပစံးလၢမံကွဲးကွဲးစကိးလိ။ ပှၤတ ဂၤမံဆူဉ်သမိး၊မံထီဘိယာ်ယာ်လိ။ ပမ့ၢ်လဲၤဘါက စၢ်ယွၤလၢသရိဉ်ပူၤဒီးပှၤတနီၤနီၤမံဝဲယာ်ယာ်လိဒီး ပစံးလၢမံယးယးစကိးလိ။

၁. **ယးယး** န့ဉ် မ့ၢ်ဒ်ယာ်ယာ်အသိးလိ။ ပှၤကညိမံ န့ဉ်ပစံးလၢမံယးယးလိ။ ပှၤတဂၤမံယးယး

ယာ

တသွန်ညါထိုင်တံဆုခိဘဉ်.

၁. **ယာဉ်ဇီယုဇီ** နှ် မှ်ပှ်ကညီဝဲဟုတုအဘိဒီး တိဝဲကမူဉ်ယုဉ်ဒီးပစံးလာယာဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလာယာဉ် ကမူဉ်လီၤ. ယာဉ်နှ်မှ်မနုၤလဲၣ်,ပမှ်ဝဲဟုတုအဘိ ဒီးပကိးလာယာဉ်လီၤ.

ယာဉ်

၂. **ယာဉ်ကမူဉ်** နှ် မှ်ပတီၢ်ဘျးဟုလာပဝဲကမူဉ်တြီး ဒီးပစံးလာယာဉ်ကမူဉ်လီၤ.ယာဉ်ကမူဉ်နှ်မှ်မနုၤလဲၣ်, မှ်ပဝဲဟုတုဒီးပတီၢ်ကမူဉ်နှ်ပစံးလာယာဉ်ကမူဉ်လီၤ.

၃. **ယာဉ်ဃး** နှ် မှ်သုဉ်ကဒဲကဒဲကလံၤမှ်ဖဲဒီး ပှ် လိာ်အသးနှ်ပစံးလာယာဉ်ဃးလီၤ. ကလံၤမှ်ဖဲထီၣ် ဒီးသုဉ်ယာဉ်ဃးသိၣ်ဝဲတြီးတြီးဒီးတနီၤသိၣ်ဝဲတြီးတြီး ဒီးတနီၤသိၣ်ဝဲတြီးတြီးလီၤ. သုဉ်လၢဒိၣ်တ ဖှ်နှ်ယာဉ်ဃးသိၣ်ဒိၣ်,သုဉ်လၢအဆံးတဖှ်ယာဉ်ဃး သိၣ်ဆံးဝဲလီၤ.

၄. **ယာဉ်အိၣ်ကသူ** နှ် မှ်ပဖိအိၣ်ကသူဒီးယာဉ်ကမူဉ် ဒီးပစံးလာပယာဉ်အိၣ်ကသူလီၤ. ဒီးပစံးလာဖိယာဉ် အိၣ်ကသူဇုာ်ကိးလီၤ. ပယာဉ်အိၣ်ကသူနှ်ပဖိကသူဒုဉ် ကသူညဉ်ဒီးပဖိလီၤဒီးယာဉ်ကမူဉ်နှ်မှ်ပယာဉ်အိၣ် ကသူလီၤ. ဒီးပစံးလာပဖိယာဉ်အိၣ်ကသူဒ်နှ်စကိး လီၤ. ဖိယာဉ်အိၣ်ကသူဒီးယာဉ်ကမူဉ်တက့ၢ်. ယာဉ် အိၣ်ကသူညဉ်ကသူဒုဉ်နှ်ပအိၣ်ဝဲလီၤ.

၅. **ကိာ်ယာဉ်ကိာ်ယာဉ်** နှ် မှ်ထီၣ်ရီၤသဘံၣ်လိခိ,တၢ် ဇီၤသပၤဇီၤလၢမှ်ကသါဘဉ်ဒီးကိာ်ဝဲနးနးဒီးဘိဝဲသုဝဲ န်ယာဉ်အသိးဒီးပစံးလာကိာ်ယာဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလာကိာ် ယာဉ်လီၤ. မှ်ကသါဘဉ်လိခိတဘျီကိာ်ယာဉ်မးလီၤ ဟ့း.

၆. **ကိာ်ယာဉ်** နှ် မှ်ပှ်ကညီဒဲပမဲာ်လၢာ်အသဟီၣ်မှ် ဂုၤ, ဒဲပချၢလၢအစုလၢာ်ဒုဉ်အတဟီၣ်မှ်ဂုၤ, ဒဲပချၢ လၢအစုလၢာ်ဒုဉ်အတဟီၣ်မှ်ဂုၤ,ဆါဝဲတုၤအကိာ်မးဒီးပ စံးလာကိာ်ယာဉ်လီၤ.ပှ်တဂၤဒဲစချၢယံးဒီးဆါဒီးကိာ် ယာဉ်မးလီၤ.

၇. **ပိာ်ယာဉ်ပိာ်ယာဉ်** နှ် မှ်ပိာ်တကလုာ်သုဉ်ထီၣ်လၢ အခိၣ်စိၣ်ဒ်သကွဲအသိးဒီး ပကိးလာပိာ်ယာဉ်လီၤ. ဒီး အိၣ်ခဲကလုာ်လီၤ. ပိာ်ယာဉ်နှ်ပဖိယာဉ်အိၣ်ကသူလၢ အဖိလီၤ.

၈. **ပိာ်ယာဉ်ခိ** နှ် အဘိထဲခိၣ်မှ်ခိၣ်ဒီးဒါထီၣ်ပျီၣ်ထီၣ် ဝဲလၢအခိၣ်စိၣ်ဒ် အိၣ်ဝဲထီၣ်ရီၤဟီၣ်ခိၣ်တပူၤဒီးမဲထီၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီးမှ်မဲထီၣ်တဘျးဘဉ်ဒီးထံဘဉ်ဒီး ပစံးလာပိာ် ယာဉ်ခိလီၤ. ဒီးပစံးလာပိာ်ယာဉ်ဖးဒိၣ်စကိးလီၤ. ပိာ် ယာဉ်ခိနှ် ပှ်ကညီချီကျိးအိၣ်အဖိလီၤ.

ယု

၉. **ပိာ်ယာဉ်ထံ** နှ် မှ်ပိာ်တကလုာ်မဲထီၣ်လၢထံခိၣ်ထံ နံၤဒီးပစံးလာပိာ်ယာဉ်ထံလီၤ. ဒီးပဖိအိၣ်စုာ်ကိးလီၤ. ဒီး အဖိနှ်ပမၤလၢကသူဒီးပဖိယာဉ်အိၣ်အဖိနှ်လၢကသူ လီၤ.

၁၀. **ဖိယာဉ်အိၣ်ကသူ** နှ် မှ်ပဖိအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢာ်, ပိာ်ဖိယာဉ်ဖိဒီးဒုဉ်ဒီးညဉ်ဒီးပမၤလီၤဒီးယာဉ်ကမူဉ်ဒီးပ စံးလာပဖိယာဉ်အိၣ်ကသူလီၤ. ဖိယာဉ်အိၣ်ကသူဒီးဒုဉ် ဒီးညဉ်ဒီးဖဲလီၤဒီးယာဉ်ကမူဉ်နှ်ပအိၣ်ဝဲကံၤ.

၁၁. **သံၣ်ယာဉ်ဃး or သံၣ်ယာဉ်.**

ယာ

၁. **ယာ** နှ် မှ်ပှ်ကညီအကူအသိး အကယာအက ယဲ,အပိးအလီၤနှ် ပစံးလာအယာလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆါလၢအယာလီၤအယာလီၤအယာလီၤန့ၣ်လီၤ. ယာလီၤနှ် မှ်မနုၤတမံၤလဲၣ်,ယာလီၤဆုဂုၤယာဉ်ဂုၤ,ယာလီၤစုယာလီၤထု,ထံ ဖှ်စုထံဖှ်ထု, ယာလီၤဘိယာလီၤနး,ယာလီၤချံၣ်ယာလီၤပျီၣ်တၢ် တဖှ်နှ်မှ်ယာလီၤ. ပှ်တဂၤအယာလီၤအယာလီၤလၢတမိး, ပှ်တဂၤနှ်အတၢ်မှ်အိၣ်ဒီးအကူဂုၤသိးဂုၤ,အိၣ်ဒီးထံ ဖှ်စုထံဖှ်ထု,ဒီးဘိဒီးနးအါအါကလဲာ်ဒီးပစံးလာအိၣ် ဒီးအယာလီၤအယာလီၤ,ဒီးပှ်တနီၤနီၤစံးလာအိၣ်ဒီးအယာလီၤအ ယာလီၤပစံးန့ၣ်လီၤ. ပှ်တဂၤအိၣ်ဒီးအယာလီၤအယာလီၤလၢဂုၤ ကၤ.

၂. **ယာကူဃိကူ** နှ် မှ်ပှ်လၢအိၣ်ဒီးအစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, ဒီးန့ၣ်ဂုၤဆုဂုၤ,ထံဖှ်တၢ်ပိာ်,ကဲာ်ရိၣ်န့ၣ်ကိာ်,ဒီးထံဒီး ဖဲဒီးပစံးလာယာလီၤကူဃိကူလီၤ. ဒီးအဲၣ်အဲၣ်ပိာ်မှ်အ ယာလီၤအယာလီၤကူလၢလၢဒီးပစံးလာယာလီၤကူဃိကူလီၤ. အိၣ်ဒီးပိာ်မှ်အယာလီၤ,ပိာ်ခွါအယာလီၤ,သုးယာလီၤသံၣ်ယာလီၤ တၢ်လၢပကယာကယဲနှ်ပစံးလာပယာလီၤပယာလီၤဒီးမှ်အိၣ် အါအါကလဲာ်နှ်ပစံးလာယာလီၤကူဃိကူလီၤ.

၃. **ယာ -ယာ as ကျဲယာကျဲယာ.**

၄. **ယာချံၣ်ယာလီၤပျီၣ်** ပိာ်ခွါလၢကတိၤချံၣ်ခိၤပျီၣ်ဒီး ပံာ်ဝဲလၢအဟီၣ်ဒီးသိးကခးတၢ်ဒီး ပစံးလာယာလီၤချံၣ် ယာလီၤပျီၣ်လီၤ. ပှ်အိၣ်ဒီးယာလီၤချံၣ်ယာလီၤပျီၣ်နှ်ဒီးသိးဒီးက ခးတၢ်နူတၢ်ယီၤ,တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျီအနုၣ်အနီၤဒီးကတိၤ ချံၣ်ခိၤပျီၣ်ခိၤန့ၣ်ဒီးအချံၣ်အချီၣ်နှ်ပစံးလာယာလီၤချံၣ်ယာလီၤ ပျီၣ်လီၤ. ပှ်တဂၤကရၢလီၤအသးဒီးအယာလီၤချံၣ်ယာလီၤ ပျီၣ်တၢ်ဘျီလဲၤဟ့ၣ်အတၢ်တဘျီဘဉ်.

၅. **ယာထံး** နှ် မှ်ပဂီၤထံးနှ်ပှ်တနီၤနီၤစံးလာပ ယာလီၤထံးလီၤ. ဟဲဆုဉ်နီၤလၢစယာလီၤထံးအံၤခွါစီၤစီၤ,စက တဲနတၢ်တမံၤ,ပှ်စီဆုတဖှ်တုၤအသံးထီၣ်ဘးလၢက စၢ်ယုၤအယာလီၤထံးလီၤ.

ယု

၆. **ဃာဘိဃာန** နှင့် မှ်ပုလၢမၤဘိဇးနီၤလၢက
ပဲၤကဆဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ,တၢ်န့ၢ်တၢ်ယီၤတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၣ်
ဒီးဟံၤလၢဟံၤယံၤန့ၣ်ပစံးလၢဃာဘိဃာနးလီၤ. ပ
ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤလၢမၤကပီၤအသးဒီးဃာဘိဃာနးဒီး
တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘျၣ်ပျံၤန့ၣ်မးလီၤ.

၇. **ဃာဝးဝးဝုၢ်ဝုၢ်** နှင့် မှ်ခးအသရၤဝးဝုၢ်ဝုၢ်တက့ၢ်.
လၢဃာဝးဝးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝးဝးဝုၢ်ဝုၢ်စကိးလီၤ.
လဲၤဆုၣ်ခးလၢဃာဝးဝးဝုၢ်ဝုၢ်တက့ၢ်.

၈. **ဃာဝးဝး** နှင့် မှ်ခးကနူၤဝးဝုၢ်ဝုၢ်,ပဂီၤထံး
ဝးဝုၢ်ဝုၢ်,ချီၣ်ကနူၤဝးဝုၢ်ဝုၢ်,ပဟံၣ်ဂီၤထံးဝး
ဝုၢ်ဝုၢ်,ပစံးလၢဃာဝးဝးလီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤတရံး
ဟံၣ်ဃာဝးဝး,ပုၤတဂၤဟံၣ်လီၤတြိးယံၤလၢအယၢထံး
ဝးဝးကမ့ၢ်ကအပျံၤတၢ်သၢ.

၉. **ဒီဃာ** နှင့် မှ်ဝၣ်အိၣ်ဖိၣ်တကရၢညါဒီးပစံးလၢ
ဒီဃာလီၤ. ဝၣ်တပူၤမဲထီၣ်ဒီဒီဃာတကရၢညါလဲၣ်,
သ့ၣ်ဒီဒီဃာစကိးလီၤ.

၁၀. **ဃာဃာဃာ** နှင့် မှ်ခးအသရၤန့ၣ်ပစံးလၢဃာ
ဃာလီၤ. လဲၤကရၢယၢခိၣ်ဃာဃာတက့ၢ်,ထိးကဟဲ
အိၣ်ဘၣ်ဖုးပဘု.

၁၁. **ပဃာ** နှင့်မှ်ပဂီၤထံးန့ၣ်ပစံးလၢပဃာလီၤ. တၢ်
သိၣ်ဘူးဒီး ပဃာဒ်ဘိၣ်သအိၣ်သိၣ်အသးန့ၣ်ပပျံၤတၢ်
ကၤ.

၁၂. **ပိၣ်ခါအဃာ** နှင့် မှ်ကဲၣ်ရိၣ်နၢ်ကါ,ထံဖုံၣ်တိၢ်
ပီၤ,ခိၣ်ကံၢ်ဖဲဘဲ,ဆုၣ်ယၢဂုၤန့ၣ်ပစံးလၢပိၣ်ခါအဃာ
လီၤ. ပိၣ်ခါလၢအဲၣ်ဒီးအယံၤအလၢတဖၣ်န့ၣ်မၤအဃာ
အယီၤတဝံးကၢၣ်ဘၣ်.

၁၃. **ပိၣ်မုၢ်အဃာ** နှင့်မှ်နံၣ်ဂုၤဆုၣ်,ထံဖုံၣ်တိၢ်ပီၤ,
ထံခါဖဲခါန့ၣ်ပစံးလၢပိၣ်မုၢ်အဃာအယီၤလီၤ. ပိၣ်မုၢ်
န့ၣ်ကျဲးစးမၤအဃာအယီၤလၢန့ၣ်သိဆုၣ်သိလီၤ. ဃာ
စုဃာထူတဖၣ်န့ၣ်အမိၢ်အပၢ်မၤန့ၣ်အီၤလီၤ.

၁၄. **သဃာ** နှင့် မှ်ပတိၣ်အိၣ်တၢ်ကမၤအိၣ်ဒီးပစံး
လၢသဃာလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မှ်စုၤလီၤ. နသဃာအိၣ်
စကိးတၢ်ကမိၤအိၣ်ခါ. နသဃာအိၣ်တၢ်ကမိၤအိၣ်န့ၣ်
ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ယၢတမိ.

၁၅. **သုးအဃာ** နှင့် မှ်ဘိဇးနီၤန့ၣ်,သံးန့ၣ်သံးကျိၤ,မျိၣ်
ခါမျိၣ်ခါန့ၣ် ပစံးလၢသုးဃာလီၤ. ဒီးပစံးလၢသုးက
ယၢစုၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးစုၢ်ကိးလၢသုးအပိးအလီၤစုၢ်ကိး
လီၤ. တၢ်လၢသုးခါသံၣ်ခါန့ၣ်အဃာအယီၤအါကၤ.

၁၆. **သုခိၣ်အဃာ** နှင့် ပကယၢကယဲတမံၤလၢလၢ
အဘၣ်ပုၤကညိအသးခဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢသုခိၣ်အဃာ
လီၤ. ဆုၣ်ယၢဂုၤ,ယၢသတိၢ်ယၢသံလုၢ်,စုၤထူခါ,
ယဲၣ်ခါန့ၣ်,ချီၣ်ခါဘိဇး,တၢ်ခဲလၢန့ၣ်မှ်သုခိၣ်အ

ယုၣ်

ဃာလီၤ. ဒီးပစံးလၢပုၤသုခိၣ်အဃာစုၢ်ကိးလီၤ. ဒီး
ပစံးလၢအနီၢ်နီၢ်မှ်ပုၤသုခိၣ်အဃာလီၤ.

၁၇. **သုခိၣ်သုဃာ** နှင့် မှ်ပိၣ်မုၢ်မှ်ဂုၤ,ပိၣ်ခါမှ်ဂုၤ,
တုၤသုခိၣ်ဒီးဟံၣ်ဒီးယီၤ. ဒီးမၤဒီးဝၤဒီးပစံးလၢသုခိၣ်
သုဃာလီၤ. ပုၤကညိတုၤသုခိၣ်သုဃာအမိၢ်အပၢ်တ
ဂုၤသိၣ်လၢဘၣ်အိၣ်ဘၣ်, ကြးလၢသိၣ်လီၤဒၣ်အသး
လီၤ. ဒီးကြးသ့ၣ်ညါလီၤဒၣ်အသးလီၤ.

၁၈. **အခိၣ်အဃာ** နှင့် မှ်တၢ်ကနူၤတၢ်သရၤန့ၣ်ပစံး
လၢအခိၣ်အဃာလီၤ. ဒီးတခိၣ်တၢ်အဂီၢ်ခိၣ်ဂီၤထံးန့ၣ်
ပစံးလၢအခိၣ်အဃာ လီၤ. ခးအသရၤမှ်ဂုၤ,ဟံၣ်ဂီၤ
ထံးမှ်ဂုၤ,ချီၣ်ကနူၤမှ်ဂုၤ,ပစံးလၢအခိၣ်အဃာလီၤ.
ခးတလီၢ်အခိၣ်အဃာန့ၣ်ပတယုဒီးဘၣ်,ကရၢယၢခး
အဃာန့ၣ်တက့ၢ်,ဟံၣ်တဖျၢၣ်အခိၣ်အဃာတၢ်ခဲသမိ
.

၁၉. **အဃာအယီၤ** နှင့် မှ်ပုၤကညိပဒိၣ်ကယၢကယဲ
အပိးအလီၤ,ကူၤသီးဂုၤ,ချီၣ်ဒိၣ်ပျံၤထး,ယဲၣ်ဒိၣ်ဘီ
ထီၤ. နးတိၢ်စုးတိၢ်ထူန့ၣ်ပစံးလၢ အဃာအယီၤလီၤ.
ဒီး အဝဲအံၤမှ်ပဒိၣ်အဃာအယီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢအ
ဃာအယီၤစုၢ်ကိးလီၤ. ပဒိၣ်န့ၣ်အဃာအယီၤအါဒီးဟံ
ဝဲလၢအလီၢ်မံအဃာနးအါမးလီၤ.

ယု

၁. **ယုယီၤ** နှင့် မှ်ပအဲၣ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤဒီး ခံးသီးပ
ကထံၣ်န့ၣ်ဒီး ပလဲၤကွၢ်ဝုၤဝုၤပကထံၣ်ဒီးပလဲၤကွၢ်တ
ပူၤဘၣ်တပူၤဒီးပစံးလၢယုလီၤ. ထီၣ်ရီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိ
တၢ်ဒီးတၢ်လၢ,အံၤသၣ်သဒိၣ်အုၣ်, ဘုဇိၤဟုဇိၤထီၣ်ရီၤတ
မံၤ,မှ်တအိၣ်ဘၣ်,ပမှ်တအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဒီးပကအိၣ်
ဘၣ်န့ၣ်ပလဲၤကွၢ်လၢအိၣ်ဝဲအလီၢ်န့ၣ် ဝုၤဝုၤဒီးမှ်ပယု
လီၤ. ဒီးပကတိၢ်ဒီးအဆိၣ်လၢယုယီၤ,ယုဆုး,ယုယၢ
ဒ်န့ၣ်လီၤ. ယုန့ၣ်မှ်ယုဒ်လဲၣ်,ယုယီၤ,ယုအိၣ်ယီၤအိၣ်,
ယုအိၣ်ဆုးအိၣ်,ယုအိၣ်ယၢအိၣ်,ကွၢ်ယုကွၢ်ဆုး,ယု
က့ၤ ယီၤက့ၤ, လဲၤယုအိၣ်ယီၤအိၣ်ဒုၣ်ခါညၣ်
ခါ, တံၣ်တၢ် ယီၤ,ကသူဟီၣ်ဘိၣ်တက့ၢ်, တၢ်မှ်တအိၣ်
ဘၣ်န့ၣ်ယု ယီၤတက့ၢ်. ဒ်သု ကအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်
ယုယီၤ,ယုဆုၣ်ယုယၢ တက့ၢ်. သုမှ်ယုကြးကြးဒီး
သု ကထံၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တအိၣ်ဘၣ်,ပဘၣ်
ယုလီၤ.

၂. **ယု** နှင့် မှ်ပဂံၢ်တၢ်လၢအပဲၤထီၣ်သၢအမံၤခဲစုန့ၣ်ဒီး
ပစံးလၢယုလီၤ. ဒီးခံးအမံၤသၢစုန့ၣ် ပစံးလၢယုဒ်န့ၣ်
လီၤ. ဒီးယုအဝဲအံၤတဘီန့ၣ်ဘၣ်ယးဒီးပဂံၢ်တၢ်လီၤ.

၃. **ယုတကမံၤ** နှင့် မှ်ပုၤလၢကွၢ်ဝဲထဲပုၤဂၤကမၤက

ယုတ်

မည်အတိုင်းတမံမံဒီးကလိပ်လဲလကွီၤကကတိၤသ့ၣ်
ဂဲၤလၢပုၤဂၤအလိၤ, ဒီးအိၣ်ဒီးပုၤဂၤတဘၣ်လိၣ်ဘၣ်,
ကွၢ်ဟ့ၣ်ဝဲလၢပုၤဂၤမၤကမၤတၢ်တမံမံဒီး ကအ့ၣ်
လိၣ်အသးဒီးပုၤဂၤ, ယုၣ်ဒ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢယုၣ်တၢ်ကမၤ
လိၤ. ပုၤတဂၤကအ့ၣ်လိၣ်အသးဒီးပုၤဂၤန့ၣ်ယုၣ်ဝဲ
တၢ်ကမၤသ့သမိး,ဒီး ပစံးလၢယုၣ်ကမၤစကိးလိၤ.
ယုၣ်ကမၤလၢစလိၤတဂ့ၤ,စမ့ၢ်ယုၣ်ကမၤဒ်န့ၣ်သးန့ၣ်စထံၣ်
ထီၣ်ဘိ.

၄- **ယုကူၣ်ယုဆး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢဆိကမိၣ်ကၢၣ်ထီၣ်တၢ်
လၢအသးကံၢ်ပုၤတမံဘၣ်တမံ,တပူၤဘၣ်တပူၤဒီးပ
စံးလၢယုကူၣ်လိၤ. ပုၤတဂၤယုကူၣ်တၢ်လၢအသးဒ်က
မၤတၢ်ဒ်အံၤန့ၤ,ကပုၤတၢ်ဆိတၢ်ဒ်အံၤန့ၤ,ကကူၣ်
က
ဖဲဒ်အံၤန့ၤ,ကမၤကအိၣ်ဒ်အံၤန့ၤ, ယုကူၣ်ဝဲဒ်န့ၣ်
လိၤ. ယုကူၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤဆိကမိၣ်ကၢၣ်ထီၣ်တၢ်လၢပသးဒီး
ပစံးလၢပယုကူၣ်လိၤ. စယုကူၣ်ထီၣ်တၢ်လၢစသးအံၤ,
စကူၣ်တဘၣ်ဘၣ်.

၅- **ယုလုလု** န့ၣ် ဒ်ယုဝုၤဝုၤ,ယုကွီၤကွီၤ,ယုကြူၤကြူၤ
အသးလိၤ. ပုၤတဂၤယုတၢ်အ့ၣ်လိၣ်လုလု,မးယုဝဲတသံ
ဘၣ်,ပုၤတဂၤဒီးသိးကအ့ၣ်လိၣ်ဘၣ်အသးဒီးယၢဒီးယု
ဝဲအိၣ်လုလုလိၤ. ပုၤတဂၤဒ်ကလိၣ်ဘၣ်ပုၤလၢကွီၤဒီး
ယုဝဲလုလုဘၣ်မန့ၤလဲၣ်.

၆- **ယုစိးကုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ယုအ့ၣ်လိၣ်အဆိလိၤ. ယုအ့ၣ်လိၣ်
စိးကုၤဒီးပုၤဂၤတဂ့ၤခါစိး,

၇- **ယုကူၣ်ယုသလဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုပနံၣ်တၢ်ကၤဒီးသိးပ
ကပုၤပကဆါဒီးပကအိၣ်အပရံၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပယုကူၣ်
လိၤ. ပုၤတဂၤဒီးထီၣ်ဒီးချဲးဒီးတဘျီဒီးယုကူၣ်ယု
သလဲၣ်လိၤ.

၈- **ယုအ့ၣ်လိၣ်ယုစိးကု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်ဒီးပုၤဂၤတ
ဘၣ်လိၣ်ဘၣ်ဒီး ကွၢ်ဝဲလၢပုၤကကတိၤကမၤကလုၢ်က
မၤအိၣ်,ပုၤဂၤကမၤကမၤအိၣ်တမံမံကကုၢ်ကဒ်
တၢ်ဒီး ယုဝဲထဲတၢ်ကလိၤကမၤအလိၤကအိၣ်ဒီးကကုၢ်
ကဒ်တၢ်လၢပုၤဂၤအလိၤန့ၣ် ပစံးလၢယုအ့ၣ်လိၣ်လိၤ.
ဒီး ပစံးလၢယုတၢ်အ့ၣ်လိၣ်စ့ၢ်ကိးလိၤ. ပုၤတဂၤယုတၢ်
အ့ၣ်လိၣ်ဒီးယၢကသမိး.

၉- **ယုအိၣ်ဆုးအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤယုအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်
အိၣ်န့ၣ်ထီၣ်တမံဒ်ပကအိၣ်ဘၣ်ဒီးပလဲၤမၤန့ၢ်ဒီးပကွၢ်
လၢအအိၣ်ဝဲအလိၤန့ၣ်ဝုၤဝုၤဒီးပစံးလၢယုအိၣ်ဆုးအိၣ်
လိၤ. လဲၤယုအိၣ်ဆုးအိၣ်ကသုဟီၣ်ဘိၣ်,ဒ်ဒီးန့ၣ်န့ၣ်
တကွၢ်ဒီးပစံးလၢလဲၤယုအိၣ်တၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလိၤ. ဒီးပစံး
လၢလဲၤယုအိၣ်ယီၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးလိၤ. ဘုမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီး
ပလဲၤယုအိၣ်ဆုးအိၣ်လိၤ.

ယု

၁၀- **ယုအိၣ်ယုအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤမၤအိၣ်ဒ်ဒီးန့ၣ်န့ၣ်
ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢဒီးပစံးလၢပယုအိၣ်ယုအိၣ်လိၤ. ယု
အိၣ်ယုအိၣ်ဒ်ဒီးန့ၣ်န့ၣ်ဒီးတကွၢ်. ပကဖိအိၣ်ကသု.

၁၁- **ယုအိၣ်ယီၤအိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤဆဲးလဲၤခးတခံတၢ်
ယီၤ,ဆဲးဒီးကိၢ်ဒီးဒီး ပမ့ၢ်ထံၣ်ဒီးပဆဲးပခးပလုၤပယီၤ
ဒီး ပစံးလၢပယုအိၣ်ယီၤအိၣ်လိၤ. လဲၤယုအိၣ်ယီၤအိၣ်
တခံတၢ်ယီၤ,တၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲဝဲပုၤကု.

၁၂- **ကွၢ်ယုကွၢ်ဆုး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ဟါမၤတမံမံဒီးပ
ကွၢ်ဝုၤဝုၤ,တပူၤဘၣ်တဘၣ်တပူၤ, တပူၤဘၣ်တပူၤဒီးပ
စံးလၢပကွၢ်ယုလိၤ.

၁၃- **ဘုစယု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအနံၣ်ကွၢ်ဒီး မၤတၢ်လၢတ
ဂ့ၤဘၣ်,ဒီးမၤဝဲတလိၤလိၤဒီးပသိၣ်ယီၤတန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်
ပစံးလၢမၤဝဲဘုစယုလိၤ. ပုၤတဂၤပစံးဟံးဘၣ်ပုၤဂၤ
အတၢ်တဂ့ၤပစံးဒီး ဟံးဝဲဘုစယု,လိၣ်ကွဲတဂ့ၤ,ဒီးလိၣ်
ကွဲတၢ်ဘုစယု,ပုၤတဂၤပစံးဟ့ၣ်တၢ်တဂ့ၤဒီးဟ့ၣ်တၢ်
ဘုစယုလိၤ.

ယုတ်

၁- **ယုတ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်ဒီးတၢ်ပကိၢ်အသးဒီးတၢ်ကျိၣ်
ကျဲအသး, တၢ်အိၣ်တပူၤယီၤ, ဒီးတၢ်အိၣ်ဘူးလိၣ်အသး
ဒီးပစံးလၢယုတ်လိၤ. တၢ်ခံမံၤသၢမံၤအိၣ်တပူၤယီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,
ပိၢ်မ့ၢ်ဒီးပိၢ်ခါမံတပူၤယီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢယုတ်လိၤ. ယုတ်
န့ၣ်ယုတ်ဝဲဒ်လဲၣ်,ယါယုတ်,မံယုတ်,ရိၢ်ယုတ်, လဲၤယုတ်,သမူ
ယုတ်,သံယုတ်,အိၣ်ယုတ်,အိၣ်ယုတ်န့ၣ်လိၤ.

၂- **ကုၤယုတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပိၢ်ခါဘၣ်ဖျိလိၣ်အသးဒီးအမါဝံၤဒီး
ကုၤဝဲဆူအဟံၣ်ဒီးအမါကုၤပိၢ်အခံတပူၤယီၤဒီးပစံးလၢ
ကုၤယုတ်လိၤ. ပုၤတဂၤကုၤယုတ်လဲၣ်ဒီးအဝၤလဲၣ်,ဒီးပမ့ၢ်
ထံၣ်လိၣ်ပုၤကညိလၢကျဲဒီးမ့ၢ်လဲၤပိၢ်ပခံဆူပဟံၣ်ဒီးပ
စံးလၢကုၤယုတ်ဒီးပုၤစကိးလိၤ. ပုၤတဂၤထံၣ်ယၢလၢ
ကျဲဒီးဟဲက့ၤယုတ်ဒီးယၢလိၤ.

၃- **ယါယုတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲတၢ်ချဲတၢ်သၣ်ခံကလုၢ်သၢ
ကလုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကျိၣ်ကျဲအံၤသၣ်သဒိၣ်အုၣ်ဒီးဒ်ဒီးညၣ်
မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကျိၣ်ကျဲသၣ်မိၤကျဲသၣ်ဒီးအံၤသၣ်ဆၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ
စံးလၢပယါယုတ်လိၤ. ပယါယုတ်သၣ်မိၤကျဲသၣ်ဒီးအံၤ
သၣ်ဆၢန့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၄- **ဆိးယုတ်** န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ယုတ်အဆိလိၤ. အိၣ်ယုတ်ဆိးယုတ်
န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တပူၤယီၤလိၤ.

၅- **မံယုတ်ဂဲၤယုတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပိၢ်မ့ၢ်ဒီးပိၢ်ခါမံတပူၤယီၤဒီးပ
စံးလၢမံယုတ်လိၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပုၤကညိမ့ၢ်မံတပူၤယီၤဒီး
ပစံးလၢ မံယုတ်ဂဲၤယုတ်ခဲလၢလိၤ. ပိၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်မံယုတ်ဒီး
ပိၢ်ခါန့ၣ်မ့ၢ်အဝၤလိၤ.

၆- **ရိၢ်ယုတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပပကိၢ်စုၣ်ခံထံးသၢထံးအထုးန့ၣ်ပစံး

ယု,ယုာ်,ယုး

လၢပရိယုာ်လီၤ. ရိယုာ်စုာ်န့ၣ်ပခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤသံချဲကၢ,ရိယုာ်ရိယုာ်စုာ်န့ၣ်နီၤဒီးပကခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤကသံဝဲလီၤ.

၇. **လဲၤယုာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျိာ်ကျဲထူၣ်ဒီးသယိကမ့ၢ်ဒီးထံဒီးပစံးလၢပလဲၤယုာ်လီၤ. ပုၤကညိန့ၣ်အလိၤမ့ၢ်သးဒီးလဲၤသယိကမ့ၢ်ဒီး ထူၣ်ဒီးထံန့ၣ်ဒီးဖျူလီၤဝဲလၢအလိၤသးန့ၣ်လီၤ. နလိၤသးန့ၣ် လဲၤယုာ်ထူၣ်ဒီးသယိကမ့ၢ်ဒီးဖျူလီၤတက့ၢ်.

၈. **လဲၤယုာ်က့ၢ်ယုာ်ဒီးအိၤတက့ၢ်,ပလဲၤယုာ်တၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပလဲၤပိာ်လိာ်ပခံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သၢကမ့ၢ်ဂ့ၤ. ပစံးလၢပလဲၤယုာ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကနီၤဒီးပဖိသၣ်ခွါန့ၣ်လဲၤယုာ်တၢ်ဘျီတဂၤဂၤၤ,လဲၤယုာ်တၢ်တဘျီဘၣ်,လဲၤယုာ်ဒီးအဝၤတဖၣ်န့ၣ်လဲၤဝဲလီၤ. နဝၤမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးလဲၤဒီးအိၤ.

၉. **သမုယုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သံယုာ်အဆိလီၤ. သံယုာ်သမုယုာ်န့ၣ်သံတပူၤယိမုတပူၤယိဒီးမ့ၢ်သမုယုာ်သံယုာ်လီၤ.

၁၀. **သံယုာ်သမုယုာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသံတပူၤယိပမုတပူၤယိဒီးပစံးလၢသံယုာ်လီၤ. ပုၤဒိမိဝၤန့ၣ်တနီၤနီၤသံတစုယိဒီးပစံးလၢသံယုာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသံယုာ်သံဂီၢ်စုာ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤအဝၤသံဒီးသံယုာ်ဒီးအဝၤလီၤ.

၁၁. **သံယုာ်သံဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤသံဖိဝဲဒ်အဘၣ်တၢ်ဆါလူဘျိးအသိးန့ၣ် ပစံးလၢသံယုာ်သံဂီၢ်လီၤ. ပုၤကညိဘၣ်ကးန့ၣ်သံယုာ်သံဂီၢ်မးပြုးပြုးလီၤ.

၁၂. **အိၣ်ယုာ်ဆိဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢပဖျိဒီးမိဝၤခံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲတပူၤယိ,မံတပူၤယိ. အိၣ်တပူၤယိဒီးပစံးလၢအိၣ်ယုာ်လီၤ. ပုၤတဂၤလဲၤအိၣ်ယုာ်လံၤဒီးအမါလံ.

၁၃. **ရုလိာ်အိၣ်ယုာ်** န့ၣ်ပုၤကညိထီၣ်ရိၤတဂၤမ့ၢ်အိၣ်ယုာ်အိၣ်ဖိး,မၤဘျးဟံၣ်ဖိးဘျးဒီးလဲၤသကိး,က့ၢ်သကိး,မၤသကိးအိၣ်သကိးဒီးပစံးလၢရုလိာ်အိၣ်ယုာ်စုာ်ကိးလီၤ. ပုၤတဖၣ်ရုလိာ်အိၣ်ယုာ်မၤသကိး အိၣ်သကိးဝဲလီၤ.

၁၄. **အိၣ်ယုာ်ဆိယုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၢ်တလုာ်ယိ,ပအိၣ်တၢ်တပူၤယိ,ဒီးပစံးလၢပအိၣ်ယုာ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ဒီးအကလုာ်ကလုာ်ဒီးပစံးလၢပအိၣ်ယုာ်စုာ်ကိးလီၤ. ထီၣ်ရိၤတၢ်ဒီးန့ၣ် ပအိၣ်ယုာ်တဘျီဘၣ်ပဘၣ်ယိၣ်လၢကမူၤသံဘၣ်ဒီးပအိၣ်ယုာ်တဘျီဘၣ်လီၤ.

၁. **ယုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပိာ်ကိးဒုးန့ၣ်လၢယုးလီၤ. ဒီးပစံးကိးဝဲလၢဒုးလီၤ. ယုးန့ၣ်ပစံးတစံးဘၣ်ဝဲဘၣ်.

ယုာ်

၁. **ယုာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကျိာ်လီၤကဘျီအနီၤစ့ၤလီၤ. လၢက

ယုး,ယုာ်,ယုၤ,ယု

ဘျီန့ၣ်ကဘျီယုာ်ဇီၤလီၤ. ဒီးပစုာ်ကဘျီဟုဇီၤသနံးဇီၤထီၣ်ရိၤတၢ်လၢပစုာ်ကဘျီသ့ခဲလၢာ်န့ၣ်တုၤကဘျီဒီးပစံးလၢကဘျီယုာ်လီၤ.

၁. **ယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ကျိာ်လီၤကမုအ နီၤစ့ၤလီၤ. ပုၤကညိအခိၣ်လီၤယိၤတရုၤန့ၣ် ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢအခိၣ်ကမုဂီၢ်ယုၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤမနုၤအခိၣ်ကမုဂီၢ်ယုၤ,ကမ့ၢ်ကတံၣ်ဘၣ်ဝဲသၢ.

၁. **ယုဃီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တုၤသိးတၢ်ပၤ,တၢ်ဘၣ်လိာ်,တၢ်ဖိးန့ၣ်ပစံးလၢယုလီၤ. ယုန့ၣ်ယုဝဲဒ်လဲာ်,ယုပဝံာ်,ယုတၢ်ဒၢာ်,ယုလိာ်ဖိးလိာ်,ယုယိာ်လီၤပလိာ်,အိၣ်ယုအိၣ်ယိၤ,စံးဝဲဒ်.

၂. **ယုဃိာ်လီၤပလိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒုးဒီးပုၤထီၣ်ရိၤတဂၤ,ပတအုာ်လိာ်ဆိးက့ဘၣ်ဒီးအိၤဘၣ်,ပုၤကလုာ်အကမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤအကလုာ်ဒၢာ်ပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ရိၤပုၤတကလုာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အိၣ်ဒီးပုၤ,ပအိၣ်ဒီးအိၤ,ပတကန့ၣ်ကန့ၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပအိၣ်ယုဃိာ်လီၤပလိာ်လီၤ. ပုၤတဖၣ်အိၣ်ယုဃိာ်လီၤပလိာ်ဝဲမုာ်မးလီၤ. တအုာ်လိာ်ဆိးက့လိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်.

၃. **ယုပဝံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပယိဝဲထီၣ်အခိၣ်ပၤကဒး,ဘၣ်လိာ် တုၤ ၁ သိး သိး ၀း တရံး ဒီး ပစံးလၢယုပဝံာ်လီၤ. ပမ့ၢ်မၤဟံၣ်မၤယိဒီးပယိသ့ခဲဇီၤဝဲဇီၤအခိၣ်အခံယုပဝံာ်လီၤ. ယိယုသ့ခဲတဘျီအခိၣ်ယုပဝံာ်ဒီးပကမၤတၢ်အတိလီၤ.

၄. **ယုဖိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအမၤတၢ်သမိ,လဲၤတၢ်သမိ, ကတိၤတၢ်သမိ,မၤတၢ်ဒးသိး,လဲၤတၢ်ဒးသိး,ကတိၤတၢ်ဒးသိးကိးဂၤဒးအါဂၤဒီးပစံးလၢယုဖိးလီၤ. သုးဖိလိာ်ကွဲးသုးခိၣ်န့ၣ်ယုဖိးဂ့ၤကၢ.

၅. **ယုတၢ်ဒၢာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤကညိအခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ဒီးအခိၣ်တုၤသိးသိးန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်ယုတၢ်ဒၢာ်လီၤ. ပုၤဒိပုၤဝဲခံၣ် အခိၣ်ယုတၢ်ဒၢာ်တုၤသိးသိးလီၤ. ထီၣ်ရိၤတၢ်အခိၣ်တုၤသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,အခိၣ်ပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢယုတၢ်ဒၢာ်လီၤ.

၆. **ယုလိာ်ဖိးလိာ်က့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအုာ်လိာ်ဆိးက့ဒီးဘၣ်လိာ်က့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢယုလိာ်ဖိးလိာ်က့ၢ်လီၤ. ပုၤအုာ်လိာ်ဆိးက့တဖၣ်ယုလိာ်ဖိးလိာ်က့ၢ်လဲၤ.

၇. **ဆိာ်ယုဆိာ်ဃီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတဆၣ်ထီၣ်ပုၤဂၤအခံၣ်မၤတၢ်ကဖိးကသမိးဒ်ကျဲးစးတၢ်ကဖိးဒီး ပစံးလၢဆိာ်ယုလီၤ. ဆိာ်ယုဆိာ်ဃီၤန့ၣ်န့ၣ်ပမၤတၢ်ကဖိးတက့ၢ်.

၈. **နးယုခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်နးတကလုာ်အခိၣ်တစုာ်ဘၣ်ဒီးအခိၣ်မၤသးဒ်ယဲာ်အခိၣ်အသိးန့ၣ် ပစံးလၢနးယုခိၣ်လီၤ. နးယုခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်နးလၢအခိၣ်တစုာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၉. **မၤယု** န့ၣ်မ့ၢ်မၤမုာ်အဆိလီၤ. ပုၤမ့ၢ်အုာ်လိာ်ဆိးက့

ယု

ဒီးပမာဘၣ်လိာ်ကၢပမာမုာ်ထီၣ်အသးန့ၣ် ပစံးလာပမာမုာ်မာယုလီၤ.

၁၀. **ဃီယု** န့ၣ် မုာ်ပဝဲၣ်ပၤသ့ၣ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလာပဃီယုလီၤ. ဃီယုန့ၣ်ယၤလၢပိၤခိၣ်န့ၣ်တပိာ်တက့ၢ်.စကဒါၣ်အိထံ.

၁၁. **ဘုယုဘုဃီ** န့ၣ် မုာ်တၢ်ဖဲစ့ၤဒိၣ်ဒီးဘုအလၢၣ်အုၣ်သံဒီး အလၢၣ်တူၢ်ကွၢ်ယုပဝဲၣ်ဒီးပစံးလာဘုယုလီၤ. ဘုန့ၣ်ပသ့ၣ်လီၤဖျးလီၤတၢ်တူၤဒိၣ်ဒီးတနီၤနီၤယုဝဲဒီးအလၢၣ်တူၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုတၢ်မုာ်ယီၤဒီးဘုန့ၣ်အလၢၣ်ယုဒီး တူၢ်ကွၢ်ဒီးပစံးလာဘုယုတၢ်ယီၤစကီးလီၤ.

ယုာ်

၁. **ယုာ်ယုာ်** န့ၣ် မုာ်ထီၣ်သူယုာ်အဒံးသီၣ်ယုာ်ယုာ်လီၤ. ထီၣ်သူတပူၤယုာ်သီၣ်မးယုာ်ယုာ်ယီၤယီၤလီၤ.

၂. **ယုာ်ယုာ်** န့ၣ် မုာ်တမၢ်ဂုၢ်ယီၤန့ၣ်သီၣ်ဝဲယုာ်ယုာ်လီၤ. တမၢ်ပိာ်တၢ်ဒီးဂုၢ်ယီၤသီၣ်ယုာ်ယုာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ယုာ်ယုာ်ဃာ်ဃာ်** န့ၣ် မုာ်ပၤကညီကျဲးဃာ်သီၣ်မုာ်ဂုၤ.ပုၤလွးသီၣ်မုာ်ဂုၤ.ဂုၤတၢ်သီၣ်မုာ်ဂုၤ.ပစံးလာသီၣ်ယုာ်ယုာ်လီၤ. မတၤပုၤလွးသီၣ်ယုာ်ယုာ်တဂၤန့ၣ်လဲၣ်, ဒီးပၤကညီပုၤဘုန့ၣ်သီၣ်စကီးယုာ်ယုာ်လီၤ.

ယုာ်,ယုး

၁. **ယုး** န့ၣ် မုာ်ယံၣ်အဆိလီၤ. ပၤတဂၤတလုာ်ထံလုာ်နီၤအယံၣ်အယုးအါကၤ,အိၣ်ဒီးသုယံၣ်သုယုးဒီးန့ၣ်တဂုၤ,လုာ်ထံတက့ၢ်,ယုးန့ၣ်မုာ်တၢ်ယံၣ်တၢ်ယုး,ကိာ်ယုး,နၤယုာ်နၤယုးစံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂. **ဃဲမုာ်ယုးပတစံးဘၣ်**, ပစံးလာဃဲမုာ်ရံၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဃဲမုာ်ယုးန့ၣ်ကမုာ်ကၢ်ပၤမိၣ်လၢဝဲၣ်ဖိစံးဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်သၤ.

၃. **ကိာ်ယုး** န့ၣ် မုာ်ကိာ်ယံၣ်အဆိလီၤ. ကိာ်ယံၣ်ကိာ်ယုးန့ၣ်မုာ်ပမၤဘူးယၣ်ခိၣ်ဆုခိၣ်ဒီးမုာ်အူဒီးဘိပုၤကိာ်လူးဒီးပစံးလာကိာ်ယံၣ်ကိာ်ယုး လီၤ.

၄. **တၢ်ယုး** မုာ်တၢ်ယံၣ်အဆိလီၤ. ထီၣ်ရဲၤတၢ်လၢအထီၣ်အုးထီၣ်ယးအကမုာ်ကမုာ်ဘၣ်အဘၣ်သီန့ၣ် ပစံးလာတၢ်ယံၣ်တၢ်ယုးလီၤ. ပလိတဖျၢၣ်စဲထဲတၢ်ယံၣ်တၢ်ယုးန့ၣ်သ့ကွၢ်တက့ၢ်.

၅. **နၤယုး** န့ၣ်မုာ်နၤယုာ်အဆိလီၤ. နၤယုာ်နၤယုးန့ၣ်မုာ်ကသုမုာ်ဂုၤ, သီမုာ်ဂုၤ, ကနဲစိမုာ်ဂုၤ, ပဖိတုၤအယံၣ်ပယုာ်တုၤအယံၣ်ဒီး နၤမူဘၣ်ပၤဒီးပစံးလာနၤယုာ်နၤယုးလီၤ. နဖီကသုတသပၤနၤယုာ်နၤယုးမးလီၤ.

ယု

၆. **မၤတၢ်ယုး** န့ၣ်မုာ်မၤပတၢ်တၢ်လီၤ. ပမုာ်မၤပ တၢ်တၢ်နးနးကလဲာ်တုၤပအိၣ်မုၤတချုးတဝါလၢဘၣ်ဒီး ပစံးလာပမၤတၢ်ယုးလီၤ. ပၤတဂၤမၤတၢ်ယုးသတးဒီးအိၣ်မုၤတချုးဘၣ်, ပမၤတၢ်ယုးတဘးအံၤနဲၣ်သုကိးပၤဘၣ်မနၤလဲၣ်.

၁. **ယုာ်** န့ၣ် မုာ်ကျိာ်လီၤကမုာ်အနီၤစၤလီၤ. တၢ်ယုာ်ကမုာ်ယုာ်ခိၣ်ဒီးပကဖိအိၣ်ကသုလီၤ. တၢ်ကိာ်ကမုာ်ယုာ်,ပကမၤကိာ်ဖိလီၤ.

၂. **ယုာ်ယုာ်** န့ၣ် မုာ်ထီၣ်သူထီၣ်ကိးယုၤလၢမူခိၣ်န့ၣ် ဝါအဒံးသီၣ်ယုာ်ယုာ်လီၤ. တၢ်သီၣ်ယုာ်ယုာ်န့ၣ်ကမုာ်ကထီၣ်သူယုၤသီၣ်သၤ.

၃. **ယုာ်ယုာ်** န့ၣ် မုာ်ခိၣ်အုၣ်ဝဲသီၣ်, ဒီးပၤကညီမံသၤသီၣ်ယုာ်ယုာ် ဒီးပၤကညီတၢ်အသးသီၣ်ယုာ်ယုာ်လီၤ. ယုာ်န့ၣ်မုာ်ထဲတၢ်သီၣ်လီၤ. ယုာ်ဒီးအဂၤတအိၣ်ဘၣ်.

၁. **ယုၤ** န့ၣ်တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်,စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

ယု

၁. **ယု** န့ၣ် မုာ်ပထုတၢ်တကလုာ်ဒ်ချီၣ်ဖိအသိးကဘျၢၣ်လုာ်ဟံကရူဒီးပတီၢ်သ့ၣ်ခးကဲတၢ်လၢအပူၤ,ပဒုးအိၣ်တၢ်ဝဲတၢ်နီၤအဆၣ်လၢအပူၤ, ဒီးပမၤနီၤဖုံၣ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအပူၤဒီးပကိးလာယုလီၤ. ထုယုထုယာ်ဒီးမၤနီၤဖုံၣ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအပူၤလီၤ. ပၤသုခိၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်.

၂. **ယု** န့ၣ် မုာ်တၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ကိာ်ဒီးကိၤထီၣ်စိုးထီၣ်အထံသံးဝဲဒီးပစံးလာယုလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယုယာ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်မုာ်ဂုၤ,ဝဲမုာ်ဂုၤ,ထီၣ်ရဲၤတၢ်လၢသံးဝဲဒီးဘၣ်တၢ်ကိာ်ဒီးကိၤထီၣ်စိုးထီၣ်သူထီၣ်ဝဲလၢာ်န့ၣ်မုာ်ယုဝဲလၢာ်လီၤ. သ့ၣ်တကျိယုလံ,ပဆိၣ်ကဲၤကကဲၤကဲၤသၤ, သ့ၣ်လုာ်အူယုစိုးမဲးန့ၣ် ပတးလၢမုာ်အိၣ်ဂုၤကၤ,ယုန့ၣ်မုာ်တၢ်သံးဝဲ လီၤဘဲလီၤညးဒီးဆိအူၣ်ရူဒီးစိုးဝဲဒီးကိၤထီၣ်ဝဲန့ၣ်မုာ်အယုဝဲလၢာ်လီၤ.

၃. **ယု** န့ၣ် မုာ်တၢ်တကလုာ်ဒ်ကံာ်အသိးတစဲးစဲးဒီး ဒ်သံမိၤပိၤအသိးတစဲးစဲးဒီး အိၣ်ဝဲဘိၣ်ဒီးအိၣ်လၢဝဲဘိၣ်အိၣ်ပူၤ,အိၣ်ဝဲဘိၣ်ကမုာ်အါအါကလဲာ်,ဝါကျိာ်ကလဲာ်ထဲချၢ်ဘိဘုဘိဒီးပစံးလာယုလီၤ. ယုန့ၣ်အိၣ်လၢဝဲဘိၣ်ပူၤဒီးအိၣ်ဝဲဘိၣ်ကမုာ်န့ၣ်အါဒ်လၢာ်အသိးပုၤဝဲဘိၣ်ပူၤန့ၣ်တကပိာ်ခံကပိာ်ညါလီၤ. ဝဲကျိၤန့ၣ်ယုခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်အါကၤ.

၄. **ယု** န့ၣ် မုာ်ပအဲၣ်ဒီးပၤဂၤတၢ်တမံၤမံၤဒ်သိး ပကန့ၣ်ဘၣ်ဒီးပမၤအဟ့ၣ်ပၤဒီးပစံးလာပယုလီၤ. ပယုတၢ်န့ၣ်မုာ်ပမၤပၤဟ့ၣ်ပၤလၢအတၢ်တမံၤမံၤဒ်ပကတိၤထီၣ်လၢတၢ်ကတိၤအမုာ်ဒီးပစံးလာပယုလီၤ. နဖဲယုန့ၣ်ယု

ယု

ဝဲဒ်လဲၣ်.ယုအိၣ်တၢ်.ယုကညး.ယုက့ၤ.ယုပတံ.ထီၣ်ရီၤပအံၣ်ဒီးတၢ်ပမၤပၤဟ့ၣ်ပၤန့ၣ်မ့ၢ်ပယုလီၤ.ယုအိၣ်မ့ၢ်ယုအိၣ်ထံလီၤ.နဟဲယုမနုၤတမံၤလဲၣ်.စဟဲယုအိၣ်နမိၢ်ဟဲသ့ၣ်လီၤ.ပၤကညိဒီးသိးကန့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်သိးသိးယုပတံဘၣ်ကညးလၢကစၢ်ယုတက့ၢ်.

၅. **ယုကညး** န့ၣ် မ့ၢ်ပအံၣ်ဒီးပၤဂၤအတၢ်တမံၤမံၤဒီးပမၤပၤဟ့ၣ်ပၤဒီးပကတိၤထီၣ်တၢ်ကတိၤလၢအမ့ၢ်ဒ်အသ့ၣ်ကကံၢ်အသးကလီၤဒီးပကတိၤမ့ၢ်တၢ်.ဒီးပမၤအဟ့ၣ်ပၤန့ၣ်ပမၤလၢပကလုာ်မ့ၢ်ဒီးပစံးလၢယုကညးလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်မၤကမၢ်ပၤဂၤဒီးပၤဂၤကပျၢ်ပၤန့ၣ်ပမၤလၢပကလုာ်မ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပယုကညးစ့ၢ်ကိးလီၤ.နလဲၤမၤကမၢ်ဘၣ်ပၤဂၤန့ၣ် ယုသက့ၢ်ယုကညးဒ်ကပျၢ်နၤတက့ၢ်. ပၤတကၤအချံၣ်အိၣ်တဘျီဒီးစလဲၤယုကညးတြးတြးစီၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်ယၤဘၣ်.

၆. **ယုက့ၤဒီးက့ၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤဟံးန့ၣ်ပတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပၤဂၤလီၢ်ပတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ဒီးသိးကဟ့ၣ်က့ၤပၤဒီးပမၤအဟ့ၣ်က့ၤန့ၣ် ပစံးလၢပယုက့ၤလီၤ.နစ့ၣ်အိၣ်လၢပၤန့ၣ်အအိၣ်ဒီးလဲၤယုက့ၤတက့ၢ်.

၇. **ယုကီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုကျၢၤယုခၢၣ်ထီၣ်သ့ၣ်လၢမဲးလီၢ်အဖီလၢန့ၣ်လၢအဒိၣ်တူၣ်လၢသ့ၣ်ဖးထီၣ်တဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤ.ဝၣ်ဖးထီၣ်တဘျီမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလၢပယုကီၤထီၣ်လီၤ.မဲးလီၢ်လီၤကပျၢၤန့ၣ် ယုကီၤထီၣ်အဖီလၢလၢသ့ၣ်တဘျီတက့ၢ်.ပမ့ၢ်ယုကီၤထီၣ်မဲးလီၢ်အဖီလၢန့ၣ်ပယုကီၤထီၣ်တဘျီတံၤလီၤ.

၈. **ယုတြးယုတြး** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုလီၤယုမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပကျၢၤလီၤကျၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပန့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ဒ်ကတုၤလီၤဘၣ်လိာ်ဒီးပယုတၢ်လီၤယၢ်ဝၣ်လုၣ်လၢအဖီခိၣ်တလုၣ်ဒီးပစံးလၢပယုတြးလီၤ. ပန့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်န့ၣ်ဒ်ဟံၣ်န့ၣ်ကဘၣ်လိာ်.ဒ်အနီၤစ့ၣ်သုတဖျါတဂ့ၤ.ဒီးပယုတြးတၢ်ယၢ်လီၤ.

၉. **ယုကျဲယုကျဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျၢၤလီၤသံၣ်တံၤကျၢၤဒီးပယုတၢ်လီၤယၢ်အဖီခိၣ်လၢသ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ဒီးပစံးလၢပယုကျဲလီၤ. ယုကျဲလီၤတၢ်ယၢ်ကျၢၤန့ၣ်ဒ်သုတသုးအလီၢ်တဂ့ၤ.ယုကျဲလီၤယၢ်ခၢၣ်တန့ၢ်တက့ၢ်.

၁၀. **ယုဃာ်ယုလဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဃာ်တၢ်လၢအုၤတဝီမ့ၢ်ဂ့ၤ.ခံဝီမ့ၢ်ဂ့ၤ.ဒီးပထုးယံ.ဝံၣ်အနီၤစ့ၣ်ဒီးပစံးလၢပယုဃာ်လီၤ. ပၤကညိမၤဟံၣ်န့ၣ် တၢ်တိတၢ်တြး.မဲးလီၢ်သဒိန့ၣ်ယုဝဲလၢအုၤခဲလၢၣ်လီၤ. ဒီးမဲးလီၢ်ပယုဃာ်တတိၤတတိၤတဘျီတံၤလီၤ.

၁၁. **ယုစီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်**ယုထီၣ်အဆီလီၤ. တၢ်အထံးမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကိၢ်ဒီးယုစီၢ်ယုထီၣ်စဲးဒ်.

၁၂. **ယုစီၢ်ယုထီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်. တၢ်သ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်အထံးလၢဘၣ်တၢ်ကိၢ်ဒီးအလၢၣ်ယုဝဲဒီးပစံးလၢယု

ယု

စီၢ်ယုထီလီၤ. မိၢ်ဟဲသ့ၣ်အထံးန့ၣ်တုၤဘၣ်တၢ်ကိၢ်လၢတၢ်ယံၤခါန့ၣ်ဒီးယုစီၢ်ယုထီကွံာ်ဝဲလီၤ. ကသံၣ်ဖိ.ညါသူးဖိန့ၣ်တုၤပမ့ၢ်တဖျါဘၣ်လၢထံးဒီး ယုစီၢ်ယုထီကွံာ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **ယုဆို** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်ခးမ့ၢ်ဂ့ၤ.မ့ၢ်အိၣ်ပျီမ့ၢ်ဂ့ၤ.ကသါဘၣ်သ့ၣ်လၢအခိၣ်အယၢၤဒီးသ့ၣ်ယုထီဝဲန့ၣ် ပစံးလၢယုဆို.ပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢသ့ၣ်ယုသ့ၣ်ဆိုလီၤ. ဒီးပစံးလၢယုထီဆိုထီၣ်စကိးလီၤ. မ့ၢ်ကသါဘၣ်သ့ၣ်တပူၤယုဆိုမးလီၤ.

၁၄. **ယုတကီၢ်ယုတကီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်လၢပတန့ၣ်ဘၣ်ဒီးပယုဃာ်တနီၢ်လၢဝၣ်ထီၣ်ဝဲတြးန့ၣ် ပစံးလၢပယုတကီၢ်လီၤ. ပၤကညိမၤဟံၣ်မၤခဲလၢအိၣ်ဝဲတယံာ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲတစီၢ်တလီၢ်တဖျါန့ၣ်တန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.ယုတကီၢ်ဝဲလီၤ.

၁၅. **ယုတပိၤယုတပိၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကရၢဟံၣ်လၢသန့ဝဲတြးမ့ၢ်ဂ့ၤ. ပကရၢဃာ်ကသံၣ်နီၣ်အလီၢ်လၢသန့ဝဲတြးမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလၢပယုတပိၤလီၤ. ထီၣ်ပကရၢတၢ်လၢသန့ဝဲတြးဒီး ပစံးလၢယုတပိၤခဲလၢၣ်လီၤ. နယုတပိၤခးယၢၤဝဲလံၤခါ.ပမ့ၢ်တယုတပိၤဘၣ်ခးယၢၤဒီး ထိးကဟဲအိၣ်ဘုလီၤ.

၁၆. **ယုထီ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်လၢယုလၢအထံးလီၤလၢအသံဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယုထီလီၤ. ဒီးထီၣ်ရီၤတၢ်အထံးအလၢၣ်ယုဒ်န့ၣ်ပစံးလၢယုထီခဲလၢၣ်လီၤ. ကသံၣ်လၢၣ်ယုထီလၢအထံးလီၤန့ၣ်ပကဒီးအိၣ်က့ၤကၢ်သၢ.

၁၇. **ယုထီထး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပမ့ၢ်ဟံၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီးယုဝဲတုၤပစီၢ်တန့ၣ်ဘၣ်ကိၤတါချါဒီးပစံးလၢယုထီထးလီၤ. ပစံးတၢ်ညၣ်ဒီးအံၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ပလီလီၤလၢတၢ်ကိၢ်ဒီးယုဝဲယုထီထးလီၤ. ဒီးပစံးလၢယုထီဒ်စကိးလီၤ.

၁၈. **ယုထီဒ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအယဲၤဝဲဒီး အညၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်ထဲအဖံးအယံန့ၣ် ပစံးလၢမၤသးယုထီဒ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်တဂၤယုထီဒ်ခိၣ်ထီၣ်ဘီၣ်ထီၣ်တသ့ဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်ခါအိၣ်တမံၤမံၤသၢ.

၁၉. **ယုထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်သံကစဲၣ်တဖျါန့ၣ်ကိၤထီၣ်ညးထီၣ်.ဆိုထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢယုထီၣ်လီၤ. စဝဲာ် တံာ်သ့ၣ်ယံာ်တဘျီယုထီၣ်လံ.စကူၣ်လီၤသ့ၣ်တထံးယုထီၣ်လံ.လဲၤမၤကၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်စလီၤအိၣ်ဘုတယုထီၣ်ဘၣ်.

၂၀. **ယုထီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုၤလီၢ်လၢအအုၤတဖျါန့ၣ်တုၤပဝဲလီၤလၢကသံၣ်ဒီးအထံးသံးဝဲဒီးပစံးလၢယုထီၣ်လီၤ. ဝဲလီၤန့ၣ်ပူၤလီၢ်လၢကသံၣ်တက့ၢ်. မၤကယုထီၣ်ယၢ်ထီၣ်ဒ်ဝဲတက့ၢ်.

၂၁. **ယုဒီး** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျဲယုတၢ်လၢပၤမ့ၢ်န့ၣ်စီၢ်တန့ၢ်

ယု

၇၆. ယုကွင်လၢပယုလိက်ကွဲ နှ်ဒီးပစံးလၢပယုဒီးလီၤ. စမ့ၢ်ထံၣ်ပုၤကတၢၢ်လၢဂၤတမံၤဒီးစယုလိက်ကွဲနှ်မ့ၢ်စယုဒီးလီၤ. ပုၤကတၢၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်ပုၤနှ်ပသ့ၣ်ညါ,ဘၣ်မနုၤလၢပယုဒီးကွဲစကိးလဲၣ်,ယုဒီးတၢ်ဒ်နှ်တဂ့ၤ,နယုဒီးတၢ်နှ်တန့ၢ်ဘၣ်,ပယုဒီးတၢ်နှ်မ့ၢ်ပယုလိက်ကွဲလီၤ. ဒီးတခါယုအိၣ်အဆိမ့ၢ်ယုဒီးလီၤ.

၂၂. **ယုပကိၣ်ယုပကိၣ်** နှ် မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပမၤဟံၣ်တထီၣ်ဘၣ်ဒီးပမၤထီၣ်တဟ့ၣ်ဘၣ်ယုယုအဆၢနှ်ဒီးပစံးလၢယုပကိၣ်လီၤ. သ့ၣ်မ့ၢ်တထီၣ်ဘၣ်ဒီးယုပကိၣ်အီၤတက့ၢ်.

၂၃. **ယုပတံၣ်ဘါကညး** နှ် မ့ၢ်ပတံၣ်ဘါကညးလၢပမၤကမၢ်တၢ်တမံၤမံၤအယိဒီးဒီးသိးပကမူၤကဖျးဒီးပလဲၤဆူပဒိၣ်အအိၣ်ပဒိၣ်ကပျီၤပုၤ,ဒ်ကမၤပုၤဒီးပတီၤလီၤကဒံၣ်ကျိၣ်ဘါထီၣ်ပဒိၣ်နှ်ဒီး ပမၤပျီၤပုၤဒီးပမၤအပျီၤပုၤလၢပကလုာ်မ့ၢ်, ပကလုာ်မ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပယုပတံၣ်ဘါကညးလီၤ. ပယုဒီးတဖၣ်နှ် မ့ၢ်ဖီၣ်န့ၢ်တၢ်ဘျုးဒီးတၢ်ဘျုးယုပတံၣ်ဘါကညးအီၤဒီးပျီၤလီၤ. ဒီးပုၤတၢ်ဘျုးဖီၣ်လၢယုပတံၣ်ဘါကညးတၢ်လၢပဒိၣ်နှ်စံးစတဟ့ၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဘၣ်,ပျီၤတၢ်ကုၢ်ဖီၣ်အအံၤတစုလီၤ. ဒီးယုပတံၣ်ဘါကညးပဒိၣ်နှ်ဒီးဘါထီၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢအယုပတံၣ်ဘါကညးဝဲလီၤ. ဒီးပုၤလၢအဘျုးဘါကစၢ်ယုတဖၣ်အပျီၤအဘိၣ်နှ်မ့ၢ်တၢ်ဘျုးသဲၣ်တၢ်ကမၢ်အါဒီးဒ်တၢ်ဒီးဘးနှ်ကစၢ်ယုကမၤပုၤမၤဖျးအီၤဒီးတီၤလီၤကဒံၣ်ကျိၣ်ဒီး ဘါထီၣ်ကစၢ်ယုနှ်ဒီး ထုကဖၣ်ဝဲနှ်မ့ၢ်ပယုပတံၣ်ဘါကညးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၄. **ယုဖိးယုဖး** နှ် မ့ၢ်ဒီးသိးပထီၣ်သ့ၣ်လၢအဒိၣ်တဖၣ်ကထီၣ်ဘးဒီး ပယုတၢ်ဝဲၣ်ဖးထီၣ်ဘးသ့ၣ်နှ်ကတၢၢ်လၢထၣ်လၢမံၤဒီးပထီၣ်နှ် ပစံးလၢပယုဖိးလီၤ. သ့ၣ်နှ် ပထီၣ်မ့ၢ်တထီၣ်ဘးဘၣ်ဒီးပယုဖိးထီၣ်လၢဝဲလီၤ.

၂၅. **ယုဘုကဒိၣ်** နှ် မ့ၢ်ပကူးဘုဒီးပယုကဒိၣ်ဖီၣ်ဒီးပဘံၣ်ယုအတီၤဒ်သုတပြုတဂ့ၤဒီး ပစံးလၢပယုဘုကဒိၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကူးဘုဒီးပဟံးဖီၣ်ဘုကဒိၣ်ဒီး ပဘံၣ်ယုစၢယုအတီၤလၢဘုကဒိၣ်ကဲန့ၢ်မ့ၢ်ပယုယုလီၤ. တလၢယုဘုကဒိၣ်နှ်ယုဝဲလၢဆုၢ်,ပုၤကညီယုဘုကဒိၣ်နှ်ယုဝဲလၢဘုသကိးဘုန့ၢ်လီၤ.

၂၆. **ယုမနု** နှ် မ့ၢ်တၢ်လၢတဘိၣ်ဘၣ်ယဲၤဝဲဒီးထီၣ်နှ်ပစံးလၢယုမနုလီၤ. ပုၤကညီမ့ၢ်ဖးထီၣ်ဒီးတဘိၣ်ဘၣ်,ယဲၤဝဲနှ်ပစံးလၢယုမနုလီၤ. နွဲၣ်စီၤပၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံပိာ်အဒုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. မ့ၢ်တကပုၤဘၣ်ဒီးမ့ၢ်မၤအသးဖိနဲကဲၣ်ဖးထီၣ်,ကိၤတၢ်ချါဒီးပစံးလၢယုမနုစ့ၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ယုမနုထဲအယံၤဒီးအဖံးလီၤ. ထံပိာ်တကျိၣ်အဒုၣ်ယုမနုကိၤတၢ်ချါပအိၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.

ယု

၂၇. **ယုသံဆိုသံ** နှ် မ့ၢ်ပသ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်ဒီးသံကဒါက့ၢ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်လၢမ့ၢ်ကသါဘၣ်ဒီးသံဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢယုသံဆိုသံလီၤ. ပထီၣ်လီၤဘုလၢဒုးယဲၣ်ခိၣ်ယဲၣ်လၢတဖၣ်နှ် တၢ်မ့ၢ်ကိၢ်ဘၣ်တစံးစံးဒီးယုသံဆိုသံဝဲတကဝီၤတကဝီၤလီၤ. မ့ၢ်ကသါဘၣ်သ့ၣ်တပူၤဒီးယုသံဆိုသံလၢကိးလီၤ.

၂၈. **ယုလီၤ** နှ် မ့ၢ်ပအိၣ်လၢကိၢ်လၢန့ၢ်ဒီးပအဲၣ်ဒီးတၢ်လၢဟံၣ်ပုၤ,ယဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်တၢ်တမံၤပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဒီးပမၤပုၤလၢဟံၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤပုၤဒီးပစံးလၢပယုလီၤလီၤ. နအိၣ်လၢကိၢ်လၢန့ၢ်ဒီးနမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးယဲၣ်ဒီးယုလီၤလၢပုၤအိၣ်လၢဟံၣ်တဖၣ်,ဒီး ကစၢ်ယုအိၣ်လၢမူခိၣ်နှ်ပအိၣ်ပဝဲလၢဟံၣ်ခိၣ်ဒီး ပယုလီၤသးမ့ၢ်စီဆုံလၢကစၢ်ယုစကိးလီၤ.

၂၉. **ယုလီၤသး** နှ်မ့ၢ်ပမၤဘၣ်ပုၤကအတၢ်တမံၤမံၤဒီးအသးမ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်ပုၤန့ၢ်ဒ်အသးကမ့ၢ်ပုၤဒီး ပလဲၤမၤအပျီၤပတၢ်ကမၢ်လၢတၢ်ကတိၤအမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပယုလီၤပသးလီၤ. နမ့ၢ်မၤကမ့ၢ်ပုၤဂၤဒီးလဲၤယုလီၤနသးဒီးမၤအပျီၤနတၢ်ကမၢ်တက့ၢ်, ပယုလီၤပသးနှ်မ့ၢ်ပမၤပုၤဂၤပျီၤပတၢ်ကမၢ်လီၤ.

၃၀. **ယုသံဃာ်သံ** နှ် မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အထံးလၢအသံဒီးအဒီးအလၢယုဝဲနှ်ပစံးလၢယုသံလီၤ. ပသ့ၣ်လီၤတၢ်အထံးဒီး ပမ့ၢ်တဖီၣ်ဘၣ်လၢထံၣ်နှ်ဒီးကယုသံကွဲၣ်ဝဲလၢကိးလီၤ. ဖိတထံးပတဖီၣ်ဘၣ်ဒီးယုသံကွဲၣ်သလူၤ,ဒီးပစံးလၢယုသံဆိုသံစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၃၁. **ယုအိၣ်ယုဒီး** နှ်မ့ၢ်ပတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တဘိၣ်ဘၣ်ဒီးပလဲၤဆူပုၤကအအိၣ်ဒီးပမၤအဟ့ၣ်အိၣ်ပုၤလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးပစံးလၢပယုအိၣ်လီၤ. ယုအိၣ်ယုဒီးနှ်မ့ၢ်ပမၤပုၤဂၤဟ့ၣ်ပုၤလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တမံၤမံၤ, ဒီးသိးပကအိၣ်ဒီးပစံးလၢပယုအိၣ်ယုဒီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢယုအိၣ်ဒီးအိၣ်စကိးလီၤ.

၃၂. **ယုအိၣ်ယုအိၣ်** နှ် နီယုအိၣ်ယုဒီးအသးလီၤ. ပတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီး ပမၤပုၤဂၤဟ့ၣ်အိၣ်ပုၤန့ၢ်ပစံးလၢပယုအိၣ်ယုအိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤပံာ်ဒီးပယုအိၣ်ယုအိၣ်အတၢ်တန့ၢ်ဘၣ်.

၃၃. **ယုအိၣ်** နှ် မ့ၢ်တၢ်သူပသးလၢထံၣ်ဒီးပမၤပုၤဂၤဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပုၤန့ၢ်ပစံးလၢပယုအိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤတၢ်သူအသးလၢထံၣ်ဒီးယုအိၣ်လီၤ.

၃၄. **ယုမၤတြၢမၤ** နှ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢဝဲၣ်အိၣ်ပုၤတကလုာ်အိၣ်လၢဝဲၣ်ဘိၣ်အပူၤဒီးမၤသးဒ်ကံာ်အသးဒီးပကိးလၢယုလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိမ့ၢ်လၢယုမၤတြၢမၤ,ယုမၤဝဲၣ်မၤဘိၣ်မၤ,ယုမၤယါမၤဒ်န့ၢ်လီၤ. ယုမၤဝဲၣ်မၤန့ၢ်အိၣ်လၢဘိၣ်အိၣ်ပုၤအါအါကလဲၣ်ဒ်ကံာ်အသးထဲဘုဘိၣ်တုၤ

စုမှတ်တကပိတ်လီၤ.

၃၅. **ကိယု** နှ် မှ်တၢ်ကံၣ်လၢဆဲးတပိၣ်အသးပြီကဒံ
ဇီၤလၢအဘိမုၢ်ဂၤ,အသုမုၢ်ဂၤ,အဝါမုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢကံၣ်
ယုလီၤ. ဒီးမုၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မုၢ်ကံၣ်
ယုလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သီးကံၣ်ပြီကဒံနှ်မုၢ်အကံၢ်လီၤ.

၃၆. **ကံၣ်ဃိၣ်ကံၣ်ဃု** နှ် မှ်ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤ,ထီၣ်မုၢ်
ဂၤ, လံာ်မုၢ်ဂၤ,ဂုၤမုၢ်ဂၤ,တၢ်ကူတၢ်သီးမုၢ်ဂၤ,မုၢ်ကံၣ်ဆဲး
တပိၣ်လၢအဝါမုၢ်ဂၤ,အဂီၢ်မုၢ်ဂၤ,အသုမုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢ
ကံၣ်ဃုလီၤ. ခိၣ်ဖျၢၣ်တဘျီကံၣ်ဃုဂၤသမိး.

၃၇. **ကုယု** နှ် မှ်ကုတကလုာ်ပထုအခံတတံၢ်ဘၣ်ဒီး
ပထုဝံၣ်ထၢၣ်တဘျီဆိၣ်လီၤတဘျီဒ်ပထုယုအသီးဒီး
ပစံးလၢကုယုလီၤ. ပိုၢ်တဖၣ်ထုကုတယီၤဘၣ်စိုၢ်အကု
သီးဘၣ်,ထုထဲကုယုကုယုဃ်ဇီၤလီၤ. ပိုၢ်တဖၣ်နှ်ထုကု
ယုကုယုဃ်ဇီၤဝဲလီၤ.

၃၈. **ကိယုကိယု** နှ် မှ်မုၢ်အိၣ်လၢသပၤကဘူး
ကဘိဒီးယုဝဲကိယုဒီးပစံးလၢကိယုကိယုလီၤ. မုၢ်အိၣ်
လၢသပၤပူၤကိယုကိယုန့ၣ်ဂၢ်ကွၢ်. ဃီၣ်ကွၢ်တက့ၢ်,
ဒီးပပူၤလီၤယုထီၣ်နှ်ပစံးလၢကိယုကိယုဃ်ဇီၤလီၤ.

၃၉. **ချိၣ်ဃုချိၣ်ဃု** နှ် မှ်ချိၣ်ဃုအလုၢ်အဒုန့ၣ်ပစံး
လၢချိၣ်ဃုလီၤ. ဒီးပထုတၢ်လၢပအိၣ်မုၢ်လၢအပူၤလၢ ပ
လဲၤတၢ်လၢကျဲအဖၢမုၢ်ပထုတၢ်ဒ်ချိၣ်အသီးဒီးပအိၣ်မုၢ်
လၢအပူၤန့ၣ် ပကိးလၢချိၣ်ဃုစကိးလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢ
ကျဲန့ၣ်သဘံၣ်လိမုၢ်တအိၣ်ဘၣ်လၢပကအိၣ်မုၢ်လၢအ
ပူၤဒီးပထုချိၣ်ဃုဒီးပအိၣ်မုၢ်လၢအပူၤလီၤ.

၄၀. **ဂီၤဃိၣ်ဂီၤဃု** နှ် မှ်လၢမုၢ်ဂၤ,တၢ်ကူတၢ်သီးမုၢ်
ဂၤ,ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤ, ဂီၤမုၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီး ပစံးလၢဂီၤဃု
လီၤ. ခိၣ်ဖျၢၣ်တဘျီဂီၤဃိၣ်ဂီၤဃုစကိးတဂ့ၤဘၣ်.

၄၁. **ဃိယု** နှ်ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢတၢ်လီၤသးယုလီၤ.

၄၂. **ဃိၣ်ဃိၣ်ဃိၣ်ဃု** နှ် မှ်ပပူၤလီၤဘျီက့ၤဒီးအဖံအ
ပျီၤယုထီၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢဃိၣ်ဃိၣ်ဃိၣ်ဃုလီၤ. ပုၤတဂၤ
အပူၤလီၤဘျီက့ၤဃိၣ်ဃိၣ်ဃိၣ်ဃုကမုၢ်ကံၣ်အလီၤသး
သၢ, ပုၤတဂၤဝဲၣ်ကလိးဘျီက့ၤဒီး အပူၤလီၤမၤမး
အသးဃိၣ်ဃိၣ်ဃိၣ်ဃုလီၤ.

၄၃. **စယုဒု** နှ် မှ်ပုၤကညီအမဲတတံၢ်ဘၣ်ဒီးအမဲ
ဟိဝဲမုၢ်ဂၤ,လွးကန့ၣ်မုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢမၤသးစယုဒုလီၤ.
ပုၤတဂၤအမဲဟိဒီးမၤမးအသးစယုဒုလီၤ. လွးန့ၣ်အက
န့ၣ်မၤသးယုဒုဟိကရုလီၤ.

၄၄. **စဃိၣ်စယု** နှ် မှ်ပပူၤသ့ၣ်အလီၤတကဆုၣ်ဘၣ်.
တဘျီလိၣ်ဘၣ်မုၢ်ဂၤ,ယုၢ်အုၣ်တၢ်အလီၤမုၢ်ဂၤ,သၣ်
မံၤဃီၤတၢ်အလီၤမုၢ်ဂၤ, ပစံးလၢမၤသးစဃိၣ်စယု
လီၤ. ပမၤတလၢဒီးပမုၢ်ပျၢအလီၤစဃိၣ်စယုန့ၣ်ပထီ
ထီၣ်တတံၢ်မး, နပျၢထးပျၢအလီၤစဃိၣ်စယုန့ၣ် မၤသး

ဒ်ယုၢ်အုၣ်တၢ်အလီၤသီးလီၤ.

၄၅. **စိယုစိယု** နှ် မှ်ပပီၤဘဲဒီး ပမၤကွၢ်ဘဲအိၣ်
လၢပစုမုၢ်န့ၣ်မုၢ်ဂၤ,နီၣ်သၣ်စဲဘူးလၢပတၢ်ကူတၢ်သီးဒီး
ပမၤကွၢ်လၢပစုမုၢ်န့ၣ်မုၢ်ဂၤ,ပစံးလၢပစိယုလီၤ. စိယုစိ
ယုကွၢ်နီၣ်အသၣ်လၢနဆုန့ၣ်ယုလီၤန့ၣ်တက့ၢ်. စိယု
ကွၢ်ဘဲအိၣ်လၢအတဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၄၆. **စိးယုစိးယု** နှ် မှ်ပုၤကညီဖိကူၢ်လိၣ်ကွဲသ့ၣ်
လၢကွဲဒီးပစံးထၢစိးယုဝဲလီၤ. စိးယုစိးယုသ့ၣ်ဒ်န့ၣ်
တဂ့ၤ,ဃီၣ်ဇီၤကွဲဇီၤကလူၤဘၣ်ဖုးလီၤ.

၄၇. **ဆဲယု** နှ် မှ်ဆဲထုအဆိလီၤ. ပမၤထုန့ၣ်ပစံးဒီး
အဆိလၢဆဲထုဆဲယုလီၤ.

၄၈. **ဆဲးယု** နှ် ပကရၢဒုးဒီးပလၢပကရၢသ့ၣ်ဖိတၢ်
ဘၣ်ဒုးဒီးပစံးလၢပဆဲးယုလီၤ. ပယုဒုးယၢၤန့ၣ်ပဆဲး
ယုတၢ်သဘံၣ်ဒီး ထိးဝဲတပၢၢ်ဘၣ်,ဒီးပတီၤသနီၤန့ၣ်ပ
ဆဲးယုလၢဝဲၣ်လုၢ်တၢ်တဘးပဆိလီၤဃီၣ်န့ၣ်ဒီးညၣ်
လီၤက့ၤတပၢၢ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. နမုၢ်ယုယၢၤန့ၣ်ဆဲးယုတၢ်
သဘံၣ်,နမုၢ်တီၤသနီၤန့ၣ် ဆဲးယုတၢ်ဒ်ညၣ်လီၤက့ၤသု
တပၢၢ်တဂ့ၤ.

၄၉. **ညးသံယုထီ** နှ် မှ်ထီၣ်ရီၤတၢ်အမုၢ်,တၢ်အထံးလၢ
သံဝဲဒီး အလုၢ်လီၤဘဲယုထီၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢညးသံယု
ထီလီၤ. လုၢ်ခ့တမုၢ်အခိၣ်ထံးဝဲဒီးအလုၢ်ညးသံယု
ထီလံးမးလဲၣ်.

၅၀. **တယုခံယု** နှ် မှ်ပကရၢဒုးယၢၤတကရၢ,ခံက
ရၢ,ဒုးယၢၤတလီၢ်ခံလီၢ်ဒီးပစံးလၢတယုခံယုလီၤ. ဒီးပ
ထုယုတဘျီခံဘျီဒီး ပစံးလၢတယုခံယုစုၢ်ကိးလီၤ. ဒုး
တလီၢ်ခံလီၢ်အယၢၤဒီးပယုစကိးအယၢၤတယုခံယုလီၤ.
ဒီး ပိုၢ်တဖၣ်ပသးပုၤလၢပျၢစံးဝဲမုၢ်အနီၢ်ဒီးထုန့ၣ်ယုတ
ဘျီခံဘျီဒီးဟံတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအပူၤဒီးဆုၢ်က့ၤပိုၢ်ဒီး
စံးဝဲဒ်.

ထုန့ၣ်ယုတယုခံယု
ဆုၢ်က့ၤတၢ်က့ၤပိုၢ်လိၣ်လု

၅၁. **တယုခံယု** ပုၤလၢပျၢတကလူၤက့ၤအမါက့ၤဆုအ
မိၢ်အဟံအအိၣ်ဒီးထံၣ်ဆိမံၤသ့ၣ်,ထီၣ်ကံၣ်သ့ၣ်လၢကျဲဒီး
ဒီးသီးကမၤန့ၣ်ဝဲဒီး မၤတ့ၤခိၣ်ဒီးတစိးဒီးဆဲးယုဝဲတက
ရၢခံကရၢ,တယုခံယုဒီး ပစံးလၢဝဲၣ်တ့ၤခိၣ်တယုခံယု
လီၤ.

၅၂. **တိယုကီၤ** နှ် မှ်သ့ၣ်ဖိဖးထီတဘိမုၢ်ဂၤ,ဝဲၣ်ဖိဖး
ထီတဘိမုၢ်ဂၤ,ပမၤလၢပကယုထီၣ်မဲးလီၢ်အဖိလံာ်အဂီၢ်
ဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်ဖိတဘိန့ၣ် ပကိးလၢတၢ်ယုကီၤလီၤ. လဲၤ
ဝဲၣ်န့ၣ်ယၢၤလၢတၢ်ယုကီၤတဘိတက့ၢ်, စကယုကီၤထီၣ်
မဲးလီၢ်လီၤ.

၅၃. **တိယုဃာ်** နှ် မှ်ဆုၢ်ကံၣ်ဆုၢ်ဘိန့ၣ်ပကိးလၢတၢ်

ယု,ယု

ယုယုလီၤ. ပစၢယုဘိယုတၢ်လၢဆါဝံၤဒီးတၢ်လၢဆါန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ယုယုလီၤ.

၅၄. **တၢ်ယုတၢ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိဟံးန့ၣ်အမါဒီးလီၤဖးဒီးအမိၢ်အပၢ်ယံၤဒီး မၤမ့ၢ်မၤဘုးန့ၣ်အမိၢ်အပၢ်လဲၤတတုၤဘၣ်ဒီးစံးမုၢ်ဒီး ဆိညၣ်ဒီးမၤယုဝဲ,သၣ်ယုဝဲဒီးလဲၤဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်အမိၢ်အပၢ်ဒီးစံးဝဲလၢတၢ်ယုတၢ်ယုလီၤ. ပုၤတကၢမၤန့ၣ်စီၤဖုံၣ်ဒီးလဲၤဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်အမိၢ်အပၢ်အတၢ်ယုတၢ်ယုလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၅၅. **တၢ်ယုတၢ်ယု** န့ၣ် ပယုဒုးယၢၤန့ၣ်ပစံးဒီး အဆိလၢတၢ်ယုတၢ်ယုလီၤ. ဒီးအနီၣ်နီၣ်မ့ၢ်တၢ်ယုလီၤ. တၢ်ယုတၢ်ယုတတၢ်ဘၣ်ဒီးထိးဝၣ်ဖျါဝဲဒီးထိးဟဲန့ၣ်အိၣ်ဘု.

၅၆. **တၢ်ညၣ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ညၣ်လၢပသၣ်ယုမံထီကိၤထီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ညၣ်ယုလီၤ. တၢ်ညၣ်ယုန့ၣ်ပသၣ်ယုလၢသကံၤခိၣ်ဒီး ယုဝဲဒီးပကိးလၢတၢ်ညၣ်ယုလီၤ. ဒီးပုၤလၢအအာတဖၣ်န့ၣ်ကတိၤဒိတၢ်စံးဝဲဒၣ်. တၢ်ညၣ်ယုတပျံၤဘၣ်သကံၤခိၣ်ဘၣ်,ဒ်ပစံးတၢ်အသိးပုၤအၢန့ၣ်တပျံၤဘၣ်လရၢဘၣ်,ဒီးပုၤတၢ်ဘျၢ်ဖိန့ၣ်တပျံၤဘၣ်ယိၣ်ပုၤဘၣ်စံးဝဲလီၤ.

၅၇. **တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်ဘၣ်ပုၤဘျၢ်တသ့ဘၣ်,ဘၣ်ပုၤဘျၢ်တသိခံသိဒီးဂီၢ်ထီၣ်က့ၤ, ဒီးဘၣ်တစုစုဂီၢ်တနံၤကွၢ်တနံၤ,ဒီးယံၣ်တလိသ့ၣ်,တၢ်တစုစုသ့ၣ်, ဒီးပစံးလၢတၢ်ညၣ်ဂီၢ်ယုလီၤ. တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ယုန့ၣ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်ဒီးကသံၣ်ကသိဒီးယံၣ်တၢ်တစုစုဒီးဘျၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ညၣ်ဂီၢ်ကွၢ်စၢ်ကိး,တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ယုညၣ်ဂီၢ်ကွၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၈. **ဒိယု** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိယုၢ်အဆိလီၤ. ပဆဲးယုတၢ်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်ပကရၢဒုးယၢၤဘၣ်ဒီး ပဆဲးယုစၢ်ဆၢပံၣ်ကလၢ,ယံၤယံၤကလၢဒီး ပဆဲးဒီးဝၣ်ခိခံဆံသၢဆံသ့ၣ်,တကယၢသ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒိယုဒိယုလီၤ. ပဆဲးဝၣ်ခိဒိယုဒိယုန့ၣ်ဒိကဘၣ်ဆၣ်ခိကီၢ်ခိ, ဒ်ဆၣ်ခိကီၢ်ခိဟးဆဲးသုတပူၤတဂ့ၤဒီး ပဆဲးယုတၢ်ယုယံၤတတိၤလဲၤ,ဒီးတတိၤလဲၤအဘျၢ်, ဒီးပဆဲးဝၣ်ခိလၢတၢ်ယုလီၤန့ၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်လဲၤဒီးန့ၣ်ဝဲပၢ်ဖဲဝၣ်ခိထၢပူၤန့ၣ်ဒီးဝၣ်ခိဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးဝၣ်ခိထၢပူၤန့ၣ်ဟဲဝဲဒ်တရီၢ်အဖျိသိးဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်ပၢ်ထဲတၢ်ထၢပူၤန့ၣ်ဒီးဝၣ်ခိဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးတၢ်ယုလၢအထီလၢအယံၤန့ၣ် ပကိးလၢတၢ်ဒိယုဒိယုလီၤ.

၅၉. **နၢ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်ပထုတၢ်ပူၤတၢ်လီၤဒ်နၢ်အသိးနၢ်သက့ဒီး ပထုဆါန့ၣ်ပဝံၣ်ထၢၣ်တဘျီဆိၣ်လီၤတဘျီဒ်ပထုယုအသိးဒီးပစံးလၢနၢ်ယုလီၤ. ထုန့ၣ်ယၢလၢနၢ်ယုတဖျၢၣ်တက့ၢ်,နၢ်ယံၣ်နၢ်ယုန့ၣ်ပထုသုကိးဂၤလီၤ.

၆၀. **ပိၣ်ယု** န့ၣ်မ့ၢ်ယံၣ်ကန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤကညိအမဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,

ယုၢ်

မ့ၢ်ကကံၣ်,လီၤပလူၤကံၣ်ဒီးပစံးလၢပိၣ်ယုလီၤ. ယံၣ်တဘျီအကန့ၣ်ပိၣ်ယံၣ်ပိၣ်ယု,ပဝဲတၢ်တန့ၣ်ဘၣ်,ပုၤတကၢအမဲပိၣ်ယုမး,ကမ့ၢ်ကၢ်အသးပုၤတၢ်သၢ.

၆၁. **ပုၤယုအိၣ်တၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢမၤတကဲဘၣ်,ဖံးတၢ်တကဲမၤတၢ်တကဲဒီး တအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဘၣ်ဒီးလဲၤမၤပုၤဂၤဟ့ၣ်အပုၤသ့ၣ်,ဟ့ၣ်သ့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပုၤယုအိၣ်တၢ်လီၤ. တၢ်လၢပုၤကညိအကျါန့ၣ် ပတထံၣ်ဘၣ်ပုၤယုအိၣ်တၢ်အါဂၤဘၣ်,မ့ၢ်မ့ၢ်လၢတလၢအကျါန့ၣ်ပုၤယုအိၣ်တၢ်အိၣ်အါမး,ပုၤကညိဖံးတၢ်မၤတၢ်မ့ၢ်တကဲဘၣ်ဒီးအပုၤအဝဲအဖိအလံၤဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ဝဲလီၤ. ယုအိၣ်တၢ်တဘျီဘၣ်, မ့ၢ်ယုအိၣ်တၢ်န့ၣ်မးယုအိၣ်ယုဒီးဝဲတဆံးတက့ၢ်လီၤ. ယုအိၣ်တၢ်ထီၣ်ဘိတဘျီဘၣ်.

၆၂. **ဘဲယုခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလုာ်ပနၢ်ဟူထဲအမံၤခိၣ်ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်.

၆၃. **ဘျါယုခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဘျါတကလုာ်ပြီတဒ်ခိၣ်ဒီးပကိးလၢဘျါယုခိၣ်လီၤ. ဘျါယုခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ယုကဲထီၣ်လၢဘျါဒီးအိၣ်လၢဝၣ်အိၣ်ပုၤဒီးပကိးလၢဘျါယုခိၣ်လီၤပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၆၄. **လဲၣ်ယုလဲၣ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢသိန့ၣ်တံၢ်ဝဲဒီးတုၤဘုးဒီး ကယၢဒီးဟိထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလဲၣ်ယုလီၤ.

၆၅. **လဲၣ်ယုလဲၣ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢယုထီၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလဲၣ်ယုလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်သတိၢ်န့ၣ်ပထုးတထံၣ်ဘၣ်,လဲၣ်ယုဒီးယုထီၣ်ထီၣ်ဟိထီၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးအဂၤတဖၣ်တလဲၣ်ယုဘၣ်,မ့ၢ်သတိၢ်န့ၣ်တုၤလီၤလံၤဒီးလဲၣ်ယုဟိကရူလီၤ. တၢ်စ့ၤသတိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သန့ဒီးလဲၣ်ယုတဂ့ၤဘၣ်.

၆၆. **ပျီၣ်လဲၣ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤပမၤတၢ်တမံၤမံၤပပျီၣ်မ့ၢ်ဆါနးနးကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢပပျီၣ်လဲၣ်ယုလီၤ. စကူးဘုဒီးစပျီၣ်လဲၣ်ယုမးဒီးအလီၢ်တအိၣ်နီတစဲးဘၣ်,စကူးလံၤစပျီၣ်လဲၣ်ယုမးဒီးတန့ၢ်ဘၣ်နီတကဘျီဘၣ်.

၆၇. **လိယုလိယု** န့ၣ် မ့ၢ်ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးတၢ်လၢအယုတမံၤမံၤ,ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤသလၣ်လီၤလၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီးပစံးလၢပလိယုလီၤ. လိယုဆါန့ၣ်တုၤအယုဒီးပကထုချီၣ်လီၤ.

၆၈. **သးယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤသးပြီခိၣ်လၢတအုၣ်ဘၣ်ဒီးအဖဲတအိၣ်ဘၣ်ဒီး ပြုဝဲကိၢ်ယုကိၢ်ယုန့ၣ် ပစံးလၢသးယု.ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢတၢ်လီၤသးယုလီၤ. သးယုန့ၣ်ဖျါလၢသယိကမူၣ်ဒီးဘျါဝဲလီၤ. ပစံးလၢတၢ်သးယုစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၆၉. **သၣ်ယုသၣ်ယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ညၣ်သံကစဲၣ်န့ၣ်ပပိၣ်ထီၣ်ဆူသကံၤခိၣ်ဒီးပတးထီၣ်အဖိလၢမ့ၢ်ဒီး

ယှ်,ယှ်

ပစံးလာပသၢ်ယှ်လီၤ. ပှၤခးတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်သၢ်ယှ်တၢ်ညၣ်ဒီးဆါဝဲဒီးန့ၣ်အပှၤလီၤ.

၇၀. **သံးယှ်သံးယှ်** န့ၣ် မှ်ပှၤကညိထီၣ်ဆုဒီးဂီၢ်ကံၣ်ဝဲလၢအမဲၣ်အိၣ်ဒ်ယှ်အသိးဒီးပစံးလာသံးယှ်လီၤ. ပိၣ်ခွါဆုလၢကံၣ်ဒိၣ်တူၣ်လၢအဂီၢ်အဘိန့ၣ်ပစံးလာဆုသံးယှ်လီၤ.

၇၁. **သူယှ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်.ပစံးလာသူထီၣ်ယှ်ထီၣ်လီၤ. တၢ်ယီၤခါထံလီၤသံးဒီးထံဖိလိာ်တဖၣ်သူထီၣ်ယှ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.

၇၂. **သူထီၣ်ယှ်ထီၣ်** န့ၣ် မှ်ထံဖိလိာ်လီၤသံးလာတၢ်ယီၤခါမှ်ဂ့ၤ,ပလိလီၤတၢ်ကူတၢ်သိးလၢအဘၣ်စိၣ်ဒီးသူထီၣ်ဝဲမှ်ဂ့ၤ,ပစံးလာသူထီၣ်ယှ်ထီၣ်လီၤ. ဒီးထီၣ်ရီၤတၢ်မၤအသးဒ်န့ၣ်တဖၣ် ပစံးလာသူထီၣ်ယှ်ထီၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. ထံတလိာ်လီၤသံးဒီး သူထီၣ်ယှ်ထီၣ်မးလီၤ. နလိလီၤတၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်သူထီၣ်ယှ်ထီၣ်လံာ်ကံၣ်သၢ.

၇၃. **သူတယှ်** န့ၣ် မှ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လၢထံတအိၣ်ဘၣ်မှ်ဂ့ၤ, ပမၤတကဲပထါခိၣ်ထူးပျၢထံသူထီၣ်မှ်ဂ့ၤ,ပစံးလာသူတယှ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲအထါခိၣ်ဆါဒီးအကိာ်ပူၤသူထီၣ်မးသူတယှ်လီၤ. ထံလၢသပၤပူၤတအိၣ်ဘၣ်,သပၤပူၤသူထီၣ်မးသူတယှ်လီၤ.

၇၄. **သွံၣ်ယှ်သွံၣ်ယှ်** န့ၣ်မှ်ပိာ်မှ်လၢအသွံၣ်ဟးဂီၢ်သူဒီး အသွံၣ်တဟဲဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာအသွံၣ်ယှ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုအသွံၣ်ဟဲန့ၣ်သက့,ဟဲတဆံးတက့တနံၤတသိးဒီးဟါမၤကခါက့ဒီးပစံးလာအသွံၣ်ယှ်စုၢ်ကိးလီၤ.

ယှ်

၁. **ယှ်** န့ၣ် မှ်ပလဲၤချလဲၤသဖွဲ,ပစံၣ်လၢအချကတၢ်,ပသဖွဲး. န့ၣ်ပစံးလာပယှ်လီၤ. ယှ်န့ၣ်ယှ်စံၣ်ဝဲ,ယှ်သဖွဲးဝဲ,ယှ်သဘျးဝဲ,ယှ်ပတိၤဝဲန့ၣ်ပစံးလာယှ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤယှ်ဒီး သဖွဲးမးပြးပြးပှၤဂၤယီၢ်တချးဘၣ်န့ၣ်ယှ်သဖွဲးတဘးန့ၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပှၤတဂၤထံၣ်ဘီၣ်သအိၣ်ဒီးယှ်သဘျးတၢ်စၢ်ဆါအခိၣ်ဒီးယှ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤယှ်ပတိၤလၢတၢ်ပျီၤန့ၣ် ကမှ်ကၢ်အသးဖုံထီၣ်သၢ, ပှၤတဂၤယှ် စံၣ်မးခွီၣ်ခွီၣ်,ပလူၤတချးဘၣ်.

၂. **ယှ်** န့ၣ် မှ်ပထုတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တကလုာ်နီၣ်ကုအသိးဒီး ပထုဆါပြီၣ်ဒ်ခိၣ်ပသုးဆါကဆုၣ်ဒ်, ဂ့ၤဂ့ၤကလဲၣ်ဒီးပထုဒီး ပဝံၣ်ထၢၣ်ဆါသဘျး. ပဆီလီၤဆါခံဘုၣ်ဒီးပထုဒီးအတိၤအကွၢ်ထီၣ်ဒ်တၢ်ကံၣ်တၢ်ဂ့ၤအသိးဒီးပကိးလာယှ်လီၤ. ဒီးထုဝဲဒီးအခိၣ်အဆံးလီၤ. ဒီးကိးဝဲအမံၤခံကလုာ်သၢကလုာ်လီၤ. ယှ်ကိးဘုတကလုာ်,ယှ်လီၢ်ဝံတကလုာ်,ယှ်ဖျးမဲာ်တကလုာ်လီၤ. ဒီး

ယှ်,ယှ်

ယှ်န့ၣ်ပမၤအဆိလၢက့.ဒီး ကုန့ၣ်ပမၤအဆိလၢယှ်လီၤ.

၃. **ယှ်** န့ၣ်မှ်ကိးအဆိလီၤ. နဖိန့ၣ်နယှ်နကိးအမံၤဒ်လဲၣ်. စယှ်စကိးအမံၤတက့ဘၣ်, မတၤယှ်လိာ်ကိးလိာ်အသးန့ၣ်လဲၣ်,ကမှ်ကၢ်တလၢပံၤယီၤယှ်လိာ်ကိးလိာ်အသးသၢ.

၄. **ယှ်ကတြါ** န့ၣ် မှ်ပှၤဂီၢ်မှ်မှ်ဂ့ၤ,ညၣ်ဂီၢ်မှ်မှ်ဂ့ၤ. ထီၣ်ရီၤတၢ်အဂီၢ်မှ်န့ၣ် မှ်ပျံၤတၢ်ဒီးယှ်ဝဲန့ၣ်တယှ်ဘၣ်ဝဲတဖျိၣ်တဖျိၣ်ဘၣ်ယှ်ပြါဝဲတဂၤတပျးဒီး ပစံးလာယှ်ကတြါမးလီၤ. ထီၣ်မူလူၤတၢ်တလၢယှ်ကတြါမးလီၤ. ပနၢ်တပူၤအကစၢ်လူၤတၢ်ဒီးယှ်ကတြါမးလီၤ.

၅. **ယှ်က့ၤလိက့ၤ** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်. ပစံးလာယှ်က့ၤကိးက့ၤလီၤ. ပှၤကညိလဲၤတၢ်န့ၣ်ပမှ်ကိးက့ၤဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယှ်က့ၤကိးက့ၤလီၤ.

၅-၁. **ယှ်** န့ၣ် မှ်ဟးအဆိလီၤ. ပှၤဆံးတဂ့ၤသုယှ်သုဟးလံ,စအိၣ်လၢဝုၤပူၤအံၤစတယှ်တဟးဘၣ်နီၣ်တပူၤဘၣ်.

၆. **ယှ်ကိးဘု** န့ၣ် မှ်ယှ်လၢပဝံၣ်အိၣ်ဘုလၢအပူၤမှ်ဂ့ၤ,ပဝံၣ်ထီၣ်ဘုဆုဖိပူၤမှ်ဂ့ၤပကိးလာယှ်ကိးဘုလီၤ. ယှ်ကိးဘုန့ၣ် ပထုတုၤအနုာ်ဘုခံန့ၣ်ဒီးပဝံၣ်အိၣ်ဘုလၢအပူၤလီၤ. ဒီးတခီပဝံၣ်ထီၣ်ဘုဆုဖိပူၤလီၤ.

၇. **ယှ်ခါယှ်ခါ** န့ၣ် မှ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,တၢ်န့ၣ်ယီၤန့ၣ် ပမှ်ထံၣ်ဒီး ပဘၣ်ယီၣ်လၢကလူၤပှၤမှ်ဂ့ၤ,ပဘၣ်ယီၣ်လၢကအုၣ်ပှၤမှ်ဂ့ၤ, လူၤပှၤမှ်ဂ့ၤ. ပယှ်တခီပမၤပျံၤမၤသိၣ်ပကလုာ်တခီဒီးပစံးလာပယှ်ခါယှ်ခါလီၤ. တၢ်သူမှ်လူၤအုၣ်ပှၤဒီးပယှ်ခါလီၤ. ဒီးလူၤပှၤတဘျးဘၣ်လီၤ.

၈. **ယှ်ဆါ** န့ၣ် မှ်ကိးဆါအဆိလီၤ. ပမှ်ကိးပှၤဂၤဒီးပှၤဂၤမှ်ကိးဆါပှၤန့ၣ် ပမၤအဆိလၢယှ်ဆါကိးဆါလီၤ. စကိးန့ၣ်နတယှ်ဆါကိးဆါဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၉. **ယှ်ပတိၤ** န့ၣ် မှ်ထီၣ်ရီၤတၢ်တမံၤဒီးယှ်တယိးထီၣ်အသးဒီးစံၣ်ဝဲဖိးဖိးန့ၣ်ဒီး ပစံးလာယှ်ပတိၤလီၤ. ကသုၣ်ယှ်ပတိၤဒီးတယိးထီၣ်အသးဖိးဖိးဖိးလီၤ.

၁၀. **ယှ်ပြုၤပြုၤ** န့ၣ် မှ်ပှၤအါဂၤယှ်တဖျိၣ်ယီမှ်ဂ့ၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအါန့ၣ်ယှ်တဖျိၣ်ယီမှ်ဂ့ၤ,ပစံးလာယှ်ပြုၤပြုၤလီၤ. ဖိသၣ်အါဂၤယှ်လိာ်ကွဲၣ်န့ၣ်ပနၢ်ထုစံၣ်အသိးပြုၤပြုၤလၢထးပြုၤပြုၤလၢလံာ်ဒီး တုၤအဟၢဖၤလီၤကအိၣ်တၢ်သၣ်ဝံၤထီၣ်အသးဒီးယှ်အိၣ်မၤလၢသပၤပူၤလီၤ.

၁၁. **ယှ်ဖျးဟးဖျး** န့ၣ် မှ်ပဖိၣ်န့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးထုၣ်ဖျးကွံာ်ဝဲဒီးပစံးလာယှ်ဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယှ်ဖျးဟးဖျးလီၤ. စဖျိၣ်န့ၣ်ထိးဖိတဖုဒီးယှ်ဖျးသလူၤ.

၁၂. **ယှ်မှ်ဟးဖျး** န့ၣ် မှ်ထီၣ်ရီၤပပျံၤတၢ်တမံၤမံၤဒီး

ယဉ်,ယှာ

ပယှာဖဲဒ်ကစာ်ဆာ်ခိၣ်တပူၤဒီးပယှာန့ၣ်ပစံးလၢပယှာမ့ၢ်လီၤ. ပှၤကညိလၢယံၤလူၤဖိၣ်န့ၣ်ယှာမ့ၢ်ဟးဖျိးဆူပှၤလၢကျါလီၤ. ပှၤလၢယှာမ့ၢ်ဟးဖျိးတဖၣ်န့ၣ်ပျံၤတၢ်ဒီးယှာန့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်အသးဘၣ်,မ့ၢ်ကဟ်ဆူလဲၣ်ဆူလဲၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဒီးယှာဝဲဟးဝဲဒီးပစံးလၢယှာမ့ၢ်ဟးဖျိးလီၤ.

၁၃. **ယှာ်လီၢ်ဝံယှာ်လီၢ်ဖိ** န့ၣ် မ့ၢ်ယှာ်လၢပဒၢတၢ်ကတၢ်သိးလၢအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢယှာ်လီၢ်ဝံလီၤ.

၁၄. **ယှာ်သဖို** န့ၣ် မ့ၢ်ပယှာ်အချကတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပယှာ်သဖိုလီၤ. ပယှာ်သဖိုန့ၣ်ပယှာ်တထီၣ်လၢအချကတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပယှာ်သဖိုတသဖိုလီၤ. ကဆိလူၤပှၤတဂၤယှာ်သဖိုတသဖိုခံသဖိုဒီး ပှၤကညိလူၤတချးလၢဘၣ်.

၁၅. **ယှာ်သဖုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပယှာ်ထီၣ်ဆူတၢ်ပၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆူသ့ၣ်ကပိာ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပယှာ်ထီၣ်လၢအချကတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပယှာ်သဖုးထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤယှာ်သဖုးဆူတၢ်ပၤလီၤကစာ်ဒီးခိၣ်န့ၣ်ပကွၢ်ထွဲအခံဒီးတၢ်မိၣ်နံၤပသးလီၤ. တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်လူၤပှၤတဂၤဒီးယှာ်သဖုးဝဲဆူသ့ၣ်ခံထးန့ၣ်လီၤ. ယှာ်သဖုးယှာ်သဖုးန့ၣ်တၢ်ဘျးပသးကၤ.

၁၆. **ယှာ်သဘျး** န့ၣ် မ့ၢ်ပယှာ်လၢအချကတၢ်န့ၣ် ဖဲဒ်စာ်ဆာ်ခိၣ်ဒီးယှာ်တထီၣ်လဲၤတစီၤသ့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပယှာ်သဘျးလီၤ. ပှၤတဂၤန့ၣ်ဟူကဆိသိၣ်ဒီးယှာ်သဘျးတၢ်တထီၣ်ဒီး ဆၢထၢၣ်ဒိကန့ၣ်က့ၤတၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢယှာ်ကဘျးဒီးယှာ်တဘျးလီၤ.

၁၇. **ယှာ်ဇိကုဇိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၤလၢပဝံအိၣ်စိာ်အိၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢယှာ်,ပစံးလၢကုဒီးယှာ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢယှာ်ဇိကုဇိဒီးကုန့ၣ်ပကိးဒီး အဆိလၢယှာ်ဇိကုဇိလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤဝံအိၣ်ဘုဒီး ပလဲၤဝံဒီးယှာ်ဇိကုဇိလီၤ.

၁၈. **တယှာ်ခံယှာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုပှၤယှာ်တဖုခံဒီးပစံးလၢတယှာ်ခံယှာ်လီၤ. လဲၤဝံအိၣ်ဘုတယှာ်ခံယှာ်ဒီးကအါကံၤသၢ.

၁၉. **မ့ၢ်ယှာ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်တဘၣ်ဘၣ်မူခိၣ်အဒိဒီးမ့ၢ်ထူၣ်ပူၤကွံာ်ဝဲန့ၣ်တစုလီၤတရံလီၤဆူမ့ၢ်န့ၣ်တခိဒီးပစံးလၢမ့ၢ်ခိၣ်တရံးလီၤလီၤ. မ့ၢ်ထူၣ်ထီၣ်ယှာ်လီၤလံသုကဘၣ်ဖိအိၣ်မ့ၢ်လီၤ.

၁. **ယှာ်** န့ၣ် င်ယံာ်အသိးလီၤ. ထီၣ်ရီၤပထုတၢ်န့ၣ်ဆုၢ်မ့ၢ်ကတံာ်လိာ်အသးတုၤအသဘျးဒီးပစံးလၢဆုၢ်ယှာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဆုၢ်ယံာ်လီၤ. ဆုၢ်တပူၤထုချိၣ်ယှာ်နးသမိး,နတကျါဆုၢ်ဒီးဆုၢ်ယှာ်ဝဲသၢ.

၂. **သယှာ်** န့ၣ် င်သယံာ်အသိးလီၤ. တၢ်သၣ်မ့ၢ်စဲဘျးလိာ်အသးခံ ဖျါၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညိ ဆဲး

ယှာ,ယဲ

စာ်အဖိတစုယီၣ်ခံ ဂၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢသယှာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသယံာ် ဒီးစယံာ်,ဒီးတယံာ်လီၤဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်စယံာ်လီၤပှၤသ ယှာ်န့ၣ်အိၣ်ဖျါတစုယီၣ်လီၤ. ပိာ်မ့ၢ်လၢအဆဲးစာ်အဖိခံဂၤတစုယီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဟးသယှာ်လီၤ.

၁. **ယှးယှး** န့ၣ် င်ယဲးယဲးသိးလီၤ. တၢ်ယံာ်ယံာ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢ ယှးယှးလီၤ. သရၣ်လဲၤတၢ်ဆဲးယံာ်တုၤလဲၣ်,သရၣ်လဲၤတုၤတၢ်ယှးယှးလံစံးဝဲဒ်.

ယဉ်

၁. **ယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဖိပချိတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဖိပချိယံာ်ယံာ်ကလဲာ်ဒီးပစံးလၢပယဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်ချိတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်,တၢ်ဖဲးတၢ်ညဉ်ဒီးပယဉ်တုၤထံလီၤသး, တုၤအမံလီၤကပုာ်ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်တယဉ်ဘၣ်ဒီးတကဘျးဘၣ်,ပဖိကသူန့ၣ် ပယဉ်တုၤထံလီၤသးဒီးပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ. ပယဉ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပယဉ်ကသူ, ပချိယဉ်တၢ်ဖဲးတၢ်ညဉ်ဒီးပယဉ်ကသံၣ်,ပယဉ်အံသၣ်,တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပယဉ်ဒီးပအိၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်လၢပယဉ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိတၢ်ယံာ်ယံာ်ကလဲာ်ဒီးပစံးလၢပယဉ်လီၤ. နဖိကသူန့ၣ်ယဉ်ယဉ်တုၤအမံတက့ၢ်.

၂. **ယဉ်ကသံၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤခူၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်လၢအဘၣ်လိာ်ဒီးတၢ်ဆါတမံၤမံၤဒီး ပဒိၣ်ဘျးချိထီၣ်လၢသပၤသ့အပူၤယံာ်ယံာ်ကလဲာ်ဒီးပစံးလၢပယဉ်ကသံၣ်လီၤ. ပှၤလၢဝဲၣ်ကလိးတဖၣ်န့ၣ်တလၢပယဉ်န့ၣ်အကသံၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒ်လီၤ.

၃. **ယဉ်ထီၣ်သိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအမဲာ်ဝံၤထီၣ်, အမဲာ်ဘၣ်ဆဲးဒီးတၢ်မိၣ်မူၤအသးဒီး အမိာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢယဉ်ထီၣ်အသိလီၤ. ဒီးကဆိတဖၣ်န့ၣ်တုၤယဉ်ထီၣ်အသိဒီးအသိလီၤဒီး အဖဲးစိၣ်ဝဲဒ်လီၤ. တၢ်လၢကဆိန့ၣ်တုၤယဉ်ထီၣ်အသိဒီးထီၣ်ပဖိၣ်တဘျးဘၣ်.

၄. **ယဉ်လီၤဆုာ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစာ်ယာ်တၢ်ဒီးပမၤထူၣ်ဖျးန့ၣ်ပစံးလၢယဉ်လီၤလီၤ. ပစာ်ယာ်ချံဝံၤဒီးပယဉ်လီၤဆုာ်လီၤကွံာ်လီၤ, သုစာ်ပန့ၣ်န့ၣ်ယဉ်လီၤဆုာ်လီၤကွံာ်တက့ၢ်,ပမ့ၢ်စာ်ယာ်တၢ်ဒီး ပမ့ၢ်မၤထူၣ်ဖျးဒီး ထီၣ်ရီၤပမၤထူၣ်ဖျးမၤလီၤဆုာ်တၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပယဉ်လီၤခဲ လၢာ်လီၤ.

၅. **ယဉ်လီၤဘျါလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်ဘိၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤထူၣ်ဖျးသလၢာ်လီၤဒီး ပစံးလၢပယဉ်လီၤဘျါလီၤလီၤ. နဘိၣ်မနုၤန့ၣ်လဲၣ်,နယဉ်လီၤဘျါလီၤကွံာ်ကံၤမိၣ်.

၆. **ယဉ်လီၤသး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤပချိတၢ်ဖိတၢ်တမံၤလၢလၢန့ၣ်ပမ့ၢ်ချိမ့ၢ်ဖိတုၤယံာ်ဒီးထံလီၤသးဝဲန့ၣ် ပစံးလၢပ

ယဲ

ယုၣ်လီၤသံးလီၤ. ပဖိကသူထံမ့ၢ်အါဒီးပယုၣ်လီၤသံး ကွၢ်ထံန့ၣ်တုၤအလီၤသံးလီၤ.

၇. **ကီၢ်ယုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ကီၢ်လၢပယုၣ်အိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ညၣ်ခိၣ်,တခံ တၢ်ယီၤကသူဟီၣ်ဘိၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢ ကီၢ်ယုၣ်လီၤ. ပအိၣ်တၢ်တပူၤထဲကီၢ်သူကီၢ်ယုၣ်ဒီးပတ အိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ကသူဘၣ်.

၈. **ယုၣ်အံသၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိထံဟီၣ်န့ၣ်ဒ်ကကဲထီၣ်လၢအံ သၣ်ဒီး ဖိယံၣ်ယံၣ်ကလဲၣ်တုၤထံလီၤသံးကဲထီၣ်လၢအံ သၣ်ဒီးပစံးလၢပယုၣ်အံသၣ်လီၤ. တလၢပယုၣ်အံသၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ဖိထံဟီၣ်ဒီးကဲထီၣ်လၢအံသၣ်လီၤ.

၉. **တၢ်ယီၤယုၣ်ယီၤယု** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ယီၤခါန့ၣ်တၢ်တူၤ ဘၣ်နီတစးဘၣ်ဒီး တၢ်ယီၤယံၣ်တၢ်ယီၤထီၣ်,တၢ်ကီၢ်ဒိၣ် ဒီး ပစံးလၢတၢ်ယီၤယုၣ်လီၤ. တၢ်တနံၣ်တၢ်ယီၤယုၣ်တုၤ ထံခိၣ်နီၤလီၤသံးလၢဂံးလီၤ.

၁၀. **ထီၣ်ယုၣ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘျီတၢ်,ပမၤထူၣ်ဖျးတၢ် လၢအစၢလီၣ်ဘံလီၣ်အသး, တၢ်လၢသဘံဘုၣ်ဝဲတဖၣ် န့ၣ်ပမၤလီၤဆုၣ်ဒီးပစံးလၢပထီၣ်ယုၣ်လီၤလီၤ. ထီၣ် ယုၣ်လီၤကွၢ်ပနီၤစၢယၢ်အသးန့ၣ်တက့ၢ်, လုၣ်တပူၤသ ဘံဘုၣ်ဒီးစထီၣ်ယုၣ်လီၤတန့ၢ်ဘၣ်.

၁၁. **နၢယုၣ်နၢယုး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဖိကသူတုၤပဖိယံၣ်ဒီးနၢ မူဘၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢယုၣ်လီၤ. ဒီးသိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကနဲစီမ့ၢ် ဂ့ၤ,နၢမူန့ၣ်ပစံးလၢနၢယုၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. နဖိကသူတသ ပၢၤနၢယုၣ်သမိး.

၁၂. **လီၤယုၣ်လီၤဆုၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစၢယၢ်ဘံယၢ်တၢ်ဒီး ထူၣ်ဖျးလီၤဆုၣ်ဒ်အတၢ်ဒီးပစံးလၢလီၤယုၣ်လီၤ. နယု ယၢ်တၢ်တခါဘၣ်,လီၤယုၣ်ကွၢ်လံ.

ယုၤ

၁. **ယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပျီအကလုၢ်လီၤ. သကုၤဆးဒးန့ၣ် ပျီစံးလၢယုၤလုးလုးလီၤ.

၂. **စယုၤနီၣ်ဒိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမၤဝၣ်လုၣ်လၢသ့ၣ်ဝဲဒီး အကဆုးဒီး အပျၢဒီးထိးထီၣ်ဝဲလၢအထီၣ်ခိၣ်ဒီး ထုးဝဲ သီၣ်ဝဲဒ်တနၢ်အသိးဒီးပစံးလၢစယုၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢ သယုၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. ပုၤကညီစယုၤန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဝၣ်လုၣ်ဖိ တလုၣ်ဒီးအပျၢအဖိဒီး အကဆုးကတုၤသကျိၢ်သကျိၢ် ဒီးစၢထီၣ်ဝဲဒီးအပျၢလၢအမဲၢ်ခဲန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢစယုၤ လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမုၢ်ကနီၤဖိသၣ်ခါမၤဝဲအူဝဲဒီးမၤသယုၢ် မၤမုၢ်လီၣ်အသးလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤမ့ၢ်ဖိသၣ်အူလီၣ်ကွဲဝဲ လီၤ. ဒီးပသးပုၢ်တနီၤနီၤအူလီၣ်ကွဲယုၢ်ဖိသၣ်လီၤ.

၃. **ဘၢၣ်စယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီသ့ၣ်စယုၤမၤစယုၤဒီးပ စံးလၢဘၢၣ်စယုၤလီၤ. ပုၤတဂၤဘၢၣ်န့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢစ

ယဲ

ယုၤနီၣ်ဒိန့ၣ်လီၤ.

၄. **စယုၤထး** န့ၣ် မ့ၢ်စယုၤတကလုၢ်လၢပုၤမၤဝဲလၢထး မၤဝဲဒီးအကဆုးဒီးအပျၢစကိးဒီးတုၤမ့ၢ်မၤသီၣ်ဝဲဒီးထိး ထီၣ်ဝဲအူအထီၣ်ခိၣ်ဒီး ခွဲးဝဲအပျၢန့ၣ်ဒီးပကိးလၢစယုၤ ထးလီၤ. တၢ်လၢစယုၤထးန့ၣ်မ့ၢ်တလၢပယီၤ,ယီၤခိၣ် သ့ၣ်ခိၣ်ပိၣ်ဝဲဒ်လီၤ.

၅. **အူစယုၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသိးထီၣ်စယုၤအူပထီၣ်ခိၣ်ဒီးပ ထုးသီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပခွဲးသီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပအူစယုၤလီၤ. ပုၤတဂၤအူစယုၤကဲသမိး,ကံၢ်စနီၤကၢ.

ယဲ

၁. **ယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်စူၤတၢ်လီၤန့ၣ်ပသးပုၢ်ကိးဝဲလၢယဲ လီၤ. ယဲမ့ၢ်ယဲခၢ်,ယဲမ့ၢ်ယဲဘိ,ယဲမ့ၢ်ရံၣ်,စံးဝဲဒ်န့ၣ် လီၤ. ယဲမ့ၢ်ယဲခၢ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်စူၤတၢ်လီၤနးနး ကလဲၣ်ဒီးပ စံးလၢယဲမ့ၢ်ယဲခၢ်,ဒီး ပစံးစကိး လၢယဲ မ့ၢ်ယဲ ဘိ လီၤ. တၢ်စူၤခါန့ၣ် ယဲမ့ၢ်ယဲဘိရံၣ်လီၤအသးပလဲၤတၢ်တပၢ် ဘၣ် ,မၤပာ်သ့ၣ်မုၢ်လၢတၢ်ယီၤဒံးအံၤတက့ၢ်. တုၤယဲမ့ၢ် ယဲခၢ်ရံၣ်ဒီးပလဲၤမၤသ့ၣ်မုၢ်တပၢ်ဘၣ်.

၂. **ယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအအူၣ်, တၢ်လၢအသအး,တၢ်လၢ အသကးပုၢ်, ဟးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢယဲလီၤ. ယဲကအဲး, ယဲခၢ်,ယဲသအး,ယဲသအူး,နၢယဲစံးဝဲလီၤ. တၢ်လၢသံး န့ၣ်ယဲကအးမးလီၤ. ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒ်ဘၣ်န့ၣ်ယဲသ အူးကသံၣ်န့ၣ်တၢ်လၢသံးန့ၣ်ယဲခၢ်နးကၢ, တၢ်ဆံၣ် ထံန့ၣ်ပပာ်တုၤယံၣ်ဒီးယဲပုၢ်မးစၢလီၤ. ဒီးတြုးသံး န့ၣ်ယဲပုၢ်,ယဲအူယဲသအးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၃. **ယဲဃါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုၢ်ခံကလုၢ်န့ၣ် အိၣ်ဒီးအိၣ်တကလုၢ်အဆံးတကလုၢ်ဒီး အနီၤနီၤက ညှၢ်ဒီးအမိၢ်ပုၢ်ထဲယုၢ်တဖၣ်ဒီးအမဲၢ်ကဖျၢ်လုၣ်န့ၣ်ပကိး လၢယဲလီၤ. ယဲန့ၣ်အိၣ်လၢပုၢ်ခိၣ်ပုၢ်ကျါအါသမိး,ဒီး ယဲန့ၣ် အိၣ်ခံကလုၢ်ဒီးယဲမိၢ်ပုၢ်တကလုၢ်ဒီးယဲနီၤတက လုၢ်.

၄. **ယဲကအဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီကတိၤတၢ်အကလုၢ်ပုၤဒီး အကလုၢ်မၤသးဒ်ကတြးကတြးအသိးဒီး ပစံးလၢအ ကလုၢ်ယဲကအဲးလီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်အကလုၢ်ယဲ ကအဲးဒီးဟ်နုးအသးယဲယဲလီၤ.

၅. **ယဲဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုၢ်နီၤမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးတုၤစု မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး အမဲထီၣ်ဒီးအခၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီး ပကိးလၢယဲယၢ် လီၤ. ဒီးပထံၣ်လၢခးကျိၢ်ပုၤလၢပထီၣ်ခါတၢ်စူၤအက တီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယဲဃာ်န့ၣ် ပထံၣ်လၢတၢ်စူၤလီၤသိလၢခး ကျိၢ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.

ယဲ

၆. **ယဲစူနါ** နှင့် မှ်ပှ်လာပျါတဂါမအါမသိဖိဉ်ယဲ ပိတ်တဂါဒီးပဒိလီလာယဲဒီးပကိးလာယဲစူနါလီၤ. ဒီး အိၣ်လာပူတုၤခဲကနီၣ်အံၤလီၤ.

၇. **ယဲထံ** နှင့် ပတစံးဘၣ်ပစံးလာထံယဲလီၤ. တၢ်ဟဲ စူနါပဒီးထီၣ်သပၤဒီး မှ်နီၣ်ထံန့ၣ်ပတစံးဘၣ်လာယဲ ထံဘၣ်,ပစံးလာထံယဲလီၤ.

၈. **ယဲတူၢ်** နှင့် မှ်ကမဲအဆိလီၤ. ပမုၢ်ကမဲယဲတူၢ်နှံၣ် မှ်ပှ်လာအဖိအဝါသံဒီး အိၣ်လီၤတၢ်တဂါယိဒီးအဖိ တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလာပှ်ကမဲယဲတူၢ်လီၤ. ပှ်ကမဲယဲ တူၢ်နှံၣ် အိၣ်လီၤတၢ်တဂါယိအဖိတအိၣ်, အဝါဒီးသံ ဝဲဒီးပစံးလာပှ်ကမဲယဲတူၢ်လီၤ. ပှ်ကမဲယဲတူၢ်တဖၣ် န့ၣ်ဖိၣ်ဒိၣ်မးလီၤ.

၉. **ယဲထီၣ်** နှင့် မှ်ပယိးဟံန့ၣ်ဘုကဒိၣ်ဆူစဲၣ်ပှ်မုၢ်ဂုၤ, ဆူကြိၣ်ပှ်မုၢ်ဂုၤ,ပစံးလာပယဲထီၣ်လီၤ. ဒီးပယိးထီၣ် သ့ၣ်မုၢ်အကဒိၣ်ဆူဟံၣ်ဒီးပစံးလာပယဲထီၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ယဲထီၣ်သ့ၣ်မုၢ်ဆူဟံၣ်တယဲတက့ၢ်. ယဲထီၣ်ဘုကဒိၣ်ဆူ စဲၣ်ပှ်တက့ၢ်.

၁၀. **ယဲနီၢ်** နှင့် မှ်ယဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်အနါဒူ ကညှိဒီးအမိၢ်ပှ်ယဲယုာ်တဒုဒီးအမိၢ်ကဖုၣ်လုာ်ဒီးပစံး လာယဲနီၢ်လီၤ. ယဲနီၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဂါအ သိးလီၤ.

၁၁. **ယဲဖိထိးလီၤ** နှင့် မှ်တၢ်စူၤလီၤသိးဒီးတၢ်အၢၣ်အိၣ် လာမုၢ်န့ၣ်တခီတိၣ်တိၣ်ကလဲၣ်ဒီးလီၤသိၣ်ဝဲနးနးကလဲၣ် ဒီးပစံးလာယဲဖိထိးလီၤလီၤ. ယဲဖိထိးလီၤလံၤ,ပကဘၣ် ထီၣ်ဘၣ်ဆဲးစးစးသံၣ်စးလီၤ.

၁၂. **ယဲမုၢ်ယူး** နှင့် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလာယဲမုၢ်ရံၣ်လီၤ. တၢ်ဟဲစူၤတုၤတတြိထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပတစံးဘၣ်လာယဲမုၢ် ယူးဘၣ်ပစံးလာယဲမုၢ်ရံၣ်လီၤ. ယဲမုၢ်ယူးန့ၣ်ကမုၢ်ကၢ်ပှ် မိၣ်လဲၣ်ဖိစံးဝဲသၢ.

၁၃. **ယဲခၢ်**.

၁၄. **ယဲမုၢ်ယဲဘိ** နှင့် မှ်တၢ်စူၤတၢ်လီၤဖးဒိၣ်လာတၢ်စူၤ ခါန့ၣ်ပစံးလာယဲမုၢ်ယဲဘိလီၤ. တၢ်စူၤဖးဒိၣ်သ့သ့တနီၤ ဒီးပစံးလာယဲမုၢ်ယဲဘိ,ဒီးတၢ်စူၤတုၤအါဒီးပစံးလာယဲ မုၢ် ယဲဘိစကိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာယဲမုၢ်ယဲခၢ်လီၤ.

၁၅. **ယဲမုၢ်ယဲခၢ်** နှင့်မှ်တၢ်ဟဲစူၤဖးဒိၣ်ဒ်ယဲမုၢ်ယဲဘိအ သိးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာယဲမုၢ်ယဲခၢ်လီၤ. ဘၣ်တ စုစုပစံးလာယဲမုၢ်ယဲဘိလီၤ. ဒီးမှ်တၢ်စူၤဖးဒိၣ်ဒီးတၢ် ဟဲစူၤထီၣ်တၢ်ဟဲစူၤအါန့ၣ် မှ်ယဲမုၢ်ယဲခၢ်,ယဲမုၢ်ယဲဘိ လီၤ.

၁၆. **ယဲမုၢ်စဲၤလီၤအခိၣ်** နှင့် မှ်တၢ်ဟဲစူၤကျိၣ်ကျိၣ်ဒီး ကလံၤဒီးဖုံအသးတသဘျုၣ်တသဘျုၣ်ဒီးပကွါမးသး တဘိတဘိဒီးပစံးလာယဲမုၢ်စဲၤလီၤအခိၣ်လီၤ. တၢ်ဟဲစူၤ

ယဲ

ဟဲဒီးကလံၤဒီးယဲမုၢ်စဲၤလီၤအခိၣ်လဲၤမးတသဘျုၣ်တ သဘျုၣ်လီၤ.

၁၇. **ယဲမိၢ်ပှ်** နှင့် မှ်ယဲတကလုာ်ဒ်လံၣ်အသိးဒီးအ မိၢ်ပှ်ဒိၣ်န့ၣ်ယဲအနီၣ်တက့ၢ်ဒီးပကိးလာယဲမိၢ်ပှ်လီၤ. ဒီး ဘၣ်တစုစုပကိးလာစီၤအူယဲမိၢ်ပှ်လီၤ. ယဲမိၢ်ပှ်န့ၣ်မှ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်လီၤကံၤလာယဲဒီး ဒိၣ်န့ၣ်ယဲတက့ၢ် န့ၣ်ပစံးလာယဲမိၢ်ပှ်လီၤ.

၁၈. **ယဲသမုၢ်ရဲမးတိၣ်** နှင့် မှ်ပိတ်မုၢ်လာဆဲၣ်တလုၤ ဆဲၣ်တဘိဒီးပိတ်ခွါတဂါဘၣ်တဂါဒီး ဟံးန့ၣ်ဝဲအဘူးအ လဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာယဲသမုၢ်လီၤ. ပသးပှ်စံးဝဲဒုၣ်တၢ် လာယဲသမုၢ်န့ၣ်မှ်သးဖိအမါလီၤ. စံးဝဲဒုၣ်.

၁၉. **ယဲမိၢ်တြၢ်မိၢ်** နှင့် မှ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒ်ယုာ်ဒ်လံၣ်အ သိးန့ၣ် ပစံးလာယဲမိၢ်တြၢ်မိၢ်လီၤ. ယဲမိၢ်တြၢ်မိၢ်န့ၣ်မှ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒ်ယုာ်အသိးဒီးပဖိအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၀. **ကိၢ်ယဲကဆဲး** နှင့် မှ်တၢ်ကိၢ်လာအဘၣ်ပှ်ကိၢ်နး ကတၢ်တုၤပတူၢ်တကဲဘၣ်ယံၣ်ယံၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလာ တၢ်ကိၢ်ယဲကဆဲးလီၤ. တၢ်အၢၣ်ဆိၣ်ကတံၢ်မုၢ်န့ၣ်တၢ် ကိၢ်ယဲကဆဲးဘၣ်ပှ်ဆါကါ.

၂၁. **ကသံၣ်ယဲကတီၢ်** နှင့် မှ်ကသံၣ်ညါသူးလာအဆူၣ် အသအး, အပုံၢ်အဟးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာယဲကတီၢ်လီၤ. ကသံၣ်တပူၤယဲ ပးဒီးယဲ ကတီၢ်လီၤ. ကသံၣ် ယဲကတီၢ်ဒီးယဲမးလီၤ.

၂၂. **ကွၢ်တယဲ** နှင့် မှ်သ့ၣ်မုၢ်ကွၢ်တတီၢ်န့ၣ်ပစံးလာ ကွၢ်တယဲလီၤ. လဲၤယိးကွၢ်တယဲတက့ၢ်,ပကဆိၣ်ကဲၤ ပကဖိအိၣ်မုၢ်လီၤ.

၂၃. **တယဲခံယဲ** နှင့် မှ်ဝၣ်မုၢ်ဂုၤ, သ့ၣ်မုၢ်ဂုၤ, ပမၤသ့ၣ် မုၢ်ပယိးဘျးယိးပှ်တကဒိၣ် ဒီးပစံးလာတယဲလီၤ. ဒီး ဘုကဒိၣ်ဘျးယိးပှ်တပူၤဒီး ပစံးလာဘုကဒိၣ်တယဲလီၤ. မုၢ်ဘျးယိးပှ်ခံယိးဒီးပစံးလာခံယဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. လဲၤယိး သ့ၣ်မုၢ်တယဲခံယဲတက့ၢ်,လဲၤယိးဘုကဒိၣ်တယဲခံယဲ တက့ၢ်.

၂၄. **တၢ်ကသုၣ်ယဲ** နှင့် မှ်တၢ်ဟဲစူၤဘူးတၢ်ဒီးကလံၤ ဟဲလာတၢ်ဟဲစူၤအမဲၣ်ညါဘၣ်ပှ်ကသုၣ်ကသုၣ်ဒီး ပစံး လာတၢ်ကသုၣ်ယဲလီၤ. တၢ်ကသုၣ်ယဲနးကၢ,တၢ်ကစူၤ လီၤ. တၢ်ဟဲစူၤကလံၤလံၤဒီးတၢ်ကသုၣ်ယဲဘၣ်လံၤပှ်လံ လီၤ.

၂၅. **တၢ်ယဲတၢ်ယိၣ်** နှင့် မှ်ပဘၣ်ဝံဘၣ်စိၣ်ဒီးပဖံဘၣ် ဖံစ့ၤ,ပချၢခိၣ်ချၢယံဆါ,ပကိၢ်ဆါယိၣ်ဆါဒီးပစံးလာ တၢ်ယဲပှ်လီၤ. စဝံတၢ်ယၢဒီးတၢ်ယဲမးယၢကဘူးလူး လီၤ.

၂၆. **တၢ်ရဲၣ်တၢ်ယဲပှ်** နှင့် မှ်ပှ်လာဝဲၣ်ကလိးတဖၣ်န့ၣ် အစုကမဲၣ်ဆါအခိၣ်ကမဲၣ်ဆါဒီးအပျိၢ်ဆါဆဲးဆါဒီးပစံး

လာတၢ်ချံၣ်တၢ်ယဲအီၤလီၤ. ပှၤတၢ်ဂၢၢ်ကလိၤဒီးကိးတၢ်ချံၣ်တၢ်ယဲအီၤန့ၣ်ကၤ.

၂၇. **ထံဃ** န့ၣ် မ့ၢ်ထံလၢပဒီးထီၣ်န့ၢ်လာတၢ်ဟံးန့ၣ်ပစံးလၢထံဃလီၤ. ဘၣ်တၢ်စုၣ်လၢတၢ်စုၣ်ခါန့ၣ် ပဒီးထီၣ်အီၤထံဃလီၤ. ပတၢ်လၢဒၢၣ်အီၤဘၣ်ထံလၢထံဃလီၤ.

၂၈. **နာယဲနာယါ** န့ၣ် မ့ၢ်ကသံၣ်ညါသူး,သံးစီၤကံးနီၤန့ၣ်သအးနာမ့ၢ်ပစံးလၢနာယဲလီၤ. ကသံၣ်န့ၣ်နာယဲဒီးပနီၤပူၤပဲးလီၤ.

၂၉. **ဖိၣ်ယဲဆဲးယဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအမိၢ်သံအပၢ်သံတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိၣ်ယဲလီၤ. ပှၤလၢဖိၣ်ယဲလီၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်အမိၢ်တအိၣ်အပၢ်တအိၣ်ဒီးမ့ၢ်အိၣ်လၢပှၤလၢအသိးအကျါန့ၣ်ပှၤလၢမၤအာမၤသီအီၤန့ၣ်ကၤ.

ဖိၣ်ယဲဖိၣ်မုၢ်ပူ, No.122-၁၂၂.

ပှၤအစံၣ်တၢ်မတၢ်တၢ်ဒီးပုၢ်ဝဲၣ်ခံၣ်ပိၢ်မုၢ်တၢ်ပိၢ်ခါတၢ်ဂၤ,အပုၢ်ပိၢ်ခါတၢ်ဂၤန့ၣ်လၢလိၢ်ကွၢ်လၢပဒီးမိၢ်ဒီးပၢ်အယီၤတၢ်ထံးပဒီးမိၢ်ဒီးပၢ်ဆုၣ်ဒီး ယၢၤဘၢအီၤလၢပူ. အဝဲၣ်ပိၢ်ခါလၢဟးဟဲက့ၤထံၣ်ပဒီးလၢပယၢၤဘၢလၢပူဒီးန့ၣ်ဒၣ်ကိးထီၣ်သံဂီၢ်ဒၣ်န့ၣ်ပုၢ်ဂၤလဲၣ်,ဒီးအတၢ်စံးဆၢအီၤစအိၣ်ဒီးပုၢ်ဝဲၣ်ခံၣ်လီၤ. စံးဒၣ်စကလဲၤစကိးဒီးန့ၣ်,အဝဲၣ်န့ၣ်စံးအီၤလၢကဲၣ်န့ၣ်,မ့ၢ်ဟါဒီးလဲၤဒၣ်ဒီးဖိၣ်ယဲန့ၣ်ဒီးအဝဲၣ်ပိၢ်မုၢ်ထံၣ်လီၤအီၤဒီးအဝဲၣ်န့ၣ်အပုၢ်လီၤ. အဝဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဒၣ်တၢ်ဒီးပိၢ်ခါန့ၣ်လီၤ. ထံၣ်အဝဲၣ်န့ၣ်ဒီး လူၤဝဲၣ်တြုးတြုးလီၤ. ပိၢ်မုၢ်ယုၢ်လၢဖၣ်ခိၣ်လၢယံၣ်ယံၣ်ဒီးပိၢ်ခါဖိၣ်န့ၣ်အီၤဒီးအဝဲၣ်ပိၢ်ခါန့ၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးဒၢဝဲလီၤ. ဒီးက့ၤဆူအမိၢ်အိၣ်တးဒီးပိၢ်ခါန့ၣ်အမိၢ်ထံၣ်ဒီးကွၢ်ထီၣ်အမိၢ်ခါစံးဒၣ်,န့ၣ်လၢယုၢ်န့ၣ်တၢ်အမဲၣ်သုၣ်လီၤကံးလၢစီၣ်ညါသးလဲၣ်,ပိၢ်မုၢ်န့ၣ်အမဲၣ်ဆုးဒီး မဲၣ်ဒၣ်ဖးဖိၣ်မုၢ်ဒီးဟးဝဲဒီးပုၢ်ဝဲၣ်ခံၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ဒီးပိၢ်ခါန့ၣ်လၢယုၢ်က့ၤအမိၢ်န့ၣ်ဒီး အမိၢ်န့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်လၢအလီၤန့ၣ်ဒီးဟးဝဲတုၤလၢပစကီၤဖိၣ်ခါဒုးယၢၤဒီးပစကီၤဖိၣ်ခါလဲၤခးလံၣ်ခးဘၣ်လံၣ်န့ၣ် လီၤတၢ်ဆူသုၣ်ကစၢ်ပူၤဒီးပိၢ်မုၢ်အပုၢ်န့ၣ်ဟံးယၢ်ဝဲလီၤ. အဝဲၣ်ပိၢ်မုၢ်စံးအီၤပျၢ်က့ၤလံၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. အပုၢ်န့ၣ်တပျၢ်ဘၣ်,အပုၢ်န့ၣ် ကိးထီၣ်ပဒီးဒိၣ်ခါစီၤန့ၣ်လံၣ်အိၣ်လၢအံၤ ပစကီၤအဖိၣ်ခါန့ၣ်ကွၢ်လီၤအခိၣ်ထံးအိၣ်လၢပကညီၤဒီးပုၢ်ဝဲၣ်ခံၣ်ဂၤအဝဲၣ်ပိၢ်မုၢ်န့ၣ် ဂ့ၤဂ့ၤဝါဝါပစကီၤဖိၣ်ခါထံၣ်ဒီးဟံးထီၣ်မးဝဲအစုၣ်လီၤ. ပိၢ်မုၢ်တခါစံးဒၣ်,ယဲစတၢ်အိၣ်လံစတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်, ပိၢ်ခါတခါဒီးန့ၣ်ဘၣ်က့ၤဒီးယၢၤလီၤ. ပိၢ်မုၢ်တခါဒီးစကက့ၤဒီး န့ၣ်န့ၣ်မိၢ်ကမၤအာယၢၤလီၤ. ပိၢ်ခါလၢအဂ့ၢ်တၢ်ဂၤန့ၣ်စံးဝဲယီၤန့ၣ်လီၤ. စက့ၤဒီးအီၤဒီး အမိၢ်စံးဝဲန့ၣ်လဲၣ်ပိၢ်မုၢ်တၢ်ဂၤအမဲၣ်သုၣ်လီၤ

ကံးလၢစီၣ်ညါသးလီၤ. ပိၢ်ခါတခါဒီးဘၣ်ယီၣ်တဂ့ၤ,မိၢ်န့ၣ်တကတိၤဘၣ်တၢ်ယီၤန့ၣ်ဘၣ်. ဒီးပိၢ်မုၢ်က့ၤပိၢ်အခံလီၤ. က့ၤဝဲတုၤလၢဟံၣ်အမိၢ်န့ၣ်ကိးထီၣ်ဖိၣ်ခါစၢ,န့ၣ်လဲၤထံၣ်န့ၣ်န့ၣ်မိၢ်တၢ်ဂၤကၤလဲၣ်,ဒီး က့ၤန့ၣ်ဆူအမိၢ်ဒၢးပူၤလီၤ. အိၣ်အိၣ်ဒီးဆံးစၢဝဲလီၤ. အဖိၣ်န့ၣ်အယီၤဒုက့ၤလၢထူသၢဆီပိၢ်ခါလၢအဂ့ၢ်ခိၣ်တၢ်ဂၤန့ၣ် ယုၢ်အမိၢ်တအိၣ်တအိၣ်ထံၣ်လိၢ်အသးဒီးအသိၣ်န့ၣ်ဒီး သိၣ်စၢန့ၣ်ယုၢ်မုၢ်လဲၣ်, စယုၢ်စမၤလီၤသိၣ်စၢ, ယုၢ်လၢတဂ့ၤသိၣ်စၢန့ၣ်မိၢ် အဝဲၣ်အိၣ်လံအဖိၣ်မုၢ်လၢအပိၢ်ခါအယီၤဒုက့ၤလၢထူသၢဆီ, က့ၤအိၣ်ကစၢမုၢ်သိၣ်စၢဒီးအသိၣ်က့ၤဒီးအီၤအိၣ်မုၢ်အိၣ်ဝံးဒီး အသိၣ်လဲၤယုၢ်အီၤတုၤလၢအသိၣ်ဟံၣ်န့ၣ် အသိၣ်ကွၢ်လီၤအီၤသိၣ်စၢ န့ၣ်ဟံၣ်လဲၤဒီးလဲၤထီၣ်ဝဲလီၤအသိၣ်န့ၣ် ကိးထီၣ်အမိၢ်ဟဲဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပတၢ်ကမိးအိၣ်တမိၢ်တက့ၢ်,ဒီးအမိၢ်ဟဲထီၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ကမိးအိၣ်လီၤ. ကွၢ်ထီၣ်တၢ်အမိၢ်မဲၣ်အမဲၣ်ထံလီၤတကီၢ်ခါမးလီၤ. ဒီးတအိၣ်လၢဘၣ်တၢ်ကမိးအိၣ်ဘၣ်ဒီးယုၢ်လီၤက့ၤဆူကိၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. အသိၣ်ကိးထွဲအသိၣ်စၢဘၣ်မုၢ်န့ၣ်တအိၣ်တၢ်ကမိးအိၣ်လဲၣ်, အသိၣ်တခါတတိၤထီၣ်ဆၢတအိၣ်လၢဘၣ်သိၣ်စၢဒီး က့ၤဝဲဟံၣ်လၢဟံၣ်လီၤ. စံးအမိၢ်မိၢ်စၢ,မိၢ်ထံၣ်န့ၣ်သးလၢတၢ်ဖိၣ်အအံၤတစုအံၤန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်လီၤ. ထုးလီၤဘီၤလၢကျိၤခိၣ်ဆဲးလီၤ ဝဲဆူကိၢ်လၢန့ၣ်စံၣ်လီၤဝဲလၢအဖိၣ်ခါဒီးသံဝဲတကီၢ်ခါလီၤ. အမိၢ်အပၢ်မၤမုၢ်မၤဂ့ၤလဲၤအိၣ်ပိၢ်မုၢ်န့ၣ် မၤဝဲအတၢ်ဟဲဟီၣ်ဘၣ်အဝဲၣ်ဒီးဟဲဝဲဒီးမိၢ်ဒီးဝဲလီၤ. ဟဲဝဲဝဲမုၢ်ဆုၣ်ဒီးက့ၤဝဲလီၤ.

၃၀. **ဖိၣ်ယဲဖိၣ်တကလုၢ်** အဘိထဲချၢ်ဘိထဲဘုဘိဒီးအလၢ်ဖးဒုဂြိုဟ်ဒီးန့ၣ်မုၢ်ဝဲဒီးပကိးလၢဖိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးပှၤကညီၤသုၣ်ဝဲဖဲဒီးဖိၣ်အိၣ်ကသု, ဒီးမၤန့ၣ်မုၢ်ဝဲဒ်ပမၤပသၢလၢကသုအသိးန့ၣ်လီၤ.

၃၁. **မိၢ်ကံးမါယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်မိၢ်ဟဲသုၣ်မိၢ်ဟဲသုၣ်.အထံးမုၢ်ဂ့ၤ,အသုၣ်မုၢ်ဂ့ၤ,ပကိးဒီးအဆီလၢမိၢ်ကံးမါယဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢမိၢ်ကံးမါယဲဒီး တနီၤနီၤကိးလၢမိၢ်ကံးမါယဲလီၤ.

၃၂. **သုၣ်မုၢ်တယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်သုၣ်မုၢ်တယဲသုၣ်မုၢ်တတိ,သုၣ်မုၢ်တကဒိၣ်လီၤ. သုၣ်မုၢ်တယဲစယဲးတန့ၢ်ဘၣ်.

၃၃. **သုၣ်တၢ်ယဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတၢ်န့ၢ်ဟူဘၣ်,ပတၢ်စံးဘၣ်ဒီးပတၢ်သုၣ်ညါဘၣ်လီၤ.

၃၄. **ဟံၣ်ဖိၣ်ယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီၤမၤမုၢ်ခါဘုးခါဒီးန့ၣ်စီၤဖိၣ်ခါန့ၣ်ဒီး လုၢ်ထီၣ်အကစၢ်လၢထံးဒီးမၤန့ၣ်ဝဲအလီၢ်အကျဲန့ၣ်ပစံးလၢဟံၣ်ဖိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဟံၣ်ဖိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မုၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးမုၢ်မၤဝဲဒီးစံးဝဲလၢဘးဟံၣ်ဖိၣ်ယဲလီၤ. ပစံးလၢပမၤတဂ့ၤဘၣ်,ပမုၢ်

ယံး,ယဲး

မၤဟံၣ်ဖိၣ်ယဲးဒီးပတၢ်စံးလၢပတၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်ယဲးလီၤ. ဒီး
ဟံၣ်ဖိၣ်ယဲးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤလီၤ.

၃၅. **အယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ဝၣ်အယဲးအတိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဝၣ်အယဲ
လီၤ. မၤသ့ၣ်မ့ၢ်အယဲးဒီးဒီးပဆိၣ်ကဲၤဘၣ်ကတူၢ်ဒီး
လီၤ.

၃၆. **အိၣ်ယဲ** န့ၣ် ပတၢ်စံးဘၣ်,ပစံးလၢအိၣ်ဝံအိၣ်
ယဲလီၤ.

ယံး

၁. **ယံး** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုကဝဲၤလၢတမၢ်ပိၣ်န့ၣ်ပၤအကန့ၣ်
အုၣ်ဝဲတုၤပဝဲၣ်တၢ်တဲၣ်ဝဲဒီး ပဝဲၣ်အိၣ်စံးအိၣ်တၢ်ဒီး
ပကိးလၢယံးလီၤ. ယံးန့ၣ်မ့ၢ်တမၢ်ပိၣ်န့ၣ်ပၤလၢအိၣ်ဒီးပ
ကျဲအုၣ်အကန့ၣ်န့ၣ် ပကိးအမံၤလၢယံးလီၤ. ဒီးတမၢ်
ပိၣ်အကူၢ်အဂီၢ်အိၣ်အကလုာ်အကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိး
ဒီးအဆိလၢယံးစီၤကျဲၣ်စီၤလီၤ. တၢ်လၢပၤကညီၣ်န့ၣ်
ယံးစီၤကျဲၣ်စီၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးဝံသံကလၢၣ်လီၤ. တၢ်
လၢယံးန့ၣ်တမၢ်ပိၣ်အကလုာ်အကလုာ်န့ၣ် ကိးဝဲအမံၤ
လၢယံးစီၤန့ၣ်,ယံးဒၢကူ,ယံးဖးထီၣ်,ယံးဘူလၢ,ယံးမိ
ကူ,ယံးလၢနီၤ,ယံးစွဲ ခိၣ်လီၤ. တမၢ်ပိၣ်ယံးအ
ကလုာ် ကလုာ်န့ၣ် ကိးဝဲအမံၤအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်
လီၤ. ဒီးယံးန့ၣ်ကိးဝဲအဆိလၢယံးစီၤကျဲၣ်စီၤ, ယံး
စီၤကျဲၣ်စီၤ, ယံးစီၤဒီၤ,ယံးစီၤနးစီၤ,ယံးစီၤဘီ
စီၤန့ၣ်လီၤ.

၂. **ယံးဟီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖျိပူၤလီၢ်မ့ၢ်ဂၤ,ထီၣ်ပူၤလီၢ်မ့ၢ်
ဂၤ,မ့ၢ်အိၣ်ပျီၣ်မ့ၢ်ဂၤ,လဲၢ်ထီၣ်လဲၢ်ထီၣ်ဒီး ပစံးလၢ
ယံးလီၤ. နဖျိတပူၤယံးနးကၤ,တၢ်ဝဲၣ်ကလိးအပူၤလီၢ်
ယံးထီၣ်ရီၣ်ရီၣ်, သ့ၣ်လၢအူၢ်စိုးဒီး မ့ၢ်အိၣ်တၢ်ယံးနး
ကၤ.

၃. **ယံးယံး** န့ၣ် မ့ၢ်လဲၢ်အဆိ,ပၤတကၤဖဲးဒုးတလီၢ်
လဲၢ်လဲၢ်ယံးယံးဒီးကူးကူၤဘုတနၤဘၣ်.

၄. **ယံးကနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ယံးပျီၣ်ခိၣ်လၢအကန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်
တခါန့ၣ်ပစံးလၢယံးကနူလီၤ. ပၤကညီၣ်မ့ၢ်ပၤယံးဒီး
ရွဲလၢအကနူတီၣ်တဖၣ်လီၤ. ယံးကနူယံးကန့ၣ်တ
တီၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပဝဲၣ်တၢ်က့ၣ်လၢအကပၤနးကၤ.

၅. **ယံးစူခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယံးတကလုာ်အခိၣ်စူခိၣ်အသိးဒီး
ပစံးလၢယံးစူခိၣ်လီၤ. ယံးစူခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပသ့ၣ်
က့ၤသးပၤလၢအတဟီၣ်တဆူၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ် စိာ်အစုက
ဝဲၤလီၤ.

၆. **ယံးစွဲခိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယံးတကလုာ်အခိၣ်နးအခိၣ်အ
သိးဒီးပကိးလၢယံးစွဲခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢယံးစွဲခိၣ်
စကိးလီၤ. တၢ်လၢယံးစွဲခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပသးဆၢၣ်ဘျီၣ်ဆၢၣ်
ဒီးအသိးလီၤ.

ယဲး

၇. **ယံးစိးလီၢ်ကျဲၣ်စိးလီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဝဲၣ်တၢ်စိးတၢ်အလီၢ်
န့ၣ်ပစံးလၢယံးစိးလီၢ်လီၤ. ဒုးလၢမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်
ယံးစိးလီၢ်ကျဲၣ်စိးလီၢ်တဟါမၢ်ဘၣ်.

၈. **ယံးဒၢကူ** န့ၣ် မ့ၢ်ယံးတကလုာ်အကနူမၤသးစကူ
မရူဒီးပကိးလၢယံးဒၢကူလီၤ. ယံးဒၢကူအကနူစကူ
ထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢယံးဒၢကူလီၤ. ယံးဒၢကူန့ၣ်မ့ၢ်
တလၢပဝဲၣ်လီၤ. ယံးဒၢကူန့ၣ်အကနူစကူးတြးလီၤ.

၉. **ယံးဖးထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယံးတကလုာ်မၤသးဒီးနးအသိးဒီး
အခိၣ်ယံးအသိးတစူဘၣ်ဒီးပစံးလၢယံးဖးထီၣ်လီၤ.
ယံးဖးထီၣ်န့ၣ်တလၢပဝဲၣ်အကန့ၣ်ထီၣ်ထီၣ်ကလဲၣ်ဒီးပကိး
လၢယံးဖးထီၣ်လီၤ.

၁၀. **ယံးဘူလၢ** န့ၣ် ထီၣ်ရီၤယံးဖိလၢအကန့ၣ်ဘူတ
ဖၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢယံးဘူလၢလီၤ. ပိၣ်န့ၣ်ဖိသ့ၣ်အယံး
ဘူလၢ,ကလဲၤဖဲးဒီးအပၤ.

၁၁. **ယံးမိကူ** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢပအယံးန့ၣ်ပကိးလၢယံးမိ
ကူလီၤ. တလၢပအယံးထီၣ်ရီၤတဘျီန့ၣ်ပကိးလၢယံး
မိးကူးကိးတလၢပယံးဘျီဒီးလီၤ. တလၢပအယံးန့ၣ်
တယီၤဘၣ်ပၤကညီၣ်အယံးသိးဘၣ်မၤသးဖျိတြး,ကူး
ဆၢၣ်လၢၣ်ဒီးပကိးလၢယံးမိးကူလီၤ. တလၢပအယံးမိ
ကူးန့ၣ်ဖျိတြး, ကူးဆၢၣ်လၢၣ်,တီၣ်ဖျိကလၢလၢအက
နူန့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ယံးလၢနီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညီၣ်အယံးန့ၣ်မၤသးက
ဘျီလၢ,ဘူသလၢလၢအကနူန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢယံး
လၢနီၤလီၤ. တၢ်လၢပၤကညီၣ်အယံးန့ၣ်ယီၤဘၣ်တလၢပ
အယံးအသိးဘၣ်,မၤသးဘူဒီးကဘျီဝဲလဲၢ်ဒီးပကိး
လၢယံးလၢနီၤလီၤ. ယံးလၢနီၤန့ၣ်မၤသးကဘျီလၢ
နီၤလၢအသိးလီၤ.

၁၃. **ယံးလူၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ယံးလၢပဝဲၣ်တၢ်ယံးယံးဒီး ပဝဲၣ်
တၢ်အုၣ်တန့ၣ်လၢပဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢယံးလူၤလီၤ.
ယံးတဘျီအကန့ၣ်လူၤလဲၤ,စဝဲၣ်တၢ်တန့ၣ်လၢပဘၣ်.

၁၄. **ယံးစီၤကျဲၣ်စီၤ** န့ၣ် ထီၣ်ရီၤယံးဒီးပကိးဒီးအဆိလၢ
ယံးစီၤကျဲၣ်စီၤလီၤ. လဲၤကူၣ်လဲၤဖဲး,လဲၤယံးထီၣ်ယံး
စီၤကျဲၣ်စီၤတက့ၢ်.

၁၅. **ကျဲၣ်ယံး** န့ၣ် မ့ၢ်ကျဲၣ်တကလုာ်လၢအတီၢ်ဖျိဒီး
ယံးအသိးဒီးပကိးလၢကျဲၣ်ယံးလီၤ. ပသးပၤစံးဝဲဒၣ်,
ပၤလၢပျၢၤတကၤဘျီဂ့ၢ်တဘီဒီးမၤဝဲအတၢ်ကွၢ်အဖိဒီးဂ့ၢ်
လၢအကပၤဖဲးအုၣ်သံအဖိဒီးဝဲဘၣ်ဝဲလၢအဂီၢ်န့ၣ်ဒီးကျဲၣ်
အဂီၢ်အခိၣ်လၢကျဲၣ်ယံးဒီးအဂီၢ်သံဝဲလီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **စယံး** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢပၤဒိၣ်ကနၤန့ၣ်ပ
ကိးလၢစယံးလီၤ. စယံးန့ၣ်ပအိၣ်အသၢၣ်အကပိၤန့ၣ်
ဆၢ,ဒီးအသးန့ၣ်ပဆံးန့ၣ်အသိးပအိၣ်ဝံသံကၤ,ဒီးအိၣ်
ခံကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢစယံးမ့ၢ်တကလုာ်,စယံး

ယဲး,ယဲာ်

ခွါတကလုာ်လီၤ.

၁၇. **စယဲာ်စယဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ခဲခိၣ်ခဲကျါ,စယဲာ်စယဲာ် လၢခးကျါပူၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ် ပစံးလၢစယဲာ်စယဲာ်လီၤ. ဝဲာ်ယဲာ်တၢ်စယဲာ်စယဲာ်န့ၣ်တက့ၢ်,ပကထိၣ်လီၤဘု.

၁၈. **ထီၣ်ကဒါယဲာ်တီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထီၣ်ချၢယဲာ်တီၢ်အက့ၢ်တခါန့ၣ် ဆူအကန့ၣ်တခါဒီးပစံးလၢထီၣ်ကဒါယဲာ်လီၤ. ပထီၣ်ကဒါယဲာ်န့ၣ်ပဝဲာ်ကသုးန့ၣ်.

၁၉. **ထီၣ်ယဲာ်လီၤဖျိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သီးလီၤခိၣ်လီၤလံၤယၢ်ဖးလံၤဒီး ပစံးလၢထီၣ်ယဲာ်လီၤဖျိလီၤ. ဒီးတၢ်ကူတၢ်သီးလၢအသိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အလီၤလံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်ဘၣ်ကွးယၢ်ဒီးကုၣ်သလဲးအသးန့ၣ် ပစံးလၢထီၣ်ယဲာ်လီၤ. ဒီးထီၣ်ဂီၤတၢ်မၤအသးဒ်န့ၣ် ပစံးလၢထီၣ်ယဲာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ယၢ်ဘၣ်ကွးထီၣ်ယဲာ်ထီၣ်ယီၤလၢာ်လံၤဒီး ပစံးလၢထီၣ်ယဲာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ယၢ်ထီၣ်ယဲာ်သိၣ်ကွးကွးလီၤ.

၂၀. **ပုာ်ယဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအပူၤလီၤလံၤထီၣ်ဒီးပစံးလၢပုာ်ယဲာ်လီၤ. နအိၣ်တၢ်ဆိၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပူၤလီၤကပုာ်ယဲာ်ဘၣ်ဖးန့ၣ်.

၂၁. **ဖျိယဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤအဖျိလဲာ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအဖျိယဲာ်လီၤ. ပုၤလၢတမၤဘျါဘၣ်အဖျိတဖၣ်န့ၣ်အဖျိယဲာ်နးကၤ.

၂၂. **လၢ်လၢ်ယဲာ်ယဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ဂီၤတၢ်လၢအလၢ်တဖၣ်ခဲလၢာ်,ခးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပျီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပီၣ်လဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢလၢ်လၢ်ယဲာ်ယဲာ်လီၤ. ပျီမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်လၢ်လၢ်ယဲာ်ယဲာ်, ခးမ့ၢ်ခးမ့ၢ်လၢ်လၢ်ယဲာ်ယဲာ်,ပီၣ်မ့ၢ်ပီၣ်လၢ်လၢ်ယဲာ်,စံးဝဲဒၣ်,ပျီလၢ်လၢ်ယဲာ်ယဲာ်,ပမိတန့ၢ်တပူၤခံန့ၢ်တပူၤလီၤ.

၂၃. **သီၣ်ယဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ထီၣ်ယဲာ်အသိးလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သီးဘၣ်ကွးယၢ်လီၤဖျိလီၤဖျိဒီး ပစံးလၢသီၣ်ယဲာ်လီၤ.

ဒီးပစံးလၢထီၣ်ယဲာ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂၄. **အိၣ်ယဲာ်အိၣ်ယဲာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လၢာ်ချၢဒီးပစံးလၢပအိၣ်ယဲာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ယဲာ်သမိး.

ယဲး

၁. **ယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သီၣ်လၢသ့ၣ်လၢယုအကျါဒ်ယုာ်ဟးသီၣ်အသိးတဘီၣ်ဒီး ပစံးလၢသီၣ်သယဲးကလၢာ်လီၤ. ယုာ်တဖၣ်ယုာ်သီၣ်လၢသ့ၣ်လၢယုအကျါယဲးကလၢာ်,ဘီၣ်သအိၣ်ဟဲယီၤတၢ်သီၣ်ယဲးကလၢာ်ဒီး အုၣ်လံၤယီၤတဂၤလံ.

၂. **ယဲးယီး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်လုၤတက့ၤ, သိကဘဲး,စိကညးဒီးပစံးလၢတအိၣ်ဘၣ်ယဲးယီးလီၤ. ဘုလၢဖျိပူၤန့ၣ်တအိၣ်လၢမးယဲးယီး,ထီၣ်ဂီၤတၢ်တမံၤ,မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်လုၤတက့ၤဒီး ပစံးလၢတအိၣ်ဘၣ်ယဲးယီး

ယဲာ်,ယဲၤ

လီၤ. ထးတဘီၣ်လီၤတၢ်ဒီးစယုတထံၣ်မးယဲးယီး.

၃. **ယဲးယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ယံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပအိၣ်ယံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ဂီၤတၢ်ယံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယဲးယဲးလီၤ. နပာ်လဲၤတၢ်ဆံးယံာ်တၢ်လဲၣ်,ပာ်လဲၤတၢ်ယဲးယဲးလံ,ပုၤတဂၤလဲၤတၢ်တၢ်ယဲးယဲးယီးယီးဒီး တဟဲက့ၤဒီးဘၣ်,ပုၤတဂၤလဲၤဆူဝဲာ်ပူၤဒီးလဲၤအိၣ်ယဲးယဲးလီၤ.

၄. **ကၤစယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်,တၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်ပယုတထံၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢကၤစယဲးလီၤ. အံသၣ်သဒိၣ်အုၣ်ကၤစယဲး,ပပုၤအိၣ်တန့ၢ်ဘၣ်အခိၣ်တလီၢ်ပယုတဘၣ်မး, ဒီးထွံၣ်မ့ၢ်သါကအုၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢတၢ်သးကၤစယဲးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၅. **ခံၣ်ဂီၤယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ခံၣ်တကလုာ်ဂီၤတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢခံၣ်ဂီၤယဲးလီၤ. ပုၤလၢကျါန့ၣ်ခံၣ်ဂီၤယဲးအိၣ်လၢသ့ၣ်လၢယုအကျါလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်အါကၤ.

၆. **ချၢာ်ယဲး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိတကလုာ်အသၣ်ဒ်ချၢာ်အသိးဒီးပကိးလၢချၢာ်ယဲးလီၤ. ချၢာ်ယဲးန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိတကလုာ်အထံးထဲစုမ့ၢ်စုဆၣ်ခိးလီၤ.

၇. **ဂီၤယဲာ်ဂီၤယဲး**.

၈. **ယီၤယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးအချၢာ်အဝဲ,မၤသးပြုကဆိဒီးပစံးလၢယီၤယဲးလီၤ. တၢ်မၤအသးယီၤယဲးန့ၣ်ဘၣ်တစုစုမ့ၢ်အချၢာ်ထီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢယီၤယံာ်ယီၤယဲး,ဒီးဘၣ်တစုစုမ့ၢ်တၢ်မၤအသးပြုကဆိဒီးပစံးလၢယီၤယံာ်ယီၤယဲး,ဒီး တၢ်လၢတဘၣ်လီၢ်တကချၢာ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢယီၤယဲး,ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယီၤယံာ်ယီၤယဲးလီၤ. ပုၤတဂၤဖျိဒီးအချၢာ်ယံာ်ယီၤယဲးလၢာ်မးလီၤ. သမၣ်တဘီၣ်အချၢာ်ယံာ်ပြုဒီးယီၤယဲးမးဒီးဘၣ်ညါ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢယီၤယဲးဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢစယီၤကနံလီၤ.

၉. **စယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ယဲၤအဆိ,ပုၤအဆိ,ယဲၤစယဲးကွၢ်လၢယဲၤအကျါ, ပုၤစယဲးကွၢ်လၢပုၤအကျါ, ပုၤတဂၤမၤတကဲယဲၤစယဲးလီၤ. ပုၤတဂၤအသးပုၤစယဲးလံ.

၁၀. **စိုးမယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ဂီၤတၢ်လၢပဟံးလီၤကလဲ,ပအုၣ်လီၤကလဲခဲလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢစိုးမယဲးလီၤ. သ့ၣ်လၢယုစိုးမယဲးန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဂ့ၤကၤ,သၣ်ကိၣ်လၢမ့ၢ်အူစိုးမယဲးန့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၤ,ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢစိုးမယဲးလီၤ.

၁၁. **တယဲးတယီး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီအသးခးဒီးနံၤသီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢနံၤတယဲးတယီးလီၤ. ပုၤတဂၤထီၣ်အဝါဟဲက့ၤဒီးနံၤထီၣ်မးလၢအဝါလီၤတယဲးတယီးလီၤ. ပုၤဆံးတဂၤသးဝံၣ်ထီၣ်အပာ်ဒီးနံၤမးတယဲးတယီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနံၤယဲးနံၤယီးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၂. **နူစယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ဂီၤတၢ်တမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ပာ်စခိၣ်အသး, မၤပျံၤမၤဖုးတၢ်ဒီးပစံးလၢနူစယဲးလီၤ. ထီၣ်ဂီၤပုၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤ

ယဲၤ

မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ပၢ်အသးစခိၣ်ဒိၣ်တပျံၤဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤ,ဒီးပစံးလၢအစးလီၤ. ပုၤတဂၤခးကဆိၣ်စးပစံး,ပနၢ်တဖုၣ်စး,တပျံၤဘၣ်အကစၢ်ဘၣ်.

၁၃. **နၢ်ယဲးနၢ်ယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ပသးတမံၤမံၤဒီးပသ့ၣ်သးသးဒီး ပနၢ်ထီၣ်သီၣ်ဝဲဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢပနၢ်ယဲးနၢ်ယဲးလီၤ. ပုၤတဖၣ်မ့ၢ်ကၢၣ်ကိၣ်မနၢ်နၢ်ယဲးလဲၣ်. ပုၤတဂၤစဟ့ၣ်အယဲၣ်တဘျီဒီးနၢ်ယဲးနၢ်ယဲးဒီးက့ၤဝဲလီၤ.

၁၄. **နၢ်ယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်နၢ်ယဲးအဆိၣ်လီၤ. ဒီးနၢ်ပၢ်အဆိၣ်လီၤ. နၢ်ယဲး,ကွၢ်လၢနၢ်ယဲးအကျါဒီးကွၢ်လၢနၢ်ပၢ်အကျါ,တၢ်ဆူတၢ်ဒီးကိၣ်ယိၣ်, နၢ်ယဲးနၢ်ယဲးနးကၢ,ဂ့ၢ်သီၣ်န့ၣ်နၢ်ပၢ်နၢ်ယဲးပစံးတဘျီဘၣ်.

၁၅. **ပုၢ်ယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၢ်သံအဆိၣ်လီၤ. ထီၣ်ရီၤတၢ်လၢအသးပုၢ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢပုၢ်သံပုၢ်ယဲးလီၤ. ပုၤတဂၤပုၢ်သံပုၢ်ယဲးဒီးဆူၣ်စးဒီးလီၤ. ပုၤတဂၤပုၢ်သံပုၢ်ယဲးဒီးလီၤကွဲးဒီးဖိသ့ၣ်အသးလဲၣ်.

၁၆. **ပုၢ်စး** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအသးပုၢ်ဝဲခဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢပုၢ်စးခဲလၢလီၤ. ပုၤတဂၤအသးပုၢ်စးလဲၣ်,ပုၤကညီတုၤအခိၣ်ဝါထီၣ်ဒီး အသးပုၢ်စးလဲၣ်ကိးဂၤဒီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပုၢ်သးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၇. **ဘုယဲးဘုယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ဘုတကလုၢ်လၢပတသ့ၣ်တဖျး,တထီၣ်တဖျဲၣ်ဘၣ်ဒီး ဝဲထီၣ်ဒၣ်အတၢ်လၢဘုကၤအကျါဒီးအသးဂီၤဆူၣ်ကလၢန့ၣ် ပစံးလၢဘုယဲးလီၤ. ဘုတလီၤအယဲးအိၣ်အါကၤ,ဘုတုၤအယဲးအိၣ်ဒီးပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်,ပဖိစိၢ်တမံၤဘၣ်.

၁၈. **တံၢ်ယဲးတံၢ်ယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပလီၤသးဒီးပတၢ်ပသးဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢတံၢ်ယဲးတံၢ်ယဲးလီၤ. ပစံးယဲးသ့အ့ၣ်ပုၤဒီးပတံၢ်ယဲးဝံၣ်ယဲးပသးလီၤ. ပုၤတဂၤအလီၤသးဒီးတံၢ်ယဲးတံၢ်ယဲးအသးထီၣ်တံၢ်လီၤ.

၁၉. **သးယဲးသးယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပလီၤသးတပျံၤဘၣ်တပျံၤဒီးပစံးလၢသးယဲးသးယဲးလီၤ. စဘၣ်သံမိၢ်ပီၤအအံၣ်ဒီးစလီၤသးယဲးသးယဲးမးဒီးဂၤညါလီၤ.

၂၀. **သီၣ်ယဲးသီၣ်ယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သီၣ်လၢသ့ၣ်လၢကျါလၢဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢသီၣ်ယဲးသီၣ်ယဲးလီၤ. စမံလၢပုၢ်ကျါဒီးမ့ၢ်မနၢ်သီၣ်ယဲးသီၣ်ယဲးဒီးစမံတန့ၢ်ဘၣ်.

ယဲၣ်

၁. **ယဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးလၢဒီးကိၣ်ဝဲဒီးဂီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢယဲၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ယဲၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ယဲၣ်ဘုတဂ့ၤဘၣ်,ယဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်လဲၣ်,ယဲၣ်ခိၣ်,ထီၣ်ယဲၣ်,တၢ်ယဲၣ်ခိၣ်,စံးဝဲဒၣ်.

ယဲၤ

၂. **ယဲၣ်ခိၣ်ယဲၣ်လၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးလၢဒီးလုၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤဆူၣ်ကလၢပစံးလၢယဲၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးစကိးလၢထီၣ်ယဲၣ်လီၤ.

၃. **ယဲၣ်လီၤဆူၣ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤထူၣ်ဖျး,ပမၤလီၤဆူၣ်တၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပယဲၣ်လီၤဆူၣ်လီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢယဲၣ်လီၤလီၤ. ဒီးအနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်ယဲၣ်လီၤလီၤ. ယဲၣ်လီၤကွၢ်ချံၤစာယၢ်အသးန့ၣ်တက့ၢ်, ထီၣ်ရီၤတၢ်ဘၣ်စာယၢ်အသးတမံၤလၢလၢန့ၣ်ပမ့ၢ်မၤထူၣ်ဖျးလီၤဆူၣ်ဒီး ပုၤတနီၤနီၤစံးလၢပယဲၣ်လီၤလီၤ.

၄. **ယဲၣ်လီၤကွီၢ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ပစံးလၢဘျါကွီၢ်အည့လီၤ. ပစံၣ်ညီၣ်ဝံၤကွီၢ်ဒ်အဝဲတဂၤကဘၣ်ဟ့ၣ်ထဲအံၤထဲန့ၤ,ဒီးအဝဲတဂၤအတၢ်ကြးထဲအံၤထဲန့ၤန့ၣ်ပစံးလၢပဘျါကွီၢ်အည့လီၤ. ပသးပုၢ်စံးဝဲဒၣ်,ယဲၣ်လီၤကွီၢ်န့ၣ်စတန့ၢ်ဟူဘၣ်.

၅. **ဂီၤယဲၣ်ဂီၤယဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဖျါဂီၤထီၣ်ရီၤတပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ယဲၣ်ထီၣ်ဆီၣ်ထီၣ်ယုၤဂီၤဆူၣ်ကလၢထီၣ်ရီၤတပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဂီၤယဲၣ်ဂီၤယဲၣ်လီၤ. ထီၣ်ရီၤပထံၣ်တၢ်ယုၤထီၣ်ဆီၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလဲၣ်ဖျါဂီၤဆူၣ်ကလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဂီၤယဲၣ်ဂီၤယဲၣ်ခဲလၢလီၤ. ကစၢ်ခိၣ်ဖျါဂီၤယဲၣ်ဂီၤယဲၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကိၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဂီၤယုၤထီၣ်ဆီၣ်ထီၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်သၢ,ပယိၤဝဲၣ်တၢ်ဖျါလၢကစၢ်လီၤဂီၤယဲၣ်ဂီၤယဲၣ်န့ၣ်ခဲ.

၆. **စံးယဲၣ်စံးယဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,အယိၤဒုမ့ၢ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢစံးယဲၣ်စံးယဲၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဒိၣ်မးတၢ်အယိၤဒုစံးယဲၣ်စံးယဲၣ်,ထွဲၣ်တဖုၣ်အယိၤဒုစံးယဲၣ်စံးယဲၣ်,အ့ၣ်တၢ်ကဆူၣ်လီၤ.

၇. **တၢ်ထီၣ်ယဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤဟီၣ်ခိၣ်လၢလၢအါဝဲတပျံၤဒီးပစံးလၢတၢ်ထီၣ်ယဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ယဲၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်ထီၣ်ယဲၣ်န့ၣ်ပကူၢ်ပစံးဘုတဂ့ၤဘၣ်.

၈. **လီၤယဲၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစၢ်တၢ်တခါတကျါဘၣ်ဒီးထူၣ်ဖျးလီၤဆူၣ်ဒၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၤယဲၣ်လီၤ. ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢလီၤယဲၣ်လီၤ. နစၢ်ယၢ်ပနၢ်တကျါဘၣ်,ပျံၤလီၤယဲၣ်ကွၢ်လဲၣ်.

၁. **ယဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညီမၤတကဲဘၣ်ဒီးအည့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးသွံးလီၤထဲအဖံးဒီး အယံန့ၣ်ပစံးလၢယဲၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,တဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်ရီၤပုၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်တဘီၣ်တသိဘၣ်အိၣ်ထဲအယံဒီးအဖံးဒီးပစံးလၢအယဲၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. ယဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ပတဘီၣ်တသိဘၣ်ဒီးပစံးလၢပယဲၤလီၤ. ပုၤကညီတဂၤတဘီၣ်တသိ,ယဲၤစးလီၤ. ဒီးပစံးလၢယဲၤစးလီၤ,မ့ၢ်သံယဲၤဂီၤ,ယဲၤသုယဲၤလါ,ယဲၤကျိၢ်ယဲၤကျိၢ်,ယဲၤတိကျိၢ်,ယဲၤသံ

ယဲ

ယိဝ်သံ,ယဲအနုပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအညၣ်ဂီၢ်ဒီး
ယဲအနုစီတဘိၣ်ထီၣ်က့ၤဒီးဘၣ်, ပုၤသးပုၤတဖၣ်တ
ဘိၣ်ဘၣ်,ယဲသံယိဝ်သံမၤတၢ်တကဲလၢၤဘၣ်,ပုၤဆံးတ
ဂၤမၤတကဲဘၣ်ဒီးယဲတိကျိဒီးလီၤ.

၂. **ယဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပုၤလၢပျၢၤတဖၣ်န့ၣ် ပဂံၢ်တၢ်န့ၣ်စံး
ဝဲလၢယဲတနီၤလီၤ. တၢ်လၢယဲန့ၣ် မ့ၢ်ပဂံၢ်တၢ်တမံၤ
စ့ၢ်ကိးလီၤ. ယဲထီၣ်,အူၣ်ထီၣ်ယဲထီၣ်, ဂံၢ်ထံးယဲ
လၢ,ယဲတလ့ၢ်,ယဲထီၣ်,ယဲပူၤ,ပုၤတဂၤစယဲအထံးတ
ဘၣ်ဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ဒီးယဲန့ၣ် ဘၣ်တစုစုမ့ၢ်လၢပကိး
တလ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အမံၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဒွး
လီၤ. ဂံၢ်တၢ်ဒွးတၢ်,ဂံၢ် ထံးဒွးလၢ,ဂံၢ်ထံးယဲလၢ,ဒီးသိး
သိးလီၤ.

၃. **ယဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပုၤက
ညိဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်တဘိၣ်ဘၣ်ဒီးယဲဝဲတုၤအယံဖျိး
အကနၢၤဖျိးဒီးပစံးလၢယဲကျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ
ယဲကျိယဲကျိလီၤ. ပုၤဆံးတဂၤမၤတကဲဒီးယဲကျိ
ကွံာ်မးလီၤ. ပုၤကညိဖိယဲကျိတဘးန့ၣ်အတဟီၣ်တ
အိၣ်ဘၣ်, တးအုးဖိတဖၣ်န့ၣ်တဘိၣ်ဘၣ်, ယဲကျိယဲ
ကျိန့ၣ်ကၤ,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢယဲတိကျိလီၤ. ဒီးဘၣ်
တစုစုပစံးထဲတးအုးဖိတဘျီဖိယဲကျိတစုစုလီၤ.

၄. **ယဲကျိယဲကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖိယဲမ့ၢ် ဂ့ၤ,
ပုၤကညိဖိယဲဝဲဒီး အမဲၣ်ပုၤလီၤဆၢၣ်အယံကဆူးက
တုၤလီၤသကျိလီၤသကျိဒီး ပစံးလၢယဲကျိယဲကျိ
လီၤ. ပုၤယဲကျိယဲကျိန့ၣ်အယံကဆူးကတုၤလီၤသ
ကျိဒ်ထီၣ်ဖိကျိအသိးဒီးပစံးလၢယဲကျိလီၤ. ဒီးပကိးဒီး
အဆိလၢယဲကျိယဲကျိလီၤ. ဒီးပစံးလၢယဲတိကျိစ့ၢ်
ကိးလီၤ.

၅. **ယဲကျိယဲထွဲ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢစံၣ်ကွီၣ်တဖၣ်န့ၣ်သမံ
သမံးဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢ အခိၣ်ထံးပၢ်လၢအနီၤစ့ၤ,
တုၤသ့ၣ်ညါဝဲအဂ့ၢ်အပီၤဒီးပစံးလၢယဲကျိလီၤ. ပယဲ
ကျိန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤစံၣ်ညါကျိအခိၣ်တဖၣ်န့ၣ် သံဂီၢ်သံဒီး
ပုၤမၤကမၢ်တၢ်အဂ့ၢ်အပီၤန့ၣ်လၢအခိၣ်ထံးပၢ်လၢ အနီၤ
စ့ၤတုၤအသ့ၣ်ညါဝဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီး ပစံးလၢယဲကျိ
လီၤ. ပုၤစံၣ်ညါကျိခိၣ်တဖၣ်န့ၣ် စံၣ်ညါကျိဒီးယဲ
ကျိလၢအခိၣ်ထံးပၢ်လၢ အနီၤစ့ၤတုၤသ့ၣ်ညါဝဲအဂ့ၢ်အ
ပီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးစံၣ်ညါဝဲလီၤ.

၆. ယဲဂီၤ OR ဖုၣ်သံယဲဂီၤ.

၇. **ယဲစယဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤတၢ်ယဲလၢတဘိၣ်ဘၣ်တ
ဖၣ်,ပုၤကညိမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်တဘိၣ်တသိ
ဘၣ်ဒီးပစံးလၢယဲစယဲးဝဲလၢလီၤ. ဒီးပုၤလၢအပုၤဒီး
သွံးလီၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢယဲစယဲးစ့ၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတ
ဂၤအသးပုၤဒီးမၤမးအသးယဲစယဲးလီၤ.

ယိ

၈. **ယဲတလ့ၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထၢထီၣ်အသၣ်လၢပတအုၣ်ဘၣ်
ဒီးပစံးထီၣ်ခိၣ်တယုၢ်ဘၣ်တယုၢ်ချ့သးဒီး ဒီးပစံးလၢပ
ယဲတလ့ၢ်လီၤ. ပယဲတလ့ၢ်ထီၣ်န့ၣ်အံၤ, မူဟီၣ်တၢ်ခဲ
လၢခဲဆုၤ,လၢပျၢၤမ့ၢ်မတၢ်တုၤန့ၣ်တၢ်ခဲလၢခဲဒီးမူဒီးဟီၣ်,
မ့ၢ်ကစၢ်ယုၤတုၤလၢသီ,ပမၤဒ်န့ၣ်ချ့သးဒီးအါအါကလဲၣ်
လၢအခိၣ်ထံးပၢ်လၢအနီၤစ့ၤ ဒီးပစံးလၢပယဲတလ့ၢ်
လီၤ. လံာ်ထီၣ်သံကျိကစၢ်ယုၤန့ၣ်တုၤပမ့ၢ်ဖး ဒီးပယဲတ
လ့ၢ်ချ့သးဒီး လီၤ.

၉. **ယဲတိကျိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢအယဲနးဒီးအဟိးကွၢ်ပုၤ
လီၤဆၢၣ်တိကလၢန့ၣ်ပစံးလၢယဲတိကျိလီၤ. ပုၤတဂၤ
ဆါယဲတိကျိလီၤ.

၁၀. **ယဲဘု** န့ၣ် မ့ၢ်ယဲဘုအဆိလီၤ. ပမၤကွံာ်ဘုအဖု
လကီၢ်လၢန့ၣ်ပစံးဒီး အဆိလၢပယဲဘုယဲဘုလီၤ.

ယဲဘုယဲဘုန့ၣ်တဂ့ၤအါကၤ.

၁၁. **ယဲလၢမ့ၢ်ယဲသ့** အဆိလီၤ. ပုၤလၢတမၤတကဲ
ဘၣ်ဒီးယဲကျိန့ၣ်ပစံးဒီး အဆိလၢယဲသ့ယဲလၢ
လီၤ.

၁၂. **ယဲလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ဂံၢ်ထံးအဆိလီၤ. ပုၤကညိမ့ၢ်ထံၣ်
လိာ်အသးဒီးဂံၢ်ထံးယဲလၢလီၤ.

၁၃. **ယဲလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမၤတကဲဒီးသွံးလီၤဝဲထဲ
အယံဒီးအဖံးဒီးပစံးလၢယဲလီၤလီၤ. ပုၤတဂၤမၤတကဲ
အိၣ်မၤတဝံၣ်ဘၣ်ဒီးယဲလီၤမးဝဲလီၤ.

၁၄. **ယဲသ့ယဲလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိမၤကလိက့ၤကၤ,
တၢ်ယၢတၢ်စံၣ်နးဒီးယဲဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယဲသ့ယဲလၢ
လီၤ. ပုၤလၢဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤလၢတၢ်ကီၢ်ခိၣ်ဂီၤကျိဒီး
သ့ န : န : န : ယဲ ၁ န : န : န န ဝ စံ :
လၢယဲသ့ယဲလၢလီၤ. ပုၤတဂၤမၤက လိဒီး
ယဲသ့ယဲလၢတဘးန့ၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၅. **ယဲသ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်စတနၢ်ဟူဘၣ်,ပတစံးဘၣ်နီ
တစုဘၣ်.

၁၆. **ယဲအနု** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်ဆါအီၤဒီးယဲဝဲအမဲအု
ခိအုတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢယဲအနုလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤယဲ
ဝဲဒီးအဟၢဖၢဒိၣ်ဝဲကန့ၣ်ပစံးလၢယဲအနုလီၤ. ပုၤတ
ဂၤယဲအနုဒီးအဟၢဖၢဒိၣ်.

၁၇. **ခၢ်ယဲထံး** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,ဒီးစတနၢ်ဟူဘၣ်
နီတစုဘၣ်လီၤ.

၁၈. **ဂံၢ်ထံးယဲလၢ** န့ၣ် မ့ၢ်ပရွှထၢက့ၤပဘူးပတၢ်ပ
ဆုၣ်ပမ့ၢ်, ပတမၢ်ပတခါဒီး ပဂံၢ်ထီၣ်ဒွးထီၣ်လၢအခိၣ်
ထံးလၢပဖံပဖုဒီးတုၤလီၤလၢပမိၢ်ပမိၢ်န့ၣ်တုၤလီၤလၢပုၤ
လၢပဖိပလံးဒီးပသ့ၣ်ညါလၢအခိၣ်ဘူးဒီးတၢ်ဒီးပုၤဒီး ပစံး
လၢပဂံၢ်ထံးယဲလၢလီၤ. ပမ့ၢ်ထံၣ်ပုၤလၢကီၢ်ယံးဒီးမ့ၢ်
ဒီးဘူးဒီးတၢ်ဒီးပုၤတဖၣ်ဘူးဒီးတၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပဂံၢ်ထီၣ်ဒွး

ထီၣ်လၢပံၤပုၤမၤဂၢ်ဖါတၢ်မ့ၢ်အလီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်စကိး
ဇၢ်န့ၣ်ပသံၣ်ဂီၢ်သံးဒီးပစံးလၢပဂံၢ်ထံးယဲၤလၢလီၤ. ပ
မ့ၢ်ထံၣ်ပုၤယဲၤလၢကီၢ်ယံၤလၢ ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်
ပသံၣ်ဂီၢ်သံးဒီးအမိၢ်အပၢ်အဖံအဖု မ့ၢ်အဒိဘူးဒီးတၢ်စကိး
ဒီးပဖံပဖုဇၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပဂံၢ်ထံးယဲၤလၢလီၤ. ပုၤယုၢ်
တြိမိဒီးပုၤတဝဲၣ်ဖိန့ၣ် မ့ၢ်ထံၣ်လိာ်အသးဒီးဂံၢ်ထံးယဲၤ
လၢတက့ၢ်သ့ၣ်လီၤ.

၁၉. **စယဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤဒိပုၤဝဲၣ်ဖိခိၣ်တဂၤဖိလၢတဂၤ
လၢအဘၢၣ်စၢၤတအိၣ်ဘၣ်နီၣ်တဂၤန့ၣ် ပစံးလၢစယဲၤ
လိာ်သး,ပစံးလၢစယဲၤလီၤ. ပုၤဒိပုၤဝဲၣ်စယဲၤလိာ်န့ၣ်တုၤ
အဒိထီၣ်ဒီး ထံးသိးလိာ်က့ၤအသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသ
ယဲၤ,ဒီးတယဲၤစုၢ်ကိးလီၤ.

၂၀. **စယဲၤတၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဆုၣ်နီၣ်ဘူးခံၣ်ဖိဝဲတပူၤ
ယိးဒီး ပစံးလၢပဆုၣ်နီၣ်စယဲၤတၢ်လီၤ. ပုၤဒိမိဝဲခံၣ်
ဆုၣ်နီၣ်စယဲၤတၢ်တပူၤယိလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ဆၢထၢၣ်တ
ပူၤယိဒီးပစံးလၢဆၢထၢၣ်စယဲၤတၢ်စုၢ်ကိးလီၤ.

၂၁. **စံးဘၣ်ယဲၤလီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပစံၣ်တဲၤတဲၤလီၤတၢ်အဂ့ၢ်
အပီၢ်န့ၣ်ပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢစံးဘၣ်ယဲၤလီၤလီၤ. သရၣ်
သမၢ်စံးဘၣ်ယဲၤလီၤပုၤလၢကစၢ်ယုၤအဂ့ၢ်အပီၢ်လီၤ.

၂၂. **တယဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်စံးစယဲၤအသိးလီၤ. ပုၤမ့ၢ်အိၣ်ဖျဲၣ်
လၢအဒိပုၤဝဲၣ်ခံၣ်န့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤအပုၤအဝဲၣ်တအိၣ်ဘၣ်
န့ၣ်မ့ၢ်တယဲၤလိာ်အသးလီၤ. ပုၤဒိပုၤဝဲၣ်တယဲၤလိာ်အ
သးန့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်အပုၤအဝဲၣ်တအိၣ်ဘၣ်.

၂၃. **ဖုၣ်သံယဲၤဂီၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်တအိၣ်ဘၣ်
လၢတၢ်ဝံၤတၢ်ကံၢ်န့ၣ် ဒီးယဲၤဝဲလၢအိၣ်သ့ၣ်ဒီးဝဲၣ်လၢၣ်.
ချံၣ်စီၤဘိၣ်စီၤဒီးပစံးလၢဖုၣ်သံယဲၤဂီၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤတ
အိၣ်ဘၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီး ဖုၣ်သံယဲၤဂီၢ်မးလီၤ. ပုၤကညိ
ဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ကံၢ်,တၢ်သ့ၣ်ဝံၤလီၤဒီးဖုၣ်သံယဲၤဂီၢ်ဝဲ
ဒၣ်လီၤ.

၂၄. **မၤယဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤကညိမၤမ့ၢ်မၤဘူး,မၤန့ၣ်စီၤဖုၣ်စီၤ
န့ၣ်ဒီးစံးဝဲလၢမၤယဲၤလီၤ. ပုၤကညိမၤယဲၤန့ၣ်မၤဝဲလၢ
ထိး,မၤဝဲလၢဆိဒီးလုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်သးယိၣ်မ့ၢ်ယါလၢထိး
ညၣ်,ဆိညၣ်ဒီးပစံးလၢမၤတၢ်မၤယဲၤလီၤ. ဒီးပုၤလၢဝံၤ
လၢထးတဖၣ်န့ၣ်မၤယဲၤလၢဂီၢ်ဖံးလီၤပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **အုၣ်ထီၣ်ယဲၤထီၣ်** န့ၣ် ပဟံးန့ၣ်ပုၤဂၤတၢ်တမံၤမံၤ
မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလီၢ်ပုၤဂၤအစုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမ့ၢ်တဟ့ၣ်က့ၤဘၣ်ဒီးပုၤ
ဂၤမ့ၢ်ထံၣ်ပုၤဒီးကၢၢ်ကိၣ်ထီၣ်ဝဲဂံၢ်ထီၣ်ဒူးထီၣ်ဝဲပုၤအံၤ
ပုၤန့ၤ,နဟံးန့ၣ်စတၢ်ပုၤအံၤပုၤန့ၤဒီးပစံးလၢအုၣ်ထီၣ်
ယဲၤထီၣ်လီၤ.ပုၤတဂၤလီၢ်အဝဲတဂၤအစုဒီးအဝဲတဂၤမ့ၢ်
ထံၣ်အိၣ်ဒီးအုၣ်ထီၣ်ယဲၤထီၣ်ဝဲလီၤ. ပုၤတဂၤအုၣ်ထီၣ်
ယဲၤထီၣ်က့ၤအကျိၣ်အစုလၢပုၤဂၤလီၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂၆. **အိၣ်ယဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်အိၣ်ဝံၤအဆိလီၤ. ပုၤမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်

ကီၢ်တၢ်ကံၢ်ဒီးအိၣ်ဝံၤအိၣ်ယဲၤဝဲလီၤ.

၁. **ယိ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤမံတၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်လၢမ့ၢ်ကဖးအကျါ
မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲးစီကွဲၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဆူၣ်လၢမ့ၢ်လၢမ့ၢ်
ပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပယိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယိဒူး
လီၤ. ယိအိၣ်ဒူးအိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ညၣ်ခိၣ်တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်, ယိ
ကွဲၣ်တၢ်ဆူတၢ်ဒီး,ယိကွဲၣ်ဆိအဆူၣ်,ယိလီၤညၣ်လၢမ့ၢ်
အူပုၤ,ယိအိၣ်ညၣ်တဘျီတက့ၢ်,ယိလီၤတၢ်ညၣ်န့ၣ်ပ
ကအိၣ်ဒီးမ့ၤ, ယိမံတၢ်ညၣ်တုၤအမံ,ယိကီၢ်ဘိအိၣ်
သဒိအုၣ်,ယိအိၣ်ဒူးအိၣ်တၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤဒီးပယိအိၣ်
သ့ လီၤ. ပလဲးတၢ်လၢပုၤလၢကျါန့ၣ်ပအိၣ်ဒီးတၢ်မံချးဒီး
ပ ယိလၢမ့ၢ်လီၤ. ပုၤပုၤလၢကျါဖိပုၤကညိအံၤအလုၢ်အ
လၢအိၣ်လၢယိအိၣ်ဒူးအိၣ်တၢ်လီၤ. တၢ်လၢပယိတၢ်န့ၣ်
မံချးန့ၣ်ပချီပဖိလီၤ. ဒီးပုၤလၢမၤပစုၢ်,အိၣ်ပစုၢ်,လဲၤပ
စုၢ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ် ယိအိၣ်ဒူးအိၣ်တၢ်အလုၢ်အလၢအိၣ်ဝဲ
လီၤ. မ့ၢ်သုယိသုလဲးမနုၤလဲၣ်.

၂. **ယိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲၣ်ပျီ, တၢ်ပျီ,ပမၤကဆိတၢ်န့ၣ်ဒီးပဝဲၣ်
ထီၣ်ဆံထီၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢယိလီၤ. ယိထံခိၣ်ဒ်ပစံးတၢ်
အသိးတၢ်ပျီထံအကျါ,ပဲၤယိ,ယိထီၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢ
တလိပုၤလၢမ့ၢ်ပုၤ,ကျိၢ်ယိတၢ်သ့ၣ်သဝိအလီၤ,ယိကွဲၣ်
စယိာ်စယာ်,ပဲၤယိပုၤလၢကျါ,ပဲၤယိကျဲ.

၃. **ယိ** န့ၣ် မ့ၢ်တမၢ်ရူၢ်လၢတမၢ်ပိာ်တၢ်ဒီးရူၢ်ကသုၣ်မ့ၢ်
အူန့ၣ်ပကိးလၢယိလီၤ. ဒီးယိန့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ဒီးအ
လၢလီၤ. ယိတၢ်,ယိလၢၣ်,ဂူၢ်ယိ,တမၢ်ပိာ်တၢ်န့ၣ်ဂူၢ်
ကသုၣ်မ့ၢ်အူလၢယိလီၤ. ယိလၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤန့ၣ်အူယိ
တၢ်ပုၤဒီးပမၤကသုၣ်မ့ၢ်အူလီၤ. ဒီးယိတၢ်ခံၣ်ကျိၣ်န့ၣ်ပ
မၤကသုၣ်မ့ၢ်လၢအပူၤလီၤ. ယိစီၤဖၣ်စီၤန့ၣ်မ့ၢ်တမၢ်မၤ
ဝဲလီၤ.

၄. **ယိယါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဆူၣ်တၢ်အဒီးလုၤဒွါဝဲဒီးပစံး
လၢယိလီၤ. ထီၣ်ရီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတုၤအပုၤဒီးအဆူၣ်အ
ဒီးလုၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယိလီၤ. ထွံၣ်တဖုၤဒီးယိမးဒိဒုညါ
လီၤ.

၅. **ယိ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအဆူၣ်ဒီးအဖးမၤ
သးဒ်ဘဲအသိးဒီးပစံးလၢယိလီၤ. ဒီးအဖိအဖးန့ၣ်ပစံး
လၢဘဲယိဖိလီၤ. ဒီးအဖးမၤသးဒ်ဘဲအသိးဒီးအဖိန့ၣ်ပ
အိၣ်လီၤ. တၢ်ဒ်ဘဲအသိးန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်အဖိဘၣ်,မ့ၢ်အ
ဖးဒ်ဘဲအသိးန့ၣ်ပုၤကညိကိးလၢယိဖိလီၤ.

၆. **ယိကလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤကညိတမၤဘၣ်တၢ်နီၣ်တမံၤဒီး
အိၣ်ဒၣ်အတၢ်,ဆုၣ်နီၣ်ကြီၤကြီၤဒၣ်အတၢ်,မံလီၤကြီၤကြီၤ
ဒၣ်အတၢ်ဒီး ပစံးလၢအိၣ်ယိကလံာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအိၣ်
ဒၣ်အတၢ်ယိကလံာ်, တမၤတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ် မ့ၢ်အက
အိၣ်မနုၤလဲၣ်,ဒီး ပုၤတနီၣ်နီၣ်စံးလၢအိၣ်ယိကလံာ်
လီၤ. အိၣ်ယိကလံာ်ယိကလံာ်တဂ့ၤ,မၤတၢ်တက့ၢ်,အိၣ်

ယိကလံယိကလံနိတဂါတဂါ၊သုကအိဉ်ဝံဘဉ်ဖုး။

၇. **ယိကလံ** နှင့် မှ်ယိကလံအဆိလီၤ. ပှၤတဖဉ် အိဉ်ဘဉ်တံယိကလံယိကလံလီၤ.

၈. **ယိကလံ** နှင့် မှ်ယိကလံအဆိလီၤ. အိဉ်ယိကလံယိကလံတဂါ.

၉. **ယိကလံ** နှင့် င်ယိကလံအသိးလီၤ. ငိးမှ်ပှၤတနီၤနီၤစံးယိကလံလီၤ. ငိးပှၤတနီၤနီၤမၤဝဲလၢယိကလံအဆိမှ်ယိကလံလီၤ. ပှၤတဂါပမၤတနီၤဘဉ်,အိဉ်ဘဉ်အတံယိကလံ.

၁၀. **ယိကိဘိ** နှင့် မှ်ထီရီၤပယိတံတမံလံလံ,ကိဉ်မှ်ဂုၤ,သဒိဉ်အုဉ်မှ်ဂုၤ,မှ်ဆွံကိလိဉ်မှ်ဂုၤ, ပယိတုၤအဘိဒီးပစံးလၢယိကိဘိလီၤ. ပှၤကညီနှဉ်အိဉ်မှ်ဒီးသဒိဉ်အုဉ်ယိကိဘိတစုစုလီၤ. ပှၤကညီနှဉ်တုၤမၤကလိကုၤ, ယုအိဉ်ဆုးအိဉ်ကသုဟိဉ်ဘိတချးဘဉ်ဒီးအိဉ်မှ်ဒီးသဒိဉ်အုဉ်ယိကိဘိလီၤ. ငိးတခိမှ်ကၢဉ်ယုအိဉ်ကသုဒီးအိဉ်မှ်ဒီးသဒိဉ်အုဉ်ယိကိဘိလီၤ. ပှၤဆံးတဖဉ်နှဉ်ယိကိဘိမှ်ဆွံကိလိဉ်ဒီးအိဉ်လိာ်ကွဲအိဉ်ယိဉ်အိဉ်ယုဝဲလီၤ.

၁၁. **ယိကွံဉ်ယုကွံဉ်** နှင့် မှ်ထံကျိၤလီၤတံဘၢလၢစ ယိစယာ်မှ်ဂုၤ, ကွံဉ်ယုအိဉ်ဒီးစယာ်မှ်ဂုၤ, ငံးသိးပမၤအိဉ်ညဉ်ကနီၤဒီး ပဝဲကွံဉ်ထုးကွံဉ်နှဉ်ပစံးလၢပယိကွံဉ်စယာ်စယာ်လီၤ. ယိကွံဉ်စိယိလၢကွံဉ်ဖိပူၤနှဉ်ပကကဝဲအိဉ်ညဉ်,ပယိကွံဉ်တံနှဉ်မှ်ပထုးကွံဉ်တံလီၤ. ယိကွံဉ်ယဲကွံဉ်စယာ်စယာ်ပျီမှ်တုၤတက့ၢ်.

၁၂. **ယိယု** နှင့် မှ်ပှၤကညီအိဉ်ယံၤဒီးအမိအပဒီးမၤနၢဉ်စိၤဖုဉ်စိၤနှဉ်အမိအပလဲၤတတုၤဘဉ်ဒီးစံးမှ်ဒီးဆိညဉ်နှဉ်ဒီးယိလီၤဝဲတုၤအယုဒီးလဲၤဟ့ဉ်ဒုးအိဉ်အမိအပနှဉ် ပစံးလၢယိယုမုၤလီၤ. ပှၤကညီမၤဘုးဒီးသိးအမိအပကအိဉ်ဘဉ်ဒီး ယိယုမုၤနှဉ်လဲၤဟ့ဉ်ဒုးအိဉ်အမိအပလီၤ. ယိယုယိယာ်မှ်ဒီးလဲၤဒုးအိဉ်အမိအပလီၤ.

၁၃. **ယိယဲး** နှင့် ထီရီၤမှ်တံမၤအသးတဘဉ်လိာ်ဘဉ်ဒီးပြုကဆိနှဉ် ပစံးလၢယိယဲးခဲလၢလီၤ. ငိးပစံးဒီးအဆိလၢယိယံၤယိယဲးလီၤ. တၢဒိဉ်ခိဉ်အဖံးမှ်ဂုၤ, သ မှ်အဖံးမှ်ဂုၤ,ဒုဉ်ဘုအဖံးမှ်ဂုၤ,ဒုဉ်သုဉ်အုးအိဉ်အဖံးမှ် ဂုၤ,မၤသးပြုကဆိဒီးအချၢနှဉ်ယိယဲးဝဲသွးတကဲလီၤ. အုးအိဉ်ယိယဲးနှဉ်ပဖိဉ်တဘူဉ်ဘဉ်, တၢဒိဉ်ခိဉ်စကိးပှၤအဖံးယိယံၤယိယဲး.

၁၄. **ယိယဲး** နှင့် မှ်ယိတံအဆိလီၤ. တမံပိာ်တံမၤကသုဉ်မှ်အုၤလၢယိတံယိယဲးအပူၤလီၤ.

၁၅. **ယိယဲဉ်** ထီဉ်တကလုာ်ထဲကွၢတဘုဉ်ဒီး အကိာ်ပူၤလံးဒီးပှၤဝဲလၢမနုၤယိယဲဉ်ယဲဉ်ဒီးပစံးလၢယိယဲဉ်

လီၤ. ယိယဲဉ်ယိယဲဉ်ပှၤလၢမနုၤနှဉ်ထံအိဉ်သယုာ်ကိာ်အိဉ်သယုာ်လီၤ.

၁၆. **ယိတံယိဖဉ်** နှင့် မှ်တလၢမၤကအိသုဉ်ခံကျိဒီးတုၤမှ်ပိာ်ယဲဉ်ပိာ်ကျိဒီး မှ်တံမၤကသုဉ်မှ်အုၤလၢသုဉ်ခံကျိအပူၤနှဉ်ဒီး တံလၢသုဉ်ခံကျိနှဉ်ပကိးလၢယိတံလီၤ. ငိးပကိးဒီးအဆိလၢယိတံယိယဲး,ယိတံယိဖဉ်လီၤ.

၁၇. **ယိထီဉ်ဃာ်ထီဉ်** တံအိဉ်လၢ တလၢခံးမှ်ဂုၤ, အိဉ်လၢယုာ်ခံးမှ်ဂုၤ,ပမှ်အိဉ်ဒီး,ပမှ်ဟံးနှဉ်ဒီးပဆံထီဉ်ကွံဉ်တံလၢအဖိခိဉ်တဖဉ်ဒီးပစံးလၢပယိထီဉ်လီၤ. ထးပျၢအိဉ်လၢတလၢခံးနှဉ် နမှ်အိဉ်ဒီးဒီးယိထီဉ်ကွံဉ်တံလၢလၢအဖိခိဉ်တဖဉ်,ယိထီဉ်ကွံဉ်တံ ကူတံသိးလၢယုာ်ပူၤကူပူၤနှဉ်တက့ၢ်. ပကလိလီၤကွံဉ်, နယိထီဉ်ယုာ်ခိဉ်ကူပူၤမနုၤအိဉ်တမံလဲဉ်, စယိထီဉ်ကွံဉ်တံကူတံသိးလီၤ.

၁၈. **ယိပျီဃာ်ပျီ** နှင့် မှ်ထံအခိဉ်ယုၤတသုဘဉ်ဒီးနိးတံဒီးစယာ်စယာ်ဒီး လၢဒီးဝဲးနှဉ်ပဝဲဉ်ပျီ,ပဝဲဉ်လီၤအာဉ်အကျိပူၤဒီး ပစံးလၢပယိပျီလီၤ. ပမှ်ယိပျီထံအခိဉ်လၢစုၤလီၤလၢကွံဉ် ခိဉ်လီၤတခိဉ်ဒီး ကွံဉ်ဖိတဖဉ်လီၤသံး ငိးပဖိဉ်ညဉ်လီၤ. ပယိပျီထံအခိဉ်နှဉ်ပစံးလၢပယိထံအခိဉ်တစုစုလီၤ.

၁၉. **ယိဖဉ်** နှင့်မှ်ယိအလုာ်လၢယိဒီးဆိဘုဉ်ဆိဆုဉ်ဒီးပဂူာ်လၢယိတံအဆိပူၤနှဉ်ပစံးလၢယိဖဉ်လီၤ. ငိးဘဉ်တစုစုပစံးလၢယိလုာ်လီၤ. ယိဖဉ်နှဉ်တလၢမၤဒိခိဉ်ဒုးအသိးလၢသုဉ်ဒီးတုၤယာ်ဝဲဒီးဆိအဆုဉ်ဝဲးတရံးဒီးဂူာ်ယိနှဉ်ကသုဉ်ဝဲလီၤ.

၂၀. **ယိဘိ** နှင့် မှ်သုဉ်ဖိခံဘိလၢယိလုာ်အိဉ်လၢအနါစုၤနှဉ် ပမှ်ဂူာ်ယိဒီးပဆးဖိးယိတံပူၤယာ်ခိဉ်ခိဉ်ဒီး ပဟံးနှဉ်ပစံးလၢယိဘိလီၤ. ပမှ်ဂူာ်ယိဒီးပဟံးယာ်ယိ ဘိနှဉ် ပထုးထီဉ်ဖိးလီၤလၢစုယာ်ခိဉ်ခိဉ်လီၤ. ပဂူာ်ယိနှဉ်ပဖိဉ်ယိဘိဒီး ပဆးဖိးယိတံအပူၤလီၤ.

၂၁. **ယိပံဃိဘဲ** နှင့် မှ်ထီရီၤညဉ်မှ်ဂုၤ,တံညဉ်မှ်ဂုၤ,တၢသုဉ်မှ်ဂုၤ,လၢအသံကစိာ်တဖဉ်နှဉ်ပမှ်မၤမံလၢမှ်ကဖးအကျိဒီးပစံးလၢပယိမံလီၤ. ယိမံအိဉ်သကီၤသုဉ်ဒီးခိဉ်ခါသုဉ်နှဉ်,ပကအိဉ်ဒီးမှ်,ယိမံညဉ်တဘိခံဘိ,ပကအိဉ်ဒီးမှ်.

၂၂. **ယိလုာ်** နှင့် မှ်ယိဘိအနါစုၤပမၤထီဉ်ဒီးအကဘျဉ်ကဝီကျိၤ, ကကၢၤဒိခိဉ်ဒုးအသိးဒီးပစံးလၢယိလုာ်လီၤ. ယိလုာ်နှဉ်မၤဝဲဒီးထီဉ်ဆုဉ်ဆိဆုဉ်ဒီးသုဉ်ဘုဉ်ဘဉ်ကဝီကျိၤဒီး ဖျီဉ်ထီဉ်ဝဲလၢယိဘိအနါစုၤနှဉ်လီၤ. ငိးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢယိဖဉ်လီၤ.

၂၃. **ယိလိာ်** နှင့် မှ်တဲးလိာ်အဆိလီၤ. ပှၤတဖဉ်တဲး

ယိၵ်

ယိဟံၵ်လိၵ်ယိလိၵ်, ပကမၤဟံၵ်ကျဲလိၵ်ဘၢန့ၵ်ပဲၵ်ယိ ကျိယိကွံၵ်ပျီၵ်တၢ်တက့ၢ်.

၄၈. **ဘၵ်တၢ်ယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ဘၵ်တၢ်ပဲၵ်အဆိလိၵ်. ပုၤက ညိမ့ၢ်ပဲၵ်ကလိးဒီးစံးဝဲလၢဘၵ်တၢ်ပဲၵ်ဘၵ်တၢ်ယိလိၵ်. ပုၤလၢဘၵ်တၢ်ပဲၵ်ဘၵ်တၢ်ယိတဖၣ်န့ၵ်ဂီၤဖံးလၢဖံးန့ၵ် အိၣ်ဝဲတဂ့ၢ်ဘၵ်.

၄၉. **ဘဲယိဖီ** န့ၵ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်ပကိးလၢယိဒီးအ သၣ်ပုၤဒီးဖးထီၣ်ဒ်ဘဲအသိးန့ၵ်ပကိးအဖးန့ၵ်လၢဘဲယိ ဖီလိၵ်.

၅၀. **ဝဲးယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ဝဲးပျီအဆိလိၵ်. ပဝဲးပျီကွံၵ်သ့ၣ်လုာ် လၢဟံၵ်ခိၣ်အဖီခိၣ်န့ၵ် ပစံးလၢဝဲးယိဝဲးပျီလိၵ်. ဝဲးယိ ဝဲးပျီတၢ်ဖဲအံၤ,ပကမံၤဖဲအံၤလိၵ်.

၅၁. **သယိသယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ပုၤလၢဖီယိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဖီပကိမ့ၢ် ဂ့ၤ, ဒီးအဖံးတဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲမၤသးသွဲးတကံၢ်ဒီးပစံး လၢမၤသးသယိသယိလိၵ်. ဒီးထီၣ်ရီၤတၢ်တဘၣ်လိာ် ဘၣ်ဒီးသွဲးဝဲလၢန့ၵ် ပစံးစယိစယိဝဲလၢန့ၵ်. ပုၤ တဂၤမၤသးစယိစယိ,ကမ့ၢ်ကံၢ်အဖီယိသၢ.

၅၂. **သးယိထီၣ်** န့ၵ် မ့ၢ်ပုၤကညိဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘၣ်တၢ်ကိာ် တၢ်ဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်လဲၤဘၣ်ကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,အသးကိာ်,အသး ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢအသးယိထီၣ်လိၵ်. တလၢကူၣ်လံၣ် ဖိတဖၣ်ပမ့ၢ်မၤအကၢ်တငါဒီးအသးယိထီၣ်လၢပလိၵ် လိၵ်. တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ဘၣ်ယၢဘျါတသ့ဘၣ်,စသးယိထီၣ် လံၣ်ရီၢ်ရီၢ်လံၣ်.

၅၃. **သဒိယိ** န့ၵ် မ့ၢ်န့ၣ်ဖိတကလုာ်ပထုအခံၣ်ကုယုအ သိးဒီးပစံးလၢသဒိယိလိၵ်. သဒိယိန့ၵ်ပဟ်ဘုလၢအ ပူၤ,ပဟ်တၢ်ဒီးတၢ်လုာ်လၢအပူၤလိၵ်.

၅၄. **သပၤယိ** န့ၵ် မ့ၢ်သပၤလၢအတဲၤထီၣ်ဒီးပဖိတၢ် တသ့လၢဘၣ်န့ၵ်မ့ၢ်သပၤယိလိၵ်. သပၤယိန့ၵ်ပဖိ အိၣ်မ့ၢ်တသ့လၢဘၣ်.

၅၅. **အိၣ်ယိယိ** န့ၵ် မ့ၢ်အိၣ်ကြိကြိအသိးလိၵ်. ပုၤတ မၤတၢ်နီတမံၤဒီးအိၣ်ဒုၣ်အတၢ်ယိယိလိၵ်.

၁. **ယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ပကချုးတၢ်အခံၣ်ဒီးပလူၤလၢအလိၵ်ခံ တခီဒီးပစံးလၢပယိလိၵ်. ပလူၤပုၤကညိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလူၤ ဆၣ်ဖိကိာ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပယိလိၵ်ထီၣ်ရီၤပလူၤတၢ်ဒ်က ချုးတၢ်အခံၣ်တမံၤလၢလၢန့ၵ်ပစံးလၢပယိလိၵ်. တးအုး တဒုယုဒီးစယိတချုးဘၣ်, လဲၤယိပုၤတဂ့ၤ,နယိတ ချုးလၢဘၣ်လူၤယိ,ယုယိ,လိာ်ယိကတိၤလိာ်ယိ, ယိကတိၤ,ထံစယိ,စယိတယိ,သယိ..

၂. **ယိကတိၤ** န့ၵ် မ့ၢ်ပုၤကညိဖိညၣ်လၢသ့ဒီးပစံးလၢ ယိကတိၤလိၵ်. လဲၤယိလဲၤကတိၤအိၣ်ညၣ်လၢထံကျိ န့ၵ် န့ၢ်ဂ့ၤကၢ, ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢယိန့ၵ်မ့ၢ်ကတိၤအဆိ လိၵ်.

ယိၵ်

၃. **ကတိၤလိာ်ယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ကတိၤလိာ်ကွဲအဆိလိၵ်. ပုၤ တဖၣ်ကတိၤလိာ်ယိကတိၤလိာ်ကွဲကသမိး.

၅. **ယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ကတိၤအဆိ,လဲၤယိလဲၤကတိၤစံးဝဲဒုၣ်.

၆. **ယိ** န့ၵ်မ့ၢ်ယုအဆိ,ယုအိၣ်ယိအိၣ်ကသ့ဟံၣ်ဘိၣ်.

၇. **ယိ** မ့ၢ်လူၤအဆိ, ပုၤခံၣ်လူၤယိကသံၣ်သရၣ်ဒီး သိးကန့ၢ်ဘၣ်ကသံၣ်လိၵ်. လဲၤလူၤအိၣ်ယိအိၣ်ကသ့ၣ် ကဆိ.

၈. **ယိမ့ၢ်ကိာ်ဘိ** န့ၵ် မ့ၢ်ပမၤကွံၵ်မ့ၢ်ကိာ်ဘိလၢသပၤ ပုၤလၢပစုမ့ၢ်ဒီး ပစံးလၢပယိကွံၵ်ခဲလၢန့ၵ်. ယိကွံၵ် မ့ၢ်စဘုးသပၤလၢပစုမ့ၢ်လိၵ်.

၉. **ယိပံၤယိယု** see ယုၣ်ၣ်.

၁၀. **ယုယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ပလဲၤယုအိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ညၣ်ခိၣ်,ပလဲၤ ဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်တခံၣ်တၢ်တၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်ဒီး ပစံးလၢပ ယုပယိအိၣ်ကသ့လိၵ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပမၤယိန့ၵ်လၢယု အဆိလိၵ်.

၁၁. **စယိလူၤလိာ်** န့ၵ် မ့ၢ်ပုၤဆူၣ်ပုၤချု,ပုၤဖျိၣ်ပုၤဆူၣ် န့ၵ်ပစံးလၢပယိလူၤလိာ်လိၵ်. ပုၤကဲလၢသးဖိတဖၣ် ထဲပုၤစယိလူၤလိာ်လိၵ်.

၁၂. **ထံစယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ထံလၢအဆူၣ်ခဲလၢန့ၵ် ပစံးလၢ ထံစယိလိၵ်. ထံစယိလၢဖျါဆူၣ်သမိး.

၁၃. **ပျံစယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ပျံလၢပသးတခံၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးပသ့ၣ် ယုလၢမ့ၢ်အူခိၣ်န့ၵ်ပစံးလၢပျံစယိလိၵ်. ပုၤတဂၤသ့ၣ် ယုပျံစယိတကဒိၣ်အါကၢ.

၁၄. **လူၤယိ** န့ၵ် မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤပလူၤတၢ်တမံၤလၢလၢန့ၵ် ပစံးဒီးအဆိလၢလူၤယိခဲလၢန့ၵ်.

၁၅. **လိာ်ယိ** မ့ၢ်လိာ်ကွဲအဆိလိၵ်. ထီၣ်ရီၤပုၤကညိလိာ် ကွဲတၢ်န့ၵ်ပစံးဒီးအဆိလၢလိာ်ယိလိာ်ကွဲလိၵ်.

၁. **ယိၵ်** န့ၵ် မ့ၢ်ပမၤတၢ်ကျဲတၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ကျုးဝဲၣ် ကျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကျဲလိာ်တၢ်တၢ်လၢပစုပခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံး လၢပယိလိၵ်. ယိၵ်သ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ်ကကၢၤဝဲ န့ၵ်ယိာ် အဖီခိၣ်လၢလၢဒီးကဘၣ်လိာ်ကျဲလိၵ်. ယိၵ်န့ၵ်မ့ၢ် ယိာ်တၢ်,ယိာ်ယာ်,ယိာ်လိာ်ယိာ်ယာ်န့ၵ်လိၵ်. ပုၤတဂၤ စမံၤဒီးပိာ်ထီၣ်အခိၣ်ဆူစဖိခိၣ်ဒီးယိာ်ယာ်လၢအခိၣ်,ယိာ် ယာ်တၢ်ပုၤလၢလၢတက့ၢ်,ပကလိာ်လၢဘၣ်ဖုး,ယိာ် ယာ် သ့ၣ်ဘၣ်န့ၵ် ဒ်သုတကကၢၤတဂ့ၤ,ယိာ်ယာ်ထီၣ်ထုန့ၵ်ဒ် ကယာ်ဒီး ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤသံကချုလိၵ်. ယိာ်လိာ်သ့ၣ် မ့ၢ်ကျဲၣ်ဆူဖၣ်ကပူၤ,ယိာ်ယာ်ကျဲၣ်ယာ်ချိၣ်ထုဒ်သုတသ လၢထီၣ်အသးတဂ့ၤ.

၂. **ယိၵ်** န့ၵ် မ့ၢ်ပုၤပခိၣ်မၤအဆူအပုၤတၢ်တြးအုးခဲဒ်ဝဲၣ် အသိး, ဒ်တနီၢ်,ဒ်ကရၢ,ဒ်တပိာ်အသိးဒီး ဒ်သိးအက ဒၢန့ၢ်တၢ်ဘျုးဒီးပကိးလၢယိလိၵ်. ယိာ်ခိၣ်ထီၣ်ခိၣ်န့ၵ်မ့ၢ် ပခိၣ်ဒၢန့ၢ်တၢ်ဘျုးလိၵ်. ပုၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီး လိာ်ဘၣ်

ယိတ်,ယိ:

ဆူယိတ်ပူယတ်ပူလီၤ. ဒီးပူတနီၤနီၤကိးလာထီၤ,ဒီးပူတနီၤနီၤကိးလာကုၣ်လီၤ. တၢ်လာယိတ်န့ၣ်လီၤကၢ်လာပယိၤအဂ့ၢ်,လီၤကၢ်လာကရၢ,လီၤကၢ်တနီၢ်,လီၤကၢ်ကနီၢ်လီၤ,ယိတ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးဝဲတရီၢ်အိၣ်ဒီးတြၢလီၤ. စံးပုးတရူးဘၢထုကဖၣ်တၢ်ဒီးယိတ်တြၢအိၣ်ထီၣ်အသးလီၤ.

၃. **ယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤထီၣ်လဲၤလီၤတၢ်လာထံကျိၣ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလာပယိတ်လီၤ. ပူတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးယိတ်ထံတလိာ်ကတၢ်မးပၢ်လာကစၢ်ခိၣ်ထံးလီၤ. ယိတ်ထံယိတ်နီၢ်,ယိတ်ထီၣ်ယိတ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်လာထံကျိၣ်ပူၤန့ၣ်ပလဲၤထီၣ်လာထံထၣ်ပလဲၤပၢ်လာထံခံန့ၣ်ပစံးလာပယိတ်ထီၣ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ဟဲက့ၤလီၤလာထံခံလာထံကျိၣ်ပူၤန့ၣ် တုၤလာထံထၣ်ဒီးပစံးလာပယိတ်လီၤထံလီၤ.

၄. **ယိတ်ယဲၤ** န့ၣ်စံၣ်တဲၤအဆိလီၤ. စံၣ်တဲၤယိတ်ယဲၤတၢ်စံးဝဲဒၣ်,ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာစံၣ်ယဲၤယိတ်ယဲၤလီၤ. စံၣ်ယဲၤယိတ်ယဲၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်သကိးဒီးပကၢၣ်ကိၣ်တၢ်အဂ့ၢ်အပီၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလာပစံၣ်ယဲၤယိတ်ယဲၤတၢ်လီၤ.

၅. **ယိတ်ဆွဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယုဘိးဆွဲၣ်လာလၢၢ်ဖီခိၣ်ဖီလၢၢ်ဒီးပစံးလာပယိတ်ဆွဲၣ်လီၤ. လဲၤယိတ်အိၣ်ဆွဲၣ်လာလၢၢ်ခိၣ်လၢၢ်လၢၢ်န့ၣ်န့ၣ်ဆွဲၣ်ဒီးပအိၣ်လီၤ. ပူၤကညိၣ်န့ၣ်တုၤယုအိၣ်ညၣ်တနီၢ်ဘၣ်ဒီးယိတ်အိၣ်ဆွဲၣ်ခါသဒိၣ်ခါဒီးဖီအိၣ်ယိအိၣ်ဝဲလီၤ.

၆. **ယိတ်တံၢ်တၢ်ပူၤလာသ့ၣ်ကျူးကျိၣ်** မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤန့ၣ်ပမၤတံၢ်တၢ်ပူၤလီၤ. ပမၤတံၢ်တၢ်ပူၤလာလၢၢ်လာလုၤလာသ့ၣ်ကျူးဝၣ်ကျိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလာပယိတ်တံၢ်လီၤ. တၢ်ပူၤအိၣ်လာကျဲၤန့ၣ်ပဘၣ်ယိတ်တံၢ်တၢ်ပူၤလာလၢၢ်လီၤ. ဒီးယိတ်တံၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လံၤအပူၤလာလၢၢ်ဒ်ယုၢ်ထီၣ်သုတပၢ်တဂ့ၤ, ယိတ်တံၢ်တၢ်ပူၤလာလၢၢ်လံၤတဘျီဝဲဒီးယိတ်လီၤအဖီခိၣ်လာသ့ၣ်တကျိၢ်.

၇. **ယိတ်ထီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လာထံကျိၣ်ပူၤဆူထံခံထးန့ၣ်ဒီးပစံးလာပယိတ်ထီထံလီၤ. ပူတဂၤလဲၤတခွဲအိၣ်ညၣ်ဒီးလဲၤယိတ်ထီထံဆူထံခံထးန့ၣ်လီၤ. ပယိတ်ထီထံန့ၣ်မ့ၢ်နိးဒီးကွဲးဒီးပသရ့ၤလာအယၢၤ,လာခိလီၤ.

၈. **ယိတ်လၢၢ်ယိတ်လု** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုကဝဲၢ်ဒုၣ်ခါညၣ်ခါ,ဆွဲၣ်ယံၤသဒိၣ်ဒီးပဘိးလၢၢ်ဘိးလုဒီးပစံးလာပယိတ် လၢၢ်လီၤ. ပဘိးလၢၢ်ဘိၣ်လုလာပယုကဝဲၢ်ညၣ်လာလၢၢ်ဖီလၢၢ်န့ၣ်ပစံးလာပယိတ်လၢၢ်လီၤ. ယိတ်လၢၢ်လာအခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ညၣ်အိၣ်လာအဖီလၢၢ်ဒီးဖီန့ၣ်ဆူသ့ၣ်ပူၤတက့ၢ်.

၉. **ယိတ်လီၤယိတ်လံ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟဲလီၤလာထံခံတခီလာထံကျိၣ်ပူၤဒီးပစံးလာပယိတ်လီၤထံလီၤ. ပလဲၤလီၤ ဆူထံထၣ်တခီလာထံကျိၣ်ပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ပယိတ်လီၤထံလီၤ. လဲၤယိတ်လီၤထံတုၤလာထံထၣ်ဒီး တုၤဝဲလာထံဖးဒိၣ်တိၤလီၤ.

ယိ:

၁၀. **ယိတ်ယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. တၢ်အါကဲၣ်ဆိးဒီး ပမ့ၢ်တအဲၣ်ဒီးလာဘၣ်ဒီးပစံးလာယိတ်ယိတ်လီၤ. သ့ၣ်မ့ၢ်အါလံ,နသါကမၤမနုၤယိတ်ယိတ်လဲၣ်.

၁၀-၁. **ယိတ်ယိတ်ယတ်ယတ်** န့ၣ် မ့ၢ်လၢၢ်အိၣ်အါအါကလဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်ကျူးဝၣ်ကျိၣ်အိၣ်အါအါကလဲၣ်ဒီး ပြၤါ ဆံၣ် ြၤါ ဆဲး ဝဲ မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပ စံး လၢယိတ်ယိတ်ယတ်ယတ်လီၤ. သ့ၣ်လုၣ် ဝၣ်လုၣ်အိၣ်ယိတ်ယိတ်ယတ်ယတ်ဒီး သ့ၣ်ကျူးဝၣ်ကျိၣ်အါ ကၢ,ဟံဖိၣ်ကစီဒီတက့ၢ်. သရၣ်မၤသ့ၣ်ကူးလၢဝၣ်ကူးလၢယိတ်ယိတ်ယတ်ယတ်အါကၢ.

၁၁. **ကိၢ်ယိတ်ကိၢ်သ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်တၢ်ထီၣ်ရီၤတမံၤတုၤအကဲထီၣ်လာသ့ၣ်လးဒီးပစံးလာကိၢ်ယိတ်လီၤ. နယိလီၤညၣ်တဘျီကိၢ်ယိတ်ကိၢ်သ့ၣ်လၢၢ်လံ, ကိၣ်တလိၣ်သ့ၣ်လာမ့ၢ်ဒီးကိၢ်ယိတ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **စယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်စယတ်အဆိလီၤ. စယိတ်စယတ်စံးဝဲဒၣ်,စယိတ်စယတ်မ့ၢ်သ့ၣ်စရုဝၣ်စရုလာအအိၣ်ဖိၣ်အိၣ်တံၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်စယိတ်စယတ်လီၤ.

၁၃. **ထုယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပကျဲၤလီၤယၢထီၣ်ထုမူလာသ့ၣ်ကျူးကျိၣ်ဒီးပစံးလာထုယိတ်လီၤ. ထုယိတ်န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤယၢထီၣ်ထုမူလီၤ.

၁၄. **ယိတ်လီၤယိတ်လဲး** န့ၣ် မ့ၢ်ပဟဲလီၤသ့ၣ်မ့ၢ်ကျၢ်ဆူဖၣ်ကပူၤန့ၣ် ပစံးလာပယိတ်လီၤသ့ၣ်မ့ၢ်ကျၢ်လီၤ. ယိတ်လီၤသ့ၣ်မ့ၢ်ကျၢ်ဆူဖၣ်ကပူၤတက့ၢ်.

၁၅. **စံၣ်ယိတ်စံၣ်ယဲၤ.**

၁၆. **ဒိၣ်ဒါစယိတ်** န့ၣ် ပူၤလာတၢ်ဝံတၢ်နါလိာ်အိၣ်ဒီးသံဆူၣ်သံကနီၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလာဒိၣ်ဒါစယိတ်လီၤ. တၢ်ဒိၣ်ဒါစယိတ်ပူၤကညိၣ်န့ၣ် ဆါထီၣ်ဒ်ပဆါတနီၤဒီးခဲဂီၤသံဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒါစယိတ်လီၤ. ဒီးပစံးလာဒိၣ်ဒါစယိတ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၇. **ဒိၣ်ကွဲၤယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျိၣ်လာပမၤထီၣ်လာဒိၣ်ကွဲၤအကဆူးဒီး ပလူၤဘဲဒီးပဆုၣ်နီၤလာအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလာဒိၣ်ကွဲၤယိတ်လီၤ. ပူၤကညိၣ်လူၤဘဲန့ၣ်ဆုၣ်နီၤလာဒိၣ်ကွဲၤအယိဖီခိၣ်လီၤ.

၁၈. **ဒိၣ်ယိတ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဒိၣ်ဘျးတၢ်ညၣ်လာအိၣ်ဒီးအယံတဖၣ်န့ၣ်လာပကဖီအိၣ်အဂီၢ်ဒီးပစံးလာပဒိၣ်ယိတ်လီၤ. တၢ်ညၣ်လာအဖီထီၣ်ယံအယံတဖၣ်န့ၣ် ဒိၣ်ယိတ်ဝံၤစံၢ်ဒီးအံသ့ၣ်ပကဖီအိၣ်က့ၤ,တၢ်ညၣ်လာဖီထီၣ်ယံအယံတဖၣ်န့ၣ် ပစံၢ်ဆါလိယုသ့ၣ်ယုတသ့ဘၣ်,ဒိၣ်ယိတ်ဖီအိၣ်လာကသ့လီၤ.

၁၉. **ဖၢယိတ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖၢမ့ၢ်အဆိလီၤ. ပူၤမၤတကဲအဖၢမ့ၢ်ယိတ်န့ၣ်အိၣ်မ့ၢ်တန့ၣ်ဘၣ်,ပမၤဘုအဖၢမ့ၢ်ဖၢယိတ်န့ၣ်ပဟးတချူးဘၣ်.

ယိုးယော်

၂၀. **ဖိယိ** နှင့် မှာတူလားအဆီလီ၊ နှုတ်တံတံလီ၊ ကစာယူအကလုအကထီဒီးစံတံတံလီဖိယိတကွ၊ ပုသုခိတ်ဖိတဖ်နှင့်ပဘဉ်စံတံတံလီကစာယူအကလုအကထီတူအတူလီဖိယိလီ၊

၂၁. **သယိ** နှင့် မှာသယာအဆီလီ၊ သယိသယာ၊ သုဂ်သရုဝ်သရုအါအါကလဲနှင့် မှာသယိသယာလီ၊ ပတဲးမုတ်မှတ်တအိတ်ဘဉ်ဒီး အိတ်လီတံလီသယိသယာလီ၊

ယိုး

၁. **ယိုး** နှင့် မှာသုဂ်ဖိလုပုကညိဖိဂီလုလုအင်္ဂါနှင့် ပကိးလုယိုးလီ၊ ဒီးအိတ်အကလုကလုလီ၊ ဒီးပုကညိသုဂ်ဝဲတနီလီ၊ ဒီးအိတ်ဝဲဒီးယိုးဒါယိမံ၊ ယိုးဖိ ယိုးဘျှ၊ ယိုးသုဂ်အိတ်ဝဲ အကလုပုဂ် နှင့်လီ၊ ပုကညိဖိလုဂီလုဖိလုယိုးအတံနှင့်ဒိတ်ဘျှးတိတ်ဘျှးဝဲဒီးဖိ ယုဂ်ဝဲဒီးလုဂ်ဒီးလုဂီဝဲလီ၊ ယိုးစီဝင်စီနှင့်အိတ် လုပုလုကျိတပုပုအါက၊ ယိုးနှင့်အတံဘိကံကလုဒ်သယိအသိလီ၊

၂. **ယိုး** co. of **ယိုး** in a variety of significations.

၃. **ယိုးယိ** နှင့် မှာပဟံးနုကနဲအဒါနှင့်ပချိပုံဝဲအသိထိတ်ဖိနှင့် ပဟံးနုဒီးပစံးလုယိုးလီ၊ ယိုးစီယိစီနှင့်မှပဟံးနုကနဲအဒါဒီးပပုံနုအသိလုအထိတ်ဖိနှင့်ဒီးပစံးလုယိုးလီ၊ ဒီးပစံးလုကွဲယိုးကနဲအယိုးစုကိးလီ၊ ပုကညိမယိုးနှင့်အါဝဲအပုနုဝဲလီ၊ ယိုးနှင့်လီတယာ်တပိဒီးပပုဘဉ်တဘးခံဘး၊ ဒီးဘဉ်တစုပပုဘဉ်ယံသံး၊ ဘးပလီ၊ ဒီးပစံးလုကနဲအယိုးစုကိးလီ၊ ကွဲယိုးကနဲအယိုးနှင့်မှပချိပုံထိတ်ကွဲဒါကနဲအဒါနှင့်ပမလုယိုးလီ၊

၄. **ယိုး** နှင့် မှာမှတ်ဝင်လုခိလုပုကညိဒုးထိတ်ဟံခိတ်နှင့်ပစံးလုယိုးလီ၊ ပုကညိဒုးထိတ်ဟံခိတ်လုယိုးနှင့်ခိးဂုက၊ ပုယုဂ်တြိတဖ်မဟံခိတ်လုယိုးလီ၊ ပမှတ်မဟံခိတ်လုယိုးဒီးပလီသုဂ်ဖိဘဉ်ဝင်အါအါကလဲလီ၊

၅. **ယိုး** နှင့် မှာပဂံတံလုလွှ်အမံခံစုနှင့်ပစံးလုယိုးလီ၊ ပုကညိယိုးဂုနှင့် မှာနီဖးအသးလွှ်ဂုတဖုဒီးအိတ်ခံဖုစီလီ၊

၆. **ယိုးဒါ** နှင့် မှာသုဂ်ဖိလုပုသုဂ်ဒီးပခူနှင့်အင်္ဂါဒီးပဖိဂီလုနှင့်ပစံးလုယိုးဒါလီ၊ ယိုးဒါနှင့်ပသုဂ်ဒါဒီးပကိးလုယိုးဒါလီ၊ ပုတနီနီသုဂ်ကရုယိုးအါအါကလဲဒီးခူနှင့်အင်္ဂါဖိဂီလုဒီးကိးဝဲလုယိုးဒါလီ၊

၇. **ယိုးဖိ** နှင့် မှာသုဂ်ဖိတကလုထဲစုမှတ်စုဆဉ်ဒီး အိတ်လုကစာခံကစာလီအါအါကလဲဒီးပခူနှင့်အင်္ဂါဒီး

ယိတ်

ပဖိဂီလုနှင့်ပကိးလုယိုးဖိလီ၊ ယိုးဖိနှင့်ပတဘဉ်သုဂ်ဘဉ်၊ ဝဲထိတ်ဒုတ်အတံလီ၊

၈. **ယိုးဘျှ** နှင့် မှာသုဂ်ဖိတကလုလုပုကညိဖိဂီလုလုလုအင်္ဂါနှင့် ဒီးအစိးဒီးအဖံးလုနှင့်ဘျှးဒီးပကိးလုယိုးဘျှလီ၊ ဒီးယိုးဘျှနှင့်မှယိုးတကလုစုကိးလီ၊

၉. **ယိုးမံ** နှင့် မှာယိုးတကလုအထံးဖးဒိတ်ဒ်သုဂ်အသိးဒီးပဖိဂီလုလုလုအင်္ဂါနှင့်ပကိးလုယိုးမံလီ၊ ဒီးပကိးလုယိုးသုဂ်စုကိးလီ၊

၁၀. **ယိုးသုဂ်** နှင့် မှာယိုးတကလုအထံးဖးဒိတ်ဒ်သုဂ်အသိးဒီး ပဖိဂီလုလုလုအတံဒီးပစံးလုယိုးသုဂ်လီ၊ ဒီးပကိးလုယိုးမံစုကိးလီ၊

၁၁. **ယိုးသိ** နှင့် မှာကသုဂ်လုပုကညိကျးလီအစုပုလီခိတ်ပုလီနှင့် ပကိးလုယိုးသိလီ၊ ဒီးမှတ်မလဲလုယိုးဒီးပကိးလုယိုးအသိလီ၊

၁၂. **ယိုးဘုဂ်ဘိတ်** နှင့် မှာဝင်ဘိတ်တပးလုအဖိးထိယာဝင်ဘိတ်တအိတ်ဒီးအကမူနှင့်ပစံးလုဝင်ယိုးဘုဂ်ဘိတ်လီ၊ ဒီးပစံးလုဝင်ဘိတ်အယိုးဘုဂ်တစုစုလီ၊

၁၃. **ကိတ်ယိုး** နှင့် မှာထိရီတံဖိတံလံ၊ ပုသုပုကညိအကိတ်ယုဂ်ဒီးနှင့်ပစံးလုအကိတ်ယိုးလီ၊ ပုကညိအကိတ်ယုဂ်ဒီးနှင့်ပစံးလုပုကညိအကိတ်ယိုးစုကိးလီ၊ ပုကညိအကိတ်ယုဂ်ဒီးနှင့်လီကလုကိတ်ယိုးအထုဒီးပစံးလုပုကညိအကိတ်ယိုးလီ၊

၁၄. **ကိတ်ယိုးကိတ်ဝင်** နှင့် မှာတံဖိယာ်တကလုထဲမှာပုံဒီးသုဝဲဒီးအဒံးဝါဝဲနှင့်ပကိးလုကိတ်ယိုးလီ၊ ကိတ်ယိုးနှင့်အိတ်လုသုဂ်အိတ်ပု၊ မလုပုလုသုဂ်အိတ်ပုနှင့်အိတ်ဒီးအဒါဒီးအယ၊ ဒီးအအုဒ်ဒီးအစိးပကိးလုကိတ်ယိုးလီ၊ ကိတ်ယိုးအိတ်ပုနှင့် ပကိးလုကိတ်ယိုး၊ ကိတ်ယိုးအယနှင့်ပကိးလုကိတ်ယိုးစုကိးလီ၊ ဒီးပကိးလုကိတ်ယိုးစုကိးလီ၊

၁၅. **ယိုးယိုး** နှင့် မှာတံတအိတ်ဘဉ်လုတကွဒီး ပစံးလုတအိတ်ဘဉ်ယိုးလီ၊ ဟုတအိတ်လုမးယိုးယိုးဒီးတဘုဂ်ဟါမံဒီးစယုတထိတ်ဘဉ်ယိုးယိုးဘဉ်၊

၁၆. **စယိုး** နှင့် မှာအိတ်ကံတံဖံးလုပုဒုးသုးသုးမံမံမုးမံခိတ်ဖ်သိးဝဲနှင့်ပကိးလုစယိုးလီ၊ ပုဒုးသုးဖိမံခိတ်ဖ်နှင့်ဒ်ဘိစီနုဒီးဘဉ်သုတနုတဂုဒီးသိးဒီးစယိုးလီ၊ ဒီးပစံးလုသယိုးစုကိးလီ၊

၁၇. **စီဝံယိုး** နှင့် မှာသုဂ်ဖိတကလုအတံဘိတ်ဒ်သိးဒီးပကိးလုစီဝံယိုးလီ၊ ဒီးပတဖိဂီလုလုလုအင်္ဂါဘဉ်လီ၊ ဒီးမှတ်သုဂ်ဖိတြိတြိဒုတ်တံလီ၊

၁၈. **ပုဂ်ယိုး** နှင့် မှာပချိထိတ်ကနဲအဒါနှင့်ဒီးပဂံလီအုသုပုဒီးပတံလုနီဂ်တံဒီးပဒီးထိတ်နုအထံနှင့်ဒီးယိုး

ငါး

၁၉. **လါယိး** နှင့် မှာလိတဘုဂ်အမံလီၤ. ဘဂ်ဆဂ်ဒီး ပကီးလာလါယိးနှင့်အဂုဂ်လဲဂ်လဲဂ်နှင့်ပစံးတသ့ ဘဂ်.လါယိးနှင့်မှတ်စူအလါလါတလၢထူစံအလါ နှင့်ပစံးလာလါယိးလီၤ.

၂၁. **ဝဂ်ဃိးဘုဂ်** နှဂ် မှာဝဂ်ဘိဂ်ကပးလးဖိးထီယာဝဂ်န့ဂ်ပစံးလးဝဂ်ဃိးဘုဂ်တစုစုပစံးလးဃိးဘုဂ်ဘိဂ်တစုစုလီၤ. ဝဂ်ဃိဂ်ဘုဂ်န့ဂ်တူၤဝဂ်ပှာဒီးအဃိးဘုဂ်လီၤတအိးကွံာ်ဝဲလီၤ.

၂၃။ သိမ်း နှင့် မှီဝဲပတ်သက်ဆိုင်လျက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များအား အပြစ်တင်စွာ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်ရန် လုံခြုံရေးကော်မရှင်း၏ တောင်းဆိုမှုကို အောက်ပါအတိုင်း စစ်ဆေးခဲ့သည်။

၂၄. **ဟံင်ခိင်ဃီး** နှင် မှ်ပှာကညီဒုးထိုင်ဟံင်ခိင်လၢ
ဝှ်ခိနှင့် လံာ်သုဂ်ဖးဝှ်ထီၣ်ခိင်ခိင်ခိင်အါအါကလဲၣ်ဒီး
ဒုးထိုင်ဟံင်ခိင်နှင်ပစံးလၢဟံင်ခိင်ဃီးလီၤ. ပှာကညီမၤ
ဟံင်ခိင်ဃီးနှင်မှ်ပှာကညီလၢကီၢ်ယုာ်တခါနှင်မၤဝဲလီၤ.

ယှဉ်

၂. **ယိဉ်** နှင့် မှာတလားတိုဉ်အူးခဲကစီထီဉ်ထီထီကလဲဉ်. ယိဉ်ကလဲဉ်ဒီး ဖူဝါဝဲလားထူဉ်ဒီးဝါထီဉ်ဝဲလားနီဉ် ကီာ်ဘိအလူးဒီးဘါဝဲန့ဉ်ပကီးလားယိဉ်လီၤ. ယိဉ်ကစီထီဉ်ဖးထီယိဉ်ကလဲဉ်ဒီး ပကီးလားယိဉ်လီၤ. တလားတုယိဉ်န့ဉ်တုဝဲအခိဉ်ထံးကတြာဒီးအခိဉ်စူလီၤစူာ်တလူးဒီးကစီထီဉ်ဖးထီယိဉ်ကလဲဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလားယိဉ်ဝဲဉ်လီၤ. တလားတဖဉ်ဘါယိဉ်ဘါဝဲဉ်စံးဝဲဒဉ်.

ဟိန္ဒ,ဟိ၊ဟိ

၄. **ယိဉ်ဇၞာ်ကီၤဇၞာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.မ့ၢ်ယိဉ်
လိာ်ကီၤလိာ်အထုဉ်လီၤဆဲးဇၞာ်လိာ်အသးဒီး စံးဝဲလၢ
ယိဉ်ဇၞာ်ကီၤဇၞာ်လီၤ. ယိဉ်ဇၞာ်ကီၤဇၞာ်န့ၣ် မ့ၢ်ယိဉ်လိာ်ဒီး
ကီၤလိာ်အထုဉ်လီၤဆဲးဇၞာ်လိာ်အသးဒီးပစံးလၢယိဉ်
ဇၞာ်ကီၤဇၞာ်.ဒီးပတၢနီၤနီၤစံးလၢကိဉ်ဇၞာ်ကီၤဇၞာ်လီၤ. ပ
သးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၆. **ဗိဉ်လိာ်** နှဉ် မ့ၢ်ထံဖးဒိဉ်တလိာ်လၢမ့ၢ်န့ၢ်တခါနှဉ် ဒိဉ်န့ၢ်ထံအကၢအလိာ်ဒီးပသးပှၢ်စံးလၢဃိာ်လိာ်လီၤ. ထံ ဒိဉ်လၢဟံၣ်ခိဉ်ချၢအံၤမ့ၢ်ဃိဉ်လိာ်ဒီးကီၤလိာ်, ဒီးနီၣ်ဒီး ကွာ်အလိာ်လီၤပသးပှၢ်စံးဝဲအၣ်,ဃိဉ်လိာ်, ဒီးကီၤလိာ် နှဉ်ဒီးနီၣ်ဒီးကွာ်အလိာ်နှဉ်လီၤဆဲးစ့ၤတပူၤဃီဒီးလဲၢ်မး လီၤ. ထီၣ်သုထီၣ်ကိးယုၤနံၤနံၤန့ၢ်ကဟံၣ်တလိာ်လီၤ.

၇. **ဆိုင်လီကီလီ** နှင့် ပန်ဟူထဲပသးပှ်စံဉ်တဲ၊
 ဝဲမ့ၢ်ထံးဒိဉ်အလိာ်ဒီး ယွာသကွံယွာကဒါဆူအခံတခီ
 လီၤစံးဝဲဒဉ်ဒီးမၤဝဲလၢထီ-

ကိုးလိာ်လၢအယုၤသကံ့

တၢ်ဘိးဘျၢသ့မွၢ်သီယံၤ

လၢသံးသုးပခိၣ်နၢၣ်ခံ

ကလေးလေးအယူကဒါ
 ၆၀ ၆၀ ၆၀ ၇

တၢ်ဘးက့ၣ်သ့မွၢ်သခါ
ဆၢ်ဆိးဆၢၣ်သ့ၣ်သီၣ်

တၢ်ဒုးသျှာ်သ့မွဲသါ
ဆံလၢခိင်လၢအဝီၣ်ဂါ

တၢ်ပၤဒုးပုၤသွၤဒုးလၢပၤဒါ
တၢ်သံးသးပုၤခိၣ်သါသး

၉. **ဆိပ်ဝှံ** နှင့် မှာပွားကညီမာသွပ်မုဂ်လၢဝှံလှိုင်ဝှံ
ခိဒီးပစံးလၢယိပ်ဝှံလီၤ. ဒီးပစံးစကီးလၢကွၢ်လီၤ. ပွာ
ကညီနှင့်မှာဖီအိၣ်မုၤဒီးလဲၤမၤထီၣ်ယိပ်ဝှံတဖုးဒီး
ဆိၣ်ကဲၤဝဲဒီးဖီအိၣ်မုၤလီၤ. လဲၤမၤသွပ်မုဂ်ယိပ်ဝှံ,ပ

ယီ

ကမိအိဉ်မုလီလီ.

၁၀. **ယိဉ်ဝဉ်** နှဉ် မုလီယိဉ်လၢတလၢမၤအူးခဲဒီးတိဉ်
ဝဲထီထီကလဲဉ်အခိဉ်စုကညဉ်ဒီးအခံကတြၢဒၢန့ဉ်ပကိး
လၢယိဉ်ဝဉ်လီလီ. ဒီးပစံးလၢယိဉ်ဝဉ်ခိဉ်စုကိးလီလီ.
ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယိဉ်ဝဉ်ခိဉ်စု,ယိဉ်ဝဉ်,ယိဉ်ခိဉ်စု
ခိဉ်စုလီလီ.

၁၁. **ကဆိယိဉ်** နှဉ် ပတစံးဘဉ်,စတနဟူဘဉ်နီတခိဉ်
ဘဉ်.

၁၂. **ကပီယိဉ်ကလံ** နှဉ် မုဒးဘိယိဉ်နှဉ်ဖျါလၢပနၤ
ကပီဖျါယံဒီးပစံးလၢကပီယိဉ်ကလံလီလီ. တက
ပီယိဉ်ကလံနှဉ်မုတကပီဖျါသကူယံဒီး ပစံးလၢ
ကပီယိဉ်ကလံလီလီ. တကပီယိဉ်ကလံနှဉ်သ့ဉ်
ယးဝဉ်ယး,ကုၤခိဉ်ဖဉ်ခိဉ်စု,ဖျါလၢပနၤကပီဖျါယိဉ်
ကလံစုကိးလီလီ. ထီရီတကပီဖျါလၢမနၤလၢဖျါ
သကူယံနှဉ်မုကပီယိဉ်ကလံလီလီ.

၁၃. **စယိဉ်စယု** နှဉ် မုယုအုဉ်တအလီၢ်မုဂၤ, ပယု
တလၢထးပယုအလီၢ်တဘဉ်လိာ်ဘဉ်မုဂၤ, ပစံးလၢစ
ယိဉ်စယုလီလီ. ဒီးပစံးလၢသယိဉ်သယုလီလီ.

၁၄. **တယိဉ်တယိဉ်** နှဉ် မုတကလုၢ်အိဉ်အါလုၢ်ဒီးပ
စံးလၢတယိဉ်တယိဉ်လီလီ. သ့တထးအလုၢ်အိဉ်မးတ
ယိဉ်တယိဉ်လီလီ.

၁၅. **ကုယိဉ်ယိဉ်** နှဉ် မုကုဖးဒိဉ်လၢပိဉ်ဘုခံန့တဖဉ်
နှဉ် ပကိးလၢကုယိဉ်ယိဉ်လီလီ. ပုတဂၤထုကုယိဉ်ယိဉ်
တဒုဒိဉ်ကၤ.

၁၆. **တၢ်ယိဉ်တၢ်ကျိ** နှဉ် ပတစံးဘဉ်,စတနဟူဘဉ်
နီတစုဘဉ်.

၁၇. **ထိးယိဉ်**နှဉ်ပတစံးဘဉ်,ပတနဟူဘဉ်နီတစုဘဉ်.

၁၈. **ဒးဘိယိဉ်ဒးဘိယဉ်** နှဉ် မုတကစုၤသုဒးဘိဉ်
ခိဉ်စုတကလုၢ်ပကိးလၢဒးဘိယိဉ်လီလီ. ဒးဘိယိဉ်နှဉ်ထဲ
လုဉ်ဖျါခိဉ်စုလၢမနၤနှဉ်ကပီဝဲယိဉ်ကလံလီလီ.

၁၉. **ဖးယိဉ်** နှဉ် မုပဖးသ့ဉ်ဖးသ့ဉ်မုလၢယဲာ်ခံခိဉ်မု
ဂၤ,သၢခိဉ်လုၢ်ခိဉ်မုဂၤ, ပစံးလၢပဖးယိဉ်သ့ဉ်မုလီလီ. ဖး
ယိဉ်သ့ဉ်မုနှဉ်လုၢ်ယိဉ်မုဂၤ, သၢယိဉ်မုဂၤ,ဒီးလိယု
ထီဉ်လၢတၢ်ပျီတက့ၢ်.

၂၀. **ဖိယိဉ်** နှဉ် မုဖိတကလုၢ်လၢတလၢသ့ဉ်လၢယိဉ်
ခိဉ်ထံးနှဉ်ပကိးလၢဖိယိဉ်လီလီ.

၂၁. **မုလီယိဉ်** မု မုလီယိဉ်အဆိလီလီ. မုလီယိဉ်မုလီယိဉ်ဝဲ
လၢသဝိစံးဝဲဒဉ်.

၂၂. **ရဲးယိဉ်** နှဉ် မုပဟံးန့ဒီးခိဉ်မုဂၤ,သ့ဉ်လုဉ်မု
ဂၤ, ပထုဖျါဒီးပရဲးဝဲစုဒီး ပသလုဉ်လီလီက့ၤအိဉ်တ
ယိဉ်တယိဉ်ဒီးပစံးလၢပရဲးယိဉ်လီလီ. ဖိသုဉ်လိာ်ကွဲးရဲး
ယိဉ်သ့ဉ်လုဉ်အူလီလီ.

ယီ

၂၃. **သယိဉ်** နှဉ်မုသယိဉ်အဆိလီလီ. ပုတဂၤ ဖိမၤသယိ
သယိဉ်စံးဝဲဒဉ်.

၂၄. **သံးယိဉ်** နှဉ် မုမုလီယိဉ်အဆိလီလီ. သံးယိဉ်မုလီယိ
အိဉ်လၢသုဉ်သဝိလၢမုခိဉ်ပသးပုစံးဝဲဒဉ်.

၂၅. **ဟးယိဉ်ယိဉ်** နှဉ် မုပုလၢအခိဉ်အထီဒီးလဲၤ တၢ်
လၢပုလၢအကျါဒီးအခိဉ်ထီဉ်ထီန့ဉ်ပုလၢန့ဉ် ပစံးလၢ
လဲၤတၢ်ဒီး ဟးယိဉ်ယိဉ်လီလီ. ပုတဂၤဟးမးလၢပုလၢ
အကျါယိဉ်ယိဉ်လီလီ.

ယီ

၁. **ယီ** နှဉ် မုယုအဆိလီလီ. ချဲးအိဉ်ဒီးအယီအဆိ
လီလီ.

၂. **ညဉ်စယီ** နှဉ် မုညဉ်တကလုၢ်လီလီ. ဒီးထဲစုဒုဉ်
စုဒုဒီး မၤသးယးယုကလံဒီးအသးနီပုဂၤဒီးအခိဉ်
ဒ်ညဉ်လံဉ်အသးဒီး ပစံးလၢညဉ်စယီလီလီ. ဒီးပုတ
နီနီကိးလၢ ညဉ်သယီလီလီ. ဒီးပုတနီနီကိးလၢ
ညဉ်တယီလီလီ.ညဉ်စယီနှဉ်ပဖိအိဉ်လၢကသုလီလီ.

ယီ

၁. **ယီ** နှဉ် မုပပဲဉ်ယုဒိဉ်ယုတၢ်နှဉ်ပစံးလၢပယီယု
လီလီ. ယီယုယီပၤသ့ဉ်နီခိဉ်သ့ဉ်နီစုၤလၢ အစုတဖဉ်
နှဉ်တက့ၢ်, ပဲဉ်ယုယီယုပီၤအခိဉ်,ယီယုယီပၤ.

၂. **ယီ** နှဉ် မုယဲာ်ပိဉ်ကွါပိဉ်ဒီးပကျဲကွဲာ်လၢလၢထီသ့း
နှဉ်တုၤအပိဉ်န့ဉ်ပူၤဒီးပစံးလၢပယီလီလီ. ကျဲကွဲာ်ယီကွဲာ်
ယဲာ်ပိဉ်န့ဉ်တုၤအပူၤတက့ၢ်,ယဲာ်ကန့ဉ်ကွါကန့ဉ်မုတိဉ်
ဒီး ပယီတုၤလီၤအကန့ဉ်လီၤယီယဲာ်ယီကွါ, ယီကွဲာ်ယီ
ဘူ, ယဲာ်တဘုဉ်အကန့ဉ်တိဉ်ကၤ, ယီဘူလီၤကွဲာ်အက
န့ဉ်တက့ၢ်,ပစံးတၢ်လၢပယီတၢ်နှဉ် မုသ့ဉ်နီစုၤဝဲနီ
စုၤဒီးပပဲဉ်ပၤဒိဉ်ပၤမုဂၤ,ယဲာ်ပိဉ်ကွါပိဉ်ဒီး ပကျဲ
ပူၤကွဲာ်.ကျဲဘူအကန့ဉ်မုဂၤ,ပစံးလၢပယီလီလီ. ယီကွဲာ်
ကျဲကွဲာ်ယဲာ်ပိဉ်ကွါပိဉ်န့ဉ်တက့ၢ်,ပဲဉ်ကွဲာ်ယီကွဲာ်သ့ဉ်ခိဉ်
ဆၢဉ်ဝဲနီစုၤလၢအစုတဖဉ်.

၃. **ယီ** နှဉ် မုပမၤထီဉ်ပကလဲၤထီဉ်လဲၤလီၤအလီၢ်
လၢပမၤထီဉ်ပခိဉ်ယီၢ်အလီၢ်လၢပပိဉ်ထီဉ်ဆူဟံဉ်နှဉ်ပ
စံးလၢပယီလီလီ. ဒီးအိဉ်ဒီးအတၢ်အိဉ်ဒီးအသ့လီလီ. ဒီး
အိဉ်ဒီး အတၢ်ထံးအိဉ်ဒီးအနီစုၤ, အိဉ်ဒီး အတြၢခိဉ်
တြၢဆူးလီလီ. ယီတၢ်ထံး,ယီနီစုၤ,ယီတြၢဆူး
,ယီသ့ဉ်စံးဝဲဒဉ်,အိဉ်လၢယီတြၢဆူးတဂၤ, နိးကၤ,ပခိဉ်
အဟံဉ်နှဉ်အိဉ်ဒီးပုပၤယီတၢ်ထံးလီလီ. ယီတၢ်ခိဉ်
နှဉ်နကိးလၢယီနီစုၤခါ. ယီနီခိဉ်ယီနီစုၤ,ယီတၢ်ခိဉ်
ယီတၢ်နီ နိးသိးသိးလီလီ. ပမၤဟံဉ်နှဉ်ပဘၢဉ်ထီဉ်ဒီး
ယီဒီးစံးပ ထီဉ်ဆူဟံဉ်ပုသ့လီလီ. ဒီးဟံဉ်အဆိနှဉ်
မုလီယိဉ်ကိးလီလီ.

၄. **ဃီ** နှင့် မှ်ပမာဟံဒီးပလိလိဝံဒီး ပကျဲလိလိ လာကျူဖးထီအဖိခိန်ပကိးလာယီလိလိ. ဃီခါသွဲခါ နှင့် မှ်ပအိန်လာအဖိခိန်လာဟံဒ်ပူနုလိလိ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလာယီခါဝံဒီးလိလိ. ဃီခါသွဲခါလိလိ. ဃီလိလိ ဃီဝံဒီး နဲကွာယီတသါလိလိ. ဃီလိလိယီကျဲလိလိယီ, နဲ ဃီသလဲယီလိလိ.

၅. **ဃီကပဉ်** သုဒ်ဖးဒိန်ကြိကြိဒ်တံတကလုာ်အိန် လာကစာ်ကလိ, ပုဒ်ဒိန်ကနာလိလိ.

၆. **ဃီကဝံ** နှင့် မှ်ပုလိပုကျဲပုဟံဒ်ပုယီလာအ ကစာ်ဟးဒီး အလိာ်အကျဲအိန်လိလိတံသယုာ်တုာ်နုပ ဝံးလာယီကဝံလိလိ. ပုတဖဉ်ဟးဒီးအလိာ်အကျဲအိန် လိလိတံမးသယုာ်တုာ်ယီကဝံလိလိ.

၇. **ဃီကအိ** ဂုာ်တကလုာ်ထဲယဲာ်တိာ်ကွါတိာ်ဒီးထီထီက လဲာ်ဒီး အဟာဖုမုမးသးကအိကျိဒီး ပကိးလာယီက အိလိလိ. ဂုာ်ယီကအိနုအုာ်ပုပတသံဘဉ်တမုာ်ဘဉ်ဂုာ် အာဘဉ်, ဒီးပုကညီအိန်ဝဲလိလိ. ဒီးအိန်ခံကလုာ်သက လုာ်ညါလိလိ.

၈. **ဃီကွံာ်** နှင့် မှ်သုဒ်နါစုာ်ဝံဒ်နါစုာ်, သုဒ်ခိန်ဆာဉ်ဝံဒ် ခိန်ဆာဉ်လာအစုတဖဉ် ပဒိန်ပဟဲာ်ပဟဲာ်မုာ်ဂုာ်, ပကျဲကွံာ် ယဲာ်ပိာ်မုာ်ဂုာ်, ပဝံးလာပယီကွံာ်လိလိ. လဲာ်ယီကွံာ်သုဒ် ခိန်ဆာဉ်လာအစုတဖဉ်နုပုဆဲးကလိယံဘဉ်ဆိး, ယဲာ်ပိာ်နုပုယီကွံာ်တကုာ်.

၉. **ဃီဂီ** သုဒ်တကလုာ်အဖံးဂီဒီး ပကိးလာယီဂီ လိလိ. ဒီးအထံးဖးဒိန်ဒီးအိန်လာကစာ်ကလိလိလိ.

၁၀. **ဃီယု** နှင့် မှ်ပပဲာ်ယုပိာ်အခိန်, ပပဲာ်ပဟဲာ်ဒိန်ပဟဲာ် ပိာ်အခိန်ဒီးပဝံးလာပယီယုလိလိ. ဃီယုနုယုလာထံ တာ်ပိာ်အခိန်နုတကုာ်.

၁၁. **ဃီဆံာ်ဃီအု** နှင့် မှ်သုဒ်ဖးဒိန်တကလုာ်နုအ ဖိဆံာ်ဝဲဒီးပကိးလာယီဆံာ်လိလိ. ဃီဆံာ်နုပအိန်အ ဖိနုဆံာ်ဒ်တဆံာ်အသိးလိလိ.

၁၂. **ဃီဆိုင်** နှင့် မှ်သုဒ်ဖးဒိန်တကလုာ်နုအဖံးသ ဘျူးအိန်ဆိုင်အသိးဒီး ပကိးလာယီဆိုင်လိလိ. ဃီ ဆိုင်နုအဖံးသဘျူးအိန်ဆိုင်အသိးလိလိ.

၁၃. **ဃီတံ** နှင့် မှ်ဂုာ်တကလုာ်ဘိဉ်တံလာဉ်တံဒီး ဘဉ်လိာ်ဝဲဒီးပကိးလာယီတံလိလိ. ဂုာ်ယီတံနုပုက ညီအိန်ဝဲလိလိ.

၁၄. **ဃီတံာ်** နှင့် မှ်ပမာသုဒ်ခံကျိဒီးပမာယီနုပထီ ထိဉ်ယီသုလာအလိဒီး ပဝံးလာယီတံာ်လိလိ. ဃီတံာ် နုပုတနီနီမာလာသုဒ်, ဒီးပုတနီနီမာလာဝံဒီး ပုတနီနီမာလာသုဒ်ဘဉ်လိလိ.

၁၅. **ဃီတံာ်ထံး** နှင့် မှ်ယီခိန်ထံးနုပဝံးလာယီတံာ် ထံးလိလိ. ပုယုအိန်တံတဖဉ်နုပဟဲာ်အိန်လာယီတံာ်ထံး

လိလိ.

၁၆. **ဃီတံာ်** နှင့် မှ်ဂုာ်တကလုာ်အပျိာ်တံကွဲဒီးပကိး လာယီတံာ်လိလိ. ဂုာ်ယီတံာ်နုပုမုာ်ယီကအိလံာ်လုာ်, ဒီး ဃီလံာ်လုာ်နုပုတကလုာ်ယီလိလိ. ဒီးပကိးလာယီလံာ် လုာ်သုဒ်, ပကိးလာယီကအိလံာ်လုာ်သုဒ်, ပကိးလာယီ တံာ်သုဒ်နုလိလိ.

၁၇. **ဃီတံာ်** သုဒ်တကလုာ်အလုာ်ဖိလံာ်ဝါဒီး ကလံာ် မုာ်ဟဲဒီးအလုာ်တံာ်အသးဝါဟာဉ်ကလံာ်ဒီးပကိးလာယီ တံာ်လိလိ. ဃီတံာ်နုပုအိန်လာပုဒ်ဒိန်ကနာဒီးအထံးဖးဒိန် လိလိ.

၁၈. **ဃီတံာ်** နှင့် မှ်ယီကပိာ်လိလိနုပသးပုလာပျာစံး ဝဲလာယီတံာ်လိလိ. ဆုာ်နီလာယီတံာ်တဂုာ်, ပယုာ်ထိဉ်ယုာ် လိလိနီတံာ်က.

နမိာ်ဆုာ်နီလာယီတံာ်
နကုာ်ဟဲကွဲသုဒ်လုာ်လိလိ.

၁၉. **ဃီတြိဆုး** နှင့် မှ်ယီတံာ်ခံကျိဉ်အကဆုးနုပဝံး လာယီတြိဆုးလိလိ. ပုတဂုာ်ဟဲထိဉ်ဒီးဆုာ်နီဟဲဃီတြိ ခိန်ယီတြိဆုးနုကိးနုဆုးဒီးပုတကုာ်.

၂၀. **ဃီထး** နှင့် မှ်သုဒ်တကလုာ်ကိာ်ဝဲဒီးပဝံးလာယီ ထးလိလိ. ဃီထးနုပသးပုကုာ်ဝဲပထံာ်လာပဖိသုဒ်နု ပုသုဒ်ဖးဒိန်တကလုာ်လိလိ.

၂၁. **ဃီနါစုာ်** နှင့် မှ်ယီကတံာ်ဆုဟံဒ်တခိနုပဝံးလာ ယီနါစုာ်လိလိ. ဃီတံာ်ခိန်ယီတံာ်နါနုပပကိးလာယီနါ ခိန်ယီနါစုာ်လိလိ. ပုတဂုာ်ဆာထာဉ်ဝဲယီနါစုာ်နုက လိလိတံာ်ဘဉ်ဖးလိလိ.

၂၂. **ဃီပာ** နှင့် မှ်ချဲးစာ်ဖးဒိန်တကလုာ်နုပကိးလာ ယီပာလိလိ. ချဲးယီပာနုပမုာ်ကဘျဉ်ဒ်ယီဝါအကပာအ သိးဒီးပကိးလာယီပာလိလိ. ဃီတံာ်ယီပာနုပ ကဘျဉ် လဲာ်ဒ်ယီသုယီဝါအကပာအသိးလိလိ.

၂၃. **ဃီပာ** နှင့် မှ်ပဒိန်ယုသုဒ်နါစုာ်ဝံဒ်နါစုာ် ဒီးပဝံး လာပယီပာလိလိ. ဃီပာကွံာ်ဝဲဒီးလိလိအခါခံနုပပာကဒး တကုာ်.

၂၄. **ဃီဘုဘိ** နှင့် မှ်ပသးပုစံာ်တံပုလာပျာနုပုတ ဂုာ်ဘဉ်ထိဉ်ယီဆုမုခိန်လာဘုဘိဒီး ပဝံးလာယီဘုဘိ လိလိ. ပုတဂုာ်နုလိဟံးနုအပမုဒီးလိကုာ်ထိဉ်ဆုမု ခိန်ဒီးသါကလဲဟံးကုာ်အပမုလာလိအိန်ဒီးဘဉ်ထိဉ် ယီလာယီဘုဘိဆုမုခိန်ဒီး မာအမါဖိဉ်ယီအခိန်ထံးလာ ထံးချိကိးဂီဒီးဒီး အမါတဖိဉ်ဘဉ်ဒီးပအုးအိန်ယီဘုဘိ အခိန်ထံးဒီး ဃီဘုဘိကံာ်ဒီး ပုတဂုာ်နုလိတံာ်သံဝဲ လိလိ.

၂၅. **ဃီဘု** နှင့် မှ်ယဲာ်ကနုတိဉ်ဒီးပပဲာ်တံတနု ဘဉ်ဒီးပကျဲဘုလိလိအကနုလာလာထီသွဲဒီး ပဝံးလာ

ပဋိ

အာဒ်ပစံးတၢ်အသး, ပမၤဝၣ်ခိကစီထီၣ်ထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တီၢ်
ဒိၣ်ယီၤအလီၤ.

၄၆. တီးဇီးယီဇီး နှင့် မျှော်ပဒီထံမှတကွတည်းပဒီပဒီကံထံလာသွားဖူးမျှော်ပဒီ၊ သွားတည်းမျှော်ပဒီပဒီပဒီပဒီအဆီလာတီးဇီးယီဇီးလီ၊ သုဒီထံမှတန့်တည်းပဒီပဒီပဒီတီးဇီးယီဇီးတကွ၊

၄၇. **နာယီနာယါ** နှင့် မှုစခိးတကလုာ်အသုာ်နာသအူး
ဒီး ပံးလးနာယီလီၤ. စခိးနာယီန့ာ်ပအိာ်အသုာ်တဝံာ်
ဘၣ်.အသုာ်နာယီနးကၢ.

၄၈. **ဘာဏ်ထိပ်စီ** နှင့် မှုပမာယီနှင့် ပစံးလာပဘာဏ် ထိပ်စီလီ၊ ပမာဟံဉ်နှင့်ပမွှာတဘာဏ်ထိပ်ဘဉ်ဒီးယိဒီး ပထိပ်တသ့ဘဉ်၊ ဘာဏ်ထိပ်နှုယလီလီတဆိတကုာ်၊

၄၉. **လီယံ** နှင့် မှီပှါလၢအဖိအမါအဖိအဝါတအိၣ်
ဘၣ်နီတယၣ်နီတစုန့ၣ်ပစံးလၢလီယံလီၤ. ဒီးဘၣ်တၢ်
ဒုၣ်ဒွဲၣ်နးမးလီၤ. ပှါတနီၤနီၤအကုၢ်တဘၣ်အဂီၢ်တဂုၤ
ဒီး လီယံဝဲ,တနီၤနီၤကလုာ်ကလိဒီးပိာ်ခွါပသ့ၣ်ဒီး
လီယံဝဲ,ဒီးပိာ်ခွါတနီၤဒ် န့ၣ် သိးဝံသးကၢၣ်ဒီး
ဆိကမိၣ် ဝဲလၢလုာ်အိၣ်အမါတကဲဘၣ်ဒီး အိၣ်
လီယံအသး, တ နီၤနီၤအိၣ်တလုၤအိၣ်တဘီဒီး
ဃဲသဲ မုၣ်ဒီးပိာ်မုၣ်ဒီးပိာ် မုၣ်ပသ့ၣ်ဒီး
လီယံဝဲ, တနီၤနီၤဝံသးကၢၣ်ဖံးတၢ်မၤတၢ် ဒီး
အမါအဝါတအိၣ်ဘၣ်ဒီး လီယံဝဲ,တနီၤနီၤဟးဂူၢ်ဟး
ဂီၢ်ဒီးပှါဂၤပသ့ၣ်အီၤဒီးလီယံဝဲလီၤ. ပှါ ကၢၣ်အိၣ်
လီယံသံအသး,ပှါတလုာ်တကျိးတၢ်ဒီးလီယံဝဲ, စံးဝဲ
ဒ်န့ၣ်လီၤ. ပှါသရဲစါကျိးဒီး လီယံဝဲလီၤ. ပှါလီၤတူၢ်
ပှါလီၤယီၤန့ၣ် ကမ့ၢ်ကၢ်တလုာ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဒီးလီၤ
ယီဝဲသၢ.

တအာ်စီၤကျဲၤစီၤန့ၢ်မ့ၢ်

စီလီလီအသးတအး

တအဲဉ်စီကျဲစီဇွဲလဲ

စီ၊လီ၊ယီအမတ်တဆုး

၅၀. **လီၤကုၣ်လီၤဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤခုးမၤသံၣ်ဒီးနီၣ်ခဲမံၤ အၢဒီးတကဲထီၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထိၣ်လီၤဘုဒီးထီၣ်ဖိလံၣ် ဖိထၢအိၣ်ကွံာ်ဒီး တမဲထီၣ်ဘၣ်ပဲန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢလီၤ ယီလီၤ. ခုးတလီၢ်နီၣ်ခဲဘၢဒီး လီၤယီကွံာ်တခါလီၤ. ယ ထီၣ်လီၤဘုဒီး ထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိထၢအိၣ်ဒီး လီၤယီကွံာ်သ လူၤ, ဒီး ထီၣ်ရီၤပမၤတၢ်မ့ၢ်တဝံၤဘၣ်ဒီးပကွံာ်တုၢ်ကြံကြံ နီန့ၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤယီခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤတကၤထွဲကုတုဒု တကဲထီၣ်ဘၣ်ဒီးလီၤယီကွံာ်သလူၤ.

၅၁. သိဝံသဗီ နှင့် မှီပုဂံဦးထိုင်ကဏ္ဍမိုးဂု၊
ယုဂစုမိုးဂု၊ မာတိဖိးတမိုးဂု၊တံဘုံးပသးဒီးပသါ
ကြူးကြူးဒီး ပစံးလၢသါဝံသါယီလီၤ ပုတဂၢထံင်

ပဏိ,

ဘိဉ်သအိဉ်ဒီးဟဲကုၤယုၤမးဆူဟံဉ်သါဝံသါယီလီၤ. ပှၤ
တဂၤထီဉ်ကစၢ်ဒီးသါမးသါဝံသါယီလီၤ.

၅၂. သီအူးသီဗီ နှင့် ပတစံးဘဉ်,ယတနိုဟူဘဉ် နိတစုဘဉ်.

၅၃. **ဟံဂီယီဂီ** နှင့် မှုထီရီဟံဂီနှင့်ပကီးဒီးအဆိ
လာဟံဂီယီထီလီၤ. တာလာပှာကညီန့ၣ်အိၣ်ဒီးဟံဂီ
ဂီၤရၣ်ဂီဟံဂီယီထီလီၤ.

၅၄- **အူးယီ** နှင့် မှီတိဖိတ်လံလံတကဆိုဘက်ပဲ ကယူဖုဒ်၊ဒီးကစုထိးတီးန့ဉ်ပတအိဉ်ဘဉ်အညဉ်ဒီးပ ဓံပှ်ခဲနဲတပူယီ၊ကသူတသပၤယီဘဉ်ဒီး ပစံးလၢ အုဉ်ယီလီၤ. ကစုထိးတီးန့ဉ်အူးယီဒီးပတအိဉ်ဘဉ်အ ညဉ်ဒီး ပဓံပှ်ခဲနဲကသူတသပၤယီဘဉ်လီၤ. တ်အူး ယီပစံးဒ်န့ဉ်တစုစုလီၤ,ဌဉ်တၢ်အူးယီတက့ၢ်. နဓံပှ်မှီ အိဉ်ဒီးဌဉ်နဲဒ်လီၤ. အိဉ်ယုဉ်တၢ်အူးယီဒီးနဓံပှ်တ ဂ့ၤ,ကစုထိးတီးန့ဉ် ပမှီအိဉ်ယုဉ်ဒီးပဓံပှ်ခဲနဲဒီးပသံ သဒ်လိာ်ပသးလီၤ. ပသးပှ်စံးဝဲဒ်.

ပဋိ

[illegible]

၂. ဃီ နှင့် မှီယံအဆီလီ၊ တာဖီယံထိပ်ယီထိပ်
လဲက၊ နမာနခိဉ်ပူလီန့ဉ်ယံထိပ်ယီထိပ်ဒံးယံဒံး
လဲလီ၊

၃. **ဃီာဃာဃီာဃာ** နှင့် မှ်ဘိဝံသဆိမ့်မုာ်ဂုးတၢသု တၢ
ဖးပုးသပျာ်ပုးကညိမုာ်ဂုး. မှ်ဟးဝဲလၢသ့ၣ်လၢ်ယု
အကျါဒီးသိၣ်ဝဲန့ၣ်ပံးလၢသိၣ်ဃီာဃာဃီာဃာလီၤ. မှ်
မနုၤဟးသိၣ်ဝဲဃီာဃာဃီာဃာတၢန့ၣ်လဲၣ်.

[illegible]

၅. **ဃီ** နှုတ်မှတ်တော်လားအထဲယွှားအထဲလီအါအါကလဲ
ဒီးပမ်းလာဟီလီ. ပှားတဂဟီတံဒီးအဗဲထံဟီဗဲနီ
ဟီနါအံနီနီပြီဟီနးကါ.ချီတဖင်ပမ္မဒ်သုဒ်ဖးဒီး
အထံဟီအနီဟီလီ.

၆. **ဗီနီက** နှင့် **မုန်ယားက**အဆီလီး. ပုလဲအကယား

ယိၣ်

ကယဲအါန့ၣ် ပစံးလာယါကူယိၣ်ကူလီၤ. ပှၤတဂၤအယါကူယိၣ်ကူလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဃီၣ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထုးလီၤယုၣ်ပခိၣ်ဘိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပခိၣ်ဖျၢၣ်လၢပခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ပစံးလာပယိၣ်လီၤပခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသၢကပံၤအခိၣ်ဒီးယိၣ်လီၤကွၢ်အခိၣ်လီၤ.

၈. **ထံချီယိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိဆံးစၢ်အဖိဒီးအဖိတချူးအိၣ်ဖျၢၣ်ဒီးဘၣ်ဒီး ထံလီၤလၢဖိသၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ်ပစံးလၢဖိသၣ်ထံချီယိၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ဆါထီၣ်အမိၢ်န့ၣ်ထံချီယိၣ်ဝဲ.ဒီးတုၤအိၣ်ဖျၢၣ်နီၣ်နီၣ်ဒီး ထံချီဝဲဒီးအိၣ်ဖျၢၣ်ဝဲလီၤ. ဖိသၣ်ထံချီယိၣ်န့ၣ်ကိးမးအမိၢ်ဆံးစၢ်အီၤလီၤ.

၉. **လီၤဃီၣ်** OR **လီၤဂ့ၤလီၤဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိအခိၣ်ဘိၣ်လီၤယုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. အခိၣ်ဖျၢၣ်လၢအခိၣ်လီၤယုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလာအခိၣ်လီၤဃီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကဆိလူၤဒီးယုၢ်ဝဲအခိၣ်လီၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤဃီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသၢကမၤတၢ်ဒီးအခိၣ်လီၤဃီၣ်တလီၢ်လီၤပှၤတဂၤအခိၣ်လီၤ ဃီၣ်ဒီးအခိၣ်သူလီၤစံးမးတဖျၢၣ်ဖျၢၣ်လီၤ.

၁၀. **လီၤဂ့ၤလီၤဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ဟံၣ်လီၢ်လံၤယးဝဲဒီးတကျၢၤတနီၤလၢဘၣ်ဒီးလီၤပျီၤကွၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာလီၤဃီၣ်လီၤ. ဟံၣ်တဖျၢၣ်တကျၢၤလၢဘၣ်လီၤဖျၢၣ်လီၤဃီၣ်ကွၢ်လၢၣ်လံၤမးလဲၣ်.

၁၁. **ဃီၣ်လီၤ** OR **ရှၢ်လီၤဃီၣ်လီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၢ်လံၤလၢပမၤလီၤပျီၤဒီးပစံးလာပရှၢ်လီၤဃီၣ်လီၤ. ရှၢ်လီၤဃီၣ်ကွၢ်ဖိဝံၤဒီးမၤထီၣ်က့ၤလၢအသိတဖၣ်တက့ၢ်.ရှၢ်လီၤဃီၣ်ဟံၣ်လီၢ်လံၤဒီးမၤထီၣ်က့ၤဟံၣ်သီ.

၁၂. **အိၣ်ဃီၣ်အိၣ်ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လၢၣ်ချန့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ်ဃီၣ်အိၣ်ဃီၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ဘုအိၣ်ဟု.အိၣ်အံသၣ်သဒိၣ်အုၣ်ယိၣ်နးကၤ.

၁. **ဃီၣ်ကလၢ်** and **ဃီၣ်ဃီၣ်** adv., of harsh creaking sounds.

၁-၁. **ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိကဟးသိၣ်ဒီးပစံးလာသိၣ်ဃီၣ်ကလၢ်လီၤ. မတၤမၤသိၣ်အကိၣ်ယုၢ်သိၣ်ဃီၣ်ကလၢ်န့ၣ်လဲၣ်. ဒီးမ့ၢ်သိၣ်ဝဲခံဘိၣ်သၢဘိၣ်ဒီးပစံးလာသိၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်န့ၣ်လီၤ. မတၤမၤသိၣ်အကိၣ်ယုၢ်သိၣ်ဃီၣ်ကလၢ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ကဟးထီၣ်ကွၢ်အကဟးသၢ.

၂. **ဃီၣ်ကလၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ရီၤယုၢ်ဖိကုဖိသုးအသး.ဘၣ်ဒီးလိာ်အသးဒီး ဝၣ်လုၣ်ဝၣ်ဒုတလံတလဲသိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာသိၣ်ဃီၣ်ကလၢ်လီၤ. မတၤမၤထီၣ်လၢဟံၣ်သိၣ်သၢဃီၣ်ကလၢ်န့ၣ်လဲၣ်. ဒီးပစံးလာသိၣ်ဃီၣ်ကလၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပယိၢ်ယီၤယၢ်ယံးသိၣ်သဃီၣ်ကလၢ်လီၤ. ပခိၣ်တလံၣ်သဃီၣ်ကလၢ်.

၃. **ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိကဟးသိၣ်ဒီးကူးသိၣ်န့ၣ်ပစံးလာကဟးသိၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်လီၤ. ဒီး

ယိၣ်

ပစံးလာမၤသိၣ်အကိၣ်ယုၢ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. မတၤမၤသိၣ်အကိၣ်ယုၢ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်တဂၤန့ၣ်လဲၣ်.

၄. **ချူတၢ်ဃီၣ်ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိယုတၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ဒီးယုဝဲတပူၤဘၣ်တပူၤဒီး သိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤဘၣ်ဒီးလိာ်အသးလၢတၢ်ပူၤန့ၣ် ပစံးလာယုတၢ်ဃီၣ်ဃီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟဲထီၣ်ဒီးယုတၢ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဒီးထံၣ်ညါလၢကုပူၤတဘျီဒီး စိာ်ဝဲလီၤ. နယုမနုၤလၢတလၢပူၤဃီၣ်ဃီၣ်လဲၣ်.

၅. **မၤဃီၣ်ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘၣ်တမုၢ်ဒီးပကိၣ်ယုၢ်သိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာပမၤဃီၣ်ဃီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤသိၣ်အကိၣ်ယုၢ်သိၣ်မးဃီၣ်ဃီၣ်လီၤ.

၆. **တၢ်ဃီၣ်ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညိအလီၤသးဒီးတၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာတၢ်သးသိၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်အသးသိၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်အလီၤသးသၢ,တၢ်အသးသိၣ်မးဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်ဃီၣ်လီၤ.

ယိး

၁. **ဃိးကလၢ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစုတလံၣ်ခိၣ်တလံၣ်.ထီၣ်ရီၤမ့ၢ်တၢ်တလံၣ်တမံၤဒီးပစံးလာတလံၣ်ယိးကလၢ်လီၤ.စလဲၤတၢ်ဒီး စခိၣ်တလံၣ်မးယိးကလၢ် ဒီး စလီၤယံၤတလူၤ.ဒီးယီၤယၢ်ယံးသိၣ်ဖိနဲတဘိၣ်နီၤန့ၣ်ပစံးလာသိၣ်ယိးကလၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟဲကစုဒုဒီးယီၤယံၤသိၣ်ယိးကလၢ်လီၤ. ယိးကလၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ပခိၣ်တလံၣ်သိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပလဲၤကသ့တၢ်လၢယီၤခိၣ်သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ.သိၣ်ဝဲတဘိၣ်နီၤဒီးပစံးလာသိၣ်ယိးကလၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟဲန့ၣ်ဆူဒီးလၢမနုၤသိၣ်ယိးကလၢ်လီၤ.

၂. **ဃိးဃိးဃိးဃိး** န့ၣ် မ့ၢ်ပတံၣ်ပသးသိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပကဟးသိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ခိအုၣ်ဝၣ်သိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပစံးလာသိၣ်ယိးဃိးဒီးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သိၣ်ဒီးပစံးလာသိၣ်ယိးဃိးသိၣ်ယးဃိးဒီးတခီပလဲၤတၢ်လၢသ့ၣ်လုၣ်အကျါဒီး သိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလာသိၣ်ယိးဃိးသိၣ်ယးဃိးစကိးလီၤ. တၢ်သိၣ်ယိးဃိးဃိးဃိးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ပှၤကညိတၢ်အသးသိၣ်သၢ.

ဃီၣ်

၁. **ဃီၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပတိၣ်ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ. ဟုမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပတိၣ်လၢန့ၣ်ဖးဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ.ပတိၣ်လၢန့ၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ.ပတိၣ်ထီၣ်လၢတပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ. လၢလီၤခိမ့ၢ်ဂ့ၤ. ဒံးသိးပကဆါဒံးသိးပကပှၤ.ဒံးသိးပကလီၢ်.ဒံးသိးပကဖိဒီး.ပတိၣ်တုၤဘၣ်အသနိးတုၤအပုၤန့ၣ်လၢပှၤစံးဝဲကိးဂၤဒီးန့ၣ် ပစံးလာပယိၣ်လီၤ. ယိၣ်ဘုတုၤအပုၤတန့ၣ်တက့ၢ်. ပမ့ၢ်မၤဘုဒီးတိၣ်နီၣ်ယိၣ်နီၣ်လၢန့ၣ်ယိၣ်တက့ၢ်. ယိၣ်ဘုလၢသလၢပူၤ.တုၤအပုၤသလၢတဘျီဒီးဖိထီၣ်လၢပကအိၣ်အဂီၢ်လီၤ. ယိၣ်ဘုတုၤအပုၤလီၤခိမိး ဖိထီၣ်လၢသပၤပူၤ.ထီၣ်ထီၣ်ယိၣ်ထီၣ်ဘုဝံၤဒီးဆါကွၢ်ဝဲလီၤ. ပယိၣ်တၢ်န့ၣ်

ယိဉ်

မုၢ်ပမၤပွဲၤထီၣ်တၢ်လၢနၢ်ပူၤထီၣ်ရီၤတမံၤဒီး ပစံးလၢပယိဉ်လီၤ. ဒီးတစုစုတပွဲၤနၢ်သက့ ဒီးပစံးလၢပယိဉ်လီၤ. ဒီးတစုစုန့ၣ် ပမၤပွဲၤနၢ်လၢအသးအိၣ်ဝဲလၢပုၤစံးခဲလၢန့ၣ်ပစံးလၢပယိဉ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ယိဉ်ဘုသုတပွဲၤနၢ်တဂ့ၤ,ယိဉ်လီၤသက့ၣ်ပစံးမုၢ်သၢဘိလီၤ. နဖီမုၢ်န့ၣ် ယိဉ်ဟုသုတပွဲၤနၢ်တဂ့ၤ,တိၣ်ဘုယိဉ်ဘု,ယိဉ်ဘုယၤဘုဒီးတိၣ်ကွၢ်ဆါကွၢ်တက့ၢ်. တိၣ်နီၣ်ယိဉ်နီၣ်,ယိဉ်ဟ့ၣ်,ယိဉ်ဘုယိဉ်ဟ့ၣ်,ယိဉ်စုယိဉ်သ့,နၢ်ယိဉ်ကုယိဉ်စံးဝဲဒၣ်ယိဉ်လီၤဘုယဲၤနၢ်ဒီးဆါကွၢ်ကၢ်န့ၣ်.

၂. **ယိဉ်** န့ၣ် မုၢ်ပယိဉ်ပဖိပလံၤမုၢ်ဂ့ၤ,ပဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိမုၢ်ဂ့ၤ,ပကုၢ်ပပုၤမုၢ်ဂ့ၤ,ဒီးသီးအန့ၤအန့ၤသုတက့ၢ်တဂ့ၤ,ဒ်သုတဝံသးကၢၣ်တဂ့ၤ,ဒ်ကကန့ၣ်ပကလုၢ်ထီၣ်ဘိဒီးပသိၣ်ပသိ,ပဆူၣ်ပဖျိဒီးပစံးလၢပယိဉ်လီၤ. ပဖိပလံၤတဖၣ်ပဘၣ်ယိဉ်လၢအနီၢ်ဆံးဒီးအနီၢ်ကလီၤလီၤ. နဖီအနီၢ်မုၢ်က့ၣ် ဒီးယိဉ်အိၣ်အနီၢ်ကလီၤတက့ၢ်. ကုၢ်တဖၣ်န့ၣ်အကစၢ်ယိဉ်တန့ၢ်ဘၣ်, ပယိဉ်ကသ့ၣ်ပယိဉ်န့ၢ်လၢအနီၢ်ဆံးပယိဉ်ကဆိပယိဉ်န့ၢ်လၢအနီၢ်ဆံးလီၤ. ဒ်န့ၣ်သီးပဖိပလံၤတဖၣ်န့ၣ် ပဘၣ်ယိဉ်လၢအနီၢ်ဆံးလီၤ. ယိဉ်န့ၣ်မုၢ်ယိဉ်ဒ်လဲၣ်, ဆိဉ်ယိဉ်, သိယိဉ်စံးဝဲဒၣ်,ပဖိလၢအကန့ၣ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်အံၤအမိၢ်အပၢ်တဘၣ်ယိဉ်ဘၣ်အါအါဘၣ်.

၃. **ယိဉ်** န့ၣ်မုၢ်သ့ၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲသၢကလုၢ်ညါ လီၤ. ယိဉ်ဇီၤယု ဇီၤန့ၣ်အသၢၣ်ထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးအသၢၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအသၢၣ်အဖျိန့ၣ်ပဖိလၢကသ့ဒီးပအိၣ်သ့, ပချိကျိးအိၣ်သ့လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲသၢကလုၢ်န့ၣ်ပကိးလၢယိဉ်ထံတကလုၢ်, ယိဉ်မုၢ်ယုတကလုၢ်, ယိဉ်မုၢ်တကလုၢ်လီၤ. ယိဉ်န့ၣ်အဖီဘိကိၢ်ကလံၤဒီး ကလံၤမုၢ်ဟဲဒီးအဖီဒဲကဘိကဘိလီၤ. ဖိအိၣ်ယိဉ်သ့ၣ်န့ၣ်လၢကသ့ဝဲ,ဖိကပိၣ်အိၣ်ယိဉ်သ့ၣ်ဒီးချဲးညါ.

၄. **ယိဉ်ကလံၤ** န့ၣ် မုၢ်ပသးခုၣ်လီၤ,ပသးကနိးလၢပပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်ဒီး ပသးလီၤဒီးပစံးလၢပသးလီၤယိဉ်ကလံၤလီၤ. စယိၢ်ဘၣ်ဂုၢ်တဘိစသးလီၤမးသယိဉ်ကလံၤလီၤ. စကဲသ့ၣ်ဖုးဒီးစခိၣ်တလံၤဒီးစသးလီၤမးသယိဉ်ကလံၤလီၤ. စခိၣ်လီၤလၢဆူတၢ်ပူၤဒီးစသးလီၤမးယိဉ်ကလံၤလီၤ.

၅. **ယိဉ်စုယၤစု** န့ၣ် မုၢ်ပၤကၤတၢ်ဆါတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ် မုၢ်ပၤပုၤပကိတၢ်အါဂၤဒီး ဟ့ၣ်စုအါအါကလဲၣ်ဒီးပစံးလၢယိဉ်စုလီၤ. ပုၤတိၣ်ကဘိတဖၣ်န့ၣ် ပကိစုဒီးယိဉ်စုလၢသလၢလီၤ. ပုၤလၢပုၤပကိတၢ်တဖၣ်န့ၣ် ယိဉ်စုလၢနၢ်ပရဲ,ယိဉ်စုလၢသလၢလီၤ.

၆. **ယိဉ်ဆူကွၢ်** န့ၣ် ပတစံးဘၣ်,သ့ၣ်ညါဒိၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်.

ယီၤ

၇. **ယိဉ်ထံ** န့ၣ် မုၢ်သ့ၣ်တကလုၢ်,ယိဉ်တကလုၢ်လၢအမဲထီၣ်လၢထံခိၣ်ထံန့ၣ်ဒီး ပကိးလၢယိဉ်ထံလီၤ. ယိဉ်ထံန့ၣ်အသၢၣ်ထဲစုခိၣ်ဒီးဒိၣ်န့ၣ်စုခိၣ်တစံးဒီးအသၢၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပုၤကညိဖိအိၣ်ချိအိၣ်အသၢၣ်အဖျိန့ၣ်လီၤ. ဖိအိၣ်ယိဉ်ထံသၢလၢအကသ့လီၤ.

၈. **ယိဉ်နီၣ်ယၤနီၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပမၤပွဲၤနၢ်လၢဘုတနၢ်ပကိနီၣ်တနၢ်ပကိနီၣ်ဒ်န့ၣ် တနၢ်ဘၣ်တနၢ်ဒီးပစံးလၢပယိဉ်နီၣ်လီၤ. နမုၢ်လီၤအိၣ်ဘုဒီး တိၣ်နီၣ်ယိဉ်နီၣ်ကၢ်န့ၣ်ခါဇၢ.

၉. **ယိဉ်မုၢ်** န့ၣ် မုၢ်ယိဉ်တကလုၢ်လၢအသၢၣ်ထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးပဖိအိၣ်အသၢၣ်လၢကသ့န့ၣ်ပကိးလၢယိဉ်မုၢ်လီၤ.

၁၀. **ယိဉ်မုၢ်ယု** န့ၣ်မုၢ်ယိဉ်တကလုၢ်လၢအသၢၣ်ဖြိကဒ်ဇီၤဒီးပတအိၣ်ဘၣ်အသၢၣ်ဘၣ်ဒီး ပကိးလၢယိဉ်မုၢ်ယုလီၤ.

၁၁. **ယိဉ်လီၤ** န့ၣ် မုၢ်ပုၤကညိတိၢ်ဘုဆါဘုဒီးထါလီၤဘုလၢဖိပူၤဒီးကဲန့ၣ်ယိဉ်ပူၤဒီးပစံးလၢပယိဉ်လီၤဘုလီၤ. ပုၤတဂၤဆါဘုဒီး ယိဉ်လီၤဘုအနၢ်သၢဆဲညါလီၤ. ယိဉ်လီၤန့ၣ်ယၤလၢနမၤဘုန့ၣ်တနၢ်, ခွါစီဇၢ,ထီၣ်လီၤယိဉ်လီၤဘုဒီးဆါကွၢ်တက့ၢ်.

၁၂. **ယိဉ်သ့** န့ၣ် စီၤပၤပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အပူၤလၢပုၤဖိၣ်ဖိဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲန့ၣ်ဒီးတုၤပဟ့ၣ်ပကိး ပစံးလၢပယိဉ်သ့လီၤ. တနံၣ်အတိၢ်ပူၤန့ၣ် နယိဉ်သ့စုဆံးအါလဲၣ်,ပယိဉ်သ့ဝဲဒၣ်ပဒိၣ်စံၣ်ညိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၃. **ယိဉ်ဟ့ၣ်** န့ၣ် မုၢ်ပမၤပွဲၤထီၣ်တၢ်လၢနၢ်ပူၤဒီး ပဟ့ၣ်ပုၤဂၤန့ၣ်ပစံးလၢပယိဉ်ဟ့ၣ်လီၤ. ပမၤန့ၢ်ပုၤဂၤလၢပတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ,ဘုဇီၤဟု ဇီၤဒီးပဟံၤတၢ်ပူၤတမံၤမံၤဒီး,ပစံးလၢပယိဉ်ဟ့ၣ်တၢ်လီၤ.

၁၄. **ကုယိဉ်** န့ၣ် မုၢ်ကုဖးဒိၣ်လၢပထုထဲသီးဒီး နၢ်ဒီးသီးကန့ၣ်ဘုပုၤသီးဒီးနၢ်ယိဉ်ဒီး ပကိးလၢကုယိဉ်လီၤ. ဒီးပမၤဘုပုၤတနၢ်ဒီးပကိလၢကုပူၤထီၣ်တုၤအံၤတုၤနၢၤဒီးပပနီၣ်ဒီးထူၣ်ဒီးကုန့ၣ် ပယိဉ်ဘုဒ်နၢ်ယိဉ်အသီးဒီးပစံးလၢကုယိဉ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပုၤတဂၤဟံးန့ၣ်နၢ်ယိဉ်အသးလၢကုဒီးမၤကုန့ၣ်လၢကုယိဉ်လီၤ.

၁၅. **ကုယိဉ်ယိဉ်** န့ၣ် မုၢ်ကုဖးဒိၣ်လၢအနၢ်ဘုတနၢ်ခံနၢ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကုယိဉ်ယိဉ်လီၤ. နတုၤကုယိဉ်ယိဉ်တဒုဒိၣ်ကလဲၣ်.

၁၆. **ဂီၤယုၣ်ယိဉ်** န့ၣ် မုၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအဂီၤတဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဂီၤယုၣ်ယိဉ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤယုၣ်ယိဉ်န့ၣ် ဘုတဂ့ၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဂီၤယုၣ်ယိဉ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ယုယိဉ်လီၤပလိာ် see ယုယိဉ်ယိဉ် see ယိဉ်.

၁၇. **ဖၢ်ယုၣ်ဖၢ်ယိဉ်** န့ၣ် ထီၣ်ရီၤဝဲၣ်လၢအကပိၣ်ထီၣ်လၢဒီးတၢ်လၢအယိၢ်ဒုထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ပုၤတပျၢၤက

ညီ,အယီဒုတိယနှင့် ပစံးလာတ်ယဉ်စာယဉ်လီၤ. ဝဉ်သိၣ်အကပိာ်န့ၣ်မၤသးစာယဉ်စာယဉ်လီၤ. တၢ်လၢဘီၣ်သအိၣ်န့ၣ် အယီဒုတိယဉ်စာယဉ်လီၤ. စးယဉ်စးယဉ်စးဝဲဒၣ်.

၁၈. **စးယဉ်စးယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်တခူးတကလုာ်အနီၤဒုစးဆိးလီၤအိၣ်အဆၣ်ဒ်ဆိစးအိၣ်အဆၣ်အသးဒီး ပကိးလၢစးယဉ်လီၤ. စးယဉ်န့ၣ်ထဲစုဒုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်ဒီး မၤသးသူအကိာ်ကျးခံပြုကဆိစယိကနံလီၤ.

၁၉. **ဆိယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပထကဖၣ်ရၢ်တနၢ်တၢ်လၢအ ဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤလၢအအာမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလာပဆိယဉ်တၢ်လီၤ. ပုၤတဂၤဆိယဉ်လီၤအသးစးဝဲဒၣ်, စမ့ၢ်သံမးစမၤသုတထံၣ်ထွဲစခံတဂ့ၤ,စမၤအိၣ်ဒီးယၤတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်,တၢ်စသံမးစမၤသုတထံၣ်ထွဲစခံတဂ့ၤ, မးစသုတသံလၢစမၤအဂီၢ်ထံးတဂ့ၤ,ဆိယဉ်လီၤအသးဒ်န့ၣ်ဒီး လဲၤယုပုၤအိၣ်အံၤသးဒီးဟံးက့ၤတချးတၢ်အမၤအဆိဒီး လူထီၣ်ဝဲဒီး သံလၢကျဲဒီးအမၤတထံၣ်ထွဲဘၣ်အခံဒ်ဆိယဉ်လီၤအသးအသးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဆိယဉ်လီၤအမိစးဝဲဒၣ်,မးနကဲလၢခ့ၤ,ပုၤစီ, မးနထီၣ်လၢခူၣ်မးနလီၤလၢစီ,မးနသံးယဉ်မးနကီၢ်ကၤ, မးနစံးတၢ်ကတိးတၢ်,မးနဂ့ၤဖိဂ့ၤလံၤ,မးနဂ့ၤနပသီဆိယဉ်လီၤအမိဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမၤလီၢ်အဆိမ့ၢ်ဆိယဉ်လီၤ.

၂၀. **ထီၣ်ယဉ်သ့** န့ၣ် မ့ၢ်ပသုာ်က့သးပုၤ,သကီၤသဘးတဖၣ်လဲၤထီၣ်ဟ့ၣ်ပဒိၣ်အစုလၢအခိအဂီၢ်ဒီး ပစံးလာထီၣ်ယဉ်သ့လီၤ. သကီၤတဖၣ်ထီၣ်ယဉ်သ့လၢပူၤလၢပဒိၣ်အဆိန့ၣ်လီၤ.

၂၁. **ထီၣ်ယဉ်သ့** န့ၣ် မ့ၢ်ညဉ်ဖိတကလုာ်ထီၣ်လၢထံဒိၣ်နံၤတက့ၣ်ထံခံက့ၣ်ထံဒီးပစံးလာထီၣ်ယဉ်သ့လၢညဉ်ဝဲၣ်ဝါ လီၤ.

၂၂. **န့ၣ်ယဉ်** န့ၣ် စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်, မ့ၢ်မနုၤလၢန့ၣ်ယဉ်န့ၣ်လဲၣ်,စတနၢ်ဟူဘၣ်ယဲလၢပုၤကိးနီတစုဘၣ်သရၣ်သးဘိဒၢ.

၂၃. **န့ၣ်ယဉ်န့ၣ်ယၢ** န့ၣ် မ့ၢ်န့ၣ်သန့လၢပုၤဒီခူဒီဝုၣ်တိၣ်ဘုယဉ်ဘုန့ၣ်ပကိးလၢန့ၣ်ယဉ်လီၤ. န့ၣ်ယဉ်န့ၣ်ပကိးလၢန့ၣ်သန့တစုစုလီၤ. န့ၣ်ယဉ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အကလုာ်အိၣ်ဝဲလၢပဘၣ်မၤထဲအံၤထဲန့ၣ်ဒီး ပုၤဟံးန့ၢ်အသးဒီးပမၤန့ၣ်ယဉ်လီၤ. သုမၤန့ၣ်ယဉ်န့ၣ်တထဲသးဘၣ်ဒီးပဒိၣ်အန့ၣ်ယဉ်ဘၣ်,ဘၣ်လဲၤတဲးန့ၢ်လၢပဒိၣ်အန့ၣ်လီၤ.

၂၄. **သၢတယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်သၢတကုးအဆိလီၤ. ပုၤတဂၤဟီၣ်မးသၢတကုးသၢတယဉ်လီၤ.

၂၅. **သ့ၣ်ယဉ်ယဉ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ယဉ်တကလုာ်အလၢလီၤကၢ်လၢယဉ်အလၢဒီး ပစံးလာသ့ၣ်ယဉ်ယဉ်လီၤ. သ့ၣ်ယဉ်ယဉ်န့ၣ် ပဟာၤဆါလၢအဂ့ၢ်ဒီး ပချီအိၣ်အဂီၢ်

ဘျါစးဝဲဒၣ်.

၂၆. **သဒိၣ်ယဉ်** န့ၣ် ဒ်သဒိၣ်ခိၣ်အသးလီၤ. ပုၤကူန့ၣ်လီၤတၢ်အခိၣ်လုာ်ခိၣ်သဒိၣ်ယဉ်လီၤစးဝဲဒၣ်,ပိာ်မ့ၢ်ကူန့ၣ်လီၤဖုၣ်ဒီးမၤသးသဒိၣ်ယဉ်.

၁. **ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်အသၣ်အကပိာ်ဝံၣ်သိဒီးပကိးလၢယီလီၤ. ယီန့ၣ်အထံးမၤသးဒ်လိာ်ထံးအသးဒီးအလၢလီၤကၢ်လၢလိာ်အလၢလီၤ. ဒီးအသၣ်ထဲသပၤတလီၤတဖျါဒီးအခိၣ်စုၢ်အခံစုၢ်ဒီးအသၣ်န့ၣ်အဖံးအိၣ်တကထၢ,အကုအိၣ်တကထၢအကပိာ်အိၣ်တကထၢဒီး အဆိပူၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအထံလီၤ. ဒီးအသၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဖံး,အိၣ်ဒီးအကု,အိၣ်ဒီးအကပိာ်,အိၣ်ဒီးအထံအိၣ်ဒီးအကသိၣ်လီၤ. ယီန့ၣ်မ့ၢ်တလၢပယီၤသ့ၣ်ဝဲလီၤ. ယီန့ၣ်ဖိစီန့ၣ် အိၣ်လၢဝုၢ်ပုၤလၢတလၢပသ့ၣ်ဝဲလီၤ. ယီလုၤန့ၣ် ပပိၤပျါဂ့ၤကၢ,ကဘီပျါန့ၣ်ထဲပျါယီလုၤလီၤ. ယီသိန့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ကပိာ်တၢ်လၢမ့ၢ်ဒၢပူၤန့ၣ်လီၤ. ယီသၣ်ကပိာ်န့ၣ်ပဒိၣ်ဒီးမ့ၢ်,ဒီးပတ်ပံာ်န့ၢ်အထံ ဒီးပမၤကသုပအိၣ်သိကၢ,ယီန့ၣ်အထံးထဲယုၤထဲ ကုဒီးအိၣ်ဒီး အဒိၣ်အဆးအဖျါအထံ လီၤ. ဒီး ယီန့ၣ်အိၣ်ဒီး အကီၢ်တကီၢ်လၢပုၤတသ့ၣ်ဘၣ်ဒီး ဝဲထီၣ်ဒၣ်

အတၢ်ဒီးပုၤကီၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ် လဲၤမၤထီၣ်ဒဲလၢအကျါန့ၣ်ဒီး ပာဝဲဒ်တလၢပတနးအသးဒီး ဆါဝဲဒၣ်အသၣ်လၢပုၤကဘီဖိတဖၣ်လီၤ. ပုၤတလၢပဖိစးဝဲဒၣ်.

၂. **ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပုၤဆံးလၢလဲၤတၢ်တချဘၣ်ဒီးပမၤလဲၤလၢပမဲၣ်ညါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤလၢဝံတၢ်ယၢဒီး လဲၤတၢ်တချဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤလဲၤတၢ်လၢပမဲၣ်ညါဒီးပလဲၤလၢအလီၢ်ခံဒီးပဟံးကယိကယိဒီး ပစံးလာပယီလီၤ. ယီက့ၤနပုၤကယိကယိ, နပုၤလဲၤတၢ်တချဘၣ်, နဝံတၢ်ယၢလဲၤလၢညါ,စကယီန့ၤ,ပုၤတဂၤအမၤလဲၤတၢ်တချဘၣ်ဒီးယီက့ၤအမၤလီၤ. နပုၤလဲၤတၢ်တချဘၣ်, ယီအီၤကယိကယိတက့ၢ်, ယီက့ၤယၢက့ၤပုၤဆံးလဲၤတၢ်တချဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒီးပလဲၤတြျါတၢ်ပၤန့ၣ် ပစံးလာပယီတၢ်ပၤတစုစုလီၤ.

၃. **ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢတကလုာ်ထဲသ့ၣ်ထဲကျဲ,ထဲဟုပိာ်ဟုနးဒီး အိၣ်လၢကျူကဆူးယိကဆူးလၢတၢ်ဘုၣ်တၢ်ယၢအကျါဒီး ပကိးလၢယီလီၤ. ယီန့ၣ်ယၢန့ၣ်အိၣ်လၢယိကဆူးလၢချိၣ်ဖိလၢဒီး အုၣ်ထီၣ်ပုၤဒီးသးနးကၢ,ပမ့ၢ်အိၣ်လၢဟံၣ်လီၢ်လံၤဒီးယီအုၣ်ပုၤလီၤ.

၃-၁. **ယီကပိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီသၣ်အကုအိၣ်ပူၤအကထၢဝါကျိၣ်ကလၢဒီးသိဝဲဒီး ပစံးလာယီအကပိာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလာယီသၣ်အကပိာ်လီၤ.

၃-၂. **ယီအကပိာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီအထံးအဆိပူၤန့ၣ်က

ယီ

ဘုးဝဲဒီးပစံးလာယီအကပိလီ။ ယီန့ၣ်အကပိအိၣ် ကဒါလာအပူၤတခီဒီးအထံးဒီးအသၣ်လီၤ။

၄. **ဃီဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်သိကဘဲးန့ၣ် ပစံး လၢတအိၣ်ယီဃာ်ဘၣ်လီၤ။ ထံတလိာ်ညၣ်တအိၣ်ယီဃာ်ဘၣ်,တအိၣ်ယီဃာ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်နီတစုနီ တခီန့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ယီဃာ်ဘၣ်လီၤ။ ထံဖိလိာ်တနီနီ ညၣ်တအိၣ်ယီဃာ်ဘၣ်။ ထီရီၤလၢပနာ်ဟူထဲအမံးဒီးပ တထံၣ်ဘၣ်နီတစုဒီးတအိၣ်ဘၣ်နီတခီန့ၣ်ပစံးလၢတ အိၣ်ယီဃာ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ။ ကသံၣ်လၢပနာ်ဟူအမံး န့ၣ်တနီနီတအိၣ်ယီဃာ်ဘၣ်လၢပှၤန့ၣ် ဘၣ်,ယီ ဃာ်ယီဃာ်။

၅. **ဃီတၢ်ပ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတြုၣ်တၢ်ပလၢကစၢ်ဘံ န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢပယီတၢ်ပလီၤ။ ကစၢ်ဘံန့ၣ်ပမ့ၢ်တ ထီၣ်ဘၣ်ဒီး ပယီတၢ်အပလီၤ။ ယီတြုၣ်တၢ်ပအူ တၢ်ယွဲၤလီၤန့ၣ်တက့ၢ်။

၆. **ဃီထံ** န့ၣ် မ့ၢ်ယီသၣ်အအိၣ်ပူၤအိၣ်ဒီးအထံးပစံး လၢယီအထံလီၤ။ ယီထံန့ၣ်ပအိၣ်ဆၢတစဲးစဲးဒီး လၢအ စၢ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ်အထံဆၢကၤ။

၇. **ဃီထံး** န့ၣ် မ့ၢ်ယီအတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢယီအထံး လီၤ။ ဒီးပၤတနီနီကိးလၢယီထူၣ်ဒီး ပၤတနီနီကိး လၢယီတၢ်လီၤ။

၈. **ဃီအထူၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီအထံးန့ၣ်ပၤတနီနီကိး လၢယီအထူၣ်လီၤ။ ယီတထူၣ်အိၣ်တဖိးညါလီၤ။

၉. **ဃီဘၣ်အယဲၤ** fibers of the cocoanut hush န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်စတနာ်ဟူဘၣ်ယဲဘၣ်။

၁၀. **ဃီဘၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပိာ်ကိးယီသၣ်ကုန့ၣ်လၢယီဘၣ် လီၤ။ ဒီးပၤစီၤကိးလၢယီသၣ်ကုလီၤ။ ဒီးစီၤကိးစကိး လၢယီသၣ်ဘၣ်တစုစုလီၤ။

၁၁. **ဃီယဲၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ယီလုၤအဆိလီၤ။ ယီလုၤယီ ယဲၤစံးဝဲဒၣ်။

၁၂. **ဃီသၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီအချံၣ်အဘးဖိထီၣ်ဖျိထီၣ်ဝဲ ဒီးကဲထီၣ်လၢအဖျၢၣ်ဒီး ပစံးလၢယီသၣ်လီၤ။ ယီတ ထံးအသၣ်အါသမိး။

၁၃. **ဃီသၣ်ကု** န့ၣ် မ့ၢ်ယီသၣ်အဖိးဘၣ်လၢအဖံး လၢတကထၢန့ၣ်ကိၤဝဲကိၤတါချါဒီး ပစံးလၢယီသၣ် ကုလီၤ။ ယီသၣ်ကုန့ၣ်ကိၤကၤ, ပၤကညီမၤထံးဘျၢၣ် လၢယီသၣ်ကုဒီးဘျၢၣ်အိထံလီၤ။

၁၄. **ဃီသၣ်ကဘိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီသၣ်အဖံးအလုၤအမ့ၢ် အကမူၣ်ကမ့ၢ်အလုၤအယဲၤန့ၣ် ပစံးလၢယီသၣ်ကဘိၣ် လီၤ။ ယီသၣ်ကဘိၣ်န့ၣ်ပဆိၣ်ကဲၤလၢမ့ၢ်ကဲၤဂၤကၤ။

၁၅. **ဃီသၣ်ကသိၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ယီသၣ်လၢအမဲထီၣ်တ ဖၣ်အအိၣ်ပူၤအိၣ်ဒီး အကူၢ်လိာ်ဝါကျိၣ်ကလၢဖျၢၣ်သ

ယီ

လၢၣ်,ကသိၣ်ကသ့ၣ်ဒီး ပစံးလၢယီသၣ်ကသိၣ်လီၤ။ ယီသၣ်လၢအိၣ်ဒီးအမဲတဖၣ်န့ၣ် အအိၣ်ပူၤအိၣ်ဒီးအက သိၣ်လီၤ။ ယီသၣ်အကသိၣ်န့ၣ်ပအိၣ်ဆၢကၤ။

၁၆. **ဃီဃီဃာ်ဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ယွဲၤတၢ်ဟးလၢသ့ၣ် လၢယုအကျါလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်သိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ် ယီဃီဃာ်ဃာ်လီၤ။ တၢ်သိၣ်ယီဃီဃာ်ဃာ်န့ၣ်မ့ၢ် ထီရီၤတၢ်ဟးလၢသ့ၣ်လၢအယုအကျါတမံးဒီး သိၣ်ဝ ယီဃီဃာ်ဃာ်လီၤ။ ဒီးပစံးလၢယီဃာ်ဃာ် ယၢစ့ၢ်ကိး လီၤ။ ပလဲၤတၢ်လၢပၢ်လၢကျါဒီး မ့ၢ်ပနာ်ဟူတၢ်သိၣ်လၢ ပၢ်လၢကျါယီဃီဃာ်ဃာ်န့ၣ် ပပျံၤတၢ်ဒီးပဆိကမိၣ် လၢဘိၣ်သအိၣ်သိၣ်ဝဲလီၤ။

၁၇. **ကၤဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပတလုၣ်သ့ၣ်ဖူဆူဟံၣ်ဂီၤထံးလၢ နီၣ်ကၤဒီးပစံးလၢကၤဃီလီၤ။ ကၤဃီသ့ၣ်ဖူဖးဒိၣ်န့ၣ် ဆူဟံၣ်ဂီၤထံးပကမၤသ့ၣ်မ့ၢ်။

၁၈. **ကွၢ်ဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ပကထံၣ်ပၤဂၤဒီး ပဒီးယီပမဲာ် ဆူပၤဂၤအိၣ်ဒီးပစံးလၢပကွၢ်ဃီလီၤ။ ဒီးထီရီၤပကွၢ် ပၤဂၤအမဲာ်လၢပၤအိၣ်လၢပချၢယံတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ကွၢ်အ မဲာ်ဒီး ပစံးလၢပကွၢ်ဃီလီၤ။ ပၤတဂၤစအိၣ်လၢအချၢ ယံဒီးကွၢ်ဃီစမဲာ်လီၤ။

၁၉. **ကိၢ်ဃီကိၢ်ဃာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပၤကညီအပူၤလီၤဘျါကွၢ် ဆးကၤဒးချိၣ်ဒီးပစံးလၢကိၢ်ဃီလီၤ။ ပၤတဂၤဆး ကၤဒးချိၣ်ကိၢ်ဃီကိၢ်ဃာ်ကမ့ၢ်ကၢ် အပူၤလီၤဘျါကွၢ် သၢ။

၂၀. **ကိၢ်ဃံၣ်ကိၢ်ဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အူကသါဘၣ်သ့ၣ်က ပၤဒီးယုဝဲယးဝဲဒီးတပူၤပူၤဒီး ပစံးလၢကိၢ်ဃီစ့ၢ်ကိး လီၤ။ ဒီးသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒီးအဖံးတဘိသလံးဒီး ပစံးလၢ ကိၢ်ဃီလီၤ။ သ့ၣ်တထံးမ့ၢ်ကသါဘၣ်ဒီးကိၢ်ဃီလၢအ ကပၤန့ၣ် ယုတပူၤပူၤသံကစဲာ်တပူၤပူၤလီၤ။ သ့ၣ်ကပၤ ကိၢ်ဃီန့ၣ်ကမ့ၢ်ကမ့ၢ်ကသါဘၣ်ဒီးကိၢ်ဃီသၢ။

၂၁. **ကိၢ်ဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ကိၢ်ဃံၣ်အဆိ,တၢ်ကူတၢ်သိးကိၢ် ဃံၣ်ကိၢ်ဃီလၢမ့ၢ်ကသါဘၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ။

၂၂. **ကိးဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပၤဂၤဟဲယီအူပအိၣ်လၢပက လုၢ်ဖးဒိၣ်ဒီး ပစံးလၢပကိးဃီလီၤ။ ပၤဂၤအိၣ်လၢအ ဟံၣ်ဒီးန့ၣ်န့ၣ်ယီဘၣ်မနုၤလဲၣ်။

၂၃. **ကြးဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဘၣ်အခါး,တၢ်ဘၣ်တၢ် လီၤ,တၢ်အလီၤအတီ,စၢ်ဆၢစၢ်ဃီတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ကြးဃီလီၤ။ ဒီးတၢ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်အခါးဒီးပစံးလၢ တကြးတယီဘၣ်လီၤ။ ဒီးတၢ်မ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်အခါးဒီး ပစံးလၢတကြးတယီဘၣ်လီၤ။ ပၤမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်အမါလၢ အတမ့ၢ်တခါ,အဘူးအတၢ်ဒီးကြးဃီဝဲလီၤ။ ပၤမ့ၢ်ဟံး န့ၢ်အမါလၢတဆိးဘၣ်န့ၣ်တကြးတယီဘၣ်။

၂၄. **ကျဃီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပကွၢ်ဃီပၤဂၤလၢပမဲာ်တၢ်ခံတစဲး

ဖိဒီးပစံးလာပကျယီလီ၊ ပုၤတဂၤကျယီယၤလၢအ
ဗဲၣ်တၢ်ခံလီၤ.

၂၅. **ခံၣ်ဇိယီဇိ** န့ၣ် မ့ၢ်ခံၣ်တဖၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢခံၣ်
ဇိယီဇိလီၤ. ခံၣ်ဇိယီဇိခံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂၆. **စယီစယၤ** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢအသၣ်မံၣ်
ဒီး ပအိၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဒီးအသၣ်ထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ် ပကိး
လၢစယီလီၤ. စယီန့ၣ် ပအိၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်
ဒီးဘၣ်တနီၤနီၤအသၣ်ဆၢတဖၣ်ဒီးလီၤ.

၂၇. **စယီစဝ်** န့ၣ် မ့ၢ်ပစိုၤပုၤဂၤလၢပစုမ့ၢ်ကိးဘၣ်
ဒီးဒီးပစံးလာပစယီလီၤ. နစယီတၢ်လၢနစုမ့ၢ်တဆါ
ဘၣ်ဇါ,ပုၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးစယီတၢ်လၢအစုမ့ၢ်
လီၤ. စယီပုၤလၢအစုမ့ၢ်န့ၣ် လီၤကံၤလၢလံာ်စိုၤတၢ်အ
သးလီၤ. ဒီးပစံးလာသယီစုၢ်ကိးလီၤ.

၂၈. **စယီစယၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပထုတၢ်တတၢ်ဘၣ်ဒီးပစံး
လၢစယီစယၤလီၤ. ပုၤတဂၤထုကုတဒုစယီစယၤ
တတၢ်တလဲးဘၣ်, ပထုတၢ်န့ၣ် ထုကစီဒီထုစယီစယၤ
တဂ့ၤ.

၂၉. **စဖုစယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပုၤသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢ်ထုး
ထီၣ်နီၣ်ဂ့ၤနီၣ်တၢ်လၢသါကတီၢ်အဖိအမါဒီး ပစံးလၢ
အသးဒိၣ်ထီၣ်စဖုစယီလီၤ. ပုၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်
စဖုစယီဒီးတၢ်အမါလီၤ. ပုၤတဂၤအသးမ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီး
မၤထီၣ်လံစဖုစယီလံလီၤ.

၃၀. **စၢ်ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်စၢ်ဆၢအဆိလီၤ. သ့ၣ်စၢ်ဆၢသး
စၢ်ယီန့ၣ် မ့ၢ်ပသ့ၣ်လီၤသးတိဒီးပစံးလာသ့ၣ်စၢ်ဆၢ
သးစၢ်ယီလီၤ.

၃၁. **တယီ** မ့ၢ် တဘီအဆိလီၤ. သ့ၣ်ဖံးတဘီတယီ
န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒီ အဖံးပိာ်ကွံာ်ဒီးပစံးဒီး
အဆိလၢတဘီတယီ.

၃၂. **တယီ** န့ၣ် မ့ၢ်တလံာ်အဆိလီၤ. ပပာ်ဒီးသ့ၣ်
တဖိးဘၣ်,တလံာ်တယီ.

၃၃. **တယီ** န့ၣ် မ့ၢ်စၢ်ဆၢလီၤ. တၢ်သိၣ်ဒ်သံးန့ၣ်သိၣ်
အသိးတယီဆူကဘီသန့န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသိးစၢ်
ဆၢဆူကဘီသန့လီၤ.

၃၄. **အုၣ်တယီ** ပမၤကွံာ်တၢ်သၣ်အဖံးလၢပမဲဒီး ပစံး
လၢပအုၣ်တယီလီၤ. အုၣ်တယီကွံာ်ဒ်သၣ်အဖံးလၢန
မဲ,ဒ်သၣ်န့ၣ် ယဲာ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်လၢပကသ့ၣ်ကွံာ်အဖံး
ဒီးပအုၣ်တယီကွံာ်အဖံးလၢပမဲလီၤ.

၃၅. **တၢ်ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဆၣ်ဇိကီၢ်ဇိတကလုာ်န့ၣ်အက့ၢ်
အဂီၢ်ကသ့ၣ်အသိးတဖၣ်ဒီး ပကိးလၢတၢ်ယီလီၤ.
ဒီးပကိးလၢထီၣ်ခိၣ်စုၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတခံ
တၢ်ယီလီၤ.တခံတၢ်ယီန့ၣ်အိၣ်လၢပုၤလၢကျါအါကၢ.

၃၆. **ဒိယီတၢ်ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်တမံၤဒီးတမံၤန့ၣ် ဒ်က

လီၤကံၤလိာ်အသးဒီး ပကတိၤဒီးသိးလၢတၢ်ကတိၤဒီးပ
စံးလၢပဒိယီတၢ်ယီလီၤ. တၢ်လၢမူခိၣ်ဘီမ့ၢ်န့ၣ်ပဒိ
ယီဒီး တၢ်မုၢ်ပလဲလၢလုာ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. အပျဲၢ်အ
ဘီၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပဒိယီတၢ်ယီဒီး ချၢၣ်ဒၢလၢအသၣ်ဂ့ၤ
တဖၣ်ဒီး အပျဲၢ်အဘီၣ်လၢအသ့ၣ်သိးသိတအိၣ်ဘၣ်
န့ၣ်ပဒိယီအီၤဒီးချၢၣ်ဒၢလၢအသၣ်တအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်
န့ၣ်လီၤ.

၃၇. **ဒိၣ်ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်
လၢအထီတခါဒီး ပစံးလၢအဒိၣ်ယီလီၤ. ခုးတလီၢ်မ့ၢ်
လၢအဒိၣ်တူၢ်ဒီးအခါအံၣ်,မ့ၢ်လၢအဒိၣ်ယီဒီးအခါ
လံာ်,ဒီး ဒိၣ်တူၢ်အဆိမ့ၢ်ဒိၣ်ယီ,ဒီး ဒုခံအဆိမ့ၢ်ဒိၣ်ယီ
စကိးလီၤ. ဒိၣ်တူၢ်ဒိၣ်ယီ,ဒုခံဒိၣ်ယီစံးဝဲဒ်.

၃၈. **ဒိၣ်ယီ** မ့ၢ် ဒုခံအဆိလီၤ. ချဲလဲၤတၢ်တစၢ်ဆၢ
ဘၣ်,ချဲလဲၤတၢ်ဒုခံဒိၣ်ယီ,ဒ်ပစံးတၢ်အသိးဝံာ်တက့ၢ်
ကူၤလီၤ.

၃၉. **လဲၤယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဆူပုၤဂၤအအိၣ်ဒီးပစံး
လၢပလဲၤယီလီၤလဲၤယီဆူန့ၣ်အိၣ်,န့ၣ်ပကလူၤန့ၣ်.

၄၀. **လီၤယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်စၢ်ဆၢစၢ်ယီအသိးလီၤ. ဒီးဒ်
ကြးယီအသိးလီၤ. ပုၤမ့ၢ်ဟံးန့ၣ်အမါဒီးကွံာ်လၢအလီၤ
အယီၤ တဖၣ်.

၄၁. **လီၤယီ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်သိၣ်ထီၣ်ရီၤတမံၤမ့ၢ်စၢ်ဆၢဆူ
ပုၤဂၤအအိၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤယီလီၤ. တၢ်သိၣ်လီၤယီ
ဆူန့ၣ်အိၣ်ဒ်ပုၤကညီကိးအသိး, တၢ်သိၣ်လီၤယီဆူန့ၣ်
အိၣ်ဒ်ပုၤကညီဟီၣ်အသိးလီၤ. တၢ်သိၣ်ဒ်ဘီၣ်သအိၣ်ပု
အသိးလီၤယီဆူထံာ်ဘးခိလီၤ.

၄၂. **လီၤယီသၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထိးတဖၣ်လၢတၢ်စူၤခါန့ၣ်
ဘီၣ်ဝဲသိဝဲဒီး အဖံးကဘုးဝဲဒီးတုၤတၢ်ယီခါဒီးယဲၤလီၤ
ဝဲဒီးအဖံးကံၤထီၣ်ဝဲဒ်ယီသၣ်ကုအသိးဒီးပစံးလၢအဖံး
လီၤယီသၣ်လီၤ. တုၤတၢ်ယီထီၣ်ဒီးထိးအဖံးလီၤယီ
သၣ်န့ၣ်ဘီမ့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီးပဆဲးတန့ၣ်ဘၣ်.

၄၃. **သယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်စယီအသိးလီၤ. သယီသ့ၣ်တ
ကလုာ်,အသၣ်ဆံၣ်,အသၣ်မံၣ်ဘီ,အသၣ်ထဲခိၣ်
မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး ပအိၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ.

၄၄. **ဝံၣ်ယီ** န့ၣ် မ့ၢ်ပဘိးတစုသ့ၣ်ဆူပအိၣ်ဒီးပစံးလၢ
ဝံၣ်ယီလီၤ. ထီၣ်ရီၤတၢ်ထံးတမံၤပမ့ၢ်မၤတစုယီဆူပ
အိၣ်ဒီးပစံးလၢပဝံၣ်ယီလီၤ. ဝံၣ်ယီဖိထိးဒီးဒီးဖိတ
က့ၢ်.

၄၅. **သယီသယၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်စယီစယၤအသိးလီၤ. ပုၤ
ထုတၢ်သယီသယၤန့ၣ်မ့ၢ်ထုတၢ်တတၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢ
ထုတၢ်သယီသယၤလီၤ. နထုကုတဒုတတၢ်ဘၣ်,ဟိက
ရု,သယီသယၤတတၢ်ဘၣ်.

၄၆. **သံးဖိယီသံးဖိယၤ** န့ၣ် မ့ၢ်သံမိာ်ပီၤတကလုာ်လၢ

တ်,ငး,ငံ,ငါ

အိပ်လည်အခဲးလၢပဒုးထီၣ်ဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤကိး
လၢသံးဖိယီၤလီၤ. လၢခဲးတပူၤသံးဖိယီၤအိၣ်ဒီးဟးဂီၤ
လၢလံး.

၄၇. **သ့ၣ်စၢ်ဆၢသးစၢ်ယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပသ့ၣ်လီၤသးတိးဒီး
ပစံးလၢပသ့ၣ်စၢ်ဆၢသးစၢ်ယီၤလီၤ. ပှၤဒိမိဝၤန့ၣ်အ
သ့ၣ်စၢ်ဆၢသးစၢ်ဆၢယီၤဂ့ၤကၤ.

၄၈. **ဟံးယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤန့ၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပဖီၣ်လၢ
ပစုဆူပအိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပဟံးယီၤလီၤ. ဟံးယီၤဖီၣ်ယီၤ
ယံၣ်န့ၣ်တဂ့ၤ, ယံၣ်ကဘၣ်တုၣ်ဘၣ်နၢဖိစၢ, ဟံးယီၤန့ၣ်
ယၤလၢလီၤခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၄၉. **ဟဲယီၤ** ပှၤဂၤလဲၤဆူပအိၣ်ဒီး ပစံးလၢဟဲယီၤလီၤ.
ပမ့ၢ်လဲၤဆူပှၤဂၤအိၣ်ဒီးပှၤဂၤစံးလၢပဟဲယီၤဆူသၢအိၣ်
စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဟဲယီၤဆူပအိၣ်တက့ၢ်. စကစံးနတၢ်တမံၤ.

၅၀. **ဟဲက့ၤယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပမၤပဖိလဲၤလီၤဆူပအိၣ်,ပကိး
ယီၤက့ၤပဖိဆူပအိၣ်ဒီးပစံးလၢဟဲက့ၤယီၤလီၤ. ဟဲက့ၤ
ယီၤဆူနမိၢ်အအိၣ်တက့ၢ်. နမိၢ်ကဒုးအိၣ်န့ၣ်န့ၣ်.

၅၁. **အယီၤ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအဒိၣ်တုၣ်တခိၣ်န့ၣ်ပစံး
လၢအယီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ဒီး ထၢၣ်ဒီးယီၤန့ၣ်မ့ၢ်
ဒိၣ်တၢ်အသးနၢပှၤလဲၤလီၤဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢအထၢၣ်
အယီၤ,ဒီးအထၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးအနီၢ်နီၢ်လၢအဆၢထၢၣ်
တခိၣ်ဒီးပစံးလၢအထၢၣ်, ဒီးလၢအဒိၣ်တုၣ်တခိၣ်ပစံးလၢ
အယီၤလီၤ. ပှၤကညီလၢအဒိၣ်တုၣ်တခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အယီၤ,
လၢအဆၢထၢၣ်တခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အထၢၣ်လီၤ.

၁. **ယ့ၣ်** န့ၣ် မ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်လၢပှၤကညီမၤလၢဝၣ်န့ၣ်ပကိး
လၢယ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢယိၣ်ဝၣ်,ဒီးကွၢ်လီၤ. သ့ၣ်
မ့ၢ်ယ့ၣ်,ဒီး သ့ၣ်မ့ၢ်ယိၣ်ဝၣ်,ဒီးသ့ၣ်မ့ၢ်ကွၢ်န့ၣ်ဒီးသီး
သီးလီၤ. ပကိးလၢယ့ၣ်ဒီးကွၢ်,ဒီး ယိၣ်ဝၣ်ဒီးန့ၣ်သ့စ့ၢ်
ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကဝၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

ငါ

၁. **ငါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုစိၣ်ပှၤဂၤတၢ်ထီၣ်တမံၤ, တစိၣ်တပ
နၢ်ဒီးပစံးလၢငါလီၤ. စကငါစိၣ်န့ၣ်တစိၣ်,စကငါစိၣ်န့ၣ်
ယံၣ်တစိၣ်, စငါဝံနကုတနံၤ,ပှၤတဂၤငါစိၣ်စ့ၢ်တနံၤဒီး
ဟဲဟ့ၣ်က့ၤယၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢယုငါစ့ၢ်ကိးလီၤ. ငါ
န့ၣ်မ့ၢ်ယုငါ,ဒီးငါ,ငါထီၣ်,ငါစိၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ပငါတၢ်ဒီးပ
ယုငါတၢ်န့ၣ်ဒီးသီးသီးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢငါ,ဒီး
ဘၣ်တစုစုပစံးလၢယုငါလီၤ. ဒီးတၢ်လၢပငါတၢ်န့ၣ်ဘၣ်
တစုစုပငါဒီးစု,ဒီး ဘၣ်တစုစုပငါကလီလီလီၤ. ပငါက
လီမ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးပငါဒီးစုလီၤ. တၢ်လၢပငါတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပ
ယုမၤပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပယုစိၣ်ပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပ
ငါလီၤဒီးမ့ၢ်တလၢအကလုာ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီကိးပိာ်ထွဲ
တလၢအခဲးလၢပှၤလံးလံးလီၤ. ပလုာ်ပငါတၢ်န့ၣ်ပှၤ

ငါ-င့ၣ်

ကညီစံးဝဲလၢပမၤလီၢ်မၤလဲ,ယုလဲစိၣ်လဲလီၤ. ဟံးလဲ
ဖီၣ်လဲလီၤ. ဒီးခဲကနံၣ်အံၤပကိးပိာ်ထွဲတလၢအခဲးလၢ
ငါလီၤ.

၂. **ယုငါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပယုစိၣ်လဲၤပှၤဂၤအချံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယံၣ်မ့ၢ်
ဂ့ၤ,ကုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီၣ်တမံၤဒီးပစံးလၢပယုငါလီၤ. နဒးချံ
မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးယုငါဒးပှၤဂၤအချံန့ၣ်တက့ၢ်,စယုလုာ်
ယုငါပှၤဂၤယံၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.

၃. **စကါငါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အိးဖးအသးတခိၣ်တဘိတံၤလၢအ
ခိၣ်ထံးအိၣ်တပူၤယိးဒီးအနီၢ်စုၤအိးဖးန့ၣ်ပစံးလၢစကါ
ငါလီၤ. ပနၢ်နၢၤစကါငါန့ၣ် အနီၢ်စုၤအိးဖးမ့ၢ်အသးလဲာ်
ကၤ,ဒီး ပှၤကညီဆဲးသ့ၣ်တြၢအကံၣ်န့ၣ်ပစံးလၢစကါငါ
စ့ၢ်ကိးလီၤ. ပှၤတဂၤမံၣ်ဆဲးကံၣ်စကါငါ,ပှၤဆဲးသ့ၣ်တြၢ
အကံၣ်စကါငါလီၤ. ဒီးပနၢ်နၢၤအိးကဖျါအသးစကါငါ
စကါငါလီၤ.

၄. **ဆုးပိငါ** သ့ၣ်တကလုာ်အဖီနၢမူဒီး ပကိးလၢဆုးပိ
ငါလီၤ. ဆုးပိငါန့ၣ်တလၢသ့ၣ်ဒီး အဖီန့ၣ်ဒီးဝဲဆိးဝဲဒီး
နၢမူဝဲလီၤ.

၅. **တငါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤညၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ် ပကိးလၢတငါ
လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢအခဲးလၢလီၤ. ဒီးပှၤကညီကိး
လၢပှၤမၤညၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပှၤတငါဖိန့ၣ်မ့ၢ်ကိးပိာ်ထွဲတ
လၢအခဲးလၢပစံးလၢပကလုာ်လဲလီၤ.

၆. **တငါ** မ့ၢ် တငါအဆိလီၤ. တငါတငါစံးဝဲဒၣ်,ဒီးလၢ
တငါတနံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ပှၤကွၢ်ခံန့ၣ်လီၤ.

၇. **မငါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဂံၢ်ခိၣ်ပှၤကွၢ်တနံၣ်န့ၣ်ပစံး
လၢမငါလီၤ. ဒီးပစံးလၢမငါတနံၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. မငါတ
နံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လၢပှၤကွၢ်တနံၣ်ဒီးပစံးလၢမငါတနံၣ်လီၤ.
မငါတနံၣ်န့ၣ် မ့ၢ်န့ၣ်လၢပှၤကွၢ်တနံၣ်ဒီးပစံးလၢမငါတ
နံၣ်လီၤ. မ့ၢ်ပှၤကွၢ်ခံန့ၣ်ဒီးပစံးလၢတငါတနံၣ်လီၤ.

ငါ

၁. **ငါငါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီထံးစ့ၢ်စံးလၢအမၤဘျၢ်မၤတီာ်
န့ၣ်သိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ငါငါလီၤ. စ့ၢ်စံးဖးဒိၣ်နီၣ်ခိၣ်ခွး
န့ၣ်သိၣ်ငါငါလီၤ.

၂. **ငါငါ** န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဒိၣ်နီၣ်တိၣ်ကျိၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးသိၣ်
ဝဲငါငါလီၤ.

၃. **ငါငါ** န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်ပှၤသိၣ်ငါငါစ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်
ဒိၣ်ခိၣ်တဖုယုာ်ထီၣ်ဒီးပှၤသိၣ်ငါငါလီၤ.

တ်

၁. **တ်ကလံာ်** န့ၣ် မ့ၢ်ထွဲၣ်အုၣ်တၢ်ဒီးမၤသိၣ်အကလုာ်
တဘိဇိၤဒီး ပစံးလၢအုၣ်တၢ်ငါတ်ကလံာ်လီၤ. ထွဲၣ်တ
ဖုယုာ်ဘၣ်အစုဒီးအုၣ်မးစခိၣ်ငါတ်ကလံာ်လီၤ.

၂. **ထိတ်** နှင့် မှီထိရီတၢ်လၢအစဲဘူးတၢ်တမံလၢလၢ နှံ့ပစံးလၢစဲဘူးတၢ်တမံလၢ. တၢ်စဲဘူးနှံ့စဲဘူးတၢ် တၢ်တမံ,စဲကနဲနှံ့စဲဘူးတၢ်တမံဒီးပစံးလၢတၢ်တမံ လၢညှာညှာစ့ကိးလီၤ.

၃. **စတ်** နှင့် မှီတၢ်စဲတုၤပလဲၤတၢ်တမံဘၣ်ဒီး ပတုၣ် ဒီး ပနိးကတၢ်ဒ်ပစဲဘူးတၢ်တမံဒီးပစံးလၢစဲစတ် လီၤ.သၢကနီၤအကျါစဲစတ်န့ၣ်တုၤပလဲၤလၢအကျါဒီး ပကတၢ်တၢ်တမံလီၤ. ဒီးပစံးလၢစဲစတ်လီၤ.

၄. **ငှာငှာထိတ်** နှင့် မှီထွံၣ်အုၣ်တၢ်တမံဒီးမၤသိၣ် အကလုာ်ဒီး ပစံးလၢငှာငှာထိတ်လီၤ.ထွံၣ်အုၣ်တၢ်သိၣ် ငှာငှာထိတ်လီၤဝဲလဲၣ်.

၅. **ပုၤအတ်** နှင့် မှီပုၤအတ်အဆိလီၤ. ပုၤဟးဂုၤဟး ဂီၤနှံ့ပစံးလၢပုၤတၢ်တမံလီၤ.ပုၤတၢ်တမံတဖၣ်န့ၣ်တ ကိၣ်တသိၣ်ဘၣ်တၢ် ဘၣ်.

၆. **အုတ်အုတ်** နှင့် မှီပုၤကညီနံၤဒီးပုၤဂၤမုၢ်သံဂီၢ်တၢ် နှံ့ကတိၤဆၢဝဲတဘီၤခံၣ်ဘီၤခံၣ်ဒီးနံၤဝဲလၢအတသိၣ် ဘၣ်န့ၣ်ဒီး အမဲအုထီၣ်အသးထီၣ်ဒီး ပစံးလၢအုတ် လီၤ. ပုၤတၢ်တမံမုၢ်သံဂီၢ်အတၢ်နံၤအုတ်အုတ်ဒီး ကတိၤ ဆၢပုၤတဘီၤခံၣ်ဘီၤခံၣ်လီၤ.

ငး

၁. **ငးငး** နှင့် မှီဖိသၣ်ဟီၣ်သိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ငးငး လီၤ. ပုၤဆံးဟီၣ်သိၣ်ငးငးန့ၣ် ကမ့ၢ်ကတၢ်သၣ်ဝံၤအ သးလၢအနီၤသၢ.

၁. **ငါငါ** နှင့် မှီဖိသၣ်အဆံးဟီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်သိၣ် ငါငါလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ငးငးစ့ကိးလီၤ.

၂. **ကတိၤတၢ်ငါငါ** နှင့် မှီပုၤကညီပၣ်အသးဒီးက တိၤဖးဒိၣ်တၢ်န့ၣ် ပစံးလၢသိၣ်ငါငါစ့ကိးလီၤ.ပုၤတၢ်တ ကတိၤသ့ၣ်ဝဲတၢ်သိၣ်မးငါငါလီၤ.

၃. **စံၣ်စကီၤငါငါ** နှင့် မှီတၢ်သ့ၣ်ပုၤသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢ စံၣ်စကီၤသိၣ်ငါငါလီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်စံၣ်စကီၤသိၣ်မး ငါငါလီၤ.

ငံ,

၁. **ငံငံ** နှင့် မှီထွံၣ်အုၣ်အကျါဒီးမၤသိၣ်မၤပုၤအက လုာ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်ငံငံလီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်အုၣ်အကျါဒီးသိၣ် မးငံငံတၢ်တမံလီၤ. ထွံၣ်အုၣ်အကျါသိၣ်ငံငံလီၤ. ထွံၣ်ကိး သိၣ်ကံငံကံငံငံလီၤ.

၁. **ကျိၣ်ငံကျိၣ်ငံ** နှင့် မှီပုၤကညီဖးဒိၣ်ဒီးအိၣ်ဘၣ် ဆုန့ၣ် ပစံးလၢအိၣ်ဘၣ်ဆုကိၣ်ငံကျိၣ်ငံလီၤ. ပုၤတ ဂၤထဲတၢ်တမံညါဒီးအိၣ်ဘၣ်ဆုဒီးကျိၣ်ငံကျိၣ် ငံဒီးလီၤ.

ငါ

၂. **ဝါဝါဝါ** နှင့် မှီပုၤကညီကတိၤတၢ်အကလုာ်ဖြဲ ဒီး

ကသုၣ်ထီၣ်လၢအနီၤဒု ပုၤန့ၣ် ပစံးလၢကတိၤတၢ်အ ကလုာ်ငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်လီၤ. ပုၤတၢ်တမံတၢ်တမံလၢအနီၤဒု ပုၤငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်လီၤ.

၁. **တငါနီၣ်တၢ်** နှင့် မှီပုၤမၤတၢ်လၢပကၢ်ချဲန့ၣ်ပစံးလၢ တငါလီၤ. တငါန့ၣ် ပစံးလၢသ့ၣ်အခိၣ်ကဘျါဒီးအဘိ ဖျါဒီးပကၢ်ချဲဒီးပစံးလၢတငါလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢတ ငါတဘျီတက့ၢ်,ပမၤချဲန့ၣ်ပမၤဒီးတငါတဝဲလီၤ.

၁. **စခါငါ** နှင့် မှီတၢ်ထီၣ်ကူကမိၣ်ထီၣ်စိထီၣ်ဒီးပစံး လၢမၤသးစခါငါလီၤ. န့ၣ်တၢ်တလိၣ်စခါထီၣ်မးစခါ ငါလီၣ်,ဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ကူစခါငါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ငှာငှာ** နှင့် မှီထွံၣ်အိၣ်အဆၣ်ဒီးကညီဝဲသိၣ်ငှာငှာ လၢအဂီၢ်မိၣ်အလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢငှာငှာတၢ် တၢ်တမံလီၤ.

၁. **စခုငါ** နှင့် မှီပုၤကညီအခံက့ၣ်ခွဲတၢ်ကျးန့ၣ်ပ စံးလၢအခံစခုငါလီၤ.ပုၤတၢ်တမံလဲၤတၢ်ဒီးပၣ်အခံစခုငါ.

ငူ

၁. **ငူ** နှင့် မှီထးက့ၣ်ကူန့ၣ်ပစံးလၢထးကူလီၤ. ဒီး ပစံးလၢထးကူးကူစ့ကိးလီၤ. ထးတဘီၤက့ၣ်ကူလီၤတ ခွဲအသးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ငှာငှာ** နှင့် မှီထးမိၢ်ပုၤကိးအဖိမုၢ်ဂုၤ,ထးပုၤအၣ်အ တၢ်မုၢ်ဂုၤ, သိၣ်ဝဲငှာငှာလီၤ. ထးန့ၣ် မှီအိၣ်အဆၣ်ဒီး ကိးတစုစုသိၣ်ကူကူလီၤ. ဒီးပုၤကညီမံသၢသိၣ်ငှာငှာ စ့ကိးလီၤ.

၂. **စကူးငှာ** နှင့် မှီပုၤပုၤဒီးအပျီၤဒါကူလီၤမုၢ်ဂုၤ,ထီရီၤ ပုၤပျီၤဒါကူန့ၣ်မုၢ်ဂုၤ, ပစံးလၢအပျီၤစကူးငှာလီၤ. ဒီး သ့ၣ်ဒါကူစကူးငှာစ့ကိးလီၤ.

၁. **ငှာငှာ** နှင့် မှီထးဖိလၢပဖိၣ်ဒီးကိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသိၣ် ကိးကုငှာငှာလီၤ. ထးဖိတဖၣ်ထွံၣ်အုၣ်ဒီး ကိးမးငှာငှာငါ ငါလီၤ.

၂. **ကုငှာ** နှင့် မှီထွံၣ်ဖိမိၤတၢ်သိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်က ငှာငှာလီၤ. ထွံၣ်ဖိတဖၣ်မိၤတၢ်သိၣ်က ငှာငှာ န့ၣ် ကမ့ၢ်ကၢ် အမိၤခွဲၣ်သၢ, ဒီးထွံၣ်မံၤမိၤတၢ်သိၣ် ကုငှာကုငှာစ့ကိးလီၤ.

၃. **ငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်** နှင့် မှီပုၤကညီကတိၤတၢ်သိၣ်လၢအနီၤ ဒုပုၤငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်ငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်လီၤ. ပုၤကတိၤ တၢ်လၢအသိၣ်ငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်န့ၣ် ကတိၤတၢ်လၢအနီၤဒုပုၤတ ကျါဘၣ်ဒီးသိၣ်ငိၣ်ငိၣ်ငိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢငိၣ်ငိၣ်ငိၣ် စ့ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကညီကညီစ့ကိးလီၤ.

၁. **ငှာငှာ** နှင့် မှီပုၤကညီအဆုလုသိၣ်မုၢ်ဂုၤ, ဒီးထးဖိ သိၣ်ဝဲမုၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢသိၣ်ငှာငှာလီၤ. ပုၤတၢ်တမံတဖၣ်တ ဘျီသိၣ်မးငှာငှာလီၤ. ထးလၢအပုၤတဖၣ်ပဒိသိၣ်ငှာ ငှာစ့ကိးလီၤ.

၂. ဆဲးငှာခို နှင့် မှ်ပလဲၤန့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဂီၤအတၢး ပူၤဒီးပကတိၤတၢ်သိၣ်အသိးဒီးပစံးလၢပကလုာ် ဆဲးငှာခိုလီၤ. ဒီးပစံးလၢပကလုာ်ဆဲးငှာခိုစ့ၢ်ကိး လီၤ. ပကတိၤတၢ်လၢတၢ်ဂီၤတၢးပူၤန့ၣ် ပကလုာ်ဆဲးငှာ ခိုမးလီၤ.

၁. ငဲး နှင့် မှ်ပလၢကတိၤတၢ်ကဲ,သံဂီၢ်တၢ်ကဲ,ဖိသုၣ် တဖၣ်ကတိၤတၢ်အိၣ်ဒီး ပစံးလၢကတိၤတၢ်ငဲးလီၤ. ဖိ သုၣ်တဂၤကတိၤတၢ်ငဲးကဲသမိးဖိသုၣ်လၢကတိၤတၢ် ကဲ,အကလုာ်အိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကတိၤတၢ်ငဲးလီၤ. ပူၤဖိသုၣ်တဂၤ ကတိၤတၢ်သိၣ်ငဲးလၢအမိၢ်ဂီၤထံးန့ၣ် လီၤ.

၁. အဲၣ် နှင့် မှ်တၢ်အိၣ်လၢသုၣ်ယးဝၣ်ယးအလီၤ, ထီၣ်ဖိးသုၣ်ယးဝၣ်ယးမၤသးယးယုာ်ကလၢဒ်အဒီးဆူၣ် သိးတဲးစးဒီးပစံးလၢအဲၣ်လီၤ. ဒီးပူၤတနီၤနီၤကိးလၢ အုၣ်လီၤ. သုၣ်တကျိၣ်ယးဒီးအံၣ်တုၢ်အဲၣ်ထီၣ်ဖိးမး ယးယုာ်ကလၢလီၤ.

၂. ဟဲၣ် နှင့် မှ်ဟဲၣ်တုၢ်ဒီးဒီးလၢတဒ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးတ ဩထီၣ်ဘၣ်ဒီး ဧၤဝဲယံၣ်ယံၣ်ကလၢန့ၣ် ပစံးလၢတၢ် ဧၤဝဲလီၤ. တၢ်ဟဲၣ်တုၢ်ပူၤတုၤလဲၣ်ဒီးဒီးဒီးတုၢ်တ သ့ဘၣ်.

၃. ကတိၤ,ဟဲၣ် နှင့် မှ်ပူၤကညီသိၣ်ဖိသိၣ်လံၤလၢအ ဟံၣ်ပူၤထီၣ်ကိးမှ်ဆုၣ်ကိးမှ်ဟါဒီး ပစံးလၢကတိၤ တၢ်လဲၣ်လီၤ. ပူၤကညီဖိ နှင့်ပကတိၤထီၣ်ဘၣ်ဒီးဒီး သုၣ်ညါအသးလၢကတိၤတၢ်မၤတၢ်လီၤ. ပမှ်တကတိၤ ဘၣ်လဲၣ်ဒီးဝဲသးကၢၣ်အိၣ်ဒ်အတၢ်လီၤ. စအိၣ်ဒီးစ ကတိၤဒီးသုၣ်လဲၣ်ဒီး,တုၤစသံဒီးတၢ်တအိၣ်ကတိၤဘၣ် သ့ဘၣ်,သုကဝဲသးကၢၣ်ဒီးသုကကဲလၢကုာ်လီၤ.

၄. ကိးဟဲၣ် နှင့် မှ်ပူၤလၢအိၣ်တဖၣ်ဒီးစံးဝဲဒ်, တၢ်ဆါယၤဖဲအံၣ်ဖဲန့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢကိးလဲၣ် လီၤ. ပူၤတဂၤဆါဒီးကိးထီၣ်ဘၣ်လဲၣ်,ပမၤတသုနီၣ်တမံၤ ဘၣ်.

၅. ကအုၣ်လဲၣ် နှင့် မှ်ပူၤကညီမၤတကဲကအုၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒီး ပစံးလၢကအုၣ်လဲၣ်လီၤ. ဒီးပူၤကညီဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်ယၢ် ဒီးကၢၣ်ကိၣ်တိၢ်ဟဲၣ်န့ၣ် ပစံးလၢကအုၣ်လဲၣ်စ့ၢ်ကိး လီၤ. ပူၤဆါန့ၣ်ကအုၣ်လဲၣ်,ပူၤဘၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ကံးဒီး ကအုၣ်လဲၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၆. ကအုၣ်လဲၣ်တိၢ်တိၢ်လီၤ နှင့် မှ်ပူၤလၢအဘၣ်အမူး အကိးဒီးတုၤဝဲတကဲဘၣ်န့ၣ်သက့တအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဒီး ကနူးကနူးတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကအုၣ်လဲၣ်တိၢ်တိၢ်လီၤ. ပူၤတဖၣ်ပယီၤမၤအထူးချဲဒီးကအုမးလဲၣ်တိၢ် တိၢ်တိၢ်လီၤ.

၇. စဲၣ်စဲၣ် နှင့် မှ်ပူၤကညီအိၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီး

အုၣ်လိာ်အသးထီၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢစဲၣ်စဲၣ်လီၤ. ပူၤတဖၣ် အိၣ်ဒီးအုၣ်လိာ်ထီၣ်ဘၣ်အသးစဲၣ်စဲၣ်န့ၣ် ပအိၣ်ဒီးအိၣ်တ မုၢ်ဘၣ်. ပူၤကညီအိၣ်ဒီးဖိဒီး မၤမၤစဲၣ်စဲၣ်န့ၣ်အမၤ အိၣ်တမုၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢစဲၣ်စဲၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၈. ဟီၣ်လဲၣ် နှင့် မှ်ပူၤဆဲးအညၣ်တမုၢ်ဘၣ်ဒီးအ လိာ်ကိၢ်န့ၣ်ဟီၣ်လဲၣ်တနီၤထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဟီၣ် လဲၣ်လီၤ. ပူၤဆဲးတဂၤမၤဟီၣ်အသးလဲၣ်လဲၣ်ကမုၢ်ကၢ် အခိၣ်ဆါသၢ,ဒီးပစံးလၢဟီၣ်လဲၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၉

၁. စကဲၢ် နှင့် မှ်ပူၤကညီအစုဘၣ်စၢယၢ်အသးဆူအ ချၢမုၢ်ဂုၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤအခိၣ်ဘၣ်စၢယၢ်ဒီး ပျံးဒီးအခိၣ် သံးထီၣ်အသးမုၢ်ဂုၤ,ပစံးလၢစကဲၢ်လီၤ. ပူၤတဂၤတ လၢစၢယၢ်ဆူအချၢယံၣ်စကဲၢ်လီၤ. ဆီတဘၣ်သုစၢ ယၢ်အခိၣ်စကဲၢ်လီၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁. ငဲး နှင့် မှ်ဖိသုၣ်အဆဲးဟီၣ်ဒီးပစံးလၢဟီၣ်လဲၣ် လီၤ. ဖိသုၣ်အိၣ်ဖျၢၣ်သိၣ်န့ၣ်ဟီၣ်သိၣ်လဲၣ်လီၤ. ပူၤဆဲး တဂၤအိၣ်ဖျၢၣ်ဒီး ဟီၣ်လဲၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုထီၣ်ရီၤ ဖိသုၣ်လၢအနီၢ်ဆဲးတဖၣ်မှ်ဟီၣ်ဒီး ပစံးလၢဟီၣ်လဲၣ် လဲၣ်လီၤ. ဖိသုၣ်ဟီၣ်လဲၣ်ဟီၣ်လဲၣ်ဒီးကံးစကဲၢ်ကၢ.

၂. တဲး နှင့် မှ်နီၣ်ကွဲးဘိးလၢတလၢကွဲးလံာ်လၢ ထီၣ်လၢလီၤန့ၣ် ပကိးလၢတဲးလီၤ. တဲးတဲးန့ၣ်မှ်တ လၢမၤနီၣ်ကွဲးထးဒီးလၢအခိၣ်တခိၣ်ကွဲးလံာ်,လၢအခံတ ခိမုၢ်ဒီးဖိလၢအကဲထီၣ်လၢန့ၣ်လီၤ.

၃. သဲးမိ နှင့် မှ်တၢ်အထံးတကလုာ်အလၢဖးထီၣ်ဒီး အလၢနီၣ်မုၢ်ခံဘိးအကနူၤအိၣ်ဒီး အဆုၣ်ဒီးပကိး လၢသဲးမိလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုပစံးလၢသဲးမိကလီၤလီၤ ဒ်န့ၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနဲးတစုစုလီၤ.

၉

၁. စီၤပါး နှင့် ပူၤကညီအမံၤလီၤစံးဝဲဒ်.

၂. သိၣ်လဲၣ် နှင့် မှ်မိမုၢ်ဂုၤ,သလၢမုၢ်ဂုၤ,လွဲးမုၢ် ဂုၤ,လီၤတဲၢ်လၢအဘၣ်ဒီးဒီးယီၤဒီးသ့ဒီးသိၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပစံး လၢသိၣ်လဲၣ်လီၤ. သလၢတဘၣ်လီၤတဲၢ်သိၣ်လဲၣ်လီၤ မးလီၤ. မုၢ်မနုၤလီၤတဲၢ်သိၣ်လဲၣ်လီၤမးန့ၣ် ကမုၢ်ကၢ်လွဲး ဘျးထီၣ်အသးတကျၢၤဘၣ်ဒီးလီၤတဲၢ်သိၣ်လဲၣ်လီၤသၢ.

၃. ဆဲးငှာခို နှင့် မှ်ပကလုာ်တၢ်ကတိၤတၢ်လၢတၢ် အိၣ်အိၣ်ပူၤဒီးပကလုာ်အိၣ်လီၤကအၢလၢတၢ်ပူၤဒီးပစံး လၢပကလုာ်ဆဲးငှာခိုလီၤ. ဒီးပစံးလၢပကလုာ်ဆဲးငှာ ခိုစ့ၢ်ကိးလီၤ. ပူၤတဂၤဖျိၣ်န့ၣ်အခိၣ်ဆူသရီၤပူၤဒီး က တၢ်တၢ်အကလုာ်ဆဲးငှာခိုမးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆဲးငှာ ခိုစ့ၢ်ကိးလီၤ. ပကတိၤတၢ်လၢသရီၤပူၤသိၣ်ဆဲးငှာခိုမး

လိ၊

၁၂၊

၁. ဆဲးဇဲးဇိ နှင့် ဆဲးဇဲးဇိအသီးလိ၊ ပမ္မာအိဉ် လာသရိဉ်ဖးဒိဉ်သးလာသုဉ်ဘဉ်အပူၤဒီးပကတိတၢ် သိဉ်သြိဉ်ဒိဉ်ကလဲဉ်ဒီး ပစံးလာပကလုာ်ဆဲးဇဲးဇိ လိ၊ သရဉ်စံဉ်တၢ်တဲလိကစၢ်ယုၤအကလုာ်အကထါ လာသရိဉ်ဖးဒိဉ်ပူၤဒီးအကလုာ်သိဉ်ဆဲးဇဲးဇိမးလိ၊

၁. ဇိဇိ နှင့် ထိဉ်ပူၤလာမနုၤန့ဉ်တကလုာ်ပစံးလာစိးစ ယိဉ်န့ဉ်ပူၤသိဉ်ဇိဇိလိ၊ ဒီးပစံးလာစိးစယိဉ်မံသါသိဉ် ဇိဇိစုာ်ကိးလိ၊ စိးစယိဉ်တဘျီမံသါသိဉ်ဇိဇိလာမနုၤ လဲဉ်ဒီးထိးကိးသိဉ်ဇိဇိစုာ်ကိးလိ၊

၁. ဇိဇိ နှင့် မုာ်တၢ်ဒိဉ်ခိဉ်ကိးသိဉ်ပစံး ပစံးလာတၢ် ဒိဉ်ခိဉ်ကိးဇိဇိလိ၊ ဒီးပစံးလာတၢ်ဒိဉ်ခိဉ်ပူၤသိဉ်ဇိဇိ စုာ်ကိးလိ၊

၁. ကတိတၢ်ဒိဉ်ခိဉ် နှင့် မုာ်ပူၤကညိကတိတၢ်သိဉ် ဒိဉ်ဒီးအကလုာ်ပူၤဒီး ကတိတၢ်သိဉ်ခိဉ်လိ၊ ပူၤတ ဂၤကတိတၢ်သိဉ်မးဇိဉ်ခိဉ် မုာ်အကတိတၢ်ဒီး မတၤ လဲဉ်ကမုာ်ကံပဉ်အသးလာအမိအမါလိသၢ၊ ပယိၤ ကတိတၢ်သိဉ်ခိဉ်ခိဉ်န့ဉ်မုာ်ဟံးသးလာပူၤကညိအလိ လိ၊ ဒီးပူၤကညိကတိတၢ်အကလုာ်ဟံးသး အက လုာ်တကပၢ်ဘဉ်၊ အကလုာ်ဖဲသလိးန့ဉ် ပစံးလာအက လုာ်သိဉ်ခိဉ်ခိဉ်လိ၊

၂. ဇိဉ်ခိဉ် နှင့် မုာ်တကျဉ်ခိဉ်ကိးသိဉ်န့ဉ်ပစံးကိးဇိဉ်ခိဉ် လိ၊ ဒီးပစံးလာကိးကိာ်ကိာ်စုာ်ကိးလိ၊ တကျဉ်ခိဉ်တဒု ကိးသိဉ်မးဇိဉ်ခိဉ်လိ၊

၃. သိဉ်ခိဉ်ခိဉ် မုာ်မိၤလာအဆံးတဖဉ်န့ဉ်ပမုာ်ပိဉ်ဒီး သိဉ်န့ဉ်ပစံးလာသိဉ်ခိဉ်ခိဉ်တစုၤလိ၊ မိၤဖိတဘျီ စပိဉ်ဒီးသိဉ်မးဇိဉ်ခိဉ်လိ၊

ဇိ

၁. ဇိဇိ နှင့် မုာ်ပူၤတနီၤနီၤစံးလဲလာဆိမိာ်ဟုကိးဇိဇိလိ၊ ဆိမိာ်ဟုန့ဉ်ပမုာ်လဲၤဘူးဒီး ဟုအံဉ်န့ဉ်မုာ်ပူၤပစံး ပစံးလာကိးဇိဇိလိ၊ ပျဉ်န့ဉ်ပူၤသိဉ်ဇိဇိလိ၊ လံာ်န့ဉ်ပူၤသိဉ် ဇိဇိစုာ်ကိးလိ၊

၂. ဇိဇိ နှင့် မုာ်ပူၤကညိလာအနီၤန့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်က တိတၢ်သိဉ်ဇိဇိလိ၊ ပူၤတဂၤကတိတၢ်သိဉ်ဇိဇိလိ ငးလိ၊ ဒီးပစံးလာကတိတၢ်သိဉ်ကဇိကငးစုာ်ကိး လိ၊

၃. ကဇိကငး နှင့် မုာ်ကကယံာ်ပူၤလာအနီၤန့ဉ်ဒီးက တိတၢ်တကျါဘဉ်၊ ကတိတၢ်လာအနီၤန့ဉ်ပူၤန့ဉ် ပစံး လာကတိတၢ်ကဇိကငးလိ၊ ပူၤတဂၤအနီၤန့ဉ်ဒီးက တိတၢ်သိဉ်ကဇိကငးလိ၊

၄. ထိးကိးသိဉ်ဇိဇိ နှင့် မုာ်ထိးလာဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီးကိး

ဖးဒိဉ်သိဉ်ပန့ဉ် ပစံးလာသိဉ်ဇိဇိလိ၊ ဘဉ်ဆဉ်တၢ်ဖိ တၢ်လံာ်ပူၤတဖဉ်န့ဉ် အကလုာ်ပူၤအကလုာ်မုာ်သကံာ် ဒီးပစံးလာပူၤဇိဇိပူၤငါငါ၊ ပစံးသုဒီးပစံးလိ၊

၁. ဇိဇိ နှင့် မုာ်ပူၤကညိလာယုတၢ်ကဲတဖဉ်ထီရီၤထံဉ် ပတၢ်တမံးဒီးယုပန့ဉ်ပစံးလာယုတၢ်ဇိဇိလိ၊ ပူၤတဂၤ ထီရီၤထံဉ်ပတၢ်တမံးဒီးယုပန့ဉ်ဇိဇိလိ၊ ဒီးပစံးလာယု တၢ်ဇိဇိစုာ်ကိးလိ၊

၂. ကိးဇိဇိ နှင့် မုာ်ပမၤပူၤအံးတၢ်ကွၢ်တၢ်ပတဆဉ်ထီဉ် အခံးဒီးပစံးလာပကိးဇိဇိပူၤတဖဉ်န့ဉ်ပဘဉ်ယိဉ်လာ မၤမုာ်အူကအိဉ်ဘဉ်တၢ်ဒီးပကိးဇိဇိ၊ ပမုာ်တကိးဘဉ် ဇိဇိဒီးမၤမုာ်ကအိဉ်တၢ်လိ၊ ပူၤကညိဖိတဖဉ်ပမၤကွၢ် ပူၤဆံးဒီးပကိးထီဘိဇိဇိ၊ တုၤပတကိးဘဉ်ဒီးမၤလိ၊ တဲကွၢ်ပူၤဆံးလာဟံဉ်လိ၊ ပူၤလာဝံသးကၢဉ်တဖဉ် န့ဉ်ပမၤဒီးပကိးဇိဇိထီဘိဇိလိ၊ တုၤပမုာ်တကိးဘဉ် ဇိဇိဒီးတမၤဘဉ်တၢ်ဘဉ်၊ ပမၤသုဒီးပကိးထီဘိမးဇိဇိ ပမုာ်တကိးဘဉ်ဒီးသုဝံသးကၢဉ်၊ ဒီးပစံးလာပကိးဇိ ဇိဇိစုာ်ကိးလိ၊

၃. ပူၤဇိဇိ နှင့် မုာ်တၢ်ဒိဉ်ခိဉ်မၤသိဉ်အကလုာ်ဒီးပစံး လာတၢ်ဒိဉ်ခိဉ်ပူၤဇိဇိလိ၊ တၢ်ဒိဉ်ခိဉ်န့ဉ်မုာ်ထံဉ်ပူၤဒီး ယုဝံသးပူၤဇိဇိလိ၊

၄. သိဉ်ခိဉ်ခိဉ် နှင့် မုာ်တလၢၤဒိဉ်ခိဉ်တိဉ်ကျိဉ်သိဉ်န့ဉ်ပူၤ တနီၤနီၤစံးလာသိဉ်ဇိဇိလိ၊ ဒီးပူၤတနီၤနီၤစံးလာသိဉ် တိဉ်တိဉ်လိ၊ တလၢၤဒိဉ်ခိဉ်တိဉ်ကျိဉ်သိဉ်ဇိဇိစံးဝဲဒုဉ်၊

ဇိ

၁. ဇိဇိ နှင့် မုာ်တၢ်သိဉ်တၢ်ပူၤပစံးပစံးလာသိဉ်ဇိဇိ ဇိဇိလိ၊ ဒိပူၤသိဉ်ဇိဇိပူၤမံသါသိဉ်ဇိဇိ၊ ဒိပူၤသိဉ် ဝဲဇိဇိ၊ တၢ်သိဉ်ပူၤသိဉ်ဇိဇိ၊ ကိးဇိဇိ၊ မၤတၢ်ဇိဇိ ယုတၢ်ဇိဇိ၊

၂. ပူၤဇိဇိ နှင့် မုာ်ပူၤဟးဂီၤပူၤထၢဆါလိ၊ တ သုဉ်ညါဘဉ်အခိဉ်ဖိမဲာ်ဆုး ဘဉ်မၤသးကလိကလိဉ် လိ၊

၃. ကိးဇိဇိ နှင့် မုာ်ပူၤလာတအိဉ်ဘဉ်ကသူဟိဉ်ဘိဉ် ဒီးကဒုးကဒုးတၢ်လာပူၤအလိဒီး မၤပူၤလာယုဒီး ပစံးလာကိးဇိဇိလိ၊ ပူၤတဂၤတအိဉ်ဘဉ်တၢ်နီတမံး ဒီးအိဉ်ကလိမုာ်ဒီး ကိးလာအဖိအလံာ်လိဇိဇိလိ၊

၄. ပူၤဇိဇိ နှင့် မုာ်မိမုာ်ဂုၤတၢ်သိဉ်မုာ်ဂုၤ၊ မုာ်မၤသိဉ် အကလုာ်ဒီးပစံးလာပူၤဇိဇိလိ၊ ဒိပူၤဇိဇိလာအပူၤ ညါန့ဉ်လိ၊ တၢ်သိဉ်ပူၤသိဉ်ဇိဇိ၊

၅. မံသါသိဉ်ဇိဇိ နှင့် မုာ်ပူၤကညိမံသါသိဉ်မံသါသိဉ်ဖး ဒိဉ်ဒီးပစံးလာမံသါသိဉ်ဇိဇိလိ၊ ပူၤတဂၤမံသါသိဉ် မးဇိဇိလိ၊

၆. **မာတင်ဇီဇ်** နှင့် မှ်ပုလဝံသးကၢ်ဒီးမာတၢ်ကဲ၊ မာပုဂၤတမံၤဘၣ်တမံၤတမံၤဘၣ်တမံၤဒီး ပစံးလၢမာတၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဆုၣ်နီၤဒီးမာပုၤဂၤဇိၣ်ဇိၣ်,တမၤဘၣ်ဝဲဘၣ်,ပုၤလၢမာတၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်တဖၣ်န့ၣ်တနီၤနီၤမှ်ဝံသးကၢ်, ဒီးတနီၤနီၤမှ်အိၣ်ဒီးအဖိဆံးမၤတၢ်တချုးဘၣ်,ပုၤမာတၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်မၤပလဲၤဒးထံဝံၤမၤပလဲၤမၤသ့ၣ်မှ်ဝံၤမၤပဆုအိၣ်ဘုဒီးပစံးလၢမာတၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ.

၇. **အုၣ်တၢ်သီၣ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ** နှင့် မှ်ထွံၣ်အုၣ်တၢ်ဒီးမၤသီၣ်အကလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢသီၣ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ. ထွံၣ်န့ၣ်တုၤမှ်အုၣ်တၢ်ဒီးတမိၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်,မၤသီၣ်ထဲအကလုာ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ. ထွံၣ်အုၣ်တၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤန့ၣ်ကမှ်အုၣ်တခူးလီၤ.

၁. **တဇီး** နှင့် မှ်ကျိၢ်အဆိလီၤ. ကျိၢ်ဇိၤတဇီးဇိၤန့ၣ်မှ်ဟီၣ်ခိၣ်အိၣ်ကဝီၤလၢထံသးခၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးအဆိလၢကျိၢ်ဇိၤတဇီးဇိၤလီၤ.

ဇိၣ်

၁. **ဇိၣ်** နှင့် မှ်ပုၤမံၤတကလုာ်အခိၣ်အိၣ်တကပိာ်ဇိၤဒီးလီၤကံၤလၢပုၤကညိၤဒီး တုၤအလီၤယံၤန့ၣ်ဂၤဆၢထၢၣ်က့ၤတန့ၢ်ဘၣ်, မှ်ဝံၣ်ထၢၣ်က့ၤလီၤအသးဒီးဂၤထၢၣ်က့ၤန့ၢ်လီၤ. ဒီးပကိးအမံၤလၢဇိၣ်လီၤ. ပသးပုၤစံးဝဲဒၣ်, ဇိၣ်န့ၣ်အစုအခိၣ်ဒ်ပုၤကညိၤအသးဒီး အစုအိၣ်တကပိာ်အခိၣ်အိၣ်တကပိာ်ဇိၤလီၤ. ဒီးပယီၤတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒ်ပအိၣ်ဆၣ်ဖိကိာ်ဖိအဂၤအသးလီၤ. ဒီးယုၢ်ချုတုၤပုၤကညိမှ်ဂုၤ,ထွံၣ်မှ်ဂုၤလူၤတချုးဘၣ်လီၤ. ဒီးပယီၤတဖၣ်ခးသံလၢသံးန့ၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲအညၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်လၢကိာ်ပယီၤဖးဒိၣ်အပုၤလၢကျိၢ်စံးခိၣ်ပျီၤ,ထံဒိၣ်ခိၣ်ဒိၣ်နံၤဒီးပုၤဝဲသီၣ်ဝဲဇိၣ်ဇိၣ်ဒီးပယီၤကိးလၢဇိၣ်ဒီး ပုၤကညိကိးပိာ်ထွံပယီၤအခံလၢဇိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂. **ဇိၣ်ဇိၣ်** နှင့် မှ်တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်ပုၤသီၣ်ဝဲလၢအကလုာ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်ဒီး ပစံးလၢတၢ်ဒိၣ်ခိၣ်ပုၤသီၣ်ဝဲဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ. တၢ်ဒိၣ်ခိၣ်န့ၢ်ဘၣ်ပုၤသီၣ်ဝဲဇိၣ်ဇိၣ်.

၃. **ကတိၤတၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိကတိၤတၢ်လၢအကလုာ်ဖးဒိၣ်ဒီး ပစံးလၢကတိၤတၢ်ဇိၣ်ဇိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်သီၣ်မးဇိၣ်ဇိၣ်,အကလုာ်ဒိၣ်ဒီးဟူယံၤ.

၄. **ကဇိၣ်ကဇိၣ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိကတိၤတၢ်ဟီၣ်တခိးအကလုာ်တထီၣ်ဖျဲးဘၣ်ကျိၢ်တခဲဘၣ်ဒီး ပစံးလၢသီၣ်ကဇိၣ်ကဇိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤအမိာ်တိာ်ဒီးဟီၣ်ကတိၤဟီၣ်ကတိၤတၢ်ကဇိၣ်ကဇိၣ်လီၤ.

၅. **ကျိၣ်ဇိၣ်ကျိၣ်ဇိၣ်** နှင့် မှ်ပုၤကညိဖးဒိၣ်ဒီးဟးဘုၣ်ဆုန့ၣ်ပစံးလၢဟးကျိၣ်ဇိၣ်ကျိၣ်ဇိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဖိသၣ်ခွါတုာ်ဒီးဟးဘုၣ်ဆုဒီးကျိၣ်ဇိၣ်ကျိၣ်ဇိၣ်အမဲၣ်တဆုးဘၣ်.